

R.P. FERDINANDI DE CASTRO PALAO, LEGIONENSIS,

SOCIETATIS IESV,
SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORIS,
& sanctæ Inquisitionis Qualificatoris & Consultoris,

OPERIS MORALIS,

DE VIRTVTIBVS, ET VITIIS CONTRARIIS,
in varios Tractatus, & Disputationes Theologicas distributiui,

PARS QVARTA,

DE SACRAMENTIS.

In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata vt Sacramento, & vt sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, & Iubileo, de Bulla Cruciatæ, de Extrema-vnctione, & demum de Ordinis Sacramento disputatur.

INDICIBVS NECESSARIIS LOCVPLETATA.

NVNC PRIMVM PRODIT.

LVGDVNI,

Sumptib. C. PROST: & I. BAPT. DEVENET,
in vico Mercatorio, sub signo Occasionis.

M. DC. XLVII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

ILLVSTRISSIMO,
ET REVERENDISSIMO ANTISTITI,

CLAVDIO D'ALBON,

BARONI, ET ABBATIÆ REGIÆ SALVINIENSIS ABBATI DIGNISSIMO:

Necnon Ecclesiæ Lugdunensis Comiti meritissimo.

DE natura hominum malè meriti sunt, qui Adolescentiam præclarissimum Ætatum florem incusantes; eam virtutis indigam, vitij prodigam, ad malum pronam, à bono auersam, vt stygiam laruam depinxerunt: nec verius, quamuis commodius, senserunt alij, qui in hac vitæ progerminantis primùm tempestate, suauissimos quidem gemmare flosculos: at nequaquam fructus, maturo postmodùm Autumno carpendos. In te qui prospexerit, (ABBAS ILLVSTRISSIME,) næ is vtrosque mendacij manifestos statim redarguat: Nam vt est tua clara virtutibus Adolescentia, ita doctrinâ & omnigeno fructu sit referta, vt qui hæc æstimat, ætatem vltrà putet excessisse. Et quidem miramur nobilissimum Iuuenem,

in educatione vt opulentam familiam iuuat molliori: sic virtutis instare tramitem, sic à voluptatis via deflectere, vt nec à studijs otium, nec à pietate deliciæ, nec auocauerint mundi nugæ à religione: sed fortassę admirabilius, quòd in opibus, in ætate, per illecebras otij tum capientibus, tum capienda; in studendo sis tamen perassiduus, & iam conscenderis doctrinæ apicem, ad quem aspirasse laudi fuisset. Quare nihil mirum, si bonis omnibus in te festinantibus, honores etiam festinârunt, & te Iuuenem senectutis præmia prehensarunt; par erat ista æquari meritis, vt qui maturus esset virtutibus, & præmiis esset. Speramus itaque quotquot te colimus & amamus, dignitatum illud multis fastigium, ad maiores tibi gradum fore; Infulásque nobiles iam disponimus, quas & auita nobilitas, & merita virtutis ambiunt. Erit sanè iustitiæ, per Tuorum honores prouehi, quorum virtutibus insigniris, & in Te suscitari veterem illum splendorem purpuræ, in quem illorum Præsulum dotes cum incremento multo transfusæ sunt. Id & votum meum & spes certissima; qui ex clientibus Tuis, si affectum spectas, vel addictissimus, spemque iuuat & decet capio, quam tu sancieris, si pro solita beneuolentia munusculum istud Voti in Te mei, & spei indicem admittas commodus, & vt tua dignitas in rusticum meum prædiolum tibi peperit primum dominium, sic & merita in meum Animum ius summum & obsequium adstrictissimum pariant in æuum vltimum. Sic optat & vouet

Tuus humillimus, & obsequentissimus seruus

CLAVDIVS PROST,

Bibliopola Lugdunensis.

INDEX

INDEX TRACTATVVM, DISPVTATIONVM, PVNCTORVM, ET PARAGRAPHORVM

Huius quartæ partis Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis.

TRACTATVS XVIII. & Disputatio vnica

De Sacramentis in communi.

DE nomine, & definitione Sacramenti in communi, & qualiter Sacramenta nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ differant. Punct. 1.
An Sacramenta necessaria sint ad salutem. Punct. 2.
De materia, & forma Sacramenti in communi. Punct. 3.
De causa efficiente Sacramentorum quoad eorum institutionem. Punct. 4.
De efficiente Sacramentorum causa quoad eorum administrationem. Punct. 5.
Qualiter probitas requiratur in conficientibus Sacramentalia, exercentibúsque Ordinis functiones, aliorúmque Sacramentorum vsum. Punct. 6.
Qualiter gratia iustificans per Sacramenta concedatur. Punct. 7.
Qualiter, & quando prædictos effectus Sacramenta operentur. Pun. 8.
An Sacramenta cum fictione suscepta recedente fictione suos effectus operentur, ac si ritè suscepta essent. Pun. 9.
Quæ dispositio requisita sit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta suos effectus operentur. Pun. 10.
De charactere effectu proprio aliquorum Sacramentorum. Pun. 11.
Quod sit Sacramenti subiectum, quámque intentionem habere debeas, vt validè Sacramenta recipias. Pun. 12.
Quam dispositionem habere debes, vt licitè Sacramenta suscipias. Pun. 13.
An carenti debita dispositione ad Sacramenti effectus suscipiendos Sacramentum ministrandum sit? Pun. 14.
Qualiter licitum sit Sacramentum recipere, & petere ab indigno ministro. Pun. 15.
De numero, & ordine Sacramentorum, & ritibus seruandis in eorum administratione. Pun. 16.

TRCTATVS XIX. & Disputatio vnica

De Sacramento Baptismi.

DE Baptismi nomine, eiúsque definitione. Pun. 1.
De tempore quo hoc Sacramentum institutum est, & de differentia eius à Ioannis Baptismo. Pun. 2.
De materia remota Baptismi. Pun. 3.
De materia proxima Baptismi. Pun. 4.
De forma Baptismi. Pun. 5.
De subiecto Baptismi. Pun. 6.
Quæ dispositio in suscipiente Baptismum requiratur. Pun. 7.
Qualiter Baptismus necessarius sit ad salutem. Pun. 8.
De ministro Baptismi. Pun. 9.
De effectibus Baptismi. Pun. 10.
De patrinis in Baptismo adhibendis. Pun. 11.
Quod sit patrini munus, & obligatio, & qui in patrinos designari possint. §. 1.
Quot patrini designandi sunt, & qualiter se gerere debent. §. 2.
De ritibus, & cæremoniis in Baptismo solemni seruandis. Pun. 12.
De vnitate Baptismi. Pun. 13.
De Baptismo sanguinis, seu de martyrio. Pun. 14.
Qualiter paruuli martyrio iustificari possint. §. 1.
Qualiter adulti martyrio iustificentur, & ad illud suscipiendum sint disponendi. §. 2.

TRACTATVS XX. & Disputatio vnica

De Sacramento Confirmationis.

AN Confirmatio sit Sacramentum nouæ legis à Christo Domino institutum? Pun. 1.
De materia remota Confirmationis. Pun. 2.
Quæ sit materia proxima Confirmationis. Pun. 3.
Vtrum hoc Sacramentum, sub chrismatis vnctione semper in Ecclesia ministratum fuerit? Pun. 4.
Quæ sit forma Sacramenti Confirmationis. Pun. 5.
Qui sint Confirmationis effectus. Pun. 6.

Quibus Confirmatio ministrari possit, & debeat. Pun. 7.
An, & qualis sit obligatio suscipiendi Confirmationem? Pun. 8.
Qui sit Confirmationis minister. Pun. 9.
Quibus cæremoniis Sacramentum Confirmationis ministrandum est. Pun. 10.

TRACTATVS XXI. & Disputatio vnica

De venerabili Eucharistiæ Sacramento.

De nomine & institutione Eucharistiæ. Pun. 1.
De natura Eucharistiæ. Pun. 2.
De necessitate Eucharistiæ ad salutem. Pun. 3.
Quæ sit materia remota consecrationis. Pun. 4.
De mixtione aquæ pro consecratione Calicis. Pun. 5.
Quæ intentio in ministro, & quæ præsentia, & quantitas in materia requiratur, vt consecratio valeat, licitáque sit. Pun. 6.
De forma conficiente hoc venerabile Sacramentum. Pun. 7.
Qualiter Christus dominus in hoc Sacramento constituatur, præsens existat, operetur, & à fidelibus adoretur. Pun. 8.
Qui sint huius Sacramenti effectus. Pun. 9.
Expenditur primarius Sacramenti effectus. §. 1.
Expenduntur reliqui Eucharistiæ effectus. §. 2.
Qui sint huius Sacramenti susceptores. Pun. 10.
De dispositione ex parte animæ ad hoc Sacramentum ritè suscipiendum. Pun. 11.
De confessione Communioni præmittenda. Pun. 12.
De dispositione ex parte corporis ad Sacramenti communionem. Pun. 13.
De obligatione sumendi Eucharistiam ex diuino præcepto. Pun. 14.
De obligatione suscipiendi Eucharistiam ex præcepto Ecclesiastico. Pun. 15.
De vsu, & frequentia, qua sacra Eucharistia suscipienda est. Pun. 16.
De ministro Eucharistiæ quoad illius consecrationem. Pun. 17.
De iuridictione, aliisque conditionibus requisitis pro sacræ Eucharistiæ ministratione. Pun. 18
De facultate religiosis concessa pro ministratione Eucharistiæ. Pun. 19.
De obligatione, quam Sacerdotes habent ministrandi Eucharistiam. Pun. 20.

TRACTATVS XXII. & Disputatio vnica

De Eucharistia sacrificio.

An in confectione Eucharistiæ vera ratio sacrificij inueniatur. Pun. 1.
An in sola confectione Eucharistiæ sub vna, vel duplici specie vera ratio sacrificij sita sit? Pun. 2.
De sacrificio, quod Christus in vltima cœna, & in ara crucis obtulit, & horum cum sacrificio Missæ comparatione. Pun. 3.
Qui sint offerentes in sacrificio Missæ. Pun. 4.
Pro quibus offerri possit, & debeat Missæ sacrificium. Pun. 5.
Quos effectus habeat Missæ sacrificium, & quam intentionem, & applicationem sacerdos habere debeat, vt prædicti effectus obtineantur. Pun. 6.
Quibus diebus, & qua hora licitum sit sacerdotibus celebrare. Pun. 7.
De loco ad sacrificium requisito. Pun. 8.
De altari necessario ad sacrificium. Pun. 9.
De ornatu altaris, vasis, & vestibus sacris ad celebrationem requisitis. Pun. 10.
De obseruandis in celebratione Missarum. Pun. 11.
De obligatione celebrandi ob ordinem acceptum. Pun. 12.
De obligatione faciendi sacrum titulo capellaniæ, vel beneficij simplicis, & curati. Pun. 13.
De obligatione sacrificandi ob promissionem simplicem, vel stipendium acceptum. Pun. 14.
Qualiter Pontifex, Episcopus, & religionum Prælati, & regis consiliarij stipendia taxare possint, & iuxta eam taxationem Missarum numerum diminuere. Pun. 15.
De præcepto audiendi sacrum festis diebus. Pun. 16.
De causis excusantibus à præcepto audiendi sacrum. Pun. 17.

TRACTATVS XXIII. & Disputatio vnica

De Pœnitentiæ sacramento.

De nomine, & natura Pœnitentiæ quatenus est virtus. Pun. 1.
Qualiter Pœnitentiæ virtus peccatum tam mortale, quàm veniale remittat. Pun. 2.
Qualiter pœnitentiæ virtus omnibus adultis necessaria sit. Pun. 3.
De Sacramenti pœnitentiæ institutione, & necessitate. Pun. 4.
De forma Sacramenti pœnitentiæ. Pun. 5.
De materia remota Sacramenti pœnitentiæ. Pun. 6.
De contritione proxima Sacramenti pœnitentiæ materia. Pun. 7.
De confessione proxima Sacramenti materia. Pun. 8.
De integritate confessioni requisita. Pun. 9.
Expenduntur casus, qui secundùm communem sententiam integritati confessionis culpabiliter obstant. Pun. 10.
Expenduntur communiores casus, in quibus integritas confessionis non est ex obligatione seruanda. Pun. 11.
Qualiter confessio valida sit, & repetenda. Pun. 12.
De ministro Sacramenti pœnitentiæ, & iurisdictione ad illius ministrationem requisita. Pun. 13.
Quibus modis delegetur iurisdictio ad audiendas confessiones, & specialiter de religiosorum priuilegiis. Pun. 14.
De casuum reseruatione. Pun. 15.
Quo iure, quæ peccata, & à quibus reseruari possint. §. 1.
Quæ peccata reseruata sint tum à Pontifice, tum ab episcopis, tum à Prælatis regularibus. §. 2.
Expenduntur casus specialiter in societate Iesu reseruati. §. 3.
Quis possit directè à prædictis peccatis reseruatis absoluere. §. 4.
Qualiter Prælatus cui sunt casus reseruati se gerere debeat tum in absolutione concedenda, tum in ea deleganda. §. 5.
Qualiter ex confessione facta habenti potestatem absoluendi à reseruatis cesset reseruatio, ita vt

pœnitens

pœnitens possit eâ peccata fateri sacerdoti iurisdictionem habenti in peccata non reseruata. §. 6.
Qualiter confessarius inferior potestate carens in reseruata se gerere debet, cum pœnitens accedit. §. 7.
De bonitate, & scientia, quam confessarius habere debet. Pun. 16.
De approbatione requisita in confessario. Pun. 17.
Quid sit approbatio, qualiter concedi debeat, & quæ eius necessitas. §. 1.
Quæ personæ & ad quas confessiones excipiendas prædicta approbatione indigeant. §. 2.
Qui possint, & debeant approbationem concedere. §. 3.
Quousque approbatio duret, reuocarique possit. §. 4.
De officio, & obligatione ministri in Sacramenti pœnitentiæ administratione. Pun. 18.
De obligationibus antecedentibus Sacramenti administrationem. §. 1.
De obligationibus occurrentibus in Sacramenti administratione. §. 2.
De obligationibus post Sacramenti administrationem. §. 3.
De sigillo confessionis. Pun. 19.
Quid sit sigillum, & qualis eius obligatio. §. 1.
Ex qua confessione, & ad quæ sacrum sigillum extendatur. §. 2.
Qualiter sacrum sigillum seruandum sit. §. 3.
Qui teneantur confessionis sigillo. §. 4.
De obligatione confessionis ex diuino, Ecclesiasticoque præcepto. Pun. 20.
Quæ personæ, & quo tempore ex diuino præcepto ad confessionem teneantur. §. 1.
Quæ personæ, & quo tempore ad confessionem ex Ecclesiastico præcepto teneantur. §. 2.
Qua confessione fiat satis præcepto lato in *cap. omnis vtriusque sexus*, & de causis excusantibus à pœnis ob illius transgressionem. §. 3.
De satisfactione peccatorum. Pun. 21.
De satisfactione absolutè sumpta, & absque ordine ad Sacramentum. §. 1.
De satisfactione Sacramentali, & obligatione sacerdotis illam imponendi. §. 2.
Quæ, qualiter, & quanta satisfactio imponenda sit. §. 3.
De obligatione pœnitentis acceptandi pœnitentiam, illámque exequendi. §. 4.
De commutatione pœnitentiæ iniunctæ, & de causis excusantibus ab illa. §. vlt.

TRACTATVS XXIV.
& Disputatio vnica

De Suffragijs, Indulgentijs, & Iubileo.

De suffragijs, quæ in fidelium viuorum, & defunctorum fauorem præstari possunt. Pun. 1.
Qualiter nostris bonis operibus possimus fidelibus viuentibus suffragari. §. 1.
Qualiter defunctis possimus nostris bonis operibus suffragari. §. 2.
Quæ conditiones requirantur ex parte eius, cui suffragium applicatur, vt illi prosit. §. 3.
Expenduntur conditiones requisitæ in offerente suffragium, vt vtile sit. §. 4.
De nomine, & natura indulgentiarum. Pun. 2.
Quotuplex sit indulgentia, & quem effectum habeat. Pun. 3.
De forma seruanda in indulgentiæ concessione, & de eius interpretatione. Pun. 4.
Qui possint indulgentias concedere. Pun. 5.
Expenduntur alij, de quibus est aliqua dubitatio, an possint indulgentias concedere. Pun. 6.
De causa ad Indulgentiæ concessionem requisita. Pun. 7.
De conditionibus requisitis in eo, qui lucraturus est indulgentias. Pun. 8.
Expenditur conditio requisita ad indulgentiæ concessionem, quæ est de opere iniuncto. Pun. 9.
Qualiter Indulgentiæ defunctis applicari possint. Pun. 10.
De cessatione Indulgentiæ. Pun. 11.
De Iubilæo Romano, Compostellano, & extraordinario. Pun. 12.
De natura, & origine Iubilæi, & explicatur Romanus Iubilæus. §. 1.
Compostellanus Iubilæus explicatur. §. 2.
De Iubilæo extraordinario, qui pro duabus hebdomadis conceditur. §. 3.

TRACTATVS XXV.
& Disputatio vnica

De Bulla Cruciata.

QVid nomine Bullæ, Indulgentiæ, priuilegij, facultatis, & gratiæ significetur. Pun. 1.
Quibus Bulla prosit, & quas conditiones habere debeant. Pun. 2.
De tempore, quo Bulla cruciatæ sumentibus prosit. Pun. 3.
De Indulgentia plenaria, quæ in Bulla conceditur. Pun. 4.
De aliis Indulgentiis, & spiritualibus commodis in Bulla contentis. Pun. 5.
De priuilegiis tempore interdicti concessis. Pun. 6.
De priuilegio circa cibos vetitos. Pun. 7.
Explicatur priuilegium de esu carnium tempore prohibito. §. 1.
Expenditur priuilegium de esu lacticiniorum, & ouorum. §. 2.
De facultate eligendi confessorem. Pun. 8.
Qui confessarius, & qualiter absoluere possit à peccatis reseruatis habentem Bullam. §. 1.
An religiosi aliorum ordinum à Scocietate virtute Bullæ absolui possint à peccatis eorum superioribus reseruatis. §. 2.
Quid dicendum est de religiosis Societatis Iesu quoad eligendum confessorem virtute Cruciatæ. §. 3.
De facultate confessarij absoluendi à censuris, & pœnis. §. 4.
Qualiter absolutio à censuris impendi debeat. §. 5.
De facultate concessa in Bulla commutandi vota. Pun. 9.
De suspensione, & reualidatione indulgentiarum, & facultatem facta à commissario Pun. 10.
De aliis facultatibus, quæ in Bulla cruciatæ commissario conceduntur. Pun. 11.
De Bulla Cruciatæ pro defunctis concessa. Pun. 12.
De Bulla cruciatæ, quæ vocatur compositionis. Pun. 13.
Qualiter debitorum incertorum virtute huius concessionis

cessionis fiat remissio. §. 1.
Expenduntur sigillatim casus, in quibus locum habet prædicta compositio. §. 2.

TRACTATVS XXVI.
& Disputatio vnica.

De Sacramento Extremæ vnctionis.

De nomine, institutione, & natura Extremæ vnctionis. Pun. 1.
Quæ sit materia remota huius Sacramenti. Pun. 2.
Quæ sit proxima huius Sacramenti materia. Pun. 3.
Quæ sit legitima forma huius Sacramenti. Pun. 4.
De effectu huius Sacramenti. Pun. 5.
De subiecto seu suscipiente vnctionem. Pun. 6.
De ministro Vnctionis. Pun. 7.
De obligatione tum fidelium suscipiendi hoc Sacramentum, tum parochi illud ministrandi, & de ritibus obseruandis in illius administratione. Pun. 8.

TRACTATVS XXVII.
& Disputatio vnica.

De Sacramento Ordinis.

De nomine, & natura ordinis, eiusque institutione. Pun. 1.
Quotuplex sit ordo, & quæ eius officia. Pun. 2.
An omnes prædicti ordines, tam maiores, quam minores sint sacramentum. Pun. 3.
De materia, & forma singulorum ordinum. Pun. 4.
Quis sit effectus Sacramenti Ordinis, & quam ab aliis Sacramentis, & inter se dependentiam habeat. Pun. 5.
De subiecto ordinum, seu de ordinandis. Pun. 6.
De ætate ordinandorum. Pun. 7.
De qualitate ordinandorum quoad mores, & scientiam. Pun. 8.
De qualitate ordinandorum quoad vitæ necessaria. Pun. 9.
De qualitate beneficij requisita ad ordines. Pun. 10.
De qualitate patrimonij, seu pensionis pro necessaria sustentatione ordinandorum requisiti. Pun. 11.
Quas pœnas incurrat promouens ad ordines absque titulo sufficienti, & ipse promotus. Pun. 12.
De temporibus ordinationum. Pun. 13.
De ministro requisito ad validam ordinationem. Pun. 14.
Quis sit minister ordinationis licitæ, & legitimæ. Pun. 15.
Qualiter ordinatis permittendus sit vsus ordinationis susceptæ. Pun. 16.
De obligatione continentiæ sacris ordinibus annexæ. Pun. 17.
De aliis obligationibus clericorum, & eorum exemptione. Pun. 18.

APPROBATIO.

Nos infra scripti Societatis IESV Theologi fidem facimus legisse hanc quartam *Operis Moralis partem à R. P. Ferdinando de Castro Palao, de eadem Societate nostra Theologo elaboratam*; atque nihil in eâ comperisse, quod à Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ Ecclesiæ sensis, & à sanâ sanctorum Patrum doctrinâ foret alienum. Proinde dignam testamur, quæ in communem vtilitatem typis mandetur. Lugduni, 27. Octobris, 1646.

CAROLVS DV-LIEV. IOANNES FERRAND.

Visa per nos RR. Patrum Societatis IESV, in sacra Theologia omnium calculis eruditissimorum Professorum authentica Approbatione, qua asserunt in hac quarta *Operis Moralis parte, à R. P. Ferdinando de Castro Palao compositæ*, omnia Catholicæ, Apostolicæ & Romanæ Ecclesiæ documentis ex toto consentanea in ea contineri: Nos in publicum bonum preli operâ tradendam, æquissimum iudicauimus.

DEVILLE, *Prouicarius Generalis.*

SVMMA PRIVILEGII REGIS CHRISTIANISSIMI.

LVDOVICVS XIII. Dei gratia Galliarum & Nauarræ Rex Christianissimus singulari Priuilegio sanxit, ne quis per vniuersos Regnorum suorum fines intra sex annos à die finitæ Impressionis computandos, imprimat seu Typis excudendum curet & venalem habeat Librum qui inscribitur, *R. P. Ferdinandi de Castro Palao Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis, Tomus IV.* præter Claudium Du-Four Bibliopolam Lugdunensem, aut illos quibus ipsemet concesserit, qui secus faxit præter Librorum confiscationem, mille librarum illatione mulctabitur; vt latius patet in Literis, datis Parisiis die 11. August. 1632.

Ex mandato Regis. *Signatum*, THOMASSIN.

Præfatus CLAVDIVS DV-FOVR, *ius omne suum transtulit & cessit* CLAVDIO PROST, *&* IOANNI BAPTISTÆ DEVENET, *vt patet ex instrumento super id confecto.*

Facultas R. P. Prouincialis Societatis IESV, in Prouincia Lugdunensi.

CLAVDIVS MAVCLER, Prouincialis Societatis IESV, in Prouincia Lugdunensi, iuxta Priuilegium eidem Societati à Regibus Christianissimis Henrico III. 10. Maij 1583. Henrico IV. 20. Decemb. 1606. & Ludouico XIII. 14. Febr. 1611. concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur ne libros ab eiusdem Societatis hominibus compositos absque Superiorum permissione imprimant: permittit Claudio Prost, & Ioanni Baptistæ Deuenet, vt Librum cui inscriptio est, *Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis in varios Tractatus & Disputationes Theologicas distributi per 4. De Sacramentis in genere & specie, authore P. Ferdinando de Castro Palao, Legionensi Societate* IESV, S. Theologiæ Professore & sanctæ Inquisit. Qualificatore, & Consultore, ad sex proximos annos imprimere, ac liberè diuendere possint. Datum Lugduni 5. Nouemb. 1646.

CLAVDIVS MAVCLER.

OPERIS

TRACTATVS XVIII. ET DISPVTATIO VNICA, DE SACRAMENTIS IN COMMVNI.

HAC TERTIA PARTE NOSTRI OPERIS MORALIS AB-soluemus explicationem illorum, quæ religionis virtuti annectuntur. Hæc sunt Sacramenta, ecclesiasticæque censuræ, Indulgentiæ, & Iubilæa præcipuè in Bulla, quæ Cruciata vocatur. concessa. Sed antequam Sacramenta in specie explicemus, expedit enodare, quæ omnibus sacramentis communia sunt, sicuti fecit D.Thom.3.p.à q.60. vsque ad 66. *quem eius commentatores sequuntur.*

DE NOMINE ET DEFINITIONE SACRAMENTI IN COMMVNI. Et qualiter Sacramenta nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ differant.

PVNCTVM I.

1 *Sacramenti nomen expenditur.*
2 *Definitur Sacramentum, qualiter in præsenti vsurpatur. Explicatur definitio.*
3 *Ad Sacramenti rationem debet esse signum permanens.*
4 *Debet esse signum practicum alicuius sanctitatis.*
5 *Qualiter Sacramentum à sacrificio differat.*
6 *Explicatur discrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ, & specialiter à Sacramento circumcisionis.*
7 *Ratio Sacramenti vniuoca est Sacramentis legis nouæ, & antiquæ ex parte significationis, analoga tamen ex parte rei immediatè significatæ.*

I nomen Sacramenti spectemus, Sacramentum à sacro ducitur, variásque acceptiones habet. Duæ sunt potissimæ apud veteres, profanósque authores teste *Ambr. Calepino, verbo Sacramentum.* Prima est, qua significatur pecunia apud Pontificem in loco sacro deposita à litigantibus ea conditione, vt qui à causa caderet pecuniam amitteret ærario publico applicandam. Sic Varro. *lib.4 de lingua Latina.* Secunda significat iuramentum, vel quod iuramento firmatum est, teste *Festo, & Vegetio de re militari. lib.2.* & in hac significatione passim vsurpatur Sacramentum in iure canonico, & ciuili, vt constat ex *cap. si Sacramenta. 22.q.4. & Auth. Sacramenta puberum. od. si aduersus C vendit.* Verùm apud Ecclesiasticos Doctores Sacramentum idem est, ac apud Græcos mysterium, vt constat ex illo *Iob.* 12.*n.*7. Dan.2.*n* 30. Apocal.17.n.7. vbi Hieron. Sacramentum vocat, quod apud Græcos mysterium est appellatum. Mysterium apud Græcos est idem, quod sacrum secretum, vt constat ex illo Sapientiæ 2. *Nescierunt Sacramentum Dei.* Ad Ephes. 1. *Vt notum faceret Sacramentum voluntatis suæ.* & 1. ad Timoth.3. *Magnum est pietatis Sacramentum.* Hinc factum est, vt Sacramentum vocentur res, seu verba occultum quid diuinum, & supernaturale, quo quis Deo sacratur significantia, vt latiùs prosequitur Bellarm. *lib. 1. de Sacram. cap.*8. Suar. *t.*3. *in* 3.*p. q* 60. *in præfat.* Aegid de Conincк. ibi *art.* 1. Paul. Laymann. *lib.*5. *sum. tract.*1. Gregor. Sayr. *t.*1. *de Sacram. lib.*1. *cap.*1. *art.*1.

2\. Sacramentum in hac posteriori acceptione sumitur in præsenti, & sic sumptum definitur à Magno *sentent. in* 4 *dist.*1. & à D.Thom. 3.*p.q.*60. *artic.*2. *&* 3. quos reliqui Doctores sequuntur, vt sit visibile signum gratiæ ad populum Dei sanctificandum diuinitus institutum. Dicitur visibile signum, quia sensibus corporis percipitur, vt dixit *D. Thom. q.*60. *artic.*4. Debet autem esse signum visibile, quia aliàs non esset hominibus accommodatum ad Deum colendum, & se sanctificandum, si illud sensibus percipere non possent. At est signum inuisibilis gratiæ, quia gratia Sacramentis significata corporis sensibus non videtur. Deinde est signum ad populum Dei sanctificandum, quia ad hunc effectum sunt Sacramenta per se, & directè instituta, ob quam causam à solo Deo institui potuerunt, quia solus Deus gratiam causare potest, & consequenter signum practicum gratiæ constituere: sic Doctores communiter.

3\. Superest explicari, quale signum ad rationem Sacramenti requiratur. Et quidem requiri signũ permanens, seu permanenter significans apud omnes Doctores receptum est, cò quòd assumatur, vt medium ad

Deum colendum, & populum Dei sanctificandum, & distinguẽdum ab aliis nationibus falsos Deos colentibus, quod fieri nequaquam potest signo transeunte, nec moraliter pro statu aliquo durante. Item verba illa Christi, quibus Magdalenæ dixit, remittuntur tibi peccata: & quibus Apostolis dictum est Ioann. 20. Accipite Spiritum sanctum, linguæ ignitæ super capita discipulorum die Pentecostes apparentes, Sacramentum essent: quia hæc omnia sunt signum visibile inuisibililis gratiæ: sed quia non sunt signa stabilia, & firma, sed transeuntia, ea de causa à ratione Sacramenti excluduntur, & ita docet Suar. *3. p. q. 60. sect. 3. concl. 3.* Paul. Layman. *lib. 5. tract. 1. cap. 2. in fine.* Coninc. *q. 60. art. 4. dub. 1. n. 21.*

4. Sed an necessariò debeat esse signum practicum? Aliquibus Doctoribus nō infimæ notæ placet sufficere esse signum speculatiuum, eò quòd Sacramenta vetera vera Sacramenta fuerint, & tamen gratiam sanctificantem non continebant, sed solùm significabant dandam per Christum. Verùm etsi de ratione Sacramenti non sit esse signum practicum gratiæ sanctificantis, est tamen necessarium esse signum practicum alicuius gratiæ, seu sanctitatis legalis, & signum speculatiuum gratiæ habitualis perfectæ sanctificantis, quia de ratione Sacramenti est recipientem sanctificare, cùm ad sanctificandum populum institutum sit, ac proinde debet esse signum practicum alicuius sanctitatis saltem legalis. At opus non est esse signum practicum gratiæ perfectæ, tametsi illam significet, quia non est signum practicum cuiuscunque rei significatæ. Significat enim Sacramentum Passionem Christi Domini, & futuram gloriam, non tamen illa causat. Et ita sustinent Suar. *t. 3. in 3. p. q. 60. disp. 1. sect. 2. concl. 1. 2. & 3.* Aegid. de Coninc. *q. 60. art. 2. dub. 1.*

5. Hinc colliges discrimen Sacramenti à sacrificio: nam esto sacrificium Passionem Christi Domini significet, populúmque sanctificet, quia tamen per se, & immediatè institutum non est ad sanctificandum populum, sed ad Deum colendum eius supremi dominij, & excellentiæ recognitione, ea de causa Sacramentum non est, hoc enim immediatè, & per se ad sanctificandum populum est institutum. *Sic* Paul. Layman. *lib. 5. tract. 1. cap. 2.*

6. Secundò colliges discrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis veteris legis. Nam Sacramenta nouæ legis non solùm significant gratiam perfectè sanctificantem, quæ vocatur gratia habitualis, sed illam causant, vt est definitum à Tridēt. *sess. 7. can. 8.* At Sacramenta veteris legis omnes conueniunt solam sanctitatem legalem causare, tametsi gratiam perfectè sanctificātem significarent, sicuti definiuit Concilium Florentin. *in decreto Eugenij post sess. vlt. §. 5. ecclesiastic. Sacrament.* ibi Sacramenta nouæ legis multùm differunt à Sacramentis antiquæ legis: illa enim non causabant gratiam, sed illam solùm per passionem Christi dandam esse figurabant. Hæc verò nostra, & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.

Solùm de circumcisione est dubium qualiter à Sacramentis nouæ legis distinguatur, siquidem ad eius præsentiam peccatum originale remittebatur ex diuina institutione, vt dicitur *cap. ex quo instituta, de consecrat. dist. 4.* cuius remissio esse non poterat sine gratiæ infusione. Est igitur circumcisio gratiæ sanctificantis causa saltem moralis, non igitur distingui potest à Sacramētis nouę legis nisi in modo causandi gratiam, eò quòd Sacramenta nouæ legis sint causæ physicę instrumētales gratię, circūcisio vera sit solū causa moralis, seu cōditio, qua posita ex liberalitate Dei gratia cōcedebatur: sic sustinet Suar. *aliis relatis, t. 3. in 3. p. q. 62. disp. 9. sect. 1. & 2.* Henriq. *li. 1 ca 6. n. 1.* neque improbabile reputat Bonac. *aliis relatis de Sacram. disp. 19. q. 1. punct. 3. §. vnico. n. 5.* Sed nullatenus placet hic modus dicendi, tum quia satis dubium est, & à pluribus Doctoribus reprobatum Sacramenta nouæ legis physicas esse causas gratiæ. Tum quia sæpè Paulus circumcisionem appellarit inane, infirmúmque elementum, vti dixit de ipsa circumcisione, aliisq; cæremoniis legalibus. *Ad Galat. 4. & ad Galat. 6.* inquit. Neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed noua creatura. At si circumcisioni annexa esset ex diuina promissione gratia iustificans plurimùm valeret, falsumq; esset esse inane, vacuum, & infirmùm elementum. Non igitur circūcisio vi sua gratiam causare poterat. Restat ergo, vt solùm ex fide Christi venturi, quam parētes circumcisi, seu minister circumcisione illo exteriori signo profitebatur, remissum fuerit peccatum, & gratia iustificans concessa. Aliàs si ex circumcisionis vsu, & quasi ex opere ipso facto remissio peccati, & gratiæ infusio fieret à Sacramento baptismi substantialiter non distingueretur, sed solùm penes magis & minus, siquidem æquè ac baptismus remittit peccatum, & gratiam infundit: quod autem baptismus vberiorem gratiam concedat, & peccatum non solùm quoad culpam, sed etiā quoad pœnam integrè deleat, differentiam substantialem non constituit, sed solùm accidentalem. Affirmare autem circumcisionem à baptismo non substantialiter differre, videtur esse contra Paul. *ad Colossens. 2.* extollentem baptismum, illúmque circumcisioni præferentem, cùm dixerit de his, qui baptizati erant. Circumcisi estis circumcisione nō manufacta in expoliatione corporis carnis, sed circumcisione Christi consepulti in baptismo, quasi diceret, baptismo nō spoliatur caro, sicuti fiebat in circumcisione antiqua, sed spoliatur spiritus à peccato; ac proinde differunt baptismus, & circumcisio substantialiter ex sententia Pauli, siquidem vi sua baptismus spiritum à peccato mundat, circumcisio autem vi sua solam carnem, spiritum autem non mundat, nisi ex fide, quam parentes circumcisi, vel minister circumcisionis eo signo profitebatur. Deinde si baptismus à circumcisione non differret substantialiter, sed solùm penes magis, & minus, verum esset dicere, Sacramenta nouæ legis non differre à Sacramentis legis antiquæ, nisi quia sunt diuersi ritus, & cæremoniæ, quod est contra Trident. *sess. 7. can. 2.* dicens. Si quis dixerit Sacramenta nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ non differre, nisi quia cæremoniæ sunt aliæ, & alij ritus externi, anathema sit. Sentit ergo concilium inter nostra, & antiqua Sacramenta differentiam substantialem esse, quæ esse non posset, si Sacramenta antiquæ legis vi sua, & ex opere operato, vt vocant, gratiam iustificantem causarent. Affirmandum ergo est nullum Sacramentum antiquæ legis vi sua gratiam iustificantem causare. Et ita sustinet D. Thom. *3 p. qu. 62. art. 5. in corp. & ad 3.* Sotus *in 4. dist. 1. q. 4. art. 6.* Vasqu. *1. 2. t. 2. disp. 184. ca. 2.* Bellarm. *lib. 2. de Sacram. cap. 13. & seqq.* Paul. Layman. *li. 5. sum. tract. 1. cap. 3. per totum.* Aegid. de Coninc. *q. 62. art. 6.*

Hinc dubitant Doctores, an ratio Sacramenti vniuoca sit, an analoga, vel æquiuoca Sacramentis nouæ, & veteris legis? Respondeo breuiter vniuocam absolutè esse, quia ratio Sacramenti præcipuè sumitur ex parte rei significantis, & ex modo significandi, potius quam ex re significata. At in re significante, & in modo significandi vniuocè Sacramenta antiqua, & noua conueniunt, siquidem omnia sunt ritus, & cæremoniæ sensibiles, omniáq; ex diuina institutione significant, tametsi ex parte rei immediatè significatæ analogicè, seu æquiuocè conueniant, eò quòd sanctitas legalis cum sanctitate iustificante comparata inferioris ordinis sit, & solùm secundùm quid sanctitas dici possit.

Sic

Sic *Suar. t. 3. in 3. p. q. 60. disp. 1. sect. 2. vers. atque hinc intelligitur.* Ægid. de Coninck *dicta q. 60. art. 4. dub. 2.* Bellarm. *de sacram. lib. 1. cap. 12.* Bonac. *aliis relatis de sacram. disp. 1. q. p. 3. n. 12.*

PVNCT. II.

An Sacramenta necessaria sint ad salutem?

1. *Absolutè necessaria non sunt, benè tamen posita Dei institutione.*
2. *In statu naturæ, & legis veteris Sacramentum institutum in remedium peccati originalis necessarium fuit necessitate præcepti.*
3. *In lege gratiæ Sacramenta à Christo instituta necessaria sunt, tum necessitate præcepti, tum necessitate medij, sed non omnia.*

CErtum est Sacramenta non esse ita ad salutem necessaria, quin potuerit Deus illis non institutis gratiam, & gloriam hominibus concedere. Non enim diuina potentia ita limitata est, quin aliis mediis potuerit homines ad gloriam euehere, etiam supposito statu naturæ lapsæ, sicuti explicuit D. Thom. *q. 61. per totam.* Henriq. *lib. 1. cap. 4.* Bellarm. *lib. 1. cap. 22.* Bonac. *disp. 1. q. 1. punct. 4.* Quare solùm est controuersia, an facta institutione, tum in lege naturæ, & scripta, tum in lege noua sint necessaria? Item an sint necessaria necessitate præcepti, vel etiam necessitate medij? Necessarium necessitate præcepti tantùm est illud, quando non tam ipsum opus præceptum, quàm ipsa præcepti executio necessaria ad salutem est. Quare si ob ignorantiam, vel impotentiam ab exequenda re præcepta excuseris, non obinde salutem amittes. Ecôtra verò necessarium necessitate medij est illud, cuius executio ad salutem necessaria est, ita vt sine illo salus obtineri nequaquam possit, tametsi ob ignorantiam, vel impotentiam omissum fuerit.

2. Dicendum igitur est in statu naturæ, & legis veteris Sacramentum institutum in remedium peccati originalis necessarium fuisse necessitate præcepti, quia in lege naturæ, esto non esset aliquod signum à Deo determinatum, quo fidem Christi venturi homines protestarentur, & à peccato originali mundarentur, tametsi plures Doctores, quos refert, & sequitur Layman. *lib. 5. tract. 1. cap. 3.* contrarium sentiant affirmantes signum aliquod determinatum fuisse, quod pro fœminis in lege scripta, & pro paruulis ante diem circumcisionis applicabatur. At tenendum est remissionem peccati originalis protestationi fidei per signum saltem arbitrio cuiuscunque remissum, concessam esse, vti docuit Bellarm. *lib. 1. de sacram. cap. 21.* Suar. *disp. 4. sect. 2.* Ægid. de Coninck *q. 61. art. 3. cum D. Thom. ibi.* Quo posito conueniens fuit executionem illius signi præcipi. In lege autem veteri Sacramentum circumcisionis necessarium fuit ex præcepto, vt constat ex illo Genes. 17. *n.* 14. Masculus, cuius præputij caro circũcisa non fuerit delebitur, &c. Quod præceptum adultos obligabat, infantes verò ante vsum rationis arctari illo non poterant, benè tamen eorum parentes, vt suos filios circumciderent. Nullum tamen Sacramentum in lege naturæ, & veteri fuit necessarium necessitate medij, siquidem nullum vi sua peccatum remittebat, & gratiam concedebat.

3 Verùm in lege gratiæ Sacramenta à Christo Domino instituta necessaria sunt, tum necessitate præcepti, tum necessitate medij, tametsi non omnia, vt expresso definitum est à Trident. *sess. 7. can. 4* Quæ autem hæc sint commodiùs explicabimus, cùm de singulis Sacramentis in particulari agemus.

PVNCT. III.

De materia, & forma Sacramenti in communi.

1. *Quæ sint in communi materia, & forma sacramenti, explicatur.*
2. *Si materia, vel forma substantialis mutetur, nullum est sacramentum, & quando hæc mutatio in materia contingat.*
3. *Quando contingat substantialis mutatio in forma.*
4. *Verborum corrupta prolatio non est substantialis mutatio.*
5. *Quid dicendum, quando addis verba, quæ verum consensum corrumpere possunt? Deciditur pendere ex intentione proferentis.*
6. *Explicatur qualiter priuatus error in materia, vel forma sacramenti non obstet eius valori.*
7. *An impediat prædictus error debitam intentionem? Proponitur dubitandi ratio.*
8. *Resoluitur per se non impedire, benè tamen aliquando.*
9. *Colligitur quid sit dicendum, cùm credis aliqua verba esse necessaria, cùm tamen non sint; vel aliqua non esse necessaria, quæ tamen sunt.*
10. *Error commissus circa subiectum sacramenti, matrimonio excepto regulariter non vitiat sacramentum.*
11. *Quæ variatio formæ, seu materiæ, rituúmque sacramentorum peccaminosa sit.*

1. CVm Sacramentum sit signum sensibile inuisibilis gratiæ, necessariò dicendum est illius materiam esse rem illam sensibilem ex diuina institutione assumptam ad gratiam significandam, formam verò esse significationem ipsam, vt latiùs explicuit Suar. *t. 3. in 3. p. disp. 2. sect. 1.* Ægid. de Coninck *q. 60. art. 6. à n. 35.* At in re illa sensibili, quæ ad significandam, & causandam gratiam assumitur, si de Sacramentis nouæ legis loquamur, communiter Doctores sentiunt aliud se habere per modum materiæ, aliud per modum formæ. Verba quæ in Sacramento assumuntur sunt forma, quia & materiam determinant, & expressiùs significant: res verò, quibus verba iunguntur sunt materia. Quo sensu dixit Concil. Florent. *in decreto vnionis,* Sacramenta nouæ legis tribus perfici, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod Ecclesia, quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum. Qualiter autem verba in singulis Sacramentis sint forma, & quæ eorum materia, & qualiter inter se debeant coniungi, vt vnum componant, commodiùs explicabitur, cùm de singulis Sacramentis in particulari agemus.

2. Solùm in præsenti superest explicandum, quæ mutatio materiæ, & formæ Sacramenti illud irritum reddat, & peccaminosa sit?

Pro quo supponendum est formam, & materiam in Sacramento variari posse, vel substantialiter, vel solùm accidentaliter: si substantialiter varietur, nullum est Sacramentum, secus si solùm accidentaliter. Materia substantialiter mutatur, quando secundùm communem vsum, hominúmque æstimationem substantialiter diuersa est, tametsi Physicè eadem specie sit. At si spectato communi vsu, hominúmque existimatione eadem perseuerat, mutatio solùm accidentalis est. Exemplis rem manifesto. Aqua elementaris materia est baptismi, si tamen loco illius artificialem apponas, tametsi in opinione probabili specie physica non differat, materiam Sacramenti substantialiter mutas: quia secundùm communem vsum, & æstimationem substantialiter diuersa est: secus tamen esset, si aliquam

elementarem, turbidam, vel calidam, aut frigidam apponeres: quia hæc ſpectato communi vſu accidentalis mutatio eſt. Item panis triticus coctus eſt materia Euchariſtiæ, quia eſt vſualis, ſecus ſi coctus non ſit, quia eſto non differat ſpecie phyſica, differt tamen ſubſtantialiter ſecundùm communem vſum, & æſtimationem, ac proinde in ratione materiæ Euchariſtiæ; quòd verò ſit azimus, aut fermentatus, ſolùm eſt differentia accidentalis. Deinde in Sacramento matrimonij conſenſus contrahentium habilium præſente parocho, & teſtibus illius ſunt materia, qui tamen phyſicè non differunt à conſenſibus, cùm parochus, & teſtes abſentes ſunt, ſed quia differunt moraliter, & ſubſtantialiter in ratione contractus, ea de cauſa in vno caſu ſunt materia legitima, ſecus in alio. At quòd conſenſus exprimantur verbis, vel nutibus, ſolam differentiam accidentalem conſtituunt ſpectato communi vſu, hominúmque æſtimatione.

3. Forma in Sacramentis nouæ legis, quæ verbis conſtant tunc ſubſtantialiter mutatur, cùm diuerſum ſenſum, ſeu ſignificationem à Chriſti inſtitutione præſtat, nam cùm ſignificatio ſit quaſi anima ſacramenti, mutata ſignificatione ſubſtantialiter forma mutatur, & Sacramentum corruit. Econtra ſi verba prolata à Chriſto mutes, & ex illius mutatione ſignificationem ſubſtantialem non amittant, Sacramentum validum eſt, quia ſolùm eſt mutatio accidentalis, non ſubſtantialis. Hinc fit ſi Sacramenti verba mutes in aliud idioma ab eo, quo Eccleſia vtitur, eſſe accidentalem mutationem, quia eundem ſenſum, & ſignificationem retines, vt explicuit Caietan. *q.60.art.7. ad* 2. Suar. *diſp.*1 *ſect.*4. Coninck *art.*8. *dub.*1 *n.*68. Idem eſt ſi retento eodem idiomate verba alia à Chriſti inſtitutione vſurpes idipſum ſignificantia, qualia ſunt in Sacramento baptiſmi, ſi baptizares in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab vtroque: tametſi probabilitate non careat hanc mutationem ſubſtantialem eſſe, quia in Sacramento baptiſmi non ſolùm quælibet expreſſio Trinitatis, ſed clara & diſtincta requiritur, eo quòd baptiſmus ſit ianua omnium Sacramentorum. Item ſi verba tranſmutes retinendo ſenſum eundem, eandémque ſignificationem, vti contingit, cùm dicis. Ego baptizo te, tu à me baptizatis, accidentalis eſt mutatio non ſubſtantialis. Ex ſubſtractione autem verborum aliquãdo mutatio ſubſtantialis contingit, aliquando ſolùm accidentalis, ſi eandem ſignificationem & ſenſum oratio prolata retineat, accidentalis erit mutatio: vt cùm in Sacramento baptiſmi, vel pœnitentiæ omittis pronomen Ego, & ſolùm dicis, abſoluo te, baptizo te. Secus eſt, ſi ex ſubſtractione alicuius verbi ſenſus mutetur, vt ſi omittas explicare baptizandum, ſolúmque dicas. Ego baptizo. Ego abſoluo. Tandem ſi loco verborum nutus apponas, mutatio eſſentialis eſt in omnibus Sacramentis præter matrimonium, quia omnia, matrimonio excepto hanc expreſſam ſignificationem per verba requirunt.

4 Reſtat tamen triplex enodanda difficultas. Prima an ſit mutatio eſſentialis formæ, ſi verba corruptè pronuncies, vt ſi in adminiſtratione baptiſmi dicas. Ego te baptizo in nomine Patrias, Filia, & Spiritua ſancta. Et in Sacramento Euchariſtiæ dicas. Hoc eſt corpus meu? Ratio difficultatis eſt, quia eſto intentionem habeas, cùm ea verba profers, veram formam proferendi, de facto tamen eam non profers; non enim patria nomen eſt ad ſignificandum Patrem diuinum impoſitum, nec nomen filia ad ſignificandum filium diuinum: ac ad Sacramentum non ſolùm intentio recta requiritur, ſed etiam vſus verborum ſecundùm communem vſum, hominúmque exiſtimationem ſignificantium: Ergo vſurpatione illorum verborum Sacramentum non perficitur. Nihilominus contrarium tenendum eſt, & affirmandum illis verbis Sacramentum confici, quia ſolùm eſt mutatio accidentalis, non eſſentialis. Nam eſto illa verba per ſe ſpectata perſonas Trinitatis non ſignificent, illas tamen ſignificant in circumſtantiis, in quibus proferuntur; ob tempus enim, & occaſionem, & modum, quo proferuntur, idem ex communi vſu, hominúmque exiſtimatione ſignificatum habent, ac ſi ritè prolata eſſent, vt expreſsè definiuit Zachar. telarus, *in cap. retulerunt, de conſecrat. diſt.*4 & docuit D. Thom. *q.*60. *art,*7. *ad* 3 Syluest. *baptiſmus* 5. Ægid. de Coninck *dicta q.*60. *art.*8. *dub.*1. *n.*78. Bonac. *diſp.*1. *de Sacram. q.*2. *p.*1. *n.*20 Paul. Layman. *lib.*5 *ſum. tract.*1. *cap.*4. *n.*4. *verſ. formæ.* & alij apud ipſos.

5. Secunda difficultas eſt, quando legitimæ formæ verba addis, quæ illius verum ſenſum corrumpere poſſunt, an tunc ſit ſubſtantialis mutatio? Exemplum eſt, ſi conſecrares ſub hac forma. Hoc eſt corpus meum ſpirituale, vel hoc eſt corpus meum, quod de cœlo ſumptum eſt. Hæc enim poſtrema præcedentia corrumpere poſſunt, ſi per modum vnius, & vti ſonant, accipiantur, quia præſtant hunc ſenſum falſum, corpus Chriſti eſſe ſpiritum, de cœlo, & non de beata Virgine ſumptum eſſe. Secus eſſet, ſi ſpirituale pro beato, & cœleſti vſurparetur, & quod de cœlo ſumptum eſt intelligeretur, non quod ſumptum eſt de materia cœli, ſed quod ſumptum eſt cœli auxilio de beata Virgine, vel quod ſumptum eſt de beata Virgine, quæ cœli nomine appellatur. Idem eſt ſi baptizares ſub hac forma. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & intemeratæ, ſempérque Virginis Mariæ. Hæc enim poſtrema verba præcedentium ſenſum poſſunt immutare, quia ſi omnia illa verba per modum vnius ſimplicis orationis proferantur, hunc ſenſum præſtant, ſcilicet te æquè baptizare in nomine Virginis Mariæ, ac in nomine Patris, Filij, & Spiritus ſancti, beatiſſimámque Virginem Mariam eiuſdem cum Patre, Filio, & Spiritu ſancto eſſe ſubſtantiæ. Qui ſenſus falſiſſimus eſt, & ſéſum legitimum formæ ſine dubio interrumpit. Quapropter ſi ea verba modo dicto proferres, ſubſtantialem formam mutares, Sacramentúmque non conficeres, & ita ſuſtinent Vaſq. *diſp.* 129. *cap.*7. *n.* 107. Suar. *diſp.*1. *ſect.*5. *in fine.* Ægid de Coninck *q.*60. *art.*8. *dub.*1. *n.*64. & 70. Paul. Layman. *li.*5. *ſum. tract.*1. *cap.*4. *concl.*3. Bonac. *diſp.*1. *q.*2. *p.*1. *n.*25. cum D.Thom *qu.*60. *art.*7. & 8. & D. Auguſt. *lib.*6. *de baptiſm. cap.*25. Verùm ſi illa verba adderes ſub diuerſa intentione, qua priora verba pronuncias. quia ſolùm intendis beatam Virginem inuocare, vt illius nomine auxiliatus Sacramentum conficias, non vt ſub illius nomine, tanquam ſub forma Sacramentũ præſtes. Suar Layman. Ægid Bonifac. cum D.Th. & Aug ſentiunt, & ſatis probabiliter te ſolùm accidentaliter mutare formã, non eſſentialiter, atq; adeò verum Sacramentum conficere. Ratio eſt, quia antequam illa verba extranea à forma baptiſmi addita ſint, legitima forma Sacramenti eſt conſtituta, quia ſunt pronunciata verba legitimam formam conſtituentia cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia, & Chriſtus inſtituit, ac proind habent ſuum effectum à ſubſequentibus verbis independentem. Deinde quia in his, quæ ambiguum ſenſum, legitimum inquam, & illegitimum habent, ex intentione proferentis determinanda ſunt: intentio autem proferentis in prædicto caſu recta eſt, ſiquidem eſt intentio baptizandi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, tanquam ſub forma baptiſmum conſtituente; in nomine Beatæ Virginis, tanquam ſub perſona auxilium, & fauorem ad conficiendũ Sacramentũ præſtante Ergo ob additionẽ illorũ verborum ſub prædicta intentione forma Sacramenti non variatur ſubſtantialiter, ſed ſolùm accidentaliter.

Dices

Dices verba sacramenti non ex cuiusque arbitrio significare debere, sed ex vsu, & communi hominum existimatione, quia sunt signa publica, & stabilia, quibus Deus colitur, & homines sanctificantur. Ergo si vteris verbis ambiguis, qualia sunt dicta verba, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & beatæ Virginis. Et illa, Hoc est corpus meum spirituale, cæleste, & illis vtens rectam intentionem habeas, solùm ex tua intentione rectam significationem habet, non ex vsu, & communi hominum impositione. Ergo illis prolatis non conficis verum sacramentum, quia non vteris signis publicis, & stabilibus.

Respondeo concedendo sacramenta esse signa publica, & stabilia, & ex vsu, & communi hominum existimatione rectam significationem habere debere, sed nego huic significationi obstare, quòd ex se ambigua sint, si à proferente in bonum sensum, rectámque significationem assumantur, quia eo ipso quo sic assumuntur, ex communi hominum impositione significationem habent, cùm homines in proferentis arbitrium, & intentionem remiserint significationem verborum ambiguitatem continentium, ac proinde eo ipso, quo proferens in illorum prolatione rectam intentionem habet, ex vsu, & communi hominum impositione significationem rectam sortiuntur.

6. Tertia difficultas est, an priuatus error in materia, vel forma sacramenti obstet illius valori, si de facto in sacramenti administratione de tali errore non constat. Quod dixerim, quia si de tali errore ex vi administrationis constat, examinandum est, an ille error sic manifestatus verum sensum, & significationem Sacramenti corrumpat, vel non? Si corrumpat legitimum sensum, annullat Sacramenti formam, secus si non corrumpit. Exemplum est, si Arrianus conficeret baptismum in nomine Patris, Dei Filij, creaturæ, & Spiritus sancti similiter, sine dubio formam Sacramenti mutaret, quia illius verum sensum corrumpit. Econtra si existimares pronomen ego, in forma baptismi æquè esse necessarium exprimi, sicuti personam baptizandam, & personas Trinitatis, sub quarum nomine baptismus conficitur, non obinde sensum, & significationem formæ mutas, tametsi illum errorem exprimas, quia existimare verba aliqua necessaria esse, quæ tamen non sunt, vel non esse necessaria quæ necessaria sunt, eorum significationem non mutat, quia hic error est nimis extrinsecus verborum significationi.

Quocirca dubium est de errore interiùs concepto, nec in Sacramenti administratione expresso, qualiter contingeret, si Arrianus credens in Deo esse vnicam tantùm personam, scilicet Patrem; Filium verò, & Spiritum sanctum non esse Deum, sed creaturas, baptismum administraret sub consueta Ecclesiæ forma in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, an inquam prædictus error formam Sacramenti mutaret? Ratio difficultatis est, quia verba sunt signa conceptuum, & ad exprimendos conceptus assumuntur, sed conceptus illius hæretici putantis Filium diuinum creaturam esse falsissimus est. Ergo cùm verbum filij diuini profert, non verum filium Dei, sed falsum exprimit. Ergo non baptizat sub vera forma, quia non baptizat sub vero Filio Dei. Nihilominus omnino tenendum est ex errore interius concepto formam non mutari, quia non mutatur eius significatio; hæc enim non ex priuato cuiusque arbitrio, sed ex communi vsu, hominúmq; impositione pendet, vt rectè notauit Ægid. de Coninck. *q. 60. ar. 8. dub. 1. n. 61. & 62.* At verbum Filij, & Spiritus sancti in administratione baptismi ex communi vsu, hominúmque impositione pro Filio, & Spiritu sancto eandem cum Patre naturam habentibus supponit. Nequit ergo hanc impositionem priuatus error, & singulare arbitrium mutare. Neque obstat verba esse signa conceptuum, vt indè inferas illa verba conceptum falsum significare, quia non sunt signa illius conceptus falsi ex communi hominum impositione, tametsi à proferente ad eum significandum accipiantur, sed potiùs sunt signa conceptus veri, quem proferens habet, vel habere debebat.

7. Verùm esto error priuatus non mutet formam Sacramenti, at videtur impedire debitam intentionem in illius administratione. Qui enim Sacramentum ministrat, intentionem habere debet administrandi Sacramentum sub forma, & significatione, quam Christus instituit, & Ecclesia vtitur. At huic intentioni priuatus error in forma obstat, siquidem credens v.g. Filium esse creaturam, cùm sub nomine Filij Sacramentum administrat, intendit sub nomine Filij creati administrare. Aliàs non esset hæreticus in illius Sacramenti administratione. Ergo deficit ab intentione, quam Christus habuit, & Ecclesia vtitur.

8. Cæterùm tenendum est per se loquendo errorem priuatum non impedire debitam in Sacramento intentionem, si simul cum supradicto errore intentionem habeas administrandi, sicuti Christus instituit: sic aliis relatis docent Suar. *disp. 1 sect. 5.* Ægid. de Coninck. *q. 65. art. 8. dub. 1. n. 61.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 4. n. 5.* & colligitur *ex cap. si qui apud illos. & sequentib. de consecrat. dist. 4.* & ex Trident. *sess. 7. can. 4.* definiente, anathema esse dicentem non esse verum baptismum, qui datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia. Ratio verò est, quia ex suppositione, quòd hæreticus intendit Sacramentum administrare, sicuti Christus instituit, eo ipso impedit, ne suus priuatus error in administrationem influat; illa enim prima intentio vniuersalis, & recta administrãdi Sacramentum, sicuti Christus, absoluta est, & efficax causa Sacramenti; & cui administratio conformatur, error verò priuatus cessat influere in Sacramenti administrationem: quia hæreticus non habet voluntatem Sacramentum administrandi secundùm suum particularem conceptum, nisi ex suppositione quòd verus sit, & Christi institutioni conformis. Vnde stare optimè potest, quòd administrans Sacramentum errorem habeat etiam actualem circa illius administrationem, & nihilominus voluntatem, seu intentionem rectam in illius administratione habeat, eo quòd hæc voluntas non conformetur errori, sed iudicio Ecclesiæ recto, iuxta quod intendit Sacramentum administrare. Econtra dicendum esset, si errans expressam voluntatem habeat non aliter ministrandi Sacramentum, nisi secundùm suum erroneum conceptum, nam eo casu deficit intentio requisita in Sacramenti administratione, quæ necessariò debet esse recta, & Christi, & Ecclesiæ voluntati conformis, & ita sustinent Suar. Ægid. & Laymann. suprà. Quod idem esse credo, si expressam, & absolutam voluntatem haberet hæreticus administrandi Sacramentum secundùm suum erroneum conceptum, tacitè, & virtualiter excludit legitimam intentionem intentioni Christi, & Ecclesiæ conformem: quia cum illa expressa, & absoluta voluntate hæc compati non potest.

9. Hinc fit quid sit dicendum, si crederes aliqua verba in administratione Sacramenti necessaria essentialiter esse, cùm tamen non sint, & è contra aliqua non necessaria, quæ tamen necessaria essentialiter existunt? Si enim expressam, & absolutam voluntatem habeas ministrandi Sacramentum: qualiter Christus instituit, verum conficis Sacramentum, quia illa administratio non priuato tuo errori, sed Ecclesiæ iudicio conformatur. At si velis absolutè administrare Sacramentum sub forma, quam credis veram, cùm tamen

men falsâ sit, & à Christi institutione aliena, nequaquam Sacramentum conficis, quia non potes Sacramentum conficere, nisi voluntatem habeas Christi institutioni conformem.

Secundò, sit errorem commissum circa subiectum Sacramentum Baptismi, Confirmationis, aliorúmque Sacramentorum, Matrimonio excepto, non vitiare regulariter Sacramentum, quia non obstat rectæ intentioni. Non enim ex eo, quòd credas esse virum, cui Sacramentum baptismi ministras, cùm tamen fœmina sit, sacramentum annullatur; neque ex eo quòd irregularis, vel excommunicatus existat, qui suscipit Ordines, cessat Ordinatio. Nam esto nolles excommunicatum, & aliàs impeditum Ordinibus insignire, si cognosceres, at cùm ignoranter procedis, vis præsentem ordinare, si Ordinibus validè recipiendis capax sit. Exclusi ab hac doctrina Sacramentum matrimonij, cuius valori obstat error personæ, eò quòd obstet valori contractus, in quo sacramentum fundatur. Atque ita docent Henriq. *lib. 2. sum. cap. 8. n. 5*. Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 4. in fine.*

11. Aliud verò, quod explicandum proposuimus est, quæ variatio formæ, seu materiæ peccaminosa sit? Breuiter respondeo illam mutationem, quæ Sacramenti valorem infirmat esse grauiter peccaminosam, neque ad vllam causam admittendam, quia est Sacramenti irrisio, & grauis illius iniuria contra Christi Domini institutionem, sic ex omnium sententia. Ægid. de Coninck. *q. 60. art. 8. dub. 2. in prin.* At si mutatio valorem Sacramenti non impedit, alicui videri posset non esse graue, sed solùm leue peccatum ea mutatione vti, quia est accidentalis mutatio. Sed omnino tenendum est per se, & seclusa necessitate mortale peccatum esse, quia est saltem cōtra præceptum Ecclesiæ in Christi institutione fundatum. Ecclesia namque præscribens modum in administratione Sacramentorum, illum seruandum præcipit, aliàs in re ita graui, qualis est modus administrandi Sacramenta, nihil firmum esset, si fideles obligati non essent vnicum, & vniformem modum seruare. A qua regula solùm excipi potest aliqua mutatio accidentalis in communi hominum æstimatione leuissima. Quæ autem hæc sit constabit ex dicendis in singulis Sacramentis. Atque ita sustinent Ægid. de Coninck. *q. 60. art. 8. dub. 2. in fine. n. 84.* Bonac. *disp. 1. q. 2. p. 1. à n. 33.*

Dixi seclusa necessitate, eò quòd graue dubium sit, an ea stante mutare possis modum, & ritum in administratione Sacramentorum ab Ecclesia præscriptum. Cui dubio satisfecimus, tum *tract. 2. de peccat. disput. 1. pun. 13. & tract. 3. disput. 1. pun. 16.* & quando liceat vti opinione probabili, & materia dubia in Sacramentorum administratione. *tract. 1. disp. 2. pun. 5.*

PVNCTVM IV.

De causa efficiente Sacramentorum, quoad eorum institutionem.

1 *A summo Deo tanquam à principali authore sunt omnia Sacramenta instituta, à quo communicata est Christo Domino, quà homo est, potestas Sacramenta instituendi.*

2 *Hanc potestatem, quam Christus habuit, nemini alteri communicauit.*

3 *Communicari tamen potest puræ creaturæ, sed non æquè perfecta.*

DVplex est causa efficiens Sacramentum. Alia instituens, alia institutum ministrans. De causa instituente agemus in præsenti, & in sequenti puncto de ministrante.

1. Certum est Sacramenta omnia à summo Deo, tanquam à principali authore instituta esse, quia solus Deus gratiæ sanctificantis author est, ac proindè ille solus instituere signa potest, quibus positis gratia conferatur, vel conferenda significetur. Sic D. Thom. quem omnes sequuntur. *q. 64. art. 2.* Neque huic veritati obstat, quòd tempore legis naturæ Abrahamus, & tempore legis scriptæ Moyses, & tempore legis gratiæ Christus Sacramenta à Deo instituta manifestauerint, sicuti dixit Paul. *ad Hebr. 1.* multifariam, multísque modis olim Deus loquens in Prophetis, nouissimè diebus istis locutus est nobis in filio, &c. quia Abrahamus, & Moyses non Sacramentorum institutores, sed promulgatores fuerunt. Christus verò Dominus, quà homo est, Sacramētorum nouæ legis promulgator fuit, sed non primarius institutor, & author, quia non ex virtute propria, sed ex accepta à Deo Patre, & ab ipso qua Deus est, gratiam sanctificantem cōfert, aut conferre potest: sic D. Thom. *q. 64. art. 1. ibidem* Suarez, *disp. 12. sect. 1. concl. 2. & 3.* Ægid. de Coninck. *art. 2. & 4. dub. 1. & 2.* Bonac. *de Sacrament. disp. 1. q. 3. p. 1. n. 2. & 3.* Paul. Laymann. *lib. 5. tractat. 1. cap. 5. q. 1.* Verùm etsi Christus Dominus, quà homo est, non fuerit primarius Sacramentorum nouæ legis autor, & institutor, at verè, & propriè illorum fuit institutor ex potestate à Deo accepta: ob excellentiam enim, quam habet humana natura ex vnione hypostatica ad Verbum, data fuit Christo Domino, quà homo est, potestas signandi signa sensibilia, quibus gratia communicaretur, iuxta illud Marc. *vlt.* Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra. Ex qua potestate Sacramenta omnia nouæ legis instituit, in quo maximè differt ab Abrahamo, & Moyse, qui solùm fuerunt promulgatores Sacramenti à Deo signati, non tamen ipsis data fuit potestas sensibilia signa designandi, quibus gratia communicaretur, sicuti data fuit Christo Domino, quà homo est.

2. Hanc potestatem excellentię ipse Christus nobis promeruit, & insuper promeruit nobis vsum illius potestatis, & sacramentorum operationem. Quia hoc meritum & Christum commendat, eiúsque dignitatem extollit, & nos eius obsequio strictiùs obligat, & deuincit. Nemini autem hanc potestatem Christus Dominus communicauit, nec vlli alteri præter Christum à Deo data fuit, sicuti apertè colligitur ex Trident. *sess. 7. can. 1.* dicente, anathema esse qui diceret omnia Sacramenta nouæ legis non fuisse à Christo Domino instituta, *& sess. 14. can. 1.* Idem de extrema vnctione definitur, de qua poterat speciale dubium esse, eo quòd expressè ex nullo loco Euangelij colligatur Christum Dominum hoc Sacramentum instituisse. At traditione Ecclesiæ, eiúsque declaratione pro certo tenendum est hoc Sacramentum, sicut & reliqua omnia per se instituisse. Apostolis autem illius, & aliorum publicationem, & dispensationem communicasse. Iuxta illud *1. Corinth. 4 n. 1.* Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, id est Sacramentorum. Expediebat namque, vt Christus Dominus, antequam ad cœlum migraret, suam Ecclesiam perfectè fundaret. At ad illius perfectum fundamentum Sacramentorum institutio pertinet. Ergo ab ipso, & non ab Apostolis omnia fuerunt instituta, & ita sustinent D. Thom. *q. 60. artic. 4.* Suar. *disp. 11. sect. 1.* Vasq. *disp. 135 cap. 1.* Ægid. de Coninck. *dub. 1. à num. 7. & dub. 2. n. 19* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 5. q. 1. & 2.* Bonac. *disp. 1. q. 3. p. 1. à n. 4.*

3. Solùm est inter Doctores controuersia, an ea potestas, quam habuit Christus Dominus, quà homo est, alicui puræ creaturæ communicari possit? Alij affirmant, alij negant, quorum opiniones conciliant optimè Ægid. de Coninck. *dicta q. 64. art. 4. dub. 2.* Paul Layman.

Laymann.*lib.*5.*sum.tract.*1.*cap.*5.*q.*2.dicentes communicari posse,sed non cum ea perfectione,ac fuit Christo communicata. Priorem partem probo,quia potuit Deus puræ creaturæ in præmium alicuius boni operis facti,vel faciendi, vel ex pura liberalitate potestatem concedere designandi aliqua signa stabilia, quorum recto vsui gratiam iustificantem annecteret. Sed hæc est potestas Sacramenta instituendi. Ergo puræ creaturæ hæc potestas communicari à Deo potest Secundam verò partem, scilicet hanc potestatem non esse ita perfectam,sicuti est perfecta, quam habuit Christus,sic manifesto:quia Christo fuit concessa hæc potestas quodammodo ex debito, tum ob excellentiam personæ, tum ob eius opera de condigno meritoria huius potestatis,& illius vsus, ac effectus, quæ nullatenus puræ creaturæ conuenire possunt. Non enim puræ creaturæ hæc potestas debita esse potest, neque ob eius excellentiam, neque ob opera meritoria, cùm nulla pura creatura de condigno mereri possit alieni peccati remissionem.

PVNCTVM V.

De efficiente Sacramentorum causa,quoad eorum administrationem.

1 *Minister Sacramentorum solus est homo viator.*
2 *Legitima intentio ad valorem Sacramenti requiritur.*
3 *Actualis necessaria non est, sed sufficit virtualis.*
4 *Quando hæc intentio virtualis adsit,explicatur.*
5 *Habitualis, & interpretatiua intentio non sufficit.*
6 *Intentio sufficiens debet esse absoluta, non conditionata pendens à futuro euentu. Excipitur matrimonium.*
7 *Intentio sub conditione præsenti,vel præterita,non vitiat Sacramentum, illicitè tamen apponitur absque causa rationabili.*
8 *Probitas ministri ad valorem Sacramenti necessaria non est,benè tamen ad illius licitum vsum.*
9 *Existens in peccato, & Sacramentum administraturus debet conari ad contritionem.*
10 *Excipitur ab aliquibus administratio baptismi seclusa solemnitate. Non admittitur exceptio.*
11 *Alij excipiunt Sacramentum matrimonij. Sed neque hæc exceptio approbatur.*
12 *Alij, sed pauci excipiunt Eucharistiæ ministrationem. Sed reprobanda est exceptio vt aliena à veritate.*

1. SAcramentorum præcipuè nouæ legis solus est cōstitutus minister homo viator, quia pro cursu huius peregrinationis, & in illius subsidium sunt à Christo instituta,& hominibus concessa. Expediebat ergo solum hominem in hac vita degentem illorum ministrum esse:vti docuit D.Thom. *q.*64.*art.*7. quem ferè omnes Doctores sequuntur apud Ægid. *ibi*, & Suar.*disp.*13 *sect.*1. Bonac.*disp.*1.*q.*3 *pun.*1.*à n.*9. Hinc fit neque dæmones,neque Angelos beatos Sacramentorum ministros esse. Quod si aliquando constaret dæmones, vel Angelos Sacramentum aliquod ministrasse,credendum est Angelis datam esse à Deo potestatem, & ex hac potestate diuinitus, & miraculosè accepta Sacramentum confecisse, vt multis exemplis exornat Sayr.*lib.*2.*de Sacram.cap.*3.*q.vnica.art.*2.*proposit.*5. Dæmonibus autem nunquam credendum est hanc potestatem communicari, sed ex sua malitia Sacramenti ministrationem attentasse. Sic D. Thom. *q.*64.*art.*7. Vasq.*ibi*, Ægid.de Coninck.*num.*55.*& seq.* Sayr.*dicto lib.*2.*cap.*3 *q.vnica.art.*2.*&* 3. Bonac. *disput.*1. *q.*3.*p* 1.*n.*10.*& seqq.*Suar.*disp.*13.*sect.*1.

2. Duplex pro Sacramentorum administratione expostulatur in ministro conditio, videlicet legitima intentio,& pura conscientia. Si de intentione legitima loquamur,ita necessaria est ad Sacramenti valorem,vt ea deficiente nullum Sacramentum conficiatur: cùm enim Sacramenti ministratio libera esse debeat,necessariò expostulatur in ministro voluntas libera illius, atque adeò quòd liberè velit, & intendat Sacramentum conficere,sicut Christus instituit. Conclusio est de fide definita à Trident. *sess.*7.*can.*11. *& sess.*14.*can.*9. *& à Florent. Concilio, Decreto de vnione Armeno.*

3. Quapropter solum est dubium, quæ intentio sufficiat,& necessaria sit? Sufficere actualem nemini potest esse dubium, cùm sit intentio præcipua, quæ haberi potest. Suar.*disp.*13.*sect.*3.*circa medium.* Vasq. 3.*p. disp.*138.*cap.*6. Bonac. *disp.*1.*q.*3.*p.*2.*§.*3. *à n.*11. At hæc intentio actualis necessaria non est, sed sufficit virtualiter,& moraliter perseuerans. Non enim expediebat Christum Dominum in Sacramentorum administratione expostulare voluntatem moraliter impossibilem:haberi autem communiter voluntatem actualem vix erat possibile. Non igitur est censendum illam Christum Dominum expostulare: Sic D. Thom. *q.*64.*art.*9. Suar.*disp.*13.*sect.*3.*circa medium.* Ægid.de Coninck.*art.*8.*dub.*2. Sayr.*lib.*2.*cap.*4.*q.*4.*art.*2. Bonacin. *disp.*1.*q.*3.*p.*2.*§.*3.*n.*11. Paul.Laymann.*lib.*5.*tract.*1.*cap.*5. *concl.* 2.& alij innumeri apud ipsos.

4. Quòd si inquiras, quando censearis habere intentionem virtualem Sacramentum conficiendi: Respondeo te censeri illam habere, cùm actualis tua voluntas in aliquo opere ad Sacramenti administrationem ordinato perseuerat. Secus verò, si actualis voluntas extraneo opere,& alieno à Sacramenti administratione interrumpatur. Exempla sunt, si velis sacrum facere,aut Baptismum,vel Ordinem ministrare, & ex hac voluntate pergis ad Ecclesiam, vestimenta assumis, aliáque necessaria præparas, talis voluntas tum in confectione itineris,tum in susceptione sacrarum vestium,tum in aliorum requisitorum functione virtualiter perseuerat,quia perseuerat illius actualis voluntatis virtus, & efficacia, siquidem ob eam voluntatem,& in illius executionem ea opera fiunt. Secus esset, si habitâ voluntate Sacramentum conficiendi te diuerteres ad aliud opus præstandum, quod neque ex illa voluntate nascitur, neque ad illius executionem dirigitur; quia eo opere posito prima illa voluntas actualis ministrandi Sacramentum interrupta est, cùm neque actualiter,neque virtualiter duret. Sic explicant Bonac.*disp.*1.*de Sacram.q.*3.*p.*2.*§.*3.*num.*3 Paul. Laymann. *lib.*5.*tract.*1.*cap.*5.*q.*5. *n.*11. Ægid.de Coninck.*q.*64.*art.*8.*dub.*2.*n.*71.

5. Præter hanc voluntatem actualem, & virtualem est alia voluntas,quæ vocatur habitualis, & interpretatiua:habitualis, inquam, quia habitu manet; interpretatiua verò, quia homines interpretantur, ac si actualiter adesset, eò quòd præteriit,& reuocata non sit. Hæc igitur voluntas,vt ab actuali, & virtuali distincta est, insufficiens est ad Sacramenti administrationem: quia Sacramenti causa non est, siquidem ex illa voluntate præterita, & in habitu permanenti neque Sacramentum, neque aliqua actio, quæ Sacramenti administrationi connexa sit, procedit. Quod à fortiori verum habet, si ministratio contingeret tempore quo rationis vsu destitutus esses. Nam esto habuisses antea voluntatem conficiendi Sacramentum, illámque haberes, si rationis compos esses; quia tamen de facto cùm illud Sacramentum conficis, non procedis humano, & rationabili modo, ea de causa voluntas illa insufficiens est: Christus enim instituens Sacramentum, & potestatem hominibus ea administrandi concedens voluit, vt secundùm rationem administrarentur,quod fieri non potest ab hoc rationis vsu destituto. Neque huic veritati obstat, quòd adulto destituto vsu rationis Baptismi Sacramentum, Ordinis,

dinis, Extremæ vnctionis, imò & Pœnitentiæ concedi possit, si antea ad illa Sacramenta recipienda se disposuit, quia minùs ad recipiendum, quàm ad agendum requiritur. Et præterea quia concedi Sacramenta amentibus per se non dedecet, secus verò quòd per amentes ministrentur, sicuti indecens non est, sed potiùs misericordiæ, & liberalitatis opus, quòd tua bona in amentes pauperes distribuas; ac dedeceret maximè quòd ea per amentes distribueres. Neque item obstat homicidium tibi imputari in amentia, vel ebrietate commissum, si cùm inebriatus es præuidisti commissurum, quia ad hanc imputationem sufficit, quòd causam homicidij apposueris liberè, at ad Sacramentum ministrandum non sufficit præbere causam illius, sed insuper requiritur, vt ipsummet Sacramentum liberè, & humano modo ministretur: quia est dispensatio à Christo concessa suorum meritorum, quam non est credendum concessisse hominibus irrationabili modo operantibus. Non igitur intentio habitualis, vt distincta ab actuali, & virtuali sufficit ad Sacramentum ministrandum. Atque ita sustinent ex communi omnium sententia Suar. *disp.* 13. *sect.* 3. *concl.* 1. *&* 2. Ægid. de Coninck. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 2. *n.* 73. Bonac. *disp.* 1. *q.* 3. *pun.* 2. §. 3. *n.* 11. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *de Sacram. cap.* 5. *circa finem*, & alij plures apud ipsos.

6. Rursus intentio actualis, vel virtualis conficiendi Sacramentum, seu faciendi, quod Christus instituit debet necessariò esse absoluta, cũ apponitur materia, & forma Sacramenti non conditionata pendens à futuro euentu. Quia in potestate ministri constitutum non est materia, & forma Sacramenti posita eorum significationem suspendere. Non enim ex intentione ministri, sed ex Christi institutione significationem habent. At Christus Dominus materiæ, & formæ Sacramenti significationem gratiæ annexuit. Non igitur potest minister illam suspendere vsque ad futurum euentum. Quocirca non potest minister hodie Petrum baptizare, ordinare, confirmare sub conditione, quòd in crastinum misericordiæ, vel pœnitentiæ actũ exerceat. Quia nequit intentionem conficiendi Sacramentum habere pro tempore, quo non est illius materia, & forma. At tempore, quo conditio purgatur neque verba bapti[illegible] proferuntur, nec Petrus aqua mergitur. Ergo non est illius materia, & forma. Ergo non potest esse intentio illo tempore Sacramenta conficiendi. Sic docent plures relati ab Henriq. *lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 7. Suar. *disp.* 13. *sect.* 3. *concl.* 3. Coninck. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 2. *conclus.* 2. *&* 3. Bonac. *de Sacram. disp.* 1. *q.* 3. *pun.* 2. §. 3. *à n.* 19. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *de Sacr. cap.* 5. *concl.* 4. Ab hac doctrina prædicti Doctores excipiunt & benè Sacramentum matrimonij, eò quòd eius fundamentum sit humanus contractus, qui pendere potest à conditione futura, & ea posita perfici. Quod in aliis Sacramentis vtpote materia, & forma physica, & non morali constantibus esse non potest.

7. Verùm si conditio, sub qua Sacramentum ministratur præsens est, vel præterita, validum est Sacramentum sub ea conditione ministratum, quia eius significationem non suspendit, cùm sit intentio conficiendi Sacramentum eo tempore, quo ministratur eius materia, & forma, siquidem eo tempore conditio existit. Atq; ita docent Suar. *dicta d.* 13. *sect.* 3. *conc.* 3. Coninck *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 2. *concl.* 2. Bonac. *disp.* 1. *de Sacram. q.* 3. *p.* 2. §. 3. *à n.* 18. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *de Sacr. cap.* 5. *in fine*, & alij.

Verùm etsi Sacramentum posita conditione de præterito, vel de præsenti validum sit; at graue peccatum est eo modo absque causa saltem probabili administrari, eò quòd te exponas periculo irritum faciendi Sacramentum casu quo non adesset conditio, sub qua illud ministras. Sic Henriq. *lib.* 1. *cap.* 10. *nu.* 7. Suar. *disp.* 3. *sect.* 3. *concl.* 3. Bonac. *disp.* 1. *q.* 3. *p.* 2. § 3. *nu.* 20. & alij apud ipsos.

8. Secunda conditio, quæ pro Sacramentorum administratione requiritur, est probitas ministri. Sed hæc ad validum vsum Sacramenti necessaria non est. Non enim Christus Dominus suorum Sacramentorum valorem, & efficaciam ex fide, & probitate ministri pendere voluit. Sicuti docuit D. Thom. quem ferè omnes sequuntur, *q.* 64. *art.* 5. Ægid. de Coninck. Vasq. Pesant. ibid. Suar. *disp.* 13. *sect.* 4. Bellarm. *lib.* 1. *cap.* 26. Sayr. *lib.* 2. *cap.* 6. *art.* 2. *q. vnica*. Bonac. *disp.* 1. *de Sacram. q.* 3. *p.* 2. §. 1. *num.* 1.

Verùm etsi hæc conditio ad valorem Sacramenti necessaria non sit, at necessaria est ad licitum illius vsum: cùm enim Sacramenta conferens Christi minister sis, & suorum meritorum dispensator, irreuerentiam non leuem committis aduersus dignitatem Christi, & suorum meritorum, si ei gratus non sis, sed potiùs in peccato mortali existas, illiúsque sis hostis, & inimicus, ac diaboli mancipium. Quod à fortiori procedit, quando ex susceptione alicuius Sacramenti ad ea Sacramenta ministranda consecratus existis, quia eo ipso specialem obligationem subis ea dignè tractandi. Atque ita docent D. Thom. *q.* 64. *art.* 4 *&* 6. Caiet. *ibid.* Valen. *tom.* 4. *disp.* 3. *q.* 5. *pun.* 3. Coninck. *art.* 6. *dub.* 1. *concl.* 1. Suar. *disp.* 16. *sect.* 3. Vasq. 3. *p. disput.* 136. *cap.* 1. 2. *&* 3. Bonac. plures referens, *de Sacram. disp.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 1. *num.* 2. Layman. *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *concl.* 2. & sumitur ex August. relato *in cap. omnia.* 1. *q.* 1. ibi omnia Sacramenta cùm obsint indignè ministrantibus, prosunt tamen per eos dignè sumentibus. Idem colligitur *ex cap. vlt.* 15. *q.* 8. ibi mali bona administrantes se tantummodò lædunt, & *cap. vlt. de cohabitat clericor. & mulier.* ibi. Verùm & si quemlibet pro peccato mortali quoad seipsum constet esse suspensum, &c.

9. Hinc fit te existentem in peccato mortali, & volentem administrare quodlibet sacramentum, obligatum esse sub graui culpa conari ad contritionem habendam, nisi fortè ob angustiam temporis, quo sacramentum necessariò ministrandum est, videaris non potuisse contritionem excitare, & ritè disponi. Sic prædicti Doctores. Specialiter Vasq. Ægid. Layman. quia eo ipso, quo Sacramentum ministras, personam Christi geris, & suorum meritorum es dispensator. Debes ergo & Christo assimilari, & eius merita dignè tractare. Excusari autem potes, sed raro ab hac obligatione, si ita vrgeat necessitas Sacramentum v. g. Baptismi, vel Pœnitentiæ morituro ministrandi, vt moraliter non potueris prius à peccato purgari, quia cessat irreuerentia Sacramenti ob celerem illius administrationem, & proximi necessitatem, sicuti cessat, cùm indigno Sacramentum ministras, ne eum infames, vt benè notauit Ægid. de Coninck. *q.* 64 *art.* 6. *dub.* 1. *num.* 22. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 8.

10. Aliqui excipiunt ab hac doctrina administrationem Sacramenti Baptismi sine solemnitate à Sacerdote factam, eò quòd hæc administratio à laico fieri possit, nec sit propriè actus Ordinis, nec procedat à Sacerdote, vt à ministro ad eum ministrationis modum consecrato, & quasi ex officio deputato. Sic D. Thom. 3. *p. q.* 64. *art.* 6. Suar. *disp.* 16. *sect.* 4. *per totam, specialiter in fine.* Valen. *pun.* 3. Sayr. *lib.* 2. *cap.* 7. *q.* 1. *art.* 2. *&* 4. Bonac. *de Sacram. disp.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 1. *n.* 11. *&* 12. Eman. Sà *verbo baptismus, num.* 1. *&* 15. *in edit. Romana*, & alij. Sed hæc exceptio admitti poterat comparatione laici in necessitate baptismum ministrantis, non tamen in Sacerdote, qui ratione consecrationis deputatur ad quorumlibet Sacramentorum dispensationem, ac proinde quotiescunque, & quomodocunque ministret, ministrat ex officio: si enim cùm

solem

solemniter baptizat, censetur esse minister publicus ab ipsa ordinis susceptione deputatus etiam cùm absque solemnitate ob occurrentem necessitatem baptizat, debet censeri publicus minister, & ex officio ad id deputatus, quia baptismus solemnis à priuato solùm differt in ceremoniis, & ritibus ab ecclesia institutis. Ergo si Sacerdos ex vi suscepti ordinis consecratur ad ministrandum baptismum, æquè ad ministrandum baptismum solemniter, & priuatè consecratur, neque ex vi consecrationis vnum præ alio spectari potest, aliàs solemnitas à iure diuino esset. Sic sustinent Ægid de Coninck. *q.64.art.8.num.36.* Paul. Layman. *lib.5.tract.1.cap.5.concl.2.& 3.*

11. Secundò excipiunt alij matrimonium, affirmántque contrahentes illud in peccato mortali mortaliter non peccare, qua parte illius Sacramenti sunt ministri, esto peccent qua parte obicem ponunt gratiæ recipiendæ, quia non sunt ad illud ministrandum specialiter deputati. Sic docuerunt Sotus *in 4. dist. 1. q.5. art.6.* Sayr. *lib.2.de Sacram. cap.7.q.1.art.5.* Sanch. *lib. 2.de matr.disp.6. num.4.* Suar. *3.p.q.65. disput.16.sect.4. vers.ad fundamenta.* Bonac. *disp. 1. de Sacram. q.3.p.2. §.1.num.9.* Ægid.de Coninck. *q.64. art.8. dub.1. n.38.* Sustineri hæc exceptio potest vt satis probabilis. Sed probabilius existimo tam hanc, quàm præcedentem exceptionem admittendam non esse, sed omnino affirmandum cuiuslibet Sacramenti confectionem in peccato mortali graue peccatum esse. Quia censeo grauem irreuerentiam Christo fieri, si ab eius hoste, & inimico eius merita assumuntur dispensanda. Neque obstat quòd minister non sit ex officio ad id specialiter deputatus, quia irreuerentia non tam sumitur ex deputatione, quàm ex ministerio ad quod minister est deputatus. Alias si ex deputatione sumeretur irreuerentia initiatus ordinibus minoribus, & illorum actus exercens in peccato mortali peccaret mortaliter. Idémque esset de confirmato in fide, & illam coram tyranno profitente in peccato mortali, & de coniugibus vsui matrimonij in peccato mortali vacantibus, quia ad hęc omnia sunt ex officio deputati. Quæ certè admittenda non sunt. Non igitur ex deputatione, sed ex ministerio ad quod quis est deputatus irreuerentia desumenda est. Fateor tamen ex deputatione irreuerentiam augeri, sed intra eandem speciem, non tamen transferri in aliud irreuerentiæ genus, ac proinde si ministratio Sacramenti absque deputatione solùm esset veniale peccatum, ob deputationem mortale esse non potest.

12. Tertiò excipiunt alij, sed pauci Eucharistiæ consecratæ ministrationem, eò quòd hæc ministratio non sit sacramenti confectio, sed confecti distributio, ac proinde non videtur grauis irreuerentia Christo facta, si in peccato mortali fiat. Alias Diaconus, imò Laicus in necessitate sacramentum sibi, vel alteri porrigens peccaret mortaliter, quod non videtur admittendum. Non igitur hæc distributio in mortali mortale constituit. Deinde non esset mortale Christum in terra existentem à peccatore humiliter, & reuerenter tangi, ergo neque etiam existentem in venerabili Eucharistiæ sacramento. Sic sustinent Henriq. *quodlib.6.q.30.* Martin. Ledesma *1.t.4.q.5.art.6. dub.3.* relati à Sayro statim referendo. Didacus Nunez.*q.64.art.6.dist.1.concl.2.*

Sed hæc exceptio nullatenus est admittenda, quia distributio sacramenti Christum continentis est actio religiosissima, & grauissima, per illam enim merita Christi Domini communicantur, & recipientes cum Christo vniuntur. Requirit ergo in distribuente puritatem, præcipuè cùm hæc distributio nomine Christi fiat, & maximè si fiat à Sacerdote, & à Diacono in necessitate, qui sunt ministri ad hoc munus deputati. Et ita loquentes de sacerdote, & Diachono docent Sylu. *verbo Eucharistia,3.q.4.* Sotus *in 4.dist.13.q.1.art.3.* Suar. *disp.16 sect.4. & disput.72. sect.4.* Gregor.de Valen.*t.4. disp.6.q.10. punct.1.* Saytus *lib.2.cap.7.q.1.art.5. num.6.* Ægid. de Coninck *q.64.art.6.dub.1.n.35.* Bonac.*disp.1. q.3. punct. 2. §.1. circa finem.* Neque est simile de tangente Christum in terris existentem, quia ille contactus, sicuti & contactus sacramenti, non esset sacramenti, & meritorum Christi distributio, & communicatio, ac proinde non æqualem puritatem expostularet, sicut expostulat sacramenti distributio. Ex quo fit leuare Eucharistiam in terra existentem, & ex vno altari in aliud transferre non esse mortale, esto à peccatore fiat, quia non est sacramenti distributio, neque illa irreuerentia tanta, vt mortale peccatum censeatur constituere. *Sic* Suar.*disp.72.sect.4.vers.sed obicies.* Vasq. *disput. 136.n.39.* Ægid. de Coninck *q.64.art.6.dub.1. num.39.* Bonac. *de Sacram. disp.1.q.3 p.2.§.1.circa finem.* Saytus *suprà num.8.*

PVNCT. VI.

Qualiter probitas requiratur in conficientibus Sacramentalia, exercentibúsque ordinis functiones, aliorúmque Sacramentorum vsum.

1. *Plures docent esse peccatum mortale conficere sacramentalia in peccato mortali.*
2. *Probabilius est oppositum.*
3. *Fit satis opposito fundamento.*
4. *Non peccat mortaliter (secluso scandalo) Episcopus peccator conferens primam tonsuram benedicens oleum, consecrans Altaria.*
5. *Neque Concionator verbum Dei in peccato prædicans.*

1. Satis communis sententia est peccatorem conficientem sacramentalia, exercentem actus ordinis sacri mortaliter peccare, quia indignè tractat munus sacrum ad quod est vi consecrationis deputatus. Colligitur ex Gregor. *cap.vlt.de temp.ordinat.* Vbi postquam dixit clericos occulta adulteria, vel alia crimina committẽtes postquam pœnituerint impediendos non esse, ne ad altiores Ordines ascendant, neve in susceptis ministrent, subiungit. Quòd si pœnituerint monendi sunt, & sub interminatione diuini iudicij obtestandi, vt in testimonium suæ damnationis in susceptis etiam Ordinibus non ministrent. Est igitur peccatum mortale cuiuslibet Ordinis sacri ministratio. *Sic* Nauar.*cap.25.n.72.& cap.27 n.163.* Sayrus pluribus relatis,*lib.1.de sacram.cap.7.qu.2 art 1.* De alijs verò functionibus Ordinum minorum, aliorúmque sacramentorum vsu, censent non esse mortale, si à peccatore fiat, quia non videntur ita grauem irreuerentiam constituere.

2. Cæterùm probabiliùs existimo nullum exercitium Ordinis, vel alterius sacramenti præter sacramenti ministrationem à peccatore factum mortale esse, sic docuit Henriq. de Gandauo *quod lib.6.q. 30.* Sotus *in 4. dist.1.q.5.art.6.& dist.24.q.1.art.4 post 7. concl. & dist. 25.q.1.art.4* Palau.*4 dist.5.& 6.disp.2.* Suar.*disp.16.sect. 3.* Gregor.de Valent *t.4.disp.3.q.5.pun.3* Ægid.de Coninck.*q.64.art.7.dub.1.n.39* Bonac.*disp.1 q.3 punct.3. §.1.n.4. & seqq.* Vasq. *3.3.disp 136.n.50.* Fauet Paulus Laymann. *lib.5. tract.1 cap.5.concl.4.* Ratio ea est, quia neque ex muneris sanctitate, & dignitate, neque ex deputatione ad ipsum exercẽdum videtur colligi mortalem irreuerentiam esse in peccato mortali exerceri. Quia omnia illa munera ex se sanctitatem non conferunt, ac proinde illa exercens merita Christi non distribuit. Non igitur sub graui culpa sanctitatem habere tenentur ea exercentes. Et confirmo Initiatus Ordinibus minoribus deputatus est ad illorum ordinum exercitium

citium, quod ferè æquè dignum est; ac est exercitium Subdiaconi, & Diaconi. Item suscipiens Confirmationis Sacramentum deputatus est ad fidem coram tyranno profitendam qui actus dignissimus est, & tamen si hunc actum peccator exerceat, non obinde peccabit mortaliter, sicuti neque initiatus minoribus actus illorum Ordinum exercens. Ergo neque etiam est censendus peccare mortaliter exercens actus Ordinum maiorum: cùm deputatio æqualis sit in omnibus iis actionibus, & ferè in eis nullus excessus sanctitatis, & dignitatis.

3. Neque obstat Gregor 9. *in cap. vlt. de temporib. ordinat* definientem Clericos peccatores in susceptis Ordinibus ministrantes ministrare in testimonium suæ damnationis. Non enim ministrant in damnationem, sed in testimonium damnationis, eò quòd ipsa sua ministratione, quæ sancta est, testantur damnatione dignos esse, non ob ministrationem, sed ob peccata quibus maculati sunt, cùm in susceptis Ordinibus ministrant. Aliàs Clerici minoribus Ordinibus initiati, & in ipsis ministrantes ministrarent in damnationem suam, peccaréntque mortaliter, cùm Pontifex de omnibus Clericis generaliter loquatur. Non igitur definiuit Pontifex ministrationem Clericorum peccatorum esse in illorum damnationem, sed in testimonium damnationis, quia ipsamet ministratio vtpote sancta testatur ipsos damnatione dignos esse, cùm eorum vita puritati ministrationis non sit conformis. Sic explicat Ægid de Coninc. *q.64. art 6. dub. 1. n.41.*

4. Hinc fit Episcopum peccatorem conferentem primam tonsuram, oleum benedicentem, Ecclesias, Altaria, Chrisma, sacra vasa, & virgines consecrantem, nuptias, aquam, populum etiam cum venerabili Eucharistiæ Sacramento benedicentem, Subdiaconúmque, & Diaconum peccatores solemniter Epistolam, vel Euangelium canẽtes non peccare mortaliter, quia non exercent actus, quibus sanctitas ex opere operato annexa sit. Sic Valen. Suar. Vasq. Bonac. Conin. & Sotus locis citatis.

5. Fit secundò Prædicatorem verbum Christi prædicantem (secluso scandalo) mortale non committere, quia non est actus, cui sanctitas sit annexa. Deinde quia nulla consecratione, & ordine ad illud munus exercendum deputatur. Sic ex communi sententia aduersus Caiet. & Nauarr. tradit Paul. Laymann, *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 5. q. 4. concl. 4. in fine.* Suar. *disp. 16. sect. 3. circa finem.* Valen. *4. t. disp. 3. q. 5. pun. 3.* Sayrus aliis relatis, *lib. 2. cap. 7. q. 4. n. 5.*

Pvnct. VII

Qualiter gratia iustificans per Sacramenta concedatur.

1. *Omnia Sacramenta nouæ legis gratiam iustificantem conferunt quantum est ex se.*
2. *Secus Sacramenta legis antiquæ.*
3. *Aliqua Sacramenta nouæ legis conferunt per se primam gratiam, alia conferunt augmentum illius.*
4. *Simul cum gratia sanctificante virtutes infunduntur.*
5. *Ex vi cuiuslibet Sacramenti gratia sacramentalis conceditur. Et quæ hæc sit.*
6. *Quale sit auxilium, in quo gratia sacramentalis consistit.*

1. Explicata essentia Sacramentorum, & eorum causa efficiente explicandi sunt illorum effectus, præcipuus, & primarius est gratia iustificans, cùm ad sanctificandum populum sint Sacramenta instituta. Omnia igitur Sacramenta nouæ legis quantum est ex se gratiam iustificantem conferunt; ob hunc enim finem Christus Dominus ea instituit, vt apertè colligitur de Sacramento Baptismi, Ioan. 3. ibi nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non poterit introire in regnum Dei. Et de Sacramento Confirmationis. Actor. 8. per manuum impositionem dabatur Spiritus sanctus. De Sacramento Eucharistiæ habetur Ioann. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo, quod esse non potest nisi per gratiam. De Sacramento Pœnitentiæ dixit Christus. Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta erunt. De Extrema-Vnctione. Iacobi 5. Oratio fidei saluabit infirmum. De Ordine, 2. Thimot. 1. vt resucites gratiam, quæ est in te per impositionem: & tandem de matrimonio dicitur ad Ephes. 5. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in Christo, & in Ecclesia. Præterea hæc veritas definita, & declarata est à Trid. *sess. 7. can. 8. & 9.* Vnde iam non licet de hac re dubitare absque manifesto hæresis periculo. Sic pluribus Patrum, & Conciliorum testimoniis exornant. Sayrus, *lib. 5. de Sacram. cap. 1. art. 3.* Valen. *t. 4. disp. 3. q. 3. punct. 1.* Ægid. de Coninck *q. 62. art. 1. dub. 1.* Suar. *ibi disput. 7. sect. 1.* & alij.

2. Notanter dixi Sacramenta nouæ legis. Nam antiqua non conferebant gratiam iustificantem, sed conferendam per Christum significabant. Neque huic veritati obstat, quòd in circumcisione remittebatur peccatum originale, & actuale, si cum originali esset coniunctum, quia hæc remissio, esto ad præsentiam circumcisionis fieret non virtute circumcisionis, sed ex fide in Christum venturum, quam suscipiens circumcisionem, vel eius parentes eo signo protestabantur, concedebatur, vt latiùs punct. 1. diximus. Et probat optimè Ægid. de Conin. *q. 62. art. 6.*

Deinde dixi, Sacramenta nouæ legis gratiam iustificantem causare, quantum est ex se, vt indicarem aliquando impediri ab huius effectus productione ob incapacitatem suscipientis, qui impedimentum apponit gratiæ, quæ illi communicanda erat per Sacramentum, si ritè esset dispositus.

3. Sed inter hæc Sacramenta est differentia; nam quædam sunt per se primariò instituta ad remissionem peccati, ac proinde ad concedendam recipienti primam gratiam, qualia sunt Baptismus, & Pœnitentia. Non enim remittitur peccatum nisi gratia concedatur, ob quam causam hæc vocantur Sacramenta mortuorum, quia communicata mortuis in peccato illos excitant ad vitam communicatione gratiæ iustificantis. Reliqua verò Sacramenta sunt instituta per se primariò ad augendam gratiam, eâque de causa dicuntur Sacramenta virorum, quia per se expostulant, vt suscipientes vitam spiritualem habeant, cum ea suscipiunt. Sed non obinde fit, quin hæc Sacramenta virorum aliquando conferant primam gratiam non ponentibus obicem. Si enim Sacramenta mortuorum ex sua institutione quasi secundaria augent gratiam, cùm inueniunt suscipientes gratiam possidere, quid mirum quod Sacramenta virorum ex eadem institutione vitam gratiæ tribuant, si suscipientes mortuos inueniant, dispositos tamen gratiæ suscipiendæ? Omnia enim Sacramenta gratiam ex institutione significant, ac proinde illam conferre valent, neque gratia prima à secunda, seu ab illius augmento essentialiter differt, sed tantùm accidentaliter. Poterunt ergo omnia Sacramenta ex institutione sua gratiam primam, vel illius augmentum conferre. Sic docent communiter Doctores teste Suar. *3. p. disput. 7. sect. 2.* Aegid de Conin. *q. 62. art. 1. dub. 2. per totum.* Bonac. *disp. 1. q. 4 punct. 2.* Paul. Laymann *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. n. 2.* Quæ autem dispositio ex parte suscipientium Sacramentum requiratur ad illius effectum in sequentibus explicabimus.

4. Præd·

4. Prædicto effectui gratiæ habitualis annexæ sunt reliquæ omnes virtutes supernaturales infusæ, tam Theologales, quàm morales, quia omnes hæ gratiam, vt reginam comitantur, ac proinde Sacramentum causans gratiam ex consequenti causa est reliquarum virtutum, quæ gratiam consequuntur. Colligitúrque ex Trident. *sess.6. cap.7.* & notauit Bonac. *disp.1. de Sacr. q.4. p.1. n.6.* Suar. *disp.7. sect.2. circa finem.* Sayrus, *lib.5. cap.5. art.2. in principio.*

5. Præter huiusmodi gratiam iustificantem, & virtutes infusas, conceditur ex vi cuiuslibet Sacramenti ritè suscepti gratia quædam, quæ sacramentalis appellatur, eò quòd ad consequendum finem illius Sacramenti dirigatur. Sic tradit expressè D. Thom. *qu.62. art. 2.* quem ferè omnes sequuntur. Consistit autem hæc sacramentalis gratia, vt à gratia iustificante, aliisque virtutibus distinguitur in auxilio quodam speciali virtute Sacramenti à Deo concesso, ad finem illius Sacramenti obtinendum. Verbi gratia. Ob Sacramentum Baptismi ad puritatem animi institutum conceditur auxilium ad hanc animi puritatem conseruandam, & consequenter ad seruanda omnia præcepta, reliquáque Sacramenta dignè recipienda. Ob Sacramentum Confirmationis institutum, ad nos in fide, & gratia accepta per Baptismum roborandos auxilium conceditur ad eã fidem firmiter, & constanter profitendam, gratiámque conseruandam. Ob Sacramentum Pœnitentiæ datur auxilium ad detestandum peccatum, & pro commissis integrè satisfaciendum, quia hic est huius Sacramenti finis. Ob Eucharistiam auxilium recipitur ad tentationes superandas, agendámque gratiam omnium virtutum exercitio. Ob Extremam-Vnctionem conceditur auxilium ad dissoluendas diaboli insidias, illiúsque tentationes tempore mortis superandas. Ob Sacramentum Ordinis auxilium datur ad rectum illius vsum. Idémq; est in matrimonio. Sic colligunt ex D. Thom. *q.62. art. 2.* Suar. *disp.7. sect.3. concl.2.* Sayr. *lib.5. de Sacram. cap. 6. q. vn. art.3.* Pesantius, *disp.1. pag.862.* Aegid de Coninc. *dicta q.62. art.2.* Bonac. *disp.1. q.4. pun.1. in fine, & pun.5. n.2.* Paul. Laymann. *lib.5. sum. tract.1. cap.6. n.3.*

6. Sed non caret difficultate quale sit hoc auxilium ex vi Sacramenti concessum? Nam si est auxilium efficax, inde inferri videtur ritè baptizatum, v.g. non esse gratiam amissurum, quia nunquam gratia amittitur posito efficaci auxilio ad eam conseruandam. Si verò auxilium Sacramenti concessum sufficiens tãtùm sit, non videtur specialis fauor esse illius concessio. Tum quia auxilium sufficiens nemini denegatur à Deo. Tum quia oratione, & pœnitentia, aliisque virtutum actibus poterit à Deo impetrari etiam superabundans. Propter hęc dicendum existimo vi cuiuslibet Sacramenti dari auxilium aliquando efficax, aliquãdo sufficiens, sed abundantiùs, quàm concederetur Sacramento non recepto ad consequendum finem illius Sacramenti, esto oratione idipsum aliquando impetrari possit. Quando autem dandum sit auxilium efficax, vel sufficiens superabundans ex voluntate Dei pendet. Sacramentum enim solùm operatur, vt ex vi illius detur auxilium ad finem ipsius consequendum, siue sit efficax, siue sufficiens. Quòd verò detur determinatè auxilium efficax nõ tam ex sacramento, quàm ex voluntate Dei pendet. Adde, esto daretur ex vi Sacramenti auxilium efficax, non inde sit gratiam nunquam amitti posse, quia non est necessarium, vt ex vi Sacramenti detur auxilium in omni tempore & occasione, sufficit si pro aliquo tempore, vnicáque occasione concedatur.

PVNCTVM VIII.

Qualiter, & quando prædictos effectus Sacramenta operentur?

1. *Sacramenta operantur suos effectus, cùm sunt in esse perfecto.*
2. *Sed qualiter hoc contingat. Proponitur dubitandi ratio?*
3. *Dupliciter operari possunt, vel physicè, vel moraliter.*
4. *Plures Doctores firmant Sacramenta esse causas physicas.*
5. *Probabilius est moraliter tantùm operari.*
6. *Quod euidentiùs est comparatione gratiæ Sacramentalis.*
7. *Ob maiorem ministrantis deuotionem, si suscipientes æqualiter sunt dispositi, gratia non augetur.*
8. *Augetur tamen stante suscipientis maiore dignitate.*

1. Sacramenta operari suos effectus in eo instante perfecta, in quo censentur esse, certum esse debet, quia sunt signa practica, & consequenter operatiua illius quod significant. Atque ita tradit cum D. Thom. *q.62. art.1.* Didac. Nunez. *difficult. 7. vers.5. sententia.* Aegid. de Coninc. *du.4. n.62.* Suar. *disp.8. sect.2. §. vltimus dicendi modus.* Henriq. *lib.1. cap.19. n.1. & lib. 2. cap.9. n.1.* Bonac. *disp.1. q.4. p.7. per totum.*

2. Sed dubium est, qua ratione id fiat, eò quòd in pluribus eorum materia, & forma sint entia successiua, quæ simul esse non possunt, imò potiùs debent non esse, vt censeantur perfectè constitui. Deinde prius tempore solet apponi materia Sacramenti, quàm forma, & è contra, quod valori Sacramenti non obstat, si est moralis coniunctio: finita enim prolatione formæ Baptismi, v. g. potest puer in aquam immergi, vel è contra priùs immergi, quàm forma Baptismi proferatur. Quomodo ergo Sacramenta signa practica suorum effectuum esse possunt, quando sunt, siquidem eorum partes non simul existunt? Præterea si loquamur de gratia sacramentali; vt à gratia iustificante, aliisque virtutibus habitualibus distinguitur, longo tempore post Sacramentum receptum conceditur, quomodo ergo Sacramentum, quod non est illius causa practica, sed operatiua esse potest.

3. Pro decisione quæstionis præmittendum est dupliciter Sacramentum operari suos effectus posse, physicè, vel moraliter. Physicè operabuntur, si causa fuerit realis, & physica effectuum, ita vt affectus producti ex vi illius actionis qua realiter producuntur dependentiam à Sacramentis habeant tanquam à causa à qua accipiunt esse: moraliter verò operabuntur effectus Sacramenta, si eorum existentiæ ex vi diuinæ promissionis annexi sint. Deus enim promittens gratiam conferre Sacramento posito, ob illius positionem constituit Sacramentum signum practicum, seu causam moralem gratiæ.

4. Plures grauésque Doctores censent Sacramenta non solùm causas morales esse suorum effectuum, sed etiam physicas. Henriq. *lib.1. de Sacram. cap.16. num.4.* Bellarm. *lib.2. cap.16. n.4.* Sayrus, *lib 5. cap.3. q. vnica, art. 5.6. & 7.* Pesant. *3. p. q 62. art.1. disp.1. concl.3.* Suar. *disp.9. sect.2. vers. dicendum est.* Bonac. *disp.1. q.4. punct.6. nu.3.* Mouentur, quia hic modus operandi possibilis est. Ergo credendum est Sacramentis concessum fuisse, siquidem eorum dignitatem extollit, & verbis Scripturæ, Conciliorum, & Patrum conformior est. Scriptura enim, Concilia, & Patres asserunt homines Sacramentis mundari, & sanctificari, illiúsque sanctitatis & munditiæ causas esse, verámque sanctitatem continere, quæ de

de morali tantùm causa non videntur aptè affirmari. Ergò dicendum est Sacramenta physicas causas esse. Præterea si Sacramenta solùm moraliter suos effectus causarent, eò quòd illis positis concedit Deus gratiam promissam, solùm essent signa excitantia Deum obligationis quam habet, sicuti Chirographus excitat debitorem pro pecunia promissa soluenda. At hoc falsum est, quia aliàs Sacramenta non essent causa gratiæ, & signa practica illius, sicuti Chirographum non est causa pecuniæ, neque pecuniam operatur, esto illo exhibito, & manifestato solutio à debitore cuius est Chirographum fiat. Deinde Sacramenta veteris legis præcipuè circumcisio gratiam moraliter causabat, quia circumcisione posita paruulis, & adultis remittebatur peccatum, & gratia concedebatur ex diuina promissione, sed Sacramenta nouæ legis altiori modo gratiam continent, & producunt, quàm Sacramenta vetera. Ergò non solùm moraliter, sed physicè causare gratiam debent.

5. Cæterùm probabilius censeo Sacramenta nouæ legis solùm moraliter suos effectus causare. Sic colligitur ex D.Thom. *q.64.art.1.* & tradit Vasq. *disp.132. cap.3. 4. & 5.* Ægid. de Coninck. *q.62.artic 4. dub.vn. n.123.* Becan. *de Incarnat.cap.10.n.14.* & alij plures apud ipsos. Moueor primò, quia illa potentia obedientialis appellata, quæ à Doctoribus contrariæ sententiæ tribuitur cuilibet creaturæ etiam naturali, vt possit à Deo eleuari ad quemlibet effectum supernaturalem producendum satis percipi non potest, siquidem ea potentia non potest esse ab entitate ipsius creaturæ naturalis distincta, sed eadem prorsus cum ipsa, aliàs non ipsa eleuaretur. At quælibet entitas naturalis non est per se causa cuiuslibet effectus supernaturalis, neque ad illum producendum inclinationem habet, aliàs quilibet effectus supernaturalis respiceret quamlibet rem naturalem vt propriam sui causam, à qua depédere posset. Sicuti visio beatifica respicit Deum, & creatum intellectum, ipsáque entitas naturalis peteret per se concursum, & eleuationem ad supernaturalem effectum producendum, sicuti petit intellectus creatus eleuari ad visionem beatificam. Ergo nequit Deus facere, vt quælibet entitas naturalis quemlibet supernaturalem effectum per se producat, quia nequit rerum essentias mutare. Ergo Sacramenta, quæ res naturales sunt, nequeunt ad producendam gratiam, reliquósque supernaturales effectus physicè concurrere. Secundò moueor, nam esto supradicta potentia obedientialis physica concedenda esset cuilibet rei creatę, comparatione cuiuslibet effectus, nequaquam in Sacramentis locum habere potest, ob rationem dubitandi in principio factam, nempe Sacramenta excepto Eucharistiæ esse entia successiua, cuius essentiales partes existere simul non possunt, ac proinde nec physicè causare. Quod si dicas causare suos effectus per illud punctum indiuisibile terminatiuum, quo omnia entia successiua terminantur. Obstat, quia illud indiuisibile non est Sacramentum, sed Sacramenti terminus, ac proinde solus terminus Sacramenti propriè erit causa physica, non ipsum Sacramentum. Tertiò moueor, si possibile est rem materialem eleuari ad gratiam physicè producendam, negari non potest esse maximum miraculum, & diuinæ omnipotentiæ opus. At hoc non est concedendum absque firmo fundamento, quod tamen nullum est in Scriptura, Conciliis, & Patribus, Ergo. Deinde necessarium non est Sacramentorum dignitati, hominúmque vtilitati. Sed absque his causis miracula asserenda non sunt. Ergo non est tribuenda Sacramentis physica causalitas. Quod autem hominum vtilitati necessarium non sit, quod Sacramenta physica concurrant ad gratiam causandam, euidens est, nam vtilitas hominum sita non est in modo, quo gratia eis communicatur, sed in ipsius gratiæ communicatione; parum enim interest hominibus siue gratia physicè, siue moraliter communicetur, dummodò verè communicetur. Dignitati verò Sacramentorum necessaria non est physica causalitas, cùm sæpe causalitas moralis nobilior sit, quàm physica, vt colligitur ex illo loco D. August. *in Ps.63. n.2.* affirmantis mortem Christi Domini potiùs tribuendam esse Iudæis petentibus à Pilato Christum crucifigi quàm Pilato, & gentibus illum crucifigentibus: præcipuè cùm Physica causalitas non Sacramento, sed illius parti seu indiuisibili concedenda sit, & moralis causalitas integro Sacramento tribui possit, quia ad moralem causalitatem sufficit causam physicè stetisse, quod tamen ad physicam causalitatem sufficiens esse non potest, sed physica, & actualis existentia est. Nullum tamen in scriptura, Conciliis, & Patribus reperiri fundamentum ad causalitatem physicam Sacramentorum adstruendam sic probo. Quia Cócilia, Scriptura, & Patres solùm dicunt Sacramenta esse signa practica gratię, gratiámque continere, & causare, quod certè de causalitate morali, & non physica potest intelligi, imò necessariò ita est intelligendum. Item quia eodem modo dicuntur Sacramenta continere gratiam, ac continere diuinam virtutem ad gratiam producendam: sicuti locuti sunt Ambros. *lib.2. de Sacram. cap.5. & lib.4. cap.4.* Bernard. *de consid. lib.5.* At diuinam virtutem, qua gratia cæteráque dona supernaturalia producuntur physicè continere non possunt, vt de se constat, sed solùm moraliter. Ergo nec gratiam physicè, sed solùm moraliter continent. Tum etiam quia Sacramenta eatenus causant gratiam, quatenus merita Christi Domini, & redemptionis pretium continent, quia hinc habent virtutem causandi, sed merita Christi Domini non continent physicè, sed moraliter. Ergo nec gratiam physicè, sed moraliter causant.

Neque obinde comparanda sunt Sacramenta simplici chirographo, quo debitor testatur se debitorem esse, quia chirographum non continet debitum, sed illud signat. Non enim debitor ob chirographi manifestationem soluit, sed ob obligationem, quam aliunde habet illud soluendi, cuiusque obligationis chirographum signum est. At Sacramenta ex promissione diuina quæ illis annexa est, continent gratiam, siquidem ob eorum positionem ex pacto, & promissione Dei gratia confertur. Vnde potiùs sunt comparanda, (vt benè notauit Ægid. de Coninck. *q.62. art.4. n.131.*) bursæ plenæ pecuniis alicui concessæ, vt sibi necessaria comparet, quam nudo chirographo. Nam Sacramenta plena sunt meritis Christi, quibus gratiam, cæteráque ad vitam necessaria comparare possumus: illis enim Sacramentis positis diuina potentia efficaciter excitatur, & mouetur ad gratiam, supernaturaliáque dona concedenda, in qua concessione adest discrimen maximum nostrorum Sacramentorum à Sacramentis veteris legis. Nam Sacramenta veteris legis (vt sæpè dictum est) non conferebatur gratia, sed significabatur conferenda. Quod si aliquando, vt in circumcisione dabatur, non circumcisioni, sed fidei Christi venturi, quam illo signo suscipiens, vel eius parentes profitebantur, tribuenda erat, ac proinde non ex opere operato, sed ex opere operantis erat gratiæ concessio. Secus verò contingit in nostris Sacramentis, ob quæ vtpote merita Christi continentia gratia confertur, & ex his soluuntur fundamenta contraria.

6. Hæc dicta sunt generaliter de omnibus effectibus Sacramentorum, at si loquamur de gratia Sacramentali, quatenus à gratia habituali, cæterisque habitualibus virtutibus distinguitur, certissimum est Sacramenta

menta solum vim causandi moralem habere, non physicam. Item quia non sunt, quando gratia Sacramentalis,(hoc est auxilium ad obtinendum finem Sacramenti)conceditur. Tum quia hoc auxilium physicè à solo Deo in intellectu,& voluntate creata fit.

7. Posito Sacramenta suos effectus non physicè, sed moraliter causare. Dubium est,an ita cuilibet Sacramento suus effectus determinatus correspondeat, vt ex dispositione maiori suscipientis, aut maiori ministrantis dignitate nullum incremẽtum habeat. Omissis variis sententiis parum probabilibus dicendum est primo ob maiorem ministrantis deuotionem, si suscipientes æqualiter sint dispositi effectum Sacramenti non augeri, quia Sacramenta solum operantur suos effectus ex meritis Christi,non autem ex meritis ministri; aliàs posita indignitate ministri eorum efficacia impediretur,quod falsissimum est. Ergo maior, vel minor dignitas ministri non infert vberiorem Sacramenti effectum. Præterea nullus alteri mereri gratiam iustificantem potest etiam de congruo præter Christum,aliàs dormienti augeri gratia posset absque propria dispositione, vel Sacramenti susceptione. Ergo ex dignitate ministri augeri gratia non potest. Sic D.Thom.*q.64.art.1. ad 2.* Coninck.*q.62.art.1. dub.3. n.49.& seqq.* Suar. *disp.7.sect.5.* Bonac. *disp.1. de Sacr. q.4 pun.4.* Paul.Laymann.*lib.5.tract.1.cap.6.n.6.*Fateor tamen dignitatem ministri sæpè conducere, vt suscipiens Sacramentum aptiùs disponatur ad illius susceptionem, tum excitando deuotionem, tum mouendo Deum, vt dato auxilio efficatiùs dispositionem promoueat. Sic ex D. Tho. supra colligit Coninck. *dub. 3.num.*48.

8. Secundò dicendum est stante digniori suscipientium dispositione vberiorem gratiam vi Sacramenti concedi, quia expediens erat sic institutionem Sacramenti factam esse. Tum vt indicaretur Sacramentum virtutem habere quasi infinitam,solúmque limitari ex suscipientium dispositione. Tum & præcipuè; vt suscipientes excitarentur ad Sacramentum feruentiùs, & deuotiùs suscipiendum, tum ne dicamus frustra, & inutiliter Sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ recipientem se disponere feruentissimè attritione, cùm ob eam causam nullũ specialem effectum obtineat, quem non obtineret remissa attritione dispositum. Sic D.Thom.*q.69.art.*8. Suar.*disp.7.sect.5.* Bonac.*disp.1.94.punct 3.*Coninck.*q.62.art.1. dub.3.num. 50.* Paul. Laymann.*lib.5.sum.tract.1.cap.6.n.6.*& colligitur apertè ex Trident.*sess.6.cap.7.* dicente in Sacramẽto Baptismi recipi gratiam secundùm mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout vult,& secundùm vniuscuiúsque dispositionem: quæ vltima verba superflua essent,si dignior dispositio vberiorem gratiam non inferret.

PVNCTVM IX.

An Sacramenta cum fictione suscepta recedente fictione suos effectus operentur, ac si ritè suscepta essent?

1. *Duplex fictio in Sacramento contingere potest. Et qualis sit.*
2. *Fictio impediens valorem Sacramenti impedit illius effectum.*
3. *Quibus argumentis probetur recedente fictione impediente Sacramenti effectum, & non valorem, Sacramentum effectus suos operari non posse.*
4. *Contrarium vt probabilius defenditur, & specialiter probatur de Baptismo.*
5. *Idem est dicendum de reliquis Sacramentis.*
6. *De Sacramento Eucharistiæ probabiliùs est non conferre suum effectum recedente fictione post consumptas species. Secus ante illarum consumptionem.*
7. *Quid dicendum de Sacramento Pœnitentiæ.*
8. *Satisfit fundamentis,n.3. adductis.*
9. *An suscipiens Sacramentum cum fictione recipere possit maiorem gratiam ex vi Sacramenti recedente fictione, quam si ritè suscepisset.*

1. DVplex fictio in Sacramenti receptione contingere potest. Prima, quæ Sacramentum reddit irritum, & nullum. Secunda, quæ solùm eius effectum impedit. Exemplum prioris fictionis est, si sit defectus in materia, forma, vel intentione, quia hæc necessaria sunt ad Sacramenti valorem. Posterioris fictionis exemplum est, si stante materia, & forma,& intentione requisita ad valorem Sacramenti deficiat dispositio ad illius effectum obtinendum, vt contingit si recipias Sacramentum Baptismi, Eucharistiæ, Ordinis, &c. Post mortale commissum absque illius contritione, vel attritione, recipis quidem Sacramentum, non tamen illius effectum.Quæstio ergò est, an prædicta fictione postmodum sublata obtineas effectum,quem obtineres,si tempore quo recepisti Sacramentum sublata esset?

2. Qua in re certum est, si fictio Sacramenti valorem impediat, nunquam illius Sacramenti effectum haberi posse. Quia nequit effectus Sacramenti obtineri nullo posito Sacramento. Ergò illud Sacramentum, quod nullum fuit nullum effectum habere potest. Quòd si aliquando Sacramentum nullum validum fuit, vt contingit in matrimonio, quod fuit nullum defectu consensus, non est ita vt sonat intelligendum, quasi illud ipsum, quòd nullum fuit validum esse possit, cùm id manifestam inuoluat contradictionem; sed ideò dicitur fieri validum, quòd nullum fuit,quia loco Sacramenti inualidi validum subrogatur noua materia, forma, & intentione legitima apposita, ac proinde effectus huic Sacramento valido correspondebit, non autem Sacramento inualidè suscepto: sic ex omnium sententia tradit Suar. *disp.28. sect.4. in prin.* Ægid. de Coninck. *qu. 62. art.1.dub.5.* Bonac. *disp.1.q.6.pun.3.* Paul. Laymann.*lib.5 sum.tract. 1.cap.7.num.4.*

3. Quocirca de fictione impediente tantum Sacramenti effectum, non illius valorem est quæstio. An ea fictione, seu indispositione sublata Sacramentum antea susceptum suum operetur effectum? Videtur operari non posse, quia Sacramenta sunt signa practica gratiæ iuxta recipientis dispositionem, vt tradit Trident.*sess.6.cap.7.* At recipiens Sacramentum sacrilegè nullam ad gratiam dispositionem habet, sed potiùs gratiæ recipiendæ impedimentum præbet. Ergò Sacramentum receptum absque vlla suscipientis dispositione nullam gratiam concedere potest. Quòd si dicas hoc verum esse eo tempore, quo nulla est suscipientis dispositio, secùs verò ea dispositione posita, obstat quia Sacramentum non est, quando dispositio ponitur. Ergò eo tempore non potest habere effectum, quia quòd non est, nullum producit effectum. Et quidem de effectu physicè à Sacramento producto euidens est; quia physica causalitas causam existentem requirit. At de effectu moraliter à Sacramento producto, sic probo. Nam hæc moralis causalitas sita est in eo, quòd Deus ob Sacramentum etiam malè susceptum promisserit suam gratiam suscipienti conferre, quoties peccati commissi, & impedimenti appositi pœnituerit. At hæc promissio neque ex Scriptura,neque ex Conciliis, neque ex Patribus constat. Et præterea est contraria modo, quem habent Sacramenta producendi suo, effectus; cuili-

bet enim Sacramenti receptioni suus effectus determinatus correspondet secundùm mensuram, quam Spiritus sanctus patitur singulis prout vult,& secundùm cuiusque dispositionem,vt dicit Trident. supra; at effectus Sacramenti malè recepti determinari non potest. Nam ex ipso Sacramento nullam potest habere determinationem, cum omnia Christi merita, quæ infinita sunt contineat. Ex subiecto recipiente non videtur illam habere posse: nam illius dispositio tempore, quo Sacramentum receptum fuit, obstat gratiæ recipiendæ. Non igitur ex illa dispositione gratia determinari potest, in quo videtur esse manifesta differentia Sacramenti malè dispositis collati à Sacramento, quòd infantibus confertur. Nam in huius collatione Deus, quàm gratiam Sacramentum causare debet, determinat; quia infantes esto non se propria dispositione ad gratiam recipiendam præparent, illámque determinent, non tamen gratiæ recipiendæ obsistunt, conueniens ergo fuit, vt Deus gratiæ mensuram determinaret. At in Sacramento à peccatoribus iniquè suscepto nulla est occasio huius diuinæ determinationis, cum ipsi gratiæ recipiendæ non solùm apti non exhibeant, illiúsque determinationem faciant, cum possint, sed gratiæ recipiendæ,illiúsque determinationi contradicant. Si verò dicas hanc determinationem gratiæ sumi non ex subiecti dispositione tempore quo Sacramentum recipitur, sed ex subiecti dispositione, dum obicem tollit, quia tunc Sacramentum operatur suum effectum, ac proinde operari illum debere iuxta dispositionem subiecti apti ad illius receptionem. Obstat, quia merita Christi Domini mediis Sacramentis applicantur. Ergo applicantur, cum applicantur Sacramenta non post illorum applicationem. Item subsequens dispositio, quò ob extollitur, aliquando est intensior, aliquando remissior. Ergò si effectus Sacramenti iuxta futuram hanc dispositionem mensurandus est, nunquam determinationem habebit, quousque dispositio apponatur. At inconueniens est affirmare Sacramento applicato gratiam non determinatam, sed vagam promitti, Deúmque ex vi suæ voluntatis, & Sacramenti applicatione eam gratiam quam concessurus est sublato obice cognoscere posse. Ergò ex futura suspicientis dispositione determinatio effectus non pendet. Et præterea sequeretur melioris conditionis esse peccatorem iniquè recipientem Sacramentum, & postea feruenti dolore se ad gratiam recipiendam disponentem, quàm iustum remisso dolore, & tepida dispositione Sacramentum suscipientem, siquidem ille peccator maiorem gratiam consequitur,quàm iustus non ex vi solius dispositionis, sed ex vi Sacramenti malè suscepti. Quòd non videtur probandum. Ergo Sacramenta in peccato suscepta nunquam suos effectus ex opere operato producunt. Atque ita docet Glossa *in cap. tunc valere de consecrat. dist.*4.

4. Nihilominus tenenda est communis omnium Scholasticorum sententia vno, vel altero excepto Sacramenta recedente fictione suos operari effectus, quos operarentur, si ritè suscepta fuissent. Ratio, qua mouentur est, quia cum omnium Sacramentorum effectus hominibus necessarij sint, diuinam bonitatem decet sic ea esse instituta, vt eorum effectus hominibus communicentur, quandocúmque ad eorum receptionem se disposuerint. Quòd in Sacramentis imprimentibus caracterem, & quæ semel recepta repeti non possunt, efficacius procedit, ac proinde de iis affirmat communis sententia, de aliis Sacramentis non est ita certum, neque à Doctoribus probatum; at quia supradicta ratio etiam in ipsis locum habere potest, ea de causa de omnibus affirmandum est suos effectus recedente fictione producere posse.

Et in primis de baptismo docuit expressè S. August. *lib.*1*.cap.*10*.& *12. & apertiùs *lib.*3*.cap.*13*.& lib.* 6*.cap.*3. His enim locis expressè dicit baptismum ab hæretico susceptum incipere valere ad salutem, cum ad pacem, & reconciliationem Ecclesiæ accedit, operaríque in hæretico reconciliato peccatorum remissionem, quia sanctum est, & semen Christi, quòd iniquitate suscipientium polleum non potest. Quæ verba satis indicant baptismum susceptum vi sua gratiam conferre, aliàs non operaretur propriè salutem, neq; Spiritum sanctum communicaret, neque peccata remitteret, si solùm diceretur operari salutem, & peccatorum remissionem, quatenus baptizatum capacem constituit reliquorum Sacramentorum, quibus salus, & remissio peccati obtinenda sit, quia inde non infertur propriè operari salutem, & peccata remittere, sed ad ea remittenda, & salutem consequendam disponere. Præterea non operatur integram animi sanitatem, si peccata commissa ante baptismum quoad culpam, & pœnam non deleret. D. Augustinum sequutus est D. Thom.*q.*69*.art.*1.Caiet.*t.*1*.opusc.tract.*5*. q.*5*.§.communis autem ratio.* Vasq *disp.*161*.cap.*2. Sotus *in* 4. *dist.*6*.q.*1 *art.*8. & alij Doctores statim referendi: Ratio præcipua,qua motus est S.August ad affirmandum sublato obice, salutem, animíque sanitatem baptismum operari, ea fuit, quia peccata ante baptismum commissa remitti non possunt nisi per baptismum in re, vel voto susceptum, quia baptismus est medium necessarium ad salutem, ac proinde ad remissionem peccati originalis, & actualis ante baptismum commissi. At si baptismus malè susceptus sublato obice non remitteret peccatum ante baptismum commissum, iam baptismus per se necessarius non esset ad salutem, cum per se necessarius, non sit alicuius peccati remissionem. Item nullum peccatum remitti potest nisi per aliquod Sacramentum in re susceptum, vel pro votum illius. At si baptismus malè susceptus sublato obice originale, & actuale peccatum ante baptismum commissum non remittit, nequaquam hæc remitti possunt per votum illius, cum nullum esse possit votum baptismi baptismo validè recepto. Per Sacramentum autem Pœnitentiæ, aut illius votum peccatum originale, & actuale ante baptismum remitti non possunt, quia ad hæc remittenda non est institutum. Ergo affirmandum est Sacramentum Baptismi malè susceptum peccatum originale, cum actualia ante baptismum commissa remittere sublato obice. Quòd si dicas peccatum originale,& actualia ante baptismum,per baptismum per se remittenda esse, at per accidens aliis Sacramentis remitti posse, sicuti remittuntur peccata remissa per Pœnitentiam, cum bona fide ad Eucharistiam attritus accedis? obstat; quia ea attritio,& Eucharistiæ receptio votum est pœnitentiæ, ac proinde ea peccata per votum pœnitentiæ suscipiendæ remitti dicuntur, ac suscepto baptismo nunquam est votum illius. Ergo si baptismus malè susceptus sublato obice originale, & actualia ante ipsum cōmissa non remittit, nequaquam illa peccata remitti possunt in voto baptismi, alteriúsve Sacramenti. Dicendum ergo est baptismum malè susceptum ea peccata remittere baptizato ad remissionem dispositio. Secunda ratio August. & aliorum Scholasticorum est; quia baptismus etiam malè susceptus sanctum est,& semen Christi,& illius redemptionis pretium continet, baptizatúmque constituit in statu immutabili Christianæ nobilissimæ seruitutis. Ergo confert gratiam baptizato, cum se benè disponit. Quia bonitatem Christi decet, ne suo seruo iam

benè

bene dispoſito neget gratiam Sacramento correſpondentem, & ſtatui; quam Sacramentum conſtituit maximè neceſſariam. Quòd ſi dicas hanc rationem ſolum probare concedendam eſſe gratiam ſacramentalem, hoc eſt auxilium mouens, & excitans ad conſeruandam fidem, & illius præcepta ſeruanda, vitamque componendam, vti decet militem Christi; non autem gratiam habitualem concedi, obſtat, quia gratia ſacramenti eſt ſecundarius ſacramenti effectus, primarius vero eſt gratia habitualis. Si igitur non obſtante mala ſacramenti receptione conceditur vi ſacramenti ſecundarius effectus obice remoto, & primarius concedi debet.

5. Ex ſupradictis rationibus infero probabilius eſſe reliqua ſacramenta ſuos effectus operari obice ſublato. Et quidem de ſacramentis Confirmationis, & Ordinis vtpote imprimentibus characterem, & nunquam iterandis tacitè docuit D. Thom. *ſupra, & in 4. diſt. 4. q. 3. art. 2. qu. 3. ad 3.* quatenus ob eam ſolam cauſam baptiſmo tribuit operari ſuos effectus recedente fictione, quia imprimit caracterem, iterarique non poteſt. Et expreſſè tradit Henriq. pluribus relatis, *lib. 1. de Sacram. cap. 15.* Cobarrub. *cap. Alma mater. 1. p. §. 4. nu. 13.* Suar. *3. p. diſp. 18. ſect. 6. n. 1.* Ægid. de Coninc. *q. 62. art. 1. dub. 5. n. 75.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. p. 3. n. 3.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 7. n. 4. & 5.* Nam Confirmationis, & Ordinis Sacramentum, ſicuti baptiſmus ex ſe ſanctum eſt, & ſemen Chriſti, hominémque conſtituit in ſtatu quodam immutabili, ad quem dignè, & rectè obeundum expediebat, ne Chriſtus Dominus gratiam illius Sacramenti denegaret homini benè diſpoſito.

Ob eandem rationem ſatis probabiliter id ipſum affirmari poteſt de Extrema-Vnctione malè ſuſcepta, ſi durante eadem infirmitate remoueatur obex. Et de matrimonio, ſi ante illius diſſolutionem ſublatum fuerit impedimentum appoſitum gratiæ recipiendæ, quia eo tempore ea Sacramenta iterari non poſſunt, ſed recipientem in ſtatu quaſi immutabili conſtituũt. Non igitur credendum eſt Chriſtum Dominum voluiſſe hominem fictè ſuſcipientem ea Sacramenta perpetuò priuari illorum effectibus, ſed potius eſt præſumendum voluiſſe concedere, ſi ipſe ſe capacem, & aptum reddiderit. Notanter dixi, ſi durante ea infirmitate, vel coniugio remoueatur impedimentum. Nam ſi recuperata ſalute, & diſſoluto coniugio impedimentum fuerit ſublatum, nulla adeſt cauſa, ob quam affirmemus illorum Sacramentorum malè ſuſceptorum gratiam concedi, quia & iterari poſſunt, & gratia illis Sacramentis promiſſa obtineri. Atque ita docent de iis ſacramentis Ægid. de Coninc. *dub. 5. n. 77.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 7. in fine*, Suar. *diſp. 18. ſect. 6. verſ. ſecundo hinc infero.*

6. De Sacramento Euchariſtiæ probabilius credo non conferre ſuum effectum recedente fictione poſt conſumptas ſpecies. Tum quia neceſſarius non eſt, cum ex diuina inſtitutione non ſolum ſemel, ſed ſæpius poſſit eodem die iterari. Tum quia Paul. dixit indignè ſumentes iudicium manducare, quod ex parte verum non eſſet, ſi recedente fictione ad vitam prodeſſet. Et ita ſuſtinent de hoc ſacramento Bonac. *diſp. 1. q. 6 p. 3. in medio.* Ægid. de Coninc *q. 62 art. 1. dub. 5. n. 78.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 7. in fine.* Dixi recedente fictione poſt conſumptas ſpecies, nam ſi ante illarum conſumptionem recedat fictio, cum tunc adſit Sacramentum, probabile eſt effectum conferre poſſe. Sic Ægid. de Coninck. & Paul. Laymann. ſupra.

7. Quoad ſacramentum Pœnitentiæ attinet ſi vera eſt ſententia negans dari poſſe informe, hoc eſt abſque effectu, ceſſat quæſtio, an recedente fictione habere poſſit effectum, cum certiſſimum ſit nullum habere poſſe, eò quòd nullum ſtante fictione fuerit ſacramentum. At ſi concedamus ſacramentum Pœnitentiæ informe, probabilius exiſtimo recedente fictione effectum habere, non quia hoc ſacramentum conſtituat ſtatum, aut ſæpius iterari non poſſit, ſed quia non poteſt ex neceſſitate iterari comparatione illorum peccatorum, à quibus abſolutio informis data fuit. Nam cum hæc peccata ex vi alicuius ſacramenti in re, vel in voto ſuſcepti remittenda ſint, efficitur ſanè remitti debere à ſacramento Pœnitentiæ informi ſuſcepto, ſiquidem à ſuſcipiendo remitti per ſe nõ poſſunt, cum non ſint neceſſario ſuſcipiendum. Ob hanc enim cauſam communiſſimus baptiſmo informi virtutem remittendi peccatum originale, & actualia ante baptiſmum ſublato impedimento: quia illa peccata ex vi alicuius ſacramenti in re, vel in voto remitti neceſſario debent, & cum ex voto pœnitentiæ remitti non poſſint per ſe, aſſerimus remitti ex baptiſmo ante ſuſcepto. Sed peccata clauibus pœnitentiæ validè ſubiecta, & abſoluta, ſed non remiſſa non poſſunt ex neceſſitate iterum ſubiici, & conſequenter nec remitti per ſe ex voto ſacramenti ſuſcipiendi. Debent ergo remitti ex ſacramento validè, ſed informi ſuſcepto. Et ita docet Suar. *diſp. 18. ſect. 6. concl. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. p. 3. n. 3. verſ. ex dictis.*

8. Supereſt, vt reſpondeamus fundamento ſententiæ negantis ſacramenta iniquè ſuſcepta ſublata iniquitate ſuos effectus operari. Cui fundamento optimè ibidem ſatisfactum eſt aſſerendo ſacramenta non operari eo tempore, quo iniquè recipiuntur, operari tamen, cum iniquitas remouetur. Et licet tunc ſacramentũ in re non exiſtat, exiſtit in diuina acceptatione, quod ſufficit, vt moraliter ſuos effectus operari poſſit. Cum vero vrges ſacramenta operatura eſſe ſecundum vnius cuiuſque ſuſcipientis diſpoſitionem, dupliciter reſpondeo primo id verum eſſe de ſacramentis operantibus, cum actualiter ſunt, ſecus de ſacramentis operaturis, cum impedimentum remouetur. Hæc enim operantur ſuos effectus nõ iuxta menſuram præſentis ſuſcipientium diſpoſitionis, ſed iuxta menſuram à diuina bonitate deſignatam. Adde nec ſacramenta operantia, cum actualiter ſunt ſemper operari iuxta menſuram diſpoſitionis ſuſcipientium. Nam ſacramenta infantibus miniſtrata tribuunt gratiæ effectum non iuxta menſuram diſpoſitionis ſuſcipientium, ſed iuxta diuinæ voluntatis determinationem, eò quod ſuſcipientes non potuerint ſe actualiter, & poſitiuè diſponere. Quòd ergo Chriſtus Dominus concedit infantibus ob eorum impotentiam, concedit ob ſuam bonitatem iniquè ſuſcipientibus remota iniquitate. Secundò, reſpondeo ſacramenta operari ſuos effectus iuxta ſuſcipientium diſpoſitionem eo tempore, quo effectus communicari debent. Et licet tunc ſacramenta non exiſtant phyſicè, exiſtunt tamen moraliter in diuina acceptatione, apud quem ſacramenta acceptata ſunt ad effectum gratiæ concedendum iuxta menſuram futuræ diſpoſitionis, qua impedimentum fuerit remotum. Neque obſtat hanc acceptationem vagam eſſe, & indeterminatam, quouſque diſpoſitio remouens impedimentum apponatur: quia vſque ad illud tempus ſacramenta non habent effectum, ac proinde non eſt inconueniens, cum actualiter ſunt quod ad effectum vagum acceptentur. Adde non acceptari ad effectum vagum, ſed certum, & determinatum futurum iuxta futuram ſuſcipientis diſpoſitionem, quam Deus optimè nouit.

9. Hinc ſatisfacies quæſito, an ſuſcipiens ſacramentum cum fictione accipere poſſit ex vi ſacramenti ſic iniquè ſuſcepti maiorem gratiã ſublata fictione, quam ſi rectè

si ritè suscepisset? Et dicendum est si gratia promissa est Sacramento independenter à futura dispositione, qua impedimentum est remouendum, nequaquam maiorem gratiam recepturum iniquè Sacramentum recipientem, quia huic minima gratia est promissa sublato impedimento. At si gratia est promissa iuxta mensuram futuræ dispositionis, qua est impedimentum remouendum, cum hæc dispositio feruentior esse possit, non est inconueniens majorem gratiam ex vi Sacramenti concedi sic dispositio, quàm esset concedenda, si tepidè Sacramentum suscepisset. Neque inde fit per se esse melioris conditionis eum qui iniquè Sacramentum suscepit, & feruenter se ad remouendum impedimentum disposuit, quàm qui ritè suscepit Sacramentum, quia hæc melior conditio non ex Sacramento, neque ex illius susceptione prouenit, sed ex pœnitentia denuò superueniente, quæ per accidens est.

Pvnctvm X.

Quæ dispositio requisita sit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta suos effectus operentur?

1. *Quædam præmittuntur pro decisione quæstionis.*
2. *Si absque mortali obicem posuisti, & post Sacramenti susceptionem nullam mortale commisseris, sola attritione sufficienter disponi es censendus.*
3. *Si post Sacramentum susceptum mortale commisseris, debes censeri vel cum attritione Sacramentum suscipere.*
4. *Idem est si in susceptione Sacram. mortale commisseris.*
5. *Qualiter remittantur peccata præcedentia Sacramenti susceptionem tum à Sacramento præterito, tum à contritione, vel attritione cum Sacramento superueniente.*

1. Dvpliciter potes esse causa, ne Sacramentum suos operetur effectus primò committendo culpam grauem, eò quod sciens te graui esse culpa maculatum suscipias Sacramentum absque illius culpæ pœnitentia. Secundò absque graui culpa, cùm scilicet ob inuincibilem ignorantiam culpæ qua teneris, absque vllo dolore ad Sacramentum accedis. Præterea post Sacramentum fictè susceptum potes peccatum mortale committere, antequam fictionem remoueas, quo casu non solùm impediris à Sacramenti effectibus ob peccata præcedentia Sacramentum, sed etiam ob peccatum subsequens illius receptionem. His positis.

2. Dicendum est, si absque peccato mortali obicem gratiæ Sacramenti apposueris, & post ipsius Sacramenti receptionem nullum mortale commiseris, sola attritione absque vlla Sacramenti receptione cēsendus es disponi ad Sacramenti suscepti gratiam recipiendam, Sic Henriq. *lib. 1. de Sacram. cap. 14. num. 2.* Suar. *disp. 28. sect. 5. concl. 1.* Ægid. de Coninck. *q. 62. art. 1. dub. 6. n. 92.* Bonac. *disp. 1. q. 6. pun. 3. n. 3.* & alij apud ipsos. Ratio est, quia Sacramentum fictè susceptum efficaciam, & virtutem habet remittendi peccata ante commissa obice remoto; at obex peccatorum Sacramenti receptionem præcedētium attritione tollitur, quia hæc est sufficiens dispositio ad gratiam in Sacramento recipiendam. Ergò. Et confirmo. Peccata v. g. ante baptismum commissa remitti debent ex vi baptismi in re, vel in voto suscepti. At non fuerunt remissa ob attritionis defectum. Ergò posita attritione remitti debent, cum nihil iam obstet eorum remissioni, neque aliquid sit, quod Sacramenti efficaciam impediat.

3. Verum si post Sacramentum susceptum antequam fictionem remoueas, mortale commisseris, contritionem, vel attritionem cum Sacramento habere necessario debes, vt Sacramentum fictè susceptum suos operetur effectus. Quia Sacramentum nequit suos effectus communicare absque mortalium peccatorum remissione. At peccatum mortale post Sacramentum receptum commissum remitti non potest virtute præcedentis Sacramenti, quia Sacramentum non est institutum ad remittenda peccata futura, sed præterita. Debet ergò necessariò remitti ex subsequenti Sacramento in re, vel in voto suscepto. Ergò necessariò remitti debet per contritionem, vel per attritionem cum Sacramento denuo suscepto, quia non est alius modus, quo peccata mortalia remitti possint, Sic aliis relatis docent Suar. *disput. 28. sect. 5. concl. 2.* Vasq. 160. *cap. 2. n. 10. & seqq.* Ægid. de Coninck. *q. 62. art. 1. dub. 6. n. 89.* Bonac. *disp. 1. q. 6. pun. 3. n. 3.*

4. Idem affirmare debes cum prædictis Doctoribus, si in susceptione Sacramenti mortale commisseris: quia hoc peccatum virtute illius Sacramenti remitti non potest, eò quòd eius virtutem, & efficaciam impediat. Ergò remittendum est alia Sacramenti susceptione saltem in voto. Et declaratur in susceptione baptismi: adultus enim, qui absque vllo dolore peccati mortalis commissi baptismum reciperet, vel cum actuali peccandi voluntate sacrilegus esset, quod sacrilegium cum sit eo tempore, & instanti quo baptismus completur, efficitur esse sacrilegium commissum ab homine baptizato, ac proinde pœnitentiæ Sacramēto subiectum. Atque ita sustinēt cum D. Th. *q. 69. art. 10.* Ægid. de Coninck. *q. 62. art. 1. dub. 6. num. 81. 89. 94. & seqq.* Suar. *disp. 28. sect. 5. concl. 3.* Bonac. *disp. 1. de Sacram. q. 6. p. 3. n. 3.*

5. Sed inquires qualiter possint in supradicto casu remitti peccata præcedentia Sacramenti susceptionem; cùm Sacramentum iniquè susceptum virtutem non habeat ea peccata remittendi, nisi sublato obice. At obex resultaris ex iniqua Sacramenti susceptione, vel ex nouo peccato mortali postmodum commisso non tollitur nisi sublato peccato per contritionem, vel attritionem cum Sacramento, & consequenter gratiæ sanctificantis infusione. Ergò Sacramentum habere non potest virtutem peccata ipsum præcedentia remittendi, eò quòd ea inueniat per contritionem, vel attritionem cum Sacramento obicem remouentia iam remissa? Respondeo supradictum argumentum conuincere obicem remoueri non remissione formali peccati, & gratiæ infusione, sed contritione, vel attritione cum Sacramento, quæ sunt ad gratiam obtinendam præuiæ dispositiones, & causæ: illis vero positis æquè primò Sacramentum reuiuiscens suum operatur effectum gratiæ, & Deus ob Sacramentum denuò susceptum, vel ob contritionem positam. Neque inde fit diuersam gratiam ab vtróque produci, sed eandem cum diuerso respectu, nam quatenus procedit à Sacramento reuiuiscente virtutem habet remittendi peccata ipsum præcedentia, quatenus verò procedit à contritione, vel noua Sacramenti susceptione virtutem habet remittendi peccata prædictum Sacramentum fictè susceptum subsequentia. Atque ita tradit Ægid. de Coninck. *quæst. 62. articul. 1. dubit. 6. concl. 4. & 5. num. 99. & 100. & 101.* Adde esto ab vtróque eadem gratia producatur, intensior tamen producitur, quam si ab vno tantum produceretur. Cuilibet enim Sacramento sua gratia correspondet, quæ non impeditur ex alterius Sacramenti concursu, sed vtrúmque Sacramentum se inuicem in eo concursu, & gratiæ communicatione iuuant, vt benè notauit Ægidius de Coninc. *qu. 62. art. 1. dub. 6. n. 85. & num. 103. in fine dubij.*

De

PVNCTVM. XI.

De Caractere, effectu proprio aliquorum Sacramentorum.

1. *Quid nomine caracteris intelligatur.*
2. *Caracter per se in prima specie qualitatis constituitur, reductiuè in secunda.*
3. *A tribus tantùm Sacramentis Baptismo, Confirmationis, & Ordine caracter producitur.*
4. *Alia Sacramenta caracterem non imprimunt.*
5. *Caracter est indelebilis non solùm in hac vita, sed etiam in futura.*
6. *Potestas vero ministrandi, vel suscipiendi Sacramenta non permanet in futura vita.*

1. CAracterem appellant Doctores omnes signum spirituale, & supernaturale nostris animis impressum, quo Christo Duci, Principi, summóque Sacerdoti vnimur, & in illius seruos, milites, & ministros ad diuinum cultum deputamur, & consignamur. Baptismo namque consignamur in seruos Christi, & domesticos Dei. Confirmatione in milites ad confirmandam, tuendámque illius fidem. Ordine deputamur in dispensatores mysteriorum Dei.

2. Variant tamen Doctores, an hoc signum constituendum sit in prima specie qualitatis afficientis, ornantísque subiectum in ordine ad se; an in secunda qualitatis specie, quæ est potentia operatiua? Quæstio est leuis momenti. Breuiter dicendum est per se in prima qualitatis specie constitui, quia per se datus est caracter ad ornandum hominem, benéque disponendum ad fines supradictos. Sic relato Alen. & Bonauent. docuit Suar. *disp.11.sect.3. circa finem. vers. vlt.* Aegid. de Coninc. *q.63.art.2.n.11.* Bonac. *disp.1. de Sacram q.5. punct.2. num.1.* Vasq. *disp.134. cap.3. num.70.* Paul. Layman. *lib.5. sum. tract.1. cap.7. num.3.* Reductiuè autem constitui potest caracter in secũda specie qualitatis, quæ est potentia, eò quòd caractere insignitis detur potentia ad Sacramenta suscipienda, vel ministranda. Caractere enim Baptismi redditur baptizatus ad suscipienda Sacramenta aptus, itémque ad Sacramentum matrimonij ministrandum. Nullus enim validè aliquod Sacramentum suscipere potest, neque Matrimonium, quod Sacramentum sit contrahere, quin baptizatus existat. Est igitur caracter baptismalis, quasi potentia passiua ad recipienda reliqua Sacramenta, & actiua comparatione saltem Sacramenti Matrimonij, quòd ab ipsis contrahentibus recipitur, & administratur. Item Confirmationis caractere disponitur confirmatus ad reliqua Sacramenta aptius recipienda, & ministranda. Ordinis verò caracter ordinatum reddit aptum ad Christi corpus conficiendum, & fidelibus ministrandum. Itémque ad ministrandum Sacramentum Baptismi, Pœnitentiæ, & Extremæ-Vnctionis. Denique caracter Episcopalis aptum reddit Episcopum ad Sacramentum Confirmationis, & Ordinis ministrandum. Præterea caracter Baptismi, Confirmationis, & Ordinis simul cum gratia sanctificante ius concedit eo insigniis ad specialia auxilia, ad finem dicti Sacramenti obtinendum. Reduci ergò potest caracter ad speciem potentiæ. Sed quia hæc non est potentia physica, sed moralis ex libera Christi Domini institutione, vt latissimè probat Suar. *disp.11. sect.3. per totam*, ea de causa non constituitur propriè in secunda qualitatis specie, quæ est potentia, sed ad ipsam reducitur, & ita docuit Suarez, Ægid Bonac. Paul. Layman. locis allegatis.

3. Prædictus caracter à tribus Sacramẽtis Baptismo, scilicet, Confirmatione, & Ordine producitur, sicuti definitum est in Concilio Florentin. in Decreto de Armenis & in Trident. *sess.7. can.9.* ibi si quis dixerit in Sacramentis, Baptismo, scilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi caracterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale, & indelebile, vnde ea iterari non possint anathema sit. Colligitúrque hæc veritas ex Paulo 2. *ad Corinth.* 1. dicente de Sacramento Baptismi. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris: vbi Paulus quatuor diuini Spiritus effectus enumerauit. Primò fidem, qua confirmamur in Christo. Secundò gratiam, & charitatem, qua vngimur. Tertiò caracterem, quo in domesticos Dei sigillamur, & consignamur. Quartò testimonium bonæ conscientiæ, quòd est pignus salutis æternæ. Et licèt Chrysost. Theoph. Theodoret. & Oecumen. ibi eundem effectum, scilicet gratiam, & charitatem omnibus illis verbis significari intelligant, quia gratia, & charitate Christo firmamur, & vngimur, & in filios Dei signamur, & salutis æternæ pignus habemus; attamen quia Sacramento Baptismi indelebili signo in domesticos Christi designamur, ea de causa aptiùs D. Thom. *q.63. art.* 1. quem communiter expositores sequuntur de caractere signo perpetuo, & indelebili prædictum testimonium intelligunt, sicuti intellexisse creditur Cyrillus Hierosolimit. *in præfat. ad Catheceses*, loquens de Baptismo, & Basil. *lib. de Spiritu sancto. cap.12. & Epiphan. hæresi 8. post med.* August. *lib.6. de Baptismo contra Donatistas cap.1. & lib.2. contra Epist. Parmen. cap.13. & epist.23. post medium. & 50. circa finem.* & specialiter de caractere Sacramenti Ordinis, August. *sermo de gestis cum emerit. & lib. de bono coniugali: cap.* 24. & de caractere Confirmationis, *lib.2. contra litter. Petilian c.*104. Denique Patres, & Doctores Scholastici passim hanc veritatem tradiderunt, vtpotè communi Ecclesiæ consensu firmatam.

4. Præter hæc tria sacramenta nullum aliud caracterem imprimit, vt colligitur satis apertè ex dicto loco Concilij Trident. asserentis ob eam causam tria illa sacramenta Baptismum, Confirmationem, & Ordinem iterari non posse, quia imprimunt caracterem, vbi tacitè definit reliqua sacramenta iterabilia hoc effectu carere. Præterea effectus ita singularis, supernaturalis, & diuinus sacramentis tribuendus non est absque sufficienti authoritate, vel ratione. At nulla est authoritas Scripturæ, Patrum, vel Doctorum, ex qua leuissimè colligatur hunc effectum reliquis sacramentis præter Baptismum, Confirmationem, & Ordinem concedendum esse, insuper nulla est ratio ad id asserendum cogens, sed potiùs ad negandum vrget contraria. Tum quia reliqua sacramenta præter illa tria, iterabilia sunt. Tum quia illa suscipientes non designantur ex illorum susceptione in aliquod vlterius officium diuini cultus: nam pœnitentiæ sacramento mundantur à peccatorum macula, sed non inde destinantur in alterius muneris exercitium. Eucharistiæ susceptione gratia, & charitate nutriuntur, & ad vincendas tentationes roborantur, ad ipsúmque tanquam omnium sacramentorum perfectissimum reliqua sacramenta diriguntur. Extrema-Vnctione iuantur in mortis articulo. Matrimonio denique sustinetur onera illius status. Nulla igitur est causa, ob quam caracter dictis sacramentis concedendus sit. Atque ita docent ferè omnes Doctores cum D. Thom. *qu.63. art.6.*

5. Rursus insigniti characteribus prædictorum Sacramentorum Baptismi, Confirmationis, & Ordinis ita firmiter eos retineat, vt per nullum peccatum quantumvis grauissimum amittant. Est conclusio de fide, quæ satis colligitur ex illo Decreto Eugenij IV. quod est in Concilio Florent. *post vltimam sessionem*, §. 5. *Ecclesiasticorum*, & ex definitione Trident. *sess.* 7. *can.* 9. Si enim hæc Sacramenta validè suscepta ob nullum peccatum commissum iterari possunt, euidés est characteres, ex quibus hæc repetitionis priuatio prouenit non ammitti. Quinimò non solùm in hac vita, sed etiam in futura immutati perseuerant secundùm probabiliorem sententiam: in beatis inquam ad eorum ornatum, honorem, & accidentalem gloriam: in damnatis ad eorum ignominiam,& pœnam; eò quòd obligationibus, ad quas satisfaciendas Christi characteribus insigniti erant,non satisfecerint. Sic S.Thom.*q.*63.*art.*5. *ad* 3. Bonauent. *in* 4.*dist.*6. *par.* 1. *art.*2.*q.*5. Vasq. aliis relatis, *disp.*134.*cap.*5.*n.*91. Ægid. de Conin. *q.*63.*art.*5. *ibi* Suar. Bonac. *disp.*1.*q.*5.*p.*3. *in fine,* & alij.

6. Verùm esto maneant characteres prædicti post hanc vitam, non tamen manet potestas nec ministrandi,nec suscipiendi Sacramenta,quia Sacramenta pro solis viatoribus sunt instituta, ac proinde soli viatores ea suscipere, vel ministrare possunt. Sic prædicti Doctores,specialiter Vasq. *dicto cap.*5.*n.*93 Ægid. *q.*63,*art.*5. *in fine.* Suar. *ibi.* Ex quo fit characteres non esse formaliter potentias suscipiendi, vel ministrandi Sacramenta, aliàs frustra manerent post hanc vitam, si nullum sui exercitium habere possent. Sunt tamen signa in hac vita harum potestatum actualium; in futura vita sunt signa has potestates præcessisse.

Quòd si aliquis mortuus diuina potentia resuscitetur iterùm moriturus,cum eo tempore viator existat, potestatibus per Baptismum, Confirmationem, & Ordinem concessis gaudet,sicuti gaudebat,antequam è vita decederet. Quia hæ potestates ob decessum à via perierant. Posito ergò ad viam reditu, potestates redire debent, siquidem denuò baptizandus,confirmandus, & ordinandus non est. Suar. Ægid. Vasq. *locis allegatis*, & Bonac. *dicta disp.*1.*q.*5.*p.*3.*n.*6. *in fine.*

PVNCTVM XII.

Quod sit Sacramenti subiectum, quæ intentionem habere debeat, vt validè Sacramentum recipiat?

1. *Solùm homines viatores sunt Sacramentorum capaces.*
2. *Sed non omnes omnium.*
3. *Infantes eorum Sacramentorum, quorum sunt capaces non indigent vlla propria intentione ad ea recipienda.*
4. *Adulti propriam intentionem, seu voluntatem recipiendi Sacramentum habere debent.*
5. *Hæc intentio debet esse simpliciter libera.*
6. *Non requiritur quod sit actualis, vel virtualis. Sufficit habitualis.*
7. *Nec opus est præcessisse actualem, sufficit, si præcesserit interpretatiua Pœnitentiæ Sacramento excepto.*
8. *Nulla alia dispositio præter dictam voluntatem ex parte suscipientis requiritur Pœnitentiæ Sacramento excepto.*

1. Fide Catholica firmatum est solos homines viatores Sacramentorum capaces esse; quia pro solis illis, & in eorum peccatorum remedium sunt Sacramenta à Christo Domino instituta. Sic D.Thom. ab omnibus receptus,*q.*64.*art.*10. Ex quo fit nec Beatos, nec damnatos capaces esse Sacramentorum. Quia nec Beati augmentum gratiæ recipere possunt, nec damnati peccatorum remedium.Hinc à fortiori constat Angelos, siue Beatos, siue damnatos incapaces esse Sacramentorum; quia in statu beatitudinis incrementum habere non possunt, in statu vero damnationis non possunt habere remedium. Et præterea quia Sacramenta sunt signa materialia, & sensibilia, & consequenter inepta Angelis, qui sunt purè spirituales. Non enim absque speciali miraculo res corporeas, & materiales tangere spiritus possunt, & permutuum contactum sanctificare. Sic Henriq.*lib.*1. *de Sacram.cap.*21.*n.*1.Suarez,*disp.*14.*sect.* 1. *circa finem*, Reginald.*lib.*26.*n.*50. Bonac.*disp.*1.*q.*6. *part.*1.*n.*3. & alij.

2. Verùm etsi soli homines viatores capaces Sacramentorum existant, sed non omnes omnium. Nam pueri ante vsum rationis, & perpetuò amentes pœnitentiam percipere non valent, nec sani Extremæ-Vnctionis Sacramentum, nec fœminæ ordinem, neque perpetuò impotentes, carentésque vsu rationis matrimonium. Nam sicut quodlibet Sacramentum petit ex diuina institutione, vt fiat sub tali signo sensibili, ex eadem institutione petit, vt fiat circa tale subiectum. Sic Henriq.*lib.*1. *de Sacram.cap.*21.*num.*2. *&* 3. Suar.*disp.*14.*sect.*1. *circa finem.* Bonac.*disp.*1.*qu.*6. *punct.*1. *in fine*, Filcucius,*tract.*1.*cap.*8.*q.*1. & alij.

3. Quam verò intentionem subiectum capax habere debeat, vt validè Sacramentum suscipiat, breuiter superest explicandum.

Et quidem de infantibus, antequam vsum rationis attingant, cùm nullam intentionem habere possint, vtpotè carentes voluntate, liberóque consensu, dicendum est vel esse omnium Sacramentorum incapaces, quòd est falsissimum, vel affirmandum absque vlla propria voluntate, aut intentione capaces forè aliquorum Sacramentorum. Quorum autem capaces sint, dicendum est, cùm de singulis Sacramentis instituamus sermonem. Sed nunc breuiter dico omnium Sacramentorum præter Pœnitentiam, Extremam-Vnctionem, & Matrimonium capaces esse, eò quòd reliqua Sacramenta iis tribus exceptis non postulant ad suos effectus necessarium propriam suscipientiam voluntatem præcessisse. Secùs verò est de Pœnitentia,Extrema-Vnctione,& Matrimonio: nam Pœnitentiæ materia remota sunt peccata actualia commissa, & Extremæ Vnctionis materia sunt horum peccatorum reliquiæ, seu venialia peccata. At infantes ante vsum rationis incapaces sunt vllum peccatum actuale committendi. Ergò incapaces sunt Extremæ-Vnctionis, & Pœnitentiæ. Matrimonij verò constat incapaces esse; nam Matrimonium fundatur in contractu, & libero contrahentium consensu, quem infantes habere nequeunt.

4. Restat igitur, vt solùm controuersia sit de adultis, quam voluntatem, seu intentionem habere debeant, vt validè Sacramentum recipiant? Nam aliquam propriam voluntatem habere debere firmant ferè omnes Doctores sequentes D. Thom.*q.*68.*art.*7. teste Suar.*disp.*14.*sect.*2. *concl.*1. Ægid. de Coninck, *q.*64 *art.*8.*dub.*5.*à num.* 98. *& seqq.* Bonac. *disp.*1.*q.*6. *pun.*2.*n.*1 Paul.Laymann.*lib.*5.*sum tract.*1. *cap.*6.*num.*4. Estque expressa sententia D. August. *relati in cap. cum pro paruulis de consecrat. dist.* 4. differentiam assignans inter paruulos, & adultos baptizandos, inquitque non valere Baptismum collatum ei qui consentire potest, si non consentiat. Idem constat *ex cap. maiores de Baptismo*, §. *item quæritur.* Vbi Innocent. loquens de eo, qui inuitus ad Baptismum traditur, ait. Ille verò qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti:

quia

quia plus est expressè contradicere, quàm minimè consentire, quasi diceret qui nunquam consensit, nec tem, nec caracterem suscepit, ergò neque ea suscipit, qui Sacramento recipiendo contradicit. Et licèt in fine capitis dixerit Innocent. tunc Sacramentum esse validum, cùm obicem voluntatis contrariæ non inuenit obsistentem, non inde infertur validum esse Sacramentum, cum nullam adultus voluntatem habet. Tum quia nullam habere voluntatem est habere voluntatem contrariam. Tum quia vix contingere potest, quòd adultus careat voluntate recipiendi Baptismum, quin contrariam illius voluntatem habeat. Ratio à priori est diuina institutio, quàm ex communi Doctorum consensu colligimus. Et ex eo quòd incongruum erat Christum Dominum pretium suæ redemptionis communicare velle iis, qui nec minimam voluntatem habent, cum possint, vt sibi communicetur. Itémque alienum est à diuina bonitate in suum obsequium, & mandatorum obseruationem inuoluntarios milites consecrare, & initiare. Neque obstat *glossa in dicto cap. maiores. De Baptismo verbo perdurare, & in cap. solet, verbo simulatione, & verbo implorandum de consecrat. dist.* 4. asserens Baptismum recipi ab eo, qui ore tenus consentit absque vlla animi voluntate, quia debet intelligi Baptismum recipi quoad forum Ecclesiæ, & hominum præsumptionem, non tamen re ipsa. Neque item obstat Florent. Concilium dixisse tribus tantum Sacramentum perfici materia, forma, & intentione ministri. Nam esto intentionis suscipientis mentionem non fecerit, non ideò infertur necessariam nō esse in adultis propriam habentibus voluntatem: sed solùm infertur intentionem suscipientis non semper esse necessariam in omnium Sacramentorum receptione, siquidem paruuli, & perpetuò amentes plurium Sacramentorum absq; propria intentione capaces existunt. Et Sacramentum Eucharistiæ, cùm non consistat in vsu, absque vlla suscipientis intentione conficitur. Adde sub materia intentionem suscipientium comprehendi in Sacramentis, quæ consistunt in vsu.

5. Sed qualis debeat esse voluntas, quàm suscipientes adulti habere debent? Dicendum est debere esse simpliciter liberam, quia debet esse humana, & rationabilis, ac proinde immunis à coactione absoluta, sicuti expressè definiuit Innocent. *in cap. maiores de Baptismo*, & Concil. Carthagin 3. *cap.* 34. Dixi *simpliciter liberam*, vt indicarem ex metu graui supradictam voluntatem non vitiari. Nam esto metus grauis voluntarium diminuat, non tamen libertatem integrè tollit, ideóque non impedit quin Sacramentum ex metu graui susceptum validum sit. Sic expressè ex communi sententia tradit Suar. *disp.* 14. *sect.* 2. *concl.* 1. Ægid. de Coninck. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 5. *concl.* 2. Quòd si obiicias te posse omnino coactum Eucharistiam recipere, ergò ad receptionem Sacramenti voluntas simpliciter libera suscipientium non requiritur. Respondeo te solùm materialiter suscipere Sacramentum Eucharistiæ, si omnino coactè, & inuoluntariè suscipias; illa enim susceptio Sacramentalis non est, quia non est Sacramenti humanus vsus, ac proinde nec nutrit animam, neque cum Christo vnit: sicuti benè notauit Suar. *dicta sect.* 2. *in medio*. Bonac. *disp.* 1. *q.* 6. *p.* 2. *à n.* 3.

6. Sed hæc libera voluntas ad Sacramentum suscipiendum requisita nō est opus vt sit actualis, aut virtualis, cùm Sacramentum suscipitur, sufficit si habitualiter existat, qualis censetur esse, si aliquando actualiter extitit, nec vnquam retractata fuit. Colligitur ex Concilio Arausic. 1. *cap.* 11. *alias* 12. Asserente conferendum esse Baptismum inuito obmutescenti, si antea petierit. Et ex Concilio Cartagin. 3. *cap.* 34. & tradit expressè Suar. *disp.* 14. *sect.* 2. *concl.* 1. Ægid. de Coninck. *qu.* 64. *art.* 8. *dub.* 5. *concl.* 4. Valen. *t.* 4. *disp.* 4. *qu.* 2. *punct.* 2. *ad finem*. Bonac. *disp.* 1. *q.* 6. *pun.* 2. *n.* 8. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 1. *cap.* 6. *n.* 4. Ratio verò est, quia cùm Sacramenta in suscipientium vtilitatem sint instituta, decuit Christum Dominum pro illorum susceptione qualibet suscipientium voluntate contentum esse, esto in ministro Sacramenti saltem virtualis voluntas conficiendi Sacramentum requiratur.

7. Adde neque opus esse ad validè Sacramenta suscipienda (Sacramento Pœnitentiæ excepto) expressam voluntatem illorum præcessisse, sufficit si præcesserit interpretatiua, & virtualis, quæ censetur esse dum quis vult seruare omnia Ecclesiæ præcepta, sibique remedia ad salutem necessaria applicari. Nam eo ipso vult, vt sibi Sacramenta quibus indiget, conferantur: ob quam causam adulto contrito, vel attrito conferri potest Baptismus, quia voluntatem habuit saltem virtualem suscipiendi mediū sibi necessarium ad salutem. Et baptizato ægrotanti, catholicéque viuenti concedi potest Sacramentum Eucharistiæ, & Extremæ-Vnctionis, quia Baptismo suscepto ea catholicæ vitæ professione censetur voluisse omnia remedia à Christo instituta in hominum salutem sibi applicari, cum illis indiguerit. Excepi Pœnitentiæ Sacramentum, eò quòd materia illius sint actus ipsius suscicipientis. Debet ergò esse voluntas expressa. Sic Suar. *disp.* 14. *sect.* 2. *concl.* 1. *circa finem*. Ægid. de Conin. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 5. *concl.* 4. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 6. *n.* 4. Bonac. *disp.* 1. *q.* 6. *p.* 2. *à n.* 8.

8. Præter dictam voluntatem, seu intentionem suscipiendi Sacramenta nulla alia dispositio ex parte suscipientium requiritur, vt valida sit illius susceptio. Excipe Sacramentum Pœnitentiæ ob rationem nuper dictam, quia actus suscipientis, scilicet peccatorum confessio, illorúmque contritio, vel attritio materia sunt illius. Sic tanquàm omninò certum tradit Suar. *disp.* 14. *sect.* 2. *concl.* 2. Colligitúrque apertè tum ex Concilio Florent. Decreto de vnione, tum ex Trident. *tota sess.* 6. Stante enim materia & forma, & intentione nihil est, quòd ad valorem Sacramenti desideretur.

PVNCTVM XIII.

Quam dispositionem habere debes, vt licitè Sacramenta suscipias.

1. *Quædam præmittuntur pro intelligentia quæstionis.*
2. *Si ad Sacramentum accedis iustus, & sanctus nulla alia dispositio requiritur præter voluntatem suscipiendi Sacramentum ad obtinendum præcipuum illius effectum, at ad obtinendum secundarium debet veniali peccato saltem actuali carere.*
3. *Si mortali actuali grauatus existas & iam ignoras debes contritionem, vel attritionem saltem cum Sacramento habere, vt effectum Sacramenti obtineas.*
4. *Si solùm originali peccato graueris, cùm adultus sis, non indiges pœnitentia, benè tamen fide, & spe.*
5. *Conscius mortalis commissi si ad pœnitentiam, vel baptismum accedas satisfacis attritionem habens. Secus si alia Sacramenta sis suscepturus.*
6. *At si credis te esse contritum, cùm tamen solùm attritus sis, obtines gratiam aliorum Sacramentorum.*
7. *Aliqui affirmant solo actu fidei, & spei te sufficienter disponi ad gratiam in Baptismo, vel Pœnitentia obtinendam, esto peccatum actuale commiseris.*
8. *Contrarium probabilius est. Fitque satis fundam, n. præcedenti adducto.*

1. PRæmitto Sacramento alia esse instituta per se in remedium peccati, qualia sunt Baptis-

mus, & pœnitentiæ: alia instituta per se in gratiæ augmentũ, qualia sunt reliqua omnia præter baptismũ & pœnitentiam. Deinde præmitto te posse, cùm ad Sacramentorum accedis sentire grauatum aliquo peccato mortali commisso, vel ignorare grauatum esse, esto grauatus sis. His positis.

2. Dico primò, si absque nullo peccato mortali, sed iustus, & sanctus ad Sacramentum accedas, nullam aliam dispositionem præter voluntatem suscipiendi Sacramentum teneris habere, vt absque mortali Sacramentum suscipias, illiúsque effectum præcipuum, scilicet gratiæ augmentum obtineas; quia Sacramentum ritè suscipis, cùm obicem gratiæ recipienda non apponis: at existens in gratia nullum obicem apponis illius augmento. Ergò sic Suar. *ex communi sententia, disp. 7. sect. 4 concl. 4.* Ægid. de Coninck *q. 62. art. 1. dub. 2. concl. 6.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. concl. 3.* Bonac. *disp. 1. q. 6. pun. 2. n. 10.* Verum etsi ad suscipiendum Sacramentum, præcipúmque illius effectum obtinendum, nulla alia dispositio, cùm iustus es, præter illius suscipiendi voluntatem requiratur, attamen vt effectum secundarium obtineas requiritur necessariò, ne in illius susceptione veniale peccatum committas. Si enim cum actuali complacentia peccati venialis commissi Sacramentum suscipias, vel in illius susceptione te irreuerenter gesseris, impedis tum illius peccati venialis remissionem, tum specialem Dei fauorem tibi fortè concedendum, si liber ab omni macula & iam veniali, & debita cum reuerentia Sacramentum susciperes. Ab hac conclusione excipiendum est Sacramentum Pœnitentiæ, eò quòd etiam ab homine iusto suscipi nõ possit absque peccatorum contritione, vel attritione, quia est pars illius, sicuti notarunt prædicti Doctores.

3. Dico secundò, si mortali peccato actuali grauatus existas, tametsi illud ignores, necessario contritionem vel attritionem habere debes, vt medio Sacramento gratiam iustificantem, & sacramentalem obtineas. Sic ferè omnes Doctores teste Suar. *disp. 7. sect. 4. concl. 3.* Ægid. de Coninck. *q. 62. art. 1. dub. 2. conclus. 3.* Bonac. *disp. 1. q. 6 pun. 2. n. 12.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 5.* Ratio est, quia nullum peccatum mortale absque illius pœnitentia, & retractatione remittitur, vt satis colligitur ex illo Actorũ 2. Vbi Iudæis volentibus conuerti dixit Petrus debere pœnitentiam agere, & baptizari apertè indicans solum baptismum absque pœnitentia peccatorum sufficiens non esse ad gratiam consequendam. Itémque ex Tridenti. *sess. 6. cap. 6. & sess. 14. cap. 4.* & ex D. August. *epist. 48.* ad Vincentium. Congruentia verò, ob quam Deus sic statuit nemini remittere peccatum actuale, quin illius pœnitentiam, & retractationem habeat est aptissima. Non enim decebat Deum, vt à se auersum voluntariè in suam gratiam reciperet, quousque ipse per pœnitentiam ad Deum reuerteretur.

4. Dixi: *Si mortali peccato actuali grauatus existas*; nam si solùm originale habeas obligatus non es ad recipiendum baptismi effectum contritionem, vel attritionem habere: quia hæc solùm sunt de peccato propria voluntate commisso. At debes fidei, & spei, seu charitatis actum præmittere iuxta illud ad Hebr. 11. Credere enim oportet accedentem ad Deum, & quia est, & inquirentibus se quia remunerator sit. Si ergò debes credere & Deum esse, & esse remuneratorem, debes spem remunerationis habere, quia ob hanc spem remunerationem credis. Præterea indecens erat Deo in suam amicitiam te adultum, & ratione vtentem recipere, quin eam amicitiam expeteres, & in ea perseuerare velles; aliàs suam gratiam vilipenderet, si tibi non petenti, neque habenti voluntatem in ea perseuerandi concederet. Debes ergo baptismo iustificandus post rationis vsum non solùm fidem, sed spem, seu charitatem habere. Sic Ægid. de Coninc. *q. 62. art. 1. dub. 2. concl. 2. num. 27.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 5.*

5. Dico tertiò. Conscius peccati mortalis commissi, si baptismum, aut pœnitentiam recepturus es, satisfacis attritionem habens, si verò alia Sacramenta obligatus es contritionem habere. Ita D. Thom. *in 4. dist. 6. q. 1. art. 3. qq. 1. ad 5.* Henriq. *lib. 1. cap. 22. num. 5.* Vasq. *3. p. disp. 158. cap. 4.* Suar. *disp. 7. sect. 4. §. occurrebat.* Bonac. *disp. 1. q. 6. punct. 2. à n. 10. & seqq.* Paulus Laymann. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. n. 3. & 5.* Ægid. de Coninck *q. 62. art. 1. dub. 2. n. 31.* & alij communiter. Priorem partem scilicet Sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ recepturus obligatus tantum sis attritionem habere sic probo. Quia hæc Sacramenta instituta sunt à Christo Domino ad remittenda peccata. Non igitur expostulant peccata remissa, Ergò neque expostulare possunt ad sui receptionem tanquam dispositionem necessariam contritionem, qua peccata remittuntur. Ergò solùm expostulant attritionem, qua sola non remittuntur peccata, benè tamen cum Sacramento. Ergò attritus accedens ad dicta Sacramenta cum debita dispositione accedis, siquidem accedis dispositus ad effectũ Sacramenti suscipiendum, & institutioni Christi te conformas. Secundam partem nempe ad suscipienda reliqua Sacramenta te debere esse contritum probo ex contrario fundamento. Nam reliqua Sacramenta per se instituta sunt ad augendam gratiam Sacramento baptismi, vel pœnitentiæ in re, vel in voto suscepto concessam. Ergo ea suscipiens teneris gratiam habere: aliàs horum Sacramentorum fini, & institutioni repugnas. Ergo teneris contritione, vel attritione cum Sacramento te ad ea suscipienda disponere. Quinimò ad suscipiendum venerabile Eucharistiæ Sacramentum ob eius singularem excellentiam, & dignitatem non sufficit, si te per solam contritionem disponas, sed præmittere debes confessionem iuxta Trident. *sess. 13. cap. 7.*

6. Verum si putans te esse contritum peccati mortalis commissi, cum tamen solum attritus sis, Sacramenta suscipias, gratiam, & remissionem peccati ex vi Sacramenti obtines. Quia omnia Sacramenta ex sua institutione habent conferre gratiam non ponenti obicem. At cum ea suscipis attritus putans esse contritum, non ponis obicem. Tum quia absque culpa suscipis. Tum quia suscipis cum vero dolore, & pœnitentia peccati commissi, satisfacísque obligationi iure diuino requisitæ pœnitentiam habendi. Ergo obtines gratiam, & remissionem peccati. Præterea quia decebat diuinam bonitatem instituere sic Sacramenta, vt virtutem haberent remittendi peccata verè pœnitentibus, & credentibus ritè esse ad eorum susceptionem dispositos. Atque ita docent ex communi sententia Nauar. *cap. 22. n. 3.* Henriq. *lib. 1. de Sacram. cap. 22. n. 6.* Suar. *disp. 7. sect. 4. in medio.* Ægid. de Coninc. *q. 62. art. 1. dub. 2. n. 42. & seqq.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. n. 3.* Bonac. *disp. 1. q. 6. pun. 2. à n. 11.* & alij.

7. Superest tamen difficultas, an si post peccatum commissum solo actu fidei, & spei supernaturali te ad suscipiendum baptismum, vel pœnitentiam disponas, effectum horum Sacramentorum obtineas? Et quæstio procedit eo casu quo peccati commissi immemor existis, vel si illius est conscius, existimas attritionem supernaturalem habere, cum tamen non habeas? Affirmant sufficere Scotus *in 4. dist. 14. qu. 4. art. 3. &* Caiet. *3. p. q. 86. art. 2. ad 1. argum. §. vlt.* Dicunt enim solam voluntatem suscipiendi hæc Sacramenta sine actu, vel voluntate peccati sufficientem esse ad gratiam obtinendam. Probabile reputat Ægid. de Coninc.

Coninck. *q.62.art.1.dub.2.n.35. & 36.* Mouentur quia esto ad remissionem peccati commissi illius pœnitentia necessitate medij requiratur iuxta illud, *nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* At non requiritur formalis pœnitentia, sed virtualis sufficit. Nam posito actu charitatis, & dilectionis Dei super omnia homini peccata remittuntur, & in diuinam amicitiam recipitur. Signum ergo est in huiusmodi actu virtualem pœnitentiam contineri. At actus supernaturalis spei etiam pœnitentiam peccati commissi virtualiter continere videtur: siquidem nemo expetere diuinam amicitiam potest cum intentione in ea perpetuo manendi, quin si conscius esset peccati commissi illud detestaretur. Ergo actus spei sufficiens est effectum dictorum Sacramentorum obtinendum.

Cæterum longè probabilius existimo prædictum actum spei absque attritione, vel contritione saltem in actu charitatis, & dilectionis Dei super omnia contentis insufficientem esse ad remissionem peccati, & gratiam obtinendam in prædictis Sacramentis. Quia hic actus spei requisitus est in adulto suscepturo baptismum solo peccato originali affecto, vt diximus concl.2. Ergò in se virtualem dolorem, & pœnitentiam non continet, quia pro solo peccato originali remittendo nulla pœnitentia requiritur. Neque ex eo quod expetens diuinam amicitiam efficaciter detestaturus esset peccatum, si conscius illius esset; infertur in eo desiderio detestationem peccati virtualiter contineri, sicuti continetur in dilectione Dei super omnia; sed solum infertur contineri detestationem tanquam effectum imperandum ab actu spei in ordine ad finem propositum diuinæ amicitiæ consequendum. Quæ continentia non videtur sufficiens, cum ex illa dici non possit sperantem diuinam amicitiam peccati commissi pœnitere, sed fore, vt pœniteat, si illius memor existat. Cum ergo nullius peccati actualis remissio contingat absque pœnitentia, efficitur non remitti peccatum suscipienti Sacramentum solo actu spei disposito. Secus verò contingit in dilectione Dei super omnia. Quæ detestationem peccati continet non tanquam effectum imperandum, sed in se virtute, & eminenter: diligens enim Deum super omnia quidquid Deo contrarium est, quale est peccatum implicitè detestatur.

PVNCTVM XIV.

An carenti debita dispositione ad Sacramenti effectus suscipiendos Sacramentum ministrandum sit?

1. *Per se loquendo nullum Sacramentum ministrandum est carenti debita dispositione ad illius effectum.*
2. *Ministranti Sacramentum probabiliter constare debet de suscipientis recta dispositione. Et qualiter hoc contingat.*
3. *Per accidens ministrari indigno Sacramentum potest, si publicè ministrari debet, & ipse se publicè probauerit dignum.*
4. *Satisfit obiectioni, & declaratur qualiter hæc ministratio non sit cooperatio susceptionis sacrilegæ.*

1. CErtum est (per se loquendo) nullum Sacramentum ministrandum esse carenti debita dispositione ad illius Sacramenti effectus; quia esset ministratio Sacramento iniuriosa & contra proprij officij debitam obligationem: eo enim ipso, quo Sacramentum ministras, obligatus es iis tantum dispensare, quibus Christo Domino placet, quia nomine ipsius dispensas, at Christo Domino displicet, quod carentes debita dispositione ad suscipiendos Sacramenti effectus Sacramenta suscipiunt. Ergò ei displicet quòd tu eis Sacramentum ministres. Sic omnes Doctores.

2. Hinc infertur tibi ministranti Sacramentum probabiliter constare debere de recta suscipientis dispositione. Tum vt fideliter dispenses. Tum ne irreuerentiæ Sacramenti coopereris. Sed qualiter hæc recta dispositio tibi constare debeat? Ex singulis Sacramentis petendum est: Sunt enim aliqua Sacramenta, ad quæ suscipienda probabiliter creditur suscipientem esse dispositum, eo ipso quo catholicè viuens ea sibi administrari petat, qualia sunt Confirmatio, Eucharistia, Extrema-Vnctio. Alia verò Sacramenta, quia statum constituunt pluribus obligationibus affectum expostulant in susceptione suæ legitimæ dispositionis probationem. Non enim baptismus adulto ministratur, quin ipse suæ fidei, rectæque dispositionis testimonia præbeat. Neque vllus ordinibus insignitur, neque matrimonio iungitur, quin prius probet nullum ad hæc Sacramenta impedimentum habere. Atque ita sustinent Sotus, *in 4.dist.12.par.1.art.6.* Henriq. *lib.1. de Sacram.cap.30. n.6.* Suar. *3.p. disp.18.sect.2.concl.1.* Bonac. *disp.1. de Sacram.q.6. p.4. in fine.*

3. Dixi *per se loquendo*: nam per accidens ministrari potest Sacramentum indigno, si Sacramenti ministratio futura sit publica, ipseque suscipiens se publicè dignum probauerit, quia creditur Christum Dominum in hoc casu potestatem suis ministris concessisse, siquidem traditori discipulo Eucharistiam porrexit, cuius indignitatem optimè nouerat; quia in adstantium conspectu se probabat dignum. Aliàs ministris Sacramentorum graue onus impositum esset, vel probandi suscipientium indignitatem, quam sæpè probare non possent, vel nimia esset eis licentia concessa, multisque irrogandis iniuriis exposita, si absque dicta probatione secretò indignis negare Sacramenta possent. Sic D. Thom. *q.80.art.6.* Ægid. de Coninck. *ibi.* Nauar. *cap.21.n.55. & 56.* Henriq. *lib.1. cap.30. n.5.* Valen. *t.4.disp.6.q.8.pun.3. vers.4. peccatori.* Suar. *disp.18.sect.2. in media.* Bonac. *disp.1. de Sacram. q.6.p.4.n.4.* & alij apud ipsos.

4. Quòd si obiicias nemini licitum esse sacrilegio cooperari, quia est intrinsecè malum; at ministrans Sacramentum indigno videtur illius sacrilegæ susceptioni cooperari. Ergo nunquam id licere potest? Facilè respondetur negando ministrantem Sacramentum indigno ob supradictum finem vitandi proximi infamationem cooperari sacrilegæ suscipientis receptioni, quia solum cooperatur receptioni sacramentali, quatenus vero est sacrilega permittit ex iusta causa. Sic Suar. Henriq. Bonac. & alij supra.

PVNCTVM XV.

Qualiter licitum sit Sacramenta recipere, & petere ab indigno ministro?

1. *Non est licitum petere administrationem, quam alius nullo modo licitè præstare potest.*
2. *Ob tui, vel alterius grauem necessitatem, vel vtilitatem benè potes petere administrationem, quam alius in peccato ob suam malitiam facturus est.*
3. *Seclusa supradicta necessitate, vel vtilitate nequaquam potes etiam à parato administrationem petere.*

1. QVæstio hæc decidenda est ex his, quæ diximus *tract.6. de charit.disp.vlt.de scandalo*, & *tract.14.de iuram.disp.1. punct.10.* Primò namque statuendum & nullo casu tibi licitum esse petere ab aliquo Sacramenti administationem, quam ipse licitè præstare non possit, quia eo ipso velles rem illicitam fieri, quòd est intrinsecè malum. Qua ratione non li-

cet tibi extra mortis periculum ab excommunicato non tolerato Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ recipere, quia ipse præstare licitè non potest, imò neque in mortis periculo, si alius adsit, qui præstare vellit. Stante vero periculo mortis,& deficiente ministro idoneo poteris ab excommunicato & iam non tolerato Sacramenta Baptismi vel Pœnitentiæ recipere, quia horum Sacramentorum receptio est summè necessaria: nam esto contritione salutem obtinere possis, difficile est eam habere, neque in eas angustias es coniiciendus. Alia verò Sacramenta, quia non sunt ita necessaria nequaquā potes etiam in articulo mortis ab excommunicato non tollerato suscipere. Excipe nisi incapax steteris Sacramentum Pœnitentiæ recipiendi. Nam eo casu sunt tibi æquè necessaria ac baptismus, vel pœnitentia, quia illis susceptis salutem attritione consequeris, quam tamen ammitteres ob contritionis defectum. Sic expresse tradit Ægid. de Coninck. *q.64.art.6.dub.2.concl.2.*

2. Secundò dicendum est ob grauem tui vel alterius necessitatem, vel vtilitatem optimè potes petere Sacramenti administrationem ab eo, quem scis in peccato ministraturum, siue parochus sit, siue non, siue paratus existat siue nō existat. Sic D.Th. *q.64.ar.6. ad 2,* Conin. *ibi dub.2.concl.1.n.43.* Valen. *t.4.disp.3.q.5. pun.3.* Sanc. *li.7.de matr.di.9.n.8.* Suar. *3.p.di.18.sect.2. vers.sed quares. & disp.72.sect. 4. in fine.* Bonac. *disp.1. de Sacram.q.6.pun 5.n.1.* Ratio est, quia tu rem licitam & honestam petis, scilicet Sacramenti administrationem, quam minister & potest & debet ritè præstare. Quòd si non præstet eius malitiæ, & non tuæ petitioni tribuendum est. Hac enim de causa tibi licitum est mutuum ab vsurario, & iuramentum à iuraturo falso, vel per falsos Deos expostulare, quia quantum est ex te rem licitam & honestam petis.

3. Tertio dicendum est seclusa graui necessitate, vel vtilitate tui, vel alterius nequis à Sacerdote etiam parocho, vel aliàs parato Sacramenti administrationem petere, si moraliter tibi constet malè administraturum. Tum ob charitatem proximi, qua teneris peccatum illius impedire, si commodè possis, tum præcipuè ne diuinus honor, & Sacramento reuerentia debita lædatur. Sic Sotus *in 4 dist.1.q.5.art.6.* Suarez, *disp.18.sect.2.circa finem.* Ægid. de Coninck. *qu. 64. art.6.dub.2.n.43* Bonac. *disp.1.de Sacram.q.6. pun.5.n.2.* *Colligiturque apertè ex cap. Sciscitantibus 15.q.8.* vbi Nicolaus Papa decidit ab adultero posse communionem percipi, donec Episcopi sententia priuatus sit.

Pvnctvm. XVI.

De numero & ordine Sacramentorum, & ritibus seruandis in eorum administratione.

1. *Solum sunt septem Sacramenta.*
2. *Ratione prædicta veritas probatur.*
3. *Qui ordo seruandus est in eorum numeratione.*
4. *Ritus essentiales sunt à Christo instituti, accidentales ab Ecclesia, quos si communes sint, nequit priuatus Episcopus mutare.*
5. *Graue est peccatum per se loquendo non seruare prædictos ritus ab Ecclesia præscriptos in Sacramentorum administratione.*

1. Veritas catholica est septem esse Sacramenta nec plura, nec pauciora. Sic definitum est à Concilio Frorent. in Decreto Eugen. 4. & à Trid. *sess.7.can.1. & colligitur ex cap. ad abolendam de hæreticis:* vbi tanquam hæretici damnantur, qui aliter de Sacramentis sentiunt, quam Ecclesia Romana. Constat autem Ecclesiam Romanam septem tantùm Sacramenta approbare, non sunt igitur asserenda plura, nec pauciora. Neque huic veritati obstare videtur opiniones asserentes in Eucharistia Sacramentum corporis à Sacramento sanguinis distinctum esse. Et in Sacr. Ordinis ordines maiores inter se, & à minorib⁹ ordinibus specie differre, quia Ecclesia solū definiuit non esse plura Sacramenta, quam septem. Plura inquam, quæ in prædicto numero non contineantur. Nam esto Sacramentum Ordinis plures ordines inter se distinctos contineat, omnes tamen vnicum Sacramentum Ordinis saltem in genere constituunt; tametsi sub eo plura Sacramenta specie infima distincta contineantur. Neque item obstat, quod aliqui Patres mentionem Sacramentorum facientes aliqua ex eis, & non omnia numerēt, quia non eo ipso negant. Neque denique obstat, quòd lotionem pedum à Christo Domino factam Sacramētum appellent, sicuti appellauit Ambros. *lib.3. de Sacram.cap.1.* & Bern. *serm.in Cœna Domini*, quia Sacramentum vsurpant non propriè, & strictè pro signo sanctificante, & peccata venialia remittente, sed impropriè, & secundùm latam significationem pro signo denotāte ipsos etiam iustos, & baptismo sanctificatos indigere noua lotione pro peccatis venialibus denuò commissis. Vide Nauar. *sum.cap.22.n.2.&5.& cap. Nouit de iudiciis, notab.3. n. 92.* Bellarm. *2.p.lib.1.cap.5.* Henriq. *lib.1.cap.3.§.1.* Sayr. *de Sacram.lib.2.cap 1.q.vnica.& cap.2.art.1.& 2.* Suar. *t.3.in 3.p.disp.12.sect.1.* Vasq. *q.64.disp.135.n.1.& seq. & q.65.disp.139.cap.1.& 2.* Ægid. de Coninck. *q.64.art.1. dub.1. & q.65.art.1.n.4.* & alij.

2. Ratio huius veritatis est institutio Christi Congruentia optimè traditur à D.Thom. *q.65.art.1.* quia his Sacramentis integrè perficitur homo tam quoad se, quam in ordine ad communitatem. Quinque enim Sacramentis Baptismo scilicet, Confirmatione, Eucharistia, Pœnitentia, & Extrema-Vnctione perficitur in se; Ordine vero, & Matrimonio quoad populum. Baptismo namque spiritualiter nascimur, & in Christo regeneramur. Iuxta illud Ioann.3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua,& Spiritu sancto nō potest introire in regnum Dei. & ad Titum 3. per lauacrum regenerationis & Confirmatione crescimus, & roboramur in vita per baptismum accepta, in cuius Sacramenti susceptione tempore nascenti; Ecclesiæ Spiritus sanctus visibiliter communicabatur, vt habetur Actorum 8. *n.* 17. *& cap.19.n.6.* Eucharistia nutrimur in hac spirituali vita,& contra insidias inimici robur accipimus, & Christo nostro capiti vnimur. Nam vt dicitur Ioan.6. Qui manducat me viuet propter me. Quia tamē ab hac spirituali vita ob malitiam nostram solemus deficere, Christus Dominus, ne ob defectum remedij periremus, Sacramentū Pœnitentiæ instituit, quo possimus ad vitam reuocari obtenta peccatorum remissione secundùm illud Ioan.20. Quorum remiseritis peccata remittentur eis, &c. Denique instituit Extremam-Vnctionem tum in remedium infirmitatum, quæ ex peccato commisso relinquuntur, tum in adiutorium contra luctam, & specialem pugnam, quā cum dæmone in mortis articulo solemus habere; sicvti colligitur ex epistola Iacobi *cap.* 5. Hæc quinque Sacramenta, vt ex dictis constat ad priuatam cuiusque vtilitatem,& perfectionem sunt per se instituta. Alia duo Sacramenta Ordinis, & Matrimonij ad perfectionem totius populi Christiani. Ordine namq; constituuntur ministri,& dispensatores Sacramentorum, Pastores,& Doctores. Ideòque Paul.1.ad Thimot. 4. dixit. Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuū præsbiterij,& ad Hæbr.7.dixit Sacerdotes non solùm pro se, sed pro populo hostias offerre. Matrimonio populus Christianus per honestum, & rationi conuenientem vsum multiplicatur, ob cuius causam dixit Paul. ad Ephes.5. hoc Sacramentum magnum est in Christo, & in Ecclesia.

3. Quod

Quoad ordinem verò horum Sacramentorum ferè omnes Doctores approbant assignatum à D. Thom. *q.65.art.2.* & Concilium Trident.*sess.7. can.1.* authoritate firmatum, nempe vt baptismus sit primum Sacramentum in ordine, non quia cæteris omnibus nobilius sit, sed quia ad vitam spiritualem concedendam est institutũ,& cum vita sit fundamentum totius esse, Sacramentum institutum ad hanc vitam communicandam totius ædificij spiritualis fundamentum est, & idem in ordine primum. At quia recenter nati indigent speciali robore, & auxilio ne deficiant, Sacramentum Confirmationis, quo roborantur secundum locum obtinet. Tertium obtinet Eucharistia, eò quòd sit speciale vitæ spiritualis nutrimentum. Quartus locus conceditur Pœnitentiæ, quia restituit vitam spiritualem roboratam, & nutritam, si fortè ammitti contingat. Extrema-Vnctio quintum habet locum, quia mundat nos à peccatorum reliquiis, quæ per pœnitentiam ob nostram negligentiam, vel ignorantiam sufficienter purgatæ non sunt. Sexto, & septimo loco subsequuntur Sacramenta Ordinis, & Matrimonij, quibus in Ordine ad totam communitatem perficimur. Nam Ordine accipimus potestatem regendi multitudinem,& exercendi actus publicos. Matrimonio propagamus naturam contra continuum mortis introductum defectum. Quòd verò prædictus Ordo sit rectè assignatus colligitur apertè tum ex dictis, tum ex ratione, quam D.Tom. *dict.qu.65. art.2.* subiungit. Priora (inquit) sunt, quæ singulos in se perficiunt, quàm quæ perficiunt in Ordine ad alios, ideóque Sacramenta Ordinis, & Matrimonij postremum locum obtinent, reliqua priorem. Matrimonium post Ordinem, quia minus perfectum est, vtpotè quod minus participat rationem spiritualis vitæ, ad quam Sacramenta ordinantur. Interea verò quæ ad perfectionem priuatam cuiúsque ordinantur (inquit D.Thom.) priora debent esse, quæ per se vitam communicant, & perficiunt, quam quæ obstacula remouent, ideóque priora sunt, Baptismus, Confirmatio, & Eucharistia; quibus vita conceditur, & perficitur, quàm Pœnitentia, & Extrema-Vnctio, quibus vita læsa reparatur. Ex quibus omnibus constat prædictum Ordinem desumitum ex fine ipsorum Sacramentorum, tum ex necessario, vel conuenienti illorum vsu. Nam si ex eorum dignitate ordo esset instituendus primum locum Eucharistia obtinere debebat, vtpotè omnium Sacramentorum perfectissimum. Tum quia continet Christum. Tum quia ad ipsum reliqua Sacramenta referuntur. Tum quia in ipso consumantur, vt latiùs explicauit D.Thom.*q.65.art.3.* Secundus locus concedendus erat Ordini. Tertius Confirmationi. Quartus Baptismo. Quintus Pœnitentiæ. Sextus Extremæ Vnctioni. Septimus Matrimonio.

4. Prædicta Sacramenta suos ritus habent tum ex institutione Christi, tum ex institutione Ecclesiæ, quibus administrentur. Sed ex his ritibus aliqui sunt essentiales, alij accidentales. Essentiales sunt qui Sacramentum constituunt, quibúsque deficientibus materia, vel forma Sacramenti deficit, & hi à Christo Domino sunt instituti. Accidentales sunt, qui non ad essentiam Sacramenti, sed ad eius ornatum decorum, & conuenientem vsum pertinent. Qui ritus alij sunt communes toti Ecclesiæ, alij singulares cuiusdam Episcopatus: nulli tamen sunt à Christo Domino præscripti, esto Ecclesia ad eius imitationem, & exemplum aliquos præscripserit, vt rectè probat Suar. *3.p. q.65.art.4.disp.15.sect.3. concl.1.* Ritus essentiales nullus Episcopus, imò nec summus Pontifex etiam in Concilio generali mutare potest; quia Ecclesiæ à Christo Domino relicta potestas Sacramenta mutandi, & tradunt omnes. At ritus accidentales etiam toti Ecclesiæ communes potest summus Pontifex pro varietate temporum, & circunstantiarum quosdam de nouo instituere, & antiquos abrogare, quia horum obseruatio ex Ecclesiæ institutione habetur. Priuati verò Episcopi nequaquam possunt ritus vniuersali Ecclesiæ communes abrogare, vel aliquo modo mutare, quia sunt à superiori potestate, scilicet vniuersalis Ecclesiæ Pastore instituti. Eáque de causa Concil. Trident.*sess.7.can.13.* definiuit anathema esse dicentem receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito ommitti, aut in nouos alios per quemcúmque Ecclesiarum Pastorem mutari posse. Sic Henriq. *lib.1. de Sacram.cap.21.n.4.* Ægid. de Conin. *q.66 n.99.& q.71.n.3.* Bonac.*disp.1.q.vlt.pun.vn.in fin.* Suar.*disp.15.sect.3. circa finem.*

5. Ex quo fit per se peccatum mortale esse non seruare præscriptas cæremonias, ritum,& ordinem præscriptum ab Ecclesia in Sacramentorum administratione, quia vsu, consuetudine, & Conciliorum decretis, & Doctorum authoritate constat horum obseruationem præceptam esse sicuti probauimus loquentes de singulis Sacramentis. Aliquando tamen continget solum veniale esse, si mutatio prudentis iudicio leuis esse iudicetur. Sic Suar *disp.16.sect.1.circa finem.* Valen.*tom.4.disp.3.q.1.pun.4.* Henriq.*lib.1.cap.11.n.4.* Bonac.*disp.1. de Sacram.qu.vlt.pun.vnico, num.4.* & alij communiter.

TRACTA

TRACTATVS XIX.

& Diſputatio vnica,

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

EXPLICATIS in ſupradicto Tractatu iis, quæ omnibus Sacramentis communia ſunt ſingulorum Sacramentorum explicationem aggredimur incipientes à Baptiſmo vtpotè ianua reliquorum, & vitæ ſpiritualis fonte, ac radicè.

PVNCTVM I.

De Baptiſmi nomine, eiúſque definitione.

1. *Expenditur nomen baptiſmi.*
2. *Definitio baptiſmi explicatur.*

1. HOc Sacramentum, quo à peccato originali mundamur, & in domeſticos Chriſti ſigillamur vniuerſi Patres, & Doctores baptiſmum appellant, eò quòd per immerſionem, vel affuſionem aquæ præſtetur. Baptiſmi namque vox latinè idem eſt quod immerſio, vel intinctio teſte Ambroſ. Calepino *verbo Baptiſmus.* Ob varios tamen Sacramenti effectus aliis etiam nominibus hoc Sacramentum Patres nominarunt, vt videre eſt apud D. Thom. *q.66.art.1.ad 1.* Bellarmin. *lib.3.de Sacrament.cap.1.* Suar. *q.66. art.1. in comment.* Vaſqu. *ibi diſp.140.cap.1* Præcipua ſunt eſſe Sacramentum regenerationis, fidei, doni, ſeu gratiæ, vnctionis, illuminationis, indumenti, & ſigilli. His vtitur Gregor. Naziancen. *orat.40. in ſanctum Baptiſma non longè à principio* Chryſoſtom. *homil. ad baptizandos, tom.5.* Tertullian. *lib.de Baptiſmo.* Baſil. *in exhortat. de baptizan.* Cyril. *Catheſ.3.& 17.* Clem. Alexandr. *lib.1. pedagogia, cap.6.* Ambroſ. *lib.2. de ſacr. in fine, & lib.3. in princ.* & alij Patres. Dicitur Sacramentum *regenerationis*, quia eo denuò naſcimur, & regeneramur. Iuxta illud Ioan. 3. niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei. *Fidei* Sacramentum appellatur, quia in eo fit prima, & ſolemnis fidei profeſſio. *Gratia, ſeu doni*; quia in eo gratia prima abſque vllo noſtro merito liberaliſſimè confertur, integráque peccatorum quod culpam, & pœnam remiſſio. *Vnctionis*, quia Spiritus ſancti gratia vngimur participes regni, & ſacerdotij Chriſti. *Illuminationis*, quia fide accepta in cognitionem Dei illuminamur. *Indumenti*, quia nuditas per peccatum contracta gratia huius Sacramenti tollitur. *Sigilli*, quia in oues Chriſti primo ſigillamur. Inſuper ſolet vocari *Circumciſio Chriſti non manufacta, ad Coloſſ.2.* quia loco corporalis circumciſionis antiquæ hæc ſpiritualis circumciſio ſucceſſit. Deinde appellatur, *crux & ſepultura.* Ad Roman. 6. quia baptiſmo vetus homo moritur, & quaſi ſepelitur, nouúmque induimus, qui ſecundùm Deum creatus eſt. Denique dicitur, *principium & ianua Sacramentorum*, quia eo redditur baptizatus aptus ad reliqua Sacramenta ſuſcipienda.

2. Baptiſmi nomine explicato. Doctores ſequentes Mag. *in 4. diſt.3.* definiunt, vt ſit ablutio corporis exterior facta ſub præſcripta forma verborum. Cui definitioni vt recta ſit ſubintelligi debet cum debita intentione. Nam ſtare optimè poteſt ablutio corporis ſub forma verborum pro baptiſmo præſcripta, non tamen fieri Baptiſmum, eo quod deficiat legitima intentio. Hac enim ratione ſi aliquem ablueres proferens baptiſmi formam præſcriptam abſque intentione illum regenerandi, ſed animo tantum repræſentandi quod ab Eccleſia Catholica fit, baptiſmum non conficeres. Benè tamen poſſes ludens, & repræſentans Eccleſiæ Baptiſmum aliquem baptizare, ſi animo illum regenerandi ablueres ſub præſcripta forma baptiſmi. Qualiter Athanaſio contigit, qui etſi ludens, & repræſentans Eccleſiæ baptiſmum, quia tamen verum animum, & intentionem faciendi quod Eccleſia faciebat, habuit, verum baptiſmum pluribus non baptizatis contulit. Sicuti teſtatur Rufin. *lib.1. hiſtor.cap.14.* Sozomen. *lib.2.cap.16. & refertur in cap. Spiritus ſanctus, 1. q.1.* Eſt ergo baptiſmi definitio non ſolùm ablutio corporis ſub præſcripta verborum forma, ſed cum debita intentione facta. Quapropter Cathecíſmus Romanus, *2.p.cap.2. dixit.* Baptiſmus eſt Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitæ. *Sacramentum* conſtituit loco generis; *regenerationis per aquam in verbo vitæ* loco differentiæ. Nam baptiſmus differt à reliquis Sacramentis, eo quòd diuerſam habeat materiam, & formam phyſicam, diuerſámque ſignificationem. Habet namque pro materia aquam non vtcúmque, ſed corpus lauantem, pro forma phyſica verba à Chriſto Domino inſtituta, quę verba comparata ad ablutionem, quia eam determinant ſunt forma. At quia ex prolatione illorum verborum, & ex ablutione cum intentione regenerandi baptizatum integra ſignificatio Sacramenti conſurgit, ea de cauſa ablutio, & prolatio verborum habét ſe vt materia Sacramenti, ſignificatio vero vt forma, quæ vllo verbo regenerationis indicata eſt à cathecíſmo Romano. Hoc enim Sacramento Chriſto regeneramur, quia eius virtute primam ſpiritualem vitam conſequimur. Sic explicat Suar. *Baptiſmi definitionem 3.p.q.66.art.1. in comment.* iunctis iis quæ dixerat. *diſp.2.ſect.1.* Ægid. de Coninck. *ibi* Vaſq. *diſp.140. c.1. num.2.*

num.1.Bonac.disp.2. de baptismo.q.2. p.1.n.1.

Pvnctvm II.

De tempore, quo hoc Sacramentum institutum est,& de differentia eius à Ioannis baptismo.

1. *Fuisse à Christo hoc Sacramentum institutum post resurrectionem qui defendant,& qualiter probent.*
2. *Ante mortem eius fuit hoc sacramentum institutum.*
3. *Satisfit oppositis rationibus num.1.relatis.*
4. *Quo die fuerit institutum hoc sacramentum? Incertum est. Plures censent post plures dies à Ioannis baptismo.*
5. *Probabilius est eo die,quo fuit Christus à Ioanne baptisatus baptismum instituisse.*
6. *Fit satis fundamentis n.4.adductis.*
7. *Qualiter baptismus à Christo institutus differat à Ioannis baptismate.*

1. QVoad institutionem huius sacramenti attinet fide tenendum est esse à Christo Domino institutum, sicuti de omnibus sacramentis definit *Tridem.sess.7. can.1.* Quo autem tempore institutum sit, non ita certum est. Nam aliqui grauissimi doctores docent fuisse institutum post resurrectionem, cùm Apostolis dixit.*Docete omnes gẽtes baptisantes eos in nomine Patris,& Filij,& Spiritus sancti.*sic docuit expressè *Tertulian.lib.de baptismo.cap.11.num.86.Rupert.lib.4.in Ioann.c.3.Chrysost.hom.28.in Ioann.Theophylact.Ioann.3. in illa verba:*Post hæc venit Iesus.*Leo.1.in epistola.4.decretali ad vniuersos Episcopos Siciliæ,cap.3.& satis indicat D.Thom.q.73.ar.5.ad 4. in priori solut.*& probabilem reputat *Canus.lib.8. de locis.cap.5.§. quare si longiorem.* Mouentur primo,quia nullibi legitur Dominum formam baptismi expressisse,neque vtendam designasse, nisi post resurrectionem.Imo potius *Lucæ* 10.mittens discipulos suos ad annunciandum regnum Dei,varias potestates concessit eiiciendi demonia,& curandi infirmitates,si autem baptismus institutus esset,moneret illos,sicuti post resurrectionem fecit,vt docerent gentes,& in nomine Trinitatis bapizarent. Secundò probant ex illo *Ioannis* 7. vbi Euangelista testatur nondum Spiritum datum esse,quia Iesus nondum erat glorificatus,hoc est quia nondum erat mortuus,& resuscitatus.Si autem baptismus, quo Spiritus sanctus conferrur esset ante Christi passionem,& eius gloriosam resurrectionem institutus,Spiritus sanctus datus esset. Signum ergo est baptismum institutum non fuisse.Tertiò probant quia *Ioam. cap.4.initio* expressit Christum Dominum non per se, sed per discipulos baptizasse, cuius expressionis nulla excogitari rationabilis causa potest, nisi quia eius dicipuli baptizabant Ioannis baptismo,cuius vsus Christum non decebat. Tandem, quia baptismus habet ex se ianuam regni cælestis aperire.At hæc aperta non est, quousque Christus Dominus morte sua integrè satisfecit nostrorum peccatorum debito. Ergo ante hanc plenamsatisfactionem non fuit institutus.

2. Cæterùm tenendum est cum communi,longéque probabiliori sententia Christum Dominum ante mortem suam baptismum instituisse.sic docuit *Cyrill. lib.2.in Ioann.c.7.Nazianzen.orat.39.August.* variis in locis præcipuè *tract.13.& 15.in Ioann.cap.57.D.Thom. q.66.art.2.Magist.in 4. d.3.*& pluribus relatis.firmant *Suar.disp.19.sect.1.concl.1.Vasq.disp.140.cap.3.Egid.de Coninch.q.66.art.2. Bonac.disp.2.de baptismo.q.2. pun.1. Paul.Laymann lib.5. sum.tract.2. cap.2. n.1.* Probatur, quia ante passionem Christi Domini eius dicipuli baptizabant, vt expressè habetur *Ioann.* 4. ibi audierunt Pharisæi,quòd Iesus plures discipulos facit, & baptizat, quam Ioannes,quamquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius. At non est credibile eos baptizare baptismo Ioannis, neque alio baptismo ab eo,qui nunc est. Ergo baptismus ante passionem Christi fuit institutus. Minorem,in qua est difficultas sic probo.Et in primis,quod discipuli Christi non baptizarent baptismo Ioannis videtur manifestum. Tum quia non diceretur Christus mediis illis baptizare,sed potiùs Ioannes,cuius erat baptismus.Tum quia discipuli Ioannis nõ cõquererentur,quod Christi discipuli baptizarent,si baptismo Ioannis vterentur, imo potius gaudere deberent, quod sui magistri baptismus à Christo,eiusque discipulis approbaretur.Tum denique,quia ipse Ioannes dixit se baptizare in aqua, Christum Dominum baptizaturum in Spiritu sancto. *Ioann.1. & Math.3.* ob quam causam plures ad Christum baptizandi concurrebant.Quod verò discipuli Christi non baptizarent alio baptismo ab eo, qui nunc est, inde probatur, quia ex scriptura cõstat Christum Dominũ, eiusque discipulos baptizasse in Spiritu sancto,& igni,hoc est baptismo conferente Spiritum sanctum, animum inflammante,& tanquam ignis à rubigine peccatorum purgante. *Ioann.1. Math.3.* nec de alio baptismo constat, nec Christum,eiusque discipulos decebat.Sed baptismus, vi cuius Spiritus sanctus per gratiam, & charitatem communicatur,est baptismus,qui nunc est in Ecclesia.Ergo nullo alio Christus Dominus,eiusque discipuli vsi fuerunt.Secundo probo,quia ante passionem Christi institutum est Eucharistiæ sacramentum, & discipulis ministratum, ipsique discipuli ordinibus initiati sunt. At non est credendum prius Eucharistiam participasse,& ordinis sacramentum recepisse, quàm baptismum, cùm baptismus omnium sacramentorum ianua sit,& initium. Fingere autem Christum Dominum in hac parte dispensasse,& sacramentorum dispositionem mutasse incongruum est, cùm nulla sit huius fictionis necessitas,nec fundamentum. Adde plures Patres testari Christum Dominum suis manibus aliquos baptizasse: nam baptizasse Petrum testatur *Nicephor. lib.2. historia,cap.3. & Nazianzen. orat.* 39. Beatam Virginem, & vtrumque, & *Theophil.in cap.3.Ioann.*imo noster doctissimus *Maldonat.Ioann.3.*quem sequitur *Vasq.q.66.art.2.disp.140. cap.5.* affirmat Christum Dominum suis manibus plures baptizasse,tametsi non frequenter;frequenter enim per discipulos faciebat. Sic explicant locum *Ioann.4.*vbi dicitur Christum non baptizasse, sed discipulos eius, cùm tamen *Ioann.3.* dixisset Christum baptizasse; vt sit sensus Christum non baptizasse frequenter, benè tamen aliquoties, sed rarò.

3. Ex his facile est rationibus oppositis satisfacere. Ad primam nego nullibi esse indicatam à Christo Domino ante suam passionem formam baptismi:satis enim indicata fuit,cùm à Ioanne fuit baptizatus, & præcipuè cum eius Apostoli baptizarent baptismo à Ioanne prænunciato,quo Spiritus sanctus communicaretur.Neque enim credendum est Apostolos sub alia forma, quàm Trinitatis baptismum ministrasse, aliàs diuersum sacramentum esset, præcipuè cùm mysterium sanctissimæ Trinitatis sæpè Christus Dominus declarauerit, & ad communicandam hominibus illius notitiam carnem assumpserit. Fateor tamen post suam resurrectionem illud mysterium sub verbis expressis proposuisse,& solemniter publicasse,non quia discipuli illud ignorarent, cùm plenè iam essent instructi Spiritu sancto, sed vt omnibus constaret ab eo tempore baptismum sub nomine Trinitatis Patris, Filij, & Spiritus sancti collatum me

medium esse ad salutem necessarium, illiusque mysterij notitiam omnes habere debere. Quod verò *Luc.* 10. mentionem non fecerit baptismi, cùm discipulos ad prædicandum misit, ideo fuit, quia paulo antè data fuerat discipulis baptizandi potestas, ac proinde opus non erat eam repetere. Deinde quia non passim omnes baptizandi erant, sed qui in Christum crederent, quos sciebat ante eius mortem non ita plures futuros esse. Ad secundum ex illo *Ioann.* 7. respondeo Spiritum Sanctum visibili forma, & abundantiori non esse datum, quia Iesus glorificatus non erat. At datus erat inuisibiliter; aliàs nec Magdelenæ remissa essent peccata, neque Eucharistia conferens gratiam instituta. Ad tertium, ex illo *Ioann.* 4. satisfactum est in probatione nostræ conclusionis. Ad vltimum concedo ianuam regni cælestis apertam non esse ante Christi passionem, & gloriosam resurrectionem, quia vsque ad illud tempus nostrorum peccatorum debitum secundùm diuinam ordinationem non erat integrè persolutum. Sed non inde infertur baptismum institutum nō esse efficax ad gratiam communicandam. Nam illam ante passionem communicabat tum ob merita infinita Christi Domini, quæ illius institutionem præcesserant. Tum ob merita futura suæ passionis. Et licèt illa gratia non illico baptizatum morientem perduceret ad regna cælorum, hoc non proueniebat ex defectu gratiæ, & baptismi, sed ex eo quod diuina ordinatione statutum erat nemini regnum cælorum aperiendum esse, quousque Christus Dominus plenè, & integrè debitum humanæ naturæ persolueret.

4. Sed quo die ante mortem Christi fuerit baptismus institutus, incertissimum est. Plures doctores censent non fuisse institutum eo tempore, quo Christus Dominus fuit à Ioanne baptista baptizatus, sed post aliquos dies cùm discipulos collegit, & partim ipse, partim, & frequentius per suos discipulos turbas baptizarit. *Sic Scotus in. 4. dist. 3. q. 4. Gabr. q. vnica art. 3. dub. vlt. Barholom. ab Angelo de sacram. baptismi dialogo. 2. §. 7. Egid. de Coninch. q. 66. art. 2. n. 14. Paul. Layman lib. 5. sum. tract. 2. cap. 2. n. 2. fine. nec dissentit Suar. disp. 19. sect. 2. circa finem.* Mouentur, quia eo tempore, quo Christus Dominus baptismum à Ioanne suscepit, non legislatoris personam, sed potius pœnitentis gessit. At institutio sacramenti baptismi ad officium legislatoris pertinet. Deinde eo tempore nondum discipulos habebat, nec prædicationem inchoârat; at non est credendum instituisse sacramentum ante inchoâtam prædicationem, & discipulorum collectionem. Non enim decebat institutionem sacramenti hominum vtilitatem respicientis, & per discipulos administrandi secretam esse, sed manifestam. Præterea ex eo quòd Christus baptizatus fuerit, & ex omnibus, quæ ibi contigerunt colligi non potest baptismi institutio, sed ad summū adumbrari, & præfigurari. Nam baptismi institutio formaliter importat, quod Christus Dominus perpetua lege statuerit illius materiam, & formam vt signum gratiæ sanctificantis. At ex eo, quod ipse baptizatus fuerit non infertur hanc legem tulisse, neque ex eo quòd Pater æternus suum esse filium publicauerit, & Spiritus sanctus in figura columbæ apparuerit, quia hæc omnia solùm designant sacramenti formam, non constituunt, contingere enim poterant, quin esset aliqua sacramenti institutio. Ergo dicendum est Sacramentum baptismi non fuisse institutum tempore quo Christus fuit baptizatus. Restat ergo vt postmodum fuerit, nempe quando Christus discipulos collegit, & potestatem baptizandi turbas contulit.

5. Cæterùm probabilius existimo eo die, quo Christus Dominus in Iordane baptizatus fuit sacramentum baptismi instituisse: sic docent communiter Patres Ecclesiæ, *Ambros. August. Hieronim. Nanianzen. Damascen. & alij apud Vasq. disp.* 140. *cap.* 6. *Suar. disput.* 19. *sect.* 2. traduntque communiter scholastici cum *D. Thom. q. 66. art. 2. & Mag. in 4. dist. 3. vbi Domin. Sotus, Ledesma, & alij.* quos refert, & sequitur *Vasq. dicto cap. 6. Sayrus de sacram. lib. 2. cap. 2. q. 3. art. 1. Bonac. disp. 2. de baptismi q. 2. pun. 1. n. 2.* Moueor, quia sæpè Patres, & doctores, quos plena manu refert *Vasq. 3. p. q. 66. art. 2. disp. 140. cap. 6. post initium* dicunt Christum Dominum suo baptismo aquas Iordanis, & in ipso reliquas omnes sanctificasse, & consecrasse. At si tunc solùm baptismus esset promissus, & adumbratus, incongruè dicerentur aquæ sanctificatæ, & consecratæ, illisque nostra peccata mundari, sed deberent dici sanctificandæ, & consecrandæ, nostráque peccata illis mundanda, sicuti ex promissione Petro facta de potestate clauium, *Math.* 16. non dicitur Petrus Christi Vicarius consecratus, & sanctificatus, sed suo tempore consecrandus, & sanctificandus. Adde ex solo baptismo Ioannis, & promissione ab eo facta de baptismo Christi futuro dici possent aquæ consecratæ, & sanctificatæ, sicuti dicuntur Christo baptizato, si Christus Dominus eo tempore baptismum non instituit, sed solùm promisit, & præfigurauit, quia baptismus Ioannis etiam fuit vmbra, & figura baptismi à Christo instituendi, insupérque nomine Dei eius institutionem promisit. Ergo si ob solam promissionem futuri baptismi, & illius figuram dicuntur aquæ consecratæ, & sanctificatæ, cùm hanc promissionem, & vmbram habeant ex baptismo Ioannis, & promissione futuri Christi baptismi; eodem modo consecratæ, & sanctificatæ, & nostrorum peccatorum lauacrum dici debent. Quod nullo modo Patres concedunt. Signum ergo est consecratas, & sanctificatas fuisse, quia eo tempore fuit baptismus institutus. Quòd si dicas sanctificatas, & consecratas esse non solùm quia eo tempore baptismum Christi instituendum præsignabant, sed etiam quia Christi contactu sacratæ fuerunt, & dignæ factæ, vt in lauacrum peccatorum nostrorum assumerentur: Obstat, quia contactu Christi non aquæ absoluitè sed illæ numero aquæ Iordanis, quæ ipsum tetigerunt, essent sanctificatæ. At Patres Ecclesiæ affirmant baptismo Christi aquam absolutè sanctificatam esse. Igitur non de sola sanctificatione per contactum, sed de sanctificatione per baptismi institutionem intelligendum est. Adde sæpè Christum Dominum in vita sua aquas tetigisse, ob cuius contactum dignæ erant, vt in lauacrum nostrorum peccatorum assumerentur, sed non obinde à sanctis Patribus sacratæ, & sanctificatæ censentur, sicuti censentur in hac occasione baptismi: Ergo ob baptismum ibi institutum.

6. Superest satisfacere fundamentis num. præcedenti adductis, ex quorum solutione nostra sententia firmior existet. Ad primum concedo Christum Dominum suscipientem Ioannis baptismum personam pœnitentis gessisse, at postmodum instituentem baptismum, & Ioannem insuper baptizantem personam gessisse legislatoris. Neque obstat nondum inchoasse prædicationem suam, neque discipulos collegisse. Voluit namque ab ea institutione inchoâre, vt inde probaret baptismum vitæ spiritualis radicem, & fundamentum esse. Neque illa institutio secreta, & occulta fuit, sed satis publica, sicuti fuit baptismus Ioanni collatus, quem ex pluribus Patribus testatur *Maldonat. in illa verba Math.* 3. sine modo, *quémque sequitur Vasq. dicta disp. 140. cap. 6. circa finem. n. 45.* Fateor tamen ex solo baptismo Ioannis Christo collato, & mysterij Trinitatis manifestatione non satis colligi huius sacramenti institutionem. At ex autho-

ritate

ritate Patrum Ecclesiæ affirmantium eo baptismo aquas sanctificatas, & consecratas esse in nostrorum peccatorum lauacrum optimè colligi, præcipuè cùm paulò post discipuli Christi baptizarent non baptismo Ioannis, vt probatum est, sed Christi baptismo. Neque appareat quo tempore illius fuerit institutio.

7. Quod si inquiras discrimen nostri baptismi à baptismo Ioannis? Breuiter, & optimè illud expendit *Paul Laym. lib. 5. sum. tract. 2. cap. 2. n. 3.* Inquit enim: Baptismus Ioannis differt à baptismo Christi, primò in institutione; quia baptismus Ioannis non fuit institutus in sacramentum, hoc est in cæremoniam stabilem ad hominum sanctificationem, sed solùm, in dispositionem, & figuram nostri baptismi, quo instituto, & promulgato cessarit. Secundò differt in forma, quia baptismus Ioannis non conferebatur sub inuocatione sanctissimæ Trinitatis, sicuti noster baptismus confertur. Tertiò quoad effectus, quia non conferebat gratiam sanctificantem ex opere operato, neque characterem imprimebat, quod secus in nostro baptismo contingit. Ex quo nascitur quarta differentia scilicet baptismum Ioannis insufficientem fuisse ad salutem, illòque baptizatos indiguisse Chisti baptismo. Quintò differt in ministro, quia baptismus Ioannis à solo Ioanne ministrabatur, at noster baptismus à quolibet ministrari valet. Tandem differt in necessitate, quia Ioannis baptismus nec necessitate medij, nec fortè præcepti fuit ad salutem necessarius, secus noster.

PVNTVM III.

De materia remota baptismi.

1 *Aqua naturalis apta ad abluendum est materia remota.*
2 *Quæ excludantur à materia baptismi.*
3 *Aqua inepta ad abluendum excluditur.*
4 *Aquam esse maris, fluminis, vel fontis frigidam, vel calidam per accidens est.*
5 *Vti aqua turbida, & impura ad baptismum absque graui necessitate peccatum est mortale.*

1. FIdes docet pro materia baptismi aquam naturalem, seu elementarem aptam ad abluendum designatam esse à Christo Domino. Sic definitum est in *Concilio Lateranen.* relato in *cap. firmiter de summa Trinit. & in Concilio Florentino in decreto Eugenij 4. de Armenis, & in Trid. sess. 7. can. 2.* colligitúrque apertè *ex illo Ioannis. 3.* Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto &c. & tradunt omnes Catholici. Ratio huius institutionis creditur esse, quia hoc Symbolum aptissimum est ad significandam animi munditiem, & ex alia parte ob eius redundantiam omnibus peruium, vt sacramentum ita necessarium facilè administrari posset.

2. Hinc fit non esse materiam huius sacramenti sudorem, lac, vrinam, lachrymas, sputum, seu saliuam, aquam rosaceam, seu ex viti, aliisque herbis, & floribus expressam. Item ex sale resolutam, ceruisiam, & iusculum, si satis decocta sint, quia nec censentur, nec sunt aqua naturalis, seu elementaris. Sic docent cum *D. Thom. q. 66. art. 4.* ferè omnes doctores teste *Vasq. disp. 141. cap. 1. circa finem. Suar. disp. 20. sect. 1. Egid. de Coninch. q. 66. art. 4. Paulo Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 3. Bonac. disp. 2. q. 2. pun. 3.* Verùm quia aliqualiter probabile est liquores ex herbis expressos, saliuam, aquam ex sale resolutam, ceruisiam, & iusculum &c. non differre specie ab aqua elementari non audet Egid. de Coninch. condemnare eum, qui supradictis in extrema necessitate vteretur, quia extrema necessitas huius sacramenti honestat vsum materiæ ita dubiæ.

3. Notanter dixi materiam huius sacramenti esse aquam aptam ad abluendum: quia hoc sacramentum in ablutione consistit, eáque de causa lutum, glacies, & nix nisi resoluantur, materia huius sacramenti non sunt, quia esto ab aqua elementari non differant physicè, differunt moraliter quoad vsum ob ineptitudinem, quam ad lauandum habent. *Sic Egid. de Coninch. q. 66. art. 4. n. 27. Suar. disp. 20. sect. 2. 5. atque hinc obiter Bonac. disp. 2. q. 2. pun. 3. n. 6. Laym. lib. 5. tract. 2. cap. 3. concl. 2. corol. 1. & alij.*

4. Quod verò aqua sit fluminis, fontis, vel maris, frigida, vel calida parum interest, imo quod per terram sulphuream, vel cineres calefactos transierit, & turbida sit, non obinde deficit à materia huius sacramenti: quia est vera aqua naturalis apta ad abluendum, esto ad bibendum apta non sit. *Sic D. Thom. q. 66. art. 4. ad 4. Vasq. disp. 141. cap. 1. n. 9. Bonac. d. pun. 3. n. 6. Paul. Laymann lib. 5. tract. 2. cap. 3. concl. 1. in corol.*

5. Aduerte tamen vti aqua impura & turbida ad baptismum conficiendum absque necessitate graui peccatum mortale esse sacrilegij; nam esto sit huius sacramenti materia certa, est tamen aliena ab vsu Ecclesiæ, & contraria reuerentiæ Sacramenti. Adde vti alia aqua præter aquam benedictam, quæ in fonte baptismali ad hunc effectum seruatur, peccatum graue est, vt satis colligitur ex *Clement. vnica de baptismo:* ob necessitatem tamen vrgentem cuiusvis aquæ vsus licet: sic notauit *Egid. de Coninch. q. 66. art. 4. Reginald. lib. 27. n. 13. Henriq. lib. 2. cap. 6. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 3. n. 6. & alij.*

PVNCTVM IV.

De materia proxima Baptismi.

1 *Ablutio est materia proxima.*
2 *Fieri potest in mersione, aspersione, vel effusione. Sed in his seruanda est diœcesana consuetudo.*
3 *Qualiter formam baptismi proferre debet conficiens sacramentum trina immersione.*
4 *Minimam guttam aquæ, si minimam corporis partem tangat esse sufficientem ad sacramentum baptismi, qui defendant, & qualiter probent.*
5 *Probabilius est aliquam partem corporis principem ablui debere, & non vna, sed pluribus guttis.*
6 *Aqua immediatè tangere debet corpus baptizati successiuo motu.*
7 *Satis est probabile te esse baptizatum, si lauaris in capillis.*
8 *Idem dic, si lauaris corio, seu pelle secundina circumdatus.*
9 *Immersione, quo quis suffocatur baptismum non confici plures defendunt.*
10 *Contrarium est probabilius.*
11 *Rationes num. 9. adducta dissoluuntur.*
12 *Semper est illicita supradicta baptismi ministratio.*
13 *Non est secanda mater etiam proximè moritura, vt infans baptizetur.*
14 *Benè poteris ministrare baptismum infanti, esto cognoscas inde mortem accelerandam aliqualiter esse.*

1. SVperiori puncto dixi materiam remotam esse aquam, vt indicarem aliam esse proximam, scilicet ablutionem per ipsam, iuxta illud *ad Ephes. 5.* mundans lauacro aquæ. & *Math. vlt.* baptizantes eos, id est

id eſt lauantes. Ratio eſt manifeſta. Nam illa eſt proxima, & immediata ſacramenti materia, quæ per formam illius determinatur; at forma ſacramenti baptiſmi non aquam ſecundùm ſe, ſed aquæ vſum, ſcilicet ablutionem determinat. Id enim ſignificat verbum *baptizo*, quod latinè eſt abluo, ſeu lauo. Sic ferè omnes doctores.

2. Hæc ablutio, quæ in contactu ſucceſſiuo aquæ ad corpus baptizati conſiſtit fieri poteſt per immerſionem corporis in aquam, vel per aſperſionem, ſeu effuſionem aquæ in corpus, quomodocumque hoc fiat, verum ſacramentum conficitur, quia verè quis ablutus cenſetur. Vt tamen licitè miniſtretur ſeruanda eſt Eccleſię diæceſanæ conſuetudo: nam in aliquibus Eccleſiis adeſt conſuetudo baptizandi per immerſionem, in aliis per effuſionem. Non tamen caret probabilitate peccatum mortale non eſſe, ſed veniale tantùm vti effuſione aquæ in conficiendo baptiſmate, tametſi conſuetudo ſit, vt per immerſionem conficiatur, quia poſtquam ceſſauit præceptum trinæ merſionis, cenſetur mutatio leuis nec aliena ab vſu Romanæ Eccleſiæ, maximè in adultorum baptiſmo. *Sic docuit Sotus in 4. diſt. 10. q. vn. art. 8. concluſ. 3. Bartholom. ab Angelo de Sacram. baptiſmi dialogo. 2. §. 92. Valent. t. 4. diſp. 4. q. 1. pun. 2. col. 4.* Notandum verò eſt tempore naſcentis Eccleſiæ confici hoc ſacramentum trina merſione, vt ex multis comprobat *Vaſq. q. 66. art. 8. diſp. 145. cap. 1.* tum vt expreſſius triduana ſepultura Chriſti Domini ſignificaretur. Tum vt miſterium Trinitatis non ſolùm verbis, ſed facto exprimeretur. Tum præcipuè, contra errorem Eunomitarum, aliorúmque hæreticorum affirmantium debere vnica merſione fieri in nomine Chriſti, excluſa Trinitatis inuocatione. At huius trinæ merſionis vſus non tanquam ritus eſſentialis, & à Chriſto inſtitutus, ſed tanquam ab Apoſtolis emanans præſcriptus erat, eáque de cauſa Pelagius Papa relatus *in cap.* multi ſunt *de conſecrat. diſp. 4.* Dixit eſſe Euangelicum præceptum trina vti merſione, id eſt præceptum Euangelio conforme & *can. Apoſt. 49.* deponitur qui aliter baptizauerit. Sed iam hoc præceptum ceſſante errore Eunomitarum abolitum eſt; pluribus enim in locis vnica tantùm merſione conficitur baptiſmus, vt conſtant ex *Gregor. Papa* relato *in cap. de trina de conſecrat. diſt. 4. & ex concilio Tolet. 4. cap. 5.* & ſic licitè fieri poteſt. *Egid. de Coninch. q. 66. art. 8. Paul Laymann lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 3. q. 3. in fine.*

3. Quòd ſi aliquis conficiens baptiſmum trina merſione intentionem haberet non conficiendi ſacramentum, quouſque trina merſio perficeretur, oporteret vſque ad illud tempus formæ prolationem differri. Nam ſi antè ſecundam, vel tertiam merſionem formam integrè proferret cum intentione conficiendi ſacramentum, ſine dubio conficeret, quia de eſſentia baptiſmi non eſt trina merſio, ſed ablutio, quæ vnica merſione perficitur. Quod ſi expreſsè vellet non conficere ſacramentum vnica merſione, ſed triplici (quod de nemine credendum eſt,) ſacramentum non perficeretur, quouſque trina merſio perfecta eſſet, non quidem ex defectu materiæ, & formæ, ſed ex defectu intentionis: ſic pluribus firmat *Bonac. diſp. 2. q. 2. p. 3. in fine.*

4. Difficultas eſt qualis debeat eſſe merſio, ſeu aquæ infuſio, vt baptiſmus perfici cenſeatur? Qua in re certiſſimum eſt eam merſionem, ſeu affuſionem aquæ in corpus baptizati ſufficientem, & neceſſariam eſſe, quæ ſufficit, vt quis ablutus dicatur. Sed qualiter hæc ſit? non conſtat inter doctores. Plures non infimæ notæ cenſent ex parte aquæ minimam guttam aquæ ſufficientem eſſe, ſi ſucceſſiuo motu corpus tangat, quia vera eſt ablutio. Ex parte baptizati minimam illius partem ſufficere, quia eo ipſo ablui dicitur. Sic docent aliis relatis *Henriq. lib. 2. cap. 7. n. 2. & cap. 21. n. 4. Vaſq. diſp. 145. cap. 4.*

5. Nihilominus probabilius eſt requiri baptiſmum fieri in aliqua parte corporis principe. v. g. in capite, pectore, ſcapulis, brachio, aut pede; factum verò in digitis, vel in ſola manu inſufficientem eſſe: ſic pluribus relatis firmat *Bonac. diſp. 2. q. 2. pun. 3. n. 24. Paul. Laym. lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 3. concl. 2. corol. 3. Egid. de Coninch. q. 66. art. 7. dub. 2. Tolet. lib. 2. cap. 18. n. 8.* Ratio eſt, quia iuxta communem modum loquendi non diceretur quis lotus ex eo quod digitus tantùm abluatur, tametſi vulneratus dicatur, eſto in digito tantùm vulnus acceperit. Verum eſt tamen baptiſmum miniſtrandum eſſe infanti ex vtero matris egredienti in manu vel digito, ſi in alia parte corporis miniſtrari non poteſt, ob periculum moriendi abſque baptiſmo, quia ſaltem eſt probabile baptiſmum in ea parte corporis factum validum eſſe, repetendus tamen poſtea eſt ſub conditione.

Deinde probabilius cenſeo vnam, vel duas aquæ guttas corpus tangentes etiam ſucceſſiuo motu inſufficientes eſſe ad baptiſmum conficiendum, quia ex illis ſolùm aſperſus, & aqua tactus, ſed non lotus diceris ſecundùm vſitatum loquendi modum. *Sic Tolet. Bonac. Paul. Laymann, Egid. de Coninch. locis citatis.*

6. Illud indubitatum eſt debere aquam ſiue in minima, ſiue in magna quantitate corpus baptizati immediatè tangere contactu ſucceſſiuo, quia aliàs propriè lotus dici non poſſet. Vnde non eſt baptiſmus, ſi veſtibus, coreo, vel vtre contectus abſque carnis penetratione aqua perfundaris, quia propriè non tu, ſed tuæ veſtes, & indumentum aqua perfunduntur. Sic *Bonac. diſp. 2. q. 2. pun. 3. num. 22. Paul. Laymann lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 3. concl. 1. corol. 1.*

7. An verò ſi laueris in capillis, cenſearis abſolutè lotus, & baptiſmus confectus? Variant doctores. *Bonac. loco citato* negat ex communi ſententia, quia capilli non ſunt partes hominis, ſed illius excrementum, neque animo rationali viuificati. Non igitur ex eorum lotione lotus dici poteſt, & animus rationalis ſanctificatus. Nihilominus contrarium eſt ſatis probabile, quia capilli dum corpori adhærent cenſendi ſunt partes hominis illum ornantes: & ita tradit *Vaſq. diſp. 145. cap. 4. n. 31. Egid de Coninch. q. 66. art. 7. dub. 2. n. 77. Tolet. lib. 2. cap. 18. n. 10. Valent. t. 4. diſp. 4. q. 5. pun. 2. verſ. ſexto ſequitur.* & alij, quos refert *Bonacina ſupra n. 22.*

8. Idem quod dictum eſt de baptiſmo facto in capillis, dicendum eſt de baptiſmo illius, qui recenter natus eſt, & pelle ſecundina circundatus, quia dum hæc pellis corpori adhæret cenſetur pars hominis eſſe, ac proinde ſufficiens, vt eius lotione homo lotus eſſe dicatur. Sic *Vaſq. & Egid. ſupra. Paul. Laymann lib. 5 tract. 2. cap. 3. q. 2.* Nunquam tamen extra neceſſitatem licet tibi ſic miniſtrare baptiſmum, quia nunquam extra neceſſitatem potes vti materia dubia, cùm certam ſumere poſſis, baptiſmuſque ceſſante neceſſitate eſt omnino ſub conditione repetendus, vt eſt compertum apud omnes.

9. Supereſt diſcutienda illa quæſtio an in ea immerſione, qua ſuffocatur infans, baptiſmus confici poſſit? Negant *Scotus in 4. diſt. 5. q. 3. Silueſt. verbo baptiſmus. 4. n. 8. Tabiena 5. n. 7. Armilla n. 29. Tolet. lib. 2. cap. 18. n. 9. Sotus in 4. diſt. 3. art. 8. q. vnica propoſit. 1.* & alij plures. Mouentur primò, quia ea immerſio non eſt vera ablutio, de cuius ratione eſſe videtur, vt in aquam immerſum ex aqua educas. Secundò quia ſolùm

solùm significat Christi mortem, non eius resurrectionem, cùm tamen baptismo vtriusque significatio competat. Tertio illa immersio potius est occisio, quàm viuificatio: non igitur est sufficiens baptismi materia.

10. Cæterùm eam mersionem sufficientem esse ad baptismum tenendum est vt probabilius cum Panormit. *in cap non vt apponeres n.4. de Baptismo. Valen. t.4. disp.4.q.1.pun.2. vers. septimo sequitur. Vasq. disp.145. cap.3.n.19. Coninch. q.66. art.7. dub.1.n.68. Bonac. disp. 2.q.2.pun.3.n.27. Suar. disp.20. sect.3. vers. quapropter, Paulo Laymann. lib.5. tract.2.c.3.q.4.* & alij apud ipsos. Ratio est, quia lauari, & mundari potes supradicta mersione, antequam ex aqua educaris, & moriaris. Ergo eductionis priuatio, & suffocatio lotionem non impedit. Ergo nec impedit baptismum, qui in lotione sub præscripta verborum forma consistit. Antecedens probo, quia ea mersione te aqua tangit successiuo motu de se sufficiente ad sordes corporis mundandas. Ergo est vera lotio. Et confirmo. Si minister eùm conficit baptismum se in flumen proiiciendo voluntatem haberet ex aqua educendi, nullus negaret eam mersionem esse veram lotionem ad baptismum sufficientem, tametsi casu contingeret, vt ex eius manibus lapsus submergaris, vt benè ipsemet Sotus pro contraria sententia relatus concedit; sed intentio eductionis mersionem non immutat. Ergo si vno casu vera lotio sufficiens ad baptismum, etiam in alio debet esse. Confirmo secundò, si animo tum baptizandi, tum occidendi infantem aqua feruenti perfundas, absque dubio baptismum conficis: quia occisio lotioni non obstat. Ergo similiter suffocatio lotioni factæ per immersionem non obstabit.

11. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam constat ex probatione nostræ sententiæ; negamus enim eductionem pertinere ad essentiam ablutionis, tametsi communiter eductio cum mersione coniuncta sit. Ar secundam concedo baptismum significare Christi mortem, eiusque resurrectionem, quatenus baptizatus eo baptismo suscepto veterem Adam sepelit, & nouum induit, moritur peccato, & Christo viuit, ad cuius significationem sola immersio, quæ corpus abluat sufficiens est. Ad tertiam admitto baptismum viuificare, sed nego per se viuificare corpus, sed animum per gratiam, & charitatem: cui vitæ non obstat corporalis vitæ priuatio succedens.

12. Illud verò est omnino certum hanc baptismi ministrationem proiiciendo baptizandum in flumen vel puteum esse illicitam, & graue peccatum homicidij, tametsi alia via infanti ministrari baptismus non possit, & timeatur statim moriturus: quia ea immersio æquè per se, & directè tendit ad occisionem, ac ad infantis ablutionem, imo potius ad ablutionem per accidens dirigitur ex sola intentione mergentis, ad occisionem autem per se, & directè. Vnde hic casus est longè diuersus ab eo, qui oppugnans ciuitatem bellicum tormentum proiicit, quo cognoscit ibi astantem innocentem esse occidendum, & ab eo qui fugiens mortem sibi imminentem puerum in via positum pedibus equi conculcat, & à muliere prægnante, quæ potionem sumit, ex qua præuidet infantem in vtero moriturum: quia mors ex his euentibus contingens contingit per accidens, cùm per accidens sit eo loci esse innocentem, quo bellicum tormentum proiicis, & qua mortem tibi ab inimico imminentem fugis. Neque enim ex bellici tormenti proiectione, neque ex fuga, neque ex sumptione potionis ad salutem conuenientis mors alicuius per se infertur, sed solùm per accidens. Secus est ex immersione infantis in flumen, vel puteum, ex hac enim per se directè, & necessariò mors infantis succedit. Non igitur esse potest licita. Et ita sustinent *ex communi sententia Suar. disp.20. sect.3. Vasq. disp.145. cap.3. in fine. Egid. de Coninch. q.66. art.7. dub.1. n.75. Paul. Laym. lib.5. sum. tract.2. cap.3 q.4.*

13. Hinc infertur non esse secandam matrem aliàs proximè morituram, vt infanti in vtero illius existenti ministrari baptismus possit, quia nemini licet homicidium perpetrare, tametsi inde plura bona nascantur. *Sic Egid. de Coninch. dicto dub.1.n.75.* affirmans esse omnium.

14. Ex his constat, quid dicendum sit, an tibi liceat baptismum infanti proximè morituro ministrare, ex cuius ministratione cognoscis mortem accelerandam esse? Respondeo primo cum doctoribus statim referendis casum moraliter esse impossibilem: nam cum baptismus minima aquæ tepefactæ effusione confici possit, vix credi potest ex ea mortem accelerandam esse. Sed gratis admisso accelerari, respondeo baptismum administrandum esse. Tum quia non per se, sed per accidens ex illa actione mors succedit, cum per accidens sit prædictæ baptismi administrationi baptizandum in ea esse dispositione, vt actio ita humana, & temperata illi nocere possit. Tum quia nocumentum illud ita leue contemnendum est, ne baptizandus in æternum pereat. Sic tanquam certum tradit *Vasq. disp.145. cap.3. in fine. Egid. de Coninch. q.66. art.7. dub.1. n.76. in fine. Paul. Laym. aliis relatis. lib.5. sum. tract.2. cap.3. q.4.*

PVNCTVM V.

De forma Baptismi.

1 *Statuitur forma baptismi.*
2 *Opus est ad baptismum exprimi personam baptizantem.*
3 *Negat Vasq. exprimi sufficienter, si dicas: baptizet te Deus, vel baptizeris à Deo.*
4 *Probabilius est oppositum.*
5 *Secundo ad baptismum requiritur expressio personæ baptizandæ.*
6 *Ex vnitate personæ baptizandæ vnitas baptismi desumitur.*
7 *Qualiter possunt plures vnum baptizare.*
8 *Tertio requiritur expressio ablutionis.*
9 *Quarto necessaria est expressio vnitatis, & Trinitatis diuinæ.*
10 *Sufficiatne implicitè Trinitatem exprimere? Affirmant plures.*
11 *Probabilius est oppositum.*
12 *Explicantur aliqua loca scripturæ, quæ contrarium suadere videntur.*
13 *Explicatur Nicolaus in cap. à quodam de consecrat. dist.4.*
14 *Affirmant plures sub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque baptismum validè confici posse, tametsi non licitè.*
15 *Probabilius est oppositum.*
16 *Fit satis oppositis rationibus n.14. adductis.*
17 *Quæ variatio formæ essentialis sit, quæ non latè expenditur.*
18 *Variatio formæ consuetudini diœcesanæ aduersa illicita est.*

1. FOrma baptismi, qua Ecclesia Latina vtitur hæc est Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti *sic Alexand.3. in cap.1. de Baptismo. Concilium Florent. in decreto Eugenij. Tridem. sess.7. can.4. & sumitur ex illo Math. cap. vlt.* Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Sic omnes doctores. Ex qua forma manifestè colligi

colligitur quattor exprimi neceſſario debere, primò baptizantem, ſecundò baptizatum, tertiò actionem baptizandi, quartò vnitatem, & Trinitatem diuinarum perſonarum.

2. Circa primum certum eſt ad baptiſmi eſſentiam opus eſſe exprimi perſonam baptizantis, non tamen eſt neceſſarium, vt expreſsè, & formaliter exprimatur, ſufficit implicitè, ſicuti manifeſtè probat vſus Græcorum baptizantium ſub ea forma. *Baptizetur ſeruus Chriſti in nomine Patris, & Flij, & Spiritus ſancti*, quã eſſe veram formam baptiſmi docent omnes Catholici. Adde ſi omiſſo pronomine, *Ego*, diceres, *te baptizo*, non eſt dubium veram formam baptiſmi proferre, quia ſatis apertè ſub verbo baptizo ſignificatum pronominis ſubintelligitur. Hoc pronomen etſi nunquam omittendum ſit in Eccleſia Latina ob conſuetudinem præſcriptam non videtur culpam venialem excedere ſecluſo contemptu, eius omiſſio, *teſte Soto in.4. diſt.3. q.vnic.art.5. §.quod ſi. Vaſq.diſp.*142. *n.*30. *Egid.de Coninch.q.66.art.6.dub.vn n.45.*

3. Sed dubium eſt; an ſufficienter miniſter baptizans ſe exprimat, ſi dicat: *baptizet te Deus*, vel *Chriſtus, baptizeris à Deo*, vel *Chriſto?* Negat *Vaſq.diſp.*142. *cap.2.num.*19. *& cap.3.n.27.* Mouetur primò, quia ibi ſolum exprimit Chriſtum, vel Deum baptizare, non tamen ſe illius nomine baptiſmum conferre. Secundò, quia forma baptiſmi non deprecatiuè, ſed imperatiuè proferenda eſt: at in Deum imperium dirigi non poteſt; ergo nequit miniſter imperando dicere *baptizet te Deus*. Item ineptè Deus baptizare poteſt in nomine Patris, id eſt authoritate Patris &c. ſed id miniſtro conuenit. Non igitur per illam formam validus baptiſmus confici poteſt.

4. Cæterum oppoſitum probabilius cenſeo cum *Soto in.4. diſt.3. q.vnica. art.5. colum.5. Henriq. lib.2. cap.8.n.3. Suar.diſp.21.ſect.2.concl.2. Egid.de Coninch. q.66.art.6. dub.vnico.n.38. Paulo Laymann.lib.5.ſum. tract.2.cap.4. verſ.quapropter.* nempe ſupradicta forma ſtante actione baptizandi ſufficienter exprimi perſonam miniſtri, verumque confici baptiſmum. Etenim cum poteſtas delegata ſit à Chriſto Domino docendi gentes, & baptizandi eas in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, exprimẽs miniſter, vt Deus eas baptizet clarè denotat, vt Deus per illum eam ablutionem exercentem tanquam per ſuum miniſtrum baptizet: ſicuti ſi à principe quis accepit poteſtatem diſtribuendi aliquam pecuniam, quibus vellet, & cum illam diſtribuit, diceret, hanc pecuniam princeps tradit vobis, ſanè non ſolùm ſui principis donationem, ſed ſuam propriam miniſterialem traditionem ſignificaret. Ex qua ratione conſtat imperium hac forma ſignificatum, quod propriè imperium eſſe non poteſt. Sed vſus abſolutus poteſtatis conceſſæ circa creaturas irrationales non ad Deum, ſed ad ablutionem, & effectum per ipſam ſignificatum dirigi, præſtatque hunc ſenſum, abluaris à Chriſto, tanquam à principali cauſa, & ſacramentorum authore & à me tanquam eius miniſtro. Secundùm hunc vltimum ſenſum non ineptè dicitur Deum in nomine ſuo baptizare, quatenus ſcilicet baptizat medio miniſtro per poteſtatem illi collatam.

5. Secundùm ad eſſentiam baptiſmi requiſitum eſt expreſſio perſonæ baptizandæ: ſi enim illam nec ſpeciatim, neque generatim exprimas, directè nullus eſt baptiſmus. Quia nulla eſſet formæ determinatio, ſicuti, ſi diceres: Ego baptizo in nomine Patris. Ad baptiſmum enim neceſſario requiritur ea expreſſio, & determinatio perſonæ baptizandæ, vt ex ea expreſſione ſatis conſtet neminem ſe ipſum, ſed alium à ſe diſtinctum baptizare. Quod fieri non poteſt, niſi ſpeciatim ſeu generatim, directè tamen perſona baptizanda exprimatur. Exprimitur autem ſpeciatim, ſi dicas. *Ego te baptizo. Ego baptizo Caium generatim*, ſi ſub forma Græcorum baptiſmum conficias, vt ſi dicas: *baptizo ſeruum Chriſti*; *ſeruus Chriſti baptizetur.* ſic teſtantur ex communi ſententia *Vaſq.diſp.*142. *cap.3. Suar.diſp.21.ſect.2.concl.3. Egid.de Coninch.q.66. art.6. dub.vnico. concl.3. Henriq.lib.2. cap.8. n.4. Paul. Laymann.lib.5.tract.2. cap.4.n.2. verſ.ſecundò accidit. Bonac. diſp.2. q.2. pun.4. n.2.* ſumiturque ex illis verbis *Math.vlt.* Baptizantes eos, & clare colligitur, *ex Concilio Florent. & Trident. locis ſæpè citatis.*

6. Aduertendum eſt vnitatem baptiſmi potius ex vnitate perſonæ baptizandæ, quàm baptizantis deſumi: ſi enim ſub vnica Trinitatis inuocatione plures aqua perfunderes, plura baptiſma conficeres, quia ſunt plures ablutiones, & licèt phyſicè, & formaliter vnicam Trinitatis inuocationem feceris, virtualiter feciſti multiplicem, multiplicemque formam baptiſmi conſtituiſti. Secus vero eſt ſi te ipſum plures baptizarent, quia eo caſu vnicus tantùm baptiſmus conficeretur, quia vnica eſt ablutio: *ſic Vaſq.diſp.*148.*c.*7. *n.*52. *Bonac.diſp.2. q.2. punct.4. n.22. Paul.Laymann. lib.5.ſum.tract.2. cap.4. verſ.ex quo.*

7. Sed non caret difficultate, qualiter poſſent plures vnum baptizare: Etenim ſi inter eos actiones diuidantur, ita vt vnus abluat, alter formam proferat, manifeſtum eſt baptiſmum confici non poſſe, de cuius eſſentia eſt, vt ab eo, qui profert formam ablutio fiat. Si vero vterque & formam proferat, & aqua baptizandum perfundat; ſubdiſtinguendum eſt ſi vterque independenter ab altero baptiſmum conficere intendit, ſicuti contingit in ordinatione, cùm plures ſacerdotes ſimul cum Epiſcopo verba cõſecrationis proferunt, vterque conficiet eundem baptiſmum, ſicuti eandem hoſtiam conſecrat, ſi vterque verba formæ in eodem inſtanti perficit: quod rarò contingere poteſt. At ſi poſterius perficit formam, nihil faciet, quia inuenit iam baptiſmum ab alio confectum, ſicuti contingit in eo, qui poſterius verba conſecrationis perficit, hic enim materiam non conſecrat, cùm eam conſecratã inueniat. Verùm ſi vterque intendat non conficere ſacramentum, niſi dependenter ab alio, nullo modo baptiſmum conficere poſſunt, quia ſenſus formæ à Chriſto inſtitutæ mutatur. Non enim eſt verum te baptizare, ſed te cum alio baptizare. Neque eſt verum tuam ablutionem, & formæ prolationem eſſe ſufficientem, ſed potius eſſe inſufficientem, niſi alterius ablutio, & prolatio formæ concurrat: Quæ omnia contraria ſunt inſtitutioni Chriſti determinantis vnius ablutione, & formæ prolatione baptiſmum confici poſſe: ſic docent *D.Thom.q.67. art.6. & ibi Coninch.dub.1. Vaſq.cap.5.n.39. Valen.diſp.1.q.2. pun.2. Suar.de ſacram.diſp.24. ſect.3. Bellarm.de baptiſ. cap.3. Bonac. aliis relatis.diſp.2. q.2. pun.4. n.25. Paul. Laym.lib.5.tract.2.cap.7.q.2.*

8. Tertium quod diximus ad baptiſmum requiri, eſt expreſſio actus ablutionis à miniſtro prouenientis legitima intentione facti, iuxta illud Chriſti *baptizantes eos*: niſi enim exprimeres ablutionem intentione ſaltem virtuali baptizandi, ſeu conficiendi ſacramentum, baptiſmum conficere non poſſes. Vnde baptiſmus non eſt, ſi exprimeres te puerum lauare refrigerandi cauſa abſque vllo animo baptizandi: ſic ex omnium ſententia tradit *Vaſq.diſp.*142.*cap.2.n.*10. *Egid.de Coninch.q.66.art.6.dub.vn concl.1.n.42. Paul. Laymann.lib.5.ſum.tract.2.q.2. pun.4. n.4.* & alij apud ipſos: colligiturque apertè *ex Concilio Florent.decreto de Armenis, & tradidit Alexand. 3. cap.1. de baptiſmo.* Supradicta intentio baptizandi ſatis exprimi cenſetur, ſi exprimas ablutionem ſub inuocatione Trinitatis.

9. Quar

9. Quartum, & præcipuum requisitum ad baptismum est expressio vnitatis,& Trinitatis diuinæ iuxta illud *Math.vlt.*baptizantes eos in nomine Patris, & Filij,& Spiritus sancti.Etenim cum dicis in nomine,vnitatem personarum exprimis, cum subiungis Patrem,& Filium,& Spiritum sanctum,personarum Trinitatem declaras.Neque aliter collatus baptismus validus esse potest, vt colligitur manifestè *ex can.*49. *Apostol.& ex cap.si re vera.cap.multi sunt.cap.in synodo de consecrat. dist.*4. *& pluribus exornant Vasq. disp.*143.*cap.*3. *Suar.disp.*21.*sect.*3. Ratio sumitur ex Christi institutione, congruentia ex eo quod baptismus sit ianua,perquam in Ecclesiam Christi ingredimur. Decuit ergo præcipuum fidei mysterium in eo exprimi,siquidem necessarium est explicitam Trinitatis notitiam haberi.

10. Sed an hæc expressio vnitatis, & Trinitatis ita sit necessaria,vt baptismus collatus sub forma implicitè Trinitatem,& vnitatem significante validus sit? Difficultate non caret,nam grauissimi Patres, & doctores Ecclesiæ censent validum esse baptismum sub nomine Iesu Christi, vel Dei ministratum: sic *Ambros.lib.*1. *de Spiritu sancto cap.*3.*& ex eo Nicolaus* 1. *respons.*104. *ad Bulgaros, & refertur in cap. à quodam Iudæo de consecrat.dist.*4.ibi si hi in nomine Trinitatis, vel tantum in nomine Christi, sicut in actis Apostolorum legimus, baptizati sunt (vnum quipe, idemque est,vt S.Ambros. exponit) constat eos non esse denuò baptizandos. *Idem tradidit expressè Bernard. epist.*340.*Beda in cap.*10.*Actor.Magist.*4. *dist.*3. *Hugo de sancto Victore.lib.*2. *de sacram.p.*6.*cap.*2.*Adrian. de baptismo.q.*2.*vers.ad rationes.Caiet.*2.2.*q.*66.*art.*5. *&* 6. Mouentur ex eo quod Apostoli in nomine Christi baptismum conficiebant, vt dicitur *actor.*2. *n.*38. *& cap.*8.*n.*12.*& cap.*10.*n.*48.

11. Verum contraria sententia multo verior est scilicet inualidum esse,& semper fuisse baptismum collatum absque expressione vnitatis,& Trinitatis diuinæ: sic docent plurimi patres, quos plena manu recensent *Vasq.disp.*143.*cap.*2.*&* 3, *Suar.disp.*21. *sect.*3. *Bellarm. de baptism.cap.*3. & colligitur apertè tum ex verbis Christi *Math.vlt.* baptizantes eos in nomine Patris,& Filij,& Spiritus sancti.Vt quid enim Christus Dominus vnitatem,& Trinitatem expressit,si hæc expressio necessaria non esset? *Tum ex cap.si re vera, cap.in synodo & aliis de consecrat.dist.*4.Notanter dixi *inualidum esse, & semper fuisse*, ne consentirem opinioni asserẽti tempore nascentis Ecclesiæ ministratum esse baptismum ex dispensatione in nomine Iesu ob illius commendationem: sicuti docuit *D.Thom. q.*66.*art.*6.*ad* 1.*Altisioderen. Alexand. Bonauent. Ruar. Duran.Paludan.Maior,Gab.relati à Vasq.dicta disp.*143. *cap.*1.*n.*3.Nam materia,& forma sacramentorum variationem non suscipiunt; aliàs sacramenta non essent ritus firmi,& permanentes. At si tempore Apostolorum baptismus sub diuersa forma ministraretur, ac modò ministratur baptismus à Christo institutus firmus,& stabilis non perstitisset.Quod si eo tempore sub expressione Trinitatis,sicut & modò ministrari posset, & etiam sub expressione Iesu Christi tantùm;non vnicus baptismus, sed duplex esset institutus,quod nullatenus est dicendum.

12. Quocirca cum in actibus Apostolorum dicitur Apostolos in nomine Iesu Christi baptizasse, non inde colligitur Patrem,& Spiritum sanctum exclusisse, sed baptizasse in nomine Patris,& Filij(expresso nomine Iesu Christi)& Spiritus sancti.Aliàs cum *Paul.*1. *Corinth.*12. dixit in vno Spiritu omnes baptizati sumus,colligi posset solo inuocato Spiritu sancto absque inuocatione Patris,& Filij baptismum ministratum esse, quod est falsissimum. Et confirmari potest satis probabiliter hæc doctrina ex illo *actor.*19. vbi Paulus credens aliquos baptizatos esse,eosque interrogans,an Spiritum sanctum accepissent per impositionem manuum alicuius Apostoli in sacramento Confirmationis, ipsisque respondentibus, neque si Spiritus sanctus est,audimus,subiungit Paulus miratus, in quo ergo baptizati estis? Quasi diceret,si baptismo Christi,& non Ioannis baptizati estis,quomodo Spiritus sancti notitiam non habetis,cùm baptismus à Christo institutus sub nomine Spiritus sancti conferatur? Sensit ergo Paulus baptismum Christi nemini conferri posse, nisi expressa vnitate,& Trinitate diuinarum personarum. Neque obstat baptismum sub nomine Dei, vel Trinitatis collatum eundem sensum, eandemque significationem habere,ac collatum in nomine Patris,& Filij,& Spiritus sancti, vt inde colligas hanc Trinitatis,& vnitatis expressam significationem non esse de substantia baptismi. Nam esto in aliis sacramentis id verum habeat, in hoc sacramento non procedit, sed modum etiam significandi ad essentiam pertinere censemus ob authoritatem Ecclesiæ sic interpretantis verba Christi. *Math.vlt.* Neque ratio congruens deficit, cum hoc sacramentum sit Ecclesiæ ostium, in cuius introitu expedit professionem fidei claram, & expressam fieri.

13. Neque obstat authoritas Nicolai relati *in cap. à quodam*,cui variè doctores respondent.Sed ea explicatio germanior est,quæ asserit Nicolaum,vt Pontificem solùm definire baptismum collatum à Iudæo sub debita forma repetendum non esse,eo quod à Iudæo fuerit collatus, quia de hac quæstione interrogatus fuerat. Quod vero sub expressione Trinitatis, vel Christi baptismus collatus sufficiens fuerit non decidit, sed supponit opinioni Ambrosij, & aliorum doctorum adhærens, immemor definitionum Pelagij,& Zachariæ Pontificum, quæ referuntur *in cap. si re vera, cap. multi, cap. in synodo de consecrat.dist.*4.

14. Quæstio igitur satis inter doctores controuersa est,an ad baptismi essentiam sufficiat exprimi Trinitatem sub verbis æquipollentibus. v.g. sub nomine, genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque? Affirmant & satis probabiliter *Caiet.q.*66.*art.*6.*& Victoria de baptismo.q.*14. *Ledesm.*1.*p.*4.*q.*7.*art.*5.*dub.vlt.proposit.* 2. eamque probabilem reputant saltem speculatiuè loquendo ferè omnes doctores in secunda sententia referendi.Mouentur,quia Trinitas iis vocibus significatur,& eodem modo ac significatur Patris,Filij,& Spiritus sancti,si quidem non confusè, sed explicitè Trinitatem declarant, ergo constituunt verum baptismum.Quod vero minus clarè iis Trinitas exprimatur, in causa esse non potest,vt verum baptismum non constituant; quandoquidem in re significata,& in modo significandi explicito,& non confuso conueniunt cũ vocibus Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Aliàs baptismus non esset,si loco Filij nomen Verbi, aut Iesu Christi exprimeres, & loco Spiritus sancti nomen Paracleti.Et loco Patris nomen principij,& originis totius Trinitatis. Item non esset baptismus,si lingua ignota audientibus Trinitatem proferres, quæ admittenda non sunt. Ergo ad essentiam baptismi sufficit Trinitatem exprimi verbis æquipollentibus.

15. Nihilominus secunda sententia negans sufficere ad essentiam baptismi Trinitatem exprimi verbis aliis aliqualiter æquipollentibus, qualia sunt prædicta verba genitoris,geniti,& procedentis ab vtroque, vtpote communis, & tuta omnino amplectenda est. Etenim negari non potest iis vocibus,vtpote insuetis non æquè explicitè personas Trinitatis significa-

ti,ac vocibus Patris,Filij,& Spiritus ſancti,quia non tam ſignificant ipſas perſonas ſecundùm earum inſtitutionem, quam ſecundùm earum originem Potuit autem Chriſtus Dominus velle baptiſmum non alia forma conferri, validumque eſſe,quam collatum ſub vocibus communiter notis,& perſonas Trinitatis directè, & formaliter ſignificantibus.Ergo potuit velle , vt baptiſmus collatus ſub nomine genitoris, geniti,& procedentis ab vtroque inualidus eſſet, vtpotè collatus ſub vocibus notis tantum hominibus aliàs doctis , & eruditis , neque formaliter perſonas Trinitatis,ſed earum origines,& notiones ſignificantibus.Quod vero ſic factum ſit , euidenter conſtare non poteſt. At probabiliſſimè colligitur , tum ex eo quod Chriſtus Dominus *Math.vlt.* præcipit ſub vocibus illis notis Patris,Filij,& Spiritus ſancti baptiſmum conferri, aliàs ſuperfluè eas voces exprimeret, ſi neceſſariæ non eſſent;poterat enim præcipere baptizare gentes ſub nomine trium perſonarum diuinarum. Tum quia baptiſmus eſt ſacramentum Fidei, quo baptizati in fide initiantur,eamque profitentur. Expediebat ergo proponi eam fidei profeſſionem ſub vocibus vulgaribus,& communibus,& æquè indoctis,ac doctis notis,Ergo baptiſmus ſub alia forma collatus inualidus eſt. Et ita ſuſtinet *D.Thom.*2.2. *q.66.art.5.& 6*, quem ſequuntur ferè omnes expoſitores *teſte Suar.diſp.*21.*ſect.*4. *Henriq.lib.*2.*cap 9.ad finem.Vaſq.diſp.*144*, cap.*2*, &* 3. *Egid.de Coninch.q.66. art.6.dub,vn.concluſ.4. n.54. Bonac.diſp.2.q.2.p.4.n.12. Paul. Laymann.lib.5.ſum.tract.2.cap.4.n* 4.

16. Neque obſtant rationes prioris ſententiæ oppoſitæ. Nam eſto voces genitoris, geniti,& procedentis ab vtroque conueniant tum in re ſignificata,tum in modo explicito, ſignificandi cum vocibus Patris, Filij,& Spiritus ſancti,quia tamen illa conuenientia non eſt perfecta,ſiquidem non æquè explicitè ſignificant ob ea,quæ nuper diximus,ea de cauſa à forma ſacramenti baptiſmi excluduntur. Neque inde fit baptiſmum miniſtratum ſub voce Ieſu Chriſti(quidquid dicat *Vaſq.diſp.*144.*cap.*4. *n.*15.) inualidum eſſe,quia vox Ieſu Chriſti ſatis explicat tum perſonam Filij,tum eius humanam,& diuinam naturam.De illis vocibus Verbi,Paracleti,& principij idem exiſtimo dicendum ac de vocibus genitoris,geniti,& procedentis ab vtroque,quia videntur æquè ignotæ,neque perſonas Trinitatis formaliter ſignificare , ſed earum origines. Quod verò nomina perſonarum Græca lingua,Hebrea,Latina,aliove idiomate proferantur , nullatenus pertinet ad eſſentiam baptiſmi, Quia baptiſmi eſſentia tantum petit eius formam proferri ſub illis vocibus,quæ eo idiomate, quo proferuntur ſumptæ expreſsè,& diſtinctè perſonas Trinitatis ſignificent.

Illud eſt certum baptiſmum miniſtratum ſub forma genitoris, geniti,& procedentis ab vtroque eſſe ad minus dubium , ac proinde ſub conditione repetendum. *ſic Vaſq. Suar, Bonac. Laym, locis allegatis.*

17. Ex ſupradictis deciditur , quæ variatio formæ eſſentialis ſit,& irritatiua baptiſmi, quæ non ? Equidem variatio formæ , ob quam non ſatis vnitas , & Trinitas exprimitur eſſentialis eſt,& irritatiua.Vnde ſi ſub nominibus , & non ſub nomine trium perſonarum baptiſmum conferas, inualidè baptizas, quia non exprimis diuinam vnitatem.Sic communiter doctores.Dubium eſt,ſi dicas.Ego te baptizo ſub nomine Patris,& ſub nomine Filij, & Spiritus ſancti , an ſatis exprimas vnitatem trium perſonarum ? Negat *Bonac.aliis licet falsè relatis diſp.2.q.2.punct 4.n.5.*quia ſatis indicat ſub nominibus Patris,Filij,& Spiritus ſancti baptiſmum conferri : illa enim repetitio nominis illius multiplicationem denotat. Sed contrarium verius cenſeo , quia illa repetitio non potius multiplicitatem,quam vnitatem, & identitatem denotat.Sed æquè eſt indifferens,ſicuti cum repetis nomen Dei,cum ſingulas perſonas diuinas pronuncias, non obinde deitatem multiplicas. *ſic Egid. de Coninch.q.66.art.6.dub.vnic.concluſ.5.n.58.Paul.Laymann. lib.5.ſum.tract.2.cap.4.n.5.q.3 Suar.diſp 21.ſect.3.verſ. ſed quid.* At ſi loco nominis apponeres nomen virtutis,& authoritatis,baptizareſque in virtute Patris, & Filij,& Spiritus ſancti,incertum eſt.an baptiſmus eſſet , quia nomen virtutis,authoritatis , & potentiæ non ſatis vnitatem eſſentię ſignificare videtur,latiuſque patet vox illa *In nomine*,quam vox in virtute,majeſtate , & authoritate. Illud vero certum eſt baptiſmum miniſtratum ſub ea forma , ſcilicet cum Patre, Filio,& Spiritu ſancto inualidum eſſe,quia ſola Trinitas,non vnitas exprimitur.Secus eſſet,ſi baptizares in vno Deo Patre , Filio , & Spiritu ſancto , vel in vnum Deum Patrem,& Filium,& Spiritum ſanctum, vel per vnum Deum Patrem,&c. quia iis vocibus & vnitas , & Trinitas diuina ſatis exprimitur. *Vaſq. diſp.*143.*cap,5,circa finem.Paul.Laym.lib.5.ſum.tract.*2. *cap.4.q.3,*

Deinde ſi Trinitas ſanctiſſima perſonarum in forma baptiſmi non exprimitur,vel non exprimitur diſtintè,hoc eſt ſub nominibus vulgaribus, & communibus Patris,Filij,& Spiritus, probabilius eſt baptiſmum non confici , vt dictum eſt. Quocirca ſi diceres. Ego te baptizo in nomine Trinitatis , vel in nomine Dei vnius , & trini nequaquam baptizares. Idem ſi diceres in nomine Patris , Filij, & Gratiæ , Spiritus ſancti. Sicuti audiui quandam obſtetricem ſæpius infantes baptizaſſe:quia gratia Spiritus ſancti vnitatem non habet cum Patre,& Filio,neque cum ipſo Spiritu ſancto.Sed eſt res creata ab ipſis diſtincta.

Quando autem per tranſpoſitionem verba mutantur retento eodem ſenſu, vt contingit in hac oratione. *In nomine Patris, Filij, & Spiritus ſancti ego te baptizo* , manifeſtum eſt accidentalem eſſe mutationem,neque obinde valorem baptiſmi impediri:quia eſt idem planè ſignificatum , & modus ſignificandi. Ad idem eſt,ſi diceres. *Ego te baptizo in nomine Spiritus ſancti,Patris,& Filij.*Quia & Trinitatem,& vnitatem vulgaribus vocibus exprimis.Sed huic dicto non acquieſco ; potius crederem hanc mutationem ſubſtantialem eſſe,quia non ſignificas Spiritum ſanctum, qualis ipſe eſt,ſed qualis non eſt.Significas enim Spiritum ſanctum eſſe Patris , & Filij principium, cum tamen à Patre & Filio procedat, *Laymann. lib.5. ſum. tract.2.cap.4.n.6.verſ. Porrò in fine.* Denique ex dictis tract. præcedenti petendum eſt, quando aliæ mutationes ex interruptione, additione , vel mutilatione verborum irritum ſacramentum reddant.Quia generalis doctrina huic ſacramento ſpecialiter applicanda eſt.

18 Hucuſque de nullitate baptiſmi ob variationem formæ locuti ſumus ; at ſi de licito vſu loquamur, certum eſt quamlibet variationem conſuetudini , & vſui Eccleſiæ aduerſam grauc peccatum eſſe,& præcipuè ſi inde oriatur dubium valoris ſacramenti.Solum aduerto abſque graui peccato, imo ſæpè abſque vllo adminiſtrari poſſe hoc ſacramentum vulgari lingua ; nam eſto conſuetudine introductum ſit , vt omnia ſacramenta lingua Latina adminiſtrentur hoc tamen ſacramentum,quia ſæpè ob eius neceſſitatem à fæminis,& hominibus rudibus,& indoctis adminiſtratur , ceſſat obligatio illud lingua Latina adminiſtrandi, & vulgari lingua adminiſtrari poterit, & ſic conuenientius eſt,vt periculum erroris abſit. *Sic Sotus in.* 4.

in 4. dist. 1. q. 1. art. circa 4. conclus. vers. in mutatione. Victoria de sacram. q. 18. Bonac. aliis relatis disp. 2. q. 2. pun. 4. n. 17. Paul. Layman lib. 5. sum. tract. 2. cap. 4. n. 6.

PVNCTVM VI.

De subiecto baptismi.

1 *Homo viator extra vterum matris existens est subiectum capax baptismi.*
2 *Non est secanda mater, vt infans baptizetur. Excipe nisi secundum leges morte esset digna, & crederetur sectio infanti profutura.*
3 *A puncto natiuitatis quilibet est capax baptismi.*
4 *Non excluditur monstrum, dummodo homo sit.*
5 *Filiis infidelium rationis vsum habentibus, si petant baptismum, concedi debet parentibus renuentibus.*
6 *Si dubium sit de rationis vsu, baptismus differendus est.*
7 *Baptismus quacunque ratione conferatur iis validus est.*
8 *Infantes etiam per iniuriam baptizati segregandi sunt à parentibus infidelibus adueniente rationis vsu.*
9 *Filiis hæreticorum ministrandus est baptismus.*
10 *Procedit conclusio, casu quo separari à parentibus possunt.*
11 *Consentiente quolibet ex parentibus infidelibus baptizari infans potest.*
12 *Proponitur ratio dubitandi, qualiter Filij infidelium renuentibus parentibus baptizari possint.*
13 *Tenenda est communis sententia negans.*
14 *Excipi debet primo casus extremæ necessitatis.*
15 *Secundo excipi debet perpetuò amens.*
16 *Neque is baptismus omittendus est, tametsi parens ægrè ferat. Non tamen est vis parenti inferenda.*
17 *Tertio excipitur Filius à parentibus segregatus.*
18 *Quarto Filius seruus, seu parentis serui.*
19 *In his euentibus, quibus licitè potest supradictis Filiis ministrare baptismum affirmat Vasq. te obligatum esse.*
20 *Contrarium est probabilius non semper te esse obligatum.*

1. NEmini est dubium subiectum baptismi solum esse hominem viatorem, quia pro solis illis sacramenta sunt instituta. Debet tamen extra vterum matris natum esse saltem secundùm aliquam sui partem, vt baptismi capax existat, quia dum ibi est inclusus, ablui immediatè, & in se ipso non potest, quod ad baptismum necessariũ est, vt benè docet *D. Thom. ferè ab omnibus receptus. q. 68. art. 11.* Quod si inde inferas Deum pro his infantibus nullum statuisse remedium, facilè respondeo, negando nullum statuisse, si quidem martyrio saluari possunt. Secundò admitto nullum remedium pro iis secũdùm illum statum instituisse. Neque hoc est inconueniens, quia Deus obligatus non fuit, neque decuit singulis hominibus pro omni tempore, & conditione, qualibétque occasione, & circunstantia remedium salutis prouidere, aliàs amentes in peccato mortali existentes remedium habere deberent.

2. Neque ob horum à regno cælesti exclusionem vitandam secanda est mater aliàs morte non digna, vt sic secta baptismus ministrari possit. Quia non sunt facienda mala, quale est homicidium, vt inde proli eueniant bona. Quod si mater ad mortem damnata sit, timeaturque si differatur supplicium vsque ad partum prolem in vtero morituram, poterit eo casu seruato iuris ordine mater secari, quia nec matri irrogatur iniuria, cum non authoritate priuata, sed publica occidatur, & proli summum concedatur beneficium. Sed sic casus est moraliter impossibilis, siquidem ex occisione matris maius periculum proli imminet, quàm imminere potest ex partus expectatione. Adde vix cognosci posse hoc mortis infantis periculum, ob quas causas legibus statutum est executionem sententiæ mortis mulieris prægnantis differendam esse vsque ad partum. *leg. prægnantis ff. de Pœnis, & pluribus exornat Couarrub. 4. variar. cap. 4.* Matre vero occisa, vel mortua, si creditur infans viuere aperienda est, & infanti, si viuus extiterit, baptismus ministrandus. Atque ita docent *Suar. 3. p. q. 68. art. 11. Egid. de Coninch ibi. Bonac. disp. 2. q. 2. pun. 6. à principio. Paul. Laym. lib. 5. tract. 2. cap. 3. q. 1.*

3. Præterea fide stabilitum est quemlibet hominem, quomodocunque ex vtero matris prodeat, statim capacem esse baptismi, quia capax est ablutionis sub præscripta forma verborum. Neque opus est expectare rationis vsum. Sic definit *Trident. sess. 7. can. 13.* colligiturque ex illo *Ioann. 3.* Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Quæ verba communia sunt infantibus, & adultis. *Item actorum. 16. n. 15.* dicitur Paulum Lydiam, & domum eius baptizasse. *& 1. Corinth. 1. n. 16.* baptizauit Stephanæ domum, seu familiam: in quibus verisimile est plures infantes fuisse, & consequenter baptizatos esse. Adde consuetudine Ecclesiæ id firmatum esse. Ratio ea est, quia Christus Dominus quantum est ex se vult omnes homines saluos fieri, illisque sua merita, & passionem applicari. At hæc voluntas comparatione infantum effectum obtinere non potest, nisi medio baptismo, siquidem voluntatem propriam non habent. Credendum ergo est baptismum pro infantibus ante vsum rationis institutum esse. Neque enim decebat diuinam bonitatem, legisque gratiæ benignitatem omnes infantes ante vsum rationis à regno cælesti excludi, cum tempore legis naturæ, & scriptæ exclusi non fuerint, sed remedium peccati originalis habuerint. Quod si obiicias, Christus Dominus præcipiens baptismum ministrare, præcipit Apostolis baptizandos instruere, dixit enim: Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Sed ante vsum rationis nemo institutionis capax est. Ergo neque est capax baptismi suscipiendi? Facile respondetur Christum Dominum non præcepisse quoslibet baptizandos instituere, sed instruere qui capaces instructionis extiterint. Deinde præcepit instruere populum, & prædicare Euangelium ante vllam baptismi administrationem. Nam cum tunc omnes gentes essent gentiles, vel Iudæi, neque ipsi, neque eorum Filij patribus renuentibus baptizari poterant, debebant parentes prius in fide instrui, vt sic instructi & ipsi sacramentum susciperent, & permitterent Filiis ministrari. Sic omnes doctores Catholici apud *Bellarmin. lib. de baptismo. cap. 8. Suar. disp. 25. sect. 1. Egid. de Coninch. q. 68. art. 9. Vasq. disp. 154. per totam. Valen. t. 4. disp. 4. q. 3. p. 1.*

4. Neque ab hoc beneficio ita necessario excludendum est monstrum, si certò constet hominem esse, hoc est animam rationalem habere, sed absolutè eo casu baptismus est ei ministrandus, quia verè homo est: si vero dubium sit, sitne homo, sub conditione baptismus ministrandus est. Quod si certo constet hominem esse, dubium tamen, an sint duo, vel vnus tantum, eò quod sub duobus capitibus vnum pectus existat, in singulis capitibus est baptismus ministrandus

dus primò absolutè, secundò sub conditione. *Vide Nauarr.lib.3.conf.5 aliàs 3. de baptismo. Paulum Comitol.lib.1. responsf.moral.q.8. Fileuc. tract.2. cap.6. q.16. n.150.Paul.Laymann lib.5.sum.tract.2.cap.6.q.6.Bonac. disp.2.q.2.pun.6.n.5.His positis.*

5. Quæstio celebris est, qua ratione liceat filios infidelium etiam inuitis parentibus baptizare? In qua quæstione illud est certum, si Filij infidelium vsum rationis habeant, baptismumque suscipere velint posse,& debere illis ministrari etiam parentibus renuentibus. Quia in iis, quæ ad salutem animæ pertinent, quilibet sui iuris est. Adde omnes adultos rationis capaces obligatos esse diuino præcepto baptismum suscipere, vtpote medium ad salutem necessarium, nequeunt ergo parentes impedire. *D.Thom. q.66.art.10.Vasq.ibi disp.155. cap.1. in princ. Coninch. art.10.in princ.Paul Laymann lib.5. tract.2. cap.6. q.5. vers.quarto.Bonac.pluribus relatis disp.2 q.2.p.5.n.12.*

6. Quod si dubium sit, an rationis vsum attigerint, credo probabilius differendum esse baptismum, quousque cesset dubium, nisi periculum adsit decedendi sine baptismo. Etenim hac dilatione vitatur tum periculum retrocedendi à fide, cum non sit satis voluntariè suscepta. Tum iniuria parentum, quibus filij dum propriam voluntatem non habent in suscipienda religione subduntur. Si tamen adest periculum mortis baptismus conferendus est, quia ob conseruationem iuris paterni non est permittenda perpetua filiorum damnatio. *Sic Vasq. disp.155. cap.3. n.36.Egid.de Coninch.q.66. art.10.n.61.*

7. Secundo est certum baptismum quacumque ratione collatum filiis infidelium ante vsum rationis validum esse,& firmum. Quia ad baptismi valorem solum requiritur in paruulis materia, forma,& debita intentio ministri. Nam propria suscipientium voluntas non expostulatur, nam loco illius succedit voluntas Christi,& Ecclesiæ, non parentum: si enim absque proprio, vel parentum consensu potuerunt ij paruuli peccato originali infici ob solam Adæ voluntatem, quid mirum vt possint ab eo peccato mundari ob solam voluntatem Christi absque propria, vel parentum voluntate. Et ita tenendum est sic fuisse à Christo statutum, vti latius *ex D.Thom. Antonin. August.& alijs probat Vasq.disp.155.cap.6. Egid.de Coninch.q.66.art.10. dub.vn.n.65. Suar.disp.25.sect.1. per totam.Bonac.disp.2.q.2.pun.6.n.11, contra Duran. Marsil.Paludan.relatos à Vasq.& Suar.supra.*

8. Tertio est certum infantes etiam per iniuriam baptizatos segregandos esse à parentibus adueniente vsu rationis, si periculum adsit peruersionis, vt regulariter adest. Quia suscepto baptismo Ecclesiæ subduntur, illiusque sunt membra, potest ergo Ecclesia,& debet eos à peruersione defendere, ergo potest,& debet eos à parentibus segregare, cum aliter à peruersionis periculo liberare non possit. sic docuit *Egid.de Coninch.dicta q.68.art.10. dub.vnico,n.83. Paul.Laym. lib.5.sum.tract.2.cap.6.q.5. conclus.3.colligiturque apertè ex Concilio Tolet.4. can.55.& 58.& seqq.*

9. Quarto certum est baptismum ritu Catholico ministrari posse, & deberi filiis hæreticorum fidem in baptismo susceptam deserentium sicuti deciditur *in concil.Tolet.4.cap.56. relato in cap.de Iudæis dist.45.* Quia hæretici Ecclesiæ præceptis subduntur. Vnum autem ex Ecclesiæ præceptis est, vt filios ad Ecclesiam baptizandos deferant. Ergo si huic obligationi non satisfaciant, potest Ecclesia eos punire,& eorum negligentiam supplere, ac proinde potest eorum filios baptizare, & baptizatos ab eorum consortio separare, si periculum adsit peruersionis, vt verè adest. *sic Paul.Laym.lib.5 sum.tract.2.cap.6.concl.4. Egid.de Coninch.q.68.art.10.n.81. Vasq.disp.155. cap.1. in princ.*

10 Hæc conclusio procedit casu, quo filij separari possint à parentum hæreticorum consortio. Nam si necessariò in potestate parentum relinquendi sunt, difficultate non caret, an possis extra extremam necessitatem eos baptizare ob morale periculum in parentibus irridendi fidem à filiis susceptam, & ob periculum filiorum illam deserendi, cùm ad rationis vsum peruenerint. Ne quis ergo eo casu supradictos filios baptizare, ne sacramento suscepto irreuerentia fiat, neue baptizati damnum grauius suscipiant ex futura apostasia, quam vtilitatem susceperunt ex suscepto baptismo. Et ita sustinent *Suar. disp.25.sect.5. circa medium. Egid.de Coninch.q.68. art.10.dub.vnico, n.81.* Contrarium nec improbabiliter defendit *Paul. Laymann lib.5. sum.tract.2. cap.6. q.5. circa finem.* Ea consideratione motus, quia supradictum periculum incertum est, cùm sæpè ij infantes ante vsum rationis moriantur. Quod si viuant facilius in fide Catholica instruuntur scientes baptizatos esse, quam si baptismum non recepissent, & esto praua doctrina imbuantur, pertinaces hæretici non existunt, sed ignorantia difficulter vincibili laborant, ac proinde, fidei donum retinent,& contritione de peccatis commissis saluari possunt. Idem quod dictum est de filiis infidelium baptizatorum dicendum est etiam si vnus tantum ex parentibus infidelibus baptizatus extiterit, quia eo ipso Ecclesiæ præceptis subditur, & obligationem habet offerendi filium baptismo, & consequenter non impediendi, cum ab Ecclesia baptizatur. *Bonac.disp.2.q.2.pun.6.n.12.vers.tertio.*

11. Quinto est certum consentiente quolibet ex parentibus infidelibus te posse eius filium baptizare. Quia in nutriendis filiis, secumque retinendis, & gubernandis maximè circa necessaria ad salutem æquale ius patri, ac matri competit, ac proinde consentiente matre, esto pater renuat, filius baptizari poterit; quia pia voluntas in prolis fauorem impiæ præferenda est: debet tamen abesse morale periculum peruersionis, quod verosimile est abfuturum, si parens, qui baptismi causa fuit curet segregare Filium à consortio parentis reluctantis. Ad hanc enim separationem obligatur: sic docent ex communi sententia *Paludan.in.4. dist.4. q.4. in fine, Azor. t.1. lib.8.cap.25. q.3.Suar.disp.25.sect. 3. vers. duo.Vasq.disp.155. cap 3. n.25. Egid.de Coninch. q.68. art.10. dub. vn. n.82. Saa verbo baptismus n.11. Paul.Laymann lib.5. sum tract.2. cap.6.q.5. vers.tertio Bonac.disp.2. q.2.p.6. vers.tertio. Bonac.disp.2. q.2. p.6. vers.respondeo.5.* colligiturque apertè *ex concilio Tolet.4.cap.62.relato in cap.Iudæi 28. q.1. & cap.ex litteris de conuers.infidel.* Aduertendum tamen est huiusmodi consensum debere esse ob finem mundandi filium à peccato originali, quia hic consensus securum reddit sacramentum ab irreuerentia, & filium ab apostasia: nam si parens consentiat filium baptizari, non quia credit baptismum ad salutem animæ prodesse, sed quia existimat eo liberandum esse à corporis ægritudine, vel dæmonis vexatione non videtur sufficiens, vt baptismus filio concedatur, si filius parentibus restituendus est, quia ex illo consensu non remouebitur periculum peruersionis,& irrisionis fidei, sicuti benè docet *Fileucius tract. 2. cap.6. q.8.n.145. Bonac.disp.2.q.3.pun.6.n.12. vers. tertio.Paul Laymann lib.5.sum.tract.2. cap.6. q.5. concl.2.vers.quam ob rem.* His pro certo statutis.

12. Controuersia est, an licitum sit baptizare filios infidelium non baptizatorum vtroque parente renuente, seu non consentiente. Ratio difficultatis est, quia parentibus nec iure naturali, nec diuino concessum est remouere filios à via salutis æternæ, sed potius tenentur diuino præcepto in viam salutis dirigere, & media necessaria eis concedere; ac proinde tenentur

tenentur eos baptizandos offerre. Ergo eos baptizans nullam parentibus iniuriam irrogat, sed eorum officium supplet, & obligationi satisfacit. Et confirmo, si parentibus renuentibus iniuriam faceres eorum filios baptizans, haberent ipsi ius denegandi filiis baptismum. At hoc ius non habent, siquidem tenentur eis baptismum concedere. Ergo nullam iniuriam in eo baptismo conferendo irrogare potes. Ergo poteris eos baptizare, dummodo possis ab eorum consortio eos remouere. *Sic Sotus in 4. dist. 4. q. vlt. Gab. q. 2. art. 3. dub. 5. post medium.*

13. Nihilominus communis sententia negat hos infidelium filios authoritate priuata, vel publica alicuius principis baptizari posse. *sic D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 12. & q. 68. art. 10. Suar. ibi disp. 25. sect. 3. concl. 1. Vasq. disp. 155. cap. 2. à n. 10. Egid. de Coninch. q. 68. art. 10. dub. vn. concl. 2. n. 69. Paul. Laymann lib. 5. tract. 2. cap. 6. q. 5. concl. 2. Bonac. disp. 2. q. 2. pun. 6. n. 12.* & alij apud ipsos. Ratio est, quia nequis hos filios baptizare, nisi separando eos à consortio parentum infidelium, aliàs cederet baptismus in cōtumeliã creatoris; tum ob irrisionem fidei, quæ iustè timeri potest à parentibus facienda, tum ob periculum peruersionis, quod ipsis baptizatis imminet ex parentum infidelium societate. At nemini data est potestas separandi hos filios à parentum tutela, cum ipsis parentibus iure naturæ concessa sit potestas eos alendi, nutriendi, & regendi præcipuè dum propriam voluntatem non habent. Ergo licitum non est eos baptizare. Neque obstat ipsos parentes obligatos esse offerre filios baptizandos, vt inde inferas te posse eos baptizare ipsis parentibus renuentibus. Nam etiam ipsi parentes obligati sunt se baptizandos offerre, non tamen obinde eos cogere potes. Etenim obligatio, quam parentes habent offerendi filios baptismo ex iure diuino nascitur, constituit illius transgressorem reum religionis, & pietatis filiis debitæ, non iustitiæ. Quod delictum solùm Deum vindicem habet, nullúsque alius efficaciter corrigere potest. Adde non esse improbabile inquit *Coninch. dub. vnico n. 73.* parentes infideles obligatos non esse baptizare filios antè vsum rationis, vel necessitatem extremam, quia ex sola lege Ecclesiastica, & consuetudine recepta, quibus non arctantur infideles videtur hæc obligatio nasci. Seclusa autem obligatione parentum certissimum est nulla authoritate filium parentibus inuitis baptizari posse. Neque ab hac doctrina excipiendi sunt filij infidelium, qui Christiano principi ciuiliter sunt subjecti, quia hæc subiectio non tollit à parentibus ius gubernandi filios, & secum retinendi, neque transfert in principem, sicuti benè tradiderunt *Vasq. Suar. Bonac. Laymann, & alij locis allegatis.*

14. Attamen excipi debet primò casus extremæ necessitatis; si enim infans in periculo mortis sit constitutus baptizandus est etiam inuitis parentibus, ne perpetuò pereat; ob æternam enim salutem pueri temnenda est leuis illa læsio iuris paterni, præcipuè cum ex illa nullum morale periculum apostasiæ immineat. *sic Valēt. 4 disp. 4. q. 3. p. 3. vers. 3. Coninch. q. 68. art. 10. dub. vn. n. 77. Vasq. disp. 155. cap. 3. n. 22. Bonac. disp. 2. q. 2. pun. 6. n. 12. vers. vtrum vero. Paul. Laym. lib. 5. tract. 2. cap. 6. q. 5. vers. dixi. Suar. disp. 25. sect. 3. Henriq. cap. 25 n. 2. & alij.*

15. Secundo excipitur ferè ob eandem rationem perpetuò amens, hic enim inuitis parentibus infidelibus baptizari potest ob eius extremam necessitatem, aliàs remedio salutis esset omnino destitutus. Neque obstat parentes ius habere gubernandi filium amentem, eumque dicandi Deo, cum sibi placitum fuerit, quominus eum possis baptizare parentibus negligentibus inuitis; quia bonum, quod ex collato baptismo filio prouenit præferendum est leui læsioni iuris paterni cedentis in æternum filij interitum. *Sic Paul. Laymann dicto lib. 5. tract. 2. cap. 6. vers. quinto.*

16. Sed quid timeas patrem ægrè laturum filium baptizari, & sacrilegiis, ritibus, & cæremoniis filium contaminaturum, poterisne in supradicta extrema necessitate illum baptizare? Respondeo posse, debes tamen, si commodè potes dicta sacrilegia parentis impedire subtrahendo filium ab eius consortio. At si nequis filium à parentis cura separare, non obinde omittes baptismum, sed sacrilegium paternum permittes, quia ea permissio necessitate exerema baptismi honestatur, vt benè notauit *Egid. de Coninch. dicta q. 68. art. 10. dub. vn. n. 77.* Nunquam tamen licet tibi maximè authoritate priuata vtenti vim parenti inferre, vt eius filios baptizes, quia parens denegando baptismum peccat tantum contra legem diuinam supernaturalem, cuius delictum solum Deum vindicem habet, cum Ecclesiæ subditus non sit: filiis nullam iniuriam irrogat spectato iure naturæ, ob cuius causam defensio locum habere possit. Nequis ergo vim parenti impedienti baptismum filiorum inferre, quia solum eam vim inferre posses vel in punitionem delicti commissi, vel in innocentium filiorum defensionem. Atque ita sustinent *Vasq. disp. 155. cap. 3. n. 26. Egid. de Coninch. q. 68. art. 10. dub. vn. n. 77.*

17. Tertio excipitur filius segregatus à parentibus, cuius nulla spes subest in eorum consortium fore rediturum, quia eo casu nulla parentibus fit iniuria, cum ius quod habent gubernandi filium exercere non possint. Adde ea ratione filio in parentũ potestate constituto denegatur baptismus, quia baptismo posito substrahendus est à parentum cōsortio, ne parens baptismum irrideat, & ne filius in apostasiam prauis parentum consiliis incidat. At hæc ratio omnino cessat filio extra curam parentum existente, baptizari ergo potest. Neque consulendus est parens, esto id fieri possit, quia necessarius non est eius consensus. Sic latius probant *Suar. disp. 25. sect. 4. vers. secundò est certum. Egid. de Coninch. q. 68. art. 10. dub. vn. n. 77. Vasq. disp. 155. cap. 3. n. 29. Azor. t. 1. lib. 8. cap. 25. q. 4. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 6. q. 5. vers. secundo.*

18. Quarto excipitur filius seruus, seu parentis serui, quem ex consensu domini baptizare poteris. Etenim cum dominus potestatem habeat donandi, vendendi, mittendi seruum quò voluerit, potestatem habet separandi eum à filio, qua separatione posita nihil impedit, quominus filius baptizari possit. Adde omnia iura serui domino subiecta esse ob dominium in personam, ergo ius quod habet seruus parens gubernandi filium, secumque retinendi domino eius subiicitur, ac proinde poterit dominus filium sui mancipij gubernare, secumque retinere, & baptizandum offerre. *sic Suar. disp. 25. sect. 4. concl. 1. Egid. de Coninch. q. 68. art. 10. dub. vnico n. 86. Vasq. disp. 155. cap. 4. per totum. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 6. q. 5. vers. porrò eadem assertio. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 6. num. 12. in fine.*

19. Sed dubium est, an tenearis inuitis parentibus filium baptizare, illis euentibus, quibus diximus licitè te facere posse? Affirmat, & latè probat *Vasq. disp. 155. cap. 7.* motus ea consideratione, quia charitate, quam in proximum habere debes, obligatus es bono illius consulere quoties commodè possis. Nullum autem est bonum proximo maximè ante vsum rationis æque necessarium, ac baptismus, quo à peccato originali mundatur, & viam salutis ingreditur. Ergo teneris baptismum illi concedere, si facilè possis. Quod si difficultates, & inconuenientia adsint, quæ

te ab

te ab hac obligatione eximant, eo ipso videntur te adstringere, ne possis baptismum concedere, quia ea inconuenientia, quæ te à supradicta obligatione eximunt præponderare debent vtilitati, quæ ex baptismo nasci poterat. Quo posito nequis baptismum conferre, quia nequis vnius bono cum graui alterius, & fortè reipublicæ iactura consulere. Ergo potestas ministrandi baptismum semper cum obligatione illius coniungitur, & cessante obligatione cessat potestas.

10. Nihilominus probabilius censeo sæpè te posse ministrare baptismum filiis infidelium, non tamen ad id teneri. Potes namque ministrare baptismum paruulo indigenti, non tamen teneris, si ob eam causam graue periculum vitæ, honoris, imo & fortunæ tibi immineat. Deinde sæpè inconuenientia, quæ ex collato baptismo timentur incerta sunt, & dubia, ob quorum incertitudinem sub opinione esse potest, an præponderent vtilitati, quæ ex baptismo prouenit, in quo casu & baptismum concedere, & ab illo abstinere potes. Præterea consuetudine introductum est sæpè paruulos Sarracenorum, imo hæreticorum captiuos vendi, & restitui parentibus nullo collato baptismo, ne ab ipsis Catholicorum filij captiui detineantur cum graui apostasiæ periculo; & tamen eo casu baptismus conferri poterat supradictis Sarracenorum, & hæreticorum filiis. Non igitur quoties tibi licet baptismum infantibus prædictis concedere, ad id obligaris, & ita sustinet *Suar. disp. 25. sect. 6. per totam. Egid. de Coninch. q. 68. art. 10. dub. unic. in fine. n. 88. Paul. Laymann lib. 5. tract. 2. cap. 6. q. 5. concl. 2. in fine. n. 10. Henriq. lib. 2. cap. 25. n. 1. & 8. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 6. n. 14.*

Pvnctvm VII.

Quæ dispositio in suscipiente baptismum requiratur.

1 *Si baptizandus est paruulus, nulla dispositio est ex parte ipsius requisita.*

2 *In adultis requiritur intentio, seu voluntas suscipiendi baptismum. Et qualis esse debeat.*

3 *Requiritur præterea fides, seu Trinitatis, & incarnationis notitia. Itemque diuinorum præceptorum.*

4 *Denique requiritur contritio, seu attritio de peccatis commissis.*

1. Baptismus ministrari potest tum paruulis, tum adultis vsum rationis habentibus. Si de paruulis loquamur constat nulla ex parte ipsorum dispositionem prærequiri, vt validè, & licitè baptismus ministretur. Nam Christus, & Ecclesia eorum voluntatem, & intentionem supplet. Sicuti latè docet *D. Thom. ab omnibus receptus, q. 68. art. 12.*

2. At si adultis baptismus conferatur, triplicem in illis dispositionem expostulat, vt validè, & licitè conferatur, nempè intentionem saltem habitualem suscipiendi baptismum, fidem vnius Dei, & Trini, & contritionem, seu attritionem de peccatis commissis. Expendamus singula. Primo requiritur intentio, seu voluntas baptismum suscipiendi, vt validè conferatur. Non enim expediebat Christum inuoluntarios milites habere, suisque præceptis renuentes obstringere. Hæc tamen voluntas, seu intentio necessario præsens actualiter esse non debet, sed satis est fuisse, neque esse retractatam; colligitur ex consuetudine Ecclesiæ *ab Innocent. III. in cap. maiores de baptismo* declarata. Neque obstat hanc voluntatem insufficientem esse pro baptismi administratione, quia minor voluntas ad recipiendum baptismum, quam ad illum ministrandum requiritur. Vnde ebriis, dormientibus, vel amentibus tempore sanæ mentis baptismum expostulantibus validè ministratur, quia censentur in voluntate prius habita perseuerare. Sic ex communi sententia docet *Suar. disp. 24. sect. 1. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 6. n. 18. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 6. q. 2. concl. 1. Egid. de Coninch. q. 64. art. 8. dub. 5.* Debet tamen hæc voluntas libera esse, aliàs non erit rationalis. At quia metus etiam cadens in constantem virum simpliciter libertatem non tollit, tametsi illam diminuat, ea de causa valorem Sacramenti non impedit, sicuti decidit *Innocent. in dicto cap. maiores de baptismo. & concilium Tolet. 4. cap. 55. & pluribus exornat Suar. Henriq. Laymann Bonac. allegatis.* Nunquam tamen licet amentibus, dormientibus, ebriis, & coactis baptismum ministrare extra casum necessitatis, tum ob reuerentiam Sacramenti, tum ob diminutam, & imperfectam suscipientium voluntatem. *Bonac. dicta disp. 2. q. 2. p. 6. n. 21.*

3. Secunda dispositio pro baptismo licitè suscipiendo est fides iuxta illud *Math. vlt.* Baptizantes eos, prius enim præcipit doceri, qui doctrinæ capaces extiterint, quàm baptizari. *Et Marc. 11.* Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Qui vero non crediderit (subiunge, tametsi baptizatus fuerit) condemnabitur, quia sine fide impossibile est placere Deo, & remissionem peccatorum obtinere. Hæc fides est quædam virtus supernaturalis infusa, qua mysteriis reuelatis assentimur, quam vt adulti obtineant debent actu supernaturali credere Deum esse vnum, & Trinum, & suorum operum remuneratorem, iuxta illud Pauli, Accedentem ad Deum oportet credere, & quia est, & quia remunerator sit. Et insuper debent credere in Iesum Christum, quia hæc est vita æterna & cognoscere Deum Patrem, & Iesum Christum missum. Præterea quilibet baptizandus, nisi necessitas vrgeat, institui primum debet quæ sint præcepta, quibus obseruandis per baptismum astringitur. tum ne ab eorum obseruatione deficiat. tum ne se deceptum alleget, ideoque Christus Dominus præcipiens baptismum promulgari præcipit Apostolis, vt gentes docerent seruare à se mandata. *Math. vlt.* Quapropter extra mortis periculum peccatum mortale esset quemlibet baptizare, quin notitiam mysteriorum fidei, Trinitatis, incarnationis, & passionis Christi Domini, & præceptorum tum decalogi, tum Ecclesiæ saltem in genere haberet, vt benè aliis relatis probat *Thom. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 3. in fine. n. 24.* Præterea debet credere virtutem baptismi, vt illius effectum sperare possit, & se ad illum suscipiendum disponere.

4. Tertia dispositio pro licita baptismi susceptione est contritio, seu attritio de peccatis commissis. quia in adultis nulla fit peccatorum actualium remissio absque pœnitentiæ virtute iuxta illud *actor. 2.* Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrûm; colligiturque *ex concil. Cartagin. cap. 85. & Trident. sess. 6. can. 6. & tradit S. Thom. 3. p. q. 86. art. 4. Vasq. disp. 168. cap. 4. Suar. disp. 28. sect. 2. Valen. t. 4. disp. 4. q. 3. pun. 3. concl. 4. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 6. num. 25.* Dixi *necessariam esse contritionem, seu attritionem*, quia ad ritè baptismum suscipiendum sufficit attritio, eo quod baptismus ad remittenda peccata per se institutus sit. Non igitur expostulat necessariò dispositionem, quæ peccati remissionem operetur: sicuti benè docent supradicti doctores. Quod si aliquando contingat (quod raro eueniet) suscipientem sacramentum baptismi nullo peccato mortali actuali infectum esse, obligatus non est habere attritionem, seu contritionem, quia hæc peccatorum detestatio

peccata

peccata propria voluntate cõmissa spectat. Sic *Hvrriq. l.2.c.24.n.3.& c.26.n.1. Suar. disp.18. sect.1. Bon. disp.2. de bapt. q.2.p.6.n.27. vide quæ diximus tract. praeced. p.13.*

Pvnctvm VIII.

Qualiter baptismus necessarius sit ad salutem.

1 *Extra casum martyrij paruulis necessarius est baptismus in re susceptus.*
2 *Adultis baptismus, seu votum illius est ad salutem necessarius.*
3 *Qualiter ex diuino praecepto baptismus necessarius sit tum paruulis, tum adultis.*
4 *Quando hoc praeceptum comparatione paruulorum astringat parentes, seu tutores.*
5 *Adulti eo astringuntur, cum primum commodè possint suscipere, si benè instructi sint.*
6 *Ex graui causa differri baptismus potest.*
7 *Ecclesia nõ potest determinare tẽpus suscipiendi baptismũ imponẽdo obligationem baptizandi, benè tamẽ declarando obligationem, quã iure diuino habet.*

1. Paruulis, & adultis baptismus necessarius est, sed diuerso modo. Paruulis, seu rationis vsu carentibus extra casum martyrij est necessarius in re susceptus, ad salutem consequendam. Constat *ex Innocent.1. epist.26. ad Concil. Mileuitan. & ex concil. Cartagin.5. cap.6. relato in cap. placuit de consecrat. dist.4. & ex Innocent.3. in cap. maiores de baptismo, & clarius ex Trident. sess.5. decreto de peccato originali, & sess.7. can.5. de baptismo, & pluribus exornant Bellarm. lib.1. de baptismo cap.4. Vasq. disp.154. cap.1. Suar. disp.25. sect.1. & 2. praecipuè ex August. pluribus in locis, praecipuè lib.3. de anima cap.9.* dicente: Noli credere, noli dicere infantes antequam baptizentur morte praeuentos peruenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus. Ratio est Christi institutio indicata illis verbis *Ioann.3.* Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei, quae verba manifestè probant regenerationem per baptismũ paruulis simpliciter ad salutem necessariam esse. Etenim carentes rationis vsu nequeũt propriis actibus remissionẽ peccati obtinere, debẽt ergo medio aliquo à Christo domino instituto eã remissionẽ consequi. At nullũ aliud est praeter baptismũ, est igitur illis baptismus simpliciter necessarius.

Dixi extra *casum martyrij*. Nam ob martyrium ex speciali Dei priuilegio paruulis originale remittitur, & salus aeterna conceditur. Neque enim decebat occisos in odium Christi à Christo separari, & animam perdere, cum veritas dixerit *Marc.8.* Qui perdiderit animam suam propter me, saluam faciet eam.

2. Adultis, seu ratione vtentibus baptismus, seu votum illius est simpliciter ad salutem necessarius. Esse quidem necessarium constat ex concilio *Florent. in litteris vnionis*, ibi. Nisi ex aqua, & Spiritu sancto renascimur non possumus (inquit veritas) in regnum caelorum introire, *& ex Trident. sess.7. can.5.* dicente. Si quis dixerit baptismum liberum esse, hoc est non necessarium ad salutem anathema sit. Quod vero adultis sufficiat illius votum, cum baptismus suscipi non possit, decidit *Trident. sess.6. cap.4.* illis verbis. Translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adae in statum gratiae, & adoptionis Filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum saluatorem nostrum post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Ratioque est manifesta: nam ante susceptum baptismum potest quis media cõtritione, seu dilectione Dei super omnia, gratiam consequi, qua obtenta si moriatur baptismo non suscepto, eo quod fuerit impossibilis vitam aeternam consequetur, sicuti definit *Innocent.3. c. debitum de baptismo. & c.2. de presbitero non baptizato, & comprobat. Aug. li.4. de baptismo c.22. & l.8. de ciuit. Dei, & D. Bernard. epist.77. ad Hugonem de S. Victor.* Ergo baptismus in re susceptus medium non est necessariũ adultis ad salutem. Quod vero in illa contritione, seu dilectione Dei super omnia contineatur votum, seu propositum baptismi suscipiẽdi inde probatur, quia in ea cõtritione, seu dilectione continetur votum seruandi diuina praecepta. Vnum autem ex diuinis praeceptis est de suscipiendo baptismate, cum commodè fieri possit, vt statim dicemus. Ergo saltem baptismi votum in contritione, vel dilectione Dei inclusum est adultis ad salutem necessarium. Dices inde inferri baptismum non esse magis necessarium adultis, quàm necessaria est cuiuslibet praecepti obseruatio, siquidem huius votum, seu propositum in qualibet contritione, seu dilectione iustificante imbibitur. Respondeo negando sequelam: quia aliter baptismus adultis necessarius est, quam cuiuslibet praecepti obseruatio. Etenim baptismus institutus est per se ad peccati originalis, & actualis ante ipsum commissi remissionem, quod nullatenus competit cuiuslibet praecepti obseruationi. Ex qua differentia contritio, seu dilectio Dei super omnia quatenus in se imbibit votum baptismi peccata remittit, & salutem confert, non vero quatenus imbibit votum cuiuslibet praecepti obseruandi. Nam cuiuslibet praecepti obseruatio non est pretium (vt ita dicam) signatum à Christo Domino pro peccati remissione, benè tamen baptismus, eaque de causa vi iustificationis per contritionem obtentae non obligaris ad cuiuslibet praecepti obseruationem, obligaris tamen ad baptismum suo tempore suscipiendum, vtpote ad exhibendum pretium, virtute cuius remissionem peccati per contritionem emisti.

3. Ex dictis infertur baptismum necessarium esse omnibus ex diuino praecepto, omnibus enim praeceptum est tum iure naturali, tum diuino positiuo media ad salutem necessaria apponere. At baptismus vnicum medium est à Christo institutum pro peccati originalis, & mortalis ante ipsum commissi remissione. Ergo omnibus ex diuino praecepto baptismus necessarius est. Hoc autem praeceptum diuersimodè paruulos, & adultos respicit. Paruulos namque astringere non potest, quia ob defectum rationis capaces esse non possunt illius praecepti, eaque de causa non ipsos, sed eorum parentes, vel tutores, Ecclesiaeque pastores astringit. Adulti verò eo astringuntur à puncto, quo baptismus ab Apostolis *actor.2.* promulgatus fuit illis verbis, *poenitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrùm.* Neque obstat Christum Dominum ante suam mortem dixisse *Ioann.3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei*; vt inde inferas ante eius mortem homines ad baptismum suscipiendum astringi. Nam etiam dixit; *nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis*; & tamen Sacramentum Eucharistiae eo tempore suscipi non poterat, cùm non esset à Christo institutum. Sed illis verbis significauit Christus necessitatem baptismi, & Eucharistiae suscipiendae, cùm illorum sacramentorum publicatio facta fuerit, ideóque dixit *Concil. Trident. sess.6. cap.4.* Translationem ab statu peccati ad statum gratiae post Euangeliũ promulgatũ fieri non posse sine lauacro regenerationis, aut eius voto tacitè indicãs ante Euangelij promulgationẽ, quae die Pentecostes facta fuit posse homines, ab statu peccati ad statum gratiae sine lauacro regenerationis, vel eius voto trãsferri. Neque item obstat post illã solemnem Euangelij publicationẽ plures ignorantia inuincibili laborare huius salutiferi remedij, quominus ab eo puncto omnes eo praecepto suscipiendi baptismum teneantur, tenentur namque eo praecepto quãtum est ex se, tametsi ob ignoran

ignorantiâ ab eius trâsgressione culpabili excusentur.

4. Difficultas ergo est quo tempore dictum præceptum obliget ministrari paruulis baptismum, & adulti teneantur illum suscipere? Et quidem in periculo mortis manifesta est obligatio, ne carens baptismo in perpetuum condemnetur, & à regno cælesti excludatur. Extra periculum mortis obligatur parentes, seu tutores sub graui culpa præcepto Ecclesiæ non scripto, sed consuetudine introducto, ne diu differant filijs paruulis baptismum, quia alienum est à parentum pietate, & charitate diu conseruare filios mancipia diaboli, cum facilè possint membra Christi, & Ecclesiæ efficere, & regni cælestis hæredes constituere. Quod si ipsi parentes, vel tutores negligentes extiterint, pastores Ecclesiæ ratione officij obligantur illorum negligentiam emendare. *Sicuti benè notauit Suar. disp. 31. sect. 1. circa finem.* Quæ autem sit diuturna dilatio sufficiens ad peccatum mortale, arbitrio prudentis iudicanda est. *teste Suar. disp. 15. sect. 2. §. sed quæres, Henrriq. lib. 2. c. 4. n. 3.* Crederem autem seclusâ graui causa vltra mensem à natiuitate diuturnam esse dilationem, quia est dilatio cõtra communem praxim & periculo scandali satis exposita. Stante vero causa graui, qualis forte est, vt baptismus maiori cũ solemnitate fiat, permitti potest dilatio vltra mensem vnum, sed non duos, adhibita tamẽ speciali diligentia, ne paruulo periculum contingat decedendi sine baptismo. *sic Suar. & Henrriq. locis allegat. Egid. de Coninch. q. 68. art. 3. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. c. 6. q. 4. concl. 2.* Nunquam tamen licitum est extra periculum mortis baptismum absque solemnitate ministrare, eaque de causa grauiter peccant parentes, seu tutores, qui filios domi baptizant extra casum vrgentis necessitatis, credentes Ecclesiæ satisfacere, si postmodum filios ad Ecclesiam deferant pro cæremoniis baptismi suscipiendis. Est enim abusus hic omnino exterminandus, vtpotè aduersus Ecclesiæ præceptis, vt satis colligitur ex Clement.. vn. de baptismo. & tradit *Laym. Saa verbo baptismus, n. 3. Armilla. n. 45. Bonac. disp. 2. q. 2. pun. 7. n. 19. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 2. c. 6. q. 4. in fine.*

5. Adulti si in fide perfectè instructi sint obligantur baptismum suscipere, cum primum commodè possunt, vt *ex Clement. Romano, Basilio, Nazianz. Chrysost. Nizeta, & aliis firmat Vasq. disp. 149. cap. 4. Egid. de Coninch. q. 68. art. 3. dub. vn. conclus. 1. n. 37. Suar. disp. 31. sect. 2. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 2. cap. 6. q. 4. in princ. Henrriq. lib. 2. cap. 4. Bonac. disp. 2. de baptismo. q. 2. pun. 2. n. 4.* Ratio à priori sumitur ex fine ad quem baptismus fuit à Christo Domino institutus. Etenim institutus est non solum in peccati originalis remissionem, sed in signum, quo fideles congregentur in vnum, vnamque Ecclesiam visibilem constituant, participesque fiant reliquorum sacramentorum, & sacrificii fructus. Sed huic fini grauiter obstat qui baptismum longo vitæ tempore absque sufficiente causa suscipere recusat. Ergo grauiter peccat vtpote qui viam salutis negligit se à Christo, & eius Ecclesia, in qua est vera salus separando. Deinde baptismus institutus est ad fidem solemniter profitendam, eaque de causa sub explicita Trinitatis inuocatione ministratur, & fidei sacramentum dicitur. At renuens credere fidei sufficienter propositæ iniurius illi est, indicat enim non esse dignam creditu. Ergo renuens suscipere baptismum sibi sufficienter propositum professioni fidei iniurius erit. Atqui omnes tenentur non solùm interius credere, sed fidem exterius profiteri ritu aliquo publico, & solemni, quo vnitas fidei, & Ecclesiæ demonstretur. Ergo tenentur baptismum suscipere, quo indicatur hæc fidei, & Ecclesiæ vnitas. Denique ab inconuenienti probari potest conclusio. Si enim adulti sufficienter in fide instructi non obligantur statim nacta occasione diuino præcepto baptismum suscipere, nullum tempus extra mortis periculum signari poterit, quo obligentur, quia nulla est maior ratio de vno, quàm de alio, atque adeo, poterit quis absque peccato separatus à Christo, & eius Ecclesia, & sacramentorum vsu vsque ad finem vitæ perseuerare, quod est absurdum. Quod si obiicias antiquum vsum, quo plures vsque ad maturiorem ætatem, vel extremum vitæ baptismum differunt? Respondeo vel ex rationabili causa factum esse, vel ex ignorantia excusari, ideòque eos imitari non debes, vt benè probat *Nazianz. orat. 40. in sanctum baptisma, & Basil. hom. exhortat. ad baptism.* At si iterum objicias *textum in c. duo tempora, & sequentib. de consecrat. dist. 4.* quo ministris Ecclesiæ præcipiebatur solum vigilia Resurrectionis, & Pentecostes baptismum ministrari extra casum necessitatis? Respondeo crescente populo, & occasione ministrandi baptismum, consuetudine supradictũ decretum abolitũ esse, & quouis tẽpore baptismũ ministrari posse, vt latè expendit *Vasq. disp. 150. c. 3. per tot.*

6. Notanter dixi te in fide sufficienter instructum obligatum esse suscipere baptismũ statim, si cõmodè potes, vt indicarem ob grauẽ aliquam causam differri posse. Quæ autem hæc sit arbitrio prudentis relinquitur. Crederem autem ex parte baptizati sufficientem esse periculum graue tum honoris, tum vitæ, tum fortunę ei imminens ex baptismo eo tempore suscepto. Item abundantiorem fructum, qui dilato baptismo creditur percipiendus. Ex parte verò aliorum fidelium est sufficiens causa, si in eorum vtilitatem cedat, sicuti cessit dilatio baptismi S. Sebastiani. *sic Vasq. disp. 149. c. 4. n. 40. Egid. de Coninch. q. 68. ar. 3. dub. vn. n. 40.* Illud est certũ quo maior fuerit dilatio grauiorẽ causã ad sui honestatẽ expostulare, vt docẽt pręcitati doctores.

7. Sed inquires, an Ecclesia potuerit determinare tempus, in quo baptismus ex obligatione suscipiendus sit? Respondeo nullatenus posse imponendo obligationem, quam aliàs baptizandi non habent, benè tamen posse declarare obligationem iure diuino illis impositam. *sic Egid. de Coninch. dicta q. 68. art. 3. dub. vnico. a n. 41. Vasq. disp. 150. cap. 2. & 3. Suar. disp. 31. sect. 2. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 6. q. 4. vers. dubitant.* Ratio prioris partis est, quia Ecclesia iurisdictionem non habet in non baptizatos, sicuti definit *Trident. sess. 14. cap. 2.* dicens: Ecclesia in neminem iudicium exercet, qui non prius in ipsam per baptismi ianuam fuerit ingressus, quæ definitio sumitur ex *Paulo. 1 ad Corinth. 5.* De his, inquit, quis foris sunt, (id est extra Ecclesiam) nihil ad nos. Si autem Ecclesia posset non baptizatos obligare ad baptismum suscipiendum eo tempore, quo aliàs ex diuino præcepto non tenebantur iuris dictionem, & iudicium in non baptizatos exerceret contra D. Paulum, & Trident. definitionem. Quod vero possit Ecclesia declarare quibus in circunstantiis, & occasionibus præceptum diuinum de suscipiendo baptismo obliget, inde probatur, quia per hanc declarationem nullam in non baptizatos iurisdictionem exercet, sed solum exercet clauem scientiæ à Christo Domino concessam pro rebus dubiis dissoluendis, & difficilibus declarandis.

PVNCTVM IX.

De ministro Baptismi.

1 *Quilibet rationis cõpos est validus minister baptismi.*
2 *Absque iurisdictione nequit licitè ministrari, tametsi Sacerdos sit.*
3 *Qualiter religiosis Societatis concessa sit facultas baptismum ministrandi.*
4 *Inferiores clerici, & diaconi non sunt ex officio ad hoc ministerium deputati.*
5 *Ad concedendam diacono facultatem hoc sacramentum ministrãdi non requiritur extrema necessitas.*
5 *Extra periculum mortis nequit sacerdos, & à fortiori alij clerici ministrare baptismũ absque solẽnitate.*

7. Nequit

Nequit domi baptismus seclusa necessitate ministrari.

8 *Nullus alius à Sacerdote, vel diacono ex commissione Sacerdotis ministrare baptismũ solẽniter potest.*

9 *In extrema necessitate digniori cedit minus dignus.*

10 *Est peccatum mortale inuersio huius ordinis, tametsi contrarium sentiat Sotus.*

11 *Quid si præsente clerico non Sacerdote laycus ministret? Affirmant plures esse culpam venialem. Probabilius est vel nullam esse, vel esse mortalem.*

12 *Excipitur pagani, vel hæretici administratio præsentè fideli Catholico.*

13 *Secundo excipitur, si præsente diacono, laycus, vel inferior clericus ministret.*

14 *Qualiter vnius baptismi plures ministri esse possint.*

15 *Qualiter plures simul baptizare posses.*

16 *Qualiter ablutio prolationi formæ sit coniungenda.*

1. DVpliciter sumi potest baptismi minister, primo quoad valorem sacramenti, secundo quoad licitum illius vsum. Si de valore Sacramenti loquamur quilibet siue Sacerdos, siue laycus, siue vir, siue fæmina, siue baptizatus, siue non baptizatus Sacramentum ministrare potest, vt firmum, & ratum existat. Cõclusio est certa de fide definita ab *Eugen. 4. in Concil. Florent. post vlt. sessionem. §. primum.* ibi in causa necessitatis non solum Sacerdos, vel diaconus, sed etiam laycus, vel mulier, imo etiam paganus, & hæreticus baptizare potest, dummodo formam seruet Ecclesiæ, & facere intendat id quod facit Ecclesia. Idem sumitur *ex cap. firmiter de summa Trinitate, cap. in necessitate, cap. Romanus de consecrat. dist. 4. cap. ad limina. 30. q. 1. & aliis, traditque D. Thom. ab omnibus receptus q. 67. art. 3.* Ratio à priori est institutio Christi vsu, & consuetudine Ecclesiæ declarata, congruentia, necessitas huius Sacramenti, ob quam congruum erat sub materia communi, & omnibus obuia, & sub forma facilè perceptibili, esse institutum, concedique potestatem cuilibet ratione vtenti illud administrandi. Neque his obstat *textus in cap. quos à paganis de consecrat. dist. 4.* vbi Gregor. secundus decidit baptizatos à paganis rebaptizandos esse; quia hi baptizati erant ritu pagano, & non Ecclesiastico, vt satis colligitur ex eo quod subiunxerit rebaptizandos esse in nomine Trinitatis, indicans sub hoc nomine antea baptizatos non esse. *Vide Vasq. disp. 147. cap. 1. & 2.*

2. Si vero de licita baptismi administratione loquamur certum est baptismum licitè administrari non posse, nisi minister iurisdictionem, & Potestatem habeat illum administrandi vel immediatè à Christo Domino, vel mediis Ecclesiæ pastoribus. Nam cum baptizatus medio baptismo in congregationem Ecclesię adscribatur, & fiat Christi membrum, particepsque omnium sacramentorum, nullus nisi potestate à Christo accepta hæc alicui communicare poterit. Hinc fit summum Pontificem hanc à Christo plenam habere potestatem. Cum enim penes ipsum sit potestas visibilem Ecclesiam gubernandi, penes ipsum est potestas in Ecclesiam admittendi quos iudicauerit expedire. Prælati vero inferiores, quales sunt Episcopi, aliique Abbates iurisdictionem quasi Episcopalem habentes hac potestate gaudent à Pontifice deriuata comparatione eorum, qui in sua diæcesi existunt. Nam cum ipsis competat suarum diæcesum regimen, competere necessario debet in illius diæcesis communitatum admissio. At baptismo admittitur baptizatus in membrum vniuersalis Ecclesiæ, & singulariter illius communitatis diæcesanæ, in qua baptismum suscepit. Ergo solis Prælatis potestatem habentibus regendi communitatem competit baptizare. Reliqui vero Sacerdotes ex commissione ab Episcopo accepta hac potestate gaudent, Parochi ex officio, & iure ordinario, eo ipso quo in Parochos eliguntur; qua potestate absque causa priuari ab Episcopis non possunt, quia habent illam ex approbatione iuris; alii Sacerdotes eam potestatem habent ex Episcopi, vel Parochi delegatione. Nam esto quilibet Sacerdos in ordinatione factus sit idoneus minister constituendi corpus Christi mysticum, quod fit baptismi administratione, indiget tamen ad licitum vsum, vt sibi iurisdictio, & regimen Ecclesiæ concedatur, aliàs iniurius Ecclesiæ est, si in illius membrum quemlibet adscribat nullam in Ecclesiam iurisdictionem habens, sicuti latius expendit *Vasq. disp. 147. c. 3.* Vnde mortaliter peccat Episcopus, vel Parochus, qui residentem in alia Ecclesia sine licentia Episcopi, vel Parochi illius baptizat, quia aggregat baptizatũ Ecclesiæ, cuius nullum regimen sibi commissum est, colligitúrque *ex c. interdicimus. 16. q. 1.* & tradit *Egid. de Coninch. q. 67. a. 5. d. 1. n. 11. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 2. cap. 7. concl. 2. Bonac. disp. 2. de bapt. q. 2. pun. 5. n. 10. Eman. Sa v. verb. bapt. n. 6.*

3. Dubium nonnullum est, an religiosis præcipuè Societatis Iesu delegata sit à Pontifice facultas baptismum ministrandi? Videtur namque esse, quia *Paul. 3. in sua. 3. aliàs 1.* bulla Societati concessa anno 1545. quæ incipit *Cum inter cunctas sollicitudines.* Inquit: facultatem concedimus singulis Societatis pœnitentiæ, Eucharistiæ, & alia Ecclesiastica sacramenta sine alicuius præiudicio ministrandi. Diæcesanorum locorum, rectorum Parochialium, & aliarum Ecclesiarum, aut quorumuis aliorum licentia desuper minimè requisita &c. Ergo ex vi huius priuilegij baptismum, & Extremam vnctionem ministrare possunt, aliàs superfluerent illa verba; Et alia Ecclesiastica sacramenta, si præter Pœnitentiam, & Eucharistiam nullum aliud valent ministrare.

Pro prædicti dubij explicatione supponendum est baptismum concedi posse in terris Fidelium, vel infidelium. Si in terris fidelium concedatur, certissimum est non posse Religiosos extra casum necessitatis baptismum ministrare, quia esset ministratio cedens in præiudicium Episcopi, & Parochi, quibus regimen illius loci commissum est. Neque priuilegium in hac parte aliquid operatur, vt satis colligitur *ex compend. Priuileg. Soc. ver. sac. & notauit Suar. t. 4. de Relig. lt. 9. de Soc. c. 4. n. 4.* Si verò baptismus in terris infidelium cõcedendus sit, tunc subdistinguendũ est, vel ibi sunt Ecclesiæ fundatæ, vel non. Si Ecclesiæ fundatæ sint, nequeunt Religiosi nõ Pastores extra necessitatẽ baptismum ministrare, videtur enim hæc ministratio in Pastorem illius regiminis præiudicium cedere. Nã esto baptizãdus nec ratione sui, nec parẽtum, quia sunt infideles Parocho subiectus sit quoadvim, coẽrciuã, videtur tamẽ subiectus esse quoad ingressũ in Ecclesiã, vt scilicet non possit in Ecclesiã ingredi nisi ex licentia Parochi illius regionis. Eo nãque ipso, quòd Põtifex illius regionis infideliũ Episcopũ, vel Parochum designauit, vices suas illis cõmisit admittẽdi in Ecclesiam infideles. Ergo Religiosi nõ Parochi admittẽtes Parocho, & Episcopo proprio præiudicarẽt, vt tãquã securius docet *Suar. dicto l. 9. c. 4. n. 8.* Probabile tamẽ existimat *n. 7.* iis posse per priuilegiũ prędictũ Pauli 3. baptismũ ministrari, quia cũ baptizãdus eiusq; parẽtes, vtpote infideles propriè nõ sint subiecti Parocho, & Episcopo illi⁹ regionis, priuilegiũ cõcedẽs baptismi administrationẽ sine præiudicio, nõ de hoc præiudicio, sed de præiudicio proprio, quale est cũ baptismus, aliudue sacramẽtũ ministratur ei, qui vel ratione sui, vel parẽtũ est alteri specialiter subiectus intelligẽdũest. Verũ si Ecclesia fũdata nõ est eo loci, quo baptismus est à Religiosis ministrãdus, poterunt Religiosi ex vi prædicti priuilegij baptismũ ministrare. Quia ministrãt sine alterius præiudicio. Adde ibi Religiosos mitti, vt Ecclesiã fundẽt, ergo vt volẽtes ingredi recipiant, & tradit

Suar. dicto t.4. de relig. lib.9. cap.4. n.5.

4. Inferioribus vero Clericis etiam Diaconis nullatenus baptismi administratio ex officio competit, vt definit *Eugen.4. in decreto fidei Concil. Florent. post vltimam sessionem*, ibi minister huius sacramenti esto Sacerdos, cui ex officio competit baptizare, tacitè innuens aliis à Sacerdote non competere, & docuit *Isidor. lib.2. de diuinis officiis, cap.30. de baptismo, & refertur in cap. constat de consecrat. dist.4.* ibi constat baptisma solis Sacerdotibus esse traditum, eiúsque mysterium, neque ipsis diaconis explere licitum est absque Episcopis, vel Præsbiteris, nisi illis procul absentibus vltima langoris cogat necessitas, quod & laycis fidelibus plerunque permittitur. Idem traditur *à Gelasio Papa, epist. ad Episcopum Lucaniæ, relato in cap. Diaconos. 93. dist. & Clemens Roman. lib.8. constit. Apostolicar. cap.46.* Neque his obstat quod ait *Tertulian. lib. de baptismo. cap.17. n.114.* dum ait: dandi quidem (scilicet baptismum) habet ius summus Sacerdos, qui est Episcopus, dein Præsbiteri, & Diaconi, non tamen sine Episcopi authoritate propter Ecclesiæ honorem. *& Hieronim. in dialogo contra Luciferian. n.20.* inquit, sine Chrismate, & Episcopi iussione, neque præsbiteri, neque Diaconi ius habent baptizandi. His namque verbis solum denotatur neque Diaconos, neque præsbiteros simplices conferre baptismum posse, nisi intercedente Episcopi facultate. Diuersimodè tamen hæc facultas Diaconis concedi potest, ac præsbiteris. Nam præsbiteris concedi potest hæc facultas absque vlla speciali necessitate, quia per ordinationem constituti sunt apti, quibus hæc potestas concedatur, at Diaconis concedi non potest, nisi deficientibus Sacerdotibus, qui velint, vel possint baptismum ministrare, eo quod non sunt constituti ministri baptismatis, nisi in Præsbiterorum defectum, illis tamen deficientibus non solum baptismus priuatus, sed solemnis concedi potest, vt satis colligitur ex Pontificali Romano, vbi Episcopus ad electos in Diaconos, inquit: Diaconum oportet ministrare ad altare; baptizare, & prædicare. Signum ergo est ordinari, vt tanquam Præsbiterorum minister, & in illorum defectum baptizet non quidem tantum priuatè, hoc enim etiam laycis competit, sed solemniter, aliàs nihil speciale Diaconus haberet. Et ita sustinet *Caiet. q.67. art.5. Egid. ibi. dub.1. n.13. & dub.3. n.26. Suar. disp.23. sect.2. in fine. Vasq. disp.147. cap.4. n.24. & seqq. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.2. cap.7. q.1. concl.4. Bonac. plures referens. disp.2. q.2. pun.5. n.3.*

5. Neque ad hanc facultatem Diacono concedendam requiritur extrema necessitas, sed sufficit rationabilis causa, qualis esset, si ob infirmitatem, vel excommunicationem, vel baptizandorum multitudinem, aliúdue legitimum impedimentum non possit Sacerdos baptismum conferre. Quia id videtur expostulare officium Diaconi, quod est Sacerdotibus inseruire. Sic *Egid. Vasq. Suar. Laymann, locis allegatis.* Seclusa autem speciali commissione probabilius est non posse Diaconum solemniter baptizare etiam in extrema necessitate, quia seclusa commissione non habet maiorem potestatem, quàm laycus, vt colligitur *ex cap. Diaconos 93. dist.* ibi: absque Episcopo, vel Præsbitero baptizare non audeant, nisi prædictis Ordinibus fortassè longius constitutis necessitas extrema compellat. Aliàs si solemniter baptizare posset, non vt Præsbiterorum minister, sed iure proprio baptizaret, cum tamen Diaconus semper vt Præsbiterorum minister se gerere debeat. Sic *Egid. de Coninch. q.67. art.5. dub.3. Paul. Laymann lib.5. tract.2. cap.7. q.1. conclus.5. Suar. disp.31. sect.4. vers. vltimo dicendum.* Aliis vero Clericis inferioribus nullatenus solemnis baptismus committi potest, nisi à Pontifice summo in iure Ecclesiastico dispensante, vt docent omnes Doctores teste. *Egid. de Coninch. dub.3. n.24. Suar. disp.23. sect.2.* Neque etiam priuatus baptismus illis committi potest præsente Sacerdote, vel Diacono, qui velint, & possint ministrare, quia non sunt ministri constituti, nisi in Sacerdotis, vel Diaconi defectum.

6. Pro superioribus est aduertendum primò graue esse peccatum Sacerdotis, qui extra mortis periculum baptismum sine solemnitate, & ritibus Ecclesiæ ministrat, quia textus *in Clement. vnica de baptismo* id rigidè præcipit. Sic aliis relatis *tradit Vasq. disp.147. cap.5. n.30. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.2. cap.7. q.1. concl.2. Egid. de Coninch. q.67. art.5. n.3.* Quod à fortiori procedit, si alij Clerici inferiores, & layci extra mortis periculum baptismum ministrent, quia solùm eo periculo posito, & Sacerdote deficiente concessa illis est baptismi ministratio, sicuti latius probat *Vasq. dicta disp.147. cap.5.*

7. Hinc constat nullum Sacerdotem, Clericum, vel laycum extra mortis periculum ministrare posse baptismum domi, quia est contra solemnitatem, & ritum ab Ecclesia obseruatum. Solum excipiuntur filij, seu nepotes (vt tradit glossa statim alleganda) regis, & principis, qui seruatis aliis solemnitatibus domi baptizari poterunt, vt habetur expressè *Clement. vn. de baptismo, & ibi glossa. verbo liberi, & notauit Egid. de Coninch. q.67. art.5. n.3. Eman. Saa verbo baptismus. n.13.*

8. Secundò aduerte neminem alium à Sacerdote, vel Diacono ex commissione Sacerdotis ministrare baptismum solemniter posse, quia vsurpant alienum officium sibi non competens, ob cuius vsurpationem Clerico imposita est irregularitas: sic pluribus firmat *Bonac. disp.2. q.2. pun.5. n.3. Vasq. disp.147. cap.5. n.33. Egid. de Coninch. q.67. art.5. dub.3. n.24. affirmans esse omnium. Paul. Laymann lib.5. tract.2. cap.7. q.1. concl.2. & 5.*

9. Tertio aduerte stante extrema necessitate hunc ordinem seruandum esse in baptismi ministratione, vt minus dignus digniori cedat, Sacerdoti cedat Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono, alij Clerici inferiores, & Clericis laycus, & viro fæmina, nisi in ministrando baptismate expeditior existat, & baptizato non baptizatus, & layco non excommunicato, Clericus, imo Sacerdos nominatim excommunicatus. Sic cum *D. Thom. q.67. art.4.* communique sententia docent *Egid. de Coninch. dub.2. Suar. disp.23. sect.1. & disp.31. sect.4. Vasq. disp.147. cap.5. diff.2. q.2. pun.5. n.11.*

10. Solùm est dubium, an supradicti ordinis inuersio in baptismo priuato sit peccatum mortale? Negat *Sotus, dist.4. q. vnica. art.2.* indicans solum esse culpam venialem. Moueri potuit, quia eo casu omnibus data est potestas à Christo Domino baptismum ministrandi. Quod verò dignior minus digno sit præferendus nullibi constat præceptum esse. Ergo solùm ex quadam decentia, & honestate id præstandum est: non igitur erit mortale illius omissio. Cæterùm communis sententia docet peccatum mortale esse, si præsente Sacerdote, nec renuente baptismum inferior Clericus, vel laycus ministret, quia Sacramento irrogatur iniuria, si conferatur à layco, cùm possit à ministro ad id minus deputato, & consecrato conferri. Neque consensus Sacerdotis hanc iniuriam impedire potest, cùm sua sit in vsurpatione officij, & ministerij contra Christi voluntatem, & Sacramenti reuerentiam. Sic vt certum tradunt *Vasq. aliis relatis. disp.147. cap.5. à n.33. Suar. disp.31. sect.4. vers. secundo, & seqq. Bonac. disp.2. q.2. pun.5. n.11. Paul. Laym. lib.5. sum. tract.2. cap.7. q.1. circa finem. Egid. de Coninch.*

q.67.

quæstione 67. articul. 5. dub. 2. numero 18.

11. At si præsente Clerico laycus ministret, & præsente viro erudito fæmina, plures Doctores censent solum esse culpam venialem, quia non omittitur minister ad id munus deputatus. Sic docent *Suar. disp. 31. sect. 4. vers. vnde tertio. Bonac. Laymann, Egid. de Coninch. supra Eman. Saa verbo baptismus n. 7.* Cæterum probabilius censeo cum Vasq. supra vel nullam esse culpam, vel esse mortalem. Etenim negari non potest sacramenti administrationem grauem materiam esse; si igitur diuino præcepto mandatũ est layco, ne præsente Clerico ministret, & fæminæ præsente viro, & pagano præsente fideli, sine dubio graue peccatum committent, si hoc præceptum transgrediantur. Quod si diuino præcepto id mandatum non est, sed potius à Christo Domino æqua est omnibus data facultas in extremo vitæ baptismum absente Sacerdote ministrandi (vt probabilius apparet,) nullum erit peccatum, si minus dignus digniori se præferat, quia in ea ministratione non est minus dignus, sed æqualis. Præceptum autem Ecclesiasticum huius ordinis seruandi nullum inuenitur. Ergo nullum erit peccatum huius ordinis transgressio.

12. Ab hac doctrina excipiunt aliqui paganum, vel hæreticum ministrantem baptismum præsente fideli Catholico, dicuntque peccare mortaliter in tali administratione ob irreuerentiam sacramento factam. Sic *Vasq. dicta disp. 147. cap. 5. circa finem. Suar. disp. 31. sect. 4. §. sed obiicies. Egid. de Coninch. quæst. 67. art. 5. dub. 2. circa finem. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 7. q. 1. in fine.* Et quidem de hæretico cùm sit excommunicatus, certum est ratione excommunicationis, si administrationi, quæ per alium fieri potest se ingerat. At de pagano non est ita certum, cùm nullum adsit speciale præceptum, quo obligetur abstinere à baptismi administratione in periculo mortis Catholico præsente. Credo tamen vix excusari posse à mortali, qui relicto fideli paganum ad Sacramenti administrationem inuitaret, vt rectè notarunt Suar. & Egid. supra, tum ob scandalum fidelibus datum, tum ob periculum, quod credi potest adesse ministraturum baptismum cum errore in fide, & praua intentione.

13. Secundo excipiunt baptismum, quem laycus, vel Clericus inferior ministraret in extremo vitæ periculo præsente Diacono, & potente, nec renuente concedere, quia Diaconus, est specialiter consecratus ad baptismi ministrationem Sacerdote deficiente, sicuti constat ex verbis, quæ proferuntur in eius ordinatione, & ex *Gelasio Papa in cap. Diaconos. 93. dist.* At ob hanc causam, si laycus, vel Clericus omisso Sacerdote sacramentum ministraret, peccaret mortaliter, sicuti ex communi sententia probatum reliquimus. Ergo etiam peccare debet, si ministrat omisso Diacono. Et ita sustinet *Egid. de Coninch. qu. 67. art. 5. dub. 2. conclus. 3. & indicat Suar. disp. 23. sect. 2. in fine.* Et placet mihi exceptio, hæc tametsi contrarium doceant expressè *Suar. disp. 31. sect. 4. vers. inde tertio. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 7. q. 1. vers. arbitratur*, ea consideratione moti, quia Diaconus ex officio ad hoc ministerium deputatus non est, siquidem solum ex commissione solemniter baptizare potest, & seclusa commissione priuatim. Sed hæc ratio non vrget, esto ex officio, & quasi iure ordinario Diacono baptismi ministratio commissa non sit, est tamen illi commissa iure extraordinario, stante scilicet aliqua causa rationabili, ob quam Sacerdos commodè non possit baptismum ministrare. Quapropter iure diuino est consecratus baptismi minister non ordinarius, sed extraordinarius, tum ad baptismum solemniter faciendum ex commissione, tum ad baptismum priuatim concedendum absentibus Præsbiteris in extrema necessitate. Et licèt aliis Clericis inferioribus ea occasione baptismus permittitur: at Diacono iure diuino conceditur, & ad illius ministrationem consecratur, ac proinde illius omissio, sicuti omissio Sacerdotis peccatum mortale inducit.

14. Superest inquirendum, an vnius baptismi plures ministri esse possint? Sed huic quæstioni pun. 5. satisfecimus, affirmantes vnius baptismi plures ministros esse posse, si absolutè, & nulla inter se constituta dependentia baptizandum abluant, & formam proferant, eámque perficiant eodem puncto, & instanti: quia eo casu non se inuicem impediunt, sed potius coadiuuant, sicuti cùm duæ causæ totales ad eundem effectum concurrerent, quarum vna deficiente alia effectum produceret. Secus vero si intentionem haberent inter se dependentem, eo quod vnusquisque nollet ablutionem, & formæ prolationem à se factam effectum habere, nisi simul alterius ablutio, & formæ prolatio effectum habeat: quia ea intentio obstat Ecclesiæ institutioni per Ecclesiam declaratæ. Etenim Christus Dominus sic baptismum instituit, vt vnius ministri ablutio, & formæ prolatio sufficiens sit ad illius constitutioně. Si ergo velles baptismum ex tua, & alterius ablutione, & formæ prolatione confici, manifestè institutioni Christi repugnares, & grauissimum peccatum committeres. Quinimo velle simul cum alio concurrere in ministratione baptismi etiam intentione independenti graue peccatum est, quia est contra vsum, & consuetudinem Ecclesiæ, & periculo manifesto expositum nihil efficiendi, sicuti nihil fit, si post socij ablutionem, & formæ prolationem tuam perficis. Neque obstat plures Sacerdotes, cùm ordinantur ad consecrandum simul cum Episcopo concurrere. Quia id factum est ab Ecclesia, vt indicaret venerabile Eucharistiæ sacramentum esse per modum conuiuij, in quo plures concurrunt institutum. Nulla autem specialis causa est, ob quam permittat plures ad vnum baptismum concurrere. Sic sustinent Doctores communiter cum *D. Thom. q. 67. art. 6. teste Vasq. disp. 148. per totam. Egid. de Coninch. dub. 1. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 7. q. 2. Suar. disp. 23. sect. 3.*

15. Secundo inquires, an plures simul baptizare posses? Cui quæsito etiam supradicto pun. 5. satisfeci affirmans te posse simul plures baptizare, si plures abluas, & formam omnes comprehendentem proferas, sicuti si plures abluendo diceres. Ego vos baptizo: quia ablutio non est vnica sed multiplex iuxta multiplicitatem subiectorum, qui abluuntur; forma vero esto videatur physicè vna, moraliter multiplex est, quia eundem sensum præstat ea forma. Ego vos baptizo super plures prolata, ac si super singulos diceres. Ego te baptizo, ideoque non vnum sacramentum, sed plura ibi conficiuntur, vt benè probat *Vasq. disp. 148. cap. 7. n. 51. Egid. q. 67. art. 6. dub. 2. conclus. 3. Bonac. disp. 2. quæst. 2. pun. 4. n. 22.* Nunquam tamen extra grauissimam necessitatem, licitum est hoc modo baptismum ministrare. Et licet *Sotus in 4. dist. 4. q. vnica art. 4. §. secundo arguitur*, censeat solùm esse peccatum veniale nulla necessitate intercedente sic baptizare, cui fauet *Valen. q. 3. pun. 2. Reginald. cap. 30. n. 46.* At verius censeo peccatũ graue esse, quia est contra ritum, quem communiter Ecclesia seruat in baptismi administratione. *Sic Egid. de Coninch. q. 67. art. 6. dub. 2. Vasq. aliis relatis. disp. 148. cap. 7. n. 50.*

16. Tertio inquires, qualiter ablutionem cum prolatione formæ coniungere debeas, vt ritè baptismum ministres? Respondeo sic debere coniungere, vt formæ prolatione ablutionem significes. Significare autem

tem eam potes siue ante, siue post formæ prolationem, ablutionem facias, si vna alteri immediatè succedat. Vt pluribus exemplis declarat *Sotus in 4. dist. 3. q. vnica. art. 8. & ex illo Vasq. disp. 148. cap. 7. Henriq. lib. 1. cap 9. n. 10. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 7. q. 3.*

Pvnctvm IX.

De effectibus Baptismi.

1 *Triplex est effectus baptismi.*
2 *Baptismus ex se confert gratiam peccati originalis, & actualium remissiuam.*
3 *Est æqualis hæc gratia in paruulis, in adultis abundantior, si abundantiori dispositione se praparent.*
4 *Remittit baptismus pœnam omnem pro peccatis debitam.*
5 *Non tollit pœnalitates.*
6 *Imprimit characterem.*
7 *Suscipienti baptismum solent speciales gratiæ concedi.*

1. TRes sunt præcipuè effectus baptismi. Primus est gratia habitualis remissiua pecca · originalis, & actualis, si fortè ante ipsum baptismum commissum sit. Secundus est remissio totius pœnæ tam æternæ, quàm temporalis debitæ pro peccato. Tertius est caracter indelebilis, quo baptizatus incapax redditur denuò baptismum suscipiendi.

2. Circa primum effectum fide certum est baptismum non ponenti obicem conferre gratiam peccati originalis, & quorumlibet actualium remissiuam. Nam esto olim non fuerit hæc veritas declarata, sed in vtramque partem agitabatur quæstio, vt constat ex *Innocent. 3. in cap. maiores. §. 1 in fine de baptismo, & ex Clement. 5. in concil. Vienen. Clement. vnica de summa Trinit. & fide Cathol. §. ad hæc baptisma.* At post Concilium Florent. & maximè Trident. iam non dubitare licet. Nam *Eugen. 4. in concil. Florent. decreto de Armenis* generaliter definit sacramenta nouæ legis gratiam causare ex opere operato. *Trident.* verò idem definit *sess. 7. de sacr. in genere, can. 6. & sess. 6. can 7.* loquens de iustificatione quæ fit per baptismum. & pœnitentiæ sacramentum, inquit: In ipsa iustificatione cum remissione peccatorū hæc omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & charitatem &c. At gratia, & charitas esse non potest cum peccatis. Ergo in baptismo infunditur gratia omnium peccatorum remissiua. Sed specialiter id ipsum declarauit *Trident. sess. 5. in decreto de peccato origin. §. 5.* dicens. Si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in baptismo confertur reatum peccati originalis remitti negat, anathema sit. Et statim subiungit concil. In renatis nihil odit Deus, quia nihil est damnationis iis, qui verè consepulti sunt cum Christo per baptisma in mortem. Est ergo illa gratia, quæ per baptismum confertur non solùm remissiua originalis peccati, sed cuiuslibet actualis, si fortè existat. Aliàs aliquid esset in renatis damnationis, quod Deus odio haberet. Adde per baptismum infundi gratiam non solùm peccati originalis, & actualis mortalis remissiuam, sed etiam cuiuslibet venialis, cuius baptizatus complacentiam non habet. Sicuti ex eodem loco concilij colligitur, quatenus asserit baptizatos veterem hominem exuere, & induere nouum, qui secundùm Deum creatus est, efficique innocentes, immaculatos, puros, innoxios, ac Deo dilectos, hæredes Dei, & cohæredes Christi, itavt nihil prorsus eos ab ingressu cæli remoretur. Si autem gratia, quæ per baptismum infunditur peccata venialia baptizatorum non remitteret, non ita puri, innoxij, & immaculati redderentur, quin ab ingressu Ecclesiæ retardarentur. Deinde *sess. 14. cap. 1.* inquit concilium. Si ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, vt iustitiam in baptismo ipsius beneficio, & gratia susceptam constanter tuerentur, non fuisset opus aliud ab ipso baptismo sacramētū ad remissionē peccatorū esse institutum. Supponit ergo conciliū peccata etiam venialia per baptismi gratiam remitti, aliàs opus esset sacramento alio ad illorum remissionem. Notanter dixi infundi gratiam in baptismo peccatorum quorumlibet remissiuam, non remittentem actu, quia contingere potest adultum suscipientem baptisma esse ita dispositum contritione, seu dilectione Dei super omnia, vt ei sint peccata remissa. Quo casu gratia per baptismum infusa non remittit peccata, quia ea remissa inuenit, est tamen de se omnium peccatorum remissiua.

3. Hæc gratia, quæ per baptismum paruulis, seu rationis vsu carentibus infunditur æqualis omnibus est, quia tam ex parte sacramenti, quam ex parte suscipientium nulla est diuersitas, in adultis vero pro digniori dispositione, qua se ad suscipiendum baptismum præparant, abundantior gratia confertur, vt latius dixi *tract. preced. pun. 8. n. 8.*

4. Secundus effectus baptismi est remissio totius pœnæ, æternæ, & temporalis debitæ pro peccatis, colligitur manifestè ex illo loco *Trident. sess. 5. §. 5. de peccato origin.* Siquidem inquit Concilium, baptizatos ita hæredes Dei, & cohæredes Christi per baptismum effici, vt nihil prorsus eos ab ingressu cœli remoretur. At si baptismus omnem pœnam debitam pro peccatis non remitteret, aliquid esset, quod baptizatum ab ingressu Ecclesiæ remoraretur. Expressius docuit *sess. 6. cap. 14.* dicens: in iustificatione, quam lapsi post baptismum obtinent sæpè remanere obligationem soluendi aliquam pœnam pro peccatis debitam, quia vt sacræ litteræ docent, non tota semper, vt in baptismo fit, dimittitur. Et *Concil. Florent. dicto decreto de Armenis* inquit: Huius sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoque pœnæ, quæ pro ipsa culpa debetur, propterea baptizatis, nulla pro peccatis præteritis iniungenda est satisfactio. Ratio sumitur ex Christi institutione, congruentia ex similitudine, quam habet baptismus cum Christi morte, iuxta illud *ad Roman. 6. num. 4.* Quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus. Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, sed Christus Dominus sua morte perfectè vicit peccatum. Ergo baptismus, qui morti Christi assimilatur, peccatum baptizati plenè vincit. Ergo non solum secundum culpam, sed etiam secundum pœnam illud delet. Et ita tradit *D. Thom. ab omnibus receptus. q. 68. art. 5. & q. 69. art. 2.*

5. Pœnalitates autem, quæ ex peccato originali consequuntur, qualis est infirmitas, mors, concupiscentia seu rebellio carnis contra Spiritum, baptismo in hac vita teste experientia non tolluntur, quia nec sunt peccata, neque pœnæ propriæ peccatorum, siquidem in statu puræ naturæ contingerent. Et insuper ad patientiæ exercitationem, & virtutum augmentum non leuiter conducunt. Vide *D. Thom. q. 69. art. 3*

6. Tertius effectus baptismi est character, quo baptizatus redditur incapax denuò baptismum suscipiendi, sicuti docuit *Concil. Florent. decreto de Armenis, & Trident. sess. 7. de baptismo*, ideoque in Symbolo Nisseno, fatemur vnum baptisma in remissionem peccatorum. Congruentia huius institutionis desumitur ex eo quod baptismus sit quædam Spiritualis regeneratio, cùm

tio, cùm autem nemo vix nasci possit, decuit nec bis posse renasci. Cùm autem sæpè contingat suscepto baptismo baptizatū Christo non renasci, eo quod indebitè baptismum susceperit. Non obinde baptismus iterandus est, quia valor baptismi, & characteris infusio non pendet ex praua suscipientis dispositione ad gratiam, & charitatem per baptismum obtinendam. Sublata autem hac praua dispositione ex vi baptismi prius suscepti baptizatus renascitur. Sed qualiter hæc omnia contingant explicui. *tract. praeced pun.* 9. 10. *&* 11.

7. Præterea suscipientibus baptismum solent aliquando concedi speciales gratiæ, & beneficia, vt miraculosa sanitas, sicuti Constantino Imperatori concessa fuit. At hi non sunt effectus annexi ex diuina promissione baptismo: aliàs omnibus ritè baptismum suscipientibus concederentur. Sed sunt effectus ex diuina liberalitate ob singularem aliquem finem à diuina prouidentia præordinatum.

Pvnctvm XI.

De Patrinis in Baptismo adhibendis.

§. I.

Quod sit patrini munus, & obligatio, & qui in patrinos designari possint.

1 *Est obligatio sub graui culpa in baptismo solemni adhibendi patrinum.*
2 *Obligatus est patrinus baptizatum instruere fide, & bonis moribus, si indigeat.*
3 *Quilibet baptizatus rationis compos patrinus esse potest.*
4 *Excipiuntur monachi, & qui sub monachi nomine comprehenduntur.*
5 *Monachus validè patrinus esse potest.*
6 *Excipiuntur penitentes publici.*
7 *Tertio excipiuntur heretici.*
8 *An possis Hereticum in patrinum admittere, cùm Catholicum commode reperire nequis? Affirmat Laymann.*
9 *Qualiter supradicta sententia approbanda sit.*
10 *An possis esse patrinus baptismi ritu heretico collati, tametsi sub forma, & materia ab Ecclesia prascriptis.*

1. Obligationem esse in baptismo solemni, adhibendi aliquam personam præter baptizantem, qui baptizatum leuet de sacro fonte, & illum sub sui tutelam, & fidem suscipiat doctrina, & bonis moribus instruendum, antiquissima Ecclesiæ consuetudine stabilitum est, vt constat ex *Tertuliano lib. de baptismo cap.* 3. *&* 18. *& ex Dionisio cap.* 2. *de Ecclesiast. Hierarchia, & ex August. epist.* 23. *& lib.* 1. *de peccatorum meritis. cap.* 34. *& serm.* 163. *de tempore, & serm.* 215. *& alibi sæpè*, & supponitur, *cap. vos autem. cap. non plures. cap. in cathecismo, de consecrat. dist.* 4. *& toto tit. de cognat. Spirit. & cap. quamuis eodem tit. in* 6. *& à Trident. sess.* 24. *cap.* 2. *de reformat.* Qua obligatione præcipuè astringitur parochus baptizans, ipse enim (vt inquit Trident.) inquirere diligenter debet, qui sit à parentibus, seu tutoribus baptizandi designatus, vt baptizatum leuet de sacro fonte, neque ad baptismum procedere debet, quousque hic designatus sit. Rationem huius institutionis optimè tradidit *D. Thom. q.* 67. *art.* 7. ex similitudine, quam habet baptismus cum carnali generatione: nam sicut paruulus nuper natus indiget nutrice, & pædagogo, sic spiritualiter natus per baptismum indiget aliquo, qui fungatur vice nutricis, & pædagogi informando, & instruendo eum quasi nouicium in fide de his, quæ pertinent ad fidem, & vitam Christianam. Non enim qui paruulo baptismum ministrat, & spiritualiter gignit, potest semper hoc munus per seipsum obire, eaque de causa decuit alium designari, qui simul hanc obligationem susciperet. Ad declarandam ergo hanc obligationem variis nominibus Patres, & doctores hoc muniis obeuntem appellarunt. Nam D. Thom. quem reliqui scholastici sequuntur, pædagogum nominauit, quia puerum instituere debet in fide, eiúsque vestigia dirigere. Neque ab hac appellatione longè fuit *August. epist.* 23. *ad Bonifacium.* appellans eum fidei doctorem, quia docere debet baptizatum fidem, quam in baptismo professus est. Alij Patres cum ipso Augustino vocant supradictum Susceptorem, quia de manu baptizantis baptizatum suscipit erudiendum. *Sic August. relatus in cap. vos ante omnia de consecrat. dist.* 4. *& specialiter Concilium Colonien. sub Paulo.* 3. *p.* 7. *cap.* 4. *& Concilium Augustanum. cap.* 16. & alibi. Alij, vt *Dionis. Areopag. lib.* 2. *de Ecclesiast. Hierarch. & August. Serm.* 106. 163. *&* 215. fideiussorem appellarunt. *Tertulian. lib. de baptismo cap.* 18. sponsorem, quia leuando baptizatum de sacro fonte tacite fideiubet, & respondet illius curam habiturum. Denique appellatur communiter Compater, seu patrinus, vti fecit *Higinius Pontifex relatus in c. in cathecismo de consecrat. dist.* 4. *& August. serm.* 106. quia simul cum baptizante spiritualis pater est baptizati, illumque in fide gignit.

2. Ex supradictis manifestè constat susceptorem, fideiussorem, sponsorem, seu patrinum absolutè obligatum esse sub graui culpa baptizatum in fide, & doctrina Christiana instruere, aliàs muneri, quod suscipit, non satisfaciet, colligitúrque ex *cap. vos ante omnia de consecrat. dist.* 4. *& cap. ita diligere.* 30. *q.* 1. *& expressè ex Leone.* 3. *in Concilio Moguntiaco cap.* 47. ibi. Deinde præcipimus, vt vnusquisque compater, vel proximi spirituales Filios suos Catholicos instruant, traditque *D. Thom. receptus ab omnibus. q.* 67. *art.* 8. Huic tamen obligationi plenè satisfacies, si baptizatum semel in fide, & doctrina Christiana instruas, tametsi postea comperias oblitum esse, quia non est credendum hanc obligationem toto vitæ decursu durare, sed tempore quo baptizatus rudis existit, & quasi paruulus pædagogo indiget. Sic *Egid. de Coninch. q.* 67. *art.* 8. *Paul. Laymann. lib.* 5. *sum. tract.* 2. *cap. vlt. n.* 1. Verùm ab hac obligatione docendi puerum excusaris, si probabiliter credis illum à suis parentibus, magistris, vel dominis diligenter esse erudiendum, quia hoc præceptum vtpote affirmatiuum solùm te astringere potest, dum baptizatus tua cura, & instructione indiget. Quorcirca raro hac obligatione tenentur patrini in regionibus fidelium, quia vix præsumere possunt baptizatum non esse à parentibus, seu tutoribus, vel magistris sufficienter instruendum. Secus vero est in regionibus infidelium, seu hæreticorum, & maximè si parentes illius infideles, seu hæretici existunt. Sic *D. Thom. q.* 67. *art.* 8. *Suar. & Egid. de Coninch. ibi & Laymann supra. Valen. t.* 4. *disp.* 4. *q.* 2. *p.* 3. *Eman. Sáa edit. Romana. verbo baptismus, n.* 15.

3. Quilibet baptizatus rationis compos, siue vir, siue fœmina sit, patrinus, seu susceptor esse potest. Primò debet esse baptizatus, quia aliàs ineptus censetur ad instruendum in fide qui fidem in baptismo non suscepit, sicuti habetur in *Concil. Moguntien. capit.* 47. *relato in cap. in baptismate de consecrat. dist.* 4. Secundo

cundo debet esse rationis compos, aliàs in fide iubere, neque spondere pro baptizato poterit, neque munus instructoris suscipere, & illius obligationi satisfacere, eaque de causa in *Concil. Parisien. 1. lib. 1. c. 54.* dicitur huiusmodi patronos debere & vim tanti Sacramenti, & quid pro aliis spoponderint intelligere. Nullibi tamen habetur certam ætatem requisitam esse: sic ex communi sententia tradit *Nauarr. lib. 4. consl. 1. aliàs. 2. de cognat. spirituali & consl. 3. aliàs. 4. eodem titulo. Henriq. in sum. lib. 12. cap. 11. n. 2. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 61. num. 3. & 4. Basil. Ponce, lib. 7. de matr. cap. 37. num. 5. in fine. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 2. cap. 9. num. 2.* Dixi *siue vir, siue fœmina*, quia esto dedeceat præcipuè in baptismo adultorum viri baptizati fæminam susceptorem esse. Non tamen id est specialiter prohibitum, vt satis colligitur *ex cap. vos ante. cap. non plures de consecrat. dist. 4. & cap. quod autem. 30. q. 4. & cap. quamuis de cognat. spirit. in. 6. & ex Tridem. sess. 24. cap. 2. de reformat. & tradit Suar. q. 67. art. 7. circa finem. Basil. Ponce, lib. 7. de matr. cap. 37. num. 3.*

4. Ab hac generali regula excipiuntur monachi, quibus munus susceptoris interdictum est, eo quod non deceat eos cum parentibus baptizati cognationem spiritualem contrahere, & familiaritatem habere. *cap. non licet el. 1. cap. monachi de consecrat. dist. 4. cap. peruenit el. 1. 18. q. 2.* Quod si obiicias monachos baptizare, & cognationem spiritualem ex collato baptismo contrahere. *cap. doctos, 16. q. 1. & cap. omnes. 30. q. 1. & tradit gloss. dicto cap. non licet, & cap. peruenit & ibi Turrecrem.* Respondeo hanc cognationem ex baptismo collato permitti; tum quia baptismi ministratio magis est necessaria, tum quia minor est familiaritas, quæ ex collatione baptismi, quam quæ ex susceptione baptizati nascitur. Sed non caret difficultate, an sub nomine monachi omnes religiosi tam mendicantes, quàm canonici regulares veniant, ita vt à supradicto munere sint exclusi? Affirmat *Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 9. n. 3.* eo quod sic dedeceat religiosos claustra habitantes familiaritatem habere præcipuè cum fæminis, ac dedecet monachos, quæ fuit ratio, ob quam munus susceptoris monachis interdicitur. Contrarium verius existimo *cum Egid. de Coninch. 3. p. q. 67. art. 7. n. 56.* Quia esto eadem ratio prohibitionis procedat in religiosis mendicantibus, & canonicis regularibus, ac in monachis, inde solùm infertur posse prohibitionem ad omnes extendi, non tamen de facto extensam esse. Non enim sub nomine Monachorum veniunt mendicantes, & canonici regulares in decreto prohibitiuo, odioso, & correctorio. Neque item eadem ratio adæquatè in mendicantibus, canonicisque regularibus, ac in monachis procedit: nam monachis magis indecens est familiaritatem habere cum parentibus baptizati, eo quod sibi soli viuant à sæcularium conuersatione, & communicatione separati. At mendicantes, canonicique regulares passim cum sæcularibus communicant; ob quam causam monachi facti Episcopi tametsi non desinant esse religiosi à munere susceptoris non excluduntur, quia in eo statu constituti, non sibi tantum viuunt, sed aliis; ideoque non dedecet compaternitatem tum baptizando, tum leuando contrahere, *vt docent Glossa cap. statutum verbo absoluit, 18. q. 1. Cardinal. Turrecrem. Gregor. Lopez*, & alij, quos refert, & sequitur *Sanch. lib. 7. de matr. disp. 60. num. 21. & lib. 6. moral. cap. 6. num. 24. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 2. cap. 9. num. 3. vers. sed contrarium, in fine.*

5. Si vero contingat monachum, vel ex ignorantia, vel malitia susceptorem in baptismo constitui, validè hoc munus susceptoris suscipit, veramque cognationem spiritualem contrahit. Nam esto in supradicto *cap. non licet. cap. peruenit, & aliis relatis* seuerè monachis dictum munus susceptoris interdicatur; nullum est tamen verbum, quo factum irritetur, sicuti docent pluribus relatis *Sanch. lib. 7. de matr. disp. 60. n. 21. Posseui. de officio Curati. cap. 6. n. 27. vers. secundo. Barbosa 2. p. de potest episc. alleg. 30. num. 36.* tametsi contrarium censeat *Basil. Ponce lib. 7. de matr. cap. 37. num. 15.*

6. Secundo excipiuntur pœnitentes publici; & moribus infames, donec peracta pœnitentia reconcilientur *ex concil. Pariens. 1. lib. 1. c. 54.* quia non censentur ab Ecclesia idonei ad munus susceptoris exequendum; si tamen de facto designentur, munus susceptoris validè suscipiunt, & cognationem contrahunt, quia in dicto concilio non irritatur factum, esto prohibeatur. Sic *Barbosa. Paul. Laymann aduersus Basil. Ponce supra.*

7. Tertio excipiuntur à munere susceptoris hæretici & merito, quia illis vtpote à veritate deuiantibus fidere Ecclesia non potest ritè susceptum fore instructuros. Sic *Suar. q. 67. art. 7. in coment. Egid. de Coninch. ibi. Barbosa. alleg. 30. num. 35.* & alij communiter. Si tamen de facto designentur, valida est designatio, vt ex omnium sententia tradit *Sanch. lib. 7. de matr. disp. 60. n. 2.*

8. Dubium tamen est; an possit hæreticum in patrinum admittere, quando Catholicus commodè reperiri non potest, vt contingit in regionibus hæresi infectis, in quibus ob hæreticorum multitudinem vix inuenies patrinum Catholicum, qui baptizatum leuet de sacro fonte. Ergo eo casu hæreticum vocare potes, ne baptismo solemni ea cæremonia grauiter ab Ecclesia præscripta deficiat. Et vrgetur casus, si in aliqua parochia expulso Ministro hæretico Sacerdos Catholicus præficiatur, cum parentes hæretici filium baptizandum offerunt, designato patrino hæretico, dictus Sacerdos admittere patrinum hæreticum poterit, ne parentes offendantur, neue filium Ministro hæretico baptizandum deferant omisso Sacerdote Catholico. Neque obstat hæreticum patrinum ineptum esse ad instruendum baptizatum in fide Catholica, ac proinde ad sponsionem huius instructionis faciendam, quam ipso facto patrinus præstat, cum baptizatum leuat de sacro fonte. Nam esto regulariter ineptus sit, non tamen est simpliciter incapax. Tum quia potest ad fidem conuerti, cum opus fuerit baptizatum instruere. Tum quia esto in hæresi perseueret, fidem Catholicam docere poterit, sicuti potest peccator persuadere virtutem, etsi à virtute ipse alienus sit. Ergo potest patrinus hæreticus leuando baptizatum de sacro fonte legitimam instructionem promittere. Quod maximè verum habet, si Sacerdos (vt debet) moneat parentes, & patrinum de obligatione instruendi baptizatum in fide Catholica per baptismum suscepta: sic praxi esse receptum à viris piis, & doctis in Germania testatur *Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 9. quæst. 3. in fine.*

9. Ego verò supradictam praxim approbarem, si Sacerdos timet probabiliter parentes baptizati grauiter esse offendendos ob patrini hæretici repulsam, vel timet delaturos esse filium Ministro hæretico baptizandum. Quia eo casu Sacerdos minus malum permittit, vt grauiora euitet. Verùm si absque graui offensione parentum potest Sacerdos Catholicus baptismum expulso patrino hæretico ministrare, nullo tamen adhibito patrino, quia Catholicum adhibere non potest, crederem potius debere ministrare baptismum absque patrino quam patrinum hæreticum admittere. Quia præceptum Ecclesiæ de patrino adhiben

adhibendo procedit, si patrinus aptus, & idoneus reperiri potest, qualis non est hæreticus, cùm sit ab Ecclesia exclusus non tam iure scripto, & à se introducto, quam iure naturali, & diuino, supposita institutione sacræ huius cæremoniæ, quæ ad rectam instructionem baptizati ordinatur. Ergo eo casu, quo nullus alius patrinus præter hæreticum reperiri posset, cessat præceptum Ecclesiæ de patrino adhibendo. Ex alia parte vrget præceptum naturale, & Ecclesiasticum vitandi familiaritatem cum hæreticis, cùm commodè potes. Ergo stante necessitate conficiendi baptismum, nullo patrino adhibito, vel adhibito hæretico, potius eligere debes ministrare absque patrino, quam patrinum hæreticum adhibere: colligitur ex *Nauarr. lib. 1. consil. tit. de Constitution. cons. 1. numer. 67. Azor. t. 1. instit. moral. lib. 8. cap. 11. q. 9.*

10. Econtra dubitabis, an possis esse patrinus baptismi à ministro hæretico secundùm ritum hæreticorum ministrati? Ratio dubitandi est, quia videris ministrationi hæreticali assentire, & sponsionem facere de instructione in fide facienda iuxta voluntatem, & intentionem ministri hæretici baptizantis. Non igitur tibi licet eo casu patrinum esse. Et ita docet *Nauarr. & Azor locis allegatis*, & sic absolutè tenendum est. Verum aliquando id licitè præstare poteris, videlicet si graue tibi, vel tuæ familiæ damnum immineat eo munere non suscepto. Et insuper declares te eo facto nolle ministrationem hæreticalem approbare, neque iuxta illius ritum sponsionem facere, sed iuxta Ecclesiæ Romanæ morem, solumque ob eius præceptum de patrino adhibendo seruandum te patrini munus suscipere. Hac igitur protestatione facta censeri non potes ministrationem hæreticalem approbare, neque sponsionem facere de instructione fidei facienda iuxta hæreticum ritum. Deinde stante periculo grauis nocumenti excusaris à cooperatione hæreticalis administrationis, & solum illius permissor existis, præcipuè cùm occasio sis susceptoris officium assumens, ne hæreticus assumatur. Sic sustinet *Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 9. q. 2. num. 6.*

§. II.

Quot patrini designandi sunt, & qualiter se gerere debent.

1 *Vnus, vel ad summum duo, vir, & fæmina debent esse patrini.*
2 *Episcopus nequit in hac parte dispensare.*
3 *Debet patrinus baptizatum immediatè de manu baptizantis suscipere.*
4 *Insuper debet intentionem habere hoc munus subeundi.*
5 *Si leues filium Petri, credens esse Ioannis, es verus filij Petri patrinus, esto contra plures sententiam.*
6 *Non est opus verbis, vel factis in cathecismo respondere.*
7 *Debet esse designatus à parentibus, seu ab illis, qui curam baptizati gerunt.*
8 *Hanc designationem esse simpliciter necessariam plures affirmant.*
9 *Probabilius est oppositum.*
10 *Fit satis obiectioni ex Tridentino desumpta.*
11 *Cum plures designantur, neque à Parocho repelluntur, omnes sunt patrini.*
12 *Requiritur baptismum esse solemnem.*
13 *Proponuntur obiectiones, & dissoluuntur.*
14 *Debet nomine proprio suscipere, seu tenere.*
15 *Per seipsum, & non per procuratorem debet suscipere secundùm plurium sententiam.*
16 *Probabilius est oppositum.*
17 *Dissoluuntur opposita fundamenta.*

1. Explicuimus, quibus officium susceptoris competere possit, superest explicandum, an vnus tantùm, vel plures futuri sint, & qualiter se gerere debeant, vt veri patrini constituantur. Circa primum de numero susceptorum stat decisio *Iginij cap. in cathecismo, & Leonis 1. cap. non plures de consecrat. dist. 4.* ne plures, quam vnus susceptor sit. Id ipsum confirmauit *Metense concilium sub Stephano 6. can. 5.* dicens: Infantem nequaquam duo, vel plures, sed vnus à fonte baptismatis suscipiat, quia in huiusmodi secta diabolo datur locus, & tanti ministerij reuerentia vilescit. Nam vnus Deus vnum baptisma, vnus qui à fonte suscipit debet esse pater, vel mater infantis. Postea successu temporis plures adhibiti fuerunt, vt colligitur *ex cap. quamuis de cognat. spirituali in 6.* sed concilium *Maguntinum sub Paulo 5. & nouissimè Trident. sess. 14. cap. 2.* iuxta pristina instituta statuerunt, vt vnus tantum siue vir, siue fæmina designetur, & ad summum duo, vir & fæmina, qui baptizatum de baptismo suscipiant, præcipiturque Parocho sub pœna ab ordinario infligenda, ne ad conferendum baptismum accedat, quin prius diligenter sciscitetur ab iis, ad quos spectat, patrinorum designatio (qui sunt parentes baptizandi) vel Parochus in eorum defectu, quem, vel quos elegerint, vt baptizatum de sacro fonte suscipiant, & eum, vel eos tantum ad suscipiendum admittat, & in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excusari valeant. Quod si alij vltra designatos baptizatum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contrahunt. Sic concilium. Ex quibus verbis manifestè constat nec posse parentes plures fæminas, aut plures viros in patrinos designare, nec Parochum eos admittere, sed necessariò designandus est, & admittendus vnus tantum vir, aut fæmina, vel ad summum duo vir, & fæmina. Quod si secus actum fuerit, credo graue esse peccatum, eo quod saltem sub opinione multiplicentur cognationes spirituales, & matrimonij impedimenta, & susceptorū incertitudo, quæ summoperè concilium vitare intendit. Neque obstat iure antiquo spectato solum culpam venialem esse plures patrinos admittere, vt pluribus firmat *Sanch. lib. 7. de matr. disp. 57. n. 1.* vt inde inferas Trident. renouans supradictam prohibitionem solum culpam venialem inducere. Nam illam prohibitionem renouat grauiori præcepto, vt satis colligitur ex eo quod Parochum admittentem plures puniendum Ordinario subiiciat, quod ob leuem culpam non præciperet. Et ita esse peccatum mortale sustinet vt probabilius *Egid. de Coninch. q. 67. art. 7. in fine. Barbosa plures referens. 2. p. de potest. Episc. alleg. 56. n. 44. Basil. Ponce de matr. lib. 7. cap. 39. n. 12.* tametsi contrarium censeat *Sanch. lib. 7. de matr. disp. 57. n. 7.* cum *Ludou. Lopez 2. p. instruct. cap. 51. col. 4.*

2. Episcopus autem nequit dispensare aduersus dictam constitutionem. Nam esto in Conciliari, & Pontificia lege aliquando dispensare possit; id tamen est vrgente necessitate, & quando ad ipsum Pontificem non patet aditus. At nulla excogitari potest necessitas, imo nec conuenientia, vt plures fæminæ, vel plures viri designentur, cùm potius expediat vnicum tantum esse patrinum. Ergo nullus est casus, in quo Episcopus aduersus dictum Trident. decretum dispensare possit. Et ita docet *Sanch. lib. 7. de matr. disp. 57.*

disp.57. n.7. Rebello de obligat. iustit.2. p.in append. ad lib.4. n.89. Barbosa aliis relatis.2. p.de potest. Episc.alleg.30.n.41.

3. Quoad secundum qualiter se gerere debeat patrinus, vt verè, & propriè talis sit, spiritualemque cognationem contrahat? decidendum est ex pluribus textibus *30.q.1.3. & 4. & cap. veniens de cognat. spirituali,& cap.fin.eodem tit.in 6.& specialiter ex Trident.sess.24 c.2.de reformat.* Ex quibus cõstat nõ sufficere assistentiam,sed necessarium esse, vt patrinus de manu baptizantis baptizatum, & vestibus indutum immediatè suscipiat, vel illum teneat, cum baptizetur, quia textus hoc munus declarantes, & cognationem spiritualem statuentes iis verbis vtuntur, *tenet,suscipit,leuat,tāgit.* Quas actiones optimè exercere potest patrinus circa baptizatum vestibus indutum, vt pluribus firmat *Sanch.lib.7. de matrim. disp.56. n.6. Basil.Ponce,lib.7.de matrim.impediment.cap.39 n.9.* Dixi debere immediatè tangere,seu tenere baptizatum, cum baptizatur,vel de manu baptizantis immediatè suscipere. Vnde si de manu alterius leuantis suscipit,patrinus non est, nec cognationem spiritualem contrahit, quia non leuat de sacro fonte,sed leuatum ab alio suscipit,sic testantur,& decisum referunt pro Episcopatu Abulensi à sacra Congregatione *Sanch. lib.7. de matr. disp.56. n.3. Basil. Ponce, lib.7. de matr. cap.39.n.9.*

4. Secundo debet esse hæc tentio, seu susceptio formalis, id est animo, & intentione obeundi hoc munus susceptoris ab Ecclesia præscriptum. Quare si solum gratia commoditatis, ne baptizatus humi sit, vel vt patrinum senem iuuet, vel ob aliam causam baptizatum sustineat, patrinus non est, nec cognationem contrahit, vt aliis relatis probat *Sanch. disp.58.n.4. & 5.Basil. Ponce dicto cap.39. n.9.* Dictam tamen cognationem nullatenus impedire poterit patrinus, ex eo quod noluerit eam contrahere,si tamen intentionem habeat patrini munus exercendi, quia hæc cognatio officio patrini annexa est iure Ecclesiastico,cuius efficaciam patrinus impedire non potest, vt pluribus firmat *Sanch. lib.7, de matr. disp.58. num.4.*

5. Solum est dubium, an si per errorem leues filium Petri, cum tamen sit filius Ioannis, sis verus patrinus filij Ioannis, & cum ipso contrahas spiritualem cognationem? Negat *Sanch. lib. 7. de matr, disp.58.n.7.cum Abbate, Alexand.de Nero cap.2.de cognat.sprit.& aliis* ducitur ex dicto *cap.2.* vbi deciditur coniugem, quæ per ignorantiam leuauit filium mariti non arceri à debiti petitione.Ergo error impedit cognationem spiritualem, & consequenter munus patrini. Neque obstat baptizantem per errorem filium Pauli, qui erat Ioannis filius verum baptismum conficere, veramque cognationem spiritualem contrahere cum filio Ioannis, eiúsque patre,quia ministrans baptismum obligatus est intentionem habere conferendi Sacramentum præsenti, quicumque sit, ad quam tamen intentionem habendam non videtur obligatus patrinus,cum eligatur ad personam determinatam, pro qua docenda obligationem suscipit. Nihilominus verius censeo supradictum errorem non impedire officium patrini, neque cognationem spiritualem ex eo consurgentem. Sic docent plures relati à *Sanch. lib.7, de matr. dicta disp.58. n.6. Basil. Ponce lib.7, de matr. cap.39. n.9.* Moueor, quia leuans filium de sacro fonte videtur obligatus intentionem habere leuandi præsentem quicumque sit,sicuti obligatur baptizans baptizare præsentem quicumque sit. Ne baptismo illa sacra, & solemnis cæremonia deficiat.Quod vero mulier per errorem leuans mariti filium non impediatur à debiti petitione non probat verum susceptoris officium non gessisse, sed solùm probat ex iuris dispositione impedimentum petendi debitum illi sublatum esse, & merito, quia hoc impedimentum cum adueniat matrimonio contracto, non decebat contrahi absque culpa. Quæ ratio nullatenus procedit in leuante per errorem filium Petri, qui est Ioannis. Vnde & verus patrinus est,veramque cognationem spiritualem impedientem matrimonium contrahit. Adde exceptionem *dicti cap.2.* firmare regulam in casibus aliis non exceptis.

6. Tertio requirunt plures, quorum meminit *Sanch.lib.7.de matr. disp.56. à. n.7.* præter dictam tentionem seu susceptionem, vt patrinus verbis, vel saltem signis pro baptizato in cathecismo respondeat, eo quod videatur ad hoc munus assumi. Sed contrarium omnino tenendum est cum eodem *Sanch. dicta disp.56.n.10.* quia textus cognationem spiritualem inducentes solius tentionis, vel susceptionis meminerunt. Adde responsionem illam pro paruulo non ad baptismum, sed ad cathecismum pertinere, baptismus enim sine vlla interrogatione, vel responsione conficitur. Quocirca cum pro cathecismo,& baptismo idem patrinus est (quod non erat necessarium) ex solo baptismo impedimentum cognationis oritur, non ex cathecismo.

7. Quarto requiritur, vt patrinus designatus sit à parentibus, seu ab illis,qui curam baptizati gerunt. Quod si illi non designauerint,designetur ab eo,qui Sacramentum ministrat,quia ipsi incumbit, ne baptismus absque solemnitate ab Ecclesia præscripta celebretur,ac proinde absque patrino.

8. Sed an huiusmodi designatio ita sit necessaria,vt ea deficiente leuans baptizatum de sacro fonte verus patrinus non sit, nec cognationem spiritualem contrahat? non constat inter doctores. Affirmant *Gallego,Vega,Eman.Sayro,& alij,*quos referunt,& sequuntur *Sanch.lib.7.de matr.disp.57.n.12.Gutierr. lib.de matr.cap.100.num.7.* Mouentur quia *Trident.sess.24.cap.2. de reformat.matrim.* impedimentum cognationis spiritualis, & consequenter munus patrini sustulit ab omnibus illis, qui designati non fuerint, vt colligitur ex illis verbis: Quod si alii præter designatos teneant,aut suscipiant, non contrahant cognationem. Deinde si cum nullus est designatus, & plures simul concurrerent ad leuandum baptizatum de sacro fonte, omnes essent patrini, cognationemque spiritualem contraherent, quia nulla est maior ratio de vno, quam de alio.Hoc autem aduersatur fini,& intentioni Tridentini volentis restringere impedimentum cognationis spiritualis iure antiquo inductum. Ergo credendum est designationem necessariam esse.Addit vero *Suar. q.67. art.8.* non quamlibet designationem sufficientem esse, sed necessariò requiri designationem Trident.conformem,scilicet vnius tantum viri, vel fœminæ,vel ad summum duorum viri,& fœminæ. Vnde si plures viri, vel plures fœminæ in patrinos designentur, sicque à Parocho admittantur,existimat neminem illorum esse patrinum, veramque cognationem spiritualem contrahere, quia non sunt designati, qualiter Trident. statuit.Trident. namque exclusit à patrini munere, cognationisque impedimento omnes illos, qui baptizatum vltra designatos tetigerint,vltra designatos inquam legitime.

9. Nihilominus probabilius existimo designationem parentum, seu tutorum baptizati necessariam non esse, vt verus patrinus sis, veramque cognationem spiritualem contrahas. Et imprimis necessaria non est,quando vnus tantum assumitur,qui tamen à parentibus baptizati designatus non sit. Contingere enim potest parentes baptizandi Petrum in patrinum designare,Parochum vero eo illegitimè repulso

te in patrinum admittere, tunc eo casu verus patrinus es, veramque cognationem spiritualem contrahis, vt rectè docuit *Ludouic. Vega. 2. p. casuum conscient. casu 4. vers. alterum. Henrriq. lib. 12. de matr. cap. 11. n. 3.* Quia nullus est textus eam susceptionem irritam reddens; neque credendum est Ecclesiam velle eo casu baptismum sine fideiussore celebrari. Deinde si nullus est à parentibus, vel Parocho designatus, vel ex malitia, vel ex ignorantia, tu vero munus susceptoris obeas, quis negare poterit te verum esse patrinum, siquidem intentioni Ecclesiæ te conformas. Neque præsumi potest voluisse Concilium baptismum solemniter celebrari sine patrino. Ob quam causam existimo cùm nullus est à parentibus designatus, & plures simul baptizatum suscipiunt omnes patrinos esse, veramque cognationem spiritualem contrahere: quia ex duobus malis minus est eligendum. Etenim cum eo casu vnum de duobus debeat contingere, vel baptismum solemnem celebratum esse absque patrino, vel omnes suscipientes patrinos esse, fatendum est Ecclesiam velle hoc secundum, ne baptismus solemnis contra consuetudinem à tempore Apostolorum probatam de patrino adhibendo celebretur, præcipuè cùm hæc intentio conformis sit antiquis sacrorum canonum institutis. *Cap. non plures de consecrat. dist. 4. & cap. fin. de cognat. spirituali in 6.* à quorum decisione recedendum non est, nisi nouis statutis derogatum sit. *Leg. præcipimus. Cod. de appellationib.* Sed nouo Trident. decreto derogatum non est quoad hanc partem *textus in cap. fin. de cognat. Spirituali.* siquidem Concilium solum à patrini munere, cognationisque spiritualis impedimento exclusit eos, qui vltra designatos baptizatum tetigerint, supponens manifestè designatos tangere, & veram cognationem spiritualem contrahere. De illis verò, qui baptizatum tangerent nullis designatis tangentibus Concilium nihil expressit. Ergo de illis iudicium est ferendum iuxta antiquorum canonum instituta, ac proinde affirmandum veros patrinos esse, veramque spiritualem cognationem contrahere. Et ita sustinent *Nauarr. sum. cap. 22. n. 39. Iacob. de Graffis. 1. p. lib. 2. cap. 85. num. 4. Henrriq. lib. 12. cap. 11. n. 3. Egid. de Coninch. de Sacram. t. 2. disp. 32. num. 37. Rebello de obligat. iustit. 2. p. lib. 3. q. 6. num. 5. & in append. ad lib. 4. n. 95. Basil. Ponce. lib. 7. de matr. cap. 39. n. 11. Paul. Laym. lib. 5. tract. 2. cap. 9. n. 4. Barbosa. 2. p. de potest. Episc. alleg. 30. num. 11.* plures referens, testaturque ipse cum *Rebello, Basilio*, & aliis sic à sacra Congregatione decisum esse.

10. Neque obstat voluisse Trident. impedimentum cognationis spiritualis restringere, vt inde inferas, cum plures nullis designatis simul concurrunt, non contrahere cognationis impedimentum. Quia in hac parte nullam huius impedimenti restrictionem irritatiuam fecit, sed tantum prohibitiuam, prohibendo, ne plures, quam vnus, vel ad summum duo vir, & fæmina designentur, restrictionem vero irritatiuam fecit quoad eos tantùm, qui non designati baptizatum tetigerint, designatis tangentibus. Insuperque ipsum impedimentum restrinxit, ne vltra patrinum cum baptizato, eiusque patre, & matre, & vltra baptizantem, & baptizatum, eiusque patrem, & matrem, procederet omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis.

11. Ex quibus manifestè constat aduersus *Suar. dicta q. 67. art. 8.* cum plures viri, vel fæminæ à parentibus in patrinos designantur, nec à Parocho repelluntur omnes esse patrinos, cognationisque impedimentum contrahere, si simul baptizatum de sacro fonte leuent. Quia Trident. à munere patrini, & cognationis impedimento solum exclusit eos, qui vltra designatos tetigerint, neque addidit (cum facilè posset) vltra legitimè designatos, imo esto sic intelligendum esset, non inde infertur plures illegitimè designatos nullis legitimè designatis tangentes exclusos esse. Non enim sunt exclusi, nisi casu quo vltra legitimè designatos tangentes, ipsi illegitimè designati tangerent. *Sic docent Nauarr. sum. cap. 22. n. 39. Sanch.* plures referens. *lib. 7. de matr. disp. 57. n. 13. & 14. Egid. de Coninch. disp. 32. n. 37. Basil. lib. 7. cap. 39. n. 12. Rebellus de obligat. iustit. lib. 3. q. 6. n. 6. & in append. ad lib. 4. sect. 4. num. 96.* adducitque sacræ Congregationis decisionem. Notanter dixi plures esse patrinos, contraheréque cognationis impedimentum, si simul concurrant ad leuandum puerum de sacro fonte. Nam si successiuè vnum post alium suscipiat, credo probabilius secundum eiusdem sexus patrinum non esse, nec cognationem spiritualem contrahere, quia munus patrini ab Ecclesia pro baptismo solemni præscriptum prioris susceptione completum est. Vnde posterioris susceptio ad patrini munus illegitima est, quippe est ab Ecclesia repulsa. Sic *Suar. q. 67. art. 8. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 57. n. 14.*

12. Quinto requiritur baptismum esse solemnem, aliàs verus patrinus non es, nec cognationem spiritualem contrahis, quia hæc patrini designatio cæremonia est ab Ecclesia instituta non pro quocumque baptismo, sed pro solemni, vt eius solemnitatem iuuet, sicuti colligitur tum ex vsu Ecclesiæ nullum patrinum in priuato baptismo expostulante. Tum ex *Trident. sess. 24. c. 2. de reformat.* præcipiente Parocho, vt diligenter antequam ad baptizandum accedat inquirat ab iis ad quos spectat, qué, vel quo elegerint, vt baptizatum de sacro fonte suscipiant, & eum, vel eos tantùm ad suscipiendum admittat, & in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contrahant. Quæ in baptismo priuato qui sæpè à laycis, & à fœminis ministratur, non contingunt. Ergo munus patrini, & impedimentum ex eo prouenienś solum in baptismo solemni locum habet. Atque ita docent *Sotus in 4. dist. 42. q. 1. art. 2. Sanch.* aliis relatis *disp. 62. n. 14. Gaspar Hurtado. disp. 18. de matr. difficult. 6.* Quod verum est, vt benè dicit Sanch. & Hurtado, tametsi susceptor in baptismo priuato vellet munus patrini exercere, quia adhuc non exercebit illud, qualiter ab Ecclesia præscribitur ad cognotionem spiritualem contrahendam. Non enim in susceptoris voluntate constitutum est extra baptismum solemnem solemni ritu suscipere baptizantem, quia id est impossibile. At munus patrini, ex quo obligatio docendi filium baptizatum, & impedimentum cognationis oritur, susceptioni solemni, non priuatæ, id est non in priuato baptismo, sed solemni factæ nititur.

13. Sed obiicies iura statuentia impedimentum cognationis spiritualis æque de baptismo solemni, ac priuato loquuntur, vt constat ex *cap. 1. & fin. de cognat. spirit. in 6.* Etenim baptizatus priuatim æquè indiget instructore, ac baptizatus solemniter. Deinde baptizans priuatim cognationem spiritualem contrahit cum baptizato, eiúsque patre, & matre. Ergo similiter contrahere poterit susceptor in eo baptismo. Ob has rationes hanc sententiam defendunt *Nauarr. sum. cap. 22. n. 40. Egid. de Coninch. disp. 32. de matr. n. 59. Basil. Ponce, lib. 7. cap. 40. n. 5.* Sed hæc non vrgent, vt recedamus à communi sententia. Nam esto iura æquè de baptizante, ac de suscipiente loquantur quoad impedimentum cognationis, intelligi debent, singula singulis tribuendo, de baptizante, quoties fuerit baptismus, quia baptismus solemnis, & priuatus formaliter, & in seipsis non differunt, sed in cæremoniis extrinsecis, & accidentalibus, ideoque baptizans sine baptizet

baptizet ſolemniter, ſiue priuatim cognationem ſpiritualem contrahit. At ſuſceptor ſolemnis, & priuatus familiter differunt, quia eſſe ſuſceptorem habetur ex Eccleſiæ inſtitutione, quæ de ſuſceptore priuato vix vnquam contingente mentionem non fecit, ſed ſolum de ſuſceptore ſolemni, ſeu pro baptiſmo ſolemniter facto.

14. Sexto requiritur, vt ſuſceptor nomine proprio munus ſuſceptoris obeat. Quocirca ſi nomine alieno baptizatum leuaret de ſacro fonte, nequaquam patrinus eſſet, qualiter ab Eccleſia præſcribitur. Tum quia caret animo, & voluntate ſe in patrinum conſtituendi, qui animus, & voluntas ad hoc munus ſuſcipiendum omnino neceſſarius eſt. Tum quia non vult ex illo munere obligationem ſubire baptizatum inſtruendi, ſed omnem eam obligationem in deſignantem refundere intendit. Tum quia ipſe non eſt in patrinum deſignatus, ſed qui eum in procuratorem conſtituit. Neque obſtat baptizantem ex licentia, & commiſſione alterius cognationem ſpiritualem contrahere, quia hic verè baptizat nomine proprio tanquam verus Christi miniſter iuriſdictione ab alio accepta. Sic pluribus firmat *Sanch.* aduerſus *Tolet. Ludouic. Lopez. Man. Petrum de Ledeſm. & alios. lib. 7. de matr. diſp. 59. n. 12. Egid. de matr. diff. 32. n. 4. Baſil. Ponce lib. 7. de matr. cap. 39. num.* 10. *Gaſpar Hurtado diſp.* 18. *de matr. difficult. 5. num.* 18. *Barboſa de poteſt. Epiſc. 2. p. alleg.* 30. *n.* 50.

15. Septimo plures doctores requirunt, vt per ſe ipſum baptizatum leuet de ſacro fonte. Vnde ſi medio procuratore hanc exerceat actionem, affirmant verum patrinum non eſſe. Mouentur, quia textus de hoc munere loquentes actionem denotant perſonalem, qualis eſt tangere, ſuſcipere, tenere, vt colligitur expreſſe *ex cap. de his* 30. *q.* 1. ibi. de his, qui filiaſtros ſuos ad confirmationem coram Epiſcopo tenent, id eſt qui filios vxoris ſuæ, dum chriſmantur, ſuper ſe ſuſtinent. Et ex *cap. ad limina eadem cauſa, & quæſt.* ibi propriis manibus retinendo ſuſcepit. Secundo quia cognatio naturalis non conſurgit abſque perſonali parentum actione. Ergo neque cognatio ſpiritualis conſurgere debet abſque perſonali actione ſpiritualium parentum, ſiquidem cognatio ſpiritualis, & carnalis æquantur *in cap. debitum de baptiſmo.* Tertio cognatio legalis contrahi non poteſt adoptando per procuratorem. *Leg. poſt mortem.* 25. *§. neque adoptare ff. De adoptionib.* Sed ſpiritualis cognatio legalem imitatur. Ergo. Quarto impedimenta matrimonij inducenda non ſunt abſque expreſſo textu, & ratione. At nullus eſt textus ſignificans cognationem ſpiritualem matrimonium impedientem contrahi poſſe per procuratorem, imo contrarium relati textus ſignificant. Ergo contrahi non poteſt. Quinto conſtituens procuratorem, vt nomine ipſius baptizet, nullatenus ſpiritualem cognationem contrahit, ergo neque conſtituens procuratorem ad ſuſcipiendum, cum eadem in vtroque caſu videatur eſſe ratio. Et ideo hanc ſententiam ſuſtinent *Couarub.* 4. *decretal.* 2. *p. cap.* 6. *§.* 4. *num.* 6. *Henriq. lib.* 12. *de matr. cap.* 11. *num. vlt. & alij innumeri, quos refert, & ſequitur Hom. Sanch. lib.* 7. *de matr. diſp.* 59. *n.* 4.

16. Nihilominus verius cenſeo medio procuratore te patrinum eſſe, veramque cognationem ſpiritualem matrimonium impedientem contrahere poſſe. Sic docent plures relati à *Sanch. dicta diſp.* 59. *n.* 2. *Baſil. Ponce, lib.* 7. *de matr. cap.* 39. *n.* 10. *Egid. de Coninb. diſp.* 31. *de matr. n.* 4. *Rebellus* 2. *p. lib.* 3. *de obligat. iuſtit. q.* 6. *& in append. ad lib.* 4. *num.* 75. *&* 96. *Barboſa.* 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 30. *n.* 50. & alij apud ipſos. Moueor præcipuè authoritate ſacræ Congregationis ſæpè decidentis hanc partem Teſte *Nauarr. lib.* 5. *conſil in fine.* 2. *edit. Rebello. num.* 95. *Franc. Leone in theſaur. fori Eccleſiaſt.* 2. *p. cap.* 9. *num.* 63. & aliis. Item authoritate ſacræ Rotæ ſic cenſentis, ſicuti referunt *Aloyſ. Ricius in praxi fori Eccleſiaſt. reſolut.* 630. *in* 2. *edit. Veral. deciſ.* 147. *num.* 3. *Galet. in Margarita caſuum conſcientiæ verbo cognatio.* At credendum non eſt ſacram Congregationem & Romanam Rotam in re tam graui errare, & impedimenta conſtituere, vbi nullum eſt impedimentum. Ergo aſſerendum eſt medio procuratore & officium patrini, & impedimentum cognationis contrahi poſſe. Ratio autem, qua ſacra Rota, & Romana Congregatio moueri potuerunt hæc videtur eſſe. Quia iure firmatum eſt quemlibet medio procuratore præſtare poſſe, quæ poteſt per ſe ipſum, cum aliàs prohibitus non eſt. *leg.* 1. *§. Rurſus ff. de Procuratorib. & reg. poteſt. quis de Regul. Iuris in* 6. At nullibi eſt prohibitum ſignare procuratorem ad patrini munus exercendum, vt conſtabit diſſoluendo fundamenta oppoſitæ ſententiæ. Ergo. Deinde moueri potuerunt ex vſu, & conſuetudine ſignandi procuratorem ad munus hoc exercendum, præcipuè in baptiſmo principum. Vt aliis relatis teſtatur *Sanch. lib.* 7. *dicta diſp.* 59. *n.* 6. Qui vſus ſuſtinendus non eſſet, ſi medio procuratore patrinus eſſe non poſſet. Quia eſſet vſus celebrandi baptiſmum ſine patrino. Qui vſus nullatenus eſt ab Eccleſia permiſſus, ſed potius contrarius vſus præceptus.

17. Neque fundamenta oppoſitæ ſententiæ vrgent. Ad primum nego tangere, tenere, ſuſcipere, leuare, neceſſario perſonalem actionem indicare, eſto id frequenter contingat. Et ad probationem reſpondeo, *textum in cap. de his, & cap. ad limina* exprimere quid factum fuerit, non tamen legem ferre aliter fieri non poſſe. Ad 2. concedo cognationem naturalem contrahi actione perſonali parentis, & non aliter, quia fundatur in phyſica, & naturali generatione, quæ alteri non poteſt committi. At tentio, & ſuſceptio baptizati actiones ſunt, quæ alteri committi poſſunt, & medio commiſſario præſtari, vt etiam ipſemet Sanch. fatetur. Vnde mirum non eſt cognationem naturalem indigere neceſſario perſonali actione parentum, ſecus vero cognationem ſpiritualem. Neque *textus in cap. debitum de baptiſmo* his contrarius eſt. Solùm enim æquat generationem ſpiritualem naturali in diſtinctione generantis, & geniti, probatque neminem ſe ipſum ſpiritualiter generare poſſe, ſicuti non poteſt carnaliter. Ad 3. concedo neminem adoptare poſſe per procuratorem, quia ſic legibus ſtatutū eſt: at nullibi ſtatutū eſt ſuſceptorem baptiſmi medio procuratore conſtitui non poſſe. Ergo ex cognatione legali ad ſpiritualem argumentum in hac parte fieri non poteſt. Neque obſtat cognationem ſpiritualem imitari legalem, quia non imitatur in omnibus, aliàs non poſſet eſſe cognatio ſpiritualis, niſi ſuſcipiens longe maior eſſet, quam ſuſceptus, ſicuti non eſt cognatio legalis, niſi adoptans maior ſit adoptato, ita vt illum generare poſſit. *§. minorem natu. inſtit. de adoptionib.* Ad 4. concedo impedimenta matrimonium impedientia conſtitui non poſſe abſque manifeſto textu & ratione, nego tamen nullum eſſe textum quo probetur impedimentum cognationis ſpiritualis per procuratorem contrahi poſſe. Nam eo ipſo, quo ſuſceptio baptizati non prohibeatur per procuratorem fieri, deciſum eſt impedimentum annexum ſuſceptioni contrahi medio procuratore poſſe. ex *reg. qui poteſt. de Reg. Iuris in* 6. Ad 5. admitto conſtituentem procuratorem, vt nomine ſuo baptizet, non ipſum, ſed baptizantem, contrahere cognationem, quia in baptiſmo conſtitui procurator non poteſt. Nequit enim nomine alterius à Chriſto concedi.

De

PVNCTVM XII.

De ritibus, & cæremoniis in baptismo solemni seruandis.

1 *Qui de his latè agant.*
2 *Qua de causa plures in administratione baptismi, quam alterius sacramenti ritus assignentur.*
3 *Designatio patrini, & consecratio baptismalis fontis prærequiruntur.*
4 *Tertiò prærequiritur petitio baptismi, & qualiter.*
5 *Quartò trina exsufflatio in faciem baptizandi.*
6 *Quintò signatio crucis in fronte.*
7 *Sextò impositio manus super baptizandum.*
8 *Septimò exorcismus.*
9 *Octauo impositio salis ori cathecumeni.*
10 *Nonò iterum Sacerdos imponit manum, & signat baptizandum.*
11 *Decimò imposita manu iterum benedicit.*
12 *Vndecimò abrenuntiatio cathecumeni.*
13 *Duodecimò inunctio pectoris, & scapularum.*
14 *Decimò tertiò professio fidei.*
15 *Quo tempore baptismus ministrandus sit.*
16 *Quo loco, & quomodo.*
17 *Chrismate vngitur caput baptizati.*
18 *Vestis candida qualis sit vsus.*
19 *Datur cereus accensus.*
20 *Aliæ cæremoniæ antiquæ cessarunt.*
21 *Ab his cæremoniis postmodum adhibendis non excusatur ob baptismum prius in necessitate receptum.*
22 *Quid de baptismo ab hæreticis facto.*
23 *Baptismo inualidè ministrato solemniter. Negant plures cæremonias esse repetendas.*
24 *Probabilius est oppositum.*
25 *Fit satis oppositis rationibus.*

1. QVa breuitate potuero explicabo cæremonia, & ritus tum antiquitus, tum in præsenti in administratione baptismi obseruatos, latior illorum explicatio petenda est præter antiquos patres à *D. Thom. q. 71. art. 1. 2. & 3.* eiusque expositoribus præcipuè *Valen. disp. 4. q. 1. pun. 4. Vasq. disp. 166. per totam. Suar. disp. 30. sect. 1. & 2. Item à Bellarm. lib. de baptismo cap. 24. & 25. Henriq. lib. 2. cap. 18. & 15. Reginald. lib. 27. cap. 5. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 8.* & aliis Neothericis.

2. Ecclesia, vt constat ex rituali Romano plures cæremonias, & ritus, instituit obseruandos in baptismi administratione potius quam in administratione aliorum sacramentorum ob eius ornatum, & splendorem. Tum quia erat reliquorum sacramentorum ianua. Tum quia materia vulgari, & communi constabat, ob idque rudibus hominibus contemptui expositus. Tum quia speciales effectus operabatur, quos oportebat tum verbis, tum rebus significari. Hi ritus (vt ex relatis doctoribus constat) alij antecedunt baptismum, alij comitantur, alij subsequuntur.

3. Tredecim ritus, & cæremoniæ baptismum antecedentes olim in Ecclesia obseruati modò ex parte obseruantur. Primus ritus enumerari potest designatio patrini, de quo satis pun. præcedenti dictum est. Secundus consecratio aquæ baptismalis cum trina infusione chrismatis in modum crucis, cuius meminit *Dionis. cap. 2. Ecclesiast. Hierarch. pun. 2. Ambros. lib. 1. de sacram. cap. 5. Raban. rebus cap. deinde de consecrat. dist. 4.* Vnde peccatum mortale est extra necessitatem aqua non benedicta baptismum ministrare: sic tradit relato Didaco Nunez *Bonac. disp. 2. q. 2. p. 7. num. 19.*

4. Tertius est baptismi petitio, etenim baptizandus nomen suum pastoribus Ecclesiæ olim dabat, quo indicabat & baptismum petere, & nouo nomine se insigniri velle, cuius cæremoniæ meminit *Clemens epist. 3.* Accedat (inquit) qui baptismum vult ad Sacerdotem, & nomen suum det. *Et Cyrillus Hierosolimit. cathecesi 1.* intrasti eo loco dignus habitus, nomen tuum scriptum est. *August.* sæpè huius ritus mentionem fecit, præcipuè *lib. de fide, & operib. cap. 6. & lib. de cura pro mortuis agenda cap. 12. & lib. 9. confessor. cap. 6. & Concilium Carthaginen. 4. cap. 85. relatum in cap. baptizandi de consecrat. dist. 4.* Qua cæremonia ab adultis facta baptizandi competentes vocabantur, quia simul cum aliis erant petentes baptismum. Antiquitus enim tria genera cathecumenorum distinguebantur, vt colligitur ex August. loco allegato. Primum erat illorum, qui exhortationes ad fidem audiebant, ideoque auditores, seu audientes vocabantur, de quibus loquitur *Cyprian. epist. 17. aliàs 13. lib. 3. Tertulian. lib. de pœnitent. cap. 6. & Isidor. lib. 2. de Ecclesiast. offic. cap. 21.* Seundum erat illorum, qui exhortationibus assentientes baptismum petebant, ideoque petentes appellabantur, quorum meminit *Isidor. dicto cap. 21. Hyeronim. in epist. ad Pamachium. quæ est 61. in ordine. Pacianus serm. de baptismo. August. serm. 116. de tempore. & lib. de fide, & operib. cap. 6. & lib. 9. confess. cap. 6. & Dionis. lib. 2. de Ecclesiast. Hierarchia, & alij patres.* Simul autem ac baptismum petebant, nomen suum dabant scribendum, vt expressius de voluntatè baptismi suscipiendi Pastoribus Ecclesiæ constaret *iuxta textum legum Ecclesiasticarum 2. q. 1.* Nomen autem, quod ab iis petentibus baptismum dabatur, erat nomen, quo post susceptum baptismum appellari volebant. Quod regulariter erat nouum distinctum ab eo, quo dum erant gentiles vtebantur, vt sic nomen cum noua professione conueniret. Facta petitione baptismi, & nomine dato instruebatur à Pastoribus Ecclesiæ, tum in rebus fidei, tum in iis, quæ ad mores pertinent, iuxta illud Math. vlt. vbiuis reperit Christus gentes baptizandas docendas esse primo de rebus ad fidem pertinentibus. Secundo de præceptis seruandis. Ex his autem, qui benè erant instructi eligebantur à pastoribus Ecclesiæ baptizandi vtpote iam apti, & dispositi ad baptismum recipiendum, eaque de causa electi vocabantur, quod erat tertium genus, & præcipuum cathecumenorum, quorum meminit *Leo magnus epist. 4. cap. 5. & 6.* Sed antè hanc electionem septies examinabantur cathecumeni, an rectè in fide, & præceptis obseruandis essent instructi. Quod examen præcedentibus ieiuniis, & variis cæremoniis fiebat, vt colligitur ex *Leone magno epist. 4. cap. 6 in fine. Ruperto. lib. 4. de offic. Ecclesiast. cap. 18. August. lib. de fide, & operib. cap. 9. Tertulian. lib. de baptismo cap. 20.* Huius cæremoniæ vsus tam pro baptismo adultorum, quam paruulorum ex parte ab Ecclesia retinetur: cum enim baptizandus adultus est instruitur in doctrina Christiana, & cum plenè, & perfectè constat instructum esse, ad Ecclesiam accedit baptismum suscepturus, & stans in foribus Ecclesiæ interrogatur à ministro, quo nomine insigniri velit, respondetque ipse, si adultus est, sin minus respondet loco ipsius patrinus: Petri, vel Ioannis nomine vocari volo.

5. Quo facto succedit quartus ritus, qui est trina exsufflatio in faciem baptizandi in modum crucis ad abigendos dæmones, ne baptismum impediant, neue suis tentationibus vexent baptizandum, & à gratia per baptismum recipienda faciant deficere.

Meminit huius cæremoniæ *August. de Ecclesiast. dignitat. cap.*31. dicens. Ex sufflationibus clericorum spiritum immundum abigi tam à paruulis, quàm ab adultis. Et *lib.6. contra Iulian. cap.*5. inquit: Ecclesia filios fidelium neque exorcizaret, neque exsufflaret, si non eos de potestate tenebrarum, & à principe mortis erueret. Consentit iis *Cælestin. Papa in epist. ad Episcop. Galliæ cap.*12. *& Raban. lib.*1. *de instit. clericor. c.*27. *relatus cap. postquam. de consecrat. dist.*4. exsufflatur inquit, ab eo sæua potestas, vt per pium Sacerdotis ministerium Spiritui sancto cedat fugiens spiritus malignus.

6. Quintus est signatio crucis in fronte, & in pectore baptizandi iuxta antiquissimum vsum ab August. relatum, *lib. de cathecizandis rudibus. cap.*20. Crucis, inquit, signo in fronte, hodiè tanquam in poste signandus est. Idem tradit *Ambros. lib. de his qui initiantur. cap.*4. & ante ipsum *Dionis. de Ecclesiast. Hierarch. cap.*2. *&* 5. Finis huius cæremoniæ, vt ex August. constat est ad significandum baptizato crucis virtute incolumitatem à dæmone esse habiturum; sicuti Israëlitæ, quorum postes erant sanguine Agni signati incolumitatem habuerunt ab Angelo percutiente. Eáque de causa dixit *Raban. lib.*1. *de instit. cleric. cap.*27. *& refertur cap. postea de consecrat. dist.*4. baptizandus signatur signaculo sanctæ crucis tam in fronte, quàm in corde, vt ab eo tempore ipse apostata diabolus in vase suo pristino suæ interruptionis cognoscens signaculum, iam sibi deinceps illud sciat esse alienum. Deinde signatur in fronte, & in pectore, vt intelligat non solùm interius in corde, sed exterius palàm, & manifestè crucem Domini Iesu Christi crediturus, & adoraturus sit.

7. Sextus, impositio manus super baptizandum recitata oratione in Romano Rituali præscripta, qua finita Sacerdos apprehendit baptizandi manum, & sic eum in Ecclesiam introducit. Antiquissimus fuit hic ritus, vt constat ex *Dionis. lib.*2. *de Ecclesiast. Hierarch. & Clement. Romano, lib.*7. *constit. cap.*40. *& ex concil. Carthaginen.*4. *c.*85. *& August. lib.*2. *de peccator. merit. & remiss. cap.*26. credique potest hanc cæremoniam desumptam fuisse ex facto Christi *Math.*19. & Apostolorum vsu relato in *cap.*8. 9. *&* 13. *actu Apostolorum.* Hæc cæremonia ad duplicem effectum significandum assumitur, primò ad impetrandam perseuerantem sanctificationem baptizando, ob quam causam dixit *August. dicto lib.*2. *de peccator. merit. cap.*26. Cathecumenos secundùm quemdam modum suum per signum Christi, & orationem, manusque impositionem sanctificari. Secundò per hanc manus impositionem orationi adiunctam præcluditur via dæmoni, ne semel expulsus ad baptizandum redeat. Sicuti dixit *D. Thom. q.*71. *art.*2. *in corp.*

8. Septimus, introductum in Ecclesia exorcizat Sacerdos sicuti etiam olim fiebat teste *Cyrillo Hyerosolimit. cathecesi,* 1. *Dionis. cap.*2. *de Ecclesiast. Hierar. Ambros. lib.*1. *de sacram. cap.*5. *Celestino Papa epist. ad Episcopos Galliæ, cap.*12. *& August. lib.*6. *contra Iulian. cap.*5. *& lib.*1. *de peccator. merit. & remiss. cap.*34. *& alibi sæpè.* Fit autem hæc cæremonia ad arcendam virtutem dæmonis, eiúsque fugandam incursionem, sicuti deciditur *cap. sicut nostis de consecrat. dist.*4. Est enim exorcismus quædam immundi Spiritus increpatio, quam ipse, vtpote superbus sustinere recusat.

9. Octauus. Imponit Sacerdos ori cathecumeni salem prius à se benedictum in signum cælestis sapientiæ, quam recepto baptismo gustare debet. Quo sapientiæ sale conditus fætore careat iniquitatis, & à vermibus peccatorum vltra ne putrefiat, vt dixit *Raban. de instit. cleric. lib.*1. *cap.*27. *& refertur cap. ex hinc de consecrat. dist.*4. Vsus huius cæremoniæ antiquissimus fuit, vt colligitur ex *concilio Carthaginen.*3. *cap.*5. *& ex Beda relato in cap. sal cælestis de consecrat. dist.*4. & ex *Petro Damiano epist.*15. *cap.*20. *Isidoro lib.*2. *de Ecclesiast. offic. cap.*20.

10. Nonus. Iterum Sacerdos imponit manum, & signat cathecumeni frontem signo crucis, & exorcizat, quibus finitis illius aures, & nares saliua tangit, dicens. Epheta, quod est adaperire, quia prædicta cæremonia optat, vt aures baptizandi aperiantur ad sermonem, & eloquium Sacerdotis. Nares vero vt bonum odorem accipiant pietatis æternæ, sitque in eo fidei, & deuotionis plena fragantia, sicuti dixit *Ambros. lib.*1. *de sacram. cap.*1. *Raban. de institutionib. clericor. li.*1. *c.*27. *& refertur c. postea de consecrat. dist.*4.

11. Decimus. Imposita manu iterum benedicit Sacerdos baptizandum, vt sic aduersus diaboli insidias magis munitus existat.

11. Vndecimus. Abrenunciat cathecumenus, (si adultus est, sin minus loco ipsius electus patrinus) sathanæ, & operibus eius, & pompis. Sicuti tradidit *Clemens, lib.*7. *constitut. Apostolic. cap.*4. *&* 42. *Dionis.*2. *part. de cælesti Hierarch. cap.* 2 *Tertulian. lib.*2. *de spectaculis, cap.*1. *& lib. de corona militis, cap.*3. *Cyprian. Origen. Cyrill. Chrysost. Ambros. August. Hieronim. & alij patres, prout refert Vasq. dicta disp.*166. *cap.*3. *Suar. q.*71. *art.*1. Ex quibus patribus maximè ex Dionis. Cyrillo, Ambros. & Hyeronimo colligitur antiquitus hanc abrenuntiationem fieri à cathecumeno versus ad occidentem, & renuntiatione facta conuerti ad orientem, vt indicaretur baptizatum spreto dæmone tenebrarum patre, Christum, qui lux est, intueri debere.

13. Duodecimus. Inungit Sacerdos cathecumeni pectus, & scapulas oleo benedicto, cuius cæremoniæ meminit *Cyrill. Hyerosolimit. cathecesi* 2. *mystagog. Chrysost. in cap.*2. *epist. ad Colosens. hom.*6. *Basil. lib. de Spiritu sancto cap.*27. *Isidor. lib.*2. *de officiis Ecclesiastic. cap.*20. *Alcuin. in epist. ad Oduinum de baptismi caremon. in* 3. *t. bibliotheca sacra.* Finis, & significatio huius cæremoniæ, sicuti colligitur ex *Rabano lib.*1. *instit. clericor. cap.*27. *relato in cap. deinde de consecrat. dist.*4. est, vt sacrum baptisma cum fide acceptum custodiatur, vngitur enim illius pectus de oleo sanctificato cum inuocatione sanctæ Trinitatis, vt nullæ reliquiæ latentis inimici in eo resideant, sed in fide sanctæ Trinitatis mens eius confortetur. Vngitur & inter scapulas de eodẽ oleo, vt vndique muniatur, & ad bona opera facienda per Dei gratiam roboretur. *D. Thom. q.*66. *art.*10. *ad* 2. inquit baptizandus vngitur oleo sancto & in pectore, & in scapulis quasi athleta Dei, vt *Ambros. dixit lib.*1. *de sacram. cap.*2. *& lib.*3. *cap.*1. Sicut pugiles inungi consueuerunt. *Innocent. cap. vnico.* §. *quia vero de Sacra vnctione* dixit. Baptizandus in pectore inungitur, vt per sancti Spiritus donum abjiciat errorem, & ignorantiam, & fidem rectam suscipiat, quia iustus ex fide viuit. Inter scapulas autem inungitur, vt per Spiritus sancti gratiam excutiat negligentiam, & torporem, & bonam operationem exerceat, quia fides sine operibus mortua est, vt per fidei Sacramentum sit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercicium fortitudo laborum in scapulis.

14. Decimus tertius. Fidem interrogante Sacerdote cathecumenus profitetur, vel per se ipsum, si adultus est, vel per patrinum si sit paruulus, ideoque vocatur baptismus Sacramentum fidei, quia in eo primo fidem Christi solemniter profitemur. Huius professionis mentionem fecit *Clemens Romanus lib.*7. *constit. Apostolic. cap.*41. *Dionis. cap.*2. *de Ecclesiast. Hierarch. Hilarius in cap.*15. *Matthei super illa verba.*

Iesus

Iesus autem conuocatis. *Isidor. lib. 1. de officiis. cap. 26. Alcuin. lib. de diuinis offic. cap. 15. in 3.5. bibliotheca sacra. Hieron. in dialogo aduersus Luciferian. num. 24. August. lib. 8. confession. cap. 2. &* alij passim. Ratio huius cæremoniæ est, vt baptizandus, si adultus est, plenam fidei notitiam habeat, & Ecclesiæ constet. Si vero sit paruulus, patrinus agnoscat se obligatum esse ad instruendum infantem, cum opus fuerit, eaque de causa manum eius capiti imponat, & nomine ipsius symbolum, & orationem Dominicam recitat. Et insuper fit, vt omnibus constet tam paruulos, quam adultos obligatos esse ad fidem, & religionem Christianam conseruandam, neque obstare, quod aliena voluntate eam susceperint. Quod si petas qualiter prædicti ritus suos effectus operentur? Respondeo non infallibiliter, & ex diuina promissione, aliàs essent sacramenta, sed ex Ecclesiæ impetratione, & meritò vtpote gratissima Deo frequenter obtinet petita. Vide *Egid. de Coninch. q. 71. art. 3. dub. vnico.*

15. Cæremoniæ, seu ritus baptismum comitantes sunt. Tempus, locus, & modus ablutionis, prolationisque formæ. Quoad tempus. Esto olim fierent baptisma tantum in profesto Paschæ, & Pentecostes celebranda, vt tradit *D. Thom.* ab omnibus receptus. *q. 66. art. 10.* & constat ex *cap. baptizandi. cap. de cathecumenis. cap. duo tempora. cap. si qui. cap. non ratione. & aliis de consecrat. dist. 4.* Attamen iam quolibet tempore celebrari possunt. Si enim paruulus baptizandus est, quolibet die post natiuitatem baptizari potest. Si adultus cum primum in fide fuerit conuenienter instructus, vt benè ex *Gregor. Nazianzen. orat. 40. Basil. in exhortat. ad baptism.* notauit *Suar. quæst. 71. art. 1. disp. 30. sect. 2.* in prima circonstantia.

16. Quoad locum. Tempore nascentis Ecclesiæ nullus erat determinatus, sed in fluminibus, fontibus, priuatisque domibus administrari poterat, vt constat ex *actibus Apostolorum. cap. 2. 8. 10. & 16.* Postmodum fuerunt loca designata separata ab Ecclesiis, quæque Baptisteria vocabantur, quorum meminit *Cyrill. Hyerosolimit. cathecesi 1. mystagogica Nazianzen. orat. 40. Paulin. epist. 12. & concil. Antissiodorense sub Pontifice, Deusdedit cap. 14.* Sed iam vsus, & consuetudo obtinuit, vt in qualibet Ecclesia Parochiali vas quoddam lapideum consecratum habeatur, quod fons baptismalis appellatur, cuiusque meminit *Origen. hom. 12. in Numer. Ambros. lib. 1. de sacram. cap. 5. & lib. 2. cap. 5. in princ. Raban. lib. de instit. Clericor. cap. 28.* Respecialiter extant apud Gratianum ex concilio Meldensi, seu Illedensi hæc verba, relata *in cap. omnis presbiter. de consecrat. dist. 4.* omnis præsbiter, qui fontem lapideum habere nequiuerit, vas conueniens ad hoc solummodo officium baptizandi habeat; quod extra Ecclesiam non deportetur. Vnde in concilio Vienen. id seuerè præcipit Clemens. 5. sicuti refertur *in Clement. vnica de baptismo.* Quapropter graue peccatum committeret seclusa necessitate, qui extra Ecclesiam in priuatis oratoriis hoc sacramentum solemniter ministraret. Excipiuntur Regum, & Principum liberi, id est filij, & nepotes tam naturales, quàm legitimi supremorum principum, hoc est illorum, qui alteri subiecti non sunt, sicuti explicuit *glossa* in dicta *Clement. & tradit Eman. Saa, verbo baptismus. num. 13. Vasq. disp. 166. cap. 2. num. 7. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 8. num. 8. vers. inter cæremonias. Egid. de Coninch. q. 71. art. 2. dub. vn. num. 15. Suar. disp. 30. sect. 2. vers. secunda circunstantia.*

De modo ablutionis, an per immersionem, an per affusionem debeat fieri, & de formæ prolatione satis diximus, cum de materia, & forma huius sacramenti sermonem fecimus, semper enim in his retinenda est diæcesana consuetudo. Quoad ministrum attinet satis constat ornatum esse debere sacris vestibus, ad minus superpelliceo, & stola, vti cauetur in rituali Romano.

17. Ritus subsequentes baptismum iuxta antiquum vsum sunt, vnctio chrismatis in vertice baptizati, vestis candida, cereus accensus, osculum pacis, & lactis, & mellis gustatio, lotioque pedum. Vnctio chrismatis in vertice baptizati, quæ modo seruatur, cæremonia fuit antiquissima, vt colligitur *ex concilio Arausicano. cap. 1.* dicente. Nullus ministrorum, qui baptizandi recipit officium sine chrismate vnquam debet progredi, quia inter nos placuit semel in baptismate chrismari. Idem ex *Dionisio cap. 2. de Ecclesiast. Hierarch. Nazianz. orat. 40. Ambros. lib. 4. de sacram. cap. 3. & lib. de iis qui initiantur. cap. 6.* & aliis. Aduerte chrisma recens esse debere, hoc est illo anno in die cænæ Domini consecratum. Alias seclusa necessitate graue peccatum esse videtur, vt colligitur ex *cap. de oleo de consecrat. dist. 4.* Inquit enim textus. Quod si quis contrarium tentauerit propria temeritate ipse in se suæ damnationis protulisse sententiam manifestatur, ob quam causam *glossa in cap. quoniam de Sentent. excommunicat. in 6. verbo dubium*, Sacerdotem delinquentem in hac parte deponendum esse decidit. Et ita tradit *Nauarr. cap. 22. num. 7. & cap. 25. num. 75. Suar. q. 71. art. 3. in commento. Egid. de Coninch. art. 2. dub. vnico. num. 17. Eman. Saa verbo baptismus num. 15. Bonac. disp. 2. q. 2. pun. 7. num. 20. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 8. num. 9.* Finem huius cæremoniæ optimè explicuit *cathecismus Romanus. 2. p. num. 57.* dicens hac cæremonia significari baptizatum ab eo die Christo capiti tanquam membrum coniunctum esse, atque eius corpori insitum, & ea re Christianum à Christo, Christum vero à Chrismate appellari. Et *Iustin. lib. question. & responsion. q. 137.* inquit nos in baptismo vngi chrismate ex oleo, & balsamo confecto, vt vncti, & Christi dicamur, & in recordationem Dominicæ sepulturæ, *Gregor. Nazianzen. orat. 40.* asseuerat baptizatos capite inungi in signum regiæ, Sacerdotalisque dignitatis.

18. Secunda cæremonia olim ab Ecclesia vsitata, quæque ex parte retinetur est vestis candida in signum puritatis ex baptismo susceptæ, vt tradit *D. Thom. q. 71. art. 3. ad 4. Ambros. lib. de his qui initiantur. cap. 7. August. serm. 157. de tempore. Raban. lib. 1. de institut. Cleric. cap. 19. & lib. 2. cap. 39.* quam vestem portabant baptizati à die Paschæ, quo baptizati erant vsque ad Dominicam sequentem, quæ ea de causa in albis vocata est, quia candida vestimenta eo die deponebant. Vsus huius cæremoniæ obseruatur Romæ pro baptismo adultorum Sabatho Paschæ facto, sed non alibi: est tamen in quocumque baptismo tam paruulorum, quam adultorum quoddam illius vestigium, siquidem finito baptismo Sacerdos caput baptizati veste candida tegit.

19. Tertia cæremonia nunc obseruata ab Ecclesia est cæreus accensus baptizati manui impositus in signum, quod expulsis errorum, & peccatorum tenebris lumen fidei, & gratiæ receperit, vsque ad finem vitæ conseruandum, bonisque operibus augendum, vt sic Christo sponso à nuptiis reuertenti, & pulsanti confestim possint aperire. Sicuti dixit *Gregor. Nazianz. orat. 40. in sanctum baptisma*, & ibi *Nicetas, & Alcuin. de diuinis officiis. capit. de Sabatho sancto.*

20. Præter dictas cæremonias aliæ tres antiquitus vsitatæ prorsus inoleuerunt. Prima erat osculum pacis datum à fidelibus in signum quod baptizatus frater

illorum factus fit, de qua mentionem fecit *Cyprian. lib.3.epist.8.alias 59.ad Fidum* Secunda lactis,& mellis gustatio ad significandam infantiam, quam ex recenti baptismo, & spirituali illius generatione habebant: sicuti dixit *Tertulian.lib.1.aduersus Marcionem cap.14. num.95. & lib.de corona militis,cap.3.num.30. Hieron. dialogo contra Luciferanos, & in princ. cap.55. Isaiæ.* In cuius confirmationem canit Ecclesia, Quasimodo geniti infantes lac concupiscite &c. & licèt mellis mentio facta non fuerit, ea causa fortè fuit, quia loco illius aliquando vinum propinabatur. *teste Hyeronimo in locum Isaiæ.* Tertia, quæ neque antiquitus fuit vsu firmata erat lotio pedum in subsidium sanctificationis,vt inquit *Ambros.lib.de his,qui mysteriis initiantur.cap.6 & 3. de Sacrament.cap.1.* Etenim cùm Adamus supplantatus fuerit à dæmone,eius calcaneo insidiante, opus fuit, vt recens baptizatus ea lotione pedum muniretur, ne illius insidiis à recepta gratia deficeret.Verum quia hæc lotio pedum dignitatem baptismi minuere videtur, eo quod denotat baptizatum non esse plenè, & perfectè mundatum, sed indigere noua illa lotione iuxta illud *Joann.13.* Qui lotus est non indiget, nisi vt pedes lauet. Ecclesia Romana hanc cæremoniam nunquam admisit, sicuti testatur *Ambros.supra,* eamque,*concilium Elibertanum can.48.* penitus abrogauit,vt probat *Vasq. disp. 165.cap.vlt.circa finem.*

21. Notant vero Doctores neminem excusari ab iis cæremoniis adhibendis, eo quòd baptismum priuatim vrgente necessitate receperit,sed obligatum esse, si adultus sit, sin minus eius parentes, seu tutores supradictas cæremonias adhibere. Quia ad expulsionem dæmonis, illiusque insidias dissoluendas,& tentationes superandas, & ad fidem, & gratiam receptam conseruandam æquè conducere possunt, ac si simul cum baptismo factæ fuissent. Neque obstat dæmonem baptismo expulsum esse, siquidem peccatum remissum est,insidias illius, & tentationes pro impediendo baptismo dissolutas, & superatas, quominus exorcismi effectum habeant,siquidem Ecclesia mediis illis intendit à Deo impetrare perfectum,& perseuerantem dæmonis expulsionem casu quo expulsus sit, & consequenter ne illius tentationibus, & insidiis superatus fidelis a Fide, & Charitate deficiat, & locum diabolo præbeat. Possunt ergo exorcismi, & à fortiori reliquæ aliæ cæremoniæ suam significationem, & effectum habere. Igitur omitti non debent. Sic docent *Richardus in 4.dist.6.art.6.q.1.Viuald.in candelab. de baptismo. cap. vlt. num. 18. Victoria eodem num. 38. Eman. Saa verbo baptismus. num. 5. Bonac. disp.2. q. 2. pun.7. num.21. Paul.Laymann lib.5.sum. tract.2. cap.8. num. 10. Egid. de Coninch. q 66. art.9. num.99.* colligiturque apertè ex *cap. hanc regulam,1. quæst.1.& cap.1.de Sacraments.non iterand.*& ex vsu,& consuetudine recepta, & à Romano Rituali approbata.

22. Paul.Laymann loco allegato testatur baptizatum ab hæreticis in infantia, cùm iam adultus ad fidem conuertitur non esse solitum in Germania deferri ad Ecclesiam, vt solemnitates in baptismo omissæ adhibeantur,ne baptismum ab hæreticis ministratum videatur Ecclesia Romana vt minus validum iudicare. At si timor huius suspicionis, alteriusve scandali cessaret, credit ipse & benè nullam esse legitimam causam, ob quam prædictæ cæremoniæ omittendæ essent.

23. Sed quid si constaret baptismum solemniter ministratum inualidè ministratum fuisse, deberentne repeti eo casu simul cum baptismo ritus, & cæremoniæ? Negat *Henriq.lib.3.cap.2. de confirmat. num.1. lit. N.Bonac.disp.2.qu.1.pun.7.in fine.num.21. Suar disp.31. sect.6.§.septimo inquiri potest.Egid.de Conimb. qu 66. art.9. dub.1. num 99.* Mouentur, quia esto hæ cæremoniæ ab Ecclesia institutæ sint,vt honorificentius baptismus ministretur, at sæpè necessarium non est,vt simul cum baptismo adhibeantur, vt contingit cum baptismus ob necessitatem absque illis ministratur. Illæ ergo cæremoniæ postmodum ministratæ ob relationem ad præcedens baptisma censentur moraliter cum ipso conferri, & quasi ipsum ornare. Ergo id ipsum præstare poterunt cæremoniæ antecedentes. Confirmatur ex *Innocent.3. cap.1. de Sacram. non iterandis:* vbi Innocent.inquit. In sacramentis imprimentibus characterem non esse iterationem faciendam,sed cautè supplendum defectum. Cùm ergo solùm in substantialibus, & non in accidentalibus defectus contigerit,solùm defectus substantialis,& non accidentalis supplendus est. Deinde benedictiones in matrimonio inualidè contracto non repetuntur. Ergo neque huiusmodi cæremoniæ repeti debent.

24. Cæterùm si baptismus secluso scandalo, grauique baptizati damno publicè celebrari potest, existimo probabilius cæremonias,& ritus repetendos esse, ne baptismo debitus cultus,& ornatus deficiat.Ob hanc enim causam præcipuè sunt ab Ecclesia præscripti, & imperati. Et ita docent *D. Antonin.3. p.tit.13.cap.14. §.12. Bartholom. ab Angelo de Sacram. dialog. 2. §.69. Henriq.* lib. contrarius.*lib.2.cap.15. num.4. Reginald. lib.28.n.3.& alij.*

25. Neque rationes in contrariũ vrgent. Ex eo namque quod baptismo in necessitate collato sine cæremoniis cæremoniæ postea adhibeãtur, nequaquã inferri potest baptismo repetito cæremonias repetendas nõ esse,quia cæremoniæ sũt baptismo accessoriæ nõ vtcunque,sed debitam illius administrationem ornantes,& componentes,ac proinde eo repetito,repeti debent. Secus vero est in benedictionibus nuptialibus, quia institutæ non sunt ad ornandum matrimonium, cum actu contrahitur, sed supponunt contractum, illudque perficiunt. Minus vrget *textus in cap.1.de Sacrament. non iterand.* Fateor namque iterandum non esse, quod ritè factum est, nisi sit accessorium illius, quod repeti debet. Cum autem cæremoniæ sint accessoriæ baptismo, & propter illius legitimam administrationem institutæ, eo repetito sunt repetendæ.

PVNCTVM XIII.

De vnitate Baptismi.

1 *Baptismus vnus est vnitate specifica.*
2 *In singulis subiectis vnus est numero, nec multiplicabilis.*
3 *Stante dubio rationabili de valore baptismi repeti potest.*
4 *Quale sit hoc dubium.*
5 *Qualiter dubium rationabile cognoscetur.*
6 *Quid dicendum de infante exposito.*
7 *Quid de baptizato domi ab obstetricibus.*
8 *Quid de infante nato, & educato inter fideles, vel infideles.*
9 *Vnicus testis fide dignus baptismum probat.*
10 *In casibus, in quibus repeti potest baptismus ex obligatione est repetendus*
11 *Adultus probabiliter dubitans de baptismo obligatur repetitionem procurare.*
12 *Qualiter baptismus repetendus sit.*

1. QVæstio esse potest de duplici vnitate specifica, & numerica. Si de vnitate specifica loquantur

quamur. Fide certum est Sacramentum baptismi vnum esse vnitate specifica, & atoma, ex illo *Pauli ad Ephes.* 4. Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma. Sicuti explicat *Hieron. ibi t. 6. & Chrysost. serm. 11. Ambros. lib. 2. cap. 2. de pœnitent.* Et constat ex Trident. decidente septem tantum sacramenta esse, cui definitioni obstarent plura baptismata. Neque obest huic vnitati, quod baptismus aliquando aspersione, aliquando immersione celebretur, quia hæc sunt differentiæ accidentales ablutionis, cum corpus qualibet ex illis perfectè abluatur, & effectus significatus, & causatus idem omnino sit. Solum obstare potest vulgaris illa diuisio in baptismum aquæ, flaminis, & sanguinis, cuius meminit *D. Thom. q. 66. art. 11. & 12. Magister in 4. dist. 4.* & ibi fere omnes expositores. Verum illa non est diuisio baptismi sacramenti, sed est diuisio baptismi, seu ablutionis vt sic, & non vniuoca, sed analoga. Solum enim baptismus fluminis, seu aquæ est sacramentum, reliqua vero sacramenta non sunt, sed baptismi sacramenti vices gerunt, & illius defectum supplent, eaque de causa baptismata nuncupantur. Etenim impeditus suscipere baptismum, si votum illius habeat in contritione, seu dilectione Dei super omnia inclusum, gratiam, & remissionem cuiuscunque culpæ consequitur; qui est effectus proprius sacramenti baptismi, & a fortiori hunc effectum habebit, si vitam pro Christo posuerit, iuxta illud. Nemo maiorem charitatem habet, quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Ergo baptismus flaminis, & sanguinis vices baptismi sacramenti gerunt, ipsa tamen sacramenta non sunt, quia non sunt signa a Christo instituta ad remittenda peccata, & gratiam conferendam. Baptismus enim flaminis, qui est contritio, vel dilectio Dei super omnia neque est signum sensibile, neque à Christo institutum ad peccatorum remissionem, sed vi sua peccata remittit, & gratiam confert. Baptismus vero sanguinis, qui est martyrium non ex institutione Christi, sed ex priuilegio ob excellentiam ipsius operis id ipsum præstat, ideoque baptismata appellantur, esto sacramenta non sint, quod sequenti puncto latius confirmabimus.

2. Si vero de vnitate numerica baptismi sermo sit constat multiplicatis subiectis baptisma multiplicari: in sigulis tamen vnicum est, neque vlla ratione multiplicari potest. Sic definitum est *in can. 47. aliàs 46. Apostol. & à Leone 1. epist. 37. alias 35. cap. 1. ad Leonem Rabenatem, & epist. 79. alias 77. ad Nicetam, & in concil. Cartaginen. 1. can. 1. & ab Eugen. 4. in concilio Florent. decreto fidei. § quinto Ecclesiasticorum,* & tandem à *Trident. sess. 7. can. 9. & 11.* Ratio huius veritatis est Christi institutio. Congruentias expendit optime *D. Thom. q. 66. art. 9.* illásque desumit ex significatione, & effectu, quem habet baptismus. Etenim baptismus est spiritualis hominis regeneratio, qua peccatis mortuus iustitiæ viuit. Cuiuscunque autem hominis vnica tantum est generatio carnalis. Ergo vnica tantùm debuit esse spiritualis generatio. Deinde baptismus Christi mortem, & sepulturam significat, secundùm illud *ad Rom. 6.* Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: & *ad Colosens. 2.* consepulti ei in baptismo. At Christus Dominus semel tantum mortuus est, & sepultus, ergo baptismus semel tantum suscipiendus est. Aliàs bis baptismum suscipiens in semetipso rursus Christum crucifigeret. Denotans non semel tantum crucifixum esse. Neque obstat Eucharistiam repeti, tametsi Christi mortem significet, quia vt benè ait *D. Thom. dicto art. 9. ad 5.* Echaristia non commemorat mortem Christi, per modum spiritualis generationis, sicuti baptismus, sed per modum conuiuii. Cum autem conuiuium sæpè repetatur, non item generatio. Baptismus repeti non potest, benè tamen Eucharistia. Item baptismo vnimur Christo, & illius membrum efficimur, & sub tanto duce militamus, in cuius signum baptizato conceditur caracter. Non igitur quo concesso est locus repetitioni, aliàs repetens denotaret priori baptismo non esse perfectè Christo vnitum, & illius membrum effectum, in suamque militiam adscriptum. Denique baptismus ad remissionem peccati originalis per se primo institutus est, tametsi ex consequenti actualia, si extiterint, remittat. At in quolibet subiecto vnicum est originale peccatum. Ergo vnicum oportuit esse baptismum, qui licet aliquando ex incapacitate suscipientis remissionem illius peccati non operetur; id per accidens est, virtutemque sacramenti non diminuit, ac proinde attendi non debet, ex se tamen operari remissionem poterat, & de facto operatur fictione recedente.

3. Huic tamen vnitati nullatenus obstat repetitio baptismi sub conditione stante dubio, an fuerit collatus, quia vt rectè dicitur *in cap. solemnitatis. 1. dist. 1. de consecrat.* talis trepidatio non facit iterationem, quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur esse factum, & expressius *cap. veniens de presbitero non baptizato* ibi. Non intelligitur esse iteratum, quod ambigitur esse factum. Debet tamen dubium rationabile esse, id est rationi consonum, & homine cordato dignum: aliàs illicitè baptismum repeteres etiam sub conditione, vtpote qui materiam, & formam illius dubiam, & incertam profers nulla existente necessitate, & insuper occasionem præbes suspicandi irrisoriè conditionem apponere, & baptismi repetitionem credere, & velle. Sic docent *Egid. de Coninch. q. 66. art. 9. dub. 1. num. 91. Suar. disp. 22. sect. 2. vers. sed quæres. Vasq. disp. 146. cap. 4. à num. 20. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 5. num. 3. Valent. t. 4. disp. 4. q. 1. pun. 4. vers. quod si dubium. Bonac. de sacram. in genere disp. 1. q. 2. p. 1. n. 36.*

4. Hoc dubium rationabile duplex esse potest iuris, & facti. Dubium iuris est cum constat baptismum tibi esse collatum, sed sub dubia forma, vel materia, vt si collatus tibi esset baptismus sub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, vel minima tantum corporis parte abluta, vel pelle secundina circundato, de quibus supra diximus sub opinione positum esse, an sint vera baptismata. Dubium facti est, quando nescitur, an baptismus collatus sit, neque oportet dubium esse negatiuum, sed positiuum sufficit contingens ex eo, quod rationes probabiles adsint persuadentes baptismum non esse collatum, vel non esse collatum sub debita forma, vel materia, quod idem est quoad præsens attinet. Quodcunque igitur ex his dubiis intercedat, baptismus sub conditione repetendus est, quia & proximo subuenitur in re maximè necessaria, & sacramenti reuerentia non læditur. Sic testantur ferè omnes Doctores cum *D. Thom. q. 66. art. 9. Vasq. ibi disp. 146. cap. 4. num. 19. Suar. disp. 22. sect. 2. circa finem, Egid. de Coninch. dub. vnico. num. 91.* & alii passim, definiturque *a Leone 1. epist. 37. ad Leonem Episcopum Rabenatem,* & in *concil. Cartagin. 5. cap. 6. & ab Alexand. 3. in cap. de quibus de Baptismo.* Qui licèt de dubio facti loquantur, quia tamen eadem est causa repetitionis, cum est dubium iuris, idem in vtroque casu est dicendum, vt rectè Vasq. supra.

5. Quod si roges qualiter cognoscere possis rationabile dubium adesse an baptismus ministratus sit, Respondeo in dubio iuris spectandum esse, an pro contraria parte sit opinio probabilis; ea enim stante probabiliter iudicatur baptismum collatum non esse, &

& consequenter prudenter illius repetitionem fieri ad hanc dubitationem tollendam, & periculum remouendum. De dubio facti nulla firma regula dari potest, sed prudentis arbitrio est iudicandum, quando rationes, & coniecturæ adsint probabiliter persuadentes baptismum ministratum non esse. Placet tamen expendere communiores casus, ex quibus alios decidere poteris.

6. Primus est de infante exposito, qui si reperiatur absque testimonio baptismi baptizandus est sub conditione, quia satis prudenter præsumitur baptizatum non esse, siquidem commune est his infantibus baptizatis testimonium habere. Sic *Sotus in 4. q.3. dist. vnica. art.9. §. sit præterea. Vasq. disp.146. cap.4. n.26. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.2. cap.5. vers. dubium iuris. Bonac. disp.1. de sacram. in genere q.2. pun.1 n.40.* Limitat autem Sotus, & Vasq. nisi expositus esset in ea ætate, in qua omnes sunt baptizati, quia rationabiliter præsumi non potest à tanto beneficio reliquis omnibus concesso exclusus. Si vero expositus sit cum schedula testante baptismum, tametsi manu alicuius subscripta non sit, nequit baptismus etiam sub conditione repeti, quia testimonium illud moralem certitudinem inducit, neque enim rationabiliter credi potest parentes, seu tutores illius, qui Catholici esse præsumuntur, cum inter Catholicos, & fideles reperiatur expositus, filium suum velle tanto sacramento priuare. Secus verò esset, si inter infideles esset expositus, vel aliqua adesset rationabilis coniectura à paganis, & hæreticis expositum esse. De his enim præsumi satis potest deceptio, ne baptismus ritu Catholico conferatur. sic tradunt Sotus, Vasq. Paul. Laym. & Bonac. supra.

7. Secundus casus est de infante domi baptizato ab obstetricibus, aliisque rudibus personis, quæ si à Parocho examinatæ iuxta decretum *Cathecismi Romani 2.p. cap.2. §.45.* qualiter baptismum ministrauerint, benè, & firmiter non respondeant, est baptismus omnino iterandus. Et idem credo, si obstetrices fuerint veneficæ, sagæ, seu maleficæ, quia satis prudenter præsumi potest baptismum malè fuisse administratum, ob quam causam non est facilè damnanda consuetudo aliquarum diœcesum maximè Antuerpensis præscribens omnibus iis infantibus ab obstetricibus baptizatis baptismum sub conditione repeti, quia regulariter adest periculum inualidè baptismum ministratum esse in regionibus hæresi infectis. Et in casu dubij semper in fauorem paruuli inclinandum est. Seclusis vero supradictis rationibus dubitandi nequaquam baptismus repetendus est, ex eo quod fuerit ab obstetricibus collatus, quia hic modus conferendi baptismum non præstat sufficientem dubitandi rationem de illius iniqua administratione. Sic *Egid. de Coninch. q.66. art.9. dub. vnico num.94. & seqq. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.2. cap.5. circa finem. Bonac. disput.1. de sacram. in genere. quæst.2. p.1. numer.39.*

8. Tertius casus est de infante nato inter fideles, arreptus tamen ab infidelibus, & ibi nutritus, qui si nullus adsit qui baptizatum esse testetur præsumi rationabiliter potest baptizatum non esse, ac proinde sub conditione est baptismus repetendus. Est decisio *Gregor. 13. in epist. 4. ad Bonifac.* quæ refertur *in cap. paruulos de consecrat. dist.4. & concil. Cartaginen. 5. cap.6. relati in cap. placuit eadem causa, & quæst.* Secus verò est de eo, qui inter fideles educatus existit, quia absque grauissimis indiciis, & coniecturis credi non potest ei non esse baptismum collatum, sicuti definit *Innocent. 3. in cap. veniens de presbitero non baptizato.* Sic sustinent *Suar. disp.21. sect.2. in fine. Egid. de Coninch. Bonac. Vasq. Laym. locis allegatis.*

9. Aduerto stante vnico teste omni exceptione maiore de baptismo testificante nullatenus baptismum esse repetendum: quia dum hoc testimonium contrariis indiciis, & coniecturis non infirmatur, moralem certitudinem inducit. Ob idque *Leo 1. epist.37.* dixit baptizandum eum, qui cum generationis sit cupidus, nec recordatur se baptizatum, nec aliter attestari de eo possit consentit *Gregor. 3.* relatus *in c. paruulos de consecrat. dist.4.* & tradit *Suar. disp.21. sect.2. sub finem. Egid. de Coninch. q.66. art.9. num.97. Bonac. disp.1. de sacram. in genere q.2. pun.1. in fine. Vasq. disp.146. cap.4. post num.24. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.2. cap.5. circa finem.* Quod non solùm in foro conscientiæ, sed etiam in exteriori verum habat. Quia recepta sententia est in iis, quæ alteri non præiudicant vnico teste plenam probationem fieri. Sicuti tradit *Mascard. de probationib. in proœmio. q.11. n.14. Farinac. in prax. crimin. q.63. num.26.* & in casu præsenti docuit optimè *Paul. Comitol. respons. moral. lib.1. q.1. num.5.* Neque his obstat *textus in cap. placuit de consecrat. dist.4.* vbi ex *concilio Cartaginen. 5. cap.6.* dicitur absque vllo scrupulo eos esse baptizandos, quoties non inueniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur. Non enim inde inferri debet vnicum testem insufficientem esse. Nam concil. dixit quid faciendum sit pluribus testibus examinatis de baptismo non deponentibus, nihil tamen dixit, quando vnus ex illis certo deponeret. Etenim cum nullus deponit, verissimum est certissimos testes non inueniri.

10. Sed an in supradictis casibus, in quibus baptismus repeti possit, teneantur parentes infantis repetitionem procurare, & Parochus requisitus, vel eo deficiente quilibet alius Sacerdos concedere? Difficultate non caret. Satis enim videmur charitati proximi satisfacere, si in necessariis ad salutem medio probabili succurramus, tametsi omnino certum omittamus, quia eo ipso quo medium probabile sit, cessat periculum morale damnationis. Aliàs & ipse baptizatus, si adultus est obligaretur iterum baptizari, & sacramentum pœnitentiæ à Sacerdote, in quo nulla esset incertitudinis suspicio recipere. Nihilominus tanquam certum tenendum est in prædictis casibus obligari parentes, seu tutores procurare baptismi repetitionem, Parochumque requisitum, vel eo deficiente quemlibet alium Sacerdotem concedere. Sic docuit *Vasq. disp.146. cap.4. à num.28. Egid. de Coninch. q.66. art.9. dub. vn. concl.2. num 101.* Ratio ea est, quia ex charitate tenemur succurrere proximo in grauissima necessitate constituto, quando id commodè facere possumus. At in prædictis casibus est proximus constitutus in grauissima baptismi necessitate. Tum ne priuetur fructu reliquorum sacramentorum. Tum ne in perpetuum damnetur. Si enim baptismus re ipsa collatus non fuit, reliquorum sacramentorum fructum non suscepit, & decedens absque contritione damnatur. At hæc grauissima damna prudenter timentur eo ipso quo probabiliter indicatur baptismum collatum non esse. Ergo ex Charitate obligantur parentes, & Parochi sic dubitet baptizato succurrere.

11. Ob eandem rationem aduersus *Vasq.* existimo adultum de suo baptismo probabiliter dubitantem obligatum esse baptismi repetitionem sub conditione procurare, quoad fieri possit. Tum ob reuerentiam sacramentis debitam, tum præcipuè ob charitatem propriam. Quilibet enim tenetur pro sacramentis suscipiendis esse dispositus dispositione ab Ecclesia præscripta. Vna autem, & præcipua dispositio pro sacramentorum susceptione est baptismus certus non dubius, & probabilis, siquidem stante dubio, &

pro

probabili præscribitur repetendus. Ergo ob reuerentiam sacramentorum recipiendorum tenetur adultus dubitans probabiliter de suo baptismo iterum sub conditione baptizari. ¶ Deinde hanc obligationem subiit ob charitatem propriam, aduersus quam videtur procedere se periculo probabili damnationis exponens, vt verè exponitur, si baptismus re ipsa collatus non sit, nec contritionem habet. Neque percipio qualiter possit contritionem habere, si absque graui causa renuat incertitudinem sui baptismi tollere, certum recipiendo. Sic docuit *Egid. de Coninch. q. 66. art. 9. dub. vnico circa finem. num. 104.* Vide dicta *tract. 1. de consciem. disp. 2. p. 5.* præcipuè *num. 4. & tract. 6. de charit. disp. 1. p. 9.*

12. Qualiter autem baptismus repetendus sit (casu quo repeti debeat) traditur *in cap. de quibus. 2. de baptismo* ibi. Si baptizatus es non te baptizo. Sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo. Nullum autem existimo esse peccatum, si solum vltimam partem proferres, quia satis declaras te nolle baptismum conferre, si baptismus collatus fuit, imo si baptismus secretò administrandus est, sufficit conditionem mente concipere, esto expediat maximè verbis proferre. Sic tradit *Abbas*, aliique expositores in dicto *cap. 2.* Et expressius *Suar. disp. 22. sect. 2. vers. sed quæres. Vasq. disp. 146. cap. 4. in princ. Egid. de Coninch. q. 66. art. 9. dub. vn. num. 98. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 2. cap. 5. num. 3. vers. porrò.* In hac sacramenti conditionata repetitione scandalum semper vitandum est quoad fieri potest. Quare si occasio repetendi baptismum non sit publica, sed secreta, baptismus in Ecclesia foribus clausis ministrandus est, præsentibus tantum patrino, & parentibus, vel tutoribus baptizati; quibusque declaranda est à ministro causa repetitionis, & baptismus sub expressa conditione concedendus. Sic relato *Zambrano de sacrament. cap. 1. dub. 4.* & *Ioanne Chapeauilla* de modo ministrandi sacramenta temp. pest. *cap. 1. q. 1. tradit Laym. lib. 5. sum. tract. 2. cap. 5. in fine.*

PVNCTVM XIV.

De Baptismo sanguinis, seu de Martyrio.

DIximus superiori puncto martyrium baptismum nuncupari, quia vices baptismi gerit remissionem peccatorum martyri concedens. Videndum in præsenti est, qualiter martyrium hæc operetur tum in paruulis, tum in adultis.

§. I.

Qualiter paruuli Martyrio iustificari possint.

1 *Martyrium paruulos iustificat à peccato originali.*
2 *Proponuntur quædam obiectiones.*
3 *Fit illis satis.*

1. ET quidem, vt à facilioribus incipiamus. Martyrium quod est mors pro Christo suscepta virtutem habet iustificandi paruulos à peccato originali. Sic ex communissima sententia testantur *D. Thom. 2. 2. quæst. 124. art. 1. & quod lib. 9. art. 4. Suar. disp. 19. sect. 1. Vasq. disp. 153. cap. 7. Egid. de Coninch. quæst. 66. art. 11. dub. 1. conclus. 1.* ibique pluribus Patrum testimoniis exornant, præcipuè *Leonis 1. serm. 1. de Epiphan. Cyprian. Serm. de Stella, & Magis, circa finem. August. lib. 2. & 3. de symbolo ad Cathecumenos cap. 5. & epist. 28. ad Hyeronim. post med. Bernard. Serm. 66. in Cant. post med.* Ratio desumitur ex eo quod Ecclesia non solum vt iustos, sed etiam vt martyres veneretur infantes ab iniquo Rege Herode interfectos in odium Christi Domini. Inde enim apertè colligitur occisum in odium Christi, eiusque fidem non solùm Deo charum esse, sed sed verè esse martyrem. Quod si dicas ideo martyres fuisse innocentes pro Christo occisos, quia circuncisione iustificati erant, obstat, quia verisimile non est omnes circuncisos fuisse, cum plures ante 8. diem natiuitatis credantur occisi. Deinde non esset verum martyrium vices baptismi gerere, esseque illo præstantius, sicuti passim docent Patres teste *D. Thom. q. 66. art. 11. & 12.* Ergo Martyrium vim habet martyrem iustificandi. Hanc autem vim obtinet martyrium ex speciali Dei priuilegio tanto operi debito, vt colligitur ex illo *Marc. 8.* Qui perdiderit animam suam propter me, & Euangelium, saluam faciet eam, & *Luca. 12.* viuificabit eam. Et tradit *Cyprian. lib. de laudib. Martyrij in fine. Clemens Apostolicar. constitut. lib. 5. cap. 5. August. lib. 13. de ciuit. Dei cap. 8. & alibi.* Ex quo fit non solum infantem iàm natum, sed etiam in vtero matris existentem martyrio iustificari posse, quia ibi constitutus perdere vitam propter Christum potest. Qua in re excedit martyrium baptismo, baptismum namque suscipere non potest in vtero existens, quia nequit aqua tingi, benè tamen martyrium, quia potest occidi. Sic relatis *Richard. Scoto, Gab. Palndan.* docet *Vasq. disp. 153. cap. 7. circa finem. Egid. de Coninch. q. 66. art. 12. dub. 1. num. 123. Suar. disp. 29. sect. 1. conclus. 2. Henrriq. cap. 38. num. 7. Bonac.* plures referens *disp. 2. q. 1. p. 1. n. 7.*

2. Obiicies *Trident. sess. 6. cap. 4.* definiens translationem à peccato ad gratiam sine lauacro regenerationis in re, vel voto non fieri, eaque de causa. *sess. 7. can. 5.* inquit. Si quis dixerit baptismum esse liberum, hoc est non necessarium ad salutem anathema sit. At si paruuli ante vsum rationis occisi martyrio iustificantur, baptismus necessarius non est, vt à peccato ad gratiam fiat translatio, cum ipsi baptismi votum habere non possint. Secundo obiicies martyrium sacramentum esse, quia est signum gratiæ iustificantis ex diuina promissione non vtcunque sed practicum, & operatiuum saltem moraliter. Tertiò non apparet, quo tempore martyrium iustificare paruulos possit, quia non potest iustificare, quousque in suo esse sit constitutum. At non est constitutum, quousque mors succedat; ea verò succedente extra viam paruulus constituitur, & consequenter incapax iustificationis acquirendæ.

3. Sed hæc non vrgent, vt à communi, receptaque sententia recedamus. Ad primum fateor sine lauacro regenerationis iustificationem non esse via ordinaria, & communi, secus via extraordinaria, & priuilegiata. Ad secundum nego esse sacramentum, quia sacramentum ex sententia *Eugenij 4. in concil. Florent. decreto fidei post vlt. sess. §. quinto.* Constare debet materia, forma, & ministro ad sacramentum conferendum deputato. At martyrium non constat materia, forma, & ministro, qui per Christum deputatus sit ad martyrium conferendum, cùm tyrannus à diabolo, & non à Christo deputetur, & moueatur ad martyrem occidendum. Præterea non est remedium à Christo Domino in remissionem peccati institutum, siquidem non pro libito suscipi potest, sed est remedium peccati ex meritis Christi concessum casu quo aliquando contingat: ideoque à ratione sacramenti deficit. Cùm verò vrges esse signum saltem extraordinarium rei sacræ, ac proinde sacramentum. Respondeo non esse signum rei sacræ, quatenus à

tyráno infertur,sed quatenus à Martyre suscipitur. Ad sacramentum vero requiritur necessariò,vt sit signum gratiæ sanctificantis, quatenus alicui per ministrum applicatur: quia ipse est, qui eo signo vtitur ad gratiam significandam,& conferendam: non autem qui signum recipit, esto ad illud suscipiendum se disponat. Tertium argumentum petit quo tempore martyrium gratiam conferat? Et quidem si verum est dari vltimum instans vitæ,in quo homo sit, & immediatè post desinat esse, manifestum est eo instanti martyrium operari suum effectum posse, quia eo instanti vita hominis terminatur. At quia in philosophia probabilius est non in tempore, sed in instanti dissolutionem animæ à corpore fieri, cum generatio nouæ formæ substantialis non in tempore,sed in instanti contingat, necessariò martyrium vt suum effectum operetur, non mortem hominis actu exercitam requirit, sed futuram. Sed qualiter debeat esse futura, non conueniunt Doctores. Plures existimant,si secundùm ordinarium cursum necessariò futura sit sufficere, vt martyrium suum effectum operetur, quia moraliter loquendo vt mortuus reputari debet,cum sit mortuus in causa, siquidem causam in se habet violentam, & necessariam mortis. Sic *Lessius lib.3.cap.1.dub.5.num.59.Suar.disp.29.sect.3 vers. finem.Henriq.lib.2.cap.39.num.2.Bonac disp.2.de baptismo.q.1.pun.3.* Sed hoc verum non existimo. Nam inde sequeretur martyrij effectum habere, & martyrem esse, qui secundùm cursum ordinarium peccare mortaliter, & condemnari possit; siquidem posset longo tempore ante mortem vulnus læthale recipere, sicuti contigit vni ex 40. martyribus, qui in martyrio defecit,cum iam naturaliter viuere non poterat. Quod sine dubio est inconueniens. Quocirca crederem ad martyrium,illiusque effectum suscipiendum non solum requiri vulnus læthale acceptum esse, naturaliterque viuere hominem non posse,sed insuper esse necessarium,vt ex vulnere accepto sic vsum sensuum, & libertatis amittat, vt extra miraculum nullatenus ea recuperari possit. Tunc enim verè, & propriè dici potest mortuus secundùm moralem æstimationem, quia rationali vita quoad vsum caret. *Sic Egid. de Coninch. quæstione 66. articulo 12. dub.13.*

§. II.

Qualiter adulti martyrio iustificentur,& ad illud suscipiendum sint disponendi.

1 *Proponitur dubitandi ratio, ob quam adultis martyrium non remittat peccata vltra meritum operantis.*
2 *Statuitur conclusio contraria.*
3 *Quid sit pati propter Christum.*
4 *Non requiritur ad Martyrium actum charitatis, & dilectionis Dei super omnia præcedere.*
5 *Satisfit cuidam obiectioni.*
6 *In adultis debet præcedere libera acceptatio.*
7 *Probabile est nullam specialem, & expressam acceptationem requiri.*
8 *Adultus iustus mortem pro Christo sustinens obtinet remissionem peccatorum venialium, & pænarum, quæ pro peccatis debentur.*
9 *Qualiter adultus peccator se ad martyrium disponere debet.*
10 *An attritio sufficiat ad effectum martyrij obtinendum? Arguitur pro, & contra, & resoluitur.*

1. De adultis major est dubitatio, qua ratione martyrium in ipsis effectum baptismi operari possit. Nam si secluso operantis merito ex vi martyrij suscepti remittuntur peccata, & gratia confertur,obligatus non esset adultus peccator,cui occasio martyrij offertur contritionem habere,imo neque sua peccata confiteri, siquidem martyrio obtinere iustificationem potest, ob quam obtinendam pœnitentia adulto peccatori necessaria est. Deinde si martyrium remittit peccata, & gratiam confert vltra meritum operantis, necessario eam virtutem habere debet ex diuina promissione; at hæc promissio nullibi constat. Nam esto *Math.*10. dixerit Christus Dominus: Omnis qui confitebitur me, coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo; non de quacumque confessione, sed de confessione, quæ fit amittendo vitam propter Christum intelligi debet, vt ex verbis immediatè sequentibus colligitur: Qui perdiderit animam suam propter me inueniet eam. Et *Math.*8. saluam faciet eam. Nullus autem propter Christum vitam perdit, qui Christum non diligit secundùm illud *Ioann.* 13. Majorem hac dilectionem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Ergo soli martyrio in charitate fundato salus, & animæ viuificatio conceditur, ac proinde non tam martyrio, quam charitati, quæ ei adiungitur. Confirmari potest *ex 1. ad Corinth.*13. vbi Paulus commendans charitatem inquit. Si tradidero corpus meum,ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Ergo martyrium sine charitate nullius est vtilitatis.Ergo non ex se, sed ex charitate peccata remittit, & gratiam confert.

2. Nihilominus dicendum est martyrium vim habere remittendi adultis peccata,& gratiam conferendi vltra meritum operantis. Sic *D.Thom. q.68. art.2. ad 2. & q.87. art.1. ad 2. Egid.de Coninch.q.66.art.12. num.124. Suar.t.3. disp.29. sect.2. Valen. disp.4. qu.3. p.4 vers.etsi vero. Bellarmin. de baptism. cap.6. Lessius lib.3. cap.1. dub.5.Bonac.disp.2.q.1.p.2.Gregor.de Valent.to.4.disput.8. quæst.1. pun.2.* & alij plures. Ratio desumitur ex varijs scripturæ testimonijs martyrio aliquod priuilegium speciale concedentibus, quam cuilibet alteri operi,tametsi eadem intentione,& feruore factum esset. Sicuti colligitur *Math.*10.*num.*34. qui perdiderit animam suam propter me inueniet eam. Et *Marc.*8.*num.*35.*& Luce.*9.*n.*24.*& Ioann.*12. *num.*24.in vitam æternam custodit eam. At si martyrium solam eam gratiam confert,quæ merito operantis debetur,nullum speciale priuilegium habet. Ergo dicendum est vi sua ex diuina promissione remittere peccata,& gratiam conferre. Deinde Patres martyrio concedunt vices baptismi, illumque excedere, vt videre est in *Clement.Pont lib.5.constitut. Apostol. cap.5. & 7.Cyprian.epist.73. August.lib.13.de ciuit. Dei cap 8. Ambros.lib 1.de pœnitent.cap.2.& præcipuè D.Thom.3. p. q.87. art.1. ad 2.* & alijs pluribus relatis à *Suar. disp.29.sect.2. concl.1. & 2.* Atqui baptismus vim habet conferendi gratiam vltra meritum operantis.Ergo martyrium eandem vim habere debet.Quod si dicas id verum esse in paruulis non adultis,qui proprijs actibus se ad iustificationem disponere possunt? Obstat, quia relati scripturæ loci, & patrum testimonia æquè de adultis,ac de paruulis loquuntur. Et præterea priuilegium martyrio concessum non nititur paruulorum necessitate, sed operis dignitati, quæ eadem est, imo præstantior in adultis, ac in paruulis. Quocirca difficultas solum est in explicando, quando censeatur adultus propter Christum mortem subire,& qualiter ad eam subeundam dispositus esse debeat, vt illius passio suum effectum operetur. Quo

explicato rationes dubitandi num. præcedenti relatæ dissoluuntur.

3. Propter Christum mortem pateris, quoties in defensionem fidei, charitatis, alteriusve virtutis vitam amittis, siquidem in eius honorem, & gloriam vtpote qui author est totius virtutis, & honestatis hæc passio cedit. Illud enim propter Christum non tam finem patientis, quam ipsius operis denotat, aliàs infantes non paterentur propter Christum, quippè non ex affectu ad Christum, qui nullus in eis esse poterat patiebantur. Sed quia mors in Christi odium illis illata fuit, propter Christum passi censentur. Sic *D. Thom. 2. 2. quæst. 124. art. 5. Suar. 3. p. to. 3. disp. 29. sect. 1. & 2. Lessius lib. 3. cap. 1. dub. 3. Henriq. lib. 2. cap. 37. numero 2. Bonacina disput. 2. de baptismo. quæst. 1. p. 1.*

4. Hinc colliges euidenter ad martyrium opus non esse actum charitatis, & dilectionis Dei super omnia præcedere. Nam eo actu secluso ob Christum, id est ob causam cedentem in Christi honorem mortem sustinere poteris. Deinde sustinere potes mortem in fidei, vel alterius virtutis defensionem ne cælum amittas, & inferno condemneris. Ob hunc enim finem se plures Martyres ad grauia tormenta sustinenda præparabant, vti fecerunt 40. martyres ducti forte authoritate Christi *Math. 10.* dicentis. Timete eum qui potest animam, & corpus perdere in gehennam. Sed hic finis non ex charitate, sed ex virtute spei procedit. Ergo ad martyrium non est opus actum charitatis præcedere. Et ita docuit *Suar. disp. 29. sect. 3. Egid. de Coninch. quæst. 66. art. 12. dub. 2. concl. 1. Henriq. lib. 2. cap. 34. num. 3. & cap. 33. num. 1. Bellarm. cap. 6. de baptis. Bonac.* aliis relatis *disp. 2. qu. 1. p. 1. n. 8.*

5. Neque his obstant verba Christi *Ioann. 15.* Majorem charitatem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Solùm enim inde infertur neminem efficacius signum charitatis, & amoris in amicos præbere posse, quam si animam suam ponat pro eis. Non tamen ex illis infertur ad ponendam animam opus esse dilectione præparari, nisi fortè ob solam gratiam amici eam exponat. Neque item obstant verba *Pauli 1. Corinth. 13.* Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Nihil enim prodest ad salutem quorumcunque tormentorum passio, quę dissensionibus, & multis inimicitiis inuoluitur, sicuti inuoluti erant Corinthij, ad quos Apostolus scribebat. Prodest tamen ad salutem si ex charitate procedat, vel charitati coniuncta sit, sicuti fides, spes, pietas, & misericordia ad salutem prosunt, si cum charitate coniunguntur, tametsi ex charitate non procedant.

6. Dispositio autem, quam habere debet adultus vt martyrium suum effectum operetur, videtur esse voluntas saltem habitualis martyrium subeundi, quia seclusa hac voluntate non est opus liberum, & præmio dignum. Neque obstat quod in infantibus non requiratur hæc libera acceptatio, quia Ecclesia nomine ipsorum acceptat ob eorum impotentiam. At nullum est fundamentum, vt in adultis credamus hanc acceptationem. Tum quia adulti propriam voluntatem habent. Tum quia ad baptismum propria se voluntate disponunt, à fortiori ad martyrium se disponere debent, & ita videtur sustinere *D. Thom. 2. 2. q. 124. art. 1. & ibi Caietan. art. 1. Henriq. lib. 2. cap. 34. num. 2. & cap. 36. num. 1. Bonac. disp. 2. q. 1. p. 1. num 5. Suar. disp. 29. sect. 2. vers. in hac re, & sect. 3. post princ. Paul. Laym. lib. 3. sect. 3. n. 4.*

7. Nihilominus censeo probabile esse nullam specialem, & positiuam martyrij acceptationem voluntariam esse requisitam, sed ex eo tantum quod adultus martyrio subeundo non repugnauerit, credo martyrem esse, & martyrij effectum consecuturum. Moueor, quia sine expressa martyrij voluntate perdere vitam adultus potest propter Christum, sicuti perdit infans. Neque in scriptura est aliquod fundamentum, quo hæc voluntas in adultis potius quam in paruulis requiratur. Argumentum vero, quod ex baptismo desumitur inefficax est. Nam adultus per baptismum Ecclesiæ præceptis subditur, & nouum vitæ statum eligit. Congruum ergo erat, vt voluntariè eligeret, cum voluntatem habeat. At martyr subeundo martyrium nec nouum statum eligit, nec nouis præceptis se subdit. Item baptismus in remedium tum peccati aliena voluntate commissi, quale est originale, tum propria quale est actuale institutus fuit. Conueniens ergo fuit ne effectum haberet in iis, qui propria voluntate peccata commiserunt, vel potuerunt committere absque ipsorum voluntate. At martyrium in remedium peccati institutum non est: tametsi ex liberalitate Dei in præmium tanti operis peccata remittantur. Non igitur propria voluntas expostulanda est. Et ita tradit *Egid. de Coninch. q. 66. art. 12. dub. 2. concl. 4.*

8. Ex his manifestè colligitur adultum iustum mortem pro Christo patientem remissionem omnium peccatorum venialium, & pœnas pro peccato debitas obtinere, tametsi dormiens occidatur, sicuti tradit expressè *D. Thom. 3. p. qu. 66. art. 12. & q. 83. art. 1. & quæst. 87. art. 1. ad 2.* & vtrobique *Caietan. Egid. de Coninch. quæst. 66. art. 12. dub. 2. conclus. 4.* colligiturque ex *cap. cum Martha de celebrat. missarum. §. 3.* Ratio est, quia cum nullius peccati complacentiam habeas, nullatenus obicem ponis gratiæ recipiendæ. Tum quia martyrium à sanctis Patribus baptismo comparatur, & anteponitur. At baptismus iusto collatus remittit omnem venialem culpam, cuius complacentiam non habet, & pœnas pro peccatis debitas. Ergo idem est martyrio concedendum. Teneris tamen, si baptismum nondum recepisti baptizari, si commodè possis, quia baptismus est medium à Christo institutum in peccati originalis, & actualis ante ipsum commissi remissionem, quod nequis omittere absque graui culpa ob præceptum diuinum de illo suscipiendo impositum, tametsi cognosceres ex diuina reuelatione gratiam contritione obtinuisse. Sic *Egid. de Coninch. quæst. 66. art. 12 dub. 2. n. 127.*

9. Si verò peccator sis, tuique peccati sis conscius teneris in primis pœnitentiæ sacramentum suscipere, non tanquam martyrij dispositionem, sed vt præceptum diuinum impleas de peccatorum confessione in extremo vitæ periculo facienda. Sic *Egid. loco allegato.* Si verò non sit locus sacramenti pœnitentiæ suscipiendi, obligatus es sub graui culpa ad contritionem conari, neque sufficit, si te ad martyrium attritione disponas: quia satis probabilis sententia est affirmans martyrium in adulto peccatore effectum non habiturum, nisi prius se per charitatem disposuerit, vt multis allegatis probat *Vasq. disp. 153. cap. 3. 4. & 5.* At satis imprudenter te gereres, & contra charitatem propriam, si martyrio subeundo te exponeres missa charitate, ex qua secundum probabilem opinionem est effectum habiturum, cùm illius omissio te possit in interitum sempiternum constituere. Sic *Egid. supra.* Quod si tui peccati conscius non sis, nullatenus martyrium effectum habere poterit, quin expressè, vel virtualiter illius detestationem habeas, quia pœnitentiæ virtus omni tempore fuit ad gra

ad gratiam obtinendam neceſſaria, vt definiuit *Trident. ſeſſ. 14. cap. 1.* & meritò; cùm enim propria voluntate te à Deo auerteris, æquum eſt, vt propria voluntate te ad illum conuertas attritione ſaltem, & propoſito firmo, & abſolutò nunquam peccandi. Quod propoſitum incluſum eſſe videtur in voluntate ſubeundæ mortis, ne Deum grauiter offendas, ne eius gloriam amittas, vel damnationem incurras, ſiquidem ſtante hoc propoſito nullum committere peccatum mortale potes.

Sed an attritio, vel ea voluntas ſubeundæ mortis ſufficiat, vt ad effectum martyrij ſuſcipiendum cenſearis diſpoſitus? Variant doctores. Negatiuam partem ſuſtinet *Vaſq.* pluribuſque exornat *dicta diſp. 153. c. 3. 4. 5. & 6. Paul. Laym. lib. 5. ſumma ſect. 3. n. 6.* eámque defendunt plures relati ab *Henrriq. Leſſio*, *Suar.* & aliis ſtatim referendis. Mihi tamen probabilior eſt affirmatiua ſententia, quam ſuſtinet *Suar. diſp. 29. ſect. 5. conclu. 2. Bellarm. cap. 6. de baptiſmo. Henriq. lib. 2. cap. 34. n. 3. & cap. 36. num. 1. Egid. de Coninch. q. 66. art. 12. dub. 2. concluſ. 5. n. 144. Leſſius. lib. 3. cap. 1. n. 48. Bonac. diſp. 2. de baptiſmo. q. 1. p. 1. n. 8.* Et colligitur ex *D. Thom. in 4. diſt. 4. art. 3. q. 4.* Ratio ea eſt, quia ſancti Patres, vt ex ſupradictis conſtat, concedunt martyrio vim efficaciorem in remittendis peccatis, gratiaque conferenda, quam baptiſmo. At baptiſmus ſola attritione diſpoſitis remittit peccata, & gratiam confert. Ergo martyrium id ipſum præſtare debet. Neque inde fit ſola attritione cognita, ſi conſcius ſis peccati, mortalis te eſſe ritè diſpoſitum, ſicuti eſſes ad baptiſmum ſuſcipiendum. Quia eo caſu ex præcepto diuino ob periculum probabile æternæ damnationis teneris conari ad contritionem. Non enim ita certum eſt Martyrio remitti peccata attritis, ſicuti per baptiſmum, & pœnitentiam, quæ ſunt media à Christo Domino ad hunc effectum inſtituta.

TRA

TRACTATVS XX.

& Disputatio vnica,

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

PVNCTVM I.

An Confirmatio sit Sacramentum nouæ legis à Christo Domino institutum.

1 *Confirmatio est Sacramentum nouæ legis.*
2 *Est à Christo institutum.*
3 *Quo tempore institutum fuerit.*
4 *Vsus huius Sacramenti incæpit post Christi ascensionem.*

1. ONFIRMATIO sic dicta, quia baptizatos confirmat in fide recepta, est Sacramentum nouæ legis à Christo Domino institutum. Sicuti docuit *Tridentin. sess. 7. can.* 1. anathemate damnans eum, qui dixerit confirmationem baptizatorum otiosam cæremoniam esse, & non potius verum, & proprium Sacramentum. Apostoli namque vt Spiritum sanctum baptizatis communicarent, tanquam signo, cui ex diuina promissione gratia Spiritus sancti annexa erat, vt colligitur manifestè ex illo *Actor.* 8. vbi Petrus, & Ioannes imponentes manus baptizatis, Spiritum sanctum communicabant, quod cum vidisset Simon obtulit Apostolis pecuniam dicens: Date mihi hanc potestatem, vt cuicunque imposuero manus accipiat Spiritum sanctum. Apostolorum tempore visibiliter Spiritus sanctus per impositionem manus communicabatur; quia id ad fundandam Ecclesiam, & propagandam Christi fidem expediebat. Postmodum inuisibiliter communicatur, vt optimè docuit *August. lib. 3. de baptismo contra Donatistas, cap. 16. & tract. 6. in primam canon. Ioann. & lib. 15. de Trinit. cap.* 26. Ergo impositio manus per chrismatis in fronte vnctionem sacramentum est nouæ legis, cum sit signum sensibile, stabile, & perpetuum, cui gratia sancti Spiritus annexa est. Vide *Suar. disp. 32. sect.* 1. hanc veritatem fidei pluribus exornantem.

2. Quod vero hoc Sacramentum fuerit à Christo institutum constat ex eo, quod nullus alius potest signa sensibilia causatiua gratiæ instituere præter eum qui potestatem habet gratiam conferendi, & docet *Tridentin. sess. 7. can.* 1. quatenus generaliter definit omnia sacramenta fuisse à Christo instituta. Instituit autem Christus hoc Sacramentum antequam ad cælos ascenderet, quia est vnum ex præcipuis Ecclesiæ fundamentis, quam Christus Dominus ante Ascensionem suam plenè, & perfectè fundatam reliquit. Ergo reliquit hoc Sacramentum perfectè institutum.

3. Sed quo tempore ante Ascensionem institutum fuerit? incertum est. Probabilius videtur nocte cænæ designatam, & declaratam esse à Christo Domino materiã, & formam huius sacramenti, Apostolosque edoctos esse, qualiter illud administrare deberent. Neque enim credendum est Christum Dominum nocte cænæ promisisse diuinum Spiritum Ecclesiæ daturum, vt in ea perpetuò maneret, quin simul declararet modum, quo ipse Spiritus communicandus erat. Sic tradit expressè *Fabian. Papa, Epist. 2. cap.* 1. In illa (inquit) die Dominus Iesus postquam cænauit cum discipulis suis, & lauit eorum pedes sicut à sanctis Apostolis prædecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt) Chrisma conficere docuit. Et forte ob hanc causam eo die cænæ, & non alio chrisma consecratur. Verùm quia Apostoli non sunt constituti Episcopi cum potestate dictum Sacramentum ministrandi, quousque Christus Dominus post Resurrectionem suam dixit: Sicut misit me viuens pater, & ego mitto vos, *Ioann.* 20. ideo vsque ad illud tempus non est hoc Sacramentum plenè, & perfectè institutum, quia ad plenam, & perfectam sacramenti institutionem non solum designatio materiæ, & formæ, sed etiam ministri requiritur. Cum vero *Matth.* 19. paruulis Christus Dominus manus imponebat, ad summum hoc sacramentum adumbrauit, sed non instituit, cum illius materiam, & formam non designauerit. Solùm enim imponebat paruulis manus, vt illos benediceret, & curaret, non in signum stabile, & perpetuum gratiæ sanctificantis. Atque ita docent *Suar. disp. 32. sect. 2. circa finem. Ægid. de Coninch. qu. 72. art. 1. concil. 2. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 1. in fine. Bonac. disp. 3. de Sacram. q. vn. p. 2. circa finem.*

4. Quod si inquiras, quando incæpit vsus huius sacramenti? Respondeo incæpisse post Christi Ascensionem. Non enim expediebat diuinum Spiritum perfectè alicui communicari, sicuti per hoc Sacramentum communicatur, quin Iesus glorificatus esset, iuxta illud *Ioann.* 7. nondum erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus, Iesu autem glorificato Spiritus plenè Apostolis datus fuit non signo sacramentali, sed extraordinario, & miraculoso. Quo Spiritu accepto Apostoli aliis diuinum Spiritum communicabant impositione manus. An vero cum impositione manus vnctione chrismatis vterentur, non satis constat, verosimilius est vtroque signo vsos fuisse. Aliàs diuersum esse sacramentum ab eo quo nunc est.

PVNCTVM II.

De materia remota Confirmationis.

1 *Materia remota est chrisma ex oleo, & balsamo confectum.*
2 *Plures doctores negant mixtionem ex balsamo esse necessariam necessitate sacramenti.*
3 *Probabilius est oppositum.*
4 *Fit satis rationibus contrariis.*
5 *Chrisma necessario debet esse benedictum.*
6 *Aliqui existimant posse à simplici Sacerdote ex commissione Pontificis benedici.*
7 *Necessariò debet esse ab Episcopo benedictum.*
8 *Fit satis oppositis rationibus.*
9 *Modus consecrandi chrisma ex necessitate determinatus non est, benè tamen ex Ecclesia prascripto.*
10 *Quando chrisma consecrandum est, vbi, an veteris chrismatis vsus sufficiat ad sacramentum conficiendum.*

MAteriam remotam sacramenti confirmationis esse chrisma definiuit *concil. Florent, in decreto fidei. & Trident. sess. 7. can. 2.* Chrisma autem ex oleo, & balsamo mixtum esse debet saltem ex Ecclesiæ præcepto, sed an ex necessitate, & Christi institutione, difficultate non caret.

2. Plures Doctores negant hanc mixtionem esse necessariam sacramento, sed sufficere oleum: sic docent *Caietan. 3. p. q. 72. art. 2. Sotus in 4. dist. 7. q. unic. art. 2. Nauarr. cap. 22. num. 8. & consil. vnico. de sacra vnctione, num. 4. & 8. Valent. 4. disp. 5. q. 1. p. 2. vers. quæstio est. Saa verbo confirmatio, num. 7. Barbosa, 2. p. de potest. Episc. alleg. 32. n. 3.* & alij. Mouentur primò, quia oleum benedictum sæpè à Patribus chrisma appellari solet; vt constat ex *Cypriano epist. 70. & Basil. de Spiritu sancto. epist. 27. & August. lib. 5. de baptismo c. 20. & Innocent. I. epist. 1. ad Decentium, cap. 3. & Cyrillo Hierosolimit. cathecesi 3. mystagogica.* At chrisma est necessaria materia confirmationis. Ergo cum oleum benedictum absque balsami mixtione chrisma sit, sufficit pro huius sacramenti materia. Secundo mouentur ex *cap. Pastoralis de Sacrament. non iterandis.* vbi Innocent. III. consultus, an ille qui solo oleo confirmatus fuit, debeat iterum confirmari, respondet in his sacramentis non esse iterandum, sed cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermissum. Sentit ergo mixtionem balsami necessariam non esse ad sacramenti valorem, aliàs iterandum esset. Tertio non est credendum Christum Dominum instituisse pro Sacramenti materia rem, quæ nec facile inueniri potest, nec inuenta cognosci. At balsamum verum, & proprium difficilè inuenitur, & inuentum difficilè cognoscitur, vt constat ex his, quæ tradit *Plinius, lib. 12. cap. 25.* Ergo balsamum non est materia necessaria sacramenti. Quarto mixtio balsami ita fit in modica quantitate, vt plures partes olei immixtæ maneant, quibus si vngitur confirmandus, balsamo non vngitur. At si balsamus necessaria materia esset huius sacramenti, oporteret omnès partes olei misceri, vt sic ex oleo, & balsamo vnctio conficeretur. Non igitur balsamus est materia huius sacramenti.

3. Nihilominus probabiliorem existimo sententiam affirmantem balsami mixtionem esse sacramento confirmationis materiam necessariam. Sic pluribus relatis docent *Suar. q. 72. disp. 33. sect. 1. concl. 1. 2. 3. & 4. Egid. de Coninch. ant. 1. concl. 1. & 2. Paul. Laymann lib. 5. summ. tract. 3. cap. 2. dub. 1. Bonac. disp. 2. de sacram. q. vnica. pun. 3. in princ.* Præcipuum huius sententiæ fundamentum desumitur ex *concil. Florent. sub Eugenio 4. decreto fidei, seu de Armenis.* Secundum (inquit) sacramentum est confirmatio, cuius materia est chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo quod odorem significat bonæ famæ per Episcopum benedicto. Ergo æquè balsamum, ac oleum definit concilium esse confirmationis materiam. Neque obstat in eodem decreto dicere concilium vinum aqua mixtum esse materiam Eucharistiæ, & actus pœnitentis, sub quibus satisfactionem comprehendit esse materiam pœnitentiæ, cùm tamen aquæ mixtio, & pœnitentis satisfactio non sint materia necessaria supradictorum sacramentorum; quia diuersimode de his, ac de mixtione balsami concilium loquitur. Neque enim dixit vinum aqua mixtum esse materiam, sed vinum esse materiam, cui aqua misceri debet, tacitè innuens aquæ mixtionem ad materiam non pertinere. Deinde non dixit omnes actus pœnitentis esse materiam, sed actus pœnitentis esse quasi materiam vt eo termino comprehenderet non solum actus pœnitentis contritionem, & confessionem, qui propriè, & in rigore sunt materia pœnitentiæ, sed etiam satisfactionem, quæ pœnitentiam integrat, & complet, ideoque quasi materia illius appellari potest. Adde, esto concilium dixerit actus pœnitentis esse materiam, subintelligendum erat de actibus pœnitentis præcedentibus sacramenti confectionem, non subsequentibus, qualis est satisfactio. At mixtum ex oleo, & balsamo præcedit confirmationem. Ergo æquè balsamum mixtum oleo est materia, ac est ipsum oleum. Deinde probari hæc veritas potest ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ à tempore Apostolorum, teste *Fabiano Pontifice, epist. 2. ad Episcop. orient.* Nunquam enim hoc sacramentum confirmationis absque oleo mixto balsamo ministratum est. Signum igitur est illam esse materiam.

Cùm verò asserimus oleum esse huius sacramenti materiam, oleum oliuarum intelligimus, quia ex alia materia confectum, vt ex nucibus, vel grandi pisce, vulgò *ballena* oleum propriè non est, ideoque nec materia huius sacramenti, sicuti tradit *D. Thom.* ab omnibus receptus *q. 72. art. 2. ad 3.* Balsamum autem, quod oleo misceri debet, non est solum balsamum Palæstinum, seu Syriacum, sed sufficit Indicum, quia verum balsamum est. Neque obest Paulum III. & Pium IV. concessisse Indis, vt balsamo illius regionis chrisma conficeretur, quia in hac concessione non priuilegium concessit, sed dubitationem sustulit declarando verum balsamum esse, ex quo chrisma confici possit, sicuti notarunt *Suar. disp. 33. sect. 1. vers. atque in hunc modum, Egid. de Coninch. q. 72. art. 1. dub. 1. n. 41.*

4. Neque obstant rationes contrariæ. Ad primam nego oleum benedictum absque balsami mixtione appellari communiter, & frequenter chrisma, contrarium enim apertè colligitur ex *Dionis. cap. 4. de Ecclesiast. Hierarchia, part. 1. circa finem, & p. 3. circa finem. Cypriano Serm. de vnctione chrismat. Fabiano Pontifice epist. 2. ad Episcopos Orient. & Innocent. III. in cap. vnico de Sacra vnctione, D. Thom. q. 72. art. 2. & 4 contra gentes cap. 60.* Et licèt aliquando oleum benedictum sub nomine chrismatis fuerit appellatum, id factum est, quia præcipua pars illius mixti est oleum, non quia balsanii mixtione careat.

Ad secundum ex cap Pastoralis, respondeo non esse in sacramento ordinis, & confirmationis iterandum, sed cautè supplendum, quod incautè fuerit

præter

præter missum intelligi debere casu quo verum sacramentum confectum fuerit. Neque enim credibile est Pontificem voluisse negare sacramentum confirmationis absque balsami mixtione collatum iterandum non esse saltem sub conditione, cum manifestum sit ad minus sub opinione probabili inualidum fuisse. Neque item præsumi potest voluisse balsamo tantum vngi confirmatum, cùm nulla huius vnctionis sit in Ecclesia consuetudo. Quia tamen Pontifex non solum de defectu balsami in confirmatione, sed de defectu impositionis manus in ordine Subdiaconatus fuit consultus, ea de causa vtrique interrogationi respondit; hæc sacramenta iteranda non esse, subintellige, si vere collata sint. An vero fuerint eo casu verè collata noluit definire.

Ad tertium nego balsamum difficilè inueniri, & difficilè cognosci, siquidem tempore nascentis Ecclesiæ, & quando tyranni eam summo odio prosequebantur, inueniebatur, & cognoscebatur. Neque obstat Plinij testimonium, loquitur enim non de suo tempore, sed de tempore antiquo, vt benè comprobat *Suar. dicta disp. 33. sect. 1. circa finem.*

Ad quartum concedo opus non esse, vt omnes partes olei balsamo mixtæ sint, sufficit, si qualitates balsami, præcipuè illius odorem receperint. Quia eo ipso totum chrisma ex oleo, & balsamo mixtum dicitur.

5. Grauior dubitatio est, an chrisma debeat necessario esse ab Episcopo benedictum, vt sit apta materia confirmationis? Conueniunt omnes doctores necessariò debere prius benedici, vt ea benedictione, & consecratione disponatur ad huius sacramenti vsũ. Quare si oleo mixto balsamo absque vlla benedictione cõfirmares, sacramentum cõfirmationis nequaquam conficeres. Ratio huius veritatis est Christi institutio vsu, & consuetudine Ecclesiæ declarata, & pluribus conciliis comprobata. Congruentia desumitur ex eo quod expedens sit rem communem, & vulgarem priusquam ad sanctificandos homines assumatur, fieri sacramentum, & religiosam, vt rectè *D. Thom. q. 72. art. 5.* Et licet in sacramento baptismi ea sanctificatio aquæ requisita non sit ex necessitate, id factum est, quia est sacramentum summæ necessitatis, & quia Christus Dominus baptismum Ioannis suscipiendo aquas omnes in ea figura sanctificauit; ob quam causam panis, & vinum in Eucharistia non est prius ex necessitate benedicendus, præterquam quod ipsa consecratione benedicitur, & consecratur.

6. Sed an hæc benedictio chrismatis necessariò facienda sit ab Episcopo, vel possit à simplici Sacerdote ex commissione summi Pontificis fieri. Difficultatem habet. Tum quia Pontifex simplici Sacerdoti committere potest (vt infra dicemus) administrationem sacramenti confirmationis. Ergo poterit committere chrismatis consecrationem vtpotè ad ipsam administrationem requisitam. Concesso namque vno conceduntur requisita ad illud. *leg. ad rem mobilem. ff. de Procuratorib. leg. si quando. Cod. de inofficioso testam. cap. praterea de officio delegati.* Tum etiam quia *concil. Tolet. 1. can. 2.* referens aliquibus locis, & prouinciis præsbiberos chrisma consecrasse, nullatenus declarat inualidam esse illam consecrationem, sed solùm statuit legem prohibentem, ne ex illo die vllus alius præter Episcopum chrisma conficiat. Indicat ergo concilium consecrationem valere, aliàs irritum esse declararet. Et ita sustinet *Caietã. 3. p. q. 72. art. 2.* & probabile reputat *Barbosa. 2. p. de potest. Episc. allegat. 11. n. 14. Gregor de Valen. to. 4. disp. 5. q. 1. p. 2. col. vlt. Suar. disp. 33. sect. 2. opin tertia.*

7. Nihilominus certum est materiam huius sacramenti necessario esse chrisma ab Episcopo benedictum: sic docent ferè omnes Doctores teste *Suar. disp. 33. sect. 2. vers. in hac re. Egid. de Coninck q. 72. art. 3. dub. 1. concl. 4. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 9. cap. 2. dub. 2. Bonac. disp. 3. q. vnica pun.* Sumiturque ex *Concilio Romano sub Siluestro cap. 3. Tolet. 1. cap. 20. Cartagin. 2. cap. 3. & Cartagin. 3. cap.* 36. sed præcipuè ex *Florent.* sub Eugenio IV. *in decreto fidei.* Vbi definiens materiam Confirmationis, inquit: Est chrisma confectum ex oleo, quod nitorem conscientiæ significat, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ per Episcopum benedictum. Ergo materia huius sacramenti Episcopali benedictione præparari necessariò debet. Hinc (meo iudicio) euidenter infertur non posse simplici Sacerdoti committi à Pontifice chrismatis benedictionem; quia Pontifex nequit materiam vllius sacramenti mutare. At huius sacramenti materia est chrisma Episcopali benedictione præparatum. Nequit ergo Pontifex loco Episcopalis benedictionis Sacerdotalem subrogare. Deinde Episcopalis benedictio pro conficiendo chrismate ex institutione Christi habetur. Christus enim teste *Fabiano epist. 2. ad Episcop. Orient.* docuit Apostolos modum conficiendi chrisma, quem Ecclesia semper seruauit. At Ecclesia nunquam simplici Sacerdoti chrismatis consecrationem commisit, tametsi aliquando commiserit confirmationis administrationem, vt notauit *concilium Florent. loco allegato.* Ergo chrismatis consecratio ex institutione Christi Episcopis annexa est. Non igitur potest Pontifex id mutare, aut variare. Congruentia huius institutionis fuit maior dignitas materiæ sacramenti, in qua designanda decens erat, vt omnes à Prælatis Ecclesiæ, primisque Pastoribus dependerent.

8. Rationes contrariæ num. præcedenti adductæ facilè dissoluuntur. Illa enim communis regula: Concesso vno conceduntur ea, quæ ad ipsum prærequiruntur, locum habet in subordinatis eidem potestati. At confectio chrismatis non subordinatur Pontifici, vt delegare eam possit simplici Sacerdoti, eo quod ex Christi institutione Episcopali ordini annexa sit. Neque est mirum, quod Christus Dominus reliquerit Pontifici potestatem communicandi Confirmationis ministrationem simplici Sacerdoti, non tamen reliquerit potestatem communicandi chrismatis confectionem, quia confirmationis ministratio sæpè expostulat fieri à simplici Sacerdote ob absentiam Episcopi. At chrismatis confectio raro, vel nunquam, cum vnius chrismatis consecratio pluribus locis, imo diæcesibus possit deseruire, & ex vno loco in alium facilè chrisma transferri. Argumentum vero sumptum ex concil. Tolet. inefficax est. Non enim ex eo quòd concilium omiserit declarare irritam esse chrismatis confectionem factam à Præsbitero inferri potest validam esse, potius enim contrarium inferri debet ex eo quod factum prohibuerit lege perpetua declarante id quod de se iure diuino erat prohibitum, potius quam denuò aliquid prohibente.

9. Modus consecrandi chrisma iure diuino signatus non est. Non enim credendum est omnem ritum, & cæremoniam, quam in consecratione chrismatis obseruat in præsenti Ecclesia, semper fuisse obseruatum tanquam essentialem, & à Christo Domino institutum. Quapropter solum iure diuino chrisma benedicendum, & consecrandum est diuini Spiritus inuocatione. Quo autem modo, seu forma sit consecrandum Ecclesiæ remissum est. Ipsa vero Ecclesia poterat sic statuere modum consecrandi chrisma, vt omnem alium irritum, & sacrilegum redderet. At quia de hac intentione non constat, nec conueniens erat, ideo

ideo qualibet benedictio chrismatis ab Episcopo facta sufficiens erit, vt materia disposita sit confirmationis sacramento, tametsi graue peccatum committatur omittendo ritum ab Ecclesia præscriptum. Sic *Suar. disp. 33. sect. 2. §. restat. Egid. de Coninch. q. 72. art. 3. dub. 1. num. 47. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 2. dub. 2. circa finem. Bonac.* plures referens, *disp. 3. de Sacram. quæst. vnica, pun. 3. vers. obserua secundo.*

10. Singulis annis in die Cœnæ Domini chrisma consecrandum est, & vetus seruandum, vt tradit *Fabian. Papa, epist. 2. & concil. Cartagin. 4. cap. 56.* & habetur *cap. litteris de consecrat. dist. 3. & cap. omni tempore de consecrat. dist. 4. cap. quoniam de sentent. excommunicat. in 6.* Quod si absens fuerit Episcopus, vel eo tempore sedes Episcopalis vacauerit, proximus Episcopus adiri poterit, vt chrisma conficiat. Sic *glossa in cap. si Episcopus, verbo spiritualibus. de supplenda neglegent. Prelator.* Vnde Episcopus ministrans confirmationem chrismate veteri, seu præcedente anno benedicto grauiter peccabit, vt colligitur ex supradictis decretis, & præcipuè ex *cap. si quis de alio de consecrat. dist. 4.* Sacramentum tamen conficiet, quia Florent. Concilium exactè describens huius sacramenti materiam tantum expressit benedictionem Episcopi. Quod vero sit illa benedictio hoc, vel illo anno facta quid extrinsecum est, & accidentarium non ex Christi institutione, sed ex Ecclesiæ præcepto. Sic *Suar. disp. 33. sect. 1. in fine. Egid. de Coninch. q. 72. art. 3. dub. 1. num. 49. Bonac. disp. 3. quæst. vnica. pun. 3. vers. obserua primò. Barbosa. 2. p. de potest. Episc. allegat. 31. num. 17. Emman. Saa* alios referens *verbo confirmatio. num. 6. in edit. Romana.*

PVNCTVM III.

Quæ sit materia proxima Confirmationis.

1 *Materia proxima est vnctio chrismatis per Episcopum benedicti.*
2 *Facienda est vnctio in figura crucis ex necessitate sacramenti.*
3 *Item in fronte confirmandi.*
4 *Facienda est vnctio manu Pontificis immediatè, pollice ex necessitate præcepti.*
5 *Vnctio in ea quantitate facienda est, quæ sufficiat, vt verè confirmandus vnctus dicatur.*

1. Constat materiam proximam confirmationis esse vnctionem ex chrismate per Episcopum benedicto, quia in his sacramentis, quæ in vsu consistunt vsus materiæ remotæ est proxima illorum materia, quia est, quæ immediatè per formam significatur. Hæc autem vnctio debet esse in figuram crucis in fronte confirmandi facta manu Episcopi, sicuti omnes doctores comprobant ex vsu, & traditione Ecclesiæ, & ex variis conciliorum decretis, præcipuè ex *Florent.* sub Eugen. IV. *decreto de Armenis.*

2. Primo facienda est vnctio in figuram crucis, neque satisfaciet Episcopus, si confirmandum signet cruce, & postmodum vngat; sed necessario ipsa vnctio in figuram crucis facienda est vt satis colligitur tum ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ. Tum ex *concilio Florent. in supradicto decreto de Armenis.* Tum ex *Innocent. 1. & Gregor. 1. relatis in cap. presbiteris de consecrat. dist. 4.* & ex *Stephano Papa relato in cap. numquid de consecrat. dist. 5.* Neque deest congruentia huius institutionis. Etenim hac sacramenti vnctione muniuntur ad crucem Christi palam confitendam. Decuit ergo eam vnctionem sub figura crucis fieri, & ita tradit expressè *D. Thom. q. 72. art. 4. ad 3. Suar.* alios referens, *disp. 33. sect. 3. post princ. Egid. de Coninch. dub. 1. num. 60. & seqq. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 2. num. 4. concl. 2. Bonac. disp. 3. de Sacram. q. vnica. pun. 3. num. 5.*

3. Secundò necessariò fieri debet prædicta vnctio in fronte confirmandi, neque alibi facta tenet, colligitur manifestè ex vsu Ecclesiæ ab antiquis Patribus comprobato, præcipuè *Tertuliano, lib. de prescription. cap. 40. Dionisio de Ecclesiast. Hierarch. cap. 2. p. 2. Cyrillo Hierosolimit. cathecesi 3. & 4. mystagogica. Gregor. Turonen. lib. 2. de gestis Francor. cap. 31. August. ps. 141.* super illa verba: *In via hac, qua ambulabam*, sed præcipuè id constat ex *Innocent. III. in cap. vnico de Sacra vnctione, & ex concil. Florent. decreto de Armenis*, declarante huius institutionis rationem. Ideo in fronte (inquit concilium) vbi verecundiæ sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, & præcipuè crucem eius, quæ Iudæis est scandalum, gentibus autem stultitia secundùm Apostolum. Propter quod crucis signo signatur. Et licet antiqui patres expresse non dixerint hanc in fronte signationem esse essentialem, satis id indicarunt absque vlla varietate conuenientes faciendam esse. Præterquam quod eodem modo requirunt vnctionem in fronte, ac in figura crucis, sed vnctionem in crucis figuram reputant essentialem. Ergo etiam in fronte reputare debent. Denique ex fine huius sacramenti, qui est ad confitendum Christum absque vlla erubescentia, & timore non leue argumentum desumitur ab probandum vnctionem in fronte necessariam esse huius Sacramenti valori. Sicuti comprobat *D. Thom. quæst. 72. art. 9.* Et ita tradunt pluribus relatis *Suar. quæst. 72. art. 4. disp. 33. sect. 3. in medio, Egid. de Coninch. art. 3. dub. 1. conclus. 5. num. 53. Paul. Laymann lib. 5. sum tract. 3. cap. 2. num. 4. circa finem, Bonacina disput. 3. de Sacram. quæst. vnic. pun. 3. numer. 5.*

4. Tertiò facienda est hæc vnctio Episcopi pollice dextræ manus chrismate tincto, sicuti cauetur in Pontificali Romano, & ab Ecclesia est perpetuò obseruatum. Ob hanc enim causam præcipue consecratur pollex Pontificis, vt dixit *Durand. lib. 6. rationalis, cap. 84.* An autem hoc sit necessarium non solum ex necessitate præcepti, de quo non est dubium, sed etiam ob sacramenti valorem, difficultatem, habet; facta enim vnctione medio aliquo instrumento, vtpote penicillo, seu calamo forma huius sacramenti verificatur. Non igitur esse potest necessarium fieri manu Pontificis immediatè. Neque ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ ea necessitas colligi potest. Aliàs fieri pollice manus dextræ necessarium esset. Nihilominus dicendum est necessarium esse fieri vnctionem manu Pontificis immediatè, quia impositione manus hoc Sacramentum à primis Ecclesiæ exordiis conficitur, vt constat ex Apostolorum vsu. Quod vero fiat pollice dextræ manus ex ritu præscripto ab Ecclesia habetur, non ex Christi institutione, & Apostolorum vsu. Sic tradit *Suar. disp. 33. sect. 3. in fine. Egid. de Coninch. quæst. 72. art. 3. dub. 1. in fine. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 2. in fine. Bonac. disp. 3. de Sacram. q. vn. p. 3. n. 4.*

5. Quod si roges in qua quantitate hæc vnctio facienda sit, facilè respondetur fieri debere ea quantitate, quæ sufficiat, vt digito Episcopi vngatur confirmati frons in figuram crucis, quia eo ipso forma huius sacramenti vera redditur. *Suar. disput. 33. sect. 5. vers. circa alteram partem. Bonac. disp. 3. de Sacram. q. vn. p. 3. num. 5.*

PVN

Pvnctvm IV.

Vtrum hoc Sacramentum sub chrismatis vnctione semper in Ecclesia ministratum fuerit?

1 *Proponitur dubitandi ratio.*
2 *Probabile est Apostolos sola manus impositione Spiritum sanctum communicasse.*
3 *Probabilius est frequenter manus impositione chrismatis vnctione communicasse.*
4 *In principio tamen nascentis Ecclesiæ sola manus impositione vtebantur ad communicandum diuinum Spiritum visibiliter, visibilibusque donis comitatum.*

1. Ratio dubitandi est quia Apostoli, *Actor.* 8. & 19. baptizatis Spiritum sanctum conferebant manus impositione absque vlla chrismatis mentione. Signum igitur est eo tempore sacramentum hoc ministratum fuisse absque chrismate.

2. Dicendum igitur est esse satis probabile Apostolos communicasse Spiritum sanctum baptizatis sola manus impositione absque chrismate, quia verisimile est Christum Dominum hanc illis potestatem tradidisse. Tum vt faciliori modo possent baptizatos confirmare in fide. Tum vt Apostolica dignitas fidelibus efficacius commendaretur. Ob quam causam specie visibili, & plurium donorum communicatione Spiritus sanctus concedebatur. Sic docent expressè *Alen. 4. p. quæst. 24. memb. 1. & 2. Bonauent. in 4. dist. 7. art. 1. q. 1. & 2.* Verùm esto ita factum fuerit nullatenus dicendum est sacramentum confirmationis ministrasse. Hoc enim sacramentum sub chrismatis vnctione ministrandum esse docuit Christus Dominus. Teste *Fabiano epist. 2. ad Episcopos Orient.* Non igitur sola manus impositione vnquam ministrari potuit. Adde communicationem diuini Spiritus sola manus impositione cum Apostolis spirasse, quia cum ipsis spirauit modus communicationis diuini Spiritus sub forma illa visibili, & extraordinaria. Ergo illa manus impositio propriè sacramentum non erat, cum non esset cæremonia stabili lege instituta.

3. Probabilius tamen censeo Apostolos communiter, & frequenter non communicasse fidelibus diuinum Spiritum sola manus impositione absque chrismatis vnctione; quia neque ex scriptura, neque ex Patribus contrarium colligi potest, neque est vlla ratio, quæ id persuadeat. Ex scriptura namque solùm colligitur contulisse Apostolos diuinum Spiritum manus impositione. Sed inde non infertur vnctionem non interuenisse. Qui enim vngit manus imponit. Et licet scriptura vnctionem non declarauerit; quia tamen illam non negauit asserenda est, ne dispensationes, & priuilegia absque firmo fundamento concedamus. Ex patribus autem nullus est qui asserat frequenter, & ordinariè Apostolos communicasse fidelibus diuinum Spiritum sola manus impositione absque chrismatis vnctione. Potius contrarium indicant vocantes hoc sacramentum tum chrisma, tum impositionem manus, tum Confirmationem, tum signaculum Domini, vt constat ex relatis *præcedenti pun.* & præcipuè ex *Innocent. III. in cap. vn. de sacra vnctione.* vbi per frontis chrismationem manus impositio designatur, quæ alio nomine Confirmatio dicitur. Deinde morem, quem nunc seruat Ecclesia in fidelium Confirmatione, & diuini Spiritus communicatione seruasse Apostolos testatur *Cyprian. epist. 73. Eusebius Papa, epist. 3. in fine. August. 15. de ciuit. Dei. cap. 18.* ob quam causam *Fabian. Papa, epist. 2.* asserit Apostolos quotannis nouum Chrisma consecrasse, & vetus combussisse. Igitur illa manus impositio, qua frequenter Apostoli Spiritum sanctum communicabant vnctioni chrismatis coniuncta erat. Præterea nulla est ratio persuadens Apostolos confirmasse fideles sola manus impositione absque chrismate. Nam si id concedendum esset, eo quod esset modus facilior, cum plures excogitari possent faciliores, illis asserendum esset diuinum Spiritum communicari posse. Deinde dignitatem Apostolicam non magis commendat vti sola manus impositione, quam chrismatis vnctione ad communicandum Spiritum sanctum. Cum hæc communicatio non ex signo secundum se, sed ex promissione diuinæ virtutis ortum habeat. Igitur nulla est ratio persuadens Apostolos, sine chrismate confirmasse, quin potius contrarium persuadet congruentia desumpta à magisterio, & exemplo. Etenim Apostoli constituti sunt à Christo Domino magistri, & Doctores mundi verbo, & exemplo. Expediebat ergo sacramenta omnia ministrare ritu per Christum instituto, & in Ecclesia perpetuò duraturo. Ergo expediebat vti chrismate in confirmatione fidelium. Ergo credendum est eo vsos fuisse. Et ita docent *Suar. disp. 33. sect. 4. post med. Egid. de Coninch. q. 72. art. 3. dub. 2. Bellarmin. lib. 2. de Sacram. cap. 9. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 2. num. 5. Bonac. disput. 3. de sacram. quæst. vn. p. 2. numer. 6. in fine.*

4. Notanter dixi Apostolos vsos fuisse chrismate regulariter, & frequenter in Confirmatione fidelium, vt abstinerem ab illa quæstione, an aliquando communicauerint diuinum Spiritum sola manus impositione? Etenim sunt plures Doctores asserentes Apostolos non vsos fuisse chrismate in principio, cum Spiritus sanctus visibili forma, & cum dono linguarum, & Prophetiæ communicabatur, sed tunc vsos fuisse sola manus impositione ex speciali Dei commissione. Cessante vero illa miraculosa communicatione vsos fuisse chrismate. Sic docent *D. Thom. q. 72. art. 2. ad. 1. & art. 4. ad. 1. Paludan. in 4. d. 7. q. 1. art. 2. num. 12. & art. 3. num. 24. Sotus ibi art. 2. ad 1. Duran. quæst. 1. art. 2. ad. 1. & alij relati à Suar. disp. 33. sect. 4. vers. tertia, & media sententia.*

Pvnctvm V.

Quæ sit forma Sacramenti Confirmationis.

1 *Statuitur forma confirmationis.*
2 *Proponitur dubium, an omnia contenta in forma sint de necessitate sacramenti.*
3 *Statuitur expressionem Trinitatis necessariam esse.*
4 *Crucis signaculum exprimi necessariò debet.*
5 *Exprimi debet chrismatis vnctio.*
6 *Fit satis rationi dubitandi num. 1. adducta.*

1. Forma sacramenti Confirmationis ea est. Signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Sic *D. Thom.* ab omnibus receptus, *quæst. 72. art. 4.* constat *ex concilio Florent. in decreto fidei.* sub Eugenio IV. vsúque, & traditione Ecclesiæ perpetua. Ratio sumenda est ex Christi institutione, congruentia ex fine, effectu, & causa efficiente, sicuti explicuit optime *D. Thom. dicto art. 4.* Cùm enim per hoc sacramentum fideles designentur in Christi milites, accipiantque robur ad fidem, & gratiam in baptismo susceptam reti

retinendam, & absque vllo timore, & verecundia confitendam, oportuit hæc omnia forma explicari. Verbis enim illis; Consigno te signo crucis, declaratur signaculum crucis fronti confirmandi appositum, eiusque animæ charactere indelebili spiritualiter impressum. Robur verò acceptum exprimitur, cum dicis. Confirmo te chrismate salutis. At quia robur hoc, & signaculum sunt ad fidem Christi palam confitendam, decuit præcipuum fidei mysterium, quod est sanctissimæ Trinitatis, exprimi, sicuti exprimitur in forma baptismi.

2. Sed non caret difficultate, an hæc omnia sint de necessitate sacramenti. Tum quia ex scriptura non constat de supradicta forma, sicuti constat de baptismo. Neque item ex vsu Apostolorum, qui vel sola manus impositione, vel simul cum vnctione chrismatis Spiritum sanctum communicabant. Neque item ex consuetudine Ecclesiæ. Nam in libro, qui scribitur ordo Romanus in officio Sabathi sancti solum hæc forma statuitur. Confirmo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Et fuerat edictum Constantini referentis confirmationem à Syluestro factam, in quo nulla est chrismatis mentio, nec confirmationis, sed solùm signationis. Consentit *Duran. in rational. diuinorum officior. lib. 6. cap. 84.* Alij patres, quorum meminit *Bellarm. lib. 2. cap. 10. Suar. disp. 33. sect. 5. in princ.* solius vnctionis mentionem fecerunt, cui Pontificis oratio iungebatur. Non igitur supradicta forma quoad omnes eius partes essentialis est.

3. Sed hæc non vrgent, vt à Catholica veritate recedamus. Quare affirmandum est supradictam formam essentialem esse, etiam quoad omnes suas partes, siquidem Concilium Florentinum exactè formam huius sacramenti describens supradicta verba statuit, credidit ergo essentialia esse, alias formæ partes non essent. Et inprimis necessaria est in hoc sacramento sicut in baptismo expressio Trinitatis, ideo enim in baptismo hæc expressio requiritur, quia cum baptizatus fidem in eo suscipiat, expedit præcipuum fidei mysterium profiteri. At confirmatus suscipit in confirmatione obligationem eiusdem fidei propugnandæ, eaque de causa instar miles sui ducis insigniis insignitus Christi cruce signatur, & instar athletæ ad pugnandum dispositi vnctione chrismatis exterius & interius Spiritus sancti robore præparatur. Expediens ergo fuit præcipuum fidei mysterium exprimi. Adde hoc sacramentum, sicuti dicit *D. Thom. receptus ab omnibus. quæst. 72. art. 4.* est baptismi perfectio. Ergo sicut in baptismo fuit conueniens Trinitatem exprimi, etiam in hoc sacramento conueniens est. Denique Sanctissima Trinitas est principalis causa roboris spiritualis hoc sacramento suscepti, vt ipse *D. Thom.* notauit. Congruum fuit ergo hanc causam in forma huius sacramenti exprimi. Et ita docent omnes Catholici Doctores apud *Suar. disp. 33. sect. 5. vers. secundò dubitari potest. Egid. de Coninch. q. 72. art. 4. num. 69. Pesant. ibidem. Henriq. lib. 2. cap. 2. Bonac. disp. 5. q. vnica. pun. 5. n. 8. Paulo Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 3.* & alij.

4. Secundo necessarium est exprimi crucis signaculum, neque enim satisfacies, si dicas; signo te, & Confirmo chrismate salutis. Nam esto illo verbo *signo* facta cruce videaris signaculum crucis declarare, quia tamen verbo illo *signo* non declaras, & forma materiam proximam declarare debet, ideo omisso crucis signo forma nulla redditur, & ita pluribus relatis firmat *Suar. dicta disp. 33. sect. 5. vers. nihilominus. Egid. de Coninch. q. 72. art. 4. num. 67.* Adde te non satisfacere, si loco verbi *signo* apponeres *Confirmo*, diceresque confirmo te signo crucis, & chrismate salutis, quia vt rectè dixit Suar. supra signum crucis exprimi debet, vt actio ministri consignantis. Quod verbo confirmo non exprimitur.

5. Tertio exprimi debet chrismatis vnctio, quia est materia proxima huius sacramenti. Videtur autem solo verbo *Confirmo* adiuncta chrismatis vnctione satis explicari, sicuti solo verbo baptizo exprimitur ablutio, fauetque Rituale Romanum antiquum, cuius meminit *Bellarm. lib. de Confirmat. cap. 10.* in quo huius sacramenti forma in hunc modum describitur. Signa eos Domine signo crucis. Ego te confirmo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Verius tamen existimo cum *D. Thom. Suar. Egid. & aliis supra relatis* solo verbo confirmo vnctionem non exprimi, sicuti exprimitur ablutio per verbum baptizo. Quia quocunque signo siue crucis, siue vnctionis confirmatio fieret, verbo confirmo declarari posset, quippè verbum confirmo de se est indifferens, indiget enim alio verbo, seu nomine, quod eius indifferentiam determinet. Adde si loco verbi confirmo, vngo, vel signo apponeres, formam essentialiter mutares, quia illis verbis non exprimeres præcipuum huius sacramenti effectum, qui est robur ad fidem palam confitendam, & propugnandam.

6. Restat rationibus dubitandi n. 2. adductis satisfacere. Ad primam nego supradictam formam ex scriptura non colligi: colligitur namque ex *Paulo 2. Corinth. 1.* Qui confirmat nos vobiscum in Christo, & qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris, sicuti explicarunt ibi *Theodoret. Anselm. Lyranus*, & alij ibi, *& Ambros. de iis qui mysterijs initiantur. cap. 7.* Etenim verbo *confirmat* effectum huius sacramenti designauit, vnctionem exteriorem chrismatis verbo *vnxit* declarauit, signaculum crucis verbo *signauit*. Verum esto concederemus ex scriptura non satis colligi supradictam formam esse à Christo traditam, sufficit ad id comprobandum perpetua Ecclesiæ traditio. Neque enim omnia in scripturis expressè contineri debent, cum plura Christus Dominus circa sacramentorum administrationem Apostolos docuerit, quæ sola traditione constant. Ex vsu Apostolorum efficax argumentum desumi non potest. Non enim constat, an vsi fuerint sacramento ad fideles confirmandos. Doctores namque asserentes chrismate vsos fuisse, consequenter dicere debent formam huius sacramenti expressisse, cum nullum appareat fundamentum id negandi, vt benè expendit *Suar. dicta sect. 5. in fine.* Ad testimonium adductum ex libro, qui inscribitur, *Ordo Romanus* (si fortè sic se habet) respondeo, ibi non exprimi totam formam, sed sub verbis concissis confirmationem declarari, sicuti idem est dicendum de edicto Constantini. Antiqui Patres formam huius sacramenti non satis expresserunt. Nam vt constat ex *Innocent. 1. epist. 1. ad Decentium. §.* verebantur nostræ fidei mysteria infidelibus manifestare, ne contemnerentur. Nullus tamen negauit aliquod verbum in supradicta forma relatum necessarium fuisse. illud verò certissimum est, si formam huius sacramenti deprecatiuè proferres, omnino sensum, & significationem illius mutares, vtpote qui non significares huius sacramenti effectum vt à te operatum. Quocirca indicatiuo, seu imperatiuo modo proferri necessariò debet, & notauit *Suar. dicta disp. 33. sect. 5. circa fin.*

***

PVN

PVNCTVM VI.

Qui sint Confirmationis effectus.

1 *Primus est gratiæ augmentum, ad quod suscipiendum qualiter debeas esse dispositus.*
2 *Secundus effectus est gratia auxilium suo tempore concedendum.*
3 *Tertius est character in signum reiterari hoc sacramentum non posse.*
4 *Explicatur quidam difficilis locus Augustini.*

1. PRimus, & præcipuus confirmationis effectus ex omnium sententia est augmentum gratiæ per baptismum receptæ. Hoc enim sacramentum à sanctis Patribus perfectio baptismi communiter appellatur, quia gratiam baptismi perficit, & intendit. Quapropter hoc sacramentum per se expostulat suscipientem in gratia esse constitutum argumento ex naturalibus deducto, vt quis augmentetur, & crescat, vitam habere debet, sic in spiritualibus, vt roboretur Spiritu, & gratiæ augmentum recipiat, gratiam, quæ est vita spiritualis, habere debet. Quocirca conscius peccati mortalis contritione, vel attritione cum sacramento pœnitentiæ se disponere debet, vt sic expulso peccato, & gratia recepta aptus existat ad augmentum gratiæ, proprium huius sacramenti effectum, recipiendum. Præmittere vero confessionem sacramentalem (etsi salubre consilium sit) non tenetur, quia neque ex natura rei, neque ex vllo præcepto diuino, aut Ecclesiastico hæc obligatio colligi potest. Nam esto *in cap. vt ieiuni de consecrat. dist. 5.* caueatur suscepturos hoc sacramentum & ieiunos esse debere, & præmissa confessione dispositos, id tantum ex consilio præscribitur, non ex præcepto, vt notauit *D. Thom. receptus ab omnibus q. 72. art. 7.* Quod si credens te esse contritum, cum tamen solum attritus sis accedas ad hoc sacramentum recipiendum, recipies gratiam iuxta opinionem satis probabilem, & piam asserentem sacramenta viuorum aliquando primam gratiam conferre non ponentibus obicem. Qui enim attritione peccatum detestatur, ad illius remissionem se disponit, voluntatem peccati retractando. Ex alia parte sacramentum suscipit credens esse ritè dispositum, non igitur obicem ponit sacramenti effectui. Ergo præsumi debet de diuina bonitate non esse effectum sacramenti negandum. Et ita sustinet in præsenti *Suar. disp. 34. sect. 2. vers. occurrit. Paul. Laymam lib. 5. sum. tract. 3 cap. 4. Bonac. disp. 3. q. vnica p. 4. num. 7. &* dixi *tract. 18. pun. 7.*

2. Secundus effectus confirmationis est speciale auxilium suo tempore concedendum ad gratiam in baptismo receptam retinendam, & fidem absque vllo timore, & verecundia cum opus fuerit confitendam. Hoc autem auxilium vt loco allegato dixi neque semper ex vi sacramenti efficax conceditur, aliàs confirmatus nunquam fidem, & gratiam amitteret, imo neque omni tempore, & occasione ex vi sacramenti donatur, quia non est vnde colligamus sic esse à Deo promissum, sed illud auxilium conceditur qualiter, & quando à diuina bonitate præordinatum est. Vide dicta *tract. 18. pun. 7.*

3. Tertius, & præcipuus confirmationis effectus est character, qui est qualitas quædam spiritualis, & supernaturalis animæ inhærens, quo confirmatus in militem Christi munitum, & roboratum est insignitus, vt fidem eius defendat. Semel autem animæ impressus indelebilis est, eáque de causa Confirmationis Sacramentum iterari non potest, sicuti colligitur ex *cap. dictum est. cap. de homine de consecrat. dist. 5.* & ex *Trident. sess. 7. can. 9. de Sacram. in genere.*

4. Solùm obstat huic Catholicæ veritati difficilis locus *August. lib. 3. de baptismo cap. 16.* qui & refertur *in cap. manus 1. q. 1.* vbi ait: Manus impositio, non sicut baptismus repeti non potest, quid enim est aliud nisi oratio super hominem. Quod autem per manus impositionem intelligat August. Confirmationis sacramentum, colligitur tum ex exordio illius capitis, vbi inquit. Spiritus sanctus in sola Catholica Ecclesia per manus impositionem datur. Tum ex verbis subsequentibus. Non enim, ait, datur Spiritus sanctus sensibilibus miraculis attestantibus per manus impositionem, sicut antea dabatur. Nihilominus asserendum est sermonem ibi non esse de impositione manus, quæ est Confirmationis sacramentum, aliàs non solum Catholicæ veritati, sed sibi ipsi Augustinus repugnaret, si quidem *lib. 2. contra epistolam Parmeniani, cap. 104.* expressè asserit Confirmationem, sicut & baptismum repeti non posse. Dicendum ergo est de alia manus impositione ab ea qua sacramentum Confirmationis conficitur loqui Augustinum. Etenim cum manus impositio, vt dicit glossa dicto cap. manus, multiplex sit, videlicet confirmatoria, de qua actorum. 8. & 19. & *ad Hebr. 6.* ordinatoria, cuius mentio fit *actor. 6. & 1. ad Thimoth. 4. & 2. ad Thimoth. 1.* quæque repeti non possunt, quia ipsis sacramentum Confirmationis, & ordinis ministratur. Aliæ vero manus impositiones nec sacramentum sunt, nec repetitioni contradicunt. Primo est manus impositio, qua infirmi curabantur, de qua *Marc. vlt.* Super ægros manus imponent, & bene habebunt, cuiusque meminit *Lucas actor. 9. & 28.* Deinde est alia manus impositio deprecatiua, de qua fortè loquitur *Lucas actor. 13.* cum dixit. Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis (scilicet Paulo, & Barnabæ) manus dimiserunt illos. Non enim illa manus impositio neq confirmatoria, neque ordinatoria fuit. Cum Paulus, & Barnabas & confirmati, & ordinati essent. Restat ergo, vt fuerit quædam salubris deprecatio, qualis est ea, qua cathecumenus ad baptismum recipiendum præparatur, de qua *August. lib. 2. de peccator. merit. cap. 26.* & qua etiam confirmandus orationibus Ecclesiæ disponitur ad Confirmationem, quæ manus impositio, vt benè notauit *Valen. t. 4. disp. 5 q. 1. pun. 1.* Secundùm se spectata optimè repeti potest. Quod si de hac manus impositione Confirmationem antecedente loquatur August. in dicto cap. manus, mirum non est, quod negauerit repeti non posse, sicut baptismus. Verum quia eo loci non videtur August. locutus de Sacramento Confirmationis, ideo probabilius existimo supradictam manus impositionem non esse eam, qua confirmandus orationibus Ecclesiæ disponitur Confirmationi recipiendæ. Dicendum igitur esse loqui ibi Augustinum de manus impositione, qua hæretici pœnitentes reconciliantur, & diuinus Spiritus in eorum fauorem exoratur manus impositione, vt habetur *cap. pœnitentes e. in cap. quadragesimo. 50. dist.* & de qua idem *August. lib. 5. de baptism. cap. 23.* Hæc enim manus impositio, vt benè August. quid est aliud, quam oratio super hominem? Neque huic expositioni obstat, quod initio illius capitis dixerit Spiritum sanctum in sola Catholica Ecclesia per manus impositionem communicari, quia id verum esse potest, etsi non communicetur sacramentaliter prædicta manus impositione, sed solum deprecatiuè. Sola enim Ecclesiæ Catholicæ oratio, & quæ à Catholicis fit, & Catholicis applicatur, communicare Spiritum sanctum potest. Ex eo autem quod subdit hac manus impositione non communicari diuinum Spiritum sensibilibus signis, sicuti tempore

Apostolorum communicabatur, non infertur hanc manus impositionem eiusdem esse virtutis cum ea, qua Apostoli *actor.* 8. *&* 19. vtebantur: illa enim ex opere operato Spiritum sanctum communicabat, hæc solùm deprecatoriè, neque infallibiliter. Sic latius explicat *Suar. disp.* 34. *sect.* 1. *circa finem.* consentit *Egid. de Coninch. q.* 72. *art.* 5. *Paul. Laymann lib.* 5. *sum. tract.* 3. *cap.* 4.

PVNCTVM VII.

Quibus Confirmatio ministrari possit, & debeat.

1 *Omnibus baptizatis, & solis ministrari confirmatio potest.*
2 *Infantibus ante vsum rationis plures censent expedire Confirmationem concedi.*
3 *Alij econtra asserunt expedire.*
4 *Expectandus est hodiè rationis vsus, sed non vltra differenda Confirmatio regulariter.*
5 *Explicatur prædicta doctrina.*
6 *Satisfit fundamentis oppositarum opinionum.*
7 *Plures negant amentibus qui sic creduntur futuri perpetuò, esse Sacramentum ministrandum.*
8 *Verius est oppositum.*
9 *De infantibus in extremo vitæ constitutis proponitur dubium, an expediat Confirmationem ministrari.*
10 *Statuitur & posse, & deberi illis ministrari confirmationem.*

1. OMnibus baptizatis ministrari sacramentum Confirmationis potest, quia capaces sunt huius sacramenti effectus. Cum enim sint per baptismum spiritualiter geniti crescere, & roborari possunt, & ad fidem defendendam armari, tametsi actu ob ætatis defectum, aliudve impedimentum ad pugnam inepti sint. Constat ex vsu antiquo Ecclesiæ hoc sacramentum ministrantis omnibus baptizatis, & cuiuscunque conditionis existerent statim post baptismum. Eáque de causa dixit *Vrban. Papa in cap. omnes.* 1. *de consecrat. dist.* 5. Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post baptismum accipere debent, vt pleni Christiani inueniantur. Neque ad hoc sacramentum, sicuti neque ad baptismum requiritur necessariò propria suscipientis voluntas, sufficit Christi, & Ecclesiæ in iis, qui propriam non habent voluntatem. Dixi *Omnibus baptizatis.* Nam ante baptismum nemo huius, neque alterius sacramenti capax existit. Cùm baptismus ianua sit Ecclesiæ, eiusque charactere baptizatus disponatur ad dona, quæ Christus suæ Ecclesiæ in testamento reliquit suscipienda. Et in Confirmatione est specialis ratio, quam tradidit *D. Tho. q.* 72. *art.* 6. Confirmatione namque spiritualiter crescimus, & roboramur, baptismo gignimur. Nemo autem crescere, & roborari potest, qui prius genitus non sit. Ergo nemo potest confirmari, quin baptizatus existat. Neque his obstat tempore nascentis Ecclesiæ Spiritum sanctum datum esse non baptizatis, vt constat actor. 10. vbi refertur Spiritum sanctum in gentes visibiliter descendisse. Quia illa diuini Spiritus communicatio non fuit sacramentalis, sed ex Dei benignitate, vt Iudæi intelligerent, gentes capaces esse baptismi, & gratiæ per Christum. Neque ex illa diuini Spiritus communicatione redditi sunt incapaces suscipiendi Confirmationis sacramentum, quia non constat ea communicatione characterem Confirmationis suscepisse, tametsi effectum Confirmationis primarium abundanter susceperint. Ob quam causam fortè postea Confirmati non fuerunt, tametsi fuerint baptizati.

2. Quibus vero expediat Confirmationis sacramentum ministrari. Constat omnibus baptizatis conueniens esse. Solùm de infantibus, de amentibus, & morituris dubitant doctores. De infantibus plures affirmant expedire hoc Sacramentum illis ministrare, nec esse expectandum rationis vsum. Sic indicat *D. Thom. in* 4. *dist.* 7. *qu.* 3. *art.* 2. *quæstiunc.* 2. *Bonauent. ibi art.* 3. *q.* 1. *ad argum. Ricar. art.* 3. *q.* 2. *Gab. art.* 3. *dub.* 7. *Alens.* 4. *p. q.* 28. *memb.* 2. *&* 3. *Petr. Soto, lect.* 1. *de Confirmat,* & alij, quibus fauet vsus antiquus Ecclesiæ concedentis confirmationem statim post baptismum receptum, cuius vsus meminit *Alcuin. de Ecclesiast. Offic. cap. de Sabatho sancto, Vualdens. lib. de Sacrament. cap.* 111. & pluribus relatis firmat *Suar. disp.* 35. *sect.* 1. *in fine.* Neque in fauorem huius opinionis deest congruens ratio. Etenim cùm Confirmatio sit baptismi perfectio, expediens esse videtur statim post baptismum susceptum concedi. Cui perfectioni non obest infantia, & defectus rationis vsus, sed potius iuuat, & effectum Sacramenti securum reddit; quem tamen, peccatum, quod post rationis vsum committi potuit, dubium facit. His consentit *Anton. Genuens. in praxi, cap.* 54. *n.* 3. quem refert, nec reprobat *Barbosa, allegat.* 30. *num.* 17. affirmans puerum trium annorum hodiè confirmari posse, quia malitia multum creuit, & quia diligenter nomina Confirmatorum describuntur. Alij sentiunt conuenientius esse ætatem puberem expectare. Sic *glossa in cap. vt ieiuni de consecrat. dist.* 5. ibi vt ieiuni (inquit *concilium Aurelianense cap.* 3.) ad Confirmationem veniant perfectæ ætatis, vt moneantur confessionem facere prius, vt mundi donum sancti Spiritus valeant accipere. At ante puberem ætatem nemo videtur satis capax percipiendæ monitionis, neque confessionis præmittendæ. Ergo non decet Confirmationem recipere ante ætatem puberem.

4. Media via tenenda est, & affirmandum hodiè infantibus confirmationis sacramentum regulariter ante vsum rationis, qui septennio præsumitur conueniens non esse ministrari: stante vero rationis vsu statim ministrandum esse, nec differendum. Sic *Siluest. verbo confirmatio, num.* 4. *Paludan. in* 4. *dist.* 7. *q.* 4. *num.* 10. *Soto ibi art.* 8. *Suar. disp.* 35. *sect.* 2. *colum.* 2. *Egid. de Coninch. q.* 72. *art.* 8. *num.* 79. *Paul. Laymann lib.* 5. *sum. tract.* 3. *cap.* 5. *num.* 2. *Bonac. de Sacram. quæst. vnica, pun.* 4. *n.* 5. *Barbosa allegat.* 30. *n.* 17. & præ omnibus *Pius* 5. *in cathecismo Romano* 2. *p. cap.* 3. *n.* 14. vbi inquit: Illud etiam obseruandum est omnibus quidem post baptismum, confirmationis sacramentum posse administrari: sed minus tamen expedire hoc fieri, antequam pueri rationis vsum habuerint, quare si duodecimus annus expectandus non videatur, vsque ad septimum certè hoc sacramentum differre maximè conuenit. Et sic vsus Ecclesiarum obtinuit. Ratio vero, quare expediat rationis vsum expectare ea est, quia sic decentius suscipitur, & cum maiori fructu, & absque periculo reiterationis. Quod sæpè esset si in infantia regulariter hoc sacramentum ministraretur. Tum quia nemo præsumitur Confirmatus ex eo quod inter fideles commoretur, sicuti præsumitur baptizatus. Tum quia confirmatorum nomina non ita exactè scribuntur, sicuti baptizatorum. Expectare verò ætatem puberem nullatenus expedit, quia nemini conuenit absque rationabili causa (quæ in præsenti nulla per se excogitari potest, priuari sacramenti fructu, quo robur accipiat ad fidem, & charitatem retinendam, tentationesque superandas. Addè regulariter puerilem ætatem Deo gratam esse,

quia

quia fidem, & charitatem in baptismo receptam conseruat, quæ tamen in adulta ætate facilè amittuntur, quam amissionem non leuiter impediret sacramentum Confirmationis, vtpote institutum ad roborandum Confirmatum aduersus diaboli insidias.

5. Notanter dixi hodiè expediens non esse ante rationis vsum infantibus Confirmationem ministrari, vt indicarem olim conueniens fuisse. Cùm enim ob penuriam Episcoporum, & paucitatem fidelium bis tantùm extra necessitatem baptismus ministraretur. *cap. non ratione, & aliis de consecrat. dist.* 4. & ministrato baptismate statim Confirmatio ministrabatur. *cap. omnes. cap. de his de consecrat. dist.* 5. debuit Confirmatio pluribus ante vsum rationis ministrari. At multiplicato Episcoporum, & fidelium numero cessauit prædicta consuetudo coniungendi Confirmationem cum baptismo, eaque bis tantum in anno ministrandi, & successit Confirmationis ministratio prout magis expedit tum reuerentiæ sacramenti, tum fideliũ vtilitati. *Suar. disp. 35. sect. 2. vers. vtraque. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 5. qu.* 1. Deinde dixi regulariter expedire rationis vsum expectare pro huius sacramenti ministratione. Aliquando namque expedit vsum rationis præuenire, primò si ob absentiam Episcoporum, aliamve causam probabiliter timeatur longo tempore post vsum rationis Confirmationem esse differendam, præstat enim tempus præuenire, quam supradicto periculo exponi. *Suar. disp. 35. sect. 2. vers. vtraque Egid. de Coninch. quæst.* 72. *art.* 8. *n.* 81. *Paul. Laymann lib.* 5. *sum. tract.* 3. *cap.* 5. *q.* 1. Secundò si timeretur infans sine confirmatione decessurus, melius enim est carenti rationis vsu Confirmationem concedi, quam perpetuò ea priuari. *Suar. Egid. & Laymann supra.* Tertiò, si consuetudo diœcesana adsit pueris ante vsum rationis hoc Sacramentum ministrandi. Satis enim grauis causa est præueniendi rationis vsum à consuetudine diœcesana non discedere. Sic aliis relatis *Paul. Laymann dicto lib.* 5. *tract.* 3. *cap.* 5. *qu.* 1. Quarto addit Suar. *dicta disp.* 35. *sect.* 2. *vers. vtraque in fine.* Si Episcopus ob beneuolentiam, aliamve similem causam puerum ante rationis vsum Confirmaret, grauiter non peccaturum seclusò scandalo: quia consuetudo expectandi rationis vsum non videtur eo rigore introducta esse.

6. Ex his facile est oppositarum opinionum fundamentis satisfacere. Admitto namque plures congruentias esse pro antiqua consuetudine ministrandi hoc sacramentum statim post collatum baptisma, ideóque decuit sic eo tempore ministrari. At quia ex parte prædictæ rationes cessarunt, & plures efficaciores adsunt in præsenti suadentes tempus rationis vsus non esse præueniendum, nec stante rationis vsu ministrationem differendam, consuetudo Romanæ Ecclesiæ obtinuit statim post vsum rationis hoc Sacramentum ministrari, & non antea nisi vrgente aliqua causa. Textus vero *in cap. vt ieiuni* non probat ætatem puberem esse expectandam, nihil enim de ætate decidit, sed supponens aliquos ad Confirmationem accedere in ætate perfecta monet, vt ieiuni, & præmissa confessione accedant. Adde ætatem perfectam ad Confirmationem recipiendam non esse solam puberem, sed etiam impuberem rationis vsu præditam.

7. Secundo dubitatur de amentibus. Et quidem si spes adsit vsum rationis habituros confirmatio differenda est in tempus vsus rationis, sicuti diximus de infantibus. Si vero creduntur futuri perpetui amentes *Soto in 4. dist.* 7. *qu.* 4. *art.* 8. & alij relati à *Bartholomeo ab Angelo dialogo* 3. §. 18. negant illis Confirmationem esse ministrandam. Tum quia non adest huius ministrationis consuetudo. Tum quia cessat finis, ob quem hoc Sacramentum confertur. Etenim confertur, vt confirmatus robur accipiat ad propugnandam fidem, & conseruandam gratiam, & charitatem aduersus diaboli insidias. At perpetuò amentes incapaces sunt pugnæ, & tentationis, amissionisque gratiæ, non igitur illis debet hoc Sacramentum concedi.

8. Cæterum dicendum est non solum posse, sed & deberi amentibus, de quibus apertè non constat esse in peccato mortali, Confirmationem ministrari, quia hi capaces sunt præcipui huius sacramenti effectus, qui est gratiæ augmentum. Quod vero incapaces existant auxilij specialis ad fidem palam confitendam id per accidens est, & primarium huius sacramenti effectum non impedit. Nulla igitur causa adest iis Confirmationem negandi. Quod si dicas negandam esse, quia illius voluntatem nunquam habuerunt: obstat, quia pro carentibus perpetuo vsu rationis sufficit voluntas Christi, & Ecclesiæ, sicut in baptismo: pro his vero, qui aliquando vsum rationis habuerunt, sufficit interpretatiua voluntas, quæ censetur adesse in quolibet Christiano suscipiendi suæ salutis remedia, seu beneficia, dum de contraria voluntate non constat. Neque in contrarium est aliqua consuetudo, nec rationabilis esset. Nam esto infantibus, quia carent vsu rationis hoc sacramentum non ministretur, id est, quia creduntur rationis vsum habituri, quæ spes cessat in perpetuò amentibus. Est igitur illis Confirmatio ministranda. Sic *D. Thom. qu.* 72. *art.* 8. *ad* 2. *Suar. disp.* 35. *sect.* 2. *vers. dicendum. Bonac. disp.* 3. *q. vn. pun.* 4. *num.* 6. *Barbosa* 2. *p. de potest. Ep. sc. alleg.* 30. *num.* 21. *Egid. dicta q.* 72 *art.* 8. *n.* 83. *Paul. Laymann lib.* 5. *sum. tract.* 3. *cap.* 5. *qu.* 2. Vbi addit parentes, & tutores à peccato excusari, si amentes non adducant confirmandos in ea diœcesi, vbi non solent Episcopi his confirmationem ministrare.

9. Tertiò dubitatur de iis, qui in extremo vitæ sunt constituti, maximè si sint infantes. Rationem dubitandi intulit *Melchiades Papa in epist. ad Episcopos Hispaniæ, cap.* 2. *relatus in cap. Spiritus sanctus de consecrat. dist.* 5 ibi. Et quia in hoc mundo tota ætate victuris inter inuisibiles hostes, & pericula gradiendum est, in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam: in baptismo abluimur, post baptismum roboramur. Et quamuis continuò transituris sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria sunt Confirmationis auxilia. Regeneratio per se saluat mox in pace beati sæculi recipiendos confirmatio armat, & instruit ad agones mundi huius, & prælia reseruandos. Qui autem post baptismum cum acquisita innocentia immaculatus peruenit ad mortem; confirmatur morte, quia non potest peccare post mortem. Ex quibus verbis colligi videtur morituros confirmandos non esse. Tum quia non sunt præliaturi. Tum quia morte confirmantur. Tum quia sic habet vsus, & consuetudo.

10. Nihilominus dicendum est morituris confirmationem ministrari posse, & deberi, quia capaces sunt recipiendi gratiæ plenitudinem, qua roborentur ad pugnam, si fortè fuerit. Quod vero futura non sit, id est per accidens. Neque Melchiades Papa contrarium indicat. Solum enim dixit victuris necessaria esse Confirmationis auxilia, sed non negauit morituris conuenientia esse. Per accidens tamen excusantur morientes ab hoc sacramento recipiendo, eo quod singulos morientes adire Episcopis non vacet. Nam vt dixit *Innocent. epist.* 1. *ad Decentium circa finem* de extrema vnctione loquens. Episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Cæterùm si Episcopus aut potest, aut dignum ducit

aliquem à ſe viſitandum, & benedicere, & tangere chriſmate ſine cunctatione poteſt. Quæ in ſacramento Confirmationis æquè procedunt. Atque ita docent *D. Thom. qu. 72. art. 8. ad 4. & ibi Egid. de Coninch. n. 83. Suar. diſp. 35. ſect. 2. in fine. Paul. Laymann lib. 5. ſum. tract. 3. cap. q. 3. & alij.*

PVNCTVM VIII.

An, & qualis ſit obligatio ſuſcipiendi Confirmationem.

1 *Prima ſententia docet omnibus baptizatis impoſitam eſſe iure diuino hanc obligationem.*

2 *Secundâ agnoſcit hanc obligationem caſu quo fides coram tyranno confitenda eſſet.*

3 *Tertia admittit obligationem ſuſcipiendi confirmationem non ex iure diuino, ſed ex præcepto Eccleſiaſtico.*

4 *Quarta admittit hanc obligationem, ſi ordo ſuſcipiendus ſit.*

5 *Verius eſt nullam per ſe eſſe obligationem ſuſcipiendi confirmationem.*

6 *Per accidens obligatio eſſe poteſt.*

1. DE obligatione ſuſcipiendi confirmationem quadruplex eſt ſententia minus vera. Prima aſſerit abſolutam obligationem impoſitam eſſe iure diuino cuilibet baptizato. Tribuitur *Scoto in 4. diſt. 7. qu. 2. Ricard. art. 5. quæſt. 1. Vvaldenſ. t. 2. de Sacram. cap. 111.* Sed hi ſolum aſſerunt hoc Sacramentum contemnere eum, qui data opportunitate illud recipiendi, abſque cauſa omittit. Probari autem poteſt hæc ſententia ex fine, & inſtitutione huius ſacramenti, qui eſt conſtituere baptizatum perfectè Chriſtianum, vt dixit *Vrbanus Papa, epiſt. 1. cap. 7. & traditur cap. omnes. de conſecrat. diſt. 5.* At quilibet tenetur verus & perfectus Chriſtianus eſſe. Ergo. Item ex vi huius ſacramenti roboratur fidelis non ſolùm ad fidem coram tyranno confitendam, ſed etiam ad gratiam, & charitatem conſeruãdam aduerſus diaboli inſidias, & mundi illecebras, & continua vitæ huius pericula. At quilibet tenetur fidem, & charitatem conſeruare, ergo tenetur illius conſeruationis media aſſumere. Aliàs cenſebitur propriæ ſalutis contemptor, & dignus vt à Deo deſeratur, qui media ab eo inſtituta pro ſalutis conſeruatione negligit. Ob quam cauſam credendum non eſt Chriſtum Dominum libertati hominum reliquiſſe huius ſacramenti vſum, ſed obligationem impoſuiſſe, ex qua tantum commodum proueniebat.

2. Secunda ſententia præcedentem limitat, vt procedat eo caſu quo publicè coram tyranno fides eſt confitenda, quia ſingulare periculum, ſingulare auxilium expoſtulat. At hoc ſacramentum ſpecialiter inſtitutum eſt ad roborandum fidelem, vt abſque timore, & verecundia fidem confiteatur. Tenetur ergo in prædicto periculo conſtitutus hoc ſacramentum ſuſcipere, vt eo munitus, & roboratus in fide confitenda perſeueret. Fauetque huic ſententiæ præceptum latum Apoſtolis, *Lucæ vlt.* ne è ciuitate exirent, donec induerentur virtute ex alto, hoc eſt donec Spiritu ſancto munirentur. Sentit ergo Chriſtus neminem ob fidei publicam confeſſionem periculo vitæ eſſe exponendum, qui virtute Spiritus ſancti armatus non ſit. Ergo qui Sacramentum Confirmationis non receperit. Hoc enim ſacramento Spiritus ſanctus fidelibus inuiſibiliter communicatur loco illius communicationis, quæ in die Pentecoſtes Apoſtolis facta eſt. Atque ita ſuſtinent *Duran. in 4. diſt. 1. quæſt. 1. art. 2. Marſil. q. 5. art. 4. Turrecrem. cap. 1. de conſecrat. diſt. 5.*

3. Tertia ſententia admittit obligationem huius ſacramenti ſuſcipiendi non diuinam, ſed Eccleſiaſticam. Sic tradit *Alexand. Alenſ. 4. p. q. 25. memb. 2. Bonauent. in 4. diſt. 7. art. 3. q. 2. Paludan. qu. 1. Antonin. 3. p. tit. 14. cap. 14. §. 5. Silueſt. verbo Confirmatio. n. 2.* Mouentur ex variis decretis de conſecrat. diſt. 5. Nam Melchiades Papa relatus *in cap. Spiritus ſanctus ſuprad. diſt.* expreſsè dixit quamuis continuò morituris ſufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen neceſſaria eſſe Confirmationis auxilia. Et cap. de his (inquit idem Pontifex) ita coniuncta ſunt hæc duo ſacramenta, baptiſmus ſcilicet & Confirmatio, vt ab inuicem niſi morte interueniente nullatenus poſſint ſegregari, & vnum ſine altero ritè perfici non poſſit.

4. Quarta ſententia limitat hanc obligationem, caſu quo ſacramentum ordinis recipiendum ſit ex *Trident. ſeſſ. 23. cap. 4 de reformat.* Prima (inquit Concilium) tonſura non initientur qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint. Quæ verba licet ad conferentes primam tonſuram dirigantur, tacitè ſuſcipientibus obligationem imponunt, ne abſque Confirmatione tonſuram recipiant. Quod vero ibi contineatur grauis obligatio colligitur, quia eodem modo prohibetur tonſuram concedi iis, qui ſacramentum Confirmationis non ſuſceperint, ac prohibentur qui fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & ſcribere neſciant, & de quibus probabilis coniectura non ſit eos non ſæcularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent hoc vitæ genus elegiſſe. At ignorantibus fidei rudimenta, neſcientibuſque legere, & ſcribere eſt graue peccatum tonſuram concedere, eámque ſuſcipere. Ergo etiam eſt graue peccatum eam ſuſcipere abſque Confirmatione.

5. Cæterùm verior eſt ſententia negans vllam per ſe obligationem eſſe neque ex iure diuino, neque Eccleſiaſtico ſuſcipiendi Confirmationem. Sic *D. Thom. q. 72. art. 8. ad 4. & in 4. diſt. 7. qu. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. Abbas in cap. quanto, num. 4. de conſuetud. Couarrub. lib. 1. va. cap. 10. n. 5. Henriq. lib. 3. cap. 1. n. 6. Suar. diſp. 38. ſect. 1. verſ. quocirca. Valent. 4. diſp. 5. qu. 2. pun. 3. Egid. de Coninch. q. 72. art. 8. n. 88. Paul. Laymann lib. 5. ſum. tract. 3. cap. 5. q. 4. Bonac. diſp. 3. q. vnica pun. 2. in princ.* & alij plures. Fundamentum eſt, quia obligationes, & præcepta imponenda non ſunt abſque fundamento. At nullum eſt ex quo firmiter colligi poſſit prædicta obligatio. Ergo. Minorem probo quoad obligationem ortam ex iure diuino. Nam eſto confirmatio perfectum Chriſtianum reddat, non reddit perfectum ſimpliciter, & quoad ſubſtantiam, ſed quoad abundantiam Spiritus, & gratiæ plenitudinem, quia baptiſmo redditus eſt baptizatus perfectus quoad ſubſtantiam. Confirmatione autem ſolùm redditur perfectus quoad abundantiam Spiritus, & gratiæ plenitudinem, quia Confirmatio roborat, & munit confirmatum ad fidem Chriſti conſtanter defendendam, & gratiam in baptiſmo ſuſceptam conſeruandam. At nemo tenetur ea abundantia, & plenitudine, Chriſtianus eſſe, ſufficit ſi verè, & propriè, & ſimpliciter iuſtus Chriſtianus ſit. Ergo iure diuino non tenetur confirmationem ſuſcipere. Neque item hæc obligatio naſci poteſt ex huius ſacramenti inſtitutione, nam etſi ad roborandum fideles pro fide, & gratia in baptiſmo ſuſceptis conſeruandis inſtitutum ſit, quia tamen aliis mediis ſcilicet oratione, pœnitentia, continuo virtutum exercicio, & præcipuè Euchariſtiæ ſuſceptione, & frequentia illud robur obtinere poſſumus,

non obligantur confirmationem suscipere. Neque exemplum Apostolorum vrget; illis namque prohibitum est, è ciuitate exire, donec induerentur virtute ex alto. Tum quia debebant indui quodam stupendo miraculo non solùm diuino Spiritu, sed dono Prophetiæ, & linguarum in fidei confirmationem. Tum quia erant primi Ecclesiæ fundatores, quos nullatenus expediebat ministerium prædicationis aggredi, nisi scientia, virtute, aliisque donis supernaturalibus apprimè exornatos. Quod vero ex iure Ecclesiastico nulla sit obligatio sic probo. Nam textus, *in cap. Spiritus sanctus* affirmans auxilia Confirmationis victuris necessaria esse: intelligi debet non de necessitate absoluta, & simpliciter, sed de necessitate secundùm quid, qualiter reputatur omne illud quod est maximè conueniens. *Textus item in cap. de his eadem dist.* solum probat ritè, id est licitè baptismum sine confirmatione perfici non posse, quia olim præceptum erat confirmationem simul cum baptismo ministrari debere. Qua stante consuetudine dubium non est recipientem baptismum extra mortis periculum obligatum esse confirmationem recipere. Sed hæc obligatio non ex præcepto directo suscipiendi confirmationem nascebatur, si quidem suscepto baptismo in mortis periculo nulla erat postea obligatio suscipiendæ Confirmationis. Sed ea obligatio nascebatur ex præcepto, quo prælati Ecclesiæ tenebantur Sacramentum baptismi simul cum confirmatione ministrare, & non aliter. Adde si aliquod esset præceptum Ecclesiasticum suscipiendæ Confirmationis esset tempus determinatum ab Ecclesia pro illius executione, sicuti cernitur in aliis sacramentis necessariis nempe baptismo, pœnitentia, & Eucharistia. Item Ecclesia cogeret censuris fideles ad illud suscipiendum. Neque morituri ab illius susceptione excusarentur, si adesset Episcopus, qui ministrare vellet. Igitur asserendum est nullam per se esse obligationem Confirmationis suscipiendæ.

6. Notanter dixi *per se*. Nam per accidens peccare mortaliter potes confirmationem omittens. Primo si ex contemptu omittas. Censeris autem ex contemptu omittere si omittas eo quod reputes confirmationem puerilem esse, & tua persona minus dignam. Si autem data occasione suscipiendi confirmationem omittas suscipere ex quodam animi torpore, & negligentia nullatenus contemnere censeris; aliàs venerabile Eucharistiæ sacramentum sæpè contemneres, omittens ex negligentia illud recipere cum facilè posses. Sic *Suar. dicta disp. 38. sect. 1. vers. quocirca. Egid. de Coninch. quæst. 72. art. 8. dub. vnico. num. 87. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 5. qu. 4.* Verùm esto prædicta omissio non sit Confirmationis contemptus, est tamen illius diminuta æstimatio. Qui enim potens facilè confirmationem suscipere omittit, satis ostendit parui pendere tum gratiæ plenitudinem, tum auxilia, quæ ratione huius sacramenti conceduntur ad fidem, & charitatem conseruandam. Tum pericula assentiendi tentationibus, quod per se indecens esse videtur; ideoque raro hæc negligentia à peccato veniali excusari potest, vt docet *Suar. quæst. 72. art. 8. disp. 38. sect. 1 circa finem. Egid. dub. vnico. conclus. 3.* Secundo esse potest per accidens peccatum, & satis graue omissio Confirmationis ob scandalum datum. Si enim aliqualiter de fide suspectus sis, credi rationabiliter potes confirmationem contemnere, cum illam absque rationabili causa omittis. Sic *Suar. supra. Egid. concl. 2. Laymann qu. 4.* Tertiò ratione propriæ conscientiæ, vt si firmiter crederes tibi graue periculum amittendi fidem, vel charitatem imminere, nisi confirmationem recipias, quia obligatus es quātum commodè possis prædicta pericula vitare. Suar. & Egid. supra. Quartò si primam tonsuram, aliosque ordines suscepturus sis ob decretum *Trident. sess. 23. cap. 4.* relatum pro quarta sententia. Verùm ibi non contineri speciale præceptum de Confirmatione præmittenda, sed solùm admonitionem docuit *Nauarr. cap. 22. n. 9. Suar. disp. 38. sect. 1. in fine. Egid. de Coninch. q. 72. art. 8. num. 90. Reginald. praxi lib. 28. n. 14. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 5. quæst. 4.* Verius tamen existimo præceptum contineri ob ea quæ diximus in fauorem quartæ sententiæ, eaque de causa est graue peccatum veniale, vt dixit Laymann supra, suscipere ordines non præmissa confirmatione. At non erit mortale, vel quia leuis est materia, vel quia consuetudine sic præceptum temperatum est.

PVNCTVM IX.

Quis sit Confirmationis minister.

1 *Minister ordinarius ex Christi institutione est solus Episcopus consecratus.*
2 *Hæreticus, & degradatus validè, tametsi illicitè, confirmationem ministrabit.*
3 *Ex delegatione solius Pontificis simplex Sacerdos esse potest.*
4 *Alteri à Sacerdote hæc potestas committi non potest, neque ab alio præter Pontificem.*
5 *Ad concedendam hanc facultatem debet Pontifex graui causa duci, vt prudenter operetur, valida tamen erit concessio absque causa.*
6 *Hanc facultatem poterit Pontifex electus, etsi non sit ordinatus conferre.*
7 *Episcopus non debet alios præter sibi subditos confirmare.*
8 *Deinde debet in propria diœcesi, non in aliena absque licentia proprij.*
9 *Item debet vti chrismate eo anno consecrato.*
10 *Debet esse in gratia.*
11 *An debeat esse ieiunus?*
12 *Obseruare debet cæremonias ab Ecclesia præscriptas.*
13 *Si longo tempore Episcopus ministrare Confirmationem omittat, peccat mortaliter.*

1. Fide Catholica certum est Confirmationis ministrum ordinarium esse solùm Episcopum consecratum. Sic habetur pluribus decretis *de consecrat. dist. 5. & cap. præsbiteros de consecrat. dist. 4. & in cap. quanto de consuetud. & in concilio Florent. in decreto Eugenij, & in Trident. sess. 7. can. 3. de confirmat* dicente. Si quis dixerit sanctæ Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemlibet simplicem Sacerdotem anathema sit. *Et sess. 23. cap. 4.* signatur vt proprium Episcoporum munus confirmationis ministratio, *& can. 7.* anathemate damnatur, asserens confirmandi potestatem communem esse Episcopis, & Præsbiteris. Colligitur hæc veritas ex *act. 8. & 19.* vbi soli Apostoli leguntur fidelibus per manus impositionem Spiritum sanctum communicasse. Ergo signum est nullum alium Sacerdotem hanc habuisse potestatem. Neque obstat illam manus impositionem Sacramentum Confirmationis non esse, sufficit loco illius Sacramentum Confirmationis successisse. Ratio desumitur ex institutione Christi, vsu, & traditione Ecclesiæ declarata. Congruentiam explicuit *D. Thom. q. 72. art. 11.* dicens: In quolibet opere vltima consumatio supremæ arti, & virtuti reseruatur. Fideles autem Christi sunt quoddam diuinum opus, secundùm illud. 1. *Corinth.* 3. Dei ædificatio estis. Sunt etiam quasi quædam epistola Spiritu Dei scripta. 2. Co

1. Corinth. 3. Hoc autem Confirmationis Sacramentum est quasi vltima consumatio baptismi, quia per baptismum homo ædificatur in domum spiritualem, & conscribitur quasi quædam spiritualis epistola, sed per Sacramentum Confirmationis quasi domus ædificata dedicatur in templum Spiritus sancti, & quasi epistola conscripta crucis signo signatur, & ideo collario huius sacramenti Episcopis reseruatur, qui obtinent supremam in Ecclesia potestatem. Deinde quia Episcopi sunt Ecclesiæ duces, at ducibus conuenit eligere, & consignare milites. Ergo ad Episcopos pertinet Confirmationem, qua milites Christi consignamur, ministrare. Quæ verò aduersus hanc doctrinam ex Patribus, & Conciliis obiici possunt & facilia sunt, & optimè dissoluit *Suar. disp. 36. sect. 1. post medium.*

2. Episcopus verò etiamsi hæreticus, depositus, degradatusque sit validè, tametsi illicitè Confirmationem ministrabit, quia characterem ordinis, à quo hęc prouenit potestas, non amittit. Sic pluribus firmat *Suar. disp. 36. sect. 3. vers. dicendum. Bonac. de Sacram. disp. 3. pun. 2. num. 7. Barbosa, allegat. 30. de potest. Episc. n. 2.* & alij.

3. Dixi ordinarium ministrum esse solum Episcopum. Nam extraordinarius ex delegatione solius Pontificis simplex Sacerdos esse potest. Colligitur ex facto *Gregorij lib. 3. epist. 26.* & refertur *in cap. peruenit 95. dist.* Hic enim Pontifex præcepit Præsbiteris insulæ Sardiniæ Confirmantibus baptizatos, ne id facerent, ob cuius præceptum scandalum ortum est, quod cernens Gregor. inquit. Nos quidem secundùm vsum veterem Ecclesiæ nostræ fecimus, sed si omnino hac de re aliqui contristantur vbi Episcopi desunt, vt præsbiteri etiam in frontibus baptizandos Chrismate tangere debeant, concedimus. At non est credendum tantum Pontificem in re tam graui bonum commune spectante erraturum. Ergo ex commissione Pontificis potest præsbiter Confirmationem ministrare. Consentit concilium *Florentin. in decreto Eugenij*, vbi inquit. Legitur tamen aliquando per Apostolicæ sedis dispensationem ex rationabili, & vrgente admodum causa simplicem Sacerdotem chrismate per Episcopum confecto hoc administrasse Confirmationis Sacramentum. Supponitur in concilio *Senonen. in decretis morum cap. 38.* & satis indicatur à *Trident.* asserente Episcopum esse ordinarium huius sacramenti ministrum. Cùm enim dicit ordinarium, supponit alium esse posse ex speciali commissione, & delegatione. Quid enim prohibet Christum Dominum Episcopos in ministros huius sacramenti absolutè, & simpliciter designasse, præsbiteros vero non sic, sed facta Pontificis commissione? Etenim hic institutionis modus conuenientior est, ne ob defectum Episcoporum plures hoc Sacramento priuentur. Affirmandum igitur est ex delegatione Pontificis præsbiteros ministros huius Sacramenti esse. Et ita sustinet *D. Thom. qu. 72. art. 11. & ibi Coninch. num. 104. Suar. disp. 36. sect. 2. post princ. Nauarr. cap. 22. num. 8. Cobarrub lib. 1. var. cap. 10. num. 6. & 14. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 6. Bonac. disp. 3. de Sacram. q. vn. p. 2. n. 3.* & alij apud ipsos.

4. Laycis verò, aliisve clericis Sacerdote inferioribus nullatenus hęc potestas committi potest, imo nec Sacerdotibus ab alio præter Pontificem, constat ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ, qua institutio Christi declaratur. Nunquam enim legimus Sacerdotibus hanc potestatem Episcopos concessisse, neque Pontificem clericis Sacerdote inferioribus. Potius relati textus indicant summo Ecclesiæ Pastori comparatione Sacerdotum hoc negotium reseruatum esse. Sic omnes doctores allegati.

5. Pontifex autem ad concedendam hanc Sacerdotibus facultatem graui causa duci debet, aliàs imprudenter operabitur, validè tamen teste *Suar. disp. 36. sect. 2. vers. tertia pars. Henriq. lib. 3. cap. 6. num. 4. Coninch. q. 72. art. 11. dub. vn. num. 110. Paul. Laymann lib. 5. sum. cap. 6. assertione, 2.* Quia Pontifex hanc Sacerdotibus facultatem concedens in lege Christi non dispensat, sed vtitur potestate sibi à Christo relicta. Neque credendum est Christum Dominum suo Vicario hanc potestatem reliquisse pro solo casu vrgentis necessitatis, quia esset graue periculum sæpè efficiendi irritum Sacramentum. Quod si obiicias concilij Florentini decretum supponens ex dispensatione sedis Apostolicæ, & ex rationabili, & vrgenti causa hanc administrationem Sacerdotibus concedi posse? Respondeo id verum esse de concessione, vt licitè, & prudenter fiat, secus vt validè; concessio namque facultatis extraordinariæ, & præter communem vsum sæpe dispensatio appellatur.

6. Poterit vero Pontifex hanc Sacerdotibus facultatem præstare eo ipso quo electus sit, tametsi ordinibus careat: quia esto confirmare ipse non possit, confirmandi tamen potestatem concedere poterit. Hæc enim concessio non est actus ordinis, sed iurisdictionis, sicuti potest Parochus non Sacerdos iurisdictionem Sacerdoti delegare absoluendi à peccatis, quamuis ipse absoluere non possit. Sic *Egid. de Coninch. qu. 72. art. 11. dub. vnico, num. 109. Suar. disp. 36. sect. 2. vers. solet. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 6. concl. 2. in fine.*

7. Plura requiruntur, vt prædictus ordinarius, vel extraordinarius minister licite præstet suum officium. Primò non debet alios, quàm sib. subditos confirmare. Quia ad cuiuslibet sacramenti licitam administrationem iurisdictio in personam cui est Sacramentum ministrandum expostulatur. Neque enim omnibus datum est alienas oues pascere. Sic ex omnium sententia testatur *Syluest. verbo Confirmatio diuina, num. 5. Suar. disp. 38. sect. 2. in fine Bonac. disp. 3. de Sacrament. q. vnica. pun. 2. num. 10.* Ex præsumpta tamen voluntate proprij superioris possunt alieni subditi licitè confirmari, quia præsumuntur à proprio Superiore subdici. Vnde autem hæc præsumptio colligatur arbitrio prudentis relinquitur. Et quidem si tibi ordinandum alienum subditum non Confirmatum remittit proprius Episcopus, dubium esse non potest, quin velit, vt ei Sacramentum Confirmationis concedas, siquidem Confirmatio ordinibus recipiendis præmitti debet ex *Trident. sess. 23. cap. 4. sic Henriq. lib. 3. sum. cap. 6. num. 6. Zambra de Confirmat. dub. 2. num 3. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 6. conclus. 3.* An verò incolis, & peregrinis ministrare Confirmationem possis in tua diœcesi absque vlla sui Episcopi speciali concessione? Negant *Petr. Ledesma, in sum. tract. de Confirm. cap. 9. conclus. 7. Bartholom. ab Angelo Dialog. 3. §. 62. Bonac. disp. 3. quest. vnica. pun. 2. num. 10.* Moueri possunt, quia hoc Sacramentum non est necessitatis, sed vtilitatis, aliàs & ordinare, & matrimonio coniungere eos posses. Neque item deberes inquirere, an Confirmandi sint tui subditi, cum æquè non subditos, ac subditos possis confirmare. Contrarium verius existimo cum *Henriq. lib. 3. cap. 6. num. 6. Eman. Saa verbo Confirmatio num. 2. Paulo Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 6. assert. 3. Barbosa alleg. 30. de potest. Episc. num. 14. Marc. Anton. Genuen. praxi, cap. 54. num. 7.* Quia hoc Sacramentum licèt non sit absolutæ necessitatis est tamen maximæ vtilitatis, quia non est credendum velle Pastorem proprium suas oues esse priuatas, præcipuè cùm inde nullum ei incommodum proueniat. Sicuti prouenire potest ex Ordine, & matrimonio recepto. Et fortè ob hanc

causam

causam vsu receptum est Episcopum in propria diœcesi confirmantem omnibus ad se confluentibus Confirmationem ministrare nulla inquisitione facta, an sint propriæ, vel alterius diœcesis. Secus vero procedit, cùm Ordinem ministrat.

8. Secundo debet in propria diœcesi Confirmationem ministrare, aliàs si in aliena diœcesi irrequisito proprio Episcopo ministraret, hoc Sacramentum etiam sibi subditis, & peccaret mortaliter, & suspensionem ab exercicio Pontificalium incurreret. Ita ex *Trident. sess. 6. cap. 5. de reformat.* & ex *declarat. Cardinal.* tradunt *Eman. Saa verbo Confirmatio. num. 3. Henriq. lib. 3. cap. 6. n. 6. Barbosa* aliis relatis, *2. p. de potest. Episc. alleg. 30. n. 5.*

9. Tertio vti debet chrismate eo anno consecrato, si enim veteri vteretur absque necessitate vrgente peccaret mortaliter, sicuti colligitur ex *Fabiano Papa epist. 2.* & ex *cap. si quis de alio de consecrat. dist. 4. & cap. quoniam de sentent. ex communicat. in 6.* Nam si in baptismo, vbi solum chrismatis vnctio est quidam ritus ab Ecclesia præscriptus nequit vetus chrisma deseruire, sed nouum apponendum est, à fortiori in Confirmationis sacramento, vbi chrisma est illius materia id obseruari debet, vt benè notauit *Suar. disp. 38. sect. 2. in fine.*

10. Quarto debet esse in gratia, aliàs peccabit mortaliter, si Confirmationem in mortali ministret, debetque intentionem virtualem habere prædictum Sacramentum conferendi, constat ex dictis *tract. 18. de Sacram. in genere, p. 5.* & *tract. 19. de bapt. p. 9.*

11. Quinto debet esse ieiunus, vt cauetur *cap. vt ieiuni, c. vt Episcopi, de consecrat. dist. 5.* Sed non est præceptum sed consilium, vnde contrarium sæpè fit, præcipuè cum numerosus populus confirmandus est, quem Episcopus ieiunus difficulter confirmare posset, eáque de causa post prandium hoc Sacramentum sæpè ministrat. *Suar. disput. 37. sect. 2. vers. quarto, Egid. quest. 72. art. 12. Laym. lib. 5. tract. 3. cap. vlt.*

12. Sexto obseruare debet cæremonias ab Ecclesia præscriptas, de quibus in puncto sequenti.

13. Aduertendum maximè est obligatum esse Episcopum Sacramentum Confirmationis per se, vel per alium Episcopum in sua diœcesi ministrare. Vnde si longo tempore huius sacramenti ministrationem omitteret, non est dubium peccaturum mortaliter, quia priuat oues, quas pascere obligatur vtilitate spirituali non leui, & opportuno, aptissimóque remedio ad fidem, gratiam, & charitatem conseruandam. Sic *Tolet. lib. 5. cap. 4. Suar. disp. 38. sect. 2. Marcus Anton. Gennen. in manual. Pastor. cap. 54. num. 2. Barbosa alleg. 30. num. 9. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 6. in fine.* Hinc fit obligatum esse ad loca præcipua suæ diœcesis gratia conferendi chrismatis accedere. Nam si solùm in Cathedrali ministraret confirmationem, plures ex diœcesi sine Confirmatione remanerent. Debet ergo ad loca saltem præcipua accedere, quò regulariter omnes confluere possint. Sic *Barbosa, 2. p. de potest. Episc. alleg. 30. num. 10.* Neque layci aut Ecclesiarum rectores obligantur ad Episcopi expensas, quia vt huic obligationi Episcopus satisfaciat solutione decimarum à populo alitur. *Barbos. dicto. n. 10.*

PVNCTVM X.

Quibus cæremoniis Sacramentum Confirmationis ministrandum est.

1 *Explicantur ceremoniæ antecedentes. Prima debet præcedere chrisma ex oleo, & balsamo per Episcopum benedictum.*
2 *Secunda adesse debet patrinus, & de illius cõditione.*
3 *Tertio. Orationes præmittuntur.*
4 *Quarta. Ieiunium ex decentia tantum non ex obligatione.*
5 *Comitantes cæremoniæ. Prima est tempus, & quod sit.*
6 *Secunda est locus, & qui sit.*
7 *Tertia. Sunt vestes sacræ.*
8 *Subsequentes cæremoniæ. Prima est Confirmati frontem vitta linea ligari.*
9 *Secunda est leuis maxillæ percussio.*
10 *Tertia. Solet enumerari cæreus accensus.*
11 *Quarta sunt orationes.*
12 *Quinta est admonitio, nec è loco Confirmationis discedant confirmati vsque ad vltimam Episcopalem benedictionem.*

1. Aliæ sunt cæremoniæ, & ritus confirmationem antecedentes, aliæ comitantes, aliæ subsequentes. Antecedentes sunt, vt chrisma sit ex balsamo, & oleo ab Episcopo consecratum, cuius consecrationis ritus latè expendit, & explicat *Suar. quest. 72. art. 12. disp. 37. sect. 1. per totam.*

2. Secunda, vt adsit patrinus, sicuti in baptismo, qui confirmandum teneat. Habetur *cap. si quis filiastrum, cap. de his 30. qu. 1. & cap. si quis ex vno, eadem dist. qu. 4.* Nam vt optimè dixit Cathecismus Romanus: Sicut in fide per baptismum genitus indiget pædagogo, sic militiæ cælesti inscriptus, & in militem signatus, & armatus indiget duce, & militiæ magistro, cuius monitis nequissimi tela possit extinguere. Fatentur tamen Doctores patrinum in Confirmatione non ita astringi ad roborandum Confirmatum in fide, & charitate, sicuti astringitur patrinus ad baptizatum edocendum, quia absque doctore notitia fidei non habetur, at firmitas in fide, & charitate suscepta non tam ex magistri consiliis, quam ex ipso sacramento, & auxiliis diuinis inde prouenientibus oritur, ideoque patrinum Confirmationis obligatum grauiter non esse ad instruendum confirmatum. Testantur *Henriq. lib. 3. cap. 3. num. 3. Bonac. disp. 3. q. vnica de Sacram. Confirmat. pun. 4. in fine. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 7.* Insuper patrinus Confirmationis debet esse confirmatus, aliàs non videtur validè patrini munus subire, nec cognationem spiritualem contrahere ex *textu in cap. in baptismate, de consecrat. dist. 4.* qui vtitur verbo non potest, quod impotentiam, & incapacitatem indicat: & deinde quia in eo textu à patrino Confirmationis æquè non confirmatus excluditur, ac excluditur infidelis. At hic in omnium sententia est exclusus, non solum quoad licitum vsum, sed etiam quoad validum, quia incapax est cuiuslibet Ecclesiastici impedimenti. Ergo similiter non confirmatus excludi debet. Etenim sicut cognatio carnalis esse non potest, nisi inter eos, qui ab eodem stipite secundùm carnalem propagationem procedunt, sic spiritualis cognatio contrahi non poterit nisi inter eos, qui ab eodem stipite nempe Christo per regenerationem spiritualem Sacramentorum procedunt. Sed in non confirmato deficit processio à Christo medio sacramento Confirmationis. Ergo non poterit cum confirmato cognationem spiritualem contrahere, quia in hac parte non procedunt ab eodem stipite. Et ita sustinent *Glossa in dicto c. p. in baptismate. Henriq. lib. 3. cap. 3. num. 3. Tolet. lib. 2. cap. 24. Sanch. pluribus relatis, lib. 7. de matr. disp. 60. num. 20.* aduersus alios plures *num. 19.* relatos. Deinde nequit esse monachus sub graui culpa, ex *cap. placuit commune. 6. q. 1. cap. non licet, cap. monachi de consecrat. dist. 4.* Excipe nisi confirmandus Religiosus esset, quia eo casu optimè potest monachus esse illius patrinus.

Sic

Sic docuit *Barbosa 2.p. de potest. Episc. allegat. 30. n. 13.* Præterea vnus tantum patrinus esse debet, iuxta *cap. vlt. de cognat. spiritual. in 6.* Neque admitti potest vnus, & vna. Nam esto id fuerit pro baptismo permissum à Trident. *sess. 24. cap. 2. de reformat.* inde ad Confirmationem extendi non debet, quia in hac parte Tridentinum Confirmationis mentionem non fecit, & iuris antiqui correctio absque graui fundamento admittenda non est. Præcipuè, quia Tridentini decretum expeditum fuit ad restringendum impedimentum cognationis spiritualis, non autem ad illud extendendum, vt constat ex proœmio illius *cap. 2.* Ergo prohibitio facta in *cap. vlt. de cognat. spirituali*, ne plures adsint in Confirmatione patrini, sed vnus tantum, correcta non est per Trident. & ita sustinet *Rebell. de obligat. instit. 2. p. lib. 3. q. 6. n. 6. Barbosa 2. p. de potest. Episcop. alleg. 30. n. 43. Bonac. de matr. quæst. 3. pun. 5. §. 2. n. 31. Contra Sãch. lib. 7. de matr. disp. 57. num. 9. Reginald. lib. 31. n. 152.* & alios ab eisdem relatos. Rursus prædictus patrinus Confirmationis debet esse distinctus à patrino baptismi, nisi necessitas vrgeat ex *cap. in cathecismo de consecrat. dist. 4.* & notauit *Henriq. lib. 3. cap. 3. n. 3. Barbos. 2. p. de potest. Episc. alleg. 30. n. 51. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. 7. Bonac. disp. 3. de Sacram. qu. vnica. pun. 4. in fine.* Adde vna die neminem esse posse conuenienter patrinum, nisi duorum tantum, quia ita cauetur in Pontificali. At si vir probus sit, & maximè Ecclesiasticus, in quo nulla adsit malitiæ præsumptio, poterit eodem die plurium esse patrinus, sicuti resoluit *Marc. Anton. Genuens. in man. pastor. cap. 54. numer. 6.* quem refert, & sequitur *Barbosa 2. part. de potest. Episc. allegat. 30. num. 52.*

3. Tertia antecedens cæremonia sunt plures orationes religiosissimæ, & sanctissimæ, quibus Confirmandus disponitur, & Confirmationis institutio, & effectus declaretur.

4. Quarta enumerari potest ieiunium, quod tam à suscipientibus Confirmationem, quam à Ministrantibus seruari debet ex *cap. vt ieiuni, cap. vt Episcopi, de consecrat. dist. 5.* Non quidem sub præcepto, sed sub consilio ob Sacramenti reuerentiam, sicuti superius dictum est. Quare stante rationabili causa post prandium & ministrari, & suscipi Confirmatio potest, sicuti iam vsus obtinuit. *Suarez quæst. 72. art. 12. disp. 37. sect. 2. vers. quarto. Egid. de Coninch. n. 114. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 3. cap. vlt.*

5. Ritus, & cæremoniæ Confirmationem comitantes sunt. Prima tempus, quod antiquitus erat sola vigilia resurrectionis, & Pentecostes, quia illis tantùm temporibus extra necessitatem Confirmatio ministrabatur, quia iis tantùm temporibus Baptismus ministrari poterat, cui Confirmatio necessario coniungebatur, vti constat ex primis decretis *de consecrat. dist. 5.* At hæc cæremonia consuetudine abrogata est. Tum quia baptismus quolibet anni tempore ministratur. Tum quia confirmatio separatim à baptismo conceditur, & notauit *Suar. qu. 72. art. 12. disp. 37. sect. 2. n. 1.* An vero matutino tempore, vel vespertino, item an in die festo, vel feriali ministranda sit Confirmatio? Dicendum est & matutino, & vespertino tempore, & in die festo, & feriali ministrari posse, quia sic vsus obtinuit, vt pluribus firmat *Barbosa 2. part. de potest. Episcop. alleg. 30. n. 13.*

6. Secunda cæremonia concomitans est locus. Hanc autem debere esse Ecclesiam sub graui culpa testantur communiter doctores, fauetque vsus, & consuetudo. Et licet in Pontificali dictum sit, vt confirmatio ministretur ante medium altaris, vel in alio decenti loco, inde inferri non potest extra Ecclesiam ministrari posse, sed in alio loco decenti Ecclesiæ, quamuis non sit ante medium altaris. Nihilominus tamen probabile est absque peccato Confirmationem ministrari posse in loco decenti extra Ecclesiam, scilicet in oratorio Episcopi. Sic docent *Suar. disp. 37. sect. 2. num. 2. Henriq. lib. 3. cap. 6. §. 7. in fine. Bonac. disp. 3. quæst. vnica. pun. 2. num. 14. Eman. Saa verbo Confirmatio. num. 2. Barbosa 2. part. de potest. Episc. alleg. 30. numer. 13.* Neque enim credendum est consuetudinem confirmandi in Ecclesia cum tanto onere obligare, & reum læthalis culpæ Episcopum constituere alibi confirmantem, vt dixit Bonac. & Barbosa *supra.* Aduertere debes tempore interdicti, & in loco interdicto hoc Sacramentum ministrari posse solẽniter, publicè, & apertis ianuis ex *textu in c. quoniam de sentent. excõmunicat. in 6.* & tradit *Nauar. c. 27. n. 178. Cobarub. c. Alma. 2. p. §. 2. n. 7. Henriq. lib. 3. c. 6. n. 7. & lib. 13. c. 45. n. 1. Barbos.* plures referẽs *2. p. de potest. Episc. alleg. 31. n. 23.* qui *n. 25.* id ipsum censet non improbabiliter asserendum de chrismatis cõfectione.

7. Tertia cæremonia sunt vestes sacræ, quibus Pontifex ornari debet, vt hoc sacramentũ ministret. Etenim pluuiali, mytra, stola, & baculo Pastorali hoc Sacramentum ministrandum esse respondit sacra Cardinalium congregatio apud *Barbosam 2. part. de potest. Episc. alleg. 30. num. 11.*

8. Cæremoniæ Confirmationem subsequentes sunt. Prima confirmati frontem vitta linea ligari. Tum ne chrisma defluat, sed exsiccetur. Tum in significationẽ esse scilicet conseruandam gratiam in Confirmatione susceptá. Hæc vitta tamdiu sic retinenda est, quamdiu fuerit cuiusuis loci consuetudo. Alicubi tribus diebus, alibi septẽ iuxta antiquũ morẽ retinetur. Pluribus tamen locis statim post peractam cõfirmationẽ in fonte baptismatis per ministros Ecclesiæ frõs confirmati abluitur, & vitta deponitur, sicuti notauit *Suar. disp. 37. sect. 2. n. 7. Egid. de Coninch. q. 72. art. 12. n. 115. Henriq. lib. 3. c. 3. n. 1. Paul. Laym. lib. 5. tract. 3. c. vlt. Eman. Saa, verbo confirm. n. 17.* Vitta deposita solet alicubi cõburi, & in profluentẽ mitti; alibi lota asseruatur, vt in similẽ vsum deseruiat, vt refert *Duran. in ration. diuin. lib. 6. c. 84. n. 4. Barb. alleg. 30. n. 25.* Nũquã tamẽ ad profanos vsus (inquit *Laym. lib. 5. tract. 3. c. vlt.*) applicari debet, quia sacri chrismatis cõtactus quodã modo sacrata fuit.

9. Secunda cæremonia est leuis alapæ inflictio in signum, quod cõfirmatus paratus esse debet ad iniurias cõstanter pro Christo sustinendas, & in memoriam, & recordationẽ suscepti sacramẽti, ne illud audeat iterũ suscipere, omissionẽ autem huius cæremoniæ seclusо scãdalo nõ reputãt mortale *Suar. disp. 37. sect. 2. n. 8. Bonac. disp. 3. de sacr. q. vnic. pun. 4. n. 9. Valen. t. 4. disp. 5. q. 1. pun. 3. Eman. Saa verbo Confirmatio. num. 10. Barbos. alleg. 30. num 27.*

10. Tertia cæremonia enumeratur cæreus accensus in signum quod semper viuam fidem conseruare debet confirmatus. Huius tamen cæremoniæ nec Pontificale Romanũ neque alij antiqui authores meminerunt, vt benè obseruauit *Suar. dicta disp. 37. sect. 2. in fine.* Est tamen consuetudine introducta, sed non sub graui præcepto, vt testatur *Eman. Saa verbo Confirmatio. num. 10.*

11. Quarta sunt plures orationes, quibus confirmandus admonetur obligationis susceptæ constanter pro conseruanda fide, & charitate pugnandi.

12. Quinta, admonẽtur confirmati, ne ante vltimam benedictionem Episcopalẽ è loco Cõfirmationis decedãt. Sed hæc admonitio omitti debet numeroso populo ad confirmationẽ cõfluente, quia eo casu difficillimũ esset obligare omnes, vt in Ecclesia vsque ad finitam confirmationẽ perseuerent, & in sacramenti irreuerentiam cederet ob strepitum ex concursu tanti populi necessario prouenturum: potius enim expedit, vt alij aliis succedant, & locum præstent. Sic enim decẽtiùs & quietius Cõfirmationis sacramẽtũ ministratur, & notauit *Paul. Laym. lib. 5. sum tr. 3. c. vlt. in fine.*

TRA

TRACTATVS XXI.

& Disputatio vnica,

DE VENERABILI EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

EVCHARISTIA & Sacramentum est, & Sacrificium. Tractatus præsens Eucharistiam quatenus Sacramentum est explicabit. Sequens verò quatenus est Sacrificium.

PVNCTVM I.

De nomine, & institutione Eucharistiæ.

1. *Quot nominibus Eucharistia decoretur.*
2. *Fuit Eucharistia instituta à Christo in vltima cœna, & ob quem finem.*
3. *Quo die fuerit institutum.*
4. *Obiectiones proponuntur, & diluuntur.*
5. *Post lotionem pedum dicipulorum præsente Iuda, & facta cœna legali institutum est hoc Sacramentum.*

1. EVCHARISTIA, quod nomen Græcum est, Latinè *Bona gratia* nuncupatur. Tum quia continet in se Christum fontem totius gratiæ. Tum quia per ipsam vberior gratia, quam per alia sacramenta cōceditur. Tum quia est pignus vitæ æternæ, quæ *gratia* appellari solet, iuxta illud *Pauli ad Rom.6.* Gratia Dei vita æterna. Secundò dicitur *Viaticum*, quia morituris viam parat ad gloriam. Tertiò appellatur *synaxis* Latinè *Communio*, quia per hoc Sacramentum nos cum Christo capite, & inter nos ipsos coniungimur, & vnimur, sicuti explicuit *D.Thom.3.p.q.73. art.4. ad 2.* & ante ipsum *Damascenus lib.4. de fide orthodoxa, c.14. Cyprian. lib.2. epist.3. ad Cæcil.* & alij. Quartò dicitur *Sacrificium, & hostia*, quia est rememoratio præteriti Sacrificij cruenti, quod Christus Dominus in ara crucis in nostrorum peccatorum satisfactionem obtulit, & quia ipsum Christi corpus viuum, tanquam res oblata immolatur, & sumitur in peccatorum expiationem, & gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, aliorumque impetratione. Vnde propriissimè Eucharistia gratiarum actio nuncupatur, quia per eam Deo singularem gratiarum actionem pro beneficiis acceptis impendimus. Item vocatur panis vitæ, & intellectus, quia vitam causat, & intellectum illuminat: Panis cælestis, seu qui de cælo descendit, iuxta illud *Ioann.6.* continet enim Christum, qui de cælo descendit. Aliis nominibus sancti patres hoc Sacramentum explicant, de quibus videri potest *D.Thom.3.p.q.73. art.4.* & ibi omnes eius expositores. Cauendum tamen est, vt rectè admonet *Vasq. in comment. illius art.* à nomine cœnæ Dominicæ, quia eo vtuntur hæretici ad denotandum Eucharistiam nihil aliud esse, quàm cœnæ vsualis figuram, mortisque repræsentationem.

2. Hoc Sacramentum institutum esse à Christo Domino in vltima cœna illius noctis, in qua traditus fuit in mortem pro nostrorum peccatorum satisfactione testantur Euangelistæ *Math.26. Marc.14. Lucæ,22.* Nam *Ioann.6.* Solum institutio promissa est. Finis, ob quem ipsum Sacramentum, & proximè ad mortem fuerit institutum optimè traditur à *Trident. sess.13. cap.2.* quo nihil addendum superest.

3. Sed quo die, an die 14. Lunæ Martij ad vesperam vltimam illius diei, & principium 15. fuerit hoc Sacramentum institutum? non leuis est controuersia inter Doctores, vt videre est apud *Suar. disp.41. sect.1. Gab. Vasq. disp.172. Egid. de Coninch. q.74. art.4. dub.1.* Et omissis aliis opinionibus pro certo habendum est cum prædictis doctoribus hoc Sacramentum institutum esse die 14. lunæ ad illius diei vesperam, & principium diei 15. Quia hoc Sacramentum institutum est primo die azimorum, quo Christus Dominus agnum Paschalem cum suis dicipulis comedit, vt manifestè colligitur ex illo *Math. 26.* dicentis, Primo die azimorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes. Vbi vis paremus tibi comedere Pascha? *Et Marci 14.* Primo die azimorum, quando Pascha immolabant (scilicet Iudæi) dicunt ei discipuli: Quò vis eamus, & paremus tibi, vt manduces Pascha? *Et Lucæ 22.* Venit autem dies azimorum, in quo necesse erat occidi Pascha. Sed primus dies azimorum fuit 14. mensis ad vesperam iuxta illud *Exodi 12.* Reseruabitis eum (id est agnum) vsque ad quartam decimam diem mensis huius, immolabitque eum vniuersa multitudo filiorum Israël ad vesperam. Ergo hoc Sacramentum institutum est decimo quarto die ad vesperam inchoante decimo quinto. Mos enim erat Iudæis diuersimodè dies communes, & naturales numerare, ac numerabant dies festiuos. Nam dies communes enumerabant ab ortu solis vsque ad occasum, eaque de causa dictum est *Ioann.19. num.14.* Christum Dominum circa horam 6. fuisse crucifixum. At dies festiuus à vespera antecedenti vsque ad vespe-

vesperam subsequentis diei computabant, iuxta illud *Leuit.23. num.32.* A vespera vsque ad vesperam celebrabitis sabatha vestra. Cùm ergo Christus Dominus celebrauerit Pascha, cum discipulis suis eo die, quo Iudæi celebrabant, efficitur celebrasse decimo quarto die ad vesperam, quia ab ea vespera solemnitas Paschalis, & dies azimorum incipiebat, & consequenter eo die Sacramentum instituisse.

4. Sed his obstat primo, quod dixerint Iudæi *Math. 26.* consilium inientes de occidendo Christum. Ne fieret in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. Sed respondeo, quia isto id desiderassent, at oblata occasione ex proditione Iudæ aduersus suum primum consilium processerunt, & in die festo occiderunt forte, vt maior Christo esset ignominia. Secundo obstat, quod *Ioann.13.* dicitur ante diem festum Paschæ hoc Sacramentum fuisse institutum, sed dies festus incipiebat à vespera diei 14. vsque ad vesperam 15. Ergo Christus Dominus non instituit hoc Sacramentum 14. die ad vesperam. Respondeo Ioannem computasse diem non secundùm festiuitatem, sed secundùm communem, & vulgarem vsum qui incipiebat ab ortu solis; secundùm quam computationem verissimum fuit ante diem festum Paschæ fuisse hoc Sacramentum institutum, siquidem fuit ad vesperam diei 14. Tertio obstat noluisse Iudæos introire in domum Pilati ne contaminarentur, sed possent manducare Pascha, ergo Pascha, id est agnum paschalem nondum comederant. Sed respondeo ibi nomine Paschatis non agnum Paschalem, sed victimas illis diebus festiuis oblatas intelligendas esse, iuxta illud *Numer.28. num.19.* Quæ quia in paschate offerebantur, Pascha vocatæ sunt. Quarto obstat dixisse *Ioann.19.* Christum passum esse in Parasceue paschæ. Ergo non in paschate. Ergo institutio Eucharistiæ non fuit ad vesperam primam diei 15. Respondeo Parasceue, quod est præparatio ciborum solum diem sabathi præcedere non alios dies festiuos *Exodi.12. num.16.* ideoque, optimè potuit Christus pati in Paschate sumpto paschate pro die quolibet festiuo ex illis septem, & pati in Parasceue paschæ, quia patiebatur in die præcedente sabathum, in quo etsi festiuo poterant cibi præparari, vt dictum est. Quintò obstat, quod eo die, quo Christus mortuus fuit Ioseph mercatus est syndonem, & mulieres parauerunt aromata ad sepeliendum, & Iudæi criminaliter processerunt contra Christum: Quæ omnia non videntur in die festo licuisse, iuxta illud *Leuit.23.* Dies requietionis est, omne opus non facietis in eo. Sed respondeo solo die sabathi omnia opera seruilia prohibita esse, secus aliis diebus festiuis, siquidem in illis præparari cibi poterant. Adde opera pietatis seruilia non esse. Quod vero Iudæi die festo criminaliter contra Christum processerint, ideo fuit, quia odio excæcati putabant sibi licere eius mortem procurare, ideo non dicebant, non in die festo, quia nobis non licet, sed ne tumultus fiat in populo. Conuincitur ergo Christum Dominum in die festo pridie ante Sabathum passum esse, sed Christus Sacramentum Eucharistiæ instituit pridie ante mortem. Ergo institutum fuit 14. ad vesperam. Nam dies 14. festiuus, & solemnis non erat, tametsi vespera illius solemnis esset, quia ab ea vespera solemnitas Paschalis numerabatur.

5. Deinde dubitari poterat, an post lotionem pedum discipulorum vel ante, an præsente Iuda, vel illo absente, an facta cæna vsuali, vel ante illam hoc Sacramentum institutum sit? Qua in re omissis variis opinionibus, quas refert *Suar. t.3. in 3. p. q.73. disp.41. sect.2.3.& 4. Henrriq. lib.8. de Eucharist. cap.2.* Affirmandum est Christum Dominum Eucharistiam instituisse post cænam legalem, vti colligitur ex *Trident.22. cap.1.* dicente: Celebrato veteri Paschate nouum instituit. Item ex illo hymno Ecclesiæ,

Post agnum typicum
Expletis epulis
Corpus Dominicum
Datum discipulis.

Imo, & institutum fuit post lotionem pedum discipulorum, vt constat ex prædictis Euangelistis, vbi lotione facta recubuit cum discipulis suis, & cænantibus illis accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit, Accipite, & manducate: hoc est corpus meum. Similiter & calicem. Meritò ergo post lotionem institutum esse hoc Sacramentum, vt eo facto significaretur ad sumendam Eucharistiam summam munditiam, & puritatem præcedere debere, sicuti notauit *D. Thom. Euthym.& Lyra, Math.26. Bernard. serm. de cæna Domini. Damascen. lib.8. cap.14.* & alij relati à *Suar. & Henrriq. suprà.* Præterea institutum est inter cænandum cum discipulis suis cæna vsuali, vel vt aliis placet ante illam. Finita legali, & pedum lotione. Virum autem præsente Iuda, vel illo absente? Probabilius est præsente Iuda factam fuisse institutionem. Tum quia *Lucæ 22.* postquam dixit accepisse Christum panem, illumque consecrasse, dedisseque discipulis suis, subdidit: Verumtamen manus tradentis me mecum est in mensa. Quasi diceret, etsi meum corpus, & sanguinem vobis trado, non tamen ignoto in mensa esse traditorem. Tum etiam quia Iudas consecratus fuit Sacerdos, & Episcopus iuxta illud *Actor.1.* Et Episcopatum eius accipiat alter. Quod Sacramentum Christus Dominus instituit post Eucharistiæ institutionem illis verbis. Hoc facite in meam commemorationem. Neque obstat esse peccatorem, & eius peccatum Christum cognouisse, quia erat peccatum occultum, & ad summum Ioanni, & Petro manifestatum. Etenim Ioanni interroganti quis esset proditor, respondit Christus. Cui ego intinctum panem porrexero, & Iudæ tradidit. Occultus autem peccator à communione publica non debet excludi.

PVNCTVM II.

De natura Eucharistiæ.

1 *Definitur Eucharistia.*
2 *Est Sacramentum à Christo institutum.*
3 *Constat ex speciebus panis, & vini, & corpore, & sanguine Christi.*
4 *Proponitur obiectio, & soluitur.*
5 *Verba consecrationis non sunt forma intrinseca huius Sacramenti.*
6 *Est omnium Sacramentorum perfectissimum.*
7 *Non sunt plura, sed vnum, integrum, & perfectum Sacramentum.*
8 *Proponitur obiectio, & soluitur.*
9 *Examinatur, an plures species panis, & vini distinctas plura numero sacramenta constituant? Negant plures.*
10 *Probabilius est oppositum.*
11 *Fit satis fundamentis n.9. allatis.*

1. DEfinitur Eucharistia, vt sit Sacramentum corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini ad spiritualem animarum refectionem diuinitus institutum.

2. Ex qua definitione constat Eucharistiam Sacramentum esse à Christo institutum, vt definitur ab *Innocent.III. cap. firmiter de summa Trinit. & fide Catholica. & cap. cum Marthæ de celebrat. missar.* & ab *Eugenio 4. in decreto fidei*, quod est post vltimam sessionem

nem concilij *Florent. §. quinto Ecclesiasticorum* & à *Trident. sess. 7. can. 1.* & specialiter *sess. 13.* ferè per totam. Etenim corpus Christi Domini, eiusque sanguis sub speciebus panis, & vini contenta hominem spiritualiter nutriunt, & reficiunt, iuxta illud *Ioann. 6.* Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo. Sunt ergo verum Sacramentum ex definitione sacramenti, quæ est esse signum sensibile gratiæ sanctificantis. Nam esto Corpus, & sanguis Christi Domini in hoc sacramento existentia sentiri non possint. At quatenus sub speciebus existunt, sentiuntur, sicuti contritio vtpote in anima residens, esto per se sensibilis non sit, at quatenus confessionem informat, sensibilis redditur.

3. Secundo constat ad illius intrinsecam constitutionem tum species panis, & vini, tum Corpus, & sanguinem Christi pertinere. Species quatenus Corpus, & Sanguinem Christi continent Corpus, & Sanguinem Christi, vt sub speciebus panis continentur, quia sub hac ratione sumentem reficiunt. Neque enim sola species, neque Corpus Christi nisi sub speciebus contentum animæ cibus sunt. Neque item species à Christo separatæ adorari possunt adoratione latriæ, cum tamen hoc Sacramentum sic necessariò sit adorandum, vt definiuit *Trid. sess. 13. cap. 5.* Neque Christus seclusis speciebus est nobis signum sensibile. Denique transsubstantiatione (quæ est conuersio vnius substantiæ in aliam substantiam sub eisdem accidentibus) hoc venerabile Sacramentum, Teste *Trident. sess. 13. cap. 3.* conficitur. At si destructa substantia panis, & vini loco illius Corpus, & Sanguis Christi non succederet, transsubstantiatio non esset. Ergo hoc Sacramentum essentialiter constat speciebus panis, & vini Corpus, & Sanguinem Christi continentibus. Et ita sustinet *S. Thom. quæst. 73. art. 1. & in 4. dist. 8. q. 1. art. 1. Suar. disp. 42. sect. 3. Egid. de Coninch. quæst. 73. art. 1. dub. vnic. num. 20. Vasq. disp. 167. cap. 3. & 5. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 4. cap. 1. conclus. 2. Bonac. disp. 4. de Sacram. pun. 1. à num. 1.* & alij variis Patrum, & conciliorum testimoniis doctrinam exornantes.

4. Quod si obiicias textum, *in cap. hoc est. de consec. dist. 2.* qui solis speciebus sacramenti rationem videtur concedere. Inquit enim textus, Sacrificium Ecclesiæ duobus modis confici, duobus constare, visibili elementorum specie, & sanguine, & sacramento, & re sacramenti, id est Corpore Christi. Distinguit ergo Corpus Christi à sacramento, & fortè ob hanc causam plures Patres affirmant Corpus, & Sanguinem Christi esse in hoc sacramento, denotant ergo esse à sacramento distincta? Facilè respondere possumus ibi accipi Sacramentum pro nudo signo visibili, quod certè solis speciebus competit, qualiter *à Trident. sess. 13. cap. 3.* Sacramentum vsurpatur, Christum vero Dominum esse rem, quæ sub illo signo continetur. Adde Christum Dominum dici posse esse rem sacramenti, id est, quæ Sacramentum perficit, & constituit, & in ipso existit tanquam pars in toto, sicuti anima dicitur esse res hominis, & in homine existēte. Quod si vrgeas, difficile est in hoc sacramento assignare tria illa, quæ communiter à doctoribus cum *Mag. in 4. dist. 8. & Hugone de sancto Victore t. 3. lib. 2. de Sacram. pun. 8. cap. 7. & Innocent. in cap. cum Martha de celebrat. missar.* distinguuntur, scilicet res tantùm, Sacramentum tantùm, res & sacramentum simul, cum neque species significent Corpus Christi ibi contentum, neque è contra Corpus Christi significet species. Dicendum est tria illa absque difficultate in hoc sacramento inueniri. Primo inuenitur res tantùm, id est gratia sanctificans, quæ significatur per Sacramentum, non tamen significat. Secundo reperitur Sacramentum tantum scilicet species, quæ licèt ex se Corpus Christi ibi adesse nō significent, significant tamen illud ex habitudine, quam habent ad verba consecrationis super ipsas prolata. Tertio reperitur res, & Sacramentum simul, quod est Corpus Christi sub speciebus contentum, quippè & significatur per species, & significat animæ nutritionem.

5. Hinc fit verba consecrationis non esse formam, seu partem intrinsecam huius sacramenti, sed formam extrinsecam, & causam illius efficientem, ipsamque consecrationem actionem esse, qua ipsum Sacramentum conficitur, quia verba, & consecratio transeunt, Sacramentum vero perseuerat. Sic tradunt relati Doctores. Neque obest Florentinum dicens omnia sacramenta tribus perfici rebus, vt materia, verbis vt forma, & ministro. Perficitur namque hoc sacramentum ex substantia panis, & vini in corpus & sanguinem Christi conuersis, & ex forma consecrationis, & ex ministro. At ex his intrinsecè non componitur, siquidem deficiente pane, & vino, & transactis verbis consecrationis integrum, & perfectum sacramentum perseuerat. Secundò fit sumptionem specierum Sacramentum non esse sed sacramenti applicationem. Non enim sumptio sanctificat, sed applicat cibum sanctificantem. *Egid. de Coninch. dicto dub. vnico conclus. 7. Bonac. disp. 4. quæst. 1. pun. 1. num. 6. Vasquez disp. 167. cap. 3. n. 26. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 4. cap. 1. assert. 3.*

6. Tertiò ex prædicta definitione constat Eucharistiam esse sacramentum omnium sanctissimum, & perfectissimum. Tum quia continet realiter Christum Dominum, qui in aliis sacramentis non continetur. Tum quia abundantiori gratia suscipientem reficit, ob idque *Trident. sess. 7. can. 3.* anathemate damnat eos, qui dixerint sacramenta inter se paria esse, vt nulla ratione aliud sit alio dignius. *Et sess. 13. cap. 3.* eam excellentiam in hoc Sacramento præ cæteris agnoscit, quod alia sacramenta solum vim habent sanctificandi fideles, cum actu sumuntur. At in Eucharistia ipse sanctitatis author ante vsum est, ideoque in cap. 5. probat huic Sacramento tantum adorationem latriæ deberi.

7. Quarto constat corpus, & sanguinem Christi sub speciebus panis, & vini vnum, integrum & perfectum sacramentum, & non plura constituere. Sic *D. Thom.* quem cæteri scholastici sequuntur, *1. part. q. 73. art. 2. ibi Egid. Suar. disp. 39. sect. 3. Vasq. disp. 168. cap. 1. Paul. Laymann lib. 5 sum. tract. 4. cap. 1. assert. 4. Bonac. disp. 4. de Sacram. quæst. 1. pun. 4.* Ob idque *Pius V. in cathecismo* dixit Eucharistiam non plura, sed vnum tantùm sacramentum Ecclesiæ authoritate docta Confitemur: colligiturque ex *Trident. sess. 7. can. 1.* definiente esse tantùm septem sacramenta, nec plura, nec pauciora. At si Corpus Christi contentum sub speciebus panis perfectè, & adæquatè esset distinctum sacramentum à Sacramento sanguinis sub speciebus vini contenti, non septem, sed octo sacramenta essent. Vnde autem hæc vnitas sumatur, cum signa sint physicè omnino distincta? Alij affirmant desumendam esse ex re contenta, ex eo inquam quod in vtraque specie idem Christus continetur. Alij ex effectu gratiæ, quem vtraque species causat, qui vnus, & idem est. Alij ex vnitate Ecclesiæ hoc Sacramento significata. Etenim per ipsum, vt notat *August. tract. 26. in Ioann.* & explicuit *Trident. sess. 13. cap. 1.* fideles inter se, & cum Christo capite arctissimo fidei, spei, & charitatis vinculo vniuntur. Alij quia vtraque specie idem pignus gloriæ cælestis conceditur. Sed præ omnibus apertiùs hanc vnitatem explicuit *D. Thom. q. 73.*

art.2. illam deſumens non tam ex re ſignificata, quam ex ſignificatione. Etenim cum ſacramentum in genere ſigni formaliter conſtituatur, neceſſario Euchariſtia vt vnum ſacramentum ſit, & non plura, vnicum ſignum completum, & perfectum eſſe debet, & non plura. Quod autem ſic ſe habeat probari poteſt ex eo quod Chriſtus Dominus neceſſario ſub ſpecie, & vini conſecrandus videtur, vt perfectè, & expreſsè ſuum ſacrificium cruentum ſignificaret. Ergo ad hanc ſignificationem quælibet ex his ſpeciebus vt pars concurrit. Deinde, & præcipuè, quia hoc ſacramentum inſtitutum eſt ad ſignificandam gratiam ſanctificantem animam non vtcunque, ſed per modum conuiuij, & cuiuſdam ſpiritualis refectionis. At ad conuiuium, refectionemque perfectam non tantum cibus, ſed potus adeſſe debet. Ergo ad hanc ſignificationem completam non tantùm Chriſtus ſub ſpeciebus panis, ſed etiam ſub ſpeciebus vini adeſſe debet. Eſt igitur vnum ſacramentum.

8. Neque obſtat vocari Euchariſtiam ab Eccleſia ſacramenta, cum dicit. Purificent nos quæſumus domine ſacramenta, quæ ſumpſimus. Quo modo loquendi vtitur *textus, in cap. Sacramenta altaris de conſecrat. diſt. 1. & cap. in Sacramentis cap. comperimus, & aliis diſt. 2.* At ſi Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini vnum tantum Sacramentum conſtitueret, ſuſcipiens vtramque ſpeciem, non plura ſacramenta, ſed vnum tantùm ſuſcepiſſet, ſicuti ſuſcipiens baptiſmum, ordinem, Confirmationem, non plura ſacramenta baptiſmi, ordinis, & Confirmationis ſuſcipere dicitur. Itemque ſuſcipiens vnam tantùm ſpeciem non ſacramentum, ſed partem ſacramenti ſuſcipiet. Non inquam obſtat, quia ſæpè parti conceditur denominatio totius, quando per ſe, & ſeparatim conſideratur, vt benè explicat *Suar. diſp. 1. de Euchariſt. ſect. 2.* in partibus homogeneis, & in quantitatibus diſcretis. Vna enim propoſitio oratio eſt, licet poſſit eſſe pars alterius longioris, & perfectioris orationis, & vna pars domus, ſi ſufficiens ſit ad vſum, & finem domus ſeiuncta ab aliis domus dici poteſt, licet cum aliis coniuncta domum perfectiorem componere poſſit. Ita Sacramentum Euchariſtiæ in vna ſpecie, v. g. panis conſectum, ſi per ſe conſideretur, ſacramentum verè, & propriè dici poteſt, quia eſt ſignum ſenſibile gratiæ ſanctificantis, ſed quia non eſt completum ſignum ſed partiale, eo quod gratiam ſanctificantem completè per modum conuiuij non ſignificat, quam ſignificationem ex inſtitutione habet, defectu ſignificationis non eſt completum ſacramentum, tametſi completum ſit quoad rem contentam, ſcilicet Chriſtum, & quoad rem ſignificatam, ſcilicet gratiam. Vnde cum Eccleſia appellat vtramque ſpeciem ſacramenta, de ſacramentis partialibus intelligi debet, non de ſacramentis totalibus, qua ratione qui plures ordines ſuſciperet, plura Sacramenta dici poſſet ſuſcepiſſe. Quod vero in aliis ſacramentis non dicantur illorum partes Sacramenta partialia, ideo eſt, quia per ſe ſumptæ non ſint ſignum practicum gratiæ, ſicuti in qualibet ſpecie Euchariſtiæ reperitur.

9. An autem vnum numero ſit Sacramentum, quod in pluribus ſpeciebus panis, & vini conſecratis exiſtit, an plura, non eſt conſtans ſententia. Plures affirmant eſſe vnum numero Sacramentum, ſi plures ſpecies panis, & vini ſimul ab eodem Sacerdote conſecentur. Secus ſi diuerſo tempore, vel à diuerſis. Sic indicat *Sotus in 4. diſt. 8. quæſt. vnica, art. 2. in tertia ratione.* Moueri poſſunt quia eo caſu eſt vnicum ſacrificium, ergo & vnicum Sacramentum. Ratio enim ſacrificij à ſacramenti conſtitutione non ſeparatur. Alij cenſent plures ſpecies panis, & vini vnum ſacramentum eſſe, ſi vnica ſumptione ſumantur. Sic tradit *Bonac. diſp. 4. de Sacram. quæſt. 1. pun. 4. num. 5. Egid. de Coninch. quæſt. 73. art. 4. fauet Suar. diſput. 39. de Euchariſtia ſect. 4. circa finem.* Ducuntur primo, quia ſtante vna ſumptione vnicum eſt conuiuium, ergo vnicum eſt Sacramentum, quod per modum conuiuij animam reficientis inſtitutum eſt. Secundo ſi ibi adeſſent plura ſacramenta numero diſtincta, ſumens plures ſpecies panis, & vini, plura ſacramenta reciperet, & conſequenter reciperet gratiam cuilibet Sacramento correſpondentem, ac proinde abundantiorem, quam ſi vnica tantum ſpecie panis, & vini reficeretur. Hoc autem eſt abſurdum, ergo dicendum eſt vnicum eſſe ſacramentum, ſi plures ſpecies panis, & vini vnica ſumptione ſumuntur. Tertio vnitas huius ſacramenti (inquit Egid.) non tam ex ſignificatione, quam ex virtute cauſandi ſpiritualem animæ refectionem deſumenda eſt. At hæc virtus vnica eſt, quantumvis ſpecies multiplicentur, ſiquidem Chriſtus, à quo hæc vnitas prouenit vnus eſt in omnibus ſpeciebus, & fortè ob hanc cauſam *Paul. 1. Corinth. 10.* dixit omnes nos vnum corpus eſſe, qui de eodem pane participamus. Quartò ſi verbum diuinum pluribus humanitatibus vniretur, non plures homines, ſed vnus tantum reſultaret, quia ratio ſuppoſiti, quæ hominem præcipuè conſtituit, vnica eſt. At Chriſtus Dominus eſt, qui præcipuè conſtituit Euchariſtiæ ſacramentum, ſpecies vero minus principaliter. Ergo quamuis ſpecies multiplicentur, non obinde ſacramentum multiplicandum eſt, cum Chriſtus Dominus, qui ſub ipſis continetur multiplicationem non recipiat, ſed vnitatem ſeruet.

10. Nihilominus veriſſimum cenſeo plures ſpecies panis, & vini conſecratas plura ſacramenta numero diſtincta eſſe, tametſi vnica actione conſecratæ fuerint, & vnica ſumptione conſumptæ. Sic *Vaſq.* latè probans *quæſt. 73. art. 2. diſp. 168. cap. 2. num. 13.* Ratio eſt, quia quælibet ſpecies panis, & vini conſecrata vt ſeiuncta ab alia ſpecie panis, & vini eſt ſacramentum Euchariſtiæ adoratione latriæ adorandum, & refectionis ſpiritualis ſignificatiuum, & cauſatiuum. Ergo eſt diſtinctum ſacramentum, ſiquidem in hac ſignificatione, & cauſatione adorationeque paſſiua à nulla alia ſpecie panis, & vini conſecrata dependet. Neque his obeſt, quod plures illæ ſpecies panis, & vini vnica actione fuerint conſecratæ, & vnica ſumptione conſumptæ, quia conſecratio, & conſumptio extrinſeca ſunt huic Sacramento, neque illud componunt. Etenim conſecratio ſacramentum conficit, conſumptio conſumit. Ergo ex vnitate conſecrationis, vel conſumptionis vnitas ſacramenti intrinſeca deſumi non poteſt.

11. Hinc facile eſt fundamentis aliarum opinionum ſatisfacere. Ad primæ opinionis fundamentum concedo vnica conſecratione vnicum ſacrificium conſici, at non vnicum ſacramentum numero, ſed plura ſi plures ſint ſpecies conſecratæ, quia ex diuerſo capite vnitas ſacrificij, & ſacramenti deſumitur. Vnitas ſacrificij deſumitur vel ex re oblata, vel ex oblatione, ſeu conſecratione, vt pote ratione formali. Si ergo ex re oblata deſumatur vnica numero eſt, tametſi à pluribus Sacerdotibus, vel ab eodem pluries offeratur, quia eſt idem Chriſtus. Quo ſenſu dixit *Ambroſ. relatus in cap. in Chriſto de conſecrat. diſt. 2.* eandem eſſe hoſtiam, quam Chriſtus Dominus obtulit Patri, & quam omnes Sacerdotes offerunt. Si vero ex oblatione vnitas numerica ſacrificij colligenda ſit, conſtat toties ſacrificia multiplicari, quoties oblationes, ſeu conſecrationes multiplicatæ fuerint. At vnitas ſacramenti ex ſignificatione practica gratiæ ſanctificantis deſumi debet, ſiquidem ſacramentum in ratione ſigni practici formaliter conſtituitur. Cum ergo plu-

res

res species numero distinctæ Christum continentes sint plura signa practica gratiæ sanctificantis, efficitur sanè plura sacramenta numero distincta esse. Ad secundæ opinionis fundamentum primum admitto esse vnicum numero conuiuium, si plures species consecratæ vnica sumptione sumantur, nego tamen non sumi plura numero sacramenta distincta, quia ratio sacramenti conuiuium actuale præcedit, & consequenter ex conuiuio, seu sumptione neque vnitas, neque multiplicitas desumi potest. Neque inde fit sumentem plura illa Sacramenta abundantiorem gratiam recepturum, quam si vnicum numero Sacramentum reciperet, quia in communicatione gratiæ pendet sacramentum Eucharistiæ à sumptione. Cum ergo vnica numero sumptio est, vnica gratia omnibus illis sacramentis communicatur, & per hæc patet ad secundum. Ad tertium dico vnitatem Eucharistiæ ex significatione practica causandi gratiam desumi debere. Hæc autem significatio multiplex est pro multiplicitate specierũ cõsecratarũ, tametsi Christi virtus vnica numero in se sit. Est enim in se vnica, sed in ratione signi practici multiplex, quia multiplici signo applicata est. Neque huic doctrinæ aduersatur Paulus affirmans omnes nos de eodem pane manducare, quia non loquitur de vnitate numerica sacramenti, sed specifica, vel intelligendus est de Christo sub speciebus panis contento. Ad quartum admisso gratis verbum diuinum pluribus humanitatibus vnitum vnicum numero hominem constituere, nego Christum Dominum pluribus speciebus contentum vnicum numero constituere Sacramentum: quia Christus Dominus non ratione sui præcisè Sacramentum constituit, sed quatenus mediis speciebus est signum sensibile operatiuum gratiæ sanctificantis. At multiplicatis speciebus necessario Christus quatenus est signum sensibile gratiæ sanctificantis operatiuum multiplicatur. Ergo multiplicatur sacramentum.

PVNCTVM III.

De necessitate Eucharistiæ ad salutem.

1 *Est necessaria necessitate præcepti.*
2 *Plures censent tam adultis, quàm paruulis necessariam esse Eucharistiam necessitate medij.*
3 *Contrarium verum est.*
4 *Proponitur obiectio ex Trident. Et fit illi satis.*
5 *Satisfit fundam. n. 2. adductis.*

1. Certum est Eucharistiam necessariam esse necessitate præcepti non solum Ecclesiastici, sed diuini, de quo postea. Controuersia præsens est, an sit necessaria necessitate medij, seu remedij, seu finis. Illud namque necessarium est necessitate medij, quod per se, & positiuè medium est ad salutem animæ comparandum, quodque dicitur necessarium necessitate finis, quia sine eo finis vitæ æternæ obtineri non potest. At necessarium necessitate præcepti præcisè non est medium positiuum ad salutem obtinendam, sed est medium negatiuum, quia negat, & impedit, ne salus obtenta violatione præcepti amittatur.

2. Non desunt Doctores qui sentiant Eucharistiam, vel votum illius necessarium esse tum adultis, tum paruulis necessitate medij. Sic docent *Henrriq. lib. 8. de Sacram. cap. 3. num. 2. & 3. Didac. Nunez quæst. 73. art. 4. difficult. 2. concl. 2. & quæst. 79. art. 3. ad 2. Pitigian. dist. 9. quæst. 3. art. 2.* consentit *Caiet. dicta quæst. 73. art. 4. §. aduerte hic, Dominic. Sotus in 4. dist. 8. quæst. vnica art. 3.* quatenus affirmant votum Eucharistiæ sufficere ad salutem, ipsum tamen necessarium esse. Indicat *D. Thom. dicta quæst. 73. art. 4.* Inquit enim: Perceptio baptismi est necessaria ad inchoandam spiritualem vitam; perceptio autem Eucharistiæ est necessaria ad consummandam ipsam, non ad hoc quod simpliciter habeatur, sed sufficit eam habere in voto, sicut & finis habetur in desiderio, & intentione. Mouentur primo, quia proprius effectus Eucharistiæ est vitam spiritualem sumentibus concedere, iuxta illud *Ioann. 6.* Ego sum panis vitæ, qui manducat hunc panem viuet in æternum, imo concedere vitam, sicut Pater Christo concessit. Inquit enim Christus; Sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me, viuet propter me. At Pater necessariò Filio vitam concessit, ita vt alia via vitam obtinere non potuerit. Ergo vt nos viuamus propter Christum necessarium est, vt manducemus, neque alia via poterimus vitam obtinere. Et fortè ob hanc causam dixit, Nisi mãducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, quo loquendi modo vsus est Christus ad significandam baptismi necessitatem. *Ioann. 3.* cum dixit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Ergo Eucharistia æquè est ad vitam necessaria, sicut baptismus. Secundò plures Patres negant aliquem saluari posse, & immortalitatem consequi, qui particeps non fuerit Corporis, & Sanguinis Christi. Sic *August. lib. 1. contra duas Epistolas Pelagiani. cap. 22. & alibi. Cyrill. Alexand. lib. 10. in Ioann. cap. 13. Gregor. Nissen. in orat. de Eucharist.* At plures tum paruuli, tum adulti saluantur, & immortalitatem obtinent, quin re ipsa participes fuerint Sacramenti corporis, & sanguinis Christi. Ergo saltem per votum illius participes esse debent. Quod si inquiras qualiter paruuli votum Eucharistiæ habere possint, cum propria voluntate careant? Respondent prædicti doctores non habere votum formale, & explicitum, sed implicitum, & virtuale in baptismo susceptum. Ob cuius causam concedit Deus infanti perseuerantiam in gratia morte præmatura antequam malitia mutet intellectum eius.

3. Cæterum omnino tenendum est neque paruulis, neque adultis Eucharistiam, aut illius votum (si propriè sumatur) esse necessarium necessitate medij ad vitam æternam consequendam. Sic *Valen. tom. 4. disp. 6. quæst. 1. pun. 5. Egid. de Coninck. quæst. 73. art. 3. dub. vnico conclus. 1. & seqq. Vasq. disput. 169. cap. 3. Bonac. disp. 4. de Sacram. quæst. 1. pun. 3. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. quæst. 1.* Et quidem paruulis non esse Eucharistiam in re susceptam necessariam docuit *Trident. sess. 21. can. 1.* iis verbis: Si quis dixerit paruulis antequam ad annos discretionis peruenerint necessariam esse Eucharistiæ communionem, anathema sit. Quod verò illius votum non fuerit illis necessarium, imo nec possibile inde probatur, quia ipsi carent rationis vsu, qui ad votum, seu voluntatem propriam necessarius est. Quod si dicas inde sõlum probari votum explicitum Eucharistiæ non esse illis necessarium, non tamen probari votum implicitum contentum in baptismo illis necessarium non esse? Obstat quia baptismus non est votum Eucharistiæ, potius quam cuiuslibet præcepti diuini, & Ecclesiastici. Vnde enim constat in baptismo specialiter votum Eucharistiæ contineri, aut aliquod aliud propositum præter obligationem seruandi diuinam, & Ecclesiasticam legem. Adde baptismum ex se sufficientem esse ad remittendum paruulis originale peccatum, & consequenter ad gratiam conferendam. Quod verò in ea gratia suscepta paruulus moriatur, neque baptismo, neque voto Eucharistiæ, quod fictitium

tium est tribui debet, sed speciali Dei prouidentiæ, ob quam præmatura mors paruulis antequam peccatis coinquinentur succedit.

Quod vero adultis neque Eucharistia, neque votum illius necessarium sit necessitate medij inde probo, quia neque est necessarium medium ad gratiam obtinendam, neque ad perseuerandum in illa. Ergo nullatenus est medium necessarium. Et in primis ad gratiam obtinendam non esse necessariam Eucharistiam, vel votum illius colligitur manifestè ex eo quod, pro peccatis ante baptismum solus baptismus sufficiat ad illorum remissionem, & gratiæ consecutionem, pro peccatis vero post baptismum sola pœnitentia. Nequit ergo Eucharistia, vel votum illius esse necessarium ad gratiam. Et confirmo, adultus media attritione Sacramentum pœnitentiæ suscipiens gratiam consequitur nullo voto elicito Eucharistiæ distincto ab eo proposito, quod in attritione, vel contritione imbibitur seruandi omnia mandata. Qualiter ergo Eucharistia, aut votum illius esse potest necessarium? Item Eucharistia instituta est ad augendam gratiam, perficiendamque vnitatem, quam medio baptismo, seu pœnitentia cum Christo consequimur. *Cap. firmiter de summa Trinit. cap. cum Martha de celebrat. missarum.* Supponit ergo nos esse gratos, & Christo per charitatem vnitos. Item est instituta in spiritualem cibum, quo alantur, & confortentur viuentes vita illius qui dixit, Qui manducat me, & ipse viuet propter me. Sicuti docuit *Trident. sess.* 13. *cap.* 2. Non ergo tribuit vitam, sed illam supponit. Ergo Eucharistia, aut votum illius non est medium ad salutem animæ necessarium; si enim votum Eucharistiæ ad salutem esset medium necessarium, ipsa Eucharistia instituta esset non ad perficiendam vitam, sed ad illam primo concedendam. Sicuti cernitur in voto baptismi, & pœnitentiæ, quorum votum saltem necessarium est, quia ad vitam concedendam sunt illa sacramenta per se instituta. At Eucharistia per se non est instituta ad gratiam, & vitam spiritualem communicandam, sed ad illam perficiendam. Ergo votum Eucharistiæ esse non potest medium necessarium ad gratiam. Item votum Eucharistiæ loco Eucharistiæ susceptæ subrogatur, sed Eucharistia suscepta non est medium vitæ concedendæ, sed perficiendæ, quia ex se ad remittenda peccata instituta non fuit, ergo à fortiori nec votum Eucharistiæ erit medium necessarium ad dictam vitam. Quod autem Eucharistia, vel votum illius non sit necessarium medium ad perseuerandum in gratia probatur manifestè, quia recepto cum debita dispositione baptismo, vel pœnitentia, potes in amentiam perpetuam incidere, vel statim decedere. Ergo illa decessio in gratia finali non Eucharistiæ, quæ recepta non fuit, neque voto illius quod factum non est tribui debet, sed diuinæ prouidentiæ sic res disponenti. Quo enim fundaméto quis dicere poterit illam perseuerantiam finalem ex contritione quatenus est votum Eucharistiæ suscipiendæ, si viueres, prouenire? Eadem enim ratione dicere posset prouenire illam perseuerantiam ex contritione, quatenus est votum exequendi quodlibet præceptum diuinum, & Ecclesiasticum. Et vrgetur amplius casu quo moriturus suscepisses Eucharistiam, & illa suscepta peccares mortaliter, obligatus quidem esses confiteri, non tamen iterum Eucharistiam suscipere, quinimo posses nolle suscipere, quod stare non posset, si Eucharistia, vel votum illius esset necessarium ad finalem perseuerantiam, siquidem eo casu neque Eucharistia suscipitur, cum possit, nec votum illius habetur.

4. Sed obiicies ex *Trident. sess.* 13. *cap.* 2. Eucharistia est cibus, quo alimur, & confortamur, at cibus corporalis ad conseruandam vitam corporalem necessarius est, ergo Eucharistia necessaria erit ad vitam corporalem conseruandam. Item est antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à mortalibus præseruamur. At perseuerantia consistit in præseruatione à mortali peccato, ergo Eucharistiæ tribuenda est hæc perseuerantia. Neque inde fit quemlibet recipientem ritè Eucharistiam perseueraturum in gratia, sed neminem in gratia perseueraturum, cui propter Eucharistiam, vel votum illius perseuerantia non concedatur.

Respondeo concedendo Eucharistiam esse cibum, quo alimur, & confortamur in vita spirituali, nego tamen ad conseruationem vitæ spiritualis esse æquè necessarium, ac est cibus materialis corporali vitæ. Tum quia corporalis vita paulatim diminuitur, quæ si cibo non reficeretur omnino periret. Secus vero spiritualis vita, quæ integra perseuerat, donec omnino per peccatum mortale deperdatur. Tum quia Eucharistia non est vnicus cibus, quo vita spiritualis conseruetur, cum plures alij adsint, nempè oratio, ieiunium, eleemosyna, & cuiusvis alterius virtutis exercicium. Quapropter esto cibus spiritualis ad conseruationem vitæ spiritualis necessarius esset, sicut materialis ad conseruandam corporalem vitam, nullatenus infertur Eucharistiam necessariam fore. Eodem modo intelligi debet esse antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à mortalibus præseruamur: est enim medium conuenientissimum ad hunc effectum, sed non simpliciter necessarium, cum alia via obtineri possit. Adde non obtineri infallibiliter, & efficaciter hanc à mortalibus præseruationem per Eucharistiam, aliàs Eucharistia semel ritè suscepta confirmaret suscipientem in gratia. Sed obtinetur hæc præseruatio efficacius quam oratione, eleemosyna, alteriusve virtutis exercicio. Affirmare autem nemini perseuerantiam concedi nisi ob Eucharistiam susceptam, vel illius suscipiendæ votum, nullo nititur fundamento, quod amplius constabit ex solutione rationum, quibus Doctores *num.* 2. adducti mouebantur.

5. Ad primum admitto Eucharistiam esse panem vitæ. Tum quia vitam supponit. Tum quia vitam spiritualem perficit. Item admitto ritè suscipientem viuere in æternum propter ipsum quatenus est ex parte sacramenti. Vita enim spiritualis ex se æterna est. Cum vero vrgetur manducantem Eucharistiam viuere propter Christum, sicut Christus viuit propter patrem, intelligi non debet comparatio quoad necessitatem, sed quoad dependentiam, seu participationem. Ita vt sit sensus. Sicut Christus vitam quam habet à patre accepit, & propter ipsum viuit, sic manducans ritè Eucharistiam, à Christo vitam accipit, & propter ipsum viuit. Sed non inde inferendum est alia via, quam Eucharistiæ susceptione vitam haberi non posse. Sunt enim plura alia media, quibus Deus vitam, illiusque augmentum hominibus communicat. At Christus à nullo alio nisi à Patre vitam accipere potest. Neque his obstat locus *Ioannis.* 3. Nisi manducaueritis carnem Filij hominis &c. hæc enim verba non necessitatem medij determinatè, sed necessitatem medij, vel præcepti inferunt. Si enim applicentur materiæ ad remissionem peccati per se institutæ inferunt necessitatem medij, vt in baptismo contingit: at si applicentur materiæ, quæ per se instituta non est ad remissionem peccati, sed ad gratiæ augmentum, necessitatem solius præcepti inducere possunt. Sicuti constat ex illis Christi verbis. *Math.* 18. Nisi efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum cælorum, quo loco humilitas commendatur.

Ad

Ad secundum respondeo, cùm sancti Patres asserunt neminem saluari, neque immortalitaté consequi, nisi fuerit particeps corporis, & sanguinis Christi, intelligendi sunt non de participatione reali per Sacramentum, aut votum illius, sed de participatione mystica, quæ est per charitatem, vt explicuit *August. tract.26.in Ioann.* Hunc (inquit) cibum, & potum, societatem vult intelligi corporis, & membrorum, quod est Ecclesia. Et paulò inferius. Hoc est ergo manducare illam escam, & illum bibere potum, in Christo manere, & illum manentem in se habere, vel intelligendi sunt de conuenientia non de necessitate, sicuti explicuit *Vasq. disp.169. cap.4.* quasi diceret neminem alia via conuenientiori, & aptiori suscepto baptismo, vel pœnitentia vitam æternam, & immortalitatem corporis consequi posse, quam Eucharistiæ susceptione.

PVNCTVM IV.

Quæ sit materia remota consecrationis.

1 *Panis, & vinum est materia remota Eucharistia.*
2 *Panis debet esse triticeus.*
3 *Confici debet aqua naturali.*
4 *Esse azimum, vel fermentatum non est de necessitate Sacramenti, benè tamen de necessitate præcepti.*
5 *Ob nullam grauem proximi necessitatem omitti potest hac obligatio.*
6 *Materia Sacramenti sanguinis est vinum de vite.*
7 *Debet esse ex vuis expressum.*
8 *Vinum congelatum materia est consecrationis, tametsi aly contrarium sentiant.*
9 *Acetum non est materia.*
10 *Neque sapa, nec lora, &c.10.*

1. PAnem, & vinum materiam esse venerabilis huius sacramenti definit *Concil. Lateranen. in cap. firmiter de summa Trinit. & fide Cathol. & Florentin. in decreto fidei post vlt. sessionem, §. tertium est sacram. & Trident. sess.13.cap.1.* & aliis, & colligitur ex *Math.26. Marco 14. L. ca.22. Pauli 1. ad Corinth. 11.* iuncta Ecclesiæ praxi, & perpetua traditione congruentiæ huius institutionis desumi debent ex dignitate tanti sacramenti, & ex eius effectibus: dignitati namque sacramenti maximè decet ex pane, & vino confici, vt sic omni munditie, & puritate qua fieri potest sacrificium incruentum constituatur, aptissiméque sacrificium cruentum in ara crucis oblatum repræsentetur, aptissiméque denotetur conuiuium, quod nobis Christus Dominus in hoc venerabili Sacramento parat. Deinde congruit effectibus huius sacramenti significandis, denotat enim expresse vnionem, quam fideles medio hoc Sacramento inter se habent, & cum suo capite Christo. Non secus ac ex pluribus granis vnicus panis, & ex pluribus vuis vnicum vinum conficitur. Et sicut panis nutrit, & vinum lætificat, & vtrumque vires reficit, & sumentem confortat, sic hoc diuinissimo Sacramento suscipientes aluntur, confortantur, & lætitiam spiritualem accipiunt, & in spiritu recreantur.

2. Panis materia huius sacramenti necessaria debet esse triticeus, quia hic solus est, qui absolutè, & simpliciter panis nuncupatur, alij cum addito. Colligitur manifestè ex *Florent. concil. loco allegato*, & ex praxi, & traditione Ecclesiæ. Quocirca panis ex mylo, mayz, castaneis, leguminibusve confectus nullatenus est materia, quia non est panis vsualis, & tradunt omnes. Ex hordeo, oriza, & farre *Gabr. lect.35. in canon. missæ* affirmat tanquam probabile esse materiam consecrationis, eo quod concilia non definierint solum panem ex tritico confectum esse materiam, sed panem ex frumento esse materiam, vt videre est in his, quæ refert *Gratian. de consecrat. dist.2. cap. cum omni crimini & aliis.* At frumentum comprehendit quamlibet speciem grani habentem aristas, teste *Plinio, lib.18. histor.cap.7. Varro. de re rustica.cap.48. Isidoro lib. 17. ethimol. cap.3.* Ergo panis ex omnibus illis confectus est materia. Sed contrarium omnino dicendum est, quia esto ante Eugen.4. concilia non satis expresserint qui panis consecrationi necessarius fuerit, at *Eugen.4. in decreto illo fidei. §. tertio* apertissimè definiuit solum panem triticeum consecrationi deseruire posse. Cum autem hordeum, auena, oriza, & far non censeantur communi hominum æstimatione triticum, sed aliæ species frumenti longè inferiores, efficitur omnia illa materiam non esse consecrationis. *Typha* Græcè, Latinè *Blatha*, hispanè *Zenteno. S.Thom. quæst.73. art.3. ad 2.* affirmat materiam esse, quia existimat esse triticum aliqualiter degeneratum. Contrarium verius reputo, quia esto aliquando ex tritico natum fuerit. At ob debilitatem terræ in alteram speciem mutari potuit, & sic est censendum. *Vasq. disp.170.cap.3.num.21.* Idem est dicendum de auena, seu spelta, quamuis aliquibus placeat triticum esse, vt videre est apud *Sotum in 4. dist.9. art.3. Egid. de Coninch. quæst.73. art.3. num.52.* Amylon, quod ex tritico madefacto, & expresso conficitur, tametsi versum sit in farinam aptum non est, vt consecrationi deseruiat, sicuti probabilior sententia tenet apud *Vasq. disp.170. cap.4. num.23. Egid cum D.Thom. qu.73. art.3. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.4. cap.2. num.8. contra Bonac.* & alios ab eo relatos. *disput.4. quæst.2. part.1. num.7.* Quia per illam tritici madefactionem non leuiter triticum corrumpitur, & quasi in alteram substantiam mutatur, ideoque panis inde confectus vsualis non est. Illud vero est certum ex omnium sententia esse, grauissimum peccatum in pane ex his seminibus confecto consecrare, quia saltem est dubia materia.

3. Præterea panis triticeus consecrationi deseruiens debet ex aqua naturali confectus esse, & igne tostus, quia hic est panis vsualis. Vnde confectus ex melle, lacte, oleo, aqua rosacea, vel simili consecrationi ineptus est, quia non est panis vsualis, sed placenta, vt benè *D.Thom. quæst.74. art.7. ad 3. Egid. de Coninch. art.3. num.48. Vasq. disp.170. cap.4. num.25. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.4. cap.2. assert.3. Bonac. disput.4. quæst.2. part.1. num.3.* Similiter massa antequam igne torreatur à sacramenti materia deficit, quia esto non differat specie à pane cocto, differt tamen à ratione panis vsualis, qui fuit à Christo pro materia huius sacramenti institutus. Sic *D.Thom. Bonac. Laymann, Vasq. Egid*, & alij locis citatis. Quod si triticeis granis alia diuersa misceantur, vel aqua naturalis mel, lac, & ex ea mixtione panis conficiatur, considerandum est, an extranea materia natiuam superet, nam eo casu mixtum consecrationi ineptum est, at si propria materia extraneam vincat, aptum erit mixtum consecrationi validæ, quia absolutè panis est vsualis: graue tamen peccatum consecrans committet aduersus puritatem debitam huic Sacramento, & illius institutionem: Sic tradunt *D.Thom. quæst.74. art.3. ad 3. & ibi Egid. de Coninch. num.55. Vasq. disp.170. cap.4. num.26. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.4. cap.2. vers. denique. Bonac. disput.4. de Sacram. Eucharist. quæst.2. part.1. num.4.* Ob eandem causam peccatum graue erit consecrare in pane, qui iam incæpit transmutari, & corrumpi, sicut in vino, quando incæpit acescere: docuit

cuit *D.Thom. quæst.74. art.7. ad 3. Henriq. lib.8. de Eucharist.cap.9.Bonac.disput.4. quæst.2. pun.1. numero 5.*

4. Verum quod panis triticeus debeat esse azimus, aut fermentatus non est de necessitate sacramenti, vti definiuit expressè *Concil. Florent.in decreto de Armenis,§.tertio in Eucharistia.* Vterque enim panis est vsualis, conuenientior tamen est azimus, quam fermentatus,vt docuit *D.Thom.quæst.74.art.4.*tum ob significandam puritatem Corporis Christi, quod sine opera viri conceptum est, tum ob denotandam puritatem,qua hoc Sacramentum recipi debet.Tum præcipuè, quia probabilior, & ferè certa sententia fert Christum Dominum in azimo consecrasse, siquidem post vsum agni paschalis, in quo non licebat pane vti fermentato hoc Sacramentum instituit. At de necessitate præcepti Sacerdos Ecclesiæ Latinæ in Ecclesia Latina tenetur in azimo consecrare, Græcus vero in Ecclesia Græca in fermentato, vt expressè tradidit *Concilium Florentin. dicto decreto.* § 2. Definimus (inquit) in azimo, siue fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici, Sacerdotesque in alterutro ipsum Domini corpus conficere debere vnumquemque iuxta Ecclesiæ suæ siue Occidentalis,siue Orientalis consuetudinem, & notauit *D.Tho. quæst.74.art.4.*Quod adeo verum est,vt Sacerdos Latinus transiens per Ecclesiam Græcam,& Græcus per Ecclesiam Latinam retinere suæ Ecclesiæ consuetudinem possit,consultius tamen faceret,si illius Ecclesiæ,qua transit,ritus obseruet, sicuti multis allegatis probat *Bonac.dicta disp.4 quæst.2. pun.1. num.9.& latius Egid.de Coninch.q.74.art.4.dub.2.*

5. Adde Sacerdoti Latino in Ecclesia Latina licitum non esse vti fermentato,neque Sacerdoti Græco in Ecclesia Græca,etiamsi populus diu deberet sacrificio priuari, & proximus absque viatico decedere, quia vtilitas communis priuatis commodis præferri debet. At ad vtilitatem communem Ecclesiæ pertinet ritus præscriptos in sacramentis conficiendis obseruare. Ergo hæc vtilitas cuilibet alteri vtilitati præferenda est. Adde præceptum communicandi in articulo mortis, & audiendi sacrum diebus festiuis neminem obligare, nisi quando sacrificium fieri potest seruatis legibus,& ritu ab Ecclesia præscripto. Sic *Sotus in 4.dist.9. art.4. Suar. disput.44. sect.1. in fine. & sect.4. concl.2. & disp.76. sect.5. dub.2. Henrriq. lib.8.cap.11 num.7.Bonac.disp.4.qu.2.p.1. num.11. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 4. capit. 2. vers. altera pars.*

6. Materia sacramenti sanguinis est vinum de vite,& nullum aliud, colligitur ex *Math.26. Luc.22.* iuncta Ecclesiæ traditione, definitumque est in *Concilio Florent.decreto fidei.§.tertio,* & supponitur in *Trident.sess.13. cap.1. & 2.* Vnde liquores expressi ex pomis, & malo granatis nullatenus consecrationi deseruire possunt,quia non sunt vinum absolutè,& tradunt omnes.

7. Hoc vinum debet necessario esse ex vuis expressum. Nam dum liquor intra vuam est per se potari non potest, sed potius comedi, neque signo hic demonstrari potest,cum non sit sub vuis,vt totum quoddam, sed vt pars in toto, neque est aptus, cui aqua misceatur. Sic *D.Thom.quæst.74. art.5.& ibi Egid.numer.123. Vasq.disp.175. num.1. Paul.Laymann lib.5. sum. tract.4. cap.2.assert.4. Suar.disp.45. sect.1.Bonac. disput.4.de Sacram.quæst.2.pun.2.num.9.* & alij plures apud ipsos. Liquor vero expressus ex vuis maturis, sed non defœcatus, quique *Mustum* communiter appellatur, materia est consecrationis, quia absolutè est vinum, sed non est decens, ideoque absque vrgenti causa graue peccatum esset ea vti materia ad consecrationem. Colligitur *cap. omne crimen de consecrat.dist.2.* & tradit *Vasq.dicta disp.175.cap.1.num.7. Suar. disput.45.sect.1. vers.tertio.Egid.quæst.74. art.5. num.124.Paul.Laym. lib.5.sum.tract.4. cap.2. assert.5. Bonac.disp.4.quæst.2. part.2. num.3.* Notanter dixi ex vuis maturis,nam liquor expressus ex immaturis,quique *Agresta* nuncupatur, cum naturam vini consecutus non fuerit,à materia consecrationis excluditur. Sic *D. Thom.* receptus ab omnibus. *quæst.74. art.5. ad 3.*

8. Vinum congelatum aliqui censent ineptam consecrationi esse materiam. Sic *Ledesm.1.p.quart.qu.15. art.5. dub.1. Alanus lib.1. de Eucharist.cap.11. Armilla verbo Eucharistia num.19. Angles in 4.p.1. de essential. Eucharist.art.3.difficult.3* Mouentur,quia vinum congelatum potabile non est,ergo esse non potest materia consecrationis. Hac enim ratione inclusum in vuis diximus ineptum consecrationi esse, & aquam congelatam ineptam materiam baptismi, quia inepta est ablutioni.Cùm ergo vinum congelatum ineptum sit potationi,& consecrationi ineptum esse debet.Nihilominus probabilius est vinum congelatum materiam consecrationis esse (nisi aliquando ob congelationem substantia vini corrumperetur,quod in communi congelatione censendum non est.) Sic *Siluest. verbo Eucharistia 2.quæst.10.num.15.Sotus in 4. dist.9. art.5. Suar.disp.41.sect.1.circa finem.Egid.de Coninch. quæst.74.art.5, num.126. Bonac. disp.4 quæst.2. part.2. num. 10. Paul. Laymann lib.5. sum. tract. 4. cap.2. assert.5. in quarta aduertentia.* Ratio est, quia vinum congelatum per se est potabile,esto per accidens potari non possit. Quod secus accidit in vino incluso in vuis, quod per se est comestibile, non potabile. Consecrationem autem non impedit quod vinum ex aliquo accidenti actu potari non possit, si per se potabile sit, quia Eucharistia non in potatione, sed in re, quæ potanda est consistit. At quia congelatio impedit ablutionem,in qua essentia baptismi consistit, ea de causa aqua congelata baptismo inepta est,non autem vinum congelatum consecrationi. Et fortè ob hanc causam *Pius V. in Rubrica Missalis de defectibus Missæ.§.in hyeme* statuit, si post consecrationem vinum congelatum fuerit, igne liquefieri, & absumi, manifestè supponens ob congelationem species vini consecrationi aptas non corrumpi. Fatentur tamen ferè omnes doctores relati graue esse peccatum,si in vino congelato consecratio fiat, quia dubia est materia. At si prius fuerit congelatum, & postea liquefiat, non est improbabile licitè consecrari,quamuis minus decenter, quia est verum vinum, & actuali potationi aptum, sed congelatione aliqualiter immutatum. Sic *Suar.disp.45.sect.1.in fine.Egid.de Coninch.q.74.art.5. in fine.*

9. Acetum esto ex vino fiat, nullatenus est materia consecrationis, quia in aliam naturam à vino est transmutatum,ideoque *Pius V. Rubrica de defectibus in Missa occurrentibus*, præcipit Sacerdoti reperienti tempore consumptionis in aceto consecrasse, vt vinum apponat,& denuò consecret. Et Gregor.XIII. imperauit deleri Glossam *in cap.2. de consecrat.dist.2.* affirmantem acetum esse consecrationis materiam. Quod si *Isidor. lib.8. ethimolog.cap.3.& Innocent.III. lib.4.de sacrific.Missæ,cap.30.* aliique Doctores dixerint acetum esse materiam consecrationis,intelligendi sunt non de aceto perfecto,sed de vino accido,qui ad acetum pergit, eo tamen vti ad consecrationem extra necessitatem peccatum est, & quidem graue, si ita aceti naturæ proximum sit, vt merito dubitetur, an vini qualitates amiserit. *Vvald. de Euchar. cap.3. num.4. Victoria eodem concl.59. Pitigian. dist.11. qu.7. concl.6.Vasq.3.p.disp.175.cap.2. in 1.difficult. Bonac*

disp.

disp.4.p.2.p.2.n.5.Egid.quest.74. art.5.n.122. Paul. Laymann lib.5. sum. tract.4.cap.2. assert.5.vers. aduerte secundò. Suar. disp.45.sect.1. vers. quarto.

10. Sapa Hispanè *arrope* à materia consecrationis excluditur, quia in aliam naturam à vino creditur esse conuersum. Et idem est censendum de vino cocto, Hispanè *Aqua ardiente.* Sic pluribus firmat *Bonac. disp.4. de Sacram. quest.2.p.2.n.5.*

Lora Hispanè Aguapie, quod ex vuis jam expressis mixta aqua conficitur nullatenus est materia consecrationis, vt communiter fit, quia non est vinum, sed aqua temperata. Erit tamen materia, si in minima quantitate mixtio contingat. Illud certum est esse graue peccatum in ea consecrare. Sic sustinet *Suar.3.p.disp.45.sect.1. vers.Sic verò, Vasq.disp.175. cap.1. num.8. Bonac. disp.4. quest.2. pun.2. num.7.* & alij communiter.

PVNCTVM V.

De mixtione aquæ pro consecratione Calicis.

1 *Obligatio est miscendi aquam vino ante consecrationem.*
2 *Non ex necessitate sacramenti, sed precepti.*
3 *Ex precepto diuino miscendam esse plures firmant.*
4 *Probabilius est ex solo Ecclesiæ precepto.*
5 *Fit satis oppositis fundamentis.*
6 *In qua quantitate hac mixtio facienda sit.*
7 *Tempore sacrificij, & ante oblationem est facienda.*
8 *Proponitur questio, an aqua, quæ tempore consecrationis in vinum conuersa non est, in sanguinem Christi immediatè conuertatur, sicuti conuertitur vinum.*
9 *Affirmant plures, & quibus probent.*
10 *Contrarium vt probabilius defenditur.*
11 *Diluuntur opposita fundamenta.*

1. AQuam vino consecrando miscendam esse ex perpetua Ecclesiæ traditione docuit *Florent. concil. in litteris Vnionis, & Trident. sess.22. cap.7.* & pluribus exornat *Vasq. disp.176 cap.1. Bellarm. lib.4. de Eucharist. cap.10. & 11. Suar. disp.45. sect.2.* Congruentia huius mixtionis triplex est, vt colligitur ex *S. Thom. quest.74. art.6. Et Innocent. in cap. cum Martha de celebrat. missar. & Iulio Pontifice, cap. cum omne de consecrat. dist.2.* Sed præcipuè ex *Trident. sess.22. cap.7.* Prima quod Christum Dominum ita fecisse credatur. Secunda quia è latere eius aqua simul cum sanguine exierit in testimonium plenæ ablutionis nostrorum peccatorum per merita Christi, quod Sacramentum hac mixtione recolitur. Tertia ad significandam vnionem populi fidelis cum suo capite Christo. Etenim per aquam populus significatur iuxta illud *Apocalip.17.* aquæ multæ, populi multi.

2. Hanc aquam miscendam esse non ex necessitate Sacramenti, sed præcepti apertè denotat Florentin. Concilium affirmans materiam huius venerabilis sacramenti esse panem triticeum, & vinum de vite. Si autem vinum necessario esse deberet aqua mixtum, sicuti debet esse oleum mixtum balsamo pro materia confirmationis, concilium assignans huius sacramenti materiam exprimeret esse vinum aqua mixtum, sicuti expressit in oleo pro materia confirmationis. Neque huic veritati obstat, quod Christus Dominus in vino aqua mixto consecrauerit, vt inferamus necessariò aquam vino esse miscendam. Non enim omnia, quæ Christus Dominus in consecratione seruauit, sunt de sacramenti necessitate. Alias solus panis azimus, & non fermentatus esset materia consecrationis, & vinum album, vel nigrum, siquidem vnum à duobus necessariò electum fuit. Sed illud est Sacramento necessarium. Quod ad veritatem formæ necessarium fuerit, quodque Christus Dominus pro Sacramento conficiendo præscripserit. Vt latius probat *D.Thom.quest.74. art.7.* Quod verò *Cyprian. epist.63. ad Cæcilium; alias lib.2. epist.3. post medium* dixerit: In sanctificando calice offerri aqua sola non potest, quomodo nec vinum solum potest, intelligi debet, quod non possit licitè, & conuenienter vnum sine alio offerri. Cùm verò subdit: Calix domini non est aqua sola, aut vinum solum, quomodo Corpus Christi non potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi vtrumque adunatum fuerit, non ita est accipiendum, vt sicut sola farina, aut sola aqua consecrari validè non possit, ita nec solum vinum consecrari possit, quia id falsum est, & contrarium ipsimet Cypriano dicenti. Nam si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis, id est sine eo quod significet vnionem nostrûm cum Christo, sed est ita accipiendum, vt sicut farina sola, aut aqua sola non potest licitè consecrari, sic nec solum vinum. Non enim comparatio est de valore actus, sed de licito illius vsu.

3. Sed ex quo præcepto, an diuino, an Ecclesiastico tantum hæc mixtio facienda sit? Non est ita certum. Plures, grauesque doctores nec improbabiliter affirmant ex præcepto Christi per Apostolos tradito hanc fieri mixtionem. Sic *Alfons. de Castro heresi 7. verbo Eucharistia. Valen.disp.6.quest.2. pun 1. Henriq. lib.8. cap.12. num.4.* & alij relati à *Vasq. Azor, Suar.* & aliis statim referendis. Fundamentum præcipuum sumitur ex aliquibus concilijs, & Patribus indicantibus hanc traditionem à Christo Domino emanasse. Nam *concilium Cartaginense 3. can.24. & Africanum can.4.* dicunt, In sacramentis corporis, & sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quàm quod ipse Dominus tradidit, & hoc est panis, & vinum aqua mixtum. Sentiunt ergo Christum Dominum tradidisse vinum esse aqua miscendum. Item *concilium Aurelianense 4. cap.4.* docens aquam esse vino miscendam subdit: Quia sacrilegium iudicamus aliud offerri, quàm in mandatis sacratissimis Saluator instituit. *Cyprian.epist.63. quæ est 3. lib.2.* expressis verbis mixtionem aquæ appellat, tum Dominicum præceptum, tum Dominicam traditionem. Neque his repugnat *Trident.sess.22.cap.7. & Florent in decreto de Armenis §.3.* affirmans ex Ecclesiæ præcepto hanc mixtionem faciendam esse, quia id verum est, tametsi etiam ex Christi præcepto facienda sit. Concilia enim præceptum Ecclesiasticum, vtpote omnino certum declararunt, à declaratione diuini vtpote incerti abstinuerunt.

4. Nihilominus verius existimo solum ex Ecclesiæ præcepto hanc mixtionem esse faciendam. Sic pluribus firmant *Vasq.disp.177.cap.2. Suar.disp.45. sect.2. Egid.de Coninch.quest.74.art.7.num.135. Bonac.disp.4. quest.2.p.4. num.1. vers.dixi.* Moueor ex Trident. & Florent. dicentibus: ex Ecclesiæ præcepto hanc mixtionem haberi, in quo satis indicarūt nō ex Christi institutione. Nam esto Ecclesia præcipere possit obseruandum id ipsum, quod Christus præcepit, incongruè tamen iudicaret ab ea obligationem oriri, cum præcipua obligatio ex Christi præcepto nascatur.

5. Dicta verò concilij Cartaginen. Africani, & Aureliani facilem habent explicationem. Fateor inquam verissimum esse in sacrificio nihil aliud esse offeren-

dum

dum præter id quod Christus Dominus tradidit, scilicet panem, & vinum aqua mixtum. Sed inde non infertur, tradidisse aquam esse vino miscendam, sed nullum alium liquorem præter vinum aqua mixtum esse offerendum. Cyprianus verò, & alij Patres ideo hanc mixtionem appellant Dominicum præceptum, seu Dominicam traditionem, quia est traditio, & præceptum ob factum Christi impositum, & ad illius imitationem.

6. In qua autem quantitate sit aqua vino miscenda, certum est in minori quantitate misceri debere: alias mixtum æque aqua, ac vinum esset. Habetur expresse *cap. perniciosus. De celebrat. missar.* & congruit ratio, quia vino virtus, & maiestas Christi significatur, quæ necessariò superare debet fragilitatem populi aqua significatam, & fortè ob hanc rationem, cum aqua miscetur, benedicitur, non item vinum; quia fragilis homo ex Christi virtute vtpote potentiori robur accipit, & ex vnione cum Christo sacratur. Concilium Triburiense, quod prouinciale fuit, neque approbatum, *can.* 19. permittit tertiam partem aquæ apponi. Fortè illo tempore, & in ea regione ob qualitatem vini potuit esse licitum. At *Concilium Florent. in decreto illo fidei.* §.3. expressè dicit modicissimam aquam esse miscendam. Tertia autem pars modicissima non est, ideòque Romanæ Ecclesiæ consuetudo, & praxis seruanda est, quæ octies, vel decies plus vini apponit, tametsi vt aduertunt doctores communiter, non sit in hac parte scrupulosè agendum.

7. Hæc mixtio necessariò facienda est tempore sacrificij ab ipso Sacerdote, vel de eius licentia, & facultate à Diacono, vel Subdiacono in missis solemnioribus. Quia sacrificanti præcipitur hæc mixtio, vt cæremonia quædam sacra ad sacrificium pertinens, tum ob vnitatem Christi, tum ob significationes, quas habet. Cui præcepto nullatenus faceret satis, si vinum aliàs mixtum offerret & tradit *D. Tho. quæst.* 74. *art.* 8. *ad* 3. *Egid. de Coninch. ibi num.* 141. *Vasq. disp.* 177. *cap.* 2. *num.* 18. *Bonac. disp.* 4. *quæst.* 2. *pun.* 4. *num.* 4. & 5. Adde teneri Sacerdotem non solum tempore sacrificij hanc mixtionem facere, sed ante oblationem, aliàs grauiter peccabit contra Ecclesiæ consuetudinem. *Suar. disp.* 45. *sect.* 3. *Bonac. n.* 5. *Egid. num.* 142. Quod si ex obliuione, aut negligentia mixtionem omiserit, & id aduertat Sacerdos ante factam consecrationem, debet necessariò eam facere, quia adhuc vrget præceptum miscendi aquam vino, & eandem significationem hæc mixtio habere poterit, sicuti si ante oblationem esset facta. At si facta consecratione Sacerdos aduertat aquam non esse vino mistam, nullatenus est miscenda; quia sanguini Christi nihil extraneum misceri debet, & præceptum solum erat de miscenda aqua vino, non item sanguini Christi. *Suar. dicta disp.* 45. *sect.* 1. *Egid. quæst.* 74. *art.* 8. *num.* 142. *Bonacina disput.* 4. *quæst.* 2. *part.* 4. *numer.* 5.

8. Superest grauissima quæstio, an aqua quæ vino miscetur in sanguinem Christi conuertatur? Et quidem si tempore consecrationis fuerit in substantiam vini transmutata, nemini potest esse dubium in sanguinem Christi conuerti. Quare controuersia solum est, an eo casu, quo in vinum transmutata non fuerit, permaneat in sua substantia, vel in sanguinem Christi conuertatur? Posse autem contingere tempore consecrationis aquam non esse in vinum conuersam constat, vel quia vinum ita debile est, vt eo breui tempore aquam transmutare non possit, vel quia Sacerdos immodicam quantitatem aquæ miscuit, esto vini quantitate minorem, vel quia ob defectus in missa occurrentes facta mixtione statim calicem consecrauit.

9. Plures graues doctores censent illam aquam, sicut & vinum immediatè in sanguinem Christi conuerti. Sic *Gardin. Alan. lib.* 1. *de Sacram. cap.* 13. *Barrom. to.* 12. *anno* 1188. & *ay.* 1192. *Tolet. lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 4. *Scotus de missæ sacrific. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 13. *Iansenius in concord. cap.* 131. *Alexand. P. summ.* 3. *p. q.* 74. *art.* 8. *Egid. de Coninch. dub. vn. num.* 144. *Paul. Laymann lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 2. *num.* 9. Mouentur primò grauissimorum Patrum authoritate affirmantium aquam vino permixtam offerri, benedici, & consecrari, quod verum non esset, si necessario in vinum esset prius conuertenda, quia tunc non aqua, sed vinũ offerretur, benediceretur, & consecraretur. Quod autem æquè de aqua vino permixta, ac de vino patres affirmant consecrari constat ex his, quæ referuntur; *cap.* 1. & 4. *de consecrat. dist.* 2. sed præcipuè id tradidit *Alger. lib.* 1. *de Sacrament. cap.* 16. cum enim (inquit) vinum pro Christo, aqua sacrificetur pro populo, & vtrumque vnus sanguis fiat. Et *Paschas. lib. de Corpore Christi, cap.* 11. vbi ait: Propterea non inconuenienter etiam ob hoc ibidem aqua consecratur, non quod aqua permaneat, sed vertatur in sanguinem, vt significet, quod fides percipiat. Idem docet *Damascen. lib.* 4. *orthodoxæ fidei, cap.* 14. Neque vllus ex antiquis patribus docuit aquam necessariò in vinum conuertendam esse priusquam in sanguinem Christi, imo potius plures senserunt hanc conuersionem esse impossibilem, vt satis colligitur ex his quæ tradit *Innocent. III. in cap. cum Marthæ de celebrat. Missar.* §. *quæsiuisti.* Et docuit *Iustin. Martyr. apolog.* 2. *pro Christianis sub finem*, & aliqui Philosophi relati à *Conimbricens. de generat. lib.* 1. *cap.* 10. *quæst.* 1. *art.* 1. sed absolute affirmarunt simul cum vino in sanguinem Christi conuerti, quod de conuersione propria, & immediata intelligendum est. Secundo quia *Innocent. III. in dicto cap. cum Marthæ de celebrat. Missar.* rogatus, an aqua, quæ vino miscetur in sanguinem Christi conuertatur. Huic opinioni fauere videtur, quatenus ex triplici opinione, quam ibi recenset secundam vt probabiliorem eligit, quæ est aquam cum vino transubstantiari, reiecta prima opinione de conuersione in humorem flegmaticum, & tertia asserente in propria specie manere accidentibus vini circumfusam, quod necessariò asserendum est sæpè contingere, si aqua in sanguinem Christi immediatè non conuertitur. Tertio ponamus, vt est satis verisimile, aquam quam Christus Dominus vino consecrando miscuit, non esse tempore consecrationis in vinum conuersam, cum illius mixtionem statim subsecuta fuerit consecratio. At si aqua in sanguinem Christi non conuertitur, sed in substantia aquæ post consecrationem remanere debet, non est credendum Christum Dominum illam fore appositurum, neque Ecclesiam præcepturam Sacerdotibus apponendam. Ergo. Quarto verba consecrationis totum illum potum, qui ex Ecclesiæ instituto consecrandus apponitur determinate significant, ergo totum illum in sanguinem Christi conuertunt. Cùm ergo ille potus non solum ex vino, sed ex aqua mixta vino coalescat, et sic consecrandus ex Ecclesiæ instituto apponatur, necessariò totus ille potus in sanguinem Christi conuerti debet. Quintò ex hac sententia nullum sequitur inconueniens. Nam esto Cōcilia sæpè definiant panem, & vinum esse materiam consecrationis, non inde excludunt aquam vino mixtam. Aqua enim vino mixta vinum communiter nuncupatur. Neque inde fit duplicem esse materiam sanguinis, aliam necessariam, & aliam sufficientem. Nam aqua seorsim sumpta nunquam est materia sufficiens, quia necessariò expostulat, vt sit sufficiens esse vino permixtam, & cum illo consecrari. Neque duo ibi consecrantur, sed vnum, scilicet vinum aqua

aquaticum, seu compositum ex vino, & aqua, vt dixit *Glossa in dicto cap.cum Martha verbo cum vino.* Quocirca si quis vellet verbis consecrationis solam aquam qualitatibus vini perfusam consecrare, nihil efficeret, quia aqua qualitatibus vini perfusa independenter à vino consecrari nullatenus potest. Sexto potest probari ab inconuenienti. Totus enim calix, qui consecrationi præparatur, facta consecratione adorandus proponitur. Hoc autem nequit fieri eo casu, quo moraliter constat aquam in vinum conuersam non esse tempore consecrationis, siquidem aqua adoratione Latriæ proponeretur adoranda. Ergo dicendum est aquam immediatè in sanguinem Christi conuerti, quando tempore consecrationis in vinum conuersa non est. Item nequiret Sacerdos aliam secundam missam celebrare ob populi necessitatem, cum sibi moraliter constat non esse ieiunum.

10. Nihilominus etsi prædicta sententia sit satis probabilis præcipuè ob primum fundamentum, probabiliorem reputo contrariam, nempè aquam in sanguinem Christi non conuerti, nisi quatenus fuerit in vinum conuersa, sic expressè docuit *Glossa in dicto cap.cum Marthæ.verbo cum vino,* quatenus dicit. Non transeunt duo in sanguinem, sed vinum, quod aquam sibi incorporauit. Si autem substantia aquæ immediatè in sanguinem Christi conuerteretur, duo, scilicet vinum, & aqua in sanguinem Christi transirent. Item tradidit *Alexand. Bonauent. Ricard. Scotus, Paludan. Gab. Maior. Viguer.* quos refert, & sequitur *Vasq. quæst.74.3.p.art.4. disput.178. cap.2.* Consentit *Azor. lib.10. cap.28. quæst.1. Filiuc. tract.4. cap.3. quæst.10. Suar. disp.45. sect.4. vers. nihilominus. Henrriq. lib.8. cap.12. & in comment. litt. l. Bonac. disp.4 quæst.2. pun.4. num.7.* testanturque esse communem, cui assentire videtur *Innocent. III. in cap. cum Marthæ* approbans secundam opinionem ibi relatam, quæ erat aquam cum vino transubstantiari, cum in vinum transeat mixta vino. Supponit ergo non transubstantiari eo casu, quo in vinum non transiret. Fundamentum præcipuum est, quia *concil. Florent. in dicto decreto de Armenis, & Trident. sess.13. cap.1. & 4 & can.1. & Innocent. III. in cap. firmiter, de summa Trinit.* expresè asserunt huius consecrationis materiam esse solum vinum de vite. At si aqua mixta vino in sanguinem Christi immediatè conuerteretur, non solum vinum, sed aqua qualitatibus vini effecta esset materia. Non igitur est dicendum. Deinde *Trident. sess.13. can.2.* definit post consecrationem solas species panis, & vini remanere, at si aqua in sanguinem Christi conuerteretur, non tantum species vini, sed aquæ remanebunt, sub quibus sanguis Christi existeret. Ex quo videtur inferri, si huiusmodi species aquæ ab speciebus vini separarentur, vt Philosophi testantur separari posse, sub illis Christus Dominus existeret, siquidem *Concil. Trident. sess.13. can.3.* definit sub singulis cuiuscunque speciei partibus separatione facta totum Christum contineri. At affirmare sub solis aquæ speciebus contineri Christum (esto probabile reputet *Egid. de Coninch. quæst.74. art.8. dub. vn. num.191.*) mihi difficillimum est, eo quod solæ illæ species continere possunt Christum, ex quarum substantia Christus confici potest: at ex sola substantia aquæ nequit Christus in hoc sacramento Eucharistiæ confici. Ergo sub solis aquæ speciebus nequit constitui. Dices Trident. definire tantum sub singulis speciei partibus separatione facta Christum contineri, sub quibus consecrari potest, cum autem non possit consecrari in aqua à vino separata, sed in aqua mixta vino, nequit sub speciebus aquæ separatis constitui. Sed contra. Nam Trident. definit separatione non amitti præsentiam corporis, & sanguinis, sed sub singulis speciei partibus separatis existere, sub quibus non separatis Christus existebat; at si ante separationem sub speciebus aquæ existebat, facta separatione sub illis existere debet. Secundum fundamentum est, quia incertum est Christum Dominum aquam vino consecrando miscuisse, & incertius, sic miscendam præcepisse. Ergo nullo firmo fundamento affirmari potest aquam mixtam vino esse materiam consecrationis quoad suam substantiam. Materia namque cuiuslibet sacramenti ex Christi institutione constare debet. Tertium sumitur ab inconuenienti, ideo contraria sententia affirmat aquam naturalem vino mixtam immediatè in sanguinem Christi conuerti, quia sic mixta communi vsu, hominumque æstimatione est vinum. Sed eadem ratione dici posset aquam rosaceam mixtam vino esse materiam, siquidem sic mixta ob qualitates à vino acceptas vinum nuncupatur, totusque ille potus vinum esse dicitur. Quod autem sit aqua rosacea, vel naturalis per accidens est, cum æquè ex vtraque mixtura absolutè vinum nuncupetur, & æquè vtraque per se indebita consecrationis materia sit.

11. Argumenta pro priori sententia adducta, etsi difficilem habeant solutionem, non tamen conuincunt. Ad primum respondeo aquam benedici, offerri, & consecrari. Quia frequenter in vinum conuertitur, & sic conuersa consecratur, & ad hunc effectum vino miscetur. Quod si aliquando in vinum conuersa non fuerit, id est per accidens, & præter Ecclesiæ intentionem, & eo casu consecrari censenda est per denominationem à vino, cui est permixta, tametsi in se ipsa non consecretur. Ad secundum constat ex probatione nostræ sententiæ. Nunquam enim Innocent. III. definiuit, aquam vino permixtam, & quæ tempore consecrationis in substantia aquæ perseuerat, conuerti in sanguinem Christi, potius enim contrarium supposuit, affirmans aquam cum vino in sanguinem transmutari, eo quod in vinum transeat, tacitè denotans eo casu, quo in vinum non transiret, in sanguinem non transmutari. Ad tertium nego aquam à Christo Domino appositam in vinum non fuisse prius conuersam, quia modicissima fuit. Et ob hanc in vinum conuersionem præcipit Ecclesia modicissimam apponi, quod si aliquando aqua apposita in vinum conuersa non fuerit id per accidens est, & præter Ecclesiæ intentionem. Ad quartum concedo verba consecrationis significare totum illum potum, qui ab Ecclesia consecrandus apponitur; nego tamen significare aquam vino permixtam in substantia aquæ perseuerantem, quia aqua sic sumpta non apponitur consecranda, sed apponitur consecranda in vinum conuersa. Ad quintum nego ex opposita sententia nullum sequi inconueniens, siquidem sequitur re ipsa duo consecrari, & duas esse materias, tametsi vna sine alia esse non possit. Ad sextum concedo totum calicem proponi adorandum, quia creditur sub singulis partibus Christum contineri, quod si aliquando contigit aquam in sua substantia manere tempore consecrationis id est per accidens, & quoad eam partem non proponitur calix adorandus, quia aqua nunquam fuit consecrationi præparata, nec adorationi proposita, nisi media conuersione in vinum. Quod autem subiungitur de ieiunio facilè solues, si dicas ieiunium non solui, quia Sacerdos reputare probabiliter potest aquam in vinum conuersam prius fuisse. Secundo quia simul cum sanguine Christi ex præscripto Ecclesiæ sumitur, quam non est credendum voluisse ea sumptione ieiunium solui.

Pvnctvm VI.

Quæ intentio in ministro, & quæ præsentia, & quantitas in materia requiratur, vt consecratio valeat, licitáque sit.

1 *Explicatur intentio requisita.*
2 *Deferens duas hostias, putans vnam tantum deferre, vtramque consecrat.*
3 *Quid de formulis pro communicantium vsu? Sub distinctione respondetur.*
4 *Quid de guttis intra, vel extra calicem existentibus.*
5 *Debet materia consecranda esse præsens, & qualiter.*
6 *Quæ quantitas requiratur.*
7 *Seruandus est Romanæ Ecclesiæ vsus, vt licitè consecratio fiat.*
8 *Quid faciendum, cum dubium suboritur, an sit aliqua materia consecrata.*

1. AD consecrationem primo requiritur, vt intentionem habeas saltem virtualem consecrandi, quia intentio ministri Sacramento necessaria est. Quæ autem sit intentio virtualis constat ex dictis *tract. 18. de Sacram. in genere. pun. 5.* Insuper debes habere intentionem determinatam, hoc est circa materiam determinatam, quod pronomine *hoc*, vel *hic* signare possis. Quia materia, & forma sacramenti operantur secundùm ministri intentionem. Si igitur intentio determinata non est, effectum determinatum habere non possunt. Neque sufficit, si hanc determinationem in voluntatem Dei, vel alterius hominis refundas. Nam si est volutas de futuro, ab ea pendebit sacramentum in suo esse. At hoc sacramentum nequaquam à futuro euentu pendere potest, quia eo tempore neque est forma illius, neque materia, Ergo. Si vero sit voluntas de præsenti, velisque consecrare ex duplici hostia eam, quæ Paulo, vel Deo magis placeat, (tametsi *Egid. quæst. 74. art. 2. num. 37*, censeat consecrationem effectum habituram) at longè probabilius contrarium existimo casu quo tibi ignotum sit, quæ ex illis hostiis sit Paulo, vel Deo gratior. Nam posita hæc ignorantia nequaquam potes pronomine *hoc* hostiam determinare, cum tamen necessarium sit determinationem illius ex tua voluntate, & non ex voluntate alterius pendere. Sic optimè tradit *Vasq. disp. 171. cap. 1. num. 7. Suar. disp. 43. sect. 6. Bonac. disp. 4. qu. 2. p. 5. n. 9.*

2. Hinc oritur dubium pro casu communiter contingente. An Sacerdos duas hostias consecrandas deferens, credens vnam tantùm deferre vtramque consecret, vel neutram? Aliqui affirmant solam ante oculos propositam consecrare, quia illius tantùm videtur habuisse intentionem, siquidem aliam non cognouit, & intentio ferri non potest in incognitum. Sed verius est vtramque consecrare, quia præsumitur eam intentionem habere, quam communiter Sacerdotes habent, & Ecclesia intendit. At Sacerdotes intentionem habent consecrandi materiam præsentem, quam in altare consecrandam detulerunt, & in manibus habent tempore consecrationis. Ergo eam intentionem præsumitur Sacerdos habuisse. Sic *Nauarr. cap. 25. num. 91. Suar. disp. 43. sect. 6. vers. sed obiiciet, Vasq. disp. 171. cap. 1. num. 2. Bonac. disp. 4. quæst. 2. pun. 5. num. 3. Egid. de Coninch. quæst. 74. art. 2. dub. 3. numero 39.*

3. Sed quid dicendum de formulis, quæ solent pro communicandis deferri. Respondeo, si inscio Sacerdote in altari essent depositæ, ipseque Sacerdos illarum ignarus esset, nullatenus consecrarentur, quia nullam intentionem etiam virtualem habuit illas consecrandi. *Egid. de Coninch. quæst. 74. art. 2. dub. 3. num. 39. Bonac. aliis relatis disp. 4. quæst. 2. pun. 5. num. 8. Paul. Laymann lib. 5. sum. tract. 4. cap. 2. assert. 9.* Secus vero esset, si ipse Sacerdos, vel alius ex eius beneplacito eas formulas consecrandas ante offertorium deferret. Nam eo ipso voluntatem habet eas consecrandi, ex qua voluntate consecrantur, tametsi tempore consecrationis illarum obliuiscatur. Sic *Egid. num. 40. Laymann supra. Bonac. num. 6.* Quod intelligendum est, dummodo sint super altare sacrificij, hoc est super aram, nam si iuxta existant, & illarum oblitus fuerit, nequaquam sunt consecratæ. Quia non est præsumendus Sacerdos indebitè, & illicitè consecrationem facere voluisse. Sic optimè notauit *Suar. disp. 43. sect. 6. circa finem.*

4. Ob eandem rationem guttæ vini in superficie exteriori calicis non censentur consecratæ, quia indebitè Sacerdos eas consecraret, ac proinde non est præsumendum eam intentionem habere: guttæ vero intra vas existentes, si leui calicis motione reliquo vino misceri possunt, censendæ sunt consecrari, ne materia non consecrata, consecratæ misceatur. At si longè à reliquo vino separatæ existant, inconsecratæ manent, quia solum præsumitur voluisse consecrare vinum illud, quod quasi per modum vnius intra calicem existit. Vt autem hæc dubia vitentur expedit in præparatione calicis eas guttas exactè abstergere. Sic *Egid. quæst. 74. art. 2. dub. 3. in fine. Suar. disp. 43. sect. 6. circa finem. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 2. fine.*

5. Secundò requiritur ad consecrationem, vt materia consecranda sit tibi præsens, ita vt eam pronomine *hoc*, vel *hic* demonstrare possis, & sensu percipere, aliàs morali, & humano modo tibi præsens non erit. Cui præsentiæ non obest, quod in aliquo vase, aut linteo cõtineatur: nam ratione cõtinentis cõtentũ tibi præsẽs est. Secus esset, si retro pariete, vel linteum panis, vel vinum essent apposita, quia tunc nullo sensu eam materiam demonstrare potes. Et idem est si panis sub mappa, vel in tabernaculo existat, quia non existit ibi tanquam in continenti, quod sensu percipi possit. Sic *Suar. disput. 43. sect. 5. Vasq. disp. 171. cap. 4. Bonac. disp. 4. quæst. 2. pun. 6. à num. 2. Egid. de Coninch. quæst. 74. art. 2. dub. 2. num. 22. & 23. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 2. assert. 7.*

6. Tertiò requiritur ea quantitas, quæ humano sensu percipi possit, & pronomine *hoc* ab homine demonstrari, quia sacramenta non Deo, & Angelis, sed hominibus sunt signa gratiæ sanctificantis. Quocirca si ita minima quantitas esset, vt nullatenus ab homine extra miraculum percipi posset, inepta consecrationi esset, qui pronomine *hoc* demonstrari non posset. Requiritur ergo ad consecrationem quantitas Sacerdoti consecranti demonstrabilis. Dices sub minima quantitate separata ab aliquo pane consecrato Corpus Christi continetur, cum tamen sensu humano percipi non possit. Respondebis plus requiri ad Corpus Christi consecrandum, quam ad consecratum conseruandum, quia ad consecrationem necessarium est, vt materia consecranda sit ita sensibilis vt demonstrari possit, secus ad illius conseruationem. Sed contra quia Christus Dominus conseruari non potest nisi sub specie, quæ humanis sensibus percipi possit: aliàs non erit signum sensibile. Ergo idem ipsum, quod requiritur, vt Christus sub speciebus ponatur, requisitum est, vt conseruetur. Quapropter censeo nullam quantitatem ita minimam esse, quæ ab homine sensum perfectissimum habente percipi non possit, ac

sit, ac proinde quæ ab eo non possit consecrari. Quod si aliqua sit, quæ per se sumpta à nullo homine extra miraculum percipi possit, nec consecrari poterit, nec sub ea Christus existere. Sic *Vasq. disp.* 171. *capite* 2. Consentit *Suar. disp.* 43. *sect.* 8. ex parte *Egid. de Coninch. quæst.* 74. *art.* 2. *dub.* 2. *numero* 28.

Ex parte magnitudinis nulla potest quantitas ita magna designari, cuius partes si continuæ existant, consecrari non possint. Nam esto illæ partes remotæ, si distinctè sumerentur demonstrari non possent pronomine *hoc*, quia longè distant. At vnitæ partibus proximioribus, & vnum continuum cum illis componentes optimè demonstrantur. Neque enim ad hanc demonstrationem requiritur, vt quantitas secundùm omnem sui partem sensibus obiiciatur, cum regulariter solum quoad superficiem exteriorem & videatur, & sentiatur. Sed quia illæ partes exteriores aliis vniuntur, ideo totum illud demonstrari potest. Sic *Vasq. disp.* 171. *c.* 4. *num.* 25. Notanter dixi si partes continuæ existant, nam si diuisæ sint, & longè à consecrante distent, nequaquam consecrari poterunt, quia non possunt pronomine *hoc* demonstrari. Non enim pronomen illud demonstrat cumulum, sed panes, ex quibus cumulus coalescit. At panes remoti nec per se, nec ratione aliorum demonstrari possunt, cum non sint illis vniti. Ergo. Sic *Egid. de Coninch. q.* 74. *art.* 2. *dub.* 2. *n.* 20. *&* 22. Quod si inquiras quam proximitatem habere necessario debeat materia, vt pronomine *hoc* demonstrari possit? Respondeo prudentis arbitrio decidendum esse. Crederem sanè non debere à consecrante 20. passus distare, quia panis in ea distantia constitutus etsi oculis percipiatur, at communi vsu non demonstratur pronomine *hoc*, sed illud.

7. Hucusque locutus sum de requisitis pro consecratione valida. Nam si de licita loquamur, seruandus omnino est vsus, & consuetudo Romanæ Ecclesiæ, tum in quantitate materiæ, tum in illius præsentia.

8. Sed quid dicendum, cum dubium occurrit, an materia aliqua sit consecrata? Respondeo, si dubium prudens oriatur, ex eo quod dubitetur, an fuerit satis præsens, vel an fuerit intentio circa illam. Si nulla alia materia pro sacrificio est constituta, debet sacerdos iterum verba consecrationis proferre super illam materiam sub conditione, ne sacrificium imperfectum relinquat. At si alia materia pro sacrificio est constituta, nec dubium circa illam versetur, sed circa materiam communicaturis appositam, debet Sacerdos alio die sacrificans, vel alter Sacerdos de ea re monitus verba consecrationis super illam materiam sub conditione proferre, eamque simul cum materia, quam in illo sacrificio consecrauit, absumere. Quod si dubium oriatur ex incapacitate materiæ, quia præsumitur vinum esse acetum, vel panis corruptus, si nulla alia materia certa sit in eo sacrificio consecrata, debet sacerdos errorem agnoscens certam materiam consecrare, & simul cum ea dubium absumere. At si alia materia certa apposita fuit, alius Sacerdos, vel ipse altero die eam dubiam materiam simul cum ea, quam in sacrificio consecrat, absumere debet. Hic enim honor, & reuerentia materiæ sub dubio consecratæ debetur.

PUNCTUM VII.

De forma conficiente hoc venerabile Sacramentum.

1 *Quæ sit forma consecrationis panis.*
2 *Quæ transpositio, mutatio, diminutio, vel additio annullet sacramenti formam.*
3 *Quæ sit forma consecrationis vini.*
4 *Qualiter vtraque forma à sacerdote proferatur.*
5 *Pro quo supponat pronomen* hoc *vel* hic.
6 *Quid operentur verba consecrationis.*

1. Forma consecrationis panis sunt illa verba *Hoc est enim corpus meum*, quia illis perfectè significatur corporis Christi præsentia. Vnde reliqua tam antecedentia, quam subsequentia non sunt de necessitate sacramenti, sed præcepti. Quinimo particula *enim*, cum non ad significandam Christi præsentiam, sed ad coniungendum sermonem apposita per Ecclesiam fuerit, consecrationi necessaria non est. Erit tamen peccatum saltem veniale, illius omissio ex negligentia, & incuria. At si ex proposito fiat vix à mortali excusabitur ob virtualem contemptum. Sic *Suar. disp.* 59. *sect.* 1. *Egid. de Coninch. quæst.* 78. *art.* 2. *dub.* 2. *num.* 57. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. Euchar. quæst.* 3. *p.* 1. *num.* 10.

2. Quælibet tamen transpositio, mutatio, diminutio, vel additio in hac forma regulariter est graue peccatum, tametsi non impediat illius significationem. At si significationem impediat, vltra peccatum irritum reddit sacramentum, vt constat ex dictis *tract.* 18. *de sacram. in genere. pun.* 3. Hinc fit his verbis, illud est corpus meum, non confici hoc sacramentum, quia pronomen illud modum significandi à Christo vsurpatum mutat. Et idem est si diceres: hìc est corpus meum, sumpto hic aduerbialiter. Non enim significat conuersionem, quæ ex substantia panis in corpus Christi per huiusmodi formam consecrationis fit. Neque item hoc Sacramentum conficitur, si dicas hoc est corpus Christi, quia non in persona Christi, & Christum repræsentans sacramentum conficeres, sed relatiuè te haberes, quod institutioni obstat. Nec denique conficeres sacramentum, si diceres, consecro, conficio corpus Christi, vel corpus meum, quia forma huius sacramenti non in fieri, sed in facto esse præsentiam Christi significat. Sic sustinet *Henrriq. lib.* 8. *capite* 16. *Suar. disp.* 59. *sect.* 2. *Bonac. disp.* 4. *quæst.* 3. *pun.* 1. *Paul. Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 3. & alij communiter.

3. Forma consecrationis vini sunt tantùm illa verba: Hic est enim calix sanguinis mei noui, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Variant Doctores, an omnia hæc sint de essentia? Affirmat. *S. Thom. quæst.* 78. *art.* 3. *S. Antonin.* 3. *p. tit.* 13. *cap.* 5. §. 4. *Siluest. verbo Eucharistia* 1. *quæst.* 6. *dicto* 4. *Petr. de Soto, lect.* 2. *de Eucharist.* Mouentur, quia posteriora verba noui, & æterni testamenti, &c. priora determinant, & eodem tenore à Sacerdote proferuntur. Ergo omnia sunt de essentia. Nihilominus longè verius est sola illa verba. Hic est calix sanguinis mei; essentialia, seu substantialia esse, quia finita illorum verborum prolatione significatur sanguinem Christi ibi esse præsentem. Ergo illis sacramentum sanguinis perfectè conficitur, siquidem verba efficiunt quod significant. Reliqua

H vero

vero verba non vt operatoria præsentiæ Christi vsurpantur, sed vt recitantia eius effectum, & declarantia sanguinis effectum. Deinde Euangelista, & Paulus præscribentes modum conficiendi hoc sacramentum plurima ex dictis verbis omittunt, illis tantum retentis, *noui testamenti*. Ergo signum est reliqua essentialia non esse. Imo neque noui testamenti, cum non ad significandam sacramenti substantiam, sed illius qualitatem dicta fuerint, scilicet ad denotandum sanguinem Christi esse sacramentum, quo nouum testamentum confirmatur non pro tempore limitato, sed vsque in finem mundi, esseque mysterium, quod sola fide percipi potest, effusumque esse non solum pro Apostolis, & Iudæis, sed pro Gentibus in remissionem omnium peccatorum. Adde in variis liturgiis solum prima verba sunt apposita, vt constat ex *Clement. Alexand. lib.* 8.*constitut. cap.* 12. *&* 17. *Ambros.lib.*4.*de sacram.cap.*5.*Iustino. apolog.*2.& pluribus exornat *Suar. disp.* 60.*sect.* 1. *Egid. de Coninch. quæst.*78.*art.*3.*dub.*1.*concl.*1.*&* 2. *Bonac.disp.* 4. *quæst.* 3.*pun.*2. *Paul. Layman.lib.* 5.*sum.tract.*4. *cap.* 3.*assert.* 2.*Henriq.lib.*8.*cap.* 17.& alij plures apud ipsos. Quæ autem mutatio in hac forma essentialis sit, quæ non, colligitur ex dictis *num.præcedenti.*

4. Hinc fit formam essentialem consecrationis panis, & vini proferri à Sacerdote tum recitatiuè, & historicè; tum formaliter, significatiuè, assertiuè, & operatiuè. Constat recitatiuè proferri ex ipso contextu canonis, in quo Sacerdos narrat sic Christum Dominum illa verba protulisse. At quia illa verba non solùm recitant quod Christus fecerit, sed id ipsum denuo faciunt, & operantur, ea de causa etiam significatiuè, assertiuè, & operatiuè proferuntur. Asserunt enim, & efficiunt esse corpus Christi, quod Sacerdos suis tenet manibus, quod verum nullatenus esset, si solùm recitatiuè essent prolata verba. Sic *D. Thom. quæst.* 78.*art.* 5. *Egid de Coninch. quæst.* 78.*art.*3.*dub.*1.*Paul. Layman.lib.*5.*sum. tract.*4.*cap.*3. *assert.*3.*Suar.disp.*58.*Henriq.lib.*8.*cap.*16.*& cap.* 18. *Bonac.* aliis pluribus relatis *disp.*4.*q.*3.*pun.* 3.

5. Sed est dubium qualiter pronomen illud *hoc*, vel *hic* supponat. Non enim pro substantia panis, vel vini supponere potest, siquidem falsa esset propositio affirmans substantiam panis, & vini esse corpus, & sanguinem Christi, tametsi ex pane, & vino corpus, & sanguis Christi conficiatur. Neque etiam pro accidentibus panis, & vini supponere potest. Tum quia accidentia non sunt corpus Christi. Tum quia non adest corpus Christi, cùm pronomen illud profertur. Neque item supponere potest pro ipsomet corpore Christi, aliàs esset propositio identica: Corpus Christi est corpus Christi, & ad cōuersionem significandam omnino insufficiens. Hæc enim significari non potest, nisi prædicatū & subiectum propositionis respiciant aliquem terminū vtrique communem. Dicendum ergo est pronomen *hoc* cū profertur, supponere non determinatè, & in particulari pro pane, vel illius accidentibus, vel pro Christo, sed supponere confusè, & in communi pro contento sub accidentibus panis, & vini, quæ indeterminatio adueniente prædicato tollitur. Quocirca cùm dicis *hoc* nihil determinatum, & singulare signas, sed signas quid commune, & indeterminatum, quod sub accidentibus panis continetur, determinatur autem prædicato adueniente, vt pro corpore Christi supponat. Sic *D. Thom.* 4. 78. *art.*5.& ibi *Egid. de Coninch. num.* 42. *Suar. disp.* 58. *sect.* 7. *vers. quinta sententia. Henriq. lib.*8.*c.*19.*n.* 1. *Bonac.* aliis relatis *disp.*4.*q.*3.*pun.*4.*à num.*1.

6. Finita prolatione verborum, quæ ad consecrationem diximus necessaria esse, perit substantia panis, & vini, & corpus, & sanguis Christi sub illorum accidentibus constituitur non tanquam verum subiectum, cui accidentia inhæreant, sed vices subiecti gerens, ea accidentia altiori, & efficaciori modo sustentando. Ob quam causam Concilia, & Patres actionem, qua hæc omnia fiunt transsubstantiationem appellant, id est conuersionem vnius substantiæ in aliam substantiam sub eodem termino. Etenim consecrationis verba eam vim, & efficaciam habent ex diuina promissione, vt eo ipso quo proferuntur, corpus Christi constituant sub accidentibus panis, & vini, ipsasque substantias panis, & vini destruant pereunte actione, qua conseruantur. Neque ad hanc transsubstantiationem opus est, vt corpus Christi denuo producatur, seu reproducatur, sufficit ad ipsum corpus Christi constituendum sub accidentibus panis terminari. Ex qua terminatione adiuncta diuina promissione nascitur substantiæ panis, & vini destructio, sic transsubstantiationem explicant *Suar. tota disp.* 61. *Egid. de Coninch. q.*75.*art.*4.*Bonac.disp.* 4. *quæst.*4.*pun.*5.*&* 6. *Paul. Layman. lib.*1.*sum.tract.*4.*cap.*3.*in princ. Vasq.* latissimè *disp.*181.*& seqq.*

PVNCTVM VIII.

Qualiter Christus Dominus in hoc Sacramento constituatur, præsens existat, operetur, & à fidelibus adoretur.

1 *Totus Christus est sub qualibet specie.*
2 *Mouetur Christus ad motionem specierum.*
3 *Qualiter censeatur Christus existere, dum species mutantur. Et quid de apparitionibus.*
4 *Adorari debet adoratione latriæ.*
5 *Debet absolutè adorari, cum non adest probabilis dubitandi ratio.*
6 *Sacerdos simulans celebrationem grauissimè peccat.*
7 *Quoties sacrificium offers, vel communicas, debes hoc sacramentum adorare.*
8 *Grauissimum sacrilegium est irreuerenter tractare hoc sacramentum.*
9 *Quæ conducant ad reuerentiam, & cultum huius sacramenti ex Ecclesiæ præscripto.*

1. TOtum Christum sub qualibet specie panis, & vini facta consecratione constitui docuit *Florentin. in decreto Eugenij de Armenis. & Trident. sess.* 13. *cap.* 3. Et colligitur ex illo *Ioannis* 6. Qui manducat me, & ipse viuet propter me. Ex significatione tamen verborum sub accidentibus panis solum corpus Christi constituitur, & sub accidentibus vini solùm eius sanguis, quia verbis consecratoriis hæc præcisè significantur. At quia corpus Christi est sanguini, & animæ, & diuinitati vnitum, constituto corpore consequenter, & concomitanter constituitur in sacramento sanguinis anima, & diuinitas, ac denique totus Christus. Et idem est de sanguine. Constituitur autem Christus, & existit sub prædictis speciebus, sicuti anima rationalis in corpore, totus in toto, & totus in qualibet parte. Nam licet in se ipso extensus sit, & partes extra partes habeat, nullam tamen quoad locum extensionem admittit. Vnde neque diuisa hostia ipse diuiditur, nec minus ex eo accipit sub minima parte com

communicans, quam si sub magna communicaret, sicuti docuit *Florentin. supra, & Trident. sess.* 13. *cap.* 3. *can.* 3. insuper assistit ibi, qualis assistit in cœlo omni scientia, gratia, aliisque donis exornatus, quæ Christo glorioso competunt, quia sic decet eius maiestatem. An autem operationes materialium potentiarum præcipuè exteriorum exerceat? Incertum est, quia hæ ex natura rei petunt potentiam quoad locum extensam. At ex diuina virtute verosimile est operationes visus, & auditus exercere. Etenim scire Christum Dominum in sacramento existentem non solum intellectu, sed etiam visu, & auditu corporeo videre adorantes, & illius preces audire pietatem fouet, reuerentiam excitat, & amorem conciliat.

2. Sic Christus ex suo verbo, & promissione accidentibus panis, & vini annectitur, vt ad illorum motionem ipse moueatur, illis verò destructis pereat illius realis præsentia.

3. Solùm est dubium de mutationibus miraculosè factis, an illis non obstantibus Christus sub illis accidentibus, sicuti ante mutationem perseueret? Etenim ex historiis fide dignis constat sæpè sub figura pueri, vel carnis, & sanguinis in sacramento apparuisse, quæ apparitiones indicant Christum ibidem existere, tametsi accidentia panis, & vini videantur mutari.

Dicendum ergo est, si mutatio non omnibus appareat, sed aliquibus, Christus Dominus sub sacramento, sicuti antea perseuerat, quia credendum est species sacramentales absque mutatione esse, & apparitionem contingere vel ex mutatione potentiæ visiuæ repræsentantis rem aliter quam est, vel ex mutatione corporis sacramentum circunstantis. Diuina enim virtute corpus circunstans ita mutari potest, vt figuram pueri, sanguinis, & carnis aliquibus, & non omnibus referat. Si vero sacramentales species omnibus appareant perseueranter mutatæ, credendum est verè mutatas esse, & consequenter Christum Dominum sub illis non existere. Neque obstat sacramentum, quod sic in carnem, vel sanguinem mutatum est coli eadem adoratione, ac colitur verum sacramentum, quia colitur non in se, & propter se, sed propter Christum, quem etsi non contineat, repræsentat, sicuti de crucis adoratione dicendum est. Quod si roges, an cum Christus Dominus sub figura pulchri pueri, vel hominis crucifixi appatet in hoc sacramento, verè ipse appareat. Item an sanguis, qui aliquando è sacramento effusus est, ex venis Christi effundatur, & caro in quam sæpè species sacramentales fuerunt conuersæ, verè Christi caro sit? Respondeo frequenter in iis apparitionibus non Christum, sed solum illius speciem, & figuram esse; aliquando tamen credendum est verè ipsum Christum ostendi in signum suæ ardentissimæ charitatis, & in excitamentum amoris, & deuotionis.

4. Superest dicendum qualiter hoc sacramentum adorari debeat? Fide certum est adorari debere interius, & exterius adoratione latriæ, quia continet Christum Dominum eiusdem excellentiæ, & & dignitatis, ac est in cœlo, vt latius prosequitur *Trident. sess.* 13. *c.* 5. *& can.* 6.

5. Dubitant Doctores, an hæc adoratio absoluta esse debeat, an sub conditione saltem mente retenta, si ibi corpus Christi præsens sit? Nam sæpè contingit non esse (tametsi existimetur) tum ob defectum ministri, qui verè ordinatus non est, vel intentionem non habuit consecrandi. Tum ob defectum debitæ materiæ. In qua dubitatione certum credo mente retinere, aut verbis exprimere hanc conditionem in adoratione. *Adoro hoc sacramentum adoratione latriæ, si consecratio facta est*, non esse peccatum mortale, imo si bona fide, & intentione procedas, nec veniale, quia in huius conditionis appositione nullam sacramento irreuerentiam irrogas, imo securus redderis. Verum sic procedere, quando non est probabilis ratio dubitandi neque conueniens est, neque decet, quia minuitur deuotio sacramenti, variisque scrupulis animus subiicitur, & aliquali periculo exponitur de fide malè sentiendi, ob quas rationes omnes communiter absque conditione aliqua actuali hoc venerabile sacramentum adorant, credentes verum sacramentum confectum esse, verúmque Christi corpus ibi existere. Nam licet aliquando contrarium contingat, id rarum est, & communem adorationis modum impedire non debet. Sic *Suar. disp.* 65. *sect.* 1. Quinimo eo casu actus adorationis ex bona existimatione, & intentione procedens actus est religionis, quia religio non expostulat necessariò versari circa obiectum speculatiuè verum, & in se colendum, sed satis est versari circa obiectum practicè verum (hoc est quod secundùm prudentiæ regulas iudicatur vero cultu, & adoratione dignum, tametsi ex accidenti non sit) sub ratione formali adorationis vera. Quod in eo casu contingit. Prudenter enim iudicas esse sacramentum, siquidem tibi adorandum proponitur, & prudenter illud adoras. Nam esto in se spectatum nulla adoratione dignum sit, est tamen dignum, prout tibi repræsentatur, & secundùm rationem formalem, sub qua adoratione quæ est dignitas Christi, qui verè, & realiter existit, tametsi in illa hostia non existat.

6. Hinc inferes sacerdotem simulantem celebrationem, cum tamen non celebret grauissimè peccaturum, quia proponit adorandam materiam nulla adoratione dignam; peiorisque conditionis esset eo, qui scienter in peccato celebraret, sicuti habetur *cap. de nomine de celebrat. Missar.* Et tradit Henrriq. *lib.* 8. *cap.* 33. & addit *aliis relatis* idem esse dicendum de eo qui peccatori occulto hostiam non consecratam sumendam porrigeret, siquidem proponit adorandam priusquam sumendam. Verum si proponeret hostiam adorandam tam aliis, quam ipsi sumenti, postea vero, quando manum admouet ori peccatoris, illam mutaret, eique præmonito daret hostiam non consecratam, aliquibus videtur non committi graue peccatum, quia neque ipse, neque alij adorant. Sic *Bonauent. in* 4. *dist.* 9. *Albert. Magn. dist.* 13. *art.* 10. *Adrian. quodlib.* 3. *art.* 3. *Henrriq. dicto c.* 33. Sed contrarium omnino tenendum est cum *D. Thom.* 3. *p. quæst.* 80. *art.* 6. *ad* 2. *Alens. Palud. Richard. Soto*, & *aliis* quos refert, & sequitur *Suar. disp.* 67. *sect.* 4. *ad* 3. probatque *ex Innocent.* III. *in c. de homine de celebrat. missar.* vbi in hoc propositum dicit falsa esse abiicienda remedia, quæ veris periculis sunt grauiora, illa enim est perniciosa fictio, siquidem gestu, verbis, & factis affirmat sacerdos esse sacramentum quod non est, & idolatriæ exterioris periculum ingerit, tum respectu ipsius hominis præmoniti, qui sumendo illam hostiam flexis genibus actum adorationis elicit. Tum respectu adstantium, qui licet non videant, adorant tamen, quod alteri datur. At intrinsecè malum est proponere creaturam adorandam vt Deum, quæ nullo modo Deum continet. Ergo non licet sacerdoti hostiam non consecratam pro consecrata alteri tribuere, vel ipsemet sumere.

7. Secundò infers quoties sacrificium offers, vel

vel communicas debere hoc sacramentum adorare, & reuereri, quia tibi adorandum proponitur, similiter quando à Sacerdote eleuatur in Missa,aut ad infirmum defertur, vel alio modo tibi præsens occurrit, debes adorare, sicuti cauetur *cap. sanè de celebrat. missar.* Quod si aliquando hanc adorationem ob negligentiam omittas secluso scandalo,non videris graue peccatum commissurus ob leuitatem materiæ teste *Suar. disp.65. sect.1. in fine.*

8. Tertiò inferes sacrilegium esse irreuerenter hoc diuinissimum sacramentum tractare; tractatur autem irreuerenter, si corporalibus,vasis, vestibúsque immundis vtaris in illius confectione, aut si incautè custodias, vt ad corruptionem deueniat, vel ab hostibus irreuerenter tractetur, *cap. sanè de celebrat. missar.* Nulla tamen est ipso iure pœna imposita, sed imponenda.

9. Ad reuerentiam,& cultum tanti sacramenti, & fidelium solatium conducit primò mos ab Ecclesia retentus, asseruandi hoc sacramentum claue obseratum in sacrario cuiuslibet Ecclesiæ parochialis,iuxta textum *in cap. sanè de celebrat. missar. & Trident. sess.13. cap.6. & can.7.* Secundò conducit, ne possit alius à Pontifice licentiam concedere asseruandi hoc sacramentum extra Ecclesiam parochialē, & religiosorum domum,quia frequenter alibi asseruari non potest ea decentia,& honestate qua par est. Sic ex *congregat.Cardinal.* referunt *prax. noua Episcop. 2.p.c.3.n.23.Marc.Anton.Genuen.in praxi Archiepisc. Neapolit.cap.91.aliàs 110.Aloys.Ricius collect. decis.4. p. collect. 1216. & in praxi fori Ecclesiast. post resolut. 495. in notabilib. in materia Episc. edit.2. August.Barbosa* prædictos referens *de potest. Episc. 2. p. alleg.23. num.8.* Tertiò conducit, ne sacramentum Eucharistiæ asseruetur in choro Monialium,& non in publica illarum Ecclesia, iuxta *Trident. sess.25. cap.10. de Regularib. in fine.* Aduertit tamen *Man. t. 1. quaest. regul. q. 47. art. 4. post. med.* non delinqui aduersus hanc prohibitionem, si simul in Ecclesia,& in choro Monialium habeatur. Sed contrarium credo dicendum.Concilium enim videtur intendisse prohibere consuetudinem asseruandi Eucharistiam extra Ecclesiam.Quartò conducit ad tanti sacramenti cultum, ne publicè deferatur absque lumine, ad quod credo sub obligatione graui parochum astringi,quia sic cauetur in *dicto cap. sanè de celebrat. missar.* & tradit *prax. Episcop. 1. p. verbo Eucharistia. §. 2. Eman. Saa eodem num.34. edit. Rom.* Notanter dixi *publicè.* Nam tempore pestis,& cum infirmus longè abest ab Ecclesia,scilicet per leucam secretò in sinu Sacerdotis deferri poterit. Deinde est laudabilis consuetudo, vt ante sanctissimum Eucharistiæ sacramentum sit die, noctuque lumen accensum quod licèt nullo iure scripto præceptum sit, obseruari tamen debet quoad fieri possit, *Eman. Saa, verbo Eucharistia num. 34. Nauarr. de horis canon. cap.18. num.67.*

PVNCTVM IX.

Qui sint huius Sacramenti effectus.

§. I.

Expenditur primarius Sacramenti effectus.

1 *Primarius Eucharistiæ effectus est gratiæ augmentum.*
2 *An aliquando primam gratiam conferat? Negant plures.*
3 *Probabilius est oppositum.*
4 *Diluitur contrarium fundamentum*
5 *Quando supradictum gratiæ effectum communicet Eucharistia.*
6 *An pluribus abundantior gratia conferatur, quam vnius tantum sumptione? Proponuntur aliqua certa.*
7 *Si augeas in secunda hostiæ sumptione dispositionem, affirmant plures abundantiorem gratiam concedi.*
8 *Probabilius est oppositum.*
9 *Soluitur fundamentum contrarium.*
10 *Sacramentum dum in stomacho perseuerat non auget gratiam ex opere operato.*
11 *Communicans sub vtraque specie an recipiat abundantiorem gratiam? Negant plures.*
12 *Verius est oppositum.*
13 *Fit satis opposito fundamento.*
14 *Recedente fictione non communicatur effectus huius sacramenti.*

1. PRimus,& præcipuus effectus huius diuinissimi sacramenti est conferre augmentum gratiæ homini in gratia existenti. Si enim omnia sacramenta nouæ legis testatur *Trident. sess. 7. can.6.* gratiam conferre non ponentibus obicem, hoc sacramentum vtpote omnium præstantissimum abundantiorem confert. Colligitur ex *cap. firmiter, de summa Trinit. & fide Cathol. & cap. cum Marthæ de celebrat. missar. & Clement.vn. de Reliquiis,& venerat.Sanctor. & Trident. sess.13. cap.2.*

2. An verò aliquando primam gratiam conferre possit? non est constans sententia. Negant *Bonauent. in 4. dist.9. art.2. q.3. Gab. ibi, q.1. art.2. conclus. 1. Vasq. disp.205. cap.4.* Et moueri possunt, quia hoc sacramentum est institutum per modum cibi,& spiritualis nutrimenti? At cibus necessariò expostulat sumentem viuere: non enim mortuum nutrire potest. Ergo hic cibus spiritualis necessariò supponere debet sumentem viuere spirituali vita,vt spiritualiter illum nutrire,& roborare possit.Deinde hoc sacramentum non est institutum ad remittenda peccata mortalia, sed ad remittenda venialia,& præseruandum à mortalibus, vt dixit *Trident. sess.13. cap. 2.* Si igitur primam gratiam aliquando conferret ad remittenda peccata mortalia esset institutum, non enim hunc effectum aliunde quàm ex institutione habere sacramentum potest.

3. Nihilominus communior sententia docet aliquando hoc sacramentum primam gratiam conferre,& peccatum mortale remittere, videlicet cum peccator ad sacramentum suscipiendum accedit attritus,credens esse contritum,vel ignarus sui peccati suscipit sacramentum attritione cognita. His enim euentibus concedendum est cum *D. Thom. 3. p. quaest. 79. art. 3. & 8. Valen. t. 4. disput. 6. quaest. 5. p. 1. Egid. de Coninch. quaest. 79. art. 3. num. 52. Suar. disput. 63. sect. 1. in medio. Bonac. disput. 4. quaest. 4. pun. 1. in princ.* Fauétque *Trident. sess. 13. can. 5.* negans præcipuum fructum Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, tacitè indicans minus præcipuum esse, at cùm peccatum absolutè sumptum pro mortali supponat,videtur concilium definire Eucharistiæ effectum secundarium esse peccati mortalis remissionem, quod solùm in casibus prædictis contingere potest. Ratio sumitur ex diuina institutione, quæ hac consideratione probari potest. Christus Dominus sacramenta omnia instituit

instituit efficacia ad conferendam gratiam non ponentibus obicem. At peccator attritus credens esse contritum si suscipiat hoc sacramentum, obicem gratiæ recipiendæ non ponit. Non enim ponit obicem ob peccatum in communione commissum, quia hoc nullum est, cum bona fide sacramentum suscipiat, neque iudicium sibi manducet, & bibat, neque etiam ponit obicem ob peccatum antea commissum, siquidem illius attritionem habet, qua posita diuinam bonitatem decet sacramenta efficacia esse ad gratiam suscipientibus conferendam. Quod si obiicias inde sequi deficiente copia confessoris, peccatorem sui peccati conscium accedere posse ad hoc sacramentum suscipiendum, si attritus sit, tametsi cognoscat contrium non esse, siquidem attritio est sufficiens dispositio, vt gratiam conferat hoc sacramentum. Quod verò suscipiens credat se esse contritum, cùm tamen non sit, error est intellectus, qui dispositionem ad gratiam suscipiendam potius minuere, quam augere potest. Respondeo attritionem per se esse sufficientem dispositionem ad gratiam, si ad sacramentum non accedis indignè. At quia suscipiens hoc sacramentum conscius peccati mortalis sibi non remissi indignè accedit, attritio cognita dispositio non est in peccatore ad gratiam in hoc sacramento suscipiendam, error namque intellectus, quo existimat peccator se esse contritum non auget dispositionem, sed impedit peccatum sactilegæ communionis, quod rectam dispositionem vitiatet.

4. Neque obstat fundamentum oppositæ sententiæ. Fateor namque hoc sacramentum institutum esse per modum cibi non solùm nutrientis, sed etiam aliquando viuificantis, in quo à cibo corporali longè distat. Cùm enim media gratia hoc sacramentum nutriat, & hæc nata sit viuificare, non est mirum quod aliquando ex accidenti viuificet. Neque inde fit esse sacramentum mortuorum; quia ad viuificandum non est per se, sed per accidens institutum. Cum verò concilium asserit præseruare à mortalibus, & venialia remittere, loquitur de effectu per se huius sacramenti, non de effectu, qui ex accidenti contingit.

5. Supradictum effectum gratiæ suscipis, cum primò sacramentum ex ore ad stomachum traiicis, quia in hac traiectione manducatio consistit, & manducanti gratia à Christo promissa est *Ioann. 6.* Qui manducat me, viuet propter me. At quia hæc manducatio successiuè fieri potest, & discontinuè sumendo plures hostias, vel vnam per partes, meritò dubitant Doctores, an idem effectus gratiæ singulis manducationibus correspondeat, an potius distinctus, ita vt ex omnibus illis manducationibus abundantior gratia resultet?

6. Qua in re duo sunt certa. Primum est cibum hunc cælestem in prima sui manducatione operari gratiæ effectum, si ad illum suscipiendum dispositus sis: quia per primam manducationem est sacramentum tibi applicatum, verissimúmque est te corpus Christi sumpsisse. Vt quid ergo secundæ hostiæ manducatio expectanda est, si ab ea miraculosè impeditus esses, nullum ex prioris hostiæ manducatione effectum haberes, quod est absurdum. Sic *Sotus dist. 12. q. 2. art. 1. Suar. t. 3. de Euchar. q. 79. disp. 61. sect. 4. Valen. t. 4. disp. 6. q. 7. p. 1. Coninch. q. 79. art. 1. dub. 2. num. 23. Bonac.* aliis relatis *disp. 4. q. 4. p. 2.* Secundò est certum, si prioris hostiæ manducatio effectum non habuit, eo quod indispositus eam sumpseris, secundæ hostiæ mäducationem effectum habituram, si sublata priori indispositione dignè illam recipias, quia recipis verum sacramentum, cui gratia promissa est non ponentibus obicem. Sic *Caietan. q. 79. art. 1, Coninch. ibi, num. 48. Didac. Nun. vers. ad secund. Suar. disp. 63. sect. 8.* tametsi contrarium sentiat *Henrriq. lib. 8. cap. 43. num. 3. Bonac. disp. 4. q. 4. pun. 2. num. 6.* Tertiò est certum nouum gratiæ effectum per secundam hostiæ manducationem non recipi, casu quo per primam receptus sit, & dispositio in secunda manducatione non augeatur. Quia prima, & secunda manducatio (vt supponimus) moraliter non distinguuntur, sed eandem communionem efficiunt. At communio prioris hostiæ operatur, quatenus in ea Christus Dominus applicatur. Ergo cum in posterioris hostiæ communione, quæ est eadem moraliter cum prima, idem Christus applicetur, nulla subest causa asserendi nouum effectum gratiæ produci, siquidem dispositio aucta non est. Ob quam rationem *D. Thom. q. 79. art. 7. ad 3.* dixit sacerdotem plures hostias consecratas in vna Missa sumentem, non plus gratiæ recipere, quàm si vnam tantum sumeret, quia non plus virtutis est in multis hostiis consectatis, quam in vna tantum, cum sub omnibus, & sub vna idem Christus existat. Sic sustinent *Sotus, & Valen. suprà Egid. de Coninch. num. 28. Suar. sect. 4. Bonacina p. 2.*

7. Quocirca controuersia inter Doctores est, an casu quo primæ hostiæ manducatio effectum habuerit, secundæ hostiæ manducatio succedens nouum effectum habeat, si dispositionem præcedentem augeas? Affirmant graues Theologi nouum effectum habere. Sic, aliis relatis docent *Egid. de Coninch. q. 79. art. 1. dub. 2. num. 30. & seqq. Bonac. disp. 4. q. 4. p. 2. num. 5. Suar. disp. 63. sect. 5. circa finem.* iunctis iis quæ dixerat *sect. 4.* Mouentur quia secundæ hostiæ manducatio, & sicut est manducatio sacramenti Eucharistiæ, prima, & æquè efficax gratiæ producendæ. At sacramentum habet effectum iuxta dispositionem recipientis. Cum ergo in secunda sacramenti sumptione sis magis dispositus, abundantiorem gratiam recipies. Deinde diuinam bonitatem, & misericordiam non leuiter decet sacramẽtum Eucharistiæ sic instituisse, vt quoties in illius sumptione dispositio suscipientis augeatur, augeatur itidem illius effectus. Addunt præterea Egid. Bonac. & Suar. suprà species sacramentales, dum in stomacho perseuerant, ex opere operato augere gratiam, si suscipiens augeat dispositionem: quia hoc sacramentum institutum est per modum cibi, & spiritualis nutrimenti, cibus autem non solùm effectum habet, cum traiicitur in stomachum, sed potius cum in stomacho perseuerat.

8. Cæterùm probabilius censeo nouum gratiæ effectum ex opre operato non recipi secundæ hostiæ manducatione, tametsi nouis actibus te disponas. Sic pluribus firmat *Vazq. quæst. 79. art. 2. disp. 203. cap. 3. à num. 20.* Moueor primò, quia secundæ hostiæ manducatio à primæ hostiæ manducatione distincta non est moraliter. Ergo nec moraliter distinctum effectum habere poterit, tametsi dispositio augeatur. At si nouam gratiam præstantiori dispositioni correspondentem confert, nouum effectum moraliter distinctum producit. Non igitur asserendum est per manducationem moraliter indistinctam, nouam gratiam produci. Secundò moueor ob plura inconuenientia, quæ ex opposita sententia inferuntur. Primum est te sumentem plures hostias, vel vnam successiuè necessariò ex opere operato recepturum gratiam abundantiorem illo, qui vnica indiuisibili comestione minimam particulam manducaret, quia semper præstantiùs dispositus es in secunda, quam in

in prima. Nam licèt actualem deuotionem non intendas, neque continues, habitualem tamen, quæ in gratia habituali consistit, quæque ad hoc sacramentum expostulatur semper intendis. Cum enim in prima sumptione habeas gratiam vt 4. & vi illius augeatur vt 6. secundæ hostiæ sumptio te dispositum vt 6. inuenit. Ergo iuxta illam effectum producet. Ergo debitè sumens plures hostias, vel vnam successiuè maiorem gratiam recipis eo, qui minimam accipit. Neque valet dicere gratiam eo sacramento productam non esse dispositionem ad nouam gratiam in secundæ hostiæ manducatione suscipiendam, eo quod sit vna moralis comestio. Nam inde probaretur neque actualem deuotionem esse dispositionem ad nouam gratiam, siquidem comestio semper vna moralis est. Ergo si non obstante hac vnitate actualis deuotio efficax est, vt manducatio secundæ hostiæ nouum gratiæ effectum producat, efficax etiam erit gratia per primæ hostiæ sumptionem effecta. Secundū inconueniens, quod ex opposita sententia infertur est per se loquendo, vt ilius esse recipere plures hostias, vel grandiorem, quam vnam minimam particulam, siquidem hæc sumptio gratiæ abundantiori recipiendæ ex opere operato communiter conducet, qua gratia carebit qui vnicam particulam sumpsit, tametsi dispositionem augeat.

9. Ad fundamentum oppositæ sententiæ dices primò cuilibet Eucharistiæ sumptioni effectum esse promissum determinatum, qui nec augetur, nec minuitur, tametsi dispositio augeatur, ea sumptione durante. Sicuti docuit Ledesm. *in 4. p. 1. q. 22. art. 4.* Victor. *in sum. de Euch. n. 76.* Qui effectus si in prioris hostiæ sumptione communicatur, non communicatur in posterioris sumptione, quia esto sumatur sacramentum physicè distinctum, & sit sumptio physicè distincta, quia tamen non est moraliter distincta, ideo nouus effectus non producitur. Secundò admittes sumptioni Eucharistiæ non esse promissum determinatum effectum, sed pro qualitate dispositionis, ita vt præstantiori dispositioni abundantior gratiæ effectus correspondeat, hinc tamen non infertur, si augeatur dispositio in secundæ hostiæ sumptione abundantiorem gratiam communicari, quia in ea sumptione vtpote moraliter à prima indistincta nullus effectus gratiæ producitur, quia est productus in prima, ac proinde neque abundantior produci potest. Sacramentum enim abundantiorem gratiam communicat melius disposito eo instanti, quo ipsum sacramentum operatur, secùs cum ab operatione impeditur; in secundæ hostiæ sumptione impeditur sacramentum ab operatione sui effectus, quia in prioris hostiæ sumptione, quæ à secunda moraliter non distinguitur, operatum est.

10. Ex hac doctrina inferendum est corolarium oppositum corolario prioris sententiæ, nempe hoc sacramentum dum in stomacho perseuerat non augere gratiam ex opere operato, tametsi dispositio actualis crescat. Tum quia Christus dominus ipsum manducanti gratiam promisit. At non ipsum manducas, cum in stomacho retines, sed cum ex ore ad stomachum traiicis. Tum quia sequeretur cæteris paribus vtilius tibi esse grandiori hostia hoc sacramentum recipere, quia erit occasio, vt aucta dispositione non solùm ex opere operantis, sed ex opere operato gratia augeatur, quæ tamen non augeretur, si in minima quantitate hoc sacramentum recepisses. Deinde sequeretur te peccantem mortaliter eo tempore, quo verosimiliter credis Christum in stomacho assistere speciale peccatum sacrilegij committere, sicuti si sacramentum in peccato mortali recepisses, quia obicem ponis sacramento, ne suum effectum operetur. Quinimo si in peccato recepisses, neque de peccato doleres non solum habitualiter, sed etiam actualiter peccares toto eo tempore, quo sacramentum in stomacho retines, quia obicem ponis illius effectui. Quæ etsi ab aduersariis admittantur creditu difficilia sunt.

11. Secunda difficultas satis inter Doctores controuersa est, an tibi communicanti sub vtraque specie panis, & vini detur abundantior gratia, quam si sub vna tantùm specie communicares. Negant communiter Doctores cum D. Thom. *q. 80. art. 12. ad 3.* & *ibi* Caietan. Bellarm. *lib. 4. de Eucharist. c. 23.* Henrriq. *lib. 8. cap. 8. n. 2. & cap. 44. num. 2.* Egid. de Coninch. *q. 79. art. 1. dub. 2. n. 34. & 46.* Suar. *disp. 63. sect. 6.* & *disp. 71. sect. 1. 2. & 3.* Bonac. plures referens *disp. 4. q. 1. p. 4. n. 5.* Mouentur ea præcipua ratione. Sumens plures formas ideo non recipit abundantiorem gratiam, quam si minimam particulam sumeret, quia eadem est virtus sub vna, & sub pluribus, cum sub vna, & sub omnibus totus sit Christus, à quo Eucharistiæ sacramentum habet effectum. At sub speciebus panis, vel vini idem est Christus contentus, ac est sub vtraque specie. Ergo eundem effectum gratiæ recipit communicatus sub vna, ac sub duplici. Neque inde fit sumptionem calicis sacerdotibus inutilem esse, tametsi nullum effectum gratiæ ex vi illius sumptionis consequantur. Quia possunt illum consequi se ad illum consequendum disponentes, cum tamen panem cælestem indispositi sumpserint, & præterea possunt nouis actibus se disponere, qua dispositione posita sentiunt Egid. Suar. & Bonac. suprà nouam gratiam concedi. Adde esto Sacerdotibus sumptio calicis vtilis non esset eo casu, quo ritè panem cælestem sumpserint, at Ecclesiæ semper vtilissimum est, tum ad honorem diuini cultus, tum ad perfectionem sacrificij.

12. Cæterùm verius censeo sumptione vtriusque speciei abundantiorem gratiam concedi, quam sub vna tantùm, tametsi dispositio suscipientis non augeatur, sic docet Alexand. Alens. *4. p. q. 32. memb. 1. art. 2.* aliàs *q. 11. art. vlt. §. 3. ad 2.* Gaspar Casalcus *lib. 2. de cœna, & calice Domini.* Arboreus *in c. 6.* Ioann. Ruard. *art. 15. §. respondeo.* Clemēs *6. in bulla ad Regem Angliæ an.* 1341. asserens sub vtraque specie communionem illi concedere, vt gratiæ augmentum perciperet. Vazq. *disp. 215. c. 2. n. 5.* & probabilem reputat Sotus *in 4. dist. 12. q. 1 art. 12.* Henrriq. *lib. 8. de Euchar. c. 44. in comment. §. 5.* Bonac. *disp. 4. quæst. 1. p. 4. circa finem.* Suar. *disp. 63. sect. 6. in medio.* & alij. Fundamentum est, quia negari non potest sic potuisse Christum hoc sacramentum instituere, vt per cuiuslibet speciei sumptionem distincta gratia communicetur. At sic fuisse institutum inde conuincitur. Primò, quia Christus Dominus *Ioann. 6.* vtrique speciei, & cuilibet ex illis gratiam promisit. Qui manducat me viuet propter me, & iterum qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo. Secundò quia est distinctum partiale sacramentum, & distincta sumptio non solum physica, sed, moralis, sicuti est distincta consecratio vnius speciei, & alterius. Tertiò quia vtraque species significat perfectum conuiuium, perfectámque refectionem, quæ sola manducatione, vel potu perfici non potest, sed necessariò manducatione, & potu constare debet. At si sumpta specie panis, & gratia ex vi illius communicata nullus gratiæ effectus sumptione vini concederetur, hoc sacramentum non significaret conuiuium, & completam animi refectionem

nem, quia solùm significaret gratiam reficiêtem animam per modum cibi, sed non per modum potus. Neque his obstat, quod quælibet gratia famem expellat, & sitim extinguat, quominus distincta per species pani, & vini debeat communicari, vt vtraque species sumentem reficiat, & perfectum conuiuium repræsentet. Quartò hic modus institutionis & diuinam bonitatem decet, & sacramenti dignitatem commendat, & animos auersos efficacius conciliat. Quintò nullum inde inconueniens infertur, siquidem Ecclesia priuando laycos calicis communione, nullo fructu necessario ad salutem eos priuat, sicuti dixit Trident. *sess.* 21. *cap.* 1. sed eos priuat hoc abundantiori fructu, tum ob reuerentiam debitam sacramento, tum in commendationem dignitatis sacerdotalis, præcipuè cum layci prædictum fructum compensare possint sæpius sub specie panis communicando.

13. Fundamentum oppositæ sententiæ facilè dissolues negando solam Christi continentiam esse causam, ob quam pluribus hostiis non communicetur abundantior gratia, quam vnica particula. Sed quia non est moralis distincta sumptio, nec distincta gratiæ promissio, quæ tamen omnia in communione sub vtraque specie contingunt, vt probatum est.

14. Tertia difficultas est, an effectus gratiæ, qui communicari debebat hoc venerabili sacramento, nec tamen communicatur ob indispositionem suscipientis, sublata indispositione communicetur, sicuti diximus communicari suscipienti baptismum, vel pœnitentiam indebitè sublata indispositione? Respondeo verius esse non communicari consumptis speciebus, quia nullum est firmum fundamentum, ex quo colligi possit hæc abundans communicatio. Non enim necessaria est, cum iterari sæpius possit hoc sacramentum, & illius debita sumptione fructum amissum reparari, quod in sacramento baptismi, & pœnitentiæ non procedit. Adde non esse credendum sacerdotem quotidiè in peccato communicantem, & iudicium sibi manducantem ob pœnitentiam in fine vitæ consecuturum omnem gratiam, quam ex opere operato obtinuisset, si dignè semper communicauisset. Atque ita sustinet Suar. *disp.* 63. *sect.* 10. Henrriq. *lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 7. *litt. T.* Egid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 5. *num.* 78. Vide dicta *tract.* 18. *de sacram. pun.* 9. *num.* 6.

§. II.

Expenduntur reliqui Eucharistiæ effectus.

1 *Hoc sacramento à mortalibus præseruamur.*
2 *Peccata venialia remittuntur.*
3 *Remissio pœnæ temporalis non est proprius effectus huius sacramenti.*
4 *Speciali dulcedine animum recreare effectus est Eucharistiæ.*
5 *Vnio cum Christo, & aliis fidelibus effectus est Eucharistiæ.*
6 *Præter dictos effectus nullum alium comparatione corporis in hac vita aliqui Doctores concedunt.*
7 *Sed quatuor debent concedi. Primus esse corpus nostrum quodam modo sanctificatum.*
8 *Secundus moderari ardorem concupiscentiæ.*
9 *Tertius vnio substantialis cum Christo.*
10 *Quartus resurrectio, & gloria.*

1. PRæter gratiam habitualem alios effectus huic tanto sacramento Doctores tribuunt. Primus est esse antidotum, quo à mortalibus præseruamur, sicuti dixit Trident. *sess.* 21. *cap.* 2. Præseruamur autem mediis auxiliis à Deo ob huius sacramenti debitam susceptionē concessis, quibus excitamur, & mouemur ad opera virtutis, & roboramur ad tentationes vincendas & diaboli insidias superandas, & fortè ob hanc causam dictum est *Ioann.* 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, id est non habebitis vitam in vobis perseuerantem: est enim hoc sacramentum ad perseuerandum in gratia adultis moraliter necessarium, tametsi absolutè necessarium non sit. Quod si inquiras quæ auxilia ex vi huius sacramenti suscipienti concedantur, an sufficientia tantùm, an efficacia? Respondeo & sufficientia concedi abundantiora, quam concederentur Eucharistia non recepta, & sæpè efficacia iuxta diuinum beneplacitum. Dixi *sæpè*, sed non semper, aliàs ritè semel communicans peccare mortaliter non posset, & in gratia esset confirmatus. Quinimo ea auxilia efficacia, quæ Deus decreuerat suscipienti ipsum tribuere, de facto non tribuit, quia se indignū reddidit. Auxilium namque decretum erat concedendum, nisi impedimentum suscipiens sacramentum apposuisset.

2. Secundus effectus huius sacramenti assignatus à Trident. *sess.* 13. *capite* 2. & habetur *cap. vtrum sub figura*, & *cap. si quid sit sanguis de consecrat. dist.* 2. est peccatorum venialium remissio. Qualiter autem hunc effectum Eucharistia operetur? difficultate non caret. Nam vel peccata venialia remittit, quatenus illorum detestationem excitat, & charitatem accendit, & eo casu non immediatè, & per se, sed mediatè, hoc est media detestatione, & in Deum amore, hanc remissionem operatur, vel peccata remittit immediatè per se; & hoc videtur impossibile. Tum quia nullum peccatum remitti potest absque illius pœnitentia, & detestatione. Tum quia habitualis gratia huius sacramenti effectus non pugnat cum peccatis venialibus, sed illis perseuerantibus stare potest. Dicendum ergo est vtroque modo venialia peccata, quorum non habes complacentiam ex vi huius sacramenti tibi remitti. Sic docet D. Thom. *quæst.* 79. *art.* 4. & *ibi* Didac. Nun. *concl.* 1. Egid. de Coninch. *num.* 54. & 55. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q.* 3. *pun.* 6. §. 3. Primò namque remittit peccata excitando illorum detestationem, nam cum proprius huius sacramenti effectus sit suscipientem cum Deo intimè vnire, cui vnioni non leuiter obstant venialia peccata, necessariò ab illis liberare debet saltem excitando illorum detestationem, qua peccata venialia tolluntur. Verùm cùm hæc remissio non tam ex ipso sacramento, quàm ex actu charitatis, vel pœnitentiæ proueniat, nequaquam Eucharistiæ vt proprius effectus concedi potest, & casu quo esset concedendus, non distingueretur à primo effectu, qui est auxiliorum concessio ad opera virtutis, & peccata præcauenda. Quocirca alius est assignandus modus distinctus, quo venialia peccata ex vi huius sacramenti remittantur, vt venialium remissio effectus proprius sit huius sacramenti. Modus autem hic est, vt sacramentum ritè susceptum vi sua remittat omnia peccata venialia, quæ suscipiens commisisti, quorumque complacentiam non habes. Neque his obstat, quod nullum peccatum remittatur absque illius detestatione saltem virtuali, quia eo ipso quo vis Eucharistiam suscipere, vis charitatem augere, & intimius coniungi, & hæc voluntas est quædam pec-

catorum venialium virtualis detestatio. Quæ licèt ex se insufficiat ad venialium remissionem, medio sacramento suscepto sufficit.

3. Tertius effectus est remissio pœnæ temporalis pro peccatis debitæ. At hic effectus, vt benè *D. Thom.* quem omnes sequuntur *q. 79. art. 5.* non directè, & immediatè, sed indirectè, & mediatè ex hoc sacramento prouenit. Quod autem pœnæ temporalis remissio ex hoc sacramento directè non proueniat inde constat, quia pœna temporalis non obstat feruori charitatis, ad cuius augmentum fuit Eucharistia instituta. Et præterea, quia sacramentum vt tale solùm suscipienti prodest, non aliis. At si ex opere operato, & directè pœnas debitas pro peccatis remitteret, prodesse quidem posset aliis, indirectè tamen, & mediatè pœnas temporales remittit tum excitando actus charitatis, quibus satisfacimus, tum remittendo venialia, & consequenter aliquam pœnam ipsis venialibus debitam. Notanter dixi remissionem pœnæ temporalis non esse effectum proprium Eucharistiæ quatenus est sacramentum, vt insinuarem esse posse illius effectum, quatenus est sacrificium, quia in illius remissionem sacrificium offertur.

4. Quartum effectum huius sacramenti tradidit *Clemens* V. *in Concil. Vienen. Clement. de reliquiis, & venerat. Sanctor.* nempe speciali suauitate, & dulcedine animum recreare iuxta illud: Pinguis est panis Christi, & præbebit delicias regibus. Ob cuius causam dixit Pontifex in suprad. *Clement.* in hoc sacramento omne delectamentum esse, & omnis saporis suauitatem ipsamque dulcedinem Domini degustari. Consistit autem hæc suauitas, & spiritualis dulcedo, præcipuè in quadam animi promptitudine ad quaslibet res diuini obsequij peragendas hilari animo, & celeri voluntate. Quod si hanc suauitatem, & deuotionem non sentis, time ne fortè indignus accedas. Fateor tamen sæpè hunc effectum impediri. Tum quia mente vaga, & alienis curis distractus hoc sacramentum suscipis, tum quia aliquibus peccatis venialibus affectus existis, quæ deuotionem, & feruorem charitatis impediunt.

5. Quintus effectus, qui ex supradictis omnibus sequitur est vnio specialis, quam suscipiens habet cum Christo, & aliis fidelibus, iuxta illud *Ioann. 6.* In me manet, & ego in eo: & *Paul. 1. Corinth. 10.* Vnũ sumus, qui de vno pane, & vino participamus. Consistit autem hæc vnio non solum in gratia habituali, remissione venialium, & præseruatione à mortalibus vi sacramenti concessis, sed præcipuè in vinculo charitatis, & mutua beneuolentia, qua Christus hominem prosequitur suo corpore alitum, & sustentatum & homo ipsum Deum, reliquosque fideles de eodem corpore, & sanguine participantes.

6. Præter hos effectus, qui voluntati, animæque inhærent, nullum alium admittunt comparatione corporis in hac vita *Turrecrem. in cap. in Christo pater. de consecrat. dist. 2. Sotus in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 5.* quibus fauent *Cyril. Hierolymit. catechesi 4. myst agog. Cyprian. serm. de cœna Domini. Damascen. lib. 4. de fide cap. 14.* Quia hoc sacramentum non ad nutriendum corpus, sed animum est institutum iuxta illud. Qui manducat me, viuet propter me. Neque vllius effectus promissio, quæ ad corpus in hac vita videatur dirigi, facta est: quem ergo effectum in corpore habere potest;

7. Dicendũ est quatuor præcipuos habere. Primus necessariò sequitur ex huius sacramenti susceptione, nempè corpus nostrum esse quodam modo sanctificatum, & sacratum. Si enim lintea, & vasa sacramentum continentia ex illo contactu sanctificata redduntur, cur non corpora nostra, quibus arctius sacramentum coniungitur? Meritò ergo *Chrysostom. hom. 3. super illa verba 2. Corinth. cap. 13.* Salutate inuicem in osculo sancto, inquit. Non vulgarem honorem consecutum est os nostrum accipiens corpus Dominicum. Ex qua dignitate *hom. 83. in Matthæum* optimè infert. Quo non oportet igitur esse puriorem tali fruentem sacrificio! Quo solari radio non splendidiorem manum carnem hanc diuidentem? Os quod igne spirituali repletur, linguam quæ tremendo nimis sanguine rubescit! Cogita qualis sis insignitus honore, quali mensa fruaris.

8 Secundus effectus Eucharistiæ est moderari ardorem concupiscentiæ, & peccati fomitem. Sic *D. Thom.* communiter receptus, *quæst. 79. art. 6. ad 3. Suar.* pluribus exornans *disp. 64. sect. 1. concl. 2. Egid. de Coninch. quæst. 79. art. 8. dub. vn. numero 62.* Hunc effectum Eucharistia operari potest primò alterando corporis temperamentum, temperando inquam calorem nimium, & feruorem sanguinis, quo libido excitatur: quam remissionem ipsum sacramentum operari potest, tum applicatione diuinæ virtutis, tum applicatione alicuius causæ naturalis, ex qua hæc fomitis mitigatio sequatur. Secundò fomitem peccati mitigare potest Eucharistia excitando in phantasia imaginationes, & repræsentationes ad bonum, & auertendo cogitationes ad malum, & in ordine ad hunc finem separando occasiones, quæ prauum motum excitare possunt, illasque offerendo, quæ ad bonum possunt inclinare. Et hic effectus inter auxilia gratiæ computari debet. Sed quia circa corpus versatur, & ex intentione mitigandi peccati fomitem conceditur, ea de causa inter effectus corporis computatur. Etenim hoc sacramentum institutum est ad præseruandum suscipientem à peccatis mortalibus. At huius præseruationis medium aptissimum est ardorem concupiscentiæ mitigare. Concedendus ergo illi est hic effectus. Aduerte tamen non concedi pro omnibus occasionibus, sed iuxta Domini beneplacitum. Tum ne cogamur affirmare semel suscipientem dignè Eucharistiam nullas graues tentationes carnis sentire posse. Tum quia hic effectus sæpè impeditur ob aliquod peccatum postea commissum, aut ob aliquam irreuerentiam sacramento factam.

9. Tertius effectus, qui communiter à sanctis Patribus enumeratur est vnio substantialis cum Christo non solum per affectum, vt supra explicuimus, sed re ipsa, vti dixit *Chrysost. hom. 61. ad populum Antioch. & hom. 46. in Ioann.* & alibi sæpè. In quo autem hæc vnio consistat? non est facile explicatu. Nam certum est non consistere in aliquo physico, & reali vinculo, quo ex homine, & Christo vnum fiat. Aliàs mutaretur Christus, quoties in hoc Sacramento homini communicatur. Neque item hæc vnio consistit tantum in locali præsentia, & propinquitate, quam Christus habet cum suscipiente, quia hæc solum durat eo tempore, quo species sacramentales immutatæ perseuerant, & in homine peccatore esse potest. Dicendum igitur est hanc vnionem moralem esse, & mysticam, consistereque in eo quod speciali affectu, & amore, quo Christus hominem prosequitur, & homo Christum, Christus se homini tradit in cibum & potum. Ex qua affectuosa traditione moraliter censetur communicans, & Christus vnum esse. Si enim maritus, & vxor ex commixtione voluntaria corporum censentur fieri vna caro, quid mirum quod Christus

stus Dominus vnum cum communicante fieri censeatur, cui se intimo affectu, & voluntate coniungit, quemque suo corpore pascit, & sanguine recreat. Peccatori autem non vnitur, nam esto illi præsens sit, non se illi in spiritualem cibum, & animæ refectionem ex affectu tradit. Sed contra suam voluntatem in illius iudicium, & condemnationem coniungit.

10. Quartus effectus est resurrectio, & gloria corporis, quam beati consecuturi sunt post diem iudicij: iuxta illud *Ioann.6.* Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, seu viuet in æternum: Et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Promittitur ergo communicantibus resurrectio, & vita æterna. Hi effectus, esto promissi sint omnibus decedentibus in gratia; quia omnes resurgere debent, & vitam æternam cum Christo consequi, specialiter communicantibus promittuntur, vtpote qui sunt Christi per communionem specialia membra. Omnibus igitur ritè communicantibus, & in gratia decedentibus concedetur resurrectio, & vita æterna, non solum ob gratiam habitualem, in qua decesserunt, sed etiam ob Eucharistiam dignè susceptam, ideóque resurrectio, & vita æterna effectus est tum gratiæ habitualis, tum sacramenti. Sic *Suar. disp. 64. sect.2. Egid. de Coninch. q.79. art.8. dub. vnico.*

PUNCTUM X.

Qui sint huius sacramenti susceptores.

1 *Tres sunt modi suscipiendi hoc sacramentum.*
2 *Solus homo hoc sacramentum prædictis modis suscipere potest.*
3 *Homo non baptizatus capax est Eucharistiæ spiritualiter tantum recipiendæ.*
4 *Homo baptizatus peccator sacramentaliter tantùm recipere Eucharistiam potest.*
5 *Baptizatus iustus sacramentaliter, & spiritualiter sacramentum recipit.*
6 *Infantibus, & perpetuò amentibus non conceditur Eucharistia.*
7 *Qualiter amentibus, qui aliquando rationis vsum habuerint, concedenda sit Eucharistia.*
8 *Qualiter semifatuis.*
9 *Qualiter mutis, & surdis à natiuitate.*
10 *Qualiter energumenis, seu obsessis à dæmone.*
11 *Qualiter pueris rationis vsum habentibus.*

1. PRæmittendum est ex *Trident. sess.13. cap. 8. & sess.22. cap.6.* & ex *Catechismo Pij V.* vbi de hoc sacramento, & ex variis decretis, præcipuè *cap. qui discordat. cap. qui manducat. cap. quid est. cap. sanctum. cap. credere, de consecrat. dist. 2.* & ex *D. Thom.* communiter recepto *quæst.80. art. 1.* tres esse modos, quibus hoc sacramentum suscipi potest: Primò sacramentaliter tantum, quando solum sacramentum, & non eius effectus suscipitur, vti sumit peccator, qui cum sacramentum suscipiat, non illius effectum, sed sacramenti iudicium suscipit. Secundò spiritualiter tantùm, id est quoad effectum sacramenti, qualiter sumit iustus desiderium habens suscipiendi sacramentum. Hoc autem modo non propriè sacramentum suscipitur, sed optatur suscipi, ideóque D.Thom. hunc modum suscipiendi sacramentū omisit. At quia per illum effectus sacramenti, scilicet augmentum gratiæ acquiritur, reliqui Doctores asserunt eo sacramentum spiritualiter suscipi. Tertiò vtroque modo & sacramentaliter, & spiritualiter; id est cum sacramentum, & effectus illius suscipitur, vt contingit hominibus iustis, & sanctis communicantibus.

2. Dicendum est solius hominis esse hoc sacramentum aliquo ex prædictis modis suscipere. Sic *D. Thom.* ab omnibus receptus *quæst. 80. art. 2.* Et quidem de creaturis irrationalibus constat manifestè. Nam esto aliquando hostiam consecratam comederint, nec sacramentaliter comedunt, sed materialiter; neque illius fructum consequuntur, cum tam fructus, quam sacramenti incapaces existant. Solùm de Angelis est aliqualis dubitatio, an hoc sacramentum, vel sacramentaliter, vel saltem spiritualiter tantùm (hoc est in desiderio) suscipere possint? Sed dicendum est non posse. Tum quia ipsi capaces non sunt augmenti gratiæ. Tum & præcipuè, quia hoc sacramentum non pro Angelis, & beatis, sed solum pro hominibus in hac vita degentibus institutum est: Ergo nullus alius præter homines sacramenti sumptionem optare absolutè potest: atque adeò nullus alius sacramentaliter, vel spiritualiter tantum capax illius est.

3. Secundò homo non baptizatus capax est Eucharistiam spiritualiter tantùm recipiendi, sed non sacramentaliter. Priorem partem probo, quia antequam baptismum re ipsa suscipias, gratus Deo esse potes, & votum habere suscepto baptismo Eucharistiam recipiendi, quod votum quia ab homine grato procedit, meritorium est augmenti gratiæ. Ergo est huius sacramenti spiritualis manducatio. Hæc cùm in fructuoso desiderio huius sacramenti sita est. Secunda pars est manifesta, quia nemo capax est vllius sacramenti recipiendi, nisi in Ecclesiam Christi fuerit ingressus, & illius membrum factus. Hoc autem fit per baptismum omnium sacramentorum ianuam, & generationis spiritualis principium. Ergo non baptizatus incapax est Eucharistiæ sacramentaliter recipiendæ. Neque obest *Innocent. III. in cap. veniens de baptismo,* vbi expressè dicit à non baptizatis Eucharistiam sumi posse. Nam vt explicat *Suar. disp.62. sect.3. in fine,* non assertiuè sed disputando hæc dixit, vel locutus est de materiali, & corporali sumptione, non autem de sacramentali.

4. Tertiò homo baptizatus peccator sacramentaliter tantùm hoc sacramentum suscipere potest. Nam esto desiderium habeat suscipiendi Eucharistiam excluso peccato; quia tamen desiderium illud habet tempore, quo est in peccato, nullatenus eo augmentum gratiæ spiritualis communionis proprium effectum obtinere potest. Nequit ergo spiritualiter communicare. Sacramentaliter autem communicat, quia verum sacramentum recipit in sui iudicium, & condemnationem, vt dixit *Paul. 1. Corinth.11.* & tradidit *D. Thom. q.80. art.3.*

5. Quartò homo iustus baptizatus quicunque sit & sacramentaliter, & spiritualiter Eucharistiam suscipere potest, quia vt ex sequenti puncto constabit ad augmentum gratiæ proprium effectum Eucharistiæ sola gratia habitualis in suscipiente requiritur. Ex quo fit infantes baptizatos, & perpetuò amentes, si Eucharistia illis concedatur, gratiæ augmentum percepturos esse, sicuti multis relatis docuit *Suar. disp.62. sect.4.* Etenim antiqua fuit consuetudo, teste *Trident. sess.21. cap.4. & Toletano concilio vndecimo, cap.11.* concedendi paruulis Eucharistiam, quæ non concederetur nisi illis prodesset. Neque obstat prædictam consuetudinem abrogatam

tam esse, quia id factum est ob reuerentiam tanti sacramenti. Et ita sustinent pluribus relatis *Vasq. disp.*212. *cap.*2. *Egid. de Coninch.q.*80. *art.*9. *num.*77. *Suar. suprà. Paul. Layman. lib.*5. *sum. tract.*4. *cap.*5. *quæst.*1.

6. Supersunt quæstiones. Prima, an infantibus, & perpetuò amentibus concedi possit, & debeat Eucharistia saltem in mortis articulo? Et quidem nullam esse obligationem, & necessitatem administrandi Eucharistiam infantibus ante vsum rationis, (& idem est de perpetuò amentibus) docuit expressè *Trident. sess.* 21. *cap.* 4. ea euidenti ratione ductum. Quia per baptismi lauacrum regenerati, & Christo incorporati adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt. An verò expediens sit saltem in articulo mortis his Eucharistiam ministrari? Nonnullam habet difficultatem, eo quod non videatur congruum sacramenti fructu in perpetuum priuare eum, qui illius capax est. Sed omnino dicendum est prudenter prædictos excludi à participatione huius sacramenti. Nam cum hoc sacramentum illis necessarium esse non possit, & ex alia parte frequenter adsit irreuerentiæ periculum, meritò Ecclesia eos à tanti Sacramenti participatione exclusit. Atque ita docent *S. Thom. q.* 89. *art.*9. *ibi Egid. num.* 72. *Vasq. disp.* 212. *circa finem. Henrriq. lib.*8. *cap.*42. *Suar. disp.*62. *sect.*4. *in fine. & disp.*69. *sect.*2. *Paul. Layman. lib.*5. *sum. tract.*4. *cap.*4. *quæst.* 1. *&* 3. *Bonac. disp.* 4. *de Eucharist. quæst.*6. *pun.*1. *in princ.*

7. Secunda quæstio, an possit, & debeat concedi amentibus, qui aliquando rationis vsum habuerunt? Dicendum est extra mortis articulum nec posse, nec concedi debere; benè tamen in mortis articulo. Sic *Vasq. Henrriq. Egid. Suar. Layman. & Bonac. locis allegatis.* Priorem partem probo, quia extra mortis articulum nulla est Ecclesiæ consuetudo concedendi iis amentibus Eucharistiam. Tanti enim sacramenti reuerentia postulat, vt extra casum extremæ necessitatis non concedatur Eucharistia iis qui nequeunt se ad illius susceptionem actuali deuotione disponere. Adde frequens periculum irreuerentiæ æquè esse in amentibus, siue post vsum rationis in amentiam inciderint, siue nunquam vsum rationis habuerint. Quod vero in extremo periculo possit, & debeat iis amentibus Eucharistia concedi, probat manifestè textus *ex concil. Carthaginen.*4. relatus in *c. iis qui in infirmitate* 16. *quæst.*6. vbi præbenti signa pœnitentiæ, & postmodum in amentiam incidenti præcipitur ori eius infundendam Eucharistiam: *& cap. qui recedunt eadem causa, & quæst. ex concil. Arausic.* dicitur. Amentibus quæcunque sunt pietatis concedenda sunt, & in *concil. Tolet.* 11. *can.*11. id ipsum expressè supponitur, cum dicat puniendos non esse eos, qui acceptam Eucharistiam reiecerint, si constet mente alienatos esse. Ratio est, quia his amentibus Eucharistia necessaria ad salutem esse potest, videlicet, si peccato mortali grauati in amentiam inciderint attriti. Deinde qui aliquando rationis vsum habuit, & piè vixit, eo ipso censetur velle sibi applicari remedia ad salutem necessaria, vel maximè vtilia, atque adeo virtualiter, & interpretatiuè Eucharistiam petere. Quæ rationes nullatenus militant in infantibus, & perpetuò amentibus, ideóque infantibus, & perpetuò amentibus Eucharistia in mortis articulo denegatur, conceditur tamen iis, qui aliquando rationis vsum habuerint.

Aduerte hoc intelligendum esse casu quo non constet peccato mortali grauatum in amentiam incidisse. Secundò nisi spes moralis sit ante mortem vsum rationis recuperaturum, quia tunc reuerentia sacramenti expostular illud tempus expectare. Tertiò ne probabile sit periculum alicuius sacramenti irreuerentiæ, eáque de causa consultum erit prius vnam, vel alteram hostiam non consecratam amenti porrigere: vt ex illius sumptione colligi possit quid facturus sit, cum hostia consecrata illi conceditur. Sic *Suar. disp.*69. *sect.*2. *vers. tertium dubium. Zambran. de Eucharist. dub.*4. *num.*5. *Paul. Layman. lib.*5. *sum. tract.*4. *cap.*4. *quæst.*3. *Egid. quæst.*76. *art.* 9. *num.*74.

8. Tertia quæstio de semifatuis, & plenum vsum rationis non habentibus qualiter concedi possit, & debeat Eucharistia? Respondeo, si facta diligentia non valent distinguere hunc cœlestem cibum à profano, inter absolutè amentes sunt computandi. At si illum satis distinguunt, & reuerenter, & tanquam sibi necessarium expostulant, concedi illis debet non solum in mortis articulo, sed etiam tempore Paschatis, quia credendum est hoc præcepto eos astringi, cum supponamus illius notitiam habere, & peccandi libertate pollere. Extra hæc tempora non illis debet Eucharistia concedi ob tanti sacramenti reuerentiam: Sic docuit *Possevinus de communione. cap.* 8. *num.*32. *Layman. lib.* 5. *tract.* 4. *cap.*4. *q.*3. *in fine. Bonac. disp.*4. *de sacram. Euchar. q.* 6. *p.*1. *num.*7. *Henrriq. lib.*8. *cap.*42.

9. Quarta quæstio, qualiter mutis, & surdis à natiuitate Eucharistia ministrari possit, & debeat? Respondeo, si ex signis, & nutibus constet discretionem habere, qua sufficienter hunc cibum cœlestem à profano distinguant, non solum in mortis articulo, sed etiam tempore Paschatis Eucharistia concedenda est; quia his est valdè necessaria tum ad augmentum gratiæ, tum ad præcauenda peccata futura. Neque necessarium est, vt perfectè qualitatem huius cibi agnoscant, sufficit si illum ita à profano distinguant, vt tanquam remedium suæ salutis accipiant. Credendum enim est hac notitia Christum contentum esse, cùm perfectior haberi non possit. Sic relato Abbate *in cap. cum apud, num.*6. *de sponsalib.* tradit *Layman. lib.*5. *sum. tract.* 4. *cap.* 4. *quæst.*4. Quod si prudens confessarius non qualemcunque discretionem, sed maturam, & perfectam agnoscat habere mutum, & surdum, sicuti ego aliquem agnoui non solùm tempore Paschatis, sed aliis solemnioribus festiuitatibus poterit Eucharistiam concedere, quia nulla apparet ratio, ob quam sit deneganda, cum se ad illam suscipiendam per actualem deuotionem disponere possit. Notanter dixi mutis, & surdis. Neque addidi cæcis. Nam si supradictis duobus impedimentis hoc tertium adderetur, nullatenus crederem Eucharistiam etiam in mortis articulo ministrari posse, quia incapaces existunt tanti cibi dignitatem, & excellentiam cognoscendi. Colligitur ex his quæ tradit *Sanch. lib.*1. *de matrim. disp.* 8. *à n.*12. *& Gutierr. de matr. cap.*8. *à n.*5. Hi enim Doctores aliis relatis docent mutum, & surdum contrahere matrimonium posse, secùs si simul cæcus existat.

10. Quinta quæstio procedit de energumenis, seu obsessis à dæmone. Et quidem si constet obsideri, eo quod aliquo peccato mortali teneantur, qualiter contigit illi, quem refert *Paul.* 1. *Corinth.*5. traditum esse Sathanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus fieret, nullatenus est Eucharistia ministranda ob defectum dispositionis in suscipiente. At si credatur à dæmone obsessos esse, vel in pœnam alicuius delicti commissi, tametsi quoad culpam remissum

missum sit; vel ad sui maius meritum, & purgationem, vt frequenter contingere credendum est. Aduertere debes, an priuentur vsu rationis, an sui compotes existant. Si vsu rationis priuantur, iudicium ferendum est æquè de illis, ac de amentibus. At si sui compotes sunt, concedenda illis est Eucharistia secluso irreuerentiæ periculo non solum in mortis articulo, (de quo non est dubium; vt definit *concil. Elibert. can.* 37. his verbis: Qui à spiritibus immundis vexantur, si in fine mortis fuerint constituti, & fideles fuerint, dandam eis esse communionem) sed etiam in Paschate, imo aliis temporibus, vt loquitur *Timotheus Alexand. in suis responsionib. cap.* 3. & refertur 6. *t. bibliotheca sacra*: Fidelis (inquit) qui à dæmone corripitur, si mysterium non enunciet (hoc est nisi doceat alios, quæ à dæmone ipse didicit) neque vllo alio modo blasphemet, debet particeps fieri mysteriorum, hoc est Eucharistiæ, & tradit *D. Thom. q.* 80. *art.* 9. *Cassian. collat.* 7. *cap.* 30. *concil. Arausican.* 1. *can.* 14. *Petr. Thiraus de dæmonib.* 2. *p. cap.* 28. *Sotus in* 4. *dist.* 12. *q.* 1. *Suar. disp.* 69. *sect.* 2. *Vasq. disp.* 212. *c.* 4. *Paul. Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *c.* 4. *quæst.* 5. Ratio huius veritatis est, quia Eucharistiæ susceptione vel dæmon expelletur, vel saltem in vexando fræuabitur; vel denique iuuabitur energumenus, vt patienter, & cum fructu suum laborem sustineat. Frequentia huius communionis arbitrio prudentis confessoris relinquitur. Crederem solemnioribus festiuitatibus satis esse concedi.

11. Quæstio sexta de pueris vsum rationis habentibus, an statim illis possit, & debeat communio concedi? Et quidem in articulo mortis Eucharistia sub obligatione est concedenda eo ipso, quo vsum rationis habeant, distinguereque possint hunc cibum à profano. Quia non solum vtile, sed fortè necessarium ad salutem esse illis potest. Sic *Suar. disp.* 70. *sect.* 1. *in fine. Henriq. lib.* 8. *cap.* 42. *in fine. Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 4. *quæst.* 2. tametsi solùm ex consilio censeat *Nauarr. cap.* 21. *num.* 57. illis esse esse Eucharistiam concedendam extra mortis periculum. Communiter Doctores censent perfectiorem vsum rationis requiri ad Eucharistiam suscipiendam eo qui sufficiens iudicatur ad peccandum, & absolutionem à peccatis obtinendam, quia ex vna parte pœnitentia est simpliciter necessaria, quæ tamen non est Eucharistia, & ex alia Eucharistia nobilior est. Quid ergo mirum, si perfectiorem vsum rationis in suscipiente expostulet? Sic *Suar. Nauarr. & Layman. supra, Vasq. disp.* 214. *cap.* 4. *circa finem.* Cæterùm ego existimo eum vsum rationis, qui sufficiens est ad peccandum, & absolutionem à peccatis obtinendam sufficere, vt Eucharistia ministrari possit. Nam esto pœnitentia sit magis necessaria, quam Eucharistia; & Eucharistia nobilior. At longè difficilior est dispositio ad pœnitentiæ fructum obtinendum, quam ad obtinendum fructum Eucharistiæ: cum ad pœnitentiam confessio peccatorum dolorosa requiratur cum proposito de cætero non peccandi. At ad Eucharistiæ fructum sola voluntas suscipientis existentis in gratia, sufficiat. Qui ergo vsum rationis habet sufficientem ad excitandum supernaturalem dolorem, & illius obligatione pro sacramento pœnitentiæ suscipiendo cognoscendam, vsum rationis sufficienter habebit, vt distinguere possit hunc cibum cælestem à profano, & illius essentiam agnoscere.

Verū etsi hoc ita sit non credo ipsos pueros statim obligari nec humano, nec diuino præcepto, neque parochos obligatos esse illis sacramentum concedere, sed vnum, vel alterum annum expectari posse, vt eorum iudicium, & discretio exactius cognoscatur, & maiori cum fructu, & reuerentia Eucharistiam diu optatam, & petitam suscipiant. Sic *Suar. dicta disp.* 70. *sect.* 1. *post med. Eman. Saa, verbo Eucharistia num.* 12. *edit. Romana. Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 4. *q.* 1. *Vasq. disp.* 214. *cap.* 4. *à num.* 46. Quod si roges, quando censebuntur pueri discretionem sufficientem habere; vt ad Eucharistiam suscipiendam sint obligati? Respondeo prudentis Confessoris iudicio esse relinquendum: aliqui enim pueri ita sunt perspicacis ingenij, & accurata disciplina instructi; vt ante decimum annum sufficientem censeantur discretionem habere, vt hanc obligationem subeant: Regulariter autem nemo ante decimum annum obligari censendus est. Quinimo *Nauarr. cap.* 21. *n.* 57. *Cordub. in summa. casu.* 60. placet viros ante 14. annum, & fœminas ante 12. nunquam obligari. Duo vero credo certa sæpè pueros rationis vsu, & discretione ad Eucharistiam sufficiente pollentes excusari ab obligatione eam suscipiendi, quia à parentibus, vel confessariis non permittuntur, ipsosque parentes, & parochos excusari ex consuetudine, quæ rarò ante decimum annum Eucharistiam alicui ministrat, *Nauarr. cap.* 21. *num.* 57. *Eman. Saa, verbo Eucharistia, num.* 12. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 4. *q.* 2. Aliud est pueris, qui nondum 14. annum attigerunt non decere frequentiorem communionem, quam menstruam. Tum ob reuerentiam sacramenti. Tum vt excitentur ad feruentiùs, & auidiùs Eucharistiam suscipiendam.

PVNCTVM XI.

De dispositione ex parte animæ ad hoc Sacramentum ritè suscipiendum.

1 *Debes te reputare iustum.*
2 *Qua certitudine hoc sciendum est.*
3 *Peccatum veniale in sumptione Eucharistiæ non impedit illius præcipuum effectum.*
4 *Impedit alios effectus.*
5 *Habituale peccatum non est impedimentum.*
6 *Soluitur fundamentum, quo probatum erat peccatum veniale impedire præcipuum Eucharistiæ effectum.*
7 *Plures requirunt ad effectum Eucharistiæ deuotionem actualem.*
8 *Contrarium verius est.*
9 *Soluuntur fundamenta opposita.*

1. Fides, ratioque naturalis posita Eucharistiæ institutione docet quemlibet obligatum esse; antequā ad Eucharistiam accedat se reputare iustum, Deoque gratum. Nam cum hoc sacramentum institutum sit ad nutriendam, & roborandam spiritualem animæ nostræ vitam, illam per se supponit. Qui ergo peccatis mortuus ad illud suscipiendum accederet, fini, institutionique sacramenti contrarius esset, ideoque monet *Paul.* 1. *Corinth.* 11. iudicium sibi manducare, & bibere, qui absque prædicta probatione de pane illo edit, & de calice bibit, vt latius prosequitur *Trident. sess.* 13. *cap.* 7. *& can.* 11.

2. Quod si roges quam certus esse debeas nullo te peccato mortali grauari, cum ad Eucharistiam accedis? Respondeo, si certus moraliter sis nullo grauari peccato non confesso, eo quod nullum tibi occurrat post factam tuæ conscientiæ diligentem examinationem, securus accedere potes, quia certitudo

titudo moralis quamlibet humanam actionem à temeritate excusat, & prudentem reddit. Neque aliam maiorem certitudinem expostulari decebat à Christo Domino, cuius iugum suaue est, & onus leue, vt bene notauit *Egid. de Coninch. q. 80. art. 4.*

3. Præter carentiam peccati mortalis *Marsil. in 4. q. 6. art. 4. corol. 3.* requirit ad huius sacramenti dignam sumptionem, ne peccatum aliquod veniale in ipsa committas. Quia eo ipso (inquit) te indignum reddis tanto sacramento. Fauent huic sententiæ Doctores, qui actualem deuotionem, & feruorem expostulant pro dispositione necessaria huius sacramenti, de quibus infra: siquidem actualis peccati venialis commissione deuotio, & charitatis feruor impeditur. Ratio huius sententiæ esse potest, quia sumptio sacramenti peccaminosa Deo est ingrata. Nequit ergo ob ipsam augmentum gratiæ concedi, aliàs eadem actione, qua pœnam meremur, præmium gratiæ, & gloriæ obtineremus.

Cæterùm tenendum est actuale peccatum veniale in sumptione Eucharistiæ commissum non impedire illius effectum præcipuum, qui est augmentum gratiæ, & charitatis. Sic Docuit *D. Thom. quæst. 79. art. 8. Soto dist. 12. quæst. 2. art. 8. Victoria num. 66. Suar.* aliis relatis *disp. 63. sect. 3. concl. 1. Vasq. disp. 206. cap. 2. Paul. Layman. lib. 5. tract. 4. cap. 6. quæst. 1.* & habetur *cap. si non sunt tanta peccata, de consecrat. dist. 2.* ibi: Si non sunt tanta peccata, vt excommunicetur quis, non se debet à medicina corporis, & sanguinis Domini separare. At ob veniale peccatum nemo potest excommunicari excommunicatione maiori, de qua ibi est sermo. Ergo ob eius causam à medicina corporis, & sanguinis Domini separari non debet. Ratio est, quia ex institutione Christi, vt colligit *Trident. sess. 13. cap. 7.* solùm ad Eucharistiam dignè suscipiendam requiritur, vt conscius peccati mortalis se per confessionem, & contritionem illius probet, nulla peccati venialis mentione facta. Et meritò quia peccatum veniale nec gratiæ, neque illius augmento repugnat. Ergo peccatum veniale in sumptione commissum dispositionem sacramenti legitimam, & necessariam non impedit. Ergo neque impedit eius effectum. Deinde implicas, cum dicis peccatum veniale impedire sacramenti effectum. Nam si hoc impedimentum præstat non veniale, sed mortale erit, siquidem recepta est Doctorum sententia obicem ponere sacramenti effectui graue peccatum esse, ob irreuerentiam factam sacramento eius virtutem, & efficaciam elidendo. Denique rarò effectus gratiæ per Eucharistiam obtineretur, cum rarò contingat sæculares homines à veniali excusari. Tum ob distractionem, animique euagationem, tum ob finem sinistrum, tum ob prauum affectum. At non est credendum Christum Dominum velle suæ charitatis symbolum ob has leues causas inane reddi.

4. Notanter dixi actuale peccatum veniale non impedire præcipuum effectum Eucharistiæ. Nam alios effectus secundarios ex parte impedit, vt tradit *D. Thom. quæst. 79. art. 8.* impedit enim remissionem ipsius, quæ per sacramentum ex opere operato deberet fieri. Secundo impedit deuotionem, & charitatis feruorem. Tertio specialem suauitatem, & dulcedinem, quam experiri solent deuotè communicantes; est enim illa indignus. Quarto plura auxilia gratiæ ad præcauenda peccata denegantur, quæ alioqui concederentur: ob quas causas fortè dixit quasi per exaggerationem *August. de Ecclesiast. dogmatib. cap. 53.* relatus *in cap. quotidie de consecrat. dist. 2.* si adhuc habes voluntatem peccandi, grauari magis dico Eucharistiæ perceptione, quam purificati, & ne de voluntate peccandi mortaliter dictum intelligeres, subdit. Sed de hoc illo dico, quem capitalia, & mortalia peccata non grauant.

5. Præterea dixi *actuale peccatum*: nam habituale etiamsi formaliter non fueris detestatus, si tamen illius complacentiam non habeas; communione quæ est quædam virtualis detestatio remittitur ex opere operato, vti superius notauimus.

6. Fundamentum contrarium non obstat. Fateor susceptionem Eucharistiæ cum peccato veniali actuali esse aliqualiter Deo ingratam, sed non absolutè, & secundùm se, ideoque eius efficacia ex opere operato non impeditur, tametsi efficacia, quam ex opere operantis haberet, impediatur.

7. Rursus alij plures, grauesque Doctores ad Eucharistiæ effectum suscipiendum requirunt necessariò actualem deuotionem, & feruorem. Sic *D. Thom. in 4. dist. 12. q. 2. art. 1. quæstiunc. 3. Duran. d. q. 4. num. 7. Paludan. quæst. 1. art. 2. concl. 3. num. 11. Siluest. verbo Eucharistia; in fine. Caiet. quæst. 79. art. 1.* Mouentur primò, quia plures Ecclesiæ Patres, specialiter *Basil. lib. 1. de baptism. cap. vlt. & in regul. breuior. reg. 172. Ioann. Hierosolymit. catechesi 4. mystagog. Chrysost. hom. 83. in Math.* expostulant specialem deuotionem, & feruorem ad Eucharistiam suscipiendam ob eius excellentiam, & dignitatem, & remissionem animi detestantur. Secundò Eucharistia operari debet suos effectus iuxta modum suæ significationis. Significat autem spirituale nutrimentum per modum cibi, & potus. Ergo operari debet suos effectus, sicuti cibus, & potus. At cibus & potus non operantur, nisi sumẽs vitaliter, & actualiter concurrat ad illius operationẽ. Ergo cibus cœlestis non operabitur, nisi sumens ad illius operationem actualiter concurrat, quod fieri non potest, nisi mediis aliquibus actibus virtutis, atque adeo deuotione, & feruore. Tertio ab inconueniente probat Caiet. quia si augmentum gratiæ, & charitatis ex defectu deuotionis non impeditur, Sacerdotes tepidi quotidiè communicantes magnum fructum ex communione percipient, cuius contrarium experientia testatur, cum ad virtutis opera, tentationesque superandas post plures communiones æquè difficiles inueniantur, ac si nullam communionem fecissent.

8. Nihilominus tenendum est nullam deuotionem actualem requisitam esse ad fructum præcipuum huius sacramenti percipiendum: Sic expressè *D. Thom. quæst. 79. art. 8.* & ibi *Egid. de Coninch. dub. 1. num. 4. Vasq. disp. 206. capite 2. Suar. disp. 63. sect. sect. 3. concl. 2. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. q. 1.* Ratio præcipua sumitur ex *Trident. sess. 13. cap. 7.* vbi assignãs dispositionem ad hoc sacramentum suscipiendum, nullam huius actualis deuotionis mentionem fecit. Quæ si necessaria esset, nullatenus omitteret. Secundò probari potest, olim Eucharistia concedebatur paruulis ante vsum rationis, & modò conceditur amentibus in articulo mortis, vt dictum est. At si deuotionem actualem habere non possunt, ergo deuotio actualis ad effectum sacramenti suscipiendum necessaria non est. Aliàs nullatenus Ecclesia permitteret iis sacramentum concedi. Est enim manifesta iniuria, & irreuerentia sacramento facta inane, & vacuum illud reddere, & sine fructu. Tertiò iustus omittens inuincibiliter, & absque culpa actualem deuotionem pro huius sacramenti receptione, obicem non ponit gratiæ augmento, quia iam probatus accedit ad dignè suscipiendum probatione à Paulo requisita. Ergo deuotio actualis non est dispositio

positio necessaria. Quartò si defectus actualis deuotionis impediret efficaciam sacramenti, peccaret mortaliter qui sic voluntariè ad sacramentum accederet; eo quod grauem irreuerentiam sacramento irroget eius virtutem elidendo. At neque Caiet. neque alij Doctores oppositæ sententiæ addmittunt carentiam actualis deuotionis esse peccatum mortale. Ergo deuotio actualis pro augmento gratiæ non est necessariò requisita. Quintò nullatenus expedire posset hanc deuotionem vt necessariam expostulari, quippe ob inaduertentiam, & distractionem inuoluntariam frequenter omittitur etiam ab hominibus maximè iustis, & religiosis. At non est verisimile, nec de Christi amore credendum sic instituisse sacramentum suæ Ecclesiæ præcipuum, vt in plurimum suo effectu careret.

9. Argumenta oppositæ sententiæ facilia sunt: Ad primum concedo Sanctos communiter expostulare deuotionem, & feruorem non vt necessarium ad effectum sacramenti suscipiendum, sed vt maximè conuenientem, vt sacramentum vberius operetur, & fructuo sius existat. Ad secundum admitto Eucharistiam operari suos effectus iuxta suæ significationis modum, atque adeo per modum cibi, & potus, non qui conuertatur in substantiam aliti, sed qui alitum in se conuertat, ideoque etsi cibus, & potus materialis & corporalis suscipientis actione indigeat ad nutriendum: hic cibus, & potus cœlestis ea actione non indiget. Ad tertium nego ex experientia colligi certò posse sacramentum fructu carere. Nam esto sæpius communicans æquè difficilis sit ad opera virtutis, & ad tentationes superandas, inde argumentum non sumitur, quia facilitas ad supradicta opera non ex augmento gratiæ, & charitatis, sed ex habitibus acquisitis prouenit.

Pvnctvm XII.

De Confessione Communioni præmittenda.

1 *Præmittere debet Confessionem peccati mortalis conscius.*
2 *Plures firmant ex solo Ecclesiæ præcepto hanc esse obligationem.*
3 *Verius est à Christo præceptum latum esse.*
4 *Omnium peccatorum confessio est præmittenda.*
5 *Ab executione huius præcepti excusaris, si absit copia confessoris, & necessitas vrgeat communicandi.*
6 *Quando censeatur abesse copia confessoris.*
7 *Quando censeatur vrgere necessitas communicandi latè explicatur.*
8 *Debes te reputare contritum.*
9 *Sacerdotes celebrantes non præmissa confessione quando teneantur, cum primùm possint, confiteri.*
10 *Post peccatum commissum, & dolorem conceptum, & confessionem factam, non est necesse tempus aliquod expectare ad communionem.*

1. Trident Concil. *sess.* 13. *cap.* 7. statuit grauatum paccato mortali si communionem suscipere velit, non solum contritione, sed confessione sacramentali se probare debere, iuxta præceptum Pauli: Probet se ipsum homo consuetudine Ecclesiæ declaratum. Quapropter audiendus non est *Caiet. in sum. verbo communio in princ. & super.* 1. *ad Corinth. cap.* 11. asserens nullum esse præceptum neque diuinum, neque Ecclesiasticum præmittendi confessionem, si peccator contritus sit.

2. Variant Doctores, an hoc præceptum diuinum sit, an Ecclesiasticum? Plures Doctores affirmant solùm Ecclesiasticum esse. Sic *Medin. Cod. de confess. q.* 17. *Palac. in* 4. *dist.* 9. *quæst.* 10. *ad* 1. *Nauarr. sum. cap.* 21 *num.* 49. *& alij.* Fundamentum est, quia ex natura Eucharistiæ etiam supposita institutione confessionis, solum habetur te Deo gratum esse debere, quia eo ipso capax es gratiæ augmenti, cum gratiam habeas. At absque præmissa confessione potes media contritione in gratia constitui. Ergo ex natura rei confessio necessaria non est. Quod si dicas esse necessariam, quia securius confessione purgaberis à peccato, contritiò namque difficilis est, obstat, quia non teneris securiorem viam eligere, aliàs ad reliqua sacramenta suscipienda conscius peccati mortalis confessionem eligere deberes. Satis enim vitatur sacramenti irreuerentia, si certus moraliter sis à peccato purgatum esse, & in gratia constitutum. Ex verbis autem Pauli consuetudine Ecclesiæ declaratis, non infertur à Christo latum esse præceptum de confessione præmittenda. Paulus namque præcepit communicaturo, vt se probet; an autem hæc probatio non solum facienda sit per contritionem, sed etiam per confessionem ipse Paulus non declarauit, sed consuetudine Ecclesiæ ipso facto declaratum fuit. Sicuti præceptum est diuinum communicandi, quod autem singulis annis communio facienda sit, consuetudo Ecclesiæ declarauit. Adde Paulum illud præceptum imposuisse non quidem vt à Christo acceptum, sed vt à se latum. Nam esto in principio dixerit se accepisse à Domino consecrationis formam, &c. nunquam dixit modum probationis à Christo accepisse.

3. Cæterùm verius est obligationem præmittendi confessionem de peccato mortali commisso diuinam esse, à Christo statutam, & à Paulo traditam, & promulgatam. Sic *Dominic. Sotus in* 4. *dist.* 12. *q.* 12. *art.* 4. *Valent.* 4. *disp.* 6. *quæst.* 8. *pun.* 3. *Couarruu. in cap. alma mater.* 1. *p.* §. 1. *num.* 7. *Cordub. lib.* 1. *q.* 16. *in* 3. *opin. Suar. disp.* 66. *sect.* 3. *in medio. Henrriq. lib.* 8. *cap.* 46. *Vasq. disp.* 207. *cap.* 4. *à num.* 40. *& alij.* Ratio est quia vt ex *Trident. sess.* 13. *cap.* 7. constat, consuetudine Ecclesiæ declaratum est Paulum tradidisse præceptum de præmittenda confessione illis verbis: Probet autem seipsum homo. At Paulus non tradidit hoc præceptum vt à se latum, sed vt à Christo acceptum, quod non leuiter colligitur primò ex illis verbis antecedentibus. Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, quæ omnia ad sequentia videntur referri. Secundo ex eo quod Corinthios reprehendat, quod absque prædicta probatione cibum illum cælestem manducarent, qui certè reprehensione digni non erant, si præceptum de confessione præmittenda antea traditum non esset. Tertio quia illud proponit peccato mortali grauatis vt vnicum remedium vitandi communionem indignam, quod verum non esset, si præceptum de confessione præmittenda à Christo latum non vrgeret? possunt enim sola contritione ritè disponi.

4. Sed inquires, an præcepto prædicto sufficienter satisfacias, si confessionem præmiseris, tametsi non fuerit omnium peccatorum ob inuincibilem ignorantiam? Casus est frequens, cum sæpè cōtingat peccatorē post confessionem legitimè factam recordari ante communionem alicuius peccati non confessi, in quo casu alicui videri posset non esse obligatum illud confiteri. Quia iam illud peccatum non solum contritione, sed etiam absolutione sacramentali remissum est. Sic videtur sentire *Reginald.*

*lib.29. cap.6. num.*105. Sed contrarium omnino tenendum est cum *Suar. disp. 66. sect. 4. vers. sed huius occasione. Henrriq. lib.8. cap.46. num.3. in fine. Egid. q. 80. art.4. dub. 2. in princ.* Quia illius peccati obliti non es probatus per confessionem, siquidem obligatus es illud confessioni subiicere. Concilium autem expostulat probationem per confessionem cuiuscunque peccati mortalis, cuius conscientia grauaris. Ergo illud ante communionem confiteri debes.

5. Ab executione huius præcepti præmittendi confessionem excusaris, si non adsit copia confessoris, & necessitas communicandi vrget, vtrumque enim concurrere debet, vt aduertit *Trident. sess.* 13. *c.* 7. Difficultas autem est quando censeatur copia confessoris non esse, & necessitas communicandi vrgere.

6. Copia igitur confessoris abest. Primò si ita à te distet, vt nequeas illum absque graui incommodo adire, quod prudentis arbitrio iudicandum est. Aliquando enim spectata tua imbecillitate, & breuitate temporis in quo celebrare debes distantia quinquaginta passus constituit confessorem absentem, qui tamen aliàs non censeretur abesse distans per leucam, vti benè notarunt *Vasq. disp.* 207. *cap.*2. *num.*9. *Egid. de Coninch. q.* 80. *art.*4. *dub.* 2. *num.*23. *Bonac. disp.*4. *de sacram. q.* 6. *p.*1. *num.* 30. Secundò censetur abesse, si præsenti confiteri non possis absque prudenti periculo vel violationis sigilli, vel prouocationis ad malum, vel alterius grauis nocumenti: Iugum enim Domini suaue est, quod non est censendum impositum cum tanto onere. Sic *Egid. de Coninch. dicta q.*80. *art.*4. *dub.*2. *num.*19. *Vasq. disp.* 208. *cap.*2. *num.*3. *Bonac q.*6. *pun.*1. *num.*28. Aduertunt tamen prædicti Doctores, si alia peccata mortalia habeas, ex quorum manifestatione prædictum damnum non times, te esse obligatum ea confiteri, quia sic præstas confessionem formaliter integram, & præcepto de confessione præmittenda ante communionem satisfacis. Tertiò abest copia confessoris, si nullus adsit qui iurisdictionem habeat, aut cui iurisdictionem ex priuilegio concedere possis, quia deficiente iurisdictione pœnitentiæ sacramentum ministrari non potest. Sic *Bonac. Egid. & Vasq. locis citatis.* Hinc fit si peccato mortali reseruato tenearis, & nullo alio, te non esse obligatum vrgente necessitate communicandi confessionem præmittere, si absit proprius sacerdos, quia comparatione mortalium, quorum est obligatio confessionem præmittendi nullus adest sacerdos qui iurisdictionem habeat. *Egid. q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 21. Verum si aliis mortalibus non reseruatis grauatus existas, esto aliqui nec improbabiliter censeant te non esse obligatum confiteri, quia obligatus esses bis eadem peccata reseruata clauibus subiicere, primò sacerdoti non habenti iurisdictionem, cui ea manifestare debes simul cum aliis mortalibus non reseruatis, vt confessionem integram facias; secundo superiori, à quo illorum absolutionem directè obtinere debes. At verius existimo te esse obligatum confessionem præmittere saltem illorum, quæ reseruata non sunt. Quia satis probabilis sententia est, hæc sola confiteri posse tacitis reseruatis, qua probabilitate opinionis posita, & præcepto præmittendi confessioné fit satis, & nullũ sequitur inconueniens. Atque ita sustinent *Egid. suprà. Bonac. disp.*4. *quæst.*6. *pun.*1. *num.*11. *Suar. disp.*63. *sect.*4. *casu* 4. *Eman. Saa verbo Eucharistia num.* 13. *& alij.* Monent tamen prædicti Doctores & benè, nunquam censendum esse copiam confessoris abesse, eo quod absit sacerdos, cui soles deuotius, & feruentius confiteri, si adsit cui legitimè confiteri possis.

7. Necessitas verò communicandi, quæ simul cum absentia confessoris concurrere debet, vt à præmittenda confessione excuseris multiplex à Doctoribus assignatur. Prima à Doctoribus assignata, & quam solam *Vasq. disp.* 108. *cap.* 2. *à num.* 7. legitimam recognoscit, est timor prudens alicuius notæ, & infamiæ, vel alterius grauis damni tibi, vel alteri euenturi, si communionem omittas. Secunda, si viaticum esset morituro ministrandum, & nulla esset hostia consecrata, quia vrget grauis proximi necessitas, quæ tanquam propria reputari debet. Si enim in periculo mortis posses, & deberes absente confessario viaticum sumere confessione non præmissa, ne tanto bono priueris, ob eandem rationem omittere confessionem poteris, ne tanto bono proximus in extremo constitutus priuetur. Sic *Paul. Layman. lib.*5. *sum. tract.*4. *cap.*6. *quæst.* 2. *vers. tertium. Egid. de Coninch. q.*80. *art.*4. *dub.*2. *num.*15. *Bonac. disp.*6. *q.*6. *pun.*1. *num.*21. *&* 22. *Valen. disp.*6. *q.*8. *p.*3. *Suar. disp.*66. *sect.* 4. *vers. prima.*

Tertia sumitur ex reuerentia sacrificij, vt si sacerdos inchoata Missa recordetur alicuius peccati mortalis non confessi, docent plures non teneri ab altari discedere, vt confessarium quærat, quinimo nec confessario ad altare accedenti fateri. Quia esto nota & infamia sacerdori non sequatur, quæ vix excusari potest, vt benè notat *Vasq. disp.*208. *cap.*2. *& Laym. lib.*5. *sum. tract.*4. *cap.* 6. *quæst.* 2. sacrificium inceptum non decet interrumpere, præceptúmque de communione præmittenda intelligendum videtur ante communionem inchoatam. Sic *D. Thom. q.*83. *art.*6. *ad* 2. *Nauarr. cap.*21. *num.*49. *& cap.*25. *n.*76. *Sotus in* 4. *dist.*12. *q.*2. *art.*6. *Henrriq. lib.*8. *cap.*46. *n.* 3. *Coninch. ex parte q.*80. *art.*4. *dub.*2. *n.*16. Rectius tamen alij hanc excusationem non admittunt, casu quo absque nota possit celebrans confessarium vocare, eique ad altare accedenti breuiter confiteri, quia non debet censeri ea confessio indecens sacrificij intermissio, cum ad ipsum sacrificium ritè peragendum referatur. Sic *Vasq. loco citato. Bonac. disp.* 4. *q.*6. *pun.* 1. *num.* 15. præcipuè cum ex variis causis maximè ante consecrationem soleat sacrificium interrumpi. Nunquam tamen credo te obligatum esse Missam inchoatam deserere, quia cedet in non leuem sacrificij irreuerentiam, vti docuit *Nauarr. cap.* 21. *num.*49. *& cap.* 25. *n.*76. *Bonauent. Victor. Sotus,* quos refert, sequitur *Suar. disp.*66. *sect.*4. *vers. difficultas.* Hinc colliges qualiter assistens ad linteum cum aliis communicaturus tenearis confessionem præmittere peccati mortalis, quod recordaris non esse confessum? Et quidem si eo loco posses absque nota fateri, videris obligatus, sed id moraliter est impossibile, eáque de causa monent communiter Doctores, ne sacerdos sic ad communioné dispositi confessionem excipiat. Quod si ab eo loco discedere absque graui nota posses, plures Doctores censent te obligatum esse, cum discessus ille in reuerentiam sacramenti cedat, ob cuius causam fit. Sic *Egid. q.*80. *art.*4. *dub.*2. *num.*15. *Suar. disp.*66. *sect.* 4. *Angles de Eucharist. q.* 2. *art.* 10. *difficult.*4. *concl.*1. *Bonac. disp.*4. *de sacram. q.*6. *p.*1. *num.*17. Contrarium docent *Victoria de Eucharist. num.*79. *Reginald. lib.* 29. *cap.* 6. *nu.*105. quibus fauet *Suar. disp.*66. *sect.*4. *vers. sexta causa in fine,* quia si sacerdos formulam ad communionem consecrauit, vel pixidem è sacrario eduxit, videris irreuerenter procedere, si ab eo loco discedas, sicuti indecentia esset recedere à mensa Principis conuiuio præparato, neque peracto. Sed quia hic

hic recessus ob habendam dignam ad conuiuium dispositionem fit; verius censeo in illius irreuerentiam non cedere.

Quarta excusatio sumitur ex obligatione dicendi sacrum, quæ ex triplici capite oriri potest, primò ex officio quale habent parochi, quibus incumbit, vel per se, vel per alios celebrare diebus dominicis, & festiuis, vt populus satisfaciat præcepto audiendi sacrum. Hi ergo poterunt (si alius non adsit sacerdos eius vices gerens) celebrare non præmissa confessione omnibus illis diebus, quibus obligantur iustitiæ titulo, sacrum populo facere. Quia ob peccatum sacerdotis priuari non debet populus iure quæsito fruendi sacrificij fructu. Et hæc ratio probat hoc verum esse, tametsi nullam infamiæ notam ex omissione sacri sacerdos incurreret, quod vix est possibile: sic sustinet ex communi sententia *Suar. disp. 66. sect. 4. vers. vltima causa. Bonac. disp. 4. q. 6. p. 1. n. 23. Henriq. lib. 8. cap. 46.* Hæc tamen doctrina extendenda non videtur ad eos, qui ratione capellaniæ tenentur aliquibus signatis diebus celebrare, quia obligatio capellaniæ non ita obligatur diei, quin ex rationabili causa possit vna, vel altera vice in alium diem differri, vti notat Bonac. suprà, tametsi Henriq. & alij contrarium sentiant. Secundò oriri potest obligatio dicendi sacrum, vel communicandi in Paschate, quibus nisi celebres, satisfacere non potes. Vt enim his præceptis satisfacias videris posse sacrum dicere non præmissa confessione, satis enim vrgens est necessitas, quæ tibi à lege imponitur. Sic *Paludan. in 4. dist. 9. q. 4. conclus. 10. Sotus dist. 12. q. 1. art. 4. Viuald. de Eucharist. num. 123.* Et hæc sententia quoad communionem Paschalem mihi probatur ea tantum ratione, quia videtur graue damnum irrogari, si à communione illa publica, solemni, & communi aliis fidelibus, & ex Ecclesiæ præcepto necessaria arceatis ob inopiam confessoris. Si enim ne priueris fructu annuæ confessionis, licet tibi iuxta probabilem sententiam omittere integritatem confessionis aliàs ex iure diuino seruandam, à fortiori licebit tibi, ne priueris Eucharistiæ fructu omittere confessionem, quam non est ita certum ex iure diuino præmittendam communioni esse. Sic docet *Egid. de Coninch. q. 80. art. 4. dub. 2. num. 17.* Ob sacrum verò ex obligatione audiendum, verius existimo te non posse celebrare confessione non præmissa. Neque enim te excusare potes à præmittenda confessione carentia fructus, quam ex sacrificio percipere posses. Hunc enim alio die facilè compensare poteris absque illa indulgentia, aliàs posses quotidiè celebrare nulla alia necessitate intercedente, ne priueris sacrificij fructu, quod nullus admittet. Neque item excusari potes ob satisfaciendum præcepto Ecclesiastico audiendi sacrum, quia hoc præceptum non obligat nisi cum sacrum peragi potest ritu ab Ecclesia præscripto. Non igitur ob hanc causam celebrare potes omissa confessione, & ita sustinet *Egid. suprà Suar. disp. 66. sect. 4. circa finem. Bonac. disp. 4. quæst. 6. pun. 1. num. 25. Filiucius tract. 4. cap. 8. quæsito 4. n. 217. Laym. lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 6.* Tertiò oriri potest potestas dicendi sacrum absque confessione præmissa, ne proximus omittat præceptis prædictis satisfacere. Etenim cum debeas proximum amare sicut te ipsum, & tu excuseris à confessione præmittenda in celebratione, ne communione Paschali, vtpote authentica, necessaria, aliisque fidelibus communi priueris, & in probabili sententia, ne sacrum omittas in die festo. Ob eandem rationem excusari poteris, ne proximus ea communione priuetur, neve sacrum in die festo omittat. Sed rectius *Suar. disp. 66. sect. 4. vers. sed quæres,* oppositum docet. Est enim longè diuersa ratio tui, ac proximi, charitas enim obligat, vt proximum æquè ac te ipsum diligas in damnorum negatione, secus in bonorum collatione, teneris namque nullum damnum proximo irrogare, sicuti vis ne tibi irrogetur; at non teneris ea bona proximo quærere, quæ tibi quæris; ac proinde mirum non est, quod possis celebrare confessione non præmissa ob communionem Paschalem percipiendam; & præcepto audiendi sacrum satisfaciendum, nequeas tamen vt proximus communionem Paschalem percipiat; & præcepto Missæ satisfaciat. Adde te excusari à confessione præmittenda in celebratione ob communionem Paschalem, quia obligatus es communicare eo tempore, & præceptum hoc vtpote publicum, solemne, & maximè vtile, & fructuosum præualet præcepto de confessione præmittenda. At proximo ministrare communionem non est tibi præceptum, cum vt suppono illius parochus non sis, sed est opus supererogationis, & consilij. Ergo hoc opus præualere non potest obligationi confessionem præmittendi ad communionem.

8. Aduertendum tamen est in omnibus prædictis casibus, quibus à præmittenda confessione excusaris, necessarium tibi esse conteri de peccato commisso; aliàs indignè ad sacramentum accedes, & iudicium manducabis. Nam esto hoc sacramentum aliquando attrito conferat primam gratiam, id fit si bona fide putans se esse in gratia accederet, secus esset, si accederet conscius peccati.

9. Verum ne sacerdotes sibi fingerent necessitatem celebrandi confessione non præmissa, statuit concil. *dicta sess. 13. cap. 7. in fine,* sacerdotem conscium peccati mortalis, qui ob necessitatem vrgentem non præmissa confessione celebrauit, obligatum esse quam primum possit confiteri. Cúmque hoc præceptum rigorosum sit, esto maximè conueniens, non debet vltra proprietatem verborum extendi, atque adeò solum sacerdotem peccati mortalis conscium necessitate vrgente non præmissa confessione celebrantem comprehendere debet, siue contritus, siue non contritus celebret. Quapropter sacerdos, qui sui peccati inuincibiliter oblitus celebraret non præmissa confessione, dicto præcepto non obligatur. Item neque qui extra necessitatem ex malitia celebraret, vel more laycorum necessitate vrgente communicaret confessione non præmissa, dicto præcepto comprehendi potest, vt benè notarunt *Suar. disp. 66. sect. 6. & 7. Vasq. disp. 208. cap. 3. à n. 16. Egid. de Coninch. quæst. 80. art. 4. dub. 2. Bonac. disp. 4. de sacram. quæst. 6. p. 1. n. 37. & seqq.*

10. Aliqui Doctores non infimæ notæ expostulant pro dispositione necessaria ad Eucharistiam suscipiendam, vt post peccatum commissum, & dolorem illius conceptum, & confessionem factam aliquod temporis spatium transierit, quia vix animus torporem, & euagationem, aliásque peccati reliquias ita perfectè à se excutere poterit, vt ea puritate accedat, quæ tantum sacramentum decet. Sic docet *Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. in princ. num. 7.* loquens de sacerdote, qui pollutionem nocte habuit, quem dicit necessariò abstinere debere à celebratione eo die, si culpam in ea habenda habuit, consentit *Marsil. in 4. q. 6. art. 4.* Sed est obligatio absque fundamento. Nam ad suscipiendam Eucharistiam concilium Trident. solùm expostulauit in eo qui conscius esset peccati mortalis, vt contritione, & confessione illius se probaret, nulla facta mentione de interuallo inter peccatum, & communionẽ. Quod si

si necessarium esset, nullatenus à concilio omitteretur. Neque obstat sæpè animum non ita perfectè purgari per confessionem à prauo affectu per peccatum relicto, quominus ad sacramentum facta confessione legitima accedere possis, quia Deo gratus accedis, & sacramento purgaberis, cuius proprius effectus est sic charitatem augere, vt torporem animi excutiat. Et ita sustinet *D. Thom. quæst. 80. art. 7. ad 4. & in 4. dist. 9. art. 4. quæst. 3. ad 2. Nauarr. cap. 21. n. 51. Siluest. verbo Eucharistia 3. q. 10. Suar. aliis relatis disp. 66. sect. 8.*

PVNCTVM XIII.

De dispositione ex parte corporis ad sacramenti communionem.

1 *Præter carentiam cibi, & potus nulla est per se requisita.*
2 *Qualiter pollutio habita communionem impediat.*
3 *Qualiter copula coniugalis à communione abstrahat.*
4 *Consilium coniugibus salutare.*
5 *Eucharistia à ieiunis est suscipienda.*
6 *Ab Apostolis hæc consuetudo emanauit.*
7 *Quale debet esse hoc ieiunium.*
8 *Quibus rebus non censeatur ieiunium naturale violatum.*
9 *Illius diei tantùm, quo sumenda est Eucharistia debet esse ieiunium.*
10 *Post sumptam Eucharistiam nullum est præceptum ieiunandi.*
11 *Ab hac obligatione ieiunandi eximitur extrema necessitas, seu communio in articulo mortis.*
12 *In eodem periculo mortis negat Vasq. te posse sæpè non ieiunum communicare.*
13 *Contrarium plures defendunt.*
14 *Quid sentiendum sit.*
15 *Potest sacerdos ad se communicandum in articulo mortis non ieiunus communicare.*
16 *Ob ministrandum alteri viaticum non potes non ieiunus celebrare.*
17 *Ne irreuerentia sacramento fiat, potest non ieiunus communicare.*
18 *Item ob perfectionem sacrificij.*
19 *Item si post ablutionem reperis aliquas particulas consecratas.*
20 *Duplex limitatio superiori doctrinæ apposita examinatur.*
21 *Si simul cum sumptione Eucharistiæ ieiunium violetur, non obstat sumptioni.*
22 *Ob grauem notam excusatur communicans violato ieiunio.*

1. PRæter carentiam cibi, & potus nulla alia ex parte corporis est dispositio per se ad communionem requisita, vt ex sequentibus patebit. Et in primis immunditia corporis communionem per se, & necessariò non impedit, quia cælestis & spiritualis cibus sola animi puritate contentus est. Si tamen illa immunditia facilè tolli possit, non est dubium te peccatum committere sic sacramentum suscipiens, ob irreuerentiam mundissimo Christi corpori factam in corpore immundo suscipiens. Si tamen in tua non est potestate ab ea immunditia liberari; sicuti contingit leprosis, morbo gallico affectis, mulieribus menstruatis, non obinde à sacra communione abstinere debes. Neque his obstat, quod *Dionis. Alex. in Epist. ad Basilidem*, & habetur *t. 3. bibliotheca sacra, can. 2.* de mulieribus menstruatis statuerit, ne ad sanctam Missam accedant, quia id est de consilio, non de præcepto, idque si speratur communio breui tempore absque illa macula suscipienda. Neque item obstat *textus in cap. tua nos. de clerico agrotante*, vbi sacerdos lepra infectus propter horrorem, & abominationem populi ab officio administrationis remouetur, quia inde non infertur secretò celebrare non posse.

2. De pollutione specialiter dubitant Doctores, qualiter communionem impediat? Si plenè voluntaria fuit, impedit quousque illius pœnitentiam agas. Et idem est de fornicatione, & quolibet alio peccato mortali. At facta pœnitentia, & remissione per confessionem obtenta, nullatenus impedit, sicuti neque aliud quoduis peccatum: Sic docent post alios antiquiores *Suar. disp. 68. sect. 2. Vasq. quæst. 80. art. 7. & ibi Egid. de Coninch. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. quæst. 5.* Consultum tamen est sic peccanti in alium diem communionem differre (nisi aliqua specialis causa communicandi occurrat) tum ob humilitatem tum vt feruentius, & deuotius accedat, quia carnis voluptas non leuiter deuotionem impedit. Dixi si plenè voluntaria fuit, nam si semiplenè voluntaria extitit & in causa solum venialiter peccaminosa, impedit communionem ex quadam decentia, & honestate, quousque pœnitentia peccatum illud purgetur, esto simpliciter non impediat, & in hoc sensu, vt explicat *Vasq. quæst. 80. art. 7. num. 24.* dixit *August. serm. de tempore* pollutionem peccatum esse, sed non capitale, ieiuniísque & orationibus redimendum esse, ne immundam faciat animam ad sacrum conuiuium.

Si vero pollutio ex abundantia seminis, vel ex alia causa naturali contigit, nullatenus impedit communionem eo die faciendam. Sæpè enim opera dæmonis excitatur pridiè ad communionem, vt à tanto sacramento pollutum auertat. Quod si ex pollutione commotio carnis insurgat, animúsque perturbatus existat, consultum erit à communione eo die abstinere, nisi aliqua causa communicandi specialis vrgeat, vel credatur opera dæmonis prauum illum affectum excitari. Sic tradit *D. Thom. 3. p. quæst. 80. art. 7. & ibi Egid. de Coninch. num. 82. Suar. disp. 68. sect. 2.* Quinimo veniale erit peccatum ad communionem accedere nulla diligentia apposita ad eam commotionem carnis, & animi tentationem sedandam. Tum quia non leue impedimentum apponitur effectibus sacramenti secundariis recipiendis. Tum quia est indecens ea animi vagatione, & corporis impuritate Christi purissimum corpus recipere.

3. Ex hac doctrina inferes quid coniugibus dicendum sit? Et quidem si copula coniugalis ob voluptatem potius, quam ob sedandam carnis tentationem, filiósque gignendos habita est cum intentione eo die communicandi, esto simpliciter communionem non impediat, quia peccatum mortale non est, impedit tamen ex quadam decentia, & honestate. Indecens enim est ad sacram communionem admitti qui carnis voluptati indulsit eo tempore quo cordis compunctione, & charitatis feruore se disponere debebat, eáque de causa dixit *Hieronim. apolog. ad Pamachium contra Iouinianum.* Illorum conscientiam conuenio, qui eodem die post coïtum cõmunicant, de qua re *Gregor. relatus in cap. vir cum propria vxore 33. q. 4.* Quocirca consulendum ei est, vt in alium diem communionem differat, nisi aliqua specialis causa occurrat eo die communicandi, vel

ita

ita præteritæ culpæ doleat, vt dolore concepto plenè culpæ satisfecisse censeatur.

Si vero copula coniugalis ex legitimo fine, & ea moderatione qua par est habetur, nullatenus impedit communionem, quia est actus virtutis, vt habetur *dicto cap. vir.* Si tamen ex illa prauus affectus, animique vagatio resultet, diligenter sedanda sunt, ne copiosum fructum sacramenti impediant. Quod si se in hac parte tepidum, & remissum sentiat, decet communionem in alium diem differre, nisi specialis aliqua causa communionis faciendæ eo die occurrat.

4. Monent tamen Doctores expediens esse coniugibus nocte communioni proxima à debiti petitione abstinere, tum in reuerentiam sacramenti, tum vt vitetur occasio praui affectus, animique vagationis. A debiti autem seriò, & constanter petiti redditione abstinendum non est, quia & peccares contra iustitiam, & charitatem læderes rixas, & odia concitando. Quinimo si frequenter communicas dominicis inquam, & festiuis diebus simplici petitioni ne resistas, ne coniugi molestus sis, neue illius in te amorem mitiges, & occasionem præbeas frequentem communionem interdicendi. Si autem singulis tantum mensibus Eucharistiam sumis, petentem debitum decet commonere, & rogare, vt à petitione desistat ob reuerentiam sacramenti suscipiendi. Quod si ipse ægrè ferat, annue, & maiori qua potueris deuotione te ad sacram communionem præpara, sperans diuinam gratiam absuturam non esse ob opus diuinæ, & naturali legi conforme. Vide *D. Thom. q. 80. art. 7. & ibi Vasq., & Egid. Suar. disp. 68. sect. 2. Sanch. lib. 9. de matr. disp. 13. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. q. 5.*

5. Dixi initio nullam aliam dispositionem ex parte corporis esse per se requisitam ad sumptionem Eucharistiæ, præter carentiam cibi, & potus. Consuetudine namque Ecclesiæ firmatum est sacramentum Eucharistiæ à ieiunis necessariò suscipiendum esse. Sic in habetur *Concil. Carthagin. 3. can. 29. relato in cap. sacramenta altaris, dist. 1. & in Concilio Africano sub Bonifacio I. can. 8. & in Matisconen. 2. can. 6. Bracharen. 1. can. 10. Bracharen. 1. can. 16. Tolet. 1. can. 2.* quæ referuntur *t. 1. & 2. Concil.* Et licet solum de sacerdote celebrante loquantur (excepto Matisconen. 2. quod generaliter loquitur,) inde à fortiori pro communione laycali Patres Ecclesiæ, & Scholastici omnes extendunt, vt videre est specialiter apud *Chrysostom. hom. 27. in epist. 1. Corinth. cap. 11.* in illa verba: itaque quicunque manducauerit. Et apud *August. epist. 118. cap. 9. & D. Thom q. 80. art. 8.* quem eius expositores sequuntur *Vasq. disp. 211. Suar. disp. 68 sect. 3. & seqq. Valen. t. 4. disp. 6. q. 8. pun. 3.* Rationem huius consuetudinis optimè assignauit *concilium Matisconen. 2. can. illo 6.* ne scilicet cælesti, & spirituali cibo terrenus præponeretur.

6. Consuetudinem hanc ab Apostolis emanasse testatur *Epiphan. lib. 3. contra hæreses, cap. vlt. circa finem. August. dicta epist. 118. cap. 9. Isidor. lib. de diuinis offic. cap. 18. Amalarius lib 3 de Ecclesiast. offic. cap. 34. VValfridus Strabo lib. de rebus Ecclesiasticis* relatus *6. t. bibliotheca sacræ, cap. 19.* Tametsi in aliquibus Ecclesiis mos fuerit communicandi feria 5. in cœna Domini post cibum sumptum ad Christi exemplum, vt colligitur ex *concil. Carthagin. 3. can. 29. Matisconen. 2. can. 6. Bracharen. 2. can. 10.* Sed iam hic mos abrogatus fuit, & meritò; quia Christum Dominum decuit prius vetus pascha huius sacramenti figuram cum discipulis manducare, & in illius interitum veritatem postmodum instituere, & discipulis concedere, quæ nobis non conueniunt. Igitur Apostoli in reuerentiam tanti sacramenti præceperunt, vt ante omnem cibum, & potum à fidelibus sumeretur, vt sic fideles intelligerent hunc cibum, & potum vtpotè summæ dignitatis omni alio cibo, & potui præferendum esse. Neque huic Apostolorum præcepto aduersatur præceptum Dominicum Apostolis traditum conficiendi hoc sacramentum, sicuti ipse confecit. Hoc facite (inquit) in meam commemorationem, quia solum fuit præceptum de conficiendo sacramēto quoad ritum illius substantialem, non quoad ritus accidentales. Hos enim Apostolorum dispositioni reliquit. Aliàs deberent Apostoli, reliquique fideles post esum Agni paschalis, Christi corpus conficere, & sumere.

7. Porrò ieiunium hoc ex obligatione seruandum naturale, & perfectum esse debet, ita vt excludat cuiuslibet etiam minimi cibi, & potus vitalem sumptionem, vti tradunt omnes Doctores cum *D. Thom. q. 80. art. 8.* Quocirca parua quantitas cibi, & potus præcepti grauitatem non minuit, cum non ex leuitate cibi grauitas præcepti desumatur, sed ex eo quod communio fiat violato naturali ieiunio, quod minima quantitate cibi, æquè ac magna violatur, vt manifestè colligitur ex *cap. ex parte. de celebrat. missar.* & notauit *Vasq. disp. 211. cap. 3. n. 28. Egid. de Coninch. q. 80. art. 8. n. 46. Suar. disp. 68. sect. 4. Bonac. disp. 4. de sacram. q. 6. pun. 2. n. 6.* Neque ad huius ieiunij violationem opus est quod cibus ad nutriendum, vel ad medendum assumatur, quia quocunque modo fuerit assumptus vitaliter, naturale ieiunium destruit, vti docent Doctores citati. Postulant tamen aliqui esse verum cibum, vel potum, aliàs affirmant non violari ieiunium naturale, cum nec per se nutrire, nec iuuare nutritionem possit. Sic *Ledesm. 1. p. sum. de eucharist. cap. 13. concl. 4. Ioann. de la Cruz in director. conscient. de eucharist. dub. 4. concl. 2. Ludouic. de S. Iuan. 1. p. sum. tract. de eucharist. q. 7. art. 10. fol. 172. Ioann. Sanch. in disput. selectis, disp. 42. n. 23.* Sed rectius alij sentiunt ex quacunque re vitaliter ex ore ad stomachum traiecta siue nutritiua sit, siue non, vt papirus, charta, creta, frustum ligni, nummus aureus ieiunium naturale impediens communionem violari. Quia sic sumens ieiunus non est ab omni re. Quod ab Ecclesia postulari videtur in hoc præcepto, vt fideles intelligant cuilibet rei creatæ hunc cibum esse præferendum. Neque eo casu sumptio cælestis cibi esset prima comestio, cum alia præcesserit, tametsi rei non nutritiuæ, quod ad comestionem non videtur necessarium, vtpote quæ in traiectione vitali ex ore ad stomachum consistit. Atque ita docent *Henrriq. lib. 8. cap. 49. num. 2. Reginald. 2. t. prax. lib. 29. num. 118. in fine. Naldus in sum. verbo Eucharistia num. 10. Nonius de Eucharist. quæst. 80. art. 8. coroll. 4. Bonac. de sacram. disp. 4. quæst. 6. p. 2. num. 10. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. quæst. 6. num. 18.*

8. Neque inde fit violari naturale ieiunium ex traiectione saliuæ, vel sanguinis ex maxillis, vel ex capite defluentis, quia non est traiectio alicuius rei à comedente extrinseca. Sic *Suar. disp. 68. sect. 4. Bonac. quæst. 6. pun. 2. num. 6. Layman. dicto cap. 6. num. 18. vers. cæterum.* Quinimo deglutientem casu parum aquæ, & vini saliuæ immixtum, cum os abluitur, vel parum liquoris, cum conditus cibus degustatur, censent communiter Doctores à cōmunione non impediri, quia sic traiectum non traiicitur tanquam cibus, & potus, sed tanquam saliua, cui est immixtum. Secus esset dicendum, si ex proposito hæc faceret. Sic *Vasq. disp. 211. cap. 3. num. 29. Egid.* de

de Coninch. quæst. 80. *art.* 8. *num.* 48. *Suar. Bonac. Layman. supra* aduersus *Tabien. verbo communicare. num.* 49. & 50. asserentem non violari naturale ieiunium, tametsi ex proposito supradicta in parua quantitate sumantur. De frustulis cœnæ præcedentis casu inter dentes adhærentibus aliam rationem satis probabilem tradunt *Suar. disp.* 68. *sect.* 4. *Henrriq. lib.* 8. *cap.* 49. *Egid. de Coninch. quæst.* 80 *art.* 8. Ob quam si deglutiantur etiam ex proposito non impediunt communionem, nimirum quia illorum sumptio non est moraliter distincta à cœna præcedenti. Neque inde fit saccarum ori impositum præcedenti nocte, vt paulatim liquefactum raucedinem faucium, vel pectoris liniat non impedire communionem, si aliqua illius pars etiam minima post mediam noctem traiiciatur, impedit namque, quia illius traiectio ad traiectiones præcedentes reduci non potest, cum ex intentione sumentis æquè singulæ traiectiones respiciantur, velitque saccari sumptionem durare, quousque consumptum sit, vt benè notauit *Egid. de Coninch. q.* 80. *art.* 8. *num.* 49.

9. Rursus ieiunium illius tantum diei pro quo communio accipienda est, debet esse. Cum autem dies computetur à media nocte vsque ad mediam noctem, communicaturus debet esse ieiunus ab illa media nocte, vsque dum communionem accipiat. Non tamen est necessarium cibum esse digestum tempore communionis, quia nullo præcepto id cauetur, tametsi decens sit, sicuti aliis relatis probat *Henrriq. lib.* 8. *cap.* 49. *Suar. disp.* 68. *sect.* 4. *Vasq. disp.* 211. *cap.* 3. *num.* 33. *Paul. Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *q.* 6. *vers. sciendum est secundo. Bonac. disp.* 4. *q.* 6. *pun.* 2. *num.* 11. aduersus *Gloss. cap. nihil,* 7. *q.* 1. & *cap. si constiterit de accusationib.* In quibus textibus Glossæ opinio fundari non potest. Nam textus in *cap. nihil* nullam de digestione cibi mentionem fecit. Textus vero in *cap. si constiterit* damnans clericum celebrantem postquam in tabernis tota nocte commoratus esset, non illum damnat, quia celebrauit cibo non digesto, sed quia celebrauit absque pœnitentia, & satisfactione culpæ commissæ cum non leui populi offensione, & scandalo.

10. Post sumptam Eucharistiam nullum est præceptum ieiunandi, sed illico absque peccato potes cibum sumere. Nam *textus in cap. tribus gradibus de consecrat. dist.* 2. qui est Clement. vbi præcipitur sumpta manè Eucharistia seruari ieiunium vsque ad 6. & sumpta hora tertia, vel quarta seruari vsque ad vesperam, consuetudine abrogatus est, vt docuit *Durand. in* 4. *dist.* 8. *quæst.* 4. *num.* 16. *Sotus dist.* 12. *quæst.* 1. *art.* 8. *Vasq. disp.* 211. *cap.* 1. *num.* 10. *Suar. disp.* 68. *sect.* 4. *ad finem. Paul. Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *in fine. Bonac. disp.* 4. *quæst.* 6. *pun.* 2. *in fine quæst.* Verum esto seruare ieiunium præceptum non sit; est tamen maximè decens, quousque credantur species sacramentales consumptas esse, ne cibus ille cælestis his terrenis, & materialibus misceatur. Sicuti etiam decet, ne statim post Eucharistiam sumptam expuas, maximè si sputum ex pectore profluit. Quod si coactus necessitate id feceris, præstat fieri in linteo, vel loco à conculcatione remoto. Hæc enim, & maior reuerentia tanto sacramento debetur, sicuti tradiderunt *Sot. Suar. Vasq. Layman. Henrriq. Bonac. locis citatis.*

11. Ab hac generali doctrina præmittendi ieiunium Eucharistiæ suscipiẽdæ excipiuntur aliqui casus, quos placet breuiter examinare. Primus est de periculo mortis, in quo constitutus si commodè Eucharistiam sumere non potes ieiunus, poteris post cibum, quia diuinum præceptum de sumenda Eucharistia, quod satis probabile est eo tempore vrgere, non est contemnendum ob obseruationem moraliter impossibilem præcepti Ecclesiastici de seruando ieiunio ante communionem. Neque pietatem Ecclesiæ deceret suo præcepto fideles tãto bono priuare in ea necessitate constitutos, sicuti Doctores aduertunt sequentes *D. Thom. q.* 80. *art.* 8. & colligitur ex *cap. de his vero, cap. si quis de corpore* 26. *q.* 6. & *cap. presbiter de consecrat. dist.* 2. & *ex concil. Constantien. sess.* 3. Quando autem censendum sit periculum mortis adesse, vt commodè ieiunus Eucharistiam sumere non possis, vel quia indiges alimento, vel medicinæ sumptione, quam differre commodè non potes in horam post Eucharistiæ sumptionem subsequentem, medicorum iudicio relinquitur. Monent tamen *Suar. disp.* 68 *sect.* 5. *in princ. Egid. de Coninch. q.* 80. *art.* 8. *num.* 51. te non esse obligatum procurare, vt Eucharistia ante ortum solis tibi deferatur, vt ieiunus sumas, quia neque id praxi receptum est, nec tanti sacramenti reuerentiam decet. Quod dictum est de periculo mortis naturalis, dicendum est de violenta. Si enim Eucharistiam sumere non potes ieiunus, quia iudex non permittit executionem sententiæ tibi non ieiuno notificatam in alium diem differre, poteris eo die etiam non ieiunus Eucharistiam sumere, quia necessitas huius viatici ad cælestem vitam eadem, & fortè maior est. Sic *Suar. & Egid. supra. Vasq. disp.* 211. *cap.* 4. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *quæst.* 6. *num.* 20. *Eman. Saa. verbo Eucharistia num.* 2. *Bonac. disp.* 4. *quæst.* 6. *p. vlt. num.* 23.

12. Sed est dubium, an durante eodem periculo mortis possis sæpius non ieiunus communicare? Dixi *durante eodem periculo*, nam si cessauit periculum, ratione cuius communionem suscepisti, & nouum successit, conueniunt Doctores te posse iterum viaticum non ieiunum accipere. Deinde conueniunt si sumpto viatico vno die velis aliis diebus ieiunus communicare, nulla lege te esse impeditum. Controuersia igitur ea est, an durante eadem infirmitate, eodem vel maiori periculo possis iterum viaticum non ieiunus accipere, si commodè ieiunus possis? Negat *Vasq. disp.* 211. *cap.* 4. *à num.* 37. motus ea ratione satis efficaci. Præceptum est ab Ecclesia, ne vllus post cibum, vel potum Eucharistiam accipiat, neue sacerdotes pransi administrent. At ab hoc præcepto excusatur constitutus in mortis periculo, qui non potest commode ieiunus accipere ea solum ratione, ne sine sacramento moriatur, vt dixit *D. Thom. quæst.* 80. *art.* 4. ob quam rationem non solum sacerdoti permittitur administratio, sed etiam obligatio imponitur *in c. presbiter de consecrat. dist.* 2. *quod est concilij VVarmaiens.* Sed sumpto semel sacramento cessat ratio, ob quam non ieiuno Eucharistia conceditur. Non enim decedet sine sacramento viatico. Ergo generale præceptum de ieiunio communioni præmittendo vrget. Atque adeo constitutus in mortis articulo non poterit iterum post cibum, vel potum suscipere communionem, neque sacerdos poterit illi eam administrare.

13. Cæterùm plures recentiores arbitrantur posse sæpius in eadem infirmitate viaticum accipi à non ieiuno. Sic aliis relatis *Siluest. verbo Eucharistia,* 3. §. 6. *Tabiena verbo communicare* §. 48. *Armilla eodem num.* 18. *Fumus verbo communio* §. 18. *Henrriq. lib.* 8. *cap.* 50. *num.* 1. *Suar. disp.* 68. *sect.* 5. *Egid. de Coninch. q.* 80. *art.* 8. *num.* 53. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *q.* 6. *num.* 20. *Bonac. disp* 4. *q.* 6. *pun. vlt. num.* 23. *Fagundez de quinque Eccles. præceptis. de* 3. *Eccles. præcep lib.* 3. *c.* 5. *num.* 20. Mouentur, quia textus concedentes constitutis

stitutis in mortis periculo vt suscipiant Eucharistiam post cibum, vel potum, cum aliter suscipere commodè non possint, non limitant concessionem pro vna tantum vice. Non igitur est à nobis limitanda, præcipuè cum pietatem Ecclesiæ maximè deceat fauere hoc tam salutari beneficio iis, qui in tam graui, & extrema sunt necessitate constituti. Quod si roges quot dies inter communionem & communionem intermitti debent? Respondent *Suar. Egid. Bonac. Fagundez*, aliique communiter sex vel octo dies debere intermitti, quia id ad reuerentiam sacramenti pertinet.

14. Ego vero dicendum existimo vel sentiendum esse cum Vasq. vel affirmandum non solum post sex, vel octo dies te posse iterum viaticum sumere, sed singulis diebus. Nam si constitutis in mortis periculo, vt præcitati Doctores affirmant, nulla est lex posita de præmittendo ieiunio communioni, cum datum omnibus sit singulis diebus Eucharistiam accipere, poterunt illam accipere non ieiuni, si ieiunium seruare non possunt. Necessitatem vero tanti sacramenti singulis diebus habent morituri, vt quid ergo illo priuandi sunt? Poterunt ergo singulis diebus communicare, si aliter non possūt. Et ita sustinēt Tabiena, & Armilla, casu quo moriturus post semel acceptum viaticum peccaret mortaliter, quod absit. *Henrriq. lib. 8. cap. 50.* solum dicit non *decere* ob reuerentiam sacramenti sic sæpius communicare, tacitè indicans solùm esse minus conueniens, sed non illicitum. *Eman. Saa, verbo Eucharistia. num. 5. & 34. edit. Roman.* sine vlla limitatione inquit, posse sæpius in eadem ægritudine infirmum etiam non ieiunum communicare, quoties expetere videtur. Layman. existimat, si aliquis assuetus est frequenter communicare, vel sacrificare, & propter deuotionem, ac desiderium difficilè abstineat, permitti ipsi posse, vt altero statim die iterum sanctam Eucharistiam è manu sacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum instare videatur.

15. Quæ dicta sunt de communione, dici debent de sacrificio, posse inquam sacerdotem constitutum in mortis periculo sacrificare non ieiunum ad se communicandum, si commodè ieiunus facere non possit, sic relato Zambrano docet *Layman. dicto lib. 5. tract. 4. cap. 6. q. 6. n. 20.* Limitat tamen, nisi aliunde Eucharistiam habere possit. Quam limitationem nō credo veram, quia præceptū de ieiunio seruando ante celebrationem, non tam est propter consecrationem, quam propter communionem illi necessariò annexam. Si igitur necessariò communio suscipienda est à non ieiuno, parum refert quod suscipiatur illo sacerdote celebrante, vel è manu alterius communicante.

16. Secundo dubitabis, an ob ministrandum viaticum morituro possis non ieiunus sacrificare, cum aliter ministrare non possis? Admittit *Maior. in 4. dist. 9. q. 3. ad. 5.* quinimo addit ob hanc necessitatem posse sacerdotem sine vestibus, & luminibus, & in fermentato sacramentum conficere. Sed est nimia licentia, & aliena à consuetudine Ecclesiæ. Quapropter cæteri omnes Doctores nullatenus eam facultatem sacerdoti concedunt: præstat enim ritum communem in conficiendo hoc sacramento seruari, quam alicuius priuatæ necessitate succurrere, cui necessitati Ecclesia prouidit præcipiens Eucharistiam in sacrario asseruari, ne ob defectum sacramenti fideles sine viatico decederent. *cap. presbiter de consecrat. dist. 2.* neue sacerdotes pransi, & cœnati ad conficiendum hoc sacramentum minus reuerenter accederent. Quæ prouidentia necessaria non esset, si sacerdos etiam non ieiunus conficere sacramentum posset occurrente, fidelis necessitate. Quod si aliquando hostia consecrata deficiat, quia rarum erit, non obinde ritus celebrandi ante cibum, & potum lege vniuersali stabilitus omitti debet. Atque ita docent *Nauarr. c. 21. num. 51. Henrriq. lib. 8. cap. 50. num. 1. & cap. 46. Suar. disp. 68. sect. 5. §. nihilominus. Egid. de Coninch. q. 80. art. 8. à num. 56. Vasq. disp. 211. cap. 5. num. 61. Layman. lib. 5. sum. tract. 4. c. 6. quæst. 6. num. 21. Tolet. lib. 2. cap. 13. in fine. Bonac. disp. 4. quæst. 6. pun. 2. num. 24.* Hanc doctrinam limitat *Zambran. de Eucharist. cap. 3. dub. 6. num. 2.* quem sequitur Layman. loco allegato, vt procedat casu quo infirmus aliud sacramentum pœnitentiæ, vel extremæ vnctionis recipere possit, nam si incapax sit alterius sacramenti recipiendi, censent secluso scandalo posse sacerdotem non ieiunum sacrificare, vt communionem ei concedat. Sed nullatenus censeo hanc limitationem admittendā esse. Tum quia cæteri Doctores illius non meminere. Tum quia ratio adducta in probationem communis sententiæ æquè in hoc casu procedit.

17. Secundus casus exceptus à generali lege seruandi ieiunium pro communione suscipienda sumitur ex reuerentia sacramenti. Si enim probabilis timor adsit alicuius irreuerentiæ vel quia sacramentum in manus infidelium timetur aduenturum, vel quia ab animali, vel ab igne consumendum, vel ab aliquo alio irreuerenter tractandum, poterit non solum sacerdos, sed eo deficiente laycus non ieiunus sibi propriis manibus ministrare: quia quod in reuerentiam sacramenti statutum est, non debet in illius irreuerentiam cedere. Sic ex omnium sententia docet *Vasq. disp. 211. cap. 5. num. 57. Suar. disp. 68. sect. 5. Egid. de Coninch. q. 80. art. 8. in fine. Fagundez, de Eucharist. lib. 3. cap. 5. in fine. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. in fine.*

18. Tertius casus desumitur ex perfectione sacrificij, quod dupliciter contingere potest, primò si per inaduertentiam loco vini aquam infuderis, illamque sumpseris. Secundò si facta consecratione recordatis ieiunum non esse. Tertiò si sacerdos facta consecratione consumere sacrificium non potest, vel quia decessit, vel quia sensibus destituitur, in iis enim casibus poteris, & debes etiam non ieiunus communicare, ne sacrificium imperfectum relinquatur. Lex enim conficiendi sacrificium perfectum præualet legi de præmittendo ieiunio. Atque ita docent *Vasq. Egid. Suar. Fagund. Layman. locis alleg.*

19. Quartus casus ad supradictum reduci debet, cum post peractum sacrificium, & ablutionem sumptam reperis in patena, vel corporali aliquas reliquias consecratas, potes illas absumere, etiamsi grandiusculæ sint, quia ad idem sacrificium pertinet illarum consumptio. Sic *Siluest. verbo Eucharistia, 3. §. 8. Nauarr. cap. 25. num 89. Soto in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 8. Suar. disp. 68. sect. 6. Henrriq. lib. 8. cap. 50. num. 2. Egid. de Coninch. quæst. 80. art. 8. num. 65. Vasq. disp. 211. cap. 5. à num. 50. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. quæst. 6. circa finem num. 22. Bonac. disp. 4. q. 6. pun. 2. n. 12. & 13.*

20. Duplicem limitationem huic generali doctrinæ adhibent aliqui Doctores. Prima vt incontinenti post ablutionem antequam orationes recitentur, particulæ absumantur, aliàs non videtur illarum sumptio eadem esse moraliter cum sumptione ablutionem præcedēte. Sic *Siluest. loco allegato:* Cæterùm Vasq. Suar. Egid. Laym. hanc limitationem reprobant, censentque dum Sacerdos ab altari non recesserit, tametsi in ministrando Eucharistiam aliis se

se diu detinuerit posse prædictas reliquias absumere, quia dum sacerdos ab altari non recedit, ad ipsum pertinet posse consumere quod ibi consecratum est. Secunda limitatio est, vt particulæ sint ex consecratis eo sacrificio. Aliàs earum sumptio non videtur ad idem sacrificium pertinere, & cum sumptione præcedente ablutionem, vnum efficere. Vnde si commodè asseruari possunt, seruandæ sunt: Sic *docent Egid. dicta quæst.* 80. *art.* 8. *num.* 67. *Vasq. disp.* 211. *cap.* 5. *num.* 57. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *q.* 6. *num.* 22. *Suar. disp.* 68. *sect.* 6. *post med. vers. ad primum. Bonac. disp.* 4. *q.* 6. *p.* 2. *num.* 14. Fateor hanc limitationem consulendam esse, sed an sub graui culpa, mihi difficile est. Nam reliquiarũ consecratio, & consumptio pertinet ad rationem sacrificij accidẽtariam, cum sine formarum consecratione, & consumptione perfectio sacrificij consistar: sola vnica hostia, & calice consecratis, & sumptis. Ergo si ob sacrificij complementum potest sacerdos post sumptam ablutionem reliquias à se consecratas sumere, poterit similiter quæ ab aliis consecratæ fuerint, siquidem earum sumptio æquè pertineat sacrificio. Item ad sacerdotem pertinet consumere posse non solum formulas à se consecratas, sed etiam quæ ab aliis sunt consecratæ. Ergo vtrasque consumere poterit, dum ab altari non recedit, quia dum est in altari non censetur moraliter finita consumptio, nec conuiuium peractum.

Illud vero est omnino certum layco, seu sacerdoti more laycorum communicanti non debere reliquias concedi post ablutionem, quia communione accepta finiuit conuiuium, neque ad illius ministerium pertinet reliquias absumere. Sic censent *Egid. Vasq. Suar. Bonac. loc. alleg.*

21. Quintus casus est, & receptus ab omnibus, cum ieiunium simul cum communione accepta violatur, vt contingit cum in feria 6. hebdomadæ sanctæ sacramentum mixtum vino assumitur, item cum hostia hæret labro calicis, nec facile digitis dimoueri potest, & sumi, expedit vinum infundere, & simul cum illo absumere. Item cum palato hæret poteris semel & iterum ablutionem sumere, quia in iis casibus non censetur violatio ieiunij moraliter communionem præcessisse. *Suar. Vasq. Laym. Bonac. Egid. loc. alleg.*

22. Sextus est, si grauis nota sacerdoti immineat, ni celebret non ieiunus, vt si incæpta missa recordetur ieiunum non esse, velitque à celebratione desistere, populus tamen etiam causa manifestata non acquiescit, quinimo graue aliquod malum suspicatur, & scandalum sumit, poterit sacerdos missam prosequi, & non ieiunus celebrare, quia præcepta Ecclesiæ eo rigore non obligant. Docent supradicti Doctores.

PVNCTVM XIV.

De obligatione sumendi Eucharistiam ex diuino præcepto.

1 *Plures censent nullam esse obligationem ex diuino præcepto sumendi Eucharistiam.*
2 *Verius est oppositum.*
3 *Satisfit cuidam obiectioni.*
4 *In articulo mortis obligat hoc diuinum præceptum.*
5 *Non satisfacit communicans extra periculum.*
6 *Si proximus periculo communicasti satisfacis ex plurium sententia.*
7 *Verius est oppositum.*
8 *Fundamentum contrarium dissoluitur.*
9 *Interdum in vita communicare teneris iuxta Ecclesiæ determinationem.*
10 *Infideles astringi præcepto diuino communicandi aliqui firmant.*
11 *Verius est oppositum.*

1. Obligatio sumendi Eucharistiam nasci potest ex præcepto diuino, vel Ecclesiastico. Ex præcepto diuino nullam esse obligationem firmant *Bonauent. à num.* 4. *dist.* 12. 2. *p. distinct. art.* 1. *Alens. in* 4. *quæst.* 11. *membr.* 2. *art.* 4. §. 1. *Gabriel in canon. missæ. lect.* 87. *lit.* 1. *Siluest. verbo Eucharistia* 3. *in princ. Ferrariens.* 4. *contra gentes c.* 61. Fauet *D. Thom. in* 4. *dist.* 6. *q. vnica. art.* 2. *& dist.* 12. *q.* 3. *art.* 2. *qq.* 1. Mouentur, quia nullus est scripturæ locus, ex quo hæc obligatio colligi possit. Nam locus ille Ioann. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem *D. Thom. q.* 65. *art.* 4. *ad* 2. aliique Patres explicant de spirituali manducatione. Aliàs sub vtraque specie esset obligatio à Christo imposita sumendi Eucharistiam. Ex institutione autem huius sacramenti hæc obligatio non colligitur. Nam esto ad nutriendum, & roborandum fideles aduersus Diaboli insidias institutum sit, aliundè robur illud accipere fidelis potest, & in gratia accepta perseuerare.

2. Nihilominus longè verior sententia est, *quam tradit D. Thom. communiter receptus q.* 80. *art.* 11. obligationem esse sumendi Eucharistiam ex Christi præcepto, primò illis verbis tradito: Nisi manducaueritis carnem, &c. quæ sine dubio intelliguntur de manducatione reali, & non de manducatione spirituali, vt colligitur ex contextu, aliàs audientes non forent scandalizati. Neque nouum aliquid Christus affirmaret, cum dixit. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo, si manducatio, & potus futura essent per fidem, & charitatem. *Quæ latius prosequitur Iansen. Maldonat. Tolet. in hunc locum. Vasq. disp.* 179. *cap.* 4. Quo supposito conclusionem probo. Si enim illa verba Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto obligationem baptismi non solum necessitate præcepti, sed medij declarant, cur illa verba, nisi manducaueritis, obligationem saltem præcepti non declarabunt, cum eodem tenore vtraque verba prolata sint? Secundò illis verbis *Lucæ* 22. Hoc facite in meam commemorationem. Nam vt *concil. Trident. sess.* 13. *c.* 2. explicuit, sanctæ Eucharistiæ sumptione colere nos sui memoriam Christus præcepit. At nec præcipit, nec decebat præcipere, vt quoties manducaremus eius carnem, & biberemus eius sanguinem speciali attentione coleremus eius memoriam, quia sæpè distracti manducamus, sæpè sensibus destituti, sæpè ignorantes ibi passionem, & mortem Christi annunciari. Ergo solum præcepit, vt eius corpus, & sanguinem sumeremus, qua sumptione vtpotè quæ est passionis, & mortis Dominicæ annunciatio eius memoriam colimus. Neque enim præcipere Christus poterat sumptione sui corporis mortem illius colere, quia simul præciperet sui corporis sumptionem.

3. Neque inde fit præcepisse omnibus fidelibus sumptionem sub vtraque specie. Nam verba illa, *nisi manducaueritis* intelligenda sunt, si nec manducaueritis, nec biberitis &c. Sicuti intelliguntur illa verba *Petri Actor.* 3. Argentum & aurum non est mihi, id est neque argentum, neque aurum est mihi, ex qua explicatione solum infertur vnius speciei sumptionem necessariam esse ad vitam. Imo esto daremus de sumptione

sumptione vtriusque speciei ibi latum fuisse à Christo præceptum, non intelligendum est latum fuisse pro omnibus fidelibus, sed solum pro sacerdotibus celebrantibus, ii enim nisi manducauerint, & biberint vita carebunt, pro aliis vero, prout Ecclesia disposuerit. Verba autem illa *Lucæ* 22. Hoc facite in meam commemorationem, quæque referuntur à Paulo 1. *Corinth.* 11. similiter explicanda sunt. Esse inquam Ecclesiæ præceptum impositum Christi corpus, & sanguinem consecrandi mediis sacerdotibus ipsis, quia sacerdotibus consumendi consecratur, qua sumptione memoriam Dominicæ passionis, & mortis recolerent, cæteris verò fidelibus non consecrantibus esse præceptum recolendi Dominicam passionem, & mortem sumptione Christi corporis, vel sanguinis, prout Ecclesia disposuerit. Cum autem Ecclesia ob grauia inconuenientia, quæ ex vsu calicis sequi poterant, illius vsum laycis interdixerit, consequenter illis interdixit vsu calicis Christi passionem recolere, sed solum vsu, & sumptione corporis.

4. Hoc præceptum diuinum de sumenda Eucharistia cum affirmatiuum sit, necessariò obligare debet aliquo tempore. Quod autem sit? Non conueniunt Doctores. Nam *Caiet. in sum. verbo communio sacramentalis. Armilla eodem num.4. Siluest. verbo Eucharistia 3. in princ. Ledesma 1. p. 4. quæst. 21. art. 11. dub. 2.* negant obligare in articulo mortis, quia esto sancta Eucharistia viaticum sit pro itinere ex hac vita ad futuram, non tamen necessarium, sicuti est pœnitentia lapsis in peccatum, ea enim obtinetur gratia, quæ ius ad gloriam concedit. Non igitur Eucharistia necessaria est. Cæterùm longè verius est præcepto diuino omnes fideles astringi ad communionem percipiendam in articulo mortis. Sic *D. Thom. quæst. 80. art. 11.* quem ferè omnes expositores sequuntur, *Valen. t. 4. disp. 6. quæst. 8. pun. 4. Suar. disp. 69. sect. 3. Vasq. disp. 214. cap. 1. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. num. 2. Egid. quæst. 80. art. 11. dub. 3. num. 94. Bonac.* pluribus relatis *disp. 4. quæst. 6. pun. 1. num. 1.* Ratio conclusionis desumitur *ex concilio Niceno can. 13.* relato *cap. de his 26. quæst. 6. & ex concil. Arelatens. 2. can. 12. Arausicano 1. can. 3. Carthagin. 4. can. 77. & 78. Ancirano can. 22.* præcipientibus, ne morituris viaticum (quod necessarium appellanit Nicenum concilium) negaretur. At si necessarium non esset saltem ex præcepto, nec concilium necessarium diceret, nec eo rigore præciperetur sacerdotibus illius ministratio, nec à cura, & diligentia, qua monet *Trident. sess. 13. cap. 6.* cautum esset, vt in Ecclesiis pro infirmis asseruaretur. Adde nullo tempore fidelem magis indigere auxilio huius sacramenti, quam tempore mortis, vtpote in quo diabolus sciens quia modicum tempus habet, grauiores insidias parat, & pro viribus deiicere procurat: decebat ergo eo tempore præcipi huius antidoti sumptionem.

5. Hinc videtur euidenter inferri communicantem extra periculum mortis non solum posse, sed teneri sacram Eucharistiam in periculo mortis constitutum suscipere. Quia communio facta ante periculum mortis non præcipitur, ergo ea satisfieri non potest communioni præceptæ. Impossibile enim est te præcepto satisfacere, nisi opus præceptum exequaris. Atque ita docet optimè *Vasq. disp. 214. cap. 2. à n. 13. Henriq. lib. 8. cap. 4. Suar. disp. 69. sect. 3. Zambran. de Eucharist. cap. 3. dub. 1.* Tametsi *Caiet. Armilla, Siluest. locis allegatis* minus benè asserant communicantem in Paschate nec diuino, nec Ecclesiastico præcepto obligatum esse in articulo mortis communicare. Quam sententiam probabilem reputat *Eman. Saa verbo Eucharistia num. 1. Tolet. lib. 6. sum. cap. 12. in fine.*

6. Sed quid si communio Paschalis, vel alia communio non longè ante periculum mortis, V.g. sex, vel octo diebus facta fuerit, eritne sufficiens, vt præcepto diuino in articulo mortis communicandi censearis satisfacere? Affirmant *Paludan. in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 1. num. 16. & 17. Sotus dist. 12. quæst. 1. art. 11. Suar. disp. 69. sect. 3. Layman. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. q. 1. num. 4. Egid. de Coninch. q. 80. art. 11. dub. 3. num. 98. Bonac. disp. 4. quæst. 7. pun. 1. num. 2. & alij.* Mouentur, quia re ipsa opus præceptum executus es, siquidem proximè ante periculum mortis communicaueris, censeris enim in ipso periculi tempore communicare; quod enim parum distat, nihil distare videtur. Alias coactus esses bis eodem die communicare contra consuetam, & receptam consuetudinem. Nam ponamus te sanum manè communicasse, & vesperè in periculum mortis manifestum incidisse, si præcepto diuino communicandi in articulo mortis satisfactum non est communione extra periculum facta, obligatus esses vespere communicare; atque adeò bis eodem die. Neque Ecclesiastica lex eam communionem prohibere poterit.

7. Cæterùm etsi prædicta sententia præcipuè ob Doctorum authoritatem satis probabilis sit, probabiliorem existimo negantem ea communione proxima periculo mortis præcepto diuino communicandi in mortis articulo satisfactum esse. Sic docuit *Vasq. disp. 214. cap. 2. à n. 14.* Ducor ea ratione, quia communio ante periculum mortis est communio voluntaria non obligatoria, sed communioni obligatoriæ nequit fieri satis per communionem, quæ præcepta non sit. Ergo communioni debitæ in articulo mortis per communionem antecedentem tale periculum nequit satisfieri. Secundò si communioni debitæ in articulo mortis est satis factum ea communione antecedente periculum, constitutus in mortis periculo non poteris non ieiunus communicare in sententia illorum Doctorum, qui negant singulis diebus ægrotum periculosum communicare non ieiunum posse, quia ea communio necessaria non est, sicuti non est necessarium bis in eadem infirmitate communicare.

8. Ratio vero in contrarium non vrget. Nam esto illa communio extra periculum mortis facta, distet parum quoad physicam substantiam à communione, quæ fieret in periculo, quoad obligationem tamen multum distat, cum ea sub obligatione non ceciderit, sicuti communio facta proximè ante pascha parum à tempore paschali distet, distat tamen multum à communione, quæ eo tempore præcipitur, siquidem priori communione, vtpote non præcepta non fit satis communioni paschali debitæ. Sequelam autem, quæ ex hac doctrina videtur inferri plures Doctores ex Salmanticensi, & Vallisoletana Vniuersitate consulti non renuunt concedere. Neque enim reputant inconueniens ob hanc causam bis eodem die communicare, sicuti bis eodem die communicare quis potest, ne sacramento aliqua grauis irreuerentia fiat. Sed concedamus gratis incidentem eo die, quo communicauit in periculum mortis non posse eo die communicare, vti docent expressè *Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. n. 5. Egid. de Coninch. q. 80. art. 11. dub. 3. n. 100.* non inde infertur præcepto diuino communicandi in eo periculo non astringi, astringitur namque per se, tametsi per accidens ex præcepto Ecclesiæ excusetur. Sicuti si constituto in mortis periculo graue crimen committenti

committenti in deteſtationem illius criminis lege Eccleſiaſtica denegaretur viaticum, excuſatus ipſe eſſet à præcepto diuino ſumendi viaticum, tametſi per ſe eo præcepto teneretur. Sic conſtitutus in mortis periculo teneretur per ſe communicare, quamuis eo die extra periculum communicauerit. Excuſatur tamen ab hac obligatione ob prohibitionem Eccleſiæ, quæ meritò id prohibere poteſt ob reuerentiam tanto ſacramento debitam. Neque hæc prohibitio eſt abrogatio diuini præcepti, ſed illius vſus debita limitatio.

9. Rurſus extra mortis articulum interdum in vita aſſerunt communiter Doctores præceptum diuinum communicandi obligare. Nam cum proprius effectus illius ſit animam ſuſcipientis nutrire, & roborare aduerſus inſidias diaboli, vt in accepta gratia perſeueret immemor, & ſatis contemptor propriæ ſalutis eſſet, qui in ſuſcipiendo hoc ſalutifero remedio negligens exiſteret. Ob hanc cauſam per tres vel quatuor annos communionem omittentem præcepti diuini reum aſſerunt *Suar. diſp. 69. ſect. 3. Bonac. diſp. 4. q. 7. pun. 1. à n. 8.* etiam ſecluſa aliqua Eccleſiæ determinatione. Mihi tamen verius apparet quod tradidit *Vaſq. diſp. 214. cap. 3. à n. 20.* cui ex parte conſentit *Egid. de Coninch. q. 80. art. 11. dub. 3. in fine*, ſecluſa determinatione Eccleſiæ nullius peccati reum eſſe, qui toto vitæ tempore vſque ad mortis periculum omitteret communionem. Nam præcepta affirmatiua determinatum tempus, & cognitum habere debent, in quo executioni mandentur. At ſecluſa determinatione Eccleſiæ nemini conſtat, nec conſtare poteſt, quod tempus Chriſtus huius præcepti executioni ſignauerit præter mortis articulum. Ergo extra illud nemo præcepto diuino obligari poteſt. Et confirmo. Ponamus Chriſtum Dominum inſtituiſſe hoc ſacramentum, præcepiſſeque in vita ſumendum, quoties Eccleſia ſua lege determinauerit. Sanè ex hac conſtitutione, & decreto, quod rationi maximè conſentaneum eſt, infertur manifeſtè neminem obligatum eſſe ex diuino præcepto Euchariſtiam ſumere, antequam Eccleſia tempus ſumptionis determinauerit, quia obligatio diuini præcepti ab ea determinatione pendet, & ſub ea determinatione profertur.

10. Sed an hoc præceptum diuinum de ſumenda Euchariſtia tempore vitæ, & mortis obliget non ſolum fideles ratione vtentes, ſed etiam infideles? variant Doctores. Affirmant obligari *Suar. diſp. 69. ſect. 2. dub. 1. Vaſq. diſp. 214. cap. 4. in princ. Egid. de Coninch. q. 80. art. 11. dub. 2. n. 93.* Mouentur, quia Chriſtus Dominus tam baptizatos, quam non baptizatos ſuo præcepto obligare potuit. Quod autem de facto obligauerit inde colligitur, quia verba illa *Ioann. 6.* Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, quibus hoc præceptum latum eſt, Caphatnaitis ſunt dicta, inter quos plurimi erant non baptizati. Neque huic obligationi obſtat, quod infideles non poſſint hoc ſacramentum recipere, niſi baptiſmo ſuſcepto, quia poteſt obligatio ſuſcipiendi Euchariſtiam obligationem ſuſcipiendi baptiſmum præſupponere, & vtraque infideles afficere ſicuti obligatio pœnitentiæ, & Euchariſtiæ exiſtentes in peccato mortali afficit, tametſi Euchariſtiæ receptio receptionem pœnitentiæ præſupponat.

11. Cæterùm verius cenſeo infideles Euchariſtiæ præcepto non aſtringi, atque adeò omittentes in articulo mortis baptiſmum, & communionem ſolius omiſſionis baptiſmi reos eſſe. Sic docuit *Sotus in 4. diſt. 18. q. 1. art. 3. concl. 1. Thom. Sanch. lib. 1. in decal. cap. 12. n. 15.* Ratio eſt, quia Chriſtus Dominus noluit infideles durante infidelitate capaces fieri Euchariſtiæ. Non enim pro ipſis, ſed pro fidelibus baptizatis hoc ſacramentum ſicut & reliqua inſtituit. Ergo ſuo præcepto noluit eos obligare, vtpote qui ſint incapaces Euchariſtiam ſacramentaliter ſuſcipiendi: in quo eſt magnum diſcrimen à peccatoribus baptizatis. Hi enim capaces ſunt Euchariſtiæ ſuſcipiendæ etiam non præmiſſa pœnitentia, ideoque aſtringi poſſunt præcepto illam ſumendi, eique ſatisfacere poſſunt pœnitentia omiſſa. At non baptizati neque capaces ſunt Euchariſtiæ ſacramentaliter ſuſcipiendæ, neque illius ſuſceptione quæ ſacramentalis non eſt, præcepto Euchariſtiæ ſacramentaliter ſuſcipiendæ ſatisfacere poſsũt. Hanc rationem confirmat optimè Sanch. exemplo illius, qui voto aſtringitur religionis aſſumendæ, qui eſto obligationem habeat aſſumendi religionis ſtatum, & eo aſſumpto teneatur caſtitatem, paupertatem, & obedientiam ſeruare: at dum illus ſtatus aſſumptionem omittit paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ obligatione non tenetur, quia hæ obligationes ſupponunt ſtatum aſſumptum. Sic eſt in præſenti. Quilibet infidelis obligatus eſt baptiſmum ſuſcipere, quo ſuſcepto obligatur ad Euchariſtiæ ſuſceptionem. At ante baptiſmi ſuſceptionem nullatenus ad ſuſcipiendam Euchariſtiam obligatur, quia hæc obligatio ſolum baptiſmi ſuſceptores ſpectat.

PVNCTVM XV.

De obligatione ſuſcipiendi Euchariſtiam ex præcepto Eccleſiaſtico.

1 *Pro diuerſitate temporum diuerſimodè latum fuit præceptum de Euchariſtiæ ſumptione. Et quid in præſenti.*
2 *Quid nomine Paſchatis intelligatur.*
3 *Non communicans tempore paſchatis an poſtea communicare teneatur? Tenetur ſi omittat ex conſilio confeſſarij.*
4 *Si ex ligitimo impedimento, affirmant aliqui.*
5 *Negant plures ſiue ex malitia, ſiue ex impedimento omittat.*
6 *Quæ inferantur ex hac ſententia.*
7 *Affirmandum eſt teneri communicare, ſiue ex malitia, ſiue ex impedimento omiſerit.*
8 *An præuidens te impediendum eſſe à communione tempore paſchatis tenearis præuenire? Sub diſtinctione reſpondetur.*
9 *Quæ perſonæ teneantur hoc præcepto.*
10 *Nulla alia communione fit ſatis huic præcepto, niſi ſit de manu propri ſacerdotis.*
11 *Communione ſacrilega plures negant te huic præcepto poſſe ſatisfacere.*
12. *Verius eſt oppoſitum.*
13 *Soluitur fundamentum contrariæ ſententiæ.*
14 *Qua pœna afficiantur huius præcepti tranſgreſſores.*
15. *Iure communi nullus crebrius quam ſemel in anno obligatus eſt communicare.*

PRæcedenti puncto diximus obligationem in vita ſumendi Euchariſtiam ex diuino præcepto diſpoſitioni Eccleſiæ relictam eſſe. Qua diſpoſitione, ſeu determinatione facta non ſolum præcepto Eccleſiaſtico, ſed diuino teneris Euchariſtiam ſumere. Variè Eccleſia in hac diſpoſitione proceſſit. Nam tempore naſcentis Eccleſiæ, quia charitas, & deuotio fidelium feruentior erat, & grauior illorum neceſſitas ob tyrãnorum perſecutionem, & aliorum infidelium

fidelium incursus singulis diebus dispositum erat hoc sacramentum suscipi. Constat ex *Anacleto Papa, epist.1.cap. 2.* & refertur *in cap. episcopus de consecrat. dist.* 1. vbi singulis diebus non communicans priuandus venit Ecclesiæ ingressu, quia sic Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia, de qua consuetudine vide *Can.* 10. *Apostolorum. Dionysium de Ecclesiast. Hierarch.cap.* 3. *Clement. Roman.lib.* 2. *Apostolic.constitut.cap.* 57. *sub finem.* Postea vero frigescente charitate, & fidelium multitudine crescente *Fabian. Papa* relatus in Gratiano *in c. etiamsi non frequentius de consecrat.dist.*2.& *concil. Agathense relatum in cap. sæculares eadem dist.* ter in anno decretum est suscipi debere Eucharistiam, nempè in Natali Domini, in Paschate, & Pentecoste. Tandem *Innocent III. in c. omnis vtriusque sexus de pœnitent. & remissionib.* ob varias causas ibidem enumeratas decreuit semel in anno, scilicet tempore Paschatis Eucharistiam sumendam esse; quod præceptum aliis abrogatis vsque ad hæc tempora viget. Pro illius igitur explicatione inquires quod tempus nomine paschatis intelligatur, quas personas afficiat hoc præceptum, qua communione illi possit fieri satis, quæ pœna trangressoribus sit imposita?

2. Nomine Paschatis non solum diem resurrectionis, sed octo antecedentes, & octo subsequentes nempè à dominica palmarum vsque ad dominicam in Albis inclusiuè comprehendi praxis, & communis vsus Ecclesiæ probat, ex declaratione Eugenij IV. teste *Nauarr.c.*21.*n.*45. Ex consuetudine, vel ex priuilegio hoc tempus extéditur aliquibus locis pro tota quadragesima, vt Conimbricæ, & Mediolani testatur *Egid. de Coninch.q.*80.*art.*11.*dub.*4.& *Fagund. de tertio Ecclesiæ præcepto lib.*1.*c.* 5. id ipsum de tota Lusitania affirmat. De Hispan. refert *Azor.t.*1.*lib.* 7. *c.*41.*q.* 4. *ex declaratione Clement.* II. teste Laurentio Episcopo Prænestino, & Cardinali sanctorum IV. Coronator. in quolibet die quadragesimæ huic præcepto fieri posse satis. Cui sententiæ subscribit *Fagundez dicto loco. Eman. Saa verbo Eucharistia num.*8. Sed de consuetudine, & declaratione Clementis (vt dicit *Suar.disp.*70 *sect.* 2.*concl.*2.) mihi non constat. Quinimo legi constitutionibus synodalibus plurium locorum fideles astringi intra illos quindecim dies paschatis communicare, extensione in aliquibus facta vsque ad dominicam 2. pastoris boni, vt in diæcesi Compostellana, vbi transacta hac dominica fertur ipso iure excommunicatio aduersus omnes illos, qui in illis octo diebus sequentibus non communicauerint: à qua excommunicatione etiam denunciata poterunt parochi absoluere vsque ad dominicam infra octauam Ascensionis imposita pœnitentia salutari. Vltra illud tempus est excommunicatio reseruata. Sicuti dicitur *in constitutionibus Compostellanis.§.de la pœnitençia. num.* 2 *fol.*17. Quapropter constitutione, cuiuscunque diæcesis spectandæ sunt.

3. Sed difficultas est, an si supradicto tempore paschatis vel ex malitia, vel ex aliquo impedimento non communicasti, tenearis communicare, cum primum possis? Et quidem si eo tempore communionem omisisti ex consilio confessarij, non est dubium te obligatum esse eo tempore communicare, quod fuerit à confessario signatum. Quia *in dicto cap. omnis vtriusque sexus de pœnitent. & remissionib.* conceditur, confessario facultas temporis paschalis prorogandi. Quare difficultas solum est, quando non ex consilio confessarij, sed ex tua malitia, vel impotentia communionem eo tempore omisisti, vel omisisti communionem intra tempus à confessario designatum, an eo casu debeas, cum primum possis communicare, vel possis in sequens pascha communionem differre?

4. Triplex est sententia de hac re. Prima asserit omittentem eo tempore communionem ex impedimento legitimo, obligatum esse cessante impedimento communicare. Quia hic videtur ex tacito Ecclesiæ consensu cómunionem differre ad tempus sublati impedimenti, ac proinde sicut qui differt communionem ex consilio confessarij obligatus est, tempore à confessario præscripto communicare; sic qui differt cómunionem ex impedimento legitimo, obligatus erit communicare cessante impedimento. Hanc sententiam à fortiori defendunt omnes illi qui dicunt omittentem ex malitia communionem tempore paschatis, obligatum esse cum primum possit communicare.

5. Secunda sententia negat te hanc obligationem habere, siue ex legitimo impedimento siue ex malitia communionem omiseris. Sic docent *Siluest. verbo Eucharistia* 3. *quæst.* 15. *conclus.* 3. *Tabiena verbo communicare num.* 10. *Armilla verbo communio num.*6. *Medin. tract. de pœnitent. quæst. de confess. semel in anno. fol.*63. *edit. Salmanticens. Alter Medina instructor.confessor. lib.*1. *cap.*14. *num.*42. *Sotus in* 4.*dist.*18 *quæst.*1. *art.*4. *Victor.in sum.num.*137. *aliàs* 148. *Ledesm. in* 4.*p.* 2.*q.*2.*art.*5. *dub.* 2. *Valen.t.* 4.*disp.*6.*q.*8.*pun.*4. *Tolet.lib.*6.*cap.*18. *Eman. Saa verbo Eucharistia num.*7. *Henriq. lib.*8. *cap.*5. *num.*1. & *aly.* Mouentur, quia reliqua præcepta affirmatiua, V.g. audiendi missam, ieiunandi, transacto tempore executioni designato non obligant, quia eorum obligatio tali tempori annexa est. Colligitur autem obligationem tali tempori annexam esse tum ex illius determinatione. Tum præcipuè quia illo tempore specialis honor Dei, & Sanctorum procuratur. At hæ rationes probant præceptum communicandi in paschate paschali tempori annecti debere. Tum quia tempus determinatur executioni præcepti. Tum quia illo tempore specialiter intendit Ecclesia hac sacra communione recolere memoriam Dominicæ cœnæ, quam Christus cum discipulis habuit pridie quam pateretur, itemque memoriam suæ passionis & mortis, quæ eo tempore ab Ecclesia celebrantur. Ergo transacto tempore paschali præceptum de communione non obligat.

6. Ex hac sententia, quæ certè est probabilis infertur primo etiam posita excommunicatione ipso facto transgressoribus prædicti Ecclesiastici præcepti, vt ferè in omnibus diæcesibus est imposita, adhuc non teneri transgressores ad communicandum eo tempore transacto. Quia excommunicatio non extendit obligationem præcepti, sed præcepti transgressionis est pœna. Sic *Bonac. disp.*4.*q.*7.*pun.*2. *num.* 13. *vers. hoc idem,* contra *Henriq. lib.*4.*cap.* 5. Secundò infertur sacerdotem habentem iurisdictionem ad absoluendum ab excommunicatione posse absoluere excommunicatum, si veniam petat, & paratus sit præceptis Ecclesiasticis obedire, tametsi ex aliqua rationabili causa nolit communicare vsque ad sequens pascha. Quia hæc nolitio non potest esse impedimento esse, quominus absoluatur, siquidem licita est. Sicuti si ob violationem ieiunij, vel præcepti audiendi Missam in excommunicationem incideres, ab ea absolui posses, quin ieiunare, vel audire missam velis illis diebus, quibus aliàs obligatus non es. Tertiò infertur posse hunc excommunicatum iam absolutum ab excommunicatione, communicare in qualibet parte, & à quolibet sacerdote habente iurisdictionem administrandi sacramentum

mentum Eucharistiæ. Quia non communicat ex obligatione illius præcepti lati *in c. omnis vtriusque sexus*, cum iam non obliget, sed ex voluntate, qua liberè vult communicate.

7. Hæ illationes videntur necessariò inferri ex dicta sententia. At quia nimiam licentiam præbent, & sententia in qua fundantur non satis firma ratione fulcitur; ea de causa censeo omnino dicendum, & in praxi semper consulendum omittentem communionem tempore paschatis ex legitimo impedimento, aut ex malitia teneri cum primum possit communicare. Neque enim hominibus sic in malum procliuibus permittendum est ab hoc sacramento omnium malorum antidoto separari, potius namque expedit ad illius frequentiam induci, vt eorum infirmitates ea salutari medicina curentur. Sic post alios antiquiores docent *Nauarr. cap.21.n.45. Azor. lib.7.cap.41.q.5. Suar. disp.70.sect.2. Egid. de Coninch. quæst.80.art.11.dub.4.* æquè hanc sententiam ac præcedentem probabilem reputat *Paul. Layman. lib. 5. sum.tract.4.cap.5.num.8. Bonac. disp.4. de sacram. q.7. p.2. num.13. vers. dixi. Ioseph. Fagund. de tertio Ecclesiæ præcepto. lib.1. cap.6. num.2.* Fundamentum est, quia in hoc præcepto communicandi etsi affirmatiuum sit duo continentur, vnum principale, & aliud accessorium. Communio est, quæ principaliter præcipitur, fieri vero tempore Paschatis accessoriè. Quod satis indicant verba, quibus hoc præceptum latum est. Inquit enim textus. Semel in anno confiteatur, suscipiatque reuerenter sacramentum Eucharistiæ *adminus* in pascha: illud enim aduerbium *adminus* satis denotat præcipuum finem Ecclesiæ esse communionem fieri. Quod vero tempore Paschali fiat, accessoriè præcipi. At cum in vno præcepto duo continentur, vnum principale, aliud accessorium, principale non cessat accessorio neglecto, vt expresè probat textus *in cap. cum de dolo, & contumacia*, vbi designatus ad comparendum signato termino, si in illo non comparet, tenetur cum primum possit comparere. *& leg. Celsus. §. sed ipse ff. de receptis arbitris*, obligatus certo die pecuniam soluere, si tunc omittit, obligatus manet, cum primum possit, quia terminus hic non ad finiendam obligationem, sed ne vltra differretur signatus est. Sic dicendum est in hoc præcepto communionis signatum quidem esse tempus Paschale, ne vltra illud communio differatur, non tamen vt in eo communionis obligatio finiatur, si suscepta communio non sit.

Ex hac doctrina fundamentum oppositæ sententiæ, & illius illationes vt minus veræ corruunt. Quocirca si omittenti communionem tempore Paschalis excommunicatio imposita est; ipso facto nequit ab ea absolui, quin proponat firmiter communionem suscepturum, idque satis confirmat praxis, vsusque communis.

8. Sed hinc oritur difficultas, an præuidens te impediendum esse à communione tempore paschali tenearis communionem præuenire? videris teneri, ne contingat vltra annum communionem differri. Econtrà est, quia per illā anticipatam communionem non videris satisfacere posse præcepto communicandi in paschate. Aliàs si impedimentum non eueniret, vt consideratum est, non esses obligatus tempore Paschali communicare, cum iam præcepto communicandi in paschate satisfeceris. In hac difficultate placet mihi resolutio *Pauli Layman. lib.5. sum. tract.4. cap.5. num.9.* te obligatum non esse ante Paschale tempus communicare, nisi timeas cōmunionem vltra annum ab vltima communione facta esse differendam. Priorem partem docuit etiam *Suar. disp.70. sect.2. dub.3. Egid. de Coninch. q. 80. art. 11. dub.4. num.108. Eman. Saa verbo Eucharistia circa finem, edit. Rom.* & pluribus relatis *Bonac. disp.4. quæst. 7. pun.2. num.15.* Ratio huius partis est euidens, quia eatenus obligati poteras anticipare communionem, quatenus obligaris, ne vltra annum communionem differas. At esto omiseris eo tempore communionem, non differtur communio vltra annum (vt supponimus) Ergo non teneris communionem anticipare. Secundam conclusionis partem defendit *Fagundez de tertio Ecclesiæ præcepto lib. 1. cap. 6. num. 3.* Quia in eo præcepto de communione facienda duo (vt dictum est) virtute continentur. Primum, & præcipuum, vt singulis annis communio fiat. Secundum vt fiat saltem in Paschate. At præueniendo communionem adimples illud præcipuum præceptum singulis annis communicandi. Teneris ergo præuenire. Neque inde fit te non esse obligatum tempore Paschali communicare, si fortè impedimentum quod timebas non euenit. Obligaris namque non ex vi præcepti singulis annis communicandi, sed ex vi præcepti communicandi saltem Paschali tempore. Illud verò est omnino certum, si post dominicam resurrectionis credis te impediendum esse à communione, obligari hebdomada sancta communicare, quia eo tempore opus præceptum plenè exequeris, sicuti si hora decima cognoscis impediendus esse ab auditione missæ, teneris ante eam horam missam audire, quia præcepto audiendi missam eo tempore teneris. Sic *Saa verbo Eucharistia ad finem. Bonac. disp.4 q.7. pun.2. n. 15. Suar. disp.70. sect. 2. in fine.*

9. Personæ quæ hoc Ecclesiastico præcepto communicandi in paschate, & in articulo mortis tenentur, sunt omnes fideles, cum ad annos discretionis peruenerint, vt expresè dicitur *in dicto c. omnis vtriusque sexus.* Quando autem censearis sufficienter discretionem habere vt hoc præcepto tenearis, diximus supra *pun.9. circa finem.*

10. Sed qua communione satisfacere possis huic præcepto? Breuiter respondeo nulla alia communione nisi accepta de manu proprij sacerdotis, quia sic cauetur in *dicto cap. omnis.* Nomine proprij sacerdotis venit intelligendus non solum parochus, sed qui illius vices gerit, & ex eius licentia tibi communionem ministrat, quia quoad illum actum proprius sacerdos est. Vnde si à religioso potestatem à Pontifice habente Eucharistiam etiam in Paschate ministrandi communionem susciperes, non est dubium te satisfacturum præcepto Paschalis communionis. An autem omnibus religiosis hæc facultas concessa sit inferius examinabimus, cum de ministro huius sacramenti instituetur sermo.

Aduerte primo religiosorum familiares, si extra domum Religiosorum domicilium habeant, non posse à Religiosis, qui potestate carent communionem Paschalem ministrandi, suscipere eam communionem, quia non subduntur Prælato Religionis vt proprio parocho. Secus si intra domum Religionis habitarent. *Eman. Saa, verbo Eucharistia num. 9. ex congregat. concilij. Bonac. disp.4. quæst.7. pun. 2. numero 11.*

Secundo aduerte peregrinos forenses, & quoslibet alios à domicilio proprio absentes itavt commodè ad proprios parochos accedere non possint, ex tacita eorum licentia iuxta declarationem Eugenij IV. posse à religiosis, aliisve sacerdotibus facultatem administrandi Eucharistiam habentibus, communionem paschalem suscipere, & præcepto satisfacere,

re, vti docuit *Caietan. verbo absolutio. Nauarr. cap. placuit de pœnitent. & remissionib. dist. 6. num. 27. Sotus in 4. dist. 18. q. 4. art. 2. Azor. t. 1. lib. 7. cap. 41. q. 8. & 9.* & præ omnibus *Sanch. lib. 3. de matr. disp. 23. à n. 17.* vbi optimè probat non esse obligatos ad Ecclesiā matricem illius oppidi accedere, vel ad eam parochiam, in qua transeunter commorantur, quia non sunt propriæ parochiæ ex obligatione, esto possent esse ex voluntate. Tertio aduerte sacerdotem vbique celebrantem communioni paschali satisfacere, quia solus laycali more communicans obligatur de manu proprij sacerdotis Eucharistiā recipere: sicuti notauit *Henrriq. lib. 8. de Euchar. cap. 55. Eman. Saa, verbo Eucharistia n. 11.*

11. Superest quæstio, an communione peccaminosa, & sacrilega præcepto communicandi satisfacias? Videris satisfacere non posse, quia tibi non præcipitur communio, qua à Christo te separes, & condemnationem incurras, sed qua Christo maneas, eique vniaris, & virtutem accipias ad tentationes inimicorum superandas. Ergo communione sacrilega satisfacere præcepto non potes, quia non exequeris communionem præceptam. Et confirmo. Ecclesia tibi præcepit reuerenter suscipere Eucharistiam, vt constar ex illis verbis textus *in dicto cap. omnes vtriusque sexus*: Suscipiens reuerenter ad minus in pascha Eucharistiæ sacramentum. At si indignè communices non reuerenter, sed irreuerenter Eucharistiam accipis. Ergo præcepto non satisfacis. Deinde præcepto recitandi horas canonicas non satisfacis, si absque vlla attentione recites, quia non recitas deuotè, & attente, sicuti cauetur *in cap. dolentes. De celebrat. missarum.* At in *dicto cap. omnis* cauetur communionem reuerenter fieri debere. Ergo seclusa reuerentia satisfacere præcepto non potes. Et ita sustinet *Durand. Capraolus, Adrian.* & alij quos refert, & sequitur *Didac. Nuñez q. 80. art. 11. difficult. 3. dub. 4. Bartholom. ab Angelo dial. 46. §. 176.*

12. Nihilominus longè verior est opposita sententia, affirmans sic indignè communicantem satisfacere præcepto paschalis communionis. Sic docuerunt *Azor. t. 1. lib. 7. cap. 41. q. 12. Sotus lib. 2. de iust. q. 3. art. 10. Suar. disp. 70. sect. 3. Egid. de Coninch. q. 80. art. 11. dub. 4. n. 107. F*[illegible] *verbo Eucharistia n. 25. Bonac. disp. 4. q. 7.* [illegible] *Fagundez* [illegible] *tertio Ecclesiæ præcepto lib. 1. cap. 7.* [illegible] alij apud ipsos. Ratio est, quia Ecclesia eam c[illegible]onem præcipit, qua in se spectata te Christo v[illegible]ire possis, & ab eo robur ad tentationes superandas accipere, non vero qua de facto hos effectus obtineas, aliàs in peccato mortali existens, illiusque immemor recipiens Eucharistiam absque vllo dolore obligatus esses iterum communicare, si indignitatem cognosceres. Confirmarique potest ex præcepto audiendi Missam, cui satisfacis tametsi ex fine prauo, & mortaliter peccaminoso audias, quia non præcipitur auditio, quæ de facto, & secundum omnes circunstantias grata sit Deo, & in illius cultum cedat, sed quæ ex se Deo placeat, illumque colat, & veneretur.

13. Hinc solutum est fundamentum oppositæ sententiæ. Ea communio præcipitur, quæ ex se potest te Christo vnire, tametsi de facto ob tuam indispositionem non vniat. Et licet Christus, & Ecclesia huius sacramenti susceptione hanc vnionem de facto intenderint, id præceptum non est, sed est finis ipsius præcepti. Ad confirmationem primam respondeo particulam illam *reuerenter*, si sub præceptum cadit de reuerentia exteriori, & interiori, qua hoc diuinum sacramentum recognoscitur, esse intelligendam, non de reuerentia proueniente à gratia sanctificante. Secundo respondeo negando illam particulam *reuerenter* sub præceptum Ecclesiasticum cadere, sed exprimere modum, quo ex præcepto diuino hoc Ecclesiasticum præceptū seruandum est. Etenim præcepto diuino astringimur non solum ad communicandum, sed ad dignè, & sanctè communicandum. Ad confirmationem secundam respondeo esse longè diuersam rationem de oratione, & communione. Oratio namque esse non potest absque attentione, quare præcipiendo orationem præcipitur attentio, tametsi non exprimatur. At communio esse potest absque reuerentia à gratia proueniente.

14. Transgressores huius præcepti ab ingressu Ecclesiæ arceri debent, & Ecclesiastica sepultura priuari, quia sic cauetur in *dicto cap. omnis vtriusque sexus.* Necessaria tamen est sententia iudicis, vt hanc pœnam incurrant. Quapropter ferè in omnibus diœcesibus excommunicatio ipso facto lata est.

15. Ad extremum inquires, an sint aliqui fideles crebrius quam semel in anno obligati ad communicandum? Respondeo iure communi nullum esse obligatum sub graui culpa. Nam esto *in Clement. ne in agro. § sanè de Statu monachor.* statutum sit monachos singulis mensibus confiteri debere, & in prima dominica mensis Eucharistiam recipere, & *in Trident. sess. 25. cap. 10. de Regularib.* monialibus confessio, & communio menstrua præscribatur, nullum est verbum, ex quo obligatio grauis inducatur, sicuti docent *Valer. Reginald. praxi fori pœnitent. lib. 29. num. 73. in fine. Man. Rodrig. t. 1. regular. quæst. q. 62. art. 1. Fagundez de tertio Ecclesiæ præcepto. lib. 1. cap. 6. num. 8.* aduersus *Nauarr. sum. cap. 21. num. vlt. Tabienam, verbo Communio num. 14. & Armillam, n. 16.* Dixi *iure communi.* Nam constitutiones speciales cuiuscunque religionis spectandæ sunt, an ex illis obligatio communicandi oriatur.

PVNCTVM XVI.

De vsu, & frequentia qua sacra Eucharistia suscipienda est.

1. *Semel tantum in die communicandum est.*
2. *Singulis diebus potest accipi communio, sed non omnibus expedit, spectata eorum conditione.*
3. *Qualibet hora diei recipi Eucharistia potest.*

1. PRæceptum Ecclesiasticum esse, ne plusquam semel eodem die Eucharistia recipiatur constat ex *cap. consuluisti, de celebrat. missar. & cap. sufficit, de consecrat. disp. 1.* qui textus esto de solo sacerdote celebrante loquantur, omnes Doctores extendunt ad laycalem communionem, & meritò quia in celebrante obvtilitatem totius Ecclesiæ permitti poterat bis, & ter eodem die celebrare, sicuti permittitur in die Natalis Domini, quod tamen laycè communicanti non expediebat. Finis huius prohibitionis præcipuus fuit reuerentia tanto sacramento debita. Deinde vt aptius passio, & mors Dominica repræsentaretur. Cum enim Christus Dominus semel tantum passus, & mortuus sit, congruit, vt dixit *Alexand. in dicto cap. sufficit*, vt semel tantum in die in hoc sacramento, quo eius passio, & mors recolitur, susciperetur. Ab hac regula vt dixi excipiendus est casus, quo sacramentum recipi indigeret ob aliquam irreuerentiam ei imminentem vitandam. *Vasq. disp. 214. cap. 3. in fine.*

2. Singulis autem diebus etiam feria 6. parasceues recipi Eucharistia potest, quia neque illa die sacra

sacra Eucharistia suscipi prohibetur diuino, vel Ecclesiastico præcepto, sed potius permittitur, vti colligitur *ex Ordine Romano, in officio Parasceu. Ex sermone B. Dorothei de mendacio, post princip. Ex Amalario, lib. 1. de Ecclesiastic. offic. cap. 12. & 15.* & tradit *Vasq. disp. 231. cap. 2. num. 21.* Quinimo plures Ecclesiæ Patres nos incitant, & persuadent, vt quotidiè sacram accipiamus Eucharistiam, præcipuè *Ambros. lib. 5. de sacram. cap. 4. Cyprian. serm. 6. de orat. domin. Hieronym. epist. 28. ad Lucinium. August. epist. 122. ad Probum. Chrysost. Theophil.* & alij plures quos refert *Alphons. Salmeron. t. 5. tract. 50.* & præcipuet *9. tract. 41. in Ioann.* Ad idemque sunt plures textus ex iure canonico, præcipuè *cap. quotidie de consecrat. dist. 1. & cap. si quotiescunque. cap. si non sunt tanta peccata de consecrat. dist. 2.* & specialiter *Trident. sess. 22. cap. 6. & cathecismus Pij* V. *2. p. de Euchar. num. 46.* Verum hoc intelligendum est, si magno deuotionis, & Charitatis feruore ad tantum suscipiendum sacramentum disponamur. Neque enim expedit reuerentiæ tanto sacramento debitæ, vt quotidiè communicetur tepido, & remisso in Charitate, curisque sæcularibus implicato. Quapropter spectata hominum conditione paucissimi sunt, quibus expediat singulis diebus communicare, rari & pauci quibus plusquam octauo quoque die. Qui autem hi sint non cuiusque arbitrio, sed prudentis confessarij iudicio relinquendum est: vti ex *D. Thom. q. 80. art. 10. & in 4. dist. 12. q. 13. art. 1. q q. 2. Bonauent. eadem d. p. 2. q. 2. Alexand. Alens. 4. p. art. 4. §. 1. q. 2. Richard. in 4. dist. 12. art. 6. q. 1. Albert. lib. de Missa in fine. 5. Antonin. 3. p. tit. 14. cap. 12. §. 5.* colligunt *Siluest. verbo Eucharistia. 3. q. 15. Suar. disp. 69. sect. 4. Vasq. disp. 214. cap. 3. circa finem. Egid. de Coninch. q. 80. art. 10. à num. 79. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. num. 7. Bonac. disp. 4. q. 7. p. 2. num. 16. Fagund. de tertio Ecclesiæ precepto. lib. 3. cap. 7.* & alij Neotherici.

3. Item recipere potes Eucharistiam qualibet hora diei modò ieiunus sis, quia nulla est à iure pro susceptione Eucharistiæ hora determinata. *Siluest. verbo Eucharistia 3. §. 16. num. 5. Angel. eodem §. 36. Henriq. lib. 8. cap. 35. num. 5. Fagundez lib. 3. cap. 7. in fine.* Verum esto ita sit, seclusa tamen aliqua speciali causa non debet permitti sub vesperam, aut intempesta nocte Eucharistiam recipi, quia id nec sacramenti reuerentiam decet, nec occasionem scandali fugit. *Egid. de Coninch. quæst. 80. art. 10. in fine.*

Pvnctvm XVII.

De ministro Eucharistiæ quoad illius consecrationem, & dispensationem.

1 *Quoad illius consecrationem soli sacerdotes sunt ministri.*
2 *Qualiter plures sacerdotes consecrationis vnius hostiæ esse possint ministri.*
3 *Sacerdos depositus degradatus potestatem retinet validè consecrandi.*
4 *Quoad dispensationem Eucharistia ex officio solus est sacerdos.*
5 *Ex delegatione non solum diaconis, sed laycis committi potest dispensatio Eucharistiæ.*
6 *Diacono vrgente necessitate & Episcopus, & sacerdos hanc potestatem committere poterunt.*
7 *Aliis à diacono extra necessitatem extremam non est à iure concessa facultas ministrandi Eucharistiam.*
8 *In extrema necessitate satis est probabilo posse laycum secluso scandalo ministrare Eucharistiam.*
9 *Poterit non solum aliis, sed sibi.*
10 *An sacerdos extra sacrificium ministrare sibi Eucharistiam possit.*
11 *Sacerdos celebrans reseruare potest particulam hostiæ ad communicandum infirmo, vel sano.*

1. Fide certum est solos sacerdotes ministros Eucharistiæ esse quoad illius consecrationem, quia nullus alius à sacerdotibus hanc accepit à Christo potestatem. Etenim illis tantum eam facultatem concessit, quibus præcepit corpus suum, & sanguinem consecrare illis verbis. *Hoc facite in meam commemorationem.* At nemini alteri à sacerdotibus hoc præceptum imposuit. Ergo nullus alius potestatem habet corpus, & sanguinem Christi conficiendi. Sic expressit *Trident. sess. 22. c. 1. & 4.* & traditum erat *in concilio Niceno 1. can. 14. & in Lateranen. sub Innocent.* III. *c. 1.* relato *in c. firmiter de summa Trinit. & fide Cathol. & in Florent. decreto de Armenis post vlt. sess. §. tertium est.*

2. Solum est difficultas, an plures esse possint ministri consecrationis vnius tantum hostiæ? Et quidem si simul proferunt, & finiunt consecrationis formam cum debita intentione consecrandi, dubium esse non potest omnes eandem hostiam consecrare, quia nulla est ratio, ob quam vni potius, quam alteri consecratio tribuatur, & singuli formam legitimam cum debita intentione pronuncient. Consecrant ergo omnes. Sed quia vix est moraliter possibile plures concurrentes ad vnius hostiæ consecrationem simul verba finire, ea de causa dubitatum est, qualiter hoc licitum esse possit, siquidem plures ex illis periculo morali exponuntur proferendi formam super materiam iam ab alio consecratam, & consequenter indebitam. Econtra autem damnari non potest vsus à Romana Ecclesia approbatus concurrendi plures ad consecationem vnius hostiæ, sicuti contingit cum Episcopus consecratur, qui simul cum consecrante verba consecrationis profert. Item cum Episcopus ordinat sacerdotes. Nam sacerdotes nouiter ordinati esto plures sint, cum ipso Episcopo ordinante proferunt consecrationis verba.

Huic difficultati varias solutiones Doctores adhibent. Ea tamen mihi verior videtur, quæ affirmat omnes sic ad consecrationem vnius hostiæ concurrentes, intentionem habere consecrandi si simul cum Episcopo finiant verba. Secus si ante, vel post. Colligo hanc intentionem ex eo quod omnes admonentur simul cum Episcopo verba proferre, quæ si ea intentione vt effectum haberent eo tempore non dicerentur, vel dicerentur ea intentione, vt effectum haberent, antequam Episcopus verba finiret, opus non esset eos sic diligenter præmonere, ne Episcopum in prolatione præcederent, neue subsequerentur. Sic *Suar. disp. 61 sect. 4. Egid. de Coninch. q. 82. art. 2. num. 13.* Neque obstat periculum morale adesse plures irritè formam consecrationis proferendi, quia hoc periculum honestatur ex eo quod aliquando conuenit exactius repræsentare institutionem huius sacramenti, & passionis Christi memoriam. Quæ sine dubio exactius repræsentatur, cùm plures sacerdotes simul cum Episcopo non solum Eucharistiam sumunt, sed etiam consecrant. Nam esto Apostoli simul cum Christo non consecrauerint, id factum est ne præsumerentur Apostoli simul cum Christo authores sacramenti fuisse, præterquam

terquam quod nondum erant sacerdotes constituti, qui si essent, fortè simul cum Christo consecrarent.

3. Quod vero sacerdotes excommunicati sint, depositi, aut degradati, non obinde potestatem amittunt validè consecrandi corpus, & sanguinem Christi, quia eorum potestas, quæ in charactere fundatur, indelebilis est, sicuti tradit *D. Thom.* ab omnibus receptus, *q.82. art.5.7.& 8.*

4. Quoad ministrum dispensationis, Catholica veritas est neminem alium à sacerdote ministrum Eucharistiæ esse ex officio. Sic sumitur *ex Trident. sess. 13. c. 8. & cap. peruenit. de consecrat. dist. 2. & D. Thom. q.82. art.3. Siluest. Euchar. 3. q.4. Henrriq. lib.8. cap.54. Egid. de Coninch. q.82. art.3. Suar. disp.72. sect. 1. Vasq. 219. cap. 1.* Quia nemini alteri à sacerdotibus dictum est à Christo Domino: Hoc facite in meam commemorationem, hoc est consecrate, sumite, aliisque distribuite. Neque alius à sacerdote propriè Christum repræsentat, & mediator hominum est constitutus, vt munera populi Patri æterno offerat, & oblata populo concedat, ob quam causam dixit *Paul. 1. Corinth. 4.* Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.

5. Ex delegatione autem optimè potest non solum diaconus, sed etiam laycus hoc sacramentum ministrare. Quia iure diuino concessio huius facultatis non interdicitur. Quinimo *Trident. sess. 21. cap. 2.* expresè declarauit in dispensatione sacramentorum Ecclesiæ facultatem relictam esse salua eorum substantia mutandi, & alterandi pro varietate temporum, & fidelium vtilitate, quod sibi visum fuerit expedire. At ministratio Eucharistiæ non ad substantiam sacramenti, sed ad illius dispensationem pertinet, poterit ergo ab Ecclesia aliis à sacerdotibus committi. Deinde nulla apparet ratio, ob quam committi non possit laycis hæc dispensatio, siquidem vrgente necessitate sacramentum tangere possunt iuxta antiquam Ecclesiæ consuetudinem, qua solebant layci Eucharistiam in domum deferre, manibus tangere, & ore accipere propter tyrannorum persecutionem, teste *Iustino Martyre in 2. apolog. pro Christianis, ad Antonin. Pium, non longè à fine*, imo si Eucharistia in terram esse proiecta, posset, & deberet laycus eleuare. Itemque sumere, si periculum esset vlterioris irreuerentiæ, quia quod pro reuerentia sacramenti institutum est, non debet in illius irreuerentiam cedere. Et ita sustinent *Suar. disp.72. sect.2. Vasq. disp.219. cap.1. n.18. Laym. lib.5. sum. tract.4. cap.7. num.2. Egid. de Coninch. q. 82. art.3. num.19.*

6. Hanc delegationem diacono non solum Pontifex, sed Episcopus, & presbiter vrgente tamen necessitate communicare poterit, vt manifestè colligitur *ex Clement. Romano, lib.8. constitut. Apostolic. cap.28.* aliàs 34. *Niceno concil. 1. can. 14.* sed præcipuè *ex Carthagin. 4. can. 38.* ibi: Diaconus præsente presbitero Eucharistiam corporis Christi populo si necessitas cogat, iussus eroget. Neque ad hanc commissionem videtur expostulanda extrema necessitas, sed grauis, quæ cernitur, cũ nullus adest sacerdos, qui commodè ministrare Eucharistiam possit. Non enim textus supradicti necessitatis extremæ meminerunt, & antiqua consuetudine absque hac necessitate extrema dispensatio Eucharistiæ diaconis concedebatur; sic aliis relatis *Suar. disp.72. sect.1. concl.3. Henrriq. lib.8. cap.54. num.2. Paul. Layman. lib.5. sum. tract. 4. cap.7 num.2.* His tamen temporibus, vbi copia sacerdotum creuit, rarò occurrere potest necessitas extra mortis periculum committendi hanc facultatem, præcipuè cum iam cessauerit consuetudo communicandi sub vtraque specie, ob quam facilius diaconis dispensatio calicis concedebatur, teste *D. Thom. q. 82. art. 3. ad 1.* vtpote qui non immediatè sanguinem attingebant, sed media fistula argentea communicantibus propinabant.

7. Laycis vero, & clericis diacono inferioribus extra mortis periculum, & necessitatem sacramenti extremam nulla est facultas concessa ministrandi Eucharistiam, nec concedi potest ab vllo Prælato præter Pontificem. Est communis sententia, & colligitur tum *ex cap. peruenit de consecrat. dist. 2.* dicente horrendum, ac detestabile esse, quod sacerdotes absque necessitate scilicet extrema per laycum, ac fœminam sacram Eucharistiam ægris mitterent. Tum *ex concil. Carthagin. 4. can. 38.* concedente hanc facultatem diacono tantum vrgente necessitate. Tum ex praxi Ecclesiæ, quæ nunquam aliis, quam diaconis hanc facultatem commisit. Neque obstat antiqua consuetudo, qua layci accipiebant hostiam consecratam, quam sumendam propriis manibus domum deferebant. Cuius consuetudinis meminit *S. Basilius apud Anastasium Nicen. in quæstionibus super scripturam. Sozomen. lib.8. histor. Ecclesiast. cap.3. Nicephor. lib. 13. cap. 7.* Quia illa acceptio non tam erat sacramenti ministratio, quam sacramenti ministrati applicatio, & receptio, sicuti cum sancti Apostoli calicem consecratum, & à Christo consecratum inter se diuiserunt.

8. In necessitate extrema, quæ adest, cum infirmus in proximo est periculo moriendi, neque est sacerdos, neque diaconus, qui possit, vel velit Eucharistiam ministrare, credo satis probabile esse, laycum ministrare Eucharistiam posse secluso scandalo. Sic docent *Valen. t.4. disp.6. q.10. pun.1. ad finem. Suar. disp.72. sect.3. ad finem. Coninch. q.82. art.4. num. 23. Paul. Laym. lib.5 sum. tract.4. cap.7. ad finem. Filiucius, tract. 4. cap.9. q.5. num. 158. & 285. Reginald. praxi, lib.29. num.93.* aduersus *Henrriq. lib.8. cap.54. Posseuinum de communione cap. 8. num. 14. Vasq. disp. 219. c. 1. Bonac. disp.4. q.5. pun.1. num.6. Eman. Saa, verbo Eucharistia, num. 4. & 31.* & alios apud ipsos. Moueor, quia nec iure diuino laycis interdicta est Eucharistiæ ministratio, nec iure Ecclesiastico in necessitate extrema. Nam *textus in cap. peruenit* loquitur extra casum necessitatis: expresè enim dicit horrendum, & detestabile facinus esse absque vlla necessitate per laycos, vel fœminas deferri ægris Eucharistiam. Ergo stante necessitate maximè extrema nullum erit facinus. Quod non leuiter confirmat *Euseb. lib.6. historiar. cap.36.* asserens olim viros sanctos misisse viaticum per laycos necessitate vrgente. Neque obstat solis diaconis inueniri concessum vrgente necessitate. Nam inde non infertur, laycis denegatum esse, sed solum infertur non esse illis expresè concessum, benè tamen potest esse concessum virtute, & interpretatiuè spectata Ecclesiæ pietate. Neque item obstat quod præsenti tempore non videamus vnquam à laycis Eucharistiam ministrari: id enim prouenire potest ex eo quod casus necessitatis non occurrerit, vel non occurrerit publicè, sed occultè, & ministratio Eucharistiæ occulta fuerit.

9. Adde in prædicto casu non solum alteri, sed tibimetipsi ministrare Eucharistiam posse. Nam licet consuetudine Ecclesiæ statutum sit, teste *Trident. sess. 13. cap.8.* vt layci à sacerdotibus communionem accipiant, itemque ne extra Missæ sacrificium aliquis sibimet Eucharistiam ministret, lex hæc cessare præsumitur in casu extremæ necessitatis, ne tanto bono,

bono, & fortè sibi necessario moriturus priuetur. In cuius testimonium adduci solet factum illud Mariæ Reginæ Scotiæ, quæ proxima martyrio sacram Eucharistiam, quam apud se retinebat sumpsit. Quod si dicas id fecisse vel bona fide: vel ex dispensatione speciali Pontificis: vnde constat sic à Pontifice specialiter dispensatum? Congruentius responderes id factum esse, ne Euchatistia in manus hæreticorum conculcanda deueniret. Sic docuerunt *Caietan. in c.26. Math. Suar.disp.72.sect.3. Layman.lib.5.sum. tract.4.cap.7.num.7.concl.4.* aduersus *Egid.q.82.art.3. num.27. Vasq.disp.219.cap.1.in fine. Fagund.lib. 3.c.3. num.8.*

10. Dixi legem esse consuetudine introductam, ne quis extra Missæ sacrificium sibi Eucharistiam ministret? At hæc lex non est eo rigore recepta, quin vrgente aliqua rationabili causa, tametsi non extrema omitti possit. Quocirca sacerdos infirmus, qui celebrare commodè non potest, poterit cessante scandalo è sacratio hostiam consecratam sumere, cũ non adsit alius qui ministret, quia non in alienam personam, sed in propriam, iurisdictionem à Christo datam administrandi Eucharistiam exercet. Neque in hoc sacramento opus est ministrum à suscipiente distingui, vt patet in die parasceue, in quo sacerdos seipsum communicat, tametsi non consecret. *Caietan. in sum. verbo communio. Suar. disp. 72. sect.3. Egid. de Coninch.q. 82.art.3.n. 25. Paul.Laym. lib.5.sum.tract.4.cap.7.circa finem.concl. 4. Bonac.disp. 4.de sacram.q.5.pun.1. num. 13. Eman. Saa, verbo Eucharistia num. 34. edit. Romana*, & alij plures affirmantes ex sola deuotione hoc fieri posse. Quinimo addit *Duran. in 4.d.13.quæst.4.num. 7.* quem sequitur *Laym.lib.5.sum.tract.4.cap.7.concl.4. Suar.disp.72.sect. 3. Eman. Saa, verbo Eucharistia num. 35. in Romana edit.* Si sacerdos ægrotet, & per diaconum deferatur Eucharistia, posse, & debere sacerdotem propriis manibus sibi ministrare, quia diaconus non est minister huius sacramenti, nisi in defectum sacerdotis, qui nec velit, nec possit ministrare, tametsi contrarium sentiat *Vasq. disp. 219.cap. 1.in fine. Fagund.de tertio Ecclesiæ præcepto lib.3.cap.3.num.7. fine*, affirmantes in casu necessitatis diaconum esse ministrum à iure destinatum, cum non adest sacerdos, qui alteri à se Eucharistiam ministret.

11. Ad extremum aduerte sacerdotem celebrantem ex hostia, quam pro sacrificio consecrauit posse particulam reseruare ad communicandum infirmo, vel sano, quia neque id perfectionem sacrificij diminuit, nec iure aliquo prohibitum inuenitur, quinimo factum Christi instituentis hoc sacramentum exactius repræsentat, vtpote qui ex eodem pane, & calice consecrato, & sumpsit, & discipulis distribuit. Sic *Henrriq.lib. 8. cap.46.n.2. in com. Eman. Saa, verbo Eucharistia num.15. Bonac. disp. 4.quæst.5. pun.1. num. 14. Possevin.de communione sanorum. cap. 8. num 13.* & alij aduersus *Graffis lib.2.cap. 37. num. 29. Zambran. de Euchar. cap. 3.dub.6. num.7.* solum concedentes in casu necessitatis extremæ, ne infirmus sine viatico moriatur.

PVNCTVM XVIII.

De iurisdictione, aliisque conditionibus requisitis pro sacræ Eucharistiæ ministratione.

1 *Debet minister ab omni peccato & censura esse immunis.*
2 *Debet habere iurisdictionem, vel ordinariam, vel delegatam. Habere delegatam omnes sacerdotes probat* Marcilla.
3 *Reiicitur communis sententia.*
4 *Facultas pro huius sacramenti ministratione sufficit præsumpta.*
5 *Nulla pœna ipso iure afficitur sacerdos, qui absque vlla facultate Eucharistiam ministrat, nisi religiosus sit. Hic autem excommunicatur.*
6 *Approbatio Ordinarii pro huius sacramenti ministratione non requiritur.*

1. NOn est dubium ministrum Eucharistiæ ab omni censura, & peccato liberum esse debere, vti diximus, & probauimus *tract.18.de sacrament.in gen. pun....*

2. Deinde iurisdictionem habere debet in personam, cui sacramentum administrat, neque enim decebat alienas oues contra voluntatem proprij pastoris pascere, vt bene *ex concil.Carthaginen.1.cap.7. Mileuit.can. 18. Tertulian.de corona militis.c. 3.num. 33.& 35.* probant *Suar.disp.72.sect.2.Henrriq.lib. 8.c. 55. Vasq. disp. 219. cap. 2.* cæterique communiter. Hæc tamen iurisdictio ordinaria esse potest, vel delegata. Ordinariam appello, quæ ex officio prouenit, delegatam, quæ à iurisdictione ordinaria promanat. Hanc autem delegatam iurisdictionem omnes sacerdotes habere triplici communione excepta, nempe communione Paschali, communione per viaticum, & communione ex formulis præconsecratis, & in sacrario repositis ausus fuit affirmare *Fr.Petr.de Marzilla ex familia Benedictina in quodam memor. ad Archiepiscop. Compostell. pro frequentia Euchar.* Idemque tradidit *Ludouic.Beja respons. casuum conscient.p.4.casu 14.* & videtur consentire *Barbos. in remission.Trident.sess.22.c.6.* Mouentur, quia Trident. optat, vt in singulis Missis fideles adstantes communicent. At non possunt communicare, quin sacerdotes sacrum facientes Eucharistiam illis ministrent. Optat ergo à sacerdotibus hanc fieri administrationem. Ergo sacerdotes celebrantes ex voluntate concilij Eucharistiam ministrant, atque adeo ex iurisdictione ab Ecclesia accepta. Item Ecclesia in hymno huius sacramenti testatur institutum esse, vt sacerdotes sumant, & dent cæteris. Ergo quilibet sacerdos sumens & aliis donare poterit.

3. Cæterum prædicta ratio non vrget, vt contra contra communem sententiam procedamus; siquidem ex ea manifestè infertur triplicem illam communionem excipiendam non esse. Nam Concilium, Hymnusque Ecclesiæ non distinguit, an communio fieri debeat ex præconsecratis, an ex iis quæ in illo sacrificio consecrantur. Aperire autem sacrarium ob rationabilem causam non videtur peccati mortalis damnandum, si ex alia parte sacramenti administratio licet. Adde si ex eo quod sacerdotes instituti sunt, vt sumant, & dent cæteris, infert Marzilla posse extra viaticum quibuslibet Eucharistiam concedere, quare non poterunt infirmis, quibus hoc sacramentum magis est necessarium? Deinde si Ecclesia medio Trident. concedit omnibus sacerdotibus quicunque sint, administrare posse Eucharistiam cuicunque fideli, excepta illa triplici communione. Quomodo viget excommunicatio lata, & reseruata in *Clement. Religiosi. De priuilegiis* aduersus religiosos, qui sine licentia Pastoris clericis, aut laycis sacramentum Eucharistiæ ministrare præsumpserint. Hæc enim excommunicatio per Concilium Trident. abrogata esset. Denique priuilegia tum religiosis, tum aliis sæcularibus concessa admini

strandi Eucharistiam superfluerent. Quapropter affirmandum est in prædicto loco Concilij nullam iurisdictionem sacerdotibus pro huius sacramenti administratione concedi. Et ad argumentum dicimus Concilium optare, vt omnes fideles ad communionem singulis diebus faciendam se disponant; à quo autem sacerdote communio accipienda sit, non definit. Christus autem sacerdotes instituit, vt sumant, & dent cæteris, cæteris inquam quorum pascendorum cura sibi commissa est.

4. Monent tamen Doctores facultatem pro huius sacramenti administratione sufficere præsumptam, quæ consistit in eo quod ex aliqua causa probabiliter iudices proprio sacerdoti nō fore ingratum, quod eius ouibus Eucharistiam ministres. Cum enim hæc iurisdictio requisita non sit pro valida, sed pro licita huius sacramenti administratione, opus non est delegationem facultatis præcedere, sed ex eo quod rationabiliter speras delegandam, si peteres: sufficit iure ipso disponente, vt delegata censeatur. Sic *Ioann. Azor. lib. 10. instit. moral. cap. 23. q. 2. Nauarr. c. 21. num. 52. Suar. disp. 72. sect. 2. paulo post princ. Vasq. disp. 219. cap. 3.* Ex hac præsumpta facultate credo plures sacerdotes simplices excusari, ne peccent administrando Eucharistiæ sacramentum, cum sacrum faciunt. Est enim satis receptum petere fideles à sacerdote celebrante quicunque sit, vt formulam ad communicandum apponat, qua posita, & consecrata sacerdos ministrat absque vllo scrupulo, aut examine an communicantis parochus consentiat, credit enim ex recepta consuetudine consensurum, quoties communio non ex obligatione, sed ex deuotione fit. Adde iam ferè omnes fideles in Hispania Bullam Cruciatam accipere, qua ex satis probabili sententia conceditur accipienti vt possit sacerdotem eligere qui sibi Eucharistiam extra paschale tempus ministret: præsumere ergo possunt sacerdotes electi sibi petentes ad ministrationem Eucharistiæ habere facultatem vel à parocho, vel à Bulla Cruciata eligendi sacerdotem, quem malluerint.

5. Qui vero Eucharistiam ministraret absque vlla facultate præter peccatum mortale nullam pœnam ipso iure incurreret, nisi sit religiosus. His enim excommunicatio reseruata Pontifici ipso facto imposita est in *Clement. Religiosi de priuileg.* si absque licentia speciali parochorum eorum subditis Clericis, vel laycis Extremæ vnctionis, vel Eucharistiæ sacramentum ministrare præsumpserint. Nomine licentiæ specialis non debet intelligi quæ personam ministrantem, vel cui ministranda est Eucharistia specialiter, & expresè designet, neque etiam quæ specialiter hoc sacramentum designet, sed quæ huic speciali designationi æquiualeat. Quare si parochus concedat omnibus suis subditis, vt à quocunque sacerdote omnia, & singula sacramenta recipere possint: religiosus Eucharistiam ministrans ex licentia speciali, hoc est expressa ministrat, sicuti benè notauit *Vasq. disp. 219. circa finem.*

6. Præter iurisdictionem aliquis crederet requiri approbationem ab Ordinario, vt hoc sacramentum Eucharistiæ ministrari possit. Etenim cum *Trident. sess. 23. cap. 15. de reformat.* hanc approbationem expostulet pro sacramenti pœnitentiæ administratione, & Eucharistia pœnitentiam consequatur, effici videtur etiam pro Eucharistia approbationem requiri. Sed contrarium longè verius est. Non enim lex grauans sacerdotes extendi debet ex vno casu ad alium, maximè cum non vigeat eadem ratio. Ad sacramentum enim pœnitentiæ expostulauit Concilium approbationem sacerdoris, quia difficilè administratur vt par est ob varios casus ibi occurrentes, quæ difficultas in Eucharistiæ administratione non cernitur, ideoque opus erat personas administrantes pœnitentiam esse specialiter à superiore examinatas, & approbatas, secus pro Eucharistiæ administratione. Et ita sustinet *Suar. disp. 72. sect. 3. circa med. Egid. de Coninch. q. 81. art. 3. circa finem. Vasq. 219. cap. 5. num. 57.*

PVNCTVM XIX.

De facultate religiosis concessa pro ministratione Eucharistiæ.

1 *Expenduntur priuilegia religiosis concessa.*
2 *De exceptione facta pro die resurrectionis.*
3 *Non dies dominica materialis, sed qua communio Paschalis accipitur, excepta est.*
4 *An ex priuilegio concesso ordini S. Hieronymi cesset hac exceptio? Apponitur quædam sententia affirmans.*
5 *Sed non videtur probanda.*
6 *Quid intelligatur in priuilegio Pauli III. Societati concesso illis verbis:* Nisi necessitas vrgeat.
7 *Vagi, peregrini, & forenses ob quam rationem possint Eucharistiam suscipere.*
8 *Præter communionem paschalem à priuilegiis religiosorum excipitur communio in articulo mortis ex obligatione, non ex deuotione.*
9 *Qualiter intelligantur verba Pauli III.* Nisi necessitas vrgeat.
10 *Tandem excipitur à priuilegiis religiosorum specialis Prælati prohibitio.*
11 *Religiosi possunt aliis facultatem concedere ministrandi Eucharistiam in suis Ecclesiis.*

1. VAria sunt priuilegia religiosis concessa, quibus ab incurrenda excommunicatione lata *in Clement. Religiosi de priuileg.* excusantur. Nam Nicolaus V. concessit minoribus vt excepto resurrectionis die omnibus Christi fidelibus sacram Eucharistiam ministrare possint. Sic habetur *in lib. monumenta ordinum. concess. 149. & in supplement. concess. 149. & 150.* Idem concessit Sixtus IV. & Leo X. sicuti habetur *eodem lib. conss. 160.* & refertur *in compend. nostr. priuileg. verbo Eucharistia §. 1.* Quod priuilegium non solum religiosis Mendicantibus, sed non Mendicantibus affirmat *Ioann. Azor. t. 1. instit. moral. lib. 7. cap. 41. q. 7.* esse concessum Paul. III. in bulla Societ. concessa anno 1545. quæ incipit: *Cum inter cunctas* conceditur omnibus religiosis Societatis facultatem post missas, seu ante illarum celebrationem, aut aliàs Christi fidelibus Eucharistiæ, & alia Ecclesiastica sacramenta sine alicuius præiudicio ministrandi, diœcesanorum locorum, rectorum parochialium, & aliarum Ecclesiarum, aut quorumlibet aliorum minimè requisita licētia. Et idem Paul. III. in alia Bulla anno 1549. id ipsum clarioribus verbis explicuit. Omnibus Christi fidelibus (inquit) quocunque anni tempore præterquam in festo paschatis, resurrectionis dominicæ, & mortis articulo, nisi necessitas vrgeret, parochialium Ecclesiarum rectorum licentia minimè requisita ministrare liberè, & licitè valeant. Ex quibus priuilegiis manifestè constat religiosos Societatis Iesu, reliquosque Mendicantes, imo & non Mendicantes qui in priuilegiis Mendicantium communicant Eucharistiam ministrare posse toto anni tempore, excepto resurrectionis die, & mortis articulo, & prohibitione Prælati interueniente.

2. Primo excipitur resurrectionis dies. Sed an solus dies dominicæ resurrectionis excipiatur, an dies,quo in festo resurrectionis ex obligatione communicare debeas? Variant Doctores *Nauarr. cap. 21.num.52. Azor.dicto cap.41. q.7.Henriq.lib.8. cap. 55. Eman. Saa Eucharistia,n.* 10 affirmant solum illum diem dominicum resurrectionis excipi, quia sic indicat verborum proprietas, aliàs deberet dicere præterquam in Paschate resurrectionis dominicæ. Sicuti dixit Nicol.V.& Paul. III. Ergo ex supradictis priuilegiis Sixti IV. & Leonis X.& Pauli III. poterunt religiosi ministrare Eucharistiam omnibus Christi fidelibus, siue præcepto Ecclesiæ satisfacere velint, siue non quolibet alio die præter diem dominicum resurrectionis, ipsique sic communicantes præcepto Ecclesiæ satisfacient.

3. Cæterum multo verius est non diem dominicum resurrectionis materialem, sed formalem, id est, quo præceptum Paschalis communionis impletur, supradictis priuilegiis intelligi. Quia intentio Pontificis in excipiendo resurrectionis die à priuilegio religiosis concesso Eucharistiam ministrandi fuit, intactum & illæsum conseruare præceptum latum *in cap.omnis vtriusque sexus de pœnitent.& remissionib.* quo cauetur omnes obligatos esse de manu proprij parochi tempore paschali communionem accipere, vt eo facto proprium pastorem recognoscant. At hic finis nullatenus obtineretur, si omnes à religiosis accipere communionem præceptam possint, tametsi non possint eam in die dominico resurrectionis accipere. Atque ita posse religiosos cõmunionem concedere eo die resurrectionis omnibus illis,qui & præcepto communionis Paschalis satisfecerunt, vel intentionem habent sequentibus diebus satisfaciẽdi. Firmant vt probabilius *Suar.disp. 72.sect.3.& t.4.de relig. tract.10. lib. 6.cap. 3.num. 7. Egid. de Coninch.q.82. art.3. num.31. Mirand. man. Prælat.t.1.q.41.art.2.Vasq.disp.219.c. 4. Paul. Laym. lib.5.sum.tract.4.cap.7. num. 4. Fagundez de Euchar. lib.1.cap.5.num.9.& lib.3.cap.2.num. 18. Bonac. disp. 4.q.5.p.1.num.12.Sanch.lib.3.de matr.disp.23.num.19.* & alij apud ipsos.

4. Grauior tamen est difficultas,an ex priuilegio concesso conuentui B.Mariæ de Guadalupe,aliisque domibus religiosorum S.Hieronymi possint omnes religiosi Eucharistiam ministrare cuicunque fideli in die resurrectionis, tametsi ea communione velit præcepto Ecclesiæ satisfacere? Etenim *Man. Rodrig.t.1.quæst.regul.quæst. 56.art.3. §. quantum ad secundum.Hieronym. Sorbo in compend.priuileg. fratrum Minor.& aliorum Mendicantium,verbo communicare. Vega,4.p.casuum conscient.casu* 4.testantur Nicolaum V. concessisse monasterio B. Mariæ de Guadalupe, vt omnes Christi fideles illuc confluentes possint Eucharistiam ibidem accipere,etiam in paschate, & satisfacere præcepto annuæ communionis,quod priuilegium Paul. III.teste Cardin.Antonio summo illius Pontificis Pœnitentiario extendit ad capellas, grangeas, & loca alia eiusdem monasterij, ita vt religiosi ibidem commorantes possint Eucharistiam ministrare quibuscunque fidelibus illuc confluentibus, & ex obligatione præcepti communicantibus; sicuti refertur *in compend. priuileg.D.Hieron.§. 2.& 6.*Quinimo testantur supradicti Doctores hanc concessionem specialem extensam fuisse ad omnia monasteria illius ordinis S. Hieronymi per Pium IV.& Pium V.tametsi in illis non procedat ea ratio, quæ Pontificem mouit ad primam priuilegij concessionem. Quo posito euidenter infertur omnes Religiosos potestatem habere ministrandi Eucharistiam in die resurrectionis, & in quolibet alio die, tametsi suscipiens ea communione velit præcepto Ecclesiæ satisfacere, quia omnibus Religionibus maximè Mendicantibus priuilegia aliarum Religionum per viam communicationis conceduntur, & ita sustinent *Vega,Eman.& Sorbus locis allegat.*

Quod si aduersus hoc priuilegium obiicias verisimile non esse Pontificem voluisse parochorum iurisdictioni derogare, & ab eorum cura, & sollicitudine oues proprias eximere? facilè satisfacies negando hoc priuilegio iurisdictioni parochorum derogari, & ab eorum iurisdictione oues extrahi. Tum quia Pontifex est potissimus parochus ex cuius licẽtia, & facultate hæc administratio fit. Tum quia parochis specialibus non adimitur facultas administrandi Eucharistiam suis ouibus, sed retenta eorum facultate alij in eorum leuamen,& adiutorium designantur. Quæ omnia manifestè patent in facultate concessa pro administratione pœnitentiæ,quam Religiosi quolibet anni tempore præstant, nec tamen obinde iurisdictioni parochorum derogatur,nec ab eorum cura oues eximuntur. Quod si iterum obiicias per non vsum priuilegium prædictum amissum esse? obstat;quia vt latè probauimus *tract. 3. de legib. disp.4 p.18.*per non vsum non amittitur priuilegium, quod in grauamen aliorum non cedit, sicuti prædictum est priuilegium. Neque priuilegium cedens in aliorum grauamen amittitur per non vsum, nisi grauati præscribant aduersus priuilegiatum. At nulla est parochorum præscriptio aduersus Religiosos prædicto priuilegio gaudentes, cum à tempore Pij IV. & V. omnes Pontifices successores priuilegia à Pio IV. & V. concessa Religiosis confirmauerint. Adde hoc priuilegium Religiosis concessum est,non vt ex obligatione illo vtantur, sed vt vtantur eo pro suo arbitratu. Quoties autem sic est priuilegium concessum, non amittitur per non vsum, vt latius prædicto loco dixi. Vide *Vegam, Eman. Rodrig. & Fagund. loc. alleg.*

5. Nihilominus prædictam sententiam probare non audeo, sicut nec audet *Fagund. de Euchar, dicto lib.1.cap.5.num.16.Suar.t.4.de relig.tract.10.lib. 9.cap.3.num.6.* Moueor, quia verisimile non est extensionem factam à Pio IV.& V.admissam esse à Religiosis S.Hieron. siquidem ea nunquam vsi sunt,& multo minus admissam esse à Religiosis aliorum ordinum, & de nostra Religione id manifestum est. Tum *ex constitut.7.p.c.4.§.5.in declarat.* Tum *ex compend.priuileg. verbo Euchar.§.2.* Tum ex Bullis Pauli III.relatis,quibus omnibus communio Paschatis excipitur, quæ excepta non esset, si prædictum priuilegium à nostris admissum esset, eoque vti possemus. Priuilegium autem vt vim habeat,acceptationem illius requirit, vt latè dixi *tract.de legib.disp. 4. pun.3.§.2.*

6. Verum Paul. III. in dicta Bulla anno 1549. videtur exceptionem Paschalis communionis limitasse vt non procedat *si necessitas vrgeat.* Inquit enim Pontifex: Facultatem cõcedimus Eucharistiæ sacramentum quocunque anni tempore ministrandi, præterquam in festo Paschatis resurrectionis dominicæ, & mortis articulo, *nisi necessitas vrgeret.* Quæ posteriora verba existimat *Suar.t.4. de relig.tract.10.lib.9. cap.3.num.8.* non solum intelligi de articulo mortis, sed etiam de festo Paschatis, ac proinde posse à Religiosis Societatis Iesu in festo Paschatis communionem præceptam suscipi, si necessitas vrgeat. Tunc autem (inquit Suar.) necessitas vrgebit, quando adiri non potest parochus, vt Eucharistiam ministret, vel licentiã concedat. Et idem esset dicendum, quando

quando constaret malitiosè licentiam denegare. Tunc enim vrget necessitas accipiendi communionem à Religiosis. Probabilis est doctrina, sed contraria iis, quæ ipse Suar. docuerat *t.3. in 3. p. disp.72. sect.2. circa finem.* Quia ad communionem Paschalem fideles non astringuntur, nisi cum adest sacerdos, qui legitimè administret; cessante ergo sacerdote, qui iurisdictionem habeat, Eucharistia non est obligatoria, imo nec necessaria, tametsi vtilis foret, si eo tempore reciperetur. Ergo necessitatis titulus in communione Paschali esse non potest, ac proinde ex hoc capite necessitatis non poterunt Religiosi Eucharistiam ministrare tempore paschatis, & ita docuit *Vasq. disp.219. cap.4. in fine. Fagund. de Euchar. lib.3. cap.1. num.13.*

7. Ex hac doctrina probabili Suar. videbitur alicui dicendum vagos, peregrinos, & forenses, quique fixum domicilium non habent, suscipere communionem parochialem posse à Religiosis, quia videtur necessitas vrgere, cum non habeant parochum, quem adire debeant. Cæterum ob hanc rationem nullatenus Religiosis facultas concedenda est, vt benè probat *Suar. dicto t.4. de relig. tract. 10. lib.9. cap.3. num.8.9. & 10.* Nam vagorum parochus, quinimo & peregrinorum, & forensium ille est quoad sacramentorum administrationem, qui fuerit illius parochiæ, in qua vagi, peregrini, & forenses commorantur. Ergo ad illum accedere possunt pro sacramentorum administratione, ipseque eis sacramenta ministrare tenetur. Ergo si huiusmodi parochus velit his vagis, peregrinis, & forensibus Eucharistiam ministrare, nulla erit necessitas accedendi ad Religiosos. Ergo ex exceptione necessitatis Religiosi non habent facultatem his vagis, peregrinis, & forensibus Eucharistiam ministrandi. Verum ex eo quod supradicti firmum domicilium non habeant vbi commorentur, possunt Religiosi eis Eucharistiam ministrare tempore Paschali, quia prædictis parochis vtpote non firmis, & stabilibus nulla videtur iniuria irrogata, si illis inconsultis Eucharistiam Religiosi vagis, & peregrinis ministrent. Atque ita sustinet, & optimè probat *Thom. Sanch. lib.3. de matr. disp.23. num.17.*

8. Secunda exceptio est de articulo mortis. Et quidem si in eo articulo velis sæpius communicare, cum ea repetita communio non ex obligatione, sed ex deuotione fiat, sine dubio possunt tibi Religiosi Eucharistiam ministrare, quia illa communio esto fiat in mortis articulo, id per accidens est, cum iam obligationi illius feceris satis, vt benè notauit *Suarez. t. 4. de relig. tract. 10. lib.9. cap.3. num. 13.* Nec tamen obinde infertur tibi ægrotanti, & ex deuotione communicanti posse Religiosum per vicos, & plateas deferre Eucharistiam; quia illa solemnis ministratio parochorum est propria. *Suar. dicto cap. 3. num.12.* Quare exceptio solum intelligitur de communione in articulo mortis ex obligatione, quam Religiosi, & sacerdotes sæculares facere non possunt, nisi periculum adsit decedendi sine viatico, nisi ipsi administrent. Nam stante ea necessitate omnibus sacerdotibus tam Religiosis, quam sæcularibus concessa est à iure *in cap. quod in te, de pœnitent. & remission.* facultas Eucharistiam ministrandi. Nam esto prædictum caput solum loquatur de pœnitentiæ sacramento, omnes Doctores ad Eucharistiam per viaticum sumendam ab grauem illius necessitatem extendunt. Adde, si ob periculum mortis absente sacerdote est concessa facultas diacono ministrandi Eucharistiam, vt *pun.17.* diximus: à fortiori sacerdoti concessa erit. Et ita sustinent *Suar. de Euchar. disp.72. sect.2. in fine. & t.4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap.3. à num.11. Vasq. disp.219. cap.4. in fine. Henriq. lib.8. cap.55. num.1. Fagund. de Euchar. lib.3. cap.21. n. 20. Egid. de Coninch. quæst. 82. art. 3. in fine, n.32.*

9. Sed hinc oritur graue dubium, qualiter intelligantur verba Pauli III. concedentis Religiosis Societatis Iesu, vt possint Eucharistiam in articulo mortis ministrare, si necessitas vrgeat, nam necessitate vrgente iure communi omnibus sacerdotibus ea facultas concessa est, vt quid ergo Pontifex eam exceptionem fecit, cum nihil videantur ea verba operari? Respondeo id factum esse ob maiorem securitatem. Etenim cum sint plures, grauesque Doctores negantes Eucharistiam à Religiosis administrari posse in articulo mortis absque parochi speciali licentia, tametsi ægrotus esset sine viatico decessurus, vbi docuerunt *Siluest. verbo excommunicatio 7. excommunicatio 14. num.32. dub. 3. Nauarr. cap.21. num.52.* congruum fuit eam exceptionem necessitatis vrgentis exprimere, vt ea expressa omnis occasio dubitandi tolleretur. Sic *Suar. t.4. de relig. tract. 10. lib.9. cap.3. num.15.*

10. Tertia exceptio est prohibitio Prælati. Si enim Prælatus ob aliquam rationabilem causam (quæ semper præsumenda est) Eucharistiæ sumptionem tibi absque eius facultate speciali prohibeat, nequis pro Eucharistia suscipienda ad Religiosos accedere, neque ipsi tibi eam ministrare possunt, quia esset ministratio cum manifesto Prælati præiudicio, quam Pontifex in concessione generali nunquam censetur concedere. Et fortè ob hanc causam Paul. III. in priuilegio Societati concesso administrandi Eucharistiam ea verba apposuit *sine alicuius præiudicio.* Ad idem est, si Religiosus vellet Ecclesiam parochialem adire, ibique inconsulto parocho Eucharistiam ex hostiis in sacrario repositis ministrare. Hic enim modus administrandi Eucharistiam non intelligitur concessus in generali concessione: est enim parochis offensiuus, vt benè docet *Suar. t.4. de relig. tract. 10. lib.9. cap.3. num.4.*

11. Ad extremum nota ex priuilegio Iulij II. Minimis concesso, non solum religiosi possunt Eucharistiam in suis Ecclesiis ministrare, sed ministrandi facultatem aliis concedere. Habetur *in supplement. Minor. concess.141.* & refertur *in compend. nostror. priuileg. verbo Eucharistia §.4.* & notauit *Egid. q. 82. art.3. circa finem. Suar. dicto cap.3. num. 5.* Quinimo non solum ex superioris licentia, sed etiam ex sacristæ, qui creditur superioris vices habere, possunt simplices sacerdotes in nostris Ecclesiis quibuslibet Christi fidelibus Eucharistiam ministrare, sicuti Societatis Religiosi. Sic aliis relatis docuit *Henrriq. c.55. in comment. litt. C. Eman. Saa, Eucharistia. num.14.*

PVNCTVM XX.

De obligatione, quam sacerdotes habent ministrandi Eucharistiam.

1 *Omnes sacerdotes tenetur in articulo mortis Eucharistiam morienti ministrare: Parochus ex officio.*
2 *Ab hac obligatione non eximitur parochus ob vitæ periculum.*
3 *Quoties fideles rationabiliter petunt Eucharistiam, tenetur parochus ministrare.*
4 *Regulariter ob hac obligatione eximuntur.*
5 *Omnibus damnatis ad mortem ministrari Eucharistia debet.*

6 *Quando ab hac obligatione iudices eximantur.*
7 *Quo tempore ante mortem danda est iis Eucharistia.*
8 *Qualiter indispositis ad communionem Eucharistia ministrari possit? Præmittitur distinctio de peccatore publico, & secreto.*
9 *Peccatori publico petenti Eucharistiam eo loco, quo publicus est, negari debet.*
10 *Si in diuerso loco petat, plures censent concedi debere.*
11 *Verius est oppositum, nisi intelligas emendatum esse.*
12 *Proponitur obiectio, & declaratur qualiter constare debet aliquem communioni esse indispositum, vt repelli debeat.*
13 *Peccatori occulto publicè petenti, Eucharistia concedi debet.*
14 *Proponitur obiectio, & soluitur.*
15 *Notanda est differentia inter sacerdotem obligatum administrare, & inter eum, qui nullam habet obligationem.*
16 *Peccatori occulto, sed probabili, si monitus sit, negari Eucharistia potest ex probabili sententia.*
17 *Peccatori occulto neque emendato, si Eucharistiam secretò petat, deneganda est.*
18 *Limitat* Soto, *ne procedat in parocho tempore obligationis, sed non admittitur limitatio.*
19 *Si ex confessione sacerdos indispositionem agnoscat, plures censent negari non posse Eucharistiam, etiamsi nullus alius à sacerdote adsit negationi.*
20 *Verius est oppositum.*
21 *Leuiter, & probabiliter suspectis negari non debet Eucharistia, benè tamen suspectis vehementer.*
22 *Limitant aliqui, ne procedat in articulo mortis. Ex qua limitatione nascitur graue dubium, an hæretico qui vt negatiuus damnatur morti, concedi possit Eucharistia.*
23 *Qualiter iis suspectis ad purgandam suspicionem concedi Eucharistia possit.*

1. CONueniunt ferè omnes Doctores quemlibet sacerdotem siue sæcularem, siue regularem deficiente parocho obligatum esse in articulo mortis Eucharistiam morienti ministrare. Quia quilibet ex charitate tenetur proximo suo extremè indigenti subuenire, hoc salutari, efficacissimo, & fortè necessario salutis remedio. Parochus autem non solum ex charitate, sed etiam ex iustitia hac obligatione astringitur. Cui obligationi vt satisfaciat non solum vocatus ministrare Eucharistiam morienti debet, sed etiam accuratè inuestigare, an in sua parochia sint aliqui infirmi in periculo mortis constituti, quibus Eucharistia ministranda sit, sicuti colligitur *ex cap. 1. de celebrat. missar.* & notauit *Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. num. 6.*

2. Quod si ex ea administratione periculum vitæ parocho immineat, sicuti tempore pestis imminere solet, non obinde ab obligatione iustitiæ parochus excusatur, nisi adsint alij sacerdotes, mediis quibus huic obligationi satisfacere possit, vt latè probaui *tract. 6. de charit. disp. 1. pun. 9. circa finem.* Reliqui vero sacerdotes, qui officio, aut professione saluti proximorum incumbere non tenentur, ab obligatione ministrandi Eucharistiam cum periculo mortis excusantur, quia hoc sacramentum non est morituro simpliciter ad salutem necessarium, cum possit contritione salutem consequi, sicuti dixi loco proximè allegato.

3. Deinde obligantur parochi ex iustitia Eucharistiam suis ouibus ministrare, non solum cum ex præcepto obligantur communicare, sed etiam quoties spectata eorum conditione, & reuerentia sacramento debita, rationabiliter petierint, quia iure petunt quod sibi valdè vtile est, cui petitioni parochus obligatus est annuere. Non enim parochus tantum est constitutus, vt necessaria suis ouibus ministret, sed vt ministret valdè vtilia, aliàs saluti ouium satis prouisum non esset. Sic *Nauarr. capite placuit, de pœnitent. dist. 6. num. 152. Suar. disp. 72. sect. 3. in princ. Bonac. disp. 4. quæst. 5. p. 1. num. 15. Fagund. de Euchar. lib. 3. cap. 3. contra Richard. in 4. dist. 18. art. 2. q. 3. Siluest. confessor. 1. 5. 18. Armilla verbo absolutio n. 27. Ioann. Med. cod. de confess. q. de confess. per curatos audienda*, asserentes solum obligatos esse parochos pœnitentiam & Eucharistiam ministrare ouibus, cum oues obligantur ea sacramenta suscipere.

4. Huic tamen obligationi regulariter non tenentur parochi per se satisfacere, sufficit si oues remittant sacerdoti, qui æquè benè, & facilè eis Eucharistiam ministret. Quocirca cum ferè in omnibus locis Religiosi adsint, qui ex deuotione communicantibus Eucharistiam ministrent, raro parochus obligati poterit per se Eucharistiam ministrare, sicuti notarunt *Bonac. Suar. Fagund. supra.*

Posita obligatione parochi ministrandi Eucharistiam, superest explicandum, an sint aliqui casus, quibus à prædicta obligatione excusentur.

5. Primus est de damnatis ad mortem ob crimina perpetrata, an iis ministrari Eucharistia debeat, si humiliter petant? Consuetudo olim fuit in Hispania, & Lusitania teste *Couarrun. lib. 2. var. cap. 1. num. 11.* negandi Eucharistiam morte damnatis prætextu reuerentiæ tanto Sacramento debitæ, & ne ipsi damnati infamem mortem indictam impia sui occisione præuenirent. Sed hanc consuetudinem vtpote iuri, & Christianæ pietati contrariam meritò abrogauit Pius V. in constit. speciali edita de hac re, quamque approbauit Philipp. II. Hispaniarum Rex sua lege anno 1569. Etenim cum Eucharistia iis potius hominibus, vt magis afflictis, maioreque peccatorum pondere grauatis, maiorique in periculo constitutis noua odij, & impatientiæ peccata committendi magis necessaria sit, nullatenus debebant tanto beneficio, præcipuè cum inde nulla irreuerentia sacramento fiat, neque morale periculum sit, quod damnati se occidant, aliàs non deberent vnquam de morte imponenda moneri. Quapropter iudices tenentur reis tempus opportunum concedere, quo se possint ad pœnitentiam, & Eucharistiam suscipiendam præuenire. Neque vlla consuetudine contraria, quæ corruptela est excusari possunt. Sicuti benè tradunt *Henrriq. lib. 8. de Euchar. cap. 5. num. 4. Nauarr. cap. 25. num. 23. Petr. Nauarra lib. 2. cap. 3. num. 228. Suar. disp. 69. sect. 3. Tolet. lib. 2. cap. 18. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. quæst. 4. Bonac. disp. 4. quæst. 7. p. 1. num. 5. Eman. Saa, Eucharistia numero 2.* colligiturque apertè *ex capite quæsitum 13. quæst. 2. & ex Clement. cum secundùm de pœnitent. & remission.* Qui textus esto solum de pœnitentiæ sacramento loquantur, communiter Doctores extendunt ad Eucharistiæ sacramentum *ex cap. quod in te, de pœnitent. & remiss. & Gloss. in dicta Clement.* Quod adeo verum est, vt etiam relapsis hæreticis communio deneganda non sit, sicuti dixi *tract. de fide disp. 6. p. 1. num. 14.* & vltra ibi relatos docent *Henrriq. lib. 8. cap. 5. num. 4. Fagund. de Euchar. 6. lib. 1. cap. 4. num. 3.*

6. Ab hac obligatione concedendi tempus ad Eucharistiam suscipiendam eximuntur iudices, si ex concessione timeatur graue damnum Reipublicæ, vel alicui tertio euenturum, quod alia via quam celeri morte impediri non potest. Neque enim tenentur iudices bono spirituali non necessario nocentis prospicere cum graui boni communis, vel innocentis iactura. Sic ex aliis notat *Fagund. de Euchar. lib. 1. cap. 4. num. 3.* Quinimo alij nec improbabiliter excusant iudices ab hac Eucharistiæ concessione, si prudenter timeant eo tempore reum esse ab eorum potestate violenter eripiendum, nec impedire possint. Expedit enim reipublicæ, ne rei impuniti recedant, & reuerentiæ sacramenti, ne eius occasione violentiæ, & iniustitiæ exerceantur. Raro tamen id præsumi potest. Illud vero existimo certum, si reo bis concessum est tempus ad pœnitentiam, & communionem opportunum, ipse vero illorum susceptionem malitiosè distulit vt mortem fugiat, vel differat, non esse obligatos iudices iterum opportunum tempus concedere, aliàs in potestate rei positum esset mortem euadere, iudicumque potestas eliderctur, & reipublicæ non leue detrimentum proueniret. Sic *Sotus lib. 5. de iustit. q. 1. art. 2. Reginald. lib. 29. num. 71. Bonac. disp. 4. quæst. 7. pun. 1. num. 7.*

7. Etsi vna hora ante mortem Eucharistia concedi reo possit, decet tamen vt pridie ante mortem concedatur, vel saltem quatuor, vel sex horis ante. *Layman. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. quæst. 4. Saa Eucharistia num. 2. Fagund. de Euchar. lib. 1. cap. 4. num. 3.*

8. Secundus casus est de iis, qui indispositi sunt ad Eucharistiæ susceptionem ob peccatum commissum, an possis eis sacramentum ministrare. Pro cuius solutione præmittendum est diuersimodè tibi constare posse accedentem ad communionem indispositum esse. Primò publicè. Secundo secretò. Publicè tibi constat, si constet confessione ipsius in iudicio facta. Secundò si sententia condemnatoria lata fuerit. Tertiò si criminis patratio nulla tergiuersatione celari possit. Secretò constat, si constat ex notitia, quæ prædictam publicitatem non attingit. Deinde præmittendum est petitionem sacramenti publicam esse posse, vel secretam. Item eo in loco, in quo est publicum delictum, aut alio in quo est secretum.

9. Si peccatum publicum sit iure, vel facto, & in eo peccator perseuerat, petatque Eucharistiam eo in loco, quo publicum est, omnes Doctores affirmant te debere Eucharistiam negare, quia petens nec ius verum, neque apparens habet petendi. Quod adeo verum est, vt esto petat coram iis qui delictum ignorant, nullatenus concedi possit, quia absolutè petit quod sibi indebitum est, præcipuè cum speretur breui tempore coram ipsis delictum euulgandum, moraliter enim reputari debet sacramentum petitum coram scientibus delictum, siquidem breui tempore præsumuntur delictum sciturі. Colligitur conclusio *ex cap. multi, 2. q. 1. Cypriano Epist. 61. Concil. Aurelian. 1. cap. 5.* & pluribus firmat *Suar. disp. 67. sect. 2. Vasq. disp. 209. Layman. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. q. 3.* & alij communiter. Adde supradicto peccatori Eucharistiam denegandam esse, quousque publicè constet emendatum esse, tametsi secretò emendatus sit, aliàs non vitabitur scandalum iniquæ susceptionis, & administrationis. Etenim cum ipse publicè petit Eucharistiam, publicè constare debet de recta illius dispositione, *iuxta cap. si peccauerit 2. q. 1.* Poteris tamen facilè hoc scandalum vitare, si ex licentia pœnitentis astantes moneas de illius recta dispositione. Sic docent *Nauarr. cap. sacerdos dist. 6. de pœnitent. num. 21. Henriq. lib. 8. cap. 56. num. 3. Saa Eucharistia num. 17. Laym. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. q. 3.*

10. Si autem peccator in peccato perseuerans Eucharistiam petat eo loci, quo eius delictum euulgatum non est, nec præsumitur euulgandum, plures Doctores censent te posse, & debere Eucharistiam concedere, ne ibi proximum bonam famam retinentem infames. Nam esto probare posses ex delicto alibi commisso, nec emendato esse petentem indispositum; at quousque id probes, non potes bonum commune Eucharistiæ illi denegare, & famam illius priuata tua authoritate lædere. Sic *Vasq. disp. 209. cap. 2. circa finem. Fagund. de Euchar. lib. 3. cap. 10. num. 7. & seqq.*

11. At verius credo te posse Eucharistiam negare. Nam esto ex charitate tenearis alibi infamem denuò non infamare absque causa rationabili. At rationabili causa vrgente, qualis est vitare malam sacramenti susceptionem nequaquam teneris famæ proximi prospicere, præcipuè cum ipse absque vllo iure se ingerat communioni, & periculo infamationis exponat. Quinimo existimo non solum te posse, sed debere Eucharistiam sic petenti negare. Quia ex obligatione teneris sacramenti irreuerentiam vitare cum commodè potes, aliàs non esses fidelis dispensator. Sed non obstante infamatione proximi eo loco potes Eucharistiam illi denegare, quia alibi notorium est esse indispositum. Ergo teneris. Et ita sustinet *Suar. dist. 67. sect. 4. & 5. in fine.*

Verum si probabiliter præsumere potes peccatorem emendatum esse, vt ferè semper teneris præsumere, cum tibi contrarium non constat, sine dubio obligatus es ei Eucharistiam concedere; quia ex ea concessione neque scandalum etiam latè sumptum sequi potest, cum suscipiens Eucharistiam benè eo loci audiat, neque sacramento irreuerentiam vllam irrogas, cum prudenter credas ritè disposito concedere. Sic *Vasq. disp. 209. cap. 2. Fagund. de Euchar. lib. 3. cap. 10. num. 7.*

Sed hinc oritur non leue dubium practicum, raro, vel nunquam peccatori publico publicè petenti Eucharistiam etiam eo loco, quo publicus peccator est, denegandam esse. Nam esto iure, vel facto publicus peccator extiterit, potest peccati pœnituisse, sicque videris obligatus præsumere, cum Eucharistiam publicè petit. Etenim ab Eucharistia nemo repelli potest, nisi ob peccatum nondum odio habitum, vel ob excommunicationem à qua non sit absolutus, vel ob præceptum superioris communionem interdicentis. At hæc omnia impedimenta te inscio sublata esse possunt; sicque præsumendum videtur ex eo quod publicè Eucharistia postulatur. Ergo raro quempiam repellere à communione poteris.

Ob hanc obiectionem existimo summa prudentia opus esse in repellendo peccatore à publica communione. Sed ab hac prudentia alienum non est, sed potius omnino debitum quod moraliter tibi cōstet faciásque aliis constare petentē Eucharistiam à peccato destitisse, rectéque dispositum esse ad illius susceptionem. Nam cū peccatum notum tibi aliisque sit, expedit omnino & tibi, & aliis recessum ab eo notum esse. Ex sola autem Eucharistiæ petitione sufficienter hic recessus præsumi non potest. Debet ergo tibi aliunde constare scilicet testimonio confessoris, vel Prælati absoluentis, tollentisque impedimentum, si ab eo positum est. Neque suscepturus Eucharistiam conqueri potest, quod ab eo hoc testimonium suæ rectæ dispo

dispositionis exigas. Quod maximè verum habet in peccatore publico per modum status, qualis est meretrix, vsurarius, histrio turpes comœdias exercens, secus modestas ad populi recreationem. Hi enim Eucharistiam petentes testimonium pœnitentiæ præstare debent & sacerdoti, & aliis. Idemque testimonium præstare debet excommunicatus denunciatus, qui cum scandalo populi in excommunicatione persistit. Qui vero homicidium, adulterium, aliudue delictum perpetrauit, si aliàs Christianè procedebat, communione concedi potest eo solum quod communionem sibi dari publicè petat, quia prudenter præsumi potest dignè ad communionem accessurus.

13. Si vero peccator occultus sit, neque emendatus, & Eucharistiam petat publicè concedi potest, secus si secretò petat. Est conclusio ab omnibus recepta *cum D. Thom.quæst.*80.*art.*6. Prima pars habetur expresè *cap. si tantum. cap. placuit.* 6. *quæst.*2. *& cap. si sacerdos de officio ordinar.* Ratio est, quia præsumi non potest Christum velle Eucharistiæ ministrationem in graue detrimentum suscipientis cedere, cum in fidelium fauorem fuerit instituta. At si occulto peccatori publicè Eucharistia negaretur, cederet in graue illius detrimentum, siquidem ea negatione secretum illius peccatum manifestaretur. Non igitur credendum est Christi voluntatem eam esse. Præterea occultus peccator, & publicè iustus publicè probatur dignus Eucharistia. At in publica bonorum communium distributione iniustum est repellere vt indignum, qui vt dignus publicè probatus est. Ergo iniustum est publicè negare Eucharistiam tanquam indigno peccatori occulto, & publicè iusto. Notanter dixi iniustum esse negare Eucharistiam publicè, peccatori occulto tanquam indigno. Nam si alia via negare Eucharistiam potes scilicet consumendo hostias consecratas antequam ad peccatorem peruenires, illumque simul cum aliis absque communione relinquendo, sine dubio id facere posses, & deberes; quia illa non est publica, & infamis repulsa, sed præteritio, & prudens quædam ministrationis omissio.

14. Quod si obiicias illicitum esse concedere Eucharistiam peccatori, quem secretò euidenter scis eam sumere velle ad conculcationem, vel vsum magicæ artis, ergo neque licebit concedere, vt sumat, cum eius corpus, & anima Deo sint odibilia? Respondeo negando consequentiam, nam dispensatio sacramenti ad conculcationem, vel vsum magicæ artis, aliena est à ab institutione huius sacramenti. Neque est dispensatio communis, & nomine Christi, sed iniqua distributio, & nomine distribuentis facta, ac proinde honestari non potest ex sola publica suscipientis dignitate cognita illius secreta malitia. Benè tamen dispensatio publica sacramenti in cibum, & potum suscipientis honestari potest ex publica suscipientis dignitate, quia est dispensatio communis, & propria huius sacramenti, & nomine Christi facta. Et hinc soluitur argumentum, quare non possis concedere ensem apud te depositum ei, quem scis petere ad se, vel alium occidendum, tametsi publicè petat; potes tamen concedere Eucharistiam in cibum, & potum: quia ensis concessio non est dispensatio communis, & publica, quæ publica tantum suscipientis dignitate honestatur, sed est quædam dispensatio priuata, ac proinde ex priuata notitia indignitatis suscipientis regulari debet. At Eucharistiæ dispensatio publica, est publica illius administratio nomine Christi facta, idcoque ex publica suscipientis dignitate, vel indignitate licitus, vel illicitus illius vsus desumendus est.

15. Notanda tamen est differentia inter sacerdoetm obligatum administrare Eucharistiam, & inter illum, qui huius administrationis nullam habet obligationem. Si enim secretus peccator, neque emendatus petat à te Eucharistiæ administrationem, cum nullam obligationem administrandi habeas, negare poteris, quia illa non est negatio publica, sed priuata, & debita, neque reputari potest indigna repulsa, sed liberalis cuiusdam administrationis omissio. Secus si cum petit, obligationem habes ministrandi, & publicè petit, publicè repellere non potes. Ex quo fit, si peccator occultus à te qui parochus non es, administrationem Eucharistiæ publicè petat extra casum extremæ necessitatis, antequam in altari existas ad sacramenti administrationem expositus, posse, & debere ei Eucharistiam negare, quia vt persona priuata negas, & non vt publica, siquidem non es ab Ecclesia actu constitutus publicus Eucharistiæ dispensator. Secus esset dicendum, si in altari ad dispensandum esses expositus, quia eo casu iam ab Ecclesia es dispensator publicè constitutus, ac proinde nemini vt indigno negare publicè Eucharistiam potes, qui publicè non probetur indignus. Et idem est si parochus esses, & peccator Eucharistiam publicè peteret tempore quo aliàs obligatus esses ministrare, negare nullatenus posses, quia negares vt indigno Eucharistiam qui publicè dignus probatus est. *Suar. disp.*67.*sect.*4.

16. Placet tamen aduertere improbabile non esse quod docet *Henriq. lib.*8. *cap.* 57. *num.*1. peccatorem, cuius indispositio ad sacramentum probari testibus potest, ab Eucharistiæ susceptione repelli posse, tametsi publicè petat, dummodo prius monitus sit secretò, & recedere non velit, quia cum iustè possit accusari & denunciari, & in exteriori foro de crimine conuinci, non videtur ei irrogari iniuria anticipata illa negatione, cui ipse causam dedit. Etenim illa negatio non est iudicialis Eucharistiæ priuatio, sed charitatiua ministrationis suspensio, & Eucharistiæ defensio, & custodia, quousque suscipientis dignitas examinetur.

17. Secunda pars conclusionis scilicet peccatori occulto, neque emendato, si secreto Eucharistiam petat denegandam esse facilè probatur: quia sacerdos ex officio tenetur vitare quamlibet sacramenti irreuerentiam, & prauam illius susceptionem, si id facere possit absque graui damno proprio, vel alterius. At si peccator Eucharistiam secretò petat nulla ei irrogatur iniuria, si denegatur, nullumue scandalum sequitur, siquidem ab omnibus in quorum conspectu denegatur, indispositus esse cognoscitur. Ergo. Quod si ex tribus ibi astantibus vnus tantum esset ignarus indispositionis, non obinde Eucharistia ministranda est, quia scandalum quod ex tali administratione scientibus prouenitet, præponderat infamiæ, quæ sequi potest apud ignarum. Neque infamatio apud vnum tantæ considerationis esse videtur, inquit *Henriq.lib.*8.*cap.*59.*num.* 1. *in fine*, vt valeat honestare administrationem sacramenti peccatori factam. Vt hanc tamen negationem sacerdos præstare possit, debet certò cognoscere suscipientis indispositionem, vel ex ipsius confessione, vel ex visu, vel ex aliorum testimonio manifesto; aliàs grauissimè peccabit repellendo vt indignum à communione, quem indignum esse ignorat.

18. Hanc tamen doctrinam limitat *Soto in* 4. *dist.*12. *q.*1.*art.*6. ne procedat in parocho, cum tempore

pore

pore præcepti, vel extremæ necessitatis peccator occultus ab eo Eucharistiam petit, quia petit quod parochus obligatus est ministrare ex officio, cuiusque susceptionis ipse probatus non est indignus. Sed hæc limitatio nullatenus admittenda est, sicuti neque eam admittunt communiter Doctores, teste *Vasq.disp.109.cap.5.à num.49.* Etenim secreta denegatio Eucharistiæ à parocho facta non est occulti peccatoris iudicialis punitio, quæ culpam iuridicè probatam requirit, sed est quædam denegatio præmij, quod est peccatori indebitum, & quædam fraterna correctio ex obligatione proprij muneris, ad quam faciendam sola notitia certa indispositionis requiritur.

19. Sed quid si sacerdos crimen nondum emendatum ex sola confessione agnouerit? Plures & satis probabiliter censent Eucharistiam concedi debere, nec negari posse, tametsi nullum adsit infamationis periculum. Quia illa negatio vix excusari potest à tacita criminis exprobratione, & sigilli violatione, qua sacramentum pœnitentiæ odiosum redditur. Sic docent *Palud. in 4.dist.9.quæst.4.art.1. concl.3.Siluest.Eucharistia 3. quæst.5.Nauarr.cap.21.n. 55.Valen.t.4.disp.6.quæst.8.pun.3.Egid. de Conninch. q. 80.art.6. Sancius lib.3.de matr. disp.36. num. 14. Fagund.de Euchar.lib.3.cap.10.num.23.Laym.lib.5.sum. tract.4.cap.6.q.3.conclus.2.* & alij.

20. Nihilominus verius censeo negari supradicto peccatori Eucharistiam posse. Sic pluribus relatis *Vasq. disp. 209. cap. 5.fine. Suar.disp.67. sect.3.* Moueor: quia talis denegatio non est infamatio pœnitentis, siquidem nullus alius suspicari potest negatam esse Eucharistiam ob malam suscipientis dispositionem, quia nullus alius præter sacerdotem, & suscipientem præsens est tali denegationi, vt suppono. Neque ea denegatio vllam peccatori irrogat iniuriam, quia ipse nullum habet ius petendi Eucharistiam, cum non habeat gratiam. Neque denique est exprobratio peccati, aut sigilli violatio, sed quædam actio orta ex scientia habita per confessionem, qua scientia vti licitum est ad proprias actiones moderandas, cum nullum adest sigilli violationis periculum. Quod hoc exemplo declaro: si enim cognosceres ex confessione peccatorem Eucharistiam petere ad illam conculcandam, sine dubio eam illi negare posses. Item si cognosceres ensem à te petere, vt te interficiat, non esses obligatus illi concedere, quia horum denegatio non est peccati obiurgatio, aut reuelatio, sed prudens sacramenti, & propriæ vitæ defensio. Ergo denegatio Eucharistiæ ob indispositionem in confessione cognitam non est sigilli violatio, aliàs neque ob vitandam mortem, neque ob aliud quodcunque malum licita esse posset.

21. Tertius casus est de his, qui criminis suspicione laborant, an iis concedi possit, & debeat Eucharistia, si petant? Pro cuius solutione præmitti debet *ex Glossa in cap.dixit Dominus, 32.quæst.1. verbo suspicio*, & ex his qui diximus *tract. 4. de fide disp.7.pun.1.* triplicem esse suspicionem; leuem, grauem, & violentam. Leuis suspicio secundùm omnium sententiam communionem concedere non impedit, quia ob leuia indicia delicti nemini sunt neganda bona debita. Grauis suspicio, quæ ex grauibus indiciis nascitur, alicui videri posset impedire ne communio concedatur, ob periculum ne sacramentum indigno concedatur. Verum hoc periculum ministranti imputari non potest, cum non possit negare Eucharistiam ex indispositione suscipientis probabiliter tantum cognita. Etenim quilibet fidelis ius habet, vt sibi Eucharistia concedatur, à qua concedenda repelli non potest, quin illius suscipiendæ probetur indignus. At ex indiciis, quæ grauem suspicionem generant, sufficienter indignitas non probatur, possunt enim falsò subesse, vtpote quæ probabilitatem inducunt, non certitudinem. Quocirca sola suspicio vehemens, & violenta, quia moralem delicti certitudinem constituit à communione concedenda impedir: impedit namque à communione publicè, & secretò concedenda, si suspicio publica sit, à communione vero secretò concedenda impedit secreta suspicio. Sic ex communi sententia docet *Henrriq.lib.8.cap.56.num.5. Suar. disp.67.sect.6. circa finem. Vasq. disp.109. cap. 5. fine. Laym.lib.5.sum.tract.4.c.6.q.3.vers. Addo 3. Fagund. de Euchar.lib.3.cap.10.num.29.*

22. Limitat tamen Henrriq. Suar. & Fagund. ne procedat in articulo mortis, in quo si violenter suspectus de crimine signa contritionis ostenderit, à sacramenti susceptione repelli non debet, tametsi (vt inquit Suar. & Fagund.) delictum non confiteatur, quia signa contritionis in eo articulo suspicionem violentam eneruant. Ex qua doctrina fortè inferet aliquis, hæretico negatiuo concedendam esse Eucharistiam in articulo mortis, si signa contritionis dederit, tametsi delictum non fateatur. Quia ob solam vehementem suspicionem impœnitentiæ damnatur. Etenim cum neget delictum plenè probatum, suspicionem violentam gignit ab eo nolle recedere. At suspecto vehementer de crimine in articulo mortis inquit Suar. & Fagund. Eucharistiam concedi debere, si signa contritionis ostenderit, tametsi crimen non fateatur. Ergo hæretico negatiuo concedi poterit Eucharistia. Deinde huic hæretico conceditur sacerdos, qui possit eum à peccatis absoluere, sed cui pœnitentia conceditur, Eucharistia denegari non debet, *cap.* quod in te *de pœnitent. & remission.* Item prædicto suspecto exigi poterat, & de facto exigitur iuramentum de veritate manifestanda, sed cui iuramentum exigitur ad purgandam suspicionem, Eucharistia concedi potest. Ergo. Præterea continget sæpè sic morti damnatum ob negationem hæresis probatæ nullum in tali negatione peccatum committere, quia immunis est à delicto falsis testibus comprobato, vel quia ex aliqua probabili causa præsumit se esse excusatum à veritate manifestanda. Ne igitur sic damnatus absque Eucharistia moriatur, concedi omnibus debet.

In contrarium (vt credo) est consuetudo, forte quia signa contritionis præsumptionem violentã impœnitentiæ non existimantur minuere, dum delictum negatur, siquidem illis signis non obstantibus reus morti damnatur. Stante autem præsumptione violenta delicti, omnes Doctores firmant Eucharistiam concedendam non esse. Ergo his hæreticis negatiuis meritò Eucharistia negatur. Decisionem censoribus fidei remitto. Est enim casus examinatione, & consideratione dignus.

23. Tandem inquies, an Eucharistia dari possit iis suspectis ad purgandam suspicionem? Qua in re est certum, si ea intentione detur Eucharistia, vt Deus sua omnipotentia extra naturæ ordinem innocentiam suscipientis manifestet, omnino illicitum esse, quia est Dei manifesta tentatio, vt constat ex *D. Thom.* ab omnibus recepto *2.2. quæst. 97. art.1.* ideoque purgatio, quæ per ferrum candens, & aquam feruentem aliquando fuit in vsu, meritò abrogata est *in cap. vlt. purgat. vulgar. cap. ex tuarum, & aliis de purgat. canon. & cap.consuluisti.capite Mennam.cap.sæpè contingit. 2.q.5.* & tradit *D. Thom.* & ibi *eius expositores quæst. 80.art.6.* Verum si iis suspectis Eucharistia concedatur, vt illius sumptione tanquam

tanquam quodam iuramento aliquo modo suspicionem purgent, & veritatem declarent, ex se illicitum non est, est tamen illicitum spectata consuetudine à iure approbata. Prior doctrinæ pars ex se manifestè liquet. Quæ enim malitia esse potest, quod à suspectis de crimine exigatur sumptio Eucharistiæ, sicuti exigitur iuramentum? Non enim in hac sumptione est aliqua Dei tentatio, tametsi suscipiens Eucharistiam mortem subitaneam sibi imprecetur, si malè sumpserit, sicuti non est tentatio, quod iurans sibi mortem subitaneam imprecetur, si veritatem non dixerit. Sed in vtroque casu est quoddam execratorium iuramentum. Et sicut cum iuramentum exigitur à suspecto de crimine, non præsumitur falsò iuraturum, sic cum exigitur Eucharistiæ sumptio, non præsumitur malè sumpturum, sed potius à sumptione Eucharistiæ cessaturum. Ergo purgatio per Eucharistiæ sumptionem ex se illicita non est: ideoque *in concil. VVormaciensi can. 10. relato in c. si Episcopo, 2. q. 5. & in can. 15. relato cap. sæpè eadem causa, & quæst.* purgatio per Eucharistiæ sumptionem approbatur. Quæ si ex se illicita esset, nullatenus à concilio approbaretur. Nam licet illud Concilium generale non fuerit, sed prouinciale, non est credendum in re tam graui erraturum.

Quod vero consuetudine approbata à iure purgatio per Eucharistiæ sumptionem illicita sit, probatur efficaciter ex *c. ex tuarum. de purgat. canon.* ibi enim purgatio per aquam frigidam est insufficiens reputata, quia peregrina erat, & extra vsum, & inquit textus; peregrina iudicia sunt inhibita. At purgatio per Eucharistiæ sumptionem in desuetudinem venit ob grauia inconuenientia, quæ inde sequi poterant. Ergo ex supradicto textu hæc purgatio vtpote peregrina inhibita censetur, & consequenter illicita. Ex quo fit grauiter maritos, Prælatos, & iudices peccaturos, qui ad purgandam suspicionem vxorum, subditorum, & litigantium sumptione Eucharistiæ vtuntur, & in his conueniunt Doctores cum *D. Thom. quæst. 80. art. 6.* & tradit optimè *Vasq. disp. 210. cap. 3. Suar. disp. 67. sect. 6. Henrriq. capite 56.*

Monet tamen *Suar. dicta disp. 67. sect. 6. in med.* prædictam purgationem sumptione Eucharistiæ illicitam non esse, si ex libera cuiusque voluntate assumatur, quia sic assumpta non est extra vsum, præcipuè cum Gregor. VII. coram Henrico IV. (vt refert *Lambertus in historia rerum Germaniæ*) in probationem suæ innocentiæ Eucharistiam suscepit, inuitauitque Henricum, vt faceret, qui ausus non est vehementem suspicionem de illo habitam hoc tam diuino, & alto sacramento purgare.

TRACT. XXII.

TRACTATVS XXII. ET DISPVTATIO VNICA.

De Euchariſtiæ Sacrificio.

Pvnctvm I.

An in confectione Euchariſtiæ vera ratio ſacrificij inueniatur.

1 *Quid ſit ſacrificium.*
2 *Qualiter ſacrificium ab adoratione, & oblatione diſtinguatur.*
3 *Proponitur, dubitandi ratio, qualiter in confectione Euchariſtiæ vera ratio ſacrificij ſita ſit.*
4 *Confectio Euchariſtiæ Miſſa dicitur.*
5 *Vera ratio ſacrificij in cõfectione Euchariſtiæ ſita eſt.*
6 *Res oblata eſt Chriſtus ſub ſpeciebus panis & vini.*
7 *Fit ſatis rationi dubitandi* num. 3. *adductæ.*

1. PRæmittendvm eſt ex communi Doctorum ſententia, teſte *Henriq. lib. 9. cap. 3. Azor. t. 1. lib. 10. cap. 17. quæſt. 2. Vaſq. diſp. 220.* & ex his quæ diximus *tract. 8. diſp. 1. pun. vnico*, ſacrificium propriè ſumptum oblationem eſſe, qua non ſolum interius, ſed exterius recognoſcitur Deus vt ſupremus omnium Dominus, vitæque, & mortis author. Dicitur oblatio, quia quodlibet ſacrificium eſt oblatio, vtpote quo aliquid Deo offertur, non tamen quælibet oblatio eſt ſacrificium, ſiquidem primitiæ, & decimæ offerebantur, non tamen earum oblatio ſacrificium erat, ideóque *in Pſ. 39. & ad Hebreos 5.* ſacrificium, & oblatio vt diſtincta enumeratur. Inquit enim Dauid: Sacrificium, & oblationem noluiſti, & Paulus: Vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis. Deinde ſacrificio non ſolum interius, ſed exterius debet ſupremum Dei dominium recognoſci. Quia ſacrificium eſt præcipuus Dei cultus externus, eoque populus teſtatur vnius eſſe fidei. Hinc colligunt communiter Doctores nullius rei oblationem rationem ſacrificij habere poſſe, niſi ad hunc finem à ſuprema poteſtate fuerit aſſumpta. Nam cum nulla res ex ſe hanc ſignificationem habeat, neque illam habere poſſit pro cuiuſque arbitrio, manifeſtè infertur à ſupremo principe, capiteque reipublicæ illam habere debere. At cum ſupremus princeps non omnibus indiſcriminatim hanc ſacrificandi poteſtatem concesſerit, ſed aliquibus in particulari, ij tantum ſacrificare poterunt, ob quam cauſam dixit *Paul. ad Hebr. 5.* Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, &c. indiget enim aſſumptione, nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Præterea ſacrificio Deus recognoſcitur. Non enim alteri quam Deo ſacrificare poſſumus, teſte *Auguſt. lib. 10. de ciuit. Dei, c. 4. & lib. 8. cap. 27. D. Thom. 2. 2. q. 93. art. 3. & Trident. ſeſſ. 22. cap. 3.* Non enim alius à Deo vero, vt ſupremus Dominus, & omnium author recognoſci poteſt. Neque his obſtat, quod gentes Diis falſis, & dæmoniis immolabant, quia illarum immolatio non ſacrificium verum, ſed ſacrilegium erat. Neque item obſtat, quod ſanctis Martyribus, Angelis, & Deiparæ Virgini templa, & altaria conſecrentur, quia non conſecrantur, vt eis ſacrificia offeramus, ſed vt eorum patrocinia, & orationes inter ſacrificandum expoſtulemus. Tandem ſacrificio recognoſci debet Deus non vtcunque, ſed vt ſupremus omnium Dominus vitæ, & mortis author. Vt autem hanc recognitionem res oblata ſignificet, per ſui mutationem offertur. Ea enim mutatione teſtamur ſub dominio Dei omnia eſſe, ipſumque omnia deſtruere, & conſeruare poſſe, ideoque nullum ſacrificium fuit in lege naturæ, & veteri abſque rei oblatæ mutatione. Nam licet de ſacrificio panis, & vini, quod obtulit Melchiſedech *Geneſ. 14.* nullius mutationis ſcriptura mentionem fecerit; at credendum eſt panem oblatum eſſe in clibano coquendum, iuxta illud *Leuit. 2. 7. 24.* & vinum vel effuſum eſſe, vel in libamen alterius rei oblatæ ipſum oblatum eſſe, ac proinde per mutationem panis, & vini ſacrificium contigiſſe. Dixi *exterius, & interius Deum vt ſupremum Dominum, omniumque authorem eſſe recognoſcendum*, nam ſi ſolum exterius recognoſceres abſque interiori recognitione explicita, vel implicita non verè, ſed fictè ſacrificares, quia quatenus à te ſignum illud procedit, non extimit internam æſtimationem Deitatis. Rurſus ſacrificium præter recognitionem ſupremi Domini, & poteſtatis alia motiua acceſſoria habet, ſcilicet fieri in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, & in aliorum impetrationem, & in expiationem pro peccatis. Quod ſi præter hæc ſacrificium aliquod aliam ſignificationẽ habeat, vt habuit ſacrificium Meſchiſedech, & Agni paſchalis, quod Euchariſtiam ſignificauit, accidentalis, & extrinſeca eſt ea ſignificatio, neque ad ſacrificij rationem propriè pertinet, aliàs ſupradicta non eſſent ſacrificium, ſi Chriſtus Euchariſtiam non inſtueret, quod non eſt dicendum, cum facta fuerint in recognitionem ſupremæ poteſtatis per legitimum miniſtrum.

2. Sed inquires qualiter ſacrificium ab adoratione, & oblatione diſtinguatur, cum poſſis adorare Deum, vt ſupremum dominum, & authorem omnium, & ſub eadem ratione ei aliquid offerre. Non igitur ab hac adoratione, & oblatione ſacrificium diſtinguitur? Reſpondeo ab adoratione, & oblatione abſolutè ſumptis facilè ſacrificium diſtingui. Ab adoratione namque diſtinguitur, quia adoratio non petit Deo aliquid offerri; cum fieri poſſit ſigno quodam tranſeunte, noſtram erga Deum ſubmiſſionem ſignificante, quale eſt inclinatio, genuflexio. At ſacrificio aliquid Deo offertur. Ab oblatione autem diſtinguitur, quia oblatio per ſe non petit ſuperiori fieri. Sed quia contingere poteſt aliquam oblationem fieri Deo vt ſuprimo Domino, ipſumque ea oblatione vt talem adorari, ſicuti contingit in oblatione thuris, quo Deus odore perfunditur,

ditur, videndum eſt qualiter ab hac oblatione, & adoratione ſacrificium diſtinguatur? Reſpondeo ex expreſſiori ſigno, & ſignificatione diſtingui. Sacrificium namque ex ſe poſtulat, vt res oblata aliquo modo mutetur, vt ea mutatione manifeſtè exprimatur Deum pro nutu ſuæ voluntatis omnia mutare, conſeruare, ſeu deſtruere poſſe. At adoratio, & oblatio hanc mutationem nón expoſtulant, ideoque non æquè exprimunt ſupremum dominium, & poteſtatem. Quocirca in oblatione thuris & adoratio, & oblatio, & ſacrificium eſſe poteſt. Sed ſub diuerſa ratione, eſt adoratio quatenus eo ſigno te Deo vt ſuperiori ſubmittis; & oblatio quatenus Deo in odorem conuerſum offertur, qui odor ſi abſque conſumptione thuris emitti poſſet, æquè oblationi aptus eſſet. Eſt tamen ſacrificium, quatenus conſumitur, & exhalatur, & ea conſumptione, & exhalatione teſtatur Deum omnia conſeruare, & deſtruere poſſe, ſupremumque dominium, & poteſtatem habere.

3. Ex his ſuboritur ratio dubitandi, qualiter in confectione Euchariſtiæ vera ratio ſacrificij inueniri poſſit? Nam cum Chriſtus Dominus, qui eſt res oblata in Euchariſtia (vt Doctores Catholici teſtantur) non mutetur, ſed in ſe immutatus perſiſtat, non videtur rationem ſacrificij habere poſſe? Quod ſi dicas mutari, quatenus ſub ſpeciebus panis, & vini per conſecrationem conſtituitur? Obſtat, quia ſub ſpeciebus panis & vini conſtituitur Chriſtus abſque ſui mutatione ſubſtantiali, eo ſolum quod ſubſtantia panis, & vini in ipſum conuertantur, quare mutatio non tam eſt Chriſti, quam panis, & vini. Si vero dicas mutari Chriſtum non per ipſius deſtructionem, ſed per nouā illius reproductionem, ad rationemque ſacrificij ſufficiens eſſe oblatum quolibet modo mutari, ſiue deſitione, ſiue noua productione, quia qualibet ex iis mutationibus ſuprema poteſtas recognoſci poteſt? Obſtat: quia incertum eſt & ſatis ſub opinione poſitū Chriſtum in hoc ſacramento ſubſtantialiter reproduci. At omnino eſt certum in hoc ſacramento in ſacrificium offerri. Ergo ratio ſacrificij ab illa opinione pendere non poteſt.

4. Pro huius difficultatis ſolutione primo ſtatuendum eſt, confectionem Euchariſtiæ Miſſam à ſanctis Patribus, & conciliis nuncupari. Nam eſto Miſſa quæ vox latina eſt, propriè & in rigore ſignificauerit tum dimiſſionem cathecumenorum, quam ſacerdos, vel diaconus finitis orationibus, & ſacra lectione ante oblationem faciebat, tum dimiſſionem populi Chriſtiani quæ peracto ſacrificio fit, teſte *Bellarmino t.2.lib.1 de Miſſa c. 1.* At communi, & frequenti vſu pro toto ſacro vſurpatur, ſicuti fecit *Ambroſ.lib. 3. epiſt.33. & Auguſt.ſerm.91. de tempore.* & ſpecialiter *Trident.ſeſſ.22.cap.2.initio.*

5. Secundò in confectionē Euchariſtiæ verum, & proprium ſacrificium offerri docuit *Trident. ſeſſ. 22. cap. 1. & 2. & can. 1.* Aliàs Eccleſia Catholica nullum ſacrificium haberet, ſiquidem nec oues, nec boues in ſacrificium offert, neque ſub hac ratione incenſum adolet, ſed vt Deum adoret, & excellentiam illius recognoſcat.

6. Tertio, in prædicto ſacrificio res oblata eſt Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini. Sic enim Patri æterno offertur. Tum ab ipſo Chriſto vt principali offerente, tum à ſacerdotibus, qui ſunt eius miniſtri, vt latè declarat *Tridentin. loco allegato.* Qua ratione hoc ſacrificium eſt infinitæ dignitatis. Neque panis, & vinum ad rem oblatam huius ſacrificij intrinſecè pertinent, aliàs ea parte non eſſet ſacrificium ſummæ dignitatis, neque idem cum ſacrificio, quod Chriſtus Dominus in ara crucis obtulit, cum ibi non fuerit panis, & vinum, neque aliquid loco illorum, quod ſimul cum Chriſto Patri æterno oblatūm eſſet. Reſtat ergo, vt ſolus Chriſtus ſit, qui Patri æterno in hoc ſacrificio offertur.

7. Ex his rationi dubitandi reſpondeo Chriſtum Dominum in hoc ſacrificio offerri, non prout eſt in ſe, ſed prout ſub ſpeciebus panis & vini ex vi conſecrationis conſtituitur, quia ſub hac ratione ipſe ſubſtantialiter mutatur, quatenus in ipſum ſubſtantia panis, & vini conuertitur, quæ mutatio ſufficiens eſt ad veram rationem ſacrificij. Sic ex communi ſententia tradit *Suar. diſp.75.ſect. 1. Egid. de Coninch.queſt.83.art.1.dub.4.* Neque mihi probatur ſententia *Vaſq. diſp. 220. cap. 3.num. 26. & diſp. 222.cap.7.& 8.* aſſerentis ad rationem huius ſacrificij nullam requiri in re oblata mutationem, ſed ex eo quod repræſentet mutationem alibi in ſe factam, ſufficienter rationem ſacrificij ſortiri. Diſtinguit namque *Vaſq.* duplex ſacrificium, aliud abſolutum, aliud commemoratiuum, ad ſacrificium abſolutum mutationem rei oblatæ expoſtulat, ſecus ad ſacrificium commemoratiuum. Hoc enim quia commemorat ſacrificium quod verè mutatum eſt, tametſi ipſum non mutetur veram ſacrificij rationem habet. Quod ſi obiicias inde ſequi ſacrificia antiqua Chriſti mortem commemorātia veram ſacrificij rationem habitura, tametſi nullam in re oblata mutationem haberent? reſpondet ipſe *Vaſq.* nullatenus id vèrum eſſe, quia ad ſacrificium commemoratiuum, quod ſine ſui mutatione offertur, requiritur (inquit) quod res oblata in eo ſacrificio commemoret mutationem non alterius, ſed ſui ipſius in alio ſacrificio factam: cum autem omnia ſacrificia antiqua non ſui, ſed Chriſti mutationem præfigurabant, ideo ob ſolam commemorationem rationem ſacrificij habere non poterunt. Secus Chriſtus in ſacrificio Miſſæ oblatus, qui abſque ſui mutatione mutationem in Chriſto factam commemorat. Non inquam mihi probatur hæc doctrina. Nam eſto ſacrificium Euchariſtiæ commemorationem ſit ſacrificij in cruce oblati, non ob eam ſolam rationem ſacrificium eſt, ſed quia ibi Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini Patri æterno offertur, & incruentè immolatur. Præterea eſt doctrina nouiter inuenta ad effugandam difficultatem. Neque eſt vllus alius Doctor, qui eam admittat. Omnes enim ad ſacrificium propriè ſumptum mutationem rei oblatæ requirunt. Præterea quo fundamento affirmatur ad ſacrificium ſufficere, quod res oblata commemoret mutationem ſui in alio ſacrificio factam, eodem affirmari poterit ſufficere. quod alterius ſacrificij mutationem commemoret. Hac enim commemoratione Deus author vitæ, & mortis ſignificari poterit. His poſitis.

Quæſtioni reſpondeo confectionem Euchariſtiæ verum ſacrificium eſſe, quia media Euchariſtiæ confectione offertur Deo Patri eius Filius ſub ſpeciebus panis, & vini à legitimo miniſtro in ſupremæ poteſtatis, & dominij recognitionem. Ergo eſt verum ſacrificium, adeſt enim legitimus miniſter qui eſt ſacerdos, res oblata ſenſibilis, qui eſt Chriſtus ſub ſpeciebus panis & vini, cum ſufficiente ſui mutatione, vt ſupremum dominium, & poteſtas recognoſci poſſit. Etenim ſacerdos conficiens Euchariſtiam ita Patri æterno eius Filium offert ſub ſpeciebus panis & vini, vt ea oblatione neceſſario ſubſtantiam panis, & vini deſtruat, & in corpus, & ſanguinem Chriſti oblati, & myſticè mactati conuertat. Ergo offert Chriſtum ſub ſpeciebus panis

cum

cum sufficiente mutatione ad sacrificium. Nam esto Christus in se non mutetur, sufficit quod quatenus sub speciebus panis constituitur, mutationem, & mysticam mactationem recipiat. Sub qua mutatione, & mystica mactatione æterno Patri offertur. Ergo offertur cum sufficiente mutatione ad sacrificium, siquidem ea mutatione satis significatur Deum vitæ, & mortis authorem esse.

PVNCTVM II.

An in sola confectione Eucharistiæ sub vna vel duplici specie vera ratio sacrificij sita sit.

1 *Proponitur quæstio.*
2 *In sola consecratione essentia sacrificij consistit, reliquæ partes ad ornatum, vel integritatem pertinent.*
3 *Consumptio ad perfectionem extrinsecam sacrificij pertinet.*
4 *In consecratione vnius tantum speciei veram rationem sacrificij esse, qualiter probetur.*
5 *Hinc plures inferunt posse Pontificem rationabili causa intercedente dispensare, vt consecratio in vna tantum specie fiat.*
6 *Verius est ad essentiam sacrificij Eucharistici vtriusque speciei consecrationem requiri.*
7 *Fit satis fundamentis oppositis.*
8 *Iure diuino statuta est vtriusque speciei consecratio.*
9 *Pontifex dispensare non potest, vt sub vna tantum specie fiat consecratio.*
10 *Satisfit fundam.* n. 5. *adductis.*
11 *Aliud est sacrificium imperfectum facere, aliud imperfectum relinquere. Illud non licet vnquam, hoc aliquando.*

1. EX *superiori puncto* constat Eucharistiæ confectionem verum esse sacrificium. Superest inquirendum, an in sola illa, an etiam in aliis consecrationem comitantibus, vel subsequentibus ratio sacrificij sita sit.

2. Et omissis variis sententiis affirmandum est cum communi in sola consecratione essentiam sacrificij sitam esse, reliquasque actiones antecedentes, & subsequentes vel ad ornatum, vel ad integritatem sacrificij pertinere. Sic *Azor. lib. 10. instit. moral. c. 19. q. 2. Lessius, lib. 1. c. 38. dub. 1. num. 16. Suar. de sacrificio missæ. disp. 75. sect. 5. concl. 1. & 3. Egid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 5. num. 84. & seqq. Vasq. disp. 221. per totam.* & tradidit *Irineus, lib. 4. cap. 23. num. 7. Cyprian. serm. de cœna Domini. Chrysost. hom. de prodit. Iudæ. Gregor. Nissenus lib. 4. dialogor. cap.* 18. & alij relati à *Vasq. dicta disp. 222. cap. 5.* Prior pars conclusionis scilicet in consecratione essentiam sacrificij sitam esse superiori puncto probata est. Quod vero in sola illa consistat inde probo, quia ea sufficienter Christi mors repræsentatur, & Patri æterno eius Filius offertur actu ipso consecrationis, & ex intentione ministri, ergo nulla alia re indiget, vt veram sacrificij rationem habeat. Quod amplius confirmari potest ex probatione secundæ partis conclusionis, scilicet reliquas actiones consecrationem antecedentes, & subsequentes nullatenus ad essentiam sacrificij pertinere. Et in primis oblatio verbalis antecedens, & subsequens consecrationem nullatenus sacrificium integrat, sed solum ornat. Tum quia Christus Dominus ea vsus non fuit nocte cœnæ, cum hoc sacramentum instituit, & sacrificium confecit. Tum quia ea oblatione Christus, qui est in hoc sacrificio res oblata non mutatur, sed potest sæpius supra eandem materiam repeti. Deinde fractio hostiæ, & commixtio illius cum sanguine nequaquam sacrificium Eucharisticum integrat, siquidem ea cæremonia non legimus Christum vsum fuisse, neque ab eo esse institutam. Aliàs si nulla esset fractio, nec vllam partem hostiæ sacerdos in calicem mitteret, sacrificium perfectum non faceret, contra *D. Thom.* ab omnibus ferè receptum *q. 83. art. 6. ad 6.* Communio vero quæ laycis inter sacrificandum conceditur, neque sacrificium integrum est, aliàs omnes layci essent sacerdotes, neque est pars sacrificij, aliàs extra sacrificium missæ concedi non posset, nè sacrificium imperfectum esset. Solum de sumptione Eucharistiæ facta à sacerdote tempore sacrificij restat probandum, non esse sacrificio essentialem. Primò quia Christus Dominus in vltima Cœna conficiendo hoc sacramētum sacrificauit, sicuti definit *concil. Trident. sess. 22. cap. 1.* At si communio ad essentiam sacrificij pertineret, certum de fide esset Christum seipsum communicasse, cum tamen sub opinione positum sit. Ergo communio non est pars essentialis sacrificij. Deinde Christus Dominus teste *Trident. sess. 22. cap. 1.* præcepit omnibus sacerdotibus, vt sacrificium offerrent, cum dixit: Hoc facite in meam commemorationem. Sed non legimus præcepisse, vt communionem acciperent. Ergo communio ad essentiam sacrificij non pertinet. Neque enim credi potest Christum Dominum omissurum hanc actionem in illo præcepto, si ad illius executionem necessaria foret. Item sacerdos sacrificium offerens, personam Christi gerit. Christus enim in omni sacrificio est præcipuus offerens, vt dixit *Trident. sess. 22. cap. 2.* At quatenus sumit Eucharistiam, nullatenus personam Christi sustinet, aliàs etiam layci sustinerent, neque offert Deo, sed potius à Deo accipit, & illius est conuiua. Ergo sumptio Eucharistiæ ad sacrificium non pertinet. Quod si dicas pertinere ad sacrificium, quatenus est sumptio ab ipsomet sacerdote ministrata? Obstat, quia ministrare Eucharistiam non est sacrificare, sed sacrificatum, & Deo oblatum sibi, & aliis communicare: aliàs quoties sacerdos extra missam seipsum communicaret, sacrificare diceretur, quod est absurdum. Præterea in consumptione non potest reperiri mutatio quæ sufficiens sit, vt ratione illius Christus oblatus significet Deum vitæ, & mortis authorem esse, quia ibi non mutatur ipse Christus nisi tantum localiter, sed species mutantur, & corrumpuntur. Quinimo cum hæc mutatio potius contingat, cum species in stomacho sacerdotis desinunt esse potius eo tempore, quam in altari sacerdos sacrificare diceretur, quod admitti non debet.

3. Verum esto sumptio sacramenti ad essentiam sacrificij non pertineat; pertinet tamen ad illius perfectionem non quidem intrinsecam, sed extrinsecam, hoc est ad consecutionem finis illius. Etenim cum hoc sacrificium institutum fuerit, vt sit sacramentum, & animarum conuiuium, ab illius institutione deficit sacerdos, qui hoc conuiuium præparatum sumere omitteret. Et forte ob hanc causam dicitur in *cap. relatum de consecrat. dist. 2.* quale erit sacrificium, cuius neque ipse sacrificans particeps esse dignoscitur. Ideoque Ecclesia diuino Spiritu instructa, ita seuerè præcepit sumptionem sacrificij, vt etiam sacerdote dificiente alius sacerdos subrogaretur, qui oblatum consumere posset.

4. Posito autem in sola consecratione essentiam sacrificij sitam esse, examinandum est, an in consecratione vnius tantum speciei ratio sacrificij consi-

stat, vel necessariò vtriusque speciei consecrationem requirat? Non desunt qui affirment in consecratione vnius tantum speciei veram sacrificij rationem esse, sicuti est vera sacramenti ratio: quia consecratione cuiuslibet speciei offertur Christus æterno Patri in supremi dominij recognitionem, in quo vera ratio sacrificij consistit. Quod si dicas ex ea ratione optimè probari; potuisse à Christo sub qualibet specie sacrificium institui, sicut & sacramentum instituit, non tamen de facto instituisse: eo quod sub vnius tantum speciei consecratione mors eius non satis exprimatur, quod ad rationem sacrificij Eucharistiæ necessariò requiritur. Est enim hoc sacrificium repræsentatiuum sacrificij, quod Christus Dominus de se obtulit in ara crucis, quam repræsentationem consecratio vnius tantum speciei non videtur habere? Obstat, quia consecratio vnius speciei v.g. corporis Christi sub specie panis, significat solum corpus sub specie panis existere, sanguine, & anima non significatis. Ergo ex modo significationis denotat corpus fuisse ab anima, & sanguine separatum, siquidem solum ipsum ex vi significationis sub specie panis constituit. Ergo ex modo significandi consecratio cuiuslibet speciei denotat separationem, quam Christus in cruce fecit sui corporis ab anima, & sanguine. Ergo significat eius sacrificium cruentum. Neque inde fit plura sacrificia ibi adesse, sed vnum integrum, & completum ex duplici partiali; eo quod res oblata per vtrumque patriale sacrificium eadem est, scilicet Christus, & ad vnum, idemque sacrificium cruentum significandũ offertur.

5. Ex hac sententia inferunt *Adrian. 4. q. 6. de Eucharistia, quæ incipit, Viso de impedimento. §. pro responsione. Gab. in can. missæ, lect. 53. litt. E. Claud. Sainctes, repetit. 10. de Euchar. cap. 3. §. ex aduersariis. Tabiena, verbo Eucharistia, 1. num. 20. Pisana eodem 2. nu. 12. Angel. 1. num. 20. Vuillem. Alan. lib. 2. de Euchar. cap. 20 Henrriq. lib. 8. cap. 13. Thom. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 6. num. 6. in medio,* posse Pontificem ex causa rationabili dispensare, vt sub vna tantum specie consecratio fiat. Nam si ex aliqua causa hæc potestas Pontifici negaretur, ea esset, quia Pontifici datum non est consecrationem Eucharistiæ permittere, quin ea consecratione sacrificium commemoratiuum passionis Christi Domini offeratur. At consecratione sub vna tantum specie passio Christi commemoratur, vt probatum est. Non igitur est vlla ratio, ob quam Pontifici denegetur hæc potestas. Secundo Pontifici concessa est potestas, teste *Trident. sess. 21. cap. 2.* vt in sacramentorum dispensatione salua illorum substantia ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium vtilitati, seu ipsorum sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicaret. At permittere consecrationem sub vna tantum specie, omissa alterius speciei consecratione, non mutat sacramenti substantiam, sicuti non mutatur ob receptionem sacramenti sub vna tantum specie. Ergo est Pontifici concessa potestas permittendi consecrationem sub vna tantum specie. Tertio æqua obligatio esse videtur sacerdoti consecrandi sub vtraque specie, ac consumendi consecratum. At Pontifex dispensat, ne vtramque speciem consecrans vtramque recipiat, vt patet in sacerdoribus denuò constitutis, qui cum Episcopo ordinante concelebrant, qui sub vtraque specie non communicant, ergo poterit dispensare ne aliqui sub vtraque specie consecrationẽ præstent. Quarto Christus Dominus sub vna tantum specie de facto consecrauit, cum discipulis euntibus in castellum Emaus apparuit, & in fractione panis se illis ostendit, vt ex communi sententia probant ibi *Tolet. & Maldonat.* At si nunquam futurum erat licitum sacerdotibus sub vna tantum specie consecrare, Christus Dominus qui se Apostolis magistrum, & doctorem exhibebat, nullatenus id faceret. Quinto testatur *Raphael Volaterran. lib. 7. geographiæ, cap. 4.* Innocent. VIII. de facto cum Noruergis dispensasse, vt sub specie tantum panis consecratio fieret. Quod factum approbat *Onuphruis Panuin. in chronica sub an. 1490. Henrriq. Claud. Sainctes*, & alij ex Doctoribus supra relatis. Sexto plures, grauesque Doctores firmant consecrationem sub vtraque specie solum ex Ecclesiæ constitutione haberi: Sic docuit *Adrian. illa q. 6. de Euchar. Maior in 4. dist. 9. q. 3. § tertio arguitur. & Nauarr. cap. 25. num. 91.* Quod si verum est, manifestè conuincitur posse Pontificem dispensare. Sed gratis admisso ex iure diuino præceptam esse consecrationem sub vtraque specie, non inde infertur non posse Pontificem dispensare, siquidem in voto, iuramento, matrimonio rato, residentia parochorum sæpè Pontifex dispensat, quorum obligationes ex iure diuino ortum habent.

6. Nihilominus tenendum est vtriusque speciei consecrationem ad essentiam sacrificij Eucharistici necessariò requiri. Sic pluribus firmant *Suar. disp. 75. sect. 6. Vasq. disp. 223. cap. 3. & 4. Egid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 5. n. 102.* Ratio est, quia sacrificium à Christo institutum est repræsentatiuum eius passionis, & mortis, iuxta illud: Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis. At consecratione vnius tantum speciei non repræsentatur Christi mors de facto. Non enim repræsentat corpus exangue, tametsi cum sanguine non repræsentet. Et licet solum corpus repræsentet sanguine non repræsentato, non inde fit repræsentare separationem corporis à sanguine, siquidem eam repræsentationem habere posset, tametsi corpus Christi à sanguine separatum non esset. Requiritur ergo ad hanc repræsentationem vtriusque speciei consecratio, ex eo enim quod corpus separatim à sanguine consecretur, ea consecratione separata, separatio corporis à sanguine denotatur, quæ separatio vnius tantũ speciei consecratione abundè significata non erat.

Dices potuisse Christum Dominum sub vna tantum specie consecrari, sed ea consecratio verum esset sacrificium suæ mortis rememoratiuum. Ergo consecratio sub vna specie vera repræsentatio mortis Christi esse potest, & consequenter verum sacrificium? Adde consecrationem panis, & vini verum sacrificium esse, non tantum quia passionem, & mortem Christi commemorat, sed præcipuè, quia Patri æterno sub speciebus panis, & vini Christus offertur in supremi dominij recognitionem. At hæc ratio cuilibet speciei seorsim sumptæ competit, sub qualibet enim Christus suo Patri offertur. Ergo cuiuslibet speciei consecratio, vt ab alia distincta veram sacrificij rationem habet?

7. Ad primum respondeo, concedendo potuisse Christum sub vna tantum specie sacrificium rememoratiuum suæ passionis institui. At spectata rerum natura, non aptè quidem esset institutum, vt optimè probat *Vasq. dicta disp. 223. cap. 3. & 4.* siquidem ea consecratio ex se, & seclusa Christi institutione nullam conuenientiam, & aptitudinem haberet ad significandum corpus à sanguine separatum fuisse, sed totam significationem ex Christi voluntate acciperet. Non est autem credendum de facto sic fuisse institutum, siquidem consecrationem vtriusque speciei instituit, qua aptissimè corpus à sanguine fuisse separatum significatur, vt supra probatum est. Praeterea

terea si in qualibet specie seorsim sumpta Christus vellet de facto mortem eius repræsentari; non vnicum, sed duplex sacrificium Eucharistia esset. Nam vnitas sacrificij Eucharistici non ex re repræsentata, & oblata, sed ex repræsentatione, & oblatione desumenda est, siquidem in repræsentatione, & oblatione ratio sacrificij incruenti consistit. At esset duplex repræsentatio, & oblatio, & vna ab alia distincta. Ergo esset duplex sacrificium integrum, & completum, quod est absurdum, & contra *Trident. sess. 22. cap. 1. & seqq.* Ad secundum admitto consecrationem panis, & vini verum esse sacrificium, quia sub speciebus panis & vini, æterno Patri eius Filius offertur sed non vtcunque, sed vt mysticè mactatus, & immolatus. Cum autem vnius tantum speciei consecratione non significetur mactatus, & immolatus, sed ad hanc significationem necessariò vtriusque speciei consecratio concurrere debet, ea de causa in vnius tantum speciei consecratione sacrificij essentia non consistit.

8. Hinc primo infertur iure diuino statutum esse consecrationem sub vtraque specie esse faciendam. Quia iure diuino statutum est consecrationem Eucharistiæ sic fieri, vt ea consecratione sacrificium commemoratiuum passionis Christi Domini offeratur, sicuti definiuit *Trident. sess. 22. cap. 1. & 2.* At ex dictis constat sola consecratione vnius speciei memoriam passionis eius non recoli; sed necessariò vtriusque consecrationem concurrere debere. Ergo iure diuino vtriusque consecratio est statuta. Præterea *Trident. sess. 22. cap. 1. & can. 2.* expresè affirmauit Christum Dominum vtriusque speciei consecrationem Apostolis, eorumque successoribus præcepisse illis verbis *Lucæ 22.* Hoc facite in meam commemorationem. Neque valet dicere Christum Dominum præcepisse vtriusque speciei consecrationem, sed non simultaneam. Quia præcepit consecrationem, sicuti ipse fecit, at ipse simul vtramque speciem consecrauit: ergo vtriusque consecrationem simultaneam præcepit. Et licet *Lucas* post consecrationem panis ante calicis consecrationem referat Christum dixisse illa verba, Hoc facite in meam commemorationem, non inde inferri potest solius panis consecrationem fieri posse. Tum quia ipse *Lucas* indicat post consecrationem calicis id ipsum præcepisse illis verbis. Similiter, & calicem, aduerbium enim *similiter* refert subsequentia facta esse sicut & præcedentia. Tum quia *Paul. 1. Corinth. 11.* post cuiuslibet speciei consecrationem protulit Christum præcepisse id ipsum fieri in sui memoriam. Ergo vtriusque consecratio à Christo præcepta est omnibus sacerdotibus. Ergo nullum est fundamentum asserendi consecrationem vnius speciei sine alia fieri posse. Præterea non constat iure diuino singulis Sacerdotibus præceptam esse vllius speciei consecrationem, tametsi ordini sacerdotali præcepta fuerit. Ergo vt præceptum illud *Lucæ 22.* à *Trident.* declaratum consecrandi vtramque speciem omnes, & singulos sacerdotes astringat, intelligendum est casu quo consecrare, & sacrificare velint. Tenentur ergo ex obligatione iuris diuini vnius speciei consecratione facta, aliam simul consecrare. Et ita sustinet *D. Thom. 3. p. quæst. 74. art. 1. & quæst. 80. art. 12. ad 3. & ibi Caietan. quæst. 1. Siluest. Eucharistia 1. quæst. 5. Dominic. Sotus in 4. dist. 9. q. 1. art. 2. in fine. Suar. disp. 43. sect. 3. Vasq. disp. 223. cap. 3.* & alij apud ipsos.

9. Secundò infertur longe probabilius esse Pontificem dispensare non posse, vt in vna tantum specie consecratio fiat, quia dispensare non potest, vt hoc sacramentum conficiatur, absque eo quod sacrificium offeratur. At de essentia sacrificij Eucharistici est vtriusque speciei consecratio, vt probatum est. Ergo non potest dispensare, vt consecratio sub vna tantum specie fiat. Sic ex communi sententia tradit *Suar. disp. 43. sect. 4.* specialiter *conclus. 3. Vasq. dicta disp. 223. cap. 3. num. 20. Egid. quæst. 83. art. 1. dub. 5. in fine, num. 102.*

10. Superest satisfacere argumentis *num. 5.* adductis, quibus probabatur posse Pontificem dispensare, vt in vna tantum specie consecratio fiat. Ad primum ex probatione nostræ sententiæ, constat vnius speciei consecratione sacrificium cruentum Christi non repræsentari. Ad secundum admitto Pontifici concessam esse potestatem in sacramentorum administratione mutandi, & alterandi prout sibi visum fuerit expedire, salua illorum substantia, nego tamen ad Eucharistiæ substantiam non pertinere vtriusque speciei consecrationem, cum Eucharistiæ sacramentum perfectum non sit, in vna tantum specie, sed necessariò vtramque postulet. Ad tertium concedo quemlibet sacerdotem consecrantem principaliter obligatum esse consecratum consumere. Secus vero qui accessoriè solùm, & ob aliquam sacram significationem consecrant, qualiter contingit in nouiter ordinatis: hi enim oblatum consumere non tenentur, cum ad perfectionem sacrificij vnius sacerdotis consumptio sufficiat. Ad quartum admitto eo casu vnicam speciem Christum consecrasse, quia ad sui manifestationem, & discipulorum solatium ea solum sufficiebat, sed inde inferri non debet vnam speciem absque alia consecrari posse, cum stet diuinum præceptum de vtriusque speciei consecratione. Ad quintum nego vnquã Pontificem dispensasse, neque credendum est Volaterrano, & Onuphrio, tum quia illius dispensationis nec vestigia adsunt. Tum quia Volaterran. non dicit Innocent. dispensasse, vt panis consecratio fieret absque calicis consecratione, sed dispensasse, vt calix sine vino consecraretur, quod absurdum est, cũ non possit Pontifex sacramentorum materias mutare. Tum quia non apparet occasio, & legitima causa, ob quam hæc dispensatio concessa fuerit, cum nulla prouincia cognoscatur, in qua vinum conseruari non possit. Non enim Christus Dominus sacramentum sui corporis, & sanguinis institueret pro tota Ecclesia, sciens aliquam suæ Ecclesiæ partem eo frui non posse. Quinimo neque excogitari potest ratio honestans dispensationem. Nam cum hoc sacramentum non sit necessitatis, sed vtilitatis, maior vtilitas, & conuenientia cernitur, vt ritus sacrificandi integer, & immutatus in Ecclesia perseueret, quam vt excusetur detrimentum quod vni, vel alteri prouinciæ prouenire potest ex carentia sacrificij dimidiati, & imperfecti. Ad sextum negamus obligationem consecrandi sub vtraque specie ex humano iure prouenire, ex diuino namque prouenit, vt probatum est. Quo posito vt probabilius affirmamus Pontificem dispensare non posse, & ad probationem dicimus in votis, & iuramentis, matrimonioque rato dispensare, remittendo nomine ipsius Dei obligationem, qua remissione facta nec votum, nec iuramentum, neque matrimonium ratum persistit, ac proinde non propriè in iure diuino dispensat. Ius enim diuinum, quod nequaquam à Pontifice tolli potest, est quod perseuerante voto, iuramento, & matrimonio rato

rato obligatio nascatur. Quod vero votum, iuramentum, & matrimonium ratum non dissoluatur causa rationabili intercedente, & à legitimo ministro non est iuris diuini, potius enim ex diuino iure habetur horum dissoluendorum potestatem Pontifici commissam esse. Idem dicendum est de residentia parochorum, ex iure diuino obligationem esse, ne parochus absque legitima causa absit. At causa legitima intercedente conforme est iuri diuino abesse posse.

11. Aduertunt tamen & bene plures Doctores, præcipuè *Suar. dicta disp. 43. sect. 4. conclus. 1. Azor. t. 1. lib. 10. cap. 19. q. 3. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 7. in principio*, sæpè contingere posse, quod sub vna tantum specie consecratio fiat ob impotentiam physicam, vel moralem alteram consecrandi: Vt contigit si consecrata hostia reperias aquam loco vini appositam esse, neque inuenias vinum, quod consecrare possis, vel non inuenias absque magno scandalo, aut sine manifesto vitæ periculo. Quia eo casu dici non potes sub vna tantum specie voluisse consecrare, sed vnius tantum speciei consecrationem permisisse. Aliud enim est sacrificium imperfectum facere, quod ob nullam causam licet, vt bene *Suar. dicta sect. 4. in fine*: aliud imperfectum permittere, quod ex rationabili causa honestari potest.

PVNCTVM III.

De sacrificio, quod Christus in vltima Cœna, & in ara Crucis obtulit, & horum cum sacrificio Missæ comparatione.

1 *In ara Crucis Christus Dominus se in sacrificium obtulit.*
2 *Deinde in vltima Cœna, cum Eucharistiam instituit.*
3 *Explicatur qualiter sacrificium Missæ cum prædictis conueniat, vel ab eis differat.*

1. Constat *ex Trident. sess. 22. cap. 1. & 2.* Christum Dominum in ara crucis se in sacrificium Patri æterno obtulisse, quia se occidendum obtulit ex intentione recognoscendi Patrem, vt supremum Dominum, vitæque & mortis authorem. Etenim cum Christus Dominus à Patre æterno fuerit sacerdos constitutus, vt propitiatio esset pro nostris, & totius mundi peccatis, in eorum satisfactionem se ipsum liberè obtulit occidendum: in qua oblatione vtpote libera sacrificium cruentum constitutum est. Neque inde fit Martyres cum se ipsos tyrannis occidendos tradunt sacrificium sui obtulisse, quia ipsi non sunt sacerdotes à Deo constituti, vt propriam vitam in sacrificium exponant, neque habent vitam in sua potestate proxima, sed tantum remota, quatenus se liberè tyrannis offerunt, non tamen iam oblati, & tormentis affecti possunt suam vitam conseruare, sicuti potuit Christus, qui potestatem habebat ponendi animam suam, & iterum sumendi illam quolibet dolore, & tormento affectus, quod ad verum sui ipsius sacrificium necessariò requiritur.

2. Deinde *ex eodem concil. Trident. sess. 22. c. 1.* certum est Christum Dominum in vltima Cœna cum sacramentum Eucharistiæ confecit, sacrificium sui obtulisse. Nam cum fuerit sacerdos à Patre constitutus secundum ordinem Melchisedech, *Ps. 109. & ad Habr. 7.* debebat in sacrificandi ratione cum Melchisedech conuenire. At nisi dicamus sacrificium obtulisse, cum de facto panem, & vinum consecrauit, & sub speciebus panis, & vini se Patri æterno obtulit, nulla alia apparet ratio, ob quam cum sacerdotio Melchisedech conuenire possit. Ergo dicendum est in ea actione verum obtulisse sacrificium. Præterea de ratione sacrificij est, vt aliquid à sacerdote offeratur, quod ex sui mutatione sufficienter exprimat Deum vitæ, & mortis dominum esse. At oblatio, quam sui ipsius Christus Patri æterno fecit consecrando panem, & vinum, sufficienter expressit Patrem æternum vitæ, & mortis esse authorem, siquidem sub speciebus panis, & vini mysticè mactatus, & verè mactandus oblatus est. Ergo.

3. Ex his facile est explicatu, qualiter sacrificium Missæ cum sacrificio vltimæ Cœnæ, & Crucis conueniat, vel ab eo differat. Et quidem in omnibus his vnicam esse hostiam, vnicunque sacrificium quoad rem oblatam definiuit *Trident. sess. illa 22. cap. 1. & 2.* Nam in omnibus his idem Christus offertur, diuersimodè tamé. In Cruce offertur cruentè per sanguinis veram, & realem effusionem, in Cœna vero, & in Missa incruentè offertur, illius sanguinis effusi vera repræsentatione. Quocirca quoad modum offerendi nemini esse dubium potest sacrificium crucis, & sacrificium vltimæ Cœnæ, & quod nos offerimus in Missa diuersum esse, tametsi quoad rem oblatam idem omnino sit.

Præter hanc differentiam aliæ plures inueniuntur, quæ tamen sacrificij vnitati non obstant, quia non obstant rei oblatæ vnitati. Primò sacrificium Missæ differt à sacrificio cœnæ, & crucis quoad offerentem; nam esto in omnibus sit Christus offerens: in sacrificio cœnæ, & crucis, fuit immediatus offerens ex certa sententia. At in sacrificio Missæ secundùm probabilem sententiam est mediatus, licèt præcipuus, ministerio enim sacerdotum se Christus Patri æterno offert, quatenus sacerdotes instituit, qui hoc sacrificium offerrent, illisque offerre præcepit, & suis meritis impetrauit potestatem offerendi. Ex qua differentia alia secunda non mediocris nascitur, scilicet oblatione in cœna, & in cruce facta Christum Dominum mereri nobis peccatorum remissionem. At oblatione in Missa non mereri, sed quod in vita meruit nobis applicari. Tum quia non est in statu merendi. Tum quia in supradicta sententia non est immediatus offerens qui ex propria libertate se ipsum Patri in Missæ sacrificio offerat, sed sicuti Dominus qui pecuniam tribuit famulo, vt in pauperes distribuat, non est ipse immediatus distributor pecuniæ, sed famulus, nec ipse in distributione meretur, sed solum in concessione pecuniæ, & voluntate quam habet, vt in pauperes distributio fiat. Sic Christus Dominus se, suæque vitæ, & passionis meritum nobis in hoc sacramento reliquit Patri offerendum, & applicandum tam pro viuis, quam defunctis, sacerdotesque instituit, vt hanc facerent oblatione, & applicationem. Non igitur in hac oblatione, & applicatione, quæ sacerdotum ministerio fit, ipse mereri potest. Tertio differt sacrificium Missæ à sacrificio crucis, & cœnæ, quod sacrificium Missæ sit vtriusque viua repræsentatio. At sacrificium cœnæ, esto fuerit repræsentatio cruenti sacrificij crucis futuri, non tamen fuit imago alterius incruenti sacrificij. Sacrificium item crucis neque incruenti, neque cruenti sacrificij repræsentatio fuit. Tandem ex loco, tempore, & materia alias differentias accidentales colligere poteris, sed prædictæ sufficiant.

PVNCTVM

Pvnctvm IV.

Qui sint offerentes in sacrificio Missæ.

1 *Sacerdotes sunt offerentes.*
2 *Christus Dominus est principalis offerens.*
3 *An Christus immediatè offerat. Negat Vasq. quibus probet.*
4 *Verius est immediatè offerre.*
5 *Soluuntur opposita rationes.*

1. Nemini est dubium sacerdotes potestatem habere hoc sacrificium offerendi, & verè offerre, quia ad hoc ministerium sunt ordinati. Quam potestatem non amittunt, tametsi excommunicati, & degradati sint, quia sacerdotalis ordo acceptus, ex quo hæc potestas nascitur, deleri non potest, vt latius prosequitur *Suar. disp. 77. sect. 1. Vasq. disp. 226. cap.* 1. Reliqui extra sacerdotem solum dicuntur offerre denominatiuè, & impropriè, quia nec ipsi consecrant, neque ad hoc munus sunt deputati. Dicuntur autem denominatiuè offerre quatenus per sacerdotem qui eorum vices gerit Deo munera sibi data offerunt, tum postulando, tum stipem tribuendo, tum assistendo Missæ sacrificio.

2. Christus vero Dominus, qui est sacerdos in æternum constitutus est præcipuus, & principalis offerens in hoc sacrificio, vt manifestè colligitur *ex Trident. sess. 22. cap. 2. & Florent. in decreto Eugen. IV.* Tum quia ipse sacrificium instituit, illique virtutem, & efficaciam suis meritis concessit. Tum quia ipse sacerdotes instituit, qui nomine ipsius, ipsumque repræsentantes offerrent, eisque sic offerre præcepit, in qua voluntate semper perseuerat. Quæ rationes sufficere videntur, vt Christus esse, & dici posset offerens præcipuus. Neque inde fit Deum sacrificia antiqua instituentem dicendum esse offerentem mediis sacerdotibus, tametsi infinitam dignitatem illis sacrificiis communicaret, quia nemo sibi ipsi offerre sacrificium potest, neque antiqui sacerdotes nomine Dei instituentis sacrificia Deo offerebant. Est enim id impossibile, cum Deus non sit, neque esse possit sacerdos, cuius nomine Deo sacrificia offerantur. Secus vero procedit in Christo, qui ratione humanitatis, & sacerdos est constitutus, & Deo inferior, & nomine ipsius sacerdotes offerre Deo sacrificia possunt.

3. Graue tamen dubium est, an non solum ob prædictas rationes Christus Dominus sit offerens præcipuus, sed quia ipse immediatè, & per se offert tametsi sacerdotum ministerio? Negat *Vasq. disp. 225. cap. 2. 3. & 4.* adducitque pro se Scotum, Gabrielem, & Cordub. qui id expresse non affirmant. Mouetur primò ab inconuenienti, quia si Christus immediatè offerret Missæ sacrificium, ea oblatio meritoria esset, quia procedit à persona Deo grata, & cui oblationi promissio mercedis annexa est. Quid ergo ad rationem meriti deficit? Secundò si Apostoli in triduo consecrarent, sine dubio sacrificium Deo offerrent, sicuti nunc offerimus. At eo casu Christus immediatè, & per se ad sacrificium non concurreret, cum non existeret, ergo neque modò concurrit. Tertiò Christus Dominus non immediatè, & per se consecrationis verba profert, sed mediis sacerdotibus, qui eatenus sacrificium offerunt, quatenus consecrant, cum in consecratione essentia sacrificij Eucharistici sita sit. Ergo si Christus Dominus non immediatè consecrat, quia immediatè non profert consecrationis verba, nullatenus poterit esse immediatus offerens. Quartò hic concursus immediatus Christi ad sacrificium, nec dignitatem Christi, eiusque personam decere videtur, neque necessarius est ad sacrificij valorem, & efficaciam. Ergo non est asserendus. Quod non deceat personam Christi sic probo. Non enim decet Christum rogare Patrem, vt sui sacrificium per manus sancti Angeli suscipiat, sicuti rogat sacerdos, ergo neque offerre. Item nec decet Christum, quod ipse immediatè Eucharistiam sumat, ergo neque consecret. Vtramque enim actionem nomine ipsius sacerdos præstat, & fortè in vtraque sacrificij essentia consistit. Quod vero hic concursus immediatus ad sacrificij valorem non sit necessarius, inde manifestè probatur. Nam dignitas sacrificij non tam ex dignitate immediatè offerentis, quam ex dignitate rei oblatæ, & virtute quæ illi communicata est desumitur. Cùm ergo Christus Dominus suis meritis impetrauerit, quod ipse sub speciebus panis, & vini Patri æterno sacerdotum ministerio offerri possit, ipsique oblationi quantum est ex se virtutem, & valorem contulerit infinitum, necessarius non est concursus ipsius Christi immediatus.

4. Nihilominus verius censeo Christum Dominum immediatè speciali actu, & affectu hanc facere consecrationem, & oblationem, tametsi simul cum sacerdote, & ipsius ministerio faciat. Sic *Suar. disp. 77. sect. 1. Egid. de Coninch. quæst. 83. art. 1. dub. 6. n.* 108. Moueor quia negari non potest sacrificio Missæ specialem quandam dignitatem ex huiusmodi concursu prouenire, sicuti proueniret honorationi, quã alteri deferres, si non solum medio legatario, sed te ipso immediatè illum honorares, aptiusque hoc concursu declaratur qualiter Christus sit sacerdos in æternum, quam si solum mediatè, & remotè concurreret, siquidem hac via non semel, sed in perpetuum offert quoties sacrificium fuerit. Melius item cognoscitur quomodo sacrificium Missæ eiusdem valoris, & dignitatis sit, idemque sacrificium, ac fuit sacrificium in vltima cœna, & in cruce oblatum, quippè quod non solum ex parte rei oblatæ, sed ex parte offerentis idem est.

5. Neque obstant rationes aduersæ. Non prima, nam ex eo quod Christus sit immediatus offerens, non infertur oblatione mereri, quia ad merendum pro aliis requiritur specialis Dei acceptatio, & promissio, quam non habent opera Christi, postquam ex hac vita migrauit, ne occasio daretur suspicandi non integrè, & perfectè nostram redemptionem meruisse. Ad secũdum concedo eo casu Apostolos consecrantes idem sacrificium oblaturos fore, ac modò offerimus, quia esset eadem hostia cum eodem valore, & virtute nomine Christi oblata, tametsi Christus immediatè non offerret, immediatum enim concursum Christi in sacrificio Missæ non ex necessitate sacrificij, sed ex maiori conuenientia adstruimus. Ad tertium nego Christum Dominum verba consecrationis non proferre: profert namque sed sacerdotum ministerio, qui non in propria persona, sed in persona Christi loquuntur dicentes. Hoc est corpus meum. Hic est calix sanguinis mei. Quo modo loquendi hic concursus immediatus non leuiter significatur. Nam si Christus non immediatè consecrationem operabatur, vt quid in persona eius, verba consecrationis proferuntur? reliqua enim sacramenta nomine ipsius Christi sacerdotes conficiunt, sed quia Christus non immediatè, sed mediatè illa conficit, sacerdotes non in persona Christi, sed in propria persona loquuntur.

Cùm ergo in confectione huius sacramenti diuersimodè procedant, satis indicatur Christum Dominum in hoc sacramento speciali modo concurrere, scilicet immediatè, & proximè. Ad quartum nego hunc concursum immediatum in sacrificio dedecere personam Christi, tametsi orationes illum dedeceant. Aliud enim est orare, vt sacrificium acceptum sit, & nobis prosit, aliud ipsum sacrificium conficere, & offerre, & oblata consumere. Orationes namque cum non sint à Christo institutæ, sed ab Ecclesia, & nomine Ecclesiæ fiant, mirum non est quod ad illas immediatè Christus non concurrat. At consecratio, oblatio, & consumptio cum sint à Christo instituta, & nomine ipsius fiant; benè possunt fieri à Christo. Fateor tamen hunc immediatum concursum necessarium non esse valori, & dignitati sacrificij Missæ; at esse nimis conuenientem ob rationes dictas in probatione conclusionis.

PVNCTVM V.

Pro quibus offerri possit, & debeat Missæ sacrificium.

1 *Præmittuntur aliqua certa.*
2 *Pro omnibus viuis offerre hoc sacrificium potes.*
3 *Examinatur, an pro infidelibus offerre sacrificium possis ex directa intentione vt conuertantur. Affirmant aliqui.*
4 *Verius est oppositum.*
5 *Soluuntur contrariæ rationes.*
6 *Obijcitur textus* inec. Apostolicam de presbitero non baptizato, *Cui facere videtur* Ambros.
7 *Explicatur praductus* textus, *&* Ambrosius.
8 *Pro quibus defunctis hoc sacrificium offerri possit expenditur.*

1. Missæ sacrificium pro aliquo offertur, cum in eius commodum, & vtilitatem offertur. Dupliciter autem sacrificium offerre potes, vel vt persona priuata, vel vt publica à Christo, vel Ecclesia constitutus. Item vt effectum habeat ex opere operato, & virtute sacrificij, vel vt effectum habeat ex opere operantis, sicut quodlibet aliud bonum opus. His positis.

2. Dicendum est te posse non solum vt priuatam personam, sed vt publicam & nomine Christi, & Ecclesiæ hoc sacrificium tam pro viuis, quam pro defunctis offerre. Constat ex *Trident. sess. 22. cap. 2.* Sed in quorum viuorum, & defunctorum vtilitatem hoc sacrificium offerri possit, pergimus explicare.

Et quidem pro omnibus viuis tam fidelibus, quam infidelibus, & excommunicatis te posse vt personam priuatam, seu nomine proprio hoc sacrificium offerre communis est sententia. Nam cum omnes capaces sint alicuius doni spiritualis, vel temporalis recipiendi in illius consecutionem sacrificium offerre potes, sicut & quodlibet bonum opus, maximè cum hæc oblatio singularis nullibi inueniatur prohibita. At vt persona publica, & nomine Christi, & Ecclesiæ nequis pro excommunicatis offerre, quia hi ab Ecclesia, suorumque bonorum participatione sunt præcisi, vti constat *ex c. à nobis. cap. sacris. De sentent. excommunicat.* Quod si hac prohibitione non obstante sacrificium pro excomunicato applices, credo probabilius applicationem nomine Christi factam firmam esse, & effectum habituram pro illorum capacitate, quia hæc applicatio ex potestate ordinis à Christo accepta prouenit, quam Ecclesia impedire non potest, tametsi vsum illius possit prohibere. Secus vero est dicendum de applicatione nomine Ecclesiæ facta, hæc enim contra voluntatem Ecclesiæ effectum habere non potest. Sic *Egid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 9. concl. 2.*

Pro reliquis fidelibus quantumuis peccatores existant nomine Christi, & Ecclesiæ offerre sacrificium potes, & debes, quia & ipsi capaces sunt alicuius boni obtinendi scilicet conuersionis, & nullibi inueniuntur exclusi, quinimo in oblatione Missæ omnes comprehenduntur iuxta *Trident. sess. 22. cap. 2.* Quocirca si aliquem velis ab hac communi oblatione excludere, non leuis odij indicium esset, graueque peccatum committeres, sicuti colligitur *ex S. Thom. 2. 2. quæst. 25. art. 8. & 9. Nauarr. cap. 19. de orat. num. 120. Suar. disp. 68. sect. 2. & Bonac.* alios referens, *disp. 4. q. vlt. pun. 5. num. 3.*

Pro infidelibus, seu non baptizatis nulla est obligatio hoc sacrificium offerendi, quia in oblatione ab Ecclesia instituta hi non comprehenduntur. Nam licet cum calix offertur, offeratur pro totius mundi salute, ex qua oblatione pro infidelium conuersione videatur offerri. Non enim totius mundi salus obtineri potest, nisi infidelibus conuersis, attamen pro illis non directè, sed indirectè offertur, siquidem in hac oblatione non tam eorum bonum, quam bonum fidei, & Ecclesiæ augmentum spectatur.

3. An vero pro iis infidelibus directè ex directa inquam intentione vt conuertantur, hoc sacrificium in persona Christi, & Ecclesiæ offerre possis, vt fructum ex opere operato in illis habeat? Doctores diuisi sunt. Affirmant *Bellarm. lib. 2. de Missa c. 6. Henrriq. lib. 9. c. 15. n. 6. Suar. disp. 78. sect. 2. concl. 3. Eman. Saa, verbo Missa num. 40. Egid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 9. concl. 3.* tametsi in fine illius conclusionis contrarium indicet *Filiuc. tract. 5. cap. 2. quæst. 9. Bonac. disp. 4. q. vlt. pun. 5. num. 4. Layman. lib. 5. tract. 5. cap. 2. à num. 6.* Mouentur primo, quia hi infideles indigent ad fidem conuerti, quam conuersionem tum orationibus, tum sacrificiis procurare gratum Deo, & pietati Christianæ conforme esse videtur. Non igitur est prohibitum. Secundo sacrificium crucis pro iis omnibus directè oblatum est, fuit enim vniuersalis omnium redemptio, & satisfactio. Ergo & sacrificium Missæ, quod idem est pro omnibus, offerri poterit, vt sic vnum sacrificium cum alio conuenientiam habeat. Tertiò in antiqua lege offerebantur sacrificia directè pro infielium conuersione, pro Dario 1. *Esdræ. 6.* pro Spartiatis 1. *Machab.* 12. pro Heliodoro 2. *Machab.* 3. Sed nostrum sacrificium veteribus sacrificiis excellentius est. Ergo si vetera sacrificia pro infidelibus offerri poterant, illisque prodesse, à fortiori nostrum sacrificium pro illis offerri poterit, & prodesse. Quarto plures Patres testantur orationes, & oblationes pro infidelibus ab Ecclesia offerri. Sic testatur *Clemens Roman. lib. 8. constitut. cap. 6. aliàs 7. & cap. 11. aliàs 22. Cælestin. Epist. 1. ad Episcopos Galliæ cap. 11. August. epist. 10. ad Vitalem. Chrysostom. hom. de Adam, & Eua paulò ante finem, & hom. 77. in Ioann. sub finem.* & fauet *Paul. 1. ad Thimot. 2.* vbi præcipit orationes, & obsecrationes pro omnibus fieri, specialiter pro Regibus, qui tunc erant infideles, quem locum explicans idem *Chrysost. hom. 8. in princ. August. epist. 59. ad 5. quæst.* & alij expressis verbis affirmant pro ethnicis oblationes, & orationes fundendas esse. At vna ex præcipuis

cipuis orationibus est deprecatio; quæ medio sacrificio oblato fieri potest. Ergo. Denique in die parasceues pro cathecumenis, & infidelibus specialiter Ecclesia orat. Signum ergo est eos non esse à sacrificio penitus exclusos.

4. Nihilominus verius existimo pro infidelibus etiam cathecumenis, qui per baptismum in fide generati non sunt, licitum non esse, nec fecisse sacrificium Missæ nomine Christi, & Ecclesiæ applicare non solum pro obtinenda pœnæ temporalis peccatis debitæ remissione, sed neque pro obtinendo aliquo spirituali, vel temporali bono. Sic docuit *Gabr. in lect. 34. in can. litt. A. Dominic. Sotus, lib. 9. de iustit. q. 2. art. 2. ad 3. 5. At quia, & in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 7. ad 2. Vasq. disp. 227. cap. 3. & seqq. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 22. q. 1. Bartholom. ab Angelo dialog. 5. §. 489.* & alij; & videtur esse expressa sententia *August. lib. 1. de anima, & eius orig. cap. 9. ante med. in 7. t.* vbi aduersus Vincentium Pelagianum probat pro paruulis decedentibus ante baptismum sacrificium offerri non posse, eo solum quia non sunt per baptismum, vel Martyrium regenerati. Quis enim (inquit) offerat corpus Christi, nisi pro eis qui sunt membra Christi? nemo autem fit membrum Christi nisi aut baptismate in Christo, aut morte pro Christo. Cum ergo hæc ratio non solum paruulos, sed viuos adultos non baptizatos comprehendat, efficitur ex sententia *August.* pro ipsis offerri sacrificium non posse, quod ipse *August. eo lib. cap. 11.* expressis verbis indicauit. Idem clarissimis verbis expressit *concil. Bracharen. 1. can. 35. & Chrysost. hom. 69. ad pop. Antioch. & serm. 3. in epist. ad Philipp. in morali exposit. D. Thom. q. 79. art. 7. ad 2.* Ratio efficax est. Quia non est credendum Christum Dominum Eucharistiam in ratione sacrificij instituisse pro iis, pro quibus in ratione sacramenti non instituit, neque effectum sacrificij communicandum esse, quibus sacramenta communicari non possunt. Præterea si sacrificium Missæ ex opere operato effectum habere posset in non baptizatis, vt quid Ecclesia cathecumenos peractis orationibus, & finita lectione Euangelica excludebat, ne oblationi, consecrationi, & consumptioni præsentes essent?

5. Neque obstant rationes contrariæ. Ad primam concedo gratissimum esse Deo conuersionem infidelium procurare, mediis tamen à Christo institutis. Cum autem sacrificium Eucharisticum institutum non sit, vt pro ipsis infidelibus directè offeratur, non potest Deo esse gratum illorum bonum illius oblatione procurare. Ad secundum concedo sacrificium crucis pro omnibus oblatum esse, quia fuit oblatum per modum meriti. At sacrificium Eucharistiæ non offertur per modum meriti, sed meritum crucis quod in ipso continetur, instar sacramenti applicatur: cum autem sacramentum applicari non possit iis, qui non sunt membra Christi & Ecclesiæ, neque sacrificium applicari poterit. Ad 3. concedo sacrificia veteris legis applicari potuisse pro gentibus, aliisque nationibus à Iudæis, non quidem vt effectum haberent ex opere operato, sed ex merito, & intercessione operantis: qua ratione etiam sacrificium Eucharisticum diximus applicari posse infidelibus, secus vt effectum habeat ex opere operato, & instar sacramenti. Ad 4. concedo olim plures orationes directè pro infidelibus fundi à sacerdote nomine Christi & Ecclesiæ, nunquam tamen fuisse sacrificium oblatum, quia ad orationis fructum infideles capaces sunt, secus vero ad fructum sacrificij vt pote pro fidelibus tantum instituti. Adde præsenti tempore solum in die Parasceues nomine Ecclesiæ sacerdotem pro gentibus non baptizatis orare, tum vt indicet neminem à passione Christi, quæ tunc specialiter commemoratur, exclusum esse. Tum quia eo die sacrificium non offertur; quo facto indicatur orationem pro iis offerri posse, sed non sacrificium.

6. Quod si obiicias textum *in cap. Apostolicam sedem, de Presbitero non baptizato*, vbi interrogatus Innocent. an possint nomine Ecclesiæ orationes fundi pro presbitero qui è vita decessit credens esse baptizatum, cum tamen baptizatus non esset, respōdit Episcopo Cremonen. sopitis quæstionibus Doctorum, Patrum sententias teneas, & in Ecclesia tua iuges preces, hostiasque Deo offerri iubeas prò presbytero memorato. Nomine autem *hostiæ*, sacrificium Missæ intellexisse videtur, siquidem in Ecclesia nihil aliud est quod propriè hostia nuncupetur, idque clarè denotat testimonium *Ambrosij in orat. de obitu Valentin. imperatoris* decedentis è vita, cum ad baptismum properaret, quo Innocent. quæstionem sibi propositam decidit. Inquit enim Ambros. Date manibus sancta mysteria, pio requiem ei poscamus affectu. Date sacramenta cœlestia, animam piam nostris oblationibus prosequamur: quæ verba sine dubio indicant & Ambrosium, & Innocent. sentire pro hominibus sine baptismo decedentibus, attamen illum desiderantibus sacrificia offerri posse. Id ipsum non leuiter confirmant quæ referuntur *cap. 10.* libri inscripti *Ordo Romanus:* ibi enim apponitur Missa, quæ celebrari consueuerat, cum cathecumeni ab baptismum eligebantur, in cuius oratione infra actionem dicitur: Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed & cunctæ familiæ tuæ quæsumus Domine, vt placatus accipias, quam tibi offerimus pro famulis, & famulabus tuis, quos ad æternam vitam, & beatum gratiæ tuæ donum eligere, atque vocare dignatus es. Cum igitur cathecumeni sint qui fuerant electi, & vocati, pro iis sacrificium conuincitur oblatum esse. Quod expressius significatur in oratione *ibidem* relata, cum cathecumeni in primo scrutinio electi erant. Sic enim sacerdos orabat. Exaudi nos omnipotens Deus, & famulos suos fidei Christianæ primitias huius sacrificij tribuas operatione mundari. Offertur ergo sacrificium pro ipsis cathecumenis immediatè.

7. Respondeo neque Innocent, neque Ambros. de sacrificio fuisse locutos, sed de oratione, vt docuit ibi Glossa in figuratione casus, & de eleemosynis, quæ hostiæ, & sacrificia sæpè nuncupantur. Ea vero quæ ex libro *Ordo Romanus* referuntur probabilem habent expositionem, si dicas eas orationes, & oblationes non fundi pro famulis, & famulabus electis, nec dum baptizatis, sed pro ipsis qui ab baptismum electi fuerunt, & quibus fuit baptismus collatus. Quod si de cathecumenis nondum baptizatis sint intelligendæ vt verius videtur, siquidem eæ orationes proferebantur antequam illis baptismus esset collatus, respondere debes pro ipsis offerri non immeditè & directè, sed mediatè, vel offerri pro ipsis, quia eo tempore Ecclesia Romana sequuta est opinionem probabilem, affirmantem pro cathecumenis offerri sacrificium posse, à quo vsu rem exactius considerans abstinuit. Neque est inconueniens, quod Ecclesia in iis quæ ad sacramentorum administrationem accidentaliter pertinent aliquando quoad factum, & materialiter minus securè, & veritati conformis processerit, vt latius tradit *Vasq. dicta disp. 227. cap. 3. num. 22.*

8. Hucusque diximus de viuis, pro quibus hoc sacrificium

sacrificium nomine Christi, & Ecclesiæ offerri potest, superest dicendum de defunctis. Hi namque sunt in quadruplici differentia. Beati, damnati, decedentes sola originali culpa, in purgatorio existentes. Pro beatis namque offerri hoc sacrificium directè non potest, quia neque satisfactione vlla, neque bono aliquo indigent, ideoque dixit Innocent. *in cap. cum Martha de celebrat. Missar.* iniuriam facere Martyri qui orat pro Martyre, offertur tamen in illorum memoriam, & honorem; quia non leuiter honorantur Sancti si in gratiarum actionem pro victoriis ab eisdem obtentis sacrificium Missæ Deo offeras. Sicuti dixit *Trident. sess.* 22. *cap.* 3. Pro damnatis nequaquam sacrificium offerri potest, quia sunt extra statum salutis, neque pœna peccatis debita remissionem habere potest, sicuti definitur *cap. obeuntibus* 13. *quæst.* 2. *& in concil. Bracharen.* 1. *cap.* 3. Si enim pro iis orationes fundi non possunt, nec sacrificia possunt offerri. Neque his obstat textus *in cap. tempus* 13. *quæst.* 2. vbi *ex August. in Enchirid. cap.* 109. *&* 110. refertur sacrificia offerri pro baptizatis omnibus, pro valdè bonis in gratiarum actionem, pro non valde malis in propitiationem, pro valde malis in qualemcunque viuorum consolationem. Sentit erga *August.* damnatis sacrificium offerri posse, ii enim sub valdè malis videntur intelligendi, sicuti placet *Glossæ in dicto capite.* Non inquam obstat, quia vt ex eodem textu colligitur, solum offerri sacrificium potest pro iis, qui cum in vita existerent, sibi prodesse postea sacrificium meruerunt: at decedentes in mortali nunquam hoc meritum habere possunt. Quocirca mediocriter malos, & valde malos existentes in purgatorio intellexit August. qui virtute sacrificij à pœna liberantur, vel saltem tolerabilior fit eorum damnatio, quia pœna aliquantulum remittitur. Sic explicuit *S. Thom. in* 4. *dist.* 45. *quæst.* 2. *art.* 2. *qq.* 1. *ad* 2. Quod si August. pro defunctis valde bonis beatos intellexit, pro non valde malis existentes in purgatorio, pro valde malis damnatos, dicendum est iudicasse pro omnibus iis sacrificium offerri posse, dum neque in cœlo, neque in inferno, neque in purgatorio cognoscuntur esse, vt ipsis prosit eo modo, quo fieri possit, beatis in honorem & gloriam, existentibus in purgatorio in peccatorum expiationem, damnatis in viuorum consolationem, qua tolerabilior fiat eorum damnatio, tametsi pœnæ inflictæ nulla sit remissio. Pro decedentibus in peccato originali nequaquam sacrificium offerre potes, quia ij inter damnatos computantur, cum sint extra statum salutis, neque ab eo statu liberari possunt. Superest ergo vt solum pro existentibus in purgatorio sacrificium directè offerre possis, tam vt est satisfactorium, quam vt est impetratorium. Ex *Trident. sess.* 22. *cap.* 2. *& can* 3. & in his ferè omnes Doctores conueniunt, quos superuacaneum duxi recensere.

PVNCTVM VI.

Quos effectus habeat Missæ sacrificium, & quam intentionem, & applicationem sacerdos habere debeat, vt prædicti effectus obtineantur.

1 *Triplicem effectum Missæ sacrificium habere potest, & qualis sit.*
2 *An hoc sacrificium remittat peccata mortalia in attrito? Proponitur ratio dubitandi.*
3 *Communis sententia negat sacrificio hanc virtutem.*
4 *Soluitur dubitandi ratio.*
5 *Iustis ex opere operato augmentum gratiæ non concedit.*
6 *Neque immediatè peccata venialia remittit.*
7 *Pœnas pro peccatis debitas immediatè remittit.*
8 *Impetratorium est donorum tum spiritualium, tum temporalium.*
9 *Qui ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur.*
10 *An ad hanc concessionem virtutem habeat infinitam? Proponitur negatiua pars.*
11 *Astruitur affirmatiua.*
12 *Obiectio proponitur, & fit satis.*
13 *Æquè sacrificium singulis prodest pro pluribus oblatum, ac si pro singulis oblatum esset.*
14 *Obiectiones proponuntur, illisque fit satis.*
15 *Quam dispositionem habere debeant ij, pro quibus sacrificium offertur.*
16 *De intentione requisita, vt effectus sacrificij obtineatur.*
17 *Validè, & licitè applicari posse sacrificium sub conditione contingente docuit* Nauarra.
18 *Verius est oppositum. Et quid* Clemens. VIII. *in hac parte statuit.*
19 *Exequias, & officium defunctorum qualiter pro se possit quis celebrare.*

1. Missæ sacrificium sicut & quodlibet bonum opus triplicem effectum habet, nempè satisfactionem pro culpis commissis, meritum gratiæ, & gloriæ, & impetrationem alicuius beneficij à Deo conferendi. Hos effectus explicuit *Trident. sess.* 22. *cap.* 1. *&* 2. Oriri autem possunt hi effectus ab oblatione sacerdotis. Tum quatenus Christi personam induit, & nomine Christi sacrificium æterno Patri offert. Tum quatenus induit personam Ecclesiæ, & nomine Ecclesiæ sacrificat. Tum quatenus est persona singularis, & nomine proprio sacrificium præsentat. Secundum omnes prædictas rationes ea oblatio & satisfactoria, impetratoria, & maritoria est. Non quia Christus Dominus denuo satisfaciat, impetret, & mereatur, est enim extra statum denuò satisfaciendi, & merendi, & in multorum sententia impetrandi. Sed quia sacerdos personam Christi gerens, applicansque illius meritum satisfactionem, & impetrationem in ea oblatione ex diuina institutione contenta, satisfacit, impetrat, & meretur: impetrat & satisfacit, & sibi, & alijs, mereri autem sibi solum potest. Ecclesia vero medio sacerdote offerens pro peccatis suorum fidelium satisfacit, illisque beneficia impetrat, mereri tamen nequit, quia nemini à Christo datum est mereri alterius peccati remissionem, nec gratiæ augmentum: mereri autem sibi non possunt iusti quatenus hoc sacrificium offerunt, quia in singulorum potestate libera non est sacrificium. Quapropter solus sacerdos nomine proprio sacrificium offerens sibi, & aliis impetrare, & satisfacere potest, mereri vero sibi tantum. Vide *Cordub. lib.* 1. *quæst.* 3. *Petr. Nauarr. lib.* 2. *de restit. cap.* 2. *difficult.* 6. *à num.* 248. *in noua edit. Suar. disp.* 79. *sect.* 1. *&* 2. *Vasq. disp.* 229. *cap.* 2. Est autem differentia non leuis inter hos effectus; nam effectus prouenientes ab oblatione sacerdotis, quatenus gerit personam Christi, & Ecclesiæ non pereunt, nec minuuntur ex indignitate sacerdotis offerentis. Sicuti neque eleemosyna, quam Dominus elargitur per famulum vitiosum non vitiatur ex famuli malitia: effectus vero prouenientes ab oblatione sacerdotis, quatenus priuata persona est, omnino pereunt ea indignitate posita. Rursus, & alia differentia, quia

quia effectus prouenientes ab Ecclesia, & à sacerdote nomine proprio in omni sententia sunt limitati, quia fundantur in sanctitate Ecclesiæ, & ipsius sacerdotis, quæ limitata est, & potius dici debent effectus ex opere operantis, quam ex opere operato; cum non proueniant ex institutione Christi, eiusque promissione. Quocirca in præsenti non est sermo de effectibus, quos habere potest Missæ sacrificium ex persona sacerdotis priuata, seu vt alij dicunt ex opere operantis, ij enim communes sunt aliis bonis operibus, sed sermo est de effectibus, quos Missæ sacrificium vi sua ex diuina institutione habet, seu vt dicitur ex opere operato; qui ex indignitate sacerdotis non minuuntur. Hi effectus esse possunt remissio peccati, gratiæ augmentum, cuiuslibet boni spiritualis, vel temporalis impetratio.

2. Quæstio igitur prima est, an hoc sacrificium virtutem habeat remittendi peccata mortalia saltem in homine attrito, sicuti baptismus, & pœnitentia? Ratio dubitandi desumitur *ex concil. Trident. sess. 22. cap. 2.* affirmante hoc sacrificium esse propitiatorium, eoque placatum Deum ingentia crimina, & peccata dimittere, id ipsum testantur communiter Ecclesiæ Patres, *Ambros. lib. 1. officior. cap. 48. in fin. Cyril. Hierosolymit. cateches. 5. mystagog. Hieron. epist. 146. ad Damasum. num. 16. D. Thom. in 4. dist. 12. q. 2. art. 2. qq. 2. ad 4.* & alij quos plena manu referunt Doctores statim referendi. Quod si dicas Concilium, & Patres intelligi debere non de immediata peccatorum remissione, sed de mediata, media inquam pœnitentia, quam Deus virtute huius sacrificij concedit? Obstat: quia eo posito sacrificium non esset propitiatorium, sed solum impetratorium; impetraret namque auxilium, quo contritio, & pœnitentia de peccatis conciperetur. At Trident. decidit sacrificium & propitiatorium esse, & impetratorium. Ergo non impetratione tantum, sed alia via peccata remittit, atque adeo immediatè.

3. Nihilominus communis sententia defendit sacrificium non habere virtutem remittendi peccata mortalia instar sacramenti, sed solum impetrandi auxilium pœnitentiæ, qua remittantur. Sic pluribus relatis firmant *Azor. t. 1. lib. 10. cap. 20. quæst. 3. Suar. t. 3. in 3. p. disp. 79. sect. 3. & 4. Vasq. disp. 228. c. 2. Petr. Nauarra, lib. 2. de restit. cap. 2. difficult. 8. num. 340. & difficult. 9. num. 346. Egid. de Coninch. q. 83. art. 1.* Ratio à priori est, quia hoc sacrificium eam virtutem habere non potest nisi ex institutione. At nullibi constat sic fuisse institutum. Quinimo contrarium non leuiter colligitur ex *Trident. dicto cap. 2.* vbi explicans modum, quo Deus hoc sacrificio placatus ingentia crimina, & peccata dimittit, inquit; Gratiam, & donum pœnitentiæ concedens. Non igitur immediatè peccata remittit, sicut & sacramentum, sed media gratia, & dono pœnitentiæ. Quod manifestius explicuerat præcedentibus verbis, cum dixit per ipsum (scilicet sacrificium) fieri, vt si cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno; quasi diceret, contritis (contritione inquam imperfecta, de qua idem concilium *sess. 14. cap. 4.*) & pœnitentibus accedentibus ad hoc sacrificium virtute illius auxilium conceditur opportunum, quo misericordiam consequantur, & gratiam inueniant, qua omnia peccata deleantur. A posteriori, seu ab inconuenienti probari supradicta sententia potest, quia si sacrificium instar sacramenti peccata mortalia remitteret offerenti, vel ei pro quo offertur conscius peccati mortalis, & sciens sacrificium pro se dum erat attritus obtulisse, vel oblatum esse, iustificaretur. Posset ergo communicare, si vrgeret necessitas communicandi nulla præmissa confessione, nulloque contritionis motu excitato, quia verè communicaret in gratia, quod videtur absurdum. Deinde sequitur sacramentum pœnitentiæ non esse medium necessarium ad remissionem peccati, siquidem sacrificio ex diuina institutione remitti potest, eo enim ipso, quo sacrificium ex diuina institutione virtutem habeat remittendi peccata, manifestè infertur ex diuina institutione pœnitentiam necessariam non esse ad peccati remissionem.

4. Neque ratio dubitandi vrget, cui benè ibi satisfactum est, & ad probationem respondeo, sacrificium Missæ & esse propitiatorium, & esse impetratorium sub diuersa consideratione, est inquam propitiatorium, quatenus eo placatur Deus, ne peccata vindicet, sed remittat donum pœnitentiæ concedens; impetratorium est, quatenus eo plura alia beneficia tum spiritualia, tum temporalia impetrantur. Adde nullum esse inconueniens hoc sacrificium quatenus est propitiatorium esse impetratorium auxilij pœnitentiæ, qua remittuntur peccata, cum tamen sæpè impetratorium sit, quin propitiatorium sub ea ratione existat.

5. Quæstio secunda, an sacrificium vi sua, & ex opere operato iustis augmentum gratiæ immediatè concedat? Negant & meritò omnes Doctores in supradicta conclusione relati, aliàs liceret hoc sacrificium offerre pro paruulis baptizatis, vt augmentum gratiæ reciperent, quod est inauditum. Deinde posset qui nullum ferè opus bonum in vita gessit superare gratia, & gloria eos, qui in vinea Dñi multum laborarunt, si plurima sacra pro eo oblata fuissent. Præterea si ex vi suæ institutionis habet sacrificium instar sacramenti concedere augmentum gratiæ, & primam gratiam aliquando concedere poterit, sicuti sacramentum, quod est contra præcedentem conclusionem.

6. Quæstio 3. an saltem peccata venialia hoc sacrificium immediatè remittat? Affirmat *Canus lib. 2. de locis cap. 12. §. qui vero. Azor. 1. p. lib. 10. c. 20. q. 4.* probant argumento deducto ex sacramentalibus, quibus plures Doctores virtutem concedunt peccati venialis remittendi, à fortiori sacrificio Missæ est concedenda. Contrarium verius est, vt docet *Suar. disp. 79. sect. 5. Vasq. disp. 228. cap. 3. Egid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 8. num. 136. conclus. 2.* Quia peccatum veniale cum animæ inhæreat, & propria voluntate contractum sit, nullatenus conuenit remitti sine propriæ voluntatis retractatione, & gratiæ habitualis infusione: atqui sacrificium non immediatè causat retractationem, neque gratiæ infusionem. Ergo. Præterea concilium, & Patres solum affirmant sacrificium esse expiatorium, & propitiatorium, illoque peccata remitti, quin vllam distinctionem faciant de peccatis mortalibus. Si igitur peccata mortalia vi sacrificij immediatè non remittuntur, neque venialia remitti debent.

7. Quæstio quarta, an pœnas pro peccatis debitas hoc sacrificium immediatè remittat? Communis, & certa sententia affirmat, vt videre est apud *D. Thom. quæst. 79. art. 5. Egid. de Coninch. quæst 83. art. 1. dub. 8. numero 141. concl. 4. Petr. Nauarra, lib. 2. de restit. capite 2. difficult. 6. num. 338. Suarez disputat. 79. sect. 6.* Colligiturque apertè *ex Trident. sess. 25. cap. 1.* definiente suffragiis fidelium, & maximè hoc sacrificio animas fidelium in purgatorio existentes iuuari. Iuuari autem non possunt

possunt alia via, quam immediata pœnarum remissione. Ergo. Deinde hoc sacrificio virtus passionis Christi immediatè applicatur tam viuis, quam defunctis. Præstat ergo, vt hæc applicatio sit efficax, & infallibilis quoad aliquem effectum, qui nullus alius excogitari potest præter pœnarum remissionem. Adde hæc remissio per extrinsecam condonationem Dei fieri potest. Ergo nullum est inconueniens, quod virtute sacrificij immediatè fiat.

8. Quæstio quinta. An virtute huius sacrificij dona tam spiritualia, quam temporalia impetrentur? Certum est impetrari, quod manifestè indicat *Tridem. sess. 22. cap. 2. & can. 3.* affirmans pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, aliisque necessitatibus hoc sacrificium offerri, sicuti de facto Ecclesia sæpè offert, & ad eum finem orationes fundit, quæ nullatenus fierent, si virtute huius sacrificij ea bona impetrari non possent. Aduertit tamen optimè *Vasq. disp. 228. c. 4. n. 31.* bona temporalia virtute huius sacrificij non concedi, nisi quatenus animæ saluti deseruire possunt, quia Christus pro bonorum temporalium consecutione absque respectu ad spiritualia mortuus non est. Non igitur pro ipsis absque hoc respectu passio Christi in hoc sacrificio contenta applicari potest.

9. Quæstio sexta. Quinam ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur? Respondeo solam remissionem pœnæ pro peccatis debitæ infallibiliter conferri, reliquos vero effectus quando diuinæ prouidentiæ melius placitum fuerit. Sic *Vasq. disp. 229. cap. 2. Egid. de Coninch, quæst. 23. art. 1. dub. 8. concl. 3. 4. & 5. Bonac. disp. 4. quæst. vlt. pun. 3.* Probo, quia huic sacrificio sicut & Sacramento assignare debemus aliquem effectum, qui non ponenti obicem infallibiliter concedatur. At nullus alius assignari potest præter remissionem pœnæ, eaque de causa tam pro viuis, quam pro defunctis hoc sacrificium offertur. Ergo hic effectus est infallibilis. Quod vero nullus alius effectus sit infallibilis, probo. Nam peccatorum remissio medio auxilio opportuno, quo ad pœnitentiam excitamur infallibilis esse non potest, aliàs nullus foret peccator, pro quo hoc sacrificium oblatum esset, qui de peccatis commissis non pœniteret, & misericordiam non consequeretur. Ex eadem ratione conuincitur donum perseuerantiæ vi huius sacramenti petitum non infallibiliter obtineri, aliàs ferè nullus damnaretur, cum rarus sit, pro quo hoc sacrificium oblatum non sit, non solum in genere, sed in specie, & in particulari. Idem argumentum fieri potest de aliis spiritualibus donis scilicet charitate, patientia, humilitate, &c. Bona item temporalia experientia manifestat vi huius sacramenti infallibiliter non obtineri. Sæpè enim sacrificium offerimus pro salute corporis, pro pluuia, pro serenitate, pro belli victoria, pro fœlici rerum euentu, & similibus obtinendis, quæ tamen sæpè non obtinentur. Neque inde fit prædictos effectus sacrificio tribuendos non esse, sunt enim sacrificio tribuendi, siquidem ad eos obtinendos Christus Dominus sacrificij oblationem instituit, eique virtutem concessit, vti constat *ex Trident. sess. 22. c. 2. & can. 3.* Quod vero non semper obtineantur, sed solum quando diuinæ prouidentiæ placitum fuerit, non probat sacrificium ad eorum consecutionem institutum non esse, sed solum probat non esse institutum pro infallibili eorum consecutione, sed pro consecutione diuinæ prouidentiæ conformi. Exemploque Eucharistiæ quatenus sacramentum est declarari potest, inter illius namque effectus ex opere operato enumeratur à mortalibus præseruatio, qui tamen effectus non semper, & infallibiliter obtinetur, sed quando diuinæ prouidentiæ placitum est, vt latius suo loco diximus.

Quæstio septima. An sacrificium virtutem habeat infinitam pro supradictis effectibus concedendis? Ratio dubitandi est, quia sacrificij valor, & operatio non ex re oblata, sed ex oblatione desumi debet, aliàs sacrificium vt à sacerdote nomine proprio offertur virtutem, & valorem infinitum haberet ad impetrandum, & satisfaciendum; quod nullus concedit. At oblatio virtutem infinitam habere non potest, siquidem non procedit ab offerente infinitè grato. Sacerdos enim tametsi Christi personam gerat, non est Deo infinitè gratus, aliàs eius oblatio ex opere operantis meritum infinitum haberet, quod est absurdum. Quod si dicas eam virtutem infinitam habere ex eo quod Christus non solum remotè, sed proximè sacrificium offerat? Obstat, quia ea oblatio prout à Christo procedit non est denuò meritoria, nec satisfactoria, nec fortè impetratoria, tametsi per eam meritum, satisfactionem, & impetrationem suæ vitæ applicet. Ergo ex ea applicatione non est virtus huius sacrificij desumenda, præcipuè cum incertum sit Christum eo modo ad sacrificium concurrere, necessarioque concedendum sit sacrificio, quod in triduo fieret eandem virtutem, & valorem, qui præsenti sacrificio conceditur.

11. Dicendum tamen est cum communi omnium sententia virtutem, & valorem sacrificij Missæ ex se infinitum esse tam secundùm intensionem, quam secundùm extensionem. Sic *Petr. Nauarra* aliis relatis, *lib. 2. cap. 2. num. 268. Vasq. disp. 230. cap. 3. & disp. 231. cap. 3. Suar. disp. 79. sect. 11. & 12. Egid. de Coninch q. 83. art. 1. dub. 10. concl. 6. num. 167.* & alij apud ipsos. Ratio est, quia nullum inconueniens nascitur ex eo quod Christus Dominus hanc virtutem, & efficaciam tribuerit sacrificio, quinimò maximè conueniens fuit, vt sic sacrificium cum sacramento conueniat. Si enim cuilibet sacramento hanc virtutem, & efficacitatem infinitam syncathegorematicè concessit, eo quod merita suæ Passionis continet, ideoque quo maior est suscipientis dispositio, eo abondantiorem fructum sacramentum confert, vt quid sacrificio hæc virtus deneganda erat? Quocirca asserendum est quo maior fuerit dispositio, & deuotio illius pro quo hoc sacrificium offertur à sacerdote in persona Christi, eo maiorem esse fructum, qui per hoc sacrificium communicatur. Ergo quoad intensionem eius virtus, & valor finitus non est, cum nunquam finiri possit. Quoad extensionem vero inde probatur. Si enim pro pluribus æquè dispositis sacrificium sacerdos offerret, non videntur singuli minus de sacrificio participare, ac si pro singulis offerretur. Aliàs cum plures sacerdotes eandem hostiam consecrarent, idemque sacrificium pro seipsis offerrent, minorem fructum perciperent, & quo plures Missæ adstarent, minor fructus ex opere operato, & vi sacrificij singulis communicaretur, quæ certè absurda sunt. Adde hanc infinitatem satis indicare Ecclesiam, cum pro omnibus viuis, atque defunctis hoc sacrificium offert, neminemque ab illius participatione excludit.

12. Dices, ergo iniquè agit sacerdos, & contra charitatem debitam vni tantum fructum sacrificij applicans, cum omnibus applicare possit absque singulorum diminutione, superfluique Ecclesia pro vnius necessitatis impetratione plura sacra multiplicaret, cum eadem virtus & efficacia vtpote infinita in vno sacro adsit, quæ adesset in pluribus

fuit

frustraque moriturus plura sacra facienda relinqueret, cum eundem effectum vno sacro, ac pluribus obtinere posset, nullamque iniustitiam sacerdos committeret plura integra stipendia à pluribus accipiens, si æquè pro pluribus sacrum faceret, siquidem æquè singulis prodest, ac si pro singulis offerretur?

Respondeo negando iniquè agere sacerdotem applicantem vni in particulari sacrificij fructum, cum posset pluribus applicare absque diminutione, quia incertum est ex applicatione pluribus facta fructum non diminui, ob quam incertitudinem non peccat sacerdos vni tantum applicans, tametsi posset pluribus applicare. Ad secundum nego superfluè Ecclesiam pro vnius necessitatis impetratione plura sacra multiplicare, nam esto in quolibet sacro eadem virtus impetrandi contineatur, ac continetur in omnibus. At applicatio illius virtutis efficacior est pluribus sacris factis, quam vna tantum cæteris paribus, sicuti in sacramento cernitur, quælibet enim hostia consecrata virtutem habet ex se conferendi gratiam ita abundantem, sicuti habent omnes hostiæ consecratæ. Non tamen inde infertur vtilius non esse pluries communicare, quam semel, quia virtus ex se infinita finito modo communicatur iuxta suscipientis dispositionem, ac proinde ex multiplicatione communionis augeri effectus potest. Sic in præsenti dicendum est, quodlibet inquam sacrificium etsi virtutem infinitam habeat impetrandi quantum est ex se, de facto tamen limitationem suscipit ex intentione offerentis, & ex dispositione illius pro quo offertur. Et ex his constat qualiter moriturus vtiliter procedit plura sacra facienda pro se relinquens, præcipuè cum ex quolibet sacro specialis Deo cultus, & honor accrescat. Ad vltimum nego sacerdotem non committere iniustitiam plura integra stipendia accipiens à pluribus, quia esto fructus sacrificij non diminuatur, & ex hac parte nulla illis fiat iniustitia, fit tamen maxima ex eo quod contra singulorum voluntatem integram sustentationem à quolibet accipiat, cum ab vno tantum accepturus esset.

13. Ex his deducitur solutio illius quæstionis, an sacrificium missæ pro pluribus oblatum æquè prosit singulis, ac si pro singulis offerretur? Existimo namque probabilius æquè singulis prodesse, maximè si pro pluribus sigillatim offeratur. Sic tenent *Vasq. dicta disp. 231. cap. 3. Petr. Nauarra, lib. 2. cap. 2. num. 268. in 2. edit.* & alij ab eisdem relati. Ratio est, quia duplicem fructum ex opere operato hoc sacrificium habet, scilicet propitiationem, seu impetrationem, & satisfactionem. Nullus autem ex his effectibus ex consortio plurium, pro quibus offertur minui potest. Ergo sacrificium Missæ ex opere operato pro pluribus oblatum æquè prodest singulis, ac si pro singulis offerretur. Et in primis quoad effectum impetrationis, cui *Suar. disp. 79. sect. 12. concl. 3.* nullam limitationem concedit sic probo. Quia hæc efficacia ex nullo capite minui potest, cũ sacrificium ob infinitam dignitatem, quam in se habet aptissimum sit, vt eo placatus Deus moueatur ad quælibet beneficia cõcedenda. Quod si dicas minui ex oratione, & petitione cui adiungitur. Non enim sacrificium impetrat, nisi quatenus orationi adiungitur, quia non impetrat nisi quod petitur, & postulatur, id est facit vt impetretur id quod medio sacrificio postulatum est. Atqui petitio in generali, & pro pluribus facta minoris efficacitatis est, quam si pro vno solo fieret. Ergo ex hac parte efficacitas sacrificij ad impetrandum minui potest: Obstat, quia vt eleganter probat *Petr. Nauarrá. lib. 2. de restit. cap. 2 num. 259.* ex ea parte virtus sacrificij minui non potest, primò quia impetratio non fundatur in proportione, & conuenientia orationis cum beneficio petito, sed in liberalitate Dei, quæ non minuitur, etiamsi pro multis oratio fiat: quare licet oratio sit tepida, potest impetrare, & de facto impetrat aliquando beneficium, quod oratio feruens non impetrauit. Secundò quia esto in reliquis orationibus virtus impetrandi minuatur ex plurium consortio, pro quibus orationes funduntur, quia nititur orantis dignitati. At oratio quæ meritis Christi innititur, & nomine ipsius fit minui non potest, quia merita Christi diminutionem non patiuntur. Neque inde fit inutile esse multiplicare sacrificia, & pluribus sacrificiis idem ipsum expostulare, quia cum hic effectus non semper concedatur, sed quando iuxta diuinam prouidentiam expediens fuerit, fortè decreuit Deus petita concedere, si ab eo importunè petantur, secus si semel tantum postulatio fiat. Et quia aliquando in concessione non spectat Deus virtutem, & efficaciam quam habet oratio ad impetrandum, sed meritum, & condignitatem ipsius postulantis, vel eius pro quo petitio facta est, & beneficium concedi debet.

Quoad effectum satisfactionis ea consideratione probo in singulis non minui, tametsi pro pluribus offeratur, sed vnicuique fructum correspondere iuxta propriam dispositionem, quæ principaliter metienda est ex gratia, & donis spiritualibus, quibus est affectus is pro quo sacrificium offertur, & ex deuotione, & affectu, quem ad sacrificium habuit. Quia sic sacrificium instituere, vt applicatum pluribus æquè singulis prosit, ac si pro singulis offerretur, & dignitatem sacrificij, & liberalitatem Dei non leuiter commendat, nostramque salutem maximè promouet. Ergo affirmandum est.

14. Quod si dicas vsu, & praxi Ecclesiæ contrarium significari, siquidem sacerdos solum applicat Missam ei à quo stipendium accepit, quam certè credendum est aliis fore applicaturum, si fructus ex opere operato non minueretur ex applicatione aliis facta? Respondeo vt supra, ab hac applicatione cessare ob incertitudinem, an fructus sit diuidendus; ne ergo exponatur huic dubio, tutiorem partem licet minus probabilem sequitur. Et ob eam causam non potest sacerdos pro vno sacro plura integra stipendia à pluribus accipere, quia sub lite est, sitne fructus minuendus. Et præterea stipendium non pro sacro confertur, sed in sustentationem sacerdotis sub obligatione sacrum faciendi. At iniustum est, & contra voluntatem concedentium stipendium velle pluribus integris stipendiis acceptis vnico sacrificio satisfacere. Si vero obiicias secundò ex hac infinitate inferri conuenientius esse, ne sacerdoti relicta esset potestas applicandi fructum sacrificij, sed ipsum sacrificium ex institutione Christi applicatum esse tam viuis, quam defunctis? Negandum est, quia sacerdotum dignitatem decebat hæc libera applicatio, vtpote qui constituti sunt dispensatores mysteriorum Dei. Quod si tertio vrgeas vnico sacrificio omnes animas purgatorij liberari posse, sicuti si pro singulis singula sacra oblata essent, omnibusque æquè vnum sacrum pro ipsis oblatũ, ac plura pro singulis oblata prodesse? Neganda est sequela, quia sacrum prodest animabus purgatorij secundùm mensuram gratiæ, quam habent, & deuotionem, qua existentes in hac vita procurarunt sacrificium, & secundùm intentionem sacerdotis, cùm autem hæc æqualia esse non possint in omnibus animabus

mabus purgatorij, efficitur non æquè omnibus sacrificium prodesse. Deinde cum sacerdos dupliciter possit sacrificium pro animabus purgatorij applicare, generaliter, & confusè, vel specialiter; credendum est ex applicatione generali maiorem fructum prouenire iis, pro quibus sacrificium applicatur, quam si specialiter applicatum esset.

Quæstio octaua. Quibus sacrificij fructus ex opere operato communicetur, quamque dispositionem habere debeat ad illum percipiendum. Duplex genus personarum ad hoc sacrificium concurrit. Vnum est offerentium, alterum eorum pro quibus offertur. Offerens propriè est sacerdos, quia solus ille consecrat, reliqui vero fideles tametsi ministrent sacrificio, vel ad illud postulatione, aut stipendio dato concurrerint, solum denominatiuè, & extrinsecè offerentes dicuntur. Dubium ergo est, an sacerdoti quatenus offerens est, reliquisque fidelibus sub hac ratione effectus sacrificij ex opere operato communicetur? De sacerdote communis sententia affirmat, teste *Suar. disp. 79. sect. 9. circa finem.* De reliquis docet *Nauarra, lib. 2. de restit. cap. 2. à num. 280.* Probarique potest. Tum quia sacerdos nomine Ecclesiæ offert hoc sacrificium pro omnibus, qui illud offerunt. Sentit ergo offerentes fructum ex sacrificio participare. Tum quia sacrificium consistit in oblatione, quæ æquè offerentes, ac illos pro quibus offertur, respicit. Nihilominus censeo ex opere operato, & ex Christi institutione nullum effectum sacerdoti quatenus offerens est, & à fortiori nec reliquis fidelibus, quatenus offerentes sunt, communicari. Sic *Vasq. disp. 231. cap. 3. n. 12.* ibique rationem optimam reddit, quia Christus Dominus quatenus seipsum Patri obtulit, non suscepit in se sacrificij fructum, quia non pro se, sed pro aliis obtulit. Ergo sacrificij effectus ex opere operato non offerentibus, sed illis pro quibus offertur communicatur. Adde effectus huius sacrificij ex opere operato relinquitur sacerdoti personam Christi gerenti communicandus. Non igitur ipsi quatenus offerens est, neque aliis fidelibus quatenus offerentes sunt, communicatur, aliàs independenter à sacerdotis voluntate, & applicatione communicaretur. Rationes contrariæ non vrgent. Non enim ex eo quod sacerdos nomine Ecclesiæ sacrificium offerat pro iis qui illud offerunt, infertur sacrificium in offerentibus quatenus tales sunt, habere effectum ex opere operato, sed solum ex opere operantis, & per modum impetrationis. Neque ex eo quod sacrificium ad sui constitutionem æquè respiciat offerentes, ac eos pro quibus offertur, inferri potest illius effectum offerenti applicari, sicuti non infertur sacramenti effectum applicari ministro, tametsi sacramentum vt sic æquè ministrum, ac suscipientem respiciat. Restat ergo sacrificij fructum ex opere operato iis tantum pro quibus offertur, communicari.

15. Quam vero dispositionem habere debeant? Breuiter respondeo, si de remissione pœnæ, quæ est effectus infallibilis, & proprius sacrificij, loquamur; necessariò debet in gratia existere, quia vt ex *D. Thom.* communiter recepto, *q. 79. art. 7. ad 2.* constat nemini remittitur pœna debita pro peccatis, quin culpa mortalis fuerit remissa. Si vero de effectu impetrationis loquamur, peccatoribus conuenire potest, vt pote qui illius capaces sint, iis enim medio sacrificio impetrari à Deo donum pœnitentiæ potest, sicuti docet *concil. Trident. sess. 22. cap. 2.* Supradicti effectus efficacius, & abundantius communicantur iis, qui specialius ad hoc sacrificium concurrerunt vel postulatione, vel stipendij concessione, vel sacri ministratione. Expedit enim vt sacrificium, sicut & sacramentum, effectus communicet abundantiores melius disposito.

16. Quæstio nona. Quam intentionem habere debeat sacerdos, vt sacrificium Missæ iis pro quibus offertur, ex opere operato prosit? Duplicem intentionem habere sacerdos potest: primò propriam, aliam ex debito. Aliqui Doctores sentiunt non posse sacerdotem mutare intentionem ex debito, quia sacerdos vt minister Christi operatur. Tenetur ergo iuxta eius voluntatem operari: at voluntas Christi est, vt intentioni debitæ satisfaciat. Ergo hanc mutare non potest. Quocirca sacerdos obligatus ex obedientia, vel iustitia, vel charitate alicui sacrificium applicare, non videtur hanc intentionem mutare posse. Sic *Scotus quodlib. 20. §. de secundo art. vers. de secundo. Gab. in can. Missæ. lect. 26. lit. P. & Q.* Nihilominus verissimum est propriam applicationem sacerdotis necessariam esse, vt sacrificium habeat effectum. Sic *Suar. disp. 79. sect. 9. Egid. de Coninch. quæst. 83. art. 1. dub. 9. concl. 8. Layman lib. 5. tract. 5. cap. 2. assert. 4. Vasq. disp. 231. cap. 6.* Ratio est, quia effectus sacrificij ex opere operato nemini conceditur nisi medio sacerdote, hic enim solus est constitutus dispensator mysteriorum Dei, & in ordinatione potestatem accepit sacrificium offerendi, & consequenter eius fructum applicandi pro viuis, & defunctis. Ergo dum sacerdos sacrificium non applicat, effectus sacrificij nemini applicatur. At ex eo præcisè quod sacerdos obligatus sit sacrificium alicui applicare, non infertur necessariò quod ipse applicet, potest enim eo omisso sibi, vel alteri applicare. Ergo ex intentione debita propriè effectus sacrificij non applicatur.

Rursus hanc intentionem, & applicationem habere potest sacerdos confusam, vel specialem. Confusam voco, cum sub quadam generalitate pluribus sacrificium applicat, vt si sacerdos sacrificium applicaret omnibus fidelibus huius ciuitatis, omnibus consanguineis in purgatorio existentibus, vel omnibus fidelibus viuis, atque defunctis. Specialem voco, si intentionem referat in personas signatas, & determinatas. Si sacerdos sub ratione confusa pluribus sacrificium applicet, minus prodest singulis, quã si pro singulis specialiter, & in particulari applicatum esset. Nam cum sacrificij effectus pendeat ex applicatione sacerdotis, conueniens fuit, vt applicationi perfectiori abundantior effectus concederetur, vt bene notauit *Vasq. disp. 231. c. 6. n. 38.* Prædictam applicationem siue generalem, siue specialem habere sacerdos debet, vel ante consecrationem, vel in ipsa consecratione, quia eo tempore personã Christi sustinet. Vnde transacta consecratione iam non est in potestate sacerdotis effectum sacrificij alicui applicare, quia iam non est sacrificium, neque expectare debet sacrificij fructus applicationem sacerdotis subsequẽtẽ. *Egid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 9. concl. 9.* Quod si aliquando contingat aliquem sacerdotem cõsecrare hostiam, alium calicem ei qui calicem consecrauit, competit sacrificij applicatio, quippe sacrificium perfecit, expedit tamen vt præcedentis sacerdotis intentioni se conformet, tametsi obligatus non sit, *Vasquez, disp. 231. cap. 6. in fine.* Quapropter debet sacerdos vt fructuosè sacrificet alicui, vel aliquibus sub speciali, vel generali intentione fructum sacrificij applicare. Quod si contingat applicationem specialem esse, consultum est ne vni tantum fiat, sed pluribus, ne fortè sacrificij fructus inapplicatus existat ob incapacitatem subiecti, cui fuit applicatus. Opus tamen non est, vt expressè & formaliter applices,

ces, sufficit virtualiter, & implicitè, vt si ante sacrificium intentionem habuisti fructum applicandi ei cui ex iustitia, vel obedientia applicare obligatus es, tametsi tempore sacrificij oblitus illius fueris.

17. Dubium tamen graue est, an validè, & licitè possis applicare sacrificium sub conditione contingenter futura. V. g. an possis celebrare pro eo, qui sequenti die primus è vita decesserit, vel à te sacrificium expostulauerit, stipendiumve concesserit? Affirmant *Nauarra, lib. 2. de restit. cap. 2. num. 370. Aragon. 2. 2. q. 85. art. 3. dub. penult. Ioann. Bapt. Conrrad. 2. p. casuum conscient. quæst. 355.* consentit ex parte *Cordub. lib. 1. q. q. 4. dub. 6.* Mouentur, quia potes intentionem habere, cum sacrum facis: vt fructus statim applicetur ei, qui sacrificium postulaturus est; siquidem Deus id optimè nouit: vel intentionem habere potes, vt in acceptione diuina reseruetur ei postmodum applicandus. Nulla enim in iis intentionibus repugnantia, aut implicatio cernitur. Nam ex prima intentione sacrificij fructus non suspenditur, sed statim applicatur, cum sacrificium perficitur. Et licet ex posteriori intentione sacrificij fructus suspendatur, hæc suspensio contraria non est sacrificij fructibus. Tum quia de facto plures sacrificiorum fructus, qui ob incapacitatem eorum quibus fuerunt applicati non habuerunt effectum in thesauro Ecclesiæ, & acceptatione diuina reseruantur per Pontificem applicandi. Cur ergo non poterunt reseruari applicandi ex intentione sacerdotis sacrificantis? Adde effectus sacrificij quoad impetrationem non conceditur, cum sacrificium fit, sed intuitu sacrificij facti opportuno tempore concedendus reseruatur. Cur ergo satisfactio non poterit opportuno tempore concedenda reseruari.

18. Nihilominus verius censeo non esse in potestate sacerdotis reseruare sacrificij fructum applicandum ei qui postmodum moriturus est, vel stipendium largiturus, quia sacerdoti datum non est fructum sacrificij applicare, nisi quando sacrificat, quia nomine Christi applicat, ac proinde cum Christi personam sustinet, applicare debet. At applicans sub conditione futura non applicat, cum Christi personam sustinet, sed reseruat applicandum; adueniente conditione caret potestate applicandi. Ergo inualidè hoc applicationis modo vtitur. Ab inconuenienti id ipsum probari posset, quia inde sequeretur sacerdotem applicare sacrificij fructum posse peccatori in mortali existenti, sub conditione quod à peccato resurgat; quod alienum est ab vsu Ecclesiæ. Non igitur sub conditione contingenter futura effectus sacrificij applicari potest. Sic *Suar. disp. 79. sect. 9. Egid. de Coninch. q. 81. art. 1. dub. 9. concl. 10. Vasq. disp. 231. cap. 7. in fine. & disp. 234. cap. 3. num. 22. Barb. 2. p. de potest. Episc. alleg. 24. à num. 11.*

Quod si sacerdos velit, vt cum fit sacrificium applicetur fructus ei, quem Deus scit postea eleemosynam concessurum, vel ex hac vita primò decessurum. Verius existimo eam applicationem validam esse posse, quia est absoluta, & independens ab aliqua conditione futura. Nam esto sit futurum contingens quisnam primo stipem pro Missa sit concessurus. At Deum id scire non est contingens futurum, sed præsens, & necessarium. Secundum quam præsentiam, & necessitatem fructus sacrificij applicatur, nec reseruatur applicandus ad tempus mortis, vel concessionis stipendij. Verum esto hæc applicatio valida esse possit, at credo ea non satisfieri ei qui postmodum Missam petit, & stipem elargitur; quippe est contra voluntatem ipsius ea anticipata applicatio, ipse enim intendit petitione, & stipendij elargitione se ad fructum sacrificij recipiendum disponere, qua dispositione tempore sacrificij caruit, præterquam quod eo tempore fortè fuit ad fructum sacrificij recipiendum incapax. Ob hanc causam meritò Clemens VIII. ex decreto sanctæ Congregat. 15. Nouemb. anno 1605. consuetudinem illorum, qui Missas anticipata intentione celebrabāt, pro iis qui postmodum stipem erant elargituri; tanquam periculosam, & fidelium scandalis, & offensionibus obnoxiam, & à vetusto Ecclesiæ more abhorrentem explosit, & improbauit, omnibusque Episcopis in suis diœcesibus, & Prælatis regularium in suis Ordinibus exterminandam præcepit, vt latius refert *Barbos. in remiss. concil. sess. 22. in princ. & 2. p. de potest. Episc. alleg. 24. num. 12. & seqq.* vbi pluribus relatis firmat aduersus dictam prohibitionem non procedere capellanum, qui Missas ex obligatione dicendas anticipatè recitaret, neque qui recitaret pro intentione illius, qui obligatus est Missas commendare, quia in iis casibus fructus sacrificij non suspenditur postmodum applicandus, sed statim applicatur iuxta intentionem præsentem certam, & determinatam. Et insuper is pro quo sacrificium applicatur, non sperat melius se dispositurum ad sacrificij fructum percipiendum.

19. Ex his decidenda est quæstio; an laudanda sit consuetudo, qua aliqui pij viri vsi sunt celebrandi exequias, & officium defunctorum pro se dum viuerent? Et quidem si prædictum officium & sacrificium ea intentione fieret, vt illius fructus reseruaretur in acceptatione diuina applicandus post huius vitæ egressum, laudanda ea consuetudo non esset, sed omnino reprobanda vtpotè inutilis, & infructuosa. At si celebrantes sacrificium funebre intendunt satisfactionis fructum sibi tunc applicari, & virtute illius sacrificij beneficium aliquod suo tempore concedendum impetrare, non est ita manifesta prædictæ consuetudinis deordinatio, ea tamen conditione posita, vt orationes, & preces, quæ mortuum aliquem denotant non referantur ad viuos, quod certè fieri potest. Etenim sæpè contingit te viuente stipendium sacerdoti concedere, vt pro te sacrificet, cui intentioni sacerdos satisfacit, si Missam defunctorum celebret, quia Missa defunctorum æquè tibi prodesse potest, ac quælibet alia. At eo casu orationes, & preces, quæ defunctos denotant, non ad te referuntur, sed ad defunctos in purgatorio existentes. Similiter ergo officium, & sacrificium funebre celebrare poteris, vt illius fructus tibi applicetur, dummodò non intendas orationes, & preces defunctorū ad te referre. Adde non solum orationes defunctorum ad te referre non potes, sed neque fructus qui mediis illis ex sacrificio oblato consequitur. Nam sacerdos orationes, & preces Ecclesiasticas decantans, & mediis illis sacrificium offerens, vt minister Ecclesiæ procedit, cuius intentionem mutare non potest, neque illorum fructum aliis ab Ecclesia designatis applicare: solum enim tibi applicare potest, & debet fructum sacrificio correspondentem, quatenus in persona Christi sacrificium offert. Quam applicationem nullatenus impedit sacrificium funebre, cum æquè ex illo, ac ex quolibet alio fructus sacrificij obtineatur. Non ergo damnanda est consuetudo illorum, qui pro se dum viuunt exequias, & officium funebre decantari curant, vt eo pacto mortis memoriam præsentiorem habeant. Sicuti fecit Albert.

Magnus, *teste Ferdinando Castillo, 2.p. Histor. gener. S. Dominici lib. 5. cap. 46. & Henriq. 2. Comes de Rotenec. Episcop. Ratispon. 33. apud VVigulenm Vndium in Histor.* Sic sustinet *Pinel. lib. 2. de Missa. c. 7. q. 3. Nauarr. lib. 3. consil. cons. 6. de celebrat. Missar. edit. 2. Zerola in praxi Episc. 2. p. verbo Missa. vers. 10. Barbosa in remissionib. concil. sess. 22. cap. 2. in fine.*

Nihilominus etsi prædicta consuetudo illa moderatione apposita per se illicita non sit, existimo tamē nullatenus esse permittendam, primò, & præcipuè, quia est aliena ab vsu, & consuetudine Ecclesiæ Romanæ, quæ officium funebre non pro viuis, sed pro defunctis decantari curat. Secundò quia ex ea consuetudine datur fidelibus occasio suspicandi sic mandantem celebrare, & celebrantem velle orationes, & preces ab Ecclesia pro defunctis institutas ad viuos referre, quod & superstitiosum est, & veritati contrarium. Tertiò quia ex illius officij funebris celebratione, nulla specialis vtilitas tam quoad satisfactionem, quam quoad impetrationem tibi prouenit, quæ prouenire non possit ex cuiuslibet officij celebratione, vt quid ergo tale sacrificium petendum est? Quod si dicas vt mortis memoriam efficacius excites? Obstat; quia hanc memoriam eadem efficacitate excitare poteris, si officium funebre in memoriam alicuius defuncti, vel omnium defunctorum fidelium celebrari cures. Nulla igitur est conuenientia, ob quam in tui memoriam quasi iam sæculo mortuus esses officium funebre celebretur, quinimo impropriè & contra veritatem fit. Et ita docet *Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. c. 2. num. 15.*

PVNCTVM VII.

Quibus diebus, & qua hora licitum sit sacerdotibus celebrare.

1 *Licitum, & consulendum est singulis diebus omnibus sacerdotibus non impeditis celebrare.*
2 *Excipiuntur communiter tres dies, sed de feria quinta hebdomada sancta nulla est prohibitio.*
3 *Feria sexta parasceues nemini licet celebrare.*
4 *Sabbatho sancto priuatim non licet, tametsi aliqui oppositum sentiant probabiliter.*
5 *Ante solemnem Missam nequaquam est probabile.*
6 *Eodem die semel tantum sacerdos sacrificare potest.*
7 *Excipitur dies natalis Domini.*
8 *Excipiuntur necessitatis casus, & qui sint.*
9 *Iudicium fertur de prædictis casibus.*
10 *Affirmant aliqui causam sufficientem, vt bis eodem die celebretur, sufficere ter, & quater.*
11 *Contrarium verius.*
12 *Qua hora sit Missa celebranda.*
13 *Quæ excipiantur ab hac regula.*
14 *Post meridiem non licet celebrare. Et quæ excipiantur.*

1. Singulis diebus non solum licitum, sed & consulendum est omnibus sacerdotibus sacrum facere, quia non solum in eorum vtilitatem, sed in vtilitatem publicā totius Ecclesiæ, & animarum in purgatorio existentium sacrificium cedit. Ob quam causam sacerdotibus, quibus aliàs more laycorum consultum non esset spectata eorum dispositione singulis diebus communicare, celebrare consultum est, vt benè notauit *Vasq. disp. 232. c. 1. in fine.*

2. Excipiuntur autem communiter tres dies, quibus priuatim celebrare non licet, videlicet feria quinta in cœna Domini, feria sexta parasceues, & sabbatho sancto. Sed de feria quinta in Cœna Domini communis est Doctorum sententia, nullam esse obligationem abstinendi à sacrificio, neque ex iure scripto, quia nullum est, neque ex consuetudine quæ vim legis habeat. Nam esto pluribus Ecclesiis introductum sit vnicam Missam solemnem celebrari, in qua omnes sacerdotes communicent, id non est introductum per modum obligationis, sed deuotionis vt aptius Apostolorum communio de manu Christi Domini commemoretur. Adde prædictam consuetudinem abrogatam iam esse, cum passim videamus eo die sacrificium celebrari tam Romæ quā extra. Et ita sustinent aduersus *Francolinum, lib. de hor. canon. c. 30. n. 4. Nauarr. in sum. c. 22. n. 88. Anglis in florib. q. 8. de valore Missæ. Vasq. disp. 232. c. 2. n. 24. Suar. disp. 80. sect. 1. Ægid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub. 2. n. 210. Layman. lib. 5. tract. 5. c. 4. n. 9.* Monet tamen optimè *Vasq. dicto loco* has priuatas, Missas celebrari debere antequam solemnis in Ecclesia finiatur. Nam ea finita nequeunt sacerdotes absque graui culpa, Missas priuatas dicere, quia iam incepit officium parasceues cum vespere dicantur, & recolitur memoria realis mortis, & sepulturæ Christi Domini. Ob quam causam feria sexta parasceues celebratio interdicitur, vt iam dicimus.

3. Feria sexta parasceues omnes Doctores testantur nemini licitum esse sacrificare ob prohibitionem factam *ab Innocent. I. epist. 1. ad Decent. c. 4.* & refertur *c. sabbato de consecrat. dist. 3.* Rationem congruentiæ reddit *D. Thom. q. 83. art. 2. ad 2.* quia eo die Ecclesia recolit realem Christi Passionem, & mortem. Non igitur expedit mysticam, & incruentam mortem exhibere. Verum sicut sacerdos ex præconsecratis feria 5. communicat, eodem modo quilibet alius communicare poterit: quia more laycorum eo die communicare interdictum non est, quinimo permissum, sicuti tradit aliis relatis *Layman. lib. 5. sum. tract. 5. c. 4. assert. 6. Eman. Saa, verbo Missa n. 23.* & optimè probat *Vasq. disp. 232. cap. 2. à num. 19.*

4. De sabbatho sancto est maior difficultas, an liceat priuatim semoto scandalo celebrare? Affirmāt *Sotus, in 4. dist. 13. q. 2. art. 2. §. secundo arguitur,* saltem ex licentia Prælati. *Gutierr. lib. 1. can. q. c. 30. n. 36. Suar. disp. 80. sect. 2. Egid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub. 2. n. 211 Scortia, lib. 2. c. 6.* Mouentur, quia prohibitio facta in *c. sabbatho de consecrat. dist. 3.* omnino abrogata videtur, ex eo quod Missa quæ mane resurrectionis celebranda erat, retracta sit ad Sabbathum ante meridiem. Nam ea celebratione cessat ieiunium, & luctus ob mortem, & passionem Dominicam, quæ fuit causa, ob quam sacrificium incruentum eo casu prohiberetur, succeditque memoria resurrectionis, quæ ab eo tempore recolitur.

Nihilominus etsi supradicta sententia probabilis sit, & à viris timoratæ conscientiæ in praxim reducta, probabiliorem, & veriorem existimo contrariam *cum Nauarr. c. 25. n. 88. Francolino de tempore hor. canon. cap. 30. Henriq. lib. 9. cap. 24. num. 3. Layman. lib. 5. tract. 5. cap. 4. assert. 7. Vasq. dicta disp. 232. c. 2. num. 24.* Ratio præcipua est, quia vt Doctores oppositæ sententiæ tenentur fateri, vsque adhuc non est introducta consuetudo eo die celebrandi publicè in Ecclesia, præter vnam Missam solemnem, ad summum enim aliqui secretò in priuato sacello ausi sunt celebrare: at ex hac celebratione, inferri non potest præceptum latum in *capite Sabbatho* derogatum esse absolutè, sed solum quoad vnicam Missam solemnem, siquidem de sola illa est consuetudo manifesta, consuetudo namque derogans

rogans præceptum publica, & manifesta, & à maiori parte vsitata esse debet. Secundò si prædictum præceptum ob consuetudinem celebrandi solemniter cessauit non solum quoad Missam solemnem, sed quoad priuatas. Ergo licitum erit per se non solum in priuato sacello, & secreto oratorio celebrare, sed etiam publicè in Ecclesia, quia præter supradictum præceptum nulla alia extat prohibitio. Tertiò pro Missa solemni illius diei nullus introitus designatur, quia prophetiæ, quæ præmittuntur loco introitus deseruiunt, at pro Missis priuatis nullus est designatus introitus, neque aliquid præmittitur, quod loco introitus deseruire possit. Censet ergo Pontifex nullam aliam Missam præter solemnem celebrari posse. Aliàs iis priuatis Missis introitum designaret, sicuti fecit in vigilia Pentecostes, in qua quia priuatæ Missæ celebrari possunt, illis introitus designatus est, tametsi pro Missa solemni nullus fuerit introitus designatus, sed prophetiæ præmissæ loco introitus succedunt. Quartò antiquo tempore cum Missa noctis resurrectionis celebrabatur, nullus alius eam Missam celebrabat, sed reliqui sacerdotes Missam dicebant de die resurrectionis. Aliàs si omnibus datum esset Missam pro nocte resurrectionis signatam celebrare, quis posset Missam de die resurrectienis dicere, nisi bis eodem die celebrasset, quod est inauditum. Cum ergo sola celebratio, quæ nocte resurrectionis facienda erat ad sabbathum retracta sit, efficitur vnico sacerdoti concedi, siquidem antiquo tempore vni tantum in qualibet Ecclesia concedebatur.

5. Illud vero certum existimo stante probabilitate contrariæ sententiæ affirmantis quemlibet sacerdotem celebrare priuatim posse, nemini id esse licitum antequam Missa solemnis incæpta sit, quia vsque ad illud tempus memoria realis passionis ab Ecclesia colitur, quo durante cultu nullum est sacrificium celebrandum *ex dicto cap. Sabbatho de consecrat. dist.* 3. Ob hanc enim rationem diximus nemini licitum esse feria quinta in cœna Domini post finitum sacrificium solemne illius diei, & sacramentum reconditum priuatim celebrare, tametsi antea licitum esset.

6. Eodem die semel tantum celebrare sacerdotem posse, quia semel tantum Christus mortuus est, colligunt omnes Doctores *cum D. Thom. quæst.* 83. *art.* 2. tum ex Ecclesiæ consuetudine. Tum ex *Alexand. II. in cap. sufficit de consecrat. dist.* 1. sed præcipuè *ex Innocent. III. in cap. consuluisti de celebrat. Missar.* vbi consultus Pontifex, an presbiter duas Missas valeat celebrare: respondit, quod excepto die Natiuitatis Domini, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit sacerdoti semel in die vnam Missam solummodo celebrare. Item *ex Honorio. III. in cap. te referente eodem tit.* vbi vtitur verbo, mandamus.

7. Ab hoc præcepto excipitur primo dies Natiuitatis Domini in quo concessum fuit à Telesphoro relato *in c. nocte sancta de consecrat. dist.* 1. tres Missas celebrare. Idemque tradit Innocent. in textu nuper relato. Ratio mystica huius exceptionis, sicuti docuit *D. Thom. art.* 2. *ad* 2. fuit vt hac trina sacrificij repetitione significaretur trina verbi natiuitas, prima qua ab æterno nascitur à Patre. Secunda, qua in tempore ex B. virgine natus est. Tertia, qua quotidie in cordibus nostris nascitur. Vel vt placuit *Beda serm. de natiuit.* ad significandum triplicem legem, naturalem, scriptam, & legem gratiæ. Monet tamen *Nauarr. in sum. cap.* 21. *num.* 2. *& lib.* 3. *consil. cons.* 1. *de celebrat. Missar. edit.* 2. & bene, nullum extare præceptum prædictas tres Missas celebrandi, vel audiendi; sed satis esse si vna legatur, vel audiatur. Quia hæc concessio priuilegium est, non præceptum.

8. Secundò excepit Innocent. III. in *cap. consuluisti* necessitatis casum, ibi: Nisi causa necessitatis suadeat. Qua posita admittit Innocent. reperi celebrationem posse. Varij casus enumerantur, in quibus hanc necessitatem interuenire censent *Paludan. in* 4. *dist.* 12. *q.* 1. *art.* 4. *post* 4. *conclus. Antonin.* 3. *p. tit.* 13. *c.* 6. §. 5. *Durand. lib.* 4. *rational. diuin. officior. c.* 1. *n.* 25. *Siluest. verbo Missa.* 1. *q.* 7. *Nauarr. c.* 25. *num.* 87. *Henriq. lib.* 9. *c.* 30. Primus, si parochus duas habeat Ecclesias parochiales, & non sit qui commodè possit in vna illarum celebrare, poterit ipse in vtraque celebrare, nam cum parochiani habeant ius vt in propria parochia Missam, quam audire possint, celebretur, & nullus sit alius præter parochum qui eam commodè celebrare possit, vel velit, vrget parochum necessitas celebrandi. Secundus ob communicandum infirmum in periculo mortis constitutum. Tertius ob repentinum aduentum alicuius Episcopi, vel magni principis, quem decet singulis diebus Missam audire. Quartus ob peregrinorum multitudinem superuenientem die festo. Quintus ob multitudinem populi ad festiuitatem concurrentem, quem basilica capere non potest, poterit sacerdos Missam iterare, ne multi sacra auditione priuentur. Ob quam causam concedit *Nauarr. dicto cons.* 1. *de celebrat. Missar. & Azor. lib.* 10. *c.* 24. *q.* 6. §. *sed quæres. Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 4. *n.* 6. in Anglia, vbi pauci sunt sacerdotes quemlibet sacerdotem bis celebrare posse, non solū diebus festis, sed profestis, ne fidelium multitudo sacrificio careat. Sextus ob nuptiarum benedictionem, maximè si finiatur eo die tempus benedictionum. Septimus ob sepeliendum defunctum, si ibi adsit consuetudo neminem absque sacro sepeliri. Octauus ob concurrentiam officiorum eodem die, vt in quadragesima, in rogationibus, in vigilia, in quibus vna Missa de festo, altera de tempore dici debet, & in ea Ecclesia ea consuetudo seruatur. Denique subdunt *Nauarr. dicto cap.* 25. *n.* 87. *& Henriq. lib.* 9. *c.* 30. necessitatem repetendi celebrationem arbitrio prudentis iudicandam esse.

9. Verum esto prædicti casus antiquo tempore spectato concedendi essent: at præsenti tempore, in quo obligatio, ne sæpius quam semel celebretur strictior viget ob vsum, & consuetudinem receptam, admittendi omnes non sunt. Nam excluso primo casu vix in reliquis adesse potest necessitas, sed solum vtilitas repetitæ celebrationis, cum tamen *Innocent. III.* necessitatem exegerit pro repetita celebratione concedenda. Quod vt clarius fiat expendamus sigillatim casus enumeratos. Primum de parocho habente duas Ecclesias omnes admittūt, quia illa est aperta necessitas, quinimo non solum ad dies festos, sed ad profestos facultatem extendit & satis probabiliter *Suar. disp.* 80. *sect.* 3. *circa finem*, ne illius parochiæ fideles commoditate audiēdi sacrū priuati existant. Ad idem est, cum parochus graui morbo, vel absentia impeditur; celebrare poterit alius propinquus parochus vices illius gerens in ea parochia, & in propria (si commodè inueniri non possit simplex sacerdos, qui vnica celebratione prædictum defectum suppleat) Secundus casus de communicando infirmo morituro vix practicus esse potest. Nam si ante sumptionem hostiæ monitus sis, debes particulam hostiæ infirmo communicando reseruare. Si autem sumpta hostia, & ablutione moneatis, nequis ob communicandum infirmum iterum celebrare, quia præceptū celebrandī ieiunè strictius obligat, neq; omitti debet ob hāc pro

proximi necessitatem. Quocirca vt prædictus casus locum habeat, moneri, vel recordari debes infirmi sumpta hostia ante ablutionem. Cum ergo casus sic contigerit satis probabile est te posse iterum celebrare, quia illa est grauis proximi necessitas,& fortè ex illa communione pendet æterna illius salus. Et ita hunc casum expressè admittit *Egid.de Coninch. q. 83.art.2.dub.3.num.215.Bonac.disp.4.de sacram.q.vlt. pun.7.num.10.* tametsi *Vasq.disp.232.cap.5.circa finem* contrarius sit. Tertium casum *Vasq. Egid. Bonac. & Suarez disp. 80. sect. 3. post medium*, non admittunt, & meritò, quia non videtur res tanti momenti deuotioni Episcopi, vel alterius principis satisfacere, vt ob illius causam consuetudo Ecclesiæ in celebratione præscripta omittenda sit. Quartum, & quintum casum censerem admittendum, si ingens fideliũ multitudo Missam audire deberet, secus si exigua decem, vel 20.& non esset alius sacerdos, qui celebrare posset. Moueor tum authoritate *Leonis Pontificis epist. 81. ad Dioscor.cap. 2.* qui manifestè indicat eo casu duplicem Missam dici posse ab eodem inquam sacerdote, nam à diuersis nihil noui diceret. Tum argumento deducto ex parocho duarum, qui secundùm omnium sententiam duas Missas celebrare eodem die potest, ne vnius Ecclesiæ parochiani priuentur commoditate audiendi sacrum. Ergo impedire ne plures absque sacrificio remaneant, sufficiens causa est bis sacrificandi. Et ita sustinet *Suar.disp.80.sect.3.in fine.Egid.de Coninch.dub.3.circa finem.* Nec dissentit *Laym. dicto lib.5.tract.5. c.4.n.6.* Septimum,& sextum casum reprobant & benè *Vasq. dicto cap. 5. circa finem. Suar. & Egid. locis allegatis.* Non enim in illis adest necessitas, quæ honestet repetitam celebrationem. Quæ enim necessitas esse potest, quod sacerdos qui ante inceptum sacrum monitus non fuit de nuptiis benedicendis, sacrum repetat ob illarum benedictionem, cum possit earum benedictio in sequentem diem differri. Quod si eo die tempus nuptiarum finiatur, non obinde honestatur sacri repetitio. Non enim illa digni sunt coniuges nuptiarum benedictionem intempestiuè postulantes. Deinde quid refert quod defunctus absque Missa sepeliatur, cum sæpè id fiat? Octauus casus approbari videtur ab *Alexand. II. in cap.sufficit de consecrat.dist. 1.* & eo tempore cum exiguus esset numerus sacerdotum sustineri poterat, at in præsenti tempore non censeo admittendum, sicuti neque admittit *Egid.de Coninch. quæst. 83. art.2.dub.3.num. 216.Vasq.disp.232.cap.5.num. 49.* Quia maioris momenti est obseruatio huius generalis præcepti, ne ab vno sacerdote bis eodem die celebretur, quam obseruatio consuetudinis particularis Ecclesiæ dicendi duplicem Missam, præcipuè cum non sit, neque esse possit consuetudo, quod ab vno sacerdote duplex illa Missa dicatur.

Deinde si prædictis casibus quos insufficientes esse censemus ad Missæ repetitionem alia grauis causa adiungatur, videlicet querimoniæ, & perturbatio populi, eo quod sacerdos repetendæ celebrationi non acquiescat, cum ex grauium Doctorum sententia id facere possit, credo sufficienter honestari sacrificij repetitionem: quia eo posito casus est necessitatis. Sic notauit *Egid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub.3. in fine.Layman.lib.5.sum.tract.5.cap.4.n. 6.*

10. Sed inquires, an non tantum bis sed ter, & quater possit sacerdos eodem die celebrare, si causa subsit, quæ binam celebrationem honestauit? Affirmant *Suar.disp.80 sect.3.circa finem.Egid.de Coninch. q.83.art.2.dub.3.n.213.Layman.lib.5.sum.tract.5.c.4. num. 6. vers.quæres.* Quia cum binam celebrationem sola necessitas concedat, & trinam concedere poterit. Vnde sacerdos trium Ecclesiarum præfectus triplicem Missam celebrare poterit.

11. Cæterum existimo grauiorem causam requiri pro trina, & quaterna celebratione, quam pro bina, vtpote res rarò, vel nunquam vsitata. Attante ea grauiori causa sacrificium multiplicari poterit, sed raro, vel nunquam credo eam causam euenturam, nisi in præfectura trium Ecclesiarum, quæ ex vrgentissima tantum causa concedi potest,& grauiori quidem quam ea quæ communiter expostulatur ad duarum Ecclesiarum præfecturam. At ea præfectura concessa potest sacerdos in prædictis Ecclesiis eodem die celebrare. Nam eo ipso, quo quis pluribus Ecclesiis præficitur, à superiore approbata est sacrificij repetendi necessitas. Aduerto vt rē omnino indubitatam nunquam repeti sacrificium posse, si in Missa ablutio sumpta est. Quia præceptum celebrandi ieiunè ob prædictas causas, & occasiones occurrentes derogari non potest.

12. Quoad horam in qua Missæ celebrandæ sunt, Doctores conueniunt spectato iure communi non quidem scripto (nullum enim est) sed consuetudine firmarò ante diem celebrari non posse. Ratio huius consuetudinis ea fortè fuit, quia nocturnum tempus regulariter aptum non est, vt cum ea reuerentia, & populi concursu, qua tantum sacrificium decet, celebratio fiat, vel (vt aliis placet) ipsomet tempore significetur Christum in hoc sacrificio oblatum candorem esse lucis æternæ, omnesque mundi tenebras sua claritate dissoluere. Ab initio autem diei vsque ad meridiem sacra dici possunt. Neque huic doctrinæ obstat decretum *Telesphori in epist. ad Fratres & Episc. quæ est in 1. t. epist. Pontificum.cap.2.*& refertur *cap.nocte sancta de consecrat.dist. 1.* vbi excepta nocte natiuitatis Domini, inquit, reliquis temporibus Missarum celebrationes ante horam diei tertiam minime sunt celebrandæ, quia eadem hora Dominus crucifixus est, & super Apostolos Spiritus sanctus descendisse legitur. Non inquam obstat, quia vt plures Doctores sentiunt hoc decretum non de Missis priuatis, sed solemnibus latum est, quæ regulariter ante horam tertiam diei nunquam inchoantur. Si autem de missis priuatis intelligatur, vt videtur intelligendum, affirmare debemus consuetudine contraria abrogatum esse. Tempore enim Telesphori rari erant sacerdotes, & vix vna Missa in populo dicebatur, ideoque conueniens erat, & fortè sub præcepto ne ante horam tertiam diei inchoaretur, vt sic possent omnes facilius ad eam audiendam concurrere. At cum tempore præsenti tot sint sacerdotes, totque sacrificia, expediens fuit, vt omnibus horis diei Christus, qui vera lux est, offeratur.

Dum inchoari censeo hora cum dimidia ante ortum solis, neque enim hæc res mathematicè, sed moraliter metienda est, vt benè dixit *Victor. de Euchar.n. 97.*& tradunt *Suar.Bonac.Rodrig.* statim referendi: quare si vno, vel altero quadragente ante auroram sacrum incipias, finias vero auroræ initio, non peccas, vti docent *Nauarr. sum. capite 25. n. 85.Suar. disp. 80. sect.4. §.secundo quæritur. Henriq. lib.9.cap.24. num. 5. Saa verbo Missa num.27.Rodrig. t.1 quæst.regul .q.43.art.1. Bonac.disp.4.q.vlt. pun. 9. num.4.*

13. Ab hac regula excipi primò debet natalis Domini, in quo post mediam noctem celebrari sacrum potest ex concessione prædicta Telesphori: Sed an vnam tantum Missam, an omnes tres quilibet sacerdos ante auroram celebrare possit? non conue-

niunt

niunt Doctores, *Siluest. verbo Missa.* 1. *quæst.* 6. *dicto* 1. *Armilla eodem num.* 25. *Tabiena* §. 4. *Nauarr. c.* 25. *num.* 87. *Bonac. supra num.* 5. consentit solam primam Missam dici posse, fauetque rubrica Missalis id ipsum præscribens. Sed rectius contrarium sentiunt *Suar. dict. disp.* 80. *sect.* 4. *vers. tertio. Egid. de Coninch. quæst.* 83. *art.* 2. *dub* 4. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 2. *Vasq. disp.* 232. *cap.* 3. *num.* 31. *Eman. Saa, Missa. num.* 17. Quia Telesphorus in *dicto cap. nocte sancta* priuilegium non restrinxit ad primam Missam, sed absolutè affirmauit presbiteros nocte sancta Missas celebrare posse. Non igitur est à nobis restringendum. Præterea hac consuetudine celebrandi tres Missas ante auroram vtuntur sæpè Clerici timoratæ conscientiæ absque vllo populi scandalo, vel admiratione. Signum igitur est id licitum esse. Neque obstat quod Rubrica Missalis contrarium præscribat, quia non præscribit vt necessarium, sed vt conueniens, vel vt aliis placet pro Missis solemnibus, & Conuentualibus non priuatis.

Secundo excipitur necessitatis casus, qualis esset communicandi infirmum, hæc enim honestare potest celebrationem post mediam noctam ex benigna iuris interpretatione, nulla Episcopi requisita licentia. Non enim credendum est Pontificem velle consuetudinem hanc cum graui proximi detrimento obseruari. Sic docuit *Vasq. disp.* 232. *c.* 3. *num.* 30. *Villor. de Eucharist. n.* 95. *Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 4. *assert.* 2. Ad idem reduci potest. [si] populus peregrinationem instituturus est: hæc e[nim] legitima causa est celebrandi non quidem statim post mediam noctem, benè tamen dimidia, vel vna hora ante auroram, præcipuè accedente Episcopi licentia si præsens adsit; nam cum ex priuilegio, & dispensatione sæpè eo tempore celebretur, credendum est stante ea vrgenti causa nolle Pontificem, vt vim habeat consuetudo celebrationem ante auroram prohibens. Sic docuit *Henrriq. lib.* 9. *cap.* 24. *num.* 5. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 3. Ob commoditatem autem specialem siue tui, siue alterius solum anticipationem breuem admittit *Laym.* & benè, licitam esse.

Tertiò sumitur exceptio ex contraria consuetudine, quod dixerim quia in Gallia, in Belgio, & superiore Germania consuetudo introducta est, vt in hyeme tribus, vel quatuor horis ante solis ortum Missa celebretur, ne famuli, & operarij excusentur à Missæ auditione, sed eam audire possint, antequam laborare incipiant. Cum ergo hæc consuetudo rationabilis sit, derogare potest obligationem generali consuetudine introductam. Et ita sustinet *Nauarr. cap.* 25. *num.* 85. *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 2. *dub.* 4. *Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 3. *Vasq. disp.* 232. *cap.* 3. *num.* 29.

Quarta exceptio sumitur ex dispensatione Episcopi, stante enim causa aliqua rationabili, V. g. ob commoditatem itineris potest Episcopus, & sibi, & aliis dispensationem concedere, vt ante auroram celebratio fiat, quia ea moderatione videtur dicta prohibitio vniuersalis recepta. Sic *Glossa, in cap. vlt. de priuileg. in* 6. *Nauarr. cap.* 25. *num.* 85. *Egid. dub.* 4. *num.* 217. *Laym. dicto cap.* 4. *num.* 3. *Vasq. capite* 3. *numero* 28.

Quinta sumitur ex priuilegio concesso regularibus, vt possint vna hora ante auroram, & alia post meridiem celebrare cuius priuilegij meminit *Rodrig. t.* 1. *quæst. regul. quæst.* 43. *art.* 1. & refertur in *compend. priuileg. Societ. Iesu, verbo Missa, num.* 3. Ex quo priuilegio infert *Rodrig. supra. Suar. disp.* 80. *sect.* 4. §. *tertia exceptio. Filiucius, tract.* 5. *cap.* 4. *quæst.* 7. *n.* 112. *Bonac. disp.* 4. *q. vlt. pun.* 9. *n.* 7. *in fine*, Religiosum ex licentia posse fermè tribus horis ante ortum solis Missam inchoare. Nam cum ex iure communi iuxta probabiliorem opinionem omnibus concessum sit duabus ferè horis ante ortum solis Missam inchoare, priuilegium concedens præuentionem vnius hora intelligi debet de præuentione à iure cõmuni non concessa, aliàs nihil priuilegium operaretur. Quod si dicas sæpè priuilegium à sede Apostolica concedi celebrandi duabus horis ante ortum solis. Ergo ex iure communi id fieri non potest. Ergo priuilegium celebrandi hora ante auroram non extenditur ad tres horas ante solis ortum? Respondeo verum esse ex iure communi, certum non esse auroram comprehendere duas horas ante ortum solis, quinimo probabilius esse solam horam, vel horam cum dimidia comprehendi, ideoque priuilegium concedi posse celebrandi duabus horis ante ortum solis. At cum priuilegium Religiosis concessum non sit de celebrando vna hora ante ortum solis, sed vna hora ante auroram, & aurora ex probabiliori sententia comprehendat spatium horæ cum dimidia ante solis ortum, efficitur duabus horis cum dimidia, plus minusue ante ortum solis celebrari posse.

14. Missæ celebrandæ sunt ab aurora vsque ad meridiem. Post meridiem vero nemini licet Missam inchoare ex consuetudine iam recepta, & à Pio V. sub pœna suspensionis ferendæ approbata *in Bulla* quæ incipit. *Sanctissimus in Christo Pater.* Et tradunt *Suar. disp.* 80. *sect.* 4. *Vasq. disp.* 232. *cap.* 4. *Laym. lib.* 5. *c.* 4. *num.* 4. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. disp. vlt. pun.* 9. *n.* 6. *Egid. de Coninch.* 83. *art.* 2. *dub.* 4. *in fine.* Nã esto antiquo tempore ieiunium protrahebatur vsque ad solis occasum, licitũ esset hora tertia pomeridiana sacrum facere; at cessante ea consuetudine simul etiam vsus, & consuetudo cessauit hora tertia post meridiem celebrandi, quinimo consuetudine firmatum est vltra meridiem plus minusue ne Missa inchoetur, tametsi contrarium doceat *Nauarr. cap.* 25. *num.* 87. *Vinald. in candelab. cap. penult. de Euchar. num.* 50. *Pitigianum disp.* 13. *q.* 12. *art.* 4. *Llamas.* 3. *p. methodic.* 5. §. 18. quibus fauet *D. Thom. q.* 83. *art.* 2. aliique antiqui Patres apud *Vasq. supra* asserentes hora tertia post meridiem Missam absque vllo priuilegio dici posse, quia eo tempore Christus se Patri æterno cruentè obtulit. Non igitur esse potest indecens, si ea hora incruentè immoletur, eaque de causa testatur *Nauarr.* se sæpè cum iter ageret hora tertia post meridiem celebrasse. Sed nullatenus hæc sententia etiam vt probabilis admittenda est, cum manifestè repugnet consuetudini receptæ, & introductæ, & ab Ecclesia Romana approbatæ. Aliàs inutilia essent priuilegia concedentia facultatem celebrandi hora post meridiem, si iure communi spectato omnes possent non solum vna hora, sed tribus horis post meridiem celebrare. Quod si roges quantum temporis spatium differre debeat sacerdos post meridiem celebrationem, vt mortaliter peccare censeatur? Respondeo cum *Bonac. dicto pun.* 9. *num.* 6. per horam debere esse, quia aliàs non videtur nimia dilatio.

Supradictam doctrinam limitare debes, ne procedat casu quo post meridiem Missa solemnis, & concio ad populum finita sit, nam eo casu introducta est consuetudo, vt eo finito officio aliquæ Missæ priuatæ dicantur, ne plures sacri auditione careant. Deinde limita in necessitate communicandi ægrotum, satisfaciendi populo, vel peregrinis serò accedentibus, poterit enim in his necessitatibus sa-

cerdos ieiunus Missam inchoare duabus, vel tribus horis post meridiem, maximè ex dispensatione Episcopi, si ibi adsit. Valet enim Episcopus ex rationabili causa facultatem concedere post meridiem celebrādi, sicuti potest concedere, vt ante auroram celebretur. Ex priuilegio autem Pontificis omnibus Religiosis aliqua iusta causa intercedente concessum est, vna hora post meridiem celebrare. Quinimo sacerdotem, qui ratione itineris, vel alia de causa non potuit die festo ante meridiem celebrare, posse hora post meridiem Missam inchoare ex recepta consuetudine testantur *Henrriq.lib.9.cap.24.num.6 Suar. disp.80.sect.4.Rodrig.q.43.art.2.Mirand.man.Prælat. t.1.quæst. 40.art.11.Layman.lib.5.sum. tract.5. cap. 4. num.4.*

Pvnctvm VIII.

De loco ad sacrificium requisito.

1 *Locus sacer est ad sacrificium requisitus.*
2 *Expenditur quis possit Ecclesias consecrare, & benedicere.*
3 *Est peccatum mortale seclusa necessitate, & dispensatione extra locum sacrum celebrare.*
4 *Explicatur necessitas.*
5 *Expenditur dispensatio.*
6 *Episcopi etiam stante Trident. designare possunt oratoria.*
7 *Non est illis sublata per Trident. potestas celebrandi, vel faciendi celebrare extra Ecclesiam.*
8 *Ex priuilegio qualiter possint extra Ecclesiam Mendicantes celebrare etiam stante Trident.*
9 *Quid sit concessum Religiosis Societatis Iesu.*
10 *In mari etsi plures Doctores censeant celebrari non posse, tametsi periculum absit sanguinis effundendi. Probabilius est oppositum.*
11 *Ecclesia non debet esse polluta.*
12 *Quibus modis polluatur. Remissiuè respondetur.*
13 *Qualiter Ecclesia reconcilietur.*
14 *Ecclesia polluta solo sacrificio in ea celebrato non reconciliatur, tametsi aliqui contrarium sentiant.*
15 *Quando censeatur Ecclesia consecrationem, seu benedictionem amittere latè examinatur.*

1. CONstans est omnium sententia cum *D. Thom.3.p.83.art.3.* neminem posse iure ordinario absque necessitate & sine dispensatione, vel priuilegio extra Ecclesiam, seu locum sacrum Missam celebrare, colligitur *ex cap.1. cap.nullus.cap.sicut de consecrat.dist.1.* & ex *Trident.sess.22.cap. de obseruand. in celebrat. Missar.* Et licet antiquo iure locus ab Episcopo consecratus pro celebratione requisitus fuerit, at consuetudine firmatum est benedictum sufficere, quinimo esse authoritate Episcopi erectum, seu deputatum ad prædictum finem, vti tradunt *Sanch. lib. 9. de matr.disp. 15.num.24. & 36. Suar.disp.81.sect.3. Vasq.disp.233.cap.1. Egid. de Coninch.q.83.art.3.dub.1.Laym.lib.5.sum.tract. 5. cap.5. in princ.*

Quod si roges quis possit Ecclesias consecrare, & benedicere? Respondeo si consecrandæ sunt, solus Episcopus eas sacrare poterit, neque simplici sacerdoti committi potest, nisi à Pontifice, vti dicitur *cap.Nemo de consecrat.dist.1. cap. tua fraternitas. cap. aqua de consecrat. Eccles.*& tradunt aliis relatis *Ludouic.de Mirand.man.Prælat.t.2.q. 39.art.1. concl. 3.Bonac.de sacram.disp.4.quæst.vlt.pun. 9. num.8. Barbosa,2.p.de potest.Episc.alleg.27.num.1.*vbi optimè aduertit consecrationem fieri posse quolibet die tam festiuo, quam feriali. *cap.sua de consecrat. Eccles.*sed non absque dote à patrono signata, aliàs Episcopus obligaretur dotem ex propriis assignare, iuxta Gloss. & textum in *cap.cum sicut de consecrat. Ecclesia.* Nostris vero Paul.III. priuilegium concessit, vt si Episcopus illius diœcesis requisitus distulerit per quatuor menses consecrationem postulatam, possit quicunque alius Episcopus consecrare. Idemque concessit Honorius IV. Minoribus, & Carmelitanis Ioann.XXII.prout referũt *Mirand.t 2.Man.Prælat. quæst.39. art.1.concl.3.Barbosa 2. p.de potest.Episc.alleg.27.num.11.*Si vero Ecclesia consecranda non est, sed benedicenda, simplici sacerdoti committi potest, & de facto Minoribus concessit Leo X. vt possint suas Ecclesias, oratoria, & cæmeteria benedicere ad suum tantum vsum, quo priuilegio vtuntur Societatis Superiores casu quo Ordinarij abessent, vel ægrè benedictionem concederent. Habetur *in compend.priuileg Societ.verbo benedicere.§.1.*

3. Et licet *Sotus,in 4. dist.13.q.2.art. 3. & Eman. Saa,verbo Missa. n.20.Ludouic.Lopez instructor. conscient. t.1.cap.79.ante §.superest,* existiment non esse peccatum mortale secluso scandalo, & contemptu extra locum ab Episcopo deputatum celebrare, audiendi non sunt. Nam negari non potest esse aliquod peccatum violare legem supradictis decretis firmatam, & consuetudine approbatam. At hæc lex grauem materiam respicit, siquidem transgressoribus illius grauis pœna infligitur in *dicto cap. nullus.* Neque obstat (vt inquit Sotus) hanc pœnam solum tempore primitiuæ Ecclesiæ seruari: quia esto pœna abrogata sit, præceptum abrogatum non est, ac proinde si sub graui culpa antiquo tempore obligauit, & modò obligat. Et ita sustinent *Sanch. Suar. Egid. Laym. & Vasq.supra* & multis allegatis *Barbos.de potest.Episc.2.p. alleg.23.num.2.* Nullam tamen pœnam suspensionis, vel interdicti ipso iure incurrunt huius præcepti violatores, quidquid affirmet *Siluest.verbo Missa.1.quæst.3.§.5.& Henrriq.lib.9.cap. 27.moti ex cap.Episcoporum de priuileg. in 6.* Quia ibi non est sermo de celebrantibus extra locum sacrum, sed de celebrantibus, vel celebrare facientibus in loco interdicto per censuras Ecclesiæ, quibus Ecclesiæ ingressus interdicitur. Sicuti benè notarunt *Suar.disp.81.sect.3.non longè à principio.Egid.q.83.art. 3. dub. 1.* Pœna vero depositionis, quæ à Siluestro Papa in *dicto cap. nullus presbiter*, imponitur, non ipso iure, sed ferenda est, vt ex textu constat.

4. Dixi absque necessitate. Nam ea stante poterit quilibet extra locum sacrum etiam sub dio celebrare. Ex *dicto cap.sicut de consecrat.dist.1.* Exempla sunt primò si longam peregrinationem peragas per loca deserta, seu infidelium vbi non occurrit Ecclesia, poteris extra illam in altari viatico celebrare, ne tanto sacrificio diu priuatus existas. Sic relatis *Palud.Siluest.Soto,*docet *Suar.disp.81.sect.3.Saa, Missa.n. 20. Egid. de Coninch.quæst. 83. art. 3.dub.1.num. 224.Henrriq.lib.9.cap.27.Layman.lib.5.tract.5.c.5.n. 3.* Neque huic doctrinæ obstat priuilegium Episcopis iter facientibus concessum *in cap.vlt.de Priuileg. in 6.* vt in quolibet honesto loco in altari portatili celebrare possint, quia ex vi illius priuilegij possunt absque necessitate, sola commoditate spectata sub territorio, vel subdio celebrare. Sacerdos vero seclusa necessitate id non potest, sicuti benè aduertunt *Egid.dicto de num.224.Vasq.cap.1.num. 7. Suar. dicta sect.3. Laym.dicto c.5.num.3. in fine.* Secundo si Ecclesiæ dirutæ sunt, ne populus sacrificio careat, poteris extra locum sacrum celebrare. Habetur *cap.concedimus*

dimus de consecrat. dist. 1.& tradunt relati Doctores. Tertiò si locus sacer exiguus sit, nec possit aduenientium capere multitudinem, poteris extra illum sacrum facere, ne plures careant sacrificio. Sic *Nauarr.c.* 25. *num.*82. *Henrriq. lib.* 9. *cap.* 27. *Layman. Suar. Egid. Vasq. locis allegatis.* Quartò in bello, ne milites diebus festis sacrificio priuentur, poteris in castris sacrificare. Et idem est in littore maris, vt nauigantes non valentes nauem deserere, sacrum audiant. Sic *Layman. & Vasq. vbi supra.* Quod si aduersus prædicta obiicias textum *in cap. sicut de consecrat. dist.* 1. vbi Felix Pontifex summam necessitatem expostulat, vt sacrum fieri possit extra Ecclesiam? Respondeo cum *Vasq. dicta disp.* 233.*c.*1.*num.*5. consuetudine firmatum esse minorem necessitatem sufficere.

5. Dixi sine dispensatione. Nam posse Episcopum in hac lege dispensare concedunt Doctores *ex cap. Missarum de consecrat. dist.*1. ibi: Missarum solemnia non nisi in locis ab eo consecratis, vel vbi ipse permiserit. Debet tamen adesse causa legitima huius dispensationis, aliàs nulla erit. Quod si dicas ex causa legitima quemlibet sacerdotem propria authoritate posse extra locum sacrum celebrare, ideoque dispensationem Episcopi frustraneam esse, respondeo non esse frustraneam, nam sæpè causa necessitatis est dubia, vt propria authoritate possis extra locum sacrum celebrare; accedente vero Episcopi dispensatione id licitum tibi est, vt benè explicat *Vasq. disp.*233.*cap.*1.*num.*5. exemplo personæ nobilis ægrotantis, quocum dispensare potest Episcopus, vt in eius domo in loco decenti profanis vsibus destinato celebretur, vt Missam audiat, communionemve recipiat. Ob quam causam non videtur posse sacerdos propria authoritate celebrare. Neque hæc potestas per *Trident. sess.*22. *decreto de obseruandis, & vitandis in celebrat. Missar.* vllo pacto restricta est. Nã in eo decreto non de potestate dispensandi vna, vel altera vice, sed de potestate ordinaria concedendi facultatem liberam celebrandi in loco etiam aliis profanis vsibus destinato sermo est, vti benè aduertit *Nauarr. cap.*25.*num.*82.*Suar. disp.* 81 *sect.* 3. *Egid. de Coninch. quæst.*83 *art.*3. *dub.*1 *num.*225. *Vasq. disp.* 223.*capite* 1. *num.* 3. *Layman. lib.* 5 *sum. tract.*5. *cap.* 5.*num.* 4. Etenim iure antiquo spectato *cap. in his de Priuileg. cap. vlt. eodem tit. in* 6. *cap. Missarum de consecrat. dist.* 1. poterant Episcopi causa aliqua rationabili intercedente facultatem liberam concedere celebrandi in loco aliis etiam profanis vsibus destinato, vt post alios comprobat *Tuschus, t.*4. *litt. A. concl.* 31. *Gutierr. can. quæst. lib.*1. *cap.*30. *num.*25. *Barbosa de potest. Episc.* 2.*p. allegat.*23.*num.*6. Quæ potestas ordinaria restricta est à Trident. quatenus lege vniuersali statuit, ne patiantur Episcopi priuatis in domibus, ac omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria ab eisdem ordinariis designanda, & visitanda sanctum hoc sacrificium à sæcularibus, vel regularibus quibuscunque peragi, priuilegiis quibuscunque non obstantibus. Ex quibus manifestum est non posse Episcopum extra Ecclesiam, & oratoria ad diuinum tãtum cultum dedicata permittere celebrare, liberam facultatem concedendo, secus verò dispensando vna vel altera vice. De hac enim potestate Concilium locutum non est, vti docent *Suar. Egid. Laym. Barb. de alleg.* 23. *in fine.*

6. Rursus ex supradictis verbis Trident. manifestè constat non esse Episcopis sublatam facultatem designandi oratoria, in quibus sacrificium peragatur, quinimo ea facultas ibi supponitur, siquidem oratoria ab eo designanda, & visitanda sunt. Solum enim tollitur ab eis facultas concessa *in cap. Missarum de consecrat. dist.*1. permittendi aliis celebrationem liberam, & per modum priuilegij in priuatis domibus, & omnino extra Ecclesiam, & extra oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata. In oratoriis ergo, sicut in Ecclesia permittere optimè possunt celebrationem, maximè aliqua rationabili causa intercedente. Atque ita docent *Vasq. disp.*233.*c.*1.*num.* 3. *Eman. Rodrig. t.*3. *quæst. regular. quæst.*43. *art.*6. *Suar. disp.*81. *sect.*3. *vers. addit vero. Saa, verbo Missa. n.*20. *Barbosa* alios referens *alleg.* 23.*n.*8. *Fagundez de primo Eccles. præcep. lib.*3. *cap.* 12. *à num.*9. Neque huic doctrinæ aduersatur breue Pauli V. editi anno 1617. quo omnibus Prælatis aufertur potestas concedendi licentias celebrandi in dominibus priuatis, etiam nobilissimæ sint; quia (vt opinor) intelligi debet de facultatibus perpetuis celebrandi in locis non permanenter diuino tantum cultui dicatis, quia Paul. V. solum eo breui intendit decretum Trident. renouare, & denuo stabilire.

7. Maior difficultas est, an sublata sit Episcopis potestas libera celebrandi, vel faciendi celebrare extra Ecclesiam, & subdio concessa ipsis *in cap. vlt. de priuileg. in* 6. eo quod Concilium expresse mandauerit Episcopis, ne patiantur omnino extra Ecclesiam, & extra oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata ab eis designanda, & visitanda sanctum hoc sacrificium peragi. Non igitur poterunt neque ipsi celebrare, neque aliis facultatem celebrandi concedere. Cæterum omnino tenendum est prædictam facultatem restrictam non esse à Trident. Quia Trident. solum præcepit Episcopis ne permittant sæculares extra Ecclesiam, & oratoria ab eisdem designanda, & visitanda celebrare, non tamen prohibet ipsosmet celebrare, imo nec prohibet vt sui causa alij celebrent, quia eo casu non tam celebrant ex facultate quam Episcopi concedunt, quam ex facultate Episcopis data, qua facultate consentientibus Episcopis vti possunt: atque ita vt certum resoluit, decisumque refert *Azor. t.* 1. *lib.* 10. *c.*26. *quæst.*4. *Vega in respons. cas. consc.*4. *p. casu* 33. *Barbosa* aliis relatis *alleg.* 23. *num.*5. *Vasq. disp.*233.*c.*1.*num.*7.

8. Ex priuilegio sedis Apostolicæ concesso *in c. in his* 30. *de priuileg.* poterant Fratres Prædicatores, & Minores extra Ecclesiam vbicunque fuerint celebrare, sine parochialis iuris præiudicio, quod priuilegium renouatum, & ampliatum esse à Sixto IV. Alexand. VI. comprobat. *Man. Rodrig. t.*1. *q. regul. q.* 43. *art.* 4. Sed non caret difficultate, an prædictum priuilegium à *Tridentino sess.* 22. *decreto de obseruand. & euitand. in celebrat. Missar.* fuerit reuocatum? Negat *Eman. Rodrig. t.* 1. *regular. q.q.* 43. *art.* 5. infirmo fundamento ductus. Primo, quia *Trident.* non videtur regularibus prohibere prædicti priuilegij vsum, sed ordinariis præcipit, vt eo priuilegio non obstante censuris, aliisque iuris remediis compellant regulares, ne illis vtantur. Ergo dum non compelluntur, vti illo possunt. Secundò quia est priuilegium iure communi concessum, quod ad sui reuocationem expressam postulat mentionem. Sed contrarium verius est, vti docet *Nauarr. c.*25. *num.* 82. *Henrriq. lib.*9. *c.*27. *num.*3. *Suar. disp.*81. *sect.* 3. *vers. quarta exceptio. Vega in responsion. cas. conscient.*4.*p. casu* 33. *Barb.* 2.*p. de potest. Episc. alleg.* 23. *num.*4. & colligitur manifestè ex Bulla Greg. XIII. Societati Iesu concessa, quæ incipit: *Vsum altaris viatici.* Ratio ea est, quia concilium non solum præcipit ordinariis regulares compellere, ne priuilegio celebrandi extra Ecclesiam vtantur, sed ne id permittant priuilegiis

giis quibuslibet non obstantibus. Sentit ergo concilij priuilegium eo decreto derogari, aliàs regulares permitti deberent supradicto priuilegio vti, neque vlla ratione compelli possent ab eo vsu abstinere.

9. Verùm esto prædictum priuilegium reuocatum sit à Trident. at nouiter est concessũ Religiosis Societatis Iesu à Paulo III. & Gregor. XIII. vt constat *ex compend. priuileg. verbo altare.* & tradit *Man. Rodr. dicta q.* 43. *art.* 4. quo priuilegio gaudebunt alij Religiosi, qui in nostrorum priuilegiis communicant. Igitur Paul. III. in Bulla quæ incipit *Licet debitum* edita anno 1549. circa medium inquit. Liceat Præpositis, & de eorum facultate vniuersis Fratribus, & Sociis Societatis huiusmodi in presbiteratus ordine constitutis in locis in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit habere oratoria, & in eis, ac quocunque alio honesto, & congruenti loco in altari portatili cum debita reuerentia, & honore etiam tempore interdicti, quauis etiam Apostolica authoritate appositi ianuis clausis, excommunicatis, & interdictis exclusis submissa voce Missas, & alia diuina officia celebrare, &c. Item Gregor. XIII. in Bulla quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem* edita anno 1575. concedit, vt in oratoriis, & capellis, quæ ipsius Societatis Prouinciales per se in domibus, collegiis, & aliis locis, vbi aliqui Societatis residebunt, approbauerint, & ad diuinum dumtaxat cultum deputauerint, Missæ, & alia diuina, officia alterius licentia desuper minimè requisita celebrari possint. Tandem Idem Gregor. anno 1579. in Bulla quæ incipit: *Vsum altaris* inquit. Vsum altaris viatici Societati vestræ à fælicis recordat. Paulo Papa III. concessum, deinde à Concil. Trident. vniuersè sublatum vobis eatenus restituimus, vt intermissiones, quæ à superioribus fiunt, presbiteri vestri seruata aliàs forma dictæ concessionis Missæ sacrificium licitè valeant celebrare, super huiusmodi altari, vbique gentium, etiam in castris militum, modò loca etsi communia, & profana, tuta & honesta sint, & Generalis, aut per eum Prouinciales Præpositi eo tunc vtendum fore iudicauerint.

Ex quibus priuilegiis constat manifestè superiores in domibus professis, & collegiis Societatis oratoria designare posse, in aliis verò locis extra collegia, vbi aliqui ex Societate resederint necessario Prouinciales designaturos fore. Ad hanc tamen designationem nulla est Episcoporum designatio requisita, vt colligitur manifestè ex dictis Bullis, & sic vsus obtinuit. Oratoriis verò designatis non solum nostri, sed & sæculares Clerici ibidem celebrare poterunt, quia concessio non tam personas, quam locum spectat. Secùs est de priuilegio altaris viatici, quod missionariis Societatis à Gregor. XIII. conceditur, spectat enim personas, non locum, sicuti benè aduertit *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 5. *n.* 5. Secundò infertur neminem ex Societate celebrare extra Ecclesiam, & prædicta oratoria posse nisi ex licentia Prouincialis, quam ipse concedere non valet nisi accasione missionum. Constat ex prædicta Bulla Greg. XIII. de altari viatico.

10. Sed inquires, an in mari, vel flumine propria authoritate ob occurrentem necessitatem, quæ aliàs in terra celebrationem honestaret vel ex dispensatione Episcopi, vel ex priuilegio Societati cõcesso vbique in missionibus in altari portalili celebrandi, celebrare possis? Negant communiter Doctores teste *S. Antonino,* 3. *p. tit.* 13. 13. *cap.* 6. §. 6. *Nauarr. cap.* 25. *num.* 82. *Suar. disp.* 81. *sect.* 3. *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 216. *Vasq. disp.* 233. *c.* 1. *n.* 4. *vers. cæterum. Bonac. disp.* 4. *q. vlt. pun.* 9. *n.* 12. Mouentur, quia regulariter est periculum sanguinis effundendi ab continuam nauis agitationem. Et licet vna, vel alia vice hoc periculum cessare videatur, non inde lex prohibens prædictam celebrationem cessat, quia lex non spectat periculum vtcunque, sed regulariter contingens. Deinde quia vix in naui locus decens celebrationi inueniri poterit. Ob quas causas videtur consuetudine receptum in mari celebrari non posse. Nihilominus satis probabile est stante mari tranquillo posse in nauibus Indicis, & similibus celebrari, sicut in terra: quia in prædictis nauibus & locus decens inuenitur, & periculum morale effusionis sanguinis nullum est, vt experientia testatur. Ob quam rationem audiui frequenter in nauibus celebratum esse, vsque comprobatum nullius inconuenientis adesse periculum. Atque ita docent licitum esse *Durand. in rationali, lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 41. *Scortia, lib.* 2. *cap.* 13. *Eman. Saa, verbo Missa. num.* 19. *Henriq. cap.* 27. *Anglis quæst. de valore Missæ. art.* 2. *Graffis.* 1. *p. decis. lib.* 2. *cap.* 42. *num.* 10. *Bartholom. ab Angelo de Missa.* §. 620. *Laym.* inclinat, *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 4. *Fugund. de primo Ecclesiæ præcepto, lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 14. *&* 15. testaturque à Clement. VIII. & Paulo V. permissum esse.

11. Præterea Ecclesia consecrata, seu benedicta vt sit apta sacris peragendis, violata, seu polluta esse non debet: aliàs graue peccatum esset in ea sacrificium celebrare, quin prius reconcilietur: docent omnes Doctores, vt videre est apud *Siluest. verbo consecratio* 2. *quæst.* 9. *Nauarr. sum. cap.* 25. *num.* 256. *Suar. disp.* 81. *sect.* 4. *Zenedo ad decret. collect.* 153. *Azor. lib.* 10. *cap.* 26. *quæst.* 13. *Barbos. alleg.* 28. *num.* 54. & colligitur *ex toto tit. de consecrat. Eccles.* Nulla tamen pœna ipso iure incurritur, vt satis indicat textus *in cap. is qui de sentent. excommunicat. lib.* 6. & tradunt prædicati Doctores. A prædicto peccato excusatur sacerdos, si dum peragit sacrum violatio contingit. Nam esto consecratio facta non sit, si tamen canon fuerit inchoatus, potest sacerdos Missam perficere absque reconciliatione: quia moraliter reputatur sacrificium inceptum. Secus esset si ante canonis inceptionem violatio contigisset, deberet expectare reconciliationem, vel Missam omittere. Sic *Coninch. dub.* 1. *num.* 236. *Suar. disp.* 81. *sect.* 4. *in fine. Laym. lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5. *vers. addendum quarto.*

12. Quod si roges quibus modis Ecclesia pollui, seu violari contingat? Vide quæ diximus *tract.* 11. *disp. vn. de immunit. Eccles. p.* 1. & vltra ibi allegatos *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 5. *assert.* 3. *Barbos.* 2. *p. allegat.* 28. neque enim aliquid noui addendum occurrit.

13. Reconciliatur autem Ecclesia (si consecrata sit) per Episcopum, aqua ab ipso, vel alio Episcopo benedicta vino, & cinere admixta, prout habetur in *Pontificali Romano.* Neque hanc potestatem ipse sed solus summus Pontifex simplici sacerdoti concedere potest, vt. expresse habetur in *c. proposuisti, & cap. aqua de consecrat. Eccles.* & subditur ibi ratio, quia licet Episcopus committere possit quæ iurisdictionis existunt, tamen quæ ordinis Episcopalis sunt, non potest inferioris gradus Clericis demandare, & ita tradunt *Azor.* 2. *p. instit. moral. lib.* 9. *cap.* 5. *quæst.* 5. *Zenedo ad decret. collect.* 135. *num.* 1. *Mirand. man. Prælat. t.* 1. *quæst.* 39. *art.* 8. *concl.* 2. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 12. *Barbos.* 2. *p. alleg.* 28. *num.* 55. *&* 56. Vnde non est audiendus *Saa, verbo Ecclesias* affirmans ex commissione Episcopi pres

presbiterum reconciliare Ecclesiam posse.

Cæterum Prælati regulares ex concessione Leonis X. facta Minoribus possunt Ecclesias quacunque ex causa violatas reconciliare aqua per Episcopum benedicta, quam & ipsi benedicere possunt, si Episcopus per duas diætas (hoc est per 14. leucas, vt dicit *Glossa verbo duas diætas, in cap. nonulli de Rescript.*) absens fuerit, habetur inter priuilegia Mendicantium *verbo benedicere.§.14. & in nostrorum priui leg.compend. verbo Ecclesia. §. 2. & in §.1.* dicitur. Possunt nostri facere benedici, aut consecrati Ecclesias Societatis cum cæmeteriis, & primum lapidem poni per quoscunque Episcopos, si Diœcesani intra quatuor menses id facere distulerint ex concessione Pauli III. Idem quoad altaria consecranda concessit Honor. Minoribus, vt in eorum *monument. concess.* 212. sic notarunt *Ludouic. de Mirand. t.2 man.Prælat.q. 39.art.8.Henriq.lib.9.cap.27.§.6.Barbos.2.p.de potest. Episc.alleg.28.num.64.Rodrig.t.1.quæst. regular. q.19.art.6.lib.5 sum.tract.5.cap.5.num.12.*

Si vero Ecclesia non consecrata, sed tantummodo benedicta sit per simplicem sacerdotē, sola aspersione aquæ benedictæ, & orationibus ab Ecclesia institutis quæ *in Manuali Romano* habentur, purificari poterit. *Glossa in c.si Eccles.de consecrat.Eccles.verbo lauetur:* per textum *ibi.Henriq. Laym. Barbosa supra. n.* 57. Neque opus est aquam esse ab Episcopo benedictam, sed ab ipsomet sacerdote benedici potest, vti colligitur ex *cap.vlt.de consecrat.Eccles.* ibi: Aqua protinus exorcizata lauetur. Solum enim expostulat aspersionem aquæ exorcizatæ, seu benedictæ. Quo ergo fundamento expostulanda est Episcopi benedictio? Adde si ab Episcopo aqua necessario benedicenda esset, non protinus lauari, seu purificari Ecclesia posset. Sic notauit *Henriq. & Laym. & Mirand.supra. & Barbosa.nu.57.* aduersus *Tolet. lib. 5.sum.cap.8.num.15.* Dubium tamen est, an Ecclesia polluta reconcilietur sacrificio in ea peracto siue bona, siue mala fide peractum sit? Affirmat *Eman. Saa, verbo Ecclesia nu.19.Castro lib. 2. de lege pœnali. num.9.* & probabile reputat *Auila,5.p.de censur.disp. 7. dub.3.* Mouentur, quia nulla maior purificatio excogitari potest, quam ea quæ ex tanto sacrificio nascitur, vti videtur probare textus *in cap. de fabrica de consecrat.dist.1.* ibi: Consecrationem cuiuslibet Ecclesiæ in qua Spiritus sancti arrha non ponitur, celebritatem scimus tantum esse Missarum. Et ideo si qua Sanctorum basilica à fundamentis etiam fuerit innouata sine altaris motione; sine aliqua dubitatione cum in ea fuerit Missarum solemnitas celebrata, totius consecrationis sanctificatio implebitur. Si vero sanctuaria quæ habebat sublata sunt, rursus eorum repositione, & Missarum solemnitate reuerentiam sanctificationis accipiet.

Cæterum contrarium tenendum existimo cum *Nauarr. cap.27.nu.256.Azor.t.1. lib.10.cap.26.q.13. Layman.lib.5.sum.tract.5.cap.5.vers. addendum quarto.* Quia consecratio Ecclesiæ eiusve purificatio iure positiuo statuta sunt, at nullibi statutum est sacrificium loco reconciliationis succedere: sicuti in omnium sententia non succedit loco consecrationis. Ergo absque vllo fundamento id affirmabitur. Neque his obstat quod Episcopus absens, vel impeditus reconciliationem facere, licentiam concedere possit in Ecclesia polluta celebrandi, vti docet *D. Thom. q.83.art.3.ad 2. Suar.disp.81.sect.4.vers.his positis. Eman.Saa, verbo Ecclesia num.23. Auila,5.p.de Censur.disp.7.dub.3.* quia inde potius infertur sacrificium non esse instar reconciliationis, aliàs simplex sacerdos ex commissione Episcopi reconciliare Ecclesiam consecratam violatam posset, contra communem sententiam. Potestas namque Episcopi concedendi celebrationem in Ecclesia polluta, non oritur ex potestate, quam habet Ecclesiam reconciliandi, sed ex iurisdictione qua gaudet dispensandi in legibus Ecclesiasticis vrgente causa.

15. Superest dicendum quando Ecclesia consecrationem, seu benedictionem amittat, ita vt noua consecratione, seu benedictione indigeat? Pro huius decisione aduerte benedictionem Ecclesiæ non tam parietibus, quam solo inhærere [illegible] consecrationem parietibus inesse. Etenim [illegible] Ecclesia consecratur, parietes sacro oleo liniuntur, & cruces ibi figuntur iuxta Ecclesiæ Romanæ ritum: at cum Ecclesia benedicitur, pauimentum aqua lustrali aspergitur. Ex quo fit corruentibus parietibus consecrationem Ecclesiæ amitti, quinimo si parietes interius decrustentur, censeri debet amissa consecratio, quæ parietum crustis, seu superficiebus inerat: vti colligitur *ex textu in cap. Ecclesiis de consecrat. dist.1.* At benedictio cum solo inhæreat, amissa non censetur parietibus destructis, seu combustis, sicuti probat *Lex, æde sacra.83.ff.de contrahend.empt.* ibi: Æde sacra terræ motu diruta locus ædificij non est profanus. Et tradit Suar. *disp. 81.sect. 4. casu 6. Layman.lib.5.sum.tract.5.c.5.n.15.* Sed hoc intelligendum est, modò authoritate superioris destructa Ecclesia non sit, cum spe proximæ reædificationis, vt pluribus firmaui *predicto tract.11.p.6.num.7.*

Notanter dixi corruentibus parietibus, vel decrustatis consecrationem Ecclesiæ amitti, secus si solum ligna, & tecta corruant, vel comburantur, & parietes perseuerent, quia tunc Ecclesia eadem manere censetur *ex cap.ligneis de consecrat.Eccles.vel altaris.* Et ibi *Glossa. Azor.1.p.lib.10.cap.26.q.13. & 2. p.lib.9.cap.4.q.6.Barbosa de potest. Episc.alleg.27.num.* 17. Deinde debent parietes insimul corruere: nam si minor pars corruat, non obinde consecratio amittitur. Quinimo etiamsi parietes omnes destruantur, si tamen non simul, sed successiuè per aliquot dierum, seu hebdomadarum interualla fiat destructio, & illorum reparatio, consecratio amissa censeri non debet, tametsi cursu temporis omnis materia Ecclesiæ de nouo sup eueniat, vti probat textus *in cap. de fabrica.* Iuncta *Gloss. verbo innouata, de consecrat. dist. 1. & Gloss. in cap. proposuisti, verbo reconciliari. & in cap.ligneis verbo parietibus, de consecrat.Eccles. Siluest.verbo consecratio.1.q.3. vers. tertius est, Nauarr. cap.27.num.258. Suar.disp.81.sect.4. casu 6. Barbosa, alleg.27.num.19. Eman. Saa, verbo Ecclesia. num. 18. Laym.lib.5.sum.tract.5.cap.5.num.16.* Ratio est, quia pars, quæ semel de nouo aduenit, vt suppono, minor est ea quæ præexistit. Ergo per accessum ad præexistentem consecratam consecrata censetur, quippe magis dignum trahit ad se minus dignum. *Argum.textus in cap.quod in dubiis de consecrat Eccles. & in cap.vnic.eodem tit.lib.6.* Neque obstat materiam quæ fuit à principio consecrata totam periisse, vt obinde noua Ecclesia dicenda sit, quia est noua physicè, sed non moraliter, & quoad effectum consecrationis, *argum. leg.quod in rerum natura.ff. de legat.1.& in leg.grege. ff.eodem tit. & leg.proponebatur ff. de iudiciis,* vbi eadem communitas, & populus censetur, tametsi decursu temporis personæ illius pereant, & noue succedant.

Aliqui limitant hanc sententiam, ne procedat quando animo reparandi omnes, vel penè omnes parietes successiuè illorum destructio, & reparatio fit, quia censeri debet ea destructio in communi æstimatione, ac si simul contigisset. Sic tanquam satis

mabus purgatorij, efficitur non æquè omnibus sacrificium prodesse. Deinde cum sacerdos dupliciter possit sacrificium pro animabus purgatorij applicare, generaliter, & confusè, vel specialiter; credendum est ex applicatione generali maiorem fructum prouenire iis, pro quibus sacrificium applicatur, quam si specialiter applicatum esset.

Quæstio octaua. Quibus sacrificij fructus ex opere operato communicetur, quamque dispositionem habere debeāt ad illum percipiendum. Duplex genus personarum ad hoc sacrificium concurrit. Vnum est offerentium, alterum eorum pro quibus offertur. Offerens propriè est sacerdos, quia solus ille consecrat, reliqui vero fideles tametsi ministrent sacrificio, vel ad illud postulatione, aut stipendio dato concurrerint, solum denominatiuè, & extrinsecè offerentes dicuntur. Dubium ergo est, an sacerdoti quatenus offerens est, reliquisque fidelibus sub hac ratione effectus sacrificij ex opere operato communicetur? De sacerdote communis sententia affirmat, teste *Suar. disp. 79. sect. 9. circa finem.* De reliquis docet *Nauarra, lib. 2. de restit. cap. 2. à num. 280.* Probarique potest. Tum quia sacerdos nomine Ecclesiæ offert hoc sacrificium pro omnibus, qui illud offerunt. Sentit ergo offerentes fructum ex sacrificio participare. Tum quia sacrificium consistit in oblatione, quæ æquè offerentes, ac illos pro quibus offertur, respicit. Nihilominus censeo ex opere operato, & ex Christi institutione nullum effectum sacerdoti quatenus offerens est, & à fortiori nec reliquis fidelibus, quatenus offerentes sunt, communicari. Sic *Vasq. disp. 231. cap. 3. n. 12.* ibique rationem optimam reddit, quia Christus Dominus quatenus seipsum Patri obtulit, non suscepit in se sacrificij fructum, quia non pro se, sed pro aliis obtulit. Ergo sacrificij effectus ex opere operato non offerentibus, sed illis pro quibus offertur communicatur. Adde effectus huius sacrificij ex opere operato relinquitur sacerdoti personam Christi gerenti communicandus. Non igitur ipsi quatenus offerens est, neque aliis fidelibus quatenus offerentes sunt, communicatur, aliàs independenter à sacerdotis voluntate, & applicatione communicaretur. Rationes contrariæ non vrgent. Non enim ex eo quod sacerdos nomine Ecclesiæ sacrificium offerat pro iis qui illud offerunt, infertur sacrificium in offerentibus quatenus tales sunt, habere effectum ex opere operato, sed solum ex opere operantis, & per modum impetrationis. Neque ex eo quod sacrificium ad sui constitutionem æquè respiciat offerentes, ac eos pro quibus offertur, inferri potest illius effectum offerenti applicari, sicuti non infertur sacramenti effectum applicari ministro, tametsi sacramentum vt sic æquè ministrum, ac suscipientem respiciat. Restat ergo sacrificij fructum ex opere operato iis tantum pro quibus offertur, communicari.

15. Quam vero dispositionem habere debeant? Breuiter respondeo, si de remissione pœnæ, quæ est effectus infallibilis, & proprius sacrificij, loquamur; necessariò debet in gratia existere, quia vt ex *D. Thom.* communiter recepto, *q. 79. art. 7. ad 2.* constat nemini remittitur pœna debita pro peccatis, quin culpa mortalis fuerit remissa. Si vero de effectu impetrationis loquamur, peccatoribus conuenire potest, vt pote qui illius capaces sint, iis enim medio sacrificio impetrari à Deo donum pœnitentiæ potest, sicuti docet *concil. Trident. sess. 22. cap. 2.* Supradicti effectus efficacius, & abundantius communicantur iis, qui specialius ad hoc sacrificium concurrerunt vel postulatione, vel stipendij concessione, vel sacri ministratione. Expedit enim vt sacrificium, sicut & sacramentum, effectus communicet abundantiores melius disposito.

16. Quæstio nona. Quam intentionem habere debeat sacerdos, vt sacrificium Missæ iis pro quibus offertur, ex opere operato prosit? Duplicem intentionem habere sacerdos potest: primò propriam, aliam ex debito. Aliqui Doctores sentiunt non posse sacerdotem mutare intentionem ex debito, quia sacerdos vt minister Christi operatur. Tenetur ergo iuxta eius voluntatem operari: at voluntas Christi est, vt intentioni debitæ satisfaciat. Ergo hanc mutare non potest. Quocirca sacerdos obligatus ex obedientia, vel iustitia, vel charitate alicui sacrificium applicare, non videtur hanc intentionem mutare posse. Sic *Scotus quodlib. 20. §. de secundo art. vers. de secundo. Gab. in can. Missæ. lect. 26. lit. P, & Q.* Nihilominus verissimum est propriam applicationem sacerdotis necessariam esse, vt sacrificium habeat effectum. Sic *Suar. disp. 79. sect. 9. Egid. de Coninch. quæst. 83. art. 1. dub. 9. concl. 8. Layman. lib. 5. tract. 5. cap. 2. assert. 4. Vasq. disp. 231. cap. 6.* Ratio est, quia effectus sacrificij ex opere operato nemini conceditur nisi medio sacerdote, hic enim solus est constitutus dispensator mysteriorum Dei, & in ordinatione potestatem accepit sacrificium offerendi, & consequenter eius fructum applicandi pro viuis, & defunctis. Ergo dum sacerdos sacrificium non applicat, effectus sacrificij nemini applicatur. At ex eo præcisè quod sacerdos obligatus sit sacrificium alicui applicare, non infertur necessariò quod ipse applicet, potest enim eo omisso sibi, vel alteri applicare. Ergo ex intentione debita propriè effectus sacrificij non applicatur.

Rursus hanc intentionem, & applicationem habere potest sacerdos confusam, vel specialem. Confusam voco, cum sub quadam generalitate pluribus sacrificium applicat, vt si sacerdos sacrificium applicaret omnibus fidelibus huius ciuitatis, omnibus consanguineis in purgatorio existentibus, vel omnibus fidelibus viuis, atque defunctis. Specialem voco, si intentionem referat in personas signatas, & determinatas. Si sacerdos sub ratione confusa pluribus sacrificium applicet, minus prodest singulis, quā si pro singulis specialiter, & in particulari applicatum esset. Nam cum sacrificij effectus pendeat ex applicatione sacerdotis, conueniens fuit, vt applicationi perfectiori abundantior effectus concederetur, vt benè notauit *Vasq. disp. 231. c. 6. n. 38.* Prædictam applicationem siue generalem, siue specialem habere sacerdos debet, vel ante consecrationem, vel in ipsa consecratione, quia eo tempore personā Christi sustinet. Vnde transacta consecratione iam non est in potestate sacerdotis effectum sacrificij alicui applicare, quia iam non est sacrificium, neque expectare debet sacrificij fructus applicationem sacerdotis subsequētē. *Egid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 9. concl. 9.* Quod si aliquando contingat aliquem sacerdotem cōsecrare hostiam, alium calicem ei qui calicem consecrauit, competit sacrificij applicatio, quippe sacrificium perfecit, expedit tamen vt præcedentis sacerdotis intentioni se conformet, tametsi obligatus non sit. *Vasquez, disp. 231. cap. 6. in fine.* Quapropter debet sacerdos vt fructuosè sacrificet alicui, vel aliquibus sub speciali, vel generali intentione fructum sacrificij applicare. Quod si contingat applicationem specialem esse, consultum est ne vni tantum fiat, sed pluribus, ne fortè sacrificij fructus inapplicatus existat ob incapacitatem subiecti, cui fuit applicatus. Opus tamen non est, vt expresse & formaliter applices,

ces, sufficit virtualiter, & implicitè, vt si ante sacrificium intentionem habuisti fructum applicandi ei cui ex iustitia, vel obedientia applicare obligatus es, tametsi tempore sacrificij oblitus illius fueris.

17. Dubium tamen graue est, an validè, & licitè possis applicare sacrificium sub conditione contingenter futura. V. g. an possis celebrare pro eo, qui sequenti die primus è vita decesserit, vel à te sacrificium expostulauerit, stipendiumve concesserit? Affirmant *Nauarra, lib. 2. de restit. cap. 2. num. 370. Aragon. 2. 2. q. 85. art. 3. dub. penult. Ioann. Bapt. Conrrad. 2. p. casuum conscient. quæst. 355.* consentit ex parte *Cordub. lib. 1. q. q. 4. dub. 6.* Mouentur, quia potes intentionem habere, cum sacrum facis: vt fructus statim applicetur ei, qui sacrificium postulaturus est, siquidem Deus id optimè nouit: vel intentionem habere potes, vt in acceptione diuina reseruetur ei postmodum applicandus. Nulla enim in iis intentionibus repugnantia, aut implicatio cernitur. Nam ex prima intentione sacrificij fructus non suspenditur, sed statim applicatur, cum sacrificium perficitur. Et licet ex posteriori intentione sacrificij fructus suspendatur, hæc suspensio contraria non est sacrificij fructibus. Tum quia de facto plures sacrificiorum fructus, qui ob incapacitatem eorum quibus fuerunt applicati non habuerunt effectum in thesauro Ecclesiæ, & acceptatione diuina reseruantur per Pontificem applicandi. Cur ergo non poterunt reseruari applicandi ex intentione sacerdotis sacrificantis? Adde effectus sacrificij quoad impetrationem non conceditur, cum sacrificium fit, sed intuitu sacrificij facti opportuno tempore concedendus reseruatur. Cur ergo satisfactio non poterit opportuno tempore concedenda reseruari.

18. Nihilominus verius censeo non esse in potestate sacerdotis reseruare sacrificij fructum applicandum ei qui postmodum moriturus est, vel stipendium largiturus, quia sacerdoti datum non est fructum sacrificij applicare, nisi quando sacrificat, quia nomine Christi applicat, ac proinde cum Christi personam sustinet, applicare debet. At applicans sub conditione futura non applicat, cum Christi personam sustinet, sed reseruat applicandum; adueniente conditione caret potestate applicandi. Ergo inualidè hoc applicationis modo vtitur. Ab inconuenienti id ipsum probari posset, quia inde sequeretur sacerdotem applicare sacrificij fructum posse peccatori in mortali existenti, sub conditione quod à peccato resurgat; quod alienum est ab vsu Ecclesiæ. Non igitur sub conditione contingenter futura effectus sacrificij applicati potest. Sic *Suar. disp. 79. sect. 9. Egid. de Coninch. q. 81. art. 1. dub. 9. concl. 10. Vasq. disp. 231. cap. 7. in fine. & disp. 234. cap. 3. num. 22. Barb. 2. p. de potest. Episc. alleg. 24. à num. 12.*

Quod si sacerdos velit, vt cum fit sacrificium applicetur fructus ei, quem Deus scit postea eleemosynam concessurum, vel ex hac vita primò decessurum. Verius existimo eam applicationem validam esse posse, quia est absoluta, & independens ab aliqua conditione futura. Nam esto sit futurum contingens quisnam primo stipem pro Missa sit concessurus. At Deum id scire non est contingens futurum, sed præsens, & necessarium. Secundum quam præsentiam, & necessitatem fructus sacrificij applicatur, nec reseruatur applicandus ad tempus mortis, vel concessionis stipendij. Verum esto hæc applicatio valida esse possit, at credo ea non satisfieri ei qui postmodum Missam petit, & stipem elargitur, quippe est contra voluntatem ipsius ea anticipata applicatio, ipse enim intendit petitione, & stipendij elargitione se ad fructum sacrificij recipiendum disponere, qua dispositione tempore sacrificij caruit, præterquam quod eo tempore fortè fuit ad fructum sacrificij recipiendum incapax. Ob hanc caussam meritò Clemens VIII. ex decreto sanctæ Congregat. 15. Nouemb. anno 1605. consuetudinem illorum, qui Missas anticipata intentione celebrabāt, pro iis qui postmodum stipem erant elargituri, tanquam periculosam, & fidelium scandalis, & offensionibus obnoxiam, & à vetusto Ecclesiæ more abhorrentem explosit, & improbauit, omnibusque Episcopis in suis diœcesibus, & Prælatis regularium in suis Ordinibus exterminandam præcepit, vt latius refert *Barbos. in remiss. concil. sess. 22. in princ. & 2. p. de potest. Episc. alleg. 24. num. 12. & seqq.* vbi pluribus relatis firmat aduersus dictam prohibitionem non procedere capellanum, qui Missas ex obligatione dicendas anticipatè recitaret, neque qui recitaret pro intentione illius, qui obligatus est Missas commendare, quia in iis casibus fructus sacrificij non suspenditur postmodum applicandus, sed statim applicatur iuxta intentionem præsentem certam, & determinatam. Et insuper is pro quo sacrificium applicatur, non speratur melius se dispositurum ad sacrificij fructum percipiendum.

19. Ex his decidenda est quæstio; an laudanda sit consuetudo, qua aliqui pij viri vsi sunt celebrandi exequias, & officium defunctorum pro se dum viuerent? Et quidem si prædictum officium & sacrificium ea intentione fieret, vt illius fructus reseruaretur in acceptatione diuina applicandus post huius vitæ egressum, laudanda ea consuetudo non esset, sed omnino reprobanda vtpotè inutilis, & infructuosa. At si celebrantes sacrificium funebre intendunt satisfactionis fructum sibi tunc applicari, & virtute illius sacrificij beneficium aliquod suo tempore concedendum impetrare, non est ita manifesta prædictæ consuetudinis deordinatio, ea tamen conditione posita, vt orationes, & preces, quæ mortuum aliquem denotant non referantur ad viuos, quod certè fieri potest. Etenim sæpè contingit te viuente stipendium sacerdoti concedere, vt pro te sacrificet, cui intentioni sacerdos satisfacit, si Missam defunctorum celebret, quia Missa defunctorum æquè tibi prodesse potest, ac quælibet alia. At eo casu orationes, & preces, quæ defunctos denotant, non ad te referuntur, sed ad defunctos in purgatorio existentes. Similiter ergo officium, & sacrificium funebre celebrare poteris, vt illius fructus tibi applicetur, dummodò non intendas orationes, & preces defunctorũ ad te referre. Adde non solum orationes defunctorum ad te referre non potes, sed neque fructus qui mediis illis ex sacrificio oblato consequitur. Nam sacerdos orationes, & preces Ecclesiasticas decantans, & mediis illis sacrificium offerens, vt minister Ecclesiæ procedit, cuius intentionem mutare non potest, neque illorum fructum aliis ab Ecclesia designatis applicare: solum enim tibi applicare potest, & debet fructum sacrificio correspondentem, quatenus in persona Christi sacrificium offert. Quam applicationem nullatenus impedit sacrificium funebre, cum æquè ex illo, ac ex quolibet alio fructus sacrificij obtineatur. Non ergo damnanda est consuetudo illorum, qui pro se dum viuunt exequias, & officium funebre decantari curant, vt eo pacto mortis memoriam præsentiorem habeant. Sicuti fecit Abbert.

Magnus, *teste Ferdinando Castillo, 2. p. Histor. gener. S. Dominici lib. 5. cap. 46. & Henrriq. 2. Comes de Rotenec. Episcop. Ratispon. 33. apud VVigulcum Vndium in Histor.* Sic sustinet *Pinel. lib. 2. de Missa. c. 7. q. 3. Nauarr. lib. 3. consil. cons. 6. de celebrat. Missar. edit. 2. Zerola in praxi Episc. 2. p. verbo Missa. vers. 10. Barbosa in remissionib. concil. sess. 22. cap. 2. in fine.*

Nihilominus etsi prædicta consuetudo illa moderatione apposita per se illicita non sit, existimo tamē nullatenus esse permittendam, primo, & præcipuè, quia est aliena ab vsu, & consuetudine Ecclesiæ Romanæ, quæ officium funebre non pro viuis, sed pro defunctis decantari curat. Secundò quia ex ea consuetudine datur fidelibus occasio suspicandi sic mandantem celebrare, & celebrantem velle orationes, & preces ab Ecclesia pro defunctis institutas ad viuos referre, quod & superstitiosum est, & veritati contrarium. Tertiò quia ex illius officij funebris celebratione, nulla specialis vtilitas tam quoad satisfactionem, quam quoad impetrationem tibi prouenit, quæ prouenire non possit ex cuiuslibet officij celebratione, vt quid ergo tale sacrificium petendum est? Quod si dicas vt mortis memoriam efficacius excites? Obstat; quia hanc memoriam eadem efficacitate excitare poteris, si officium funebre in memoriam alicuius defuncti, vel omnium defunctorum fidelium celebrari cures. Nulla igitur est conuenientia, ob quam in tui memoriam quasi iam sæculo mortuus esses officium funebre celebretur, quinimo impropriè & contra veritatem fit. Et ita docet *Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. c. 2. num. 15.*

PVNCTVM VII.

Quibus diebus, & qua hora licitum sit sacerdotibus celebrare.

1 *Licitum, & consulendum est singulis diebus omnibus sacerdotibus non impeditis celebrare.*
2 *Excipiuntur communiter tres dies, sed de feria quinta hebdomadæ sanctæ nulla est prohibitio.*
3 *Feria sexta parasceues nemini licet celebrare.*
4 *Sabbatho sancto priuatim non licet, tametsi aliqui oppositum sentiant probabiliter.*
5 *Ante solemnem Missam nequaquam est probabile.*
6 *Eodem die semel tantum sacerdos sacrificare potest.*
7 *Excipitur dies natalis Domini.*
8 *Excipiuntur necessitatis casus, & qui sint.*
9 *Iudicium fertur de prædictis casibus.*
10 *Affirmant aliqui causam sufficientem, vt bis eodem die celebretur, sufficere ter, & quater.*
11 *Contrarium verius.*
12 *Qua hora sit Missa celebranda.*
13 *Quæ excipiantur ab hac regula.*
14 *Post meridiem non licet celebrare. Et quæ excipiantur.*

1. Singulis diebus non solum licitum, sed & consulendum est omnibus sacerdotibus sacrum facere, quia non solum in eorum vtilitatem, sed in vtilitatem publicā totius Ecclesiæ, & animarum in purgatorio existentium sacrificium cedit. Ob quam causam sacerdotibus, quibus aliàs more laycorum consultum non esset spectata eorum dispositione singulis diebus communicare, celebrare consultum est, vt benè notauit *Vasq. disp. 232. c. 1. in fine.*

2. Excipiuntur autem communiter tres dies, quibus priuatim celebrare non licet, videlicet feria quinta in cœna Domini, feria sexta parasceues, & sabbatho sancto. Sed de feria quinta in Cœna Domini communis est Doctorum sententia, nullam esse obligationem abstinendi à sacrificio, neque ex iure scripto, quia nullum est, neque ex consuetudine quæ vim legis habeat. Nam esto pluribus Ecclesiis introductum sit vnicam Missam solemnem celebrari, in qua omnes sacerdotes communicent, id non est introductum per modum obligationis, sed deuotionis vt aptius Apostolorum communio de manu Christi Domini commemoretur. Adde prædictam consuetudinem abrogatam iam esse, cum passim videamus eo die sacrificium celebrari tam Romæ quā extra. Et ita sustinent aduersus *Francolinum, lib. de hor. canon. c. 30. n. 4. Nauarr. in sum. c. 22. n. 88. Anglis in florib. q. 8. de valore Missæ. Vasq. disp. 232. c. 2. n. 24. Suar. disp. 80. sect. 1. Ægid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub. 2. n. 210. Layman. lib. 5. tract. 5. c. 4. n. 9.* Monet tamen optimè *Vasq. dicto loco* has priuatas, Missas celebrari debere antequam solemnis in Ecclesia finiatur. Nam ea finita nequeunt sacerdotes absque graui culpa, Missas priuatas dicere, quia iam incepit officium parasceues cum vespere dicantur, & recolitur memoria realis mortis, & sepulturæ Christi Domini. Ob quam causam feria sexta parasceues celebratio interdicitur, vt iam diximus.

3. Feria sexta parasceues omnes Doctores testantur nemini licitum esse sacrificare ob prohibitionem factam *ab Innocent. I. epist. 1. ad Decent. c. 4.* & refertur *c. sabbato de consecrat. dist. 3.* Rationem congruentiæ reddit *D. Thom. q. 83. art. 2. ad 2.* quia eo die Ecclesia recolit realem Christi Passionem, & mortem. Non igitur expedit mysticam, & incruentam mortem exhibere. Verum sicut sacerdos ex præconsecratis feria 5. communicat, eodem modo quilibet alius communicare poterit: quia more laycorum eo die communicare interdictum non est, quinimo permissum, sicuti tradit aliis relatis *Layman. lib. 5. sum. tract. 5. c. 4. assert. 6. Eman. Saa, verbo Missa n. 23.* & optimè probat *Vasq. disp. 232. cap. 2. à num. 19.*

4. De sabbatho sancto est maior difficultas, an liceat priuatim semoto scandalo celebrare? Affirmāt *Sotus, in 4. dist. 13. q. 2. art. 2. §. secundo arguitur,* saltem ex licentia Prælati. *Gutierr. lib. 1. can. q. c. 30. n. 36. Suar. disp. 80. sect. 2. Egid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub. 2. n. 211 Scortia, lib. 2. c. 6.* Mouentur, quia prohibitio facta in *c. sabbatho de consecrat. dist. 3.* omnino abrogata videtur, ex eo quod Missa quæ mane resurrectionis celebranda erat, retracta sit ad Sabbathum ante meridiem. Nam ea celebratione cessat ieiunium, & luctus ob mortem, & passionem Dominicam, quæ fuit causa, ob quam sacrificium incruentum eo casu prohiberetur, succeditque memoria resurrectionis, quæ ab eo tempore recolitur.

Nihilominus etsi supradicta sententia probabilis sit, & à viris timoratæ conscientiæ in praxim reducta, probabiliorem, & veriorem existimo contrariam *cum Nauarr. c. 25. n 88. Francolino de tempore horar. canon. cap. 30. Henrriq. lib. 9. cap. 24. num. 3. Layman. lib. 5. tract. 5. cap. 4. assert. 7. Vasq. dicta disp. 232. c. 2. num. 24.* Ratio præcipua est, quia vt Doctores oppositæ sententiæ tenentur fateri, vsque adhuc non est introducta consuetudo eo die celebrandi publicè in Ecclesia, præter vnam Missam solemnem, ad summum enim aliqui secretò in priuato sacello ausi sunt celebrare: at ex hac celebratione, inferri non potest præceptum latum in *capite Sabbatho* derogatum esse absolutè, sed solum quoad vnicam Missam solemnem, siquidem de sola illa est consuetudo manifesta, consuetudo namque derogans

rogans præceptum publica, & manifesta, & à maiori parte vsitata esse debet. Secundò si prædictum præceptum ob consuetudinem celebrandi solemniter cessauit non solum quoad Missam solemnem, sed quoad priuatas. Ergo licitum erit per se non solum in priuato sacello, & secreto oratorio celebrare, sed etiam publicè in Ecclesia, quia præter supradictum præceptum nulla alia extat prohibitio. Tertiò pro Missa solemni illius diei nullus introitus designatur, quia prophetiæ, quæ præmittuntur loco introitus deseruiunt, at pro Missis priuatis nullus est designatus introitus, neque aliquid præmittitur, quod loco introitus deseruire possit. Censet ergo Pontifex nullam aliam Missam præter solemnem celebrari posse. Aliàs iis priuatis Missis introitum designaret, sicuti fecit in vigilia Pentecostes, in qua quia priuatæ Missæ celebrari possunt, illis introitus designatus est, tametsi pro Missa solemni nullus fuerit introitus designatus, sed prophetiæ præmissæ loco introitus succedunt. Quartò antiquo tempore cum Missa noctis resurrectionis celebrabatur, nullus alius eam Missam celebrabat, sed reliqui sacerdotes Missam dicebant de die resurrectionis. Aliàs si omnibus datum esset Missam pro nocte resurrectionis signatam celebrare, quis posset Missam de die resurrectienis dicere, nisi bis eodem die celebrasset, quod est inauditum. Cum ergo sola celebratio, quæ nocte resurrectionis facienda erat ad sabbathum retracta sit, efficitur vnico sacerdoti concedi, siquidem antiquo tempore vni tantum in qualibet Ecclesia concedebatur.

5. Illud vero certum existimo stante probabilitate contrariæ sententiæ affirmantis quemlibet sacerdotem celebrare priuatim posse, nemini id esse licitum antequam Missa solemnis incæpta sit, quia vsque ad illud tempus memoria realis passionis ab Ecclesia colitur, quo durante cultu nullum est sacrificium celebrandum *ex dicto cap. Sabbatho de consecrat. dist.* 3. Ob hanc enim rationem diximus nemini licitum esse feria quinta in cœna Domini post finitum sacrificium solemne illius diei, & sacramentum reconditum priuatim celebrare, tametsi antea licitum esset.

6. Eodem die semel tantum celebrare sacerdotem posse, quia semel tantum Christus mortuus est, colligunt omnes Doctores *cum D. Thom. quæst.* 83. *art.* 2. tum ex Ecclesiæ consuetudine. Tum ex *Alexand. II. in cap. sufficit de consecrat. dist.* 1. sed præcipuè *ex Innocent. III. in cap. consuluisti de celebrat. Missar.* vbi consultus Pontifex, an presbiter duas Missas valeat celebrare: respondit, quod excepto die Natiuitatis Domini, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit sacerdoti semel in die vnam Missam solummodo celebrare. Item *ex Honorio III. in cap. te referente eodem tit.* vbi vtitur verbo, mandamus.

7. Ab hoc præcepto excipitur primo dies Natiuitatis Domini in quo concessum fuit à Telesphoro relato *in c. nocte sancta de consecrat. dist.* 1. tres Missas celebrare. Idemque tradit Innocent. in textu nuper relato. Ratio mystica huius exceptionis, sicuti docuit *D. Thom. art.* 2. *ad* 2. fuit vt hac trina sacrificij repetitione significaretur trina verbi natiuitas, prima qua ab æterno nascitur à Patre. Secunda, qua in tempore ex B. virgine natus est. Tertia, qua quotidie in cordibus nostris nascitur. Vel vt placuit *Beda serm. de natiuit.* ad significandum triplicem legem, naturalem, scriptam, & legem gratiæ. Monet tamen *Nauarr. in sum. cap.* 21. *num.* 2. *& lib.* 3. *consil. cons.* 1. *de celebrat. Missar. edit.* 2. & bene, nullum extare præceptum prædictas tres Missas celebrandi, vel audiendi; sed satis esse si vna legatur, vel audiatur. Quia hæc concessio priuilegium est, non præceptum.

8. Secundò excepit Innocent. III. in *cap. consuluisti* necessitatis casum, ibi: Nisi causa necessitatis suadeat. Qua posita admittit Innocent. repeti celebrationem posse. Varij casus enumerantur, in quibus hanc necessitatem interuenire censent *Paludan. in* 4. *dist.* 12. *q.* 1. *art.* 4. *post* 4. *conclus. Antonin.* 3. *p. tit.* 13. *c.* 6. §. 5. *Durand. lib.* 4. *rational. diuin. officior. c.* 1. *n.* 25. *Siluest. verbo Missa.* 1. *q.* 7. *Nauarr. c.* 25. *num.* 87. *Henriq. lib.* 9. *c.* 30. Primus, si parochus duas habeat Ecclesias parochiales, & non sit qui commodè possit in vna illarum celebrare, poterit ipse in vtraque celebrare, nam cum parochiani habeant ius vt in propria parochia Missam, quam audire possint, celebretur, & nullus sit alius præter parochum qui eam commodè celebrare possit, vel velit, vrget parochum necessitas celebrandi. Secundus ob communicandum infirmum in periculo mortis constitutum. Tertius ob repentinum aduentum alicuius Episcopi, vel magni principis, quem decet singulis diebus Missam audire. Quartus ob peregrinorum multitudinem superuenientem die festo. Quintus ob multitudinem populi ad festiuitatem concurrentem, quem basilica capere non potest, poterit sacerdos Missam iterare, ne multi sacra auditione priuentur. Ob quam causam concedit *Nauarr. dicto cons.* 2. *de celebrat. Missar. & Azor. lib.* 10. *c.* 24. *q.* 6. §. *sed quæres. Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 4. *n.* 6. in Anglia, vbi pauci sunt sacerdotes quemlibet sacerdotem bis celebrare posse, non solũ diebus festis, sed profestis, ne fidelium multitudo sacrificio careat. Sextus ob nuptiarum benedictionem, maximè si finiatur eo die tempus benedictionum. Septimus ob sepeliendum defunctum, si ibi adsit consuetudo neminem absque sacro sepeliri. Octauus ob concurrentiam officiorum eodem die, vt in quadragesima, in rogationibus, in vigilia, in quibus vna Missa de festo, altera de tempore dici debet, & in ea Ecclesia ea consuetudo seruatur. Denique subdunt *Nauarr. dicto. cap.* 25. *n.* 87. *& Henriq. lib.* 9. *c.* 30. necessitatem repetendi celebrationem arbitrio prudentis iudicandam esse.

9. Verum esto prædicti casus antiquo tempore spectato concedendi essent: at præsenti tempore, in quo obligatio, ne sæpius quam semel celebretur strictior viget ob vsum, & consuetudinem receptam, admittendi omnes non sunt. Nam excluso primo casu vix in reliquis adesse potest necessitas, sed solum vtilitas repetitæ celebrationis, cum tamen *Innocent. III.* necessitatem exegerit pro repetita celebratione concedenda. Quod vt clarius fiat expendamus sigillatim casus enumeratos. Primum de parocho habente duas Ecclesias omnes admittũt, quia illa est aperta necessitas, quinimo non solum ad dies festos, sed ad profestos facultatem extendit & satis probabiliter *Suar. disp.* 80. *sect.* 3. *circa finem*, ne illius parochiæ fideles commoditate audiẽdi sacrũ priuati existant. Ad idem est, cum parochus graui morbo, vel absentia impeditur; celebrare poterit alius propinquus parochus vices illius gerens in ea parochia, & in propria (si commodè inueniri non possit simplex sacerdos, qui vnica celebratione prædictum defectum suppleat) Secundus casus de communicando infirmo morituro vix practicus esse potest. Nam si ante sumptionem hostiæ monitus sis, debes particulam hostiæ infirmo communicando reseruare. Si autem sumpta hostia, & ablutione monearis, nequis ob communicandum infirmum iterum celebrare, quia præceptũ celebrandi ieiunè strictius obligat, neq; omitti debet ob hãc pro

proximi necessitatem. Quocirca vt prædictus casus locum habeat, moneri, vel recordari debes infirmi sumpta hostia ante ablutionem. Cum ergo casus sic contigerit satis probabile est te posse iterum celebrare, quia illa est grauis proximi necessitas,& fortè ex illa communione pendet æterna illius salus.Et ita hunc casum expresse admittit *Egid.de Coninch. q. 83.art.2.dub.3.num.215.Bonac.disp.4.de sacram.q.vlt. pun.7.num.*10.tametsi *Vasq.disp.232.cap.5.circa finem* contrarius sit. Tertium casum *Vasq. Egid. Bonac. & Suarez disp.* 80. *sect.* 3. *post medium*, non admittunt, & meritò, quia non videtur res tanti momenti deuotioni Episcopi, vel alterius principis satisfacere, vt ob illius causam consuetudo Ecclesiæ in celebratione præscripta omittenda sit. Quartum, & quintum casum censerem admittendum, si ingens fideliū multitudo Missam audire deberet, secus si exigua decem, vel 20.& non esset alius sacerdos, qui celebrare posset. Moueor tum authoritate *Leonis Pontificis epist.*81. *ad Dioscor.cap.* 2. qui manifestè indicat eo casu duplicem Missam dici posse ab eodem inquam sacerdote, nam à diuersis nihil noui diceret. Tum argumento deducto ex parocho duarum, qui secundùm omnium sententiam duas Missas celebrare eodem die potest, ne vnius Ecclesiæ parochiani priuentur commoditate audiendi sacrum.Ergo impedire ne plures absque sacrificio remaneant, sufficiens causa est bis sacrificandi. Et ita sustinet *Suar.disp.*80.*sect.*3.*in fine.Egid.de Coninch.dub.*3.*circa finem.* Nec dissentit *Laym. dicto lib.5.tract.5. c.4.n.6.* Septimum,& sextum casum reprobant & benè *Vasq. dicto cap.* 5. *circa finem. Suar. & Egid. locis allegatis.* Non enim in illis adest necessitas, quæ honestet repetitam celebrationem. Quæ enim necessitas esse potest, quod sacerdos qui ante inceptum sacrum monitus non fuit de nuptiis benedicendis, sacrum repetat ob illarum benedictionem, cum possit earum benedictio in sequentem diem differri. Quod si eo die tempus nuptiarum finiatur, non obinde honestatur sacri repetitio. Non enim illa digni sunt coniuges nuptiarum benedictionem intempestiuè postulantes. Deinde quid refert quod defunctus absque Missa sepeliatur, cum sæpè id fiat? Octauus casus approbari videtur ab *Alexand. II. in cap.sufficit de consecrat.disp.* 1. & eo tempore cum exiguus esset numerus sacerdotum sustineri poterat, at in præsenti tempore non censeo admittendum, sicuti neque admittit *Egid.de Coninch. quæst.*83. *art.*2.*dub.*3.*num.* 216.*Vasq.disp.*232.*cap.*5.*num.* 49. Quia maioris momenti est obseruatio huius generalis præcepti, ne ab vno sacerdote bis eodem die celebretur, quam obseruatio consuetudinis particularis Ecclesiæ dicendi duplicem Missam, præcipuè cum non sit, neque esse possit consuetudo, quod ab vno sacerdote duplex illa Missa dicatur.

Deinde si prædictis casibus quos insufficientes esse cēsemus ad Missæ repetitionem alia grauis causa adiungatur, videlicet querimoniæ, & perturbatio populi, eo quod sacerdos repetendæ celebrationi non acquiescat, cum ex grauium Doctorum sententia id facere possit, credo sufficienter honestari sacrificij repetitionem: quia eo posito casus est necessitatis. Sic notauit *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 2. *dub.*3. *in fine.Layman.lib.5.sum.tract.5.cap.4.n.* 6.

10. Sed inquires, an non tantum bis sed ter, & quater possit sacerdos eodem die celebrare, si causa subsit, quæ binam celebrationem honestauit? Affirmant *Suar.disp.*80.*sect.*3.*circa finem.Egid.de Coninch. q.*83.*art.*2.*dub.*3.*n.*213.*Layman.lib.*5.*sum.tract.*5.*c.*4. *num.* 6. *vers.quares.* Quia cum binam celebrationem sola necessitas concedat, & trinam concedere poterit. Vnde sacerdos trium Ecclesiarum præfectus triplicem Missam celebrare poterit.

11. Cæterum existimo grauiorem causam requiri pro trina, & quaterna celebratione, quam pro bina, vtpote res raro, vel nunquam vsitata. Attamen stante ea grauiori causa sacrificium multiplicari poterit, sed raro, vel nunquam credo eam causam euenturam, nisi in præfectura trium Ecclesiarum, quæ ex vrgentissima tantum causa concedi potest,& grauiori quidem quam ea quæ communiter expostulatur ad duarum Ecclesiarum præfecturam. At ea præfectura concessa potest sacerdos in prædictis Ecclesiis eodem die celebrare. Nam eo ipso, quo quis pluribus Ecclesiis præficitur, à superiore approbata est sacrificij repetendi necessitas. Aduerto vt rē omnino indubitatam nunquam repeti sacrificium posse, si in Missa ablutio sumpta est. Quia præceptum celebrandi ieiunè ob prædictas causas, & occasiones occurrentes derogari non potest.

12. Quoad horam in qua Missæ celebrandæ sunt, Doctores conueniunt spectato iure communi non quidem scripto (nullum enim est) sed consuetudine firmato ante diem celebrari non posse. Ratio huius consuetudinis ea fortè fuit, quia nocturnum tempus regulariter aptum non est, vt cum ea reuerentia, & populi concursu, qua tantum sacrificium decet, celebratio fiat, vel (vt aliis placet) ipsomet tempore significetur Christum in hoc sacrificio oblatum candorem esse lucis æternæ, omnesque mundi tenebras sua claritate dissoluere. Ab initio autem diei vsque ad meridiem sacra dici possunt. Neque huic doctrinæ obstat decretum *Telesphori in epist. ad Fratres & Episc. quæ est in* 1. *t. epist. Pontificum.cap.*2.&refertur *cap.nocte sancta de consecrat.dist.* 1. vbi excepta nocte natiuitatis Domini, inquit, reliquis temporibus Missarum celebrationes ante horam diei tertiam minime sunt celebrandæ, quia eadem hora Dominus crucifixus est, & super Apostolos Spiritus sanctus descendisse legitur. Non inquam obstat, quia vt plures Doctores sentiunt hoc decretum non de Missis priuatis, sed solemnibus latum est, quæ regulariter ante horam tertiam diei nunquam inchoantur. Si autem de missis priuatis intelligatur, vt videtur intelligendum, affirmare debemus consuetudine contraria abrogatum esse. Tempore enim Telesphori rari erant sacerdotes, & vix vna Missa in populo dicebatur, ideoque conueniens erat, & fortè sub præcepto ne ante horam tertiam diei inchoaretur, vt sic possent omnes facilius ad eam audiendam concurrere. At cum tempore præsenti tot sint sacerdotes, totque sacrificia, expediens fuit, vt omnibus horis diei Christus, qui vera lux est, offeratur.

Dum inchoari censeo hora cum dimidia ante ortum solis, neque enim hæc res mathematicè, sed moraliter metienda est, vt benè dixit *Victor. de Euchar.n.* 97.& tradunt *Suar.Bonac.Rodrig.*statim referendi: quare si vno, vel altero quadragente ante auroram sacrum incipias, finias vero auroræ initio, non peccas, vti docent *Nauarr. sum. capite* 25. *n.* 85.*Suar. disp.* 80. *sect.*4. §.*secundo quæritur. Henriq. lib.*9.*cap.*24. *num.* 5. *Saa verbo Missa num.*27.*Rodrig. t.*1 *.quæst.regul .q.*43.*art.*1. *Bonac.disp.*4.*q.vlt. pun.* 9. *num.*4.

13. Ab hac regula excipi primò debet natalis Domini, in quo post mediam noctem celebrari sacrum potest ex concessione prædicta Telesphori: Sed an vnam tantum Missam, an omnes tres quilibet sacerdos ante auroram celebrare possit? non conueniunt

niunt Doctores, *Siluest. verbo Missa. 1. quæst. 6. dicto 1. Armilla eodem num. 25. Tabiena §. 4. Nauarr. c. 25. num. 87. Bonac. supra num. 5.* consentit solam primam Missam dici posse, fauetque rubrica Missalis id ipsum præscribens. Sed rectius contrarium sentiunt *Suar. dict. disp. 80. sect. 4. vers. tertio. Egid. de Coninch. quæst. 83. art. 2. dub 4. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 4. num. 2. Vasq. disp. 232. cap. 3. num. 31. Eman. Saa, Missa num. 27.* Quia Telesphorus in *dicto cap. nocte sancta* priuilegium non restrinxit ad primam Missam, sed absolutè affirmauit presbiteros nocte sancta Missas celebrare posse. Non igitur est à nobis restringendum. Præterea hac consuetudine celebrandi tres Missas ante auroram vtuntur sæpè Clerici timoratæ conscientiæ absque vllo populi scandalo, vel admiratione. Signum igitur est id licitum esse. Neque obstat quod Rubrica Missalis contrarium præscribat, quia non præscribit vt necessarium, sed vt conueniens, vel vt aliis placet pro Missis solemnibus, & Conuentualibus non priuatis.

Secundo excipitur necessitatis casus, qualis esset communicandi infirmum, hæc enim honestare potest celebrationem post mediam noctam ex benigna iuris interpretatione, nulla Episcopi requisita licentia. Non enim credendum est Pontificem velle consuetudinem hanc cum graui proximi detrimento obseruari. Sic docuit *Vasq. disp. 232. c. 3. num. 30. Victor. de Eucharist. n. 95. Laym. lib. 5. sum. tract. 5. c. 4. assert. 2.* Ad idem reduci potest, si populus peregrinationem instituturus est; hæc enim legitima causa est celebrandi non quidem statim post mediam noctem, benè tamen dimidia, vel vna hora ante auroram, præcipuè accedente Episcopi licentia si præsens adsit; nam cum ex priuilegio, & dispensatione sæpè eo tempore celebretur, credendum est stante ea vrgenti causa nolle Pontificem, vt vim habeat consuetudo celebrationem ante auroram prohibens. Sic docuit *Henrriq. lib. 9. cap. 24. num. 5. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 4. num. 3.* Ob commoditatem autem specialem siue tui, siue alterius solum anticipationem breuem admittit *Laym.* & benè, licitam esse.

Tertiò sumitur exceptio ex contraria consuetudine, quod dixerim quia in Gallia, in Belgio, & superiore Germania consuetudo introducta est, vt in hyeme tribus, vel quatuor horis ante solis ortum Missa celebretur, ne famuli, & operarij excusentur à Missæ auditione, sed eam audire possint, antequam laborare incipiant. Cum ergo hæc consuetudo rationabilis sit, derogare potest obligationem generali consuetudine introductam. Et ita sustinet *Nauarr. cap. 25. num. 85. Egid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub. 4. Laym. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 4. num. 3. Vasq. disp. 232. cap. 3. num. 29.*

Quarta exceptio sumitur ex dispensatione Episcopi, stante enim causa aliqua rationabili, V. g. ob commoditatem itineris potest Episcopus, & sibi, & aliis dispensationem concedere, vt ante auroram celebratio fiat, quia ea moderatione videtur dicta prohibitio vniuersalis recepta. Sic *Glossa, in cap. vlt. de priuileg. in 6. Nauarr. cap. 25. num. 85. Egid. dub. 4. num. 217. Laym. dicto cap. 4. num. 3. Vasq. capite 3. numero 28.*

Quinta sumitur ex priuilegio concesso regularibus, vt possint vna hora ante auroram, & alia post meridiem celebrare cuius priuilegij meminit *Rodrig. t. 1. quæst. regul. quæst. 43. art. 1.* & refertur in *compend. priuileg. Societ. Iesu, verbo Missa, num. 3.* Ex quo priuilegio infert *Rodrig. supra. Suar. disp. 80. sect. 4. §. tertia exceptio. Filiucius, tract. 5. cap. 4. quæst. 7. n. 112. Bonac. disp. 4. q. vlt. pun. 9. n. 7. in fine,* Religiosum ex licentia posse fermè tribus horis ante ortum solis Missam inchoare. Nam cum ex iure communi iuxta probabiliorem opinionem omnibus concessum sit duabus penè horis ante ortum solis Missam inchoare, priuilegium concedens præuentionem vnius horæ intelligi debet de præuentione à iure cōmuni non concessa, aliàs nihil priuilegium operaretur. Quod si dicas sæpè priuilegium à sede Apostolica concedi celebrandi duabus horis ante ortum solis. Ergo ex iure communi id fieri non potest. Ergo priuilegium celebrandi hora ante auroram non extenditur ad tres horas ante solis ortum? Respondeo verum esse ex iure communi, certum non esse auroram comprehendere duas horas ante ortūm solis, quinimo probabilius esse solam horam, vel horam cum dimidia comprehendi, ideoque priuilegium concedi posse celebrandi duabus horis ante ortum solis. At cum priuilegium Religiosis concessum non sit de celebrando vna hora ante ortum solis, sed vna hora ante auroram, & aurora ex probabiliori sententia comprehendat spatium horæ cum dimidia ante solis ortum, efficitur duabus horis cum dimidia, plus minusue ante ortum solis celebrari posse.

14. Missæ celebrandæ sunt ab aurora vsque ad meridiem. Post meridiem vero nemini licet Missam inchoare ex consuetudine iam recepta, & à Pio V. sub pœna suspensionis ferendæ approbata *in Bulla* quæ incipit. *Sanctissimus in Christo Pater.* Et tradunt *Suar. disp. 80. sect. 4. Vasq. disp. 232. cap. 4. Laym. lib. 5. c. 4. num. 4. Bonac. disp. 4. de sacram. disp. vlt. pun. 9. n. 6. Egid. de Coninch. 83. art. 2. dub. 4. in fine.* Nā esto antiquo tempore ieiunium protrahebatur vsque ad solis occasum, licitū esset hora tertia pomeridiana sacrum facere; at cessante ea consuetudine simul etiam vsus, & consuetudo cessauit hora tertia post meridiem celebrandi, quinimo consuetudine firmatum est vltra meridiem plus minusue ne Missa inchoetur, tametsi contrarium doceat *Nauarr. cap. 25. num. 87. Viuald. in candelab. cap. penult. de Euchar. num. 50. Pitigianum disp. 13. q. 12. art. 4. Llamas. 3. p. methodic. 5. §. 18.* quibus fauet *D. Thom. q. 83. art. 2.* aliique antiqui Patres apud *Vasq. suprà* asserentes hora tertia post meridiem Missam absque vllo priuilegio dici posse, quia eo tempore Christus se Patri æterno cruentè obtulit. Non igitur esse potest indecens, si ea hora incruentè immoletur, eaque de causa testatur *Nauarr.* se sæpè cum iter ageret hora tertia post meridiem celebrasse. Sed nullatenus hæc sententia etiam vt probabilis admittenda est, cum manifestè repugnet consuetudini receptæ, & introductæ, & ab Ecclesia Romana approbatæ. Aliàs inutilia essent priuilegia concedentia facultatem celebrandi hora post meridiem, si iure communi spectato omnes possent non solum vna hora, sed tribus horis post meridiem celebrare. Quod si roges quantum temporis spatium differre debeat sacerdos post meridiem celebrationem, vt mortaliter peccare censeatur? Respondeo cum *Bonac. dicto pun. 9. num. 6.* per horam debere esse, quia aliàs non videtur nimia dilatio.

Supradictam doctrinam limitare debes, ne procedat casu quo post meridiem Missa solemnis, & concio ad populum finita sit, nam eo casu introducta est consuetudo, vt eo finito officio aliquæ Missæ priuatæ dicantur, ne plures sacri auditione careant. Deinde limita in necessitate communicandi ægrotum, satisfaciendi populo, vel peregrinis serò accedentibus, poterit enim in his necessitatibus sa-

cerdos ieiunus Missam inchoare duabus, vel tribus horis post meridiem, maximè ex dispenatione Episcopi, si ibi adsit. Valet enim Episcopus ex rationabili causa facultatem concedere post me idiem celebrãdi, sicuti potest concedere, vt ante aurotam celebretur. Ex priuilegio autem Pontificis omnibus Religiosis aliqua iusta causa intercedente concessum est, vna hora post meridiem celebrare. Quinimo sacerdotem, qui ratione itineris, vel alia de causa non potuit die festo ante meridiem celebrare, posse hora post meridiem Missam inchoare ex recepta consuetudine testantur *Henrriq.lib.9.cap.24.num.6.Suar.disp.80.sect.4.Rodrig.q.43.art.2.Mirand.man.Prælat.t.1.quæst. 40.art.11.Layman.lib.5.sum. tract.5. cap. 4. num.4.*

Pvnctvm VIII.

De loco ad sacrificium requisito.

1 *Locus sacer est ad sacrificium requisitus.*
2 *Expenditur quis possit Ecclesias consecrare, & benedicere.*
3 *Est peccatum mortale seclusa necessitate, & dispensatione extra locum sacrum celebrare.*
4 *Explicatur necessitas.*
5 *Expenditur dispensatio.*
6 *Episcopi etiam stante Trident. designare possunt oratoria.*
7 *Non est illis sublata per Trident. potestas celebrandi, vel faciendi celebrare extra Ecclesiam.*
8 *Ex priuilegio qualiter possint extra Ecclesiam Mendicantes celebrare etiam stante Trident.*
9 *Quid sit concessum Religiosis Societatis Iesu.*
10 *In mari etsi plures Doctores censeant celebrari non posse, tametsi periculum absit sanguinis effundendi. Probabilius est oppositum.*
11 *Ecclesia non debet esse polluta.*
12 *Quibus modis polluatur. Remissiuè respondetur.*
13 *Qualiter Ecclesia reconcilietur.*
14 *Ecclesia polluta solo sacrificio in ea celebrato non reconciliatur, tametsi aliqui contrarium sentiant.*
15 *Quando censeatur Ecclesia consecrationem, seu benedictionem amittere latè examinatur.*

1. Constans est omnium sententia cum *D. Thom.3.p.83.art.3.* neminem posse iure ordinario absque necessitate & sine dispensatione, vel priuilegio extra Ecclesiam, seu locum sacrum Missam celebrare, colligitur *ex cap.1. cap.nullus.cap.sicut de consecrat.dist.1.* & ex *Trident.sess.22.cap. de obseruand. in celebrat. Missar.* Et licet antiquo iure locus ab Episcopo consecratus pro celebratione requisitus fuerit, at consuetudine firmatum est benedictum sufficere, quinimo esse authoritate Episcopi erectum, seu deputatum ad prædictum finem, vti tradunt *Sanch. lib. 9. de matr.disp. 15.num.24. & 36. Suar.disp.81.sect.3.Vasq.disp.233.cap.1. Egid. de Coninch.q.83.art.3.dub.1.Laym.lib.5.sum.tract. 5. cap.5. in princ.*

Quod si roges quis possit Ecclesias consecrare, & benedicere? Respondeo si consecrandæ sunt, solus Episcopus eas sacrare poterit, neque simplici sacerdoti committi potest, nisi à Pontifice, vti dicitur *cap.Nemo de consecrat.dist.1. cap. tua fraternitas. cap. aqua de consecrat. Eccles.*& tradunt aliis relatis *Ludouic.de Mirand.man.Prælat.t.2.q. 39.art.1. concl. 3.Bonac.de sacram.disp.4.quæst.vlt.pun. 9. num.8. Barbosa,2.p.de potest.Episc.alleg.27.num.1.* vbi optimè aduertit consecrationem fieri posse quolibet die tam festiuo, quam feriali. *cap.tua de consecrat. Eccles.* sed non absque dote à patrono signata, aliàs Episcopus obligaretur dotem ex propriis assignare, iuxta Gloss. & textum in *cap.cum sicut de consecrat. Ecclesia.* Nostris vero Paul.III. priuilegium concessit, vt si Episcopus illius diœcesis requisitus distulerit per quatuor menses consecrationem postulatam, possit quicunque alius Episcopus consecrare. Idemque concessit Honorius IV. Minoribus, & Carmelitanis Ioann.XXII.prout referũ: *Mirand.t 2.Man.Prælat. quæst.39. art.1.concl.3.Barbosa 2. p.de potest.Episc.alleg.27.num.11.* Si vero Ecclesia consecranda non est, sed benedicenda, simplici sacerdoti committi potest, & de facto Minoribus concessit Leo X. vt possint suas Ecclesias, oratoria, & cæmeteria benedicere ad suum tantum vsum, quo priuilegio vtuntur Societatis Superiores casu quo Ordinarij abessent, vel ægrè benedictionem concederent. Habetur *in compend.priuileg Societ.verbo benedicere.§.1.*

3. Et licet *Sotus,in 4. dist.13.q.2.art. 3.& Eman. Saa,verbo Missa. n.20.Ludouic.Lopez instructor. conscient. t.2.cap.79.ante §.superest,* existiment non esse peccatum mortale secluso scandalo, & contemptu extra locum ab Episcopo deputatum celebrare, audiendi non sunt. Nam negari non potest esse aliquod peccatum violare legem supradictis decretis firmatam, & consuetudine approbatam. At hæc lex grauem materiam respicit, siquidem transgressoribus illius grauis pœna infligitur in *dicto cap. nullus.* Neque obstat (vt inquit Sotus) hanc pœnam solum tempore primitiuæ Ecclesiæ seruari: quia esto pœna abrogata sit, præceptum abrogatum non est, ac proinde si sub graui culpa antiquo tempore obligauit, & modò obligat. Et ita sustinent *Sanch. Suar.Egid.Laym.& Vasq.supra* & multis allegatis *Barbos.de potest.Episc.2.p. alleg.23.num.2.* Nullam tamen pœnam suspensionis, vel interdicti ipso iure incurrunt huius præcepti violatores, quidquid affirmet *Siluest.verbo Missa.1.quæst.3.§.5.& Henrriq.lib.9.cap. 27.* moti *ex cap.Episcoporum de priuileg. in 6.* Quia ibi non est sermo de celebrantibus extra locum sacrum, sed de celebrantibus, vel celebrare facientibus in loco interdicto per censuras Ecclesiæ, quibus Ecclesiæ ingressus interdicitur. Sicuti benè notarunt *Suar.disp.81.sect.3.non longè à principio.Egid.q.83.art. 3. dub. 1.* Pœna vero depositionis, quæ à Siluestro Papa in *dicto cap. nullus presbiter*, imponitur, non ipso iure, sed ferenda est, vt ex textu constat.

4. Dixi absque necessitate. Nam ea stante poterit quilibet extra locum sacrum etiam sub dio celebrare. Ex *dicto cap.sicut de consecrat.dist.1.* Exempla sunt primò si longam peregrinationem peragas per loca deserta, seu infidelium vbi non occurrit Ecclesia, poteris extra illam in altari viatico celebrare, ne tanto sacrificio diu priuatus existas. Sic relatis *Palud.Siluest.Soto,* docet *Suar.disp.81.sect.3.Saa,Missa.n. 20. Egid. de Coninch.quæst.83. art. 3.dub.1.num. 224.Henrriq.lib.9.cap.27.Layman.lib.5.tract.5.c.5.n. 3.* Neque huic doctrinæ obstat priuilegium Episcopis iter facientibus concessum *in cap.vlt.de Priuileg. in 6.* vt in quolibet honesto loco in altari portatili celebrare possint, quia ex vi illius priuilegij possunt absque necessitate, sola commoditate spectata sub territorio, vel subdio celebrare. Sacerdos vero seclusa necessitate id non potest, sicuti benè aduertunt *Egid.dicto de num.224.Vasq.cap.1.num.7. Suar. dicta sect.3.Laym.dicto c.5.num.3. in fine.* Secundo si Ecclesiæ dirutæ sunt, ne populus sacrificio careat, poteris extra locum sacrum celebrare. Habetur *cap.concedimus*

dimus de consecrat. dist. 1. & tradunt relati Doctores. Tertiò si locus sacer exiguus sit, nec possit aduenientium capere multitudinem, poteris extra illum sacrum facere, ne plures careant sacrificio. Sic Nauarr. c. 25. num. 82. Henrriq. lib. 9. cap. 27. Layman. Suar. Egid. Vasq. locis allegatis. Quartò in bello, ne milites diebus festis sacrificio priuentur, poteris in castris sacrificare. Et idem est in littore maris, vt nauigantes non valentes nauem deserere, sacrum audiant. Sic Layman. & Vasq. vbi supra. Quod si aduersus prædicta obiicias textum in cap. sicut de consecrat. dist. 1. vbi Felix Pontifex summam necessitatem expostulat, vt sacrum fieri possit extra Ecclesiam? Respondeo cum Vasq. dicta disp. 233. c. 1. num. 5. consuetudine firmatum esse minorem necessitatem sufficere.

5. Dixi sine dispensatione. Nam posse Episcopum in hac lege dispensare concedunt Doctores ex cap. Missarum de consecrat. dist. 1. ibi: Missarum solemnia non nisi in locis ab eo consecratis, vel vbi ipse permiserit. Debet tamen adesse causa legitima huius dispensationis, aliàs nulla erit. Quod si dicas ex causa legitima quemlibet sacerdotem propria authoritate posse extra locum sacrum celebrare, ideoque dispensationem Episcopi frustraneam esse, respondeo non esse frustraneam, nam sæpè causa necessitatis est dubia, vt propria authoritate possis extra locum sacrum celebrare; accedente vero Episcopi dispensatione id licitum tibi est, vt benè explicat Vasq. disp. 233. cap. 1. num. 5. exemplo personæ nobilis ægrotantis, quocum dispensare potest Episcopus, vt in eius domo in loco decenti profanis vsibus destinato celebretur, vt Missam audiat, communionemve recipiat. Ob quam causam non videtur posse sacerdos propria authoritate celebrare. Neque hæc potestas per Trident. sess. 22. decreto de obseruandis, & vitandis in celebrat. Missar. vllo pacto restricta est. Nã in eo decreto non de potestate dispensandi vna, vel altera vice, sed de potestate ordinaria concedendi facultatem liberam celebrandi in loco etiam aliis profanis vsibus destinato sermo est, vti benè aduertit Nauarr. cap. 25. num. 82. Suar. disp. 81. sect. 3. Egid. de Coninch. quæst. 83. art. 3. dub. 1. num. 225. Vasq. disp. 233. capite 1. num. 3. Layman. lib. 5 sum. tract. 5. cap. 5. num. 4. Etenim iure antiquo spectato cap. in his de Priuileg. cap. vlt. eodem tit. in 6. cap. Missarum de consecrat. dist. 1. poterant Episcopi causa aliqua rationabili intercedente facultatem liberam concedere celebrandi in loco aliis etiam profanis vsibus destinato, vt post alios comprobat Tuschus, t. 4. litt. A. concl. 31. Gutierr. can. quæst. lib. 1. cap. 30. num. 15. Barbosa de potest. Episc. 2. p. allegat. 23. num. 6. Quæ potestas ordinaria restricta est à Trident. quatenus lege vniuersali statuit, ne patiantur Episcopi priuatis in domibus, ac omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria ab eisdem ordinariis designanda, & visitanda sanctum hoc sacrificium à sæcularibus, vel regularibus quibuscunque peragi, priuilegiis quibuscunque non obstantibus. Ex quibus manifestum est non posse Episcopum extra Ecclesiam, & oratoria ad diuinum tãtum cultum dedicata permittere celebrare, liberam facultatem concedendo, secus verò dispensando vna vel altera vice. De hac enim potestate Concilium locutum non est, vti docent Suar. Egid. Laym. Barb. de alleg. 23. in fine.

6. Rursus ex supradictis verbis Trident. manifestè constat non esse Episcopis sublatam facultatem designandi oratoria, in quibus sacrificium peragatur, quinimo ea facultas ibi supponitur, siquidem oratoria ab eo designanda, & visitanda sunt. Solum enim tollitur ab eis facultas concessa in cap. Missarum de consecrat. dist. 1. permittendi aliis celebrationem liberam, & per modum priuilegij in priuatis domibus, & omnino extra Ecclesiam, & extra oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata. In oratoriis ergo, sicut in Ecclesia permittere optimè possunt celebrationem, maximè aliqua rationabili causa intercedente. Atque ita docent Vasq. disp. 233. c. 1. num. 3. Eman. Rodrig. t. 3. quæst. regular. quæst. 43. art. 6. Suar. disp. 81. sect. 3. vers. addit vero. Saa, verbo Missa. n. 10. Barbosa aliis referens alleg. 23. n. 8. Fagundez de primo Eccles. pracep. lib. 3. cap. 12. à num. 9. Neque huic doctrinæ aduersatur breue Pauli V. editi anno 1617. quo omnibus Prælatis aufertur potestas concedendi licentias celebrandi in dominibus priuatis, etiam nobilissimæ sint; quia (vt opinor) intelligi debet de facultatibus perpetuis celebrandi in locis non permanenter diuino tantum cultui dicatis, quia Paul. V. solum eo breui intendit decretum Trident. renouare, & denuo stabilire.

7. Maior difficultas est, an sublata sit Episcopis potestas libera celebrandi, vel faciendi celebrare extra Ecclesiam, & subdio concessa ipsis in cap. vlt. de priuileg. in 6. eo quod Concilium expresse mandauerit Episcopis, ne patiantur omnino extra Ecclesiam, & extra oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata ab eis designanda, & visitanda sanctum hoc sacrificium peragi. Non igitur poterunt neque ipsi celebrare, neque aliis facultatem celebrandi concedere. Cæterum omnino tenendum est prædictam facultatem restrictam non esse à Trident. Quia Trident. solum præcepit Episcopis ne permittant sæculares extra Ecclesiam, & oratoria ab eisdem designanda, & visitanda celebrare, non tamen prohibet ipsosmet celebrare, imo nec prohibet vt sui causa alij celebrent, quia eo casu non tam celebrant ex facultate quam Episcopi concedunt, quam ex facultate Episcopis data, qua facultate consentientibus Episcopis vti possunt: atque ita vt certum resoluit; decisumque refert Azor. t. 1. lib. 10. c. 26. quæst. 4. Vega in respons. cas. consc. 4. p. casu 33. Barbosa aliis relatis alleg. 23. num. 5. Vasq. disp. 233. c. 1. num. 7.

8. Ex priuilegio sedis Apostolicæ concesso in c. in his 30. de priuileg. poterant Fratres Prædicatores, & Minores extra Ecclesiam vbicunque fuerint celebrare, sine parochialis iuris præiudicio, quod priuilegium renouatum, & ampliatum esse à Sixto IV. Alexand. VI. comprobat. Man. Rodrig. t. 1. q. regul. q. 43. art. 4. Sed non caret difficultate, an prædictum priuilegium à Tridentino sess. 22. decreto de obseruand. & euitand. in celebrat. Missar. fuerit reuocatum? Negat Eman. Rodrig. t. 1. regular. q. q. 43. art. 5. infirmo fundamento ductus. Primo, quia Trident. non videtur regularibus prohibere prædicti priuilegij vsum, sed ordinariis præcipit, vt eo priuilegio non obstante censuris, aliisque iuris remediis compellant regulares, ne illis vtantur. Ergo dum non compelluntur, vti illo possunt. Secundò quia est priuilegium iure communi concessum, quod ad sui reuocationem expressam postulat mentionem. Sed contrarium verius est, vti docet Nauarr. c. 25. num. 82. Henrriq. lib. 9. c. 27. num. 3. Suar. disp. 81. sect. 3. vers. quarta exceptio. Vega in responsion. cas. conscient. 4. p. casu 33. Barb. 2. p. de potest. Episc. alleg. 23. num. 4. & colligitur manifestè ex Bulla Greg. XIII. Societati Iesu concessa, quæ incipit: Vsum altaris viatici. Ratio ea est, quia concilium non solum præcipit ordinariis regulares compellere, ne priuilegio celebrandi extra Ecclesiam vtantur, sed ne id permittant priuilegiis

giis quibuslibet non obstantibus. Sentit ergo concilij priuilegium eo decreto derogari, aliàs regulares permitti deberent supradicto priuilegio vti, neque vlla ratione compelli possent ab eo vsu abstinere.

9. Verùm esto prædictum priuilegium reuocatum sit à Trident. at nouiter est concessũ Religiosis Societatis Iesu à Paulo III. & Gregor. XIII. vt constat *ex compend. priuileg. verbo altare.* & tradit *Man. Rodr. dicta q. 43. art. 4.* quo priuilegio gaudebunt alij Religiosi, qui in nostrorum priuilegiis communicant. Igitur Paul. III. in Bulla quæ incipit *Licet debitum* edita anno 1549. circa medium inquit. Liceat Præpositis, & de eorum facultate vniuersis Fratribus, & Sociis Societatis huiusmodi in presbiteratus ordine constitutis in locis in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit habere oratoria, & in eis, ac quocunque alio honesto, & congruenti loco in altari portatili cum debita reuerentia, & honore etiam tempore interdicti, quanis etiam Apostolica authoritate appositi ianuis clausis, excommunicatis, & interdictis exclusis submissa voce Missas, & alia diuina officia celebrare, &c. Item Gregor. XIII. in Bulla quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem* edita anno 1575. concedit, vt in oratoriis, & capellis, quæ ipsius Societatis Prouinciales per se in domibus, collegiis, & aliis locis, vbi aliqui Societatis residebunt, approbauerint, & ad diuinum dumtaxat cultum deputauerint, Missæ, & alia diuina, officia alterius licentia desuper minimè requisita celebrari possint. Tandem Idem Gregor. anno 1579. in Bulla quæ incipit: *Vsum altaris* inquit. Vsum altaris viatici Societati vestræ à fælicis recordat. Paulo Papa III. concessum, deinde à Concil. Trident. vniuersè sublatum vobis eatenus restituimus, vt intermissiones, quæ à superioribus fiunt, presbiteri vestri seruata aliàs forma dictæ concessionis Missæ sacrificium licitè valeant celebrare, super huiusmodi altari, vbique gentium, etiam in castris militum, modò loca etsi communia, & profana, tuta & honesta sint, & Generalis, aut per eum Prouinciales Præpositi eo tunc vtendum fore iudicauerint.

Ex quibus priuilegiis constat manifestè superiores in domibus professis, & collegiis Societatis oratoria designare posse, in aliis verò locis extra collegia, vbi aliqui ex Societate resederint necessario Prouinciales designaturos fore. Ad hanc tamen designationem nulla est Episcoporum designatio requisita, vt colligitur manifestè ex dictis Bullis, & sic vsus obtinuit. Oratoriis verò designatis non solum nostri, sed & sæculares Clerici ibidem celebrare poterunt, quia concessio non tam personas, quam locum spectat. Secùs est de priuilegio altaris viatici, quod missionariis Societatis à Gregor. XIII. conceditur, spectat enim personas, non locum, sicuti benè aduertit *Layman. lib. 5. sum. tract. 5. c. 5. n. 5.* Secundò infertur neminem ex Societate celebrare extra Ecclesiam, & prædicta oratoria posse nisi ex licentia Prouincialis, quam ipse concedere non valet nisi accasione missionum. Constat ex prædicta Bulla Greg. XIII. de altari viatico.

10. Sed inquires, an in mari, vel flumine propria authoritate ob occurrentem necessitatem, quæ aliàs in terra celebrationem honestaret vel ex dispensatione Episcopi, vel ex priuilegio Societati cõcesso vbique in missionibus in altari portalili celebrandi, celebrare possis? Negant communiter Doctores teste *S. Antonino. 3. p. tit. 13. 13. cap. 6. §. 6. Nauarr. cap. 25. num. 82. Suar. disp. 81. sect. 3. Egid. de Coninch. q. 83. art. 3. dub. 1. num. 216. Vasq. disp. 233. c. 1. n. 4. vers. cæterum. Bonac. disp. 4. q. vlt. pun. 9. n. 12.* Mouentur, quia regulariter est periculum sanguinis effundendi ob continuam nauis agitationem. Et licet vna, vel alia vice hoc periculum cessare videatur, non inde lex prohibens prædictam celebrationem cessat, quia lex non spectat periculum vtcunque, sed regulariter contingens. Deinde quia vix in naui locus decens celebrationi inueniri poterit. Ob quas causas videtur consuetudine receptum in mari celebrari non posse. Nihilominus satis probabile est stante mari tranquillo posse in nauibus Indicis, & similibus celebrari, sicut in terra: quia in prædictis nauibus & locus decens inuenitur, & periculum morale effusionis sanguinis nullum est, vt experientia testatur. Ob quam rationem audiui frequenter innauibus celebratum esse, vsque comprobatum nullius inconuenientis adesse periculum. Atque ita docent licitum esse *Durand. in rationali. lib. 4. cap. 1. num. 41. Scortia, lib. 2. cap. 13. Eman. Saa, verbo Missa. num. 19. Henrriq. cap. 27. Anglis quæst. de valore Missæ. art. 2. Graffis. 1. p. decis. lib. 2. cap. 41. num. 10. Bartholom. ab Angelo de Missa. §. 620. Laym.* inclinat, *lib. 5. tract. 5. cap. 5. num. 4. Fagund. de primo Ecclesiæ præcepto, lib. 3. cap. 10. num. 14. & 15.* testaturque à Clement. VIII. & Paulo V. permissum esse.

11. Præterea Ecclesia consecrata, seu benedicta vt sit apta sacris peragendis, violata, seu polluta esse non debet: aliàs graue peccatum esset in ea sacrificium celebrare, quin prius reconcilietur: docent omnes Doctores, vt videre est apud *Siluest. verbo consecratio 2. quæst. 9. Nauarr. sum. cap. 25. num. 156. Suar. disp. 81. sect. 4. Zenedo ad decret. collect. 153. Azor. lib. 10. cap. 26. quæst. 13. Barbos. alleg. 28. num. 54.* & colligitur *ex toto tit. de consecrat. Eccles.* Nulla tamen pœna ipso iure incurritur, vt satis indicat textus *in cap. is qui de sentent. excommunicat. lib. 6.* & tradunt præcitati Doctores. A prædicto peccato excusatur sacerdos, si dum peragit sacrum violatio contingit. Nam esto consecratio facta non sit, si tamen canon fuerit inchoatus, potest sacerdos Missam perficere absque reconciliatione: quia moraliter reputatur sacrificium inceptum. Secus esset si ante canonis inceptionem violatio contigisset, deberet expectare reconciliationem, vel Missam omittere. Sic *Coninch. dub. 1. num. 236. Suar. disp. 81. sect. 4. in fine. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 5. vers. addendum quarto.*

12. Quod si roges quibus modis Ecclesia pollui, seu violari contingat? Vide quæ diximus *tract. 11. disp. vn. de immunit. Eccles. p. 1.* & vltra ibi allegatos *Egid de Coninch. q. 83. art. 3. dub. 1. Laym. lib. 5. sum. tract. 5. c. 5. assert. 3. Barbos. 2. p. allegat. 28.* neque enim aliquid noui addendum occurrit.

13. Reconciliatur autem Ecclesia (si consecrata sit) per Episcopum, aqua ab ipso, vel alio Episcopo benedicta vino, & cinere admixta, prout habetur in *Pontificali Romano.* Neque hanc potestatem ipse sed solus summus Pontifex simplici sacerdoti concedere potest, vt expresse habetur in *c. proposuisti, & cap. aqua de consecrat. Eccles.* & subditur ibi ratio, quia licet Episcopus committere possit quæ iurisdictionis existunt, tamen quæ ordinis Episcopalis sunt, non potest inferioris gradus Clericis demandare, & ita tradunt *Azor. 2. p. instit. moral. lib. 9. cap. 5. quæst. 5. Zenedo ad decret. collect. 135. num. 1. Mirand. man. Prælat. t. 1. quæst. 39. art. 8. concl. 2. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. num. 12. Barbos. 2. p. alleg. 28. num. 55. & 56.* Vnde non est audiendus *Saa, verbo Ecclesias* affirmans ex commissione Episcopi pres

presbiterum reconciliare Ecclesiam posse.

Cæterum Prælati regulares ex concessione Leonis X. facta Minoribus possunt Ecclesias quacunque ex causa violatas reconciliare aqua per Episcopum benedicta, quam & ipsi benedicere possunt, si Episcopus per duas diætas (hoc est per 14. leucas, vt dicit *Glossa verbo duas diætas, in cap. nonulli de Rescript.*) absens fuerit, habetur inter priuilegia Mendicantium *verbo benedicere.* §.14. *& in nostrorum priui leg. compend. verbo Ecclesia.* §. 2. *&* in §.1. dicitur. Possunt nostri facere benedici, aut consecrari Ecclesias Societatis cum cæmeteriis, & primum lapidem poni per quoscunque Episcopos, si Diæcesani intra quatuor menses id facere distulerint ex concessione Pauli III. Idem quoad altaria consecranda concessit Honor. Minoribus, vt in eorum *monument. concess.* 212. sic notarunt *Ludouic. de Mirand. t.2. man. Prælat. q. 39. art. 8. Henrriq. lib. 9. cap. 27. §. 6. Barbos. 2. p. de potest. Episc. alleg. 28. num. 64. Rodrig. t. 1. quæst. regular. q. 19. art. 6. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. num.* 12.

Si vero Ecclesia non consecrata, sed tantummodo benedicta sit per simplicem sacerdotē, sola aspersione aquæ benedictæ, & orationibus ab Ecclesia institutis quæ *in Manuali Romano* habentur, purificari poterit. *Glossa in c. si Eccles. de consecrat. Eccles. verbo lauetur:* per textum *ibi. Henrriq. Laym. Barbosa supra. n.* 57. Neque opus est aquam esse ab Episcopo benedictam, sed ab ipsomet sacerdote benedici potest, vti colligitur ex *cap. vlt. de consecrat. Eccles.* ibi: Aqua protinus exorcizata lauetur. Solum enim expostulat aspersionem aquæ exorcizatæ, seu benedictæ. Quo ergo fundamento expostulanda est Episcopi benedictio? Adde si ab Episcopo aqua necessario benedicenda esset, non protinus lauari, seu purificari Ecclesia posset. Sic notauit *Henrriq. & Laym. & Mirand. supra. & Barbosa. nu.* 57. aduersus *Tolet. lib. 5. sum. cap. 8. num.* 15. Dubium tamen est, an Ecclesia polluta reconcilietur sacrificio in ea peracto siue bona, siue mala fide peractum sit? Affirmat *Eman. Saa, verbo Ecclesia nu. 19. Castro lib. 2. de lege pœnali. num.* 9. & probabile reputat *Auila, 5. p. de censur. disp. 7. dub.* 3. Mouentur, quia nulla maior purificatio excogitari potest, quam ea quæ ex tanto sacrificio nascitur, vti videtur probare textus *in cap. de fabrica de consecrat. dist.* 1. ibi: Consecrationem cuiuslibet Ecclesiæ in qua Spiritus sancti arrha non ponitur, celebritatem scimus tantum esse Missarum. Et ideo si qua Sanctorum basilica à fundamentis etiam fuerit innouata sine altaris motione; sine aliqua dubitatione cum in ea fuerit Missarum solemnitas celebrata, totius consecrationis sanctificatio implebitur. Si vero sanctuaria quæ habebat sublata sunt, rursus eorum repositione, & Missarum solemnitate reuerentiam sanctificationis accipiet.

Cæterum contrarium tenendum existimo cum *Nauarr. cap. 27. nu. 256. Azor. t. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. vers. addendum quarto.* Quia consecratio Ecclesiæ eiusve purificatio iure positiuo statuta sunt, at nullibi statutum est sacrificium loco reconciliationis succedere: sicuti in omnium sententia non succedit loco consecrationis. Ergo absque vllo fundamento id affirmabitur. Neque his obstat quod Episcopus absens, vel impeditus reconciliationem facere, licentiam concedere possit in Ecclesia polluta celebrandi, vti docet *D. Thom. q. 83. art. 3. ad 2. Suar. disp. 81. sect. 4. vers. his positis. Eman. Saa, verbo Ecclesia num. 23. Auila, 5. p. de Censur. disp. 7. dub.* 3. quia inde potius infertur sacrificium non esse instar reconciliationis, aliàs simplex sacerdos ex commissione Episcopi reconciliare Ecclesiam consecratam violatam posset, contra communem sententiam. Potestas namque Episcopi concedendi celebrationem in Ecclesia polluta, non oritur ex potestate quam habet Ecclesiam reconciliandi, sed ex iurisdictione qua gaudet dispensandi in legibus Ecclesiasticis vrgente causa.

15. Superest dicendum quando Ecclesia consecrationem, seu benedictionem amittat, ita vt noua consecratione, seu benedictione indigeat? Pro huius decisione aduerte benedictionem Ecclesiæ non tam parietibus, quam solo inhærere, è contra consecrationem parietibus inesse. Etenim cum Ecclesia consecratur, parietes sacro oleo liniuntur, & cruces ibi figuntur iuxta Ecclesiæ Romanæ ritum: at cum Ecclesia benedicitur, pauimentum aqua lustrali aspergitur. Ex quo fit corruentibus parietibus consecrationem Ecclesiæ amitti, quinimo si parietes interius decrustentur, censeri debet amissa consecratio, quæ parietum crustis, seu superficiebus inerat: vti colligitur *ex textu in cap. Ecclesiis de consecrat. dist.* 1. At benedictio cum solo inhæreat, amissa non censetur parietibus destructis, seu combustis, sicuti probat *Lex, æde sacra. 83. ff. de contrahend. empt.* ibi: Æde sacra terræ motu diruta locus ædificij non est profanus. Et tradit Suar. *disp.* 81. *sect.* 4. *casu 6. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. c. 5. n.* 15. Sed hoc intelligendum est, modò authoritate superioris destructa Ecclesia non sit, cum spe proximæ reædificationis; vt pluribus firmaui *prædicto tract. 11. p. 6. num.* 7.

Notanter dixi corruentibus parietibus, vel decrustatis consecrationem Ecclesiæ amitti, secus si solum ligna, & tecta corruant, vel comburantur, & parietes perseuerent, quia tunc Ecclesia eadem manere censetur *ex cap. ligneis de consecrat. Eccles. vel altaris.* Et ibi *Glossa. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 26. q. 13. & 2. p. lib. 9. cap. 4. q. 6. Barbosa de potest. Episc. alleg. 27. num.* 17. Deinde debent parietes insimul corruere: nam si minor pars corruat, non obinde consecratio amittitur. Quinimo etiamsi parietes omnes destruantur, si tamen non simul, sed successiuè per aliquot dierum, seu hebdomadarum interualla fiat destructio, & illorum reparatio, consecratio amissa censeri non debet, tametsi cursu temporis omnis materia Ecclesiæ de nouo superueniat, vti probat textus *in cap. de fabrica.* Iuncta *Gloss. verbo innouata, de consecrat. dist. 1. & Gloss. in cap. proposuisti, verbo reconciliari. & in cap. ligneis verbo parietibus, de consecrat. Eccles. Siluest. verbo consecratio. 1. q. 3. vers. tertius est. Nauarr. cap. 27. num. 258. Suar. disp. 81. sect. 4. casu 6. Barbosa, alleg. 27. num. 19. Eman. Saa, verbo Ecclesia. num. 18. Laym. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. num.* 16. Ratio est, quia pars, quæ semel de nouo aduenit, vt suppono, minor est ea quæ præexistit. Ergo per accessum ad præexistentem consecratam consecrata censetur, quippe magis dignum trahit ad se minus dignum. *Argum. textus in cap. quod in dubiis de consecrat. Eccles. & in cap. vnic. eodem tit. lib.* 6. Neque obstat materiam quæ fuit à principio consecrata totam periisse, vt obinde noua Ecclesia dicenda sit, quia est noua physicè, sed non moraliter, & quoad effectum consecrationis, *argum. leg. quod in rerum natura. ff. de legat. 1. & in leg. grege. ff. eodem tit. & leg. proponebatur ff. de iudiciis,* vbi eadem communitas, & populus censetur, tametsi decursu temporis personæ illius pereant, & nouæ succedant.

Aliqui limitant hanc sententiam, ne procedat quando animo reparandi omnes, vel penè omnes parietes successiuè illorum destructio, & reparatio fit, quia censeri debet ea destructio in communi æstimatione, ac si simul contigisset. Sic tanquam sa-

tis probabile defendit *Laym. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. num. 16. cum Panormit. in cap. proposuisti. num. 8. de consecrat. Eccles.* Sed verius censeo hanc limitationem admittendam non esse, sicuti neque eam admittunt *Suar. Nauarr. Barbos.* & alij supra relati, absolutè docentes non indigere Ecclesiam noua consecratione, si paulatim, & successiuè reparatio illius fiat, neque vllam de hac intentione mentionem facientes, & meritò, quia prædictæ rationes eodem modo procedunt siue destructio, & reparatio minoris partis ex intentione destruendi, & reparandi maiorem Ecclesiæ partem fiat, siue non. Etenim quod magis dignum trahat ad se minus dignum, ita vt maior pars consecrata præexistens minorem partem aduenientem consecratam reddat, ex eo præcisè pendet, quod minor pars non consecrata maiori consecratæ vniatur, non ex intentione, quod alia pars de nouo destruenda, & reparanda postmodum sit, talis enim destructio, & reparatio cum priori destructione, & reparatione non est coniuncta. Item non impedit esse vnam Ecclesiam moraliter, & non diuersam, quod à principio intenderis illam integrè destruere, & reparare, si tamen successiuè, & interpollatè destruxeris, & reparaueris, sicuti non est diuersus populus, cuius personæ successiuè pereunt, & aliæ de nouo succedunt, tametsi Deus illas personas interimens intendat tandem omnes interimere, & nouas creare.

PVNCTVM IX.

De Altari necessario ad Sacrificium.

1 *Altare & fuit, & est necessarium. Quotuplex sit.*
2 *Debet esse lapideum, qua parte continet corpus, & sanguinem Christi.*
3 *Debet esse consecratum, & quis consecrare possit.*
4 *Aliqui expostulant, vt reliquias Sanctorum contineat.*
5 *Verius est necessarium non esse.*
6 *Quando altare amittat consecrationem. Non amittit ex motione sigilli reliquiarum.*
7 *Quando ita frangitur vt pars qua remanet commodè calicem, & patenam continere non possit, amittit consecrationem.*
8 *Tametsi cornua illius diminuantur, consecratio non amittitur.*
9 *Qualiter altare fixum motione execretur.*
10 *Altare portatile non execratur, esto à capsulla lignea separetur.*
11 *Qualiter non possit sacerdos simplex celebrare in altari, in quo illo die Episcopus celebrauit.*

1. Altare ad sacrificiũ semper necessarium fuisse probat ex omnium sententia aduersus hæreticos *Bellarm. t. 2. lib. 1. de Missa c. 16.* Si enim antiquæ legis sacrificia, imo & inania gentium sacrificia altare postularunt, quanto magis hoc admirabile, & diuinum sacrificium expostulare debet. Quocirca consecrans absque altari grauissimum peccatum committeret. Duplex est altare, aliud fixum, cuius mentio fit *in cap. si motum de consecrat. dist. 1. & cap. 1. de consecrat. Eccles.* Aliud portatile, seu viaticum, de quo *in cap. vlt. de Priuileg. lib. 6.* Dicitur fixum, quia fixum est Ecclesiæ, & vt ibi firmiter perseueret, consecratur. Econtra portatile dicitur, quia consecratur, vt ex vno loco in alium portari possit. Ad sacrificium igitur celebrandum quodcunque sufficit, quippè tam portatile, quam fixum verum altare est. Nam vt rectè monet *Vasq. disp. 233. cap. 2. num. 10.* priuilegium concessum Episcopis *in cap. vlt. de Priuileg. in 6.* non fuit, vt possint in altari portatili in Ecclesia celebrare; hoc enim iure communi omnibus est concessum, sed vt possint extra Ecclesiam in quouis decenti loco in eo altari sacrificium peragere.

2. Hoc altare siue fixum sit, siue portatile debet esse lapideum qua parte Corpus, & Sanguinẽ Christi continere debet. Nam licet ante Siluestrum Pontificem ob tyrannorum persecutionem in altaribus ligneis sacerdotibus permissum fuerit celebrare: at à tempore Siluest. statutum omnibus est, vt non nisi in lapideo sacrificium peragatur, vt constat ex pluribus decretis quæ referuntur à *Gratiano de consecrat. dist. 1.* & tradit. *Gregor. Nissen. orat. de baptismate. August. Serm. 255. de tempore. Chrysost. hom. 20. in 2. epist. ad Corinth.* Solo autem Pontifici summo reseruatum est altare ligneum, in quo D. Petrus obtulit, vt in eo ipse solus sacrificare possit, vti legitur *in vita Siluest. & in festo dedicat. Ecclesiæ Saluat. 9. Nouembr.* Aduerte ex consuetudine recepta prædictum altare lapideum non ex duplici lapide colligatum, sed ex vno integro coalescere debere, vt sic aptius vnitas personæ, quæ in Christo est, repræsentetur. *Vasq. cap. 2. num. 16. Bonac. q. vlt. pun. 9. num. 13.* Item debet esse tantæ magnitudinis; vt pedem calicis, & patenam saltem ex maiori parte continere possit, aliàs sacrificio ineptum erit. Sic ex communi sententia tradit *Suar. disp. 81. sect. 5. Egid. de Coninch. q. 83. art. 3. dub. 2. num. 241. Laym. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. num. 2. Vasq. disp. 233. cap. 2. num. 16.*

3. Deinde hoc altare debet esse per Episcopum consecratum, colligitur *ex cap. altaria de consecrat. dist. 1.* Et licet ibi dicatur altaria chrismatis vnctione, & Sacerdotali benedictione consecranda esse, nomine Sacerdotalis benedictionis omnes intelligunt Episcopalem. Non enim presbytero datum est aras consecrare, vt dicitur *cap. nullus presbiter de consecrat. dist. 1.* ideoque solum pro Episcopis in Pontificali Romano præscripta est forma consecrandi altaria. Verum ex commissione Pontificis nemini est dubium simplicem Sacerdotem posse altaria consecrare, ideoque Paul. III. an. 1549. Societati Iesu religiosis in remotissimis partibus degentibus, vbi catholicus Episcopus inueniri facilè non potest, concessit facultatẽ altaria consecrandi, quam facultatem Minoribus concessit Honorius III. vt in eorũ monumentis habetur, *cõcess. 212.* & refertur *in cõpend. priuileg. Societ. Iesu, verbo Ecclesia. §. 1.* Et Adrian. VI. Minoris ordinis Prouincialibus Indiarum, & Fratribus, quibus ipsi commiserint facultatem dedit consecrandi altaria, & Calices etiam pro vsu alieno in casu necessitatis, Episcopis in Prouincia non existentibus, sicuti testatur *Rodrig. t. 1. quæst. regul. q. 28. art. 2.* Quinimo Gregor. XIV. teste eodem Rodrig. omnibus Abbatibus Cisterciensis Ordinis priuilegium concessit aras, & Calices consecrandi. Celebrare autem absque hoc altari lapideo consecrato ab eò qui potestatem consecrandi habuerit, mortale peccatum est, sicuti docent ex omnium sententia *Vasq. disp. 233. cap. 2. num. 12. Suar. disp. 81. sect. 5. Eman. Saa verbo Altare in fine*, aduersus *Victor. de Euchar. num. 98.* affirmantem, si absit scandalum, aut contemptus, mortale peccatum non esse.

4 Præter supradictas conditiones aliqui Doctores expostulant vt conditionem necessariam maximè pro altari fixo, vt aliquorum Sanctorum reliquias in se habeat inclusas. *Ita Durand. lib. 1. rational. diuinor. officior. cap. 7. num. 21. Siluest. verbo altare q. 1.* Azor.

Azor.t.1.lib.10.cap.27.q.8. Scortia lib.2.cap.14.num. 4. Fauetque Ecclesia in introitu Missæ orans per merita Sanctorum, quorum reliquiæ in eo altari sunt. Supponit ergo ibi Sanctorum reliquias adesse. Mouentur ij Doctores *ex concil. Carthagin.5.can.14. & Africano.cap.50.relatis in cap.placuit de consecrat. dist.*1. vbi præcipitur altaria in quibus nullum corpus, aut reliquiæ Martyrum probantur, ab Episcopis, qui locis eisdem præsunt (si fieri potest) euerti. Quod si dicas præcipi euerti altaria, in quibus nullum corpus, aut reliquiæ certæ conditæ probantur, quia occasio erat superstitionis, non vero altaria reliquiis carentia. Obstat, quia eadem occasio superstitionis est, si altaria frequentes, putans ibi aliquod sanctum corpus, vel reliquias Martyrum adesse, cum tamen nullum sit. Cum ergo illis temporibus nullum altare erigeretur, quin in eo sanctorum Martyrum reliquiæ conderentur, meritò præcipitur ea altaria euerti, in quibus nullum corpus, aut reliquiæ Martyrum conditæ probantur. At si propter populi tumultum id fieri non possit, admonentur fideles, ne ea loca tanquam Martyrum reliquiis sacrata frequentent. Deinde mouentur *ex can.7. septima Synodi generalis*, vbi præcipitur ne templum sine sacris reliquiis consecretur, at templum non in parietibus, sed in altari continere reliquias debet. Ergo tacitè definitur, ne altaria sine sacris reliquiis consecrentur.

5. Cæterum etsi decentissimum sit, vt altaria maximè fixa reliquias probatas Sanctorum contineant, at id neque est, nec fuit necessarium ex præcepto. Sic docent *Panormit.cap.1.de consecrat. Eccles. à n.2. Suar.disp.81.sect.5.Egid.de Coninch. q.83.art.3. dub.2.num.241. Vasq.disp. 233. cap.2. num.16.Laym. lib.5.sum.tract.5. cap.5. num.* 8. Et quidem esse decentissimum, & à Prælatis Ecclesiæ procurandum per se patet, idque non leuiter indicat illa oratio, quam introitu Missæ sacerdos recitat. Quod vero nunquam fuerit præceptum generale latum de hac reliquiarum continentia, probatur expendendo textus, quibus opposita sententia nititur. Nam *cap. placuit* esto præceptum contineret, cum non fuerit alicuius concilij Generalis, sed Prouincialis obligare non potuit vniuersam Ecclesiam. Deinde nego Concilium prohibere altaria absque reliquiis consecrari pro sacrificio celebrando, sed prohibere absque reliquiis consecrari tanquam Martyrum memorias. Hæc enim altaria per agros, & per villas tanquam Martyrum memorias constructa absque reliquiis meritò supradicta Concilia prohibent, & præcipiunt euerti, quia superstitiosum est altaria frequentare vt corpus, & reliquias Martyrum continentia, cum tamen nullum corpus, vel reliquias martyrum contineant: ideoque subdit Concilium. Nulla memoria Martyrum probabiliter acceptetur, nisi vbi corpus, aut reliquiæ certæ sint, aut origo alicuius habitationis, vel possessionis, vel passionis fidelissima origine traditur. Nam quæ per somnia, & per inanes quasi reuelationes quorumlibet hominum vbicunque constituuntur altaria, omnino reprobentur. Textus vero *can. 7. septima Synodi generalis* non conuincit, quia esto præceptum ibi fuerit, nullum templum absque Sanctorum reliquiis consecrari: at non inde infertur quodlibet altare illius templi reliquias martyrum continere debere; sufficit enim si aliquot illius reliquias contineat. Adde ad satisfaciendum prædicto præcepto opus non esse reliquias martyrum in ipso altari, sumpto altari pro ara sacrificij, includi; sufficit si in altari cõmuniter sumpto adsint, sicuti adsunt imagines, & alia altaris ornamenta,

Sed gratis admisso, quod antiquo tempore fuerit præceptum ne vllum altare consecretur absque reliquiis Sanctorum in ipso inclusis, dicendum necessario est consuetudine abrogatum esse. Etenim altaria ita multiplicata sunt ex necessitate, vt vix pro tot altaribus reliquiæ certæ Sanctorum possint inueniri; nulla igitur est obligatio includendi ibi reliquias. Neque obstat Ecclesiã in introitu Missæ orare Dominum per merita Sanctorum, quorum reliquiæ ibi sunt, quia intelligi debet conditionaliter, si ibi sint: præstat enim hunc sensum: Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hîc sunt, id est quorum reliquiæ hîc fuerint, & omnium Sanctorum. Sententia verò *Durand lib. 1. Rational.diuin.officior.cap.7.num.21.& Ioann.Andr.in cap.placuit de consecrat. dist.* 1. asserentium loco reliquiarum particulam hostiæ consecratæ apponi in ara posse, sustinenda non est, sed omnino reprobanda. Est enim contra reuerentiam debitam sacramento illud corruptioni exponere, atque ita relato *Panormit.* docet *Vasq. disp.233.cap.2. num.17.Egid.de Coninch. q.83.art. 3.dub.2.num.242. Suar. disp.8.sect. 5.Eman.Saa, verbo altare in fine.*

6. Superest dicendum, quando altare tam fixum, quam portatile consecrationem amittat? Affirmat communis sententia altare reliquias Sanctorum in se continens consecrationem amittere, si loculus, seu sigillum eas reliquias continens frangatur, aut moueatur. Sic docent Canonistæ *in cap.1.& cap. ligneis de consecrat. altaris. Siluest. verbo altare.q.8. Angel.§.1.Saa, num.1.Layman.lib.5.sum.tract.5.cap.6.n. 9.vers. porro exinde. Barbosa, plures allegans, 2.p. de potest.Episc.alleg.27.num.25.& 26. Bonac.disp.4 q.vlt. pun.9.num.15.* Mouentur *ex dicto cap.1. de consecrat. Eccles.* ibi. Adhæc si altare motum fuerit, aut lapis ille solummodo superpositus, qui sigillum continens confractus, aut etiam diminutus, debet iterum consecrari.

Verùm vt rectè notauit *Egid.de Coninch.q.83. art. 3.dub. 2. num.240. & Layman.dicto,loco.* ex prædicto textu nullatenus colligitur altare execrari fractione, seu motione sigilli reliquias continentis, sed solum fractione, seu diminutione lapidis superpositi sigillo, quod longè diuersum est. At cum consecratio ex iure tantum positiuo pendeat, & communis sententia affirmet fractione, seu motione sigilli reliquias continentis altare execrari, credendum est vsu, & consuetudine sic firmatum esse, à quo recedere indecens erit, sicuti notauit *Laym. dicto cap. 6. num.9.*

7. Deinde altare tam fixum, quam portatile consecrationem amittit, si ita frangatur, aut diminuatur, vt pars quæ integra remanet calicem cum patena commodè continere non possit: quia eoipso redditur ineptum muneri sacrificij. Sic omnes Doctores referendi. At si pars quæ remanet commodè calicem cum patena continere possit, consecrationem non amisit, quia non amisit formam sibi debitam, altaris enim forma nullã alia signata est præter magnitudinem, quæ calicem cum patena contineat, quare ea magnitudine perseuerante & forma altaris remanet, & consecratio perseuerat, vti colligitur *ex cap.1.cap.ligneis.cap.quod in dubiis, de consecrat.Eccles.vel altar.* & tradunt *Siluest. verbo altare. q.8.Eman.Saa, num.1 Suar.disp.81. sect.5. Vasq.disp. 233.cap.2.sub num.12. Egid. de Coninch.q. 83. art.3. dub.2.num.239. Bonac. disp.4.de sacram.q.vlt p.9.nu. 15.Barbos.alleg.27. num.25. Laym.dicto cap.6.num.3.* Cum autem dubium est, an diminutio, seu fractura impediat legitimam calicis, & patenæ continentiam,

tiam, Episcopus iudicare debet, neque alteri arbitrium committitur. *Barbosa. Bonac. Laym. loc. alleg.*

8. Altaris consecrationem amitti, si cornua illius frangantur, seu diminuantur, tametsi pars remanens calicem, & patenam commodè continere possit affirmant *Siluest. verbo altare. q. 8. Armilla, num. 1,0. Henrriq. lib. 9. cap. 28. nu. 1. in com. litt. R. Barbos. alleg. 27. num. 26. Bonac. pun. 9. num. 15.* Mouentur, quia illis in partibus sacra fit vnctio, & consecratio. Ergo illis partibus pereuntibus consecratio perit. Cæterum oppositum verius est, quia esto illis in partibus vnctio, & consecratio facta fuerit; at tota ara ex ea vnctione redditur consecrata. Quam consecrationem amittere non poterit, dum sacrificio peragendo apta fuerit. Sic *Laym. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 6.*

9. Motione absque fractione vlla altare fixum execratur, si lapis superpositus ab structura, cui est affixus separetur. Deciditur expresè *cap. ad hac. cap. quod in dubiis, cap. ligneis de consecrat. Eccles. vel altaris.* Quia vt dicit *Glossa in dicto c. ad hac* altare fixum vt fixũ & stabile perseueret, consecratur. Quod si altare fixum permanere firmiter possit aliquibus lapidibus structuræ dimotis, consecrationem non perdit, quia absolutè eandem formam retinet, sub qua fuit consecratum, vt benè aliis relatis docuit *Vasq. disp. 233. cap. 1. num. 13. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 3. Suar. disp. 81. sect. 5. in medio.* Quinimo si tota mensa simul cum lapidibus quibus inhæret de loco in locum moueatur, affirmat *Vazquez & Suar.* non obinde execrari, quia prædicti textus non de motione, & separatione locali, sed de motione, & separatione ab structura loquuntur. Neque mihi displicet dictum *Tabien. verbo altare §. 5.* in cuius fauorem propendet *Suar. dicta sect. 5. in medio*, altare fixum tunc amittere consecrationem per separationẽ superioris mensæ à columnis, quãdo consecratur, vt fixum, & immobile. Secus quando prius consecratur mensa, & postmodum structuræ superponitur. Ex eo autem quod altare fixum motione, vel fractione consecrationem perdat, Ecclesia nullatenus execrata censenda est, ex decisione textus *in cap. ad hac de consecrat. Ecclesia*, declarantis, seu corrigentis textum *in c. motum de consecrat. dist. 1.* & tradunt *Glossa ibi. Vasq. & Suar. locis allegatis.* Adde execrata Ecclesia, quia eius parietes combusti, vel collapsi sunt, altare consecratum permanere poterit. Et è contra altare execratum esse potest, tametsi Ecclesia consecrationem retineat, quia consecratione distincta consecrata sunt. *Siluest. verbo altare. q. 11. Mirand. t. 2. man. Prælat. q. 39. art. 7. Suar. disp. 81. sect. 5. vers. in tertia parte. Barbos. alleg. 27. num. 26. Laym. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. in fine.* Aliter vero dicendum est de pollutione, nam altari polluto per sanguinis, vel seminis effusionem Ecclesia polluta est. Et è contra Ecclesia polluta omnia altaria fixa ibidem existentia polluta censentur, quia pollutio in quolibet loco Ecclesiæ contingens totam Ecclesiam, eiusque cæmeterium contiguum afficit: & notauit *Layman. loco allegato.*

10. Difficultas est, an altare portatile consecratione indigeat, si à ligneis seu capsula, cui est inclusum separetur? Affirmant *Paludan. in 4. dist. 13. q. 2. art. 4. concl. 2. Angel. verbo altare num. 2.* & moueri possunt, quia *textus in cap. 1. cap. quod in dubiis, cap. ligneis de consecrat. Eccles.* asserentes per fractionem, seu motionem lapidis ab structura consecrationem amitti, generaliter de altari loquuntur, nec decisionem limitarunt ad altare fixum. Cæterum esti prædicti textus manifestè non expresserint, de olo altari fixo doctrinam intelligendam esse; At satis ex illis colligitur præcipuè cum altare portatile vt ex vno loco in alium moueri possit institutum sit, & capsula illa lignea, in qua ara includitur non pro forma, sed ad ornatum, & custodiam apponatur. Non igitur ex illius motione, & separatione amittere altare consecrationem debet, vt benè docuit *Abbas, dicto cap. 1. de consecrat. Eccles. Siluest. verbo altare. q. 9. Suar. disp. 81. sect. 5. in medio. Vasq. disp. 233. cap. 1. post. med. Egid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub. 2. nu. 139. Eman. Saa, verbo altare. Laym. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 3.*

11. Tandem *in cap. vlt. de consecrat. dist. 2.* statuitur, vt in altari in quo Episcopus Missam cantauit, presbiter eodem die aliam celebrare non præsumat ob reuerentiam Episcopo debitam. Sed hoc intelligendum est, inquit *Azor. instit. moral. 1. p. lib. 1. cap. 27. q. 10. Barbos. alleg. 27. num. 26. in fine*, quando Episcopus in suis Ecclesiis, & in propria diœcesi, & solemni cæremonia, & religione rem diuinam celebrauerit. Ex licentia tamen Episcopi, vel necessitate vrgente optimè poterit sacerdos ibidem celebrare, sicuti notauit *Glossa, suprad. cap. Henrriq. lib. 9. c. 28. num. 1.* Quinimo præceptum hoc consuetudine ferè vbique abrogatum esse testantur *Scortia, lib. 2. de sacrificio. cap. 14. num. 6. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 10.*

PVNCTVM X.

De ornatu altaris, vasis, & vestibus sacris, alisque ad celebrationem requisitis.

1 *Quibus linteis altare exornandum sit.*
2 *Parua palla, & purificatorium requiritur.*
3 *Requiritur lumen, & ex qua materia.*
4 *Item liber Missalis, & qualiter.*
5 *Debet esse altare Cruce exornatum.*
6 *Patena, & calix consecrata ab Episcopo, vel habente priuilegium.*
7 *Pyxis, in qua sacramentum reponitur debet esse benedicta, & ex materia qua calix, sed non necessariò.*
8 *Adesse debent vestimenta sacra benedicta.*
9 *Ob decentiam calceatus sacerdos accedere debet.*
10 *Quando cooperto capite celebrare possit.*
11 *Debet in sacrificio sacerdos habere ministrum non fœminam, sed virum.*
12 *Expenditur sigillatim quando ornamenta altaris consecrationem, seu benedictionem amittant.*
13 *Quis possit sacra ornamenta tangere.*
14 *Recitatio matutinarum precum non necessariò præmittenda est celebrationi, etsi alij contrarium firment.*

PLura præmitti celebrationi debent. Primo decet integram mensam altaris linteo mundo cooperiri. Ex necessitate autem sola ea pars altaris, quæ ara vocatur cooperienda est duplici linteo, vel vno duplicato, quæ non oportet esse benedicta, quinimo in necessitate profana esse possunt, & ea postmodum vtenda domino reddi, teste *Saa, verbo Missa. num. 7. Azor, 1. p. lib. 10. cap. 28. q. 8. Layman. tract. 5. cap. 6. num. 11.* Super hæc lintea apponi debet palla benedicta, quæ vulgo corporale vocatur. Vnde altare triplici linteo ornandum necessario est, neque plura requiruntur. Nam esto *in cap. si per negligentiam de consecrat. dist. 2.* quatuor linteorum mentio facta fuerit. At consuetudine præscriptum est tria sufficere

sufficere duplex non benedictũ, & alterum benedictũ.

2. Secundo requiritur ex præscripto Ecclesiæ parua palla, qua Calix cooperiatur similiter benedicta, quæ non ex serico, neque auro elaborata qua parte calicem tangit, sed ex lino debet esse. Sine hac sacrum dicere graue peccatum esse, nisi corporalia ita oblonga sint, vt calicem cooperire possint, testatur *Suar. disp.* 81. *sect.* 6. §. 2. His addendum est purificatorium, quo calix sumpto sanguine, & lotione purificatur, quod oportet esse benedictum, sed non ex necessitate, cum immediatè species sacramentales non attingat, neque alicubi inueniatur de hac benedictione præceptum. Prædicta corporalia benedicta debent esse ab Episcopo, vel ex eius commissione à simplici sacerdote. Etenim quoties aliqua res sacranda non est Chrismatis vnctione, simplici sacerdoti committi potest. De facto cōmissa est hæc facultas à sede Apostolica omnibus superioribus Societatis, vt constat ex *compend priuileg. verbo benedicere.* §. 3. sed cum quadam limitatione: nam si corporalia, vestimenta, cæteraque ornamenta Ecclesiæ pro vsu externorum benedicenda sunt, id fieri non potest, nisi necessitas vrgeat, & Prælati dissent, & sine illorum offensione. Præterea debent esse munda, ne horrorem, & scandalum generent, aliàs grauiter sacerdos contra reuerentiam tanto sacramento debitam delinqueret, vt benè notauit *Suar. disp.* 81. *sect.* 6. *ante secundam conclus. Eman. Saa, verbo sacra, nu.* 5. Pluribus relatis *Bonac. disp.* 4. *q. vlt. pun.* 9. *num.* 24. Quod de aliis sacerdotalibus vestimentis suo modo dicendum est *argum. cap. relinqui de custodia Euchar.* & tradit *Eman. Saa, verbo sacra, num.* 5.

3. Tertio requiritur lumen ad sacrificium, sine quo sacrum dicere graue esse peccatum, colligitur manifestè *ex cap. vlt. de celebrat. missar.* vbi quidam presbiter grauiter damnatur, quia sine igne, hoc est lucerna sacrificabat. Sufficit vna lucerna, tametsi deceat plures esse. Et licet *in Trident. sess.* 22. *decreto de obseruand. in celebrat. missar.* prohibitum fuerit certum numerum candelarum ad sacrificium apponi, intelligendum est, si ille certus numerus ex superstitione appositus fuerit, secus si ex religione fuerit præscriptus, vt benè notauit *Vasq. disp.* 233. *cap.* 5. *circa finem.* Materia huius lucernæ certa debet esse, vt ex consuetudine constat. Hi tamen hæc desit, & scandalum absit (vt facilè abesse potest) censerem peccatum non esse lucernam ex oleo adhibere, vti docuit *Vasq. disp.* 233. *c.* 3. Quinimo adhibere sebaceam excusant à peccato *Azor. 1. lib.* 10. *instit. moral. cap.* 28. *q.* 15. *Tolet. lib.* 2. *sum. cap.* 2. *nu.* 14. *Bonac. disp.* 4. *de sacrã. q. vlt. pun.* 9. *n.* 31. *Laym. c.* 6. *n.* 17.

4. Quarto requiritur liber Missalis saltem in quo Canon contineatur non ex aliquo iure positiuo scripto, sed consuetudine firmato, & rubricis Missæ approbato. Quocirca communiter Doctores censent, vt videre est apud *Nauarr. cap.* 25. *n.* 84. *Henriq. cap.* 29. *num.* 7. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 9. *nu.* 30. graue esse peccatum sine supradicto libro celebrare, ne sacerdos periculo errandi se exponat. Et licet aliquis sacerdos huic periculo morali expositus esse non videretur, eo quod firmiter memoria Canonem teneret, sufficit communiter hoc adesse periculum, vt lege prædicta omnes astringantur. Adde quemuis sacrum facientem facile distrahi, vel turbati posse, ita vt nequeat Canonem integre recitare. Vt igitur hoc vitetur periculum, expedit omnino canonem scriptum ibi præsentem habere. Nihilominus non videtur improbabile posse sacerdotem absque Missali, cum facilè non reperitur, sacrum facere, si experientia comperit nullum errorem committere memoriter omnia recitans, quia abest periculum morale errandi. Sic *Suar. disp.* 81. *sect.* 6. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 17. *vers. idemque. Vasq. disp.* 233. *cap.* 3. *in fine*, vbi concludit, quod sacerdoti cui ita debilis est potestas videndi, vt nullatenus legere possit, si tamen hostiam debita cum reuerentia leuare, adorare, tractare, & sumere possit, à sacrificio faciendo excludendum non esse, tametsi vt vitetur nota, expedit librum missalis præsentem habere.

5. Quinto requiritur altare aliqua cruce ornatum esse: nam esto in iure præceptum non sit, habetur tamen in regulis Missalis, & in cæremoniis, & ritibus Missæ; omissio autem huius ornatus non videtur esse grauis culpa ob materiæ leuitatem, sic docuit *Suar. disp.* 81. *sect.* 6. §. *quinto. Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 6. *n.* 12. *vers.* 8. *Bonac. c. disp.* 4. *q. vlt. pu.* 9. *n.* 30.

6. Sexto requiritur patena, & calix consecrata ab Episcopo, vel aliis potestatem habentibus. *Cap. vn. de Sacra vnctione.* §. *vlt. & aliis de consecrat. dist.* 1. Materia patenæ, & calicis debet esse ex auro, vel argento, vel si vrget paupertas ex stanno, non vero ex lapide, ferro, ære, ligno, vitro, aliisque similibus, habetur *cap. vt calix. de consecrat. disp.* 1. *c. vlt. de celebrat. missar*, & tradunt omnes Doctores. Plumbum ex opinione *Eman. Saa, verbo missa. num.* 8. & *Hostiens. relati à Siluest. verbo calix in principio* pro stanno reputatur. At rectius ipse *Siluest. & Paludan. in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *art.* 5. *Vasq. disp.* 233. *cap.* 4. *nu.* 30. *Suar. disp.* 81. *sect.* 7. *Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 12. existimant ex plumbo confici non posse, eo quod in *predicto cap. vt calix* nulla alia materia præter argentum, aurum, & stannum apta ad conficiendum calicem iudicatur, cum igitur plumbum diuersum sit permitti non debet. Adde plumbum facilè denigratur, & sordes contrahit, & ad vomitum prouocat, quæ sunt præcipuæ rationes, ob quas in aliis materiis ab auro, argento, & stanno calix confici non permittitur. Aduerte supradicta intelligenda esse de cuppa calicis, pes enim ex ære, ferro, aliaue materia confici potest, teste *Vasq. disp.* 233. *cap.* 4. *nu.* 30. *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. *nu.* 244. *Henriq. cap.* 28. *num.* 2. *Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *n.* 12.

7. Solet hîc inquiri, an pyxis in qua sacramentum reponitur debeat esse consecrata sicut calix, vel saltem benedicta, sicuti sunt corporalia, cum immediatè species sacramentales attingat? Item an debeat ex eadem materia conflari, ac calix, & patena conflantur? Sed breuiter dicendum est non requiri ex necessitate esse consecratam, vel benedictam, quia nullibi cauetur, & præcepta imponenda non sunt absque fundamento firmo. Neque obest quod in Pontificali specialis benedictio pro pixide assignetur, nam plures benedictiones ibidem assignantur non vt necessariæ, sed vt conuenientes, vt pro vasis reliquiarum, pro campanis, pro altaris ornamentis. Decet tamen maximè pixidem benedictam esse. Si aliis relatis docent *Azor.* 1. *p. lib.* 10. *c.* 27. *q.* 7. *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. *Vasq. disp.* 233. *cap.* 4. *num.* 36. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *in fine. Bonac. disp.* 4. *q. vlt. pun.* 9. *num.* 23. tametsi contrarium sentiat *Barbosa, alleg.* 27. *nu.* 14. cui fauet *Suar. disp.* 81. *sect.* 7. *ad finem. Reginald. lib.* 29. *num.* 201. Materia pyxidis signata non est, expedit tamen esse auream, argenteam, vel saltem stanneam, vt notarunt *Vasq. Egid. locis alleg.* Monet tamen *Vasq.* pyxidem seu vasculum sacramenti super aram consecratam corporalibus benedictis coopertam collocari debere, vti consuetudine seruatur. Si enim ad illius sacramenti consecrationem prædicta ara, & corporalia requiruntur

quiruntur, cur non ad permanentem illius conseruationem? Cæterum non crederem esse grauem culpam horum omissionem. Tum quia nullibi de hac obseruatione inuenitur præceptum, sicuti inuenitur pro sacramenti celebratione. Tum quia est longè diuersa ratio. Etenim in celebratione requiritur ara, quia sacrificium celebratur. Deinde quia sacra hostia immediatè super aram, & corporalia collocatur, & insuper collocatur ibi sanguis, qui si aliquando effundi contigerit, expedit ne extra sacra linteamina effluat, quæ in Eucharistia in sacrario reposita non procedunt. Aliàs si ex celebratione argumentum desumendum esset, tribus linteis ara deberet ornari, sicuti ornatur in celebratione, quod tamen consuetudine obseruatum non est.

8. Septimo requiruntur pro sacrificio vestimenta sacra ab Episcopo, vel ab alio habente potestatem benedicta, nempè amictus, alba, cingulum, manipulus, stola, & casula, sine quibus, vel aliquo illorum celebrare graue esse peccatum testantur communiter Doctores apud *Vasq. disp.* 233. *in fine. Nauarr. cap.* 25. *num.* 84. *Suar. disp.* 82. *sect.* 2. *&* 3. *Egid. de Coninch. dub.* 3. *num.* 250. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 9. *nu.* 26. colligiturque *ex cap. vestimenta de consecrat. dist.* 1. *& ex cap. Ecclesiastica* 23. *dist.* vbi sub excommunicationis pœna arctatur sacerdos cum stola sacrificare, idem que est de reliquis vestibus. Et licet Scotus, & Richard. relati à *Nauarr. & Eman. Saa, verbo Missa. nu.* 10. quibus fauet *Siluest. eodem.* 1. *num.* 2. sentiant cingulum non esse necessariò benedicendum. Contrarium tamen seruandum est ex præscripta consuetudine, & ex Pontificali Romano, & ex *dicto cap. vestimenta.* Monent tamen *Suar. disp.* 82. *sect.* 2. *in fine. Eman. Saa, n.* 11. *Azor. lib.* 10. *cap.* 28. *q.* 9. vti posse stola pro manipulo, aut cingulo, aut manipulo pro stola, si habeat longitudinem debitam, vt humeros cooperiat, quia videntur plus minusue eiusdem esse formæ, quæ est horum vestimentorum essentia. Si autem hæ vestes duplices sint, id est ex parte interiori, & exteriori singulæ benedictæ manent, si separentur, sicuti notarunt *Eman. Saa, & Suar. supra,* quia vnica benedictione sacratæ sunt. Significatio mystica horum vestimentorum optimè traditur à *Suar. supra:* & colligitur ex orationibus ab Ecclesia institutis, quas sacerdos recitare debet, cum se illi, sacris vestibus induit. Sed an ex graui culpa teneatur eas orationes recitare? non conueniunt Doctores. *Nauarr. cap.* 25. *num.* 73. *& Azor.* 1. *p. lib.* 10. *cap.* 29. *q.* 5. affirmant, quia est grauis Ecclesiæ cæremonia. Sed verius est illarum omissionem solam culpam venialem constituere. Non enim maiori rigore ea cæremonia recepta est, teste *Henrriq. lib.* 9. *cap.* 24. *ad finem. Pitigian. dist.* 13. *q.* 2. *art.* 10. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 9. *num.* 32. *Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 12. *vers.* 8.

9. Octauo in rubricis missalis præscribitur, ne sacerdos celebraturus accedat absque calceis, & quin superior vestis talum attingat, quæ ob decentiam præscribuntur, sed non sub graui obligatione secluso contemptu, vti ex communi sententia testantur *Vasq. disp.* 233. *c.* 4. *in fine. Henrriq. lib.* 9. *c.* 26. *n.* 3. *Suar. disp.* 82. *sect.* 3. *Saa, n.* 15. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. p.* 9. *n.* 29. *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 3. *in fine. Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 6. *n.* 16. vbi affirmat nullam esse culpã occurrente aliqua necessitate sine calceis celebrare.

10. Nono debet sacerdos discooperta capite celebrare *ex textu in cap. Nullus Episcopus de consecrat. dist.* 1. Ob causam tamen infirmitatis potest Episcopus licentiam concedere velato capite celebrandi, vti docent *Suar. disp.* 82. *sect.* 3. *& Bonac. q. vlt. p.* 9. *num.* 29. Quinimo rationabili causa certa intercedente posse fieri absque Episcopi licentia testatur expressè *Vasq. disp.* 233. *cap.* 4. asseritque in Polonia omnes Sacerdotes etiam religiosos hyemali tempore vsque ad consecrationem velato capite altari adesse, probatque ex dicto *cap. nullus*, quod præsumptionem requirit. At qui ex necessitate facit, non temerè facit. Consentit *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *Henrriq. lib.* 9. *cap.* 26. *num.* 3. *Nauarr. lib.* 3. *cons.* 7. *de celebrat. missar. in postrema edit. Saa, verbo missa. num.* 17. *Azor. cap.* 28. *q.* 16. *& alij.*

11. Decimo tenetur sub graui culpa Sacerdos in sacrificio habere ministrum, qui sacrificio inseruiat, & respondeat, isque vir sit, non fæmina. Colligitur *ex cap. proposuit de Filiis presbiteror.* Et licet *in cap. hoc quoque de consecrat. dist.* 1. requiratur duos esse sacrificio præsentes, contraria consuetudine abrogatum est, teste *Azor. lib.* 10. *c.* 29. *q.* 1. *Vasq. q.* 83. *ar.* 5. vel vt aliis placet, textus ille non de Missis priuatis, sed solemnibus loquitur, quæ pluralitatem ministrorum habere debent, cum in hoc eius solemnitas consistat. Quinimo *Gloss. dicto c. hoc quoque. & Turrecrem. ibi. Sotus dist.* 13. *q.* 2. *art.* 5. *ad* 12. *Graffis lib.* 2. *sum. cap.* 41. *num.* 3. *Azor. lib.* 10. *cap.* 29. *q.* 3. *Saa, verbo Missa. num.* 18. existimant vrgente necessitate, v.g. communicandi infirmum, vel audiendi sacrum die festo, posse absque ministro celebrari. Et fortè huic probabili opinioni nititur consuetudo Belgica, vt sacerdotes præsertim in pagis absque ministro celebrent, cuius consuetudinis meminit *Layman.* eamque approbat *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 6. *n.* 13. Sed certè hæc cõsuetudo sic generalis permittenda non esset, aliàs in ea regione lex Pontificia abrogata esset. Adde præceptum communicandi infirmum, & celebrandi die festo non obligat, nisi cum celebratio seruatis Ecclesiæ ritibus, & cæremoniis fieri potest, vt bene notauit *Vasq. in præsenti. q.* 83. *art.* 5. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. p.* 9. *num.* 34. illud tamen existimo certum nullo casu licere fæminam sacrificio inseruire, & veluti ministram sacerdoti respondere, sed satius esse absque ministro celebrare, quàm fæminam in ministrum altaris adhibere. Est enim hoc specialiter prohibitum *in cap. inhibendum de cohabitat. cleric. & mulier.* Et tradit *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 5. *num.* 264. *& ibi Vasq. Suar. disp.* 87. *sect.* 1. *ad finem. Bonac.* aliis relatis *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 9. *num.* 33. Neque huic doctrinæ obstat consuetudo vigens in monasteriis monialiũ, quæ sacerdoti è choro respondent. Id enim nullã indecentiam inuoluit.

12. Superest triplex quæstio enodanda. Prima quando censeantur ornamenta altaris suam benedictionem, vel consecrationem amittere? Cui quæstioni vnico verbo fieri posset satis, si respondeas, quoties prædicta formam ab Ecclesia præscriptam amittunt, additione, diminutione, vel fractione, & benedictionem, seu consecrationem amittere. Sed claritatis gratia omnia sigillatim expendamus. Corporalia diminutione, seu ruptione amittunt bennedictionem, cùm inepta reddantur, vt calicem cum patena continere possint, quia ea continentia est illorum forma. Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, & Casula benedictionem perdũt, si suis officiis exequẽdis inepta fuerint. Vnde si ab Alba manicam abscindas, noua benedictione indiget, quia vsui ad quem destinata est, deseruire non potest. Cingulum si ita rumpatur, vt neutra pars cingere sacerdotẽ possit. Stola si nequeat sacerdotis humeros operire. Et sic de reliquis. Sic *Nauarr. cap.* 25. *num.* 84. *Suar. disp.* 82. *sect.* 2. *&* 3. *Egid. de Coninch. quæst.* 83. *art.* 3. *num.* 250. *Bonac. disp.* 4. *de*

sacram

sacram.q.vlt.pun.9. à num. 26.& seqq.Barbos.alleg.27. num.45. Laym.lib.5. sum.tract.5.cap.6. num.6. & alij apud ipsos. Eodem modo præcitati Doctores de Calice & Patena loquuntur; affirmant namque consecrationem perdere, si vsui ad quem sunt destinata nequeant commodè deseruire. Quod fractione cuppæ Calicis à culpæ, vel pede contingere potest. Si verò cuppa tornatilis fuerit per illius à pede separationem consecratio non perditur, si iterum iungatur ex recepta Ecclesiæ consuetudine, quia sub ea conditione consecratur, vt separari possit, sicuti diximus de altari viatico, quod mouetur à ligneis quibus includitur. Atque ita docent Henrriq. lib.9.cap. 28.num.2. Suar.disp.81.sect.7. Coninch.q.83.art.3.dub. 3.num.248. Azor.1.p.lib.10.cap.28.q.7. Barbosa, alleg. 27.num. 40. Bonac. disp.4.de sacram.q.vlt. pun.9.num. 20. Vasq.disp.233.cap.4.num.35. Laym.lib.5.sum.tract. 5.cap.6.num.6. Quod si Patena, & Calix qua parte species sacramentales attingunt deaurentur, Etsi Durand.lib.1. Rational.cap.6.num.36. Egid.de Coninch. q.83.art.3.dub.3.num.246. Eman Saa, verbo calix.num. 2. Selua de benefic.1.p.q.5.nu.99. existiment satis probabiliter non indigere noua consecratione, eo quod non sit diuersus Calix, sed idem & sub eadem figura, sicuti Ecclesia consecrata, quæ denuò dealbatur. Et quia pars addita est longè minor præexistenti, ac proinde præexistens consecrata illam ad se trahere debet, & consecratam reddere, & denique amissione deaurationis præcisè cōsecratio non amittitur, non igitur amitti debet deauratione superueniente. Nihilominus probabilius est noua indigere consecratione, quia hæc consecratio fit propter immediatum contactum Corporis, & Sanguinis Christi, qui in parte consecrata necessario faciendus est. At noua deauratione posita cōtactus non fit in parte consecrata, cum aurum superadditum consecratum non sit. Ergo. Neque rationes contrariæ vrgent. Non prima, quia esto Calix denuò deauratus, idem reputetur quoad æstimationem, & matererialem, & politicum vsum, sicuti consecratus, & non consecratus, at quoad vsum sacrificij nequaquam idem censeri debet, quia hic vsus ex consecratione partis immediatè Corpus, & Sanguinem Christi tangentis desumendus est. Secus est in Ecclesia consecrata, cuius consecratio non in parietum superficie, sed in illorum crustis fixa est, ac proinde dealbatione amitti non potest. Et hinc dissoluitur secunda ratio, nam licet pars consecrata præexistens maior sit in quantitate, quàm superaddita, quia tamen minor est, minusque principalis in vsu sacrificij, cum non immediatè, sed mediatè Sanguinem contineat, ea de causa nequit partem superadditam consecratam reddere. Tertia nullius est momenti: Fateor libenter cum Suar. Egid. Vasq. Coninch. Layman, & aliis amissione deaurationis consecrationem non perdi, quia cum totus Calix consecratus sit, deaurationis amissione non redditur impotens ad Christi Sanguinem immediatè continendum in parte consecrata, secus contingit, cum denuò deauratur, siquidem pars consecrata immediatè continere non potest Sanguinem Christi. Atque ita sustinent alios referentes Azor. 1.p.instit. moral. lib. 10.c.28.q.4. Suar.disp.81.sect.3. Vgolin.de potest.Episc. cap.31.nu.3. Barbosa, allegat.27. num.38. Vasq. disp. 233.cap.4. num.34. Bonac.disp.4. de sacram.q.vlt.p.9. num. 19. Layman. lib. 5. sum. tract.5. cap.6.num.6.

13. Secunda quæstio, quis possit Calicem, Patenam, Corporalia, sacraque vestimenta tangere? Et quidem dum Corporalia, Calix, & Patena Corpus, vel Sanguinem Christi continent, nemini præter sacerdotem, vel diaconum licitum esse contingere, firmant ex communi sententia Suar.disp.81. sect.8. Filiucius, tract. 5. cap. 4. num. 135. Bonac. 4. de sacram q.vlt.pun.9.num.21. Layman.lib.5.sum.tract. 5.cap.6.num.18. Et deciditur cap. non oportet. 1.dist.23 ibi: Non oportet subdiaconos licentiam habere in sacrarium, seu secretarium (quod Græci Diaconium appellant) ingredi, & contingere vasa Dominica. Si verò actu Corpus, & Sanguinem Christi non contineant ab omnibus sacratis hominibus tangi possunt. Cap. sacratas. 23.dist. Qui autem sub sacratis hominibus intelligantur? non conueniunt Doctores. Nam Suar. disp.81.sect.8. existimat intelligi omnes qui aliquo Ordine initiati sunt, imo in probabili sententia qui solum prima tonsura fuerint initiati, quia verè à profanis hominibus distinguuntur; fauet, que textus in cap. non liceat. 2. dist. 23. ibi: Non liceat cuilibet ministeria tangere nisi subdiacono, aut acholito in secretario vasa Dominica. Sed rectius Azor. 1.p. lib. 9. cap. 9. quæst.6. Henrriq. lib. 9.cap.28. Coninch.q.83.art.3. dub.3. num.249. Bonac. disp.4.de sacram.q. vlt. p.9. num.21. Laym.lib.5.sum. tract.5. cap.6. num.19. pro sacratis hominibus solos ordinibus sacris insignitos intelligunt, eisque concedunt ea sacra vasa tangere. Probant tum ex vsu, & consuetudine, quæ nemini permittit hæc sacra tangere, nisi ordine sacro insignitus sit. Tum ex priuilegiis, quæ à sede Apostolica conceduntur minoribus ordinibus initiatis hæc sacra vasa tangendi, quæ priuilegia necessaria non essent, si iure communi iis omnibus prædictus contractus esset permissus. Tum ex cap. Nemo de consecrat, dist. 1. vbi tantum diacono permittitur corporalium prima lotio, statuiturque aquam mitti in piscinam. Neque obstat textus, in cap. non liceat permittens acholito hæc sacra tangere, quia intelligi debet in defectum subdiaconi sacrificio ministrantis ex priuilegio sedis Apostolicæ Mendicantibus concesso, omnes qui ex voluntate superioris sacristæ officio funguntur, tametsi nullo ordine sint insigniti, possunt sacra vasa, & ornamenta tangere, ac si sacris ordinibus initiati essent: habetur in monum. Ordin. cōcess. 9. & refertur in cōpend. nostror. priuileg. verbo sacra. §.1.

Verum esto laycis, & clericis inferioribus permissum non sit sacra vasa, & corporalia tangere extra necessitatem, si tamen id faciant secluso contemptu non censetur culpa grauis, sed venialis tantum ob materiæ leuitatem. Suar.disp.81.sect.8. Egid. de Coninch.q. 83. art.3. dub.3. num.149. Bonac.disp.4. de sacram.q.vlt.pun. 9.n.21. Vasq. disp. 233.c. 4. in medio. Layman.lib.5.sum.tract.5.cap.6. n. 19. Sanch. lib. 2.sum. cap.43. n. 27. & alij. Intercedente vero causa aliqua rationabili nullam esse culpam firmant Suar. Egid. Laym. Vasq. & Sanch. suprà. Eaque de causa corporalia, & purificatoria post primam lotionē fæminis maximè virginibus integrè lauanda, & reficienda traduntur, quia hoc munus exactius quā viri præstare possunt, vti benè notarunt prædicti Doctores. Si autem de vasculis, ornamentisque tum sacerdotis, tum altaris immediatè Corpus, & Sanguinem Christi non attingentibus, communior sententia, & in praxi recepta est à quolibet etiam layco contingi, sed cum reuerentia posse, sicuti testantur Suar. Egid. Layman. Neque obstat textus, in c. vestimenta de consecrat. dist. 1. vbi de omnibus vestimētis etiam non sacratis dicit Stephanus Papa ab aliis non debere contingi, aut ferri nisi à sacratis hominibus. Non inquam obstat, quia vt explicat Suar.disp.81.sect.8.§.2. illa verba præceptū non cōtinent: vel si continent non de quolibet contactu, sed de eo qui ad profanum, & cōmunē vsum

vsum dirigeretur, intelligi debent; vel certè consuetudine ipsa abrogatum est id præceptum.

14. Tertia quæstio, an recitatio matutinarum precum præmittenda necessariò sit celebrationi? Affirmant *Gab. lect. 2. in can. Antonin. 2. p. tit. 13. c. 4. §. 1. Francolin. tract. de temporib. hor. can. c. 41. Azor. lib. 10. c. 28. q. 17. Nauarr. c. 25. n. 83. & de hor. canon. c. 3. n. 70. Vega. respons. cas. conscient. 1. p. casu 54. Henrriq. lib. 9. c. 24. n. 7. Graffis lib. 2. decis. aur. c. 40. n. 6. & alij relati à Bonac. Barbos. locis referendis.* Mouentur ex recepta consuetudine & ex *Rubricis Missalis.* Cæterùm verius existimo nullum esse peccatum, vel tantum esse veniale. Quia communior sententia docet non esse mortale priuatim Primam ante Matutinum dicere, & Tertiam anta Primam. Sed minorem connexionem habet Missa cum matutinis precibus, quàm horæ canonicæ inter se. Quinimo culpa quæ in hac parte esse potest, desumi non debet ex eo quod Missa non recitatis matutinis dicatur, sed ex eo quod matutinum dictum non fuerit hora consueta. Quare si ex aliqua causa rationabili excusatus est sacerdos à dicendis matutinis absolutè, vel à dicendis illis hora consueta, sicuti contingit cum infirmus est, nullam culpam committit illis non præmissis celebrando. Atque ita sustinent alios referentes *Suar. disp. 82. sect. 1. Coninch. q. 83. art. 3. dub. 4. nu. 120. Scortia, lib. 2. de sacrificio Missæ cap. 6. Ludouic. Mirand. t. 1. man. Prælat. q. 40. art. 12. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 4. num. 5. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 9. num. 8. Barbosa, 2. p. de potest. Episc. alleg. 24. num. 15.* Neque rubricæ missalis matutinum præcipiunt præmittendum, sed consulunt, vt Latiùs dixi *tract. 7. de hor. canon. disp. 1. p. 4. num. 6.*

Aduertunt tamen communiter prædicti Doctores negantes esse peccatum celebrare Missam matutinis precibus non recitatis, non esse intelligendum de Missa conuentuali, & solemni in illis Ecclesiis, vbi ex consuetudine preces publicè canuntur, ibi enim Missam conuentualem precibus matutinis non recitatis celebrare absque graui causa peccatum mortale esset, tum ob scandalum. Tum quia obstaret illius Ecclesiæ publico, & conuenienti regimini.

PVNCTVM II.

De obseruandis in celebratione Missarum.

1 *Obseruare tenetur sacerdos quæ in* Missali *præscribuntur.*
2 *Ob nullam causam licet sacrificium imperfectum facere, benè tamen imperfectum relinquere.*
3 *Non licet sacrificium interrumpere absque causa.*
4 *Quæ causa honestet interruptionem ante consecrationem.*
5 *Quæ causa consecratione inchoata.*
6 *Omnes defectus contingentes in sacrificio suppleri debent quoad fieri possit. Specialiter agitur de defectibus accidentalibus.*
7 *Qualiter substantiales defectus suppleri debeant.*

1. ASsertio prima. Sacerdos obligatus est seruare quæ in *Missali Romano reformato* præscibuntur, constat ex præcepto Pij V. relato in *principio Missalis.* Et ex *Tridens. sess. 22. decreto de obseruand. in celebrat. missar.* Seruanda tamen sunt sub graui culpa, si materià grauis sit, sub leui si sit leuis. Grauitatem materiæ desumes primò ex essentia, & integritate substantialis sacrificij. Vnde si sacrificium imperfectum relinquas siue essentialiter, siue integraliter peccatum committes, sicuti si consecres Panem, Calice non consecrato, vel consecrata vtraque specie vtramque non sumas. Secundò ex integritate sacrificij accidentali, hoc est ab Ecclesia instituta. Etenim Ecclesia in sacrificij ornatum, & decorem, specialemque cultum pluribus partibus exornauit, videlicet introitu, epistola, Euangelio, oratione &c. Omissio ergo cuiuslibet partis integræ ex his, quæ pro omni sacrificio sunt ab Ecclesia institutæ, censenda est grauis materia. Quapropter peccares mortaliter, si Confessionem, vel Introitum, vel Euangelium, & à fortiori quamlibet integram orationem ex canone omitteres. Secus vero si Gloriam, Credo, aliásue orationes, quæ non in omnibus sacrificiis recitantur, sed in aliquibus, quia hæc non sunt partes integrales sacrificij absolutè sumpti; sed huius, vel illius diei. Tertiò ex significatione, hac enim de causa diximus te mortaliter peccaturum, si omittas aquam vino miscere. Et idem est de diuisione hostiæ, & mixtione illius cum sanguine.

Econtrà sit grauem iniuriam reputandam non esse omissionem illius partis, quæ neque ad integritatem sacrificij etiam accidentalem, neque ad specialem aliquam significationem dirigitur, sed potiùs ad illius ornatum, decentiam, & specialem cultum pertinet, aliàs omissio cuiuslibet cæremoniæ, & ritus peccatum mortale constitueret, nullusque ferè esset sacerdos qui celebrando mortaliter non peccaret, cùm pauci sint qui ita exactè ritus, & cæremonias obseruent, vt vnam, vel alteram non omittant, aut sinistrè faciant.

Debes tamen aduertere ex prædicta Bulla Pij. V. *& ex Trident. sess. 22. decreto de obseruand. in celebrat. missar.* non solum te peccare posse omissione alicuius partis sacrificio pertinentis, sed etiam additione alterius partis extraneæ. Et quidem si animo inducendi nouum ritum additio fiat, certum est peccatum esse mortale, si autem ex imprudenti deuotione contingat, à mortali excusari poterit, præcipuè si additio leuis fuerit, sicuti latius notat *Suar. disp. 83. sect. 3. & disp. 84. sect. 1. Egid. de Coninch. q. 83. art. 4. n. 166.*

2. Assertio secunda. Ob nullam causam etiam ob vitandam mortem tibi licitum est sacrificium imperfectum facere, benè tamen permitti imperfectum relinqui, constat ex dictis *hoc præsenti tract. pun. 2.* Non enim tibi licitum est consecrare Panem animo non consecrandi Vinum, neque consecrare Panem, & Vinum animo non consumendi vtramque speciem, quia essentia, & integritas sacrificij tantæ considerationis est, vt meritò debeas bono cuilibet temporali præferre; nullatenus autem præferres, si ob vitandam mortem, velles in vna tantum specie consecrare, vel vtraque specie consecrata, vtramque non sumere. Quod si dicas inde probari consecrata vna specie, te non posse à consecratione alterius cessare, quinimo neque à consumptione vtriusque, tametsi periculum mortis immineat, aliàs bonum temporale vitæ essentiæ, & integritati sacrificij præferretur, siquidem ne moriaris vis sacrificium dimidiatum relinquere? Respondeo bonum temporale essentiæ, & integritati sacrificij indirectè præferri posse, secus directè, & formaliter. Cum ergo consecras vnam Hostiam animo non consecrandi aliam, vel animo non consumendi vtramque ob malum mortis vitandum, directè, & formaliter præfers tuam vitam sacrificij essentiæ, & integritati: at cum consecrata Hostia, Vini consecrationem omittis ob malum

malum mortis vitandum, formaliter, & propriè non præfers tuam vitam sacrificij essentiæ, & integritati, sed Vini consecrationi aliàs debitæ. Adde præceptum diuinum negatiuum esse, ne vnam speciem consecres, quin animum habeas consecrandi aliam, & vtramque sumendi. At quod consecrata vna hostia alteram consecres, & vtramque sumas, affirmatiuum est præceptum. Præcepta autem negatiua regulariter strictius obligant, quam affirmatiua. Ergo, &c.

3. Assertio tertia. Sacrificium incæptum nequis absque rationabili causa interrumpere, quia ex præcepto saltem ecclesiastico lato à Pio V. obligaris Missam vsque ad finem continuò prosequi, colligiturque *ex cap. illud. cap. nihil. 7. q. 1.* ibi: Nullus absque prouentu patentis molestiæ ministret, vel sacerdos cum cæperit imperfecta officia præsumat omnino relinquere. Si quis hæc temerariè præsumpserit, excommunicationis sententiam sustinebit. *Bonac. pluribus relatis disp. 4. q. vlt. punct. 10. num. 25.*

4. Causæ autem legitimæ, ob quas sacrificium ante consecrationem, vel consecratione facta interrumpi potest, variæ sunt. Et quidem ante consecrationem minores causæ sufficiunt, siquidem vsu receptum est ob concionem populo habendam, ob ordines celebrandos sacrificium interrumpi. Primo ob aduentum Episcopi, Ducis, vel populi processionis, quos decet integrè Missam audire, neque est alius sacerdos qui celebret, poterit Missa inchoata, si oblatio nondum facta est, relinqui, & iterũ à principio inchoari. Teste *Nauarr. cap. 25. num. 86. Henrriq. lib. 9. cap. 30. num. 3. Saa, verbo Missa num. 21. Scortia lib. 2. cap. 18. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 32. q. 3. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 7. circa finem.* Secundò etiam facta oblatione ante Canonem incæptum poteris incæptam Missam relinquere, si excommunicatus, irregularis, vel non ieiunus existas, quia potius decet à sacrificio desistere, quam ab irregulari, excommunicato, vel non ieiuno fieri. Sic *D. Thom. q. 83. art. 6.* Et ibi *Egid. Henrriq. lib. 9. cap. 30. num. 5.* Quinimo secluso scandalo, & graui nota videris obligatus à sacrificio desistere, sicuti docet *Egid. supra*; quia præceptum de sacrificio semel cæpto prosequendo minoris momenti esse videtur, quam negatiuum præceptum prohibens ab excommunicato, irregulari, & non ieiuno fieri. Secus vero existimo dicendum de sacerdote, qui alicuius peccati mortalis nondum confessi recordatur, nam esto absque graui nota posset ab incæpta Missa desistere, credo obligatum non esse, quia præceptum confessionis præmittendæ celebrationi non vrget, cum abest copia confessoris, & celebratio absque indecentia omitti non potest, sed contritione concepta poterit sacerdos Missam prosequi, vt cultus debitus tanto sacrificio obseruetur, sicut ex doctrina *D. Thom.* colligit *Sotus in 4. dist. 13. q. 2. art. 6. ad 2.* Et consentit *Egid. de Coninch. q. 83. art. 6. num. 272.* Tertiò si ante incæptum canonem superueniat interdictum speciale, vel cessatio, neque habeas priuilegium ianuis clausis celebrãdi, vel si superueniat interdictum generale, nec permittaris claudere ianuas, & interdictos excludere, vel si denunciatus excommunicatus expelli nequeat, potes, imo teneris à sacrificio incæpto desistere: quia intentio Ecclesiæ, cum præcipit sacrificium incæptum prosequi, est cum prosecutio fieri potest seruat illius præceptis, secus illis contemptis. *Henrriq. lib. 9. cap. 30. num. 5.*

5. Verùm post cæptum Canonem, quia iam censetur sacrificium quasi substantialiter inchoatum grauior causa requiritur, vt possis à sacrificio incæpto desistere, tametsi aliquantulum interrumpere posses. Tum vt propriæ necessitati, tum vt alienæ consulas: Si enim grauis morbus, vel necessitas ventris, quam sustinere non possis superueniat, poteris sacrificium incæptum etiam post consecrationem, vt prædictæ necessitati satisfacias interrumpere, & morbo, vel necessitate cessante sacrificium continuare. Quod si morbus eius conditionis sit, vt nequeas per te ipsum sacrificium inchoatum perficere, alius sacerdos tametsi excommunicatus, vel non ieiunus existat, perficere poterit incipiens ab ea parte, in qua crederis sacrificium reliquisse; quia esto consecratio facta non sit, adest tamen illius proxima præparatio, quam minus conuenit cassam relinquere, quam obseruare legem ieunij, & excommunicationis. At si consecratio facta fuerit, omnes Doctores docent liberum esse sacerdoti etiam non ieiunio (si ieiunus non reperiatur) sacrificium perficere, quia perfectio sacrificij vtpote iuris diuini strictius obligat quolibet præcepto Ecclesiastico. Sed an eo casu teneatur sacerdos sacrificium perficere? non est constans sententia, vt videri potest apud *Azor. lib. 10. cap. 33. q. 1. Suar. disp. 85. sect. 1. in fine. Nauarr. cap. 25. num. 88. Egid. de Coninch. q. 83. art. 6.* Placet tamen horum Doctorum resolutio obligatum esse sacerdotem perficere, quia præceptum diuinum est, ne sacrificium mutilum relinquatur, cum id fieri possit absque graui incommodo, quippè ea perfectio tantum sacramentum decet. At prædictum præceptum primò astringit sacerdotem sacrificium inchoantem. Secundo & in illius defectum reliquos omnes qui illud obseruare possint. Ergo deficiente sacerdote qui sacrificium inchoauit, quilibet alius sacerdos qui ibi præsens fuerit, obligatus est perficere, aliàs muneri suo non satisfaciet. Neque obstat *textus in cap. nihil. 7. q. 1.* asserens liberum esse Episcopo, vel presbitero consecrationem exequi officij cæpti, quasi non sit obligatorium. Non inquam obstat, quia vt benè aduertit *Suar. disp. 85. sect. in fine*, vox illa *liberum* non est desumenda contrariè, prout obligatorio opponitur, sed positiuè prout ab obligatorio præscindit, præstat enim hunc sensum; in potestate sacerdotis est officij cæpti consecrationem exequi, an vero teneatur Episcopus, vel sacerdos eam potestatem ad actum reducere prædictus textus non decidit. Si verò vox illa *liberum* contrariè desumenda esset, intelligi textus debet de defectu contingente ante consecrationem, quo casu probabilius censeo cũ *Laym. lib. 5. sum. tract. 5. c. 7. in medio*, & *Azor. 1. p. lib. 10. cap. 33. q. 1.* sacerdotem non esse obligatum sacrificium incæptum perficere, tametsi Canon sit inchoatus, quia consecratione non facta sacrificium substantialiter, & propriè inchoatum non est.

Vt alienæ necessitati maximè spirituali consulas, poteris sacrificium etiam facta consecratione incæptum relinquere, post modum perficiendum. Sic docent *Henrriq. lib. 9. cap. 30. num. 3. & seqq. Zambran. de Euchar. cap. 4. dub. 6. num 5. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 7. à num. 2.* Quod si roges, quæ necessitas proximi censeatur sufficiens ad prædictam interruptionem? Respondeo solam necessitatem, quæ dilationem non patitur recipiendi aliquod sacramentum ad salutem moraliter necessarium sufficientem moraliter necessarium sufficientem esse, etiam si è templo exire debes, vt prædictæ necessitati succurras. Vnde si infirmus ita sit morti proximus, vt moraliter censeatur expectare non posse sacrificij finem, vt ei sacramentum necessarium ministretur poteris ab altari discedere, & in domum infirmi pergere, vt

ei sacramentum ministres omissis precibus, & orationibus in sacramentorum ministratione præscriptis, sed post peractum sacrificium recitandis. Et idem est si pœnitentiæ sacramentum suscipere non posset, posset tamen Eucharistiam, vel extremam Vnctionem, quia eo casu Eucharistia, vel extrema Vnctio est prædicto infirmo moraliter necessaria. Secus esset si paulo antè pœnitentiæ sacramentum infirmus suscepisset, nam eo casu permitti posset absque viatico mori, cum moraliter ad salutem illi necessarium non sit. Quod intelligendum est, si à templo exire debes, nam si infirmus in ipso templo existat, poteris illi & viaticum, & extremam Vnctionem ministrare, quia illa breuis interruptio ex necessitate proximi honestatur, & cum in templo existas, ab altari non censeris moraliter discedere. Sic docent *Zambran. & Laym. suprà.*

6. Assertio quarta. Omnes defectus tam substantiales, quam accidentales in sacrificio contingentes suppleri debent quoad fieri possit, de qua re latè *Pius V. in rubrica Missalis. D. Thom. q.* 83. *art.* 6. & ibi omnes eius expositores. Si defectus accidentalis in verbis, vel actionibus contingat, qualis esset omissio Euangelij, Offertorij, alicuius orationis, Canonis, & similium, si multum progressus non es, quando aduertis, debes repetere, si absque graui nota facere potes: regulariter non teneris, tum quia vix absque nota fieri potest. Tum quia omnia quæ dicuntur, & aguntur in hoc sacrificio sunt ita inter se connexa, vt si à propriis locis extrahantur, non benè inter se cohæreant. Sic *D. Thom. q.* 83. *art.* 6. *& ibi Egid. de Coninch. num.* 281. *Suar. disp.* 85. *sect.* 2. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 10. *num.* 16. At si accidentalis defectus in materia consecranda accidat, vel quia appositus est panis fermentatus, cùm azimus apponendus esset, vel quia vinum est nimis acidum, vel non est aqua mixtum, & aduertis defectum ante consecrationem, supplere omnino debes, si facta consecratione defectus præuideatur, tolerandus est, & per pœnitentiam supplendus. Quod si defectus leuior sit eo quod vinum sit aliquantulum accidum, vel hostia non satis integra, suppleri debet ante oblationem si præuideatur, at oblatione facta dissimulandus est. *Suar. dicta disp.* 85. *sect.* 2. Ad accidentales defectus pertinet, si Hostia cadat in Calicem, ita vt frangi non possit, quia & sumi potest simul cum Sanguine, tametsi ritus, & cæremoniæ circa illam præscriptæ fieri non possint. Vnde non est noua Hostia, nec nouus Sanguis consecrandus. Sic ex *D. Thom. q.* 83. *art.* 6. & communi sententia tradit *Egid. ibi num.* 281. *Henrriq. lib.* 9. *cap.* 37. *num.* 5. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 10. *num.* 17. Item pertinet ad accidentales defectus, si vinum congelatum sit. Sed facilè hic defectus tolli potest admotis Calici pannis ardentibus, sed si deficiant, digitis aliquid Sanguinis liquefacere potes, vt sumptio fiat. Sicuti notauit *Suar. disp.* 85. *sect.* 1. *vers. tertio. Henrriq. cap.* 37. *num.* 5. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 10. *num.* 18.

7. Si defectus substantialis in sacrificio contingat, maiori diligentia supplendus est. Sicuti aduertunt *D. Thom. q.* 83. *art.* 6. *& ibi Egid. Suar. disp.* 85. *sect.* 1. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 7. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 10. Primò contingit defectus substantialis, si cum protulisti consecrationis verba non habuisti legitimam intentionem consecrandi, vel non protulisti ea super debitam materiam, quo casu teneris, cum primum aduertis materiam in qua est defectus iterum consecrare, ne in tam enormi fictione procedas, neve sacrificium mutilum facias neve populo proponas adorandum, quod nulla veneratione est dignum. Secundò defectus substantialis contingit, si sumpta Hostia deprehendis loco vini aquam appositam esse, qui defectus si ante Calicis sumptionem præuideatur, alius Calix legitimus consecrandus est, & sumendus, & postmodum sumendus Calix aquæ cum particula Hostiæ ibidem existentis. Quod si defectus præuisus non fuerit, quousque Calicem aquæ sumpseris, non debes ex ore euomere, est enim id indecens, sed sumpta aqua simul cum particula Hostiæ Calicem legitimum consecrabis, incipiens ab illis verbis: Simili modo, &c. vsque ad illa: Hæc quotiescunque feceritis. Aliam hostiam consecrare obligatus non es, vti ex communiori sententia docet *Nauarr. cap.* 25. *num.* 91. *Suar. disp.* 85. *sect.* 1. *Egid. q.* 83. *art.* 6. *num.* 277. ibi *Vasq. Henrriq. cap.* 37. *num.* 4. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 10. *num.* 5. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 7. *in fine*: quia moraliter censetur præsens consecratio Hostiæ consumptæ, sicuti contigit, cum hoc sacramentum primò institutum est à Christo Domino, qui consecratum Panem Discipulis distribuit, & illo sumpto Calicem consecrauit, deditque Discipulis suis. Præterea quia in *cap. pastoralis de Sacrament. non iterandis*, statuitur repetenda non esse in sacramentorum confectione quæ legitimè facta sunt, quod æquè in sacrificio locum habere debet. At consecratio Hostiæ legitimè facta est. Ergo hæc non est iterum repetenda. Præterea si noua Hostia simul cum Sanguine consecranda esset, cum horum consecratio perfectum sacrificium constituat, prius sacrificium inchoatum ex prioris Hostiæ consecratione imperfectum relinqui videtur. Secus vero contingit, quando solus Sanguis consecratur, etenim hæc consecratio simul cum consecratione Hostiæ præcedentis vnum sacrificium integrum constituit. Non igitur noua Hostia est consecranda. Neque obstat contrarium in *Rubricis Missalis* præscribi, quia non præscribitur vt necessarium, sed vt conueniens ob sententiam probabilem *D. Thom.* insinuantis simul cum sanguine nouam Hostiam consecrandam esse. Qui vero huic opinioni D. Thom. & Rubricarum instructioni adhærere voluerit, nouamque Hostiam simul cum Sanguine consecrauerit, intentionem habere debet prius sacrificium inchoatum nouo illo sacrificio perficere, atque adeo consecratio sanguinis simul cum nouæ Hostiæ consecratione & perfectum sacrificium cōstituit, & sacrificiū prius inchoatum, & mutilum reddit perfectum. Tertiò cōtingit substantialis defectus, ex eo quod impediaris à sumptione Calicis ob venenum ibi appositū, vel ob animal illuc cadens, quod horrorē causat, & ad vomitum prouocat. Et quidem si defectum præuides ante consecrationem aliam speciem offerre, & consecrare debes relicta priori; si post, debes animal extrahere, & species consumere, si absque graui incommodo facere possis. At si nec tu, neque alius sacerdos adsit, qui absque periculo morali saltem vomitus Sanguinem sumat, alia species Vini apponenda est, consecranda, & sumenda, & priores species Vini stupa imbibantur, & in sacrarium reponantur, & postquam fuerint siccæ comburantur, & cineres in piscinam mittantur simul cum cineribus animalis in Calicem cadentis. Quod idem faciendum est, quando contingit sacramentum euomi, putrefieri, aut ab animali comedi: debent inquam comburi, & cineres in piscinam mitti. Quod si miraculosè Hostia, vel Sanguis euanesceret, aut in aliam formam mutaretur, probabile reputant *Suar. Azor. Egid. locis allegatis*, obligationem non esse

nouam

nouam speciem consecrandi, quia miraculoso facto censetur Deus sacrificium illud dimidiatum acceptare. Quartò contingit defectus ob effusum Sanguinem, vel ob Hostiam vento valido delatam. Et quidem si reperiatur pars aliqua Hostiæ etiam minima, vel aliquid ex speciebus Sanguinis superfuerit, non erit necessarium aliam speciem consecrare, cum perfectum sacrificium fieri possit. Si vero contingat Calicem omnino effundi, vel Hostiam non apparere, consecranda est alia species ob integritatem sacrificij. De Sanguine effuso quid agendum sit, colligi potest *ex cap. si per negligentiam de consecrat. dist.* 2. & ex *rubricis Missalis.* Si cadit in terram, radendus est locus, & cineres concremandi, & in piscinam proijciendi, si vero in tabulam, vel tapetem suggatur, & radatur, pars autem tapetis, seu cuiuslibet alterius vestis nec benedictæ, nec nimis pretiosæ scindatur, & combusta illius cineres in piscinam proijciantur. Si verò in pallas benedictas, vestésque sacerdotales ceciderit, suggatur, & tribus vicibus Calice supposito lauetur, & aqua ablutionis accipiatur, vel sumatur in piscinam mittenda. Si Sanguis aram attingit, sumatur, lambatur, & purificetur vt potuerit. Pœnæ vero in *suprad. cap.* impositæ, non sunt ipso iure latæ, sed ferendæ, & iam per consuetudinem reseruatum est Ordinario, vt pro qualitate culpæ, & negligentiæ pœnam imponat, sicuti notauit *Nauarr. sum. cap.* 25. *num.* 89. *Suar. disp.* 85 *sect.* 1. *post med.*

PVNCTVM XII.

De obligatione celebrandi ob ordinem acceptum.

1 *Iure diuino obligatur sacerdos ex communi sententia, aliquando celebrare.*
2 *Contrarium probabilitate non caret.*
3 *Ob scandalum obligatur sacerdos celebrare.*
4 *Decet sacerdotes quotidie celebrare, sed non tenentur.*
5 *Qualiter teneantur Episcopi, & Rectores Ecclesiarum.*

1. COmmunis est sententia quemlibet Sacerdotem ratione Ordinis, & officij assumpti iure diuino obligatum sub graui culpa esse aliquando sacrificium offerre. Sic *D. Thom. q.* 82. *art.* 10. *Nauarr. cap.* 25. *num.* 88. *Suar. disp.* 80. *sect.* 1. *Vasq. disp.* 232. *cap.* 1. *Valen. disp.* 6. *q.* 10. *pun.* 3. *Henriq. lib.* 9. *cap.* 23. *num.* 2. *Azor.* 1. *p. lib.* 10. *cap.* 24. *q.* 1. *Bonac. disp.* 4. *de Sacram. q. vlt. pun.* 7. *num.* 1. *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 2. *dub.* 1. *Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 1. & alij communiter. Ratio desumitur ex illis verbis Christi *Lucæ* 22. Hoc facite in meam commemorationem; quibus Christus Dominus Apostolis, & eorum successoribus præceptum imposuit, vti declarauit *Trident. sess.* 22. *cap.* 1. sacrificium offerendi. Cum ergo omnes Sacerdotes, & singuli eorum sint Apostolorum successores, efficitur omnes, & singulos Sacerdotes obligatos esse aliquando sacrificare. Deinde omnes Sacerdotes in ordinatione non solum accipiunt potestatem sacrificandi, sed munus, & officium offerendi dona, & sacrificia pro peccatis, iuxta illud *ad Hebr.* 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis. At nemini officium aliquod conceditur, qui sub graui culpa non obligetur prædicto officio, & muneri satisfacere, si materia grauis est. Ergo nullus est sacerdos, qui obligatus non sit sub graui culpa sacrificare, cum hæc materia grauissima sit. Fauet huic sententiæ communis sensus fidelium, existimantium sacerdotem absque legitima causa longo tempore cessantem à sacrificio perditis moribus esse, ideóque *D. Ambros.* relatus *à D. Thom. q.* 81. *art.* 10. *in argum. sed contra* (inquit) Graue est quod ad mensam tuam mundo corde, & manibus innocentibus non venimus, sed grauius est, si dum peccata metuimus, etiam sacrificium non reddamus. *Et Innocent. III. in cap. dolentes de celebrat. Missar.* inter abusus aliquorum Sacerdotum, quos ibi reprehendit, enumerat quod vix quater in anno sacrificabant. Si autem nullam obligationem sacrificandi haberent, non esset illis culpæ tribuendum, neque *Trident. sess.* 23. *cap.* 14. *de reformat.* ita grauiter præciperet Episcopis, vt curent sacerdotes saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus Missam celebrent. Neque Pius V. iuberet opinionem contrariam *Caiet.* abradi, & expungi ex commentariis Sancti Thomæ, sicuti fecit in impressione Romana operum D. Thom. si eam probabilem existimaret.

Nihilominus etsi prædicta sententia vt communior, & longè probabilior tenenda, & consulenda sit, contraria sententia scilicet simplicem sacerdotem secluso scandalo obligatum non esse aliquando sacrificare probabilitate non caret. Eam enim docent *Alex.* 4. *p. q.* 11. *memb.* 2. *art.* 4. §. 1. *quæstione qua incipit, Consequenter quæritur* &c. *Bonauent. in* 4. *dist.* 12. *pun.* 2. *art.* 2. *q.* 1. *in corp. & ad* 3. *& ad vltimum. Cajet. q.* 82. *art.* 10. *Victor. de Eucharist. num.* 93. & probabilem reputant *Layman. Bonac. & Suar. locis allegatis.* Ratio est, quia obligatio præcipuè grauis imponenda non est absque fundamento legitimo, at nullum esse videtur ex quo firmiter colligatur. Et in primis ex iure diuino non videtur hæc obligatio sufficienter colligi, nam esto latum fuerit à Christo Domino præceptum illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem, videtur explicari posse de præcepto offerendi hoc sacrificium in Christi commemorationem, vel potius de præcepto, quod omnes Sacerdotes simul sumptos astringit, non de præcepto, quo singuli, & diuisim teneantur. Expediebat namque in Ecclesia hoc sacrificium non deesse, ideóque Christus Dominus Apostolis, & eorum successoribus præcepit, ne ab illius oblatione cessarent, quod optimè seruari potest, tametsi vnus, vel alter sacerdos nunquam sacrificaret. Et iuxta hanc explicationem dicendum est traditum fuisse sacerdotibus munus, & officium sacrificandi, & quidem quoad potestatem vt quoties vellent, possent sacrificium offerre; quoad obligationem verò quoties Ecclesiæ sacrificium defuerit. Deinde ex iure Ecclesiastico nullus est textus hanc obligationem firmiter probans. Nam esto *in c. dolentes* referat Pontifex vt abusum negligentiā illorum sacerdotum, qui vix quater in anno celebrant, inde non infertur ex vi ordinationis aliquando obligatos esse celebrare. Sed solùm infertur celebrationem omittendam non esse ex negligentia, & torpore, benè tamen ob reuerentiam sacramenti; & indignitatis propriæ existimationem. Adde, si supradicti Sacerdotes bis, vel ter in anno sacrificabant, sanè obligationi ex ordinatione contractæ satisfaciebant, siquidem vsque ad illud tempus declaratum non erat, quoties sacerdotes celebrare deberent. Præterea in *ipso cap. dolentes* nullum de celebratione sacrificij præceptum fertur, sed de recitatione officij nocturni, & diurni. Neque illa verba textus

ctus, *Hac & similia sub pœna suspensionis penitùs inhibemus*, referenda sunt ad celebrationis abstinentiam, sed ad varios modos irreuerentiæ contra debitam officij diuini attentionem, ideoque in forma præcepti hæc solùm continentur, sicuti benè aduertit *Vasq. disp. 231. cap. 1. num. 6.* Minùs colligi potest *ex Trident. sess. 23. c. 14.* Stat enim optimè præceptum imponi Episcopis, vt curent ne sacerdotes diebus Dominicis, & festis à celebratione abstineant; quia ipsi sacerdotes obligati sint celebrare, quia possunt curare exemplo, consilio, & exhortatione, vtpote ad opus summè perfectum: imo possunt hanc diligentiam facere medio præcepto imposito, si id iudicauerint bono Ecclesiæ regimini expedire, sicuti in diœcesi Mediolani testatur *Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. p. 7. num. 3.* impositum esse. Adde si ex prædicto loco Tridenr. obligatio celebrandi sacerdotibus inesset omnibus Dominicis, & festis solemnibus obligati essent, quod nullus vsque adhuc dixit. Pius verò V. opinionem Caietani ex commentariis D. Thom. expungit, non vt improbabilem, sed vt minus probabilē, & sententiæ D. Thom. contrariam. Ambros. relatus explicari potest de omissione celebrationis ex negligentia, & torpore, quæ certè aliqua culpa est, item de omissione sacrificij absoluta, non de omissione sacrificij à quolibet sacerdote per se ipsum oblati. Deinde prædicta verba in Ambrosio non inueniuntur, sicuti testatur *Vasq. loco allegato.* Ratione verò probabilitas huius sententiæ non leuiter confirmari potest. Nam si sacerdotes singuli obligati essent ex præcepto diuino aliquoties sacrificare, necessariò tempus implendi hoc præceptum determinatum esse deberet, vel ex iure diuino, vel Ecclesiastico, quippe est præceptum affirmatium, quod non semper, sed suo tempore signato obligat. At neque ex iure diuino, neque Ecclesiastico constat quod sit tempus executioni huius præcepti determinatum præter casum, quo Ecclesiæ sacrificium deficeret. Ergo extra hunc casum nulla est sacerdotis obligatio. Quod si dicas cum communi sententia iure diuino determinatum esse tempus scilicet quater in anno. Argum. *cap. dolentes de celebrat. missar.* Obstat: quia vel hæc quaterna celebratio exequenda est intra trium mensium spatium, vel intra annum. Ex iure diuino neutrum colligi potest. Ergo gratis fingitur. Præterea *ex cap. dolentes* iam probatum est nullum de sacrificio præceptum inferri posse.

3. Dixi in assertione, *secluso scandalo.* Etenim sacerdos, qui sex vel octo menses absque rationabili causa à celebratione abstinet, scandalum generat, & malè audit apud omnes, meritoque iudicatur suæ salutis immemor, cùm fructum tanti sacrificij ex incuria, & negligentia percipere omittat. Si enim 2. *Machabeor.* 4. cum non mediocri planctu, & dolore refertur quod illius temporis sacerdotes circa altaris officia dediti non essent, sed contempto templo, & sacrificiis neglectis festinarent participes fieri palestræ, quid fieret si sacerdotes legis gratiæ contempto templo, & sacrificio Christi neglecto ad vana, & fortè turpia properarent? vti communiter præsumitur qui tantum sacrificium celebrare contemnit, & tradit *Suar. Azor. Henrriq. Bonac.* & alij in *princ.* relati.

4. Illud verò est certum simplices sacerdotes etsi possint singulis diebus celebrare, idque maximè deceat, tum ob Dei cultum, & honorem, tum ob Ecclesiæ fructum, tum ob cuiusque vtilitatem propriam, at nulla lege ad prædictam quotidianam celebrationem astringuntur.

5. Episcopi verò, & Prælati Ecclesiarum Cathedralium, & colligiatarum, & conuentualium tenentur curare, vt in prædictis Ecclesiis saltem vnum sacrum singulis diebus fiat, vti colligitur *ex cap. cum creatura. De celebrat. missar.* An autem peccent ii Prælati mortaliter, si vno vel altero die sacrum absque legitima causa omittere permittant? non conueniunt Doctores, *Sotus dist. 13. q. 2. art. 2. Suar. disp. 80. sect. 2. Victor. de Euchar. num. 44.* negant casu quo exiguus sit numerus sacerdotum illius Ecclesiæ. Affirmant *Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 3. num. 5. & Egid. q. 83. art. 2. dub. 1. num. 203.* Ego verò existimo consuetudinem spectandam esse, si enim consuetudine firmatum sit quotidianum in illa Ecclesia sacrificium, grauiter peccaret Prælatus illius Ecclesiæ, si absque publica causa omitti sacrificium permitteret. Tum quia illa consuetudo vim legis habet. Tum quia *in cap. cum creatura* præceptum imponitur de quotidiano sacrificio illis Ecclesiis celebrando, à quo præcepto Prælatus excusari non potest, nisi ex præscripta contraria consuetudine, vel aliquo impedimento legitimo superueniente. Tum quia fideles non leuiter offenderentur, si sacrum absque causa viderent omitti. Quod verò *Abbas, & Glossa, in cap. cum creatura,* aliique Canonistæ sentiunt in prædictis Ecclesiis duo sacra facienda esse quotidie, aliud pro defunctis, aliud de tempore, nullum fundamentum habet neque in prædicto textu, neque in alio iure, vt benè obseruauit *Egid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub. 1. nu. 204. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 3. num. 5.* Etenim ex *prædicto cap. cum creatura* solùm colligi potest ob anniuersarium defunctorū non esse Missam festi, vel feriæ omittendam, si sacerdotum numerus competens fuerit, non verò quod simul cum Missa feriæ, vel festi anniuersarium defunctorum quotidie fiat, cum id sit contra praxim Ecclesiæ, quæ solemnioribus festis anniuersarium non permittit. Quocirca si vis scire quot sacra in qualibet Ecclesia teneatur Prælatus curare vt celebrentur, illius Ecclesiæ consuetudinem, & fidelium fundationes inspicere debes, sicuti notarunt *Egid. & Laiman. supra.*

PVNCTVM XIII.

De obligatione faciendi sacrum titulo capellaniæ, vel beneficij simplicis, & curati.

1 *Capellanus obligatur Missas iuxta tenorem fundationis celebrare, & fructum pro intentione fundatoris applicare.*
2 *Impeditus celebrare an postmodum supplere debet, & quid si in loco signato non celebrauit? Remissiuè respondetur.*
3 *Qualiter teneantur beneficiarij simplices celebrare.*
4 *Parochus obligatur celebrare omnibus diebus, quibus populus tenetur.*
5 *Qualiter aliis diebus teneatur.*
6 *An teneatur applicare fructum pro ouibus? affirmant plures.*
7 *Verius videtur oppositum.*
8 *Qualiter possint stipendium pro Missis dicendis accipere.*

1. Certum apud omnes est capellanum obligatum esse non solum Missas celebrare in fundatione præscriptas, sed illarum fructum secundùm intentionem fundatoris applicare, ita vt nequeat

queat nouum stipendium pro illa Missa ab aliis accipere. Ponimus namque, redditus capellaniæ æquare debito stipendio sacrificij, ex alia parte à fundatore conceduntur, vt secundùm eius intentionem sacrificium fiat. Non igitur est locus aliis fructum sacrificij applicandi. Quod si redditus insufficientes sint, penes Ordinarium est potestas reducendi Missas ad legitimum numerum, iuxta ea quæ diximus *tract.* 13. *de benefic. disp.* 1. *pun.* 6. *à n.* 24. Solùm aduerto si capellania quotidianum sacrificium per ipsum capellanum præscribat, non peccare capellanum semel in hebdomada omittentem sacrum, teste *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 7. *num.* 6. *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 6. quia obligatio dicendi sacrum, subintelligi debet salua honestate, decentia, & reuerentia debita. Argum. *cap. significatum, de Prabend.* Et ibi *Abbas, Nauarr. cap.* 15. *num.* 135. *Henrriq. lib.* 9. *cap.* 24. *num.* 4. *Azor. lib.* 10. *cap.* 24. *q.* 7. Sed difficile est à capellano maximè sæculari singulis diebus absque vlla intermissione sacrificium debita cum honestate, & reuerentia celebrari, tum ob negocia, & occupationes occurrentes, tum ob varias dæmonis tentationes, & mundi illecebras. Ergo credendum est obligationem impositam à fundatore non esse eo rigore sumendam, quin in hebdomada aliquem diem intermissionis, & vacationis concedat. Sicque vsus obtinuit.

2. Sed an capellanus cum legitimè impeditus est celebrare, teneatur per alium supplere? Et quid si in loco designato non celebrauit, sed alibi. Vide quæ diximus *prad. p.* 6. *à num.* 25.

3. Beneficiarij alij simplices, quales sunt dignitates, canonicatus, & præstimonia per se obligationem non habent sacrum faciendi, & à fortiori neque applicandi illius fructum pro aliqua persona determinata, quia iure communi id cautum non est. At ex fundatione beneficij, & ex recepta consuetudine optimè possunt prædicti beneficiarij obligari non solum ad sacrum faciendum aliquibus diebus determinatis, sed etiam ad applicandum illius fructum secundùm determinatam intentionem.

4. Parochus verò obligatus est sacrum facere per se, vel per alium omnibus illis diebus, quibus parochiani obligantur audire: est omnium sententia, quia officium parochi est ministrare parochianis quæ illis necessaria sunt ad salutem, & ob huiusmodi causam decimæ, & oblationes conceduntur. Vnde si populus ita numerosus sit, vt simul sacrificio assistere non possit, parochus curare debet mediis aliis clericis, quibus iustum stipendium concedat plura sacra fieri iuxta beneficij redditus, quod arbitrio Ordinarij decidendum est.

5. Aliis vero diebus non est ita certa obligatio, satis tamen indicatur à *concil. Trident. sess.* 23. *cap.* 14. *in fine*, aliquibus ex illis esse. Si enim communiter Doctores docent obligatum esse parochum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ sacramentum parochianis ministrare, non solum quando ipsi obligati sunt accipere, sed etiam quando ipsi pro augmento deuotionis, & charitatis rationabiliter postulant; eadem ratione affirmare debent hoc sacrificium ministrandum esse non solum cum ipsi obligati sunt audire, sed etiam quando rationabiliter postulant, ideoque *Sotus in* 4. *dist.* 13. *quest.* 2. *art.* 2. existimat aliquoties in hebdomada obligatum esse parochum celebrare, & probabile reputat *Azor. lib.* 10. *cap.* 24. *q.* 2. Illud vero est certum, si populus numerosus sit, & beneficij fructus non exigui, posse Episcopum, & debere parochum astringere, vt aliquoties bis, vel ter in hebdomada celebret, maximè si in eo oppido non sint Ecclesiæ collegiatæ, vel conuentuales, ad quas pro sacrificio audiendo concurrere populus posset. Sic *Laym. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 2. consentit *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 7. *num.* 4.

6. Difficultas ergo est, an illis diebus, quibus parochus obligatus est celebrare, teneatur sacrificij fructum pro suis ouibus applicare? Affirmat *Sotus in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *art.* 2. & *lib.* 9. *de iustit. q.* 3. *art.* 1. *§. nihilominus.* Mouetur, quia parochus non tantùm alitur à parochianis, vt eos pascat verbo, & exemplo, & sacramentorum administratione, sed etiam vt comparatione illorum officium sacerdotis exerceat. At sacerdotis officium est sacrificium pro populo offerre, iuxta illud *ad Hebr.* 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis &c. Communis tamen sententia docet parochum obligatum esse pro suis ouibus fructum sacrificij applicare non semper, sed aliquoties arbitrio prudentis iuxta beneficij fructus, & illius obligationes, quia *Trid. sess.* 23. *cap.* 1. *de reformat. in princ.* expressè definiuit præcepto diuino teneri parochum oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre &c. Est igitur hæc obligatio saltem aliquoties in anno arbitrio prudentis exequenda. Sic docet *Barbosa*, 2. *p. de potest. Episc. allegat.* 24. *num.* 23. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 7. *à num.* 5. vbi existimat ex prudentis arbitrio parochum obligandum esse Missas præcipuis solemnitatibus Domini, & Dominicis, vel saltem semel in hebdomada pro ouibus applicare.

7. Cæterùm verius existimo ex beneficij curati vi nullam parocho inesse obligationem applicâdi fructum sacrificij pro suis ouibus. Sic *Nauarr. cap.* 25. *num.* 92. *Reginald. praxi. lib.* 23. *nu.* 238. *Vasq. disp.* 234. *cap.* 4 *Suar. disp.* 86. *sect.* 1. *vers. de beneficiis. Naldus, verbo parochus, num.* 18. *Paul. Fraxind. de obligationib. sacerd. sect.* 3. *pranot.* 2. *§.* 2. *Possenin. de officio curat. cap.* 2. *num.* 4. *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 11. *concl.* 3. Neque dissentit *Layman. lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *n.* 3. Ratio ea est, quia officium curati est pascere oues verbo, & exemplo, & sacramentorum administratione, sacrificiique dispensatione. Hoc autem fieri potest, tametsi fructus sacrificij specialiter ouibus non applicetur, sed solum ea generali applicatione, qua omnibus fidelibus, & præcipuè sacrificio interessentibus applicatur, & ita intelligendum est Trident. & locus Pauli *ad Hebr.* 5. Confirmat Suar. hanc sententiam exemplo Episcopi, & Prælati regularis, quos à sacrificio pro suis subditis offerendo consuetudo excusat, cum tamen verè parochi sint, & Episcopis redditus abundantissimi soleant concedi. Deinde si ob fructus beneficij perceptos obligatus esset beneficiarius sacrificium pro ouibus offerre, partem illius obligationis retineret, si beneficium resignaret reseruata pensione, cùm pensio sit pars fructuum beneficij, at in pensionario nullus hanc obligationem agnoscit, quippe neque celebrandi obligationem habet. Ergo &c. Præterea parochiani sæpè parocho stipendium concedunt pro Missis dicendis, sæpè capellanias instituunt vidente, & consentiente Episcopo, si autem parochus titulo beneficij præcipuè abundantis obligatus esset sæpius pro parochianis celebrare, neque titulo capellaniæ fundarentur, neque stipendium ita frequenter concederetur.

Monent tamen Doctores specialiter *Egid.* & *Layman. supra*, obligatum esse parochum ex charitate, & iustitiæ æquitate sæpe intra & extra sacrificium pro

pro ouibus exorare. Verùm huic obligationi exiſtimo abundè ſatisfacere pro illis ſacrificium, & orationes communes fundendo, niſi aliquando graui aliqua neceſſitate premantur, ad cuius remedium credat ſpecialem orationem neceſſariam eſſe, quod vix contingere poteſt.

8. Ex his infertur an poſſint parochi ſtipendium accipere pro Miſſis decendis? Et quidem ſi ſingulis diebus tenerentur ſacrificare pro populo, vt placuit Soto, nequaquam poſſent ſtidendium accipere; quia ſtipendium conceditur, vt concedenti ſpecialiter Miſſæ ſacrificium applicetur, quod fieri nequit, cum iam ſint ratione beneficij obligati populo ſacrificium ſpecialiter applicare. Sicuti docuit *Suar. diſp. 86. ſect. 3. concl. 3.* Si verò vna, vel altera vice in hebdomada obligentur, vt tenet communis ſententia, cum hæc obligatio determinato diei aſtricta non ſit, poterunt parochi ea ſtipendia pro Miſſis dicendis accipere, quæ executionem prædictæ obligationis non impediant. Sed quia verius exiſtimamus parochos ratione beneficij, non eſſe obligatos fructum beneficij ſpecialiter pro ouibus applicare, conſequenter affirmandum eſt poſſe quolibet die, quo aliàs obligati non ſunt, ſtipendium accipere pro Miſſis celebrandis, & ita docuit *Vaſq. diſp. 234. cap. 1. & 4.* Notanter dixi quo aliàs obligati non ſunt, nam ſi ex conſuetudine, vel fundatione, vel Ordinarij lege, & præcepto aliquibus diebus determinatis ſacrificare pro populo obligentur, non poterunt ſtipem accipere, vt eo die concedenti ſacrificium applicent, niſi fortè concedens ſtipem conſcius ſit illius obligationis, nam eo caſu præſumitur ſtipem concedens, & petens eo die ſacrificium contentus eſſe, vt ſecundaria intentione ei ſacrificium applicetur, vt tradunt *Sotus lib. 9. de iuſtit. q. 3. art. 1. Suar. diſp. 86. ſect. 3. concl. 3. Henriq. lib. 9. cap. 22. n. 6. Laym. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 3. nu. 4.* Quod ſi ſtipem concedens non poſtulet ſacrificium fieri die quo parochi aliàs aſtringuntur, debent parochi ſtipem recipientes pro eo celebrare illis diebus, quibus nulla obligatione tenentur: quia hæc præſumenda eſt concedentis voluntas.

PVNCTVM XIV.

De obligatione ſacrificandi ob promiſſionem ſimplicem vel ſtipendium acceptum.

1 *Ex promiſſione ſimplici oriri poteſt obligatio. Regulariter non oritur.*
2 *Ex ſtipendio oritur obligatio ex iuſtitia ſacrificandi in fauorem illius, qui ſtipendium conceſſit. At omiſſio vnius ſacri non eſt cenſenda grauis culpa.*
3 *Accipi poteſt ſtipendium abſque labe ſimonia.*
4 *Expenditur quale ſit iuſtum ſtipendium vnius ſacri.*
5 *Nemini licet plura ſtipendia integra à pluribus accipere, & vnico ſacrificio facere ſatis.*
6 *An in æqualia ſtipendia accepta poſſis ad æqualitatem reducere, & iuxta æqualitatem, ſacrificij numerum exoluere.*
7 *Probabilius eſt non poſſe.*
8 *An hæc obligatio fidelitatis ſit, vel iuſtitiæ.*
9 *Si abundatiores ſtipes collegiſti pro Miſſis dicendis, an poſſis aliis minora concedere? Sub diſtinctione reſpondetur.*
10 *Obligatus dicere ſacrum de B. Virgine, de Defunctis ſatisfacit, ſi celebret Miſſam de feſto eo die occurrente.*
11 *Qualiter pecces, ſi diu differas celebrare.*

1. NOn eſt dubium ex ſimplici promiſſione obligationem ſacrificandi oriri poſſe. Sed an hæc obligatio grauis ſit, pendet ex illa quæſtione, an promiſſio ſimplex grauem obligationem inducat, præcipuè cum acceptata eſt. Verùm poſita ſententia affirmante grauem ex promiſſione ſimplici obligationem oriri, cum materia grauis eſt, adhuc probabilitate non caret ex ſimplici promiſſione facta alicui pro illo celebrandi non oriri grauem obligationem, eo quod regulariter, & communi hominum vſu ſpectato ſic promittentes ſolùm ex vrbanitate promittant, ſolumque vrbanitatis, & honeſtatis obligationem velint contrahere non iuſtitiæ, regulariter nonimo nec fidelitatis rigoroſæ ideoque adimplentes promiſſum à mortali excuſantur, ſicuti benè notauit *Suar. diſp. 86. in proœmio.*

2. Et ſtipendio accepto oriri obligationem ſacrificandi in fauorem illius, qui ſtipendium conceſſit nemo eſt qui ambigat. Sed an hæc obligatio ita grauis ſit, vt ſolùm ob omiſſionẽ vnius ſacri ſub ſtipendio promiſſi pecces mortaliter? non ſatis conſtat. *Petr. Nauarra. lib. 2. de reſtit. cap. 2. dub. 7. corol. num. 329. in 2. edit.* affirmat eo quod vnius ſacri priuatione grauiter concedens ſtipem defraudetur. Eſt enim ſacrum quolibet pretio temporali æſtimabalius. Item ſi ex voto, vel iuramento, vel ex ſupirioris præcepto ſacrum debitum eſſet, nemini eſt dubium illius omiſſionem grauem culpam inducere. Ergo etiam inducit, cum ex ſtipendio debitum eſt. Sed rectius *Sanch. lib. 1. de matr. diſp. 5. num. 25.* contrarium exiſtimat caſu quo ſtipendium datum in materia furti graue m culpam non inducat. Conſentit *Fagund. de primo Eccleſ. pracept. lib. 3. cap. 8. circa finem num. 11.* Non enim grauitas ſacrificii æſtimanda eſt in præſenti ex eo quod ſacrificium quolibet temporali pretio dignius ſit, aliàs cuiuſlibet orationis omiſſio grauem culpam induceret, ſed illius grauitas deſumenda eſt ex damno, quod patitur is, cui ſacrificium erat applicandum. At hoc damnum in genere damnorum ſpiritualium, in quibus fieri debet comparatio, graue non eſt, ſiquidem leui ſtipendio redimi poteſt. Neque eſt ſimile de ſacrificio debito ex voto, iuramento, vel ſuperioris præcepto. Nam eo caſu grauitas materiæ debitæ deſumitur ex cultu, & honore, qui Deo per ſacrificium exhibetur. Conſtat autem vnicum ſacrificium eſſe grauiſſimum, & ſupremum Dei cultum, & honorem. Ergo illius omiſſio grauem culpam inducit.

3. Poſſe ſacerdotem ſiue pauperem, ſiue diuitem abſque vlla labe ſimoniæ obligari ex iuſtitia ad ſacrum faciendum pro intentione illius, qui ſtipem conceſſit, probauimus latè *tract. de ſimon. pun. 5. & 11.* Non enim ſtipendium conceditur in pretium fructus ex ſacrificio applicandi, ſed in ſuſtentationem ſacerdotis ſub obligatione vt fructum applicet ſtipendium concedenti. De qua re *Iacob. de Graffis in aureis deciſion. lib. 2. cap. 96. num. 32. Gutierr. Canon. quaſt. cap. 29. à num. 3. Henriq. lib. 9. cap. 22. Suar. lib. 4. de reliq. cap. 14. & 3. p. q. 83. art. 6. diſp. 86. ſect. 1. Vaſq. diſp. 234. per totam. Egid. eadem quaſt. dub. 10. à nu. 192. Zenedo ad decretal. collect. 44. à num. 3. Barboſa* aliis relatis, tum *in remiſſ. Concil. ſeſſ. 22. in princ. tum 2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 24. num. 2.*

4. Sed quale ſtipendium ſit iuſtum pro vnius ſacri obligatione? non conueniunt Doctores. Plures non infimæ notæ credunt iuſtum ſtipendium eſſe, quod integræ ſuſtentationi ſacerdotis pro vnico die ſufficiat

sufficiat. Sic *Henriq. lib. 9. sum. cap. 22. num. 1. & 4. & in comment. Egid. de Coninch. q. 83. art. 1. dub. 10. circa finē. Petr. Nauarra* aliis relatis *lib. 2. de restit. cap. 2. nu. 315. & num. 310.* addit consuetudine, & lege positiua contrarium statui non posse. Quod si roges quæ sub nomine strictæ sustentationis intelligantur? respondet *Nauarra, vbi supra* non solum victum, sed & vestitum tam proprium, quàm suæ familiæ, hoc est illi necessariò seruientium intelligi debere. Henriq. extendit ad victum, & vestitum cognatorum, quos sacerdos alere obligatur. Mouentur ij Doctores, quia altari seruiens de altari viuere debes, iuxta Apostolum, relatum *in cap. cum secundum de Prabendis.* Cùm ergo singulis diebus vnico tantùm sacrificio altari inseruire possis, ob illud sacrificium eo die sustentari debes. Neque obstat te posse aliis sacerdotalibus muneribus eo die vacare, scilicet prædicationi, horarum recitationi, sacramentorum administrationi, quia hæc sacerdoti per accidens contingunt, neque sunt illius proprium, & speciale munus, munus enim sacerdotis proprium & præcipuum est sacrificium offerre iuxta *Paul. ad Hebr. 5.* Ergo ex hoc officio illius sustentatio præcipuè petenda est.

Cæterùm omnino tenendum est iustum vnius Missæ stipendium non esse ex quantitate necessaria ad quotidianum victum desumendum, sed ex quantitate laboris impensi in fauorem illius qui stipem concessit. Cum ergo semihoræ labor, & occupatio sufficienter tertia parte sustentationis illius diei cōpensari videatur, nullatenus integra illius diei sustentatio expostulari potest. Quod optimè confirmatur: tum ex communi vsu, & æstimatione fidelium, & plurium diæcesum legibus taxantibus stipem congruæ vnius diei sustentationi insufficientem, quæ leges, & consuetudines non sunt dicendæ iniustæ. Tum ex eo quod pro Missa solemni abundantior stipes exigitur, quàm pro priuata, & pro Missa tali tempore, & hora recitanda, quàm pro Missa illis circunstantiis carente, & pro duabus Missis vna die recitatis, quàm pro vnica, quod licitum non esset, si pro qualibet Missa integra illius diei sustentatio concedi deberet. Neque obstat proprium sacerdotis munus esse sacrificium offerre, inde enim solùm infertur præcipuam illius diei sustentationem ob sacrificium colligendam esse, at nullatenus infertur adæquatam colligi debere: cum plura alia sint munera sacerdotis, ex quibus sustentatio peti potest. Quod si occasio ea munera exercendi non se offert; non ideò petens Missam defectum supplere debet, aliàs si à sacrificando impeditus esset sacerdos, vel si esset expeditus non inueniret qui sacrificium concessa stipe expostularet, posset ab eo cui pœnitentiæ, vel Eucharistiæ sacramentum ministrat, sustentationem illius diei integram, exigere, quod nemo concedet. Signum ergo est sacerdotem altari seruientem de altari viuere debere pro quantitate obsequij impensi; ac proinde non integrum vnius diei victum pro vno sacrificio expostulare posse, sed ad summum partem illius præcipuam. Sic docent *Nauarr. sum. cap. 15. num. 92. Suar. disp. 86. sect. 2. Vasq. disp. 234. cap. 3. à num. 18. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 1. q. 2. Rodrig. t. 1. quest. regul. q. 43. art. 17. Cordub. lib. 1. quest. q. 4. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt.*

Quod si vrgeas, quæ pars sustentationis iustum stipendium censeatur pro vnius diei sacrificio? Dicendum est ex lege Pontificia, vel Episcopali; vel ex communi hominum existimatione desumendam esse. Etenim sicut Princeps potest pretia rerum taxare: sic Pontifex, & Episcopos taxare poterit quantitatem iustam pro vnius sacrificij oblatione: ea vero taxatione cessante non ex cuiuslibet singulari arbitrio taxatio iusta desumenda est, sed ex communi hominum æstimatione, sicut in rebus venalibus contingit. Atque ita tradunt *Vasq. disp. 234. cap. 1. num. 5. & cap. 3. n. 18. Suar. Layman. & Nauarr. supra. Barbosa, 2. p. de potest. Episc. allegat. 24. num. 2.* vbi plures refert. Nunquam tamen stipendium ita taxari potest, quin abundantius concedi possit à petentibus sacrificium, & minus admitti possit à sacrificantibus, vt benè probat *Vasq. disp. 234. cap. 1. num. 6. Suar. disp. 86. sect. 2. concl. 1. Mirand. in manual. Prælat. t. 1. q. 41. art. 23. Barbos. 2. p. de potest. Episc. alleg. 24. n. 8.* Lex enim, & consuetudo taxans stipendium obligat illud concedentes, ne minori stipendio velint sacrificium exigere, & sacerdotes ne abundantius taxatò exigant, non tamen prohibet, nec prohibere regulariter potest vsum, & exercitium liberalitatis tam ex parte concedentium stipendium, quàm ex parte sacerdotum celebrantium, ac proinde non prohibet, quin petentes sacrificium concedant abundantius stipendium quàm taxatum est, & celebrantes minori esse possint contenti.

5. Nemini tamen licitum est ab eodem, vel à pluribus plura iusta stipendia exigere, & vnico sacrificio satisfacere, sicuti benè colligunt *Vasquez. Suar. Layman. Bonac. Barbosa, & alij supra.* Nam esto sacrificium pluribus applicatum æquè prosit singulis, ac si singulis applicaretur: at stipendium non conceditur in pretium fructus applicandi, sed in sustentationem sacerdotis, qui fructū applicare debet. Accipiens ab vno æquam, & iustam pro vnico sacrificio sustentationem, immeritò ab alio pro eodem sacrificio sustentionem expostulat, vt benè *Vasq. Suar. Barbos. Laym. Bonac. suprà.*

6. Difficultas ergo solum est, an si ab vno, vel à pluribus accipias plura inæqualia stipendia pro Missa celebranda, possis ea stipendia ad æqualitatem reducere, & pro mensura iusti stipendij plures, vel pauciores Missas celebrare? V. g. Ponamus iustum stipendium, quo sacerdote inuito minus dari non potest, neque abundantius exigi esse numum argenteum, Hispanè *vn real*, tradis dimidium, & postulas sacrificium, poteritne sacerdos dimidiatè tibi sacrificium applicare, alteri concedenti dimidium regalis sacrificium simul applicando? Affirmat *Corduba lib. 1. quæst. q. 4. Azor. 3. p. sum. lib. 12. c. 6. q. 3. Vasq. disp. 234. c. 3. num. 18. Suar. disp. 86. sect. 4.* cum aliis *post med. Petr. Nauarra, lib. 2. de restit. cap. 2. dub. 7. à num. 309. in 2. edit. Henriq. lib. 9. cap. 22. num. 4.* & probabile reputat *Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 1. num. 13.* Ratio ea est, quia iniquè petitur sacrificium integrè offerri stipendio dimidiato concesso. Ergo sacerdos dimidiatum sacrificium offerens nullam iniustitiam committit, sed potius se indemnem seruat stipendium ad æqualitatem reducens. Quis enim damnaret seruum, cui iustum pro famulatu stipendium à domino non conceditur, si se indemnem seruet, & qua potuerit via damnum sibi factum resarciat? Neque obstat quod accipiens stipendium dimidiatum, tacitè, vel expressè promiserit integrè Missam applicare paupertate coactus, quia illa promissio nulla est, vt pote inhærens iniustitiæ, & inæqualitati stipendij, neque ex libera voluntate promittentis nascitur, sed ex necessitate, eo quod nullus alius inuenitur, qui integro stipendio concesso sacrificium expostulet. Cæterùm etsi supradicta sententia probabilis sit, probabiliorem existimo affirmantem sic accipientem stipendium obligatum esse sacrificium integrè offerre in fauorem illius, qui

qui dimidiatum ſtipendium conceſſit. Sic docuit *Egid.de Coninch. q.83. art.1. dub.9. num.193. Bonac.* alios referens *diſp. 4. de ſacram.q. vlt. pun.7.§.2.ſub num.8.* Ratio ea eſt, quia offerens ſtipendium infra taxam, petenſque ſacrificium ſibi integrè applicari, intendit, vt ſacerdos eam partem remittat, quæ iuſto ſtipendio deficit, & ratione illius inæqualis ſtipendij obligetur ad ſacrificium integrè offerendum. Ergo ſacerdos acceptans illud ſtipendium cenſetur tum inæqualitatem remittere, tum ſe obligari velle ad ſacrificium integrè offerendum virtute dimidiati ſtipendij. Antecedens manifeſtum videtur, ſi enim poſtulare poteras à ſacerdote, vt tibi integrè ſacrificium applicaret nullo ſtipendio conceſſo,à fortiori petere poteris ſacrificium cōceſſo dimidiato ſtipendio:nulla enim iniuſtitia in hac petitione apparet, ſiquidem ſacerdos facili negocio repellere petitionem poteſt. Ergo admittens illam contentus eſſe cenſetur illo dimidiato ſtipendio, & obligatus ſacrificium integrè offerre.

8. An vero obligetur ſolum ex fidelitate ob promiſſionem ſimplicem, an etiam ex iuſtitia virtute ſtipendij accepti? Difficultate non caret. *Suar. dicta diſp. 86. ſect.4. poſt. med.* negat etiam facta expreſſa promiſſione obligari ex iuſtitia, ſed ſolùm ex fidelitate, quia virtute ſtipendij, cum ſit inæquale obligari non poteſt. Sed verius exiſtimo obligatum eſſe ex iuſtitia, quia eſto ſacerdos liberaliter procedat in remittenda parte iuſti ſtipendij, & promiſſione facienda de ſacrificio integrè applicando ob dimidiatum ſtipendium, ea remiſſione. & promiſſione poſita,obligatio applicandi ſacrificium non ex promiſſione, ſed ex ſtipendio aliàs inæquali liberaliter accepto naſcitur, etenim concedens illud ſtipendium nullatenus concederet, niſi ſub obligatione ſacrificij integrè offerendi. Tenetur ergo ſacerdos integrè ſacrificium in illius fauorem offerre eo ipſo, quo illud acceptat.

9. Sed quid dicendum, ſi abundantiora ſtipendia accepiſti pro Miſſis dicendis, poteriſne aliis ſacerdotibus iuſtum ſtipendium infimum concedere reſeruato tibi reſiduo? Negat *Maior. in.4.diſt.45.q. 3.dub.3.* quem ſequitur *Nauarr.ſum.cap.25.num.91. Cordub.lib.1.q.4. dub.5.* Sub hac tamen limitatione, ne ſcilicet ex officio habeas ſtipendia pro Miſſis dicendis colligere, & aliis diſtribuere. Probant primò, quia voluntas concedendi ſtipendium eſt, vt integrè celebranti concedatur. Tum quia in ſuſtentationem celebrantis conceditur. Tum quia iuxta quantitatem ſtipendij fructus ſacrificij communicatur. Secundò nullus apparet titulus, ob quem iuſtè reſiduum ſtipendij retinere poſſis, non quia ab aliis ſacrificia celebranda petis, huic enim petitioni leuiſſimo ſtipendio fit ſatis; neque ex eo quod tibi à dante ſtipendium concedatur, vt probatum eſt. Ergo &c. Tertiò videtur eſſe quædam lucri turpis acquiſitio, & in ſpiritualibus negociatio per ſe indecentiam continens, & auaritiam redolens.

Cæterùm diſtinctione opus eſt, & certa ab incertis ſeparanda. Primò certum eſt,ſicuti tradit *Nauarr. & Cordub.* aliique referendi colligentem ſtipendia pro Miſſis dicendis, ſiue laycus ſit, ſiue clericus accipere poſſe ſtipendium, quod ſibi pro huiuſmodi labore fuerit deſignatum, vel aliàs fuerit iuſtum, quia dignus eſt operarius mercede ſua.

Secundò certum eſſe debet parochum, ſeu capellanum qui ratione beneficij, vel capellaniæ ad plura ſacra dicenda aſtringuntur, poſſe ſtipendio iuſto aliis conceſſo huic obligationi ſatisfacere reſeruantes ſibi reſiduum. Sic poſt alios *Suar. diſp. 86.ſect.3. circa finem.Eman.Saa, verbo Miſſa num.45.Vaſq.diſp. 234.cap.4 poſt med.Laymān.lib.5.ſum. tract.5.cap.1.q. 3.concl.1.Barboſa, 2.p.de poteſt.Epiſc.alleg.24.num.11. Bonac. diſp. 4. de ſacram.q.vlt.p.8. num.18.* Ratio eſt manifeſta: quia fundatori capellaniæ, & beneficij nulla fit iniuria, cum æquè illi proſit ſacrificium à capellano, ſeu beneficiato celebratum, ac celebratum à quolibet alio ſacerdote. Ex alia parte capellanus, & beneficiatus titulo capellaniæ, & beneficij conſtituuntur domini fructuum, & redditaum ſub obligatione dicendi ſacra. Ergo ſatisfacientes huic obligationi, vt verè per alios ſacerdotes ſatisfacere poſſunt, iuſtum ſtipendium illis concedentes poterunt reſiduum ſibi retinere, & ita vſus, & praxis obtinuit. Tertiò probabilius eſt, ſi tibi abundantiora ſtipendia conceſſa ſunt pro Miſſis à te celebrandis, poſſe licitè huic obligationi ſatisfacere mediis aliis ſacerdoribus,quibus minus ſtipendium, ſed iuſtum concedis. Sic docuit aliis relatis *Suar, Barboſa, Vaſq.Eman.Saa,Bonac.locis allegatis.* Ratio eſt, quia celebrantibus nullam infers iniuriam,cum iuſtum celebrationis ſtipendium tribuas; abundantius concedere non teneris, quia non tibi ſub hac obligatione conceſſum eſt. Vnde enim hæc obligatio, & intentio donantis conſtat, potius enim conſtat tibi abſolutè eſſe conceſſum ſub obligatione celebrandi per te, vel per alium. Si enim alij ſacerdotes tuo nomine gratis celebrare velint, nemini eſt dubium te integrum ſtipendium acceptum retinere poſſe. Ergo etiam retinere poteris, cum celebrant iuſto, ſed infimo ſtipendio dato. Prædictum namque ſtipendium non retines ex donatione ſacerdotum celebrantium, ſed ex donatione illorum qui Miſſas à te petierunt: ipſi enim ſacerdotes non donant tibi ſtipendium, ſed te liberant ab obligatione quam habes celebrandi virtute ſtipendii accepti.

Notanter dixi pro Miſſis à te celebrandis: nam ſi ſtipendia tibi concedantur non vt tu celebres, ſed vt aliis ſacerdotibus celebrantibus tradas, nequaquam poteris(ſecluſa ſpeciali conſuetudine, & voluntate expreſſa concedentis) aliquam partem ſtipendij retinere, quia retineres contra voluntatem concedentis; cùm non tibi tradatur, vt retineas,ſed vt celebrantibus dones, iniuriamque celebrantibus facis donans ſtipem infimam etſi iuſtam, cum abundantior illis fuerit legata. Et tradunt *Suar. Vaſq. Barboſ.Bonac.Eman. Saa, & Layman. vbi ſuprà.* Cognoſcere autem quando tibi traditur ſtipendium abſolutè, quando vti curatori & diſpenſatori, non eſt difficile. Si enim impeditus es celebrare in fauorem illius qui ſtipem tradit, vel quia laycus es, vel quia eſto ſis ſacerdos,ex inſtituto ob ſtipendium celebrare non potes, ſicuti Religioſi noſtræ Societatis, manifeſtum eſt non tibi ſtipendium tradi, vt illius ſis dominus, ſed vt illius ſis diſpenſator, & diſtributor, neque vllam illius partem retinere potes, quæ à celebrantibus non fuerit conceſſa. Excipe niſi in aliquo caſu donans ſtipendium expreſsè declarauerit tibi velle illius dominium concedi, ſub obligatione tamen quærendi ſacerdotes qui obligationi celebrandi ſatisfacerent. Nihil enim huic voluntati obſtare poteſt, ſi capax exiſtas dominij peccuniæ traditæ. Cæterùm etſi hæc in rigore vera ſint,conſultum tamen eſt ab hac lucri cupiditate abſtinere,ſicuti bene inter alios monent *Suar. & Bonac. ſupra.*

Argumenta in contrarium ex proximè dictis diſſoluuntur. Ad primum nego voluntatem dantis tibi ſtipendium

ſtipendium eſſe, vt celebranti ſemper concedatur: Id enim ſolum eſt, quando tibi traditur ſtipendium, vt celebrare facias, ſecus quando traditur, vt tu celebres. Et ad probationem, reſpondeo ſtipendium concedi in ſubſidium vitæ celebrantis per ſe, vel per alium, ſicuti contingit in fructibus beneficij, vel capellaniæ. Ad ſecundam probationem nego diminui ſacrificij fructum, ex eo quod minori ſtipe conceſſa peragatur, ſicuti non diminueretur, tametſi gratis fieret. Nam vt benè tradit *Vaſq. dicta diſp. 234. cap. 4. in fine*, fructus ſacrificij correſpondet donanti ſtipem pro quantitate ſtipis primo conceſſæ, & affectu, quem tunc ad ſacrificium habuit. Ad ſecundum reſpondeo illam partem ſtipis te retinere titulo donationis oneroſæ. Tertium probat hanc ſtipendij retentionem non eſſe conſulendam, quinimo cenſerem lege, & præcepto prohiberi debere, maximè cum eo animo accipitur, vt minori aliis conceſſo partem retineas.

10. Rurſus dubitabis, an obligatus titulo ſtipendij, vel capellaniæ legere Miſſam de defunctis, vel de B. Virgine ſatisfacias ſi Miſſam celebres de feſto eo die occurrente?

Negat *Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 1. q. 5.* quamuis non declaret, an peccatum mortale, an veniale committas. Mouetur, quia voluntatem rationabilem fundantis capellaniam, vel ſtipendium concedentis exequi debes: at illa voluntas eſt rationabilis, vt ſuppono, ſiquidem ex aliqua honeſta cauſa Miſſa de defunctis, vel de B. Virgine eo die expoſtulatur, neque ea voluntas aduerſatur ritibus, & cæremoniis ab Eccleſia præſcriptis, quippe Eccleſia permittit omnibus diebus, qui ſolemnitate duplici occupati non fuerint, Miſſas votiuas celebrare. Ex alia parte negari non poteſt ea Miſſa petita ob ſpecialem petentis affectum, & ob particulares preces, & orationes aptiorem eſſe ad impetrandum, nequis ergo alia diuerſa Miſſa ſatisfacere.

Nihilominus dicendum eſt te integrè ſatisfacere, ſi Miſſam de feſto etiam ſimplici eo die occurrente celebres omiſſa votiua petita. Quia decentius eſt te vniuerſali Eccleſiæ preſcripto in celebratione conformare, quàm ob voluntatem petentis priuilegio, & permiſſione vti. Ad rationem oppoſitam reſpondeo, voluntatem rationabilem fundatoris capellanię, & concedentis ſtipendium exequendam eſſe, niſi executione alterius voluntatis ſuperioris compenſetur, ſicuti compenſatur executione voluntatis Eccleſiæ præſcribentis eo die Miſſam de feſto celebrari. Et quamuis illæ preces, & orationes Miſſæ votiuæ expoſtulatæ per ſe aptiores ſint ad finem optatum impetrandum, at ea aptitudo ſufficienter compenſatur orationibus, & precibus ob præſcriptum Eccleſiæ factis, ex hac enim conformitate nouam vim impetrandi obtinent, ob quam æquiualere poſſunt precibus, & orationibus petitis. Item deuotione, & interceſſione ſpeciali illius Sancti. Atque ita ſuſtinent *Nauarr. cap. 25. num. 134. Henrriq. lib. 9. cap. 23. num. 6. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 32. q. 5. Eman. Saa, verbo miſſa. nu. 48. Suar. diſp. 83. ſect. 3. in med. Mirand. man. Prælat. t. 1. q. 41. art. 21. concl. 2. Barboſ.* alios plures referens, *1. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 24. num. 32. Bonac. diſp. 4. q. vlt. p. 7. §. 3. num. 4.*

Si autem dies ferialis ſit, & Miſſam illius diei celebres omiſſa votiua expoſtulata, vix credo (ſecluſo ſcandalo) venialiter peccaturum, æquè enim militant in hoc caſu ſuperiores rationes adductæ, vt facilè eas expendenti conſtare poteſt. Ideoque *Suar. dicta diſp. 83. ſect. 3. verſ. in quo eſt*, abſolutè dixit: Quando aliquis ob ſtipendium, vel capellaniæ inſtitutionem, vel ob aliam ſimilem cauſam obligatur ad ſpecialem Miſſam dicendam, debet ſi commodè poteſt præſcriptam obligationem implere, quamuis, ſi abſque ſcandalo id omittat vt Miſſalis ordinem ſeruet, non peccabit, imo ſi propter ſolemne feſtum id faciat, melius faciet. Et *Panormit. in cap. quidam Laycorum de celebrat. miſſar.* inquit, celebranda eſt Miſſa de eo de quo fit officium, neque ad inſtantiam laycorum dimittenda propria propter peculiares ex deuotione. Adde te tantùm obligatum eſſe ſacrificij fructum offerre in fauorem illius, qui contulit ſtipendium, quatenus perſonam Chriſti geris, nam quatenus vt perſona ſingularis offers, fructum illius applicare potes cui malueris, quatenus vero Eccleſiæ miniſter es conſtitutus, non tibi licet ab intentione & applicatione Eccleſiæ diſcedere; at fructus ſacrificij in Chriſti perſona oblati ex parte ſacrificij idem in omnibus eſt, ſolumque pro maiore, vel minore diſpoſitione illorum quibus applicatur, augetur vel minuitur. Ergo quolibet ſacrificio quoad præcipuam obligationem videris integrè ſatisfacere.

11. Ad extremum inquires, an pecces mortaliter, ſi diu differas ſacrificia offerre in fauorem illorum, quibus es obligatus? Affirmatiua reſponſio certiſſima eſt. Si enim mora in debitis temporalibus ſoluendis peccatum mortale conſtituit, cur non in ſoluendis ſpiritualibus debitis, quæ tanto vtiliora ſunt, quanto excellentiora? Præterea ob huiuſmodi dilationem non leue damnum prouenit, nam vt rectè *Petr. Nauarra* ſtatim citandus, ſi ſacrificia poſtulata ſunt ad impetrandum tum ſalutem animæ, & corporis, tum pacem inter diſcordes, tum alium fælicem euentum, ſæpè ob non celebrata ſuo tempore ſacrificia perit impetratio. Si autem in ſatisfactionem animarum purgatorij fuerint ſacrificia poſtulata, ex ſe conſtat quàm graue damnum animabus purgatorij proueniat ex hac dilatione: ſiquidem diu illis flammis acerbiſſimis cruciantur alioquin citò liberandæ. Eſt igitur dilatio ſacrificiorum debitorum grauis culpa. Sic *Silueſt. verbo miſſa q. 10. in fine Petr. Nauarra, lib. 2. de reſtit. cap. 2. num. 250. in 2. edit. Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 1. q. 4.* Quæ autem dilatio diuturna iudicanda ſit arbitrio prudentis decidenda eſt, vt dixit *Nauarra, ſuprà.* Hoc autem arbitrium ex fine, ad quem obtinendum ſacrificia poſtulantur, colligendum eſt. Si enim præcipuè ad impetrandum aliquem effectum poſtulantur ſacrificia, non eſt dubium te grauem culpam committere, ſi intra tempus impetrationi aptum ſacrificia non celebres, illudis enim poſtulantis intentionem. Si vero in ſatisfactionem animarum Purgatorij fuerint ſacrificia præcipuè poſtulata, vnius menſis dilationem ſatis grauem eſſe cenſerem. Et idem credo dicendum, ſi pro impetranda libertate alicuius grauis moleſtiæ, infirmitatis, & laboris poſtulata ſacrificia fuerint: forte enim ob dilationem ſacrificiorum pœnæ continuantur, quæ alioquin ceſſarent.

* *
*

Pvnctvm XV.

Qualiter Pontifex Episcopus, & Religionum Prælati, & Regis consiliarij stipendia taxare possint, & iuxta eam taxationem Missarum numerum diminuere.

1 *Proponitur dubitandi ratio.*
2 *Pontifex ex rationabili causa Missarum numerum diminuere potest.*
3 *Explicatur priuilegium Minoribus concessum.*
4 *Episcopus benè potest spectato communi iure Missas ad minorem numerum reducere. At spectato Trident. iure, sola anniuersaria, & in Synodo diæcesana.*
5 *Gubernatoribus ciuitatum aliqui facultatem concedunt.*
6 *Verius est oppositum.*
7 *Fit satis oppositis fundamentis.*

1. Contingit sæpè Missas dicendas ex obligatione anniuersarij, capellaniæ, beneficij, testamenti imo stipendij ad minorem numerum reduci: inquirimus ergo qua ratione hoc fit penès Pontificem, Episcopum, & religionum Prælatos? Ratio dubitandi est, nam si congrua stipes assignata sit, non videtur posse Pontificem abundantiorem designare: ipse enim non est dominus bonorum temporalium fidelium, sed ad summum dispensator ex rationabili causa. At nulla causa rationabilis apparet designandi abundantiorem stipem, & iuxta illam designationem numerum Missarum minuendi, cum iusta stipes fuerit designata, potius enim rationi congruit pias fidelium voluntates integre executioni mandari, siquidem hac via excitantur fideles ad noua legata Ecclesiæ relinquenda, credentes integrè semper esse obseruanda. Econtra vero non leuiter arceantur.

2. Cæterùm posse Pontificem ex rationabili causa ad minorem numerum Missas beneficij, capellaniæ, anniuersarij, & testamenti &c. reducere, & abundantius stipendum eo quo taxatæ sunt, designare constans est omnium sententia. Etenim Pontifici, vt supremo Ecclesiæ gubernatori, & bonorum spiritualium dispensatori conuenit pro qualitate temporum, personarum, & circumstantiarum determinare, & declarare quod sit iustum Missarum stipendium. Atque adeò stipendium, quod vno tempore iustum fuit successu temporis, & maximè accedente Superioris taxatione iniustum, & inæquale esse potest. Quod si aliquando Pontifex ob paupertatem sacerdotis, vel ob aliam causam, quæ sibi rationabilis visa fuerit, abundantius stipendium, quàm aliàs æquitas, & iustitia postulat, designet, & Missas ad minorem numerum reducat, credendum est ex thesauro Ecclesiæ offerre, & applicare quidquid virtute sacrificiorum alioquin debitorum obtinendum esset, vt benè ex communi sententia aduertit *Suar. disp. 87. in fine. Henrriq. lib. 9. cap. 22.*

3. Ex his infertur intellectus ad priuilegium concessum à Leone X. Minoribus, & à Sixto IV. *in comp. Mendicant. verbo commutatio.* §. 2. vbi affirmatur posse Abbatem, seu Rectorem collegij, & conuentus ad minorem numerum Missas dicendas reducere, vnaque Missa pluribus obligationibus satisfacere. Hæc tamen reductio iam fieri non potest à Prælatis Ordinum Mendicantium, nisi in capitulis Prouincialibus, seu congregationibus generalibus, iuxta *Trident. sess. 25. cap. 4. de reformat.* idque causa legitima intercedente, vt benè notauit *Man. Rodrig. t. 1. quæst. regular. q. 43. art. 13.* Aliàs ea reductio non cedet in Dei honorem, & cultum, & Ecclesiarum vtilitatem, sicuti monet Concilium. Causa autem legitima reductionis est, si numerus religiosorum fuerit diminutus, aut redditus Monasterij extenuati, vel impensæ maiores fiunt. Sic relatis *Azor. 3. p. lib. 12. cap. 6. q. 5. Fraxinell. de obligat. sacerdot. sect. 7. §. 5. num. 3.* docet *Barbosa 2. p. de potest. Episc. alleg. 29. num. 3.* Neque obstat hac reductione priuari defunctos fructu sacrificiorum alioqui debitorum, quia id est per accidens, cum eorum voluntas moraliter impleri non possit: præterquam quod credendum est (vt inquit *Henrriq. dicto cap. 22.*) fructum ex sacrificiis applicandum compensari communicatione indulgentiarum, & gratiarum, quæ illi religioni, vel conuentui sunt concessæ, quæque confratribus, & benefactoribus conceduntur, Pontificémque ex thesauro Ecclesiæ intentionem habere applicandi quidquid ad supplendum prædictum fructum necessarium fuerit.

4. Episcopus vero iure communi spectato potest rationabili causa intercedente Missas tum anniuersarij, tum capellaniæ, tum beneficij ad minorem numerum reducere; neque ad eam reductionem Synodi diæcesanæ consilio indiget: vti latiùs dixi *tract. de benefic. disp. 1. pun. 6. num. 24.* Non enim Concilium *sess. 25. cap. 4. de reformat.* potestatem Episcoporum restrinxit, sed instruit quid congruentius faciendum sit, & in Missis capellaniæ, & beneficij docuit præter ibi allegatos *Barbosa 2. p. de potest. Episc. alleg. 29. in fine.* Fateor tamen ex potestate à *Trident.* concessa non posse Episcopum Missas in fundatione beneficij seu capellaniæ ad minorem numerum reducere, benè tamen ex potestate iuris communis. *Argum. cap. cum accessissent. cap. ex parte de constit.* Quia *Trident.* solùm de numero Missarum in anniuersariis relicto loquitur, non de Missis, quæ ex fundatione beneficij, vel capellaniæ habentur. Vnde si Tridentini potestate vti Episcopus vellet in Missarum reductione solas Missas anniuersariorum reducere posset, eámque reductionem necessario facere deberet in Synodo diæcesana. Sic pluribus firmant *Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 7. num. 10. Barbosa 2. p. de potest. Episc. alleg. 29. num. 10.* aduersus *Henrriq. lib. 9. cap. 22. num. 6. Mirand. man. Prælat. t. 1. q. 41. art. 12.*

Sed an potestas à Trident. concessa tum Episcopis, tum religionum Prælatis extendatur ad anniuersaria post Trident. Affirmat *Possevin. lib. 2. num. 25. q. 9. Mirand. man. prælat. t. 1. q. 41. art. 12. Garcia de benefic. 7. p. cap. 1. num. 131.* Et mouentur, quia Concilium generaliter loquitur, & dispositio æquè necessaria est pro anniuersariis post Concilium, ac ante Concilium relictis, & praxis ita obtinuit. Contrarium docent grauissimi Doctores, quos referunt, & sequuntur *Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 7. §. 2. n. 11. Barbosa allegat. 29. num. 5.* testanturque sic à sacra Congregatione decisum esse. Sed credendum est (vt inquit Garcia) decisionem singularem fuisse, vel consuetudine contraria esse abrogatam.

Monet tamen *Trident. dicta sess. 25. cap. 4. in fine,* reductione Missarum facta ab Episcopo, seu religionum Prælatis vt eorum defunctorum, qui pro suarum animarum salute legata, & ad pios vsus reliquerunt semper commemoratio fiat, hoc est quoties iure reductionis celebrari contigerit: fitque satis huic commemorationi, si per collectas, vel preces quæ in secundo Memento offeruntur, Missas pro illis

illis defunctis applicet. Sic ex *Congregat. Cardinal.* testatur *Barbosa in remission. Concil. dict. cap. 4. in fine.*

5. Sed quid dicendum de gubernatoribus ciuitatum, Regiisque consiliariis, an ipsi possint Missas in testamentis, & in capellæ sæcularis fundatione relictas ad minorem numerum reducere? Affirmat *Fagund. de primo Eccles. precepto, lib. 3. cap. 7. num. 16. & 17.* Mouetur primò, quia huiusmodi capellæ, & anniuersaria fuerunt à sæcularibus personis, & de bonis sæcularibus fundata. Ergo tam ratione fundatorum, quam bonorum regiæ iuridictioni subiiciuntur. Ergo Regi, eiusque ministris pertinet ea gubernare. Secundo ad Regem, regiosque ministros pertinet procurare, vt subditorum vltimæ voluntates ad executionem iustè, & rationabiliter deducantur, at nequeunt sic deduci, nisi Missæ ad minorem numerum redigantur, & stipendium abundantius taxetur. Tertiò Rex, eiusque ministri possunt dispositiones suorum subditorum, quæ successu temporis iniustæ sunt redditæ, ad æqualitatem iustitiæ reformare. Quid enim obstat huic reformationi, cum possit Rex legem condere ne vllus sacerdos obligetur Missam dicere absq; stipendio, quod ab Ecclesia censetur legitimum. Quartò prouisores regij ius habent (ex priuilegio (vt creditur) à sede Apostolica concesso) examinandi testamenta, & testamentorum rationes sumendi, procurandique vt iustè, & rationabiliter, & cum vtilitate defunctorum obseruentur. At obseruari hæc nequeunt, nisi leges, & dispositiones Missarum ad iustum numerum reducant. Possunt ergo reducere, quippe quibus est potestas ad principale concessa, censetur concessa ad accessorium.

6. Nihilominus verius censeo nec Regem, neque eius ministros se intromittere posse in taxatione iusti stipendij pro Missis celebrandis, neque in redigendo numerum Missarum capellaniæ, & anniuersarij secundùm eam taxationem. Quid enim magis gubernationi Ecclesiæ conuenit, quam designare sacerdotibus debitam sustentationem, quatenus officio sacerdotis funguntur? quippe hæc potestas spiritualis est: tum quia respicit rem summè spiritualem, qualis est sacrificium. Tum quia versatur circa personas Ecclesiæ præcipuas, quales sunt sacerdotes, quibus stipendium ob sacrificij celebrationem designatur, ideóque *Trident sess. 15. cap. 4.* solum Episcopis, & Prælatis religionum hanc potestatem taxandi Missarum stipendium, Missasque ad iustum numerum reducendi concessit, nullúsque alius Doctor sæcularibus potestatibus eam taxationem, & reductionem remisit: gratis ergo, & absque fundamento illis conceditur.

7. Rationes autem, quibus Fagundez motus est, leuissimæ sunt. Ad primam concedo ex bonis sæcularibus, & à personis sæcularibus anniuersaria fundata esse, & capellas erectas; nego tamen inde inferri bonorum illorum dispositionem sæculari potestati subiici; aliàs ferè omnia beneficia sæculari potestati subiicerentur, cum ex bonis sæcularibus, & à personis sæcularibus fuerint fundata. Ad hanc enim subiectionem parum refert vnde, & à quibus personis fundata sint, si semel concedamus in potestatem Ecclesiæ bona illa esse translata, vt necessariò concedendum est. Ad secundam concedo, ad Regem regiósque ministros pertinere procurare, vt vltimæ voluntates suorum subditorum iustè, & rationabiliter executioni mandentur: concedo item non posse id procurare, nisi simul procurent stipendium pro Missis celebrandis designatum denuò taxari, eásque Missas ad minorem numerum reduci: at nego eam taxationem, & reductionem ipsos facere posse, sed solum procurare debent, vt à legitimis superioribus fiat. Etenim sicut non possunt per se ipsos compellere sacerdotes, vt executioni mandent vltimas voluntates, quæ iustæ, & rationabiles iudicatæ sunt, sic minus compellere poterunt, cum irrationabiles, & iniustæ præsumuntur. Adde authenticè decidere quæ sit rationabilis, & iniusta voluntas in designando Missarum stipendio ad eam potestatem pertinet, cui pertinet stipendij designatio. At constat hanc designationem soli Ecclesiasticæ potestati competere. Ergo sæculari potestati nec taxatio iusti stipendij, nec Missarum numeri diminutio competere potest. Ex his constat solutio tertiæ rationis. Nam esto Rex condere legem possit, ne sacerdotes ad Missas dicendas obligentur à sæcularibus nisi concesso stipendio quod ab Ecclesia iustum fuerit iudicatum; at iudicare authenticè in casu dubio quod stipendium iustum ab Ecclesia censeatur, non regi, sed Ecclesiæ, eiusque Prælatis competit. Sed demus stipendia in anniuersariis, & capellaniis designata euidenter esse minora infimo iusto, eo casu sacerdos, cui onus celebrandi titulo capellaniæ, vel anniuersarij obligatione suscepta competit, non authoritate sæcularis potestatis, quæ nulla est, sed propria ex iure quod habet se indemnem seruando, Missas ad minorem numerum reducere poterit iuxta probabilem sententiam *pun. 14.* relatam. Quod sanè permitterem casu quo adire non posset Ordinarium, qui stipendium taxaret, & Missas ad minorem numerum reduceret. Sed quia hoc moraliter contingere non potest, ideò censeo capellanum, dum capellaniam retinet, neque Ordinarium adit, qui numerum Missarum diminuat obligatum esse, integrè prædicto oneri satisfacere, quia voluntariè eam obligationem subit capellaniam retinens, & Ordinarium non adiens. Ad quartum. Admittamus gratis rationes testamentorum apud regios ministros dari posse; Huic tamen potestati accessorium non est stipendia Missarum taxare, & illarum numerum à testatore præscriptum minuere, sed solùm est accessorium eam stipendij taxationem, & Missarum diminutionem ab Episcopo faciendam procurare: aliàs qui ex testatoris dispositione rationes capellaniæ sumeret, potestatem haberet ea stipendia taxandi, & Missas diminuendi, quod consuetudini, praxique receptæ contrarium est.

PVNCTVM XVI.

De præcepto audiendi Sacrum festis diebus.

1 *Quæ sit materia huius præcepti.*
2 *Explicatur præsentia humana.*
3 *Qualiter vagatio mentis hanc præsentiam impediat.*
4 *Satisfacis præcepto fundens orationes siue voluntarias, siue obligatorias.*
5 *Integro sacrificio assistere debes, neque potes absque graui culpa notabilem partem omittere.*
6 *Quæ sit notabilis pars maximè post inceptum Canonem.*
7 *Quid si recedas à sacrificio, vt necessaria deferas.*
8 *Posse ab vno sacerdote dimidiam Missam, & postmodum ab alio aliam dimidiam audiri, firmant communiter Doctores.*

9 *Extenditur à* Bonac. *esto simul contingat. Sed displicet extensio.*
10 *Hoc præceptum quibus diebus fideles astringat.*
11 *Quas personas.*
12 *Quo in loco.*
13 *Quid de licentia, quam Ordinarij concedere solent celebrandi in priuatis Oratoriis sub obligatione, ne extranei Missæ præcepto satisfaciant.*
14 *Ob periculum Missæ omittenda sæpè contingit peccatum mortale.*

1. Materiam huius præcepti esse præsentiã humanam, & religiosam sacrificio Dominicis, & festis diebus peragendo constat *ex cap. missas. cap. omnes fideles de consecrat. dist.* 1. & tradunt omnes: quia præcipitur actus humanus in Dei honorem, & cultum. Dicitur humana præsentia, si sensu aliquo percipis quid in sacrificio agatur, vti benè docuit in alio simili *Sanch. lib. 3. de matr. disp.* 13. *num.* 9. & 11. Dicitur religiosa si ea præsentia ex se in Dei cultum cedat. Et licet *Angel. verbo feria num.* 24. censeat hanc materiam grauis obligationis non esse, audiẽdus non est: quippe cæteri omnes Doctores meritò contradicunt, affirmantes huius præcepti transgressionem peccatum mortale constituere: est enim defectus in maximo cultu, & honore, qui Deo exhiberi potest.

2. Ex præsentia humana, & religiosa requisita fit, si dormiens, vel ebrius sacrificio assisteres, præcepto non satisfacturum, quia humano, & religioso modo non assistis, & docent omnes. Item si huc, illucque circunspiciens, & fortè per totam Missam colloquia miscens, quia tua præsentia religiosa non est, sicuti esset si interruptim aliqua verba misceres, vt benè dixit *Egid. de Coninch. q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. num.* 298. Quocirca mihi displicet sententia *Soti, in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *art.* 1. *in fine. Ioann. Med. tract. de confess. quæst. de pœnitentia tempore Missæ implenda*, affirmantium colloquia etiam turpia executionem huius præcepti non impedire, quibus non leuiter fauet *Nauarr. cap.* 13. *n.* 17. & *cap.* 21. *num.* 6. *Azor.* 1. *p. lib.* 7. *cap.* 5. *Suar. disp.* 88. *sect.* 3. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 11. *num.* 24. quatenus censet rarò confabulantes in Missæ, & aspicientes circunstantes præceptum audiendi Sacrum violare, quia non solent eæ confabulationes continuæ esse per totam Missam, neque de rebus seriis, quæ moralem, & humanam præsentiam impediant. Etenim si confabulationes sint per notabilem Missæ partem, tametsi non impediant moralem præsentiam, siquidem confabulantes de gestis in sacrificio testari possint; impediunt tamen religiosam præsentiam, quæ certè consistere non potest cum fabulatione vana, & fortè turpi. Quod si dicas inde inferri, si assistas Missæ sacrificio vestibus te induens, vel aliam quamlibet exteriorem actionem exercens non satisfacere præcepto, tametsi de gestis in sacrificio testari optimè possis. Quod est contra communem sententiam, de qua *Nauarr. de orat. notab.* 3. *num.* 49. *Graffis lib.* 2. *decis. cap.* 35. *n.* 9. *Henrriq. lib.* 9. *cap.* 25. *num.* 6. *in comment. lit.* 1. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 11. *nu.* 24. Deinde inferri si assistas Missæ ob prauum finem v. g. aspiciendi fæminas præcepto non satisfacere, de quo *Henrriq. num.* 4. *Nauarr. cap.* 21. *num.* 10. *Suar. disp.* 88. *sect.* 3. *Bonac. num.* 21. quia in his videtur religiosa præsentia de medio tolli. Negandum est enim si actio exterior etiam in templo facta per se indecora non sit, & ex alia parte non te impediat sacrificanti attendere, humanæ, & religiosæ præsentiæ non contradicit, ac proinde non obstat, quin illam exercens satisfacias Missæ præcepto. Minus obest, quod ex prauo fine Missæ assistas, nam prauus finis non impedit præsentiam exteriorem ex se religiosam esse, tametsi illam impediat simpliciter, & perfectè esse religiosam, quod ad præceptum exequendum requisitum non est, vt dicemus.

3. Sed an vagatio voluntaria mentis circa profana, & turpia hanc religiosam, & moralem præsentiam impediat? Affirmant vt probabilius *Azor. lib.* 7. *cap.* 5. *q.* 2. *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 11. *n.* 4. *Laym. lib.* 4. *sum. tract.* 7. *cap.* 3. *assert.* 2. Et mouentur, quia stante hac voluntaria vagatione præsentia moralis, & religiosa non videtur posse consistere. Cæterùm sub distinctione respondeo. Si vagatio mentis ita intensa sit, vt ob eam impediaris aliqualiter cognoscere quid à sacrificante agatur (quod rarò contingit) nequaquam præcepto audiendi Sacrum satisfacis, quia solùm corpore, non tamen mente præsens es: hac enim de causa dormiens, vel ebrius assistens præcepto non satisfacis, quia de iis, quæ aguntur in sacrificio reddere rationem non potes. At si voluntaria vagatio non te impediat ab ea attentione, qua possis esse testis sacrificij peracti, credo non impedire præcepti executionem. Quia materia huius præcepti solùm est externa sacrificij præsentia moralis, & de se religiosa. Hæc autem consistere potest, tametsi mens vanis, imo turpibus cogitationibus occupata sit. Ergo. Et confirmari potest, quia si vagatio inuoluntaria sit, omnes Doctores censent, teste *Suar. disp.* 88. *sect.* 3. *circa med.* præcepti executioni non repugnare. Signum ergo est ex vagatione mentis regulariter præsentiam moralem, & de se religiosam non impediri. Etenim si hæc præsentia vagatione impeditur, tametsi inuoluntaria esset, nullatenus ea stante præcepto satisfaceres, sicuti non satisfaceres, si inuoluntariè dormires, sed aliud Sacrum si posses, audire deberes: vt latius prosequitur *Egid. de Coninch. q.* 83 *art.* 6. *dub. vn. num.* 302.

4. Hinc infertur à fortiori te optimè satisfacere posse præcepto audiendi Sacrum, siue preces voluntarias, siue ex obligatione recites, sicuti docent *Nauarr. cap.* 21. *n.* 8. *Suar. disp.* 88. *sect.* 3. *in fine. Henrriq. lib.* 9. *sum tract.* 7. *cap.* 3. *vers. tertium. Bonac disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 11. *num.* 25. Quia ea recitatio moralem, externam, & religiosam præsentiam non impedit.

Sed an eam præsentiam impediat, si tempore Missæ peccata fatearis, vel ad illa fatenda conscientiam reuoluas? Affirmat *Bonac. disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 11 *num.* 26. *in noua edit.* adduciitque *Suar.* & *Azor.* Sed immeritò vt dicemus. Mouetur, quia auditio Sacri præcipitur per modum orationis, at qui suam conscientiam examinat, & peccata fatetur non orat. Non igitur rem præceptam facit. Cæterùm verius est conscientiæ examen, & peccatorum confessionem non impedire, quin præcepto audiendi Sacrum satisfacias, siquidem simul cum conscientiæ examine, & peccatorum confessione attendere potes quid in sacrificio agatur, qua attentione posita præsens es moraliter, & religiosè sacrificio. Satisfacis ergò præcepto; sicut satisfacere posses, si confessiones in templo audires. Atque ita sustinet *Reginald. lib.* 19. *num.* 14. *in fine. Molfescus tract.* 3. *cap.* 17. *num.* 45. Neque contradicunt *Suar.* & *Azor.* solùm enim dicunt ob peccata fatenda non esse omittendam Missam, quod regulariter verissimum est: at non negant confitentem peccata simul posse sacrificio interesse, & vtrique obligationi satisfacere. Secundò infertur opus non esse, vt huic præcepto satisfacias sacerdotem audire, vel videre, sufficit si ex

ex signis cognoscas quid agatur. Non enim visio, seu auditio præcipitur, sed moralis, & humana præsentia, quæ seclusa visione, & auditione consistere potest, sicuti benè docent *Nauarr.cap.21.n.8. Tolet. lib.6.cap.6.Coninch.q.83.art.6. dub. vn.n.299.& 300. Layman.lib.4.tract.7.cap.3.post.princ.* Vnde cæcus, & surdus Missæ interesse debent, quia humano modo præsentes esse possunt, & tradit *Bonac.disp.4.de sacram.q.vlt.pun.11.num.19.* Qui vero simul cæcus, & surdus esset, non video qua ratione humanam præsentiam exercere possit.

Qualiter autem ad humanam præsentiam libertas requisita sit, quæue intentio satisfaciendi præcepto, latè diximus *tract.3.de legib.disp.1.p.17.*

5. Hæc humana, & religiosa præsentia integro sacrificio esse debet, sicuti colligitur *ex cap. missas. c.omnes fideles de consecrat. dist.* 1. Nam *Concil. Agathense* relatum *in cap. missas* inquit: Die Dominico sæcularibus totas (id est integras) audire speciali ordine præcipimus, ita vt ante benedictionem sacerdotis egredi populus non præsumat. Quod si fecerit ab Episcopo publicè confundatur. Quocirca si notabilem partem omittas, omnes Doctores censent te mortaliter peccaturum, quia præceptum graue in re graui violas, si leuem, venialiter peccaturus. Solùm inter Doctores est differentia in assignanda parte notabili. Et quidem si tertiam, vel quartam partem illius omittas, sine dubio censendus es partem grauem omisisse: v. g. si omitteres initium Missæ vsque ad Euangelium exclusiuè, & orationes post communionem. Secus si audita Epistola post communionem discederes, vti docent ex communi sententia *Suar.disp.88 sect.2.Egid.de Coninch.q.83.art.6. dub.vn.num.285.* Quod si finito Euangelio accedas, & assistas vsque ad Euangelium Ioannis inclusiuè, probabile reputant *Suar.dicta sect.2. Nauarr. cap.21. num.2.Eman.Saa,verbo missæ auditio.nu.2.Henrriq.lib. 9.cap.25.num.7.Layman.lib.4.sum.tract.cap.3.circa finem.Bonac.pun.11.num.17.* te mortalis peccati reum non esse, quia vltimum Euangelium Ioannis iam pars Missæ esse videtur; cum autem duplici Euangelio assistere non videatis obligatus: præcipuè cum antiquo tempore finita benedictione recedere omnes possent, per præsentiam ad Euangelium Ioannis videris defectum primi Euangelij compensasse. Et licèt *Nauarr.Eman.Saa.Henrriq.& alij* existiment te debere Euangelium prætermissum postmodum legere, vel audire, sed rectius *Suar.dicta sect.2.& Azor. lib.7. cap.3. q.2.* censent hanc lectionem, vel auditionem nullius considerationis esse, quippe non est pars Missæ, & sola Missa audire præcipitur, & consequenter quæ illius fuerint partes.

6. Post inceptum Canonem vsque ad communionem minoris partis omissio grauior materia censenda est, nam vt benè inquit *Suar.dicta disp.88.sect. 2. vers. vltimo denique*, in iis non tam est spectanda mora temporis, quàm dignitas rei omissæ ob propinquitatem ad essentiam, & integritatem sacrificij. Quocirca si tempore consecrationis, & consumptionis è templo exires, tametsi reliquis partibus Missæ assisteres, sine dubio præcepto non satisfaceres, quia absolutè sacrificio præsens non fuisti, sacrificij namque essentia, & integritas in consecratione, & consumptione sita est. Quod si consecrationi assistens omittas consumptionem, vel è contra *Suar.loco allegato*, quem sequitur *Layman. lib. 4. sum.tract.7.cap.3.in fine*, te excusat à mortali, eo quod hæc moraliter iudicanda sunt, neque satis constat in qua ex illis actionibus essentia sacrificij sita sit. Sed rectius *Conich.q.83.art.6. dub.vn. num. 285. Didac. Nuñez ibi dub. 2.post 3.conclus. Henrriq.cap.25.num. 7.Bonac.disp.4.de sacram.q.vlt.pun.11.num.14.* te peccati mortalis damnant, quia esto non constet in qua ex illis partibus substantia sacrificij sita sit, at constat vtramque ad essentiam, vel ad integritatem sacrificij pertinere. Qui autem essentiæ, vel integritati sacrificij assistere omittit, censeri non potest leuem sacrificij partem omisisse. Facilius autem admitterem omissionem oblationis verbalis ante, vel post consecrationem factæ, alteriusue cuiuslibet orationis ex Canone leuem materiam esse.

7. Si autem pro deferendo vino, thure, aliisque ad sacrificium necessariis à sacrificio recedas, credunt *Siluest.verbo missa.2.q.1. Nauarr. cap. quando, de consecrat.dist.1 notab.10.nu.19. Henrriq.lib.9. cap.25. num.8.Eman. Saa, verbo Missa auditio.num.2.* aliique Doctores te præcepto satisfacere, quia esto physicè recedas, moraliter recedere non censeris, siquidem causa sacrificij recedis, & dum recedis, sacrificio inseruis. Placet tamen limitatio, quam adhibet *Bonac.disp.4.de sacram.q. vlt.pun.11.num.18.Fagund. de primo Eccles.præcepto,lib.2. cap.6.num.10.* vt intelligatur dummodo ab Ecclesia non recesseris nisi ad breue tempus, aliàs nescio qua ratione censeri posses præsens sacrificio, quantumuis ob illius causam recesseris. Non enim præsentia moralis cum absentia morali consistere potest. Qui autem à templo recedit etiam occasione deferendi sacrificio necessaria, absolutè absens est non solum physicè, sed moraliter à sacrificio: non igitur illi præsens esse potest.

8. Posse ab vno sacerdote dimidiam Missam audiri, & postmodum ab alio aliam dimidiam, & sic præcepto satisfieri docent *Nauarr.cap.21.n.2. Tolet. lib.6.cap.7.in fine.Eman.Saa, Missæ auditio.nu.2.Layman.lib.4.tract.7.cap.3.in fine. Bonac. disp.4.de sacram. q.vlt.pun.11.num.13.Egid.de Coninch.q.83. art.6.dub. vn.num.286.& alij*, ob quorum Doctorum authoritatem est probabilis hæc sententia, & secura. Nam esto illæ partes independentes sint, neque vnum sacrificium constituere possint, ideoque illis assistens nequaquam integro sacrificio propriè, & in rigore assistit; attamen ex benigna Ecclesiæ interpretatione communi Doctorum iudicio approbata, reputandæ sunt partes vnum sacrificium componentes, quoad effectum audiendi Sacrum, & satisfaciendi Ecclesiæ præcepto.

9. Hanc doctrinam extendit *Bonac. dicta disp.4. q vlt.pun.11 num.13.* ad eum, qui simul duorum sacerdotum sacrificium dimidiatum audiret, sicuti contingit, cum vnus sacerdos consecrat, & alius sacrum incipit, si vsque ad huius consecrationem assistas, credit te præcepto satisfacere. Mouetur, quia vtrique parti attendere optimè potes. Vnde obligatus audire tria sacra ex pœnitentia satisfacere potest, si eodem tempore trium sacerdotum sacrificiis assistat, vti docuit aliis relatis *Sanch. lib.1. sum.cap.14. num.12.Graffis,lib.2.decis.cap.35. num.4 Scortia de sacrificio,lib.2. cap.20. num.10.* Neque enim diuersitas temporum (vt inquit *Sanch.*) est in præceptis spectanda, sed res præcepta, quæ si intra idem tempus mandari executioni potest, diuersitas temporum non requiritur. At res præcepta scilicet Missæ auditio præstari potest, tametsi postrema pars Missæ eodem tempore cum priori celebraretur, siquidem vtrique præsens esse potest, sicut si diuerso tempore celebraretur. Ergo.

Sed displicet hæc extensio, quippe communi Doctorum sententiæ aduersatur, vti videre est apud *Egid.de Coninch.q.83. art.6. dub. vn. num.288. Didac*

Nuñez ibi dub. 2. respons. ad 3. Molfes. in sum. tract. 3. cap. 17. num. 36. Reginald. lib. 19. num. 26. Laym. lib. 4. sum. tract. 7. cap. 3. in fine. Nam hic modus sicut & præcedens satisfaciendi præcepto ex natura rei insufficiens est, siquidem illo posito Sacro propriè non interes, sed partibus duorum Sacrorum Sacrum non componentibus, est tamen sufficiens ex permissione Ecclesiæ sic Sacri auditionem acceptantis: at nullum est fundamentum, vt asseramus Ecclesiam acceptare Sacri auditionem media ex parte simultaneam, benè tamen successiuam. Quinimo contrarium non leuiter colligitur ex eo quod nullus Doctor præter *Bonac.* hanc simultaneam auditionem approbauerit, & plures eam expresse reiecerint successiuam approbantes. Ergo, &c. Neque ratio qua mouetur *Bonac.* vrget. Fateor namque vtrique parti simul attendere posse, sed quia non est attentio ad vnius sacrificij partes, sed ad partes sacrificiorum, ea de causa non est Missæ auditio propriè loquendo, neque ex permissione Ecclesiæ, cùm nullibi constet talis permissio. Et ad probationem concedo diuersitatem temporum in præceptis non spectari, sed rem præceptam, nego tamen assistentiam ad duplicem partem Missæ diuersam eodem tempore celebratam præcipi sub præcepto audiendi Sacrum, sed ad summum, vt permissio sub diuerso tempore fiat ex benignitate Ecclesiæ. Exemplum autem adductum de eo qui tria sacra eodem die tenetur audire, tum ex pœnitentia, tum ex voto, tum ex præcepto est longè diuersum. Nam si illa Sacra, simul celebrentur, illisque assistat propriè, & in rigore tria sacra audit, secus vero assistens duplici Sacro media ex parte.

10. Rursus hæc obligatio omnibus diebus tam Dominicis, quam festiuis fideles astringit. Nam licet *in cap. Missas de consecrat. dist. 1.* solum de diebus Dominicis præceptum latum sit, consuetudo Ecclesiæ ad alios dies festiuos obligationem extendit, iuxta *textum in cap. si quis, cap. & hoc. cap. omnes fideles. cap. qui die eadem dist. & cap. 2. de Parochiis.* Solum de feria 6. parasceues est aliqua difficultas, an tenearis eo die sacro interesse, si festum Annunciationis occurrat? Affirmat *Vasq. disp. 232. cap. 2. num. 18.* quia illud officium loco Missæ habendum est. Vnde obligati Sacrum audire tenentur officio illius diei interesse ab eo puncto in quo sacramétum reconditum in altari collocatur à sacerdote consumendum. Contrarium non censeo improbabile. Non enim præceptum audiendi Missam obligare potest eo die, quo Missa nequit celebrari. Neque ex prædicto præcepto obligatio esse potest assistendi officio illius diei, cum sit officium longè diuersum à sacrificio. Præterea sunt aliqui dies festiui ex statuto, consuetudineque alicuius loci, tamen alibi non sunt, & tunc incolæ illius loci illius obligatione astringuntur, quatenus in illo loco existunt, secus si ab illo loco tempore obligationis recedunt. Sicuti ex probabiliori sententia defendi *tract. 3. de leg. disp. 1. pun. 24. §. 5.* Peregrinos, forenses, & vagos ibidem existentes docui prædicta obligatione teneri. *dicto pun. 24. §. 1. & seqq.* tametsi contrarium sit satis probabile.

11. Quoad personas attinet; omnes vtriusq; sexus fideles si rationis vsum habeant prædicto præcepto ligantur, vt expresse colligitur *ex cap. omnes fideles, cap. cum ad celebranda. de consecrat. dist. 1.* & ex vsu, praxique Ecclesiæ, sicuti videre est. apud *Nauarr. cap. 21. num. 1. Henriq. lib. 9. cap. 25. num. 1. Sanchez lib. 1. sum. cap. 12. num. 10. Suar. disp. 88. sect. 4. Egid. de Coninch. q. 83. art. 6. dub. vno num. 286. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. puncto 11. à numero 7. & alios.*

12. Locus pro Missa audienda parochia fuit ex multorum Canonistarum sententia, iuxta *cap. vt dominicis. De parochiis. & cap. si quis etiam de consecrat. dist. 1.* At consuetudine firmatum est nullum locum esse determinatum, fauetque *Trident. sess. 22. decreto de obseruand. in celebrat. Missar.* quatenus solùm ex consilio, & monito Episcoporum obligati sunt fideles ad proprias parochias accedere, & ita tanquam certum tradunt post alios *Suar. disp. 88. sect. 2. post med. Barbos. alleg. 24. num 17.* Quinimo non posse Episcopum præcepto, excommunicatione, aliave censura cogere fideles ad audiendum Missam in propria parochia asserit *ex praxi Episcop. 2. p. verbo Missa. §. 6. Barbosa supra.* Etenim Episcopus iuri communi, & priuilegiis à Sede Apostolica concessis derogare non potest. Cum ergo cuilibet fideli iure communi concessum sit quolibet loco posse præcepto audiendi Sacrum satisfacere, nequaquam poterat Episcopus contrarium velle, maximè si fideles in Ecclesiis mendicantium sacrum voluerint audire. Habent enim Mendicantes priuilegium declarans quoslibet fideles ibidem Sacrum audientes præcepto satisfacere, neque impediri posse, vti ex Leone X. refert *Barbosa dicta alleg. 24. num. 20.* Neque huic doctrinæ obstat, quod possint fideles occasione verbi diuini audiendi obligari ad parochias accedere, quia non obligantur, vt Missæ præcepto satisfaciant, sed vt in necessariis, & vtilibus ad salutem instruantur à suis parochis. Qua etiam ratione obligari regulares possunt ab Episcopo, vt in suis conuentibus diebus Dominicis in Missa conuentuali declarent populo quæ festa, & ieiunia in ea hebdomada occurrant, ne propter ignorantiam contingat ea Ecclesiastica præcepta violari, vt benè aduertit *Eman. Rodrig. t. 1. regul. quæst. 43. art. 7.* Et ex illo *Barbos. d. alleg. 24. num. 21.*

13. Solum est difficultas de licentia, quam Ordinarij solent concedere celebrandi in priuatis oratoriis. Etenim ex præscripto sacræ Congregationis habetur, teste *Quaranta verbo missa. vers. quanta. Molfesio, tract. 3. cap. 17. num. 70.* Ordinarios sub hac forma concedere facultatem debere, vt soli familiares domus Ecclesiæ præcepto satisfaciant ibidem Missam audiendo, secus extranei. Ex qua concessione videtur inferri extraneos ibidem Missam audientes præcepto Ecclesiæ non satisfacere, sicuti non satisfacerent præcepto communicandi tempore Paschatis, si ibidem communicarent, sed necessariò obligandi sunt ad propriam parochiam, vel regularium Ecclesias accedere. Atque ita sustinet *Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 12. n. 4.* Sed fateor hanc Doctrinam mihi difficilem esse. Nam si iure communi spectato non astringeris Missam in determinato loco audire, sed liberum tibi esse quolibet in loco sacrificio interesse. Si de facto in priuato oratorio Missam audias, præcepto Ecclesiastico satisfacis, quia rem præceptam exequeris, quantumuis nollet Episcopus te audientem sacrum in priuato Oratorio præcepto satisfacere. Non enim ipse impedire potest præcepti satisfactionem, si illius executionem non impedit. Secus procedit in communione paschali, cum iure communi in propria parochia facienda sit. Quocirca crederem prædictum priuilegium sub illa forma concessum sic esse explicandum, vt non audientes, sed celebrantes astringat, ita vt nemini ibidem concedatur potestas celebrandi, nisi aliquis ex familiaribus vellet ibidem diebus Dominicis, &

& festiuis audire, vt præcepto Ecclesiæ satisfaciat.

14. Ad extremum aduerto sæpè contingere te audisse Missam, & tamen peccasse mortaliter contra hoc præceptum, eo quod voluntariè commoratus fuisti tanto tempore, vt te ex posueris periculo morali non inueniendi Sacrum, tametsi casu euenerit inuenisse, quod non impedit quin à principio peccasses. Econtra vero contingit te non audire sacrum, nec tamen peccasse mortaliter, quia per te moraliter non stetit quin audires, sed sacerdoti sacrum maturanti, & hora consueta non celebranti tribuendum est. Vnde confessarij diligentes debent esse in pœnitentibus examinandis, an inquam se exposuerint periculo omittendi sacrum, an eo die, quo sacrum omiserunt fecerint quantum in ipsis fuit, vt audirent.

Pvnctvm. Vlt.

De causis excusantibus à præcepto audiendi Sacrum.

1 *Variæ sunt causæ.*
2 *Ex impotentia spirituali sumitur sufficiens excusationis causa. Et quæ hæc sit.*
3 *Secundò ex impotentia corporali absoluta.*
4 *Tertio ex impotentia morali.*
5 *Quarto ex titulo charitatis.*
6 *Quinto ex officio, seu iusta obedientia.*
7 *Sexto ex consuetudine.*
8 *Septimo ex maiori vtilitate, vel necessitate.*
9 *Octauò ex parte sacerdotis.*
10 *Omittens Sacrum ex impotentia, vel malitia non tenetur alias preces loco Missæ subrogare.*

1. Variæ causæ enumerantur, quæ huius præcepti transgressorem liberant, de quibus latè *Sotus in 4.dist.13.q.2.art.2. Nauarr.c.21. Azor.lib.7.cap.7.Henrriq.lib.9.cap.25.à num.10.Graffis 1.pun.lib.2.c.35.& 36.Bonac.disp.4.q.vlt.pun.vlt.* Sed præ omnibus *Suar.disp.88 sect.6.* Ex quo ferè omnia dicenda mutuabimur.

2. Primum caput excusationis est impotentia spiritualis id est ex causa spirituali proueniens, qualis esset, si fide data, & maximè iuramento obfirmata, vel ex legitimo superioris præcepto obligatus esses domi contineri. Item si excommunicatus, vel interdictus esses. Et licet negligens esses in absolutione censuræ procuranda, non obinde aduersus hoc præceptum peccabis; quia *vt in tract. de excommunicat.* latius dicemus. Et *tract. 3. de legid.disp.1.pun.21.* diximus ex vi huius præcepti non teneris impedimenta tollere, quæ illius executionem impediant. Etenim solùm te obligat dum liber es, & expeditus, & docent in præsenti *Nauarr. cap.21. num.2.Azor.lib.7.cap.7.q.1.Suar.disp.88.sect.6.num.1. Henrriq.cap.25.num.11 Saa, Missæ auditio.num.3.Bonac.* plures referens *disp.4.q.vlt.pun.vlt. num.32.*

Sed est difficultas an ex interdicto generali excuseris ab hoc præcepto, tametsi Bullam Cruciatæ, vel aliud simile priuilegium habeas? Affirmat *Stephanus Dauila* referens Victoriam, & Canum, & aliquos viros doctos, *5.p.de censur.disp.4.sect.2. dub.6.concl.2.* Et probabilem reputat *Eman. Saa. Missæ auditio. num.4.* Mouetur, quia interdicto locali non solum sublatum est omnibus laycis præceptum audiendi sacrum, sed loco illius appositum præceptum contrarium, ne scilicet eo in loco Missam audiant. At esto per priuilegium ab hoc secundo præcepto eximantur, possintque sacrificio interesse, primum præceptum, quod occasione interdicti sublatum est, non censeatur durante interdicto redire, ergo ad audiendam Missam obligati non sunt. Secus procedit in carcere detentis, si permitterentur exire ad Missam audiendam, quia eo casu non censetur carcer durare, neque carcer tollit præceptum audiendi sacrum, sed suspendit illius executionem. Ex qua doctrina infert *Stephan. Dauila* habitatores alicuius loci, in quo appositum est interdictum, obligatos non esse alio in loco Missam audire, quamuis distantia aliàs secluso interdicto non excusaret à Missa ibidem audienda, quia interdictum locale tollit habitatoribus illius loci obligationem audiendi Sacrum. Sed rectiùs *Suar.disp.88.sect.6.num.2.Bonac.disp.4.de sacram.q.vlt.pun.vlt.num.24.* aliique communiter negant te excusatum esse; quia interdictum locale nulla alia ratione censetur tollere præceptum audiendi Sacrum, nisi quatenus prohibet illius auditionem. At habentibus Bullam Cruciatæ, vel simile priuilegium, non prohibet Missæ auditionem, vt de se constat. Ergo habentibus Bullam non est sublatum prædictum præceptum, ideoque obligatio audiendi Sacrum non ex priuilegio, sed ex præcepto Ecclesiastico oritur. Religiosi vero & clerici quia secundùm ius commune *cap.quod inte De pœnitent.& remissionib.& cap.quod. nonnullis de priuileg.* non sunt comprehensi in locali interdicto, sed possunt diuina celebrare seruata moderatione, de qua *in cap. alma mater de pœnitent, & remissionib.* tenentur secundùm omnium sententiam Missam audire, quia comparatione horum non est interdictum, seu prohibitio facta. Vnde ipsi potius dicentur non comprehendi prohibitione quam priuilegio vti. Nomine religiosi Nouitij, veniunt intelligendi, & nomine clerici, etiam prima tonsura insigniti, quippe est fauor Ecclesiæ, & religioni factus. Vti docuit *Nauarr. cap.25.n.95.& cap.27.num.175. Siluest. Henrriq.* Et alij quos refert, & sequitur *Auila suprà, dub.4. concl.3. & 4.*

Secundum caput excusationis est corporalis absoluta impotentia, qualis esset, si ob ægritudinem quam pateris, vel ob carcerem quo detineris impotens esses adire templum, quia præceptum obligare non potest ad impossibile. Solùm est aliqualis dubitatio, an tenearis audire Sacrum, si vi priuilegij ab hac impotentia liberari possis. Exemplum est si priuilegium habeas domi, in naui, vel in carcere celebrandi, quo priuilegio vtens poteris à prædicta impotentia liberari, siquidem in carcere, vel in naui detentus, vel domi ægrotans Sacrum audire posses, dubium ergo est an tenearis? *Didac. Nuñez, q.85. art. 6. versus finem. concl.2. pag. 521.* censet te obligatum esse, quia ex præcepto audiendi Missam obligaris media apponere quæ tibi grauia non fuerint, sicuti non est priuilegio prædicto vti. Verius, & probabilius est ab hac obligatione te esse exemptum, quia non teneris vti priuilegio maximè odioso iuri communi contrario, & reuerentiæ sacramenti parum conformi. Media igitur quæ ad executionem præcepti obligatis apponere, sunt media per se ad illius executionem ordinata, non extraordinaria, & quæ tantum ex permissione conceduntur. Atque ita sustinent *Suar.disp.88.sect.6.nu.2.Filleucius tract.5.cap.7.q.11.num.224. Bonac. disp.4. de sacram. q.vlt.pun.vlt.num.14. Layman.lib.4.sum.tract.7.cap.4. num.3.* Adduntque prædicti Doctores *Suar.& Bonac.* eodem fundamento nixi, te non esse obligatum Sacrum audire, si pro illius auditione tibi necessarium est celebrantem conducere: est enim medium extraordinarium, neque in præcepto audiendi Sacrum

cont entum.

contentum. Etenim hoc præceptum est de Sacro audiendo, quod aliàs celebratur, non quod indiget stipendij solutione, vt celebretur.

4. Tertium est moralis impotentia, quam inducit iactura alicuius boni medioctis æstimationis, vel aliqua difficultas, seu labor non mediocris in Sacro audiendo. Hoc enim præceptum, vt ferè omnes Doctores docent suaue est, & consequenter ex causa mediocriter graui eius obligatio cessare potest. Quæ autem sufficiat arbitrio prudentis relinquitur. Aliquos tamen casus enumerant Doctores maximè *Suar. dicta sect. 6. n. 3.* ex quibus alij deduci possunt. Primo ex iactura vitæ certa est excusatio; siquidem vita ex bonis corporalibus est præcipuum. Vnde si ob audiendam Missam in probabile periculum vitæ incurras, vel ob inimicitias, vel ob intemperiem aëris, vel ob aliam similem causam manifestum est te esse excusatum. Secundò excusaris ex iactura salutis. Si enim cum infirmus sis, vel non satis robustus, probabiliter timeas aggrauandam esse infirmitatem, vel retardandam conualescentiam, si domo exeas, & Ecclesiam adeas, excusaris ab obligatione. Vt autem securè procedas in casu dubio monet *Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. vlt. num. 3.* consilium medici, superioris, vel parochi postulandum esse. Sed vt benè *Suar. loco allegato*, optimè hoc periculum explotatur ex aliis negociis. Si enim timor aggrauandi infirmitatem impediat egredi è lecto, vel domo ad negocia æqualis, vel maioris laboris, indicium optimum est adesse probabile periculum nocumenti. Secùs econtrà. Idem quod dictum est de infirmo, dicendum est de fæminis grauidis, quæ quodam modo infirmantur. Ad hæc reduci potest, si longè ab Ecclesia habites, ad illamque accedere non possis absque graui molestia, & difficultate, quod prudentis arbitrio diiudicandum est spectata loci, temporis, & personæ qualitate. Regulariter distantia per leucam, si pedibus iter conficiendum est excusat, imo & minor distantia, si imbres, tempestates, aut niues ingruant, vt benè *Suar. d. sect. 6. n. 3. Henrriq. num. 10. Bonac. num. 12.* Deinde si occasione Missæ audiendæ timeas rixas graues suboriendas esse, vel propter veteres aliquas inimicitias, vel propter locorum ordinem, & dignitatem, poteris ab audienda Missa excusari, quia tibi, aliisque graue nocumentum inde prouenit, & tradit *Nauarr. cap. 21. num. 5. Azor. cap. 7. q. 1. Bonac.* aliis relatis, *pun. vlt. num. 9. Suar. sect. 6. n. 4.* Ob eandem causam Doctores communiter excusant mulierem, quæ timens grauem rixam, seu iram mariti omittit Missam, vt conuenienti tempore, & modo omnia præparet, & occasionem perturbationis tollat; quod intelligendum est de perturbatione graui, & alicuius momenti, secus de leui: hæc enim dissimulanda est, & patienter sustinenda. Sic *Henrriq. num. 10. Suar. num. 6. Bonac. num. 10.* Ad idem est si maritus ob zælotipiam non permittat vxorem domo exire, quæ si absque graui incommodo vitare non potest, poterit marito condescendere ad proprium damnum vitandum, vt latius docent *Henrriq. Azor. Suar. Bonac. locis allegatis.* Tertiò excusaris ob iacturam honoris, quo titulo excusatur qui ab inimico timet iniuriam grauem. Item qui non valet absque dedecore in publicum apparere, eo quod careat veste decenti, dum enim in eo statu est constitutus comparatur ei qui vinculis est alligatus *leg. in eadem causa ff. ex quibus causis.* Huc spectat si fœmina nobilis, vel vir careat solito, & decenti comitatu, ob cuius defectum timet grauiter contemni. Sic *Nauarr. cap. 21. num. 5. Henrriq. cap. 25. num. 10. Saa, Missæ auditio, num. 3. Bonac. plures referens num. 8.* Monent Doctores cautè in hac parte esse procedendum, neque extendenda licentia ad superfluos ornatus, & comitatus, considerandum que an possint secretò summo mane, vel in Ecclesia remota Sacrum audire absque probabili periculo prædicti nocumenti. Nam si ita est, nulla apparet legitima excusationis causa, cum facilè possint præceptum implere. Ad idem est si fœmina timeat grauem infamiam domo exiens, & coram aliis apparens, eo quod grauida sit, & non possit lapsum occultare nisi domi se contineat, cum tamen à populo honesta reputetur. Addenda est prædicta limitatio, modò non possit secretò Missam audire. Quartò excusaris ob iacturam bonorum temporalium. Si enim Sacrum audire non possis, quin domum solam relinquas cum periculo furti, excusaris ab obligatione, sicuti ex communi sententia docent *Nauarr. Henrriq. Suar. Bonac. & alij locis allegatis.* Hoc titulo excusatur viator, qui si Missæ assisteret, perderet comites in via, qui eum à latronibus securum reddebant, vel expensas suppeditabant, vel onera deferebant, vel viam monstrabant, vel tædium itineris longi non leuiter leuabant, quibus amissis timet à latronibus vexari, vel viam errare, vel cogitur onera portare, & expensas facere, vel cum graui tædio iter conficere. Secus esset, si nullum aliud incommodum sequeretur, quam quod si solus deberet incedere: non enim ob leue solatium Missa relinquenda est, vt benè aduertit *Suar. dicta sect. 6. num. 3. Egid. de Coninch. q. 83. art. 6. dub. vn. num. 314. Bonac. disp. 4. de Sacram. q. vlt. pun. vlt. num. 6. Layman. lib. 4. sum. tract. 7. cap. 4. num. 3.* Item excusantur custodes gregum, qui non possunt Missam audire nisi grege solo relicto. Est enim regulariter periculum grauis damni, sicuti docuit *Henrriq. n. 10. Azor. q. 7. Bonac. num. 6. Egid. num. 314.* Deinde excusant prædicti Doctores mercatores agasanos armentorum, equorumque reductores, qui si Missæ assisterent, grauiores expensas essent facturi. Præterea excusat *Suar. n. 3. Bonac. n. 6.* molitorem, & quemlibet alium, cui in die festo permittitur laborare, si ob audiendam Missam opus interrumpere debet. Sed crederem hoc intelligendum esse, dummodo ex intermissione non leuis iactura rei temporalis proueniat.

5. Quartum sumitur ex titulo charitatis, quando tibi necessarium est Missam omittere, vt subuenias proximo, vel ne illi damnum afferas. Quo titulo excusaris Missam omittens, ne infirmum deseras, cui tua præsentia necessaria est, tum vt remedia conuenienti tempore adhibeantur, tum ne grauem laborem, & animi anxietatem solus relictus patiatur. Quod si dubius fueris, an tua præsenta sit necessaria, vel valde vtilis, consilium alterius (si adsit) decet postulari. Raro autem credit *Suar. disp. 88. sect. 6. num. 4.* te bona fide, & animi pietate procedentem peccaturum mortaliter, tametsi tua præsentia necessaria non fuerit, quia bona fides, & animi perturbatio excusationem præstat. Deinde aliqui Doctores ex hoc capite excusant fœminam scientem se à viro perditè adamari, quæ si Ecclesiam adeat, erit alteri occasio peccandi. Ob vitandam igitur hanc occasionem, & proximi peccatum se domi continere posse affirmant *Sotus in 4. dist. 13. q. 2. art. 1. Filiucius, tract. 5. cap. 7. q. 11. n. 227. Saa, Missa auditio num. 3. Bonac. disp. 4. q. vlt. pun. vlt. num. 15.* Addunt tamen non esse obligationem domi manere, quia non est scandalum datum, sed acceptum. At probabilius censeo, sicuti indicaui *tract. 6. de charit. disp. vlt. p. 16.* hanc causam non esse legitimam excusationem.

sationem: non enim præceptorum obseruatio omittenda est ob ruinam proximi, quam ipse sibi voluntariè sumit.

6. Quintum caput sumitur ex officio, seu iusta obedientia, quo titulo excusantur milites custodientes castrum, portas ciuitatis, seu vigilias facientes, quando sine periculo huius damni muneri suo deesse non possunt, vt Missam audiant. Item excusantur pastores non valentes gregem deserere. Deinde vectores mercium, cursores qui muneri suo satisfacientes non possunt ad audiendam Missam detineri. Præterea matres, & nutrices, quæ infantes deserere non possunt, & satius regulariter est domi retinere, quam secum ad Ecclesiam deferre ob eorum inquietudinem, quæ adstantes molestat, & celebrantem perturbat, sicuti benè notauit *Coninch. q.83. art.6. dub.vn. num.286. Henriq. cap.25. num.10. Bonac. disp.4. q. vlt. pun. vlt. num.5.* Sed præcipuè hoc titulo excusantur famuli, qui vt dominis suis ministrent, Missam omittunt. Et quidem si ministerium sit necessarium iuxta communem, & ordinarium viuendi modum, vel iuxta occurentes morales, & rationabiles occasiones, certum est nec dominos peccare præcipiendo, nec famulos parendo, tametsi ex illo obsequio Missa omittatur, quia est grauis, & rationabilis causa, & moralis necessitas. Quod semper intelligendum est (inquit benè *Suar. sect.6. num.5. Egid. de Coninch. q.86. art.6. dub. vnic. in fine*) dummodò famuli non possint mediocri diligentia adhibita opportunum tempus præuenire, vt Missæ locus sit. Extraordinariam diligentiam adhibere non tenentur. Non enim obligati sunt citius notabiliter surgere; de ordinario, & secundum rationem moderato somni tempore detrahendo. At si ministerium non sit ita necessarium, sed possit in alium diem, vel in aliam horam sine incommodo differri, domini quidem iniquè faciunt, & grauiter peccabunt id præcipiendo, cum non solùm sint obligati sibi subiectos à Missa audienda non impedire, sed debitam curam, & diligentiam adhibere, vt Missam audiant, quia ad eos pertinet ne familia Ecclesiastica præcepta contemnat, sed potius exactè obseruet, sicuti firmauit *Siluest. Missa 2. q.1. Nauarr. cap.21. num.9.* & significauit *Ambros. homil.33. quadrages.* relatus *in cap. an putatis, 86. dist.* & colligitur *ex illo Pauli, 1. ad Corinth. 5.* Si quis suorum maximè domesticorum curam non habet fidem negauit, & est infideli deterior. Vnde famuli si absque magno incommodo possunt subterfugere, & Missam audire non obtemperando dominis, tenentur facere, tametsi aliqua leuis rixa intercedat. Si vero necesse sit aut dominos deserere, aut grauem iram, & dominorum turbationem sustinere, excusari possunt, neque ob id præferunt mandatum hominis diuino mandato, sed eo casu, & illis circunstantiis positis, mandatum Dei vtpote suaue suspenditur, & illius obligatio cessat. Monent vero *Egid. Suar. Laym.* & alij *locis allegatis*, debere famulos indicare domino se non audisse Sacrum, ab illoque facultatem expostulare, tametsi aliqualiter inde irascatur, quia debent quantum commodè possint, præcepti executionem procurare. Quod si monitus, & rogatus facultatem negauerit, excusabuntur iuxta nuper dicta. Deinde monent, si hoc impedimentum Missæ audiendæ frequens fuerit, & quasi per consuetudinem obligatos esse nacta opportunitate herum deserere, & alium quærere, cui inseruiendo præcepta Ecclesiæ seruare possint. Quæ de famulis dicta sunt, procedunt efficacius in vxore, comparatione parentum, & in militibus comparatione ducis, aliisque similibus, sicuti aduertit *Suar. dicta sect.6. num.5.*

7. Sextum sumitur ex consuetudine rationabili, & legitimo tempore præscripta à pastoribus Ecclesiæ tolerata, quæ sicut potest legem introducere, ita præexistentem valet abrogare, vel temperare. Ex hoc titulo excusantur fœminæ, quæ per aliquot dies post partum ab ingressu Ecclesiæ abstinent, tametsi perfectè conualuerint, iuxta *cap. vn. de purificat. post partum.* Ex reuerentia inquam, & deuotione, non ex superstitione, & obseruatione ritus, & legis Mosaycæ, & tradit *Caiet. verbo festorum violatio. Suar. disp. 88. sect. 6. vers. sextum caput. Maiol. de irregular. lib.3. cap.3. num.4. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. vlt. in fine. Henrriq. lib. 9. cap. 25. num. 12.* Ob menstrua tempora non est Missa omittenda seclusa ægritudine, quia nullibi est talis consuetudo, teste *Nauarr. Bonac. Henrriq. & Suar. supra.* Neque contrarium colligitur ex *Gregor. in c. vlt. dist. 5.* dicente: Si mulier ex veneratione magna percipere Eucharistiam non præsumpserit, laudanda est, quia Gregor. loquitur de communione voluntaria, non de communione præcepta. Hæc enim sicut & Missa non debet ob illam causam omitti. Ob mortem viri solent coniuges excusari à Missa audienda, quia pluribus in locis est consuetudo recepta, ne domo egrediantur ob honestatem, & decentiam vidualem, & ob rationabilem ostensionem, & significationem tristitiæ. Hæc tamen consuetudo non est extendenda, nec pro omnibus eadem regula obseruanda; nobiliores enim longiori tempore se domi continere possunt, ideóque affirmat *Nauarr. cap.21. num.4. Henrriq. Suar. locis allegatis*, hanc consuetudinem etiam annalem damnari non posse. Viduæ vero illæ, quæ non obstante hac consuetudine domo exeunt ad alias res non æquè sacras, nec vrgentes, nullatenus excusari possunt. Si enim viduitatis decentia, & tristitiæ significatio exitum non impedit, quo titulo impedire potest Ecclesiæ accessum? Nobiles virgines aliquibus in locis excusantur ab audiendo sacro, quia est consuetudo recepta, ne in publicum exeant; si tamen hanc consuetudinem violent ob ludos, & publica spectacula videnda, vix crederem excusari posse, tametsi eas excuset *Nauarr. Suar. & Bonac. loc. allegatis*, præsumendum enim est consuetudinem ea moderatione receptam esse, vt fenestras fugiant, & domo se contineant. Quinimo *Nauarr. dicto cap. 21. num. 9. Henrriq. cap. 25. num. 12. Suar. sect.6. num. 6. Bonac. pun. vlt. num. 2.* censent si prædictæ puellæ non possint domi solæ relinqui absque periculo pudicitiæ violandæ; posse matrem, vel aliam personam ob eas custodiendas ab audiendo sacro excusari non in vi consuetudinis, sed vt muneri suo satisfaciat, honorique prospiciat. Sed raro hæc necessaria sunt, potius consulerem matribus, vt filias secum ad Ecclesias ducerent, quam domi relinquerent. Vix enim obstanti præcepti executionem periculum impudicitiæ adest, præcipuè si Ecclesias adeant vbi non est adolescentium concursus, & finita Missa statim domum reuertantur.

8. Septimum est maior vtilitas, vel necessitas spiritualis: qua ratione aliqui excusant qui omittit Missam ob concionem audiendam, vel peccata fatenda, sicuti excusat *Angel. verbo feria num. 45.* & alij quos tacito nomine refert *Azor. 1. instit. lib.7. cap. 7. q.7. & 10.* Nihilominus dicendum est opus consilij præferendum non esse præcepto, etiamsi fingatur maioris vtilitatis; aliàs tibi liceret loco Missæ audiendæ contemplationi vacare. Quocirca sententia Angeli solum habere potest verum in casu necessitatis,

tatis, quando vitæ periculum est, & præceptum confessionis vrget, neque in aliud tempus commodè differri potest. Item quando crederes non inuenturum postea, qui te in rebus fidei, & necessariis ad salutem instrueret, quia in his præcepta confessionis, & cognitionis doctrinæ Catholicæ vtpote diuino humano, & Ecclesiastico anteferuntur.

9. Vltimum caput excusationis sumitur ex parte sacerdotis, si sit nominatim excommunicatus, aut manifestus clerici percussor, quia prædictum sacerdotem teneris vitare maximè in rebus diuinis, ea de causa si alius non est à quo Missam audire possis, ab obligatione audiendi sacrum excusaris, quinimo peccares, si audires. Ob excommunicationem etiam notoriam, ob publicum concubinatum, aliudue peccatum scandalosum, etsi *Layman. lib. 4. sum. tract. 7. cap. 4. in fine* censeat te excusatum esse ab audiendo Sacro in tanti sceleris detestationem, *argumen. cap. vestra, & vlt. de cohabitat. clericor. & mulier. & cap. præter 32. dist.* Attamen rectius *Suar.* aliis relatis *dicta disp. 88. sect. 6. circa finem*, oppositum affirmat. Non enim præceptum, quod commodè implere potes excusationem admittit, nisi ea excusatio aliquo iure vel firma ratione fulciatur; at nullum est ius, ex quo hæc excusatio colligi possit: nam prædicti textus temperati sunt à Concilio Constantiensi, vbi solùm excommunicatum denunciatum, & manifestum clerici percussorem obligamur vitare, cæteros verò peccatores publicos toleramus. A tolerato autem Missa audienda est, vt habetur in *dicto cap. vestra.* Ergo. Deinde nulla est ratio firma prædictæ excusationis. Non enim censendus es peccato sacerdotis iniquè celebrantis communicare, ex eo quod tolerata illius celebratione tanto sacrificio assistas, aliàs quoties tibi constaret Sacerdotem in peccato celebraturum, posses ab illius sacrificio recedere, & excusari à præcepto audiendi Sacrum, quod nemo conceder.

10. Denique etsi consultum sit omittentem sacrum vel ex malitia, vel impotentia aliquas orationes fundere, vt sic aliqualiter fructum sacrificij compenset; attamen nullo iure astringitur ad eas fundendas, qui nullibi est cautum loco Missæ prædictas orationes subrogari debere, aliàs essent orationes signatæ, & non arbitrio cuiusque relictæ. Neque obstat Missam præcipi, vt eo sacrificio colatur Deus, ab eoque misericordiam postulemus, & impetremus vt inde inferas omisso sacrificio alia via esse Deum ex obligatione colendum, aliisque precibus exorandum; nam licet hoc maximè expediat, non tamen præcipitur, quia non finis præcepti, sed materia præcepti ex obligatione exequenda est, vti tradit *Azor. cap. 7. q. 14. Suar. disp. 88. sect. 6. in fine. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. p. vlt. num. 16. Laym. lib. 4. sum tract. 7. cap. 4. in fine.* Et alij apud ipsos.

TRACTATVS

TRACTATVS XXIII. & Disputatio vnica,

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

PVNCTVM I.

De nomine, & natura pœnitentiæ, quatenus est virtus.

1. *Vnde dicatur pœnitentia.*
2. *Nascitur necessariò ex amore alicuius boni peccato contrarij: & quod hoc sit.*
3. *Expenduntur motiua pœnitentiæ.*
4. *Quod sit motiuum pœnitentiæ, vt est specialis virtus ab aliis distincta.*
5. *Qui sint actus pœnitentiæ à Concilio designati.*
6. *Fuga a peccatis ob pœnarum timorem honesta est.*
7. *Declaratur timor filialis, & seruilis.*
8. *Qualiter prædicti actus ad iustificationem necessarij sint.*
9. *Qualis sit actus pœnitentiæ specialis.*
10. *Plures negant requiri ad pœnitentiam, quæ extra Sacramentum iustificet, actum charitatis formalem.*
11. *Alij oppositum tenent.*
12. *Approbatur hæc vltima sententia.*

1. POENITENTIA, quatenus virtus est, à pœna dicitur, quia pœnam, & dolorem tenere facit ob bona omissa, vel mala commissa. Sic Author *de vera, & falsa pœnit. cap.8. & 19.* relatus in *cap. Pœnitentia, 2. de pœnitent. dist. 3.* & habetur apud D. Aug. *t.4.* Idem docuit Isidor. *lib. 6. etymolog. cap. vlt.* Gregor. *hom. 34. in Euangelia*, & alij plures relati à Bellarm. *lib. 1. de pœnitent. cap. 7.* Suar. *tom. 4. in 3. part. disp. 1. sect. 1.* Ægid. de Coninch *disp. 1. dub. 1.*

2. Prædictus dolor, & pœna necessariò ortum habere debet ex amore alicuius boni; tum, quia oritur à potentia appetitiua voluntatis, quæ primò, & per se, quod bonum est, appetit; & secundariò odit, & detestatur malum contrarium: tum, quia dolere non possumus de malo, quod malum non sit, comparatione alicuius obiecti à nobis amati. Bonum autem amatum, cui peccatum contrarium est, & ob cuius contrarietatem illud detestamur, & de illo dolemus, multiplex est: tum ex parte Dei: tum ex parte nostri. Ex parte Dei est primò ipsius sanctissima voluntas, cui maximè peccatum displicet, & contradicit. Est item amor diuinus, quo homines prosequitur, quem amorem destruit, & de medio tollit peccatum. Præterea est debitus honor, & reuerentia: partim, quia naturæ rationalis, & totius boni author est: partim, quia est supremus legislator, & Dominus, quem honorem, & reuerentiam non leuiter lædit peccatum. Ex parte nostri est primò ipsa regula rationis, creaturæ rationali à Deo insita, cui peccatum repugnat, & contradicit: est item honestas virtutis, quæ à nobis peccatum expellit. Est amicitia diuina, & ius ad gloriam, quæ impedit peccata, seu de medio tollit, & loco illorum inimicitiam, & æternam damnationem subrogat. Est denique humanus honor, & fama, quam sæpè peccatum destruit.

3. Quocunque igitur ex prædictis modis de peccatis doleas, pœnitentiam agis: ideóque Ambros. relatus *in cap. 1. de pœnitent. distinct. 3.* Isidor. *lib. 6. etymol. cap. vltim.* Augustin. *epist. 108. ad Seleucian.* Author *de vera, & falsa pœnitent.* Gregor. *homil. 34. in Euangel.* aliique Patres, definientes pœnitentiam, solius doloris meminerunt, motiuo non expresso: quia vera pœnitentia ob quodcunque ex supradictis modis concipi potest. Sed eo casu pœnitentia non erit à reliquis virtutibus specialiter distincta, sed eadem cum illis. Quod expendendo prædicta motiua, ob quæ dolere potes de peccatis commissis, cognosci potest. Si enim de peccatis doleas, quia eius sanctissimæ voluntati, & bonitati, amorique repugnant, charitatis actum elicis: quia ad charitatem pertinet dolere de malo, quatenus Deo displicet, & malum illius est; sicuti ad ipsam charitatem pertinet velle bonum Deo, quatenus bonum illius est. Si verò doleas de peccatis, quia regulæ rationis aduersantur, honestatis virtutem exerces, ad quam pertinet quodcunque bonum honestum appetere, & malum illi contrarium detestari. Si autem doleas de peccatis, quia speciali virtuti repugnant, scilicet, fidei, temperantiæ, iustitiæ, fortitudini; illius virtutis, ob cuius honestatem læsam doles, erit actus. At si doleas, quia amicitiam diuinam, & ius ad gloriam perdidisti, & condemnationem æternam incurristi; actum virtutis spei elicis: quia illius est bonum proprium supernaturale amare, & odisse contrarium. Dolere autem ex bono naturali amisso, scilicet, famæ, & honoris; non est propriè actus virtutis, sed amoris naturalis.

4. Vt ergo pœnitentia ab aliis virtutibus distincta sit, debet esse dolor de peccatis, quatenus diuinam authoritatem offendunt, eiúsque honorem lædunt. Etenim diuinum honorem illæsum seruare, nullámque diuinæ authoritati iniuriam irrogare honestissimum est, & per se appetendum. Si ergo doleas de peccatis, quia illis diuinus honor læditur, diuináque authoritas offenditur, actum virtutis pœnitentiæ ab aliis virtutibus distinctæ exerces: quia sub hac ratione nulla est alia virtus, quæ de peccatis doleat. Quocirca communiter Doctores definiunt pœnitentiam, esse detestationem, & dolorem peccati, quatenus contrarium est diuinæ authoritati, & honori. Sic cum S. Thom. *3. p. q. 85. art. 2. & 3.* docuit Caiet. *ibi.* Val. *disp. 7. q. 2. punct. 1.* Henriq. *lib. 4. sum. c. 19. n. 5.* Suar. *disp. 2. de pœnit. sect. 3.* Ægid. *disp. 1. de pœnit. dub. 4. n. 23.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 1. num. 2.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. Pœnitent. qu. 1. part. 1. in princ.* Ratio huius conclusionis est: quia dolor de peccatis ob prædictam rationem, nec est virtutis charitatis, cùm non procedat necessariò ex amore formali Dei; neque spei, cùm non spectet bonum pœnitentis proprium, neque

neque iustitiæ rigorosæ, cùm æquale Deo non reddat, neque aliquid ipsi tribuat, quod ab ipso non dimanet, ipsiusque sit proprium. Restat ergo, vt ab alia virtute à prædictis distincta procedat, quæque pœnitentia strictè, & propriè nuncupatur, & pars cuiusdam religionis sit, quatenus Deum colit, & honorat; aliqualisque iustitia, quatenus Deo authoritatem, & cultum peccato ablatum, prout fieri potest, reddit, & reparat.

5. Porrò Trident. *sess. 6. cap. 6.* describens modum, quo regulariter adulti ad veram pœnitentiam disponuntur, multiplicem actum enumerat. Primus est gratia præueniens, quæ peccatori pessimus suus status repræsentatur, & ad illum deserendum ex benignitate Dei excitatur. Secundus est actus fidei, quo credunt, ob peccatum mortale æterna supplicia parata esse. Ex quo excitatur tertius actus, qui est timor illarum pœnarum, & voluntas fugiendi illas, quòd cùm certò sciant, alia via fugere non posse, nisi peccatum illarum causam detestando, mouentur in illius detestationem. Quartus est spes veniæ: etenim diuinam misericordiam considerantes, sperant, se remissionem impetraturos. Quintus, ex prædicta consideratione diuinæ misericordiæ, qua peccatores ad se conuersos benignissimè recipit, ex consideratione que diuinæ bonitatis, qua dum peccarent, sustinuit, ac tandem ex consideratione dignitatis diuinæ tam indebitè offensæ mouentur in peccati detestationem, vtpote quòd tantam bonitatem, ac maiestatem offenderint. Et hæc detestatio, quæ ex amore diuinæ bonitatis nascitur, contritio nuncupatur. Sextus, prædictam peccati detestationem sequitur voluntas sumendi de peccato vindictam, vt hac ratione Deo qui est tantoperè offensus, fiat satisfactio. Septimus denique est firmum propositum nunquam Deum offendendi, quantùm cum diuina gratia fieri possit. Eosdem fere actus enumerauit D. Thom. *quæst. 85. artic. 5.*

6. Ex prædictis actibus solus actus timoris pœnarum, & ob illarum causam à peccatis fuga, videri posset alicui minùs decens, & honestus: siquidem ex eo videtur inferri tacita voluntas non fugiendi peccatum, si pœnæ Inferni non essent. Cæterùm, catholica veritas docet, prædictum actum honestum, & decentem esse, quinimò sufficientem, vt simul cum Sacramento peccata remittantur, vti docuit Trident. *sess. 14. cap. 4. de contrit.* Aliud enim est, ita esse peccato affectum, vt nolles illud fugere, nisi pœna esset; aliud, velle absolutè fugere, quia pœna est. Primus affectus malus est: quia charitati oppositus. Secundus bonus, & vtilis est: quia bonum, & vtile est fugere peccatum, quocunque titulo illud fugias: sicuti malum est amare peccatum, quocunque titulo illud ames. Neque obstat, eo actu pœnam peccato præferri, vt inde inferas, si peccati patratio ad vitandam pœnam necessaria esset, te peccatum commissurum: quia esto comparatione illius actus pœna peccati fugæ præferatur; at non infertur absolutè præferri: potes enim comparatione vnius actus magis diligere pœnam, quàm peccati fugam: siquidem ob vitandam pœnam peccatum fugis; secùs verò comparatione tui affectus, inclinationis, & dispositionis, qua spectata paratus esse potes omnem pœnam ob fugiendum peccatum sustinere. Exemplo Dauid res est manifesta: ipse enim ita inclinauit cor suum ad seruanda diuina mandata propter retributionem, vt etiamsi retributio cessaret, non obinde à mandatorum obseruatione desisteret.

7. Quocirca distinguunt Doctores cum D. Thom. *2.2. qu. 19. art. 4. & 3. part. quæst. 85. art. 5.* multiplicem timorem, ex quo peccatum vites. Primus, & præcipuus est timor filialis, qui ideò dicitur, quia ex amore Dei benignissimi Patris proficiscitur: etenim proprium filij est, velle patris bonum, timereque quidquid patri displicet. Secundus est seruilis, qui ex timore pœnæ nascitur: etenim seruorum proprium est timore pœnæ dominis inseruire. Hic timor & bonus esse potest, & malus: bonus est, & vtilis ad salutem, si à virtute supernaturali spei nascatur, excitetque peccati absolutam detestationem ob pœnam à Deo infligendam. At, si illi coniungatur talis in peccatum inclinatio, & affectus, vt si pœna non esset, peccatum committeres; talis timor pœnæ malus dici potest; non quidem in se, sed in affectu, qui illi per accidens coniungitur. Alius est timor peccati mundanus, qui ex timore pœnæ ab hominibus infligendæ nascitur, qui timor bonus est, nisi ei affectus in peccatum coniungatur; non tamen est vtilis ad salutem, quia non ex virtute supernaturali, sed ex amore naturali sui ipsius nascitur. Vide Ægid. de Coninch *disp. 2. de pœnit. dub. 5.* Suar. *de fide, spe, & char. tract. 2. disp. 1. sect. 4.*

8. Posito autem, omnes prædictos actus decentissimos, & honestissimos esse, examinandum est, qualiter iustificationi peccatoris necessarij sint. Et quidem gratiam præuenientem necessariam esse, nemo est, qui dubitet. Non enim valemus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est. Deinde necessarius est actus fidei, quo vera esse credantur, quæ diuinitùs reuelata, & promissa sunt; atque illud in primis, à Deo iustificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu. Præterea, necessarius est actus spei, quo veniam à Deo impetrandam speres. Ex huiusmodi fide, & spe ad charitatis amorem diuina gratia adiutus accedere potes, considerans diuinam maiestatem offensam; tametsi timore pœnæ non exciteris; voluntas verò satisfaciendi Deo, seu sumendi de peccato integram vindictam, regulariter detestationi peccati coniuncta est; aliàs nimis remissa, & tepida, imò suspecta esset detestatio. In rigore tamen loquendo, absque tali voluntate consistere potest detestatio peccati remissiua. Non enim teneris ex vi præcisè pœnitentiæ, seclusò speciali præcepto Confessoris, vel Superioris, satisfactionem pro peccatis exhibere: sufficit, si paratus sis illam in hac vita, vel in Purgatorio sustinere, prout Deo placitum fuerit, vti docuit Sotus *in 4. dist. 20. quæst. 2. artic. 2. sub finem.* Vega *libr. 13. in Trident. cap. 22.* Henriquez *libr. 4. de Sacram. cap. 24. num. 6.* Suarez *de pœnitent. disput. 4. sect. 3. num. 8.* Suarez *disput. 15. de pœnitent. sect. vltim.* Ægid. de Coninch *disput. 2. de pœnitent. dub. 6. num. 60.* Propositum firmum, & absolutum nunquam peccandi non oportet in pœnitentia fieri actu distincto à detestatione, & dolore: etenim, qui seriò, & perfectè detestatur, & dolet peccati commissi, voluntatem saltem virtualiter habet nunquam iterum peccatum committendi. Eáque de causa pœnitentia dicitur status mutatio, quia ab statu peccati ad statum gratiæ pœnitentem transfert, sicuti docuit Augustin. *libr. 5. homil. hom. vltim. in fine.* Gregorius *homil. 34. in Euangel.* Ambros. relatus *cap. 1. & cap. Pœnitentia. 2. de pœnitent. dist. 3.* & aliis.

9. Verùm, si attentè prædictos actus enumeratos à Tridentino *sess. 6. cap. 6.* spectemus, vix inueniemus aliquem actum virtutis specialis pœnitentiæ proprium. Nam detestatio peccati, & illius dolor, si ob pœnam, quam secum trahit à Deo infligendam, concipiatur, actus est virtutis spei: si ob tantam maiestatem offensam, actus est charitatis. Vnde, vt pœnitentiæ specialis proprius actus sit, concipi debet detestatio, & dolor de peccatis ob iniuriam

Deo

Deo factam, & turpitudinem, quæ in hac iniuria, & læsione cernitur, iuxta id, quod tradit Trident. *sess. 14. cap. 5.*

10. Difficultas autem est, an præcedere debeat necessariò actus charitatis formalis, vt pœnitentia extra Sacramentum efficax sit ad remissionem peccatorum. Negant Scotus *in 4. dist. 14. qu. 1. art. 3. §. ex his.* Gabriel *ibidem, qu. 1. art. 2. concl. 2. & 3.* Nauarr. *c. 1. num. 5.* Suar. *de pœnitent. disp. 9. sect. 1. n. 6.* Et moueri possunt: quia inde sequeretur, pœnitentiam non esse per se dispositionem necessariam ad remissionem peccati: siquidem inueniret peccatorem actu charitatis perfectè dispositum. Diligenti enim Deum ex toto corde, peccati remissio debetur, iuxta illud Prouerb. 8. *Ego diligentes me diligo.* & 1. Ioann. 4. *Qui diligit, ex Deo natus est.* Secundò, dolor de peccatis, quatenus diuinum honorem lædunt, necessariò imperari debet ex amore diuinum honorem illæsum seruandi: quia eiusdem virtutis est amare honestatem sui obiecti, & odisse malum ei contrarium. At prædictus amor non est amor charitatis; sed pœnitentiæ, seu iustitiæ, & religionis erga Deum: siquidem detestatio huius virtutis est actus. Ergo pœnitentia amorem charitatis non supponit. Tertiò, si prædicto dolori actus charitatis præcederet necessariò, inferret quidem detestationem, & dolorem peccati, qui ad charitatem pertineret, & non ad pœnitentiam: siquidem procederet ex amore Dei super omnia.

11. Verùm Canus *relect. de pœnit. part. 3.* Petr. de Soto *lect. 4. & 5. de pœnit.* Ægid. de Coninch *de pœnit. disp. 2. dub. 6. n. 47.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 1. n. 4.* Bonac. *de pœn. disp. 5. q. 1. punct. 2. n. 3.* & alij censent, formalem actum charitatis præcedere pœnitentiam, quæ extra Sacramentum, & martyrium remittit peccatum. Mouentur authoritate D. Thom. *3. p. q. 85. art. 5.* enumerantis actus, qui ad nostram iustificationem concurrunt, & quinto loco constituentis actum charitatis. *Quintus* (inquit) *est motus charitatis, quo alicui peccatum displicet secundum se ipsum.* Et *art. 6.* describens D. Thom. ea, quæ in iustificatione impij concurrunt, ait: *In iustificatione impij simul est motus liberi arbitrij in Deum, qui est actus fidei per charitatem formatus; & motus liberi arbitrij in peccatum, qui est actus pœnitentiæ.* Horum tamen duorum actuum primus naturaliter præcedit secundum. Nam actus virtutis pœnitentiæ est contra peccatum ex amore Dei: vnde primus actus est ratio, & causa secundi. Secundò, & præcipuè mouentur authoritate Trident. *sess. 14. c. 4.* distinguentis contritionem ab attritione, affirmantisque, contritionem charitate perfectam extra Sacramentum iustificare; secùs attritionem. Tertiò, ratione. Nemini extra Sacramentum remitti potest peccatum, nisi Deum super omnia diligat, aliàs, vt dixit Ioan. 1. c. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* Idque maximè decet: peccato nanque à Deo summo bono auertimur. Debemus ergo pœnitentia ad ipsum conuerti: quod nulla alia ratione fieri potest, nisi actu perfectæ charitatis. Adde, pœnitentia Deo reconciliamur, illiúsque amici constituimur: debet ergo ex amore amicitiæ procedere.

12. Hanc sententiam veriorem, & probabiliorem existimo, ideóque censeo, detestationem peccati iustificationi extra Sacramentum proximè disponentem, ex amore Dei super omnia procedere, ac proinde non procedere ex amore seruandi honorem diuinum illæsum, & iniuriam factam recompensandi ob honestatem, & decentiam, quæ in hoc obiecto cernitur; quod est pœnitentiæ specialis formale obiectum: sed ob ipsum Deum, & quatenus bonum illius est, eique debitum. Quòd si dicas, inde fieri, actum specialis virtutis pœnitentiæ ad iustificationem extra Sacramentum non disponere proximè, nullum est inconueniens, imò necessariò est affirmandum: siquidem Trident. contritioni charitate perfectæ remissionem peccati tribuit; contritioni autem, quæ ex turpitudine peccati nascitur, quæque attritio nuncupatur, hanc efficaciam denegat. At detestatio, quæ præcisè ob diuinum honorem illæsum concipitur, necessariò ex turpitudine, quæ in læsione diuini honoris est, nascitur. Ergo huiusmodi detestationi remissio peccati extra Sacramentum concedenda non est. Si verò vrgeas, inde fieri, non pœnitentia, sed charitate peccatum extra Sacramentum remitti: tum, quia ante ipsam detestationem amor Dei præcedit, qui sufficiens est peccati dimittendi dispositio. Respondeo, negando, peccatum pœnitentia non remitti: siquidem detestatione remittitur. Etenim, vt *suprà* dixi, detestatio peccati prouenienes ex charitate, pœnitentia est perfectissima, tametsi non sit specialis virtus à reliquis distincta: amor verò præcedens hanc detestationem non est sufficiens dispositio ad culpæ remissionem, si illius memor sis: quia stante amore, & cognitione peccati suspendere nequis detestationem, ac proinde vtroque actu, & amoris, & detestationis te ad iustificationem disponis. At, si peccati sis immemor, actu solo charitatis, & amoris Dei super omnia te optimè ad iustificationem disponere potes. Neque inde fit tibi peccatum remitti absque illius pœnitentia: quia ille actus charitatis peccati pœnitentia est eminenter: siquidem detestationem inferret, si peccatum obiiceretur, tametsi non sit pœnitentia formalis, quod non videtur necessariò requisitum, vt latè probat Ægid. de Coninch *disput. 2. de pœnitent. dub. 6. à num. 50.* Layman. *libr. 5. summ. tractat. 6. cap. 2. num. 3.* Ex his constat solutio rationum prioris sententiæ, quibus non oportet sigillatim respondere.

PVNCTVM II.

Qualiter pœnitentiæ virtus peccatum, tam mortale, quàm veniale remittat.

1. *Fides docet, pœnitentiam quodlibet peccatum delere posse.*
2. *Soluuntur obiectiones aliquot.*
3. *Remisso vno mortali, omnia secundùm legem Dei remittuntur.*
4. *Culpa remissa, & pœna æterna remittitur.*
5. *Ad remissionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requisita est.*
6. *Contritio perfecta omnia remittit.*
7. *Attritionem negant plures sufficere ad venialem remissionem extra Sacramentum, & qualiter probent.*
8. *Expenduntur prædicta rationes.*
9. *Satis est probabile, attritionem, quæ se ad peccata venialia extendit, peccata remittere.*
10. *Oratione Dominica, aliisque precibus veniam expostulantibus, peccatum veniale remittitur.*
11. *Limitat Layman hanc doctrinam, vt ex imperio charitatis prædictæ orationes procedant.*
12. *Rigida limitatio, etsi probabilis.*
13. *Sola charitas animæ inhærens videtur sufficiens.*
14. *Qualiter pani, aquaq; benedicta, & aliis sacramentalibus concedatur venialium remissio.*
15. *Nunquam peccatum, siue veniale, siue mortale, remittitur sine proposito formali, vel virtuali illud non committendi.*

16. *Expenditur triplex discrimen inter propositum cauendi peccata mortalia, vel venialia.*
17. *Peccata sic remittuntur, vt penitus extinguantur. Secus bona opera ab homine iusto facta per peccatum.*
18. *Quare bona opera reuiuiscant; non verò peccata.*
19. *Proponitur obiectio, & soluitur.*

1. POenitentia quodlibet peccatum deleri posse, fide tenendum est. Neque enim est vllum peccatum in hac vita ita graue, quod pœnitentia deleri non possit, vti definitur *in cap. Firmiter. de sum. Trinit.* & colligitur ex illo Oseæ 13. *Perditio tua, Israël: tantummodo in me auxilium tuum.* & pluribus comprobat Bellarmin. *lib. 2. de grat. & libero arbitr. cap. 5.*

8. Neque obstat affirmari *Matth.* 12. *num.* 31. *Marc.* 3. 29. *Luca* 12. 10. blasphemiam in Spiritum Sanctum, neque in hoc sæculo, neque in futuro remitti; quia id dictum non est, quasi id nunquam remittatur: credi enim probabiliter potest, aliquot ex his, qui in Christum blasphemabant, affirmantes in Beelzebub eiicere Dæmonia, conuersos esse, & remissionem illius, aliorúmque peccatorum fuisse consecutos. Sed ideò negatur, eorum peccatum in Spiritum Sanctum in hoc sæculo, vel in futuro remitti: quia regulariter, inquam, & ordinariè non remittitur, eò quòd illius non doleant. Quod prouenit ex malitia, qua peccant, ob qua nullam in peccato excusationem habent, merentúrque à Deo deseri. Quòd si roges, qua de causa blasphemiam illam Iudæorum, qua Iudæi miracula Christi Domini Beelzebub tribuebant, appellauerit Christus Dominus peccatum contra Spiritum Sanctum, cùm potiùs contra ipsum fuerit? Multipliciter Maldonat. *in prædictum locum Matth.* respondet. Sed ea responsio mihi videtur germanior, ideò aduersùs Spiritum Sanctum prædictum peccatum esset quia erat aduersùs effectum, qui Spiritui Sancto specialiter tribuitur. Etenim Spiritui Sancto specialiter appropriatur illuminare mentes, in veritatis cognitionem, & manifestationem. At illi Iudæi de Christo blasphemantes ab Spiritu Sancto illuminati erant, eiúsque dono cognoscebant, miracula Christi Domini vera esse, neque à malo Spiritu procedere potuisse. Affirmare ergo ea miracula Principi Dæmoniorum esse tribuenda, est lucem à diuino Spiritu communicatam obscurare, illiúsque diuinæ communicationi, & efficaciæ resistere.

Neque item obstat, quòd 1. *Ioann.* 5. *num.* 16. affirmatur, pro peccato ad mortem exorandum non esse, quasi illius salus omninò sit desperata. Nam, vt benè explicat *ibi* Caietan. non prohibuit Ioannes pro peccante ad mortem exorare: solùm enim declarauit se nolle præcipere, vt pro eo rogetur: quia esto ex parte petentis omnes conditiones adsint, vt petitio effectum obtineat: ex parte tamen illius, pro quo fit petitio, effectus impeditur. Qui enim ita peccat, vt in eo peccato vsque ad mortem perseuerare intendat, satis indispositum se reddit veniæ impetrandæ, cuiuslibet pij viri precibus, & orationibus.

Neque tertiò obstat dixisse Paulum ad Hebr. 6. *Impossibile est, eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cæleste, & participes facti sunt Spiritus Sancti; gustauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutésque sæculi venturi, & prolapsi sunt; iterum renouari ad pœnitentiam, rursus crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes.* Quia, si expositioni Caiet. in hunc locum adhæremus; nullatenus probatur, voluisse Paulum, lapsos post Baptismum, Confirmationem, & verbi diuini doctrinam, nullum remedium habituros, sed non esse habituros remedium Baptismi iteratione: esset enim talis iteratio quædam recrucifixio Filij Dei sibimetipsis. Etenim Baptismo moriuntur in Christo, & quasi cum illo sepeliuntur, ad nouitatémque vitæ resurgunt. Si ergo vellent iterum Baptismo renouari, sanè Christum in semetipsis crucifigerent, & sepelirent; cùm tamen vnica mors, sepultura, & resurrectio illius fuerit, vnicóque Baptismo significari possit. Quod clariùs explicant sequentia verba, *& ostentui habentes:* quasi diceret: Hæc recrucifixio Filij Dei in illius publicam ignominiam cedit. Quòd si non de renouatione per Baptismum; sed per pœnitentiam locus Pauli intelligendus sit, vti plures recentiores apud Cornelium *ibi* asserunt, verbum illud, *impossibile,* pro difficili sumendum est, iuxta illud Ierem. 13. *Si mutare potest Æthiops pellem suam, & pardus varietates suas; & vos,* scilicet, Iudæi, *poteritis benè agere, cùm didiceritis malè.* Et *Sapient.* 12. de Chananæis dicitur: *Non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum.* Et Ioann. 12. *Propterea non poterant credere: quia iterum dixit Isaias: Excæcauit oculos eorum, & indurauit cor eorum.* Quibus locis, vt passim Patres declarant, non de impotentia absoluta, sed morali; id est, de difficultate graui verba prædicta intelliguntur.

Neque quartò obstat, quòd idem Paul. *ad Hebr.* 10. dixerit: *Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia.* Si igitur nulla hostia nec sacrificium prædictis superest, iam eorum salus desperata est. Non, inquam, obstat: quia hæc verba, vt inquit Caietan. non de pœnitentia Sacramenti, sed de pœnitentia Baptismi intelliguntur: quasi diceret Paulus. Voluntariè peccantibus post Baptismum non relinquitur Christus iterum in Baptismo crucifigendus: quia neque iterum Christus crucifigendus est in se, neque in Baptismo denuò instituto. Si verò hostia, & sacrificium pro pœnitentia sumatur, iuxta illud Psal. 50. *Sacrificium Deo, spiritus contribulatus.* voluntariè peccantibus non relinquitur pœnitentia, nisi difficillimè pro peccatis. Apertiùs tamen horum verborum sensum explicuit Ægid. de Coninch *de pœnitent. disput.* 2. *dub.* 1. *in fine,* affirmans, Iudæis, post acceptam veritatis notitiam, volentibúsque legem Moysis cum lege Christi coniungere, & sic voluntariè peccantibus, non relinquitur hostia pro peccatis: quia nec illis prodest, quam Christus de se obtulit; neque eæ hostiæ, quæ in antiqua lege offerebantur, cùm iam sint omninò abolitæ.

3. Rursus pœnitentia ita remittit peccatum, vt vno remisso omnia mortalia secundùm legem Dei remittantur. Remittit nanque peccatum media gratia, & charitate, quæ omnibus peccatis æquè repugnat. Notanter dixi, *omnia mortalia;* quia venialia gratiæ, & charitati simplici non contradicunt, ideóque vnum sine alio remitti potest. Nunquam autem remittitur, quin simul infundatur gratia, vt pluribus firmat Suar. *disput.* 11. *sect.* 2. *n.* 10. aduersùs Bonauent. & Alens. quia peccatori, & inimico Dei nunquam remittitur: neque enim ad eius remissionem, stante inimicitia, se disponere potest. Iusto autem, etsi per diuinam potentiam remitti possit absque vlla gratiæ infusione; sed non ex lege à Deo statuta. Decuit enim maculam, & deformitatem peccati, gratiæ pulchritudine deleri, quæ licèt ex se cum peccato veniali non pugnet; pugnat tamen ex intentione Dei volentis ea gratia peccatum veniale remittere, & non aliter.

4. Remissa culpa, si mortalis sit, & pœna æterna remittitur: quia nequis filius Dei, & hæres regni cælestis esse, & simul addictus pœnæ æternæ sustinendæ, vti

vti colligitur ex Paulo *ad Rom.* 8. & tradit Trident. *seß.* 6. *c.* 7 & 14. Attamen aliqua pœna temporalis, qualem Deus ab amico iustè iudicat exigendam, sæpe sæpius sustinenda monet, prout docuit idem Trident. *dicta seß.* 6. *c.* 14. & sumitur apertè ex illo *Numer.* 20. & *Deuteron.* 34. vbi Moyses, & Aaron priuantur terræ promissionis introitu, in pœnam delicti præuaricationis iam remissi: & 2. *Reg.* 12. punitur Dauid morte filij, eò quòd occasionem dederit inimicis blasphemandi: & *Ioelis* 2. monet Deus, conuersionem nostram fieri ex toto corde, in ieiunio, in fletu, & in planctu: ideóque consulunt Cyprian. *lib. de lapsis.* Tertullian. *de pœnit.* Chrysost. *hom. de pœnit. & confeß.* Gregor. *hom.* 20. *in Euang.* & alij Patres, post acceptam iustitiam, pœnitentiæ opera exercere: quia credunt aliquid restare pro peccatis remissis satisfaciendum. Dixi, *sæpè sæpius*: quia aliquando ita intensa, & feruens contritio esse potest, vt virtute illius charitate informata, non solùm æterna pœna, sed etiam quælibet alia temporalis debita aboleatur. At, si de peccatis venialibus loquamur, cùm hæc non mereantur æternam pœnam, sed temporalem; regulariter illis remissis, & pœna illis debita remittitur; aliquando tamen ita tepidus dolor esse potest, vt, licèt culpam purget, reatum alicuius pœnæ subeundum relinquat.

5. Deinde ad remissionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requiritur, vti docent D. Thom. 3. *part. qu.* 87. *art.* 1. *ibi* Suar. & Vasq. Coninch *disp.* 2. *dub.* 14. *num.* 122. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 4. *num.* 11. Nam, cùm per veniale peccatum aliquo modo nostra voluntas à Dei voluntate auertatur, decuit, hanc auersionem noua diuinæ voluntati subiectione deleri. Hæc autem pœnitentia supernaturalis esse debet, id est, ex motiuo supernaturali; aliàs peccato veniali, quod diuinum honorem, authoritatem, & amicitiam offendit, non opponeretur. Præterquàm quòd remissio peccati venialis supernaturalis est, quippe supernaturali salutis nostræ fini congruit. Ergo pœnitentia, quæ huic remissioni necessaria est, supernaturalis esse debet, cùm finis, & media proportionem habere debeant: & tradit Ægid. de Coninch *de pœnit. disp.* 2. *dub.* 14. *concl.* 3.

6. Hæc igitur pœnitentia, si sit contritio absoluta, & perfecta, detestans peccatum veniale, quia Deo displicet, & eius amicitiam, & honorem aliquo modo lædit; sufficiens dispositio est ad omnium peccatorum remissionem: nullum enim peccatum cum ea dispositione consistere potest.

7. An verò ea attritio, quæ ex turpitudine peccati, vel ex metu gehennæ, & Purgatorij concipitur, sufficiens sit in homine iusto ad remissionem venialium, extra Sacramentum, non conueniunt Doctores. Negant Vasq. 1. 3. *de pœn. q.* 87. *art.* 1. *dub.* 2. *n.* 6. Paul. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 4. *n.* 14. Mouentur: quia inde sequeretur, nunquam pœnitentiæ Sacramento peccatum veniale remitti: quia nunquam remitti potest, quin illius saltem attritionem habeas: hæc enim est necessaria ad effectum Sacramenti dispositio: at posita attritione, iam ipsum peccatum remittitur: non igitur Sacramentum pœnitentiæ operari remissionem potest. Secundò, per peccatum veniale quodammodo auertimur à Deo, eiúsque amicitia: debemus ergo formaliter, seu virtualiter ad ipsum conuerti. Sed attritio non est ad Deum conuersio, quippe non est actus charitatis. Ergo attritio non est per se sufficiens dispositio ad peccati, extra Sacramentum, remissionem. Tertiò, non remittitur peccatum, etiam veniale, nisi media gratiæ infusione: at vt gratia extra Sacramentum infundatur, expostulat actum meritorium, qui ad finem supernaturalem ordinetur formaliter, vel virtualiter, aliàs cum ipsa gratia proportionem non habebit; ideóque dixit S. Thom. 1. 2. *qu.* 114. *art.* 4. meritum vitæ æternæ primò pertinere ad charitatem; ad alias autem virtutes secundariò, quatenus à charitate imperantur. Ergo attritio, quæ à charitate non procedit, vel imperatur, neque remissionem peccati, neque gratiæ augmentum obtinere potest.

8. Sed hæ rationes non conuincunt. Primæ rationi respondet Coninch *disp.* 2. *de pœnit. dub.* 14. *n.* 126. in homine iusto attritionem peccatorum venialium non impetrare omnium illorum remissionem; sed aliquorum, prout diuinæ bonitati beneplacitum fuerit: quia non in vi dispositionis, & satisfactionis, sed meriti peccatorum remissionem impetrat; ideóque plura peccata Sacramēto Pœnitentiæ remittenda relinquuntur. Sed displicet hæc solutio, eò quòd gratis asseritur, virtute attritionis aliqua peccata remitti, & non omnia, cùm æquè omnium sit detestatio. Item, sine fundamento negat, non remittere peccata vi dispositionis; sed solius meriti, cùm vtranque rationem attritio contineat, & meriti comparatione gratiæ, & dispositionis comparatione remissionis peccatorum. Secundò respondent alij, nullum esse inconueniens, peccata venialia Sacramento Pœnitentiæ de facto non remitti: quia id per accidens est, cùm iam sint attritione remissa. Sed hæc responsio sustineri non potest: præcedere enim attritionem Sacramento pœnitentiæ non est per accidens; sed per se, & necessariò. Ergo per se supponuntur venialia remissa. Non igitur Sacramento Pœnitentiæ vnquam remitti possunt. Quocirca respondeo, vt vi Sacramenti venialia remittantur, Sacramentúmque Pœnitentiæ æquè mortalia, ac venialia remittat, sufficit fieri venialium remissionem, quando homini peccatori peccatum mortale remittitur. Etenim, si existens in mortali non solùm illius, sed venialium attritionem habeas, & ea attritione Sacramentum Pœnitentiæ recipias, illud Sacramentum non solùm mortale, sed venialia tibi remittit. Ergo iam aliquādo peccata venialia vi confessionis remittuntur, tametsi in homine iusto non remittantur: sicuti nec contrito mortalia remittuntur, quia iam sunt remissa; quod nō est inconueniens. Secunda minùs vrget. Fateor, per peccatum veniale quodammodo nos auerti à Deo, illiúsque fieri inimici: sed, quia hæc non est formalis auersio, nec formalis inimicitia, sed virtualis, quatenus est opus, diuinæ voluntati auersum, eique displicet; optimè, accedente diuina gratia, aboleri potest conuersione, quæ Deo placeat, eiúsque voluntati grata sit; tametsi formale motiuum gratitudinis, & diuinæ complacentiæ non habeat. Tertiæ. Admitto, nullum peccatum veniale remitti sine infusione gratiæ, neque gratiam infundi absque motu liberi arbitrij in finem supernaturalem formaliter, vel virtualiter: nego tamen, detestationem peccati, ob illius turpitudinem, vel ob priuationem gloriæ, seu æternam damnationem, non esse motum in finem supernaturalem: siquidem diuina fide cognoscitur peccatum detestatum, consecutionem finis supernaturalis impedire. Et ex hoc motiuo concipitur detestatio.

9. Quapropter existimo, satis probabile esse, in homine iusto attritionem, quæ ad peccata venialia se extendit, & gratiæ augmentum mereri, & medio illo augmento peccata venialia abolere. Sic docuit Suar. *de pœnit. disp.* 11. *sect.* 3. *assert.* 3. Ægid. de Coninch *de pœnit. disp.* 2. *dub.* 14. *n.* 124. *conc.* 5. Nam esto, sit satis apud Doctores controuersum, an operationes aliarum virtutum à charitate, vt meritoriæ sint gratiæ augmenti, indigeant charitatis imperio, vel sufficiat illius moraliter perseuerans relatio, vel tandem fieri ab homine grato supernaturalem finem cognoscente, vti videre est apud Vasquez 1. 2. *disp.* 127. *cap.* 3. Suarez *de gratia*,

gratia, lib. 12. *cap.* 8. & 9. Attamen negari non potest, operationibus illis à charitate imperatis, meritum distinctum correspondere ab eo, quod imperio charitatis correspondet; alias inutile, & superuacaneum esset, operationes virtutum moralium exercere. Ergo, quamuis asseramus (quod sub lite est) indigere operationes omnium virtutum imperio charitatis, vt conditione ad meritum, cùm ex se meritum habeant ea conditione posita; videtur effici manifestè, & attritionem hominis iusti procedentem ex virtute speciali pœnitentiæ, prout ab imperio charitatis distinctam, & meritoriam noui gratiæ augmenti esse, & peccatorum, quibus opponitur, remissiuam.

10. Non solùm attritione hominis iusti peccati venialis remissio obtinetur, sed etiam Oratione Dominica, aliisque precibus veniam expostulantibus, vti docuit S. August. *in Enchirid. cap.* 71. & *lib.* 50. *homil. hom. vlt. cap.* 5. Quinimò aliis operibus bonis virtutis, scilicet, ieiunio, eleemosyna, humiliatione, si pro impetranda illorum remissione fiant. Nam hæc tacita postulatio, & impetrandæ remissionis venialium voluntas, est virtualis eorum detestatio, vt rectè inquit Ægid. de Coninch *disp.* 2. *de pœnit. dub.* 14. *concl.* 6. *num.* 129. Non enim possumus seriò desiderare liberari à peccatis, quin ea peccata nobis displiceant.

11. Limitat tamen hanc doctrinam Paul Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 4. *num.* 15. dummodo ex imperio charitatis ea opera procedant, motus ea sententia, quam latè tradiderat *lib.* 2. *sum. tract.* 3. *de charit. cap.* 1. *à num* 2. scilicet, nulla opera virtutis prodesse homini ad meritum sine eo, quòd à charitate eliciantur, vel imperentur. Non enim videris dignus amicitia diuina, & æterna cum Deo coniunctione, nisi eam consequi intendas: quod fieri non potest sine motu charitatis elicito, vel imperato. Et ob hanc causam, inquit, appellatur charitas reliquarum virtutum forma: quia ad promerendam vitam æternam mortuæ sunt absque charitatis motione, & imperio. A charitate autem vitam, & efficientiam accipiunt, ideòque dixit Paul. *ad Colossens.* 3. charitatem esse vinculum perfectionis. & 1. *ad Corinth.* 13. omnia absque charitate inutilia esse; charitate autem vtilia fieri, ita vt nec fides ipsa supernaturalis esse possit, nisi quatenus per charitatem operatur, vt dicitur *ad Galat.* 5.

12. Sed hæc limitatio, etsi probabilis sit, mihi tamen semper difficilis visa est: ex ea nanque manifestè infertur, rarò sæculares homines, imò religiosos, augmentum iustitiæ mereri, tametsi plures actus virtutum moralium, & theologicarum exerceant. Quis enim est ita Deo coniunctus, & amicus, qui omnia opera virtutum ex imperio charitatis præstet? Aliàs si ob nulla opera virtutis merces esset accipienda, nisi ob ea, quæ propter Dei gloriam, & ipsius amorem essent facta; quomodo ij, quibus beatitudo conceditur, quia necessitatem patientis miserti sunt, ignorant in die Iudicij, se Christi misertos esse, vti colligitur ex illo responso? *Quando te vidimus esurientem, & pauimus?* &c. & quomodo diuersa merces recipienti Discipulum in nomine Discipuli, vel Prophetam in nomine Prophetæ, vel minimum Christi seruum in nomine serui, promittitur *Matthei* 10? Eadem enim merces omnibus concedenda esset, cùm ratio meriti vna sit.

13. Quocirca crederem, satis probabile esse, solam charitatem animæ inhærentẽ sufficientem esse, vt reliquarum virtutũ operationes meritoriæ sint, & charitatis augmẽti, & remunerationis æternæ: maximè si huic charitati aliqua actualis relatio, qua te, tuáque omnia in Deum, vt supremum bonum, & vltimũ finem referas, adiungatur. Neque enim credendum est, piissimũ, & benignissimum Deum, tot opera virtutum suorum amicorum absque præmio vitæ æternæ relicturum, eò quòd ex relatione actuali in ipsũ non processerint: satis enim videtur esse, quòd ad ipsum virtualiter referantur, quatenus sunt opera amici, & de obiecto sibi grato. Neque aliud colligitur ex verbis Apostoli charitatem commendantis. Fateor nanque, omnia opera virtutis ad meritum beatitudinis inutilia esse absque charitate habituali: quia ab hac charitate, tanquàm à radice, accipiunt vim, & efficaciam merendi: nego tamen inutilia esse absque actu proprio charitatis. Adde esse satis probabile, charitatem, dum in anima residet, obiecta aliarum virtutum attingere, & simul cum aliis virtutibus suos actus operari. Quòd si ita est, optimè intelligitur, qua ratione reliquarum virtutum charitas forma sit, radix, & perfectio. Sed de his alibi latiùs.

14. Insuper pani, aquæque benedictæ, aliisque sacramentalibus virtus peccata venialia remittendi tribuitur; non quidem per se, & vi sua, aliàs essent Sacramenta; sed quatenus ex orationibus Ecclesiæ vim habent à Deo impetrãdi pium motum voluntatis, quo venialia remitti possunt, sicuti habent potestatem compescendi Dæmones, sedandi tempestates, & noxia remouendi, vt latiùs docuit D. Thom. *q.* 87. *art.* 3. Suar. *de pœnitent. disp.* 11. *sect.* 2. Ægid de Coninch *qu.* 71. *art.* 3. *dub. vnico, concl.* 2. Paul. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 4. *n.* 16. *corol.* 8.

15. Adde: nullum peccatum, siue mortale, siue veniale remittitur absque proposito formali, vel virtuali, nunquam illud iterum committendi: quia remitti non potest absque seria detestatione, illius peccati voluntatem, & affectum excludente: potes tamen, probabilem timorem habere in illud peccatum incidendi, si occasio se obtulerit: quinimò spectata tua fragili conditione iudicare casurum; quia hoc iudicium, & timor consistere potest cum efficaci voluntate actuali id peccatum pro viribus fugiendi, vti notarunt Ægid. de Coninch *disp.* 2. *de pœnitent. dub.* 14. *concl.* 7. Paul. Laym. *lib.* 5 *sum. tract.* 6. *cap.* 4. *assert.* 8.

16. Ex quibus triplex discrimen accipe inter propositum requisitum ad remissionem mortalis, & requisitum ad remissionem venialis. Primum est. Propositum requisitum ad remissionem peccati mortalis non solùm opponitur peccato expressè detestato; sed cuicunque alteri: siquidem gratia, vi cuius mortale remittitur, æquè omnibus mortalibus contradicit: at propositum requisitum ad venialis remissionem, non indiget opponi omnibus aliis venialibus, cùm gratia compati possit cum omnibus peccatis venialibus. Sed fateor, hoc discrimen, quod verissimum est, non satis consequenter adstrui à Paulo Layman. ipse enim affirmat, nullam detestationem peccati, nullúmque illius vitandi propositum esse venialis remissiuum, nisi à charitate procedat, vel imperetur; seu nisi ex motiuo placendi Deo concipiatur. Cùm ergo hoc motiuum æquè omnia venialia peccata afficiat, efficitur sanè in sententia Laym. non posse detestari vnum peccatũ veniale, absque alio, detestatione sufficiente ad illius remissionem: quod ipse repugnat concedere. Secundum est. Propositum peccati mortalis vitandi est absolutum; vitandi, inquam, omnia mortalia, tam singulariter, quàm collectiuè sumpta: quia omnia diuina gratia adiutus vitare potes: at propositum vitandi venialia non est ita absolutum; sed est propositum vitandi omnia, prout humana fragilitas permiserit; & singula absolutè: quia aliter vitare spectata gratia, quæ communiter conceditur, impossibile est.

Tertium est. Propositum vitandi venialia non est necessariò ita firmum, & efficax, sicuti propositum vitandi mortale; neque ita efficaciter animum mouet ad fugiendas peccati venialis occasiones; sicuti mouet propositum vitandi mortale. Etenim pecca-

tum

tum mortale animæ malum longè grauius est, quàm veniale, difficiliúsque incurritur; cùm tamen occasiones committendi venialia passim contingant. Ex quo vlteriùs prudentissimè inferunt prædicti Doctores, faciliùs absolui posse relabentes in eandem speciem peccati venialis, quàm mortalis, quòd ille relapsus non sit indicium defectus doloris ad illius remissionem necessarij, cùm prouenire possit ex occasionibus frequenter obiatis, quæ non sic in peccatis mortalibus contingunt, à quarum fuga facilè excusantur, præcipuè si absque incommodo id facere non possint.

17. Ad extremum aduerte. Peccata, siue mortalia, siue venialia, sic per pœnitentiam remittuntur, vt penitùs deleantur, & extinguantur, iuxta illud Actorum 3. *Pœnitemini, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra.* Illis autem semel extinctis, tametsi pœnitens à iustitia recepta decidat, illorum Deus nunquam ampliùs ad punitionem recordatur; quia, vt dicit Paul. ad Rom. 11. *Sine pœnitentia sunt dona, & vocatio Dei.* Quòd si dicas, peccata non absolutè remitti per pœnitentiam; sed sub conditione, si in pœnitentia perseueraueris; obstat: quia illa non esset peccati præsens remissio, sed futura; neque per pœnitentiam esset deletum peccatum, sed delendum; neque reconciliatus peccator, sed reconciliandus: quod repugnat Trident. & Scripturæ sæpè affirmanti, pœnitentia mundari nostra delicta, vti pluribus confirmat Gratian. *de pœnit. distinct.* 4. & D. Thom. *qu.* 88. *art.* 1. & alij passim. E contra bona opera ab homine iusto facta non penitùs extinguuntur peccato; sed suspenduntur, & impediuntur à remuneratione, dum peccatum persistit: eo autem sublato, redeunt, ac si nunquam extincta essent: de qua re latè Suar. *opusculo speciali de reminiscentia meritor.* Vasq. 1. 2. *t.* 2. *disp.* 221. *cap.* 5. Ægid. de Coninch *de pœnit. disp.* 2. *dub.* 20.

18. Quòd si roges, quare bona opera reuiuiscunt ad præmium, sublato peccato: peccata verò remissa, sublata gratia, non redeunt ad pœnam? Respondeo: quia Deus pronior est ad præmium, quàm ad pœnam; ad misericordiam, quàm ad iustitiam, iuxta illud: *Et misericordia eius super omnia opera eius.* Et quia peccatis applicatur Christi plena satisfactio; ideóque redire non possunt: bonis verò operibus non applicatur peccatum, vt illorum satisfactio, neque vt forma, ea bona opera extinguens; sed solùm vt impediens eorum præmium. Quare peccato remisso optimè ad præmium redire possunt. Adde, diuinam bonitatem maximè decere, bona opera facta à suis amicis, ab amicitia posteà deuiantibus, apud se remuneranda retinere, si ad amicitiam redierint. At nullatenus decet, nec fieri potest, peccata remissa apud se punienda retinere, si à iustitia recesserint.

19. Neque obstat, quòd per Prophetam Ezech. c. 18. æquè asserat Deus, se non recordaturum tuorum bonorum operum, si à iustitia decesseris; sicuti asserit, se non recordaturum ampliùs iniquitatum, quas operatus es, si illarum pœnitentiam egeris: quia id intelligi debet, dum in iniquitate perseueraueris: quia, eo statu durante, non ampliùs bonorum operum recordatur Deus, ac si nunquam facta fuissent. At, si ab statu peccati in statum gratiæ te receperis, omnia bona opera, quæ per peccatum sepulta erant, reuiuiscunt: aliàs pœnitentia facta, & iustitia accepta, recordaretur Deus tuarum iniquitatum: siquidem ob illarum causam opera bona anteà facta, & præmio digna priuarentur præmio, iniquitásque remissa tibi non leuiter noceret, contra Ezechielem, *cap.* 18. & 33.

***

PVNCTVM III.

Qualiter pœnitentiæ virtus omnibus adultis necessaria sit.

1. *Pœnitentiam omnibus adultis peccatum mortale committentibus necessariam esse, fides docet. Quæ pœnitentia, attritio, an contritio?*
2. *Sub distinctione respondetur.*
3. *Examinatur quædam limitatio superioris doctrinæ de articulo mortis.*
4. *Absque formali detestatione aliquando contingit iustificatio.*
5. *Pœnitentia peccati tibi necessaria est triplici euentu.*
6. *Alios euentus plures Doctores enumerant: sed non placent.*
7. *In articulo mortis pœnitentia per se necessaria est.*
8. *Extra articulum mortis nullum signari potest tempus determinatum.*
9. *Ex diuino præcepto obligaris, secundùm probabiliorem, communémque sententiam; ne diu pœnitentiam differas.*
10. *Soluitur quædam obiectio.*
11. *Remissis peccatis nulla superest obligatio positiua detestationis, nisi Sacramentum sis suscepturus.*

1. Pœnitentiam formalem, vel virtualem esse necessariam ad salutem omnibus adultis peccatum mortale committentibus, docet Trident. *sess.* 14. *cap.* 4. sumitúrque ex illo Lucæ 3. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Ratióque est manifesta: nam per peccatum nostra voluntas diuinæ legi aduersatur, eius amicitia perditur, & diuina authoritas offenditur, & contemnitur, nobísque ipsis graue malum irrogamus. Tenemur ergo procurare, quoad fieri possit, hanc auersionem de medio tollere; tum ex charitate, qua amicitiam perditam obligamur restaurare; tum ex iustitia, seu speciali virtute pœnitentiæ, qua diuinæ authoritati læsæ, & offensæ satisfacere debemus; tum ex virtute, qua damnum, quod nobis intulimus, resarcire debemus. At his omnibus obligationibus pœnitentia satisfacit, vt ex præcedenti Puncto constat. Est igitur pœnitentia necessaria.

2. Sed, quæ pœnitentia, contritióne, an attritio? Distinguendum est, si occasio suppetit recipiendi Baptismum, vel Pœnitentiam, sola attritio sufficit: quia, vt ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 4. manifestè colligitur, ea est sufficiens dispositio, vt Sacramentum gratiam conferat, diuinam amicitiam restauret, honori diuino læso satisfactionem præstet, & peccatum commissum non noceat; quæ sunt causæ, ob quas pœnitentia necessaria est. Atque ita docent aliis relatis Henriq. *lib.* 4. *de Sacram. cap.* 6. *num.* 5. Suar. *de pœnit. disp.* 15. *sect.* 4. *num.* 13. Ægid. de Coninch *disp.* 3. *de pœnitent. dub.* 1. *num.* 4. Paul. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 3. *num.* 2. Bonac. *disp. de Sacram. Pœnitent. q.* 1. *punct.* 2. & latiùs *qu.* 5. *part.* 2.

3. Limitant tamen communiter Doctores, quos refert, & sequitur Valent. *t.* 4. *disp.* 7. *qu.* 8. *punct.* 4. *ad fin.* Ægid. de Coninch *disp.* 3. *dub.* 1. *num.* 6. Filliuccius *tract.* 6. *cap.* 8. *quæst.* 7. Zerola *de Sacram. Pœnit. quæst.* 24. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 2. *circa finem.* Bonac. *disp.* 5. *qu.* 5. *sect.* 1. *part.* 2. *num.* 5. ne id procedat in articulo mortis: ob periculum enim æternæ damnationis, videris obligatus, contritione te ad Sacramentum suscipiendum disponere: etenim, cùm sub lite sit, an attritio cognita sufficiat, vt Baptismus, & Pœnitentia effectum habeant: id enim negant Sotus *de natura, & gratia, cap.* 15. Nauarr. *sum. c.* 1. *num.* 37. & 41. & alij apud Valent. *de pœnitent. qu.* 92. *dub.* 3. Suar. *disp.* 5. *sect.* 3. & *disput.* 20. *sect.* 1. si ad habendam

bendam contritionem non te excitas, censeris æternam salutem contemnere: quod est charitati propriæ, & diuinæ amicitiæ aduersum.

Cæterùm, si certus moraliter esses, te ad Sacramentum suscipiendum attritione disponi, crederem, nullam tibi esse obligationem conandi ad contritionem: quia, vt ex prædictis Doctoribus constat, & latiùs *infrà* tradémus, ita certus esse potes, attritionem esse sufficientem dispositionem ad gratiam in Sacramēto suscipiendam, vt nullam in contrarium firmam dubitandi rationem habere possis. Non igitur censeri potes, propriam salutem contemnere sic Sacramentum suscipiens; quippe nulli morali periculo damnationis te exponis. At, quia moraliter de attritione certus esse non potes, ideò regulariter existimo, te obligatum esse contritionem procurare, vt saltem attritionem attingas. Etenim, si in eo periculo constitutus, sola attritionis diligentia contentus sis; timere sanè potes, nec attritionem sufficientem habiturum. Vt ergo attritionem habeas, contritionem procurare debes. Sic docuerunt Ægid. & Laym. *suprà*. Vide, quæ diximus *tract. de charit. disp.* 1. *p.* 4.

4. Notanter dixi, pœnitentiam formalem, vel virtualem necessariam esse: nam, vt ex præcedentibus constat, aliquando remissio peccatorum, & iustificatio contingit ex sola dilectione Dei super omnia, absque formali peccatorum detestatione, & dolore: quinimò ex solo desiderio absoluto, & efficaci beatitudinis obtinendæ, & damnationis fugiendæ, mediis Sacramentis Baptismi, Confirmationis, Eucharistiæ, &c. si bona fide immemor peccatorum ea Sacramenta recipias: quia dilectio Dei super omnia contritionem virtualiter continet; desiderium beatitudinis attritionem. Solum Confessionis Sacramentum attritionem, vel contritionem formalem expostulat: quia aliàs non esset confessio dolorosa, vt benè notauit Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 2. *n.* 3.

5. Sed rogabis, quo tempore necessitas pœnitentiæ te astringat, sciens, peccatum mortale commisisse, neque illius sufficienter pœnituisse? Respondeo, si de necessitate per accidens sermo sit, triplici tempore obligaris. Primò, cùm aliquod Sacramentum suscepturus es, vel ex officio administraturus: quia obligaris dignè, & sanctè Sacramenta suscipere, & ministrare, vt latè dictum est *tr.* 18. *de Sacram. in genere*. Secundò, si certò credas, ob tuum peccatum grauiter Communitatem esse à Deo puniendam, vt contigit Israëlitis ob peccatum Achan, *Iosue* 7. & ob peccatum Dauid, 2. *Reg.* 24. Sed rarò hæc certitudo concipi potest. Tertiò, si grauibus tentationibus es vexandus, quas vincere non præsumis absque dolore peccati commissi, illiúsque remissione obtenta. His igitur temporibus dixi, per accidens te obligatum esse ad pœnitentiam: quia non ex pœnitentia; sed ex aliis virtutibus, scilicet, ex religione, charitate, fide, vel temperantia obligaris peccati pœnitere; ideóque omissio pœnitentiæ non est peccatum distinctum ab eo, quod committis indignè Sacramenta suscipiendo, vel ministrando, bonum commune contemnendo, tentationibus succumbendo, sicuti notauit Suar. *disp.* 15. *sect.* 6. Coninch *disp.* 3. *de pœnitent. dub.* 3. *à n.* 18. Layman *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 2. *n.* 4. Bonac. *disp.* 5. *de Sacram. qu.* 5. *sect.* 1. *p.* 1. *n.* 5.

6. His addunt Nauarr. *cap.* 1. *n.* 31. Valent. *t.* 4. *disp.* 7. *qu.* 8. *p.* 4. *post med.* Zerola *de pœnit. cap.* 7. *qu.* 24. si ob publicam aliquam necessitatem preces fusurus sis: quia videris obligatus impedimentum impetrationis remouere. Alij, vt Angel. *verbo, Feriæ, n.* 4. & Scotus *in* 3. *dist.* 27. *art.* 3. §. *Quantum ad secundum*. censent, te esse obligatum pœnitere, si dies festus occurrat: quia aliàs non potes ritè diem festum sanctificare. Fauétque *Leuit.* 23. *n.* 29. & 32. afflictionem animæ in die Sabbathi præcipiens: quod de afflictione per contritionem videtur esse intelligendum.

Sed hæc admittenda non sunt, sicuti neque admittit Vasqu. *de pœnit. qu.* 86. *art.* 2. *dub.* 6. Suar. *disput.* 15. *sect.* 6. Bonac. *disp.* 5 *de Sacram. qu.* 5. *sect.* 1. *p.* 2. *num.* 6. Non primum: quia sæpè non teneris ob publicam necessitatem preces fundere; & consequenter, nec te ad impetrandum disponere. Et esto, preces ex obligatione fundas, non obinde obligaris omnia impedimenta impetrationis remouere; aliàs sub graui culpa, & vagationem mentis, & peccata venialia fugere esses obligatus: siquidem sæpè hæc impedimento sunt, ne postulatum impetres. Adde. Peccatum esto sit impedimentum peccatori, vt exaudiatur, cùm pro se orat; at, cùm orationem in aliorum fauorem fundit, impedimentum absolutè non est: quia impetratio non tam nititur merito postulantis, quàm merito Christi, in cuius nomine postulatur. Non secundum: quia dies festos nulla alia via, quàm præcepta, tenemur sanctificare: at nullibi est præceptum eos sanctificandi per contritionem, vel Sacramenti Pœnitentiæ susceptionem; sed tantùm per Sacri auditionem, & ab operibus seruilibus abstinentiam. Ergo, &c. Neque locus *Leuit.* 23. nobis est contrarius: quia *ibi* non præcipitur afflictio animæ per contritionem, & dolorem; sed per ieiunia, aliáque pœnitentiæ exterioris opera: siquidem transgressores pœna mortis afficiuntur: quod ob omissam contritionem esse non poterat, vtpote internam, & incognitam. Et prætereà, quia ea lege innocentes tenebantur; qui tamen ad contritionem obligati non sunt.

7. Verùm, si de necessitate pœnitentiæ per se loquamur, omnes Doctores conueniunt, sub graui culpa te memorem peccati commissi obligatum esse in articulo mortis pœnitere; vel media contritione, si absit copia Confessoris; vel attritione saltem, si Sacramentum absolutionis recipias: quia obligatio recompensandi honorem diuinū læsum, & amicitiam diuinam redintegrandi, & damnationem propriam vitandi, necessariò te adstringit eo tempore, quo prædictæ obligationi satisfacere potes. At, si eam satisfactionem in articulo mortis omittas, non superest tempus, quo præstari possit: quia post hanc vitam non est pœnitentia. Ergo in eo articulo pœnitere teneris. Ex quo fit, sic pœnitentiam omittentem speciale peccatum impœnitentiæ committere. Nam, licèt D. Thom. 2. 2. *qu.* 14. *art.* 2. dixerit, perseuerantiam in peccatis vsque ad mortem, non esse speciale peccatum; intelligi debet comparatione illius, qui non aduertit obligationem, quam habet pœnitentiæ; secùs qui illius memor est.

8. Extra periculum mortis signari non potest tempus determinatum, quo extra Sacramentum Pœnitentiæ pœnitere de peccatis obligeris: nam esto affirmet Sotus *in* 4. *dist.* 17. *qu.* 2. *art.* 6. *concl.* 5. te obligatum esse conteri eo tempore, quo tenebaris ex præcepto Ecclesiæ peccata confiteri, & ob impotentiam excusaris; cæteri Doctores eam obligationem reprobant: quia ex obligatione absolutionis suscipiendæ obligatio ad contritionem nasci non potest: quippe est res omninò distincta.

Et licèt D. Anton. 3. *p. tit.* 14. *c.* 18. §. 2. Guillel. Parisiens. *in lib. de Sacram. Pœnitent. cap.* 19. Thomas de Argentina *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 2. *art.* 4. *ad* 4. Syluest. *verbo, Contritio, n.* 4. affirment, te obligatum esse pœnitere peccati commissi, cùm primùm data occasione commodè potes; tum ob iniuriam Deo factam, quam velle censeris, quoties illius pœnitere non vis; tum ob periculum æternæ damnationis, quod incurris; tum ob occasionem, quam Deo tribuis, vt te deserat, & permittat in alia peccata labi, iuxta illud Gregorij, *Peccatum*,

tum, quod per pœnitentiam non deletur, suo pondere ad aliud trahit.

Nihilominùs communior sententia, vt videre est apud Vasq. *de pœnitent. q. 86. art. 2. dub. 5. n. 9.* Ægid. de Coninch *disp. 3. dub. 5. n. 14.* Valen. *t. 4. disp. 7. q. 8. pun. 4.* Suar. *disp. 15. sect. 6.* Bonac. *disp. 5. qu. 5. sect. 1. p. 2. n. 7.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 2. n. 5.* etsi consultissimum esse dicat, vt statim post commissum peccatum ad pœnitentiam confugias; iuxta illud Ecclesiast. *Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subitò enim veniet ira Dei*, &c. attamen hanc obligationem tibi non imponit, vt patet ex communi praxi Ecclesiæ, neminem obligantis fateri tempus pœnitentiæ dilatæ. Neque ob hanc voluntariam dilationem censeris velle formaliter esse in peccato habituali; sed solùm velle non remouere illud, quod distinctum est: sicuti non ex eo, quòd nolles impedire nauis submersionem, quia non teneris; sequitur, quòd positiuè velis eam submergi. Neque ob hanc dilationem voluntariam periculum morale æternæ damnationis incurris, cùm non sis in articulo mortis constitutus. Neque certum obinde est, te à Deo esse deserendum, & permittendum in noua labi peccata: nam esto huius desertionis occasionem præbeas, benignissimus est, & sua patientia te vult ad pœnitentiam adducere. Denique ob iniuriam illatam, cùm Deo non noceat, obligari non potes ad illius præsentaneam reparationem.

9. Verùm esto, nullum tempus, extra mortis periculum, determinatum signari possit, quo ita pœnitere obligatus sis, vt anteà obligatus nō esses; ideóque probabile sit, extra mortis periculum nullum esse diuinum præceptum pœnitendi; satis insinuarunt Durand. *in 4. dist. 17. qu. 10 art. 1 in fin. ignito art. 2.* Caietan. *verbo Contritio*; *§ Tempus autem*, Nauarr. *cap. 1. n. 27.* quia præceptum affirmatiuum esse non potest; nisi tempus illius obligationis exequendæ cognitum sit: attamen nixus authoritate communis sententiæ probabilius existimo, te obligatum esse, ne diu; v. g. post tres, vel quatuor annos, pœnitentiam differas: censeris enim in hac dilatione, tum diuinam amicitiam parui pendere, cuius contemptus non leuiter Deum offendit: ideóque Paul. *ad Roman. 2.* inquit: *An diuitias bonitatis eius, & longanimitatis contemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm duritiam tuam, & impœnitens cor tuum, thesaurizas tibi iram.* Cui consonat Prouerb. 1. *Quia vocaui, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret: despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis: ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo vos*, &c. tum propriam salutem: siquidem in mortali diu persistens, grauissimam bonorum spiritualium iacturam facis, manifestúmque periculum incurris, nouum peccatum committendi. Nam vt dixit Gregor. hom. 11. in Ezech. *Peccatorem diu expectat Deus, vt redeat: non redeunti, atque contemnenti ponit offendiculum, vbi grauius impingat.* Et Concil. Mileuitan. *can. 3.* definit, hominem sine gratia iustificante non esse diu à nouo peccato mortali continendum. Item, incurris periculum perpetuæ indurationis, iuxta ea, quæ dicta sunt *ad Rom. 2.* & *Prouerb. 1.*

10. Neque est verum, incognitum esse tempus huius obligationis exequendæ: nam esto incognitum sit quoad terminum intrinsecum suæ executionis; non tamen quoad terminum extrinsecum: satis enim cognitum est; pœnitentiam non esse longo tempore differendam: sic enim differens, maximè vsque ad finem vitæ, timere potest, non quòd deserat peccata, sed quòd peccata illum sint desertura, vt dixit August. relatus *in cap. Si quis positus & cap. Qui egerit. & aliis, de pœnitent. dist. 7.* & colligitur ex Ambros. *in exhortat. ad agendam pœnitentiam.* Cyprian. *lib. 4. epist. 2.* Chrysost. *hom. 22. in epist. 2. ad Corinth.* & tradit Henr. *lib. 4. de Sacram. cap. 6.* Suar. *disp. 15. sect. 6.* Ægid. de Coninch *disp. 3. de pœnitentia, dub. 3. n. 32.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 2. n. 6.* Vbi optimè aduertit, huic obligationi pœnitendi te satisfacturum, si annuam Confessionem, ab Ecclesia præceptam frequentes. Nam esto, Sacramento non accedas contritus, sed attritus; ea attritio simul cum Sacramento sufficit, vt amicitia diuina restauretur, & peccatum commissum deleatur.

11. Ad extremum aduerte, post peractam pœnitentiam, qua peccata remissa sunt, nullam tibi superesse obligationem nouæ pœnitentiæ, quantumuis peccata memoriæ occurrant: esset enim dura obligatio, & absque vllo fundamento imposita, vti ex D. Thom. *q. 84. art. 8. & 9.* colligunt Suar. *disp. 15. sect. 4.* Ægid. de Coninch *disp. 3. dub. 4.* Paul. Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 2. in fine.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. q. 5. sect. 1. p. 2. in fine.* Quinimò existimo, si immemor tuorum peccatorum dilectione Dei super omnia, quæ est virtualis contritio, iustificatus sis, te non esse obligatū, extra Sacramentum Pœnitentiæ, detestationem peccatorum habere: quia ad hanc solùm teneris, vt peccata tibi remittantur; & in filium; & amicum Dei accepteris, quod prædicta dilectione obtinuisti. Et fortè ob hanc causam dictum est *Lucæ 15.* iustos pœnitentia non indigere. Atque ita tradunt Cordub. *lib. 1. qu. 2. dub. 2.* Vasq. *de pœnitent. q. 86. art. 2. dub. 2. n. 11.* Bonac. *disp. 5. q. 5. sect. 1. p. 2. n. 3.* Verùm, si clauibus peccata subiicienda sunt teneris ratione Sacramenti illorum habere detestationem: quia peccata materia Sacramenti non sunt, nisi dolore informata, vt *inferiùs* dicemus.

PVNCTVM IV.

De Sacramenti Pœnitentiæ institutione & necessitate.

1. *Esse Sacramentum Pœnitentiæ distinctum ab aliis, fides docet.*
2. *Quando Christus hoc Sacramentum instituit.*
3. *Proponitur quædam obiectio ex Sacramento Ordinis desumpta, & fit illi satis.*
4. *Secunda obiectio ex initio legis euangelicæ.*
5. *Prædicta obiectio soluitur; & declaratur, quando lex Moysis mortua, & mortifera fuerit.*
6. *Tertia obiectio ex absentia Thomæ Apostoli: & fit illi satis.*
7. *Ad remittendas culpas, & deinde pœnas, est potestas Sacerdotibus concessa.*
8. *Qualiter Apostolis prædicta potestas concessa fuerit* Ioann. 20.
9. *Prædicta potestas est ministerialis.*
10. *Nomine clauium significatur dicta potestas.*
11. *Quæ sint partes essentiales, & integrales Sacramenti Pœnitentiæ.*
12. *Quæ sit eius definitio.*
13. *Qualiter Sacramentum Pœnitentiæ necessarium sit, non solùm necessitate præcepti, sed medij.*

Esse Sacramentum Pœnitentiæ distinctum à reliquis Sacramentis à Christo Domino institutum, definit Trident. *sess. 14. can. 1. & 2.* & Florent. *decreto Eugenij in litteris vnionis.* Apostolis nanque, & eorum in sacerdotali Ordine successoribus data est à Christo Domino potestas, vt nomine ipsius hominibus peccata remittant, & retineant, prout causa postulauerit. Debet ergo sufficientia, vel insufficientia causæ nota Sacerdotibus esse, vt ipsi retentionem faciant, vel remissionem concedant, cuius concessio, vel retentio manifesta hominibus esse debet, aliàs non esset satis prouisum. At hic modus visibilis remittendi peccata, &

& reconciliandi homines Deo, distinctus est à reliquis Sacramentis, vt de se liquet. Ergo hoc Sacramentum Pœnitentiæ est à reliquis distinctum.

2. Instituit autem Christus Dominus hoc Sacramentum, cùm post resurrectionem Apostolis, absente Thoma, apparuit *Ioan.* 20. ipsisque dixit: *Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Quo tam insigni facto, & verbis tam perspicuis (inquit Trident. *sess.* 14. *cap.* 1.) potestatem remittendi, & retinendi peccata ad reconciliandos fideles post Baptismum lapsos Apostolis, & eorum legitimis (in sacerdotali Ordine) successoribus fuisse communicatam, vniuersorum Patrum consensus semper intellexit. Idem dixerat *sess.* 6. *c.* 14.

3. Sed obiicies: Apostoli fuerunt ordinati, & consecrati Sacerdotes in vltima Cœna: ergo acceperunt tunc potestatem, non solùm in Corpus Christi verum; sed etiam in mysticum, hoc est, non solùm consecrandi, sed peccatores reconciliandi; acceperunt enim characterem Ordinis, quo vtraque hæc potestas conceditur. Et fortè ob hanc causam, cùm Sacerdotes ordinantur, non solùm illis datur potestas Corpus Christi conficiendi; sed etiam peccata fidelibus remittendi, vt ea actione indicetur, vtranque potestatem Apostolis simul collatam fuisse. Fauetque Trident. *sess.* 14. *cap.* 1. dicens: *Christus Dominus Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cùm à mortuis excitatus insufflauit in Discipulos suos*, &c. Ergo, si tunc præcipuè instituit, anteà institutum erat, etsi non perfectè, & completè.

Respondeo, potestatem conficiendi Corpus Christi, & remittendi peccata medio eodem charactere Sacerdotibus conferri; sed non inde infertur, eo charactere posito vtranque potestatem concedi: quia hæ potestates, cùm morales sint, ab ipso charactere distinguuntur; ac proinde concedi potest character cum potestate conficiendi Corpus Christi absque potestate remittendi peccata, vt de facto conceditur, cùm Sacerdotibus in ordinatione dicitur: *Accipite potestatem offerendi sacrificium.* Iis enim verbis sola potestas consecrandi conceditur. Cùm verò subiungit Episcopus: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis*, &c. potestatem absoluendi à peccatis concedit non alio diuerso charactere communicato, sed eodem nouiter extenso. Quòd verò eodem tempore concedatur Sacerdotibus vtraque potestas, indicium nō est fuisse eodem tempore Apostolis concessam, sicuti non est indicium diuerso tempore Sacerdotibus potestatem Ordinis, & iurisdictionis requisitæ ad huius Sacramenti administrationem concedi, & Apostolis concessam fuisse. Concilium autem Trident. ideò dixit, Christum Dominum præcipuè instituisse Sacramentum Pœnitentiæ, cùm *Ioann.* 20. dixit: *Accipite Spiritum Sanctum*, &c. quia *Matth.* 16. & 18. promiserat Petro, Apostolisque, claues regni cælorum: qua promissione materiam, & formam Sacramenti Pœnitentiæ designauit, & quasi eius institutionem inchoauit: & præcipuè, quia in vltima Cœna, cùm Apostolos in Sacerdotes ordinauit, characterem concessit, quem ad remittenda peccata posteà extensurus erat, Apostolósque de ritu, & modo, quo Pœnitentiæ Sacramentum ministraturi erant, instruit.

4. Obiicies secundò: Lex euangelica ante Christi mortem instituta est: siquidem lex antiqua eius morte expirauit, illis verbis Ioan. 19. n. 39. *Consummatum est.* Ergo Sacramentum Pœnitentiæ, quod est vnicum ex potissimis Ecclesiæ fundamentis ante Christi resurrectionem est institutum. Confirmo. Si Sacramentum Pœnitentiæ post resurrectionem Christi esset institutum, Sacramentum legis antiquæ, quod vmbra erat, & figura nostræ pœnitentiæ, Christi morte non expirasset: quia cessare non potest vmbra, nisi veritatis luce adueniente, & consequenter post Christi resurrectionem adhuc legales cæremoniæ durassent: quod pugnat cum S. Thom. 1. 2. *quæst.* 103. *art.* 4. vbi ex Paulo *ad Galat.* 5. ostendit, post passionem Christi legalia omnia cessasse.

5. Huic obiectioni respondere potes ex Soto *in* 4. *dist.* 3. *quæst. vnic. art.* 1. *ad* 6. *argum.* tempus Passionis, & Resurrectionis pro vno, eodémque tempore, ac termino moraliter reputari ad instituendam, perficiendámque Ecclesiam Christi, & Synagogam antiquam abolendam; & illa verba, *Consummatum est.* ad vtrunque tempus referri; in quo lex noua orta est, & vetus extracta. Quare non in ipso mortis Christi momento, sed progressu temporis, post Resurrectionem, Ecclesia Christi legibus, & Sacramentis (vt Soto *suprà ad* 5. obseruauit) consummata est. Confirmatio argumenti postulat, vt explicemus tempus, quo legalia Sacramenta, & sacrificia, reliquæque Iudæorum cæremoniæ cessauerint. Qua de re S. Thom. 1. 2. *qu.* 130. Vasq. *ib. disp.* 180. 181. & 182. & Sotus *in* 4. *dist.* 3. *qu. vnic. art.* 2. constanter affirmant, sacrificia, & cæremonias legis antiquæ morte Christi, quantum ad vtilitatem (si quæ illis inerat) & quantum ad vim obligandi Iudæos, omninò expirasse. Ex quo velut in prouerbium emanauit, Christum Dominum sua morte vitam, virtutem, omnémque obligationem legalium euacuasse. Addunt tamen ex verbis Augustini, legem antiquam non illicò fuisse mortiferam, cùm mortua est: siquidem, vt aduertit S. Thom. *suprà, art.* 4. *ad* 1. Paulus *Actor.* 16. Timotheum Discipulum, quia ex matre Iudæa natus erat, circuncidit; & *Actor.* 21. assumptis quibusdam viris cum eisdem purificatus est, secundùm Iudæorum ritum, capútque rasit Nazaræorum more. E contra Suar. *t. de legib. lib.* 9. *cap.* 12. & *lib.* 10. *cap.* 4. existimat, legem antiquam in die Pentecostes, & non anteà expirasse, quia vsque ad illud tempus noua promulgata non est, neque obligare cœpit. Post illud tempus mortifera fuit illis tantùm, quibus per sufficientem promulgationem constitit. Iis positis, si sententiæ Suar. adhærere vis, ad confirmationem responde, & Sacramentum Pœnitentiæ post Resurrectionem esse institutum, & cæremonias legales post Resurrectionem durasse; neque Paulum *ad Gal.* 5. esse contrarium; quia ex illius testimonio tantùm colligitur, legalia omnia facta esse mortifera, cùm sufficienter in mundo veritas nouæ legis promulgata est.

At, quia mihi videtur probabilior sententia D. Thom. affirmantis, legales cæremonias morte Christi cessasse; ideò ad confirmationem argumenti neganda est sequela, & ad illius probationem dicendum, per erectionem Ecclesiæ, & legis euangelicæ vtcunque factam à Christo in sua morte, & Resurrectione, vniuersam legem antiquam, quantum ad cæremonias, sacrificia, & Sacramenta, penitùs expirasse: quia illa omnia in modum vnius Ecclesiæ, & Synagogæ adumbrantis nostram Ecclesiam consumpta sunt, & fugata nouæ legis veritate, etiamsi ipsa noua lex non fuerit perfectè constituta, neque ipsa lex vetus fuerit statim mortifera, sed quando noua sufficienter promulgata est. Ex quo collige omnia legalia præsignantia aduentum Spiritus Sancti, & plenitudinem gratiæ, Ecclesiæ in die Pentecostes communicandam morte Christi, eiúsque Resurrectione expirasse. Et similiter è contra collige, etsi nostrum Baptisma fuerit à Christo Domino institutum tempore, quo à Ioanne fuit baptizatus, vel paulò pòst, vti ex August. & D. Thom. communique sententia docuimus *tractat. & disp. vn. de Baptismo, tom.* 1. non obinde Sacramentum circuncisionis ante mortem Christi cessasse, sed Iudæos prædicto tempore obligatos esse illo vti. Ergo cessatio cæremoniarum

remoniarum legis antiquæ non est sumenda ex institutione vnius, vel alterius Sacramenti legis nouæ; sed ex erectione Ecclesiæ, quæ in morte Christi contigit.

6. Obiicies tertiò: Cùm Christus Dominus *Ioann.* 20. dicitur tradidisse Apostolis potestatem remittendi peccata, Thomas non erat cum eis: at Thomas candem potestatem accepit, ac reliqui Apostoli. Ergo eo tempore non fuit Apostolis tradita potestas, sed confirmata, quæ tradita fuerat. Respondeo ex doctrina Cyrilli relati à nostro Maldon. *ante n. 23. ad dict. loc. Ioann.* Thomæ absenti per Spiritum Sanctum datam fuisse potestatem remittendi peccata, sicut & reliquis Apostolis: quod confirmat Cyrillus (inquit Maldonat.) exemplo Eldad, & Meldad ex septuaginta Senioribus, quibus Dominus auferens de spiritu Moysis contulit, qui cùm in castris remansissent, eodem Spiritu, ac alij, repleti sunt, vt habetur *Numer.* 11.

7. Porrò prædicta potestas per se est ad remittenda peccata quoad culpam, & deinde quoad pœnas peccatis debitas. Nam peccatum propriè, & in rigore culpā denotat, ideóque Trid. *sess.* 14. *cap.* 1. *&* 4. tribuit Sacramento Pœnitentiæ reconciliationem peccatoris cum Deo, vt effectū illius proprium. & *sess.* 6. *c.* 14. & *sess.* 14. *can.* 2. appellat Sacramentum Pœnitentiæ secundam tabulam post naufragium: quia virtute illius à secundo naufragio animæ per peccatum post Baptismum commissum liberamur, sicuti latiùs prosequitur Suar. *disp.* 16. *sect.* 2. Neque obstat, quòd aliquando pœnitentia inueniat peccatum virtute contritionis, & dilectionis Dei super omnia remissum: quia est remissum ex lege, & obligatione suscipiendi Sacramentum, & ex voto illius.

8. Deinde potestas concessa Apostolis *Ioan.* 20. fuit potestas Ordinis, & iurisdictionis completa. Nam esto in vltima Cœna in Sacerdotes fuerint ordinati, solam potestatem consecrandi Corpus acceperunt: potestas verò remittendi peccata postmodum illis communicata fuit; non qualiter solet simplicibus Sacerdotibus communicari, quibus non designantur subditi, circa quos prædictam facultatem exercere possint: Apostolis nanque, vt totius Ecclesiæ Pastoribus, omnes fideles à Christo Domino subiecti fuerunt. Potestas ergo, quæ ex se valet remittere peccata, si subditi, quibus fiat remissio, concedantur, vocatur potestas Ordinis: quia recipientibus sacerdotalem Ordinem conceditur: ea verò, quæ ex relatione superioris ad subditos consurgit, potestas iurisdictionis nuncupatur. Sic Parochus non ordinatus potestatem iurisdictionis tantùm habet; simplex verò Sacerdos potestatem Ordinis: at Parochus ordinatus vtraque gaudet. Igitur potestas Ordinis est diuina, & supernaturalis deputatio Sacerdotis, vt nomine Christi, & Sacramentum Eucharistiæ conficiat, & quos habuerit subditos à peccatis absoluat. Subiicere autem hos, vel illos, & tanquàm subditos habere, & gubernare, ad potestatem pertinet iurisdictionis actualis, & determinatæ; & sine hac potestate, neque oues sunt, neque subditi, neque Sacramentum administrari potest, vt docet Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. ibi: *Quoniam igitur natura, & ratio iudicij illud exposcit, vt sententia in subditos duntaxat feratur, persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse Synodus hac confirmat, nullius momenti absolutionem esse debere, quā Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, vel subdelegatam non habet iurisdictionem.* Ex quibus verbis manifestè liquet, hanc potestatem Ordinis, & iurisdictionis, esse iudiciariam, debereque in ea exercenda Iudicem, & reum interuenire, vti traditur ab eodem Concil. *sess.* 14. *cap.* 5. & *canone* 9.

9. Præterea dicta potestas est ministerialis: quia Sacerdos vices alterius, nempe, Dei, & Christi Domini gerit, cuius nomine, & authoritate operatur, & peccata condonat, vti docuit August. relatus *in cap. Aliud est. de consecr. dist.* 4. Vnde eadem est sententia, quæ à Sacerdote in terris, & à Christo in cælis profertur; neque prius ab vno, quàm ab alio: est enim absolutio effectus duarum causarum in modum vnius simul, & indiuisim operantium. Neque obstat, communiter Ecclesiæ Patres, teste Valdens. *tom.* 2. *de Sacram. c.* ... *cap.* 144. affirmare, sententiam absolutionis in cælo prolatam pendere ex ea, quæ in terris profertur: nam, vt inquit Author *de vera, & falsa pœnitent. cap.* 9. pendet quoad approbationem, & confirmationem; secùs in se ipsa, cùm vna, eadémque sit.

10. Denique nomine clauium regni cælestis, etsi sola suprema potestas, Petro, eiúsque successoribus concessa significetur, vt pluribus firmat Maldonat. *ad c.* 16. *Matth. n.* 19. at ex traditione Ecclesiæ, communique Theologorum vsu à Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. & *can.* 15. approbato, potestas tradita Sacerdotibus ligandi, & soluendi appositissima metaphora clauium nuncupatur. Etenim regnum cælorum, quod peccatori per peccatum clausum erat, absolutione, quasi claue, reseratur; & absolutionis negatione quasi detinetur obseratum. Sed aduerte, ex hac potestate clauium duplicem in communi sententia contineri; alteram scientiæ, qua Sacerdos iuridicè in foro interno causas, & peccata fidelium examinat, & cognoscit; alteram potestatis, qua post examen præmissum sententiam absolutionis, vel retentionis profert.

11. Ex his primò colliges, quæ sint partes essentiales, & integrales huius Sacramenti: cùm enim exerceatur per modum iudicij, & accusatio rei, & absolutio Iudicis interuenire debet. Accusatio duplicem actum continet; dolorem, inquam, de peccato confesso, & illius humilem confessionem: quos actus subsequitur absolutio Iudicis satisfactione aliqua imposita. Vnde pœnitentia ex parte pœnitentis triplici actu, quasi materia constat, contritione, videlicet, confessione, & satisfactione, vti dixit Concil. Trident. *sess.* 14 *c.* 3. Ex parte Sacerdotis, absolutione, tanquàm forma; vt colligitur ex ipso Concilio *cap.* 3. 5. *&* 6. Et licèt Concilium dixerit, actus pœnitentis esse quasi materiam, non inde inferendum est, impropriè esse materiam, cùm propriissimè sint partes huius Sacramenti à forma absolutionis determinatæ, & informatæ. Sed esse analogicè materiam, comparatione aliarum rerum physicarum, quibus ratio materiæ propriè conuenit, vt aquæ in Baptismo, & Chrismati in Confirmatione; pani, & vino in Eucharistia; ex quibus ad actus humanos ratio materiæ deriuatur: vel dic, illud verbum, *quasi*, non denotare similitudinem; sed expressionem veritatis, iuxta illud Ioan. 1. *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à Patre.* & habetur *cap. Parochianos. de decimis.* Solùm de satisfactione est aliqua dubitatio, qualiter esse possit pars Sacramenti: siquidem illud in suo esse confectum sequitur. Sed dicendum est, partem essentialem non esse; at esse partem integralem, vtpote quæ ad remissionem pœnæ pro culpis debitæ, virtute clauium iniuncta concurrit. Vnde Concil. *sess.* 14. *cap.* 3. cautè dixit, contritionem, confessionē, & satisfactionem pertinere ad integritatem, & ad plenam, & perfectam peccatorum remissionem: quia satisfactio, quæ vna erat ex illis partibus enumeratis, non concurrebat ad Sacramenti essentiam componendam; sed ad integritatem, & perfectionem illius, de cuius ratione est, pœnam in eo iudicio iniunctam exequi.

12. Secundò colliges Sacramenti Pœnitentiæ definitionem: est enim cæremonia facta in modum iudicij diuinitùs instituta ex actibus pœnitentis, vt materia; & absolutione Sacerdotis, vt forma, in reconciliationem eius,

eius, qui post Baptismum lapsus est. In qua definitione, vt ex D.Thom. *quæst. 84. art. 3.* & *ibi* Vasquez *dub. 3.* Suar. *d. sp. 18. sect. 5.* colligitur, actum externum confessionis, & satisfactionis ex parte pœnitentis, & absolutionem ex parte Sacerdotis esse Sacramentum tantùm: quia non significatur, & tamen significat dolorem cordis, vel remissionem peccati: ipsam verò remissionem peccati media gratia habituali factam esse rem tantùm huius Sacramenti; quia significatur per absolutionem Sacerdotis; nihil tamen significat. Denique ipsam contritionem esse rem, & Sacramentum simul: quia significatur per confessionem pœnitentis, & significat remissionem culpæ. Nam contritio cordis facta sensibilis per confessionem, adueniente forma absolutionis, sicut eleuatur ad conferendam gratiam, ita efficitur signum remissionis culpæ.

13. Superest dicendum de Sacramenti pœnitentiæ necessitate. Et quidem esse necessarium necessitate præcepti diuini, constat ex Trid. *sess. 14. can. 6.* colligiturque ex illo Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c. quòd loco datur Sacerdotibus facultas remittendi peccata, & simul ea retinendi; retinent autem, dum non remittunt. Necessitate medij in re susceptum necessarium non est, siquidem contritione charitate firmata gratiam obtinere potes, antequam Sacramentum Pœnitentiæ recipias, vti definitur à Trident. *sess. 6. cap. 14.* & *sess. 14. cap. 4.* Benè tamen in re, vel in voto: quia nulla alia via, quàm Sacramento in re suscepto; vel voto illius iustificari potes. Votum autem Sacramenti in dilectione Dei super omnia, contritionéque charitate formata continetur; non solùm quia contritio imbibit in se propositum recipiendi Pœnitentiæ Sacramentum, quatenus præceptum est; sed, quatenus est medium per se ex diuina institutione ordinatum in peccatorum remissionem: quod in aliorum præceptorum obseruatione non procedit. Etenim aliorum præceptorum obseruatio non est medium ex lege, & institutione diuina ordinatum ad gratiam, remissionémque peccati per se concedendam, ideóque votum illius obseruationis, quod in contritione continetur, solùm est votum rei præceptæ, non medij per se ad sanctificationem ordinati, eáque de causa nullà puri præcepti obseruatio est necessaria necessitate medij in re, vel in voto, ad iustificationem: secùs est de voto Pœnitentiæ, quæ per se est ad sanctificationem ordinata; ideóque est necessaria necessitate medij in re, vel in voto.

Quòd si obiicias: Ante Pœnitentiæ Sacramenti institutionem contritio non continebat votum Pœnitentiæ; sed absque prædicto voto gratiam conferebat: ergo nec modò continet, cùm eadem sit contritio, nec vllo modo diuersa. Neganda est consequentia: nam contritio non continet votum seruandi tantùm hoc, vel illud præceptum determinatum; sed continet votum seruandi quodcunque fuerit præceptum; cùm autem Pœnitentiæ Sacramentum nouiter fuerit præceptum, insupérque ex lege diuina constitutum medium per se ad iustificationem, contritio votum illius specialiter continet.

14. Ex quo fit, necessitatem Sacramenti Pœnitentiæ non ex natura rei; sed ex præcepto diuino ortum habere, vti tradit Henriquez *libr. 2. de Baptismo, cap. 13. num. 3.* Suarez *tom. 3. in 3. part. disput. 69. art. 4.* & *disput. 31. sect. 1. conclus. 1.* & *disput. 40. sect. 1. conclus. 3.* Poterat enim Christus Dominus hoc Sacramentum instituere, vt vtile, & conueniens ad sanitatem animæ concedendam; non vt necessarium, & obligatorium.

PVNCTVM V.

De forma Sacramenti Pœnitentiæ.

1. *Forma huius Sacramenti necessariò verba expostulat.*
2. *Verba sunt:* Ego te absoluo, *&c. Explicanturque.*
3. *Graue peccatum esset, si omitteres verbum illud,* à peccatis: *secùs de signo,* ab omnibus.
4. *Mutatio essentialis in prædictis verbis contingit, si non imperatiuo modo; sed indiciali, & deprecatiuo proferantur.*
5. *Quem sensum prædicta verba:* Absoluo te, *habeant. Proponitur ratio dubitandi.*
6. *Explicatur verus sensus.*
7. *Etsi antiqua fuit opinio, hanc formam in absentem proferri posse, iam contrarium definitum est.*
8. *Absolutio morituro præsenti impendi debet, tametsi absente Sacerdote signa contritionis exhibuerit.*
9. *Qualiter absolutè, & non conditionatè verba prædicta proferri debent.*

1. FOrmam Sacramenti Pœnitentiæ confici non posse nutibus, aliisque signis, quàm verbis à Sacerdote prolatis, colligitur apertè ex Concil. Florent. *in decreto Eugen.* affirmante omnia Sacramenta (excepto matrimonio, quod etsi regulariter verbis perficiatur, interdum aliis signis conficitur) verbis, tanquàm forma, perfici: & ex Trident. *sess. 14. cap. 3.* definiente, non solùm verba necessaria esse; sed, quæ verba necessaria sint: & tradunt communiter Doctores aduersùs Paludan. *in 4. dist. 17. quæst. 2. art. 1.* Ioann. Medinam *Cod. de confess. tract. 2. quæst. 15. §. Quartum dictum*, Petrum de Soto *lect. 11. de confess.* ductos ex eo, quòd sententia nutibus, & scriptura proferri potest. Sed, quamuis id verum sit in iudiciis humanis, in quibus à iure verba non requiruntur essentialiter; at in hoc iudicio diuino, cùm omnis eius essentia ab institutione Christi promanauerit, ipséque (sic declarante praxi, vsúque Ecclesiæ) statuerit, verba necessaria esse; efficitur sanè, nullis aliis signis formam concipi posse.

2. Verba autem formæ (inquit Trident. *sess. 14. cap. 3.*) ea sunt: *Ego te absoluo*, &c. quibus de Ecclesiæ sanctæ more preces quædam laudabiliter adiunguntur, quæ ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria. Pronomen, *ego*, etsi videatur à Concilio tanquàm necessarium requiri; at necessarium non est, vt in se exprimatur: sufficienter enim in verbo, *absoluo*, exprimitur, vt ex communi sententia notauit Suar. *de pœnitent. disput. 19. sect. 1. num. 17.* Vasquez *quæst. 84. art. 3. dub. 4.* Bonac. *disput. 5. de Sacram. quæst. 4. punct. 1. in princ.* Alia verba, quæ prædictis expressis à Concilio coniunguntur, quæque illorum sensum complent, nempe, *ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* videntur formæ essentialia esse, etsi à Concilio non fuerint expressa: tum, quia indicantur in illa particula, *&c.* tum, quia hæc non pertinent ad preces, & deprecationes, quas solùm Concilium à necessariis formæ exclusit: quinimò pertinent ad completum sensum absolutionis. Aliàs absolutio à peccatis, & sacramentalis, non haberet distinctam, & determinatam formam, quæque absolutioni cuiuslibet censuræ accommodari posset. Quòd si dicas ex intentione Sacerdotis accommodari, vt eadem materialis forma, quæ absolutioni à peccatis designata est, deseruiat censuræ absolutioni; obstat; quia formæ Sacramentorum non ex intentione ministri significationem

nem determinatam fortiuntur; sed ex se, & Christi institutione. Si igitur ex se illa verba, *Ego te absoluo*, determinatè absolutionem à peccatis non significant; sed indifferentia sunt, tum peccatorum absolutioni, tum censuræ; sine dubio indigebunt subsequentibus verbis, *à peccatis*; quibus significatio determinatur. Præterea inuocatio Sanctissimæ Trinitatis videtur necessaria; tum, ne denotet Sacerdos propria authoritate, sed authoritate Dei, & Christi absoluere; tum, vt Pœnitentiæ Sacramentum cum Baptismo conueniat, in cuius administratione Trinitatis inuocatio necessaria est.

Sed omninò dicendum est, sola illa verba, *Absoluo te*: necessaria esse: quia illa verba absolutè prolata stant pro famosiori significato, quod est peccatorum absolutio, præterquàm quòd ex subiecta materia, scilicet, peccatorum confessione sufficienter determinantur. Neque his obest, quòd ex intentione Sacerdotis absolutioni à censuris accommodentur, & eisdem verbis, eadémque forma, & à peccatis, & à censuris absolui possis, vt docuit Sotus *distinct.* 14. *quæst.* 1. *artic.* 3. Nauarrus *de pœnitent. distinct.* 6. *cap.* 1. Henriquez, *lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 3. Bonacina *disput.* 5. *quæst.* 4. *punct.* 1. *num.* 10. quia nulla est implicatio, formam materialem Sacramenti ex se ad effectum Sacramenti determinatum significandum ex intentione proferentis ad alium diuersum effectum accommodari. Concilium autem Tridentinum adiungens prædictis verbis, *Absoluo te*, illam particulam, *&*, non declarauit subsequentium verborum expressionem essentialem esse; sed illa tantùm verba, *Absoluo te*, esse essentialia, quatenus à peccatis absolutionem significant; vel, vt placet Valentiæ *tom.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 1. *punct.* 3. illam particulam, *&*, Tridentinum apposuit, vt indicaret alia verba adiungi formæ ex laudabili Ecclesiæ consuetudine. Ægid. verò de Coninch *disput.* 4. *dub.* 3. *num.* 30. inquit, illam particulam, *&*, apposuisse Tridentinum, vt indicaret, se nolle definire, an expressio à peccatis sit essentialis absolutioni; sed locum opinionibus concedere.

3. Monent tamen communiter Doctores, & benè, graue peccatum te commissurum, si expressionem peccatorum in absolutione omitteres: siquidem probabilitate non caret, prædictam expressionem necessariam esse, sicuti docuit Gab. *in* 4. *distinct.* 14. *quæst.* 2. Paludan. *distinct.* 22. *quæst.* 3. Petr. de Soto *lect.* 4. *de confess.* At exponere Sacramentum periculo irritationis, & in Sacramenti irreuerentiam cedit, & in damnum suscipientis. Ergo est graue peccatum.

Signum illud distributiuum, *ab omnibus*, etsi Gab. *loco citato* existimet, necessarium esse; reliqui Doctores meritò contrarium affirmant, & Manuale Romanum docet. Tum, quia propositio indefinita vniuersali æquipollet. Tum, quia ex subiecta peccatorum confessione determinatur, vt ab omnibus illis, à quibus confessus es, absoluaris. Tum, & præcipuè, quia, si absolutio facta est à peccatis mortalibus, cùm vnum sine alio remitti non possit, necessariò ab omnibus fit; tametsi signum, *ab omnibus*, non exprimatur. Si verò à venialibus absoluaris, censeris absolutus ab omnibus his tantùm, quorum detestationem habes: quippe venialia partim remitti, partim irremissa manere possunt. Inuocationem Trinitatis certum est necessariam non esse, vti docuit S. Thom. *3. part. quæst.* 84. *artic.* 3. Vasquez *ibi*, *dub.* 4. Suar. *disput.* 19. *sect.* 1. *num.* 18. Coninch *disput.* 4. *dub.* 3. *num.* 30. Bonac. *disp.* 5. *de Sacram. quæst.* 4. *punct.* 1. *num.* 2. quia non est necesse, Sacerdotem exprimere, se operari nomine Dei, & authoritate Christi, aliàs in omnibus Sacramentis id necessarium foret. Neque est simile de Baptismo, in cuius institutione expressit Christus Trinitatis inuocationem, quam reliquis Sacramentis non adiunxit. Quinimò existimat Bonac. non esse improbabile, omissionem Trinitatis solam culpam venialem per se attingere, secluso scandalo, & contemptu: hæc autem culpa necessariò est concedenda, tametsi contrarium doceat Valent. *loco citato, disput.* 7. *quæst.* 1. *punct.* 3. Tum, quia ea inuocatio est ritus ab Ecclesia præscriptus. Tum, quia est aliquale dubium, an necessariò requiratur.

4. Prædictis verbis mutatio essentialis contingit, si non imperatiuo modo, & iudiciali; sed deprecatiuo proferantur, vt si diceres: Absoluat te Christus: quia, vt ex Trident. *sess.* 14. *c.* 2. *&* 5. constat, hoc Sacramentum per modum iudicij administratur, in cuius ministratione Iudex, non deprecando, sed imperando procedere debet: & ita cum S. Thom. *q.* 84. *art.* 3. docent Vasq. *ibi dub.* 3. Suar. *disp.* 19. *sect.* 1. *num.* 24. Bonac. *disput.* 5. *de Sacram. quæst.* 4. *p.* *rt.* 2. *num.* 8.

5. Sed non caret difficultate, quem sensum prædicta verba, *Absoluo te à peccatis*, habere possint. Non enim possunt significare peccatorum remissionem quoad culpam, cùm sæpè hoc Sacramentum, vel contritione charitate formata, vel alio Sacramento Pœnitentiæ antecedenter suscepto inueniat peccata remissa. Forma verò Sacramenti semper eandem significationem retinere debet. Neque item significare possunt, vt placuit Caiet. *t.* 1 *opusc. tr.* 5. *qu.* 4. *ad* 2. absolutionem peccatorum quoad eorum reliquias, & pessimam inclinationem. Tum, quia hæ non sunt propriè peccata. Tum, quia hæ sæpè non remanent culpa remissa. Neque item quoad pœnam peccatis debitam: quia, si de æterna pœna loquamur, remissa culpa, remittitur: si de temporali, non est Sacramentum per se pro pœnæ temporalis remissione institutum: & præcipuè quia sæpè omnis pœna, tam æterna, quam temporalis, omninò virtute contritionis charitate formatæ, vel eo Sacramento alia vice recepto remissa est. Neque item significare possunt, vt placet Suar. *disp.* 19. *sect.* 2. *n.* 15. gratiam ex se remissiuam peccati; quia hæc effectus est cuiuslibet Sacramenti, & non tam absolutione, quàm absolutione, & confessione significatur. Præterea absolutio id directè significat, ad quod immediatè tendit: tendit autem primò, & per se ad delendam culpam; secundariò ad gratiam, ex eo, quòd culpa absque gratia deleri non possit. Ergo absolutio non gratiam per se, & immediatè significat; sed peccati remissionem. Denique, neque prædicta verba significare possunt, vt placuit D. Thom. *q.* 84. *art.* 3. *ad* 5. ipsummet Sacramentum absolutionis: existimat namque D. Thom. *Ego te absoluo*, præstare hunc sensum: Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo. quia si hoc verum esset, absolutio se ipsam significaret.

6. Dicendum nihilominùs est, sensum prædictorum verborum, *Absoluo te à peccatis*, esse veram à peccatis absolutionem: etenim, cùm peccata peccantem ligent; tum vinculo, & reatu culpæ; tum reatu pœnæ æternæ, vel temporalis; tum peccatorum reliquiis; tum obligatione ea peccata iudicio confessionis subiiciendi; tum improportione suscipiendi gratiam, aliáque beneficia abundantiora, quæ spectata rei natura conuenientius erat communicari ei, qui nunquam peccatum commisit, quàm committenti; virtute absolutionis absoluitur pœnitens ab aliquo ex prædictis vinculis. Cùm autem prædicta vincula à peccatis oriantur, absolutis vinculis peccata absoluuntur: sicuti absolutus ab obligatione voti, quæ ex voto nascitur, voto est absolutus. Absolutis ergo à peccatis non determinat vinculum, à quo pœnitentem absoluit, cùm ad omnia vincula, quibus peccator tenetur, se extendat. Neque inde vllo modo fit, pec-

catorem ita manere posse absolutum, vt ampliùs absolui non possit: nam esto maneat plenè,& perfectè absolutus à reatu culpæ,& pœnæ.peccatique reliquiis,& obligatione peccatum clauibus subiiciendi; nunquam tamen manere potest integrè, & plenè absolutus ab improportione,& indignitate,quam ratione commissæ culpæ contraxit abundantiora dona,& beneficia diuina recipiendi. Hæc enim improportio, & indignitas gratia per Sacramentum Pœnitentiæ communicata minuì quidem potest,non in se, sed extrinsecè; tolli autem integrè nequit: quia nunquam fieri potest peccatum commissum non esse. Atque ita explicant sensum prædictorum verborum, Ægid. de Coninch *dispu. 4. de pœnitent. dub. 8. per totum.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 3. assert. 5. num. 8.*

7. Quoad modum verò proferendi prædicta verba absolutionis, fuit olim opinio Paludan. *in 4. dist. 17. qu. 2. vers. Tertia definitio.* Petri de Soto *lect. 11. de confess. §. Tertium.* Ioan. Med. *Cod. de pœnit. tractat. 2. quæst. 15. §. Quartum dictum.* affirmantium, honesta causa intercedente in absentem validè, & licitè proferri posse, idque, tanquàm probabile, docuit Antonin. *3. part. tit. 17. cap. 11.* & *cap. 21. §. 3.* quem sequutus est Syluest. *verbo, Confessor, 3. num. 1.* Fumus *verbo, Confessio, num. 23.* Moti sunt plures Doctores argumento aliarum sententiarum, quæ non indigent reum habere præsentem. Sed iam de hac re dubitare non licet, siquidem Clemens VIII. in motu quodam proprio edito 19. Iulij, anno 1601. condemnauit hanc propositionem, *licere per litteras, seu internuncium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere.* ad minus vt falsam, temerariam, & scandalosam, sub pœnáque excommunicationis prohibuit, ne quis eam vt probabilem publicè, aut priuatim doceat, aut defendat, aut ea in praxi vtatur. Et licèt alicui videri posset, spectato prædictæ definitionis rigore, æquè confessionem per litteras, & internuncium in absentia, ac absolutionem condemnari; quinimò non condemnari absolutionem in absentia, si confessio in præsentia facta est: siquidem propositio copulatiua, quæ ibi fuit condemnata, existentiam copulati ex vtraque propositione expostulat; nihilominùs quia controuersia non de confessione, sed absolutione erat, ideò definitio credi debet absolutionem in absentia specialiter condemnasse, præcipuè cùm in absolutione specialis ratio sit præsentiam expostulans. Non enim concedi potest absque verborum prolatione, vt ex Trident. & Florent. *suprà* notauimus. Prolatio autem verborum, seu locutio inter homines præsentiam exigit. Item, proferri non potest absque signo illo demonstratiuo, *te*, quod nullatenus verificari potest circa absentem; hac enim de causa in consecratione Eucharistiæ debet Sacerdos panem, & vinum præsentes habere, quia necessariò consecrat illo signo demonstratiuo, *hoc*. Cùm ergo signum demonstratiuum, *te*, sit in absolutione ex Trident. definitione requisitum, efficitur sanè præsentiam expostulari, æquè enim vtrunque signum ad sui veritatem exigit præsentiam signati. Vide Suar. *disput. 19. sect. 3.*

8. Hinc fit, non damnari à Clement. VIII. vsum satis in Ecclesia vsitatum absoluendi in præsentia moriturum, qui absente Sacerdote signa contritionis exhibuit, confessionémque postulauit, de qua generali confessione Sacerdoti, tum testibus, tum scriptura constat: quia solùm absolutionem in absentia, non confessionem Clemens videtur damnasse. Quòd si vtrunque damnauit, affirmare possemus illam confessionem in absentia factam moraliter tempore absolutionis in præsentia repeti mediis testibus, vel scriptura, quibus Sacerdoti manifestatur pœnitentem postulasse absolutionem, sicuti notarunt Suarez *disput. 21. sect. 4. num. 8.* & *disput. 23. sect. 1. num. 12.* Vasquez *quæst. 91. artic. 2. dub. 1.* Paulus Layman *lib. 5. summ. tract. 6. cap. 3. in fine.*

9. Præterea prædicta verba absolutionis proferri debent absolutè, non conditionatè: quia hic est vsus, & praxis Ecclesiæ; ideóque absolutioni tenetur Sacerdos præmittere pœnitentis notitiam; quem si ritè dispositum inueniat, absoluit; sin minùs absolutionem denegat. Sed, quia sæpè contingit, post diligentem excussionem Sacerdotem dubium esse, an pœnitens ritè dispositus sit absolutioni recipiendæ, vt in casu proximè dicto videri potest; non est illicitum, sed potiùs conueniens, absolutionem concedere sub conditione de præsenti, mente saltem retenta, nempe, *Si ritè es dispositus, te absolue.* Quia per hanc conditionis appositionem, nec pœnitenti damnum irrogatur, cùm non impediatur Sacramenti effectus, si ad illum suscipiendum dispositus sit; neque vlla Sacramento fiat iniuria: quinimò eius reuerentiæ Sacerdos prospicit, nolens eius formam vanè & inutiliter proferre. Atque ita sustinet Vasqu. aliis relatis. *de pœnit. quæst. 84. artic. 3. dub. 5.* Illud verò est certum & communi doctorum authoritate firmatum, sub conditione de futuro nunquam absolutionem sacramentalem proferri posse: quia eo casu non posset operari absolutio, quando est, seu profertur, sed quando conditio apponitur. Quod est contra Sacramenti naturam necessariò expostulantis operationem, & effectum tempore, quo existit.

PVNCTVM VI.

De materia remota Sacramenti Pœnitentiæ

1. *Peccata actualia sunt materia remota.*
2. *Susceptio indebita Baptismi materia est pœnitentia.*
3. *Peccata mortalia sunt materia necessaria.*
4. *Venialia sufficiens.*
5. *Idem est de mortalibus confessis.*
6. *Peccatum sub dubio veniale, vel sub dubio an sit commissum, per se sumptum, non est materia.*

1. IN hoc Sacramento, sicut in reliquis, est materia remota, & proxima.

Materia remota, circa quam abolendam contritio, confessio, & absolutio versatur, sunt peccata actualia post Baptismum commissa, vti definitur à Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 2. & can. 1.* & tradit D. Thomas ab omnibus receptus, *quæst. 84. artic. 2.* Dixi, *actualia*: quia originale non est materia: quippe de illo, vt aliena voluntate commisso, te accusare non potes. Dixi, *post Baptismum*: quia pro peccatis ante Baptismum non Pœnitentia, sed Baptismus est institutus. Etenim Pœnitentia, (vt inquit Trident. *sess. 14. cap. 2.*) administratur per modum iudicij, quòd necessariò in subditos, & circa crimina, quæ durante subiectione commissa sunt, exerceri debet, ac proinde versari non potest circa crimina ante Baptismum. Quòd si dicas, aliquando contingere recipienti Baptismum non remitti peccatum originale, neque actuale, quia debita dispositione gratiæ recipiendæ caruit; postmodum verò contritione, vel Sacramenti Pœnitentiæ susceptione iustificari. Ergo Pœnitentia peccata ante Baptismum commissa remittit. Respondeo, illam remissionem esse per accidens, quatenus ad infusionem gratiæ virtute Pœnitentiæ communicatæ

omnia

omnia peccata remittuntur; sed non per se: siquidem ea peccata ante Baptismum commissa Pœnitentiæ iudicio subiici non possunt. Adde, peccata ante Baptismum commissa virtute Baptismi male suscepti, sublato obice, remitti: Baptismus nanque caruit effectu ob iniquam suscipientis dispositionem, qua per Sacramentum Pœnitentiæ sublata, Baptismus in acceptatione diuina persistens effectum gratiæ communicat, & peccata ante Baptismum commissa remittit.

2. Sed, quid de peccato, quod indebitè suscipiendo Baptismum committitur? Respondeo, materiam esse Pœnitentiæ: quia esto non sit Baptismo posterius tempore; est tamen posterius natura, quatenus suscepto Baptismate impedimentum præstat gratiæ conferendæ, verúmque est, tale peccatum à fideli, & baptizato commissum esse: siquidem eo tempore, quo quis est baptizatus, illud committit. Ergo est peccatum clauibus Ecclesiæ subiectum. Deinde, quia ad prædicti peccati remissionem aliquod Sacramentum est per se institutum: at hoc Sacramentum esse non potest Baptismus; quia Baptismus non videtur posse delere peccatum, quod in ipsomet committitur. Restat ergo, vt sit Pœnitentia. Ergo Sacramenti Pœnitentiæ materia est. Atque ita sustinent cum D. Thom. 3. *part. quæst.* 69. *artic.* 10. Henriq. *de Baptismo, cap.* 17. *num.* 2. Suarez *disput.* 28. *sect.* 4. *conclus.* 4. Vasquez 3. *part. tom.* 2. *disp.* 159 *c.* 3. *n.* 22.

3. Ex peccatis post Baptismum commissis alia sunt mortalia; alia venialia certa; alia sub dubio, an sint venialia, vel an sint commissa. Peccata mortalia non solùm sunt materia Pœnitentiæ, sed sunt necessariò materia, ita vt ex necessitate huic Sacramento subiici debeant, vt remittantur, sicuti definiuit Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. *& can.* 7.

4. Peccata verò venialia materia sunt sufficiens: quia, vt idem tradit Concil. circa ea tantùm Sacramentum Pœnitentiæ versari potest, tametsi non necessariò clauibus Ecclesiæ subiiciantur, quippe aliis viis remitti possunt.

5. Idem est dicendum de peccatis mortalibus ritè confessis, esse quidem materiam sufficientem; sed non necessariam, sicuti declarauit Benedict. XI. *in Extrauag.* 1. *de priuileg.* & tradit Sanctus Thomas *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 3. *artic.* 3. *quæstiunc.* 5. *ad* 4. & *dist.* 18. *quæst.* 1. *art.* 3. *quæstiunc.* 2. *ad* 4. Suarez *disput.* 18. *sect.* 4. Ægid. de Coninch *disput.* 4. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *summ. tract.* 6. *cap.* 3. *num.* 5. Et quidem quòd non sint materia necessaria, constat ex eo, quòd Christus non præceperit bis idem peccatum Sacramento Pœnitentiæ subiicere. Quòd verò sint materia sufficiens, inde probatur: quia de peccatis confessis, siue venialia sint, siue mortalia, nouiter dolere potes, & accusationem instituere: ergo potes de illis nouiter absolui. Neque obstat, te iam absolutum esse: quia, vt ex præcedenti dubio constat, nunquam peccatum ita remittitur, quin ampliùs remitti possit, saltem quatenus est impedimentum gratiæ abundantioris recipiendæ. Monent tamen Doctores, non passim de peccatis confessis confessionem repeti, ne contingat, absque dolore fieri; sed rationabili aliqua causa intercedente arbitrio prudentis Confessarij. Quod maximè verum habet in iis, qui scrupulis agitari solent.

6. Rursus peccatum, quod sub dubio est, an sit veniale, vel dubitas, an illud commiseris, nequit per se sumptum esse materia Sacramenti ob periculum irritationis, si fortè commissum non sit, vel saltem malitiam venialem non habeat. Neque obstat, (vt dicemus,) peccatum mortale, quod dubitas commisisse, vel quod sub dubio mortale est, te obligatum esse fateri; quia obligatis fateri simul cum alia materia certa, si vis absolutionem tibi absolutè ministrari; sin minùs sub conditione tantùm tibi absolutio impendi potest, vti docuit Suar. *disput.* 18. *sect.* 1. *num.* 12. Layman *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 3. *n.* 5. *post assert.* 3.

PVNCTVM VII.

De contritione, proxima Sacramenti Pœnitentiæ materia.

1. *Quid sit contritio, & quotuplex; & quæ ad pœnitentia Sacramentum requiratur.*
2. *Qualis attritio ad effectum Sacramenti requiratur.*
3. *Contritio requisita ad effectum Sacramenti; requiritur ad eius valorem ex probabiliori sententia.*
4. *Nec dolor præsumptus, nec naturalis, neque inefficax ad Sacramenti valorem sufficit.*
5. *Nunquam datur hoc Sacramentum informe.*
6. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
7. *Plures exigunt, attritionem debere esse contritionem existimatam, vt ad gratiam obtinendam disponat.*
8. *Contrarium est probabilius, sufficere attritionem cognitam.*
9. *Soluuntur fundamenta opposita.*
10. *Dolor prædictus absolutioni præmittendus est.*
11. *Præmitti etiam debet confessioni.*
12. *Sufficit præcessisse, nec retractatum esse.*
13. *Prærequiritur dolor supernaturalis, etiam in confessione venialium. Et qualis sufficiat.*
14. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
15. *Qualiter peccatum veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti possit.*

1. CONcilium Trident. *sess.* 14. *cap.* 4. definiens contritionem, inquit, est dolor de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero: quæ si charitate formetur, hominem Deo reconciliat priùs, quàm hoc Sacramentum actu suscipiat. Intelligitur autem charitate formari, si ob offensam Dei, quem super omnia amare, & obedire cupis, concipiatur. Alia (inquit Concilium) est contritio imperfecta, id est, minùs perfecta, quæque attritio nuncupatur, orta ex inferiori motiuo, scilicet, ex gehennæ, & pœnarum metu, ex amissione gloriæ, & turpitudine peccati. Quando ergo ob prædictos fines concepta est, quia charitate non formatur, sine Sacramento in re suscepto perducere per se ad iustificationem peccatorem nequit; disponit tamen ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam: dispositione, inquam, vltima, & proxima: de hac enim loquebatur Concilium. Aliàs nihil speciale attritioni in Sacramento tribueret: siquidem extra Sacramentum remotè peccatorem ad iustificationem disponit; vt constat ex Trident. *sess.* 6. *cap.* 6. & 7. difficiliúsque homines in lege gratiæ salutem obtinerent, quàm in lege scripta, si vltra attritionem cum Sacramento, contritione charitate firmata indigerent, nullúmque speciale beneficium fidelibus esset concessum in Sacramenti pœnitentiæ institutione, sed potiùs graue onus impositum: siquidem vltra contritionem pœnitentiæ Sacramentum suscipere obligarentur, ipsúmque Sacramentum pœnitentiæ per se peccata non remitteret; sed semper virtute contritionis remissa inueniret. Sit ergo certum, attritionem esse vltimam dispositionem ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ suscipiendam.

2. Sed qualis attritio debeat esse ad effectum Sacramenti suscipiendum, docuit Trid. *sess.* 14. *c.* 3. & 4. affirmans, debere esse attritionem, quæ sit donum Spiritus Sancti ex turpitudine peccati, vel ex metu gehennæ concepta, quæque excludat voluntatem peccandi, & peccatorem vltimò ad iustificationem in Sacramento

mento suscipiendam disponat. Non est opus, hanc attritionem de omnibus peccatis sigillatim esse: satis enim de omnibus dolere potes sub generali ratione offensæ Dei, vel priuationis gloriæ apprehensis, vti latè probat Vasq. *quæst.86.art.2. dub.7.* Nauarr. *cap.1. num.22.* Henriq. *cap.27. num. 2.* Suar. *disput.4. sect.6.* Layman *lib.5.sum.tract.6.cap.4.assert.3.* Neque item est opus ad prædictum dolorem aliqua graduum intensio: quia essentia attritionis, vel contritionis, non ex intensione, sed ex ipsa qualitatis natura desumitur, quæ in quolibet gradu etiam remisso consistere potest, vt benè aliis relatis probant Suarez *disput. 4. sect.4. num.9.* Henriq *lib.4. cap. 27. num. 2.* Coninch *disput.2.dub.7.conclus.1.* Laymàn. *cap.4. n.1.* Neque item mora temporis ad prædictum dolorem est requisita, cùm concipi possit vnico, & eodem momento, vt colligitur ex cap. *Mensuram.de pœnit.dist.1.*

3. An verò hæc eadem attritio, quæ necessaria est ad effectum Sacramenti, sit necessaria ad eius valorem non conueniunt Doctores. Nam Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 3. artic. 3.* Nauarr. *cap.1.n.18.* & *cap. 9. num.10.* & in cap. *Fratres.de pœnitent.dist.5.num.35.* Bonac. *disput. 5. de Sacram. quæst.3. punct. 2. num. 12.* existimant, ad valorem Sacramenti non veram attritionem, sed existimatam requiri. Prædictis proximi sunt Henriq. *lib. 4. cap. 26. num. 2. litt. D,* & Bonac. *suprà* asserentes, dolorem naturalem sufficientem esse. Largiùs loquuntur Canus, Aureolus, Paludan. & alij relati ab Henriq. *dicto lib.4.cap.21.*

Cæterùm tenendum est cum communiore sententia apud Ægid. *disp.4. de pœnit. dub.5. n.40.* Suar. *disp.20. sect.6.n.6.* Vasq. *q.92.art.2.dub.vnico, num.13.* eandem attritionem necessariam esse ad valorem Sacramenti, quæ ad eius effectum. Moueor: quia Trident. *sess.14. cap.5.* declarans, contritionem, quæ pars est Sacramenti Pœnitentiæ, affirmauit esse dolorem, & detestationem de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero, quem dolorem in perfectum, scilicet, contritionem; & in imperfectum, scilicet, attritionem, distinxit: & de perfecto definiuit per se sufficientem esse absque Sacramento in re; benè tamen in voto suscepto, peccatorem iustificare. At de dolore imperfecto, scilicet, attritione, dixit, cum Sacramento disponere ad gratiam impetrandam. Ergo nullus alius dolor assignatus est à Concilio, pars huius Sacramenti, nisi qui sufficiens sit, saltem cum Sacramento, gratiam impetrare. Secundò, quia credendum non est, Christum Dominum Apostolis tradidisse potestatem remittendi fidelibus peccata, nisi ipsi remissioni essent dispositi. Ergo ea dispositio, quæ ad remissionem peccatorum requiritur, requisita est pro vsu potestatis Sacerdotibus concessæ, atque adeò pro valore Sacramenti. Tertiò, sola confessio, quæ ad reconciliandum peccatorē Deo dirigitur, est pars Sacramenti Pœnitentiæ. Sed hanc directionem accipit à dolore. Ergo nequit dari dolor pars Sacramenti, nisi ad effectum Sacramenti sufficiat. Quartò, ex opposita sententia sequeretur, fatentem ex malitia peccata absque vero dolore ad illorum remissionem requisito, non esse obligatum confessionem repetere: quia validè fuerunt prædicta peccata clauibus subiecta, tametsi absque fructu.

4. Hinc conuincitur sententia Soti, & aliorum, affirmantium, contritionem, seu dolorem præsumptum, sufficientem esse ad Sacramenti valorem; quamuis non ad effectum. Non enim præsumptio doloris, qui non est, pars Sacramenti esse potest; aliàs error pars Sacramenti esset institutus: error nanque ad summum excusare potest ab obligatione apponendi verum dolorem. Atque ita sustinet Suar. *disput. 20. sect. 4. à num. 5.* Secundò conuincitur sententia Henriquez, & Bonac. asserentium, dolorem naturalem esse sufficientem valori Sacramenti, quamuis non eius effectui: quia prædictus dolor non est Spiritus Sancti donum, nec vera contritio, vel attritio à Concilio, tanquàm pars Sacramenti requisitus. Suarez *sect. 4. num. 16.* Ægid. de Coninch *disput. 20. dub. 5. num. 40.* Vasquez *quæst. 92. art. 2. dub. 3.* Tertiò refellitur sententia Cani, & aliorum, qui affirmant, inefficacem dolorem sufficere: siquidem prædictus dolor non excludit voluntatem peccandi à Concilio pro parte huius Sacramenti requisitam. Suarez *disput. 20. sect. 4. num. 7.* Henriquez *lib. 4. cap. 21. num. 7.* Bonac. *disput. 5. quæst. 3. punct. 2. num. 13.* Vasquez, & Coninch *supra.*

5. Quartò, & principaliter conuincitur communis sententia Thomistarum, affirmantium, Sacramentum Pœnitentiæ dari posse informe, id est, validum absque effectu: quibus fauet D. Thom. *in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 4. qq.1.* siquidem ea contritio, quæ pro reconciliatione à Concilio exigitur, pars ab eodem Concilio Sacramenti assignata est. Neque peccator videtur obligatus aliam dispositionem habere pro remissione peccatorum in hoc Sacramento impetranda, quàm quæ à Christo fuit requisita pro absolutione valida obtinenda. Atque ita pluribus relatis docet Vasquez *quæst.92.art.2.dub.vn.num.13.* Ægid. de Coninch *disp.4.dub.5.n.40.* & *dub.11.n.71.*

6. Quòd si dicas, stare optimè posse, per se necessarium esse eundem dolorem ad Sacramenti valorem, qui necessarius est ad illius effectum: ex accidenti tamen oppositum contingere. Exemplum sit: Doles de peccato fornicationis ob innatam turpitudinem, immemor inuincibiliter, te violati præcepti audiendi Sacrum reum esse; si ex prædicto dolore fornicationem fatearis, peccati sacrilegij oblitus, Sacramentum absolutionis recipis, quia est dolor de peccato ob illius turpitudinem, quem Concilium *sess.14.cap.3.* affirmauit Sacramenti partem esse, & ad gratiam obtinendam per se disponere: at effectum Sacramenti non recipis; quia hic recipi non poterat, nisi simul omnia peccata remitterentur; quæ tamen absque illorum detestatione formali, vel virtuali remitti non possunt. Cùm ergo ex vi prædicti doloris solam speciem fornicationis detesteris, neque ad alias peccatorum species dolorem extendas, vtpote quæ diuersam turpitudinem habent, sanè eo casu nullum peccatum remittitur; cùm tamen Sacramentum conficiatur. Ergo datur Sacramentum informe. Idque admittit Suar. *disput.20.sect.5.n.7.*

Respondeo, prædictum dolorem insufficientem esse, non solùm per accidens ex coniunctione peccati obliti, sed etiam per se, tum ad remissionem peccati, tum ad Sacramenti valorem, eò quòd simul cum illo dolore consistere possit actualis voluntas peccandi, quam necessariò excludit dolor, qui Sacramenti Pœnitentia pars sit, vti dixit Concil. *sess.14.cap.3.* Neque obstat, dixisse Concilium, dolorem ex turpitudine peccati partem esse Sacramenti, & ad gratiam in Sacramento obtinendam disponere: quia intelligi debet ex turpitudine peccati non speciali, sed generali, & omnibus aliis peccatis mortalibus communi, qualis est offensa Dei, violatio diuinæ legis, dissonantia, & oppositio cum ratione; quia solus hic dolor, & turpitudinis detestatio voluntatem peccandi excludit. Et ratio efficax est: quia recipere non potes verum Sacramentum Pœnitentiæ sine voluntate absoluta, & efficaci reconciliationis cum Deo, cùm ad hanc reconciliationem obtinendam fuerit institutum. At prædictam voluntatem habere non potes absque detestatione virtuali omnium peccatorū, vtpote reconciliationi contraria. Ergo, &c. Vnde, si de peccato fornicationis doleres

iteres ob specialem illius turpitudinem, & simul cum hoc dolore haberes coniunctum expressum propositum de cætero non peccandi, crederem te susceptiurum non solùm Sacramentum, sed eius effectum: quia in prædicto proposito est virtualis detestatio omnium peccatorum, ideóque sufficiens dispositio, vt Sacramentum non solùm validum sit; sed effectum habeat. Neque obstat, ad hoc Sacramentum dolorem, & detestationem peccati formalem esse requisitam; nec sufficere virtualem; quia ea detestatio non videtur necessariò exigenda de omnibus peccatis; sed de peccatis, quæ quis confiteri tenetur, & memoriæ occurrunt, quod in præsenti casu procedit.

7. Addunt plures Doctores, attritionem in Sacramento ad gratiam obtinendam disponere, si existimetur contritio; secùs verò si esse attritionem cognitum fuerit. Sic videntur sentire Vega *libr. 3. in Tridentin. cap. 34. ad 3. obiect.* Ledesm. *2. part. 4. quæst. 20. artic. 1.* Victor. *relect. de potest. Eccles. quæst. 2.* Sotus *libr. 2. de natur. & grat. cap. 15.* & *in 4. distinct. 18. quæst. 3. artic. 2. in fine.* Cordub. *lib. 1. quæstion. quæst. 2. opin. 3. in 2. part.* Fauet Nauarr. *cap. 1. num. 30. & 42.* Mouentur: quia tam in lege naturæ, quàm veteri fuit contritio, seu dolor perfectus ad remissionem peccati necessarius: at hanc necessitatem, vtpote iure naturali debitam, non sustulit lex gratiæ. Ergo attritio insufficiens est. Secundò, præcepto naturali teneris sanctè sancta tractare. Ergo teneris non recipere Sacramentum in peccato mortali. At, si attritione cognita accedis ad pœnitentiam, accedis in peccato mortali. Ergo id illicitum est. Tertiò, accusatio exterior apud Sacerdotem debet esse de peccato, quatenus est offensa Dei: quia Sacerdos vices Dei gerit. Ergo procedere necessariò debet ex dolore peccati secundùm prædictam rationem, & consequenter ex dolore, qui sit perfecta contritio.

8. Nihilominùs contrarium dicendum existimo cum D. Thom. *3. part. quæst. 80. artic. 4. ad 2.* Suarez *disput. 20. sect. 1. num. 10. & num. 9.* refert plures Doctores ita sentire. Ratio est: quia ex opposita sententia infertur, attritionem nunquam esse dispositionem ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ recipiendam. Nam existimatio contritionis, cùm sit error intellectus, non potest præstare attritioni esse dispositionem sufficientem ad obtinendam gratiam, si aliàs ipsa per se non est sufficiens dispositio: ad summum excusare poterit ab iniqua Sacramenti receptione, casu, quo præceptum esset, ne cum attritione reciperetur; sicut existimata contritio excusat peccatorem à mala Sacramentorum administratione. At nullum est præceptum, neque humanum, nec diuinum suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ cum contritione perfecta: quia esset præceptum institutioni Sacramenti aduersum: siquidem hoc Sacramentum ad remittenda peccata institutum est. Non igitur dispositio remittens peccata conuenienter præciperetur præmitti: præterquàm quòd Ecclesia actus internos præcipere non potest.

9. Neque argumenta in contrarium vrgent. Primum probat, legem gratiæ non sustulisse necessitatem contritionis ad iustificationem extra Sacramentum impetrandam; non tamen probat, eam necessitatem sublatam non esse Sacramento suscepto. Cùm enim potuerit Deus Sacramentum instituere, quod vim, & efficaciam haberet remittendi peccata, hoc instituto Sacramento cessat necessitas contritionis, cùm possit alia via, quàm contritione obtineri peccatorum remissio. Secundo argumento negandum est, suscipientem Sacramentum cum attritione, indebitè Sacramentum tractare; siquidem ea dispositione suscipit, quæ ad effectum illius impetrandum requiritur; ideóque cùm Sacramentum perficitur, sanctus existit. Ad tertium nego accusationem necessariò faciendam esse de peccato, quatenus est offensa Dei; sufficit, si sit accusatio peccati ob metum gehennæ, vel ob peccati turpitudinem, etiamsi formaliter non sit: quia Deo displicet.

10. Superest triplex quæstio. Prima, an prædictus dolor valori, & effectui Sacramenti necessarius præcedere debeat confessionem, & absolutionem; vel possit subsequi. Qua in re certum est, absolutioni necessariò prædictum dolorem præmittendum esse: etenim hæc forma absolutionis in modum iudicij reconciliationis profertur: nequis ergo reum Deo reconciliare, si reconciliationi indispositus existit; neque à peccatis absoluere, quem non cognoscis peccatorum pœnitere.

11. Deinde necessarium existimo, vt prædictus dolor confessionem præcedat; aliàs confessio non esset sui legitima accusatio ad reconciliationem tendens; sed quædam peccatorum narratio. Quòd si facta confessione absque vllo dolore ad detestationem peccatorum Confessarij monitis exciteris, vti sæpè contingit; necessariò tota illa confessio denuò clauibus Ecclesiæ subiicienda est: quod vnico verbo præstare potes, si te accuses de omnibus confessis, ab iisque petas absolui. Atque ita docet Ægid. de Coninch *disput. 4. dub. 6.* Paulus Layman. *libr. 5. summ. tractat. 6. cap. 4. assert. 5.* Neque dissentit Suarez *disput. 20. sect. 4. num. 31.* vt benè notauit Layman. *suprà.*

12. Tametsi consultum sit, cùm peccata fateris, & absolutionem obtines, dolorem expressum habere de peccatis commissis; non est tamen necessarium: sufficit anteà, eo, scilicet, die præmisisse ex intentione ea peccata fatendi: confessio enim postmodum subsequuta ab eo dolore virtualiter perseuerante, informari censetur, sicuti benè docent Suar. *disput. 20. sect. 4. à num. 29.* Bonac. plures referens *disp. 5. q. 5. part. 2. n. 17.*

13. Secunda quæstio, an prædictus dolor supernaturalis prærequiratur in confessione venialium? Certum esse debet prærequiri ad valorem, & effectum Sacramenti; quia (vt ex Trident. *sess. 14. cap. 3.* constat) contritio ex Spiritus Sancti dono est pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ. Videtur autem sufficiens dolor ex turpitudine speciali peccati, cum proposito etiam speciali vitandi illud: quia, cùm vnum peccatum veniale sine alio remitti possit, non videtur ad peccati confessi remissionem necessariò requisitus dolor ad omnia venialia se extendens, sicuti diximus de mortalibus: & notauit Suar. *disp. 12. sect. 1. n. 12.*

14. Quòd si obiicias, inde probari, te non peccaturum, tametsi plura venialia fatearis absque dolore, cùm tamen aliorum doleas: siquidem horum remissionem obtinere poteris non obtenta remissione illorum, de quibus nullum dolorem habes. Neganda est sequela: nam eo ipso, quo vis peccatum aliquod veniale fateri, obligatus videris dolorem illius habere, ne formæ absolutionis ineptam materiam subiicias. Secundò respondeo cum Suar. *disp. 20 sect. 6. n. 7.* admittendo sequelam: neque vllum sequitur inconueniens: nam venialium absolutione videtur ex intentione Sacerdotis forma absolutionis dirigi ad peccata, quæ ritè fuerint confessa, quorumque pœnitens absolutioni recipiendæ dispositus sit.

15. Tertia quæstio, an peccatum veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti possit? Ratio dubitandi est: quia, vt ait Suar. cum communi sententia *disp. 11. sect. 3. n. 11.* & diximus *punct. 2. huius disp.* nō solùm cōtritione,

tione, sed etiam attritione extra Sacramentum remittuntur. Ergo Sacramento Pœnitentiæ remitti non possunt, cùm virtute attritionis, quæ Sacramento prærequiritur, remittantur. Respondeo, sicuti cō punct. 2. respondi, peccatorum venialium remissionem virtute Sacramenti Pœnitentiæ fieri per se, si simul cum mortalium remissione fiat; secus si separatim facienda sit: illúdque sufficit, vt Pœnitentiæ Sacramentum, non solùm pro remittendis mortalibus, sed etiam venialibus institutum sit.

Secundò respondet Suar. *disput.* 11. *sect.* 1. *à num.* 7. cum D. Thom. Paludan. Capreolo, Ledesma, & aliis, virtute Sacramenti tibi remitti non solùm ea peccata, quorum attritionem habes; sed etiam omnia illa, quorum non habes complacentiam: quia Sacramentum Pœnitentiæ non solùm pro remittendis peccatis venialibus peccatoris, sed hominis iusti videtur institutum: at venialia peccata hominis iusti remitti non possunt virtute Sacramenti Pœnitentiæ, si ad illorum remissionem displicentia requiritur: hæc enim absque Sacramento sufficiens est, vt latè probat Suar. *disput.* 11. *sect.* 3. *num.* 11. & fauet textus in cap. *De quotidianis dist.* 3.

Cæterùm negare non possum, hanc doctrinam, etsi piam, mihi difficilem esse. Primò, quia inde sequitur, aliquod peccatum remitti absque pœnitentiæ virtute. Nec valet dicere, ipsam voluntatem suscipiendi Sacramentum esse pœnitentiam virtualem, sicuti diximus de voluntate suscipiendi Eucharistiam, virtute cuius Eucharistia peccata venialia, quorum non est complacentia, remittit: quia ea voluntas supponit Sacramentum Pœnitentiæ institutum esse per se, ad remittenda peccata venialia; tametsi illorum nulla fiat confessio; quod nullatenus dici potest: quia institutum est per modum iudicij, cuius sententia per se, & directè ferri non potest in causam incognitam, & cuius nulla à pœnitente est instituta accusatio. Secundò, si Pœnitentiæ Sacramentum posset remittere per se, & directè peccata, tametsi illorum attritionem non habeas, dummodo ab illorum complacentia abstineas, illis tantùm confessis posses Sacramentum Pœnitentiæ recipere: quia sufficienter absolutioni dispositus es. Hoc autem est contra Trident. definiens, partem essentialem Sacramenti Pœnitentiæ esse contritionem, saltem imperfectam. Ergo, &c.

PVNCTVM VIII.

De confessione, proxima Sacramenti materia.

1. *Quæ sit confessio, quæ est pars Sacramenti, & quæ illius conditiones.*
2. *Secreta, & non publica confessio, etsi præcepto diuino conformis sit; non tamen est ex præcepto.*
3. *Aliquando potes, & decet, publicè confiteri; sed raro.*
4. *Præceptum de confessione publica neque est, neque esse potest.*
5. *Fieri debere voce humana aliqui censent.*
6. *Non est de necessitate Sacramenti.*
7. *Opposito fundamento satisfit.*
8. *Qualiter ex præcepto voce humana cõfessio faciẽda est.*
9. *Confessio facienda est coram Sacerdote, etsi plures contrarium sentiant.*
10. *Nullibi in articulo mortis obligaris confiteri, si voce præstare confessionem nequis. Et quid extra periculum mortis.*
11. *Confiteri per litteras non obligaris.*
12. *Neque etiam per interpretem.*
13. *Qualiter in articulo mortis obligaris per scripturam, vel interpretem fateri.*

1. Constat ex D. Thom. communiter recepto *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 3. *art.* 2. & 4. *quæst.* 4. confessionem, quæ pars Sacramenti Pœnitentiæ sit, esse legitimam &, & sacramentalem accusationem de propriis peccatis, ad eorum veniam virtute clauium obtinendam, coram Sacerdote factam. Triplex conditio essentialis confessioni in hac definitione continetur, nempe, legitima, seu dolorosa accusatio de propriis peccatis, & coram Sacerdote. Sub iis conditionibus plures aliæ imbibuntur, quas Doctores sequentibus versibus explicant, præcipuè D. Antonin. *in* 3. *part. tit.* 14. *cap.* 19 §. 3. & *seqq.*

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, quæ sit parere parata.

Simplex erit confessio, si ex debita intentione procedat; vel ita apertè facta, vt nihil ex obligatione manifestandum celetur. *Humilis*, si procedat ex humili sui recognitione, propriique peccati dolore. *Pura*, si aliorum inutilium narratione mixta non fuerit. *Discreta*, si cum debita discretione, & prudentia peccata referat propria; aliena, quoad fieri possit, occultat. *Fidelis*, si vera dicat. *Nuda*, si absque simulatione, & palliatione. *Frequens*, si sæpè fiat. *Libens*, si voluntariè, & non coactè. *Verecunda*, si interiorem confusionem, & verecundiam, quam de peccato concepit, exteriùs manifestet. *Integra*, si nihil ex necessariò dicendis omittatur. *Secreta*, si secretè, & non publicè fiat. *Lacrymabilis*, si plena lacrymis, & dolore sit. *Accelerata*, si post peccatum commissum non multùm differatur. *Fortis*, si difficultates, & impedimenta, quæ solent occurrere, vincat. *Accusans*, si fiat ex animo se accusandi. *Parere parata*, si propositum habeat suscipiendi satisfactionem, & emendationem præstandi. Plures ex his conditionibus, vt notauit D. Thom. *in* 4 *dist.* 17 *qu.* 3. *artic.* 4. *quæstiunc.* 4. non sunt necessariæ; sed ad conuenientem confessionis vsum, illiúsque maiorem reuerentiam assignantur; nempe, quòd sit frequens, & accelerata. Aliæ conditiones inter se coincidunt. Sub his enim verbis, *humilis, verecunda, lacrymabilis, fortis, accusans, parere parata*, eadem conditio significatur, nempe, vt confessio ex vero dolore procedat, de quo *superiùs* diximus. Sub illis, *simplex, pura, discreta, fidelis, nuda, integra*, eadem conditio continetur, quæ est de integritate seruanda, de qua *in puncto sequenti.* Quare in præsenti solùm explicanda superest conditio secreti.

2. De qua certum est apud Catholicos, licitam, & honestam esse, vti definiuit Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. & Innocent. III. *in c. Omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remissionib.* & pluribus comprobat Suar. *disp.* 22. *sect.* 2. *n.* 2. Nullum tamen est præceptum de confessione sub hac conditione facienda: nam esto Concilium dixerit, confessionem sacramentalem secretam non esse à præcepto diuino alienam, non inde infertur, præcepto diuino præcipi; sed solùm infertur, obseruationi præcepti diuini confessionis conueniens esse. Et licèt in cap. *Omnis vtriusque sexus.* præceptum fuerit cuilibet fideli, cùm ad annos discretionis peruenerit, vt omnia sua peccata solus confiteatur proprio Sacerdoti; non est inde inferendum, prædicto præcepto non fore satisfacturum, si coram aliis proprio Sacerdoti confiteatur. Verbum enim illud, *solus*, non est appositum sub materia præcepti; sed in leuamen illius; præstat enim hunc sensum: Omnis fidelis, cùm ad annos discretionis peruenerit, omnia sua peccata, ad minus solus, proprio Sacerdoti confiteatur, &c.

3. Ex quo fit, te posse aliquando in maiorem tuorum scelerum vindictam, grauiorem tui humiliationem,

Ecclesiæ

Ecclesiæ ædificationem, aliorúmque exemplum, peccata commissa proprio Sacerdoti coram alijs fateri, sicuti tradit Nauar.*c.1.n.*8.Suar.*disp.*21.*sect.*2.*n.*9.Vasq.q.91.*art.*4.*dub.*1. Coninch *disp.*6.*de pœnit. dub.*2. Layman. *lib.*5.*sum. tract.*6.*cap.* 6. & docuit Trid.*sess.*14.*cap.* 5. *circa fin.* Rarò tamen prædictus modus confessionis consulendus est, excepto necessitatis casu, & colligitur ex Bonae.*disp.*5.*qu.*5.*sect.*2.*pun.*2.§.2. *à n.*23.

4. Quinimò credo, certum præceptum de confessione, nec esse, neque esse posse de publica confessione; sed de auriculari, seu secreta: quia regulariter confessio publica non leuibus incommodis est exposita, præterquàm quòd grauissimum onus peccatoribus imponeretur, si peccata secretò commissa obligarentur in publicum adducere, quæ aliena sunt à lege Christi, & recto Ecclesiæ regimine. Sic colligitur ex Trident. *sess.* 14.*cap.*5. dicente, diuino præcepto mandatum non esse publicè peccata fateri; nec satis consultè humana aliqua lege præcipiendum fore: & notauit Layman.*lib.*7.*sum.tract.*6.*cap.*6. Ægid. de Coninch *disp.* 6.*dub.*2.*in fine.*

5. Sed, an hæc sacramentalis confessio voce humana facienda sit: Affirmare videntur Paludan. *in* 4.*dist.*17. *qu.*2.*n.*7. Medina *Cod. de confess. quæst. de modo secretò confitendi.* Mouentur ex Conc. Florent. *in decreto Eugenij,* affirmante, materiam huius Sacramenti esse oris confessionem. Ergò confessio aliter facta materia non est. Deinde in cap. *Quem pœnitet. de pœnitent. dist.* 1. dicitur, confessionem faciendam non esse per scripturam. Denique absolutio necessariò ore proferenda est; nec sufficit, si scriptura, vel nutibus manifestetur. Ergo idem erit dicendum de confessione.

6. Nihilominùs pro certo habendum est, confessionem fieri voce humana non esse de Sacramenti necessitate, vti tradit D.Thom. *in* 4.*dist.*17.*qu.*3.*art.*4. *quæstiunc.*3.*ad* 2.*& quodlibet.*1.*art.*10. quem communiter Doctores sequuntur, teste Suar.*disp.*21.*sect.*3.*n.*2. Vasq. *quæst.*91. *art.*4. *dub.* 4. Ægid.de Coninch *disp.*6.*dub.* 1.*in princ.*Paul.Layman.*lib.*5.*sum.tract.*6.*cap.*7.*n.*3.Sumiturque ex praxi, & vsu Ecclesiæ absoluentis mutos, qui nutibus peccata Sacerdoti confitentur. Itémque, morituros, qui aliter, quàm nutibus, peccata declarare non possunt. Ratio ea est: quia Trident.*sess.*14.*c.* 3. & 5. declarans confessionem huius Sacramenti partem, solùm esse dixit humilem accusationem, qua pœnitens Sacerdoti omnia sua peccata, quæ memoriæ occurrerint, manifestat. Sed hæc accusatio peccatorum manifestatiua nutibus, & scriptura fieri potest. Ergo.

7. Neque obstant contrariæ rationes. Nam Florent. affirmans, oris confessionem esse materiam; vsum est vulgari sermone oris, ab eo, quod frequentiùs accidit; non quia necessariò ore facienda sit. Text. in c. *Quem pœnitet.* probat, per scripturam non esse confessionem faciendam, si ore fieri possit, vt dicemus, non quidem ex materiæ necessitate; sed ex Ecclesiæ præcepto. Neque est simile de forma absolutionis: tum, quia vix occurrere potest necessitas eam scripto, vel nutibus proferendi; cùm tamen sæpè de confessione hæc necessitas contingat: tum, & præcipuè, quia de forma expressè à Trident.*sess.*14.*c.*3. est definitum, non solùm verba esse de illius essentia; sed quæ verba; cùm tamen pro confessione nulla verba expostulauerit.

8. Cæterùm, etsi pro necessitate Sacramenti non fuerit necessarium verbis confessionem exprimi; est tamen necessarium ex Ecclesiæ præcepto, desumpto ex vsu, & praxi Ecclesiæ, cui non leuiter fauet dictus text. in cap. *Quem pœnitet.* Quapropter graue peccatum committeret, qui nutibus, vel scriptura tantùm, absque vlla vocis prolatione, peccata fateretur, cùm tamen facilè posset ore proferre. Sic expressè D.Thom. *quodlibet.*1.*art.*10.Canus 5.*p.relect.de pœnitent.fol.*131.§. *At existit.* Nauarr.*cap.*21.*n.*35. Vasq.*qu.* 91. *art.*4. *dub.* 4. Suar.*disp.*21.*sect.*3.*n.*6. Ægid.de Coninch *disp.*6.*dub.* 1.*concl.*3. Paul. Laym.*lib.*5.*sum. tract.*6.*cap.*6.*n.*3.Bonae. *disp.*5.*de Sacram.q.*5.*sect.*2.*pun.*2.§.2. *num.*24.& alij.

Verùm, vt rectè aduertunt Canus, Bonae. Suar. Vasq.Ægid.Layman. *locis allegatis.* Sa *verbo.Confessio, n.* 15. non est in hac parte nimius rigor adhibendus. Vnde, si non mediocrem difficultatem sentias, vel ob pudorem, & verecundiam, vel ob angorem gutturis, & impedimentum loquelæ in explicandis verbo peccatis; poteris ea scripta Sacerdoti præsenti offerre legenda, expectans ab eo absolutionem, & interim contritionis signa exhibens. Neque opus est, vt inquit Dominic.Sotus *in* 4.*dist.*18.*qu.*2.*art.*6.§.*Si verò.* vt singulis peccatis à Sacerdote lectis annuas te illa commisisse, & de illis dolere. Satis enim id ex præsenti traditione alijs circunstantijs vestita indicatur, vt benè dixit Ægid.de Coninch *dicta disp.*6.*dub.*1.*num.*2. Si verò vt faciliùs, & apertiùs peccata commissa Sacerdoti explices, ea scripseris, & postmodum coram Sacerdote legas, vel si illi tradas legenda; finita lectione affirmes te de omnibus illis accusare, & dolere, absolutionémque petere; non est dubium obligationi confessionis satisfecisse; illa enim confessio non scriptura, sed verbis, fieri censenda est.

9. Notanter dixi sæpè, *coram Sacerdote*; nam eo absente confessio sacramentalis esse non potest. Etenim cùm absolutio in præsentia concedenda sit, & confessio ad absolutionem dirigatur, nequit in absentia ad absolutionem dirigi. Sic Emmanuel Sà *verbo, Confessio, num.*16. Nauarr.*cap.*26.*num.*27.Coninch *de pœnitent.disp.*7.*dub.*10.*num.*99. Vasq. *qu.*91.*art.*2. *dub.*1. *n.*37. Bonac.*disp.*5.*de Sacram. quæst.*5. *sect.*2.*p.*2. §.4. *difficult.*4.*n.*10. Fauétque decretum Clement. VIII. qui non solùm absolutionem, sed etiam confessionem per litteras, vel internuncium damnat; tametsi contrarium sentiant Zerola *in praxi, de pœnitent.cap.* 13. *quæst.*2.*concl.*2. Valen.*t.*4.*disp.*7.*quæst.*11.*p.*2. *sub finem.* Suar.*disp.*19.*sect.*3.& *disp.*21.*sect.*4.*n.*9.Filliuc.*tract.*7. *cap.*1.*qu.*10.Reginald.*lib.*8.*n.*28.

10. Sed, an obligeris nutibus, vel scriptura peccata in confessione manifestare, quando voce manifestare non potes? Respondeo, quoad manifestationem per nutus dubium non esse, quin sis obligatus in articulo mortis peccata manifestare. Constat ex praxi; & ex eo, quòd eo tempore specialiter vrgeat confitendi præceptum, illúdque absque graui difficultate exequi potes in magnam tuæ conscientiæ vtilitatem: nulla ergo ratio adest, quæ te excuset.

Extra periculum mortis dicendum censeo, si mutus es, neque speras breui tempore loquelã recuperaturus; teneris tempore, quo vrget Ecclesiæ præceptum, confiteri; quia cùm hic modus manifestandi peccata secretus sit, illóque vtaris ad alias res minùs tibi vtiles explicandas, non debet pro suscipiendo Sacramento tibi esse grauis, & difficilis. Sic Caietan. *verbo, Confessio, condit.*11.Sotus *in* 4.*dist.*18.*q.*2.*art.*6.*vers. Primum ergo membrum.*Nauarr.*cap. Fratres. de pœnitent. dist.*5. *num.*89 Tolet.*lib.*3.*cap.*6.Emman.Sà *verbo, Confessio, n.* 13.*in scholiis,* vbi alios refert. Dixi, *nisi speres breui tempore loquelam recuperaturus*: nam eo casu legitima est causa confessionem annuam differendi; tum, vt apertiùs peccata manifestes, & absque ea difficultate, quam secum manifestatio per nutus trahit: tum, vt modum confessionis ab Ecclesia communiter retentum obserues. Sic Paul. Layman. *lib.*5. *sum. tract.* 6. *cap.* 6. *conclus.*4.

11. Quoad confessionem per scripturam, etsi Gab. Vasq.*quæst.*91.*art.*4. *dub.*5. Suar. *disp.*36.*sect.*6.*n.*7. & alij

alij plures apud ipsos existiment, te obligatum esse, eò quòd hic manifestationis modus non sit difficilis, neque ex illo vllus alius à Sacerdote tua peccata cognoscit; verius est, prædicta obligatione te non astringi: nam esto de facto nemini alteri à Sacerdote manifestentur, de se tamen scriptura ad publicam manifestationem dirigitur, aptáque est eam legentibus notitiam peccatorum concedere, & plerunque concedit. Non igitur credendum est, diuinum, vel ecclesiasticum præceptum ad prædictum confessionis modum obligare. Aliàs affirmandum esset, te esse obligatum scripturæ peccata commissa mandare, si timeas è memoria casura: ea enim lege, qua teneris peccata fateri, & omnia fateri teneris. At receptum non est te obligatum esse peccata scribere, ne è memoria decidant. Ergo neque ea scribere, vt Confessori manifestes. Atque ita sustinent Dominic. Sotus *in 4. dist.* 18. *q.* 2. *art.* 6. Caietan. *verbo, Confessio, condit.* 11. Victoria *in sum. num.* 137. Nauarr. *sum. cap.* 21. *n.* 36. & *in cap. Fratres. de pœnitent. dist.* 5. *num.* 86. Ioann. Med. *cod. de confess. qu.* 15. §. *Quintum dictum.* Emman. Sà *verbo, Confessio, n.* 13. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 6. *concl.* 4.

12. De modo autem confitendi per interpretem, tametsi licitus sit, communis sententia defendit, obligatorium non esse, vt videre est apud Sot. Nauarr. Caietan. Emman. Sà *loc. alleg.* Vasq. *qu.* 91. *art.* 4. *dub.* 5. Suar. *disp.* 36. *sect.* 6. *n.* 2. Tolet. *lib.* 3. *c.* 6. Laym. *c.* 6. *conclus.* 6. Ratio est: quia Christus Dominus noluit te obligare ad publicam peccatorum confessionem, sed solùm ad secretam, vt ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. constat: si autem alteri præter Sacerdotem tua peccata manifestare obligatus esses, iam ea obligatio limites secretæ confessionis excederet, & publicæ confessionis portas intraret. Quod esset nimis graue, & difficile, & alienum à legis euangelicæ suauitate.

13. Verùm in articulo mortis credo certum, te obligatum esse scriptura, vel per interpretem, imò publicè peccata fateri, si maculatus graui culpa probabilitatem non habeas contritionis: quia in eo articulo iure diuino naturali, & strictissimo teneris reconciliari cum Deo. At deficiente contritione nulla alia via superest reconciliationis, præter Pœnitentiæ Sacramenti susceptionem. Ergo. Hæc autem necessitas, vt benè expendit Vasq. *de pœnitent. qu.* 91. *art.* 4. *dub.* 3. *à n.* 6. Suar. *disp.* 36. *sect.* 6. *num.* 5. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 6. *in fine.* non prouenit ex diuino præcepto confessionis, sed ex præcepto charitatis erga seipsum, quo quis tenetur, saltem in vltimo vitæ, Deo reconciliari. Nam esto pœnitentia non esset instituta, vt medium ad salutem necessarium; sed tantùm vt sufficiens; eo vti deberes, vt eius vsu gratiam impetrares. Aduertunt tamen, & benè, prædicti Doctores, præcipuè Suar. eo casu te non esse obligatum confiteri omnia peccata; sed quælibet confiteri posse aliis relictis: quia solùm obligaris suscipere Sacramentum, & eius effectum, quem suscipere potes quolibet peccato confesso; tametsi alia relinquas, cùm absolutè à confessione omnium sis excusatus.

Pvnctvm IX.

De integritate confessioni requisita.

1. *Quæ sit confessio integra.*
2. *Omnia mortalia quoad speciem, & numerum, tam interiora, quàm exteriora, fateri debet.*
3. *Circunstantias notabiliter aggrauantes esse obligationem confitendi, docent plures.*
4. *Probabilius est oppositum.*
5. *Satisfit rationibus n.* 3. *adductis.*
6. *Explicantur septem circunstantiæ à Doctoribus assignatæ, & specialiter circunstantia, Quis, quæ denotat qualitatem personæ.*
7. *Circunstantia,* quid, *quæ est materia peccati; & quid in furto dicendum sit.*
8. *Quid de circunstantia incestus.*
9. *Quid de virginitate.*
10. *Explicatur circunstantia*, propter quid, *quæ spectat finem operantis.*
11. *Circunstantia,* quomodo, *declaratur.*
12. Quibus auxiliis, *an oporteat explicari.*
13. Quando, *id est, quo tempore: vbi de peccato commisso die festo.*
14. *Quid dicendum de peccato dubio, an sit obligatio fatendi: & quale dubium.*
15. *Si probabile iudicium habeas non esse mortale, vel esse confessum, vel non esse commissum, non teneris.*
16. *Si anceps es, aliqui censent te non esse obligatum.*
17. *Verius est, te obligatum esse.*

1. Illam confessionem voco integram, in qua fateris omnia peccata mortalia commissa, & clauibus Ecclesiæ non subiecta. Quòd autem hæc fateri teneatis vi præcepti diuini, in ipsa institutione Sacramenti fundati, docuit Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. his verbis: *Verùm, cum vniuersa peccata mortalia, etiam cogitationes, homines iræ filios, & Dei inimicos reddant, necessum est omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confessione à Deo quærere. Itaque, dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata Christi fideles confiteri student, procul dubiò omnia diuinæ misericordiæ ignoscenda exponunt. Qui verò secus faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt.*

2. Ex his verbis infertur manifestè, te obligatum esse omnia peccata mortalia, tam interiora, quàm quæ in actum exteriorem prodeunt, confessioni subiicere. Item, omnes circunstantias mutantes speciem: quia in esse moris sunt noua peccata: & definitur à Trident. *sess.* 14. *can.* 7. Item, numerum peccatorum, quæ commisisti, vt satis indicatur à Trident. *suprà, cap.* 5. cùm dixit, omnia peccata, non solùm in genere, sed in specie, & sigillatim declaranda esse. Rationem huius veritatis reddit Concilium *illo cap.* 5. Sacerdos non potest hoc iudicium incognita causa exercere, neque æquitatem in pœnis iniungendis seruare, si in genere duntaxat, & non potiùs in specie, & sigillatim sua ipsi peccata pœnitentes declarassent. Aliam rationem ex effectu Sacramenti reddit D. Thom. *in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *art.* 4. Alens. 4. *p. q.* 77. *memb.* 5. *art.* 2. & 6. Adrian. *in* 4. *de confess. q.* 4. §. *Quoad peccata.* Vnum peccatum mortale remitti non potest sine alio, quia quodlibet obstat gratiæ recipiendæ. Ergo, vt pœnitens ab omnibus absoluatur, omnia debet confiteri, vt sententia absolutionis accusationi commensuretur: aliàs daretur sententia de causa incognita. Fauetque textus in cap. *Eum pro causa. de sentent. excommunicat.* vbi pluribus excommunicationibus ligatus, si aliquam taceat ex malitia, ab ea non absoluitur. Si igitur in hoc casu non posset ab vna excommunicatione absolui, quin ab omnibus absolueretur, à nulla maneret absolutus. Quòd si inquiras, qualiter possis circunstantias mutantes speciem, & numerum peccatorum agnoscere, vt confessionis iudicio subiicias; vide dicta *tract.* 2. *de peccat. disp.* 3. *p.* 1. & *seqq.*

3. Supersunt tamen examinandæ aliquot quæstiones inter Doctores controuersæ. Prima, an circunstantiæ notabiliter aggrauantes intra eandem speciem sint ex præcepto diuino necessariò fatendæ. Dari circunstantias intra eandem speciem aggrauantes, vel minuentes notabiliter peccatum, prout communiter committi solet, non est dubium: siquidem, ex malitia, intensóque

intensóque odio occidere hominem potes; vel repentè occasione grauis iniuriæ lacessitus. Item, intra quantitatem pro peccato mortali furti requisitam, dari potest minima, vel notabiliter maxima. Item, peccatum carnis potes committere nimio affectu, & voluptate, vel eo cessante, & sic de aliis similibus. Quæritur igitur est, an prædictas circunstantias, tam aggrauantes, quàm notabiliter minuentes, debeas manifestare, vt integritati confessionis satisfacias.

Affirmant Caiet. *in sum, verbo, Confessio; condit.* 15. Domin. Sotus *in 4. dist. 18. q. 2. art. 4. concl. 5. & 6.* & pluribus relatis Suar. *disp. 22. sect. 3. n. 5.* Salas 1. 2. *tract. 8. disp. vn. de consc. sect. 3. n. 33. q. 7. pag* 190. Thom. Sanch. *lib. 4. de voto, cap. 11. n. 24.* Ægid. de Coninch *disp. 7. de pœnitent. dub. 3. concl. 1. n. 17.* Henriq. *lib. 5. cap. 7. n. 6.* Probari potest primò ex Trid. *sess. 14. cap. 5.* decidente, circunstantias mutantes speciem, numerúmque peccatorum, in confessione explicandum esse, vt Sacerdos ritè, causa cognita, iudicet, & pro qualitate criminum pœnas iniungat. At hæc ratio æquè in circunstantiis notabiliter aggrauantibus procedit: siquidem ex illarum positione criminis grauitas notabiliter augetur, & sæpè ampliùs quàm multiplicitate peccatorum numerica. Ergo, &c. Secundò, *ex cap. Consideret. de pœnit. dist. 5.* vbi plures circunstantiæ connumerantur in confessione explicandæ, quæ solùm aggrauant, vt de duratione actus, de intentione, de occasione peccati: & in cap. *Si quis Sacerdos*, & cap. *Non debet*. & aliis 30. *q.* 1. & cap. 1. & 2. 22. *q.* 5. variæ pœnitentiæ assignantur pro diuersis criminibus; cùm tamen diuersitas solùm sit secundùm magis, & minus. Ergo signum est, æquitatem iudicij expostulare prædictæ diuersitatis declarationem. Tertiò, Confessor interrogare potest pœnitentem, an in peccatum, quod confitetur, sæpiùs reinciderit, vel longo tempore durauerit; & in peccato furti quam quantitatem fuerit furatus: quia habet clauem scientiæ, ad quam pertinet examinare pœnitentis statum, & dispositionem. Ergo pœnitens tenetur his omnibus interrogationibus respondere. Ergo etiam absque interrogatione tenebatur declarare; quippe hoc iudicium voluntarium est, non coactum; ac proinde quidquid pœnitens interrogatus occultare non potest, absque interrogatione declarare debet. Quartò: Sunt plura peccata, quæ secundùm probabilem sententiam non differunt specie, sed intra eandem augent, vel minuunt notabiliter malitiam: & tamen est certum in confessione manifestari debere. Ergo, &c. Maiorem propositionem probo inductione. Primò, in gradibus cōsanguinitatis, quatenus sūt circūstantia incestus. Etenim copula cum sorore, vel cum matre, vel affine non mutat speciem, vt latè Caiet. 2. 2. *q.* 154. *art.* 9. & *t. 1. opusc. tract. vlt. respons.* 5. Sotus *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 4. Canus *relect. de pœnitent. pun.* 5. Secundò, in peccatis contra naturam, quæ secundùm probabilem sententiam solùm differunt secundùm maiorem, vel minorem grauitatem. Tertiò, in infamatione falsum dicendo, vel occultum reuelando, quæ solùm videtur secundùm magis, vel minus differre. Quartò, in violatione ieiunij: comestio enim carnis illo die eiusdem speciei est cum comestione repetita ciborum non prohibitorum. Quintò, homicidium, & mutilatio membri, voluntas occidendi vnum, vel plures, quæ solùm intra eandem speciem differunt. Et tamen hæc omnia sunt in confessione manifestanda. Ergo circunstantiæ aggrauantes, vel minuentes notabiliter manifestari debent.

4. Nihilominùs, et si prædicta sententia probabilis sit, probabiliorem existimo, circunstantias notabiliter aggrauantes, & à fortiori notabiliter minuentes non esse ex necessitate fatendas. Sic D. Thom. *in 4. dist.* 16. *q. 3. art. 1.* Valen. *t. 4. disp. 7. q. 11. pun. 1. asserit.* 5. Nauarr. *cap. 6. n. 6.* & pluribus relatis Vasq. *q. 91. art. 1. dub.* 2. Bonac. *disp. 5. de Sacram. q. 5. sect. 2. p. 2. §. 3. difficult. 3. n. 5.* Salas *vbi supra, sect. 2. n.* 11. innumeros refert, tametsi contrarium sentiat. Præcipuum fundamentum est: quia obligatio fatendi peccata ex institutione Sacramenti Pœnitentiæ à Christo Domino facta prouenit. At hanc institutionem declarans Concil. *sess. 14. cap. 5. & can.* 7. solùm expressit peccata quoad speciem, & numerum, & consequenter quoad circunstantias mutantes speciem: ergo absque fundamento obligantur fideles circunstantias intra eandem speciem manifestare. Doctores enim hanc obligationem imponentes tenentur necessariò affirmare, diminutè Concil. Trident. processisse in sua declaratione. Quòd si dicas, Concil. circunstantias aggrauantes non declarasse, vt locum opinionibus concederet, solúmque declarasse, quæ certò seruanda erant: vnde conuincitur, nullam esse obligationem has circunstantias fatendi: quia in casu dubio obligatio imponenda non est: non enim certò, & cum effectu adstringi debes ad onus graue subeundum ob obligationem dubiam, & incertam. Si enim Concilium iudicauit, iudicium confessionis satis ritè exerceri posse, æquitatémque in pœnis iniungendis seruari, declaratis peccatis quoad speciem, & numerum; vnde obligatio declarandi modum peccati asserenda est? Confirmo. Circunstantias notabiliter minuentes non esse ex obligatione manifestandas, asserunt omnes ferè Doctores, etiam oppositæ sententiæ, vt videre est apud Henriq. *lib. 5. cap. 7. n. 3.* Suar. *disp. 22. sect. 3. n.* 16. Ægid. de Coninch *disp. 7. dub. 3. concl. 2. n.* 16. At eadem est ratio de iis circunstantiis, ac de circunstantiis notabiliter aggrauantibus; cùm in hoc iudicio æquè teneatur pœnitens pro se, ac contra se veritatem fateri, &c.

5. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad primam desumptam ex Concilio satisfecimus probatione nostræ conclusionis. Ad secundam ex cap. *Consideret*, fateor, pœnitentem debere considerare qualitatem sui criminis quoad circunstantias aggrauantes aliquo modo; sed ad hanc considerationem, & confusionem non tenetur ex præcepto; sed ex consilio. Neque aliud ibi voluit August. aliàs deberemus affirmare, obligatum esse pœnitentem manifestare, an in die festo, vel ieiunij peccatum commiserit: quod non est receptum; vt videbimus. Alia item capita, in quibus variæ pœnitentiæ pro diuersis criminibus impositæ recensentur, aliquibus placet loqui de foro publico, & non de sacramentali. Sed concesso, sermonem esse de foro sacramentali; affirmamus, diuersas illas pœnitentias impositas esse pro diuersa criminum grauitate, eò quòd à fidelibus ad iudicium confessionis fuerit delata: at inde non conuincitur obligari fideles eam grauitatem in confessionis iudicium adducere. Multa nanque ibidem recensentur, quæ in omnium sententia non sunt necessariò in confessionem adducenda; quale est declarare, an periurium commissum sit ab homine libero, vel seruo, pro cuius diuersitate diuersa pœna statuitur *illo cap. 1. 22. q.* 5. Ad tertiam respondeo, posse Sacerdotes, quando sibi non constat de dispositione pœnitentis, & de proposito vitandi peccata in futurum, examinare, & inquirere super peccata confessa, ipsúmque pœnitentem obligatum esse manifestare veritatem, si videat, Confessarium interrogare de circunstantiis aggrauantibus in ordine ad formandum iudicium de eius dispositione, & statu; & non quia existimet, circunstantias aggrauantes necessariò esse fatendas: quam manifestationem ipse facere tenebatur non interrogatus, si intelligeret, ex manifestatione criminum quoad speciem, & numerum non esse Confessarium sufficienter instructum, quod vix præsumendum

dum est. Quarta ratio postulat explicationem plurium circumstantiarum, ideoque placet per singulas circumstantias, quæ regulariter alicui actioni adesse solent, discurrere.

6. Septem circumstantiæ enumerantur communiter à Doctoribus (teste Azor. 1. *p. lib.* 1. *cap.* 4. Sayro *in clavi regia, lib.* 2. *cap.* 3. Henriq. *lib.* 5. *sum. cap.* 6. *num.* 3. Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *qu.* 11. *pun.* 1. Coninch *disp.* 7. *de pœnitent. dub.* 4. Suar. *disp.* 22. *sect.* 4. Bonac. *disp.* 5. *de Sacram. qu.* 5. *sect.* 2. *pun.* 2. §. 3. *difficult.* 3. & aliis) *Quis, quid, vel, circa quid, quomodo, cur, quibus auxiliis, vbi, quando.*

Circumstantia, *quis*, denotat qualitatem personæ peccantis, quæ frequentiùs mutat speciem, ideóque necessariò fatenda, vt si persona sacra, coniugata, vel habens votum castitatis fornicationem commiserit: transfert enim actionem intemperantiæ in vitium sacrilegij, vel iniustitiæ. Si sit persona publica sæpè ratione officij contra iustitiam delinquit, aliàs solùm contra misericordiam peccaturus. At, si huius circumstantiæ aggrauatio intra limites eiusdem speciei continetur, sicuti contingit in ligato voto castitatis solenni, vel simplici, aut proueniente ex Ordine sacro, vel religione, nulla est obligatio declarandi.

7. *Quid*, indicat materiam peccati quoad conditiones eius, quarum præcipua, à Doctoribúsque controuersa est materia furti, & damnum illatum. Et de materia furti pro certo supponit Suar. *sect.* 4. *n.* 2. necessariò esse fatendam: neque satisfacere, si dicas, te notabilem quantitatem furatum esse; sed debere explicare, quam quãtitatem. Idem in hoc casu docuit Bonac. *suprà, num.* 17. consentit Nauarr. *cap.* 6. *num.* 6. casu, quo furtum in ea quantitate fuerit reseruatum, vel illius explicatio necessaria fuerit ad ferendum iudicium de restitutione facienda. Mouentur: quia sine hac manifestatione non videtur manifestatum delictum, quod per ordinem ad obiectum indiuiduatur; neque æquitas in pœnitentiis iniungendis seruari potest, cùm sit longè diuersum furtum vnius scuti, vel centum. Nihilominùs dicendum est, neque in hoc casu te obligatum esse quantitatem furti declarare, si quantitas furata vnius fuerit domini: nam, licèt indiuiduatio actus per ordinem ad obiectum sumatur, sufficienter illius indiuiduationem declaras, affirmans, te quantitatem notabilem furatum esse: sicuti satisfacis confitendo homicidium, vel fornicationem commisisse, tametsi intensionem, vel durationem illorum actuum non declares; cùm tamen intensio, & duratio ipsam indiuiduationem actus potiùs, quàm obiectum constituant. Atque ita sustinet Vasq. *dub.* 4. *n.* 3. & probabile reputat Bonac. *difficult.* 3. *n.* 17. Quòd si peccatum in tanta quantitate excommunicationem habeat annexam, debes manifestare, si illius excommunicationis Confessarius ignarus sit: quia absolutio ab excommunicatione præmitti absolutioni à peccatis debet. Idem est, si in ea quantitate fuerit reseruatum, si alteri quàm habenti potestatem fatearis: secùs si potestate absoluendi gaudeat; quia ob reseruationem delictum non mutat speciem. Nullo tamen modo tibi licitum est furanti centum, fateri decem furatũ esse: quia esto furtum decem, vel centum non differat specie, non est dubium differre numero, ac proinde peccatum, quod commissum est, celas; & fateris, quod non commisisti, vti benè aduertit Vasq. *qu.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 23. Ob eandem rationem, si occideris Petrum, non est tibi licitum confiteri solùm vulnerasse: quia esto vulneratio ab occisione non differat specie, differt numero.

Notanter dixi, *si ab vno domino materia furti sublata sit*: nam, si plures in eam rem dominium habeant, videtur pro multiplicitate dominorum peccatum, saltem virtute, multiplicari; sicuti si plurium hominum multitudinem velles occidere, non satisfaceres declarando habuisse voluntatem occidendi, nisi declares, saltem confusè, homines, quos occidere voluisti: quia iuxta eorum pluralitatem peccatum occisionis, saltem virtute, multiplicatur. Cæterum Ioann. de Salas 1. 2. *t.* 2. *qu.* 73. *tract.* 13. *disp.* 5. *sect.* 6. *num.* 65. & Vasq. *de pœnitent. qu.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 5. affirmant, te non esse obligatum in peccato furti numerum dominorum declarare: quia ex eorum multiplicitate non videtur peccatum multiplicari, cùm sit eadem priuatio dominij, idémque damnum; tametsi plures illud patiantur; in quo est latum discrimen ab eo, qui vno actu plures occideret, vel vulneraret, vnicóque verbo famam plurium læderet; vel id præstare vellet, quia occisiones, vulnerationes, famæque læsiones distinctæ sunt, & vna ab alia non pendet, nisi in causa; & consequenter voluntas illorum malorum multiplex est moraliter pro multiplicitate damni inferendi. Debet ergo in confessione manifestari.

8. Ad hanc circumstantiam reducitur illa, quæ vocatur à Theologis *circa quid*; quæque denotat qualitatem personæ, cum qua est peccatum, vt si commisisti fornicationem cum coniugata, vel occidisti Clericum. Et de his non est dubium debere explicari. Solùm de circumstantiis incestus, & virginitatis est difficultas. Et quidem omnes Doctores fatentur, teste Sanch. *lib.* 7. *de matr. disp.* 5. *num.* 5. & 8. copulam illicitam cum consanguineis, vel affinibus iis in gradibus, in quibus matrimonium inter ipsos prohibetur, esse incestum, & circumstantiam fornicationis necessariò fatendam: quia ob reuerentiam debitam, tum consanguineis, tum præcipuè matrimonij Sacramento, ea copula specialiter prohibetur: sumitúrque ex cap. *Lex illa.* §. *Cum ergo.* 36. *qu.* 1. Sed, an satisfacias integritati confessionis, si affirmes, incestuosam copulam commisisse, quin personam, quacum commisisti, manifestes, an, inquam, fuerit affinis, vel consanguinea, an in primo, vel secundo gradu; non est ita certum. Nam Caietan. 2. 2. *qu.* 154. *art.* 9. quem aliqui recentiores sequuntur, existimat, incestum cum affine, vel consanguinea solùm esse circumstantiam aggrauantem, sicuti maior, vel minor quantitas in furto: & idem docet de diuersitate graduum vtriusque; additque non oportere pœnitentem esse sollicitum in eis explicandis.

Communis tamen sententia est, incestum cum consanguinea esse specie diuersum ab incestu cum affine, ac proinde necessariò in confessione explicandum: differunt enim, sicut vnio partium mediata, & immediata, naturalis, & voluntaria. Et licèt omnes prædicti incestus sint aduersùs eandem virtutem pietatis, vel religionis; quia diuerso modo eam violant, diuersitatem habent specificam, sicuti sacrilegium ex copula cum persona sacra, vel ex illius percussione, diuersum est, tametsi sint aduersùs eandem virtutem. Secundò differunt specie incestus cum consanguinea in linea recta, & transuersali: quia cum consanguinea in linea recta nunquam fuit licitus concubitus; & longè alia reuerentia debita est matri, quàm sorori; & longè fœdior illius, quàm huius violatio. Tertiò, differt incestus in primo gradu consanguinitatis lateralis à reliquis, & incestus in primo gradu affinitatis lineæ rectæ à reliquis, præsertim lineæ transuersæ: quia in primo gradu iure naturæ est impedimentum dirimens matrimonium; in reliquis iure positiuo. Sic Leonard. Lessius *lib.* 4. *de iustit. cap.* 3. *dub.* 11. *num.* 79. Vasq. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 13. Suar. *de pœnitent. disp.* 22. *sect.* 4. *num.* 7. Quoad reliquos gradus probabile est, copulam incestuosam inter ipsos non differre specie, ac proinde non esse necessariò fatendam eam diuersitatem: etenim omnes hæ copulæ prohibentur positiuo præcepto

cepto sub eadem ratione, nempe, vt reuerentia debita propinquis in illis gradibus deferatur. Quòd autem maior reuerentia debeatur, quò gradus est intimior, non arguit diuersitatem specificam vt benè Lessius, & Vasq. *locis citatis* notarunt.

9. De circumstantia virginitatis, omissis aliis sententiis, affirmo, non esse specialem circumstantiam necessariò fatendam, si ipsa virgo liberè consentit, vti pluribus relatis firmat Thom. Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 14. à num. 5.* Suar. *de pœnitent. disp. 22. sect. 4. à num. 6.* Petr. Nauarra *lib. 2. de restit. cap. 3. par. 4. dub. 1. num. 249. in noua edit.* Puella nanque domina est sui corporis, quatenus absque iniustitia potest illo vti. Ergo vltra peccatum intemperantiæ nullum aliud ibi interuenit, sicuti in viro contingit, cùm primum virginitatem amittit.

10. Tertia circumstantia est, *propter quid*, quæ que indicat finem operantis. Quando igitur finis intentus est diuersum specie peccatum à medio, quod eligitur; fatenda necessariò est talis intentio: vt, si furatus es propter mœchiam: cùm enim furtum ad mœchiam non dirigatur, & ex alia parte sint diuersa peccata specie; ex manifestatione vnius aliud non manifestatur. Quòd si medium, & finis sint eiusdem speciei, & vnum referatur ad aliud, quales sunt tactus, oscula, & amplexus, qui per se ad coitum diriguntur, manifestato fine intento, & subsecuto manifestantur illi actus medij antecedentes, vt notauit Vasq. *quæst. 91. art. 1. dub. 4. num. 9.* Suar. *de pœnitent. disp. 22. sect. 4. num. 8.* Martin. Nauarr. *cap. 6. n. 6.*

11. Quarta circumstantia est, *quomodo*, quæ intelligenda est de modo accidentali, seu non per se, coniuncto cum actu. Modus accidentalis est in triplici differentia. Primus secundùm durationem, qui non est necessariò exprimendus, nisi fortè ob durationem contingat, peccata quoad numerum multiplicari, vti docuit Emmanuel Sà *verbo, Confessio, num. 13.* Secundus, refert intentionem, qui si peccata distincta non inferat, non est necessariò fatendus: solet autem inferre, vt si homicidium sit ex odio: nam tunc non solùm est contra iustitiam; sed contra charitatem: secùs si ex lucri causa. Item, si inimicum occisum in frusta seces, teneris fateri: quia est sæuitiæ, seu feritatis peccatum iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. *q. 159. art. 2.* vel noua iniuria, quæ defuncto in eius cadauere fieri potest, vt notauit Suar. *de pœnitent. disp. 22. sect. 4. num. 13.* & Vasq. *qu. 91. art. 1. dub. 2. num. 32.* Tertius desumitur ex consuetudine, quem opus non esse explicare in confessione affirmauit Canus *relect. de pœnitent. p. 5.* Suar. *dicta disp. 22. sect. 4. n. 15.* Vasq. *q. 91. art. 3. dub. 7. n. 16.* Sà *verbo, Confessio, n. 23.* aliàs obligareris bis eadem peccata fateri. Per accidens tamen obligari potes, si necessarium sit Confessario, vt tuam dispositionem; & obligationem perspectam habeat.

12. Quinta, *quibus auxiliis*, id est, qui tibi fuerunt auxiliati in peccato. Horum declaratio necessaria non est, si eos ad tecum peccandum non induxeris. Quòd si induxisti, distinguendum est cum Vasq. *q. 91. art. 1. dub. 4. n. 3. & 21.* an inductio sit ad actum tibi, & inducto communem, vt cùm inducis mulierem ad fornicationem: quo casu, cùm inuitatio eiusdem sit speciei cum actu subsequuto, & ex alia parte ad ipsum referatur, vt pluribus allegatis firmat Vasq. *1. 2. disp. 102. cap. 4.* & Thom. Sanch. *lib. 1. Decalog. c. 6.* probabile satis est, satisfacere integritati debitæ, si actum consummatum declares, quin manifestes inductionem: quia inductio secundùm prædictos Doctores non est distinctum peccatum; sed circumstantia quædam aggrauans intra eandem speciem. Si verò tuo exemplo, vel verbo ad aliud peccatum distinctum incitas, & moues; teneris sine dubio fateri: quia sunt duo peccata, vel duæ malitiæ distinctæ, quarum vna ad aliam non dirigitur. Quocirca, si vocasti socium in adiutorem homicidij, vel interposuisti nuncium, vt loquatur puellæ; teneris hanc circumstantiam manifestare: quia incitasti ad aliud peccatum distinctum ab eo, quod tu commisisti: quia incitasti ad locutionem puellæ, vel adiutorium homicidij, qui actus tibi non est communis, sicuti latiùs notauit Vasq. *de pœnitent. dicta q. 91. art. 1. dub. 5. n. 34.*

Sexta est, *vbi*, quæ pertinet ad locum delicti, ob quem actus induit varias peccati species. Primò, si delictum est in loco publico, & coram personis, quæ inde peccandi occasionem sumunt, habet circumstantiam scandali, vt notauit Sanch. *lib. 1. Decal. cap. 6.* & diximus *tract. 6. de charit. disp. vlt.* Secundò, si Missa in loco profano absque vrgenti causa celebretur; vel si actio profana, quæ specialiter ob reuerentiam loci sacri interdicitur, ibidem fieri contingat, induit sacrilegij speciem, vt latè diximus *tr. de reuer. debit. loc. sac.*

13. Vltima circumstantia est, *quando*, quæ tempus, quo delictū patratum est, denotat. Aliquibus placet, si die festo delictum committatur, esse circumstantiam necessariò fatendam. Sed contrarium meritò communis sententia affirmat apud Nauarr. *in cap. Considerct, de pœnitent. n. 22.* Couar. *in cap. Alma mater, 1. p. §. 5. n. 3.* Suar. aliis relatis *disp. 22. sect. 4. n. 22.* Vasq. *q. 91. art. 1. dub. 4. n. 23.* quia præcepto seruandi festum solùm astringeris audire Sacrum, & ab operibus seruilibus abstinere. Hac enim actione, & omissione Deus colendus est illis diebus ex præcepto: aliæ verò actiones, & omissiones non sunt eo die specialiter prohibitæ, aut præceptæ. Idem est, quando eodem die duplici præcepto eiusdem rationis ligaris ad rem aliquam faciendam, vel omittendam, vt si in die Dominica incidat Festiuitas Christi, vel Beatæ Virginis, aliàs ex obligatione seruanda vel vigilia alicuius Sancti in Quadragesima; violatio Festi, vel ieiunij vnicum est peccatum: quia vnicæ virtuti sub eadem ratione aduersatur. Secùs esset, si obligationes essent diuersæ, qualis esset obligatio voti, & præcepti. Vide Nauarr. *in cap. Consideret. de pœnitent. dist. 5. n. 58.*

14. Secunda quæstio, an peccatum dubium fateri necessum sit, vt integritati confessionis fiat satis. Pro resolutione ponendum est triplex dubium te habere posse de peccato. Primum, an sit mortale, vel veniale. Secundum, an feceris. Tertium, an confessus sis. Insuper, potest esse dubium, quod omnem assensum excludit; vel potest esse dubium, quod secum trahit assensum probabilem, etsi cum formidine, & timore alterius partis.

15. Et quidem, si probabile iudicium habeas, te non commisisse tale peccatum, vel illud peccatum non esse mortale, vel iam esse confessum; durante eo iudicio probabili non teneris fateri, etsi probabilius sit oppositum. Quia tibi concessum est opinionem probabilem sequi, relicta probabiliori: at probabiliter iudicans, peccatum non esse mortale, vel non commisisse, vel iam confessum esse, probabiliter iudicas liberum esse ab obligatione confitendi, cùm præceptum solùm sit de mortalibus non confessis confitendis. Et ita sustinet Henriq. *lib. 5. de pœnitent. cap. 4. in fin.* Suar. *t. 4. de pœnitent. disp. 22. sect. 9. n. 5. & 6.* Thom. Sanch. *lib. 1. sum. cap. 10. n. 76.* Bonacina, & Layman statim referendi.

16. Verùm, si post diligentem examinationem anceps sis, an peccatum commissum sit mortale, vel an illud commiseris, vel an confessus fueris, communis sententia defendit, teste Nauar. *cap. 9. n. 14.* Sylvest. *verbo, Confessio, n. 3.* Suar. *disp. 22. sect. 9. n. 1. & 2.* Salas *1. 2. q. 21. tract. 8. disp. vn. sect. 5. n. 60. in solut. ad 4.*

eius, qui post Baptismum lapsus est. In qua definitione, vt ex D.Thom. *quæst.* 84. *art.* 3. & *ibi* Vasquez *dub.* 3. Suar. *d.* *sp.* 18. *sect.* 5. colligitur, actum externum confessionis, & satisfactionis ex parte pœnitentis, & absolutionem ex parte Sacerdotis esse Sacramentum tantùm: quia non significatur, & tamen significat dolorem cordis, vel remissionem peccati: ipsam verò remissionem peccati media gratia habituali factam esse rem tantùm huius Sacramenti; quia significatur per absolutionem Sacerdotis; nihil tamen significat. Denique ipsam contritionem esse rem, & Sacramentum simul: quia significatur per confessionem pœnitentis, & significat remissionem culpæ. Nam contritio cordis facta sensibilis per confessionem, adueniente forma absolutionis, sicut eleuatur ad conferendam gratiam, ita efficitur signum remissionis culpæ.

13. Superest dicendum de Sacramenti pœnitentiæ necessitate. Et quidem esse necessarium necessitate præcepti diuini, constat ex Trid. *sess.* 14. *can.* 6. colligiturque ex illo Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c. quò loci datur Sacerdotibus facultas remittendi peccata, & simul ea retinendi; retinent autem, dum non remittunt. Necessitate medij in re susceptum necessarium non est, siquidem contritione charitate firmata gratiam obtinere potes, antequam Sacramentum Pœnitentiæ recipias, vti definitur à Trident. *sess.* 6. *cap.* 14. & *sess.* 14. *cap.* 4. Benè tamen in re, vel in voto: quia nulla alia via, quàm Sacramento in re suscepto, vel voto illius iustificari potes. Votum autem Sacramenti in dilectione Dei super omnia, contritionéque charitate formata continetur; non solùm quia contritio imbibit in se propositum recipiendi Pœnitentiæ Sacramentum, quatenus præceptum est; sed, quatenus est medium per se ex diuina institutione ordinatum in peccatorum remissionem: quod in aliorum præceptorum obseruatione non procedit. Etenim aliorum præceptorum obseruatio non est medium ex lege, & institutione diuina ordinatum ad gratiam, remissionémque peccati per se concedendam, ideóque votum illius obseruationis, quod in contritione continetur, solùm est votum rei præceptæ, non medij per se ad sanctificationem ordinati, eáque de causa nulla puri præcepti obseruatio est necessaria necessitate medij in re, vel in voto, ad iustificationem: secùs est de voto Pœnitentiæ, quæ per se est ad sanctificationem ordinata; ideóque est necessaria necessitate medij in re, vel in voto.

Quòd si obiicias: Ante Pœnitentiæ Sacramenti institutionem contritio non continebat votum Pœnitentiæ; sed absque prædicto voto gratiam conferebat: ergo nec modò continet, cùm eadem sit contritio, nec vllo modo diuersa. Neganda est consequentia: nam contritio non continet votum seruandi tantùm hoc, vel illud præceptum determinatum; sed continet votum seruandi quodcunque fuerit præceptum; cùm autem Pœnitentiæ Sacramentum nouiter fuerit præceptum, insuperque ex lege diuina constitutum medium per se ad iustificationem, contritio votum illius specialiter continet.

Ex quo fit necessitatem Sacramenti Pœnitentiæ non ex natura rei; sed ex præcepto diuino ortum habere, vti tradit Henriquez *libr.* 2. *de Baptismo*, *cap.* 13. *num.* 3. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disput.* 69. *art.* 4. & *disput.* 31. *sect.* 1. *conclus.* 1. & *disput.* 40. *sect.* 1. *conclus.* 3. Poterat enim Christus Dominus hoc Sacramentum instituere, vt vtile, & conueniens ad sanitatem animæ concedendam; non vt necessarium, & obligatorium.

Pvnctvm V.

De forma Sacramenti Pœnitentiæ.

1. *Forma huius Sacramenti necessariò verba expostulat.*
2. *Verba sunt:* Ego te absoluo, *&c. Explicanturque.*
3. *Graue peccatum esset, si omitteres verbum illud,* à peccatis: *secus de signo*, ab omnibus.
4. *Mutatio essentialis in prædictis verbis contingit, si non imperatiuo modo; sed iudiciali, & deprecatiuo proferantur.*
5. *Quem sensum prædicta verba:* Absoluo te. *habeant. Proponitur ratio dubitandi.*
6. *Explicatur verus sensus.*
7. *Etsi antiqua fuit opinio, hanc formam in absentem proferri posse, iam contrarium definitum est.*
8. *Absolutio morituro præsenti impendi debet, tametsi absente Sacerdote signa contritionis exhibuerit.*
9. *Qualiter absolutè, & non conditionate verba prædicta proferri debent.*

1. Formam Sacramenti Pœnitentiæ confici non posse nutibus, aliisque signis, quàm verbis à Sacerdote prolatis, colligitur apertè ex Concil. Florent. *in decreto Eugen.* affirmante omnia Sacramenta (excepto matrimonio, quod etsi regulariter verbis perficiatur, interdum aliis signis conficitur) verbis, tanquàm forma, perfici; & ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 3. definiente, non solùm verba necessaria esse; sed, quæ verba necessaria sint: & tradunt communiter Doctores aduersùs Paludan. *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 2. *art.* 1. Ioann. Medinam *Cod. de confess. tract.* 2. *quæst.* 15. §. *Quartum dictum*. Petrum de Soto *lect.* 11. *de confess.* ductos ex eo, quòd sententia nutibus, & scriptura proferri potest. Sed, quamuis id verum sit in iudiciis humanis, in quibus à iure verba non requiruntur essentialiter; at in hoc iudicio diuino, cùm omnis eius essentia ab institutione Christi promanauerit, ipséque (sic declarante praxi, vsúque Ecclesiæ) statuerit, verba necessaria esse; efficitur sanè, nullis aliis signis formam concipi posse.

2. Verba autem formæ (inquit Trident. *sess.* 14. *cap.* 3.) ea sunt: *Ego te absoluo*, &c. quibus de Ecclesiæ sanctæ more preces quædam laudabiliter adiunguntur, quæ ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria. Pronomen, *ego*, etsi videatur à Concilio tanquàm necessarium requiri; at necessarium non est, vt in se exprimatur: sufficienter enim in verbo, *absoluo*, exprimitur, vt ex communi sententia notauit Suar. *de pœnitent. disput.* 19. *sect.* 1. *num.* 17. Vasquez *quæst.* 84. *art.* 3. *dub.* 4. Bonac. *disput.* 5. *de Sacram. quæst.* 4. *punct.* 1. *in princ.* Alia verba, quæ prædictis expressis à Concilio coniunguntur, quæque illorum sensum complent, nempe, *ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* videntur formæ essentialia esse, etsi à Concilio non fuerint expressa: tum, quia indicantur in illa particula, *&c.* tum, quia hæc non pertinent ad preces, & deprecationes, quas solùm Concilium à necessariis formæ exclusit: quinimò pertinent ad completum sensum absolutionis. Aliàs absolutio à peccatis, & sacramentalis, non haberet distinctam, & determinatam formam, quæque absolutioni cuiuslibet censuræ accommodari posset. Quòd si dicas ex intentione Sacerdotis accommodari, vt eadem materialis forma, quæ absolutioni à peccatis designata est, deseruiat censuræ absolutioni; obstat: quia formæ Sacramentorum non ex intentione ministri significationem

nem determinatam sortiuntur; sed ex te, & Christi institutione. Si igitur ex se illa verba, *Ego te absoluo*, determinatè absolutionem à peccatis non significant; sed indifferentia sunt, tum peccatorum absolutioni, tum censuræ; sine dubio indigebunt subsequentibus verbis, *à peccatis*; quibus significatio determinatur. Præterea inuocatio Sanctissimæ Trinitatis videtur necessaria; tum, ne denotet Sacerdos propria authoritate, sed authoritate Dei, & Christi absoluere; tum, vt Pœnitentiæ Sacramentum cum Baptismo conueniat, in cuius administratione Trinitatis inuocatio necessaria est.

Sed omninò dicendum est, sola illa verba, *Absoluo te*, necessaria esse: quia illa verba absolutè prolata stant pro famosiori significato, quod est peccatorum absolutio, præterquàm quòd ex subiecta materia, scilicet, peccatorum confessione sufficienter determinantur. Neque his obest, quòd ex intentione Sacerdotis absolutioni à censuris accommodentur, & eisdem verbis, eademque forma, & à peccatis, & à censuris absolui possis, vt docuit Sotus *distinct.* 14. *quæst.* 1. *artic.* 3. Nauarrus *de pœnitent. distinct.* 6. *cap.* 1. Henriquez, *lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 3. Bonacina *disput.* 5. *quæst.* 4. *punct.* 1. *num.* 10. quia nulla est implicatio, formam materialem Sacramenti ex se ad effectum Sacramenti determinatum significandum ex intentione proferentis ad alium diuersum effectum accommodari. Concilium autem Tridentinum adiungens prædictis verbis, *Absoluo te*, illam particulam, *&*, non declarauit subsequentium verborum expressionem essentialem esse; sed illa tantùm verba, *Absoluo te*, esse essentialia, quatenus à peccatis absolutionem significant; vel, vt placet Valentiæ *tom.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 1. *punct.* 3. illam particulam, *&*, Tridentinum apposuit, vt indicaret alia verba adiungi formæ ex laudabili Ecclesiæ consuetudine. Ægid. verò de Coninch *disput.* 4. *dub.* 3. *num.* 30. inquit, illam particulam, *&*, apposuisse Tridentinum, vt indicaret, se nolle definire, an expressio à peccatis sit essentialis absolutioni; sed locum opinionibus concedere.

3. Monent tamen communiter Doctores, & benè, graue peccatum te commissurum, si expressionem peccatorum in absolutione omitteres: siquidem probabilitate non caret, prædictam expressionem necessariam esse, sicuti docuit Gab. *in* 4. *distinct.* 14. *quæst.* 2. Paludan. *distinct.* 22. *quæst.* 3. Petr. de Soto *lect.* 4. *de confess.* At exponere Sacramentum periculo irritationis, & in Sacramenti irreuerentiam cedit, & in damnum suscipientis. Ergo est graue peccatum.

Signum illud distributiuum, *ab omnibus*, etsi Gab. *loco citato* existimet, necessarium esse; reliqui Doctores meritò contrarium affirmant, & Manuale Romanum docet. Tum, quia propositio indefinita vniuersali æquipollet. Tum, quia ex subiecta peccatorum confessione determinatur, vt ab omnibus illis, à quibus confessus es, absoluaris. Tum, & præcipuè, quia, si absolutio facta est à peccatis mortalibus, cùm vnum sine alio remitti non possit, necessariò ab omnibus fit; tametsi signum, *ab omnibus*, non exprimatur. Si verò à venialibus absoluaris, censeris absolutus ab omnibus his tantùm, quorum detestationem habes: quippe venialia partim remitti, partim irremissa manere possunt. Inuocationem Trinitatis certum est necessariam non esse, vti docuit S. Thom. 3. *part. quæst.* 84. *artic.* 3. Vasquez *ibi*, *dub.* 4. Suar. *disput.* 19. *sect.* 1. *num.* 18. Coninch *disput.* 4. *dub.* 3. *num.* 30. Bonac. *disp.* 5. *de Sacram. quæst.* 4. *punct.* 1. *num.* 2. quia non est necesse, Sacerdotem exprimere, se operari nomine Dei, & authoritate Christi, aliàs in omnibus Sacramentis id necessarium foret. Neque est simile de Baptismo, in cuius institutione expressit Christus Trinitatis inuocationem, quam reliquis Sacramentis non adiunxit. Quinimò existimat Bonac. non esse improbabile, omissionem Trinitatis solam culpam venialem per se attingere, secluso scandalo, & contemptu: hæc autem culpa necessariò est concedenda, tametsi contrarium doceat Valent. *loco citato, disput.* 7. *quæst.* 1. *punct.* 3. Tum, quia ea inuocatio est ritus ab Ecclesia præscriptus. Tum, quia est aliquale dubium, an necessariò requiratur.

4. Prædictis verbis mutatio essentialis contingit, si non imperatiuo modo, & iudiciali; sed deprecatiuo proferantur, vt si diceres: Absoluat te Christus: quia, vt ex Trident. *sess.* 14. *c.* 2. *&* 5. constat, hoc Sacramentum per modum iudicij administratur, in cuius ministratione Iudex, non deprecando, sed imperando procedere debet: & ita cum S. Thom. *q.* 84. *art.* 3. docent Vasq. *ibi dub.* 3. Suar. *disp.* 19. *sect.* 1. *num.* 24. Bonac. *disput.* 5. *de Sacram. quæst.* 4. *p. rt.* 2. *num.* 8.

5. Sed non caret difficultate, quem sensum prædicta verba, *Absoluo te à peccatis*, habere possint. Non enim possunt significare peccatorum remissionem quoad culpam, cùm sæpè hoc Sacramentum, vel contritione charitate formata, vel alio Sacramento Pœnitentiæ antecedenter suscepto inueniat peccata remissa. Forma verò Sacramenti semper eandem significationem retinere debet. Neque item significare possunt, vt placuit Caiet. *t.* 1 *opusc. tr.* 5. *qu.* 4. *ad* 2. absolutionem peccatorum quoad eorum reliquias, & pessimam inclinationem. Tum, quia hæ non sunt propria peccata. Tum, quia hæ sæpè non remanent culpa remissa. Neque item quoad pœnam peccatis debitam: quia, si de æterna pœna loquamur, remissa culpa, remittitur: si de temporali, non est Sacramentum per se pro pœnæ temporalis remissione institutum: & præcipuè quia sæpè omnis pœna, tam æterna, quam temporalis, omninò virtute contritionis charitate formatæ, vel eo Sacramento alia vice recepto remissa est. Neque item significare possunt, vt placet Suar. *disp.* 19. *sect.* 2. *n.* 15. gratiam ex se remissiuam peccati: quia hæc effectus est cuiuslibet Sacramenti, & non tam absolutione, quàm absolutione, & confessione significatur. Præterea absolutio id directè significat, ad quod immediatè tendit: tendit autem primò, & per se ad delendam culpam; secundariò ad gratiam, ex eo, quòd culpa absque gratia deleri non possit. Ergo absolutio non gratiam per se, & immediatè significat; sed peccati remissionem. Denique, neque prædicta verba significare possunt, vt placuit D. Thom. *q.* 84. *art.* 3. *ad* 5. ipsummet Sacramentum absolutionis: existimat namque D. Thom. *Ego te absoluo*, præstare hunc sensum: Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo. quia si hoc verum esset, absolutio se ipsam significaret.

6. Dicendum nihilominùs est, sensum prædictorum verborum, *Absoluo te à peccatis*, esse veram à peccatis absolutionem: etenim, cùm peccata peccantem ligent; tum vinculo, & reatu culpæ; tum reatu pœnæ æternæ, vel temporalis; tum peccatorum reliquiis; tum obligatione ea peccata iudicio confessionis subiiciendi; tum improportione suscipiendi gratiam, aliáque beneficia abundantiora, quæ spectata rei natura conuenientius erat communicari ei, qui nunquam peccatum commisit, quàm committenti; virtute absolutionis absoluitur pœnitens ab aliquo ex prædictis vinculis. Cùm autem prædicta vincula à peccatis oriantur, absolutis vinculis peccata absoluuntur: sicuti absolutus ab obligatione voti, quæ ex voto nascitur, voto est absolutus. Absolutis ergo à peccatis non determinat vinculum, à quo pœnitentem absoluit, cùm ad omnia vincula, quibus peccator tenetur, se extendat. Neque inde vllo modo fit, peccatorem

catorem ita manere posse absolutum, vt ampliùs absolui non possit: nam esto maneat plenè, & perfectè absolutus à reatu culpæ, & pœnæ, peccatique reliquiis, & obligatione peccatum clauibus subiiciendi; nunquam tamen manere potest integrè, & plenè absolutus ab improportione, & indignitate, quam ratione commissæ culpæ contraxit abundantiora dona, & beneficia diuina recipiendi. Hæc enim improportio, & indignitas gratia per Sacramentum Pœnitentiæ communicata minui quidem potest, non in se, sed extrinsecè; tolli autem integrè nequit: quia nunquam fieri potest peccatum commissum non esse. Atque ita explicant sensum prædictorum verborum, Ægid. de Coninch *disput. 4. de pœnitent. dub. 8. per totum.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 3. assert. 5. num. 8.*

7. Quoad modum verò proferendi prædicta verba absolutionis, fuit olim opinio Paludan. *in 4. dist. 17. qu. 2. vers. Tertia definitio.* Petri de Soto *lect. 11. de confess. §. Tertium.* Ioan. Med. *Cod. de pœnit. tractat. 2. quæst. 15. §. Quartum dictum.* affirmantium, honesta causa intercedente in absentem validè, & licitè proferri posse, idque, tanquàm probabile, docuit Antonin. *3. part. tit. 17. cap. 11. & cap. 21. §. 3.* quem sequutus est Syluest. *verbo, Confessor, 3. num. 1.* Fumus *verbo, Confessio, num. 23.* Moti sunt plures Doctores argumento aliarum sententiarum, quæ non indigent reum habere præsentem. Sed iam de hac re dubitare non licet, siquidem Clemens VIII. in motu quodam proprio edito 19. Iulij, anno 1601. condemnauit hanc propositionem, *licere per litteras, seu internuncium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere.* ad minus vt falsam, temerariam, & scandalosam, sub pœnàque excommunicationis prohibuit, ne quis eam vt probabilem publicè, aut priuatim doceat, aut defendat, aut ea in praxi vtatur. Et licèt alicui videri posset, spectato prædictæ definitionis rigore, æquè confessionem per litteras, & internuncium in absentia, ac absolutionem condemnari; quinimò non condemnari absolutionem in absentia, si confessio in præsentia facta est: siquidem propositio copulatiua, quæ ibi fuit condemnata, existentiam copulati ex vtraque propositione expostulat; nihilominùs quia controuersia non de confessione, sed absolutione erat, ideò definitio credi debet absolutionem in absentia specialiter condemnasse, præcipuè cùm in absolutione specialis ratio sit præsentiam expostulans. Non enim concedi potest absque verborum prolatione, vt ex Trident. & Florent. *suprà* notauimus. Prolatio autem verborum, seu locutio inter homines præsentiam exigit. Item, proferri non potest absque signo illo demonstratiuo, *te*, quod nullatenus verificari potest circa absentem; hac enim de causa in consecratione Eucharistiæ debet Sacerdos panem, & vinum præsentes habere, quia necessariò consecrat illo signo demonstratiuo, *hoc*. Cùm ergo signum demonstratiuum, *te*, sit in absolutione ex Trident. definitione requisitum, efficitur sanè præsentiam expostulari, æquè enim vtrunque signum ad sui veritatem exigit præsentiam signati. Vide Suar. *disput. 19. sect. 3.*

8. Hinc fit, non damnari à Clement. VIII. vsum satis in Ecclesia vsitatum absoluendi in præsentia morituum, qui absente Sacerdote signa contritionis exhibuit, confessionémque postulauit, de qua generali confessione Sacerdoti, tum testibus, tum scriptura constat: quia solùm absolutionem in absentia, non confessionem Clemens videtur damnasse. Quòd si vtrunque damnauit, affirmare possemus illam confessionem in absentia factam moraliter tempore absolutionis in præsentia repeti mediis testibus, vel scriptura, quibus Sacerdoti manifestatur pœnitentem postulasse absolutionem, sicuti notarunt Suarez *disput. 21. sect. 4. num. 8. & disput. 23. sect. 1. num. 12.* Vasquez *quæst. 91. artic. 2. dub. 1.* Paulus Layman *lib. 5. summ. tract. 6. cap. 3. in fine.*

9. Præterea prædicta verba absolutionis proferri debent absolutè, non conditionatè: quia hic est vsus, & praxis Ecclesiæ; ideóque absolutioni tenetur Sacerdos præmittere pœnitentis notitiam; quem si ritè dispositum inueniat, absoluit; sin minùs absolutionem denegat. Sed, quia sæpè contingit, post diligentem excussionem Sacerdotem dubium esse, an pœnitens ritè dispositus sit absolutioni recipiendæ, vt in casu proximè dicto videri potest; non est illicitum, sed potiùs conueniens, absolutionem concedere sub conditione de præsenti, mente saltem retenta, nempe, *Si ritè es dispositus, te absoluo.* Quia per hanc conditionis appositionem, nec pœnitenti damnum irrogatur, cùm non impeditur Sacramenti effectus, si ad illum suscipiendum dispositus sit; neque vlla Sacramento fiat iniuria: quinimò eius reuerentiæ Sacerdos prospicit, nolens eius formam vanè & inutiliter proferre. Atque ita sustinet Vasqu. aliis relatis *de pœnit. quæst. 84. artic. 3. dub. 5.* Illud verò est certum & communi doctorum authoritate firmatum, sub conditione de futuro nunquam absolutionem sacramentalem proferri posse: quia eo casu non posset operari absolutio, quando est, seu profertur; sed quando conditio apponitur. Quod est contra Sacramenti naturam necessariò expostulantis operationem, & effectum tempore, quo existit.

PVNCTVM VI.

De materia remota Sacramenti Pœnitentiæ

1. *Peccata actualia sunt materia remota.*
2. *Susceptio indebita Baptismi materia est pœnitentia.*
3. *Peccata mortalia sunt materia necessaria.*
4. *Venialia sufficiens.*
5. *Idem est de mortalibus confessis.*
6. *Peccatum sub dubio veniale, vel sub dubio an sit commissum, per se sumptum, non est materia.*

1. IN hoc Sacramento, sicut in reliquis, est materia remota, & proxima.

Materia remota, circa quam abolendam contritio, confessio, & absolutio versatur, sunt peccata actualia post Baptismum commissa, vti definitur à Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 2. & can. 1.* & tradit D. Thomas ab omnibus receptus, *quæst. 84. artic. 2.* Dixi, *actualia:* quia originale non est materia: quippe de illo, vt aliena voluntate commisso, te accusare non potes. Dixi, *post Baptismum:* quia pro peccatis ante Baptismum non Pœnitentia, sed Baptismus est institutus. Etenim Pœnitentia, (vt inquit Trident. *sess. 14. cap. 2.*) administratur per modum iudicij, quòd necessariò in subditos, & circa crimina, quæ durante subiectione commissa sunt, exerceri debet, ac proinde versari non potest circa crimina ante Baptismum. Quòd si dicas, aliquando contingere recipienti Baptismum non remitti peccatum originale, neque actuale, quia debita dispositione gratiæ recipiendæ caruit; postmodum verò contritione, vel Sacramenti Pœnitentiæ susceptione iustificari. Ergo Pœnitentia peccata ante Baptismum commissa remittit. Respondeo, illam remissionem esse per accidens, quatenus ad infusionem gratiæ virtute Pœnitentiæ communicatæ omnia

omnia peccata remittuntur; sed non per se: siquidem ea peccata ante Baptismum commissa Pœnitentiæ iudicio subiici non possunt. Adde, peccata ante Baptismum commissa virtute Baptismi male suscepti, sublato obice, remitti: Baptismus nanque caruit effectu ob nunquam suscipientis dispositionem, qua per Sacramentum Pœnitentiæ sublata, Baptismus tn acceptatione diuina persistens effectum gratiæ communicat, & peccata ante Baptismum commissa remittit.

2. Sed, quid de peccato, quod indebitè suscipiendo Baptismum committitur? Respondeo, materiam esse Pœnitentiæ: quia esto non sit Baptismo posterius tempore; est tamen posterius natura, quatenus suscepto Baptismate impedimentum præstat gratiæ conferendæ, verúmque est, tale peccatum à fideli, & baptizato commissum esse: siquidem eo tempore, quo quis est baptizatus, illud committit. Ergo est peccatum clauibus Ecclesiæ subiectum. Deindes quia ad prædicti peccati remissionem aliquod Sacramentum est per se institutum: at hoc Sacramentum esse non potest Baptismus; quia Baptismus non videtur posse delere peccatum, quod in ipsomet committitur. Restat ergo, vt sit Pœnitentia. Ergo Sacramenti Pœnitentiæ materia est Atque ita sustinent cum D. Thom. 3. *part. quæst. 69. artic.* 10. Henriq *de Baptismo, cap.* 27. *num.* 2. Suarez *disput.* 28. *sect.* 4. *conclus.* Vasquez 3. *part. tom.* 2. *disp.* 159 *c.* 3 *n.* 22.

3. Ex peccatis post Baptismum commissis alia sunt mortalia, alia venialia certa; alia sub dubio, an sint venialia, vel an sint commissa. Peccata mortalia non solum sunt materia Pœnitentiæ, sed sunt necessariò materia, ita vt ex necessitate huic Sacramento subiici debeant, vt remittantur, sicuti definiuit Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. *& can.* 7.

4. Peccata verò venialia materia sunt sufficiens: quia, vt idem tradit Concil. circa ea tantùm Sacramentum Pœnitentiæ versari potest, tametsi non necessario clauibus Ecclesiæ subiiciantur, quippe aliis viis remitti possunt.

5. Idem est dicendum de peccatis mortalibus ritè confessis, esse quidem materiam sufficientem; sed non necessariam, sicuti declarauit Benedict. XI. *in Extrauag.* 1. *de priuileg.* & tradit Sanctus Thomas *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 3. *artic.* 3. *quæstiunc.* 5. *ad* 4 & *dist.* 18. *quæst.* 1. *art.* 3. *quæstiunc.* 2. *ad* 4. Suarez *disput.* 18 *sect.* 4. Ægid. de Coninch *disput.* 4. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *summ. tract.* 6. *cap.* 2. *num.* 5. Et quidem quòd non sint materia necessaria, constat ex eo, quòd Christus non præceperit bis idem peccatum Sacramento Pœnitentiæ subiicere. Quòd verò sint materia sufficiens, inde probatur: quia de peccatis confessis, siue venialia sint, siue mortalia, nouiter dolere potes, & accusationem instituere: ergo potes de illis nouiter absolui. Neque obstat, te iam absolutum esse: quia, vt ex præcedenti dubio constat, nunquam peccatum ita remittitur, quin ampliùs remitti possit, saltem quatenus est impedimentum gratiæ abundantioris recipiendæ. Monent tamen Doctores, non passim de peccatis confessis confessionem repeti, ne contingat, absque dolore fieri; sed rationabili aliqua causa intercedente arbitrio prudentis Confessarij. Quod maximè verum habet in iis, qui scrupulis agitari solent.

6. Rursus peccatum, quod sub dubio est, an sit veniale, vel dubitas, an illud commiseris, nequit per se sumptum esse materia Sacramenti ob periculum irritationis, si fortè commissum non sit, vel saltem malitiam venialem non habeat. Neque obstat, (vt dicemus,) peccatum mortale, quod dubitas commisisse, vel quod sub dubio mortale est, te obligatum esse fateri; quia obligaris fateri simul cum alia materia certa, si vis absolutionem tibi absolutè ministrari; sin minùs sub conditione tamùm tibi absolutio impendi potest, vt docuit Suar. *disput.* 18. *sect.* 1. *num.* 12. Layman *lib.* 5. *summ. tract.* 6. *c.* 3. *n.* 5. *post assert.* 3.

PVNCTVM VII.

De contritione, proxima Sacramenti Pœnitentiæ materia.

1. *Quid sit contritio, & quotuplex; & quæ ad pœnitentiæ Sacramentum requiratur.*
2. *Qualis attritio ad effectum Sacramenti requiratur.*
3. *Contritio requisita ad effectum Sacramenti, requiritur ad eius valorem ex probabiliori sententia.*
4. *Nec dolor præsumptus, nec naturalis, neque inefficax ad Sacramenti valorem sufficit.*
5. *Nunquam datur hoc Sacramentum informe.*
6. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
7. *Plures exigunt, attritionem debere esse contritionem existimatam, vt ad gratiam obtinendam disponat.*
8. *Contrarium est probabilius, sufficere attritionē cognitā.*
9. *Soluuntur fundamenta opposita.*
10. *Dolor prædictus absolutioni præmittendus est.*
11. *Præmitti etiam debet confessioni.*
12. *Sufficit præcessisse, nec retractatum esse.*
13. *Prærequiritur dolor supernaturalis, etiam in confessione venialium. Et qualis sufficiat.*
14. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
15. *Qualiter peccatum veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti possit.*

1. Concilium Trident. *sess.* 14. *cap.* 4. definiens contritionem, inquit, est dolor de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero: quæ si charitate formetur, hominem Deo reconciliat priùs, quam hoc Sacramentum actu suscipiat. Intelligitur autem charitate formari, si ob offensam Dei, quem super omnia amare, & obedire cupis, concipiatur. Alia (inquit Concilium) est contritio imperfecta, id est, minùs perfecta, quæque attritio nuncupatur, orta ex inferiori motiuo, scilicet, ex gehennæ, & pœnarum metu, ex amissione gloriæ, & turpitudine peccati. Quando ergo ob prædictos fines concepta est, quia charitate non formatur, sine Sacramento in re suscepto perducere per se ad iustificationem peccatorem nequit; disponit tamen ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam: dispositione, inquam, vltima, & proxima: de hac enim loquebatur Concilium. Alias nihil speciale attritioni in Sacramento tribueret: siquidem extra Sacramentum remotè peccatorem ad iustificationem disponit; vt constat ex Trident. *sess.* 6. *cap.* 6. *&* 7. difficiliúsque homines in lege gratiæ salutem obtinerent, quàm in lege scripta, si vltra attritionem cum Sacramento, contritione charitate firmata indigerent, nullúmque speciale beneficium fidelibus esset concessum in Sacramenti pœnitentiæ institutione, sed potiùs graue onus impositum: siquidem vltra contritionem pœnitentiæ Sacramentum suscipere obligarentur, ipsúmque Sacramentum pœnitentiæ per se peccata non remitteret; sed semper virtute contritionis remissa inueniret. Sit ergo certum, attritionem esse vltimam dispositionem ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ suscipiendam.

2. Sed qualis attritio debeat esse ad effectum Sacramenti suscipiendum, docuit Trid. *sess.* 14. *c.* 3. *&* 4. affirmans, debere esse attritionem, quæ sit donum Spiritus Sancti ex turpitudine peccati, vel ex metu gehennæ concepta, quæque excludat voluntatem peccandi, & peccatorem vltimò ad iustificationem in Sacramento

mento suscipiendam disponat. Non est opus, hanc attritionem de omnibus peccatis sigillatim esse: satis enim de omnibus dolere potes sub generali ratione offensæ Dei, vel priuationis gloriæ apprehensis, vti latè probat Vasq *quæst.86.art.2.dub.7.* Nauarr. *cap.1. num.22.* Henriq. *cap.27. num. 2.* Suar. *disput.4. sect.6.* Layman. *lib.5. sum. tract.6. cap.4. assert.3.* Neque item est opus ad prædictum dolorem aliqua graduum intensio: quia essentia attritionis, vel contritionis, non ex intensione, sed ex ipsa qualitatis natura desumitur, quæ in quolibet gradu etiam remisso consistere potest, vt benè aliis relatis probant Suarez *disput.4. sect.4. num.9.* Henriq *lib.4. cap. 27. num. 2.* Coninch *disput.2. dub.7. conclus.2.* Layman. *cap.4. n.1.* Neque item mora temporis ad prædictum dolorem est requisita, cùm concipi possit vnico, & eodem momento, vt colligitur ex cap. *Mensuram. de pœnit. dist.1.*

3. An verò hæc eadem attritio, quæ necessaria est ad effectum Sacramenti, sit necessaria ad eius valorem, non conueniunt Doctores. Nam Sotus *in 4. dist. 18. quæst.3. artic.3.* Nauarr. *cap.1. n.18.* & *cap. 9. num.10.* & in cap. *Fratres. de pœnitent. dist.5. num.35.* Bonac. *disput. 5. de Sacram. quæst.3. punct. 2. num. 12.* existimant, ad valorem Sacramenti non veram attritionem, sed existimatam requiri. Prædictis proximi sunt Henriq. *lib. 4. cap. 26. num. 2. litt. D,* & Bonac. *supra* asserentes, dolorem naturalem sufficientem esse. Largiùs loquuntur Canus, Aureolus, Paludan. & alij relati ab Henriq. *dicto lib.4. cap.21.*

Cæterùm tenendum est cum communiore sententia apud Ægid. *disp.4. de pœnit. dub.5. n.40.* Suar. *disp.20. sect.6. n.6.* Vasq. *q.92. art.2. dub. vnico, num.13.* eandem attritionem necessariam esse ad valorem Sacramenti, quæ ad eius effectum. Moueor: quia Trident. *sess.14. cap.3.* declarans, contritionem, quæ pars est Sacramenti Pœnitentiæ, affirmauit esse dolorem, & detestationem de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero, quem dolorem in perfectum, scilicet, contritionem; & in imperfectum, scilicet, attritionem, distinxit: & de perfecto definiuit per se sufficientem esse absque Sacramento in re; benè tamen in voto suscepto, peccatorem iustificare. At de dolore imperfecto, scilicet, attritione, dixit, cum Sacramento disponere ad gratiam impetrandam. Ergo nullus alius dolor assignatus est à Concilio, pars huius Sacramenti, nisi qui sufficiens sit, saltem cum Sacramento, gratiam impetrare. Secundò, quia credendum non est, Christum Dominum Apostolis tradidisse potestatem remittendi fidelibus peccata, nisi ipsi remissioni essent dispositi. Ergo ea dispositio, quæ ad remissionem peccatorum requiritur, requisita est pro vsu potestatis Sacerdotibus concessæ, atque adeò pro valore Sacramenti. Tertiò, sola confessio, quæ ad reconciliandum peccatorē Deo dirigitur, est pars Sacramēnti Pœnitentiæ. Sed hanc directionem accipit à dolore. Ergo nequit dari dolor pars Sacramenti, nisi ad effectum Sacramenti sufficiat. Quartò, ex opposita sententia sequeretur, fatentem ex malitia peccata absque vero dolore ad illorum remissionem requisito, non esse obligatum confessionem repetere: quia validè fuerunt prædicta peccata clauibus subiecta, tametsi absque fructu.

4. Hinc conuincitur sententia Soti, & aliorum, affirmantium, contritionem, seu dolorem præsumptum, sufficientem esse ad Sacramenti valorem; quamuis non ad effectum. Non enim præsumptio doloris, qui non est, pars Sacramenti esse potest; aliàs error pars Sacramenti esset institutus: error nanque ad summum excusare potest ab obligatione apponendi verum dolorem. Atque ita sustinet Suar. *disput. 20. sect. 4. à num. 5.* Secundò conuincitur sententia Henriquez, & Bonac. asserentium, dolorem naturalem esse sufficientem valori Sacramenti, quamuis non eius effectui: quia prædictus dolor non est Spiritus Sancti donum, nec vera contritio, vel attritio à Concilio, tanquàm pars Sacramenti requisitus. Suarez *sect. 4. num. 16.* Ægid. de Coninch *disput. 20. dub. 5. num. 40.* Vasquez *quæst. 92. art. 2. dub. 3.* Tertiò refellitur sententia Cani, & aliorum, qui affirmant, inefficacem dolorem sufficere: siquidem prædictus dolor non excludit voluntatem peccandi à Concilio pro parte huius Sacramenti requisitam. Suarez *disput. 20. sect. 4. num. 7.* Henriquez *lib. 4. cap. 21. num. 7.* Bonac. *disput. 5. quæst. 3. punct. 2. num. 13.* Vasquez, & Coninch *supra.*

5. Quartò, & principaliter conuincitur communis sententia Thomistarum, affirmantium, Sacramentum Pœnitentiæ dari posse informe, id est, validum absque effectu: quibus fauet D. Thom. *in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 4. q. 1.* siquidem ea contritio, quæ pro reconciliatione à Concilio exigitur, pars ab eodem Concilio Sacramenti assignata est. Neque peccator videtur obligatus aliam dispositionem habere pro remissione peccatorum in hoc Sacramento impetranda, quàm quæ à Christo fuit requisita pro absolutione valida obtinenda. Atque ita pluribus relatis docet Vasquez *quæst.92. art.2. dub. vn. num.13.* Ægid. de Coninch *disp.4. dub.5. n.40.* & *dub.11. n.71.*

6. Quòd si dicas, stare optimè posse, per se necessarium esse eundem dolorem ad Sacramenti valorem, qui necessarius est ad illius effectum: ex accidenti tamen oppositum contingere. Exemplum sit: Doles de peccato fornicationis ob innatam turpitudinem, immemor inuincibiliter, te violati præcepti audiendi Sacrum reum esse; si ex prædicto dolore fornicationem fatearis, peccati sacrilegij oblitus, Sacramentum absolutionis recipis, quia est dolor de peccato ob illius turpitudinem, quem Concilium *sess.14. cap.3.* affirmauit Sacramenti partem esse, & ad gratiam obtinendam per se disponere: at effectum Sacramenti non recipis; quia hic recipi non poterat, nisi simul omnia peccata remitterentur; quæ tamen absque illorum detestatione formali, vel virtuali remitti non possunt. Cùm ergo ex vi prædicti doloris solam speciem fornicationis detesteris, neque ad alias peccatorum species dolorem extendas, vtpote quæ diuersam turpitudinem habent, sanè eo casu nullum peccatum remittitur; cùm tamen Sacramentum conficiatur. Ergo datur Sacramentum informe. Idque admittit Suar. *disput.20. sect.5. n.7.*

Respondeo, prædictum dolorem insufficientem esse, non solùm per accidens ex coniunctione peccati obliti, sed etiam per se, tum ad remissionem peccati, tum ad Sacramenti valorem, eò quòd simul cum illo dolore consistere possit actualis voluntas peccandi, quam necessariò excludit dolor, qui Sacramenti Pœnitentia pars sit, vti dixit Concil. *sess.14. cap.3.* Neque obstat, dixisse Concilium, dolorem ex turpitudine peccati partem esse Sacramenti, & ad gratiam in Sacramento obtinendam disponere: quia intelligi debet ex turpitudine peccati non speciali, sed generali, & omnibus aliis peccatis mortalibus communi, qualis est offensa Dei, violatio diuinæ legis, dissonantia, & oppositio cum ratione: quia solus hic dolor, & turpitudinis detestatio voluntatem peccandi excludit. Et ratio efficax est: quia recipere non potes verum Sacramentum Pœnitentiæ sine voluntate absoluta, & efficaci reconciliationis cum Deo, cùm ad hanc reconciliationem obtinendam fuerit institutum. At prædictam voluntatem habere non potes absque detestatione virtuali omnium peccatorū, vtpote reconciliationi contraria. Ergo, &c. Vnde, si de peccato fornicationis doleres

leres ob specialem illius turpitudinem, & simul cum hoc dolore haberes coniunctum expressum propositum de cætero non peccandi, crederem te suscepturum non solùm Sacramentum, sed eius effectum: quia in prædicto proposito est virtualis detestatio omnium peccatorum, ideóque sufficiens dispositio, vt Sacramentum non solùm validum sit; sed effectum habeat. Neque obstat, ad hoc Sacramentum dolorem, & detestationem peccati formalem esse requisitam; nec sufficere virtualem; quia ea detestatio non videtur necessariò exigenda de omnibus peccatis; sed de peccatis, quæ quis confiteri tenetur, & memoriæ occurrunt, quod in præsenti casu procedit.

7. Addunt plures Doctores, attritionem in Sacramento ad gratiam obtinendam disponere, si existimetur contritio; secùs verò si esse attritionem cognitum fuerit. Sic videntur sentire Vega *libr. 3. in Tridentin. cap. 34. ad 3. obiect.* Ledesm. *2. part. 4. quæst. 20. artic. 1.* Victor. *relect. de potest. Eccles. quæst. 2.* Sotus *libr. 2. de natur. & grat. cap. 15.* & *in 4. distinct. 18. quæst. 3. artic. 2. in fine.* Cordub. *lib. 1. quæstion. quæst. 2. opin. 3. in 2. part.* Fauet Nauarr. *cap. 1. num. 30. & 42.* Mouentur: quia tam in lege naturæ, quàm veteri fuit contritio, seu dolor perfectus ad remissionem peccati necessarius: at hanc necessitatem, vtpote iure naturali debitam, non sustulit lex gratiæ. Ergo attritio insufficiens est. Secundò, præcepto naturali teneris sanctè sancta tractare. Ergo teneris non recipere Sacramentum in peccato mortali. At, si attritione cognita accedis ad pœnitentiam, accedis in peccato mortali. Ergo id illicitum est. Tertiò, accusatio exterior apud Sacerdotem debet esse de peccato, quatenus est offensa Dei: quia Sacerdos vices Dei gerit. Ergo procedere necessariò debet ex dolore peccati secundùm prædictam rationem, & consequenter ex dolore, qui sit perfecta contritio.

8. Nihilominùs contrarium dicendum existimo cum D. Thom. *3. part. quæst. 80. artic. 4. ad 2.* Suarez *disput. 20. sect. 1. num. 20. & num. 9.* refert plures Doctores ita sentire. Ratio est: quia ex opposita sententia infertur, attritionem nunquam esse dispositionem ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ recipiendam. Nam existimatio contritionis, cùm sit error intellectus, non potest præstare attritioni esse dispositionem sufficientem ad obtinendam gratiam, si aliàs ipsa per se non est sufficiens dispositio: ad summum excusare poterit ab iniqua Sacramenti receptione, casu, quo præceptum esset, ne cum attritione reciperetur; sicut existimata contritio excusat peccatorem à mala Sacramentorum administratione. At nullum est præceptum, neque humanum, nec diuinum suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ cum contritione perfecta: quia esset præceptum institutioni Sacramenti aduersum: siquidem hoc Sacramentum ad remittenda peccata institutum est. Non igitur dispositio remittens peccata conuenienter præciperetur præmitti: præterquàm quòd Ecclesia actus internos præcipere non potest.

9. Neque argumenta in contrarium vrgent. Primum probat, legem gratiæ non sustulisse necessitatem contritionis ad iustificationem extra Sacramentum impetrandam; non tamen probat, eam necessitatem sublatam non esse Sacramento suscepto. Cùm enim potuerit Deus Sacramentum instituere, quod vim, & efficaciam haberet remittendi peccata, hoc instituto Sacramento cessat necessitas contritionis, cùm possit alia via, quàm contritione obtineri peccatorum remissio. Secundo argumento negandum est, suscipientem Sacramentum cum attritione, indebitè Sacramentum tractare; siquidem ea dispositione suscipit, quæ ad effectum illius impetrandum requiritur; ideóque cùm Sacramentum perficitur, sanctus existit. Ad tertium nego accusationem necessariò faciendam esse de peccato, quatenus est offensa Dei; sufficit, si sit accusatio peccati ob metum gehennæ, vel ob peccati turpitudinem, etiamsi formaliter non sit: quia Deo displicet.

10. Superest triplex quæstio. Prima, an prædictus dolor valori, & effectui Sacramenti necessarius præcedere debeat confessionem, & absolutionem; vel possit subsequi. Qua in re certum est, absolutioni necessariò prædictum dolorem præmittendum esse: etenim hæc forma absolutionis in modum iudicij reconciliationis profertur: nequis ergo reum Deo reconciliare, si reconciliationi indispositus existit; neque à peccatis absoluere, quem non cognoscis peccatorum pœnitere.

11. Deinde necessarium existimo, vt prædictus dolor confessionem præcedat; aliàs confessio non esset sui legitima accusatio ad reconciliationem tendens; sed quædam peccatorum narratio. Quòd si facta confessione absque vllo dolore ad detestationem peccatorum Confessarij monitis exciteris, vti sæpè contingit; necessariò tota illa confessio denuò clauibus Ecclesiæ subiicienda est: quod vnico verbo præstare potes, si te accuses de omnibus confessis, ab iisque petas absolui. Atque ita docet Ægid. de Coninch *disput. 4. dub. 6.* Paulus Layman. *libr. 5. summ. tractat. 6. cap. 4. assert. 5.* Neque dissentit Suarez *disput. 20. sect. 4. num. 31.* vt benè notauit Layman. *suprà.*

12. Tametsi consultum sit, cùm peccata fateris, & absolutionem obtines, dolorem expressum habere de peccatis commissis; non est tamen necessarium: sufficit anteà, eo, scilicet, die præmisisse ex intentione ea peccata fatendi: confessio enim postmodum subsequuta ab eo dolore virtualiter perseuerante, informari censetur, sicuti benè docent Suar. *dispu. 20. sect. 4. à num. 29.* Bonac. plures referens *disp. 5. q. 5. part. 2. n. 17.*

13. Secunda quæstio, an prædictus dolor supernaturalis prærequiratur in confessione venialium? Certum esse debet prærequiri ad valorem, & effectum Sacramenti; quia (vt ex Trident. *sess. 14. cap. 3.* constat) contritio ex Spiritus Sancti dono est pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ. Videtur autem sufficiens dolor ex turpitudine speciali peccati, cum proposito etiam speciali vitandi illud: quia, cùm vnum peccatum veniale sine alio remitti possit, non videtur ad peccati confessi remissionem necessariò requisitus dolor ad omnia venialia se extendens, sicuti diximus de mortalibus: & notauit Suar. *disp. 12. sect. 1. n. 12.*

14. Quòd si obiicias, inde probari, te non peccaturum, tametsi plura venialia fatearis absque dolore, cùm tamen aliorum doleas; siquidem horum remissionem obtinere poteris non obtenta remissione illorum, de quibus nullum dolorem habes. Neganda est sequela: nam eo ipso, quo vis peccatum aliquod veniale fateri, obligatus videris dolorem illius habere, ne formæ absolutionis ineptam materiam subiicias. Secundò respondeo cum Suar. *disp. 20 sect. 6. n. 7.* admittendo sequelam: neque vllum sequitur inconueniens: nam venialium absolutione videtur ex intentione Sacerdotis forma absolutionis dirigi ad peccata, quæ ritè fuerint confessa, quorumque pœnitens absolutioni recipiendæ dispositus sit.

15. Tertia quæstio, an peccatum veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti possit? Ratio dubitandi est: quia, vt ait Suar. cum communi sententia *disp. 11. sect. 3. n. 11.* & diximus *punct. 2. huius disp.* nō solùm cōtritione,

tione, sed etiam attritione extra Sacramentum remittuntur. Ergo Sacramento Pœnitentiæ remitti non possunt, cùm virtute attritionis, quæ Sacramento prærequiritur, remittantur. Respondeo, sicuti eo punct. 2. respondi, peccatorum venialium remissionem virtute Sacramenti Pœnitentiæ fieri per se, si simul cum mortalium remissione fiat; secus si separatim facienda sit: illúdque sufficit, vt Pœnitentiæ Sacramentum, non solùm pro remittendis mortalibus, sed etiam venialibus institutum sit.

Secundò respondet Suar. *disput.* 11. *sect.* 1. *à num.* 7. cum D. Thom. Paludan. Capreolo, Ledesma, & aliis, virtute Sacramenti tibi remitti non solùm ea peccata, quorum attritionem habes; sed etiam omnia illa, quorum non habes complacentiam: quia Sacramentum Pœnitentiæ non solùm pro remittendis peccatis venialibus peccatoris, sed hominis iusti videtur institutum: at venialia peccata hominis iusti remitti non possunt virtute Sacramenti Pœnitentiæ, si ad illorum remissionem displicentia requiritur: hæc enim absque Sacramento sufficiens est, vt latè probat Suar. *disput.* 11. *sect.* 3. *num.* 11. & fauet textus in cap. *De quotidianis, dist.* 3.

Cæterùm negare non possum, hanc doctrinam, etsi piam, mihi difficilem esse. Primò, quia inde sequitur, aliquod peccatum remitti absque pœnitentiæ virtute. Nec valet dicere, ipsam voluntatem suscipiendi Sacramentum esse pœnitentiam virtualem, sicuti diximus de voluntate suscipiendi Eucharistiam, virtute cuius Eucharistia peccata venialia, quorum non est complacentia, remittit: quia ea voluntas supponit Sacramentum Pœnitentiæ institutum esse per se, ad remittenda peccata venialia; tametsi illorum nulla fiat confessio; quod nullatenus dici potest: quia institutum est per modum iudicij, cuius sententia per se, & directè ferri non potest in causam incognitam, & cuius nulla à pœnitente est instituta accusatio. Secundò, si Pœnitentiæ Sacramentum posset remittere per se, & directè peccata, tametsi illorum attritionem non habeas, dummodo ab illorum complacentia abstineas, illis tantùm confessis posses Sacramentum Pœnitentiæ recipere: quia sufficienter absolutioni dispositus es. Hoc autem est contra Trident. definiens, partem essentialem Sacramenti Pœnitentiæ esse contritionem, saltem imperfectam. Ergo, &c.

PVNCTVM VIII.

De confessione, proxima Sacramenti materia.

1. *Quæ sit confessio, quæ est pars Sacramenti, & quæ illius conditiones.*
2. *Secreta, & non publica confessio, etsi præcepto diuino conformis sit; non tamen est ex præcepto.*
3. *Aliquando potes, & decet, publicè confiteri; sed rarò.*
4. *Præceptum de confessione publica neque est, neque esse potest.*
5. *Fieri debere voce humana aliqui censent.*
6. *Non est de necessitate Sacramenti.*
7. *Opposito fundamento satisfit.*
8. *Qualiter ex præcepto voce humana cõfessio facienda est.*
9. *Confessio facienda est coram Sacerdote, etsi plures contrarium sentiant.*
10. *Nusquam in articulo mortis obligaris confiteri, si voce præstare confessionem nequis. Et quid extra periculum mortis.*
11. *Confiteri per litteras non obligaris.*
12. *Neque etiam per interpretem.*
13. *Qualiter in articulo mortis obligaris per scripturam, vel interpretem fateri.*

1. Constat ex D. Thom. communiter recepto *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 3. *art.* 2. *&* 4. *quæst.* 4. confessionem, quæ pars Sacramenti Pœnitentiæ sit, esse legitimam &, & sacramentalem accusationem de propriis peccatis, ad eorum veniam virtute clauium obtinendam, coram Sacerdote factam. Triplex conditio essentialis confessioni in hac definitione continetur, nempe, legitima, seu dolorosa accusatio de propriis peccatis, & coram Sacerdote. Sub iis conditionibus plures aliæ imbibuntur, quas Doctores sequentibus versibus explicant, præcipuè D. Antonin. *in* 3. *part. tit.* 14. *cap.* 19 §. 3. *& seqq.*

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, quæ sit parere parata.

Simplex erit confessio, si ex debita intentione procedat; vel ita apertè facta, vt nihil ex obligatione manifestandum celetur. *Humilis*, si procedat ex humili sui recognitione, propriíque peccati dolore. *Pura*, si aliorum inutilium narratione mixta non fuerit. *Discreta*, si cum debita discretione, & prudentia peccata referat propria; aliena, quoad fieri possit, occultat. *Fidelis*, si vera dicat. *Nuda*, si absque simulatione, & palliatione. *Frequens*, si sæpè fiat. *Libens*, si voluntariè, & non coactè. *Verecunda*, si interiorem confusionem, & verecundiam, quam de peccato concepit, exteriùs manifestet. *Integra*, si nihil ex necessariò dicendis omittatur. *Secreta*, si secretè, & non publicè fiat. *Lacrymabilis*, si plena lacrymis, & dolore sit. *Accelerata*, si post peccatum commissum non multùm differatur. *Fortis*, si difficultates, & impedimenta, quæ solent occurrere, vincat. *Accusans*, si fiat ex animo se accusandi. *Parere parata*, si propositum habeat suscipiendi satisfactionem, & emendationem præstandi. Plures ex his conditionibus, vt notauit D. Thom. *in* 4. *dist.* 17 *qu.* 3. *artic.* 4. *quæstiunc.* 4. non sunt necessariæ; sed ad conuenientem confessionis vsum, illiúsque maiorem reuerentiam assignantur; nempe, quòd sit frequens, & accelerata. Aliæ conditiones inter se coincidunt. Sub his enim verbis, *humilis, verecunda, lacrymabilis, fortis, accusans, parere parata*, eadem conditio significatur, nempe, vt confessio ex vero dolore procedat, de quo *superiùs* diximus. Sub illis, *simplex, pura, discreta, fidelis, nuda, integra*, eadem conditio continetur, quæ est de integritate seruanda, de qua *in puncto sequenti*. Quare in præsenti solùm explicanda superest conditio secreti.

2. De qua certum est apud Catholicos, licitam, & honestam esse, vti definiuit Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. & Innocent. III. *in c. Omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remissionib.* & pluribus comprobat Suar. *disp.* 21 *sect.* 2. *n.* 2. Nullum tamen est præceptum de confessione sub hac conditione facienda: nam esto Concilium dixerit, confessionem sacramentalem secretam non esse à præcepto diuino alienam, non inde infertur, præcepto diuino præcipi; sed solùm infertur, obseruationi præcepti diuini confessionis conueniens esse. Et licèt in cap. *Omnis vtriusque sexus.* præceptum fuerit cuilibet fideli, cùm ad annos discretionis peruenerit, vt omnia sua peccata solus confiteatur proprio Sacerdoti; non est inde inferendum, prædicto præcepto non fore satisfacturum, si coram aliis proprio Sacerdoti confiteatur. Verbum enim illud, *solus*, non est appositum sub materia præcepti; sed in leuamen illius; præstat enim hunc sensum: Omnis fidelis, cùm ad annos discretionis peruenerit, omnia sua peccata, ad minus solus, proprio Sacerdoti confiteatur, &c.

3. Ex quo fit, te posse aliquando in maiorem tuorum scelerum vindictam, grauiorem tui humiliationem,

Ecclesiæ

Ecclesiæ ædificationem,aliorúmque exemplum,peccata commissa proprio Sacerdoti coram alijs fateri,sicuti tradit Nauar.c.1.n.8.Suar.disp.21.sect.2.n.9.Vasq.q.91.art.4.dub.1. Coninch disp.6.de pœnit. dub.2. Layman. lib.5.sum. tract.6. cap. 6. & docuit Trid.sess.14.cap.5. circa fin. Rarò tamen prædictus modus confessionis consulendus est,excepto necessitatis casu, & colligitur ex Bonac.disp.5.qu.5.sect.2.pun.2.§.2. à n.23.

4. Quinimò credo,certum præceptum de confessione, nec esse,neque esse posse de publica confessione; sed de auriculari, seu secreta : quia regulariter confessio publica non leuibus incommodis est exposita, præterquàm quòd grauissimum onus peccatoribus imponeretur, si peccata secretò commissa obligarentur in publicum adducere,quæ aliena sunt à lege Christi, & recto Ecclesiæ regimine. Sic colligitur ex Trident. sess. 14. cap.5. dicente, diuino præcepto mandatum non esse publicè peccata fateri;nec satis consultè humana aliqua lege præcipiendum fore: & notauit Layman.lib.7.sum.tract.6.cap.6. Ægid. de Coninch disp. 6.dub.2.in fine.

5. Sed,an hæc sacramentalis confessio voce humana facienda sit: Affirmare videntur Paludan. in 4.dist.17. qu.2.n.7. Medina Cod. de confess. quæst. de modo secretò confitendi. Mouentur ex Conc. Florent. in decreto Eugenij, affirmante,materiam huius Sacramenti esse oris confessionem. Ergo confessio aliter facta materia non est. Deinde in cap. Quem pœnitet. de pœnitent. dist. 1. dicitur,confessionem faciendam non esse per scripturam.Denique absolutio necessariò ore proferenda est; nec sufficit, si scriptura, vel nutibus manifestetur. Ergo idem erit dicendum de confessione.

6. Nihilominùs pro certo habendum est,confessionem fieri voce humana non esse de Sacramenti necessitate,vti tradit D.Thom. in 4.dist.17.qu.3.art.4. quæstiunc.3.ad 2.& quodlibet.1.art.10. quem communiter Doctores sequuntur,teste Suar.disp.21.sect.3.n.2. Vasq. quæst.91. art.4. dub. 4. Ægid.de Coninch disp.6.dub. 1.in princ.Paul.Layman.lib.5.sum.tract.6.cap.7.n.3.Sumitúrque ex praxi,& vsu Ecclesiæ absoluentis mutos, qui nutibus peccata Sacerdoti confitentur. Itémque, morituros,qui aliter,quàm nutibus,peccata declarare non possunt. Ratio ea est : quia Trident.sess.14.c.3. & 5. declarans confessionem huius Sacramenti partem,solùm esse dixit humilem accusationem,qua pœnitens Sacerdoti omnia sua peccata,quæ memoriæ occurrerint, manifestat. Sed hæc accusatio peccatorum manifestatiua nutibus, & scriptura fieri potest. Ergo.

7. Neque obstant contrariæ rationes. Nam Florent. affirmans,oris confessionem esse materiam; vsum est vulgari sermone oris,ab eo,quod frequentiùs accidit; non quia necessariò ore facienda sit. Text. in c. Quem pœnitet. probat,per scripturam non esse confessionem faciendam,si ore fieri possit, vt dicemus, non quidem ex materiæ necessitate; sed ex Ecclesiæ præcepto.Neque est simile de forma absolutionis : tum, quia vix occurrere potest necessitas eam scripto, vel nutibus proferendi; cùm tamen sæpè de confessione hæc necessitas contingat: tum,& præcipuè, quia de forma expressè à Trident.sess.14.c.3. est definitum, non solùm verba esse de illius essentia; sed quæ verba; cùm tamen pro confessione nulla verba expostulauerit.

8. Cæterùm,etsi pro necessitate Sacramenti non fuerit necessarium verbis confessionem exprimi; est tamen necessarium ex Ecclesiæ præcepto, desumpto ex vsu,& praxi Ecclesiæ,cui non leuiter fauet dictus text. in cap. Quem pœnitet. Quapropter graue peccatum committeret,qui nutibus,vel scriptura tantùm,absque vlla vocis prolatione,peccata fateretur,cùm tamen facilè posset ore proferre.Sic expressè D.Thom. quodlibet.1.art.10.Canus 5.p.relect.de pœnitent.fol.131.§. At existit. Nauarr.cap.21.n.35. Vasq.qu. 91. art.4. dub. 4. Suar.disp.21.sect.3.n.6. Ægid.de Coninch disp.6.dub. 1.concl.3. Paul. Laym. lib.5.sum. tract.6. cap.6.n.3.Bonac. disp.5.de Sacram.q.5 sect.2.pun.2.§.2. num.24.& alij.

Verùm, vt rectè aduertunt Canus, Bonac. Suar. Vasq.Ægid.Layman. locis allegatis. Sa verbo.Confessio, n. 15. non est in hac parte nimius rigor adhibendus. Vnde,si non mediocrem difficultatem sentias, vel ob pudorem,& verecundiam,vel ob angorem gutturis,& impedimentum loquelæ in explicandis verbo peccatis; poteris ea scripta Sacerdoti præsenti offerre legenda, expectans ab eo absolutionem, & interim contritionis signa exhibens.Neque opus est, vt inquit Dominic.Sotus in 4.dist.18.qu.2.art.6.§.Si verò.vt singulis peccatis à Sacerdote lectis annuas te illa commisisse,& de illis dolere.Satis enim id ex præsenti traditione alijs circumstantiis vestita indicatur,vt benè dixit Ægid.de Coninch dicta disp.6.dub.1.num.2. Si verò vt faciliùs, & apertiùs peccata commissa Sacerdoti explices,ea scripseris,& postmodum coram Sacerdote legas, vel si illi tradas legenda; finita lectione affirmes te de omnibus illis accusare, & dolere,absolutionémque petere; non est dubium obligationi confessionis satisfecisse; illa enim confessio non scriptura,sed verbis,fieri censenda est.

9. Notanter dixi sæpè,coram Sacerdote; nam eo absente confessio sacramentalis esse non potest. Etenim cùm absolutio in præsentia concedenda sit,& confessio ad absolutionem dirigatur, nequit in absentia ad absolutionem dirigi. Sic Emmanuel Sà verbo, Confessio,num.16. Nauarr.cap.26.num.27.Coninch de pœnitent.disp.7.dub.10.num.99. Vasq. qu.91.art.2. dub.1. n.37. Bonac.disp.5.de Sacram. quæst.5. sect.2.p.2.§.4. difficult.4.n.10. Fauétque decretum Clement. VIII. qui non solùm absolutionem,sed etiam confessionem per litteras,vel internuncium damnat; tametsi contrarium sentiant Zerola in praxi, de pœnitent. cap. 13. quæst.2.concl.2. Valen.t.4.disp.7.quæst.11.p.2.sub finem. Suar.disp.19.sect.3.& disp.21.sect.4.n.9.Filliuc.tract.7. cap.1.qu.10.Reginald.lib.8.n.28.

10. Sed,an obligeris nutibus,vel scriptura peccata in confessione manifestare, quando voce manifestare non potes? Respondeo,quoad manifestationem per nutus dubium non esse,quin sis obligatus in articulo mortis peccata manifestare. Constat ex praxi;& ex eo, quòd eo tempore specialiter vrgeat confitendi præceptum,illúdque absque graui difficultate exequi potes in magnam tuæ conscientiæ vtilitatem : nulla ergo ratio adest, quæ te excuset.

Extra periculum mortis dicendum censeo,si mutus es,neque speras breui tempore loquelã recuperaturus; teneris tempore,quo vrget Ecclesiæ præceptum, confiteri; quia cùm hic modus manifestandi peccata secretus sit, illóque vtaris ad alias res minùs tibi vtiles explicandas,non debet pro suscipiendo Sacramento tibi esse grauis, & difficilis. Sic Caietan. verbo,Confessio,condit.11.Sotus in 4.dist.18.q.2.art.6.vers. Primum ergo membrum.Nauarr.cap. Fratres. de pœnitent. dist.5. num.89 Tolet.lib.3.cap.6.Emman.Sà verbo,Confessio,n. 13.in scholiis,vbi alios refert.Dixi,nisi speres breui tempore loquelam recuperaturus: nam eo casu legitima est causa confessionem annuam differendi; tum,vt apertiùs peccata manifestes,& absque ea difficultate,quam secum manifestatio per nutus trahit: tum, vt modum confessionis ab Ecclesia communiter retentum obserues. Sic Paul. Layman. lib.5. sum. tract. 6. cap. 6. conclus.4.

11. Quoad confessionem per scripturam, etsi Gab. Vasq.quæst.91.art.4. dub.5. Suar. disp.36.sect.6.n.7.& alij

alij plures apud ipsos existiment, te obligatum esse, eò quod hic manifestationis modus non sit difficilis, neque ex illo vllus alius à Sacerdote tua peccata cognoscit; verius est, prædicta obligatione te non astringi: nam esto de facto nemini alteri à Sacerdote manifestentur, de se tamen scriptura ad publicam manifestationem dirigitur, aptáque est eam legentibus notitiam peccatorum concedere, & plerunque concedit. Non igitur credendum est, diuinum, vel ecclesiasticum præceptum ad prædictum confessionis modum obligare. Aliàs affirmandum esset, te esse obligatum scripturæ peccata commissa mandare, si timeas è memoria casura: ea enim lege, qua teneris peccata fateri, & omnia fateri teneris. At receptum non est te obligatum esse peccata scribere, ne è memoria decidant. Ergo neque ea scribere, vt Confessori manifestes. Atque ita sustinent Dominic. Sotus *in 4. dist. 18. q. 2. art. 6.* Caietan. *verbo, Confessio, condit. 11.* Victoria *in sum. num. 137.* Nauarr. *sum. cap. 21. n. 36. & in cap. Fratres. de pœnitent. dist. 5. num. 86.* Ioann. Med. *cod. de confess. qu. 15. §. Quintum dictum.* Emman. Sà *verbo, Confessio, n. 13.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 6. concl. 4.*

12. De modo autem confitendi per interpretem, tametsi licitus sit, communis sententia defendit, obligatorium non esse, vt videre est apud Sot. Nauarr. Caietan. Emman. Sà *loc. alleg.* Vasq. *qu. 91. art. 4. dub. 5.* Suar. *disp. 36. sect. 6. n. 2.* Tolet. *lib. 3. c. 6.* Laym. *c. 6. conclus. 6.* Ratio est: quia Christus Dominus noluit te obligare ad publicam peccatorum confessionem, sed solùm ad secretam, vt ex Trident. *sess. 14. cap. 5.* constat: si autem alteri præter Sacerdotem tua peccata manifestare obligatus esses, iam ea obligatio limites secretæ confessionis excederet, & publicæ confessionis portas intraret. Quod esset nimis graue, & difficile, & alienum à legis euangelicæ suauitate.

13. Verùm in articulo mortis credo certum, te obligatum esse scriptura, vel per interpretem, imò publicè peccata fateri, si maculatus graui culpa probabilitatem non habeas contritionis: quia in eo articulo iure diuino naturali, & strictissimo teneris reconciliari cum Deo. At deficiente contritione nulla alia via superest reconciliationis, præter Pœnitentiæ Sacramenti susceptionem. Ergo. Hæc autem necessitas, vt benè expendit Vasq. *de pœnitent. qu. 91. art. 4. dub. 3. à n. 6.* Suar. *disp. 36. sect. 6. num. 5.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 6. in fine.* non prouenit ex diuino præcepto confessionis, sed ex præcepto charitatis erga seipsum, quo quis tenetur, saltem in vltimo vitæ, Deo reconciliari. Nam esto pœnitentia non esset instituta, vt medium ad salutem necessarium; sed tantùm vt sufficiens; eo vti deberes, vt eius vsu gratiam impetrares. Aduertunt tamen, & benè, prædicti Doctores, præcipuè Suar. eo casu te non esse obligatum confiteri omnia peccata; sed quælibet confiteri posse aliis relictis: quia solùm obligaris suscipere Sacramentum, & eius effectum, quem suscipere potes quolibet peccato confesso; tametsi alia relinquas, cùm absolutè à confessione omnium sis excusatus.

PVNCTVM IX.

De integritate confessioni requisita.

1. *Quæ sit confessio integra.*
2. *Omnia mortalia quoad speciem, & numerum, tam interiora, quàm exteriora, fateri debes.*
3. *Circunstantias notabiliter aggrauantes esse obligationem confitendi, docent plures.*
4. *Probabilius est oppositum.*
5. *Satisfit rationibus n. 3. adductis.*
6. *Explicantur septem circunstantiæ à Doctoribus assignatæ, & specialiter circunstantia, Quis, quæ denotat qualitatem personæ.*
7. *Circunstantia,* quid, *quæ est materia peccati; & quid in furto attendum sit.*
8. *Quid de circunstantia incestus.*
9. *Quid de virginitate.*
10. *Explicatur circunstantia,* propter quid, *quæ spectat finem operantis.*
11. *Circunstantia,* quomodo, *declaratur.*
12. Quibus auxiliis, *an oporteat explicari.*
13. Quando, *id est, quo tempore: vbi ae peccato commisso die festo.*
14. *Quid dicendum de peccato dubio, an sit obligatio fatendi: & quale dubium.*
15. *Si probabile iudicium habeas non esse mortale, vel esse confessum, vel non esse commissum, non teneris.*
16. *Si anceps es, aliqui censent te non esse obligatum.*
17. *Verius est, te obligatum esse.*

1. ILlam confessionem voco integram, in qua fateris omnia peccata mortalia commissa, & clauibus Ecclesiæ non subiecta. Quòd autem hæc fateri tenearis vi præcepti diuini, in ipsa institutione Sacramenti fundati, docuit Trident. *sess. 14. cap. 5.* his verbis: *Verùm, cum vniuersa peccata mortalia, etiam cogitationes, homines iræ filios, & Dei inimicos reddant, necessum est omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confessione à Deo quærere. Itaque, dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata Christi fideles confiteri student, procul dubio omnia diuinæ misericordiæ ignoscenda exponunt. Qui verò secus faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt.*

2. Ex his verbis infertur manifestè, te obligatum esse omnia peccata mortalia, tam interiora, quàm quæ in actum exteriorem prodeunt, confessioni subiicere. Item, omnes circunstantias mutantes speciem: quia in esse moris sunt noua peccata: & definitur à Trident. *sess. 14. can. 7.* Item, numerum peccatorum, quæ commisisti, vt satis indicatur à Trident. *suprà, cap. 5.* cùm dixit, omnia peccata, non solùm in genere, sed in specie, & sigillatim declaranda esse. Rationem huius veritatis reddit Concilium *illo cap. 5.* Sacerdos non potest hoc iudicium incognita causa exercere, neque æquitatem in pœnis iniungendis seruare, si in genere duntaxat, & non potiùs in specie, & sigillatim sua ipsi peccata pœnitentes declarassent. Aliam rationem ex effectu Sacramenti reddit D. Thom. *in 4. dist. 17. q. 3. art. 4.* Alens. *4. p. q. 77. memb. 5. art. 2. & 6.* Adrian. *in 4. de confess. q. 4. §. Quoad peccata.* Vnum peccatum mortale remitti non potest sine alio, quia quodlibet obstat gratiæ recipiendæ. Ergo, vt pœnitens ab omnibus absoluatur, omnia debet confiteri, vt sententia absolutionis accusationi commensuretur: aliàs daretur sententia de causa incognita. Fauetque textus in cap. *Eum pro causa. de sentent. excommunicat.* vbi pluribus excommunicationibus ligatus, si aliquam taceat ex malitia, ab ea non absoluitur. Si igitur in hoc casu non posset ab vna excommunicatione absolui, quin ab omnibus absolueretur, à nulla maneret absolutus. Quòd si inquiras, qualiter possis circunstantias mutantes speciem, & numerum peccatorum agnoscere, vt confessionis iudicio subiicias; vide dicta *tract. 2. de peccat. disp. 3. p. 1. & seqq.*

3. Supersunt tamen examinandæ aliquot quæstiones inter Doctores controuersæ. Prima, an circunstantiæ notabiliter aggrauantes intra eandem speciem sint ex præcepto diuino necessariò fatendæ. Dari circunstantias intra eandem speciem aggrauantes, vel minuentes notabiliter peccatum, prout communiter committi solet, non est dubium: siquidem, ex malitia, intensióque

intensóque odio occidere hominem potes;vel repentè occasione grauis iniuriæ lacessitus. Item, intra quantitatem pro peccato mortali furti requisitam, dari potest minima, vel notabiliter maxima. Item, peccatum carnis potes committere nimio affectu,& voluptate,vel eo carente, & sic de aliis similibus. Quæritur igitur est,an prædictas circunstantias, tam aggrauantes,quàm notabiliter minuentes, debeas manifestare, vt integritati confessionis satisfacias.

Affirmant Caiet. *in sum, verbo, Confessio, condit.* 15. Domin. Sotus *in 4. dist.* 18. *q.* 2. *art.* 4. *concl.* 5. *&* 6. *&* pluribus relatis Suar. *disp.* 22. *sect.* 3. *n.* 5. Salas 1. 2. *tract.* 8. *disp.vn.de consc. sect.* 3. *n.* 33. *q.* 7. *pag* 1190. Thom. Sanch. *lib.* 4. *de voto, cap.* 11. *n.* 24. Ægid. de Coninch *disp.* 7. *de pœnitent. dub.* 3. *concl.* 1. *n.* 17. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 7. *n.* 6. Probari potest primò ex Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. decidente, circunstantias mutantes speciem, numerúmque peccatorum, in confessione explicandum esse, vt Sacerdos ritè, causa cognita, iudicet, & pro qualitate criminum pœnas iniungat. At hæc ratio æquè in circunstantiis notabiliter aggrauantibus procedit:siquidem ex illarum positione criminis grauitas notabiliter augetur, & sæpè ampliùs quàm multiplicitate peccatorum numerica. Ergo, &c. Secundò, *ex cap. Consideret. de pœnit. dist.* 5. vbi plures circunstantiæ connumerantur in confessione explicandæ, quæ solùm aggrauant, vt de duratione actus, de intentione,de occasione peccati: & in cap. *Si quis Sacerdos.* & cap. *Non debet.* & aliis 30. *q.* 1. & cap. 1. *&* 2. 22. *q.* 5. variæ pœnitentiæ assignantur pro diuersis criminibus;cùm tamen diuersitas solùm sit secundùm magis,& minus. Ergo signum est, æquitatem iudicij expostulare prædictæ diuersitatis declarationem. Tertiò, Confessor interrogare potest pœnitentem, an in peccatum, quod confitetur, sæpiùs reinciderit, vel longo tempore durauerit; & in peccato furti quam quantitatem fuerit furatus: quia habet clauem scientiæ, ad quam pertinet examinare pœnitentis statum, & dispositionem. Ergo pœnitens tenetur his omnibus interrogationibus respondere. Ergo etiam absque interrogatione tenebatur declarare; quippe hoc iudicium voluntarium est,non coactum; ac proinde quidquid pœnitens interrogatus occultare non potest, absque interrogatione declarare debet. Quartò: Sunt plura peccata,quæ secundùm probabilem sententiam non differunt specie, sed intra eandem augent, vel minuunt notabiliter malitiam: & tamen est certum in confessione manifestari debere. Ergo, &c. Maiorem propositionem probo inductione. Primò,in gradibus cōsanguinitatis,quatenus sūt circūstantia incestus. Etenim copula cum sorore, vel cum matre, vel affine non mutat speciem,vt latè Caiet. 2. 2. *q.* 154. *art.* 9. *& t.* 1. *opusc.tract.vlt.respons.* 5. Sotus *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 4. Canus *relect. de pœnitent. pun.* 5. Secundò,in peccatis contra naturam, quæ secundùm probabilem sententiam solùm differunt secundùm maiorem, vel minorem grauitatem. Tertiò, in infamatione falsum dicendo, vel occultum reuelando, quæ solùm videtur secundùm magis,vel minus differre. Quartò,in violatione ieiunij: comestio enim carnis illo die eiusdem speciei est cum comestione repetita ciborum non prohibitorum. Quintò, homicidium, & mutilatio membri,voluntas occidendi vnum, vel plures, quæ solùm intra eandem speciem differunt. Et tamen hæc omnia sunt in confessione manifestanda. Ergo circunstantiæ aggrauantes, vel minuentes notabiliter manifestari debent.

4. Nihilominùs, etsi prædicta sententia probabilis sit,probabiliorem existimo,circunstantias notabiliter aggrauantes, & à fortiori notabiliter minuentes non esse ex necessitate fatendas. Sic D. Thom. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *art.* 1. Valent. 4. *disp.* 7. *q.* 11. *pun.* 1. *assert.* 5. Nauarr. *cap.* 6. *n.* 6. & pluribus relatis Vasq. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 2. Bonac. *disp.* 5. *de Sacram. q.* 5. *sect.* 2. *p.* 2. §. 3. *difficult.* 3. *n.* 5. Salas *vbi suprà*, *sect.* 2. *n.* 11. innumeros refert, tametsi contrarium sentiat. Præcipuum fundamentum est:quia obligatio fatendi peccata ex institutione Sacramenti Pœnitentiæ à Christo Domino facta prouenit. At hanc institutionem declarans Concil. *sess.* 14. *cap.* 5. *& can.* 7. solùm expressit peccata quoad speciem, & numerum, & consequenter quoad circunstantias mutantes speciem: ergo absque fundamento obligantur fideles circunstantias intra eandem speciem manifestare. Doctores enim hanc obligationem imponentes tenentur necessariò affirmare, diminutè Concil. Trident. processisse in sua declaratione. Quòd si dicas, Concil. circunstantias aggrauantes non declarasse,vt locum opinionibus concederet, solúmque declarasse, quæ certò seruanda erant: vnde conuincitur, nullam esse obligationem has circunstantias fatendi: quia in casu dubio obligatio imponenda non est: non enim certò, & cum effectu adstringi debes ad onus graue subeundum ob obligationem dubiam, & incertam. Si enim Concilium iudicauit, iudicium confessionis satis ritè exerceri posse, æquitatémque in pœnis iniungendis seruari,declaratis peccatis quoad speciem, & numerum; vnde obligatio declarandi modum peccati asserenda est? Confirmo. Circunstantias notabiliter minuentes non esse ex obligatione manifestandas, asserunt omnes ferè Doctores, etiam oppositæ sententiæ, vt videre est apud Henriq. *lib.* 5. *cap.* 7. *n.* 3. Suar. *disp.* 22. *sect.* 3. *n.* 16. Ægid. de Coninch *disp.* 7. *dub.* 3. *concl.* 2. *n.* 16. At eadem est ratio de iis circunstantiis, ac de circunstantiis notabiliter aggrauantibus,cùm in hoc iudicio æquè teneatur pœnitens pro se,ac contra se veritatem fateri, &c.

5. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad primam desumptam ex Concilio satisfecimus probatione nostræ conclusionis. Ad secundam ex cap. *Consideret*, fateor, pœnitentem debere considerare qualitatem sui criminis quoad circunstantias aggrauantes aliquo modo; sed ad hanc considerationem, & confusionem non tenetur ex præcepto;sed ex consilio. Neque aliud ibi voluit August. aliàs deberemus affirmare, obligatum esse pœnitentem manifestare, an in die festo, vel ieiunij peccatum commiserit: quod non est receptum, vt videbimus. Alia item capita, in quibus variæ pœnitentiæ pro diuersis criminibus impositæ recensentur,aliquibus placet loqui de foro publico, & non de sacramentali. Sed concesso,sermonem esse de foro sacramentali;affirmamus,diuersas illas pœnitentias impositas esse pro diuersa criminum grauitate, eò quòd à fidelibus ad iudicium confessionis fuerit delata: at inde non conuincitur obligari fideles eam grauitatem in confessionis iudicium adducere. Multa nanque ibidem recensentur, quæ in omnium sententia non sunt necessariò in confessionem adducenda; quale est declarare,an periurium commissum sit ab homine libero, vel seruo, pro cuius diuersitate diuersa pœna statuitur *illo cap.* 1. 22. *q.* 5. Ad tertiam respondeo, posse Sacerdotes, quando sibi non constat de dispositione pœnitentis, & de proposito vitandi peccata in futurum,examinare, & inquirere super peccata confessa, ipsúmque pœnitentem obligatum esse manifestare veritatem,si videat,Confessarium interrogare de circunstantiis aggrauantibus in ordine ad formandum iudicium de eius dispositione, & statu; & non quia existimet, circunstantias aggrauantes necessariò esse fatendas:quam manifestationem ipse facere tenebatur non interrogatus, si intelligeret, ex manifestatione criminum quoad speciem,& numerum non esse Confessarium sufficienter instructum,quod vix præsumendum

cepto sub eadem ratione, nempe, vt reuerentia debita propinquis in illis gradibus deferatur. Quòd autem maior reuerentia debeatur, quò gradus est intimior, non arguit diuersitatem specificam vt benè Lessius, & Vasq. *locis citatis* notarunt.

9. De circunstantia virginitatis, omissis aliis sententiis, affirmo, non esse specialem circunstantiam necessariò fatendam, si ipsa virgo liberè consentit, vti pluribus relatis firmat Thom. Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 14. à num. 5.* Suar. *de pœnitent. disp. 22. sect. 4. à num. 6.* Petr. Nauarra *lib. 2. de restit. cap. 3. par. 4. dub. 1. num. 249. in noua edit.* Puella nanque domina est sui corporis, quatenus absque iniustitia potest illo vti. Ergo vltra peccatum intemperantiæ nullum aliud ibi interuenit, sicuti in viro contingit, cùm primum virginitatem amittit.

10. Tertia circunstantia est, *propter quid*, quæque indicat finem operantis. Quando igitur finis intentus est diuersum specie peccatum à medio, quod eligitur, fatenda necessariò est talis intentio; vt, si furatus es propter mœchiam: cùm enim furtum ad mœchiam non dirigatur, & ex alia parte sint diuersa peccata specie; ex manifestatione vnius aliud non manifestatur. Quòd si medium, & finis sint eiusdem speciei, & vnum referatur ad aliud, quales sunt tactus, oscula, & amplexus, qui per se ad coitum diriguntur, manifestato fine intento, & subsecuto manifestantur illi actus medij antecedentes, vt notauit Vasq. *quæst. 91. art. 1. dub. 4. num. 9.* Suar. *de pœnitent. disp. 22. sect. 4. num. 8.* Martin. Nauarr. *cap. 6. n. 6.*

11. Quarta circunstantia est, *quomodo*, quæ intelligenda est de modo accidentali, seu non per se, coniuncto cum actu. Modus accidentalis est in triplici differentia. Primus secundùm durationem, qui non est necessariò exprimendus, nisi fortè ob durationem contingat, peccata quoad numerum multiplicari, vti docuit Emmanuel Sà *verbo, Confessio, num. 13.* Secundus, refert intentionem, qui si peccata distincta non inferat, non est necessariò fatendus: solet autem inferre, vt si homicidium sit ex odio: nam tunc non solùm est contra iustitiam; sed contra charitatem: secùs si ex lucri causa. Item, si inimicum occisum in frusta seces, teneris fateri: quia est sæuitiæ, seu feritatis peccatum iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. *q. 159. art. 2.* vel noua iniuria, quæ defuncto in eius cadauere fieri potest, vt notauit Suar. *de pœnitent. disp. 22. sect. 4. num. 13.* & Vasq. *qu. 91. art. 1. dub. 2. num. 32.* Tertius desumitur ex consuetudine, quem opus non esse explicare in confessione affirmauit Canus *relect. de pœnitent. p. 5.* Suar. *dicta disp. 22. sect. 4. n. 15.* Vasq. *q. 91. art. 3. dub. 7. n. 16.* Sà *verbo, Confessio, n. 23.* aliàs obligareris bis eadem peccata fateri. Per accidens tamen obligari potes, si necessarium sit Confessario, vt tuam dispositionem; & obligationem perspectam habeat.

12. Quinta, *quibus auxiliis*, id est, qui tibi fuerunt auxiliati in peccato. Horum declaratio necessaria non est, si eos ad tecum peccandum non induxeris. Quòd si induxisti, distinguendum est cum Vasq. *q. 91. art. 1. dub. 4. n. 3. & 21.* an inductio sit ad actum tibi, & inducto communem, vt cùm inducis mulierem ad fornicationem: quo casu, cùm inuitatio eiusdem sit speciei cum actu subsequuto, & ex alia parte ad ipsum referatur, vt pluribus allegatis firmat Vasq. *1. 2. disp. 102. cap. 4.* & Thom. Sanch. *lib. 1. Decalog. c. 6.* probabile satis est, satisfacere integritati debitæ, si actum consummatum declares, quin manifestes inductionem: quia inductio secundùm prædictos Doctores non est distinctum peccatum; sed circunstantia quædam aggrauans intra eandem speciem. Si verò tuo exemplo, vel verbo ad aliud peccatum distinctum incitas, & moues; teneris sine dubio fateri: quia sunt duo peccata, vel duæ malitiæ distinctæ, quarum vna ad aliam non dirigitur. Quocirca, si vocasti socium in adiutorem homicidij, vel interposuisti nuncium, vt loquatur puellæ; teneris hanc circunstantiam manifestare: quia incitasti ad aliud peccatum distinctum ab eo quod tu commisisti: quia incitasti ad locutionem puellæ, vel adiutorium homicidij, qui actus tibi non est communis, sicuti latiùs notauit Vasq. *de pœnitent. dicta q. 91. art. 1. dub. 5. n. 34.*

Sexta est, *vbi*, quæ pertinet ad locum delicti, ob quem actus induit varias peccati species. Primò, si delictum est in loco publico, & coram personis, quæ inde peccandi occasionem sumunt, habet circunstantiam scandali, vt notauit Sanch. *lib. 1. Decal. cap. 6.* & diximus *tract. 6. de charit. disp. vlt.* Secundò, si Missa in loco profano absque vrgenti causa celebretur; vel si actio profana, quæ specialiter ob reuerentiam loci sacri interdicitur, ibidem fieri contingat, induit sacrilegij speciem, vt latè diximus *tr. de reuer. debit. loc. sac.*

13. Vltima circunstantia est, *quando*, quæ tempus, quo delictũ patratum est, denotat. Aliquibus placet, si die festo delictum committatur, esse circunstantiam necessariò fatendam. Sed contrarium meritò communis sententia affirmat apud Nauarr. *in cap. Consideret, de pœnitent. n. 22.* Couar. *in cap. Alma mater. 1. p. §. 5. n. 3.* Suar. aliis relatis *disp. 22. sect. 4. n. 22.* Vasq. *q. 91. art. 1. dub. 4. n. 23.* quia præcepto seruandi festum solùm astringeris audire Sacrum, & ab operibus seruilibus abstinere. Hac enim actione, & omissione Deus colendus est illis diebus ex præcepto: aliæ verò actiones, & omissiones non sunt eo die specialiter prohibitæ, aut præceptæ. Idem est, quando eodem die duplici præcepto eiusdem rationis ligaris ad rem aliquam faciendam, vel omittendam, vt si in die Dominica incidat Festiuitas Christi, vel Beatæ Virginis, aliàs ex obligatione seruanda vel vigilia alicuius Sancti in Quadragesima; violatio Festi, vel ieiunij vnicum est peccatum: quia vnicæ virtuti sub eadem ratione aduersatur. Secùs esset, si obligationes essent diuersæ, qualis esset obligatio voti, & præcepti. Vide Nauarr. *in cap. Consideret. de pœnitent. dist. 5. n. 58.*

14. Secunda quæstio, an peccatum dubium fateri necessum sit, vt integritati confessionis fiat satis. Pro resolutione ponendum est triplex dubium te habere, posse de peccato. Primum, an sit mortale, vel veniale. Secundum, an feceris. Tertium, an confessus sis. Insuper, potest esse dubium, quod omnem assensum excludit; vel potest esse dubium, quod secum trahit assensum probabilem, etsi cum formidine, & timore alterius partis.

15. Et quidem, si probabile iudicium habeas, te non commisisse tale peccatum, vel illud peccatum non esse mortale, vel iam esse confessum; durante eo iudicio probabili non teneris fateri, etsi probabilius sit oppositum. Quia tibi concessum est opinionem probabilem sequi, relicta probabiliori: at probabiliter iudicans, peccatum non esse mortale, vel non commisisse, vel iam confessum esse, probabiliter iudicas liberum esse ab obligatione confitendi, cùm præceptum solùm sit de mortalibus non confessis confitendis. Et ita sustinet Henriq. *lib. 5. de pœnitent. cap. 4. in fin.* Suar. *t. 4. de pœnitent. disp. 22. sect. 9. n. 5. & 6.* Thom. Sanch. *lib. 1. sum. cap. 10. n. 76.* Bonacina, & Layman statim referendi.

16. Verùm, si post diligentem examinationem anceps sis, an peccatum commissum sit mortale, vel an illud commiseris, vel an confessus fueris, communis sententia defendit, teste Nauar. *cap. 9. n. 14.* Syluest. *verbo, Confessio, n. 3.* Suar. *disp. 22. sect. 9. n. 1. & 2.* Salas *1. 2. q. 21. tract. 8. disp. vn. sect. 5. n. 60. in solut. ad 4.*

ad 4. Layman. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. §. 4. n. 37* innumeris relatis Sanch. *lib. 1. sum. cap. 10. n. 66.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. q. 5. sect. 2. p. 2. difficult. 4. à n. 1.* te obligatum esse fateri. Et quidem quando certus es de delicto; dubius autem, an illud fassus fueris; est manifestum: quia eo casu possidet confessionis præceptum, certáque illius obligatio, à qua ob dubiam causam liberari non debes. At quando anceps es, nec te determinare potes ad ferendum iudicium, an peccatum commissum mortale sit, vel an illud commiseris, Ægid. de Coninch *disp. 7. de pœnitent. dub. 8. concl. 1.* cui fauet Layman. *suprà* censet te non esse obligatum. Quia, vt ex Trid. *sess. 14. cap. 5.* constat, solùm obligaris ea peccata fateri, quæ post diligentem excussionem habueris in conscientia: at in conscientia non habentur peccata, quæ ignorantur esse commissa, ita vt nec probabile iudicium de illis efformari possit. Secundò, explicans Concilium, quæ peccata tenearis fateri, expressit *dicta sess. 14. can. 7.* mortalia peccata quoad speciem, & numerum, circumstantiásque aggrauantes. Cùm ergo dubij peccati nullam fecerit mentionem, non videtur ex obligatione confessioni subiiciendum, alias Concilium diminutè processisset in assignatione materiæ necessariæ. Et confirmari potest ex reg. *Contra eum. de reg. iuris, in 6.* vbi dicitur, contra eum, qui legem potuit dicere, apertiùs est facienda interpretatio. At Concilium potuit apertiùs significare peccata dubia esse fatenda, si necessariò fatenda sunt. Ergo &c. Item ex leg. *Quidquid adstringendi. ff. de verborum obligationib.* ibi: *Quidquid adstringendæ obligationis causa dictum est, id nisi palam exprimatur, omissum esse censendum est.* At dubia peccata non expressit palam Concilium esse fatenda. Ergo fideles adstringi non debent ad eorum manifestationem. Tertiò, delictum in dubio præsumi non debet: stat enim possessio pro innocentia, & libertate. Quartò, nullus, tanquàm delinquens, est subiiciendus iudicio, nisi eius delictum aliqualiter probatum fuerit.

17. Verius tamen est, stante eo dubio, te obligatum esse prædicta peccata dubia fateri. Moueor præcipuè ob communem sententiam. Et quia Trident. *sess. 14. cap. 5.* solùm excepit ab obligatione confessionis peccata venialia: ergo mortalia dubia sub obligatione inclusit. Cùm verò vrges, ea peccata dubia non esse in conscientia; dicendum est, non esse in conscientia certò, & infallibiliter: benè tamen sub dubio. Quod sufficit, vt sub dubio confiteri debeant. Neque obstat, dubij peccati non fecisse Concilium expressam mentionem: satis enim illud indicauit, cùm sola venialia excepit. Præterquàm quòd certa definiuit, dubia opinionibus Theologorum remisit: regula enim illa iuris, *Contra eum*, &c. non loquitur de legibus, vt aduertit ibi Glossa *circa finem*: quia in legibus nihil est obscurum, & ambiguum, cap. *Erit lex. dist. 4.* Quòd si in eis videatur aliquid ambiguum, recursus fiet ad concedentem, penes quem est interpretatio, cap. *Cùm venissent. de iudiciis.* cap. *Inter alia. de sentent. excommunicat.* Quapropter regula illa loquitur de iudiciis, & contractibus, in quibus semper fit interpretatio aduersùs contrahentem, neque suam mentem clarè explicantem. Deinde non obest, quòd in dubiis nemo præsumatur delictum commisisse, neque ob id adstringi possit, & obligari iudicio, ibique puniri; quia id verissimum est in ordine ad punitionem, secùs ad medicinam animæ salutarem.

PVNCTVM X.

Expenduntur casus, qui secundùm communem sententiam integritati confessionis culpabiliter obstant.

1. *Omissio mortalis commissi, & non confessi, obstat integritati confessionis.*
2. *Secundò obstat, si culpabiliter omittas conscientiæ examinationem debitam.*
3. *Qualis examinatio requiratur.*
4. *Mendacium in materia necessaria, secùs in voluntaria, & non integra, Sacramenti obstat integritati.*
5. *Plures oppositum censent.*
6. *Fit illis satis.*
7. *Simulare peccatum esse absolutum, cùm tamen non sit; aliqui videntur sentire integritati non obesse.*
8. *Displicet prædicta sententia.*
9. *Confiteri leuia peccata ordinario Confessori, aliis grauiora; si vna, vel altera vice fiat, non obstat integritati.*
10. *Si frequenter, plures censent obstare. Sed oppositum verius.*

1. PRimus casus, & omninò certus integritati confessionis culpabiliter obstans, est, si nulla legitima causa intercedente, omittas fateri aliquod peccatum mortale commissum, & non confessum: violas enim præceptum à Christo datum in institutione Sacramenti Pœnitentiæ confitendi omnia mortalia, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint, fuisse commissa, vti declarauit Trident. *sess. 14. cap. 5. & can. 7.* & omnes.

2. Secundus est, si culpabiliter omittas, inquisitionem facere de peccatis mortalibus commissis. Cùm enim ex dicto præcepto obligatus sis omnia peccata mortalia confiteri, consequenter obligaris ea in memoriam reuocare, vt iudicio confessionis sistere possis, vti supposuit Concil. *dicto cap. 5.* illis verbis: *Post diligentem inquisitionem.* & illis: *Postquàm quis diligentiùs se excusserit, & conscientiæ suæ sinus omnes, & latebras explorauerit*, &c. & tradit Sotus *in 4. dist. 18. qu. 2. art. 4. ad finem.* Nauarr. *cap. 9. num. 13.* Henriq. *lib. 5. cap. 5.* Fillincius *tract. 7. cap. 4. quæst. 10.* Suar. *de pœnitent. disp. 22. sect. 11.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. qu. 5. sect. 2. pun. 1. §. 1.*

3. Sed, quam diligentiam præstare debeas, ne tibi peccatorum obliuio culpæ tribuatur, certa regula definiri non potest; sed arbitrio prudentis remittendum est, spectata qualitate personæ, diuturnitate temporis, & consuetudine peccandi. Generaliter verò dici potest, eam diligentiam adhibendam esse, quæ à viro prudenti adhiberetur in re magni momenti. Rudes verò, & imperiti consilio Confessarij iuuantur; alioquin diligentiam sufficientem non apposituri, vt benè Coninch *disp. 7. dub. 9. num. 71.* Henriq. *lib. 5. cap. 5.* Hac diligentia apposita, si numerum peccatorum explicare non potes, explica plus, minúsve. Item, si speciem peccati non recordaris, sed solùm genus; explica genus, quia est materia sufficiens, & necessaria, vt optimè docuit Nauarr. *cap. 10. num. 7.* Suar. *disp. 23. sect. 1. num. 8.* Coninch *disp. 7. dub. 9. num. 95.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 8. num. 7.* Nunquam tamen teneris peccata scribere, tametsi timeas probabilissimè, eorum non esse in confessione recordaturum: quia est extraordinaria diligentia, & non leuibus periculis exposita, vt dixit Vasq. *de pœnit. qu. 91. art. 1. dub. 6.* Suar. *disp. 22. sect. 10. num. 4.* Coninch *disp. 7. dub. 9. num. 72.*

4. Tertius est, mendacium in confessione commissum, quod in materia necessaria omnes Doctores docent,

cent, integritati confessionis obesse: quia iudicium confessionis grauiter illuditur. Contingit hoc mendacium primò, si peccatum mortale commissum absque legitima causa deneges. Secundò, si non commissum fatearis, (nisi forte ignorantia te excuset, sicuti excusat rudes, & ignaros, existimantes, nullius peccati reos esse, si numerum peccatorum augeant.) Tertiò, si peccatum mortale ita extenues, vt veniale concipiatur, vel è contra veniale ita aggraues, vt mortale esse credatur: quia mortale peccatum à veniali in esse moris plusquam genere differunt. Verùm, si mendacium circa materiam voluntariam, nempe, peccata venialia versetur, communior sententia docet, integritati confessionis non obstare dummodo alia materia legitima subiiciatur. Quia leuiter tantùm iudicium confessionis læditur ob mendacium commissum circa materiam, cuius nullam pœnitens habet obligationem confessioni subiiciendi. Syluest. *verbo, Conf. sino, 1. qu. 8.* Sotus *in 4. dist. 18. qu. 2. art. 4. concl.* 3. Nauarr. *cap. 21. num.* 7. Sà *verbo, Confessio, num.* 12. Suarez *disput.* 22. *sect.* 10. *num.* 7. Vasquez *quæst.* 91. *art.* 1. *dub.* 7. *num.* 4. Coninch *de pœnitent. disp. 6. dub.* 1. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 8. in fine.* Notanter dixi, *dummodo alia materia confessionis legitima subiiciatur*: si enim tantùm peccatum fictum subiiceretur, nemini dubium esse potest, confessionem irritam reddi: quia nequit effici Sacramentum absque materia, quale non est peccatum à pœnitente non commissum.

5. Sed aduersùs hanc communem sententiam firmarunt Paludan. *in 4. distinct.* 21. *quæst.* 2. *artic.* 3. *num.* 11. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 2. *in* 2. *p. distinct.* Caietan. *in summ. verbo, Confessio, condit.* 4. Armilla *eodem num.* 5. Ledesm. 2. *part.* 4. *quæst.* 5. *artic.* 4. *dub.* 4. asserentes, quodlibet mendacium, etiam circa venialia peccata, esse peccatum mortale, ac proinde Sacramenti integritati obesse. Mouentur: quia subiicis absolutioni materiam indebitam, verbi gratia, peccatum non commissum: Sacerdos enim absolutionem tibi præstat de his omnibus, quæ illi fassus es. Si ergo fateris illi peccatum, quod non commisisti, ab illo te absoluere intendit. Ergo profert formam super materiam indebitam, quod est graue sacrilegium. Et confirmari potest exemplo Eucharistiæ: si enim cum pane triticeo aliquas formas ex hordeo supponeres Sacerdoti consecrandas; certum est, te peccaturum mortaliter; tametsi forma consecrationis non frustraretur omninò. Ergo à fortiori peccabis, supponens Sacerdoti peccata venialia non commissa absoluenda: siquidem ob hanc suppositionem forma absolutionis circa materiam aliàs legitimam habere non potest effectum.

6. Verùm à communi sententia ob hanc rationem recedendum non est: aliàs probaret, te fatentem aliquod veniale absque dolore legitimo ad eius remissionem, tametsi alia mortalia simul fatearis, peccaturum mortaliter, neque ab vllo peccato absolui. Quapropter dicendum est, absolutioni non supponi peccata non commissa, neque commissa, & absque dolore confessa; sed solùm supponi, quæ ritè fassus sis. Nam, vt inquit Vasquez *quæst.* 91. *art.* 1. *dub.* 7. *num.* 13. absolutionis forma non determinatè hæc, aut illa peccata significat; sed vagè, hoc est, illa peccata, circa quæ pœnitens est dispositus. Secùs est in consecratione Eucharistiæ, cuius pronomen, *hoc*, totam materiam præsentem determinatè significat. Eandem ferè doctrinam tradit Suarez *disputat.* 22. *sect.* 10. *num.* 8. asserens, formam absolutionis non significare immediatè peccata, neque effectum circa illa; sed immediatè significare pœnitentem, & effectum circa illum: pœnitens enim est, qui absoluitur collata gratia peccatorum remissiua.

7. Quartus esse potest simulatio à mendacio distincta, quam dupliciter existimo posse contingere. Primò, indicando peccatum mortale, quod præsenti confessioni absoluendum subiicis, esse iam alia vice absolutum. Secundò, si Confessori ordinario indices tantummodo peccata leuia; cùm tamen grauia commiseras, quæ alteri manifestas.

Quoad primam simulationem, graues Doctores affirmare videntur, integritati confessionis non obesse, quòd indices peccatum mortale quondam fuisse commissum, & iam ab eo esse absolutum, cùm tamen nec longe ab ea confessione commissum fuerit, neque alia vice fuerit absolutum. Sic Thom. Sanch. *lib.* 1. *in Decalog. cap.* 10. *num.* 71. Bonac. *disput.* 5. *de Sacram. quæst.* 5. *sect.* 2. *punct.* 2. §. 9. *in fine, num.* 5. Indicat Paul. Layman. *libr.* 5. *summ. tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 3. *vers. Secundo, non prohibetur,* vbi dicit, si pœnitens ad confessionem adferat peccata superioribus confessionibus ritè explicata, & remissa, decens est de ea re Confessarium admonere, vt is præsentem pœnitentis statum cognoscere, & conformem pœnitentiam decernere possit. Notandum verbum, *decens*, quod obligationem non importat. Suarez *disput.* 22. *sect.* 9. *num.* 2. quem sequitur Coninch *disput.* 7. *dub.* 8. *concl.* 4. affirmat, confitentem peccatum mortale, de quo dubius est, an fassus fuerit, non esse obligatum, dubium manifestare. Ergo manifestè sentit, quòd peccatum sit confessum, vel non confessum, non pertinere ad necessariam confessionis integritatem. Fauetque huic sententiæ praxis communis fidelium, generalem confessionem instituentium, qui omnia sua peccata declarant absque distinctione illorum, quæ ritè fuerunt confessa, quæ non. Ratio est: quia idem est peccatum, siue confessum sit, & remissum; siue non: ob confessionem enim, & remissionem non variatur peccati species non solùm in se; sed in ordine ad iudicium confessionis, cùm hoc iudicium æquè exerceri possit circa peccata confessa, ac si nunquam confessa fuissent: sicuti exerceri potest circa peccata per contritionem remissa, ac si nunquam remissa fuissent. Quòd si dicas, inde inferri, Confessarium exercere non posse officium Medici, & Iudicis circa pœnitentem, eò quòd existimet, ab eo peccato curatum esse, & pœnam debitam subiisse? Responderi potest, non prohiberi Confessario officium Medici exercere, si pœnitens eo indiget. At credere potest, pœnitentem, qui peccatum præsens, ac si præteritum fuisset, & anteà confessum manifestaret, eo non indigere: quia obligatus est, se ita disponere, vt nulla speciali medicinæ applicatione indigeat. Idem dicendum est de officio Iudicis: obligatur namque pœnitens à Confessario expostulare eam pœnitentiam sibi imponi, quæ communiter illis peccatis non confessis imponi solet, vel eam propria voluntate exhibere, vel tempore Iubilei confiteri, in quo nulla alia pœnitentia necessaria est, præter Iubilei lucrationem.

8. Cæterùm prædictæ sententiæ acquiescere nunquam potui. Nam esto, esse confessum, vel non confessum reputetur peccato quoad suam essentiam circunstantia extrinseca; non tamen quoad iudicium confessionis: siquidem ea circunstantia præstat peccato esse materiam voluntariam; cùm tamen ea circunstantia seclusa, necessaria materia erat. At iudicium de materia necessaria, vel libera diuersissimum est, vt probari potest in iudicio de peccatis mortalibus, vel venialibus. Ergo, &c. Deinde esto pœnitens se disponere possit, vt nulla medicinæ applicatione indigeat, nullaque graui pœnitentiæ applicatione: quia accedere potest curatus,

ratus,& satisfactione de peccatis exhibita, vel cum intentione lucrandi Iubileum. At ex vi confessionis impedire non potest Confessario, ne Medici, & Iudicis officium exerceat, prout oportet. Si autem liceret, peccata recentia,& nunquam confessa simulare esse vetera, & confessa, ex vi confessionis impediretur Confessario officium Medici, & Iudicis, cùm necessariò deberet existimare,pœnitentem vlla medicina etiam præseruatiua indigere, vlláve graui satisfactione, vtpote qui medicinam, & satisfactionem conuenientem executus sit.Præterea ex opposita sententia non leuia inconuenientia inferuntur. Primum, posse pœnitentem eadem peccata mortalia repetentem, toto vitæ decursu transire, quin Confessarius statum suæ conscientiæ agnoscat. Qua enim ratione semel licet peccata recentia, & non confessa simulare esse vetera,& confessa;eadem licet sæpè, imò semper simulare. Secundum,hac simulatione tollitur frænum confusionis, & verecundiæ, quæ ex peccatis grauibus legitimè confessis oriri solent; quæque pœnitentem detinent,ne iterum prolabatur. Tertium, posset Confessarius absolutionem pœnitenti præstare;tametsi sciret aliquorum peccatorum mortalium expressum dolorem non habere, modò alicuius peccati dolorem habeat: quia, cùm ea peccata confiteantur tanquàm materia voluntaria; sicuti poterant ex Confessarij iudicio,absque graui culpa taceri,sic manifestari sine expresso dolore poterunt. Quæ omnia falsa,& absurda sunt, & nullatenus admittenda.

9. Quoad secundam simulationem,quæ est leuia peccata Confessario ordinario manifestare, aliis grauiora; dicendum est, id licitum esse vna, vel altera vice, vt probat vsus designandi,statis temporibus, Confessoris extraordinarij Religiosis. Etenim contingere potest, pœnitentem, præcipuè fœminam, casu in peccatum carnis labentem,graui pudore, & verecundia detineri, ne suum peccatum Confessori ordinario manifestet. Certè eo casu consulerem, extraordinarium adiri,vt liberiùs,& apertiùs confiteretur, & ne periculo exponeretur subticendi grauitatem peccati, aliquámque illius circunstantiam. Quapropter reprehensione digni sunt Confessarij, qui suos ordinarios pœnitentes aliena confessionalia aliquando adeuntes obiurgant.

10. At, si non semel, sed sæpè peccata mortalia,in quæ frequenter incidis, alteri ab ordinario fatearis; affirmat Victor. *de confess. num.* 196. & inclinat Syluest. *verbo, Confessio*, 1. *num.* 8. illicitum esse, & integritati confessionis obesse, ob hypocrisim, & impedimentum, quod correctioni præstatur. Cæterùm existimo, nullum esse peccatum, si peccata mortalia legitimo Confessori, & cum vero dolore, rectáque dispositione fatearis. Nam,cùm ille sit legitimus Confessarius, ad quem non es prohibitus accedere, nulla apparet in hoc accessu turpitudo. Quòd verò posteà ad Confessarium ordinarium accedas pro peccatorum venialium absolutione,ne bonam famam & opinionem apud illum amittas, in causa esse non potest alicuius grauis culpæ: siquidem non fictione virtutum,sed occultatione defectuum, quos manifestare non teneris, bonam famam, & opinionem retinere procuras. Timendum verò tibi est, ne humanum honorem quærens, Confessarios incognitos adeundo, salutem tuæ animæ amittas; vel, quia ipsi nesciunt tibi mederi; vel,quia tu ad illos accedis absque vero proposito emendationis. Atque ita sustinent Nauarr. *cap.* 21. *num.* 40. Suarez *de pœnitent. disput.* 22. *sect.* 1. *num.* 13. Henriquez *lib.* 5. *de Sacram. cap.* 16. *n.* 6. Ægid.de Coninch *disp.* 6. *de pœnit. dub.* 4. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *num.* 14.

Pvnctvm XI.

Expenduntur communiores casus, in quibus integritas confessionis non est ex obligatione seruanda.

1. *Integritas confessionis omnium peccatorum, quæ materialis vocatur, non est de Sacramenti essentia; sed de præcepto: secùs formalis.*
2. *Ob physicam impotentiam licitè omittitur integritas.*
3. *Item, ob impotentiam moralem, & qualis hæc sit.*
4. *Non est omittenda integritas ob vitandum Confessarij malitiosum peccatum.*
5. *Si absque graui tuo incommodo damnum, tam temporale,quàm spirituale Confessarij, vitare potes, teneris.*
6. *Qualiter possis peccatum manifestare, ex cuius manifestatione complex agnoscitur? Pluris censent te manifestare non posse.*
7. *Verius est posse, & debere.*
8. *Ob defectum iurisdictionis omittitur integritas, de quo infrà.*
9. *An esse possit confessio formaliter integra, nullo declarato peccato in particulari? Negant aliqui.*
10. *Verius est oppositum.*
11. *Concedenda est necessariò absolutio in prædicto casu.*
12. *Signa contritionis exhibenda sunt in ordine ad absolutionem, & sic debent præsumi exhibita in articulo mortis.*
13. *An sub conditione expediat, eam absolutionem ministrare.*

1. PRæmittendum est, integritatem confessionis consistentem in manifestatione omnium mortalium vni, eidémque Confessario, non esse de Sacramenti substantia; sed solùm ex præcepto diuino, cuius obligatio cessat, cùm commodè seruari non potest. Aliàs Sacramentum Pœnitentiæ rectè institutum non esset: siquidem sæpè ob impotentiam pœnitentis, non solùm moralem, sed physicam, impossibilis est omnium peccatorum declaratio; ideóque Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. solùm dixit, peccata, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint, esse Confessario manifestanda: quasi supponens, plurium obliuionem esse posse. Atque ita Doctores duplicem in confessione integritatem distinguunt: aliam vocant materialem, in qua omnia peccata commissa ab vltima confessione manifestantur: aliam formalem, in qua manifestantur peccata, quæ absque graui incommodo manifestari possunt, seu quæ ex obligatione præcepti diuini manifestanda sunt. Hæc formalis integritas, tum Sacramenti effectui, tum eius valori semper necessaria est: siquidem illam omittens committit peccatum mortale, quocum Sacramenti valor, & effectus consistere non potest. Integritas verò materialis necessaria non est, neque ad valorem Sacramenti, neque ad eius effectum, quippe sanctè, & iustè multoties omittitur. Et in his conueniunt Doctores, vt videre est apud Suarez *disputat.* 23. *in princ.* Vasquez *quæst.* 91. *artic.* 2. *de pœnitentia, dub.* 2. Ægidius de Coninch *disput.* 7. *de pœnitent. dub.* 1. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap* 8. *num.* 2. Difficultas ergo est in enumerandis casibus, in quibus absque integritate materiali facere possis confessionem

materialiter

materialiter integram, & effectum Sacramenti recipere.

2. Primus est, ob physicam impotentiam, quæ multipliciter contingit. Primò, si diligenti examinatione præmissa recordari non potes peccatorum omnium, quæ commisisti. Etenim eo casu satisfacis declarando, quæ tibi memoriæ occurrerint, vt satis colligitur ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. Quinimò, si in horum obliuione venialiter tantum culpabilis existis, non obinde integritas formalis confessionis læditur, vt tanquam certum supponit Coninch *disput.* 7. *de pœnitem. dub.* 9. *num.* 70. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *num.* 5. Non enim ex veniali negligentia trangressio mortalis oriri potest. Secundò contingit, si ob impotentiam linguæ, vel quia mutus es, vel balbutiens, vel alterius idiomatis, nequis omnia peccata explicare; potes absolui, explicatis iis, quæ commodè potes, vti notarunt Lopez *instit. moral. cap.* 27. Henriq. *lib.* 5. *de Sacram. cap.* 12. *num.* 3. Layman. *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 8. *num.* 9. Tertiò, si periculum adsit è vita discedendi absque absolutione, si velis omnia peccata fateri; poteris aliquo, vel aliquibus explicatis, absolui, postmodum, si superuixeris, reliqua manifestaturus. Sà *verbo, Absolutio, num.* 9. Suarez *disput.* 23. *sect.* 1. *num.* 2. Layman. *supra, num.* 9. Quartò, si Sacerdos non possit, & tuam, & aliorum eodem periculo laborantium confessionem integram excipere, poterit & tibi, & aliis, audito vno, vel altero peccato, absolutionem impendere, vti dixit Tolet. *libr.* 3. *cap.* 10. *num.* 5. Coninch *disput.* 7. *dub.* 9. *num.* 74. Henriq. *libr.* 5. *cap.* 12. Layman. *num.* 16.

3. Secundus est, ob impotentiam moralem, quæ censetur adesse, quoties absque graui incommodo confessioni extrinseco vitæ, honoris, & fortunarum proprio, nequis integram facere confessionem: quia cùm integritas confessionis sit ex iure positiuo, non censetur graui iactura interueniente obligare: lex enim Christi suauis est, & onus eius leue. Sic ex communi sententia tradunt Syluest. *verbo, Confessio,* 1. *quæst.* 18. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 2. *art.* 5. Suar. *disput.* 23. *sect.* 2. Coninch *disput.* 7. *dub.* 9. *num.* 75. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *num.* 11. Id, quod dictum est de damno proprio, extendi debet ad alienum: quippe lege charitatis teneris proximum diligere, sicut te ipsum. Vnde, si ob vitandum proprium damnum integritatem confessionis omittere potes; poteris ob vitandum alienum. Atque ita docent Suar. Coninch, Layman. & alij.

4. Dices, inde inferri, integritatem confessionis esse omittendam, si timeas, Confessarium ex manifestatione tui delicti sumpturum occasionem peccandi: quia, si ob vitandum damnum corporale tibi licet confessionis integritatem omittere; à fortiori ob vitandum spirituale damnum licebit. Et ita sustinet Suar. *disput.* 23. *sect.* 2. *à num.* 2. *& seqq.* Coninch *disp.* 7. *dub.* 9. *n.* 75. Monent tamen, & benè ij Doctores, non esse hæc delicta facilè de Confessario præsumenda.

Respondeo, negando sequelam. Est enim diuersa ratio damni temporalis, ac peccati: damnum nanque temporale absque voluntate contingit, secùs peccatum. Adde, ob vitandum scandalum præcepta omittenda non esse, vti latè probaui *tract. de charit. disp. vlt. de scandalo, punct.* 16.

5. Illud est certum, si absque graui incommodo vitare potes damnum, siue temporale, siue spirituale, alterum Confessarium adeundo, vel aliquantulùm confessionem differendo; sine dubio teneris: quia præceptum diuinum de integritate confessionis seruandum est, quoties absque detrimento graui seruari potest, vti docuit Suar. *disp.* 23. *sect.* 2. *n.* 7. Ægid. de Coninch *n.* 77. Dixi, *aliquantulùm confessionem differendo.* Diu nanque non teneris differre, maximè si peccato alio mortali graueris, quod potes absque prædicto periculo manifestare: quia graue damnum est, te fructu Sacramenti diu esse priuatum. Suar. & Coninch *vbi alleg.*

6. Hinc inferunt graues Doctores, te reticere posse peccatum, imò debere, ex cuius manifestatione necessariò Sacerdos complicis notitiam de graui peccato est habiturus. Quia graue damnum complici euenit, bonam famam, & æstimationem apud Confessarium amittenti, quam pluris æstimat, quam mediocrem diuitiarum copiam. Sic Innocent. & Hostiens. *in cap. Omnis vtriusque sexus. De pœnitent. & remissionib.* Viguerius *in sum. cap.* 16. §. 4. *num.* 17. Nauarr. aliis relatis *in cap. Consideret. de pœnitent. dist.* 5. *num.* 98. & *in sum. cap.* 7. *num.* 3. Armilla *verbo, Circumstantia, num.* 11. Layman. *ex parte libr.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *num.* 12. *concl.* 2. Sed in hac re supponendum est cum Suar. *vbi supra, & disput.* 34. *sect.* 2. *in princ.* & *num.* 13. Vasquez *quæst.* 91. *art.* 1. *dub.* 3. *num.* 1. Nauarr. *cap.* 7. *num.* 5. Henriquez *libr.* 5. *cap.* 9. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de restit. cap.* 4. *num.* 263. Layman. *libr.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *num.* 12. te absque graui difficultate non posse alium Confessarium adire, cui peccati socius ignotus sit; neque posse aliquantulùm confessionem differre, ex cuius dilatione speres manifestare posse peccatum absque complicis infamatione. Deinde supponendum est, ex manifestatione peccati complicis nullum aliud damnum sequi, præter prauum complicis conceptum apud Confessarium: nam, si prudenter timeres, Confessarium inde sumpturum occasionem complicem malè tractandi, vel infamandi, aliúdve graue damnum inferendi, certum est, vt ex supradictis constat, te debere illius peccatum celare, & solùm manifestare posse, & debere quidquid necessarium fuerit ad prædictum damnum euitandum. Iis positis,

7. Verius est, te posse, & debere integram confessionem facere, tametsi complicis fama grauiter apud Confessarium lædatur. Sic D. Thom. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *art.* 2. *q.* 5. Paludan. *dist.* 17. *quæst.* 2. Caiet. *verbo, Confessio, condit.* 3. Vasquez *quæst.* 91. *art.* 2. *dub.* 3. *num.* 13. Suar. *disput.* 34. *sect.* 2. *num.* 3. Ægid. de Coninch *disput.* 7. *dub.* 9. *num.* 89. Layman. *ex parte loco citato.* Pet. Nauarr. *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 275. & alij plures apud ipsos. Moueor primò: quia hæc famæ, & bonæ opinionis amissio ex ipsamet confessione integrè illi Sacerdoti facta necessariò oritur, sicuti oritur propriæ famæ, & æstimationis amissio ex eiusdem peccati manifestatione. At ob huiusmodi damnum proprium euitandum, quia confessioni est intrinsecum, nequis peccatum proprium celare: ergo nec celare potes ob damnum alienum vitandum. Tum, quia huic damno socius criminis, cùm peccatum commisit, se subiecit. Tum, quia ad propriam famam tuendam strictiùs ius habes, quàm ad tuendam alienam. At non obstante illo striciore iure, obligaris peccatum proprium manifestare. Ergo obligari debes, tametsi alienum manifestetur. Secundò, manifestare peccatum alterius non est intrinsecè malum; sed solùm quando absque rationabili causa fit, sicuti notauit D. Thom. 2. 2. *q.* 73. *art.* 2. & videtur decidi *c. Hoc videtur.* 2. 2. *q.* 5. & constat ex his quæ, Deo dante, dicemus *tract. de rest.* vbi gratia impediendi damni alteri impendentis, & accipiendi consilij, vel auxilij, licet peccatum alterius aperire: sed in præsenti casu datur rationabilis causa, vt complicis peccatum manifestetur. Ergo licita est manifestatio. Minorem probo: nam huius Sacramenti institutio est, vt quilibet sua peccata integrè iudicio confessionis subiiciat: quam institutionem seruare, maioris considerationis esse videtur, quàm fama proximi apud Confessarium. Deinde, si propter consilium

lium accipiendum licitum est pœnitenti, quando illo indiget, complicis peccatum manifestare, vt multis relatis docet Vasq. *dicta quæstione 91. art. 2. dub. 3. num. 25. & 27.* à fortiori licebit ob seruandam integritatem confessionis, & puritatem suæ institutionis: præcipuè cùm plures vtilitates ex tali manifestatione pœnitenti proueniant. Etenim fructus Sacramenti augetur ob humilitatem, & pudorem ex peccati manifestatione conceptum, iuuatur pœnitens, ne iterum reincidat, liberatur sub onere iterum examinandi conscientiam, & subiiciendi illud peccatum iudicio sacramentali, quod, vt benè aduertit Suarez *disput. 34. sect. 2. num. 9.* non leui est æstimatione dignum. Nam, si obligatur pœnitens ad occultandam complicis circunstantiam, obligabitur sæpè ad bis confitendum peccatum, semel sub aliqua ratione generali, & iterum sub aliqua speciali, verbi gratia, si deliquit cum sorore, tenebitur confitens Confessario agnoscenti sororem, illicitum concubitum manifestare; postmodum nacta occasione Confessarij ignoti, tenebitur impium incestum declarare. Hinc infertur, non solùm posse; sed debere manifestare; tametsi complex cognoscatur: quia præceptum seruandi integritatem vrget, quoties seruari potest. Tertiò probo. Reus, & testis legitimè à Iudice interrogati de crimine tenentur illud fateri, tametsi socius criminis reueletur: quia Iudex potestatem habet inquirendi delictum, qualiter est. At Sacerdos in sacramentali foro potestatem habet cognoscendi, & iudicandi omnia delicta pœnitentis, sicuti sunt commissa. Ergo ipse non solùm potest, sed etiam tenetur declarare. Et ex his fundamentum oppositæ sententiæ manet solutum.

8. Tertius est ob defectum iurisdictionis in Sacerdote ratione reseruationis, vel ob nimiam Prælati occupationem, de quo *infrà*, cùm de casuum reseruatione fuerit sermo.

9. Superest quæstio, an dari possit confessio formaliter integra; tametsi nullum peccatum in particulari expresseris: sæpè enim contingit, moribundum ita esse sensibus destitutum, vt nullum peccatum in particulari explicare possit; signa tamen contritionis adhibet, vel adhibuit. Dubium ergo est, an hæc doloris significatio censeatur legitima confessio, vt possit ei absolutio impendi. Negant Canus *5. p. relectionis, de pœnit. fol. 128. §. At inhærendo.* Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5.* Nauarr. *c. 26. n. 27. & 28.* Mouentur: quia ad absolutionem præcedere debet causæ cognitio: siquidem nemo sententiam dicere potest causa incognita: absolutio autem est sententia, vt colligitur ex Trid. *sess. 14. c. 5.* Sed ex eo, quòd signa contritionis exhibeas, & confessionem petas, nullam tuorum peccatorum notitiam præbes: solùm enim declaras, te peccatorem esse: quod omnibus hominibus est commune, & ante talem confessionem Sacerdoti notum. Ergo, &c.

10. Nihilominùs contraria sententia, scilicet, prædictum pœnitentem signa contritionis præsente Sacerdote, imò eo absente exhibentem in ordine ad absolutionem obtinendam sufficienter dispositum esse, vt absolutionis beneficium in præsentia conferatur, docent post alios antiquiores, Henriq. *lib. 6. cap. 10. num. 7.* Suar. *disput. 23. sect. 1. num. 5.* Vasq. *quæst. 91. artic. 1. dub. 1. num. 3.* Valent. *tom. 4. disput. 7. quæst. 11. punct. 1.* Tolet. *lib. 3. cap. 8. n. 2.* Coninch *disp. 7. dub. 10. concl. 1. & 2.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 8. num. 4.* Bonac. plures referens *disput. 5. de Sacram. quæst. 5. sect. 2. punct. 2. §. 4. difficult. 4. num. 7.* & deciditur expressè in Concil. Cartagin. III. *can. 34.* & Concil. Carthag. IV. *can. 76.* & Concil. Arausican. I. *cap. 12.* & à Leone I. *epist. 91. ad Theodor.* quæ referuntur in cap. *Is, qui pœnitentiam. 26. q. 6.* & c. *Agnouimus. eadem causa, & quæst.* & c. *Multiplex. de pœnitent. dist. 1.* Quæ omnia de Pœnitentiæ Sacramento loquuntur, vt manifestè probant Vasq. Suar. Ægid. & Layman. *locis allegatis.* Ratio verò est: quia per illam contritionis exhibitionem, & tacitam absolutionis petitionem præbes Sacerdoti tuorum peccatorum specialem notitiam. Nam, esto ipse anteà cognosceret, te peccatorem esse; non tamen cognoscebat, te id recognoscere, & clauibus Ecclesiæ subiicere. Quòd verò solùm in genere, & non in specie, & sigillatim ea confessio fiat, in causa non est, quominùs legitimè non fiat, sicuti esset confessio peccati, quod credis commisisse; nec tamen recordaris, an veniale, vel mortale fuerit, vel in qua materia. Confessio nanque specifica, & numerica peccatorum, non ex necessitate Sacramenti, sed præcepti diuini habetur: quod stante extrema necessitate obligare non potest.

Notanter dixi, *etiamsi signa exhibeantur, Sacerdote absente:* nam esto in absentia Sacerdotis confessio fieri non possit, vti videtur definitum à Clement. VIII. illo motu proprio, edito anno 1602. si tamen præsente Sacerdote aliqui testes adsint, qui de signis contritionis testimonium ferant, censetur ea testificatio esse pœnitentis confessio, sicuti est confessio per Interpretem facta. Sic Vasquez, Suarez, Layman. Ægid. *suprà.*

11. Quinimò eo casu non solùm absolutionem posse, sed necessariò concedi debere, docuerunt optimè Suar. Vasq. & Ægid. *suprà*; tum ex declaratione Clement. VIII. relata ab Ægid. *dicto dub. 10. circa finem.* Tum, quia negari non potest, esse probabilissimum, absolutionem impendi posse: posita autem hac potestate, iniquè Sacerdos, & contra charitatem pœnitenti absolutionem denegaret, quippe ob talem denegationem fortè damnabitur; qui tamen absolutione concessa salutem consequeretur.

12. Dixi, deinde signa contritionis exhibenda esse in ordine ad absolutionem obtinendam; aliàs rationem confessionis habere non possunt, quæ necessariò absolutioni est prærequisita, sicuti dixit Suar. *disp. 23. sect. 1. num. 15.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 8. num. 4.* Quoties autem in periculo mortis præuiso exhibentur, censeri debent in ordine ad absolutionem obtinendam exhibita esse: credendum enim est, quemlibet fidelem velle in eo articulo sibi prouideri de remedio ita salutari, & necessario, sicuti notarunt Zambran. *de pœnit. cap. 4. dub. 1. sect. 4.* Chapeauilla *de modo manifestandi Sacram. cap. 3. q. 10. & 11.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 8. num. 4.*

13. Ad extremum, Suar. *dicta sect. 1. num. 12.* aduertit, Sacerdotem sic absoluentem debere subintellecta hac conditione absoluere, *si possum*; vel, *si est materia sufficiens*: quia hac apposita conditione vitatur omnis irreuerentia, quæ Sacramento contingere potest. Sed rectiùs Vasq. *quæst. 91. artic. 2. dub. 1. num. 39.* existimat, superuacaneam esse illius conditionis appositionem: nam esto non sit contra substantiam Sacramenti; est tamen contra illius debitum vsum, qui expostulat Sacramentum ministrari absolutè, nulla conditione interposita, nisi fortè prudens dubium sit de eius valore. At in præsenti casu nemo rationabiliter dubitare potest de valore Sacramenti contra prædicta decreta, & communem sententiam. Ergo indebitè absolutio sub conditione ministrabitur.

PVNCTVM XII.

Qualiter confessio inualida sit, & repetenda.

1. *Ex parte pœnitentis est inualida, & repetenda, si malitia, vel ignorantia crassa peccatum mortale omittatur, vel absque dolore manifestetur.*

2. *Ex*

2. *Ex obliuione pœnitentiæ iniunctæ nulla est obligatio.*
3. *Qualiter ex parte Confessarij inualida sit confessio, & repetenda.*
4. *Qualiter confessio inualida, tum ex parte pœnitentis, tum Confessarij repetenda sit.*

1. EX duplici capite confessio inualida esse potest: primò ex parte pœnitentis; secundò, ex parte Confessarij.

Ex parte pœnitentis confessio inualida est, & repetenda, si malitia, vel ignorantia crassa peccatum mortale manifestare omittat, vel illud absque legitimo dolore manifestet: quia eo casu non remittuntur peccata; sed adhuc retinentur, vt dixit Concil. *sess.* 14. *cap* 5. Ergo necessariò clauibus Ecclesiæ subdenda sunt, vt remittantur. Neque obstat, alia Sacramenta valida esse, tametsi inquè, & cum peccato suscipiantur: vt inde inferas, suscipere te posse Pœnitentiæ Sacramentum; tametsi eius effectum non suscipias, sicuti docuit Victor. *de pœnit. num.* 160. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 3. *art.* 3. *concl.* 3. Henriquez *lib.* 5. *cap.* 11. *num.* 1.) Est enim latum discrimen Pœnitentiæ à reliquis Sacramentis Reliqua nanque Sacramenta non postulant ad sui valorem dolorem de peccatis, qui propositum peccardi excludat. At Sacramentum Pœnitentiæ illum expostulat: quippe est illius materia, vt ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 3. & 5. constat. Non igitur esse potest Sacramentum Pœnitentiæ absque prædicto dolore. Ergo ex confessione, quæ prædicto dolore careat, Sacramentum confici non potest, ac proinde repetenda est, sicuti post alios notarunt, Nauarr. *cap.* 9. *num.* 16. Suar. *disput.* 22. *sect.* 6. & *disp.* 23. *sect.* 3. & 4. Vasq. *q.* 91. *art.* 3. *dub.* 1. & 2. Ægid. de Coninch *disput.* 6. *dub.* 5. *conclus.* 1. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 9. *num.* 1. & 2. Bonacina *disp.* 5. *quæst* 5. *punct.* 3.

2. Præter huiusmodi casum ex parte pœnitentis nullus alius excogitari potest, in quo confessio inualida sit, & repetenda. Nam, esto aliqui affirment, repetere debere confessionem eum, qui malitiosè saltem Pœnitentiæ iniunctæ obliuiscitur: nam alia via non videtur posse præcepto Pœnitentiæ sibi imposito satisfacere, parum probabilitatis habet, vti docuit Nauarr. *sum. cap.* 9. *num.* 18. Suarez pluribus relatis *disput.* 22. *sect.* 7. *num.* 5. Vasq. *quæst.* 94. *art.* 2. *dub.* 4. Etenim obligari non potest ob remissionem illorum peccatorum obtinendam; siquidem, vt supponimus, virtute Sacramenti remissa fuerunt, & independenter à satisfactione. Neque ob satisfactionem exhibendam obligari potest, cùm hæc aliis viis exhibeatur, tum in hac vita, tum in Purgatoriò. Neque ob transgressionem prioris præcepti: quia iam ad illud implendum factus est impotens, ipsúmque præceptum non obligat aliud loco illius subrogare. Ergo ex obliuione Pœnitentiæ iniunctæ confessio ex obligatione repetenda non est, & latiùs inferiùs, vbi *de satisfact.* §. *vlt.* dicemus.

3. Ex parte Confessarij confessio inualida, ac proinde repetenda continget; primò, si absolutionem non impendit: quia sine absolutione Sacramentum Pœnitentiæ consistere non potest. Secundò, si absolutionem substantialiter vitiauit, vel non proferens verba legitima, vel ea absque intentione proferens: quia censendus est, ac si non absoluisset. Tertiò, si iurisdictione omninò caruit, vel illam impeditam habuit ob suspensionem ab officio, ob excommunicationem denunciatam, ob notoriam Clerici percussionem: quia sententia absolutionis sine iurisdictione data nulla est, vti colligitur ex Trident. *sess.* 14. *c.* 6. & 7. Dixi, *si iurisdictione omninò caruit*: nam, si in aliqua peccata confessa iurisdictionem habuit, & bona fide ei confessus es, Sacramentum validum fuit, & absolutionem à peccatis recepisti; directam quidem ab illis, in qua Sacerdos iurisdictionem habuit: indirectam à reliquis; ideóque cùm defectum agnoscis, obligatus es ea peccata clauibus Ecclesiæ subiicere, vt ab illis directè absoluaris, sicuti benè notauit Ægid. de Coninch *disput.* 6. *de pœnit. dub.* 5. *num.* 17. Quartò est idem dicendum, si Sacerdos ob surditatem, vel ob linguæ ignorantiam, vel ob aliam causam tua peccata non intellexit. Credo tamen, si bona fide processisti, te absolutum manere: quia, vt rectè docuerunt Henriq. *lib.* 5. *sum. cap.* 14. *num.* 5. Layman. *lib.* 5. *sum. tr.* 6. *cap.* 8. *num.* 5. & constat ex iis, quæ *præced. punct.* diximus, ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ sola contritio, & confessio in genere requisita est: specifica autem, & numerica ex solo positiuo præcepto diuino, a cuius obseruatione ob ignorantiam excusaris. Debes tamen, cognito defectu, peccata, quæ à Confessario intellecta non sunt, iterum confessioni subiicere, sicuti si oblita essent: quia præcepto de confitendis peccatis quoad speciem, & numerum non satisfecisti: siquidem ea talius non es, vt Confessor de illis iudicare posset. Quintò, addit Syluest. *Confessio*, 1. *quæst.* 3. Victor. *de confess. num.* 168. inualidam esse confessionem, & repetendam, si Confessor peccati grauitatem ignoret, credátque esse veniale, quod est mortale, vel non mutare speciem, cùm de facto illam mutet: quia iudicare non potest de causa, prout oportet; sed rectiùs Adrian. *quæst.* 4. *de confess. sub finem.* Petr. de Soto *lect.* 6. *de confessione.* Suar. *disput.* 22. *sect.* 6. *num* 4. & *disp.* 28. *sect.* 2. Coninch *eis.* 6. *dub.* 5. *n.* 18. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 7. *punct.* 4. §. 2. *num.* 13. censent, validam esse confessionem, nec repetendam: quia, cùm hic defectus, tum ex difficultate ipsius rei, tum ex ignorantia Confessarij sæpè contingat, credendum non est, Christum Dominum sic Sacramentum instituisse, vt valori eius obstaret. Satis enim videtur, si peccatum, sicuti factum fuit, percipiatur. Nam, esto præceperit Christus Confessario, vt quoad fieri possit, peccatorum grauitatem intelligat, ipsísque pœnitentibus eam declarent; non tamen valori Sacramenti eam conditionem annexuit.

4. Sed qualiter confessio inualida, tum ex defectu pœnitentis, tum Confessarij repetenda sit? Breuiter respondeo, si diuersus sit Sacerdos, omnia peccata, à quibus directè absolutus non fuisti, obligatus es explicare, ac si nunquam fassus esses: quia præcedens confessio, vtpote huic Confessario ignota, nullatenùs deseruire potest, vt sententiam absolutionis concedat, sicuti pro certo supponunt Doctores referendi. At si Sacerdos idem sit, & memoria retineat peccata, quæ illi anteà fassus es; non videris obligatus, ea sigillatim referre; sed vnico verbo satisfacies, si te accuses de omnibus illis, quæ in priore confessione retulisti, sicuti si extrà confessionem illa nouisset: quia illo verbo omnia sigillatim explicantur, vt benè dixerunt Suarez *disput.* 22. *sect.* 6. *num.* 5. Ægidius de Coninch *disputat.* 7. *de pœnitent. dub.* 11. *num.* 108. Layman. *libr.* 5. *summ. tractat.* 6. *cap.* 8. *circa finem*, *num.* 6. Quòd si illorum oblitus es, communis sententia docet, teste Suarez *disputat.* 22. *sect.* 6. *num.* 7. te obligatum esse, ea sigillatim referre: quia nec præcedens confessio sacramentalis fuit, ideóque præsentis absolutionis materia esse non potest; neque illius virtute Sacerdos rectè poterit de tuis peccatis iudicare, & pro qualitate criminum pœnitentiam iniungere. Sed hoc intelligendum est, casu, quo Sacerdos tuorum

tuorum peccatorum ita oblitus sit, vt neque illorum in genere recordetur, neque statum tuæ conscientiæ agnoscat: nam, si illum agnoscat, & tuorum peccatorum saltem confusè recordatur, verius credo, validam esse absolutionem, neque ex obligatione confessionem repetendam: quia ad absolutionem concedendam non requiritur, vt Sacerdos, tempore absolutionis omnia pœnitentis peccata memoria retineat: id enim sæpe est moraliter impossibile, præcipuè cùm pœnitens generalem instituit confessionem, eámque per plures dies protrahit; sufficit, si confusam illorum notitiam habeat. Neque obstat, præcedentem confessionem non fuisse veram, & legitimam accusationem sacramentalem, esto, eo tempore non fuerit; præsenti tamen accusatione, & confessione sacramentalis accusatio, & pars legitima Sacramenti efficitur, sicuti cùm incipis absque dolore peccata tua fateri, & decursu confessionis ad contritionem excitaris, præcedentem confessionem tacitè renouas, & denuò absolutioni subiicis. Atque ita docent Syluest. *verbo, Confessio, 1. quæst.* 3. Nauarr. *cap. 9. num.* 19. Tolet. *lib. 3. c.* 10. *num. vlt.* Sà *verbo, Confessio, num.* 8. Vasquez *quæst.* 92. *art.* 8. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *in fine.* Ægid. de Coninch *disput.* 7. *de pœnitent. dub.* 11. *num.* 109. Bonac. *disput.* 5. *de Sacram. quæst.* 5. *sect.* 2. *punct.* 3. *num.* 15.

PVNCTVM XIII.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ, & iurisdictione ad illius ministrationem requisita.

1. *Minister distinctus esse debet à suscipiente.*
2. *Solus Sacerdos est minister.*
3. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
4. *Non omnis Sacerdos potestatem habet Pœnitentiæ Sacramentum ministrandi; sed debet præter Ordinem iurisdictionem habere.*
5. *Expenduntur tres casus, pro quibus omnibus Sacerdotibus est concessa iurisdictio.*
6. *Hæc iurisdictio ex Ecclesiæ consuetudine prouenit.*
7. *Quid nomine articuli mortis intelligatur.*
8. *Verius est, eo casu simplici Sacerdoti, præsente proprio, vel priuilegiato, iurisdictionem non concedi.*
9. *Qualis sit iurisdictio ordinaria, & delegata.*
10. *Domicilium in parochia habentibus legitimè administratur Pœnitentia.*
11. *Quid, si in vno loco domicilium habeat, & alibi resideat.*
12. *Quid de aduenis, peregrinis, iter agentibus.*
13. *Quid de vagis.*
14. *Qui iurisdictionem delegatam habeant, quique delegare non possunt.*
15. *Excipitur delegatus à Principe.*
16. *Qualiter delegatus ad vniuersitatem causarum subdelegare possit.*

1. HOc Sacramentum, sicut & reliqua, ministrum habet, qui necessariò debet esse distinctus à suscipiente. Quia nemo reus, & Iudex in eadem causa esse potest, nemóque sibi peccata iudicialiter remittere, colligitúrque satis ex verbis Christi, Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c. quibus indicatur distinctio remittentis ab eo, cui fit remissio.

2. Hic autem minister solus est Sacerdos ex Christi institutione: quia ad solos Sacerdotes dicta fuerunt illa verba Ioan. 20. *Quorum remiseritis*, vti definiuit Florentin. *in decreto Eugenij* & Trident. *sess.* 14. *cap.* 6. & *can.* 10. Neque ex dispensatione Ecclesiæ alius à Sacerdote esse potest: quia Ecclesia institutionem Christi mutare non potest.

3. Quòd si obiicias textum in cap. *Qui vult confiteri. de pœnitent. dist.* 6. asserentem, tantam esse vim confessionis, vt si deest Sacerdos, possis proximo confiteri: & textum in cap. *Fures. de furtis.* vbi furibus comprehensis, & vulneratis, si Presbytero, vel Diacono confessi fuerint, Communio, & sepultura non negatur: & Cyprianum *lib.* 3. *epist.* 17. committentem lapsorum absolutionem cuidam Diacono, absente Sacerdote. Respondeo, prædictam confessionem, seu absolutionem sacramentalem non esse. Nam confessio, quæ, absente Sacerdote, proximò fieret, iuxta textum in cap. *Qui vult confiteri.* solùm est confessio ostensiua doloris peccatorum, & desiderij Sacerdotis, vt colligitur ex ipso textu, & ex cap. *Quem pœnitet. de pœnit. dist.* 1. Idémque dicendum est de confessione facta in cap. *Fures.* Specialiter autem ibi facta fuit mentio Diaconi; non, quia Diaconus audire confessionem sacramentalem posset; sed, quia ipsi, absente Sacerdote, competit iudicare, an recepturi Communionem satis contriti existant: quippe eis Communionem, & sepulturam concedere potest; Cyprianus verò non de absolutione sacramentali loquitur; sed de ea, quæ publicè pœnitentibus concedebatur, quaque ad Officia diuina cum aliis fidelibus, Sacramentorúmque receptionem admittebantur.

4. Verùm non eo ipso, quò es Sacerdos constitutus, ministrare Sacramẽtum Pœnitentiæ, potes. Nam esto, in ordinatione accipias potestatem absoluendi, & retinendi peccata, vt necessariò fatendum est, ne dicamus illa verba: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* inefficacia esse. At, quia ea potestas non plena, & perfecta est, eò quòd ex vi illorum verborum non tibi designentur subditi, in quos eam potestatem exercere possis; ea de causa nequis ante prædictam assignationem Sacramentum ministrare, sicuti cùm crearis Doctor, vel Magister, esto, accipias potestatem causas iudicandi, cathedrámque regendi; actu tamen nec causas iudicare, nec cathedram regere poteris, quousque tibi causæ committantur, & cathedra concedatur: & sicuti Iudices chartularii (quorum meminit lex 3. *Cod. de canone largitional. titul. lib.* 10. & Gloss. *in leg.* 1. *ff. de iudic.* Nauarr. *cap. Placuit. num.* 19. *de pœnitent.* Vasq. aliis relatis *quæst.* 93. *art.* 1. *dub.* 2. *n.* 23.) qui ab Imperatore accipiebant potestatem ius dicendi in causis illorum, qui ab ipsis vellent iudicari; etsi potestatem ab Imperatore acciperent iudicandi; at eam exercere non poterant, quousque rei se illis subiicerent: sic Sacerdotes accipiunt in ordinatione potestatem iudicandi de peccatis, non in eos, qui se illis præcisè subiicerent; sed in eos, qui illis ab Ecclesia subiicerentur, iudicandi. Vide Nauarr. *dicto cap. Placuit.* Suar. *disp.* 26. *sect.* 3. Vasq. *loco allegato.* Coninch *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 1. & 2. Bonac. *disp.* 5. *de Sacram. q.* 7. *pun.* 1. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10.

5. Tres casus Doctores excipiunt, pro quibus omnes fideles cuilibet Sacerdoti in ordinatione subiiciuntur, vt ab eo absolui possint. Primus est, pro peccatis venialibus. Secundus, pro peccatis mortalibus, à quibus pœnitens legitimè est absolutus. Cùm enim horum confessio non sit ex obligatione; sed ex deuotione, conueniens fuit, omnes Sacerdotes pro ea excipienda Iudices designare: & colligitur ex cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remissionib.* decidentem, confessionem ex obligatione proprio Sacerdoti, vel alteri de eius licentia faciendam esse. Quo tacitè indicatur, confessionem ex deuotione cuilibet Sacerdoti fieri posse. Tertius casus est periculum mortis, & necessitas eo tempore Sacramentum recipiendi. Etenim, cùm hoc

hoc Sacramentum maximè necessarium sit, secum omnibus Sacerdotibus, etiam excommunicatis, & degradatis, eam potestatem in omnes fideles concedere, & pro omnibus quibuscunque peccatis: ideóque dixit Concil. *sess. 14. cap. 7. circa finem*, ne aliquis pereat in Ecclesia Dei, custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis: atque adeò omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes, à quibusuis peccatis, & censuris absoluere possunt.

6. Sed an ea subiectio fidelium, & iurisdictio Sacerdotum iure diuino habeatur, an ex Ecclesiæ benignitate; variant Doctores. Verius existimo cum Valen. *t. 4. disp. 7. quæst. 16. pun. 2.* Suar. *disp. 26. sect. 5. & seqq.* Ægid. de Coninch *disp. 8. de pœnitent. dub. 2. circa fin.* ex Ecclesiæ concessione prouenire. Moueor: quia ex nullo loco Scripturæ colligi potest, esse à Christo Domino concessam specialiter pro prædictis casibus iurisdictionem. Aliàs Ecclesia eam impedire non posset: sicuti excommunicatis nominatim, & degradatis impedit, ne validè absolutionem etiam à peccatis venialibus concedant.

7. Nomine articuli mortis, etsi Canus *relect. de pœnitent. p. 5. fol. 145.* Sotus *in 4. dist. 18. qu. 4. art. 4.* Couar. *cap. Alma mater. 1. p. §. 11. num. 8.* Valen. *4. t. disp. 7. qu. 10. pun. 2.* censeant, significare præcisum illud tempus periculi iam instantis mortis; quando, scilicet, mors est in fieri, & ita certa, vt moraliter euitari non possit, siue id ex causa naturali, siue violenta proueniat: verius tamen existimo cum Syluest. *verbo, Confessio, 1. qu. 6. num. 7.* Nauarr. *cap. 26. num. 31.* Suar. alios referente *disp. 26. sect. 4. num. 3.* Sanch. *lib. 2. Decalog. cap. 13. num. 1.* Ægid. de Coninch *disp. 8. dub. 2. num. 16.* idem esse articulum mortis, ac probabile periculum illius; colligitúrque ex cap. *Eos, qui. de sentent. excommunic. in 6.* Et ratio est: quia hæc generalis concessio facta est, ne pœnitentes remedio salutis destituti pereant: si autem illis in probabili mortis periculo constitutis succurri non possit; sed expectandum esset mortis instans; plures sine remedio perirent, neque Ecclesia opportunè de remedio illis prouidisset.

8. Sed, an in eo periculo concessa sit facultas simplici Sacerdoti, præsente proprio, vel priuilegium habente, itémque excommunicato, vel ab officio suspenso, Sacerdote simplici præsente; non constat inter Doctores. Probabilius existimo, nullatenus concessam esse simplici Sacerdoti, si proprius, vel priuilegium habens, velit Sacramentum ministrare; neque excommunicato, aut suspenso, si simplex Sacerdos velit: quia eo casu non indiget moribundus absolutione simplicis Sacerdotis, vel excommunicati, cùm à legitimo ministro eam obtinere possit: prædictis nanque Sacerdotibus simplicibus, & excommunicatis conceditur hæc facultas, ne constitutus in mortis articulo sine remedio salutis decedat: quod, præsente proprio Sacerdote, & volente Sacramentum ministrare, locum habere non potest.

Neque Concilium *sess. 14. cap. 7.* intendit, nouam facultatem Sacerdotibus concedere; sed declarare ab Ecclesia semper concessam, vti indicant illa verba: *In Ecclesia Dei custoditum semper fuit.* At in Ecclesia solùm fuit custoditum, vt absolutio à simplici Sacerdote concedatur, deficiente proprio, & non aliter, vt apertè colligitur ex cap. *Presbyter. vlt. 26. quæst. 6.* ibi: *Presbyter inconsulto Episcopo non reconciliet pœnitentes, nisi absente Episcopo extrema necessitas cogat.* Et ex *Extrauag. Excommunicamus. de sentent. excommunicat. inter communes. §. Decernimus.* ibi: *Absque speciali mandato nostra absolutionis beneficium valeat obtinere, nisi fortè ad nos habere accessum non posset, in mortis articulo constitutus:* & ex cap. *Ea noscitur. de sentent. excommunicat. cap. Eos, qui. eodem tit. in 6.* vbi absolutus à censura, ratione vrgentis necessitatis, tenetur coram Superiore se præsentare, cùm primùm potuit. Si ergo ante absolutionem Superior præsens est, vel illum adire potes, quæ causa te excusare potest, quin ab illo absolutionem obtineas? Quocirca de censuris certum esse existimo, vti dixi *tract. de fide, disput. 4. punct. 3. §. 5.* De absolutione à peccatis, probabilius credo; cum ob rationes dictas; tum, quia textus in cap. *Presbyter.* de absolutione à peccatis videtur loquitus, verbaque Trident. *sess 14. cap. 7.* æquè potestatem absoluendi à censuris, ac absoluendi à peccatis in articulo mortis declarant. Atque ita sustinent pluribus relatis Zambran. *de casib. artic. mortis. cap. 4. dub. 4. num. 3. & seq.* Suar. *disput. 26. sect. 4. num. 4.* Sanch. *lib. 2. sum. cap. 3. n. 7.* Ægid. de Coninch *disp. 8. de pœnitent. dub. 12. concl. 2.* Vasq. *quæst. 93. art. 1. dub. 4. n. 18.* Layman *lib. 5. sum. tract. 6. c. 12. num. 14.*

9. Porrò iurisdictio duplex est, ordinaria, & delegata. Ordinaria competit personæ ex officio, cui à iure iurisdictio annexa est. Delegata competit personæ ex delegatione. Igitur Pontifex comparatione omnium fidelium iurisdictionem ordinariam habet à Christo, eo ipso, quo legitimè in Pontificem eligitur; ideóque Ecclesia nec limitare, neque restringere eius iurisdictionem potest. Episcopi verò, & Parochi à Pontifice iurisdictionem ordinariam accipiunt: aliàs si à Christo eam acciperent, non posset Pontifex (vti solet) casus aliquos sibi reseruare, & ab eorum iurisdictione excludere. Habent ergo iurisdictionem ordinariam; quia illam habent ratione Episcopatus, vel beneficij parochialis, quibus à iure est iurisdictio concessa; eo enim ipso, quo alicuius diœcesis Episcopi designantur, iurisdictionem ordinariam acquirunt Sacramenta ministrandi omnibus iis, qui in ea diœcesi commorantur. Et idem est, si Parochi constituantur: possunt enim commorantibus in parochia ministrare Sacramenta.

10. Difficultas autem est, qualiter commorari debeant in diœcesi, vel parochia, vt eis possint Sacramenta ministrare. Et quidem domicilium fixum habentibus nemini est dubium, Sacramenta ministrari posse: quia sunt verè parochiani, *cap. vlt. de parochiis.* Quod adeò verum est, vt, si in duplici loco domicilium habeas, eò quòd hyemis tempore in vno loco, & æstatis tempore in alio commoreris; poteris à Parocho, quem malueris, Sacramenta recipere; tametsi eo tempore in eius parochia non habites: quia verè tuus Parochus est; siquidem duplicem parochiam habes, iuxta leg. *Assumptio. §. vlt. ff. ad municipalem. & cap. 2. de sepultur. in 6.* vbi de habente duplicem parochiam dicitur, si contingat eligere sepulturam in alio diuerso loco, diuidendam esse canonicam portionem inter vtranque parochiam eligentis. Sentit ergo Pontifex, æquè vtranque parochiam esse propriam eligentis, aliàs canonicam portionem applicaret parochiæ, in qua eligens sepulturam decessit. Atque ita tenent Nauarr. *cap. Placuit. n. 78. de pœnitent. dist. 6.* Henriq. *lib. 6. de pœnitent. cap. 7. n. 2.* Suar. *disp. 25. sect. 2. n. 5.* Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 24. n. 5.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. n. 6.*

11. Quòd si vno in loco habeas domicilium, in alio resideas longo tempore, qualiter solent scholastici in Vniuersitate, milites in præsidiis, mercatores, & litigantes occasione negotij peragendi, etsi plures existiment, te non posse à Parocho illius parochiæ, tanquàm à proprio Sacerdote, Sacramenta recipere; verius existimo, posse, Sacramento Ordinis excepto, sicuti multis allegatis docuit Sanchez *lib. 3. de matr. disp. 23. n. 12. & 13. & lib. 4. sum. cap. 37. n. 14.* Suar. *de pœnitent. disp. 25. sect. 2. n. 6.* Ægid. de Coninch. *disp. 8. de pœnit. dub. 3. concl. 4. n. 21.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10.*

cap.10.n.5. sumitúrque ex cap. fin. *de Parochiis*, vbi, qui ob bellum ad alienam parochiam confugerunt, parochiani dicuntur. Et probatur, quia ex diuturna habitatione, vbi domum, vel officinam conducis, contrahis quasi domicilium, ita vt potius conueniri leg. *Heres absens*, §. *Proinde. in fine. ff. de iudiciis*, & leg.1.*Cod. vbi de crimine agi oportet*, & ibi Glossa *verbo, Degit*, & leg. *Quisquis. Cod. Si certum petatur. verbo, Versatur.* Ergo etiam in rebus spiritualibus contrahis ex hac habitatione quasi domicilium, vt ratione illius Parochus in te iurisdictionem habeat.

12. De aduenis, peregrinis, seu iter agentibus dicendum existimo, posse recipere Sacramenta à quocunque Parocho illius oppidi, vbi transeuntes commorantur; neque obligatos esse ad Ecclesiam matricem adire, neque cum Parocho illius parochiæ, in qua habitant, confiteri; sed posse quemlibet ex approbatis eligere, ab eóque Communionem paschalem accipere, vti multis relatis probat Sanch. *lib. 3. de matrim. disp.23. num.17.* ea præcipuè ratione, quia præsumitur tacitus consensus, & licentia suorum Parochorum. Consentit Sà *verbo, Confessor, num. 2.* Suar. *dispu. 25. sect.2. §. Quartò.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. num.9.* Aduertendum tamen est cum Suar. *disput. 25. sect.2. num.9.* Vasq. *quæst.93. art.1. dub.4. num.8.* necessarium esse in præsenti bonam fidem. Nam, si ad hoc tantùm iter susciperes, vt alteri confiteri posses, vitarésque confessionem faciendam proprio Parocho; vti non posses prædicto priuilegio, & facultate: quippe eius vsus tibi necessarius non est; neque ex tacito consensu proprij Parochi habitas; neque Ecclesiæ intentioni te conformas.

13. De vagis, hoc est, nullibi habentibus fixum domicilium, existimat Suar. *disp.25. sect. 2. num.7.* cum Syluestro *verbo, Confessor*, 1. *quæst.1.* Soto *in 4. dist.18. qu.4. artic.2.* Medina *Cod. de confess. qu. 35.* proprium Parochum esse Sacerdotem illius parochiæ, in qua vagantur: quia actualis habitatio loco domicilij vagis succedit. Aliàs haberent priuilegium latum confitendi, cui maluerint, quo priuilegio digni non sunt. Deinde ea facultas ex parte videtur illis nociua; siquidem inde infertur, nullum Parochum obligatum esse iis Sacramenta ministrare, nullique ipsos obligatos esse rationem reddere de præcepti adimpletione.

Sed placet communior sententia, affirmans, vagos posse cuilibet Sacerdoti approbato confiteri, & ab eo Communionem accipere. Sic docuit Nauarr. *cap. Placuit. de pœnitent. dist.6. n. 80.* Sanch. pluribus relatis *lib. 3. de matr. disp.25. n.7.* Vasq. *q.93. art. 1. dub.4. n. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract.6. cap.10. n. 7.* Moueor: quia non est maior ratio, quare vni Parocho potiùs, quàm alteri, subiiciantur; cùm nullibi censeantur habitare, iuxta leg.1. §. *Hæc autem verba ff. de iis, qui deiecerunt*, ibi: *Hospes planè non tenebitur: quia ibi non habitat, sed paulisper hospitatur.* Et præterea vbicunque forum externum sortiuntur, possúntque pro delictis alibi commissis puniri. Ergo à fortiori conscientiæ forum sortiri possunt. Neque argumentum pro contraria sententia obstat. Nam esto, nullus Parochus in particulari teneatur vagis Sacramentum Pœnitentiæ, & Communionis ministrare, antequàm ipsi petant: at stante petitione tenetur ipse, cui facta est: quia media petitione vagi se illi subiiciunt, illorúmque est Parochus, ac si fixum ibi domicilium haberent: quia in hac materia non videtur posse esse alius aptior subiectionis modus. Ad Episcopos autem, in cuius diœcesi plerunque vagi versantur, competit compellere, vt annuæ confessionis, & Communionis præcepto satisfaciant, sicuti notauit Laym. *suprà.*

14. Iurisdictionem delegatam habent omnes illi, quibus ab Ordinariis demandata est iurisdictio: In quo tacitè insinuatur quædam differentia iurisdictionis ordinariæ à delegata. Nam iurisdictionem ordinariam habentes delegare suas vices possunt, eò quòd hanc delegationem ipso expostulat rectus proprij officij vsus, cui iurisdictio commensuratur, & traditur, cap. *Inter cætera. de officio Ordinarij.* & cap. *Cùm Episcopus. eodem tit. in 6.* cap. *Omnis, vtriusque sexus. de pœnitent. & remissionib.* At habentes delegatam iurisdictionem delegare non possunt: quia solùm illam in vsum accipiunt, non vt aliis committant, vti rectè dixit Panormit. *in cap. Cùm Bertholdus. n.12. de sentent. & re iudic.* & sumitur ex cap. *Cùm causam. de appellationib.* & ex leg. vlt. *ff. de officio eius, cui mandata est iurisd.* leg. *More. ff. de iurisdict. omn. Iudic.* leg. *A iudice. Cod. de iudic.* & tradunt omnes.

15. Excipitur ab hac doctrina delegatus à Principe, qui iure ipso disponente causam sibi demandatam, partibus consentientibus, subdelegare potest, cap. *Cùm causam.* cap. *Quoniam.* cap. *Pastoralis.* cap. vlt. *de officio delegati*, Nisi fortè electa esset industria personæ, vel causæ executio commissa, sicuti contingit in dispensationibus, quæ Episcopo, vel eius Officiali à Romana Curia committuntur, quas delegare non possunt: quia & industria personæ eligitur, & causæ executio potiùs, quàm plena iurisdictio committitur, vt diximus *tract. de legib. disp. vlt. de dispensationib.* & docuit Sanch. *lib.3. de matr. disp.31. n.6.* Ex qua doctrina manifestè infertur, delegatum quemcunque subdelegare posse, si delegans facultatem subdelegandi concesserit: quia tunc non censetur ipse delegatus subdelegare nomine proprio, sed nomine delegantis, & authoritate ab eo accepta, sicuti tradit Glossa *in cap. Is, cui. de offic. delegat. in 6.* Sanch. plures referens *lib. 3. de matr. disp. 31. n.18.*

16. Secundò, excipitur delegatus ad vniuersitatem causarum, tametsi non sit à Principe, qui videtur subdelegare vnam, vel alteram causam posse, ex textu in leg.1. §. *Ab eo. ff. Quis, & à quo appelletur.* & ex leg. *Legatus.* 12. *ff. de officio Proconsulis*, ibi: *Legatus mandata sibi iurisdictione Iudices dandi ius habet.* & leg. *Cùm Prætor.* 12. *ff. de iudiciis.* is quoque, cui mandata est iurisdictio Iudicem dare potest: & multis allegatis tradit Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 31. n.1.* Sed hoc vt verum sit, intelligi debet primò de delegatione annexa perpetuò dignitati, vel officio alicuius, qualis est potestas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus concessa Episcopis à Trident. *sess.24. cap.6.* quæ potestas, quia accessoria est dignitati iurisdictionem ordinariam habenti, reputatur ordinaria, ac proinde sicut ordinaria delegari potest, vt aliis relatis docet Henriq. *lib.6. cap. 7. n. 3.* Sanch. *suprà.* Layman. *lib. 5. sum. tract.6. cap.10. n. 10.* Secundò, si delegatio fiat ratione officij non solùm proprij, sed vicarij, sicuti contingit Vicepiscopo, Viceparocho, Vicerectori, & Gubernatori vrbis: iis enim officium Episcopi, Parochi, & Gubernatoris non in proprietate, sed quasi in tenentia ad certum tempus committitur. Quapropter esto, non possint alium Vicarium integrum substituere (nisi contrarium ex recepta consuetudine constet, vti docuerunt Sanch. & Layman *locis citatis*, constare affirmant saltem ad breue tempus, scilicet, per tres, vel quatuor dies;) possunt tamen vnam, vel aliam causam subdelegare: quia non tam vsus Parochi, quàm officium illis delegatum est; ad officium autem Parochi pertinet non solùm vsus iurisdictionis, sed illius commissio, & delegatio. Possunt ergo iurisdictionem, saltem ex parte, subdelegare, sicuti notauit Henriq. *lib. 6. sum. cap. 7.* Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 31. n.15.* Coninch *disp. 8. de pœnitent. dub.4.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. n. 13.* Ex quo fit, prædictos Vicerectores posse cooperatorem sibi

sibi adsciscere, non cui vicariam plenè concedant; sed cui illius exercitium quoad aliquam partem committant: v.g quoad confessiones audiendas, quoad Eucharistiam ministrandam, &c. & tradit Syluest. *verbo, Vicarius, q.5.* Nauarr. *cap. Placuit. de pœnit. d. st. 6. n. 69.* Layman. *dicto cap. 10. n. 13.*

Extra prædictos casus delegatus, tametsi ad vniuersitatem causarum subdelegare nullatenus potest, aliàs possent Religiosi, quibus à Pontifice commissa est iurisdictio ad audiendas confessiones, & Eucharistiam ministrandam, suam potestatem ex parte subdelegare. Quod nulla ratione est concedendum: quia ipsis non officium; sed vsus, & exercitium iurisdictionis committitur, vt benè notarunt Laym. & Coninch *loc. alleg.*

PVNCTVM XIV.

Quibus modis delegatur iurisdictio ad audiendas confessiones. Et specialiter de Religiosorum priuilegio.

1. *Multipliciter delegatur iurisdictio.*
2. *Consuetudine legitimè præscripta acquiri potest iurisdictio.*
3. *Delegatur iurisdictio expresso, vel tacito consensu illius, qui eam delegare potest.*
4. *Ratihabitione de futuro Sacramentum Pœnitentiæ ministrari non potest.*
5. *Delegatur iurisdictio Bullæ Cruciatæ priuilegio.*
6. *Item, Religiosis ex concessione Summi Pontificis.*
7. *Non communicatur ipsis, nisi dependenter à suis Prælatis.*
8. *Qualiter Superioribus, & aliis Religiosis particularibus hæc potestas communicetur.*
9. *Quid, si Superior vsum facultatis concessum prohibuerit.*
10. *Extenditur hoc priuilegium ad omnes fideles absque limitatione.*
11. *Excipi debent Religiosi aliorum Ordinum.*
12. *Quid, si peregrini sint.*
13. *Vbilibet vti hoc priuilegio possunt.*
14. *Ab omnibus peccatis, exceptis in Bulla Cœnæ contentis, virtute dicti priuilegij absoluere possunt Religiosi integrè deputati.*
15. *Hæc exceptio ex parte sublata est Societatis Iesu Religiosis.*
16. *Non tantùm à peccatis, sed à censuris, pœnis, & sententiis absoluere possunt.*
17. *Sed, an prædicta absolutio extra Sacramentum impendi possit? Remissiuè respondetur.*
18. *Tutius est, in Sacramento Pœnitentiæ concedi; sed spectato iuris rigore extra concedi potest.*
19. *In Sacramento Pœnitentiæ, tametsi absolutionem à peccatis non concesseris, potes sine dubio à censuris absoluere.*
20. *An hæc absolutio prosit pro foro externo.*
21. *Non perit hæc gratia morte delegantis.*
22. *Approbatus ab Episcopo, inuito Prælato, an eligi per Bullam possit.*
23. *Illicitè eligitur, sed validè.*
24. *Apponitur exceptio pro Religione Prædicatorum.*
25. *An possit hoc Sacramentum ministrari cum iurisdictione delegata dubia.*

1. Respondeo cum Ægid. de Coninch *disp. 8. de pœnitent. dub. 5.* multipliciter delegari posse iurisdictionem. Primò, iure communi, vti diximus, delegatam esse omnibus Sacerdotibus comparatione omnium fidelium pro peccatis venialibus, & pro peccatis aliàs confessis, & pro quibuscunque peccatis in articulo mortis deficiente proprio Sacerdote. Secundò, ex priuilegio alicui Communitati, & singularibus personis concesso, sicuti sunt priuilegia Religionum, & Bullæ Cruciatæ. Tertiò, ex speciali concessione expressa, vel tacita. Quartò, ex consuetudine.

2. Et quidem consuetudine, si sit legitimè præscripta, acquiri posse iurisdictionem ad audiendas confessiones, tametsi ignorantibus illis, qui iurisdictionem concedere possunt, verius existimo cum Nauarr. *in cap. Placuit. de pœnitent. dist. 6. num. 36.* Soto *in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 2. ad 2.* Quia consuetudo legitimè præscripta legem introducere potest, priuilegium, & iurisdictionem concedere, ex textu in cap. fin. *de consuetud.* & cap. *Cum contingat. de foro competenti.* & pluribus firmaui *tract. de legib. disp. 4. de consuetud.* Neque obstat textus *in cap. 2. de pœnitent. in 6.* dicens, nulla posse consuetudine introduci, quòd aliquis præter sui Superioris licentiam Confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit soluere, vel ligare: quia, si consuetudo legitimè est præscripta, non est præter Superioris licentiam: eo enim ipso, quo præscripta est, accedit Superioris licentia contenta in cap. fin. *de consuetud.* sicuti diximus *loc. alleg.*

3. Deinde delegatur iurisdictio expresso, vel tacito consensu illius, qui eam delegare potest. Etenim, cùm hæc delegatio sit quædam donatio inter homines facta, necessariò voluntatem donantis aliquo signo sensibili expressam requirit; aliàs, cui donatur, acceptare illam non poterit, neque illa vti, vt benè notauit Suar. *disput. 26. sect. 1.* Sanch. *lib. 3. de matrim. disp. 35. & 36.* Coninch *disput. 8. de pœnitent. dub. 5. concl. 2.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. de pœnitent. cap. 10. num. 15.*

Dixi, *expresso, vel tacito*: nam taciti, & expressi idem iuris est. Raró tamen tacitus consensus in præsenti sufficiens esse potest. Non enim ex eo, quòd Parochus videat suos parochianos tibi confiteri, censetur licentiam, & facultatem tibi concedere: quia existimare potest illos priuilegium habere eligendi Confessorem, vel solùm peccata venialia confiteri, vel tibi aliunde iurisdictionem esse concessam, præcipuè cùm illo inscio expositus fueris confessiones audire. Quocirca, vt iurisdictio ex tacito consensu tibi concedatur, necessum est, vt concessurus iurisdictionem, sciat, ex nullo alio capite tibi iurisdictionem esse concessam; & videns ad audiendas confessiones te disponi, gratum se ostendat, cùm facilè contradicere possit. Sic Ægid. de Coninch *disp. 8. de pœnitent. dub. 5. & n. 35.*

4. Hinc infertur, ratihabitione de futuro Sacramentum Pœnitentiæ administrari non posse. Nam, cùm iurisdictio ad illius valorem necessaria sit, & hæc absque consensu non concedatur; efficitur manifestè, si tempore, quo Sacramentum ministratur, nullus adest consensus iurisdictionem concedentis, nullius valoris esse Sacramentum ministratum. Neque obstat regula 10. iuris in 6. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium comparari.* quia loquitur de contractibus, aliisque causis ciuilibus, quibus etsi deficiat aliqua solennitas, suppleri potest postmodum, ac si ab initio stetisset. Secùs est in Sacramentorum administratione, quæ si à principio inualida fuit, nulla potentia firmari potest. Prætereà absolutio non authoritate hominis; sed Christi concessa est: nullus ergo homo eam ratam habere potest: siquidem ipsius nomine non est facta, iuxta reg. 9. iuris: *Ratum habere quis non potest, quod ipsius nomine non est gestum.* Neque item obstat, Sacramentum Baptismi, Confirmationis, extremæ Vnctionis, Ordinis, & Eucharistiæ ex sola rationabili præsumptione futuri consensus legitimè administrari: quia in iis Sacramentis

mentis iurisdictio expostulata non est ad illorum valorem, sed ad licitum vsum; ac proinde non est opus, vt iurisdictio antecedat: sufficit, si præsumatur subsecuturus consensus illius, qui iurisdictionem concedere poterat: illius enim præsumptio excusat à malitia, quæ in illo actu interuenire potest. Secus est in Sacramento Pœnitentiæ, & matrimonij, ad quorum valorem iurisdictio expostulatur, quæ iurisdictio, cùm non concedatur ex præsumptione, sed ex consensu, sufficere non potest ad illorum valorem, sicuti post alios notarunt Syluest. *verbo, Confessor*, 1. *q.* 6. *dicto* 8. Nauarr. *cap. Placuit. n.* 103. *de pœnitent. dist.* 6. & *in sum. cap* 9. *n.* 6. Sanch. *lib.* 3. *de matr. disp.* 35. *n.* 24. Tolet. *lib.* 3. *sum. cap.* 10. Suar. *disp.* 26. *sect.* 1. *n.* 18. Vasq. *de pœnit. q.* 93. *art.* 2. *dub.* 2. *n.* 3. Ægid. de Coninch *disp.* 8. *dub.* 5. *n.* 34. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *n.* 16.

5. Tertiò delegatur iurisdictio priuilegio Bullæ Cruciatæ: sumentibus enim Bullam concedit Pontifex, vt quemlibet Sacerdotem ex approbatis possint eligere, qui eorum peccata audiat, & ab eis absoluat: qua electione facta Pontifex illo priuilegio ei iurisdictionem concedit. Sumens verò Bullam, designat personam, cui iurisdictio concedatur; iurisdictionem tamen nullatenus tribuit: Sed de hoc priuilegio qualiter intelligendum sit, specialem inferiùs tractatum instituemus.

6. Item, delegatur iurisdictio priuilegio Religiosis concesso à Sede Apostolica, audiendi fidelium confessiones: quod quia frequens est, & satis vsitatum, placet in præsenti explicare.

Igitur priuilegium concessum est omnibus Religiosis, præcipuè Mendicantibus, qui ab Episcopo approbati fuerint, iuxta Trident. *sess.* 23. *cap.* 15. *de reformat.* vt quorumcunque fidelium ad eos accedentium confessiones audire possint, nulla expectata suorum Parochorum licentia, eósque absoluere ab omnibus peccatis, quantumuis grauibus, etiam Sedi apostolicæ reseruatis, & quibuscunque censuris, sententiis, & pœnis ecclesiasticis ex eis resultantibus, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini. Sic habetur in Bulla Pauli III. & Gregor. XIII. relatis *in Compend. priuileg. Societ. Iesu, verbo, Absolutio.*

7. Hoc priuilegium non communicatur Religiosis, nisi dependenter a suis Prælatis: quia primò, & per se est Religioni concessum: deinde Religiosis particularibus, alias sacerdotali Ordine Religiosi insigniti contra voluntatem suorum Prælatorum possent Sacramenta Pœnitentiæ ministrare: quod certè non est credendum velle Pontificem: quippe obstaret maximè recto Religionum regimini; & de nostra Societate est indubitatum, vt rectè probat Suar. *t.* 4. *de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. à *n.* 3. & de aliis Religionibus tradunt post alios Llamas 1. *p. method. cap.* 7. §. 4. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 6. *n.* 6. *in comment.* Rodriq. *quæst. regular. t.* 1. *q.* 60. *art.* 3. Miranda *t.* 1. *Man. Prælat. q.* 45. *art.* 12. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *n.* 19.

8. Prædictam facultatem communicat Religio Superioribus, nempe, Generali, Prouinciali, Abbati, seu Rectori; deinde personis singularibus: hac tamen differentia, Nam Superioribus communicat potestatem ordinariam comparatione suorum subditorum, ac proinde eam delegare possunt; aliis verò Religiosis communicat Religio facultatem delegatam, quam certè omnes Doctores admittunt comparatione Religiosorum eiusdem Ordinis voluntati Prælatorum commensurari. Expedit enim, ne alius Confessarius, præter designatum à Superiore, absoluere eius subditos possit. Quinimò comparatione sæcularium, & Religiosorum aliorum Ordinum existimo probabilius cum Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *n.* 7. posse Prælatus Religiosis sibi subditis facultatem, & iurisdictionem absoluendi, quam à Pontifice habent, communicare ex parte, & non integram, ita vt designari possint ad confessiones virorum audiendas, denegata facultate audiendi fœminas: nam cum prædicta facultas, & iurisdictio à Prælatis sit, & illius concessio Superioribus subordinata; nihil obstare potest, quominùs Superiores eam ex parte concedere possint.

9. Quod si Superior Religiosis habentibus facultatem illius vsum prohibuerit, spectanda est intentio Superioris, vt inde colligatur, an per talem prohibitionem censendum sit priuilegium sublatum, an tantùm illius vsus impeditus. Et quidem si ob inscientiam Religiosi, vel indebitæ Sacramenti administrationis timorem, vel in pœnam alicuius commissi delicti prohibitio facta fuerit, præsumi debet priuilegium ablatum esse. Secus, si solum prohibitio fiat, vt aliis muneribus, & officiis incumbat. Sic Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *n.* 7. Vide Mirand. *q.* 45. *art.* 3. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 6. Rodrig. *q.* 60. *art.* 2. Illud verò est certum, prohibitionem publicam, & notoriam esse debere, alioquin confessiones Religioso semel legitima authoritate exposito validæ erunt, ob iurisdictionem à iure traditam ei, qui cum errore populi titulum coloratum habet, iuxta leg. *Barbarius. Philippus. ff. de officio Prætoris.* & tradit in præsenti Ægid. de Coninch *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 5. *in fine concl.* 6. Mirand. *t.* 1. *Man. Prælat. q.* 45. *art.* 13. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *n.* 19.

10. Porrò prædictum priuilegium comparatione fidelium absoluendorum nullam limitationem habet: sed virtute illius possunt Religiosi sic à Superioribus designati, & ab Ordinario, in quo habent domicilium, approbati, absoluere quoscunque Christi fideles ad eos vndequaque accedentes, quod & Pius II. Nicol. III. Sixtus IV. & Leo X. Mendicantibus concesserant, vti constat *ex Compend. priuileg. Societ. Iesu, verbo, Absolutio.* §. 9. & 10. & tradit Suar. *dicto t.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *n.* 8.

11 Ab hac tamen concessione excipiendi sunt Religiosi aliorum Ordinum, quos regulariter alieni Regulares, & maximè nostri absoluere non possunt, nisi a suis Superioribus licentiam habuerint, extra suum Ordinem confitendi: quod ex praxi, & consuetudine Religionum desumendum est. Nam esto priuilegium hoc absque limitatione concessum, non solùm sæculares, sed regulares cuiuscunque sexus comprehendat: at cùm quælibet Religio priuilegium habeat, saltem per communicationem, ne eius Religiosi extra proprium Ordinem absque Prælatorum suorum licentia confiteantur; fatendum est, prædictum priuilegium generale non comprehendere Religiosos, quos eorum Prælati non permittunt extra Ordinem confiteri: quia priuilegium generale non derogat speciali, & maximè si speciale iure communi, & consuetudine approbatum fuerit. Quòd autem quælibet Religio priuilegium habeat, ne eius Religiosi contra voluntatem suorum Prælatorum aliis confiteantur, constat ex priuilegio Innocent. IV. Ordini Prædicatorum concesso, relato *in Supplement. Minor.* & *in lib. monument. Ordin,* & *in Compend. Societ. Iesu, verbo, Confessarius*, §. 5. & ex priuilegio Innoc. VIII. & Iulij II. concesso Ordini Eremitarum S. Augustini, prout habetur *in Compend. Mendicant. verbo, Confessio, & Confessor*, §. 6. & 7. & ex priuilegio Clem. VIII. & Gregorij XI. Ordini Cisterciens. relato *in eius Compendio, verbo, Confessor*, § 3. & tandem ex Extrauag. Benedicti XI. *Inter cunctas. de Priuilegiis*, vbi in hæc verba inquit: *Electi igitur ab eisdem Fratribus ad audiendas confessiones, & pœnitentias iniungendas, liberè authoritate apostolica, absque licentia Diœcesanorum, & aliorum Prælatorum inferiorum exemptorum, & non exemptorum,*

quibus

quibus subsunt, qui ad confitendum accedant, audiant eis peccata sua confiteri volentes. Non Religiosos, qui secundùm statuta suorum Ordinum propriis Prælatis confiteri debent, aut ab eis, ne confiteantur aliis, prohibentur, absoluant. Atque ita docent expressè Rodrig. *t. 1. quæst. regul. qu. 60. art. 6. & q. 61. art. 4.* & Suar. *t. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 16. à n. 12. & num.* 15. qui doctrinam extendit ad Moniales, quæ ex declaratione Cardinalium *cap. 10. sess. 25. de Regular. ib.* confiteri non possunt aliis, quàm approbandis ab illarum Prælatis. Idémque tradidit *tract.* 10. *lib. 9. cap. 2. n. 9.* Consentit Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. qu. 3. conclus. 3.* Rodrig. *qu. 62. art. 4. in fine.*

12. Notanter dixi, *regulariter*, vt excluderem itinerantes religiosos. Hos enim ab alterius Ordinis regularibus, imò sæcularibus Clericis absolui posse, cùm intra propriam Religionem confiteri non possunt, consuetudo obseruat ex concessione Sixti IV. & Innocent. VIII. provt refert Man. Rodrig. *qu. 62. art. 5.* vbi aduertit, à reseruatis absolui non posse, quod intelligendum est, saltem sine obligatione comparendi, de qua re videri potest Suar. *t. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 17.*

13. Prædicto priuilegio vti Religiosi possunt, siue in suis Ecclesiis, & Domibus, siue extra: quia nullam, quoad locum, limitationem habet. Si tamen extra propriam diœcesim, in qua sunt approbati, iter egerint, possunt ex Clement. *Dudum.* & ex concessione Sixti IV. & Gregor. XIII. anno 1575. Confessiones excipere duplici conditione interueniente. Prima, vt si in eo loco adsit Ordinarius, ab eo licentia expostuletur. Secunda, si Ordinarius desit, Parochi non repugnent: & notauit Suar. *t. 4. de relig. tract.* 10. *lib. 9. cap. 2. num. 9. in dicto cap. 1. num. 5.* consentit Rodrig. *t. 1. qq. regul. qu. 60. art. 5.*

14. Peccata verò, à quibus Religiosi à suis Prælatis integrè deputati possunt absoluere, sunt omnia, quantumuis grauia, etiam Sedi apostolicæ reseruata, exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur. Ex quibus verbis grauis difficultas est inter Doctores, an concedantur crimina Episcopo reseruata? Sed hanc difficultatem optimè dissoluit Suar. *t. 4. de relig. tr.* 10. *lib. 9. cap. 2. à num.* 14. affirmans, esto, priuilegia concessa Mendicantibus ante decretum Trident. *sess.* 14. *cap. 7.* non comprehenderent casus Episcopo reseruatos, provt sacra Concilij Congregatio pluribus decisionibus relatis à Marzilla, & Barbosa *ibi* confirmat. At priuilegia concessa à Gregor. XIII. Iulio III. & Pio V. Societati Iesu, & consequenter omnibus aliis Religionibus, quæ priuilegiorum communicatione gaudent, omninò prædictos casus comprehendere, & ita testatur Compend. priuileg. Societ. Iesu, *verbo, Absolutio,* §. 1. & Man. Rodrig. *t. 1. qq. regular. qu. 61. art. 3. in fine.* Ratio est partim: quia priuilegium Principis, & præcipuè in fauorem animarum latè est interpretandum: partim, quia non derogat Episcoporum iuri: non enim tollitur reseruatio; sed perseuerante reseruatione communicatur facultas absoluendi: partim, quia verba dicti priuilegij eam extensionem necessariò admittunt. Pontifex nanque concedens facultatem absoluendi ab omnibus peccatis, etiam sibi reseruatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ, concedit facultatem absoluendi ab omnibus, à quibus ipse absoluere potest. Cùm autem à reseruatis Episcopo absoluere possit, neque ea in Bulla Cœnæ contineantur, ab eis absoluendi concedit facultatem. Quod non leuiter indicauit, illo aduerbio, *etiam*, quo reseruata grauiori reseruatione, scilicet, pontificia, concessit, tacitè innuens reseruata episcopali reseruatione concessa esse.

15. Excipiuntur contenta in Bulla Cœnæ Domini. Verùm hanc exceptionem ex parte sustulerunt Religiosis Societatis Iesu, Paul. III. Iul. III. & Gregor. XIII. vt constat ex Compend. priuileg. Societ. Iesu, *verbo, Absolutio.* Nam *in* §. 2. conceditur à Gregor. XIII. viuæ vocis oraculo, 18. Martij, 1584. Confessariis à Superiore deputatis absoluere posse eos, qui bona naufragantium rapuerint, iniuncta eis restitutione, vbi, & quomodo ea fieri poterit: & *in* §. 3. conceditur Generali Præposito, & quibus ipse communicauerit. Communicat autem Prouincialibus cum potestate delegandi in casibus particularibus facultatem absoluendi ab hæresi extra Hispaniam: & *in* §. 4. datur facultas omnibus Superioribus Societatis, & quibus ipsi communicauerint, absoluendi à lectione librorum prohibitorum, illis in locis, vbi possunt ab hæresi absoluere: & *in* §. 5. priuilegium conceditur Superioribus, & quibus ipsi communicauerint, absoluendi missos ad triremes, à quibusuis casibus, sicut in articulo mortis. Deinde ex Bulla Pauli III. incipiente, *Licèt debitum.* edita anno 1549. & ex Bulla Gregor. XIII anno 1575. in remotissimis regionibus, vbi recursus ad Sedem apostolicam difficilis est, permittitur Præposito Generali, & quibus ipse commiserit, potestas absoluendi ab omnibus in Bulla Cœnæ Domini contentis: quam latam concessionem extendi ad hæresim, vt probabile defendit Suar. *t. 4. de relig. tract.* 10. *lib. 9. cap. 2. num.* 16. eò quòd ratio concessionis, quæ est difficilis ad Sedem apostolicam aditus, æquè in hæresi, ac in aliis peccatis in Bulla Cœnæ reseruatis procedit. Pro nostrorum Religiosorum absolutione varia priuilegia referuntur concessa Superioribus, de quibus videri potest dictum Compendium priuileg. *à* §. 6. *vsque ad* 11.

16. Non solum à peccatis, sed etiam à sententiis, censuris, & pœnis ob ea peccata incursis facultas absoluendi in prædicto Priuilegio conceditur. Vnde directè censuræ peccatis annexæ vi prædicti priuilegij tolli possunt absque reincidentia, vt benè notauit Suar. *t. 4. de relig. tract.* 10. *lib. 9. cap. 2. n.* 10. aliàs opus non esset earum absolutionem exprimere; sed concessa facultate absoluendi à peccatis censerentur concessæ: quippe earum absolutio absolutioni à peccatis præmitti debet. Nomine sententiarum comprehenduntur censuræ ab homine latæ, non solùm generaliter, sed etiam specialiter; quia censuræ tam per generalem sententiam, quàm specialem delicto annecti possunt, & ex illo resultare, sæpéque illarum absolutio absque scandalo, & offensione Iudicis concedi poterit, vti dixit Suar. *dicto cap. 2. à n.* 20. Verùm esto, hoc priuilegium Societati concessum, sit, Præpositus Generalis solis Superioribus, & quibus ipsi specialiter communicauerint, facultatem concedit absoluendi eos, qui per generalem sententiam sunt affecti censura; illos verò, qui speciali sententia sunt ligati, neque ipsis Superioribus permittit, constat ex Compend. priuilegior. *verbo, Absolutio,* §. 1. Nomine censurarum veniunt intelligendæ, excommunicatio, suspensio, & interdictum, iuxta text. in cap. *Quærenti. de verb. signif.* non autem irregularitas, tametsi ob violationem censuræ incursa sit: quia non est censura, nec censuræ per se annexa, quidquid dicat Gutierr. *lib. 1. canon. quæst. cap. 3.* Sed, an sub potestate absoluendi à pœnis ecclesiasticis irregularitas comprehendatur, difficultate non caret: siquidem verè est pœna ecclesiastica ob delictum imposita. At verius est, neque irregularitatem, neque depositionem, aut degradationem, neque aliam quamlibet pœnam, quam pœnitens, esto inuitus sit, sustinere debet, aliquo determinato tempore posse ex vi dicti priuilegij absolui: quia hæ pœnæ non absolutione, sed dispensatione tolluntur. Non enim tolli possunt, nisi dispensando aliquo modo in iure eas in perpetuum, vel ad determinatum tempus designante. Neque

item

item comprehendit pœnas à Confessore impositas in Sacramento Pœnitentiæ, alias possent Religiosi vi dicti priuilegij absoluere pœnitentes à pœnitentiis iniunctis, quin peccata, ob quæ fuerunt imposita, iudicarent, quod est falsum, & rationi dissonum. Nec denique comprehendit pœnas, quas ex voto, & promissione propria obligantur fideles suscipere, vt contingit promittenti ieiunium, si delictum aliquod commiserit: quia illa non est pœna ecclesiastica, cùm non sit pœna ab Ecclesia imposita; sed propria fidelium voluntate suscepta. Quocirca nomine pœnarum, quæ à censuris, & sententiis distinguuntur, veniunt intelligendæ pœnæ non temporales, sed spirituales, quæ in vindictam alicuius delicti fidelibus à iure, vel ab homine fuerint impositæ arbitrio imponentis remittendæ, qualis esset prohibitio ab Ecclesiæ ingressu, à communione, ab officio aliquo diuino, & similes. Sic *Suar. t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 2. à n. 41.*

17. Sed an prædicta absolutio à sententiis, censuris, & pœnis extra Sacramentum Pœnitentiæ impendi possit; controuersia est latiùs decidenda *in tract. de Bulla Cruciatæ*, in qua affirmatiuam partem defendemus. Sed in præsenti est specialis difficultas, eò quòd priuilegium conceditur sub illis verbis, *auditis eorum confessionibus*, quæ in Bulla Cruciatæ non continentur: quæ verba manifestè indicant absolutionem dari non posse, quin confessio præcedat, & consequenter extra Sacramentum Pœnitentiæ. Et ita sustinet, tanquàm tutius, Nauarr. *cap. 16. num. 31.* Cordub. *sum. quæst. 19. & 187.*

18. Cæterùm negari non potest, tutius esse, absolutionem à censuris à iure, vel ab homine, & à quibusvis pœnis in Sacramento Pœnitentiæ vi prædicti priuilegij concedi debere: quia in hac concessione nullum adest periculum; aliter verò sub opinione positum est, an valeat absolutio. Quapropter Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 2. num. 26.* nec consulit, nec permittit, absque rationabili causa, extra Sacramentum pœnitentiæ absolutionem prædictam concedi. Verùm, spectato iuris rigore, censeo cum ipso Suar. *suprà, & de legib. lib. 8. cap. 6. num. 15. & 16.* Rodrig. *t. 1. quæst. regular. qu. 61. art. 7.* Henriq. *lib. 7. cap. 13. num. 2. & c. 30. num. 6.* Auila *2. p. de censur. cap. 7. dub. 13.* Coninch *disp. 14. dub. 10. num. 153.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. qu. 3. concl. 4.* probabilius esse, validè, & licitè extra Sacramentum concedi posse: quia, cùm hoc priuilegium sit à Principe, & in animarum fauorem, non est, cur eius vsus ad solum Pœnitentiæ Sacramentum restringatur, præcipuè cùm illa verba, *auditis eorum confessionibus*, ad eam restrictionem non obligent. Sunt etenim illa verba generalia, quæ aptari debent ad confessionem, tum sacramentalem, sicuti verbum absoluendi, & iniungendi pœnitentiam salutarem necessariò aptatur peccatorum absolutioni, quæ sacramentalis est, & censurarum absolutioni, quæ sacramentalis non est. Datus autem simul vtraque potestas, ratione commodioris vsus, & quia frequenter vtriusque potestatis vsus coniungitur; non, quia necessariò vtraque potestas simul exercenda sit, cùm sæpè conueniat, absolutionem à censuris ab absolutione à peccatis diuidere; sæpéque absolutio à peccatis absque absolutione à censuris concedatur: quia non adsunt censuræ absoluendæ.

19. Illud verò pro certo affirmat, & meritò Suar. *dicto cap. 2. n. 28.* te posse absolutionem à censuris concedere, recedenti à contumacia, & parti, seu Ecclesiæ satisfacienti, acceptantique pœnitentiam sibi iniunctam; tametsi solùm ex parte eorum peccata sacramentaliter audieris; neque intendas ab eis absoluere; vel, quia ipse non valet confessionem integram facere; vel tu nequis eam excipere; vel oportet in dies differre; cùm tamen non deceat censuris esse ligatum: quia sufficienter satisfacis verbis indulti: siquidem absolutionem à censuris non præstas, nisi audita confessione sacramentali. Et licet hæc confessio sacramentalis ob absolutionem sacramentalem subsequendam exigatur, non est opus semper immediatè subsequi, præcipuè cùm dimidiata illa confessione, & censurarum absolutione disponi pœnitens possit ad absolutionem sacramentalem obtinendam.

20. Additur in prædicto decreto, vt solùm prosit pro foro conscientiæ, & pœnitentiæ; & non pro foro externo, & iudiciali quod qualiter intelligendùm est, dixi *tract. de legib. disp. vlt. de dispensationib. pun. 15. §. 1. n. 5.* & *tract. de spe, disp. 4. pun. 3. §. 1. & 2.* & latiùs dicemus *tract. de excommunicat.* Vide Suar. *dicto t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 2. à n. 32.*

21. Ad extremum aduerte, facultatem delegatam administrandi hoc Sacramentum, vel eligendi, qui illud ministret, siue sit gratia facta comparatione plurium, siue vnius singularis personæ, morte delegantis non perire, iuxta ea, quæ late diximus *tract. de legib. disp. 4. de priuileg. pun. 16. §. 4.*

22. Superest duplex quæstio. Prima, an Religiosus, qui inscio, vel inuito Prælato se Episcopo præsentaret, & ab eo approbationem, & licentiam audiendi confessiones obtineret, posset validè, & licitè ea licentia vti, seu per Bullam Cruciatæ eligi. Videtur posse: quia ea licentia, vtpote concessa ab Episcopo, vel Pontifice, regulari Prælato superioribus, non videtur posse à Prælato regulari restringi, aut limitari.

23. Cæterùm dicendum est, illicitè prædictum Religiosum iis facultatibus vti: nam esto Prælatus regularis iurisdictionem episcopalem, vel pontificiam derogare, aut minuere non possit; potest tamen ob votum obedientiæ, ratione cuius Religiosus suo Prælato subditur in iis, quæ ad rectam sui instituti gubernationem pertinent, prædictæ iurisdictionis vsum moderari, vel impedire; sicuti ex recepta in omnibus Religionibus consuetudine impeditus sub graui culpa censetur, dum à proprio Prælato non fuerit approbatus. Atque ita sustinent Rodrig. *t. 1. regul. qq. q. 60. art. 1. & 3.* Mirand. *in man. Prælat. t. 1. q. 45. art. 12.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. q. 3. vers. Sed dubitabis. n. 19.* At, si prædictus Religiosus iurisdictione episcopali, vel pontificia sibi concessa vtatur, de facto validæ erunt absolutiones ab eo impensæ, iuxta iurisdictionem acceptam, vtpote qui Ordinem sacerdotalem, & iurisdictionem habet.

24. Excipienda tamen est Religio Ordinis Prædicatorum, in qua iuxta Breue Iulij III. relatum ab Emman. Rodrig. & Mirand. *suprà*, annullantur omnes iurisdictionum concessiones pro confessionibus audiendis, quæ sine licentia Prælatorum ab Episcopo, seu aliis Ordinariis fuerint obtentæ: quod Breue testatur Rodrig. fuisse ab ipsa Religione acceptatum in Capitulo generali Salmanticæ celebrato, & virtute illius fuerunt irritatæ confessiones, quæ sine licentia Superiorum virtute iurisdictionis ab Episcopo concessæ fuerint. Confessiones verò factæ virtute Cruciatæ, alteriúsve priuilegij pontificij ibi non irritantur; quinimò excipiuntur licentiæ manu Papæ, aut de consensu Cardinalis protectoris, vel Viceprotectoris signatæ. Quoad alias Religiones non cōstat prædictum Breue Iulij III. receptum esse, nec virtute illius annullatas esse confessiones sine licentia Superiorum factas. Quapropter, dum non constat de annullatione, dicendum est, validas fore, vti docuerunt Rodrig. Mirand. & Laym. *locis alleg.*

25. Secunda quæstio, an cum iurisdictione delegata dubia possis Pœnitentiæ Sacramentum ministrare. Et quidem, si in nulla peccata, quæ pœnitens confitetur, iurisdictionem

iurisdictionem moraliter certam non habeas, illicitè extra casum grauis necessitatis Sacramentum ministrares: quia periculo irritandi Sacramentum te exponeres. At hic casus, vt bene aduertit Coninch *disp.8.de pœnit.dub.6 concl.1.* vix est possibilis; siquidem frequenter pœnitentes aliqua peccata venialia, vel mortalia aliàs legitimè confessa confiteri solent, in quæ omnes Sacerdotes certam iurisdictionem habent. Verùm, si in aliqua peccata ex his, quæ pœnitens confitetur, sic dubiam iurisdictionem habeas, vt non valeas de iurisdictione probabile iudicium habere; nequaquam (extra grauem, & vrgentem necessitatem, qualis esset, si pœnitens præcepto annuæ Confessionis obligaretur, vel absque nota non posset communionem differre) Sacramentum administrare potes, quia ab illis peccatis fortè solum indirectè absoluis, quod vitare debes, quoad possis, ob reuerentiam Sacramenti, & integritatem illius. Sic Suarez *disp.26.de pœnit.sect.6.* Coninch *disput.8.dub.6.concl.5.* Vnde, si in casu necessitatis sic Sacramentum ministras, debes monere pœnitentem de obligatione, quam habet, confitendi ea peccata Sacerdoti, qui iurisdictionem certam habeat, cùm quilibet fidelis obligatus sit directam à peccatis absolutionem obtinere, sicuti notauit Coninch *dicta disp.* 8. *dub.* 6. *in fine.*

Notanter dixi, *si probabile iudicium de iurisdictione non habeas.* Nam, eo iudicio stante, rectè potes Sacramentum ministrare, vti docui *tract.* 1. *de conscient. disput.* 2. *punct.* 5. neque ibi dictis aliquid addendum occurrit.

PVNCTVM XV.

De casuum reseruatione.

§. I.

Quo iure, quæ peccata, & à quibus reseruari possint.

1. *Reseruatio conuenientissima est.*
2. *Reseruatio absque causa valet.*
3. *Reseruatio aliquorum venialium nunquam fit, neque expediret fieri.*
4. *Peccata interna, neque reseruantur, neque expedit reseruari.*
5. *Quid Clemens VIII. statuerit in Religionibus.*
6. *Superiores possunt aliquibus peccatis annectere excommunicationem, & eius absolutionem sibi reseruare.*
7. *Satisfit cuidam obiectioni.*

1. SVperior peccata reseruat, cùm illorum absolutionem sibi appropriat, nec aliis inferioribus committit. Esse autem conuenientissimum, vt Superiores aliquorum peccatorum absolutionem sibi reseruent; tum, vt grauiora, atrociorăque crimina exactiùs iudicentur, vt meliùs corrigi possint, efficaciúsque remedium illis adhibeatur; tum, vt fideles ab illis committendis eò se diligentiùs contineant, quò difficiliùs illorum absolutionem obtinere possunt; Synod. Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. declarat. Debet tamen reseruatio cedere in fidelium vtilitatem: hæc enim est, quæ primò, & per se in omni reseruatione spectatur. Nam, vt inquit Concilium *suprà*, non in destructionem, sed in ædificationem potestas reseruandi Superioribus concessa est. Quocirca Superior, qui potiùs in subditorum perniciem, quàm in illorum fauorem (quod præsumendum non est) casus sibi reseruaret, grauiter peccaret: quia & subditos irrationabiliter grauaret, & difficilem Sacramenti vsum redderet.

2. Sed, an ea reseruatio absque causa effectum habeat, satis est apud Doctores controuersum, vt videri potest apud Suarez *tom.* 4. *de pœnitent. disputat.* 29. *section.* 4. Et quidem, si verum esset, omnem iurisdictionem non solùm Pontificis, sed Episcoporum, & Parochorum à iure diuino immediatè prouenire, tametsi Pontifici subordinatam; nullatenus valida esset reseruatio irrationabilis à Pontifice, vel Episcopo facta. At, quia verius existimaui, solam iurisdictionem pontificiam in omnes fideles à Christo immediatè manasse; ex illa verò ad Episcopos, deinde ad Parochos, iuxta Pontificis voluntatem descendere, si de facto Pontifex Episcoporum potestatem vellet restringere, & Episcopi vellent potestatem Parochorum limitare, plusquàm par est, restricta, & limitata erit. Atque ita docent Fagund. *de secundo Eccles. præcepto, libr.* 8. *cap.* 1. *num.* 25. Suarez *disputat.* 29. *sect.* 4. Ægidius de Coninch *disp.* 8. *de pœnitent.dub.*11. Layman.*lib.*5.*sum. tract.*6.*cap.*12. *num.*5.*quæst.*3. & alij apud ipsos.

3. Ex his infertur, etsi aliquorum peccatorum venialium absolutionem sibi reseruare possit Pontifex, cùm omnis iurisdictio in alios Prælatos à Pontifice deriuetur, vti docent Suarez *disp.* 29. *sect.* 3. Ægid. de Coninch *disput.* 8. *dub.* 11. *num.* 80. inutilis tamen esset ea reseruatio; partim; quia sine illorum manifestatione absolutio sacramentalis obtineri potest; partim, quia alia via, quàm Sacramento, illorum venia potest impetrari. Episcopos verò, alióque Prælatos Pontifice inferiores, veriùs credo, nullius peccati venialis absolutionem reseruare posse: quia vniuersali Ecclesiæ consuetudine, quam nullus Prælatus inferior Pontifice derogare, aut limitare potest, omnibus Sacerdotibus concessa est potestas à peccatis venialibus absoluendi, sicuti notauit Coninch *suprà*, Layman. *lib.* 5. *summ. tract.* 6. *cap.* 12. *num.*1.*concl.*2.

4. Secundò infertur, etsi Pontifex, imò Episcopus, aliíque Prælati peccata mortalia interna reseruare possint, cùm à Pontifice omnes Episcopi, & ab Episcopis omnes Parochi iurisdictionem accipiant; at ea reseruatio nunquam facta est, neque expedit fieri: quippe ad gubernationem Ecclesiæ, quæ præcipuè exteriora respicit, vtilis esse non potest. Atque ita docent Suar. *disp.*19.*sect.*3. Henriquez *lib.*6. *cap.* 14. §. 5. Sanchez *lib.* 2. *sum. cap.* 8. *num.* 4. Coninch *disput.* 8. *de pœnitent. dub.*11. *n.*79. Layman.*lib.*5.*sum.tract.*6.*cap.*12. *num.*3. Vasq. *quæst.*91. *art.*3. *dub.*3. & alij apud ipsos. Quocirca solùm peccata externa mortalia, non quidem omnia, sed atrociora, & grauiora, reseruari expedit.

5. Verùm, quia in Religionibus, vtpote statum perfectionis profitentibus, timeri poterat, ne earum Prælati nimiam casuum reseruationem constituerent, Clemens VIII. quodam motu proprio, edito anno 1593. prouidit, ne vltra vndecim casus, quos ibi enumerat, & *puncto sequenti* referemus, possent Prælati alios sibi reseruare, nisi de consensu generalis Capituli, vel Congregationis prouincialis: in quo decreto, vt benè aduertit Suarez *tom.* 4. *de relig. tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 14. nullum est verbum Superioribus præcipiens horum, vel alicuius ex illis casus reseruationem; sed præceptum est, ne alij, quàm *ibi* designati, reseruentur, nisi de consensu Capituli generalis, vel prouincialis: illos verò casus, & quemlibet illorum, tum Generali in toto Ordine, tum Prouinciali in sua prouincia, tum Prælato conuentuali in suo

suo Conuentu permittit reseruare, si aliàs potestatem reseruandi habeant. Quod dixerim propter Societatem, in qua sola Congregatio generalis, non prouincialis, reseruandi potestate gaudet: quia sola ipsa, & non prouincialis potestatem iurisdictionis habet, vt dicitur *canon.15. Congreg.5.* & tradit Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 8. cap. 5. n. 4.*

6. Solùm est graue dubium, an Superiores possint alicui peccato, præter supradicta designata, excommunicationem annectere, cuius absolutionem sibi reseruent. Affirmat, & satis probabiliter, Suar. *dicto 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 18. in fine, num. 17.* Fagund. *de secund. Ecclesf. precept. lib. 8. cap. 4. num. 5.* Quia Pontifex solùm reseruationem alterius peccati à designatis prohibuit, non censuræ, quæ à pecato est distincta: & à diuersis, præcipuè in materia odiosa, non est facienda illatio. Aliàs nequiret Prælatus, sub pœna excommunicationis specialiter latæ præcipere Religioso ieiunium, vel aliam regularem obseruantiam contra communem vsum, & praxim Religionum, in quibus hæc singularia præcepta sub censura feruntur: siquidem posita ea excommunicatione nequit alius à Superiore transgressorem absoluere, cùm nemini data sit potestas absoluendi à censura per specialem sententiam lata, nisi ei, qui censuram tulit, vel illius Superiori. Quòd si non obstante Clementis prohibitione potest Superior excommunicationem per sententiam specialem delicto annectere, cuius absolutio sibi est de iure reseruata; eadem ratione poterit excommunicationem per sententiam generalem ferre, cuius absolutionem sibi speciali decreto reseruet, cùm huius reseruatio distincta sit à peccati reseruatione pontificio decreto interdicta.

7. Neque obstat ex reseruatione censuræ peccatum reseruatum esse: quia eo casu solùm est reseruatum per accidens, quatenus nemo potest licitè à peccatis absolui, quin priùs à censura absoluatur: sed non est reseruatum per se, sicuti solent esse reseruata peccata, tametsi censuram annexam habeant. Quocirca, si bona fide pœnitens confiteatur aliàs habenti iurisdictionem, peccata, quæ per se non reseruantur, sed solùm per accidens occasione censuræ; ab illis absoluetur, tametsi à censura non fuerit absolutus. Secùs verò est dicendum, si confiteatur peccata, quæ per se, & immediatè reseruantur, sicuti docuit Sanchez *libr. 2. summ. cap. 8. num. 5.* Suarez *disput. 29. sect. 3. num. 8.* Coninch *disput. 8. de pœnitent. dub. 11. num. 83.* Layman. *libr. 5. summ. tract. 6. cap. 12. num. 2.* Fagundez *de secundo Ecclesf. præcepto, lib. 8. cap. 1. num. 3.*

§. II.

Quæ peccata reseruata sint, tum à Pontifice, tum ab Episcopis, tum à Prælatis regularibus.

1. *Quæ peccata sint Pontifici reseruata.*
2. *Quæ reseruentur communiter Episcopis.*
3. *Non intelliguntur prædicta reseruata, quousque completa sint.*
4. *Qualiter intelligatur homicidium voluntarium, quod reseruari solet.*
5. *Qualiter falsum testimonium in iudicio.*
6. *Qualiter ponderum, mensurarum, monetarum adulteratio, seu corruptio.*
7. *Qualiter violatio libertatis ecclesiasticæ.*
8. *Qualiter crimen incendiarij.*
9. *Qualiter blasphemia publica, & notoria.*
10. *Qualiter percussio filij parenti facta.*
11. *Qualiter abusus sacrarum rerum ad magicas artes, &c.*
12. *Qualiter procuratio abortus.*
13. *Qualiter expositio infantium.*
14. *Qualiter contractus matrimonij in gradibus prohibitis.*
15. *Qui sunt casus, qui in Religionibus permittuntur reseruari.*
16. *Explicatur primus, & secundus remissiuè.*
17. *Tertius, qui est nocturna, ac furtiua egressio, expenditur.*
18. *Quartus de proprietate contra votum paupertatis, & de testimonio falso declaratur.*
19. *Sextus de procuratione ad abortum.*
20. *Septimus de falsificatione manus, seu sigilli Officialis.*
21. *Octauus de furto rerum Monasterij.*
22. *Nonus de lapsu carnis opere consummato.*
23. *Decimus, occisio, vulneratio, seu grauis percussio.*
24. *Vndecimus, retardare, vel impedire litteras Superioris ad inferiores, vel è contra.*

1. DE Pontifice communis est sententia, nullum peccatum sibi reseruatum esse, quod excommunicationem annexam, & sibi reseruatam non habeat, vti latè probat Suar. *disp. 29. sect. 2.* Quæ autem hæc sint, expendemus, cùm de excommunicationibus Pontifici reseruatis loquemur. Sublata ergo excommunicatione, vel illa per ignorantiam non incursa, peccatum, esto grauissimum sit, reseruatum non est: quia non aliter quàm simul cum censura reseruatur, sicuti docuerunt Henriq. *lib. 6. cap. 14. num. 1.* Coninch *disput. 8. de pœnitent. dub. 11. num. 82.* Vasq. *q. 91. art. 4. dub. 1.* Sanch. *lib. 2. sum. cap. 8. num. 5.* Layman. *cap. 12. num. 2.* Durante tamen excommunicatione, non solùm ipsa; sed & peccatum per se, & immediatè reseruatum est, ita vt ab alio, quàm ab eo, cui censura reseruatur, absolui non possit, vt benè Coninch *num. 83.* Sanch. Suar. & Layman. *suprà* notarunt.

Excipit Ægid. de Coninch *d. disp. 8. dub. 11. n. 82.* promouentes, & promotos ad Ordines simoniacè, quorum peccatum Sixtus V. in Bulla data anno 1589. sibi reseruat; tametsi excommunicationem prædicto peccato non annectat. Sed non est admittenda hæc exceptio: quia esto Sixtus V. prædicto peccato excommunicationem reseruatam non imposuerit; posita tamen est in Extrauag. 2. *de Simonia.*

2. De Episcopis non est constans sententia, an sint aliqua peccata iure reseruata, vt videre est apud Syluest. *verbo, Casus.* Nauarr. *cap. 27. n. 262.* Rodrig. *t. 1. quæst. regular. qu. 61. art. 2.* Fagundez *de secundo Ecclesf. precep. lib. 8. cap. 2. à num. 1.* Suar. *disp. 29. sect. 3.* Tolet. *lib. 3. cap. 14.* Nam esto, quatuor casus enumerentur in Extrauag. *Inter cunctas. de priuileg. post medium*, de facto Episcopis non reseruantur; sed solùm asseritur, ab Episcopis reseruari solere. Quapropter cuiuscunque diœcesis statuta, & consuetudines spectanda sunt, vti dixit Caiet. *verbo, Casuum reseruatio.* Communiter autem sequentia solent reseruari, teste Barbosa *alleg. 50.* Primò, homicidium voluntarium, tametsi occultum. Secundò, falsum testimonium in iudicio, siue in gratiam, siue in alicuius damnum. Tertiò, adulteratio, seu corruptio stateræ, mensuræ, aut monetæ. Quartò, libertatis, seu immunitatis ecclesiasticæ violatio. Quintò, domorum, vel segetum incendium, vitium, vel arborum alienarū, causa damnificandi, incisio. Sextò, blasphemia publica, & notoria. Septimò, parentum percussio. Octauò, abusus Eucharistiæ, sacrarúmque rerum ad veneficia, superstitiones, & similia. Nonò, abortus procuratio. Decimò, expositio infantium piis locis, cùm expositores

tores habeant vnde eos alant, neque damnum re-farcierint. Vndecimò, qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis.

3. Prædicta non intelliguntur reseruata, quousque iuxta Constitutionis tenorem completa, & perfecta sint, vt docuerunt Syluest. *verbo, Casus, quæst.* 5. Graffis 1. *part. decis. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 71. Henriquez *lib.* 6. *sum. cap.* 14. *num.* 5. quia reseruatio est odiosa, ac proinde in omni proprietate verba delicti accipi debent. Quod discurrendo per singulos casus manifestum erit.

4. Cùm reseruatur homicidium voluntarium, solùm censeri debet reseruatum, quod ex voluntate occidendi commissum fuerit, iuxta leg. 1. *ff. ad sicarios.* Quinimò existimo, non comprehendi mandantem, consulentem, vel auxilium homicidæ præbentem: quia verè, & propriè non occidunt, tametsi fictione iuris mandans, & mandatarius, consulens, & consultus eadem persona censeantur, cap. *Qui per auxilium. de regul. iuris in* 6. leg. 1. §. *Deiecisse. ff. de vi, & vi armata*, eadémque pœna puniantur, vt multis comprobat Farinac. *praxis crimin.* 5. *part. quæst.* 119. & 135.

5. Secundò reseruari solet falsum testimonium in iudicio; tum, si falsum ibi dicas, vt testis; tum, si legitimè interrogatus veritatem celes, iuxta c. 1. *de crimine falsi*, & tradit Aloysius Riccius *in praxi aurea, resolut.* 216. *in princ.* Debet tamen falsitas circa substantialia causæ versari, non circa extrinseca, & ad causam principalem parum pertinentia. Quià ex falsitate circa extrinseca nemo dicitur falsus, neque eius dispositio viciatur, sicuti tradunt Alexand. *cons.* 88. *n.* 195. Cæsar de Graffis *decis.* 75. *num.* 9. Farinac. 2. *part. prax. quæst.* 67. *num.* 159. *& seqq.* Aloysius Riccius *in praxi aurea, resolut.* 216. *num.* 2. Salzedo *in addit. cap.* 98. *vers. Secundò.* Barbosa *allegat.* 50. *num.* 34. Prætereà debet testimonium falsum cedere in vtilitatem, vel damnum alicuius, alioquin pœna ordinaria non punitur, neque sub testimonio falso in statutis comprehenditur, vti docent Menoch. *de arbitrar. casu* 306. *n.* 10. 23. & 30. Couarr. *in cap. Quamuis pactum. de pactis in* 6. 1. *p.* §. 7. *n.* 6. Farinac. *de falsit. q.* 150. *n.* 291. Barbos. *dicta allegat. num.* 30. Quocirca, si testimonium, quod falsò protulisti, nullum ex aliquo capite fuerit, cessabit illius reseruatio: quippe in nullius vtilitatem, aut damnum cedit, vti bene, aliis relatis, notauit Barb. *d. all.* 50. *n.* 47.

6. Tertiò, reseruatur ponderum, mensuratum, monetarúmve adulteratio, seu corruptio, sub qua reseruatione non censetur reseruatus vsus adulteratæ mensuræ, corruptæve monetæ, & à fortiori neque vtens indebitè iusta mensura: quia esto, his vtens falsum committat, leg. 1. *ff. ad leg. Cornel. de falsis.* leg. *Maiorem. Cod. eodem titulo*; tamen quia est quid distinctum, & in pœnalibus non est extensio facienda, sub reseruatione comprehendi non debet, vt benè notarunt Lælius Zecchus *de casib. reseruatis, casu* 18. *vers. His ita præmissis.* Gambatup. *de cas. reseru. fol.* 114. *num.* 3. Barbos. *alleg.* 50. *num.* 47. Igitur pondus, mensurámve adulterat, seu corrumpit, qui ad vsum falsa pondera, & mensuras exponit. Monetam verò, si loco vnius metalli aliud substituat, quæ est corruptio, seu falsificatio quoad substantiam, leg. *Paulus. ff. de solutionibus.* Item, si eam quoad pondus minorem faciat, leg. 1. *ff. de contrahenda empt.* Prætereà, si absque legitima authoritate excuderit, iuxta leg. *Sine nomine.* & leg. *Quì nomine. ff. ad leg. Cornel. de falsis.* Denique, si monetam authoritate Principis concessam totonderit, seu raserit: quia absolutè adulterat, seu corrumpit. Atque ita hos omnes casus reseruari docent Gambarupta *num.* 9. Barbosa *num.* 37. Solùm est dubium de tondente, seu mutilante monetam, quam certò scit iustum pondus excedere, an grauiter peccet, & adulterator, seu corruptor monetæ dicatur. Negare videntur Marsilius leg. *Qui falsam. num.* 109. *ff. de falsis.* Alciat. *consil.* 461. quatenus affirmant, hunc mutilatorem nullis pœnis subiacere, vtpote qui neminem lædit. Sed verior est sententia Menoch. *de arbitrar. casu* 316. *à n.* 36. affirmantis, esse verum monetæ corruptorem, & maiestatem Principis lædere, cuius officium, & authoritatem vsurpat, pœnáque, saltem arbitraria, puniendum. Etenim nemini absque Principis authoritate datum est, monetam in publicum missam immutare: atque ita esse casum reseruatum docuit Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 50. *num.* 60.

7. Quartò, solet reseruari immunitatis, seu libertatis ecclesiasticæ violatio: quod qualiter contingat, latè diximus *tract.* 11. & 12. *huius Operis.* Solùm aduerto cum Barbosa *num.* 72. violantem libertatem ecclesiasticam per statutum, non reseruationem episcopalem, sed pontificiam in Bulla Cœnæ Domini contentam incurrere.

8. Quintò, in crimen incendiarij reseruatum incidit, qui propria authoritate domum, vel segetes alienas malo animo incendit, cap. *Cùm deuotissimam.* 12. *quæst.* 2. & tradit Gambarupta *de casib. reseruat. casu* 5. *num.* 1. *fol.* 198. Secùs, si casu contingat, tametsi ex lata culpa. Similiter, non qualibet vitis, seu arboris incisio reseruatur; sed, quæ facta est ex odio; causa, inquam, damni, vel iniuriæ inferendæ. Vnde, si arbores incidisti, euulsisti, vel euulsas rapuisti, vt tuæ commoditati consuleres, etsi furtum commiseris, & contra iustitiam peccaueris; casus tamen reseruatus non est, vt bene Gambarupt. *dicto casu* 5. *num.* 4. Barbos. *allegat.* 50. *num.* 84.

9. Sextò, incidis in blasphemiam publicam, & notoriam reseruatam, si publicè, & notoriè, ita vt nulla tergiuersatione celari possit, blasphemaueris in Deum, vel eius Sanctos. Quotupliciter autem blasphemia contingat, vide dicta *tract.* 17. *de vitiis relig. opposit. disp.* 2. *part.* 2.

10. Septimò, sub percussione filij facta parenti reseruata, credo comprehendi eam percussionem, quæ comparatione filij, & spectata reuerentia, quam parenti exhibere debet, grauis est, tametsi comparatione aliorum leuis esset iudicanda: quia concurrunt omnia, quæ reseruationi sunt necessaria: & tradit Gambarupta *de casib. reseruat. fol.* 211. *num.* 2. Barbosa *dicta alleg.* 50. *num.* 113. vbi benè aduertunt, sub prædicta reseruatione non contineri, si manum contra patrem leuauerit: quia esto percussionem attentauerit, de facto non percussit.

11. Octauò, abusus sacrarum rerum ad magicas artes, veneficia, superstitiones, &c. de quibus dixi *tract.* 17. *de vitiis relig. opposit. disp.* 1. & 2.

12. Nonò, procuratio abortus: debet tamen constare moraliter, fœtum animatum esse. Nam sub dubio esto irregularem constituat, casus reseruatus non est.

13. Decimò, expositio infantium locis piis, cùm commodè ab exponentibus ali possint: quia eo casu, graue peccatum committitur, iuxta text. in c. vnic. *de infantib. expos.* At à reseruatione excusatur, si sumptus fuerint piis locis soluti.

14. Vndecimò, contractus matrimonij in gradibus prohibitis. Nam esto, non sit verus contractus; sed solùm attentatus, eam attentationem vtpote grauissimum peccatum meritò reseruari sæpè expedit.

15. Prælatis Religionum antiquo tempore plures erant casus reseruati, eáque de causa Clemens VIII. sua Constitutione potestatem Prælatorum restrinxit, ne alios casus, præter statim subiiciendos, reseruare possint absque consensu Congregationis Generalis, vel Prouincialis. Ij sunt,

16. Primus, veneficia, incantationes, sortilegia, de quibus satis dixi *tract.* 17. *de vitiis relig. opposita, disputat.* 1. *&* 2.

Secundus, apostasia à religione, siue habitu dimisso, siue retento, quando eò peruenerit, vt extra septa Monasterij egressio fiat. Quod prudenter dictum est, quia vsque ad illum terminum non est apostasia exterior compléta, neque iniuria Religioni integrè facta. De hac apostasia vide dicta *tract.* 16. *disput.* 4. *punct.* 16.

17. Tertius est, nocturna, ac furtiua è Monasterio, seu Conuentu egressio, etiam non animo apostatandi facta. Vnde egressio furtiua diurna, etsi graue peccatum sit, sub reseruatione non continetur, sed necessariò debet esse nocturna, sicuti non continetur nocturna, nisi furtiua, vt benè notauit Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.* 8 *lib.* 2 *cap.* 18 *num.* 5. Nomine, *furtiua*, venit intelligenda quælibet egressio contra voluntatem Prælati, tametsi per vim, & metum licentia extorta sit: quia, cùm ea licentia nulla sit, in ea egressione quasi furtum committitur. Ex qua doctrina infert Suarez non excusare ab hoc furtiuo egressu, & reseruatione, quòd Superior consentiat, si contra suum officium, & honorem Dei, & Religionis consensum præstet: quia nulliter præstat, ac proinde est egressio furtiua comparatione Superioris Prælati, vel Religionis. Et idem dicendum de ipso Prælato, cui non est permissa è Conuentu egressio in scandalum Religionis cedens, quia sic egrediens furtiuè respectu Religionis egreditur.

18. Quartus, proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale, de qua proprietate latè dixi *tract.* 16. *disp.* 1. *à punct.* 2. Quintus, iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo. Nam extra iudicium falsum iuramentum, etsi graue peccatum sit, non permittitur reseruari. Quinimò, vt prædictum iuramentum falsum reseruatum sit, debet esse in iudicio regulari, seu legitimo: quare, si ex aliquo capite iudicium nullum sit, cessat reseruatio, quippe iudicium nullum regulare, & legitimum esse non potest, & tradit Suarez *dicto cap.* 18. *num.* 7.

19. Sextus, procuratio, auxilium, seu consilium ad aborsum faciendum post animatum fœtum, etiam effectu non sequuto. Quæ verba notanda sunt: nam, si reseruatio esset de aborsus procuratione, effectu sequuto; nullatenus reseruatum esset peccatum, quousque aborsus de facto succederet. Vnde, si ante aborsus euentum, causæ datæ pœniteres, & ad confessionem accederes, à quolibet potente à non reseruatis absoluere, absolui posses: postmodum verò aborsu succedente, peccatum reseruari non potest, quia virtute Sacramenti Pœnitentiæ deletum est. Atque ita tradit Azor. *t.* 1. *instit. moral. lib.* 1. *c.* 7. Henriquez *lib.* 5. *de pœnitent. cap.* 5. *num.* 5. & *in comment. litt.* 3. Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib.* 8. *cap.* 7. *num.* 18. & tradunt in simili Vega *t.* 2. *sum. c.* 67. *casu* 3. Medina 1. 2. *q.* 71. *art.* 5. *in solut. ad* 1 Rodriq. *t.* 1. *sum. c.* 211. Graffis. 1. *p. decis. aurear. lib.* 2. *cap.* 87. *n.* 14. *in fine*, aduersùs Sotum *in* 4. *dist.* 12. *q.* 1. *art.* 7. *vers. Hinc fit*. Lopez 1. *p. instructor. c.* 76. *§. Sequitur. &* 1. *p. cap.* 23. *§. Prætereà*. Thom. Sanch. *lib.* 9. *de matrim. disp.* 45. *n.* 29. Sed, quid, si tuum consilium, vel mandatum inefficax fuit, non solùm ad causandum aborsum; sed neque ad ponendam causam, ex qua inferri posset, eò quòd consultus, & mandatarius nullatenus virtute consilij, vel mandati moueatur; eritne casus reseruatus? Videtur esse: quia verba reseruationis prædicto consilio, & mandato aptantur: siquidem est verum consilium, effectu non sequuto. Sed oppositum verius censeo: quia consilium, seu mandatum, quod consiliarium, & mandatarium ad executionem non mouet, nullatenus influere potest in aborsum. At prædicta reseruatione, causæ, siue physicè, siue moraliter influentes in aborsum reseruantur. Non igitur reseruatur prædictum consilium, seu mandatum, cùm moraliter non influat. Et confirmari potest; quia procuratio, & auxilium reseruatum ad causandum aborsum necessariò exigunt causam aborsus apponi: aliàs intelligi non potest, qualiter procuratio, & auxilium sit. Ergo neque censendum est adesse perfectum consilium, & mandatum, quousque consiliarius, & mandatarius ad causandum aborsum moueantur. Illa enim verba, *effectu non sequuto*, non ad efficaciam intrinsecam consilij, sed ad efficaciam extrinsecam, & effectum intentum referenda sunt.

20. Septimus, falsificatio manus, seu sigilli Officialis Monasterij. Sub quibus verbis aduerte primò, non comprehendi consilium, auxilium, vel fauorem ad falsificationem præstantes: quia non physicè, & propriè falsificant; sed falsificationi operantur: & verba reseruatoria, vtpote odiosa, sunt cum proprietate intelligenda, vt notauit Fagund. *de secundo Eccles. præcept. lib.* 8. *cap.* 7. *num.* 21. Secundò aduerte, falsitatem committi debere in subscriptione Officialis. Vnde, si litteras Officialis falsificasses, dempta illarum subscriptione, vel proprio sigillo, in peccatum reseruatum non incideres: quia de facto non falsificas manum, vel sigillum. Nomine enim, *manus*, subscriptio communiter intelligitur, præterquàm quòd litteræ non subscriptæ, nec sigillo signatæ, authenticæ non sunt, nec fidem faciunt: & tradit Fagund. *suprà*. Deinde committere potes falsitatem in sigillo, si Prælati sigillo furtiuè accepto, vel alio simili aliunde efformato litteras consignasses. Ob fabricationem autem sigilli sigillo Officialis similis, etiam prauo animo factam, non incurris casum reseruatum, quousque eo litteras obsignes: sicuti neque ob furatum Officialis sigillum: quia hæc falsificatio non de sigillo materiali, sed formali (hoc est, de litterarum sigillatione) intelligi debet, vti dixit Suar. *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 8. Sed, quæ litteræ falsificandæ sunt, an necessariò spectantes ad regimen personarum, vel bonorum Conuentus, an etiam pertinentes ad singularem ipsius Officialis personam? Suarez existimat, & satis probabiliter, vtrarunque literarum falsificationem reseruari: nam falsificatio litterarum spectantium propriam Officialis personam, simpliciter est contra reuerentiam debitam tali personæ, ratione talis muneris, eiúsque muneri iniuriosa. Contrarium probabilitate non caret, sicuti ipse Suarez affirmat: quia in ea falsificatione non videtur spectata persona, sed officium: non enim absque causa dictum est, *falsificatio manus, seu sigilli Officialis*, vt tacitè excluderetur quælibet alia falsificatio, quæ non esset falsificatio illius, qua talis est: quippe verba in Constitutione odiosa non materialiter, sed formaliter intelligenda sunt. Neque obstat, eam falsificationem non solùm iniuriosam esse Officiali, qua singularis persona est; sed etiam eius officio, & muneri: quia solùm est iniuriosa indirectè, & per accidens; sed non directè. Reseruatio ergo falsificationis illius, vtpote restringenda, de falsificatione iniuriosa Officiali, qua talis est, ac proinde de falsificatione commissa in eius munere, & officio intelligi debet. Tertiò aduerte, nomine, *Officialis*, propriè intelligi Secretarium Generalis Prouincialis, seu Prælati Conuentus, cuius manu, vel sigillo ordinationes Generalis, Prouincialis, & Prioris Conuẽtus obsignantur. Sed non obinde excludendus est Generalis, Prouincialis, aut Superior Conuentus, quorũ manus, aut sigilli

falsificatio

falsificatio à fortiori reseruata est. Tum, quia ratio reseruationis efficaciùs in ipsis, quàm in eorum Secretariis procedit, quippe est Religioni magis nociua. Tum, quia ipsi sunt potiùs, quàm eorum Secretarij Religionis Officiales, vti notauit Fagund. *de secundo Eccles. precep. lib. 8. cap. 7. num. 22.* Suarez *dicto tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 18. num. 8.* Extenditque Suar. hanc doctrinam ad quencunque Officialem Conuentus, penes quem sit aliqua personarum, vel bonorum administratio, qualis esset in aliis Religionibus Vicarius, Subprior, & in Societate Minister; item Procurator Conuentus: quia verè sunt Religionis Officiales. Sed non caret difficultate hæc extensio: quia Vicarius, & Subprior, præsente Prælato, limitatam, & quasi politicam, & domesticam habent iurisdictionem; nec solent sigillo ordinationes obsignare. Quod à fortiori procedit in Procuratore Conuentus, qui non solet sigillum speciale habere, neque inconsulto Prælato contractus alicuius momenti celebrare. Ergo non de iis Officialibus reseruatio intelligitur; sed de Officiali, quo Superiores Religionis ordinationes subditis, vel aliis Superioribus transmittunt: quia ipse cum Superiore idem tribunal constituit, eandémque personam repræsentat. Præterea non sine causa appositum est nomen, *Officialis Conuentus*, in singulari numero, vt staret pro famosiori significato, excluderentúrque alij Officiales, & Ministri, qui non sunt tam Officiales Conuentus, quàm aliquorum munerum ipsius.

21. Octauus, furtum de rebus Monasterij in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale. Circa quem dubitari potest, qualiter à quarto casu distinguitur; siquidem ibi proprietas contra votum paupertatis reseruatur. Dicendum est, contingere posse, aliquem, facto voto paupertatis, proprietatem suorum bonorum retinere contra Prælati voluntatem, vt in Religiosis Societatis Iesu, qui votis biennij non priuantur bonorum suorum dominio: ij enim si contra Prælati voluntatem bonorum suorum proprietatem retineant, in casum reseruatum incidunt. Reliqui verò Religiosi, cùm iure ecclesiastico proprietate, seu dominio suorum bonorum voto paupertatis priuentur, nequaquam possunt attentare proprietatem retinere, quin simul furtum committant: quippe nullius rei proprietas ipsis communicari potest; sed necessariò in Monasterium transit, ac proinde illius vsus Prælato inuito furtum est. Verùm esto, ita sit, & hac ratione quartus casus ab hoc octauo distinguatur; credo tamen præcipuè distingui in eo, quòd quartus casus reseruat attentatam Religiosi proprietatem quorumcunque bonorum, siue Monasterij, siue alicuius personæ sæcularis. Nam, si Religiosus bona sæcularia contra voluntatem suorum dominorum vsurpasset expendenda, sine dubio vitium proprietatis reseruatum committeret, & in quartum casum incideret; sed non in octauum, cùm ea proprietas non esset furtum de rebus Monasterij: siquidem ea bona in Monasterium non sunt translata. Quocirca vt in octauum casum incidat, debet ex rebus Monasterij esse furtum, & proprietas. Neque ab hoc furto excusatur Religiosus; tametsi bona vsurpata vsui alicuius Religiosi destinata sint: quia ex hac destinatione non desinunt illa bona esse Conuentus; semper enim Conuentus sunt, dum non consumuntur. Neque item excusatur, tametsi bona non sint alicuius Conuentus determinati, qualia sunt bona totius Prouinciæ, & quæ Prou[illegible]is vsui destinantur. Satis enim est, quòd sint omnium Conuentuum; nam eo ipso sunt illius, & aliorum, vt benè notauit Suar. *tom. 4. de relig. tract. 8. c. 18. n. 11.*

22. Nonò, lapsus carnis voluntarius opere consummatus. Quæ verba, inquit Suar. *supra, num. 12.* duplicem sensum habere possunt. Primus, & nimium rigidus est, vt lapsus carnis, qui actu exteriore mortaliter peccaminoso perficitur, reseruetur, tametsi in sua antiqua specie perfectus, & consummatus non sit. Iuxta hunc sensum excluduntur à reseruatione omnia peccata purè interna, quæque in actum exteriorem non prodeunt: quia opere non consummantur. Deinde excluduntur, tametsi in actum exteriorem prodeant, dummodo ille actus exterior ex se, & seclusa extrinseca intentione solùm sit leuiter peccaminosus. Vnde sub reseruatione ille lapsus carnis tantùm continebitur, qui in opus exterius per se spectatum mortaliter peccaminosum transierit. Alias sensus illorum verborum, *opere consummatus*, mitior est, eâque de causa approbatur à Suar. vt, scilicet, intelligantur de consummatione in propria specie. Species igitur luxuriæ videntur esse fornicatio, pollutio, sodomia, bestialitas. Vt autem lapsus carnis reseruatus sit; aliqua harum specierum debet compleri; neque sufficit compleri mediis ad ipsam ordinatis, tametsi mortalia sint, vt sunt tactus ex se impudici. E contra etiam non requiritur ad reseruationem, vt benè aduertit Suarez, quòd lapsus carnis secundùm intentionem peccantis consummetur; si tamen in sua propria specie consummatus sit, aliàs pollutionem habens, cùm sodomiam, seu fornicationem procurauit, neque intentum consequutus est; peccatum reseruatum non haberet: quod nullatenus est dicendum, cùm sit lapsus carnis voluntarius in sua propria specie exteriori consummatus.

23. Decimus, occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiuscunque personæ. Tria in hoc casu reseruantur. Primò, homicidium. Secundò, vulneratio, quæ est apertura corporis ictu inflicta, vt dixit Ambros. Calepin. Tertiò, grauis cuiuscunque percussio, quæ absque vlla apertura, incisione, & mutilatione esse potest. Solùm aduerto, percussionem supradictis verbis reseruatam illam videri, quæ in ratione percussionis grauis est, non quæ ex accidenti extrinseco, scilicet, ob honorem, & famam læsam grauis censeatur; sicuti de percussione pugnæ, palmæ, digiti, pedis, sensit Nauarr. *sum. cap. 27. num. 91.* referens quandam Extrauag. quæ incipit, *Perlectis.* quæ tamen in iure non inuenitur. Quòd si roges, quæ est censenda grauis percussio. Respondeo cum Nauarr. *suprà*, & Suar. *tom. 5. de censur. disput. 22. sect. 1. num. 90.* arbitrio prudentis diiudicandam esse. Regulariter illa est grauis percussio, quæ signum sui in parte præcipua corporis reliquit. Monent tamen Nau. Suar. & Fagund. *in secundo Eccles. precep. lib. 8. c. 7. n. 24.* sæpè dignitatem personæ grauem percussionem constituere, quæ alioquin leuis esset; colligitúrque apertè ex cap. *Cum illorum. de sentent. excommunic.* & Gloss. *ibi.*

24. Vndecimus, qui reseruari potest ex Constitutione Clement. VIII. est malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad Superiores. Circa quem casum optimè aduertit Suar. *t. 4. de relig. tract. 8. libr. 2. cap. 18. num. 12.* debere malitiam, tum in impedimento, tum in retardatione, tum in apertione litterarum interuenire; neque sufficere ignorantiam, aut negligentiam crassam. Impedire autem, seu retardare litteras potes, si malitiosè impedias, ne tabellarius inueniatur, néve deferat, néve delatas tradat; sed apud se retineat. Et à fortiori censendus es impedire, & retardare, si tu illas surripias, occultes, vel comburas, ne ad manus illius, ad quem mittuntur, perueniant. Secùs esset, si cursore

fore ordinariò contentus, velociorem, omitteres, cùm facilè posses inuenire: illius enim omissio non est positiua illarum retardatio, sed velocioris illarum cursus negatio. Deinde reseruati potest aperire litteras Superiores ad inferiores, vel è contra, absque vlla authoritate animo cognoscendi secreta contra voluntatem scribentis. Quinimò reseruari potest sola apertio iniuriosa litterarum; tametsi non legantur: quia authoritatem Superioris, cuius sunt litteræ, vel ad quem mittuntur, satis offendit, vti tradit Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 8. cap. 7. in fine.*

§. III.

Expenduntur casus specialiter in Societate Iesu reseruati.

1. *Qui reseruentur in Societate.*
2. *Expenditur primus, qui est periurium, & falsum testimonium.*
3. *Secundus, furtum, & vsurpatio rei contra votum paupertatis.*
4. *Tertius est lapsus carnis voluntarius.*
5. *Quartus, inobedientia expressa.*
6. *Quintus, seditio in Superiorem, & diuisio à capite.*
7. *Sextus, detractio famæ, &c.*
8. *Septimus, impedimentum excludens à Societate reticuisse in examine, vel in eo mentitum esse, &c.*
9. *Octauus, acceptio, vel missio litterarum absque licentia expressa, &c.*
10. *Nonus, transgressio votorum simplicium.*
11. *Decimus, censura, seu peccata habentia in Constitutionibus censuram annexam.*
12. *Casus Pontifici reseruati, à fortiori reseruati in Religione sunt.*

1. VErùm in Religione sanctissima Societatis, cuius institutum à pubertate, etsi indignus, suscepi, vtinam ab incunabulis suscepissem, authoritate quintæ Congregat. generalis *decret. 40. & 46. aliàs 67. & 73.* non solùm prædicti casus reseruati sunt, sed illis additi sunt decem. Primò, periurium, & falsum testimonium in iudicio, vel extra. Secundò, furtum, & vsurpatio alicuius rei contra votum paupertatis in ea quantitate, quæ efficiat peccatum mortale. Tertiò, lapsus carnis voluntarius, & quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodeat. Quartò, inobedientia expressa, qua quis asserit, se nolle parere. Quintò, seditio in Superiorem, & diuisio à capite, in graue nocumentum Societatis. Sextò, detractio famæ, bonæque existimationis aliorum, & discordiarum seminatio inter Fratres. Septimò, impedimentum excludens è Societate reticuisse in examine, vel in eo mentitum esse, vnde graue incómodum oriri possit. Octauò, acceptio, seu missio literarum absque licentia expressa, quæ, scilicet, acceptio, vel missio contineat rationem peccati mortalis. Nonò, transgressio votorum simplicium, quæ professi emittunt post professionem. Decimò, censuræ Societatis nostræ, seu peccata, quæ in nostris Constitutionibus, Bullis, vel decretis annexam habent excommunicationem. Hæc omnia cùm manifestè erunt mortalia, & in actum exteriorem prodierint, reseruantur Superiori Domus, vel Collegij, & ab alio, nisi de expressa licentia illius, absolui non possunt. Sic habetur *in Ordinationib. generalib. cap. 5. de casib. reseruatis.* Neque hæc tantorum casuum additio nimia videri debet reseruatio, cùm omnes ij grauiter religionem offendant, nimisque dedeceant Religiosos frequenter cum sæcularibus communicantes, quales sunt nostræ Societatis, ob quam cum proximis communicationem non leuibus periculis labendi sunt expositi; ideóque expedit, prædictorum reseruatione, tanquàm quodam fræno contineri; & à Superioribus cognosci, vt quoad fieri possit, ab occasionibus cadendi amoueantur.

2. Placet in gratiam Religiosorum breuiter prædictos casus percurrere. Primò, reseruatur periurium, hoc est, iuramentum veritate carens, quocunque modo aduertenter protuleris, siue in iudicio, vt actor, vel reus, vel testis; siue extra iudicium in contractibus, politicisque conuersationibus. Deinde reseruatur falsum testimonium, quod proximum grauiter lædit, tametsi iuratum non sit; aliàs opus non esset, vt peccatum distinctum à periurio reseruaret. Et fortè ob hanc præcipuè causam additum est, *in iudicio, vel extra.* Etenim in iudicio raro, vel nunquam testis deponit, nisi iuratus; secùs extra.

3. Secundò, reseruatur furtum, & vsurpatio alicuius rei contra votum paupertatis in ea quantitate, quæ efficiat peccatum mortale. Ex decreto Clement. VIII. reseruari potest in qualibet religione furtum, & vsurpatio ex rebus Monasterij. At in Societate reseruatur furtum, & vsurpatio ex bonis cuiuscunque personæ in ea quantitate, quæ peccatum mortale constituat. Quæ autem hæc sit, dixi *tract. 16. de statu religioso, disp. 3. de voto paupert. pun. 20. & 21.* Quòd si res, in quas habes dominium, absque Prælati licentia distribuas; in peccatum incidis reseruatum; tum iuxta decretum Clement. *casu* 4. quia proprietarius es, cùm proprietatis vsum contra votum paupertatis accipias. Tum iuxta hanc reseruationem, in qua vsurpatio cuiuscunque rei contra votum paupertatis reseruatur. Neque negari potest, illius rei vsum contra voluntatem Prælati esse vsurpationem contra votum paupertatis.

4. Tertiò, reseruatur lapsus carnis voluntarius, & quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodeat. Alicui videri possent hæc posteriora verba superfluere; siquidem sub lapsu carnis voluntario, qui necessariò subintelligi debebat, in actum externum prodeunte, videbantur contineri. Sed prudenter addita sunt, ne quis putaret, solum lapsum carnis voluntarium in sua specie completum reseruatum, cùm reseruatio sit stricti iuris, quippe iurisdictionem iure competentem restringat; meritò sub reseruatione lapsus carnis voluntarij, solus lapsus carnis perfectus, & consummatus in sua specie intelligi posset. Vt igitur omnis dubitatio tolleretur, addita fuerunt illa verba: *Et quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodeat.* Quibus manifestè significatur, quemlibet actum externum per se castitati grauiter contrarium; tametsi in specie luxuriæ consummatus non sit, peccatum esse reseruatum. Notanter dixi, *per se*, nam, si ex intentione, & relatione solùm extrinseca operantis castitati grauiter aduersetur, sicuti aduersaretur quodlibet opus bonum, vel indifferens, praua, & inhonesta intentione factum, nullatenus in casum reseruatum incideres: quia ex se ille actus exterior nullam habet malitiam; sed solùm ex accidenti ei extrinseco, & soli Deo cognito, quale est praua intentio operantis. Quinimò, esto actus exterior malus sit; si tamen in se spectatus mortalem malitiam non habeat; sed solùm venialem, sicuti communiter dicitur de visione curiosa fœminæ, de leui tactu manus, & similibus; tametsi iniqua, & mortali intentione fiant, casus reseruatus non erit; quia ea malitia, quatenus mortalis est, non prodit in exteriorem actum. Hæc enim de causa à peccato hæresis reseruato exclusimus *tract. 4. de fide, disp. 3. pun. 3.* verba hæreticali intentione dicta, ex quibus per se spectatis colligi hæresis non possit: quippe illa non est censenda hæresis exterior, sed interior. At ex prædictis actionibus colligi non

non potest mortalis intentio. Non igitur erit casus reseruatus: & tradit Suar. t. 4 *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 12. Secus esset dicendum, si visu, vel tactu alias leui fœminæ indicares tuam iniquam voluntatem: quia eo casu visus, vel tactus, non quatenus tales sunt, sed quatenus indicant iniquum affectum, reseruati erunt: sunt enim quædam muta sollicitatio.

5. Quartus, reseruatur inobedientia expressa, qua quis asserit, se nolle parere. Prudenter additum est verbum, *expressa*, &c. vt intelligeretur solam inobedientiam formalem, & expressam reseruatam esse. Nam inobedientia materialis in omni præcepti violatione reperitur, (quam non est credendum reseruari, aliàs omnia peccata mortalia reseruata essent;) sed non reperitur formalis, quæ in eo consistit, vt præceptum violes: quia tibi præceptum est, quod necessario ex contemptu præcepti, vel præcipientis oritur: at, quia potest ea violatio præcepti, & inobedientia formalis contingere, quin exterius manifestetur, meritò addidit Congregatio verbum, *expressa*: quod explicans subdidit, *qua quis asserit se nolle parere*. Asserit, inquam, verbis, vel signis prauam suam intentionem declarantibus: non enim alia via inobedientia formalis esse potest expressa. Sed, an inobedientia formalis, & expressa debeat esse circa præceptum grauem materiam respiciens, non satis constat inter Doctores. Nam Caietan *in sum. verbo, Inobedientia* Ludouic. Lopez 1. *p. instruct. cap.* 55. *in fine*, Valen. 2. 2. *disp.* 7. *q.* 3 *pun.* 5. & Lessius ipsos referens *lib.* 2. *de iustit. cap.* 46. *dub.* 6 *num.* 45. existimantes, inobedientiam formalem peccatum veniale esse posse ex leuitate materiæ, necessariò affirmare debent, illis in euentibus, in quibus a culpa mortali inobedientia excusatur, casum reseruatum non esse. Ego verò dicendum existimo, regulariter inobedientiam formalem, & expressam, casum reseruatum esse: tametsi præceptum de materia leui sit: quia non spectatur quantitas, sed qualitas transgressionis; neque quale sit præceptum, sed qualiter illud transgrediaris. Et quidem si de inobedientia formali diuinorum præceptorum casus reseruatus loquatur, (quod mihi dubium est, quia satis videtur verosimile, solam inobedientiam religiosam ex voto obedientiæ debitam reseruari;) rarò à culpa mortali ex leuitate materiæ præcepti excusari potest: nam, si illa inobedientia ex contemptu Dei procedat, grauissimum est peccatum. Et idem est, si procedat ex contemptu præcepti, tanquam inutilis, vani, vel perniciosi: quia est grauis blasphemia. Alia autem via contemni expressè, & formaliter non potest præceptum, licèt possit minùs haberi, & æstimari. Si autem ex hac minori æstimatione, quæ est virtualis quidam contemptus, præceptum leue transgrediaris, peccatum reseruatum non erit ex Lessij sententia: quia non excedit culpam venialem. At, si casus reseruatus ex sola inobedientia aduersùs obedientiæ votum procedat si præceptum leuis materiæ transgrediaris ex superioris contemptu, idque significes, in casum incidis reseruatum: quia denotas, paratum non esse Superiori, etiam in graui materia præcipienti, obedire. Vnde prudenter Congregatio, cùm inobedientiam expressam, casum reseruatum constituit, non restrinxit ad specialem materiam; sed absolutè dixit, inobedientiam expressam, qua quis asserit, se nolle parere, casum reseruatum esse. Nam esto id asseras, cùm leuis materia tibi præcipitur; si tamen iniquam voluntatem non declares limitatam esse, & solùm in illa materia obedire nolle; in aliis tamen paratum esse voluntatem Superioris exequi; sine dubio absolutè Superiorem contemnis: & casus est reseruatus. Et fortè ob hanc causam Pater Generalis Claudius Aquauiua declarauit, casum esse reseruatum, si quis Fratrum Ministro aliquid iubenti, licèt non sub præcepto diceret: *Nolo facere*. quia est personæ Ministri absolutus contemptus. Quam declarationem septima Congregatio generalis *decreto* 40. approbauit. Quòd si Superiori nolis obedire in leui materia, non, quia Superior est, sed quia indoctus, & imprudens habetur, vel quia tibi est offensus; Lessius *dicto lib.* 2. *cap.* 46 *dub.* 6. *in fine*, existimat, non esse inobedientiam mortalem, ac proinde nec casum reseruatum. Quod intelligendum est de inobedientia, nec Superiori, neque aliis declarata: nam, si Superiori, vel aliis declaretur (tametsi cum restrictione, & limitatione ad illam leuem materiam) credo omninò mortalem esse, & casum reseruatum: quia est grauis Superioris contemptus, & ipsius muneris non mediocris iniuria.

6. Quintus, reseruatur seditio in Superiorem, & diuisio à capite in graue nocumentum Societatis. Est enim grauissimum delictum seditionis in Superiorem, grauissimaque pœna dignum, vt testatur Conrad. Brunus *tract. de seditiosis, lib.* 5. *cap.* 1 *circa finem*, quem sequitur Menoch. *lib.* 2. *de arbitrar. casu* 166. & *casu* 437. Seditionem igitur in Superiorem committis, si animos fratrum commoueas, ne vel illum vt Superiorem recognoscant, vel illius iussis obtemperent. A capite autem te diuidis, si à Præposito Generali obediendo te velis subtrahere, sicut se Schismaticus se subtrahit à Pontificis obedientia: quæ peccata ex leuitate materiæ excusari à mortali non possunt, cùm semper in graue nocumentum Religionis cedant, & disciplinæ religiosæ non leuiter contraria sint.

7. Sextus, detractio famæ, bonæque existimationis aliorum, & discordiarum seminatio inter fratres. Cùm enim in Societatis Religione maximè charitas, vnitásque resplendeat; & hæc vitia non leuiter charitati, vnitatique opponantur, meritò reseruata sunt. Detractio igitur, vt ex D Thom. ab omnibus recepto 2. 2. *q.* 73. *art.* 1. constat, est alienæ famæ occulta, & iniusta denigratio, quæque contingit tum directè tum indirectè. Directè contingit primò, imponendo crimen falsum: secundò, amplificando verum: tertiò, occultum reuelando: quartò, sinistrè recta facta interpretando. Indirectè verò contingit primò, si recta facta, & dotes alterius neges: secundò, si ea extenues: tertiò, si silentio prætermittas, cùm obligatus es manifestare: quartò, si fictè laudes, quia est tacita vituperatio. Quodlibet horum, cùm famam alterius grauiter denigrat, bonámque illius existimationem diminuit, casus est reseruatus. Ex vi tamen huius reseruationis non videtur contumelia reseruari. Nam esto grauius peccatum sit, non ita facilè committitur: est enim contumelia, honoris alterius in coram denigratio, sicuti dixit D. Thom. *quæst.* 72. *artic.* 1. ideòque differt à detractione; partim, quia detractio lædit famam, contumelia honorem; partim, quia detractio fit occultè, & in absentia infamati: contumelia in illius præsentia, sicuti tradit Lessius *lib.* 2. *de iustit. cap.* 11. *dub.* 2. *à num.* 6. Deinde reseruatur discordiarum seminatio inter fratres, quod Spiritus Sanctus summo odio prosequitur, vtpote charitati aduersum. Contingit autem hæc discordiarum seminatio, quando tuis verbis, vel factis voluntates fratrum discordes, & dissentientes redduntur in graue ipsorum detrimentum, & à fortiori, si in odium excitentur. Solùm dubitari potest an seminatio discordiarum inter sæculares, vel Religiosos alterius Ordinis, sit casus reseruatus: quia verbum illud, *inter fratres*, videtur discordiarum seminationem restringere ad fratres, qui non solùm vinculo charitatis; sed & Religionis, & Professionis fratres sunt: ij enim sunt, quos Religiosi propriè fratres appellant, & decretum reseruatorium vltra communem loquendi modum extendi non debet. Nihilominùs verius censeo, quanli-

bet discordiarum seminatio non inter sæculares etiam esse casum reseruatum. Credendum enim est, Congregationem voluisse reseruare peccatum illud, quod Spiritus Sanctus grauiter detestatur illis verbis: *Et qui seminat inter fratres discordias*. sub quo quælibet discordiarum seminatio inter fratres, qui vinculo charitatis fratres esse debent, continetur.

8. Septimus est, impedimentum excludens è Societate reticuisse in examine, vel in eo mentitum esse, vnde graue aliquod incommodum oriri possit. Duo sub huiusmodi reseruatione continentur. Primò, tacuisse in examine impedimentum excludens à Societate. Secundò, in eo examine commisisse mendacium, ex quo graue aliquod incommodum oriri possit. Circa primum dubitare quis poterat, an de solis impedimentis essentialibus loquatur, an etiam de secundariis: siquidem secundaria etiam à Societate excludunt; illis enim, vel aliquo illorum affectus in Societatem recipi non potest absque dispensatione, vti late dixi *tract.16. de statu religios. disp.1. pun.* 8. Sed verius censeo, de solis impedimentis essentialibus reseruationem illam esse intelligendam: quippe hæc propriè, & in rigore tantùm à Societate excludunt; alia verò solùm ex arbitrio, & voluntate Superioris. Verùm, sub secunda parte reseruationis credo secundariorum impedimentorum celationem contineri. Cùm enim omnes Societatem ingressuri in examine interrogentur, tum de primariis, tum de secundariis impedimentis; qui aliquod illorum celaret, mendacium committeret, ex quo posset graue incommodum Societati euenire. Quod si de facto non eueniat, id est per accidens. Incidit ergo in casum reseruatum.

9. Octauus, acceptio, vel missio litterarum, absque licentia expressa, quæ, scilicet, acceptio, vel missio contineat rationem peccati mortalis. Circa quem casum occurrit notandum, qualiter acceptio, vel missio litterarum peccatum mortale continens excusari possit à casu reseruato, ex eo, quòd fiat ex expressa licentia. Siquidem Superioris licentia pro missione, vel acceptione litterarum mortaliter peccaminosa nulla est: quippe honesta, & licita tantùm spectare debet. Deinde Superior litteras accipiens, seu mittens, peccatum mortale continentes, in casum reseruatum non incideret: siquidem ex licentia sibimet concessa recipit. Ob hanc rationem existimo, acceptionem, vel missionem litterarum mortaliter peccaminosam, cuius malitia ex Superioris voluntate purgari non potest, casum esse reseruatum, tametsi Superioris licentia accedat: quia ea licentia nulla est, ac proinde reputari debet, ac si non esset. Illam verò litterarum acceptionem, vel missionem aliàs peccaminosam, cuius malitia ex licentia Superioris cessare potest, casum reseruatum non esse, si ex Superioris licentia fiat. Posse autem aliquam acceptionem, vel missionem litterarum esse huius conditionis, constat quia potest Prælatus subditis præcipere, ob aliquas graues, & vrgentes causas, ne absque eius expressa licētia litteras mittant, vel recipiant. Quo casu acceptio, vel missio absque expressa licentia rationem peccati mortalis continet: posita verò licentia peccatum cessat, & consequenter casus reseruatus. Ad hanc explicationem adstruendam, ea præcipuè ratione motus sum, ne cogar affirmare, illa verba, *absque licentia expressa*, superfluisse: siquidem circa acceptionem, vel missionem litterarum ex ratione materiæ mortaliter peccaminosam, nulla Superioris licentia valida esse potest. Asserere autem ex inualida licentia à peccato reseruato excusari, verisimile non est. Deinde, vt comprehenderem sub reseruatione acceptionem, & missionem litterarum ex accidenti extrinseco, scilicet, ex imperio obedientiæ peccaminosam: siquidem huius malitia Superioris licentia, quæ valida est, purgari potest, & reseruatio cessare.

10. Nonus, transgressio votorum simplicium, quæ professi emittunt post professionem, circa quem casum nihil notandum occurrit, præter dicta *tract. 16. de religioso statu, disp.5. a pun.1. & sequentib.*

11. Decimus, reseruantur censuræ Societatis nostræ, seu peccata, quæ in nostris Constitutionibus, Bullis, vel decretis, annexam habent excommunicationem. Notanter additum est, *seu peccata*, ne intelligerentur solæ censuræ reseruari; sed simul cum censuris peccata ipsa per se, & directè reseruata esse. Igitur in Constitutionibus eam censuram excommunicationis ipso facto inuenio, quæ in Congregatione generali electoribus apponitur 8. *p. Constit. cap. 6. §. 2.* si quem scirent ambientem præposituram generalē, Vicario non denunciauerint. Item, quæ apponitur Vicario, & tribus antiquioribus Professis, qui in hac causa Iudices esse debent, si fortè aliter, quàm in animo sentirent, sententiam dicerent. Huic Constitutioni in 1. Congregat. generali, *decreto* 5. addita est ea censura aduersùs ambitiosos pro se, vel pro aliis; itémque ad eos, qui informationem non synceram, hoc est, vt explicuit 2. Congregatio *decreto* 9. quæ studiosè, seu mala cum intentione mēdax est in re graui. Item, ex Congregat. 7. *decreto* 49. extenditur excommunicatio ad illos omnes, qui electionis synceritatem, libertatémque quoquo modo directè, vel indirectè impedire conantur. Huius excommunicationis absolutio, si petatur ante electionem, Vicario generali reseruatur; si post electionem, Præposito Generali, vti dicitur in 1. Congregat. *decreto* 18. & in 2. *decreto* 17.

In Bullis verò pontificiis, præcipuè in ea, quam contra Apostatas expediuit Pius V. anno 1565. quæque incipit, *Æquum reputamus*, excommunicatio ipso facto lata est, & Pontifici, vel Præposito generali reseruata aduersùs eos, qui emissis Societatis votis, vel ab ea recedunt, vel ad alium Ordinem (Carthusia excepta) absque licentia Generalis transeunt: quinimò neque ad Carthusiam ex priuilegio Carmelitis concesso, & aduersùs eos, qui, licentia Generalis habita, intra tempus præfixum non fuerint Ordinem ingressi, vel in ea non valentes, vel nolentes perseuerare, ad Societatem non fuerint statim reuersi, auxiliatores, & receptores eorum eadem excommunicatione afficiuntur. Deinde excommunicantur excommunicatione Pontifici reseruata à Gregor. XIV. in Bulla confirmatoria nostri Instituti, edita 1591. quæ incipit, *Ecclesiæ catholicæ*. quomodolibet impugnantes, vel alterantes Constitutiones Societatis, decreta, & gubernandi formam, &c.

Denique in decretis Congregationis, præter *superius* dicta, est excommunicatio Prouinciali reseruata; tum in illos, qui inconsulto Prouinciali externos de demissione sua in consilium adhibent; tum in illos, qui quoquo modo externorum auxilio, vel intercessione ad dimissionem à Superioribus obtinendam vtuntur. Sic habetur in 7. Congregatione generali, *decreto* 18. & *can.* 22. §. 2. Prædictas censuras explicui *dicto tract.* 16. *de statu relig. disput.* 5. vbi de præceptis Societatis.

12. Ad extremum aduerte, casus Pontifici reseruatos non esse opus Superiores regulares sibi reseruare, cùm altiori reseruatione reseruati sint: ideóque nullus alius, præter eum, cui ex commissione Pontificis competit facultas, absoluere à prædictis potest, sicuti benè notauit Suar. *t.4. de relig. tract.8. lib. 2. cap.* 18. *in princ.*

§. IV.

§. IV.

Quis possit directè à prædictis peccatis reseruatis absoluere.

1. *Is, cui reseruata sunt, potest absoluere.*
2. *A reseruatis Pontifici possunt Episcopi absoluere in aliquibus casibus.*
3. *A reseruatis Pontifici, & Episcopo potest Parochus extra casum extremæ necessitatis, ex satis probabili sententia.*
4. *In articulo mortis quilibet potest.*
5. *Prælatus cuiuscunque Conuentus sibi subditos absoluere potest.*
6. *Ex quodam priuilegio possunt Religiosi Minores ab alio, quàm a Superioribus absolui semel in vita.*
7. *Quid in articulo mortis à Sixto IV. prædictis Religiosis concedatur.*
8. *Religiosis omnibus à Superiore approbatis concedit Pontifex facultatem absoluendi omnes Christi fideles; sed non Religiosos.*
9. *Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ.*
10. *De priuilegio concesso absoluendi Religiosos Ordinis Prædicatorum iter agentes.*
11. *Nouitij absolui possunt, ac si sæculares essent.*

1. A Peccatis reseruatis nemo absoluere potest, nisi is, cui peccata reseruata sunt, aut illius Superior, & cui ipsi commiserint. Dixi, *cui peccata reseruata sunt*: quia reseruans non sibi tantùm, sed aliis inferioribus Prælatis reseruare peccata potest, sicuti de facto plura peccata à Pontifice Episcoporum absolutioni reseruata sunt, & in Religionibus, maximè in Societate omnes casus reseruati Prælati conuentualis absolutioni reseruantur.

2. Igitur à reseruatis Pontifici non solùm pro foro interno; sed etiam externo absoluere possunt Episcopi pueros, mulieres, senes, valetudinarios, aliásque similes personas Pontificem adire impeditas iuxta textum in cap. *Mulieres.* cap. *Nos. usur.* & cap. *Quamuis. de senten. excommunicat.* seruatis tamen quibusdam ibi præscriptis conditionibus. Et licèt prædicti textus de excommunicatione ob percussionem Clerici loquantur, Doctores eam facultatem ad alios casus Pontifici reseruatos extendunt: siquidem in omnibus eadem ratio procedit, quæ est periculum animarum vitare: quod esset, si absolutio diu differri deberet, sicuti notauit Coninch *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 12. *n.* 88. Suar. *t.* 4. *de pœnitent. disp.* 30. *sect.* 3. In foro autem conscientiæ quilibet Episcopus potest sibi subditos à quibuscunque peccatis occultis Pontifici reseruatis absoluere, ex Trident. *sess.* 24. *cap.* 6. *de reformat.* Neque per Bullam Cœnæ ea potestas reuocata est, vt *alibi* latiùs dixi.

3. A reseruatis Episcopo, & à fortiori Pontifici nullus Parochus iure ordinario absoluere potest, vt de se constat. Solùm est dubium, an casu, quo pœnitenti necessarium sit communicare, vel quia ecclesiastico præcepto Communionis vrgetur; vel quia absque nota omittere Communionem non potest, possit à quolibet Parocho directè absolui à peccatis Pontifici, vel Episcopo reseruatis. Negat Vasq. *qu.* 91. *art.* 3. *dub.* 8. *num.* 4 & *dub.* 9. *n.* 13. Mouetur ex eo, quòd Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. *de reformat.* dixerit, Sacerdotes extra articulum mortis nihil posse in casibus reseruatis. Sed contrarium docet non improbabiliter Canus *relect. de pœnitent.* 5. *p. fol.* 108. § *Secunda conclusio.* Dominic. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *qu.* 2. *art.* 5. *ad* 1. Ledesm. 2. *p.* 4. *qu.* 8. *art.* 3. *dub.* 3 *concl.* 7. neque dissentit Suar. *disp.* 30. *sect.* 3. *n.* 8. & 9. & *disp.* 3. *tota sect.* 3. posse, inquam, Parochum extra casum extremæ necessitatis à reseruatis Pontifici absoluere suos subditos, si adire non possint Superiorem, & instet tempus communicandi, vel celebrandi, prætermittique non possit absque scandalo, vel infamia, vel damno populi, qui defraudandus esset Missæ Sacrificio die festiuo: extendúntque hanc doctrinam, siue peccatum censuram habeat annexam, siue non. Ratio est: quia reseruatio ob bonum charitatis introducta non debet in detrimentum charitatis cedere: cederet autem in graue charitatis detrimentũ, & in summarum non leue periculum, si eo casu non posset Parochus ab eo peccato absoluere. Credendum ergo est, eam facultatem esse illi à Pontifice concessam. Neque obstat Concilium asserens, nihil posse extra articulum mortis Sacerdotes in casibus reseruatis: quia hoc intelligendum est per se; secùs si à iure, vel ex priuilegio concedatur, sicuti Suar. existimat concessum esse, non solùm Episcopis; sed etiam Sacerdotibus inferioribus, quoties Pontifex adiri non potest, & instat tempus communicandi, ex textu in cap. *Nuper. de sententia excommunicat.* ibi, *a suo absoluatur Episcopo, vel proprio Sacerdote.* In casibus autem Episcopo reseruatis non audet Suar. *disp.* 30. *sect.* 3. concedere hanc facultatem, eò quòd recursus ad Episcopum facilior sit, quàm ad Pontificem. Et prætereà de casibus pontificiis sunt iura concedentia hanc facultatem proprio Sacerdoti, cùm non potest Pontifex adiri, quod non inuenitur in casibus Episcopo reseruatis. At Canus, Sotus, Ledesm. *locis allegatis*, & idem Suar. *disp.* 31. *sect.* 3. generaliter loquuntur de casibus reseruatis; & affirmant, quoties ex aliqua graui causa omitti non potest Communio, posse inferiorem Sacerdotem à reseruatis absoluere. Monent tamen prædicti Doctores, hanc absolutionem esse indirectam: siquidem inferior Sacerdos non est propriè Iudex illorum peccatorum, & obligationem subit pœnitens coram Superiore comparendi. Sed hoc non videtur satis consequenter dictum, aliàs nulla iurisdictio ob necessitatem inferiori Sacerdoti communicaretur. Credo igitur, & Iudicem esse, tametsi pœnitens obligationem habeat comparendi.

Religiosi verò, præcipuè Mendicantes, esto iure communi non possint à reseruatis Pontifici, vel Episcopo absoluere, quia in Clement. *Dudum. de priuileg.* declaratur, eos non habere ampliorem facultatem, quàm habent Parochi, & in Clementina, *Religiosi. de priuileg.* §. *Quibus.* præcipitur Religiosis sub interminatione maledictionis æternæ, ne à casibus Sedi apostolicæ, atque etiam locorum Ordinariis reseruatis quenquam absoluant. Verùm, si particularia priuilegia spectentur, non solùm à reseruatis Episcopo, sed etiam à reseruatis Sedi apostolicæ, exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ continentur, absoluere quoscunque fideles ad se venientes possunt, vti *superiori puncto* explicui, & tradit Suar. *t.* 4. *de pœnitent. disp.* 30. *sect.* 2. *n.* 16. & *seqq.*

4. In articulo mortis, cùm nulla sit reseruatio, vt dixit Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. quilibet Sacerdos, tametsi excommunicatus, aliáve censura ligatus existat, absoluere potest quoslibet pœnitentes à quibuscunque peccatis; subintelligendum tamen est, absente proprio, vel priuilegiato Sacerdote, vel non impedito. Nam, cùm hæc tam ampla concessio ob necessitatem pœnitentis, ne remedio destitutus pereat, concedatur; si Sacerdos proprius, vel non impeditus sit, velitque Sacramentum ministrare, cessat prædicta necessitas, & consequenter concessio, quæ ob eam necessitatem facta est, vti dixi *suprà.*

5. Specialiter autem loquendo de casibus reseruatis pro Religiosis, certum est, Prælatos cuiuscunque Conuentus, & à fortiori superiores Prælatos, Prouincialem, scilicet, & Generalem, facultatem habere, tum absoluendi sibi subditos, quia ipsis prædicti casus reseruantur,

seruantur; tum delegandi alteri subiectionem: quia ratione muneris ipsis competit dicta potestas. Secùs esset, si peccatum esset Prouinciali, vel Generali reseruatum: quia tunc inferior Prælatus delegatus esset in ea facultate sibi commissa, nisi fortè commissa esset in perpetuum: quippe censeretur proprio muneri annexa, ac proinde ordinaria esse, & delegabilis. Rarò tamen expedit peccatum Generali, nedum Prouinciali ita reseruari, vt Superiori immediato, vel alteri non concedatur facultas ab eo absoluendi. Nam, vt benè inquit Suar. *t.4. de relig. tract.8. lib.2. cap.19. n.16.* rectæ Religionis gubernationi non leuiter contrarium esset, cogere subditum delinquentem longo tempore perseuerare absque absolutione directa reseruati peccati; qui certè cogendus esset, si in peccatum reseruatum incideret, cùm sæpè euenire possit, cùm absentia Prouincialis frequens sit, & in absentia hoc Sacramentum ministrari non possit.

6. Videndum autem est, an aliis à Superioribus sit hæc facultas concessa, quæ, cùm solo priuilegio concedi possit, examinandum est, an aliquod sit, virtute cuius Religiosi ab alio, quàm à suo Prælato valeant absolui. Emm. Rodrig. *t.1. q.62. art.6.* refert varia priuilegia Sixti IV. Minoribus concessa, quibus absolui possunt semel in vita, & in articulo mortis ab alio, quàm à suis Prælatis. Primò nanque refert concessisse Sixtum IV. Minoribus, tam Professis, quàm Nouitiis, vt semel in vita eligere possint Confessorem ex suo Ordine, qui iniuncta pœnitentia salutari eos absoluat ab omnibus criminibus, excessibus, & censuris, &c. Quo priuilegio non est dubium, posse Religiosum Minorem semel in vita frui, eósque absolui ab omnibus reseruatis. Debet tamen necessariò eligere Sacerdotem sui Ordinis, à suo Prælato approbatum, & in Confessorem designatum; aliàs non eliget Confessorem formaliter, quod videtur necessarium: non enim Pontifex absque causa nomen Confessoris expressit: poterat enim sub nomine Sacerdotis priuilegium concedere. Sed, quia intendebat, ne alius Sacerdos, quàm à Superiore ad audiendas confessiones designatus eligeretur, ne obseruantia religiosa minueretur, ideò expressit Confessoris nomen: & tradit Suar. *t.4. de relig. tract.8. lib.2. cap.19. n.7.* vbi benè aduertit, approbationem Episcopi requisitam non esse, quatenus Professos, & Nouitios priuilegium respicit: secùs quatenus famulos, aliósque seruientes spectat. Prædicto priuilegio vti possunt omnes alij Religiosi communicantes in priuilegiis cum Mendicantibus: modò tamen à suis Superioribus eorum vsus interdictus non sit, sicuti de facto interdictus est Societatis Iesu Religiosis, qui variis Bullis à Sede apostolica emanatis prohibentur aliis, quàm à Superiore designatis confiteri, neque à reseruatis absolui, nisi de Superioris licentia.

7. Secundò concedit idem Sixtus IV. prout refert Emman. Rodrig *suprà*, vt quilibet Confessor posset quemlibet Minorum Religiosum in articulo mortis à quibusuis casibus absoluere, ac si Summus Pontifex ibi adesset. Quilibet, inquam, Confessor, qui aliàs in eo articulo Confessor esse posset, vnde præsente proprio simplex Sacerdos authoritatem non haberet: quia non est legitimus Confessor; secùs eo deficiente. Neque inde fit, nullum priuilegium Minoribus concedi: concederetur nanque maximum. Primò, quia Confessor aliàs à Superiore designatus, qui in eo articulo præsente Prælato absoluere non poterat à reseruatis, virtute huius priuilegij absoluere posset: quia est legitimus Confessor, cui sola iurisdictio deficiebat, quæ virtute huius priuilegij communicatur. Secundò, ex vi dicti priuilegij sic absoluitur Religiosus à suis excessibus, & peccatis, vt nullatenus obligatus sit comparere coram Superiore, si postmodum conualuerit. tametsi peccata censuram reseruatam habeant, vti bene notauit Emman. *Rodrig. q.62. art.8. Suar. d. cap.19. n.14. & 15.*

8. Tertiò, omnibus ferè Religiosis à suis Superioribus approbatis concedit Pontifex potestatem absoluendi omnes Christi fideles ad se venientes ab omnibus criminibus, excessibus, & censuris, etiam Sedi apostolicæ reseruatis (exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur) vt refert Emmanuel Rodrig. *t.1. quæst. regul. q.60. & 61. per varios articulos.* Cùm ergo sub nomine fidelium Religiosi comprehendantur, videri alicui posset, quemlibet Religiosum, tum à Religiosis sui Ordinis generaliter approbatis, tum à Confessoribus alterius Ordinis absolui à reseruatis posse. Sed omninò dicendum est, vt latiùs *superiori puncto* dixi, neminem virtute prædictorum priuilegiorum absolui posse absque licentia sui Prælati. Nam esto priuilegia generalia sint, & tam sæculares, quam Religiosos comprehendant; at non censentur speciali priuilegio, & consuetudini derogare, quibus in omnibus Religionibus stabilitum est, ne Religiosi ab aliis, quàm à Superiore proprio designatis absolui à reseruatis possint, quinimò nedum à non reseruatis.

9. Quartò, est priuilegium omnibus fidelibus Bullam Cruciatæ sumentibus concessum, vt possint quenlibet Confessorem ex approbatis ab Ordinario eligere, qui eos ab omnibus peccatis, & censuris absoluat. Si igitur Religiosi Bullam sumpserint, poterunt à quolibet Confessore ex approbatis absolui. Cæterum, hoc priuilegium non communicari Religiosis, sed potiùs eis vsum illius interdici, probauimus latè *tract. de Bulla Cruciata*. Nullum igitur est priuilegium præcipuè in Societate Iesu, quo eius Religiosi absolui à reseruatis absque Superioris licentia possint.

10. Quintò, speciale priuilegium concessum est Fratribus Prædicatoribus, iter agentibus, ex Superiorum licentia, vt possint à quolibet Confessore, siue regulari, siue sæculari absolui à quocunque crimine, quomodocunque reseruato, sicuti possunt Cófessores eiusdem Ordinis. Sic concessit Innocent. VIII. provt refertur *in compend. Ordinis Cisterciens. verbo, Confessor, §.15.* cuiúsque meminit Emman. Rodrig. *t.1. quæst. regular. qu.62. art.5. circa finem.* Suar. *t.4. de relig. tract.8. lib.2. cap.19. num.3.* Notanter apposita sunt illa verba, *ex Superiorum licentia*; ne fugitiuis, vel apostatis crederetur esse hoc priuilegium concessum, sed solùm illis, qui ex Superioris licentia iter faciunt. Ex illis autem verbis, *sicuti possunt Confessores eiusdem Ordinis*, alicui videbitur restringi facultas, ita vt nullus Confessarius electus absoluere possit itinerantem Religiosum, nisi quatenus à Prælato illius fuerit concessum: siquidem Confessores eiusdem Ordinis neminem possunt absoluere, nisi pro facultate sibi à Superioribus communicata. At nullatenus hæc expositio admittenda est; aliàs nihil speciale itinerantibus concederetur, cùm omnibus concessum sit, ex Superiorum facultate posse Confessorem quemlibet eligere, qui eos à quolibet crimine absoluat. Quocirca, ne priuilegium vanum sit, intelligi debent illa verba, vt quilibet Religiosus iter faciens confiteri possit cuilibet Sacerdoti regulari, vel sæculari, ab eoque absolui, & dispensari, sicuti posset absolui, & dispensari à Confessore eiusdem Ordinis facultatem à suo Superiore habente.

Verùm hoc priuilegium, vt sentit Emman. Rodrig. *suprà*, aliæ Religiones non acceptarunt, quinimò de Religione Prædicatorum non satis constat, an sub ea vniuersalitate fuerit acceptatum: quippe non leuis occasio esse potest disciplinam religiosam labefactandi, si Religiosi eo tempore, quo liberiùs peccare possunt, nullam criminis reseruationem habeant. Quapropter, vt benè inquit Suar. *dicto cap.19. à n.3.* specta-

ri debet vsus, & consuetudo religionis. Neque enim videtur expedire, Religiosum maximè Sacerdotem, diu extra Religionem peregrinantem, & in peccatum reseruatum labentem, priuatum esse directa illius peccati absolutione, cùm sæpè absque nota omittere Cõmunionem non possit. Ex alia etiam parte minùs decet, prædictum Religiosum, eo tempore, quo liberiùs peccare possit, à fræno reseruationis eximi. Quapropter nostra Societas iis inconuenientibus prouidit, tum concedendo licentiam, vt possint confiteri; tum imponendo illis obligationem, vt postmodum Superiori comparеant: concessione enim licentiæ vitatur inconueniens, ne diu peregrini priuati sint absolutione peccatorum directa; obligationis verò comparendi impositione continentur, ne in peccata ruant. Qualiter autem hæc obligatio imponi possit, §. *sequenti* dicemus.

11. Ad extremum supererat examinare, an saltem Nouitij ab aliis, quàm à Religionis Prælatis absolui possint à peccatis non reseruatis, & à reseruatis: absolui, inquam, possint, tum ab Episcopo, tum à Confessariis regularibus sui Ordinis, & aliorum Ordinum, sicuti possunt sæculares, tum virtute Cruciatæ. Sed his omnibus satisfeci *tract. 16. de religioso statu, disp. 1. pun. 10. num. 9.* neque aliquid *ibi* dictis addendum occurrit.

§. V.

Qualiter Prælatus, cui sunt casus reseruati, se gerere debeat, tum in absolutione concedenda, tum in ea deleganda.

1. *An Superior audire sola reseruata possit, & ab eis tantùm sacramentaliter absoluere.*
2. *Affirmant plures.*
3. *Plerunque supradicta sententia probanda non est.*
4. *Regulariter petenti facultatem, vt absoluatur à reseruatis, concedenda est.*
5. *Aliquando negari potest.*
6. *Non est obligatus Superior cuilibet facultatem concedere, sed designare potest Confessarium.*
7. *Quid in hac parte ex decreto Clem. sit in Religionibus statutum.*
8. *Qualiter Confessariis designatis committenda sit facultas absoluendi à reseruatis.*
9. *Quæ in Societate seruantur.*
10. *Superior concedens facultatem eligendi Confessorem, non censetur concedere, vt absoluatur à reseruatis.*
11. *Superior concedere potest facultatem sub onere alicuius pœnitentiæ imponendæ.*
12. *An sub conditione, examinatur.*
13. *Veriùs est concedi non posse.*
14. *Non posse concedi facultatem sub onere se Superiori præsentandi, qui affirment, & qualiter probent.*
15. *Contrarium tenendum est.*
16. *Qualiter pœnitenti concedatur hæc facultas.*
17. *Qualiter Confessario, & quam habeat obligationem.*
18. *Ex prædicta facultatis concessione grauis obligatio nascitur comparendi.*
19. *Qualiter Societas procedat.*
20. *Proponitur dubitandi ratio, an Superior incidens in casum sibi reseruatum, possit eligere Confessarium.*
21. *Veriùs est, nisi contrarium expressè cautum sit.*
22. *An possit prohiberi hæc electio.*
23. *Tenendum est posse.*
24. *Satisfit rationi contrariæ.*

1. Plures quæstiones præsens titulus inuoluit. Prima est, an Superior possit sola pœnitentis peccata reseruata audire, & ab illis sacramentaliter absoluere, remitteréque pœnitentem inferiori Sacerdoti pro aliis mortalibus absoluendum. Notanter dixi, *ab illis sacramentaliter absoluere:* nam, si pœnitens contentus sit extra Sacramentum Pœnitentiæ Superiori peccata reseruata manifestare, quia ipse Superior ob grauia negotia integram confessionem excipere non potest, consultè Superior faciet, si sublata reseruatione, & pœnitentia iniuncta pœnitentem absoluendum inferiori Sacerdoti remittat, cui omnia peccata manifestari debent. Et in peccatis, quæ censuram habent annexam hæc consuetudo à Romanis Pœnitentiariis obseruatur, teste Cano *relect. de pœnit. 6. p. conci. 2. fol. 263. & seqq.* absoluunt enim à censura pœnitentia iniuncta, & inferiori Sacerdoti pœnitentem absoluendum à peccatis remittunt.

2. Quocirca de absolutione Sacramentali est quæstio, an concedi possit à Prælato, auditis solis reseruatis. Affirmant Nauarr *cap. Consideret. §. Cautius. n. 12. & 18 de pœnitent. dist. 5.* Caietan. *verb. Confessio, condit. 10.* Paludan. *dist. 17. qu. 5. art. 1. ante finem.* Probabile putat Petr. de Soto *de confess. lect. 10. sub finem.* Henriq. *lib. 6. cap. 15. n. 4.* Emman. Sà *verbo, Absolutio, n. 24.* Neque dissentiunt D. Antonin. Richard. Henriq. Gerson, relati à Vasq. *de pœnit. q. 91. art. 3. dub. 10.* Plures ex his Doctoribus nullam causam assignant ad dimidiandam confessionem, & absolutionem: solus Dominic. Sotus *in 4. dist. 18. qu. 2. art. 5. concl. 2.* & Caietan. *d. condit. 10.* affirmant, fieri debere ex rationabili causa, quam iudicat esse continuam Prælatorum occupationem. Mouentur primò: quia in Romana Ecclesia ea est consuetudo, vt auditis solis reseruatis absolutio concedatur: quam consuetudinem improbare, aut nimiùm discutere non oportet, teste Caietano *suprà.* Secundò, esto integritas Confessionis sit de iure diuino, vt colligitur ex Trident. *sess. 14. cap. 5.* intercedente tamen causa rationabili omitti potest, vt *superiùs* probatum est: at causa videtur rationabilis, continua Prælatorum occupatio, ne omnium habentium casus reseruatos integras confessiones excipiant: poterunt ergo auditis solis reseruatis ab eis absoluere.

3. Verùm, hæc sententia regulariter probanda non est, sicuti nec probatur à Vasq. *dicta q. 91. art. 3. dub. 10.* Suar. *de pœnitent. disp. 31. sect. 1. à n. 7.* Coninch *disp. 7. de pœnitent. dub. 9. à n. 80.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 12. n. 8.* & aliis pluribus apud ipsos, quippe vnum ex præcipuis negotiis Prælati est, Confessiones subditorum audire, medicinámque peccantibus adhibere. Non igitur ob alia negotia hoc prætermittendum est. Præterea, sine graui causa omitti non potest confessionis integritas, vtpote iure diuino præcepta. At regulariter nulla adest, neque adesse potest. Tum, quia Prælatus extra confessionem audire reseruata potest, si pœnitenti placet. Tum, quia potest vices suas alteri Sacerdoti committere. Tum, quia potest subdito præcipere, vt confessionem in tempus opportunum differat. Tum, quia ab aliis negotiis minùs necessariis se expedire debet. Quòd si aliquando casus occurrat, in quo expediat, Prælatum grauissimo negotio occupatum, neque valentem se ab illo expedire, confessionem sacramentalem subditi per se audire, neque subditus ob necessitatem communicandi commodum tempus expectare possit; poterit eo casu, auditis solis reseruatis, ab eis absoluere: quia hic casus vtpote rarissimus, sufficientem causam præbet dimidiandi confessionem, vti docent relati Doctores. At hoc casu excluso, nullus alius adest, in quo liceat Prælato, auditis solis reseruatis, pœnitentem sacramentaliter absoluere. Neque in contrarium est consuetudo Romanæ Ecclesiæ: quippe ibi reseruata sæpè non audiuntur,

diuntur, vt sacramentaliter absoluantur; sed audiuntur, vt sublata censura, & salutari pœnitentia imposita Confessori ordinario remittantur sacramentaliter absoluenda.

Monet tamen Vasq. *de pœnitent. qu.* 91. *art.* 3. *dub.* 10. *num.* 6. Superiorem sola reseruata audientem, esto ab illis sacramentaliter non absoluat, obligatum esse sigilli secretum seruare, ac si absolutionem impendisset; sicuti cùm pœnitentem indispositum non absoluit: quia ea confessio ad impetrandam sacramentalem absolutionem relata fuit. Sed de his postmodum.

4. Quæstio secunda: An subdito per se, vel per Confessarium petenti à Superiore facultatem, vt alteri confiteri possit, teneatur Superior eam concedere?

Respondeo, regulariter obligatum esse, tum ex charitate, tum ex debito sui muneris: quia ob humanam fragilitatem timere prudenter potest, subditum, cui negatur facultas, non fore sua peccata, saltem integrè, Superiori confessurum. Cùm autem reseruatio in subditorum bonum concessa sit, non debet in eorum dispendium retorqueri. Neque hæc negatio honestari potest ex eo, quòd alij videntes Superiorem difficilem esse in concedenda licentia, à peccatis reseruatis arceantur: quia, vt benè inquit Suar. *disp.* 30. *sect.* 4. *n.* 8. hæc vtilitas quærenda non est cum iactura pœnitentis, in cuius remedium & Sacramentum institutum est, & peccata sunt reseruata. Atque ita docent Soto *in* 4. *dist.* 18. *qu.* 2. *art.* 5. §. *Circa tertium.* Suar. pluribus relatis *disp.* 30. *de pœnitent. sect.* 4. *num.* 8. & 9. Ægid. de Coninch *disp.* 8. *dub.* 14. *concl.* 1. 2. & 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 12. *à n.* 7. colligitúrque expressè ex D. Thom. *in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *quæstiunc.* 4. *ad* 6. asserente, Superiores, qui sunt nimis solliciti, vt conscientias subditorum per confessiones sciant, multis laqueum damnationis iniicere; & per consequens sibi ipsis: ideóque Pius V. in quodam motu proprio anno 1571. Prædicatoribus concesso, quo declaratur, ipsos Religiosos non posse virtute Bullæ Cruciatæ Confessorem eligere absque Prælatorum licentia, subdit: *Eisdem tamen Prælatis, in vsu huius potestatis, seu cum subditis benignos, & faciles se exhibeant, præcipimus.* Quod efficaciùs procedit, cùm hæc licentia non ab ipso pœnitente, sed à Confessario expostulatur, qui iudicat expedire concedi. Nam ex decreto Clement. VIII. de casibus pro Religiosis reseruandis, Confessoris iudicio præcipuè standum est.

5. Dixi, *regulariter.* Nam aliquando negari posse hanc licentiam, firmant Ægid. Suar. Layman. & alij plures ab eisdem relati. Quia inutilis esset reseruatio, si nunquam Superior cogere posset subditum, vt ei culpas confiteretur. Sed, quando id fieri potest? Respondeo, cùm moraliter certus est Superior ex concessa facultate sumpturum subditum occasionem perseuerandi in peccato. Item, si peccatum subditi in graue detrimentum Communitatis, vel alterius personæ vergat, cui Superior, & non alius remedium adhibere posset, seruato confessionis sigillo, quæ rarò præsumenda sunt. Item, si ex facilitate concessionis alij subditi sumerent occasionem peccandi spe similis facultatis obtinendæ: quod (inquit Ægid. & Layman. *loc. alleg.*) inde colligi potest, si valdè frequenter licentia postuletur, & interim disciplina religiosa laxetur. Fateor, hanc præsumptionem leuem esse, cùm aliunde, quàm ex concessione licentiæ disciplina religiosa laxari possit: in iis enim casibus non solùm potest Superior; sed tenetur, petitam licentiam denegare: quia ea denegatio in bonum, tum subditi peccantis, tum aliorum cedit, vt benè notauit Ægid. *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 14. *conclus.* 1. 2. & 3.

6. Illud verò omninò est certum, nullatenus esse obligatum Superiorem facultatem concedere cuilibet Confessario, quem pœnitens eligit, sed suo muneri satisfacere, si vnum, vel plures alios præscribat. Rarò tamen id expedit, vt benè aduertit Ægid. *dub.* 14. *cócl.* 4. si Confessarius a subdito electus idoneus sit: fortè enim subditus æqua, vel maiori difficultate adibit designatum, ac ipsum Superiorem, periculóque exponetur, vel reticendi peccatū, vel non integrè confitendi. Præterquàm quòd in vnius repulsa, & alterius electione querelæ non leues excitantur, ideóque prudentia opus est.

7. Hæc in genere dicta sunt: at in Religionibus ex decreto Clement. VIII. tenentur Superiores in singulis Domibus deputare duos, tres, aut quatuor Confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori, doctos, prudentes, charitate præditos, qui à non reseruatis absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius iudicauerit. Circa quod decretum aduerte, Superiores debere in qualibet Domo pro numero Religiosorum, id est, si numerus Religiosorum expostulet, duos, tres, vel quatuor Confessarios deputare, qui subditorum peccata non reseruata absoluant. Notanter dixi, *si numerus Religiosorum expostulet*: nam, si Conuentus paruus sit, vnúsque Confessarius videatur sufficiens ad omnium confessiones excipiendas, non est credendum, voluisse Pontificem obligare Superiorem, vt plures designet: illa enim obligatio designandi plures, est sub conditione, scilicet, si numerus Religiosorum plures postulauerit: idque testatur Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 7. esse vsu receptum, vt videre licet in Monasteriis Monialium, quibus non minùs necessaria erat prouidentia illius pontificij decreti: & tamen quando numerus Religiosorum paruus est, vnus tantùm Vicarius, vel Confessor ordinarius designatur, vti supponit Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regularib. cap.* 10. præcipiens, vt præter Confessorem ordinarium alius extraordinarius bis, aut ter in anno offeratur. Sed, an quādo plures Confessarij designantur, indifferenter pro tota Communitate designentur, ita vt quilibet subditus plures Confessarios habeat, vt ad quem voluerit, possit recurrere; an verò quilibet eorum pro sua parte Communitatis deputari debeat, incertum est. Verius videtur secundum, quippe disciplinæ religiosæ magis expedit, vt quilibet Religiosus vnicum tantùm Confessorem habeat, cuius conscientia satis manifesta sit, vt in via Dei dirigi, & gubernari possit. Aliàs non pro numero Religiosorum, vt dixit Clemens VIII. sed pro vniuscuiusque conditione, & commoditate plures Confessarij designarentur, vt benè aduertit Suar. *dicto cap.* 15. *n.* 7. ideóque Societas nostra, vt omnem dubitationem tolleret, à Clement. VIII. viuæ vocis oraculo obtinuit, prout refertur *in dicta Ordinat. gener. de casib. reseruat. cap.* 5. *n.* 2. ne in singulis Domibus teneantur Superiores, præter Confessarium ordinarium, alios deputare, qui à non reseruatis absoluant, vel quibus reseruatorum absolutio committatur.

8. His igitur Confessariis committenda est absolutio à reseruatis, non quidem permanenter, & habitualiter, sed pro occasione nata, quando casus occurrerit, vt benè notauit Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 19. *n.* 6. *in fine.* Quinimò neque etiam quando casus occurrerit, est ipsis sub obligatione absolutio committenda: aliàs inutilis esset reseruatio Superioribus facta, si nunquam possent Prælati cogere subditos, vt eis peccata confiterentur; ideóque Clemens VIII. in dicto decreto de eadem reseruatione, § 4. prohibens Superioribus ne subditos ad confessionem secum faciendam cogant, excipit, nisi quando peccatum aliquod reseruatum admiserint. Supponit ergo, per se non esse obligatos reseruati peccati absolutionem alteri com-

mitte-

mittere. An autem de facto ob pœnitentis vtilitatem, quæ præcipuè in hac parte spectatur, aliásque causas, & occurrentes circunstantias committi debeat; ipse in primis Confessarius (inquit Clemens) iudicabit, vtpote cui persona, & casus pœnitentis optimè notus sit. Notanter dixit, *in primis*; tum, vt indicaret non solius Confessarij iudicio hoc remissum esse; tametsi ipsi principaliter, sed etiam Superioris iudicio, ideóque in Societate declaratum est (*dicta Ordinat. gener. cap. 5. §. 3.*) ne iudicium à reseruatis absoluendi Confessariis absolutè relinquatur, sed liceat interdum, quod omninò necessarium est, Superiori pro ratione sui officij huiusmodi facultatem denegare iis in casibus, in quibus constat, iuxta ea, quæ Doctores dicunt, & discreta charitas docet, licentiam huiusmodi esse denegandam. Tum, vt significaret non debere Superiorem, statim ac Confessarius absoluendi à reseruatis licentiam expostulat, concedere; sed re prudenter examinata, & vtilitate concessionis perpensa. Quod à fortiori procedit, cùm subditus licentiam petit medio alio Confessore à designatis.

9. Quæ omnia pro Societate Iesv optimè notantur in illa instructione, seu Ordinat. gener. *de casib. reseruat. cap. 6.* Nam *in §. 1.* inquit: *Quando Confessarius, tacito nomine pœnitentis, a Superiore petit facultatem absoluendi à casu reseruato; nullo modo Superior difficilis esse debet; sed facilis potiùs, & promptus in ea concedenda: imò persuadere sibi conuenit, posse se hac in re grauiter offendere, si imprudenter, & sine iusta, grauique causa eam negat.* Et §. 2. subditur causa, ob quam neganda sit, his verbis; *Attendat Superior diligenter, vt id rarò faciat, & in iis tantùm casibus, in quibus docebit discreta charitas (iuxta ea, quæ Doctores tradunt) licentiam huiusmodi esse denegandam: vt, verbi gratia, cùm probabiliter timeri poterit scandalum, aut recidiuum pœnitentis, vel alterius. In huiusmodi enim, quæ inducunt necessitatem vitandi scandalum, vel damnum Collegij, aut alterius ruinam, manifestum est, pœnitentem teneri per se, vel per Confessarium, rem ipsam Superiori manifestare, tanquàm illi, qui remedium necessarium adhibere potest; saluo tamen sigillo, vt oportet; teneri, inquam, quando aliis remediis prædicta damna vitari non possunt. Quòd si pœnitens huic manifestationi non acquieuerit, incapax est absolutionis: quia suæ obligationi non satisfacit.* *In §. 3.* commendatur maximè sigilli obseruatio; tum Confessario, ne personam pœnitentis indicet, néve casum proponat, ex cuius propositione probabiliter Superior possit in notitiam pœnitentis deuenire; tum Superiori, ne curiosè inquirat circunstantias, quæ ad rem non pertinent, néve aliquid faciat, ex quo cognoscere possit, quis ille sit, pro quo licentia expostulatur. *In §. 4.* statuitur, si negotio examinato Superior iudicat, licentiam denegandam esse; è contra Confessarius vrget debere concedi, affirmans, Superioris seueritatem in detrimentum, & ruinam spiritualem potiùs, quàm in commodum cedere, eò quòd videat pœnitentem duriorem effici, nullóque modo velle Superiorem adire, (in quo Confessarij conscientia oneratur;) tentanda erunt media aliqua, de quibus pro re nata Superior, & Confessarius inter se conferent: ac tandem, si nullum aliud reperiatur, Superior facultatem denegare non debet. *In §. 5.* decernitur, qualiter Superior se gerere debet, cùm subditus non per Confessarium ordinarium, sed per alium Sacerdotem facultatem petit. Non facilè (inquit instructio) acquiescere debet Superior, nisi Sacerdos ille talis sit, cui meritò committi possit. Notanda verba, quasi diceret: Si idoneus sit Sacerdos, facilè Superior acquiescere petitioni debet; ideóque additur: *Contingere in aliquo casu potest, vt si nolit subditus Superiorem adire, expediat à Superiore designare aliquem ex senioribus doctum, prudentem, spiritu, & charitate plenum, qui melius, aut aqui benè ipsi mederi possit, ac Confessarius ordinarius.* *In §. 6.* qualiter hospites, & iter agentes, & Superiores absolui possunt, declaratur, de quibus statim dicam. Tandem *in §. 7.* vt omnes eximantur scrupuli, & maiori cum fiducia, ác libertate procedatur, inquit Congregatio: *Cùm Confessarius bona fide dubitat, an mortale sit, quod proponitur ab eo; etiamsi ex genere suo reseruatum sit, potest absoluere: licèt huiusmodi dubitatio iuris, vel facti ex ignorantia procedat: sed neque posteà, si animaduerterit manifestè fuisse mortale, repetenda erit confessio: bona siquidem, & vera fuit absolutio.*

10. Quæstio tertia, an Episcopus, vel Prælatus regularis concedens subdito potestatem eligendi Confessorem, censeatur concedere potestatem absoluendi à sibi reseruatis? Negatiuè respondendum est cum communi sententia: quia in generali concessione non veniunt, quæ quis in specie non esset verosimiliter concessurus, vti dicitur *in cap. 2. de pœnitent. in 6.* & tradit Nauar. *cap. 27. num. 261.* Hinc infertur, peregrinantes, quibus à iure, & consuetudine concessum est confiteri cuicunque Parocho illius loci, quà transeunt, absolui non posse à reseruatis in sua diœcesi, nisi de expressa sui Superioris licentia. Excipe, nisi in ea diœcesi, vbi commorantur, reseruata non sint: nam Superior concedens licentiam eligendi Confessorem ratione itineris, censetur itinerantem subiicere Confessario, quem ipse elegerit, vt secundùm iurisdictionem, quam habet, possit itinerantem absoluere. Quapropter continget aliquando à quolibet Parocho itinerantem absolui posse à reseruatis in sua diœcesi: quia in ea parte, vbi commoratur, reseruata non sunt, aliquando neque à non reseruatis in sua diœcesi absolui posse: quia in ea diœcesi sunt reseruata, sicuti notauit Ægid. de Coninch *disp. 8. de pœnit. dub. 12. n. 86.* Suar. *disp. 30. sect. 1.* Henriq. *lib. 6. c. 14. n. 8.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. num. 10.*

11. Quæstio quarta, an possit Superior Confessario facultatem absoluendi à reseruatis concedere sub obligatione, vel sub conditione alicuius pœnitentiæ imponendæ? In hac re certum videtur, Superiorem posse Confessario præcipere, vt hanc, vel illam pœnitentiam subdito absoluendo imponat, si audito peccato, & spectata pœnitentis dispositione ei legitima visa fuerit: quia in hoc præcepto nulla Sacramento irrogatur iniuria, cùm Superior non imponat pœnitentiam: sed Confessario, qui Iudex est in illo foro, præscribit imponendam, si iudicauerit esse legitimam. Atque ita tradunt Graffis *1. part. summ. lib. 1. cap. 13. num. 76.* Vasquez *de pœnitent. quæst. 93. artic. 1. dub. 6. num. 11.* Suarez *tom. 4. de pœnitent. disp. 30. sect. 5. num. 23.* Villalobos *in summ. tract. 9. diffic. 65.* Fauétque motus proprius Clement. VIII. de casuum reseruat. vbi *in §. 5.* inquit: Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues quibusdam peccatis, etiam non reseruatis à Confessariis imponendas, quæ subditos ab huiusmodi peccatis perpetrandis cohibere possint. Notanter dixi, *si iudicauerit esse legitimam*: nam, cùm solus Confessarius Iudex sit in illo foro, & nomine Christi, & non Superioris absoluat, pœnitentiámque imponat, nequit arctari ad eam pœnitentiam imponendam, quam illegitimam, seu minùs conuenientem esse iudicauerit. Quapropter, cùm iuxta occurrentes circunstantias augeri, vel minui pœnitentia debeat, consultius est, vt assi-

gnatio pœnitentiæ à Superiore facta per modum cuiusdam directionis, & ordinationis fiat, & non per modum præcepti, vti prudenter aduertit Suar. *dicta disp.* 30. *sect.* 5. *num.* 4. Ægid. de Coninch *disput.* 8. *de pœnitent.dub.*14.*in fine.*

12. Sed, an sub conditione pœnitentiæ imponendæ concedi Confessario facultas à Superiore possit, grauior est dubitatio. Affirmant Suar. Ægid. & Villalob. *locis alleg.* Moueri possunt: quia, cùm liberum sit Superiori facultatem concedere, mirum non est, quòd eam sub hac, vel illa conditione concedere velit, & non aliter. Nihilominùs Ioann. Sanch. *in suis selectis*, *disp.*12. *n.*6. pro contraria sententia acriter pugnat, adducitque pro se Ægid. de Coninch *disput.*8. *de pœnitent. dub.*15.*num.*117. Sed immeritò: quia ibi solùm probat Coninch, non posse facultatem à Superiore concedi ita restrictam, vt pœnitentia, quam Confessarius iniungit, valida non sit, aut dimidiata, & compleri pœnitentia à Superiore iniungenda: quod longè diuersum est, ac concedere facultatem Confessario, sub conditione alicuius pœnitentiæ ab ipsomet Confessario imponendæ. Mouetur ea præcipuè consideratione. Potestatem absoluendi, imponendíque pœnitentiam quilibet Sacerdos habet à Christo Domino, non à Superiore: nequit ergo Superior applicata materia, se in absolutione, vel pœnitentiæ impositione intromittere. Friuola ratio. Nam esto à Christo Domino sit potestas absoluendi, imponendíque pœnitentias: at applicare materiam, seu designare subditos, circa quos hæc potestas exerceatur, atque adeò Sacerdoti iurisdictionem concedere, non à Christo, sed à Prælatis Ecclesiæ Sacerdos habet. Possunt ergo Prælati hanc iurisdictionem sub conditione pœnitentiæ imponendæ concedere, sicuti possunt eam absolutè denegare: aut quid huic concessioni conditionali obstare potest?

13. Nihilominùs dicendum est, nequaquam hanc potestatem absoluendi à reseruatis concedi Confessario posse sub conditione alicuius signatæ pœnitentiæ imponendæ. Moueor: quia hanc pœnitentiam nequit Confessarius imponere, nisi excepta cõfessione: confessionem autem excipere non potest, quousque iurisdictionem habeat: ergo nequit ei iurisdictio ad confessionem concedi sub conditione confessionem subsequente: quia ea est vis concessionis conditionalis, vt effectum non habeat, quousque apposita conditio fuerit. Neque Vasquez, Suarez, Ægidius de Coninch, Villalobos, & alij nobis aduersantur affirmantes concedi facultatem posse sub conditione pœnitentiæ imponendæ: sumunt enim conditionem non in significatione propria, & rigorosa; sed pro onere, & obligatione, sicuti *suprà* diximus concedi facultatem sub ea obligatione posse.

14. Quæstio quinta: an possit concedi facultas absoluendi à reseruatis sub onere, & obligatione se Superiori præsentandi? Negat Gab. Vasq. *de pœnitent. q.*93. *art.* 1. *dub.*6. *circa finem.* & *quæst.*91. *art.*3. *dub.* 6. *in fine*, quem sequitur Ioann. Sanch. *in disputat. selectis. disp.*12. *num.*2. & 3. & *disput.*14. *num.*19. Mouentur: quia reseruatio peccatorum in eo consistit, vt solus is, cui peccata sunt reseruata, eorum absolutionem concedere possit. Ergo concessa alteri potestate absoluendi, cessat comparatione illius reseruatio, & Iudex legitimus peccatorum constituitur, qui pœnitentem absoluat non Superioris nomine, sed Christi. At ex Christi institutione nullus pœnitentem à peccatis directè absoluit cum obligatione ea peccata iterum confitendi, vel alteri manifestandi. Ergo Sacerdos directè pœnitentem à peccatis absoluens nequit pœnitenti onus imponere ea peccata iterum confitendi, seu Superiori manifestandi, cùm id onus nulla alia ratione imponere posse videatur, nisi quatenus est Christi minister. Et confirmo examinando modos, quibus hæc obligatio imponi pœnitenti potest. Triplicem præcipuè inuenio à Doctoribus probatum. Primus est, si nolit Superior hanc facultatem absoluendi concedere Confessario, vel subdito eligendi Confessorem, quousque ipse subditus iuramentum, vel votum eliciat se Superiori præsentandi. Secundus est, si ea conditione concedatur dicta facultas, vt subditus promittat Superiorem adire, cùm possit. Tertius est prædicto similis, si sub eo onere, & pacto facultas donetur, vt subditus postmodum se Superiori præsentet. Primus modus, esto possibilis sit, non est vsitatus: præterquàm quòd non est sufficiens, vt subditus firmiter obligatus sit se Superiori præsentare: siquidem iuramentum, & votum potest in melius commutare, vel illorum dispensationem quærere, & sic intentionem Superioris elidere. Secundus, & tertius, tametsi eos vt possibiles admittamus, obligationem tantùm leuem videntur inducere, quippe obligant stare promissis, non ex iustitia, quia hæc in spiritualibus, vtpote ab omni pactione alienis, non videtur habere posse locum; sed obligant ex fidelitate tantùm, quæ secundùm probabilem sententiam solam leuem inducit obligationem.

15. Nihilominùs dicendum est cum communi sententia, concedi posse, & sæpè concedi facultatem absoluendi à reseruatis, sub onere se Superiori præsentandi. Quo accepto obligatus est subditus sub mortali, se Superiori, vel eius vices tenenti præsentare. Sic post alios antiquiores firmant Nauarr. *cap. Placuit. de pœnitent. dist.* 6. *num.* 12. Henriquez *lib.* 6. *de Sacram. cap.* 15. *num.* 2. Suarez *de pœnitent. disputat.* 30. *sect.* 5. *num.* 8. & *de relig. tom.*4. *tract.*10. *libr.* 8. *cap.*5. *num.*1. vbi testatur, Claudium Aquauiuam ex mente B. Ignatij declarasse, hanc obligationem comparendi coram Superiore sub mortali esse. Idem tradit Ægid. de Coninch *disput.* 8. *de pœnitent. dub.* 15. *præcipuè à n.*118. Layman. *lib.*5. *sum. tract.*6. *cap.*12. *num.*10.

16. Pro explicatione conclusionis aduerte cum Ægid. de Coninch *dicto dub.* 15. *à num.* 110. dupliciter hanc facultatem Confessario concedi à Superiore posse. Primò, ipsi pœnitenti immediatè, & quasi mediatè Confessario. Secundò, è contra Confessario immediatè, & pœnitenti quasi mediatè. Si pœnitenti immediatè concedatur à Superiore facultas eligendi Confessorem, cui ipse Superior immediatè iurisdictionem concedat, sicuti in pluribus Religionibus est vsus comparatione hospitum, & peregrinorum, non est dubium concedi posse sub eo onere, & conditione, vt subditus obligetur, se Superiori præsentare: quia, cùm cedat Superior iuri reseruationis, concedendo subdito facultatem, quam concedere non tenetur; mirum non est, quòd nolit eam concedere, nisi ipse subditus eam obligationem suscipiat, quam necessariò suscipit eo ipso, quo acceptat ab alio, quàm à Superiore absolui. Neque à subeunda hac obligatione excusari potest ex eo, quòd illius non meminerit. Nam, vt benè notauit Ægid. *suprà*, id sibi, suæque inconsideratiæ imputare debet: iniustum enim est, velle beneficium recipere absque onere ei annexo. Cùm ergo prædictæ facultatis concessioni annectatur onus comparendi coram Superiore, subditus eam facultatem acceptans consequenter acceptat onus, & conditionem eidem facultati annexam.

17. Si verò Confessario facultas absoluendi à reseruatis concedatur, adhuc dupliciter concedi potest. Primò,

Primò, sub ea conditione, & non aliter, vt onus comparendi coram Superiore tibi imponat, illúdque acceptes. Secundò, sub obligatione tibi tale onus imponendi, illúdque à te acceptandi. Si primo modo concedatur facultas, vti concedi potest, non manebis à reseruatis directè absolutus tametsi bona fide fueris confessus, & per inconsiderantiam monitus non fuisti illius oneris, neque acceptasti, quia est facultas sub conditione data. Secùs est, si secundo modo fuerit Confessario facultas concessa, directè à reseruatis eris absolutus: esto tu illius oneris non memineris, neque ad illud subeundum obligeris: quippe facta absolutione obligari non potes, cùm fuerit absolutio directa ab habente potestatem absoluendi à reseruatis. Ex alia parte illa potestas non tibi immediatè concessa est, sed Confessario, cui potestati Superior non annexuit subdito onus comparendi, sed Confessario obligationem imponendi tale onus. Ergo seclusa impositione liber es ab onere Notanter dixi, *quando bona fide fuisti confessus*: nam, si scires, Confessarium non habere potestatem absoluendi à reseruatis, nisi sub obligatione tibi prædictum onus imponendi, eo ipso, quo illum adires, obligaris adire sub voluntate suscipiendi prædictum onus, aliàs peccabis mortaliter, cùm velis absolutionem tibi concedi, aliter quàm dari potest.

Porrò Confessarius, cui est potestas absoluendi à reseruatis, saltem sub obligatione imponendi pœnitenti dictum onus, tenetur, cùm primùm cognoscit, pœnitentem casus reseruatos habere, illum monere de obligatione, & onere, quod acceptare debet. Quòd si renuat acceptare, nequaquam absoluere potest: quia est pœnitens indispositus. Neque excusari pœnitens potest ab acceptando illo onere, ex eo, quòd nescierit, Confessarium non gaudere potestate absoluta absoluendi à reseruatis: habens enim casus reseruatos, scire tenetur, qua potestate circa illos gaudeat Confessarius: ipse verò Confessarius non obligatur pœnitentem monere de sua limitata potestate, quousque intelligat illius monitionis pœnitentem indigere. Neque enim præsumere debet, pœnitentem casibus reseruatis astringi. Quòd si de facto Confessarius, audito aliquo, vel aliquibus reseruatis, pœnitentem non monuerit, statim de obligatione, & onere comparendi; sed permiserit vlteriùs in confessione procedere, postmodum obligare pœnitentem bona fide procedentem non poterit ad comparendum: quia sufficiens fundamentum pœnitenti præstitit ad præsumendum absolutam potestatem in Confessario absoluendi à reseruatis: & ratione huius legitimæ præsumptionis, & confessionis sub ea factæ ius acquisiuit, ne sibi absolutio denegetur nullo onere comparendi suscepto, quod ius, vtpote iustitiæ, præferri debet obligationi, quam Superior Confessario imposuit, ne absolutionem concederet absque impositione prædicti oneris.

18. Quòd verò ex acceptatione facultatis sub prædicta forma concessæ grauis obligatio nascatur, inde probo: quia est res grauis ecclesiasticæ disciplinæ, iurique Prælatorum grauiter conducens. Ob quam causam non ex fidelitate tantùm, sed ex iustitia, ex prædicta acceptatione obligatio consurgit: cedit enim in Prælatorum authoritatem ea recognitio, & peccatorum manifestatio. Neque obstat, ab spiritualibus pactiones exclusas esse: quia id intelligendum est de pactionibus temporalibus, quæ per modum emptionis, & venditionis fiunt, quæque rebus spiritualibus indecoræ sunt, non de pactionibus spiritualibus, quæ ad res spirituales decentiùs, & honestiùs, & maiori cum fructu suscipiendas diriguntur. Per quæ satisfactum est fundamentis oppositis.

19. Ex his constat, prudentissimè Societatem processisse in iis, quæ circa confessionem iter agentium instituit. Etenim, vt ex illa instruct. Gener. *de casib. reseruatis*, *cap.* 6. §. 6. constat, iter agentibus datur facultas eligendi Confessorem, qui à reseruatis absoluat; sub onere tamen se sistenti Superiori, ad quem itur, vel rediturí sunt. Sed, quis Confessarius est eligendus? Si ad Domum, vel Collegium Societatis diuertant, eligere tenentur Confessarium ordinarium Domus, vel Collegij; aut, si is haberi non possit, quemlibet alium Societatis Sacerdotem, aliàs à Prælatis eiusdem Societatis approbatum: aut, si is quoque desit, externum, siue sæcularem, siue regularem. Ex quo videtur inferri, esto in aliis Religionibus, cùm iter agentes socium habent eiusdem Religionis Sacerdotem, cui non solùm extra Monasteria; sed etiam in Monasteriis commorantes confiteri possint æquè, ac Confessario ordinario, vt consuetudo obtinuit. In Societate tamen soli ordinario Confessori domus confiteri iter agentes possunt. Sic insinuat Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 2. & 4. Si verò accidat (inquit prædicta generalis Instructio) vt aliquis tanquàm hospes sit in aliquo Collegio; diu tamen ibi moraturus, putà spatio vnius, aut alterius circiter mensis; si is eo tempore in casum aliquem reseruatum incideret, poterit, ac debebit absolui à Superiore illius loci, in quo est, vel de cuius licentia, tanquàm si proprius esset eius subditus, sine obligatione sistendi se Superiori eius loci, ad quem propriè pertinet.

20. Quæstio sexta: An Superior localis, v.g. Abbas, Prior, Guardianus, Præpositus, Rector Domus, vel Collegij, si incidat (quod Deus auertat) in casum aliquem ex iis, qui sibi ex Congregatione generali, vel prouinciali reseruati sunt, possit eligere Confessarium, qui illum absoluat absque obligatione vlla se Superiori maiori sistendi, sicut ipse potest absoluere sibi subditos? Eadem quæstio est de Parocho, cui casus episcopales reseruati sunt, an possit eligere Confessarium, qui eum à reseruatis absoluat? Ratio dubitandi est: quia ea potestas absoluendi à reseruatis Prælato conceditur comparatione suorum subditorum: at ipse Prælatus non est sibi subditus. Ergo comparatione sui nullam habet potestatem. Non enim vltra personas designatas in commissione est extendenda iurisdictio ex textu in c. *P. & G. de officio delegati*, atque ita tradit Ludouic. Vega 4. *p. casu* 5.

21. Nihilominùs veriùs est, Parochum, & quemlibet ex his Superioribus eligere posse Confessarium, qui eum à casu reseruato absoluat. Sic pluribus relatis firmat Thom. Sanch. *lib.* 8. *de matr. disp.* 3. *n.* 3. & 10. & *lib.* 4. *sum. c.* 37. *n.* 42. Suar. *disp.* 30. *de pœnit. sect.* 2. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *q.* 2. *n.* 17. Fauétque declaratio sacræ Congregationis ab eisdem Doctoribus relata, qua affirmatur, Episcopum labentem in aliquem casum ex iis, à quibus subditos absoluere potest, iuxta Trid. *sess.* 24. *c.* 6. eligere Confessarium posse, qui eum absoluat. Aliàs Parochus, aliique Superiores deterioris cōditionis essent, quàm subditi Ratio est: quia eo ipso, quòd Parocho, aliisque Superioribus localibus, quatenus tales sunt, peccatorum absolutio reseruatur, possunt, cui voluerint, eam potestatem delegare: quia ordinaria est. Ergo Confessor sic delegatus poterit delegantem absoluere ex iurisdictione à delegante accepta.

22. Hæc ratio videtur probare, non solùm posse Parochum, aliósque Superiores locales Confessarium eligere, cui eandem authoritatem tribuant, ac ipsi habent in subditos; sed neque posse Episco-

pum Parocho, Prouincialem, & Generalem Præposito locali eam delegationem impedire: quia ipsi impedire non possunt, quod à iure communi statutum est. At, cùm peccatum aliquod Parocho, Præpositísque localibus reseruatur ex iure communi, ei competit posse eam potestatem, vtpote ordinariam, delegare; non solùm vt subditi ex prædicta delegatione absoluantur; sed vt ipse Parochus, Præpositúsque localis absolui possit, vti multis relatis probat Thom. Sanch. *lib. 8. de matrim. tota disput. 3.* & *lib. 4. sum. cap. 37. num. 42.* Nam, vt inquit Suar. *tom 4. de religione, tractat. 8. libr. 2. cap. 19. num. 17.* cùm peccatum aliquod Prælato conuentuali reseruatur, nullatenus illi noua iurisdictio ad illius absolutionem conceditur; sed non aufertur, quæ illi vi sui muneris, & ex iure competit. Iurisdictionem autem competentem ex iure nequit Prælatus Pontifice inferior limitare. Ergo nequit Episcopus iurisdictionem ordinariam Parochi, neque Prouincialis iurisdictionem Prælatorum conuentualium ita restringere, vt eam indelegabilem faciat.

23. Sed contrarium verius videtur; posse, inquam, Episcopum aliquos casus, & peccata Parochorum sibi reseruare, & Prouincialem aliqua peccata Rectorum: nam in hac reseruatione non immutatur iurisdictio ordinaria Parochorum, atque aliorum Præpositorum localium, quatenus ipsis est à iure communi concessa. Etenim commune ius non concedit prædictis Parochis, & Rectoribus in omnia peccata, tum sua, tum subditorum, iurisdictionem: aliàs Episcopi, Superioresque Prælati nulla sibi reseruare possent: sed concedit iurisdictionem in ea omnia, quæ Superiores Prælati sibi non reseruauerint. Ergo, si Episcopus peccata aliqua suorum Parochorum sibi reseruat, & Prouincialis peccata aliqua Præpositorum localium, (quod æquè facere potest, ac si alterius subditi peccata essent,) nequaquam Parochus, Præpositúsque localis iurisdictionem in ea peccata habebunt; ac proinde neque eam delegare poterunt. Quod autem in Societate peccata, quæ à S. Congregat. sunt reseruata, si à Prouinciali committantur, Præposito Generali, vel Confessario ab ipso deputato reseruentur, & si committantur à Rectoribus, Prouinciali reseruata sint, supponitur *in dicta Ordinat. gener. de casib. reseruat. cap. 6. num. 6.* vbi conceditur Superioribus localibus in aliquem casum reseruatum incidentibus, si non esset præsens Prouincialis, cui Rectorum casus reseruantur, posse Confessarium eligere cum obligatione, & onere se Prouinciali sistendi: & idem pro Prouincialibus statuitur. Atque ita indicat Suarez *tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. quæst. 2. num. 17.*

24. Neque ratio in contrarium vrget. Fateor namque, peccatum, quod Parocho, Præpositísque localibus sine vlla restrictione reseruatur, posse absolui ab ipso Parocho, Præpositísque localibus, siue ab ipsis, siue à suis subditis committatur: quia censetur reseruatum esse Parocho, aliísque Præpositis pro tota sua Communitate, cuius ipsi sunt partes. Secùs, quando non absolutè, & pro tota Communitate ipsis reseruatur; sed cum alicuius restrictione, & exceptione, vti in nostra Societate contingit, in qua casus à S. Congregat. pro tota religione reseruati Præpositis localibus reseruantur, non absolutè, sed cum restrictione, & limitatione ad peccata suorum subditorum, & non ad peccata ab ipsismet Præpositis commissa.

* * *

§. VI.

Qualiter ex confessione facta habenti potestatem absoluendi à reseruatis, cesset reseruatio, ita vt pœnitens possit ea peccata fateri Sacerdoti iurisdictionem habenti in peccata non reseruata.

1. *Confessio facta Superiori, tametsi absque absolutione, tollit reseruationem.*
2. *Concessa absolutione à reseruatis, sed inualidè tollitur reseruatio.*
3. *Eadem reseruatio aufertur comparatione casuum, quos fuisti inuincibiliter oblitus.*
4. *Apponitur quædam limitatio, sed non approbatur.*
5. *Alij limitant, ne procedat in delegatis. Sed reiicitur.*
6. *Quid dicendum tempore Iubilei, quod non lucraris.*

1. Dico primò: Si fassus fuisti Superiori peccatum reseruatum; ipse verò te absoluendum inferiori remisit, sublata est reseruatio. Tum, quia illa remissio est tacita iurisdictionis delegatio. Tum, quia fini, & præcepto reseruationis sufficienter satisfecisti, cùm expositus fueris pœnitentiam à Superiore suscipere, & susceptam exequi. At, si Sacerdoti delegato peccatum reseruatum fatearis; ipse verò absolutionem illius tibi non concesserit, reseruatio non tollitur: quia delegatus sola absolutione sacramentali reseruationem tollere potest. Sic docet Suar. *de pœnitent. disp. 31. sect. 4. à num. 2.* ex parte Coninch *disp. 8. de pœnitent. dub. 12. conclus. 3. num. 91.*

2. Dico secundò, concessa per Superiorem, vel illius delegatum absolutione à casibus sibi in confessione declaratis, tametsi absolutio nulla sit, quia confessio non fuit integra, neque cum dolore requisito, reseruatio tollitur, & peccata manent absoluenda à quolibet Sacerdote potestatem habente in peccata mortalia. Sic ex communi sententia tradit Syluest. *verbo, Confessio, 1. quæst. 19.* Cajetanus *verbo, Casus.* Henriq. *lib. 6. cap. 16. num. 5.* Suar. *disput. 31. sect. 4. num. 9.* Ægidius de Coninch *disp. 8. dub. 12. concl. 3. num. 91.* Etenim fini reseruationis satisfactum est: siquidem Superiori, vel illius vices habenti te præsentasti ab eo conuenientem pro peccato reseruato medicinam accepturus. Neque obstat, delegatum tollere non posse reseruationem, nisi media absolutione sacramentali, quæ non est illa, in qua pœnitens est indispositus: quia esto ipse per se reseruationem non auferat, Superior ex recepta consuetudine, communi Doctorum authoritate firmata, tollit, eo ipso, quo à suo delegato peccatum absoluitur.

3. Difficultas autem est, an idem sit dicendum de casibus, quorum fuisti in confessione oblitus inuincibiliter. Nam de oblitis vincibiliter manifestum est, reseruationem non tolli. Ponamus ergo, te confessum esse omnia peccata, quæ tibi memoriæ occurrerunt, oblitus tamen fuisti cuiusdam reseruati, tollitúrne reseruatio? Videtur nequaquam tolli: quia fini reseruationis, qui est, vt pœnitens se sistat Superiori pœnitentiam, & medicinam peccati reseruati accepturus, satisfactum non est. Nihilominùs reseruationem sublatam esse, communis firmat sententia apud Gabr. *in 4. dist. 17. quæst. 1. art. 3. dub. 2. circa fin.* Adrian. *q. 4. de confes. §. Si petas.* Sylu. *verbo, Confessio, 1. q. 4.* Couar. *in c. Alma. 1. p. §. 11. n. 2.* Nau. *c. 26. n. 13.* & *in c. Consideret. §. Cautus. n. 32.* Emman. Sà *Confessio, n. 7* Henr. *lib. 6. c. 16. num. 5.* Suar. *disput. 31. sect. 4. n. 15.* Ægid. de Coninch *disp. 8. de pœnit. dub. 12. n. 93.* Habens nanque potestatem absoluendi à reseruatis

uatis censetur velle pœnitentem legitimè dispositum à peccatis liberare, quantum potest: cum autem possit à peccatis oblitis pœnitentem liberare quoad reseruationem, tametsi non quoad obligationem ea directe confitendi, censetur id ipsum velle. Quod in peccatis ob censuram reseruatis manifestum est: siquidem Confessarius absoluens à peccatis, priùs intendit, si licitè potest, pœnitentem à censura absoluere, qua ligatus est: quia absolutio censuræ absolutioni sacramentali præmittitur: qua censura sublata, & reseruatio sublata est: in alijs verò peccatis oblitis, quæ per se, & non ratione censuræ reseruantur, non est ita certum, velle Confessarium reseruationem tollere: at ex benigna interpretatione id Doctores communiter asserunt, & quod sufficit, vt reseruatio sublata esse intelligatur.

4. Limitant Suar. *disp.* 31. *sect.* 4. *n.* 18. & Vasq. *q.* 91. *art.* 3. *dub.* 5. *n.* 18. id procedere tantùm, cùm pœnitens Superiori accedit animo expresso, vt à reseruatis absoluatur: tunc enim si alicuius reseruati oblitus sit, ab eius reseruatione liber est: secùs esset, quando communia peccata pœnitens confitetur nullius reseruati mentionem faciens, quia eo casu non est vnde colligatur, velle pœnitentem à reseruatione peccatorum liberari, cum nulla existimet se reseruatione astringi, neque Confessarium eam velle concedere. Sed limitatio mihi non probatur. Tum, quia reliqui Doctores huius limitationis non meminerunt; sed generaliter asseruerunt, concessa absolutione ab habente potestatem absoluendi à reseruatis, reseruationem tolli peccati obliti. Tum, quia pœnitens, esto expressè non postulet sibi reseruationem tolli; tacitè tamen, & interpretatiue petit, quatenus petit à peccatis absolui, quoad fieri possit: Confessarius verò, vt pœnitenti faueat, huic voluntati acquiescere censetur ex benigna Doctorum interpretatione, teste Ægid. de Coninch *disputat.* 8. *de pœnit. dub.* 12. *concl.* 5. *num.* 98.

5. Secundò, alij limitant, ne procedat in delegatis; sed tantùm in Ordinarijs: quippe Ordinarij nulla peccatorum confessione audita reseruationem suo arbitrio tollere possunt, quia ab ipsis pendet: at delegati, quibus sola potestas absoluendi à reseruatis commissa est, reseruationem non videntur tollere posse, nisi absolutione concessa. Cùm ergo nullam obliti peccati concesserint absolutionem, nequaquam ab illo reseruationem auferunt. Hæc tamen limitatio admittenda nõ est: quia Doctores asserentes, peccati obliti reseruationem tolli; generaliter loquuntur, siue confessio facta fuerit Superiori, cui peccata sunt reseruata, siue eius delegato. Ex hac autem generali Doctorum assertione, cuius Pontifices, aliique Superiores conscij esse præsumuntur, probabilis desumitur interpretatio, quoties Superiores delegatum constituunt, concedere facultatem, vt absoluendo à peccatis, reseruationem tollat illorum, quorum pœnitens fuerit inuincibiliter oblitus. Atque ita tradit Ægid. de Coninch *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 12. *num.* 94. Quod à fortiori procedit, cùm tempore Iubilei concedentis casus reseruatos, confiteris: eo enim ipso, quòd bona fide, & animo lucrandi Iubileum confessus es, reseruatio cuiuscunque peccati censetur sublata, vti docuit Suar. *de pœnit. disput.* 31. *sect.* 4. *n.* 10. & 24. Sayro *de pœnit. cap.* 16. *n.* 9. Bonac. *disp.* 5. *q.* 7. *punct.* 1. §. 5. *à n.* 1.

6. Sed, quid dicendum, si de facto Iubileum non lucraris? Et quidem si cùm ad confessionem accessisti, intentionem habebas non lucrandi Iubileum; nequaquam virtute illius à reseruatis absolui potes: quia non censetur Pontifex facultatem prædictam concedere, nisi in ordine ad Iubileum lucrandum. Si igitur non vis Iubileum lucrari, rationi consonum non est, vt potestate ob eum finem concessa fruaris. Verùm, si cùm accessisti ad confessionem, habuisti intentionem exequendi omnia pro Iubileo obtinendo requisita, esto, postmodum mutes intentionem, & ea non exequaris, absolutus à reseruatis manes absque vlla obligatione te Superiori sistendi: sicuti si omnia requisita ad Iubileum executus fuisses: quia facultas absoluendi, licèt detur ob finem Iubilei obtinendi; non tamen dependenter ab illius consecutione: aliàs absolutio sacramentalis penderet à conditione futura. Sic Cordub. *sum. quæst.* 21. Vasquez *quæst.* 91. *art.* 3. *dub.* 6. *num.* 6. Suarez *disput.* 31. *sect.* 4. *num.* 4. & 5. Bonacina plures referens *disputat.* 5. *de pœnitent. quæst.* 7. *part.* 5. §. 5. *num.* 16.

§ VII.

Qualiter Confessarius inferior potestate carens in reseruata se gerere debet, cùm pœnitens ad ipsum accedit.

1. *Si à Superiore fuisti sacramentaliter absolutus à reseruatis solis, ea inferiori non teneris fateri; sed sufficit fateri non reseruata.*
2. *Quid, si inferiori accedas, neque absolutus à Superiore, nec sublata reseruatione.*
3. *Negat Vasquez, te recipere Sacramentum, esto bona fide ad Superiorem accesseris.*
4. *Oppositum verius est.*
5. *Soluitur ratio contraria.*
6. *Vrgente necessitate, etsi non extrema, benè potes ab inferiori absolui cum obligatione comparendi.*
7. *An Sacerdoti simplici fieri eo casu confessio possit.*
8. *Qualiter tenearis eo casu fateri.*
9. *An ob necessitatem confessionem faciens coram Sacerdote prædicto tenearis reseruata fateri? Probabilius est teneri.*

1. Dupliciter accedere potes ad inferiorem Sacerdotem absoluendus. Primò, absolutus à superiore à casibus reseruatis, vel absolutus ab eorum reseruatione. Secundò, non absolutus. Si accedis absolutus sacramentaliter, & legitimè à casibus reseruatis, esto Caietan. *verbo*, *Confessio*, *condit.* 10. Henriq. *lib.* 6. *sum. cap.* 15. *num.* 5 Emman. Sà *verbo*, *Absolutio*, *num.* 4. existiment, inferiori Sacerdoti te fateri debere, non solùm peccata non reseruata, quæ Superiori fassus non es; sed etiam reseruata, à quibus sacramentaliter absolutus fuisti, quia vni, eidémque Sacerdoti omnia peccata simul manifestari debent, vti docuit D. Thom. ab omnibus receptus 3. *part. in supplement. quæst.* 9. *art.* 2. Probabilius est, sola non reseruata te obligatum esse fateri, quod docent Nauarrus *cap.* 9. *num.* 7. Valent. *tom.* 4. *disputat.* 7. *quæst.* 11. *part.* 1. *post med. vers. Sextus casus*. Suarez *disput.* 31. *sect.* 1. *num.* 10. Layman. *libr.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 12. *conclus.* 3. *sub num.* 8. Bonac. *disput.* 5. *quæst.* 7. *part.* 5. §. 5. *num.* 4. Ratio est: quia nec iure diuino tibi præceptum est, nec potest humano præcipi potest, eadem peccata bis clauibus Ecclesiæ subiicere; sed si semel legitimè clauibus Ecclesiæ subieceris, & absolutionem illorum impetraueris, nulla superest obligatio ea confitendi, & ab eis absolutionem obtinendi. Neque obstat, vni, eidémque Confessario omnia peccata mortalia esse simul confitenda: quia id est per se; secùs verò per accidens, & in casu extraordinario, vti est, cùm ob vrgentem occasionem aliqua tantùm peccata confessioni, & absolutioni subiiciuntur; postmodum non ea, sed ea, quæ superfuerunt, subiici debent.

debent. Verùm, si à Superiore sacramentaliter absolutus non fuisti, sed solùm à reseruatione peccatorum liberatus, non est dubium, te obligatum esse inferiori Sacerdoti omnia peccata mortalia, tam reseruata, quàm non reseruata fateri: quia indiges omnium illorum sacramentali absolutione, quæ per exemptionem à reseruatione non conceditur.

2. Quòd si neque absolutus à peccatis sacramentaliter, neque à reseruatione inferiori Sacerdoti accesseris absoluendus; videndum est, an aliqua necessitate premaris confitendi; tum ob præceptum confessionis; tum ob Communionem recipiendam, quam absque scandalo, vel graui damno honoris, vitæ, vel fortunarum committere non potes; tum ob aliam causam: an verò nulla confitendi te vrgeat necessitas. Si nulla ex prædictis vrgearis necessitate, nequaquam potes confiteri Sacerdoti, qui in omnia tua peccata iurisdictionem non habet: quia nequit illa iudicare, & illorum absolutionem concedere. Dimidiare autem iudicium, & sola non reseruata absoluere alienum est à Christi institutione; aliàs simplex Sacerdos nulla stante necessitate posset pœnitenti auditis venialibus, & mortalibus absolutionem à venialibus concedere, & mortalia absoluenda Sacerdoti habenti in mortalia iurisdictionem remittere, quod est absurdum. Neque credendum est D. Thom. *in 4. dist. 17. qu. 3. art. 4. qu. 2. ad 4.* Paludan. *ibi, qu. 5. art. 1. circa med.* Nauar. *cap. Consideret. §. Cautus. de pœnitent. dist. 5. num. 13.* & alios plures relatos à Vasq. Suar. Coninch *locis allegandis*, contrarium docuisse. Nam, esto affirmarent absolutè, inferiorem Sacerdotem absoluere posse pœnitentem casus reseruatos habentem cum obligatione comparendi coram Superiore; subintelligendi sunt, vt inquit Suar. Vasq. & Coninch, stante necessitate; secùs illa cessante. Atque ita docent aliis relatis Suar. *disp. 31. sect. 2. num. 3.* Vasq. *qu. 91. art. 3. dub. 9. à n. 8.* Coninch *disp. 8. de pœnitent. dub. 13. concl. 3. num. 103.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 12. q. 5. n. 9.*

3. Solùm est dubium, an, si eo casu bona fide prædicto Sacerdoti fatearis, verum Sacramentum, verámque absolutionem recipias, saltem illorum mortalium, quæ reseruata non sunt? Negat Vasq. *q. 91. art. 3. dub. 9. vers. Ex dictis.* Mouetur: quia prædictus Confessarius Iudex non est causæ sibi propositæ, vtpote qui caret iurisdictione in reseruata: iudicare autem non reseruata omisso iudicio reseruatorum nequaquam potest, cùm in eius potestate constitutum non sit iudicium diuidere, & absolutionem partiri. Aliàs, si bona fide simplici Sacerdoti peccata venialia, & mortalia fatearis, verum Sacramentum recipies ob iurisdictionem, quam in peccata venialia Sacerdos habet. Neque obstat, si dicas, stante graui necessitate recipiendi Sacramentum, posse Sacerdotem auditis peccatis reseruatis, & non reseruatis, absolutionem pœnitenti directè à non reseruatis concedere, & indirectè à reseruatis, sicuti si ea peccata essent inuincibiliter oblita. Ergo similiter poterit stante bona fide absolutionem eodem modo concedere. Non, inquam, obstat: quia stante necessitate conscius est Confessarius iustam habere causam diuidendi iudicium, & absolutionem quasi partitam concedendi; ideóque ex intentione solùm à non reseruatis absoluit; à reseruatis verò absoluit, sicut ab oblitis; quatenus, inquam, reseruata pugnant cum effectu gratiæ per absolutionem concesso. At, cùm Confessarius bona fide procedit, omnia sibi confessa iudicare intendit, & ab omnibus directè absoluere. Cùm ergo id præstare non possit, efficitur absolutionem irritam, & nullam esse.

4. Nihilominùs oppositum verius censeo cum Caietan. *verbo, Confessio, cap. vlt.* Nauarr. *cap. 9. num. 7.* Suar. *disp. 31. sect. 2. num. 6.* Ægid. de Coninch *disp. 8. dub. 13. concl. 2. à num. 101.* Ratio ea est: quia Sacramenti valor deficere non potest ex tua parte, cùm integrè omnia peccata tua fatearis ei, quem credis in omnia iurisdictionem habere: neque etiam ex parte Confessarij deficere videtur, cùm in aliqua peccata confessa iurisdictionem habeat; tametsi non habeat in omnia: iudicare autem aliqua peccata, ab illísque absoluere, aliis non iudicatis, & absolutis, esto per se non fiat; per accidens tamen fieri potest ex defectu iurisdictionis, sicuti fit ob obliuionem, & impotentiam, aliámque vrgentem necessitatem.

5. Ex quo fundamento ratio contraria dissoluitur. Fateor nanque, Confessarium Iudicem esse non integræ causæ sibi propositæ, sed partis illius; nego tamen per accidens iudicium, & absolutionem directam diuidere non posse: nam esto in sua æstimatione non diuidat, eò quòd credat omnium peccatorum Iudicem legitimum esse: at ex Superioris intentione, quam habet in Sacramenti administratione; absoluendi, inquam, à peccatis, secundùm iurisdictionem sibi concessam, de facto diuidit. Quapropter probabilitate non caret, simplicem Sacerdotem audientem peccata mortalia, & venialia, & absolutionem pœnitenti bona fide procedenti concedentem, verum Sacramentum efficere, vti docuit Sanch. *lib. 1. summ. cap. 9. n. 55.* quem sequitur Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. q. 1. vers. Ad extremum.* Bonac. *disp. 5. qu. 7. p. 5. §. 3. n. 7.*

6. Verùm vrgente aliqua ex prædictis necessitatibus optimè potes inferiori Sacerdoti, habenti aliàs iurisdictionem in peccata, mortalia fateri, ab eóque absolutionem sacramentalem obtinere; vel quia eo casu ex quadam æquitate censetur ius iurisdictionem illi concedere in peccata reseruata cum obligatione tibi imposita comparendi coram Superiore; vel quia ob vrgentem necessitatem conceditur Sacerdoti dimidiare iudicium, & absolutionem directam, absoluendo à peccatis non reseruatis, remissa Superiori reseruatorum absolutione. Atque ita tradunt Suar. *disp. 30. sect. 3. num. 8. & 9.* & *disp. 31. tota sect. 3.* Ægid. de Coninch *disput. 8. de pœnit. dub. 13. concl. 5. num. 105.* Henriq. *lib. 6. cap. 15.* Rodrig. *t. 1. quæstionum regularium, qu. 21. art. 5.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 12. quæst. 5. num. 10.* Bonac. *disput. 5. quæst. 7. p. 5. §. 3. num. 5.* Et quidem si affirmemus, Sacerdotem eo casu iurisdictionem habere in peccata reseruata sub obligatione imponendi pœnitenti onus se Superiori sistendi; manifestum est, te posse illi confiteri, ab eóque absolutionem impetrare: siquidem nulla est necessitas dimidiandi confessionem, diuidendíque iudicium.

At, si dicamus, Sacerdotem carere iurisdictione in reseruata, neque illa iudicare, ab eísque absoluere posse, esto aliqui Doctores non infimæ notæ, inter quos est Vasq. *de pœnitent. q. 91. art. 3. dub. 8. n. 4.* & *dub. 9. n. 23.* asserant, prædicto Sacerdoti te confiteri non posse, neque ab eo absolutionem obtinere; reliqui Doctores relati contrarium affirmant ea ratione moti: quia integritas confessionis, & absolutionis directæ omnium peccatorum pœnitentis, non est de essentia, & necessitate Sacramenti Pœnitentiæ, sed præcepti diuini, cuius omissio sæpè honestatur ob impotentiam etiam moralem, tum pœnitentis, tum Confessarij, tum aliorum. Ponamus autem te non posse Superiorem, cui sunt peccata reseruata adire, neque ab eo facultatem alteri fatendi petere, & ex alia parte vrgere communicandi, vel celebrandi necessitatem: poteris ergo cuilibet alteri Sacerdoti habenti iurisdictionem in reliqua peccata non reseruata fateri. Quinimò non solùm potes, sed etiam expedit, tum reuerentiæ Eucharistiæ, quæ à conscio peccati mortalis exigit confessionem præmittere: & licèt ea confessio fieri non possit materialiter integra ob defectum iurisdictionis

dictionis in Sacerdote; sufficit, quòd integra formaliter sit, habeátque eam integritatem, quam habere potest. Tum expedit securitati tuæ conscientiæ. Etenim, cùm contritio non ita facilè obtineatur, præter affectum illius quærere Sacramento pœnitentiæ, vtpote faciliori via à Christo Domino in remedium peccati instituta.

Quod verum est, tametsi peccata reseruata excommunicationem habeant: excommunicatio enim non irritat Sacramenti Pœnitentiæ valorem; sed prohibet illius susceptionem, cùm non vrget necessitas. At stante communicandi necessitate, sicut non impedit Communionem, nec pœnitentiam impedire potest, vt benè notarunt Henriq. *dicto cap.* 15. Suar. *disp.* 31. *sect.* 3. *n.* 6. Ægid. *d.* *sp.* 8. *dub.* 13. *n.* 107. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 12. *n.* 10.

7. Quòd si inde inferas, stante dicta necessitate communicandi licitum esse, præter mortalia reseruata, nullum aliud mortale habenti confiteri simplici Sacerdoti aliqua venialia, & ab eo absolutionem obtinere: siquidem eadem iurisdictione gaudet in peccata, quæ directè absoluere potest, sicut quilibet alius ordinarius Confessor, imò licitum esse, & expedire habenti mortalia non reseruata posse simplici Sacerdoti, deficiente eo, qui in peccata mortalia iurisdictionem habeat, venialia fateri. Per se loquendo, admittenda erat illatio, vt dicunt Suar. *dicta sect.* 3. *n* 10 Coninch *dicto dub.* 13. *in fine*, *n.* 107. Sed, quia eam illationem, neque vsus Ecclesiæ, nec Doctores approbant, neque æquum est approbare, nisi fortè in grauissima necessitate, qualis esset, si multis annis Sacramento Pœnitentiæ priuandus esses; ea de causa admitti non debet. At confiteri Sacerdoti alias habenti iurisdictionem in mortalia, tametsi careat iurisdictione in reseruata; & vsus Ecclesiæ, & Doctores communiter firmant.

8. Sed, an tenearis eo casu confiteri, non est certum. Respondeo, teneri. Primò, si saltem probabiliter non credis, te esse contritum, sed solùm attritum: nam attritione extra Sacramentum Pœnitentiæ gratiam non obtines, quæ sacræ Eucharistiæ recipiendæ necessaria est dispositio. Secundò, si vltra reseruata, alio peccato mortali grauaris: cùm enim, iuxta probabiliorem nostram sententiam, ab eo peccato absolui possis, quamuis directè à reseruatis non absoluaris, & cuiuscunque peccati mortalis confessio, & absolutio iure diuino sacræ Eucharistiæ præmittenda sit, efficitur necessariò, huius peccati confessionem, & absolutionem præmittendam esse. E contra verò, si probabiliter credis, te esse contritum, neque alio peccato mortali, vltra reseruata, grauaris; nulla est tibi obligatio confessionem præmittendi: quia non adest legitimus Iudex, qui confessionem excipiat illorum, quæ fateri teneris. Quinimò hoc verum est, esto Confessor iurisdictionem habeat in reseruata sub onere comparendi: quia nulla lege diuina obligaris, neque humana astringi potes ad bis eadem peccata fatenda, sicuti benè notarunt Suarez *disput.* 31. *sect.* 5. *num.* 31. *in fine*. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 12. *n.* 10. *vers. Id porrò*.

9. Difficultas non leuis est, an illis euentibus, in quibus obligatus es confessionem præmittere, eò quòd de contritione suspectus sis, vel aliis mortalibus non reseruatis grauaris; satisfacias obligationi suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, quin reseruata manifestes. Affirmant Alexand. Alens. 4. *part. quæst.* 18. *membr.* 4. *art.* 5. §. 2. *ad vltim.* Petr. de Soto *lect.* 10. *de confess.* & alij relati à Suar. *disp.* 31. *sect.* 3. *num.* 8. quorum sententiam ipse meritò probabilem reputat. Neque enim obligaris peccata fateri, nisi Sacerdoti ea integrè & perfectè iudicare, ab eisque absolutionem concedere valenti: quia solùm ob absolutionem sacramentalem obtinendam est obligatio confitendi peccata.

Cæterùm probabilius oppositum existimo, vtpote securius, & puritati Sacramenti conuenientius. Etenim Confessarius pœnitentem absoluens, necessariò iudicare debet absolutioni esse ritè dispositum: at hoc iudicium conuenienter habere non potest, nisi sibi manifestentur ea, quæ rectæ dispositioni obstare possunt. Igitur, cùm peccata reseruata huic possint dispositioni obstare, efficitur ea manifestanda esse. Quòd si respondeas, Confessarium obligatum esse iudicare de pœnitentis dispositione iuxta causam, cuius est legitimus Iudex; reseruatorum autem legitimum Iudicem non esse, ac proinde non esse illi necessariò manifestanda. Alias nunquàm tibi liceret reticere peccatum in confessione, si eo tacito Confessarius cognoscere non posset ritè te esse dispositum; obstat: quia esto Confessarius per se non iudicet de dispositione pœnitentis, nisi secundùm causam sibi propositam, & pœnitens non semper obligatus sit omnem sui causam manifestare: at quando eam manifestationem absque graui sui, vel alterius iactura præstare potest, videtur ad eam faciendam obligatus: quippe Confessarij sententia non tam in peccata confessa, quàm in confitentem cadit: ipse enim est qui absoluitur. Debet ergo fateri, quæ ipsius absolutioni obstare possunt. Atque ita docent ex communi sententia Henriquez. *lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 5. Suar. *disp.* 31. *sect.* 3. *num.* 8. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 12. *num.* 11.

PVNCTVM XVI.

De bonitate, & scientia, quam Confessarius habere debet.

1. *Ad valorem Sacramenti bonitas, & scientia non sunt in Ministro necessaria.*
2. *Benè ad licitum vsum.*
3. *Quæ scientia requiratur.*
4. *Pro diuersitate locorum, & personarum diuersa scientia requiritur.*
5. *Quid faciet Sacerdos dubius de scientia.*
6. *Non est opus iudicium de quolibet peccato in indiuiduo efformare, an mortale sit, an veniale.*
7. *Absolui potest pœnitens, promittens facturum, quod postmodum iudicatum fuerit.*
8. *Pœnitens quando teneatur Confessarium instruere de grauitate culparum.*
9. *Aliquando indoctus audire confessiones potest.*
10. *Quam obligationem habeant Episcopi, aliarúmque Ecclesiarum Prælati.*

1. Bonitas, & scientia per se ad valorem Sacramenti requisita non sunt: siquidem absque illis materia, & forma, & Minister iurisdictionem habens stare potest, vti pluribus relatis docuit Suar. *disput.* 28. *sect.* 2. *num.* 12. Bonac. *disput.* 5. *de pœnitent. qu.* 7. *punct.* 4. §. 2. *num.* 13. & 14. Eáque de causa *punct.* 11. probatum reliquimus, pœnitentem bona fide confitentem Sacerdoti existimanti peccata venialia esse, quæ verè erant mortalia, obligatum non esse confessionem repetere: quia ea ignorantia non impediuit rectam pœnitentis dispositionem, & Confessarij absolutionem.

2. Sunt tamen bonitas, & scientia duo necessaria ad licitum Sacramenti vsum. Et in primis est necessaria probitas: etenim Sacerdos, vt Sacramentum debitè ministret, existimare debet, nullo peccato mortali, nullâve censura impeditum esse; aliàs mortaliter peccabit, nisi fortè ob subitam necessitatem excusetur, sicuti latiùs dixi *tract.* 18. *de Sacrament. in genere. pun.* 5. Deinde, requiritur scientia, vt pœnitentem iudicare, mederi,

mederi, & in via Dei dirigere possit, quia Sacerdos officium Iudicis, Medici, Pastoris, & Doctoris sustinet, vt benè inter alios obseruat Suarez *disput.* 28. *sect.* 2.

3. Hæc autem scientia est, quæ valet cernere ex peccatis, quæ communiter occurrunt, & confessionibus subiiciuntur, quæ sint mortalia, quæ circunstantiæ mutent speciem, quæ sint reseruata, quæ excommunicationem habent annexam, & alia huiusmodi. Non tamen est necessarium, vt omnia supradicta exactè nouerit aliàs vix reperietur Confessarius idoneus: sufficit, si frequentiùs occurrentia nòrit, & de aliis dubitare sciat, & proprio studio, & labore, aliorúmve consilio dubium vincat, vti docuerunt Vasq. *de pœnitent. quæst.* 93. *art.* 3. *dub.* 1. Suar. *disput.* 28. *sect.* 2. Ægid. *disput.* 8. *de pœnit. dub.* 15. *n.* 126. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. quæst.* 7. *punct.* 4. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 13. *quæst.* 1.

4. Hinc fit pro diuersitate locorum, & personarum maiorem, vel minorem scientiam in Confessario requiri. Etenim, vt dictum est, Confessarius scientiam habere debet, saltem eorum, quæ communiter committuntur ab iis pœnitentibus, quibus iudicandis est expositus. At aliqui pœnitentes difficiliores præ aliis casus habent, aliquáque oppida præ aliis difficiliores contractus exercent. Qui ergo expositus fuerit, cuiuscunque generis pœnitentium confessiones excipere, abundantiore scientia pollere debet, quàm is, qui fœminarum, aliorúmque proborum hominum confessionibus excipiendis expositus est. Atque ita docent Vasq. Bonac. Ægid. & Laym. loc. *alleg.*

5. Cùm verò Sacerdos dubius est, an polleat scientia necessaria ad debitam Sacramenti administrationem, consulat Superiorem, vel virum doctum, & eius dictis acquiescat. Si enim Superior, vel vir doctus affirmet scientiam sufficientē habere, dubium deponat; ducitur enim ratione probabili, quę ad regulandas humanas actiones sufficiens est, vt benè in præsenti docuerunt, Nauarr. *cap.* 4. *n.* 9. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 26. Suar. *disp.* 28. *sect.* 2. *dub.* 7. Vasq. *qu.* 93. *art.* 3. *dub.* 1. *ad finem.* Bonac. *disp.* 5. *qu.* 7. *pun.* 4. §. 2. *n.* 6. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 13. *qu.* 1. colligitúrque ex *cap. Qui.l culpatur.* 23. *qu.* 1.

6. Tria supersunt certa. Primum, opus Confessario non esse, vt de quolibet indiuiduo, & singulari peccato iudicium efformet, mortaléve sit, an veniale: quia id difficillimum est, & sæpè impossibile; sufficit, si peccati genus, seu speciem agnouerit, & qualiter patratum fuerit, perceperit: hac enim scientia prudenter iudicium feret, & medicinam, prout necessarium est, adhibere poterit. Sic Syluest. *verbo, Confessor.* 3. *qu.* 9. *n.* 13. Nauarr. *sum. cap.* 4. *n.* 9. Suar. *disp.* 28. *sect.* 2. *n.* 2. Vasq. *q.* 93. *art.* 3. *dub.* 1. *n.* 1. Bonac. *disp.* 5. *de Sacram. qu.* 7. *p.* 4. §. 2. *num.* 12.

7. Secundum est certū. Si Confessario accidat casus, quem ex tempore decidere non potest; sperat autem proprio studio, vel consilio doctiorum decisurum, poterit pœnitenti absolutionem impendere, si ipse factum promittat, quod fuerit iudicatum: quia sufficienter videtur dispositus absolutioni recipiendæ. Et notauit Syluest. *Confessio*, 3. *n.* 12. Nauarr. *sum. cap.* 26. *num.* 3. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 26. *num.* 9. Suar. *disp.* 28. *sect.* 2. Coninch *disp.* 9. *de pœnit. dub.* 16. *n.* 126. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 7. *p.* 4. §. 2. *n.* 10.

8. Tertium. Si pœnitens doctus sit, & apertè cognouerit, Confessarium eius peccati grauitatem non percipere, obligatus videtur Confessarium instruere: quia tenetur facere, quantùm in se est, vt Confessarius iustè ferat iudicium in causa ita graui. Extra hunc casum non tenetur grauitatem culpæ in actu signato exprimere: sufficit, si in actu exercito eam manifestet, narrando factum, & circunstantias occurrentes, vel aliis relatis docuit Suar. *disp.* 28. *sect.* 2. *n.* 18.

9. Quæ hactenus diximus, per se requiruntur, spectata rerum natura: at casus contingere potest, in quo alias indoctus, & ineptus, doctus, & aptus iudicetur. Etenim, si nullus Sacerdos, prout Sacramentum absolutè expostulat, inueniretur populo præficiendus; expediret præfici minùs idoneum, ne diu populus Pastore careret, qui adstante ea necessitate doctus, & idoneus est, qui aliàs vt indoctus, & ineptus repelleretur, sicuti benè notauit Ægid. de Coninch *disput.* 8. *dub.* 16. *in fine, num.* 127. vbi prudenter monet, debere sic præfectum dare operam, tum proprio studio, tum aliorum consilio, vt, quoad fieri possit, ineptitudinem vincat, & se muneri exercendo aptum reddat.

10. Ex his infertur, quàm graui obligatione Episcopi, aliíque Ecclesiarum Prælati adstringantur ad Pastores idoneos præficiendos. Etenim, cùm penes ipsos principalis cura Ecclesiarum resideat, cui vt satisfaciant, Pastores eligunt, si ineptos elegerint, aut sic electos, & constitutos non remouerint, cum aliàs idoneos potuerint constituere, obligationem sui muneris grauissimè lædunt, & de sua negligentia, animarúmque iactura rationem in iustissimo Dei Iudicio sunt reddituri.

Pvnctvm XVII.

De approbatione requisita in Confessario.

TRidentinum *sess.* 23. *cap. de reform.* inquit: *Quamuis Presbyteri in sua Ordinatione potestatem absoluendi à peccatis accipiant: decernit tamen sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, neque ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, priuilegiis, & consuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obstantibus.* Circa quod decretum aliqua occurrunt examinanda. Primò, quid sit approbatio. Secundò, quæ personæ, & ad quas confessiones excipiendas ea approbatione indigeant. Tertiò, qui possint, vel teneantur illam concedere. Quartò, an semel concessa suspendi, vel reuocari possit.

§. I.

Quid sit approbatio; qualiter concedi debeat; & quæ eius necessitas.

1. *Definitur approbatio.*
2. *Quid, si ab Episcopo exteriùs approbetur, & interiùs iudicetur inhabilis.*
3. *Approbatio est à iurisdictione distincta.*
4. *De approbatione ex beneficij collatione, & per authenticum iudicium.*
5. *Quæ conditiones ad vtranque requirantur.*
6. *Gratis concedi debet approbatio.*
7. *Approbatio Religiosorum, qui non sunt à Superioribus præsentati, nulla est.*
8. *Quæ sit necessitas huius approbationis.*

1. APprobatio est authenticum testimonium, quo aliquis Sacerdos habilis, & idoneus ad excipiendas confessiones declaratur, vt ex communi sententia docent Suar. *disp.* 28. *sect.* 4. *num.* 22. Vasq. *qu.* 93. *art.* 3. *dub.* 4. *n.* 4. & 5. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 11. *num.* 7. Ægid. de Coninch *disp.* 8. *dub.* 7. *n.* 49. & alij referendi. Hanc autem declarationem præstare Episcopus potest; tum iudicando esse habilem Sacerdotem, quem

quem approbat; vel iudicando inhabilem esse. Si indicat esse habilem, & illud iudicium authenticum facit, tametsi decipiatur, vere approbatus existit; quia habet omnia, quæ ad approbationem requiruntur. Alias sæpè de valore approbationis dubium esse posset cum graui animarum iactura, sicuti notauit Bonac. *disp. 5. de pœnitent. qu. 7. pun. 4. § 1. num. 30.* & innuit Suar. *disp. 28. sect. 5. num. 7.* Regina. d. *lib. 1. sum. n. 197.*

2. Verùm, si ab Episcopo exteriùs approbetur, & interiùs fuerit iudicatus inhabilis, censet Bonac. relatis Suarez & Regin. ild. & Barbosa *2. p. de potest. Episc. alleg. 25. num. 20.* nullam esse approbationem: quia Concilium duo videtur expostulare, & iudicium Episcopi, & illius approbationem, vt colligitur ex illis verbis: *Et idoneus iudicetur, & approbationem obtineat.* Atqui ab Episcopo habilis exteriùs iudicatur, cùm tamen interiùs inhabilis iudicetur, non verè, sed fictè, tanquam habilis, approbatur. Non igitur ea approbatio valida esse potest. Cæterùm verius existimo, validam esse approbationem, dum Episcopus fictionem non declarat. Moueor: quia Concilium de iudicio, & approbatione visib li loqui censendum est: quia Ecclesia non iudicat de occul is, & quæ in actum exteriorem non prodeant. Præterea, quia a iudicio authentico, & declaratiuo, quòd S c rdos habilis sit ad excipiendas confessiones, approbatio distingui non potest, neque contrarium ex verbis Concilij colligitur: nullam enim aliam approbationem Sacerdos obtinere debet, quam iudicium authenticum Episcopi. Denique, ratione huius au hent ci iudicij & exterioris approbationis expositus est Sacerdos, vt ab habente potestatem eligendi Confessarium eligi possit: credendum ergo est, verè approbatum esse, & ita tanquàm probabile defendit Suar. *dicta disp. 28. sect. 5. n. 7.*

3. Hæc approbatio, etsi requiratur ad iurisdictionis vsum, à iurisdictione tamen est omninò distincta: nam iurisdictio est superioritas subditos respiciens: at approbatio dispositionem, & aptitudinem personæ approbatæ spectat. Quapropter approbari Sacerdos potest, quin vllam iurisdictionem habeat, & è contra iurisdictionem habere potest, sicuti habent Religiosi, quin approbationem ab Episcopo obtineat: approbatio nanque non est iurisdictionis concessio; sed habilitatis personæ authentica declaratio. Atque ita tradunt Suar. *disp. 28. sect. 4. num. 22.* Vasq. *de pœnitent. qu. 93. art. 3. dub. 4. num. 4.* Llamas *1. p. methodi, cap. 6. § 5.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 11. n. 7.* Verùm, esto approbatio à iurisdictione seiuncta sit; regulariter tamen cum approbatione coniungitur: Episcopus enim Sacerdotem approbans simul iurisdictionem concedit, vti docent Henriq. *lib. 11. de matr. cap. 3. n. 5.* Gutierr. *lib. 1. can. quæst. cap. 27. sub n. 23.* Fagundez *de secundo Eccles. præcepto, lib. 7. c. 3. n. 4.* & 5. & colligitur ex Thom. Sanch. *lib. 3. de matrim. disp. 35. n. 7.*

4. Conceditur Sacerdoti hæc approbatio primò, parochialis beneficij collatione; collatione, inquam, non electione, seu præsentatione. Nam electus, seu præsentatus non dicitur beneficium habere, quod Concilium requirit, sed habiturum. Secundò, si Episcopus præuio examine præcedente, aut alia via idoneitatem Sacerdotis cognoscens authentice iudicet, & declaret idoneum, cui iurisdictio ad excipiendas confessiones committi possit. Quoties autem Episcopus Sacerdotem sibi subditum ad audiendas confessiones designat, eo ipso censet, idoneum esse: aliàs iniqua esset, & inualida designatio, sicuti docent Cord. *lib. in sum. qu. 10.* Suar. *disp. 28. de pœnit. sect. 4. num. 10* Fagund. *de secundo Eccles. præcepto, lib. 7. cap. 2. num. 6.* & *cap. 3. in fine, num. 14.* Barbosa *de potest. Episc. alleg. 25. num. 6.* Bonac. *disp. 5. qu. 7. p. 4. § 1. num. 10.* Coninch *disp. 8. dub. 7. n. 49.*

5. Ad prædictam approbationem, si ex beneficij parochialis collatione consurgat, scriptum, reliquæque conditiones pro valida beneficij collatione requisitæ expostulantur. Si verò ex authentica declaratione habeatur approbatio, scriptura opus non est; siquidem neque in Concilio, neque alibi, vt necessaria expostulatur, neque ex natura rei necessaria est, cum verbo tenus fieri possit, & sæpè fiat, vt notarunt Suar. *disp. 28. sect. 5. num. 9.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. quæst. 7. pun. 4. § 1. in fine.* Fagund. *de secundo Eccl. s. præc. lib. 7. cap. 2. num 60.* Monent tamen, & benè, consultum esse in scriptis haberi, vt certiùs constet, quando necesse fuerit.

6. Deinde debet gratis concedi, vt expressit Tridentin. An verò defectus huius conditionis approbationem non solùm illicitam, de quo dubium non est, sed irritam reddat, sicuti reddit collationem beneficij? Difficultate non caret. Verior est pars negatiua: quia pœnæ extendendæ non sunt vltra casus expressos. At nullibi habetur, hanc approbationem simoniace obtentam annullari. Non igitur est asserendum. Et ita docet Suar. *t. 4. de pœnit. disp. 28. sect. 5. num. 19* Reginald. *lib. 1. num. 180. dub. 3.* Bonac. *disp. 5. quæst. 7. pun. 4. § 1. in fine.* Nullatenus tamen audiendus est Fagundez *de secundo Ecclesiæ præcepto, lib. 7. cap. 2. num. 66.* affirmans, si pretium, quod pro obtinenda approbatione datum est, leue fuerit, veniale tantùm peccatum esse, quippe, vt *tract. 17. disp. vlt. de simonia, punct. 1. in fine,* simonia ita est vitium execrandum, vt nullam leuem materiam admittat.

7. Illud placet aduertere cum Henriqu. *lib. 5. de pœnit. cap. 6. num. 6.* Fagundez *lib. 7. de secundo Ecclesiæ præcept. cap. 2. num. 33.* nullam esse approbationem datam Religiosis, qui expresse, vel tacitè à suis Superioribus præsentati non fuerint, iuxta textum in Clement. *Dudum. de sepult. § Statuimus.* Etenim, cùm Religiosi nec velle, nec nolle habeant nisi suis Prælatis subordinatum, præsumitur, Pontificem nolle Prælatis inuitis approbationem concedere, quæ & Religioni nociua esse potest, & contra Religionem obtenta est.

8. Necessitas huius approbationis tanta est, vt absque illa nullus Sacerdos sæcularis, vel regularis possit confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, non solùm licitè, sed nec validè: quod satis indicat verbum illud, *non possit,* quod omninò potentiam tollit, vt multis relatis probat Sanch. *lib. 6. de matr. disp. 38. n. 20.* & tradit in præsenti Vasq. *q. 93. art. 3. dub. 3.* Suar. *disp. 28. sect. 5. & 6.* Bonac. *disp. 5. q. 7. punct. 4. § 1. n. 9.* Ægid. de Coninch *disp. 8. dub. 7. num. 49.* Fagundez *lib. 7. c. 2. n. 43.* Barbos. *alleg. 25. n. 1. & 2.*

Notanter expressit Concilium, *etiam Sacerdotum,* ne aliquis intelligeret ob consuetudinem, quam Sacerdotes habebant sibi inuicem confitendi, confiteri posse Sacerdoti, parochiale beneficium non habenti, neque aliàs ab Ordinario approbato. Et fortè derogationem huius consuetudinis attendit Concilium, cùm dixit: *Priuilegiis, & consuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obstantibus.* Atque ita docet Tolet. *lib. 3. sum. cap. 13. num. 5. ad finem.* Fagundez *de secundo Ecclesiæ præcepto, lib. 7. cap. 2. in fine.* Cui decreto non obstat consuetudo recepta, qua Parochi, imò simplices Sacerdotes, modò approbati sint ab Ordinario, sibi inuicem confiteri possint; quia hæc potestas est iurisdictionis, quæ ob necessitatem frequentis celebrationis omnibus censetur concessa, vt docuit Suar. *disp. 27. sect. 3. n. 4.* Coninch *disp. 8. de pœnit. dub. 8. concl. 3. num. 61.*

§. II.

§. II.

Quæ personæ, & ad quas confessiones excipiendas prædicta approbatione indigeant.

1. *Omnes indigent ad sæcularium confessiones, secus ad confessiones regularium.*
2. *Non excipiuntur, esto graduati sint.*
3. *Quid pro confessionibus Episcoporum, aliorúmque Prælatorum.*
4. *Deciditur quæstio.*
5. *Soluuntur opposita.*
6. *Approbati in duplici sunt differentia.*
7. *Approbatus per beneficium parochiale eligi potest in tota diœcesi.*
8. *Etiam extra diœcesim eligi potest, quidquid dicat Gutierr.*
9. *Approbatus absolutè, per authenticum iudicium vbilibet eligi potest.*
10. *Item, approbatus cum restrictione, quidquid alij contra sentiant.*
11. *Quid dicendum de confessionibus Religiosorum, an eligi possit non approbatus.*

Regula generalis est ♀ ad excipiendas sæcularium confessiones omnes Sacerdotes approbatione prædicta indigere: quia sic expressit Concilium. Cùm ergo nihil de regularium confessionibus excipiendis locutum fuerit, manifestum est voluisse, dispositionem iuris antiqui obseruari: siquidem à iure antiquo recedendum non est, nisi quatenùs nouo fuerit expressum, *leg. Præcipimus. Cod. de appellat. cap. 2. de translat. Episc.* At iure antiquo ad excipiendas Regularium cõfessiones approbatio necessaria non erat; sed quilibet Sacerdos consentiente Prælato eligi poterat, vt communiter Doctores testantur. Ergo etiam post Concilium eligi potest. Et ita tradit Suar. *disp. 28. sect. 4. n. 4.* Coninch *disp. 8. de pœnit. dub. 7. n. 48.* Fagund. *de secundo Eccles. præcepto, lib. 7. c. 2. n. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 11. num. 1.* Bonac. *disp. 5. qu. 7. p. 4. §. 1. n. 10. vers. Dixi* & alij apud ipsos.

2. Dubium tamen est de insignitis gradu Magistri, Doctoris, vel Licentiati in sacra Theologia, aut iure canonico, an, inquam, ij alia approbatione Ordinarij indigeant? Negant aliqui relati ab Henriq. *lib. 3. de pœnit. cap. 6. n. 2. in comment. lit. O.* Llamas *1. p. methodi, cap. 7. §. 7.* Quia ij iure ipso, & à Pontifice videntur approbati, & idonei Academiæ testimonio. Sed hæc sẽtentia probabilis non est, nisi ob specialem alicuius diœcesis consuetudinem: quia Concilium neminem ab approbatione Ordinarij excepit, quam approbationem non censetur ordinarius concedere ob gradum Magistri, vel Doctoris ab Vniuersitate collatum: equidem in concessione horum graduum sola scientiarum peritia spectatur: at in approbatione Confessorũ non solùm scientia, sed morum probitas, & prudentia attenditur, quæ sæpè doctis, & peritis deficere solent. Non igitur ex gradu Magistri, & Doctoris approbatio ab Ordinario infertur. Atque ita vt certum tradit Suar. *disp. 28 sect. 4. num. 5.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 7. cap. 2. num. 68.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 11. num. 2.* Barbosa *2. p. de potest. Episc. alleg. 25. n. 6.* & colligitur manifestè ex Bulla Pij V. edita ann. 1571. quæ incipit, *Romani Pontificis.* vbi Regulares, & Magistros, & Doctores in Theologia examini, & approbationi Ordinarij obtinendæ subiicit: & notauit Suar. *sup.* & Barbosa *d. alleg. 25. num. 26.* Miranda *t. 1. Man. Prælat. q. 45. artic. 9. conclus. 1.* Decet tamen: etsi fieri possit, ne prædicti Magistri, & Doctores, alíique viri sapientes examini quoad scientiam subiiciantur; sed ex communi hominum æstimatione iudicentur, argumento textus Trident. *sess. 7. cap. 13. de reformat.* sicuti notarunt Miranda, Layman. Fagundez *locis alleg.*

3. Præterea dubium esse solet, an pro confessionibus Episcoporum, aliorúmque Prælatorum iurisdictionem quasi episcopalem habentium approbatio requiratur? Ratio dubitandi est: quia Tridentin. solùm ad excipiendas confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, approbationem expostulauit. At Episcopi, alijque Prælati sub nomine sæcularium, etiam Sacerdotum, non comprehenduntur, maximè in decreto odioso, & iurisdictionis à iure communi concessæ restrictiuo: vt docuit Panormit. *in cap. Non potest. de sentent. & re iudic.* Præterea Episcopis, & ex consequenti aliis Prælatis iurisdictionem episcopalem habentibus est à iure priuilegium concessum eligendi in Confessorem quemlibet Sacerdotem absque vlla limitatione: quod priuilegium non debet censeri restrictum ex generali clausula derogatoria; sed opus erat illius expressa mentione, vt *in tract. de legib. disp. de priuil. p. 21.* diximus.

Sed contrarium, testantur communiter Doctores, decisum esse à sacra Cardinalium Congregatione, cuius decisionem referunt, & approbant Suar. *t. 4. de pœnit. disp. 28. sect. 4. num. 7.* Tolet. *lib. 3. summ. cap. 13. n. 5.* Fagund. *de secundo Eccles. precept. cap. 2. num. 79.* Barbosa *2 part. de potest. Episc. alleg. 25. num. 9.* vbi plures refert. Rationem reddunt: quia hoc Trident. decretum, vtpote iuri communi insertum, & rectam Sacramenti administrationem respiciens, fauorabile potiùs, quàm odiosum reputandum est, ac proinde comprehendere debet confessiones cuiuscunque sæcularis, quacunque dignitate fulgentis, aliàs neque pro Regum, aliorúmque Principum confessionibus excipiendis approbatio requisita esset, cùm ij sub nomine generali sæcularium in decreto odioso, & restrictiuo intelligantur, quod omninò falsum est.

4. Cæterùm media via tenenda est, & affirmandum, nullum Episcopum eligere Confessarium posse, quin à suo Ordinario approbatus sit. At non inde infertur, Sacerdotem alterius diœcesis non approbatum eligere non posse; sed non posse illum eligere, dum in aliena diœcesi commoratur, & sibi nullo modo subiicitur. At, si sibi aliquo modo subdatur, tum ratione habitationis transeuntis, tum ratione alicuius obsequij ecclesiastici, tum ob aliud officium, seu ministerium; poterit eum eligere: quia ea electio est illius manifesta approbatio; ac proinde eligit Sacerdotem à suo Ordinario approbatum: quia comparatione illius actus ipse Ordinarius eius censendus est. Quocirca, cùm Congregatio Concilij declarauit, Episcopum vigore priuilegij *cap. fin. de pœnitent. & remiss.* non posse eligere Sacerdotem sibi non subditum, quia proprio Ordinario iuxta formam Concilij non fuerit approbatus, intelligi debet, dum est non subditus; secùs si aliquo modo subditus fiat. Atque ita docet Fagund. *de secundo Eccles. præcepto, lib. 7. cap. 2. n. 80.* Bonac. *disp. 5. qu. 7. pun. 4. num. 16.* testatúrque praxi, & consuetudine esse receptum, cùm sæpè externi Sacerdotes, neque vllibi approbati vocentur ab Ordinario examinandi, & approbandi, vt confessiones in ea diœcesi, in qua transeunter existunt, excipiant.

5. Neque huic doctrinæ obstant *superiùs* adducta. Ad rationem dubitandi respondeo, decretum non odiosum, sed fauorabile esse, vti *num. præcedenti* probatum est. Neque ex eo, quòd Trident. Confessoribus eligendis annectat approbationis conditionem, vt possint eligi; infertur restrinxisse priuilegium Episcopis concessum *in cap. fin. de pœnitent. & remissionib.* eligendi Confessorem: nam illud priuilegium semper permanet,

net, eligendi, inquam, Confessorem habilem, & idoneum: cùm autem præcita approbatione non sit idoneus, nequit Episcopus illum non approbatum eligere, non ex restrictione sui priuilegij; sed ex noua conditione eligendo apposita. Argumentum verò secundæ sententiæ nostram doctrinam firmat.

6. Porrò Sacerdotes approbati in duplici sunt differentia, vt ex §. *præcedenti* constat: alij, qui approbati sunt beneficij parochialis collatione: alij, qui præuio examine, vel alia via iudicati sunt idonei. Hi tamen iudicari possunt idonei, tum absolutè, tum cum aliqua restrictione, scilicet, ad excipiendas, v.g. virorum, non fœminarum confessiones pro hoc oppido, & non pro tota diœcesi.

7. Dubium ergò est, an quælibet ex iis approbationibus sufficiat, vt virtute Bullæ, vel Iubilei concedentis potestatem eligendi Confessorem ab Ordinario approbatum, sic approbatus eligi possit? Et in primis de approbatione per beneficium parochiale, tametsi *Praxu noua Episcop. p. 2. c. 1. n.* 10. referat à sacra Congregatione decisum, approbationem esse ita restrictam, vt virtute illius approbatus solùm sit idoneus in ea ciuitate, vel oppido, vbi situm est beneficium; communis sententia docet, in tota diœcesi virtute Iubilei, Bullæ, aut ex commissione Parochorum eligibilem esse. Est enim hæc approbatio ad minus æqualis virtutis, & dignitatis, ac est approbatio absoluta per authenticum testimonium: quippe eas approbationes Concilium æquiparauit. At approbatus absolutè iudicio authentico eligibilis est in tota diœcesi: ergo etiam eligi poterit approbatus per beneficium. Atque ita docent ex communi sententia Gutierr. *lib.* 1. *canon. qu. cap.* 17. *n.* 21. Suar. *disp.* 28. *sect.* 4. *n.* 16.

8. Sed, an extra diœcesim eligi possit? Negat Gutierr. *loco proximè alleg ato*, refértque à sacra Congregatione decisum. Mouetur: quia authentico testimonio approbatus non videtur extra diœcesim eligendus: ergo nec parochiale beneficium habens, qui approbato per authenticum iudicium æquiparatur. Cæterùm longè verius est, Parochum, dum beneficium retinet, eligi vbique posse: quia vbicunque sit, verum est beneficium, cui est approbatio annexa, retinere. Sic Suar. *disp.* 28. *sect.* 4. *num.* 18. Henriq. *lib.* 6. *de pænit. cap.* 6. *num.* 8. Vasq. *qu.* 93. *art.* 3. *dub.* 4 *num.* 3. Fagund. *de secund. Ecclesʃ. precept. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 36. Barbosʃ. *de potest. Episc. num.* 18. Notanter dixi, *dum beneficium retinet*: nam, si eo priuatus sit, vel à se abdicauit, cessat approbatio, sicuti cessat per mutationem diœcesis approbatio authentico iudicio Ordinarij facta, vt *postea* dicemus.

9. De approbato per authenticum iudicium dicendum est, si absolutè absque vlla restrictione approbatus sit, eligi posse virtute Bullæ, seu ex commissione Parochorum, non solùm dum est intra propriam diœcesim, in qua est approbatus; sed etiam dum commoratur extrà, modò domicilium non mutauerit: quia dum retinet diœcesim approbantis, ratione domicilij illi subditus est, ac proinde illius approbationem retinet, sicuti tradit Fagund. *de secundo Ecclesʃ. precep. lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 37. Coninch *disp.* 8. *dub.* 7. *num.* 53. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 4. Suar. *disp.* 28. *sect.* 7. *num.* 4. & alij. Neque obstat, in alia diœcesi diuersas Constitutiones, & consuetudines, & casuum reseruationes, contractus, & commercia vigere solere, vt meritò iudicari possit inhabilis ad confessiones ibidem excipiendas, qui alibi idoneus iudicatur: quia id est per accidens, & conscientiæ Confessarij remissum. Nam etiam intra eandem diœcesim non omnes approbati apti sunt ex natura rei ad omnium confessiones excipiendas; tametsi spectata iuris positiui dispositione apti sint. Aliàs nec Parochus eligi posset contra *superius* dicta, & communem sententiam.

Dixi, *si diœcesim non mutauit*: nam mutata diœcesi graue dubium est, §. 4. examinandum, an cesset approbatio.

10. Si verò approbatio non fuerit absoluta, sed cum restrictione ad certum numerum personarum, vel locorum, variant Doctores, an virtute Iubilei eligi possit; tum ab illis personis, & illis in locis, in quibus est approbatus; tum ab aliis, & aliis in locis indifferenter. Aliqui affirmant à nemine eligi posse: quia Bulla, seu Iubileum expostulat eligendum esse approbatum ab Ordinario; tacitè innuens debere esse absolutè approbatum. Proximiùs veritati accedunt Suar. *disp.* 28. *sect.* 7. *num.* 3. Rodrig. *t.* 1. *sum. cap.* 60. *n.* 4. *conclus.* 4. asserentes ab illis personis, comparatione quarum Sacerdos approbatus est, eligi posse; secùs ab aliis, & aliis in locis. Sed rectiùs sentiunt Henriq. *lib.* 6. *de pœnit. cap.* 6. *n.* 8. & *lib.* 7. *cap.* 12. *n.* 4. Coninch *disp.* 8. *dub.* 7. *n.* 57. Sanch. *lib.* 8. *de matr. disp.* 34. *n.* 16. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 7. *p.* 4. §. 1. *n.* 22. Fagund. *de secund. Ecclesʃ. precep. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 45. & *cap.* 3. *num.* 7. Barbosʃ. *de potest. Episc. alleg.* 25. *n.* 17. affirmantes eligi ab omnibus posse. Moueor: quia fœmina eligens approbatum ad confessiones virorum audiendas, propriè, & in rigore eligit approbatum ab Ordinario: ergo satisfacit conditioni in Bulla, seu Iubileo requisitæ. Non enim Iubileum, seu Bulla expostulat, vt Sacerdos approbatus sit comparatione omnium, qui illum virtute priuilegij, seu specialis commissionis eligere possunt, aliàs fideles diuersæ diœcesis illum non possent eligere; sed sufficit, quòd simpliciter approbatus sit.

11. Sed, quid dicendum de confessionibus Religiosorum, possúntne Religiosi eligentes Confessarium virtute Iubilei eligere ab Ordinario non approbatum; sed solùm à suis propriis Prælatis designatum? Et procedit quæstio, quando Iubileum expostulat eligere Confessarium ab Ordinario approbatum. Hoc, inquam, casu videtur nequaquam eligi posse à Regularibus Sacerdotem ab Ordinario non approbatum, tametsi à propriis Prælatis fuerit designatus: quia Iubileum expresè postulans, vt eligatur Confessarius ab Ordinario approbatus, aliis non committit iurisdictionem absoluendi. Sic docuit Suar. *disp.* 28. *sect.* 6. *num.* 11. Reginald. *lib.* 1. *num.* 75. Zerola *de pœnitent. cap.* 15. *qu.* 1. & *cap* 16. *qu.* 8. Et fauet Constitutio quædam Clement. VIII. edita 3. Nouemb. 1590. relata à Quaranta *verbo, Confessor. pag.* 197. Fagund. *de secundo Ecclesʃ. precep. lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 5. & 12. Verùm, etsi hæc sententia, vt omninò secura, consulenda sit, contrariam probabilem reputo cum Bonac. *disp.* 5. *de pœnitent. q.* 7. *p.* 4. §. 1. *n.* 26. quia præsumendum non est, Pontificem facultate Iubilei sæcularibus, & Religiosis concessa eligendi Confessarium ab Ordinario approbatum, mutare voluisse ius Religiosorum potentium confiteri Sacerdotibus ab eorum Prælatis approbatis; sed potiùs illo iure retento hanc illis extensionem addidisse, vt approbatum ab Ordinario loci eligere possint. Quare illa verba, *approbatum ab Ordinario*, ampliatiuè, & non priuatiuè sumenda sunt. Præterea, Confessor à Prælatis Ordinis designatus absolutè dici potest ab Ordinario approbatus comparatione Religiosorum. Tum, quia extra Sacramentum Ordinis Prælatus Religionis comparatione Religiosorum est Ordinarius. Tum, quia à Pontifice approbatus est comparatione Religiosorum, qui ab eorum Prælatis fuerit approbatus.

§. III.

§. III.

Qui possint, & debeant approbationem concedere.

1. *Episcopus, Vicarius generalis, Capitulum, Sede vacante, approbationem concedunt.*
2. *Prælati Regularium non habent hanc potestatem.*
3. *Cuius Prælati loci pœnitentis, vel Confessarij approbatio requiratur; proponitur quadruplex sententia.*
4. *Probabilior est quarta sententia, scilicet, Prælatum Confessarij approbationem concedere debere.*
5. *Approbatio ex odio, vel iniquo animo denegari potest.*
6. *Ex eo, quod diœcesis illo Confessore non indigeat, denegari posse examen, & approbationem, putauit Fagund.*
7. *Contrarium est verius.*
8. *Si iustæ petitioni Episcopus renuat acquiescere, negant plures reputari Sacerdotem approbatum.*
9. *Intelligendum hoc est de sæcularibus: secùs de Religiosis à suo Prælato præsentatis.*

1. Approbationem concedit Episcopus electus, & confirmatus subditos habens, tametsi consecratus non sit, quia approbatio, vtpote quædam sententia de idoneitate personæ, actus est nō Ordinis, sed iurisdictionis: deinde illam concedit Vicarius generalis Episcopi, quia personam Episcopi repræsentat, & illius vices gerit. Item, Capitulum, Sede vacante, quippe succedit in iurisdictionem Episcopi, iuxta text. in c. *Cùm olim. de maioris. & obedient.* Prætereà Abbates, aliique Prælati iurisdictionem quasi episcopalem habentes, quia nomine Episcopi in iis, quæ ad iurisdictionem pertinent, subintelliguntur. Sic docent Henr. *lib. 6. cap. 6.* Suar. *disp. 28. sect. 5.* Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 29. n. 14.* August. Barbos. *de potest. Episc. alleg. 25. num. 3.*

2. Prælati verò Regularium, etsi iurisdictionem quasi episcopalem habeant in subditos, nequaquam Religiosos approbare possunt ad confessiones sæcularium: quia non sunt Ordinarij quoad hunc actum, nec sub nomine Episcopi intelliguntur, vt est omnium sententia declarata à Pio V. in sua Constitutione, quæ incipit, *Romani Pontificis.* edita anno 1571. prout refert Barbos. *de potest. Episc. alleg. 25. n. 24. & 25.* & tradit Suar. *disp. 28. sect. 5. n. 4.* Henriq. *de pœnit. cap. 6. n. 4.* Fagund. *de secundo Eccles. prac. lib. 7. cap. 20. n. 57.* Deinde Parochi, etsi Ordinarij sint quoad pœnitentiæ forum; quia tamen iurisdictione externa, & contentiosa carent, approbare non possunt ad confessiones excipiendas suorum subditorum; sed, cùm aliquem in sui coadiutorem eligere intendant, necessariò approbatum ab Episcopo eligere debent. Sic ex certa sententia tradunt, aliis relatis, Barbosa *alleg. 25. n. 13.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. qu. 7. p. 4. §. 1. n. 12.*

3. Sed, cuius Prælati approbatio exigatur, an, inquam, Prælati loci, in quo confessiones excipiuntur, an pœnitentis, an Confessarij; Doctores diuisi sunt. Quadruplex est illorum sententia. Prima asserit, cuiuscunque Prælati, siue loci, siue pœnitentis, siue Confessarij sit approbatio, sufficientem esse. Sic Henriquez *lib. 5. de pœnit. cap. 6. num. 8. & lib. de Indulgent. §. 4.* Cordub. *casu 10.* Emman. Rodrig. *in exposit. Bullæ, §. 9 num. 5.* & probabilem reputat Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 34. n. 16.* Mouentur: quia Trident. approbationem Episcopi expostulauit absque vlla restrictione, aut determinatione. Ergo cuiuscunque Episcopi fuerit approbatio, Concilij decreto satisfactum erit. Adde, non absque causa Concilium dixit sub numero plurali, Sacerdotem debere esse approbatum ab Episcopis, non quasi simul à diuersis Episcopis, approbationem obtinere debeat; sed diuisim ab hoc, vel illo Episcopo, loci, inquam, pœnitentis, vel Confessarij.

Secunda sententia requirit determinatè approbationem Episcopi loci, in quo confessiones excipiuntur, qui aliquando potest esse diuersus ab Episcopo Pœnitentis, & Confessarij, si alibi domicilium habeant. Sic Nauarr. *cap. 27. n. 266. vers. Sextum.* Gambarup. *de casib. reseru. cap. 20. n. 30.* Gutier. *canon. quæst, lib. 1. cap. 27. n. 6.* Vgolin. *de potest. Episc. cap. 7. §. 2. n. 8.* quos refert, & sequitur Barbosa *de potest. Episc. alleg. 25. n. 14.* Ratio est: quia ad Episcopum spectat, ne in sua diœcesi aliquis confessiones excipiat, qui ab eo idoneus iudicatus non fuerit: sicuti ad gubernatorem vrbis pertinet, ne Medicus aliquis absque eius facultate ibidem medeatur: etenim obligatus non est aliorum Episcoporum iudicio acquiescere, cùm sæpè contingat, decipi posse, vel idoneum non esse in ea diœcesi ad confessiones excipiendas ob diuersas consuetudines, & commercia, tametsi in propria diœcesi habilis reputetur. Quòd si inquiras, qualiter Episcopus loci approbare Confessarios alterius diœcesis poterit, cùm non sint sibi subditi? Facilis est responsio approbare illum, quia ratione loci, & transeuntis habitationis sibi subiicitur.

Tertia sententia approbationem Episcopi pœnitentis expostulat: in quam sententiam non leuiter propendet Suar. *disp. 28. sect. 6. n. 8.* quia penes Episcopum est oues suas regere, iudicaréque, quinam idonei ad earum confessiones excipiendas esse possint. Quòd si hoc iudicium iurisdictionis actus sit, exercere illud Episcopus potest in Confessarium non subditum, ob iurisdictionem, quam habet in eos, quorum confessiones permittit excipere. Fauétque huic sententiæ declaratio sacræ Congregationis, relata à Rodrig. *in exposit. Bullæ, §. 5.* & à Barbos. *in remission. Concil.* in hæc verba: *Congregatio Concilij respondet, approbatum ab alio, quàm à Valentino Episcopo in diœcesi Valentina, non censeri approbatum ab Ordinario, iuxta formam Concilij.*

4. Quarta sententia, cui tanquàm probabiliori accedo (etsi tres prædictæ sententiæ probabiles sint) affirmat, ab Episcopo Confessarij necessariò approbationem obtinendam esse. Sic aliis relatis Suar. *t. 4. de pœnit. disp. 18. sect. 6. n. 6. & sect. 7. n. 3. iuncto n. 8.* Coninch. *de pœnit. disp. 8. dub. 7. n. 50.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 7. punct. 4 §. 1. n. 15.* Fagund. *de secundo Eccles. prac. lib. 7. cap. 20. n. 91.* Comprobántque Cardinalium declarationibus. Moueor: quia hæc approbatio est authenticum iudicium, quod in non subditum exercere nullatenus potest. Debet ergo Confessarius Episcopo subiici, vt eius periculum faciat, & authenticè declaret, idoneum esse ad confessiones excipiendas. Hanc tamen subiectionem habere Confessarius potest, non solùm ratione domicilij; sed quasi domicilij, obsequij, alteriúsve ministerij. Per quæ patet solutio aliarum sententiarum fundamentis.

5. Quoad secundam partem tituli propositi non leues difficultates insurgunt. Prima, an sæculari Clerico, vel regulari à suo Prælato exposito petenti ab Episcopo approbationem, possit Episcopus examen, & approbationem denegare? Qua in re certum est denegare Episcopum nō posse approbationem, vel examen, si ex odio, aliòve iniquo fine moueatur: quia id charitati, & religioni aduersatur, & alienum esse debet ab episcopali munere. Deinde negare non potest approbationem, si tentatum de aptitudine idoneum reperit: quia ea negatione declararet ineptum esse, quippe examine posito ex officio obligatur iuxta merita causæ iudicare.

6. Quocirca

6. Quocirca solùm est controuersia, an possit Episcopus approbationem negare nulla ad examen admissione facta, ex eo, quòd sua diœcesis Confessariis pluribus, & forte doctioribus abundet. Affirmat Fagund. *de secundo Eccles. præc. lib. 7. c. 2. num. 14.* Moueri potest: quia non videtur, ex quo capite obligari grauiter possit Episcopus ad explorandam cuiuscunque Sacerdotis suæ diœcesis aptitudinem, præcipuè cùm eo non indiget pro confessionibus excipiendis. Fauetque Clem. *Dudum, de sepultur.* vbi conceditur Episcopis, vt possint approbare eos tantùm, qui sibi videantur sufficere ad audiendas confessiones suorum subditorum, & alios reiicere.

7. Cæterùm, verius existimo, si seriò, & iuridicè aliquis Sacerdos regularis, vel sæcularis approbationem expostulet, repelli non posse, sed necessariò examinandum esse, si placuerit, & idoneo reperto approbationem concedendam esse. Sic ex communi sententia docet Coninch *disp. 8. dub. 7. n. 50.* Vasq. *q. 93. art. 3. dub. 5. n. 5.* Suar. *disp. 28. sect. 5. n. 15.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 11. n. 3.* Et quidem de Sacerdote regulari à suo Prælato exposito mihi est indubitatum. Nam, cùm Pontifex omnibus Religiosis legitimè expositis, & approbatis ab Ordinario priuilegium excipiendi cõfessiones concedat, Ordinarius negans hanc approbationem, cùm eam dare possit, iniustè priuat Religiosos vsu priuilegij à Pontifice cõcessi. Quæ ratio suo etiam modo procedit in sæcularibus Clericis, qui negata approbatione impediuntur, ne virtute Bullæ Cruciatæ, aut ex cõmissione Parochorũ confessiones excipiant. Et ratio omnium est: Regularis Sacerdos ius habet procurandi, ne sibi impediatur priuilegij concessi vsus; sæcularis item ius habet se taliter disponẽdi, cui meritò iurisdictio ad excipiendas confessiones committi possit. At hunc finem obtinere nequeunt, nisi Episcopus eos ad examen admittat, & repertis idoneis approbationem concedat: habent ergo ius compellendi Episcopum ad prædicta cõcedenda, & Episcopus ex officio hæc omnia præstare debet. Neque obstat Clem. *Dudum.* ibi enim concedebatur simul cum approbatione iurisdictio, quæ cùm sit gratia, denegari poterat pro arbitrio concedentis. Secùs de approbatione tantùm, quæ non gratia, sed iustitia censenda est.

8. Sed, quid, si nolit Episcopus iustæ petitioni acquiescere, approbationemque petitam absque rationabili causa deneget; poteritne Sacerdos, tum regularis, tum sæcularis audire confessiones? De omnibus negant Suar. *disp. 28. sect. 5. n. 6. & 15.* Vasq. *q. 93. art. 3. dub. 3.* Coninch *disp. 8. de pænit. dub. 7. n. 58.* Mouentur: quia Trident. expressè postulauit approbationem Episcopi, tanquàm conditionẽ, vt Sacerdos idoneus reputetur, vt constat ex illis verbis: *Nullus reputetur idoneus, nisi ab Episcopo approbationem obtineat.* at deficiente conditione deficit sub illa dispositum: ergo. Neque obstat text. in c. *Licet, de Regularib.* vbi licentia petita, & non obtenta transeundi ad strictiorem Religionem, reputatur concessa: quia ibi est specialis dispositio, quæ sub voto obedientiæ comprehendebatur; ideóque non est extendenda ad quanlibet petitionem iniustè negatam.

9. Fateor, hanc sententiam verissimam esse, si de Sacerdotibus sæcularibus loquamur. At de Religiosis verius credo, si à suis Prælatis præsentati fuerint, eisque iniustè approbatio negata, aut restricta, iure ipso censeri approbatos ex Clemen. *Dudum, de sepultur.* & ex Extrauag. Bonif. VIII. quæ incipit, *Super cathedram, eodem tit.* ibi enim conceditur Mendicantibus, & consequenter omnibus, qui in eorum priuilegiis communicant, vt si ex odio, vel maleuolentia à suis Superioribus præsentati repellantur ab Episcopo, possint confessiones audire. Quod priuilegium Trid. decreto non censetur derogatum illa clausula, *priuilegiis quibuscunque non obstantibus.* Tum, quia priuilegium iure communi insertum indiget speciali derogatione. Tum, quia priuilegium concessum in Clement. *Dudum.* loquitur in causa speciali, Tridentinum verò generaliter. Quando autem lex generaliter loquitur non derogat speciali, nisi eius expressam non facit mentionem, vt pluribus firmaui *tr. de legib. d. sp. un. de reuocatione priuilegij, sum de legis derogatione.* Quòd si dicas cum Suar. Vasq. & Coninch Trid. non reuocasse dispositionem Clement. *Dudum, de sepultur.* sed prædictæ dispositioni approbationem Ordinarij addidisse; obstat: quia additio approbationis in prædicto casu est expressa illius dispositionis derogatio. Si enim *ibidem* dispositum erat, vt possent Religiosi Ordinariis præsentati, & ab eis ex odio, vel maleuolentia repulsi confessiones sæcularium excipere virtute suorum priuilegiorum, & Trident. decreto approbationem exigente, nequeunt deficiente approbatione eas excipere confessiones, manifestum est, priuilegium in dicta Clement. concessum reuocatum esse, vel saltem restrictum. Quòd si vrgeas: Trident. æquè in regularibus, ac in sæcularibus approbationem requisiuit; sed negata sæcularibus approbatione, tametsi negetur iniustè, non possunt confessiones excipere, ergo nec regulares. Neganda est consequentia: quia regularibus est à iure priuilegium concessum: quod tamen non inuenitur concessum sæcularibus. Atque ita docent post Trident. scribentes, Nauarr. *c. 27. num. 265.* Palac. *dist. 17. q. 7.* Henriq. *de pœnit. lib. 3. c. 6. n. 4.* Vega *lib. 1. sum. casu 58.* Rodriq. *in explicat. Bulla, §. 9. dub. 1. n. 33. & t. 1. qq. regular. q. 59. art. 2. & 10.* Mirand. *Man. Prælat. t. 1. q. 45. art. 6. & 8.* Zenedo *de qq. canon. q. 38. n. 20. & 21.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 11. n. 4.* Fagund. *de 2. Eccles. precep. lib. 7. c. 2. n. 15. & 58.*

Constabit autem, Episcopum nulla causa iusta duci ad negandam approbationem, si nullam huius negationis causam legitimam exhibeat, si Religiosis, vel Religioni detrahit, si alios Clericos sæculares, vel Religiosos in communi hominum æstimatione minùs idoneos approbet, vt latiùs prosequitur Rodriquez *in explicat. Bulla, §. 9. dub. 1.* Fagund. *de secundo Eccles. prac. lib. 7. cap. 2. n. 16.*

§ IV.

Quousque approbatio duret, reuocaríque possit.

1. *Approbatio ex beneficio durat, dum beneficium retinetur.*
2. *Si per examen, aut aliàs approbatus fueris pro limitato tempore, eo finito cessat.*
3. *Si absolutè, cessat, si diœcesim mutes.*
4. *Contrarium probabilitate non caret.*
5. *Cessat, si Episcopus reuocet, posse successorem, imò eundem reuocare, plures firmant.*
6. *Si absque causa reuocetur approbatio, nullius momenti est reuocatio.*
7. *Religiosis approbatio reuocari potest, si constet de eorum indignitate.*
8. *Extra hunc casum censent aliqui, nunquam reuocari posse, etiam à successore approbantis.*
9. *Verius est à successore posse reuocari.*
10. *Excipitur Capitulum, Sede vacante.*
11. *Aliqui excipiunt Religiosos Dominicanos, & Franciscanos: sed immeritò.*
12. *Translati Religiosi in aliam diœcesim possunt ab illius Episcopo examinari.*
13. *Ab eodem Episcopo, si præuio examine fuerint approbati, nequeunt nouo examini subiici: secùs si absque examine.*

14. *Quid nouiter statuerit sacra Congregatio circa reuocationem approbationis.*

1. APprobatio beneficio parochiali annexa durat, dum beneficium retinetur; poterit tamen ex iusta causa vsus illius, & iurisdictio suspendi, sicuti notarunt Suar. *disp.* 28. *sect.* 2. *n.* 8. Reginald. *lib.* 1. *num.* 201. Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 25. *n.* 25.

2. Si verò per examen, aut aliàs idoneus reputatus fueris, tunc subdistinguendum est, si pro tempore limitato iudicatus fueris idoneus, finito eo tempore approbatio finitur: quia extendi non potest vltra voluntatem concedentis, vt alios referens docet Barbos. *alleg.* 25. *à n.* 21. *&* 51. Posse autem ad tempus approbationem concedi, docuerunt Gutier. *lib.* 1. *canon. qq. c.* 27. *n.* 18. *&* 19. Suar. *disp.* 28. *sect.* 7. *dub.* 6. Man. Rodrig. *t.* 1. *qq. regul. q.* 59. *art.* 8. Mirand. *Man. Prælat. t.* 1. *q.* 45. *art.* 10. *conclus.* 1. Fagund. *lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 34. Potes nanque examinatus non adeò idoneus reputari, vt meritò timere Episcopus possit, decursu temporis te ineptum fore, nisi approbatio cum restrictione temporis concedatur: occasio enim nouæ approbationis petendæ te diligentem faciet.

3. Quòd si absolutè, & indistinctè approbatio concessa sit, affirmant communiter Doctores, duplici ex capite cessare posse. Primò, ex parte Confessarij: secundò, ex parte Episcopi. Ex parte Confessarij cessat approbatio, si diœcesim mutet: quia mutatione diœcesis cessat in ipsum Ordinarij approbantis iurisdictio, & consequenter ipsa approbatio facta, vti comprobat vsus, & consuetudo: quot es enim Religiosi, vel sæculares in aliam se diœcesim transferunt, illius Episcopi approbationem requirunt. Sic docent Suar. *disp.* 28. *sect.* 7. *n.* 3. *&* 8. Fagund. *lib.* 7. *de* 2. *Eccles. præcep. c.* 2. *n.* 22. Quaranta *in sum. Bull. verb. Confessor*, *§. Præter.* Vasq. *q.* 93. *art.* 3. *dub.* 4. *n.* 3. & aliis relatis Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 7. *pun.* 4. *§* 1. *n.* 21. colligitúrque ex declaratione Cardinalium apud Quarant. & apud Rodr. *in exposit. Bullæ*, *§.* 9. *n.* 5 vbi dicitur, approbatum ab alio, quàm à Valentino Episcopo, in diœcesi Valentina non censeri approbatum. Item, ex priuilegio concesso à Greg. XIII. Religiosis Societatis Iesu, audiendi confessiones, cùm per alias diœceses, à quarum Episcopis approbati non sunt, transeunt; neque ibi Episcopus præsens adest, vt habetur *in Comp. priuil. Soc. Iesu, verbo, Confessor, §.* 2. Si igitur iure possent audire confessiones, vt quid illis priuilegium hoc concedebatur? Neque inde fit, Sacerdotes regulares, vel sæculares, si postmodum redeant ad diœcesim, in qua priùs fuerunt approbati, noua approbatione indigere; non, inquam, indigent. Nam esto illa approbatio pro eo tempore, quo à diœcesi absfuerunt, extincta sit; redit tamen ad ipsos, cùm ipsi ad diœcesim redeunt: quia (sic explicante vsu, & consuetudine) censetur concessa, dum in ea diœcesi approbati domicilium habuerint, sicuti notauit Fagund. *de* 2. *Eccl. præcep. lib.* 7. *c.* 2. *n.* 10. & pluribus relatis Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 25. *n.* 12.

4. Verùm esto ita sit, probabilitate non caret approbatum ab vno Episcopo mutatione domicilij, approbationem non perdere. Sic docuit Cordub. *q.* 10. *ad* 2. Henriq. *de pœnit. lib.* 3. *c.* 6. *n.* 7. Coninch *disp.* 8. *dub.* 7. *n.* 53. Man. Rodriq. *in exposit. Bullæ*, *§.* 9. *dub.* 2. Barbos. *alleg.* 25. *n.* 16. Quia approbatio est quoddam iudicium authenticum de idoneitate personæ: quod semel factum perseuerat, dum retractatum non est. Neque à subiectione actuali Episcopi, à quo receptum est, pendere videtur: sicuti non pendent gradus Doctoris, & Magistri in Vniuersitatibus recepti à subiectione eorum, à quibus recepti sunt. Neque contrarium declarauit sacra Cardinalium Congregatio, dum dixit, in diœcesi Valentina non censeri approbatum, qui ab alio, quàm ab Episcopo Valentino approbatus est. quia intelligi debet de approbatione iurisdictionem concedente: hæc enim ab alio in diœcesim Valentinam, quàm ab Episcopo Valentino concedi non potest. Deinde non obstat priuilegium Religiosis Societatis concessum, à Gregor. XIII. Tum, quia sæpè priuilegia conceduntur, non quia absoluto necessaria sint; sed ad maiorem securitatem, ne ex contrariis opinionibus scrupulus oriatur.

5. Ex parte Episcopi cessare potest approbatio, si ipse, vel eius successor concessam reuocent. Posse autem iusta causa intercedente non solùm successoré in episcopatu; sed qui approbationem concessit, reuocare, firmant, tanquàm certum, Henriq. *lib.* 3. *de pœnit. c.* 6. *n.* 6. Suar. *disp.* 28. *sect.* 7. *n.* 7. Laym. *lib.* 5. *sum. tr.* 6. *c.* 11. *n.* 5. Fagund. *de* 2. *Eccl. præc. lib.* 7. *c.* 2. *n.* 60. Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 25. *n.* 23. & colligitur ex c. *Accepimus. de ætate, & qualitate*, vbi idonei ad Ordines reputati non sunt postmodum reputandi indigni ad beneficium, nisi forte postquàm promoti fuerint, reddiderint se indignos. Si igitur post approbationem concessam approbatus indignus redditus est, reuocare potest, & debet Episcopus approbationẽ. Ratio est: quia approbatio, quæ est authentica declaratio de idoneitate personæ, sic ab idoneitate personæ approbatæ pendet, vt ea cessante, meritò approbatio reuocari debeat. Et quidem quando constat aliquem redditum esse insufficientem, nemini est dubiũ reuocari posse, & deberi illius approbationem. Credo tamen probari sufficienter cuiuslibet insufficientiã, si Episcopo generaliter præcipiente omnes suæ diœcesis mercenarios Sacerdotes examinari; aliquis renuat comparere. Satis enim probat, se redditum esse indignum, tum illa inobedientia, tum præsumptione, quam ingerit de scientiæ defectu, quódque praxi, & consuetudine firmatũ videmus.

6. Quòd si Episcopus absque iusta causa alicui datã approbationem reuocet (quod præsumendum non est,) verius existimo, inualidam esse reuocationem: quia approbatio, quæ est quædam sententia declaratiua de sufficientia personæ, non videtur stante eadem sufficientia mutari posse. Tum, quia est mutatio iniuriosa. Tũ, quia est aliena à potestate Episcopi, quæ non in destructionẽ, sed in ædificationem concessa est. Atque ita, etsi cũ formidine, docuit Suar. *disp.* 28. *sect.* 7. *n.* 7. Fag. *de* 2. *Eccl. præc. lib.* 7. *c*.... *n.* 63. Excipit Fagund. nisi à principio approbationem Episcopus concesserit iuxta suum beneplacitum: nam, eo cessante, cessat approbatio, sicuti cessaret, limitato tempore concessa, eo tempore finito. Non caret difficultate exceptio, eò quòd de beneplacito rationabili, & iusto videtur intelligendum, non de beneplacito iniusto, & irrationabili.

7. Quod ad Religiosos specialiter attinet, certum est, reuocari eorum approbationem posse, & deberi, si cognitum, & probatum fuerit, scandalosè viuere, errores disseminare, surdos, vel mente captos esse: tum argum. text. in d. c. *Accepimus. de ætate, & qualit.* Tum, ex Concil. Trid. *sess.* 5. *c.* 2. qui textus, etsi de Prædicatore regulari loquatur, æquè de Confessario procedit, sicuti notarunt Henr. *lib.* 3. *de pœnit. c.* 6. *n.* 6. Rodriq. *in exposit. Bull.* *§.* 9. *n.* 32. *in fin.* Fagund. *de* 2. *Eccles. præc. lib.* 7. *c.* 2. *n.* 24. *&* 31. Nam in prædicto casu Episcopo, tanquàm apostolicæ Sedis Legato, regulariter subiiciuntur, vt ex dicto Concil. colligitur.

8. Extra hunc casum iudicat Petr. Zenedo *de quæst. canon. q.* 26. *n.* 14. *in fin.* & Barthol. Fumus *verb. Absolutio*, *n.* 23. semel datam approbationem Regularibus reuocari nullatenus posse, non solùm ab ipso approbante; sed neque ab eius successore; eò quòd hæc approbatio sit quoddam ministerium, quod ex delegatione Sedis apostolicæ præstant Episcopi comparatione Religiosorum. At Legatorum iurisdi-

ctio

ctio cessit expleto ministerio, ad quod delegantur. Ergo approbatione concessa non possunt Episcopi se ampliùs intromittere.

9. Cæterùm omninò dicendum est à successore reuocari dictam approbationem posse, vti supponitur à Pio V. in quodam motu proprio edito anno 1571. incipiente, *Romani Pontifici*. ibi enim conceditur Episcopis, vt possint Religiosos omnes à se non approbatos præuio examine præcedente examinare. Ex qua concessione manifestè infertur, illis concedi reuocare approbationem posse, si facto examine indignos approbatione inuenerint, alias frustrà examini subiicerentur. Ex quo manifestè infertur, expleta approbatione non finiri Ordinariorum legationem; sed in ipsis, eorúmque successoribus continuari, vt causa iusta exigente suspendere, vel mutare approbationem possint. Atque ita docent Suar. *tom.4. de pœnit. disp.*28. *sect.*8.*n.*4.*&* 5. Fagund. *de secundo Eccles. prae. lib.*7.*c.*2. *n.*16. Coninch *disp.*8. *de pœnit. dub.*7.*n.*57. Barbos. *de potest. Episc. alleg.*25.*n.*29. Mirand. *in Manual. Prælat. tom.*1. *qu.*45.*art.*7. & alij.

10. Excipe ab hac doctrina Capitulum, Sede vacante, quod licèt de iure posset Regulares ad examen vocare; spectatis tamen priuilegiis Regularibus concessis, nequaquàm potest: etenim concessum est Dominicanis, & Franciscanis, ne Capitulum, Sede vacante, reuocare possit approbationem ad confessiones, licentiam prædicandi, & vota in pia opera commutandi, vti docuit Fagund. *lib.*7. *de secundo Eccles. precep. c.*2. *n.*28.*&* 29. relatis Syluest. *verbo, Confessor*, 2.*q.*3. Rodriq. *t.*1.*q.*59.*q. regular. art.*6. *in fine.*

11. Secundò, excipit Man. Rodriq. *t.*1.*qq. regul. q.*59. *art.*4. Religiosos SS. Dominici, & Francisci, qui semel ab vno Episcopo approbati nequeunt nouo examini à successore subiici, eò quòd prædictis Religiosis concedatur in Clement. *Dudum. de sepultur.* ne noua approbatione indigeant, tametsi aliquoties diœcesim, in qua fuerunt approbati, exierint. Sed nullatenus est admittenda exceptio: nam in dicta Clement. solùm concessum est, vt approbati, & præsentati liberè possint confessiones audire; non tamen ibi conceditur, ne possint à successore examinari.

12. Quod dictum est de successore, à fortiori dicendum est, si in aliam diœcesim transferantur; possunt, inquam, à Prælato illius diœcesis examinari. Neque enim tenetur aliorum Episcoporum iudicio fidere, cùm sæpè contingat, idoneum in vna diœcesi non sic reputari in alia diuersa, sicuti docent Coninch *d. d.*7. *n.*57. Laym. *lib.*5. *sum. tract.*6. *c.*11. *num.*8. Mirand. *dicta q.*45.*art.*7. Barbos. *alleg.*25.*n.*29. & colligitur ex Clement. *Dudum. de sepult. post medium.*

13. Ab eodem autem Episcopo, si præuio examine fuerint Religiosi approbati, nouo examini subiici non possunt: & consequenter nequit Episcopus eorum approbationem suspendere, aut aliquo modo reuocare. Sic expressè conceditur à Pio V. in dicto motu proprio, qui non est reuocatus per Gregor. XIII. vt ex declaratione Cardinal. testantur Barbosa, Fagund. Suar. & alij *suprà*. Notanter dixi, *præuio examine*: nam, si nullo examine præcedente aliquem regularem Episcopus approbauerit, poterit examini subiici: quia ex nullo priuilegio contrarium videtur cautum, vti aduertit Suar. *t.*4. *de pœnit. disp.*28. *sect.*8.*n.*5. Fag. *d. lib.*7.*c.*2.*n.*27.

14. Ad extremum notandum est, sacram Cardinalium Congregationem decreuisse 20. Nouemb. anno 1615. prout refert Barbos. *allegat.*25.*n.*30. ne Archiepiscopis, Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, ad quos Confessarios approbandi ius spectat, Confessarios regulares aliàs ab ipsis liberè approbatos ab audiendis confessionibus suspendere posthac liceat, nisi ex noua causa, eáque ad confessiones pertinente, aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum. Insupérque, ne confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnius Conuentus Regularibus Confessariis eadem sacra Congregatione inconsulta adimere possint. Ex quo decreto videtur inferri non posse, iam locorum Ordinarios generali suo edicto Religiosis omnibus approbationem suspendere, nisi denuò examinentur: quia ex hoc generali decreto omnibus Confessariis Conuentus simul licentia adempta esset. Deinde infertur, nullius particularis Religiosi approbationem suspendi posse ab eo Prælato, à quo fuit concessa, tametsi præuio examine concessa non fuerit, nisi priùs in particulari causa noua legitima suspensionis cognita, & probata fuerit: quod est conforme doctrinæ Henriq. *lib.*3. *de pœnit. c.*6. §.6. à successore autem videtur suspendi posse. Tum, ne dicamus, motum Pij V. reuocari hoc Congregationis decreto. Tum, quia hoc decretum manifestè insinuat de ipsis concedentibus approbationem loqui, non de successoribus, vt colligitur ex verbis, *aliàs ab ipsis liberè approbatos.*

PVNCTVM XIX.

De officio, & obligatione Ministri in Sacramenti Pœnitentiæ administratione.

TRiplicem obligationem Minister habere potest, antecedentem, comitantem, & subsequentem Sacramenti administrationem.

§. I.

De obligationibus antecedentibus Sacramenti administrationem.

1. *Qualiter Sacerdotes non parochi obligantur hoc Sacramentum petenti administrare.*
2. *Plures censent, Parochum obligatū esse audire confessiones eo casu tantùm, quo pœnitens obligatur cōfiteri.*
3. *Verius est teneri, quoties subditi grauiter Sacramento indigent.*
4. *Rarò est obligatio Parocho hoc Sacramentum per se administrandi.*
5. *Qualiter Parochus obligetur tempore pestis Sacramentum ministrare.*
6. *Quid, si infirmus nolit alta voce confiteri, debet secretam confessionem cum periculo contagionis excipere.*
7. *Qualiter sunt excipiendæ confessiones, si plures eodem periculo naufragij laborent.*
8. *Parocho irrationabiliter negante licentiam alieno Sacerdoti confitendi, plures censent à iure concedi.*
9. *Sed verius est oppositum.*
10. *Fit satis rationi dubitandi.*
11. *Quid in prædicto casu te oporteat facere.*

1. ANtecedens obligatio ea tantùm est Sacerdotis, vt hoc Sacramentum, cùm ab eo petitur, administret. Hanc autem obligationem, extra extremam necessitatem, solus Parochus habere potest. Alij verò Sacerdotes, quia ex officio obligati non sunt Sacramenta ministrare, recusare possunt administrationem petitam: at, si semel petitioni acquieuerint, & confessionem exceperint, absolutionem concedere, vel negare pro meritis causæ tenentur, sicuti docuit Sot. *in* 4. *dist.*18. *q.*2. *art.*5. *in fine.* Laym. *lib.*5. *sum. tract.*6. *c.*13. *n.*2. *concl.*2.

2. De Parocho autem dubium est, an teneatur audire subditi confessionem, quoties ipse confiteri voluerit. Plures firmant, solùm obligatum esse, dum ipse pœnitens tenetur confiteri: quia horum obligatio mutua esse videtur, aliàs onus grauissimum, & intolerabile subirent Parochi, si quoties eorum subditi confes-

sionem petunt, obligati essent excipere. Sic docuerunt Richard. *in 4. dist. 18. art. 2. quæst. 3.* Maior *distinct. 17. quæst. 2.* Syluest. *Confessor, 1. quæst. 18.* Ioan. Med. *Cod. de confess. quæst. de confess. peccat. audienda, quoties subditus confiteri voluerit.* Armilla *verbo, Absolutio, num. 27.*

3. Communior tamen, & vera sententia docet, teneri Parochum administrare Sacramentum subditis, quoties eius administratione grauiter subditi indigent: quia ex officio tenetur subditus, tanto bono indigentibus prouidere. Censetur autem Sacramenti administratione grauiter indigere tum, cùm præcepto diuino, vel ecclesiastico ad illius receptionem vrgentur: tum, cùm sibi reputant maximè conuenientem ad vincendam grauem aliquam tentationem: tum, cùm diu illius receptione caruerint; quia vix gratiam conseruat, qui longo tempore à Pœnitentiæ Sacramento arcetur: tum, cùm Sacramentum Pœnitentiæ medium est ad singularem aliquem spiritualem profectum; vel, quia pœnitens aliqua mortali culpa grauatus est, quam expedit non solùm contritione, sed absolutione purgari; vel quia est Iubilei tempus, quod omissa confessione non lucratur. Atque ita docent, aliis relatis, Vasquez *quæst. 91. art. 3. dub. 6.* Suar. *disp. 32. sect. 1. num. 4.* Henriquez *lib. 6. c. 17. num. 3.* Coninch *disp. 8. dub. 17. quæst. 1.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. q. 1.*

4. Monent tamen Suar. Vasq. Layman. & alij ratò esse obligatum Parochum per se in supradictis casibus Sacramentum ministrare, sed satisfacere suæ obligationi, si per alios ministret: quia Sacramentum æqualis virtutis est à quocúnque Sacerdote ministretur, subditi autem non solent ægrè ferre, quòd eorum confessiones nolit Parochus excipere, si alios Sacerdotes vices eius habentes paratos habeant. Quapropter in oppidis, & ciuitatibus, vbi Religiosi Mendicantes commorantur, vix Parochi, extra casum extremum, delinquere mortaliter possunt, si subditos Religiosis Mendicantibus confitendos remittant.

5. Secundò dubitabis, qualiter obligatus sis tempore pestis, seu naufragij, Sacramentum Pœnitentiæ ministrare. Huic dubitationi ex parte satisfeci *tract. 6. de charit. disp. 1. punct. 9.* ibi enim pluribus firmaui, si Parochus sis, fugere non posse; sed obligatum esse, etiam cum periculo vitæ, subditis peste infectis Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ ministrare, cùm alij non suppetant, qui ministrent. Expedit tamen, vt quoad fieri possit, procures periculum contagionis vitare, rogando infirmum, vt permittat è lecto, vel cubiculo portari ad fenestram, te foris stante, vel ad alium locum latum, vbi minùs adsit contagionis periculum, ipséque infirmus huic petitioni acquiescere debet, si absque graui incommodo facere potest, vti ex Ioan. Maiore *in 4. dist. 13. quæst. 1.* Ioann. Chapeauilla *tract. de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis, cap. 1. quæst. 9. & cap. 3. quæst. 29.* notauit Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. quæst. 3.* Idem est dicendum, si è loco commodè moueri non possit; valet tamen peccata alta voce fateri, quin alij audiant, & tu propinquè accedas: lex enim charitatis infirmum obligat, ne te periculo vitæ exponat, cùm sibi necessarium non est.

6. Quòd si infirmus confiteri non possit, quin alij audiant, vel tu proximè accedas cum periculo contagionis, rogare in primis illum potes, vt alta voce ea peccata confiteatur, quæ nullam irrogant infamiam, tacitis aliis, quæ irrogare possunt: nam ob tui periculum integritas confessionis omitti potest. Si enim pœnitens ob sui periculum non tenetur integrè confiteri, neque tu teneberis integram confessionem excipere ob tui periculum. Et licèt pœnitens ob præceptum Confessionis obligatus non sit, aliis audientibus, confiteri: at, si id absque sui graui detrimento facere possit, videtur obligatus, ob vitandum tuæ vitæ periculum. Verùm, si huic petioni iustæ, vel nolit acquiescere, vel ægrè acquiescat, credo, te obligatum esse proximè accedere, & secretam confessionem excipere; quia ex officio obligaris ministrare subditis extremè laborantibus Sacramentum, secundùm ritum, qui institutus est: quia ius habent petendi Sacramenta ministrari sibi, secundùm modum, & ritum à Christo, & Ecclesia præscriptum, si alius extraneus sibi molestus sit. Eo tamen casu non teneris, etsi possis, integram confessionem excipere; sed audito vno, vel altero peccato absolutionem poteris impendere, vti dixi, ob periculum contagionis, quod in audienda integra confessione subire potes, & credis vitaturum dimidia confessione excepta.

7. Illud verò est certum, si alij eadem necessitate premantur, & periculum sit, quòd absque Sacramento sint decessuri, si vnius confessionem integrè excipias, te obligatum esse abstinere ab illa confessione integrè excipienda, & qua potueris breuitate omnibus succurrere, vti latiùs dixi, cùm de integritate confessionis sum locutus. Quinimò probabile existimo, multis simul periclitantibus, & signa confessionis exhibentibus, confessionémque postulantibus, vnico verbo absolutionem impendere te posse dicendo: *Absoluo vos à peccatis vestris, &c.* si sigillatim concedi non potest; quia illa forma, esto physicè vna sit, moraliter est multiplex, & in quolibet pœnitente suum Sacramentum distinctum constituit. Notanter dixi, *probabile*; quia non desunt, qui negent, illũ modum ministrationis illicitum esse, vtpote alienum à ritu communi, & Ecclesiæ praxi. Sed audiendi non sunt: nam esto ille modus ministrationis non sit vsitatus extra necessitatem, stante necessitate extrema nihil est, quod illius vsum impediat, sicuti hæc omnia latiùs prosequitur Zambran. *de casib. reseruat. c. 4. dub. 6.* Chapeauilla *de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis, c. 1. q. 9. & c. 3. q. 26. & seqq.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 13. num. 4. q. 5.*

8. Tertiò dubitabis, an Parocho tibi iniustè negante licentiam, alieno Sacerdoti confitendi, iure ipso censeatur tibi concessa. Ratio dubitandi est: quia Superior, cui sunt casus reseruati; negans subdito irrationabiliter licentiam confitendi Ordinario, censetur iure ipso eam licentiam obtinere, & Ordinario confiteri posse, sicuti firmauim ex probabili sententia reliquimus, *pun. 14. §. vlt.* Ergo similiter censebitur concessa facultas alieno Sacerdoti confitendi, quæ ab Ordinario iniustè denegatur, præcipuè cùm non patet aditus ad Episcopum, vel alium Superiorem. Atque ita tradunt Paludan. *in 4. dist. 17. q. 3. art. 3. casu 1.* Richard. *eadem dist. art. 3. quæst. 7.* Maior *quæst. 2. col. 6.* Adrian. *de confess. q. 6. dub. 3.* Syluest. *verbo, Confessor, 1. q. 6.* Nauarr. *cap. Placuit. n. 144. de pœnitent. dist. 6.* Henriq. *lib. 6. cap. 13. num. 4.* Tolet. *lib. 3. cap. 13.* & colligitur ex cap. *Placuit, vt deinceps. de pœnitent. dist. 6.* ibi: *Placuit, vt deinceps nulli Sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri Sacerdoti ad pœnitentiam suscipere sine eius consensu, cui priùs se commisit, nisi pro ignorantia illius, cui pœnitens priùs confessus est.* Si igitur ob ignorantiam proprij Sacerdotis liceat ad alienum accedere; à fortiori licebit, si ad malum prouocaturus est, si reuelaturus est sigillum, aliámve iniquitatem effecturus.

9. Cæterùm, etsi supradicta sententia probabilis sit, probabiliorem existimo negantem, concedi Sacerdoti alieno iurisdictionem. Sic S. Thom. *in Supplement. q. 8. art. 4. ad 5.* Alens. *in 4. q. 78. m. 2. art. 2.* Ioann. Medin. *Cod. de confess. q. 30.* Sotus *dist. 18. q. 4. art. 2.* Llamas *1. part. method. cap. 6 §. 1.* Petr. Nauarr. *lib. 2. de restit. cap. 4. num. 269.* Philiarc. *1. part. lib. 2. c. 4.* Suar. *disp. 27. sect. 4. conclus. 2.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. quæst. 2. concl. 3.*

concl. 3. Moueor: quia ad Pœnitentiæ Sacramenti administrationem necessaria est iurisdictio: hanc autem extra mortis periculum alienus Sacerdos non habet, nisi à proprio illi fuerit concessa, vt expresè dicitur in cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remissionib.* Cui non obstat text. in cap. *Placuit.* ibi enim prohibet Pontifex, ne vllus Sacerdos, etiamsi aliàs legitimus esset, suscipiat ad pœnitentiam; id est, ad mutandam publicam pœnitentiam ei, qui alteri confessus est, nisi de eius consensu, vel nisi constiterit, pœnitentiam irrationabilem esse: ex quo nec leuiter colligitur, negata facultate à proprio Sacerdote, alieno iurisdictionem ad confitendum concedi, vt benè aliis relatis expendit Suarez *disput. 27. sect. 2. à n. 12. vsque in finem.*

10. Ad rationem dubitandi respondeo, diuersam esse rationem: nam reseruatio est arrogatio iurisdictionis inferioribus Sacerdotibus competentis, quam ob bonum subditorum sibi Superior facit: cessante autem hoc bono, mirum non est, quòd reseruatio cesset, & inferiores Sacerdotes in potestate sibi aliàs competente succedant. At alienus Sacerdos, cùm nunquam iurisdictionem habuerit in non subditum, nequit ex sola negatione iniusta proprij Sacerdotis illam obtinere, cùm nullibi à iure cautum sit. Prætereà ex variis textibus colligitur, vti *punct. 14. §. 2.* probauimus, vrgente causa Superiorem concedere subdito facultatem eligendi Confessorem, aliàs idoneum, pro casibus reseruatis, cum obligatione comparendi. At ex nullo textu colligi potest, concessam esse facultatem confitendi alieno ob negationem iniustam proprij Pastoris. Ergo, &c.

11. Quòd si inquiras, quid in prædicto casu te facere oporteat; spectandus est finis, ob quem licentiam expostulas alieno confitendi: si enim expostulas, quia graui verecundia, & pudore afficeris peccata proprio Parocho manifestans, certè cùm hæc occasio ex peccato commisso, & ex tui immoderato amore oriatur, & non ex malitia Parochi, nullatenus cōcedere potest alieno Sacerdoti facultatem confitendi; quinimò si præceptum confessionis vrget, obligatus es verecundiam, & pudorem vincere, & proprio Sacerdoti facultatem neganti fateri, sicuti docuit Suar. *disp. 27. sect. 4. in fine.* At, si licentiam expostulas, quia Parochus est ignarus; vel, quia scandalum præbiturus est; vel, quia sigillum violaturus, vel aliud simile. Si hæc inconuenientia, non ex confessione absolutè, sed ex confessione vnius, vel alterius peccati timentur, potes, & debes tacito eo peccato confessionem facere: quia est sufficiens causa omittendi integritatem confessionis: secus est, si ex confessione absolutè timeantur: tunc enim omitti potest confessio, sicuti omittenda esset, si ipse Parochus, nec excipere confessionem vellet, neque licentiam alteri Sacerdoti concedere: tunc enim te reputare debes, ac si Sacerdos proprius absens, vel mortuus esset, quo casu non licet tibi alienum adire.

§ II.

De obligationibus occurrentibus in Sacramenti administratione.

1. *Examinare tenetur Confessarius pœnitentem, quem credit iuxta sui captum non præmisisse sufficiens examen: secùs si moraliter certus est.*
2. *Si sufficienter, iuxta sui possibilitatem, pœnitens conscientiam examinauit, videtur non esse obligatus Confessarius interrogare; tametsi credat plura omitti.*
3. *Sed contrarium tenendum est.*
4. *Qualis interrogatio facienda est.*
5. *Quid, si pœnitens interrogatus negat peccatum commissum.*
6. *Tenetur Confessarius monere pœnitentem laborantem ignorantia crassa, & vincibili.*
7. *Si ignorantia sit inuincibilis, neque speras fructum ex monitione, monere non tenetur.*
8. *Si probabiliter iudicet monitionem profuturam, absque graui incommodo præstare debes.*
9. *Si de matrimonio contrahendo agatur, regulariter monendus est pœnitens: & quia de iam contracto, vel priuatione debiti petendi.*
10. *Stante dubio, non potest Confessarius monitionem omittere.*
11. *Sed, anteo casu, quo Confessarius non tenetur pœnitentem monere, possit illum statum consulere.*
12. *Quibus euentibus sit obligatio absoluendi pœnitentem, vel inabsolutum dimittendi.*

1. Enodandæ sunt aliquæ quæstiones, vt huic puncto satisfaciamus. Prima, an teneatur Confessor pœnitentem examinare, & qualiter præstare debeat? Qua in re certum est, si Confessor moraliter certus sit, pœnitentem non præmisisse, iuxta sui captum, sufficiens suæ conscientiæ examen, obligatum esse suis interrogationibus adiuuare, aliàs absolutionem concedere nequit: quia esset infidelis dispensator Sacramentum ministrans ei, qui indispositus est, integritatem confessionis culpabiliter omittens, vt bene tradit Ægid. de Coninch *disp. 8. dub. 17. num. 130. concl. 2.* E contra, si moraliter certus est, pœnitentem integrè omnia, quæ commisit explicare, ritèque esse dispositum, nullatenus tenetur, imò neque expedit pœnitentem interrogare: quia esset interrogatio curiosa, otiosa, & onerosa pœnitenti, vt benè notauit Suar. *disp. 32. sect. 3. num. 3* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. quæst. 5. concl. 1.* & alij apud ipsos.

2. Verùm, si probabiliter credit (vt semper præsumendum est) pœnitentem, iuxta sui captum, & possibilitatem, præmisisse sufficientem diligentiam in suæ conscientiæ examinatione, difficultate non caret, an eo casu teneatur Confessor illum interrogare de peccatis, seu circunstantiis, quæ probabiliter credit commisisse, & ob ignorantiam, vel inaduertentiam inculpabilem non fatetur. Etenim Sacerdos non videtur obligatus interrogare pœnitentem, nisi ob perfectionem Sacramenti, & illius effectum. At perfectio Sacramenti, & illius effectus non impeditur ex eo, quòd pœnitens circunstantiam, vel peccatum confiteri inculpabiliter omittat. Ergo eo casu non tenetur Sacerdos interrogare. Prætereà graue onus esset Confessariis impositum, si pœnitentem aliàs absolutioni ritè dispositum obligari essent examinare, & nouis interrogationibus peccata, quæ præsumuntur commissa, inquirere: quia vix esset vllus pœnitens, qui ab hoc examine liberari posset: nam esto doctus, & literatus sit, ob obliuionem, & inaduertentiam aliquas solet circunstantias, & peccata omittere, quæ si diligentia Confessarij accederet, explicarentur. Adde, quòd Confessarius in Sacramento Pœnitentiæ non est obligatus officium accusatoris, & testis exercere (id enim soli pœnitenti competit:) sed tantùm officium Iudicis: at ad Iudicis officium non pertinet, nouis interrogationibus peccata inquirere, sed ab accusatore, & teste inquisita, & sibi manifestata iudicare. Nulla igitur est obligatio, pœnitentem ritè dispositum examinare. Atque ita docet Ioan. Med. *Cod. de confess. q. de confes. dimidiata iteranda.* Fauet Vasquez *de pœnit. q. 93. art. 5. dub. 7. num. 3. & 4.* vbi inquit, pœnitentem noscentem, quæ necessaria sunt ad substantiam Sacramenti, si constet, sufficientem adhibuisse diligentiam in examine; interrogandum non esse, etiamsi probabiliter

biliter iudicet Confessarius nouum aliquod peccatum inuestigaturum. Et Dominic. Sotus *in 4.dist.18. qu. 2. art.4.colum.14.* ait: *Officium per se Confessarij non est interrogare, sed audire pœnitentem: in foro nanque criminali, quod procedit ad punitionem, debet Iudex reum interrogationibus examinare; sed in foro pœnitentiario, quod non procedit per viam coactiuam; sed per spontaneam voluntatem pœnitentis, quantùm est per se, satis est simplicem confessionem audire, & secundùm illam iudicare.* Ex quibus verbis, etsi Sotus iudicet, per accidens Confessarium obligari posse ad interrogandum pœnitentem; id explicari debet, cùm pœnitens ob suam culpam non integrè confitetur: quia hic casus est, qui per accidens contingit.

3. Nihilominùs communis sententia docet, in prædicto casu Confessarium obligatum esse pœnitentem examinare, & interrogare, præcipuè quando defectus creditur in circunstantiis, vel numero peccatorum explicandis. Sic Nauarr. *cap.5.num.2.* Graffis *lib.1.cap.25.* Tolet. *lib.3.cap.19.* Henriq. *lib.6. cap.27.* Suar. *disp.32.sect.3.num.7.* Layman. *lib.5.sum. tract.6. cap.13.quæst.5.* Ægid. de Coninch *disp.8.dub.17.n.131.* Vasq. *dicto dub.7.* defendit hanc partem, vt probabiliorem, & alij apud præcitatos Doctores; & mihi certa videtur, & sufficienter indicata in cap. *Omnis vtriusque sexus.de pœnitent.& remissionib.* ibi: *Sit Sacerdos cautus, & discretus, more periti Medici, diligenter inquirens peccatorum circunstantias.* Ratio est: quia esto iudicium pœnitentiæ spontaneum sit, & non coactum; id non impedit, quin Iudex in illo foro inquirere debeat de causa iudicanda; non vt coactè, sed vt spontaneè iudicetur. Neque enim Iudex perfectè suum munus obibit, si, quoad fieri possit, non procurauerit, vt omnis causa in illo foro necessariò iudicanda innotescat. Neque item officium periti Medici exercebit, si credens pœnitentem plura vulnera lethalia habentem, & ob ignorantiam non manifestantem, omittat inquirere. Deinde, si pœnitentem pro suo captu diligenter examinatum non tenetur Sacerdos interrogare, tametsi videat alicuius peccati obliuisci; efficitur sanè, ferè nunquam teneri pœnitentem examinare. Nam, vel pœnitens est doctus; vel indoctus, & rusticus. Si doctus est, præsumi debet ad confessionem accedere examine sufficienti præmisso, sicuti præsumitur accedere cum aliis ad absolutionem requisitis. Si verò indoctus, & rusticus sit, & moneatur de examine requisito, ipséque fecisse asserat; credere Confessarius tenetur, sicuti credit de peccatis dolere; præcipuè cùm ij rustici, etiamsi longius tempus insumant, nunquam possunt ita integrè confiteri, quin multa peccata omittant aliàs manifestanda, nisi diligentia Confessarij iuuentur. Ergo vel dicendum est, nunquam Confessorem esse obligatum interrogare, & examinare pœnitentem, quod est contra praxim Ecclesiæ, & consuetudinem receptam; vel dicendum est, teneri, quoties probabiliter, & prudenter iudicat, spectatis circunstantiis, pœnitentem alicuius mortalis necessariò manifestandi obliuisci. Et per hæc fit satis rationi contrariæ. Dicimus nanque, obligationem interrogandi pœnitentem oriri, non ob integritatem formalem Sacramenti, & illius effectum; sed ob integritatem, etiam materialem, iudicij; quam non solùm pœnitens, sed etiam Confessarius obligantur, quoad fieri possit, procurare: quippe tenentur procurare, vt in iudicium adducantur omnia, quæ necessariò iudicanda sunt. Neque inde fit, Confessariis graue onus imponi. Non enim affirmamus, omnes pœnitentes examinandos esse; sed eos tantùm, quos ex circunstantiis probabiliter colligitur, aliquorum mortalium manifestationem omittere, de illisque tantùm interrogandos.

4. Sed qualiter sunt interrogandi? Certè summa prudentia opus est. Non enim decet, Sacerdotem inutilibus interrogationibus detineri: tum ob reuerentiam Sacramenti: tum, ne pœnitenti molestus sit: tum, ne videatur potiùs curiosus inquisitor, quàm necessarius inuestigator: quod in peccatis carnis maximè obseruandum est; partim ne pœnitens appetat postmodum exercere peccatum, cuius à Confessario instructus est; partim, ne ipsi, vel tibi causa sit alicuius tentationis, vel consensus; partim, ne pœnitentem scandalizet, vel illi occasionem præbeat suspicandi, Sacerdotem in omnibus venereis delectari. Quocirca de rebus inhonestis solùm ea interroganda sunt, quæ ex his, quæ pœnitens confitetur, colliguntur necessaria interrogari: alia præstat omitti, quàm supradictis incommodis inuolui. De aliis verò peccatis spectanda est qualitas pœnitentis, officia, & negotia, in quibus versatus est, & tempus, ex quo non fuit confessus, & secundùm hæc interrogari potest de iis, quæ probabiliter credis commisisse. Vt tamen cordatè procedas, spectare debes, quid ipse dicat, & ex eius dictis colliges, quid sit necessariò, vel conuenienter interrogandum, vti latiùs tradunt Nauarr. Henriq. Suar. Vasq. Layman. Ægid. *loc. allegatis.* Nullum tamen peccatum ante finitam confessionem grauiter ponderabis, aut obiurgabis, ne pœnitens deterritus alia fortè grauiora manifestare omittat.

5. Secunda quæstio: An pœnitenti non solùm tacenti peccatum, sed interrogata neganti, absolutio impendi debeat. Respondeo cum Suar. *disput.32. sect.3. n.9.* Layman. *lib.5.sum.tract.6.cap.14. circa finem, q.3.* regulariter standum esse dicto pœnitentis potiùs, quàm aliorum relationi: quia ipse est reus, & testis in illo foro, secundùm cuius probationem, & allegationem sententia ferenda est. Quòd si Sacerdos euidenter sciat, pœnitentem negare peccatum, quod confessus non est; quod rarò continget; vti poterit notitia, quam habet, vt illum conuincat, modò sit absque sigilli violatione: & si adhuc in negatione perseuerat, neganda est absolutio: quia absolutio, cùm sit actus secretus, & ad bonum pœnitentis relatus, concedi non potest ei, quem Sacerdos euidenter cognoscit esse indispositum, vti docuit Suar. *suprà*, & Henriq. *lib.6.c.20.num.6.* Layman. *lib 5. sum.tract.6. cap. 14. in fine.*

6. Tertia quæstio: An tenearis pœnitentem monere, quando per ignorantiam est in statu de se malo, vel illum assumere intendit? Respondeo, si ignorantia est crassa, & vincibilis, monere omninò illum debere, vt peccati pœniteat: fortè enim monitione, & exhortatione, propositum concipiet desistendi à peccato: sin minùs absque absolutione dimittendus est, vtpote indispositus. Sic ex communi sententia docet Medin. *de confess. q.19.* Sotus *in 4.dist.18.quæst.2.art.4.ad 2.* Sanch. *lib.2.de matrim.disp.38.num.2.* Coninch *disp.8. de pœnitent. dub.17. num.136.* Layman. *lib.5.summ. tract.6. cap.13 quæst.4.n.5.*

7. Verùm, si ignorantia præsumatur inuincibilis, & mortaliter inculpabilis, distinguendum est, si ex monitione fructum non speras consequi; sed potiùs times monitione facta in eodem statu pœnitentem perseueraturum, nullo modo debes monere; sed absolutionem vtpote rectè disposito impendere: quia, cùm hæc monitio in bonum pœnitentis dirigatur, eo bono cessante, cessare debet; quippe pœnitenti ob suam malitiam ea monitio nociua est, & peccati committendi occasio: quæ omnia omissa monitione vitantur. Atque ita docent aliis relatis, Vasquez *de pœnitent. quæst.93. art.3. dub.9.* Suar. *disp.32.sect.4.n.4.* Coninch *dub.17.n.137.* Layman. *dicto lib.5. tract.6. cap.13. quæst.4. num.5.* & colligitur ex August. relato in cap. *Si quis autem. de pœnitent. dist.7.* ibi: *Si scirem non tibi prodesse, non te admonerem.*

monerem, non te terrerem. Et Innocent. III. *in cap. Quia circa. De consanguin. & affinit.* vbi dissimulari præcipitur, ob vitandum scandalum cum quibusdam, qui bona fide matrimonium se contraxisse putabant; cùm tamen impedimentum occultum haberent.

8. Quòd si probabiliter iudices, monitionem profuturam, absque graui tamen incommodo, & sine scandalo, teneris pœnitentem monere, tum ex charitate, tū ex iustitia, si Pastor es. Etenim error ille malū quoddam est, & occasio plura materialia peccata cōmittendi, & sæpè non leuibus incommodis expositum. Remoueri ergo debet, si facilè potest, vti ex communi sententia firmant Couar. *in 4. 2. p. cap. 6 §. 10. n. 15.* Suar. *disp. 32. sect. 4 num. 3.* Vasq. *qu. 93. art. 3. dub. 6.* Conin.ch *disp. 8. dub. 17. num. 138.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. qu. 4. concl. 3.* Notanter dixi, *absque graui incommodo, & scandalo.* Sæpè enim pœnitens monitioni acquiescet, & statum de se malum vitare conabitur. Sed tot querimoniæ, & lites aliáque inconuenientia inde timeri possunt oritura, vt meritò Confessarius dissimulare debeat, vt benè supradicti Doctores notarunt.

9. Duo tamen placet aduertere. Primum: Si de matrimonio contrahendo agatur, & pœnitens ignorantia impedimenti dirimentis laboret, regulariter omninò monendus est: tum ob reuerentiam Sacramenti: tum ob inconuenientia, quæ ex matrimonio irrito frequenter oriuntur, & difficillimè reparantur: tum, quia sæpe post matrimonium contractum error, & ignorantia cessare solet, qua cessante expositus est pœnitens non leui periculo peccandi: tum denique, quia semper præsumi debet pœnitens, vel a matrimonio contrahendo recessurus, vel dispensationem impetraturus; sicuti hæc omnia latiùs notat Sanch. *lib. 2. de matr. disp. 38. à num. 6.* At, si de matrimonio inualidè contracto agatur, vel de priuatione debiti petendi, si est casus, in quo Confessarius dispensare, vel ab Episcopo facilè obtineri dispensatio potest, plerunque pœnitens monendus est; quia, cùm huiusmodi error, & ignorantia sit quoddam malum, & occasio multa peccata materialia committendi, credendum non est, pœnitentem ab eo liberari nolle, cùm facile possit, vt benè dixit Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. q. 4. n. 6.*

10. Secundum: Si pœnitens dubius sit de matrimonij valore, vel de potestate petendi debitum, vel de obligatione restituendi, stante eo dubio dissimulare Confessarius non potest: quia iam incepit ignorantiam vincibilem habere; sed necessariò obligatur, tum ex charitate, tum ex iustitia veritatem pœnitenti manifestare, ne eius error, & ignorantia ipsi tribuatur. Sic ex communi sententia docent Sanch. *lib. 2. de matrim. disp. 38. n. 8.* Ægid. de Coninch *disp. 8. dub. 17. concl. 8.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 13. qu. 4. n. 7.*

11. Superest dicendum, an eo casu, quo dissimulare potes cum pœnitente ignorantia inuincibili laborante, possis illum statum consulere: v. g. laborat inuincibili ignorantia pœnitens impedimenti, quod habet in matrimonio contrahendo, vel contracto; poterisne consulere, vt matrimonium contrahat; vel post matrimonium contractum, vt debitum petat, vel reddat in iis casibus, in quibus potes dissimulare? Item, si pœnitens bona aliena inuincibili ignorantia possideat, poterisne consulere, ne restituat, sicuti potes dissimulare, cùm non speras monitionis fructum?

Respondeo, te consulere posse omnem illam actionem, quam pœnitens posita illa ignorantia omittere absque peccato non potest: secùs verò illas actiones, quas liberè potest omittere. Vtranque partem docuit Ægid de Coninch *disp. 8. dub. 17. concl. 7. & 8.* Et probatur: nam actiones, quas pœnitens obligatur exercere, nullam malitiam, etiam materialem, continent: quia hæc esse non potest, vbi non adest libertas materialis actus vitandi; ideóque nihil impedit, quominus consuli possint. At actiones, quas pœnitens liberè potest omittere, esto ob ignorantiam à malitia formali excusentur; at materialem continent, cùm de se malæ sint, & liberæ sint factæ. Ex quo fit, in prædictis casibus te non posse consulere pœnitenti, vt matrimonium contrahat, neque post contractum petat debitum, neque possidenti aliena bona, ne restituat: quia consuleres actiones, quæ à pœnitente vitari possunt, ac proinde sunt materialiter improbæ: benè tamē consulere potes, & debes, vt post contractum matrimonium debitum reddat: quia redditionem debitam ea ignorantia posita vitare nequit, ac proinde nec materialiter mala est. Consentiunt in hac posteriori parte Sanch. & Laym. *locis alleg.*

12. Quæritur quarta: Quibus euentibus possis, vel teneas pœnitentem absoluere, vel inabsolutum dimittere? Pœnitenti rite peccata fatenti obligaris sub graui culpa absolutionem concedere: quia ob confessionem factam ius acquisiuit, ne ei absolutionis beneficium negetur. Et contra peccata absque debito dolore, vel non integrè pro eius captu fatenti absolutionem negare debes, vtpote ea indigno, quousque dolorem concipiat, & integrè fateatur. Sic ex omnium sententia tradit Suar. *disp. 32. sect. 2. n. 2.* Coninch *disp. 8. de pœnit. dub. 17. concl. 3.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap 13. q. 6. concl. 1.* Si verò hæreas, nec probabile iudicium de legitima dispositione pœnitentis concipere possis, debes pœnitentem interrogare, & eius responsioni acquiescere, dum tibi contrarium non constat: quia ipse est solus testis in illo foro. Sic Suar. Layman. & Coninch *locis allegatis.* Porrò sæpè pœnitens sine vero dolore ad confessionem accedit; sed Confessarij monitis, & exhortationibus, quibus & turpitudo peccati, & offensa Dei, & Inferni pœna repræsentatur, verum dolorem concipit. Sæpè integrè non fatetur ob crassam ignorantiam, vel malitiam: at interrogationibus Confessarij negligentiam purgat, & confessionem integram præstat: ideóque non debes statim hunc pœnitentem indispositum inabsolutum dimittere, vt legitimè paratus, & cum debita dispositione postmodum reuertatur: fortè enim non redibit, vt multi faciunt; sed charitatis Christi memor expedit, si tempus suppetit, vt, quoad fieri possit, illum disponas; non tamen teneris; sed potes illum inabsolutum dimittere, vt dolore concepto, & examine legitimo præmisso ad confessionem redeat. Etenim iudicium confessionis ob doloris, vel integritatis culpabilem defectum ritè inceptum non est, ac proinde ius pœnitenti de absolutione sibi concedenda non est acquisitum: de qua re Bartholom. de Medin. *lib. 2. instruct. cap. 6.* Suar. *disput. 32. sect. 2. & 3.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. quæst. 6.* Quòd si pœnitens inculpabiliter dolorem, vel integritatem confessionis omittit, credo, eo renuente, te non posse illum inabsolutum dimittere; tametsi possis aliquantulum differre: quia est iudicium confessionis legitimè inceptum, & ius à pœnitente inchoante acquisitum; sed obligaris, tum exhortationibus, tum interrogationibus, tum dilatione absolutionis, defectum supplere, ne Sacramentū truncum, & imperfectum relinquatur, néve pœnitenti onerosum fiat, vt benè inter alios docuerunt Sylu. *Confes. 3. n. 14.* Nau. *in c. Fratres. n. 48. de pœnit. dist. 5.* Suar. *disp. 32. sect. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 13. q. 6.* Qualiter autem te debeas gerere cum eo, qui occasionem peccandi non fugit, latè diximus *tr. 2. de peccat. disp. 2. p. 9. §. 3. à n. 15.* Neque *ibi* dictis aliquid addendum occurrit. Ea tamen omnia reperio confirmata ab Ægid. de Coninch *disput. 8. de pœnitent. dub. 17. conclus. 4.* Suar. *disp. 32. sect. 2. n. 3.*

§. III.

De obligationibus post Sacramenti administrationem.

1. *Post Sacramentum solùm superest obligatio, si malè administratum est.*
2. *Si ob indispositionem pœnitentis fuit nulla administratio, & ipse ignarus est defectus, obligaris monere.*
3. *Quid, si non habuisti intentionem absoluendi, vel non absoluisti.*
4. *Quid, si caruisti iurisdictione.*
5. *Quid, si errorem docuisti.*
6. *Quid, si culpabiliter omisisti monere de obligatione restitutionis, alteriúsve precepti.*

1. Obligatio nulla superest, nisi ob malam Sacramenti administrationem, quæ oriri potest, partim ex pœnitente, eò quòd ad suscipiendam absolutionem indispositus accessit; partim ex Confessario, qui iurisdictione ad absoluendum caruit, vel errorem consuluit, vel monitionem debitam omisit.

2. Si Sacramentum nullum fuit ex defectu pœnitentis, & ipse nullitatem agnoscit, nulla alia est Sacerdoti obligatio, nisi pœnitere peccati commissi. At, si pœnitens ignarus est, obligatur Sacerdos, tum ex charitate, tum ex iustitia, si Pastor est, pœnitentem monere, sperans monitionem profuturam; partim ob diuinum præceptum, quo adstringitur ad ea peccata ritè confitenda, cuius violationis complex fuit Confessarius, absolutionem indebitè impendens; partim ob damnum ipsius pœnitentis, qui in statu damnationis est, cùm non fuerint illi peccata remissa.

3. Si verò defectus se teneat ex parte Confessarij, eò quòd intentione caruit absoluendi pœnitentem, vel oblitus est illum absoluere; si pœnitens ab eius conspectu non recessit, credo, rectà intentione posse, & debere absoluere, tametsi pœnitens nihil de absolutione secundò data cogitauerit; quia pœnitens confessionem fecit animo recipiẽdi veram absolutionem, in qua voluntate censendus est perseuerare, quousque illam recipiat. Sic Ægid. de Coninch *disp.* 8. *dub.* 17. *concl.* 9. *n.* 142. Bonac. *disp.* 5. *quæst.* 7. *pun.* 6. *n.* 2. Quòd si pœnitens à conspectu Sacerdotis recessit pro aliquo tempore, ob cuius causam timeri potest, nouo peccato se maculasse, nullatenus ei non præmonito, etsi præsenti, noua absolutio concedenda est ob periculum irritandi Sacramentum, & conferendi absolutionem indisposito: sed monitus pœnitens de defectu commisso, si in eadem contritione, & voluntate excipiendi absolutionem affirmat persistere, ei concedi debet: quia ea significatio est quædam repetita confessio, ob quam absolutione dignus existit.

4. Ferè idem est dicendum, si absolutio nulla fuit ob defectum iurisdictionis in reseruata, vel in omnia peccata confessa: tardò tamen ob huiusmodi defectum absolutio nulla est, si ex parte pœnitentis legitima adest dispositio. Etenim, vt ex supradictis constat, satis probabile est, pœnitentem bona fide peccata aliqua venialia simul cum mortalibus simplici Sacerdoti confitentem, Sacramentum recipere, & verè absolutum manere directè à venialibus, indirectè ab aliis; ac proinde cum obligatione detecto errore illa fatendi, sicuti docuit Sanch. *lib.* 1. *sum. cap.* 9. *n.* 35. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *n.* 16. *vers. Ad extremum.* Sed concesso, absolutionem esse nullam, vel saltem esse nullam quoad reseruata, vt necessariò fatendum est; debet Confessarius, si absque graui incommodo possit, monere pœnitentem de defectu, vt obligationi confitendi satisfaciat: forsè enim ob non receptam absolutionem condemnabitur. Sic Nauarr. *cap.* 26. *n.* 14. Coninch *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 17. *n.* 143. Suar. *disp.* 32. *sect.* 6. *n.* 6. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 12. *n.* 5. Bonac. *disp.* 5. *q.* 7. *pun.* 6. *n.* 3. Si Confessarius facultatem absoluendi à reseruatis obtinuit, facillimo negotio potest defectum absolutionis reparare, procurans, vt pœnitens iterum sibi confiteatur: quod vno verbo præstare potest, si de omnibus peccatis in ea confessione manifestatis se generaliter accuset, modò Confessarius illorum, saltem in genere, memor sit, & specialiter recenseat, si quæ post illam confessionem commisit, sicuti notarunt Coninch, Suar. Bonac. *loc. alleg.*

5. Denique ex parte Confessarij esse potest defectus, si docuit pœnitentem errorem aliquem, scilicet, valere matrimonium, cùm inualidum sit; non esse obligatum restituere, cùm ad id teneatur; & similia. Quibus in euentibus certum est apud omnes Doctores, Confessarium malitiosè procedentem, siue Parochus sit, siue delegatus, obligatum esse ex charitate, & iustitia errorem purgare: quia fuit causa malitiosa illius: quo casu, si consuluit non restituere, ipse obligatur creditori satisfacere. Si verò ex ignorantia inuincibili docuit errorem; adhuc obligatur ex charitate, si absque graui incommodo potest. Quia lex charitatis exigit, damnum proximi, quoad fieri possit, reparare. Est autem graue damnum pœnitenti factum ex illa iniqua doctrina: quippe ob illam est constitutus in statu de se malo, & quasi impotens redditus ab eo desistendi. Ergo, &c. Ex iustitia verò Parochus obligatur: quia ei ex officio competit sibi subditos ab erroribus liberare, & veritatis doctrinam docere, non tamen ex hac obligatione creditori debet satisfacere: quia non est obligatio comparatione creditoris, sed pœnitentis.

6. Quòd si pœnitentem obligatum restituere culpabiliter omisisti monere, ob quam omissionem non restituit, probabilius censeo, si Confessarius delegatus est, sola lege charitatis teneri ad monitionem faciendam: quia solùm contra religionem, debitámque Sacramenti administrationem deliquisti: at, si Parochus es, lege iustitiæ teneris; quia peccasti contra debitum tui officij, ex vi cuius astringeris subditos à peccatis, & erroribus liberare, & in viam veritatis dirigere. Non tamen teneris creditori restituere: quia obligatio Parochi non est comparatione creditoris; sed pœnitentis, & subditi, sicuti in præsenti notat Suar. *disp.* 32. *sect.* 6. *num.* 9. Vasq. *de pœnitent. qu.* 93. *art.* 3. *dub.* 8. Coninch *disp.* 8. *dub.* 17. *conclus.* 9. *circa finem.* Quoties autem pœnitentem monere debes de defectu in confessione commisso, expedit, vt ab eo licentiam expostules, ne videaris sigillum violare, vti docet Ægid. de Coninch *disp.* 8. *dub.* 17. *in fine.* Dixi, *ne videaris*: quia probabile est, te non esse censendum sigilli violatorem, cùm hæc monitio ad perficiendum Sacramentum anteà factum dirigatur, & quasi pars illius sit. Vnde etiam renuente pœnitente fieri potest. Suar. *disp.* 33. *sect.* 5. *n.* 3. Layman *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 15.

Ad extremum, ob nullam huius Sacramenti iniquam administrationem, est aliqua pœna ipso iure imposita; sed arbitrio Iudicis pro qualitate criminis ferri debet, vt benè notauit Suar. *d. disp.* 32. *sect.* 7.

PVNCTVM XIX.

De sigillo confessionis.

§. I.

Quid sit sigillum, & qualis eius obligatio.

1. *Vnde dicatur sigillum, & quid sit.*
2. *Qualiter peccet violans sigillum.*
3. *Nullo casu violare licet.*

4. Etiam

4. *Etiam ob manifestandum proprium peccatum.*
5. *Neque post mortem pœnitentis.*
6. *Ex sola facultate pœnitentis violari sigillum potest.*
7. *Debet esse expressa, nec sufficit præsumpta.*
8. *Item, debet esse spontanea.*
9. *Reuocari potest semel concessa.*
10. *Verbo concedi potest, neque est scriptura necessaria.*
11. *Qualiter se defendet Sacerdos accusatus de sigilli violatione.*
12. *Obligatio seruandi sigillum non admittit leuitatem materiæ.*
13. *Nulla sunt pœna ipso iure imposita violantibus sigillum.*
14. *Quis sit Iudex huius delicti.*

1. Sigillum est obligatio non manifestandi ea, quæ in confessione cognita sunt. Desumpta est hæc vox per metaphoram ex sigillo litterarum, quæ eo durante, nec legi, nec aperiri possunt.

2. Ad seruandum sigillum obligat; tum iustitia, ne aliena peccata reuelentur; tum fidelitas, ob tacitam promissionem non reuelandi, quæ sub ea conditione dicta, & accepta sunt; tum religio, ne Sacramenti institutioni aliquo modo derogetur. Quocirca violans sigillum, & contra fidelitatem, & iustitiam, & contra religionem delinquit, sicuti benè docent Suar. *tom. 4. de pœnitent. disput. 33. sect. 1.* Coninch *disput. 9. dub. 1. in princ.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 6. cap. 1. num 2. & 6.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. Pœnitent. q. 6. sect. 5. pun. 1. n. 4.* & alij apud ipsos.

3. Hæc obligatio, quatenus ex religione oritur, ita strictissima est, vt nullo casu, quantumuis grauissimo, siue boni consequendi, siue mali vitandi, absque voluntate pœnitentis cessare possit, vti ex communi sententia tradunt Suar. *dicta disp. 33. sect. 2.* Nauar. *c. 8. n. 2.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14.* Fagundez *cap. 1. n. 7.* & colligitur ex cap. *Sacerdos. de pœnitent. dist. 6.* & cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remissionib.* Etenim, vt ex perpetuo vsu, & traditione Ecclesiæ constat, Christus Dominus hoc Sacramentum instituens præcepit, ne ob vllam causam ibi cognita manifestentur, vt hac ratione Sacramentum, neque odiosum, neque onerosum redderetur.

4. Hanc doctrinam aliqui Doctores, inter quos est Domin. Soto *in 4. dist. 18. q. 4. art. 5. vers. Occurrunt. & lib. de tegendo secreto, q. 4. concl. 3.* limitant, ne procedat in casu, quo Sacerdos suum peccatum explicare non posset absque manifestatione peccati pœnitentis in confessione auditi: quia eo casu duo præcepta concurrunt, & vtrunque diuinum; alterum de integritate confessionis; alterum de seruando sigillo. At præceptum de integritate confessionis strictiùs videtur obligare, quàm præceptum de sigillo seruando: quia præceptum de integritate confessionis in gratiam Sacramenti, & integritatem illius iudicij appositum est; præceptum verò de sigillo seruando in gratiam pœnitentis. Deinde, quia Sacerdos potiùs videtur obligatus suæ saluti consulere, integram faciens confessionem, quàm famæ pœnitentis secretum seruando.

Sed hæc limitatio, vt omninò improbabilis, reiicienda est, sicuti multis relatis reiicit Vasq. *de pœnitent. q. 43. art. 4. dub. 4.* Suar. *disp. 33. sect. 1. n. 18.* Gutierr. *canon. quæst. lib. 1. cap. 11. n. 49. & 50.* Fagund *de secundo Eccles. præcep. lib. 6. cap. 1. n. 7. & 9.* Coninch *disp. 9. dub. 1. n. 21.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 13.* Nam esto, obligatio sigilli in gratiam pœnitentium statuta sit; cedit tamen maximè in ipsius Sacramenti bonum, si omnes sciant, in nullo casu, absque pœnitentis licentia, violari posse: quippe eius vsus facilior, & suauior redditur.

5. Alij, quorum meminit Couarr. *2. p. decret. cap. 8. §. 1. n. 9.* excipiunt casum, quo pœnitens mortuus sit, & illius confessionis reuelatio necessaria sit ad impediendum graue malum. Sed, vt rectè ipse Couarruuias, hi Doctores audiendi non sunt, vtpote consuetudini Ecclesiæ, & communi sententiæ aduersantes. Etenim fama æque in vita, ac post mortem pœnitentibus necessaria est, æquéque deterrerentur homines ab vsu Confessionis, si scirent post eorum mortem peccata ad impediendum damnum reuelari posse.

6. Quocirca solum hæc exceptio admittenda est, scilicet, ex licentia, & facultate pœnitentis. Nam, cùm in gratiam ipsius hoc præceptum impositum sit, expediebat eius consensu cessare. Hac enim via nulla fit pœnitenti iniuria; sed potiùs commodum, cùm iuxta eius voluntatem secreti obligatio mitiatur, nec Sacramenti reuerentia læditur, cum omnes sciant, solùm ex voluntate pœnitentis loqui Sacerdotem posse de peccatis in confessione auditis. Sic S. Thom. *in 4. dist. 21. q. 3. art. 2. & in supplem. q. 10. art. 4.* Adrian. *in 4. de confess.* vbi de sigillo, §. *Sed probabilior.* Nauarr. *sum. cap. 8. n. 2* Vasq. *disp. 94. art. 4. dub. 5.* Suar. *disp. 33. sect. 5. n. 6.* Sanch. *lib. 6. moral. cap. 18. n. 43.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 6. cap. 1. n. 14.* Layman *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 14.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. pun. 4. n. 9.* contra Scotum *in 4. dist. 21. q. . §. Ad argum.* Duran. *q. 4. art. 3.* Maior *q. 3. arg. 3.* Alens. *p. 4. q. 78. memb. 2. art. 3.* existimantes, cuiuslibet particularis licentiam insufficientem esse, sicuti non sufficit, vt Clericus ad sæculare iudicium trahatur, sed est longè diuersa ratio. Nam, vt rectè notauit Coninch *disp. 9. dub. 1. n. 22.* hoc præceptum in gratiam priuatorum latum est: at priuilegium Clericorum non in illorum gratiam; sed in gratiam, & reuerentiam ecclesiastici Ordinis, & status concessum est.

7. Hæc tamen licentia debet esse expressa, & formalis; nec sufficit præsumpta: & meritò, ne aliquando contra voluntatem pœnitentis eius confessio reueletur: quod sine dubio sæpè contingeret, putans Confessarius gratam esse pœnitenti eam reuelationem; cùm tamen ingrata sit. Atque ita docent Nauarr. *in cap. Sacerdos. de pœnitent. dist. 6. n. 151.* Couarruu. *2. p. decretal. cap. 8. n. 11.* Suar. *de pœnitent. disp. 33. sect. 5. n. 14.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 6. cap. 1. n. 14.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 14.* Coninch *disp. 9. de pœnitent. dub. 1. n. 23.* contra Altisiodoren. *lib. 4. tract. 6. cap. 3. q. 7.*

8. Deinde debet esse spontanea, & libera. Nam vi, dolo, & metu extorta censenda est, ac si concessa non esset; tum ob reuerentiam Sacramenti; tum ne foueantur iniuriæ, & vt pœnitens securus sit de secreto. Atque ita docent Nau. *dicto c. Sacerdos. n. 151. & in sum. cap. 8. n. 15.* Suar. *sect. 5. n. 14* Fagund. *cap. 1 n. 20.* Graffis *lib. 1. decis. cap. 23. n. 15.* Quòd si obiicias: Sæpè pœnitens obligatur peccatum suum aperire ad impediendum damnum graue innocentis: poterit ergo tunc à Confessario cogi, vt licentiam concedat. Respondeo, nullatenus hanc coactionem esse permittendam. Nam, si hæc obligatio pœnitenti incumbit, antequàm ei absolutionem concedas, negare vtique debes absolutionem, si firmiter non proponat obligationi satisfacere: si verò post datam absolutionem ea obligatio noscatur, petita licentia monendus est pœnitens; & rogandus, vt concedat: si renuat, dissimulandum est: præstat enim sigilli inuiolabilis obseruatio cuicunque damno, quod violatione sigilli vitari poterat. Ægid. de Coninch *disp. 8. dub. 1. n. 24.* Layman *lib. 5. tract. 6. cap. 14. n. 14.*

9. Præterea semel concessa licentia reuocari ad libitum potest; quia eius vsus pendet ex voluntate concedentis. Vnde non licet Sacerdoti, neque in personis, neque in tempore, neque in aliqua circunstantia excedere

cedere modum in licentia præscriptum, vti benè notauit Nauarr. *dicto cap. Sacerdos. n.* 127. *&* 154. Henriq. *lib. 6. de pœnit. cap.* 23. *n.* 2. Suar. *de pœnit. disp.* 33. *sect.* 5. *n.* 7. Fagund. *de secundo Eccles. precep. lib. 6. cap.* 1. *n.* 18. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 15.

10. Sed qualiter hæc licentia concedi debet, ne Sacerdos violator sigilli præsumatur? Aldret. *lib.* 2. *de religiosa discipl. cap.* 19. §. 1. *n.* 6. affirmat, in scriptis concedi debere; aliàs accusatus Sacerdos de violatione sigilli non valebit se defendere. Fateor, in casu graui hoc expedire: sed plerunque nec necessarium est, neque expediens. Et quidem ad valorem licentiæ conueniunt omnes, scripturam necessariam non esse; sed verbo tenus concedi posse. Ad defensionem item Sacerdotis accusati scriptura non requiritur: solius enim Sacerdotis testimonio asserenti sibi à pœnitente concessam esse licentiam, creditur, & pœnitenti incumbit onus probandi contrarium, vt rectè docuit Decius *cap.* 1. *de exceptionib. n.* 27. Lapus *alleg.* 94. Capua *lib.* 1. *decis. cap.* 23. *n.* 16. Henriq. *lib.* 6. *de pœnitent. cap.* 19. *n.* 10. Quod difficillime facere potest, cùm hæc concessio secreta omninò esse soleat: ex alia parte non expedit regulariter in scriptis licentiam à pœnitente expostulare: quia ei onerosum esset, & periculo publicationis maioris expositum vt benè notauit Suar. *disp.* 33. *sect.* 5. *n.* 14. Capua *lib.* 1 *decis. cap.* 23. *n.* 15. Fagund. *de secundo Eccles. precept. lib.* 6. *cap.* 1. *n.* 23.

11. Quòd si Sacerdos, vt ab accusatione violati sigilli se defendat, asserat, aliunde quàm ex confessione rem agnouisse, tenetur exceptionem probare, eiúsque probationi standum est, tametsi accusator contrarium probauerit; tum, ne præsumatur delictum præcipue in Iudice; tum ob reuerentiam Sacramenti, ne censeatur offensum violatione sigilli. Atque ita docent Suar. *sect.* 8. *n. vlt.* Mascard. *de prob. concl.* 1286. Aldret. *lib.* 2. *de relig. discipl.* §. 1. *n.* 7. Ant. Gabriel. *de testib. concl.* 2. *n.* 28. Sacerdoti autem accusato de violatione sigilli nullo modo expedit desistere à via se defendendi, quòd ex licentia pœnitentis factum sit: quippe est via securior, cùm in aduersarium transferatur onus probandi contrarium, quod vix facere potest. Hoc tamen crederem intelligendum esse, quando reuelatio sigilli in bonum pœnitentis, vel alterius cessit absque læsione honoris, & famæ. Nam, si reuelatio sigilli in damnum pœnitentis, vel alterius cessit; Confessario incumbit onus probandi ex licentia pœnitentis factum esse: quippe præsumi non potest pœnitens voluisse, quod sibi nociuum erat, vt optimè notat Bernard. Diaz *pract. c.* 109. Suar. *disp.* 33. *sect. vlt. num.* 4. Verùm, si licentiam fuisse concessam probare non potuerit, & electa via, quòd aliunde quàm ex notitia confessionis peccatum reuelatum agnouerit, si probationi succumbat, non pœna ordinaria; sed arbitraria puniendus est, vti docuerunt Nauarr. *in dicto cap. Sacerdos. num.* 163. Farinac. *praxi quæst.* 51. *à num.* 95. Menoch. *lib.* 1. *de præsumpt. q.* 89. *num.* 26. Suarez *de pœnitent. disp.* 33. *sect.* 8. *in fine.* Fagund. *de secundo Ecclesiæ precep. lib.* 6. *cap.* 1. *circa finem*, *n.* 24

12. Qualitas obligationis seruandi sigilli ita grauis est, vt leuitatem materiæ non admittat. Nam esto verum sit, quod reuelatur, & pœnitenti non noceat, Sacramentum ipsum, in cuius reuerentiam sigillum præcipitur, grauissimè offenditur cuiuscunque peccati manifestatione, sicuti ex communi sententia docent Nauarr. *cap. Sacerdos. num.* 39 Suar. *disp.* 33. *sect.* 1. *n.* 12. *& sect.* 3. *n.* 2. Henriq. *lib.* 6. *c.* 19. *n.* 3. Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *num.* 14 Bonac. *disp.* 5. *qu.* 6. *sect.* 5. *pun.* 1. *circa finem*, aduersùs Ledesm. 2. *p.* 4. *qu.* 11. *art.* 1. *cap.* 5. asserentem, reuelationem venialis peccati leue peccatum esse.

13. Pœnæ violantibus sigillum nullæ sunt ipso iure impositæ. Nam pœna depositionis, & perpetua in Monasterium detrusio, quarum fit mentio in cap. *Sacerdos. de pœnitent. dist.* 6. & cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remission.* non ipso iure latæ sunt, sed ferendæ.

14. Iudex huius delicti non est sanctæ inquisitionis tribunal, nisi delictum hæresi mixtum fuerit: sed est Prælatus ecclesiasticus, cui accusatus Sacerdos subiicitur, vt relato Molfesio *tract.* 7. *cap.* 23. *à n.* 68. notauit Bonac. *disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 5. *pun.* 1. *in fine.*

§. II.

Ex qua confessione, & ad quæ sacrum sigillum extendatur.

1. *Obligatio sigilli ex confessione facta Sacerdoti, saltem existimato, animo, & intentione recipiendi absolutionem nascitur.*
2. *Si alia intentione accedat pœnitens, non obligaris sacro sigillo.*
3. *Extenditur obligatio ad peccata in confessione audita, & quatenus sibi cognita sunt.*
4. *Expenduntur in particulari, quæ cadant sub sigillum.*
5. *Complicis peccatum, aliásque circunstantias, quæ non sunt materia confessionis, licèt pro declaratione materiæ dicta sint, aliqui censent sub sigillo comprehendi.*
6. *Verius est oppositum.*

1. OBligatio sigilli seruandi solùm nascitur ex confessione facta Sacerdoti, saltem existimato, intentione recipiendi absolutionem. Quia est confessio homini facta, quatenus Iudex est in hoc sacramentali foro. Atque ita docet D. Thomas communiter receptus *in* 4. *dist.* 21. *quæst.* 1. Dixi, *Sacerdoti*: quia ex confessione facta laïco, vel Clerico inferiori sic cognito, hæc obligatio nasci non potest: quia non fit Iudici à Christo designato, vt benè notarunt Suar. *disp.* 33. *sect.* 1. *n.* 2. Vasq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 2. *n.* 6. Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *n.* 4. & 5. Bonac. *disp.* 5. *qu.* 6. *sect.* 5. *p.* 2. Dixi, *existimato*: quia saltem ex intentione pœnitentis confessio sacramentalis est: quod videtur sufficiens, vt sigilli confessionem inducat, sicuti docuit Scotus *in* 4. *dist.* 17. *q.* 1. & *dist.* 18. *qu.* 4. *art.* 5. *concl.* 5. Suar. *sect.* 2. *n.* 5. Vasq. alios referens *n.* 4. Layman. *lib.* 5. *sum. tr.* 6. *cap.* 14. *n.* 16. *vers. Inter.* Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *n.* 8. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 6. *sect.* 5. *pun.* 2. *n.* 2. Quod à fortiori procedit, si confessio facta fuerit Sacerdoti iurisdictione carenti, vti notant prædicti Doctores. Dixi, *intentione recipiendi absolutionem*: tametsi de facto ob indispositionem non receperit: quia esse absolutioni indispositum non impedit obligationem sigilli, ex omnium sententia, teste Suarez *disputat.* 33. *sect.* 2. *num.* 8. eò quòd non impediat intentionem recipiendi absolutionem, si capax extiterit; sin minùs exhortationibus disponatur, vt dignus absolutione fiat.

2. Verùm, si alia intentione, quàm recipiendi absolutionem Sacerdoti peccatum fateris; tametsi inde obligatio secreti naturalis oriatur; non tamen sacri sigilli: quia ea confessio, etiam ex intentione pœnitentis, non est sacramentalis, cùm ad Sacramentum conficiendum non dirigatur. Vnde, si gratia solùm petendi consilij ad Sacerdotem accesseris, petierísque, vt sub sigillo confessionis dicenda recipiat; non obinde ipse sigillo obligatur. Sic post alios antiquiores, quos refert Nauarr. *sum. cap* 18. *n.* 53. Sanch. *lib.* 3. *de matr. disp.* 13. *num.* 6. Suar. *disp.* 33. *sect.* 2. *n.* 7. Vasq. *qu.* 93. *art.* 4. *dub.* 2. *in fine.* Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *num.* 2. *vers. Ex his.* Bonac. *disp.* 5. *quæst.* 6. *sect.* 5. *pun.* 2. *num.* 3.

Quod

Quod à fortiori procedit, si peccatum manifestasti, non animo impetrandi absolutionem; sed Confessorem decipiendi, vel ad malum inducendi; tametsi contrarium verbis exprimeres: quia illa non est confessio, sed deceprio, & sacrilega simulatio, sicuti notarunt Suar. *dict. sect.* 2. *n*, 7. Vasq. *dub.* 3. *n.* 8. *& dub.* 10. *n.* 5. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 19. *&* 21. Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *n.* 7. Bonac. *disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 5. *p.* 2. *n.* 5.

3. Hoc sacrum sigillum extenditur ad peccata in confessione audita, & quatenus ibi cognita sunt. Notanter dixi, *quatenus ibi cognita sunt*: neque enim ob confessionem impediri debet Confessarius notitia peccati aliunde accepta vti, vt benè tradunt Supplemen. S. Thom. *q.* 11. *art.* 5. Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *q.* 13. *p.* 4. Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *concl.* 2. *n.* 9. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 3. Bonac. *disp.* 5. *de pœnitent. q.* 6. *sect.* 5. *p.* 2. *n.* 9. Vnde, si extra confessionem noueris, Petrum res tuas furatum esse, poteris, non obstante confessione facta, eum de latrocinio accusare. Si autem latrocinij notitiam ante confessionem habuisti, & accusare decreuisti, expediret omninò, ne illius confessionem exciperes, sed alteri Sacerdoti confitendum remitteres, ne accusatione post confessionem factam instituta suspicionem violati sigilli gigneres. Ad idem est, si vsurarij, vel concubinarij publici confessionem excepisses, & inabsolutum remitteres, posses à Communione repellere non ob indispositionem in confessione cognitam, sed ob non exhibitam satisfactionem, & scandalum non sublatum. Ob quam causam etiam à sacro conuiuio repellendus esset, etiamsi ei absolutionem concessisses, quia in iis non vteris scientia per confessionem comparata, sed aliunde acquisita. Sic aliis relatis docent Suar. *disp.* 33. *sect.* 3. *n.* 7. Vasq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 7. Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *concl.* 2. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 3. Cauendum tamen maximè est, vt benè prædicti Doctores monent, ne propter notitiam ex confessione acceptam aliquid ampliùs, vel certiùs affirmetur, aliàs violaretur sigillum.

4. Igitur cadunt sub sigillum primò peccata mortalia, etiam in genere: non enim tibi licet significare, pœnitentem peccatum mortale commisisse: quia per se est occasio infamiæ, & Sacramentum exosum reddit. Sic omnes Doctores, teste Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *n.* 10. Secundò, sub sigillo continentur peccata quantumuis publica, si aliunde ea non noueris: quia dum ex confessione nosti, sigillata est ea notitia, vt benè Coninch *n.* 12. Tertiò, sub sigillo seruari debent peccata absque vllo dolore confessa, quinimò quæ cõmittenda narrantur, si ex intentione se disponendi ad absolutionem mediis Sacerdotis exhortationibus dicta fuerunt: quia ea confessio iniqui propositi saltem ex intentione sacramentalis extitit: atque ita aduersùs Innocent. & Abbat. *in cap. Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remission. in fine.* & Alens. 4. *p. q.* 78. *memb.* 2. *art.* 2. Syluestr. *verbo, Confessio,* 3. *q.* 5. docuerunt Maior *in* 4. *dist.* 21. *q.* 3. *argum.* 4. Adrian. *in* 4. *de confess.* §. *His præmissis.* Layman. *lib.* 4. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 5. Suar. *disp.* 33. *sect.* 2. *n.* 8. Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *n.* 3. Bonac. *disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 5. *p.* 2. *n.* 7. Quartò, sigillum comprehendit omnia peccata venialia in specie: quia hæc, vel alia peccata pœnitentem commisisse, & confessioni detulisse non est per se cognitum, vt rectè dixit Coninch *disp.* 9. *de pœnit. dub.* 1. *n.* 10.

5. Solùm est difficultas, an sub sigillum cadant complicis peccata, aliæque circunstantiæ, quæ ad explicandum peccatum narratæ sunt: v.g. vt homicidium à te factum explicares, narrasti, Petrum tibi socium fuisse, quod dicere necessarium non erat. Item, declarasti, te fuisse ad sacros Ordines promotum, cùm esses illegitimus; vel procurasse, vt Petrus illegitimus promoueretur. Item, te iactasti de generis nobilitate, vel consuluisti alteri iactationem, falsò tamen. Dubium ergo est, an complicis peccatum, aliique naturales defectus ita sub sigillo debeant contineri, vt ob nullam causam manifestari possint. Et quidem contineri sub secreto naturali strictiùs obligante, quàm si extra confessionem cognita essent ob reuerentiam Sacramenti, omnes Doctores firmant: sicuti etiam asserunt, si ex eorum manifestatione, aliqua, etsi leuis, suspicio audientibus daretur, omninò sub sigillo inuiolabili celanda esse. At secluso hoc periculo negant Ledesm. 2. *p.* 4. *q.* 10. *art.* 2. *concl.* 2. & Vasq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 3. *n.* 3. prædicta sub sacro sigillo contineri: quia non sunt materia confessionis: at sacri sigilli materia esse non potest, quæ materia confessionis non est, neque ad absolutionem dirigitur: Ergo, &c.

6. Sed placet communem sententiam sequi, nempe, ea omnia, quæ ad peccati confessi explicationem aliquo modo conduxerunt, quæque personam infamant, seu dehonestant sub sigillo contineri: secùs verò, quæ nullo modo ad confessionem attinent; sed incidenter dicta fuerunt. Sic tradit Sotus *in* 4. *dist.* 18. *q.* 4. *art.* 5. *concl.* 3. Nauarr. *cap. Sacerdos. de pœnit. dist.* 6. *n.* 5. 11. Suar. *disp.* 33. *sect.* 3. *n.* 5. Valen. *t.* 4. *disp.* 1. *q.* 13. *pun.* 3. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 4. Coninch *disp.* 9. *de pœnitent. dub.* 1. *n.* 13. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 6. *sect.* 5. *pun.* 2. *n.* 10. Ratio est: quia, licèt prædicta non sint materia confessionis; conducunt tamen, saltem ex opinione pœnitentis, ad materiæ explicationem. Debent ergo sub sacro sigillo seruari, aliàs odiosa redderetur confessio, si scirent pœnitentes, prædicta euulgari in aliquo casu posse; mallêntque sæpè eorum peccata reuelari, quàm eos defectus, & circunstantias. Quando autem ea, quæ in confessione manifestantur, ad explicationem peccatorum dicta non fuerunt, nulla superest causa, ob quam sub sigillo confessionis contineri debeant.

§. III.

Qualiter sacrum sigillum seruandum sit.

1. *Nec verbis, nec signis manifestanda est confessio.*
2. *Si plurium confessiones excipiens dicas de aliquibus venialia tantùm confessos esse, violas sigillum.*
3. *Item si asseras, pœnitentem non absoluisse, nulla causa expressa.*
4. *An tenearis dare schedulam, & testimonium de confessione.*
5. *Quid de quodam vsu Ecclesiæ Compostellanæ.*
6. *Si de publico vsurario, latrone, &c. affirmes, confessum esse sua latrocinia, violas sigillum.*
7. *Item, loqui de peccatis cum his, qui norunt.*
8. *Aliquando ex sola manifestatione confessionis talibus circunstantiis facta, violatur sigillum.*
9. *Reuelare peccata venialia in specie est contra sigillum.*
10. *Quid de narratione peccatorum in genere, nulla persona nominata.*
11. *Grauissimum est in prædicta narratione periculum violandi sigillum.*
12. *Qualiter monendus est Gubernator ciuitatis de graui damno reipublicæ in confessione cognito.*
13. *Qualiter respondere debes Iudici interroganti de auditis in confessione.*
14. *Non potes cum pœnitente loqui, absque eius facultate de auditis in confessione.*
15. *Si deprehendas errorem commissum, potes, & debes. Firmant plures. Verius est oppositum.*
16. *Ex licentia pœnitentis complex corrigi potest.*
17. *Nequis notitia confessionis vti ad actiones, quas pro*

libito

libito omittere non potes.
18. *Ad actiones externas, quæ in pœnitentis damnum non cedunt, benè poteris ea notitia vti.*
19. *Plures affirmant, te ea notitia vti posse ad priuationem suffragij, beneficij, &c. si absque suspicione peccati fieri possit.*
20. *Verius est nullo modo licere.*
21. *Satisfit contrariis.*

1. RÆcepta est omnium sententia, confessionem sic debere esse sigillo munitam, vt nec verbis, nec factis directè, vel indirectè manifestes. Habetur cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remiss.* ibi, *verbo, vel signo, vel alio modo aliquatenus prodat peccatorem.* Vt ergo constet, quando hæc manifestatio, seu violatio sigilli contingat, quando non, placet frequentiores casus referre.

2. Primò censeo, te sigillum violare, si plurium confessiones excipiens, dicas de aliquibus, tantùm venialia peccata falsos esse: tacitè enim denotas, reliquos mortalia habuisse. Excipe, nisi specialis aliqua ratio hoc dicendi subesset, sicuti notant Nauarr. *cap.* 8. *n.* 3. & 9. Vasq. plures referens *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 3. *n.* 1. & 2. Suar. *disp.* 33. *sect.* 3. *n.* 9. Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *n.* 13. Ad idem est, si audita duorum, vel trium confessione, vnum specialiter commendes, nisi specialis aliqua causa subsit huius commendationis; periculum non leue est violandi sigillum: indicas enim, alios commendatione dignos non esse. Sic Nauarr. *cap.* 8. *n.* 4. Valen. *disp.* 7. *q.* 13. *p.* 3. Laym. aliis relatis *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 7. *in fine.* Bonac. *disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 5. *p.* 4. *n.* 2. Secundò, violabis sigillum, si dicas, pœnitentem non esse confessum peccatum, quod fecit: quia reuelas defectum integritatis, quem pœnitens in confessione commisit. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 6. *vers. Simile.*

3. Tertiò, sigilli violator es, si afferas, pœnitentem non absoluisse: nam esto ob varias causas negari absolutio possit, regulariter ob indispositionem pœnitentis negatur; ac proinde negata absolutione, absque causæ expressione, sinistra de pœnitente suspicio concipitur, quod ex notitia confessionis illicitum est. Sic docent Suar. *disp.* 33. *sect.* 3. *n.* 7. & *sect.* 6. *n.* 1. Vasq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 10. *n.* 9. Bonac. *disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 5. *pun.* 4. *n.* 6. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 8. Coninch *disp.* 5. *dub.* 1. *n.* 14. aduersùs Caiet. *verbo, Confessio necessaria.* §. *Quintum.* Secùs esset, si exprimeres causam non concessæ absolutionis, quæque in pœnitentis iniuriam non cedit, vt quia confessio ob superueniens impedimentum perfici non potuit; vel, quia nullum peccatum pœnitens confessus est: quia in iis solùm manifestas, pœnitentem confessum non esse, sicuti docuit Suar. *disp.* 33. *sect.* 6. *n.* 2.

4. Ex quo fit, si pœnitens testimonium, seu schedulam Confessoris expostulauerit, vt eius Parocho, vel hero, vel aliis constet, præcepto confessionis satisfecisse, nullatenus potes ei schedulam denegare; tametsi non absolueris; quia tacitè eius indispositionem, & impœnitentiam declarares, vel saltem illius suspicionem gigneres: vti docent optimè Medin. *lib.* 1. *Instruct. cap.* 4. *casu* 5. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 22. *n.* 3. Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib.* 6. *cap.* 4. *in fine.* Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *n.* 14. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 8. Quamuis contrarium sentiat Bonac. *disp.* 5. *de pœnitent. q.* 6. *sect.* 5. *p.* 4. *n.* 7.

5. Quocirca approbare non possum vsum, quem in Compostellana Ecclesia Canonicus Cardinalis maior stabilire præsumit, ne vllus Confessarius schedulas confessionis peregrinis concedat, eò quòd ipse testimoniales litteras, tum confessionis, tum Communionis tribuat. Nam, esto, ipsi competat has litteras testimoniales tribuere, cùm ipsæ, quod attinet ad Sacramentum Confessionis, ex sola relatione Confessarij concedi possint, si pœnitens iis contentus non sit; sed Confessarij testimonium exigit, non videtur à Confessario negari posse: quia petit, quod sibi vtile est, & secundùm communem Ecclesiæ vsum debitum. Et licèt, spectato iuris rigore, hoc testimonium non deberetur à Confessario concedi, si ipse Confessarius ante auditam confessionem omnibus pœnitentibus declararet, se confessiones excepturum, ea conditione, ne ad dandum testimonium obligari posset, quia ea conditione posita cedunt pœnitentes iuri, quod habent testimonium exigendi. At nullatenus expedit hic quasi contractus, præcipuè cùm fiat, ne Cardinali maiori lucrum, quod ex testimonialibus acquirit, diminuatur. Relinquendi ergo sunt Confessarij, vt suas schedulas, seu testimonia pœnitentibus exigentibus gratis concedant. Dixi, *testimonium confessionis concedendum esse pœnitenti, tametsi inabsolutum dimiseris:* quia in eo testimonio cùm non sit de absolutione; sed de confessione, quæ facta est; tametsi iniquè, nullum adest mendacium. Quòd verò ipse pœnitens eo testimonio abutatur, vt ad sacram Eucharistiam permittatur accedere, sibi tribuendum est, non Confessario, qui suo muneri satisfecit, vt benè notauit Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 14. *n.* 8.

6. Quartò, si de publico vsurario, latrone, concubinario, diceres tibi confessum esse sua latrocinia, fornicationes, &c. magna animi contritione; non est dubium, sigillum esse violatum, si aliunde, quàm ex confessione, ea peccata tibi nota non erant: nam esto publica fuerint, & audientibus manifesta, tu tamen aliunde, quàm ex confessione non noueras. Tenetis ergo sub sigillo seruare; aliàs sæpè ob imprudentiam, & ignorantiam præsumeres dubia, & occulta, certa & publica esse, & vt talia euulgares, quod sine dubio est grauissimum inconueniens. Atque ita docent Nauarr. *dicto cap. Sacerdos. num.* 62. & 66. Caiet. *verbo, Confessio necessaria, condit.* 3. Suar. *disp.* 33. *sect.* 3. *num.* 8. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 20. *num.* 4. Coninch *disp.* 9. *dub.* 1. *n.* 17. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 9. Vasq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 6. Idem existimo dicendum, si ex sola fama, Iudicisque sententia agnouisses, alium esse latronem, vel vsurarium, aut concubinarium, & assereres specialiter latrocinia, & vsuras tibi confessa esse, quia tuo dicto, quantùm ex te est, eius peccata certiora reddis, sicuti benè tradunt Nauarr. *cap.* 8. *n.* 10. Suar. Vasq. Coninch *locis citatis.* Secùs crederem, si in genere affirmares, Petrum magna animi contritione sua peccata tibi confessum esse: quia ex vi huius dicti, neque mortale peccatum commisisse Petrum declaras, neque aliquid affirmas, ex quo ei infamia euenire possit; sed potiùs illius laudabilem animum, rectámque dispositionem explicas, vt rectè Ioann. Medin. *Cod. de confess. qu.* 47. *post princ. aliàs* 51. *de his, quæ à Confessore celanda sunt.* Coninch *disp.* 9. *dub.* 4. *n.* 53.

7. Quintò, violares sigillum, si de peccatis tibi confessis sermonem haberes cum iis, qui ea rectè norunt, si tibi aliunde, quàm ex confessione, nota non erant; nam, quatenus ex te illa locutio procedit, manifestat, quæ omninò celanda sunt. Præterquàm, quòd ingratum est pœnitenti eius peccata in memoriam reuocari, & in conuersationem adduci, vt notauit Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 9. Ob quam causam crederem tibi ab eo sermone abstinendum esse, tametsi ea peccata aliunde, quàm ex confessione nouisses.

8. Sextò, quamuis sigillum plerunque non violes, asserens, aliquem tibi confessum esse; aliquando tamen id affirmare potes, vt ex circunstantiis suspicionem ingeras, casum reseruatum, vel aliam grauem culpam confessum fuisse: quo casu sigillum indirectè violas, sicuti aduertit Suar. *disp.* 33. *sect.* 3. *num.* 9.

9. Septimò,

9. Septimò, etsi affirmare de pœnitente, peccata venialia fuisse confessum, nulla sit sigilli violatio: quia tacitis in specie peccatis solùm manifestas pœnitentem esse confessum, siquidem confessio absque peccato saltem veniali esse non potest. At, si diceres, pœnitentem minutissimis suis peccatis tibi molestum esse, vel aliis narrationibus superfluis caput obtundere, verius credo, te sigillum violaturum; non, quia peccatum aliquod manifestas; sed, quia manifestas pœnitentis naturalem defectum, scilicet, scrupulosum, & impertinentem esse: qui tamen defectus, vtpote ex peccatorum confessione cognitus, sub secreto confessionis seruari debebat. Atque ita docent Coninch *disp. 9. de pœnit. dub. 1. n. 12.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 14. n. 6.* contra Nau. *c. 8. n. 12.*

10. Octauò, tametsi nulla sit violatio sigilli, si in genere nulla nominata persona Confessor narret peccata grauia tibi confessa, ex qua narratione nec leuis suspicio committentium haberi possit, quippe ea narratione nulli fit iniuria, neque in vllius grauamen cedit, vt benè docuit Sylu. *verb. Confessor, 3. q. 5.* Nau. *c. 8. n. 15. & in c. Sacerdos. de pœnit. dist. 6. n. 47.* Consultissimum tamen est, ab ea locutione abstinere, præcipue coram multis, & aliquibus circunstantiis expressis; partim, quia rudes præsumunt, sigillum esse violatum; partim, quia sagaces inde in suspicionem committentium venire possunt, vt rectè aduertit Nau. *dicto c. Sacerdos. n. 81.* Henriq. *lib. 6. c. 21. n. 6.* Coninch *dub. 1. n. 16.* Laym. *c. 14. n. 10.* Quod à fortiori procedit, si aliqualiter personas scelera committentium exprimeres: vt, si diceres: Plura adulteria audiui ab eo, cuius confessionem primò excepi: facilè enim inuestigari potest, quinam fuit, præcipue cùm aliquando primò tibi confessum potuisti nominare, vt benè ex Medin. notauit Layman. *suprà.*

11. Hinc fit, grauissimum periculum esse violandi sigilli, si in aliquo oppido, & fortè non amplo, vbi paulò antè confessiones excepisti, affirmas plura peccata grauia committi, plures confessiones generales ex necessitate excepisse. Etenim ex tali dicto illa Communitas non leuiter infamatur, cuius infamia in pœnitentes, tanquàm illius membra, deriuatur: & qui de aliquibus sinistram conceperant opinionem ob tale delictum, in ea firmantur. Atque ita docent, S. Anton. *3. p. tit. 17. c. 22. §. 3.* Nau. *c. Sacerdos. n. 34 & c. 8. n. 16.* Henriq. *lib. 6. c. 21. n. 6.* Coninch *disp. 9. dub. 1. n. 16.* Laym *lib. 5. sum. tr. 6. c. 14. n. 10.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 4. n. 3.* Et hæc efficaciùs vrgent, si de aliqua exigua Communitate, & alioqui religiosa dicantur, Collegio, scilicet, Religiosorúmque Conuentu: in his enim credit Ægidius de Coninch sigillum violari. Expedit ergo, ab his omnibus abstinere.

12. Nonò, tametsi licitum sit cognita conspiratione de ciuitate prodenda, vel occisione innocentis intentata, monere Gubernatorem, vt inuigilet; & innocentem, vt se custodiat, si absit periculum, ne ex tali narratione rei comprehendantur, vel aliqualiter agnoscantur; summa tamen prudentia, & circunspectione faciendum est, ne id periculum subsit: nam sæpè ea notitia accepta conspiratores inuestigantur, & tandem comprehenduntur: ideóque expedit omninò, si fieri potest ex licentia pœnitentis, eam monitionem fieri. Atque ita docent Henriquez *lib. 6. c. 22. n. 2. & 3.* Ægidius de Coninch *disput. 9. de pœnitent. dub. 1. num. 17. & 18.* Laym. *c. 14. n. 11.*

13. Decimò, si à Iudice rogeris de peccato in confessione audito, affirmare debes, etiam cum iuramento, te nihil scire, subintelligendo, vt reuelare possis; sicuti ex communi sententia firmant Nau. *c. 8. n. 19* Val. *q. 13. p. 4.* Henriq. *lib. 6. c. 19. n. 7.* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 13. n. 8* Suar. *disp. 33. sect. 6. à n. 6.* Ægid. *disp. 9. dub. 1. in fin.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 14. n. 12.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 4. n. 3.* Quinimò, si iniquè peccatum manifestares, asserunt, pluribus relatis, Couar. *2. p. decr. c. 8. n. 9. & 10.* Fag. *lib. 6. de 2. Eccles. præc. c. 1. n. 8.* tuum dictum, vtpote contra iuris ordinem extortum, nullius considerationis esse, nullámque fidem facere. Quòd si à Iudice, vel à priuata persona rogatus fueris, an pœnitens confessus sit peccatum aliquod notorium, & publicum; nequaquam id affirmare, nec negare debes, vt benè notauit Ægid. *disp. de pœnit. dub. 1. in fin.* Nam, si affirmas, confessum esse, auges peccati commissi certitudinem: si negas, ingeris audientibus suspicionem non fuisse pœnitentem integrè confessum. Deinde nunquam licitum tibi est, aliquem absque absolutione dimissum affirmare absoluisse: quia in nullo sensu ea propositio affirmatiua, vera, esse potest: neque etiam è contra asserere licet, negatam fuisse absolutionem: quia, vt *superiùs* dixi, sinistra opinio de pœnitente firmaretur: sed his iniquis interrogationibus respondere debes, te tuo officio functum esse: expeditque, vt interrogantem obiurges, etiamsi Superior sit, quòd similia interrogare audeat, cùm confessionis sigillum ob nullam causam violari possit.

14. Superest triplex quæstio. Prima, an violes sigillum, si cũ pœnitente loquaris de peccatis, aliisque circunstantiis ex sola notitia confessionis cognitis? Si ex licentia expressa pœnitentis id fiat, licitum est. Censetur autem pœnitens licentiã expressè concedere, si ipse priùs loqui incipiat, vt docuerunt Suar. Laym. & Bon. statim referendi. At facultate à pœnitente non concessa, illicitum per se est; quia sigillum non solùm obligat audita in cõfessione tegere; sed ne ob illa pœnitens exprobretur, aut pudore afficiatur, sicuti tradit Suar. *disp. 33. sect. 5. in princ.* & Bon. *disp. 5. q. 6. sect. 5. pun. 4. n. 8. & 11.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 14. n. 9. fin.* tametsi contrarium videatur sentire Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 10. n. 9.* cum Ioan. Med. *q. de his, quæ à Confess. celanda sunt. vers. Inde vltrà.*

15. Solùm est dubium, si deprehendas errorem commisisse in confessione, an possis pœnitentem monere, si ipse neget facultatem loquendi de auditis. Suar. *disp. 33. sect. 5. n. 3.* Laym *dicto c. 14. n. 15.* affirmant, & satis probabiliter, te posse; imò etiam debere: quia ea locutio non censetur esse extra confessionem, sed intra, cùm ad præteritam confessionem perficiendam dirigatur; ideóque pœnitens videtur irrationabiliter inuitus. Sed veriùs oppositum censeo cum Victor. *sum. de confess. n. 195.* Man. Rodrig. *t. 1. sum. c. 55. concl. 12. n. 15.* Philiarch. *de offic. Sacerdot. lib. 2. 1. p. c. 26. §. Si Sacerdos.* Soto *de tegendo secreto, dub. 4 in fin.* Sanch. *lib. 1. de matr. disp. 16. n. 3. & n. 15.* Fagund. *de 2. Eccles. præc. lib 6 c. 4. n. 33.* Quia ea locutio esset tacita peccati exprobratio, neque vllo modo cum confessione præcedenti coniuncta: nam esto, fiat ad illius defectum reparandum, ea reparatio distincta est à confessione, & contra voluntatem pœnitentis. Et addunt, neque improbabiliter, Sanc. *n. 16.* & Tolet *lib. 3. sum. c. 16. n. 4.* & Fag. *n. 32.* se non credere, teneri Confessorem petere licentiam à pœnitente, vt eum moneat de peccato, quod vult admittere; sed tantùm in confessione teneri eam monitionem præstare. Nam, vt tradunt D. Thom. *in 4 dist. 21. q. 3. art. 1. n. 20.* Sylu. *Confessio, 3. q. 14.* ex auditis in confessione non arctatur Confessor ad aliquid faciendum, vel omittendũ, vel remedium adhibendum extra illam: ea enim notitia est ad solum Pœnitentiæ forum. Præterquàm quòd multi pœnitentes ægrè ferent, eam licentiam peti, & peccati confessi memoriam refricari; vellent enim peccata omninò memoria excidisse.

16. Quæstio secunda, an violetur sigillum corrigendo complicem? Constat ex *superius* dictis violari, si absque licentia expressa pœnitentis fiat. At ea concessa non desunt, qui id affirment, vt videre est in Palud.

in 4. dist. 21. *qu.* 3. *art.* 2. *concl.* 2. Soto *dist.* 18. *qu.* 2. *art.* 6. *ad* 4. Angelo *verbo, Confessio*, 1. §. 3. Rosella *ibi*, §. 6. Bannes 2. 2. *q.* 33. *in fine*. Mouentur primò: quia inordinatum videtur, vti notitia confessionis ad externas actiones à Sacramento distinctas. Secundò, non potest esse efficax hæc notitia ad correctionẽ: partim, quia corrigendus negare potest delictum, & ei est fides adhibenda æquè ac pœnitenti: partim, quia ad denunciationem procedi non potest, vtpote quæ publicitatem delicti requirit. Cùm ergo correctio ad denunciationem dirigatur, & denunciatio fieri non possit, & correctio cessare debet.

Cæterùm omninò dicendum est, ex licentia pœnitentis licitum esse complicem corrigere, eiúsque spirituale bonum procurare, quando alia via obtineri non potest. Sic multis relatis firmat Suar. *disp.* 33. *sect.* 4. *à num.* 4. ea præcipuè ratione: quia hæc correctio non est contra sigillum, cùm fiat ex facultate pœnitentis, in cuius gratiam, & fauorem peccata confessa secretò seruanda sunt. Neque est contra reuerentiam debitam Sacramento confessionis, vti notitia ibi comparata in bonum spirituale alterius. Vnde enim hæc indecentia oriri potest? Neque item est medium inutile; sed potiùs est efficax, ad correctionem faciendam: nam, quòd corrigendus negare possit delictum, non obest, aliàs nunquam liceret ex sola relatione socij criminis complicem corrigere, contra August. relatum *in cap. Si peccauerit.* 2. *q.* 1. præterquàm quòd plerunque id non contingit. Neque denique est verum, non posse ad denunciationem procedi, si pœnitens licentiam tribuat: potest vtique ad denunciationem paternam, qua Superior, vt pater, consilio, & exhortatione corrigere subditum possit; non tamen ad denunciationem iudicialem, quia hæc esse non potest, dum delictum occultum est.

17. Quæstio tertia, & grauissima, an vti possis notitia in confessione excepta ad exteriores actiones regulandas? Quando actiones eius conditionis sunt, vt pro libito Confessoris non possint omitti; sed necessariò adhibenda est causa, sicuti contingit in ministratione publica Eucharistiæ, Ordinis, matrimonij; constans est omnium sententia; si hæ petitæ denegentur pœnitenti ob notitiam ex confessione comparatam, violari sigillum. Etenim ex hac denegatione oritur rationabilis suspicio alicuius indignitatis, & peccati confessi manifesta exprobratio, sicuti benè expendit Vasq. *q.* 93. *art.* 3. *dub.* 8. & habetur *cap. Si Sacerdos. de officio Ordinar. cap. fin.* 6. *qu.* 2. *cap. Cùm non ab homine. de sent. excommunicat.*

Hinc fit, non posse à Confessario iniungi pœnitentiam, quæ aliis suspicionem ingerat, vel alicuius grauis peccati in genere, vel alicuius leuis in specie: quia esset tacita sigilli violatio. Deinde fit, non posse pœnitenti, vel alteri insidias parari, vt in peccato cõprehendatur: quia hæ sine probatione in foro externo parari non possunt. Etenim insidiarum paratio est quædam peccati punitio, & reprehensio, & semper denotat malum aliquod velle perpetrare insidiatum: ac proinde est manifesta peccati confessi reuelatio, vel exprobratio. Atque ita docet, tanquàm certum, Coninch *disp.* 9. *dub.* 4. *n.* 60.

18. Verùm, si loquamur de actionibus, quæ pro libito Confessarij exerceri possunt, adhuc distinguendum est, si nullatenus cedunt in pœnitentis damnum, vel peccati confessi suspicionem, exerceri optimè possunt, non obstante sigilli obligatione, vti docuit latè Sanch. *lib.* 3. *de matr. disp.* 16. *à n.* 4. Quocirca poteris consulere virum doctum in re dubia, sine periculo cognitionis personæ. Deinde potes ex confessione vnius complicem examinare, absque eo, quòd ipse intelligat, vnde mouearis ad interrogandum. Præterea poteris rem propriam diligentiùs custodire. Item, si nosti ex confessione Pauli, tibi Petrum parare insidias, poteris non exire domo; tametsi aliàs exiturus esses: & si cognoscas tibi præparatum venenum, poteris non suscipere: quia ex huiusmodi actionibus non reuelas Petro Pauli peccatum; sed solùm denotas Petro Paulum tibi confessum esse, quod non est sigilli violatio, vt rectè notauit Adrian. *in* 4. *de confess.* vbi de sigillo circa tertium principale, *vers. Ad quintum.* Syluest. *verbo, Confessio*, 3. *quæst.* 19. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 24. *num.* 5. Coninch *disp.* 9. *dub.* 4. *num.* 54. Suar. *disp.* 33. *sect.* 7. *num.* 9. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 14. *num.* 10. *quæst.* 1. Bonac. *disput.* 5. *quæst.* 6. *sect.* 5. *punct.* 4. *num.* 27. tametsi contrà sentiant Nauarr. *cap. Sacerdos. de pœnitent. dist.* 6. *num.* 135. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 4. *art.* 5. *post medium.*

Neque ab hac fuga, & defensione impediri potes, tametsi Petrus inde ad occidendum Paulum moueatur: quia non teneris, etsi laudabiliter posses, alienam vitam propriæ tuæ vitæ iactura defendere, vt benè notarunt Layman. & Coninch *locis alleg.* Neque ob hanc causam Sacramentum redditur per se odiosum, vt inquit Bonac. *suprà num.* 29. sed ad summum illud Sacramentum in tali occasione factum; quod vtpote rarum, & extraordinarium spectari non debet. Ad idem est, si scias, aliquem noctu è Monasterio egredi; poteris illum locum quæsito colore obserare. Item, si scias, subditum aliquo in loco peccare, poteris per te, vel alium frequenter locum illum visitare: quia est quædam debita custodia, modò ex his actionibus nulla criminosi suspicio oriatur. Neque obest, quòd ipse criminosus præsumat hæc fieri ob notitiam confessionis: nam, cùm in illius commodum, & spiritualem vtilitatem cedant, censeri non debent peccati confessi exprobratio, sicuti censentur insidiæ: & docet Suarez *dicta disp.* 33. *sect.* 7. *n.* 9. Ægid. *disp.* 9. *dub.* 4. *num.* 68. inclinat Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 4. *qu.* 2. *circa finem.*

19. Si verò actiones in damnum, saltem temporale, pœnitentis cedant, quales sunt priuatio officij, prohibitio frequentis è domo egressus, remouere à loco, negatio secreti ad prælaturam suffragij, impeditio matrimonij, Ordinis, & similium, allegata alia causa; Doctores diuisi sunt. Nam Nauarr. *c. Sacerdos. de pœnit. dist.* 6. *art.* 1. *num.* 10. *ad* 1. & 2. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *q.* 4. *art.* 5. *ad finem*, Henriq. *lib.* 6. *de pœnitent. cap.* 23. *n.* 3. inclinat Suar. *disp.* 33. *sect.* 7. *ad finem*, & *tom.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 8. *cap.* 5. *à num.* 12. & *seqq.* Gutierr. *de matrim. cap.* 61. *num.* 10. Vasq. *quæst.* 93. *art.* 4. *dub.* 8. *num.* 5. & alij innumeri relati à Sanch. *lib.* 3. *de matrim. disp.* 16. *num.* 2. affirmant licere, quando ex supradictis actionibus nulla videntibus suspicio ingeritur peccati confessi. Mouentur primò: quia Sacerdos ex vi sigilli solùm adstringitur, vt confessionem tegat taliter, quòd nec pœnitenti, neque aliis occasionem tribuat malè de pœnitentibus suspicandi. At ex vi prædictarum actionum, neque pœnitenti, neque aliis malam suspicionem ingerit, cùm sint actiones, quæ ob alias infinitas causas absque vlla culpa pœnitentis fieri à Sacerdote possunt. Ergo. Quòd verò pœnitens suspicetur, ob confessionem eas actiones à Superiore fieri, non obest, quin Superior eas exercere possit: quia ea suspicio non ex ipsis actionibus, quæ indifferentes sunt, vt ex hac, vel illa causa fiant; sed ex discursu pœnitentis oritur, quem non videtur confessor obligatus impedire. Secundò, Superior ante confessionem factam ius habebat remouendi subditum ab officio, & loco, negandi suffragium. Ergo etiam post confessionem factam hoc ius retinere debet. Non enim confessio excepta iuri Superioris præiudicare debet, sicuti non præiudicat notitiæ aliunde,

aliunde, quàm ex confessione exceptæ. Tertiò, sæpè pœnitenti officium, quod exercet, & locus, in quo habitat, occasio est delinquendi; obligatúrque, pro suæ conscientiæ securitate, ea, si fieri potest, deserere. Ergo Superior remouens à tali officio, & loco, pœnitentem, nullam illi iniuriam, seu incommoditatem infert. Quartò, ad huiusmodi finem videtur reseruatio casuum statuta, vt Superiores securiùs possent bono spirituali suorum subditorum consulere. Neque decretum Clem. VIII. de casibus reseruatis huic doctrinæ aduersatur. Nam ipse in §. 6. inquit: *Tam Superiores pro tempore existentes, quàm Confessarij, qui postea ad superioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligentissimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur.* Quæ verba non est dubium præceptiua esse; tum ex modo, quo referuntur; tum, quia statim subiungitur: *Atque ita per quoscunque Regularium Superiores, quicunque illi sint, fieri mandauit.* Non, inquam, hoc decretum obstat: quia asserere possumus, ibi solùm præcipi, & commendari, quod aliàs iure diuino commendatum est de obseruatione sigilli; ne, scilicet, vllus Superior ad exteriorem gubernationem vtatur notitia ex confessione excepta, quæ ex se suspicionem confessi peccati ingerat. Deinde notanda sunt verba, *ad exteriorem gubernationem*, quibus, vt expendit Suar. *tom. 4. de relig. tract. 10. lib. 8. cap. 5. n. 12.* indicatur, non prohiberi vsum notitiæ ex confessione exceptæ, ad interiorem gubernationem, & pœnitentis spiritualem profectum.

20. Nihilominus verius existimo, nullo modo licere vti notitia confessionis, pœnitente non consentiente ad prædictas actiones exercendas, scilicet, ad remouendum subditum de officio, & loco, negandúmque secretò Sacramentum, suffragium, & similia; tametsi nullus alius, præter pœnitentem, suspicetur ob confessionem fieri. Sic pluribus relatis firmat Sanch. *lib. 3. de matrim. disput. 16. num. 3.* Coninch *disput. 9. dub. 4. num. 64. & 69.* Martin. Delrio *lib. 6. disquisit. mag. sect. 2.* Bonac. *disput. 5. quæst. 6. sect. 5. part. 4. à num. 14. & seqq.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. quæst. 2. num. 22.* Cui sententiæ fauere intendit Clemens VIII. *in supradicto decreto.* Si enim solùm vellet obseruari, quod aliàs iure diuino certum est obseruari debere, non verbis præceptiuis vtpote superfluis; sed commendatitiis vteretur. Cùm ergo Clemens speciale præceptum tulerit, ne Regulares Superiores notitia ex confessione accepta vterentur ad exteriorem gubernationem, manifestè indicauit prohibere voluisse illum vsum, qui aliàs sub opinione positus erat, licere. Quod in Societate expressè constat ex instruct. 5. & cap. 21. Ordinat. communium: ibi enim R. N. P. Claudius Aquauiua inquit: *Tametsi non desunt Doctores, qui sentiant, saluo sacramentalis confessionis sigillo, iustis de causis licere nonnunquam Confessario, cum id fieri potest sine vlla reuelatæ confessionis suspicione, vti extra confessionem notitia per confessionem habita: tamen, quia hæc doctrina, & eam exigit in tanta re circunspectionem, quam seruare perdifficile sit, & interim posset aliquando retardare subditorum libertatem, quam huius fori sanctitas, & nostræ Societatis institutum requirunt in se ipsis, rebúsque suis Confessario aperiendis; idcircò visum nobis est in Domino statuere, sicut & seuerè statuimus pro reuerentia, qua semper Societas nostra coluit huius Sacramenti inuiolabile sigillum, & libertatem, vt omnes Superiores diligenter caueant, ne vel ipsi, vel nostrorum aliquis supradictam doctrinam vsquam introducant; neque illam publicè, aut priuatim doceant; neque ea vtantur vllo modo, (nisi fortè de pœnitentis licentia:) sed ita prorsus in omnibus casibus nostri se gerant Confessarij, ac si in confessione nihil penitus audiuissent, sibique persuadeant, vt humanarum rerum regimen ab hoc Sacramento longissimè distet; ita debere nullatenus ab eo pendere.* Hæc Claudius. Ratio conclusionis præcipua est: quia ex sigillo obligatur Confessarius, vt non solùm aliis; sed nec pœnitenti absque eius licentia peccata obiiciat, exprobiet, aut in memoriam reducat. At, si sumpta occasione confessionis pœnitentem remouet ab officio, & loco, in quo antea erat, vel officium, & locum procuratum, & petitum denegat; satis censetur peccatum confessum obiicere; siquidem præstat pœnitenti sufficiens fundamentum suspicandi, ob confessionem prædicta fieri. Ergo, &c. Deinde hoc vsu (si licitus esset) arcerentur homines à peccatis manifestandis, timentes, ne ob eorum manifestationem priuandi essent commoditatibus, & honoribus, quos haberent; redderetúrque confessio nimis odiosa. Adde, quòd casuum reseruatio humanæ fragilitati intolerabilis esset: quomodo enim Clericus suo Episcopo auderet peccatum fateri, ex cuius manifestatione cognoscit, posse, sibi Ordines, & beneficia denegari? Item, esset inutilis; non enim cum graui suo detrimento obligari potest subditus peccata Prælato manifestare, ob quorum manifestationem probabiliter timet à beneficiorum, & officiorum consecutione remouendum esse, sicuti latiùs prosequitur Coninch *disp. 9. dub. 4. à n. 64.*

21. Neque rationes in contrarium vrgent. Prima, & secunda ex probatione nostræ conclusionis solutæ sunt. Fateor nanque, Confessarium illas actiones pro suo rationabili arbitrio exercere posse: nego tamen, vnquam exercere potuisse ob notitiam ex confessione acceptam; neque in illis circunstantiis, quibus præbere pœnitenti possit occasionem suspicandi ob confessionem fieri. Ad tertiam concedo, sæpè pœnitentem obligatum esse officium, & locum deserere: at, si obligationi renuit voluntariè acquiescere, nequit Superior ob confessionis notitiam ad illius executionem compellere: sed potiùs se gerere debet, ac si nihil in confessione audiuisset. Ad quartum nego, ad huiusmodi regimen casuum reseruationem esse statutam: etenim reseruatio casuum introducta est, vt grauiores causæ à doctioribus, & prudentioribus iudicentur, & pœnitentes ab ipsis securiorem medicinam, & peccatorum remedium in foro sacramentali accipiant, & ex difficultate impetrandæ absolutionis grauitatem peccatorum agnoscant, eáque fugiant. Non autem introducta est ad exteriorem gubernationem, quæ à Sacramento Pœnitentiæ nullatenus pendere debet.

§ IV.

Qui teneantur confessionis sigillo.

1. *Statuitur regula certissima.*
2. *Confessarius, dum ex sola confessione peccata nouit, tenetur.*
3. *Interpres necessarius tenetur.*
4. *Adstantes, sine quorum notitia fieri confessio non potuit, eadem obligatione adstringuntur.*
5. *Qui præter voluntatem pœnitentis casu, vel ex malitia confessionem audierunt.*
6. *Item ille, cui Sacerdos iniustè confessionem manifestauit.*
7. *Consiliarius ex communi sententia videtur teneri.*
8. *Sed oppositum verius est.*
9. *Adstantes absque necessitate non obligantur.*
10. *Neque Superior, cui petitur facultas pro casuum reseruatorum absolutione.*

11. *Neque inventor chartæ, in qua scripta sunt peccata, tenetur; tametsi eam Sacerdos amisisset.*
12. *Ob sigilli reuelationem nequeunt Magistratus inquirere.*
13. *Pœnitens non obligatur ad sigillum.*
14. *Qualiter obligati sigillo teneantur subire punitionem, si videtis.*

1. Regula certissima est, omnes illos, qui ex confessione sacramentali peccata necessariò iustè, vel iniustè agnouerunt, teneri obligatione sigilli: aliàs Christus Dominus non satis pœnitentibus consuluisset, si obligationem sigilli non imponeret confessioni vtcunque exceptæ, redderetúrque confessio odiosa, & facilè homines ab illius vsu auerterentur. Sic D. Thom. *in 4. dist. 21. qu. 3. art. 1. q. 3.* Scotus *dist. 17. q. 1. & dist. 21. qu. 2.* Adrian. *in 4. de conf. q. de sigillo, §. Secunda pars* Syluest. *verbo, Confessio, 3. q. 1.* Ioann Medin. *qu. 46.* Nauarr. *cap. 8. n. 4. & in cap. Sacerdos, de pœnitent. dist. 6. n. 42* Suar. *disp. 33. sect. 4.* Coninch *disp. 9. dub. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 16.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 1.* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 1. & seqq.*

2. Primò igitur tenetur sigillum seruare Confessarius, dum solum ex confessione peccata nouit. Quod non solùm verum est de Confessario legitimo; sed etiam de eo qui à pœnitente existimatur: quia saltem ex intentione pœnitentis confessio ei facta sacramentalis fuit. Sic Vasq. *qu. 93. art. 4. dub. 2. num. 6.* Coninch *disp. 9. dub. 3. num. 35. & dub. 1. n. 8.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 16. vers. Inter.*

3. Secundò, tenetur eodem sigillo, tametsi minùs principaliter, interpres, qui necessarius fuit, vt pœnitens peccata Confessario manifestaret: nam esto pœnitens obligatus non fuerit confessionem per interpretem facere, obligatus tamen fuit ad illam faciendam, vt à peccatis directè absolueretur. At Christus Dominus obligationem sigilli imposuit confessioni, quæ ad absolutionem directam à peccatis necessaria est, & sine qua integrè pœnitens confiteri non potest, aliàs non esset pœnitenti satis consultum. Ergo. Sic alios referentes docent Suar. *disp. 33. sect. 4. n. 4* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 2. n. 2.* Coninch *disp. 9. de sigillo, dub. 3. n. 35.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 16. vers. Secundò.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 6. sect. 5. p. 3. n. 5.* tametsi contrarium sentiat Caiet. *verbo, Confessio, condit. 11.*

4. Tertiò, ob eandem rationem adstringuntur adstantes, sine quorum notitia confessio fieri non potest, vt in communi naufragio, vel peste contingit. Etenim omnes illi notitiam peccati ex confessione sacramentali, qua talis est, accipiunt: obligari ergo debent ad sigillum Confessioni sacramentali annexum. Atque ita docent Adrian. *in 4. de confes. q. de sigil. §. Secunda pars.* Vasq. *qu. 93. art. 4. dub. 2. num. 3.* Coninch *disp. 9. dub. 3. n. 35. & 46.* Laym. *lib. 5. tract. 6. cap. 14. vers. Tertiò.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quæst. 6. sect. 5. p. 1. num. 6.* Suarez *disput. 33. sect. 4. num. 7.*

5. Quartò, sigillo obligantur, qui præter voluntatem pœnitentis, casu, vel ex malitia confessionem audierunt: quia notitiam ex confessione, quatenus necessaria fuit ad absolutionem obtinendam, exceperunt. Aliàs, si huiusmodi confessioni Christus Dominus sigilli obligationem non imposuisset, sæpè pœnitentes nequirent sua peccata sècurè, & absque periculo reuelationis fateri, confessionémque onerosam, & exosam haberent, vt benè tradunt Adrian. Vasq. Layman. Coninch, Bonac. & Suar. *suprà.*

6. Quintò, adstringit communis sententia sigilli obligatione eum, cui Sacerdos iniustè confessionem manifestauit; quia ea manifestatio est odiosa, tum Sacramento, tum pœnitenti. Non igitur ex illa comparari ius reuelationis potest. Præterea, si sigilli obligatione prædictus non astringeretur, sed solùm naturali secreto, posset, & sæpè deberet peccatum sic cognitum in Magistratibus denunciare; ipsique possent delinquentem punire: quod in grauissimum Sacramenti, & pœnitentium detrimentum cederet, vt benè aliis relatis, docent Suar. *disp. 33. sect. 4. n. 8.* Vasq. *qu. 93. art. 4. dub. 2. num. 10.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 17. vers. Quartò.* Coninch *disp. 9. dub. 3. num. 36.* Bonac. *disp. 5. qu. 6. sect. 5. p. 3. num. 4.* Tametsi contrarium sentiat Ioan. Medin. *Cod. de confess. qu. 46. de iis, qui confessionem celare tenentur.* propterea quòd audiens non accepit notitiam ex confessione sacramentali, cui est obligatio sigilli annexa; sed ex iniusta, & sacrilega reuelatione, cui Christus Dominus eam obligationem non imposuit. Sed dicendum est, sufficere ad hanc obligationem, quòd saltem mediatè ex confessione ea notitia excepta sit, absque vllo alio medio legitimo: quippe ea reuelatio, vtpote contra ordinem iuris facta, reputari debet, ac si facta non esset, ac proinde censeri debet moraliter ea notitia ex confessione sacramentali procedere: præcipuè cùm pœnitens ea conditione Confessario sua peccata manifestauerit, vt sub sigillo perpetuò contineantur; sub qua conditione ad tertium, cui pœnitente inuito sunt reuelata, transire censenda sunt, ne Sacramentum odiosum reddatur.

7. Sextò, docent communiter Doctores, teste Suar. *disp. 33. sect. 4. n. 6.* Nauar. *cap. 8. num. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. num. 18.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quæst. 6. sect. 5. part. 3. num. 4.* consiliarium, cui Sacerdos ex licentia pœnitentis, gratia petendi consilij, confessionem manifestauit, sigilli obligatione teneri: quia eam notitiam accipit, vt Confessarium instruat, qualiter Sacramentum ministrare debet: est igitur pœnitenti pro absolutione obtinenda necessaria. Debet ergo sub obligatione sigilli comprehendi.

8. Sed oppositum verius existimo cum Vasq. *qu. 93. art. 4. dub. 2. num. 10.* Coninch *disp. 9. de pœnit. dub. 3. num. 5c.* Hieron. Onuphrio *de sigillo confess. sect. 3. q. vn. dub. 6. vers. Respondeo secundò.* Pesantio *in addit. ad 3. part. quæst. 11. disp. 3. ad finem,* & aliis. Consiliarius etenim non accepit illam notitiam à confessione sigillata; sed à manifestatione Confessoris, nomine ipsius pœnitentis: at, si pœnitens per se ipsum consiliarium consuleret, consiliarius sigilli obligatione non teneretur, vt *superius* dixi; quia ea manifestatio non est sacramentalis confessio, vtpote quæ ad absolutionem obtinendam à consiliario non dirigitur. Ergo neque etiam teneri potest ex manifestatione Confessoris, qui pœnitentis instrumentum est. Item, ea manifestatio non ex confessione ortum habet; sed ex facultate data à pœnitente: ergo non potest obligare sub sigillo. Præterea, ea manifestatio non est pœnitenti necessaria, vt peccatorum absolutionem directam obtinere possit: nam Confessarius cum absoluere potest ex eo præcisè, quòd ipse proponat, per se, vel per alium, virum doctum consulturum, eiúsque consilio adhæsurum. Non igitur ea notitia sub sigillum cadere potest, cùm ad confessionem necessaria non sit. Denique vix vnquam necessarium est ad consilium petendum personam pœnitentis significare. Ergo, si ex facultate ipsius pœnitentis significata sit, conqueri non potest, quòd sub sigillum non contineatur. Satis enim Christus Dominus, tum Sacramento, tum pœnitentibus prouidit sub inuiolabili sigillo comprehendens eam notitiam, quæ pro absolutione obtinenda necessaria fuerit.

9. Ex his infero primò, si pœnitens coram aliis ob maiorem sui confusionem absque vlla necessitate confiteatur, prædictos adstantes obligatione solùm naturalis secreti teneri. Non enim ipsi ex confessione

fessione sacramentali formaliter notitiam accipiunt: nam illa confessio, quatenus ad ipsos dirigitur, sacramentalis non est; tametsi sacramentalis sit, quatenus Sacerdoti refertur, vt benè notauit Coninch *disp. 9. dub. 3. n. 46.* Præterea absque illa notitia posset pœnitens suorum peccatorum absolutionem directam obtinere, vt suppono: non igitur debuit Christus eam sacro sigillo munire.

10. Secundò infero, Superiorem, à quo extra Sacramentum petitur facultas absoluendi à reseruatis, siue per pœnitentem, siue per Confessarium, sacri sigilli obligatione non teneri: tum, quia ea petitio non est sacramentalis confessio; tametsi ad confessionem legitimè faciendam dirigatur: tum, quia necessaria non est, cùm pœnitens posset Superiorem adire, eique peccatum reseruatum fateri, & ab eo absolutionem obtinere: tum denique, quia fieri potest, & debet ea petitio absque expressione pœnitentis: quòd si ex eius venia fiat, sibi imputet, si alia obligatione, quàm naturalis secreti teneatur. Atque ita docent Vasq. *quæst. 93. art. 4. dub. 2. n. 10. & 12.* Henriq. *lib. 6. de pœnit. cap. 2. num. 3.* Coninch inclinat *disp. 9. dub. 3. n. 44. & seqq.*

11. Septimò, addunt aliqui inuentorem chartæ, in qua alicuius peccata scripta erant, sub sigillo teneri: quia videtur esse confessio inchoata. Sed rectiùs oppositum sentiunt communiter Doctores apud Nauarr. *cap. 18. n. 34. & in c. Sacerdos, de pœnit. dist. 6. n. 8.* Suar. *disp. 33. sect. 4. n. 4.* Henriq. *lib. 6. cap. 10. n. 1.* Coninch *disp. 9. de sigillo, dub. 3. in fine.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 19.* Bonac. *disp. 5. qu. 6. sect. 5. pun. 3. circa finem.* Nam scriptura illa, esto, ad faciendam confessionem deseruire possit; non tamen necessariò. Præterea non est sacramentalis confessio, neque etiam inchoata, cùm frequenter, absente Sacerdote, facta sit, & solùm ob excitandam peccatorum memoriam. Neque probandam censeo limitationem, quam solus Laym. adhibet, scilicet, obligari sigillo prædictæ chartæ inuentorem, si constet, à Confessario, cui tradita erat, amissam fuisse. Nam, esto, per scripturam Sacerdoti præsenti fieri confessio possit; ea tamen scriptura, vt quid permanens est, à confessione, quæ est ens successiuum, & transiens, omninò distinguitur: non enim ipsa scriptura est confessio, sed ipsius scripturæ traditio, & illius apud Sacerdotem humilis manifestatio; ex qua tantùm datione, & manifestatione inuentor notitiam peccatorum non accepit; sed ex signo scripturæ permanenti.

Monent tamen, & meritò Doctores *superiùs* relati, grauissimè peccaturum inuentorem, qui confessionem ibi scriptam legeret, ob grauem iniuriam, quam pœnitenti irrogaret, secretissima sui cordis contra eius voluntatem agnoscens. Excipe, nisi certò sciret, (quod vix contingere potest,) minutissima contineri: casu autem, quo prædictam chartam iniquè legat, denunciare scriptorem non potest; neque denunciatum possunt Magistratus punire, vel comprehendere: tum, quia delicta secreta sunt: tum, quia eorum manifestatio cedit in grauem irreuerentiam Sacramenti, pro cuius susceptione illa scriptura facta est.

12. Si verò ipse Confessarius, qui sacro sigillo tenetur, confessionem factam reuelaret, ob ipsius reuelationem inquirere Magistratus nequeunt, tametsi ob non institutam inquisitionem Respublica perire deberet, vt benè, aliis relatis, notarunt Sotus *in 4. dist. 18. qu. 4. art. 5.* Delrius *lib. 6. disquisit. mag. cap. 1. sect. 2.* Menoch. *lib. 1. præsumpt. præsumpt. 89. n. 26* Bonac. *disp. 5. de Sacram. Pœnitent. q. 6. sect. 5. pun. 3. in fine.*

13. Octauò, addit Nau. *in c. Sacerdos, de pœnit. dist. 6. n. 115.* pœnitentem obligatum esse sub sacro sigillo seruare, quæ sibi à Confessario commendata secretò sunt. Sed rectiùs contrarium docet communis sententia, vt videre est apud Suar. *disput. 33. sect. 4.* Coninch *disput. 9. dub. 3. num. 37.* Tolet. *lib. 3. c. 10.* Henriq. *lib. 6. cap. 10. num. 1* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. num. 20.* Bonac. *disput. 5. de pœnitent. quæst. 6. sect. 5. punct. 3. in princ.* Etenim, cum sigillum in fauorem pœnitentium institutum sit, vt securè peccata Sacerdoti absque periculo reuelationis manifestare possint, ea tantùm, quæ ipsi manifestant, sub sigillo contineri debent, non quæ à Confessario accipiunt, cùm ex eorum reuelatione exosa pœnitentibus confessio esse non posset.

14. Ad extremum aduerte, etsi plures sacri sigilli obligatione teneantur; primò, & principaliter tenetur Sacerdos, & secundariò alij; ideóque pœna depositionis, & reclusionis, cuius fit mentio in cap. *Omnis vtriusque sexus.* solùm Sacerdotibus Confessariis imponenda est, reliquis arbitraria pro qualitate criminis, sicuti notarunt Nauarr. *cap. Sacerdos, de pœnitent. dist. 6. num. 50.* Suar. *disput. 33. sect. 4. num. 4.* Henriq. *lib. 6. cap. 19. num. 9. & cap. 20. n. 2.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 16. vers. Secundò.*

PVNCTVM XX.

De obligatione confessionis ex diuino, ecclesiasticóque præcepto.

§. I.

Quæ personæ, & quo tempore ex diuino præcepto ad confessionem teneantur.

1. *Qualiter obligentur omnes ad confitenda peccata ex diuino præcepto.*
2. *Pro articulo mortis est hæc obligatio.*
3. *Extra prædictum tempus, seclusa Ecclesiæ determinatione, satis probabile est, nullam esse obligationem.*
4. *Per accidens obligantur grauati mortali, si suscepturi sunt Eucharistiam.*
5. *Si moraliter certam speciem peccati vitare non possunt.*
6. *Solùm fideles obligantur ad confessionem.*
7. *Item, grauati mortali.*
8. *Carentes peccato mortali, & veniali, suscipere hoc Sacramentum nequeunt.*

1. SVperiùs, *in fine pun. 2. huius tract.* decisum reliquimus, Sacramentum Pœnitentiæ esse medium necessarium in re, vel in voto susceptum, ad consequendam gratiam lapsis post Baptismum. Hanc necessitatem colligimus ex illis verbis Christi, Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: quorum retinueritis, retenta sunt.* Conceditur enim à Christo Domino Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus, non solùm potestas remittendi peccata, sed etiam ea retinendi: retinent autem, dum non remittunt: quia eo ipso peccatores ligantur suis peccatis, saltem quoad obligationem ea fatendi: etenim, si peccatores plenam suorum peccatorum absolutionem absque vlla obligatione suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ obtinere possent, nullatenus Sacerdotes potestatem haberent peccata retinendi. Hæc autem obligatio non est solùm de confessione peccatorum in genere, qua quis confiteretur, se peccatorem esse; sed in specie, & sigillatim, qua omnia peccata, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint, quoad speciem, & numerum explicentur, iuxta Trid. *sess. 14. c. 5. & can. 7.* pluribúsque exornāt Bellar. *lib. 3. de pœnit.* Val. *t. 4. disp. 7. q. 9. pun. 1.* Suar. *disp. 17. sect. 1. & disp. 35. sect. 1.* Ægid. *disp. 5. de confess. dub. 1.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 8. assert. 1.* Etenim,

cùm Sacerdos in Sacramento Pœnitentiæ Iudex sit,& Medicus, & officium Medici,& Iudicis exercere non possit,nisi statum pœnitentis cognoscat,eique omnia, quæ absolutioni obstare possunt, declarentur, vt pro qualitate causæ absolutionem concedat,& pœnitentiam iniungat,efficitur sanè,pœnitentes obligatos esse ad hoc iudicium omnia peccata mortalia in specie, & sigillatim adducere:quippe vnum tantùm peccatum mortale, & absolutionem impedire potest, & iudicium notabiliter variare.

2. Hanc obligationem communiter Doctores agnoscunt pro mortis articulo, pro periculoso partu,pro naufragio imminenti, pro belli conflictu, pro grassante peste, & similibus: quippe cùm eo tempore maximè vrgeat necessitas diuinæ reconciliationis,decuit conscientia peccati mortalis grauatum astringi obligatione assumendi medium ad reconciliationem per se institutum. Quinimò,esto periculum mortis proximè non adsit,si adsit periculum probabile nunquam inueniendi Sacerdotem, cui confiteri possis, iure diuino teneris confiteri, aliàs manifesto periculo te exponeres omittendi Sacramentum, quod à Christo Domino in remedium necessarium peccati post Baptismum commissi institutum, & præceptum est: vti benè docent ex communi sententia D. Thom. *in 4. dist.17.quæst.3.art.1.qq.4.* Suar.*tom.4.de pœnit.disp.35. sect.3.à num.2.* Coninch *disp.5.dub.2.concl.1.num.36.* Henriq.*lib.4.cap.3.num.3.* & *cap.6.num.6.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib.1. cap.1. num.6.* Layman. *lib.5 sum.tract.6.cap.5.num.5.*

3. Extra prædictum tempus, seclusa Ecclesiæ determinatione,satis probabile est,nullum aliud esse, quo fideles,maximè si contriti existant,ad faciendam confessionem astringantur. Neque enim statim post commissum mortale peccatum obligat, sicuti dixerunt Guillelm.Parisiens. *de Sacram. Pœnit.cap.19. aliàs* 14. & Angel.*verbo,Confessio,1.§.3.* Sed vtens Deus sua misericordia,inducias peccatori concedit,& tempus necessitatis expectat,aliàs Ecclesia annuam confessionem tantùm præcipiendo,suo muneri non satisfaceret; sed necessariò deberet confessionem post commissum peccatum statim præcipere, vti benè docet D. Thom. *in Supplem.qu.6.art.5.* Adrian.*in 4.de confess.§.Tertiò inquirendum est.* Sotus in *4.dist.18.qu.1. art.4.* Coninch *disp.5.dub.2.num.32.* Henriq.*lib.4.cap.3.n.2.* Layman. *suprà, n.4.* Neque item obligat diuinum præceptum, vt dixit Ioann.Medin.*Cod.de confess.tract.2.qu.14.§.2. sub finem*,quoties peccatori adest periculum obliuionis peccati commissi. Nam,vt rectè Suar. *disp.35.sect.3. num.6.* Coninch *disp.5.dub.2.n.33.* Layman. *dicto c.5. n.4.* ex vi iuris diuini tantùm astringitur pœnitens ad fatenda ea peccata,quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint; nunquam tamen tenetur extraordinariam diligentiam adhibere,ne illorum obliuiscatur,aliàs peccatis assuetus,& obliuiosus, teneretur sæpè in anno confiteri, vel sua peccata scripto mandare; quod Doctores nuper relati ex communi sententia reprobant. Restat ergo, vt seclusa Ecclesiæ determinatione solùm pro mortis periculo obligatio confessionis adsit. Nam,cùm ex iure diuino nullum aliud tempus huius obligationis exequendæ determinatum signari possit, pro nullo alio hæc obligatio asserenda est, vt rectè docuit Suar. *disp.35. sect.3. num.6.* Coninch *disp.5.dub.2. concl.3. in fine.* Layman. *lib.5.sum.tract.6.cap.5.num.5.* Fagund.*de secundo Eccles. præcep.lib.1.cap.1.num.6.* Filliucius *tract.7. cap.2.q.5.* Dixi, *seclusa Ecclesiæ determinatione*: nam ea posita non solùm præcepto ecclesiastico, sed diuino, teneris peccata annuatim fateri: quippe credendum est,Christum Dominum obligationem confessionis pro mortis articulo imposuisse: pro aliis verò temporibus, iuxta Ecclesiæ determinationem, vt tradit Vasq. *quæst.90. art.1. dub.4. n.26.*

4. Per accidens autem obligari fideles possunt ad confessionem. Primò, si grauati conscientia peccati mortalis, tametsi contriti, suscipere Eucharistiam velint: ob dignitatem enim tanti Sacramenti tenentur ex præcepto diuino non solùm contritione; sed confessione cuiuscunque mortalis peccati non confessi occurrentis memoriæ ante Communionem se disponere, iuxta illud Pauli: *Probet autem se ipsum homo*, & tradit Trident.*sess.13. cap.7. & can.11.* & pluribus exornat D.Thom.3. *part. quæst.80. art.4.* & *ibi* Suarez *disp.80.sect.5.* Bellarmin.*lib.4.de eucharist.c.17.* Henriq. *lib.8. cap.45.* & alij, & nos *superiori tract.* diximus.

5. Secundò, obligaris, si certam speciem peccati, verbi gratia, luxuriæ, odij, aut furti, credas, te non posse moraliter euitare, quin ad pœnitentiam accedas, & Confessarij monitis adiuueris: cùm enim tenearis, quodlibet peccatum vitare, teneris & media apponere, quæ reputas ad eum finem necessaria, argum.textus in cap. *Præterea.de offic. deleg.* & tradit in præsenti Caietanus *verbo, Sacramentalis confessio.* Petr.de Soto *sect.5.de confess.*Suar.*disput.35.sect.3.n.10.* Coninch *disp.5.de confess.necessit.dub.2.n.31.* Fagund. *de secundo Eccles.præcep.lib.1. cap.1. num.15.* Layman. *lib.5. sum.tract. 6. cap. 5. num. 6.* Notanter dixi, *si certam speciem peccati*, &c. nam ex eo, quòd credas, plura in genere peccata vitaturum, si confessionem frequentes; non videris speciale peccatum committere confessionem omittendo: quia eo casu non reputatur confessio medium propinquè necessarium ad peccatum vitandum:siquidem peccatum,non in genere, sed in specie,& sigillatim committendum est, ad cuius fugam non apprehenditur confessio necessaria. Aliàs damnare peccati mortalis teneremur plures confessionem per annum differentes, aliisque operibus virtutis non incumbentes; siquidem plura peccata sine dubio vitarent,si confessionem frequentarent singulis mensibus, aliáque opera virtutis exercerent. Atque ita docent Caiet. & Petr. de Soto *suprà.* Suar. *dicta sect.3.n.11.* Fagund. *lib.1.cap.1.num.16.* Coninch *disp.5.dub.2.n.31.*

6. Personæ, quæ diuino præcepto confessionis astringuntur, sunt fideles post Baptismum in peccatum mortale lapsi: quia solùm peccata post Baptismum commissa Sacramento Pœnitentiæ subijci possunt. Vnde fit, infideles obligari non posse præcepto diuino confessionis: quia nequeunt obligari ad confessionem, quousque materia confessionis apponatur, quæ non est peccatum ante Baptismum commissum; sed post Baptismum:& ita tradunt ex communi sententia Maior in *4.dist.17.q.1.* Sotus *in 4.dist.18.q.1.art.2.* Medin.*tr.2.de confess.q.5.circa fin.* Suar. *disp.35.sect.2. n.2.* Fagund. *de secundo Eccles.præcep.lib.1.cap.2.n. 4.* Sanch.*lib.1.sum.cap.12.n.15.* Henriq.*lib.4. cap.5. n.5.* Bonac.*disp.5.de pœnitent.q.5.sect.2.p.4.n.5.*

7. Dixi, *lapsi post Baptismum in mortale peccatum*: nam habentes sola peccata venialia, nec præcepto diuino, neque ecclesiastico astringuntur, vt satis colligitur ex cap. *Omnis vtriusque sexus.de pœnitent. & remiss.* & ex Trid.*sess.14.cap.5.* & ex his, quæ diximus *suprà, pun.6.* vbi probamus,peccata venialia non esse huius Sacramenti materiam necessariam;sed voluntariam. Et tradunt in præsenti post alios antiquiores Suar. *disp. 36. sect.2.n.9.* Coninch *disp.5.de pœnit.dub.5.n.52.* Fagundez *de secundo Eccles.præcep.lib.1.c.2.n.8. & 9.* Bonac. *disp.5.q.5.sect.2.p.4.n.8.*

8. Qui verò nec peccatum mortale, neque veniale vnquam commiserunt,sicuti hoc priuilegium Sanctissimæ Virgini fuit concessum, quæ nulla labe peccati,

neque

neque originalis, neque actualis, etiam venialis infecta fuit, nullatenus astringi possunt obligatione recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ; quinimò neque capaces illius sunt, vtpote quibus deest materia necessariò requisita, quæ sunt peccata actualia, saltem venialia. Atque ita de Beata Virgine docent Victor. *in sum. de confess. n. 15.* Viuald. *in Candel. aureo, n. 81.* Suar. *disp. 35 sect. 2. n. 1.* Fagund. *de pœnit. lib. 1. cap. 2. in fine.*

§. II.

Quæ personæ, & quo tempore ad confessionem ex ecclesiastico præcepto teneantur.

1. *Qui ad annos discretionis peruenerit, obligatur: & quando censeatur ad discretionem peruenire.*
2. *Pueri, cùm primùm rationis vsum consequuntur, obligati sunt.*
3. *Fit satis dubitandi rationi.*
4. *Qualiter cum pueris accedentibus ad confessionem agendum est.*
5. *Grauati venialibus non tenentur confiteri.*
6. *Qualiter potuerit Ecclesia ad venialium confessionem obligare.*
7. *Tempus confessionis paschale esse docent aliqui.*
8. *Verius est, non esse tempus determinatum, sed qualibet parte anni fieri posse.*
9. *Satisfit oppositis rationibus.*
10. *Qualiter annus computetur.*
11. *Teneris anticipare confessionem, quando prauides impedimentum.*
12. *Si omisisti per annum confiteri, negant aliqui, te esse obligatum.*
13. *Verius est, te obligatum esse.*
14. *An satisfacias vnica confessione præsenti anno, & præterito. Negant plures.*
15. *Sed difficilis sententia.*

1. Constat, omnes fideles, cùm ad annos discretionis peruenerint, si peccato mortali grauentur, obligatos esse confiteri. Sic habetur ex Concil. Lateranen. relato in cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remissionib.* & in Trident. *sess. 14. cap. 5. de reformat.* & tradunt omnes. Censetur fidelis ad annos discretionis peruenire, cùm rationis vsu inter bonum, & malum distinguente pollet; quod arbitrio prudentis Confessarij relinquendum est. Qui non tam ex ætate, quàm ex ingenio, & conditione puerorum id colligere debet. Nam esto, regulariter completo septennio, perfectus vsus rationis omnibus eluceat; plures tamen ante eam ætatem, alij post eam rationis vsum consequuntur.

2. Solùm est dubium, an statim ac perfectum rationis vsum consequuntur, hoc præcepto confessionis obligentur? Ratio difficultatis est: quia Ecclesia non videtur velle astringere suis censuris, & præceptis fideles ante puberem ætatem. Item, non astringit regulariter ad sumptionem Eucharistiæ, quousque duodecimus annus, vel quatuordecimus compleatur. Ergo, neque ad confessionem adstringere ante eam ætatem debet, cùm eodem tenore verborum præceptum de confessione, & sumptione Eucharistiæ latum fuerit. Atque ita docent D. Antonin. *2. part. sum. tit. 9. c. 18. §. 2.* Hostiens. & Anchar. *in cap. Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remiss.* Sotus *in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 11. in fine.* Sed omninò tenendum est, pueros, statim ac vsum rationis perfectum fuerint consecuti, obligatos esse singulis annis confiteri, si conscientia peccati mortalis grauentur. Constat ex praxi, vsúque Ecclesiæ recepto: & quia aliis præceptis ecclesiasticis audiendi Sacrum, seruandi interdictum, abstinendi ab ingressu in Monasteria Monialium adstringuntur. Non ergo ab hoc præcepto maximè necessario excusari debent. Atque ita docent ex communi sententia Syluest. *verbo, Confessio, 2. quæst. 5.* Suar. *di. p. 36. sect. 2. num. 6.* Coninch *disp. 5. dub. 5. num. 50.* Nauarr. *cap. 21. num. 33.* Henriq *lib. 4. cap. 5. num. 2.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 1. cap. 3. num. 12.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. num. 6. & 7.* Bonac. *disp. 5. quæst. 5. sect. 2. punct. 4.* Vasq. *qu. 90. art. 2. dub. 4.* Valent. *tom. 4. disp. 7. quæst. 9. part. 4. ad finem*, & alij plures.

3. Neque ratio dubitandi in contrarium vrget. Fateor nanque, mitiùs se habere Ecclesiam cum pueris ante pubertatem, in pœnis ob peccata commissa interrogandis, vt satis colligitur ex *cap. 1. & 2. de delictis puerorum.* ibi: *In pueris relinqui solet inultum, quod in aliis progressioris ætatis humanæ leges dicunt severius puniendum.* Ex quo textu mouentur, Sà *verbo, Censura, num. 2.* & *verbo, Pueri, num. 1.* & Molin. *tract. 3. de iustit. disp. 51. num. 8.* & alij, ad affirmandum, nulla censura pueros ante puberem ætatem affici; tametsi peccatum mortale commiserint. Sed, quamuis hæc sententia de censuris ipso iure satis non videatur probanda, ac de censuris, quæ ab homine feruntur, qualis est pœna excommunicationis, quæ in pluribus Episcopatibus fertur aduersùs eos, qui singulis annis sua peccata confessi non fuerint, verissima est: non enim ante pubertatem citari possunt, ac proinde neque ab homine excommunicari: sicuti in præsenti tradit Suar. *disp. 36. sect. vlt. in fine.* Vasq. *quæst. 90. art. 2. dub. 4. n. 2.* Sà *verbo, Confessio, num. 3.* Henriq. *lib. 4. c. 5. num. 2.* Sanch. *lib. 1 sum. cap. 12. num. 7.* Bonac. *disp. 5. quæst. 5. sect. 2. part. 4. num. 4. num. 3.* Fagund. *lib. 1. de pœnit. c. 3. à n. 14. & 15.* Non tamen ex hac benignitate inferendum est, nolle Ecclesiam suis præceptis pueros vsu rationis pollentes astringere: id enim nec necessarium erat, neque expediebat. Non item obstat, quòd præceptum de sumenda Eucharistia plerunque non obliget ante pubertatem: quia hoc præceptum obligat discretione obtenta, nisi ex consilio Confessoris iudicatum fuerit differendum: quæ conditio pro præcepto confessionis apposita non fuit. At consuetudine recepta omnes Confessarij vsque ad eam ætatem Communionem differunt; tum ob reuerentiam tanti Sacramenti, tum, quia est minoris necessitatis: quam dilationem pro Sacramento Pœnitentiæ non est illis permissum concedere. Ergo si fideles discretionem habentes obligantur confessione, tametsi Eucharistiæ præcepto non obligentur.

4. Pueri verò accedentes ad confessionem, diligenter examinandi sunt, an satis capaces existant absolutionis recipiendæ. Sunt enim plures, qui, esto, peccare sciant, peccata confiteri nequeunt; quos tamen non expedit statim dimittere; sed Confessoris monitis, & diligentia instruendi sunt. Qui si instructionem non percipiant, neque de peccatis, prout par est, doleant, concessa benedictione, & imposita aliqua pœnitentia, absque absolutione sacramentali dimittantur, maximè quando nullo peccato mortali adstringuntur: hac enim via, & confessioni assuescent, & paulatim instruentur. Si verò mortale peccatum fassi fuerint, diligentiùs inuestigandum, & procurandum, vt dolorem debitum illius concipiant, & absolutioni recipiendæ se disponant. Quòd si nec sub dubio capaces absolutionis existant; monendi sunt, vt dispositioni debitæ incumbant, iterum pro absolutione recipienda reuersuri. At stante dispositione, omninò absolui debent, præcipuè si vrgeat aliqua necessitas; sub conditione tamen mente retenta. Quæ omnia notauit Zambran. *de casib. reseruat. cap. 4. dub. 3. num. 2.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. num. 7.*

5. Dixi initio, *si mortali peccato grauentur*: nam venialibus

nialibus peccatis tantùm astricti, nec diuino, vt dixi, neque ecclesiastico præcepto confiteri tenentur, vt ex communi sententia tradunt Suar. *disp.* 36. *sect.* 2. *n.* 8. Coninch *disp.* 5. *dub.* 5. *n.* 52. Vasq. *q.* 90. *art.* 2. *dub.* 2. *n.* 11. Bonac. *disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 8. Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 8. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 12. aduersùs Alen. 4. *p. q.* 77. *memb.* 1. *n.* 3. *& memb.* 2. *art.* 5. *ad* 10. Bonauent. *in* 4. *dist.* 17. *art.* 2. *q.* 1. Richard. *ibi art.* 2. *q.* 4. *ad* 1. existimantes, Ecclesiam præcepisse annuam confessionem, siue peccatis mortalibus, siue venialibus fideles grauentur. Sed conclusio probatur manifestè ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. *& can.* 7. vbi de peccatis venialibus dicitur, taceri citra culpam posse, & multis aliis remediis expiari, quæ vera non essent, si ex præcepto Ecclesiæ deberent necessariò fateri. Item, Ecclesia præceptum diuinum de confessione facienda, quod indeterminatum erat quoad tempus, ad singulos annos determinauit: at præceptum diuinum solùm est de confessione mortalium: nam venialia aliis multis remediis expiari possunt. Ergo. Præterea, si latum esset præceptum de confessione facienda ab eo, qui venialibus tantùm peccatis grauatus sit, omnia venialia peccata obligatus esset fateri, siquidem in *cap. Omnis vtriusque sexus*, omnia peccata fateri præcipiuntur: at præceptum de confessione omnium venialium durum esset, & ferè impossibile: non igitur ad eam confessionem præceptum extenditur. Neque illa verba Christi Domini Ioann. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* ad peccata mortalia, & venialia æquè extenduntur; sed diuerso modo. Ad peccata mortalia vtrunque verbum remittendi, & retinendi extenditur: quia Christus Dominus, & potestatem ea peccata remittendi, & retinendi Sacerdotibus concessit. At comparatione venialium solam potestatem remittendi ex priuilegio concessit, sublata potestate retinendi: neque enim Sacerdotes ea valent retinere, cùm aliis remediis, præter Sacramentum Pœnitentiæ, expiari possint, vti benè notauit Vasq. *q.* 90. *art.* 2. *dub.* 2. *n.* 15. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 12.

Verùm, esto, à præcepto annuæ confessionis excusetur, qui nullius peccati mortalis conscius est; non tamen excusatur, quin Pastori se sistat, & statum suæ conscientiæ declaret; tum ob scandalum vitandum; tum, ne excommunicetur, saltem in foro exteriori; Pastórque obligatus est sic de se deponenti credere, nisi manifestas rationes habeat in contrarium: sicuti docent Suar. *t.* 4. *de pœnitent. disp.* 36. *sect.* 2. *n.* 9. Coninch *disp.* 5. *dub.* 5. *n.* 52. Fagund. *de secundo Eccles. præcept. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 9. Bonac. *disp.* 5. *q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 8. Vasq. *q.* 90. *art.* 2. *dub.* 2. *n.* 19. Fateor tamen, non leue fundamentum iniquæ suspicionis præbere, qui integro anno confessionem omitteret sub prætextu carentiæ peccati mortalis. Etenim, cùm per huius Sacramenti susceptionem gratia augeatur, & maiori cum reuerentia, & fructu suscipiatur Eucharistia, & satis in Ecclesia vsitatum sit, quòd fideles, tametsi solis venialibus grauati existant, Communioni recipiendæ confessionem præmittant, certè qui hæc omnia despiceret, præsumptionem gigneret, non esse ita purum, & immaculatum, ac ipse opinatur. Quapropter monendus hic esset, & persuadendus, vt confessionem venialium faceret. Nam, esto mortalis conscius non sit, fortè illo grauatur: & confessione venialium legitimè facta illius mortalis ignorati remissionem obtinebit, quam absque confessione non obtineret.

6. Doctores autem disputant, an saltem potuerit Ecclesia legem ferre de peccatis venialibus confitendis. Et mihi dicendum videtur cum Ægid. de Coninch *disp.* 5. *dub.* 5. *concl.* 3. directè legem ferri non posse de confessione venialium. Nam, si ad confessionem omnium obligaret, esset lex intolerabilis humanæ fragilitati, & grauis occasio scrupulorum. Si ad aliqua confitenda pro libito pœnitentis, esset parum vtilis. Si ad venialia in aliqua determinata materia, certè extra religiosum statum fingi non potest iusta causa ferendi talem legem. Pro Religiosis verò, vtpote perfectioni studentibus, faciliùs hæc lex ferri posset: at solùm sub veniali culpa obligaret; quia materia leuis est.

Verùm esto de confessione venialium directè ferri non possit lex, indirectè tamen ferri potest; præcipiendo, inquam, cōfessionem, sicuti aliud quoduis opus virtutis, præcipuè cùm tot vtilitates ex frequenti confessione oriantur. Si enim ad confessionem faciendam singulis mensibus, vel annis, voto obligari quis potest; cur non lege, & præcepto? Et ita sæpè obligatur, qui à Sede apostolica impetrat dispensationem voti castitatis, vel alterius impedimenti ad matrimonium contrahendum. Quo præcepto posito, qui peccatis mortalibus grauatus non esset, necessariò venialia fateri debet: quia sine confessione mortalis, vel venialis confessio stare non potest, ac proinde neque illius præcepti executio Sic Coninch *disp.* 5. *de necessit. confess. dub.* 5. *n.* 53. Suar. *disp.* 22. *sect.* 8. Vasq. *q.* 90. *art.* 2. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 13. vbi affirmat, re ipsa Monachis Sancti Benedicti menstruam confessionem præceptam esse in Clement. *Ne in agro Dominico* §. *Sanè, de statu Monach.* ibi: *Vt in singulis mensibus, tam in Monasteriis, quam extra, ad confessionem saltem semel accedant omnes, & singuli.* Sed credo cum Barbos. *in remission. concil. sess.* 14. *cap.* 5. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 10. Rodrig. *t.* 1. *q.* 62. *art.* 1. Cano *relect. de pœnitent. cap.* 5. §. *At verò.* potiùs sub consilio, & directione, quàm sub rigoroso præcepto prædictam confessionem statutam esse, sicuti & Communionem omnibus diebus Dominicis.

7. Tempus annuæ confessionis aliquibus videtur paschale esse, sicut est Communionis. Sic Petr. de Soto *lect.* 5. *de confess.* Suar. *disp.* 36. *sect.* 3. Fagund. *de secund. Eccles. præcep. lib.* 1. *cap.* 3. *n.* 5. Mouentur primò ex Trident. *sess.* 14. *can.* 8. anathematizante eos, qui negauerint, fideles singulis annis obligatos non esse confiteri; & ob id suadentes, vt tempore Quadragesimæ confiteantur. Supponit ergo tempore Quadragesimæ adesse obligationem. Secundò, in Extrauag. *Vices. de treuga, & pace*, asseritur, parochianos tempore Paschatis obligatos esse proprio Sacerdoti confiteri. Tertiò, in cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remiss.* præcipitur omnibus fidelibus, vt singulis annis omnia sua peccata mortalia confiteantur: at, qui tempore Paschatis grauatus mortalibus non confessis ea non fateretur, confessionem omnium mortalium eo anno commissorum non præstitisset. Ergo non satisfecisset præcepto. Quartò, tempore paschali solent Rectores à suis subditis testimonium confessionis exigere. Signum ergo est eo tempore subditos obligari. Denique, si eo tempore subditi non obligarentur confiteri, possent fermè per duos annos confessionem differre absque peccato. Nam, si annus computetur à Ianuario in Ianuarium, vel à Dominica in albis vsque ad aliam Dominicam in albis, qui primo die Ianuarij anno 1631. fassus esset, posset vsque ad vltimum diem Decemb. anni 1632. confessionem differre, & qui in Dominica in albis anni 1631. sua peccata aperiret, posset vsque ad Sabbatum antecedens anni 1633. confessionem protogare: quia facta confessione primo die Ianuarij anni 1631. satisfecit præcepto eo anno confitendi, & facta confessione vltimo die Decemb anni 1632. satisfacit confessioni debitæ illo anno. Et idem est, si computatio fiat à Dominica in albis vsque ad aliam similem Dominicam: confitens enim

Dominica

Dominica in albis anni 1631. satisfacit confessioni debitæ eo anno vsque ad eandem Dominicam sequentis anni, à qua incipit annus obligationis computari, qui durare debet vsque ad Sabbatum in albis anni 1633. quo die si fiat confessio, satisfacis præcepto annuæ confessionis: ergo ferme per duos annos differs confessionem. Ne igitur hoc inconueniens admittas, asserendum est, paschale tempus confessioni, sicuti & Communioni signatum esse. Hinc infert hæc sententia, si tempore paschali impeditus sis à Communione; vel, quia non adest copia Sacerdotis; vel, quia ob teneram ætatem tibi non conceditur; vel, quia ob aliam causam ex consilio Confessarij differtur, te grauatum mortali obligatum esse ad confessionem.

8. Nihilominùs contraria sententia communior est, & probabilior, scilicet, confessioni non esse determinatum tempus paschale; sed quolibet die anni fieri posse, & præcepto esse satisfactum. Sic post alios antiquiores docuerunt Sotus *in 4. dist.* 18. *q.* 1. *art.* 4. *concl.* 1. Victor. *sum. n.* 137. Henriq. *lib.* 4. *de pœnit. cap.* 4. *n.* 7. Vasq. *q.* 90. *art.* 3. *dub.* 1. *n.* 3. & 15. Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *q.* 9. *p.* 4. *vers. Consuetudo.* Emman. Sà *Confessio, n.* 4. Coninch *disp.* 5. *dub.* 7. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 10. Bonac. *disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 10 Fundamentum desumitur ex cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remission.* vbi inquit Concilium: *Omnis vtriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio Sacerdoti; & iniunctam sibi pœnitentiam studeat pro viribus adimplere, suscipiens reuerenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, nisi fortè de consilio proprij Sacerdotis ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab eius perceptione duxerit abstinendum.* Cùm ergo Concilium solum tempus paschale Eucharistiæ recipiendæ signauerit, non autem confessioni; absque fundamẽto obligatio confessionis ad tempus paschale restringitur. Præterea Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. *in fine,* declarans, obligationem confitendi à Christo impositam, Concilium Lateranense singulis annis exequendam præcepisse, subdit: *In vniuersa Ecclesia cum ingenti animarum fructu obseruatur mos ille salutaris confitendi sacro illo, & maximè acceptabili tempore Quadragesimæ: quem morem hæc sancta Synodus maximè probat, & amplectitur, tanquam pium, & meritò retinendum.* Ex quibus verbis colligitur apertè, distinxisse Concilium inter præceptum confitendi, & morem confitendi in Quadragesima. Et de præcepto inquit, vt saltem semel in anno impleatur: morem autem in Quadragesima confitendi non præcipit, sed tanquam pium, & meritò retinendum probat, & amplectitur. Quod clariùs explicuit *can.* 8. *eiusdem sessionis,* si attentè verba expendantur: ibi enim Concilium anathematizat eos, qui dixerint, confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia seruat, esse impossibilem, aut traditionem humanam à piis abolendam, aut ad eam non teneri omnes, & singulos vtriusque sexus fideles, iuxta magni Concilij Lateranen. constitutionem semel in anno: & ob id suadendum Christi fidelibus, vt non confiteantur tempore Quadragesimæ. Si igitur tempore Quadragesimæ tenerentur fideles confiteri, Concilium absolutè anathematizaret eos, qui dicerent, fideles tempore Quadragesimæ non esse obligatos confiteri; sicuti anathematizat eos, qui dicunt, semel in anno non teneri: solùm enim anathematizat eos, qui fidelibus suaserint, ne tempore Quadragesimæ confiteantur, eò quòd obligationem non habeant semel in anno confitendi.

9. Restat argumentis oppositis satisfacere. Ad primum constat ex probatione nostræ conclusionis. Ad secundum ex Extrauag. *Vices.* respondeo, ibi nullum præceptum imponi; sed impositum in cap. *Omnis vtriusque sexus.* referri, vt constat ex illis verbis: *Cùm parochianus de iure teneatur, saltem semel in Paschate, proprio Sacerdoti confiteri.* Et licet ibi expressum sit tempus paschale, id factum non est, vt prædicto tempori obligatio adstringatur; sed, quia eo tempore plerunque impletur simul, cum obligatione Eucharistiam suscipiendi. Ad tertium concedo, præcipi in c. *Omnis.* omnia peccata mortalia commissa, tempore, quo fit confessio, confiteri: quia id ad integritatem cõfessionis est requisitum, non tamen præcipitur, vt omnium mortalium, quæ eo anno committuntur, confessio fiat: aliàs si facta legitimè confessione in vltimo die anni nouum mortale committeres, eo die deberes iterum confiteri; quod onus, vtpote sine fundamento, admittendum non est. Ad quartum fateor, Parochos solere testimonium confessionis à suis subditis exigere tempore Paschatis: quia plerunque eo tempore præceptum confessionis implent: & quia cognoscere debent, an ad Communionem eo tempore suscipiendam rectè dispositi sint. Ad vltimum admittimus, absque transgressione præcepti confessionis, posse fidelem ferè per duos annos confessionem differre. Hæc enim dilatio, etsi fini, & intentioni præcepti aduersetur, non aduersatur materiæ præcepti, cùm saltem semel in anno confessio fiat.

10. Sed, qualiter annus computandus est? Aliquibus videbitur computandus ab eo tempore, quo post vltimam confessionem mortale commiseris: quia ab eo tempore obligatio confessionis te adstringit. Alij affirmabunt, computandum esse ab vltima confessione, ne vltra duodecim menses subsequens differatur. Sed hos modos dicendi optimè reprobat Coninch *disp.* 5. *de confess. dub.* 6. *concl.* 1. propterea quòd textus in c. *Omnis vtriusque sexus.* legem communem, & generalem statuit, vt omnes fideles semel in anno cõfiterentur. At, si prædicta computatio seruanda esset, non omnes eodem anno præcepto confessionis adstringerentur; sed, iuxta diuersitatem personarum, vel peccantium, vel confitentium, tempus confessionis prorogaretur, vel restringeretur: quod alienum est à verbis Concilij, & communi Ecclesiæ praxi.

Quapropter duplex est probabilis computatio anni. Prima à Ianuario in Ianuarium: quia lex intelligi debet iuxta communem, & frequentem vsum. At negari non potest esse communem, & frequentem vsum computandi annos à Ianuario in Ianuarium Ergo hæc lex iuxta hanc computationem intelligi debet. Quòd si dicas, hanc computationem esse profanam, non ecclesiasticam: hæc enim à Paschate Resurrectionis, vsque ad sequens Pascha desumi debet; obstat: quia hæc annorum computatio ab Ecclesia accipitur, tum in Ordinibus conferendis; tum in beneficiorum possessione; tum in obligatione ad ieiunium, ad matrimonium, ad vota; tum in censurarum impositione. Non ergo hoc præceptum ab hac computatione eximi debet. Præterea, mos ecclesiasticus computandi annum non à Paschate, sed ab Aduentu vsque ad Aduentum incipit. Ergo vel ab hoc tempore Aduentus facienda est computatio, si morem ecclesiasticum recitandi sequamur; vel facienda est à Ianuario in Ianuarium, vt communiter fit, & affirmandum est cum Vasq. *q.* 90. *art.* 3. *dub.* 1. *n.* 15.

Alter modus computandi annum, communi Doctorum authoritate receptus est à Paschate in Pascha. Sic tradit Nauarr. *cap.* 21. *n.* 45. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *q.* 1. *art.* 4. Medin. *de confess. q.* 14. Victor. *num.* 147. Suar. *disp.* 36. *sect.* 3. *num.* 8. Coninch *disp.* 5. *dub.* 6. *concl.* 2. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 8. Bonac. *disp.* 5. *q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 19. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 1. Reginald. *lib.* 6. *n.* 35. & 37. & alij. Fundamentum huius computationis est: quia eo tempore solent Parochi testimonium confessionis

nis à fidelibus exigere, quasi indicantes, tunc expirare tempus obligationis exequendæ. Sed est leue fundamentum, vt constat ex *superius* dictis. Quapropter sententiam Vasq. spectato iure, & ratione naturali, seclusa authoritate, probabiliorem, & veriorem existimarem.

11. Sed inquires, an tenearis anticipare confessionem, ante anni finem, si scias in fine anni copiam Confessoris non habiturum, vel alia via à confessione impediendum? Respondeo affirmatiuè ex communi omnium sententia, quam tradit Suar. *disp.* 36. *sect.* 5. *n.* 2. Vasq. *q.* 90. *art.* 3. *dub.* 2. *num.* 9. Coninch *disp.* 5. *dub.* 7. *n.* 58. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 3. Reginald. *lib.* 6. *n.* 25. Bonac. *de pœnit. disp.* 5. *q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 21. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 8. *corol.* 2. Ratio est manifesta: quia teneris confiteri eo tempore, quo præceptum confessionis te obligat, eique satisfacere potenat agnoscis, eo tempore te obligare præceptum confessionis, eique satisfacere posse, & in reliquo impotentem esse. Teneris ergo eo tempore confiteri, ne confessionem præceptam omittas, sicuti teneris die festiuo Missam audire hora octaua, si scias in reliquis horis impediendum esse; & Eucharistiam tempore paschali primis illis octo diebus suscipere, si credas in reliquis impediendum fore: quia præcepto satisfaciendum est, cùm de facto obligat, & impleri potest.

12. Verùm, si confessionem integro anno omiseris, dubitant Doctores, an tenearis statim, cùm primùm possis, confiteri? Negant Syluest. *Eucharistia,* 3. *qu.* 15. *dicto* 3. Ledesm. 2. *p.* 4. *q.* 6. *art.* 5. *dub.* 7. Mouentur argumento desumpto ex reliquis præceptis, quæ tempori designato alligata sunt, vt præceptum audiendi Sacrum, recitandi Horas, ieiunandi, imò & Eucharistiam sumendi, quinimò & confitendi tempore mortis: quorum obligatio cessat transacto tempore obligationis executioni designato, vti colligitur ex cap. *Sicut. de sponsalib. vers. Nisi forsan.* leg. *Si fideiussor.* §. *vlt. ff. Mandati.* & similibus. Præterea, si transacto anno adhuc perseuerat obligatio confitendi, bis teneberis eodem anno confiteri; semel, vt satisfacias obligationi anni præteriti; & semel, vt satisfacias obligationi anni præsentis. Quòd si plures annos confessionem omiseris, toties obligatus eris, cùm primùm possis, ad confitendum, quod praxi receptum non est.

13. Nihilominùs probabilius est, siue iustè, siue iniustè confessionem annalem omiseris, te obligatum esse initio sequentis anni, cùm primùm possis, confiteri: quia tempus vnius anni non assignatur vt terminus finiens obligationem; sed ne vltra illam differatur, sicuti cùm alicui signatur tempus ad comparendum, vel ad soluendum debitum, & eo tempore nec comparet, nec debitum soluit; non obinde liber manet, sed potiùs ampliùs adstringitur. Secùs verò est in reliquis præceptis, quæ pro contraria sententia referuntur: quia apposita sunt, vt onus, & pensum illius diei, eiúsque honorem; atque ita transacto eo die, & cessat finis præcepti, & ipsum præceptum. At in confessione aliter se res habet: etenim illius præceptum latum est, vt cum Deo reconcilieris: qui finis, elapso anno, efficaciùs vrget. Deinde colligitur hæc obligatio ex excommunicatione synodali, quæ ferè in omnibus diœcesibus lata est aduersùs eos, qui semel in anno falsi non fuerint, neque Eucharistiam in Paschate receperint, à qua excommunicatione nunquam absoluuntur, nisi confessionem facere velint. Signum ergo est, confessionis obligationem elapso anno perseuerare.

14. An verò elapso anno, vnica confessione, & præsentis anni obligationi, & præcedentis satisfacias; non est constans inter Doctores. Plures, & grauissimi Doctores negant, eò quòd confessio initio sequentis anni fiat in satisfactionem obligationis anni præcedentis, & moraliter reputetur, ac si præcedenti anno fuerit facta. Superest ergo præsentis anni obligationi satisfacere. Sic docuit Suar. *disp.* 36. *sect.* 4. *n.* 5. Coninch *disp.* 5. *de pœnitent. dub.* 8. *n.* 65. Filliuc. *tract.* 7. *cap.* 3. *q.* 5. *n.* 56. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 31. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 10. *vers. Ad secundum. in fine.*

15. Sed hæc sententia dura mihi videtur, & difficilis nam, si initio anni sequentis omnia tua peccata, tam præcedenti, quàm præsenti anno commissa fatearis, tametsi eo anno nullam aliam confessionem feceris, præceptum latum de confessione semel in anno facienda, eo anno non transgrederis: siquidem eo anno iam semel confessus es. Et quidem si eo anno nullum aliud mortale commiseris post eam confessionem factã; euidens est, te obligatum non esse, vt notauit Bonac. *supr.* Signum ergo est, vnica illa confessione, & obligationi præcedentis anni satisfecisse: nam ad illam confessionem faciendam non solùm ex obligatione præcedentis; sed & præsentis anni astringebaris. Deinde, si in fine anni sequentis confessionem facias, affirmat Coninch *dicto dub.* 8. *concl.* 2. te non esse obligatum iterum confiteri; tametsi nouum mortale committas: quia ea confessio ob distantiam ab anno præcedenti censeri non potest moraliter facta eo anno, sed solùm in satisfactionem obligationis præsentis. Quod à fortiore diceret, si per plures annos confessionem omisisses. Sed, cùm obligatio confessionis, elapso anno, non fuerit extincta; sed quò magis differtur, eò plùs vrgeat, si facta ea confessione in fine anni nulla superest obligatio confitendi, efficitur sanè vnica confessione obligationi præsentis, & præteriti anni satisfactum esse. Ergo eodem modo satisfieri potest; tametsi initio anni confessio fiat. Atque ita vt probabile docent Ægid. & Bonac. *supra.*

§. III.

Qua confessione fiat satis præcepto lato in cap. *Omnis vtriusque sexus.* & de causis excusantibus à pœnis ob illius transgressionem.

1. *Non fit satis huic præcepto confessione venialium.*
2. *Confessione mortalium memoria occurrentium, & absolutione recepta fit satis.*
3. *Si post factam eam confessionem in mortale incidas, tametsi Suar. & Henriq. censeant, te esse obligatum eo anno fateri, verius est oppositum.*
4. *Per confessionem illegitimam non satisfacis præcepto.*
5. *Incurris excommunicationem synodalem.*
6. *Ab hoc præcepto non excipiuntur peccatores publici.*
7. *Non satisfacis præcepto, si absolutio non concedatur.*
8. *Expenduntur causæ excusantes ab hoc præcepto.*

1. Aliqua sunt apud Doctores communiter certa, alia sub opinione versantur. Primò certum est, huic præcepto confessionis non satisfieri confessione venialium, eò quòd præcepto satisfacere non possis, nisi rem præceptam exequaris; at confessio venialis in prædicto cap. *Omnis.* tibi non præcipitur. Non ergo ea confessione satisfacere præcepto potes. Ex quo euidenter infertur, si facta confessione venialium, quia solis venialibus grauatus eras, eodem anno in aliquod mortale incidas, te obligatum esse, ante finitum annum illius mortalis confessionem facere: aliàs eo anno omitteres confessionem præceptam. Sic docent Vasq. *q.* 90. *art.* 3. *dub.* 1. *ad finem.* Laym. *lib.* 5 *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 10. *vers. Ad tertium.* Reginald. *lib.* 3. *n.* 38. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 33. *in fine.*

2. Secundò certum est, facta legitima confessione omnium

omnium mortalium, quæ tibi memoriæ occurrerint, & absolutione à Sacerdote recepta, satisfacere præcepto confessionis, tametsi aliquorum mortalium inuincibiliter oblitus fueris, neque obligatum esse ea intra illum annum ad confessionem adducere: aliàs obligatus esses bis, & ter confiteri, quod receptum non est. Non enim præceptum imponitur de confitendis omnibus mortalibus absolutè: id enim sæpè esset impossibile, sæpè non expediens: sed de confitendis iis omnibus, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint tempore confessionis, quorúmque manifestatio, nec tibi, neque alteri grauiter nociua est. Neque refert, ea peccata oblita te fateri debere ex obligatione iuris diuini; vt inde inferas, etiam ex præcepto ecclesiastico, quod iuris diuini determinatiuum fuit, te fateri obligatum esse: quia ex iure diuino non teneris ea fateri eo anno; sed, quando periculum mortis adfuerit, vel Eucharistiam suscepturus sis, vel ad Eucharistiam voluntariè accessurus. Sic Nauarr. *cap.* 2. *n.* 9. Suar. *disp.* 23. *sect.* 2. Coninch *disp.* 5. *dub.* 9. *n.* 66. & 71. Fagund. *de pœnit. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 17. Bonac. plures referens *de pœnit. disp.* 5. *q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 32. aduersùs Sotum *in* 4. *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 5. *ad* 3. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 5. *in com. litt.* D, & *cap.* 15. *n.* 1.

3. Sed dubiæ quæstionis est, an, si post factam legitimam confessionem in peccatum mortale incidas, tenearis eo anno illud peccatum fateri. Affirmat Suar. *disp.* 36. *sect.* 3. *n.* 9. & *sect.* 4. *n.* 7. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 2. & 6. Etenim præceptum esse videtur de confessione facienda, semel in anno, omnium mortalium, quæ eo anno, vel præcedentibus fuerint commissa. Si igitur illud peccatum, quod post factam confessionem commissum est, voluntariè fateri omittis, præcepto de confessione facienda omnium mortalium, quæ eo anno commissa sunt, non satisfacis.

Cæterùm longè verius est, te non esse obligatum ex vi huius præcepti, illud peccatum eo anno fateri: quia præceptum non est de confessione facienda eo anno omnium peccatorum, quæ eo anno fuerint commissa: id enim apertiùs explicari debebat; sed præceptum fuit de confessione semel in anno facienda omnium peccatorum, quæ ad validam, & fructuosam confessionem fateri necessarium fuerit. Quòd si postmodum peccatum aliquod committas, in confessionem sequentis anni reseruare poteris. Aliàs nunquam censeri posses, plenè huic præcepto satisfecisse, quovsque annus finitus sit; tametsi pluries fueris ritè confessus: quia semper periculo es expositus nouum peccatum committendi, & nouam confessionis obligationem contrahendi: expediréque confessionem, non in principio, neque ad medium anni; sed in fine præstare. Ne igitur hæc inconuenientia admittas, asserendum est, facta semel legitima confessione nullam tibi superesse obligationem eo anno confitendi, nisi fortè suscepturus sis Eucharistiam, vel in periculum mortis incidas. Atque ita docent Victor. *de confess. n.* 137. Reginald. *lib.* 3. *n.* 38. Coninch *disp.* 5. *de confess. dub.* 7. *n.* 59. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 10. *in respons. ad* 1. Bonac. probabile reputat *de pœnit. disp.* 5. *q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 33. *in fine.*

4. Secunda, & grauior quæstio est, an per confessionem illegitimam, scilicet, absque dolore, vel integritate, fiat satis prædicto præcepto? Et quidem eo casu, quo plures Doctores sentiunt, dari confessionem validam, sed informem, verius est præcepto satisfactum esse. Nam esto fini præcepti, qui est reconciliari cum Deo, satisfactum non sit, materiæ præcepti, quæ est confessio valida, veráque Sacramenti susceptio satisfactum est. Sed posita sententia, quam *superius* firmatam reliquimus, scilicet, non dari confessionem validam, & informem; adhuc plures censent, te satisfacere præcepto, quocunque modo confessionem facias: quia Ecclesia solùm externam confessionem præcipit, & illius defectum punit, cuius executioni occultissimus defectus doloris, & integritatis soli Deo cognitus obstare non potest. Deinde in cap. *Quod quidam. de pœnitent. & remiss.* dicitur, recipiendos esse ad pœnitentiam peccatores, quamuis absolui non possint. Censentur ergo præcepto pœnitentiæ satisfacere. Atque ita docent, Paludan. *in* 4. *dist.* 17. *qu.* 7. Gabriel *ibi, q.* 1. *art.* 3. *dub.* 5. Syluest. *Confessio,* 4. *n.* 3. *in fine.* Victor. *num.* 163. & alij relati à Fagund. *de secundo Eccles. præc. lib.* 1. *c.* 4. *num.* 4.

Sed multò probabilior, & verior est opposita sententia, quam pluribus relatis firmans Suar. *t.* 4. *de pœnit. disp.* 36. *sect.* 7. *num.* 3. & 8. Paul. Comitol. *lib.* 1. *respons. moral. q.* 19. *in fine,* §. *Enunciatum.* Coninch *disp.* 5. *de pœnit. dub.* 9. *num.* 70. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 11. Fagund. *lib.* 1. *de pœnit. cap.* 4. *n.* 5. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *num.* 23. Ratio est manifesta: quia præcepto diuino de confessione facienda non satisfacis, cùm inualidè confiteris. Ergo neque satisfacis ecclesiastico præcepto: hoc enim solùm est præcepti diuini determinatio, vt dixit Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. *sub finem,* & *can.* 8. Præterea Ecclesia præcipit omnia mortalia fideles confiteri, sicuti dicitur in c. *Omnis vtriusque sex. de pœnit. & remiss.* At, si absque dolore, vel non integrè fatearis, non fideliter, sed infideliter, & fictè peccata fateris. Non igitur præcepto satisfacis. Neque obstat, ex defectu omninò occulto inualidam reddi confessionem, quominùs inde impediatur præcepti ecclesiastici executio: nam esto, Ecclesia actum interiorem per se, & directè præcipere non possit; potest tamen indirectè, quatenus ad valorem actus externi præcepti necessarius est: hac enim ratione præcipiendo orationem, præcipit attentionem: quia sine attentione oratio esse non potest. Cùm ergo ad valorem externæ confessionis necessarius sit dolor; interiùs præcipiendo confessionem dolor internus præceptus censetur. Neque item obstat textus in c. *Quod quidam.* nam; vt benè respondet Suar. *dicta sect.* 7. ibi non dicitur, confessionem illam admittendam esse, vt sufficientem ad implendum præceptum; sed hos peccatores esse audiendos, vt continuis exhortationibus moueantur, & conuertantur.

5. Hinc fit, fictè confitentem incurrere excommunicationem synodalem, quæ ipso facto omittentibus confessionem ferè in omnibus diœcesibus imposita est: quia verè confessionem omittit, quippe idem est actum non fieri, ac fieri nullum, leg. *Duo sunt Titij. ff. de testam. tutela.* Nomine nanque confessionis confessio valida intelligi debet: quia sub appellatione actus regulariter solus validus comprehenditur, vt pluribus firmat Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 1. *gloss.* 2. *n.* 5. & leg. *Boues.* §. *Hoc sermone. tota limit.* 1. *ff. de verbor. significat.* Seraphin. *de priuileg. iuram. priuileg.* 71. *in fine.* Atque ita in præsenti tradit Suar. *t.* 4. *disp.* 36. *sect.* 8. *n.* 1. Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 12. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 25. tametsi contrarium sentiat Nauarr. *cap.* 10. *n.* 4. & Henriq. *lib.* 4. *c.* 4. *num.* 1. propterea quòd probari non possit, confessionis defectus. Sed respondetur, id necessarium non esse, cùm non delicto probato, sed delicto externo excommunicatio synodalis annectatur. Secùs verò est de priuatione sepulturæ, & ingressu Ecclesiæ, quæ ipso facto nullibi sunt impositæ; sed per sententiam Iudicis imponendæ: quæ, cùm probationem delicti requirunt, & hæc sit ferè impossibilis, stante defectu omninò occulto imponi non possunt, vt benè ex Cordub. notauit Fagund. *loc. alleg.*

6. Ab hac doctrina excipiunt Viuald. *in Candelab. aureo, de confess. num.* 60. Rodrig. *in addit. ad Bullam. Cruciat.*

Cruciat.§.11.*alias* 9.*num*.133. Zerola *praxi Episcop.*1.*p. verbo, Lupanaria*,§.3.meretrices,vsurarios, aliósque peccatores publicos, quos neque Episcopi,& Parochi excommunicatos declarant,quamuis prædicto præcepto confessionis legitimè, vt dictum est, non satisfaciant. Signum ergo est,hac excommunicationis pœna eos non adstringi. Sed nullatenus admittenda est exceptio: quia nec fundamentum habet in cap. *Omnis vtriusque sexus*. cùm æquè omnes fideles comprehendat: neque publici peccatores digniores sunt indulgentia; quàm alij.Quòd verò non soleant declarari;id in fauorem aliorum fidelium cum illis communicantium fit; non,quia ipsi peccatores publici excommunicatione affecti non sint,vt rectè notauit Fagund. *de secund.Eccles.prac.lib*.1.*cap*.3.*n*.11.

7. Tertia quæstio,an satisfacias huic præcepto,si confessionem ex parte tua validam facias,& Confessarius ex malitia,vel ignorantia absolutionem non concesserit? Si confessio facta est Sacerdoti existimato,vel iurisdictione carenti; nullatenus per illam satisfieri præcepto potest: quia præceptum est de confessione facienda proprio Sacerdoti,vti cauetur in supradicto c. *Omnis*.& consequenter habenti iurisdictionem. At,si proprio Sacerdoti facta fuerit; ipse tamen ex malitia, vel inaduertentia te non absoluerit, plures Doctores censent, te præcepto confessionis satisfecisse. Tum, quia culpa Confessarij tibi nocere non debet. Tum, quia præceptum nō tibi est impositum,neque imponi potest de actione,quæ non sit in tua potestate; sed ab alterius voluntate pendet,qualis est absolutio. Sic docent,licèt non ita expressè,Paludan. Gab. Victor.Syluest. pro priori, sententiáque præcedente relati. Cæterùm probabilius est,te præcepto non satisfacere ea confessione, quam absolutio non sequitur,vti expressè docent Nauarr.*cap*.10.*n*.4. Suar. *disp*.36.*sect*.7.*n*.3. Coninch *disp*.5.*dub*.9.*num*.70. Fagund.*de secundo Eccles.precep.lib*.1.*cap*.4.*n*.5. Laym. *lib*.5.*sum.tract*.6.*c*.5.*num*.11.Ratio ea est: quia per eam confessionem non satisfacis diuino præcepto: siquidem peccata soluta non sunt,sed adhuc retinentur,vt absolutioni directæ subiiciantur.Ergo neque satisfacis humano præcepto, quod est diuini determinatiuum. Et exemplo Eucharistiæ conuinci potest:si enim credens,te Eucharistiam recipere,Sacerdos,vel ex malitia,vel inaduertentia hostiam inconsecratam loco consecratæ porrigeret,præcepto communicandi non satisfaceres; sed errore detecto obligatus eris communicare: quia præcedentis hostiæ sumptio non fuit sacra Communio. Confessio autem, quam absolutio non sequitur, neque est pars Sacramenti, neque peccata soluit,aut remittit. Ergo non est confessio, qua præcepto satisfieri potest.

Neque obstat,non tua, sed Sacerdotis culpa defectum contingere: id enim probat, te excusatum esse à præcepto,& à pœnis ei annexis, dum bona fide existimas, te absolutum esse. Secùs est, si bona fides cesset, & defectum agnoueris: sicuti docent Corduba *quæst*. 15. Suarez *disputat*. 36.*sect*. 8. *num*. 3. Fagund. *de pœnit.lib*.1.*cap*.4. *num*.6. Neque est verum,quòd sola confessio in tua sit potestate,non absolutio: quia esto absolutio à te proximè non pendet; à te tamen pendet absolutionem procurare,eique confiteri, qui absolutionem concedat: si tamen aliquando id præstare non potes,à præcepto excusaris;tametsi illud non impleas.

8. Quoad causas excusantes ab huius præcepti transgressione,illiusque pœnis;breuiter dicendum est, te excusatum esse, primò, si immineat tibi, vel alteri graue damnum vitæ,honoris,vel fortunæ: nam lex diuina,& ecclesiastica,cùm sit iugum suaue, & onus leue,non censetur cum tanto detrimento obligare. Illud verò detrimentum honoris, quod ex confessione ipsa subsequitur,vt,scilicet,apud Confessarium minùs habearis, opinionémque religiosam, quam de te conceperat,amittas;non te potest à præcepto excusare, vt benè notauit Coninch *disp*. 5. *dub*.10.*n*.73.vbi aduertit,sæpè te posse excusari à confessione vnius, vel alterius peccati: quia ex illius manifestatione imminet damnum,non tamen à manifestatione aliorum peccatorum;& consequenter neque à confessione facienda. An verò excuseris à confessionis præcepto, si alia via, quàm per interpretem,vel scripturam,vel nutus declarare peccata non possis; *superiùs*, cùm de integritate confessionis sermonem fecimus, decisum reliquimus. Illud verò est certum, si nullum in specie peccatum declarare potes,non esse tibi absolutionem extra mortis articulum concedendam: quia alienum est ab vsu Ecclesiæ,sententiam absolutionis proferre nulla causa speciali iudicanda proposita,vt benè aduertit Layman. *lib*.5.*sum.tract*.9.*cap*.5.*n*.15.*ad finem*.

PVNCTVM XXI.

De satisfactione peccatorum.

DVpliciter de satisfactione loqui possumus.Primò, de satisfactione absolutè sumpta, & sine ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ.Secundò,de satisfactione,quatenus pars est, & complementum Sacramenti pœnitentiæ.

§. I.

De satisfactione absolutè sumpta, & absque ordine ad Sacramentum.

1. *Satisfactio differt à restitutione.*
2. *Nullus, præter Christum, satisfacere pro mortalibus potest.*
3. *Qualiter pro venialibus.*
4. *Pro omnibus potest de congruo.*
5. *Remissa mortali culpa,pœna æterna remittitur: sed plerunque manet aliqua pœna temporalis.*
6. *Pro hac pœna temporali benè potest quis satisfacere de condigno.*
7. *Ad hanc satisfactionem requiritur opus voluntarium, & liberum.*
8. *Item, debet esse opus bonum.*
9. *Item, pœnosum, & afflictiuum.*
10. *Potest esse opus aliàs debitum.*
11. *Satisfaciens debet esse in gratia.*
12. *Item, viator.*
13. *Vnus pro alio benè satisfacere potest.*
14. *Limitatio Medinæ reiicitur.*
15. *Fit satis opposito fundamento.*
16. *Ex parte Dei adesse debet promissio satisfactionem acceptandi.*

1. SAtisfactio sæpè cum restitutione confunditur; sed est longe ab ea diuersa. Nam restitutio consistit in rebus.Est enim redditio rei contra voluntatem domini sublatæ, vel illius æquiualentis; ac proinde respicit reparationem damni offenso illati. Secùs est satisfactio, quæ in actionibus consistit. Est enim honoris,& authoritatis læsæ reparatio. Peccato namque honorem, & authoritatem diuinam contempsimus; at petitione veniæ, submissione, & humilitate contemptum illius honoris reparamus, vti notarunt Bellarm. *lib*. 4. *de pœnit.cap*. 1. Suar. *disp*. 37. *in princ*. Coninch *disp*. 10. *de pœnit. dub*. 1. Fagund. *de secundo Eccles. precep. lib*. 9. *in princ*. Laym. *lib*. 5. *sum. tract*.6. *cap*. 15. *n*. 1.

2. Pro peccatis mortalibus nemini à Christo Saluatore

uatore datum est posse satisfacere: quia, cùm malitia peccati mortalis sit infinita, eò quòd diuinam maiestatem infinitam offendat, nostraque satisfactiones semper finitæ sint, & limitatæ; nequeunt satisfactionem debitam attingere, adeóque opus fuit, Verbum diuinum hominem fieri, vt eius opera, vtpote à persona infinitæ dignitatis procedentia, dignam, & superabundantem satisfactionem pro nostris peccatis exhiberent.

3. Pro venialibus verò existens in mortali satisfacere non potest; quia, vt D.Thom. 3.p.q.87.art.4. omnésque eius discipuli testantur, nullius peccati venialis remissio conceditur homini peccatori Dei hosti, & inimico. At, si à mortali recesserit, Deoque gratus sit, ex Dei benignitate, & Christi meritis pro venialibus ad æqualitatem satisfacere potest.

4. Verùm, esto, de condigno nullus peccator, nec pro mortali, nec pro veniali satisfacere potest; de congruo tamen pro omnibus peccatis satisfacit, cùm eam satisfactionem exhibet, quam exhibere potest. Decebat nanque Dei bonitatem, ne homines facilè labentes absque remedio relinqueret; sed posita Christi perfecta satisfactione ob illam contentus esset pro remissione culpæ, ea satisfactione, quam peccator diuina gratia adiutus posset exhibere. Et in hac decentia meritum de congruo situm est.

5. Porrò remissa culpa, & pœna æterna, culpæ debita, remittitur, vti definiuit Trident. *sess.5.cap.14.* & manifestè colligitur ex illo ad Rom. 8. *Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu.* Remissa nanque culpa, redditur peccator filius Dei, & hæres regni cælestis. Non igitur manere potest debitor æternæ pœnæ.

At esto, pœna æterna simul cum culpa remittatur, plerunque pœna aliqua temporalis in hac vita, vel in futura luenda restat. Nam esto, benignissimus Deus posset simul cum remissione culpæ omnem pœnam prorsus remittere, sicuti facit in Sacramento Baptismi, & martyrio; non tamen decebat, ne, vt pulchrè inquit Chrysost. *hom. de pœnit. & confess.* peccantes, & inuiti manentes efficeremur deteriores. Quod optimè declarat, pluribúsque confirmat Trident. *sess.14.cap.8.* redditque rationem, ob quam conueniens fuit, totam pœnam in Baptismo remitti: secùs post Baptismum lapsis. Mensura huius temporalis pœnæ, quæ luenda restat ex peccato remisso, soli Deo cognita est: ipse enim pro qualitate delicti pœnam designat. Notanter dixi, remissa culpa pœnam aliquam restare luendam: vt tacitè insinuarem, aliquando cum remissione culpæ omnem pœnam remitti. Contritio nanque, quæ ad gratiam, & culpæ remissionem disponit, quatenus gratia ipsa informatur, vim habet remittendi de condigno aliquam partem pœnæ temporalis designatæ. Ergo, quò intensior, & feruentior fuerit contritio, eò maioris partis remissionem obtinebit: potest ergo esse ita intensa, vt omnem pœnam remittat, sicuti contigit in Magdalena, aliísque peccatoribus feruentissimo actu charitatis peccata detestantibus, sicuti notauit Coninch *disput. 2. de pœnit. dub. 12. num. 116. concl.4.*

6. Pro hac pœna temporali satisfacere nos de condigno posse oratione, ieiunio, eleemosyna, aliisque piis operibus, catholica fides docet apud Trident. *sess. 14. cap.8. & 9.* & *can.13.* & pluribus Scripturæ, & Patrum testimoniis, & rationibus exornant aduersùs Hæreticos nostri temporis, Bellarmin. *lib.4. de pœnit. cap. 3. & seqq.* Suar. *disput.37.sect.1.* Valen. *tom.4 disp.7.q.14. part.2.* Coninch *disput.10.dub.3.* Laym. *lib.5. sum. tr.6. cap.15. à num.2.* Etenim, cùm non solum peccatores, sed iusti ad orationem, ieiunium, eleemosynam, aliáque pia opera excitentur, vt diuinum iudicium euitent, & peccata persoluant, vti colligitur ex Iob, *c. ult.* Dauid, *Ps.6. 37. & 101.* Tobiæ *c.12.* Isaia *cap. 38.* Paulo *1. ad Corinth.11.* & *alibi*, sæpè manifestè infertur, remissa culpa pœnam restare luendam, pro qua piis operibus nos satisfacere posse. Aduerto tamen cum Med. *de pœnit. tract.2.q.46.* Suarez *disput.37.sect.9* Coninch *disput. 10. dub.3.* sæpè benignissimum Deum aliquibus pœnis in hac vita peccata commissa punire: sic uti contigit Dauid ob adulterium, & populi numerationem, in quarum pœnarum recompensationem, nullam aliam satisfactionem admittit: quippe hæ pœnæ à Deo infliguntur, non tam vt iustitiæ vindicatiuæ fiat satisfactio, quàm vt peccatores à peccatis committendis arceantur, Deo rigorem, & seueritatem suæ iustitiæ ostendente.

7. Vt igitur prædicta pœna temporali fiat satisfactio, aliquæ conditiones requiruntur; tum ex parte operis in satisfactionem exhibiti; tum ex parte personæ satisfacientis; tum ex parte Dei, cui fit satisfactio.

Primò, ex parte operis requiritur, vt sit voluntarium, & liberum, vel per modum actus eliciti, quales sunt orationes, ieiunia, eleemosynæ, reliquique virtutum actus, tam interiores, quam exteriores quos exercere vis in Dei honorem, & peccatorum satisfactionem; vel per modum obiecti voliti, vt contingit in flagellis, laboribus, & infirmitatibus à Deo immissis, quæ si voluntariè acceptes, satisfactionem sufficientem pro peccatis præstare possunt, ita vt ipsa satisfactio non solùm ex acceptatione, sed ex ipsis flagellis liberè acceptatis consurgat: aliàs non definiret Concilium *sess.14.cap.9.* flagellis temporalibus à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis apud Deum Patrem per Christum Iesum nos satisfacere posse; sed solùm diceret, acceptatione flagellorum nos satisfacere: eáque de causa, quò grauiora fuerint flagella à Deo inflicta, & patienter tolerata, eò abundantior est satisfactio. Ratio autèm, quare ad satisfactionem libertas, vt dictum est, requiritur, ea est: quia peccator media satisfactione pœnis pro peccato debitis facit satis. At censeri non debet peccator facere satis, nisi opus, per quod satisfacit, ab eo aliquo modo procedat. Deinde satisfactio est actus virtutis pœnitentiæ: quia est peccati detestatio, illiúsque punitio, & cum Deo reconciliatio. Ergo debet esse liber. Præterea, quia à satispassione non aliter satisfactio distinguitur, nisi quia satisfactio ex libera voluntate satisfacientis procedit; secùs satispassio, quæ non spectat, an liberè satis patiens pœnas acceptet; sed, an ex satispassione pœnæ sufficienter vindicentur: ideóque satispassio ad iustitiam vindicatiuam, satisfactio ad commutatiuam pertinet. Ex qua ratione colligitur causa, ob quam leuissimæ pœnæ in hac vita patienter toleratæ satisfaciunt pro graui pœna in Purgatorio luenda: quia pœnæ in hac vita non in se spectantur, sed quatenus ab homine Deo grato liberè exhibentur, vel acceptantur, ob quam acceptationem ex Dei gratia, & Christi meritis efficaciorem vim habent pro peccatis satisfaciendi, quàm pœnæ in Purgatorio susceptæ: vbi sola passio, & non libera patientium voluntas, & acceptatio, ac dignitas attenditur: vti ex communi sententia notarunt Coninch *disp. 10. dub. 4. num. 25. & 34.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 15. num.4.* Fagund. *de secund. Eccles. præc. lib. 9. cap.2. num.1.*

8. Deinde opus satisfactorium, quatenus tale est, debet esse bonum: tendit nanque ad peccati punitionem, & perfectam cum Deo reconciliationem, quæ absque bonitate morali consistere non possunt. Quapropter pœnæ, quas tyranni Martyribus infligebant, etsi quatenus à tyrannis procedebant, Deo displicerent; at

at quatenus à Martyribus tolerantur,& acceptantur in peccatorum punitionem, gratissimæ Deo sunt, & plenam pro peccatis exhibent satisfactionem. Coninch *dicta disp.10.dub.4.n.27.* Fagund. *lib.9 de secundo Eccles.precep.cap.2.n.2.* Non tamen est necessarium, vt ex formali intentione satisfaciendi procedat: satis enim est virtualis, qua quis in actu exercito se Deo submittit, vt perfectam cum Deo reconciliationem obtineat. Si enim ad meritum non requiritur expressa intentio merendi, sed sufficit virtualis in ipsomet opere meritorio inclusa; à fortiori ad satisfactionem ea sufficere debet: quippe nullus est, qui voluntatem non habeat obtinendi à Deo omnem effectum sibi vtilem, suisque bonis operibus correspondentem, vti relato Suar. *disp 36 alias 37.sect.3.num 5.* dixit Fagund. *lib.9.de pœnit.cap.2 n.4.*

9. Prætereà debet esse opus pœnosum, seu afflictiuum, quod satis indicat Scriptura, consulens pœnitentiam, & peccatorum redemptionem ieiunio, fletu, planctu, oratione, & eleemosyna, aliisque virtutum actibus, qui, esto, ab aliquo summa cum voluptate, & dulcedine exerceantur; quia tamen de se humanæ naturæ graues sunt,& molesti, apti sunt ad satisfaciendum. Etenim per peccatum propriæ voluntati contra diuinam indulsisti: per satisfactionem ergo diuinæ voluntati contra propriam te submittere debes. Hanc autem submissionem præstas quolibet virtutis actu. Ergo quilibet virtutis actus est satisfactorius. Atque ita docent Suar. *disp.37.sect.6.n.8* Fag. *de 2. Eccles.prac.lib.9.cap.2.n. 5. & 12* Coninch *disput.10. dub.4.num.28.& 29.* Hinc inferunt communiter Doctores, quò magis opus laboriosum sit, eò maiorem vim satisfaciendi habere. Sed hoc intelligendum, cæteris paribus: sæpè nanque contingit opus ex se minus laboriosum, quia in se perfectius est, & Deo gratius, maiorem vim habere satisfaciendi, quàm aliud opus minùs perfectum, etsi magis laboriosum sit: v.g. pauperi grauem necessitatem patienti largam eleemosynam tribuis summa cum facilitate; non est dubium, te abundantiùs mereri, & satisfacere, quàm si vnico die graui cum difficultate ieiunasses. Quòd si difficultas operis ex feruore spiritus superata sit, non obinde minuit satisfactionem, nec meritum, aliàs tepidi, & virtutibus exercendis difficiles abundantiùs mererentur, & satisfacerent, quàm spiritu feruentes, & in exercendis virtutum operibus omninò faciles; quod non est admittendum, vt rectè notauit Coninch *disp.10.dub.4.n.30.*

10. Addunt aliqui, debere esse opus supererogationis, & non aliàs debitum: sed immeritò id postulant, cùm Concil. *sess.14 cap.9.* satis indicet, per opera aliàs præcepta fieri satisfactionem posse. Nam, sicut præceptum non impedit meritum, neque satisfactionem impedire debet. Non enim opera virtutis in commodum Dei; sed in nostram vtilitatem præcipiuntur. Ergo ex præcepto, nec meritum, nec satisfactio illius diminuitur. Quodlibet nanque opus, tametsi præceptum, meriti rationem habet: quia factum est à filio in obsequium munificentissimi patris, quem decebat filiorum obsequia se ipso præmiare. Habet tamen rationem satisfactionis, quatenus per ipsum Deo, eiúsque voluntati se homo submittit, à qua se per peccatum subtraxerat. At hæc ex præcepto non impediuntur: quinimò præceptum augere videntur. Ergo ad satisfactionem non est necessarium esse opus supererogationis; sed potest esse opus aliàs præceptum. Atque ita docent Nauarr. *cap.26 n.23.* Sotus *in 4. dist.19. quæst.2.art.1.circa finem.* Henriq *lib.5.de pœnit.cap 19. num.5.* Suar. *disp.37.sect.4.num.4* Fagund. *de secund. Eccles.pracep.lib.9.cap.2.num.8.* Coninch *disp 10.dub.10. dub.4.num.31.* Monent tamen communiter relati Doctores, quibus adhæret Sanch. *lib.1.sum.cap.14. num.6.* Bonac. *disp.5.de pœnit.quæst.5.sect.3.p.2.à n.12.* & infrà latiùs dicemus; etsi Confessarius possit opus aliàs præceptum in pœnitentiam iniungere; non tamen censeri iniunctum, nisi id expressè explicet: decet enim ad opera aliàs indebita obligare in satisfactionem peccati confessi.

11. Secundò, ex parte satisfacientis conditio necessariò requisita est gratia. Nam, cùm satisfactio tendat in reconciliationem cum Deo perfectam, nequit non reconciliato fieri. Prætereà, stante culpa, non potes pro pœna illi debita obtinere remissionem: neque etiam eam remissionem obtinere potes pro pœnis ex aliis culpis remissis relictis: quia dignus non es, vt hæc tibi gratia conferatur. Ergo gratia necessariò ad satisfactionem est requisita. Atque ita indicat satis Trident. *sess.14.c.8.* asserens satisfaciendo pro peccatis conformes fieri Christo Iesu, certissimámque arrham glorificationis habere, quæ peccatori nullatenus conuenire possunt. Deinde asserit Concilium, nos satisfacere non posse, nisi per Christum, & in Christo, in quo viuimus, meremur, & satisfacimus. At nullus viuit in Christo, nisi qui eius gratiam possidet: ergo nullus satisfacere potest, sicuti nec mereri, nisi qui gratiam habeat. Atque ita tanquàm certum tradit D. Thom. *in 4. dist.14 art 3.c.2.* Bonauent. *ibi, art.1.q.3.* D. Anton. *3.p. tit.14 c.20.§.2.* Caiet. *t.1.Opusc.tr.6.q.3.* Petr. de Soto *relect.vit.de satisfact.* Dominic. Sot. *in 4.dist.19.q.1.art. 4.* quos refert Coninch *disp.10.dub.4 concl.1.num.23.& 24.* aduertit optimè, sæpè benignissimum Deum pœnitentiam peccatoris se humiliantis acceptare in satisfactionem pœnæ temporalis in hac vita, quam infligere decreuerat, vti contigit scelestissimo Achab, *3. Reg.21.* & colligitur ex Ierem. *cap.18.*

12. Prætereà ex parte satisfacientis requiritur, quòd sit viator: etenim satisfactio simul cum merito coniungitur, vt patet *ex supradicto loco* Concilij, ibi: *In quo viuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus.* At meritum finita hac vita non est: ergo nec satisfactio. Aliàs animæ in Purgatorio existentes, cùm Deum ardentissima charitate prosequantur, breuissimo tempore pro peccatis satisfacere possent, vt notauit Coninch *disp. 10. dub.5.n.24.*

13. Addunt aliqui, requiri, vt satisfactio ab eodem debitore procedat: est enim obligatio ad pœnam soluendam debitum personale, quod non videtur posse per alium satisfieri. Propria nanque actione diuinam authoritatem, & honorem læsisti ab eius voluntate te subtrahendo. Non ergo aliena actione hanc diuinæ authoritatis læsionem reparare potes; sed necessariò propria submissio, & humiliatio requiritur. Prætereà, nemo pro alio mereri, nec demereri potest: ergo neque pro alio satisfacere. Item, non potest satisfacere pro culpa: ergo nec pro pœna. Et fortè ob hanc causam dixit Paul. ad Galat. 6. *Vnusquisque onus suum portabit.* & 2. ad Corinth. 3. *Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundùm suum laborem.*

Cæterùm hæc sententia nullatenus admittenda est; sed omninò affirmandum, vnum pro alio satisfacere posse. Sic, tanquàm certum, docuit Suar. *disp.48. sect.2. num.4.* Henriq. *lib.5. cap.19.num.5.* Bellarmin. *lib.1. de Indulgent.cap.1.* Ægid. de Coninch *disp.10.dub.7.* Fag. *lib.9.c.2.n.20.* & declarauit Catechismus Pij V. *de Sacr. Pœnit.n 81.* ibi: *In hoc summa Dei bonitas, & clementia maximis laudibus prædicanda est, qui humanæ imbecillitati hoc condonauit, vt vnus possit pro alio satisfacere.* Et paulò infrà addit: *Qui diuina gratia præditi sunt, alterius nomine possunt, quod Deo debetur, persoluere: quare fit, vt quodam pacto alter alterius onera portare videatur.* Et tandem concludit: *Nec verò de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus, qui in*

in Apostolorum Symbolo, *Sanctorum communionem profitemur*. Ratio huius sententiæ est: quia Deus pro sua bonitate, & clementia acceptare potest opera à iusto facta in satisfactionem pœnæ, quam alter pro peccatis debet; ac si illud opus à debitore factum esset. At, posita ex acceptatione, nemini est dubium, obligationem satisfaciendi nullam debitori superesse: ergo potest vnus pro alio satisfacere. Quòd autem bona opera vnius iusti oblata in satisfactionem pœnæ ab alio debitæ à Deo acceptentur, probat communis vsus fidelium, qui continuò exercentur ad prædictas satisfactiones applicandas, maximè pro iis, qui in Purgatorio existunt.

14. Hanc sententiam limitat Medin. *de pœnit. tr. 3. quæst. 2. & 3.* & probabile reputat Coninch *disp. 10. dub. 7. in fin.* ne procedat semper, & infallibiliter; sed, quando diuinæ bonitati placitum fuerit, prædictam satisfactionem vnius pro alio acceptare: quia nullibi habetur, ob satisfactionem ab altero exhibitam, pœnam, quam quis debet, remitti, sicuti habetur ob satisfactionem propriam. Neque expediens videtur, eam acceptationem infallibilem esse; tum, ne debitores negligentes fiant in satisfactione propria exhibenda, sperantes, amicos pro illis satisfacturos; tum, ne submissionem, & humilitatem diuinæ authoritati debitam omittant. Sed displicet prorsus hæc limitatio, vtpote contraria communi sensui fidelium, existimanti, vnius satisfactionem pro altero oblatam, ei absolutè deseruire: quod verum non esset, si non staret promissio diuina eam infallibiliter acceptandi. Illud verò inconueniens de negligentia satisfaciendi, per accidens est, & abunde compensatur actu charitatis, quem vnus fidelium cum altero exercet, proprias satisfactiones ei applicando.

15. Fundamentum verò illorum, qui asserebant, neminem pro alio satisfacere posse, facilè diluitur. Fateor nanque, actione propria satisfactionem exhibendam fore, idque expedire: at ex benignitate Dei aliena submissio, & humiliatio alteri applicata à Deo acceptatur, ac si ab eo esset exhibita. Ad confirmationem dico, neminem pro alio mereri: quia esto, id fieri possit, non fuit expediens, eò quòd meritum præmium sit virtutis, quæ propriis actibus acquiri debet. Ad secundam confirmationem concedo, pro culpa vnius neminem à Christo satisfacere posse: quia, si de satisfactione quoad sufficientiam loquamur, necessarium non est alium à Christo satisfacere, cùm Christus plenissimè satisfecerit, præterquàm quòd ea satisfactio ad æqualitatem sit impossibilis. Si verò sermo sit de satisfactione quoad efficaciam, nullatenus decuit ex alienis actibus fieri: cùm enim peccator propria voluntate maculatus fuerit, propria etiam voluntate purgari à macula debuit. Secùs autem est de obligatione ad pœnam, quæ ex benignitate Dei ob quamlibet satisfactionem remitti conuenienter potest.

16. Tertiò, ex parte Dei requiritur promissio acceptandi nostra bona opera in satisfactionem pœnæ pro peccatis debitæ. Etenim, cùm cuilibet peccato post remissam culpam, & pœnam designetur à Deo aliqua temporalis pœna in Purgatorio luenda, quæ quantumcumque minima sit, excedit omnem pœnam, quæ in hac vita sustineri potest; pœnis huius vitæ compensari nequit: tum, quia sunt pœnæ diuersæ, & longè leuiores: tum, quia non tenetur Deus eas in recompensationem acceptare, cùm liberum illi sit peccatorem pœna à se designata punire, neque aliam loco illius admittere. Vt ergo loco pœnæ designatæ obligatus sit nostra bona opera in satisfactionem admittere, necessaria fuit illius diuina promissio, vt pulchrè docuit Medin. *t. 5. de pœnit. q. 3.* Suar. pluribus relatis, *disp. 37. sect. 7. à n. 2.* Fagund. *de 2. Eccles. præcep. lib. 9. c. 2 n. 15.* Coninch *disp. 10. dub. 4. concl. 3. n. 33.* & colligitur ex Trid. *sess. 14. c. 8.* asserente nos in Christo viuere, mereri, & satisfacere, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, hoc est, ex eius meritis, & promissione, ob quæ à Patre acceptantur.

§. II.

De satisfactione sacramentali, & obligatione Sacerdotis illam imponendi.

1. *Quæ sit satisfactio sacramentalis, & quem effectum habeat.*
2. *Debet esse in gratia, vt obtineat effectum.*
3. *Secluso mortali habet effectum.*
4. *Satisfactio habet vim impetrandi gratias præuenientes.*
5. *Non habet gratiæ augmentum.*
6. *Plerunque obligatur Sacerdos sub graui culpa hanc satisfactionem imponere.*
7. *Quando excusatur ab imponenda satisfactione. Et primò de articulo mortis.*
8. *Secundò, si credatur pœnitens plenè per contritionem satisfecisse.*
9. *Tertiò, qualiter tempore Iubilei.*
10. *Quid, si intra horam sæpius confiteatur.*
11. *Quid, si pœnitens credatur nullam admissurus.*

1. Executio operis à Confessario in pœnitentiam peccati confessi iniuncta est satisfactio sacramentalis, quæ etsi per se spectata vim habeat remittendi pœnas peccatis debitas, quia, vt suppono, est opus virtutis ab homine grato effectum: at, vt à Confessario imponitur, tanquàm pars complens, & integrans Pœnitentiæ Sacramentum, vti docuit Concilium Florentinum *in decreto Eugenij*, & Concilium Tridentinum *sess. 14. cap. 3.* efficaciorem vim obtinet ex Christi institutione. Hæc maior efficacia non prouenit, vt placuit Dominico Soto *in 4. dist. 14. quæst. 1. art. 5. §. Nihilominus.* ex eo, quòd pœnitens, pœnitentiam iniunctam exequens, pœnitentiæ actum eliciat; alias tota illius efficacia ex opere operantis procederet, & secluso Sacramento consistere posset: sed ex eo, quòd sit pars integrans, & complens Sacramentum præteritum: ac proinde sicut Sacramentum confert suos effectus ex opere operato rectè dispositis; sic executio operis à Confessario iniuncti, quæ pars est Sacramenti, confert suum effectum obicem non ponenti: effectus autem huius satisfactionis sacramentalis est remissio pœnæ pro peccatis debitæ. Ergo hanc remissionem ex opere operato confert. Et ita ex communi sententia tradit Suar. *disp. 38. sect. 2.* Viuald. *de satisfact. n. 13.* Henriq. *lib. 5. c. 10. n. 4.* Coninch *disp. 10. dub. 10. concl. 1. & 2.* Fagundes *de secundo Eccles. præcept. lib. 9. cap. 3. à num. 2.* Quanta autem remissio ex opere operato concedatur, soli Deo cognitum est. Verius est, maiorem remissionem concedi feruentiùs, & deuotiùs satisfactionem exequenti. Decet enim, Deum liberaliorem se ostendere iis, qui ei diligentiùs obsequuntur. Stante verò æqualitate satisfactionis nunquam abundantior remissio vni potiùs, quàm alteri conceditur: quia Deus personarum acceptor non est: & notauit Coninch *disput. 10. dub. 10. num. 93. concl. 3.*

2. Notanter dixi, conferri hanc pœnæ remissionem, *non ponenti obicem*: nam, si tempore, quo pœnitentiam exequeris, in statu peccati mortalis existas, impedis illius effectum: quia, dum es in peccato, non viuis in Christo, & consequenter neque in illo satisfacis. Quod à Trid. *sess. 14. c. 8.* requisitum est. Deinde, quia remissio pœnæ

pœnæ temporalis est effectus supernaturalis, præparans hominem ad gloriam: qui autem est in mortali, omninò est ad gloriam improportionatus. Non igitur ei pœna debet remitti. Atque ita docet ex communi sententia Suar. *disp.* 38. *sect.* 3. *num.* 3. Coninch *disp.* 10. *dub.* 11. *num.* 96. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 8. & 3. & *cap.* 20. *n.* 7. Bonac. *disp.* 5. *de pænit. q.* 5. *p.* 4. *n.* 16. aduersùs Vasquez *q.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. Zerol. *in praxi, fol.* 371. Ruiz *contron.* 95. Med. & alios ab Henriq. & Vasq. relatos: proptereà quòd hæc satisfactio, non ex dignitate operantis, sed ex meritis Christi proueniat. Verùm esto ex meritis Christi proueniat, fauor est satisfacienti factus, quem non decet fieri inimico.

3. Secluso autem mortali peccato effectus satisfactionis non impeditur, tametsi satisfactio veniali culpa vitietur, vt benè notauit Coninch *disp.* 10. *dub.* 10. *n.* 83. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 20. *n.* 7. Bonac. *disp.* 5. *de pænit. qu.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 16. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *q.* 3. *concl.* 3. quippe ea satisfactio non vt est tuum opus, & vt à te procedit; sed, vt est Sacramenti pars, & quasi Christi opus, effectum habet, sicuti habet effectum gratiæ Sacramentum cum peccato veniali susceptum; tametsi contrarium sentiat Vasq. *de pænit. quæst.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. *num.* 14. eò quòd satisfactio nullam aliam bonitatem moralem habeat, nisi eam, quam suscipit ab operante, aliàs si ob finem mortaliter peccaminosum satisfactio fieret, effectu non careret, sicuti non caret effectu Baptismus, vel Confirmatio in peccato mortali suscepti. Sed respondetur, opus satisfactorium ex prauo fine factum, solùm extrinsecè, & quatenus ab operante procedit, vitiari, eaque de causa nullam bonitatem moralem liberam obtinet: at quia in se, & physicè est opus gratum Deo, & à Christo assumptum in Sacramenti partem, ea de causa remissionem pœnarum obtinere potest ex Dei gratia, & Christi meritis. Si autem ex prauo fine mortali fieret, eo tempore effectum remissionis habere non potest, sicuti nec susceptio Baptismi, alteriúsve Sacramenti: quia à peccato mortali impeditur.

An verò prædictum opus, recedente peccato mortali, habeat suum effectum, incertum est. Valdè pium & probabile est, effectum habere: siquidem, vt probabilius defendimus, recedente fictione, Sacramentum Pœnitentiæ suum conferre effectum. Ergo idem est huic parti concedendum. Atque ita docent Henriquez *lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 7. Viuald. *de satisfact. n.* 12. *in fine.* Suar. *disp.* 38. *sect.* 8. Coninch *disp.* 10. *dub.* 11. Bonac. *disp.* 5. *de pænit. quæst.* 5. *sect.* 3. *part.* 4. *num.* 17. Et videtur apertè decidi in cap. *Quæret aliquis. de pænit. dist.* 3. *in fine*, ibi: *Satisfactionis fructum non percipit impeditus peccato, quod non deseritur: percipitur autem, cùm eius pœnitentia fuerit subsecuta: sicut ad lauacrum fictè accedens, regenerationis Sacramentum accipit; non tamen in Christo renascitur: renascitur autem virtute Sacramenti, quod perceperat, cùm fictio illa de corde eius recesserit veraci pœnitentia.*

4. Præter hanc remissionem pœnæ temporalis, concedenda est satisfactioni quædam vis impetrandi gratias præuenientes, & auxilia diuina, prout diuinæ bonitati placitum fuerit, quibus peccata in futurum pœnitens caueat. Etenim, cùm hæc satisfactio, vt ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. constat, instituta sit, non solùm ad puniendi peccata præterita, & pœnas pro illis debitas recompensandas; sed, vt cautiores & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiat, & à peccatis committendis reuocet; necessariò illi concedenda est hæc vis impetrandi gratias præuenientes, vt pote necessarias ad peccatorum fugam. Atque ita tradit Suar. *disp.* 38. *sect.* 2. *n.* 3. Coninch *disp.* 10. *dub.* 10. *n.* 92.

5. Addunt aliqui huic satisfactioni, gratiæ habitualis augmentum, tanquam effectum ex opere operato: sed immeritò; tum, quia ipsa neque est Sacramentum, neque pars essentialis illius; sed solùm pars integralis perficiens Sacramentum factum: neque est instituta ad reconciliandum pœnitentem cum Deo, aliàs attritum existentem in mortali reconciliaret, quod est absurdum: sed solùm est instituta ad remissionem pœnæ pro peccatis debitæ, & ad faciliùs peccata in futurum cauenda: ad quos effectus gratia habitualis non deseruit, vt benè ex D. Thom. *in* 4. *dist.* 16. *quæst.* 1. *art.* 2. *q.* 2. *ad* 3. notauit Coninch *disp.* 10. *de pænitent. dub.* 10. *num.* 94.

6. Hanc satisfactionem plerunque obligatur Sacerdos sub graui culpa pœnitenti imponere, vt satis indicat Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. *vers. Debent ergo Sacerdotes.* & tradit communis sententia apud Suar. *disp.* 38. *sect.* 3. *num.* 1. Henriq. *lib.* 5. *sum. cap.* 20. *num.* 6. Coninch *disp.* 10. *dub.* 8. *concl.* 1. Fagund. *lib.* 9. *de pænit. cap.* 3. *num.* 8. Layman. *lib.* 5. *summ. tract.* 6. *cap.* 15. *quæst.* 1. Tum, vt æquitatem iudicij seruet, debitam pro peccatis pœnam exigendo: tum, vt pœnitentem coërceat, ne iterum in peccata labatur: tum, ne Sacramentum imperfectum relinquat. Ob quam vltimam rationem credo, Sacerdotem obligatum esse sub graui culpa pœnitentiam iniungere, cùm commode potest; tametsi confessio sit de solis venialibus, vel de mortalibus iam confessis: nam Sacerdoti incumbit, ne mutilum, & imperfectum Sacramentum relinquat, quod necessariò fit nulla pœnitentia imposita. Quapropter, etsi pœnitentia imponenda leuis sit; non est tamen leuis illius omissio, sicuti notauit Ioan. Sanch. *disp.* 15. *select. disp. num.* 14. & 17. aduersùs alios oppositum docentes.

7. Dixi, *plerunque*: quia aliquando licet hoc Sacramentum ministrare, nulla satisfactione iniuncta. Cùm enim hoc Sacramentum necessarium sit, & perfici essentialiter possit absque satisfactione, non debet ob illius impossibilitatem omitti. Igitur omitti satisfactio potest, si pœnitens ita sit in extremis, vt nec minimam exequi valeat: quia obligatio imponendi pœnitenti satisfactionem, est, cùm pœnitens capax est, illam exequendi, vti ex communi sententia tradit Caiet. *tom.* 1. *Opusc. ul. quæst.* 2. *art.* 2. Nauarr. *cap.* 26. *n.* 20. Suarez *disput.* 38. *sect.* 3. *num.* 4. Coninch *disput.* 10. *de pænitent. dub.* 8. *num.* 63. Fagund. *de secundo Eccles. precep. lib.* 9. *cap.* 3. *num.* 9. Raro tamen hæc impotentia contingit: nam, si pœnitens non est sensibus destitutus, credo, Sacerdotem obligatum esse illi pœnitentiam imponere, etsi leuissimam, nempe, inuocationem nominis Iesu ore, vel corde; voluntariam oblationem infirmitatis, & dolorum, aliúmve similem pium motum. Quòd si peccata ampliorem satisfactionem expostulent, & credatur infirmus victurus, imponenda est sub obligatione, si conualuerit, exequenda, vti docuit Theod. Cantuarens. *in cap.* 1. 26. *qu.* 7. ibi: *Si diuinitus ereptus conualuerit, pœnitentiæ modum à Sacerdote sibi impositum diligenter obseruet.* Et tradit Fagund. *d. lib.* 9. *c.* 3. *n.* 9. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *qu.* 2. *circa fin.*

8. Secundò, excusatur Sacerdos à pœnitentiæ impositione, si probabiliter existimet, pœnitentem, ob vehementem contritionem, vel ob aliam grauem pœnitentiam assumptam plenè peccatis satisfecisse. Nam, stante hac opinione æquitas iudicij postulat, vt reus absoluatur absque obligatione soluendi, cùm nihil soluendum habeat. Sic Suar. Coninch, Fagund. *locis alleg.* Sed hic casus moraliter est impossibilis, cùm absque diuina reuelatione constare Sacerdoti non possit, pœnitẽtem plenè pro peccato satisfecisse, vt benè aduertit Coninch *d. dub.* 8. *n.* 63. Prætereà deberet constare, nõ indigere pœnitentia in remedium, & medicinam peccatorum præseruatiuam, quod vix est possibile.

9. Tertiò,

9. Tertiò, ad idem est, si tempore Iubilei confessio fiat: nam, cùm per Iubileum plena peccatorum concedatur remissio, superfluit qualibet alia satisfactio. Verum, quia sæpè accidit, pœnitentes intentione lucrandi Iubileum confessionem fecisse; postmodum verò, vel mutare voluntatem, vel ab eo lucrando impediri; nullatenus Sacerdos satisfaceret, si hac intentione contentus esset; sed necessariò debet ad executionem illius intentionis obligare pœnitentes, eisque diligentias pro lucrando Iubileo in pœnitentiam iniungere, sicuti docuit Vasq. *q. 94. art. 2. dub. 3.* Ipsis verò obligatis Iubileum lucrari, non tenetur Sacerdos aliam pœnitentiam in satisfactionem iniungere ob rationem dictam: quia Iubileum est plena peccatorum remissio: & tradit aliis relatis Emman. Sà *verbo, Satisfactio, n. 1.* Tolet. *lib. 6 cap. 13. num.* 10. & pluribus exornat Suar. *disp. 38. sect. 10. n.* 10. Benè tamen potest, & plerunque tenetur, aliquam satisfactionem ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum eis iniungere: nam, cùm Sacerdos non solùm sit Iudex, sed Medicus, qui pœnitentes mederi debet, & per obtentionem Iubilei non censeantur regulariter satis curati, tenetur eas pœnitentias iniungere, quæ huic fini visæ sibi fuerint conuenientes. Quapropter rectè inquit Suar. *dicta disp. 38. sect. 10. num. 10.* his temporibus pœnitentes ab executione pœnitentiæ à Confessario iniunctæ rarò, vel nunquam excusari ob Iubileum, vel plenariam Indulgentiam: quia plerunque imponuntur leuissimæ pœnitentiæ, & quæ vix sufficiunt per modum medicinæ.

10. Quartò, credunt Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 9. cap. 3. num. 9.* & Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quæst. 5. sect. 3. part. 2. num. 3.* excusari Sacerdotem ab impositione pœnitentiæ, si sæpiùs intra horam pœnitentiæ Sacramentum scrupuloso ministret. Moueri possunt: quia pœnitentia in prima confessione imposita censeri debet pro aliis imposita esse. Sed hoc ad summum verum esse potest, casu, quo scrupulosus eadem peccata, à quibus in prima confessione absolutus fuit, iterum clauibus Ecclesiæ subiiceret: quia satisfactionis prioris impositio visa fuit sufficiens pro illorum peccatorum remissione obtinenda. Cæterùm, neque cum hac limitatione hanc excusationem admitto, ne consequenter dicamus, Sacerdotem excusatum esse à pœnitentia iniungenda, quoties pœnitens de peccatis ritè confessis confessionem instituit. Ratio autem huius obligationis ea est: quia Sacerdoti nunquam constat pœnitentiam iniunctam sufficientem esse ad plenam pœnæ debitæ remissionem: quinimò plerunque præsumere potest, insufficientem esse: quippe sæpè insufficiens imponitur, & longè leuior, quàm peccata exigunt, ob maiorem pœnitentis fructum, ne à Sacramento Pœnitentiæ arceatur, néve de pœnitentia iniuncta horrorem concipiat. Quòd verò Bonac. inquit, posse eandem pœnitentiam in priori confessione impositam denuò imponi, mihi displicet: quia esto opus aliàs præceptum in pœnitentiam iniungi possit; non tamen præceptum eodem titulo.

11. Quintò, addunt aliqui, quos minùs benè refert Henriq. *lib. 5. sum. c. 20. n. 6. in comment. litt. Z*, Sacerdotem ab obligatione imponendi pœnitentiam excusatum esse, si credat, pœnitentem nullam esse admissurum, vel executurum. Nam, cùm impositio pœnitentiæ in bonum pœnitentis referatur, ea impositio potiùs in illius detrimentum, quàm commodum cedit. Item, finis, ob quem pœnitentia imponitur, est, vt pœnitens illius executione pro peccatis satisfaciat. Si ergo illam executurus non est, quinimò neque admissurus, finis impositionis cessat, ac proinde & Confessarij obligatio. Sed hanc excusationem nullatenus censeo admittendam, sicuti neque eam admittit Regin. *lib. 7. n. 12.* Bon. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. p. 2. n. 5.* Fag. *lib. 9. de pœnit. c. 3. n.* 10. Nam esto, plures DD. non infimæ notæ, quos *infra* referemus, sentiant, pœnitentem obligatum non esse pœnitentiam iniunctam acceptare, vel acceptatam implere: at Sacerdotem non audent à pœnitentia iniungenda excusare; tum, ne videatur peccatis pœnitentis conniuere, ea impunita relinquens: tum, ne sit occasio pœnitenti peccata temnendi, & in grauiora incidendi, vtpote qui se sentit fræno pœnitentiæ destitutū: tum, ne Sacramentum Pœnitentiæ truncatè, & imperfectè ministret, nullam pœnitentiam, partem illius integralem assignando. Qui fines non cessant, tametsi pœnitens pœnitentiam non acceptet, neque impleat.

§. III.

Quæ, qualiter, & quanta satisfactio imponenda sit.

1. *Opus bonum pœnosum, & aliquando ex præcepto debitum imponi potest.*
2. *Non est necessarium, vt sit opus externum.*
3. *Quid de suffragiis pro animabus Purgatorij.*
4. *Debet esse opus præstandum ab ipsomet pœnitente.*
5. *Qualiter opus publicum in pœnitentiam iniungi possit.*
6. *Potest cogi pœnitens ad confessionis frequentiam.*
7. *Quid de reliquis Sacramentis dicendum sit.*
8. *Quantitas pœnitentiæ arbitrio prudentis Confessarij relinquitur.*
9. *Peccat grauiter Confessarius, si absque causa leuissimam pœnitentiam pro grauibus peccatis iniungat.*
10. *Stante causa licitum est.*
11. *Pœnitens monendus est, pœnitentiam non esse delicto commensuratam.*
12. *Plerunque sub præcepto pœnitentia imponenda est.*
13. *Sub consilio verius est, imponi sacramentaliter non posse.*
14. *Grauis pœnitentia imponi non potest sub leui obligatione.*
15. *Sub conditione verius est imponi non posse: quidquid alij contrarium sentiant.*
16. *Regulariter ante absolutionem est satisfactio imponenda.*

1. Certum est, opus in satisfactionem iniungendum debere esse bonum moraliter, & de se Deo gratum: siquidem in satisfactionem peccatorum, & perfectam cum Deo reconciliationem assumitur. Debet item esse pœnosum, & naturæ humanæ afflictiuum: quam conditionē habent omnia opera bona post naturæ lapsum, vt, aliis relatis, probant Valent. *t. 4. disp. 7. qu. 14. pun. 3.* Pitigian. *2. p. dist. 15. q. 1. art. 3. concl. 1.* Non requiritur necessariò esse opus supererogationis; sed potest esse opus aliàs præceptum: nā ex eo, quòd præceptum sit, non impedit, quin in partem Sacramenti, & peccati satisfactionem assumatur, & nouo titulo pœnitens ad illius executionem obligetur. Quinimò aliquando expedit ita id fieri, saltem ex parte, si pœnitens creditur illius impositione ad præceptorum obseruationem fore excitandum; cùm tamen anteà tepidus, & remissus extiterit. Frequenter autem opera non præcepta, sed supererogationis imponenda sunt: quia operibus aliàs præceptis vix censeri potest pœnitens grauari, cùm iam grauatus sit; ac proinde rationem punitionis diminutè habent. Quocirca quoties Confessarius opus in pœnitentiam iniungit, semper intelligendus est iniungere opus non debitum, nisi contrariū communi consuetudine expressum intelligatur, sicuti intelligitur in eleemosyna, quę si detur extre-

pœnæ temporalis est effectus supernaturalis, præparans hominem ad gloriam: qui autem est in mortali, omninò est ad gloriam improportionatus. Non igitur ei pœna debet remitti. Atque ita docet ex communi sententia Suar. *disp.* 38. *sect.* 3. *num.* 3. Coninch *disp.* 10. *dub.* 11. *num.* 96. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 8. & 3. & *cap.* 10. *n.* 7. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *p.* 4. *n.* 16. aduersùs Vasquez *q.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. Zerol. *in praxi, fol.* 371. Ruiz *contron.* 95. Med. & alios ab Henriq. & Vasq. relatos: propterea quòd hæc satisfactio, non ex dignitate operantis, sed ex meritis Christi proueniat. Verùm esto ex meritis Christi proueniat, fauor est satisfacienti factus, quem non decet fieri inimico.

3. Secluso autem mortali peccato effectus satisfactionis non impeditur, tametsi satisfactio veniali culpa vitietur, vt benè notauit Coninch *disp.* 10. *dub.* 10. *n.* 88. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 10. *n.* 7. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. qu.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 16. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *q.* 3. *concl.* 3. quippe ea satisfactio non vt est tuum opus, & vt à te procedit; sed, vt est Sacramenti pars, & quasi Christi opus, effectum habet, sicuti habet effectum gratiæ Sacramentum cum peccato veniali susceptum; tametsi contrarium sentiat Vasq. *de pœnit. quæst.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. *num.* 14. eò quòd satisfactio nullam aliam bonitatem moralem habeat, nisi eam, quam suscipit ab operante, aliàs si ob finem mortaliter peccaminosum satisfactio fieret, effectu non careret, sicuti non caret effectu Baptismus, vel Confirmatio in peccato mortali suscepti. Sed respondetur, opus satisfactorium ex prauo fine factum, solùm extrinsecè, & quatenus ab operante procedit, vitiari, eàque de causa nullam bonitatem moralem liberam obtinet: at quia in se, & physicè est opus gratum Deo, & à Christo assumptum in Sacramenti partem, ea de causa remissionem pœnarum obtinere potest ex Dei gratia, & Christi meritis. Si autem ex prauo fine mortali fieret, eo tempore effectum remissionis habere non potest, sicuti nec susceptio Baptismi, alteriúsve Sacramenti: quia à peccato mortali impeditur.

An verò prædictum opus, recedente peccato mortali, habeat suum effectum, incertum est. Valdè pium & probabile est, effectum habere: siquidem, vt probabilius defendimus, recedente fictione, Sacramentum Pœnitentiæ suum conferre effectum. Ergo idem est huic parti concedendum. Atque ita docent Henriquez *lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 7. Viuald. *de satisfact. n.* 12. *in fine.* Suar. *disp.* 38. *sect.* 8. Coninch *disp.* 10. *dub.* 11. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. quæst.* 5. *sect.* 3. *part.* 4. *num.* 17. Et videtur apertè decidi in cap. *Quæret aliquis. de pœnit. dist.* 3. *in fine*, ibi: *Satisfactionis fructum non percipit impeditus peccato, quod non deseritur: percipitur autem, cùm eius pœnitentia fuerit subsecuta: sicut ad lauacrum fictè accedens, regenerationis Sacramentum accipit; non tamen in Christo renascitur: renascitur autem virtute Sacramenti, quod perceperat, cùm fictio illa de corde eius recesserit veraci pœnitentia.*

4. Præter hanc remissionem pœnæ temporalis, concedenda est satisfactioni quædam vis impetrandi gratias præuenientes, & auxilia diuina, prout diuinæ bonitati placitum fuerit, quibus peccata in futurum pœnitens caueat. Etenim, cùm hæc satisfactio, vt ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. constat, instituta sit, non solùm ad puniendi peccata præterita, & pœnas pro illis debitas recompensandas; sed, vt cautiores & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiat, & à peccatis committendis reuocet; necessariò illi concedenda est hæc vis impetrandi gratias præuenientes, vtpote necessarias ad peccatorum fugam. Atque ita tradit Suar. *disp.* 38. *sect.* 2. *n.* 3. Coninch *disp.* 10. *dub.* 10. *n.* 92.

5. Addunt aliqui huic satisfactioni, gratiæ habitualis augmentum, tanquàm effectum ex opere operato: sed immeritò; tum, quia ipsa neque est Sacramentum, neque pars essentialis illius; sed solùm pars integralis perficiens Sacramentum factum: neque est instituta ad reconciliandum pœnitentem cum Deo, aliàs atritum existentem in mortali reconciliaret, quod est absurdum: sed solùm est instituta ad remissionem pœnæ pro peccatis debitæ, & ad faciliùs peccata in futurum cauenda: ad quos effectus gratia habitualis non deseruit, vt benè ex D. Thom. *in* 4. *dist.* 16. *quæst.* 1. *art.* 2. *q.* 2. *ad* 3. notauit Coninch *disp.* 10. *de pœnitent. dub.* 10. *num.* 94.

6. Hanc satisfactionem plerunque obligatur Sacerdos sub graui culpa pœnitenti imponere, vt satis indicat Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. *vers. Debent ergo Sacerdotes.* & tradit communis sententia apud Suar. *disp.* 38. *sect.* 3. *num.* 1. Henriq. *lib.* 5. *sum. cap.* 20. *num.* 6. Coninch *disp.* 10. *dub.* 8. *concl.* 1. Fagund. *lib.* 9. *de pœnit. cap.* 3. *num.* 8. Layman. *lib.* 5. *summ. tract.* 6. *cap.* 15. *quæst.* 1. Tum, vt æquitatem iudicij seruet, debitam pro peccatis pœnam exigendo: tum, vt pœnitentem coërceat, ne iterum in peccata labatur: tum, ne Sacramentum imperfectum relinquat. Ob quam vltimam rationem credo, Sacerdotem obligatum esse sub graui culpa pœnitentiam iniungere, cùm commodè potest; tametsi confessio sit de solis venialibus, vel de mortalibus iam confessis: nam Sacerdoti incumbit, ne mutilum, & imperfectum Sacramentum relinquat, quod necessariò fit nulla pœnitentia imposita. Quapropter, etsi pœnitentia imponenda leuis sit; non est tamen leuis illius omissio; sicuti notauit Ioan. Sanch. *disp.* 15. *select. disp. num.* 14. & 17. aduersùs alios oppositum docentes.

7. Dixi, *plerunque*: quia aliquando licet hoc Sacramentum ministrare, nulla satisfactione iniuncta. Cùm enim hoc Sacramentum necessarium sit, & perfici essentialiter possit absque satisfactione, non debet ob illius impossibilitatem omitti. Igitur omitti satisfactio potest, si pœnitens ita sit in extremis, vt nec minimam exequi valeat: quia obligatio imponendi pœnitenti satisfactionem, est, cùm pœnitens capax est, illam exequendi, vti ex communi sententia tradit Caiet. *tom.* 1. *Opusc. ul. quæst.* 2. *art.* 2. Nauarr. *cap.* 26. *n.* 20. Suarez *disput.* 38. *sect.* 3. *num.* 4. Coninch *disput.* 10. *de pœnitent. dub.* 8. *num.* 63. Fagund. *de secundo Eccles. precep. lib.* 9. *cap.* 3. *num.* 9. Raro tamen hæc impotentia contingit: nam, si pœnitens non est sensibus destitutus, credo, Sacerdotem obligatum esse illi pœnitentiam imponere, etsi leuissimam, nempe, inuocationem nominis Iesu ore, vel corde; voluntariam oblationem infirmitatis, & dolorum, aliúmve similem pium motum. Quòd si peccata ampliorem satisfactionem expostulent, & credatur infirmus victurus, imponenda est sub obligatione, si conualuerit, exequenda, vti docuit Theod. Cantuarens. *in cap.* 1. 26. *qu.* 7. ibi: *Si diuinitus ereptus conualuerit, pœnitentiæ modum à Sacerdote sibi impositum diligenter obseruet.* Et tradit Fagund. *d. lib.* 9. *c.* 3. *n.* 9. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *qu.* 2. *circa fin.*

8. Secundò, excusatur Sacerdos à pœnitentiæ impositione, si probabiliter existimet, pœnitentem, ob vehementem contritionem, vel ob aliam grauem pœnitentiam assumptam plenè peccatis satisfecisse. Nam, stante hac opinione æquitas iudicij postulat, vt reus absoluatur absque obligatione soluendi, cùm nihil soluendum habeat. Sic Suar. Coninch, Fagund. *locis alleg.* Sed hic casus moraliter est impossibilis, cùm absque diuina reuelatione constare Sacerdoti non possit, pœnitentem plenè pro peccato satisfecisse, vt benè aduertit Coninch *d. dub.* 8. *n.* 63. Præterea deberet constare, nō indigere pœnitentia in remedium, & medicinam peccatorum præseruatiuam, quod vix est possibile.

9. Tertiò,

9. Tertiò, ad idem est, si tempore Iubilei confessio fiat, nam, cùm per Iubileum plena peccatorum conceditur remissio, superfluit qualibet alia satisfactio. Verum, quia sæpè accidit, pœnitentes intentione lucrandi Iubileum confessionem fecisse; postmodum verò, vel mutare voluntatem, vel ab eo lucrando impediri; nullatenus Sacerdos satisfaceret, si hac intentione contentus esset; sed necessariò debet ad executionem illius intentionis obligare pœnitentes, eisque diligentias pro lucrando Iubileo in pœnitentiam iniungere, sicuti docuit Vasq. *q. 94. art. 2. dub. 3.* Ipsis verò obligatis Iubileum lucrari, non tenetur Sacerdos aliam pœnitentiam in satisfactionem iniungere ob rationem dictam: quia Iubileum est plena peccatorum remissio: & tradit aliis relatis Emman. Sà *verbo, Satisfactio, n. 1.* Tolet. *lib. 6 cap. 23. num. 10.* & pluribus exornat Suar. *disp. 38. sect. 10. n. 10.* Benè tamen potest, & plerunque tenetur, aliquam satisfactionem ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum eis iniungere: nam, cùm Sacerdos non solùm sit Iudex, sed Medicus, qui pœnitentes mederi debet, & per obtentionem Iubilei non censeantur regulariter satis curati, tenetur eas pœnitentias iniungere, quæ huic fini visæ sibi fuerint conuenientes. Quapropter rectè inquit Suar. *dicta disp. 38. sect. 10. num. 10.* his temporibus pœnitentes ab executione pœnitentiæ à Confessario iniunctæ rarò, vel nunquam excusari ob Iubileum, vel plenariam Indulgentiam: quia plerunque imponuntur leuissimæ pœnitentiæ, & quæ vix sufficiunt per modum medicinæ.

10. Quartò, credunt Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 9. cap. 3. num. 9.* & Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quæst. 5. sect. 3. part. 2. num. 3.* excusari Sacerdotem ab impositione pœnitentiæ, si sæpiùs intra horam pœnitentiæ Sacramentum scrupuloso ministret. Moueri possunt: quia pœnitentia in prima confessione imposita censeri debet pro aliis imposita esse. Sed hoc ad summum verum esse potest, casu, quo scrupulosus eadem peccata, à quibus in prima confessione absolutus fuit, iterum clauibus Ecclesiæ subiiceret: quia satisfactionis prioris impositio visa fuit sufficiens pro illorum peccatorum remissione obtinenda. Cæterùm, neque cum hac limitatione hanc excusationem admitto, ne consequenter dicamus, Sacerdotem excusatum esse à pœnitentia iniungenda, quoties pœnitens de peccatis ritè confessis confessionem instituit. Ratio autem huius obligationis ea est: quia Sacerdoti nunquam constat pœnitentiam iniunctam sufficientem esse ad plenam pœnæ debitæ remissionem: quinimò plerunque præsumere potest, insufficientem esse: quippe sæpè insufficiens imponitur, & longè leuior, quàm peccata exigunt, ob maiorem pœnitentis fructum, ne à Sacramento Pœnitentiæ arceatur, néve de pœnitentia iniuncta horrorem concipiat. Quòd verò Bonac. inquit, posse eandem pœnitentiam in priori confessione impositam denuò imponi, mihi displicet: quia esto opus aliàs præceptum in pœnitentiam iniungi possit; non tamen præceptum eodem titulo.

11. Quintò, addunt aliqui, quos minùs benè refert Henriq. *lib. 5. sum. c. 20. n. 6. in comment. litt. Z*, Sacerdotem ab obligatione imponendi pœnitentiam excusatum esse, si credat, pœnitentem nullam esse admissurum, vel executurum. Nam, cùm impositio pœnitentiæ in bonum pœnitentis referatur, ea impositio potiùs in illius detrimentum, quàm commodum cedit. Item, finis, ob quem pœnitentia imponitur, est, vt pœnitens illius executione pro peccatis satisfaciat. Si ergo illam executurus non est, quinimò neque admissurus, finis impositionis cessat, ac proinde & Confessarij obligatio. Sed hanc excusationem nullatenus censeo admittendam, sicuti neque eam admittit Regin. *lib. 7. n. 12.* Bon. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. p. 2. n. 5.* Fag. *lib. 9. de pœnit. c. 3. n. 10.* Nam esto, plures DD. non infimæ notæ, quos *infra* referemus, sentiant, pœnitentem obligatum non esse pœnitentiam iniunctam acceptare, vel acceptatam implere: at Sacerdotem non audent à pœnitentia iniungenda excusare; tum, ne videatur peccatis pœnitentis conniuere, ea impunita relinquens: tum, ne sit occasio pœnitenti peccata temnendi, & in grauiora incidendi, vtpote qui se sentit fræno pœnitentiæ destitutũ: tum, ne Sacramentum Pœnitentiæ truncatè, & imperfectè ministret, nullam pœnitentiam, partem illius integralem assignando. Qui fines non cessant, tametsi pœnitens pœnitentiam non acceptet, neque impleat.

§. III.

Quæ, qualiter, & quanta satisfactio imponenda sit.

1. *Opus bonum pœnosum, & aliquando ex præcepto debitum imponi potest.*
2. *Non est necessarium, vt sit opus externum.*
3. *Quid de suffragiis pro animabus Purgatorij.*
4. *Debet esse opus præstandum ab ipsomet pœnitente.*
5. *Qualiter opus publicum in pœnitentiam iniungi possit.*
6. *Potest cogi pœnitens ad confessionis frequentiam.*
7. *Quid de reliquis Sacramentis dicendum sit.*
8. *Quantitas pœnitentiæ arbitrio prudentis Confessarij relinquitur.*
9. *Peccat grauiter Confessarius, si absque causa leuissimam pœnitentiam pro grauibus peccatis iniungat.*
10. *Stante causa licitum est.*
11. *Pœnitens monendus est, pœnitentiam non esse delicto commensuratam.*
12. *Plerunque sub præcepto pœnitentia imponenda est.*
13. *Sub consilio verius est, imponi sacramentaliter non posse.*
14. *Grauis pœnitentia imponi non potest sub leui obligatione.*
15. *Sub conditione verius est imponi non posse: quidquid alij contrarium sentiant.*
16. *Regulariter ante absolutionem est satisfactio imponenda.*

1. Certum est, opus in satisfactionem iniungendum debere esse bonum moraliter, & de se Deo gratum: siquidem in satisfactionem peccatorum, & perfectam cum Deo reconciliationem assumitur. Debet item esse pœnosum, & naturæ humanæ afflictiuum: quam conditionẽ habent omnia opera bona post naturæ lapsum, vt, aliis relatis, probant Valent. *t. 4. disp. 7. qu. 14. pun. 3.* Pitigian. *2. p. dist. 5. q. 1. art. 3. concl. 1.* Non requiritur necessariò esse opus supererogationis; sed potest esse opus aliàs præceptum: nã ex eo, quòd præceptum sit, non impedit, quin in partem Sacramenti, & peccati satisfactionem assumatur, & nouo titulo pœnitens ad illius executionem obligetur. Quinimò aliquando expedit ita id fieri, saltem ex parte, si pœnitens creditur illius pœnitentiæ impositione ad præceptorum obseruationem fore excitandum; cùm tamen antea tepidus, & remissus extiterit. Frequenter autem opera non præcepta, sed supererogationis imponenda sunt: quia operibus aliàs præceptis vix censeri potest pœnitens grauari, cùm iam grauatus sit; ac proinde rationem punitionis diminutè habent. Quocirca quoties Confessarius opus in pœnitentiam iniungit, semper intelligendus est iniungere opus non debitum, nisi contrariũ communi consuetudine expressum intelligatur, sicuti intelligitur in eleemosyna, quæ si detur extremò

mè indigenti, sit ea satis: quia est casus extraordinarius, qui non censetur exceptus: & sicuti si præciperet, diebus festis duplicem Missam audire, censendus est Missam ex præcepto, & aliam tantùm supererogationis præcipere. Si præcepit singulis diebus Missam audire, creditur Missa diei festi contingentis contentus esse, ne nimiùm pœnitentem grauet. Secùs esset, si diceret, vt singulis hebdomadis Missam audiret, censendus esset velle obligare ad Missam alias non debitam ex præcepto, vel voto. Quando autem, pensatis circunstantiis, dubium est, consulendus est Confessarius, si potest; sin minùs prudentis arbitrio res decidenda. Quæ omnia docent communiter Doctores, vt videre est in Suar. *disp.38.sect.6.* Henriquez *lib.5.cap.21.* Coninch *disp.10. dub.8. num.68. & seqq.* Layman.*lib 5.sum.tract.6.cap.15.qu.2.* Bonac. *disp.5. de pœnit.quæst.5.sect.3.part.2.n.11.* Thom. Sanch. *lib.1. sum.c.14.à n.5.*Fag.*de 2.Eccl.præc.lib.9.c.5.n.8.* & aliis.

2. Tametsi opus in pœnitentiam iniungendum debere necessariò externum esse, docuerit, aliis relatis, Ioan. Sanch *in select. disp.16. num. 1.* propterea quòd pars Sacramenti sit, quæ visibilis debet esse, sicut & Sacramentum: & quia imponitur per modum præcepti humani, quod in actum interiorem directè cadere non potest: attamen praxis Ecclesiæ, & communis sententia docet, actus interiores, verbi gratia, aliquam piam meditationem, de Dei præsentia, de iudicio futuro, de morte imminente, de peccatorum fœditate, & grauitate, aliquémque contritionis actum, & similia iniungi posse. Nam esto, per se sensibilia non sint; sunt tamen sensibilia, quatenus à Confessario iniunguntur, & à pœnitente acceptantur: quod sufficit, vt pars Sacramenti esse possint; sicuti est contritio, quæ per confessionem manifestatur; & Corpus Christi in Eucharistia, quæ mediis speciebus consecratis sensibilis redditur. Et licèt hæ iniungantur ad modum humani præcepti: quia tamen non iniunguntur absolutè, sed ex pœnitentis consensu, & acceptatione, ea de causa, etsi interiora sint, & inuisibilia, sub præceptum cadere possunt: sicuti docuerunt Suar. *disput.38. sect.6. n.2.* Reginald. *tom.1.lib.7.num.22.* Basil. Ponc.*lib.1.de matr.cap.7. n.4.* Coninch *disp.10. dub.8. num.67.concl.4.* Laym. *lib.5. sum.tract.6.c.15. q.2.* Bonac. *disp.5. de pœnit.q 5.sect.3. punct.2.num.10.*Fagund.*de secundo Eccles.præcep.lib.9. cap.5.num.5.* & alij. Quinimò, etsi frequenter opus externum in pœnitentiam iniungatur; quia faciliùs, & certiùs, præsertim à rudibus, impleri potest; aliquando tamen expedit, supradictam meditationem, & considerationem iniungi, vtpote efficacissimam ad vitæ anteactæ emendationem, vt benè notarunt Suar. Coninch, Laym. *loc.alleg.*

3. Quòd verò prædictus Ioan. Sanch subiungit *dicta disp.16 n.4.* non posse, inquam, Confessarium pœnitenti imponere in pœnitentiam peccatorum, vt aliquas orationes pro animabus Purgatorij recitet; eò quòd Sacramentum non in satisfactionem alieni peccati; sed proprij institutum sit; mihi displicet. Concedo nanque, Sacramentum Pœnitentiæ ad delenda peccata pœnitentis, tam quoad culpam, quàm quoad pœnam institutum esse: sed inde non infertur, orationes pro animabus Purgatorij applicandas effectum in pœnitente habituras non esse: habent quidem effectum ex opere operato, & virtute Sacramenti, qui à pœnitente animabus Purgatorij communicari non potest; tametsi illis communicet effectum, seu satisfactionem illis orationibus correspondentem, quatenus ab ipso procedunt: qui effectus est omninò distinctus, & separabilis ab effectu, & satisfactione, quem illæ orationes habent, quatenus à Confessario sunt iniunctæ, & pars Sacramenti Pœnitentiæ constitutæ.

4. Rursus debet esse opus ab ipsomet pœnitente præstandum, (quidquid in contrarium sentiant Fagund. *lib.9.de secundo Eccles.præcepto, cap.4. num. 12.* & Suar. *disp.38. sect. 9. num. 4.*) Nam esto, vnus pro alio satisfacere possit; illius tamen satisfactio, pars Sacramenti Pœnitentiæ esse non potest; & consequenter neque ex opere operato effectum habere. Quippe satisfactio sacramentalis necessariò imponenda est à Confessario ex potestate, quam habet, ligandi, ac soluendi in Sacramento Pœnitentiæ. At Confessarius non alium, præter pœnitentem, ligare, ac soluere potest, neque alterius delicta vindicare. Ergo nemini alteri potest satisfactionem sacramentalem imponere. Præterea Florent. & Trident. declararunt, materiam Sacramenti Pœnitentiæ esse actus pœnitentis, scilicet, contritionem, confessionē, & satisfactionem. Ergo satisfactio, quæ non est à pœnitente facta, pars materialis Sacramenti esse non potest. Quocirca, cùm alicui imponitur in pœnitentiam, vt ipse, vel alius nomine ipsius peregrinationem suscipiat, orationes fundat; non aliena oratio, & peregrinatio in pœnitentiam iniungitur; sed illius diligens procuratio, quæ non absque labore, & difficultate fit, vti benè notarunt Laym. *lib.5.sum.tract.6.c.15.q.2.n.10.in fine.* Vasq. *de pœnit.q. 94.art.2.dub.1.n.11* Henriq. *lib.5.cap.20.n.7.* Coninch *disp.10.de pœnit.dub.8.n.66.* & plures referens Bonac. *disp.5.de pœnit. q.5.p.4. n.14.* Illud verò est omninò certum, quódque etiam admittit Suar. si pœnitens specialiter indigeat satisfactione in medelam, & præseruationem peccatorum, nullo modo posse per alium impleri: quia medicina ab altero sumpta, v.g. ieiunium, te mederi non potest.

5. Sed, an opus iniunctum debeat esse secretum, an possit esse publicum; non consentiunt DD. Et quidem, si peccata secreta sint, omnes conueniunt, iniustissimè cogi pœnitentem ad pœnitentiam publicam: cogeretur enim ad ea manifestanda. Si autem peccata publica sint, & scandalosa, adhuc Nauarr. *in cap. Sacerdos. de pœnit. dist.6.n.86. & in sum.cap.6. n. 10.* Emman. Sà *verbo, Satisfactio, n.12.* Reginald. *lib. 7.n. 32.* Vega *3.p.casu 1. vers. Infertur prætereà.* & alij negant, posse eam pœnitentiam iniungi; quia esset delictorum manifestatio, & sigilli violatio: nam esto, illa peccata aliis nota sint, nouo titulo agnoscuntur ob pœnitentiam, & certiora redduntur. Cæterùm, sæpè ob peccata publicè commissa expedire, & aliquando etiam necessarium esse pœnitentem cogere ad pœnitentiam publicam exhibendam, vt sic scandalo satisfaciat, communis est sententia, teste Suar. *disp. 38. sect. 6. n. 3.* Vasq. *q. 94. art. 2. dub. 2.* Coninch *disp. 10. dub. 8. n.74. concl. 6.* Henriq. *lib. 5. cap. 21.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q.5.sect.3.p.2.n. 14.* & videtur decisum in cap. 1. *de pœnit. & remissionib.* & à Trident. *sess. 24. cap.8. de reformat.* quæ non solùm de foro iudiciali, sed pœnitentiali, & sacramentali loqui optimè expendit Vasq. *loco allegato.* Ratio est manifesta: quia Confessario competit peccata punire, eáque mederi ea punitione, & medicina, quæ necessaria est: at sæpè conuenit, sæpéque necessarium est peccata publica, & scandalosa publicè punire, & satisfactione publica mederi. Ergo Confessarius ad sic puniendum, & medendum potestatem habet. Neque inde fit, sigillum violari: quia hæc obligatio ex consensu pœnitentis imponitur, aliàs non absoluendus: sicuti iniurianti onus imponitur postulandi veniam ab offenso, absque vlla sigilli violatione.

Quòd si obiicias: Ergo pœnitens, cuius peccatum cedit in commune reipublicæ detrimentum, nisi manifestetur, cogi poterit, vt in illius manifestationem consentiat. Admittendum est, si velit absolutionem obtinere: quia cogitur præstare id, quod iure diuino, & naturali

naturali tenetur. At eo non consentiente, neque illi est absolutio concedenda, neque confessio manifestanda.

Si verò pœnitentia publica necessaria non sit ad satisfactionem scandali: rarò expedire potest cogere pœnitentem ad illius acceptationem, & nolentem acceptare inabsolutum dimittere: quia hoc Sacramento, illiúsque pœnitentiæ impositione, bonum pœnitentis, quoad fieri potest, procurandum est, quod ex hac pœnitentiæ publicæ impositione, absolutionísque negatione nequaquam prouenire potest, vt benè notauit Coninch *disp.* 10. *dub.* 8. *in fine.*

6. Grauior dubitatio est, an cogi possit pœnitens ad confessionis frequentiam. Ratio difficultatis est: nam vel astringitur ad confitenda peccata commissa, vel committenda. Ad commissa, cùm supponamus ea esse confessa, astringi non potest: quippe nulla lex humana arctare peccatorem potest ad binam suorum peccatorum confessionem. Ad confessionem autem eorum, quæ committenda sunt, nequit astringi: etenim obligatio hæc fatendi solùm esse potest sub conditione, si committantur: cuius conditionis positionem ipse peccator vitare debet. Non igitur astringi pœnitens potest ad frequentem confessionem. Atque ita docuit Nauarr. *in sum. cap.* 9 *n.* 1. & *cap. Placuit. dist.* 6. *n.* 115. Sed contrarium omninò tenendum est cum communi sententia, quam pluribus relatis firmat Vasq. *q.* 91. *art.* 3. *dub.* 7. *n.* 12. Ioann. Sanch. *disp.* 13. *select. n.* 2. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *n.* 12. *vers. Caueant.* Tolet. *lib.* 5. *sum. cap.* 13. *n.* 6. Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib.* 9. *cap.* 5. *n.* 4. Et probat vsus communis Ecclesiæ: passim enim assueti peccatis, ad frequentes confessiones astringuntur; quippe confessio est opus maximè gratum Deo, & ad remouendum prauos habitus, coërcendúmque peccatorem à peccatis committendis efficacissimum: ergo in pœnitentiam iniungi potest. Neque obstat, lege humana neminem obligari posse ad eadem peccata bis confitenda: nam hoc intelligendum est directè, & formaliter; secùs indirectè ex obligatione ad confessionem: ex hac enim obligatione nascitur, quòd aliquando debeat peccata confessa fateri, si nolit ex venialibus denuò commissis confessionem facere. Præterea esto, absolutè nulla lex humana ad frequentem confessionem obligare posset, (quod falsum est:) at ex aliqua suppositione, & quasi ex pacto optimè potest. Etenim Confessarius ad confessionis frequentiam pœnitentem obligat ob beneficium absolutionis illi concessum, aliàs non concessurus: sicuti Pontifex in voto castitatis, & in impedimento affinitatis dispensans ad menstruam confessionem obligare solet. Quinimò censent Ioann. Sanch. non solùm ad confessionis frequentiam obligari pœnitentem posse; sed vt cum eodemmet Confessario fateatur. Sed hoc rarò, vel nunquam expedit: est enim grauissimum periculum, vel transgrediendi pœnitentiam, vel infideliter confitendi. Adde, ex obligatione ad confessionem non adstringi pœnitentem per se ad fatenda peccata iam confessa, vel committenda; sed indifferenter ad hæc, vel illa, prout sibi placuerit, & expediens esse iudicauerit, in quo nulla est deordinatio.

7. De reliquis Sacramentis facilis est resolutio, an eorum susceptio possit in pœnitentiam imponi? Et quidem de Eucharistia credo certissimum, si à Confessario iudicatum fuerit expedire; quia cedit in Dei honorem, & maximum pœnitentis fructum. Ad Confirmationem suscipiendam, casu, quo suscepta non sit, optimè potest pœnitens obligari, cùm omnibus Christianis expediat hoc Sacramentum suscipere: & idem est de extrema Vnctione, si in extremis sit constitutus. Ad susceptionem autem Sacramenti Ordinis, vel matrimonij, nullatenus censeo obligari pœnitentem posse: quia sunt status summam libertatem requirentes; sicuti neque ad religionis statum, vt notauit Fagund. *lib.* 9. *de pœnit. c.* 5. *n.* 5.

8. Quanta verò pœnitentia sit à Confessario iniungenda, ipsius arbitrio relinquitur, non quidem vt pro libito grauem, vel leuem possit iniungere; hoc enim æquitas iudicij non patitur; sed secundùm grauitatem peccatorum, & pœnitentis dispositionem. Hæc enim duo præ oculis habere debet, vt arbitrium pœnitentiæ legitimum sit. Etenim hæc pœnitentia, vt inquit Tridentin. *sess.* 14. *cap.* 8. *circa finem*, in duplicem finem referenda est, nempe, in præteritorum vindictam, & castigationem, & ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum. Vnde pœnitentia, quæ præterita delicta vindicat, & futura præcauet, & medetur, rectissima est. Hinc fit, expediens esse auaris, & rapacibus, si diuitias habent, eleemosynas in pœnitentiam iniungere, luxuriosis ieiunium, carnis macerationem, & regulariter omnibus quotidianam orarij recitationem, & confessionem menstruam, quia hæc & peccata præterita vindicant, & coërcent à futuris.

9. Si autem Sacerdos absque iusta causa leuissimam satisfactionem pro grauibus peccatis iniungat, sine dubio mortaliter peccabit; quia nec peccata punit, nec pœnitentem medetur: & manifestè colligitur ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. *circa finem*, asserente, debere Sacerdotes, quantùm spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere, ne si fortè peccatis conniueant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.

10. Notanter dixi, *si absque iusta causa:* nam ea intercedente optimè potest Confessarius, imò debet pœnitentiam peccatorum grauitati debitam temperare: ex hac enim mitigatione, nec Sacramento fit iniuria, cùm ipsum ad sui integritatem solùm exigat satisfactionem imponi; & recta illius administratio petit, vt imponatur secundùm prudens Sacerdotis arbitrium, vti dicitur in cap. *Deus, qui. de pœnit. & remiss.* & in c. *Mensuram. de pœnit. dist.* 1. & aliis, quæ referuntur 26. *q.* 7. Neque item fit iniuria Deo, cùm ius puniendi peccatum, prout par est, non amittat. Ex alia parte cedit hæc mitigatio in pœnitentis vtilitatem: siquidem hac via confessioni afficitur; quam tamen horreret, si grauior ei imponeretur. Quapropter pœnitentiam, quam timet Confessarius pœnitentem ex infirmitate non executurum, moderari debet, vel in aliam leuiorem commutare: potiùs enim expedit, puniendum in Purgatorio remittere, quàm ob omissam pœnitentiam in Infernum detrudere, sicuti dixit Ioann. Gerson 2. *p. Operum in reg. moralib.* & tradit Nauarr. *c.* 26. *n.* 18. & 20. & *in d. cap. Mensuram. de pœnitent. dist.* 1. *n.* 5. & 6. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 21. *n.* 1. Suar. *disp.* 38. *sect.* 4. *n.* 4. Coninch *disp.* 10. *dub.* 8. *à n.* 71. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *concl.* 2. & 3.

11. Monent tamen communiter Doctores, vt videre est in Suar. *disp.* 38. *sect.* 4. *n.* 4. Coninch *disp.* 10. *dub.* 8. *n.* 73. Viuald. *de satisfact. n.* 10. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *q.* 2. *concl.* 2. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *n.* 17. Reginald. *lib.* 7. *n.* 38. & 47. & aliis, Confessarium leuiorem pœnitentiam imponentem, quàm peccata merentur ob iustum timorem, quem habet, ne si grauiorem imponat, omittatur; debere monere pœnitentem, pœnitentiam delicto commensuratam non esse; tum, ne ob leuitatem pœnitentiæ iniunctæ leuiùs delicta existimet; tum, vt excitetur ad nouam satisfactionem sponte assumendam.

Modus imponendi pœnitentiam esse potest ex præcepto,

cepto, vel ex consilio. Item, absolutus, vel sub conditione alicuius operis.

12. Omnes Doctores admittunt plerunque ex præcepto imponendum esse, & sic esse intelligendum, cùm Sacerdos contrarium non expresserit. Sed, an sub consilio imponi possit, varius est eorum sensus. Affirmat Paludan. *in 4. dist.* 20. *qu.* 2. Nauarr. *in cap.* 1. *n.* 33. *&* 52. *de pœnit. dist.* 6. & *in sum. cap.* 26. *n.* 22. *&* 24. Emman. Sà *verbo, Satisfactio, n.* 11. Petr. de Soto *lect.* 2. *de satisfact.* Suar. *disp.* 38. *sect.* 3. *n.* 2. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *n.* 11. Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib.* 9. *in fine*; & *cap.* 3. *n.* 8. *&* 11. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *n.* 6. Mouentur: quia Confessarius imponere debet pœnitentiam, prout iudicauerit conuenientius esse. At sæpè conuenientius est, non arctare præcepti obligatione pœnitentem; sed suæ liberæ voluntati opus iniunctum relinquere. Ergo id poterit Confessarius præstare. Neque inde fit, Confessarium non exercere potestatem ligandi, ac soluendi in pœnitentem: exercet vtique: quia ligat pœnitentem, ne ex opere operato plenam suorum peccatorum remissionem obtineat, nisi medio opere in pœnitentiam iniuncto. Hinc inferunt Suar. *sect.* 6. *n.* 6. Fagund. Emman. Sà, & alij, posse Confessarium in pœnitentiam designare quodlibet bonum opus à pœnitente efficiendum; & de facto designari illis verbis absolutionem subsequentibus: *Et quidquid boni feceris, vel mali patienter sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorũ*, &c. Subdunt verò prædicti Doctores limitationem, vt solùm pro peccatis in ea confessione absolutis censeantur ea verba habere effectum ex opere operato.

13. Cæterùm, verius censeo, pœnitentiam per modũ consilij impositam sacramentalem non esse, neque effectum ex opere operato habituram, ac proinde Confessarium suæ obligationi nullatenus satisfacere pœnitentiam sub consilio imponentem. Sic docuit Vasq. *qu.* 94. *art.* 2. *dub.* 1. *num.* 10. Coninch *disp.* 10. *de pœnit. dub.* 8. *num.* 64. Moueor: quia pœnitentiæ impositio nascitur ex potestate, quam Sacerdos habet, pœnitentem ligandi, ac soluendi, non solùm à culpis; sed etiam à pœnis pro culpis debitis. At, si Confessarius voluntati pœnitentis pœnitentiam remittit, nullo modo ad illius executionem pœnitentem ligat. Quòd si dicas cum Suar. ligare, si velit remissionem peccatorum perfectam obtinere: obstat; quia hæc non est ligatio: sicuti non ligaret Pontifex ad lucrandum Indulgentiam eum, cui concessa Indulgentia est, si otarium recitet. Prætereà ex potestate, quam Sacerdos habet ligandi in hoc Sacramento, inferunt Doctores obligationem, quam fideles habent confitendi sua peccata, vtpote qui alia via non possunt peccatorum absolutionem obtinere: ergo inde etiam inferre debent obligationem, saltem ex præcepto, quam habent pro pœnis satisfaciendi, cùm ex eadem potestate vtraque obligatio ortum habeat. Item, Sacerdos in hoc Sacramento obligatus est, non solùm consulere pœnitenti peccatorum vindictam; sed de facto ea vindicare pœnitentiæ impositione. At per pœnitentiam, quæ arbitrio pœnitentis relinquitur, censeri non potest peccata vindicare, & punire; sed vindicationem, & punitionem pœnitenti consulere. Ergo Sacerdos, quatenus Iudex est, non ex consilio; sed ex præcepto pœnitentiam imponere potest. Deinde, si pœnitentia arbitrio pœnitentis remittitur, iam Sacerdos permittit Sacramentum Pœnitentiæ relinqui truncum, & imperfectum: quippe permittit esse sine parte integrali, scilicet, satisfactione. Specialiter autem mihi displicet, ea verba communia: *Quidquid boni feceris*, &c. efficacia esse, vt omnia opera bona postmodum facta ex opere operato remittant pœnas pro peccatis debitas. Nam ex vi illorum verborum non designantur opera in satisfactionem ex opere operato; sed oratur Deus, vt taliter fiant, vt in satisfactionem peccatorum deseruiant. Tum, quia in communi designantur; quæ designatio obligationi apta non est. Si enim peccatum in communi non licet pro materia huius Sacramenti constituere, nisi in casu raro, & extraordinario; neque etiam satisfactionem in communi licebit. Tum, quia æquè designantur omnia opera à pœnitente efficienda, vt in augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ deseruiant, ac designantur in peccatorum remissionem. Sed ea opera à Confessario iniuncta vim non habent augendi gratiam ex opere operato, vt etiam contrarij fatentur: ergo neque vim habere debent remittendi peccata ex opere operato. Adde, absque fundamento ea verba restringi ad satisfactionem pro peccatis in ea confessione declaratis: nam opus in satisfactionem à Confessario iniunctum, non solùm pro peccatis illius confessionis; sed pro quibuscunque peccatis satisfactorium est. Ergo idem est dicendum, si omnia opera in commun possint in satisfactionem iniungi.

14. Addit Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 5. cum Medin. *cod. de conf. ss. tract.* 2. *q.* 48. quibus consentit Ochagauia *tract. vlt. de satisfact. sacram. q.* 8. *n.* 7. posse Sacerdotem iniungere pœnitentiam grauem exequendam sub veniali obligatione: nam, si potest obligationem tollere, à fortiori illam poterit temperare. Et quidem, si vera esset sententia nuper reiecta, scilicet, Confessarium non astringi ad imponendam pœnitentiam sub præcepto; sed posse sub consilio eam imponere, crederem, posse obligationem temperare, & ad grauem pœnitentiam sub leui culpa obligare. Nam ex prædicta potestate manifestè infertur, institutionem, & naturam Sacramenti Pœnitentiæ non exigere pœnitentiam sub obligatione imponi; sed arbitrio Confessarij relinqui, qui si potest à graui pœnitentia iniuncta obligationem seiungere, aptiùs poterit eam temperare. At, quia satis probatum est, non esse constitutum in potestate Confessarij à pœnitentia iniuncta obligationem separare; ideò probabilius censeo, illius obligationem temperare non posse: Confessario nanque solùm datum est, pœnitentiam, quæ sibi visa fuerit expediens, iniungere: obligatio autem illam exequendi, non ex voluntate Confessarij, sed ex ipso Sacramento, & institutione oritur. Prætereà Sacerdos pœnitentiam iniungens non suo nomine, sed Christi nomine, & tanquàm Christi Vicarius iniungit. At Christus semper præsumi debet, velle obligationem pœnitentiæ grauitati illius commensurari. Ergo absque fundamento asseritur, posse Sacerdotem graui pœnitentiæ leuem tantùm obligationem adiungere. Sic Nonius *de pœnit. q.* 15. *art.* 1. *&* *q.* 13. *art.* 2. *difficult.* 2. *concl.* 4 Coninch *disp.* 10. *de pœnit. dub.* 8. *n.* 65. Bonac. *disp.* 5 *de pœnit. q.* 5. *pun.* 4. *n.* 4. *fine*.

15. Alter modus imponendi satisfactionem satis vsitatus est sub conditione: v.g. imponit tibi Confessarius, vt confessionem frequentes, peregrinationem instituas, eleemosynam tribuas, si in tale, vel tale peccatum incideris, quia iudicat medium illud esse aptissimum, vt à peccato committendo detinearis, & paulatim emendationem obtineas. Posse autem pœnitentiam hoc modo iniungi, colligitur ex Nauar. *cap.* 26. *n.* 25. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 11. Suar. *disp.* 38. *sect.* 3. expressè Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *pun.* 2. *n.* 16. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *n.* 11. Neque alio fundamento ducuntur, nisi quia Sacerdos officium Iudicis, & Medici cum pœnitente exercet, & ad officium Medici videtur pertinere, medicinas designare, prout sibi conuenire visum fuerit.

Sed contrarium longè probabilius existimo: nam esto Confessario, quatenus Medicus est, competat medicinas

dicinas pœnitenti designare; modus autem designandi non fuit voluntati eius relictus; sed necessariò astringitur, vt illas conuenientes medicinas designet, ligans pœnitentem ad illarum executionem, & non libero eius arbitrio relinquens. Et ratio est: quia Sacramentum absolutè factum exigit pœnitentiam absolutè imponi, ne Sacramentum sine parte satisfactoria relinquatur: quod necessariò contingere potest, si solùm sub conditione contingenti pœnitentia iniuncta sit: nam, cùm hæc conditio cessare possit, poterit & pœnitentiæ executio cessare. Præterea obligatus ad pœnitentiam sub hac conditione, si peccatum commiserit, absolutè ad nullam pœnitentiam obligatur: nam ipse obligatus est ad non efficiendum peccatum. Ergò etiam est obligatus ad non contrahendam pœnitentiæ obligationem, quæ peccatum necessariò requirit. Atque ita docent Vega *2. p. sum. c. 64. casu 2.* Tolet. *lib. 3. cap. 18. num. 3.* Thom. Sanch. *lib. 3. sum. cap. 5. num. 3.* Ioann. Sanch. *disp. 13. select. n. 8.*

16. Superest dicendum, quo tempore hæc satisfactio iniungi à Confessario debeat, an ante absolutionem, an post. Breuiter respondeo, & ante, & statim post absolutionem imponi posse: solùm enim necessarium est, vt hæc omnia simul moraliter coniungantur, confessio, absolutio, & satisfactionis impositio, vtpote quæ ad integritatem iudicij requiruntur. Consultissimum autem est, & Ecclesiæ vsus probat, vt ante absolutionem pœnitentia iniungatur: ex illius enim acceptatione, vel repulsa cognoscit Sacerdos apertiùs dispositionem pœnitentis, & qua ratione paratus sit absolutioni recipiendæ. Deinde rectus iudicij ordo exigit, ne reus priùs absoluatur, quàm satisfacere promittat, præcipuè cùm satisfactio iniuncta ad materiæ integritatem pertineat, quam semper expedit formæ præmitti. Sic Nauarr. *de pœnit. dist. 6. cap. 1. n. 35.* & *in sum. cap. 16. n. 10.* Suar. *disp. 38. sect. 3. num. 6.* Coninch *disp. 10. dub. 8. in fine, n. 76.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. qu. 5. pun. 2. num. 19* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 15. n. 7. vers. Colligitur tertiò.*

§ IV.

De obligatione pœnitentis acceptandi pœnitentiam, illámque exequendi.

1. *Aliqui censent, nullam esse obligationem acceptandi pœnitentiam.*
2. *Alij affirmant acceptam debere impleri.*
3. *Tenendum est, & obligationem esse acceptandi, & exequendi pœnitentiam.*
4. *Satisfit fundamento contrario.*
5. *Absoluendus est pœnitens paratus leuiorem pœnitentiam, quàm par est, acceptare.*
6. *Pœnitens renuens absolui excusatur ab obligatione acceptandi pœnitentiam.*
7. *Non est liberum pœnitenti, absque causa fugere sententiam, iudicio incohoato.*
8. *Proponitur ratio dubitandi, an obligatio acceptandi pœnitentiam grauis sit.*
9. *Sub distinctione respondetur.*
10. *Vnde sumatur leuis materia pœnitentiæ iniunctæ. Proponuntur variæ sententiæ.*
11. *Leuis materia non ex causa, sed ex se desumenda est.*
12. *Si tempus designatum non est, impleri debet, cùm primùm commodè possit.*
13. *Si tempus designatum sit, tunc exequenda est: si omittatur, non perit regulariter obligatio.*
14. *Exceptio apponitur.*
15. *An possit pœnitens obligari, satisfactionem exequi ante absolutionem.*
16. *Fit satis pœnitentiæ iniunctæ, tametsi in peccato mortali eam exequatur.*
17. *Peccat tamen, saltem venialiter.*

1. PLures, neque infimæ notæ, docuerunt, te obligatum non esse pœnitentiam à Confessario iniunctam acceptare; sed posse pœnam pro peccatis debitam remittere in Purgatorio luendam. Sic Scotus *in 4. dist. 19. qu. 1. §. Ad quæstionem motam. post medium illius.* Gab. *dist. 16. qu. 1. art. 3. dub. 5.* & latiùs *dist. 18. qu. 1. art. 3. dub. 1.* Ioann. Med. *Cod. de confess. qu. de pœnit. iniuncta acceptanda.* Nauarr. *c. 16. n. 20.* Fr. Gregor. Ruiz *in 4. contr. 94.* Armilla *verbo, Confessio. n. 29.* Mouentur: quia nemo tenetur in hac vita pro peccatis satisfacere; sed potest satisfactionem in Purgatorium remittere. Deinde, si obligatus esses satisfactionem à Confessario iniunctam acceptare, obligatus esses acceptare quancunque, cùm nulla, quantumuis grauis sit, æquet peccati grauitatem. Subdunt verò prædicti Doctores, si semel pœnitentiam acceptes, te obligari ad illius executionem: quia iam iurisdictioni Confessarij te voluntariè subiecisti.

2. Caiet. verò *t. 1. Opusc. tract. 6. q. 2. ad 2.* magis consequenter locutus est, affirmans, te non teneri pœnitentiam acceptare, neque acceptatam sub graui culpa implere. Caietanum sequuntur Ludouic. Vega *respons. casuum conscient. 3. p. casu 3. vers. Ex parte ergo pœnitentis.* Paul. Comitol. *respons. moral. lib. 1. q. 35.* Ioann. Rebello *lib. de miraculis Virg. Mariæ, lib. 3. dial. 7.* Zenedo *ad decretum collect. 40. n. 2.* Valer. Reginald. *lib. 7. n. 15.* & tanquàm probabile defendunt Emman. Sà *verbo, Satisfactio, n. 4.* Zerola *de pœnit. cap. 25. q. 9.* Villalob. *sum. tract. 4. de pœnit. difficult. 78. n. 2. & 4.* Priorem partem, scilicet, te non esse obligatum acceptare pœnitentiam, probant ex fundamento prioris sententiæ. Et quia hoc iudicium, cùm voluntarium sit, in inuitum exerceri non potest. Nihil autem videtur obstare, quin te Sacerdoti subiicias quoad peccatorum absolutionem absque subiectione ad satisfactionem acceptandam, vel exequendam. Secunda pars manifesta videtur: nam, si obligatio exequendi pœnitentiam non ex præcepto Confessarij nascatur; sed ex tua acceptatione, obligationem simplicis promissionis, quæ plerunque leuis est, transcendere non potest. Præterea nequit esse pars Sacramenti, cùm non proueniat ex potestate Sacerdotis ligandi, ac soluendi; sed ex tua libera acceptatione.

3. Cæterùm, omninò tenendum est, te obligatum esse, pœnitentiam rationabilem acceptare, & acceptatam exequi. Sic tanquàm certum docuit Victor. *de Sacram. n. 209.* Petr. de Soto *lect. 4. de satisfact. §. Impositio pœnitentiæ.* Suar. dicens contrarium esse improbabile *t. 4. dist. 38. sect. 7. num. 2.* Valen. *t. 4. disp. 7. quæst. 14. p. 4.* Vasq. *quæst. 94. art. 2. dub. 1. num. 4.* Coninch *disp. 10. dub. 9. à num. 79.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. quæst. 5. sect. 3. p. 4. num. 1.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 15. quæst. 1. vers. Colligitur secundò.* Fagundez *lib. 9. de pœnit. cap. 3. num. 16.* Et deciditur in Concilio Salegunstadiensi *cap. 18. t. 3. Conciliorum.* ibi: *Multi tanta falluntur stultitia, vt capitali crimine culpati pœnitentiam à suis Sacerdotibus acceptare nollent.* Et Leo I. *epist. 89. aliàs 91.* relatus *in cap. Multiplex. de pœnit. dist. 1.* ibi: *Indulgentia, nisi supplicationibus Sacerdotum, nequit obtineri.* Sed præcipuè hæc sententia comprobatur ex cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remissionib.* vbi eodem tenore præcipit Innocent. vt fideles omnes, saltem semel in anno, fideliter omnia sua peccata proprio Sacerdoti fateantur, & pœnitentiam iniunctam studeant pro viribus adimplere. Supponit ergo ex institutione huius Sacramenti, obligationem esse pœnitentiam adimplendi, sicuti est obligatio peccata fatendi. Pontifex

tifex enim in dicto cap. *Omnis.* non obligationem confessionis sanciuit; sed iure diuino sancitam determinauit. Deinde ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. asserente, pœnitentiæ impositionem ex potestate, quam Sacerdotes habent, ligandi, ac soluendi ortum habere. At ex hac potestate manifestè colligitur, te peccata fatentem obligatum esse, tum ad acceptandam pœnitentiam, tum ad illius executionem. Nequit enim intelligi, qualiter Sacerdos potestatem habeat pœnitentiis iniunctis te ligandi, si tu ad illarum acceptationem, & executionem ligatus non es. Quòd si dicas, potestatem habere ligandi pœnitentiis iniunctis, quando te pœnitentiis subeundis subiicere vis: obstat: quia hæc ligatio non à Sacerdote, sed à te procederet. Deinde, quia hæc potestas ligandi pœnitentiis iniunctis necessariò prouenit ex potestate, quam Sacerdos habet, te ligandi, & soluendi à peccatis. At hanc potestatem habet per modum iudicij, & tanquàm Iudex in illa causa sententiam profert. Ergo prolata sententia de pœnitentia exequenda, obligatus es illam acceptare, & exequi, sicut in aliis tribunalibus quilibet reus, qui iudicandus de delicto subiicitur, eo ipso ad sustinendam pœnam subiici debet: id enim æquitas iudicij postulat. Præterea, si Sacerdos suo præcepto potestatem non haberet te ligandi, ad acceptandam pœnitentiam, illámque exequendam, eo ipso, quo peccatorum absolutionem obtinere vis; sed necessariò deberet absolutionem concedere, tametsi nolles pœnitentiam iniunctam acceptare, & exequi; non videtur qualiter punire, & mederi tua delicta possit: siquidem ab eius iurisdictione absolutus exis, nulla punitione facta, neq; medicina applicata. Item, *superius* diximus, Confessarium obligatum esse, ex institutione huius Sacramenti, pœnitentiam pro qualitate criminum, & dispositione pœnitentis iniungere; tum, vt æquitatem iudicij seruet; tum, vt pœnitentem medeatur: at hæc obligatio inutilis esset, si pœnitentem ad illius acceptationem, & executionem nequit astringere. Ergo, &c. Tandem onus integrandi Sacramentum pœnitentiæ, tam Confessario, quam pœnitenti incumbit: ergo vterque debet ad id concurrere, Confessarius satisfactionem imponendo, & pœnitens illam acceptando.

4. Fundamentum contrarium leuissimum est: nam esto, spectato peccato, & illius extra Sacramentum remissione, possit satisfactio in Purgatorium remitti: at eo ipso, quo remissio per modum iudicij conceditur, exequenda est satisfactio iuxta iudicij sententiam. Neque inde fit, quamlibet pœnitentiam, etiam grauissimam te obligatum esse acceptare, & exequi: quia neque ipse Sacerdos eam potest imponere; sed qualem, tum ad peccatorum vindictam, tum ad illorum medelam iudicauerit expedire, tametsi grauitati peccati non adæquet.

5. Ex dictis videtur inferri, contrariam sententiam, spectato iuris rigore, & ratione, neque vt probabilem admittendam esse, tametsi tot Doctorum authoritate fulcita sit. Placet tamen cum Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *quæst.* 1. *num.* 6. *ad finem*, ea sententia vti, ne vnquam pœnitens absque absolutione dimittatur, si pœnitentiam delictis commensuratam renuat acceptare; paratus tamen acceptare exequi leuiorem, quàm peccata merentur: quia ea dispositione pœnitentis posita contentus esse debet Sacerdos ea leuis pœnitentiæ impositione, quippe spectatis circunstantiis rationabilis est, & iusta.

6. Dixi, obligationem acceptandi, exequendíque pœnitentiam iniunctam nasci ex potestate, quam habet Sacerdos ligandi, ac soluendi pœnitentem. Vnde, si pœnitens renuat absolui, excusatur ab obligatione acceptandi, exequendíque pœnitentiam: nam in tantum ei Sacerdos imponere pœnitentiam potest, in quantum eius iudicio, & sententiæ subditur. Igitur si hoc iudicium, & sententiam fugiat, fugiet etiam obligationem pœnitentiæ acceptandæ, & exequendæ. Atque ita docent Ægid. de Coninch *disp.* 10. *de pœnit. dub.* 9. *num.* 80. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *num.* 6. *fine, vers. Dico hic.* Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *num.* 4. Bonac. *disp.* 5. *qu.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *num.* 3.

7. Sed non caret difficultate, an liberum sit pœnitenti hoc iudicium iam inchoatum fugere, & sententiam huius Sacerdotis declinare alium adeundo. Et quidem si fiat absque rationabili, & legitima causa (qualis esset, si nollet Sacerdos grauem, & nimis molestam pœnitentiam moderari,) omnes prædicti Doctores firmant, illicitum esse: tum ob virtualem illius Sacerdotis despecti contemptum; tum ob indecentiam Sacramenti, quod inceptum, & imperfectum relinquitur; tum ob debitum iudicij ordinem, quod semel inchoatum perfici debet. Sæpè enim liberum est iudicando, hunc, vel illum Iudicem eligere, eique se submittere: at facta electione, & submissione, illicitum est illi retrocedere; sed sententiæ Iudicis electi, si iusta sit, stare debet. Ob has rationes censerem, grauem culpam committere pœnitentem, qui absque legitima causa inchoatum iudicium pœnitentiæ abrumperet, nisi viderem, praxim contrariam esse communi Doctorum authoritate fulcitam. Nullum enim reperi, qui expressè peccati mortalis damnet pœnitentem inchoatam confessionem relinquentem, & alium Confessarium adeuntem; solùm enim damnatur cuiusdam irreuerentiæ, & indecentiæ, quæ peccatum veniale non excedit; quæ sententia fundatur in præsumptione, quòd noluerit Christus pro sua pietate, & summa misericordia grauare pœnitentem, vt semel inchoatam confessionem cum vno Sacerdote, cum eodem perficiat; sed possit, saltem absque graui culpa, eius iudicium fugere, & alteri Sacerdoti se iudicandum submittere. Hac enim via, & Sacramentum pœnitentiæ suauius redditur, & pœnitentes faciliùs sua peccata manifestant, & pœnitentias iniunctas admittunt, & exequuntur.

8. Constituto autem, quòd pœnitens obligatus sit pœnitentiam acceptare, & exequi, eo ipso, quo velit absolui; restat examinandum, an semper hæc obligatio sit grauis. Ratio dubitandi est: quia esto pœnitentia iniuncta in se leuis sit; illam tamen acceptare, & exequi non videtur leue: siquidem ex hac acceptatione, & executione pendet Sacramenti Pœnitentiæ integritas: omittere autem absque causa Sacramenti integritatem, non leue, sed graue censendum est. Præterea *superius* diximus, obligatum esse Sacerdotem sub graui culpa, hoc Sacramentum ministrare pœnitentiam iniungendo; tametsi confessio facta fuerit ex venialibus, vel ex mortalibus iam confessis. Ergo etiam obligandus est pœnitens sub graui culpa, eam pœnitentiam acceptare, & exequi: quia integritas Sacramenti non tam in pœnitentiæ impositione, quàm in illius acceptatione, & executione sita est.

9. Cæterùm, distinguendum censeo inter acceptationem, & executionem pœnitentiæ. Et de acceptatione credo, ob superiorem rationem dubitandi, semper pœnitentem obligatum esse grauiter, pœnitentiam iniunctam, esto leuis sit, acceptare, si velit absolui: hac enim acceptatione formaliter integratur iudicium, & reus conuenienter absoluitur, tametsi contrà sentiat Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *num.* 5. At exequi pœnitentiam iniunctam, & acceptatam, censeo obligatum esse pro grauitate, vel leuitate pœnitentiæ iniunctæ, illiúsque omissione. Si enim pœnitentia iniuncta grauis sit, & ob grauem causam iniunctam, & integrè omittatur, graue peccatum erit. Secùs, si illius pars leuis omittatur, vel leuis pœnitentia fuerit iniuncta. Nam,

si

si in voto, iuramento, alijsque diuinis præceptis leuis obligatio admittitur ob materiæ leuitatem, cur non erit admittenda in pœnitentiæ iniunctæ executione; præcipuè cùm huius pœnitentiæ executio, neque ad essentiam Sacramenti, neque ad illius formalem; sed materialem integritatem videatur pertinere. Atque ita ex communi sententia docent Paludan. *in 4. dist. 17. q. 7. concl.* 4. Sotus *dist.* 20. *q.* 2. *art.* 2. Nauarr. *cap.* 21. *n.* 3. Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 5. Coninch *disp.* 10. *dub.* 9. *n.* 80. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *q.* 1. *n.* 7. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 20. *n.* 3. Bonac. alijs relatis *de pœnit. disp.* 5. *q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 4. Fagund. *de pœnit. lib.* 9. *cap.* 3. *n.* 12.

10. Verùm supradicti Doctores non conueniunt in assignanda hac leui materia. Aliquibus enim videtur, leuem esse, quoties pro venialibus peccatis, vel mortalibus iam confessis imponitur, vti docuit Viuald. *de confess. satisfact. n.* 26. Nauarr. *cap.* 21. *n.* 43. Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 5. Laym. *lib.* 5 *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *q.* 1. *n.* 7. quia non videtur pro iis iustè, & rationabiliter grauem posse pœnitentiam iniungi, cùm circa hæc peccata non exerceat Sacerdos potestatem ligandi, sed solùm soluendi ex Christi benignitate. Et esto aliquando grauis pœnitentia iniungi possit, ne pœnitens venialium multitudinem parui pendeat, & paulatim in graue peccatum decidat: at non videtur ad illius executionem obligari sub graui culpa; cùm obligatio pœnitentiæ exequendæ non solùm ex ipsius grauitate; sed ex causa, ob quam imposita est, desumi debeat. Alij è contra grauem materiam censent, tametsi in se leuis sit, si ob grauem causam, & necessariam, qualis est mortale non confessum, fuerit imposita: quia esto illud peccatum leuiter puniat Sacerdos; punit tamen ex potestate ligandi, & soluendi, quam illi Christus concessit, & punit necessariò.

11. Sed verius existimo, leuitatem materiæ in executione pœnitentiæ iniunctæ desumendam esse, non ex causa, ob quam iniungitur pœnitentia; sed ex leuitate ipsius. Quocirca, si pœnitentia iniuncta leuis fuerit, qualis est vna, vel altera vice recitare Psalmum, *Miserere*; quinquies orationem Dominicam, & Salutationem angelicam; tametsi ob peccatum mortale nunquam confessum fuerit iniuncta, quod aliquando fieri poterit, si magna contritione pœnitens ad Sacramentum accedat; leue peccatum erit eius omissio: è contra, si ob venialia peccata grauis pœnitentia, vti est ieiunium, Missæ auditio, oratij recitatio fuerit imposita, vti probatum est imponi posse, maximè viro religioso, qui specialiter perfectioni procurandæ astringitur; grauis erit illius omissio: quia grauitas, vel leuitas huius obligationis, sicut & reliquarum, non ex causa motiua, sed ex materia præcepta desumi debet. Atque ita tenent Henriq. *lib.* 5. *cap.* 20. *n.* 3. Coninch *disp.* 10. *dub.* 9. *n.* 81. Bonac. alios referens *disp.* 3. *de pœnit. qu.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 4. Fag. *de* 2. *Eccles. præc. lib.* 9. *c.* 3. *n.* 14. & 15.

12. Sed, quo tempore implenda est pœnitentia? Breuiter respondeo, si nullum tempus signatum est, impleri debet, cùm primùm commodè possit: quia ea est intentio Confessarij, & finis pœnitentiæ, vt quamprimùm possis peccato satisfacias, teque à committendis contineas; & plenam cum Deo obtineas reconciliationem. Quapropter, si nimia fuerit dilatio, sufficiet ad peccatum mortale; si breuis, ad veniale. Quæ autem sit nimia, vel leuis; arbitrio prudentis relinquitur. Neque enim singulis mensibus obligatus communicare, peccabis mortaliter, tametsi sex, vel octo dies Communionem distuleris; præcipuè si aliqua, etsi leuis, occasio huius dilationis se obtulit. Sic Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 6. Coninch *disp.* 10. *dub.* 9. *n.* 84. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *num.* 6. Sayrus *de Sacram. Pœnit. cap.* 36. *n.* 8. Ioan. Sanch. *disp.* 13. *select. n.* 9. & 10.

13. Si verò tempus designatum à Cõfessario sit, v. g. vt proximò die Veneris, vel vigiliæ B. Virginis, ieiunes, cõfitearis, aliúdve opus præstes, non est dubium, te obligatũ esse, eo die exequi. At, si ob malitiam, vel impotentiam eo die pœnitentiam omittas, alicui videri poterit, te excusatum esse: quia illius diei designatio in specialem B. Virginis, vel Passionis Christi Domini honorem facta est; quem honorem non respicit ieiunium alio die assumptum, ac proinde cessat materia præcepti pœnitentiæ; sicuti cessaret, si obligatio esset ex voto, & alio quouis præcepto. Sic sentire videtur Fagund. *de secund. Eccles. precep. lib.* 9. *c.* 4. *n.* 5. & fauet Henriq. *lib.* 5. *sum. c.* 22. *in fine.*

Sed omninò dicendum est, per se non cessare obligationem ieiunij, & communionis: nã, esto hæc opera eo die tibi præcipiantur exequi in honorẽ B. Virginis, vel Christi Passionis; nõ tamen hic finis est vltimatus, sicuti est in voto, alióque ecclesiastico præcepto; sed est finis medius, & relatus ad finem satisfaciendi pro peccatis commissis, & præcauendi futura. Vnde esto, cesset illius finis medij consecutio, cùm non esset hic finis vltimus, & præcipuus, non cessat præceptum. Quòd si vrgeas: Cessat materia præcepti: siquidem cessat fieri ieiunium in Christi, vel B. Virginis honorem, quæ fuit materia præcepta. Respondeo, cessare ex parte; sed non ex toto: cessare, inquam, quoad accessorium; sed non quoad principale. Etenim in prædicto præcepto duo continentur: primum, & principale, ieiunium: secundum minùs principale, & accessorium, vt eo die in honorem Virginis ieiunes: & vtrunque satisfactionem præteritorum, & futurorum medelam respicit: at cessante secundo primum consistere potest, cùm suum finem specialiter spectet. Non igitur ex designatione temporis finitur pœnitentiæ obligatio. Atque ita docet Suarez *dicta disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 6. Coninch *disp.* 10. *dub.* 9. *n.* 84. & 85. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 5. Quapropter omittere ieiunium eo die temporis, vel vigiliæ, intentione transferendi in sequentem, crederẽ non excedere culpam venialẽ ob materiæ leuitatem: & indicat Ægid. *loc. alleg.*

14. Ab hac tamen doctrina excipiunt prædicti Doctores, Suar. Coninch, Bonac. pœnitentiam, quam Cõfessarius ita tempori alligaret, vt eo transacto, obligationem cessare velit. Reputant autem, hanc voluntatẽ habere, quoties pœnitentia per longum tempus, statis temporibus, distribuatur, quæ, si in vnum coniungeretur, intolerabilis esset: v. g. si debeas ex pœnitentia iniuncta singulis hebdomadis, imò & singulis mensibus ieiunare, vel communicare, & longo tempore ieiunia, vel confessiones omiseris; censent, te non esse obligatum compensare: quia intentio Confessarij eam pœnitentiam imponentis, fuit, finire simul cum tempore obligationem, ne si simul cum subsequente persisteret, pœnitens nimiùm grauaretur.

15. Sed, quid, si Confessarius velit, vt pœnitentia executioni mandetur ante absolutionem concessam, obligatúsne erit pœnitens obtemperare? Respondeo, ex potestate, quam habet Sacerdos imponendi pœnitentiam, nequaquam obligari posse: quia nequit Sacerdos vindicare delictum, antequàm illius sententiam pronunciet; neque pars integralis Sacramenti esse potest, antequàm Sacramentum in suo esse essentiali sit constitutum; priùs enim in essentia constitui Sacramentum debet, vt integritas illi adueniat. Verùm, si opus iniunctum non per modum pœnitentiæ præcipiatur; sed, quia aliàs pœnitens ad illius executionem obligatur, vti est occasionem peccandi dimittere, restitutionem ablatorum præstare, & similia; potestatem habet Sacerdos ea imperandi pœnitenti ante absolutionem, maximè si timorem habet, concessa absolutione non fore exequenda. Quinimò, si de contritione pœnitentis satis Confessario non constet, & ad hoc iudiciũ

dicium concipiendum reputet necessarium, vel conueniens, vt pœnitens aliquod opus pœnale ante absolutionem exerceat; poterit sine dubio illud præcipere, & pœnitens, si vult absolui, tenetur obedire: quia non præcipitur in pœnitentiam, & satisfactionem peccati; sed in testimoniũ doloris interni, qui necessariò debet à Confessario cognosci. Sic tradunt Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 7. Filliuc. *tract.* 8. *cap.* 2. *q.* 9. *n.* 56. Reginald. *lib.* 7. *n.* 83. Bonac. *disp.* 5. *de pœn. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *n.* 20. *&* 21. Fagund. *de* 2. *Eccles. præcep. lib.* 9. *c.* 3. *in fin. n.* 19.

16. Restat dicendum, qualiter pœnitentia implenda sit. Aliquibus placet, necessariò in statu gratiæ esse exequendam, eò quòd in statu peccati effectũ remissionis, & præseruationis à peccato non obtinet, qui sunt fines, ob quos pœnitentia à Confessario imponitur: Confessarius nanque imponens pœnitentiam, opus satisfactorium præcipit, quod certè esse non potest in peccato mortali factum.

Cæterùm communis est sententia apud S. Thom. *in* 4. *dist.* 16. Nauarr. *c.* 1. *de pœnit. dist.* 6. *n.* 45. *& in sum. c.* 3. *n.* 5. Valen. *disp.* 7. *q.* 14. *p.* 5. *vers. Non est.* Vasq. *q.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. Sayro *de pœnit. c.* 37. *n.* 1. Suar. *disp.* 38. *sect.* 8. *n.* 1. Henriq. *lib.* 5. *c.* 20. Tolet. *lib.* 3. *c.* 9. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 15. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 15. *n.* 15. *concl.* 3. Coninch *disp.* 10. *dub.* 11. *in princ.* Fagund. *de secund. Eccles. præcep. lib.* 9. *c.* 4. *n.* 2. opus non esse in statu gratiæ pœnitentiam exequi, vt præcepto Confessarij satisfacias. Ratio est aperta: quia ad executionem præcepti solùm requiritur, vt rem præceptam exequaris; tametsi finem, ob quem præcipitur, non obtineas, vt videre est in omnibus præceptis. At exequens in peccato ieiunium, in pœnitentiam iniunctum, exequeris opus tibi præceptum. Ergo. Deinde duplici fine mouetur Confessarius in pœnitentia imponenda. Primò, vt tua præterita delicta ea pœnitentia puniat, & à similibus committendis præseruet. Secundò, vt pro peccatis commissis satisfacias. Et licèt hic secundus finis non obtineatur per pœnitentiam in mortali, quia tamen prior obtinetur, sufficit, vt obligationi pœnitentiæ fiat satis. Adde, prædictum finem obtineri recedente peccato, vt *superius* diximus.

17. Illud verò certum existimo, te aliquam culpam committere, satisfactionem exequẽdo in peccato mortali: quia impedis remissionem pœnæ, quam ex opere operato habere debebat satisfactio, præstásque indebitè partem Sacramenti. Sed credo, leuem culpam esse, & non grauem, eò quòd non videatur grauis deordinatio, pœnæ temporalis remissionem impedire, eáque de causa nec Confessarij rogant pœnitentes, an in statu gratiæ pœnitentiam impleuerint, neque pœnitentes de hac circunstantia se accusant. Sic Suar. *disp.* 38. *sect.* 8. *n.* 7. Laym. *lib.* 5. *sum. tr.* 6. *c.* 15. *q.* 3. *n.* 15. *in fine.* Fagund. *de* 2. *Eccles. præcep. lib.* 9. *c.* 4. *n.* 11. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 18. *n.* 3. *& c.* 20. *n.* 7. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 16.

§. VII.

De commutatione pœnitentiæ iniunctæ; & de causis excusantibus ab illa.

1. *Differt commutatio à cessatione.*
2. *Proponitur, pœnitentiam iustam nunquã mutari posse.*
3. *Sed oppositum cum communi sententia affirmandũ est.*
4. *Quilibet Confessarius mutare pœnitentiam potest.*
5. *Soluuntur rationes num.* 2. *adducta.*
6. *Limitatur ab aliquibus doctrina in pœnitentia iniuncta ob casus reseruatos.*
7. *Censeo verius, hanc ab inferiori mutari posse.*
8. *Plures censent, extra confessionem fieri hanc mutationem posse.*
9. *Verius est oppositum.*
10. *Pœnitens non potest in melius pœnitentiam mutare.*
11. *Satisfit oppositis fundamentis.*
12. *Aliquibus placet in qualibet confessione mutari pœnitentiam posse; tametsi pœnitens peccata, ob quæ fuit imposita, non declarauerit.*
13. *Verius est, obligationem esse declarandi peccata, ob quæ fuit pœnitentia imposita.*
14. *Tametsi intra breue tempus ad eundem Confessarium recurras, non potest pœnitentiam mutare, Sacramento non ministrato.*
15. *Excusaris à pœnitentia, si immoderata sit.*
16. *Si successu temporis reddaris impotens.*
17. *Si prohibearis à Superiore.*
18. *Si oblitus sis pœnitentiæ.*
19. *Quo casu non teneris iterum peccata fateri.*
20. *Neque teneris alia opera subrogare.*
21. *Qualiter obtentione indulgentiæ excusari possis.*

1. Aliud est mutatio pœnitentiæ, aliud illius cessatio: cessat pœnitentia, quia cessat illius obligatio: mutatur pœnitentia; quia loco illius alia subrogatur. Hæc subrogatio fieri potest ab eodem Confessore, ab æquali, ab inferiori, vel superiori. Item, extra confessionem, vel confessione iterum repetita.

2. Non desunt, qui affirment, pœnitentiam rationabilem, & iustam nequaquam mutari posse, neque ab eodem Confessario, neque ab illius Superiore. Primò, quia est sententia data à supremo Iudice, & omninò irreuocabilis: omnes enim Sacerdotes ex potestate Christi accepta, & nomine illius sententiam absolutionis pronunciant, quæ semel validè prolata, nullatenus reuocari potest. At illa sententia data fuit sub obligatione, designatam pœnitentiam exequendi: ergo, cùm sententiam illam immutare nullus Sacerdos possit, neque poterit pœnitentiam iniunctam, quæ illi est accessoria. Secundò, vel hæc mutatio facienda est in Sacramento confessionis, vel extra. Extra ferè omnes Doctores admittunt nullatenus mutari posse: quia extra Sacramentum subrogari non potest pœnitentia, quæ pars Sacramenti sit. In Sacramento autem nequit fieri hæc mutatio: quia pœnitentia in susceptione nouæ absolutionis imposita nunquam esse potest pars integralis præteriti Sacramenti; sed præsentis, in quo designatur. Ergo nunquam illius loco subrogari potest. Tertiò, ad veram, & legitimam mutationem pœnitentiæ iniunctæ opus erat causam, ob quam fuit imposita, iterum iudicandam subiici; ac si nunquam iudicata fuisset. At hoc est impossibile: nam esto eadem peccata materialia, à quibus primò fuisti absolutus, possis alteri Confessario subiicere; non ea subiicis, sicut primo subiecisti. Nam primo subiecisti vt materiam necessariam; secundo, vt liberam; & cuilibet subiicis sub diuersa, & distincta confessione, & dolore: ergo non est eadem causa iudicanda. Etenim absolutio, & sententia à Confessario prolata non fertur in peccata; sed in pœnitentem, qui diuerso, & distincto modo eadem peccata in illis confessionibus fatetur.

3. Fateor, has rationes non leuem mihi difficultatem inferre; sed, quia communis Doctorum consensus praxi, & vsu Ecclesiæ firmatus in contrarium procedit, censeo, ab eo non esse recedendum, sed affirmandum mutari pœnitentiam posse, tum à Superiore, tũ ab eodem Confessario, tum ab æquali, tum ab inferiori. Sic pluribus relatis docent Suar. *disp.* 38. *sect.* 10. *n.* 5. Vasq. *q.* 94. *art.* 2. *dub.* 3. Coninch *disp.* 10. *dub.* 12. *concl.* 1. *&* 2. *n.* 99. Henr. *lib.* 5. *c.* 22. *n.* 1. Valen. *disp.* 7. *q.* 14. *p.* 4. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 15. *qu.* 4. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. qu.* 5. *sect.* 3. *p.* 3. *à n.* 1. Fagund. *de* 2. *Eccl. præc. lib.* 9. *c.* 4. *à n.* 15. Fundamentum est: quia ex benignitate Christi Domini Pœnitentiæ Sacramentum ita institutum est, vt de peccatis, à quibus fuisti iudicatus, & absolutus, possis iterum iudicari, & absolui: posito autem eo nouo iudicio,

dicio, & absolutione illius sententiæ de pœnitentia, iniuncta, stante poteris omissa prioris iudicij sententia: non enim teneris duplicem satisfactionem condignā pro eodem peccato subire. Neque inde fit, secundum Sacerdotē prioris sententiam reuocare; sed eandē causā iterū iudicare, & pœnitenti ab ea absoluere, eique optionē dare, vt eligat, quam voluerit satisfactionem.

4. Ex hac ratione manifestè conuincitur sententia Soti *in 4. dist. 20. q. 2. art. 3. sub fin.* arbitrantis, solum superiorem mutare pœnitentiam à Confessario iniunctam posse, non eundem, neque æqualem: quia par in parem non habet imperiū. Sed est friuola ratio: etenim cùm hæc potestas mutandi pœnitentiam non oriatur ex eo, quòd vnus Confessarius in alium exerceat iurisdictionem; sed ex eo, quòd iurisdictionem habeat iudicandi causam ab alio iudicatam; si inferior Sacerdos eā potestatem habeat, sanè mutare pœnitentiā poterit: ea enim suppositione facta inferior non est censendus, sed æqualis, cùm æqualem, quoad illam causam, habeat à Christo potestatem, cuius nomine sententiam absolutionis pronunciat, vti docent DD. *n. præced.* relati.

5. Ex his soluuntur rationes *n. 2.* adductæ. Ad primā concedo, sententiam esse datam à supremo Iudice; nec reuocari posse; sed valida perseuerante alia similis ferri potest in eadem causa, qua posita optio pœnitenti conceditur eligendi, quam voluerit satisfactionem, vti docuit Suar. *disp. 38. sect. 10. n. 7.* Regin. *dicto lib. 7. n. 89. ad fin.* Bon. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. 3. p. 3. in fin.* Ad secundā admitto, in Sacramento Pœnitentiæ hanc esse commutationem faciendam. Et ad impugnationem respondeo, sufficienter subrogari posse pœnitentiam denuò iniunctam loco prioris; tametsi illius prioris Sacramenti pars integralis non sit: satis enim est, quòd sit pars integralis Sacramenti denuò suscepti. Ad tertiam nego minorem, & ad illius probationem respondeo, satis esse, eandem materialem causam iudicare, declarata simul pœnitentiæ obligatione, & commutationis intentione, aliàs non censebitur commutata.

Sed, quid, si ob casus reseruatos imposita pœnitentia sit à superiore, poteritne inferior, qui potestate absoluendi à reseruatis caret, eam pœnitentiam commutare? Negant ex communi sententia Nauarr. *c. 26. n. 22.* Suar. *disp. 38. sect. 10. n. 14.* Coninch *disp. 10. dub. 12. n. 100. vers. Dixi.* Val. *disp. 7. q. 14. pun. 4. ad fin.* Regin. *lib. 7. n. 91.* Vega 3. *p. casu 1. vers. Hæc tamen opinio.* Rodriq. 1. *p. sum. c. 56. n. 8.* & alij plures. Mouenturque quia esto, peccata illa post absolutionem à superiore concessam reseruatione careant, possintque cuiuslibet Sacerdotis iudicio subijci; attamen ex iure reseruationis ita superiori adiudicata censentur quoad pœnam, & vindictam impositam, vt nullus inferior eam valeat immutare. Etenim, sublata reseruatione, & absolutione concessa, pœnitens astrictus est superioris præcepto ad pœnitentiam exequendam: at inferior nequit in superioris præcepto dispensare: ergo nequit pœnitentiam à superiore iniunctam mutare.

7. Cæterùm, admissa potestate commutandi pœnitentias iniunctas, verius censeo, Sacerdotē inferiorem, qui potestate in casus reseruatos caret, posse pœnitentiā iniunctam à superiore, cui erant reseruati, mutare, ac si reseruati nunquā fuissent. Sic Nau. *conf. 25. de pœnit. & remiss.* & *conf. 3. aliàs 6. de voto.* Zerola *c. 25. de pœnit. q. 10. vers. Dico secundò.* Vasq. *q. 94. art. 2. dub. 3. n. 9.* Bon. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. 3. p. 3. n. 6. vers. Ego verò.* Henriq. *lib. 5. c. 22. n. 1. & 2.* Emm. Sà *verb. Satisfactio, n. 5.* Moueor: illa peccata reseruata eatenus superiori affecta sūt quoad pœnam, & vindictam iniunctā, quatenus illorū absolutionem sacramentalem sub eo onere, & obligatione concessit. At id non impedit, quominùs ab alio inferiori Sacerdote iudicari possint, & absolui iniūcta pœnitentia salutari. Ergo nō impedit, quin prior pœnitētia cessare possit, aliàs cogetur pœnitens duplicē condignā pro eisdem peccatis pœnitentiam subire. Neque inde fit, inferiorem Sacerdotem superioris præceptum de pœnitentia iniuncta abrogare, aut dispensare; sed conditionem quandam apponere, qua præceptum illud cessare possit. Etenim illud præceptum superioris, sicut & cuiuslibet Confessarij, est de exequenda pœnitētia iniuncta, dū peccata, ob quæ fuit imposita, denuò iudicata non fuerint: illis autē denuò iudicatis, liberū est pœnitenti, quā voluerit satisfactionē exequi. Neque obinde illuditur finis reseruationis: quia peccata non reseruantur, vt pœnitens necessariò sequatur iudiciū superioris de pœnitētia iniuncta, quin possit aliud adire. Vnde id constat? Sed ideò reseruantur, vt se sistat superioris iudicio pro absolutione impetranda, ab eóque monita salutis accipiat. Possemus nostrā sententiā confirmare ex c. *Accedens. 50. dist.* & c. *Tempore. 26. q. 7.* c. *Latorem. 33. q. 2.* vbi pœnitentiæ impositæ à Pontifice possunt ab Episcopo relaxari, si sibi videatur expedire. Sed, quia hi textus non loquuntur de foro sacramētali; sed externo, & iudiciario, omittimus; & præcipuè quia ex facultate *ibi* à Pontifice concessa fit ea relaxatio, vt notauit Glossa *in d. cap. Latorem.*

8. Sed an extra confessionē hæc mutatio fieri possit, variant DD. Primò, Nau. *c. 26. & 1. 2. versil. lib. 5. de pœnit. & rem. conf. 26.* Val. 4. *t. disp. 7. q. 14. p. 4. in fin.* Chapeauilla *de casib. reser. c. 12. in fin.* cēsent, facta Confessario relatione peccatorū, ob quæ fuit pœnitentia imposita, maximè illorū, quæ eius statum manifestant, posse pœnitentiam iniunctā extra confessionē commutare. At Rodriq. *sum. 1. p. c. 56. n. 8.* & *in addit. ad Bull. §. 9. n. 102.* neque hanc relationem peccatorū requirit; sed solùm notitiā causæ ad commutationē requisitæ, quæ regulariter est difficultas specialis in executione pœnitētiæ iniunctæ. Fundamentum horū DD. esse potest: quia, cùm pœnitentia in bonū pœnitentis iniuncta sit; videtur ea conditione iniuncta esse, vt si pœnitenti conueniens fuerit illius commutatio, fieri à Sacerdote possit.

Secundò, Henriq. *lib. 5. c. 21. n. 8.* referens Sotum *in 4. dist. 20. q. 2. art. 3. §. In calce.* Vict. *de clauib. §. 13. & § 211.* Ang. *Confessio, 6. §. 4.* Armilla *§. 29.* Nau. *c. 26. n. 22.* non solùm commutari, sed & dispensari, seu relaxari à superiore Sacerdote pœnitentiā posse, sicuti præstat Pontifex concessione Indulgentiarū pro pœnitentiis iniunctis, & Episcopus concedendo dispensationē. Nam esto Sacerdos ea potestate, quā à Christo accepit ligandi, ac soluendi, obligationē pœnitentiæ iniunxerit: quia tamē hæc obligatio ab homine inferiori, & Episcopo subiecto emanauit; ea de causa potest Episcopus in ea dispēsare, aut commutationem facere. Tertiò, in melius ab alio Sacerdote, & etiā à proprio pœnitente commutari pœnitentiam posse docet, tanquàm certū. Villalob. *in sum. tr. 9. de pœnit. diffic. 79. concl. 1.* Nam, cùm in vtilitatem pœnitentis lex de pœnitentia sancita sit; censetur Confessarius consentire, vt in melius commutari possit: abundantiùs enim soluit debitum, qui in melius pœnitentiam commutat.

9. Cæterùm, cōmunior sententia docet, quæque mihi certa videtur, extra confessionē nullatenus fieri posse commutationē pœnitentiæ iniunctæ. Nā extra confessionem subrogari nō potest pœnitentia, quæ sacramētalis sit, & ex opere operato pœnas pro peccatis debitas remittat. Sic Vasq. *de pœnit. q. 94. art. 2. dub. 3. n. 7.* Coninch *disp. 10. de pœnit. dub. 12. à n. 100.* Regin. *lib. 7. n. 42. & 93.* Suar. *disp. 38. sect. 10. n. 4.* Bon. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. 3. p. 4. n. 7.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 15. circa fin. q. 4.* Fagund. *de 2. Eccles. præcep. lib. 9. c. 5. n. 17.*

10. Hinc à fortiori constat, pœnitentē non posse extra confessionem mutare pœnitentiam in confessione iniunctam, tametsi in melius velit illam commutare: quia ea mutatio, & subrogatio sacramentalis esse non potest,

potest, neque pœnitentem ad illius executionem ligare ex eo, quòd sit pars Sacramenti, & ex potestate clauium iniunctæ: nequit enim pœnitens in seipsum iurisdictionem exercere, & in pœnam delicti commissi se ad pœnitentiam obligare alia via, quàm voto, vel iuramento. Et ita docent Henriq. *lib. 5. c. 20. n. 5.* Coninch *de pœnit. disp. 10. dub. 12. n. 103.* Regin. *lib. 7. c. 8. in princ. n. 85.* Th. Sanch. *lib. 4. sum. c. 11. n. 36. in fin.* & *c. 49. n. 9. ad 6. argument.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. qu. 5. sect. 3. p. 3. in fin.* Ochagau. *tr. vlt. de satisfact. q. 12. n. 2.*

11. Fundamenta Doctorum contrarium sententiũ non vrgent. Ad prioris sententiæ fundamentũ respondeo, esto, in impositione pœnitentiæ imbibatur conditio, vt cõmutari possit, quoties pœnitenti visum fuerit expedire: at inde non infertur, extra Sacramentũ commutationem fieri posse: satis enim pœnitenti consultũ est, si intra Sacramentũ ea cõmutatio fieri permittatur. Ad secundæ sententiæ priorem rationẽ concedo, Pontificẽ concessione Indulgentiarum relaxare pœnitentiam satisfactoriã posse: quia ex meritis Christi applicat omnem illã satisfactionem, quã executione operis in pœnitentiã iniuncti pœnitens obtineret: hæc tamen non est cõmutatio pœnitentiæ, cùm ad nouã pœnitentiã nulla pœnitenti pro priori pœnitentia subrogetur obligatio; sed est cessatio pœnitentiæ iniunctæ ob plenam peccatorum remissionem. Ad secundã nego, Episcopum, imò nec Pontificem extra Sacramentũ dispensare, commutare, abrogaréque posse directè obligationẽ à Confessario inferiori iniunctam: quia in administratione Sacramenti, ex suppositione, quòd Sacerdos iurisdictionem habeat, nullus alteri inferior est: quia omnes nomine Christi, & ex potestate ab illo accepta, operantur. Ad tertiæ sententiæ fundamentum nego, ex consensu Confessarij fieri eam pœnitentiæ mutationẽ: nam vel fit ex consensu præsumpto, cùm fit ea mutatio: & hoc nõ; quia eo tempore, cùm Sacramentũ non ministret, non potest partem integralem Sacramenti subrogare, & in pœnitentem iurisdictionẽ exercere: vel fit ea mutatio ob consensum, quem præsumitur habuisse, cùm Sacramentum Pœnitentiæ ministrauit, & satisfactionẽ imposuit. Et hoc etiã nulla ratione videtur affirmandum: nam, si Confessarius, pœnitentiã imponens, ea intentione, & lege imponere censetur, vt possit pœnitens, si velit, excellentiorẽ eligere; sanè non absolutè, sed sub disiunctione pœnitentiam imponit, neque ad opus iniunctũ determinatè astringit, cùm liberè possit à pœnitẽte aliud, modò excellentius sit, subrogari. Prætereà hæc non esset mutatio pœnitentiæ; sed executio pœnitentiæ iniunctæ: siquidem à Confessario à principio iniunctũ fuit, non opus aliquod determinatum; sed illud, vel aliud excellentius, quod pœnitens elegerit: permittitur enim pœnitẽti ex cõsensu Confessarij electio ex operibus iniunctis; sed non iniuncti operis mutatio. Qui modus dicendi alienus est à cõmuni Ecclesiæ sensu, existimantis, Confessarium ad opus determinatum astringere pœnitentem, neque sub disiunctione pœnitentiam designare, neque liberam illius optionem pœnitenti committere.

12. Posito autẽ, quòd in Sacramento Pœnitentiæ hæc mutatio præstanda sit, variant Doctores, an necesse sit, eadẽ peccata, ob quæ imposita sit, confiteri? Plures, grauésque Doctores, Nau. *c. 26. n. 22.* Henriq. *lib. 5. c. 22. n. 1. & 2.* Emm. Sà *verb. Satisfactio, n. 5.* Tolet. *lib. 3. c. 11. n. 11.* Viuald. *de satisfact. n. 29. & 31.* Anton. Fernand. *instruct. Confess. docum. 7. fol. 37. n. 5.* Vict. *n. 211.* Villal. *sum. tr. 9. diffic. 79. concl. 5.* reputant probabile Posseuin. *de offic. Curati, c. 7. n. 106. fol. 254.* & Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 15. in fin.* negant opus esse eadẽ peccata fateri; sed satis esse, causam commutationis adesse, vt possit Confessarius quibusvis peccatis auditis pœnitentiam iniungere, tũ in præsentium satisfactionem, tum in subrogationem prioris pœnitentiæ iniunctæ. Mouentur: quia pœnitens censetur Confessario subijci in obligationibus, quæ ex confessione ortũ habent; & consequenter Confessarius iurisdictionẽ habet obligationẽ pœnitentiæ iniunctæ tollendi, & aliam de nouo imponendi. Et quamuis peccata, ob quæ illa pœnitentia data sit, non agnoscat, satis videtur esse, si agnoscat obligationem ipsius pœnitentis ad illius pœnitentiæ executionem, & adsit causa mutationem exigens. Quòd si roges, quæ sit causa sufficiens ad hanc commutationem præstandam, respondent Nau. Henriq. Villalob. Man. Rodr. *in addit. ad Bull. §. 9. n. 102.* & alij communiter, esse difficultatem grauem in illius executione, timorem probabilem de illius transgressione, & quamlibet aliam, quæ ad commutationem, vel dispensationem in voto, vel iuramento sufficeret.

13. Nihilominùs longè verius existimo, opus esse ad hanc commutationem pœnitentiæ præstandam, agnoscere, & iudicare peccata, saltem præcipua, ob quæ imposita fuit, siue mutatio ab eodem Confessario, siue ab alio fiat. Sic, alijs relatis, docent Suar. *disp. 38. sect. 10. n. 4.* Coninch *disp. 10. dub. 12. concl. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 15. q. 4.* Bon. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. 3. p. 3. dub. 2. n. 7.* Ratio ea est: quia eatenus mutare pœnitentiam potes ab alio Confessore iniunctam, quatenus potes eandem causam iudicare. At, si peccata, ob quæ fuit pœnitentia imposita, tibi non manifestentur, nequis illa iudicare. Ergo nequis peccatis incognitis pœnitentiam mutare. Prætereà inconsultè pœnitentiam subrogares nesciens peccata, in quorum vindictam subroganda est. Et ex his soluitur ratio oppositæ sententiæ. Non enim sufficit, quòd obligationem pœnitentis agnoscas; sed opus est, vt cognoscas, & iudices causam illius obligationis: quia nequis pœnitentiam sacramentalem nouam constituere eisdem peccatis, nisi ea peccata sacramentaliter iudices: quod præstare non potes absque illorum cognitione, & pœnitentis confessione. Quando idem est Confessarius, ad quem ob pœnitentiæ mutationem accedis, & memoria retinet peccata, ob quæ imposita fuit; sat est vnico verbo ea omnia subijcere, dicens, te denuò accusare de peccatis priùs confessis, & Confessario præcedenti confessione manifestatis, vt benè obseruauit Coninch *disp. 10. dub. 12. n. 102.*

14. Porrò graues Doctores, Sot. *in 4. dist. 20. q. 2. art. 3.* Viuald. *de satisfact. n. 31.* Coninch *disp. 10. dub. 12. n. 102.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 15. q. 4. concl. 2.* Villal. *tr. 9. diffic. 79. n. 3.* Henriq. *lib. 5. c. 21. in fin.* censent, si intra breue tempus (scilicet vnius diei, vt placuit Coninch, & Laym. vel duorum, triúmque dierum, vt Sot. & Viuald. censuerũt, vel vnius hebdomadæ, vt putauit Henriq.) ad eundem Confessarium recurras pro pœnitentiæ iniunctæ mutatione, vel moderatione, posse eam moderationem, vel mutationem facere nullo denuò Sacramento ministrato: quia moraliter censetur, ac si in confessione præcedenti ea mutatio facta esset: sicuti Iudicibus fori externi contingit, qui in continenti sententiam datam interpretantur, vel moderantur. At huic doctrinæ nunquam potui acquiescere. Nam, si demus, à peccatis absolutum, pœnitentiáque suscepta à præsentia Confessoris discessisse, iudiciũ illud omninò finitum est: nihil enim tali iudicio deficit. Ergo nequit Confessarius postmodum, pœnitentiam iniunctam mutare, nulla denuò confessione facta: sicuti non potest nouam absolutionem concedere. Nam ea noua pœnitentiæ impositio ad præcedentem confessionem pertinere non potest: quippe ea confessio absque relaxatione ad hanc nouam pœnitentiam completa fuit, non solùm essentialiter; sed etiam integraliter. Requiritur ergo ad pœnitentiæ mutationem, quòd intra eandem confessionem fiat: quia tunc non mutatur; sed primò imponitur: vel si finita confessione, absolutione suscepta,

suscepta, & pœnitentia perfectè iniuncta mutanda est pœnitentia, denuò confessio facienda est, & absolutio concedenda, tametsi intra horam hæc mutatio contingat.

15. Superest dicendum de causis excusantibus à pœnitentiæ executione. Primò, si pœnitentia integrà à principio immoderata fuit; tum spectata grauitate peccatorum, tum spectata tua dispositione; excusaris ab illius obligatione. Si solùm aliqua illius pars fuerit immoderata, ab ea excusatus eris, vt benè notauit Coninch *disp.* 10. *dub.* 12. *in princ. n.* 97. Laym. *lib.* 5. *sum. tr.* 6. *c.* 15. *& vlt. q.* 4. *n.* 17. ibique aduertit, quemlibet virum doctum, imò & pœnitentem, si talis est, iudicare posse, an pœnitentia imprudenter fuerit iniuncta. Raró tamen, & non sine manifesta ratione hoc iudicandum est.

16. Secundò excusaris, si successu temporis, & ob circunstantias occurrentes facta tibi fuerit moraliter impossibilis: lex enim diuina, quæ iugum est suaue, & onus leue, neminem astringit cum graui illius detrimento. Et notant prædicti Doctores, aduertúntque, in his casibus opus non esse nouam aliam pœnitentiam subrogare: non enim sacramentalis esset, nisi in Sacramento subrogaretur, cuius nulla est obligatio, quippe nunquam obligari potes, bis eadem peccata fateri.

17. Tertiò, excusaris ab executione pœnitentiæ ob præceptum Superioris vetantis opera iniuncta. Si enim tibi Religioso, vxorato, vel seruo aliqua ieiunia, peregrinationes, Ecclesiarum visitationes essent iniuncta, & à marito, domino, vel Prælato impediaris, excusaris toto eo tempore ab illorum obligatione. Neque teneris Confessorem adire, vt pœnitentiam in opus tibi permissum commutet: quia non teneris peccata iterum fateri: quod secundùm probabiliorem sententiam necessariò requiritur ad commutationem. Neque item, si famulus es, teneris quærere alium dominum, qui pœnitentiam exequi permittat: quia præceptum de pœnitentia iniuncta obligat ad illius executionem, stante potentia: non autem obligat ad quærendam potentiam, vti benè notauit Ioan. Sanch. *in select. disp.* 15. *num.* 8. *& seqq.* Notanter dixi, te excusatum esse eo tempore, quo ex præcepto Superioris impeditis: nam, eo cessante, succedit pœnitentiæ obligatio, nisi determinato tempori, quod iam transiuit, alligata fuerit: prohibitio Superioris pœnitentiam suspendit, non tollit.

18. Quartò excusaris, si oblitus es pœnitentiæ iniunctæ, tametsi ex negligentia id contigerit: quia es factus impotens ad illius executionem. Sic omnes Doctores referendi. At, si præsumas, Confessarium memorem esse pœnitentiæ iniunctæ, teneris illum adire, & interrogare, vti benè docent Caiet. *in sum. verb. Confessio iteranda.* §. *Ex satisfactionis.* Sot. *in* 4. *dist.* 20. *q.* 2. *art.* 2. *ad* 3. Med. *de pœnit. tr.* 2. *q.* 44. §. *Sequitur ex dictis.* Nau. *c.* 9. *n.* 17. Coninch *disp.* 10. *de pœnit. dub.* 9. *in fin. n.* 86. Bon. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 3. *n.* 10. Ratio est: quia teneris inquirere de lege, cùm scis, legem latam esse. Item, teneris remouere impedimentum executioni præcepti, si facilè possis. Ergo teneris interrogare Confessarium de lege pœnitentiæ, & media hac interrogatione ignorantiam illius purgare, ob quam impotens es illam exequendi.

19. Quòd si Confessarius pœnitentiæ iniunctæ non recordetur, vel ipse inueniri non possit, censent Richar. *in* 4. *dist.* 17. *art.* 2. *q.* 8. *ad* 2. S. Ant. 3. *p. tit.* 14. *c.* 19. §. 19. Sylu. *verb. Confessio*, 1. *q.* 3. *vers. Secundò.* Bon. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 3. *n.* 9. *&* 10. te obligatum esse, iterum ea peccata fateri: tum (vt inquit Bonac.) vt integritati Sacramenti satisfacias, cui satisfacere nequaquam potes, nisi per pœnitentiæ prioris executionem, vel nouæ pœnitentiæ in Sacramento susceptionem: tum, vt obligationem à Confessario iniunctam exequaris: quippe ea lege Confessarius pœnitentiam iniungere videtur, vt si ob aliquam cautam impotens sis illius exequendæ, subrogationem procures. Sed contrarium dicendum est cum Vasq. *q.* 94. *art.* 2. *dub.* 4. Suar. *disp.* 22. *sect.* 17. *n.* 5. Coninch *disp.* 10. *dub.* 9. *in fin. n.* 86. Laym. *lib.* 5. *sum. tr.* 6. *c.* 15. *q.* 4. *in fin.* Ioan. Sanch. *disp.* 15. *select.* *n.* 11. & aliis apud ipsos. Mouentur: quia ex nullo humano præcepto obligari potes ad peccata iterum fatenda, neque id Confessarius præcepit: sed præcepit opus aliquod determinatū exequi, quod iam est impossibile. Ex diuino autem, vel naturali præcepto hæc obligatio in præsenti non oritur: quippe hæc repetita confessio non est necessaria ad remissionem culpæ, cùm iam per primam confessionem obtenta sit; neque est necessaria ad remissionem pœnæ pro culpa debitæ, cùm aliis viis hæc remissio obtineri possit; neque ad integritatem prioris Sacramenti, cùm pœnitentia denuò iniuncta nequeat illius esse pars. Ergo ex nullo capite ad repetendam confessionem teneris.

20. Quinimò existimo cum Coninch *disp.* 10. *dub.* 12. *in fine.* Laym. *d. tr.* 6. *c. vlt. fin.* Ioan. Sanch. *disp.* 15. *n.* 11. Bon. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 3. *circa fin.* Filliuc. *tr.* 7. *c.* 4. *n.* 97. te non esse obligatum, etiam ex consilio Sacerdotis, ea opera subrogare, quæ plerunque in pœnitentiam designantur illis peccatis, quorum pœnitentiæ iniunctæ oblitus es: quia, si ea opera sunt diuersa ab iniunctis, pars sacramentalis esse non possunt, ac proinde loco pœnitentiæ sacramentalis subrogari nequeunt.

21. Quartò excusaris obtentione Indulgentiæ plenariæ; hæc enim plenè peccata remittit: at obligatio exequendi pœnitentiam non tam est ob integritatem Sacramenti, quàm ob debitam vindictam, & satisfactionem pro commissis peccatis. Si igitur nihil restat satisfaciendum ex defectu finis, cessat præceptum de pœnitentia exhibenda. Atque ita docent Viuald. *de satisfact. tit.* 9. *n.* 37. Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *q.* 20. *p.* 3. Bon. *disp.* 5. *de Sacr. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 7. Ad hanc autem excusationem non est opus clara, & euidens notitia, te indulgentiam esse consecutum: sufficit, si probabiliter coniectari possis, vt benè notauit Bonac. *d. p.* 4. *n.* 10. *fine.*

Idem, quod dictum est de Indulgentiæ consecutione, dicendum est, si aliorum operum exercitio plenam pœnæ pro peccatis debitæ remissionem obtinueris, sicuti aduertit Bonac. *d. p.* 4. *n.* 8. quia est prorsus eadem ratio. Raró tamen, vel nunquam, absque reuelatione id tibi constare potest. Quis enim agnoscit pœnam cuilibet peccato designatam? quis satisfactionem bonis operibus correspondentem, vt inde inferre probabiliter possit, plenam remissionem obtentam esse?

Supradicta intelligi debent de pœnitentia præcipuè in satisfactionem iniuncta: at, cùm plerunque omnes pœnitentiæ à Confessario designatæ, non tam in satisfactionem peccatorum præteritorum, quàm in futurorum medelam designentur, & vt pœnitens bonis operibus assuefiat; ideò raró, vel nunquam ob Indulgentiarum consecutionem à pœnitentiis iniunctis excusari potes, vt benè aduertunt, pluribus relatis, Henriquez *lib.* 5. *sum. cap.* 22. *num.* 6. Suarez *disput.* 38. *sect.* 10. *num.* 10. Reginald. *lib.* 7. *num.* 92. *&* 170. Bonac. *disput.* 5. *de pœnitentia*, *quæst.* 5. *section.* 3. *pun.* 4. *n.* 10

***

TRACTATVS XXIV. & Disputatio vnica.

DE SVFFRAGIIS, INDVLGENTIIS, ET IVBILEO.

PVNCTVM I.

De suffragiis, quæ in fidelium viuorum, & defunctorum fauorem præstari possunt.

VFFRAGIVM, spectato rigore linguæ Latinæ, est quædam authentica significatio voluntatis, tum in creandis Magistratibus, tum in reo iudicando, tum in lite decidenda, & similibus, iuxta illud Cicer. 3. de legib. *Suffragia in Magistratu mandando, aut etiam de reo iudicando palam fieri melius esset.* At, quia hæc significatio voluntatis plerunque vtilis esse solet ei, pro quo fit, Theologi cum D. Thom. *in 4. dist. 45.* suffragium appellarunt auxilium, & fauorem, quem aliis fidelibus nostris bonis operibus impendimus. Videndum igitur, qualiter, tum viuentibus, tum defunctis, suffragari possimus, & quæ conditiones ad prædicta suffragia requirantur.

§ I.

Qualiter nostris bonis operibus possimus fidelibus viuentibus suffragari.

1. *Triplicem qualitatem satisfactionis, impetrationis, & meriti nostra bona opera habent.*
2. *Impetratio nobis, & aliis prodest.*
3. *Meritum alteri applicari non potest.*
4. *An satisfactio aliis prosit, proponitur dubitãdi ratio.*
5. *Asseritur, nostras satisfactiones aliis prodesse.*
6. *Soluitur ratio dubitandi num. 4. adducta.*
7. *An efficaciter, & infallibiliter aliis prosit nostra satisfactio. Negant plures.*
8. *Rectius alij affirmant.*
9. *Opposita rationes dissoluuntur.*

1. POnendum est, quod sæpè est repetitum, nostra bona opera triplicem qualitatem habere, impetrationis, satisfactionis, & meriti.

2. Qua parte impetrationem habent, non solùm nobis; sed etiam aliis, saltem de congruo, prosunt, vt manifestè colligitur ex illo ad Rom. 15. *Obsecro vos, Fratres, vt adiuuetis me in orationibus pro me à Deo.* & Iacobi 5. *Orate pro inuicem, vt saluemini.* Quinimò ad hanc impetrationem non est necessarium, vt speciali intentione velis alteri tuis bonis operibus beneficium impetrare: sæpè enim benignissimus Dominus ob merita alicuius Sancti aliis dona non mediocria concedit. Cùm enim omnes fideles in charitate existentes sint vnius corporis membra, Christo Capiti vnita, communicationem inter se habere debent, & vnius operationes aliis omnibus deseruire: sicuti in humano corpore videre licet, vbi quodlibet membrum viuum, non solùm sibi, sed etiam aliis operatur. Quod ita certum est, vt fide diuina teneamur credere, hanc Sanctorum communionem, seu communicationem.

3. At, qua parte nostra bona opera meritoria sunt gratiæ, & gloriæ, solis ea operantibus prodesse possunt. Nemini enim datum est, vt sua merita aliis applicare possit: esset enim alienum à charitate, alteri applicare, quo ipse indiget. Præterquàm quòd ius ad gloriam concedi non potest absque gratia, & satisfactione, Sanctitas autem non alienis operibus, sed propriis comparari debet. Non igitur nostra merita applicari alteri possunt, vti tradit S. Thom. ab omnibus receptus *in 4. dist. 45. q. 2. art. 1. quæstiunc. 4.*

4. Quapropter præsens controuersia solùm est de nostris bonis operibus, qua parte satisfactoria sunt; an, inquam, aliis fidelibus applicata illis prosint, ad pœnæ pro peccatis debitæ remissionem, sicuti nobis indigentibus prosunt? Videri potest alicui hoc impossibile. Primò, quia obligatio satisfaciendi est debitum personale, vtpote propria culpa, & non aliena contractum. Ergo aliena satisfactione remitti non potest; sicuti non potest remitti culpa, ex qua debitum illud nascitur. Et fortè ob hanc causam dixit Paul. 2. ad Cor. 5. *Vnusquisque recipiet, prout gessit in corpore.* & ad Gal. 6. *Vnusquisque onus suum portabit.* Secundò, nemo potest alteri mereri gratiæ, & gloriæ augmentum: ergo neque pœnæ debitæ remissionem, qua ad gloriam proximè disponitur, & præparatur. Tertiò, quia nullus est locus Scripturæ, aut Conciliorum, ex quo manifestè colligatur, satisfactionem nostrorum operum aliis fidelibus applicari: omnia enim testimonia, quæ adducuntur, nihil aliud probant, quàm nostra bona opera aliis fidelibus prodesse, quod ex merito de congruo, & per modum impetrationis sufficienter intelligi potest, ideóque non defuit, qui diceret, ob nostra bona opera aliis applicata excitari Deum ad concedendam eis pœnarum remissionem liberalem; tametsi satisfactio bonis operibus inhærens illis applicata non fuerit, neque applicari possit.

5. Cæterùm pro certo tenendum est, nostras satisfactiones aliis applicari posse, tanquàm pretium sufficiens, quo pœnæ debitæ remittuntur. Sic D. Thom. quem ferè omnes sequuntur, *in 4. dist. 20. q. 1. art. 2. q. 3.* & *d. 45. q. 2. art. 1.* Bonauent. Duran. Palud. Richard. Alens. & alij, quos referunt, & sequuntur Nau. *tr. de Indulgent. notab. 13. per totum*, & *notab. 22. num. 8. & 19.* Couarr. *cap. Alma mater. 1. p. §. 4. n. 7.* Bellarm. *lib. 1. de Indulgent. cap. 2.* Suar. *tom. 4. in 3. part. disp. 48. de suffrag. sect. 2. num. 4.* Coninch *disp. 10. dub. 7. n. 53.* & *disp. 11. dub. 1. & 7.* Bonac. *disp. 6. de suffrag. q. 2. part. 1. in princ.* Ratio ea est: quia negari non potest, potuisse Deum vnius satisfactiones pro alio oblatas acceptare in remissionem

missionem pœnæ pro illius peccatis debitæ, sicuti acceptat propriam cuiusque satisfactionem in remissionem propriorum peccatorum, quam nullatenus acceptare tenebatur: sed poterat Deus, non obstante qualibet satisfactione exhibita, nos punire, prout sibi placitum esset: quia peccati grauitas est infinita, nullaque humana satisfactione delebilis. At remissa culpa, & pœna æterna in temporalem commutata, contentúsque humana satisfactione pro illius remissione, eo ipso, quo satisfactio condigna exhibetur, debita est pœnæ remissio: quia fit solutio debiti, iuxta Dei creditoris voluntatem. Quòd autem Deus vnius pro alio satisfactiones acceptet, probat communis Ecclesiæ sensus: omnes enim credunt, vnum pro alio satisfacere posse: quod verum non esset ob solam impetrationem liberalis remissionis, nisi adesset debiti condigna solutio. Præterquam quòd ex lege ordinaria nemo potest remissionem gratuitam impetrare; si enim sibi impetrare non potest, à fortiori neque alteri, præcipuè cùm rationi dissonum sit, velle remissionem gratuitam debiti ex iustitia, qui habet, vnde soluat. Neque Christus Dominus eam remissionem obtinuit; sed satisfactiones superabundantes Deo obtulit, ex quibus, tanquàm ex pretio, solutioneque sufficienti, per Pontificem applicatis in Indulgentiarum concessione, tum in Sacramentorum ministratione, & Sacrificio nobis debitum pœnarum remitteretur. Deinde omnes Sancti inter se cōmunicant, velut vnius corporis membra: ergo habent omnem communicationem possibilem: ergo communicant in satisfactionibus; quippe hæc communicatio nullum habet inconueniens: sed potiùs maximè expedit, vtpote quæ mutuum amorem, & charitatem auget: ergo asserenda est. Tandem Sanctorum satisfactiones superabundantes in Ecclesiæ thesauro repositæ per Pontificem applicantur fidelibus in suorum peccatorum remissionem. Ergo easdem poterunt Sancti fidelibus applicare, tempore, quo præstabantur, & sub suo dominio erant: siquidem ob defectum huius applicationis ex benignitate Dei in thesauro Ecclesiæ repositæ fuerunt, ne perirent.

6. Argumenta verò oppositæ sententiæ nullius sunt momenti. Ad primum fateor, debitum pœnæ personale esse; ideóque tolli non posse, nisi per condignam debitoris satisfactionem, vel creditoris remissionem. At benignissimus Deus, sicuti contentus est satisfactione debitoris alias debita, contentus etiam est satisfactione aliena in fauorem debitoris oblata, in quo Dei benignitas, & misericordia elucet. At remissionem culpæ concedere ob aliena opera, nec diuinam bonitatem decebat, nec peccatori erat expediens. Cùm enim per propriam voluntatem se à Deo, auerterit; expediebat non aliena, sed propria voluntate conuerti. Testimonia verò Pauli *ad Corinth.* & *ad Galat.* de sententia Iudicij extremi loquuntur, in quo vnusquisque portabit, & soluet, prout in hac vita gessit. Quod diuersum est à nostro instituto. Ad secundum respondeo, esse latum discrimen de remissione pœnæ temporalis ex peccatis relictæ, & de merito gratiæ, & gloriæ: hoc enim propriis operibus expediebat cōparari, cùm sit intrinseca, & supernaturalis hominis renouatio: at remissio pœnæ, cùm à solo Deo creditore facienda sit, neque reddat hominem sanctiorem; mirum non est, quòd alienis operibus, tanquàm pretio, & solutione sufficienti comparetur. Ad tertium dico, esto nullo textu Scripturæ, & Conciliorum manifestè probetur hæc Sanctorū communio in satisfactionibus; probatur tamen, communi fidelium consensu, sub communione Sanctorum contineri vtpote possibilem, & fidelibus conuenientem, diuinæque bonitati, & misericordiæ conformem.

7. Superest tamen difficultas, an hæc applicatio efficax sit, & infallibiliter effectū habeat. Stat enim optimè, Deum nunquā remittere pœnam pro peccatis debitam, nisi ipse peccator condignè in Purgatorio satisfpatiatur, vel in hac vita sufficientem satisfactionē exhibeat, vel alius iustus propriam satisfactionem illi donet; sub hac tamē differentia, quòd satisfactionē vniuscuiusque pro se factā promittit acceptare semper: pro alio verò oblatam, quando sibi placitum fuerit. Quo supposito, esto, vnus iustus suas alteri satisfactiones applicet, non inde infertur, ei de facto applicari, quia non est certum, & infallibile à Deo acceptas haberi: cùm verò Deus illas acceptas habet, non gratis, & liberaliter pœnam remittit; sed ob condignam solutionem.

Quòd verò Deus se ita gerat, eamque legem statuerit in remissione pœnarum, & satisfactionum communicatione, docuit Med. *tr.* 3. *de satisf. q.* 2. & 4. Cord. *lib.* 4. *de Indulg. q.* 5. *ad* 8. Bon. *disp.* 6. *q.* 2. *p.* 1. *in fin.* inclinat Coninch *disp.* 10. *n.* 59. *dub.* 7. Et probari potest primò ex differentia, quæ reperitur in Scriptura sacra, inter propriam, & alienam satisfactionem: nā de propria satisfactione passim est facta promissio acceptationis, vt colligitur ex illo Tob. 12. *Eleemosyna liberat à morte, & purgat peccata.* Dan. 4. *Peccata tua eleemosynis redime.* 2. Paral. 33. Manasses per pœnitentiam impetrauit relaxationem à captiuitate. Et clariùs Paul. 1. *Cor.* 11. dixit, nō esse iudicandos, qui se ipsos iudicant, id est, puniendos non esse ob sua peccata, qui se in hac vita puniunt. Et 2. *ad Cor.* 7. asserit, tristitiam secundùm Deum operari salutem, & vindictam: quia vindicat peccata, quæ commisimus. At de remissione pœnæ ob alienā satisfactionem, nulla ostendi potest acceptationis promissio: ergo referēda est diuino beneplacito. Secundò, cùm nostras orationes pro aliis fundimus, non infallibiliter postulatum impetramus: quia nulla adest huius cōcessionis promissio. Ergo idē dicendum est de satisfactione pro alio oblata. Tertiò, diuinus honor læsus per peccatū humiliatione propria, & vindicta in proprio corpore sūpta quodā modo reparatur; sed nō sic aliena humiliatione, & vindicta: ergo mirū nō est, quòd propria satisfactio infallibiliter acceptatur: secùs verò aliena.

8. Cæterùm, alienā satisfactionem, sicut & propriam, infallibiliter acceptari; rectiùs docuit D.Th. 3. *contra Gentes, c.* 158. ibi: *Sicut per se ipsum, ita & per aliū, potest aliquis satisfacere Deo.* Et paulò inferiùs: *Affectio charitatis in eo, qui pro amico patitur, facit magis satisfactionem Deo acceptam, quam si ipse pateretur. Si autem oblatam pro amico satisfactionem repellere Deus potest, manifestum est, non esse Deo acceptam æquè, ac si ipse pateretur.* Et Pius V. *in Catechismo*, vbi de pœnitentia *n.* 62. inquit: *Qui diuina gratia præditi sunt, alterius nomine possunt, quod Deo debetur, persoluere: quare fit, vt quodā pacto alterius onera portare videatur.* Et cōcludit: *Nec verò de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus est, qui in Apostolorū Symbolo SS. communionem profitemur.* At non possunt Deo persoluere, si ipse Deus solutionē acceptare nō tenetur: ergo ex sententia D.Th. & Pij V. obligatus est Deus satisfactionē alienam, æquè ac propriam, acceptare. Et ita latè probat Suar. *disp.* 48. *sect.* 3. *à n.* 3. & nos breuiter diximus *tr. de pœnit. pun. vlt. de satisfac.* §. 1. Ratio est: quia ex suppositione, quòd Sācti in satisfactionibus communicant, & vnius satisfactiones aliis prosunt, vt omnes Catholici fatentur; immeritò, & absque fundamento asseritur, hanc communicationem non esse firmā, & continuam; sed solùm aliquando, & rarò pro diuinæ volūtatis libero beneplacito: hæc enim restrictio, nec charitatē souet, sed diminuit; nec diuinā liberalitatem, & misericordiam commendat, sed coarctat; & nullum in Scriptura, neque in aliquo Concilio, aut Sancto, illius apparet vestigium, quod ampliùs constabit ex oppositorum solutione. Ergo, &c.

9. Ad primum fateor, clariora esse in Scriptura testimonia pro acceptatione satisfactionis propriæ, quàm alienæ,

alienæ, ideóque certius esse, satisfactionem propriam acceptari. At non desunt testimonia Scripturæ, quæ alienam satisfactionem acceptari indicent, vt est illud Pauli 1. ad Corinth. 2. *Adiuuantibus vobis in oratione pro nobis, vt ex multis personis eius, quæ in nobis est, donationis per multos gratia agantur pro nobis.* Quæ verba, vt expendit Chrysost. non solùm de impetratione donorum; sed de venia, & remissione intelligi debent. Ad idem est 2. ad Corinth. 2. *Cui aliquid donastis, & ego. Nam & ego, quod donaui, si quid donaui, propter vos, &c.* Et quamuis nullus esset Scripturæ locus, ex quo id conuinci possit, sufficit communis fidelium consensus, satisfactiones vnius aliis prodesse, & cùm non possit probari non prodesse, infallibiliter affirmandum est infallibiliter prodesse. Præterquàm quòd testimonia adducta de propria satisfactione, infallibilem acceptationem non ostendunt; sed eo ipso, quo satisfactio ad remittenda peccata, & pœnas debitas consulitur, infertur infallibiliter ad prædictum effectum prodesse: at sæpè Ecclesia consulit fideles, vt se inuicem in satisfactione peccatorum adiuuent, testatúrque alienas satisfactiones, vt proprias, prodesse. Ergo dicendum est, prodesse infallibiliter. Ad secundum neganda est consequentia ob discrimen impetrationis à satisfactione: impetratio enim non nititur operis dignitati; sed Dei liberalitati, & benignitati; & ab homine peccatore fieri potest: ideò mirum non est quòd effectum habeat infallibilem: sicuti neque habet oratio, quam quisque pro se offert. At satisfactio ab homine iusto, & Deo grato necessariò exhibetur, estque debiti condigna solutio: admitti ergo infallibiliter debet. Tertium argumentum solùm probat, aptiùs propriam satisfactionem admitti, quàm alienam; sed cùm vtraque admittatur ex diuina misericordia, vtraque infallibiliter admittitur.

§. II.

Qualiter defunctis possimus nostris bonis operibus suffragari.

1. *Fide certum est, defunctos nostris bonis operibus iuuari posse.*
2. *Debent tamen in Purgatorio existere: nam Beatis solùm ad extrinsecum honorem prodesse possunt.*
3. *Damnatis nullo modo.*
4. *Neque animabus in Limbo existentibus.*
5. *Sed solùm existentibus in Purgatorio.*
6. *Prosunt prædictis nostra suffragia quoad satisfactionem.*
7. *Negant plures infallibiliter prodesse.*
8. *Verius est oppositum.*
9. *Fit satis opposita rationi.*
10. *Probatur, nostris orationibus impetrari posse defunctis liberalem pœnæ remissionem.*
11. *Verius est oppositum.*
12. *Argumenta in contrarium dissoluuntur.*

1. Fide tenendum est, nostris bonis operibus defunctos iuuari posse. Etenim, cùm ipsi nobiscum communionem habeant, vtpote membra vnius corporis sub vno capite Christo existentia, eorum onera portare poterimus, iuxta Ecclesiæ perpetuam traditionem, & praxim à Patribus, & Conciliis probatam, & manifestè declaratam, 2. Machab. 12. *Sancta, & salubris cogitatio est pro defunctis orare, vt à peccatis soluantur.* De qua re videri possunt Bellarm. *lib. 1. de Purgat. cap. 3.* Canisius in *Catechismo, tit. de Euchar. cap. 7. & tit. de pœnit. cap. de Purgator.* Suar. *tom. 4. in 3. part. disp. 48. sect. 4. & seqq.*

2. Defuncti autem, quibus nostra suffragia prodesse possunt, solùm sunt, qui in Purgatorio existunt. Nam Beatis, neque ad remissionem, neque ad impetrationem nostra suffragia possunt deseruire, vti dixit August. *variis in locis*, præcipuè *in Enchirid. cap. 109. & de cura pro mortuis agenda, c. 1. & tract. 84. in Ioan. & serm. 34. de verbis Apost.* & Innocent. *in cap. Cùm Martha. §. vlt. de celebrat. Missar.* Non enim illis suffragari possumus ad remissionem, cùm nihil remittendum habeant; neque etiam ad impetrationem, cùm nihil boni ipsis impetrare possimus: possident enim Deum, bonorum omnium cumulum. Neque his obstat, quòd in oblatione sacrificij postulemus vt ipsis prosit ad honorem, & gloriam: quia non est intelligendum de honore, & gloria Sanctis intrinsecâ; sed de gloria, & honore à nobis exhibito, & qui in nobis est, & in nostram vtilitatem cedit; tametsi inde aliquod gaudium, & lætitiam Sancti concipiant.

3. Deinde damnatis nullatenus prodesse possunt nostra suffragia, non solùm, vt à pœna liberentur; sed neque, vt in ea aliquam mitigationem, aut remissionem habeant. Tum, quia sunt in statu peccati, à quo nunquam recedent; ac proinde incapaces, & indigni, vt in pœna pro peccatis debita leuentur. Tum, quia, si nostris bonis operibus possemus aliqualiter pœnas leuare, cùm hæ finitæ sint; tot multiplicari suffragia poterunt, vt tandem finirentur: quod est contra legem à Deo statutam de pœnarum æternitate, quam passim Scriptura edocet: ita vt in ea nec minima remissio fiat, iuxta illud Apocal. 10. *Fumus tormentorum ascendit in sæcula sæculorũ, neque habet requiem die, ac nocte.* Ideóque diuiti illi auaro, *Luc. 16.* petenti ab Abraham minimũ refrigerium suæ linguæ, illud concessum non est. Et certè si possibile esset nostris orationibus illis refrigerium aliquod pœnarum impetrare; possemus ad hunc finem nostras orationes pro damnatis fundere: quod est contra præceptum Ecclesiæ prohibentis pro his orare, vt constat ex Concil. Tribur. *c. 31.* & Bracar. relato *in c. Placuit. 23. quæst. 5. & ex c. Non æstimemus. cap. Cùm grauia. cap. Pro obeuntibus.* & aliis *13. quæst. 3.* Neque his obstat August. *in Enchirid. c. 110.* dicens: *Quibus nostra suffragia prosunt, ad hoc prosunt, vt sit plena remissio; aut certè tolerabilior fiat ipsa damnatio.* Non enim de damnatis ad Infernum loquitur; sed de damnatis ad Purgatorium, quibus nostra suffragia aliquando plenam remissionem obtinent; aliquando verò solam diminutionem. Eodémque modo intelligendus est Innoc. III. *in c. Cùm Martha. de celeb. Miss.* inquiens, esse aliquos mediocriter bonos, quibus nostra suffragia prosunt ad expiationem; aliquos mediocriter malos, quibus prosunt ad propitiationem: cùm enim in Purgatorio esse possint aliqui, qui minimo reatu pœnæ, & non culpæ, teneantur; his, tanquàm mediocriter bonis, nostra suffragia expiationes sunt. At, cùm alij esse possint, qui vltra debitum pœnarum ingens, cum aliqua culpa veniali ex hac vita decesserint, ij, & mediocriter mali dici possunt, illisque propitiationes erunt nostra suffragia. Damnatis ergo, qui valdè mali sunt, nunquam etiam in minimo nostra suffragia proderunt.

Cum hoc tamen stat, quòd potuerit Deus ex sua potentia absoluta in hac lege dispensare: quia id implicationem non inuoluit: an verò aliquando hæc dispensatio facta sit, incertum est. Probabilius apparet, & prouidentiæ, iustitiæque diuinæ conuenientius, vt nunquam facta fuerit. Nam historia illa referens, precibus S. Gregorij Traianum liberatum esse ab Inferno. & Macarium pro damnatis orasse; commentitia est, vt benè notauit Bellarmin. *lib. de Scriptorib. ecclesiast. in Damasc.* Valen. *d. sp. 11. q. 1. pun. 5. in fine.* Coninch *disp. 11. dub. 8. in fin.* Suar. *disp. 46. sect. 4. n. 13.*

4. Præterea

4. Præterea animabus in Limbo existentibus nullatenus suffragari possumus. Nam, vel decesserunt cum solo originali, & tunc non habent pœnam sensus, pro qua soluenda nostras possimus satisfactiones offerre. Pœnam autem damni, quæ in priuatione visionis Dei consistit, irremissibiliter pati debent. Si verò vltra originale peccato aliquo veniali tantùm affectæ sint, quod vix est possibile ratione peccati originalis, quo à gratia Dei sunt exclusi, redduntur incapaces cuiuluis remissionis, ac proinde reputandi sunt valdè mali, quibus, vt dixit Innocent, suffragia non prosunt.

5. Restat ergo, vt solùm animabus in Purgatorio existentibus nostra prosint suffragia, vti definiuit Trident. *sess. 25. decreto* 1. ibi: *Animas in Purgatorio detentas, fidelium suffragiis, potissimùm verò Altaris Sacrificio iuuari.* Omnes tamen iuuantur, si pro omnibus indifferenter suffragia offerantur, quia omnes indigent, & capaces sunt, & donatio generalis est. Sed non æquè omnibus prosunt, ac si pro singulis oblata essent; quia, cùm habeant valorem limitatũ, & finitum, quò pluribus communicantur, eò minùs singulis competit, vt notauit Suar. *disp. 48. sect. 6. n. 8.* Coninch *d. 11. in fine.*

6. Superest dicendum, qualiter nostra suffragia prædictis animabus prosint. Et quidem certum esse debet, prodesse quoad satisfactionem: nam, cum ipsæ hac satisfactione indigeant, nobisque in charitate vnitæ sint, nobiscùmque vnum corpus componant; expedit, vt quoad fieri possit, nostris bonis operibus iuuentur: si enim viuis, qui minùs indigent, possumus nostras satisfactiones communicare, & virtute illarum pœnas, quas pro peccatis debent, exoluere; à fortiori hoc beneficium animabus Purgatorij præstare poterimus, & ita est Ecclesiæ vniuersalis consensus.

7. Difficultas autem est, an infallibiliter prosint iis, pro quibus offeruntur? Negant Med. Cordub. Laym. Bonac. Coninch *praeced.* §. relati: æqualiter enim de viuis, & defunctis loquuntur, quibus annumerari potest Caiet. *t. 1. Opusc. tr. 16. qu. 5.* Sotus *in 4. dist. 19. q. 2. art. 4. & lib. 3. de natura, & gratia, cap. 6.* Canus *lib. 12. de locis, c. 13. ad 9.* & alij. Fundantur: quia sine promissione diuina nequeunt infallibilem effectum habere: at nullo firmo testimonio ostendi potest hæc promissio. Quinimò satis indicatur, non adesse: siquidem Ecclesia orat Deum, vt prædictas satisfactiones acceptas habeat: quod frustrà videretur factum, si ipse Deus obligatus esset.

8. Nihilominùs longè verius existimo, nostras satisfactiones infallibiliter applicari iis, pro quibus offeruntur. Sic D. Thom. *in dist. 45. quæst. 2. art. 1. qq. 1. & 2.* Couarr. *cap. Alma. 1. part. §. 4. num. 7.* Sotus sententiam mutans *dist. 21. quæst. 2. art. 3.* Nauarr. *de Iubileo, notab. 18. & lib. de orat. & Hor. canon. c. 20. n. 81.* Suar. aliis relatis *disp. 48. sect. 6. num. 4.* Etenim lex diuinæ iustitiæ, & misericordiæ ita taxat remissa culpa pœnam in Purgatorio luendam, vt possit quis bonis operibus condignè, & ad æqualitatem in hac vita satisfacere, non solùm pro debito proprio; sed etiam alieno, si in alieni satisfactionem ea opera exhibeat. At in satisfactionem proprij debiti infallibilem habent effectum: quod aliunde efficaciter colligi non potest, nisi quia ex lege diuina sic declarata per communem Ecclesiæ sensum in proprij debiti satisfactionem prosunt. Cùm ergo ex eadem lege Ecclesiæ sensu comprobata, nostra opera aliis fidelibus, tam viuis, quàm defunctis, quibus in charitate sumus vniti, prosint; efficitur, omnibus efficaciter, & infallibiliter prodesse. Deinde omnes Catholici fatentur, nostras satisfactiones in defunctorum fauorem oblatas defunctis prodesse. At, si Deus non teneretur illas acceptare, sæpissimè nullius illis essent vtilitatis. Præterea satisfactiones superabundantes Sanctorum efficaciter Pontifex defunctis applicat, cùm Indulgentias concedit: ergo etiam quilibet particularis proprias satisfactiones illis applicare efficaciter poterit, antequàm in thesauro Ecclesiæ reponantur: nam pro tunc efficaciùs sub eius sunt dispositione, quàm thesaurus sub dispositione Pontificis. Item, ex hac infallibili acceptatione nullum inconueniens sequitur, sed potiùs ad illam astruendam plurimæ congruentiæ adsunt: quippe fideles excitantur ad charitatis exercitium, scientes, vtiliter in fauorem defunctorum laborare: defuncti subueniuntur in grauissima necessitate: Deus suam liberalitatem, & misericordiam ostendit absque vlla rigorosæ iustitiæ diminutione, quandoquidem, non gratis; sed solutione condigna pœnam pro peccatis debitam remittit.

9. Neque obstat ratio contraria: nam esto, diuina promissio de acceptanda satisfactione viuorum pro defunctis, aliquo scripto testimonio ostendi expressè non possit; colligitur tamen efficaciter ex communi sensu fidelium credente, viuos cum defunctis communicationem possibilem habere, séque in necessitatibus succurrere. Cui communicationi infallibili non obstat, quòd petamus à Deo, vt nostra suffragia accepta habeat: quia optime id petere possumus, dum incerti sumus, an omnem qualitatem habeant requisitam, vt infallibiliter à Deo acceptentur. Adde, esto, nobis constaret, suffragia nostra satisfactoria esse, Deúmque ipsum infallibiliter acceptaturum; adhuc possemus ipsum rogare, vt acceptet, non ob necessitatem, vt acceptentur; sed in recognitionem gratiæ, quæ adest in illorum acceptatione. Cùm enim illa opera ex se soluere non possent pœnam pro peccatis debitam, sed necessariò indigerent libera Dei promissione, & acceptatione, petendo hanc acceptationem ex gratia, & Dei liberalitas recognoscitur. Et fortè in hoc sensu intelligi debent illæ Ecclesiæ orationes, quibus à Deo postulatur, ne animas Purgatorij absorbeat Tartarus, ne cadant in obscurum, &c. cùm tamen certum sit, in Purgatorio existentes absorberi à Tartaro non posse: recognoscitur enim hac petitione, id ex Dei liberalitate processisse, & simul pia voluntas, & affectus in animas Purgatorij ostenditur, vt benè notauit Suar. *disp. 48. sect. 8. n. 5.*

10. Rursus alio modo, quàm solutione, & satisfactione exhibita, videntur animæ Purgatorij iuuari posse, nempe, nostris orationibus, & petitionibus, non quatenus satisfactoriæ sunt, sed quatenus sunt impetratoriæ; ita vt vi illarum impetretur remissio pœnæ nulla satisfactione exhibita, atque adeò gratis, & liberaliter, non quidem semper, sed quando diuinæ prouidentiæ placitum fuerit: quod commune est omnibus orationibus, & petitionibus, præcipuè quæ in fauorem aliorum fiunt. Sic docent Durand. *in 4. dist. 41. aliàs 45. q. 1. n. 6.* Caiet. *t. 1. Opusc. tract. 16. q. 5.* Nauarr. *de Iubil. notab. 22. num. 15.* Bellarm. *lib. 2. de Purgat. cap. 16.* Ægid. de Coninch *disp. 11. dub. 7 concl. 4. n. 54.* & alij. Mouentur primò: quia in humanis plerunque rogatur Iudex potens condignam pœnam à reo exigere, vt gratis remissionem faciat; neque alienum est à iustitia vindicatiua, quam seruare tenetur, vt aliquando ob vrgentem intercessionem aliquid pœnæ gratis remittat. Ergo respectu Dei efficaciùs ea intercessio fieri potest, cùm ipse supremus Dominus sit nemini subiectus. Secundò, Ecclesia excitat nos, vt nixi Christi, & Sanctorum satisfactionibus postulemus à Deo, vt defunctis remissionem pœnarum concedat, vt constat ex illis orationibus ab Ecclesia institutis, *Fidelium Deus. Animabus famulorum*, &c. Neque satisfacis, si dicas, Ecclesiam excitare nos ad prædictam postulationem: quia ea postulatio satisfactoria est. Nam, si ob solam satisfactionem, quæ in ea oratione imbibitur, vellet Ecclesia nos pro de-

functis orare, efficaciùs eam satisfactionem obtineret applicata satisfactione orationis, quam vnusquisque pro se ipso faceret, quæ fructu impetrationis non defraudaretur, sicuti defraudatur oratio pro defunctis. Ergo ad orandum pro defunctis nunquam Ecclesia aptè excitaret; quod est absurdũ. Tertiò, communis est Ecclesiæ sensus, orationes publicas Ecclesiæ pro defunctis exhibitas, etiam à malo ministro, effectum habere. At nequeunt habere effectum satisfactionis, cùm Ecclesia secundùm se non satisfaciat: quatenus verò per iniquum ministrum operatur, minùs satisfacere potest. Superest ergo, vt solum effectum impetrationis habeant, atque adeò obtineant pœnæ debitæ liberalem remissionem. Quartò, Beati pro animabus Purgatorij intercedunt, vt constat ex illa Ecclesiæ oratione: *Omnipotens sempiterne Deus, qui viuorum dominaris*, &c. at eorum orationes satisfactoriæ non sunt: ergo solùm sunt impetratoriæ: ergo impetrant pœnæ remissionem. Quòd si dicas, non impetrare immediatam remissionem; sed impetrare, vt viuentes satisfaciant, vel Pontifex Indulgentias applicet, qua satisfactione, vel Indulgentiarum concessione posita remissio obtinetur; obstat: quia eam satisfactionem, & applicationem petere deberent, non remissionem, pro nobisque potiùs deberent rogare, vt ad satisfaciendum pro defunctis excitaremur, quàm rogare, vt defunctis pœnæ debitæ remitterentur, cùm id sit impossibile, seclusa viuentium satisfactione, vel Indulgentiarum applicatione: & his positis infallibilis sit ea remissio. Verùm, si secundò respondeas, Sanctos orando pro defunctis applicare simul aliquam satisfactionem superabundantem ex suis operibus in hac vita gestis, & in thesauro Ecclesiæ repositam, obstat: quia distributio thesauri Ecclesiæ soli Petro, eiúsque successoribus concessa est: neque verisimile apparet, Christum Dominum eam potestatem alicui Sancto concessisse. Prætereà ipsa Ecclesia eam remissionem expostulat; cùm tamen illi datum non sit thesaurum Ecclesiæ dispensare. Quartò, hanc pœnarum remissionem petimus, tum per infinitam Dei misericordiam, tum per merita Christi Domini, quæ indicant, nos gratuitam remissionem postulare: nam facta condigna solutione pœnarum, remissio non est opus misericordiæ, sed iustitiæ; neque ad eam faciendam necessarium esset Christi merita ante oculos æterni Patris proponere. Quintò, quia communiter Doctores distinguunt quatuor genera suffragiorum, iuxta textum *in cap. Animæ* 13. q. 2. ibi: *Animæ defunctorum quatuor modis soluuntur, aut oblationibus Sacerdotum, aut precibus Sanctorum, aut charorum eleemosynis, aut ieiunio cognatorum: oblationes autem Sacerdotum effectum habent ex opere operato; ieiunio, & eleemosyna effectus satisfactionis concedendus est; Sanctorum precibus impetratio. Si enim hunc effectum non haberent, vt quid ab aliis operibus satisfactoriis distinguuntur?* Sextò, prædictis defunctis impetrant Sancti speciale gaudium, & consolationem in pœnis sustinendis: ergo etiam impetrare possunt illarum pœnarum liberalem diminutionem. Septimò, in concedenda hac impetratione liberalis remissionis nullum sequitur inconueniens: nam esto orationes Sanctorum feruentissimæ sint, non inde fit, Purgatorium euacuari, sicuti neque omnes peccatores conuerti: cùm enim non habeant effectum infallibiliter; sed solùm quatenus Deo visum fuerit, Deus concessionis effectum legibus diuinæ iustitiæ simul cum misericordia temperat. Et licèt extra hanc vitam non videatur esse locus gratiæ, sed rigidæ vindicatiuæ iustitiæ, hoc intelligendum est, quatenus nullus iam pro se satisfacere, aut impetrare aliquam remissionem potest; secus verò per amicos.

11. Nihilominus, etsi prædicta sententia sit satis probabilis, probabiliorem existimo, negantem concedi animabus Purgatorij aliquã pœnæ debitæ liberalem remissionem; sed remissionem pœnarum non aliter fieri, quàm solutione condigna exhibita. Sic docuit Suar. latè *disp.* 48. *sect.* 5. *à n.* 5. Ducor: quia diuinam prouidentiam maximè decet, modum remittendi pœnas pro peccatis debitas firmum, & stabilem esse: at, si ob intercessiones Sanctorum non semper; sed aliquando fit remissio harum pœnarum nulla solutione facta, non est firmus, & stabilis modus de illarum remissione, quandoquidem pro beneplacito diuinæ voluntatis variatur. Et confirmo. Vel Deus statuit, nunquam hanc remissionem concedere, nisi condigna solutione exhibita per satispassionem rei, vel satisfactionem aliorum, vel statuit aliquando gratis concedere hanc remissionem ob Sanctorum intercessionem. Si hoc secundum dicas, vti opposita sententia affirmat, concedere necessariò debes, tibi impetrare posse hanc gratuitam remissionem pro pœnis debitis: siquidem oratio pro te facta efficacior de se est ad impetrandum, quàm ad impetrandum pro alio. Deinde debes concedere non solùm ob Sanctorum intercessionem: sed etiam ob peccatorum, & iniquorum orationes concedi aliquando hanc pœnarum remissionem: nam, cùm sit gratuita, & non fundata in condignitate operis, sed in Dei liberalitate, & misericordia, nullum est inconueniens, quòd ob intercessionem peccatoris fiat. Ne igitur hæc admittamus, asserendum est, nunquam Deum remittere pœnas pro peccatis debitas, nisi posita earum condigna solutione per satispassionem, vel satisfactionem, præcipuè cùm in hac remissione resplendeat, tum vindicatiua iustitia, exigendo solutionem condignam; tum misericordia, acceptando solutionem, quam secluso suo verbo acceptare non tenebatur.

12. Argumenta verò oppositæ sententiæ non obstant. Ad primum respondeo, petitionem gratuitæ remissionis obstare legi à Deo statutæ, in qua cùm nobis non constet, decreuisse aliquoties dispensare, temerè fieret. Ad secundum, & tertium dico, Ecclesias, & Sanctos remissionem pœnarum petere secundùm leges diuinæ iustitiæ. Si autem secundùm leges diuinæ iustitiæ nulla est facienda remissio, nisi solutione facta tacitè eam solutionem expostulant. Directè autem remissionem petunt, & non solutionem: tum, vt intelligatur, eam orationem in defunctorum fauorem integrè fieri: tum præcipuè, quia ea remissio multis modis fieri potest, nempe, satispassione breuiori, licèt intensiori; satisfactione viuorum, Sacrificio, Indulgentiarum applicatione, ideóque expediebat, ne Sancti, & Ecclesia modum solutionis directè peterent; sed diuinæ prouidentiæ remitterent eligendum, vt ad quem maluerit, excitaret; ipsi verò contenti essent remissionis postulatione. Qua ratione sæpè pro aliis viuentibus oramus, vt Deus eorum peccata remittat; tametsi modus remissionis Deo reseruatus sit, & necessariò præstandus secundùm legem diuinæ iustitiæ, & misericordiæ statutam. Prætereà, cùm sub opinione positum sit, an exhibita satisfactione condigna teneatur Deus pœnas defunctorum, in quorum fauorem facta est, remittere; optimè Ecclesia directè hanc remissionem postulare potest. Modus autem quo Beati remissionem petunt, nobis ignotus est. Ad quartum: Optimè possumus per diuinam misericordiam petere hanc remissionem; non, quia nulla condigna solutione facienda sit; sed, quia est opus diuinæ misericordiæ, vt ea solutio fiat, & acceptetur: & ob eandem causam petimus fieri per merita Christi, & Sanctorum: quia ob illorum merita competens solutio impetranda est. Quintum argumentum refert modos, quibus animæ soluuntur: refert autem orationem distinctè ab aliis; non, quia orationi sola impetratio gratuitæ remissionis

nis concedenda sit: sed, quia sub oratione omnia opera religionis comprehenduntur, sicuti sub eleemosyna omnia opera misericordiæ, & sub ieiunio omnes corporis afflictiones, & castigationes. Ad sextum concedo, gaudium, & consolationem obtineri à Sanctis posse: quia non est materia iustitiæ; sed liberalitatis. Secùs est de remissione pœnæ, quæ per iustitiam vindicatiuam taxata est, quámque non expedit remitti, nisi iustitiæ vindicatiuæ fiat satisfactio. Ad septimum constat ex probatione nostræ sententiæ, vbi inconuenientia oppositæ sententiæ intulimus.

§. III.

Quæ conditiones requirantur ex parte eius, cui suffragium applicatur, vt illi prosit.

1. *Debet suffragio indigere.*
2. *Debet esse in gratia, vt suffragium satisfactionis illi applicetur: secùs suffragium impetrationis.*
3. *Remissum peccatum debet esse, pro quo suffragium satisfactionis offertur.*
4. *Catechumeno applicare nostras satisfactiones possumus.*
5. *Tametsi potens sit ad satisfaciendum, possumus pro illo satisfacere.*
6. *Neque indiget speciali, & expressa acceptatione, sed sufficit virtualis, vt ei prosit aliena satisfactio.*
7. *Prodest nostra satisfactio animabus Purgatorij: esto, dum viuerent, non habuissent specialem in defunctos deuotionem.*

1. PRima conditio est, vt suffragio indigeat: hac enim ratione Beatis nostra suffragia non prosunt: quia illis non indigent, neque ad pœnarum remissionem, neque ad alicuius boni impetrationem. Præter Beatos autem nullus alius est, cui hæc conditio absolute deficiat: nam, quantuncunque iustus sit, augeri in iustitia potest, ac proinde suffragiis nostris per modum impetrationis, & meriti de congruo iuuari, tum ad augendam iustitiam, tum ad alia bona impetranda. Suffragio verò satisfactionis plures Sancti non indigent, vtpote quibus omnis pœna simul cum culpa remissa est. His ergo applicata nostra satisfactio effectum non habet: ne autem omninò pereat, thesauro Ecclesiæ reponitur. Affirmare autem, manere in acceptatione diuina, vt iis applicetur, si fortè indigeant, est prorsus sine fundamento, & contra debitum ordinem. Non enim decet parare pœnæ remissionem, antequàm pœna contrahatur, præterquàm quòd aliqualis esset occasio commitendi culpas; quibus sublatis, nulla restat obligatio satisfaciendi. Sic Suar. *disp. 48. sect. 7. num. 5.* Valen. *t. 4. disp. 7. q. 20. pun. 5. in princ.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 3. in princ.*

2. Secunda: Debet esse in gratia is, pro quo suffragium satisfactionis offertur. Qui enim in peccato mortali existit, indignus est pœnæ alicuius remissione, vtpote qui dignus est qualibet pœna æterna. Deinde hæc satisfactionum communicatio nititur charitati, & diuinæ promissioni, quæ solùm in fauorem amicorum censetur facta. Præterquàm quòd nostra opera, etiamsi excellentissima sint, condignitatem non habeant, vt pro peccatore satisfaciant, benè tamen pro iusto. Suar. *disp. 48. sect. 7. n. 3.* Bonac. *dicta disp. 6. q. 2. de suffragio, pun. 3. num. 5.*

Prædicta satisfactio, vt *superiùs* diximus, in thesauro Ecclesiæ reponitur, vel, vt aliis placet, ipsi satisfacienti, si indiget, applicatur: nunquam tamen censenda est reseruari in acceptatione diuina, vt applicetur peccatori, cùm à peccato resurgat: quia huius reseruationis nullum adest fundamentum; neque peccator ea gratia dignus existit, vt benè aduertit Suar. *d. sect. 7. n. 4.*

Notanter dixi, *suffragium satisfactionis*: nam suffragium impetrationis optimè potest, & maximè decet peccatoribus applicari, vt à peccato media pœnitentia resurgant.

3. Tertia: Remissum esse debet peccatum, pro cuius pœnæ remissione suffragium satisfactionis offertur. Rationi enim dissonum est pœnæ remissionem obtinere perseuerante culpa, quæ pœna dignum faciat. Neque vllus iustus potest alteri remissionem culpæ venialis immediatè obtinere, sed solùm mereri auxilium, quo se ad culpæ remissionem disponat, sicuti notauit Suar. *dicta sect. 7. in princ.* Hæc conditio inter fideles viuentes sæpè deficit: quippe esto, sint in gratia constituti, nullúmque reatum pœnæ pro peccatis mortalibus debitum habeant; attamen sæpe pluribus venialibus afficiuntur, quorum reatus solui non potest, nisi culpis priùs remissis. Sed in animabus Purgatorij hæc conditio semper obseruatur: quia nullo peccato, etiam veniali, afficiuntur. Nam, etsi aliquibus affecti decesserint, in puncto decessionis eorum illis remissio conceditur, ideóque suffragio satisfactionis semper capaces existunt.

4. Præter supradictas conditiones, nulla alia requiritur: nam character baptismalis, quem aliqui postulant, neque ad suffragium orationis, vt est euidens, neque ad suffragium satisfactionis potest esse necessarius. Si enim catechumenus applicare valet suam satisfactionem baptizato iusto, cur non iustus baptizatus catechumeno? Certè cùm hæc applicatio sit quædam propriæ satisfactionis donatio, & catechumenus, siue viuus, siue defunctus in charitate baptizato vnitus sit; capax existit illius satisfactionis, qua indiget, recipiendæ. Neque obstat, quòd sacrificij fructus catechumeno non applicetur: quia, cùm sit beneficium, quod Christus Dominus suæ Ecclesiæ reliquit; illi, qui sunt extra Ecclesiam eo frui non possunt. Neque item obstat, quòd Ecclesia regulariter non fundat orationes pro catechumenis, vti deciditur in Concilio Bracharensi I. *can.* 15. ibi: *Placuit, vt catechumenis sine redemptione Baptismi defunctis, neque oblationis sancta commemoratio, neque psallendi impendatur officium.* quia id præstat, vt significet, esse vnum corpus constans ex membris per Sacramentum Baptismi inter se vnitis. Quo non obstante, aliquando pro catechumenis, & iis, qui sunt extra Ecclesiam, orat, vt in feria sexta Parasceue.

5. Secundò, non requiritur, vt is, pro quo suffragium satisfactionis offers, impotens sit ad satisfaciendum, (tametsi aliqui eam conditionem exigant:) quia hæc applicatio satisfactionis est quædam gratuita donatio, quæ solùm exigit voluntatem donantis, & capacitatem in eo, cui facienda est; aliàs si hæc impotentia necessaria foret, vix vlli viuenti applicare satisfactionem posses, cùm rarus sit, qui actibus, saltem internis, theologarum, atque moralium virtutum non possit, si velit, satisfacere. Item, eadem ratione neque animabus Purgatorij posses satisfactionem applicare: nam esto, satisfacere non possint, possunt satispati, & per satispassionem debitum compensare.

6. Tertiò, neque opus est specialis acceptatio illius, pro quo sacrificium offertur: quia eo ignorante applicari potest, aliàs incertum esset nostras satisfactiones defunctis prodesse: siquidem incertum est, an illas cognoscant, siue viribus naturæ, siue per reuelationem, siue per manifestationem Angeli custodis. Solùm enim

enim requiritur non repugnantia, seu habitualis voluntas, qua gratum quis habet, quidquid in propriam vtilitatem sibi factum fuerit.

7. Quartò, necessarium non est, vt suffragium animabus Purgatorij prosit, quòd ipsæ specialem deuotionem, dum viuerent, circa defunctos habuerint, specialiáque beneficia illis impenderint, vti requisiuit Caiet. *t.* 1. *opusc. tract.* 16. *qu.* 5. cui fauet textus in cap. *Non æstimamus.* 13. *quæst.* 2. Quia satis decedendo in gratia prædicta suffragia meruerunt, vti probat Valen. *disp.* 11. *quæst.* 1. *circa finem.* Suarez *disp.* 48. *sect.* 6. *num.* 6.

§. IV.

Expenduntur conditiones requisitæ in offerente suffragium, vt vtile sit.

1. *Debet suffragium ex intentione formali, vel virtuali, fauendi aliis fieri.*
2. *Opus, quo suffragium intendis, debet esse honestum.*
3. *Suffragium satisfactionis ab homine existente in gratia procedere debet, secùs impetrationis.*
4. *Qualiter suffragium orationum impensum à ministro Ecclesiæ differat ab eo, quod impenditur à persona priuata.*
5. *Quando censearis nomine Ecclesiæ orationes fundere.*
6. *Suffragium satisfactionis ab homine viatore præstandum est.*
7. *Plures censent, executionem legati in testamento relicti pœnam defuncto remittere.*
8. *Verius est oppositum.*
9. *Executione restitutionis in testamento mandata, non alio modo, quàm executione legati liberatur defunctus à Purgatorio.*

1. QVatuor conditiones enumerari possunt ex parte suffragantis, vt suffragium aliis vtile sit. Prima, vt intentionem habeas formalem, vel virtualem pro aliis suffragium offerendi. Sic D. Thom. *in* 4. *dist.* 45. *q.* 2. *art.* 4. *qq.* 1. Palud. *qu.* 2. *art.* 2. Suar. aliis relatis *disp.* 48. *sect.* 8. *n.* 12. Emmanuel Sà *verbo, Indulgentia, in addit. in fine.* Bonac *disp.* 6. *quæst.* 1. *de suffrag. part.* 2. Nam seclusa hac intentione opus tuum est, ac proinde vt alteri proprium fiat, donatio interuenire debet, quæ fieri non potest absque voluntate. Illa verò posita, si suffragium satisfactionis multis æqua intentione applicas, omnibus proderit, minùs singulis, quàm si pro singulis offerres: quia finitum inter plures diuisum minùs singulis competit. Si autem vni tantùm suffragium satisfactionis offeras, illi tantùm proderit, si capax existit; sin minùs thesauro Ecclesiæ reponitur. Quòd si de suffragio impetrationis directè loquamur, eandem intentionem habere debes impetrandi postulatum iis, in quorum fauorem preces fundis: illæ autem preces pro pluribus oblatæ, nisi pro singulis distinctè fiant, ex se non sunt ita impetratoriæ, sicuti cùm pro singulis offeruntur; tametsi ex benignitate Dei, in qua præcipuè impetratio fundatur, sæpè pro omnibus æquè prosint, ac si pro singulis essent oblatæ: in quo suffragium impetrationis maximè à suffragio satisfactionis differt. Notanter dixi, *impetrationis directæ:* nam indirecta impetratio, quæ consistit in executione boni operis, ratione cuius Deus mouetur amicis, & cognatis operantis benefacere, tametsi ipse operans recordatus illorum non fuerit, neque pro ipsis aliquid postulauerit, specialem intentionem non requirit.

2. Secunda conditio est, vt opus, quo alteri suffragari velis, bonum sit, & honestum, aliàs si Deo displicet, nec satisfactorium esse potest, nec impetratorium, vti ex omnium sententia tradit Suarez *dicta disput.* 48. *sect.* 8. *num.* 10. Solùm aduerto, esse aliqua opera, quæ fieri possunt medio internuncio, tanquàm instrumento, vt eleemosyna concessa per famulum: hæc enim ex iniquitate instrumenti non vitiantur; sed eorum honestas, & valor ex voluntate domini imperantis eleemosynam fieri desumendus est: quia imperans verè, & propriè eleemosynam tribuit, illiúsque est causa principalis.

3. Tertia, vt suffragium satisfactionis ab homine grato procedat: opera enim in peccato existentis nec meritum, nec satisfactionem habent, nec digna sunt, vt à Deo in remissionem pœnæ, siue alienæ, siue propriæ acceptentur. Suffragium verò impetrationis, licèt ex se parum efficax, in peccatore esse potest: sæpè enim Deus ob bona opera peccatoris, & ipsi, & aliis plura beneficia impendit; quia hæc impetratio, quæ solùm de congruo est, non dignitati operis, sed benignitati Dei nititur.

4. Hinc oritur difficultas, qualiter suffragium orationum, quæ in persona Ecclesiæ ab iniquo ministro offertur, differat à prædicto? Et quidem si de suffragio satisfactionis loquamur, nulla est differentia: quippe nulla satisfactio in illis orationibus reperitur: quia, cùm illæ orationes non sint pœnales, & afflictiuæ; Ecclesiæ, quatenus talis est, satisfactoriæ esse non possunt. At benè esse possunt impetratoriæ: quia ad impetrationem nihil aliud exigitur, quàm significatio voluntatis, & desiderij: quod optimè fieri potest, tametsi is, per quem significatur, iniquus sit: differt tamen hæc impetratio ab ea, quam iniquus minister, vt priuata persona præstat: quia nititur operi non solùm bono, & honesto; sed facto ab Ecclesia, quæ Deo maximè placet, & grata est: cuius placito non obest ministri iniquitas: at impetratio, quæ fit ab iniquo ministro, vt à singulari persona, hanc qualitatem non habet, ideóque ex se longè minùs efficax est ad impetrandum. Differentia verò, quam Suarez *disput.* 48. *sect.* 8. *num.* 8. assignat, nempe, orationes Ecclesiæ ob eius sanctitatem impetrare infallibiliter aliquam pœnæ remissionem, vel applicando Christi satisfactionem, vel impetrando, vt ipse eam applicet; quam infallibilitatem non habent orationes priuatæ personæ; mihi non probatur: quippe Ecclesia impetrare non potest à Deo gratuitam pœnæ remissionem; sed solutione facta, vt ex sententia ipsius Suarez *suprà* firmatum reliquimus: neque etiam illi datum est, infallibiliter applicare Christi satisfactionem mediis orationibus, aliàs esset orationibus Ecclesiæ concessa Indulgentia. Impetrare verò à Christo, vt ipse suam satisfactionem applicet, magis dubium est: nam esto id facere possit ex absoluta potentia, credendum est nunquam facere, postquàm Ecclesia thesaurum suæ satisfactionis dispensandum reliquit. Restat ergo, vt solùm differat impetratio Ecclesiæ, etiam per iniquum ministrum, ab impetratione cuiusuis personæ singularis in excellentia, & dignitate, tum operis, tum operantis, ob quæ longè efficacior est ad excitandum Deum, & mouendum, vt postulata concedat.

5. Quòd si roges, quando censearis nomine Ecclesiæ suffragium offerre, quando nomine tantùm proprio? Respondet Nauarr. *tract. de orat. cap.* 20. *num.* 40. te, siue Clericum, siue laïcum, nomine Ecclesiæ suffragium offerre, quoties orationibus ab Ecclesia institutis vteris ad orandum: Ecclesia enim has orationes videtur instituisse, vt nomine ipsius

à Deo beneficia fideles impetrent. Quæ enim in hac institutione repugnantia adest? aut quod inconueniens fingi potest? Certè nullum. Ergo asserenda est, præcipuè cùm & singulis fidelibus, & Ecclesiæ conueniat: quippe hac via, faciliùs, & celeriùs Deus postulata concedet. Verùm, esto, hæc sententia pia, & probabilis sit, probabiliorem existimo, quæ asserit, suffragium nomine Ecclesiæ desumendum esse, non ex oratione, & precibus; sed ex modo, quo funditur. Quia verisimile non est, Ecclesiam instituisse quamlibet orationem, vt nomine ipsius quilibet fidelis ea vteretur, cùm non omnes sint Clerici, vel Religiosi: atque adeò nec ministri Ecclesiæ: sed orationes instituisse, vt docerentur fideles à Deo postulare, sicuti Christus orationem Dominicam instituit, non vt nomine ipsius Patrem oremus; sed, vt nos doceret, quomodo nomine proprio orandum nobis est. Quare ea oratio nomine Ecclesiæ fit, quæ fit ex præcepto ipsius Ecclesię, illiúsque ordinatione. Non enim intelligitur, te nomine alterius operari posse, quin alter tibi vices suas committat, specialitérque designet. Atque ita docent Suar. *disp.* 48. *de suffrag. sect.* 8. *num.* 9. Bonacina *disput.* 6. *quæst.* 2. *p.* 2. *num.* 7.

6. Quarta, debet præstari suffragium, si satisfactionis sit ab homine viatore: nam extra hanc vitam nec locus est satisfactionis, nec meriti, iuxta illud Ioan. 9. *Veniet nox, quando nemo potest operari.* Ideóque Paul. *ad Galat.* 6. monet, vt dum tempus habemus, id est, dum sumus in hac vita, operemur bonum: tempore enim suo metemus illud. Dixi, *si satisfactionis sit*: nam suffragio impetrationis dubium non est posse Beatos, imò & animas in Purgatorio existentes viuis fidelibus prodesse: etenim illorum precibus plura nobis beneficia piissimus Deus concedit.

7. Hinc decidenda est quæstio, qualiter executio pij legati in testamento relicti defuncto existenti in Purgatorio prodesse possit? Non enim desunt Doctores, qui sentiant, virtute illius pœnam illi remitti, eò quòd defunctus non per voluntatem, quam de præsenti habet, sed per voluntatem, quam in vita habuit, illius est causa: quod videtur sufficiens, vt opus illud satisfactorium nouiter sit. Aliàs omnes fideles legata in testamento relinquentes grauiter deciperentur, cùm credant, ea legata ad remissionem pœnarum illis fore profutura, & ex hac intentione ea relinquant: & executores testamentorum omittentes executionem, nullam defuncto iniuriam irrogarent, si nullo fructu eum priuant: quod dici non potest, cùm expresè Concil. Vasense eos necatores appellet, & excommunicatione feriendos decernat, in cap. *Qui oblatione*. 2. 13. *qu.* 2. Ergo asserendum est, executionem legatorum defunctis prodesse, vt citiùs à Purgatorio liberentur: quod fieri non potest, nisi exhibendo satisfactionem, qua pœna remittatur. Atque ita docere videntur D. Thomas *in* 4. *dist.* 45. *quæst.* 2. *art.* 1. *quæstiunc.* 3. Paludan. *ibi, quæst.* 1. *art.* 1. *conclus.* 3. *&* 5. Bonac. *art.* 2. *quæst.* 2. Soto *quæst.* 2. *art.* 1. *concl.* 4. Nauarr. *de orat. cap.* 19. *num.* 59. expressiùs Supplement. Gab. *d. dist.* 45. *qu.* 2. *art.* 2. & *lect.* 56. *in can.*

8. Nihilominùs verius censeo cum Suar. *disput.* 48. *sect.* 8. *num.* 18. executionem legati pij, quatenus est effectus voluntatis defuncti, nullatenus satisfactorium esse, neque ob illam aliquam pœnæ debitæ remissionem immediatè fieri; tametsi pluribus aliis modis defuncto prosit. Priorem partem mihi persuadet: quia ea executio non procedit à voluntate defuncti humano modo, siquidem eam eo tempore impedire non potest. Non igitur potest esse satisfactoria: hac enim ratione, si famulo imperes eleemosynam largiri, & tempore, quo famulus elargitur, sensibus destitutus sis, nullam ex illa satisfactionem obtines, præter eam, quam obtinuisti, imperando eleemosynam fieri: quia comparatione tui ea executio non est opus humanum, & voluntarium. At defunctus; esto, voluntatem, & intellectum habeat; nullatenus in testamenti executionem influit; sed respectu executionis se habet, ac si dormiret: ergo executioni nullam satisfactionem concedere potest. Præterea defunctus est extra viam, hoc est, extra statum merendi, & satisfaciendi, sibi, & alteri. Si autem ea executio satisfactoria esset, vt ab ipso defuncto fuit imperata, verum esset dicere, defunctum satisfacere posse: cur ergo non poterit denuò mereri? Non enim ad meritum plures conditiones, quàm ad satisfactionem expostulantur. Quapropter condentes testamentum summopere aduertere debent, vt sint in gratia, cùm ea legata relinquant: siquidem tota satisfactio, sicut & meritum, in legatione perficitur. Quòd si tempore legationis in peccato existant, debent sublato peccato voluntatem confirmare, aliàs nullam ex legatione satisfactionem, sicut nec meritum obtinebunt. Secunda pars conclusionis, scilicet, multis alijs modis executionem testamenti defuncto prodesse, facilè probatur. Primò, poterat prodesse ad remissionem pœnæ, si ipse executor in gratia existens eam executionem, quod est opus pium, honestum, & de iustitia debitum, ac proinde meritorium, & satisfactorium, defuncto vellet applicare. Secundò, ob illam executionem non solùm vt procedit ab exequente; sed vt est effectus voluntatis defuncti, moueri Deus potest; tum ad excitandos fideles, vt pro tali defuncto satisfactionem aliquam exhibeant; tum ad concessionem alicuius gaudij, & consolationis; tum ad minorandum pœnarum tempus, tametsi pœna intensior fiat. Tertiò, virtute illius executionis excitantur legata recipientes, ad orationes fundendas pro defunctis, nouásque satisfactiones illis applicandas, ob quæ, & alia commoda meritò Concilium Vasense negligentes executores, pauperum necatores appellat. Neque ratio opposita aliquid ampliùs probat. Neque D. Thom. aliique plures Doctores nobis contrarij sunt, cùm ipsi tantùm dicant, executionem testamenti defunctis prodesse, vt citiùs liberentur: quod optime intelligi potest de mediata remissione, non de immediata, quatenus effectus est voluntatis defuncti.

9. Secundò deciditur, an ob restitutionem in testamento relictam, & executioni mandatam citiùs defunctus liberetur à Purgatorio, vel ob eius omissionem detineatur? Et breuiter respondeo, ob executionem restitutionis non posse alio modo citiùs liberari, quàm liberatur executione cuiusvis legati pij: illis tamen modis manifestum est liberari posse, ideóque per accidens ob omissam restitutionem detineri in Purgatorio potest: quia non præstatur id, quo Deus moueri solet ad excitandos animos fidelium, vt in fauorem defuncti restituentis nouas satisfactiones exhibeant. Per se autem detineri in Purgatorio non potest ob omissam restitutionem: nam, cùm ipse defunctus in ea omissione culpabilis non existat, licèt tempore vitæ fuerit, ob eam puniri non potest. Quare, si reatum debitum tempore mortis habitum sufficienter soluit, ad cælum euolabit, sicut aduertit Suar. *disp.* 48. *sect.* 8. *n.* 19.

PVNCTVM

PVNCTVM II.

De nomine, & natura Indulgentiarum.

1. *Indulgentia vnde dicatur.*
2. *Eius definitio.*
3. *Remissa culpa plerunque restat poena luenda.*
4. *Datur in Ecclesia thesaurus, seu cumulus satisfactionum Christi, & Sanctorum.*
5. *Hic thesaurus in acceptatione diuina existit.*
6. *Reliquit Ecclesiæ Christus potestatem distribuendi prædictum thesaurum.*
7. *Explicatur definitio Indulgentiæ.*
8. *Vsus concedendi Indulgentias est antiquissimus.*
9. *Non est actus Ordinis, neque Ordinem requirit.*
10. *Est tamen iurisdictionis actus.*
11. *Negant plures, absolutionis actum in concessione Indulgentiarum concedi.*
12. *Vera est supradicta sententia comparatione defunctorum; secus viuorum.*
13. *Actus iurisdictionis, qui Indulgentiarum concessione exercetur, voluntarius est, non coactiuus.*
14. *Concedens Indulgentias eas lucrari potest.*

1. TAmetsi Latini Interpretes sæpiùs nomen Indulgentiæ pro molli permissione, & rationi non satis consentanea vsurparint, vt constat ex illo Quintil. lib. 1. cap. 3. *Mollis illa educatio, quam indulgentiam vocamus, neruos omnes & mentis, & corporis frangit.* Attamen Concilia, & Patres Ecclesiæ Indulgentiam appellarunt, iustam, & liberalem debiti remissionem, iuxta textum in cap. *Quod autem, de pœnitent. & remiss.* & cap. *Indulgentia. eod. tit. in 6.* & cap. *Si quem. §. Indulgentia. 2. q. 5.* & leg. 1. *tit. 33. part. 7.* & Extrauag. *Vnigenitus. de pœnit. & remiss.*

2. Sumpta igitur Indulgentia in hac acceptione, communiter à Doctoribus definitur, vt videre est in Caiet. *de Indulgent. cap 7.* Cordub. *eod. q. 1.* Nauarr. *notab. 20. n. 1.* Henriq. *lib. 7. cap. 1.* Valen. *t. 4. disp. 7. q. 20. p. 1. statim in princ.* Suar. *t. 4. in 3. p. disp. 49. sect. 4. in princ.* Coninch *disp. 12. initio.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 1. n. 1.* Bonac. *disp. 6. q. 1. pun. 1.* Barbosa *3 p. de potest. Episc. alleg. 88. n. 1.* vt sit pœnæ temporalis pro peccatis actualibus remissis debitæ relaxatio de thesauro communi Ecclesiæ ab eo, qui potestatem habet.

3. Pro cuius explicatione præmitto, etsi remissa culpa necessariò pœna æterna, quæ illi annexa est, remittatur; attamen sæpè aliqua pœna temporalis manet luenda, vel in hac vita, vel in Purgatorio, sicuti *tract. de pœnit. p. de satisfact.* latè diximus.

4. Secundò præmitto, in Ecclesia dari thesaurum, seu cumulum infinitum satisfactionum, præcipuè ex satisfactionibus Christi Domini, deinde ex satisfactionibus Beatissimæ Virginis Mariæ, aliorúmque Sanctorum constantem, vt tradunt, tanquàm de fide, Doctores catholici apud Bellarm. *t. 3. tract. de Indulgent. ferè in princ.* Valen. *t. 4. disp. 7. q. 20. p. 1. in medio.* Suar. *disp. 49 sect. 1.* & *disp. 51 sect. 1.* Coninch *disp. 12. dub. 1.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 1. in fine.* Laym. *lib. 5. tract. 7. cap. 1.* & probat textus in Extrauag. *Vnigenitus. de pœnitent. & remiss.* & Trident. *sess. 21. cap. 9.* & *sess. 25. ad finem.* Etenim, cùm Christus Dominus infinitam satisfactionem mediis suis operibus Patri obtulerit pro nostris, & totius mundi peccatis, illámque suæ Ecclesiæ reliquerit, quia totus est nobis natus, & datus, vt dixit Isai. *c. 9. num. 6.* Ioann. *cap. 4. n. 26.* Paul. *ad Galat. 1. n. 4. ad Titum 2. n. 14. ad Rom. 8. n. 32.* & Petrus *cap. 2. n. 21.* manifestum est, penes Ecclesiam potestatem esse distribuendi illam satisfactionem; aliàs frustrà nobis eam satisfactionem reliquisset, si ea Ecclesia vti non posset. Deinde, cùm omnia opera B. Virginis, & aliorum Sanctorum, non solùm habeant vim merendi, sed pro peccatis satisfaciendi, quorum satisfactione ipsi sæpe non indiguerunt, neque eam aliis de facto applicarunt; efficitur ex benignitate Dei eam satisfactionem in thesauro Ecclesiæ simul cum satisfactione Christi Domini reponi per Prælatos Ecclesiæ distribuendam, ne dicamus, eas satisfactiones omninò perire. Neque inde fit, satisfactioni infinitæ Christi Domini derogari: quia esto, satisfactiones B. Virginis, & Sanctorum, satisfactioni Christi Domini adiungantur; id tamen non ex necessitate: nam illis cessantibus satisfactio Christi Domini ita infinita est, vt nequaquam exhauriri possit. Adiunguntur autem Christi Domini satisfactioni, tum in Sanctorum honorem, tum in charitatis fidelium augmentum. Neque item ex hac satisfactionum coniunctione derogatur plenæ Christi redemptioni, quæ præcipuè in liberatione à peccato, & pœna æterna consistit: quia satisfactiones Sanctorum ad prædictam liberationem nō concurrunt. Et licèt concurrant ad liberationem pœnæ temporalis pro peccatis debitæ; quia tamen non ex se, sed ex virtute, & efficacia, quam à satisfactione, & merito Christi Domini acceperunt, concurrunt, ideò plenæ Christi satisfactioni, & redemptioni non derogatur: quinimò maximè extollitur, cùm non solùm per se, sed per virtutem, quam satisfactionibus Sanctorum communicat, pœnas pro peccatis debitas remittere possit.

5. Quòd si roges, quo loco thesaurus satisfactionum Christi Domini, & Sanctorum existat? Respondeo, non in loco aliquo materiali; sed in Dei acceptatione; quippe Deus Pater satisfactionem Christi Domini, & supereffluentem satisfactionem B. Virginis, & Sanctorum in sua voluntate obseruatam habet, & acceptam, vt inde per Prælatos Ecclesiæ distribui, & applicari possit.

6. Tertiò præmitto, Christum Dominum suæ Ecclesiæ reliquisse potestatem ex prædicto thesauro applicandi satisfactiones, quæ visæ fuerint conuenientes fidelibus, vt pœnæ pro peccatis debitæ remissionem obtineant, atque adeò concedendi Indulgentias, sicuti supponit Trident. *sess. 21. cap. 9. de reformat.* & apertiùs *sess. 25. decreto de Indulgent.* Satisfactio enim Christi Domini, esto, infinita sit, & sufficiens pro cuiuslibet peccati, quoad culpam, & pœnam, remissione: attamen ob nostram vtilitatem applicatione indiget. Hæc autem applicatio multipliciter fit, tum Sacramentis, tum sacrificio, tum Indulgentiarum distributione, vti colligunt communiter Doctores ex illo Matth. 16. *Tibi dabo claues regni cælorum: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis.* Etenim, cùm huiusmodi verba latè interpretanda sint, vtpote potestatem continentia nemini nociuam; & introitus regni cælorum non solùm culpa, sed qualibet pœna debita impediatur, efficitur Petro illis verbis promissam esse facultatem soluendi ea pœna astrictos, vt sic soluti liberè possint in regnum cæleste introire. Concessa autem creditur hæc potestas, cùm Ioann. *cap. 21.* dictum illi est: *Pasce oues meas.* Nam eo loco tradidit Christus Petro vniuersalem potestatem regendi Ecclesiam: at sub ea potestate latè interpretata non solùm contineri debet potestas Sacramenta ministrandi, leges ferendi; sed etiam soluendi subditos à pœnis pro peccatis debitis: quia hæc potestas, & fidelibus conuenientissima est, & promissioni factæ de clauibus regni cælorum maximè congruit: siquidem ea potestate regnum cælorum, quod ob pœnarum debitum clausum est, aperitur.

7. Ex his definitio Indulgentiæ apertissima est. Dixi, esse relaxationem pœnæ temporalis pro peccatis actualibus remissis debitæ. Neque enim esse poterat relaxatio culpæ, etiam venialis, cùm hæc non nisi per

Sacramentum

Sacramentum, vel interiorem hominis renouationem fiat. Neque etiam pœnæ æternæ: quia hæc simul cum culpa remittitur. Neque etiam esse potest relaxatio pœnæ debitæ pro peccato originali, quia eo remisso, & pœna damni, quæ illi correspondet, integrè remittitur: præterquàm quòd Indulgentiæ non in satisfactionem pœnæ damni, sed sensus applicantur. Nec denique esse potest relaxatio pœnæ, stante culpa: quia alienum est ab ordine diuinæ prouidentiæ remissionem pœnæ concedere, culpa non remissa. Restat igitur, vt Indulgentia remissio sit tantùm pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus remissis. Hæc autem remissio fit ex thesauro Ecclesiæ ab eo, qui potestatem habet thesaurum distribuendi: cui verò ea potestas concessa sit, *inferius* dicemus.

8. Vsus verò concedendi Indulgentias antiquissimus est, vt expressè testatur Trid. *sess. 25. decreto de Indulg.* & Bonifac. *in Extrauag. 1. de pœnit. & rem.* & pluribus exornant Henriq. *lib. 7. de Indulg. c. 3.* Val. *disp. 7. q. 20. p. 2.* Bellar. *tr. de Indulgen. c. 3.* Suar. *disp. 46. sect. 2.* aliique Scriptores aduersus Hæreticos nostri temporis. Quinimò plures existimant, ab Apostolorum tempore hunc vsum incepisse, neque leuiter colligunt ex illo Pauli 2. *ad Cor. 2.* vbi incestuoso, quem priùs excommunicauerat, partem pœnæ, pro peccatis debitæ, remisit; tum, ne abundantiori tristitia absorberetur; tū in gratiam Corinthiorum, qui pro ipso intercesserant. Hanc autem remissionem non solùm fuisse de pœna iudiciali, & exteriùs soluenda, sed de pœna debita quoad Deum, probant ea verba, quæ Paulus dixit: *Nam & quod donaui, si quid donaui propter vos in persona Christi.* At, si Paulus solùm pœnam iudicialem, & externam remitteret, cùm respectu illius Iudex ordinarius esset constitutus, non affirmaret in persona Christi eam facere remissionem, cùm nomine proprio eam faciat. Infertur ergo remissionem ibi factam esse de pœna debita quoad Deum, quam Paulus præstare poterat tantùm in persona Christi, & quatenus illius minister erat.

9. Sed cuius potestatis actus sit Indulgentiarum concessio, Ordinisne, an iurisdictionis? Et quidem non esse actum Ordinis, etiā sacerdotalis, vel episcopalis, communis est sententia cum D. Th. *in 4. dist. 20. q. 1. art. 4. qq. 2.* Caiet. *Opusc. de Indulg. c. 2.* Sylu. *verb. Indulgentia, n. 13.* Sot. *dist. 21. q. 1. art. 4.* Suar. *disp. 49. sect. 3. n. 3.* quia Indulgentiarum concessio est quædam authentica ex thesauro Ecclesiæ distributio: at hæc non cuilibet Sacerdoti, vel Episcopo concedi à Christo expediebat; sed illi tantùm, quem suum Vicarium reliquerat, cuique tota Ecclesia commissa erat. Præterea sæpè Pontifices augent, vel minuunt potestatem Episcopis in concessione Indulgentiarum, vt probat text. in *c. Cùm ex eo. de pœnit. & rem.* & *c. Romana, eodem tit. in 6.* At, si ex vi ordinationis hæc potestas Sacerdotibus, vel Episcopis competeret, augeri, vel minui non posset.

Quinimò existimo, Indulgentiarum concessionem non solùm non esse à potestate Ordinis; sed neque Ordinem requirere. Sed eo ipso, quo Pontifex est electus, & iurisdictionem in Ecclesiam obtinet, potestatem habet Indulgentias concedendi: nam earum concessio ad rectam, & conuenientem Ecclesiæ gubernationem pertinet, vt latiùs prosequitur Suar. *disp. 49. sect. 3. à n. 4.* & *disp. 55. sect. 3. n. 18.* & tradit Abbas *in c. Accedentibus. de excessib. Prælat.* Cordub. *de Indulg. q. 10. proposit...* Nau. *tract. de Indulgent. notab. 3.*

10. Ex his fit, concessionem Indulgentiarum à potestate iurisdictionis soluendi subditos, illisque benefaciendi prouenire: quæ fuit sententia communis apud S. Th. *in 4. dist. 20.* Azor. *instit. mor. 2. p. lib. 3. c. 54. qu. 2.* Vgolin. *de potest. Episc. c. 41. in princ.* Aloys. Riccium *resolut. 222. n. 1. & resol. 306. n. 4.* Suar. *dist. 49. sect. 3. n. 7.* Val. *disp. 7. q. 20. pun. 1. post med.* Barbos. *alleg. 88. n. 5. & seqq.* Laym. *tr. 7. c. 1. n. 4.* colligiturque apertè ex Alex. III *in c. Quod autem. de pœnit. & rem.* vbi negat, Indulgentias posse non subditis concedi: quia earum concessio actus est iudicialis, qui nequit in non subditum exerceri. Ratione verò probatur: quia per Indulgentiarum concessionem thesaurus Ecclesiæ distribuitur, & fidelibus applicatur: at distributio bonorum communium reipublicæ ex potestate iurisdictionis, quam Magistratus habet in rempublicam nascitur: ergo ex iurisdictione, quam Pontifex habet in Ecclesiam, nascitur potestas thesaurum Ecclesiæ distribuendi. Quæ ratio probat, concessionem Indulgentiarum, tam pro viuis, quàm pro defunctis ex potestate clauium distribuendi thesaurum Ecclesiæ prouenire, actúmque esse iurisdictionis.

11. Sed, an vltra distributionem thesauri, & bonorū Ecclesiæ exerceat Pontifex actum alium iurisdictionis, absoluendo fideles à pœnis pro peccatis debitis; nō est constans sententia. Nam Durand. *in 4. dist. 20. q. 3. art. 1.* & *ibi* Palud *q. 4.* Sylu. *verb. Indulgentia, n. 3.* Ant. *1. p. tit. 10. c. 3.* & alij negant. Quorum fundamentum est: quia pœnarum debitarum remissio in tantū per Indulgentias fit, quatenus ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum soluitur, quidquid debitor soluere debebat. Sed ad hanc solutionem nihil aliud requiritur, quàm quòd tantum pretium ex thesauro Ecclesiæ exhibeatur, quantum debitum est. Ergo nullum alium actum præter distributionem thesauri, & illius applicationem, Indulgentiarum concessio continet.

12. Nihilominùs distinguendum est inter Indulgentias pro viuis concessas, vel pro defunctis. Concessio igitur Indulgentiarum pro viuis non solùm continet veram thesauri distributionem & applicationem, sed etiam veram absolutionem, remissionem, & condonationem pœnæ media illa satisfactione ex thesauro Ecclesiæ Deo exhibita: at concessio Indulgentiarum pro defunctis nullam absolutionē, vel remissionem à Pontifice factam continet; sed sola pretij debiti exhibitione, & illius per Deum acceptatione fit pœnæ remissio. Sic expressè Bellar. *lib. 1. de Indulg. c. 5.* quem sequuntur Suar. *disp. 49. sect. 4. à n. 9. & 10.* Coninch *disp. 12. dub. 2. n. 10. & 11.* latè Valen. *t. 4. disp. 7. q. 20. pun. 1. circa med.* Ratio posterioris partis manifesta est. Nam Pontifex iurisdictionem exercere non potest in defunctos: non enim sunt oues, quas Pontifex pascere possit. Quapropter solùm potest ex thesauro Ecclesiæ, in quem iurisdictionem habet, eam satisfactionem accipere, qua ipsi defuncti indigent ad plenam suorum peccatorū satisfactionem, eámque viuentibus tradere, vt summo Deo offerant, quam Deus pro sua benignitate acceptans, pœnas debitas immediatè remittit. Ratio verò prioris partis est: quia non implicat, sed potiùs maximè decet, cùm Pontifex pro fidelibus exhibet diuinæ Maiestati ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum, quidquid necessarium est ad integram pœnarum debitarum solutionem, vt simul nomine Christi pœnas debitas remittat, illósque à debito pœnarum absoluat: quia in hac absolutione, & clauibus Ecclesiæ, potestatéque soluendi vtitur, & iurisdictionem exercet, & suam potestatem commendat. Quòd verò sic fiat, colligitur ex pluribus Pontificiis decretis, vbi Indulgentiarum concessionem appellant relaxationem, condonationem, & absolutionem: & præcipuè probatur manifestè ex *c. Quod autem. de pœnit. & rem.* vbi negat Pontifex, consequi non subditos Indulgentias: quia comparatione illorum non est potestas ligandi, aut soluendi. Censet ergo Pontifex, concedentem Indulgentias propriè absolutionis actum exercere. Aliàs nulla esset ratio, ob quam non possit Episcopus sibi non subditis Indulgentias concedere contra prædictum cap. *Quod autem.*

13. Rursus hic actus iurisdictionis, qui comparatione subditorum exercetur in concessione Indulgentium, non est actus iurisdictionis coactiuæ, sed voluntariæ: quia non ligat, sed soluit; & non soluit, nisi volentem: ideóque nunquam conceditur, nisi sub onere alicuius operis voluntarij, sicuti notauit Suar. *disp*.49.*sect*.3.*n*.9. Aloys. Riccius *resolut*.306. *num*.5. Barbos. *alleg*. 88. *num*.16. Laym. *lib*.5.*sum*.*tract*.7.*c*.1. *num*.5. Coninch *disp*.12.*dub*.2.*n*.11.

14. Hinc fit, Pontificem, vel Episcopum concedentes Indulgentias, eas lucrari posse: quia esto, nemo in se ipsum exercere iurisdictionem coactiuam possit; benè tamen voluntariam. Præterquàm quòd ipsi partes sunt Communitatis, cui Indulgentiæ conceduntur. Non igitur debent esse deterioris conditionis. Atque ita latè probat Suar. *disp*.52.*sect*.1.*à n*.14. Azor. 2.*p*.*lib*.3.*cap*.55.*quæst*.*vlt*. Laym. *tract*.7.*cap*.1. *circa finem*. Bonac. *disp*.6. *de Indulgent*. *quæst*.1. *part*.3. *n*.16. Barbos. 3. *part*. *de potest*. *Episc*. *alleg*. 88. *in fine*. Bellarmin. *lib*.1.*c*.6. *in fine*. Emman. Sa *Indulgentia*, *n*.17. & alij plures apud ipsos.

PVNCTVM III.

Quotuplex sit Indulgentia, & quem effectum habeat.

1. *Indulgentia alia est totalis, alia partialis.*
2. *Partialis alia est determinata, alia indeterminata.*
3. *Proponitur quædam obiectio, & soluitur.*
4. *Qualiter intelligatur clausula illa sæpè apposita in Indulgentiarum concessione*, de pœnitentiis iniunctis.
5. *Pœnitentia iniuncta in Sacramento Pœnitentiæ non remittuntur directè.*
6. *Neque item publica, & iudiciales.*
7. *Prædicta clausula non restringit concessionem, sed ampliat.*
8. *Explicatur sensus prædictæ clausulæ.*
9. *Qualiter intelligatur clausula*, de peccatis, de quibus contritus, & confessus es. *Proponitur ratio dubitandi.*
10. *Satis est probabile, ad omnia peccata extendi.*
11. *Qualiter Indulgentia plena, plenior, & plenissima intelligatur.*
12. *Proponitur quædam obiectio, & soluitur.*
13. *De diuisione Indulgentiæ in personalem, & realem, seu localem.*
14. *Qui possint lucrari Indulgentiam concessam hominibus alicuius ciuitatis.*
15. *Qualiter visitanda sit Ecclesia ad lucrandam Indulgentiam localem.*
16. *Quis sit Indulgentiæ effectus.*

1. PRimò, diuiditur Indulgentia in totalem, & partialem: quam diuisionem insinuat Clemens *in Extrauaganti*, *Vnigenitus*. *de pœnit*. *& remissionib*. dicens, thesauri ecclesiastici dispensationem Petro esse commissam, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pœnæ temporalis pro peccatis debitis applicandam. Totalis ergo Indulgentia dicitur, quæ totam pœnam remittit ei, cui applicatur. Et licèt debita inæqualia sint: quia vnius debitum grauius est debito alterius, abundantiorémque satisfactionem expostulat; nihilominùs Indulgentiæ totalis concessione omne debitum plenè remittitur, sicuti contingit in Baptismo, qui omnem pœnam pro peccatis debitam remittit, non solùm ei, qui leuem tenebatur luere; sed etiam ei, qui grauissimam debebat sustinere. Partialis verò Indulgentia est illa, quæ per se non integram pœnam, sed partem remittit.

2. Hæc partialis Indulgentia alia est indeterminata, alia determinata. Indeterminata est, cùm conceditur remissio tertiæ, vel quartæ partis pœnarum debitarum. Nam, cùm in diuersis subiectis debita inæqualia sint, effectum remissionis indeterminatum habet, hoc est, maiorem, vel minorem pro qualitate suscipientium; ex se tamen efficax est ad remittendam tertiam, vel quartam partem, quæcunque sit, vt benè Suar. *disp*. 50.*sect*.1.*in fine*. Determinata verò, quando conceditur remissio decem, vel centum annorum. Etenim antiquo tempore pro grauibus criminibus pœnitentiæ publicæ imponebantur: pro crimine adulterij septem anni pœnitentiæ erant assignati, iuxta textum *in c*. *Hoc ipsum*, 33.*quæst*.2. Pro aliis criminibus quadraginta dies ieiunij in pane, & aqua designabantur, qui plerunque à principio Quadragesimæ vsque ad diem Cœnæ Domini perdurabant, vti colligitur *ex can*. *In capite*. 50. *dist*. Quod ieiunium Carena vocabatur, à carendo cibo, & potu, hominúmque consortio. Si verò delictum extraordinarium esset, sicuti fuit illius, qui per falsam accusationem alteri mortem intulit, cuius meminit textus *in cap*. *Accusasti*.8.*de accusationib*. vtraque pœnitentia, & quadragenarij ieiunarij, & septem annorum imponitur: si verò delicta multiplicarentur, pro illorum multiplicitate, & grauitate pœnitentiæ designabantur. Quando igitur Indulgentia quadragena conceditur, intelligendum est, concedi eam pœnæ remissionem, quæ quadragena pœnitentia obtineretur. Si autem Indulgentia septena concedatur, ea remissio conceditur, quæ per pœnitentiam septem annorum obtinenda foret. Atque adeò quoties Indulgentia alicuius anni conceditur, credendum est, concedi eam remissionem, quæ pœnitentia communi, & iuridica illius anni obtineretur, sicuti ex communi docent Suar. *disp*.50. *sect*.5. *à n*.11. Valen. *tom*.4. *disp*.7. *q*.20.*p*.3.*ad fin*. Coninch *disp*.12.*dub*.5. Layman. *lib*.5. *sum*.*tr*.7.*c*.3.*in princ*. Bonac. *disp*.6.*q*.1.*p*.2.*n*.2.

3. Sed aduersùs hunc modum dicendi obstat, effectum Indulgentiæ indeterminatum esse, eò quòd determinari non potest remissio, quæ per pœnitentiam esset obtinenda, quippe hæc crescere, & minui potest, tum ex feruore operantis, tum ex gratia habituali, tum ex fine, tum ex intensione, & duratione. Sed respondeo cum supradictis Doctoribus, in hac Indulgentiarum concessione spectari tantùm remissionem, quæ per pœnitentiam quadragenam, vel septenam exteriùs liberè factam abstrahendo ab aliis circunstantiis obtineretur: quæ remissio determinata est, & Deo cognita: ac proinde effectus Indulgentiæ determinatus esse potest. Vel dic cum Suar. *disp*.50. *sect*.5. *num*.16. spectandum esse statum, quo te ad lucrandum Indulgentiam disponis, & iuxta illum, qualitatémque operis iniuncti mensurandum esse Indulgentiæ effectum, ita vt effectus Indulgentiæ vnius anni æquet remissioni, quam obtineres per prædictum opus, si per annum duraret; & sic Indulgentiæ effectus determinatus erit, tametsi in vno abundantior, quàm in alio.

4. Porrò quadragena, vel septena, vel alia determinata Indulgentia concedi solet, non absolutè, sed cum hoc addito, *de pœnitentiis iniunctis*, vt colligitur ex c. *Cum ex eo*. *de pœnit*. *& rem*. & c. *Romana*. *eodem tit*. *in* 6. *& Clem*. *vn*. *de Reliquiis*, *& venerat*. *Sanctor*. Quæ verba non leuem patiuntur difficultatem, qualiter intelligantur. Nam plures, grauésque Doctores, Paludan. 4.*dist*.20. *quæst*.4 Caiet. *opusc*. *de Indulgent*. *cap*.2. *&* 7. Nauarr. *eodem*, *not*.11.*n*.13. Cordub. *q*.9. Henriq. *lib*.7.*c*.6.*n*.2. & alij existimant, ex vi illorum verborum concessionem restringi, vt solùm intelligatur remitti reatus pœnæ temporalis, pro quo soluẽdo pœnitentiæ iniunctæ sunt. Mouentur: quia illa verba aliquem effectum operari debent,

bent, ne frustrà censeantur apposita, neque apparet alius effectus præter supradictum, quem operari possint.

5. Cæterùm, vt quid sentiam, paucis exponam, dicendum primò est, ex forma huius Indulgentiæ pœnitentias in sacramentali foro iniunctas nequaquam directè remitti posse. Quia obligatio eas exequendi orta fuit à Confessario, supremo Iudice, & Dei vices tenente; Indulgentiarúmque concessio non est directa præceptorum dispensatio; sed applicatio satisfactionis ex Christi thesauro pro pœnis debitis. At esto, per Indulgentias pœnitentiæ in sacramentali foro iniunctæ, remitti directè non possint; bene tamen indirectè, tollendo materiam, & fundamentum illius obligationis. Etenim, cùm obligatio exequendi pœnitentiam iniunctam supponat reatum pœnæ, pro quo soluendo imposita sit; sublato per Indulgentiam eo reatu cessat obligatio pœnitentiæ iniunctæ. Atque ita docet Suar. aliis relatis *disput.* 50. *sect.* 2. *num.* 4. Coninch ex parte *disp.* 12. *concl.* 1. *n.* 16. Hoc autem intelligendum est (vt benè aduertit Suar. *num.* 7. & diximus *tract. de pœnitent. punct. de satisfact.*) modò pœnitentia in solam peccatorum vindictam iniuncta sit, non in illorum medelam, sicuti censendæ sunt ferè omnes pœnitentiæ hoc tempore impositæ, quarum obligatio ob Indulgentias cessare non potest, cùm Indulgentiæ appetitum non frænent, nec prauum habitum destruant, nec passiones remittant.

6. Secundò dico: Publicæ, & iudiciales pœnitentiæ, quæque in satisfactionem Ecclesiæ ob peccata scandalosa apponuntur, nequaquam ex vi prædictæ Indulgentiæ censeri possunt directè remissæ: quia Indulgentia non ad satisfaciendum Ecclesiæ, sed ad satisfaciendum Deo pro pœna peccatis debita dirigitur, contingeréque potest, Deo plenè esse satisfactum: & nihilominùs Ecclesiam peccatum punire velle, & debitam de illo satisfactionem sumere. Regulariter autem, præcipuè iure antiquo spectato, concessa Indulgentia de pœnitentiis iniunctis, simul illarum obligatio remissa esse censebatur, vti supponunt Nau. Cordub. Caiet. Henriq. & alij *superius* relati.

7. Tertiò dico per prædictam Indulgentiam de pœnitentiis iniunctis non restringi concessionem ad remittendum reatum pœnæ illorum peccatorum, pro quibus pœnitentiæ iniunctæ sunt, vt latè, & eruditè probat Suar. *disp.* 50. *sect.* 3. *à n.* 14. Coninch *disp.* 12. *dub.* 3. *concl.* 4. *&* 5. Consentit Laym. spectata consuetudine hodierna imponendi pœnitentias *lib.* 5. *sum. tr.* 7. *c.* 3. *vers. At verò.* Quia nulla fingi potest congrua ratio, ob quam vellet Pontifex reatum illorũ peccatorum remittere potiùs, quàm aliorum: quinimò grauis congruentia adest, non leuiter persuadens, Indulgentiam nullatenus ad prædictum reatum restringi: quippe sæpè frustranea esset Indulgentia, si pœnitentias iniunctas executus esses, & ob earum executionem reatus pœnæ illorum peccatorum sublatus. At credendum non est, Pontificem velle, exequentem pœnitentias iniunctas, & pro peccatis satisfacientem priuare Indulgentiis, quas negligenti prædictam satisfactionem concedit.

8. Quocirca, duplicem sensum existimo prædictam concessionem habere posse. Primus est, vt ea remissio concedatur, quæ per pœnitentias iniunctas, si executioni mandatæ essent, obtineretur: hæc autem Indulgentia, esto, directè deseruiat ad tollendum reatum peccatorum, pro quibus pœnitentiæ iniunctæ sunt, indirectè tamen ad cuiuslibet pœnæ debitæ remissionem prodest. Secundus sensus probatus à Suarez, Coninch & Laym *supr.* est, vt illa verba non restrictionem, sed potiùs ampliationem significent: ac si diceret Pontifex: Quadragenam Indulgentiæ concedo, etiam de pœnitentiis iniunctis. Nam reatus pœnæ, ob cuius solutionem pœnitentiæ iniunctæ sunt, difficiliùs remitti liberaliter debet, quàm quilibet alius reatus: ille enim sub Iudicis sententia committitur, hic verò sub nullum iudicium cadit. Præterquàm quòd nimis odiosum est, & disciplinam ecclesiasticam eneruat, iniunctas pœnitentias relaxare. Ergo Pontifex concedens Indulgentiam reatus difficilioris, censendus est facilioris reatus remissionem concedere, argum. text. in c. *Ex parte.* 17. *de decimis.* ibi: *Vbi maius conceditur, & minus concessum esse videtur.* Præcipuè cùm illud minus sub maiori contineatur, neque diuersæ rationis sit, & verba priuilegij absque vlla violẽtia vtrunque comprehendere possint, latámque admittant interpretationem, iuxta text. in c. *Olim. de verbor. significat.* & c. *Quia circa. de priuileg.* Adducítque Suar. *dicta sect.* 3. *n.* 15. optimum simile ex facultate concessa alicui absoluendi à reseruatis, quæ sine dubio extenditur ad non reseruatorum absolutionem, vtpote minùs difficilem concessu.

9. Rursus Indulgentia concedi solet de peccatis, de quibus contritus, & confessus es, sicuti in Concilio Lateranensi concessit Innocent. III. subsidium ferentibus pro expeditione terræ sanctæ: de qua concessione dubitatur, an constituat totalem, an partialem Indulgentiam. Et ratio dubitandi est: quia pluribus aliis peccatis, tum mortalibus, tum venialibus grauari potes; quorum tamen contritionem directè non habueris, neque illa confessus sis. Nam, si sunt peccata venialia confessioni necessariò non subiiciuntur, neque omnia potes moraliter subiicere. Si mortalia sunt, sæpè ea inculpabiliter omittis confiteri; vel, quia memoriæ non occurrunt; vel, quia impotens es physicè, vel moraliter ad eorum confessionem faciendam. Si igitur Indulgentia concessa tantùm sit, prout sonat; de peccatis, inquam, de quibus es contritus, & confessus non plena, sed partialis Indulgentia est.

10. Cæterùm, credo esse satis probabile; ex vi prædictorum verborum non restringi Indulgentiam ad peccata, de quibus de facto, & in re contritus, & confessus sis; sed ad omnia peccata extendi, de quibus contritus, & confessus es, quatenus ad eorum remissionem contritio, & confessio opus fuerit. Etenim cùm ad remissionem peccatorum contritio perfecta simul cum confessione necessaria non sit; sed virtute contritionis perfectæ confessionem voti includentis, & virtute attritionis simul cum confessione peccata remittantur; credendum non est, Pontificem Indulgentiam restrinxisse ad ea sola peccata, quorum contritionem habuisti, & confessionem subiecisti; sed potiùs concessionem extendere ad omnia peccata, quæ tibi remissa sunt, cùm necessariò omnia illa, si mortalia sint, debeant remitti contritione, & confessione in re, vel in voto. Si verò venialia, saltem contritione imperfecta. Moueor ad hanc explicationem, tum ob rationem dubitandi: tum, quia peccata, de quibus expressè contritus non es, neque confessioni subiecisti, efficaciùs exigunt Indulgentiam, quàm peccata, quæ contritione, & confessione remissa sunt, cùm horum reatus ex opere operato, & virtute Sacramenti solùm ex parte remittatur: tum præcipuè ex Iubileo concesso ab Innocent. III. subsidium ferentibus pro expeditione terræ sanctæ: concedit nanque Innocent. his, qui suis sumptibus alios ad bellum miserint, plenam suorum peccatorum veniam: illis verò, qui propriis viribus bello inseruierint, concedit plenam Indulgentiam suorum peccatorum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti, & confessi. At non est verisimile, voluisse Pontificem abundantiorem gratiam conferre iis, qui alios ad bellum destinauerunt, quàm iis, qui propriis viribus

viribus bello inseruierint. Ergo illa verba, *corde contritis, & confessi*, non sunt Indulgentiæ totalis restrictiua; sed solùm apposita maioris explicationis gratia. Tum denique, quia graues Doctores hanc explicationem firmant, vt videre est in Glossa *Clement. vnic. de Reliquiis, & venerat. Sanctor. verbo, Confessis*. Abbate, & Ioann. Andr. & aliis apud Syluest. *verbo, Indulgentia, quæst. 7. dist. 2.* Angel. *num.* 18. Palud. *dist. 20. quæst. 4. art. 3.* Et probabile reputat Suarez *disput. 50. sect. 5. num. 10.*

11. Denique solent Pontifices in Indulgentia concedenda aliquando vti verbo, *plena*; aliquando, *pleniori*; aliquando, *plenissima*: quorum mentio fit in Extrau. *Antiquorum. de pœnit. & rem.* ibi: *Non solùm plenam, largiorem, imò plenissimam omnium suorum concedimus veniam peccatorum.* Ob quæ verba non desunt Doctores, qui sentiant, solam Indulgentiam plenissimam esse totalem; plenam, & pleniorem esse partialem. Sic D. Antonin. 1. *p. tit. 10. cap. 3.* Supplem. Gab. *in 4. dist. 45. quæst. 3.* Maior *eodem, dist. 20. quæst. 2. col. 8.* Nauarr. *de Indulgent. notab. 9.* Nam Indulgentiam affirmant extendi ad sola mortalia, de quibus confessio facta est, vel ad pœnitentias iniunctas pro peccatis confessis. Pleniorem extendi ad pœnitentias, quæ pro peccatis confessis iniungendæ essent, & ad peccata venialia. Plenissimam verò dicunt esse totalem: quia ad omnem pœnam cuiuslibet peccati, siue mortalis, siue venialis, siue confessi, siue non confessi, modò remissum sit, quoad culpam se extendit.

Et quidem posse Pontifices hoc modo Indulgentias concedere, dubium non est. At spectato præsentis Ecclesiæ vsu verius existimo, quolibet ex prædictis verbis, totalem, & integram pœnæ debitæ remissionem significari, solùmque ad maiorem exaggerationem, & Indulgentiæ commendationem apponi, sicut Glossa dixit *in dicta Extrauag. Antiquorum. verbo, Plenissimam.* Sic tradit Sotus *in 4. dist. 21. quæst. 2. art. 1.* Cordub. *de Indulgent. qu. 11.* Bolognin. *tit. de Indulgent. num. 100.* Henriq. *lib. 7. cap. 15. num. 7. litt. X.* Suar. *disput. 50. sect. 4. num. 7.* Colligitúrque apertè ex Extrauag. *Quemadmodum. de pœnitent. & remissionib.* vbi Sixtus IV. volens reuocare Indulgentias, quæ ad instar Iubilei concessæ sunt, solùm dixit, se reuocare omnes, & singulas plenarias Indulgentias. Sentit ergo, plenariam Indulgentiam totalem esse. Idem constat ex Martino V. *in fine Concilij Lateranen.* probaríque potest hæc expositio ex eleganti Papiniani responso *in leg. Si cùm dies. 26. §. Plenam. ff. de recept. arbitr.* vbi pleno compromisso nihil plenius esse iudicat.

12. Sed obiici potest: Aliquando, vltra Indulgentiam plenariam, aliquot dies, vel anni Indulgentiæ conceduntur, vt videre est in Indulgentiis, quæ communiter circumferuntur concessæ granis benedictis ab Adriano VI. Si autem Indulgentia plenaria totam pœnam remitteret, superfluè illorum annorum additio fieret. Huic obiectioni aliqui respondent, vt refert Cordub. *de Indulgent. quæst. 11. in fine*, ex stylo Curiæ antiquo eam formam esse introductam ob opinionum varietatem, quam solutionem reprobat ipse Cordub. & meritò reprobanda est: ea enim posita manifestè conuincitur, concessione Indulgentiæ plenariæ Pontificem Indulgentiam totalem non concedere; sed partialem, iuxta opinionem eorum, qui partialem Indulgentiam esse sentiebant. Quòd verò Corduba inquit, id factum esse, ne Indulgentia careret effectu ob insufficientiam causæ, minùs probabile est, vt rectè inquit Suar. statim referendus. Nam, esto, causa insufficiens sit ad totalem Indulgentiam; si tamen ad aliquam partem sufficit, ea pars concedetur, tametsi sub forma Indulgentiæ plenariæ concessio facta fuerit. Quapropter placet sententia Suar. *disp. 50. sect. 4. num. 9.* affirmans, primò nulla bulla, vel decreto authentico eam formam inueniri, ac proinde non esse credendum, ea aliquando Pontificem vsum esse. Quòd si de facto ea vsus reperiatur, præsumi debet, si verba concessionis patiantur pro diuersis temporibus concedi. Si tamen constet pro eodem tempore; & sub eadem actione concessionem esse factam, credendum est, Indulgentiam plenariam operanti applicari: dies verò, vel annos superadditos animabus Purgatorij per modum suffragij: quia nullus alius sensus excogitari potest, in quo illa additio effectum habere possit.

13. Secunda diuisio Indulgentiæ satis communis est, in personalem, & localem, seu realem. Personalis est, quæ personæ conceditur, quámque secum defert quocunque proficiscatur. Localis est, quæ alicui pio loco annexa est; non, quia ipse locus capax sit alicuius Indulgentiæ, seu remissionis; sed, quia in eius fauorem hominibus ibidem orantibus Indulgentia conceditur. Qua ratione aliquibus agnis benedictis, imaginibus, &c. Indulgentia concedi solet, non quidem ipsis; sed hominibus illa deferentibus, vel coram ipsis orantibus.

14. Circa quam diuisionem aliquot difficultates enodandæ occurrunt. Prima, circa Indulgentiam personalem, quæ, inquam, personæ lucrari possint Indulgentiam concessam hominibus alicuius ciuitatis aliquod pium opus præstantibus: verbi gratia, visitantibus aliquam Ecclesiam, aut aliquam eleemosynam elargientibus. Et dubium esse potest, tum de Clericis, tum de Religiosis exemptis, tum de aduenis.

Et quidem Clericos illius ciuitatis lucrari illam Indulgentiam posse, est omninò certum: quia esto in odiosis sub populo non comprehendantur Clerici, vt probat text. in cap. *Si sententia. de sentent. excommunicat. in 6.* at in fauorabilibus, vt sunt Indulgentiæ, non est dubium comprehendi: quia sunt præcipua pars populi Christiani. cap. *Duo sunt. 12. qu. 1.* Quinimò non solùm Clerici illius ciuitatis; sed etiam illius Ecclesiæ, in qua sita est Indulgentia, lucrari possunt: quia non debent esse deterioris conditionis, præcipuè cùm ipsi, sicut & cæteri, opus iniunctum pro obtentione Indulgentiæ præstare possint, vt rectè ex Cordub. tradit Suar. *disp. 52. sect. 1. num. 13. fine*, tametsi contrà sentiat Felin. *tract. de Indulgent. plenar. num. 35.*

Religiosi verò eam Indulgentiam lucrari possunt, esto, sit Indulgentia ab Episcopo concessa. Nam, esto, ab eius iurisdictione exempti sint; cùm eorum exemptio, non in detrimentum, sed in fauorem facta fuerit, à priuilegiis, & fauoribus non excluduntur; sed pro illis obtinendis episcopali iurisdictioni se subiicere possunt, sicuti possunt, nisi specialiter sint prohibiti, se subiicere in peccatorum absolutione, & iuramentorum, & votorum dispensatione. Atque ita docuit Suar. *disp. 52. sect. 1. num. 13.* Layman. *lib. 5. summ. tract. 7. cap. 1. num. 5.* Emman. Sà *Indulgentia, n. 15.* Barbosa aliis relatis, *3. p. de potest. Episc. alleg. 88. n. 27.*

Aduenæ verò, & peregrini optimè possunt lucrari Indulgentiam ab Episcopo concessam visitantibus aliquam Ecclesiam: ratione enim transeuntis habitationis ei subduntur, vti docuit Barbosa *de potest. Episc. 3. part. alleg. 88. num. 28.* Layman. & Sà *loc. alleg.* Illud verò communius, si Episcopus proprius peregrinantibus facultatem concedat lucrandi Indulgentias ab aliis Episcopis concessas, eas lucrari posse. Tum, quia ita colligitur ex textu in cap. *Quod autem. de pœnitentia, & remissionibus*: tum, quia vi

vi illius licentiæ alienis Episcopis subduntur. Atque ita tradit Abbas *in d.cap. Quod autem.n.7.vers. Vltimò noto.* Ludouic. Bolognin. *tr.de Indulg.n.60.* Barbos. *dicta alleg.88.n.25.* Emman. Sà *verbo, Indulgentia, n.16.* Laym. *tract.7.cap.1.n.5.*

15. Circa localem Indulgentiam difficultas esse potest, qualiter visitare Ecclesiam debeas, vt Indulgentiam obtineas? Qua in re certum est, te obligatum esse ex fine, saltem virtuali, colendi Deum in se, vel in aliquo Sancto, qui ibi specialiter honoratur, visitationem præstare: quia visitatio iniuncta ad Indulgentiam, & remissionem pœnæ pro peccatis debitæ obtinendam, honesta, & religiosa esse debet: sicuti probat textus in Extrau. *Vnigenitus.* ibi: *Deuotionis.* & in Extrauag. *Quemadmodum.* ibi: *Reuerenter.* & tradit Nau. *in c. Si quando. de consecr. dist.1.c.6.§.14.* Cordub. *de Indulg. q.25.* Emman. Rodriq. *in sum.c.265.n.7.* Suar. *disp.52. sect.1.num.4.*

Sed, an opus sit ad hanc visitationem Ecclesiam ingredi, an satis sit ante fores Ecclesiæ orationem fundere, præcipuè cùm præ multitudine peregrinorum ab ingressu impediris? Dicendum videtur, satis esse, si ad fores assistas: quia est moralis Ecclesiæ visitatio, præcipuè cùm nomine Ecclesiæ cœmeterium contiguum comprehendatur. Atque ita tradunt Emman. Rodriq. *supra n.6.* Suar. *d. sect.1.n.7.*

16. Ex supradictis omnibus constat, quisnam sit effectus Indulgentiæ? Nam, cùm Indulgentia, non ad remissionem culpæ, sed pœnæ temporalis referatur; Indulgentia plenaria, seu totalis, omnem pœnam debitam remittit; partialis verò partem secundùm formam concessionis. Quòd si per aliquam Indulgentiam, seu Iubileum remissio à culpa, & à pœna concedatur; intelligi debet simul cum Indulgentiæ concessione facultatem absoluendi à culpis concedi, sicuti notarunt Rodriq. *in explicat. Cruciat. in princ.n.3.* Cordub. *de Indulgent. quæst.8.*

PVNCTVM IV.

De forma seruanda in Indulgentiæ concessione, & de eius interpretatione.

1. *Nulla est determinata forma, sed solùm requiritur, vt voluntas concedentis satis exprimatur.*
2. *Affirmant plures verba dubia in Indulgentiarum concessione strictè interpretanda esse.*
3. *Alij negant.*
4. *Soluuntur fundamenta opposita.*
5. *Approbatur hæc posterior sententia, reprobatis quibusdam distinctionibus.*
6. *Explicatur qualiter verum sit, Indulgentiam valere tantùm, quantùm sonat.*
7. *Ex facultate concessa ad remittenda peccata, non infertur concessam esse potestatem Indulgentias concedendi.*
8. *Qualiter potestas absolutè concessa concedendi Indulgentias limitari debeat.*
9. *Aliqui censent sub verbis communibus Indulgentiam concedi posse.*
10. *Verius est oppositum.*
11. *Necessarium est, saltem in genere, quantitatem Indulgentiæ declarare.*
12. *Indulgentia concessa pro mortis articulo regulariter præsumpto intelligitur.*
13. *Qualiter intelligitur ea conditio:* Dummodo in Ecclesia alia similis Indulgentia concessa non sit.

1. Neque ad communicandam potestatem concedendi Indulgentias, neque ad illarum concessionem alia forma requiritur, præter eam, quæ sufficienter concessionem exprimat. Nam, cùm iure ipso nulla verba determinata sint pro communicatione potestatis concedendi Indulgentias, vel pro illarum concessione, absque fundamento determinata aliqua forma postularetur. Quòd verò necessarium sit, vtranque concessionem sufficienter exprimere, est omnium sententia, teste Suar. *disp.56.sect.1.n.4.* quia est actus iurisdictionis ecclesiasticæ in Ecclesia visibili, & in fauorem hominum: debet ergo sufficienter exprimi, & declarari. Atque ita docet Coninch *disput.12.dub.4. num.22.*

2. Sed, quia sunt aliqua verba, vel signa, quæ concessionem, tum potestatis, tum Indulgentiæ limitare, vel extendere possunt, iuxta varias Doctorum interpretationes, examinandum est, an latè, vel strictè interpretanda sint? Prima sententia defendit, strictè interpretandam esse. Ita Innocent. & Hostiens. *in c. Licet. de translat. Episc.* Bald. *in sua Margarita, verbo, Indulgentia, & leg. Humanitatis. Cod. de impub. & aliis substitut.* Paludan. *in 4. dist.20.q.4.art.3.* Nau. *de Indulg. notab.9.n.8. & 9.* Probatque Nau. primò *ex reg. Cancellar.57.* vbi Indulgentia concessa alicui Ecclesiæ pro aliquo festo, tametsi in singulos annos concedatur, restringitur ad viginti annos. Deinde concessa alicui loco, qui aliam Indulgentiam similem habeat, nulla est, si in concessione posterioris non fuerit mentio prioris facta, *iuxta reg.58.* Et regulariter non absolutè, sed tempore limitato; per quatuor, inquam, vel quinque annos solent Pontifices Indulgentias concedere, *iuxta reg. Cancel.59.* Quæ omnia videntur probare, Indulgentiarum concessionem stricti iuris esse. Secundò, quia concessio Indulgentiarum continet dispensationem in iure diuino, & distributionem æris alieni: at hæc strictè interpretantur. Ergo. Tertiò, esto, Indulgentia sit fauor ei, cui fit: at respectu Communitatis non videtur esse: quippe disciplinam ecclesiasticam, & pœnitentialem satisfactionem eneruat, vt constat ex c. *Cùm ex eo. de pænit. & remiss.* & ex Trid. *decreto de Indulg. in fin.* ibi: *In Indulgentiis concedendis moderationem, iuxta veterem probatam Ecclesiæ consuetudinem adhiberi, ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina eneruetur.*

3. Secunda sententia præcedenti contraria docet, non solùm potestatem, sed ipsam Indulgentiarum concessionem fauorabilem esse, & latè interpretandam. Sic sentit Glossa *in Clem. vnic. de Reliq. & venerat. Sanctor. verbo, Confessio,* Sylu. *verbo, Confessio, n.8. & n.20. & 22.* Angel. *n.2.* Henriq. *lib.7.c.30.* Bonac. *disp.6. de Indulg. q.1.p.7.à n.3.* Mouentur primò: quia Principis beneficium latè est interpretandum, quatenus absque tertij præiudicio fieri potest, cap. *Olim. de verb. significat. leg. vlt. ff. de constitut. Princip.* Sed tam potestas concedendi Indulgentias, quàm ipsa concessio, est beneficium Principis, vt de se constat. Ergo. Secundò, hæc concessio est opus charitatis, & misericordiæ, vtilis ei, cui conceditur; & nemini nocens: quippe Deo fit integra solutio: & licèt fiat satisfactionibus Christi: at non absque illius commissione, & voluntate, præterquàm quòd prædictæ satisfactiones, esto, in graui quantitate applicentur, nullam patiuntur diminutionem; sed integræ, & infinitæ persistunt. Ecclesia autem ex hac concessione non leue commodum reportat: nam purior, & quodammodo Deo gratior in suis membris efficitur: ergo in quolibet casu dubio lata fieri debet interpretatio.

4. Neque contrariæ sententiæ fundamenta vrgent. Nam primum de limitatione per regulas Cancellariæ, potiùs oppositum probat: siquidem ea restrictio visa fuit necessaria, ne Indulgentia absolutè

latè concessa censeretur perpetua. Secundum verò probat ad summum, dispensationem absolutam in iure diuino strictè esse interpretandam: at Indulgentiarũ concessio non est in iure diuino absoluta dispensatio, sed cum addito per integram, scilicet, solutionem. Verum enim est, iure diuino obligatum esse peccatorem integram satisfactionem exhibere, vel satispassionem subire pro peccatis commissis. At, si Pontifex satisfactionibus Christi Domini, & Sanctorum applicatis hanc obligationem remittit, non dispensatio vtcunque, sed pretio soluto remissio appellanda est; ac proinde non stricta, sed lata debet esse interpretatio. Tertium argumentum solùm probat, excessum in concedendis Indulgentiis esse vitandum: quia hic excessus disciplinam ecclesiasticam eneruat; non verò illarum moderatus vsus: nam esto, satisfactionem pœnitentialem remittas, solutione integrè facta, inde non labefactatur ecclesiastica disciplina; sed charitas Christi Domini maximè commendatur, qui suæ Ecclesiæ thesaurum reliquit, ex quo nostram possimus paupertatem supplere.

5. Hæc sententia mihi maximè probatur, tametsi Suar. *disput. 56. sect. 2. à num. 4.* quem Layman. sequitur *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 1. in fine*, distinctione adhibita vtranque opinionem conciliare conatus sit: distinguit enim inter potestatem delegatam ad concedendas Indulgentias, & inter ipsam Indulgentiarum concessionem; affirmátque, potestatem delegatam strictè interpretandam esse: secùs verò concessionem cognita potestate. Et priorem partem probat: quia etiam Pontifex non potest concedere Indulgentias absque causa: sed eius potestas, esto, in illo genere amplissima sit, restringenda est intra terminos iustitiæ commutatiuæ, & legalis: à fortiori potestas Episcopis delegata, quæ terminos iuris communis excedere non potest. Deinde, amplitudo potestatis delegatæ est aliquo modo odiosa, & onerosa Principi. Tandem ex illa subest periculum derogandi iuri diuino, & ecclesiasticam disciplinam laxandi. Restringenda igitur est. Secundam partem, scilicet, Indulgentiarum concessionem supposita potestate latè interpretandam esse, probat Suar. tum fundamentis secundæ sententiæ: tum, quia supposita potestate solùm de voluntate dubium esse potest: at voluntati latam adhibere interpretationem, quatenus prudentia, & ratio recta permittit, cedit in concedentis liberalitatem, & benignitatem. Ergo sic adhibenda est.

Cæterùm, hanc distinctionem nullo modo probare possum. Si enim Indulgentia latam interpretationem admittit, quando solùm à voluntate concedentis pendet, eandem interpretationem debemus concedere potestati delegatæ, quando solùm à potestate delegantis eius valor dependet. Quinimò existimo, potiùs potestati delegatæ latam interpretationem adhibendam esse, quàm Indulgentiarum concessioni: nam concessio Indulgentiarum absque causa formali proportionata nulla est: at potestatis delegatæ concessio, etiam absque causa valet. Quòd verò nec Pontifex, nec delegatus absquè legitima causa Indulgentias concedere possint, non probat potestatem strictè esse interpretandam: hæc enim vt sit, nullam aliam causam, præter voluntatem concedentis, requirit; sed potiùs probat, Indulgentiarum concessionem ex causa restringendam esse: quod nostræ doctrinæ nullatenus aduersatur. Item, si aliquid concedendum est deleganti onerosum, non potestatis concessio; sed vsus illius censendus est. Denique ex vsu, & non ex potestate periculum insurgit ius diuinum derogandi, & ecclesiasticam disciplinam laxandi. Si igitur concedit Suar. vsum potestatis concedenpi Indulgentias latè esse interpretandum, à fortiori de potestate concedere debet.

Verosimiliùs Ægid. de Coninch *disp. 12. dub. 4. in fine*, distinxit inter Indulgentias viuentibus concessas & inter concessas animabus Purgatorij per modum suffragij: has, inquam, admittit latè esse interpretandas; quia nullum est inconueniens: secùs verò Indulgentias viuentibus concessas: quia ex earum concessione periculum adest eneruandi ecclesiasticam disciplinam, & iustum rigorem. Sed neque hæc distinctio probanda est: quia, vt *superius* diximus, non ex Indulgentiarum moderata concessione hoc periculum nascitur; sed ex nimia, & immoderata, quæ omninò vitanda est.

6. Ex his infertur decisio illius quæstionis, an Indulgentia tantùm valeat, quantùm sonat. Et quidem si causa legitima subsit, affirmãdum est, tantùm valere, quantùm verba sonant, secundùm eorum proprietatem, & communem vsum, stylúmque receptum. Contingere autem potest, Pontificem existimare, causam sufficientem adesse ad plenariam Indulgentiam concedendum, cùm tamen in re non adsit, nisi ad tertiæ partis concessionem: quo casu Indulgentia non valet, quantùm sonat; sed causæ commensuratur. Neque hæc deceptio est contra authoritatem Pontificis, cùm non pertineat ad res fidei, morúm que doctrinam, in quibus ab Spiritu Sancto infallibiliter regitur; sed potiùs ad humanam prudentiam, & existimationem. Verùm, esto, speculatiuè sic possit contingere; practicè autem, & moraliter loquendo, vix contingere potest. Nam, cùm ad validam Indulgentiæ concessionem solùm videatur expostulatum, quòd concedens Indulgentiam prudenter existimet, causam ad illius concessionem sufficientem adesse; credendum non est, Pontificem, neque Episcopum, Indulgentias concedentes absque prudenti existimatione causæ procedere: maximè cùm semper præsumendum sit, Superioris factum iustum esse, nisi contrarium euidenti ratione probetur, iuxta leg. 1. §. *Meritò.* & §. *Si quis à Principe. ff. Ne quid in loco publico.* & tradit Crauet. *cons.* 188. *n.* 8. Neque vlli inferiori datum est de iustificatione causæ iudicare, argum. textus in cap. *Cùm inferior. de maioritate, & obedient.* Quòd si concedens Indulgentiam expresserit causam concessionis, nemini permittitur illius insufficientiam probare; sed illi standum est, vt rectè Bald. *cons.* 327. *n.* 10. *lib.* 1.

7. Difficultas autem superest in applicanda prædicta doctrina casibus singularibus: communiores percurremus, vt inde alij inferri possint. Et in primis quoad facultatem concedendi Indulgentias, dubitari potest, an ex eo, quòd Pontifex alicui concedat facultatem ad remittenda peccata, censeatur concessa facultas ad Indulgentias concedendas. Et ratio dubij est: quia Indulgentiarum concessione peccata, saltem quoad pœnas debitas, remittuntur. Ergo concessa facultate remittendi peccata, concedi censetur facultas præstandi ea, per quæ peccata integrè remittuntur. Ergo concedi censetur facultas Indulgentias concedendi. Sed oppositum tenendum est cum Suar. *disp.* 56. *sect.* 1. *n.* 9. ex eo, quòd sub illis verbis solùm potestas remittendi peccata in sacramentali foro contineatur, iuxta illud Ioann. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, &c. Quibus verbis non potestatem concedendi Indulgentias; sed absoluendi à culpis Christus concessit. Adde, quòd spectato vsu, stylóque communi, sub remissione peccati absolutè sumpta, sola remissio à culpa, & pœna illi annexa intelligitur.

8. Secundò dubitabis, si Pontifex tibi concedat potestatem largiendi Indulgentias, vel quascunque Indulgentias, an concedat tibi facultatem largiendi omnes Indulgentias, quas ipse Pontifex largiri potest, tam quoad quantitatem, quàm quoad qualitatem, & numerum? Idémque dubitari potest de Episcopo concedente

cedente suo Vicario, vel alteri potestatem concedendi Indulgentias. Non enim videtur, qualiter hæc concessio indefinita limitem habere possit, cùm nulla sit specialis ratio de vna Indulgẽtia potiùs, quàm de alia, præcipuè cùm dictum sit, potestatem concedendi Indulgentias latè interpretandam esse, quantùm verborum proprietas permiserit. Cæterùm dicendum est, esto, ex verbis per se spectatis, nulla sit restrictionis occasio: at spectato stylo communi, & consuetudine recepta, maximam esse. Etenim, cùm Pontifex concedit alicui potestatem largiendi Indulgentias, nullatenus concedere censetur potestatem largiendi Indulgentias per modum suffragij, neque Indulgentias plenarias: quia hæ supremæ potestati sunt reseruatæ; sed solùm censendus est concedere eas Indulgentias, quas spectato communi iure similibus personis concedere solet. Episcopus verò cùm limitata potestate gaudeat in Indulgentiarum concessione, non videtur inconueniens, si affirmemus, omnem suam potestatem ex vi illorum verborum communicare, nisi fortè ex circunstantiis, tum loci, tum personæ, tum occasionis facultatis concedendæ restrictio aliqua colligatur, vt benè expendit Suar. *disp.* 56. *sect.* 1. *à n.* 10.

Quoad Indulgentiarum verò concessionem, cùm dixerimus, eam formam seruandam esse, quæ sufficienter concessionem exprimat, inquiri potest, an necessarium sit exprimere qualitatem, seu quantitatem Indulgentiæ; v. g. quadragenæ, septenæ, vel plenariæ; vel an sufficiat, eam concessionem sub verbis communibus exprimere. Hac in re Suar. *disp.* 56. *sect.* 1. *à n.* 6. affirmat, opus non esse, vt quantitatem, vel qualitatem Indulgentiæ exprimas; sed eo ipso, quo pœnitentem absoluis, intentione absoluendi non solùm à peccatis, sed à pœnis; tametsi expresse non declares; Indulgentiam communicari. Quod probat Suar. quia verbum, *absoluo*, absolutè prolatum extendi potest, tum ad peccata, tam quoad culpam, quàm quod pœnam; tum ad censuras. Ex alia etiam parte pœnitens intentionem, saltem virtualem, habet, vt ab omni vinculo absoluatur, in quantum fieri potest. Ergo ex vi illorum verborum manet absolutus quoad pœnam, atque adeò & Indulgentia concessa.

10. Cæterùm verius existimo, ex supradictis verbis Indulgentiam nullatenus communicari. Non enim communicari potest Indulgentia, quin sufficienter exprimatur: aliàs sola intentione communicare eam posses, quod nec Suar. admittit. At ex prædictis verbis non satis concessio exprimitur. Tum, quia verbum, *absoluo*, absolutè prolatum stat pro famosiori significato, scilicet, peccatorum absolutione, ita vt neque ad cẽsuras, neque ad pœnas extendatur, nisi circunstantiæ eam extensionem inducant, vt, quia pœnitens absolutionem à censuris, & pœnis expostulauit. Ex sola autem petitione virtuali talis extensio induci non potest: nequit enim petitio virtualis, vtpote solùm præsumpta, & non declarata formam, alioqui indifferentem determinare; determinatione, inquam, visibili, & manifesta. Tum, & præcipuè, quia Indulgentiarum concessio non est sola absolutio à pœnis debitis, sed distributio, & applicatio satisfactionum Christi, quibus pœnæ debitæ soluuntur, at sub verbo, *absoluo*, non exprimitur hæc solutio. Non igitur ea verba sufficiunt ad Indulgentiarum concessionem.

11. Quinimò existimo, necessarium esse, saltem in genere, quantitatem, & qualitatem Indulgentiæ declarare. Nam, cùm verba quasi practica sint, & moraliter efficiant, quod significant; commune autem, & indeterminatum effici non possit, necessariò aliquam determinationem habere debent. Quod verũ est in qualibet alia humana donatione. Quocirca, vt concessio Indulgentiæ effectum habeat, debes exprimere Indulgentiæ quantitatem, seu qualitatem, saltem generaliter, dicens: Concedo tibi indulgentiam, quam possum; vel quam lucrari potes, vel iuxta indultum mihi concessum. Illud verò est certum, opus tibi non esse exprimere, qua authoritate Indulgentiam concedas: id enim potiùs supponi debet, quàm declarari, vt benè notauit Suar. *d. sect.* 1. *n.* 5.

12. Insuper sæpè solet concedi Indulgentia plenaria pro mortis articulo. Dubitari autem potest, an concedatur hæc Indulgentia existenti in periculo mortis, tametsi de facto nõ moriatur; an verò sit necessarium mortem subsequi? Qua in re dicendum est, regulariter concedi existenti in mortis periculo, esto, mors non subsequatur; sicuti conceditur à reseruatis absolutio: quod maximè verum est, si addatur particula, *semel*, vel, *sæpius*: superflua enim esset, si solùm pro vero mortis articulo Indulgentia concederetur. Atque ita ex Felino *tract. de Indulgent. n.* 16. Antonin. 1. *p. tit.* 10. *cap.* 3. notauit Suar. *disp.* 56. *sect.* 1. *n.* 3.

13. Denique concedi solet alicui Ecclesiæ in Festiuitate sui Patroni singulis annis plenaria Indulgentia; sub hac tamen clausula, & conditione: *Dummodo alia similis Indulgentia concessa non fuerit*. nam ea concessione stante, inquit Pontifex, *præsens concessio nulla sit*. Dubium ergo est, an ea conditio intelligenda sit de concessione facta ab eodem Pontifice, an etiam à prædecessore? Et quidem si conditionem sub his verbis apposuerit: *Dummodo aliam similem Indulgentiam non concesserimus*. verius existimo cum Bonac. *disp.* 6. *de Indulg. quæst.* 1. *part.* 7. *circa fin.* de concessione facta ab eodem Pontifice intelligi debere: quia ibi nomen personæ exprimit, non dignitatis; ac proinde non concessionem à dignitate factam, sed à seipso restringere velle. Si verò non sub expressione personæ, sed potiùs Sedis conditio apponatur, vt si dixerit Pontifex: *Dummodo alia similis Indulgentia ab hac Sede concessa non sit*. certum videtur ea concessione perseuerante, præsentem concessionem nullam esse. At, si solùm dixerit: *Dummodo alia concessa non sit*. probabile existimo de solo ipso Pontifice intelligi posse: nam ea verba, cùm sint restrictiua, & odiosa, strictè interpretari debent, præcipuè cùm ex hac stricta interpretatione valor præsentis concessionis pendeat, & Indulgentiæ concessio.

PVNCTVM V.

Qui possint Indulgentias concedere.

1. *Petrus, eiusque successores à Christo potestatem acceperunt concedendi Indulgentias.*
2. *Concilium generale vnitum Capiti, potestatem habet Indulgentias concedendi.*
3. *Secùs in se spectatum.*
4. *Fit satis oppositis rationibus.*
5. *Aliqui firmant, Episcopos iure diuino potestatem habere Indulgentias concedendi.*
6. *Verius soli Pontifici hanc facultatem esse concessam.*
7. *Soluitur oppositum fundamentum.*
8. *Episcopis est concessa à Pontifice facultas largiendi aliquas Indulgentias.*
9. *Non extenditur prædicta potestas ad defunctos.*
10. *Hæc potestas Episcoporum est ordinaria.*
11. *Non habent Episcopi potestatem vllam, præter concessam in cap.* Nostri. *& cap.* Cùm ex eo. de pœnit.
12. *Si excedat Episcopus potestatem, non solùm excessum, sed omnem concessionem esse nullam, firmant plures.*
13. *Verius est, solùm in excessu adesse nullitatem.*
14. *Satisfit rationi contrariæ.*
15. *Plures censent, restrictionem factam Episcopis in cap.*

Cùm ex eo. *de sola publica concessione esse intelligendam.*

16. *Contrarium dicendum est.*

17. *Episcopus, esto, consecratus non sit, & extra territorium, concedere sibi subditis Indulgentias potest.*

18. *Non debet concedens Indulgentias esse excommunicatus.*

1. CONstat apud omnes Orthodoxos, Petrum, eiúsque successores à Christo Domino potestatem accepisse concedendi Indulgentias, eámque, vtpote iurisdictionis, aliis communicare posse, sicuti colligitur ex Extrauag. *Vnigenitus de pœnitent, & remission.* cap. *Cùm ex eo.* cap. *Quod autem.eodem tit.*

2. Concilium generale, si vnitum sit suo Capiti, saltem ratione illius, non est dubium Indulgentias concedere posse: at ab ipso Capite distinctum, vt contingit Sede vacante, existimat Cordub. *q.12.de Indulgent.* Henriq. *cap.31.n.1.* Nauarr. *de Indulgent. notab.31.n.2.* potestatem habere Indulgentias concedendi. Tum, quia dispensatio bonorum communium Ecclesiæ ad Ecclesiam pertinere videtur: at Concilium generale, maximè Sede vacante, Ecclesiam repræsentat: tum, quia plures Doctores existimant, omnibus Ecclesiæ Prælatis iure diuino concessam esse potestatem concedendi Indulgentias: tum denique, quia hæc concessio est actus iurisdictionis, quæ Concilio generali competit.

3. Cæterùm dicendum est, Concilium generale, siue Pontifice viuente, & ex eius facultate congregatum, siue eo mortuo, ex se nullam à Christo accepisse potestatem concedendi Indulgentias, ac proinde solùm ex facultate Pontificis eas concedere posse. Sic Suarez *de Indulgent. disp.55. sect.1. num.7.* Layman. *lib.5. sum. tract.7. cap.4.n.1.* Bellarm. *lib.1. cap.11. col.2.* & significarunt D.Thom. *in 4. dist.20. qu.1. art.4.* Durand. *qu.5. ad 2. alias 4. p. qu.33. alias 83. memb.3.* Richard. *art.5. qu.3.*, quatenus soli Pontifici hanc potestatem tribuunt, nulla facta mentione Concilij generalis. Ratio est: quia Christus Dominus soli Petro dixit: *Pasce oues meas.* solíque Petro, eiúsque successoribus Ecclesiam commisit. Non igitur Concilio generali, vt à Pontifice distincto; aliàs duæ essent vniuersales potestates, & independentes, duóque capita. Item, negari non potest, posse Pontificem Concilio generali prohibere, ne Indulgentias concedat. Signum ergo est à Christo Domino hanc potestatem non accepisse. Quod verò, Sede vacante, eam potestatem non habeat, probatur, tum rationibus supradictis: tum, quia Concilio generali sic congregato solùm datum est ea exercere, quæ ad regimen Ecclesiæ necessaria fuerint, donec electio Pontificis fiat. At Indulgentiarum concessio nullatenus necessaria apparet.

4. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam concedo, dispensationem bonorum communium, quæ sub dominio Ecclesiæ sunt, ad Ecclesiam pertinere, sicuti dispensatio bonorum alicuius reipublicæ ad ipsam rempublicam, deficiente Principe, pertinet. At dominium thesauri satisfactionum Christi, & Sanctorum, non commisit Christus Ecclesiæ, sed soli Petro, eiúsque successoribus. Quare, deficiente Petri successore, sibi Christus illius thesauri dominium reseruat, donec successor Petri eligatur. Ad secundam negamus, Prælatis Ecclesiæ concessam esse à Christo hanc potestatem. Ad tertiam dico, Indulgentiarum concessionem iurisdictionis actum esse: at nego ad hunc actum iurisdictionem habere Concilium, nisi à Pontifice communicatam.

5. De Episcopis, aliísque Ecclesiæ Prælatis plures firmant, iure diuino potestatem esse concessam concedendi Indulgentias; dependentem tamen à Pontifice. Sic Sotus *in 4. dist.21. q.1. art.4.* Petr. de Soto *de Indulgent. q.3.* Cordub. *q.10.* Rutilius Benzonius *de Iubileo, qu.30.* Valen. *disp.7. qu.20. p.3. post princ.* Mouentur: quia Episcopi ex officio eandem iurisdictionem habent in sua diœcesi, quam habet Pontifex in vniuersali Ecclesia, dum a Pontifice non restringitur. Ergo habent potestatem disponendi de thesauro Ecclesiæ in suæ diœcesis fauorem, præcipuè cùm hæc dispositio maxime conuenire videatur ad rectum suæ Ecclesiæ regimen.

6. Nihilominus tenenda est communior sententia, potestatem concedendi Indulgentias nemini à Pontifice Christum concessisse; sed omnem hanc potestatem à Pontifice dimanare debere. Sic pluribus relatis firmat Suar. *disp.55. sect. 2. n. 3. vsque in finem.* Coninch *disp.12. dub.1. in fine.* Laym. *lib.5. sum. tract.7. cap.4. n.2.* Bonac. *disp.6. q.1. p.3. n. 2.* Barbosa *3. p. de potest. Episc. alleg. 88. n. 5.* nec leuiter colligitur ex Extrauag. *Vnigenitus de pœnitent, & remissionib.* quatenus soli Petro, eiúsque successoribus affirmatur, dispẽsationem thesauri Ecclesiæ ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum commissam esse. Et probari potest primò: quia esto, episcopalis dignitas, eiúsque iurisdictio, vt ordinaria, sit instituta à Christo quoad effectum, vt mediis Episcopis Pontifex Ecclesiam gubernaret, iuxta Paul. *ad Ephes. 4.* & *1. Corinth. 12.* ibi: *Posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Pontificique sit præceptum, vt Episcopo constituto eam iurisdictionem tribuat, quæ ad rectum suæ diœcesis regimen visa fuerit; non inde infertur Episcopis concessam à Christo esse potestatem Indulgentias concedendi, quinimò nec obligationem esse in Pontifice communicandi Episcopis hanc potestatem. Quia potestas necessaria non est ad gubernationem diœcesis; sed ea potestate sublata optimè fidelium vtilitati, & necessitati consulere possunt. Secundò, concessio Indulgentiæ fit per dispensationem thesauri satisfactionum Christi, & Sanctorum: at hic thesaurus, vtpote bonum vniuersalis Ecclesiæ, à solo gubernatore illius dispensandus est, sicuti thesaurus alicuius Communitatis ab eo tantùm, qui toti Communitati præest, dispensatur. Tertiò, si Christus Dominus potestatem concedendi Indulgentias Episcopis concessisset æquè ac Pontifici, non posset Pontifex absque euidenti, & publica causa, eam potestatem restringere maiori ex parte, sicuti Episcopis restricta est, & ferè in totum sublata. At hæc euidens, & publica causa difficilè ostendi potest. Ergo affirmandum est, iure diuino nullum alium, præter Pontificem, potestatem habere Indulgentias concedendi.

7. Fundamentum oppositum facilè solues, si dicas, quemlibet Episcopum eam potestatem habere, quæ necessaria est ad gubernationem suæ diœcesis, quam habet Pontifex comparatione Ecclesiæ vniuersalis, dum non restringitur, diuerso tamen modo: nam Pontifex eam habet à Christo, Episcopus verò à Pontifice eo ipso, quo Episcopus est constitutus. At potestas concedendi Indulgentias, cùm necessaria non sit ad diœcesis regimen, non censetur ex sola constitutione Episcopi concessa.

8. Cæterùm, esto, Episcopi non habeant à Christo hanc potestatem concedendi Indulgentias, neque Pontifex sit à Christo obligatus eam illis communicare; decuit tamen maximè episcopalem dignitatem, vt ea potestate gauderet, non quidem absolutè, ne per indiscretas, & superfluas Indulgentias, quas plures Prælati concederent, si absolutam potestatem haberent, claues Ecclesiæ contemnerentur, & pœnitentialis satisfactio eneruaretur, sicuti dicitur in cap. *Cùm ex eo. de pœnitent. & remission.* Sed cum limitatione, quam prædictus textus, *Cùm ex eo.* subiungit. Etenim ibi statuitur in dedicatione Ecclesiæ, siue ab vno, siue

siue à pluribus Episcopis facta solùm vnum Indulgentiæ annum concedi posse. In anniuersario verò dedicationis, vel aliàs, quando Episcopo placuerit, solùm quadraginta dies permittuntur concedi. Quam vltimam Indulgentiam potest Archiepiscopus concedere per totam suam prouinciam, & Suffraganeorum diœceses, tametsi non sit in actu visitationis, vt colligitur ex cap. *Nostro. de pœnitent. & remissionib.* quia Indulgentiarum concessio non est actus iurisdictionis contentiosæ, sed voluntariæ, vt *superiùs* diximus: & præcipuè quia quoad illum actum omnes fideles illius prouinciæ subditi censentur Archiepiscopis. Sic tradit in præsenti Cordub. *q.* 14. Henriq. *cap.* 32. *n.* 1. Quaranta *verbo, Archiepiscopi authoritas, n.* 31. Bonac. *disp.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 2. Barbos. 3. *p. de potest. Episc. alleg.* 88. *n.* 15. Suar. *disp.* 55. *sect.* 3. *n.* 7. Ex quo fit, concessa per Episcopum quadragena visitantibus aliquam Ecclesiam, posse aliam quadragenam ab Archiepiscopo concedi, fidelésque visitantes illam Ecclesiam duplicem quadragenam simul lucrari, vti notarunt Henriq. Suar. & Barbos. *suprà.* Quod verò inquit Paludan. *in* 4. *dist.* 20. *q.* 4. *art.* 2. *concl.* 4. quem sequitur Layman. *l. b.* 5. *tract.* 7. *cap.* 4. *n.* 2. posse plures Episcopos extraneos singulas quadragenas concedere sibi subditis visitantibus aliquem locum pium à sua iurisdictione alienum, Episcopúmque proprium omnes illas Indulgentias ratas habere posse pro suis subditis, ac proinde illos subditos posse simul plures quadragenas lucrari, mihi displicet, sicut & Suar. *disp.* 55. *sect.* 3. *n.* 6. *& seqq.* Nam esto, verum sit, extraneos Episcopos posse loco à sua iurisdictione alieno annectere aliquam Indulgentiam pro suis subditis; quia ea concessio non est facta loco, sed subditis in loci illius specialem commendationem. At, nequaquam eas Indulgentias ratas habere potest Episcopus proprius illius loci pro suis subditis: quia, cùm ipse per se suis subditis non possit ampliorem Indulgentiam, quàm quadragenam concedere, nequit eam concedere mediis extraneis Episcopis, qui ad hunc effectum sibi sunt delegati.

9. Hæc potestas Episcopi, & Archiepiscopi ad concedendas Indulgentias, nequaquam extenditur ad defunctos: quia vt colligitur ex dicto c. *Cùm ex eo.* iuncto cap. *quod autem. de pœnitent. & remission.* solùm comparatione subditorum hanc potestatem exercere possunt, vti ex communi sententia tradunt Cardinal. Nauarr. Cordub. Medin. quos refert, & sequitur Suar. *disp.* 55. *sect.* 3. *à n.* 9. Bellarm. *lib.* 1. *cap.* 11. Emm. Sà *verb. Indulgentia, n.* 18. Barbos. *de potest. Episc.* 3. *p. alleg.* 88. *n.* 24. Laym. *tr.* 7. *c.* 4. *n.* 2. Bon. *disp.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 5.

10. Porrò hæc potestas competens Episcopo, & Archiepiscopo, ordinaria est, non delegata: quippe est iure communi annexa in perpetuum episcopali dignitati, ac proinde eam potest Episcopus delegare. Hæc verò delegatio necessariò Clerico, non laïco facienda est. Nam, esto, laïcus iure diuino non sit incapax concedendi Indulgentias ex delegatione, ideóque Pontifex ex plenitudine suæ potestatis posset laïco id priuilegium communicare, vt docuit Suar. *disp.* 55. *sect.* 6. *n.* 3. Attamen Episcopus nequaquam potest, quippe laïcus iure, & consuetudine à functionibus ecclesiasticis alienus est: Clerico verò poterit, tametsi in sacris non sit, quia nullo iure id cauetur, vti ex communi sententia tradit Suar. *loco allegato, n.* 6. Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *q.* 20. *p.* 3. *post initium.* Azor. 2. *p. lib.* 3. *cap.* 55. *q.* 5. Bellarm. *lib.* 1. *cap.* 11. Emman Sà *n.* 16. Bonac. *p.* 3. *n.* 11. Barbosa *alleg.* 88. *n.* 10 & alij apud ipsos.

11. Circa hanc potestatem Episcoporum supersunt enodandæ aliquot difficultates, quas Suar. *dicta disp.* 55. *sect.* 3. *à n.* 11. optimè expendit. Prima, an restrictio facta Episcopis in dicto cap. *Nostro.* & cap. *Cùm ex eo. de pœnitent.* tollat ab ipsis potestatem concedendi ampliorem Indulgentiam, vel solùm vsum, & concessionem prohibeat? Cui difficultati respondet Suar. ex vi prædictorũ textuum sublatam esse ab Episcopis potestatem ampliorem Indulgentiam concedendi, vti indicant illa verba, Indulgentias non ampliùs extendi, expreséque declarauit Bonifac. VIII. *in cap.* 2. *lt. de pœnitent. & remissionib. in* 6. ac proinde iam non est locus dubitationi.

12. Quapropter est secunda dubitatio, an, si de facto Episcopus ampliorem Indulgentiam concederet, quàm sibi permissum est, nulla sit ea concessio, non solùm quoad excessum, sed etiam quoad illam partem, quam concedere potest? Non desunt graues Doctores, quos refert Suar. *dicta sect.* 3. *n.* 12. qui id affirment. Quia illa concessio vnica est, & non multiplex. Non igitur potest ex parte esse irrita, & ex parte valida: quod exemplo optimo Suar. confirmat: Iudex nanque potens condemnare tantùm in quantitate vt decem, si condemnet vt viginti, nulla est condemnatio, etiam quoad decem, vt docuit Glossa, Bart. & alij *in leg. vlt. ff. de iurisdict. omnium iudic.* Ergo Episcopus potens remittere tantùm quadragenam, si centenam remittat, nulla erit remissio. Confirmaríque potest ex cap. *Nostro. de pœnit. & remiss.* vbi Archiepiscopo permittitur, Indulgentias in sua prouincia concedere: ita tamen vt statutum Concilij generalis in dicto cap. *Cùm ex eo.* non excedat. Ergo facto excessu fuit permissio, & facultas, quæ sub ea conditione videtur facta. Deinde in c. *vlt. de pœnit. & rem. in* 6. absolutè declarantur irritæ Indulgentiæ excedentes, & cùm non fuerit facta restrictio ad excessum, tota concessio irrita esse debet.

13. Nihilominùs veriùs est, solùm quoad excessum irritam esse concessionem, validam tamen quoad terminum concessum. Sic docuit Glossa *in cap. vlt. de pœnitent. & remissionib. in* 6. & cap. *Cùm ex eo. eodem tit.* & *ibi* Abbas. Suar. *disp.* 55. *sect.* 3. *num.* 14. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 31. *n.* 4. Riccius *in praxi fori ecclesiast. decis.* 117. *num.* 5. *in* 1. *edit. & resolut.* 102. *num.* 5. *in* 2. *edit.* Nauarr. *de Indulgent. notab.* 31. *n.* 16. Azor. 2. *p. c. p.* 55. *q.* 6. Barbosa 3. *p. de potest. Episc. allegat.* 88. *n.* 22. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 7. *cap.* 4. *n.* 2. *in fine.* Bonac. *disp.* 6. *de Indulgent. q.* 1. *p.* 3. *n.* 4. Fundamentum sumitur ex reg. iuris 37. in 6. *Vtile nõ debet per inutile vitiari.* quæ regula, vt inquit Gl. *in d. c. vlt.* specialiter locũ habet in cõcessione libera, & fauorabili, qualis est Indulgentia. Quod intelligendũ est, quando vtile ab inutili separari potest, iuxta leg. 1. §. *Trebatius. ff. de aqua quotid. & æstiua.* At in præsenti separari potest vtile ab inutili. Etenim Episcopus concedens centum dies Indulgentiæ, & quadraginta concedit: potest ergo concessio quadragenæ firma persistere, tametsi quoad reliquos dies ruat: quia, esto, illa concessio physicè indiuisibilis sit; moraliter tamen diuidi potest, iuxta diuisionem obiecti. Et confirmari potest exemplo communiter recepto. Nemo concedere potest Indulgentiam, nisi secundùm causam proportionatam. Si autem contingat, causam insufficientem esse adæquatæ concessioni; esse tamen sufficientem parti; communiter Doctores censent, eam partem validam persistere; tametsi excessus corruat. Ergo idem est dicendum in præsenti casu. Item, donatio excedens quantitatem in lege taxatam valida est quoad quantitatem à lege permissam: quia est actus liberalitatis, vti probat textus in leg. *Sancimus. Cod. de donationib.* & cap. *Si quos. de seruitute.* 12. *q.* 2. At Indulgentiarum concessio est quædam donatio liberalis. Ergo, &c.

14. Neque fundamentum contrarium vrget: nam ex dictis est solutum. Exemplum verò, quod subiungitur de sententia condemnatoria, est longè diuersum: quippe est odiosum: cùm tamen Indulgentia sit fauorabilis, illúdque est in foro contentioso, in quo ob eius rigorosam

rigorosam solennitatem leuis defectus solet sententiam vitiare: secùs verò in foro voluntario. Prætérquam quòd ibi est consuetudine introductum, sententiam respicientem causam, quæ excedit limites, & terminos iudicantis, irritam esse omni ex parte: quod tamen in Indulgentiis introductum non inuenitur. Ad textum in cap. *Nostro.* facilis est solutio, si dicas, ibi non concedi Archiepiscopo potestatem concedendi quadragenam Indulgentiam sub ea conditione, ne excedat illum terminum; sed sub aduertentia, & monitione, ne illum terminum excedat: sicuti constat ex cap. 1. *de pœnitent. & remiss. in 6.* Ad textum in dicto cap. vlt. respondeo, esto, ibi non declaretur Indulgentias excedentes irritas esse solùm quoad excessum: at ex benignitate sic interpretamur; tum ob dicta; tum vt valor actus, & sententiæ, quoad fieri potest, sustineatur.

51. Tertia, & grauior dubitatio est, an hæc restrictio facta in cap. *Cum ex eo.* solùm de concessione publica, communi, & solenni intelligenda sit; non verò de secreta, & maximè in foro sacramentali? Non desunt graues Doctores, sentientes, de concessione publica esse restrictionem intelligendam, ac proinde Episcopum posse secretò concedere omnes eas Indulgentias, quas iure antiquo ante restrictionem factam concedere poterat. Sic docuit Syluest. aliis relatis, *verbo, Indulgentia, n.* 1. Inclinat Emman. Sà *n.* 15. nec reputat improbabile Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *q.* 20. *p.* 3. *vers. Innocentius.* Fundamentum est: quia potestas, quam Episcopi habent, fortè ex iure diuino, non fuit limitata in Concilio Lateranen. nisi in eo genere concessionis, in quo ea abutebantur, vt colligi videtur ex dicto cap. *Cum ex eo.* At abusus solùm erat in concessione publica, & generali. Ergo pro concessione secreta potestas integra, & illimitata persistit.

16. Cæterùm omninò dicendum est cum Suar. *disp.* 55. *sect.* 3. *n.* 15. limitationem pro qualibet concessione factam esse: quia textus in dicto cap. *Cùm ex eo.* vtitur particula negatiua: *Non excedat. Non extendatur.* & cùm nulla fuerit apposita limitatio, de qualibet concessione intelligi debet. Præterea ratio, & finis limitationis in qualibet secreta concessione procedit: siquidem ex nimia Indulgentiarum concessione, etiam secreta, eneruari potest satisfactio pœnitentialis. Et licèt non ita frequenter hæ secretæ concessiones contingant, sufficit, quòd aliquando succedant: quod periculum voluit Concilium præcauere. Prætérquàm quòd Episcopi scientes, in secreta concessione non esse sibi facultatem restrictam, sæpissimè illa vterentur, tum per se ipsos, tum mediis Sacerdotibus, quibus hanc potestatem delegare poterant.

17. Supererat dicendum, an Episcopus extra suum territorium concedere Indulgentias possit, & an debeat esse consecratus. Sed hæc quæstio nullam habet difficultatem, & partim soluta est *punct.* 1. Etenim, cùm concessio Indulgentiarum non sit actus iurisdictionis contentiosæ, sed voluntariæ, neque strepitum iudicij contineat, vt omnes Doctores fatentur, teste Suar. *disp.* 49. *sect.* 3. *n.* 9. & *disp.* 55. *sect.* 3. *n.* 17. Riccio *resolut.* 36. *n.* 5. manifestum est, extra territorium sibi subditis, vbicúque existant, concedere posse, sicuti tradit Glossa *in dicto cap. Nostra. de pœnitent. & remiss.* Nam, cùm non sit actus Ordinis, sed iurisdictionis, ad bonum Ecclesiæ pertinens, non indiget Episcopus ad eum exercendum consecratione.

18. Monent tamen communiter Doctores, & benè, Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *q.* 20. *pun.* 3. Suar. *disp.* 55. *sect.* 3. *n.* 18. & 19. Barbosa 3. *p. de potest. Episc. alleg.* 88. *n.* 12. Bonac. *disp.* 6. *quæst.* 1. *p.* 3. *n.* 8. Episcopum, & quenlibet alium Indulgentias concedentem, non debere esse excommunicatum: quia exercitio iurisdictionis, saltem licito, priuatus est: si verò sit excommunicatus denunciatus, etiam potestate ipsa priuatus existit. Quinimò neque suis subditis concedere valet potestatem, vt ab alieno Episcopo Indulgentias obtineant: quia illa concessio est quædam iurisdictionis delegatio alieno Episcopo facta: qua tamen excommunicatus vitandus priuatus est.

PVNCTVM VI.

Expenduntur alij, de quibus est aliqua dubitatio, an possint Indulgentias concedere.

1. *Primas, seu Patriarcha in solo suo Archiepiscopatu Indulgentias concedit.*
2. *Capitulum, Sede vacante, esto, aliqui censeant Indulgentias concedere posse, verius est oppositum.*
3. *Neque Vicarius generalis Episcopi ex vi Vicariatus Indulgentias concedit.*
4. *Prælati Episcopis inferiores potestate non gaudent concedendi Indulgentias.*
5. *Consuetudine acquiri non posse potestatem concedendi Indulgentias, plures censent.*
6. *Verius est oppositum.*
7. *Soluitur oppositum fundamentum.*
8. *Prælati Religionum qualiter benefactores participes efficiunt bonorum operum suorum Religiosorum.*
9. *Ex vi huius moralis vnionis plures Indulgentiæ dictis benefactoribus communicantur à Sede apostolica.*
10. *Ob bona opera Religiosorum sic coniunctis Deus benefacit.*
11. *Petitiones benefactorum ob hanc coniunctionem efficaciorem vim habent impetrandi.*
12. *Orationes communes illis applicantur.*
13. *Orationes Religiosorum, quæ illis directè applicantur, efficaciores sunt.*
14. *An Prælati possint subditis præcipere, opera satisfactoria in fauorem alicuius determinatè applicare.*
15. *Posse Prælatum satisfactiones subditorum immediatè applicare plures censent.*
16. *Verius est non posse independenter ab operante.*
17. *Satisfit opposito fundamento.*

1. PRæter Episcopos sunt alij aliqua ex parte Superiores, vt sunt Primas, Patriarcha, Cardinalis, Legatus à latere, Summus Pœnitentiarius; de quibus dubitant Doctores, an potestatem habeant Indulgentias concedendi?

Et breuiter respondeo, Primatē, seu Patriarcham in solo suo Archiepiscopatu, sicuti Archiepiscopus (quippe in solo illo habet iurisdictionem) Indulgentiam concedere posse, non verò in tota sua prouincia, seu regno, in quo iurisdictionem non exercet. Neque est vllus textus, ex quo hæc extensio colligi possit. Quinimò ex cap. *Nostro. de pœnitent. & remissionib.* restrictio colligitur, cùm pro solo Archiepiscopatu sit facta concessio. Cardinalis verò, seu Legatus à latere nullam ex vi iuris communis potestatem habent, argum. text. in cap. *Accedentib. de excessib. Prælat.* vbi Indulgentiarum concessio episcopali dignitati tribuitur, vt propria. At ex speciali, imò generali per consuetudinem approbata commissione, non solùm potestatem habent Episcopis æqualem; sed ampliorem, vti docent Paludan. *in* 4. *dist.* 20. *art.* 2. *conclus.* 3. Layman, *lib.* 5. *sum. tract.* 7. *cap.* 4. *n.* 3. Azor. 2. *p. instit. moral. lib.* 3. *cap.* 55. *q.* 6. Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *q.* 20. *p.* 3. *vers. Porrè.* Barbosa *alleg* 88. *n.* 16. Quapropter, vt benè inquit Suar. *disp.* 55. *sect.* 3. *n.* 22. spectanda est consuetudo, seu specialis commissio, sicuti de summo Pœnitentiario testantur

ftantur Paludan. Azor. Barbof. habere poteftatem muneri proprio annexam concedendi centum dies Indulgentiæ.

2. Secundò, de Capitulo, Sede vacante, plurescensent, Indulgentias concedere poffe. Syluest. *verbo, Capitulum, n.* 10. Riccius *in praxi aurea, resolut.* 222. Azor. 2. *p. instit. mor. lib.* 3. *cap.* 37. *q.* 9. & *cap.* 55. *q.* 4. Lazarius *verbo, Indulgentia, n.* 47. Praxis Epifcop. 1. *p. verbo, Indulgentia, n.* 2. Barbofa *alleg.* 88. *n.* 21. & alij plures relati ab Azor. *dicta q.* 9. Mouentur: quia Capitulum fuccedit Epifcopo in his, quæ funt iurifdictionis epifcopalis, nifi in cafibus iure exceptis, iuxta textum in cap. *Si Epifcopus.* cap. *Ecclefia. de fupplenda negligent. Prælat. in* 6. *cap.* 15, *cui. de elect. eodem lib.* & tradit Federic. *conf.* 30. Ioann. Andr. *in cap. Cum olim. de maioris. & obedient.* Rebuff. *prax. benefic.* 1. *p. tit. de deuolutionib. num.* 58. Pauin. *tract. de Capitulo, Sede vacante,* 1. *p. q.* 1. At nullibi inuenitur excepta Indulgentiarum conceffio. Ergo competit Capitulo, Sede vacante.

Verius tamen cenfeo oppofitum: nam efto Capitulum fuccedat Epifcopo in iurifdictione epifcopali ad regimen diœcefis neceffaria; fecùs verò in iurifdictione, quæ neceffaria non eft, fed folum conueniens, quæque competit Epifcopo ob fpecialem eius dignitatem. At Indulgentiarum conceffio eft huiufmodi, vt colligitur ex cap. *Noftro. de pœnitent. & remiffionib.* Ergo. Atque ita tradunt Archidiacon. *cap.* 1. *de pœnitent. & remiff. in* 6. Cardin. *cap. Accedentib. de exceffib. Prælat. Clement.* 1. *de Hæretic.* Gafpar Calderin. *repetit. fuper text. cap. Noftro. de pœnitent.* Sotus 4. *dift.* 21. *qu.* 1. *art.* 4. *verf. Hinc fit.* Cordub. *de Indulgent. art.* 2. *q.* 12. *propofit.* 9. Henriq. *cap.* 31. *n.* 4. Graffis *in append. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 9. Bonac. *difp.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 23. Suar. *difp.* 55. *fect.* 4. *n.* 5.

3. Tertiò, neque Vicarius generalis Epifcopi, efto, cum Epifcopo eandem conftituat perfonam, iurifdictionem habet ex vi Vicariatus, concedendi Indulgentias, nifi ei fuerit exprefsè ab Epifcopo commiffa: quia Indulgentiarum conceffio epifcopali dignitati referuatur, actúfque gubernationis eft, non neceffarius, fed voluntarius. Azor. 2. *inftit. moral. lib.* 3. *cap.* 45. *q.* 13. & *cap.* 55. *qu.* 5. Suar. *difp.* 55. *fect.* 4. *n.* 5. Bonac. *difp.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *num.* 10.

4. Quartò, Prælati Epifcopo inferiores, vt funt Abbates, Priores Religionum, Prouinciales, & Generales, efto, dignitatem quafi epifcopalem habeant; iurifdictione tamen concedendi indulgentiam iure communi fpectato nullatenus gaudent, vt probat text. in cap. *Accedentib. de exceffib. Prælat.* & tradit Suar. *difp.* 55. *fect.* 4. *num.* 4. Filliuc. *tract.* 8. *cap.* 4. *qu.* 6. *n.* 90. Bonacina *difp.* 6. *de Indulgent. qu.* 1. *pun.* 3. *in fine.* Attamen ex priuilegio plures folent habere poteftatem aliquas Indulgentias concedendi: quod cùm ex facto pendeat, attentè inueftigandum eft. Ex longæua autem confuetudine optimè præfumitur, vt tradunt Sotus *in* 4. *dift.* 21. *qu.* 1. *art.* 4. Cordub. *de Indulgent. qu.* 10. *fub finem.* Valen. *difp.* 7. *q.* 20. *pun.* 3. *verf. Porrò.* Monent tamen Doctores, maximè Nauarr. *de Indulgent. notab.* 30. *num.* 14. fpectandū effe priuilegium Indulgentiarum Religionibus conceffum; an, inquam, conceffum fit ipfis Prælatis, vt Indulgentiam fubditis, aliífve perfonis communicare poffint; an verò immediatè à Sede apoftolica ipfis Religiofis, aliífque Religionis benefactoribus, vel Religionis Ecclefiam vifitantibus concedatur; plerunque enim hoc modo conceditur: quo cafu Prælatus Religionis, aliíque Religiofi Indulgentiam denunciare debent, non à fe; fed à Sede apoftolica conceffam.

5. Duplex autem quæftio fupereft examinanda. Prima, an ex confuetudine prædicti Prælati poffint obtinere facultatem Indulgentias concedendi, & an Epifcopi valeant confequi poteftatem ampliorem, quàm illis eft à iure conceffa? Negant Turrecrem. §. *Item in Leuitico. de pœnit. dift.* 1. *num.* 43. Nauarr. *de Indulgent. notab.* 31. *num.* 7. Sotus *in* 4. *dift.* 21. *qu.* 1. *art.* 4. Corduba *de Indulgent. qu.* 10. *propofit.* 11. *dub.* 1. Suar. *difp.* 55. *fect.* 3. *num.* 5. Valent. *t.* 4. *difp.* 7. *qu.* 20. *pun.* 3. *verf. Porrò.* Mouentur: quia abfque voluntate Pontificis nequit aliquis poteftatem habere Indulgentias concedendi: at confuetudo à Pontifice ignorata efficere non poteft, quòd Pontifex eam habeat voluntatem. Ergo ex vi confuetudinis nequit aliquis hanc poteftatem obtinere. Similis difcurfus efformari poteft in poteftate abfoluendi à peccatis; non poffe, inquam, confuetudine acquiri: cui fauet textus in cap. 2. *de pœnit. & remiff. in* 6. vbi dicitur, nulla confuetudine introduci poffe, vt aliquis, præter fui Superioris licentiam, Confefforem fibi eligere valeat.

6. Cæterùm *tract. de pœnit.* probatum reliquimus, confuetudine acquiri iurifdictionem poffe pro peccatorum abfolutione, ideóque à fortiori dicendum exiftimo, acquiri poffe pro conceffione Indulgentiarum, ficuti docuit Gloff. *in cap. Accedentib. de exceffib. Prælator.* & *ibi* Hoft. & Panormit. *n.* 2. Et colligitur ex prædicto textu, quatenus Prælatis Epifcopo inferioribus negat poteftatem concedendi Indulgentias, nifi ex fpeciali commiffione, vel alia legitima caufa obtinuerint. At nulla alia legitima caufa effe poteft, præter confuetudinem, quæ illis iurifdictionem concedat, iuxta cap. *Cum contingat. de foro compet.* Ergo, &c. Deinde ea ratione probatur: quia confuetudinem introducentes non fibi arrogant iurifdictionem, fed ea confuetudine legitimè præfcripta, Pontifex fua lege publica lata *in cap. fin. de confuet.* eam iurifdictionem concedit. Quapropter opus non eft, quòd Pontifex confuetudinem agnofcat: fufficit eam fua lege approbaffe, & efficaciam conceffiffe.

7. Ex quo folutum manet fundamentum oppofitum: nam confuetudo legitimè præfcripta non ponit de nouo in Pontifice voluntatem de hac poteftate communicanda: fed eam fupponit firma lege ftabilitam. Ad textum in cap. 2. *de pœnit. & remiff.* fatisfecimus: etenim cōfuetudo introducta à fubdito eligendi Confefforem, præter fui Superioris licentiam, nequaquam poteft effe legitimè præfcripta, vtpote malâ fide introducta, & continuata. Et efto, aliquo ex errore, & ignorantia ea electio procederet, nequaquam efficax effe poteft ad eligendum alienum Sacerdotem: quia electio fubditi non concedit iurifdictionem, fed fupponit. Si tamen Sacerdos bona fide procederet, credens probabiliter fibi traditam effe iurifdictionem miniftrandi Sacramentum alienis fubditis, & ex hac probabilitate miniftraret tempore requifito ad confuetudinem introducendam, credit Nauarr. *in cap. Placuit. dift.* 6. *de pœnit. n.* 40. & 41. quem refert, & fequitur Laym. *lib.* 5. *fum. tract.* 7. *cap.* 4. *n.* 4. iurifdictionem obtinere.

8. Secunda quæftio eft, qualiter Prælati Religionum perfonas de Religione benè meritas participes efficere poffint bonorū operum, quæ à Religiofis præftātur. Mos enim eft non folùm præfens, fed antiquus, vt Prælati cooptent aliquos infignes benefactores in Fratres Religionis, eófque quafi illius membra conftituant, fibique vniant, & omnium gratiarum, & bonorum operum, quæ in Religione præftantur, efficiant participes. Nam, tefte Thoma Valdenf. 2. *p. in lib. de Sacramental. tit.* 10. *c.* 95. *contra Vvicleph.* Yuo Carnotenfis participem fecit fuffragiorum Ordinis regularis B. Ioannis Baptiftæ à fe inftituti Adeelidam, feu Adellam Comitiffam, prout ipfe refert *in epift. ad eandem*, & D. Anfelmus *epift.* 98. eidem Comitiffæ fimile priuilegium pró fuo Ordine conceffit. Quod etiam conceffit Regi Galliæ Stephanus quidam Abbas Cifterciensis, ficuti

ficuti colligitur ex D. Bernardo *epist.* 45. Ex hac autem concessione, ac beneficio, quem fructum prædicti Fratres assequantur, non est facile explicatu. Et vt certa ab incertis separemus,

9. Primò dicendum est, ex vi huius vnionis plures gratias, & Indulgentias à Sede apostolica ipsis concedi alias non concedendas, vt constat ex priuilegiis Ordinum mendicantium, *verb. Fratres*, & notauit Henriq. *lib. 7. cap. 19. num. vlt.* Suar. *disp.* 55. *sect.* 5. *in fine.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 4. in fine.*

10. Secundò, ob bona opera præstita in Religione, Deus Religioni coniunctis benefacit, saltem ex quadam congruitate, & honestate. Negari enim non potest, obsequia à iustis præstita mouere aliquo modo Deum, qui piissimus est, vt non solùm ipsis, qui ea præstant; sed & sibi amicis, & coniunctis benefaciant: tametsi ea opera in eum finem non referant: hoc enim lex amicitiæ postulat, quam Deus optimè seruat. Atque ita tradit Adrian. *quodlib.* 8. Cord. *de Indulg. q.* 42. Suar. *disp.* 55. *sect.* 5. *n.* 11. Laym. *lib. 5. sum. tract.* 7. *cap.* 4. *circa finem.* Rodrig. *t. 1. quæst. regul. q.* 33. *art.* 2. & 4.

11. Tertiò, petitiones ipsorum benefactorum efficaciorem vim impetrandi habent, si ob bona opera in Religione facta à Deo aliquid postulent: quia postulant ob bona opera amicorum, quibus ipsi specialiter sunt vniti, vt benè notarunt prædicti Doctores *suprà.*

12. Quartò, sæpè orationes, & sacrificia communia fiunt nomine totius Religionis pro ipsa Religione, eiúsque membris: quo casu non est dubium sic vnitis prædicta suffragia prodesse, saltem, vt Deus illis beneficia plura largiatur: siquidem pro eis impetrandis Religio ea suffragia fundit ex directa intentione. Quod maximè verum habet, si ipsimet Religiosi, qui orationes fundunt, eam habeant intentionem; tametsi, vt inquit Suar. *d. sect.* 5. *n.* 12. verisimile est, Prælati intentionem sufficere, vtpote qui Religionem gubernat, & nomine Religionis ea suffragia funduntur, credíque debet, singulorum intentionem Prælati intentioni conformari.

13. Quintò, orationes Religiosorum, quæ ex directa intentione in bonum sic coniunctorum Deo offeruntur, efficaciorem vim habent impetrandi, quàm si pro extraneis essent oblatæ: quia digniores sunt, & perfectioni charitatis, quæ primò respicit coniunctos, quàm extraneos, magis conformes, sicuti notarunt Suar. & Laym. *loc. alleg.* Et licèt Laym. *d. tract.* 7. *c.* 4. *in fine*, sentiat, prædictas orationes pro pluribus applicatas vim impetrandi diminuere; attamen si applicatio æquè directè, & distinctè pluribus fiat, ac si pro singulis fieret, verius existimo oppositum cum Cordub. *de Indulgent. q.* 39. *dicto* 6. Rodrig. *t.* 1. *qq. regul. qu.* 33. *art.* 2. Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *q.* 10. *p.* 3. *vers. Orationes*, quia efficacia impetrationis non tam nititur operis dignitari, quàm diuinæ liberalitati, quæ infinita est, ac proinde ex operis limitatione non restringitur.

14. Controuersia igitur est, an Prælati bona opera suorum Religiosorum subditorum, quatenus satisfactoria sunt, possint applicare, & de facto applicent personis sic Religioni vnitis, siue ipsi Religiosi illorum satisfactione indigeant, siue non.

Et in primis plures censent, posse Prælatum mediatè iis Fratribus ea satisfactoria opera applicare, præcipiendo, inquam, subdito, vt ea pro iis Fratribus applicet: quo præcepto posito tenetur subditus eam facere applicationem. Sic docuit Sotus *in* 4. *dist.* 21. *q.* 1. *art.* 4. *circa finem.* Cordub. *l. quæst.* 42. *p.* 3. *dub.* 5. Rodrig. *t.* 1. *qq. regular. q.* 33. *art.* 3. Suar. *disp.* 55. *sect.* 5. *n.* 8. Valen. *disp.* 7. *q.* 10. *p.* 3. *circa med.* Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 7. *cap.* 4. *vers. Accedit circa finem.* Bonac. *de Indulg. disp.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 19. Ratio est: quia non videtur hoc præceptum alienum à Superioris iurisdictione. Nam esto applicatio sit actus internus; est tamen operis externi circunstantia, proceditque à voluntate, quæ Superiori per votum obedientiæ perfectè subiecta est.

Cæterùm hæc doctrina mihi difficilis est. Primò, quia Religiosi voto obedientiæ solùm astringuntur obedire Prælatis in iis, ad quæ à Pontifice accipiunt iurisdictionem. At à Pontifice non accipiunt iurisdictionem ad præcipiendos actus merè internos, nisi ad summum, quatenus sunt necessarij ad alicuius actus externi præcepti constitutionem: siquidem neque ipse Pontifex eam iurisdictionem habet. Ergo non possunt præcipere subditis, vt satisfactionem suorum operum alicui applicent: quia hæc applicatio est actus merè internus, & omninò extrinsecus operi satisfactorio, ac proinde neque in se, neque in opere externo iudicari à Prælatis potest: ergo nec præcipi. Adde, si Prælatus potest præcipere subdito satisfactionis applicationem in fauorem alicuius determinati, hoc præceptum non solùm obligabit subditum ad executionem operis externi, de se satisfactorij; sed etiam vt de facto satisfactorium sit: aliàs solùm applicatio satisfactionis dubiæ, & incertæ præcepta erit. At præceptum Prælati extendi posse ad certam satisfactionem applicandam impossibile videtur, cùm hæc dependeat ex gratia, aliísque circunstantiis homini incognitis. Quòd si dicas, præcipi posse subditis, vt quantùm est ex se, satisfactorium opus exequantur; durum, & difficile præceptum videtur, & non leuibus scrupulis expositum. Non igitur id præceptum imponere possunt. Atque ita docuit Scotus *quodlib.* 20. Neque inde fit, non obligari Religiosos ad applicationem sacrificiorum, & orationum pro Fundatoribus, aliísque, à quibus Religio stipendia accepit: quia eo casu non obligantur ex Superiorum præcepto; sed ex contractu ab ipsis, vel à Religionis Prælatis facto, cui ipsi tacitè consenserunt. Quod verò subiungunt Sotus, Valent. Rodrig. Suar. *locis allegatis*, vrgente causa graui, præcipuè publica, & communi, posse Prælatum præcipere subditis, non solùm vt satisfactiones superabundantes applicent; sed etiam eas, quibus alioquin indigent; mihi probatur, admisso posse Prælatum applicationem absolutè præcipere: quia detrimentum, quod inde subditis prouenire potest, leuis momenti est, contemnendúmque videtur ob publicam necessitatem; præcipuè cùm aliunde facilè compensari possit, & sufficienter videatur compensatum merito illius applicationis prouenientis à charitate, pietate, & obedientia: tametsi contrarium sentiat Didac. Nuñez *in addit. ad* 3. *p. qu.* 25. *art.* 3. *diffic.* 1. & *q.* 26. *art.* 1. *concl.* 6. Bonac. *dist.* 5. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 21.

15. Porrò non solùm mediatè, sed etiam immediatè censent grauissimi Doctores, posse Prælatum satisfactionem operis religiosi à suis subditis præstiti, v. g. ieiunij, orationis, corporis castigationis, pro benefactoribus applicare, sicuti possunt ipsi subditi. Sic docuit Nauarr. *de Indulgent. notab.* 31. *n.* 18. Corduba *dicta q.* 39. *dicto* 3. & *seqq.* Rodriq. *q.* 33. *art.* 2. & 4. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 31. *n.* 6. Man. Prælat. *t.* 2. *q.* 50. *art.* 2. & 3. Valent. *disp.* 7. *q.* 20. *pun.* 3. *ante med.* Mouentur: quia subditorum voluntates, maximè Religiosorum, Superiori subiiciuntur, ita vt contra voluntatem Superioris nec velle, nec nolle habeant. At nequaquam censerentur subiectæ, si Superior non æquè posset, ac subditi, de rebus, quæ subditorum voluntati subsunt, disponere. Ergo æquè, & efficaciùs quàm subditi, applicare satisfactiones potest.

16. Contrarium nihilominùs verius existimo; scilicet, Prælatum non posse independenter à subditi intentione opus illius satisfactorium applicare. Sic docuit Suar. *disp.* 55. *sect.* 5. *à n.* 10. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 7. *cap.* 4.

cap.4.n.5. concl.1. & 2. Ratio ea est, quia satisfactiones præteritas nemini applicatas, vel applicatas habenti obicem, nec Prælatus, nec subditus, qui ea opera satisfactoria præstitit, alicui applicare potest, vt docet communis sententia cum Durand. *in 4.dist.20.qu.vlt. num.6.* Nauarr. *de Indulgent. notab.* 31. *num.* 18. Soto *dist.21.qu.2.art.1.* Cordub. *qu.* 39. *dicto* 4. Rodrig. *tom.1. qq.regular.quæst.33.art.vlt.* Suar. *disp.55.sect.3.num.6.* Valent. *t.4.disp.7.qu.20.p.3.ante med.* Laym. *tr.7.cap.4. n.5.concl.1.* Bonac. *disp.6.de Indulg.q.1.p.3.n.19.* Etenim operi, dum fit, satisfactio conceditur, quæ sub dominio operantis est, sicut & opus: at, opere præterito, illius dominium cessat in operante, & consequenter satisfactionis dispositio; cui non obstat, quòd pereunte opere satisfactorio, non pereat illius satisfactio; sed moraliter ex Dei benignitate persistat in diuina acceptatione: quia sic ibi persistit, vt in thesauro Ecclesiæ aggregetur, nemini que alteri à Pontifice concedatur de ea disponere: quia nullus alius, præter Pontificem, vt dictu n est, potestatem habet thesaurum Ecclesiæ distribuendi: aliàs verè, & propriè Indulgentias Prælati concederent.

Satisfactiones verò futuras non videtur posse Prælatus sua intentione efficaciter applicare: quia non subduntur eius dominio, & dispositioni; sed dispositioni subditorum. Nam votum obedientiæ non priuauit subditum libera, & licita facultate, quam habebat disponendi de suis actionibus, Superiore inconsulto; absoluta tamen, & valida dispositione nequaquam priuare potuit. Quòd si penes subditum est dominium suarum satisfactionum, & nullo modo penes Prælatum; nequit Prælatus independenter à subdito validè eas satisfactiones applicare: quia applicaret rem non suam, seu sub eius dominio non existentem. Et confirmari potest: quia plures Doctores censent, vti defendit Bon. *suprà, n.20.* Si Prælatus vni applicet satisfactionem subditi; ipse verò alteri, applicationem subditi subsistere; corruere tamen Prælati applicationem. At ex hac doctrina manifestè infertur, voto obedientiæ dominium suarum actionum non abdicasse, nec in Prælatum transtulisse. Ergo Prælatus de satisfactionibus subditorum non potest immediatè disponere.

7. Fundamentum oppositæ sententiæ ex dictis solutũ est: subiiciuntur enim subditi suo Prælato, vt iuxta eius voluntatem dispositionem suarum actionum præstent: at subiectio non præstat Prælato potestatem de subditorum actionibus per se, & immediatè disponendi, præcipuè de actionibus mere internis, & quæ iurisdictioni Prælati vix subiiciuntur. Eodem modo explicandum est illud axioma, quòd Religiosus non habeat velle, nec nolle liberum, inquam, & licitum independenter à volunt ite Prælati in iis, quæ Prælati iurisdictioni subsunt.

PVNCTVM VII.

De causa ad Indulgentiam requisita.

1. *Requiritur causa pia, & honesta.*
2. *Ad licitam concessionem debet esse causa concessioni proportionata.*
3. *Item, ad validam concessionem ex communiori sententia.*
4. *Soluitur fundamentum oppositum.*
5. *Semper præsumendum est, causam sufficientem adesse.*
6. *Esto, Indulgentiæ concessio ob defectum causæ non teneat; aliæ tamen concessiones absoluendi, & dispensandi firma persistunt.*
7. *Quamuis causa insufficiens sit ad integram Indulgentiæ concessionem, si sufficiat ad partem, comparatione illius partis valet concessio.*
8. *Sufficientia causæ præcipuè ex fine desumitur. Item, ex opere iniuncto, aliisque circumstantiis.*

1. Causam piam, & honestam necessariam esse non solum vt licitè; sed etiam vt validè Indulgentia concedatur, firmant contra Paludan. *in 4.dist.21. qu.4.art.1.* ferè omnes Doctores, D.Thom. *in Supplem. qu.25.art.2.* Bonac. *in 4.dist.20.p.2.art.1. quæst.6.* Sotus *dist.21.q.2.art.1.* Caiet. *de Indulg.tr.9.qu.1.* & *tract.15. cap.4.q.1.* Nauar. *de indulg.notab.15.n.17.* Cordub. *q.17.* Henriq. *lib.7.c.14.* Valent. *t.4.disp.7.q.20.p.4.in princ.* Suar. *disp.54.sect.1.* & 2. Coninch *disp.12.dub.6.* Layman. *lib.5.tr.7.c.5.n.1.* Emman. Sà *Indulgentiã, num.1.* Bonac. *disp.6.de indulg.q.... p.4. n.1.* & alii communiter. Sumitúrque ex Innoc. III. *in cap. Cum ex eo. de pœnit. & remiss.* ibi enim reprobantur Indulgentiæ indiscretæ, quæ aliæ esse non possunt, quàm concessæ absque causa. Expressiùs ex Clem. VI. *in Extrauag. Vnigenitus, de pœnit. & remiss.* ibi, *thesaurum Ecclesiæ dispensandum esse propriè, & rationabilibus de causis.* & ex Leone X. *in epist. ad Caietan.seu Bulla condemnationis Lutheri,* & Martino V. *in fine Concilii Constantiens.* asserente, suspectos de hæresi interrogandos esse, an credant, habere Pontificem potestatem concedendi Indulgentias ex causa rationabili. Ratio est: quia Pontifex in concessione Indulgentiarum non procedit, vt dominus; sed vt dispensator. Quippe satisfactiones Christi, & Sanctorum sub dominio Christi sunt, & earum distributio Pontifici conceditur, iuxta illud Pauli 1.ad Corinth.4. *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* At dispensator non solùm illicitè; sed etiam inualidè dispensat, si dispensationem faciat contra sui domini voluntatem. Ergo Pontifex satisfactiones Christi, & Sanctorum absque causa dispensans, non solùm illicitè, sed inualidè dispensat: quippè dispensat contra voluntatem Christi, quæ, cùm semper fuerit de gloria Patris, eam per suos ministros in dispensatione proprii thesauri exequi, & adimpleri intendit.

Quòd si dicas, eam gloriam sufficienter obtineri ex eo, quòd reus pœnæ soluendæ à vinculo, & obligatione soluatur: est enim actus spiritualis misericordiæ diuinam liberalitatem, & benignitatem commendans. Non igitur est alia causa extrinseca requirenda, præter eam, quam secum trahit Indulgentiæ concessio, vt licita, & valida sit. Obstat quia legalis iustitia, cui misericordia repugnare non potest, exigit, ne condemnatus ad subeundam pœnam ab ea soluatur gratis, & absque vlla alia causa, præter bonum ipsius damnati. At peccator iure diuino condemnatus est subire pœnam pro peccatis debitam: ergo ob benefaciendum illi tantùm nequit Pontifex solutionem concedere. Præterea, potestas, quam Christus Pontifici reliquit, non fuit in damnum fidelium; sed in eorum commodum: neque in Ecclesiæ destructionem, sed in illius ædificationem: at si posset Pontifex pro libito, validè saltem, Indulgentias concedere, ea potestas cederet in damnum fidelium, & in Ecclesiæ destructionem. Quippe fideles absque vllo timore pœnæ, peccarent scientes, sibi pœnam gratis condonari posse, sacramentales pœnitentias sibi iniunctas contemnerent, & ecclesiastica disciplina prorsus eneruaretur. Ergo non est credendum, hanc à Christo fuisse potestatem concessam.

2. Sed, an requiratur ad concessionem Indulgentiæ, nõ solùm causa pia, & honesta; sed concessioni proportionata; non est ita certum. Et quidem ad licitam concessionem affirmant ferè omnes Doctores, causam proportionatam concessioni requiri. Prudens enim, & fidelis dispensatio expostulat, ne abundantior remissio absque grauiori causa fiat. Colligitúrque manifestè ex cap. *Cum ex eo. de pœnitent. & remissionib.* vbi Indulgentiæ

gentiæ indiscretæ reputantur ob defectum causæ proportionatæ. At plures negant causam proportionatam requiri pro valida concessione, quos plena manu refert Bellarm. *lib. 1. de Indulgent. cap. 12.* & sequuntur Valen. *disp. 7. quæst. 20. part. 4. circa finem, vers. Est igitur quarta.* Reginald. *in praxi, tom. 1. lib. 7. n. 132.* Emman. Sà *verbo, Indulgentia, num. 1.* Bonac. *disp. 6. de Indulgent. quæst. 1. pun. 4. num. 5.* Mouentur: quia concessio Indulgentiæ ex qualibet causa pia, quantumuis minima, est iuxta intentionem Christi, saltem quoad eius valorem: tum, quia fit ex causa cedente in honorem Dei, quam pluris Christus, & Sancti æstimant, quàm proprias satisfactiones: tum, ne Pontifex decipiatur in Indulgentiis concedendis in non leue Ecclesiæ detrimentum: tum, quia moraliter est impossibile, æqualitatem causæ cum Indulgentiæ concessione inuenire.

3. Communior tamen sententia, & tenenda affirmat, ad valorem Indulgentiæ requisitam esse causam conuenientem, & proportionatam, iuxta prudens concedentis arbitrium. Sic Caiet. *in Opusc. de Indulgent. quæst. 1. & 2.* Cordub. *quæst. 20.* Bellarm. *dicto lib. 1. cap. 12.* Henriq. *cap. 14. num. 3.* Suar. *disp. 54. sect. 3. n. 5.* Coninch *disp. 12. dub. 6. concl. 2. num. 31.* Laym. *lib. 5. tract. 7. cap. 5. num. 1.* & alij apud ipsos. Ratio est: quia ea ex parte, qua Indulgentia causam excedit, concessio censetur facta absque causa pia, iusta, rationabili, & honesta: quinimò absque causa, cùm causa, quæ adest, secundùm rationem, & iustitiam minorem concessionem exigat. Notanter dixi, *iuxta prudens concedentis arbitrium.* Non enim credendum est, Christum Dominum potestatem Pontificis in concedendis Indulgentiis restrinxisse ad æqualitatem, & proportionem causæ in se spectatæ, ob ea incommoda, quæ opposita sententia inferebat: sed credendum est, solùm expostulasse causam prudenti arbitrio æqualem; quia hac ratione est fidelis, & prudens dispensator. Neque his obstat, quòd Sacramenta, etiamsi prudentissimè concedantur, vel recipiantur, non operari suos effectus ex dispositione existimata, nisi dispositio requisita de facto, & in re existat: neque Sacrificium, aut Indulgentia applicata habenti obicem, pœnam remittit; tametsi prudenter credatur effectum habitura: quia est latum discrimen à concessione Indulgentiæ: hæc enim prouenit à concedente ex potestate, quam habet regendi Ecclesiam, ac proinde expediebat valorem illius pendere ex sola prudenti gubernatione: at gratia, reliquique Sacramentorum effectus, pœnæque pro peccatis debitæ remissio, siue per Sacrificium, siue per Indulgentiæ applicationem fiat, ab ipso Deo immediatè conceduntur. Mirum igitur non est, quòd non sit contentus dispositionis existimatione; sed dispositionem realem, & in re existentem requirat.

4. Ex his solutum relinquitur fundamentum oppositum: qua ratione, inquam, Pontifex vix decipi possit in Indulgentiis concedendis, nisi ex malitia procedat; quod nullatenus præsumendum est: possitque absque difficultate æqualitatem causæ attingere. Deinde negandum est, concessionem Indulgentiæ ex causa pia improportionata esse ex voluntate Christi: quia cedit in Dei honorem, aliàs probaret esse concessionem discretam, nullúmque peccatum in ea committi: honor enim diuinus est, vt vindicatiua iustitia seruetur, & debita pœna exoluatur, dum non adest causa iusta, & rationi consona ad eius remissionem.

5. Monent tamen, & benè communiter Doctores, Coninch *disp. 12. dub. 6. num. 36.* Tolet *lib. 6. cap. 28. num. 6.* Bonac. plures referens *disp. 6. quæst. 1. punct. 4. in fine*, semper præsumendum esse, causam sufficientem adesse ad Indulgentias plenarias concedendas, tametsi opus iniunctum leuissimum sit. Quia pro facto Principis, eiúsque valore stat præsumptio: neque in concessione Indulgentiæ spectatur præcipuè opus iniunctum; sed finis, ob quem conceditur, ideóque communiter Doctores testantur, Indulgentiam valere, quantùm sonat.

6. Secundò monet Suarez *disput. 54. sect. 2. num. 17.* quem sequitur Layman. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 5. in fine*, si simul cum Indulgentiæ concessione concedatur facultas absoluendi à reseruatis, commutandi vota, & iuramenta; tametsi Indulgentia deficiat ob defectum causæ; prædicta tamen facultas firma persistit, vtpote quæ ex libera voluntate Pontificis pendet, qui eam pro suo arbitrio, cui placuerit, communicare potest.

7. Verùm, esto, causa inæqualis sit ad integram Indulgentiæ concessionem, non obinde concessio ex toto perit; sed ea ex parte, qua causam sufficientem habet, subsistit: nam concedens Indulgentiam ampliorem, eo ipso minorem concedere intendit, & cùm ad eam concessionem habeat potestatem, adsitque causa iusta, & rationabilis; affirmandum est, eam concessionem valere: diuisibilis enim est illa concessio, ac proinde ex parte potest esse valida, & ex parte inualida. Atque ita vt certum defendit Suarez *disput. 54. sect. 3. num. 9.* Ægid. de Coninch *disp. 12. dub. 6. concl. 2.*

8. Superest difficultas, vnde sumatur sufficientia causæ ad Indulgentiarum concessionem? Respondeo, præcipuè desumi ex fine, quo mouetur Pontifex, qui semper debet esse fidei exaltatio, hostium Ecclesiæ destructio, vel conuersio, Ecclesiæ apostolicæ specialis reuerentia, obsequiorum ei factorum gratificatio, cultus Dei, vel Sanctorum promotio, & quilibet alius, qui specialiter cedat in honorem Dei. Neque opus est, quòd hîc finis semper sit communis, & publicus; sed solùm quando Indulgentia communis est: pro priuata enim Indulgentia, & vni tantùm concessa, priuatus sufficit: quia hic habet æqualitatem, & proportionem Indulgentia cum causa, vt latè expendit Suar. *disp. 54. sect. 4. per totam.* Deinde sumitur sufficientia causæ ex proportione, quam habet opus iniunctum, & ipsamet Indulgentiæ concessio ad prædictum finem consequendum: semper enim ex se apta esse debent ad consecutionem finis intenti. Quando enim Indulgentia communis est, atque adeò finis intentus communis, etsi per quenlibet in particulari leuiter videatur obtineri, sufficit, si per omnes obtineatur, vt notauit Coninch *disp. 12. dub. 6. num. 33.* Fateor tamen, sæpè Indulgentiam concedi absque conditione alicuius operis iniuncti, vt conceditur morituro, vel alicui de Ecclesia non leuiter benè merito, vel nimis tristi, & quasi desperato, vt tristitiam excutiat, & spem diuinæ misericordiæ concipiat; vel ex quadam liberali donatione ob causam aliquam iustam, & honestam, sicuti solet Pontifex in die suæ coronationis, & in solenníoribus festiuitatibus, & præcipuè feria 5. in Cœna Domini plenariam præsentibus Indulgentiam concedere; & sic Episcopus sua benedictione præsentibus quadragenam impertitur, sicuti benè aduertit Suar. *disp. 52. sect. 4. num. 3.* Coninch *dicto dub. 6. num. 34.* Bonac. *disput. 6. quæst. 1. part. 4. num. 6.* Valen. *disp. 7. quæst. 20. part. 4.* & alij. Semper tamen necessarium est, vt concessio Indulgentiæ credatur in maiorem Dei honorem cedere, quàm cederet stricta, & rigorosa satisfactio, vel satispassio.

***

PVNCTVM

PVNCTVM VIII.

De conditionibus requisitis in eo, qui lucraturus est Indulgentias.

1. *Debet esse baptizatus.*
2. *Neque per modum suffragij concedi catechumeno potest, esto alij contra sentiant.*
3. *Debet esse in gratia eo tempore, quo ei Indulgentia applicatur.*
4. *Recedente peccato, aliqui existimant Indulgentiam applicari. Sed oppositum est verius.*
5. *Carere debet excommunicatione.*
6. *Tempore, quo applicatur Indulgentia, debet illa indigere.*
7. *Exequendum est opus iniunctum.*
8. *Sollicitudo exercendi opera pœnalia non requiritur, tametsi Caiet. oppositum sentiat.*
9. *Satisfit fundamento Caiet.*

1. PRima conditio requisita in eo, qui lucraturus est Indulgentiam, est, esse baptizatum. Sic ex communi sententia docet Suar. *disp. 52. sect. 1. in princ.* Val. *disp. 7. q. 20. p. vlt.* Coninch *disp. 12. dub. 7. initio.* Laym. *lib. 5. tract. 7. cap. 6.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 5. n. 1. & 2.* & alij: quia thesaurus satisfactionis Christi, & Sanctorum Ecclesiæ relictus est, vt per illius Pastores in eius membra distribuatur: at qui baptizatus non est, non est Ecclesiæ membrum. Non igitur illi fieri distributio potest. Item, concessio Indulgentiarum, si per modum absolutionis concedatur, est actus iurisdictionis; qui tamen exerceri nequit in non subditum, qualis est non baptizatus.

2. An autem per modum suffragij concedi Indulgentia possit catechumeno in gratia existenti, res est incerta. Affirmat Nauarr. *de Indulg. not. 31. in fin.* Henr. aliis relatis *lib. 7. c. 18. n. 3* Benzon. *lib. 5. de Iubileo, c. 15. dub. 28. assert. 6.* indicat Emm. Sà *verb. Indulgentia, n. 2.* & probabile reputat Laym. *lib. 5. tr. 7. c. 6. n. 1.* Et mouentur: quia applicatio iurisdictionem non expostulat; ideóque prodest defunctis in Purgatorio existentibus. Et prætereà satisfactiones propriæ possunt catechumeno applicari: ergo & communes applicari poterunt ab Ecclesia Pastoribus. Cæterùm oppositum verius existimo cum Suar. *disp. 53. sect. 4. n. 8.* Coninch *disp. 12. dub. 10. ad fin.* Filliuc. *tr. 8. c. 8. q. 10. n. 214.* Bon. *disp. 6. de Indul. q. 1. p. 5. n. 2.* eò quòd Ecclesia nunquam fuerit vsa hoc applicationis modo: quod est indicium non habere ad id potestatem. Congruentia ea est: quia thesaurus Ecclesiæ solùm Ecclesiæ membris expedit distribui. Item, hæc applicatio operatur suum effectum ex opere operato, sicut & Sacramenta. At nullum Sacramentum, præter Baptismum, applicari potest catechumeno, quantumuis per gratiam sit Christo vnitum: ergo neque Indulgentia. Neque obstat, hanc applicationem non expostulare iurisdictionem in eo, cui facienda est: quia satis est, quòd expostulet iurisdictionem in distributione bonorum facienda, quam non habent Prælati Ecclesiæ comparatione illorũ, qui extra Ecclesiam existunt. Neque ex eo, quòd satisfactiones proprias possis catechumeno iusto applicare, infertur, quòd Prælatus Ecclesiæ satisfactiones communes applicare possit: quia propriarum satisfactionum vnusquisque est dominus, quas mirum non est, quòd possit, cui maluerit, applicare: at satisfactionum Ecclesiæ solus est Prælatus dispensator ex voluntate Christi, quæ non præsumitur respectu eorum, qui suæ Ecclesiæ visibili vniti non sunt.

3. Secunda conditio. Debes in gratia existere eo tempore, quo Indulgentiam consecuturus es: quia astrictus pœnæ æternæ incapax est temporalis pœnæ remissionem consequi. Quæ ratio probat, nullius peccati, etiã remissi, consequi Indulgentiã posse. Nam de peccato, siue mortali, siue veniali, quod remissum non est, certum existimo, Indulgentiam consequi non posse: quia alienum est à diuina prouidentia, & prudenti gubernatione, perseuerante culpa, reatum pœnæ remitti, vti ex communi docet S. Th. *in addit. 3. p. q. 27. art. 1.* Nau. *de Indulg. not. 17. n. 1.* Emm. Sà *verb. Indulgentia, n. 2.* Suar. *disp. 52. sect. 2. n. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 7. c. 6. n. 3.* Ægid. *disp. 12. dub. 7. in princ.* Bon. *disp. de Indulg. q. 1. p. 5. n. 4.*

Notanter dixi, *tempore, quo cõsecuturus es Indulgentiã.* Non enim videtur necessarium, vt omnia opera ad Indulgentiam requisita in gratia præstentur. Nam, cùm ex natura rei hæc circũstantia in operibus iniunctis nõ requiratur, quippe Deus ob peccatoris opera moueri potest ad finẽ à Pontifice intentũ concedendum: Pontifex autẽ eam circunstantiã expressè non expostulet, non est, cur à nobis expostuletur. Gratiam enim nõ ob opus iniunctũ, sed ob effectum Indulgentiæ Doctores exigunt, vt videre est in Nau. *de Indulg. not. 19. n. 17. & not. 31. n. 47.* Suar. *disp. 52. sect. 2. n. 7.* Val. *q. 20. pun. 5. ad fin.* Ægid. *disp. 12. dub. 7. n. 39.* Bon. *q. 1. p. 5. n. 10.* Laym. *c. 6. n. 3.* Henr. *c. 9.* Tolet. *lib. 6. c. 27.* & alij apud ipsos.

4. Solùm superest dubium, an si tempore, quo consecuturus es Indulgentiam, in peccato existas, & ob id impediaris ab illius consecutione, remoto postmodum peccato, Indulgentiã obtineas; sicuti contingit in Sacramentis, quæ remoto obice suũ effectum operantur, eò quòd illorum effectus nõ ex suscipientis dispositione; sed ex liberalitate Dei Sacramẽto annectatur. At effectus Indulgentiæ nõ ex dispositione illius, cui applicatur; sed ex Christi liberalitate nascitur: ergo remoto obice communicatur. Et explicatur ampliùs. Pontifex concedens Indulgentiam eam intentionem habere potest, vt si pro eo tempore, quo concedit, incapax sit illius, reseruetur in acceptatione diuina tibi commodo tempore communicanda. Quæ enim repugnantia in hac intentione ostendi potest? Et ex alia parte hic modus concessionis, & Pontificis liberalitatem denotat, & nobis est vtilior: ergo asserendus est, sicuti asseruit Palud. *in 4. dist. 20. q. 4. art. 3. circa 1. concl.* Sylu. *verb. Indulgentia, n. 7.* Henriq. *lib. 7. c. 9. n. 13.*

At longè verius est, Indulgentiam concessam peccatum mortale habenti, nunquam effectum operari. Etenim operari non potest effectum Indulgentia, quæ nunquam in suo esse cõstituta fuit, sicuti neque Sacramentum, quod verum Sacramentum nõ fuit. At Indulgentia peccatori applicata nunquam in suo esse constitui potest: quippe nunquam remittere potest pœnam pro peccatis debitam media thesauri Ecclesiæ satisfactione, quæ est eius essentia. Ergo nunquam habere potest effectum, recedente fictione. Et in hoc est latum discrimen inter Indulgentiam, & Sacramenta: nam Sacramenta, quæ, recedente fictione, effectum habent, peccatori applicata in suo esse fuerunt perfectè constituta: secùs verò Indulgentia. Præterquàm quòd non omnia Sacramenta, recedente fictione, suum effectum operantur; sed, quæ aliquo modo iterari non possunt; quorúmque effectus non potest alia via obtineri. At Indulgentia plerunque est iterabilis, eiúsque effectus, qui est pœnæ debitæ remissio, aliis viis obtineri potest. Ergo, &c. Deinde Indulgentia effectum non habet, nisi ex intentione concedentis: at concedens Indulgentiam tibi aliquod opus facienti, finito opere intendit pœnam remittere. Ergo, si eo tempore incapax es remissionis, Indulgentia cessat. Neque verum est, concedentem velle, vt tibi commodo tempore reseruetur: quia neque id explicat in concessione, neque eam intentionem habere potest, si cùm fit opus, Indulgentiam absolutè concedit. Secùs verò posset dici, si diuisim concederet; sub hac, inquam,

quam, forma: Concedo tibi Indulgentiam hoc opus facienti, si capax es: sin minùs, cùm capax extiteris. At hæc concessio duplex est, & à modo vsitato concedendi Indulgentias aliena. Et ex his solutum est oppositæ sententiæ fundamentum. Atque ita latè docet Suar. *disp.* 51. *sect.* 2. *à n.* 13. Coninch *disp.* 12. *dub.* 7. *post princ. n.* 57. Nauarr. *notab.* 17. *n.* 2. *& notab.* 19. *sub finem.* Sà *n.* 2. Reginald. *lib.* 7. *n.* 169. Filliuc. *tr.* 8. *c.* 6. *num.* 141. Bonac. *disp.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *n.* 13.

5. Tertia conditio: Ne sis maiori excommunicatione ligatus: hæc enim excommunicatum priuat communibus Ecclesiæ suffragiis, & bonis inter membra Ecclesiæ vnita diuidendis, vti ex communiori sententia tradit Suar. *disp.* 12. *sect.* 2. *n.* 3. & *de censur. disp.* 12. *sect.* 3. *n.* 7. Vgolin. *de censur. tab.* 2. *c.* 9. *in princ.* Bonac. *dicto p.* 5. *n.* 3. Laym. *tract.* 7. *c.* 6. *num.* 2. aduersùs Henriq. *lib.* 7. *cap.* 18. Emman. Sà *Indulgentia, n.* 2.

6. Quarta: Debes Indulgentia indigere ad pœnæ remissionem, tempore, quo conceditur: neque enim tibi reseruanda est in tempus futurum, si fortè illa indigeas: quia hæc reseruatio Ecclesiæ damnosa esset, vtpote quæ iustis ansam peccandi præberet, scientibus obligationem habituros non esse exoluendi pœnam pro peccatis debitam. Atque ita notauit Coninch *disp.* 12. *dub.* 7. *n.* 37.

7. Quinta: Mandari debet executioni opus iniunctum; aliàs Indulgentiam non obtinebis. De qua conditione, quia varias continet difficultates, *in seq. punct.* agendum est.

8. Præter supradictas conditiones, aliam Caiet. 1. *t. Opusc. tr.* 10. *q.* 1. excogitauit, quem sequutus est Nauar. *notab.* 20. nempe, sollicitudinem exercendi opera pœnalia in peccatorum satisfactionem. Nam, qui negligens est debitam pro peccatis satisfactionem exhibere, indignus est alieno subsidio, & thesauri Ecclesiæ participatione: sicuti esset indignus communicatione thesauri temporalis reipublicæ ad debita propria soluenda, qui ex suo potestatem haberet soluendi illa, & solùm ob negligentiam, vel auaritiam omitteret.

Sed hanc conditionem cæteri omnes Doctores cum D. Thom. *in* 4. *dist.* 20. & *quodlib.* 2. *art.* 2. reiiciunt, & meritò, vt videre est in Suar. *disp.* 52. *sect.* 11. *à num.* 2. Valen. *disp.* 7. *q.* 20. *p.* 5. *in fine.* Henriq. *lib.* 7. *cap.* 16. *n.* 2. Laym. *tr.* 7. *cap.* 6. *in fine*, eò quòd ad validam thesauri Ecclesiæ dispensationem, sola causa rationabilis expostulatur: ad validam verò illius applicationem solùm requiritur gratia in eo, qui consecuturus est Indulgentiam, & operis iniuncti executio. At hæc omnia stare possunt, tametsi negligens fueris in satisfactione debita exhibenda: quippe potest adesse causa publica boni communis, quæ dispensationem thesauri honestet, & insuper in statu gratiæ esse potes. Nam illa negligentia peccatum mortale non est, vt suppono: ergo possunt esse omnia requisita ad Indulgentiam.

9. Neque fundamentum Caiet. est alicuius momenti. Nam esto, ob negligentiam dignus non sis, vt thesaurus Ecclesiæ tibi applicetur: & positiuè non es indignus, & incapax illius, ideóque ex benignitate Ecclesiæ iuuari potes. Neque obinde censenda est Ecclesia tuam negligentiam fouere; sed illam permittere, illique condescendere. Neque est simile de dispensatione thesauri temporalis reipublicæ, qui ex voluntate reipublicæ solùm iis, qui alia via suam indigentiam supplere non possunt, communicatur: & meritò: quia si aliis communicaretur, cùm finitus sit, iis indigentibus deficeret. At thesaurus satisfactionis Christi, & Sanctorum infinitus est, qui exhauriri non potest, quantumuis communicetur: ideóque quibuslibet indigentibus, etiamsi alia via supplere suam indigentiam possint, prudenter, & rationabiliter communicatur.

PVNCTVM IX.

Expenditur conditio requisita ad Indulgentiæ consecutionem; quæ est de opere iniuncto.

1. *Operis iniuncti executio ita necessaria est, vt ex illius defectu nequeat Indulgentia obtineri.*
2. *Excipe, nisi contrarium in ipsa concessione caueatur.*
3. *Opus præstandum est, sicuti est iniunctum.*
4. *Debet opus iniungi honestum, & vtile ad finis Indulgentiarum consecutionem.*
5. *Nulla ex circunstantia debere vitiari affirmant aliqui, alij negant.*
6. *Qua distinctione vtatur Layman.*
7. *Quid sit sentiendum.*
8. *Opus exequi debes ex intentione, non formali, sed virtuali, saltem obtinendi Indulgentias.*
9. *Opus iniunctum personalem actionem exigens, à lucrante Indulgentiam exequendum est.*
10. *Excipe, nisi concedens Indulgentiam aliud praescripserit.*
11. *Plures Indulgentias diuersis viis concessas vnius operis executione te obtinere posse affirmant aliqui.*
12. *Verius est oppositum.*
13. *Apponitur quadam limitatio: sed non probatur.*
14. *Eodem tempore diuersis actibus plures Indulgentias obtinere potes.*
15. *Qualiter eiusdem operis repetitione pluries eandem possis Indulgentiam obtinere.*
16. *Satisfit quæstioni sub distinctione de concessione Indulgentiæ sub tempore indeterminato, vel cum determinatione breuis temporis.*
17. *Satisfit obiectioni.*
18. *Affirmant aliqui, ob diuersum modum exequendi opus iniunctum alios plùs, alios minùs de Indulgentia obtinere.*
19. *Sub distinctione quæstio dissoluitur.*
20. *Indulgentia concessa contritis, & confessis, non exigit confessionẽ actualẽ in eo, qui nullo mortali grauatur.*
21. *Si grauetur mortali, consultius est, confessionem esse præmittendam.*
22. *Probabile est, necessariam non esse confessionẽ actualẽ.*
23. *Quòd si Pontifex confessionem expressè expostulet, & illa præmissa ante elapsum terminum concessionis in nouum peccatum mortale incidisti; negant plures te debere iterum confiteri.*
24. *Contrarium consulendum est.*
25. *Peccatum oblitum non videris teneri confiteri.*
26. *An petita Communione censeatur Pontifex confessionem expostulare.*
27. *Satisfit quæstioni.*

1. Præcipua conditio requisita ad Indulgentiam, est executio operis iniuncti. Est igitur hæc conditio ita necessaria, vt si opus iniunctum ob impotentiam, vel alia de causa exequi omiseris, Indulgentiam non consequeris: quia concessio sub aliqua forma, & conditione, ea non seruata corruit, arg. leg. *Qui hæredi.* 54. leg. *Mauius.* 55. *ff. de condit. & demonst.* Quod adeò verum est, vt neque partem Indulgentiæ obtinebis, tametsi partem operis exequaris: quia non pars Indulgentiæ ob dimidiatum opus, sed Indulgentia ob opus perfectum tibi promissa est. Atque ita docent Nau. *de Indulg. not.* 9. *n.* 4. & *not.* 19. *n.* 17. Coninch *disp.* 12. *dub.* 7. *n.* 38. Suar. *disp.* 52. *sect.* 5. *n.* 3. Laym. *tract.* 7. *c.* 6. *n.* 3. Bonac. *disp.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *n.* 20.

2. Excipe tamen, nisi in concessione caueatur Indulgentiam concedi impeditis opus iniunctum exequi, vti factum est in Extrau. *Vnigenitus. de pœnit. & remiss.* vbi

vbi conceditur Iubileum Romanum omnibus illis, qui eo animo iter arripientes impediti fuerunt Romā peruenire, vel Apostolorum limina visitare. Secundò excipe, nisi ita leuis sit omissio partis operis iniuncti, vt non impediat, quin moraliter censearis opus iniunctū exequi, sicut si in oratio iniuncto omitteres vnū *Aue*. Secus, si opus iniunctum esset trina recitatio Dominicæ Orationis, & angelicæ, & binam tantùm præstares: nam esto, omissio illa in se leuis sit; non tamen comparatione operis iniuncti, sicuti notarunt Suar. *disp. 52. sect. 5. num. 3.* Layman. & Bonac. *supra.*

3. Sed, quale opus, qualiterque præstandum est ad Indulgentiam obtinendam? Respondeo, præstandum esse opus, sicuti est iniunctum: nam, cùm Indulgentiarum concessio sit libera concedentis donatio, potest nolle eam facere, nisi sub conditione operis taliter præstiti: Atque hinc fit, posse Pontificem sub conditione operis interni Indulgentiā concedere: nam esto plerunque expediat opus iniunctum externum esse; aliquando tamē expedit internum iniungi, vti docent Suar. *disp. 52. sect. 5. n. 5. & 6.* Val. *disp. 7. q. 20. p. vlt. in fin.* Secundò fit, posse exigere, vt omne opus iniunctum in statu gratiæ exequaris ob eandem rationem. At, nisi id Pontifex exprimat, non præsumitur: quia est dura conditio, nec necessaria ad Indulgentiam. Non enim conceditur Indulgentia ob satisfactionem, aut meritum operis iniuncti; sed ob illius honestatem, ad quam exercendam procurat Pontifex media Indulgentiæ concessione homines allicere, sicuti latiùs tradit Suar. *dicta sect. 5. n. 9. & seqq.* Nauarr. *notab. 19. n. 17.* Grassis *de Indul. c. 5. n. 48.* pluribus relatis Bonac. *q. 1. p. 5. n. 10.*

4. Illud verò est certum, non posse opus iniungi, quod honestum non sit, & vtile ad consecutionem finis in Indulgentiarum concessione intenti, aliàs non cederet in Dei honorem.

5. Sed an taliter honestum debeat esse, vt nulla ex circunstantia vitietur non constat inter Doctores. Affirmat Nauar. *de Indulg. notab. 19. n. 6. & not. 32. n. 46.* Rodr. *t. 2. qq. regul. q. 99. art. 6.* Coninch *disp. 12. dub. 8.* Et mouentur: quia opus ob prauum finem, vel circumstantiam vitiatum displicet Deo. Non igitur in illius honorem, & gloriam cedere potest: ergo non est aptum, vt ratione illius satisfactio Christi applicetur, & peccatorum remissio concedatur. Contrarium docuit Cordub. *de Indulg. q. 22.* Suar. *disp. 52. sect. 6. à n. 2.* quia certum est, Pontificem posse concedere Indulgentiam sub conditione operis de se boni, & honesti; tametsi in indiuiduo honestum non sit: siquidem potest absque vllo opere Indulgentiam concedere. At sic est præsumendus concedere, quoties opus exigit absolutè absque vlla limitatione, sicuti præsumeretur, si præceptum imponeret de illius executione: quia onus impositum in consecutione Indulgentiæ restringi non debet; sed potiùs ampliari, quatenus verba permittunt.

6. Sed inter has extremas sententias distinctione vtitur Laym. *lib. 5. sum. tr. 7. c. 6. à n. 3.* inquit enim: Cùm sufficientia causæ finalis ad Indulgentiarum concessionem plerunque compleatur ex opere iniuncto, videndum est, an opus iniunctum, esto vitiatum sit, ad finem præcipuè intentum conducat, an non: si conducit, vti contingit in distributione ad expeditionem bellicam contra Turcas, consequeris Indulgentiam: secùs, si non conducit, vt si ex fine placendi Deo præscribantur ieiunia; tu verò te inebriasti, vel maiorem partem operis iniuncti malè perfecisti.

7. Fateor, hanc doctrinam verissimam esse: nego tamen opus iniunctum absolutè requisitum fini à Pontifice intento non conducere; tametsi prauè fiat. Ieiunium nanque, in quo te inebriasti, etsi ratione ebrietatis Deo placere non possit, at ob rationem ieiunij, quam retinet, Deo placere potest: siquidem potes præceptum ecclesiasticum implere, & sub ea ratione Deum iratum placare. Deinde, etsi ieiunium in se ob prauum finem assumptum non conducat ad placandum Deum, impetrandúmque ab eo aliquod beneficium; at quatenus excitat alios fideles ad pœnitentiam, & corporis castigationem, Religionem fouet, & Deum placare potest. Item, vitiatum ieiunium æquè efficax est ad placandum Deum, sicuti eleemosyna vitiata ad finem præcipuum, ob quem expostulatur. Non enim expostulatur eleemosyna ob materialem belli expeditionem, sed ob fructum, qui speratur superatis hostibus: at hic fructus, scilicet, propagatio fidei, & pax Christianæ Reipublicæ, cùm à Deo concedendus sit, necessariò bonum opus prærequirit. Ergò dicendum est sufficere bonum opus ex genere, esto, in indiuiduo prauè sit factum.

8. Præterea non est necesse, quòd opus iniunctum exequaris animo, & intentione formali lucrandi Indulgentiam; benè tamen ex intentione habituali, & interpretatiua, quam censetur quilibet Christianus habere de suæ salutis remediis. Priorem partem probat consuetudo Ecclesiæ, concedendi Indulgentiam sensibus destituto, & iam animam agenti. Si enim huic ministrari extrema Vnctio potest, quia ob Christianam vitam, quam degit, censetur voluntatem sufficientem habere omnium, quæ suæ spirituali saluti conueniunt, à fortiori Indulgentia concedi poterit. Posteriorem partem sic probo: quia concessio Indulgentiæ actus est iurisdictionis non coactiuæ, sed voluntariæ; ac proinde exerceri non potest, nisi in volentes. Item, est quædam donatio, quæ ad sui valorem acceptatione, saltem virtuali, indiget. Atque ita docent Suar. *disp. 56. sect. 1. n. 7.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 6. ante med. dub. 2.*

9. Deinde, si opus iniunctum actionem personalem spectet, vti est ieiunium, oratio, Sacramentorum susceptio, Ecclesiæ visitatio, à te necessariò exequendum est: nequis enim denominari ieiunans, aut orans, tametsi famulus ad tuum mandatum oret, aut ieiunet. Secùs verò est, si opus iniunctum non personalē actionem, sed rem familiarem, aliáque bona extrinseca respiciat, sicuti est eleemosynæ distributio: hanc enim, si per famulum facias, tanquàm per instrumentum, censeris per te ipsum facere, atque adeò opus iniunctum exequi, & Indulgentiam obtinere. Suar. *disp. 52. sect. 7.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 7. c. 6. dub. 3. n. 5.*

10. Ab hac tamen doctrina excipit optimè Suar. nisi aliter concedens Indulgentiam præscripserit. Potest autem concedens Indulgentiam exigere, distributionem eleemosynæ fieri ab eo met, qui Indulgentiam consecuturus est, vt sic pietatem foueat, & forte meritum, & satisfactionem augeat. Quo casu, si per famulum eleemosynam concedat, Indulgentiam non obtinebit: quia non est executus opus iniunctum. Item, præscribens ieiunium, orationem, Ecclesiæ visitationem, contentus esse potest, si per alium hæc ipsa præstentur, vt si in forma Indulgentiæ dixerit. Qui per se, vel per alium Ecclesiam visitauerit, Indulgentiam consequatur: & tunc facta visitatione per alium, non ipsi, sed ei, in cuius nomine fuit facta visitatio, Indulgentia conceditur.

Ex quo fit, visitantem Ecclesiam nomine alieno, sicut & famulum eleemosynam domini distribuentem, non oportere in gratia esse constitutū: quia hæc necessaria non est ad opus, prout à concedente Indulgentiam exigitur: non enim postulatur opus meritorium, nec satisfactorium: sed opus de se honestum, quod absque gratia fieri potest. Neque etiam gratia in eo necessaria est, vt adsit dispositio ad Indulgentiæ consecutionem: siquidē non ipsi visitanti Ecclesiam, neque famulo eleemosynam distribuenti Indulgentia conceditur; sed illi, in cuius

cuius nomine famulus Ecclesiam visitat, vel eleemosynam distribuit.

11. Supersunt tamen aliquot difficultates. Prima, an eodem opere plures Indulgentias diuersis viis concessas lucrari possis? v.g. habes plura grana benedicta, plures imagines, quarum singulis concessus est annus Indulgentiæ orarium Virginis recitantibus; recitas semel orarium, an tot annos Indulgentiæ consequaris, quot habes grana. Videris obtinere: quia opus iniunctum exequeris omnibus Indulgentiis correspondens; & cùm non sit maior ratio, quare vnam potiùs, quàm aliam consequaris, omnes consequi debes, sicuti diuersis præceptis vnico actu satisfacere potes. Atque ita sentit Cordub. *quæst.* 35. *de Indulgent. pag.* 439. Graffis *de Indulgent. cap.* 5. *n.* 55. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 17. *num.* 5. Emman. Sà *verbo, Indulgentia, num.* 18.

12. Sed verius oppositum censeo cum Suar. *disp.* 52. *sect.* 8. *n.* 10. Filliuc. *tract.* 8. *cap.* 6. *quæst.* 14. *num.* 168. Bonac. *disp.* 6. *qu.* 1. *part.* 5. *num.* 29. Coninch *disput.* 12. *dub.* 9. Laym. *lib.* 5. *tr.* 7. *c.* 6. Ratio ea est: quia plerunque opus iniungitur ad complendam causam pro Indulgentiæ concessione necessarium: at opus pluribus causis applicatum, & in plura diuisum, minorem singulis virtutem concedit. Ergo non poterit omnium Indulgentiarum causas complere, ac proinde ex defectu causæ non omnes Indulgentiæ obtinebuntur; sed illa tantùm Indulgentia, ad quam operans suam intentionem determinauerit: nam, cùm in illius fauorem omnes concedantur, expedit eius voluntati electionem remitti. Quòd si ad nullam specialiter intentionem determinauerit, ratione omnium eandem Indulgentiam consequetur, vt benè notarunt Suarez, & Bonac. *locis alleg.*

13. Hanc tamen doctrinam limitant Layman. Coninch, & Suar. ne procedat, cùm opus iniunctum iterabile non est: v.g. si communicanti in Festo Conceptionis, vel in eius vigilia ieiunanti concedatur diuersis viis annus Indulgentiæ, credendum est, ieiunantem, vel communicantem plures annos consequi. Sed hæc limitatio mihi non probatur: nam esse opus iniunctum iterabile, vel non iterabile, impertinens est ad complendam causæ sufficientiam, si alioquin ex se non complet. Quapropter, si ponamus, ieiunium complere sufficientiam causæ, quæ requisita est pro concessione vnius anni Indulgentiæ, nequit certè iuuare sufficientiam causæ pro alterius Indulgentiæ concessione.

14. Secunda, an vno, eodémque tempore diuersis actibus, quorum singulis diuersæ sunt Indulgentiæ concessæ, possis eas lucrari. Vt, si recitanti Horas canonicas, & audienti Missam variæ essent concessæ Indulgentiæ, lucrari eas possis, simul audiendo Sacrum, & Horas recitando? Cui difficultati affirmatiuè est respondendum: quia vnunquodque opus æquè eodem tempore, ac in diuersis perfici potest, æquéque valet suæ concessionis causam finalem complere, ac si seiunctum ab alio peractum esset, vti tradit Bonac. *disp.* 6. *q.* 1. *part.* 5. *num.* 31.

15. Tertia, an possis sæpiùs eandem Indulgentiam obtinere, repetito opere, cui est Indulgentia absolutè concessa? v.g. concessit Pontifex annum Indulgentiæ visitantibus Ecclesiam S. Petri; poterísne sæpiùs eam Indulgentiam lucrari? Videris, non posse; sed semel tantùm, eò quòd sermo absolutè prolatus de prima vice sit intelligendus ex textu in leg. *Boues.* §. *Hoc sermone. ff. de verbor. significat.* cui consonat lex, *Cùm Pater.* §. *Pater certam. ff. de legatis* 1. vbi cautio de danda, vel restituenda dote filiæ nuptæ, solùm de primis nuptiis intelligitur, neque ad secundas extenditur. Idémque est de promissione dotis, vt tradit Bart. *in leg. Dotis promissio. vers. vlt. ff. de iure dotium,* & pluribus aliis exornat Tiraquel. *in dicta leg. Boues.* §. *Hoc sermone.*

16. Cæterùm distinguendum est, inter Indulgentiam concessam absque vlla temporis determinatione, & inter Indulgentiam cum limitatione temporis, maximè breuis, concessam. Exemplum primi est, si concedatur Indulgentia visitantibus Ecclesiam D. Petri. Secundi verò, si concedatur visitantibus Ecclesiam in Festo ipsius dedicationis, vel per illius octauam. Si absque temporis determinatione concedatur, perennis est Indulgentia, & pluries obtineri potest, vsu, & consuetudine sic intentionem Pontificis declarante, vti docuerunt Nauarr. *de Indulgent. notab.* 15. *num.* 19. & *notab.* 31. *n.* 36. & 37. & *in explicat. Bullæ Gregor. XIII. num.* 46. *vers. Circa hoc.* Cordub. *quæst.* 35. *lib.* 5. Suar. *disp.* 57. *sect.* 1. *num.* 4. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 11. *num.* 1. & 17. *num.* 6. Emman. Sà *verbo, Indulgentia, num.* 7. Bonac. *disp.* 6. *qu.* 1. *part.* 5. *n.* 32. & alij. Quod adeò verum existimant dicti Doctores, vt non solùm pluries in vita; sed in anno, mense, & hebdomada, si eo tempore opus iniunctum perficiatur, obtineri possit. Quinimò Nauarr. *dicto notab.* 31. *num.* 37. existimat, eo die toties obtineri posse Indulgentiam, quoties opus iniunctum prudenter, & deuotè peragatur. Hanc doctrinam probabiliter extendit Emman. Sà ad Indulgentiam per longum tempus concessam: v. g. per annum, vt in anno Iubilei: quia hæc quasi perennis, & perpetua est reputanda, ac proinde poterit non solùm semel, sed pluries obtineri opere iniuncto præstito. Verùm, si Indulgentia cum determinatione breuis interualli concedatur, vti solet concedi in Festo alicuius Sancti, vel per eius octauam; semel tantùm obtineri poterit: quia illa temporis determinatio indicat, Pontificis intentionem vnius tantùm Indulgentiæ esse, non plurium, sicuti notauit S. Thom. *in addit. quæst.* 25. *art.* 2. *ad* 4. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 28. *ad finem.* Nauarr. Suar. Sà, Henriq. Bonac. *loc. alleg.*

17. Prædictis non obstat textus in leg. *Boues.* cui varias exceptiones, & limitationes adhibet Tiraquel. *suprà*, ex quibus ad nostrum propositum non leuiter fauet illa, quæ asserit, prædictum textum non procedere in concessione pro causa aliqua certa, & determinata, quæ perseuerat post primam concessionem: ea enim perseuerante non finitur concessio, sed pluries repeti potest, vti docuit Bart. *in leg.* 1. *col. vlt. ff. ad leg. Iuliam Maiest.* argum. text. in leg. *Continuus.* §. *Qui insulam. ff. de verbor. oblig.* Durante enim causa, durare etiam debet id, quod ob eam causam introductum est, leg. *Semper.* §. *Negotiatores. ff. de iure immunit.* leg. *Si cui.* §. 1. *ff. Ex quibus causis maior.* leg. 2. §. *Omnes. ff. de iudic.* & aliis. At in concessione Indulgentiæ per longum tempus, vel sine limitatione temporis concessæ plerunque perseuerat eadem causa concessionis, quæ solet esse Religionis augmentum, & deuotionis, & feruoris in aliquem Sanctum excitatio, efficitur & concessionem Indulgentiæ perseuerare. Neque etiam displicet ea exceptio, quam ex pluribus Doctoribus refert Tiraquel. quòd prædictus textus in leg. *Boues.* non sit intelligendus in materia fauorabili, sed solùm in onerosa, iuxta textum in leg. *Conditio filia. in fine, ff. de condit. & demonstrat.* & tradit Francisc. Aretin. *in leg. Serui electione. ff. de legat.* 1. leg. *Placet. cum seqq. ff. de liberis, & posthum.* Denique inquit Tiraquel. *limitat.* 27. prædictum textum in concessione lucratiua, seu gratuita, qualis est Indulgentiarum concessio, non procedere, argum. leg. *Si seruum. ff. de seruitutib. urbanor.*

18. Quarta difficultas est, an ob diuersum modum exequendi opus iniunctum, alij plùs, alij minùs de Indulgentia consequantur? Affirmant Nauarr. *de Indulgent.*

*gent.notab.*15. Coninch *dub.6.num.*34. Layman.*lib.*5. *sum.tract.7.cap.*5.*n.*2. Mouentur ob rationem sæpè dictam; quia opus exigitur, vt suppleat insufficientiam causæ finalis. Qui igitur opus iniunctum exequitur tepidè, & remissè, vel ex aliqua circumstantia vitiatum, minùs complebit causæ finalis sufficientiam, quàm qui opus iniunctum honestè,& feruenter perficit.Fauétque Bonifac.*in Extrauag.Antiquorum. de pœnitent.& remissionib.* vbi postquàm in anno Iubilei plenissimam Indulgentiam concessit visitantibus Apostolorum limina, subdit: *Vnusquisque tamen plùs merebitur,& Indulgentiam efficaciùs consequetur, qui Basilicas ipsas ampliùs,& deuotiùs frequentauerit.* Si enim omnes visitantes peracta visitatione Indulgentiam consequuntur æqualem,falsò Pontifex asserit,efficaciùs consequi, qui ampliùs, & deuotiùs Basilicas frequentauerint.

19. Sed in hac re opus est distinctione. Vel enim opus iniunctum, quomodocunque fiat, complet sufficientiam causæ finalis,vel non. Si non complet sufficientiam causæ finalis: quia requirebatur opus honestè,& feruenter factum,certum est,eo casu non consecuturum integram Indulgentiam,qui tepidè, & remissè opus iniunctum exequutus fuerit; sed partem iuxta proportionem causæ. At hoc præsumi non debet, cùm Pontifex Indulgentiam concedit opere iniuncto absolutè. Ex ea enim concessione credit Pontifex opus iniunctum,quomodocunque fiat,sufficientiam causæ finalis complere; aliàs omnes Indulgentiæ infirmari facilè possent, nullæque essent moraliter certæ. Quòd si opus iniunctum, etiam tepidè factum,finalem causam Indulgentiæ complet, vt necessariò affirmandum est; ob maiorem, vel minorem deuotionem in executione operis iniuncti non maior, nec minor Indulgentia obtinetur, sed æqualis: quia Indulgentia non nititur deuotioni operis, sed ob legitimam causam liberali donationi: at hæc donatio, vt effectum habeat, solùm ex voluntate donantis expostulat qualencunque executionem operis iniuncti: ergo feruentior, vel remissior executio non refert ad Indulgentiæ integræ consecutionem. Atque ita docet Suar.*disp.*52.*sect.*8.*à n.*3. Emman. Rodrig. *in explicat. Cruciata.§.*7.*n.*4.Cordub.*lib.*5.*qu.*31.*proposit.*1.Filliuc. *tract.*8.*cap.*6.*q.*14.*num.*164. Graffis *de Indulgent.cap.*5. *n.*60.& *cap.*7.*n.*3.Bonac.*disp.*6.*qu.*1.*p.*5.*n.*19. Neque his obstat Bonifac.*in Extrauag. Antiquorum.*dicens, visitantem deuotiùs Basilicas, efficaciùs Indulgentiam lucrari: quia id intelligendum est, quantùm est ex se ex opere iniuncto, quod negari non potest,ex se efficacius esse ad Indulgentiæ consecutionem: de facto tamen, & in re,seu quoad effectum,non efficaciùs Indulgentiam obtinet.

20. Quinta difficultas est, an Indulgentia concessa iis, qui contriti,& confessi Ecclesiam aliquam visitauerint, expostulet confessionem actualem,vel sufficiat in voto? Dicendum primò est,si nullo peccato mortali, quod clauibus Ecclesiæ subiectum non sit, te grauatum sentias,necesse tibi non est,confessionem præmittere pro Indulgentia consequenda: quia, cùm eo casu non habeas materiam confessioni necessariam, non est credendum,Pontificem onus,& obligationem subiiciendi materiam liberam tibi imposuisse verbis ita generalibus, & communibus: debebat enim apertiùs obligationem exprimere. Quinimò esto, Pontifex in concessione absolutè confessionem, & Communionem requisiuit, sicuti si diceret: Indulgentiam concedimus omnibus illis,qui intra tot dies sua peccata confessi fuerint,& sacram Eucharistiam receperint. si tamen nullo peccato mortali post vltimam confessionem commisso graueris, satis probabile est, te non esse obligatum confiteri;quia non de confessione libera, sed necessaria, credendum est Pontificem loqui. Quippe confessio absolutè prolata pro confessione necessaria supponere debet, sicuti peccatum pro mortali, & non pro veniali supponit. Neque obstat expostulari Communionem liberam: quia in Communione non est ea difficultas, ac in confessione: & præcipuè quia Communio propter se expostulatur: at confessio non propter se, sed vt certiùs, & efficaciùs tollatur obex Indulgentiæ consequendæ,quem solum peccatum mortale apponit. Vnde,etsi confessio absolutè expostulata sit, intelligi debet, obiee ad Indulgentiam supposito. Prætcrquàm quòd Ecclesia nunquam solet confessionem venialium à fidelibus expostulare. Vnde,si Pontifex pro concessione Indulgentiæ eam requirit,apertissimis verbis voluntatem suam exprimere debet. Atque ita docent Suar. *disp.* 52.*sect.*3. *n.*5.Bonac.plures referens *disp.*6.*de Indulgent.q.*1.*p.*5. *n.*7. Layman.*lib.*5.*sum.tract.*7.*cap.*6.*dub.*5.*concl.*1.

21. Si autem peccato mortali grauatus existas, consultius est, & securius,tibi necessariam esse actualem confessionem, maximè si possibilis sit. Sic Durand. *in* 4.*dist.*20.*q.*4.Nauarr. *de Indulgent. notab.*18. *num.*2. Caiet.*Opusc de Indulgent.cap.*10. Graffis *de Indulg.c.*5. *num.*5. Coninch *disp.*12. *dub.*7. *num.* 18. Sà *Indulgentia*, *num.* 3. Bonac.*disp.*6.*quæst.*1.*part.*5 *num.*5.Laym. *lib.*5 *tract.*7. *cap.*6. *quæst.*5. Ratio ea est: quia Pontifex expostulat in eo, qui lucraturus est Indulgentiam, vt contritus, & confessus visitet Ecclesiam. Ergo,qui absque contritione peccati, & illius confessione visitaret, conditionem non exequeretur, ac proinde Indulgentiam non obtineret. Quòd si dicas cum D. Antonin. 1. *part. tit.* 10. *cap.* 3. § 5. sufficere, quòd tempore debito contritus, & confessus fuerit, obstat: quia Pontifex non expostulat contritionem, & confessionem, vt præcepto diuino, vel ecclesiastico fiat satis; sed vt Indulgentia obtineatur, ac proinde expostulat contritionem, & confessionem, tempore, quo Indulgentia obtinenda est. Sub nomine contritionis, tam contritio perfecta, quàm imperfecta, scilicet, attritio intelligitur. Et licèt sola contritio perfecta obicem peccati tollat, & subiectum perfectè disponat ad Indulgentiæ consecutionem: quia tamen contritio difficilis est, & incerta, ideò Pontifex,vt effectus Indulgentiæ securior sit, & certior, confessionem expostulat in eo, qui mortali grauatus est. Notanter dixi, *si confessio impossibilis sit:* quia, stante impossibilitate confessionis, præsumi potest Pontifex nolle fidelem contritum Indulgentia priuare,vti notarunt Emman.Sà, & Laym.*loc.alleg.*

22. Verùm esto, prædicta sententia consulenda sit, probabilissima tamen est negans,confessionem ex prædictis verbis requiri, quam aliis relatis docet Suar. *disp.* 50. *sect.*5. *n.*10. & *disp.* 52. *sect.* 3.*n.*13. Filliuc. *tract.*8.*cap.*6. *n.* 148. Mouentur: quia illis verbis non videtur Pontifex aliam diligentiam expostulare,quàm quæ necessaria est,vt thesaurum Ecclesiæ applicare fidelibus possit,iuxta Extrauag. *Vnigenitus. de pœnitent. & remission.statim post princ.* vbi inquit Pontifex:*Thesaurum sua Ecclesia commisit Christus Dominus per Beatum Petrum, eiúsque successores fidelibus dispensandum, & verè pœnitentibus, & confessis misericorditer applicandum.*At certum est,hunc thesaurum applicari posse verè pœnitentibus,tametsi confessi non sint;sed solùm propositum habeant confitendi: ergo illis verbis non expostulatur pœnitentia perfecta, & confessio; sed ea pœnitentia, & confessio, quæ necessaria fuerit, vt thesaurus Ecclesiæ applicari possit. Et ex his soluitur fundamentum oppositum. Expostulat enim Pontifex contritionem, & confessionem, non vt securiùs, & certiùs Indulgentia obtineatur, aliàs contentus non esset contritione imperfecta simul cum confessione:

siquidem contritione perfecta simul cum confessione securius obtineretur:sed ea expostulat,quatenus necessaria sunt,vt thesaurus Ecclesiæ applicari possit,ad quem effectum solum requiritur peccati mortalis remotio,quæ tum per contritionem perfectam,tum per imperfectam cum confessione fieri potest.

23. Quòd si aliquando Pontifex expresè confessionem expostulet, vti expostularet, si diceret: Intra tot dies debeant à suis peccatis absolutionem sacramentalem obtinere.non est dubium, confessionem actualem necessariam esse. Solùm est dubium, si eam præmisisti, & postmodum ante impletum tempus obtinendæ Indulgentiæ in aliud mortale incidisti, an debeas iterum confiteri. Negat Nuñez *in addit.ad 3.p.q. 27.art.3.dub.4* Bon.*disp.6.q.1.p.5.n.9.*eò quòd Pótifex non plures confessiones, sed vnicam expostulauit, cui petitioni confessione facta perfectè satisfecisse videris.

24. Sed oppositum,tanquàm securius,consulendum est,vt ipsemet Bonac.consulit;quinimò existimo probabilius:quia Pontifex expostulans expresè confessionem, præsumitur eo fine expostulare, vt securiùs, & certiùs consecuturus Indulgentiam,peccata,quæ illius consecutionem impedire possint, remoueat: at hæc ratio vrget, casu, quo te nouo peccato mortali grauatum sentias,vt manifestum est. Ergo.

25. Quinimò addit Suar.*disp.52.sect.3.n.7.fine*,si facta confessione ante tempus, quo Indulgentia applicanda est,recorderis alicuius peccati in priori confessione obliti,te obligatum esse illud fateri; aliàs Indulgentiam non obtinebis: quia expostulatur confessio omnium peccatorum ante Indulgentiam commissorum,quatenus humano, & morali modo fieri potest. Sed oppositum verius censeo, eò quòd peccatum oblitum in confessione legitimè facta remissum sit virtute gratiæ per Sacramentum communicatæ,ac proinde securitatem Indulgentiæ nullatenus impedire potest: confessio autem expostulatur omnium peccatorum,quæ fuerint ante Indulgentiam commissa, quæque virtute Sacramenti, saltem virtualiter, remissa non fuerint; secùs de remissis directè,vel indirectè.

26. Sed,quid,si Pontifex,nulla mentione facta confessionis,Communionem expostulet, censetúrne confessionem expostulare ab eo,qui peccati mortalis conscius est? Non deerit,qui id affirmet,& satis probabiliter: quia peccato mortali grauatus,si Eucharistiam sumere debet, iure diuino obligatur confessionem præmittere: ergo Pontifex postulans Eucharistiæ sumptionem, tacitè expostulat,quæ ad ipsam ritè factam necessariò requiruntur: quippe Pontifex sumptionem dignam,non indignam exigit. Contrarium defendit Suar.*disp.52.sect.3.n.6.*quem sequitur Laym. *lib.5.sum.tract.7.cap.6.q.5.concl.2.* ea ratione moti: quia priuilegio Pontificis non est addendum onus, quod expressum non sit. At Pontifex ad consecutionem Indulgentiæ non expressit confessionem; sed illius obligationem pro Eucharistia suscipienda,iuri diuino remisit: ergo ex petitione Eucharistiæ non infertur confessionem postulari.

27. Nihilominùs media via tenenda est,& affirmandum, confessionem pro consequenda Indulgentia expostulatam non esse per se: siquidem illius nulla fuit facta mentio; benè tamen, quatenus ad dignam Eucharistiæ sumptionem fuerit necessaria, ob rationem *superius* factam. Ex quo fit,si omissa confessione,quam præstare poteras, Eucharistiam sumas, Indulgentiam non obtinebis,non directè,& formaliter,quia omisisti confessionem; sed,quia omisisti Eucharistiæ sumptionem ritè factam, quæ expostulata fuit. E contra verò, si impotens fuisti ad præmittendam confessionem, cùm eo casu ritè Eucharistiam sumas, confessione non præmissa Indulgentiam consequeris.

PVNCTVM X.

Qualiter Indulgentiæ defunctis applicari possint.

1. *Defunctis Indulgentiæ applicantur.*
2. *Hæc applicatio fit,non per modum absolutionis, sed suffragij: & in quo hæc differentia sita sit.*
3. *Negant plures,hanc applicationem esse infallibilem.*
4. *Verius est,infallibiliter effectum habere.*
5. *Soluitur oppositum fundamentum.*
6. *Solis existentibus in Purgatorio Indulgentiæ conceduntur.*
7. *Verius videtur solis defunctis baptizatis Indulgentias concedi posse.*
8. *Ad hanc Indulgentiam pro defunctis applicandam requiritur in concedente potestas, quæ solùm est in Pontifice; in aliis ex eius delegatione.*
9. *Obtinens Indulgentiam pro defuncto debet exequi opus, intentione saltem virtuali, obtinendi Indulgentiam.*
10. *Non est necessarium,quòd in gratia existat, etsi consultum sit.*
11. *Ex parte defuncti aliqui plures conditiones requirunt; sed reiiciuntur.*

1. Certum est apud omnes Orthodoxos, defunctis in Purgatorio existentibus Indulgentias applicari posse. Constat, tum ex Ecclesiæ praxi, aduersùs quam disputare insolentissimæ insaniæ est,inquit August. *epist.118.ad Ianuarium*; tum ex consensu communi Summorum Pontificum, illorúmque definitio- præcipuè ex Leone X. *epist. ad Caiet.contra Luther.* & ex Sixto IV. Innocent. VIII. Pio II. Calixto,Paschasio,& aliis relatis à Gabriel.*in addit. ad lect.57.in canon.* Si enim quilibet particularis potest suas satisfactiones defunctis applicare, cur non poterit Pontifex Christi, & Sanctorum satisfactiones; præcipuè cùm ipsi voluntatem habeant, vt non solùm viuis; sed & defunctis sua opera prosint?

2. Hanc applicationem communiter Doctores censent fieri,non per modum absolutionis,sed per modum suffragij.cuius differentia in eo sita est,teste Suar. *disp. 53.sect.2.n.4.*& *sect.3.n.15.*Valen.*q.20.pun.vlt.*Laym. *lib.5.sum.tract.7.cap.7.in princ.* Coninch *disp. 12. dub.10.* & aliis, quòd Indulgentiam concedens per modum absolutionis, tanquàm Iudex, & Superior illius,qui absoluendus est, procedit, quémque à pœna debita pro peccatis absoluit,oblata Deo ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum sufficiente satisfactione. At concedens Indulgentiam per modum suffragij, nullam in personam absoluendam iurisdictionem exercet:quia non absoluit à pœna;sed Deo satisfactionem sufficientem offert,vt ipse eam acceptans pœnam debitam remittat.

Cùm autem Pontifex tibi concedit, vt possis defuncto per modum suffragij Indulgentiam applicare, ne intelligas,tibi fortè fœminæ, vel laïco, concessam esse facultatem distribuendi thesaurum Ecclesiæ, & maximè in defunctorum fauorem, quod semper est Pontifici reseruatum; neque etiam intelligas, Indulgentiam tibi concessam posse defuncto communicare: nam,si tibi concessa est, pœnam tuorum peccatorum remisit:non igitur est locus applicationi. Sed intelligere debes,tibi remitti potestatem designandi defunctum:qua designatione facta Pontifex immediatè, & directè Indulgentiam applicat:& quia hæc applicatio tuam designationem subsequitur,ideò diceris potestatem habere applicandi Indulgentiam defunctis, sicuti colligitur ex his,quæ tradit Suar.*disp.53.sect.3.* à *n.10.* Coninch *disp.12.dub.10.* Valen. *p.vlt.*

3. Sed,

3. Sed an hæc applicatio defunctis facta infallibiliter effectum habeat, sicuti haberet, si viuentibus ritè dispositis applicaretur; non conueniunt Doctores. Nam Richard. *in 4. dist. 20. art. 3. q. 3.* Duran. *q. 4. n. 12.* Caiet. *tract. 16. de Indulgent. q. 5. & 6.* Cordub. *q. 13. & 15. opin. 4.* Canus *lib. 12. de locis, cap. 13. ad 9. §. Errant.* Petr. Sotus *lect. 3. de Indulgent.* Henriq. *lib. 7. cap. 7. n. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 7. n. 2.* Bonac. *disp. 6. q. 1. pun. 6. circa finem*, asserunt, Indulgentiam defunctis applicatam non habere infallibilem effectum; sed solùm per modum cuiusdam impetrationis ex libera Dei acceptatione, eò quòd supremus Iudex non teneatur commutationem pœnæ sibi debitæ acceptare, nisi ad id sua se promissione obligauerit: at Deus non videtur obligatus ad acceptandam satisfactionem ex Christi, & Sanctorum meritis pro defunctis oblatam: quià Christus Dominus solùm promisit soluendum in cælis, quod Pontifex soluerit super terram; non verò quod Pontifex solúerit sub terra, vbi animæ detinentur, & pœnas luunt. Confirmant suam sententiam ex vsu fidelium, qui postquàm Indulgentiam plenariam alicui defuncto applicarūt, medio, inquam, Sacrificio, vel alio pio opere, iterum repetunt eandem Indulgentiam: quod superfluum esset, si infallibiliter haberet effectum. Sentiunt ergo fideles solùm habere effectum ex libera Dei acceptatione.

4. Cæterùm multò verius est, stante legitima causa concessionis, æquè defunctis, ac viuis Indulgentiam infallibiliter applicari, quæ est sententia D. Thom. *in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. qq. 2.* Soti *dist. 21. q. 2. art. 3. & dist. 45. quæst. 2. art. 3.* Nau. *notab. 22. n. 18.* Suar. *disp. 53. sect. 3. n. 3.* Valen. *t. 4. disp. 7. q. 20. pun. vlt. in medio.* Coninch *disp. 12. dub. 10. concl. 3.* Benzon. *lib. 2. cap. 52.* Et colligitur *ex illa epist.* Leonis X. *ad Caietan.* vbi de distributione thesauri, & Indulgentiarum concessione viuis, ac defunctis facta loquens, omnibus nulla distinctione facta affirmat prodesse; viuis per modum absolutionis; defunctis per modum suffragij; & vtranque distributionem ex apostolica authoritate prouenire. At viuis prodest Indulgentia infallibiliter ex potestate à Christo accepta. Ergo etiam prodesse debet defunctis, cùm ex eadem potestate applicatio proueniat. Et confirmo: Pontifex à Christo potestatem accipit eius thesaurum dispensandi, & applicandi, non solùm viuis, sed etiam defunctis, causa legitima intercedente: ergo facta defunctis applicatione effectum obtinebit, aliàs inutilis esset hæc potestas, neque differret ab ea, quam quilibet homo habet applicandi thesaurum Christi pro animabus Purgatorij: siquidem per vtranque potestatem offertur Deo satisfactio sufficiens, exorando illum, vt acceptam, & ratam habeat, illiúsque intuitu pœnas defunctis remittat. Deinde Petro, eiúsque successoribus promissæ fuerunt claues, quibus regnum cælorum non solùm viuis, sed & defunctis aperiretur Indulgentiarum concessione. At, si Indulgentiæ applicatæ defunctis infallibilem effectum non habent, clauis defectuosa est, & inutilis, vtpote quæ nequit cælorum regnum defunctis aperire.

5. Ratio verò in contrarium ex probatione nostræ sententiæ soluta est: negamus nanque Petro, eiúsque successoribus non esse à Christo promissum, quòd Deus Pater acceptaret satisfactionem oblatam ex thesauro Ecclesiæ in compensationem pœnæ à defunctis debitæ: fuit enim hoc promissum, cùm Petro dictum est: *Tibi dabo claues regni cælorum. Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis.* Nam, vt rectè inquit Valen. *t. 4. disp. 7. q. 20. pun. 5. in med.* verbum, *super terram*, referri non debet ad personas soluendas, quasi solùm existentes super terram solui possint; sed referendum est ad solutionis actum: quasi diceret: Quancunque solutionem in terris præstiteris, siue viuentium, siue defunctorum, rata erit in cælis. Sicut enim, *in cælis*, non refertur ad aliquam personam in cælis soluendam; sed ad solutionis actum: sic dicendum est de verbo, *super terram.* Et fortè ob hanc causam non dixit Christus: Quodcunque absolueris super terram. sed, *Quodcunque solueris*, vt ex verbo, *solueris*, quod commune est solutioni iuridicæ, & authoritatiuæ, & solutioni auxiliatiuæ, indicaretur, potestatem concedi soluendi viuos per modum absolutionis, & defunctos per modum auxilij, & suffragij. Ad confirmationem nego, inutile esse iterum, atque iterum eandem Indulgentiam pro defunctis lucrari: quia nunquam est certum, de facto integrè obtentam esse; tum ob defectum in causa, qui fortè adest; tum ob defectum operis iniuncti, & dispositionis requisitæ in eo, qui opus iniunctum exequitur; tum ex defectu acceptationis in animabus Purgatorij, si necessaria est.

6. Dixi in principio, hanc Indulgentiam concedi animabus in Purgatorio existentibus: nam existentes in cælo, seu beatæ, Indulgentia non indigent; quippe nullum debitum habent: existentes verò in Inferno, seu damnatæ, incapaces sunt cuiuslibet liberalis remissionis, tum ob carentiam gratiæ, tum ob peccatum mortale, in quo perseuerant. Deinde in Limbo existentes, quales sunt decedentes cum solo originali, incapaces Indulgentiæ sunt; tum ob defectum gratiæ; tum, quia debitum personale non habent per Indulgentiam remittendum. Quòd si aliquo veniali affecti sint, adhuc incapaces sunt Indulgentiæ suscipiendæ ob gratiæ defectum: & quia nunquam pœna peccato debita remittitur, quin priùs culpa remissa sit. Restat ergo, vt solùm animabus Purgatorij Indulgentiæ concedi possint.

7. Sed an omnibus in Purgatorio existentibus; difficultate non caret: eò quòd Indulgentiarum concessio defunctis facta non sit actus iurisdictionis in defunctos; sed solùm in Christi thesaurum dispensandum. Potest ergo Pontifex quibusvis defunctis satisfactione indigentibus applicare, aut vnde constat illius potestatem ad solos defunctos charactere baptismali insignitos restringi? Quapropter Nauarr. *de Indulg. notab. 31. in fine.* Henriq. *lib. 7. cap. 18. n. 3* Benzon. *lib. 5. de Iubil. cap. 15. dub. 28. assert. 6.* existimant, omnibus defunctis in Purgatorio existentibus, siue fuerint baptizati, siue non, posse Pontificem Indulgentias applicare.

Cæterùm, etsi resolutio huius difficultatis incerta sit, verosimilius censeo, solùm defunctis baptizatis Indulgentiam concedi posse, eò quòd thesaurus satisfactionum Christi, & Sanctorum relictus est Petro dispensandus in commodum fidelium, vtpote bonum Ecclesiæ: ergo qui nunquam Ecclesiæ portas intrarunt, illius participes esse non debent. Neque verisimile est, Pontificem eos defunctos à pœna soluere, quos viuos absoluere non poterat. Prætereà communiter Doctores docent, vt vidimus *tract. de Sacrificio Missæ*, Missæ Sacrificium ex opere operato non habere effectum, nisi in his, qui Baptismi charactere fuerint insigniti: ergo neque Indulgentia illum habere debet, quippe ex opere operato suum effectum producit. Atque ita docent Suar. *disp. 53. sect. vlt. n. 8.* Coninch *disp. 12. dub. 10. concl. 5.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 6. n. 1.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 5. n. 2.* vbi catechumenis viuis negat Indulgentias applicari posse, etiam per modum suffragij: & licèt promiserit sententiam suam circa defunctos exprimere, illius oblitus fuit *pun. 6.*

8. Superest dicendum de conditionibus requisitis, vt prædicta applicatio Indulgentiarum pro defunctis effectum habeat. Et in primis ex parte concedentis manifestum est, requiri potestatem, quæ solùm in Pontifice residet; in aliis verò Prælatis ex illius tantùm delegatione.

legatione, quæ rarò fieri solet. Prætereà adesse debet causa legitima, & proportionata concessioni: quia thesaurum Ecclesiæ non applicat Pontifex animabus Purgatorij, vt dominus; sed vt dispensator, qui vt sit fidelis, & prudens, concessionem proportionare debet causæ. Denique est necessarium, vt in forma concessionis defuncti exprimantur, aliàs non censebitur Indulgentia pro defunctis concessa: valet enim tantùm, quantùm sonat, & illis solis, pro quibus Pontifex suam intentionem declarat; quam tamen non censetur declarare ex eo solùm, quòd omnibus fidelibus Indulgentiam concesserit. Sub nomine enim fidelium absolutè prolato viui tantùm intelliguntur. Quapropter, si ad defunctos extendere Indulgentiam velit, illos debet necessariò exprimere, vti ex communi sententia docet Suar. *disp. 53. sect. 1. in fine, n. 7.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 6. n. 7.*

9. Ex parte verò lucrantis Indulgentiam, certum est requiri, vt opus iniunctum exequatur: quia sub ea conditione Indulgentia conceditur: debet tamen illud exequi intentione saltem virtuali, vt Indulgentia applicetur defuncto. Tum, quia in illius fauorem fit. Tum, quia est quædam defuncto donatio, & illius ad Indulgentiæ consecutionem requisita designatio. Applicare autem illud opus defuncto, quatenus ab operante satisfactorium est, regulariter non requiritur: quia Indulgentia non conceditur in virtute satisfactionis operis iniuncti; sed in virtute satisfactionum Christi, & Sanctorum, ad quorum applicationem opus iniunctum, vt quid pium, & in cultum Dei cedens exigitur. Ab hac doctrina excipit rectè Suar. *disp. 53. sect. 4. n. 3.* Sacrificium Missæ, eò quòd effectum habeat ex opere operato: hoc autem, cùm requisitum est pro concessione Indulgentiæ facienda defuncto, ipsi defuncto applicari debet; sed non semper; sed quando in concessione dicitur: *Qui pro defuncto Missam dixerit, aut obtulerit, liberet eius animam à Purgatorio.* Secùs verò si non additum fuerit illud verbum, *pro defuncto.*

10. Insuper requirunt aliqui Doctores, obtinentem Indulgentiam pro defunctis, debere esse in statu gratiæ tempore, quo perficitur opus, & Indulgentia defuncto communicatur. Sic Emman. Sa *verbo, Indulgentia, num. 2.* Excipit tamen, nisi opus fuerit nomine Ecclesiæ factum, vt Missæ Sacrificium. Sed immeritò hanc expostulant conditionem: gratia nanque, vt *in superioribus* dictum est, non requiritur, vt principium operis iniuncti: quia, esto, nec satisfactorium sit, nec meritorium, aptum esse potest ad Indulgentiæ consecutionem; sed requiritur, vt obicem tollat, & subiectum disponat Indulgentiæ suscipiendæ: at viuus, qui Indulgentiam pro defuncto obtinet, exequendo opus iniunctum, Indulgentiam non suscipit; sed conditionem pro consecutione Indulgentiæ exequitur: ergo status gratiæ non est in illo necessariò requisitus. Atque ita docet Gab. *in addit. ad lect. 57. in canon.* Suar. *disp. 53. sect. 4. n. 6.* Coninch *disp. 12. dub. 6. & 11.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 7. n. 1.* Rodrig. *t. 2. qq. regular. q. 96. art. 4.* Tolet. *lib. 6. cap. 26.* & pluribus aliis relatis Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 6. n. 11.*

11. Ex parte defuncti aliqui plures conditiones inutiliter requirunt: quippe sola gratia ipsis inhærens, & ab eis inseparabilis sufficit: ea enim redduntur apti, vt Deus satisfactionem in eorum fauorem oblatam acceptet, & pœnam, quam subire debebant, remittat. Primò igitur Henriq. *quodlib. 11. q. 26* Caiet. *tract. 16. de Indulg. q. 5. vers. Quoad tertium.* Nauarr. *de Indulg. notab. 22. n. 42.* existimant, defunctum, qui in hac vita existens negligens fuit pro defunctis orare, & Indulgentias lucrari, & pro suis peccatis satisfacere, indignum esse, cui Indulgentiæ applicentur. Cui sententiæ non leuiter fauet August. relatus in cap. *Non æstimemus, 13. q. 2.* ibi: *Quamuis non pro quibus fiunt, omnibus prosint; sed his tantùm, quibus, dum viuunt, comparatur, vt prosint.* Et Gregor. *lib. 4. Dial. cap. 39.* dicens: *Hoc tamen sciendum est, quia illic saltem ac minimus nihil purgationis obtinebit, nisi bonis hoc actibus in hac adhuc vita positus, vt illic obtineat, promereatur. At certè, qui sic negligens fuit in obtinendis Indulgentiis, satisfactione pro peccatis exhibenda, & oratione pro defunctis fundenda, nec comparauit, nec promeritus fuit, vt orationes fidelium, & Indulgentiæ illi prosint.* Ergo. Nihilominùs alii Doctores, Henriq. *lib. 7. cap. 8. n. 3.* Suar. *disp. 53. sect. 4. n. 9.* Valen. *disp. 7. q. 20. pun. 5. in fine.* Coninch *disp. 12. dub. 11.* Laym. *tract. 7. cap. 7. n. 4. in fine*, prædictam conditionem omninò reiiciunt: & meritò quippe ad Indulgentiæ applicationem solùm requiritur ex parte eius, cui est applicanda, ne ponat obicem: quia est quædam liberalis donatio, & pœnarum remissio. At eo ipso, quo caret peccato, non ponit obicem. Ergo negligentia præcedens obstare non potest, quandoquidem peccatum mortale non constituit. Quòd si de facto mortale fuit, per pœnitentiam deletum est. Neque contrarium docuerunt August. & Gregor. sed affirmant non prodesse orationes, & Sacrificia eis, qui in vita consequendo gratiam non comparatunt, vt prosint: de hac verò negligentia in satisfaciendo nec verbum locuti sunt.

Prætereà alij expostulant, vt animæ defunctorum, quibus Indulgentiæ applicantur, eas acceptent: quia est quædam donatio in earum fauorem facta. Sed hæc sententia, si de expressa acceptatione loquatur, falsa est: redderet enim Indulgentias defunctorum omninò incertas, cùm incertum sit, an defuncti orationes viuorum, & Indulgentiarum applicationes agnoscant. Si verò de acceptatione generali, & habituali loquatur, sustineri potest: quia omnes defuncti in Purgatorio existentes hanc habent voluntatem, vt sibi applicentur, quæ necessaria fuerint, vt à tam graui pœna liberentur. Aliàs nec suffragia viuorum illis prodesse possent. Adde neque hæc generalis voluntas in rigore requiritur: quia satisfactio Christi, quæ per Indulgentiam applicatur, non ipsis defunctis offertur, vt ipsi teneantur acceptare; sed offertur Deo, qui eam acceptans pœnam alioquin defunctis sustinendam remittit: ad quam remissionem opus non est, quòd ipsi defuncti concurrant.

PVNCTVM XI.

De cessatione Indulgentiæ.

1. *Indulgentia pro limitato tempore concessa, illo finito cessat.*
2. *Per reuocationem cessare potest, & qualiter facienda sit, vt habeat effectum.*
3. *Qualiter destructo loco Indulgentia localis cesset.*
4. *Præter prædictos modos, nullus alius est, quo propriè Indulgentia cesset.*

1. QVæ diximus *tract. 3. de legib. disp. 4. à pun. 14.* de cessatione priuilegij huic instituto deseruire possunt, cùm Indulgentia quoddam priuilegium sit à Principe concessum.

Triplici tantùm modo inuenio Indulgentiam cessare posse. Primò, si temporalis sit, seu pro limitato tempore concessa: nam eo finito Indulgentia cessat: quia extendi non potest vltra intentionem concedentis. Et idem est, si sub aliqua conditione esset Indulgentia concessa, & illa conditio cessaret, arg. textus in cap. *Cùm Capella, de priuilegiis.* cap. *Super literas. de rescript.* & tradit Cordub. *qu. 36. de Indulgent. proposit. 4.* Nauarr. *notab. 31. n. 25.* Suar. *disp. 57. sect. 2. n. 2.* Coninch *disp. 12. dub. vlt.* in hac parte est aliqua difficultas.

2. Secundò,

2. Secundò, cessare potest per reuocationem factam ab eo, qui concessit, vel illius successore, vel superiore: quia Indulgentia, sicut pendet in fieri à voluntate concedentis; ita in conseruari: colligitúrque manifestè, tum ex Extrauag. *Quemadmodum. de pœnitent. & remiss.* & *Clem. Dudum. §. Nos autem. de sepultur.* tum ex vsu frequenti Ecclesiæ passim Indulgentiàs reuocante. Neque ad hanc reuocationem, vt valida sit, requiritur specialis causa: vt verò licitè fiat, præter honestatem finis, qui in omni actione interuenire debet, regulariter aliqua causa adesse debet, quæ specialem Dei cultum, vel Ecclesiæ bonum, vel maiorem fidelium fructum respiciat, aliàs Pastor Ecclesiæ non videbitur satis prudenter se gerere, & iuxta sui muneris obligationem, & secundùm quod exigit natura beneficij à se facti, quod decet esse mansurum, reg. *Decet. de reg. iuris, in 6.* leuitatísque, & inconstantiæ argui poterit. Reuocatio autem non habet effectum, quousque in notitiam illorum perueniat, in quorum fauorem Indulgentia concessa est: quia sic præsumitur esse reuocantis voluntas, ne requisita opera ad Indulgentiam præstent, & illius fructu fraudentur, vti docet Syluest. *verbo, Indulgentia, n.* 17. Sà *n.* 9. Suar. *disp.* 57. *sect.* 2. *n.* 8. & 9. Bonac. alios referens *disp.* 6. *q.* 1. *p. vlt. n.* 8.

3. Tertiò, cessat Indulgentia per destructionem loci, in cuius fauorem concessa hominibus est: quia nequeunt eam lucrari, nisi eo in loco, estque loco accessoria. Si verò in eodem loco iterum reædificetur, maximè si post destructionem non longum tempus instaurationis intercessit, eadem Indulgentia resurgit, quæ tempore destructionis suspensa erat: quia eadem Ecclesia moraliter censetur, quando sub spe reædificationis destructa fuit, vti docet ex communi sententia Bonac. *disp.* 6. *q.* 1. *p. vlt. n.* 4. Suar. *disp.* 52. *sect.* 1. *n.* 8. & 9. Excipe tamen, nisi in pœnam delinquentium Ecclesia destruatur: quia eo casu non suspenduntur priuilegia; sed omninò pereunt, nouáque concessione indigent, vti dixit Innocent. *in cap.* 2. *de noui operis nunciat.* quem refert Glossa *in reg. Priuilegium. de reg. iuris, in 6.* & tradit Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 7. *cap.* 1. *n.* 5. At, si Ecclesia, siue authoritate Superioris, siue de facto destructa in alium locum, sub eodem titulo, & patrono transferatur ædificanda; communis sententia docet, teste Innocent. & Laym. *suprà*, & Ludouic. Bonon. *tract. de Indulgent. n.* 79. omnia priuilegia, atque adeò Indulgentias transferri. Quod verissimum credo, quando non ratione situs, & loci; sed ratione oppidi, Religionis, vel Patroni tali Ecclesiæ priuilegia concessa sint, vt benè notauit Suar. *dicta disp.* 52. *de Indulg. sect.* 1. *n.* 9. & *lib.* 8. *de legib. cap.* 5. *in fine.*

4. Præter hos modos, nullus alius est, quo Indulgentiæ concessio propriè cesset, vt benè expendit Suarez *disp.* 57. *sect.* 2. Vnde Indulgentia absolutè concessa non perit morte concedentis: quia est gratia, ex textu in *c. Super gratia. de officio delegat. in 6.* Et quia est beneficium Principis, quod decet esse mansurum, teste Bonifac. *in cap. Decet.* 15. *de reg. iuris, in 6.* vbi Gloss. *verbo, Decet,* & *cap. fin. de officio delegat. in 6. verbo, Spirare*, & tradit Nauarr. *notab.* 31. *n.* 25. *cap. Placuit. de pœnit. dist.* 6. *num.* 161. Cordub. *lib.* 5. *de Indulg. q.* 36. *proposit.* 1. Suar. *dicta sect.* 2. *n.* 2. Et hæc locum habent non solùm in Indulgentiis concessis à Pontifice; sed etiam ab Episcopo, vel Archiepiscopo; quinimò à Legato, eius officio finito, argum. cap. vlt. *de officio Legati*, & tradit *ibi* Glossa. Horum enim potestas in Indulgentiis concedendis non est quoad durationem; sed solùm quoad quantitatem à iure restricta: & tradit Nauarr. *dicto cap. Placuit. n.* 164. Suar. *sect.* 2. *num.* 4. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 12. *n.* 38.

Neque etiam cessat Indulgentia, ex eo, quòd eidem loco similis concessa fuerit, nulla in impetratione mentione prioris facta: quia ob hunc defectum posterior concessio nullius est valoris, *iuxta reg.* 57. *Cancellariæ.* At prior concessio salua perseuerat, vt benè Suar. *n.* 12.

Neque item cessare potest renunciatione; quia nemo renunciare potest, quod suum non est: Indulgentia enim, antequàm de facto obtineatur, non est lucrantis, sed concedentis, à cuius voluntate pendet; ideóque poterit quilibet renunciare eius consecutionem; non tamen potestatem lucrandi.

Denique neque ex cessatione causæ cessat Indulgentia, si causa à principio proportionata fuit concessioni: quia Indulgentiæ duratio non pendet ex duratione causæ; sed propter causam temporalem Indulgentia perpetua concedi potest, sicuti Indulgentia vnius anni conceditur ob dedicationem Ecclesiæ, quæ vno die finitur: quæ omnia latè pertractata sunt *dicto loco de priuilegiis.*

PVNCTVM XII.

De Iubileo Romano, Compostellano, & extraordinario.

§ I.

De natura, & origine Iubilei: & explicatur Romanus Iubileus.

1. *Expenditur nomen Iubilei.*
2. *Iubilei vsus est antiquissimus.*
3. *Quæ sit differentia Iubilei ab Indulgentia.*
4. *Qualiter Romanus Iubileus concessus sit.*
5. *Quæ contineantur in prædicto Iubileo.*
6. *Quod sit opus iniunctum ad huius Iubilei consecutionem.*
7. *Indulgentiæ plenariæ suspenduntur virtute huius Iubilei.*
8. *Non suspenditur Indulgentia plenaria, & Iubileus Compostellanus.*
9. *Item, omnes facultates, quæ ratione quærendæ Indulgentiæ conceduntur.*
10. *Indulgentiæ, & facultates Bullæ Cruciatæ non suspenduntur, esto, aliqui oppositum sentiant.*
11. *Neque suspenduntur facultates absoluendi, & dispensandi Religiosis concessa.*
12. *Aliqui censent, sic suspendi prædictas Indulgentias, & facultates, vt indigeant noua concessione.*
13. *Verius est, solo durante anno Iubilei suspendi, & absque noua concessione vim obtinere eo anno transacto.*
14. *Fit satis rationi opposita.*

1. IVbileus, vel, vt aliis placet, Iobeleus, significauit Hebræis annum quinquagesimum remissionis, iuxta text. *Numer. vlt.* & *Leuit.* 25. & 27. illo enim anno donabantur serui libertati, relaxabantur delicta, prædia diuendita ad antiquos possessores reuertebantur, exules in patriam, & pristinam libertatem redibant, vt habetur *Leuit.* 15. Hinc ergo hæc vox Iobelei translata est ad tempus gratiæ significandum, vt constat ex Isaiæ *cap.* 6. 1. *n.* 2. iuncto Lucæ 4. *n.* 18. Deinde deriuata est ad significandam remissionem, quæ primùm anno centesimo, postmodum quinquagesimo, tandem vigesimoquinto concessa est visitantibus Romæ Limina Apostolorum Petri, & Pauli: & ex hac significatione omnibus aliis plenariis remissionibus Iubilei vox applicatur.

2. Vsus Iubilei ita est antiquus, vt initium illius non agnoscatur: quapropter non improbabiliter Henriq. *lib. de Indulgent. cap.* 15. *n.* 6. Nauarr. *notab.* 26. *n.* 1. existimans

A primo à tempore Apostolorum Petri, & Pauli incepisse. Quis autem fuerit Pontifex primus, qui authenticè, & in scriptis concesserit Iubileum, incertum est. Bonifac. nanque VIII. qui floruit anno 1294. Iubileum centesimum renouauit, vt colligitur satis ex Extrauag. *Antiquorum. de pœnitent. & remissionib.* vt tradit Nauarr. *notab. 7. n. 4.* Caiet. *tract. 15. cap. 1.* pluribus relatis. Henriq. *lib. 7 cap. 4. litt. H.* Ideóque ante Bonifac. concessus erat. Et licèt Nauarr. *notab. 4. n. 1. & notab. 7. n. 4.* quem aliqui recentiores sequuntur, affirmet, esto, Bonif. VIII. non fuerit primus, qui Iubileum concesserit; fuisse tamen primum, qui Iubileum scriptis mandauerit; verum non est: quia Alexand. III. qui floruit anno 1161. ferè centum, & viginti annos ante Bonifac. Bullam expediuit, in qua Ecclesiæ Compostellanæ concedit Iubileum, instar Romani, refértque Calixtum II. Eugenium, & Anastasium Pontifices idem concessisse.

3. Differentia autem inter Iubileum & Indulgentiam ea est, teste communi sententia, vt Iubileus, vltra Indulgentiam plenariam, aliquas facultates contineat, tum absoluendi à reseruatis, tum dispensandi vota, relaxandique iuramenta, & similia, sicuti tradit Nauarr. *notab. 8. & 10.* Cordub. *q. 11.* Suar. *disp. 50. sect. 4. n. 8.* Quapropter publicantes Indulgentias cautè procedere debent, ne sub nomine Iubilei Indulgentiam plenariam publicent: erunt enim occasio, vt fideles credant, verum Iubileum cum facultate absoluendi à reseruatis esse concessum, cùm tamen non sit, vt benè notauit Suar. *dicta sect. 4. n. 8.*

4. Romanum igitur Iubileum centesimo quoque anno concessit Bonifac. VIII. *in Extrauag. Antiquorum. de pœnitent. & remiss.* Sed Clemens VI. *in Extrauag. Vnigenitus. eodem tit.* ad quinquagenarium reduxit. Quam formam approbarunt Vrban. VI. Martin. V. & Nicol. V. Postmodum Paul. II. quem sequutus est Sixtus IV. *in Extrauag. Quemadmodum. de pœnitent. & remissionib.* reduxit ad annum 25. sicque reliqui Pontifices confirmarunt, specialiter Gregor. XIII. *in sua Constitutione 10.* quæ incipit, *Dominus, ac Redemptor noster.* quámque ad verbum refert, & latè expendit Nauarr. *notab. 32. & seqq.* Congruentiæ autem harum reductionum, & mutationum videri possunt *in suprad. Extrauag. Antiquorum. Vnigenitus. & Quemadmodum.* & ex Gloss. *ibi.*

5. Fauor, qui in prædicto Iubileo continetur, est Indulgentia plenissima omnium peccatorum, facultas verò absoluendi à reseruatis, commutandi vota, & componendi super malè ablatis incertis, illicitóve contractu acquisitis, etsi expressè in supradictis Bullis non habeatur; colligitur tamen satis ex suspensione, quæ habetur in Extrauag. *Quemadmodum.* vbi suspenduntur facultates commutandi vota, aut super eis dispensandi: necnon super iniquè ablatis componendi, aut ea quomodolibet remittendi; itémque deputandi Confessores cum potestate absoluendi à reseruatis, quæ certè non suspenderentur, nisi per Iubileum concessæ essent, & illius consecutioni obstarent. Idque probat praxis, & vsus Romanæ Ecclesiæ. Opus autem, quod iniungitur, vt necessaria conditio pro Iubileo consequendo, est visitatio Basilicæ Apostolorum, non vtcunque, sed per triginta dies, siue continuos, siue interpolatos, si Romani, seu incolæ fuerint: si autem forenses, seu peregrini, per quindecim dies. Cauetur tamen in supradictis Bullis, & est fauor specialis, non impediri ab huius Iubilei consecutione, qui post iter inceptum impeditus fuerit Romam adire, vel in ea existens Ecclesiam Apostolorum visitare. Tandem, ne fideles ab hac tanta gratia consequenda detineantur, omnes aliæ Indulgentiæ, & facultates, quæ consecutionem huius Iubilei retardare possunt, suspenduntur.

Circa fauorem in prædicto Iubileo concessum, nihil occurrit notandum. Nam ex dictis *in hoc tract.* constat, qualiter Indulgentia plenissima omnium peccatorum remissionem contineat. Qualiter verò potestas commutandi vota, aut super eis dispensandi, componendi malè ablata, absoluendi à reseruatis intelligatur, ex vsu, & consuetudine Romanæ Curiæ petendum est.

6. Opus verò, quod iniungitur est, vt Romani, seu incolæ Basilicas Apostolorum Petri, & Pauli, & Sancti Ioannis Lateranensis, & Sanctæ Mariæ maioris Ecclesias semel in die per triginta dies continuos, siue interpolatos deuotè, & reuerenter visitent; ac pro ipsorum, totiúsque populi Christiani salute pias ad Deum preces fundant. Formam precum non determinat Pontifex: ideóque cuiuslibet voluntati, & deuotioni remittitur. Si verò fuerint forenses, & peregrini per quindecim dies. Sic expressit Greg. XIII. *in sua Bulla.* Ex quibus constat, amplius à Gregor. requisitum esse, quam fuit requisitum à Bonifac. VIII. Clement. VI. & Sixto IV. Etenim ab iis sola visitatio Basilicæ Apostolorum requisita erat: at à Gregorio addita fuit visitatio Ecclesiæ S. Ioannis, & S. Mariæ; & insuper, vt in singulis preces piæ ad Dominum effundantur, non vtcunque, sed ad minus semel in die. Quapropter huic obligationi non satisfaceret, qui vnam ex illis Ecclesiis aliquo die visitandam omitteret, tametsi sequenti die eam bis visitaret, vt rectè Nauarr. *notab. 32. num. 41.* Nomine, *Romani*, non debent intelligi, qui à Roma originem, & ortum habent: neque incolæ intelligendi sunt, qui domicilium propriè Romæ obtinent; sed illi veniunt intelligendi, qui ad longum tempus, scilicet, per annum, siue certum, siue incertum, Romæ commorantur; esto, animum non habeant ibi perpetuò manendi; sed potiùs voluntatem habeant recedendi. E contra verò forenses, seu peregrini censendi sunt, qui, esto, à Roma originarij sint, ibi habitant ad breue tempus, insufficiens sane, vt prudentis arbitrio habitatores dicantur, ibíque conueniantur. Igitur Romani verè pœnitentes, & confessi per triginta dies continuos, siue interpolatos visitantes prædictas quatuor Ecclesias semel in die, & aduenæ, seu peregrini per quindecim, plenissimam Indulgentiam consequuntur. Quòd si iterum, & iterum hoc opus iniunctum repetierint, toties eandem Indulgentiam consequentur, vt *ex supradictis* euidentissimè constat, & optimè probat Nauarr. *notab. 32. num. 46.*

7. Circa suspensionem Indulgentiarum, & facultatum, aduerte, non quaslibet Indulgentias, sed solùm plenarias, etiam ad instar Iubilei concessas à Sede apostolica, vel illius authoritate suspendi, vt constat ex Extrauag. *Quemadmodum.* & ex Bulla Gregor. XIII. quæ incipit, *Quoniam sancti Iubilei.* quam ad verbum refert Nauarr. *notab. 33. de Indulgent.* Et licèt ex Extrauag. *Quemadmodum.* Indulgentiæ plenariæ singularibus personis concessæ, suspensæ non erant: at ex Bulla Gregorij omnes suspenduntur: inquit enim: *Nos pro consequenda eo anno Indulgentia, quæ dictis litteris expressa est, multorum Romanorum Pontificum morem sequuti, de apostolica potestatis plenitudine suspendimus ad nostrum, & Sedis apostolicæ beneplacitum omnes, & quascunque Indulgentias plenarias, etiam ad instar Iubilei, & earum causa facultates, concessiones, & indulta quæcunque à nobis, & dicta Sede, eiúsque authoritate quibuscunque Ecclesiis, & Monasterijs vtriusque sexus, ac Conuentibus, Domibus, Congregationibus, Hospitalibus, & pijs locis; necnon Ordinibus, etiam Mendicantium, ac Militarium; necnon Confraternitatibus, & Vniuersitatibus, earúmque, & aliis cuiusque dignitatis, gradus, & conditionis personis ecclesiasticis, & saecularibus,*

bus, per vniuersum orbem constitutis, etiam per modum communicationis, extensionis, & alias quomodocunque perpetuo, vel ad tempus, quibusuis modis, & ex quibusuis causis concessas; & concessa quibuscunque illa sint concepta formulis, ac restitutionibus, reuocationibus mentis, attestationibus, aliisque clausulis, & decretis communita. Decernentes interim illa, & litteras desuper confectas nulli prorsus suffragari debere; necnon irritum, & inane quidquid secus per quoscunque contigerit attentari: Indulgentiis Basilicarum, & aliarum Ecclesiarum vrbis nihilominus in suo robore duraturis. Praecipiturque, ne aliae Indulgentiae *interim* publicentur, aut in vsum demandentur, sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda; *non obstante*, &c. Efficitur ergo omnes Indulgentias plenarias, praeter eas, quae Romae obtinentur, suspendi; omnes, inquam, Indulgentias plenarias in fauorem viuorum concessas: nam hae obstare possunt Iubilei concessioni. Secùs verò Indulgentias plenarias, quae per modum suffragij defunctis applicari possint: quia harum consecutio Iubilei consecutionem non retardat, vti notauit Layman. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. vlt. in princ.*

8. Ab hac tamen exceptione generali excipitur Indulgentia plenaria, & Iubileus Compostellanus ex Breui quodam Sixti V. dato Romae 15. April. anno 1589. qui in Ecclesia Compostellana habetur, in quo inquit Pontifex, authoritate apostolica, tenore praesentium, declaramus, suspensionem per praedictum Gregorium ratione anni Iubilei factam, à fine dicti anni expirasse, & aliquod praedictis Indulgentiis vestrae Ecclesiae iuxta formam Concilij Tridentini concessis non generasse impedimentum: & propterea Christi fideles eandem Ecclesiam piè, & deuotè visitantes illis omnibus perpetuò frui, & gaudere potuisse in omnibus, & per omnia, prout ante dictam suspensionem ex concessionibus praedictorum praedecessorum, vt praefertur, frui, & gaudere poterant, & prout vsi, & gauisi fuerunt, non obstante suspensione praedicta, caeterisque contrariis quibuscunque, &c.

9. Praeterea suspenduntur omnes facultates, & indulta quaecunque causa Indulgentiae plenariae quaerendae concessa, qualia reputantur illa tantùm, quorum fit mentio in Extrauagant. *Quemadmodum*, scilicet, facultas eligendi Confessarium cum potestate absoluendi à reseruatis, censuris, & aliis poenis, commutandi vota, vel in eis dispensandi, remittendi, seu componendi malè ablata: haec enim frequenter concedi solent gratia consequendi Iubileum, & moraliter necessaria sunt illius commodae consecutioni. Quapropter facultates eligendi Confessorem, absque illa qualitate absoluendi à reseruatis, non suspenduntur; neque item, quae habentur cum illa qualitate, modò non sint à Pontifice, vel eius authoritate concessae; sed concessae sint Episcopis, aliisque Praelatis authoritate ordinaria vtentibus. Deinde, facultates remittendi, vel componendi incerta, si malè ablata non sint; nec denique aliae facultates, & indulta edendi oua, & lacticinia tempore Quadragesimae, celebrandi in altari portatili extra Ecclesiam, vel tempore interdicti, & similia, vt rectè notauit Nauarrus *notab. 28. per totum.*

10. Sed, an ex supradicta reuocatione censeantur suspensae Indulgentiae plenariae, & facultates commutandi vota, & componendi incerta malè ablata, absoluendíque à reseruatis in Bulla Cruciatae concessae; difficultate non caret. Nauarr. *dicto notab. 28. num. 7.* credit suspendi. Nam esto, concessa in remunerationem, vel ob causam onerosam, pretióque aliquo interueniente regulariter tolli non possint: benè tamen causa iusta intercedente, etiam non reddito pretio, vti diximus *tract. de legib. disput. 4. part. vlt.* Sed in praesenti non tollit Pontifex Indulgentias, & facultates praedictas; sed suspendit: quod longè minus est. Potest ergo id praestare hac causa iustissima intercedente, scilicet, vt Romanorum Iubileum maiori cum auiditate, deuotione, fideliúmque concursu obtineatur. Quòd autem de facto id praestiterit Pontifex, indicant illa verba generalia: *Omnia indulta quouis modo, quibúsque causis, & quomodolibet concessa.* quae comprehendere videntur concessa per contractum, & in remunerationem. Nihilominùs *praedicto punct. vlt. §. 2. num. 3.* pluribus relatis firmaui Indulgentias, facultates, & gratias concessas in Bulla Cruciatae non suspendi anno Iubilei Romani, eò quòd ad horum suspensionem non videatur sufficere clausula illa generalis; sed necessariò exprimi debeat modus concessionis per contractum, vel in remunerationem.

11. Deinde dubitari potest, an facultas absoluendi à reseruatis, & commutandi vota Religiosis concessa virtute huius Iubilei suspensa sit? Videtur enim vera pars affirmans, cùm sint à Sede apostolica personis singularibus concessa, vel cōcessa Communitati Religiosorum, & reseruatio facta sit omnium facultatum a Sede apostolica concessarum, tum singularibus personis, tum Communitatibus, tum locis piis. Nihilominùs contrarium est dicendum ex praxi, consuetudinéque recepta: quippe haec facultas esto singulis Religiosis concedatur; conceditur tamen in fauorem totius Religionis, & in maximum Ecclesiae bonum. Non igitur censeri debet reuocata ex clausula generali, nisi illius facta fuerit expressa mentio. Atque ita docet Henriq. *lib. 7. c. 28. n. 7. & cap. 21. n. 3. in commento, litt. R.* Sanch. *lib. 4. de voto, cap. 54. in fine*, & probabile reputat Nauarr. *de Indulgent. notab. 18. in fine.*

12. Porrò existimat existimat Nauarr. *d. notab. 28. à n. 27. & notab. 33. in fine.* Zerola *verbo, Annus sanctus. §. Ad 3.* Rodriq. *in explicat. Cruciata. §. 10. dub. 6.* Indulgentias plenarias, & facultates anno Iubilei suspensas, indigere noua confirmatione, vt transacto anno Iubilei prosint. Mouentur satis efficaci ratione: quia, vt constat ex suprad. Extrauag. *Quemadmodum.* & ex Bulla Gregor. XIII. suspensio fit ad beneplacitum Pontificis: ergo quousque ipse Pontifex moriatur, vel voluntatem mutet, suspensio perseuerat. Neque obstat dicere, finito anno cessare causam suspensionis, quae fuit, ne fideles retraherentur à Romana peregrinatione; scientes alias Indulgentias plenarias absque illo labore consequi posse: quia suspensio, & reuocatio Indulgentiarum non pendet in conseruari à perseuerantia finis; sed ob finem breui tempore transeuntem, potest reuocatio esse perpetua: sicuti de Indulgentiarum concessione diximus. Praeterquàm quòd perseuerat finis, etiam finito anno Iubilei. Nam, si scirent fideles, eo anno finito posse statim plures Indulgentias plenarias consequi, spe illarum consequendarum abstinerent à consequendo Romano Iubileo difficili, & laborioso.

13. Caeterùm veriùs est, non solùm iure nouo spectato; sed etiam antiquo, solo durante anno Iubilei Indulgentias, & facultates suspendi. Sic docet Laym. *libr. 5. sum. tract. 7. cap. 8. num. 2.* Moueor ex praxi, vsúque recepto publicandi Indulgentias finito anno, absque vlla Pontificis renouatione; quod tamen nullatenus facerent viri alioquin religiosi, & docti, si crederent, suspensionem perseuerare. Et quidem si spectemus Bullam vltimam suspensionis, quam Vrban. VIII. anno 1625. edidit, res videtur indubitata, cùm expressè dixerit, *durante eo anno.* At, si spectemus Bullam Gregor.

Gregor. & Extrauag. *Quemadmodum*. esto difficilius appareat finiri suspensionem anno finito: at satis probabiliter id coniectare possumus ex eo, quòd Sixtus IV. qui fuit author huius suspensionis, in Extrauag. *Etsi Dominici*. edita ab ipso quinque annis post suspensionem factam, supponit plurimos, tum singulares personas, tum Communitates habere facultates absoluendi à reseruatis, illisque vti, & Indulgentias plenarias quærendi: siquidem eas facultates restringit: quod fieri non posset, si omnes Indulgentiæ, & facultates à Sixto, Sedéque apostolica concessæ suspensæ perpetuò fuissent. Item Gregor. XIII. præcipiens, ne aliæ Indulgentiæ publicentur, aut in vsum demandentur, addidit aduerbium, *interim*, quod manifestè indicat prohibitionem solo anno Iubilei durare, illóque transacto finiri, posséque Indulgentias, sicut ante ipsum annum Iubilei, publicari.

14. Neque ratio contraria vrget: nam esto, beneplacitum absolutè sumptum duret vsque ad mortem, vel illius reuocationem; secùs est de beneplacito, quod ad limitatum tempus restringitur, quale præsumitur *ex supradictis* præsens: præstant enim illa verba hunc sensum: Suspendimus omnes Indulgentias, facultates, & indulta, durante hoc anno, ad nostrum beneplacitum; ne, inquam, absque beneplacito nostro vti illa facultate aliquis possit, neque vllam Indulgentiam obtinere. Quod tamen beneplacitum aliquando solet Pontifex habere, sicuti habuit Vrbanus VIII. anno 1625. erga Societatis IESV Religiosos in articulo mortis constitutos, quibus illo anno Iubilei permisit Indulgentiam plenariam obtinere iuxta suæ Religionis priuilegia.

§ II.

Compostellanus Iubileus explicatur.

1. *Statuitur forma concessionis huius Iubilei.*
2. *Commorantes Compostella, sicuti aduenæ, obtinere Iubileum possunt.*
3. *Cùm festum S. Iacobi incidit in Dominicam, & Iubileus toto anno durat, non tenentur incolæ per triginta dies visitare Ecclesiam, vt Indulgentiam obtineant, sed semel tantùm sufficit.*
4. *Qui non visitant Ecclesiam D. Iacobi, non obtinent Indulgentiam.*
5. *Iubileus Compostellanus non suspendit, sicut Romanus, gratias, & facultates.*
6. *Pluries eodem anno obtineri potest hic Iubileus.*
7. *Potestas absoluendi à reseruatis extenditur ad reseruata Episcopis, & Religionum Prælatis, nisi noua concessione limitata fuerit.*
8. *Negant aliqui extendi ad contenta in Bulla Cœnæ.*
9. *Verius videtur oppositum.*
10. *Fit satis oppositæ rationi.*
11. *Virtute huius Iubilei non videtur vota commutari posse.*

1. ALexander III. Pontifex Maximus anno millesimo centesimo septuagesimonono, 7. Kalend. Iulij, Bullam expediuit, quæ incipit, *Regis æterni*. in qua primùm refert, Calixtum II. suum prædecessorem, concessisse omnibus, & singulis, vtriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, Ecclesiam S. Iacobi in Compostella visitantibus, in anno, in quo Festum eiusdem S. Iacobi in Dominica venerit, à vigilia Circuncisionis, & per integrum illum annum, vsque ad diem eiusdem Circuncisionis, & per totum diem in fine illius anni in diebus, quibus magis eis placuerit visitare, vt omnes, & singulas illas peccatorum Indulgentias, & remissiones, etiam plenarias, quas visitantes Ecclesias, & Basilicas vrbis, & extra vrbem Romæ anno Iubilei consequebantur, cum facultate deputandi Confessores, qui ad dictam Ecclesiam pro consequenda Indulgentia huiusmodi confluentes, etiam in casibus apostolicæ Sedi reseruatis absoluerent, ac etiam eisdem Christi fidelibus in eiusdem Sancti Iacobi, & translationis corporis sui, ac dedicationis eiusdem Ecclesiæ festiuitatibus Ecclesiam prædictam à primis vesperis vsque ad secundas vesperas, & per totum diem inclusiuè deuotè visitantibus annuatim, vt plenariam Indulgentiam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, consequerentur, perpetuis futuris temporibus duraturam concessisse. Postmodum ipse Alexander III. inquit: *Nos igitur ad hoc prædecessorum nostrorum sanctæ memoriæ eiusdem Calixti Papæ, ac Eugenij, & Anastasij vestigiis inhærentes, ad gloriam omnipotentis Dei, totiúsque Religionis Christianæ augmentum, quæ ipsius gloriosum Apostolum ad eius Ecclesiam Compostellanam huiusmodi deuotionis causa de diuersis mundi partibus, dimissis parentibus, amicis, liberis, patria, ac aliis temporalibus bonis, per mare, terrámque continuè confluunt, in numero copioso, quique animarum salutem supremis desideramus affectibus, & dignis volumus honoribus frequentari, & vt ipsi Christi fideles in eadem se recognoscant Ecclesia Christi muneribus refectos, de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, eius authoritate confisi, omnes, & singulas prædictas Indulgentias, & Iubileum ipsum eodem modo, & forma, quo Romana Ecclesia habet, etiam se latentur Compostellana Ecclesia pro singularis Beati Iacobi deuotione tenere; anno, videlicet, quo, vt præfertur, Festum dicti Apostoli Iacobi in Dominica veneris & per totum annum integrum, vt præmittitur; necnon in diebus illis, scilicet, Sancti Iacobi, & translationis corporis sui, & dedicationis eiusdem Ecclesia plenariam Indulgentiam annuatim consequantur visitantes prædictam Ecclesiam, vt præfertur. Authoritate apostolica, & ex certa scientia approbamus, roboramus, & communimus, ac perpetuæ firmitatis robur tenere in perpetuum decernimus: & insuper illas de nouo eisdem modo, & forma, in omnibus, & per omnia, vt suprà concessum fuit, concedimus, & indulgemus, & perpetuis volumus futuris temporibus duraturas, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis.*

2. Circa intelligentiam prædicti Iubilei aliquot difficultates enodandæ sunt. Prima, an commorantes Compostellæ prædictum Iubileum obtinere possint? Rationem dubitandi dederunt ea verba Alexandri, quibus motus fuit ad hanc Indulgentiam concedendam; scilicet, quòd ex diuersis mundi partibus multi ad visitandum corpus D. Iacobi, deuotionis causa, confluunt, quæ in incolis non videntur procedere. Sed omninò dicendum est, æquè incolas, ac peregrinos prædictum Iubileum obtinere posse, omnibúsque commune esse. Tum, quia in prædicta Bulla generaliter dictum est: *Omnibus, & singulis vtriusque sexus fidelibus.* & paulò inferiùs. *Et vt ipsi Christi fideles.* Tum, quia hic Iubileus concessus est ad similitudinem Romani, & eodem modo, & forma, saltem quoad extensionem Indulgentiarum, & quoad personas, quibus communicandæ sunt. Iubileum autem Romanum non solùm exteri, sed incolæ obtinere possunt: ergo etiam hoc Iubileum. Tum, quia beneficium

Principis

Principis latè debet interpretari, præcipuè cùm nulla adest causa restrictionis: nam esto, finis concessionis fuerit peregrinorum concursus, concessio tamen communis, & absoluta fuit: quia augmentum deuotionis in D. Iacobum non solùm ex peregrinorum concursu, sed ex incolarum deuota visitatione prouenit. Adde, esse rationi dissonum, vt incolæ priuarentur fructu spirituali, qui peregrinis, de exteris conceditur.

3. Secunda, an anno, quo S. Iacobi festiuitas venerit in Dominica, teneantur Compostellani per triginta dies continuos, vel interpolatos, & exteri peregrini per quindecim, eius Ecclesiam visitare? Et ratio dubij est: quia Alexander III. concessit eo anno Compostellanæ Ecclesiæ Iubileum eo modo, & forma, quo Romana Ecclesia habet. Sed Romana Ecclesia obligat Romanos visitare Ecclesias per triginta dies; & peregrinos, & forenses per quindecim. Ergo idem in Compostellana Ecclesia fieri debet. Cæterùm omninò dicendum est, sufficere, si semel contriti, & confessi Ecclesiam D. Iacobi visitauerint: quia neque Calixtus, neque Alexander illam trigesimam, seu quindecimam visitationem expostularunt; sed solam visitationem, quæ necessariò de vna vice intelligi debet, argum. leg. *Boues*, §. *Hoc sermone. ff. de verbor. signif.* vbi sermo simpliciter prolatus de prima vice intelligitur, & vno actu perficitur, & consummatur, vti tradit Curtius Iunior *cons.* 132. *Sacratissime. col.* 1. Iason. *cons.* 36. *In causa mota. col. vlt. vers. Ita responsio. lib.* 3. Alexand. *cons.* 16. *Breuiter in casu præmisso. colum.* 2. *n.* 9. *lib.* 4. Neque obstat ratio dubitandi: quia illa verba, *eodem modo, & forma*, intelligenda sunt quoad extensionem Indulgentiarum, & facultatum, quæ in Iubileo Romano conceduntur, vt colligitur manifestè ex illis verbis: *Omnes, & singulas prædictas Indulgentias, & Iubileum ipsum eisdem modo, & forma, quo Romana Ecclesia habet.* non verò quoad modum, & formam, quo Iubileus Romanus obtineri debet, præcipuè cùm ille modus, & forma statutus non fuerit tempore, quo Compostellanum concessum fuit.

4. Hinc fit, peregrinos, qui ad Ecclesiam D. Iacobi visitandam non potuerunt accedere, eò quòd in itinere morte præuenti fuerint, & Religiosos perpetuam clausuram obseruantes, aliósque in carceribus detentos, nequaquam prædictam Indulgentiam obtinere posse: quia non exequuntur opus iniunctum, scilicet, Ecclesiæ D. Iacobi deuotam visitationem. Neque obstat, Iubileum Romanum prædictis itinerantibus impeditis concedi: quia id fuit fauor specialiter factus à Clement. VI. *in Extrauag. Vnigenitus.* & ab aliis Pontificibus successoribus; cuius tamen fauoris Alexander III. non meminit, neque eo tempore concessus erat.

5. Secundò fit, Iubileum Compostellanum nullas alias gratias, aut facultates, tum Communitatibus, tum singularibus personis concessas suspendere: quia hæc suspensio non fuit annexa Romano Iubileo, tempore, quo Compostellanus concessus fuit, neque Compostellanus Romano est similis, nisi in Indulgentiis, & facultatibus, non in restrictionibus extrinsecis.

6. Tertia, an anno Iubilei possint, tam incolæ, quàm peregrini, visitantes Ecclesiam, sæpiùs eundem Iubileum obtinere, sæpiúsque à reseruatis absolui? Et dicendum est, posse, sicuti diximus de Iubileo Romano: quod satis indicauit Alexander dicens, *In diebus, quibus eis placuerit.* Cùm enim non dixerit, in die; sed *in diebus*, tacitè significauit, pluribus diebus obtineri Indulgentiam posse, & non vno die tantùm, atque adeò sæpiùs, argum. textus, iuncta Gloss. *in leg. Qui plures. ff. de vulgar.* leg. *Sed restituatur.* §. *fin. ff. de iudic.*

7. Quarta, an potestas eligendi Confessarium, qui à reseruatis Pontifici absoluat, extendatur ad absoluendum à reseruatis Episcopis, & Religionum Prælatis? Et omninò dicendum est extendi, nisi specialiter postmodum fuerit prohibitio expedita, quia Alexander III. concedit facultatem eligendi Confessarium, qui absoluat etiam in casibus Sedi apostolicæ reseruatis: ergo in reseruatis aliis Prælatis à fortiori poterit absolui. Notanda enim est dictio illa, *etiam*, quæ implicatiua est, & ponit casum magis dubitabilem, & minùs dubitabilem supponit, leg. *Etiam. Cod. Si tutores, vel curatores. Clement. Religiosus. de præscript. Clement. vnic.* §. *fin. de supplend. neglig. Prælat.* & *Clem. Nolentis. de hæretic.* & tradit *in dicta Clement.* Zabarela & Paris. *cons.* 36. *n.* 9. & *cons.* 65. *n.* 18. & *cons.* 98. *n.* 69. *volum.* 1. & *cons.* 41. *num.* 5. *volum.* 4. Menoch. *de recuperand. possess. num.* 156. & alij.

8. Quinta, an hæc potestas absoluendi à Pontifici reseruatis, extendatur ad contenta in Bulla Cœnæ? Ratio dubij est: quia huiusmodi casus habent specialem grauitatem, ac reseruationem, ob quam diximus *tract. de fide*, non comprehendi sub generali concessione alicui facta absoluendi à reseruatis Sedi apostolicæ; sed requiri specificam, & expressam horum casuum mentionem, vti post alios tradunt Suarez *de censur. disputat.* 7. *sect.* 5. *num.* 11. Grassis *libr.* 4. *decis. cap.* 15. *num.* 76. & *cap.* 18. *num.* 2. Emman. Rodriquez *in addit. ad Bullam Cruciata*, §. 9. *num.* 64. Vgolin. *de censur. tab.* 1. *cap.* 10. §. 4. *num.* 7. Flechilla *de excommun.* 4. *p. art.* 1. *n.* 7. *ad finem primi dubij.* Et confirmari efficaciter potest ex Extrauag. *Etsi Dominici.* 1. & 2. *de pœnitent. & remiss.* vbi expressè dicitur, in generali concessione casuum reseruatorum non intelligi casus Bullæ Cœnæ.

9. Nihilominùs satis probabile existimo, virtute Iubilei Compostellani, & à fortiori Romani à casibus Bullæ Cœnæ absolui posse. Moueor ex eo, quòd casus Bullæ Cœnæ multos post annos à concessione Iubilei Compostellani fuerunt reseruati. Nam primus, qui in Vaticana Bibliotheca reperitur hos casus reseruasse, fuit Greg. XI. qui floruit circa annum 1370. prout refert Tolet. *lib.* 1. *instr. Sacerdot. c.* 18. At Iubileum Compostellanum concessum fuit ab Alexandro III. & à Calixto, & Anastasio, eius antecessoribus. Quod cùm ita celeberrimum fuerit, non est præsumendum, Pontificem restrinxisse. Quod maximè verisimile apparet, cùm omnis lex, statutum, & dispositio semper futuros casus, & non præteritos respiciat, nisi præteritorum specialem, & expressam faciat mentionem ex textu in leg. *Leges, & constitutiones. Cod. de legib.* ibi: *Leges, & constitutiones futuris certum est dare formam negotiis, non ad facta præterita reuocari, nisi nominatim, & de præterito tempore, & adhuc pendentibus negotiis cautum sit.* Idem colligitur ex leg. *Non dubium. Cod. eod. leg. fin. C. de testam. cap.* 2. & *cap. fin. de constitut.* & tradit Federicus de Senis *cons.* 233. *in princ. n.* 2. Ergo constitutio, & lex disponens, ne sub generali concessione casuum reseruatorum comprehendantur casus Bullæ Cœnæ Domini, intelligi non debet de concessione facta in Iubileo Compostellano, quæ prior fuit, cùm illius expressam non fecerit mentionem. Deinde, quia clausula generalis non derogat speciali antecedenti, cuius expressa mentio facta non est, argum. textus in cap. 2. *de dolo, & contumacia.* cap. *Cæterùm. de rescript.* & tradit Cardin. Tuscus *litt. P*, *concl.* 752. Denique nón est præsumendum, hanc fieri reseruationem illis, qui tanto labore Ecclesiam D. Iacobi ex remotissimis Orbis partibus visitandam accedunt. Hinc tamen non inferes, posse virtute huius Iubilei absolui: etenim enim hæresis ita est execrabile, vt nunquam fuerit sub generali concessione casuum reseruatorum

torum contentum, vti tradunt Couarru. *in cap. Alma mater.* 1.p.§.11.n.15. Nauarr. *cap.*27.*n.*275. Gutter. *lib.*1. *cap.* 15.*n.*26. Garcia *de benefic.* 11.*p. cap.*10. *num.*109. Henriq. *lib.*3.*cap.*16.*num.*2. & *lib.*7.*cap.*13. *num.*1. & *lib.*13.*c.*27.*n.*5. Suar. *de censur. disp.*7.*sect.*5.*n.*12. & alij plures.

10. Ratio dubitandi ex probatione conclusionis soluta est. Ad confirmationem respondeo, Paulum II. & Sixtum IV. *in supradictis Extrauag.* locutos esse de concessionibus à se factis, & in posterum faciendis, vt ex textu constat; ac proinde casus Bullæ Cœnæ in iis non comprehendi. Secùs est de concessione facta ante ipsarum Extrauagantium Constitutionem, expeditionémque Bullæ Cœnæ, qualis est concessio Iubilei Compostellani, & Romani.

11. Sexta, an præter potestatem absoluendi à reseruatis, concedat hic Iubileus potestatem commutandi vota? Videtur enim concedere: siquidem est instar Romani, in quo conceditur potestas vota omnia commutandi, excepto voto Ierosolymitano, castitatis, & religionis, teste Glossa magna *in Extrau. Antiquorum. prope finem. de pœnitent. & remissionib.* Præterea Iubileus ex sua natura continet potestatem commutandi vota, sicuti & absoluendi à reseruatis; & ratione harum potestatum ab Indulgentia distinguitur, vti affirmat Iacob. de Graffis *libr.* 5. *casuum conscient. cap.* 15. *num.* 29.

Sed verius oppositum censeo; non posse, inquam, virtute huius Iubilei vota illa commutari: nam esto in Romano Iubileo post Extrauag. *Antiquorum.* &, *Quemadmodum.* censeatur hæc facultas concessa: tempore autem, quo Compostellanus concessus fuit, non constat concessam fuisse. Quinimò ex Bulla Alexand. III. non leuiter colligitur, eo tempore nullam potestatem commutandi vota concessam esse Romano Iubileo: siquidem affirmans se concedere Compostellanæ Ecclesiæ omnes, & singulas Indulgentias, & Iubileum ipsius eodem modo, & forma, quo Romana Ecclesia habet, solùm meminit potestatis absoluendi à reseruatis, sub qua dispensatio, & commutatio votorum nullo modo continetur. Ergo signum est, hanc potestatem in Romano Iubileo tunc non viguisse, sicuti nec vigebat facultas componendi, seu remittendi incerta malè ablata. Quòd verò postmodum hæ facultates Romano Iubileo additæ fuerint, non probat Compostellano addi: quia Compostellanus concessus est ad instar Romani tunc existentis, sed non futuri.

§. III.

De Iubileo extraordinario, qui pro duabus hebdomadis conceditur.

1. *Expenditur modus concessionis huius Iubilei.*
2. *Quæ necessaria sint ad illius consecutionem ex communi sententia.*
3. *Aliqui existimant, te bis obtinere hunc Iubileum posse.*
4. *Sed oppositum verius est.*
5. *Obtento Iubileo in prima hebdomada, negant plures, te absolui posse in secunda à reseruatis, si in ea incideris.*
6. *Satis probabile est oppositum.*
7. *Tempore Iubilei commutationem votorum facere potest reseruando designationem naturæ subrogatæ in aliud tempus.*
8. *Si manifestata sunt vota tempore Iubilei, dilatáque est commutatio ob causam, postmodum fieri potest.*
9. *Etiam vota oblata transacto tempore Iubilei commutari possunt.*
10. *Potes obtinere absolutionem à reseruatis, & commutationem votorum, antequàm alia opera in Iubileo iniuncta exequaris.*
11. *Obtenta absolutione à reseruatis, & votorum commutatione, si non consequaris Iubileum, non recidis.*
12. *Ei, qui Iubileum non fuit consecutus, nequeunt transacto tempore Iubilei vota commutari, aut absolutio à reseruatis concedi.*
13. *Obtenta absolutione à reseruatis, vel votorum commutatione, teneris in probabili sententia sub graui culpa Iubileum quærere. Sed rectiùs alij negant.*
14. *Non est opus, prædictam votorum commutationem in confessione fieri.*
15. *A reseruatis commissis fiducia Iubilei plures negant te absolui posse.*
16. *Rectiùs alij affirmant.*
17. *Fit satis oppositæ rationi.*
18. *Omnia opera pro consecutione huius Iubilei in eadem hebdomada præstari debent ex securiori sententia.*
19. *Verius est fieri posse in duplici illa hebdomada.*
20. *Satisfit oppositæ rationi.*
21. *In quolibet loco obtinere Iubileum potes.*

1. POst annum Romanum Iubilei, post coronationem Pontificis, & præcipuè cùm Ecclesia aliqua graui persecutione, & labore vrgetur, solet Pontifex concedere his, qui processionibus ab Ordinario indictis assistunt, vel Ecclesias, seu Ecclesiam ab ipso designatam visitauerint, ibíque preces pro exaltatione fidei, & hæresum extirpatione, Principúmque Christianorum pace, & concordia deuotè fuderint, sacrámque Eucharistiam primo, vel secundo Dominico, vel alio die ex dictis duabus hebdomadis susceperint, eleemosynámque, pro cuiusque deuotione, tribuerint, ieiunauerintque feria quarta, sexta; & sabbatho vnius ex duabus hebdomadis, Indulgentiam plenariam, sicuti in anno sancto Iubilei Romani. Quòd si aliquis ob infirmitatem, vel professionem, aliámve causam non potuerit prædicta exequi, conceditur facultas Confessori, omnia, & singula in opus pium, prout sibi visum fuerit, commutandi. Deinde prædicto Confessori ab Ordinario approbato, delegatur potestas absoluendi ab omnibus censuris, & pœnis à iure, vel ab homine in foro conscientiæ, & à quibuscunque criminibus quantumuis grauibus, etiam contentis in Bulla Cœnæ. Denique datur facultas commutandi quælibet vota, excepto voto castitatis, & Religionis.

Pro explicatione prædicti Iubilei aliqua præmittenda sunt, in quibus Doctores conueniunt: deinde dissoluenda, in quibus dissentiunt.

2. Pro consecutione Iubilei tibi necessarium est, processioni assistere, vel Ecclesiam, seu Ecclesias designatas deuotè visitare, & preces ibi fundere pro augmento fidei, hæresum extirpatione, Christianorum Principum pace. Deinde debes eleemosynam tribuere, non qualem exigit tuus status, (etsi id conueniat;) sed tuæ deuotioni commensuratam, vt benè notauit Emmanuel Sà *verbo, Indulgentia, num.* 4. Item, opus tibi est, feria quarta, sexta, & sabbatho ieiunare, esto adolescens sis, vel senex: quia hoc non est præceptum, sed consilium pro concessione Indulgentiæ requisitum, vt benè Layman. *tractat.* 7. *cap.* 8. *dub.* 8. Et licèt regulariter, cùm aliquod opus pœnale iniungitur, non veniat intelligendum opus pœnale aliàs debitum;

debitum; sed opus pœnale liberaliter factum: at in huiusmodi Iubileo consuetudo obtinuit executione operum aliàs debitorum fieri satis, cùm sæpè videamus prædictum Iubileum publicari in hebdomada quatuor Temporum, & in Quadragesima, & in hebdomada sancta. Quapropter Communione paschali, & ieiuniis ex præcepto debitis, & debitis ex voto te posse Iubileum obtinere, vti dixit Henriq. *lib.7. cap. 10.num.5.* Paul.Comitol.*lib.1.qq. moral. qu.38.* Layman. *lib.5.sum.tract.7. cap.8. in fine, dub. 6. num. 13.* Præterea teneris communicare primo Dominico, vel alio die sequentis hebdomadæ. Pro quo aduerte, ad Communionem suscipiendam, Ecclesiam, visitandam, eleemosynámque concedendam, tres dies Dominicos in hoc Iubileo tibi esse concessos: nam, cùm prædictus Iubileus spatio duarum hebdomadarum duret, seu, vt aliis placet, quindecim diebus, & Dominica dies non solùm sit principium sequentis hebdomadæ, sed finis præcedentis; medium enim est inter vtranque hebdomadam; fit sanè tres Dominicas in prædicto spatio contineri: sicuti aduerterunt Henriq. *lib.7.cap.10.num.8.* Benzon.*lib.4.cap.2.differ.5.* Laym. *tract.7.cap.8. num.7.dub.2.* Quinimò, si diligentias feceris secunda hebdomada, affirmant Henriq. & Laym. te Communionem differre posse in aliquem diem tertiæ hebdomadæ sequentis: quod mihi nullo modo probatur: quia Gregor. XIII. Paul. V. & Vrban. VIII. in Iubileis concessis expresè affirmarunt, Communionem faciendam esse primo die Dominico post Iubileum indictum, vel sequenti, vel aliquo die illarum duarum hebdomadarum. Aliàs hoc Iubileum non solùm spatio quindecim dierum, sed plurium durasset: siquidem opus præscriptum, quod præcipuum est, post illos quindecim dies differri potest. Illud verò est certum, necessarium non esse pro Iubilei consecutione, Communionem reliquis operibus iniunctis præmittere, sed potes præmittere, vel postponere, prout tibi placuerit. Aliis placet consultius esse præmittere, vt ex fructu per Communionem acquisito reliqua opera digniora fiant. Alij è contra postponere, vt omnia opera iniuncta ad sacram Communionem disponant, qua suscepta securius Indulgentia obtineatur. Quod ergo curare debes, maximè est, vt liber à peccato mortali omnia opera iniuncta exequaris. Quapropter, si mortali te grauatum sentias, expedit ante omnia confessionem præmittere, quam non solum post Iubileum indictum; sed ante illius indictionem vno, vel altero die facere potes iuxta receptam consuetudinem, teste Layman. *dicto cap.8. dub.1.n.6.* neque postmodum teneris confessionem repetere, si in mortale non incidas. Hæc sunt ferè ab omnibus recepta. Dubia autem sunt,

3. Primò, an non tantùm semel, sed bis, obtinere Iubileum possis, si opera iniuncta bis præstes, vt verè præstari possunt in qualibet hebdomada? Affirmat Henriq. *lib.6.de pænitent.cap.16.n.3.* & *lib.7 de Indulg. cap.11.in princ.* Rodrig. *t.2.sum.c.184.n.14.* eò quòd beneficium Principis latè sit interpretandum, quantùm verba patiuntur: at verba, quibus prædictus Iubileus conceditur, hanc admittunt interpretationem: quippe conceditur Indulgentia omnibus illis, qui præscripta opera in vna ex duabus hebdomadis fecerint. Ergo, si repetas ea opera in secunda hebdomada, ea præstas in vna ex duabus hebdomadis. Ergo Indulgentiam consequeris.

4. Sed oppositum longè verius existimo cum Suar. *t.4.de pænit.disp.57.sect.1.n.7.* & *t.2.de relig. lib. 6. de voto, cap.16.n.17.* Nauar. *notab.31.n.36.* Layman. *tr.7. cap. 8. n.8.* Bonac. *disp.5.de pænit.q.7.p.5. §.2. n.17.* & *disp.6. de Indulg.q.1.p.5.n.32.* Sanch. *lib.4 de voto, c.54. n.30.* Et constat ex his, quæ diximus *pun.8. difficult.3.* vbi probatum reliquimus, Indulgentiam pro limitato, breuique tempore concessam, etiamsi indefinitè concedatur, non posse sæpiùs obtineri: quia ea determinatio temporis indicat Pontificis voluntatem eam semel tantùm concedendi. Sed, præterea in præsenti, ex forma concessionis efficaciter hæc voluntas probatur. Non enim Pontifex inquit: Obtineat Indulgentiam, qui in vna, & altera hebdomada opera iniuncta præstiterit. neque absolutè, & indefinitè dixit: Obtineat Indulgentiam in illis duabus hebdomadis. sed expresè ait: *Obtineat Indulgentiam, qui prima hebdomada post publicationem, vel in sequenti post illam.* quæ disiunctiua manifestè indicat in vna tantùm hebdomada obtineri posse. Et *paulò inferius* inquit, *hac vice tantùm.* Non igitur pluries, sed semel tantùm concedere Indulgentiam intendit. Et ex his soluitur oppositum fundamentum.

5. Secundò dubitabis, an obtento Iubileo in prima hebdomada, possis absolui in secunda à casibus reseruatis, si fortè in aliquem eo tempore incideris, & commutationem obtinere de votis in ea hebdomada factis: Suar. Laym. Bonac. *locis alleg.* negant, quibus adhæret Sanch. *lib. 4. de voto, c.64. n.28.* eò quòd hæc potestas absoluendi à reseruatis, & commutandi vota, concedatur occasione Indulgentiæ consequendæ, qui finis comparatione tui cessat, cùm iam Indulgentiam obtinueris. Item, tibi iam est finitum tempus Iubilei; sed, eo finito, vti non potes facultate in eo concessa absoluendi à reseruatis, & commutandi vota. Ergo, &c.

6. Nihilominùs satis probabile existimo, te posse absolui ab eo casu reseruato, in quem secunda hebdomada incidisti, & commutationem voti eo tempore facti obtinere. Sic docuerunt Henriquez, & Rodrig. *suprà.* Reginald. *lib.8. num.64.* Graffis *de Indulgent. cap. 5. n. 32.* Moueor, non ex eo, quòd Indulgentia iterum quæri non possit, si supponamus, verè acquisitam esse; sed ex eo, quòd hæ facultates, etsi occasione Indulgentiæ concedantur, pro toto eo tempore, quo Iubileum à populo Christiano obtineri potest, videntur concedi. Neque expedit, has facultates astringi ad singularem cuiusque modum procedendi in Indulgentiæ consecutione. Aliàs neque intra eandem hebdomadam post finita opera iniuncta absolui posset ab aliquo casu reseruato, si fortè in illum inciderit; neque voti commutationem obtinere: quod ipse Thom. Sanch. *d.cap.54.num.28.* non concedit: & sicut ipse affirmat, spatium totius hebdomadæ reputandum esse tempus pro concessione Iubilei in ordine ad absolutionem à reseruatis, & votorum commutationem; tametsi breuiori tempore obtentum sit: sic affirmare debet de voto tempore, in quo Iubileus obtineri potest. Præterea harum facultatum concessio independens est ab Indulgentiæ concessione, etsi occasione illius facta fuerit: nam, vt *suprà* diximus *pun. 6.* esto Indulgentiæ concessio nulla sit ob defectũ causæ, concessio tamen facultatum valida est. Non ergo ex eo, quòd Indulgentiam quærere nequeas, inferendum est, prædictis facultatibus vti non posse. Deinde quis agnoscet te Indulgentiam obtinuisse, tametsi opera præscripta feceris? Certè Deo tantùm cognitum est. Præstat ergo, vt eadem opera repetas in sequenti hebdomada: fortè enim consequeris Indulgentiam, quam in prima non obtinuisti. Non igitur est credendum, Pontificem hanc repetitionem, vtpote maximè salutarem, impedire velle, tollendo facultates in prædicto Iubileo concessas; sed potiùs præsumi debet, velle fideles ad eam repetitionem mouere, & iuuare prædictarum facultatum concessione. Et per hæc satisfactum est oppositæ rationi.

7. Tertiò dubitabis, an necessariò votorum commutatio tempore Iubilei facienda sit? Qua in re mihi certum

certum est, te posse tempore Iubilei commutare vota in eam materiam, quam ipse, vel alius vir doctus postmodum iudicauerit expedire: quia eo casu commutatio intra tempus Iubilei essentialiter perficitur: quia materia commutationis, saltem in genere subrogatur; tametsi in particulari, & expressè non determinetur, quod non videtur necessarium, vt rectè Man. Rodrig. *in addit ad Bullam*, §.9. *n.* 115. Viuald. *candelab. Sacrament.* 3.*p.cap.*14.*n.*40. Graffis 1.*p. decis. lib.*4.*cap.*15. *n.*47. Sayro *in claui regia*, *lib.*6. *cap.* 12. *n.*21. *in fine*, quos refert, & sequitur Sanch. *lib.* 4. *de voto*, *cap.*54.*n.*31.*& num.*32. optimè aduertit, reum non esse voti, qui illud violaret, antequàm Confessor, vel vir doctus materiam subrogandam determinaret: quia illud votum verè commutatum fuit, & consequenter extinctum.

8. Secundò ferè certum existimo, si consecutus Iubileum intra consecutionis tempus à te postulet votorum commutationem, illis saltem in genere expressis, tu verò vt rem maturiùs consideres, & commutationem rectiùs præstes, differas post Iubilei tempus, optimè commutationem facere posse: quia ea petitione, & votorum manifestatione causa inchoata est, & iurisdictionem obtinuisti, quam potes commodo tempore exercere. Sic docet Suar. *t.*2.*de relig.tract.de voto, lib.*6.*cap.*16.*n.*15. Sanch.*lib.*4.*de voto, cap.*54. *num.*34. *& seqq.*

9. Quocirca difficultas præcipua est, an, si tempore Iubilei oblitus fuisti votorum commutationem petere, posses eo finito postulare? Et quidem si opera iniuncta ad consecutionem Iubilei non præstitisti, omnes conueniunt, te non posse commutationem postmodum petere: quia nullum ius acquisisti: quippe prædicta potestas ob Iubileum conceditur: & tradit Sanch. *lib.*4.*de voto, cap.*54.*num.*46.*&* 51. At, si Iubileum es consecutus, variant Doctores, Man. Rodriq. *t.*2.*sum.cap.*184.*n.*15. Suar. *lib.*6. *de voto, cap.*16. *n.*14. Layman. *lib.*5.*sum. tract.*7. *cap.*8. *dub.*3. *num.*9. *in fine*, negant, eò quòd, finito Iubileo, finiuntur priuilegia, quæ ob illius consecutionem conceduntur. Nihilominùs oppositum verius existimo cum Stunica *quæst.* 5. *de voto*, *num.* 39. Henriqu. *lib.* 7. *de Indulgentiis*, *cap.* 11, *num.* 4. Emman. Sà *verbo, Indulgentia, num.*14. Sayro *in claui regia, lib.*6.*cap.*12. *n.*17. Sanch. *lib.*8.*de matr.disp.*15 *num.*17. & *lib.*4. *de voto*, *cap.* 54. *num.* 39. Ratio est: quia Pontifex in hoc Iubileo sòlùm operibus iniunctis præscripsit tempus, in quo exequenda erant, vt constat ex illis verbis: *Prima hebdomada, vel altera sequenti à die publicationis.* At facultati absoluendi à reseruatis, commutandíque vota nullum tempus præscripsit: sed absolutè inquit: *Concedimus, vt possint hac vice tantùm idoneos Presbyteros approbatos eligere, qui eorum confessionibus diligenter auditis, licitè valeant illos absoluere, &c. ac vota commutare, &c.* Ergo Iubilei consecutione priuilegium obtinuisti; tum absoluendi à reseruatis vsque ad tempus Iubilei inclusiuè commissis; tum obtinendi commutationem votorum, quæ fuerint vsque ad prædictum tempus emissa: quod finiri non debet, finita Indulgentiæ consecutione, cùm ab illa sit separabile, & Indulgentiæ tempori non alligatum. Et confirmatur: quia in priuilegiis per Cruciatam concessis, ne aliquis finito anno publicationis eis vteretur, expressit Pontifex, finito anno cessare. Ergo, cùm id non expresserit in hoc Iubileo, censenda sunt post illius tempus perseuerare. Prætereà, ponamus, te tempore Iubilei cōfessum non esse, eò quòd inuincibiliter ignorasti, te peccato mortali grauari; præstitisti tamen reliqua opera ad Indulgentiam consequendam: postmodum verò recordaris peccatum commisisse reseruatum: certè illius peccati reseruatio sublata non est, cùm non sis ab illo neque indirectè absolutus: & tamen inquit Suar. *tom.* 4. *de pœnitentia*, *disput.* 31. *sect.* 4. *num.* 10. te posse à quolibet Confessario approbato absolui ob ius per Iubileum acquisitum. Ergo idem poteris quoad votorum commutationem, cùm eodem tenore vtraque potestas concedatur.

10. Quartò dubitabis, an tibi absolutio à reseruatis, & commutatio votorum concedi possit, antequàm opera in Iubileo præscripta præstes? Et ratio dubij est: quia potes iis impetratis ab Indulgentiæ consecutione cessare: quod non videtur leue inconueniens, præcipuè cùm hæc concedantur ob Indulgentiæ consecutionem. Nihilominùs certa sententia est, quam *tract. de pœnit.* firmatam reliquimus, te posse ante executionem operum in Iubileo præscriptorum, absolutionem à reseruatis, & commutationem votorum obtinere, si intentionem habeas ea opera exequendi, & Iubileum lucrandi: hæc enim intentio, vt benè inquit Suarez *tom.* 2. *de relig. tract. de voto*, *lib.*6. *cap.* 16. *num.* 6. Sanchez *lib.* 4. *de voto*, *cap.* 54. *num.* 42. omninò necessaria est; quia hæc conceduntur, tanquàm præparatoria ad Iubilei consecutionem, & ob illius comparationem: deficiente autem intentione comparandi Iubilei, non possunt prædictæ potestates rationem præparationis habere, ac proinde cessare debent.

11. Quintò dubitabis, an stante intentione lucrandi Iubileum, & virtute illius, obtenta absolutione à reseruatis, & votorum commutatione, si postmodum Iubileum non quæras, reincidas in eadem peccata, & censuras reseruatas, votáque, quibus ligatus eras, reuiuiscant? Et quidem peccata semel remissa nullatenus redire posse est manifestum: quia in peccatis conditionali remissioni locus non est. Censuræ autem, etsi redire possint, quando earum absolutio concessa est ad reincidentiam: at, cùm in dicto Iubileo is modus concedendi absolutionem non exprimatur, sicuti exprimitur in c. *Eos, qui. de sent.excomm.* nullum est fundamentum ad asserendum, te postmodum reincidere. Atque ita docent Nauar. *miscell. de orat.* 93. *num.* 2. Cordub. *quæst.* 21. Henriq. *lib.* 6. *de pœnit. cap.* 16. *num.*6. & *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 11. *num.* 4. Suar. *tom.* 4. *de pœnit. disp.* 31. *sect.*4. *num.* 5. & *tom.*5. *de censur. disp.* 7. *sect.* 5. *à num.*30. Emman. Sà *verbo*, *Absolutio*, *num.* 19. Sanchez, aliis relatis, *lib.* 8. *de matrimonio*, *disput.* 15. *num.* 20. & *lib.* 4. *de voto*, *cap.*54. *num.*44. Quinimò, si confessionem fecisti intentione quærendi Iubileum, tametsi postmodum voluntatem mutasses, sublata est reseruatio omnium peccatorum, si quæ fuerunt in confessione inuincibiliter oblita: quia Sacerdos virtute Iubilei absoluens, & vices Pontificis gerens, intendit absoluere, quantùm potest: cùm autem possit, quoad peccata oblita, te absoluere ab illorum reseruatione, (hæc enim absolutio non pendet ex absolutione directa quoad culpam,) omninò reseruatio sublata est. Atque ita docet Sanchez *dicto lib.*8.*de matr. disp.*15. *num.*21. & *lib.* 4. *de voto*, *cap.* 54. *num.* 45. Si verò nullam confessionem fecisti: quia existimasti nullo mortali grauari, peccata reseruata permanent: quia reseruatio non tollitur ipso facto per Iubileum; sed per absolutionem sacramentalem, vt benè aduertit Sanchez *loco alleg.* Et ex alia parte cùm Iubileum non obtinueris, non acquisisti ius eligendi Confessorem, qui à prædictis te absoluat; ac proinde teneris ad Superiorem recurrere.

Quoad votorum commutationem ferè idem dicendum est, facta absoluta commutatione, vota extincta esse, nec reuiuiscere; tametsi postmodum Iubileum non quæsieris. Nam, esto, potuerit Confessor vota commutare ea conditione, vt commutatio

ctio vim obtineat; peractis his operibus, quæ in Iubileo præscribuntur, & non aliter: at ex vi priuilegij non cogitur hoc modo commutationem facere, imò nec expedit: quare, si absolutè commutationem fecerit, vota extincta sunt, nec reuiuiscunt. Atque ita docent Henriq. *lib. 7. de Indulgentiis, cap. 11. num. 4.* & *lib. 6. de pœnitentia, cap. 16. num. 6.* Emman. Sà *verbo, Absolutio, num. 19.* Suarez *tom. 2. de religione, tract. de voto, lib. 6. cap. 16. num. 9.* Sanchez *lib. 8. de matrimonio, disput. 15. n. 22.* & *lib. 4. de voto, cap. 54. n. 49. & 50.*

12. Verùm, si tempore Iubilei vota commutata non sunt; vel, quia consecuturus Iubileum commutationem non petiuit; vel, quia tu commutationem in posterum reseruasti, intendens rem maturiùs considerare: nequaquam potes translato Iubileo commutationem facere ei, qui Iubileum consecutus non est, etiamsi tempore Iubilei absolutionem à peccatis impendisses: quia per absolutionem à peccatis vota non extinguuntur, sicuti extinguitur reseruatio, & ex alia parte non lucranti Iubileum priuilegium obtinendi votorum commutationem non conceditur: ergo non est, vnde commutationem facere possis. Sic Suar. *dicto cap. 16. n. 15.* Sanch. *dicta disp. 15. de matr. n. 23. & cap. 54. n. 51.*

13. Sextò dubitabis, an obtinens prædictam à reseruatis absolutionem, seu votorum commutationem, tenearis sub graui culpa Iubileum quærere? Affirmat Suar. tanquàm probabile, *t. 4. de pœn. disp. 31. sect. 4. n. 5.* & *t. 2. de relig. lib. 6. de voto, cap. 16. n. 11.* Ducitur: quia videtur hoc beneficium tibi concedi sub eo pacto, & obligatione, vt Iubileum consequaris; aliàs vt quid propositum consequendi Iubileum requisitum esset? Sed rectiùs Sanch. *lib. 1. de matr. disp. 43. n. 9.* & *lib. 8. disp. 15. n. 24* & *lib. 4. de voto, cap. 54. n. 54.* ab hac obligatione te eximit, eò quòd nullum sit firmum fundamentum illius astruendæ. Neque enim ex natura rei hæc obligatio consequitur, ob absolutionem, vel commutationem obtentam: sed optimè concedi potest ea absolutio, & commutatio habenti propositum quærendi Iubileum, tametsi pactum, & obligationem de illius consecutione non faciat. Iubileus autem hanc obligationem non indicit. Ergo imponenda non est.

14. Septimò dubitabis, an necessariò prædicta votorum commutatio facienda sit in confessione, vel possit fieri extra? Rationem dubitandi præstant illa verba Iubilei: *Possint approbatos Presbyteros eligere, qui eorum confessionibus diligenter auditis, licitè valeant ipsos à quibusuis peccatis, criminibus, censuris*, &c. *absoluere, ac vota quæcunque ab eis emissa, castitatis, & Religionis duntaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare.* Ex quibus verbis videtur necessariò inferri, commutationem fieri non posse, quin priùs peccata diligenter audiantur, & consequenter quin priùs fiat confessio. Ablatiuus nanque absolutus conditionem importat, leg. *A testatore. ff. de condit. & demonstrat.* Conditiones autem in specifica forma obseruari debent, leg. *Qui heredi. 44. ff. eodem.* Præterquàm quòd clausula absoluta, & conditionalis, posita in aliqua dispositione, ad omnia ibi disposita refertur, ex textu in cap. *Secundò, requiris. de appellat.*

Sed oppositum verius censeo cum Sanchez *lib. 8. de matr. disp. 15. in fine*, & *disp. 16. n. 11. in fine*, eò quòd illa verba, *eorum confessionibus diligenter auditis*, ad absolutionem à peccatis, quæ immediatè consequitur, referenda sunt, vtpote quæ expostulat confessionem diligenter audire; non tamen referenda sunt ad votorum commutationem, quæ confessionem non expostulat: clausula nanque conditionalis alicui dispositioni inserta ad omnia refertur, si in omnibus est æqua ratio. Secùs verò si diuersa sit, vt benè Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 181. n. 2.* tunc enim solam dispositionem sibi immediatam afficit.

15. Octauò dubitabis, an à peccatis commissis spe obtinendi absolutionem virtute Iubilei possis absolui? Dubitatio procedit, quando Iubileus nihil declarat, sicuti fit in hoc Iubileo Compostellano, & Romano, & Bulla Cruciatæ. Prima sententia negat pro prædictis peccatis facultatem in Iubileo concedi. Sic docuit Couarruu. *lib. 2. var. cap. 20. n. 15. vers. Vigesimosextò.* Nauar. §. *In Leuitico. notab. 31. num. 7.* Ludouic. Lop. *instruct. conscient. 1. part. cap. 27.* Cordub. *in sum. quæst. 22.* Menoch. *lib. 5. præsumpt. 10. num. 6.* Fundamentum præcipuum sumitur ex eo, quòd non videatur rationabiliter præsumi posse, intentionem Pontificis esse prædictam malitiam, & iniquitatem fouere velle. Foueret autem, si in prædictis Iubileis ea esset concessa facultas. Ergo asserendum est, eam non esse concessam. Deinde colligere possemus, hanc non esse intentionem Pontificis: primò, argum. textus in *leg. 1. §. Hac autem actio. ff. Si quis testamento liber esse iussus.* ibi: *Qui hac spe audacior factus est.* Et paulò infrà: *Spe imminentis libertatis.* & cap. *Illud. §. Licet. de Clerico excommunic. ministr.* ibi: *Illud autem, quod sub spe veniæ.* Ex quibus colligitur, spe veniæ, aut Indulgentiarum, peccantem dignum remissione non esse. Secundò, ex cap. *fin. de immunit. Ecclesiar.* vbi cauetur Ecclesiarum immunitate non gaudere, qui sub confidentia gaudendi illa delinquit. Tertiò ex Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 5.* statuente, eum, qui copulam cum consanguinea habet, spe obtinendi dispensationem, difficiliùs ei concedi, deberéque Pontifici delictum exprimere.

16. Nihilominùs verius censeo, virtute supradictorum priuilegiorum absolutionem obtinere posse sic delinquentem, vti docuit Nauarr. sibi contrarius *lib. 5. consilior. tit. de priuileg. cons. 10. num. 3.* & in §. *In Leuitico. notab. 34. num. 6.* asserens peccantem spe veniæ consequendæ leuiùs peccare, quàm eum, qui nulla spe veniæ concepta delinquit. Idem docet Cordub. sibi contrarius *lib. 5. de Indulg. quæst. 34. in fine. & quæst. 37. oppos. 3.* Graffiis *lib. 1. cap. 13. num. 59.* Henriq. *lib. 7. cap. 9. num. 4.* Ludouic. Vega *in respons. casuum, 2. p. casu 2.* Rutilius Benzonius *de anno Iubilei, lib. 5. cap. 15. dub. 24.* Man. Rodriguez *in explicat. Bullæ, §. 9. num. 99.* Anastas. Germon. *lib. 2. de sacra immunit. cap. 6. num. 88.* Zenedo *qq. canon. q. 25. num. 4.* Sanchez *lib. 4. de voto, cap. 54. num. 18.* Fundamentum est: quia facultas ex prædictis priuilegiis concessa generalis est, indeterminata, & indistincta, comprehendítque quodlibet peccatum, siue spe absolutionis obtinendæ, siue non fuerit commissum, sicuti comprehendit facultas à Christo data Pontifici remittendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ; tametsi ex confidentia obtinendi illorum remissionem patrata sint: & sicuti comprehendit facultas, quam Pontifex Episcopis, & Parochis concedit, quinimò & Religiosis absoluendi à peccatis.

17. Neque obstant in contrarium adducta: negamus nanque ex prædicta generali facultate fouere malitiam, & iniquitatem delinquentium, aliàs Christus illam foueret, Sacramentum Pœnitentiæ instituens: quod absit. Infirmitates enim ciuium tribuendæ non sunt gubernatori reipublicæ, remedia præparata habenti pro illarum medela. Textus autem, qui adducuntur, ad probandum, non esse intentionem Pontificis facultatem concedere ad illorum peccatorum absolutionem, possunt in contrarium retorqueri: ideò enim in illis specialibus casibus delictum sub spe Indulgentiæ impedit remissionem: quia sic expressè cauetur. Cùm autem in præsenti non caueatur, non est, vnde facultas generaliter concessa limitanda sit.

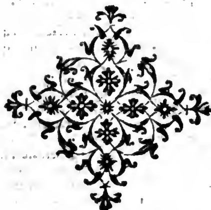
18. Nonò dubitabis, an omnia opera pro consecutione Iubilei iniuncta, debeas eadem hebdomada exequi, vel possis partim in vna hebdomada, partim in alia præstare? Affirmat in eadem hebdomada omnia opera præstanda esse Henriq. *lib. 7. cap. 11. n. 2.* Sanctarel. *lib. de Iubileo, cap. 7. dub. 1.* Mouentur: quia liberalis donatio non subsistit, nisi impleatur conditio, sub qua fit. leg. *Si cùm filius.* §. *Titio decem* leg. *Et generaliter. ff. de donat. leg. fin. ff. de conditionib. ob causam.* & aliis. At Pontifex videtur concedere Iubileum sub ea conditione, vt omnia opera præscripta in eadem hebdomada fiant: inquit enim Pontifex: *Qui processioni interfuerint, vel Ecclesias designatas visitauerint, & feria quarta, sexta, & Sabbatho alterius ex duabus hebdomadis ieiunauerint, pariterque sua peccata confessi, & à sanctissima Communione refecti fuerint, eleemosynamque tribuerint*, &c. In quibus verbis expressè Pontifex postulat omnia ieiunia in altera ex duabus hebdomadis fieri. Ergo contra intentionem Pontificis, & conditionem requisitam procederet, si ea ieiunia in vtraque hebdomada præstaret; sicut si ea præstaret feria secunda, tertia, & quinta. At reliqua opera prædictis ieiuniis iniungi debent, vt satis indicat aduerbium illud, *pariter.* Ergo omnia in eadem hebdomada sunt exequenda. Præterea Iubileus necessariò obtinendus est in vna ex illis hebdomadis. At obtineri nequit, nisi opera iniuncta executioni mandentur: ergo in vna, & non in duabus hebdomadis mandari debent executioni.

19. Cæterùm, etsi prædicta sententia, vt securior, consulenda sit, verius censeo, te non esse obligatum omnia opera iniuncta intra eandem hebdomadam exequi. Sic docuit Bonac. *de Indulgent. disp. 6. q. 1. p. 5. n. 34.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 8. dub. 4.* Moueor: quia loquens Pontifex de modo, quo Romani obtinere hunc Iubileum debent, qui norma est cæteris partibus extra vrbem; nullo modo astringit, vt in eadem hebdomada hæc opera omnia præstentur: quinimò permittit ieiunia fieri in eadem hebdomada, in qua Ecclesiæ visitantur, vel in sequenti. Item, permittit Communionem, quæ est opus ex iniunctis præcipuũ, in sequentem Dominicam, vel in aliquem diem ex duabus hebdomadis differri, vt constat ex Bulla. Ergo. Deinde, qui in qualibet ex duabus hebdomadis opera iniuncta exequitur, verum est in vno ex duabus hebdomadis exequi, tametsi non omnia in eadem exequatur. Ergo satisfacit formæ concessionis. Adde, cùm hæc interpretatio sit fauorabilis, nec Dei cultum diminuat, & consecutionem Iubilei iuuare possit, præsumendum est, Pontificis intentionem illi esse conformem.

20. Neque oppositæ sententiæ rationes vrgent. Ad primam dicimus, ex tenore Bullæ constare, ieiunia nõ esse necessariò exequenda in eadem hebdomada, in qua processioni assistis, vel Ecclesias visitas; tametsi omnia illa ieiunia in eadem hebdomada præstari debent ob similitudinem ieiuniorum, quæ in quatuor Temporibus anni præscribuntur. Præterquàm quòd non videtur improbabile, te satisfacere posse, esto in duabus hebdomadis ea compleas. Admisso tamen intra eandem hebdomadam ieiunia exequenda esse, non inde infertur, te obligatum esse reliqua opera in eadem hebdomada exequi: nam aduerbium illud, *pariter*, annectit ieiuniis reliqua opera iniuncta quoad executionis obligationem: sed non quoad tempus: aliàs eodem die, quo est ieiunium, oporteret omnia exequi: quod nemo concedet.

Ad secundam admitto, in vna ex illis hebdomadis Iubileum obtineri debere; nego tamen, inde inferri, omnia opera ad illius executionem in sola vna hebdomada præstanda necessariò esse; sed solùm infertur in ea hebdomada, in qua obtinetur, oportere omnia opera executioni esse mandata: quod fieri optimè potest, tametsi in duabus hebdomadis ea omnia exequaris, modò in secunda hebdomada Iubileum obtineas.

21. Decimò dubitabis, an astringaris obtinere Iubileum in loco domicilij? Respondeo, in qualibet parte, in qua publicatus fuerit, poteris Ecclesias designatas visitare, reliquáque opera iniuncta exequi: quia Pontifex loco domicilij concessionem non astringit. Quinimò existimo certum, si in loco domicilij publicatus Iubileus fuerit, ibique processionibus astiteris, vel Ecclesias designatas visitaueris; tametsi reliqua opera ieiuniorum, eleemosynæ, confessionis, & Communionis alibi præstes, te Iubileum esse consecuturum: quia in forma concessionis nullo modo cauetur, omnia opera præstanda esse in loco, vbi Iubileus fuerit publicatus: neque id expediens esse videbatur, cùm nullam specialem dignitatem opera iniuncta acquirant ex eo, quòd in loco publicationis fiant, potiùs quàm in alio, quandoquidem eundem finem retinent consequendi Iubileum. Atque ita docent Layman. *lib. 5. summ. tract. 7. cap. 8. dub. 5.* Bonac. *disputat. 6. de Indulgentiis, quæst. 1. puncto 5. in fine.*

TRACTATVS

TRACTATVS XXV. & Disputatio vnica.

DE BVLLA CRVCIATÆ.

VT prædicto tractatui *de suffragiis*, *Indulgentiis*, *& Iubileo*, nihil desit, placuit ei annectere præsentem de Indulgentiis, priuilegiis, & facultatibus, quæ in Bulla Cruciatæ conceduntur. Claritatis gratia, summarium Bullæ ad hunc ordinem reducemus. Primò, de conditionibus necessariis ex parte sumentis Bullam, vt Indulgentias, gratias, & facultates ibidem concessas consequatur. Secundò, quæ Indulgentiæ ibi concedantur. Tertiò, quæ priuilegia, & dispensationes. Quartò, quæ facultates, & gratiæ, tum sumentibus Bullam, tum Commissario. Quibus enodatis, omnia, quæ in Bulla continentur, aperta erunt.

PVNCTVM I.

Quid nomine Bullæ, Indulgentiæ, priuilegij, facultatis, & gratiæ significetur.

1. *Nomen Bullæ vnde dicatur.*
2. *Vnde dicatur Cruciata.*
3. *Indulgentia nomen, & materia declaratur.*
4. *Explicatur priuilegium.*
5. *Quid facultatis nomine significetur.*
6. *Quid gratia.*
7. *Differentia inter supradicta.*

1. NOmen Bullæ varias habet significationes, teste Ambr. Calepino, *verbo, Bulla*, Alex. ab Alexand. *lib. 2. dier. genial. cap. 19. & 15. & lib. 5. cap. 18.* Rebuff. *in praxi benefic. 1. p. tit. Noua Bulla declaratio. cap. 40. n. 3. & 5.* Sed ea significatio est præcipua, qua significatur aureum illud signum, figuram cordis habens, à collo appensum, inclusis intra illud remediis aduersùs inuidiam validissimis, quod Romani Imperatores, & filij Patriciorum gestabant, de quo Plin. *33. histor. cap. 1.* & Alexand. ab Alexand. *dicto lib. 5. cap. 18.* Hinc ergo deriuatum est nomen, *Bulla*, ad significandum signum illud aureum, vel plumbeum, quod ex Litteris apostolicis pendet, & tandem applicatum est, vt significet totum Diploma, seu Litteras apostolicas, si prædictum signum authenticum habeant, sicuti resoluit communis sententia Canonistarum in cap. *Ad audientiam. de nomine falsi.* Glossa *in Clement. 1. de iureiurando, in fine:* & notauit specialiter Rebuff. *dicto c. 40. n. 3.* Sebastian. Acosta de Andrade *in explicat. Bullæ, q. 1. proœmial.* Anthon. Gomez *eodem tit. cap. 1.* Villalobos *sum. 1. p. tract. 17. in proœmio, n. 1.*

2. Dicitur prætereà hæc Bulla, *Cruciata*, vt inquit Domin. Sotus *in 4. dist. 21. q. 1. art. 2. & 3.* Andrade, Anthon. Gom. & Villalob. *suprà:* quia continet indulta, gratias, & priuilegia valdè similia iis, quæ concessa fuerunt tempore Vrbani II. & Innocent. III. omnibus illis, qui pro recuperatione terræ sanctæ aduersùs Turcas ibant pugnaturi, gestantes Crucem rubeam in pectore, vt in vita ipsius Vrbani referunt Platina, Anthon. Illescas, & alij: & colligitur ex cap. *Ad liberandum. de Iudæis.* & tradit Gloss. *Clement. 1. §. Ad hæc. de pœnitent. & remiss. verbo, A pœna.* Nicephor. *lib. 7. Histor. ecclesiast. cap. 46.*

3. Nomen, *Indulgentia*, vt constat ex iis, quæ *præcedenti tract. pun. 2.* diximus, plures significationes continet, quas in præsenti expendunt latè Anton. Gom. *cap. 2.* Bellarm. *lib. 1. de Indulgent. cap. 1.* Propria tamen Indulgentiæ significatio est remissio, seu contemperatio facta delinquenti. Hinc Indulgentiam ecclesiasticam definiunt communiter Doctores apud Henriq. *lib. 7. de Indulgent. cap. 1. n. 2.* Acosta de Andrade *q. 3.* vt sit pœnæ temporalis pro peccato debitæ relaxatio extra Sacramentum, ex applicatione thesauri Christi, & Sanctorum. Non enim est relaxatio pœnæ æternæ: hæc enim simul cum culpa remittitur; sed pœnæ temporalis, quæ remissa culpa, & pœna æterna, solet manere luenda in hoc sæculo, vel in futuro in Purgatorio, iuxta textum in Extrauag. *Vnigenitus. de pœnitent. & remissionib.* Dicitur relaxatio pœnæ temporalis, & non pœnitentiæ iniunctæ, vt voluit Caiet. *Opusc. de Indulgent. cap. 2.* quia per Indulgentiam non tollitur directè pœnitentia iniuncta; sed solùm quatenus tollitur pœna, pro qua satisfacienda pœnitentia iniuncta erat: neque etiam est relaxatio pœnæ in foro iudiciali, & contentioso impositæ; sed pœnæ coram Deo debitæ pro culpis cōmissis. Fit autem hæc pœnæ remissio extra Sacramentum: quia ea, quæ in Sacramento fit, non Indulgentia, sed absolutio sacramentalis appellatur, & cum remissione culpæ coniungitur: pendet enim ex absolutione sacramentali peccatorum, à qua non pendet Indulgentia: hanc enim obtinere poteris, si in gratia existas, & si nullam absolutionem sacramentalem receperis. At, quia hæc remissio nunquam gratis fit; sed solutione sufficienti exhibita: ideò pro illius consecutione applicat Pontifex ex satisfactionibus Christi Domini, & superabundantibus B. Virginis, & Sanctorum, quidquid necessarium est, vt condigna fiat remissio; applicat, inquam, eam satisfactionem pro fidelibus viuis in modum absolutionis; pro defunctis in modum auxilij, & suffragij, de quibus *in præcedenti tractatu* satis dictum est, & latè docet in præsenti Anthon. Gom. *c. 2. n. 10.*

4. Priuilegium est priuata lex contra generalem iuris communis dispositionem, & priuatis personis concessum, vt probat text. in cap. *Priuilegium. 3. dist. cap. fin. 25. qu. 1.* leg. *Singulari. ff. de legib.* & tradit Syluest. *verbo, Priuilegium.* Rebuff. *in prax. tit. Differentia inter priuilegium. num. 3. & 4.* Gregor. Lopez *leg. 2. tit. 18. part. 3.* Neque ab Indulto differt; sed pro eodem vsurpatur, vt colligitur ex cap. fin. *Vt lite pendente.* & ibi Glossa

Glossa *verbo, Indulgentiam.* cap. *Dudum.* cap. *Ex ora. de priuilegiis.* & tradit Roman. *conf.* 436. quod incipit, *Quoad indultum.n.1.& seqq.*

5. *Facultas*, nomen est generale, quo Bulla vtitur, & complectitur omnia indulta, priuilegia, & gratias, quæ *ibidem* continentur. Specialiter facultas est potestas exercendi actum, qui aliàs exerceri non poterat, iuxta illud Plinij: *Si mihi facultas daretur, vtrum mallem eligendi.*

6. *Gratia* multa significat, vt notat Alens. 3. *p. sum. qu.69. memb.1. art.1.* Gloss. *Clement.1. de Magistr.* sed præcipuè sumitur pro beneficio à Summo Pontifice collato, cap. *Gratia. de rescript. in 6.* & Clem. *Gratia. eodem tit.*

7. Ex his omnibus constat discrimen inter Indulgentiam, priuilegium, facultatem, & gratiam. Nam Indulgentia est relaxatio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis. Priuilegium est dispensatio legis communis alicui facta. Facultas est potestas exercendi actum, siue iuri communi aduersum, siue non. Gratia est beneficium à Romano Pontifice concessum, ideóque Indulgentiæ priuilegia, indulta, & facultates in hac Bulla concessa gratiæ dici possunt: quia ex munificentia Romani Pontificis conceduntur. Quæ omnia sigillatim enodabimus.

PVNCTVM II.

Quibus Bulla prosit, & quas conditiones habere debeat.

1. *Prodest pueris, & vsu rationis carentibus.*
2. *Prodest omnibus fidelibus commorantibus, vel aliquo modo ad regna Hispaniæ declinantibus.*
3. *Sumpta Bulla, esto, ad externa regna diuertas, vti potes illius priuilegiis excepto ciborum priuilegio.*
4. *Hispani in exteris regnis commorantes sumere non possunt Bullam medio internuntio.*
5. *Requiritur Bullæ susceptio.*
6. *Item, illius apud te retentio, sed non ex necessitate.*
7. *Item, nominis proprij scriptio.*
8. *Item, exhibitio eleemosynæ per te, vel per alium.*
9. *Ex turpiter, iniustéque acquisitis sumpta Bulla prodest.*
10. *Qualiter Religiosi sumere Bullam possint, & debeat Prælatus licentiam concedere.*
11. *An Minores non sumpta Bulla illius priuilegiis fruantur.*
12. *Prodest Bulla, etiamsi excommunicatus accipias.*
13. *Item, etiamsi accipias in statu peccati mortalis.*

1 BVllam alicui prodesse, est, posse virtute illius Indulgentiis, gratiis, priuilegiis, & facultatibus *ibidem* contentis frui. Igitur Bulla prodesse potest vsu rationis carentibus, vti docuit Henriq. *lib.7. de Indulgent. cap.20. num.8.* Nam phrenetico, tempore interdicti, virtute Bullæ Sacramentum extremæ Vnctionis ministrari potest in mortis articulo, & Eucharistia, necnon ab excommunicatione absolui, & plenaria Indulgentia concedi. Pueris item prodest, vt tempore interdicti decedentes cum quadam pompa, videlicet, cum Missa in gratiarum actionem in loco sacro sepeliantur. Vt autem Officiis diuinis intersint tempore interdicti amentes, & pueri doli non capaces, Bulla non indigent: quia interdictum humanam tantùm, & rationalem assistentiam prohibet, vt benè aliis relatis notauit Henriq. *dicto cap.20.* Suar. *t.5. de censur. disp.36. sect.2. num.7. & disp.34 sect.1. num.34.* At, si pueri doli capaces existant, vt sacris intersint tempore interdicti, Bullæ priuilegio indigebunt, vti docuit Couarru. *cap. Alma.2.p.§.4. num.5. illat.12.* sicuti etiam indigent, vt tempore Quadragesimæ oua, & lacticinia edere possint: & notauit Henriq. *in comment. litt. R.*

2. Secundò, Bulla prodest non omnibus fidelibus totius mundi; sed illis duntaxat, siue sæculares, siue regulares sint, qui in Hispaniarum regnis, & insulis adiacentibus, atque etiam Sardiniæ, & Siciliæ consistunt, necnon & aliis exteræ nationis, qui in prædictis locis Hispaniarum Regi subiectis commorantur, vel etiam ad ea declinant, sicuti expressè habetur *in Summario Hispano*, ibi: *Primeramente su Santidad concede à todos los fieles Christianos de los dichos Reynos, y señorios, moradores, estantes, y habitantes en ellos, y à los que à ellos vinieren, ò en ellos se hallaren.* & tradit Henriq. *cap. 21. num. 6.* Acosta de Andrade *in explicat. Bullæ, qu.16.* Gomez *in Bulla, cap.1. n.*... Villalob. *dicto tract. 27. in tit. n.2.* Man. *Bull. §.1. n.17.*

3. Hinc infertur, sumpta Bulla à commorante in prædictis regnis, tametsi ad aliena regna diuertat, vti posse Bulla, durante anno publicationis: quia est priuilegium personale, quod personam comitatur, ex reg. *Priuilegium. de reg. iuris, in 6.* & tradit Innocent. IV. *in cap. Volentes de priuileg. in 6. in fine*, §.1. Ab hac tamen regula excipitur priuilegium comedendi carnes ex consilio vtriusque Medici in diebus prohibitis, & vescendi pro libito ouis, & lacticiniis, vti habetur *in Bulla Latina*, quæ sic inquit: *Item, vt dicto anno durante in omnibus, & singulis regnis, insulis, locis, &c.* (& non extra illa) *carnibus de consilio vtriusque Medici, temporibus ieiuniorum totius anni, etiam quadragesimalibus vesci; ac pro eorum libito ouis, & lacticiniis.* Et meritò hæc exceptio fit ob periculum scandali vitandum. Hincque sumitur argumentum, reliqua omnia priuilegia diuertentibus in alia regna concedi: quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, vt benè Syluest. *verbo, Alienatio:* & colligitur ex cap. *Dominus. 32. quæst.7. & ibi* Glossa, & tradit in præsenti Henriq. Andrade, & Villalob. *loc. alleg.*

4. Secundò fit, Hispanos in exteris regnis commorantes non posse vti Bulla medio internuncio in Hispania suscepta, quia solùm commorantibus in locis Hispaniæ, vel ad ea diuertentibus Bulla concessa est: est enim regionis priuilegium, & ratione illius hominibus, qui in ea habitant, vel obiter adsunt. Atque ita notarunt Henriq. *dicto cap.20.* Villalob. *tract. 27. in proœm. n.4.* Verùm non desunt graues Doctores, Pater Bonauentura, Ioan. Chacon, Ioan. de Salas *in manuscriptu*, qui improbabile non reputant, Bullam prodesse Hispanis extra Hispaniam existentibus, si alius pro ipsis Bullam suscipiat: quia finis principalis Bullæ est subsidium pecuniarium factum nostro Regi pro expensis belli contra infideles. Quòd verò fiat personaliter, & præsentialiter in illis regnis, vel interposita persona, parum videtur referri. Sed displicet prorsus hæc sententia, vtpote quæ aduersa priuilegij verbis, quæ solùm exprimunt habitantes in regnis Philippo subiectis, vel ad ea declinantes, aliàs non solùm Hispani, sed exteri omnes frui Bulla possent, si aliquis in Hispania Bullam pro ipsis susciperet, quod credendum non est. Non enim est intentio Pontificis, vt noster Rex pecuniam ab illis accipiat, qui nec ratione domicilij, nec transeuntis habitationis illi subiiciuntur.

5. Quoad conditiones verò, quas fruentes Bulla habere debent: Prima est, illius realis susceptio, per se, vel per alium: quia sic cauetur, tam in Bulla Latina, quàm Hispana. Quare non sufficit, te habere animum illam sumendi, nec nomen scriptum apud depositarium, si Bullam cum effectu non suscipias: & docuit Henriq. *lib.7. de Indulgent. cap.20. num.5.* Acosta *q.12.* Man. *in exposit. Bullæ, §.5. n.2.* Villalob. *clausul. 12. num.12.* Neque obstat in aliis priuilegiis necessarium non esse scriptum Bullæ suscipere, vti docuit Syluest. *verbo,*

verbo, Priuilegium, q. 14. & Armilla ibi, n. 10. At in hoc priuilegio ea susceptio necessaria est ob verba illius expressa. Dixi, *per se, vel per alium:* quia, qui per alium sumit Bullam, verè illam sumit, moraliter loquendo: neque enim hæc susceptio ita personalis est, vt per alium fieri non possit, sicut tradit Cordub. *lib.* 5. *q.* 26. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 20. *n.* 5. Suar. *t.* 4. *in* 3. *p. disp.* 52. *de Indulg. sect.* 7. *n.* 5. Anthon. Gom. *pag.* 1. *n.* 7. Villalob. *dicta clausula* 12. *n.* 22. Oportet autem, si Bulla per alium accipiatur, te inscio, vt illius acceptionem ratam habeas, aliàs Indulgentiis, & priuilegiis frui non posses, cùm nequeas dici illam accepisse. Sic expressè Suar. Cordub. Villalob. *suprà.* Non tamen requiritur, vt euidenter scias, alium accepisse, sufficit, si certus moraliter sis illius acceptionis, vti esse potes, si omnibus annis tempore publicationis tuus pater omnibus domesticis Bullam sumit; vel, si amicus fidelis fidem dedit de illa suscipienda: hæc enim moralis certitudo prudentem operationem reddit. Atque ita tradit Henriq. *lib* 7. *cap.* 20. *n.* 3. & *in comment. litt. A.* Villalob. *clausula* 12. *n.* 25. Quòd si accepta à te Bulla, amicus alteram tibi acceperit, si nomine tuo accepit, vel illius acceptionem ratam habuisti, nequis alteri sumptam Bullam applicare: quia tibi vtranque applicuisti. At, si Bullam tibi ab amico acceptam non acceptaueris, poteris eam alteri, vel gratis, vel sub eadem stipe concedere: quia ea Bulla nullius est, cùm à nemine sit acceptata, ac proinde nomine Commissarij eam alteri concedis. Neque præsumendum est, Pontificem, & Commissarium velle fideles grauare plurium Bullarum sumptione, cùm vna sufficiat. Neque ab hac transmissione impediris, tametsi nomen tuum in Bulla sumpta ab amico scriptum sit: quia facilè deleri potest, & nomen illius, cui Bulla porrigitur, scribi. Præterquàm quòd nominum inscriptio, vt statim dicemus, necessaria non est. Sic notauit Henriq. *lib.* 7. *cap.* 20. *n.* 5. Villalob. *clausul.* 12. *n.* 23. Neque obinde censendus es deprauare, vel mutare Litteras apostolicas; sed quod ex ignorantia, & bona fide ab amico, vel Commissario factum est, corrigere, vti aduerterunt Henriq. & Villalob. *suprà.*

6. Secundò, requirunt aliqui, vt susceptam Bullam apud te retineas: nam Bulla eodem tenore expostulat susceptionem, & retentionem. Inquit enim Bulla Latina summarium hoc: *Qui huiusmodi gratiarum participes esse voluerint, recipiant, & retineant.* Et Commissarius in Bulla Hispana in hæc verba erumpit: *Declaramos que los, que la tomaren, ayan de recibir, y guardar este sumario, y Bula, quena impreso de molde, y sellado de nuestro sello, porque de otra manera no ganan la dicha Bula, ni gracias della.* Censeris autem sufficienter apud te Summarium retinere, si apud amicum habeas: quia ipse nomine tuo habet. Verùm probabile satis censeo cum Henriq. plures referente *lib.* 7. *cap.* 20. *n.* 3. Acosta *q.* 12. §. *Secundò requiritur.* Anthon. Gomez *ad vndecimam clausulam n.* 14. Villalob. *clausul.* 12. *n.* 24. solam retentionem instantaneam, non continuatam, & perseuerantem necessariam esse, seu illam retentionem, quæ necessaria fuerit, ne Bulla ad manus depositarij redeat. Quare, si semel suscepta Bulla, & in tuam translata potestatem pereat, maximè absque culpa, non obinde priuilegiis, & gratiis illius priuaris: quia credendum est, Pontificem, & Commissarium solùm velle, vt è potestate depositarij in tuam potestatem transeat, siue posteà pereat, siue non: quia, Bullis apud depositarium relictis, multæ fraudes olim exercebantur, ideóque aduertit Emman. Rodrig. §. 12. *n.* 17. *in instruct. Cruciata*, § 10. præceptum fuisse receptoribus, & collectoribus sub pœna 50. aureorum, & inhabilitatis ad quoduis Cruciatæ munus, vt Bullam semel datam, nec repetant, nec recipiant.

7. Tertiò, videtur necessarium nomen propium in Bulla scribi: quia sic cauetur in Bulla Hispana illis verbis: *Escrito en ella vuestro nombre.* ideóque receptoribus sub pœna excommunicationis præcipitur, vt nomen capientium in Bullis scribant. Cæterùm, etsi hoc ex conuenientia faciendum sit; sed non ex necessitate ad valorem Bullæ: quia in Bulla Latina hæc conditio non exigitur; & Hispana eam non postulat, vt necessariam conditionem; sed refert, quod communiter fit, dicens: *Y por quanto vos N. distesis dos reales, & y tomastesis esta Bula escrito en ella vuestro nombre.*

8. Quartò, opus est, vt eleemosynam signatam soluas per te, vel per alium, vel obligationem soluendi facias: quia hæc solutioni æquiualet. Neque his obstat, quòd depositarius gratis tibi Bullam concedere non possit; potest vtique: quia tunc ipse subit obligationem soluendi. Atque ita tradunt Henriq. *dicto c.* 20. *n.* 5. Villalob. *clausul.* 12. *n.* 26. Quòd si accipias absque animo soluendi, non tibi proderit: quia est priuilegium sub conditione huius subsidij temporalis concessum, vt benè notauit Man. Rodrig. *addit. ad* §. 1 *sua exposit. Bul. num.* 15. Quemadmodum non prodest, si ex alienis, quorum nec dominium, nec vsum habes, eam suscipias: quia eo casu nihil donas, ideóque in Bulla dicitur: *Si de sus bienes liberalmente contribuyeren con la limosna infra escrita.* &c. & ita tenet Man. Rodrig. *in addit. ad Cruciat.* §. 1. *n.* 15. Villalob. *clausul.* 4. *num.* 3. Acosta *qu.* 12. Anton. Gom. *ad* 11. *clausul. n.* 8. & probat ex text. in cap. *Non est putanda.* 1. *q.* 1. vbi, qui ea intentione accepit, vt benè dispenset, potiùs grauatur, quàm iuuatur: nam hostiæ impiorum abominabiles sunt Domino.

9. Hinc tamen ne inferas, Bullam non prodesse meretrici illam ex turpiter acquisitis sumenti, vel Iudici ex acquisitis ob iniustam sententiam, vel assassino ob homicidium patratum: quia esto hi turpiter acquisierint; non tamen iniustè, ideóque acquisitorum dominium, & vsum habent, ac proinde illorum donationem facere possunt. Sic Villalob. *dicto tract.* 27. *clausul.* 4. *num.* 4. Quinimò ex iniustè acquisitis; qualia sunt ex contractu vsurario, vel ex furto, & rapina; si tamen ita propriis permixta sint, vt ratione mixtionis illorum dominium acquiras cum obligatione restituendi, si Bullam sumas, tibi proderit: quia sumis ex propriis, tametsi illicitè, si aliunde non habeas, quo restituas, & creditoribus satisfacias.

10. Superest dicendum de Religiosis, qui nullius pecuniæ dominium habent, nec vsum, nisi ex Superioris voluntate, qui contradicente Superiore non videntur posse Bullam sumere, vt illis prosit. Qua in re certum est, ex bonis Conuentus Superiore inconsulto non posse Religiosum sumere Bullam: quia sumeret ex alienis, neque Superior obligatus est consentire susceptioni: quia esto sit opus pium, non tenetur in omnia opera pia arbitrio subditorum bona Conuentus expendere; sed in ea tantùm, quæ sibi placitum fuerit. Verùm, si Religiosus pecuniam habet, quam ex Superiorum licentia in proprios vsus expendere possit, poterit ex ipsa Bullam sumerè, quia est vsus satis sibi commodus. Quod verum credo, etiamsi Prælatus pro suscipienda Bulla illius pecuniæ vsum prohibuerit: quia iniquè prohibet, cùm in alios vsus minùs commodos, & honestos concedat, & Pontifex supremus Religiosorum Prælatus, ne hæ iniquitates locum habeant, præsumitur licentiam concedere. Illud certum, si ab amico suscipiatur Bulla Religioso tradenda, debere Prælatum consentire, vt Religiosus illã suscipiat, aliàs Pontifex censebitur negationem emendare. Sic tradit Acosta *in explicat. Cruciat. qu.* 106. Villalob. *clausul.* 12. *à n.* 26. Subiungit autem *n.* 28. ex Rodrig. *in addit.* §. 9. *n.* 6. posse Prælatum vsum Bullæ in vna, vel alia

alia facultate limitare, iuxta id, quod habetur *in Compend. priuileg. Societ. Iesu, verbo, Gratia, §. 2.* Sed hæc doctrina grauem patitur difficultatem *inferiùs* examinandam. Prælatus nanque propria authoritate limitare non potest Pontificis concessionem, vtpote quo est inferior; sed necessariò hanc potestatem habere debet ab ipsomet Pontifice. Superest autem examinare, an per nouam Bullæ concessionem, & per suspensionem Commissarij omnium facultatum, quæ vsui Bullæ obstant, ea facultas suspendatur: nam, si suspenditur, nequit Prælatus eam facere limitationem.

11. Denique subiungit Villalob. *dicta clausul. 12. n. 30.* ex Cordub. *in annotat. ad Compend. verb. Cruciata, §. 5.* Minores, non suscepta Bulla, illorum priuilegiis frui posse ex concessione Pauli III. viuæ vocis oraculo facta 2. Iunij, 1535. dummodo Sacerdotes loco eleemosynæ duo Sacra faciant, Religiosi Clericibus Psalmos pœnitentiales recitent; laici verò ducenties *Pater noster, & Aue, Maria.* Verùm, esto, hoc piè dictum sit, dubito maximè, an post Paul. III. prædicta concessio vigorem habeat, tum ob reuocationem, seu suspensionem omnium facultatum, & priuilegiorum, quam Pontifex, & Commissarius facit omnibus illis, qui Bullam non sumpserint: tum, quia Religiosis aliorum Ordinum idem priuilegium esset concessum per viam communicationis, qua ferè omnes Religiones inter se gaudent: quod sine dubio cederet in graue expeditionis Bullæ detrimentum. Non igitur prodesse potest vllis Religiosis, etiam Minoribus, Bulla, nisi de facto illam suscipiant. Neque est leue signum huius veritatis, quòd nullus alius Doctor, præter Cordubam, eam potestatem Religiosis concedit, quæ si esset secura, & à reliquis Bullæ Expositoribus admitteretur.

12. Quintò, requirunt aliqui, ne excommunicatus existas, cùm Bullam suscipis, eò quòd rescriptum, seu Litteræ apostolicæ ab excommunicato impetratæ super alio articulo, quàm excommunicationis, non valent, vt ex cap. 1. *de rescript. in 6.* docent Syluest. *verbo, Rescriptum, q. 2.* Angel. *ibi, & verbo, Excommunicatio, vlt. §. 14.* Nauarr. *cap. 27. n. 22. & seqq.* Sed immeritò hæc conditio expostulatur: quia tu non impetras Bullam à Pontifice; sed Rex Philippus impetrat, non tam in tui fauorem, quàm in fauorem suorum regnorum, & totius Christiani populi per subsidium Bullæ defendendi, & dilatandi: ideóque tibi excommunicato proderit; tum, vt ab excommunicatione absoluaris; tum, vt frui possis aliis priuilegiis, quæ cum excommunicatione non pugnant. Quare, si vera esset opinio Nauarr. *cap. 27. n. 18.* excommunicatum contritum posse Indulgentiis, & aliis Ecclesiæ suffragiis frui, poteris Indulgentias *ibidem* concessas obtinere: tametsi excommunicatus susceperis, dummodo contritus sis. Nec mirum est, in hoc euentu apostolicas Litteras excommunicato prodesse: nam in multis casibus Litteræ apostolicæ impetratæ ab excommunicato valent, vt notat Geminian. *dicto cap. 1. de rescriptis in 6.* & Angel. *verbo, Rescriptum. §. 1.* Atque ita valere Bullam in excommunicatione susceptam, docuit Man. Rodrig. *in addit. ad Cruciat. §. 1. n. 10.* Villalob. *in proœmio, n. 6.*

13. Sextò, Caiet. *tract. 10. de Indulgent. cap. 2. & tract. 15 cap. 9. & 10.* expostulat, vt Indulgentias Bullæ consequi possis, gratiam tempore, quo Bullam sumis. Mouetur ex eo, quòd existimat, omnia opera ad consecutionem Indulgentiæ requisita præstanda esse ab homine iusto: quam doctrinam *tract. præcedenti* non probamus: sed potiùs asserimus sufficere, vt tempore, quo Indulgentia concedenda sit, homo in gratia existat. Quinimò hic est vnus ex præcipuis finibus concedendi Bullam, vt si fortè suscipiens peccatis grauetur, possit mediante Bulla à peccatis absolui, & gratiam Dei obtinere, & Indulgentias consequi. Non igitur est necessarium existere in gratia, cùm Bullam suscipis. Atque ita docent Henriq. *lib. 7. cap. 9. n. 7.* Acosta *in Bull. q. 15.* Villalob. *d. tract. 27. in proœm. n. 5.*

PVNCTVM III.

De tempore, quo Bulla Cruciatæ sumentibus prosit.

1. *Tempus est annus publicationis.*
2. *Quando finiatur annus.*
3. *Proponitur quædam obiectio pro maiori præcedentis doctrinæ declaratione.*
4. *Priuilegium Bullæ perseuerat, tametsi Pontifex, & Commissarius è vita decedant.*
5. *Non reuocatur ob publicationem Bullæ Cœnæ.*
6. *Finito anno publicationis cessant omnia priuilegia.*

1. ETsi verum sit, antiquiùs Cruciatam concedi sine limitatione temporis, & postmodum ad duos annos extendi: at in præsenti restricta est ad vnum annum computandum à die publicationis illius loci, in quo Bulla sumpta est, vt habetur expressè *in Summario, ibi: Item, concede su Santidad a todos los sobredichos, que durante el dicho año, que corre desde el dia de la publicacion desta Bula en cada lugar, &c.* Quare non est computandus annus à die publicationis illius loci, in quo resides, vel à die publicationis in Ecclesia cathedrali; sed à die publicationis loci, in quo Bullam suscipis, vt benè notarunt Vega *cap. 43. casu 9.* Henriq. *lib. 7. cap. 20. n. 3.* Villalobos *1. t. sum. tract. 27. clausul. 4. n. 7.* Ioann. Sanch. *in disp. select. disp. 55. n. 8.*

2. Sed, quando hic annus finiatur, non constat inter Doctores. Nam aliqui existimant, finiendum esse, sicuti annum naturalem, & vulgarem, qui constat 365. diebus, & anno bissextili 366. Aliis probabiliùs placet, more ecclesiastico esse finiendum, nempe, ab vna publicatione loci, in quo sumpta est Bulla, vsque ad sequentem publicationem; tametsi aliquot dies post annum naturalem finitum secunda publicatio fiat: quia toto eo tempore pro anno ecclesiastico reputatur, sicuti in præcepto Communionis cótingit ex benigna Pontificis, & Commissarij mentis interpretatione. Sic pluribus firmat Henriq. *lib. 7. de Indulgent. cap. 20. n. 2.* Villalob. *d. tract. 27. clausul. 4. n. 8.* Ioann. Sanch. *disp. 55. select. n. 2.* Quòd si defacto sequens publicatio non expectetur, vel animo careas sumendi Bullam; non tibi licebit vltra annum vulgarem, & naturalem Bullam extendere, vt de se constat. Quinimò addit Ioann. Sanch. *dicta disp. 55. select. n. 9.* computandum esse annum à die publicationis illius loci, in quo sumpta est Bulla, vsque ad sequentem publicationem illius loci, in quo de facto te inuenis, quando sequens Bulla promulgatur; tametsi aliquot dies, vel menses hæc secunda publicatio posterior fiat. Vnde, si Matriti existens accepisti Bullam, quæ primo die Aduentus anni 1640. fuit publicata, & profectus es Hispalim, vbi in Septuagesima publicatio fit, affirmat prædictus Author extendi tibi Bullam vsque ad Septuagesimam anni 1632. ex præsumpta voluntate Pontificis, ne cogatis Matritum redire ad accipiendum nouam Bullam, vel duobus mensibus Bulla carere absque tua culpa. Quod piè dictum est.

3. Dices, ex hac doctrina inferri, tibi sæpè finiri Bullam ante annum naturalem: v.g. Accepisti Bullam Hispali primo die Septuagesimæ, qui fuit 10. Februarij, sequenti anno publicatur eodem die Septuagesimæ, qui est primo die Februarij. Item, accepisti Hispali Bullam: profectus es Matritum, vbi duobus ante mensibus,

mensibus fit publicatio. Si ergo annus ecclesiasticus, & non naturalis computandus est, sicuti computatur in præcepto communicandi, efficitur sanè, Bullam tibi ante annum naturalem finiri. Respondeo, etsi Anthon. Gomez *in explicat. Bulla, clausul. 5. num. 1. fol. 53.* & Villalobos 1. *tom. sum. tract. 27. clausul. 4. num. 10.* illationem admittant: at veriùs existimo, nullo modo esse admittendam: quia aliàs publicatio Bullæ sequentis nociua esset sumentibus præcedentem: siquidem ob publicationem diminuetur tempus anni, quod non esset diminuendum, publicatione non subsecuta. Quapropter temperatio anni ecclesiastici non ad restringendum annum naturalem; sed ad ei fauendum, & supplendum aliquot dies, si fortè desint, vsque ad nouam publicationem inuenta est à Doctoribus. Neque obstat exemplum de sumenda Eucharistia, cuius præceptum necessarium erat limitare ad tempus fixum, vt Parochis constaret de illius satisfactione: quæ ratio in sumentibus Bullam non procedit: & ita tenet Vega *in summ. cap. 43. casu* 10. Rodriguez *in explicat. Cruciat. §. 5. num. 2.* Ioan. Sanchez *in sel. lect. disp. 55. n. 4.*

4. Durante anno publicationis, tametsi Commissarius, & Pontifex è vita decedant, Bullæ priuilegia tibi non pereunt: quia est gratia facta, quæ morte concedentis non expirat, vti latè diximus *tract. 3. de legib. disp. 4. punct. 16. §. 5.* de quo videri potest Boërius *decis. 346.* Paris. *cons. 117. lib. 4.* Roman. *leg. More. num. 62. ff. de iurisdict. omnium iudic.* Venetus *ibi*, & alij.

5. Item, nec Bulla tibi cessat ob publicationem Bullæ Cœnæ, quæ quotannis fit, in cuius fine reuocat omnes facultates ab illis casibus absoluendi, nisi in eisdem facultatibus fuerint expressi: quia verè in Bulla Cruciatæ expressi sunt, & ab illis Confessarius electus absoluere potest: & ita tenet Manuel Rodriguez *in Cruciat. §. 9. num. 67. dub. 2. & in addit. §. 6. num. 62.* Acosta *eadem, quæst. 55.* Villalobos 1. *part. sum. tract. 27. clausul. 4. num. 11.* Quinimò nec Bulla tibi cessat anno Iubilei, vti dixi *tractat. 3. de legib. disput. 4. part. 21. §. 2. num. 3.* quia est priuilegium onerosum, quod non censetur reuocari absque expressa illius mentione, & compensatione.

6. Finito anno naturali, vel publicationis, cessant omnia priuilegia, & gratiæ ibidem concessa, ita vt nec vota commutari, neque absolui à peccatis possis. Excipe tamen, nisi causa incepta fuisset, sicuti si confessionem ante finitum annum inchoasses, poteris eo finito perficere, & virtute Cruciatæ absolui iuxta textum *in cap. Gratum. cap. Relatum. de officio delegati*, & colligitur apertè ex Bulla Latina dicente: *Expirante anno omnes supradicta facultates, gratia, & indulta expirant, tantùmque poterunt causa pendentes ad finem perduci.* Atque ita tenet Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 10. num. 2.* Man. *§. 5. num. 2* Acosta *quæst. 46.* Villalobos *clausul. 4. n. 12.*

PVNCTVM IV.

De Indulgentia plenaria, quæ in Bulla conceditur.

1. *Quibus plenaria Indulgentia concedatur.*
2. *Bello personaliter inseruientibus conceditur.*
3. *Nomine Indulgentia plenaria plenissimam etiam intelligi.*
4. *Requiritur prædictis ad consecutionem Indulgentia confessio, si mortali grauentur.*
5. *Semel in anno hac Indulgentia à prædictis militibus obtinetur.*
6. *Explicatur, qualiter concedatur Indulgentia mittentibus pugnatores.*
7. *Qualiter Clericis, & Religiosis spiritualiter milites adiuuantibus.*
8. *Qualiter taxatam eleemosynam suppeditantibus. Vbi, quomodo intelligendum sit, semel in vita, & semel in morte.*

1. QVatuor personarum generibus Bulla concedit Indulgentiam plenariam. Primò, personaliter bello inseruientibus. Secundò, inseruientibus per alios. Tertiò, Clericis, & Religiosis spiritualiter milites adiuuantibus. Quartò, media eleemosyna à Commissario taxata bello subministrantibus.

2. Primò ergo concedit Bulla plenariam Indulgentiam iis, qui fidei zelo succensi, ad bellum personaliter suis sumptibus profecti fuerint, siue pugnauerint, siue aliud seruitium gratis fecerint: dummodo per annum integrum perseuerent in bello. His verò, qui ante belli expeditionem in ipso itinere, vel exercitu decedunt, aut ratione infirmitatis, aliòve legitimo impedimento recedunt ab exercitu, similis Indulgentia conceditur. Vt autem hanc Indulgentiam prædicti consequantur, debent de suis peccatis esse contriti, eàque ore confiteri. Quòd si ea præstare non possint, saltem votum illius habere debent.

3. Pro intelligentia huius concessionis aduerte, nomine Indulgentiæ plenariæ plenissimam omnium peccatorum remissionem intelligi, sicuti *tractat. præcedenti* probamus: & tradit in præsenti Anthonius Gomez *ad 1. clausul. cap. 7. num. 22.* Emmanuel Rodriguez *§. 8. num. 7.* Sebastianus Acosta *quæst. 5.* & colligitur manifestè ex nostra Bulla, quæ subministrantibus duo regalia plenissimam Indulgentiam concedit. At non est verisimile maiorem illis Indulgentiam esse concedendam, quàm qui personaliter bello inseruiunt. Ergo nomine plenariæ plenissimam intelligit. Item, illis concedit Indulgentiam, quæ in anno Iubilei conceditur, quam secundùm omnes constat esse plenissimam. Aliis rationibus *supradicto tractat.* probaui, vsu Ecclesiæ iam non distingui Indulgentiam plenariam à plenissima. Vnde, quando in Extrauag. *Antiquor. de pœnitent. & remissionib.* dictum fuit, concedi Indulgentiam non solùm plenam, pleniorem, sed plenissimam; fortè, inquit Suarez *tom. 4. in 4. part. disput. 50. sect. 4.* factum fuit ad maiorem declarationem, & ad tollendos scrupulos, qui ex variis opinionibus oriri poterant. Etenim ex vsu Ecclesiæ antiquo, vt aduertit Nauarrus *de Indulgent. notab. 9.* Indulgentia plena, seu plenaria, significabat solam remissionem mortalium, quæ aliquando fuerunt confessa: plenior omnium mortalium, etiamsi confessa non fuissent: plenissima etiam venialium remissionem designabat: qui vsus, vt probatum est, iam cessauit, & pro eodem vsurpatur plena, plenior, & plenissima.

4. Secundò aduerte, ad huius Indulgentiæ consecutionem, necessariam esse confessionem in re exhibitam; si fieri potest; nec sufficere fuisse militem confessum tempore Quadragesimæ, vel habere propositum tempore præcepti confitendi: quia his, qui absque confessione decedunt, eò quòd eam præstare non possint, concedit Indulgentiam, si corde fuerint contriti. Ergo signum est manifestum, eos, qui confessionem præmittere possunt, non satisfacere cordis contritione. Adde, quòd prædicta Indulgentia à Confessario electo applicanda est. Ergo supponit Bulla ad Indulgentiam confessionem esse necessariò præmittendam. Atque ita in præsenti

docent Acosta *quæst.* 14. Villalobos *clausul.* 1. *num.* 2. Quod intelligendum est, si mortalibus te grauatum sentias; secùs verò, si nullius peccati mortalis conscientiam habeas: quia venialium confessio, nisi expressis verbis iniungatur, nunquam præsumitur expostulari. Præterquàm quòd in præsenti confessio videtur exigi, vt securior dispositio ad gratiam, & consequenter ad Indulgentiæ consecutionem: quo casu non esse necessariam confessionem ei, qui mortali se grauatum non sentit, docuit Henriquez *lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 2. Acosta *in explicat. Cruciat. q.* 14.

5. Tertiò aduerte, absque fundamento dixisse Rodriguez *in explicat. Bulla*, §. 2. *num.* 12. & Villalobos *clausul.* 2. *num.* 3. prædictos milites consequi toties, quoties eo anno fuerint confessi, Indulgentiam plenariam: siquidem Bulla expressè exigit pro Indulgentiæ consecutione, vt perseuerent in exercitu vsque ad finem anni. Ergo ante hunc terminum eam Indulgentiam consequi non poterunt, nisi anteà decesserint vel ob impedimentum infirmitatis, alteriúsve causæ recesserint. Ergo falsum est, multipliciter eo anno Indulgentiam obtineri posse.

6. Secundum genus personarum, quibus Bulla Indulgentiam plenariam concedit, sunt omnes, qui suis expensis milites miserint ad bellum contra Ecclesiæ hostes, dummodo si mittentes fuerint Cardinales, Primates, Patriarchæ, Episcopi, filij Regum, Principes, Duces, Marchiones, & Comites, debeant mittere ad minus decem, aut saltem quatuor, si plures non possent: cæteri verò, cuiuscunque status, aut conditionis, Clerici, aut sæculares, singuli singulos mittant, si possint: si verò non possint, inter tres, vel quatuor vnus mittatur, & sumptus conferatur iuxta cuiusque facultatem. Item, Capitula, Ecclesiæ, aut Monasteria Regularium, etiam mendicantium, aut alia loca pia, si inter decem personas mittant militem vnum, consequentur Indulgentiam; præcedente tamen capitulari deliberatione. Eandem prætereà Indulgentiam obtinebunt ipsi milites missi alienis sumptibus, si pauperes sint. Sic Bulla. Hæc concessio facilem habet explicationem. Solùm aduerte, si Communitas numerum decimum non attingat, non obligari expensas integri militis soluere; sed tantùm pro rata contribuere, sicuti notauit Emmanuel Sà §. 3. Villalobos *clausul.* 2. *in fine.* Si verò Communitas numerum decimum excedat, modò vigesimum non attingat, satisfaciet vnicum militem mittens, neque obligata est pro rata contribuere ad alium mittendum, aliàs vnico milite misso nullus ex illa Communitate obtineret Indulgentiam: quod videtur absurdum.

7. Tertiò, conceditur Indulgentia plenaria Clericis sæcularibus, aut regularibus, qui accepta facultate à suis Ordinariis, vel Prælatis, verbum Dei prædicant in exercitu, aut alia ministeria ecclesiastica, aliáve pia opera exercent. Quod præstare possunt absque periculo irregularitatis, & absque fructuum beneficiorum amissione, dummodo ministros idoneos sibi Vicarios constituant, exceptis beneficiatis curam animarum habentibus: hi enim sine Pontificis licentia beneficia deserere non possunt. Aliis verò Clericis habentibus beneficium, cui annexa est residentia, concedit Bulla, vt possint de licentia Ordinarij bello assistere, & inseruire: quia beneficiis, & illorum fructibus priuantur: quæ omnia manifesta sunt, & ponderauit Rodriguez *in explicat. Cruciat.* §. 5. *num.* 1. Subdit deinde Bulla, milites prædicto bello inseruientes obligatos non esse seruare ieiunia Ecclesiæ, aut obligantia ex voto posséque diebus festis in rebus bellicis occupari. Aliqui hanc exceptionem ieiuniorum ad Religiosos, & Clericos extendunt: sed immeritò, cùm Bulla solùm de militibus loquatur, vt manifestè constat ex illis verbis: *Y los soldados, que en esta guerra estubieren, se declara no estar obligados à los ayunos, que por voto, ò precepto de la Yglesia lo estubieran, no estando en la guerra.* Sub nomine autem *militum*, non videntur Religiosi, & Clerici, ministeria ecclesiastica exercentes, intelligi, præcipuè cùm ipsa Bulla concedat iis, quos ab obseruatione ieiuniorum eximit, vt possint diebus festis in rebus bellicis occupari: quod Religiosis, & Clericis competere non potest.

8. Quartò, Indulgentia plenaria conceditur omnibus iis, qui de suis bonis eleemosynam à Commissario taxatam pro expeditione Bullæ erogauerint: quia non leuiter cooperantur ad hostes Ecclesiæ, & inimicos fidei extirpandos. Aduertit autem Bulla, hanc Indulgentiam semel in vita, & semel in morte concedi. Quæ restrictio non solùm competit concurrentibus ad bellum hoc temporali subsidio; sed etiam bello personaliter interessentibus, vel pugnatores mittentibus: quia intra annum nullus potest, nisi semel, Indulgentiam plenariam obtinere. Nomine *mortis*, præsumpta intelligitur, vt constat ex his, quæ diximus *tract. de pœnitent. aliisque in locis.* Et videtur apertè probari ex eo, quod statuitur, hanc Indulgentiam per Confessarium applicari debere, qui non realem mortem, sed periculum illius expectare potest: aliàs si ad obtinendam hanc Indulgentiam mors cum effectu esset necessaria; nunquam Sacerdos applicare Indulgentiam posset. Neque his obstat, quòd dictum sit, *semel in morte*: quia intelligendum est semel illo anno in periculo mortis. Quare, si eo anno obtenta Indulgentia in periculo mortis, in aliud periculum incidis; non poterit tibi alia Indulgentia applicari ex vi horum verborum; benè tamen sumpta alia Bulla eodem anno, vel anno sequenti. Et inde sumitur non leue indicium Indulgentiam applicari, non in morte reali; sed in periculo illius: aliàs frustrà tot Bullis idem priuilegium concederetur.

PVNCTVM V.

De aliis Indulgentiis, & spiritualibus commodis in Bulla contentis.

1. *Statuitur Bulla clausula, in qua hæ Indulgentiæ, & commoda continentur.*
2. *Requiritur ad consecutionem Indulgentiæ quadragena ieiunium supererogationis.*
3. *Oratio vocalis debet esse, & supererogationis.*
4. *Qualiter ieiunium requisitum commutari possit.*
5. *Quid intelligatur per participationem omnium bonorum.*
6. *Conceditur amplissima stationum Indulgentia visitantibus quinque Ecclesias, vel altaria.*
7. *Qualiter hæc visitatio facienda sit.*
8. *Conceduntur Indulgentiæ ad stationes Romanas pertinentes.*
9. *Hæ continent Indulgentiam plenariam, esto, contradicat Cordub.*
10. *Satisfit contrariis.*
11. *Semel in die hæc Indulgentia potest obtineri.*
12. *Hæ Indulgentiæ stationum applicari defunctis per modum suffragij possunt.*

Ve

1. VT Indulgentias,aliáve spiritualia commoda in Bulla contenta integrè explicemus,placet, relicto ordine Bullæ, eam clausulam referre, in qua prædicta continentur. Inquit igitur Bulla: *Iten, los susodichos que no fueren, ni imbiaren, si contribuyeren, y ayudaren de sus bienes,y de mas de la dicha contribucion, ayunaren voluntariamente por deuocion en dias que no fueren de precepto,y hicieren oracion,implorando la ayuda de Dios por la victoria contra infieles,y su gracia por la vnion, y confederacion de los Principes Christianos. Y si no pudieren ayunar por algun legitimo impedimento,hicieren otra obra pia à arbitrio de su Confesor, ò de su Cura. Todas quantas veces lo hicieren,durante el dicho año, se les conceden, y relaxan misericordiosamente quince años, y quince quarentenas de perdon de las penitencias à ellos inpuestas en qualquiera manera debidas. Y que sean participantes de todas las oraciones, limosnas, peregrinaciones, y tan bien de las de Ierusalem, y de las demas buenas obras, que en la vniuersal Yglesia militante, y encada vno de sus miembros*, se hace.

2. Nomen quadragenæ *superiori tractat*.dixi significare numerum quadraginta dierum ieiunij in pane, & aqua. Vnde quindecim quadragenæ erunt sexcenti dies Indulgentiæ. Ad consequendam hanc Indulgentiam oportet esse ieiunium supererogationis,quod fieri potest etiam in diebus præceptis Quadragesimæ, & vigiliæ, si ex aliqua causa infirmitatis, laboris, vel ætatis à præcepto excusatis. Exigitur autem ieiunium, & oratio supererogationis: quia ex supererogatione, & liberalitate remissionem peccatorum Pontifex concedit. Quod intelligendum est, si fieri potest: si enim obligatus esses ex voto omnibus diebus ieiunare, posses hanc Indulgentiam ieiunio ex obligatione obtinere, vt benè notauit Emman. Rodrig. §. 7. *Cruciata, num.* 3. non enim deterioris conditionis esse debes, quàm alij, qui nulla obligatione intercedente ieiunant: neque credendum est, Pontificem velle opus supererogationis in iis, qui nequeunt illud præstare.

3. Quoad orationem fundendam: in primis debet esse vocalis: quia est ex præscripto Pontificis,quatenus Pastor est Ecclesiæ visibilis, qui non præsumitur orationem purè mentalem præscribere, nisi id exprimat: posset autem eam pro consecutione Indulgentiæ præscribere: quia præscribit, non sub præcepto, sed sub directione, & conditione ad beneficium Indulgentiæ concedendum. Secundò,debet esse libera, & supererogationis: quia ita indicatur in Bulla, præterquàm quòd hæc solet esse Pontificis mens, ad opera supererogationis mediis Indulgentiis excitare. Vnde, si ex voto, vel præcepto tenearis orationem aliquam fundere pro victoria contra infideles, & Principum Christianorum pace, debes aliam orationem fundere, si Indulgentiam lucrari velis. Quòd si solùm ad substantiam orationis obligatus sis; non tamen ad illius applicationem, existimat Manuel Rodriguez §. 7. *num.* 3. te hanc Indulgentiam lucrari posse, si pro victoria contra infideles, & pace Christianorum Principum applices: quia iam ex fine libera est oratio. Orare prolixè non tibi est opus, sed quacunque oratione, etiam minima, satisfacies. Neque etiam necessarium est, expressam intentionem habere impetrandi victoriam contra infideles, & pacem Principum Christianorum: sat enim est, si intentionem horum virtualem habeas, vt benè notauit Emman. *dicto* §.7. *in additionib.num.*5. Villalobos *clausf.*7. *num.* 2.

4. Concedit Pontifex potestatem Confessario, vel Parocho, vt possit ieiunium prædictum commutare: quod intelligi debet, quando ita impeditus es ieiunare,vt virtute illius impedimenti à præcepto ieiunij, si adesset,excusareris: quia aliàs censeri non potes legitimè impeditus,vt benè aduertit Villalobos *dicta clausula* 7. *num.* 3. hanc commutationem, nec tu, neque alius,præter Parochum, vel Confessarium electum, præstare potest: quia nemini alteri hæc potestas conceditur; faciendáque est commutatio in aliquod opus pium arbitrio commutantis: quod regulari debet spectato opere commutando, & qualitate, ac dispositione personæ,cui fit commutatio.Hæc ergo Indulgentia non semel, sed sæpè intra annum obtineri potest,quoties opus iniunctum præstiteris: quia sic cauetur in Bulla.

5. Quid autem intelligatur per illam participationem omnium bonorum,quæ in Ecclesia fiunt,*superiori tract.* explicuimus: ibi enim diximus, tria in nostris actibus bonis reperiri.Primum est meritum de condigno gratiæ,& gloriæ,de quo Trident.*sess.*6. *cap.*16. & *can.*32.Secundò,vis satisfaciendi Deo pro pœna temporali ex peccato remisso debita.Tertium,meritum de congruo,seu vis impetrandi,& sibi,& aliis aliquod bonum spirituale,vel temporale,quod in bonum personæ cedat.Meritum de condigno operanti tantum deseruit, & nemini applicari potest: solus enim Christus, vt inquit Trident.*sess.6.cap.*16.tanquàm caput in membra, & tanquàm vitis in palmites,in ipsos iustificatos iugiter virtutem influit, iuxta Paul.*ad Rom.*12.*v.*5. At satisfactionem,& sibi, & alteri applicare operans potest,modò vterque in gratia existant;operans,vt satisfactionem habeat;is,cui applicatur,vt capax illius sit. Meritum verò de congruo,& impetratio etiam peccatoribus & esse, & applicari potest. Est tamen latum discrimen inter satisfactionem, & impetrationem: quòd satisfactio infallibilem habet effectum, si is,cui applicatur, capax illius existat: secùs verò impetratio, quæ non semper effectum sortitur; sed, quando Deo placitum est.Deinde triplex inter membra viua Ecclesiæ reperitur communicatio.Prima generalis, quatenus Deus, intuitu operum alicuius Sancti,aliis dona spiritualia quandoque concedit: quam vniuersalem communicationem esse in Ecclesia testatur Symbolum Apostolorum, *Communionem Sanctorum*, credendam præscribens;& cecinit Dauid *Ps.*118.*v.*63.dicens: *Particeps ego sum omnium timentium te.* Secunda est specialis ex applicatione ipsius operantis; vel, vt aliis placet, etiam sui Superioris. Tertia,communicatio fit per applicationem Indulgentiarum ex thesauro Ecclesiæ satisfactiones Christi & Sanctorum continente. His positis, dicendum est:Per concessionem huius clausulæ non applicantur fructus spirituales, & orationes fidelium sumentibus Bullam,quantùm ad satisfactionem: quia absque iniuria non potest quis ea satisfactione,qua eget, priuari contra eius voluntatem. Applicantur tamen quantùm ad meritum de congruo, & vim impetrandi bona spiritualia fidelium sumenti Bullam, ex vi cuius applicationis factæ per supremum Prælatum, scilicet, Romanum Pontificem,orationes,& pia opera fidelium totius Ecclesiæ, seclusa alia speciali operantium applicatione, prosunt sumenti Bullam, vt diuina clementia inflectatur ad miserendum, & eruendum eum à peccato, si fortè in illo existat. Si autem in gratiâ sit, vt cumulatiora beneficia impendat, quibus in vita spirituali magis, ac magis proficiat.

6. Præter dicta concedit Bulla amplissimam stationum Indulgentiam omnibus illis, qui singulis diebus stationum almæ vrbis quinque Ecclesias, vel altaria, seu in eorum defectu quinquies vnum altare deuotè visitauerint, precésque pro victoria contra infideles, & vnione Christianorum Principum fuderint,

derint, vt omnes, & singulas Indulgentias stationum intra, & extra muros prædictæ vrbis, tam pro se, quàm per modum suffragij pro defunctis, pro quibus visitauerint, consequantur.

7. Ad cuius declarationem primò aduerte, ex defectu quinque Ecclesiarum, vel Altarium sufficere vnum quinquies, aut duo bis, aut ter visitare: nec opus est, vt eam visitationem facias te ex vno loco in alium transferendo; sed ex eodem loco omnes visitationes perfici possunt, si ex animo te ad singula altaria conuertas, sicuti neque est necessarium, vt quinquies Ecclesiam, in qua solùm est vnicum altare ingrediaris; sed vnico ingressu, vel absque illo, si fortè ibi reclusus sis, poteris quinquies idem altare visitare, si orationem quinquies fundas ex intentione quinam visitationem præstandi, vti notauit Emman. Rodriguez *in addit. ad Cruciat.* §. 8. *num.* 7. Acosta *quæst.* 34. Villalobos *clausul.* 8. *num.* 6. Emmanuel Sà *verbo*, *Indulgentia*, *num.* 6. Bonacina *disput.* 6. *quæst.* 1. *part.* 5. *num.* 25. Nomine altaris intelligitur Oratorium per Episcopum approbatum pro celebratione Missæ. Et quamuis sint quinque Ecclesiæ in loco, quas optimè visitare posses, non teneris, quidquid dicat Emman. §. 8. *num.* 8. sed potes quinque altaria in eadem Ecclesia visitare: quia Bulla disiunctiuè petit quinque Ecclesias, vel altaria, & notauit Villalob. *clausul.* 8. *num.* 4. Visitatio autem debet esse deuota, & ex animo formali, vel virtuali Indulgentiam obtinendi, vti *superiori tract.* diximus.

8. Secundò aduerte, concedi Indulgentias, non quæ Romæ sunt singulis diebus; sed, quæ ad stationes pertinent, vti docuit Emmanuel Rodriguez §. 8. *num.* 1. cum Authore Compend. priuileg. Minor. *tit. Indulgentia.* Villalobos *clausul.* 8. *num.* 1. ideóque Commissarius in Bulla Hispana solùm refert Indulgentias, quæ ad stationes Romæ pertinent.

9. Sed an hæ Indulgentiæ sint plenariæ, difficultate non caret. Negant Cordub. *de Indulgent. quæst.* 18. Casarubios *in Compend. priuilegior. Minor. tit. Indulgentia stationum.* Mouentur: quia Bulla non exprimit Indulgentiam plenariam, quæ videbatur necessariò exprimenda, vt censeretur concessa; tum ob regulam Cancellariæ statuentis sub nomine Indulgentiæ plenariam non comprehendi, nisi illius fiat expressa mentio; tum, quia Indulgentiæ concessio non latè, sed strictè videtur interpretanda. Deinde, si singulis diebus stationum plenariam Indulgentiam visitantibus quinque Ecclesias, vel quinque altaria Pontifex concedit, vt quid semel tantùm in vita, & in morte Indulgentiam plenariam impertiuit.

Cæterùm omninò tenendum est, Indulgentiam plenariam *ibidem* concedi. Nam esto, stationes vrbis fuerint à Gregorio Magno cum septem annis Indulgentiæ pro singulis diebus institutæ, vt benè notauit D. Thom. *in* 4. *quæst.* 20. *art.* 3. & *additionib. quæst.* 21. *art.* 2. Turrecremat. *cap. Mensura. de pœnit. dist.* 1. postmodum tamen iis Indulgentiis accesserunt omnes illæ, quæ septem Ecclesiis Romæ præcipuis, nempe, Lateranensi S. Petri, S. Pauli, S. Mariæ maioris, S. Laurentij extra muros, SS. Fabiani, & Sebastiani extra muros, S. Crucis in Hierusalem, eodem die concessæ sunt, quibus omnibus innumerabiles Indulgentiæ conceduntur, vt probat Emman. Rodriguez §. 8. *num.* 4. & 5. & specialiter Indulgentia plenaria est concessa quolibet die visitantibus Ecclesiam Lateranensem. Vnde Pontifex concedens Indulgentias visitantibus quinque Ecclesias, vel altaria, quæ conceduntur iis, qui personaliter stationes Romanas præstant, expressè, & satis manifestè Indulgentiam plenariam concedit, & ita Commissarius absque vlla dubitatione in fine Bullæ affirmat, sciente Pontifice, & permittente, imò approbante, & confirmante, vt patet ex litteris Gregorij XIII. datis 15. Iulij, anno 1573. in quibus in vltima clausula, postquàm Commissario concedit, vt illud originale possit in linguam Hispanam transcribere, additis etiam nominatim pro singulorum notitia diebus stationum totius anni, intra, & extra muros huius almæ vrbis.

10. Neque obstant contraria: non primum, quia satis Pontifex Indulgentiam plenariam expressit, exprimens se concedere, quæ conceduntur, Romanas stationes visitantibus, sicuti ipse Author Compendij *verbo*, *Indulgentia stationum quoad Fratres.* §. 11. *aliàs* 15. & habetur *in Supplement. fol.* 60. fatetur Minoribus concedi Indulgentiam plenariam recitantibus sex *Pater noster*, & sex *Aue, Maria*, cum *Gloria Patri*, &c. eo solùm, quod Leo X. concesserit id præstantibus posse consequi Indulgentias stationum Romæ, Hierusalem, & Sancti Iacobi. Neque verum est, hanc Indulgentiarum concessionem strictè interpretandam esse, cùm in earum relatione Pontifex signo vniuersalissimo vtatur, *omnes*, & *singulas*. Præterquàm quòd secundùm Innocent. Ioannem Andream, & Glossam *in Clement. vnic. de Reliq. & venerat. Sanctor. verbo*, *Concessio.* non decet, Indulgentias auarè interpretari, quibus concordat Syluest. *verbo*, *Indulgentia*, *quæst.* 6. *dicto* 3. & *quæst.* 8. *dicto* 4. Angel. *in principio.* Non obstat secundum: quia esto, specialiter illæ duæ Indulgentiæ plenariæ concedantur, non inde infertur, aliàs concedi non posse sub generali ratione.

11. Hanc Indulgentiam plenariam semel tantùm in die obtinere potes: nam esto, verum sit, Indulgentiam indefinitè concessam absque vlla temporis determinatione obtineri posse toties, quoties prudenter, & deuotè opus iniunctum præstatur, vti diximus *superiori tract.* secùs tamen quæ temporis determinationem habet vnius diei, vt est præsens, quæ computatur, vt inquit Mandos. *titul. Indulgentia*, *fol.* 69. à primis vesperis vsque ad occasum diei sequentis: quia ea determinatio temporis ita breuis tacitè indicat intentionem esse Pontificis, vt semel tantùm obtineatur, vt benè notauit Suar. *de Indulgent. disp.* 57. *sect.* 1. *in fine*, & nos diximus *superiori tract.* Quare eam Indulgentiam, quæ Romæ stationibus correspondet, obtinebis visitans quinque Ecclesias, vel altaria, qualibet hora diei, seu noctis, semel tantùm, & non pluries, quidquid dicat Emmanuel Rodriguez §. 8. *num.* 15. Villalobos *clausul.* 8. *num.* 8.

12. Tertiò aduerte, has Indulgentias stationum te applicare posse per modum suffragij defunctis, quæ est specialis gratia, & fauor. Qualiter autem hæc applicatio fiat, & an habeat effectum infallibilem, & qualiter distinguatur ab applicatione Indulgentiæ viuis fidelibus concessæ, *superiori tract.* explicatum est.

PVNCTVM VI.

De priuilegiis tempore interdicti concessis.

1. *Statuitur clausula concessionis Hispana*, & *Latina.*
2. *Conceditur facultas Oratorium habendi approbato loco ab Ordinario.*
3. *Explicatur prædictum priuilegium.*
4. *Conceditur sumenti Bullam in prædicto loco celebrare,*

tr, vel celebrari facere, etiam tempore interdicti.
5. Conceditur, vt diuinis assistere possit in dicto Oratorio, & in Ecclesiis specialiter non interdictis.
6. Item, vt eius familiares, domestici, & consanguinei assistere diuinis possint.
7. Qui nomine familiarum, & domesticorum intelligantur.
8. Qui sub consanguineis.
9. Praedicti etiam, absente domino, possunt diuinis assistere.
10. Ex licentia Commissarij potest celebrari, vel celebrare facere per horam, antequam elucescat, vel per horam post meridiem.
11. Item, potest sumere Eucharistiam, aliáque Sacramenta tempore interdicti.
12. Praemittuntur aliqua pro praedicti priuilegij declaratione.
13. Statuitur priuilegium.
14. Negant plures, ex virtute huius priuilegij recipere posse Eucharistiam a simplici Sacerdote.
15. Verius est oppositum.
16. Satisfit contrarijs.
17. Vt praedicta priuilegia prosint, requiritur, ne causam interdicto dederit. Deindè, vt specialem orationem fundat, si Oratorio vsus fuerit.
18. Habenti Bullam conceditur, vt tempore interdicti sepeliri possit cum moderata pompa.
19. Quid nomine moderatae pompae intelligatur.
20. Praedicta priuilegia non habent locum tempore cessationis.

1. Bulla Hispana sic inquit: *Iten, concede su Santidad à todos los susodichos, y à los que no fueren, ni inbiaren, si de sus bienes liberalmente contribuyeren, y ayudaren para esta santa obra con la limosna infra escrita, que durante el dicho año, que corre desde el dia de la publicacion desta Bula en cada lugar, puedan goçar, y gozen de todas las gracias, y facultades concedidas en esta Bula, conuiene à saber que puedan en tiempo de entredicho, apostolico, ò ordinario, oyr Missa en las Yglesias, ò Monasterios, ò en Oratorio particular señaldo, ò visitado por el Ordinario, decir Missa, y otros diuinos Oficios por sus personas, si fueren Presbyteros, ò hacer celebrar à otros en su presencia, y de sus familiares, y parientes, y recibir el santissimo Sacramēto de Eucharistia, y los demas Sacramētos, salvo en el dia de la Pascua, conque ellos no ayan dado causa al tal entredicho, ni aya quedado por ellos que se quite. Y conque las veces que quisieren vsar del dicho Oratorio para lo que dicho es recen, y hagan oracion conforme à la deuocion de cada vno por la conseruacion de la vnion de los Principes Christianos, y victoria contra infieles. Iten, concede, que en tiempo de entredicho puedan ser sepultados los cuerpos de los muertos en sepultura eclesiastica con moderada pompa funeral.*

Bulla Latina aliqua addit, quae hanc concessionem clariorem reddunt: inquit enim Summarium Latinum: *Conceditur, vt dicto anno durante possint in Ecclesiis, in quibus aliàs diuina Officia interdicto durante, quomodolibet celebrare permissum fuerit, vel in priuato Oratorio ad diuinum cultum tantùm deputato ab Ordinario visitando, & designando, etiam tempore interdicti, cui ipsi causam non dederint, vel per eos non steterit, quominùs amoueatur,* (& qui facultatem ad id à Commissario generali habuerint, etiam per horam, antequàm elucescat dies, & per horam post meridiem,) *in sua, ac familiarium, & domesticorum, & consanguineorum suorum praesentia, Missas, & alia diuina Officia per se ipsos, si Presbyteri fuerint, celebrare, vel per alium celebrari facere, & tempore interdicti diuinis interesse. Eis tamen, qui priuato Oratorio ad praemissa vti voluerint, vt quoties id fecerint, aliquas preces Deo pro vnione Principum Christianorum contra infideles, eorundémque contra eosdem victoria fundere teneantur, impositum: Item, Eucharistiam, & alia Sacramenta, praeterquam in die Paschatis, recipere. Item, mortuorum corpora, nisi fortè vinculo excommunicationis innodatae decesserint, cum moderata funerali pompa sepelire.*

2. In hac clausula primò conceditur facultas habendi Oratorium priuatum ad celebrandum quocunque anni tempore, vt cum Henriq. aliísque Neotericis notauit Ioan. de Salas *in expl. Cruciat. n. 59.* Nam, esto, id in praedicta concessione non habeatur expressè, manifestè supponitur: tum, quia conceditur, vt in priuato Oratorio tempore interdicti celebretur. Ergo supponitur concessum aliis temporibus, vtpote quod minus est, ex reg. iuris, in 6. *Cui conceditur, quod est plus; conceditur, quod est minus.* Tum, ex illa dictione, *etiam*, quam addit Bulla Latina; quae casum difficiliorem, & magis dubitabilem exprimit; supponit tamen faciliorem, & minùs dubitabilem; qualis erat extra tempus interdicti, argum. leg. *Conuenticula. Cod. de Episcopis, & Cleric.* leg. *Etiam. Cod. Si tutores, vel curatores.* & Clement. *Religiosis. de priuileg.* & Clem. vnica *de supplenda negligentia Praelatorum*, Clement. *Nolentis. de haeretic.* & in eisdem Zabarella. Quod procedit etiam in materia stricta, & exorbitanti, vt tradit Menoch. *de recuper. possess. num. 256.* Selua *cons. 64. num. 16.* Iure nanque communi celebrari non potest alibi, quàm in locis consecratis, seu ab Episcopo benedictis, nisi fortè summa exegerit necessitas ex textu in cap. *Sicut non alij. de consecrat. dist. 1.* cap. *Missarum.* cap. *Hic ergo.* & aliis *eadem dist.* & cap. *Episcoporum. de priuileg. in 6.* vbi oppositum facientes ab ingressu Ecclesiae interdicuntur: & ex Concil. Trident. *sess. 22. decreto de obseruand. & vitand. in celebrat. Missar.* vbi excipitur Episcopi dispensatio. Bulla ergo concedit sumenti ipsam, vt possit habere priuatum Oratorium, & in eo Missas celebrare, vel celebrari facere, dummodo Oratorium sit diuino tantùm cultui deputatum, & ab Ordinario designatum, iuxta formam in Tridentino praescriptam, & dum eo quis vtitur, fundat preces pro vnione Christianorum Principum, & eorundem contra infideles victoria.

3. Quòd si roges, quid operatur hoc Bullae priuilegium, si expectanda est Episcopi approbatio, visitatio, & designatio? Respondeo, multùm operari. Primò, non esse opus licentiam, & facultatem Ordinarij, sed solùm illius designationem, seu approbationem, etiam absque necessitate vrgente, vti dicitur cap. *Sicut non alij. de consecrat. dist. 1.* Secundò, vt non requiratur approbatio Ordinarij illius loci; sed cuiuscunque Ordinarij approbatio sufficiat, sicuti in Confessore electo docent plures approbationem cuiuscunque Ordinarij, siue loci, siue poenitentis, siue Confessarij sufficere. Tertiò, & praecipuè operatur, vt Episcopus sit obligatus, & cogi possit approbationem concedere, si locus decens est, & diuino cultui deputatus, idque indicant illa verba, *ab Ordinario visitando, & designando.* Neque oportet Oratorium anteà esse diuino cultui deputatum: sat est, per illam approbationem, & Episcopi designationem deputari: profana enim sacra fieri possunt. Quòd si postmodum profanis vsibus deseruiat, noua deputatione Ordinarij indigebit. Moneo tamen, hoc Oratorij priuilegio magna cum moderatione vti debere, argumento textus, *Si quis etiam extra parochias. de consecratione, distinct. 1.* vbi iis, quibus aliàs permissum erat habere Oratoria priuata, praecipitur, vt in diebus solennibus Paschae, Natalis Domini, Epiphaniae, Ascensionis, Pentecostes, Sancti Ioannis Baptistae, & si qui alij dies

dies maximi in Festiuitatibus habentur, vt inquit textus, nisi iubente Episcopo, vel permittente, Sacrum non audiant, & Clerici in his Festiuitatibus ibi Missas celebrantes a Communione priuentur, tametsi hæc lex, vt inquit Syluest. *Missa*, 2.*quæst*.5. §.1. Nauarr. *cap*. 21. *num*. 6. contraria sit consuetudine abrogata.

4. Secundò, conceditur sumenti Bullam, vt possit in prædicto Oratorio celebrare, vel celebrari facere, etiam tempore interdicti, quod est speciale priuilegium. Nam esto, haberes facultatem Oratorij, vt in eo celebraretur diuina; non tamen ea facultas ad tempus interdicti extenditur, vt colligunt communiter Doctores ex cap. *Alma mater. de sentent. excommunicat. in* 6. quia de iure antiquo nullibi diuina celebrabantur tempore interdicti, nisi pro sacræ Eucharistiæ renouatione, vt inquit Suar. *tom*. 5. *in* 3. *part. disput*. 34. *de secundo effectu interdicti, sect*. 1. *num*. 2. *&* 3. Stephan. Dauila *de censur*. 5. *part. disp*.4. *sect*. 2. *dub*. 3. §. 2. At ex concessione illius cap. *Alma mater*. vt ait Couarru. *ibi*, 2. *part. relect*. §.4.*n*.1. solùm conceditur quotidie Missas celebrari, non in omni loco, sed in Ecclesiis, & Monasteriis. Quare ex vi illius concessionis in locis, & Oratoriis priuatis tempore interdicti non licebit celebrare, vt benè Couarru. & alij *suprà*. Concedit ergo Bulla, vt liceat tempore interdicti, siue ordinarij, siue apostolici, in Oratorio priuato celebrare, seu celebrari facere.

5. Tertiò, concedit, vt sumens Bullam tempore interdicti, possit audire Missam, & alia Officia diuina, siue in Ecclesiis, in quibus aliàs diuina Officia interdicto durante quomodolibet celebrari permissum fuerit; siue in Oratorio priuato, sicuti dicit originale Latinum. Pro cuius explicatione oportet aduertere, per interdictum non remoueri Sacerdotes à diuinis Officiis celebrandis: quia, etsi olim tantùm pro conficiendo Viatico morituris fuerit permissum, tempore interdicti celebrare, iuxta cap. *Permittimus. de sentent. excommunicat*. At postmodum in cap. *Alma mater. de sentent. excommunicat. in* 6. rigor iste temperatus est, & permissum, quòd singulis diebus in Ecclesiis, & Monasteriis Missa, & alia diuina Officia celebrentur, sicut priùs; submissa tamen voce, ianuis clausis, & campanis non pulsatis: de quo videri potest Couarru. 2. *part. relect. in d. cap. Alma*. §.4.*n*.4. Suar. *de censur. disp*. 34. *sect*. 1. *à num*. 2. Stephan. Dauila *de censur*. 5. *part. disp*. 4. *sect*. 2. *concl*. 3. Neque solùm Sacerdotibus licitum est lege, & iure communi; sed Clericis etiam primæ tonsuræ, modò excommunicati, vel interdicti non sint, neque interdicto causam dederint, licet Missam audire, & alia diuina Officia celebrare, vti affirmant Angel. Syluest. Nauarr. Henriq. quos refert, & sequitur Auila *locis citat. concl*. 3. Couarru. §. 4. *num*. 4. Nomine Clerici veniunt Religiosi vtriusque sexus: quia in fauorabilibus, nomine Clerici intelliguntur omnes illi, qui laïci non sunt, ex cap. *Duo sunt*. 12.*quæst*.1. & sub Religiosis Nouitij comprehenduntur, vt colligitur ex cap. *Non dubium. de sentent. excommunicat*. & cap. *Religiosos eodem tit. in* 6. Ab his excipiuntur Clerici coniugati, quamuis habeant tonsuram, & habitum gestent clericalem: quia ratione coniugij priuilegiis Clericorum, quibus aliàs frui deberent, priuantur, vt notauit Nauarr. *cap*.27.*num*.174. Couarru. *dicto* §. 4. *num* 4. *illat*. 10. Auila *suprà*, *concl*. 4. nisi fortè seruitio alicuius Ecclesiæ addicti sint, quia eo ipso omnibus Clericorum priuilegiis gaudent, iuxta textum in cap. *Clericis. de Clericis coniugat. in* 6. & tradit in præsenti Rodriq. §.5.*num*.4. Quibus positis, infertur manifestè, solùm laïcis concedere Bullam priuilegium, tempore interdicti celebrandi, vel celebrationi, aliisque diuinis Officiis assistendi: quia soli laïci per interdictum ab his omnibus remouentur. His ergo concedit Bulla, vt possint diuinis assistere in Ecclesiis, in quibus aliàs permissum fuerit, diuina Officia, interdicto durante, quomodolibet celebrare. Nam in Ecclesiis, in quibus non est permissum celebrare, eò quòd specialiter interdicuntur, nulla ratione Bulla priuilegium concedit ibidem assistendi; tametsi diuina celebrentur, vt bene docuit Couarru. *loc. alleg. num*.1. Vasq. *tom*.3 *in* 3. *part. disp*.219.*cap*.2.*n*.43. Villalob. *claus*.4. *Bullæ*, *num*.14.

6. Quartò, conceditur in supradicto priuilegio, vt non solùm ipsi; sed etiam eius familiares, & domestici, & consanguinei possint Missas audire, & diuinis interesse. Bulla tamen Hispana mentionem solùm fecit familiarium, & consanguineorum, non domesticorum. Ex quo aliqui inferunt, verbum, *domestici*, potiùs restringere, quàm ampliare, vt supponat solùm pro familiaribus, qui domi commorantur, vt colligitur ex Nauarr. *cap*. 27. *num*. 181. Sed immeritò hæc fit restrictio, cùm extra domum domini habitent plures, qui sumptibus domini aluntur, quique verè familiares sunt, imò & domestici dici possunt: quia ad ipsam domum pertinent.

7. Vt ergo hæc concessio manifesta sit, suppono, iure communi habenti priuilegium tempore interdicti audiendi Sacrum, diuinisque assistendi, posse secum deferre omnes illos, qui illum solent comitari, iuxta textum in cap. *Licet*.11. *de priuileg. in* 6. Quòd si ex his aliqui absint, vel ægrotent; potest totidem assumere, ne decenti, debitóque comitatu priuatus incedat. Quare, cùm ipsi solùm in gratiam domini diuinis assistant, & propter officium comitatus, si dominus absit à Sacro, ipsi interesse non possunt. An verò dominus possit, audito Sacro, alteri interesse in gratiam famulorum, qui aberant; non caret difficultate propter Gloss. *in dicto cap. Licet*. quæ id negat. Sed Auila *de censur*. 5. *p. disp*.4.*sect*.2.*dub*.7.§.*Notandum*. probabile reputat, fieri posse: quia non astringitur dominus vnico Sacro assistere; sed pluribus adesse potest. Hoc posito, cùm priuilegium Bullæ aliquid operari debeat vltra ius commune, ne inutile sit, argum. text. *in cap. In his*. 30. *de priuileg*. & tradit *ibi* Hostiens. *&* *in cap*. 1. *de rescript*. & aliis relatis docuit Gonzalez *reg*.8. *Cancell. gloss*.35.*n*.7. efficitur sanè, nomine familiarium, & domesticorum non solùm intelligi eos, qui dominum comitari solent; sed omnes illos, qui sub eius potestate, & dominio degunt, ac proinde nepotes, filij, serui, famuli, vxor, comparatione viri, & vir comparatione vxoris, comprehenduntur: quia verè, & in rigore hi ad familiam pertinent, & domestici sunt; tametsi dominum non comitentur, vti docuit Gloss. *in cap. In litteris. de testib*. Syluest. *verbo*, *Familiaris*. Angel. *verbo*, *Familia*, *in princip*. Nauarr. *cap*.27. *num*.180. *& seqq*. Duenas *reg*.300.5. Hi ergo omnes, eò quòd dominus Bullam susceperit, possunt diuinis non solùm in Oratorio, sed à fortiori in Ecclesia assistere.

8. Præter familiares, & domesticos conceditur sumenti Bullam in eius gratiam, vt consanguinei diuina audire possint tempore interdicti. Nomine consanguineorum, inquit Henriq. *lib*.7. *de Indulg*. *c*.13.*n*.2. intelligi vxorem, filios, patrem, & matrem: quia non videtur vltra primum gradum concessio extendenda. At rectiùs Rodrig. §.5.*n*.5.*in fin*. & Villal. *claus*.4.*n*.16. existimant comprehendi omnes cognatos, tã ascendentes, quàm descendentes, & collaterales vsque ad quartum gradum: quia omnes hi cõsanguinei dicuntur. Vxorem verò comparatione mariti, & maritum comparatione vxoris, & omnes alios affines existimarem non comprehendi: quia verè consanguinei non sunt: atque ita placuit Ioann. de Salas *in explicat. Cruciat*. *q*.19.

9. Sed

9. Sed difficultas est, an prædicti familiares, domestici, & consanguinei diuinis interesse possint, absente domino, qui Bullam habet? Negat Rodrig. *in addit. Cruciat.* §. 5. *n.* 5. Villalob. 1. *p. sum. tract.* 27. *clausf.* 4. *n.* 16. Moueri possunt: quia in gratiam habentis Bullam hoc illis priuilegium conceditur. Sed rectiùs Ioann. de Salas *dicta q.* 19. *post princ.* affirmat: quia nullum est fundamentum in Bulla, ex quo colligatur debere dominum adesse: nam, esto, in gratiam ipsius familiaribus, & consanguineis hoc priuilegium concedatur; non tamen restringitur, vt in præsentia domini, & non in illius absentia frui illo debeant. Quinimò oppositum non leuiter infertur: inquit enim tam Bulla Hispana, quàm Latina: *Poterit tempore interdicti, etiam in Oratorio celebrare, vel celebrari facere in sua, & familiarium, & domesticorum, & consanguineorum præsentia.* Ergo, sicut potest facere celebrari in sola sua præsentia, poterit in sola familiarium, & consanguineorum.

10. Quintò, habenti Bullam conceditur, vt celebret, vel celebrari faciat, in sua, suorúmque familiarium, domesticorum, & consanguineorum præsentia (si facultatem obtinuerit à Commissario generali) per horam antequàm elucescat, vel per horam post meridiem. Nam, cùm iure communi, & consuetudine recepta ante auroram, neque post meridiem celebrari possit, necessarium fuit hoc priuilegium, vt Missa ante auroram, & post meridiem per horam celebraretur. Quapropter virtute illius poterit Missa inchoari duabus horis cum dimidia ante Solis ortum, & prima hora post duodecimam in meridie, sicuti notauit Acosta *in explicat. Bullæ, q.* 33.

11. Sextò, conceditur habenti Bullam, non eius familiaribus, neque consanguineis, vt possit tempore interdicti recipere Eucharistiam, & alia Sacramenta, præterquàm in die Paschæ.

12. Pro cuius declaratione nota, tempore interdicti esse prohibitum tria tantùm Sacramenta, Eucharistiam, videlicet, Ordinem, & extremam Vnctionem ministrare. Nam Baptismus non est prohibitus, neque paruulis, neque adultis, cap. *Quoniam.* 19. *de sentent. excommunicat. in* 6. & docuit Couarruu. *in cap. Alma.* 2. *p.* §. 2. *n.* 7. *vers. Verùm quæstio. post med.* Henriq. *de interdicto, cap.* 45. *n.* 1. & *cap.* 53. *n.* 4. Auila *de interdicto, disp.* 4. *sect.* 1. *dub.* 4. *concl.* 1. Suar. *de interdicto, disp.* 33. *sect.* 1. *à n.* 2. Idem, quod dicitur de Baptismo, dicendum est de pœnitentia ob eius necessitatem, sicuti firmant prædicti Doctores. Neque etiam est prohibita confirmatio ex eodem cap. *Quoniam.* & cap. *Responso. de sentent. excommunicat.* & docuit Nauarr. *cap.* 27. *n.* 178. Couarruu. Henriq. Suar. & Auila *loc. alleg.* Matrimonium item prohibitum non est, vti docuit Syluest. *Interdictum.* 5. *q.* 7. *par.* 5. Nauarr. *cap.* 2. *n.* 178. Couarru. *d.* §. 2. *n.* 7. Henriq. *cap.* 45. *n.* 3. Auila *dub.* 6. *concl.* 1. Neque dissentit Suar. nam esto *n.* 46. videatur sentire, matrimonium tempore interdicti prohiberi: at *n.* 58. ratione consuetudinis propendet in sententiam communem. Benedictiones nuptiales ex communi sententia, teste Suar. *n.* 47. & Auila *dub.* 6. *concl.* 3. prohibitæ sunt, nisi fiant cum iis circunstantiis, quibus Missa licitè potest celebrari, iuxta textum *in cap. Alma mater.* vt notauit ibi Couarruu. 2. *p.* §. 2. *n.* 7. Quare tempore interdicti indigebunt Bulla coniuges, vt benedici possint. Illa verò supposita admitti poterunt, sicut ad reliqua diuina Officia: quia sub Officiis diuinis continentur, vt aduertit Suar. *disp.* 33. *sect.* 1. *n.* 4. Auila *dub.* 6. *concl.* 4.

Cæterùm, Eucharistiæ vsum esse prohibitum tempore interdicti, nisi conferatur in Viaticum ægrotantibus, aut Sacerdos celebret; certa res est, vt docet Panormit. secutus Calderin. *in cap. Quod in te. de pœnitent. & remissionib. n.* 2. Suar. *d. disp.* 33. *sect.* 1. *n.* 31. Auila *dub.* 5. *concl.* 1. vbi testatur, pluribus relatis, dari Eucharistiam posse tempore interdicti damnatis ad mortem, mulieri prægnanti in periculo mortis constitutæ, inchoanti periculosam nauigationem, vel bellum ingredienti: quia non erat expediens Viatico priuari ob interdictum. Nullo tamen modo Clericis, more laïcorum communicantibus, secluso hoc periculo, ministrari Eucharistia potest. De Sacramento Ordinis prohibitio constat ex cap. *Non est vobis. de sponsalib.* & docet Couarruu. *d. cap. Alma.* 2. *p.* §. 3. *n.* 4. Nauarr. *cap.* 27. *n.* 179. Henriq. *cap.* 45. *n.* 8. Auila *dub.* 8. Suar. *sect.* 1. *à n.* 44. Extrema Vnctio apertè prohibetur, cap. *Quod in te. de pœnitent. & remiss.* & notauit Suar. *n.* 58. Auila *dub.* 7. Nauarr. *n.* 168. Henriq. *n.* 4.

13. His positis, constat, virtute Bullæ concedi habenti illam, vt possit Eucharistiam, siue in Ecclesia, siue in Oratorio, præterquàm in Pascha, id est, præter Communionem paschalem, tempore interdicti recipere; itémque, Ordinem, & extremam Vnctionem. Ex qua concessione à fortiori infertur, reliquis aliis temporibus, in quibus nullum est interdictum, posse Eucharistiam, & alia Sacramenta recipi, *ex reg. Cui licet, quod est plus. de reg. iuris, in* 6. indicátque dictio, *etiam,* quæ implicat casum difficiliorem, & supponit minùs difficilem. Prætereà exceptio debet esse de regula, ac de illius genere, & natura, *leg. Nam, quod liquidè* §. *fin. in fine, ff. de penu legata. leg.* 1. *ff. de reg. iuris*, vbi Decius *n.* 24. Gloss. *in rub. de reg. iuris, in* 6. *post princ.* Cassador. *decis.* 8. *n.* 5. *de concess. prabenda*, & pluribus exornat Euerard. *in loco ab exceptione ad regul.* 110. *n.* 9. Couarru. *lib.* 2. *var. cap.* 5. *n.* 5. At in prædicto priuilegio sumendi Eucharistiam excipitur paschale tempus, in quo interdictum iure communi non est. Ergo illud priuilegium non solùm de sumptione tempore interdicti, sed de sumptione extra tempus interdicti intelligi debet, aliàs inutilis esset talis exceptio, vtpote sub priuilegio non contenta.

14. Sed est grauis difficultas, an ex supradicto priuilegio habens Bullam possit recipere Eucharistiam, reliquáque Sacramenta à quolibet simplici Sacerdote, à quo aliàs de iure non posset? Negant plures Neoterici cum Villalob. *dicta* 1. *p. sum. tract.* 27. *clausul.* 4. *in fine.* Mouentur: quia, si Eucharistiam à quolibet simplici Sacerdote, iam tempore interdicti, quàm extra recipere potes ob priuilegium Bullæ; etiam poteris Ordinem, & extremam Vnctionem recipere: quia pro iis omnibus Sacramentis, tempore interdicti recipiendis, facultas cõceditur. At affirmare à quolibet Sacerdote recipi posse extremam Vnctionem, & à quolibet Episcopo Ordinem, est absurdum, & contra vsum, & consuetudinem receptam. Ergo priuilegium illud non personas, à quibus Sacramenta ministranda erant; sed tempus ministrationis spectauit, vt non obstante interdicto ministrarentur; ab illis tamen, à quibus de iure ministrari possunt. Deinde, si in prædicto priuilegio contineatur facultas recipiendi Eucharistiam à quolibet Sacerdote extra Pascha, Parochi licentia minimè requisita; itémque facultas suscipiendi reliqua Sacramenta, vt quid Bulla *paulò inferiùs* concessit suscipienti ipsam, vt possit eligere Sacerdotem approbatum, qui eum à peccatis absoluat? Non igitur in prædicta facultate aliud continetur, quàm impedimenti interdicti remotio.

15. Cæterùm verius existimo ex vi prædicti priuilegij te posse extra Pascha recipere Eucharistiam à quolibet Sacerdote, siue regulari, siue sæculari, tametsi aliàs facultatem non haberet. Sic docuit Suar. *t.* 3. *in* 3. *p. disp.* 72. *sect.* 2. Vasq. *t.* 3. *in* 3. *p. q.* 77. *disp.* 219. *cap.* 3. *à n.* 47. Moueor: quia, vt *ex supradictis* constat, hoc priuilegium non solùm est pro tempore interdicti, sed ex-

tra interdicti tempus. At, si extra interdicti tempus priuilegium non est suscipiendi Eucharistiam à quolibet simplici Sacerdote, nullum est priuilegium: nam à proprio omnes recipere possunt: ergo, vt priuilegium illud aliquid operetur, affirmandum est, virtute illius quemlibet Sacerdotem ministrare Eucharistiam posse habenti Bullam, siue in Ecclesia, siue in Oratorio.

16. Neque obstant rationes contrariæ. Nam ex receptione Eucharistiæ non infertur, reliqua omnia Sacramenta recipi à quolibet posse; sed ea tantùm, quæ à Parochis, & Sacerdotibus ministrari solent: quia de his est sermo, non de Sacramentis, quæ à solo Episcopo ministrantur: quippe iura episcopalia intacta esse debent. Quapropter ex vi illius facultatis non videtur improbabile, quod tradit Vasq. *dicto cap. 5 num. 54.* extremam Vnctioné recipi à quolibet Sacerdote posse, & pœnitentiam à quolibet approbato. Neque obest, quòd *inferiùs* concedatur facultas eligendi quemlibet approbatum: quia conceditur cum potestate ad absoluendum à reseruatis, quæ potestas in hac priori concessione generali non continebatur. Neque inde fit, irrequisito Parocho posse quemlibet matrimonio assistere: quia matrimonium non ministratur à Parocho, sed sibi ipsis contrahentes ministrant; ideó que ibi pro matrimonij Sacramento nulla datur facultas. Ordo autem, & Confirmatio, vtpote Episcoporum propria, nequaquam conceduntur ab aliis, quàm à propriis recipi. Ab illis tamen tempore interdicti recipi posse videtur.

17. Pro supradictis concessionibus aduertendum est, duo à Pontifice exigi, vt quis tempore interdicti prædictis priuilegiis gaudere possit. Primum, quòd interdicto causam non dederit, neque per ipsum stet, quin tollatur. Secundum, vt quoties vsus fuerit Oratorio, vel ad celebrandum, vel ad faciendum celebrari, vel ad assistendum ibi celebrationi, vel ad recipiendam Eucharistiam, orationes fundat pro victoria contra infideles, & Christianorum Principum pace. Primum ita necessarium est, vt nisi illud habeas, nullius priuilegij ex supradictis capax existas. Non enim rationi consentaneum erat, interdicti prohibitionem tollere ei, qui causa est interdicti, vel occasio, ne interdictum cesset. Secundum non videtur ita necessarium, ideóque non sub forma conditionis exigitur in Bulla Latina, sicut primum: aliàs, si inuincibiliter oratio omissa esset, nullum esset priuilegium, teneretúrque illo vtens ante omnia orationem præmittere, neque satisfaceret, si eam funderet, diuinis assistens. Quod est contra communem praxim. Verùm esto, oratio non præscribatur, vt conditio ad vsum priuilegij; præscribitur tamen vt præceptum, vt constat ex illo verbo, *teneantur*, quod præceptum indicat. Sed, quia hæc non videtur materia grauis, sed leuis tantùm; ideò illius omissio non excedet culpam venialem, sicuti doctissimi Theologi de hac re consulti tradiderunt, teste Henriq. *lib. 13. sum. c. 48. n. 4. in comment. litt. Z.* Rodrig. *in Cruciat. addit. §. 5. n. 4.* Stephan. Dauila *5. p. de censur. disp. 4. sect. 2. dub. 7. §. 4.* Villalobos *tract. 27. clausf. 4. num. 7.*

18. Tandem in prædicta clausula concessum est habenti Bullam, vt tempore interdicti possit, si decedat, sepeliri in loco sacro cum moderata pompa funerali. Quod esse priuilegium constat. Nam, vt optimè obseruat Dauila *de censur. 5. p. sect. 3. dub. 2. concl. 1.* Suar. *disp. 35. de tertio effectu interd. sect. 1. concl. 1.* interdicto generali locali prohibita est ecclesiastica sepultura laïcis tantùm, etiam pueris, ex cap. *Quod in te. de pœnit. & remiss.* & sumitur ex cap. *Cùm & plantare. §. Quod si.* & cap. *Vt priuilegia. de priuileg.* cap. *Episcoporum. eodem tit. in 6.* & Clem. *1. de sepultur.* Clericus namque absque priuilegio, nisi ipse sit interdictus, potest in loco sacro sepeliri, vt tradunt supradicti Doctores, & colligitur ex rex alleg.

Priuilegio igitur Bullæ tempore interdicti laïcus adultus, puer, amens, & phreneticus poterunt sepeliri in loco sacro, dummodo in vita ipsorum fuerit Bulla suscepta. Neque obstat, amentem, phreneticum, & puerum Bullam pro ipsis susceptam non acceptasse: quia esto non acceptauerint expresè, præsumit Ecclesia, si discursum haberent, acceptaturos, & ob hanc interpretatiuam voluntatem priuilegium illis conceditur, sicuti notauit Villalob. *dicto tract. 27. clausula 5. n. 2.* Et quamuis hoc priuilegium sepulturæ contineatur in alio iam explicato recipiendi Sacramenta, & audiendi diuina, quia priuilegiatus ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina, eo ipso est priuilegiatus ad sepulturam ecclesiasticam, vt docet Syluest. *Interdictum, 5. q. 10. part. 6.* Antonin. *3. p. tit. 26. cap. 4. §. 1.* Auila *5. p. de censur. sect. 3. dub. 4. concl. 1.* Tametsi Suar. *disp. 35. sect. 1. n. 13.* cum Gloss. *Clement. 1. de sepultur.* & aliis, videatur refragari; nihilominùs ad maiorem claritatem, vel ad tollendos scrupulos in re dubia, & in controuersia Doctorum posita, optimo consilio additum, & expressum est hoc priuilegium: ea tamen lege, vt fiat cum moderata pompa funerali.

19. Quòd si inquiras, quid per pompam moderatam intelligatur? Respondet Emman. Rodrig. *in Cruciatam, § 5. n. 13.* cui assentitur Villalob. *clau. 5.* tunc moderata pompa defunctum sepeliri, si ter tantùm pro viris, bis pro fœminis cymbala pulsentur, & more solito apertis ianuis Officium defunctorum canatur, excepta Missa, ex declaratione Leonis X. anno 1516. tradit Cordub. *de Indulgent. q. 3. dub. 5.* & *in addit. ad comp. tit. Interd. vers. Quoad. §. 11.* Secundò, respondet Rodrig. iuxta Bullam Iulij III. anno 1552. ex Commissarij declaratione, vt iuxta Bullam Pij IV. anno 1565. pompam moderatam esse, si sepeliatur defunctus dimidiata solennitate, ac esset ea, quæ secundùm statum qualitatis personæ adhibenda foret, interdicto secluso. Ego verò censeo, standum esse consuetudini receptæ, & Episcopi declarationi, si adsit: sin minùs Parochi, vti docent Ludouic. Lopez *2. p. instruct.* vbi de Bulla, *cap. 6. fol. 804. col. 2.* Henriqu. *lib. 7. de Indulgentiis, cap. 13. num. 4.* Man. *in Bullam, §. 5. num. 12.* Villalob. *clausf. 5. num. 3.* In Hispania autem, teste Corduba, *de Indulgentiis, lib. 5. quæst. 40. dub. 4.* & *in addit. ad Compend. interdict. vers. Quoad hoc. §. 11.* Auila *sect. 3. dub. 4. §. Sed maior.* moderatam pompam non excedit, si defunctus deferatur in tono cantando, & cum solitis clamoribus, sepeliatúrque cadauer ianuis Ecclesiæ apertis, secundùm quod habetur in Manuali Rom. sine Missa, nisi pro Missa alia specialis concessio adsit. Addítque Auila, relatis Syluest. Angel. Armilla, Tabiena, Soto, Henriqu. *d. dub. 2. conclus. 3. not. 3.* Clericis post cap. *Alma mater.* concedi sepulturam ecclesiasticam cum Officio defunctorum, & Missa, seruatis conditionibus, & circunstantiis in dicto cap. *Alma.* præscriptis. Ex quo à paritate rationis extendit ad laïcos, qui hoc Bullæ priuilegio tempore interdicti gaudent.

20. Superest dicendum, an prædicta priuilegia pro tempore interdicti concessa locum habeant in cessatione à diuinis? Ratio dubitandi sumitur ex Clement. 1 §. *Quod etiam.* & §. *In cessationibus. de senten. excomm.* vbi interdictum generale æquiparatur cessationi à diuinis. Ergo priuilegia pro tempore interdicti extendi poterunt ad cessationem. Sed contrarium omninò tenendum est, scilicet, priuilegia pro interdicto concessa nequaquam ad cessationem à diuinis extendi. Sic testatur Ioann. de Salas *in explicat. Cruciata, qu. 19. circa finem,* sensisse plures Magistros Salmanticenses de hac re consultos anno 1563. & expresè tradit Nauarr.

cap.27.n.189. Couarruu.*cap. Alma mater. 2.p.§ 4. n.6. vers. Nec tamen erit.* Henriq.*lib. 7. de Indulgent. cap. 30.n.2.& lib.13.de Interdicto, cap.53.n.3.in gloss. litt. P,& n.6.* Rodrig.*§.5.n.8.* Auila *6.p.de cessat.à diuinis, disp.1.dub.5* Suar.*de censur.disp.38.sect.2.n.11.* Acosta *qu.29* Ratio est: quia tempore cessationis sistitur omninò à diuinis Officiis, & solùm permittitur semel in hebdomada pro renouanda Eucharistia celebrare, ita vt solus Sacerdos cum ministro assistat, & concessio cap. *Alma.* vt inquit Couarru. *suprà,n.7.* Henriq. *cap. 53.n.2.* Auila *disp.1.dub.3.§.Secunda opinio.* Suar. *illa sect.2.n.2.* ad tempus cessationis non extenditur: ergo neque priuilegia pro tempore interdicti concessa ad tempus cessationis extendi debent.

Neque obstat ratio dubitandi: quia in eo loco, quantùm ad aliqua æquiparatur interdictum generale cum cessatione; sed non inde infertur in omnibus esse cessationem cum interdicto assimilandam: in multis enim non conueniunt: nam interdictum censura est, vt apud omnes constat, cessatio non sic, sed simplex diuinorum prohibitio, vt contra Sotum, & Couarruu. optimè confirmat Suar. *de censur. disp. 38. sect.1.* ex Panormit.*in cap. Dilectis.de appellationib.n.18.* Nauarr.*cap.27. n.164.* quos sequitur Henriq. *lib. 13. cap.52.n.1.& cap.54.in fine.* Auila *6. p. disp.1. dub.1.* Vnde videmus, vt prædicti obseruant cum Nauarr.*dicto cap.27. n.188.* violantem interdictum fieri irregularem; sed non item violantem cessationem.

PVNCTVM VIII.

De priuilegio circa cibos vetitos.

HIspana Bulla, neque Latina dissentit, priuilegium circa cibos vetitos in hæc verba promulgat: *Iten, concede à todas las personas, que tomaren esta Bula, que durante dicho año puedan de consejo de ambos Medicos espiritual, y corporal, comer carne en Quaresma, y otros tiempos de ayuno, y dias prohibidos de comer carne por todo el año: y que a si mismo puedan libremente à su aluedrio comer guebos, y cosas de leche, de manere que los que no comieren carne, guardando en lo de mas la forma del ayuno eclesiastico, sean vistos auer cumplido, y satisfecho al dicho ayuno. Y en este indulto de comer guebos, y cosas de leche à su aluedrio, no se comprehenden los Patriarchas, Primados, Arcobispos, Obispos, ni otros Perlados inferiores, ni qualesquiera personas regulares, ni de los seculares los Clerigos Presbyteros en quanto à los dias de la quaresma tan solamente. Empero sacanse destos nombrados los que fueren de sesenta anos, y todos los caualleros de las ordenes militares, que los vnos, y los otros podran comer guebos, y cosas de leche à su aluedrio, y goZar del dicho indulto.* Hæc clausula duplex priuilegium continet. Primum circa esum carnium. Secundum circa oua, & lacticinia.

§ I.

Explicatur priuilegium de esu carnium, tempore prohibito.

1. *Omnes habentes vsum rationis aliquibus diebus tenentur à carnibus abstinere.*
2. *Qualiter intelligatur priuilegium his diebus edendi carnes ex consilio vtriusque Medici.*
3. *Expenditur sententia Ioann. Sanch.*
4. *Reprobatur prædicta opinio.*
5. *Posito hoc priuilegio affirmant aliqui, te non posse bis, vel ter vesci carnibus, si vnica illarum comestio tibi sufficiat.*
6. *Fertur iudicium de prædicta sententia.*
7. *An solutus à lege abstinendi à carnibus, solutus sit à lege vnius comestionis. Et præmittuntur aliqua certa pro quæstionis decisione.*
8. *Prima sententia negat, te esse solutum.*
9. *Secunda affirmat, te solutum esse.*
10. *Tertia distinctione vtitur.*
11. *Iudicium fertur de prædictis sententiis.*
12. *Qualiter simul cum carnibus possis pisces comedere.*
13. *Quid, si Episcopus sub excommunicatione prohibuerit esum piscium simul cum carnibus.*

1. SVpponendum est, non solùm ex consuetudine, sed iure communi scripto teneri omnes fideles ad vsum rationis peruenientes, aliquibus diebus à carnibus abstinere, ex textu in cap. *de esu carnium, de consecrat. dist. 3.* cap. *Quia dies. dist.5.* & cap. *Statuimus. dist.4.* & can.*56.sexta Synodi generalis*, & aliis, quæ latè expendit Couarruu. *lib.4. var. quæst.20. num.15.* Censentur autem fideles plerunque vsum rationis attingere, si septennium habeant completum. Vnde regulariter ante hanc ætatem, nec pater filio carnes porrigens, nec filius edens, legis transgressores censentur, vt docuit Anth. Gomez *in Cruciat. ad 7. clausul. num.16.* cum Caiet. *2. 2. qu.147. art.8.* Victor.*de confess. num. 148.* Pedraza *in confess. tertio præcepto, §. 18.* Cordub. *in. casuum reseruat. quæst. 6.* quia ante illam ætatem non præsumuntur vsum rationis perfectum habere.

2. Bulla ergo concedit, vt iis diebus prohibitis vesci possis carnibus, non quidem ad libitum; sed de vtriusque Medici consilio. Nomine Medici spiritualis non venit solùm Episcopus, & Parochus, qui semoto priuilegio possunt ex causa cum suis subditis dispensare, vt tenet, aliis relatis, Leonard. Lessius *lib. 4. de iustitia, dub.6.num.45.* Ioann. Sanchez *in select. disp.54. n. 36.* ex cap.*Duo simul.de officio Ordin.* sed etiam quicunque alius Confessor electus per Bullam, vti notarunt Henriqu.*lib.7.cap.13.num.10.& 12.* Villalob.*1.part.summ. tract.27.clausul.6 num.2.* Rodrig. *in explic. Bulla, addit. ad §.6.* Ioann. Sanchez *disp. 51. select. num. 11.* Neque opus est, vt tecum dispenset, confessionem audire, vel aliquando audiuisse: sufficit, si ad confessiones audiendas approbatus existat: quia absolutè est Medicus spiritualis, & in eo verificatur conditio à Bulla requisita, vt benè Villalob. Rodrig. & Ioann. Sanch. *loc. alleg.*

Sed dubium est, quid prædictum priuilegium operetur? Nam, si cibi quadragesimales tibi grauiter nocent, absque Bulla carnibus vesci potes. Si autem de nocumento non constat, nequit Confessor, & corporalis Medicus licentiam vescendi carnibus concedere. Communis sententia, de qua D.Thom. *2.2. quæst.147. art.4.* Lessius *lib.4.de iustit.cap.2.dub.6. num.45.* Vega *1.p.summ. cap.14. casu 36.* Palacius *in 4. dist.15. disp.8. fol.118.* Grassis *lib.2.cap.37.num.15.* Filliuc. *2.p. tr.27. cap.6.num.126.* & alij affirmant, stante dubio, an tibi cibus quadragesimalis noceat, te obligatum esse lege ieiunij: quia lex est certa, & solui non potest per excusationem dubiam Bullæ. Ergo priuilegium operabitur, vt asserente Medico corporali, dubium esse, cibos quadragesimales tibi grauiter nocituros, possit spiritualis Medicus tecum dispensare in abstinentia à carnibus, qua dispensatione facta omnis scrupulus deponitur, qui absque ea dispensatione non sine fundamento consurgere posset.

3. Cæterùm Ioann. Sanch. *in selectis, disp.51.num.9.* referens Henriq.*lib.7.de Indulgent.cap.13.num.2. & in comment. lit. N*, existimat, te in supradicto dubio solutum esse à lege obligante abstinere à carnibus, neque in eo casu priuilegium Bullæ necessarium esse. Mouetur: quia in eo dubio non possidet lex positiua; sed potiùs naturalis conseruandi propriam salutem, non solùm

solùm cùm est certum periculum; sed etiam cùm est dubium verè fundatum. Qua ratione excusaris subuenire extremè indigenti, si probabiliter dubitas, ex tali subuentione extremum periculum passurum. Vnde non vincitur ius certum, scilicet, lex de abstinentia à carnibus, iure dubio, sed iure certo naturali vincitur ius certum positiuum. Nam esto periculum nocumenti dubium sit; at non est dubium, sed certum, te habere ius fugiendi non solùm periculum certum, sed etiam dubium. Hoc ergo ius certū naturale vincit ius certum positiuum. Quapropter priuilegium Bullæ, vt aliquid operetur, quod aliàs secluso priuilegio non liceret, inquit dictus Ioann. Sanch. *disp.* 51. *n.* 7. *& seqq.* quoties Medicus corporalis iudicat, causam esse sufficientem petendi dispensationem à Summo Pontifice in prædicta abstinentia, ipsúmque Pontificem prudenter concessurum; toties potest Medicus spiritualis tecum dispensare, vt possis carnibus vesci. Qua doctrina posita, si dubium est aliqualis nocumenti, esto non multùm grauis, nec per se sufficientis excusare à lege, poterit Confessarius tecum dispensare: quia in eo casu potest Pontifex prudenter dispensationem concedere. Minor nanque causa requiritur ad petendam dispensationem in præcepto, quàm ad non seruandum illud, seclusa dispensatione, vt benè Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de obseruat. festor. cap.* 32. *n.* 1. & *cap.* 33. *n.* 3.

4. Ego verò nullatenus existimo, hanc explicationem priuilegij Bullæ sustineri posse, quidquid sit de veritate doctrinæ, ex qua illa deducitur: quippe enim habenas laxat, & occasionem præbet præceptum quadragesimalis ieiunij penitùs abrogandi. Quis enim est, cui aliquale nocumentum cibus quadragesimalis non inferat, & illius occasione non possit à Pontifice dispensationem petere; quam si ille concederet, excusatus esses à ieiunio? Affirmare ergo, ex eadem causa, qua peti potest dispensatio à Pontifice, posse Confessarium dispensare, lata via est abrogandi ieiunium. Quapropter credo, in hoc priuilegio non potestatem dispensandi concedi Medico spirituali, sicut nec corporali: æquè enim vtriusque consilium exigitur, vt manifestè indicant illa verba, *de consejo de ambos Medicos*; nullúsque potestatis dispensandi ibi est facta mentio; sed vtriusque consilio, & iudicio posito; Medici, inquam, corporalis de nocumento graui dubio; spiritualis de conuenientia tuæ conscientiæ; Pontifex dispensat, & facultatem tibi concedit vescendi carnibus, si aliàs causa in re insufficiens est; si verò sufficiat, vt securiùs, & absque vllo scrupulo procedas, semper tamen Medicus corporalis iudicare debet, saltem sub dubio, ex abstinentia à carnibus graue tibi nocumentum proventurum. Quòd si vrgeas, stante hoc iudicio, non esse opus priuilegio iuxta probabilem sententiam. Respondeo, satis esse, quòd, iuxta communem sententiam, necessarium sit: nam eo casu prudenter conceditur, ad tollendam omnem dubitationem.

5 Posita hac dispensatione, & priuilegio vescendi carnibus, est triplex difficultas. Prima, an mortale committas bis, vel ter eodem die carnibus vescens; cùm tamen vterque Medicus iudicauerit, vnicam comestionem sufficere, neque tibi necessariam esse binam, vel trinam? Affirmat Ioan. Sanch. *disp.* 51. *select. n.* 14. *&* 15. Quia præceptum abstinēdi à carnibus est negatiuum, ideóque semper seruandum est, & omnibus horis diei obligat, ab illóque excusari non potes, nisi ob necessitatem, vel dispensationem: at necessitas solùm est de vnica carnium comestione, cui dispensatio commensuratur. Ergo, si plures fiant, illicitæ sunt, & contra præceptum. Et confirmatur. Si qualibet hebdomada Quadragesimæ abstinere à carnibus tribus diebus potes absque nocumento; non est dubium, te obligatum esse: quia solùm ob nocumenti fugam carnibus vesci potes. At vnica comestione carnis facta quolibet die potes absque vllo incommodo salutis, imò cum illius commodo, vitam transigere. Ergo, si binam carnium comestionem facias, peccabis grauiter, vtpote qui carnes comedis in die ieiunij absque necessitate.

6 Cæterùm, etsi hæc sententia omninò consulenda sit, & in praxi seruanda; at rarò seruatur, & non leuibus scrupulis est exposita. Quis enim examinabit, an infirmus lecto decumbens, febri continua laborans, vnica tantùm, vel bina carnium comestione indigeat? quis eum affirmabit violatorē esse præcepti ecclesiastici, eò quòd bis, vel ter carnes comederit, si vnica comestio necessitati sufficiat? Certè hæc aliena sunt à praxi, & consuetudine recepta. Quapropter credendum est, eum, qui ratione necessitatis aliquo die excusatur ab abstinentia carnium, absolutè excusari. Nam esto, præceptum negatiuum sit, & omnes horas diei afficiat; afficit tamen sanos, non infirmos; infirmi autem ab illo integrè excusantur. Et ratio videtur aperta: quia excusatio integra abstinendi à carnibus quolibet die, non desumitur ex eo, quòd vnica carnium comestione facta possis absque incommodo salutis viuere; sed ex eo, quòd cibus quadragesimalis eo die tibi noceat. At hæc ratio omnibus diei horis perseuerat. Ergo præbet sufficientem excusationem abstinendi à carnibus toto die: secùs est, quando constat, cibum quadragesimalem aliquibus diebus in hebdomada non fore nociturum.

7. Secunda, an deobligatus abstinere à carnibus, tenearis legem ieiunij de vnica comestione seruare. Pro cuius decisione aduerte cum communi sententia apud Lessium *lib.* 4. *c.* 2. *dub.* 2. *n.* 8. tria in lege ieiunij præscribi. Primum, abstinentiam quorundam ciborum, maximè carnium. Secundum, abstinentiam plurium refectionum. Tertium, certam refectionis horam, quæ ratione consuetudinis modò est vndecima ante meridiem; olim nona diei, id est, tertia pomeridiana, vt colligitur ex cap. *Solent. de consecrat. dist.* 1. Ante hanc horam non licet ieiunium soluere. Quòd si notabilis anticipatio absque causa fiat, docent Couarruu. Nauarr. Caietan. Paludan. à Lessio relati *dicto dub.* 2. *n.* 13. esse mortale, tametsi ipse Lessius, relatis Angelo, Innocent. Alens. Palacio, Toleto, satis probabile reputet, esse tantùm veniale: stante verò causa anticipationis, Nauarr. *cap.* 21. *n.* 17. & plerique alij testantur, nullum esse peccatum, sicuti non est pro cuiusque arbitrio tempus refectionis prorogare. Dispensatus ergo in esu carnium, adhuc intelligi potest astrictus duplici alia lege, scilicet, vnius refectionis, & ne ante horam statutam fiat.

8. In hac re est triplex sententia. Prima negat, te solutum esse ab obseruatione ieiunij quoad multiplicem refectionem, & illius statutam horam, tametsi solutus sis carnium abstinentia. Sic Ledes. 2. *p.* 4. *q.* 17. *art.* 3. *dub.* 9. Ioann. Medin. *Cod. de ieiunio, q.* 5. *&* 9. Pedraza *in tertio mandato*, *notab.* 14. Mouentur: quia præceptum continet plures partes: ergo deobligatus ab vna, non censeris ab aliis deobligatus. Non enim ex eo, quòd deobligatus esses à lege ieiunij, deobligatus censeris à lege abstinendi à carnibus: ergo neque ex eo, quòd deobligatus sis à carnium abstinentia, deobligaris à lege ieiunij. Et confirmatur: quia in aliquibus Bullis antiquis notabatur, dispensatum ad vescendum carnibus, si in reliquis formam ieiunij seruaret, satisfacere ieiunij præcepto, eiúsque meritum consequi. Ergo ieiunij præceptum stare potest cum esu carnium.

9. Secunda sententia docet, te liberum esse ab omni alia lege ieiunij. Sic Caiet. 2. 2. *q.* 147. *art.* 8. Nauarr. *in sum. Hispan. cap.* 21. *n.* 25. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 4. Azor.

Azor. *t.* 1. *lib.* 7. *cap.* 10. *q.* 3. Filliuc. *t.* 2. *tract.* 27. *cap.* 3. *n.* 52. docere videtur Thom. Sanch. *in sum. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 50. & 53. quatenus affirmat, abstinentiam à carnibus esse de essentia ieiunij. Idem tradit Suar. *t.* 3. *in* 3. *p. disp.* 70. *sect.* 2. Emman. Sà *Ieiunium, n.* 11. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 13. *n.* 13. Villalob. *tract.* 23. *diff.* 8. *n.* 8. Ioann. Sanch. *disp.* 51. *select. n.* 4. Ratio est: quia essentia ieiunij stat maximè in abstinentia à carnibus: qua dempta, sicut non manet essentia ieiunij, sic neque obligatio ad ieiunandum, & seruandum alia duo requisita ad ieiunium.

10. Tertia sententia distinguit: Vel tibi concessus est vsus carnium, solùm quia cibus quadragesimalis nocet; vel, quia etiam debilis es, indigésque virium recuperatione. Si ob hanc secundam causam concedatur, liber es ab omni lege ieiunij: quia finis concessionis admittit duplicem comestionem, & illarum gratia priuilegium etiam concessum est. At, si solùm ob nocumentum cibi quadragesimalis tibi conceditur vsus carnium, nequaquam potes bis comedere; sed formam ieiunij de vnica comestione seruare debes: quia finis dispensationis non tam est quantitas ciborum, & numerus comestionum, quàm cibi conditio, & qualitas saluti propriæ inimica. Sic Cordub. *q.* 143. & 167. Rodrig. *in Cruciat.* §. 6. *dub.* 3. Lessius *lib.* 4. *cap.* 2. *dub.* 6. *in fine.* Valen. *t.* 3. *disp.* 9. *q.* 2. *p.* 5. Anton. Gom. *ad clausul.* 7. *Bullæ, n.* 5. Acosta *ibi, q.* 81. & alij plures.

11. Dicendum igitur est, hanc tertiam sententiam satis probabilem esse, sempérque in praxi fore consulendam: secundam verò sententiam probabilem esse, & securam, tum ob eius rationem, tum ob Doctorum authoritatem. Neque obstat fundamentum primæ sententiæ: quia esto, præscribatur lege ieiunij, ne bis reficiaris; id tamen præcipitur dependenter ab obligatione abstinendi à carnibus. Quare hac detracta nulla alia obligatio subsistit. Secùs verò, est si ob ætatem vel aliam causam solutus esses à lege binam comestionem prohibente; non inde infertur, te solutum esse à lege abstinendi à carnibus: quia illud est minus, & accessorium ieiunio; probatúrque facilè potest ex reg. iuris, in 6. *Cui licet, quod est plus; licet vtique, quod est minus.* & ideò cui licet esus carnium, licet bina comestio, at, non cui licet, quod est minus, scilicet, bina comestio, licitum debet esse, quod est plus, scilicet, carnes comedere. Deinde non obstat, quod ex Bullis antiquis adducitur: quia illa verba iam expuncta sunt, fortè ne ansa daretur adhærendi illi sententiæ, & iudicandi, posse essentialiter cum esu carnium ecclesiasticum ieiunium consistere. Quapropter Summus Pontifex solùm de his, quibus licent, lacticinia, affirmat, ieiunio satisfacere, si in reliquis seruent ieiunij formam, tacitè indicans comedentes carnes ieiunio satisfacere non posse.

12. Tertia difficultas est, an dispensatus ad esus carnium, possis simul cum carnibus pisces comedere? Non est dubium, omissa dispensatione edendi carnes, te posse piscibus vesci; tametsi aliquale salutis damnum sentias: quia obseruandum Ecclesiæ commune præceptum sufficiens causa est permittendi salutis damnum. Quæstio igitur procedit, casu, quo vtaris dispensatione edendi carnes, an simul possis piscibus vesci? Cui quæstioni breuiter respondeo cum Acosta *q.* 80. *in Cruciat.* Villalob. 1. *p. sum. tract.* 23. *difficult.* 8. *n.* 11. Thom. Sanch. *lib.* 8. *de dispensat. disp.* 1. *n. vlt.* & *in sum. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 57. Ioann. Sanch. *in select. disp.* 51. *n.* 21. & 22. Filliuc. 2. *t. tract.* 27. *cap.* 3. *n.* 54. per se loquendo, vt officiat saluti, licere: quia nulla lege esus piscium interdictus est: si autem saluti noceat, legem temperantiæ violabis leuiter, aut grauiter pro salutis dispendio, & nocumento.

13. Sed, quid, si Episcopus sub excommunicatione prohibeat, vti prohibitum est in pluribus diœcesibus, ne dispensati ad esum carnium, simul cum illis pisces edant, peccabísne pisces edendo? Respondet Ioann. Sanch. *in select. disp.* 51. *n.* 20. & 21. Si causa excitandi appetitum, comedas pisces, non peccaturum: quia præceptum positiuum abrogare non debet, quod iure naturali debetur. Neque item, si comedas pisces suaues, etiam absque causa, vel in ea quantitate, quæ tuæ saluti non noceat: quare, inquit prædictus Author, hoc præceptum violare tantùm censeberis, quando pisces simul cum carnibus edes, quorum esus graue tuæ saluti nocumentum inferat. Hæc sententia sustinenda non est, quippe aliena prorsus est à veritate. Finis nanque huius præcepti positiui non est saluti corporali subditorum consulere; sed fidelium ædificationi; ne, inquam, dispensati in lege abstinendi à carnibus voluptati incumbant loco pœnitentiæ, quam alij præstant; ipsique præstare tenebantur: quapropter esus piscium, simul & carnium, esto nociuus non sit, prohibitus censetur. Pro esu nanque nociuò opus non erat episcopalis prohibitio, cùm iure naturæ prohiberetur. Neque permittendus est esus piscium ad excitandum appetitum, nisi fortè in tam leui quantitate, vt in considerationem non veniat. Nam esto, iuri naturali non repugnet, media assumere ad appetitum excitandum; non tamen iuri naturali debetur omnia media assumere; quinimò iuri naturali est conforme ab aliquibus abstinere ob bonum virtutis, præceptorum obseruationem, & fidelium ædificationem.

§. II.

Expenditur priuilegium de esu lacticiniorum, & ouorum.

1. *Quid iure communi statutum sit.*
2. *Extra Quadragesimam aliqui tenent, oua, & lacticinia iure communi prohiberi.*
3. *Verius est sola consuetudine.*
4. *Quid Bulla priuilegium concedat.*
5. *Non prodest hoc priuilegium extra Hispaniam.*
6. *Qui excipiantur ab hoc priuilegio.*
7. *Dominicis Quadragesima negant plures, exceptas personas posse vesci ouis, & lacticiniis.*
8. *Oppositum satis est probabile.*
9. *Quid dicendum.*

1. IVre communi oua, & lacticinia prohibita esse tempore Quadragesimæ non solùm sub veniali culpa (vt immeritò placuit Fagund. *de quinque Eccles. præcep. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 6. motus authoritate Glossæ *in cap. Denique. dist.* 4. quam Glossam, etsi plures excussiones reuoluerim, inuenire non potui,) sed etiam sub graui culpa, ex dicto cap. *Denique.* vbi omnes Doctores notant apud Lessium *de ieiunio, dub.* 2. §. *Porrò.* Ioann. Sanch. *disp.* 51. *n.* 18. ideóque hoc pro certo supposito, inquirunt, an extra Quadragesimam in vigiliis, & feriis sextis totius anni, feria secunda, & tertia Rogationum sit obligatio ex iure communi scripto abstinendi ab ouis, & lacticiniis.

2. Couarruu. *lib.* 4. *var. cap.* 20. *n.* 15. inquit, vniuersaliter oua, & lacticinia vetita esse in omnibus ieiuniis ex sexta Synodo generali *can.* 56. vbi dicitur: *Visum est, vt omnis Dei Ecclesia, quæ est in vniuerso terrarum orbe, vnum ordinem sequens ieiunia perficiat, & abstineat sicut ab omni mactabili, sic ab ouis, lacte, & caseo, quæ quidem sunt fructus eorum, à quibus abstinemus.* Et probari potest primò ex D. Thom. 2. 2. *q.* 147. *art.* 7. & Gloss. *cap. Admonete,* 33. *q.* 2. dicentibus, ideò in Quadragesima præscriptam esse abstinentiam ab ouis, &

& lacticiniis: quia à carnibus vetitis trahunt originem, & magnam cum carnibus affinitatem habent. Sed hæc ratio æquè militat in aliis ieiuniis extra Quadragesimam, & in omnibus diebus, in quibus esus carnium prohibetur Ergo, &c. Secundò, Bulla ab indulto edendi oua, & lacticinia excludit Patriarchas, Primates, Episcopos, Presbyteros, &c. pro diebus Quadragesimæ *tantùm*; quæ particula, *tantùm*, inutilis esset, si aliis temporibus, præter Quadragesimam, prohibita non essent oua, & lacticinia. Tertiò, de essentia ieiunij tria sunt, abstinentia ab aliquibus cibis, abstinentia plurium refectionum, certa refectionis hora. At de essentia ieiunij quadragesimalis est abstinentia non solùm à carne; sed ab ouis, & lacticiniis: ergo idem erit de reliquis ieiuniis. Fatetur tamen Couarruu. in terris iam diu possessis à Christianis hoc ius scriptum contraria consuetudine abrogatum esse, sicuti Lessius *dicto dub.* 2. §. *Quoad primum.* affirmat Belgio, quibusdam in locis, ferè per totam Quadragesimam vesci posse ouis, & lacticiniis.

3. Sed recedendum non est à communi sententia Theologorum, & Canonistarum, asserentium, sola consuetudine prohiberi oua, & lacticinia in reliquis ieiuniis extra Quadragesimam. Sic habet D. Thom. 2.2.q.147.*art*.8.*in corp.& ad* 3. Paludan.*in* 4.*d.st*. 15. q.4.*art*.4. Richar.*art*.3.q.5.*ad vlt*. Ouand. *dist*.16.*pro-posit*.52. Angel.*Ieiunium*,§.5. Syluest. *ibi*,q.5. Armilla *initio*. Nauarr. *cap*. 21.*n*.15. Cordub. *in sum*.q.60. Medin. *lib*. 1, *sum. cap*. 14. §. 10. *fol*. 98. Alcozer. *cap*. 14. Pedraza *in* 3. *mand.cap*. 14. Lessius *dicto dub*.2. & omnes communiter. Ratio est: quia nullibi extat tale ius. Nam, quod adducitur ex sexta Synodo non vrget. Etenim (vt inquit Ouand. *suprà*, §. *Quidam.*) sermo est ibi de sabbathis, & Dominicis Quadragesimæ, in quibus aliqui Armenij ouis, & lacticiniis vtebantur, quos præcepit sexta Synodus conformari in hac parte cum reliquis fidelibus, quibus iuxta Gregor. *illo cap. Denique*.*dist*.4 interdicta sunt oua, & lacticinia. Deinde non obest ratio. Nam esto, Ecclesia mota fuerit ad prohibenda lacticinia in Quadragesima; quia à carnibus trahunt originem: noluit tamen in omnibus anni ieiuniis prohibere, ne vehementer emungens sanguinem elueret. Illa verò exclusiua, *tantùm*, cuius mentio fit in Bulla, apposita est ob consuetudinem alicubi in Hispania, & quibusdam Galliæ partibus vigentem, vt inquit Nauarr. *cap*.21.*n*. 15. abstinendi à lacticiniis in omni ieiunio, vel ad tollẽdos scrupulos, qui oriri possunt ex vsu ouorum, & lacticiniorum in illis diebus, dum quis dubius, & anceps est, an sit, vel non sit consuetudo edendi lacticinia, cuius anxietatis quietem operatur securitas orta ex hoc Bullæ priuilegio. Vasq. 1.2.*t*.2.*disp*.177.*cap*.6.*n*.54. Ioann. Sanch. *disp*.51.*selectt.n*.19. testantur, in Hispania nullam esse consuetudinem, quæ obligare posset. Nam, cùm consuetudo introduci, & conseruari debeat à maiore parte Communitatis, & maior pars Communitatis in Hispania ex priuilegio Cruciatæ vescatur ouis, & lacticiniis in omni ieiunio extra Quadragesimam; efficitur, nullam vigere consuetudinem posse abstinendi ab ouis, & lacticiniis. Ad illud verò, quod obiiciebatur de essentia ieiunij, respondeo, essentiam ieiunij esse abstinentiam à carnibus, vt carnes distinguuntur à piscibus, non ab ouis, & lacticiniis, nisi in Quadragesima, seclusto priuilegio, & in aliis ieiuniis ratione consuetudinis. Vnde, cùm præcipitur ieiunium, directè indicitur abstinentia à carnibus vbique, & à lacticiniis, iure communi in Quadragesima, & in aliis diebus ieiunij, dum inualuerit interdicens consuetudo. Standum ergo est consuetudini ciuitatis, oppidi, vel prouinciæ, de qua nihil certum statuere possum, cùm ex facto pendeat. Solùm aduerto cum Nauarr. & communi sententia, consuetudinem præscribi quadraginta annis ex cap. fin. *de consuetudine*. His positis,

4. Priuilegio Bullæ permittitur, vt in diebus Quadragesimæ, & in omnibus aliis diebus prohibitis omnes sumentes Bullam possint ad libitum vesci ouis, & lacticiniis; sed non lardo, aut sagimine, vulgò, *manteca de puerco*: his enim non licet vti, nisi in illis partibus, vbi consuetudo fuerit recepta, sicuti fertur esse in Galæcia, & Peru, propter olei penuriam.

5. Circa quod priuilegium obserua primò, tibi non prodesse extra regna Hispaniæ existenti; tametsi in Hispania Bullam susceperis: quia sic cauetur in Bulla Latina his verbis: *Item, vt dicto anno durante, in omnibus, & singulis regnis*, &c. *& non extra illa.* Et quamuis Commissarius in Bulla Hispana conticuerit hanc limitationem; standum est Bullæ Latinæ, quam non potest ipse sic transcribere, vt substantiam priuilegij mutet.

6. Secũdò obserua, ab hoc priuilegio excipi Patriarchas, Episcopos regulares, Presbyteros, &c. pro diebus quadragesimalibus tantùm. Vnde in reliqua parte anni eis licebit ouis, & lacticiniis vesci, siue iure scripto, siue ex consuetudine vesci prohibeantur. Nomine, *Regulares*, omnes Religiosi vtriusque sexus comprehenduntur; sed non Nouitij, qui in odiosis, qualis est hæc restrictio, nomine Religiosi non veniunt, ideóque vesci possunt ouis, & lacticiniis, sicuti sæculares, virtute huius priuilegij, vt benè notauit Cordub. *lib*.1. *qq*.q.30. aliis relatis. Rodrig. *in Cruciat*.§.6.*n*.9. Fœminæ item votis solennibus non astrictæ, nullámque seruantes clausuram, vulgò dictæ, *Beata*, & *Eremita*, nullis Religionis, & obedientiæ regulis alligati, & Commendatarij vxorati, qui non sunt verè Religiosi, etsi seruent modum aliquem Religionis, vt docet S.Thom. 2.2.q.186. *art*.4. *ad* 3. eodem priuilegio Bullæ gaudere possunt. Denique, fruuntur hoc priuilegio Commendatarij militares S. Ioannis, & omnes Presbyteri sexagenarij, vt expressè habetur in dicta Bulla.

7. Superest decidendum, an supradictæ personæ exclusæ à priuilegio edendi oua, & lacticinia in Quadragesima, illis vesci possint in Dominicis diebus? Supponit quæstio, absque priuilegio licitum non esse illis Dominicis vesci ouis, & lacticiniis *ex can. illo* 56. sextæ Synodi generalis, iuxta Ouandi declarationem: sicque videtur consuetudine receptum: tametsi sciam, viros doctos, vt notat Palacius *in* 4.*dist*.15.*disp*.8. Emman. Rodrig. §.6.*n*.8. asseruisse, nullo iure Dominicis prohibita esse oua, & lacticinia: quia hæ Dominicæ non videntur comprehendi in Quadragesima, siquidem absque illis quadragenarius numerus completur.

Negant plures Bullæ priuilegium prodesse: sic Anglis. *quæst*. 9. *de abstinentia à cibo, difficult*.7. Rodrigu. *in explicat. Bullæ*, §.6.*num* 8. vbi affirmat, se audiuisse à Commissario, sic Pontificem consultum de hac re respondisse. Villalob. *claus*.*ul*.7.*num*.11. Henriqu. *lib*.7.*de Indulgent.cap*.13.*num*.10. Thom. Sanch. *lib*.4. *cap*.11. *num*.54. Ioan. Sanch. *disp*. 51. *num*. 25. vbi testatur, vidisse declarationem Gregor. XIII. de hac re. Et inde sumitur præcipuum fundamentum huius sententiæ; nam, cùm priuilegium extendi non possit vltra voluntatem concedentis, & Pontifex concedens hoc priuilegium declaret, ad Dominicas Quadragesimæ non extendi posse. Deinde, quia, vt constat ex cap. *Denique*. *dist*.4. ea, quæ originem trahunt à carnibus, prohibitis carnibus, prohibita esse censentur. Denique, quia nomine *quadragesimalium dierum*, secundùm stylum, & communem vsum Dominici dies videntur comprehendi.

8. Nihilominùs Cordub. *in sum*.q.8 *fol*.437. Palacios *in* 4.*dist*.15.*disp*.8.*fol*.127. Nuño Cabezudo *t. de pœnit.*

in

exposit.Bullæ,§. 8.dub.5. Llamas 3.p.cap.5. §.26. in fine. Anthon.Gomez in explicat. Bullæ, clausul.7.num.7. Villalob. num. 11. & quamplures alij Magistri satis probabile existimant, priuilegium Bullæ pro Dominicis prodesse. Primò, quia per dies quadragesimales non intelliguntur Dominicæ, ex Gregor. in cap. Quadragesima de consecrat.dist.5.iuncto c.Denique. dist.4. Nam esto, antiquitùs Quadragesima dies Dominicos comprehenderet, teste Speculatore in ration. diuinor. Offic.lib.6.c.de Dominica prima Quadragesimæ, & colligitur manifestè ex dicto c.Quadragesima.quia Quadragesima incipiebat à prima Dominica. At Gregor. in dicto cap. Quadragesima.dies Dominicos à Quadragesima subtraxit, & loco illorum addidit quatuor dies Dominicæ Quinquagesimæ, & duos ex hebdomada sancta. Ergo pro Dominicis priuilegium Bullæ prodesse poterit. Secundò, in aliis ieiuniis per annum prodest Bullæ priuilegium. Ergo prodesse poterit in Dominicis Quadragesimæ, qui non sunt dies ieiunij, sed solùm abstinentiæ. Tertiò, quia Quadragesima specialiter excluditur ab hoc priuilegio in reuerentiam ieiunij à Christo Saluatore nostro exhibiti: at dies Dominici hoc ieiunium non repræsentant: siquidem in illis non ieiunatur. Ergo in illis locum non habet priuilegij exclusio. Quartò, & præcipuè, quia Bulla Latina, ad cuius normam Hispana intelligenda, & regulanda est, tantùm excludit à priuilegio ieiunia Quadragesimæ, sub quibus manifestum est, dies Dominicos non comprehendi. Verba Bullæ Latinæ concessæ à Gregor.XIII die 5.Martij,anno 1574. cuius tenorem successores Pontifices sequuntur, hæc sunt: *Insuper declaramus, intentionis nostræ fuisse, & esse, sub indulto vescendi ouis, & lacticiniis Prælatos, Archiepiscopos, Episcopos, aliósque Superiores, & inferiores, necnon alias personas ecclesiasticas regulares, & qui in ordine Presbyteratus fuerint seculares, extra quadragesimalia ieiunia tantùm in omnibus aliis temporibus, & ieiuniis totius anni comprehensos esse, & ipsis extra dicta tempora quadragesimalia eis vti licere.* Ecce quomodo Pontifex permittit illis personis, extra ieiunia quadragesimalia vti ouis, & lacticiniis. Ergo poterunt illis vesci in Dominicis. Neque obstat, quòd Commissarius transcribens Bullam solùm dixerit, *tan solamente en los dias de Quaresma*; quin addiderit, *ieiunij*: quia, cùm in rigore soli dies ieiunij sub Quadragesima comprehendantur, vt probatum est; satis intellexit, solos dies ieiunij explicari illis verbis. Non enim Commissario permissum est mutare priuilegium plumbeæ, cùm ex Latino idiomate in vulgarem linguam vertit, quinimò, vt testatur Emmanuel dicto §. 6. num. 8. Nauarr. cap.27. num.61. in casum reseruatum Bullæ Cœnæ incideret, si substantialem faceret mutationem. Ergo Commissarius per dies quadragesimales non potuit dies Dominicos intelligere, cùm Bulla Latina solos dies ieiunij intelligat.

9. In hac quæstione dicendum existimo, in rigore hanc secundam sententiam probabiliorem esse, & secura conscientia sequi posse, quousque illa prædicta declaratio Pontificis, quam Doctores referunt, authenticè publicetur, & iuridicè constet.

Pvnctvm VIII.

De facultate eligendi Confessorem.

PRiuilegij summa sic habet: *Item, para que con mas puridad, y limpieça de sus conciencias puedan hacer oracion, concede su Santidad à todos los susodichos, que puedan eligir por Confesor qualquier Presbitero secular, ò regular, de los aprobados por el Ordinario, el qual les pueda absoluer vna vez en la vida, y otra en el articulo de la muerte, de qualesquier pecados, y censuras, aunque sean de los reseruados, y reseruadas à la Sede apostolica, y de los declarados en la Bula de la Cena Domini, excepto del crimen, y delito de la heregia, y de la censuras, y pecados no reseruados à la Sede apostolica, los puedan absoluer tantas, quantas veces los confesaren con penitencia saludable, conforme à las culpas. Y en caso que sea necesario satisfacion para conseguir la dicha absolucion, la hagan por sus personas, y auiendo impedimento, la puedan hacer sus herederos, ò otros por ellos.*

§. I.

Qui Confessarius, & qualiter absoluere possit à peccatis reseruatis habentem Bullam.

1. *Confessarius debet esse approbatus ab Ordinario, & à quo Ordinario.*
2. *Parochus, dum Parochus est, vbilibet eligi potest.*
3. *Approbatus per examen, vel aliàs, qualiter eligi possit.*
4. *Qualiter regulares eligi possint.*
5. *Hic Confessarius te absoluere potest ab omnibus peccatis reseruatis Sedi apostolicæ semel in vita, & semel in morte.*
6. *An à peccatis reseruatis Pontifici, si occulta sint, possis sæpè absolui? Affirmat Sanchez.*
7. *Verius videtur, semel tantùm absolui posse.*
8. *Fit satis opposito fundamento.*
9. *Nomine articuli mortis præsumptus intelligitur.*
10. *Quid operetur hoc priuilegium.*
11. *In articulo mortis non teneris sumere Bullam, vt absoluaris à reseruatis.*
12. *Pro omnibus peccatis, excepta hæresi, est priuilegium.*

1. EXpressè Bulla requirit, debere esse Confessarium ab Ordinario approbatum: sed, quia Ordinarius esse potest, vel loci, in quo fit confessio, vel pœnitentis, vel Confessarij, ideò non est certum, à quo approbatio danda sit. Probabilius existimo, necessariò esse concedendam ab Ordinario Confessarij: quia est actus iurisdictionis in Confessarium exercitæ, vti dixi tract. de pœnitent. part. 17. §. 3. Neque reputo improbabilem sententiam Henriqu. lib. 7. de Indulgentiis, cap. 12. num.4. & in comment. lit. O. Emman. Sà verbo, Confessor, num. 6. in edit.genuina, asserentium, cuiuslibet Ordinarij, siue loci, siue pœnitentis, siue Confessarij approbationem sufficere: quia nec Bulla, nec Concilium limitarunt. Non est igitur à nobis in hoc priuilegio, quod latè debet interpretari, limitatio adhibenda.

2. Hinc infero, Parochum, dum Parochus est, eligi posse vbilibet virtute Bullæ, sicuti dixi dicto pun. 17. §.2.num.7. & 8. quia vbilibet est Parochus, & beneficium retinet, ratione cuius censet, Concilium esse idoneum ad confessiones audiendas. At, si Parochus à beneficio remoueatur, vel illud renunciet, si aliam non habeat approbationem, nequaquam eligi poterit: quia eius approbatio beneficio annexa est, vt latiùs probaui tract. de pœnitent. dicto punct. 17. §. 4. num. 1. Quidquid contrà sentiat Villalobos in explic. Cruciat.tract.27. clausul.9.§.1 in fine.

3. Infero secundò, si per examen Sacerdos approbatus sit, durante approbatione eligi potest, vt de se constat, tametsi approbatio solùm pro limitato tempo-

te fuerit concessa: quia verè est approbatus. Finito verò illo tempore non est censendus approbatus, vti probaui d.§.4.n.1.tametsi Sebastian.de Acosta *in Cruc.* q.39 *in fin.* contrarium sentiat: inquit enim, Confessorem expositum in aliqua parochia, loco, vel diœcesi pro certo tempore, transacto illo tempore, etiamsi licentia non reformetur, posse eligi per Bullam: quia expositus ad tempus simpliciter est approbatus ab Ordinario, quousque ex causa legitima reprobetur, & indignus iudicetur. Consentit ex parte Rodriguez §.9. *num.* 33. loquens de Religiosis, quos dicit posse eligi virtute Bullæ, si approbati sint ab Ordinario pro limitato tempore, eo transacto, quando hæc limitatio apponitur ad vexationem eis faciendam (quod non est præsumendum:) secùs si vt curam, & diligentiam adhibeant in studendo: quia non fuerunt iudicati satis sufficientes, nisi ob spem nouæ diligentiæ in studiis adhibendæ. Quòd si Sacerdos ad viros, & non ad fœminas approbetur, vel ad certum genus personarum, esto, plures censeant, & satis probabiliter non posse ab aliis per Bullam eligi; contrarium, vt probabilius, firmamus, §. 2. *num.* 10. eò quòd in ipso verba Bullæ verificentur: siquidem eligitur ab Ordinario approbatus.

4. Qualiter autem Religiosis, & sæcularibus approbatio semel concessa reuocari possit, & effectum reuocatio habeat, tradidimus *dicto tract. de pœnit.p.*17. §.4. Illud aduerto, Regulares semel approbatos in vno Episcopatu, eligi posse virtute Bullæ in illo Episcopatu, siue iustè, siue iniustè approbatio reuocetur: quia Bulla Latina sic habet: *Quoad Regulares sufficiat, quòd talis Confessor fuerit semel approbatus.* & notauit Rodriguez §.9. *num.*31. *&* 32.

Hic igitur Confessarius approbatus, & à te electus poterit te absoluere ab omnibus peccatis, quæ Sedi apostolicæ reseruata non sunt, toties, quoties, durante anno, in ea incideris: à reseruatis verò Sedi apostolicæ, excepto crimine hæresis, semel tantùm in vita, & semel in morte potest, quia sic cauetur in Bulla, & latè, & eruditè probat Acosta q.63. *& seqq.*

5. Sed est difficultas, an hæc vnica absolutio intelligenda sit de peccatis eiusdem speciei, & non de peccatis in specie diuersis. Non enim desunt, qui arbitrentur, de peccatis eiusdem speciei intelligi debere. Quare, si in peccata diuersæ speciei labaris, credunt, te posse pluries absolutionem obtinere. Sed est sententia improbabilis absque vlla apparenti ratione, & contra Bullæ tenorem: tantùm enim concedit, vt à reseruatis Sedi apostolicæ semel in vita, & semel in articulo mortis absolui possis. Si autem pro diuersitate peccatorum obtinere absolutionem posses; non semel tantùm, sed pluries posses eam absolutionem obtinere, deberétque Bulla saltem dicere, vt posses semel in vita, & in morte à quolibet peccato reseruato obtinere absolutionem: cùm autem id non exprimat; sed potiùs dicat, vt semel absolui possis, efficitur manifestè, obtenta absolutione à reseruatis, nulla ratione te posse virtute illius Bullæ aliam à reseruatis obtinere. Atque ita tenet Rodriguez §. 9. *num.*35. Acosta *quæst.* 70. Villalob. *clausul.* 9. §. 2. *num.* 5. Dixi, *virtute illius Bullæ*: nam, si aliam suscipias, vt suscipere potes; sed non plures; potes iterum in vita, & in morte absolui, siue ab eisdem peccatis specie, siue à diuersis.

6. Sed, quid, si illa peccata Pontifici reseruata occulta sint, neque ad forum contentiosum deducta, poterisne absolui non semel tantùm, sed toties, quoties? Affirmat Thom. Sanch. *lib.* 4. *in Decal. cap.* 54. *num.* 27. Quia iam illa peccata non sunt Pontifici reseruata, sed Episcopis, quibus ex Trident. concessa est facultas absoluendi ab omnibus casibus occultis, quæ facultas, cùm generalis sit, & omnibus Episcopis ob eorum dignitatem facta, pontificiam reseruationem videtur de medio tollere, sicuti si Episcopus sua constitutione synodali casus sibi reseruatos omnibus Parochis concederet, reseruationem tolleret: quia non ex delegatione, sed iure ordinario illis ea facultas competeret.

7. Nihilominùs, etsi sententia prædicta probabilis sit, oppositam probabiliorem censeo cum Henriquez *lib.6.de pœnitent.cap.*14.*quæst.*7. Bannes 2.2. *quæst.*64. *artic. vlt. ad finem.* Moueor: quia hi casus non committuntur Episcopis, tanquàm Ordinariis; sed tanquàm Sedis apostolicæ delegatis, ac proinde non desinunt esse casus pontificij, & Pontifici reseruati: quia nemini alteri competunt iure ordinario; sed ex delegatione. Neque obstat, Episcopos eorum absolutionem delegare posse, possunt vtique: quia ea delegatio est perpetuò annexa dignitati, ac proinde tanquàm ordinaria delegari potest.

8. Ad fundamentum oppositum respondeo, prædictos casus competere Episcopis iure speciali delegationis, & non ordinario; ideóque reseruationem non perdere. Secùs esset, si constitutione synodali omnibus Parochis competerent episcopales casus, cessaret reseruatio: quia iure ordinario eis competerent, & non iure speciali delegationis, cùm Episcopi potestatem non habeant constituendi delegatos lege generali.

9. Nomine articuli mortis, pro quo hoc priuilegium conceditur, non solùm verus articulus, sed præsumptus, seu probabilis intelligitur, vt benè aliis relatis docuerunt Rodriguez *in Cruciat.* §. 9. *num.* 38. Anthon. Gomez *ad decimam clausul. num.*13. *&* 14. Villalob. *clausul.*9.§.2.*num.*7. Acosta *quæst.*71. Suarez *de pœnitent. disput.*26. *sect.* 4. *num.* 3. Et ratio videtur manifesta: nam, si solùm pro mortis articulo vero hoc priuilegium concessum esset, vix eo vti posses, nesciens, an infallibiliter sis moriturus, sæpéque periculo nullitatis absolutio exponeretur. Deinde sumentibus aliam Bullam eodem anno idem priuilegium absolutionis conceditur. Ergo signum est, non de vero articulo; sed de præsumpto intelligi concessionem: semel autem eo priuilegio vtens, nequis iterum eo gaudere, durante anno; tametsi in periculum mortis incidas, nisi aliam Bullam sumas, vt sumere potes: quia Bulla expressè restringit, vt semel tantùm eo vti possis: secùs esset, si eam non apposuisset restrictionem.

10. Quòd si inquiras, quid operetur hoc priuilegium absoluendi à reseruatis in articulo mortis; siquidem iure communi in eo articulo nulla est reseruatio, iuxta text. *in c. Pastoralis. de officio Ordin.* & c. *Eos, qui. de sent. excomm. in* 6. & Trident. *sess.*14.*c.*7. Facilè respondetur operari quidem hoc priuilegium, vt possis in eo articulo à quolibet approbato absolui præsente proprio Sacerdote, quod secundùm probabiliorem sententiam licitum tibi non erat. Secundò, vt sic absolutus maneas, tam à peccatis, quàm à censuris, vt non tenearis postmodum, si mortem effugias, coram Superiore comparere: quam obligationem subires, si ex hoc, vel simili priuilegio absolutionem non impetrasses; sed solùm ob vrgentem necessitatem, iuxta text. in c. *Eos, qui. de sentent. excomm.* & tradit Suar. *de pœnit. disp.* 30. *sect.*3. *n.*5. Sanch. *lib.*2. *Decal. c.*13.*n.*31. *&* 32. Villalob. *clausul.*9.§.2.*n.*7. Anthon. Gomez *clausul.* 10.*n.*16. & alij.

11. Vnum tamen placet aduertere cum Sanch. *lib.*2. *sum. cap.*13.*n.*14. te in articulo mortis constitutum, & casus habentem reseruatos obligatum non esse sumere Bullam, vt ab eis absoluaris: sed poteris à quouis Confessore absolui; cum obligatione tamen comparendi,

parendi, si absolutio fuit à censuris reseruatis Pontifici, ex textu in cap. *Eos, qui, de sentent. excomm. in 6.* Quia nemo tenetur quærere priuilegium; sed potest vti beneficio communi iuris. Excusaberis postmodum ab obligatione comparendi, si sumpta Bulla per Confessorem electum absoluaris, ac si nunquam absolutus esses: quia ex priuilegio vices Superioris gerit, vt benè notauit Sanch. *dicto lib. 2. in Decal. c. 13. n. 32.*

12. Quod ad peccata attinet, ad omnia extenditur dictum priuilegium, crimine tantùm hæresis excepto, ob eius grauitatem. Hæresis autem intelligi debet exterior; nempe, quæ ipsomet actu exteriori declaretur, & manifestetur, vt late expendit Sanch. *lib. 2. in Decal. c. 10. & 11.* & nos diximus *tract. 4. de fide*, vbi *de heres. eiusque absolut.* Reliqua verò peccata, quantumvis grauissima, & esto, commissa sint post Bullam susceptam: quinimò esto, fuerint commissa fiducia absolutionis obtinendæ per Cruciatam, possunt absolui, sicuti dixi *tract. præcedenti, punct. vlt.* de Iubileo: quia nulla est facta in prædicto priuilegio limitatio. Ergo absque fundamento adhiberetur, argum. text. in cap. *Soluta sunt. de maiorit. & obedient.* cap. *Porrò.* cap. *Cùm & plantare. de priuilegiis*, ideóque cùm Pontifex intendit, ne priuilegium prosit delinquentibus, ex illius fiducia id exprimit, vt videri potest in Bulla compositionis, & pluribus comprobat Nauarr. *de Indulgent. notab. 30. n. 7.* Cordub. *lib. 5. de Indulgent. q. 37. proposit. 5.* Cùm ergo in præsenti id non exprimat, manifestum est, priuilegium prodesse: & ita, præter Doctores *ibidem* relatos, docent Suar. *tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 13.* Sanch. *in Decal. lib. 4. cap. 58. n. 18.* Ioan. de Salas *in manuscriptis, q. 2. de exposit. Cruciat.* Cordub. *lib. 5. de Indulgent. q. 37. & 74.* Villalob. *claus. 9. Bullæ, n. 19.*

§. II.

An Religiosi aliorum Ordinum à Societate, virtute Bullæ absolui possint à peccatis eorum Superioribus reseruatis

1. *Affirmant plures, & quibus probent.*
2. *Negant alij probabilius.*
3. *Expenduntur aliqua rationes, quibus alij suam sententiam firmant.*
4. *Displicent prædictæ rationes.*
5. *Fit illis satis.*
6. *Decisio quæstionis.*
7. *Quid dicendum de Nouitiis.*

1. Plures Doctores non infimæ notæ sentiunt, posse Religiosos, sicuti sæculares, virtute Bullæ eligere Confessorem, qui eos, inconsulto Prælato, à reseruatis absoluat. Sic docuerunt plures Magistri Salmanticenses de hac re consulti, teste Villalob. *tract. 25. claus. 9. n. 13.* Basil. de Leon *in Manuscript. in explic. Cruciatæ, qu. vlt.* Eusebius de Herrera Augustinianus *de statu religioso, dec. 9. per tot.* Ioann. Sanch. *in select. disp. 43. n. 10. fine, & n. 13. §. Fateor.* & probabilem reputat Cordub. *de Indulgent. quæst. 49.* Emman. Rodriquez *in explicat. Cruciat. §. 9. num. 24. & 25.* Fundamentum est: quia Bulla æquè Religiosis, ac sæcularibus concedit facultatem eligendi Confessorem, sicuti & alia indulta, Indulgentias, & priuilegia. Nam in ipsa Bulla habetur: *In Monasteriis, etiam Mendicantium, si pro quolibet denario Religiosorum militem mittant: sin minùs de suis bonis liberaliter erogauerint, Indulgentiam plenariam consequantur.* Quibus autem Indulgentia conceditur, concessa est facultas eligendi Confessorem, vt constat ex illis verbis. *Item concede su Santidad à todos los susodichos*, &c. At hæc facultas priuilegiis concessis ab Alexand. V I. Innocentio V I I I. Leone X. Pio V. & Clemente V I I I. quorum meminerunt Rodriguez Collector priuilegiorum, Acosta, & alij referendi; non potest censeri reuocata. Primò, quia est facultas onerosa, & remuneratoria, quæ nunquam præsumitur reuocari, nisi illius fiat expressa mentio, & compensatio reddatur, vt pluribus firmaui *tract. de legib. disput. 4. part. 21. §. 2.* Secundò, quia, esto, reuocaretur prædictis priuilegiis; noua tamen Bullæ concessione vigorem recuperaret: quod non leuiter indicant tot priuilegiorum in contrarium repetitiones: si enim quodlibet ex illis priuilegiis noua Bullæ concessione non reuocatur; sed firmum persistit: vt quid tot multiplicantur? Tertiò, prædicta priuilegia, quibus Bullæ facultas restringitur, non videntur à Religionibus acceptata; sed illis non obstantibus, ex tacito Prælatorum consensu Religiosi absque vllo scrupulo Bulla vtuntur ad eligendum Confessorem, vti docet Henriquez *lib. 6. cap. 16. in comm. litt. P.* Ergo facultas in Bulla contenta firma persistit. Quòd si dicas, ea priuilegia acceptatione non indigere: quia propriè non sunt priuilegia, & concessiones; sed generalis facultatis eligendi Confessorem, quæ in Bulla conceditur, declarationes: obstat: quia ea declaratio non continebatur in prædicta facultate generali, cùm potiùs illi contraria sit: quando autem legis declaratio nouum ius constituit, neque in lege contentum, eandem promulgationem, & acceptationem expostulat, ac si esset lex nouiter constituta.

2. Nihilominùs censeo verius, prædictis Religiosis Bullam non prodesse quoad facultatem eligendi Confessorem, absoluendíque à reseruatis. Moueor: quia est sententia ferè omnium Doctorum, qui sua scripta typis mandarunt: sic enim tradit Ledesm. 2. *part. 4. quæst. 29. art. 2.* Collector priuileg. *in Compend. Mendicant. verbo, Cruciata, & verbo, Absolutio quoad Fratres*, & *ibi* Cordub. *in annotat. & super Reg. D. Francisci, cap. 7. quæst. 8. punct. 2.* & Compend. Bernard. *verbo, Bulla Cruciatæ.* Passarell. *de priuileg. Minor. cap. 10.* Sorbus post Compend. Mendicant. *pag. 544. & verbo, Cruciata.* Henriquez *lib. 6. cap. 6. §. 9. & cap. 16. num. 7. & lib. 7. cap. 22.* Candelab. aureum *1. part. de absolut. num. 25.* aliàs 35. Rodriquez *qq. regular. 1. tom. quæst. 21. art. 10.* & *in explicat. Cruciatæ, §. 9. num. 24. & seqq.* Sebastianus de Acosta *quæst. 107.* Villalob. *claus. 9. §. 3. n. 14.* Garcia *de benefic. 2. p. c. 5. à n. 60. & seqq.* Suar. *t. 4. de relig. tr. 8. lib. 2. c. 16. à n. 3.* Vgolin. *de offic. Episc. c. 7. §. 2. n. 8.* Secundò, quia esto, in Bulla æquè Religiosis, ac sæcularibus concessa fuerit potestas eligendi Confessorem, & absoluendi à reseruatis. At Alexand. V I. sicuti refertur in Compend. Ordinis Cisterciens. *verbo, Bulla Cruciatæ, §. 1.* & *in tomo priuilegior. eiusdem Ordinis, priuileg. 16. num. 7.* prohibuit Cisterciensibus Cruciatæ vsum: & Innocent. V I I I. relatus in Compend. priuileg. Mendicant. *verbo, Confessiones, & Confessores. §. 6.* eundem vsum Augustinianis prohibuit: quam prohibitionem ad Minores extendit, vt constat *ex eodem priuileg. verbo, Absolutio ordinaria quoad Fratres, §. 12.* Quod confirmauit Leo X. relatus in eodem Compend. *§. 17. & 18.* & *verbo, Cruciata, §. 3. & 5.* & *ibi* Collector, & Pius V. pro Dominicanis, & nouissimè Clemens V I I I. & Paulus V. pro omnibus Regularibus declararunt, nunquam esse, nec fore suæ mentis in facultate Cruciatæ, aliorúmque indultorum concedentium facultatem eligendi Confessorem comprehendere Religiosos. Ergo facta hac declaratione potestas, quæ generalis erat, restricta remanet; quæ tamen restrictio non tollitur per subsequentem Cruciatæ concessionem. Tum, quia semper præsumitur concedi sub ea limitatione,

limitatione, dum contrarium manifestè non exprimitur. Tum, quia satis in iure receptum est, speciem non derogari per genus, iuxta Gloss. fin. *in cap. Generi. de reg. iuris, in 6.* & pluribus comprobaui *tr. 3. de legib. disp. 5. p. 1t. §. 4. n. 14.*

3. Alias rationes, meo iudicio, inefficaces cumulant in probationem huius sententiæ plerique ex supradictis Doctoribus, quas breuitatis causa omitto. Solùm aduerto, non mihi probari modum, quo Suar. suam sententiam firmat: existimat nanque Bullam Religiosis non prodesse: quia illa facultas generalis eligendi Confessorem nunquam illis fuit concessa; sed semper ab illa fuerunt excepti. Ad quod asserendum mouetur, tum ex supradictis Bullis Leonis X. Pij V. Clementis VIII. & Pauli V. asserentibus, neque esse, nec fore Pontificis intentionem, Religiosos sub illa facultate comprehendere: & cùm sit lex declaratiua, extendi potest ad præterita. Tum ex ratione: quia in generali concessione non veniunt, quæ quis in specie non esset verisimiliter concessurus, *ex regula generali, de Reg. iuris, in 6.* At non est verisimile, hanc facultatem sic generalem eligendi Confessorem velle Pontificem Religiosis quibuscunque concedere. Primò, quia talis facultas in non leue detrimentum disciplinæ religiosæ, & obseruantiæ regularis cedit, vti dixerunt Pius V. & Gregor. XIII. & Clemens VIII. *in suis Bullis.* Secundò, quia in Iubileis, quæ ad tempus, & ob aliquam occasionem specialem conceduntur, vbi hanc facultatem Religiosis Pontifex concedit, verbis claris, & manifestis id exprimit. Cùm ergo id non faciat in præsenti, non debet intelligi concessa. Tertiò, quia Trident. *sess. 25. cap. 10.* iudicans expedire Monialibus bis, vel ter in anno Confessores extraordinarios designari; statuit, vt ab Episcopo, vel earum Superioribus designentur: ergo non est credendum, hoc priuilegio, quod est quasi perpetuum, quia semper continuatur, remitti Monialibus eorum designationem, quoties sibi placuerit. Neque item mihi probatur secundum fundamentum, quo Suar. & plures alij mouentur, quod sic se habet. In vltima clausula Bullæ Commissarius suspendit omnes gratias, facultates, & Indulgentias quibuscunque personis, Monasteriis, locis piis, &c. & postmodum inquit: *Exceptis tamen, quæ concessa sunt Ordinum Mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres.* quæ exceptio, cùm generalis sit, cadit in omnia præcedentia; ac proinde non solùm excipit Indulgentias, sed quaslibet facultates, quæ Superioribus concessæ sint. Ergo excipit facultatem, ne eorum subditi absque eorum licentia Confessorem eligant, & à peccatis absoluantur.

4. Hæ, inquam, rationes mihi non probantur. Existimo nanque, facultatem in Bulla concessam eligendi Confessorem, æquè Religiosis, ac sæcularibus competiisse; tum ex verbis generalibus, quibus Bulla vtitur, *omnibus fidelibus, vtriusque sexus, cuiuscunque conditionis, & qualitatis,* &c. sub quibus necessariò veniunt Religiosi. Tum, quia expressè facta mentione, tum Regularium, tum sæcularium, facultatem edendi oua, & lacticinia concedit, & plenariam Indulgentiam, & facultatem eligendi Confessorem absque vlla distinctione, & à facultate edendi oua, & lacticinia in Quadragesima Religiosos excipit: ergo, cùm in facultate eligendi Confessorem nulla fiat exceptio, sub illa comprehensi erant: & probatur ex concessione Gregorij XIII. facta Societati, quæ refertur in Comp. priuil. Soc. *verb. Gratiar. vsus, §. 2.* Concedit nanque Gregor. Superioribus Societatis, vt possint subditis vsum Cruciatæ concedere, & limitare, prout sibi visum fuerit. Idémque colligi potest ex Vrbani Bulla *in sequenti pun* referenda, vbi manifestè supponit, per Bullam Cruciatæ in se spectatam omnibus Religiosis concedi facultatem eligendi Confessorem.

5. Neque obstant rationes, quibus Suar. mouetur: nam Innocent. Alexand. & Leo X. solùm dixerunt, non esse, nec fore suæ mentis, quòd Bulla Cruciatæ Religiosis prosit quoad potestatem eligendi Confessorem; non autem declararunt, à principio non profuisse, Pontificémque primò concedentem non habuisse intentionem: quinimò, etsi illam haberet, debebat exprimere, vt Religiosi ab vsu illius facultatis censerentur excepti. Quòd verò Clemens VIII. & Paul. V. addiderint, non fuisse eorum mentem Religiosos in prædicta facultate comprehendere, non probat, à principio comprehensos non fuisse; sed probat, post Bullas Alexandri, Innocentij, Leonis, aliorúmque Pontificum iam non comprehendi. Ad rationem nego, Pontificem non fore in specie concessurum hanc facultatem Religiosis. Concessit vtique, vt sic Religiosi excitarentur ad subsidium ferendum bello contra Ecclesiæ inimicos, & fides dilataretur: neque illa concessio, quæ in vi priuilegij reuocabilis fit, cedere potest in graue Religionis detrimentum, aliàs iniquè processisset Pius IV. anno 1561. qui Bullam hoc tenore concessit, prout Ioan. de Salas *qu. vlt. in explicat. Bullæ,* testatur se vidisse: *Concede su Santidad, que todas las demas personas, aunque sean Religiosos, y de las Ordenes Mendicantes, sin que tengan licencia de sus Superiores, puedan tomar, y se escribir para ello, gozen del dicho Iubileo plenissimo, y puedan eligir Confessor Clerigo, ò Religioso, el qual oida su Confesion, pueda absoluer de todos sus pecados, quanto quier graues, y enormes,* &c. Et infrà: *Y quiere su Santidad, que cada vez, que tomare esta Bula, gozen de nueuo de todas las otras, que huuieren tomado, especialmente desta gracia, de eligir Confessor, y ser absueltos plenariamente, aunque sean, como dicho es, Religiosos, ò Religiosas, aunque sean mendicantes, sin licencia de sus Superiores.* At non est affirmandum, Pontificem in hac concessione peccauisse; sed, esto, minùs fuerit conueniens; non tamen absolutè iniquum. Etenim, sicut aliquibus hæc facilitas eligendi Confessorem ansam peccandi præbet; aliis verò difficultas recurrendi ad Superiorem pro commissis, occasio est, ne statim à peccatis resurgant; sed in grauiora labantur, & continuò peiores fiant: quapropter & concessa facultas, & illius restrictio legitimos fines habere possunt. Quod verò ex Trident. adducitur, simile non est. Aliud enim est legem statuere, aliud priuilegium, & ex causa onerosa concedere. Priuilegium nanque fauorabilius debet esse, quàm lex: quia id sonat nomen priuilegij, præcipuè cùm pro limitato tempore sit concessum. Adde Trident. non prohibere, quin pluries, quàm bis, vel ter Confessores designentur; sed præcipit, vt ad minus bis, vel ter fiat eorum designatio, quæ lex non impedit specialia priuilegia: neque specialia priuilegia eligendi Confessorem eam legem infirmant; sed potiùs eius intentum fouent.

Secundum argumentum de exceptione apposita in Cruciata minùs efficax est. Quia reseruatio casuum à Superioribus facta non est in fauorem Religiosorum, esto, cedat in illorum bonum; sed est in eorum grauamen: siquidem restringit facultatem eligendi Confessorem aliàs illis competentem: & cùm concessio facultatis sit fauor, illius restrictio, & denegatio onus erit. Non igitur ea exceptio intelligi potest de hac facultate; sed de facultate, quæ in fauorem Religiosorum cedat. Deinde, illa exceptio intelligi debet de iis, quæ priùs suspenderat Commissarius, aliàs exceptio non contineretur sub regula. At Commissarius facultatem reseruandi casus, vtpote ad gubernationem ecclesiasticam pertinentem, non suspendit:

sed

sed solùm suspendit Indulgentias, facultates, & priuilegia à Sede apostolica concessa obtinendi absolutionem à peccatis, & censuris. Ergo ex vi illius exceptionis nullatenus infertur, Religiosos Bulla vti non posse.

6. Quapropter affirmo, etsi in prædicta concessione à principio æquè Religiosi, ac sæculares continerentur: at post factas declarationes, & restrictiones tot Pontificum, nullatenus comprehenduntur: quia semper censetur facultas sub ea restrictione concedi: quod ampliùs constabit ex solutione rationum oppositæ sententiæ. Ad primam, in qua Basil. Ponce magnam vim facit, tametsi leuis sit considerationis, respondeo, esto priuilegium onerosum plerunque non reuocetur: at de facto reuocari potest causa iusta intercedente, etiam non soluta compensatione, vt *prædicto loco de legib.* probaui. Verùm in præsenti nõ reuocatur priuilegium, sed restringitur aliqua ex parte ob bonũ Religionis, quod minus est. Præterquàm quòd hoc priuilegium nemini restringitur, postquam illi est concessum; sed conceditur illi iam restrictum: ac proinde non habet locum argumentum Basil. de compẽsatione facienda. Ad secundum dico, toties restrictionẽ à Pontificibus publicari, vt apertiùs de eorum intentione constet. Adde; opus fuisse à Clement. VIII. eam restrictionem denuò statuere: quia Pius IV. eam de medio sustulit. Si verum est; eo tenore, quem *suprà* retulimus, Bullam publicasse: & quia Pius V. solùm pro Dominica Familia, & Gregor. XIII. pro Societate eam indixerunt. Vt ergo omnibus Religiosis facultas Bullæ restricta competeret, necessarium fuit statutum à Clement. VIII. factum. Ad tertium respondeo, vt ibi, & ad replicam dico, restrictionem illam, quæ per modum legis facta est, nulla Religiosorum acceptatione indigere: quia non versatur circa subditorum actiones; sed circa actionem legislatoris, declarando eius voluntatem in priuilegij concessione, quæ declaratio ex acceptatione, vel contradictione subditorum non mutatur; vt benè Garcia *dicta 2. p. de benef. c. 5. n. 68.* notauit. Deinde hæc declaratio nullam aliam publicationem exigit præter eam, qua possit in notitiam priuilegiatorum venire: quia hoc satis est, vt illis constet, qualiter priuilegium sit illis concessum. Hoc autem abundè obtinetur per publicationem Romæ factam: quia ibi Capita Religionum, & illarum Procuratores existunt, quibus restrictio intimata omnibus Religiosis intimata censetur.

7. Quod ad Nouitios attinet, *tract. 18. disp. 1. pun. 10. n. 9.* dixi, Bullæ priuilegio eligendi Confessorem, & absoluendi à reseruatis, vti posse: quia comparatione illorum non est restrictio facta: quippe ipsi non sunt propriè Religiosi, ex textu in cap. *Religiosi. de sentent. excommunicat.* & *ibi* Ioan. Andr. & pluribus firmat Tiraq. *de vtroque retractu, 1. p. §. 1. gloss. 8. n. 29.* quod verissimum est in iis, quæ odia, & non fauores spectant, vt in præsenti. Atque ita præter Suar. *ibidem* relatum docet Rodr. *in Bulla, §. 9. n. 27.* Henriq. *lib. 6. c. 16. n. 3. & 27.*

§. III.

Quid dicendum est de Religiosis Societatis Iesu, quoad eligendum Confessorem virtute Cruciatæ.

1. *Quid sit certum.*
2. *Statuitur Bulla Gregorij, illiúsque declaratio.*
3. *Quibus aliqui probent, noua Cruciata concessione prædictam Bullam Gregor. reuocari.*
4. *Fit illis satis.*
5. *An pro peccatis non reseruatis Bulla prodesse possit.*

1. SI vera est sententia, quam *superiori cap.* firmatam reliquimus, manifestum est, Religiosos Societatis Iesu non posse Bulla Cruciatæ vti, quoad eligendum Confessorem; & absolutionem à reseruatis obtinendam, cùm Bullà Clementis VIII. edita anno Domini 1599. Nouembr. 23. omnes Religiosos vtriusque sexus comprehendat, sub quibus necessariò omnes, qui in Societate vota biennij emiserunt, intelliguntur. Sed; quia non desunt Doctores, qui censeant; Bullam Clementis VIII. & illius de facultate Cruciatæ eligendi Confessorem restrictionem, vim non accepisse, eò quòd à pluribus Religionibus recepta non fuerit; tametsi ab aliquibus admissa: putant enim, esse necessarium, à maiore parte Religionum acceptam fuisse, vt vim aliquam sortiretur, placuit sigillatim de Religiosis Societatis Iesu hanc quæstionem enodare.

2. Pro cuius decisione præmitto, Gregorium XIII. in sua Bulla, quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem.* edita 3. Maij, anno 1575. & refertur in Comp. priuil. Societ. Iesu, *verbo; Absolutio, §. 11. & verb. Gratiarum vsus,* §. 2. vsum Cruciatæ, & quorumcunque indultorum, quoad potestatem eligendi Confessorem; sub iis verbis prohibere: [Ne quis autem apostolicorum indultorum prætextu regularem, ac exemplarem instituti prædictæ Societatis disciplinam, quam modis omnibus retineri, & conseruari volumus, dissoluere, aut relaxari præsumat; non esse, nec fore vnquam mentis nostræ, aut Sedis apostolicæ, vt personæ Societatis absque expressà Superiorum eiusdem Soc. licentia vtantur facultatibus, quæ in Iubileis, Bullis Cruc. confessionalibus, aut aliis quibuscunque apostolicis indultis, siue Communitatibus, siue priuatis personis, siue piis locis, aut quomodocunque aliter hactenus concessæ sunt, aut in posterum conceduntur, etiamsi in illis expressè indulgeatur, vt omnes Regulares etiã Mendicantes, huiusmodi facultatibus vti possint: si quando autem vsus aliquarum ex prædictis facultatibus personis de dicta Societate ab eisdẽ Societatis Superioribus concedetur, vt nulli earum liceat, nisi intra numerum eorum, qui ad confessiones personarũ eiusdem Domus, aut Collegij audiendas deputati sunt, Confessarium eligere, nisi ratione itineris, aut alia de causa ab eisdem Superioribus aliis Confessariis intra, aut extra Societatem confitendi facultas ad id specialiter daretur, apostolicà authoritate, tenore præsentium, perpetuò declaramus, statuimus, & ordinamus; secúsque facta irrita, & inania fore decernimus.] Deinde ipse Greg. 29. Octob. 1584. provt refertur *verbo, Gratiarum vsus,* §. 2. declarauit, viuæ vocis oraculo, mentis suæ non esse, vt per Bullas Cruciatæ, aut Iubileorum, vel alias similes concessiones, sub quacunque derogatione, aut tenore, etiamsi in eis dicatur, *quacunque prohibitione sublata, vel etiam viuæ vocis oraculo Pœnitentiariis S. Petri, aut quibuscunque aliis hactenus factas, vel in posterum faciendas*; censeatur derogatum priuilegiis, Regulis, aut Ordinationibus Societatis; præcipue verò indulto illi per eundem Greg. XIII. die Maij, 1575. concesso, scilicet, ne personis Societatis absque expressa Superiorum eiusdem licentia vti liceat facultatibus in Iubileis, Bullis Cruciatæ, confessionalibus, aut aliis quibuscunque apostolicis indultis quomodocunque hactenus concessis, & in posterum concedendis. Declarauit præterea, posse Superiorem, dum huiusmodi licentiam concedit, limitare eam ad vsum vnius, aut alterius facultatis, & prohibere vsum reliquarum, etiam eadem Bulla, aut indulto contentarum. Quas concessiones nemini esse potest dubium à Societate admissas esse: ac proinde esto, Bulla Clement. VIII. recepta non sit, ideóque vim non fuerit sortita, Religiosi Societatis Cruciata vti non possunt ex prohibitione facta à Gregor.

3. Verùm aliqui, disciplinæ regulari minùs intenti

audent affirmare noua Bullæ Cruciatæ concessione cum clausulis derogatoriis omnes prædictas restrictiones, & limitationes de medio tolli, posséque Religiosos quoscunque, etiam Societatis, vti Bulla Cruciatæ ad eligendum Confessorem, ac si nulla illis restrictio facta esset. Cui modo dicendi non leuiter fauet Vrban. VIII. *in Bulla edita vlt. Martij, 1269.* vbi inquit: *Cùm ratio doceat, & experientia compertum sit, Religionibus valdè perniciosum existere, vt earum Religiosis licitum sit, Confessarium sibi eligere.* Et licèt felicis recordat. Gregor. XIII. ac Clemens VIII. & Gregor. XV. Romani Pontifices, prædecessores nostri, per suas in forma breuis litteras, expressè prohibuerint, ne Religiosi Societatis Iesu facultatibus Cruciatæ sanctæ vti absque Superiorum suorum licentia valerent; nihilominùs, quia nonnulli existimant, ex clausulis litterarum dictæ Cruciatæ cuicunque ipsius Societatis priuilegio derogari, & proptereà ipsis Religiosis huiusmodi facultatibus vti licitum esse, speciali ad hoc nostro, & apostolicæ Sedis opportuno remedio necesse fit. Nam, si nouum remedium necessarium est. Ergo sentit Pontifex, prædictis Bullis Gregor. XIII. Clement. VIII. & Gregor. XV. non satis esse prouisum. Prætereà, cùm referat Pontifex sententiam illorum Doctorum, qui affirmant, ex clausulis Cruciatæ nostris priuilegiis in contrarium derogari, potestatémque eligendi Confessorem Religiosis integrè communicari, non damnat, nec reprobat, in ò tacitè eam approbat, asserens, necesse esse, de opportuno remedio prouidere.

4. Sed hæc leuia sunt: nam, vt *ex superiori puncto* constat, Bulla Cruciatæ solùm facultates, indulta, & priuilegia, quæ illius vsui obstare possunt, reuocat: secùs restrictionem, & limitationem facultatis in eadem Bulla concessæ, quæ priuilegia non sunt censenda. Neque obstat, Pontificem referentem illorum sententiam, qui affirmant, clausulis Bullæ prædictas restrictiones derogare, non condemnasse: sat enim in actu exercito, & opere ipso damnauit nouam prohibitionem vtendi Cruciata expediens, quæ licèt simpliciter necessaria Religiosis Societatis non esset; erat tamen opportuna ad falsam illorum sententiam de reuocatione priuilegiorum nostrorum comprimendam. Igitur Vrbanus VIII. in prædicta Bulla inquit: *Nos pro nostri pastoralis muneris debito, ea, quæ ipsius Societatis quieto, & pacifico statui, ac debitæ Superioribus obedientiæ conseruandæ opportuna esse cognoscimus, salubriter prouidere volentes, motu proprio, & ex certa scientia maturáque deliberatione nostra, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, hac nost. a perpetuò valitura constitutione sancimus, nulli Religiosorum eiusdem Societatis licere facultatibus Cruciatæ huiusmodi in quacunque mundi parte publicatæ, vel publicandæ, quoad eligendum Confessarium, & obtinendam absolutionem à casibus reseruatis, vti; neque eis quoad eligendum Confessarium, & obtinendam absolutionem prædictam facultatem Cruciatæ huiusmodi suffragari; minúsque præsentes litteras sub quibuscunque eiusdem Cruciatæ concessionibus, extensionibus, prorogationibus, & confirmationibus factis, & pro tempore quomodolibet faciendis comprehendi: sicq; per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quauis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit, decernimus. Non obstantibus*, &c. Quæ litteræ in omnibus Collegiis publicatæ fuerunt; esto, id necessarium non esset. Ex quibus nullus relinquitur locus dubitandi, nemini è Societate licere vti Bulla Cruciatæ ad eligendum Confessorem, & obtinendam à reseruatis absolutionem: neque noua Bullæ Cruciatæ concessione prædictam restrictionem reuocari, nisi illius fuerit mentio expressa. Quod efficaciùs procedit, dum Vrbanus VIII. vixit, qui temere præsumitur noua Cruciatæ concessione reuocare remedium, quod ipse motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione iudicauit opportunum Religiosorum statui, concederéque facultatem liberam eligendi Confessarium, quam ipse, tum ratione, tum experientia compertum esse affirmat Religionibus valdè perniciosam existere.

5. Superest decidendum, an saltem pro peccatis non reseruatis possint Societatis Religiosi eligere virtute Bullæ Confessarium, qui eos absoluat? Et breuiter respondeo, si vera est sententia, vt mihi verissima videtur, Cruciatæ noua concessione non reuocari restrictionem factam à Clement. VIII. & specialiter pro Religiosis Societatis Iesu à Gregor. XIII. nullatenus possunt Religiosi Societatis vti Bulla Cruciatæ ad eligendum Confessorem, etiam pro non reseruatis: quia absolutè facultas eligendi Confessarium absque licentia Prælati est nostris in illa Bulla interdicta, cum clausula irritante. Atque ita sentit Suar. *tom. 4. de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 16. *à num.* 3. *vsque ad* 10. At, si sustineamus sententiam illam parum probabilem, noua, inquam, concessione Cruciatæ prædictas restrictiones, declarationes, seu priuilegia de medio tolli, solúmque esse spectandum motum proprium nouiter concessum Vrbani VIII. existimo probabilius, posse Religiosos Societatis eligere Confessarium, qui eos à non reseruatis absoluat: quia Vrbanus VIII. in prædicto motu proprio solùm interdicit electionem Confessarij in ordine ad obtinendam absolutionem à reseruatis: non verò in ordine ad obtinendam absolutionem à non reseruatis, vt colligi potest ex illis verbis bis repetitis, Nulli Religiosorum Societatis licere facultatibus Cruciatæ huiusmodi in quacunque mundi parte publicatæ, vel publicandæ, quoad eligendum Confessarium, & obtinendam absolutionem à casibus reseruatis, vti, neque eis quoad hanc eligendi Confessarium, & obtinendam absolutionem, prædictam facultatem Cruciatæ huiusmodi suffragari. Cùm enim electio Confessarij solùm esse possit ad obtinendam absolutionem à reseruatis, & non reseruatis, exprimens Pontifex, & excipiens absolutionem à reseruatis, tacitè electionem Confessarij ad obtinendam absolutionem à non reseruatis permittit. Prætereà id ipsum indicat dictio illa, *&*, quæ copulat verbum antecedens cum subsequenti, & illius est declaratio, ex leg. *Seia.* 20. §. *Caio. ff. de fundo instructo*, vbi Bart. *num.* 1. leg. *Titia textores.* §. *Nihil. ff. de legatis*, 1. Nam, esto, varias significationes sortiatur, vt videri potest in Euerardo, *in loco à natura copulæ, per totum*, quas breuiter collegit Gonzalez *reg.* 8. *Cancell. gloss.* 3. in præsenti autem manifestum est, appositam esse ad declarationem verbi antecedentis, quod commune erat, iuxta ea, quæ tradit Rota *decis.* 317. *num.* 3. *par.* 2. *diuersor.* Socin. iunior. *conf.* 181. *num.* 35. *lib.* 2. Et ita sola electio Confessarij ad obtinendam absolutionem à reseruatis interdicitur. Permittitur ergo electio Confessarij pro absolutione à non reseruatis obtinenda.

§. IV.

De facultate Confessarij absoluendi à censuris, & pœnis.

1. *Ab omnibus censuris Confessarius absoluere potest.*
2. *Non potest absoluere à cessatione à diuinis.*
3. *A qua irregularitate sit certum, non posse Confessarium absoluere.*
4. *Ab irregularitate ex delicto tantùm, plures censent absolui posse.*

5. *Probabilius*

5. *Probabilius est, à nulla irregularitate, virtute Cruciatæ, absolui posse.*
6. *Opposita fundamenta dissoluuntur.*
7. *A quibus censuris absolui posiis. Proponitur dubitandi ratio*
8. *A qualibet absolui potes.*
9. *Quid dicendum de licita absolutione.*
10. *Satisfit rationi dubitandi.*

1. CErtum est, Confessarium virtute Bullæ absoluere posse ab excommunicatione, suspensione, & interdicto: quia verè sunt censuræ, iuxta textum in cap. *Quarenti. de verb. signific.* & in prædicta Bulla datur facultas absoluendi ab omnibus censuris.

2. Duplex tamen est difficultas. Prima, an virtute huius facultatis absoluere Confessarius possit à cessatione à diuinis. Et ratio difficultatis est: quia cessatio à diuinis species est interdicti, & censura, vt tradit Couarruu. *cap. Alma. 2. p. §. 2. in princip.* Sotus *in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1.* Si igitur virtute Cruciatæ absoluere Confessarius potest ab interdicto, & à qualibet censura, etiam à cessatione à diuinis, videtur absoluere posse. Sed omninò oppositum tenendum est: quia cessatio à diuinis non afficit personam, pro cuius causa imposita est; sed afficit locum sacrum, in quo diuinas laudes silere facit. At virtute Cruciatæ, qui illam habet, absolui potest à censuris contractis, non locus sacer: ergo virtute Cruciatæ tolli non potest cessatio. Deinde cessatio à diuinis, esto, species esset interdicti localis, & censura; est tamen censura, quæ solùm per Iudicem loco sacro imponitur: at censura, pro qua Bulla potestatem absoluendi concedit, est censura, quam absoluendus contrahere ipso iure potest. Ergo pro cessatione à diuinis nulla in Bulla conceditur facultas, sicut nec pro interdicto locali: & tradit Rodrig. *additionib. ad Cruciat. §. 9. n. 60.* Villalob. *clauf. 9. §. 2. n. 26. & 27.*

3. Secunda, & grauior difficultas est, an virtute Bullæ ab irregularitate possis absolui? Et quidem de irregularitate imposita ob indecentiam, qualis est, quæ oritur ex bigamia, ex defectu natalium, ex homicidio authoritate publica facto, omnes Doctores conueniunt, te absolui non posse: quia hæ irregularitates nec sunt censuræ, neque ecclesiasticæ pœnæ; sed, quædam impedimenta ab Ecclesia statuta pro suscipiendis Ordinibus, beneficiisque ecclesiasticis in cultum, & reuerentiam ecclesiastici status. Ob quam rationem eadem certitudine existimo, te non posse virtute Cruciatæ absolui ab irregularitate contracta ex homicidio, siue voluntario, siue casuali: quia esto, illa irregularitas imposita sit in pœnam delicti commissi, simul etiam imponitur ob indecentiam, & improportionem, quam habes cum ecclesiastico statu. Non enim mansuetudinem Christi, qui pro nobis vitam exposuit, vales repræsentare, cùm ab alio vitam abstuleris; ideóque Sotus *lib. 4. de iustit. q. 1. art. 4.* etsi de aliis irregularitatibus pœnalibus admittat, virtute Cruciatæ te posse absolui, de hac irregularitate omninò negat. Quapropter controuersia sita est de absolutione ab irregularitate contracta ex iniqua administratione Sacramentorum, ex violatione censuræ, & apostasia, vel hæresi.

4. Ab hac irregularitate posse virtute Cruciatæ te absolui, docent Sotus *in 4. dist. 22. q. 3. art. 1.* Cordub. *de Indul. q. 43. dub. 4. & in sum. q. 28. & q. 144.* Medin. *1. 2. q. 96. art. 4. & lib. 1. sum. cap. 11. fol. 51.* Guttierr. *lib. 1. canon. qq. cap. 3.* & testatur se consuluisse viros doctissimos. Bannez *2. 2. q. 64. art. 8.* probabilem reputat Rodrigu. *§ 9. num. 64.* Sà *verbo, Absolutio, n. 20.* Mouentur: quia prædicta irregularitas est verè censura: quia est sententia, & pœna ecclesiastica, vt dicitur Extrauag. *de priuilegiis. §. Obseruent.* & colligitur ex Trident. *sess. 24. cap. 6.* Et esto, irregularitas hæc non sit censura: at negari non potest esse ecclesiasticam pœnam: sed Bulla concedit facultatem absoluendi, non solùm à censuris; sed etiam à pœnis ecclesiasticis. Ergo concedit facultatem absoluendi ab irregularitate. Quòd si dicas, in Bulla tantùm concedi facultatem absoluendi à censuris, & pœnis; non autem dispensandi: irregularitas autem non absolutione, sed dispensatione tollitur, vt tradit Syluest. *verbo, Irregularitas, in fine.* Ergo pró irregularitate nulla est facultas in Bulla concessa: obstat: quia sæpé irregularitas absolutione tolli censetur, teste Gerson. *alphab. 33. litt. Q,* Couarruu. *in sum. q. 26. & q 43. de Indulg. dub. 2. & 3.*

5. Sed oppositum longè probabilius est, nempe, à prædicta irregularitate te non posse virtute Cruciatæ absolui. Sic docent Nauarr. *cap. 27. num. 194. & n. 250.* Ledesm. *2. part. quarti, quæst. 26. art. 2.* Couarruu. *cap. Alma mater. 1. part. § 6. num. 6.* Villadiego *tract. de irregularit. col. 43. in fine.* Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 13. num. 6. & lib. 13. cap. 1.* Anthon. Gomez *clauf. 10. in Cruciat. num. 30.* Villalobos *clauf. 9. num. 91.* Auila *de irregularit. dub. 14.* & alij communiter. Ratio præcipua est: quia nec nomine censuræ, nec pœnæ venit irregularitas. Non censuræ: quia definiens Pontifex in cap. *Quarenti. de verbor. significat.* quæ sub censura intelligantur, solùm meminit excommunicationis, suspensionis, & interdicti. Et meritò: quia hæc ad correctionem delinquentis adhibentur: at irregularitas non in correctionem, imò nec præcipuè in delicti punitionem; sed in reuerentiam, & cultum ecclesiastici status constituitur à iure, ideóque à ratione censuræ omninò excluditur. Neque etiam sub nomine pœnæ, de qua in Bulla est sermo, irregularitas intelligitur. Etenim pœna *ibidem* præscripta est, quæ impedit susceptionem pœnitentiæ, & Communionis, vt si Confessor te suspendisset à confessione, vel Communione suscipienda pro aliquo tempore, vel tu ob aliquam iustam causam eam tibi pœnam imposuisses; vel certè, vt mihi placet, apposita est ob stylum, & vsum antiquum, quo fideles à Communione arcebantur ob aliqua delicta, iuxta textum *in cap. Presbyter. 82. dist. cap. De his verò. 23. q. 2.* Ab his ergo pœnis, si quæ sint, virtute Cruciatæ absolui potes, non ab aliis, quæ vsum pœnitentiæ, & Communionis non impediunt, vti manifestè colligitur ex ipsa Bulla dicente: *Y para que con mas puridad de sus conciencias.* Attendit ergo ad remouendas censuras, & pœnas, quæ puritati conscientiæ obstare possunt. Cùm autem irregularitas non sit pœna, quæ pœnitentiæ, & Communionis susceptionem impediat, sub concessione absoluendi à pœnis non comprehenditur. Et comprobari potest ex his, quæ tradidi *tract. de pœnit. p. 14. n. 16.* Deinde, si virtute Cruciatæ absolui posses ab irregularitate ob delictum contracta, vt quid Commissario concessa est potestas dispensandi in irregularitate, præterquàm homicidij voluntarij, bigamiæ, apostasiæ, hæresis? Quinimò ex parte Confessarius ampliorem haberet facultatem, quàm Commissarius: siquidem posset dispensare in irregularitate prouenientе ex apostasia, & hæresi, pro qua non conceditur potestas Commissario. Adde, Trident. Episcopis concedere facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta homicidij voluntarij, ex delicto occulto prouenientibus. At, si Confessarius virtute Cruciatæ dispensare posset in prædictis irregularitatibus, eius potestas ad irregularitates publicas extenderetur: quia nulla est in Bulla restrictio; ac proinde ampliorem Confessarij virtute Bullæ haberent facultatem, quàm Episcopi ex Trident. Hoc autem verisimile non est. Ergo potestas Bullæ ad irregularitates nullo modo extenditur.

6. Neque obstat oppositæ sententiæ fundamentum. Admitto, aliquam irregularitatem esse pœnam ecclesiasticam: nego tamen, inde inferri, esse censuram: quia non omnis pœna censura est, alias degradatio, depositio, priuatióque beneficij essent censuræ, & ab illis posses virtute Bullæ absolui; quod est absurdum: solùm enim à pœna, quæ medicinalis est, quæque susceptionem pœnitentiæ, & Communionis impedit, virtute Cruciatæ absolui potes, vt dictum est. An autem irregularitas absoluatur, vel dispensetur? Respondeo, esto, aliquando absolui dicatur; impropriè tamen dicitur, neque rescripta pontificia eo verbo absolutionis vtuntur; sed verbo dispensandi: & meritò: quia ea, à quibus quis absoluitur, iure tolli postulant, eorúmque sublatio iuri est conformis; ideóque nomine absolutionis declaratur. Secùs est de illis, quorum sublatio iuri aduersatur, sicuti est irregularitas, quæ iure ipso statuente perpetua est, nec tolli debet; ac proinde eius sublatio, vtpote aduersa iuri, dispensatio dicitur.

7. Posito autem, quòd virtute Cruciatæ ab omnibus censuris, etiam Sedi apostolicæ reseruatis, absolui possis, superest inquirendum, de quibus censuris intelligatur, an de censuris à iure, vel etiam ab homine latis, an de occultis, vel etiam de publicis, & ad forum contentiosum deductis? Videtur autem, ab omnibus te absolui posse, siquidem Bulla nullam apponit limitationem. Non igitur est à nobis apponenda, præcipuè cùm priuilegium Principis latam admittat interpretationem. In contrarium autem est: quia ex hac absolutione non leuiter iurisdictio Ordinariorum perturbaretur. Ergo non est præsumendum, Pontificem eam concedere potestatem. Quod efficaciter confirmari potest primò ex restrictione facta à Trident. *sess.* 24. *cap.* 6. Episcopis, quibus, esto, concessa sit ampla facultas absoluendi, & dispensandi in censuris, & irregularitatibus; restringitur tamen, dummodo ad forum contentiosum deductæ non sint. Non igitur est credendum, Confessario, absque vlla restrictione, facultatem concessam esse per Bullam, quam Episcopis Trident. negat. Deinde ex Extrauag. Sixti IV. *Etsi Dominici. la 2. de pœnitent. & remissionib.* vbi virtute Bullæ, aliorúmque priuilegiorum absolui prohibetur denunciatus, vel publicè diffamatus. Tandem, quia, esto, priuilegium Principis, & potestas dispensandi latè interpretari debet; id intelligendum est, nisi in præiudicium tertij cedat: nam quoad eam partem strictam habere debet interpretationem. At ea potestas maximè odiosa est Ordinariis, & in eorum præiudicium non leuiter cedit. Ergo strictè interpretanda est, ac proinde asserendum, non extendi ad censuras publicas, & ad forum contentiosum deductas.

8. Sed nihilominùs verius existimo, virtute Cruciatæ à qualibet censura, siue à iure, siue ab homine, siue publica, siue secreta, siue deducta ad forum contentiosum, siue non, te validè absolui posse. Ita docuit Ledesm. 2. *p.* 4. *q.* 26. *art.* 1. *fol.* 353. Sotus *in* 4. *dist.* 22. *art.* 3. *vers. Primus eius casus.* Polanc. *in directorio, cap.* 4. *vers. Si quis.* Angles *florib.* 2. *p. q. vnica de excommunicat. art.* 4. *difficult.* 2. Henriq *lib.* 8. *de Eucharist. cap.* 60. *n.* 4. & *lib.* 7. *de Indulg. cap.* 13. *n.* 2. Rodrig. *in addit. ad Bullam, n.* 49 § 9. Thom. Sanch. *lib.* 6. *sum. cap.* 17. *n.* 43. Ratio est *supra* insinuata: quia priuilegium Principis sine limitatione concessum non est à nobis limitandum. Si enim Trid. Episcopis non limitaret potestatem pro censuris deductis ad forum externum, sine dubio possent ab omnibus censuris, quantumuis essent ad forum externum deductæ, absoluere. At Cruciata hanc restrictionem Confessario non apposuit. Ergo poterit Confessarius ab illis absoluere.

9. Notanter dixi *validè*: nam, si de licita absolutione loquamur, credo, pendente lite illicitè concedi, nisi fortè in loco distanti, vbi prorsus censura ignoratur, vti docuit Stephan. Dauila *de censur.* 2. *p. cap.* 7. *disp.* 3. *dub.* 7. *concl.* 3. & 4. Moueor: quia probabilis sententia est, vt postea videbimus, absolutionem virtute Cruciatæ concessam, non solùm pro foro conscientiæ, sed etiam pro foro exteriori prodesse. At si pendente lite ea absolutio concedatur, non leuia inconuenientia inde sequuntur: impeditur enim Ordinarij iurisdictio: siquidem in probabili sententia sic absolutus se gerere potest, ac si ab ipsomet Ordinario, vel eius Superiore absolutus esset; ipséque Ordinarius neque absoluere, neque punire ampliùs posset: quæ sine dubio dedecent. Ergo rationi dissonum est, in ea occasione eam absolutionem præstare.

10. Neque his obstat ratio dubitandi: negamus nanque, ex hac facultate iurisdictionem Ordinarij perturbari. Tum, quia illicitè præstatur absolutio, pendente lite. Tum, quia Ordinarij non acquiescunt sententiæ asserenti, pro foro externo absolutionem prodesse. Ad confirmationem respondeo, ex restrictione apposita in Concilio, & in Bulla omissa infertur, Bullæ priuilegium extendi ad omnes censuras: neque mirum est, ex hac parte ampliorem potestatem Confessario concedi, quam Episcopis: quia Episcopis concedebatur per viam legis, & statuti: at Confessario per viam temporalis, & transeuntis priuilegij. Adde, falsum esse absolutè, & simpliciter, ampliorem potestatem Confessario, quàm Episcopis concedi: siquidem Episcopis conceditur potestas ad omnes irregularitates, quæ Confessori denegatur, & ad omnes casus occultos Pontifici reseruatos. Præstereà, si Episcopis concederetur potestas absoluendi à censuris ad forum contentiosum deductis, deberet illis concedi absque vlla dubitatione pro foro externo, ex quo aliorum Iudicum iurisdictio detrimentum pateretur. Quod tamen non patitur ex concessione Cruciatæ, cùm Ordinarij in foro externo absolutionem Cruciatæ non admittant. Ad Extrauag. *Etsi Dominici.* tripliciter Sanch. *dicto lib.* 6. *cap.* 17. *n.* 43. *in fine*, respondet. Primò, non interdicere absolutionem cuiuscunque criminis ad forum externum deducti; sed tantum hæresis. Secundò, non interdicere absolutionem factam virtute Cruciatæ, aliorúmque priuilegiorum ab aliis Pontificibus concessorum; sed absolutionem factam virtute priuilegiorum, quæ ab eodem Sixto IV. sint concessa. Tertiò respondet, cessasse iam illam Extrauag. quia fuit quasi clausula addita ad Bullam Cœnæ, quæ cum suo Authore expirauit.

§. V.

Qualiter absolutio à censuris impendi debeat.

1. *Impendi debet, satisfacta parte, si fieri potest.*
2. *Quid si alio modo impendatur? Probatur inualidam esse.*
3. *Contrarium est satis probabile.*
4. *Nomine partis qui veniat.*
5. *Negant plures extra Sacramentũ Pœnitentiæ absolutionem à censuris præstari posse virtute Cruciatæ.*
6. *Verius est præstari posse.*
7. *An absolutio virtute Cruciatæ prosit pro vtroque foro?*
8. *Affirmant plures.*
9. *Verius est solùm pro foro conscientiæ prodesse.*
10. *Satisfit contrariis.*
11. *Absolutus virtute Bullæ, si in foro externo delinquat, non est ita rigidè puniendus, ac si absolutus non esset.*
12. *Qualiter probabis, te esse virtute Bullæ absolutum.*

13. *An*

13. *An possit Confessarius absoluere virtute Bullæ ad reincidentiam? Proponitur ratio dubij.*
14. *Resoluitur negatiua pars.*
15. *Satisfit rationi dubitandi.*

1. CONstat ex verbis Bullæ relatis, absolutionem à censuris concedendam non esse, quin parti, si potes, satisfacias; sin minùs cautionem præstes, iuxta textum in cap. *Venerabilib. de sent. excomm. in 6.*

2. Difficultas autem est, an si de facto tibi potenti satisfacere concedatur absolutio; quin de facto satisfeceris, valeat absolutio? Et quidem esse illicitam, nemini est dubium. Quòd autem sit inualida, inde probatur: quia est collata à non habente potestatem: cùm enim potestas eligendi Confessarium, qui te à censuris absoluat, concedatur sub ea forma, vt satisfacias parti, si potes; electio Confessarij emissa tali forma inualida est: ergo & absolutio.

Dices, satisfactionem partis in hac delegatione appositam non esse, vt conditionem; sed solùm vt monitionem illius, quod spectato iure Confessarius seruare debet: quoties autem in delegatione forma iuris communis exprimitur eo modo, quo iure communi expostulatur, non inducit conditionem, si aliàs iure communi non inducebat; neque irritat actum, si aliàs iure communi validus est, vt docet Glossa recepta *in Clement. 1. de officio delegat. verbo, Receperit*: & pluribus comprobant Nauar. *cap. 27. n. 37.* Couarruu. *cap. Alma. 1. p. §. 9. n. 8.* Thom. Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 33. n. 3.* At satisfactio partis in absolutione à censura ita à iure expostulatur; cap. *Ex parte. el 1. de verbor. significat.* vt illius omissio absolutionem non irritet, neque irritare debet in hac delegatione: & ita tradit Emman. *1. t. sum. cap. 83. n. 4.* & probabilissimum reputat Sanch. *d. lib. 3. de matr. disp. 33. n. 3. circa finem.*

Sed contrà: quia satisfactio partis non solùm expostulatur in delegatione Confessarij, vt ipse absolutionem concedat; sed etiam ipsi pœnitenti iniungitur, vt electionem Confessarij faciat; & sub ea forma ei traditur facultas Confessarium eligendi. At iure non inest, quòd electio Confessarij concedatur sub partis satisfactione: ergo sic concessa conditionem importat iuxta ea, quæ Gloss. tradit *in cap. Cùm dilecta. de rescript. verbo, Iuris*, & *ibi* Abbas *n. 12.* Couarruu. *in cap. Alma. 1. p. §. 9. n. 8.* Atque ita absolutionem esse nullam, si tibi præstetur, parte non satisfacta, cùm satisfacere possis, docent expressè Ledesm. *2. p. 4. q. 26. art. 1. fol. 353.* Nauarr. *lib. 5. consilior. tit. de Regularib. cons. 75. n. 36. aliàs lib. 5. de sentent. excommunicat. cons. 49. n. 3.* Gutierr. *allegat. 9. n. 6.* Medin. *lib. 1. sum. cap. 12. fol. 303.* Anglic. *Florib. 2. p. q. vnica, de excommunicat. art. 4. difficult. 9.* Cordub. *sum. q. 18. p. 1. dicto 2.* & *q. 187. p. 4.* & *lib. 5. quæstionarij, q. 43. dub. 3. in fine.* Henriq. *lib. 7. de Indulg. cap. 13. n. 2.* Manuel sibi contrarius *in Bulla §. 9. n. 52.*

3. Cæterùm, etsi hæc sententia communis sit, credò cum Thom. Sanch. *dicta disp. 33. n. 3.* probabilissimum esse, validam fore absolutionem: quia satisfactionem partis non tibi exigit Pontifex, vt conditionem ad concedendam potestatem eligendi Confessarium, aliàs electioni Confessarij præmittenda foret; neque etiam vt Confessarius te absoluat; sed solùm præscribit modum in absolutione seruandum. Quod non leuiter colligitur ex verbis Bullæ, si benè expendantur. Nam concessa facultate eligendi Confessarium, & absoluendi ab omnibus censuris, & pœnis, nulla de satisfactione partis mentione facta, postmodum subiungit: *Y en caso que sea necesario satisfacion para conseguir la dicha absolucion, la hagan por sus personas, y auiendo impedimento la puedan hacer sus herederos, ò otros por ellos.* In quibus verbis nullum est, quod indicet potestatem absoluendi sub conditione satisfaciendi parti concedi, quin potiùs manifestè indicatur, Pontificis mentem nullam aliam fuisse, quam monere Confessarium, quà satisfactione contentus esse posset, ad præstandam absolutionem.

4. Nomine partis, cui est satisfactio præstanda, non intelligitur Iudex; nec Notarius salarium recepturus, nec fiscus, neque alius, cui est per Iudicem pœna applicanda; sed ille tantùm, cui satisfactio debetur, & in cuius fauorem excommunicatio lata est, vti docuerunt Ledesm. *2. p. 4. q. 26. art. 1.* Cordub. *de Indulgent. q. 43. dub. 3. in fine.* Guttierr. *lib. 1. qq. canon cap. 5. n. 29.* Emman. Rodrig. *§. 9. n. 53.* Auila *de censur. 2. p. cap. 7. disp. 3. dub. 7.* vbi aduertit, semper curandum esse, vt satisfactio reipsa ante absolutionem exhibeatur: quia obtenta absolutione sæpiùs solet omitti. Quòd si satisfactio incerta fuerit, vel dubia, sub cautione validè, & licitè præstari absolutio potest, vti notauit Nauarr. *cap. 26. n. 7.*

5. Sed, an hæc absolutio à censuris in Sacramento Pœnitentiæ, an extra, præstari possit; difficultate non caret. Negat extra Sacramentum Pœnitentiæ præstari posse, Cordub. *in sum. q. 19. fol. 60.* Nauarr. *cap. 26. n. 31.* & *lib. 1. cons. 28. tit. de sentent. excommunicat. ad 4. quæstionem*, & *cap. Cùm contingat. de rescriptis, causa 2. nullitatis, pag. 12.* Couarruu. *cap. Alma mater. 1. p. §. 11. n. 11. & 16.* Sarmiento *1. select. cap. 9. n. 5.* Rodrig. *in exposit. Bulla, §. 9. n. 54.* Mouentur ob tenorem, quem Bullæ antiquæ obseruabant in concedenda hac facultate; qui sic se habebat: *Y puedan eligir Confesor, que oidos diligentemente sus pecados, les pueda absoluer de qualesquier crimines*, &c. *y de qualesquier censuras, y penas*, &c. Ablatiuum enim illud absolutum, *eorum peccatis diligenter auditis*, formam inducere videtur, leg. *A testatore. ff. de condit. & demonstrat.* Et licèt in præsentibus Bullis ea verba non habeantur; videntur tamen æquiualentia apposita esse: siquidem simul cum absolutione à censuris absolutionem à peccatis Pontifex coniunxit: *Y les pueda absoluer de qualesquier pecados, y censuras, aun de los reseruados à la Sede apostolica, y de los no reseruados, todas quantas veces los confessaren.* Indicant ergo hanc absolutionem in confessione esse faciendam.

6. Verùm; etsi consultum sit in Sacramento Pœnitentiæ hanc præstari absolutionem; non tamen id necessarium est, vt benè tradiderunt Sotus *in 4. dist. 18. art. 5. colum. 9.* Henriqu. *lib. 7. de Indulg. cap. 13. lit. O*, affirmans, Commissarium de hac re consultum sic declarasse. Rodrig. *in additionib.* retractans sententiam, *§. 9. n. 47.* Villalob. *clausf. 9. n. 23.* Auila *de censur. 2. p. cap. 7. disp. 3. dub. 13.* Garcia *de benefic. 2. p. cap. 5. n. 53.* Moueor: quia absolutio à censura extra confessionem fieri optimè potest; spectato iure communi, teste Syluest. *Absolutio, 3. notab. 3. initio.* Rodrig. Auila, & aliis *suprà*, ideóque Parochus absoluere extra confessionem à censura non reseruata potest, vt probat Cordub. *dicta qu. 19.* & Episcopus à qualibet reseruata virtute Trident. quin confessionem excipiat, vt est praxi receptum, & in articulo mortis quilibet Sacerdos potest à censuris absoluere, nulla confessione audita, vt docet Nauarr. *cap. 27. num. 270. §. 6.* Sed ex Bulla non colligitur obligatio præmittendi confessionem sacramentalem. Nam, esto, publicaretur facultas absoluendi à peccatis, & censuris sub illo tenore, *auditis diligenter eorum confessionibus*; non inde infertur, confessionem absolutioni à censuris necessariò præmitti debere: illa enim verba referri possunt ad peccatorum absolutionem, quæ necessariò exigit confessionem; non verò ad absolutionem à censuris, quæ absque confessione fieri potest. Prætereà, illa verba non videntur importare conditionem; sed instructionem illius, quod faciendum

faciendum expedit, vt absoluendi dispositio apprimè cognoscatur. At sub illo tenore præsens Bulla non publicatur; sed potiùs illa verba à tempore Pij V. expuncta sunt: fortè, ne prima opinio inualeret: verba verò, sub quibus potestas absoluendi conceditur, solùm indicant, debere absoluentem esse Confessarium idoneum, qui possit à peccatis absoluere, aliàs non erit aptus, vt censurarum absolutionem concedat, vt benè aduertit Suar. t. 5. *de censur. disp. 7. sect. 6. à n. 2.* Ergo ex Bulla non colligitur obligatio præmittendi confessionem absolutioni censurarum. Ergo extra confessionem hæc absolutio impendi potest.

7. Grauior dubitatio est, an hæc censurarum absolutio, siue in Sacramento Pœnitentiæ, siue extra, concessa prosit absoluto, non solùm pro foro conscientiæ, sed etiam pro foro externo, & iudiciali.

Si absolutio tibi solùm pro foro conscientiæ prosit, sic in publico te gerere debes, ac si adhuc in excommunicatione persisteres, & Iudex poterit te pro delicto commisso punire, & censura ligatum reputare, ac si nulla absolutio concessa fuisset. Secùs est, si absolutio pro foro externo, & iudiciali prosit: nam, si prodest absolutè, impedit, ne Iudex te ob delictum, ob cuius causam censura ligatus fuisti, puniat; & præcipuè ne te reputet censura ligatum ab eo tempore, quo absolutionem obtinuisti. Sed esto, diuinis te immiscueris, non possit te, vt censuræ transgressorem condemnare.

8. Plures enim Doctores non infimæ notæ tenent, virtute Cruciatæ impensam absolutionem prodesse pro vtroque foro. Sic Medin. *lib. 2. summ. cap. 12. circa finem.* Rodrigu. *in explic. Cruc. §. 9. num. 55. ad finem*, & *in addit. num. 49. & 52.* & *qq. regul. 1. t. qu. 10. art. 6.* & *q. 61. art. 6.* & *in sum. t. 1. c. 83. n. 9.* Vgolin. *de censur. tab. 1. cap. 10. §. 4. num. 5.* Bobadilla *in sua polit. lib. 2. cap. 19. num. 46.* Vega *in sum. 1. p. cap. 6. casu 52.* & alij, quos refert, & sequitur Nicol. Garcia *de benef. 2. p. c. 5. num 55.* Mouentur: quia in Bulla Cruciatæ conceditur potestas absoluendi absque vlla limitatione fori interni: ergo non est à nobis adhibenda, cùm beneficium Principis deceat latam habere interpretationem, leg. *Beneficium. ff. de constit. Princip.* & leg. 28. *tit. 34. part. 7.* & in dubio interpretari debeamus actum, vt pleno iure valeat, quàm debiliori, leg. *Quoties. la 2. ff. de rebus dubiis.* Secundò, cùm Pontifex intendit, vt solùm pro conscientiæ foro absolutio, & dispensatio prosit, vt videre est in facultate concessa Episcopis à Trident. *sess. 24. cap. 6. de reformat.* & in dispensationibus, quæ à sacra Pœnitentiaria expediuntur. Cùm ergo in Bulla Cruciatæ id non expresserit, pro vtroque foro prodesse absolutio debet. Tertiò, absolutio pro solo conscientiæ foro est nimis limitata, & restricta, ita vt nequeat absolutio simpliciter dici: siquidem virtute illius non potest absolutus se publicè, & in exteriori foro diuinis immiscere, quin possit per Iudicem puniri. At in Bulla Cruciatæ conceditur absolutio à censura simpliciter, & absolutè: ergo de absolutione simpliciter, & absolutè intelligenda est. Quartò, specialiter probatur ex declaratione Pij V. in Iubileo anni 1568. 5. Kalendas Decembris, vbi inquit Summus Pontifex: *Declarantes insuper, tam præsentes, quàm alias quascunque suprà concessiones similium, vel dissimilium Indulgentiarum à nobis, aut prædecessoribus nostris hactenus emanatas, & in futurum quomodolibet emanandas Litteras, Christi fidelibus ipsis, nisi ad earum effectum in foro conscientiæ, & pœnitentiali consequendum duntaxat; non autem foro fori, aut contentioso, nisi satisfecerint, ullatenus suffragari.* Ex quibus verbis videtur inferri facta satisfactione facultatem absoluendi, quæ in Bulla Cruciatæ conceditur, in foro contentioso suffragari: ea verò non satisfacta, solùm in foro conscientiæ, & pœnitentiali.

9. Cæterùm, veriùs existimo, absolutionem virtute Cruciatæ solùm pro foro conscientiæ prodesse, & nullatenus pro foro iudiciali. Sic docuit Couaruu. *in cap. Alma. 1. p. §. 12. num. 16.* Nauarr. *cons. 13 de pœnit. & remiss.* & *cons. 11. de sentent. excommunic. alias 51. & 52.* & *cons. 4. n. 2. de sepulturis.* Ioann. Gutierr. *lib. canon. qq. c. 2. per totum.* Philiarc. *de officio Sacerdot. 1. p. lib. 3. c. 27. ad finem.* Tolet. *sum. lib. 1. cap. 14. n. 8. & 9.* Sayrus *de censur. lib. 2. cap. 10. n. 31.* Graffis *decis. aur. lib. 4. cap. 15.* Auila 2. *p. cap. 7. disp. 3. dub. 10. & 12.* Suar. *de censur. disp. 7. sect. 5. n. 21.* & *to. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 2. n. 34.* Sanch. *lib. 6. in Decal. cap. 17. n. 43.* Villalob. *clausul. 9. Bulla, n. 14.* Moueor: quia potestas absoluendi à peccatis, & censuris, quæ Confessario electo in Cruciata conceditur, est, vt maiori cum puritate possis Indulgentiam obtinere, vt constat ex illis verbis: *Y para, que con mas puridad de sus conciencias*, &c. Sed ad huiusmodi finem consequendum sufficit absolutio pro solo conscientiæ foro: ergo non est extendenda ad forum iudiciale. Secundò, sub eodem tenore verborum conceditur facultas absoluendi à peccatis, & à censuris. At ob absolutionem à peccatis excusare non potes illorum à Iudice punitionem, si in iudicium deferantur: ergo neque ob absolutionem à censuris, cùm ab eadem forma concessionis vtraque absolutio determinetur, ac proinde eundem effectum habere debet, argum. leg. *Iam hoc iure. ff. de vulgar. & pupillar.* Tertiò, cùm Summus Pontifex intendit absolutionem censurarum pro vtroque foro prodesse, non Confessario, sed Ordinario, vtpote Iudici in vtroque foro, potestatem concedit: quod maximè verum habet in potestate facta per Iubileum, & Cruciatam, aliúdve simile priuilegium, quod ad animæ puritatem dirigitur: ex quo stylo necessariò inferendum est, facultatem Cruciatæ pro solo conscientiæ foro prodesse. Quartò, credendum non est, velle Pontificem, Cruciatæ Bulla iurisdictionem ecclesiasticam Ordinariorum aliqua ex parte minuere, eorúmque authoritati detrahere. At, si Bulla concederet facultatem absoluendi à censuris pro foro externo, & iudiciali, grauiter detraheretur ecclesiasticæ iurisdictioni, & authoritati: siquidem absolutus virtute illius à Confessario, nulla venia facta Iudici, à quo excommunicatus fuit, quasi in illius contemptum, se diuinis miscere poterit. Ergo potestas Cruciatæ ad forum externum, & iudiciale non extenditur.

Neque rationes contrariæ obstant. Ad primam concedo, facultatem absolutè concessam, & beneficium Principis latè interpretandum esse, nisi ex subiecta materia aliud colligatur, vt in præsenti colligitur ob præiudicium ordinariæ iurisdictionis, cui non est visus Pontifex derogare, nisi id expressè exprimat, argumento leg. 2. §. *Si quis à Principe. ff. Ne quid in loco publico.* Ad secundum respondeo, potiùs cùm Pontifex intendit eius rescriptum pro foro externo prodesse, id exprimit. Adde, in Tridentino oportebat exprimere facultatem ibi concessam solùm pro foro conscientiæ Episcopis concedi: quia concedebatur iis, qui in vtroque foro iurisdictionem habebant; ideóque si absolutè fuisset facultas concessa, optimè præsumeretur pro vtroque foro concessam esse: secùs verò est in facultate commissa Confessario, qui pro externo foro nulla gaudet iurisdictione. Et fortè ob eandem causam in dispensationibus à sacra Pœnitentiaria aduertitur, pro foro conscientiæ tantùm prodesse: quia non cuicunque Confessario approbato; sed Magistro, vel Doctori in Theologia, seu iure canonico committuntur: qui sæpè iurisdictionem habent in foro externo. Ad tertium nego, absolutionem pro foro conscientiæ deseruientem non esse simpliciter absolutionem censuræ, cùm de facto, & in re ipsa tollat vinculum

culum

cul*um, quo ligatus eras, téque Ecclesiæ consortio restituit, & capacē reddit illius suffragiorum, aptúmque, cui beneficia, & iurisdictiones ecclesiasticæ concedantur, & vbi cesset scandalum, te gerere potes, ac si à Iudice esses absolutus. Quapropter absolutio à Iudice postmodum facta, quæque pro foro externo deseruit, non est propria absolutio, cùm iam inueniat vinculum censuræ sublatum; sed est absolutionis factæ publica, & authentica declaratio. Ad quartum respondeo cum Couarruu. *dicto cap. Alma.* 1.*p.* §. 12.*n.*16. Gutierr. *lib.*1.*can.qq.cap.*2.*n.*19. Pium V. solùm declarasse, eum, quem constabat parti satisfecisse virtute Iubilei, & Cruciatæ, absolui posse, tam in foro conscientiæ, quàm externo, ad effectum consequendi Indulgentiam, ita vt neque à Iudice, neque à parte impediri possit, quominùs confiteatur, & communicet, aliáque opera præstet ad Indulgentiæ consecutionem requisita. Non tamen inde fit, censeri pro foro externo simpliciter absolutum: siquidem ad alios effectus se gerere debet, ac si absolutus non esset. Quinimò, obtento Iubileo, si non se Superiori absoluendum præsentet, in eandem excommunicationem in foro interno reincidit, vt satis indicat ipse Pius V. *in sua declaratione* dicens: *Quinimò eas in illas postmodum reincidisse, & in futurum reincidere.* & notauit Gutierr. *dicto cap.* 2. *n.*20. Suar. *t.*4. *de relig. tract.*10. *lib.*9. *cap.*2. *n.*38. *& seqq.*

11. Verùm, esto, absolutio data à Confessario pro foro externo non prosit; sed, illa non obstante, possit Iudex aduersùs absolutum procedere, ac si absolutus non fuisset: tamen, si de absolutione fidem faciat, temperandus est rigor in punitione: quia verè coram Deo non est censuræ violator; tametsi coram hominibus præsumatur; ac proinde sola ea punitio, quæ necessaria fuerit ad satisfactionem scandali, & aliorum exemplum, & delinquentis inobedientiam reprimendam, adhiberi poterit, vt benè notauit Suar. *dicto t.* 4. *de relig, tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *n.* 36. *in fine.* Acosta de Andrade *in explicat. Cruciat. q.* 50. §. *Secunda resolutio.*

12. Quòd si roges, qualiter probabis, te esse absolutum, vt Iudex credere teneatur, affirmat Medin. *instruct. Confessor. cap.* 12. *in fine.* Rodrig. *in addit. ad supradictum* §. 9. *n.* 51. te sufficienter id probare, si schedulam à Confessario accipias, in qua ipse Confessarius testetur, te virtute Cruciatæ absoluisse, parte satisfacta. Scio tamen Ledesmæ 2. *p.* 4. *q.* 26. *art.* 1. *col. penult.* & Ioan. Gutier. *qq. canon. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 17. non probari dictum testimonium: quia est testimonium Confessarij, qui in iudicio forensi non admittitur vt testis, cùm sit Iudex pro solo conscientiæ foro constitutus: ob quam causam Rodrig. addidit, adducendos esse duos testes, qui absolutioni intersint, & de illa testificari possint. Nauarr. verò *lib.* 5. *consil. tit. de sentent. excommunicat. conf.* 26. sentiens non esse sufficientem schedulam Confessoris ad faciendam fidem, neque esse tutum adducere testes, qui absolutioni, quæ frequenter datur in Sacramento Pœnitentiæ, intersint, asserit, prædictam schedulam à Confessario affirmante, satisfacta parte, absoluisse, debere accipi coram Notario, & testibus, & Notarium in fine schedulæ testari debere, te fuisse à Confessore prædicto absolutum, tali die, & loco, &c. & ad illius absolutionis fidem faciendam illam schedulam datam fuisse. Cæterùm existimo, solum testimonium Confessarij, ostensa Bulla, sufficere, vt Iudex teneatur credere, te fuisse absolutum, & rigorem pœnæ ordinariæ temperet. Nam, cùm, satisfacta parte, non agatur de præiudicio tertij, videtur Confessario credendum, qui ob officium Iudicis in foro conscientiæ incapax non est testificandi ex licentia pœnitentis, & in illius fauorem in foro externo: si enim cōtrahens secundas nuptias ob acceptum nuncium de morte vxoris, qui falsus fuit, excusatur à pœnis, quibus afficiendus erat ob contractum matrimonium, viuente coniuge: quia prudenter processit, fidem testi aliàs idoneo adhibens, vt probat textus in cap. *In præsentia. de sponsalib.* cur non poterit Iudex te excusare à censuræ violatione ob dictum Confessarij testantis te absoluisse? Certè potest.

13. Tandem decidendum superest, an Confessarius virtute Cruciatæ absoluere possit ad reincidentiam? Ratio difficultatis est: quia, cui competit absoluendi potestas, competit potestas ligandi, cùm vtraque ab eadem iurisdictione originem ducat, ex Gloss. celebri *cap. Cùm dilectus. de consuetud.* Sed virtute Bullæ competit Confessori potestas absoluendi, saltem pro foro conscientiæ. Ergo etiam competit potestas ligandi. Ergo potest absoluere ad reincidentiam, quæ est absolutio, & ligatio simul. Deinde, cui plus conceditur, minus concessum esse censetur *ex reg. iuris, in* 6. *Cui licet.* Sed virtute Bullæ conceditur facultas absoluendi in totum, saltem in foro animæ. Ergo conceditur facultas absoluendi pro aliquo determinato tempore, quod minus est.

14. Nihilominùs sententia verissima est, non posse virtute Cruciatæ absolutionem concedi ad reincidentiam. Quam docuit Sotus *in* 4. *dist.* 22. *q.* 2. *art.* 3. Nauarr. *cap.* 27. *n.* 15. Cordub. *in sum. q.* 29. Couarru. *cap. Alma.* 1. *p.* §. 1. *n.* 6. Man. Rodrig. *in Cruciat.* § 9. *n.* 57. Acosta *q.* 91. Gomez *clausul.* 7. *n.* 27. Villalob. § 2. *n.* 26. *eadem clausul.* Ratio est manifesta: quia absolutio ad reincidentiam, non tam est absolutio censuræ, quàm illius suspensio pro limitato tempore, vt probat Ioan. Andr. *in cap. Veniens. el* 2. *de testib.* cum Felino *in cap. Ad reprimendum. de officio Ordinar. col.* 2. At in Bulla non datur facultas suspendendi censuram; sed ab illa absoluendi: ergo virtute Bullæ non potes ad reincidentiam absolui. Deinde, si, vt aliis placet, absolutio ad reincidentiam non sit effectuum censuræ suspensio; sed illius absoluta sublatio pro limitato tempore, simul est eiusdem censuræ moraliter noua impositio. At Confessario virtute Bullæ non conceditur facultas imponendi censuram, sed tantùm illam tollendi. Ergo non est concessa potestas absoluendi ad reincidentiam.

15. Ad primam rationem dubitandi admitto, cui ex iure communi, & ordinario competit absoluendi potestas, competit etiam potestas ligandi: secùs si ex priuilegio competat. Ad secundam concedo, cui conceditur plus, concedi id, quod minus est, si sub eo contineatur: secùs si diuersum sit, vt est in præsenti: non enim sub potestate absoluendi à censura, continetur potestas absoluendi ad reincidentiam: quippe est potestas omninò diuersa: nam vel est potestas suspendendi censuræ effectus pro aliquo determinato tempore, vel tollendi illam, & denuò imponendi: quodcunque elegeris, manifestum est, diuersum esse à potestate absoluendi simpliciter. Adde, maius quid esse, potestas absoluendi ad reincidentiam, quàm absoluendi simpliciter: quia est potestas ad duplicem actum diuersum; absoluendi, inquam, & ligandi; cùm tamen potestas absoluendi simpliciter vnicum absolutionis actum respiciat.

PVNCTVM IX.

De facultate concessa in Bulla commutandi vota.

1. *Extenditur priuilegium.*
2. *Differt potestas commutandi à potestate dispensandi.*
3. *Gaudens potestate commutandi non potest dispensare: benè è contra.*
4. *Commutatio in melius propria authoritate fieri potest.*

test: in æquale, & à fortiori in minus, authoritate Prælati facienda est, & ex causa.

5. *Nequit potestatem habens tantùm commutandi, præstare commutationem in rem minorem.*

6. *Quæ causa requiratur ad commutationem, & qualis sufficit virtute Cruciatæ.*

7. *Quale sit subsidium belli, an spirituale sufficiat.*

8. *Verius est, solùm temporale sufficere.*

9. *Limitatur hæc sententia, vt procedat in commutatione adæquata, secus in partiali.*

10. *Fertur iudicium de prædicta limitatione.*

11. *Dissoluuntur rationes oppositæ.*

12. *Ad hanc votorum commutationem non est opus confessione sacramentali.*

13. *Omnia vota, tribus exceptis, commutari possunt.*

14. *Non excluduntur ab hac commutatione vota post publicationem emissa, neque emissa fiducia obtinendæ commutationis.*

15. *Finito anno publicationis, expirat potestas commutandi.*

16. *Qualia sint vota religionis, castitatis, & peregrinationis vltramarinæ, ab hoc priuilegio excepta.*

1. AB hac materia breuiter me expediam, colligens ea, quæ latiùs tradidi *tract. 15. de voto, à pun. 14.* vbi ferè omnia, quæ difficultatem aliquam ingerere in præsenti possunt, explicui.

Bulla ergo Latina sic priuilegium refert: *Conceditur illis vota (vltramarino, castitatis, & religionis duntaxat exceptis) in aliquod subsidium huius expeditionis per eundem Confessorem commutari.* Hispana verò sic habet: *Podrà tanbien el Confessor commutar les qualesquier votos en algun socorro desta expedicion, excepto los de castidad, y religion, y vltramarino.*

2. Pro huius explicatione ex ibi dictis aduerte, aliud esse commutare vota, aliud dispensare. Commutare votum est transferre vinculum, & obligationem voti ex vna materia in aliam, hoc est, vt loco vnius obligationis alia subrogetur. Dispensare verò est vinculum voti ex aliqua rationabili causa, Superioris authoritate omninò relaxare. Vnde, vt benè inquit Suarez *tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 12. num. 14.* commutatio, & dispensatio differunt, tanquàm maius, & minus diuersorum generum: differunt enim vt pars, & totum: nam commutatio etiam est aliquo modo dispensatio, non absoluta; sed quoad determinationem materiæ: quippe loco illius materiæ determinatæ, de qua votum erat, alia suscipitur cum eadem obligatione.

3. Hinc manifestè infertur, gaudentem sola potestate commutandi vota, vti gaudet Confessarius per Bullam electus, nullatenus posse vota dispensare: quia dispensatio, quid maius est, & difficilius, grauiorémque causam expostulat, quàm commutatio. E contra verò gaudens potestate dispensandi, vota commutare poterit ex reg. Iuris, in 6. *Cui licet, quod est plus, licet vtique, quod est minus.* & pluribus firmat Suar. *dicto lib. 6. de voto, cap. 12. n. 9.* Lessius *de voto, dub. 11. n. 94.* Sanch. *lib. 4. sum cap. 53. n. 4.* & diximus *dicto tract. de voto, pun. 14. n. 4.* tametsi plures oppositum probabiliter sentiant.

4. Tripliciter fieri commutatio potest in melius, in æquale, in minus bonum. Vt commutatio in melius fiat, neque specialis aliqua causa requiritur, neque authoritas Prælati; sed propria vouentis authoritate fieri potest, nisi alicuius legis ecclesiasticæ adsit prohibitio, vt ex communi sententia docent Suar. *dicto lib. 6. cap. 18. à n. 2.* Sanch. *lib. 4. de voto, cap. 50. à n. 15.* Lessius *dub. 11. concl. 1. & seqq.* Ratio est manifesta: quia Deo, in cuius obsequium votum est emissum gratius est, quidquid melius fuerit. At commutationem in æquale, etsi aliqui sentiant propria vouentis authoritate, & absque aliqua causa præstari posse, verius censui *dicto tract. 15. pun. 15. n. 4.* Prælati authoritate indigere: quia, cùm Deo creditori gratior non sit solutio, præsumi nequit illam acceptam habere: quinimò præsumi debet gratius illi esse, cæteris paribus, vt vouens stet promissis, quàm vt ob aliis recedat: Prælatus verò ad hanc commutationem faciendam, etiam in rem æqualem, ex causa rationabili necessariò moueri debet, aliàs nulla erit commutatio: quia Prælatus in hac commutatione non vt dominus, sed vt œconomus Dei, & illius minister, & dispensator procedit: ergo procedere debet iuxta Dei imperium, & voluntatem, aliàs erit infidelis. At Deus præsumi non potest voluntatem habere, vt absque vlla causa sibi debita relaxentur, & iam aliis debitis æqualibus subrogatis, cùm in hac subrogatione nullus specialis honor, & gloria ei accrescat. Ergo nequit Prælatus absque causa commutationem voti facere in rem æqualem: & ita docet Suar. *dicto lib. 6. de voto, cap. 17. à n. 5.* Sanch. *lib. 4. cap. 50. à n. 14.* & nos diximus *pun. 15. illius tractatus.* Hinc à fortiori constat, in rem minorem non posse etiam à Prælato fieri commutationem absque causa.

5. Sed, an, causa intercedente, fieri commutatio possit in rem minorem ab eo, qui solùm potestatem delegatam habet commutandi, affirmant plures relati à Suar. *lib. 6. de voto, cap. 19. n. 7.* Sed rectiùs negant Panormit. Syluest. Gregor. Lopez, Caietan. Nauarr. quos refert, & sequitur Suar. *loco alleg.* quia commutatio essentialiter designat solutionis æqualitatem. Qua enim parte ab æqualitate discedit, non commutatio, & subrogatio; sed pura relaxatio, & dispensatio dicenda est.

6. Causa autem requisita ad commutationem in rem æqualem præstandam leuis est; vti docuit Suar. *dicto cap. 19. n. 5.* Sanch. *cap. 50. n. 17.* Imò Lessius *dub. 11. n. 96.* affirmat, solam maiorem propensionem vouentis in materiam, in quam facienda est commutatio, esse sufficientem causam honestandi commutationem. Pro commutatione verò facienda virtute Cruciatæ nulla alia causa exigitur, quàm ea, quā secum trahit materia subroganda, scilicet, subsidium ad belli expeditionem: quia hæc commutatio in bonum commune cedit, vt benè notauit Sanch. *dicto lib. 4. de voto, cap. 50. n. 19.* æqualitas autem huius commutationis arbitrio prudentis Confessarij relinquitur, qui eo ipso, quòd bona fide procedat, commutatio effectum habebit, vt tradunt prædicti Doctores, & diximus *illo tract. 15. de voto, pun. 15. in fine.*

7. Solùm est difficultas, quale sit hoc subsidium belli, in quod necessariò facienda est commutatio per Bullam; an, inquam, sit temporale, vel sufficiat spirituale, nempe orationes, aliaque pia opera pro felici expeditione belli facta? Sufficere spirituale affirmauit Alphons. Deza, Theologus Societatis Iesu, Compluti *in publicis prælect.* teste Viualdo *Candelab. Sacramentor. 3. p. cap. 14. n. 39.* quod & ipse probabile reputat, & casu, quo vouens pauper sit, nec valet temporale subsidium erogare, docent subsidium spirituale sufficere, Llamas *method. curat. 3. p. cap. 4. §. 42. ad fin.* Lessius *lib. 2. de iustit. cap. 40. dub. 11. num. 95. in fine.* Anthon. Gomez *clausul. 10. num. 54.* Suar. *tom. 2. de relig. lib. 6. de voto, cap. 19. num. 18.* & probabile reputat Sanch. *lib. 4. cap. 54. num. 56.* Ratio ea est: quia Bulla solùm exigit fieri commutationem: ergo æquè de subsidio spirituali, ac temporali intelligi debet. Deinde debet intelligi subsidium, qualiter humano, & morali modo possunt præstare ij, quibus vota sunt commutanda. At pauperes solùm spirituale subsidium præstare possunt; diuites verò temporale; ergo à pauperibus solùm subsidium spirituale est exigendum.

8. Cæterùm verius existimo, commutationem hanc necessariò

necessariò faciendam esse in belli temporale subsidium: quia ea est intentio Pontificis, & Regis: quippe intendunt subsidio per commutationē votorum erogato bellū contra infideles efficaciter, & in re ipsa, & cū effectu promouere. At orationes, aliaque pia opera non sic promouent bellum, cùm non habeant effectum infallibilem: ergo hæc comprehensa non fuerunt sub subsidio, in quod sint vota commutanda. Et confirmo. Orationes, aliàque opera pia ex se nō valent multiplicare milites, neque illis animum, & fortitudinem inijcere, neque illorum sumptus suppeditare, aut Ecclesiæ hostes conterere, sed solùm conducunt, vt hæc omnia à Deo impetrentur, non efficaciter, sed prout ipsi placitum fuerit. Ergo orationes non sunt propriè belli subsidium; sed subsidij impetrationes non infallibiles, sed congruæ tantùm. At Pontifex præscribit commutationem fieri in belli subsidium: ergo fieri non potest in orationes, aliaque pia opera. Deinde, cùm Pontifex in Bulla orationes, & alia pia opera pro felici belli expeditione à fidelibus exigit, id exprimit, eàque expostulat, vt compleant causam legitimam pro Indulgentiarum, & priuilegiorum concessione requisitam. Sed in commutatione votorum; neque orationes, aliave pia opera expressit, neque ea necessariò requiruntur ad complendam legitimam causam commutationis, quandoquidem solo subsidio temporali erogato abunde completur. Ergo, &c. Denique illa distinctio de subsidio temporali pro diuitibus, & spirituali pro pauperibus, videtur absque fundamento excogitata: siquidem Bulla indifferenter, & absque vlla distinctione in subsidium belli exigit fieri votorum commutationem, siue vota sint pauperis, siue diuitis. Ergo, si pro diuitibus postulat Bulla subsidium temporale, & pro pauperibus [illegible]igendum est: è contra verò, si pauperibus sufficit [illegible]rituale subsidium, & diuitibus sufficere debe[illegible] q[illegible] in hac parte non est spectandum, quid vnusquisqu[illegible] possit; sed, quid priuilegium exigat. Atque ita pro omnibus subsidium temporale necessarium esse, docuerunt Nauar. *sum. cap.* 12. *num.* 80. Cordub. *in summ. quæst.* 149. & 150. Vega 2. *tomo sum*[illegible] *c.*, *cap.* 129. *casu* 106. Ludouicus Lopez 2. *p*[illegible] *instruct. cap.* 50. *col.* 3. Petr. de Ledesm. *tom.* 2. *sum. tr*[illegible] 10. *cap.* 8. *in fine.* Garnic. *in exposit. Cruciat. fol.* 44. Man. *ibi*, §. 9. *num.* 109. & *in addit. ad eundem num.* Villalob. *clausul.* 9. *num.* 37. Sanch. *lib.* 8. *de matr. disp.* 15. *num.* 1. & *lib.* 4. *sum. cap.* 54. *num.* 57.

9. Supradictam sententiam limitant Viuald. *Candelabr. Sacram.* 3. *part. cap.* 14. *num.* 39. Henriquez *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 30. *num.* 6. Suarez *lib.* 6. *de voto*, *cap.* 19. *num.* 18. Sanchez *dicta disput.* 15. *de matrim. num.* 1. *circa finem*, & *cap.* 54. *Decalogi*, *num.* 58. quibus fauent Azor. 1. *part. lib.* 11. *cap.* 18. *quæst.* 9. Sayrus *in claui regia*, *lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 17. *fine*, vt procedat in commutatione adæquata: secùs in partiali, & minùs principali: existimant nanque prædicti Doctores, commutationem votorum fieri posse, partim in subsidium temporale, partim spirituale orationum, aliorúmque piorum operum. Mouentur, tum ex illis verbis Bullæ id indicantibus, in aliquod subsidium huius expeditionis commutari, id est, aliquam commutationis partem in subsidium belli fieri debere: sed non omnem, tum, vt expeditio belli promoueatur, quæ sine dubio magna ex parte impediretur, si omnis commutatio in subsidium temporale facienda esset: perpauci enim essent, qui valerent pecuniam erogare æqualem voto commutando: & esto, id possent, difficillimè præstarent, ob quod à tali commutatione abstinerent, præcipuè cùm virtute priuilegiorum Ordinibus mendicantibus concessorum, absque prædictæ pecuniæ erogatione, obtinere commutationem possent, sicque non leuiter defraudaretur Pontificis, & Regis intentum. E contra verò concessa facultate commutandi vota, partim in belli temporale subsidium, partim in spirituale, suauior fit commutatio; & omnes, tam diuites, quàm pauperes eo modo commutationis vtentur, cùm rarus sit, qui per se, vel per amicum non possit aliquam pecuniam erogare. Deinde colligit Sanchez hanc esse Pontificis intentionem ex priuilegio in Bulla compositionis concesso: vbi Pontifex pro minima quantitate in huius belli expeditionem impensa remittit magnam incertis creditoribus debitam: quid ergo mirum, quòd pro leui quantitate pecuniæ in subsidium huius expeditionis erogatæ commutationem votorum permittit, compensata commutationis æqualitate, aliis bonis operibus.

10. Verùm, etsi prædicta limitatio probabilis sit, vt vltra Doctores re[illegible] tos affirmat Villalobos *clausul.* 9. *Bulla*, *num.* 38. Ioannes de Salas *in Manuscript. quæst.* 11. & ex æquitate sustinenda: attamen spectato iuris rigore mihi non probatur, sicuti nec Soto *lib.* 7. *de iustit. quæst.* 4. *artic.* 3. *ad finem corp.* Arag. 2. 2. *quæst.* 88. *artic.* 12. *vers. Et ad argumentum.* Ludouicus Lopez 2. *part. instruct.* vbi de clauib. *cap.* 9. *au finem.* Rodriguez *ad Cruciat.* §. 9. *num.* 109. & *in addition. ibi.* Imò nec Nauarr. Cordub. Vegæ, Garnic. & aliis *superius* relatis, qui nulla facta mentione huius limitationis, absolutè affirmarunt, in temporale subsidium commutationem necessariò faciendam. Moueor: quia vel nomine subsidij, in quod ex præscripto Pontificis commutatio facienda est, intelligitur non solùm temporale pecuniæ, sed etiam spirituale orationum, vel tantùm temporale. Si temporale tantùm intelligitur, vti ipsimet Doctores, apponentes prædictam limitationem, fatentur, & *superius* probatum est, nequit virtute Bullæ in aliud subsidium fieri commutatio: quia est alienum à Bullæ concessione. Illa autem verba, *in aliquod subsidium*, non indicant aliquam commutationis partem in subsidium expeditionis fieri debere; sed potiùs denotant, omnem commutationem faciendam esse in eam eleemosynam, quæ censeatur esse aliquod subsidium huius expeditionis. Si verò sub nomine subsidij non solùm temporale, sed etiam spirituale orationum, aliorúmque piorum operum intelligatur; certè nulla est ratio, ob quam commutatio integrè fieri non possit in orationes, aliaque pia opera, cùm æquè ac pecunia sub nomine subsidij comprehendatur; neque Bulla distinguat de partiali, vel totali commutatione.

11. Rationes verò, quibus Sanchez mouetur, ad summum probant, expedire, vt sic facultas concederetur; non tamen, quòd de facto concessa sit. Adde, esto, expeditio belli videatur conueniens aliquo subsidio temporali erogato commutationem fieri: at rectè Ecclesiæ regimini fortè non expedit, eam facultatem ita amplam cuilibet Confessario concedere, ne passim vota absque subrogatione æquali commutentur. Præterea ipsemet Sanchez *num.* 58. fatetur, præcipuam commutationis partem in belli temporale subsidium faciendam esse: quia hoc est Regis, & Pontificis intentum; neque satisfacere, si minima quantitate pecuniæ contributa in pia opera fiat commutatio. At inde fit (vt ipse nobis obijciebat) expeditionem belli retardari ob difficultatem grauis quantitatis erogandæ; pluresque impotentes esse, eam pecuniam erogare, cuius quantitas præcipuam commutationis partem constituat, copiosiorque eleemosyna congregaretur, si cuiuslibet pecuniæ erogatione, secundùm cuius-

que deuotionem, commutatio concedatur. Hoc autem nec Sanch. admittit, neque est admittendum. Ergo affirmandum est, omnem commutationem in temporale belli subsidium faciendam esse. Neque obstat, aliquos hoc priuilegio frui non posse; sicuti non obstat, quòd plures Indulgentiis Bullæ non gaudeant: quia illam sumere non possunt: aliunde enim eorum necessitati Pontifex prouidit, varia priuilegia Religionibus concedere.

12. Hæc autem commutatio, vt benè obseruat Henriq. *lib. 7. de Indulgent. cap. 30. n. 6.* Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 15. num. 25. & lib. 4. de voto, cap. 54. num. 16.* Villalob. *clausul. 9. n. 36.* fieri potest extra confessionem: quia ex nullis Bullæ verbis colligitur obligatio illam in confessione faciendi. Quinimò nec necessarium est, quòd Sacerdos electus ad hanc commutationem sit ordinarius Confessor vouentis: satis enim est, quòd possit esse, sitque ab Ordinario approbatus, sicuti docuit Sanch. *dicto cap. 54. n. 17.*

13. Vota verò, quæ virtute Bullæ commutanda veniunt, sunt omnia vota, (illis tribus exceptis, castitatis, religionis, & peregrinationis Hierosolymitanæ.) Igitur illa vota commutari possunt, etiamsi iurata sint, vti dixi *tract. 14. de iuram. disp. 3. q. 1.* eò quòd obligatio, tam voti, quàm iuramenti Deo facti, sub eadem sit religionis specie, ac proinde cui delegatur facultas commutandi votum, & commutandi iuramentum delegatur. Dixi, *Deo facti*: nam iuramentum factum in fauorem hominum, & in illorum gratiam, tametsi iniquè fuerit extortum, *ibidem, punct. 3. in fine*, defendi, vt probabilius, relaxari non posse ex sola facultate concessa commutandi, vel dispensandi in votis: quippe illud iuramentum in gratiam Dei factum non est, ac proinde voti rationem non inducit.

14. Ab hac commutatione non excluduntur vota, vel iuramenta, eò quòd emissa sint post publicationem, vel susceptionem Bullæ: quia priuilegium commutandi, sicut & absoluendi, toto anno publicationis durat; & cùm sit absolutè concessum, omnia vota, siue ante, siue post publicationem emissa comprehendit, vt benè tradunt Nauarrus *cap. 12. num. 80.* Henriquez *lib. 6. de pœnit. cap. 16. num. 3. & lib. 7. de Indulgent. cap. 30. num. 5.* Sà *verbo, Votum, in fine*, Azor. *tom. 1. lib. 11. cap. 18. quæst. 9.* Rodriquez §. *9. in Cruciat. num. 111.* Suarez *lib. 6. de voto, cap. 13. à num. 4.* Sanchez *lib. 4. sum. cap. 53.* Neque item excluduntur à commutationis priuilegio, esto, fuerint emissa ex fiducia obtinendæ commutationis, sicuti neque à potestate absoluendi excluduntur ea peccata, quæ ex fiducia absolutionis obtinendæ sunt commissa: quia ea fiducia priuilegio absolutè concesso non aduersatur, vt docet Sanchez *lib. 4. sum. cap. 54. num. 18.* Rodriguez §. 9. *Cruciat. num. 99.* Acosta de Andrade *quæst. 43.* Anthon. Gomez *clausul. 11. n. 5.*

15. Finito anno publicationis, spirat potestas commutandi, sicut & omnia alia priuilegia *ibidem* concessa: quippe pro solo eo anno conceduntur. Huic tamen cessationi non obstat, quòd si Confessarius electus tua vota, durante anno, commutauerit, in illud subsidium, quod ipse, vel alius vir doctus iudicauerit expedire, non possit Confessarius, vel ille vir doctus, finito anno, designare subsidium, in quod votum præteritum subrogatur: hæc enim designatio non est commutatio voti; sed complementum commutationis anteà factæ. Sic Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 15. n. 15. & lib. 4. Decal. cap. 54. num. 31.* Sayro *in claui regia, lib. 6. cap. 12. num. 21. in fine.* Graffis *1. part. decis. lib. 4. cap. 15. num. 47.* Rodrig. *in addit. ad Bullam, §. 9. n. 115.* Villalob. *clausul. 9. num. 41.*

16. Tria illa vota castitatis, religionis, & peregrinationis Hierosolymitanæ, quæ ab hac commutandi facultate eximuntur, debent esse absoluta, & omninò perfecta, non conditionalia, & limitata. Vnde votum castitatis debet esse castitatis integræ, & perpetuæ, non pro limitato tempore. Votum item religionis debet esse religionis propriæ. Votum denique peregrinationis debet esse factum causa deuotionis illorum locorum; aliàs non censebuntur excepta, sed poterunt virtute Bullæ commutari, vti docent Doctores statim referendi. Etenim illa exceptio votorum odiosa est, vtpote facultatis generalis commutandi restrictiua: debet ergo strictè interpretari, ac proinde de solis votis absolutis, & perfectis, castitatis, religionis, & peregrinationis Hierosolymitanæ intelligi. Adde, Bullæ Cruciatæ priuilegio intendit Pontifex, quoad votorum commutationem, præter vota, quæ sibi specialiter reseruantur, omnia alia Confessario concedere, sicuti Episcopis iure ordinario concessa sunt, vt benè docent Sayr. *in claui regia, lib. 6. cap. 11. à num. 72.* Suar. *lib. 6. de voto, cap. 26. num. 17.* Sanchez plures referens *lib. 8. de matr. disp. 15. à num. 3. & lib. 4. sum. cap. 54. num. 19.* At Pontifici solùm sunt reseruata vota absoluta castitatis integræ, & perfectæ, religionis propriæ, peregrinationis Hierosolymitanæ ex deuotione, vti dixi *tract. de voto, disp. 3. part. 11.* Ergo hæc tantùm à priuilegio Bullæ excipiuntur, sicuti excipiuntur à potestate ordinaria Episcoporum.

PVNCTVM XI.

De suspensione & reualidatione Indulgentiarum, & facultatum facta à Commissario.

1. *Statuitur potestas Commissarij.*
2. *Non suspenduntur facultates iure ordinario Episcopis competentes.*
3. *Neque Indulgentiæ ab ipsis Episcopis concessa.*
4. *Neque facultates in corpore iuris insertæ.*
5. *Neque facultates, & priuilegia omninò dissimilia.*
6. *Neque facultates, & priuilegia Superioribus mendicantium quoad Fratres.*
7. *Quæ suspendantur in omnium sententia.*
8. *Aliqui affirmant, facultates absoluendi, & dispensandi Religiosis concessas in ordine ad seculares suspendi.*
9. *Verius est non suspendi.*
10. *Dissoluitur fundamentum oppositum.*
11. *Quæ ex supradicta sententia inferantur.*
12. *Nouitij gaudent Religiosorum priuilegiis.*
13. *Cessat dubium in vsu facultatum Religiosis concessarum, si Religiosus, vel secularis sumat Bullam.*

1. Constat ex tenore Bullæ concedi Commissario facultatem, vt suspendere possit anno publicationis Bullæ omnes similes, aut dissimiles Indulgentias, & facultates à Sede apostolica, vel eius authoritate quibusuis Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, piis locis, Vniuersitatibus, Confraternitatibus, singularibus personis, & regnis, in solis terris, locis, & dominiis Regis Philippi, etiam in fauorem fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de vrbe, vel alterius similis Cruciatæ, si quæ in regnis, terris, insulis, & dominiis præfatis receptæ adhuc durant, concessas huiusmodi, etiamsi clausulas aliquas contra suspensionem facientes continerent, ita vt interim, neque prædicari possint, neque publicatæ cuiuis hominum communiter, vel diuisim suffragentur, exceptis tamen concessis mendicantium Ordinum Superioribus, quoad

quoad eorum Fratres tantùm. Item, conceditur facultas Commissario, vt per se, vel per alium, seu alios, quando, & quoties sibi videbitur, Indulgentias, & alias gratias per eum suspensas in fauorem illorum, qui præsentium gratiarum in hanc causam pro Religionis defensione concessarum participes effecti fuerint, reualidare absque aliquo præmio possit. Et ita Commissarius suspendit omnes dictas Indulgentias, & facultates, & iterum eas reualidat sumentibus Bullam in hæc verba: *Y nos el dicho Commissario general de la santa Cruzada, para que tan santa obra no se inpida, ni cese por otras Indulgencias, suspendemos, durante el año de la publicacion, y predicacion della todas, y qualesquier gracias, Indulgencias, y facultades semejantes, à diferentes concedidas por su Santidad, ò por los sumos Pontifices sus antecesores, ò por la santa Sede apostolica, ò por su authoridad en todos los dichos reynos, y señorios de su magestad à todas, y qualesquier Yglesias, Monasterios, Hospitales, ò otros lugares pios, Vniuersidades, Cofradias, y singulares personas, aunque las dichas gracias, y facultades sean en fauor de la fabrica de San Pedro de Roma, ò otra semejante Cruzada. Y aunque todas, ò qualesquiera dellas tengan clausulas contrarias à esta suspension, aunque para las ganar, y publicar se les, aya dado licencia nuestra. Por manera que durante el año de la publicacion, y predicacion desta Bula, ninguna persona pueda ganar, ni gozar de algunas otras gracias, Indulgencias, y facultades, ni se puedan publicar, excepto las concedidas à los Superiores de las Ordenes mendicantes, en quanto à sus Frayles, y en fauor desta dicha Bula, por la misma authoridad apostolica declaramos, que los que tomaren esta presente Bula, puedan goçar, y gocen de todas las gracias, facultades, e Indulgencias, Iubileos, y perdones, y remision de pecados, que les ayan sido concedidos por nuestro muy Santo Padre. Ny por otros sumos Pontifices pasados de felice recordacion, o por la santa Sede apostolica, ò por su authoridad comprehendidas en la dicha suspension, las quales en virtud de la dicha comission apostolica reualidamos, y por la misma authoridad apostolica suspendemos el entredicho, si le hubiere en qualquier lugar, donde se hiciere la publicacion, y predicacion desta Bula por ocho dias antes, y ocho despues, segun que en la Bula de su Santidad se contiene.*

2. In hac suspensione, & reualidatione sunt aliqua omnino certa, alia sub opinione. Primò certum est, non suspendi facultates absoluendi, & dispensandi, & commutandi vota, quæ Episcopis iure ordinario competunt, vel extraordinario, tanquàm à Sede apostolica delegatis: quia hæ facultates, esto, authoritate Sedis apostolicæ concessæ sint; sunt tamen concessæ ex delegatione generali, & per modum statuti, & non singularibus personis; sed earum dignitati; ac proinde non comprehenduntur in hac suspensione, vti est praxis recepta, & docent omnes.

3. Secundò, non suspenduntur Indulgentiæ, & facultates, quas Episcopi aliquibus locis piis, vel personis concederent: quia hæc non sunt immediatè concessa authoritate apostolica; sed authoritate episcopali: & Commissarius solùm habet potestatem suspendendi Indulgentias, & facultates à Sede apostolica, vel eius authoritate immediatè dimanantes: & notauit Henriq. *lib. 7. de Indulgent. cap. 29. n. 2.* Villalob. *clausf. 12. n. 17.*

4. Tertiò, neque suspenduntur priuilegia, & facultates in corpore iuris insertæ, siue sint similes, siue dissimiles Cruciatæ priuilegiis: sunt enim per modum legis, & statuti concessæ: Commissarius verò suspendit, quæ ex speciali Sedis apostolicæ delegatione conceduntur. Præterquàm quòd priuilegia in corpore iuris inserta non derogantur per clausulam generalem, *non obstantibus*, nisi eorum fiat expressa mentio, vti docuit Bart. communiter receptus *in Extrauag. Ad reprimendum. verb. Non obstantibus. n. 11.* Atque ita docet in præsenti Rodrig. §. 12. *n.* 12. Villal. *clausf.* 12. *n.* 14. *&* 15.

5. Quartò, non suspenduntur priuilegia, & facultates Vniuersitatibus, priuatisque personis concessæ, quæ omninò sunt dissimiles iis, quæ in Cruciata conceduntur, quales sunt facultates testandi, celebrandi in altari portatili, ingrediendi Monialium Monasteria, &c. quia hæc Bullæ Cruciatæ vsum non impediunt. Neque obest, Commissarium suspendere gratias, & facultates non solùm similes, sed dissimiles: quia intelligi debet de iis, quæ solùm quoad modum aliquem sunt dissimiles; non verò quoad substantiam. Præterquàm quod potest intelligi suspendere omnes facultates, & priuilegia similia, & dissimilia, quæ occasione impetrandæ Indulgentiæ fuerint concessa, sicuti in simili docuit Nauar. *de Iubil. notab. 33. n. 2.*

6. Quintò, non suspenduntur gratiæ, & facultates, Superioribus Ordinum mendicantium concessæ quoad eorum Fratres: quia hæ à suspensione excipiuntur.

7. E contra verò suspenduntur, nec publicari poterunt Indulgentiæ, & facultates concessæ Hospitalibus, Monasteriis, locis piis, Confraternitatibus, &c. His enim solent Indulgentiæ concedi pro visitantibus tali, vel tali die Ecclesiam, vel altare pro offerentibus Sacrificium. Hæ enim omnes suspenduntur, neque obtineri possunt. An autem suspendantur comparatione Religiosorum mendicantium, si eorum Monasteriis concessæ sint, postea examinabimus.

Secundò, & certiùs suspenduntur concessæ singularibus personis aliquam imaginem deferentibus, vel aliquid in illius honorem recitantibus: quia hæ Indulgentiæ non sunt specialiter in Religiosorum fauorem concessæ; sed omni populo Christiano communes: quod maximè verum habet, quando hæ Indulgentiæ fuerunt concessæ ad instantiam alicuius Principis. Nam, si hæ Indulgentiæ ad instantiam Superiorum Ordinum mendicantium concessæ sint, probabile tenet Ioan. de Salas *in Manuscr. in Cruc. qu. 15. post med.* comparatione Religiosorum mendicantium non suspendi: & fauent Rodr. §. 12. *n.* 4. & Villal. *clausf.* 12. *n.* 3. dicentes quoad Mendicantes non suspendi Indulgentias, eorum Monasteriis concessas, pro eorū Ecclesias visitantibus.

Tertiò, suspenduntur, si quæ facultates sunt aliquibus Ecclesiis, Monasteriis, vel singularibus personis celebrandi ante auroram, vel post meridiem, assistendi tempore interdicti diuinis, celebrandi, vel faciendi celebrare in Oratorio priuato; eligendi Confessorē quoad peccatorum absolutionem, vel votorum commutationem, &c. quia hæ, vtpote omninò similes iis, quæ in Cruciata conceduntur, obstant maximè eius expeditioni. Verùm hæc omnia, quæ à Commissario suspenduntur, iterum reualidantur suscipientibus Bullam, vt constat ex Bullæ clausula: *Ne Bullam suscipientibus vlla gratia desit.* vti notant omnes Doctores. Hæc sunt certa.

8. Dubiæ tamen quæstionis est, an suspendantur potestates, quas Religiosi obtinent comparatione sæcularium, absoluendi à reseruatis, & vota commutandi: ita vt si nec Religiosus, nec sæcularis Bullam habeant, nequeant illa potestate vti? Affirmant suspendi Nauar. *lib. 5. cons. in 2. edit. tit. de priuil. cons. 16. n. 1.* Lud. Lop. 2. *p. instr. cons.* vbi de clauibus, *c. 2. col. 10.* Rodr. *Bull. Cruc.* §. 12. *n.* 4. Mouentur ex clausula Bullæ, qua Commissarius omnes Indulgentias, gratias, & facultates concessas Monasteriis, Vniuersitatibus, & singularibus personis, suspendit, exceptis concessis Ordinum mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres tantùm: sed illæ facultates absoluendi, & commutandi vota sunt concessæ Monasteriis, ex quibus Religiosorum Ordo constituitur, atque sunt concessæ singularibus personis eorundem Religiosorum authoritate apostolica. Ergo censentur suspensæ. Et confir-

confirmari potest ex exceptione facta: illa enim exceptio contineri debet sub regula, atque adeò sub suspensione facta; sed excipit à suspensione facta Indulgentias, & facultates absoluendi, dispensandi, & commutandi concessas Superioribus Ordinum mendicantium quoad eorum Fratres. Ergo relinquuntur suspensæ quoad sæculares. Deinde Pontifex specialiter fauere voluit Religiosis mendicantibus: siquidem eos excipit à suspensione generali facta. At, si facultates, & Indulgentiæ Religionibus concessæ non suspenduntur, qui fauor fit Mendicantibus? quandoquidem non Mendicantes Indulgentias, & facultates sibi concessas retinent?

9. At tenendum est, nequaquam suspendi prædictas facultates: quippe non sunt concessæ vni, vel alteri Monasterio; sed toti Religioni in commune fidelium bonum. Bulla autem solùm videtur suspendere, quæ singularibus Monasteriis, Vniuersitatibus, piis locis, & singularibus personis, quà tales sunt, conceduntur. Ergo prædictas facultates non suspendit. Atque ita docent expressè Emmanuel mutans sententiam *additionib. ad Cruc.*§.12.*n.*4.& *qq.regul.t.*1.*q.*61.*art.*14. Henr. *lib.*6.*de pœnit.c.*16.*n.*7. & *lib.*7. *de Indulg.c.*28.*n.*7. & *in comm. litt.Z.* Sanch.*lib.*4.*sum.c.*54.*in fin.* Villal.*clausf.*12.*n.*4.

10. Neque obstat contrarium fundamentum: negandum enim est, excipi à suspensione Indulgentias, & facultates absoluendi, & dispensandi concessas Religiosis ratione status: quia hæ potestates, tam mendicantibus Religionibus, quàm aliis non mendicantibus competentes sub suspensione generali comprehensæ non erant, vtpote quæ in bonum commune Ecclesiæ sunt concessæ, & plures ex illis communi iure approbatæ. Illæ ergo facultates, & non aliæ, censeri debent suspensæ, quæ singularibus Monasteriis, vel personis particularibus concessæ sint: secùs verò, quæ toti Religioni conceduntur, & singularibus personis, non quà tales; sed, quatenus illius Religionis membra persistunt. Neque inde infertur, non fieri speciale priuilegium Mendicantibus in illa exceptione: fit vtique: quia ex vi illius exceptionis non suspenduntur Mendicantibus Indulgentiæ, facultates, & gratiæ concessæ singularibus Monasteriis ad instantiam suorum Superiorum, quæ tamen non Mendicantibus suspenduntur.

11. Ex dictis colligitur, non suspendi potestatem, quam habent plures Religiones suspendendi generale interdictum in suis Ecclesiis pro aliquibus Festiuitatibus: quia hæc potestas non singulari Conuentui, sed toti Ordini est attributa, quæ in prædicta suspensione generali non continetur: & tradit expresè Villal. *tract.*27.*Bulla, clausf.*12.*n.*8. Secundò, colligitur Indulgentiam illam, quæ non alicui Monasterio, vel loco pio, seu imagini annectuntur; sed omnibus Religiosis, quà tales sunt, conceduntur, suspensione prædicta non comprehendi, atque adeò tam Mendicantes, quàm non Mendicantes eas obtinere posse: quia hæ directè statui religioso conceduntur, & inde ad singulos Religiosos deriuantur, ex Sanch. & Villal.*loc.alleg.* Tertiò, fit, solas eas facultates, & gratias, ac Indulgentias prædicta Bullæ clausula suspendi, quæ Monasteriis singularibus, vel piis locis fuerint concessæ. Has ergo, seclusa Bulla, non poterunt Religiosi non mendicantes obtinere: at mendicantes eas obtinere poterunt, quia Superioribus suis, id est, ad eorum instantiam fuerunt concessæ: & Bulla excipit, quæ concessæ fuerint Superioribus Ordinum mendicantium quoad eorum Fratres. Quòd si non mendicantes communicationem habent in priuilegiis cum mendicantibus, easdem Indulgentias, & facultates poterunt obtinere, sicuti, vt probabile, defendit Villalob. *clausf.*12.*n.*11. aduersùs Rodriq.§.12.*n.*15. Neque inde licet colligere exceptionem mendicantium esse inutilem, quandoquidem non mendicantes etiam excipiuntur: quia non excipiuntur per se, sed per accidens ex priuilegio communicationis distincto: quod fortè non omnibus non mendicantibus competit. Quæ dicta sunt de Religiosis, intelligi debent de Monialibus, quæ verè Religiosæ sunt, vt benè notauit Rodrig.§.12.*a n.*9. Villal. *clausf.*12.*n.*13.

12. Duo existimo certa. Primùm, Nouitios, sicut & reliquos Religiosos priuilegiis Religioni concessis gaudere, & in prædicta suspensionis exceptione comprehendi, sicuti docuerunt Rod.*d.*§.12.*n.*6. Villal.*clausf.*12.*n.*12. Nam, esto, spectato verborum rigore Religiosi nó sint, sunt tamé secundùm communem modum loquendi, qui maximè in fauorabilibus attendi debet, c.*Ex litteris, el* 1.*de spons.* & leg. *Liberorum.*§.*Quòd autem Cassij.ff.de leg.*3.& tradit Nauarr.*c.*27.*n.*255. Rebuff.*prax. benef. tit. de dispensat. cum regul.pag.*412.

13. Secundum est, si Religiosus, vel sæcularis Bullam suscipiat, absque vlla prorsus dubitatione gaudere poterit potestate absoluendi, & dispensandi Religiosis concessa: quia, sumpta Bulla, omnia priuilegia suspensa reualidantur: neque opus est, vt vterque Religiosus, & sæcularis Bullam sumant: satis esse videtur, si vnus ex illis suscipiat, & maximè Religiosus: nam ipsi priuilegio reualidato, consequenter sæculari reualidatur, vt possit illo vti.

PVNCTVM XI.

De aliis facultatibus, quæ in Bulla Cruciatæ Commissario conceduntur.

1. *Conceditur facultas taxandi eleemosynam, quam sumentes Bullam debent erogare.*
2. *Conceditur facultas componendi super fructus amissos ob omissam Horarum recitationem.*
3. *De potestate dispensandi in irregularitate.*
4. *Prodest hæc potestas, tam pro foro conscientiæ, quàm externo.*
5. *Commissarius omnes irregularitates dispensat.*
6. *Quatuor tamen excipiuntur.*
7. *Datur facultas Commissario dispensandi in impedimento affinitatis ex fornicatione.*
8. *Sub quibus conditionibus hæc potestas concedatur.*
9. *Deinde habet potestatem Commissarius dispensandi in superueniente dicto impedimento, vt debitum coniux impeditus petat.*
10. *Extendunt aliqui hanc potestatem ad impedimentum cognationis spiritualis. Sed rectiùs alij negant.*
11. *Nobilibus potest Commissarius concedere, vt per horam ante lucem, & post meridiem celebrent, vel celebrari faciant.*
12. *De obligatione, quam habent omnes Episcopi, applicandi omnes pœnas in subsidium Cruciatæ.*

1. VLtra facultatem *superiori puncto* explicatam suspendendi, & reualidandi Indulgentias, gratias, & facultates, conceditur Commissario potestas taxandi eleemosynam, quam erogare debent Bullam suscipientes, vt illis prosit, vt constat ex verbis Bullæ ibi: *Y por quanto vos N. disteis dos reales de plata, que es la limosna, que auemos tasado, y declarado*, &c.

2. Secundò, datur facultas eidem Commissario componendi cum his, qui ad restitutionem fructuum ex omissione Horarum canonicarum tenentur, ita vt quantitas compositionis pro medietate Ecclesiis, vel aliis locis piis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent; & pro altera medietate in subuentionem huius negotij detur. De qua facultate qualiter intelligatur, *punct. vlt.* vbi de Bulla compositionis agendum est.

3. Tertiò, similiter cóceditur facultas dicto Commissario

sario dispensandi, & componendi super irregularitate cum his, qui quibuscunque ecclesiasticis censuris ligati Missas, & diuina Officia (non tamen in contemptum clauium) celebrauerunt, seu aliàs se immiscuerunt, & super alia illis qualibet irregularitate, præterquàm ratione homicidij voluntarij, aut simoniæ, vel apostasiæ à fide, aut de hæresi, vel propter malam Ordinum susceptionem contractam, cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis perceptorum, & infamiæ, aut inhabilitatis exinde prouenientis abolitione, & executione Ordinum non malè susceptorum.

4. Circa quam potestatem aduerte, concedi, tam pro foro conscientiæ, quàm externo, & iudiciali: cùm enim sit concessa aliàs iurisdictionem habenti absque vlla limitatione fori interni, sicut sit Episcopis in Trid. *sess.* 24 *c.* 6. & ipsimet Commissario in potestate dispensandi cum his, qui impedimento affinitatis ligati bona fide contraxerunt; fatendum est pro vtroque foro prodesse posse, vt benè notauit Henriq. *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 13. *num.* 5. Rodrig. *in addit. ad Cruciat.* §. 13. *num.* 1. Didac. Nuño *in exposit. Bullæ*, §. *vlt.* Villal. *clauf.* 13. *n.* 6. Acost. *q.* 97. Auil. 7. *p. de censur. disp.* 10. *dub.* 5. *concl.* 1. & 3.

5. Irregularitates autem, in quibus Commissarius dispensare potest, sunt omnes, & solæ, quæ ex delicto proueniunt, quatuor exceptis, vti notarunt Rod. Nuño, Villal. *loc. alleg.* & colligitur apertè ex illo verbo, *seu et alia qualibet irregularitate*: verbū enim, *aliud*, quod relatiuum est, præcedentis qualitatem refert, vt constat ex leg. *Si fugitiui*. ibi, *alia pœna*. *C. de seruis fugitiuis. iuncta Gloss. fin.* quæ ait, *alia pœna*, scilicet, simili: & docet Anthon. Gab. *t.* 1. *comm. verb. Alius*. Menoch *lib.* 1. *de arbitr. q.* 80. *n.* 12. Sed irregularitas præcedens, pro qua datur potestas Commissario dispensandi, prouenit ex delicto: ergo de irregularitate ex delicto intelligi debet verbū illud, *alia qualibet irregularitate*. Idémque confirmari potest ex exceptione, quę immediatè subsequitur, sub qua nulla irregularitas comprehenditur, quæ non sit ex delicto. Atque ita docent Nuño, Villal. Rodr. *sup.* Vnde colliges, non posse Commissarium in irregularitate ex defectu natalium, ex homicidio authoritate publica facto, in bigamia propria, vel interpretatiua dispensare: quia hæ irregularitates non in pœnam alicuius delicti; sed ob indecentiam, & perfectæ significationis defectum imponuntur: benè tamen poterit dispensare in irregularitate similitudinaria; quia hæc ex delicto prouenit. Sic Henriq. *lib.* 7. *c.* 13. *à n.* 5. Auila 7. *p. de censur. disp.* 8. *dub.* 4. *concl.* 6. Rodr. *in additionib.* §. 13. *n.* 3. & 6. Villal. *clauf.* 12. *n.* 7. & 8.

6. Excipiuntur quatuor irregularitates à potestate Commissarij. Prima, ex homicidio voluntario, sub qua cōprehendi non debet irregularitas proueniens ex voluntaria mutilatione, aut ex homicidio casuali: quia sunt distinctæ: & exceptio, cùm odiosa sit, restringi debet, non ampliari. Atque ita docet Rodrig. *in additionib.* §. 13. *n.* 6. Villalob. *clauf.* 13. *n.* 7. Secunda est, quæ prouenit ex simonia. Tertia, quæ prouenit ex apostasia à fide, seu hæresi: quia pluribus Doctoribus placet, simoniacos in Ordine, & Hæreticos esse irregulares. Sed alij censent, simoniacum in Ordine ab vsu Ordinum tantùm suspensum esse: Hæreticum verò, si publicus sit, & notorius, esse irregularem: secùs si sit occultus. Quarta irregularitas excepta prouenit ex mala Ordinum susceptione, eò quòd Ordinem furtiuè susceperis.

His ergo quatuor irregularitatibus exclusis, omnes aliæ sub potestate Commissarij comprehenduntur, in quibus sic dispensare Commissarius potest, vt si fortè beneficium aliquod, stante irregularitate, receptum sit, possit ad illud habilitare, & fructus inde, perceptos concedere; vti colligitur ex illis verbis: *Cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis perceptorum, & infamia, ac inhabilitatis exinde prouenientis abolitione.* Etenim, cùm irregularitas beneficio suscepto adueniens non priuet beneficio, neque ad illud retinendum reddat irregularem inhabilem, potestas dispensandi in retentione beneficiorum, & illorum inhabilitate, non de beneficiis ante irregularitatem susceptis; sed de beneficiis post irregularitatem susceptis intelligi debet, sicuti bene aduertit Rodriguez *in addit.* §. 13. *num.* 9. Villalobos *clausul.* 13. *num.* 10.

7. Quartò, datur facultas dispensandi, nullis datis litteris, seu per Confessorem laniatis, cum his, qui primo, & secundo affinitatis ex fornicatione contractæ gradibus coniuncti matrimonium contraxerunt, dummodo si post Concil. Trident. ipsius formam seruauerint, ac impedimenta huiusmodi penitùs occulta sint, & alter contrahentium tempore contracti matrimonij impedimenti ignarus extiterit, & altero ita prædictum impedimentum ignorante de nullitate prioris consensus priùs certificatio, tacitàque, si videbitur ad euitanda scandala, causa nullitatis, matrimonium inter se etiam secretè de nouo contrahere possint in foro conscientiæ duntaxat, ad euitanda grauia scandala, dispensandum iudicauerint, dispensare, prolémque susceptam, & suscipiendam legitimam decernere.

8. Pro huius potestatis explicatione suppono ex Trident. *sess.* 24. *cap.* 4. affinitatem contractam ex copula illicita in primo, & secundo gradu esse impedimentum dirimens matrimonij contrahendi. Igitur, si aliqui hoc impedimento ligati contraxerint, datur Commissario facultas in foro conscientiæ duntaxat, ad euitanda scandala in prædicto impedimento dispensandi, & media dispensatione, & matrimonij noua celebratione, & non aliàs prolem susceptam, & suscipiendam legitimam decernere, vt aduertunt Sanchez *lib.* 8. *de matr. disp.* 6. *n.* 25. Nuño §. *vlt. in exposit. Cruciat.* Villal. *clauf.* 13. *n.* 12. & 13. Hæc autem potestas conceditur Commissario quatuor concurrentibus conditionibus. Prima, vt matrimonium sit celebratum iuxta formam Trident. *sess.* 24. *cap.* 1. scilicet, coram Parocho, & testibus, & præmissis denunciationibus, nisi fortè in eis fuerit per Ordinarium dispensatum. Secunda, vt impedimentum illud sit occultum, hoc est, non publicum, neque ad forum contentiosum deductum; tametsi probabile sit, & ab aliquibus cognitum: quia, dum à maiore parte Collegij, vel viciniæ ignoratur, occultum esse censetur ad hunc effectum, vt benè Nauarr. *cap.* 27. *n.* 254. Sanch. *lib.* 8. *disp.* 34. *n.* 55. Villalob. *clauf.* 13. *n.* 15. Tertia, vt bona fides adfuerit, saltem ex parte vnius contrahentis ignorantis impedimentum, tempore, quo matrimonium celebratum est. Quarta, vt coniux, qui ignorauit impedimentum, certior fiat de prioris consensus nullitate. Non tamen est opus declarare nullitatis causam; sed eo ipso, quo dicat alteri coniugi se tempore contracti matrimonij non habuisse consensum liberum, & legitimum, qui necessarius est ad matrimonium contrahendum, velléque denuò ob securitatem suæ conscientiæ contrahere, satis hoc dicto de prioris consensus nullitate certiorem coniugem reddit, vti notauit Villalob. *dicta clauf.* 13 *n.* 18.

Sub prædictis conditionibus, & non aliter dispensabit Commissarius: quam dispensationem concedet absque expeditione litterarum, vel, si placuerit litteras expedire, id faciet suppressis dispensandorum nominibus, & per Confessorem concessa dispensatione litteris dilaniatis, vti vsui est sacræ Pœnitentiariæ, & cauetur in prædicta facultate. Coniuges verò obtēta dispensatione iterùm inter se absque Parocho, & testibus contrahent. Nā, esto, grauis sit difficultas, an reualidatio matrimonij, quod nullū est, fieri debeat coram Parocho,

tocho,& testibus, in casu præsenti locum non habet, cùm expressè Pontifex declarauerit ad contractus prædicti reualidationem sufficere vtriusque coniugis secretum, & occultum consensum, sicuti aduertit Villalob.*d.clausf.*13.*Bulla,n.*19.

9. Quintò, conceditur Commissario facultas dispensandi in superueniente simili affinitatis impedimento post matrimonium contractum, vt debitum petere possit, qui eo impedimento ligatus erat: etenim affinitas ex fornicatione contracta, quæ antecedens matrimonium illud dirimit, matrimonio superueniens petitionem debiti impedit, vt probat textus in cap.1. *de eo, qui cognouit consanguin.vxor.* Hoc igitur impedimentum potest Commissarius tollere, sicut etiam potest Episcopus, & Superiores Ordinum mendicantium, vt dicemus *tract.de matrim.*& videri potest Sanch.*lib.*8.*disp.*15.*n.*13. Man.Rodriguez 1. *tom. sum. edit.*2.*c.*143.*num.* 12.& *in addit. ad Cruciat.*§.13.*n.*17. Villalobos *ibi clausul.* 13. *n.*20.

10. Extendit autem Rodriguez *dict.* §. 13. *num.*17. & Villalob.*num.*21. hanc Commissarij facultatem ad impedimentum cognationis spiritualis: tum, quia est quidam incestus: tum, quia est leuius impedimentum: & cui conceditur maius, & minus censeri debet concessum, ex reg. *Cui licet.de reg.iuris,in* 6.præcipuè cùm hæc Commissarij potestas latè sit interpretanda, vtpote fauorabilis, & in nullius præiudicium cedens. Sed rectius Sanch.*d.disp.*15.*n.*13.negat prædictam facultatem extendi. Tum, quia fornicatio, cum spirituali cognata, non incestus, sed sacrilegium est: & esto, incestus esset facultas dispensandi, non pro quolibet incestu facta est; sed pro impedimento proueniente ex incestu in primo, & secundo gradu: at impedimentum cognationis spiritualis omninò diuersum est: ergo ad illud prædicta facultas extendi non potest: quippe facultas quantumuis latè interpretanda sit, extendi non debet ad casum sub lata verborum forma non comprehensum.

11. Sextò, Commissario facultas conceditur pro personis nobilibus, & qui iuxta ipsius Commissarij arbitrium qualificati fuerint, vt Missas per horam ante lucem, & post meridiem audire, & celebrare facere valeant, indulgere possit. In hac concessione nihil speciale notandum occurrit, præter ea, quæ dixi *tract. de sacrific. punct.*7.*à num.*12. Solùm aduerto, non permitti Commissario hanc dispensationem quibuscunque concedere; sed nobilibus, & qui iuxta eius arbitrium qualificati sint. Nobilis autem est, qui iure communi, vel statuto, vel consuetudine patriæ nobilis creditur, vt dixit Menoch.*lib.*2.*de arbitrar.casu*67. & pluribus tradit Tiraquel.*de nobilit. à cap.*3. *& seqq.* Qualificatus verò, qui aliqua qualitate generis, vel officij illustris insignitus est, ideóque illustris, seu egregius vir dici poterit, de quo latè Menoch. *casu* 68.*&* 70.

12. Ad extremum aduerto, præceptum esse à Sede apostolica, & à Commissario promulgatum, vt omnes Episcopi in his Hispaniarum regnis, eiúsque ministri, seu Officiales, aliíque Prælati ecclesiastici inferiores omnes pœnas pecuniarias applicent in subsidium huius sanctæ expeditionis. Quod si non fecerint, vltra peccatum commissum applicatio sibi, vel alteri facta nulla est, vt cauetur *in prædicta Bulla*, & notauit Rodriguez *in addit.ad Cruciat.* §.13. *in fine.* Acosta *quæst.*89. Villal.*clausf.*13.*n.*23. Neque video, quo titulo ab hoc præcepto, & obligatione rationi consona excusari possint, nisi fortè ob receptam consuetudinem contrariam, etiam stante Bullæ publicatione. A qua tamen applicatione excipiunt Acosta, & Villal. *suprà* partem accusatori, scilicet, fiscali competentem ex præsumpta voluntate Pontificis, vt ad accusationem faciendam, & delictorum punitionem procurandam moueatur. Quinimò illa pars, quæ accusatori applicatur, quodammodo ab ipso condemnando debita est ante condemnationem, lege sic disponente, & applicante.

PVNCTVM XII.

De Bulla Cruciatæ pro defunctis concessa.

1. *Statuitur concessio.*
2. *Non est opus, te esse in gratia, vt obtinere defunctis Indulgentiam possis.*
3. *Sumpta vna Bulla, an expediat alias sumere. Proponitur ratio dubitandi.*
4. *Certum est expedire.*

1. POntifex ex thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum non solùm viuis fidelibus fauores intendit; sed etiam defunctis, ideóque plenissimam Indulgentiam concedit defuncto, in cuius gratiam viuus erogata eleemosyna Bullam sumpserit, vt constat ex tenore Bullæ, qui sic se habet: *Nuestro muy santo Padre Paulo V. de felice recordacion concedio plenisima Indulgentia, y la mando publicar nuestro muy santo Padre Vrbano VIII. con que podamos sacar las animas de los, que acaquesimos bien de aquellas penas de Purgatorio, y poner las en la gloria, dando por esta Bula para la defensa de la Yglesia, y rescate de nuestros difuntos, y en acrecentamiento de nuestros meritos, la limosna tasada por vos N. Comissario apostolico general de la santa Cruzada. Y por quanto vos N. disteis dos reales de plata, en fauor del anima de N. y recibisteis en vos esta Bula le es otorgada la Indulgencia sobredicha.*

2. Quæ in hac concessione aliquam possent difficultatem ingerere, *superiori tract. de suffrag. & Indulgent.* præcipuè *pun.* 1. *& vlt.* enodata sunt: ibi enim explicuimus, qualiter operari debeas, vt Indulgentia defunctis concessa prodesse possit. Nam, esto, non desint Doctores, Cardin.*Clement.*2.*de pœnit.& remiss.* Angel.*verbo, Indulgentia, num.*21. qui censeant, opus esse, vt in gratia existas, cùm opus iniunctum ad obtinendam defuncto Indulgentiam exequeris: quia nequis esse potentior ad obtinendum beneficium alteri, quàm tibi ipsi. Ad obtinendam autem tibi Indulgentiam necessariò requiritur gratia: ergo etiam erit requisita pro obtinenda defuncto. Communis tamen sententia docet, vt videre est in Nauarr. *de Iubileo, notab.* 17. *num.*4.& *notab.*32.*num.*3. Cordub. *de Indulgent. qu.*17. *&* 26. Suar. *tom.*4.*de pœnitent.& suffrag. disp.*53.*sect.*4. *num.*6. Rodrig.*ad Bullam,*§.8. *num.*13. Acosta *qu.* 21. Villalob.1.*p.sum.tract.*28.*num.*3. necessarium non esse, te esse in gratia, cùm Bullam pro defuncto sumpseris, vt ei prosit. Non enim tu sumens Bullam pro defuncto ei satisfactionem concedis, qua pœnæ debitæ remittantur; sed solùm apponis conditionem quandam piam, & religiosam, qua posita Pontifex ex thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum sufficientem solutionem exhibet pro pœnis ab illo defuncto debitis. At eam conditionem sumendi Bullam satis præstare potes, tametsi in peccato existas: ergo status gratiæ tibi requisitus non est, vt Bulla à te sumpta defuncto prosit.

3. Sed, an sumpta vna Bulla expediat alias pro eodem defuncto sumere, aliqui dubitarunt, eò quòd videatur iudicari Indulgentiæ concessionem veram non esse: nam, si vera est concessio, cùm ex parte defuncti in Purgatorio existentis nullum sit impedimentum, quin ei integrè Indulgentia applicetur, efficitur statim in cælum euolare, ac proinde inutiliter in eius fauorem nouam Indulgentiam applicari.

4. Nihilominus omninò tenendum est, plures pro vno

vno defuncto Bullas ſumi poſſe, & expedire, vt benè notauit Gab. *in canon. lect.* 57. Nauarr. *de Indulgent. notab.* 22.*n.*50. Acoſta *in explicat. Cruciat. q.* 22. Nuño *in præſenti*, §. *vlt. circa finem*. Villalob. *dicto tract.* 29.*n.*5. Ratio eſt manifeſta: etenim Indulgentiæ valor maximè pendet ex cauſa finali, & motiua conceſſionis: continget enim aliquando concedi Indulgentiam plenariam ex cauſa, quæ ſolùm erat ſufficiens pro remiſſione tertiæ partis peccatorum concedenda: & quis ſcit, an in præſenti ſic contingat? Quare eo caſu manifeſtum eſt, expedire non ſolùm vnam, ſed plures Bullas ſumere, vt multiplicata remiſſione illius tertiæ partis plena remiſſio obtineatur. Item, certum non eſt, ſed ſub opinione poſitum, an Indulgentia applicata pro defunctis infallibilem effectum habeat; neque etiam eſt indubitatum, an ſtatus gratiæ in exequente opus iniunctum requiratur. Itémque nemini conſtare poteſt, an opera ad Indulgentiæ applicationem requiſita exequatur, prout Pontifex intendit, & neceſſarium eſt ad Indulgentiæ valorem, ſaltem integrum. Denique fieri poteſt, etiam te ignorante, vt eleemoſyna pro Bulla erogata ex aliis debitis ſit, vel Quæſtorem alienam dediſſe Bullam, eſſéque illius raptorem, & ſimulatorem, neque proprium Cruciatæ miniſtrum. Quæ omnia abunde probant expedire, plures Bullas pro vno defuncto ſumi, vt quoad fieri poſſit prædicta inconuenientia vitentur.

PVNCTVM Vlt.

De Bulla Cruciatæ, quæ vocatur Compoſitionis.

SVmmus Pontifex concedit omnibus Chriſti fidelibus, cuiuſcunque ſtatus, conditionis, Ordinis, vel Religionis, ſiue Eccleſiaſtici ſint, ſiue ſæculares, etiamſi ſint ex Ordinibus mendicantibus, qui in huiuſmodi Hiſpaniarum regnis aſſiſtunt, vel ad ea quomodolibet declinauerint, vt erogatis duobus argenteis in ſubſidium belli contra infideles, quantitas duorum millium marapetinorum, & infrà, de debitis incertis remittatur, obtineréque poſſint remiſſionem vſque ad quantitatem debitam centum millium marapetinorum: ſed vltrà nequeant, niſi ex beneplacito Commiſſarij generalis; ex eius tamen conſenſu, & voluntate optimè poſſint. Debita autem debent eſſe contracta abſque fiducia huius remiſſionis, aliàs huic Indulgentiæ non erit locus. Quæ omnia expreſsè habentur in prædict. Bulla.

§. I.

Qualiter debitorum incertorum, virtute huius conceſſionis, fiat remiſſio.

1. *Nulla de debitis certis fit remiſſio.*
2. *Quid, ſi creditor ita abſens eſt, vt nequeat debitum ei reddi? Verius eſt locum eſſe remiſſioni.*
3. *An ſit licita, & valida hæc remiſſio.*
4. *Reſoluitur, eſſe validam, & licitam.*
5. *Nullus alius, præter Pontificem, ſtante eius lege, hanc remiſſionem facere poteſt: ſecus ea lege ſecluſa.*
6. *Plures cenſent, comparente creditore, te eſſe obligatum, reſiduum reſtituere; neque prodeſſe remiſſionem, niſi dum non comparet.*
7. *Oppoſitum probabilitate non caret.*
8. *Soluitur fundamentum oppoſitum: & ibi, an proſit remiſſio pro foro iudiciali.*
9. *Quid dicendum, ſi Iudex te condemnet ad ſoluendum.*

1. NVlla de debitis certis, hoc eſt, certò creditori debitis, quæque ipſi reſtitui poſſunt, virtute huius Bullæ fit remiſſio: quippe hæc cùm dominum agnoſcant, non vult Pontifex vlli operi, quantumuis pio, contra eius voluntatem applicare: ergo fit de debitis, quorum creditor non comparet.

2. Quòd ſi creditor comparet, at ita abſens eſt, vt nequeas debitum illi perſoluere, neque ſperas breui tempore poſſe, ob cuius cauſam excuſaris à reſtitutione facienda, etſi Sotus *in* 4. *diſt.* 21. *q.* 2. *art.* 4. & *lib.* 4. *de iuſtit. q.* 7. *art.* 1. exiſtimet compoſitioni locum non eſſe: quia abſolutè, & ſimpliciter non eſt debitum incertum, ſed certum, & Bulla ſolùm remiſſionem debitorum incertorum concedit. At rectiùs Couarruu. *in reg. Peccatum*, 3. *p.* §. 1. Rodrig. *in præſenti, dub.* 2. Villalob. *n.* 12. Acoſta *q.* 95. oppoſitum cenſent: quia eo caſu illud debitum humano, & morali modo reputatur incertum, eò quòd domino reddi non poteſt. Dominò enim perinde eſt carere debito, quia abſens, vel quia debitori eſt ignotus, ſi æquè ex abſentia, ac ignorantia excuſatur debitor à reſtitutione illi facienda.

3. Duplex tamen eſt in hac compoſitione difficultas. Prima, an licita, & valida ſit, ita vt virtute illius excuſeris à debiti integra ſolutione, ſaltem dum creditor non comparet? Non defuerunt, qui auſi ſunt affirmare, illicitè, & inualidè hanc remiſſionem concedi. Sic videtur ſentire Bannes 2.2. *q.* 62. *art.* 5. *dub.* 8. Dominic. Sotus *in* 4. *diſt.* 21. *q.* 2. *art.* 4. Mouentur: quia hæc remiſſio fit in præiudicium pauperum, quibus illa reſtitutio facienda erat ex textu in cap. *Cùm tu. de vſuris*, & occaſionem præbet plura latrocinia committendi: ergo eſt illicita, & inualida.

4. Et quidem, ſi abſque vlla cauſa remiſſio fieret, admitto, illicitam eſſe, in quo ſenſu credo, Bannes, & Sotum fuiſſe locutos; valida tamen eſſet, ſi ex bonis eccleſiaſticis, vel temporalibus ad ditionem Pontificis pertinentibus fieret: quia horum diſtributio ipſi, vtpote ſupremo gubernatori, competit. Quippe in omnia bona, quorum dominus non comparet, vel poſſidens ſuccedit: vel ſaltem reſpublica, quæ ſuo gubernatori tradit poteſtatem ea pro ſuo arbitrio diſtribuendi. Secùs verò videtur dicendum, ſi abſque cauſa fieret remiſſio debiti temporalis, quod non eſt ſub ditione Pontificis, vel Regis: quia eſſet remiſſio debiti contra voluntatem domini, qui non eſt Pontifex, nec Rex Hiſpanus; ſed alia reſpublica, illiúſque gubernator. Quod intelligendum eſt caſu, quo reſpublica domina ſit bonorum incertorum, & non ipſe retentor.

Verùm in præſenti hæc omnia ceſſant; cùm manifeſtiſſimum ſit, cauſam huius remiſſionis legitimam eſſe. Etenim fidelium conſcientiæ ære alieno grauatæ, & ob hanc cauſam difficillimè ab ſtatu peccati reſurgentes, hac remiſſione facta obligationi ſatisfaciunt, & peccatum depellunt, illáque eleemoſyna, etſi minima, ſæpiùs tamen multiplicata non leue ſubſidium confert ad infideles coërcendos, & debellandos, noſtrámque catholicam fidem augendam. Quæ nequaquam obtinerentur, niſi grauis illa quantitas ſub leuis eleemoſynæ erogatione remitteretur: ex alia etiam parte bona illa, quæ remittenda ſunt, Pontificis, vel Regis diſtributioni competunt, cùm ſint ſub Regis, vel Pontificis ditione. Ergo eſt valida, & licita eorum diſtributio, & remiſſio. Solùm eſſe poterat difficultas, quando bona remittenda per ſe alteri Reipublicæ, & gubernatori, quàm Pontifici, vel Regi Hiſpaniarum pertinent. Et in hoc caſu etiam exiſtimo, licitam, & validam eſſe hanc Pontificis remiſſionem. Nam, cùm ſatis dubium ſit, ſub opinionéque poſitum, an bona incerta iure diuino, & naturali debeant reipublicæ concedi, vel poſſit ipſe, qui poſſidet, ea retinere, dum dominus non comparet, meritò Su-

mus Pontifex, ne hac occasione fideles aliena surriperent, & aliorum bonis in graue suarum conscientiarum præiudicium ditarentur, præcepit in cap. *Cum tu. de vsuris*, vt omnia iniquè parta pauperibus restituerentur. Loco ergo huius restitutionis contentus est Pontifex illa leui eleemosyna duorum argenteorum, reliqua debiti parte remissa, ob bonum fidei, & religionis. Neque verum est, pauperes dominos esse illorum bonorum. Non enim illis ea bona aliquo iure naturali, vel diuino competunt; sed solùm iure positiuo ecclesiastico, in quo ipse Pontifex, vtpote illius conditor, ob hanc honestissimam causam dispensat. Quòd si ex hac dispensatione plures sumant occasionem aliena surripiendi, non dispensationi, quæ iustissima est; sed eorum malitiæ est tribuendum.

5. Secunda versatur difficultas, an alij præter Pontificem hanc remissionem facere possint? De Gubernatore Reipublicæ, & de Episcopo dubitari potest. Breuiter respondeo, seclusa lege pontificia, lata in cap. *Cum tu. de vsuris*, optimè potest Princeps sæcularis hanc facere remissionem de bonis temporalibus incertis, siue benè, siue malè ablatis, secùs de ecclesiasticis bonis. E contra verò de ecclesiasticis bonis poterit Episcopus: secùs de temporalibus. Vtramque partem probo: quia illa bona incerta temporalia, casu, quo iure naturali non competant occupanti, competunt reipublicæ, & consequenter eius gubernatori: ecclesiastica verò bona Ecclesiæ, eiúsque Gubernatoribus debentur. Ergo sæcularia bona benè poterit Princeps sæcularis remittere; Episcopus verò in sua diœcesi poterit ecclesiastica. Notanter dixi, *seclusa lege pontificia*: nam, ea stante, nequit alius, præter Pontificem, hanc facere remissionem: quia, neque Episcopus, nec Princeps sæcularis, dispensare possunt in prædicta lege, & cùm ex ea obligentur aliena occupantes integrè restituere, excusari non possunt ob remissionem Principis, vel Episcopi; & fortè ob hanc causam, & in hoc sensu negarunt Syluester *Restitutio*, *q*. 7. & 8. Cordub. *lib*. 5. *de Indulgent*. *q*. 4. Rodrig. *in præsenti dub*. 4. & 5. Principes sæculares, & Episcopos hanc remissionem facere posse.

6. Tertiò, grauior difficultas est, an remissione facta virtute huius Bullæ, si creditor compareat, tenearis, ea bona restituere. In qua difficultate est certum, te non esse obligatum restituere eam partem, quam in subsidium belli impendisti, vt benè notauit Soto *dicta dist*. 21. *q*. 1. *art*. 4. Bannes 2. 2. *q*. 62. *art*. 5. *dub*. 8. Nuño *in explic. Cruciat. ad finem, dub*. 1. Rodrig. *in præsenti*, *dub*. 6. *n*. 8. quia ea pars ex præsumpta creditoris voluntate, & authoritate Principis consumpta est: aliàs ea compositio in damnum tui cederet. Secundò, certum esse debet, si post factam compositionem debita consumpsisti, neque ditior es factus, nullam tibi superesse obligationem restituendi: quia facta compositione bona fide possedisti, & consumpsisti: commune autem est, possessorem bonæ fidei obligatum non esse restituere, quæ bona fide consumpserit. Atque ita docent Sotus, Cordub. Rodrig. *locis allegatis*, Henriq. *lib*. 7. *cap*. 34. *n*. 4. Villalob. *tract*. 29. *n*. 9. Tertiò est certum, excusatum te esse à restitutione, si post remissionem factam tempus præscriptioni necessarium currit: quia, cùm bona fide possideas, præscribere optimè potes, vt notauit Villalobos *suprà*.

Quare controuersia inter Doctores est, an, si bona, quæ tibi in hac compositione remissa sunt, extent in specie, vel æquiualenter, quatenus eorũ occasione ditior factus es; cùm creditor compareat, neque præscriptione te tueri potes, tenearis ea creditori reddere? Affirmant Caiet. 2. 2. *qu*. 61. *art*. 6. Corduba *lib*. 5. *quæst*. 9. vl. Rodrig. Villalob. *suprà*. Mouentur: quia Pontifex non absolutè remittit omnia illa debita; sed, dum creditor non comparet: quia non videtur rationi consonum, dominio suorum bonorum creditorem ignotum absolutè spoliare. Præterquam quòd hæc remissio fit ex præsumpta creditoris voluntate, quæ præsumi non potest absoluta; sed conditionata, & limitata, dũ ipse nõ comparuerit: id enim est ei vtilius. Secundò, creditor poterit debita illa vbicunque inuenerit, vendicare, eáque postulare in iudicio, & Iudex obligatus est reddere, vti tanquàm certum affirmat Villalob. *dicto tract*. 29. *n*. 8. quæ omnia cùm non nitantur falsæ præsumptioni, obligationem in foro conscientiæ probant.

7. Nihilominùs, etsi prædicta sententia tenenda, & consulenda sit, probabilitate non caret, nullam tibi esse obligationem in foro conscientiæ restituendi residuum, saltem quousque à Iudice condemneris. Sic docuerunt Bannes, & Sotus *suprà*, Henriq. *lib*. 7. *de Indulg. cap*. 34. *num*. 5. Acosta de Andrade *in præsenti*, *q*. 93. & 94. Ratio est: quia negari non potest, posse Pontificem ea bona incerta sic absolutè distribuere, vt nulla sit obligatio ea reddendi domino postmodum comparenti. Quippe ea distribuit, vt legitimus dispensator, & in bonum commune Ecclesiæ, quale est belli contra infideles subsidium. Itémque in spirituale bonum creditorum: siquidem in ipsorum gratiam ea remissio fit. Quòd autem de facto sic fuerit distributio, & remissio facta, probat tenor concessionis, in quo nulla conditio est apposita: sed absolutè facta est remissio totius debiti, erogata eleemosyna taxata: ergo absque fundamento asseritur, limitatam esse pro tempore, quo dominus non comparet, cùm beneficium Principis restringi non debeat; & licèt hoc beneficium sic latè interpretatum cedat aliquo modo in creditorum præiudicium, patienter illud sustinere debent ob boni communis augmentum. Quippe huiusmodi liberalitate, & absoluta remissione incitantur debitores ad hanc compositionem faciendam, qua subsidium belli maximè promouetur.

8. Hinc solutum manet oppositum primum fundamentum. Secundum autem petit, an hæc remissio pro solo conscientiæ foro prosit; an etiam pro externo, & iudiciali? Negant Cordub. Rodrig. & Villalobos *locis citatis*. Sed rectiùs Acosta *qu*. 94. affirmat, eò quòd Commissarij potestas ad hanc remissionem, & compositionem faciendam restricta non sit pro foro conscientiæ, sicuti fuit restricta potestas dispensandi in impedimento affinitatis. Qua ratione diximus, potestatem dispensandi in irregularitatibus, in interdictos &c. pro vtroque foro prodesse: quia non fuit sub limitatione fori interni concessa. Verùm, vt hæc compositio in foro externo tibi prosit, & creditorem exigentem debitum possis exceptione compositionis repellere; debes, cùm compositionem, & remissionem obtines, præmittere authoritate Commissarij informationem, te non posse creditori debitum reddere; vel, quia non comparet; vel, quia ita est absens, vt moraliter sit impossibile. Aliàs, si hæc informatio compositioni non præcessit; non poteris in foro exteriori aduersùs creditorem te tueri: quia non constat de compositionis iustitia.

9. Quòd si Iudex ob defectum huius informationis; vel esto, ea facta sit, quia credit remissionem factam esse à Pontifice, non absolutè; sed, dum creditor non comparet, præcipiat tibi reddere debitum, difficultate non caret, an in foro conscientiæ obligatus sis obedire. Quippe videtur illud præceptum niti præsumptioni falsæ, quòd Pontifex non fecerit absolutam remissionem. Verius tamen censeo, te obligatum esse obedire, & debitum reddere; non, quia remissio absoluta non fuerit; sed, quia non fuit absoluta certò, & infallibiliter; sed solùm sub opinione. Quo casu Iudex iustè procedit, imponens præceptum de illorum bonorum

bonorum restitutione: Iudex nanque potestatem habet iudicandi secundùm eam opinionem, quæ sibi verior, & probabilior visa fuerit. Cùm autem ipse credat satis probabiliter, Pontificem fecisse remissionem, non absolutè; sed pro tempore, quo dominus non comparet; iustè præcipit tibi ea bona domino comparenti reddere: tu verò videris obligatus parere: quia præceptum illud non præsumptioni falsæ, sed probabili nititur.

§. II.

Expenduntur sigillatim casus, in quibus locum habet prædicta compositio.

1. *Omnia iniustè acquisita componi possunt, non comparente creditore post debitam diligentiam: & quæ diligentia censeatur sufficiens.*
2. *De fructibus beneficiorum qualiter fieri possit compositio.*
4. *Non habet locum in Canonicis non residentibus, neque in Episcopis, & Parochis.*
4. *Compositio fieri potest in medietate legatorum, quæ in satisfactionem bonorum malè acquisitorum facta fuerint, si legatarij per annum negligentes extiterint.*
5. *Compositio fieri potest de legatis, quorum legatarij post debitam diligentiam ignorantur.*
6. *Iudicibus ordinariis, vel delegatis permittitur compositio in rebus susceptis ob iniquam sententiam.*
7. *Item, patrocinanti causam iniustam datur facultas se componendi.*
8. *Testi ob falsum testimonium, accusatori ob falsam accusationem, vel ob omissam accusationem debitam.*
9. *Iudicibus sæcularibus, & ecclesiasticis in causis temporalibus, ob administrationem iustitiæ.*
10. *Scribis, Notariis, aliisque ministris iustitiæ, ob accepta vltra taxam.*
11. *Lusoribus ob iniquè in dolo parta.*
12. *His, qui ob simulationem paupertatis, vel sanctitatis, aliquid acceperunt.*
13. *Venatoribus, & piscatoribus damna inferentibus.*
14. *Mulieribus inhonestis, causa turpitudinis aliqua recipientibus.*
15. *Falsificantibus mensuras, vel alia via proximos decipientibus.*
16. *Inuentoribus bonorum, quorum dominus ignotus est.*
17. *Omnibus illicita acquirentibus permittitur compositio, domino non comparente, dummodo sub fiducia compositionis acquisita non sint.*

1. PRimò, inquit generaliter Pontifex, compositionem fieri posse de rebus furto, rapina, vsura, & alio quouis modo illicito acquisitis, si creditor facta debita diligentia non comparet. Quæ autem debita diligentia censenda sit, arbitrio prudentis relinquitur, spectata debiti qualitate. Illud certum, illam diligentiam sufficientem esse, quam homines timoratæ conscientiæ in simili negotio præstarent, vti docent Cordub. *lib. 1. qq. q. 1.* Medin. *1. 2. qu. 76. art. 2. in fine.* Rodrig. *in præsenti, dub. 8. n. 10.* Villal. *n. 14.*

2. Secundò, Ecclesiastici compositionem facere possunt de fructibus beneficiorum, aliisque ecclesiasticis emolumentis malè perceptis; vel, quia non recitarunt Officium diuinum; vel, quia beneficium habuerunt absque titulo; vel, quia excommunicati, aut irregulares extiterunt: hac tamen conditione, vt vltra illos duos argenteos, quos in subsidium huius expeditionis erogant, pro remissione duorum millium marapetinorum alios duos argenteos tribuant Ecclesiæ, in qua est beneficium, pro quo fit compositio. Etenim, cùm iure positiuo ecclesiastico non recitantes Officium diuinum impediantur ab acquisitione dominij fructuum beneficiorũ, sicuti qui nullo beneficij titulo legitimo gaudent, & in probabili sententia, qui irregulares, vel excommunicati existunt, debeantque ex ipsomet iure positiuo restituere fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus omnes fructus sic acquisitos; meritò Pontifex, qui bonorum ecclesiasticorum dominus, seu dispensator est, hanc remissionem concedit sub prædicta conditione, vt vltra eleemosynam in subsidium alia similis fabricæ Ecclesiæ concedatur.

3. Hæc tamen compositio locum non habet in Canonicis non residentibus, quando ob eorum defectum aliis interessentibus fructus accrescunt: quia eo casu non est creditor incertus, sed certus, vt benè notauit Acosta *q. 66.* Rodrigu. *hîc, dub. 2. num. 16.* Villalobos *tract. 27. clau. 13. n. 2. & tract. 29. n. 10.* Similiter etiam huic compositioni locus non est in fructibus amissis ab Episcopo, Parocho, aliòve curam animarum habente, ob non residentiam. Nam esto, prædicti fructus creditori certò restitui non debeant, sed Ecclesiæ, vel pauperibus sint erogandi, Concil. Trident. *sess. 23. cap. 1. de reformat. vers. Si quis autem.* expressè prohibuit, hanc fieri compositionem, ibi: *Prohibita quacunque conuentione, vel compositione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur.* & notauit Nauarr. *cap. 25. n. 122.* Rodrig. *ad Cruciat. n. 18.* Villalob. *n. 20.*

4. Tertiò, promittit Pontifex compositionem in medietate legatorum, quæ facta fuerint in satisfactionem bonorum malè acquisitorum, si legatarij per annum negligentes steterint in prædictis legatis recuperandis. Cùm enim prædicta legata ex bonis iniquè partis, & aliàs debitis facta fuerint, & legatarij illorum dominium non acquisierint, imò in eius acquisitione negligentes extiterint, Pontifex, tum in pœnam negligentiæ, tum in bonum Ecclesiæ, & fidei augmentum, esto, creditores sint certi, hanc compositionem permittit, non quidem de integro legato; sed de illius medietate. Quapropter legatario integra alia medietas est concedenda; debent tamen legata non excedere summam centum mille marapetinorum, aliàs Commissarius generalis consulendus est, & solùm ex eius consensu compositio fieri potest. Atque ita tradunt Rodrig. *n. 19.* Villalob. *n. 21.*

5. Quartò, est locus compositioni in legatis: & idem est de fideicommissis, iuxta leg. *A Titio. ff. de verbor. obligat.* leg. *illud. ff. ad leg. Aquil.* anteà factis, vel tempore publicationis faciendis, quorum legatarij, vel fideicommissarij facta debita diligentia ignorantur. Differt hic casus à præcedenti: quia in præcedenti, eò quòd noti erant legatarij, non permittebatur integri legati compositio; sed solùm de medietate. At in præsenti integra permittitur, eò quòd legatarij ignoti sint. Item, in præcedenti casu legata erant in satisfactionem bonorum malè acquisitorum; quod tamen in præsenti non requiritur, vti aduertit Rodrig. *n. 20.* Villal. *n. 22.*

6. Quintò, Iudicibus ordinariis, vel delegatis permittitur compositio in rebus susceptis ob iniquam sententiam, ob dilationem causæ, vel aliam similem iniustitiam in partis præiudicium. Circa quam concessionem aduerte, parti læsæ satisfactionem integrè esse præstandam, neque in hac satisfactione locum esse compositioni: quia est creditor certus, & iniustè vexatus. Deinde, si Iudex pecuniam acceperit ob iniquam sententiam, vel aliam similem iniustitiam faciendam; neque tamen præstitit; non erit locus compositioni; sed necessariò reddenda est pecunia ei, qui dedit, vtpote qui non absolutè, sed sub conditione prædictæ iniustitiæ concesserit, qua conditione non posita dominium non amisisse videtur. At posita ea iniustitia, esto, aliqui censeant nulla obligatione restituendi

stituendi Iudicem astringi, sed in foro conscientiæ prædicta sic turpiter acquisita retinere posse: quia tamen alij plures Doctores contrarium firmant, vtpote conscientiæ securius, & vtilius, Pontifex illorum remissionem, & compositionem concedit. Quòd si Iudex non ob iniquam, sed potiùs ob iustam sententiam ferendam aliquid accipiat; distinguendum est, si datum fuit ob redemptionem vexationis, & ob iustum timorem, ne à parte contraria subornaretur, compositio fieri non potest; sed danti debet restitui, cùm illius dominium non amiserit: at, si datum fuit liberaliter, vt eo munere motus danti fauorem præstaret, locus est compositioni in sententia affirmante, obligationem esse Iudicibus restituendi ea, quæ aduersùs leges positiuas, prohibentes munerum receptionem, accipiunt: at in sententia negante prædictam obligationem, quousque sententia condemnatoria accedat, cessat compositionis necessitas.

7. Sextò, Doctor, qui ob patrocinandam causam iniustam, sciente eo, in cuius fauorem patrocinatur, aliqua accepit, compositionem de acceptis obtinere potest. Nam esto, non sit apud Doctores certum, prædictum Aduocatum obligationem habere restituendi sic accepta: est tamen plurium Doctorum: ideóque Pontifex compositionem concedit, vt omnem delinquens securitatem obtineat. Ob hanc tamen compositionem non excusatur delinquens à satisfactione omnium damnorum, quæ parti contrariæ ob iniustum patrocinium facta fuerint, vt in prædicta Bulla exprimitur: & meritò: quia adest creditor certus, & iniustè damnificatus, vt benè notarunt Rodrig. *in præsenti, n.* 14. Villalob. *n.* 24.

8. Septimò, in idem recidit testis, qui ob falsum testimonium ferendum, accusator, qui ob falsam accusationem, vel ob omittendam accusationem, ad quam erat obligatus, & generaliter omnes Notarij, Scribæ, aliique ministri publici, vel personæ priuatæ, qui ob iniustitiam faciendam, vel diligentiam præstandam, vt fieret, aliqua acceperunt, compositionem obtinere possunt de sic acceptis; facta tamen parti læsæ integra satisfactione. Accepta enim ob turpem causam, casu, quo restituenda sint, pauperibus, vel piis operibus restitui debent, ideóque Pontifex potest compositionem concedere, sicuti tradunt Rodriguez *num.* 25. & 29. & Villalobos *n.* 25. 26. *&* 29.

9. Octauò, Iudices sæculares, & ecclesiastici in causis temporalibus, qui ob administrandam iustitiam aliqua acceperunt, compositionem de sic acceptis possunt obtinere. Quod intelligendum est, quando qui dedit, ignoratur, vel datum fuit in causa dubia, ob finem subornationis: nam extra hos casus, vt benè aduertit Villalob. *n.* 27. non est locus compositioni; sed danti debet fieri restitutio, si notus est, casu, quo in redemptionem vexationis dederit: si autem omninò liberaliter, cessat in probabili sententia restitutionis obligatio, quousque Iudicis sententia accedat, & consequenter compositionis necessitas. Notanter Pontifex, & Commissarius expresserunt, cùm de Iudicibus ecclesiasticis loquerentur, compositionem facere posse de acceptis ob administrationem iustitiæ in causis temporalibus, quales sunt punire ecclesiasticum ob aliquod delictum, illúmve ad solutionem debiti compellere, tacitè indicantes, accepta ob administrationem iustitiæ in causis spiritualibus, quales sunt matrimoniales, beneficiales, & ad Sacramenta, ecclesiasticáque præcepta pertinentes, compositionem esse non posse: quia est simonia: & ita Rodrig. *in præsenti n.* 27. Villalob. *tract.* 29. *n.* 27. Cæterùm existimo, etiam de acceptis ob administrationem iustitiæ, in causis spiritualibus, compositionem esse posse: quia satis probabile est, non esse restituenda danti, vtpote turpitudinem committenti, ob quam iure positiuo ei repetitio denegatur, & dati iure, & dominio priuatur, pauperibúsque applicatur, in quorum locum subrogatur à Pontifice hoc belli subsidium. Pontifex autem, & Commissarius expresserunt compositionem de acceptis ob administrationem iustitiæ in causis temporalibus: quia sic accepta restitui necessariò debent pauperibus, cùm dominus est ignotus, vel causam subornationis dedit. At accepta ob administrationem iustitiæ in causis spiritualibus, exploratum non est, an, & cui sint restituenda, ideóque Pontifex abstinuit à prædicta compositionis expressione, opinionibus locum relinquens; vel certè id factum est, vt indicaret Pontifex compositionem in alia materia nunquam fore necessariam: quia nunquam præsumit, tam graue, atróxque delictum esse à Iudicibus ecclesiasticis committendum, vt ob administrationem iustitiæ in causis spiritualibus pretium sint recepturi.

10. Nonò, conceditur Scribis, Notariis, aliísque iustitiæ ministris, vt compositionem obtinere possint de acceptis vltra taxam sui laboris: quippe ea, quæ taxam excedunt, rationem pretij obtinere non possunt, ac proinde absque titulo accipiuntur: debent ergo restitui: restitutio autem facienda est danti, si fieri potest: quia fuit deceptus, & eo casu non conceditur compositio. Si verò ipsi non potest fieri, pauperibus est facienda: & tunc est locus compositioni. Sic Rodrigu. & Villalob. in præsenti, vterque *n.* 28.

11. Decimò, compositio permittitur lusoribus in iis, quæ ludo acquisierunt, quorum restitutio facienda sit pauperibus. Hoc autem nunquam contingit, nisi, quando ei, à quo fuerunt acquisita, restitui non possunt. Sed, quando acquisita ludo restitutioni obnoxia sint, petendum est ex tract. de ludo, quem, Deo dante, breuiter in lucem edemus. Interim videri potest Nauarr. *in sum. cap.* 19. Ludou. Lopez 2. *p. instructor. cap.* 33. *& seqq.* Ioann. Medin. *de restit. q.* 21. Sotus *lib.* 6. *de iust. q.* 5. Alcozer. *de ludo, per totum.*

12. Vndecimò, compositionem facere possunt, qui simulantes sanctitatem, vel paupertatem, aliquid datum ob hanc causam non motiuam; sed finalem acceperunt, nec valent dantibus restituere. Quippe tunc obligati sunt pauperibus, vel aliis piis operibus restitutionem facere, cùm illius dominium non acquisierint; datum enim ob causam, cessante causa, datum non esse censetur, de quo Rodrig. *n.* 47. Villal. *n.* 31.

13. Duodecimò, qui occasione venationis, piscationis, vel alia via alienis satis, hæreditatibus, animalibus damnum intulerint, cum obligatione restituendi, beneficio compositionis vti possunt, dummodo creditoribus, quibus damnum factum est, restitutio non possit fieri. Quando autem obligatio restitutionis ex venatione, seu piscatione in alienis montibus, vel fluminibus, ex arborum incisione contingat, *in tract. de restit.* examinandum est: interim videri potest Rodriguez *in præsenti, casu* 12. *à n.* 53.

14. Decimotertiò, mulieres inhonestæ, quæ meretrices non sint, compositionem facere possunt, si aliquid ob actum turpem acceperint: similiter etiam homines ob prædictam causam à mulieribus non vxoratis aliquid accipientes. Tacitè in huiusmodi concessione indicatur, accepta à meretricibus compositioni non subiici, & meritò: quia esto turpiter accepta sint, non turpiter retinentur: ex permissione enim reipublicæ fuerunt recepta. At accepta à mulieribus inhonestis, quarum turpitudo à republica punitur, plures Doctores firmant, restitutioni obnoxia esse, tametsi plures alij contrarium sentiant: & ob hanc causam Pontifex compositionem permittit. Idémque est dicendum de hominibus, qui ob eandem turpem causam à mulieribus non vxoratis aliquid acceperint:

acceperint: permittitur enim illis compositio ob dubium, quod est, an sint obligati sic accepta restituere. Neque huic compositioni obstat, quòd notus sit is, à quo sic accepta sunt: quia ratione turpitudinis commissæ dominium illorum perdidit, & pauperes, iure sic disponente, succedunt. Notanter Pontifex, & Commissarius expresserunt mulieres non vxoratas: nam vxoratæ, vtpote nullam bonorum suorum administrationem habentes, nisi ex consensu, & voluntate mariti nihil donare possunt, ac proinde quidquid ab illis fuerit acceptum, maritis restitui debet, neque compositioni est locus.

15. Decimoquartò, acquisita adulterinis mixtionibus, falsisve ponderibus, aliáque simili deceptione, componi possunt, dummodo deceptis fieri non possit restitutio: quia pauperibus debentur, de quo Rodrig. *casu* 14. *à n.* 68. Aduerte, in prædicta deceptione plerunque creditorem notum esse, saltem in genere, tametsi in particulari notus non sit. Notum enim est hominibus illius reipublicæ, damnum esse factum; qui autem sint, ignoratur: ergo restitutio reipublicæ facienda est, vt hac via damnificati, quoad fieri possit, satisfactionem accipiant, & consequenter non est locus compositioni, sicuti si scires, vni ex duobus rem à te possessam deberi, non posses compositione vti, sed inter illos obligatus es diuidere. Ergo sic est dicendum in præsenti. Atque ita tradit Villalob. *tract.* 29. *n.* 37. & constat ex his, quæ diximus *tract.* 1. *de consc. disp.* 3. *p.* 3.

16. Decimoquintò, permittitur compositio bonorum inuentorum, quorum dominus facta debita diligentia non comparet. Nam esto, plurium Doctorum sententia firmet, inuentorem ea bona retinere posse; alij oppositum censent: quam opinionem, vtpote securiorem, Pontifex amplectens compositionem concedit.

17. Tandem inquit Pontifex: *Beneficio compositionis vti possunt quicunque rem alienam, quacunque forma, & modo, etiam illicito, acquisitam retinent, creditore non comparente; dummodo non acquisierint sub spe, & fiducia huius compositionis.* Quæ quidem generalis clausula supradicta specialia, & alia, quæ referri possunt, comprehendit. Censebuntur autem sub fiducia huius compositionis acquirere, si eius occasione moueantur ad sic acquirendum, credentes beneficio compositionis retinere sic acquisita posse, saltem ex parte. Secùs esset, si futura compositio, sperata causa, non fuerit iniquæ acquisitionis, tametsi iniquam acquisitionem comitetur, vt benè aduertit Rodrig. *in præsenti, n.* 75. Villalobos *n.* 37.

TRACTATVS

TRACTATVS XXVI.
& Diſputatio vnica.

DE SACRAMENTO EXTREMÆ VNCTIONIS.

APPRIME huius Sacramenti explicatio, Pœnitentiæ Sacramenti, & Indulgentiarum explicationi annectitur: quia Pœnitentia ad delenda peccata; extrema Vnctio ad reliquias, quæ ex ipſis remanere ſolent, inſtituta eſt. Ideóque Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. hoc Sacramentum appellauit, *Pœnitentiæ conſummatiuum*: quia conſummat, & perficit Pœnitentiam, delens peccatorum reliquias; & Chriſtianæ vitæ, quæ perpetua Pœnitentia eſſe debet, finem imponit.

PVNCTVM I.

De nomine, inſtitutione, & natura extremæ Vnctionis.

1. *Nomen, & inſtitutio extremæ Vnctionis.*
2. *Quid Hæretici obiiciant.*
3. *Soluuntur Hæreticorum obiectiones.*
4. *Non fuit hoc Sacramentum inſtitutum, cùm Chriſtus Apoſtolos miſit ad prædicationem, ſanandóſque infirmos; ſed ibi tantùm fuit adumbratum.*
5. *Quo tempore fuerit inſtitutum.*
6. *Conuenientia inſtitutionis.*

1. EXtrema Vnctio appellatur: quia omnium vnctionum, & Sacramentorum, quæ fidelibus conferuntur, extrema eſt: & quia in extremo vitæ conſtitutis confertur. Eſt vnum ex præcipuis noui Teſtamenti Sacramentis à Chriſto Seruatore noſtro inſtitutum, vti definit aduersùs Hæreticos Concil. Florentinum *in decreto vnionis*, & Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 1. & *ſeſſ.* 14. *can.* 1. ex illo Iacobi Apoſtoli *cap.* 5. vbi inquit Apoſtolus: *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & ſi in peccatis eſt, dimittentur ei.* Quibus verbis, vt notauit Conc. Tridentinum *d. ſeſſ.* 14. *cap.* 1. quidquid ad Sacramentum requiritur, expreſſum eſt. Sacramentum enim eſt ſignum practicum gratiæ ſanctificantis. At ibi exprimitur ſignum exterius, ſcilicet, vnctio, & oratio Presbyteri, tanquàm ſignum gratiæ ſanctificantis: quippe vtentibus ea cæremonia promittit Iacobus peccatorum remiſſionem: ergo. Cùm autem ſua propria authoritate eam remiſſionem promittere non poſſet. Quia nemini à Chriſto gratiæ authori data eſt poteſtas annectendi ſignis externis gratiam, peccatorúmque remiſſionem; efficitur ſanè, hoc Sacramentum à Chriſto eſſe inſtitutum. Et prætereà, quia Apoſtolus præcepit fideles vngi in nomine Domini, id eſt, vnctione à Domino Ieſu inſtituta, argum Actorum 10. & 19. vbi referuntur fideles baptizari in nomine Ieſu, id eſt, Baptiſmo à Domino Ieſu inſtituto; & ita ex communi Eccleſiæ traditione, cuius nullum extat initium, tradidit Innocent I. *epiſt. ad Decentium Eugubinum Epiſcop. c.* 8. eiúſque verba referuntur, & approbantur in Concil. Vvormacienſi, ſub Adriano II. & Ludouico Imperatore II. *can.* 72. & in Concil. Cabilonenſi ſub Carolo Magno *can.* 48. & in Aquiſgranenſi ſub Gregorio IV. & Ludouico Pio Imperatore *can.* 8. & Moguntino ſub Leone Papa IV. *cap.* 26. & ab Innocent. III. *in cap. vnico, de ſacra Vnctione.* Ibidem teſtatur Auguſt. *ſerm.* 215. *de tempor. circa med.* & Author *lib.* 2. *de viſitat. infirm. cap.* 4. & *lib. de rectitudine catholicæ conuerſat.* qui Auguſtino tribuitur. Chryſoſt. *lib.* 3. *de Sacerdotio, cap.* 6. Petr. Damian. *ſerm.* 1. *in dedicat. Eccleſ.* Beda & Theophylact. *in cap.* 6. *Marci*, & alij paſſim. Ex quibus conſtat, inſolentiſſimæ inſaniæ eſſe, vt dixit Auguſt. *epiſt.* 118. hanc veritatem in dubium vocare.

2. Sed, quia Hæretici qualibet firma euertere moliuntur, & lucidiſſimam quanque veritatem tenebris ſui erroris offuſcare procurant, hoc clariſſimum Iacobi teſtimonium vſu, & praxi totius Eccleſiæ, & Patrum conſenſu firmatum reiiciunt primò: quia non eſt Scripturæ ſacræ. Secundò, quia ſoli orationi concedit Iacobus pecc. totum remiſſionem, non vnctioni: neque hanc remiſſionem concedit ex opere operato; ſed per modum impetrationis, & non ſemper, & infallibiliter; ſed aliquando, quando in peccatis infirmus extiterit: inquit enim Iacobus: *Et ſi in peccatis ſit, remittentur ei*, ſupponens, nullam conferri gratiam, nulláque remitti peccata, ſi infirmus illis grauatus non ſit. Tertiò, quia ad remittenda peccata eſt Pœnitentiæ Sacramentum inſtitutum. Non igitur aliud expediebat inſtitui, aliàs Pœnitentiæ Sacramentum neceſſarium non eſſet. Quartò, vnctio ſignata à Iacobo eiuſdem eſt rationis cum ea, qua Apoſtoli vſi ſunt Marci *cap.* 6. quæ non ad remittenda peccata, ſed ad concedendam miraculoſam corporibus ſanitatem aſſumebatur, cuius effectus cùm iam ceſſauerit, & hæc ſacra Vnctio ceſſare debet.

3. Sed hæc friuola ſunt, & inania. Primò, ſatisfaciunt optimè Bellarmin. *lib.* 1. *de hoc Sacramento, c.* 3. & Gregor. de Valen. *diſp.* 1. *qu.* 1. *pun.* 7. aliique plures, qui in Epiſtolam Iacobi commentaria ediderunt, probántque, eam Epiſtolam catholicam eſſe, & vt talem ab Eccleſia receptam. Ad ſecundum nego, ſoli orationi conceſſum alleuiare infirmum, & peccata remittere: ſed vnctioni ſub ea oratione facta idem tribuendum: ſpecialiter autem orationis fit mentio; quia eſt forma huius Sacramenti, & principalior cauſa prædicti effectus. Effectum autem remittendi peccata admittimus non eſſe huius Sacramenti primum, & per ſe; ſed per accidens, quando alia via obtineri non poteſt. Effectus autem primarius, vt ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. conſtat, & *infrà* dicemus, eſt gratia habitualis, quatenus

tenus secum trahit gratias praeuenientes, & excitantes, quibus infirmus diuinae misericordiae fiduciam concipit, & morbi incommoda, ac labores patienter sustinet, & tentationibus Daemonis fortiter resistit: & ex his tertium fundamentum solutum est. Ad quartum nego, eandem esse vnctionem, cuius Iacobus fecit mentionem, ac fuit illa, qua Apostoli vsi fuerunt Marci *cap.* 6. & Math. *cap.* 10. Etenim illa vnctio, qua Apostoli missi à Christo ad praedicandum Euangelium vsi fuerunt, non fuit ritus permanens, neque ad sanandas animas instituta; sed assumpta illo tempore ad miraculosas corporum curationes. Item, non fuit collata à Sacerdotibus: quia apostolico tẽpore sacerdotio non erant insigniti; neque fuit fidelibus, sed potiùs infidelibus applicata; quae in hac vnctione ab Iacobo promulgata aliter procedunt. Non enim haec vnctio instituta est, vt remedium certum, & infallibile ad curandas infirmitates corporis: quia neque id erat expediens, neque vix vllus moreretur; sed potiùs est instituta ad animarum medelam, vt ex ipsa forma, sub qua ministratur, colligi potest: ad sanandas verò infirmitates corporis instituta est, non absolutè; sed, si id expedire visum fuerit. Deinde, ministratur à Sacerdotibus, vt manifestè probant illa verba: *Inducat Presbyteros*, ac tandem non infidelibus, sed fidelibus confertur, vt indicauit Iacobus, cùm dixit: *Infirmatur quis in vobis*, id est, inter vos, qui fideles estis.

4. Hinc constat, hoc Sacramentum non esse institutum eo tempore, quo Christus Apostolos misit in praedicationem Euangelij, & vim eis curandi infirmos per vnctionem concessit: quod satis Trident. significauit dicens, ibi fuisse insinuatum. Cùm ergo non dixerit, institutum, manifestè conuincitur, ibi institutum non esse; sed solùm adumbratum in quadam similitudine, & figura, vt benè docent Valen. *tom.* 4. *disp.* 8. *quaest.* 1. *part.* 1. *vers. Marci.* Suarez *disput.* 39. *sect.* 1. *num.* 4. Coninch *disput.* 19. *dub.* 1. *à num.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 1. *sub num.* 1. Bonac. *disp.* 7. *de Sacram. Vnctionis, quaest. vnica, puncto* 1. *proposit.* 3. Sayro *lib.* 2. *de Sacramentis, cap.* 2. *qu.* 3. *num.* 5.

5. Sed, quo tempore hoc Sacramentum fuerit institutum à Christo Domino, incertum est. Verius existimo cum Suar. *disp.* 39. *sect.* 2. *circa finem, num.* 5. Layman. *dicto lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 2. Christum instituisse post suam resurrectionem, eo tempore, quo Sacramentum Poenitentiae perfectè instituit Ioan. 20. Etenim hoc extremae Vnctionis Sacramentum consummatiuum est Poenitentiae, vt inquit Concilium: expediebat ergo Poenitentiae institutionem non praecedere, sed potiùs subsequi.

6. Conuenientiam huius institutionis satis expressit Concilium *in prooemio dictae sess.* 14. dicens, clementissimum Redemptorem nostrum quouis tempore seruis suis voluisse de salutaribus remediis esse prospectum; ideóque pro totius vitae cursu omnia Sacramenta; pro fine vitae hoc Sacramentum, tanquàm firmissimum quoddam praesidium, praeparauit, quo muniti in spem diuinae misericordiae erigantur, & tela nequissimi hostis acriùs tunc pugnantis euertant.

PVNCTVM II.

Quae sit materia remota huius Sacramenti.

1. *Oleum oliuarum est materia remota.*
2. *Debet esse ab Episcopo benedictum.*
3. *Aliqui censent, sufficere à simplici Sacerdote benedictum esse: sed verius est, requiri esse benedictum ab Episcopo.*
4. *Benedictio praescripta ab Ecclesia non est de necessitate Sacramenti, sed praecepti.*
5. *Sacro Chrismate hoc Sacramentum confici posse, aliqui existimant. Verius est oppositum.*
6. *Inde non infertur, oleum balsamo mixtum non posse esse huius Sacramenti materiam.*
7. *Satis probabile est, oleum olàm balsamo mixtum fuisse.*
8. *Probabilius est nunquam habuisse mixtionem.*
9. *Satisfit oppositis rationibus.*
10. *Quae sit ratio, ob quam oleum confirmandorum, & baptizandorum sit mixtum balsamo; secus infirmorum.*
11. *Duo certa inferuntur ex supradicta doctrina.*
12. *Qualiter possit vngi infirmus oleo non eo anno, sed praeterito, benedicto.*

1. MAteria remota huius Sacramenti est oleum oliuarum: quia solùm ipsum dicitur simpliciter oleum, reliqua impropriè dicuntur, ac proinde à materia huius Sacramenti exclusa sunt. Aptissimè Christus Dominus hanc assumpsit materiam, ad significandos huius Sacramenti effectus. Cùm enim hoc Sacramentum spem diuinae misericordiae excitet, & infirmum subleuet, & roboret, tum ad patienter sustinendam infirmitatem, tum ad superandas nequissimi insidias, & aliquando corporis sanitatem concedat, aptissimè haec omnia oleo oliuarum significantur, quod infirmum consolidat, sanitatem restituit, & diuinam misericordiam promittit, iuxta illud Genes. 8. *Venit ad eum portans ramum oliuae foliis virentibus.* Ex alia parte est materia, quae vbique prae manibus habetur, quod expediebat Sacramento fidelibus necessario.

2. Insuper debet esse oleum ab Episcopo benedictum. Nam, licèt Iacobus *dicto cap.* 5. huius benedictionis mentionem non fecerit, ex communi Ecclesiae traditione à Concilio Florent. *in decreto Eugenij, de litteris vnionis*, & à Trident. *sess.* 14. *cap.* 1. declarata, & approbata necessariò requiritur, vti comprobat D. Thom. *in* 4. *dist.* 23. *quaest.* 1. *art.* 1. *qq.* 2. Bonauent. *art.* 1. *quaest.* 2. Paludan. *quaest.* 1. *art.* 2. Valen. *disp.* 8. *quaest.* 1. *part.* 2. *in princ.* Suar. *disp.* 40. *sect.* 1. *n.* 3. Aegid. de Coninch *disp.* 19. *dub.* 2. *concl.* 2. Bonac. *de Sacram. extremae Vnctionis; disp.* 7. *q. vnic. part.* 2. *n.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *c.* 2. *num.* 2. & alij. Vnde audiendus non est Victoria *in sum. de Sacram. q.* 217. cui sub dubio fauet Caiet. 3. *p. q.* 72. *art.* 3. asserens, solùm ex praecepto benedictionem requiri, non ex Sacramenti necessitate. Ratio conclusionis, sola est voluntas Christi sic Sacramentum instituentis. Congruentia ea est: quia decebat, materiam permanentem, quae ad effectus supernaturales eleuanda erat, priùs à profano, & communi vsu secerni, nisi fortè ipsamet eleuatione secernatur, sicuti in Eucharistia contingit.

3. Notanter dixi *benedictum ab Episcopo.* Nam, esto, graues Doctores, Caiet. 2. 2. *quaest.* 72. *art.* 3. Victor. *de extrema Vnct. num.* 216. Henriquez *lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 2. Zambran. *de extrema Vnct. cap.* 5. *num.* 3. non improbabiliter censeant, ex commissione Pontificis oleum à simplici Sacerdote benedictum sufficere. At verius, & securius est necessariò ab Episcopo esse benedicendum: quia Florentin. & Tridentin. Concilia aequè dicunt, materiam huius Sacramenti esse oleum, ac esse ab Episcopo benedictum. At ex commissione Pontificis oleum mutari non potest: ergo neque mutari potest episcopalis benedictio, sicuti, aliis relatis, tradunt Barbos. *alleg.* 30. *n.* 6. & *allegat.* 31. *n.* 14. Valen. *disp.* 8. *q.* 1. *p.* 2. *in princ.* Suar. *disp.* 40. *sect.* 1. *n.* 8. Coninch *disp.* 19. *dub.* 2. *concl.* 2. Bellarmin. *de extrema Vnct. cap.* 7. Laym. *lib.* 4. *sum. tract.* 8. *cap.* 2. *n.* 1. Bonac. *disp.* 7. *quaest. vnic. num.* 2. Illud verò est omninò certum, seclusa Pontificis commissione, oleum à simplici Sacerdote benedictum,

dictum, materiam insufficientem esse, vt benè notauit Coninch *d. disp.* 19 *dub.* 2. *n.* 6.

4. Præscripta ab Ecclesia benedictio, qua oleum infirmorum consecratur, non est de necessitate Sacramenti, sed præcepti: quia Concilia solùm expresserunt benedictionem episcopalem, vt necessariam; modum autem benedicendi Ecclesiæ determinationi reliquerunt. Quocirca, si Episcopus oleum alia distincta benedictione consecraret, quàm ab Ecclesia præscripta, posset (esto illicitè) ex illo extremæ Vnctionis Sacramentum confici; sicuti optimè notauit Suarez *disputat.* 40. *sect.* 1. *num.* 1. Bonac. *disputat.* 7. *quæst. vnic. punct.* 2. *n.* 4.

5. Hinc inferet fortè aliquis, sacri Chrismatis vnctione confici posse hoc Sacramentum: quia verè est oleum ab Episcopo benedictum, tametsi diuersa benedictione: & quamuis balsamo mixtum sit, balsami mixtura in leuissima est quantitate, quæ oleo impedire non potest esse materiam. Atque ita colligitur ex Suarez *disput.* 40. *sect.* 1. *à num.* 10. *vsque in finem.* Henriquez *lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 1. Sed admittenda non est illatio: nam esto, benedictio olei infirmorum nón fuerit à Christo, quoad formam, specialiter præscripta; credendum est, quoad intentionem præscriptam esse. Benedictione enim deputatur materia ad Sacramenti vsum: at benedictione Chrismatis non deputatur Chrisma pro Sacramento extremæ Vnctionis, sed pro Sacramento Confirmationis: igitur censendum non est, ex illa benedictione esse oleum infirmorum benedictum. Atque ita sentire videntur Valent. *tom.* 4. *disput.* 8. *part.* 2. *ante medium*, Bellarminus *de extrema Vnctione*, *cap.* 7. Bonac. *disput.* 7. *quæst. vnic. part.* 2. *num.* 5. Barbos. *de potest. Episcop. alleg.* 31. *num.* 16.

6. Sed hinc inferri non licet, oleum balsami mixturam habens non fore materiam: ex mixtione enim balsami, vel alterius liquoris, impediri oleum benedictum à materia non potest, si mixto in leui sit quantitate, ita vt ab oleo longè superetur, & communi æstimatione, & vsu oleum esse censeatur, sicuti in pane, vino, & aqua, aliisque Sacramentorum materiis cernere licet. Ita Henriq. *lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 2. Nauar. *cap.* 22. *n.* 13. Bonac. *disp.* 7. *q. vnic. part.* 2. *n.* 7.

7. Quinimò satis probabile est, olim oleum ex balsamo mixtum ad vnctionem infirmorum deseruiisse, æquéque pro Sacramento Confirmationis, & extremæ Vnctionis ab Ecclesia benedici, vti comprobat Suar. *d. disp.* 40. *sect.* 1. *circa fin.* Henriq. *lib.* 3. *c.* 8. *n.* 2. Primò, ex Innocent. I. *epist. ad Decentium*, relato in Conc. Vvormaciensi, *can.* 72. & *in decretis*, 95. *dist. can. Illud superfluum.* ibi: *Cæterùm, si Episcopus, aut potest, aut dignum ducit, aliquem à se visitandum, & benedicere, & tangere Chrismate, sine cunctatione potest, cuius est ipsum Chrisma conficere.* Et quòd loquatur de proprio Chrismate, indicat verbum, *conficere*, quod non solùm benedictionem simplicem significat, sed mixtionem. Secundò, ex Concilio Aquisgranensi, *can.* 8. iuncta epistola Fabiani II. vbi cauetur, Chrisma singulis annis conficiendum esse ab Episcopo feria 5. & per omnes ciuitates, seu diœceses distribuendum, in quo saluatio infirmorum creditur. Tertiò, ex Cypriano *epistol.* 70. Dionys. *cap.* 3. *de ecclesiast. Hierarch.* appellantibus Chrisma oleum sanctificatum, eóque baptizatos vngi, neque vllam distinctionem statuentibus inter oleum simplex, & ex balsamo confectum, quin potiùs semper ex balsamo confectum esse satis indicauit Gregorius I. *lib.* 3. *indictione* 12. *epist.* 9. *ad Ianuarium*, asserens eodem Chrismate vngi baptizatos à Presbytero in pectore, & postmodum ab Episcopo in fronte.

8. Tametsi hoc satis probabile sit, credo probabilius cum Soto *in* 4. *distinct.* 23. *qu.* 1. *art.* 3. *ad* 1. Valent. *disputat.* 8. *qu.* 1. *p.* 2. *ante medium*, Zambrano *de extrema Vnctione*, *cap.* 5. *dub.* 4. quos refert, & sequitur Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 3. oleum infirmorum semper fuisse simplex, & distinctum à Chrismate Sacramento Confirmationis destinato. Colligitur ex cap. vn. *de sacra Vnctione*, & cap. 1. *de custodia Eucharistiæ*, & ex diuerso modo loquendi Conciliorum Florentini, & Tridentini: nam pro Sacramento Confirmationis oleum mixtum balsamo expostulant: at pro Sacramento Vnctionis oleum tantùm. Signum ergo est, nunquam vtrique Sacramento idem oleum deseruiisse. Prætereà, vt constat ex Durando *in Rationali diuinorum Officiorum*, *lib.* 6. *cap.* 74. Ecclesia ab antiquo tempore solita est oleum sub triplici diuersitate consecrare. Primum, & præcipuum est oleum oliuarum mixtum balsamo, quódque appellatur Chrisma, quo baptizati vnguntur in vertice, confirmandi in fronte, Episcopus, dum consecratur, in capite, & in manibus; ac denique quo Ecclesia, altaria, calix, patena; fons baptismalis consecrantur. Secundum est oleum catechumenorum, quo baptizandi vnguntur inter scapulas, & in pectore, vt vndique muniti sint aduersùs Diaboli insidias; eóque vnguntur Ecclesia, & altare ante chrismationem, Reges, & Principes, iuxta textum in cap. 1. §. *Vnde. de sacra Vnctione.* Tertium est oleum infirmorum, nullo alio liquore mixtum, quod solùm pro Sacramento Vnctionis ministrando deseruit. De hoc triplici oleo meminit Concilium Meldense, provt refert Burchard. *lib.* 4. *cap.* 75. & Ino. 1. *p. cap.* 269.

9. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad primam ex Innocentio respondeo cum Glossa *in dicto cap. Illud superfluum.* nomine Chrismatis quodlibet oleum designari, vt manifestè colligitur ex dicto cap. 1. *de custodia Eucharistiæ*, & ex Rituali Romano. Neque ex verbo, *confectum*, colligi contrarium potest: solùm enim denotat, perfectum esse: quia est consecratione præparatum. Secunda probat, oleum infirmorum etiam esse singulis annis consecrandum, & per omnes ciuitates, siue diœceses distribuendum, provt semper est Ecclesiæ consuetudo. Ad tertiam rationem propositam nego, nullam agnouisse illos Patres distinctionem inter oleum infirmorum, & baptizatorum; tametsi inter oleum, quo vnguntur baptizati, & confirmandi. nullam agnouerit Gregor.

10. Quòd si inquiras, quare oleum baptizatorum, & confirmatorum mixtum est balsamo, non verò oleum infirmorum? Respondet optimè Altisiodorensis *libr.* 4. *summa*, *tractatu* 7. & ex illo Suarez *disputat.* 40. *sect.* 1. *circa finem*, Layman. *libr.* 5. *summa*, *tractatu* 8. *cap.* 2. *num.* 2. Vt ex odore balsami admoneantur baptizatus, & confirmatus de obligatione, quam habent, rectis operibus, & exemplis bonum de se odorem præbere: at, quia mox morituri sola pace, & tranquillitate conscientiæ, & Spiritus Sancti gratia indigent, ideò eorum oleum nullam balsami mixtionem habet.

11. Ex his sic deductis duo certa inferre potes. Primùm, nullo modo licitum esse, deficiente oleo infirmorum, oleo catechumenorum, vel confirmatorum vti: tum, quia est aduersùs Ecclesiæ consuetudinem: tum, quia est satis probabile, ex eis non posse Sacramentum Vnctionis perfici: vtpote quæ in ordine ad hoc Sacramentum consecrata non sunt. Atque ita tradit Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 2. *n.* 3. Secundum est, si per errorem Chrismate infirmum vnxeris, te posse dissimulare: tum, quia est

est satis probabile, infirmos eo antiquitùs vngi, verúmque Sacramentum confici: tum, quia hoc Sacramentum non est præcisæ necessitatis: tum, quia tarò scandalum vitari potest. Verùm, si hæc ratio scandali esset, vt facilè monendo circunstantes de errore commisso fieri potest; verius est, te obligatum esse Sacramentum Vnctionis repetere, adhibito oleo simplici, ab Ecclesia designato: quia probabilius est.

12. Superest dicendum, an pecces, si vngas infirmum oleo benedicto non eo anno præsenti, sed præterito? Et quidem, si vrgeat necessitas, neque ad manum habeas oleum benedictum eo anno, omnes conueniunt, tibi licitum esse oleo antiquo vti: at extra necessitatem communior sententia docet, te peccatum committere. Quia singulis annis ex consuetudine Ecclesiæ, & præscripto Clement. VIII. chrisma, oleúmque infirmorum, & catechumenorum consecratur, & per singulas Ecclesiàs distribuitur, iuxta textum in cap. *Litteris. de consecrat. dist.* 3. vt, veteri combusto, vti nouo possis. Atque ita docent Bonac. *dist.* 7. *quæst. vnic. part.* 2. *num.* 6. Posseuin. *de officio Curati, cap.* 9. *num.* 2. Zambrana *de extrema Vnctione, cap.* 5. *dub.* 4. *num.* 5. Non tamen explicant ij Doctores, an hoc peccatum mortale sit. Et quidem cùm materia grauis sit, si præceptum adsit, culpam grauem constituere debet. Ex quo infertur, debere Parochum, cùm primùm commodè possit, oleum eo anno benedictum ad se deferre, ne ob necessitatem cogatur antiquo vti. Cæterùm Henriquez *lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 2. & Emmanuel Sà *Extrema Vnctio, n.* 6. censent, adhiberi posse oleum non eodem anno benedictum, deficiente benedicto eiusdem anni: quia præceptum solùm est de chrismate comburendo, cap. *Si quis de alio. de consecrat. dist.* 4. non de oleo catechumenorum, vel infirmorum.

PVNCTVM III.

Quæ sit proxima huius Sacramenti materia.

1. *Materia proxima est vnctio.*
2. *Sub forma Crucis debet fieri, sed non ex necessitate.*
3. *Quibus in partibus facienda sit vnctio.*
4. *An sit de necessitate Sacramenti vnctio quinque sensuum.*
5. *Quo possit casu hoc Sacramentum ministrari sub vnius sensus vnctione, ex prædicta sententia.*
6. *Omnes vnctiones quinque sensuum sunt de necessitate huius Sacramenti, iuxta communem, verámque sententiam.*
7. *Nunquam est ministrandum hoc Sacramentum sub vnius sensus vnctione.*
8. *Satisfit oppositis rationibus.*
9. *Non est opus ad essentiam Sacramenti, vtrunque oculum, vel aurem vngi.*
10. *Infirmus manibus, vel oculis carens, vngendus est in parte proxima.*
11. *Ordo in his vnctionibus ab Ecclesia præscriptus, non est de essentia huius Sacramenti.*

1. CVm hoc Sacramentum non in aliqua re permanenti; sed in vsu illius consistat, sicuti Baptismus, Confirmatio, aliáque Sacramenta, præter Eucharistiam; efficitur sanè, materiam proximam huius Sacramenti vnctionem esse: quod satis indicauit Iacob. 5. dicens: *Vngentes eum oleo sancto.* & Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 1. subdens causam, quare oleum sit materia huius Sacramenti: quia, videlicet, vnctio aptissimè Spiritus Sancti gratiam, quæ inuisibiliter anima inungitur, repræsentat. Si igitur per vnctionem olei, gratia Spiritus Sancti repræsentatur, vt in signo practico, vnctio materia est proxima huius Sacramenti, & oleum remota.

2. Hæc vnctio sub forma Crucis debet fieri: quia omnia Sacramenta sub hac forma peraguntur, vt tradidit August. *tract.* 118. *in Ioann.* & colligitur ex cap. *Nunquid. de consecrat. distinct.* 5. & *ibi* Glossa *verbo, Nisi Cruce.* Sed non ex necessitate Sacramenti, cùm neque ex Scriptura, neque ex Conciliis, neque ex traditione ea necessitas colligatur. Nam Iacobus solùm dixit: *Vngentes eum oleo.* Concilium item Florentin. & Trident. accuratè materias, & formas Sacramentorum exprimentia, Crucis formationem in hoc Sacramento non expresserunt, sicuti in Sacramento Confirmationis factum est: & meritò: quia ibi armatur miles signo Crucis ad eam confitendam, & defendendam. Quinimò existimo, secluso contemptu, non esse grauem culpam, illius Crucis omissionem: quia vngere sub forma Crucis, esto, piissimum sit, & consuetudine Ecclesiæ firmatum, non videtur grauis materia, neque sub graui obligatione receptum, vti dixit Suarez *disput.* 40. *sect.* 2. *num.* 3. Filliuc. *tract.* 3. *cap.* 4. *quæst.* 8. *num.* 75. Zambran. *de extrema Vnctione, cap.* 5. *num.* 11. Coninch *disput.* 19. *dub.* 2. *in fine.* Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 3. *in fine.* Bonac. *disp.* 7. *quæst. vnic. part.* 2. *in fine.* Quinimò, si periculum mortis instet, & commodiùs absque Crucis formatione peragi Sacramentum possit; nullum erit peccatum, Crucis formationem omittere, vt testantur Suarez, Coninch, Layman. *loc. allegat.*

3. Porrò fieri debet hæc vnctio ex Florent. Concilio in septem corporis partibus, videlicet, in oculis; in auribus, & naribus, in ore, in manibus, in pedibus, & renibus. Non tamen in iis omnibus ex necessitate Sacramenti, imò neque vniuersalis præcepti: nam vnctio in renibus ferè vbique omittitur, & ita expedit maximè in fœminis ob honestatem, & decentiam, sicuti monet Tolet. *lib.* 7. *cap.* 3. Valent. *tom.* 4. *disp.* 8. *quæst.* 1. *part.* 2. Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *num.* 6. Zambran. *cap.* 5. *princ. num.* 4. Bellarmin. *libr. de extrema Vnctione, cap.* 10. Emmanuel Sà *verbo, Extrema Vnctio, num.* 11. Henriquez *lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 2. Coninch *disput.* 19. *dub.* 3. *num.* 8. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 5. Bonac. *disp.* 7. *quæst. vnica, part.* 5. *num.* 18. Vnctio verò pedum non ita vniuersaliter omittitur, ideóque in ea adhibenda, vel omittenda, seruanda est cuiusque Ecclesiæ consuetudo, vti docuerunt Suar. Sà, Coninch, Layman. Bonac. & alij *suprà.* Neque his obest Florentinum exprimens septem illas vnctiones, quia non expressit illas vt necessarias; sed vt vsitatas ab aliquibus Ecclesiis: Quocirca vnctiones tantùm quinque sensuum sunt ab vniuersali Ecclesia præceptæ: & meritò, quia organum, receptaculúmque peccati necessariò est aliquis sensus: nihil enim ad intellectum, & voluntatem deuenire potest, nisi priùs fuerit in sensu. Ergo adhibito sensibus remedio omnia curata censentur.

4. An autem sint de necessitate Sacramenti, difficultate non caret. Nam aliqui, quos tacito nomine refert Suarez *disputat.* 40. *sect.* 2. *num.* 8. Bellarminus *de extrema Vnctione, cap.* 10. existimant, nullius determinati sensus vnctionem esse necessariam; sed sufficere, si in qualibet parte corporis vnctio fiat; quia ex Iacobi loco, & ex Tridentino non colligitur, aliquem determinatum sensum vngi debere; sed solùm hominem vngendum esse; Florentin. verò etsi expresserit vnctionem quinque sensuum, non videtur, tanquàm necessarium necessitate Sacramenti, expressisse, cùm etiam vnctionem pedum,

dum, & rerum expresserit, quæ necessaria non est. Alij verò, esto, admittant vnctionem alicuius sensus necessariam esse, quippe fieri non potest vnctio, quin in aliquo sensu saltem tactus fiat: at omnium sensuum affirmant necessariam non esse; sed, posita vnica vnctione, Sacramentum, saltem partiale, essentialiter perfici, & ad eius perfectionem, & integritatem reliquas subsequentes pertinere, sicuti in Sacramento Ordinis, & Eucharistiæ cernere licet, in quorum qualibet parte essentia Sacramenti sita est, atque ad vnam completam, & perfectam significationem omnes partes Eucharistiæ, & Ordines assumpti referuntur, non plura, sed vnum Sacramentum perfectum complent. Sic indicarunt Scotus *in 4. distinct.* 23. *quest. vnica*, *ad* 2. Adrian. *in materia de confess. quest.* 4. §. *Sed dubium.* Ioannes Medin. *Cod. de confess. quest.* 11. §. *Secundò, idem.* Fauet D. Thomas *in supplement. quest.* 29. *artic.* 2. quatenus cum vnitate Eucharistiæ hoc Sacramentum comparat. Expressè eam firmarunt Doctores Louanienses, cum suo Archiepiscopo, teste Suarez *disput.* 41. *sect.* 3. *in fine.* Chapeauilla *cap.* 5. *quest.* 30. Ægidius de Coninch *disput.* 19. *dub.* 3. Et probabilem reputant Suarez, Layman. Coninch *locis referendis*, & verè probabilis est. Ratio à priori ex institutione Christi desumenda est: Christum autem sic Sacramentum extremæ Vnctionis instituisse, vt cuilibet vnctioni suus effectus gratiæ correspondeat. Vnde colligere possumus, quia sic aptiùs hominibus animam agentibus esset prouisum, cùm aliqui ante finitam vltimam vnctionem soleant decedere. Præterquam quòd qualibet vnctio sub sua forma diuersum est signum sensibile gratiæ sanctificantis; & cùm sit signum practicum, operari debet effectum in eo instanti, ac perficitur: cui operationi non obest, quòd sub forma deprecatiua vnctio peragatur. Nam, esto, ad veritatem orationis deprecatiuæ satis sit, quòd illius effectus suo tempore concedatur; at ad veritatem orationis deprecatiuæ practicæ necessariò expostulatur, quòd eo tempore, quo perficitur, effectum habeat, aliàs asserere possemus, finitis omnibus vnctionibus effectum gratiæ differri posse. Adde, si finita vnius sensus vnctione, Sacerdos redderetur impotens reliquas perficiendi, ab alio ministro absque repetitione peragendæ essent. Ergo signum est, quamlibet vnctionem sub sua forma partiale Sacramentum constituere, & omnes vnctiones integrum, & perfectum, vtpote quæ reddant homini integram sanitatem. Neque obest, quòd vnum peccatum mortale non possit remitti sine alio: quia hoc Sacramentum non est per se ad remittenda peccata institutum; sed ad concedendam Spiritus Sancti gratiam auxilia præuenientia secum trahentem, quibus roboratur infirmus aduersùs Diaboli insidias. Neque item obest, quòd per quamlibet vnctionem expostuletur specialium peccatorum remissio: quia non petitur horum remissio cum aliorum exclusione, si fortè adsint; quinimò tacitè omnium remissio expostulatur, cùm expostulatur gratia, quæ omnibus peccatis repugnat.

5. Ex hac sententia manifestè infertur, si Sacramentum extremæ Vnctionis integrè ministrari non potest; benè tamen quoad partem, vel quia infirmus creditur ante finitas vnctiones decessurus; vel, quia plures eodem periculo laborant, quibus Sacramento vnctionis integrè ministrato subueniri non potest; posse Sacerdotem, saltem conditione mente retenta, sub vna vnctione Sacramentum ministrare, eo modo, quo in manuali Mechliniensi à Doctoribus Louaniensibus approbato statutum est; scilicet, vngendo organum sensus magis obuium dicendo: *Per istam sanctam Vnctionem, & piissimam suam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum.*

6. Cæterùm, communis sententia, & omninò tenenda docet, omnes vnctiones quinque sensuum ita esse de necessitate Sacramenti, vt nulla illarum per se sumpta verum Sacramentum, etiam partiale, sicuti contingit in Eucharistia, & Ordine, constituat. Sic Sotus *in 4. distinct.* 13. *quest.* 1. *artic.* 3. *conclus.* 2. Henriquez *libr.* 3. *cap.* 8. *num.* 2. Suarez *disputat.* 40. *sect.* 2. *num.* 8. & *disputat.* 41. *sect.* 2. *num.* 13. Cardinalis Bellarminus *libr. de extrema Vnctione*, *cap.* 10. Valentia *tom.* 4. *disputat.* 8. *question.* 2. *part.* 2. Ægidius de Coninch *disputat.* 19. *dub.* 3. *num.* 12. Layman. *lib.* 5. *summa*, *tractatu* 8. *cap.* 3. *num.* 2. Bonacina *disput.* 7. *questione vnica*, *part.* 5. *num.* 16. & alij apud ipsos. Fundamentum est. In his, quæ pendent, non tam ex ratione, quàm ex institutione, consensus Ecclesiæ, & Doctorum maximè habendus est. At ferè omnes Doctores censent, approbante Ecclesiæ consuetudine quinque sensuum vnctiones esse de necessitate Sacramenti. Aliàs, quoties plures in extremo vitæ periculo adessent, nec posset omnibus integrè vnctio ministrari, vel quoties timeretur infirmus absque vnctione decessurus, vel Sacerdoti periculum contagij, permitti deberet vnica vnctio. At contrarium est vsu, & praxi receptum. Ergo signum est, omnes vnctiones necessarias esse. Prætereà est congrua ratio: nam, cùm Christus Dominus, cùm in terris viueret, nemini dimidiatam sanitatem concesserit; sed potiùs integram; præsumendum non est, Sacramentum instituisse, quod hominem dimidiatè sanaret, præcipuè cùm satis intelligi non potest, in quo dimidiata salus consistere possit: non enim in peccatorum mortalium remissione, quæ integrè per gratiam excluduntur; neque etiam in remissione venialium: nam, esto cum gratia compati possint, compati tamen non potest eorum dimidiata remissio, stante dispositione omnium remissionem exigente: neque denique in gratiis præuenientibus, cùm qualibet illarum hominem totum roboret in extrema lucta, & in spem diuinæ misericordiæ erigat.

7. Hinc inferendum est corollarium oppositum ei, quod prior sententia intulit, Sacramentum extremæ Vnctionis nunquam esse incipiendum ministrari, si timeatur non posse omnes vnctiones perfici. Monent tamen Coninch, Layman. Suar. *loc. allegat.* aliquando in casu valdè vrgenti, scilicet, cùm ægrotus nullum aliud Sacramentum recipere potest, & timetur decessurus, si omnes vnctiones integrè peragantur, posse sub vnius formæ prolatione virtualiter omnes comprehendente quinque sensus in capite ægroti inungi.

8. Rationes oppositæ sententiæ non vrgent. Nam esto, ob illam congruentiam, quæ in argumento refertur, salubrius esset, si per quamlibet vnctionem suus effectus gratiæ independenter ab alia vnctione correspondere, ob congruentias in probatione nostræ conclusionis adductas, noluit Christus Dominus id præstare. Ad secundum concedo, quamlibet vnctionem sub sua forma habere distinctam significationem physicam, sed non sacramentalem, eò quòd non perfectam, & integram hominis sanitatem significet, quod ad essentiam huius Sacramenti, vt probatum est, requiritur. Et ad primam impugnationem concedimus, necessarium esse, ad veritatem orationis deprecatiuæ

catiuæ practicæ, vt finita eius perfecta significatione effectus rogatus concedatur; nego tamen, finita qualibet vnctione, sub sua forma eius perfectam significationem sacramentalem finiri, & compleri, quousque omnes vnctiones adhibeantur. Ad secundam concedo cum Emman. Sà *verb. Extrema Vnctio, n.* 10. alium Sacerdotem reliquas vnctiones perfecturum, sicuti in sacrificio Missæ contingit, quod perficitur ab alio Sacerdote, nihil ex substantialibus legitimè factis repetito. Ad tertium, esto, effectus proprius, & per se huius Sacramenti non sit peccatorum remissio: quia tamen est gratia, quæ omnia remittit, & ad omnes tentationes vincendas roborat, ea de causa per singulas vnctiones non conceduntur: quia repræsentatur sub forma significationem restrictam, & partialem habente, & à gratia habituali, auxilijsque præuenientibus non adæquatè.

9. Illud verò reputo certum cum Henriquez *lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 1. Emman. Sà *verbo, Extrema Vnctio, n.* 12. Suarez *disp.* 40. *sect.* 2. *num.* 5. Zambran. *de extrema Vnct. cap.* 5. *in princ. num.* 9. Layman. *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 5. Bonac. *disp.* 7. *quæst. vnic. cap.* 5. *in fine*, necessarium non esse ad essentiam Sacramenti, vtrunque oculum, vtranque aurem, vtranque manum inungere: siquidem ex vnius vnctione optimè dicitur sensus vnctus; eáque de causa, stante graui necessitate, nullum esset peccatum sic vnctionem peragere, vt rectè notauit Suar. *dicta sect.* 2. *num* 5. Verùm, seclusa ea necessitate, credo cum prædictis Doctoribus mortale committi ob Ecclesiæ consuetudinem, si in vtraque parte, vbi virtus potentiæ viget, non fiat vnctio.

10. Sed, quid, si infirmus oculis, auribus, vel manibus careat? Vngendus est in parte propinquiori: quia moraliter reputatur vnctus ea in parte, in qua potentia viget. Neque obest, quòd nunquam peccarit, neque peccare potuerit ex vi illius sensus, vti contingit cæco, vel surdo à natiuitate: quia id est per accidens: & esto peccare non possit quoad effectum; benè tamen quoad affectum. Neque hoc Sacramentum expostulat necessariò infirmum quolibet sensu peccasse, aut peccare potuisse, vt satis indicat forma, sub qua ministratur, quæ sensum conditionalem præstat. Idem enim est dicere: *Indulgeat tibi Deus, quidquid peccasti per visum.* ac dicere: Indulgeat tibi Deus, si quid peccasti per visum. Quare solùm requiritur, quòd infirmus aliquo sensu peccare possit. Atque ita sustinent, alijs relatis, Layman *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 2. *in fine.* Emmanuel Sà *Extrema Vnctio, num.* 13. Suarez *disput.* 41. *sect.* 2. *in fine*, & *disput.* 42. *sect.* 3. *num.* 5. Bonac. *disput.* 7. *de Sacram. quæst. vnic. part.* 5. *num.* 16.

11. Denique ad Sacramenti essentiam necessarium non est, ordinem in his vnctionibus ab Ecclesia præscriptum seruare: quia ex illius inuersione significatio perfecta, & integra non omittitur, vt intuenti constare potest. At graue esset peccatum, vtpote contra Ecclesiæ consuetudinem, eum ordinem inuertere, vt ex communi docet Suarez *disput.* 40. *sect.* 2. *in fine.* Emmanuel Sà *num.* 12. Bonac. alijs relatis *disput.* 7. *de Sacram. quæst. vnic. punct.* 5. *num.* 20.

PVNCTVM IV.

Quæ sit legitima forma huius Sacramenti.

1. *Sub forma deprecatiua hoc Sacramentum ministratur.*
2. *Congruentia huius institutionis.*
3. Vngo te, vt Deus tibi remittat. *esto aliqui teneant Ferd. de Castro, Sum. Moral. Part IV. non esse formam sufficientem; rectiùs alij oppositum docent.*
4. *Quæ verba essentialia sint pro forma huius Sacramenti.*
5. *Inuocatio Trinitatis non est de essentia.*

1. Constat ex Florent. *in decreto Eugenij, de litteris vnionis*, & ex Trid. *sess.* 14. *c.* 1. & ex perpetua Ecclesiæ Romanæ traditione, formam legitimam huius Sacramenti esse: *Per istam sanctam Vnctionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquisti per visum.* & sic in reliquis sensibus fit repetitio. Et licet D. Bonauent. *in* 4. *distinct.* 23. *artic.* 1. *quæst.* 4. Richard. *ibi ad* 2. Durand. *quæst.* 3. *art.* 3. referant, D. Ambrosium in Ecclesia Mediolanensi hac forma vsum fuisse: *Vngo te oleo sanctificato in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: vt more militis vncti preparatus ad certamen, aëreas possis superare potestates.* quam Paludan. *quæst.* 1. *art.* 2. approbat. Et Palacios *eadem distinct.* 23. testatur, eandem formam contineri in libro Sacramentali Venetorum, approbato à Leone X. Attamen credendum est, illam formam, non vt substantialem Sacramenti; sed vt præparatoriam ad formam substantialem adhibitam esse, vti explicuit D. Thom. *in* 4. *dist.* 28. *q.* 1. *art.* 4. *qq.* 2. *ad* 3. & Durand. *loc. alleg.* & Val. *disput.* 8. *punct.* 2. *post med.* Suarez *disput.* 40. *sect.* 3. *num.* 8. Coninch *disput.* 19. *dub.* 4. *num.* 14. Emmanuel Sà *in edit. Roman.* plures refert *num.* 13. Nam, cùm forma deprecatiua, & indicatiua omninò distinctæ sint, distinctámque significationem habeant, nequeunt vni Sacramento accommodari. At ex vsu perpetuo Romanæ Ecclesiæ à Concilijs approbato, cui nullus error subesse potest, *cap. Ad abolendam. de Hæretic.* constat, formam huius Sacramenti deprecatiuam esse. Ergo quælibet alia, quæ indicatiuo modo proferatur, insufficiens est. Ratio autem, quare hoc Sacramentum sub forma deprecatiua ministretur, reliqua verò Sacramenta sub forma indicatiua, præcipua est Christi voluntas quam ex verbis Iacob. cap. 5. *Orent super eum.* Ecclesia collegit. Nam esto, verba, quibus Sacramentum Baptismi conficitur, Sacerdotis supplicationem appellauerit Augustinus *lib.* 6. *de Baptismo contra Donatistas, cap.* 25. & verba, quibus absolutio in Sacramento Pœnitentiæ conceditur, appellauerit Leo I. *epist.* 91. *ad Theodorum*, Sacerdotis supplicationem: id tamen factum est; quia in fide promissionis Christi proferuntur; non, quia propriæ, & formales deprecationes sint. At, cùm Iacobus expressam orationem ad huius Sacramenti essentiam postulauerit; non de virtuali; & impropria deprecatione; sed potiùs de formali, & propria intelligendus est.

2. Congruentia autem huius institutionis multiplex à Doctoribus adducitur. Prima, quia reliqua Sacramenta semper aliquem effectum infallibilem habent, vel characteris, vel gratiæ sacramentalis: ideóque meritò per verbum indicatiuum efficaciam actualem aptiùs declarans ministrari debebant. At hoc Sacramentum sæpè ob indispositionem recipientis suo effectu primario, qui est gratia sanctificans, impeditur; sæpè etiam secundario, qui est corporis salus, quia non expedit. Et licèt in Sacramento Pœnitentiæ hæc differentia non procedat, quia ob indispositionem recipientis sæpè illius effectus impeditur, maximè in sententia negante dari Sacramentum informe: at, quia ministratur per modum iudicij; expedit sententiam absolutionis indicatiuo modo proferri. Secunda, quia hoc Sacramentum conceditur homini viribus iam destituto, & pro se

quasi impotenti satisfacere, ideóque ad diuinam misericordiam confugiendi, quam expedit omninò implorare. Tertia, quia est Pœnitentiæ consummatiuum, & perfectiuum: quod enim in Sacramento Pœnitentiæ, ob diminutam suscipientis dispositionem, remissum non est, id in hoc Sacramento à diuina misericordia remitti postulatur, sicuti prosequitur S. Thom. *in supplement. quæst.* 29. *art.* 8. & *dist.* 28. *quæst.* 1. *art.* 4. *qq.* 2. Bonauent. *dist.* 23. *art.* 1. *quæst.* 4. *ad finem.* Henriq. *cap.* 8. Suar. *disp.* 40. *sect.* 3. *num.* 10. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 3. *in princ.* Bonauent. *disp.* 7. *de extrema Vnct. q. vnic. part.* 3. *num.* 3. Bellarmin. *cap.* 7. *vers. Tertiò, nota.* & alij.

3. An verò illa forma: *Vngo te, vt Deus tibi remittat, quidquid deliquisti per visum,* sufficiat? Negat Bonac. *disput.* 3. *num.* 4. quia versùs Deum vnctioni deprecatio non adiungitur: sed rectiùs Suar. *disput.* 40. *sect.* 3. *num.* 10. Layman. *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 3. *circa finem*, quia in actu exercito videtur facta vnctio ad impetrandam peccatorum remissionem. Illud certum, esse grauissimum peccatum ea vti, tum ob dubium de valore Sacramenti, tum ob omissum ritum ab Ecclesia Romana præscriptum.

4. Sed, quæ verba ex supradicta forma essentialia sint, petendum est ex his, quæ diximus *tractat.* 18. *de Sacram. in genere.* Et in primis quoad præceptum, & obligationem, necessariò, vt iacent in Rituali, exprimenda sunt. Nemini enim licitum est, ordinem ministrandi Sacramenta sua propria authoritate inuertere. Quoad essentiam verò ea verba, sine quibus vnctio, & peccatorum remissio deprecatiuè significari non potest, essentialia reputari debent. Vnde, si omitteres dicere, *Per hanc sanctam Vnctionem*; esto vngeres, Sacramentum non conficeres. Secùs, si solùm illud verbum, *sanctam*, relinqueres. Itē, si imperatiuo modo peccatorum remissionem promitteres, dicens: *Per hanc sanctam Vnctionem remittatur tibi, quidquid peccasti per visum.* quia huic formæ oratio, & deprecatio propria essentialis est. Omissionem autem illorum verborum, *per piissimam misericordiam tuam*, incertum est essentialem esse. Aliqui affirmant, alij veriùs negant. Suar. *disput.* 40. *sect.* 3. *num.* 13. Coninch *disput.* 19. *dub.* 3. *num.* 15. Bonac. *disput.* 7. *de Sacram. q. vnic. part.* 3. *circa finem.* Propterea, quòd in verbo, *Indulgeat*, satis videntur contineri, cùm non alia via, quàm ex piissima sua misericordia remittere possit Deus nostra peccata. Secùs est de verbis subsequentibus, quæ reputo essentialia: necessariò enim remissio peccatorum deprecatiuo modo in hac forma exprimenda est: quia, cùm hoc Sacramentum institutum fuerit, vt illo Deus per Indulgentiam concedat, quidquid in iudicio pœnitentiali superfuit ex iustitia soluendum, ob quam causam Pœnitentiæ consummatiuum appellatur; meritò hæc remissio, & Indulgentia exprimi in petitione debebat. Quinimò non solùm exprimi debet peccatorum remissio vtcunque, sed organa sensuum, vtpote illorum peccatorum radix, & origo, vt signum esset, hoc Sacramento hominem perfectè sanari. Grauior dubitatio est, an essentiale sit cuilibet vnctioni suam formam distinctè repetere; an verò sufficiat quinque vnctionibus celeriter factis vnicam formam, omnes alias virtualiter continentem, exprimere, sicuti *superiori puncto* diximus, præscriptum esse tempore pestis in Manuali Mechliniensi. Et verius existimo cum communi sententia, & consuetudine recepta, singulis vnctionibus suam formam partialem repetendam esse. Sed, quia contrarium probabilitate non caret; consultum puto, si vrget grauis necessitas ægroti, eò quòd timeatur probabiliter decessurus, antequàm omnes formæ distinctè exprimantur sub conditione, oportere sub prædicta forma Sacramentum ministrari: quia in ea administratione Sacramento nulla fit iniuria, & ægroto ad salutem æternam prodesse potest, vt benè notauit Suar. *disp.* 40. *sect.* 3. *num.* 16. & *disp.* 41. *sect.* 3. *in fine.*

5. Illud certum, inuocationem Trinitatis, neque ex Sacramenti necessitate, imò secundùm veriorem sententiam, neque ex præcepto necessariam fore: quia neque in Conciliis, neque in Rituali Romano cauetur, Trinitatem inuocandam esse: imò nec videtur expediens, & deprecationi accommodata, vt benè aliis relatis firmant, Coninch *disp.* 19. *dub.* 4. *num.* 5. Suar. *disp.* 40. *sect.* 3. *in fine.* Bonac. *disp.* 7. *de Sacram. q. vnic. part.* 3. *num.* 2. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 3. *in fine.* Emmanuel Sà *verbo*, *Extrema Vnctio*, *num.* 7. *in addit.*

PVNCTVM V.

De effectu huius Sacramenti.

1. *Varios effectus hoc Sacramentum operatur.*
2. *Gratiam habitualem, quatenus est peccatorum venialium remissiua, affirmant plures, esse præcipuum effectum huius Sacramenti.*
3. *Contrarium est probabilius.*
4. *Soluuntur opposita rationes.*
5. *Gratia habitualis secum trahens auxilia ad alleuiandum, & confortandum infirmum, est præcipuus effectus huius Sacramenti.*
6. *Explicatur, qualiter hoc Sacramentum abstergat peccatorum reliquias.*
7. *Effectus secundarius primus est remissio peccatorum, tum venialium, tum mortalium, si infirmus grauatus illis sit, & obicem remissioni non ponat.*
8. *Potest dari casus, in quo Sacerdos debeat administrare hoc Sacramentum ei, quem solùm esse attritum reputat.*
9. *Item, effectus secundarius est remissio pœnæ temporalis.*
10. *Item, sanitas corporis, si expedit.*
11. *Expenditur sententia Soti, qualiter hic effectus intelligatur, & reiicitur.*
12. *Soluuntur Soti rationes.*
13. *Quando, seu quo tempore hoc Sacramentum prædictos effectus operetur.*
14. *An hoc Sacramentum habeat effectum recedente fictione, quando ob peccatum habere non potuit.*

1. Constat ex Trid. *sess.* 14. *in proœmio huius Sacramenti*, & *cap.* 2. hoc Sacramentum varios effectus habere, nempe, Spiritus Sancti gratiam, quæ delicta, si quæ sint expianda, delet, peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleuiat, & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus subleuatus, & morbi incommoda, ac labores leuiùs fert, & tentationibus Dæmonis calcaneo insidiantibus faciliùs resistit, & sanitatem corporis interdum, vbi saluti animæ expedierit, consequitur. Dubium ergo est primò, quis ex his sit primarius, & præcipuus huius Sacramenti effectus, & qui sint secundarij. Secundò, quo tempore ij effectus concedantur?

2. Circa primum, fuit opinio plurium, Bonauent. *in* 4. *dist.* 23. *art.* 1. *q.* 1. Durand. *qu.* 1. *art.* 2. *n.* 9. Richard. *art.* 1. *q.* 5. Altisiodoren. *lib.* 4. *sum. cap. de extrema Vnct. q.* 1. Abulens. *super* 8. *caput Matthæi, q.* 8. Nauarr. affirmantium esse communem *cap.* 22. *n.* 13. & aliorum, quos referunt Suarez, Coninch, & alij *locis referendis*; gratiam, inquam, habitualem, quatenus ex diuina institutione est peccatorum venialium remissiua, esse huius Sacramenti præcipuum effectum. Primò, quia ille est præcipuus effectus, qui per formam significatur:

tur: at per formam nihil aliud expresse postulatur, quàm peccatorum remissio. Ergo,&c. Secundò, Trident. effectus huius Sacramenti enumerans, primo loco instituit peccatorum remissionem, ibi: *Gratia Spiritus Sancti,quæ delicta, si quæ sunt expianda,abstergit.* Tertiò, quia esto,Pœnitentia ad remittenda peccata mortalia, & venialia fuerit instituta; id non obest,quin extrema Vnctio ad venialia saltem remittenda instituta fuerit,præcipuè ad remittenda ea peccata, quæ per Pœnitentiam deleri non possunt:siquidem diuerso modo per Sacramentum Vnctionis,ac per Sacramentum Pœnitentiæ delentur: nam per Pœnitentiam non videntur deleri posse, nisi illorum fiat dolorosa confessio: at per extremam Vnctionem ex eo præcisè, quòd illorum non habeas complacentiam. Quartò, Catechismus Romanus Pij V. expresse asserit,hoc Sacramentum ad remittenda venialia præcipuè esse institutum.

3. Cæterùm communis est sententia apud D.Thom. *in 4.dist.23.q.1.art.2.qq.1.* & *ibi* Paludan. *q. 4.* Sotum *q.1. art.2.* Bellarmin.*cap.8.* Emman.Sà *n.16. in addit.* Valen.*t.4.disp.8.q.1.pun.3.* Suar.*disp.41.sect.* 1. Laym. *lib.5.tract.8.cap.5.n.2.* Coninch *disp.19.dub.5.a n.16.* remissionem venialium factam per gratiam non esse huius Sacramenti primarium effectum. Ratio præcipua est: quia primarius,& præcipuus Sacramenti effectus non sub conditione; sed absolutè conceditur: quia est infallibilis, & certus non ponentibus obicem: at peccatorum remissio competit huic Sacramento, non primò, & per se; sed per accidens: quia per accidens est, quòd recipiens extremam Vnctionem in peccatis existat, vt satis indicant illa verba Iacob.5.*Et si in peccatis sit,remittentur ei.* Secundò, nulla esset ratio singularis, ob quam hoc Sacramentum potiùs moribundis,quàm sanis ministrandum esset, cùm omnes æquè peccatorum venialium remissione indigeant. Tertiò,non expediebat ministrari ei, qui nullum peccatum veniale commisisset. Quartò,ex nullo loco Scripturæ, aut Conciliorum comprobari potest, venialium potiùs, quàm mortalium effectum huius Sacramenti esse: nam Iacobi *cap. 5.* & Concil. tum Florentinum,tum Tridentinum, affirmantia, vi huius Sacramenti peccata remitti, si illud suscipiens in peccatis est,doctrinam ad peccata venialia non restrinxerunt, quinimò absolutè promiserunt peccatorum remissionem. At sub peccati nomine mortale potiùs,quàm veniale intelligitur.

4. Neque obstant rationes contrariæ. Ad primam, fateor,illum esse primarium effectum Sacramenti,qui per formam absolutè significatur: secùs, qui significatur sub conditione, & quasi præter intentionem. Idémque dicendum est ad secundam. Quòd si roges, quare forma huius Sacramenti non primarium; sed secundarium effectum,& per accidens contingentem expresserit? dicendum est,id ex institutione Christi, vsu, & definitione Ecclesiæ comprobata pendere. Congruentia ea esse potest, vt significaretur, hoc Sacramentum esse, tum Pœnitentiæ consummatiuum; siquidem consummat,& perficit, quod per Pœnitentiæ Sacramentum consummari non potuit: tum vltimò dispositiuum ad gloriæ introitum, qui peccatis occluditur,& impeditur. Ad tertiam concedo,nullum esse inconueniens,quòd Christus,si vellet,instituisset duo Sacramenta ad venialium remissionem: nego tamen id factum esse: satis enim saluti hominum prouidit,vnicum Sacramentum pro venialium remissione per se instituens. Ad quartam respondet optimè Valent. *disput.* 8. *quæst.* 1. *part. 3. post med.* ideò Catechismum Pij V. asserere, præcipuè institutum esse hoc Sacramentum ad venialium remissionem; non, quia hic sit primarius effectus; sed, quia sæpiùs horum remissio contingit vi huius Sacramenti,quàm mortalium, quæ plerunque Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramento delera sunt.

5. Igitur effectus primarius huius Sacramenti est gratia habitualis,non vtcunque; sed secum infallibiliter trahens auxilia, & gratias præuenientes, quibus ægroti animus alleuiatur, confirmatur, & roboratur; tum ad fiduciam de diuina misericordia concipiendam, tum ad morbi incommoda,& labores leuiùs ferendos; tum ad tentationibus Dæmonis calcaneo insidiantis resistendum,vti dixit Trid. *sess.14. c. 2.* & *in proœmio.* Et satis indicauit Iacobus dicens: *Et oratio fidei saluabit infirmum,& alleuiabit eum Dominus: & si in peccatis sit,remittentur ei.* Remissionem enim peccatorum postremo loco constituit; primo integram animi sanitatem, & robur. Atque ita tradunt Suarez *disp.41.sect.1.num.11.* Coninch *disp.19.dub.5.concl.1.* Valen.*t.4.disp.8.qu.1.pun.3.* Layman. *lib.5 summ.tr.8. cap.5.num.2.* Ratio desumitur ex Trident.*sess. 14. in proœmio*,asserente,clementissimum Redemptorem nostrum,qui omni tempore seruis suis de salutaribus remediis aduersùs hostium tela prospectum esse voluit, in vltimo vitæ agone constitutos hoc Sacramento munire voluisse, ne ob virium imbecillitatem, & acriorem hostis pugnam deficiant,& pereant. Eáque de causa non sanis, sed infirmis ministratur: quia in hac institutione non vtilitas, sed specialis necessitas spectata fuit. Dixi,effectum esse gratiam habitualem secum trahentem auxilia, &c. quod intelligi debet, quando illis auxiliis ægrotus indigeat: secùs, si illorum incapax est; vel,quia est phreneticus, vel sensibus destitutus, vel immediatè post susceptam vnctionem è vita decedit. Neque obinde fit, Sacramentum priuari suo primario effectu, qui est gratia sanctificans; non,quæ secum trahat auxilia actualiter, & de facto; sed,quæ illa secum trahat, si illis infirmus indiguerit. Neque quæ sint semper efficacia, sed quando diuinæ bonitati placitum fuerit; benè tamen quæ sint abundantiora, quàm aliàs concederentur.

6. Hinc fit,qualiter hoc Sacramentum institutum sit ad reliquias peccatorum abstergendas.Ex peccato nanque originali relicta est in anima quædam pronitas, & inclinatio ad malum,& difficultas in bonum; quæ fomes peccati appellatur. Ex actuali verò relinquitur phantasma,vel habitus,quæ vitium facile reddunt, & virtutem difficilem. Præterea, ex peccato remissa culpa, & pœna æterna, temporalis superesse solet.Sacramentum igitur Vnctionis ad concedendam promptitudinem in bonum, & difficultatem in malum, institutum est: non quidem tollendo fomitem corruptæ naturæ innatum:sic enim nunquam tollitur: neque tollendo habitum prauum, aut phantasma ex actuali peccato relicta; quia ad hæc tollenda nullum est Sacramentum institutum; sed concedendo robur mediis auxiliis, gratiisque excitantibus, quibus difficultas ex his causis prouenientes superentur.

Pœnæ item temporales,esto,propriissimè dici possent peccatorum reliquiæ: non tamen earum remissio effectus est primarius huius Sacramenti. Tum, quia hic est effectus primarius sacrificij:tum, quia absque infusione gratiæ concedi potest:tum,quia Sacramenta non in satisfactionem peccati, sed in reconciliationem, & vnionem hominis cum Deo primò instituta sunt:sunt etenim signa gratiæ sanctificantis.Atque ita docuit Suar. *disp.41.sect.1.n. 9.*

7. Effectus secundarius huius Sacramenti triplex est.Primus,remissio, tum mortalium,tum venialium, si fortè infirmus illis grauatus sit,eorúmque remissioni obicem non ponat, vti manifestè colligitur ex loco Iacobi: *Et si in peccatis sit, remittentur ei.* & ex Trident. *Si qua sunt expianda.* & ex verbis formæ: *Quid-*

quid peccasti. Quæ omnia æquè de mortalibus,ac venialibus intelliguntur : neque ea conditio apponeretur, si solùm pro venialium remissione esset hoc Sacramentum institutum, cùm vix vllus reperiatur,qui grauatus venialibus non sit. Institutum igitur est hoc Sacramentum, saltem secundariò,ad peccatorum,tum mortalium,tum venialium, remissionem. Et probari insuper potest ex Trident.*sess.*14. *in proœmio*,asserente, hoc Sacramentum esse Pœnitentiæ, & totius vitæ Christianæ consummatiuum : hoc autem fieri non posset, nisi peccata,tum mortalia, tum venialia,quæ per pœnitentiam deleta non sunt, abstergeret.Atque ita tradit ex omnium sententia Suarez *disp.* 41. *sect.*1. *n.*14. Valen.*disp.*8.*q.*1.*p.*3.*in princ.*Bonac.*disp.*7.*q.vnica,p.*6.*in princ.*Coninch *disp.*19.*dub.*5.*concl.*2. Laym. *lib.*5.*tract.*8.*cap.*5.*n.*2. Notanter dixi,*si obicem non ponat :* nam Sacramenta,esto,sint causæ infallibiles suorum effectuum, cùm ritè,& legitimè suscipiuntur : at sæpè ob indispositionem suscipientis eorum efficacia impeditur : impedis autem prædictum effectum,si peccati mortalis conscius Sacramentum recipias : quia non est institutum per se in mortalium remissionem; sed quasi per accidens,quando, scilicet,alia via remitti non possunt. At,si reputans te esse contritum,cùm tamen solùm attritus existas, hoc sacramentum recipias, sine dubio peccatorum remissionem obtinebis. Nam, esto, in aliis Sacramentis viuorum ex benigna Dei misericordia credatur ea bona fide suscipientes gratiam obtinere.modò attriti sint; in hoc tamen Sacramento tanquàm certum concedendum est, vtpote quod ad peccatorum remissionem est per se, licèt secundariò, institutum. Adde,si in prædicto casu hoc Sacramentum efficaciam non habet peccatum remittendi, nullus casus dari potest, in quo peccatum remittat. Atque ita docent Paludan.*in* 4. *dist.* 23. *q.* 1. *art.* 3.*concl.* 3. Suar.*disp.*41.*sect.* 1.*n.*19.& *disp.*42. *sect.*1. *in fine.* Laym.*lib.*5.*tract.*8. *cap.*5. *n.*2. Coninch *disp.* 19.*dub.*5.*circa finem.*

8. Ex qua doctrina prædicti Doctores inferunt, & benè, posse Sacerdotem ministrare hoc Sacramentum ei, quem probabiliter credit in peccato mortali existere, & solùm attritum esse,quando ipse infirmus ad contritionem conari non potest; vel,quia credit contritum esse:vel,quia est sensibus destitutus:quia Sacramentum confert rite ad eius effectum suscipiendum disposito. Semper tamen de quolibet Catholico præsumendum est, in eo periculo non solùm attritum, sed & contritum existere,nisi moraliter constaret de contrario, vt,si post peccatum nullus fuit ei locus ad contritionem concessus, vt rectè notauit Coninch *disp.* 19.*dub.*5.*n.*19.De peccatis venialibus aliter dicendum censeo: hæc enim credo virtute huius Sacramenti remitti ex eo præcisè,quòd illorum complacentiam non habeas: nam virtualis Sacramenti susceptio est virtualis illorum detestatio:& indicat Suar. *disp.* 41. *sect.* 1. *num.* 21.

9. Secundus effectus secundarius est remissio pœnæ temporalis pro peccatis debitæ; non quidem omnis, alias vix vllus Catholicus ritè vnctionem suscipiens in Purgatorium iret; sed secundùm eam mensuram, quæ diuinæ bonitati, & Christi institutioni consentanea fuerit, vti aduertit Coninch *dub.*5.*n.*19. Laym. *tract.*8.*cap.*5.*n.*3.

10. Tertius secundarius effectus est sanitas corporis, si id saluti animæ expedierit,vt docuit Trident.*sess.*14. *cap.* 2.*in fine*, & tradunt ferè omnes Doctores; sumiturque ex Iacobi verbis: *Et oratio fidei saluabit infirmum,& alleuiabit eum Dominus.* quæ non de solo leuamine, & sanitate spirituali; sed corporali debent intelligi; sub illa tamen conditione, si salus corporis animæ expedierit : quia hæc corporalia spiritualibus subordinata esse debent, & ob illa tantùm expostulari.

11. Sed est difficultas, qualiter hoc intelligendum est. Nam Sotus *in* 4. *distinct.* 23. *quæst.* 1. *art.* 2. ausus fuit affirmare, hoc Sacramentum nunquam habere effectum, provt expedit, vel non expedit animæ; sed provt morbi vis eum admittit. Mouetur primò : quia sæpè recipientes Confirmationem, & Eucharistiam, ita tepidi esse solent, & in malum procliues, vt non obstantibus auxiliis ex Confirmatione,& Eucharistia concessis deficiant. Ergo etiam recipientes extremam Vnctionem ita viribus destituti esse possunt, vt, non obstante auxilio ex vnctione concesso, nequeant salutem recuperare. Secundò, sæpè moriuntur, qui si viuerent, meliores existerent : alij viuunt, qui deteriores fiunt: ergo extrema Vnctio non concedit salutem, cùm expedit. Tertiò, sæpè concederetur salus præter omnem medicinæ spem, & naturæ leges, si concedenda sit, cùm animæ expedit. Ergo miraculosè.

Hæc tamen sententia vt omninò improbabilis reiicienda est, quippe est contraria,tum communi sententiæ Theologorum,tum Trident.& Florentin.Conciliis, definientibus, interdum hoc Sacramentum sanitatem corporis conferre, videlicet, cùm animæ expedierit. Ratio ex institutione Christi peti debet. Congruentia ex eius benignitate desumitur, qui non dedignatur integram homini sanitatem concedere.

12. Rationes verò Soti leuissimæ sunt. Ad primam concedimus, sæpè auxilia ob confirmationem, & Eucharistiam concessa non obtinere effectum : quia eorum efficacia pendet ex humana libera voluntate, quæ eam impedire potest. At effectus sanitatis corporalis ob extremam Vnctionem concedendus,si animæ expedit, cùm non dependeat à libero hominis arbitrio,necessariò sequendus est. Aliàs fatendum est,virtutem Sacramenti ita limitatam esse, vt nequeat grauitatem morbi superare; quod absurdum est,cùm Sacramentum non operetur virtute naturali; sed supernaturali, quæ quamlibet infirmitatem, quantumuis grauissimam, vincere æquè potest,ac leuem. Ad secundam dico, incertum esse,an illi, qui moriuntur, meliores forent : & esto, aliquando meliores existerent,postmodum mutarentur. Quòd verò alij viuant, qui deteriores fiunt,non inde infertur, Sacramentum illis sanitatem concessisse,cùm possint à causis naturalibus illam habere. Præterquàm quòd pro aliquo tēpore illa sanitas expedire animæ saluti potest, & ob eam causam vi Sacramenti concedi; tametsi tentationibus occurrentibus prædictus fructus amittatur. Neque enim,vt benè aduertit Suar. *disp.*41. *sect.vlt. n.* 5. fructus spiritualis, ob quem salus corporis vi Sacramenti interdum conceditur,non necessariò debet esse permanens,& perpetuus per totam vitam; sed secundùm ordinem diuinæ dispositionis. Ad tertiam admittimus, sæpè salutem corporis vi huius Sacramenti admitti, præter communes naturæ leges : neque obinde miraculosa salus est absolutè appellanda; quia est concessa iuxta leges à Christo præscriptas in huius Sacramenti institutione, sicuti nec transubstantiatio, miraculosa mutatio dicitur,esto,sit præter naturæ leges : sufficit enim, quòd sit iuxta leges statutas à Christo.

13. Quoad secundum, quando hoc Sacramentum prædictos effectus operetur? Breuiter respondeo,stante communi sententia,quam defendimus, hoc Sacramentum essentialiter non perfici, quovsque quinque sensuum vnctiones sub suis formis fiant, asserendum est illo instanti,in quo verum est affirmare,Sacramentum perfectum esse,conferri primarium effectum,qui est gratia habitualis, cum ordine, & connexione ex promissione diuina ad gratias præuenientes,quia effectus

ctus Sacramenti, quousque Sacramentum sit, concedi non potest. Atque ita docent Suar. *disp.* 41. *sect.* 2. *r.* 3. Layman. *tract.* 8. *cap.* 5. *circa finem.* Bonac. *disp.* 7. *de Sacram. q. vn. p.* 6. *n.* 2. Coninch *disp.* 19. *dub.* 6. *à n.* 21. Val. *disp.* 8. *q.* 2. *p.* 2. *vers. Effectus.* At in sententia Adriani, Medinæ, & aliorum, quos referunt Suar. Coninch, Laym. *loc. alleg.* & Henriq. *lib.* 3. *cap.* 12. affirmantium, in qualibet vnctione sub sua forma Sacramentum essentialiter perfici, tametsi partiale, & minùs perfectum, necessariò fatendum est, effectum gratiæ concedi qualibet finita vnctione, vt rectè notarunt Suar. Layman. Coninch *loc. allegat.* quia Sacramentum, cùm sit signum practicum gratiæ sanctificantis, esse non potest absque gratiæ productione, si ex parte suscipientis nullus datur obex.

Gratiæ verò præuenientes huic gratiæ habituali annexæ non conceduntur necessariò eo instanti, quo gratia habitualis conceditur: quia eo tempore fortè non erant commodæ. Conceduntur tamen quoties ex institutione Christi, & ordinatione diuina infirmus in illa ægritudine constitutus illis eget ad excitandam spem diuinæ misericordiæ, ad leuiùs labores, & infirmitatis incommoda ferenda, & ad resistendum Diaboli tentationibus. Finita verò infirmitate, non conceduntur: quia hæc remedia, vt ex Trid. *sess.* 14. *de extrema Vnctione, in proœmio*, solùm pro periculo mortis ob grauem illius necessitatem prouisa sunt. Nam pro toto vitæ decursu, vt ipsummet Concilium inquit, reliquorum Sacramentorum effectus sunt designati, vt aduertit Suar. *disp.* 41. *sect.* 1. *n.* 24.

De remissione peccati, tam quoad culpam, quàm quoad pœnam, idem dicendum est, ac de gratia habituali; concedi, inquam, eo instanti, quo Sacramentum perficitur, si ex parte suscipientis nullus ponatur obex: quia nulla est causa, ob quam in aliud tempus differatur. Idem videtur affirmandum de sanitate, tametsi non oporteat integram statim concedi; sed paulatim, & quasi insensibiliter, ne ægroti conscij sint ritè Sacramentum suscepisse, & gratiam obtinuisse.

14. Solùm superest dubium, an, si ob indispositionem ægroti Sacramentum effectu careat, sublata indispositione effectus prædictos habeat? Et quidem, si perseuerante infirmitate, fuerit obex sublatus, probabilissimum credo, effectus habiturum: quia, cùm supradictum Sacramentum iterari non possit eo tempore, expediebat, ne infirmus iterum dispositus effectibus illius priuaretur. At, infirmitate finita, cùm infirmus capax esse non possit; tum gratiarum præuenientium, quæ sunt quasi effectus primarij huius Sacramenti; tum sanitatis recuperandæ, grauius dubium habet. Piè tamen credi potest, effectum gratiæ habitualis ex se dicente ordinem ad gratias præuenientes, si fortè ægrotus illarum capax sit, sublato obice, concedi, vti docuit Suar. *disp.* 41. *sect.* 23. & 24.

PVNCTVM VI.

De subiecto, seu suscipiente vnctionem.

1. *Subiectum vnctionis est homo viator.*
2. *Baptizatus.*
3. *Adultus, qui aliquando rationis vsum habuit.*
4. *Satisfit cuidam obiectioni.*
5. *Aliqui existimant, non esse ministrandum hoc Sacramentum pueris rationis vsum habentibus; sed oportere ætatem habere puberem.*
6. *Reijcitur prædicta sententia, & adstruitur impuberibus dari posse.*
7. *Non est necessarium, quòd suscipiens aliquando peccauerit: sufficit peccare potuisse.*
8. *Soluuntur opposita rationes.*
9. *Adultus, si, immediatè post Baptismum susceptum, in morbum incidat, potest hoc Sacramentum suscipere.*
10. *Debet suscipiens infirmus existere.*
11. *Qualiter infirmitas requiratur.*
12. *Non est expectandum vltimum vitæ periculum.*
13. *Stante dubio, an morbus periculosus sit, ab hoc Sacramento supersedendum est.*
14. *Non esse de Sacramenti essentia, quòd ministretur infirmo periculoso, affirmat Coninch.*
15. *Verius est oppositum.*
16. *Soluuntur rationes contrariæ.*
17. *Sæpiùs hoc Sacramentum suscipi potest, si sæpiùs in nouam infirmitatem incideris.*

1. Subiectum capax vnctionis tantùm est homo viator, capax, adultus, in periculo mortis, ob infirmitatem, constitutus. Conclusio est ab omnibus recepta, quam oportet per partes explicare. Primò, debet esse viator: Sacramenta enim solùm pro viatoribus sunt instituta. Quare, si dubium sit, infirmum è vita decessisse, nec veritas explorari potest absque periculo manifesto omittendi vnctionem, non absolutè, sed sub conditione, saltem mente retenta, ministranda vnctio est; vt benè notauit Nauarr. *cap.* 22. *num.* 13. Suar. *t.* 4. *in* 3. *p. disp.* 42. *sect.* 1. *n.* 1. Emman. Sà *verbo, Extrema Vnctio, n.* 15. Laym. *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 8. *n.* 2. Bonac. *disp.* 7. *q. vnic. pun.* 5. *n.* 9. Quia hac conditionali ministratione Sacramenti irreuerentia vitatur, & infirmi vtilitati consulitur, si capax existit.

2. Secundò, debet esse baptizatus: quia absque Baptismo nemo capax est vllius Sacramenti recipiendi, vt docuit Florent. *in decreto Eugenij*, & colligitur ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 3. affirmante, vnctionem esse Sacramentum consummatiuum totius vitæ Christianæ, quæ in Baptismo inchoatur.

3. Tertiò, necessariò debet esse adultus, id est, qui rationis vsum habeat, vel aliquando habuerit: infantes nanque, aut perpetuò amentes, huius Sacramenti incapaces sunt. Vt ex communi sententia colligunt Valen. *disp.* 8. *quæst.* 2. *p. vlt.* Suar. *disput.* 42. *sect.* 1. *n.* 3. Layman. *lib.* 5. *summ. tract.* 8. *cap.* 4. *n.* 2. Coninch *disp.* 19. *dub.* 7. *concl.* 1. & 2. Bonac. *disp.* 7. *de Sacram. V nct. qu. vnica. p.* 5. *à num.* 1. & colligitur manifestè, tum ex illis verbis Iacobi 5. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros.* tacitè indicans, infirmum extremam Vnctionem petere debere. Tum ex illis: *Si in peccatis sit, remittentur illi.* à quibus desumpta est forma, sub qua hoc Sacramentum ministratur; quæ necessariò supponunt saltem potentiam peccandi. Tum ex Trident. asserente, esse Pœnitentiæ consummatiuum, quod in infantibus, & perpetuò amentibus esse non potest: quippe pœnitentiæ incapaces existunt.

Notanter dixi: *Qui rationis vsum habeat, vel aliquando habuerit.* Nam esto, consultissimum sit, hoc Sacramentum, quoad fieri possit, infirmo rationis vsum habenti ministrari, tum ob reuerentiam Sacramenti, tum ob deuotionem suscipientis; tum vt effectus speciales huius Sacramenti communicari possint: at necessarium non est necessitate Sacramenti, imò nec grauis præcepti, vt satis confirmat vsus, & praxis Ecclesiæ concedentis hoc Sacramentum infirmis vsu rationis carentibus. Sic Suar. *disp.* 42. *sect.* 1. *n.* 6. Nauarr. *cap.* 22. *n.* 13. Coninch *disp.* 19. *dub.* 7. *concl.* 2. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8 *cap.* 3. *n.* 3. Bonac. *disp.* 7. *de Sacram. q. vnic. p.* 5. *à n.* 1. Ratio ea est: quia hoc Sacramentum institutum est, vt, quæ per Pœnitentiam, & Eucharistiam fortè remissa non sunt, vel non potuerunt remitti, eò quòd infirmus extiterit incapax Pœnitentiæ,

Pœnitentiæ, & Eucharistiæ recipiendæ, virtute huius Sacramenti remittantur: ad cuius effectus consecutionem decebat maximè, vt hoc Sacramentum ministrari posset infirmis; tametsi vsum rationis actualiter non habuerint, modò aliquando eo vsi fuerint.

4. Neque his obstat, debere infirmum hoc Sacramentum petere, sicuti colligitur ex Iacob. 5. *Infirmatur quis in vobis: inducat Presbyteros*, &c. vbi Presbyteri ab infirmo vocandi sunt: quia non exigitur eorum actualis, & præsens vocatio, & Sacramenti petitio: sufficit habitualis, & quæ aliquando præcessit. Hæc autem semper præsumitur ex eo tantùm, quòd Christianè infirmus vixerit, neque peccato mortali affectum esse constiterit; eo enim ipso petit sibi conferri opportuna salutis remedia, vt benè tradit Coninch *disp. 19. dub. 7. concl. 3. num. 24.* Henriq. *lib. 3. cap. 13. num. 1.* Suar. *disp. 42. sect. 1. num. 6.* Bonac. *disp. 7. de Sacram. Vnct. q. vnic. p. 5. num. 3.* Quocirca, si post peccatum commissum, v.g. duellum, tempus superfuit, quo vulneratus pœnitere potuit, præsumendum est pœnituisse, nisi contrarium manifestè constiterit, sicuti notauit Coninch *disp. 19. dub. 6. n. 19.* Quo casu absoluendus est infirmus primò ab excommunicatione, vt dixit Emman. Sà *verbo, Extrema Vnctio, n. 1.* & deinde ministranda Vnctio, saltem sub conditione mente retenta, si fortè ad effectum Sacramenti dispositus infirmus existit. Quoties autem phrenetico Vnctio ministranda est, spectari maximè debet, ne cum Sacramenti irreuerentia fiat, aliàs si alicuius irreuerentiæ periculum adsit, omittenda omninò est: quia semper postponi debet priuata vtilitas Sacramenti reuerentiæ, vt ex D. Thom. communique sententia docuit Suar. *disp. 42. sect. 1. num. 9.* Bonac. *disp. 5. q. vn. p. 5. num. 1.*

5. Aliqui Doctores non infimæ notæ sentiunt, esto, validè conferri possit Vnctio iis, qui rationis vsum habent, seu aliquando habuerunt: at nequaquam licitè concedi, nisi puberibus, quique ad Eucharistiam recipiendam apti sunt. Sic docuit Sotus *in 4. dist. 23. qu. 1. art. 2. concl. 4.* Viuald. *de extrema Vnctione, cap. de suscipientibus, n. 7.* Et mouentur ex consuetudine recepta, quæ ferè vbique viget, negandi extremam Vnctionem impuberibus: quibus, ob exiguam discretionem, Viaticum denegatur. Deinde, quia extrema Vnctio Pœnitentiæ, & Eucharistiæ succedit, illorúmque vices supplet. Ergo inepti ad Pœnitentiam, vel Eucharistiam recipiendam, etiam ad extremam Vnctionem inepti iudicandi sunt.

6. Cæterùm, hæc consuetudo toleranda non est; sed omninò à Prælatis curandum, vt pueris, qui sufficientem ad peccandum discretionem habent, vt plerunque sunt septenni, quique capaces sunt Pœnitentiæ recipiendæ, extrema Vnctio concedatur: quippe extrema Vnctio est Pœnitentiæ Sacramentum consummatiuum. Ergo capaces Pœnitentiæ, & extremæ Vnctionis censeri debent, præcipuè cùm pueri rationis vsum habentes; tametsi decimumquartum annum non attingant, gratia huius Sacramenti indigere maximè possint; tum ad concipiendam spem diuinæ misericordiæ, tum ad infirmitatem patienter sustinendam, tum ad tentationes Dæmonis superandas, tum ad peccatorum remissionem, tum ad salutis corporalis consecutionem. Atque ita sustinent Zambran. *de extrem. Vnctione, dub. 1.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 8. cap. 4. n. 2.* & indicat Nauarr. *cap. 22. n. 13.* Sà *verbo, Extrema Vnctio, n. 2.* Graff. *2. p. decis. lib. 1. cap. 8. num. 16.* Quod omninò seruandum existimo, casu, quo impubes incapax extiterit alterius Sacramenti recipiendi: fortè enim ex huius Sacramenti receptione æterna salus impuberis infirmi pendet. Fateor tamen, Parochos à peccato excusari, negando impuberibus extremam Vnctionem, si ea consuetudo ab Episcopis tolerata vigeat: quippe non est consuetudo manifestè irrationabilis, & iniqua: & notauit Laym. *d. c. 4. n. 2.*

7. Alij insuper requirunt ad susceptionem huius Sacramenti actuale peccatum, saltem veniale, infirmum commisisse: tum, quia est institutum ad peccata, seu reliquias peccatorum actualium abstergendas, vt ipsa forma indicat: tum, quia est consummatiuum Pœnitentiæ, quæ absque peccato confici non potest: tum, quia Sanctissima Virgo capax esset extremæ Vnctionis. Sic docet Did. Nunez *in 3. p. qu. 32. art. 2.* Sed contrarium tenendum est cum communi sententia, teste Nauarr. *cap. 22. num. 13.* Henriq. *lib. 3. cap. 8. n. 4. & cap. 11. num. 8.* Coninch *disput. 19. dub. 7. num. 23.* Suar. *disp. 42. sect. 2. à num. 8.* Bonac. *disp. 7. de Sacram. qu. vn. punct. 5. circa finem.* Ratio est manifesta: quia hoc Sacramentum non est per se institutum ad remittenda peccata; sed ad remittenda, si fortè extiterint, vt colligitur ex verbis Iacobi, & ex forma, sub qua hoc Sacramentum ministratur, quæ sensum conditionalem præstat. Ergo opus non est, vt actuale peccatum commiserit, qui hoc Sacramentum suscipere debet. Adde, hoc Sacramentum præcipuè institutum esse ad roborandum infirmum mediis auxiliis, & gratiis præuenientibus, vt leuiùs infirmitatem, & labores sustineat, & faciliùs tentationes Dæmonis superet, quod nullam à peccato commisso dependentiam habet.

8. Et ex his soluuntur oppositæ rationes. Ad primam concedo, institutum hoc Sacramentum esse ad remittenda peccata, non absolutè; sed sub conditione, si extiterint. Item, institutum esse ad remittendas reliquias peccatorum, tum originalis, tum actualis, quales sunt pronitas ad malum, & difficultas in bonum eo tempore, quo debilitate corporis, & morbi ægritudine facultates impeditæ sunt: quæ reliquiæ, cùm solùm remittendæ sint mediis auxiliis, & gratiis præuenientibus, fieri optimè potest earum remissio, tametsi nullum actuale peccatum commissum sit. Ad secundam fateor, extremam Vnctionem consummare Pœnitentiam: quia remittit, tum peccata, tum pœnam pro peccatis debitam, quæ per Pœnitentiam fortè remissa non sunt: & quia plerumque est vltimum Sacramentum, quod in vita suscipitur, eâque de causa terminus, & consummatiuum omnium Sacramentorum appellari potest. Ad tertiam concedo, Beatissimam Virginem huius Sacramenti capacem esse, vt latè probat Suar. *tom. 2. in 3. p. disput. 18. sect. 3. circa medium, vers. Alij.* & *tom. 4. disp. 42. sect. 2. circa finem*, quia Beatissima Virgo capax fuit primarij huius Sacramenti effectus, qui est habitualis gratia secum trahens auxilia ad superandas inimici insidias, quæ tempore mortis occurrere solent. Si enim, vt communior fert sententia, capax fuit suscipiendi Baptismum, ex eo, quòd, spectata eius natura, peccato originali fuerit subiecta; tametsi ab Spiritus Sancti gratia præuenta illud non contraxerit; quid mirum, quòd extremæ Vnctionis capax fuerit, quæ non directè ad remittenda peccata; sed ad roborandum animum, ne in peccata infirmus labatur institutum est? Quòd si dicas, Beatissimam Virginem nullam infirmitatem passam esse, eâque de causa incapacem esse Sacramenti, quod infirmis tantùm ministratur? Respondeo, nullam infirmitatem ex humorum inordinatione habuisse: at ex debilitate naturæ, & humidi radicalis consumptione infirmam fuisse: quod sufficit, vt hoc Sacramentum ei ministrari possit, sicuti credunt Albert. Magnus *in Mariali Virg. cap. 72. & 74.* Anthonin. *3. p. tit. 14. cap. 8. §. 1.* & Canisius *lib. 1. de B. Virg. cap. 9.* & alij, ministratum esse.

9. Hinc fit, si adultus immediatè post Baptismum susceptum

susceptum in morbum incidat periculosum, posse, & deberi ei Vnctionem ministrari: quia ad illius susceptionem non expostulatur actualiter peccasse; sed ex se, & spectata suscipientis natura, peccare potuisse, capacémque suscipientem esse gratiæ sacramentalis, quæ medio hoc Sacramento communicatur. Sic tanquàm certum tradit Suar. *disp.* 42. *sect.* 2. *num.* 9. Henriquez *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 3. aliis relatis. Bonac. *disput.* 7. *qu. vn. p.* 5. *num.* 14.

10. Quartò requiritur, quod suscipiens infirmus sit, vel infirmitate prouenientе ex humorum inordinatione, vel ex naturæ debilitate, vt in senibus, vel ex vulnere accepto. Colligitur manifestè ex Iacobo, solis infirmis concedente, vt Presbyteros vocent ad Vnctionem; & ex Florentino Concilio asserente, aliis ab infirmis dari non debere: & ex Trident. *sess.* 14. *c.* 3. dicente, solis infirmis adhibendam vnctionem esse. Quapropter, si aliis ab infirmis, esto, in discrimine vitæ constitutis Vnctio ministraretur, non solùm peccatum grauissimum esset; sed ea ministratio nullius esset effectus, vti ex communi Ecclesiæ praxi notauit Suar. *disp.* 42. *sect.* 2. *in princ.*

11. Quinimò non quibusvis infirmis hoc Sacramentum ministrandum est; sed iis, quibus infirmitas, Medicorum iudicio, periculum vitæ inducit; aliàs ...aue peccatum committeretur, vti ex communi do... Suar. *disp.* 42. *sect.* 2. *n.* 3. & 4. Valen. *disp.* 8. *q.* 2. *p.* 2. *post princ.* Coninch *disp.* 19. *dub.* 7. *n.* 23. & 24. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 4. *circa finem.* Bonac. *disp.* 7. *q. vnica, p.* 5. *n.* 5. & colligitur manifestè, tum ex vsu Ecclesiæ, tum ex Florent. Concilio, dicente: *Hoc Sacramentum dari non debet nisi infirmo, de cuius morte timetur.*

12. Neque inde fit, expectandum esse, vt infirmus sensu careat: id enim potiùs est contra reuerentiam Sacramenti. Neque item, vt salus viribus naturæ omninò desperata sit; sed eo ipso, quòd prudenter iudicatur, infirmum periculo vitæ laborare, ministrari Vnctio potest, vt rectè dixit Suar. *dicta sect.* 2. *n.* 5. Coninch *dub.* 7. *n.* 24. Henriq. *lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 3. Bonac. *disp.* 7. *de Sacram. q. vnic. p.* 5. *n.* 7. Quapropter censerem, quoties Viaticum infirmo ministratur, statim & ministrare vnctionem posse, & expedire: quia iam censetur infirmitas graue periculum vitæ inducere.

13. Stante autem dubio absque opinione, an morbus de se, vel in hoc indiuiduo sit periculosus, esto, censeat Chapeauilla *de ministrat. Vnction. cap.* 5. *qu.* 11. ministrandam esse vnctionem sub conditione: at verius existimo cum Laym. *tract.* 8. *cap.* 4. *circa finem*, ab hoc Sacramento supersedendum esse: tum, quia non est Sacramentũ necessitatis: tum, & præcipuè, quia Sacramentum ministrari non potest ei, quem saltem sub opinione probabili non constiterit, illius fructus esse capacem: tum, quia est præceptum, ne aliis, quàm vita periclitantibus ministretur; cuius præcepti transgressioni exponitur, qui infirmo dubium vitæ periculum tantùm habenti vnctionem concederet.

14. Sed, an hoc periculum vitæ requiratur non solùm ad licitam, sed etiam ad validam ministrationem, difficultate non caret. Coninch *disp.* 19. *dub.* 7. *n.* 25. negat requiri. Mouetur, tum ex Iacobo, qui solùm expostulat infirmitatem, nullius periculi mortis mentionem faciens, ibi: *Infirmatur quis in vobis: inducat Presbyteros*, &c. tum ex Trident. *sess.* 14 *cap.* 3. asserente, hanc vnctionem esse infirmis adhibendam, illis præsertim, qui tam periculosè decumbunt, vt in exitu vitæ constituti videantur: vbi notandum est verbum, *præsertim*, quod indicat aliis infirmis ab iis, qui constituti sunt in exitu vitæ, Vnctionem esse adhibendam: tum ex Florent. dicente, his tantùm infirmis Vnctionem dari debere, de quorum morte timetur. Expendo verbum, *debere*, quod licitum vsum, non valorem spectat, aliàs loco, *debere*, vteretur Concilium verbo, *posse*. Tum ratione, quia, si ad valorem Sacramenti periculum mortis expostulatur, cùm hoc incertum sit, sæpè hoc Sacramentum inualidè conferretur; neque deberet vnquam ministrari absolutè, nisi cùm periculum mortis certum esset, ac proinde expectandum esset, vt infirmus animam iam ageret: quod est contra *superius* dicta, & receptam consuetudinem.

15. Cæterùm communior sententia tenenda est, inualidum esse Sacramentum infirmo ministratum, qui nec ratione infirmitatis, nec ob debilem eius complexionem periculum mortis iudicio peritorum subiit. Sic tradit Suar. *t.* 4. *in* 3. *p. disp.* 42. *sect.* 2. *n.* 4. & 5. Bonac. *disp.* 7. *de vnct. q. vnic. p.* 5. *n.* 5. Moueor primò ex Trident. *sess.* 14. *in proœmio huius Sacramenti*, asserente, institutum esse à Christo Domino, vt finem nostræ vitæ, tanquàm firmissimo quodam præsidio, muniret aduersùs Diaboli insidias. Supponit ergo, non alus, quàm iis, qui in fine vitæ esse creduntur, ministrandum esse. Quod optimè confirmari potest ex eo, quòd sit totius vitæ Christianæ (vt inquit Concil.) consummatiuum. Secundò, si quilibet infirmus huius Sacramenti capax esset, eique validè ministrari posset, nulla apparet sufficiens ratio, cur Ecclesia solis infirmis periculosis hoc Sacramentum concederet, & aliis denegaret: iniustè enim viderentur priuati tanto Sacramenti fructu, quo ex institutione Christi capaces existunt.

16. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad locum Iacobi respondeo, etsi non expresserit infirmitatis qualitatem, ex Ecclesiæ vsu, & praxi recepta satis expressam esse: siquidem non permittit aliis infirmis, quàm vita periclitantibus, Vnctionem ministrari. Ad secundam ex Tridentino, nego, ex verbo, *præsertim*, indicari, quibusvis infirmis Vnctionem ministrari posse: imò potiùs colligitur, solis periculo vitæ laborantibus esse ministrandam: siquidem dixit Concilium, Vnctionem infirmis adhibendam esse: illis verò præsertim, qui tam periculosè decumbunt, vt in exitu vitæ constituti videantur. Notandum, inquam, est verbum illud, *qui tam periculosè decumbunt*: supponit, inquam, alios infirmos, quibus vnctio ministranda est, periculosè decumbere debere, tametsi non ita periculosè, vt in exitu vitæ constituti censeantur: sunt enim gradus periculi. Ad tertiam ex Florent. respondeo, fortè vsum esse, verbo, *debere*, vt contrariæ sententiæ aliquam probabilitatem relinqueret. Præterquàm quòd, cùm Conc. eo loco declarauerit, huius Sacramenti subiectum, & solùm designauerit illud, de cuius morte timetur; quodlibet aliud censetur exclusisse, tametsi vsum non fuerit verbo, *posse*; sed verbo, *debere*. Ad quartam ex ratione petitam respondeo, hoc Sacramentum non esse ministrandum, nisi cùm de periculo vitæ moraliter constet. Neque inde fit, Sacramentum inualidum esse, si fortè in re periculum absit: quia, cùm Christus Dominus huius Sacramenti ministrationem hominibus reliquerit; credendum est, sic eam reliquisse, vt quoties prudenter iudicauerint infirmum periculo vitæ laborare, concedere possint.

17. Superest dicendum, an semel, vel sæpiùs hoc Sacramentum suscipi possit. Et quidem, durante eodem periculo morbi, nullatenus repeti potest. Secùs verò illo periculo sublato, & nouo adueniente, secundùm peritorum iudicium, tametsi non longum tempus præcesserit, sicuti docet S. Thom. *in Supplem. q.* 33. *ar.* 2. & *in* 4. *dist.* 23. *q.* 2. *art.* 4. Paludan. *ibi, q.* 4. Syluest. *verbo, Vnctio, q.* 8. Emman. Sà *n.* 4. Henriq. *lib.* 3. *cap.* 19. *n.* 3. Suar. *disp.* 40. *sect.* 4 à *n.* 4. Coninch *disp.* 19. *dub.* 8. Layman *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 4. *in fine.* Valen. *disp.* 8. *qu.* 2.

qu.2.pun.2.in fine. Bonac. *disp.7.q.vn.pun.6.num.4.* & alij. Prior pars, scilicet, durante eodem periculo repeti non posse, constat, tum ex praxi Ecclesiæ, tum ex sufficientia huius Sacramenti, quod semel legitimè susceptum, sufficientissimum est ad roborandum, & muniendum infirmum in eo periculo constitutum aduersùs Diaboli insidias. Secundam partem, scilicet, repeti Vnctionem posse, nouo periculo adueniente, etiam Ecclesiæ praxis confirmat: & probat ratio: quia hoc Sacramentum institutum est, vt firmissimum infirmorum vita periclitantium præsidium. Cùm igitur non tantùm semel, sed sæpè quis infirmari possit cum periculo vitæ, decuit, vt toties hoc præsidium applicaretur. Quod satis indicat Concilium asserens, solùm Baptismum, Confirmationem, & Ordinem imprimere characterem, tacitè indicans, reliqua Sacramenta repeti posse.

Pvnctvm VII.

De Ministro Vnctionis.

1. *Nullus alius à Sacerdote est minister.*
2. *Sacerdos tamen, esto degradatus, verum Sacramentum conficiet.*
3. *Vt licitè Sacerdos ministret, iurisdictionem habere debet.*
4. *Ex ratihabitione de futuro hoc Sacramentum ministrari potest.*
5. *Si Parochus nolit ministrare, nec dare alteri licentiam, quilibet Sacerdos potest ex præsumpta Episcopi, vel Pontificis facultate Sacramentum conficere.*
6. *Vnus tantùm Sacerdos requiritur, nec debent esse plures.*
7. *Necessitate vrgente, plures adhiberi possunt.*
8. *Quilibet ex dictis Sacerdotibus necessariò vnctionem simul cum forma præstare debet, neque potest vnus vnctionem, & alter formam conficere.*

1. Sacerdotem, & neminem alium extremæ Vnctionis Ministrum esse docuit Florentinum Concilium *in illo decreto de Armenis*, & Trident. *sess.* 14. *cap.3. & can.4.* & colligitur apertè *ex illo* Iacobi 5. *Inducat Presbyteros.* Nomine enim Presbyteri in nouo Testamento solos Sacerdotes intelligi probat Paulus 1. ad Timoth. 4. *Cum impositione manuum Presbyterij.* & Innocent. I. *epist. ad Decentium*, Anaclet. *epist.2. decretal.* Cyrill. *lib.2.in Leuitic.* Chrysost. *lib.3.de Sacerdotio, cap.6.* Ratio est voluntas Christi. Congruentia desumi debet ex eo, quòd hoc Sacramentum institutum sit ad sanctificandos fideles, cuius officium ad Sacerdotes pertinet; & ex eo, quòd dignitati huius Sacramenti conueniebat, ne per alios, quàm per Ministros consecratos concederetur, præcipuè cùm in hoc Sacramento non adsit ea necessitas, quæ in Baptismo, ob quam Baptismus à quolibet ministrari permittitur. Hinc fit, ministratum hoc Sacramentum ab alio, quàm à Sacerdote, nullius effectus esse: quia ad essentiam Sacramenti necessariò concurrere debet causa efficiens, quæ est minister à Christo institutus. Neque obstat Innocent. I. *in dicta epist. ad Decentium*, asserens, non solùm Presbyteris, sed omnibus etiam Christianis licitum esse, vti oleo sacro in sua, & suorum necessitate vngendo: quia non de vnctione sacramentali; sed de vnctione pia, & deuota intelligendum asserunt Alphons. de Castro *lib.de heresi, verbo, Extrema Vnctio*, & Sotus *in 4. distinct.23. quæst. 2.art.1.* teste Valentia *t.4.disp.8.qu.2.p.1.* Quòd si de vnctione sacramentali Innocentius loquatur, vt manifestè colligi videtur ex contextu, præcipuè cùm in fine concludat, hanc vnctionem genus esse Sacramenti, dicendum est cum Iansenio *in c.6. Marci*, & *ibi* Maldonato, Bellarmin. *lib.1.de hoc Sacramento, cap.9.* Suar. *disp.43.sect.1.in fine*, Ægid. de Coninch *disp.19.dub.8. num.27.* Innocentium locutum esse, non de vsu actiuo huius Sacramenti, seu de illius ministratione: sed de vsu passiuo, hoc est, de illius susceptione, quam asserit, cuilibet Christiano in sua, & suorum necessitate licere, vocando, scilicet, Presbyteros, qui se, & suos in necessitate vngant.

2. At eo ipso, quo quis Sacerdos est constitutus, licèt degradatus, vel excommunicatus existat, validè hoc Sacramentum conficere potest: quia retinet sacerdotij qualitatem, quæ sola requisita est in Ministro ad Sacramentum hoc validè conficiendum, vt apertè colligitur ex Iacobo, & ex Florentino, & Tridentino. Neque hoc Sacramentum, sicuti Pœnitentia, administratur per modum iudicij, & sententiæ, vt iurisdictionem expostulet in Ministro ad illius valorem; sed administratur, tum vnctione, tum deprecatione, quæ actiones non essentialiter exigunt iurisdictionem. Ergo quilibet simplex Sacerdos validè hoc Sacramentum ministrare potest. Atque ita docuit Suar. *tomo 4. in 3.part.disp.43.sect.1.num.4.* Bonac. *disp.7.de Sacram.q.vn p.4.n.3.*

3. Verùm, esto, validè quilibet Sacerdos hoc Sacramentum ministrare posset; illicitè tamen ministraret, nisi iurisdictionem habeat in infirmum ab Ecclesia non impeditam; ac proinde nisi Parochus sit, vel à Parocho potestatem habeat. Quia pascere fideles spirituali Sacramentorum cibo munus est Pastoris, vt rectè notarunt Valent. *disp.8.quæst.2.p.1.* Coninch *disp. 19.dub.8.num.28.* Layman. *tract.8.cap.6.num.1.* Bonac. *disp. 7. quæst. vnic. p.4. num. 5.* & colligitur apertè ex Clem. 1. *de priuilegiis*, vbi Religiosi exempti, qui hoc Sacramentum absque Parochi licentia administrare præsumunt, ligantur excommunicatione Pontifici reseruata; quam tamen non contrahunt alij Clerici sæculares.

4. Ab hac illicita administratione excusantur, tum Religiosi, tum alij Clerici sæculares, si ex ratihabitione de futuro probabiliter præsumpta administrent, vti docuerunt in præsenti Valent. *d.disp.8.q.2.pun.1.* Emman. Sà *verb. Extrema Vnctio, n.8.* quia actiones, quæ non vt validè; sed, vt licitè fiant, consensum alterius expostulant, si hic probabiliter præsumatur, licitæ fiunt iure sic disponente.

5. At, si contingat casus, quo infirmus Vnctione indigeat; Parochus verò, vel non possit, vel nolit ministrare, nec alteri Sacerdoti facultatem concedere; communiter Doctores docent, teste Valent. *disput. 8. qu. 2. p. 1.* Coninch *disput. 19. dub. 9.* Layman. *lib. 5. tract.8.cap.5.num.2.* Suar. *disp.43.sect.2.num.3.* Henriq. *lib.3.cap.13.n.4.* Bonac. *disp.7.de Vnctione, q.vnic. p.4. num.6.* quemlibet Sacerdotem non excommunicatum, nec suspensum posse, & debere Vnctionem ministrare: quia eo casu ex licentia Episcopi, vel Summi Pontificis ministrat, qui censentur Parochi defectum supplere. Non enim præsumendum est, velle Ecclesiam, ob iniquitatem Parochi, priuare infirmum eo salutari præsidio, fortè ad æternam salutem necessariò.

6. Dixi, solum Sacerdotem esse Ministrum huius Sacramenti: sed an vnus, vel plures, nonnulla est difficultas ob Iacobum dicentem: *infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros.* Si enim vnus tantùm Presbyter inducendus esset ab infirmo, non assereret Iacobus, Presbyteros inducendos. Cæterùm dicendum est, vnicum Sacerdotem sufficere, vt probat praxis, & vsus Ecclesiæ, & Florentin. & Tridentin. asserentia, Ministrum huius Sacramenti esse Sacerdotem. Neque repugnat Iacobus, tametsi dixerit: *Inducat Presbyteros.* sumit enim plurale pro singulari, vt est frequens in sa-

tio elogio, iuxta illud Matth. 27. *Et latrones improperabant ei.* cùm tamen, vt constat ex Luca 23. vnus tantùm improperaret.

7. Quinimò extra necessitatem illicitè plures ministri adhiberentur, cùm iuxta vsum, & praxim Ecclesiæ omnes vnctiones ab eodem ministro, si fieri potest, peraguntur. At, stante necessitate non solùm validè, sed licitè à pluribus ministris confici hoc Sacramentum potest. Necessitas autem potest interuenire vel ex parte Ministri, si inter vngendum deficiat, vel ex parte infirmi, si timeatur decessurus, antequàm omnes vnctiones ab eodem Ministro perficiantur. His enim casibus asserunt Suar. *disp.* 43. *sect.* 2. *à n.*4. Coninch *disp.*19. *dub.*9. *in fine.* Layman. *lib.*5. *tract.* 8. *cap.*5. *à n.*3. Bonac. aliis relatis, *disp.*7. *de vnct. q. vnic. p.*4. *n.*8. *&* 9. posse, & debere plures Sacerdotes concurrere ad conficiendam vnctionem. Et quidem, si necessitas vrget ex parte infirmi, adhiberi possunt plures Sacerdotes, quorum singuli suas vnctiones sub suis formis peragant. Si verò ex parte Ministri contigit necessitas, alius Sacerdos perficere debet vnctiones, quas Sacerdos deficiens omisit. Nam esto, quælibet vnctio sub sua forma Sacramentum essentialiter non constituat, sicuti constituit panis consecratio, calice non consecrato: at habet suam perfectam significationem per se ordinatam ad conficiendum cum aliis vnctionibus vnicum Sacramentum, ideóque ab vnico Sacerdote completè facta repetenda non est, sed ea supposita aliæ sunt peragendæ.

8. Illud verò est omninò certum, vti tradunt Suar. Coninch, Layman. Bonac. & alij *suprà*, nullatenus posse à diuersis Sacerdotibus, quorum vnus vnctionem, alter formam proferat, Sacramentum hoc perfici; sed necessariò debere eundem Sacerdotem vngere, & formam proferre, vt satis indicauit Iacobus, cùm dixit: *Inducat Presbyteros, qui orent super eum vngentes eum*, &c. Illi enim Presbyteri, qui super infirmum orare debent, hoc est, firmam huius Sacramenti proferre, simul vngere debent. Non enim orare debent, nisi vngentes, neque vngere, nisi orantes. Præterquàm quòd verba formæ, *Per hanc sanctam Vnctionem*, cùm practica sint, nullo modo significant vnctionem ab alio factam, sed factam ab eo, qui formam profert.

PVNCTVM VIII.

De obligatione, tum fidelium suscipiendi hoc Sacramentum; tum Parochi illud ministrandi: & de ritibus obseruandis in illius administratione.

1. *Non est præceptum de suscipiendo hoc Sacramento.*
2. *Si absque causa iusta illius susceptio omittatur, peccatum est veniale.*
3. *Ex accidenti peccatum esse potest mortale illius omissio.*
4. *Quæ sit obligatio Parochi ministrandi hoc Sacramentum.*
5. *Qualiter tempore pestis teneatur Parochus.*
6. *Qualiter alij Sacerdotes.*
7. *Quam dispositionem habere debeat Sacerdos, vt ritè ministret; & suscipiens, vt ritè suscipiat.*
8. *Qualiter Sacerdos debeat esse à censura liber, vt ritè hoc Sacramentum ministret.*
9. *Præsente Parocho excommunicato non tolerato, simplex Sacerdos administrare debet: secus si toleratus sit.*
10. *Suscipiens ab omni censura debet esse liber.*
11. *De ritibus obseruandis, & primò, quibus vestibus sacris indutus ministrare Sacerdos debet.*
12. *Adhibendus est minister.*
13. *De orationibus, & exhortationibus præmittendis.*
14. *Recitandi sunt Psalmi ab adstantibus.*
15. *Qualiter vnctiones peragendæ sunt.*
16. *Illis peractis sunt partes adstergendæ.*
17. *Peracta ministratione quid faciet Sacerdos.*
18. *An hoc Sacramentum ante Viaticum, vel sumpto Viatico debeat ministrari.*

1. NVllum esse præceptum impositum fidelibus recipiendi hoc Sacramentum, communis sententia docet cum D. Thom. *in* 4. *distinct.* 23. *artic.* 1. *quæst.* 3. Paludan. *quæst.* 3. Soto *quæst.* 1. *artic.* 1. Nauarros *cap.* 22. *num.* 16. Couarru. *cap. Alma.* 2. *part.* §. 2. *num.* 6. Suarez *disput.* 44. *sect.* 1. *num.* 1. Coninch *disput.* 19. *dub.* 10. Layman. *tract.* 8. *cap.* 7. Bonacina *disput.* 7. *quæst. vnica, part.* 5. *num.*... Emmanuele Sà *verbo, Extrema Vnctio, num.* 5. & aliis. Etenim hoc Sacramentum non est institutum, vt medium necessarium ad peccatorum remissionem; Baptismo nanque, & pœnitentia remittuntur peccata: neque item est medium vnicum, quo infirmus insidias, & tentationes inimici superare debeat; cùm id mediis orationibus, & sacrificio obtinere possit: ergo ex vi institutionis huius Sacramenti non obligantur fideles ad illud suscipiendum. Præceptum autem diuinum de hac susceptione nullum est: nam Iacobus hoc Sacramentum promulgans nullum verbum protulit obligationem apertam inducens: illa enim verba: *Infirmatur quis in vobis; inducat Presbyteros.* satis conuenienter de consilio intelligi possunt. Ex Pontificibus verò, & Conciliis nullatenus hæc obligatio colligitur. Nam esto Concilium Coloniense *part.* 7. *cap.* 50. dixerit: *Est autem vnctio impendenda cum expositione vnctionis, & mandati apostolici, quod sic habet: Infirmatur quis in vobis.* nomen, *mandatum*, latè sumendum est, prout ordinationem superioris, & illius voluntatis expressionem significat, vel referendum est ad mandatum de ritu, & forma, sub qua hoc Sacramentum ministrandum est, non ad vsum illius. Trident. verò *sess.* 14. *cap.* 3. esto, dixerit, non posse à fidelibus sine peccato contemni, quod verissimum est, non inde fideles arctantur per se illud Sacramentum recipere: siquidem absque vllo contemptu omittere possunt, sicuti omittunt alia media ad salutem maximè vtilia. Ex consuetudine autem, quæ communiter viget apud omnes fideles, suscipiendi hoc Sacramentum, non potest obligatio stricta colligi: quia illud non vt necessarium; sed vt maximè vtile recipiunt. Denique, si susceptio huius Sacramenti in præcepto esset morituris, sicuti est susceptio Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, tempore interdicti permitteretur, vti permittuntur Pœnitentia, & Eucharistia, contra textum in cap. *Quod in te. de pœnitent. & remiss.*

2. Verùm esto, fideles per se nullo præcepto teneantur ad huius Sacramenti susceptionem; non est dubium, saltem peccati venialis reos esse, si absque vlla iusta causa (quæ rarò continget) illius susceptionem omittant, vti docuit Coninch *disputat.* 19. *dub.* 10. *num.* 30. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *in cap.* 7. *in princ.* & supponit Suarez *disputat.* 44. *sect.* 1. *num.* 4. quia contra rationem est, tam salutiferum salutis remedium in occasione ita vrgenti, & periculosa negligere. Sed, quia aliis remediis, licèt non æquè benè, iuuari possunt; ea de causa non est mortalis illius omissio, tametsi contrarium sentiat Petr. de Soto *lect.* 2. *de extrema Vnct.*

3. Ex accidenti autem certum est peccare posse mortaliter

taliter infirmum, hoc Sacramentum omittentem. Primò, si omittat ex contemptu, qui vix esse potest absque hæresi. Non enim contemnere censetur, qui ex negligentia, & acedia omittit; vel qui omittit, quia non reputat sibi necessarium, vt benè Emm. Sà *verb. Extrema Vnctio, n.* 5. Suar. *disp.* 44. *sect.* 1. *n.* 6. sed, qui omittit, nihili hoc Sacramentum æstimans, quod, vt dixi, sine errore in fide consistere vix potest.

Secundò, est peccatum mortale, si ex illius omissione scandalum generetur, vti docent ex communi sententia Emm. Sà, Suar. *loc. alleg.* Coninch *disp.* 19. *dub.* 10. *n.* 30. Laym. *c.* 7. *n.* 2. Bon. *disp.* 7. *q. vn. pun.* 5. *n.* 10. Hoc autem scandalum regulariter censebitur datum, vt benè aduertunt Coninch, & Layman. *suprà*, si rogatus infirmus, an velit sibi Vnctionem deferri, nulla adhibita causa respuat absolutè. Secùs, si differat paratus commodiori tempore suscepturus. Scandalum verò, quod ex hac omissione timeri probabiliter debet, vt ratione illius peccatum sit mortale, est, si inde alij occasionem sumant Sacramenta salutis parui pendendi, de infirmi spirituali, & æterna salute malè sentiendi, & similia, &c. Tertiò, mortale erit peccatum, si conscius peccati mortalis nullum aliud Sacramentum recipere potest: quod certè vix continget, si ipse ratione vtatur, cùm Sacerdos, qui ministraturus est Vnctionem, & Pœnitentiæ Sacramentum ministrare possit, & debeat. Sed dato, quòd Sacerdos nolit, vel non possit Pœnitentiæ Sacramentum ministrare; adhuc non est ita certa obligatio infirmi suscipiendi hoc Sacramentum: etenim cùm ad huius Sacramenti susceptionem, necessariò suscipiens se debet contritum reputare, eo ipso condemnationis morale periculum euitat. Præterquàm quòd non sit certum, Vnctione hoc periculum vitari: non enim est certum, sed sub opinione positum, Vnctionem attrito gratiam conferre. Cæterùm, quia communiter Doctores docent, Vnctionem efficacem esse ad conferendam gratiam ei, qui bona fide existimat, contritum esse, cùm tamen solùm attritus existat, & plerunque quis decipiatur, putans esse contritum, cùm tamen non sit, & damnum, quod inde imminet, sit irreparabile; verius censeo, lege charitatis obligatum esse eo casu Vnctionem suscipere, vt media illa securam viam salutis reddat, quoad fieri possit: quippe quilibet Christianus videtur obligatus, saltem media ordinaria pro securitate suæ æternæ salutis adhibere.

4. Quoad obligationem Parochi ministrandi hoc Sacramentum, dicendum est, obligatum esse ratione muneris, hoc Sacramentum infirmo ministrare, peccaréque mortaliter, si ita differat, vt periculo infirmum exponat absque vnctione decedendi. Nam esto, hoc Sacramentum necessitatis non sit; est tamen summæ vtilitatis: Parochus autem non solùm remedia necessaria; sed valdè vtilia à Christo instituta, & ab Ecclesia vsitata prouidere subditis debet, & maximè rogatus, vt benè notauit Suarez *disp.* 44. *sect.* 2. *num.* 1. Coninch *disp.* 19. *dub.* 10. *concl.* 2. *num.* 31. Layman. *tract.* 8. *de Vnctione, cap.* 7. *n.* 3. Bonac. *disp.* 7. *quæst. vnic. p.* 5. *n.* 12.

5. An autem tempore pestis teneatur Parochus hoc Sacramentum suis subditis ministrare, sicuti diximus teneri Pœnitentiam, & Eucharistiam; non est constans sententia. Certum existimo, obligatum esse, si periculum contagionis vitare possit, obligando infirmum, vt in loco puro, & patenti collocetur; tum sumendo antidota, & præseruatiua; tum vngendo infirmum virgula aliqua oblonga; tum ministrando ea tantùm, quæ essentialia sunt: quia, secluso periculo contagionis, nulla adest causa, quæ Parochum excusare possit ab huius Sacramenti administratione, cùm ad id ex officio teneatur, & sub ea conditione à subditis alitur, eique obedientiam, & reuerentiam præstant. Verùm si, tentatis omnibus, periculum morale contagionis vitari non possit, quod difficile est, censeo probabilius cum Suarez *disp.* 44. *de Vnctione, sect.* 3. *in fine, num.* 20. obligatum Parochum non esse: quia eo Sacramento absolutè infirmus non indiget: quod maximè procedit, si inde alij priuarentur Pœnitentiæ, vel Eucharistiæ administratione: quippe deficiente eo Parocho, non facilè inuenietur, qui illius vices suppleat.

6. Si verò de aliis Sacerdotibus loquamur, & absit proprius Parochus, vel nolit hoc Sacramentum ministrare, distinguendum est. Si infirmus nullum aliud Sacramentum suscepit, neque illi ministrari potest, tenentur sub graui culpa ei Vnctionem concedere: quia lege charitatis obligatur quilibet subuenire proximo grauiter indigenti, cùm commodè potest. At infirmus eo casu præsumi debet grauiter indigere Vnctione: fortè enim ex illius ministratione æterna salus infirmi pendet. Verùm, si alia Sacramenta suscepit, non videntur sub mortali culpa obligari Vnctionem ministrare: quia moraliter præsumi non potest infirmus ea grauiter indigere. At à culpa veniali graui nequaquam excusari possunt, cùm priuent proximum, absque rationabili causa, remedio ita vtili, & ad salutem conuenienti. Sic docuit expressè Paludan. *in* 4. *dist.* 23. *quæst.* 1. *art.* 2. *concl.* 2. Coninch *disp.* 19. *dub.* 10. *in fine concl.* 3. Layman *lib.* 5. *sum. tract.* 8. *cap.* 7. *in fine, n.* 3.

7. Quòd si roges, quam dispositionem habere debeat, tum Sacerdos, vt hoc Sacramentum conuenienter ministret; tum infirmus, vt illud ritè suscipiat? Breuiter respondeo ex dictis *tract. de Sacrament. in genere*, vtrunque in gratia existere debere. Sacerdos nanque, quia est consecratus Minister ad huius Sacramenti collationem, idcóque si grauatum mortali se sentiat, conteri debet, priusquàm Sacramentum ministret. Neque excusari potest, vt inquit Suar. *disp.* 44. *sect.* 2. *num.* 5. ob infirmi necessitatem, cùm breuissimo tempore diuina gratia adiutus habere contritionem possit. Suscipiens verò etiam se reputare debet in gratia existere: quia hoc Sacramentum non mortuorum, sed viuorum est: si tamen aliquando contingat in peccato existere, & bona fide Sacramentum suscipiat, illius remissionem obtinebit; quia ad hunc effectum est per se institutum, iuxta illud Iacobi: *Et si in peccatis sit, remittentur ei.*

8. Deinde Sacerdos liber debet esse ab excommunicatione, aliáve censura, vtpote quæ priuat Sacramentorum administratione; si tamen ea excommunicatio denunciata non sit, administrare Sacramentum poterit rogatus, licitéque infirmus eam ab illo ministrationem rogare poterit. At, si Sacerdos excommunicatus denunciatus sit, vel manifestus Clerici percussor, credit Suarez *disput.* 44. *sect.* 2. *num.* 5. nequaquam posse hoc Sacramentum ministrare, tametsi infirmus ob eam causam sine Vnctione discedat: quia non est Sacramentum præcisæ necessitatis, sed solùm vtilitatis, quam Ecclesia omittendam iudicat ob rigorem excommunicationis seruandum, sicuti ob seruandum populi interdictum, nec dare, nec suscipere hoc Sacramentum eo tempore permittit. Ob suspensionem autem credit idem Suar. *num.* 6. Sacerdotem impeditum non esse, quin possit Vnctionem ministrare, quia non vsu Ordinis, sed iurisdictionis priuat. Sed veriùs existimo, suspensum, & excommunicatum posse hoc Sacramentum infirmo ministrare, si nullus alius adsit, qui velit, vel possit: quia ea obligatio cedit in graue detrimentum infirmi, & fortè in illius æternam damnationem. Non igitur est credendum de

benignitate

benignitate Ecclesiæ velle eo tempore obseruari. Præterea, suspensio ab officio æque priuat Ordinis vsu; sicuti excommunicatio: sed non obstante ea priuatione suspenso permittit Suarez huius Sacramenti ministrationem. Ergo etiam permittere debet excommunicato. Neque est simile de interdicto populi, in cuius obseruatione bonum commune spectatur, & singulari simpliciter, non necessariò præfertur.

9. Illud verò reputo certum, præsente Parocho excommunicato denunciato, si adsit alius Sacerdos, etiam simplex, non impeditus, posse, & debere vnctionem ministrare: præferri enim debet simplex Sacerdos, qui iurisdictione positiuè priuatus non est. Administrat verò Sacramentum, non iam ex facultate, & licentia Parochi excommunicati denunciati; sed ex facultate Episcopi, vel Summi Pontificis, quæ præsumitur eo casu concessa, ne infirmus sine vnctione decedat, néve positiuè priuatus iurisdictione, & Ordinis vsu, Sacramenti administrationi se ingerat. Atque ita docuit Suarez *disp. 44. sect. 2. n. 6.*

10. Suscipiens autem hoc Sacramentum, ab omni excommunicatione, & interdicto liber esse debet. Quapropter, si aliqua ex his censuris ligatus creditur, absoluendus primò est, antequàm hoc Sacramentum ei conferatur, vt benè notauit Emm. Sà *verb. Extrema Vnctio, num. 1.*

11. Denique, quod ad ritus, & cæremonias attinet, seruandi sunt ab Ecclesia præscripti, quoad fieri possit, neque absque graui necessitate omittendi. Videatur Rituale Romanum *de ordine ministrandi hoc Sacramentum.* Ex cæremoniis igitur hæ sunt præcipuæ. Prima est, vt Sacerdos, ministraturus hoc Sacramentum, accedat superpelliceo, & stola indutus: & absque his vestibus sacris peccatum esset mortale, si Sacramentum ministraret; tametsi infirmus absque Vnctione decederet: quia reuerentia Sacramenti cuilibet priuatæ vtilitati præferenda est, vti tradunt, tanquàm certum, Suar. *disp. 44. sect. 2. in fin.* Naldus *verb. Extrema Vnctio, n. 1.* Bonac. *disp. 7. q. vn. p. vlt. in fine.*

12. Secundò, adhibere debet Sacerdos Clericum, vel saltem vnum, qui ei ministret. Quòd si id commodè fieri non potest, non erit peccatum absque illo vnctionem ministrare, sicuti docuit Tolet. *de extrema Vnctione, c. 2.* Emm. Sà *n. 9.* Bartholom. ab Angelo *dial. 3. §. 153.* Bon. *disp. 7. de Vnctione, q. vn. p. vlt. n. 6.* Laym. *lib. 5. tr. 8. cap. 8. n. 2.* & colligitur apertè ex cap. *Quæsiuit. de verb. significat. & ibi* Glossa.

13. Tertiò, tenetur Sacerdos, dum peruenit ad locum, vbi iacet infirmus, dicere: *Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea.* Deinde infirmo Crucem piè osculandam porrigere; cubiculum, & circunstantes, in modum Crucis, aqua benedicta aspergere. Quòd si ægrotus velit confiteri, tenetur illum audire. Præterea piis verbis debet infirmum consolari, & de huius Sacramenti vi, ac efficacia, si tempus ferat, breuiter admonere; & quantùm opus sit, eius animum confirmare, & in spem erigere vitæ æternæ. Mox subiungat orationes, quæ in Rituali præscribuntur, quarum omissionem absque necessitate non est dubium, peccatum mortale esse, vt notauit Bon. *d. disp. 7. q. vn. p. vlt. n. 7.* At, si necessitas vrgeat, tum ex parte infirmi, quia est nimis morti propinquus; vel ex parte ministri, cui adest periculum contagij, si detineatur; poterunt supradicta omnia omitti, vt ex communi sententia testatur Zambr. *de extrema Vnctione, in princ. n. 10* Laym. *lib. 5. tr. 8. c. 8. n. 1.* Suar. *disp. 44. sect. 2. in fine.* Bonac. *loc. alleg.* & notatur in Rituali Romano reformato.

14. Quartò, debent astantes, dum infirmus à Sacerdote vngitur, Psalmos pœnitentiales, & Litanias recitare: quorum omissionem, etiam absque necessitate, non reputarem peccatum mortale: quia plerunque absque scrupulo omittuntur, sicuti notauit Bonac. *disp. 7. q. vn. p. vlt. n. 7.*

15. Quintò, præstare debet vnctiones pollice dextro intincto in oleo sancto, & vngere infirmum sub præscripta forma verborum. Quòd si infirmus peste, aliáve contagiosa infirmitate laboret, poterit Sacerdos virgula argentea, vel alia simili vnctionem præstare, vti docuit Chapeauilla *de Vnctione, c. 5. quæst. 39.* Suar. *disp. 44. sect. 3. in fine, n. 20.* Laym. *lib. 5 summ. tr. 8. c. 8. n. 1.* In his tamen vnctionibus seruandus est ordo præscriptus, vt priùs in oculis, deinde ad aures, &c. vnctio fiat, neque absque graui peccato crederem, posse hunc ordinem inuerti: vngere tamen vtrunque oculum, aures, manus, & pedes, tametsi ad essentiam Sacramenti non pertineat, ideóque vrgente necessitate possit Sacerdos vnius partis vnctione contentus esse: attamen per se graue esset peccatum, si seclusa ea necessitate vnicus tantùm oculus, vel auris inungeretur. Zambran. *de extrema Vnct. in princ. n. 9.* Emm. Sà *n. 12.* Suar. *disp. 40. sect. 1. n. 5.* Laym. *lib. 5. summ. tr. 8. c. 8. n. 2.* Monet tamen Rituale Romanum reformatum, Sacerdotibus non esse vngendas manus interiùs, sed exteriùs: idque notauit Sà *verbo, Extrema Vnctio, in fine edit. Rom.* Præterea aduertit Rituale, vnctionem ad lumbos in fœminis ob decentiam debere omitti: in viris verò, si ob infirmitatem vix, aut sine periculo moueri non possunt. Illud verò est certum, opus non esse infirmum in lecto decumbere; sed quocunque loco existat, si in periculo mortis versatur, inungi posse, sicuti docuit Suar. *disp. 44. sect. 2. in fine.*

16. Sextò, peracta qualibet vnctione, Minister, si est in sacris, sin minùs Sacerdos, tergere debet loca inuncta stupa, aliáve simili re, & in vase mundo depositam stupam, & ad Ecclesiam delatam postmodum comburere, ceneresque proiicere in sacrarium, vti habetur in Rituali, & docuit Sà *num. 14.* Layman. *cap. 8. n. 3.*

17. Quibus peractis, Sacerdos, antequàm discedat, debet aliquas orationes in Rituali præscriptas recitare, & salutaria monita pro personæ qualitate infirmo præbere.

18. Ad extremum dubitare quis potest, an hoc Sacramentum ante, vel post sumptum Viaticum ministrandum sit? Et quidem consuetudo satis recepta viget, quòd priùs Viaticum ministretur, quàm vnctio. Ob quam causam Catechismus Romanus 2. *part. cap. 6. num. 12.* inquit: *Seruanda est Ecclesiæ catholicæ perpetua consuetudo, vt ante extremam Vnctionem Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentum administretur.* Neque ratio congrua deest, cùm Eucharistia cibus sit alens, & confortans eos, qui in via Domini procedunt, ideóque expedit, priùs ministrati, quàm Sacramentum pro exeuntibus ex hac vita institutum. Et fortè ob hanc causam grauius vitæ periculum expostulatur ad concedendam Vnctionem, quàm ad concedendum Viaticum.

Verùm, vt rectè notat Suarez *disp. 44. sect. 1. num. 8.* hæc consuetudo, tanquàm rationabilis, & maximè expediens introducta est, non tanquàm sub graui culpa obligatoria, quia neque Pœnitentia, neque Eucharistia sunt per se dispositiones ad Vnctionem; & sæpè conuenit, Vnctionem ante Viaticum ministrari; quia Viaticum sumi non potest; quia non adest Hostia consecrata, vel infirmus incapax est illud recipiendi. Quinimò tempore antiquo Viaticum post Vnctionem concedebatur, vt tradit textus in cap. *Ab infirmis, 26. quæst. 7.* ibi: *Infirmos post confessionem sacra Vnctione inunctos Communione Viatici esse reficiendos.* & S. Bernard. *in vita Malachiæ*, eius mortem describens, ibi: *Vngitur, & sumpto Viatico Fratrum se orationibus, & Fratres commendans Deo, ad lectum reuertitur.*

uertitur.& pluribus aliis exornat Suarez *dicta disp.44. sect.1.num.8.* Congruentia autem consuetudinis fuit, vt significaretur, Eucharistiam finem esse, & perfectionem reliquorum Sacramentorum, ad eámque accedere debere infirmum plenè, & perfectè purgatum, tum Pœnitentia, tum Vnctione, quæ Pœnitentiæ consummatio est. Illud verò est certum, si post sumptam Vnctionem infirmus aliquo tempore viuat, posse, & debere, si petat, ei Viaticum ministrari, tametsi ante Vnctionem receperit, sicuti benè aduertit Suar.*d. sect. 1. num.8.in fine.* Layman. *tract. 8. cap.8. in fine.* & fortè, vt inquit Suarez, textus in dicto cap. *Ab infirmis.* & D Bernard. aliique Patres, quos ipse refert, de hoc repetito Viatico intelligendi sunt: neque enim censendi sunt negare, ante Vnctionem fuisse infirmis Viaticum ministratum.

TRACTATVS XXVII. & Disputatio vnica.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

PVNCTVM I.

De nomine, & natura Ordinis, eiúsque institutione.

1. *Nomen Ordinis variè sumitur.*
2. *Definitio Ordinis, seu Ordinationis.*
3. *Ordo, Sacramentum est à Christo institutum.*
4. *Institutum est in vltima Cœna.*

1. NOMEN Ordinis variè à Doctoribus accipitur, vti refert Ambros. Calepin. *in suo Dictionario.* Propriè sumitur pro digestione, seu rei cuiusque in suo loco collocatione, veluti in exercitu, vbi pedites, vbi aleæ, cæteráque omnia, suo quæque ordine collocantur. Vnde August. *lib. 9. de ciuitate Dei, cap. 13.* definiens ordinem, inquit: *Est parium, dispariúmque rerum sua cuique loca tribuens dispositio.* Secundò, & principaliter sumitur pro qualitate, & statu hominum: qua ratione Romæ tres erant hominum ordines, seu status; senatorius, equestris, & plebeius: & in Christiana republica duo sunt, sæcularis, & clericalis, iuxta textum in cap. *Duo sunt.* 12. *quest.* 1. Hinc per antonomasiam status Clericorum, Ordo dicitur: quia ex diuina ordinatione, & dispositione consectantur, & deputantur in Dei obsequium, cultum, & honorem, vti tradit Bellarmin.*lib.1.de Cleric.c.1.*

2. Actio autem, qua prædicti homines consecrantur, & deputantur ad prædictum munus, & officium, Ordinatio dicitur, quam Doctores cum Mag. *in 4. d. 24.* communiter definientes asserunt, esse cæremoniam sacram, qua ordinato conceditur potestas ad aliquod altaris officium, seu ministerium peragendum firmiter, & stabiliter, ita vt reuocari nunquam possit, aut deleri, tametsi eius exercitium possit suspendi, vti dixit August.*lib.de bono coniugali,c.24.* ideóque Tertul. *lib.de præscript.* notauit, Hæreticorum proprium esse, vt cras sit laïcus, qui hodie est Minister.

3. Ordinem, seu Ordinationem Sacramentum esse à Christo institutum, definiuit Concil.Florent.*in decreto fidei, post sess.vlt.§.Sextum Sacram.* Trid.*sess.7.can.1.* & *sess.23.cap.3.* & *can.3.* & pluribus comprobant aduersùs Hæreticos nostri Scriptores, præcipuè Bellarmin.*tom.2.lib.de Sacram.Ordinis à cap.2.*& Gab.Vasq. *tom.3.in 3.part.disp.235.* Et ratio deducta ex fidei principiis est manifesta. Nam signú visibile, quo gratia sanctificans confertur, Sacramentum est: at in Ordinatione adest huiusmodi signum visibile, scilicet, manus impositio, quo gratia sanctificans ordinato confertur, vt constat ex illo Paul.1.ad Tim.4. *Noli negligere gratiam quæ data est, tibi per prophetiam,* (id est, per reuelationem,) *quam à Christo accepi, vt te in Episcopum eligerem cum impositione manuum presbyterij.* id est, media manuum mearum impositione, quæ ad conferendum presbyterium ordinatur, vti clariùs dixit 2.ad Timoth. 1. *Admoneo te, vt resuscites gratiam, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Quòd verò in prædictis locis Paulus nomen, *gratia*, non solùm pro potestate consecrandi, offerendíque sacrificium; sed etiam pro ipsa gratia habituali vsurpauerit, colligitur apertè ex ratione, quam subiungit, ob quam Timotheus debeat gratiam suscitare: scilicet, quia non dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis. At spiritus virtutis, dilectionis, & sobrietatis est charitas, gratiáque iustificans: ergo per impositionem manuum hæc gratia confertur. Deinde ad ritè peragendam consecrationem, offerendúmque Sacrificium, gratia habitualis necessaria est: debuit ergo simul cum illa potestate habitualis gratia conferri, præcipuè cùm collata sit cæremonia, & ritu externo firmo, & stabili.

4. Hoc Sacramentum institutum est à Christo Domino in vltima Cœna, cùm Apostolis concessit potestatem, & imposuit præceptum, suum Corpus, & Sanguinem consecrandi, Lucæ *cap.* 22. ibi: *Hoc facite in meam commemorationem.* Quod expendens Trid.*sess.22. c.1. post med.* inquit: *At sub earundem rerum symbolis Apostolis, quos tunc noui Testamenti Sacerdotes constituebat, vt sumerent, tradidit, & eisdem eorúmque in sacerdotio successoribus, vt offerrent, præcepit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem.* vti semper catholica Ecclesia intellexit. Et licèt Concilium non definierit, an supradictis verbis in Sacerdotes Apostolos ordinauerit, manifestè deducitur vel illis, vel aliis *paulò antè* dictis ordinatos fuisse: siquidem præcipiebat Sacrificium offerre, ad cuius oblationem necessariò Minister consecratus requirebatur. Quinimò verosimilius est, vt rectè aduertit Vasq.*tom.3. in 3.p. disp.239.c.1.num.2.* illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem.* Christum Dominum, & Apostolis præcepisse suum Corpus, & Sanguinem consecrare; & simul in Sacerdotes illos constituisse.

PVNCTVM

PUNCTUM II.

Quotuplex sit Ordo, & quæ eius officia.

1. *Referuntur variæ sententiæ.*
2. *Septem Ordines sunt in Ecclesia.*
3. *Quare sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus sint, & dicantur Ordines maiores, & sacri.*
4. *Præter supradictos, nullus est alius Ordo perfectus.*
5. *Proponuntur rationes contrarium probantes, illisque fit satis.*
6. *Episcopatus non constituit distinctum Ordinem.*

1. ORdinationes, seu Ordines, nouem esse, affirmant Canonistæ, vt videre est apud Felin. *cap. Sicut. el 3. de simonia, num. 2.* Couarr. *in cap. Nos. de testamentis. n. 4.* Gregor. Lopez *in proœmio, tit. 6. part. 1.* Zenedo *ad decret. collect. 105. n. 2.* nempe, primam tonsuram, quatuor minores Ordines, & tres maiores, & episcopatum. Alij, vt Titelman. *lib. de Sacram. cap. 3.* addunt prædictis Ordinem psalmistarum, siue cantorum, quibus fauet Concil. Carthaginense IV. *c. 10.* enumerans cantores inter ecclesiasticos Ordines, ideóque deinde Ordines constituunt. Alij verò excludentes cantoriam, & primam tonsuram ab Ordine, constituunt octo. Sic Caietan. *tom. 1. Opusc. tract. 11.* Nauar. *cap. 22. n. 18.* Michaël Medina *lib. 1. de cœlibatu, cap. 16.* Petr. de Soto *lect. 1. & 4. de Sacram. Ordin.* Valen. *disp. 9. qu. 1. punct. 2. in fine.* Alij tandem excludentes cantoriam, & primam tonsuram ab Ordine, & episcopatum sub presbyterio annumerantes, septem tantùm Ordines affirmant esse. Quæ fuit opinio D. Thom. *in præsenti, quæst. 37. art. 2.* Albert. Magn. *in 4. dist. 24. art. 5.* Bonauent. *eadem dist. art. 1. quæst. 2.* Richard. *artic. 3. quæst. 3.* & aliorum.

2. Dicendum igitur est, septem Ordines in Ecclesia esse, scilicet, Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, Exorcistarum, Lectorum, Ostiariorum, sicuti definiuit Trident. *sess. 23. cap. 2. & canone 2.* Per sex vltimos, vt inquit Concilium, velut per gradus quosdam ad sacerdotium, vtpote ad perfectissimum Ordinem tenditur. Quod autem quilibet ex supradictis sit Ordo, inde probatur: quia constituit ordinatum in gradu eminentiori inter Ecclesiæ Ministros, cum potestate inseruiendi officio, & ministerio altaris, vti videri potest, si singulorum officia designemus. Et quidem officium sacerdotalis Ordinis est, sacrificium Deo offerre, & homines Deo reconciliare: Diaconi, Sacerdoti in Sacrificio ministrare; calicem, si esset in vsu, populo concedere; baptizare, & prædicare ex Sacerdotis commissione: Subdiaconi munus est, Diacono ministrare in iis, quæ ad Sacrificium peragẽdum fuerint necessaria, præparat aquam ad altaris ministerium, porrigit calicem, & patenam in vsum sacrificij, pallas, & corporalia abluit. Acolythorum est, cereofetarium ferre, luminaria Ecclesiæ accendere, vinum, & aquam ad Eucharistiam ministrare, ideóque Diacono, & Subdiacono inseruiunt. Exorcistarum est Dæmones ab obsessis abiicere, vt dignè Sacrificio assistant, & aquam in ministerium Baptismi præparare, locúmque communicaturis concedere. Lectorum est legere, & canere, quæ à Sacerdote prædicantur, & quæ ipsi olim extra Missæ Sacrificium populo annunciabant, vt sic præsentium animi ad reuerentiam sacrificij excitentur. Ostiariorum est, pulsare cymbalum tempore Sacrificij, in illius honorem, aperire Ecclesiam, & Sacrarium dignis; & librum ei, qui prædicat. Constat ergo omnium Ordinum munia ad altaris Sacrificium ritè peragendum dirigi; Sacerdotum, Diaconorum, & Subdiaconorum, proximè; reliquorum remotiùs.

3. Hinc constat, quare sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus dicantur Ordines maiores, & sacri: Acolythus, Lector, Exorcista, & Ostiarius, nec sacri, nec maiores appellentur. Dicuntur *maiores:* quia sacrificio altaris, ad quod omnes diriguntur, proximè concurrunt: cùm tamen alij tantùm remotè. *Sacri*, quia forè ipsi soli sunt Sacramentum; non autem quatuor minores: sed præcipuè, quia votum castitatis habent annexum, quo homines in Dei cultum sacrantur.

4. Præter prædictos septem Ordines verius existimo, nullum alium esse perfectum, & completum. Colligitur ex Trid. *sess. 23. cap. 3.* definiente Ecclesiæ Ordines, & septem tantùm enumerante. Si igitur plures essent, diminutè Conc. processisset: quod dici non potest, præcipuè cùm intenderit aduersùs Hæreticos, qui aliquos Ordines admittebant, & alios negabant, doctrinam firmam stabilire. Secundò, Ordines, quos præter hos septem aliqui Doctores adstruunt, vel non sunt propriè Ordines, vel sub prædictis septem continentur.

Et in primis cantoria Ordo esse non potest: quia non est potestas ad aliquod officium, seu ministerium altaris directè pertinens; neque est permanens, sed ad tempus, secundùm Episcopi, imò Presbyteri arbitrium, cuius erat hæc designatio, vt colligitur ex Concilio Carthag. IV. *cap. 10.* cùm tamen reliqui Ordines solius authoritate Episcopi conferantur.

Deinde prima tonsura, qua homo ab statu laicali segregatur, & in statum Clericorum ingreditur, Ordinem propriè non esse firmant communiter Doctores Theologi apud Vasqu *disp. 236. cap. 1. num. 9. & disp. 237.* Bonac. *de Sacram. disp. 8. qu. vn. p. 1. num. 6.* Coninch *disp. 20. dub. 1. n. 3.* Layman. *tr. 9. c. 1. n. 2.* & plures alij relati à Nicol. Garcia *7. p. de benefic. cap. 1. num. 2.* Et colligitur ex Concilio Tridentino variis in locis distinguente tonsuram ab Ordinibus. Nam *sessione 23. cap. 2.* inquit: *Cùm diuina res sit tam sancti sacerdotij ministerium, consentaneum fuit, quò dignius, & maiori cum veneratione exerceri posset, vt in Ecclesia ordinatissima dispositione plures, & diuersi essent Ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deseruirent ita distributi, vt qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ascenderent.* Et *cap. 6.* inquit: *Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus.* Et *cap. 10.* ait: *Tonsuram, vel minores Ordines conferre.* Sentit ergo Concil. apertè, tonsuram non esse Ordinem. Ratio autem, quare tonsura Ordo non sit, duplex est. Prima, quia non est institutum ad aliquod speciale munus, & officium altaris, sed solùm ad disponendum tonsuratum, vt in aliquod altaris obsequium consecrari possit. Ordines autem, siue maiores, siue minores, ad altaris seruitium per se diriguntur, vt constat ex dicto loco Tridentini *sess. 23. cap. 2.* Ergo, &c. Deinde Ordo, vt ex eodem loco Concilij, & *can. 2.* colligitur, est gradus aliquis eminentiæ, & excellentiæ in ordine ad altaris ministerium, quo insignitus reliquos illo carentes excedit. At tonsuratus non habet intra Ecclesiasticos gradum aliquem, cùm omnibus ecclesiasticis personis communis sit: est enim tantùm personæ ecclesiasticæ constitutio, & à sæculari diuisio. Ergo. Tandem in Pontificali, dum agitur de creando Clerico, non dicitur de Clerico ordinando, sed faciendo: quo facto statim subiungit de ordinatione Ostiarij, vtpote ex minoribus Ordinibus prima.

5. Neque prædictis obstant fundamenta, quibus Canonistæ asserunt, primam tonsuram Ordinem esse. Ducuntur primò ex cap. *Cùm contingat. de ætate, & qual.* vbi inquit Pontifex, per primam tonsuram iuxta ordinem Ecclesiæ datam, à talibus clericalem Ordi-

nem conferri. Secundò, sub nomine Ordinis, & Ordinationis, prima tonsura comprehenditur, vt colligitur ex Trident. *sess. 7. cap. 10. & seqq. de reformat.* & *sess. 21. cap. 1. 3. 7. & 9. de reformat.* & *sess. 23. cap. 8.* Tertiò, ideò laïci incapaces sunt beneficiorum, iurisdictionisque ecclesiasticæ: quia non habent Ordinem, *cap. Ex litteris. de transactionib. cap. 2. de institutionib.* vbi Abbas, & alij: quorum tamen insigniti prima tonsura capaces existunt. Quartò, percutientes Clericum tonsuratum incidunt in excommunicationem, *Si quis suadente Diabolo.* Ergo signum est, tonsuram Ordinem esse.

Non, inquam, obstant supradicta: solùm enim probant, tonsuram largè Ordinem esse, quatenus Ordo sumitur pro Congregatione, & statu ab aliis distincto. Etenim tonsura segregatur tonsuratus à laïco statu, & in statum clericalem constituitur: quod est sufficiens, vt clericalis Ordo dici possit, & beneficia ecclesiastica conferantur, aliisque priuilegiis gaudeat. Non tamen est propriè Ordo, sumpto Ordine pro potestate ad ministerium aliquod altaris relata, quæque ordinatum non solùm comparatione omnium fidelium; sed comparatione Ministrorum Ecclesiæ in gradu superiori constituat.

6. Denique episcopatus, etsi Ordo sit, vt colligitur manifestè ex Trident. *sess. 23. cap. 4.* asserente, ad ecclesiasticam Hierarchiam, & Ordinem Episcopos specialiter pertinere, esseque Sacerdotibus superiores; nihilominùs non constituit diuersum Ordinem à sacerdotio; sed illum perficit, & complet, sicuti potestas, quam Christus Dominus Ioann. *cap. 20.* Apostolis concessit absoluendi à peccatis, quæque Sacerdotibus in Ordinatione communicatur illis verbis: *Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiseritis peccata*, &c. non constituit distinctum Ordinem ab eo, quem constituit potestas Corpus, & Sanguinem Christi consecrandi: quia hanc essentialiter in subiecto prærequirit. Sic potestas concessa Episcopis in eorum consecratione, quia essentialiter sacerdotalem potestatem subiecto concessam supponit, non constituit Ordinem distinctum ab Ordine prædictæ sacerdotalis potestatis; sed illum complet, & perficit, vt benè explicant Bellarminus *lib. de Sacram. Ordin. cap. 5.* Vasq. *disp. 240. cap. 5.* Coninch *disp. 20. dub. 2. in fine.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 3. num. 6.* Neque his obstat Anaclet. *epist. 3. cap. 1.* dicens: *Sacerdotum Ordo bipartitus est: & sicut Dominus illum constituit, à nullo debet perturbari.* Et in fine: *Ampliùs quàm isti duo Ordines Sacerdotum.* Non, inquam, obstat, quia intelligi debet de Ordine incompleto, & non adæquatè perfecto, secundùm quam rationem sacerdotium ab episcopatu distinguitur, duoque Ordines sacerdotij enumerari possunt; alter incompletus, & perfectibilis, qualis est simplicium Sacerdotum; alter completus, & perfectus, scilicet, Episcoporum.

PVNCTVM III.

An omnes prædicti Ordines, tam maiores, quàm minores, sint Sacramentum.

1. *Sacerdotium esse Sacramentum indubitatum est.*
2. *De ordinatione Episcopi, qui negent esse Sacramentum, & qualiter probent.*
3. *Esse sacramentum defenditur.*
4. *Fit satis oppositis fundamentis.*
5. *De Ordine diaconatus, & subdiaconatus plures negant esse Sacramentum.*
6. *Sed contrarium, tanquàm certum, tenendum est.*
7. *Diluuntur rationes opposita.*
8. *De inferioribus Ordinibus negant plures, & quod sit eorum fundamentum.*
8. *Probabilius est esse Sacramentum.*
10. *Satisfit fundamento opposito.*

1. DE Ordine, seu Ordinatione sacerdotali nullus Catholicus dubitat Sacramentum esse, vti ex Trid. colligitur definiente *sess. 23. cap. 3.* & *can. 3.* sacrum Ordinem, siue Ordinationem esse verum Sacramentum à Christo institutum; quod verum esse debet, saltem de Ordine, seu Ordinatione præcipua. Cùm autem sacerdotalis Ordo inter omnes Ordines sit præcipuus, vtpote ad munus omnium excellentissimum sit relatus, nempe, ad consecrationem Corporis, & Sanguinis Domini, saltem de prædicto Ordine definitio Concilij intelligi debet. Præterea *can. 4.* inquit Concilium, per Ordinationem Spiritum Sanctum communicari illis verbis: *Accipite Spiritum Sanctum.* imprimique characterem, ita vt qui semel Sacerdos fuit, laïcus esse non possit. Sed hæc stare non posset, nisi sacerdotalis Ordo Sacramentum esset. Ergo.

Notandum tamen est, in sacerdotali Ordine duplicem potestatem includi; alteram, qua nulla maior esse potest, consecrandi Corpus, & Sanguinem Domini; alteram absoluendi à peccatis. Hæc necessariò primam supponit: sed prima non prærequirit necessariò hanc secundam; sed absque illa potest consistere. Vtraque tamen potestatis collatio Sacramentum est: quia est signum sensibile, quo Spiritus Sanctus communicatur. Non tamen inde fit, duplex Sacramentum esset quia vtrunque signum, & vtraque potestas ad complendum Ordinem Sacerdotij pertinet. Neque in collatione illius duplicis potestatis duplex character imprimitur; sed character impressus in collatione potestatis conficiendi Eucharistiam ex Dei ordinatione destinatur ad potestatem absoluendi à peccatis absque vlla sui intrinseca mutatione, vel, vt aliis placet, nouo modo reali, & perfectione illi superaddita.

Quapropter controuersia est, tum de Ordinatione Episcopi, tum de aliis Ordinibus, tam minoribus, quàm maioribus, an omnes sint Sacramentum?

2. De ordinatione Episcopi negant esse Sacramentum Richard. *in 4. dist. 24. art. 5. quæst. 2.* Bonauent. *d. dist. 24. part. 2. art. 2. quæst. 3.* Scotus *quæst. 1. §. de tertio art.* Dominic. Sotus *quæst. 1. artic. 2. & 3.* & *lib. 10. de instit. quæst. 1. art. 2.* Turrecrem. *can. 1. dist. 20.* & cap. *Cleros. 2. eiusdem dist. §. Ad quintum. n. 16.* Fauet Couarr. *lib. 1. var. c. 10. n. 15.* aliique plures relati à Vasq. *disp. 240. c. 2.* Mouentur: quia, si esset Sacramentum, esset Sacramentum Ordinis à sacerdotio distinctum, cùm diuerso tempore, & diuersa cõsecratione conferatur; ergo essent plures Ordines Sacramentum, quàm septem assignati. Secundò, per Ordinem, seu Ordinationem, quam Concilium *sess. 23. can. 3.* definit esse Sacramentum à Christo institutum, *can. 4.* declarat dari Spiritum Sanctum, & imprimi characterem, quo semel constitutus Sacerdos laïcus esse non possit: at in consecratione Episcopi non videtur, Spiritum Sanctum communicari, neque characterem imprimi, aliàs secluso sacerdotio Episcopus posset consecrare, & Sacerdote esset superior; quod est omninò falsum: ergo non est Sacramentum. Tertiò, per consecrationem Episcopi datur Episcopis potestas confirmandi, & ordinandi; non autem consecrandi Corpus, & Sanguinem Christi: hæc enim concessa supponitur. At Ordinationis Sacramentum per Ordinem ad Eucharistiæ consecrationem constituitur, vti colligitur ex Trident. *sess. 23. cap. 2.* ibi: *Cùm autem diuina res sit tam sancti sacerdotij ministerium, consentaneum fuit, quò digniùs, & maiori cum reuerentia exerceri posset, vt in Ecclesia ordinatissima dispositione plures, & diuersi essent*

Ministrorum

Ministrorum Ordines, &c. Ergo, cùm consecratio Episcopi, neque ad conficiendam Eucharistiam, neque ad ministrandum ei, qui Eucharistiam confecturus est, dirigatur; neque Ordo, nec Sacramentum erit. Quartò, consecratio Episcopi non fit in quatuor Temporibus Ordinationum: ergo indicatur non esse Ordinem, nec Sacramentum: siquidem aliorum Ordinum ritum non imitatur. Tandem non apparet, quæ sit materia, & forma huius Sacramenti à Christo Domino determinata.

3. Cæterùm omninò dicendum est, episcopatum, quatenus talem, non solùm esse Ordinem; sed etiam esse Sacramentum, incompletè tantùm à Sacerdotio distinctum. Sic pluribus firmant Petr. de Soto *lect. 4. de Sacram. Ordinis.* Michaël de Medina *lib. 1. de sacror. homin. continent. cap. 15. & 16.* Bellarm. *lib. de Ordine, cap. 5.* Valent. *disp. 9. qu. 1. pun. 4. §. Altera sententia.* Coninch *disp. 20. dub. 6. concl. 1. num. 43.* Layman. *lib. 5. summ. tract. 9. cap. 4. concl. 2.* Ratio est: quia Trident. *sess. 23. cap. 3.* definiens, sacram Ordinationem, Sacramentum esse. Id probat *ex 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1.* Neque aliunde ex Scriptura probare possumus. At in his locis expressè Paulus de Ordinatione Timothei in Episcopum locutus est: ergo hæc Ordinatio, Sacramentum est à Christo institutum. Secundò, Tridentinum colligit, sacram Ordinationem Sacramentum esse: quia in ipsa Spiritus Sanctus confertur illis verbis ab Episcopo dictis: *Accipite Spiritum Sanctum.* quæ verba in consecratione Episcopi proferuntur: ergo Episcopi consecratio Sacramentum est. Tertiò, Episcopus in sua consecratione accipit potestatem confirmandi, ordinandique Sacerdotes; quæ sunt potestates supernaturales, & diuinæ à Christo communicatæ, quas potestates vt ritè Episcopus ministret, indiget gratia: ergo in earum collatione gratia debebat à Christo conferri.

4. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam constat ex *superius* dictis: qua enim ratione diximus, episcopatum non esse absolutè Ordinem à sacerdotio distinctum; quia sacerdotium essentialiter præsupponit; eadem dicimus, non esse Sacramentum distinctum. Non enim distinguitur à sacerdotio completè, & perfectè; benè tamen incompletè, & partialiter ex nouo signo gratiæ sanctificantis superaddito. Ad secundum negamus, in consecratione Episcopi Spiritum Sanctum non communicari, & characterem sacerdotij non perfici; debet tamen Episcopus Sacerdos esse; aliàs consecrari non posset, & consecratio facta nulla esset. Superioritas autem, & excellentia, quam habet Episcopus supra alios simplices Sacerdotes consistit in eo; quia vltra sacerdotium addit potestatem confirmandi fideles, & ordinandi Sacerdotes; quæ nullatenus simplicibus Sacerdotibus competit, ob idque dignior est, cui latior iurisdictio concedatur. Ad tertium respondet Vasqu. *disp. 240. cap. 5. num. 51.* Sacramentum Ordinis non debere constitui ex relatione ad Eucharistiæ consecrationem; sed sufficienter constitui posse ex respectu ad consecrandos Eucharistiæ Ministros. Sed rectiùs Ægid. de Coninch *disp. 20. dub. 2. in finea*, ffirmat, potestatem consecrandi Sacerdotes directiùs, & immediatiùs Eucharistiæ peragendæ deseruire, quàm potestas Exorcistæ, aut Lectoris, imò quàm Subdiaconi, aut Diaconi, cùm sine illa potestate Eucharistia non conficeretur: quia non essent Ministri: benè tamen confici posset, tametsi Subdiaconi, aut Diaconi non adessent. Ad quartum respondeo, consecrationem Episcopi non fieri in quatuor Temporibus, sed in Dominica; non, quia Ordo, aut Sacramentum non sit; sed, quia est Ordo, & Sacramentum sacerdotalem Ordinem perficiens, constituitque Episcopum omnibus aliis superiorem. Ad quintum, satis colligitur *ex illo 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1.* qualis sit forma, & materia huius Sacramenti: est enim materia, impositio manuum facta à pluribus Episcopis: hoc enim denotat Paulus, tum vtens plurali numero manuum, tum affirmans impositione manuum presbyterij, id est, Presbyterorum, gratiam esse communicatam: forma verò sunt illa verba: *Accipe Spiritum Sanctum.* quæ manuum impositione determinata significant, electo gratiam conferri, qua in consortium Episcoporum ordinantium constituatur.

5. Secundò, dubitari potest de diaconatus, & subdiaconatus Ordinibus, an sint Sacramenta. Negant Durand. *in 4. dist. 24. qu. 2. art. 1. à num. 6.* Caiet. *tom. 1. opuscul. tract. 11. art. vnico*, & specialiter de subdiaconatu docuit Mag. *in 4. dist. 24. c. Septimus Ordo, in fine*, Gratianus *in suo decreto, dist. 21. in fine primi §.* Martinus de Ayala *lib. de traditionib. Apostol. 2. p. cap. de Ordine, §. Synodus D. Syluestri.* inclinat Alphons. de Castro *lib. aduersùs hæreses, verb. Ordo Sacramentum.* Probarique potest hæc sententia primò ex Anacleto *epist. 3. cap. 1. in fine*, asserente, *amplius quàm isti duo* (scilicet, episcopatus, & sacerdotium) *Ordines Sacerdotum, nec nobis à Deo collati sunt, neque Apostoli docuerunt.* Si igitur diaconatus, & subdiaconatus essent Sacramenta, & alij Ordines essent nobis à Deo collati, & Apostoli docuissent. Similiter ex Damaso *epist. 4. col. 4. sub finem*, dicente: *Quia, vt præfixum est, Ordines sunt duo tantùm primi in Ecclesia, id est, Apostolorum, & septuaginta Discipulorum.* At hi omnes erant Sacerdotes: ergo extra sacerdotium nullus est Ordo à Christo institutus. Secundo, Tridentinum *sess. 23. cap. 3.* probat, Ordinationem esse Sacramentum ex illo tantùm loco *1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1.* sed in prædicto loco solùm de Ordinatione Sacerdotis, imò Episcopi agit Paulus: ergo extra sacerdotium non agnoscit Concil. aliud Sacramentum. Tertiò, Sacramentum Ordinis institutum est ad offerendum sacrificium, hominésque cum Deo reconciliandos. Sed hanc potestatem solùm habet sacerdotium: nam reliqui Ordines ad eam potestatem suscipiendam disponunt: ergo extra sacerdotium nullus alius ordo Sacramentum est. Quartò, munia diaconatus, & subdiaconatus æquè præstari possunt à non ordinatis, sicuti ab ordinatis. Si autem essent Sacramenta Ordinis, character in illis imprimeretur, & concederetur potestas ad aliquod supernaturale munus, quod seclusa tali potestate præstari nulla ratione posset. Quintò, si vltra sacerdotium alij Ordines in Sacramenta admittuntur, non videtur, qua ratione Sacramentum Ordinis vnum esse possit. Sextò specialiter, quia ex nullo loco Scripturæ colligi potest subdiaconatum, nec diaconatum esse Sacramentum: nam de Subdiaconis nulla est in Scriptura mentio. De Diaconis verò solùm fit mentio *Actor. 6.* vbi electi fuerunt septem Diaconi, vt pauperum curam gererent, & illorum mensis ministrarent: quod officium, etsi pium, non est sacrum, neque specialem Ordinem requirit. Septimò, nulla est certa forma, & materia horum Ordinum, vt *puncto sequenti* videbimus: at, si à Christo essent in Sacramenta instituti, certam formam, & materiam haberent. Ergo, &c. Octauò, sæpè subdiaconatus ab aliis, quàm ab Episcopis fuit collatus, vt loquentes de ministro Ordinis dicemus. At Sacramentum Ordinis non videtur ab alio, quàm ab Episcopo ministrari posse, quippe ad hanc ministrationem in sua consecratione potestatem accipit.

6. Nihilominùs pro certo tenendum est, diaconatum ad minus esse Sacramentum. Est enim omnium Doctorum sententia, excepto Duran. & Caietano, ita vt Vasq. *disp. 238. cap. 2.* existimet, absque errore

negari non posse ob definitionem Conc. *sess. 23. can. 6.* asserentis in Ecclesia esse Hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris. Nam ibi agnoscit Concilium ex Christi institutione aliquos Ministros vltra Episcopos, & Presbyteros ad Hierarchiam, seu Ordinē ecclesiasticum pertinere, qui ad minus Diaconi esse debent, vtpote excellentiores, & sacrificij ministrationi proximiores. Secundò, Diaconus ordinatur per manus impositionem, & prolatis ab Episcopo illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum*, vt constat ex Rituali Romano. At, si illis verbis Spiritus Sanctus non conferretur ordinato, frustrà Episcopus ea proferret contra decisionem Trident. *sess. 23. can. 4.* Et licèt in hac Ordinatione Diaconi impositio manus non sit Ordinationis materia, & illa verba: *Accipe Spiritum Sanctum.* non sint forma: at ex eo, quòd ab Ecclesia vsurpentur in hac Ordinatione, satis significatur, effectum gratiæ, qui per manus impositionem conferri solebat, in præsenti illa, vel alia cæremonia communicari. Tertiò, Anastasius II. *in epist. ad Anastas. Imperatorem, cap. 7.* æquè in Ordinatione Diaconi, ac Presbyteri affirmat, gratiam conferri, sicut confertur in Baptismo: *Nullum*, inquit, *te his, vel quos baptizauit Acatius, vel quos Sacerdotes, siue Leuitas, secundùm canones ordinauit, vlla eos ex nomine Acatij portio læsionis attingit, quo forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur.* Quartò, Diaconi destinantur ad officium valde eminens, & supernaturale, scilicet, vt Sacerdoti, & Episcopo sacrificanti assistant, eique in necessariis ministrent, & in casu necessitatis ex eius commissione baptizent, concionentur, & Eucharistiam populo dispensent: quinimò tempore antiquo, quo vsus erat calicem laïcis porrigendi, Diaconi ministrabant. Sed ad hæc omnia præstanda pura conscientia, & morum honestas requiritur, vt expressè docuit Paulus 1. *ad Timoth. 3.* ibi: *Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei* (id est, Eucharistiam, quæ est fidei præcipuum mysterium) *in conscientia pura. Et hi autem probentur primum, & sic ministrent nullum crimen habentes.* Ergo, cùm ad hæc officia à Christo destinentur, gratia conferri debuit.

De Subdiaconatu non est æquè certum esse Sacramentum: quia de ipso nulla est in Scriptura expressa mentio. At, quia Doctores paucis exceptis id communiter affirmant, ab eorum sententia recedendum non est, præcipuè, cùm nulla sit ratio, ob quam prudenter negari posset, subdiaconatum Sacramentum esse, vt constabit dissoluendo opposita fundamenta.

7. Ad primum ex Anacleto, & Damaso respondeo, prædictos Pontifices non definiisse, nullum alium Ordinem esse absolutè præter illos duos Episcoporum, & Presbyterorum; sed nullum alium esse præter illos duos in Ordine sacerdotali. Ad secundum concedo, Concilium probare, Ordinem esse Sacramentum ex illo Pauli *ad Timoth.* vbi de ordinatione Timothei in Episcopum agebatur: quia Concilium solùm intendebat probare, Ordinationem conferre gratiam, verúmque esse Sacramentum: ad cuius probationem illud testimonium, vtpote manifestissimum, sufficiens erat: non autem intendebat probare, quot Ordines Sacramentum essent; sed id scholasticæ disputationi relinquere. Ad tertium nego, quodlibet Sacramentum Ordinis institutum esse ad offerendum sacrificium, & reconciliandum homines cum Deo; sed solùm præcipuum; reliqua autem instituta esse in obsequium, & ministrationem offerentis. Qua ratione dici possunt instituta esse ad offerendum sacrificium proximè, vel remotè. Ad quartum negandum est, munia Diaconi, & Subdiaconi æquè à laïcis exerceri posse, ac ab ordinatis: quia sic ordinati authenticè illa officia præstant, & ex authoritate à Deo, & Ecclesia accepta, & speciali gratia Sacramenti adiuti, quæ non ordinatis nulla ratione competunt. Ad quintum variæ sunt Doctorum explicationes circa vnitatem huius Sacramenti: illis tamen omissis dicendum est cum Vasq. *disp. 238. cap. 3. circa finem.* Coninch *disp. 20. dub. 6. n. 52.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 4. in fine.* Sacramentum Ordinis non esse vnum vnitate specifica, & atoma; sed generica: differunt enim specie diaconatus, & subdiaconatus à sacerdotio, siquidem habent diuersam formam, & materiam, & diuersum finem proximum; sed, quia omnes Ordines sub genere Ordinis comprehenduntur, & ad eundem finem principalem referuntur, scilicet, ad Eucharistiæ consecrationem, oblationem, & ministrationem, ea de causa vnum Sacramentum esse censentur, sicuti censentur quatuor tantùm virtutes cardinales esse, prudentia, iustitia, fortitudo, & temperantia; cùm tamen quælibet plures alias virtutum species sub se contineat. Ad sextum admitto, de Subdiaconis nullam in Scriptura expressam mentionem factam esse, fortè quia eorum ministerium non fuit eo tempore necessarium. Nego tamen, de Diaconis non fieri mentionem alibi, quàm *Actor. 6.* Nam 1. *ad Philippens. 1.* & 1. *ad Timoth. 3.* simul cum Episcopis, & Presbyteris iunguntur: quo significatur in Sacramento Ordinis prædictos conuenire. Ad septimum nego, quemlibet Ordinem non habere determinatam materiam, & formam: habet nanque tametsi inter Doctores satis exploratum non sit, aliàs Confirmatio Sacramentum non esset: siquidem aliqui Doctores asserunt, vnctionem ex oleo consecrato esse sufficientem materiam, aliis negantibus, nisi simul cum balsamo mixtum sit. Item argumentum fieri potest in extrema Vnctione, aliísque Sacramentis, in quibus, esto, sit à Christo certa materia, & forma assignata, Doctores in varias opiniones diuiduntur. Ad octauum fortè ex commissione Pontificis concedebatur Presbyteris Subdiaconorum Ordinatio, quæ iure proprio Episcopis competit: aliis verò solùm ex extraordinaria delegatione, vt latius Vasq. *disp. 238. c. 7.*

8. Tertiò dubitabis de inferioribus Ordinibus, Acolytho, Exorcista, Lectore, Ostiario, an sint Sacramenta? Negant Magist. Durand. Nauar. Sotus, Michaël de Medina, & alij, quos refert, & sequitur Vasq. *disp. 237. cap. 2.* Fundamentum præcipuum desumitur ex eo, quòd Ecclesia variè de his Ordinibus sensit: aliquando enim plures, quàm prædictos quatuor Ordines statuit, aliquando neque hos Ordines agnouit, vt constat ex his, quæ latè refert Vasqu. *dicto loco.* Ergo signum est, non esse hos quatuor Ordines à Christo institutos, aliàs nulla in illis esset variatio.

9. Nihilominùs opposita sententia affirmans; hos quatuor Ordines minores esse Sacramenta à Christo instituta, sustinenda est, vtpote communior apud S. Thomam *3. p. q. 22. art. 2.* Bellarmin. *de Sacram. Ordinis, cap. 6. 7. & 8.* Coninch *disp. 20 dub. 6. num. 47.* Valent. *tom. 4. disp. 9. qu. 1. p. 4.* Sà *verbo, Ordo, num. 1.* Bonac. *disp. 8. qu. vnica, p. 2. num. 2.* Layman. *lib. 5. tr. 9. cap. 4. circa finem,* & plures alios ab eisdem relatos. Ratio præcipuè desumitur ex Florent. & Trident. in quibus hæc sententia probari videtur. Nam Florentinum Concilium *in decreto illo Eugenij, §. Sextum Sacramentum.* declarans, Ordinem Sacramentum esse, affirmánsque, materiam esse rem, quæ in ordinatione traditur; & formam, verba, quibus ea traditio fit: exemplum adduxit materiæ presbyteratus, diaconatus, & subdiaconatus, aliorúmque Ordinum, per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Ergo sentit Concilium, his Ordinibus minoribus æquè rationem

tionem Sacramenti, & veram illius materiam, & formam conuenire, ficuti conuenit presbyteratui, diaconatui, & subdiaconatui. Trident. verò id ipsum satis insinuat. Nam *sess.23.cap.2.* singulorum Ordinum nomina exprimens. *cap.3.* & *can.3.* definit, sacram Ordinationem esse Sacramentum, ad cuius definitionis veritatem, etsi sufficiens sit, quod aliquis ex prædictis Ordinibus sit Sacramentum: attamen, cùm immediatè subsequatur enumerationem omnium Ordinum, satis probabiliter indicat, ad omnes Ordines definitionem referri, maximè cùm definitio fuerit absoluta. Deinde August. *lib.2. contra epist. Parm. cap.13.* probat, Ordinem esse Sacramentum, sicut Baptismum, nec iterari posse: cùm autem omnes Ordines interabiles sint, videtur ex sententia Augustini, omnes Sacramentum esse.

10. Neque fundamentum oppositum obstat. Fateor enim, varietatem fuisse in Ecclesia in prædictorum Ordinum enumeratione: quia non satis explorata erat eorum institutio: semper tamen ab initio Ecclesiæ non solùm officia horum Ordinum; sed & illorum nomina cognita fuerunt, vt expresè testatur Trident. *sess.23.cap.2.* quod indicat, à Christo Domino institutionem dimanasse; tametsi non satis fuerit distinctio eorum cognita.

PVNCTVM IV.

De materia, & forma singulorum Ordinum.

1. *Materia, & forma episcopatus quæ sit.*
2. *An ex dispensatione Pontificis vnus Episcopus solus possit alium consecrare. Remissiuè.*
3. *Quæ sit materia Ordinis sacerdotalis. Proponitur Bonauenturæ sententia.*
4. *Traditio calicis cum vino, & patenæ cum pane, est materia huius Ordinationis.*
5. *Respondetur fundamento pro opinione D. Bonauenturæ adducto.*
6. *Negant plures, ad Ordinationem Sacerdotis pertinere, vt quid essentiale, illam manuum impositionem sub illis verbis:* Accipe Spiritum Sanctum.
7. *Sed oppositum verius est.*
8. *Soluuntur rationes contrariæ.*
9. *De materia, & forma Ordinis diaconatus. Variæ sententiæ referuntur.*
10. *Quid sit tenendum.*
11. *Oppositis rationibus fit satis.*
12. *Quæ sit materia, & forma subdiaconatus, iuxta opinionem Viguerij.*
13. *Approbatur sententia communis, & certa.*
14. *Soluuntur opposita.*
15. *An calix, & patena Subdiacono, & Sacerdoti tradi ti debeant esse consecrati. Negant plures.*
16. *Verius est oppositum.*
17. *Illud certum, graue esse peccatum, si loco calicis consecrati non consecratus adhibeatur.*
18. *Subdiaconatus non fuit antiquitùs inter Ordines sacros computatus*
19. *Expenditur materia, & forma minorum Ordinum.*
20. *An necessarium sit, materiam Ordinationis tangere. Et proponuntur quædam in hac re certa.*
21. *Contactum, etiam mediatum, non esse requisitum ad Sacramenti valorem, plures affirmant: & qualiter probent.*
22. *Verius est necessarium esse.*

1. A Nobilioribus incipiens, *ex puncto præcedenti* constat, quæ sit materia, & forma Ordinis episcopatus, prout à sacerdotio distinguitur, & nouam illi perfectionem superaddit. Est enim illius materia, trium Episcoporum manuum impositio. Nam, cùm ad Episcopi consecrationem necessariò plures Episcopi concurrere debeant, vt constat *ex illo* Pauli *1. ad Timoth. 4.* iuxta communem Patrum explicationem, omnes simul præstare debent aliquam actionem, qua nouus Episcopus consecretur. At nullam aliam præstant, præter hanc manuum impositionem. Ergo hanc esse materiam asserendum est. Deinde colligitur manifestè *ex dicto loco* Pauli *1. ad Timoth. 4.* vbi Paulus Timotheum monet, ne negligat gratiam; quæ ipsi data est, Spiritu diuino dictante, seu miraculosè per impositionem manuum presbyterij, hoc est, cœtus Presbyterorum. Nomine enim Presbyteri sæpe in sacris Litteris Episcopos intelligi colligitur manifestè ex illo ad Titum: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt quæ desunt, corrigas, & constituas per ciuitates Presbyteros, sicut & ego disposui tibi:* At per ciuitates Episcopi constituebantur, vti ex verbis sequentibus colligitur: *Oportet Episcopum sine crimine esse,* &c. Item, ex 1. Petri 5. in princ. *Seniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro consenior.* Quò loci Hieronymus vertit, *Presbyteros*, cùm tamen Petrus cum Episcopis loqueretur. Adde Chrysostom. *hom.13. in 1. ad Timoth. 4.* & *ibi* Theophylact. & Oecumen. Quòd autem prædicta Episcoporum manuum impositio habeat rationem materiæ, conuincitur ex eo, quòd Paulus relatus à Trident *sess.23. cap.3.* testetur, gratiam per ipsam conferri. Forma verò huius Ordinis episcopalis sunt ea verba, quæ ab ipsis Episcopis proferuntur, cùm manus imponunt, quæ efficacia debent esse, & gratiæ causatiua, alias frustrà dicerentur. Et licèt generalia sint, neque videantur effectum huius Sacramenti, & potestatem consecrato traditam satis explicare: at, vt coniuncta communi Episcoporum manuum impositioni, satis indicare videntur, Spiritum Sanctum conferri, vt in numerum ordinantium consecrandus cooptetur. Sic, aliis relatis, tradunt Vasq. *disp.240. cap.5. n.58.* Henriq. *lib.10. de Ordine, cap.7. n.3.* Coninch *disp.20. dub.7. concl.1.* Layman. *lib.5. tract.9. cap.5. concl.1.* Bonac. *disp.8. de Sacram. q. vn. p.3. num.10.*

2. Sed, an hæc plurium Episcoporum manuum impositio ita sit necessaria ad Episcopi consecrationem, vt ex Summi Pontificis commissione non possit ab vno Episcopo consecratio fieri, difficultate non caret *infrà* examinanda.

3. Secundò, est Sacerdotis Ordinatio, cuius essentialem materiam affirmat Bonauent. *in 4. dist. 24. p.2. art. 1. q. 4.* esse manuum impositionem præambulam traditioni calicis cum patena. Fundamentum huius sententiæ desumitur ex Concil. Carthaginen. IV. *c.3.* solius impositionis manuum mentionem faciente, & nullam de traditione calicis cum patena. Deinde, quia Doctores communiter affirmant, in Ordinatione gratiam conferri per manuum impositionem; idque Trident. *sess.23. cap. 3.* intulit *ex illo* Pauli *1. ad Timoth. 4.* Sed id, per quod gratia confertur, est materia, vel forma Sacramenti. Ergo impositio manuum ad materiam huius Sacramenti pertinet.

4. Cæterùm dicendum est, traditionem calicis cum vino, & patenæ cum pane, esse materiam huius Ordinationis; & verba illa: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium, Missásque celebrandi, tam pro viuis, quàm pro defunctis.* tunc prolata esse formam. Sic docent ferè omnes, teste Vasqu. *disp.239. cap.3.* Valent. *disp.9. qu.1. pun.5. post princ.* Coninch *disp.20. dub.7. concl.2. num.60.* Layman. *lib.5. sum. tract.9. cap.5. conclus.2.* Bonac. *disp.8. de Sacram. quæst. vnica, p.3. num.1.* Colligitúrque apertè ex definitione Eugenij IV. *in Concil. Florent. post vlt. sess.* §. *Sextum Sacramentum.* vbi sic dicitur: ***Sextum Sacramentum est Ordinis, cuius materia est***

ipsi illud, per cuius traditionem confertur Ordo: sicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem. Et paucis interpositis subiungit idem Concilium: *Forma Sacerdotij talis est: Accipe potestatem offerendi Sacrificium in Ecclesia pro viuis, & mortuis.* Ratio est: quia illa est materia, & forma cuiuslibet Sacramenti, quibus significatur effectus talis Sacramenti. Sed effectus Sacramenti Ordinis presbyterij, quæ est potestas ad consecrandum Corpus, & Sanguinem Christi, nullis aliis rebus aptiùs, & expressiùs significatur, nec significari potest, quàm prædicta traditione sub dictis verbis. Ergo illa traditio est materia, & verba sunt forma.

5. Argumentum Bonauent. facilè dissoluitur, distinguendo duplicem manuum impositionem, quæ in consecratione Sacerdotis interuenit. Prima ante traditionem calicis cum patena, quæ fit ab Episcopis, simul cum Presbyteris adstantibus: & hæc non est materia: nec per illam vlla potestas ordinato confertur: aliàs non solùm Episcopus; sed alij Sacerdotes Sacerdotem consecrarent: sed est quædam ecclesiastica cæremonia absque vlla verborum prolatione facta. Et fortè Concilium Carthagin. de hac manuum impositione locutum fuit: siquidem non dixit, Sacerdotem consecrari per manuum impositionem; sed, cùm ordinatur, recipere manuum impositionem. Neque Concilium Carthaginense eo loco voluit Sacramentorum materias, & formas designare; sed solùm declarare diuersos ritus, quibus Ordinationes ministrabantur. Sed demus, Concilium locutum fuisse de impositione manuum, quæ sit materia consecrationis Sacerdotis; eo casu asserendum est, primam impositionem manus, qua nihil Episcopus pronunciat; sed secundam manus impositionem à solo Episcopo factam sub illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum. Quorum remiseris peccata, remittuntur eis; & quorum retinueris, retenta sunt.* esse materiam huius Sacramenti, & ordinationis Sacerdotis, simul cum traditione calicis, & patenæ, vt statim videbimus.

6. Est enim non leuis difficultas, an hæc posterior manuum impositio, simul cum illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum.* pertineat essentialiter ad materiam, & formam consecrationis Sacerdotis. Negare videntur S. Thom. *in 4. dist. 24. q. 1. art. 3. & qq. 3.* Richard. *art. 4. q. 3.* Durand. *qu. 3. art. 2.* quatenus asserunt, impositionem manus accidentalem esse cæremoniam ab Ecclesia introductam; neque alterius materiæ, aut formæ, præter supradictam, meminerunt. Expressiùs Sotus *in 4. dist. 24 q. 1. art. 4. concl. 7. & dist. 20. q. 1. art. 2.* Valen. *disp. 9. q. 1. p. 5. vers. Cæterùm.*

Mouentur primò: quia Florentinum exprimens singulorum Ordinum materias, & formas, nullam aliam præter supradictam traditionem sub dictis verbis in ordine Sacerdotis expressit. Si autem alia esset materia, & forma, Concilium non omitteret. Secundò, si aliqua alia esset materia, maximè manuum impositio: at hæc esse non potest: tum, quia in cap. *Presbyter. de Sacram. non iterandis*, dicitur esse ritum ab Apostolis introductum, qui, si omissus fuerit, non obinde Sacramentum esse iterandum. Tum, quia hæc impositio manuum sub illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum.* in aliquibus Pontificalibus non inuenitur, teste Maior. *in 4. dist. 24. q. 1. colum. 3. in fine.* Angelo *verbo, Ordo, 1. n. 5.* Tum, quia impositio manuum antecedens traditionem calicis, & patenæ, non solùm fit Episcopo; sed ab aliis Sacerdotibus astantibus, absque vlla verborum prolatione; impositio verò subsequens traditionem, & consecrationem, supponit iam Sacerdotem ordinatum cum potestate in corpus Christi verum: ergo etiam in corpus Christi mysticum. Ergo nihil de nouo per impositionem manus, & verba, *Accipe Spiritum Sanctum.* conceditur: sed, quod anteà erat concessum, declaratur.

7. Rectiùs tamen alij Doctores censent, in ordinatione Sacerdotis vltra prædictam materiam, & formam, aliam esse designandam, scilicet, impositionem manus sub illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum. Quorum remiseris peccata, &c.* Etenim, cùm Sacerdos duplicem habeat potestatem; alteram consecrandi Corpus, & Sanguinem Christi Domini; alteram remittendi peccata: & hæc posterior, etsi necessariò supponat priorem, ab illa est omninò distincta, & separabilis, manifestè infertur, signa, quibus hæ potestates conceduntur, Sacramenta esse. At hæc potestas remittendi peccata, non conceditur Sacerdotibus, cùm calix, & patena eis traditur, illáque verba proferuntur: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium.* sed multò pòst, cùm, facta consecratione, imponit Episcopus manus ordinato, & profert: *Accipe Spiritum Sanctum, &c.* Quod probari potest primò, quia hæ potestates diuisim fuerunt Apostolis concessæ: potestas namque consecrandi concessa illis fuit in vltima Cœna: at potestas absoluendi à peccatis, post Resurrectionem, Ioan. *cap. 20.* vti definit Trident. *sess. 14. cap. 1. post med.* ibi: *Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cùm à mortuis suscitatus Ioann. 20. insufflauit in Discipulos suos, dicens: Accipite Spiritum Sanctum, &c.* & *in cap. 5.* idipsum declaratur. Ergo hæ potestates possunt Sacerdotibus diuisim concedi: prima, cùm traditur calix cum patena: secunda, cùm eis dicitur, media manuum impositione: *Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiseritis peccata, &c.* Secundò, nec traditio calicis, & patenæ, neque verba, quæ tunc proferuntur, aliam potestatem denotant, præter potestatem consecrandi Corpus, & Sanguinem Domini. Ergo potestas remittendi peccata postmodum confertur, cùm dicitur: *Accipe Spiritum Sanctum.* Tertiò, hæc verba non frustrà Episcopus profert; sed operatoria sunt illius, quod significant, vti dixit Trident. *sess. 23. cap. 3. & can. 4.* Significant autem concedi gratiam ad remittenda peccata. Ergo hanc gratiam, & potestatem operantur. Quartò, hæc Ordinatio iure diuino confertur per impositionem manuum presbyterij, vt colligitur ex Trident. *sess. 14. cap. 3.* vbi loquens de Ministro Vnctionis inquit, proprios huius Sacramenti Ministros esse Presbyteros. Quo nomine *eo loco*, non ætate seniores, aut primores in populo intelligendi veniunt; sed, aut Episcopi, aut Sacerdotes ab ipsis rectè ordinati per impositionem manuum presbyterij. Particula enim, *per*, denotat, impositionem manuum causam esse Ordinationis. Et licèt subdat, *presbyterij*, non inde est colligendum, vt rectè aduertit Vasquez *disp. 239. cap. 5. num. 39.* plurium Episcoporum manuum impositionem requiri, sicuti in consecratione Episcopi; sed id dictum fuit à Concilio, vt dignitas episcopalis denotetur. Quintò, plura Concilia, & antiqui Patres testantur, Sacerdotes manuum impositione consecrari. Nam id ipsum exprimit Concil. Carthagin. IV. *cap. 3.* Moguntinum sub Sebastiano Archiepiscopo, *cap. 35.* ibi: *In collatione Ordinum, quæ cum impositione manuum, veluti visibili signo, traditur.* Ambros. *lib. de dignit. sacerdot. cap. 5.* inquit: *Homo imponit manus, Deus largitur gratiam.* Dionys. Areop. *p. 1. ecclesiast. Hierarch. cap. 5. p. 2.* ait: *Sacerdos coram sancto altari ponens vtrunque genu, in capite habet Pontificis dextram: & in hunc modum à sacrante Præsule sanctissimis inuocationibus consecratur.*

8. Neque argumenta contrariæ sententiæ obstant. Ad primum ex decreto Eugenij respondeo, cùm non negauerit, aliam esse materiam, & formam, ex illius omissione inefficax argumentum desumitur, præcipuè cùm ipse non intenderit omnium Ordinum materias, &

& formas exactè declarare; sed notiores, & principaliores, & quæ nullam dubitationem admittebant: de aliis verò generaliter dixit, prout in Pontificali Romano latè continetur. Ad secundum respondeo, manuum impositionem præcedentem traditioni calicis ritum esse ab Apostolis introductum, ideóque si omissus fuerit, supplendus: quia non pertinet ad materiam, vel formam ordinationis; secùs de manuum impositione post factam consecrationem, & Communionem sub illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum*. Et licèt hæc manuum impositio supponat Sacerdotem ordinatum: non tamen integrè, sed solùm cum potestate in Corpus Christi verum, & non in Corpus Christi mysticum. Quòd verò in Pontificalibus aliquarum Ecclesiarum non præscribatur illa manuum impositio sub verbis, *Accipe Spiritum Sanctum*, non inde inferendum est, ad consecrationem non pertinere: quandoquidem Ecclesia Romana, quæ omnium Ecclesiarum regula est, *in suo Pontificali* eam manuum impositionem, & verborum prolationem præscribit.

9. Tertiò, est Ordinatio Diaconi, in cuius materiæ assignatione variè Doctores opinati sunt. Nam Durand. *in 4. dist. 24. q. 3. n. 7. & 8.* cui fauet Bonauent. *eadem dist. 1. p. art. 1. q. 4.* existimat, in sola impositione manus sub illis verbis. *Accipe Spiritum Sanctum*, totam essentiam Ordinationis consistere. Mouetur primò ex Concil. Carthag. IV. *c. 4* quod solius impositionis manuum mentionem fecit; dicens: *Diaconus cùm ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat: quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.* Quòd verò de manuum impositione non accidentali; sed essentiali Concilium loquatur; colligitur *ex cap. 5.* vbi dicit, Subdiacono, cùm ordinatur, ideò dari calicem, quia non accipit manus impositionem. Sensit ergo idem præstare in Diacono manus impositionem, quod præstat in Subdiacono calicis, & patenæ traditio. At hæc, vt dicemus, sunt necessaria materia pro Subdiacono. Ergo impositio manus necessaria materia erit pro Diacono. Secundò ex vsu Ecclesiæ Anicensis, cuius ipse Durandus Episcopus fuit, in qua sola manuum impositione absque libri Euangeliorum traditione Diaconus consecrabatur. Tertiò, ex vsu nascentis Ecclesiæ, in qua sola manuum impositione constituebantur Diaconi, *ex Actor. 6.* Et certè illo tempore, quando nondum Euangelium scriptum erat, consecrari non poterant per illius traditionem. Neque verosimile est, hunc Ordinem esse à Christo institutum, vt Sacerdoti sacrificanti ministret in Euangelij decantatione, cùm tempore institutionis non esset Euangelium decantandum: imò neque ex iure diuino habeatur, eò quòd Euangelium in Sacrificio canatur, aut legatur. Si autem ad hanc Euangelij decantationem esset Diaconus à Christo consecratus, consequenter ex Christi institutione Euangelium in Sacrificio legendum, vel canendum esset.

Alij verò prædictæ manuum impositioni superaddunt libri Euangeliorum traditionem, & in vtraque actione affirmant, materiam huius Ordinationis consistere. Sic Hosius *in confessione catholica, cap. 52. aliàs 72. sub finem.* Petr. de Soto *lect. 5. de Ordine, §. Circa ista.* Cardin. Bellarmin. *cap. 9. de Ordine.* Henriq. *lib. 10. cap. 8. n. 2.* Coninch *disp. 20. concl. 3.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 5. assert. 3.* Mouentur ad astruendam manus impositionem pro necessaria materia, rationibus *superiùs* adductis. Quòd verò vltra manus impositionem traditio libri Euangeliorum necessaria sit, probant ex Florent. Concilio *in decreto Eugenij post vlt. sess. §. Sextum Sacramentum.* expressè id definiente.

10. Dicendum igitur est, solam traditionem libri Euangeliorum esse materiam huius Ordinis, & formam verba, sub quibus ea traditio fit. Est communis sententia, teste Vasq. *disp. 238. cap. 4. à num. 36.* Valen. *disp. 9. q. 3. pun. 5. qu. 2.* Bonac. *de Sacram. disp. 8. qu. vn. pun. 3.* Fundamentum est definitio Eugenij IV. nuper relata: *Diaconatus* (inquit) *per libri Euangeliorum dationem confertur.* Cùm igitur de impositione manuum nullam fecerit mentionem, infertur manifestè, manuum impositionem in hoc Ordine non esse materiam præcipuam, vti voluerunt Coninch, & alij Doctores pro secunda sententia relati. Confirmarique potest ex cap. *Presbyter. de Sacramentis non iterandis*, vbi asseritur, manus impositionem, quæ in Presbytero, & Diacono fit, ritum esse ab Apostolis introductum: ergo non à Christo institutum; ideóque si omissus fuerit, non est Ordo iterandus, sed cautè supplendus: at, si ad materiam Ordinis pertineret, necessariò Ordo iterandus esset, cùm deficiente materia nihil fiat. Deinde ratione probari potest: quia illa est materia, & forma cuiusuis Sacramenti, quibus significatur effectus Sacramenti: at impositione manus Diacono facta, & verbis ibidem prolatis, officium, & munus Diaconi nullatenus significatur: verba enim, quæ proferuntur, cùm Episcopus Diacono manus imponit, sunt: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad resistendum Diabolo, & tentationibus eius.* hæc enim verba cuilibet Ordini competere poterant, quinimò nullum Ordinis effectum denotant. Nam, si alicuius Sacramenti effectũ denotarent, esset Sacramenti Confirmationis. Ergo in illis verbis, & manuum impositione consistere nõ poterat prædicti Ordinis materia, & forma. Quare illa verba, etsi imperatiuo modo pronuncientur, deprecatoria sunt, neque effectum habent ex opere operato: pronuntiantur tamen imperatiuo modo ob maximam spem, & fiduciam, quam Episcopus habet, Spiritum Sanctum ordinando communicandum esse ad resistendum Diabolo, eiúsque tentationibus. E contra verò traditio libri Euangeliorum sub illis verbis: *Accipe potestatem*, &c. manifestè denotant huius Sacramenti effectum. Ergo in illis solis materia, & forma consistit. Quod ampliùs constabit, dissoluendo rationes oppositas.

11. Ad primam ex Concilio Carthagin. respondeo *in illo cap. 4.* non intendisse Concilium definire, quæ sit diaconatus, vel presbyteratus materia; sed quæ sit differentia in impositione manuum, quæ in vtroque Ordine interuenit: postmodum verò *à cap. 5.* materiam subdiaconatus, aliorúmque Ordinum designat. Ad secundam, vsum Ecclesiæ Anicensis illegitimum fuisse, & Romanæ Ecclesiæ vsu emendandum, sicuti ipse Richard. emendauit. Ad tertiam admitto, tempore nascentis Ecclesiæ nõ traditione libri Euangeliorum, sed alterius rei traditione, vel manus impositione, sub aliquibus verbis, officium Diaconi denotantibus Ordinem conferri. Neque inde fit, esse diuersum Sacramentum, quod eo tempore ministrabatur, ab eo, quod modò ministratur: nam esto materiæ in esse physico diuersæ sint, non tamen in esse morali, & secundùm Christi institutionem. Credendum enim est, inquit Bellarmin. *lib. de Ordine, c. 9.* quem sequuntur Coninch *dicta disp. 20. dub. 7. n. 65.* Layman. *cap. 5. assert. 3.* Bonac. *q. vnic. p. 3. n. 4.* Christum Dominum non designasse materias omnium Ordinum in particulari, sed generatim monendo Apostolos, vt Ordinem conferrent per cæremoniam instrumentalem, qua significaretur eorum potestas. Quòd si ita factum est, potuerunt Apostoli Diaconos consecrare, vel manuum impositione, vel alterius rei traditione; tametsi post scriptum Euangelium illius traditione consecrati fuerint. Neque ex eo, quòd traditione libri Euangeliorum consecrentur, inferendum est, præcipuum munus, ad quod Christus hunc Ordinem instituit, esse ad ministrandum

dum Sacerdoti sacrificanti in Euangelij decantatione, vel lectione: nam, vt rectè probat obiectio facta, non est iure diuino statutum Euangelium in sacrificio Missæ legi, aut decantari; sed illius libri traditione ex vsu Ecclesiæ denotatur munus Diaconi esse, legem euangelicam prædicare, siue in sacrificio, siue extra, & Sacerdoti assistere, & inseruire in omnium Sacramentorum administratione, prout ipsi visum fuerit. Neque huic potestati obstat, quòd munus prædicandi generaliter sit Diaconis interdictum: id enim factum est, quia Ecclesia Presbyteris, & Episcopis abundat, per quos aptiùs hoc officium præstari potest.

12. Quartò, subdiaconatus materiam affirmauit Viguerius *in sum. instit. theologic. cap. 16. §. 6. vers. 1.* esse traditionem libri Epistolarum sub illis verbis: *Accipite librum epistolarum, & habete potestatem legendi eas in Ecclesia sancta Dei, tam pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Probatúrque potest: quia, sicut proprium est Diaconi Sacerdoti ministrare legendo Euangelium: sic proprium est Subdiaconi ei Epistolam decantando inseruire. Ergo, qua ratione ordinatur Diaconus libri Euangeliorum traditione, Subdiaconus Epistolarum traditione ordinari debet. Secundò, traditio calicis vacui cum patena, non videtur esse posse huius Ordinationis materia: siquidem eo tempore nulla verba Episcopus profert, quæ necessariò proferenda essent, vt illam materiam determinarent. Tertiò, initio Ecclesiæ Subdiaconi tangere non poterant vasa sacra, vt colligitur ex Concilio Laodicensi *can. 21.* Quod nullatenus prohiberetur, si contractus sacrorum vasorum esset huius ordinationis materia.

13. Cæterùm, communis sententia, & omninò certa, de qua D. Thom. *in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. ad 2.* Richard. *dist. 24. art. 3. q. 4.* Durand. Paludan. Sotus, Maior, & alij, quos refert, & sequitur Vasq. *disp. 238. c. 5. n. 49.* Valen. *disp. 9. q. 1. p. 5. vers. Tertia quæstione.* Coninch *disp. 20. dub. 7. concl. 4.* Layman. *tract. 9. cap. 5. assert. 4.* Bon. *disp. 8. de Sacram. q. vn. p. 3.* affirmat, materiam huius Ordinis esse traditionem calicis vacui cum patena. Sic enim definitum est in Florent. Concilio *in supradicto decreto*, vbi assignans Pontifex, per cuius rei traditionem conferantur Ordines, de subdiaconatu inquit: *Subdiaconus verò per calicis vacui, cum patena vacua superposita traditionem.* Idem constat ex Concilio Carthag. IV. *cap. 5.* Ratio est: quia ea est materia Ordinationis, per quam significatur præcipuum illius Ordinis ministerium: sed præcipuum ministerium Subdiaconi est Sacerdoti inseruire in sacrificio, ministrando calicem, & patenam, medio Diacono; quod officium nullo alio signo aptiori significatur, quàm traditione calicis, & patenæ. Ergo in hac traditione materia huius Sacramenti sita est.

14. Neque rationes contrariæ vrgent: nego enim, officium proprium Diaconi à Christo institutum esse legere, vel canere Euangelium in Sacrificio, neque officium Subdiaconi legere, vel canere Epistolam; sed vtriusque munus esse, Sacerdoti, & Episcopo inseruire: at, quia hoc obsequium nulla alia traditione, quàm libri Euangeliorum in Diacono significatur, ea de causa in illius traditione materia illius ordinationis consistit. In Subdiacono autem traditione calicis, & patenæ aptiùs significatur eius munus: consistet ergo in illa traditione subdiaconatus materia. Adde traditionem libri Epistolarum non fieri ab Episcopo; sed ab Archidiacono, qui Episcopo ordinanti assistit. At materia, & forma ordinationis necessariò ab ordinante, qui est Episcopus, præstari debet: ergo in traditione libri epistolarum materia Subdiaconatus stare non poterat. Secundum argumentum petit declarare, quæ sit forma huius Ordinationis. Et omissis aliorum placitis, placet mihi sententia Vasq. *disp. 238. cap. 5. num. 51.* Coninch *disp. 20. dub. 7. conc. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 5. assert. 3.* esse, inquam, illa verba, quæ Episcopus profert, postquàm omnes in subdiaconatum ordinandi tetigerunt calicem cum patena, nempe, *Videte, cuius ministerium vobis traditur.* Hæc enim verba, quæ moraliter cum contactu coniunguntur, relata ad contactum calicis, & patenæ satis exprimunt officium Subdiaconi ab Episcopo traditum, & concessum. Ad tertium nego, vnquam Subdiaconis prohibitum esse, vasa sacra vacua tangere, sed tangere vasa sacra continentia Christi Corpus, & Sanguinem, vt rectè probat Vasq. *disp. 238. c. 6. n. 61.*

15. Sed, an calix, & patena, quæ Subdiaconis, & à fortiori Presbyteris traduntur, debeant esse consecrata, non conueniunt Doctores. Negant, ex necessitate consecrata esse debere, Emman. Sà *in princip. edit. verbo, Ordo, num. 6.* Henriqu. aliis relatis *lib. 10. cap. 5. in comment. litt. F,* & *cap. 8. num. 3.* Filliuc. *tract. 9. cap. 2. qu. 2. num. 3. & qu. 8. num. 45.* Bonac. *disp. 8. qu. vnica, p. 3. num. 5.* quia nullibi cauetur, consecrata esse debere. Præterea, quia esto, consecrata non sint, confici potest in ipsis Eucharistia.

16. Cæterùm verius existimo, necessitate Sacramenti calicem, & patenam consecrata esse debere: quia, seclusa consecratione, non sunt vasa Sacrificij, neque ad Sacrificium deputata. Ergo eorum traditio, & contactus ad Sacrificium referri non potest, neque significare, tangentem ea vasa, eo contactu in Sacrificij obsequium deputari. Quare, esto, nullibi caueatur, prædicta vasa consecrata esse debere, id ex natura rei sequitur ob significationem, quam habere debet materia Ordinationis. Quòd verò in materia non consecrata Eucharistia confici non possit, non probat, materiam Ordinationis non debere esse consecratam. Etenim Eucharistiæ confectio solùm ex materia panis, & vini pendet: at Ordinatio in materia pendet ex significatione Sacrificij, quam si non obtinet, materia Ordinationis esse non potest. Præterea, si ex eo, quòd Eucharistia confici possit in calice, & patena non consecratis, infertur, calicem, & patenam non consecrata deseruire posse pro materia Ordinationis; cuiuslibet vasculi, pilei, & ligni traditio materia Ordinationis erit, cùm in his omnibus Eucharistia de facto possit confici: quod dici nullatenus potest. Requiruntur ergo necessitate Sacramenti vasa consecrata.

17. Illud reputo certum, graue peccatum esse, si loco calicis, vel patenæ consecrati, non consecratus adhiberetur: tum, quia est contra ritum, & vsum Ecclesiæ: tum ob dubium de valore Ordinationis.

18. Ad extremum aduerte, subdiaconatum tempore primitiuæ Ecclesiæ non fuisse inter Ordines sacros computatum, non, quia Sacramentum non fuerit; sed, quia non habuit votum castitatis annexum. At tempore Vrbani II. imò ante ipsum Vrbanum, subdiaconatus inter Ordines sacros enumeratus est, vt probat Innocentius III. *in cap. A multis, de ætate, & qualit.* & constat ex 6. Synodo generali, *can. 6.*

19. Quintò, succedunt Ordines minores, de quibus ferè nulla est dubitatio. Nam, cùm Florentinum definiat, Ordinationis materiam esse illam, per cuius traditionem confertur Ordo, & designatur ministerium ad illum Ordinem pertinens: in Ostiario autem, Lectore, Exorcista, & Acolytho constet, quæ res ab Episcopo tradantur in illius muneris significationem, manifestè liquet, quæ sit illorum Ordinum materia: Ostiario enim traduntur ab Episcopo claues Ecclesiæ sub illis verbis: *Sic agite quasi reddituri Deo rationem*

pro

pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur. ac proinde sola illa clauium traditio est materia, vti colligitur ex Concilio Carthaginen. IV. *cap. 9.* Lectori traditur liber lectionum sub ea forma: *Accipite, & estote verbi Dei relatores, habituri, si fideliter, & vtiliter compleueritis officium vestrum, partem cum his, qui verbum Dei bene ministrauerunt ab initio.* Colligitur ex dicto Concilio Carthaginensi, *cap. 8.* Exorcistæ traditur liber, in quo Exorcismi continentur, sub hac forma: *Accipite, & commendate memoriæ, & habete potestatem imponendi manus super energumenos, siue baptizatos, siue catecbumenos.* Et tradit idem Concilium Carthagin. c. 7. Acolytho autem duplex materia traditur sub duplici forma verborum, scilicet, ceroferarium cum cereo extincto, sub illa forma: *Accipite ceroferarium cum cereo, vt sciatis vos ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipatos in nomine Domini.* Deinde traditur vrceolus vacuus aquæ, & vini, sub illa forma: *Accipite vrceolum ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam Sanguinis Christi in nomine Domini.* Hinc Doctores diuisi sunt. Alij affirmant, in traditione vrceoli materiam huius Ordinationis sitam esse: quia per hanc traditionem munus Acolythi nobiliùs, & excellentiùs significatur. Aliis placet, traditionem solam ceroferarij esse materiam, ideóque Acolythum à ceroferario dici. Sed verius existimo cum Vasq. & aliis ab ipso relatis *disp. 237. cap. 3. n. 36.* in vtriusque traditione sitam esse huius Ordinis materiam: quia, cùm vtrunque munus ceroferario competat, & duplici traditione, sub duplici forma, indicetur, duplex illa traditio, materia Ordinationis esse debet.

20. Tandem est dubium, an necessarium sit ordinando, tum vt validè, tum vt licitè Ordinem recipiat, materiam suæ ordinationis tangere? Qua in re, aliqua pro certo habenda sunt. Primò enim, pro certo haberi debet, graue esse peccatum, si tactus alicuius materiæ omittatur: quia est contra praxim Ecclesiæ, & illius præceptum; & periculum adest inualidæ Ordinationis. Aliqui existimant, te à peccato excusari, si mediatè materiam tetigeris, tametsi non immediatè: v. g. cùm ordinaris in Sacerdotem, si calicem continentem patenam tangas, esto patenam non tetigeris. Indicat Vasq. *disp. 246. cap. 2. num. 19.* Sed omninò dicendum est, graue esse peccatum, illius contactus liberam omissionem: quia satis est probabile, immediatum contactum necessarium esse necessitate Sacramenti. At exponere te periculo inualidæ Ordinationis, maximè sacerdotalis, est grauissimum damnum: ergo à peccato excusari non potes. Prætereà, in Pontificali hic contactus immediatus præscribitur, quod Episcopus diligenter procurat obseruari. Signum igitur est, illius esse obligationem. Et ita docet Ægidius de Coninch *disput. 20. dub. 7. conclus. 6.*

Secundò, debet pro certo haberi, opus non esse tangere Hostiam immediatè. Tum, quia in Rituali Romano tactus Hostiæ immediatus non præscribitur. Tum, quia vinum in calice contentum immediatè non attingitur; cùm tamen illius contactus æquè, ac Hostiæ contactus deberet esse necessarius. Atque ita notarunt Vasquez, & Coninch *loc. alleg.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. q. vn. p. 3. num. 11.* Valen. *disp. 9. q. 1. pun. 5. circa finem.*

Tertiò, certum esse debet, non requiri materiæ contactum eo puncto, quo verba ab Episcopo proferuntur. Satis enim est, quòd moraliter coniungantur. Sic Sà *verbo, Ordo, num. 5.* Bonac. aliis relatis *dicto pun. 3. num. 22.* Henriq. *libr. 10. cap. 10. n. 1.* Layman. *tract. 9. cap. 5. num. 3.*

Quartò, ferè certum existimo, non esse opus contactum materiæ immediatum ad Sacramenti valorem, sed mediatum sufficere, vti euenit, si calicem continentem patenam tangas; vel, si tangas calicem medio aliquo panno interposito: quia moraliter, & in communi hominum æstimatione tangere diceris. Sic tradunt Vasquez, Coninch, & Bonacina *loc. allegatis.*

21. Quare controuersia solùm est, an contactus, saltem in genere, ad Sacramenti valorem requiratur? Negant Albert. Magn. *in 4. dist. 24. art. 38. ad 2.* Armilla *verb. Ordo, n. 24.* Victoria *de Sacram. Ordinis, n. 230.* Henr. *lib. 1. c. 9. n. 11.* Vasq. *disp. 246. n. 19. & 20.* Caiet. *in sum. verb. Ordinantium, & ordinator. peccata.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 9. c. 5. n. 4.* Mouentur: quia hic contactus, vel necessarius est, vt ordinandus potestatem sibi traditam acceptare significet; vel, vt potestas per Ordinationem tradita conferatur. At ad neutrum est necessarius contactus. Et quidem non esse necessarium, vt ordinandus acceptare potestatem significet, inde probatur: quia hæc acceptatio necessaria non est: siquidem infans ante vsum rationis ordinari potest; qui tamen nullam Ordinis acceptationem habet; sed solùm illius passiuam receptionem. Præterquàm quòd solo contactu materiæ non satis significatur illius acceptatio: sed oportebat digitis materiam stringere: aliàs non dicemur calicem capere, aut accipere. Quòd verò contactus necessarius non sit, vt potestas per Ordinationem tradita conferatur, probari potest: tum, quia commune est, tam in iure ciuili, quàm canonico, iurisdictionem, potestatem, & dominium concedi absque rei traditæ contactu ex eo tantùm, quòd præsenti concedatur: tum exemplo matrimonij, in quo mutua potestas coniugibus traditur absque vllo contactu. Ergo idem dici potest in præsenti.

22. Cæterùm, verius existimo, contactum materiæ necessarium esse, vt traditio constituatur, & potestas per Ordinationem concedatur, vti ex communi sententia docuerunt D. Thom. *in 4. dist. 24. q. 1. art. 1. qq. 5. ad 3. & in addit. ad 3. p. q. 34. art. 5. ad 3.* Valen. *disp. 9. q. 1. p. 5. circa fin.* Sà *verb. Ordo, n. 3. in edit. reform.* secùs in priori. Coninch *disp. 20. dub. 7. concl. 5.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. q. vnic. p. 3. n. 11.* & alij apud ipsos. Moueor: quia negari non potest, potuisse Christum Dominum sic traditionem pro materia Ordinationis constituere, vt non censeatur perfecta, neque in suo esse constituta, quousque ordinandus symbolum traditum tangat. Quòd autem sic instituerit, persuadet praxis Ecclesiæ, & ordinantium, & ordinandorum sollicitudo, de prædicto contactu præstando. Idque indicant illa verba ab Episcopo prolata: *Accipe potestatem.* tradito symbolo illius: traditio enim symboli indicat symbolum ab ordinando physicè accipi debere, sicuti realiter accipitur potestas illo symbolo communicata. Neque obest, quòd paruulus non voluntariè accipiat: sufficit, quòd acceptioni non repugnet, ad quam materialem acceptationem contactus sufficiens censetur, etsi digitis non stringatur.

PVNCTVM V.

Quis sit effectus Sacramenti Ordinis; & quam ab aliis Sacramentis, & inter se dependentiam habeat.

1. *Gratia est effectus huius Sacramenti.*
2. *Præter gratiam imprimit characterem.*
3. *Negat Vasquez, per Ordinationem Episcopi nouum characterem imprimi.*
4. *Verius est oppositum.*
5. *Necessariò Baptismus Ordinem præcedere debet.*
6. *Requiritur necessitate præcepti ordinandum esse confirmatum;*

firmatum; sed, an sub graui culpa? Communiter Doctores negant.

7. *Dicendum est, vel nullam esse culpam, vel debere esse mortalem.*

8. *Prima tonsura Ordinem praecedere debet.*

9. *Inferiores Ordines prius suscipi debent, quàm superiores.*

1. NOn est dubium effectum Sacramenti Ordinis, sicut & reliquorum Sacramentorum, esse gratiam habitualem cum ordine ad auxilia necessaria ad ritè, & competenter exercendum cuiuscunque Ordinis munus, & officium, vti definitum est à Trident. *sess.* 23. *cap.* 3. ex illo Pauli: *Noli negligere gratiam, quæ tibi data est*, &c. Qui negant minoribus Ordinibus Sacramenti rationem, consequenter negant gratiam ex opere operato per illorum susceptionem communicari. Nos verò, qui communiorem sententiam sequentes asseruimus, omnes Ordines, tam maiores, quàm minores Sacramentum esse à Christo institutum, consequenter asserimus, gratiam illis omnibus communicari.

2. Præter supradictum effectum, habet Sacramentum Ordinis alium proprium, scilicet, characterem, qui est quædam qualitas supernaturalis animæ inhærens indelebilis, qua, quasi quodam signaculo, ordinatus à non ordinatis distinguitur, & ad munia, & officia Ordinis suscepti exercenda destinatur. Omnia enim Sacramenta, quæ reiterationem excludunt, in illius signum hunc effectum habent, vt latiùs diximus *tract. de Sacrament. in genere, punct.* 11. Cùm ergo tam Ordines minores, quàm maiores reiterationem excludant, & illis ordinati ad munia diuersa destinentur, singulis Ordinibus suus character imprimitur, vti dixit Val. *disp.* 9. *q.* 2. *p. vn.* Coninch *disp.* 20. *dub.* 8. Bonac. *disp.* 8. *q. vn. p.* 6. *n.* 3.

3. Solùm est dubium, an per consecrationem Episcopi nouus character imprimatur? Negat Vasq. *disp.* 239. *cap.* 6. *n.* 54. imò neque præcedentem sacerdotalem characterem physicè augeri; sed solùm diuina ordinatione ad nouum effectum, & officium destinari. Etenim, cùm ordinatio Episcopi non sit absolutè distincta à sacerdotali Ordine, sed illius tantùm perfectio; nouum characterem non postulat; sed præcedens sufficit nouam denominationem, & relationem accipiens ex destinatione ad nouum effectum, sicuti videtur necessariò dicendum in Ordine sacerdotali, cuius character vnus, & indiuisibilis esse videtur, tametsi potestates in eo Ordine communicatæ distinctæ sint.

4. Cæterùm verius existimo, diuersum characterem imprimi in ordinatione Episcopi ab eo, qui impressus fuit in sacerdotali Ordine, & diuersum characterem imprimi Sacerdoti, cùm ei potestas absoluendi à peccatis conceditur, ab eo, quem acceperat, cùm potestas consecrandi Eucharistiam concessa fuit, vel saltem characterem præcedentem nouo reali modo augeri. Sic docet Bellarmin. *lib. de Ordine, cap.* 5. *in fine*, Coninch *disput.* 20. *dub.* 8. *num.* 74. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 9. *cap.* 4. *vers. Licet.* Ratio est: quia character, licèt non sit potestas physicè effectiua; est tamen signum morale potestatis in ordinatione acceptæ. At diuersa potestas in consecratione Episcopi conceditur ab ea, quæ conceditur simplici Sacerdoti. Ergo nouo charactere significari debuit. Idémque argumentum fieri potest in Sacerdotio: traditur enim diuersa potestas Sacerdoti, cùm ei Episcopus manus imponit sub illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum. Quorum remiseris peccata, remittuntur*, &c. à potestate tradita, cùm porrecto calice, & patena, dictum fuit: *Accipe potestatem offerendi sacrificium.* Ergo hæc noua potestas nouo charactere significari debuit. Ideò nanque in qualibet ordinatione distinctus character imprimitur: quia per singulas ordinationes diuersæ potestates communicantur. Aliàs, qua ratione in Episcopo, & Sacerdote ad nouam potestatem significandam destinari præcedens character dicitur, eadem dici potest in singulis Ordinibus fieri, ac proinde opus non esset singulis Ordinibus suum proprium characterem imprimi. Neque obstat, alios Ordines ita inter se distingui, vt vnus alium essentialiter non supponat: è contra verò episcopatus essentialiter sacerdotium supponat, & potestas absoluendi in Sacerdote, potestatem supponat consecrandi. Nam esto, id verum sit, solùm inde probatur, characterem communicandum in episcopatu, non debere omninò distingui à charactere, qui in sacerdotio communicatus est; sed ex diuina ordinatione illum essentialiter præsupponere, sicuti præsupponitur ordinatio, & potestas. At, sicut ordinatio episcopatus, & potestas ibidem communicata est partialiter distincta ab ordinatione, & potestate præcedenti: sic character debet esse.

5. Quoad dependentiam, quam habet ordinatio ab aliis Sacramentis, & inter se; dicendum est primò, necessarium esse, vt Baptismus præcedat, aliàs nulla erit ordinatio. Quod adeò verum est, vt esto per ignorantiam omissus Baptismus sit, ordinatio effectum habere nō possit: quia Baptismus reipsa susceptus est omnium Sacramentorum ianua, & ex diuina institutione dispositio necessaria: colligitúrque ex cap. *Si quis Presbyter.* cap. *Veniens. de Cleric. non baptizat.* & probat Barbosa *alleg.* 2. *de potest. Episc. n.* 9.

6 Secundò, requiritur, non necessitate Sacramenti; sed præcepti, ordinandum esse confirmatum. Inquit enim Trident. *sess.* 23. cap. 4. *Prima tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint.* Sed, an hoc præceptum obliget sub culpa graui, non conueniunt Doctores. Negant Sot. *in* 4. *dist.* 7. *art.* 6. & 8. & *dist.* 24. *q.* 1. *art.* 4. Nauarr. *c.* 22. *n.* 9. Viuald. *in Candel. de Confirm. n.* 41. Victor. *de Sacr. Ord. n.* 232. Suar. *t.* 3. *in* 3. *p. disp.* 38. *sect.* 1. Coninch *de Sacram. t.* 1. *n.* 72. *art.* 8. *n.* 90. & *disp.* 20. *de Ord. dub.* 10. *n.* 102. Reginald. *in praxi, lib.* 28. *n.* 24. Villalob. *tract.* 11. *de Ordine, difficult.* 7. *num.* 2. Barbosa pluribus relatis *de potest. Episcop. alleg.* 2. *num.* 14. Quia verba Concilij obligationem grauem non indicant, & ex natura rei nulla inter hæc Sacramenta est dependentia: asserunt tamen supradicti Doctores, culpam esse venialem.

7. Cæterùm, ego crederem, vel nullam esse culpam, vel debere esse mortalem. Si enim verba Concilij præceptiua sunt, vt videtur dicendum, non est dubium, materiam grauem esse, sicuti est, vt Ordines ante primam tonsuram non recipiantur: & ita sentit Bonac. *disput.* 8. *de Sacram. quæst. vnica, part.* 5. *num.* 9. Si autem præceptiua non sunt, sed directiua, nullum erit per se peccatum, cùm nullam inducant obligationem.

8. Tertiò, ad quemlibet Ordinem suscipiendum requiritur, primam tonsuram præcedere, vti docuit Concilium Tridentinum *sess.* 23. *cap.* 2. ibi: *Vt qui iam prima tonsura initiati essent, per minores ad maiores ascenderent.* Nam, licèt prima tonsura Ordo non sit: est tamen ex Ecclesiæ præscripto ad omnes Ordines debita dispositio. Vnde, si omissa prima tonsura aliquem Ordinem susciperes, tametsi validè suscipias, vt est certum, grauiter peccas, vt communis Doctorum sententia testatur ob Concilij præceptum, & Ecclesiæ praxim. Bonac. *disput.* 8. *quæst. vn. p.* 5. *num.* 11. Villalob. *tract.* 11. *diffic.* 3. *num.* 7.

9. Quartò, Ordines inter se ita sunt distributi, vt per minores ad maiores fiat ascensio, sicuti dixit Trident. *sess.* 23. *c.* 2. Quare priùs debent suscipi inferiores, vt per ipsos quasi gradus ad superiores ordinatus ascendat.

Quòd

Quòd si huiusmodi dispositio inuertatur, peccatum graue esse nemini est dubium: Ordo tamen susceptus validus persistit, sicuti colligitur *ex toto tit. de Clerico per saltum promoto.* Erit autem sic ordinatus suspensus ab exercitio Ordinis suscepti, c. *Sicut olim.* 46. *dist.* c. *Sollicitudo. de Cleric. per saltum prom.* quousque Episcopus dispenset, vt Ordinem prætermissum suscipiat. Vt autem Episcopus dispenset, tum vt Ordinem prætermissum suscipiat, tum vt Ordinem susceptum exerceat, tum vt ad maiorē ascendat, opus esse videtur, ne in suscepto Ordine ex malitia ministrauerit: quia eo ipso videtur esse irregularis, & in irregularitate publica Episcopus non dispensat: & colligitur ex Trident. sess. 23. c. 14. de reformat. *Cum promotus*, (inquit) *per saltum, si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.* tacitè indicans non posse dispensare, si ministrauerint, subintelligitur, *ex malitia*, vt benè aduertit Villalob. *tract.* 11. *de Ord. diffic.* 7. *in fine.*

Pvnctvm VI.

De subiecto Ordinum, seu de ordinandis.

1. *Subiectum Ordinationis est vir, non fœmina.*
2. *Mulier incapax est accipiendi primam tonsuram.*
3. *Hermaphroditus capax est Ordinis, si sexus virilis præualeat: secus; si fœmineus.*
4. *Quæ obiiciant Hæretici.*
5. *Facilè soluuntur.*

1. Svbiectum Ordinationis esse virum, & non fœminam, tanquàm certum, de fide tradit D. Thom. *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 2. *artic.* 1. *quæst.* 1. Bonauent. *artic.* 2. *quæst.* 1. Scotus *quæst.* 1. §. *Sic breuiter.* Durand. *quæst.* 2. *num.* 6. Paludan. *quæst.* 3. *artic.* 1. *concl.* 1. & alij relati à Vasquez *disput.* 245. *cap.* 2. Sumitúrque ex Ecclesiæ perpetua traditione, quæ optimè confirmatur, cùm nec Virgini Mariæ, neque Magdalenæ, aliísque sanctissimis mulieribus nunquam Ecclesia Ordinem vllum contulerit. Si autem iure diuino sexus fœmineus capax Ordinationis existeret, alicui mulieri Ecclesia Ordinem communicasset. Ratio huius incapacitatis desumitur ex effectu, & natura Ordinis, qui est constituere ordinatum in gradu superiore, & eminente inter reliquos fideles cum potestate eos docendi, & Sacramenta ministrandi. At mulieres huius superioritatis iure diuino incapaces existunt, vt constat ex Paulo 1. Corinth. 14. *Mulieres in Ecclesia taceant.* non enim permittitur eis loqui: sed subditas esse, sicut & lex dicit: lex, inquam, Genes. 3. *Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* & addit Paulus: *Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent: turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia.* Si autem Ordinis capaces essent, & loqui in Ecclesia possent, & viris non ordinatis superiores existerent.

2. Ex qua ratione optimè infert Vasquez *disput.* 245. *cap.* 2. *num.* 12. Coninch *disput.* 20. *dub.* 10. *num.* 95. Layman. *lib.* 5. *summa*, *tractatu* 9. *cap.* 6. *num.* 2. mulierem incapacem esse recipiendi primam tonsuram: nam etsi, non sit Ordo ecclesiasticus; est tamen ecclesiastica deputatio, & dispositio ad Ordines ecclesiasticos suscipiendos, ad quos cùm incapax sit, nequit deputari, aut aliquo modo disponi.

3. Secundò, decidit Vasquez quæstionem de Hermaphroditis, an capaces Ordinis existant. Asserit nanque cum Aristot. 4. *lib. de generat. animal. cap.* 3. *sub finem*, nullam ex his monstris habere sexum vtrunque perfectum, etsi exteriùs appareat; sed necessariò vnum ex illis præualere, & alterum esse irritum, & inanem. Spectandum ergo est, qui sexus præualeat, an virilis, an fœmineus: nã, si fœmineus præualet incapax erit Ordinis secùs si virilis. Verùm esto, præualeat virilis, & capax iure diuino sit Ordinis; omninò tamen ab Ordine repellendus est: quippe ex communi sententia irregularis censetur, vti multis allegatis docet Bonac. *disp.* 8. *de Sacram. q. vn. p.* 5. *n.* 6.

4. Aduersùs hanc catholicam doctrinam obiiciunt Hæretici Paulum *ad Galat.* 3. dicentem, in Christo Iesu non esse masculum, neque fœminam: ergo in templo Dei, eiúsque Ministris non debet esse discrimen masculi à fœmina. Secundò, in veteri Testamento, & etiam in nouo plures fœminæ fuerunt Prophetissæ. Nam *Numeror.* 12. Maria soror Moysis prophetauit: & *Luc.* 2. Anna filia Phanuel, & quatuor filiæ Philippi Diaconi, vt colligitur *ex Actis Apostol.* Si igitur capaces sunt prophetiæ, etiam Ordinis videntur capaces esse posse: quippe per prophetiam quodammodo aliis superiores existunt, eósque docere possunt, quæ per prophetiam didicerunt. Tertiò, postquàm Paulus 1. *ad Timotheum cap.* 3. docuit, quales essent Diaconi ad ministerium ecclesiasticum eligendi, pudicos, scilicet, non bilingues, &c. statim subdit: *Mulieres similiter pudicas.* indicans eiusdem electionis capaces existere. Quod ampliùs confirmatur ex eo, quòd *cap.* 5. idem Paulus inquit: *Ne vidua minor sexaginta annorum eligatur, & quæ sit vnius viri vxor.* Sicuti dixerat *cap.* 3. *eiusdem* 1. *ad Timoth.* de Diacono, ne eligeretur, nisi vnius vxoris vir. Quartò, tempore nascentis Ecclesiæ non solum viduæ, sed virgines eligebantur, quæ in templo ministrabant, quæque vocabantur Diaconissæ, de quibus mentionem faciunt, Concilium Chalcedonense *act.* 15. *canone* 15. & Synodus Græcorum in Trullo *can.* 48. & Clemens *lib.* 8. *Constitutionum*, *c.* 19. & sumitur ex Paulo ad Rom. 18. *Commendo vobis Phœben, sororem nostram, quæ est in ministerio Ecclesiæ in Cenchris.*

5. Sed hæc nullius sunt momenti. Ad primum respondeo, in Christo, eiúsque lege nullum esse discrimen quoad iustificationem per Baptismum, & gratiam ibidem communicatam. De hac enim loquebatur Paulus, vt constat ex verbis *paulò antea* dictis. *Omnes enim* (inquit) *filij Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu: quicunque enim baptizati estis, Christum induistis.* Et statim subiungit: *Non est Iudæus, non seruus, neque liber, non est masculus, nec fœmina*, &c. De ministris autem templi, eorúmque Ordinibus, nec verbum *in eo cap.* Paulus egit. Ad secundum nego, Prophetam ratione prophetiæ in alios potestatem habere, eósque ex officio docere posse, tametsi non Prophetas in eo dono excedat, eósque instruere possit in iis, quæ per prophetiam didicit. E contra verò ordinatus ratione Ordinis, & aliis superior est, & eos ex officio docere potest. Ad tertium admitto, viduas eligi consueuisse, non vt ministeria Ordinis exercerent; sed vt votum castitatis emittentes redditibus, & eleemosynis Ecclesiæ alerentur: hæc ergo, monet Paulus, ne adolescentiores ordinentur, id est, ne in hunc statum vidualem, cui votum continentiæ annectebatur, cooptentur, ne fortè postquàm iis redditibus, & eleemosynis sustentatæ fuerint, primam fidem, id est, promissionem continentiæ irritam faciant nubentes. Ad quartum admitto, Diaconissas eligi, & consecrari tempore antiquo, vt in templo ministrarent Diaconis, aliísque Ecclesiæ Ministris in iis, quæ ab ipsis erant mandata. Vnde non consecrabantur, vt ex proprio officio, & munere ministrarent; sed, vt ex aliorum imperio inseruirent, ac proinde nullum ecclesiasticum Ordinem recipiebant; quod non obscurè indicabat Epiphan.

hæref.79.ante medium, cùm dixit: *Et Ministrarum quidem Diaconissarum ordo est in Ecclesia, sed non ad sacrificandum, neque vt quidquam aggredi permittantur*; scilicet, propria authoritate. Ministrabant autem in templo. Primò competebat illis instruere mulieres de iis, de quibus cum Diaconis, & Episcopis agere deberent, vti dixit Clemens Roman. *lib.2. Constitut. cap.26. alias 30.* Secundò, assistebant ad templi ostium, quo mulieres ingrediebantur, vt dignas admitterent, & indignas excluderent, de quo Clemens *dicto lib. 2. cap. 57. aliàs 61.* Tertiò, abstergebant mulieres, quarum frattes oleo sancto in Baptismo vngebantur, ne à viris aspicerentur, sicuti docuit idem Clemens *lib. 3. Constit. cap. 15.* & *cap. 16.* affirmat, munus harum Diaconissarum esse mulieres baptizatas de sacro fonte suscipere. Quartò, ad domos mulierum mittebantur ab Episcopo, cùm aliquod munus ibi esset peragendum, vt dixit idem Clemens *dicto cap. 15.* Præter supradicta alia ratione Diaconissæ, imò Sacerdotissæ, & Episcopæ aliquæ mulieres appellabantur, vti constat ex Synodo II. Turonica sub Pelagio, *can. 13. 14. & 20.* & Concilio Antisiodorensi *can. 21. & 22.* non quia aliquem Ordinem acciperent; sed quia earum viri, facta thori separatione, ordinati erant Diaconi, Presbyteri, & Episcopi, vti latiùs tradunt Michaël de Medina *lib. 4. de continent. controuers. 6. cap.7.* Gab. Vasq. *disp.245. cap.3. à n.49.*

Pvnctvm VII.

De ætate ordinandorum.

1. *Ante vsum rationis docuit Durand. neminem Ordinis esse capacem.*
2. *Contrarium defendit communis sententia.*
3. *Soluuntur rationes opposita.*
4. *Amens, qui aliquando rationis vsum habuit, ordinari non potest.*
5. *Limitant aliqui, ne procedat superior doctrina in episcopatu. Sed non admittitur limitatio.*
6. *Quæ ætas ad licitam Ordinationem requiratur.*
7. *Ordinatus ante legitimam ætatem suspenditur.*
8. *Limitant aliqui, ne procedat in Religiosis Minoribus.*
9. *Sed non admittitur limitatio.*

1. Qvod ad ætatem attinet, fuit opinio Durandi *in 4. dist.25. quæst.2. num.8.* pueros ante vsum rationis non esse capaces Ordinis recipiendi. Mouentur: quia nemini decet, Sacramentum aliquod concedi, nisi ipse, vel alius nomine ipsius acceptet: at puer ante vsum rationis acceptare non potest: alium autem non decet nomine ipsius acceptare: quippe hoc Sacramentum non est necessitatis, vt Baptismus; sed voluntatis, & suscipientem grauibus obligationibus arctat. Ergo, &c. Et confirmari potest ex ritu ordinationis, in qua ordinando traditur symbolum potestatis communicatæ sub illa forma: *Accipe potestatem.* quæ videntur postulare voluntatem liberam ordinandi, qua per symbolum traditum, potestatem communicatam acceptet.

2. Certa tamen, & communis sententia est, puerum ante vsum rationis capacem esse Ordinationis. Sic D. Thom. *in 4. distinct. 25. quæst. 1. art. 1. quæst. 2.* Bonauent. *art. 1. quæst. 2.* Scotus *quæst. 2.* Richard. *art. 4. quæst. 2.* aliis relatis Vasquez *disput. 246. cap. 1. num. 6.* Valen. *disput. 9. quæst. 4. punct. 1.* Coninch *disput. 20. dub. 10. conclus. 3.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 6. assert. 2.* Bonac. *disput. 8. de Sacram. quæst. vnica, part. 5. num. 1.* Colligiturque ex cap. vnico, *de Clerico per saltum promoto*, vbi ordinatus ante annos discretionis minoribus Ordinibus, & postmodum omisso diaconatu fuerat Presbyter factus, censetur validè minoribus ordinatus: siquidem solus diaconatus omissus recipi præcipitur; non autem minores Ordines, sub quibus sub diaconatus etiam ibi intelligitur, aliàs præciperetur subdiaconatum recipi. Ratio verò est: quia eo ipso, quo ordinandus non resistit ordinationi, capax est recipiendi potestatem, quæ per ipsam conceditur, sicuti capax est effectus Baptismi, Confirmationis, & Eucharistiæ: quippe materia, & forma horum Sacramentorum ex suscipientium actibus non dependet, sicuti dependent Sacramenta Pœnitentiæ, & matrimonij. Neque ad hanc validam susceptionem opus est (vt voluit Paludan. *in 4. distinct. 25. quæst. post 3. conclus. num. 8.*) consensus parentum, vel eorum, quorum curæ ordinandus demandatus sit: quia satis est Ecclesiæ consensus, vel potiùs Christi voluntas, quæ ita Sacramentum Ordinationis instituit, vt, cuicunque non repugnanti applicaretur, effectum haberet.

3. Neque rationes contrariæ vrgent. Admitto, dedecere Sacerdotem ordinare ante vsum rationis, ideóque grauissimum esse peccatum: at facto hoc peccato non dedecet id asserere, præcipuè cùm sic ordinatus obligationibus continentiæ, aliisque iure ecclesiastico inductis non astringatur. Ad confirmationem nego, traditionem symboli sub illis verbis: *Accipe potestatem.* expostulare in ordinando liberam acceptationem: sunt enim ex se efficacia ad communicandam potestatem ordinato non repugnanti.

4. Hinc tamen non licet inferre, amentem, qui aliquando vsum rationis habuit, ordinari posse, si tempore discretionis Ordinem non postulauit: quia Sacramenta, quæ necessitatis non sunt, sed voluntatis, repelli censentur, si non fuerint postulata, tempore, quo liberè postulari poterant, vt aduertit Vasquez *disput. 246. cap. 1. num.8.* Coninch *disput. 20. dub.10. num.100.* Bonac. *disput.8. de Sacrament. qu. vn. p.5. num.3.*

5. Limitant tamen prædictam sententiam S. Thom. & Bonauent. *locis allegatis*, ne procedat in episcopatu, cuius collationem factam pueris ante vsum rationis, asserunt, nullam esse. Tum, quia iurisdictio, & potestas nemini communicari potest, nisi ipse, cui communicatur, consentiat. At consecratione Episcopi conceditur Episcopo potestas, & iurisdictio in omnem diœcesim. Ergo ipse debet consentire. Tum, quia per consecrationem contrahit Episcopus spirituale matrimonium cum Ecclesia, in cuius Pastorem ordinatur: matrimonium autem expostulat consensum contrahentis. Ergo, &c. Sed rectiùs Dominicus Sotus *in 4. distinct. 25. qu. 1. art. 2. conclus. 2.* Filliuc. *tract. 9. cap. 4. q. 2. n. 76.* Vasqu. *disp. 246. c.1. n.11.* Bonac. *disp.8. de Sacr. qu. vn. p.5. n.4.* prædictam limitationem non admittunt: quia nulla est specialis ratio in episcopatus collatione, quæ in collatione aliorum Ordinum non procedat. Etenim, sicut potestas ad consecrandum Corpus Christi, absoluendúmque à peccatis, puero ante vsum rationis communicari potest: sic poterit potestas confirmandi, & ordinandi. Neque ex hac communicatione infertur, communicatam esse potestatem, & iurisdictionem actualem in aliquos subditos, ordinatúmque speciali alicui Ecclesiæ desponsatum esse: quia hæc iurisdictio, & desponsatio ex consecratione essentialiter non dependet, tametsi iure ecclesiastico consecrationi plerunque annexa sit.

6. Verùm esto, certa ætas ad validam Ordinationem requisita non sit; ad licitam Ordinationem omnes Doctores

Doctores conueniunt, requiſitam eſſe. Primò nanque requiritur ætas, quæ plenam diſcretionem attingat. Non enim decebat Miniſtros Eccleſiæ conſtituere inſcios ſui muneris, & poteſtatis traditæ, ideóque Boniſac. VIII. *in cap. Nullus. de temporib. Ordinat. in 6.* præcepit, ne vllus Epiſcopus infanti (minori ſeptennio, inquit Gloſſa) clericalem tonſuram conferre præſumat. Deinde requiritur determinata ætas, quæ pro temporũ diuerſitate diuerſa fuit, vti conſtat ex c. 1. *& ſeqq. 77. diſt. & diſt. 78. c. 1. & 3.* & Clem. *Generalem. 3. de ætate, & qualit. ordinandor.* At nouo iure Trid. *ſeſſ. 23. c. 12. de reformat.* 22. annus inceptus expoſtulatur ad ſubdiaconatum, 23. ad diaconatum, & 25. ad presbyteratum; ad epiſcopatum verò 30. annus completus neceſſarius eſt ex c. *Cum in cunctis. de electione.* Pro minoribus Ordinibus nullam certam ætatem deſignauit Concilium: quare, ſi ea ſcientia ordinandus polleat, quæ *in prædicta ſeſſ. cap. 4. & 11.* poſtulatur, & ordinari poterit. Raró autem ante nouem, vel decem annos, vllus præſumi poteſt ea ſcientia, & diſcretione requiſita pollere, quæ ad primam tonſuram, & à fortiori ad exercitium muneris commiſſi in aliis Ordinibus ſufficiat, ſicuti notauit Coninch *diſp. 20. dub. 10. num. 102.* Vaſq. *diſp. 246. cap. 4. num. 41.*

7. Ordinatus verò ante legitimam ætatem, ſi id ex malitia feceris, ſuſpenſus es ab Ordinis ſuſcepti exercitio, vt conſtat ex Extrauag. Pij II. incipiente, *Cum ex ſacrorum*, quam refert Nauarrus *in cap. Accepta. de reſtitut. ſpoliat. oppoſit. 8. num. 32. & in ſum. cap. 27. num. 155.* Quaranta *in ſumm. Bullar. verbo, Ordo, in princ.* Quòd ſi bona fide fueris ordinatus, à ſuſpenſione excuſatus es: quia prædicta Bulla dolum exigit ad ſuſpenſionem incurrendam, vti ex Nauarr. & Couarr. obſeruat Tolet. *lib. 1. cap. 49. verſ. Quartò.* Quaranta *verbo, Ordo, verſ. Quibus.* Bonac. *diſput. 8. de Sacram. quæſt. vnica, part. 5. num. 13.* Villalob. *tract. 11. difficult. 11. num. 6.* Barboſ. *allegat. 16. num. 20.* Non tamen obinde ſequitur, quòd poſſis Ordinem ſuſceptum exercere, ſiue ſuſpenſionem non contraxeris, ſiue ab ea abſolutus ſis quia prohibens Concilium ordinari ante ſignatam ætatem, conſequenter prohibet Ordinis exercitium ante illam, vti obſeruarunt Suarez *tom. 5. de cenſur. diſput. 31. ſect. 1. num. 23.* Auila *de cenſur. 3. part. diſput. 5. dub. 7. verſ. Notandum.* Bonac. *diſput. 8. de Sacram. quæſt. vnic. part. 5. num. 13.* Villalob. *tract. 11. difficult. 11. num. 7.* At, ſi ſuſceptum Ordinem ante ætatem completam exerceas, eſto, grauiter pecces, irregularitatem non incurris, quia nullibi eſt iure expreſſa, ſicuti notarunt Barboſ. Suar. Bonac. Tolet. Villalob. *locis alleg.*

8. Limitant tamen aliqui ſupradictam doctrinam, ne procedat in Religioſis Minoribus, & qui in eorum priuilegiis communicant ob conceſſionem Innocent. VIII. relatam *in Monument. Ordin. fol. 65. aliàs 69. conceſſ. 147. & in ſupplement. fol. 99. conceſſ. 370.* ibi enim refertur, Innocent. VIII. viuæ vocis oraculo diſpenſaſſe cum toto Ordine Fratrum Minorum: quod poſtquàm Fratres huiuſmodi attigerint 23. ætatis annum, dum tamen ſufficientes ſint, poſſint promoueri ad ſacerdotium, & Miſſas celebrare, non obſtante iure, cæteríſque contrarium facientibus, &c. Et poſtmodum conceſſit, quòd Generales, & Prouinciales poſſint diſpenſare cum Fratribus ſuis in 22. anno completo. Quod priuilegium, ſicuti teſtatur Compilator *in Compend. priuilegior. Minorum, verbo, Diſpenſatio, num. 15.* limitatum fuit in Capitulo generali Florent. celebrato, vt ſolùm id fieret in caſu neceſſitatis, propter Sacerdotum paucitatem, & ex conſilio quatuor Guardianorum pro hac neceſſitate examinanda conſtitutorum: & poſtmodum in Capitulo generali Burgenſi decretum eſt, hanc diſpenſationem ex conſilio quatuor Definitorum faciendam eſſe. Priuilegia enim viuæ vocis oraculo conceſſa, & ſuſpendi, & limitari poſſunt à Capitulo generali. Et licet Concil. Trident. hoc priuilegium derogare videatur; nihilominùs Pius V. viuæ vocis oraculo conceſſit, vt in foro conſcientiæ vti Religioſi poſſint omnibus gratiis, & priuilegiis ante Trident. conceſſis, ullo, per Trid. derogata, aut reſtricta ſint, vti refertur *in Compend. priuileg. Societ. Ieſu. verb. Concilium Trid. §. 3.* ob quam cauſam Emman. Sà *verb. Religio, n. 58. in edit. prima*, aſſerit, Religioſos ordinari poſſe ante ætatem legitimam.

9. Cæterùm eſto, prædicta vera ſint, nullatenus poſſunt Religioſi Minores ordinari ante ætatem à Concilio præſcriptam. Etenim priuilegium Innocentij Concilio Trident. reuocatum eſt: Pius verò V. ſolùm in foro conſcientiæ priuilegia reuocata reſtituit, quæ Conſtitutio ad prædictum priuilegium extendi non poteſt: quia neceſſariò exigit priuilegium illud ad ſui vſum in foro externo reſtitui. Quippe omnes Religioſi literis dimiſſoriis ſui Prouincialis indigent, vt ordinentur, quibus Prouincialis publicè teſtatur, ætatem legitimam habere: quod teſtimonium nullatenus verum eſſe poteſt, niſi quatenus Prouincialis diſpoſitionem conceſſit. Prodeſt ergo conceſſio, non pro foro conſcientiæ tantùm; ſed etiam pro foro externo. Adde, hanc diſpenſationem non poſſe Prouincialem facere, niſi cum conſilio definitorum examinata cauſa diſpenſationis, ac proinde in foro externo, & iudiciali, iuxta religionis vſum. Deinde Sixtus V. *in ſua Bulla contra malè promotos*, omnia ſupradicta priuilegia, & Pij V. conceſſionem reuocauit, ſtatuens ſub grauiſſimis pœnis, Concilium Tridentinum obſeruari in iis, quæ circa Ordinum ſuſceptionem præſcripſit, vt conſtat ex illis verbis: *Aut ante per ætatem per ſacri generalis Concilij Trident. decreta prima tonſura, aut cuique Ordini præſcriptam.* Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus apoſtolicis, ac in Conciliis, etiam generalibus editis, cæteríſque contrariis quibuſcunque. Et licèt Clem. VIII. anno 1595. pridiè Kalend. Martij prædictum motum proprium Sixti reuocauerit, id ſolùm fuit, quatenus ius commune, & terminos Concil. Trid. excedebat, quatenus verò iuri communi, & Trident. conformis erat, confirmauit, & reualidauit. Quapropter conceſſio Pij V. vtpote per Sixtum, & Clementem reuocata, neque in foro exteriori, neque in interiori prodeſſe Religioſis poteſt. Et ita docuit Manuel Rodrig. *tom. 3. qq. regular. q. 23. art. 6.* Mirand. *Man. Prælat. tom. 1. q. 39. art. 1.* Vaſq. *diſ. 246. cap. 4. in fine, num. 44.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 9. cap. 7. num. 2.* Villalob. *tract. 11. de ordine, difficult. 11. in fine, num. 8.* Quòd verò ſubdit Vaſq. prædictum priuilegium Pij V. ad hoc prodeſſe poſſe, vt ſi bona fide Religioſus ante legitimam ætatem ordinatus fuerit, poſſit in foro conſcientiæ à ſuo Prouinciali diſpenſari, vt in ſuſcepto Ordine miniſtret ante completam ætatem; mihi non probatur, eò quòd exiſtimem, prædictam conceſſionem Pij V. motu Sixti V. & Clement. abrogatam eſſe. Denique huic quæſtioni & dubitationi locus non eſt, cùm Vrbanus VIII. hoc anno 1632. omnia priuilegia, & gratias viuæ vocis oraculo conceſſas reuocauerit.

PVNCTVM VIII.

De qualitate ordinandorum quoad mores, & ſcientiam.

1. *Quæ ad qualitatem ordinandorum pertineant.*
2. *Quid ad mores.*

3. *Qualiter informatio facienda est.*
4. *Quid pro Religiosis.*
5. *Quem sensum habeat interrogatio Episcopi, an ordinandi sint apti, & Archidiaconi responsio.*
6. *Affirmant aliqui, peccare mortaliter, qui primam tonsuram, Ordinésque minores suscipit animo declinandi sæculare iudicium.*
7. *Quid sit tenendum.*
8. *Non est peccatum minoribus initiari animo non ascendendi ad superiores.*
9. *Neque est mortale ordinari minoribus animo retrocedendi post aliquod tempus.*
10. *Illiteratus ordinari non potest.*
11. *Pro minoribus quæ scientia.*
12. *Pro subdiaconatu, & diaconatu.*
13. *Pro presbyteratu.*
14. *An Episcopo competat Religiosos examinare de scientia, & doctrina. Videtur non competere.*
15. *Contrarium deciditur.*
16. *Requiratúrne eadem scientia, & doctrina in Religioso ordinando, ac in sæculari? Proponitur ratio difficultatis.*
17. *Verius minorem requiri.*
18. *Quid de cantoribus, Canonicis, & portionariis.*

1. QVæ ad qualitatem ordinandorum pertinent, ad tria capita réduci possunt, vt benè notauit Vasq. *disp. 246. cap. 6. in princ.* ad morum probitatem, ad scientiam, seu doctrinam, & ad vitæ necessaria. De duplici priori agemus *in hoc puncto*, de tertio *in sequenti*.

2. Quod ad mores attinet Concil. Trident. 23. *c. 5. de reformat.* pro minoribus Ordinibus expostulat à Parocho, & Magistro scholæ, in qua ordinandus educatus est, bonum testimonium. Pro maioribus verò Ordinibus requirit, vt per mensem ante ordinationem Episcopum adeat ordinandus, qui Parocho, vel alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt nominibus, ac desiderio eorum, qui volunt promoueri, publicè in Ecclesia propositis de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat, & litteras testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes ad ipsum Episcopum quamprimùm transmittat. & *c. 7.* decreuit Sancta Synodus, vt feria quarta ante Ordinationem, vel quando Episcopo videbitur, Sacerdotibus, & aliis prudentibus viris ascitis ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inuestiget, & examinet. Et *cap. 13. eiusdem sess.* inquit Concilium: *Subdiaconi, & Diaconi ordinentur, vt habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati.* Et *c. 14.* de ordinandis in Presbyteros asserit, in ministeriis anteactis piè, & fideliter se gessisse debere, bonúmque habere testimonium, atque ita pietate, ac castis moribus esse conspicuos, vt præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis possint expectari. Etenim, cùm Ministri Ecclesiæ gradum inter omnes fideles obtineant, eligantúrque ad populum docendum, salutísque Sacramenta ministranda, necessarium erat omnibus esse notum ea vitæ probitate pollere, quam prædicta munera exigunt.

3. Informatio nanque facienda est primò de natalibus; an, inquam, sint legitimi: quippe illegitimi irregulares existunt, & an ex Hæreticis sic damnatis, vt impœnitentibus descenderint. Qui enim à Iudæis originem trahunt, vel quorum maiores, etsi Hæretici fuerint, emendatos tamen esse constat, & reincorporatos Ecclesiæ vnitati, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesiæ pœnitentiam recepisse, quam vel perfecerunt, vel perfectiori eius insistunt, aut paratos fuisse ad recipiendam eandem, iuxta Constitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit, *Statutum de Hæreticis, in 6.* ab Ordinatione excludi non debent, nisi aliter priuilegio apostolico, & confirmatione caueretur, vti ex declaratione Concilij notauit Barbosa. Quapropter testes deponentes de natalitiis horum ordinandorum, qui à sanguine infecto descendunt, iurare possunt, à Christianis antiquis descendere: quia in ea informatione solùm petitur, an descendant à condemnatis parentibus, & impœnitentibus, & an ipsi ordinandi nouiter conuersi sint. Cùm ergo non descendant à parentibus impœnitentibus, censentur descendere à Christianis antiquis, quatenus necessarij sunt ad Ordinem recipiendum, vt benè probat Sanch. *lib. 2. in Decalog. cap. 28. num. 16.* Secundò, examinanda est persona, an, inquam, sit corpore vitiata, ob cuius vitium ab Ordine remoueri debeat, cap. *Quando. 24. distinct.* & *ibi* Glossa, & cap. 1. & *2. de corpore vitiatis.* Tertiò, eius ætas, an legitima sit. Quartò, eius institutio, id est, quo titulo ad Ordines promouendus sit, an sufficiat ad vitæ necessaria, de quo latè *in sequentibus.* Quintò, eius mores iuxta communem famam, & opinionem, quæ sufficienter probatur Parochi testimonio, vti notauit Barbosa *2. p. de potest. Episc. allegat. 10. num. 15.* Sextò, eius doctrina, & fides, de quo statim.

4. Aduerto, prædictam informationem pro sæcularibus statutam esse: nam Regulares, vti declarauit Congregatio Concilij, non tenentur nomen, & desiderium suum in Ecclesia publicè proponi facere, & testimonium deferre iuxta ritum in Tridentino præscriptum; sed sufficit testimonium à suis Superioribus allatum. Deinde, etsi attestatio, & informatio præscripta *sess. 23. cap. 5. de refor.* pro omnibus ordinandis debeat regulariter fieri; aliquando tamen poterit Episcopus ordinandum promouere omissa prædicta informatione, si aliunde ei constet de probitate vitæ, & morum integritate, vti ex Congregatione Concilij notauit Barbosa *in remiss. d. cap. 5.*

5. Præter supradictam informationem de ordinandorum genere, ætate, moribus, & doctrina, ipso Ordinationis die Archidiaconus electus, vt Episcopo assistat, alta voce interrogat adstantes, an sciant aliquo impedimento affici ordinandum, quo Ordini recipiendo minùs dignus efficiatur, præcipitque, vt illud declarent, & manifestent, iuxta textum in cap. *Nostrum. de offic. Archid.* Quo facto, Episcopus statim interrogat Archidiaconum, an sciat, omnes ordinandos dignos esse: ipse verò respondet, & scire, & testificari esse dignos, quantùm humana fragilitas nosse sinit, cap. vnic. *de scrutinio in Ordine faciendo.* Quæ responsio veritatem continet, dummodo sciat, ordinandos ab examinatoribus approbatos, nulliúsque impedimenti conscius sit: quia, dum quis non probatur indignus, dignus esse censetur. E contra, si aliquem sciret impedimento ligatum, deberet Episcopum secretò monere, vt iuxta qualitatem impedimenti, quid faciendum sit, decernat, sicuti benè notauit Barbos. *de potest. Episcopi, 2. p. allegat. 10. num. 21.*

6. Sub hac conditione de vita, & moribus ordinati comprehendere possumus intentionem, quam ordinatus habere debet in prima tonsura, Ordinibúsque minoribus suscipiendis. Equidem Dominic. Bannes *2. 2. q. 12. art. 1. in 2. difficult. conclus. vlt.* Arag. *2. 2. q. 12. art. 1. dub. 1.* Petr. de Ledesm. *de Sacram. Ordin. cap. 7. post 3. conclus.* Man. Rodrig. *t. 1. sum. cap. 17. n. 2.* & inclinat Barbosa *2. p. de potest. Episc. alleg. 10. num. 20. & alleg. 11. n. 12.* existimant, peccare mortaliter ordinandum, qui animo declinandi sæculare iudicium, neque ad superiores Ordines ascendendi, prima tonsura, Ordinibúsque minoribus initiatur, similitérque peccare mortaliter Episcopum ordinantem, si conscius sit prædictæ intentionis. Probatur ex Trident. *sess. 23. c. 4.* vbi

vbi prohibet initiari prima tonsura eos, de quibus probabilis coniectura est sæcularis iudicij fugiendi fraude, & non vt Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus eligere. Quòd autem hæc verba præceptiua sint,& non tantùm consultiua, vti voluit Coninch statim referendus,conuincitur ex eo,quòd æquè Concilium prohibet initiari eum, de quo probabilis coniectura non sit, non sæcularis iudicij fugiendi fraude ordinari,sicuti prohibet initiari eum, qui Sacramentum Confirmationis non suscepit, vel legere, & scribere nescit.

7. Cæterùm verius censeo, non esse peccatum prima tonsura, minoribúsque Ordinibus initiari intentione fruendi priuilegiis Clericorum, illorúmque exemptione à sæculari iudicio, sicuti docet Sanchez *lib. 6. de matrim. disp. 31. num. 16. & 17.* Coninch *de Sacram. disp.*20. *dub.* 10. *num.*104. Bonac. *disp.*8. *de Sacram. q. vnic. p. vlt. in fine.* Laym. *lib.5 sum. tract. 9. cap.7. circa finem.* Etenim rationi consonum est, Ordinem suscipere sub intentione omnium, quæ Ordini annexa sunt: at Ordini annexa est exemptio à sæculari iudicio: ergo suscipere Ordinem sub hac intentione non est dissonum rationi. Neque huic intentioni obstat Concilium: quia in hac intentione nullam fraudem ordinandus committit: quippe vtitur iure sibi concesso. Illum ergo excludit Concilium ab Ordine suscipiendo, qui non, vt Deo fidelem cultum præstet, ordinatur; sed sæcularis iudicij fugiendi fraude: fraus autem non est censenda committi, nisi graui aliqua causa apud sæculare iudicium incepta initiaretur: tunc enim censeretur ordinandus fraude vti in sæculari iudicio fugiendo.

8. Secundò dico, nullum te peccatum committere,si prima tonsura,minoribúsque Ordinibus initieris animo non ascendendi ad superiores. Sic Coninch, Sanchez, Bonac. *locis allegatis*: imò in hac conclusione consentiunt Petr. de Ledesm. Arag. Rodrig. *suprà.* Ratio est: quia nullo iure cautum est, suscipientem primam tonsuram, Ordinésque minores, obligatum esse ad superiores ascendere. Nam Trident. *sess.* 23. *cap.* 4. & 11. solùm expostulat in ordinando intentionem præstandi Deo fidelem cultum: quam intentionem habere optimè potest, tametsi intentione careat superiores Ordines assumendi. Deinde illegitimus, qui ex dispensatione Episcopi minoribus initiatur, iuxta textum in cap. 1. *de filiis Presbyteror. in 6.* nequit intentionem habere assumendi Ordines superiores. Ergo hæc intentio non est per se necessaria. Hinc optimè infert Sanchez *dicta disp.* 31. *num.* 18. aduersùs Bartholom. de Ledesm. *de Sacram. Ordinis, dub.* 5. *concl.* 2. non peccare Episcopum conferentem primam tonsuram, aut Ordines minores ei, qui intentionem habet non ascendendi ad superiores; sed solùm Deo in susceptis Ordinibus famulandi: quia Episcopus obligatus non est in Ordinum collatione aliam intentionem ab ordinando exigere, quam iura ab illo exigunt.

9. Tertiò dico, nec te peccaturum mortaliter, si Ordines suscipias animo fruendi aliquo tantùm tempore priuilegiis Clericorum, & postmodum retrocedendi. Quia ordinatus minoribus Ordinibus retrocedere sine causa potest absque graui culpa, & se incapacem reddere ad Ordinum ministeria deinceps obeunda, ducendo viduam, cùm nullo voto, promissione, aut præcepto ad perseuerandum in statu assumpto astringatur, vti docent Valen. 2.2. *disp.*1.*q.*12. *part.*1. *post princ.* Bannes 2.2.*q.*12.*art.*1.§. *Sit tamen tertia conclusio.*& aliis relatis Sanchez *lib.* 7. *de matrim. disp.*31. *num.*20. Tolet. *lib.*4. *cap.*18. Azor. *tom.*1.*lib.*13.*cap.*14. *quæst.* 14. Ergo peccare mortaliter non potest intentionem habens retrocedendi: quia ea intentio deterior esse non potest ipso facto. Ex alia parte susceptio Ordinis sub ea intentione retrocedendi, non est ab Ecclesia specialiter interdicta, nec iure naturali videtur saltem sub graui culpa interdici, vtpote quæ non est grauiter Ecclesiæ damnosa. Quod secùs procedit in Nouitio Religionem assumente: nam esto, absque graui culpa possit Religionem deserere; si tamen, cùm ingreditur, intentionem habeat eam deserendi, grauiter peccat: quia Religionem decipit in re graui, eius alimenta suscipiens; secreta, institutúmque agnoscens, quæ nullatenus ipsi permitterentur, nisi sub animo, & intentione probandi, &, si placuerit, perseuerandi. Atque ita docent Nauarrus *cap.* 25. *num.* 108. Sanchez *lib.* 7. *cap.* 31. *num.* 16. Coninch *disp.*20. *dub.*10. *num.*104. Layman. *tract.* 9. *cap.* 7. *circa finem.*

Dixi, *si absque causa.* Nam, stante causa legitima, excusabitur etiam à culpa veniali recessus ab Ordinibus, vti dixerunt Tolet. Azor. Sanchez, Layman. *locis allegatis*, & consequenter etiam excusabitur susceptio Ordinis sub ea intentione. Quis enim dicet, peccatum committere Vniuersitatis Rectorem, qui, vt iurisdictionem exerceat, quam aliàs exercere non potest, prima tonsura insignitur; tametsi animum habeat postmodum deposito officio ad nuptias transeundi?

10. Quod ad secundam qualitatem ordinandorum attinet, quæ est de scientia, & doctrina: primò, statutum erat *in cap. vlt. de temporib. ordinat. in 6.* ne vllus illiteratus ad Ordines admitteretur. Concilium autem Trident. *sess.*23. *cap.*4. *de reformat.* illiteratum esse censet ad primam tonsuram suscipiendam, qui fidei rudimenta ignorat; vel legere,& scribere nescit. Quapropter prima tonsura initiandus fidei rudimenta tenere debet; item legere, & scribere, saltem in vernacula lingua, vt docuit Azor. 2. *part. lib.* 6. *cap.* 6. *quæst.* 2. Barbos. *alleg.* 11. *num.* 5.

11. Pro minoribus Ordinibus intellectum linguæ Latinæ expostulat Concil. *sess.* 23. *cap.* 11. *de reformat.* ibi: *Minores Ordines iis, qui saltem linguam Latinam intelligant per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo videbitur.* Quæ verba expendens Menoch. *de arbit. casu* 425. *n.* 57. *& seqq.* intelligit arbitrio Episcopi commissum esse, vt Ordines conferat ei, qui, etsi linguam Latinam non intelligit; est tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis: quia illiteratus dici non debet, qui pro ætate didicit, quíque ostendit pro tempore proficere posse, vti tradidit Turrecremat. *in cap. Illiterates.* 36. *dist.* & Geminian. *ibi*, & Innocent. *in cap. Cùm in cunctis. de electione*, & Rebuff. *in tract. de pacific. possessor. num.*103. vbi ex Alexand. *in annotat. ad Bart.* refert illud simile, scholasticum magni ingenij non esse à doctoratu repellendum, etiam ante quinquennium, cùm spes est, quòd edíscet. Menochium sequitur Barbosa *allegat.* 11. *num.* 6. Cæterùm, hæc sententia omninò displicet: aduersatur enim verbis Concilij, & communi Doctorum sententiæ: illa enim verba, *nisi aliud Episcopo videbitur*, non ad qualitatem scientiæ referenda sunt, sed ad temporum interstitia. Concedo nanque illiteratum non esse, qui pro ætate didicit, & spes est, quòd edíscet. At Concilium iuxta communem omnium sensum non solùm postulauit pro minoribus Ordinibus, ne ordinandus illiteratus esset, sed insuper, vt litteratura Latinæ linguæ polleret, aliàs nulla specialis scientia, & doctrina pro minoribus Ordinibus, imò pro subdiaconatu, & diaconatu necessaria esset, quàm pro prima tonsura.

12. Pro subdiaconatu, & diaconatu præter linguam Latinam exigit Concilium *cap.* 13. ordinandum institutum esse iis, quæ ad officium peragendum necessaria sunt: censebitur autem sufficienter instructus, si voluntatem

tatem habeat Rubricas Breuiarij, & Missalis legendi: ex illis enim facilè discere poterit, qualiter recitare Officium canonicum debeat, qualiterque munus suscepti Ordinis peragere. Quapropter, etsi ante subdiaconatum susceptum nesciat modum, & ritum recitandi, non obinde ineptus est ad Ordinis susceptionem, vt ex praxi recepta colligitur, vt tradit Vasq. *disp. 246. cap. 6. num. 53.* Coninch *disp. 20. dub. 10. n. 103.*

13. Tandem, pro presbyteratus Ordine exigit Concilium *sess. 23. cap. 14.* vltra supradicta, vt ordinandus diligenti examine præcedenti idoneus comprobetur, tum ad docendum populum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; tum ad Sacramenta ministranda. Cæterùm, cùm nullus Sacerdos administrare Sacramentum possit, nisi ab Ordinario approbetur, vti statuit Concil. *sess. 23. cap. 15.* efficitur sanè, scientiam requisitam pro sacerdotio suscipiendo non esse eam scientiam, quæ ad ministrandum Sacramentum confessionis requiritur, vti docuit Vasquez *disp. 246. cap. 6. num. 53.* Coninch *disp. 20. dub. 10. num. 103.* Layman. *tract. 9. cap. 7. num. 2.* sed esse eam scientiam, quæ ad ministranda Sacramenta Baptismi, & Eucharistiæ requiritur: quia hæc sunt Sacramenta, quæ communiter à Sacerdotibus simplicibus solent ministrari; vel saltem eam scientiam, quæ ad ministranda Sacramenta in genere requisita est, tametsi non habeatur ea scientia, quæ requisita est pro Sacramentorum ex officio administratione.

14. Pro supradictorum intelligentia duplex est enodanda difficultas. Prima, an Episcopo competat, Religiosos examinare de sufficientia doctrinæ ad Ordines suscipiendos. Videtur enim, id non competere Episcopo, sed Religionis Prælatis, qui litteras commendatitias concedunt. Primò, quia Eugen. IV. id expressè Minoribus concessit, vti refertur in Comp. Mendicant. *tit. Ordines sacri*, §. 1 c. quod priuilegium, vtpote Religioni concessum, non videtur clausula generali, *Non obstantibus*, qua Concil. Trident. vtitur, reuocatum. Secundò, Trident. etsi, ordinandorum examen Episcopo committat *sess. 23. cap. 7.* eam commissionem ad Religiosos non extendit; aliàs competeret Episcopo ætatem, mores, & genus Religiosorum inuestigare, & publicè in Ecclesia proponere, sicuti de reliquis ordinandis *ibidem* cauetur. Et licet *cap. 12.* expressè dixerit: *Regulares quoque, nec in minore ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur, priuilegiis quibuscunque quoad hoc penitus exclusis.* intelligi potest de examine mediis Prælatis Religionis faciendo, non de examine ab ipsis Episcopis immediatè præstando. Tertiò, *sess. 23. cap. 8.* decernit Concilium, neminem esse ordinandum, cuius probitas, ac mores Ordinarij sui testimonio non comprobentur: & *sess. 14. c. 2.* statuit, ne titularis Episcopus aliquem ordinet sine eius Ordinarij licentia; Ordinarius autem Religiosorum non est Episcopus, sed Religiosus Prælatus; ergo ipsi, & non Episcopo competit suorum subditorum approbatio.

15. Cæterùm omninò dicendum est, Episcopo competere Religiosorum examen quoad scientiam, & doctrinam, *iuxta dictum cap. 12.* Trident. vbi sublatis omnibus priuilegiis cauetur, neminem, etiam regularem, ordinari posse sine diligenti Episcopi examine: quod solùm de doctrinæ examine intelligi debet. Examen autem à Prælatis Religiosorum factum non potest dici factum ab Episcopo, cùm non fuerit nomine ipsius factum, vel ab ipso postmodum approbatum. Quoad genus verò, ætatem, & mores, non Episcopis, sed Prælatis Religiosorum competit inuestigatio, & approbatio ex dicto cap. 8. & communi consuetudine. Atque ita tradit Vasq. *t. 3. in 3. p. disp. 246. de Ordine, cap. 6. num. 55.* Villalobos *tract. 21. de Ordine, difficult. 14. in fine.* Rodrig. *tom. 1. qq. regular. quæst. 24. art. 7.* Monent tamen Rodrig. & Villalob. expedire, vt Episcopi, approbatione Religiosorum à suis Prælatis facta contenti sint. Si enim cuiusdam examinatoris sæcularis approbationi fidunt, efficaciùs fidere debebant Religiosorum Prælatis. Religiosi verò Societatis Iesu, qui à Præposito generali, eiúsve delegatis, quales sunt Prouinciales, licentiam obtinent ad Ordines suscipiendos, non debent ab Episcopis examinari de cantu, officiis, & cæremoniis ecclesiasticis, ac aliis in aliis ordinandis requisitis, ex concess. Greg. XIII. 22. Septemb. 1582. Quod priuilegium aliis Religionibus non communicatur. Verùm esto, hoc ita sit, nostri Religiosi subire examen doctrinæ non recusant, vt benè aduertit Vasq. *disp. 246. cap. 6. num. 57.*

16. Secunda difficultas est, an eadem scientia, & doctrina, quæ in sæcularibus requiritur ad Ordines suscipiendos, requisita sit in Religiosis? Ratio difficultatis est: quia Trident. æque pro omnibus ordinandis expostulat linguam Latinam intelligere, si Ordines minores suscepturi sunt; si verò subdiaconatum, vt litteris sint instructi; si presbyteratum, vt sciant docere populum necessaria ad salutem, & Sacramenta ministrare. Quo ergo fundamento Religiosi ab hac obligatione eximi possunt, præcipuè cùm Concilium *sess. 23. cap. 12.* statuerit, neminem ordinari sine diligenti Episcopi examine?

17. Nihilominùs verius existimo, minorem scientiam linguæ Latinæ in Religioso, quàm in sæculari Clerico expostulandam esse: quia ratione vitæ communis, quam profitetur, eum defectum supplet, tum puritate, tum prudentia ibidem acquisita, tum aliorum doctrina, monitis, & correctione, tum Prælatorum cura, & diligentia, ne vllum errorem committat, & commissus emendetur, quæ in sæculari Clerico non procedunt. Atque ità docent Abbas *cap. In cunctis. de elect. num. 3.* Innocent. *ibi, num. 1. & 7.* Geminian. *cap. fin. de temporibus Ordinat. in 6.* D. Thom. *in 4. dist. 24. qu. 1. art. 3.* Sotus *distinct. 25. q. 1. art. 4. concl. 3.* Rodrig. *tom. 1. qq. regular. qu. 24. art. 7.* Miranda *in Manuali Prælatorum, tom. 3. quæst. 8. art. 7. vers. Secundò dico.* Henriqu. *lib. 10. de Ordine, cap. 16. in fine.* Villalobos *tr. 21. de irregular. difficult. 34. num. 5.* Sed, quæ scientia sufficiat, arbitrio prudentis relinquitur: illud certum, aliqualiter linguam Latinam intelligere debere. Henriquez verò, Rodrig. Mirand. Villalobos, & alij ab ipsis relati credunt, Religioso sufficere, vt omnibus Ordinibus, etiam presbyteratu, ordinetur, si Sacramenta, eorúmque materias, & formas agnoscat, & rectè legere Latinè sciat, tametsi linguæ Latinæ parum intelligat. Fauétque textus in *c. Nullus Episcopus. de temp. Ordinat. lib. 6.* vbi infanti, & illiterato prohibetur Episcopus primam tonsuram conferre, nisi Religionem intraret. Ergo Religionem intranti concedi permittitur. Et fortè hæc spectans Glossa *in cap. Legi epistolam. verbo, Instructus, 16. qu. 1.* agens de requisitis ad Ordines, dixit: *Sufficit Monacho, quòd tantùm bonus sit, licèt sit illitteratus.* & Dominic. Sotus *in 4. distinct. 25. art. vlt. pag. 60.* inquit: *Quando Religiosi, qui curam animarum non habent, ordinantur, non requiritur alia scientia, quàm vt mysterium Sacramenti intelligant.*

18. Quæ dicta sunt de diminuta Religiosorum scientia pro Ordinibus suscipiendis requisita, extendit Villalobos *tract. 21. de irregularit. difficult. 34. num. 6.* ad Cantores, Canonicos, & Rationarios Ecclesiarum cathedralium ex consuetudine recepta. Sed certè non sunt habenæ laxandæ. Proh dolor! plures Ecclesiæ illiteratis abundant, & minùs docti, seu potiùs insipientes pinguiores præbendas obtinent, quod in contemptum status ecclesiastici non leuiter cedit.

PVNCTVM

PVNCTVM IX.

De qualitate ordinandorum, quoad vitæ necessaria.

1. *Quid in hac re sit iure statutum.*
2. *Titulus beneficij, vel patrimonij pro minoribus Ordinibus non exigitur.*
3. *Exigitur pro omnibus Ordinibus sacris, in iis, qui professi non sunt. Excipe Societatis Religiosos.*
4. *Si subdiaconatu absque beneficio, vel patrimonio sis insignitus, non potes absque eo titulo ad superiores Ordines ascendere.*
5. *Esto, aliqui censeant, ex Episcopi dispensatione aliquem posse absque prædicto titulo ordinari in sacris; rectius alij negant.*

1. CVm non deceat eos (inquit Concil. Trident. *sess.* 21. *cap.* 2. *de reformat.*) qui diuino ministerio adscripti sunt cum Ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, vti habetur cap. *Diaconi sunt.* 93. *dist.* statutum est in Concilio Chalcedonensi relato in cap. *Neminem.* 70. *dist.* & in Concil. Placent. relato in cap. *Sanctorum. eadem dist.* irritam esse ordinationem illius, qui sine Ecclesia, hoc est, beneficio, aut loco illius, patrimonio, ordinatur. At Alexand. III. *in cap. Episcopus. de prebendis*, & specialiter Innocent. III. in cap. *Cum secundum Apostolum. eodem tit.* benigniùs agentes, supradictam pœnam sustulerunt statuentes, vt si quem Episcopus sine certo titulo pro vitæ necessariis ordinaret, tandiu ei necessaria subministret, donec in aliqua Ecclesia ei conuenientia stipendia militiæ clericalis assignet, nisi talis ordinatus de sua, vel paterna hæreditate subsidium vitæ possit habere. Quam legem explicans Bonifac. VIII. *in cap. Si Episcopus. de prebend. in* 6. definiuit, vt si Episcopus, cui commissum est subditos alterius diœcesis ordinare, non signatis ordinandis, aliquem sine titulo ad vitæ necessaria ordinauerit, teneatur sustentationem ordinato subministrare. Si verò potestas commissa fuit signatis ordinandis, & inter eos aliquis caret titulo, Episcopus designans, & potestatem concedens obligationem subit ordinatum sustentandi. Verùm, quia compertum fuit complures plerisque in locis ad sacros Ordines nullo ferè delectu admitti, qui variis artibus, aut fallaciis confingunt se beneficium ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere, statuit Trident. *sess.* 21. *cap.* 2. *de reformat.* ne quis deinceps Clericus sæcularis, quamuis aliàs sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros Ordines promoueatur, nisi priùs legitimè constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiet, pacificè possidere. Id verò beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quòd ad illius beneficij titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quòd aliunde viuere commodè possit: & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus Iudicauerit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque priùs perspecto patrimonium illud, vel pensionem verè ab eis obtineri, taliáque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint. Atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus possunt, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant, vnde viuere possint, antiquorum Canonum pœnas super his innouando.

2. Pro supradictorum explicatione aduerte, titulum beneficij, vel patrimonij non esse pro minoribus Ordinibus expostulatum, sed solùm pro sacris, scilicet, subdiaconatu, diaconatu, & presbyteratu. Constat ex vsu, & praxi recepta, & colligitur ex cap. *Tuis.* cap. *Episcopus.* cap. *Cum secundum. de prebendis.* & cap. *Si Episcopus. eodem tit. in* 6. & ex Trident. ibi, *ad sacros Ordines.* Neque deest ratio: quia ab Ordinibus minoribus potest ordinatus retrocedere vxorem ducens, c. 1. *de Clerico coniugato*: secùs ab Ordinibus sacris. Atque ita docent Nauarr. *lib.* 1. *consil. cons.* 14. *de tempor. ordinat. n.* 1. Nicol. Garcia 2. *p. de benefic. cap.* 5. *n.* 4. Stephan. Dauila 3. *p. de censur. disp.* 5. *dub.* 3. *circa finem.* Aloysius Riccius *praxi, resolut.* 271. *n.* 3. August. Barbosa 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 19. *n.* 3. & alij apud ipsos.

3. Prædictus tamen titulus beneficij, vel patrimonij pro omnibus ordinandis in sacris exigitur, nisi Religiosi sint. Religiosis enim professis loco beneficij voluntaria paupertas succedit, quæ Regum diuitiis præstat, vt benè notauit Henriq. *lib.* 10. *cap.* 17. §. 3. & ex illo Aug. Barbos. *dicta* 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 19. *n.* 4. Vasqu. *disput.* 246. *cap.* 6. *in fin.* Notanter dixi, *professis*: nam Religiosi non professi, cuiuscunque Ordinis sint, nequeunt ad sacros Ordines promoueri absque titulo beneficij, vel patrimonij ex declaratione Pij V. in sua Bulla, quæ incipit, *Romanus Pontifex.* edita ann. 1568. pridie Idus Octobris, quam refert Praxis noua episcopalis 1. *p. cap.* 1. *de conferend. Ordinib. num.* 43. Quæque Constitutio locum habet etiam in nulliter professis, quia verè professi non sunt ex Rotæ decisione relata à Garcia 2. *p. cap.* 5. *num.* 11. & 12. & docuit Riccius *in praxi fori ecclesiast. resolut.* 270. *num.* 2. Barbosa *dicta alleg.* 19. *num.* 5. Bonac. *disp.* 8. *de Sacram. qu. vnic. p.* 5. *num.* 19. & alij apud ipsos. Ab huius Constitutionis decreto exempti sunt Religiosi Societatis Iesu, vota biennij emittentes, qui, licèt professi non sint; sunt tamen verè Religiosi, ideóque eorum paupertas, quæ ex parte eorum perpetua est, locum beneficij, vel patrimonij obtinet, sicuti si essent professi, vt definit Gregorius XIII. in sua Bulla, *Ascendente.* 8. Kalendas Iunij, anno 1584. & Gregorius XIV. in Bulla, quæ incipit, *Ecclesia catholica.* anno 1591. & tradunt Praxis noua episcop. 1. *p. cap.* 1. *num.* 44. Henriq. *lib.* 10. *de Ordine, cap.* 17. §. 3. Garcia 2. *p. de benef. cap.* 5. *num.* 13. Vasqu. *disp.* 246. *de Ordine, cap.* 6. *in fin.* Barbosa *allegat.* 19. *num.* 7.

4. Verùm, si subdiaconatu insignitus sis absque patrimonio, vel beneficio, vel illud casu amittas, non obinde potes ad superiores Ordines ascendere; sed necessariò teneris quærere beneficium, vel patrimonium, aliàs grauiter peccabis, vti docent Suar. *tom.* 5. *de censur. disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 39. Barbosa *de potest. Episc. alleg.* 10. *num.* 22. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 37. *num.* 2. Auila 3. *part. de censur. disp.* 5. *dub.* 3. Garcia 2. *p. de benefic. c.* 5. *n.* 124. Propterea quòd Concil. Trident. & reliqui textus indefinitè prohibent ascensum ad sacros Ordines absque beneficio, vel patrimonio: & ratio prohibitionis non cessat ex eo, quòd subdiaconatus susceptus sit: quippe indecentia, quòd aliquis Ecclesiasticus cogatur mendicare, vel victum turpi quæstu quærere, efficaciùs procedit in Diacono, & Presbytero, quàm in Subdiacono. Concedunt tamen Henriq. & Auila *locis citatis*, posse tecum Episcopum dispensare, si sine titulo ordinatus fuisti subdiaconatu, vt ad superiores Ordines ascendas, si illis susceptis speras honestiùs acquisiturus sustentationem, quam in subdiaconatu permanens acquirere non poteris, nisi mendicando, vel aliquod vile officium exercendo: quia hæc est causa sufficiens, vt dispensatio concedatur.

5. Aliqui verò Doctores non infimæ notæ, nempe, Cordub. *in sum. quæst.* 36. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 17. *ad finem*, & *lib.* 13. *cap.* 37. §. 2. & *lib.* 14. *cap.* 5. *num.* 3. Vega 1. *part. sum. cap.* 57. *casu* 1. Gonzalez *super reg.* 8. *Cancell. gloss.* 4. *num.* 36. Auila *de censur.* 3. *part. disp.* 5. *dub.* 6. *in fine*,

fine, affirmant, posse aliquando Episcopum dispensare, vt quis absque beneficio, vel patrimonio Ordinibus sacris initietur, si sit vir insignis litteris, & doctrina, cui meritò præsumi non potest defuturum beneficium, vel præbendam. Hæc enim spes, ita proximè certa, loco beneficij haberi potest. Sed rectiùs negant hanc potestatem Episcopo Bonac. Salzedo *praxi, cap.* 18. *n.* 7. Genuens. *cap.* 8. *n.* 2. Petr. de Ledesm. *de Sacram. Ordin. cap.* 7. *ante vlt. conclus.* Rodrig. 2. *t. cap.* 15. *n.* 15. Et fauet declaratio sanctæ Congregationis relata à Garcia 2. *p. de benefic. cap.* 5. *n.* 129. Et colligitur ex Trident. vniuersaliter prohibente, ne quis Clericus sæcularis, quamuis alias sit idoneus moribus, scientia, & ætate, sacris initietur absque beneficio, vel patrimonio.

PVNCTVM X.

De qualitate beneficij requisita ad Ordines.

1. *Beneficium debet esse sufficiens ad congruam sustentationem.*
2. *Ex beneficio, & patrimonio sufficientia tituli coalescere potest.*
3. *Redditus beneficij debent esse certi, & à proprio labore independentes.*
4. *Beneficium debet esse perpetuum.*
5. *Ad titulum coadiutoriæ præcisa ordinari non potes, neque ad titulum seminarij.*
6. *Benè ad titulum beneficij, cuius fructus percipere debes Presbyter factus.*
7. *Debes actu possidere beneficium.*
8. *Et pacificè possidere.*
9. *Nequis prædictum beneficium resignare absolutè; nisi mentione facta te fuisse ad illius titulum ordinatum.*
10. *Item, nec sub pensione, quidquid alij contrà sentiant.*
11. *Quid in permutatione dicendum.*
12. *Non vacat tibi beneficium, si contra Trident. formam resignaueris.*
13. *Nequis fructus prædicti beneficij hypothecare, aut obligare.*

Beneficium, quod pro titulo ad Ordines requisitum est, debet esse sufficiens ad honestè Clericum sustentandum. Quale autem sufficiens censeri debeat, arbitrio Episcopi remittitur, argumento legis 1. *de iure deliberandi*, cap. *De causis. de offic. deleg.* & tradit Henriquez *lib.* 10. *cap.* 17. §. 3. Garcia 2. *p. de benef. cap.* 5. *num.* 112. vbi *num.* 115. alios referens affirmat, beneficium, cuius redditus quinquaginta, vel triginta scuta attingunt, sufficere pro titulo ad Ordines: quia non est spectanda qualitas ordinandi, sed illius sustentatio. Cæterùm, etsi qualitas singularis ordinandi spectanda non sit: at certè spectanda est qualitas status clericalis assumpti, ad cuius honestam sustentationem non videtur sufficiens illa diminutæ quantitatis assignatio: ponderandum enim est verbum, *honestè*, quod Concilium non sine causa addidit: indicat enim non cuicunque sustentationi beneficium sufficere debere; sed sustentationi congruæ, decoræ, commodæ, competenti, seu honestæ, vt benè notauit Barbosa 2. *p. de potest. Episc. allegat.* 19 *num.* 9. & 10. Quare crederem, nullius beneficij, vel patrimonij redditus sufficientes esse, nisi valorem centum scutorum attingerent. Et colligi potest ex Tridentino assignante centum pro Rectoris congrua.

2. Contingere autem potest, vt beneficij, vel patrimonij redditus seorsim sumpti insufficientes sint ad congruam sustentationem: at simul sumpti sufficiant, & eo casu promoueri ad Ordines poteris: quia moraliter censeri debes, tam beneficium, quàm patrimonium sufficiens habere, non per se, & diuisim (sed, quatenus cum alio coniungitur, & ex vtroque integra sustentatio coalescit. Sic Zerola 1. *p. verbo, Dimissoria*, §. 5. *dub.* 2. Genuens. *in praxi Neapolitana, cap.* 81. *num.* 2. Quaranta *in summ. Bullar. verb. Ordo vers. Circa* 2. Vgolin. *de potest. Episc. cap.* 36. §. 3. *in fine*, & §. 8. *num.* 2. Barbosa *allegat.* 19. *num.* 14. Bonac. *disp.* 8. *de Sacram. qu. vn. p.* 5. *num.* 39.

3. Redditus autem beneficij congruæ sustentationi sufficienter debent esse certi, & independentes à proprio labore, & industria, aliàs cogi poteris mendicare, vt benè tradit Marc. Anton. Gen. *in praxi, dicto c.* 81. *n.* 2. Quare ex pitantiis, aliisque emolumentis, que exercitio tuorum Ordinum haberi possunt, sufficiens titulus non coalescit: quia ea emolumenta non computantur, vt redditus certi, vti docuit Garcia 2. *part. cap.* 5. *num.* 125. Addens, supradictam resolutionem procedere, etiamsi Episcopus se obligaret supplere, quidquid defuerit, & etiamsi ex industria, & honesto officio Musicæ, vel Grammaticæ possis sustentari. Et meritò: quia hæc cessare poterunt infirmitate superueniente. Quod adeò verum est, vt etiamsi beneficium curam animarum habeat annexam, & illius fructus insufficientes sint ad congruam sustentationem, neque habeas, vnde suppleas; non tenearis intra annum ordinari, sed potiùs debeas illud beneficium dimittere, vti docuit sacra Congregatio relata à Barbosa *in remiss. Concil. sess.* 21. *cap.* 2.

4. Quapropter beneficium, ad cuius titulum initiari debes, debet esse perpetuum, vti colligitur ex Trident. *sess.* 21. *cap.* 2. prohibente, ne alienari possit, & notauit Bonac. *disp.* 7. *q. vn. p.* 5. *n.* 40. ideóque ad titulum vicariæ temporalis, & capellaniarum amouibilium ordinari nequis, quia potes remoueri, & cessare titulus. Non enim ex eo, quòd ad ipsarum titulum ordinatus sis, obligatur successor te in supradicta vicaria, vel capellania conseruare, aliàs qualitas, & natura capellaniæ, & vicariæ temporalis mutaretur: siquidem ratione Ordinis assumpti perpetua redderetur. Atque ita docent Henriq. *lib.* 10. *de Ordine, cap.* 17. §. 3. Barbosa *allegat.* 19. *n.* 25. tametsi contrà teneant Salzedo ad Bernard. Diaz *cap.* 18. *n.* 8. Flamin. *de resignat. lib.* 2. *q.* 6. *n.* 2. Gonzalez *in reg. Cancellar. gloss.* 5. §. 3. *n.* 42. eò quòd prouisus de vicaria temporali, seu capellania amouibili, nunquam de facto ab eis remouetur, nisi alia prouisione concessa, vti docuit Flamin. *q.* 4 *n.* 86. & Praxis noua episcop. 1. *p. cap.* 1. *n.* 45. *in fine*. Sed immeritò hæc obligatio patrono imponitur.

5. Neque item ad titulum præcisæ coadiutoriæ cum futura successione poteris ordinari: quia non est beneficium; sed spes beneficij, & incerta, cùm possit proprietarius superuiuere. Si tamen simul cũ iure successionis aliqua portio competens, & sufficiens tibi assignetur, optimè poteris ad illius titulum ordinari, sicuti ad titulum pensionis. Sic Nauarr. *de orat. cap.* 20. *n.* 8. Salzedo ad Bernard. Diaz *cap.* 18. *num.* 7. Moneta *de optione, cap.* 4. *quæst.* 8. *n.* 169. Acosta de Andrade *ad Bullam, q.* 75. Gonzal. *gloss.* 5. §. 9. *n.* 6. Garcia *de benefic.* 2. *p. cap.* 5. *n.* 132. Barbosa *allegat.* 19. *n.* 23. Neque ad titulum seminarij poteris ordinari, nisi fortè tibi assignentur aliqui fructus in perpetuum pro seruitio, vt ex sacra Congregatione decisum refert Barbosa *in remissionib. ad dict. cap.* 2. *sess.* 21. & pluribus firmat 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 19. *n.* 31.

6. Ad titulum autem beneficij, cuius fructus percipere non potes, nisi Presbyter factus, benè poteris ordinari: quia ea conditio non impedit tituli sufficientiam, & perpetuitatem, vt ex sacra Congregat. decisum docet Garcia 2. *p. de benefic. cap.* 5. *num.* 110. Franc. Leo

Leo *in thesauro fori ecclesiast. cap.* 39. *num.* 22. Barbosa 2. *part. de potest. Episc. alleg.* 19. *n.* 19.

7. Deinde beneficium, ad cuius titulum ordinatis, debes actu possidere; nec sufficit illius spes certa, vti colligitur manifestè ex Trid. *dicta sess.* 21. *cap.* 2. Quare non sufficit, te esse nominatum, vel præsentatum, postulatum, seu electum: quia quousque possideas, non diceris beneficium habere, vti tradunt Salzedo *c.* 18. *n.* 6. Garcia *cap.* 5. *num.* 130. Barbosa *alleg.* 19. *num.* 28. tametsi ad titulum beneficij quærendi affirment Maiol. *de irregularit. lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 3. Sayro *de censur. lib.* 4. *cap.* 14. *n.* 19. Et fauet Glossa *in cap. Oleum. in medio*, 61. *dist.* te promoueri posse. Sed non video, qua ratione hæc sententia sustineri possit, stante Tridentini decisione.

8. Præterea requiritur, vt beneficium non solùm possideas, sed pacificè possideas, vti dixit Trident. *dicto cap.* 2. aliàs non habes certum titulum. Quare, si lis mota sit, siue de iure, siue de facto, super beneficium, vel omnes eius fructus, durante ea lite non poteris promoueri, ex Glossa *in cap. Commissa.* 35. *de elect. in* 6. *verbo, Pacifica*, & *in Clement. Gratiæ, verbo, Pacificè, de rescript.* & notauit plures referens Barbosa *allegat.* 19. *à n.* 15. Notanter dixi, *si lis mota sit super beneficium, vel omnes eius fructus.* nam ex eo, quòd moueatur circa aliquam partem fructuum, si tamen pars, quæ superest, sufficiens sit ad sustentationem congruam, beneficium litigiosum censeri non debet, vti ex Glossa *locis allegatis*, & ex Rebuffo *de pacifico possessore*, *num.* 168. notauit Barbosa *allegat.* 19. *num.* 21. Item, contingere potest, litem moueri, non super beneficium; sed super illius possessionem: & tunc existimat Rebuff. *dicto tractatu de pacifico possessore, num.* 166. Menoch *de arbitrar. casu* 201. *n.* 18. Flamin. *de resignat. lib.* 2. *qu.* 5. *n.* 52. & alij relati à Barbosa *num.* 19. beneficium non esse censendum litigiosum; sed pacificè possessum, atque adeò ad illius titulum te initiari posse. Sed rectiùs Barbosa *dicta alleg.* 19. *n.* 20. credit, ad prædictum titulum te ordinari non posse, eò quòd decisionem iudicij possessorij iudicium petitorium semper imitetur, iuxta cap. *Significauerunt. de testibus*, & præcipuè quia Trident. exigit beneficium pacificè possideri: quod non de proprietate beneficij, sed de ipsa beneficij possessione videtur per verbum illud, *pacificè*, intelligendum.

9. Porrò beneficium prædictum, ad cuius titulum ordinatus fuisti, nequis resignare, nisi facta mentione, quòd ad illius titulum fuisti ordinatus: neque ea resignatio admittenda est, nisi constito, quòd aliunde commodè viuere potes: & aliter facta resignatio nulla est. Quare duplex conditio ad resignationem beneficij prædicti exigitur. Prima, quòd mentionem facias, te ad illius titulum fuisse promotum. Secunda, quòd constet, te aliunde habere, vnde commodè sustentari possis. Quarum qualibet deficiente, corruit resignatio.

10. Hinc oritur difficultas, an possis prædictum beneficium resignare sub pensione sufficiente ad tui sustentationem, nulla facta mentione, quòd fueris ad illius titulum promotus? Videris non posse: quia illa non est plena beneficij resignatio, cùm fructus illius reserues. Et quamuis vera resignatio sit, intentioni Concilij, quæ est, ne mendicare cogaris, plenè satisfacis, ob quas rationes firmat hanc sententiam Nauarr. *consil.* 4. *de renunciat. in noua edit.* Flamin. *de resignat. lib.* 2. *q.* 6. *n.* 41. Rodrig. 2. *t. sum. cap.* 15. *n.* 12. Sed contrarium verius existimo, eò quòd prædicta mentio fuerit expostulata pro forma resignationis, qua deficiente corruit actus. Neque intentioni Concilij est plenè satisfactum: postulauit nanque dictã mentionẽ, non solùm, vt constaret, te habere sufficientia bona, vnde viuere posses: quia, si id tantùm intenderet in beneficij resignatione, non opus erat exigere fieri mentionem, te ad illius titulum fuisse promotum; sed solùm cauere, ne admitteretur resignatio, nisi constito, quòd habeas, vnde commodè viuere possis. Cùm ergo Concilium, vltra hanc conditionem, mentionem prædictam expostulauit, manifestè conuincitur, aliam intentionem habere, quàm vt sufficientia bona ad sustentationem habeas. Intentio ergo Concilij fuit, vt admittens resignationem beneficij, ad cuius titulum fuisti promotus, loco prædicti beneficij pensionem, vel alia bona, ex quibus sustentari debes, subrogaret, & vincularet cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, ac erat beneficium vinculatum. Cui intentioni non satisfacis, nisi in resignatione mentionem prædictam facias. Teneris ergo illam facere, aliàs nulla erit resignatio. Atque ita tradit Garcia 2. *p. de benef. cap.* 5. *num.* 215. Additio ad Nauarr. *in dicto cons.* 4. Vgolin. *de potestate Episc. c.* 16. §. 8. *num.* 4. Barbosa *allegat.* 19. *num.* 42.

11. Maior difficultas est, an locum habeat prædicta Concilij decisio in permutatione. Et mihi videtur affirmatiuè respondendum: quia permutatio est beneficij habiti resignatio, & alterius acquisitio. Si igitur Concilium prohibet resignationes, nisi facta prædicta mentione; consequenter prohibet permutationem fieri: quia sub resignatione permutatio continetur, vti docet Rebuff. *super reg. de infirmis resignantib. gloss.* 4. *num.* 1. & 3. Et præterea beneficium in permutatione subrogatum, cùm ad illius titulum non sis promotus; non erit vinculatum, sicuti erat beneficium, ad cuius titulum promotus fuisti. Debes ergo ob hanc causam prædictam facere mentionem. Atque ita docent Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 159. *num.* 3. Gonzalez *regul.* 8. *Cancellar. gloss.* 5. §. 10. *à num.* 43. Garcia 2. *p. de benef. cap.* 5. *num.* 218. Barbosa *allegat.* 19. *num.* 43. Quapropter maximè dubito de decisione sacræ Congregationis, relata à Gratiano, & Barbosa *suprà*, & *in remiss. Concil.* in qua affirmatur, permutantem beneficium, nulla facta mentione, quòd ad illius titulum promotus fuerit, tutum esse in conscientia, si beneficium obtentum fuerit omninò æquiualens priori.

12. Quòd si beneficium resignaueris, non facta mentione, te ad illius titulum fuisse ordinatum, cùm resignatio nulla fuerit, non vacat tibi beneficium: quia nullibi hæc vacatio cauta est, vti tradit Zeballos *in commun. opin. qu.* 561. *num.* 22. Gonzal. *in reg. Cancellar. gloss.* 5. §. 10. *num.* 35. Barbosa *allegat.* 19. *à num.* 33. Quod intelligendum est casu, quo habeas, vnde viuere possis: quia tunc non censeris ita grauiter delinquere. At, si carens sustentatione resignationem feceris, & sic fuerit ab Ordinario admissa, beneficium tibi vacat, & prouidendum est à Pontifice, vel à Superioribus Ordinarij admittentis resignationem, iuxta Constitutionem 42. Pij V. datam 6. Idus Augusti, 1567. Ordinarius autem prædictam resignationem admittens suspenditur à collatione beneficiorum, & tibi alimenta præstare debet, vti constat ex dicta Constitutione Pij V. & expressiùs ex Constitutione eiusdem Pontificis incipiente, *Quanta Ecclesia Dei*, data Kalendis Aprilis, anno 1568. & est 58. in ordine Bullarij. Atque ita tradunt ex sacra Congregatione decisum, Flamin. *lib.* 2. *de resignat. qu.* 6. *num.* 41. & 42. Garcia 2. *p. cap.* 5. *num.* 228. Qui aduertunt, in Curia Romana non admitti resignationes, nisi sub clausula, quòd aliunde habeat resignans, ex quo viuere possit.

13. Porrò non solùm beneficium, ad cuius titulum promotus fuisti, nequis resignare, nisi sub duplici prædicta conditione; sed neque fructus illius hypothecare, aut obligare: quia prohibitus alienare, & hypothecare, & obligare prohibetur: quia est virtualis quædam alienatio, argumento legis vlt. *Cod. de reb. non alienand.* Quinimò nec in subsidium aliorum bonorum

in

in causam iudicati prædicti fructus, si egeas, capi possunt: quia non obligaris soluere, nisi quatenus de congrua sustentatione tibi superest, argumento leg. *Miles. ff. de re iudicata*, & pluribus firmat Barbosa *allegat.* 19. *num.* 48. *&* 49.

PVNCTVM XI.

De qualitate patrimonij, seu pensionis, pro necessaria sustentatione ordinandorum requisita.

1. *Qui possint ad titulum beneficij, vel patrimonij ordinari.*
2. *Aliqui affirmant, filium, cuius parentes diuites sunt, posse ordinari. Rectiùs alij negant.*
3. *Potest filius patrem constringere, vt patrimonium ad Ordines designet.*
4. *Prædicta donatio filio facta reuocari à patre non potest.*
5. *Negant plures, computandam esse in legitimam.*
6. *Rectiùs alij affirmant.*
7. *Satisfit oppositis rationibus*
8. *In bonis immobilibus patrimonium constitui debet.*
9. *Census redimibilis sufficit.*
10. *Nequis prædicta bona absque Episcopi licentia alienare, nisi habeas, vnde commodè sustentari posses.*
11. *Aliter facta alienatio nulla est.*
12. *Satisfit contrariis.*
13. *Si aliunde habeas, ex quo honestè sustentari possis, poteris, nulla licentia Episcopi requisita, alienare prædicta bona, ex communi sententia.*
14. *An, si accepisti patrimonium sub conditione retro donandi, tenearis retrodonare. Proponuntur variæ sententiæ.*
15. *Quid tenendum.*
16. *Grauiter peccas, si suscipias patrimonium sub conditione reprobata à Concilio.*
17. *Bona patrimonialia non sunt bona ecclesiastica, tametsi gaudeant priuilegio fori.*

1. AD titulum patrimonij, seu pensionis, nemo ordinari, nisi Episcopus iudicauerit, necessitati, vel vtilitati Ecclesiæ, eius ordinationem expedire; & constito, patrimonium, seu pensionem, verè ab ordinando possideri, vti dixit Trident. *sess.* 23. *c.* 2. *de reformat. in fine.*

2. Hinc oritur difficultas, an filius, cuius parentes sunt diuites, possit sacris initiari ex eo tantùm, quòd legitimam abundantem expectet? Affirmat Surdus *de aliment. tit.* 7. *qu.* 37. *num.* 2. Mouetur: quia filio congrua sustentatio deficere non potest, cùm ius habeat ex bonis paternis congruam sustentationem percipiendi. Etenim bona patris quodammodo sunt filij: ob quam causam censetur filius diues, si patrem diuitem habeat, vt tradit Alexander *in leg. Suis. ff. de lib. & posth.* Alciat. *ibi, num.* 10. Glossa *leg.* 2. *Cod. Qui ætate. lib.* 10. & *§. Hac autem.* & *§. Necessarij. Instit. de hæred. qualit.* Sed rectiùs Flamin. *lib.* 2. *de resignat. quæst.* 6. *num.* 28. Vgolin. *de potest. Episc. cap.* 26. *§.* 9. *num.* 3. August. Barbosa *de potest. Episc. allegat.* 19. *num.* 60. Garcia 2. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 91. negant, prædictum filium sacris promoueri posse. Quia Concilium non solùm expostulat, vt ordinandus congruam sustentationem habeat; sed, quòd illam habeat ex propriis. At viuente patre non ex propriis, sed ex alienis competit filio sustentatio. Non igitur fit satis Concilij decreto. Neque verum est, propriè loquendo, bona patris esse filij; neque filium diuitem esse ex eo, quòd pater diues sit: sed solùm fictione iuris: Concilium autem postulat patrimonium, & pensionem, non fictè, sed verè ab ordinando obtineri. Ergo non sufficit illa patris expectatiua.

3. Poterit tamen filius, qui sacris initiari intendit, constringere patrem diuitem, vt patrimonium designet ad Ordines suscipiendos. Si enim pro matrimonio carnali suscipiendo obligare potest patrem, vt in dotis recompensationem constituat donationem, leg. fin. *C. de dotis promissione*, cur non pro statu sacerdotali suscipiendo, qui est spirituale matrimonium? cùm ex matrimonio carnali ad spirituale argumentari liceat, cap. *Inter corporalia. de translat. Prælat.* leg. *Sancimus. Cod. de sacrosanctis Ecclesiis.* Atque ita tradunt Sanch. *lib.* 4. *de matrim. disp.* 26. *sub num.* 7. Marc. Anthon. Genuens. *in practicabilib. ecclesiast. qu.* 614. Barbosa *allegat.* 19. *num.* 63. Guttierr. *lib.* 2. *practic. qq. quæst.* 65. *num.* 8. Auendaño *responso* 17. *num.* 3.

4. Donationem autem sic filio factam non poterit pater reuocare, eò quòd reuocatio cederet, tum in præiudicium status clericalis, tum in iniuriam Episcopi, qui sub conditione donationis firmæ, & perpetuæ Ordines contulit, aliàs non collaturus. Quinimò, si ex causa suscipiendi Ordines pater filium melioraret, non posset meliorationem reuocare, vti deciditur leg. 17. Tauri, quæ nunc est lex 1. *tit.* 6. *lib.* 5. *noua compilat.* & tradunt ibi Matienzo *gloss.* 9. *n.* 8. Azeuedo *leg.* 10. *n.* 31. *tit.* 6. *lib.* 5. *noua recopilat.* Cifuentes *dicta leg.* 17. *num.* 1. Tellæ, *n.* 81. Auendaño *respons.* 17. *in fine.* Couarruu. *cap. Raynald. de testamen. §.* 2. *n.* 7. Barbosa *dicta alleg.* 19. *num.* 61. *&* 62. Guttierr. *dicta q.* 65. *n.* 9. Garcia *cap.* 5. *num.* 156.

5. Sed, an prædicta donatio filio facta pro suscipiendis Ordinibus, computari debeat in legitimam, grauis est inter Doctores controuersia. Negant Anthon. Gomez *leg.* 19. *Tauri*, *n.* 21. vbi Tello *n.* 16. & Valascus & Auend. *glos.* 3. *n.* 8. Dueñas *reg.* 221. *n.* 3. Azeuedo *leg.* 10. *n.* 29. *&* 30. *tit.* 6. *lib.* 5. *compilat. noua.* Matienzo *leg.* 3. *glos.* 2. *n.* 14. *tit.* 8. *eodem lib.* 5. Ceuallos *com. opin. q.* 682. Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 159. *à n.* 31. & aliis pluribus relatis, Barbosa *allegat.* 19. *num.* 69. Mouentur primò: quia hæc donatio non est necessaria. Non enim, inquit Matienzo *suprà*, *n.* 8. astringitur pater ad patrimonium filio constituendum pro Ordinibus suscipiendis; sed liber est in illius designatione. Ergo, cùm patrimonium designat, non in legitimam necessariam computare debet; sed in melioratione tertij, & quinti, quam suis descendentibus præstare potest. Secundò, vt prædicta bona in legitimam computarentur, deberet filius posse de illis liberè disponere, vt docuit Crauet. *consil.* 136. *incipiente*, *De anno.* At de prædictis bonis nequit filius disponere: quinimò prohibitus est ea vendere, & alienare: ergo in legitimam computari non debent. Tertiò, & præcipuè, bona prædicta filio concessa sunt pro alimentis necessariis; at ea, quæ sic conceduntur, vtpote concessa ex causa necessaria, non computantur in legitimam, vti tradunt Gama *decis.* 140. *n.* 3. & *decis.* 164. & *decis.* 130. *n.* 13. Surdus *de aliment. tit.* 8. *q.* 57. *n.* 2. & *tit.* 9. *q.* 34. *in princ.* Molin. *de iustit. tract.* 2. *disp.* 308. Valascus 1. 1. *allegat.* 59. *n.* 10. Quartò, donata ob causam, ob quam efficiuntur castrense, vel quasi castrense peculium, in legitimam non imputantur, arg. leg. *Si filius. C. Familiæ erciscundæ. leg.* 5. *tit.* 15. *part.* 6. *leg.* 3. *tit.* 4. *part.* 5. & pluribus exemplis exornat Matienzo *leg.* 3. *tit.* 8. *lib.* 5. *noua recopilat. glos.* 2. *à n.* 3. *&* 11. Sed bona collata ad Ordines in titulum patrimonij, efficiuntur quasi castrensia: siquidem gaudent priuilegiis bonorum ecclesiasticorum, vt multis relatis tradit Azeuedo *leg.* 10. *tit.* 6. *lib.* 5. *recopilat. num.* 30. Ergo, &c. Quintò, expensæ factæ pro doctorando filio, in legitimam non veniunt, sicuti docent Rebuffus. *de priuileg. scholar. priuileg.* 55. *num.* 3. Valascus *de partit. cap.* 13. *num.* 175. Perez *leg.* 8. *tit.* 2. *lib.* 1.

lib. 1. *ordinam.* & *tit.* 7. *lib.* 5. *pag.* 208. Neque item veniunt, quæ conceduntur pro ingredienda militia, vti resoluunt idem Valascus *d. cap.* 13. *n.* 60. & 61. & plures alij relati à Flores de Mena *ad Gam. decis.* 140. *in princ.* Neque, quæ dantur ad consequendam dignitatem, vt tradit Rebuff. *de priuileg. scholar. priuileg.* 55. *n.* 1. Neque denique, quæ pro consequendo beneficio ecclesiastico conceduntur, vt docet Guttier. *lib.* 2. *qq. pract. quæst.* 65. *num.* 10. Marc. Anthon. Genuens. *in practicab. ecclesiast. q.* 657. ergo à fortiori concessa pro suscipiendis Ordinibus in legitimam imputari non debent.

6. Cæterùm patrimonium à patre filio concessum pro suscipiendis Ordinibus computandum esse in legitimam, verius est, prout docent Couarr. *c. Raynaldus. de testament.* §. 2. *n.* 7. Salzedo *c.* 18. *n.* 16. Menoch. *de success. creat. lib.* 3. §. 22. *limit.* 17. *num.* 44. Guttierr. *lib.* 2. *pract. qq. q.* 65. *n.* 7. Molin. *de iustit. t.* 1. *tr.* 2. *disp.* 238. & 241. Garcia 2. *p. de benefic. c.* 5. *n.* 159. Vgolin. *de potest. Episc. c.* 28. §. 9. *in fine.* Cenedo *collect.* 33. *ad decret. n.* 3. & alij apud ipsos. Ratio ea est: quia patrimonium pro suscipiendis Ordinibus designatum in consecutione Ordinum non consumitur; sed permanet pro congrua ordinandi sustentatione, cum aptitudine, vt ad hæredes transmittatur, imò vt vendatur, & alienetur habita aliunde competenti sustentatione: sed bona concessa à patre filio, quæ transmissibilia sunt ad hæredes, quæque per se alienabilia sunt, in legitimam imputantur, vti decidit lex, *Omni modo.* §. *Imputari. C. de inofficioso testamento.* Ergo hæc bona computanda sunt in legitimam.

7. Neque oppositæ rationes vrgent. Ad primum nego, donationem patrimonij ad Ordines necessariam non esse, patrémque cogi non posse ad prædictum patrimonium designandum: sicut enim cogi potest, vt patrimonium designet filio, vel filiæ, vt matrimonium celebret, vel vt Monasterium ingrediatur, ex doctrina Bart. & Baldi *in leg.* 1. §. *Si parens. ff. Si quis à parente fuerit manumissus.* sic cogi potest, vt patrimonium designet ad Ordines suscipiendos: & sicut designata in dotem matrimonij carnalis, & spiritualis religionis, testatur Bart. & Bald computari in legitimam *ex leg. Quoniam nouella. Cod. de inofficioso testam.* eodem modo patrimonium ad Ordines computari debet. Adde, esto, designatio patrimonij ad Ordines suscipiendos necessaria non fuerit parenti, neque ad illam faciendam vlla ratione cogi possit: at semel facta, cùm fiat ob causam necessariam, scilicet, ob suppeditanda alimenta, ad quæ legitima designatur, necessariò in legitimam imputari debet. Ad secundum concedo, patrimonium donatione, aut venditione alienari non posse: sed non obinde infertur, non esse in legitimam imputandum: sufficit enim, quòd successione alienari possit. Nam eo ipso, quòd sit ad hæredes transmissibile, in legitimam venit; *ex dicta leg. Omni modo.* §. *Imputari.* ibi: *Vel certa pecunia ad eius heredes perueniat.* & tradit ex communi sententia Menchaca *de success. creat.* §. 30. *num.* 203. Deinde nego patrimonium donatione, aut venditione alienari non posse: potest vtique per se, & absolutè alienari; tametsi per accidens, & ad tempus, scilicet, quousque ordinandus habeat aliunde, ex quo sustentetur, alienabile non sit. Ad tertium admitto, concessa pro causa necessaria alimentorum computanda non esse in legitimam, si actu consumuntur: secùs verò, si concedantur, vt firma persistant, & ex illorum redditibus, & fructibus alimenta proueniant: tunc enim computari debent illa bona in legitimam; esto, fructus, & redditus non computentur. Ad quartum negari potest, patrimonium effici ecclesiasticum, priuilegiísque bonorum ecclesiasticorum gaudere, vti negant Couarr. aliis relatis, *lib.* 1. *variar. cap.* 4. *num.* 4. Menchaca *de success. creat.* §. 22. *num.* 44. Admisso tamen, bonorum ecclesiasticorum priuilegiis gaudere, dicendum est, adhuc computari in legitimam: quia non per se, sed ex accidenti, & ad tempus illis priuilegiis gaudet. Ad quintum concedo non imputari in legitimam omnia illa, quæ in prædicto argumento referuntur: quia non conceduntur in causam necessariam, nec remanent beneficio, vel officio obtento: secus est in patrimonio ad Ordines, quod in causam necessariam alimentorum conceditur, & consecutione Ordinum non extinguitur.

8. Porrò, patrimonium debere esse constitutum in bonis immobilibus, firmant communiter Doctores. Nauarr. *cons.* 34. *de temporib. ordin.* Vgolin. *de potest. Episcopi, cap.* 26. §. 10. *num.* 1. Aloysius Riccius *in praxi fori ecclesiast. decis.* 315. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 273. *in* 2. Azor. 2. *tom. instit moral. lib.* 3. *c.* 4. *q.* 7. Barbosa *alleg.* 19. *n.* 55. Etenim constitutum in re mobili facilè extingui, & consumi potest: quo consumpto, cogitur ordinatus mendicare. Vt ergo hoc vitetur periculum, in re immobili, perpetua, & fructifera constitui debet.

9. Hinc oritur quæstio, an census redimibilis sufficiat ad legitimum tibi patrimonium constituendum? Ratio difficultatis est: quia redimi potest: qua redemptione facta, consumi potest census, interim dum non se offert occasio denuò censum constituendi. Atque adeò hoc patrimonium insufficiens esse, sentire videtur Vgolinus *de potestate Episcopi, cap.* 26. §. 10. *num.* 2. & §. 12. *num.* 3. Bonac. *disput.* 8. *de Sacram. quæst. vnica, p.* 5. *n.* 32. Sed dicendum est, supradictum censum sufficere ad patrimonium; cautione tamen adhibita, vt, si redemptio fiat, deponatur pecunia ex Iudicis decreto apud idoneas personas, vt iterum census constituatur: si enim hoc est sufficiens pro constitutione vinculi, & maioratus perpetui, vti tradit Molina *de Hispan. primogen. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 6. cur non sufficiet pro titulo ad Ordines requisito? illa enim cautione periculum extinctionis vitatur. Et licèt illo tempore, dum pecunia deposita est, nec se offert occasio censum constituendi, non possit ordinatus ex ea alimenta suscipere, non obinde censendus est insufficiens titulus esse census constitutus: quia illud tempus, moraliter loquendo, breue esse solet, ac proinde in considerationem non venit, ideóque reputatur census perpetuus, ac si redemptio non contigisset. Atque ita docet, plures referens, Nicol. Garcia 2. *p. de benefic. cap.* 5. *num.* 95. Flamin. Parisi. *lib.* 2. *de resignat. quæst.* 6. *num.* 15.

10. Rursus prædicta bona, ad cuius titulum promotus es, nequis absque licentia Episcopi alienare, extinguere, aut remittere, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sis adeptus, vel aliunde habeas, vnde viuere possis, vt expressè tradit Concil. *dicta sess. cap.* 2. *in fine.* Quare post subsecutam ordinationem nequis patrimonium vendere: quia esto, pretium loco rei venditæ succedat, negari non potest, venditione rem alienari, remitti, & extingui. Deinde pretium, vtpote res mobilis, facilè consumitur. Non igitur potest integrè loco patrimonij immobilis subrogari. Atque ita docuit Barbosa *allegat.* 19. *num.* 78. Neque potes prædictum patrimonium permutare: quia permutatio est quædam alienatio, vt multis comprobant, Tiraquellus *de retractu lignag.* §. 1. *gloss.* 14. *num.* 30. Caldas Pereira *de empt. cap.* 8. *num.* 26. & 27. & docent in præsenti Stephanus Gratianus *discept. for. c.* 159. *num.* 3. Garcia 1. *part. de benefic. c.* 5. *n.* 216. Bonac. *disp.* 8. *de Sacram. q. vn. p.* 5. *n.* 41. Barbosa *alleg.* 19. *n.* 83. Neque potes hypothecare, aut obligare: quia obligatio, & hypotheca est quædam rei hypothecatæ, & obligatæ alienatio, remissio, & extinctio, vti

vti ex seg. vlt. *Cod. de rebus alienis non alienand.* comprobat Pinel. *in leg. 1. Cod. de bonis maternis, part. 3. n. 19.* Barbosa *in leg. 1. ff. Soluto matrim. part. 3. num. 39.* Rebel. *de obligat. iustit. 2. p. lib. 6. q. 3. num. 15.* & tradit de hac hypotheca Aloys. Riccius *in decis. Curiæ Neapolitanæ, decis. 212. part. 2.* August. Barbosa *d. allegat. 19. num. 85.* vbi *num. 80. & seqq.* extendit, & benè, hanc prohibitionem, vt procedat in transactione, diuisione, datione in solutum: quia hæc omnia alienationes reputantur.

10. Quòd si absque Episcopi licentia patrimonium vendas, permutes, obliges, aut aliquo modo alienes, antequàm habeas, vnde viuere possis, nulla est talis alienatio, vt colligitur ex Trid. prohibente prædictam alienationem sub verbo, *nullatenus*, quod tollit potentiam alienandi, & reddit actum nullum ex Glossa *in Clement. 1. verbo, Nullatenus, de sequestrat. possess.* & *in Auth. Si qua mulier. verbo, Nullatenus. C. ad Senatusconsult. Velleianum*, & *ex verbo, Non possit.* quod etiam inducit nullitatem, vtpote quod omnem potentiam ad actum refert, teste Bart. *leg. Cùm lex. n. 6. & 7. ff. de fideiussorib.* Iason. *leg. Frater à fratre. num. 44. vers. Tertia difficultas. ff. de condict. indebiti*, & pluribus aliis exornat Sanch. *lib. 6. de matrim. disp. 38. num. 20.* & tradunt in præsenti Nauarr. *consil. 17. aliàs 21. de temporib. ordinat.* Flamin. *lib. 2. de resignat. q. 5. n. 1. & 35.* Barbosa *alleg. 19. num. 77.* Sanch. *lib. 6. de matrim. disp. 32. n. 7. in fine.* Auila *3. p. disp. 5. dub. 5. concl. 2.* Garcia pluribus relatis *2. p. cap. 5. n. 177.* Mol. *de restit. tract. 2. disp. 238. ad finem.*

11. Contrarium huius doctrinæ defendunt Suar. *t. 5. de censur. disp. 31. sect. 1. n. 38.* & Petr. de Ledesm. *de Sacram. Ordinis. c. 7. concl. 6. difficult. 1.* existimantes, validam esse alienationem patrimonij factam absque licentia Episcopi ab eo, qui non habet aliunde, ex quo sustentari possit: quia Concilium (inquit) solùm hanc alienationem prohibuit; sed factam non irritauit: sicuti fecit in alienatione beneficij, quam sine licentia Episcopi factam irritam esse decreuit. Cùm ergo in alienatione patrimonij, & pensionis hoc decretum irritans non addiderit, indicasse videtur, validam fore, si de facto fiat. Sed hæc parui momenti sunt, vt à communi sententia recedamus. Nam esto, Concilium in alienatione patrimonij, & pensionis non apposuerit expressè clausulam irritantem; apposuit tamen illam virtualiter sub illo aduerbio, *Nullatenus*, iuncto verbo, *possit*, quod omnem potentiam tollit, & actum contrà factum irritat, & annullat.

13. Verùm, si beneficium sufficiens obtineas, vel aliunde habeas, vnde commodè viuas, poteris patrimonium, vel pensionem alienare? Aliqui existimant, ad hanc alienationem tibi opus esse Episcopi licentia, ne illa verba sine Episcopi licentia apposita à Concilio superflua sint. Quippe licentia Episcopi exigi non potest, cùm cares victu necessario: quia tunc concedi non debet: ergo solùm potest exigi, quando victus necessarius tibi suppetit: quia tunc, & non aliter, est licentia concedenda. Et ita tradunt Quintana Dueñas *ecclesiast. lib. 3. num. 72.* Cenedo *pract. & canon. qq. lib. 1. q. 11.* Vgolin. *de potest. Episc. cap. 26. §. 13. num. 4.* Campanil. *in diuersorio iuris canon. rub. 8. c. vlt. n. 9.* August. Barbos. *alleg. 19. n. 90.* Sed communior, veriórque sententia est, tibi opus non esse licentia Episcopi, vti tradunt Flamin. Parisius *lib. 2. de resignat. q. 6. n. 16.* Ceual. *commun. q. 527. n. 8. & q. 561. n. 22. & 30.* Garcia *2. p. de benefic. c. 5. n. 186.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 159. n. 14.* Azor. *2. p. inst. mor. lib. 3. c. 4. q. 3.* Etenim Concil. solùm tibi prohibet alienationem patrimonij, vel pensionis, donec habeas beneficium sufficiens, vel vnde cõmodè viuas. Ergo obtento beneficio sufficienti, vel aliàs congrua sustentatione, cessat alienationis prohibitio. Dictio enim illa, *donec*, est limitatiua temporis, vt tradit Cardinal. *in Clem. 2. §. 1. de ætate, & qualit.* Cassan. *in consuet. Burgundiæ, rub. 6. §. 6. n. 8.* Menoch. *consil. 151. n. 49. & consil. 186. n. 1.* Bertach. *de claus. instrum. cl. 15. gl. 4. n. 1. verb. Donec*, ac proinde limitare debet prohibitionem alienationis, ne vltrà procedat, quàm quousque beneficium sufficiens habeas, vel vnde commodè viuas. Neque ratio in contrarium vrget. Verba enim illa, *sine licentia Episcopi*, necessaria sunt: quia, vt benè aduertit Garcia *2. p. de benefic. c. 5. n. 188.* plures casus occurrere possunt, in quibus expediat, alienationem patrimonij fieri, tametsi nec beneficium, nec victum habeas: v. g. si tu, vel tui parentes captiui existerent, expediret in eorum redemptionem patrimonium alienare. Itẽ, si tuus pater, vel frater esset ob delictũ puniendus, neque pars cessaret ab accusatione, nisi data pecunia; oporteret in eum finem patrimonium distrahere. Vt ergo in his euentibus alienatio prudenter fiat, cautum est sub decreto irritante, ne fiat absque licentia Episcopi. Qua licentia concessa, Episcopus non obligatur ad te sustentandum: quia in concessione huius licentiæ nullam culpam committit. Secùs esset, si absque vrgenti causa alienationem permitteret: quia eo casu in culpa est. Alienatio autem facta, valida persistit, sicuti notauit Garcia *dicta 2. p. de benefic. c. 5. n. 190.* Episcopus potens hanc facultatem, & licentiam concedere, est Episcopus domicilij, vel loci, vbi patrimonium situm est, vel originis, sicuti ad Ordines, vt docuit Garcia *dicto n. 190.* Anthon. Gomez *lib. 2. var. cap. 14. n. 17.*

14. Sed, quid, si accepisti patrimonium ad Ordines sub pacto, & conditione, vt donanti reddas, vel eo non vtaris, teneatis hanc conditionem implere, tametsi nec beneficium, neque aliud habeas, vnde viuas? Nauar. *cap. 27. n. 158.* & *consil. 16. de temporib. ordinat.* Henriq. *lib. de excommunicat. cap. 37. n. 2.* Angulo *leg. de las mejoras. gloss. 4. n. 9. aliàs gloss. 10. n. 5.* Rodrig. *2. tom. sum. c. 15. n. 2.* Tolet. *lib. 1. cap. 48. vers. 5.* existimant, susceptis Ordinibus nec posse, nec valere retrodonationem: tum, quia est in præiudicium Episcopi, & Ecclesiæ: tum, quia est à Concilio prædicta retrodonatio sub decreto irritante prohibita. Alij è contra censent, in hoc casu valere retrodonationem, imò te obligatum esse in conscientia retrodonare, posito, quòd admiseris sub ea conditione donationem. Sic Auila *3. p. de censur. disp. 5. dub. 5. concl. 3.* Suar. *t. 5. de censur. disp. 31. sect. 1. num. 37.* multis relatis, Sanchez *lib. 6. de matrim. disp. 32. num. 8.* Mouentur: quia illa donatio non fuit absoluta; sed sub conditione retrodonandi: debes ergo retrodonare, aliàs donatio priùs facta corruit: non enim dominium rei donatæ acquirere potes, nisi pro voluntate donantis. Cùm ergo voluntas donantis non fuerit tibi dominium perpetuum concedere; sed solùm, quousque Ordines recipias, res donata donanti deuoluitur.

15. Cæterùm, tripliciter tibi prædictum patrimonium fictum donari potest. Primò, verbo tenus, absque intentione donandi, vel sub pacto, & conditione, ne donatum petas, néve illo vtaris: quod idem est: quia hoc pactum donationem excludit. Secundò, sub intentione donandi; sed non absolutè; sed pro limitato tempore, quod non est propriè donatum; sed commodatum. Tertiò, si tibi absolutè donetur, ita, vt in tui dominium, & potestatem patrimonium trãseat; sub onere tamen, & obligatione, vt receptis Ordinibus donanti reddas. Si primò, & secundo modo patrimonium donatum, sit, placet mihi secunda sententia, fieri debere, & valere retrodonationem; imò existimo, ibi non esse retrodonationem, cùm nihil fuerit absolutè donatum; sed ad summum accommodatum pro aliquo tempore: quo finito deuolutio fit ad priorem dominum, sicuti notauit Quint. Dueñas *lib. 3. eccles. cap. 69.* At, si tertio modo

modo facta fuerit donatio, & conditio retrodonandi implenda erat post ordinem susceptum, credo, nullam tibi esse obligationem in conscientia retrodonandi; sed absque vllo scrupulo posse donatione facta vti. Ratio est: quia ea conditio, vtpote turpis, & contra legem, inualida est, & excluditur à donatione, ac si apposita non esset. Etenim decreto Trident. *sess. 21. cap. 2. de reformat.* impeditus es patrimonium, ad cuius titulum promoueris, alienare absque licentia Episcopi, donec habeas beneficium sufficiens, vel vnde commodè viuas. Sed illa retrodonatio est perfecta alienatio: ergo ad ipsam nullatenus obligari poteras, sicut benè probat Garcia *2. p. de benefic. cap. 5. n. 163.* & *leg. Pactum, quæ. Cod. de pactis.* & cap. *Diaconi. 28. dist.* & *cap. Secundò. 10 q. 1.* Et facit cap. *Cùm M. Ferrariensis. de constitut.* vbi in irritum reuocatur, quidquid in præiudicium alterius est attentatum. In præsenti autem hæc retrodonatio attentatur in præiudicium Episcopi, & Ordinis clericalis: ergo nullius effectus debet esse, eàque de causa etiam Doctores oppositæ sententiæ concedunt, teste Garcia *2. p. de benefic. cap. 5. n. 152.* in foro exteriori rescindendam fore retrodonationem in pœnam donatoris intendentis decipere Ecclesiam, & Episcopum.

16. Illud verò omninò est certum, te grauiter peccaturum, tum suscipientem patrimonium sub conditione reprobata à Concilio, tum suscipientem Ordines sub hoc titulo ita dubio. Secùs esset, si tibi daretur patrimonium sub obligatione reddendi, cùm beneficium sufficiens fueris adeptus, vel aliunde habeas, vnde viuas: quia eo casu nulla tibi obligatio imponitur iuri aduersa: siquidem beneficio sufficienti adepto, vel congrua sustentatione aliunde habita, patrimonium alienare potes: & notauit Garcia *dicto cap. 5. num. 169.* Barbos. *alleg. 20. n. 31.*

17. Ad extremum aduerto, bona patrimonialia, ad quorum titulum ordinatus es, non obinde fieri bona ecclesiastica; tametsi priuilegio fori bonorum ecclesiasticorum gaudeant, aliàs alienari non possent ex sola Episcopi licentia, vti permittitur in Trident. sed necessaria esset solennitas à iure requisita in alienatione bonorum ecclesiasticorum, de qua in cap. *Sine exceptione. 52. 12. quæst. 2.* & cap. *Nulli. 5. de rebus Ecclesiæ non alienandis.* Gaudent autem priuilegio fori, non, quia ecclesiastica sunt; sed, quia sunt bona personæ ecclesiasticæ. Vide Stephan. Gratianum *disceptat. forens. cap. 159. num. 27.* Menoch. *de recuperand. possess. rem. 15. num. 21.* Ceuallos *commun. quæst. 527.* Cenedo *practic. quæst. lib. 1. quæst. 11 à num. 5.*

PVNCTVM XII.

Quas pœnas incurrat promouens ad Ordines absque titulo sufficienti, & ipse promotus.

1. *Promouens obligationem suscipit alendi promotum. Excipe, nisi patrem diuitem habeat.*
2. *Si autem præcesserit pactum de non petenda sustentatione, triennio à collatione Ordinum suspenditur.*
3. *Quid de ordinato statutum à iure sit.*
4. *Si absque titulo promotus sis, idq; constitit ordinanti, suspensus es.*
5. *Si tu falsis informationibus titulum sufficientem probasti, cùm tamen non haberes, graues Doctores te suspensum esse affirmant.*
6. *Probabilius censeo oppositum.*
7. *Proponitur obiectio ex Trident.*
8. *Fit illi satis.*
9. *Soluuntur fundamenta n. 5. adducta.*
10. *Si sub patrimonio accepto sub conditione reddendi ordinatus sis, certius est, non incurrere suspensionem.*
11. *Quid dicendum, spectata Constitutione Vrbani VIII.*

1. ADuersùs promouentem ad Ordines absque titulo, si in culpa sit, statuitur in cap. *Episcopus*, cap. *Cùm secundùm Apostolum. de prabend.* obligatio prouidendi ordinato de beneficio sufficienti, & interim omnia necessaria subministrandi. Quod aliqui, vt Flamin. *lib. 2. de resignat. q. 6. n. 28.* extendunt, etiamsi ordinatus patrem habeat diuitem. Sed rectius contrarium docuit Barbosa *de potest. Episc. alleg. 20. n. 4.* quia prædictus ordinatus absolutè non eget, cùm iure naturali alimenta à parente debeant ei subministrari, leg. *Cùm opórtet. §. Cum autem. Cod. de bonis, quæ liberis.* leg. *Si quis à liberis agnoscendis.* Non igitur bona Ecclesiæ debent ei subministrari, quæ solùm in subsidium pauperum, & egenorum conceduntur, iuxta textum in cap. *Clericos. 1. quæst. 2.* & cap. vlt. *16. q. 1.*

2. Si tamen sic promotus cum promouente conuenerit, ipsum post susceptos Ordines non molestaturum super beneficio, & alimentis debitis, à collatione Ordinum triennio suspenditur, cap. penult. *de simonia.*

3. De ordinato autem absque beneficio, vel patrimonio sufficiente, statutum fuerat in cap. *Neminem.* cap. *Sanctorum. 70. dist.* irritam fore ordinationem: quod intelligendum est quoad exercitium. Postmodum verò Innocent. III. in cap. *Cùm secundùm Apostolum. de prabendis*, inquit: *Licèt prædecessores nostri ordinationes eorum, qui sine certo titulo promouentur, in iniuriam ordinantium irritas esse voluerint, & inanes; nos tamen benigniùs agere cupientes, tandiu per ordinatores, vel eorum successores prouidere volumus ordinatis, donec per eos ecclesiastica beneficia consequantur.* Idémque habetur in cap. *Si Episcopus. eodem tit. in 6.* Quapropter ex vi prædictorum textuum, si ordinatus manifestat ordinatori, se beneficio, vel patrimonio carere; nullam pœnam ordinatus incurrit: quia pœna statuta in cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* abrogata est dicto cap. *Cùm secundùm.* cap. *Si Episcopus.* Cæterùm Trident. *sess. 21. cap. 2. de reformat.* decreuit, occasione plurium, qui variis artibus, ac fallaciis confingunt, se beneficium ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere, ne quis ad sacros Ordines promoueatur, nisi priùs legitimè constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere; vel patrimonium, aut pensionem, quæ ad vitam sustentandam satis sint, priùs perspecto verè ab eo obtineri, antiquorum Canonum pœnas super his innouando.

Deinde ordinatus absque titulo, & paciscens cum ordinatore, vel præsentatore, de non petenda congrua sustentatione sibi debita, suspenditur ab exercitio Ordinis sic suscepti, cap. *Per tuas. 3.* cap. penult. *de simonia.* His positis.

4. Grauis est difficultas, an, si promouearis ad sacros Ordines absque beneficio, vel patrimonio sufficienti, secluso prædicto pacto, & conuentione cum ordinatore, vel præsentatore, aliquam pœnam incurras? Et quidem, si constitit ordinanti, te prædicto beneficio, vel patrimonio carere, vel saltem illi non constitit, te pacificè beneficium possidere, vel patrimonium verè obtinere; verius existimo, non solùm obligatum esse ordinatorem tibi de beneficio prouidere, & interim alimenta subministrare ex textu nunquam abrogato in capite, *Cùm secundùm Apostolum. de prabendis*, capite, *Si Episcopus. eodem titulo, in 6.* Sed te ab executione Ordinis suscepti suspensum esse: quia Tridentinum eo casu renouat pœnas antiquorum Ca-

nonum: antiqui autem Canones, vt benè notauit Vasq. *de Ordine, disp. 246. c. 6. circa fin.* non tam censendi sunt Canones in libro Decretalium statuti, quàm illi, qui habentur in decreto, & ob antiquitatem innouatione indigent. Ergo renouat pœnam suspensionis, statutam in cap. *Neminem. c. Sanctorum. 70. dist.* Præthereà Concilium non solùm pœnam, sed pœnas renouat: vtitur enim numero plurali: *Pœnas* (inquit) *innouando.* ergo nō solùm innouat vnam, sed plures pœnas, argum. leg. *Vbi numerus. ff. de testibus*, & leg. *Libertas. §. vlt. ff. de manum. testamento.* & c. *Pluralis locutio. de reg. iuris, in 6.* At in dicto c. *Cùm secundùm*, & c. *Si Episcopus.* non plures, sed vna tantùm pœna, & hæc aduersùs ordinatorem tantùm infligitur. Ergo dicendum est, innouari etiam pœnam aduersùs ordinatum statutam in dicto c. *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* Atque ita in hoc casu, in quo tam ordinator; quàm ordinatus delinquunt, docent Nauarr. *consil. 4. incip. Quæsitum est. aliàs consil. 46. incip. An promotus. n. 1. & 4. de temporib. ordinat.* Suar. *de censuris, disput. 31. sect. 1. post num. 35.* Campanil. *diuersor. iur. rub. 8. cap. 5. num. 1.* August. Barbos. *de potest. Episc. alleg. 20. num. 25.*

5. Verùm, si ordinanti constitit, ob falsam informationem à te factam, te beneficium pacificè possidere, vel patrimonium verè, & realiter obtinere; cùm tamen contrarium re ipsa contingat; plures Doctores, etsi Episcopum eximant ab obligatione te alendi, te tamen in suspensionis pœnam damnant. Sic Suarez *disp. 31. sect. 1. num. 33. & seqq.* Sanchez *lib. 6. de matrim. disput. 32. num. 8. in fine.* Bonac. *disput. 8. de Sacram. quæst. vnic. punct. 5. num. 24.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 10. num 7.* & alij plures apud ipsos. Mouentur: quia in cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* est imposita pœna suspensionis ordinatis sine titulo. Sed illi textus non sunt reuocati quoad hunc casum per cap. *Cùm secundùm Apostolum. de præbendis*, cap. *Si Episcopus. eodem tit. in 6.* Prædicti enim textus loquuntur casu, quo Episcopus conscius est carentiæ tituli, & ob culpam in tali ordinatione commissam obligatur ordinatum alere; non verò loquuntur, quando falsis probationibus ordinatori persuadetur adesse titulum; cùm tamen nullus sit. Ergo huiusmodi casus remanet dispositioni iuris antiqui, dicti cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* quibus ordinato sine titulo suspensionis pœna imponitur. Secundò, affirmat Suar. si sub hac falsa informatione impetres litteras dimissorias ad Ordines, & virtute illarum promouearis, incurrere suspensionem impositam ordinatis sine dimissoriis: quia illæ dimissoriæ nullæ sunt; quippe sunt subreptitiæ, ex falsa causa obtentæ, aliàs non concedendæ. Tertiò, inquit Suar. sic promotus recipis Ordinem furtiuè: siquidem illum recipis contra voluntatem dantis. Ergo saltem incurris suspensionem impositam in cap. *2. de eo, qui furtiuè Ordinem suscepit.*

6. Cæterùm, in prædicto casu te nullam suspensionem incurrere, tametsi grauissimè pecces, probabiliùs existimo cum Henriq. *lib. 13. de excommunicat. cap. 37. n. 2.* Auila *3. p. de censur. disp. 5. dub. 4. concl. 2. & dub. 5. concl. 1.* Tolet. *lib. 1. cap. 48. n. 18.* Sayro *de censur. lib. 4. cap. 14. n. 16.* Gonzalez *in reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 10. n. 22. & 55.* Garcia *2. p. de benefic. cap. 5. à num. 22.* Ioan. Guttierr. *pract. qq. lib. 2. q. 65. n. 11.* Cenedo *collect. 33. ad decret.* Barbos. *de potest. Episcop. alleg. 20. n. 27.* & aliis pluribus ab eisdem relatis, testantibúsque à sacra Congregatione esse decisum. Ratio est: quia pro prædicto casu nullibi habetur, impositam esse suspensionem, aliámve pœnam. Nam textus in cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum. 70. dist.* quibus Doctores oppositum opinantes nituntur, expressè loquuntur, quando ordinatus quis fuit sine titulo, sciente ordinante: siquidem sic promotus suspenditur in iniuriam illius, qui eum ordinauit; hoc est, in illius confessionem, & verecundiam, vt dicitur in cap. *Decernimus. 16. q. 7.* Et licet in cap. *Sanctorum.* absolutè dictum sit, ordinationem sine titulo irritam esse habendam; explicandum est iuxta textum præcedentem, scilicet, quando est facta cum consensu, & scientia ordinantis. Quod non leuiter colligitur ex c. *Cùm secundùm Apostolum. de præbendis*, vbi Innocent. III. mentionem fecit illorum antiquorum Canonum: siquidem inquit: *Licèt prædecessores nostri ordinationes eorum, qui sine certo titulo promouentur, in iniuriam ordinantium irritas esse voluerint*, &c. Ergo vsque ad Innocent. III. manifestè constat, suspensionem latam in illos, qui sine titulo promouentur, latam esse in iniuriam ordinantium, ac proinde ordinantes scientes fuisse illius defectus. Ergo de prædicto casu nullus textus loquitur. Adde, etsi caput, *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* suspensionem imponerent omnibus ordinatis sine titulo, siue sciente, siue ignorante ordinatore, derogata sunt per textus in cap. *Cùm secundùm Apostolum. de præbendis.* & cap. *Si Episcopus. eodem titul. in 6.* vti constat ex illis verbis: *Nos autem benignius agere cupientes.*

7. Solùm difficultatem ingerit Trid. *sess. 21. c. 2. de reform.* quòd vt euitet fallacias, & deceptiones illorum, qui variis artibus, & fallaciis confingunt beneficium, vel patrimonium habere, decernit, ne quis ad sacros Ordines promoueatur, quin priùs legitimè constet, beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere, vel patrimonium, aut pensionem verè ab eo obtineri, antiquorū Canonum pœnas super his innouando. Ergo innouantur pœnæ latæ aduersùs eos, qui variis artibus, & fallaciis beneficium, vel patrimonium habere confingunt. Sed hæ pœnæ nullæ aliæ sunt, præter suspensionem contentam in cap. *Neminem.* cap. *Sanctorum. 70. dist.* Ergo promotus sub hac fallacia pœnam suspensionis incurrit?

8. Respondeo, Concilium renouare pœnas latas aduersùs illos, qui promouentur, quin legitimè cōstet, neque perspectum sit, beneficium, vel patrimonium sufficiens habere. Quando autem testibus, etsi falsis, probasti, patrimonium habere sufficiens, iam legitimè constat, verè à te obtineri, ac proinde aduersùs te nullæ pœnæ innouantur: quia nullibi erant latæ. Quòd si initio illius capitis dicatur, plures esse, qui variis artibus, & fallaciis confingunt, se habere beneficium, vel patrimonium; non obinde infertur, aduersùs quemcunque confingentem renouare pœnas, si nullæ pœnæ statutæ erant; sed solùm infertur, inde motum esse Concilium ad statuendum, ne vllus deinceps ordinetur sacris, de quo priùs non sit perspectum, verè patrimonium obtinere. Vnde, si quis absque tali examine, & probatione promoueatur, aduersùs illum innouantur pœnæ latæ in cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* Adde, etsi sub nomine antiquorum Canonum non tam contenti in libro decretalium, quàm in decreto, veniant, id intelligendum est, quando prædicti Canones in decreto contenti abrogati non sunt. Abrogati nanque non sunt censendi innouare, nisi clarè exprimatur: quia non sunt canones, nec leges, cùm per abrogationem à canone, & lege cessauerint. Quapropter solùm videtur Concilium innouare pœnam statutam in cap. *Cùm secundùm Apostolum.* aduersùs ordinantem: siquidem maximam vim Concilium facit, ne aliquis sine speciali delectu promoueatur; & quin legitimè constet, & priùs perspiciatur, &c. Quæ omnia ad ordinantem pertinent. Neque obstat, sub nomine plurali pœnas appellasse, cùm tamen vnica sit: sæpè enim Textus numero plurali pro singulari vtuntur, iuxta illud: *Et latrones conuiciabantur ei.* cùm tamen vnicus solus ei conuiciatus fuerit. Præthereà, satis probabile est, in præsenti decreto Trident.

non

non innouare pœnas latas in cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* neque in cap. *Cùm secundùm Apostolum.* sed pœnas latas in cap. *Per tuas.* & cap. *Si quis ordinauerit. de simonia*, vbi suspensio absoluta ab Ordine imponitur ordinato: ordinanti verò imponitur suspensio per triennium ab Ordinum collatione. Cùm enim Concilium prohibuerit, ne beneficium resignetur, néve patrimonium, ad cuius titulum quis est promotus, alienetur, & facta hac prohibitione statim subiungat: *Pœnas antiquorum Canonum super iis innouando*, videtur solùm innouare pœnas latas aduersùs eos, qui beneficium, patrimonium, vel pensionem, ad quorum titulum sunt promoti, alienant, resignant, aut remittunt ex pacto priùs facto cum ordinante, vel præsentante ad Ordines, nullam ab ipsis sustentationem expostulandi.

9. Ex his solutum est primum fundamentum pro sententia Suarez adductum. Ad secundum fateor, illas dimissorias eo titulo impetratas fore subreptitias, ac proinde nullas; sed non obinde incurris suspensionem impositam iis, qui promouentur absque dimissoriis: quia absolutè cum dimissoriis tui Episcopi promoueris, esto, inualidæ sint: oportebat enim, ad hanc suspensionem nullas ab Episcopo dimissorias obtinere: quia negatio omnia excludit. Aliàs, si fictio patrimonij satis est ad hanc suspensionem incurrendam, eò quòd dimissorias subreptitias reddat, etiam fictio motiui, & generis sufficit: siquidem Episcopus, cognita veritate, nullo modo dimissorias concederet. Quapropter ob huiusmodi defectum existimant Auila 3. *part. de censur. disput. 5. dub. 5. ad 3.* & Henriquez *lib. 13. cap. 37. num. 2.* non contrahi suspensionem impositam promotis absque dimissoriis. Ad tertium nego, ob prædictum defectum, te recipere Ordinem furtiuè: siquidem es promotus ab Episcopo, qui te agnouit, & ad suscipiendum Ordinem approbauit. Ad furtiuam autem ordinationem requiritur, vt procedat ex ignorantia omnimoda personæ, vt contingeret, si sub nomine alterius te ordinandum intromitteres; cùm tamen nec vocatus, neque approbatus esses.

10. Illud verò longè probabilius est, si patrimonium habeas sufficiens ad victum, acceptum tamen sub onere, & obligatione reddendi donatori, te non contrahere vllam suspensionem: quia dici non potes promotus absque titulo, cùm verè illius patrimonij dominium habeas, sicuti notarunt Tolet. *lib. 1. cap. 48. vers. 5.* Garcia 2. *part. de benef. cap. 5. n. 161.* Barbos. *alleg. 20. num. 30.* esto, contrà teneant alij relati à Garc. *num. 135.* & Barbos. *supra.*

11. Ad extremum aduerte, supradicta procedere spectato iure communi, & Tridentino: at spectata constitutione Vrbani VIII. edita 11. Decemb. anno 1624. quæ incipit, *Secretis æternæ prouidentiæ.* Hispani, Lusitani, Galli, Germani, aliique vltramontani promoti in Italia sub falso patrimonio suspensionem Sedi apostolicæ reseruatam incurrunt, vti constat ex dicta Bulla, ibi: *Promoti verò absque litteris dimissoriis recognitis à Nuncio, vel Collectore, vel Vicario Summi Pontificis in vrbe, perpetuæ suspensionis pœnam, absque spe dispensationis à Sede apostolica obtinendæ incurrant eo ipso. Insuper promotos huiusmodi, aut etiam eos, qui cum falsis, vel fictis, aut fiduciariis patrimonij titulis scienter se ad huiusmodi Ordines promoueri fecerint, non solùm prædictis; verùm etiam maioribus arbitrio nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis afficiendos pœnis*, &c. Et notauit Bonacina *disputatione 8. de Sacramentis, quæstione vnica, punct. 5. num. 21.*

PVNCTVM XIII.

De temporibus Ordinationum.

1. *Prima tonsura quolibet die, & hora conferri potest. Minores quolibet die Dominico, vel festiuo, modo ne sit generalis ordinatio.*
2. *Item, in quatuor temporibus.*
3. *Maiores Ordines quo die.*
4. *Consecratio Episcopi Dominica die.*
5. *Interstitia quæ sint seruanda in Ordinibus minoribus, & ad maiores ascensu.*
6. *Quæ ab Ordine subdiaconatus ad diaconatum.*
7. *Item, à diaconatu ad presbyteratum.*
8. *Duo sacri Ordines eodem die nemini, etiam Regulari, conceduntur.*
9. *Quis locus sacris ordinationibus conueniat.*
10. *Graues Doctores censent, priuilegia Religiosorum Prælatis concessa dispensandi in interstitiis, & extra tempora, esse per Tridentinum reuocata.*
11. *Prælati Societatis prædicto priuilegio gaudent, non obstante dispositione Concilij.*
12. *Satisfit contrariis.*
13. *In aliis Religionibus esto, communiter censeant Doctores, reuocata esse priuilegia dispensandi extra tempora, & in interstitiis, probabile est non esse reuocata.*
14. *Quæ pœna sit imposita promotis, & promouentibus extra tempora, & non seruatis interstitiis.*

1. PRima tonsura quouis anni tempore, qualibet die, hora, & loco conferri potest, vti ex omnium sententia, & consuetudine recepta tradunt Henriq. *lib. 10. c. 11. n. 1.* Vasq. *disp. 246. c. 5. initio.* Barbosa *alleg. 11. n. 19.* Laym. *tr. 9. de Ordine, c. 8. n. 1.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. q. vn. p. 6. n. 1.*

2. Minores Ordines quouis die Dominico, vt dicitur in Pontificali Romano, vel quouis die festiuo conferri possunt aliquibus, non multis, ne generalis appareat ordinatio. Habetur c. *De eo. de temporib. Ordinat.* & tradunt relati Doctores.

Diem festum intelligit Villal. *tr. de Sacr. Ord. diff. 13. n. 6.* quem Clerus officio duplici, vel semiduplici celebrat ex quadam declarat. Clem. VIII. facta Ioanni de S. Clemente Archiep. Compostell. Sed rectiùs Viuald. *in Cand. aur. 1. part. de Sacr. n. 35. vers. Tertia concl.* Azor. 2. *p. inst. mor. lib. 1. c. 27. q. 19.* Barbos. *de pot. Ep. alleg. 11. n. 18.* existimant, sub die festiuo non esse intelligendũ, quem Clerus celebrat officio ecclesiastico; sed, quem Clerus, & populus celebrát sub præcepto: quia in communi acceptione dies festus, dies feriatus appellatur; secundùm quam præsumitur Pontifex locutus. Quinimò Gl. *in c. Sanè. de temp. Ord. verb. Ad sacros*, nõ quoscunque dies festos, sed solennes credit intelligendos: & Syluest. *Ordo, 2. n. 6.* præcipuos: sed immeritò, cùm Alexand. III. *in d. c. De eo.* solùm expostulauerit diem festiuum. Quapropter opus non est, vt dies festus vniuersalis sit: sufficit, si in ea diœcesi vt talis habeatur: quia absolutè est dies festiuus, vt bene, aliis relatis, Barbosa *de pot. Episc. alleg. 11. n. 18.* Præter diem Dominicum, & festiuum, minores Ordines conferri possunt sabbatho quatuor Temporum, & sabbatho sancto, & sabbatho ante Dominicam Passionis, sicut & maiores. Item, ex recepta consuetudine feria sexta in vespere, minores conceduntur: quia illa censetur inchoatio generalis ordinationis in sabbatho peragendæ, & conueniens dispositio, vt maiori cum solennitate Ordines maiores sabbatho celebrentur, vti docuit Henriquez *lib. 10. cap. 12. §. 2.* Layman. *tractatu 9. de Ordine, cap. 8. num. 1.* Barbosa *allegat. 11. n. 17.* Quinimò feria quarta quatuor Temporum habere Episcopum potestatem conferendi Ordines, ex communi consuetudine, &

& praxi, testantur Henriquez, Laym. Barbos. *loc. alleg.* Emman. Sà *Ordo, n.* 13.

3. Maiores Ordines non nisi in sabbatho quatuor Temporum, & sabbatho ante Dominicam Passionis, & Resurrectionis conceduntur, ex textu in cap. *De eo. de temporib. Ordinat.* & cap. fin. 75. *dist.* & Trident. *sess.* 23. *cap.* 8. Quique conferendi sunt tempore Missæ, vt colligitur, tum ex consuetudine, tum ex cap. *Quod sicut. de electione.* Permittitur autem Episcopo, vt ordinationes sabbatho faciendas ad sequentem Dominicam transferat ex causa aliqua rationabili, qualis esset, si ob infirmitatem, vel ob multitudinem ordinandorum sabbatho non potuit Ordines peragere. Debent tamen, tam ipse, quàm ordinandus ieiunium sabbathi præcedentis continuare: ob hanc enim ieiunij continuationem ordinationes factæ die Dominico retrotrahuntur ad sabbathum, & quasi in sabbatho factæ reputantur, vti docuit Glossa *in cap. Quod à Patribus.* 75. *dist.* Henriq. *lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 2. Suarez *tom.* 5. *de censur. disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 41. Layman. *tract.* 9. *de Ordine, cap.* 8. *num.* 5. Villalobos *difficult.* 15. *n.* 1. Ex quo fit, nullatenus permissum esse Episcopo diaconatus, vel presbyteratus Ordinem concedere die Dominica ei, cui sabbatho antecedenti subdiaconatus Ordinem contulit: quia censeretur duos Ordines sacros eodem die conferre: quod, vt dicemus, prohibitum est: & notauit Layman. *tract.* 9. *de Ordine, cap.* 8. *num.* 5.

4. Pro consecratione Episcopi dies Dominica ex Ecclesiæ consuetudine designata est, vti colligitur ex cap. *Quòd die.* 75. *dist.* & tradunt omnes. Solùm est dubium, an, si die Dominica promotus fuisti in Presbyterum; vel, quia priuilegium suscipiendi Ordines extra tempora habuisti; vel, quia ieiunium sabbathi antecedentis continuatum est; possis in Episcopum consecrari. Suar. *disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 4[illegible] æstimat, id fieri non posse, eò quòd duplici Ordine sacro nequis eo die insigniri. Id ipsum docuit Barbos. *alleg.* 1. *in fine.* Sed communis sententia, de qua Abbas *in cap. Litteras. de temporib. Ordinat.* Glossa *verbo, Sabbatho. in cap. Quod à Patribus.* 75. *dist.* contrarium firmat: quia consecratio Episcopi non reputatur Ordo distinctus à sacerdotio; sed illius perfectio, & complementum; ac proinde non potest comprehendi sub prohibitione cap. *Litteras.* & cap. *Dilectus. de temporib. Ordinat.* ne eodem die duo sacri Ordines alicui conferantur.

5. Temporum interualla, seu interstitia constat in Ordinibus minoribus non esse ex necessitate seruanda; sed arbitrio Episcopi remittitur à Trident. *sess.* 23. *cap.* 11. Quare poterit Episcopus, vel ob consuetudinem receptam, (si fortè adest,) vel ob aliam rationabilem causam, primam tonsuram, & Ordines minores vno die eidem conferre, vti tradunt Henriq. *lib.* 10. *cap.* 11. *num.* 4. Barbos. *allegat.* 11. *num.* 13. *& seqq.* Vasq. *disp.* 246. *cap.* 5. Villalob. *difficult.* 12. *n.* 1. Layman. *tract.* 3. *cap.* 8. *num.* 6. Ab Ordinibus autem minoribus ad maiores ascensus nemini, nisi post annum, permittitur, nisi necessitas, aut Ecclesiæ vtilitas iudicio Episcopi aliud exposcat. Necessitate autem, vel vtilitate Ecclesiæ interueniente; non solùm poterit Episcopus intra annum Ordinem subdiaconatus conferre ei, qui minores Ordines suscepit; sed in eisdem Ordinibus: vt, si vespere ante sabbathum Ordines minores collati sunt, poterit sabbatho subdiaconatum conferre. Quinimò eodem die sabbathi, & minores, & subdiaconatus simul conferri possunt: quia nullus est textus id interdicens. Solùm enim duos Ordines sacros eodem die conferre prohibetur: at Ordinem sacrum simul cum minoribus conferre, nullibi est prohibitum: quare stante Ecclesiæ necessitate, aut vtilitate, optimè poterit Episcopus dispensare: & sæpè in Hispania factum esse vidi. Atque ita docent Vasquez *disp.* 246. *de Ordine, cap.* 5. *à num.* 47. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 11. *num.* 4. Sà *verbo, Ordo, num.* 17. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 9. *cap.* 8. *circa finem.* Villalob. *tract.* 11. *de Ordine, difficult.* 12. *n.* 7.

Necessitas Ecclesiæ reputatur esse, quando ordinandus habet beneficium, vel capellam, cui debeat inseruire: non enim obsequium per interpositam personam æquè idoneum, ac decens est. Item, quando in Ecclesia, vbi ordinandus habitaturus est, desunt idonei Ministri, qui solitis muneribus satisfaciant. Vtilitas verò Ecclesiæ adesse censetur, si ob eam ordinationem præsumitur obsequium Ecclesiæ aptius esse præstandum, vti docent Sorbus *in addit. ad Compend. verb. Ordines sacri, vers. Et quia.* Villalobos *tract.* 11. *de Ordine, difficult.* 12. *num.* 3. Rodrig. *tom.* 3. *qq. regular. q.* 24. *art.* 7. Annus verò interstitiorum computandus est more ecclesiastico, id est, à ieiunio quatuor Temporum huius præsentis anni vsque ad simile ieiunium anni sequentis, sicuti ex declaratione sacræ Congregationis testantur Farinac. & Barbosa *in Concil. d. sess.* 24. *cap.* 13. *de reformat.* & tradit Villalobos *tract.* 11. *de Ordine, diffic.* 12. *num.* 6. Quaranta *verbo, Ordo, sub finem.* Bonac. *disp.* 8. *de Sacram. qu. vn. p.* 5. *num.* 31.

6. Ab Ordine subdiaconatus ad diaconatum nemini, inquit Trident. *sess.* 23. *cap.* 13. permittitur ascendere, si per annum saltem in subdiaconatu versatus non fuerit, nisi aliud Episcopo videatur. Vbi aduerte, pro ascensu ad diaconatum, & dispensatione interstitiorum huius Ordinis, necessitatem aut vtilitatem Ecclesiæ non requiri; sed quamlibet rationabilem causam arbitrio Episcopi sufficientem esse, vti notauit Villalobos *difficult.* 12. *num.* 3. Rodriguez *tom.* 3. *qq. regular. qu.* 24. *art.* 24. *in fine.*

7. A diaconatu autem ad presbyteratum non datur ascensus ante annum ministrationis, nisi ob Ecclesiæ vtilitatem aliud faciendum Episcopo visum fuerit, vti dixit Concilium Tridentinum *sess.* 23. *c.* 14. Quare in hac dispensatione præstanda non sufficit Ecclesiæ vtilitas; sed necessitas adesse debet: & notarunt Villalobos, & Rodriguez *suprà.*

8. Duo verò sacri Ordines nemini, etiam Regulari, permittuntur eodem die conferri, non obstantibus quibuscunque priuilegiis, ac indultis, ex cap. *Litteras.* cap. *Dilectus. de temporibus Ordinat.* & Trident. *sess.* 23. *cap.* 13. *de reformat. in fine,* & tradunt Doctores omnes.

9. Quoad locum verò, in quo Ordines conferendi sunt, inquit Trident. sess. 23. cap. 8. *Ordinationes sacrorum Ordinum statutis à iure temporibus, ac in cathedrali Ecclesia, vocatis, præsentibúsque ad id Ecclesiæ Canonicis, publicè celebrentur. Si autem in alio diœcesis loco, præsente Clero loci, dignior, quantùm fieri poterit, Ecclesia semper adeatur.* Hæc tamen sub graui culpa non obligant: quia nullum est verbum, quod præceptum indicet: Quapropter non solùm in Ecclesia, sed in capella speciali, & priuata domus solent Episcopi Ordines celebrare, ex text. in cap. *Quando.* 75. *dist.* tradit Gloss. *cap. fin. eadem dist.* Henriquez *lib.* 10. *cap.* 11. §. 8. Barbos. *alleg.* 11. *de potest. Episc. num.* 20. Villalob. *difficult.* 13. *num.* 7.

10. Hucvsque locuti sumus, spectato iure communi, superest examinandum, an Regularibus concessa sint aliqua priuilegia, tum ad dispensandum in interstitiis, tum vt extra tempora à iure statuta ordinatio fiat? Plures, grauissimíque Doctores affirmant, per Trid. reuocata esse priuilegia, quæ Regularibus erant concessa pro dispensatione interstitiorum, & extra tempora. Sic Prosper August. *in addit. ad Quaranta, verbo, Ordo, prope finem, pag.* 595. Aloys. Riccius *in Curia Archiepiscop. Neapolit. decis.* 83. August. Barbosa *in remiss. Concil. sess.* 23. *cap.* 11. Molfes. *tract.* 2. *cap.* 3. *n.* 56. Bonac. *disp.* 8. de-

de Sacram.q.vn.pun.5.num.52.Miranda *director. Pralat. tom.1.quest.38.art.7.*Farinac. *tom.4.decis.decis.*184.referúntque sic decisum esse à sacra Congregatione in hæc verba: *Sacra Cardinalium Congregatio censuit in ordinatione Regularium dispensationem super interstitiis pertinere ad Episcopum ordinantem: debet tamen fieri mentio in litteris dimissorialibus suorum Superiorum petentium ab Episcopo, vt super illis dispensare dignetur, attenta necessitate, vel vtilitate Ecclesia, seu Religionis.* Ratio est: quia Trident *sess.23.cap.*8. statuit, ordinationes statutis à iure temporibus celebrari, ita vt neque Episcopis permittat extra tempora ordinationes facere: neque aliis, quàm ipsis, concedit facultatem dispensandi in interstitiis, vti videri potest *in dicta. sess.23.cap.11.13.& 14.* Sub nomine autem Episcopi nullatenus Prælati regulares veniunt. Neque obstat, quòd *in illo cap.*8.nulla fiat derogatio expressa priuilegiorum Regularium: tacitè enim ea constitutione derogantur: siquidem obseruari non potest nisi prædictis priuilegiis in contrarium derogatis. Præthereà *sess. 25.cap. 22.de Regularib.* præcipit Trident. hæc omnia, & singula in superioribus decretis contenta obseruari, non obstantibus priuilegiis,&c.Ergo ex vi illius clausulæ omnia priuilegia Tridentino contraria reuocantur. Deinde Gregor. XIII. & Sixtus V. aliíque Pontifices Religionum Mendicantium priuilegia confirmarunt, dummodo contraria non essent Trident. ergo tacitè voluerunt contraria Trident. infirmare. Denique Sixtus V. Gregorij XIII. successor Breue expediuit aduersùs malè promotos, quod incipit, *Sanctum, & salutare.* In quo tam Regularibus, quàm sæcularibus præcepit, sub grauissimis pœnis, ne extra tempora à iure statuta, neque aliter, quàm in Concilio Tridentino præscribitur Ordines suscipiantur. Et in fine subdit clausulam reuocatoriam omnium priuilegiorum,&c.

11. Cæterùm omninò dicendum est, Religiosos Societatis Iesu ex facultate Præpositi Generalis posse extra tempora à iure statuta,& ex facultate Prouincialis, non seruatis interstitiis, ad sacros Ordines promoueri, obligatúmque esse quemlibet Episcopum requisitum, Ordines conferentem, huic dispensationi acquiescere. Sic expresè docuerunt Vasq. *disp.246.cap.5. n.50.in fine.* Henriq. *lib.10.cap.23. n.4. & in comment. litt.M.* Rodrig. *t.3.qq.regul.q.23.art.5.* Villalob. *tract. 11. de Ordine, difficult.12.in fine,& difficult.13.n.6.* Ratio desumitur ex Bulla Gregor. XIII. quæ incipit, *Pium,& vtile.* cuius meminit Compend.priuileg. Societatis *verbo, Ordo,§.3.* in ea nanque Gregor. XIII. intendens, ne Episcopi ob Trident. decreta à nostris obseruationem interstitiorum, & aliorum, quæ pro suscipiendis Ordinibus requiruntur, exigerent, inquit: *Nos his incommodis, quantum in nobis est, occurrere volentes, omnibus Episcopis, & aliis Antistitibus præsentibus, & futuris in perpetuum præcipimus, ac interdicimus, ne ab huiusmodi promouendis, qui licentiam à Præposito Generali dictæ Societatis pro tempore existente, vel ab eo delegatis habuerint, quidquam prædictorum requirant, vel exigant; sed ipsos, etiam absque vlla functione in Ordinibus ipsis, interstitiorúmque ad illos suscipiendos obseruatione, aut inquisitione de cantu, officiis, ac ceremoniis ecclesiasticis, & idoneitate, proprij Ordinarij licentia,& aliis in aliis requisitis ad minores, ac etiam extra tempora à iure statuta, tribúsque Dominicis, vel aliis festis diebus, etiam continuis, ad sacros etiam presbyteratus Ordines promoueant, ac si illi omnibus requisitis præditi essent. Nos enim illis Ordines omnes prædictos sic suscipiendi, ac prædictis Antistitibus eos ipsis conferendi facultatem tribuimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque. Præsentis autem gratiæ communicationem omnibus aliis, etiam qui sua priuilegia cum Societate copiosè participant, participarèque poterunt, quomodolibet in futurum fieri omnino prohibemus.*

12. Huic priuilegio obstare non potest declaratio sacræ Congregationis; partim, quia loquitur generaliter de omnibus Regularibus; partim, quia antecessit prædictam concessionem Gregorij nouem annis, teste Paracelso *in Compend.priuileg or. Mendicant. fol. 225.* & Miranda *dicto tit.1.q.38. art. 7.* ac proinde concessionem Gregorij subsequentem limitare non poterat; partim, quia ea declaratio nititur Tridentini dispositioni, qua non obstante Gregorius XIII. Societatis Religiosis prædictum priuilegium concedit. Quare, etsi dictis Concilij decretis priuilegia antecedentia derogent, priuilegium Gregorij subsequens, & conciliaris Constitutionis mentionem faciens non derogat. Neque item obstat motus proprius Sixti V. Nam, vt rectè Rodrig. *t. 3. qq. regular.qu.23.art. 5.* illa Constitutio fertur aduersùs eos, qui nimia (vt inquit Sixtus) simplicitate,& imperitia, malitia, aut fraude, siue aliàs minùs rectè, vel etiam temerè se ingerunt ad ordinandum extra tempora, vel non seruatis interstitiis. Non igitur procedit aduersùs eos, qui ex priuilegio Sedis apostolicæ ordinantur extra tempora, aut non seruatis interstitiis. Prætereà hic motus proprius nullam vim sustinet, vtpote qui reuocatus est per Gregor. XIV. & Clement. VIII. & reductum ad terminos iuris communis, teste Zerola *praxi episcop. 2. p. verbo, Ordo, dub.8.* Suar. *de censur. disp.31.sect.1. n.42.* Toleto aliis relatis *in addition.lib.1.cap.48.* Stephano Dauila *3.p.de censur.disp.5.dub.7.in fine.* Verùm, vt omnis dubitatio in hac parte tolleretur, Paulus V. anno 1606. Septembris 4. omnia priuilegia,& gratias à suis prædecessoribus concessas specialiter à Gregor. XIII. motu proprio, & ex certa scientia confirmauit, & sic approbauit: *Necnon priuilegia, facultates, exemptiones, gratias,& indulta à prædictis,& aliis prædecessoribus nostris eidem Societati,& illius pro tempore existenti Præposito Generali,& Religiosis principaliter, vel per communicationem concessa, qualiacunque illa sint, ac desuper confectas Litteras, præsentibus haberi volumus pro expressis, & inde sequuta quæcunque (saluis Litteris piæ memoriæ Leonis Papæ XI. etiam prædecessoris nostri, super decimis emanatis) apostolica authoritate prædicta earundem tenore præsentium, perpetuò approbamus,& confirmamus, ac illis perpetuæ inuiolabilis firmitatis, ac nostræ, & Sedis apostolicæ authoritatis robur adiicimus, eáque omnia, & singula innouamus,& denuò concedimus, atque omnes, tam iuris, quàm facti defectus, si qui fortè quomodolibet interuenerint, in eisdem supplemus.* adiecta in fine clausula derogatoria, *Quorumcunque in contrarium.* Ex qua Bulla liquidò constat, priuilegium Superioribus Societatis concessum, concedendi extra tempora, & dispensandi in interstitiis, à Gregorio XIII. innouatum esse, & denuò concessum à Paulo V. tametsi per Sixtum V. esset derogatum. Etenim reuocatum erat à Leone XI. priuilegium nobis concessum à Gregorio XIII. exemptionis à decimis soluendis. Ne ergo à Paulo V. in prædicta Bulla censeretur denuò concessum, & innouatum, debuit illam exceptionem exprimere. Cùm ergo prædictam exceptionem in nullo alio priuilegio constituat, infertur sanè, cætera omnia innouata, & approbata esse, & denuò concessa. Quare Episcopi, quibus hæc priuilegia manifestantur, nequeunt absque graui culpa nostros à collatione Ordinum repellere ob non seruata interstitia, &c. quia Gregor. XIII. vtitur verbo præceptiuo, *præcipimus, & interdicimus.*

13. Cæterùm Gab. Vasq. *disp. 246. cap. 5. num. 50. in fine,* & Henriqu. *sum.lib.10.cap.23.num.4.* & Man. Rodrig. *tom.3.qq.regul. quæst.24. art.3.* Barbos. Bonac.

Mirand. Paracelsus, & alij *superius* relati. existimant, aliarum Religionum Prælatis ademptam à Trident. facultatem concedendi extra tempora, & dispensandi in interstitiis ob rationes *superius* allatas: & quia Gregor. XIII. huius priuilegij communicationem aliis Religionibus interdixit: nihilominùs satis probabile existimo, quod tradit Rodrig. sibi contrarius *t. 3. qq. regular. q. 23. art. 5.* Villalobos *tract. 11. de Ordine, difficult. 12. in fine, & difficult. 13. n. 6.* nempe, Prælatos Religionum vti posse facultatibus in hac parte ante Trident. concessis, neque per Trident. esse derogatas. Etenim, Alexander VI. concessit, quòd Prior Generalis Ordinis S. Hieronymi, & singuli Priores eiusdem Ordinis præsentes, & futuri possent eligere quemcunque Episcopum catholicum communionem Sedis apostolicæ habentem, qui personas singulorum Monasteriorum huiusmodi ad id idoneas ad omnes etiam sacros, & presbyteratus Ordines, etiam extra tempora à iure statuta tribus diebus Dominicis, siue festiuis duplicibus successiuè promouere possit, diœcesanorum licentia super hoc requisita. Sic refertur in Compend. Mendicant. *tit. Ordines sacri, § fin.* Item, Eugen. IV. concessit, vt singuli Monachi præsentes, & futuri S. Benedicti ad id idonei, quos Prior sui Monasterij ad hoc elegerit, siue nominauerit, semel duntaxat anno quolibet omnes etiam sacros Ordines, vna, & eadem die, etiam extra tempora à iure statuta, à quibusvis catholicis Antistibus gratiam, & communionem Sedis apostolicæ habentibus (cuiusuis super hoc licentia minimè requisita) suscipere, dictique Antistites eisdem Monachis Ordines huiusmodi conferre possint. Sic habetur in dicto Compend. Mendicant. *tit. Ordines sacri, § 8.* quibus priuilegiis fruuntur Religiones Mendicantes, & aliæ, quæ in priuilegiis Religionum communicant. Hæc ergo priuilegia quoad facultatem concedendi extra tempora, & dispensandi in interstitiis, affirmant Rodrig. & Villalobos *suprà*, non esse à Concilio derogata; bene tamen quoad facultatem suscipiendi duplicem Ordinem sacrum eodem die, & ab Episcopo in aliena diœcesi absque licentia proprij. Etenim de hac facultate suscipiendi duplicem Ordinem sacrum eodem die inquit Concil. Trident. sess. 23. c. 13. de reformat. in fine: *Duo sacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus, conferantur, priuilegiis, ac indultis quibusuis concessis non obstantibus.* De facultate autem se promouendi ab alieno Episcopo inquit Trident. cap. 8. *Quòd si quis ab alio, quàm à proprio Episcopo promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusuis generalis, aut specialis rescripti, vel priuilegij prætextu, etiam statutis temporibus permittatur.* Et *sess. 6. de reformat. c. 5.* ait: *Nulli Episcopo liceat, cuiusuis priuilegij prætextu, pontificalia in alterius diœcesi exercere, nisi de Ordinarij expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas*, seu habentes à suo Ordinario dimissorias, vt benè explicuit Rodrig. *t. 3. qq. regul. q. 24. art. 2.* Cùm ergo de facultate Religiosis facta concedendi extra tempora, dispensandique in interstitiis, nulla adsit à Concilio derogatio, dicendum est in suo robore persistere.

Neque verum est, per clausulam illam generalem derogatoriam appositam *sess. 25. c. 22. de Regularib.* derogata esse omnia priuilegia Regularibus concessa, aduersa Trident. statutis: nam illa derogatio, vtpote odiosa, non ad omnia contenta, & disposita in Trident. sed ad contenta, & disposita *in illa* Trident. *sessione* extendi debet: neque est vllum fundamentum, ratione cuius debeat extendi ad omnia in Trident. contenta. Nam, si Trident. vellet omnia priuilegia Regularium aduersa Trident. decretis derogare, *in vltimo decreto, sess. 25. de reformat.* prædictam derogationem constitueret: quod tamen non præstitit. Igitur nulla alia priuilegia, quàm aduersa decretis *illius sessionis* 25. Illa clausula derogantur, ac proinde priuilegium concedendi extra tempora, & dispensandi in interstitiis ab Alexand. & Eugenio concessum, firmum persistit. Neque ex eo, quòd Gregor. XIII. & Sixtus V. confirmauerint Religionum priuilegia, quæ Tridentino aduersa non erant, infertur, derogasse aduersa; sed solùm infertur noluisse ea confirmare, & locum opinionibus relinquere, an essent reuocata. Minùs obstat motus proprius Sixti V. qui, vt *superius* dictum est, fertur contra malè promotos, qui censeri non debent promoti ex Sedis apostolicæ priuilegiis. Item, ille motus reuocatus est, & ad terminos iuris communis redactus. Neque denique obstat prohibitio facta à Gregorio XIII. ne alij Religiosi aliorum Ordinum communicationem in dicto priuilegio suscipiendi Ordines extra tempora, & non seruatis interstitiis, communicarent: nam hæc prohibitio solùm infert, non posse eo priuilegio vti Religiosos aliorum Ordinum via communicationis; non tamen impedit, quin eo vti possint, si aliunde est illis concessum, vti concessum est ab Alexand. VI. & Eugenio IV. Neque prædicta prohibitio tollit, quin alij Pontifices successores eam communicationem facere possint, vti fecit Gregor. XIV. sicuti probat Rodrig. *t. 1. qq. regular. q. 55. art.* 17. Adde, esto, per Trident. reuocata esse ea priuilegia Alexandri VI. & Eugenij IV. at Clementis VIII. speciali cõcessione innouata esse censentur, teste Rodrig. *dicto t. 3. qq. regular. q. 25. art. 5. in fine*, & Villalob. *tract. 11. de Ordine, difficult. 12. in fine, & difficult. 13. n. 6.* & approbat Barbosa *in remissionib. Concil. sess. 23. cap. 8.* Affirmantque Rodrig. & Villalob. non solùm in tribus Dominicis, sed etiam in tribus diebus festiuis duplicibus, vel semiduplicibus promoueri Religiosum posse ob concessionem Alexand. VI. & declarationem Clement. VIII. Quod credo probabiliter sustineri posse; tametsi verius censeam, quoties alicui priuilegium absolutè conceditur, vt extra tempora in tribus Dominicis, vel diebus festiuis ordinetur, quin additum fuerit, *duplicibus, vel semiduplicibus*, intelligi debere de festiuis diebus, qui à Clero, & populo sub obligatione præcepti celebrantur: quia, vt dixi, dies hi secundùm communem hominum acceptionem festiui nuncupantur, non isti, quos Clerus officio duplici, vel semiduplici honorat.

14. Ad extremum, superest dicendum, an aliqua pœna imposita sit promotis, vel promouentibus extra tempora, vel non seruatis interstitiis. Et quidem ob non seruata interstitia præcisè neque promouens, neque promotus, vllam pœnam suspensionis, aut irregularitatis incurrunt; quia nullibi cautum est, sicuti notarunt Zerola *in praxi episcop. 1. p. verbo, Ordo, § 8. & 2. p. eodem, vers. Ad quintũ.* Riccius *in collect. dec. 3. p. collect. n. 576.* Suar. *de censur. disp. 31. sect. 1. n. 41.* At, si nõ solùm nõ seruasti interstitia, sed eodẽ die absque dispensatione Pontificis duplicem sacrum Ordinem recepisti, ab illorum executione suspensus es ex communi sententia, in cap. *Litteras. de temporib. ordinat.* Quod verissimum est, si promouens ignarus sit huius delicti: quia tunc Ordinem furtiuè suscipis, ac proinde incurris suspensionem latam in cap. *Innotuit. De eo, qui Ordinem furtiuè suscepit.* Si verò sciente ordinante promotus fueris, meritò dubius est Suar. quia text. in cap. *Litteras.* non videtur legem ferre, sed solùm specialem casum decidere, & punire. Quòd, si omisso ordine inferiori ad superiorem ascendas, verius est, te suspensionem incurrere ex cap. *Sollicitudo. 52. dist.* & *cap. vn. de Clerico per saltum promoto*, & Trident. *sess. 23. cap.* 14. *de reform. in fine*, & tradit Nauarr. *cap. 25. num. 71. & cap. 27. num. 242.* Suar. *de cens. disp. 31. sect. 1. num. 43.* Auila *7. part. disp. 9. dub. 2.* Si verò extra tempora te promoueri facias, cùm tamen priuilegium à Sede apostolica

AA

stolica non obtineas, suspensionem incurris latam à Pio II. *in Extrauag. Cum ex sacrorum.* quam Clemens VIII. approbauit, & confirmauit, de qua Auila *de censur. 3. p. disp. 5. dub. 7.* Suar. *t. 5. disp. 31. sect. 1. n. 30.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 10. à n. 2.*

PVNCTVM XIV.

De ministro requisito ad validam Ordinationem.

1. *Minister ordinarius solus est Episcopus, tametsi excommunicatus sit.*
2. *Quod intelligendum est de Ordinibus maioribus, & minoribus.*
3. *Ex commissione Pontificis simplex Sacerdos conferre Ordines minores potest.*
4. *Qui Abbates, & quibus possint minores Ordines conferre.*
5. *An possint Nouitiis? Affirmant aliqui.*
6. *Rectius alij negant.*
7. *Posse Pontificem facultatem dare simplici Sacerdoti Ordines sacros conferendi, affirmant plures.*
8. *In contrarium est communis sententia.*
9. *Ordinatio Presbyteri nemini alteri ab Episcopo committi potest.*
10. *Ordinationem subdiaconatus, & diaconatus probabile est committi a Pontifice posse Sacerdoti, non Episcopo.*
11. *Consecrationem Episcopi non esse simpliciter necessarium fieri à tribus Episcopis, affirmant grauissimi Doctores.*
12. *Necessariò est ab Episcopo facienda.*
13. *Probabilius à tribus Episcopis.*
14. *Fit satis rationibus n. 11. adductis.*
15. *Ministro delegato, si deficiat delegatio, nulla est Ordinatio.*

1. DE fide est, Ministrum ordinarium validæ ordinationis esse solum Episcopum consecratum, vti definit Eugen. IV. *in Concil. Florent. post sess. vlt. §. Sextum Sacramentum.* Trident. *sess. 23. cap. 4. & can. 7.* & multis comprobat Bellarmin. *t. 1. lib. 1. de Clericis, c. 3.* Hanc tamen potestatem obtinet Episcopus, etiamsi per saltum ad episcopatum promotus sit, nullo alio Ordine recepto, præter presbyteratus, & episcopatus consecrationem: quia ex vi consecrationis episcopalis, quæque à presbyteratu pendet necessariò, & non ab aliis Ordinibus potestatem accipit, omnes Ordines ministrandi, vti notarunt Henriq. *lib. 10. de Ordine, cap. 20. n. 3.* Vasq. *disp. 243. cap. 2. n. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 9. concl. 3.*

Neque hac potestate priuatur Episcopus ob excommunicationem, suspensionem, aut degradationem, quippe est potestas ex institutione Christi per consecrationem collata, ac proinde à solo Christo, & non ab Ecclesia tolli potest, vt multis comprobant Gregor. de Valent. *t. 4. disp. 9. qu. 3. p. 2.* Henriqu. *lib. 10. cap. 21.* Vasquez *de Ordine, disp. 243. c. 1. & 2.* Barbosa *alleg. 3. de potest. Episc. num. 3.* & colligitur ex cap. *Secundum. 19. dist.* & cap. *Quomodo. de consecratione, distinct. 4.* Et licèt in cap. *In Ecclesia.* aliisque Canonibus *1. qu. 1. & 9. qu. 1.* asseratur, ordinationem factam ab Hæretico, seu excommunicato, non esse ratam, & legitimam reputandam, intelligi debet quoad illius executionem, & vsum; secùs quoad substantiam Ordinis, & characteris. Quippe suscipiens Ordinem ab Episcopo deposito, vel excommunicato vitando, verum Ordinem suscipit: at ab illius executione suspenditur, iuxta textum in c. 1. & 2. *de Schismatico, & ordinando ab eo.* & tradit Couar. *in c. Alma. 1. p. §. 6. n. 6.* Nauar. *c. 27. n. 241.*

2. Prædicta procedunt, non solùm de Ordinibus maioribus; sed etiam de minoribus. Tum, quia secundùm probabiliorem sententiam, omnes, tam maiores, quàm minores, Sacramenta sunt à Christo instituta, ac proinde potestas illos Ordines conferendi à solo Christo pendet. Admisso autem, quòd Ordines minores Sacraméta non sint, sed sacramentalia ab Ecclesia instituta, quæ, licèt potuerit potestate illos côferendi priuare Episcopum excommunicatũ, suspensum, vel degradatum: noluit tamen; partim, ne exponeretur periculo irritandi Ordines, qui vera Sacramenta essent; partim, vt institutionem Christi imitaretur, qui Ordinem à se institutum indelebilem esse voluit.

3. Ex cômissione autem Summi Pontificis certũ est, simplici Sacerdoti concedi posse facultatem, primam tonsuram, & Ordines minores conferendi. Nam Presbyteris Cardinalibus Romanæ Ecclesiæ hæc potestas concessa est ex recepta consuetudine; non in quoscunque, sed in suos familiares, vti aduertit Ioann. Andreas *in cap. 1. de suppland. negligent. Prælat. n. 14.* Martin. Laud. *tract. de Cardinalib. q. 20.* Maiol. *de irregularit. cap. 8.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. q. vnica, pun. 4. n. 1.* Barbosa *allegat. 3. n. 15.* Deinde Abbatibus, aliisque iurisdictionem quasi episcopalem habentibus concessa est in iure potestas prædictam tonsuram, & Ordines minores conferendi, vti traditur *can. 1. & 2. dist. 11.* & *can. Quoniam. 69. dist.* & cap. *Cùm contingat. de ætate, & qualit.* & cap. *Abbates. de priuilegiis, in 6. cap. 1. de suppland. neglig. Prælat.* & aliis, & ibi Glossa, & Doctores.

4. Sed non quicunque Abbates hac potestate gaudent, iure communi spectato; sed illi tantùm, qui Sacerdotes sunt, & baculo, & mitra vtuntur, quique ab Episcopo benedicti fuerint, vt constat ex cap. *Cum contingat. de ætate, & qualit.* Si tamen Episcopus tertiò requisitus benedictionem impertiri absque causa renuerit; eo casu electus Episcopus, etsi non benedictus, tonsuram, ordinésque minores conferre poterit ex concessione iuris supplentis Episcopi negligentiam, *cap. 1. de supplenda neglegent. Prælat.* & notauit Glossa *in dicto cap. Cum contingat. verbo, Abbati.* Nauarr. *cap. 27. n. 264.* Layman. *tract. 9. de Ordine, cap. 9. n. 2.* Barbos. *de potest. Episc. alleg. 3. n. 6.*

Verùm, Trident. *sess. 23. cap. 10. de reformat.* hanc restrinxit potestatem, ne, inquam, Abbates, & alij exempti, existentes intra fines alicuius diœcesis, & idem est, etiamsi extra existerent, quibúsque aliàs à iure competebat Ordines minores conferre; ne, inquam, primam tonsuram, Ordinésque minores conferant aliis, quàm Regularibus sibi subditis.

Qua Constitutione extante, necessariò videtur dicendum, non posse prædictum Abbatem tonsuram, Ordinésve minores concedere vlli sæculari, tametsi dimissorias à suo Episcopo habeat: sicuti in Rota, & à sacra Congregatione decisum esse testantur Seraphin. *decis. 985. part. 1.* Mirand. *in Man. Prælat. t. 1. q. 38. art. 9.* Barbosa *allegat. 13. n. 11.* tametsi contrarium sentiat Layman. *dicto cap. 9. n. 2.* Regularibus verò, qui aliàs sibi subditi non sunt, si dimissorias speciales à suo Superiore habeant, posse dictum Abbatem Ordines conferre, referunt decisum esse à sacra Congregatione Barbosa *suprà*, & *in remissionib. Concil. sess. 23. cap. 10.* Prædictæ tamen declarationi non acquiescunt Barbosa, & Miranda *suprà*: & meritò, quia esto ordinandus regularis sit; non est tamen subditus Abbatis conferentis Ordines, quod Tridentinum requisiuit.

5. An autem Regularibus Nouitiis sibi subditis possit Ordines conferre? Affirmare videtur Layman. *lib. 5. sum. tr. 9. c. 9. n. 2.* eò quòd iure antiquo in c. *Abbates. de priuil. in 6.* prædictis Abbatibus concessa fuerit hæc facultas, ibi: *Nec eis licitum sit aliis, quàm Monasteriorum suorum Conuersis, & qui ad illa conuolauerint.* scilicet, vt ibi

ibi conuertantur, & fiant Monachi (vt inquit Glossa,) *& in quos ecclesiasticam, & quasi episcopalem iurisdictionem obtinent, primam clericalem conferre tonsuram.* Quæ tamen facultas per Tridentinum non videtur restricta, cùm solùm restrinxerit facultatem ordinandi sæculares, & regulares non subditos: at Nouitij sub nomine regulari præcipuè in decreto fauorabili veniunt, & aliunde subduntur ordinanti. Ergo.

6. Cæterùm verius censeo, nequaquam posse prædictos Abbates Nouitiis regularibus Ordines conferre: quia Nouitius, esto, Regularis censendus sit, vt priuilegiis Regularium gaudeat; non tamen Abbati subiicitur pleno iure; sed solùm quatenus ad probationem Religionis fuerit necessarium, vti benè notauit Sanch. *lib. 6. sum. cap. 10. in fine.* Ad probationem autem Religionis necessaria non est subiectio pro Ordinibus suscipiendis, vt de se constat: ergo Regularis Nouitius quoad Ordinum susceptionem Abbati subditus non est. At Trident. solùm concedit Abbatibus, vt Regularibus sibi subditis Ordines conferant. Non igitur possunt Nouitiis conferre. Atque ita tradunt ex quadam Constitutione Pij V. Nauarr. *cap. 27. n. 158.* Rodrig. *t. 3. qq. regular. q. 23. art. 2. in fin.* Mirand. *Man. Prælat.* 1. q. 38. *art. 9. concl. 2. in fine.* Henriq. *lib. 10. c. 23. n. 3. in comment. litt. G.* Lapus *in cap. Cùm nullus. n. 3. de tempor. ordinat. in 6.* & *ibi* Ancharan. *n. 3.* Francus *n. 5.* Barbosa *de pot. Episc. alleg. 3. n. 8.* & colligitur ex Sanch. *suprà d. cap. 10. in fine*, & *lib. 4. cap. 39. n. 21.*

7. Controuersia autem est, an possit Pontifex potestatem conferendi sacros Ordines aliis, quàm Episcopis delegare? Affirmant id fieri posse Abbas *in cap. Quanto. n. 9. de consuetud.* Glossa *in cap. Manus. de consecrat. dist. 5.* & *in cap. Peruenit. 95. dist.* Angel. *in sum. verbo, Ordo, 2. n. 2.* inclinat Vasq. *disp. 243. cap. 4. & 5.* Mouentur primò, Conc. Florent. expressè dixit, Ministrum ordinarium Sacramenti Ordinis esse Episcopum: tacitè ergo insinuauit, Ministrum extraordinarium, & ex delegatione alium esse posse. Ob hanc enim causam loquentes de Sacramento Confirmationis diximus, simplici Sacerdoti committi posse: quia Florent. dixerat, Ministrum ordinarium Confirmationis esse Episcopum. Cùm ergo idem dixerit de Sacramento Ordinis; eadem ratione concedi simplici Sacerdoti debet. Secundò, vsu, & consuetudine constat, aliquorum Ordinum collationem Sacerdoti, non Episcopo concedi: ergo omnium concedi poterit: siquidem in Scriptura, & Conciliis nullum est fundamentum, ex quo colligatur, aliquos Ordines committi posse, & non omnes. Tertiò, ex Concilio Antiocheno *cap. 10.* liquet, Coëpiscopos, qui non Episcopi, sed Episcoporum adiutores erant, teste Damaso *epist. 4.* ordinasse non solùm Diaconum, sed & Presbyterum, ibi: *Nec Diaconum, nec Presbyterum audeat* (scilicet, Coëpiscopus) *ordinare, præter conscientiam* (hoc est, consensum) *Episcopi, cui ipse cum possessione subiectus est.* Ergo ex consensu Episcopi Diaconum, & Presbyterum poterit ordinare. Neque id intelligendum est, quasi ipse Episcopus facultatem concesserit. Non enim ipse facultatem concedere potest Sacerdoti, non Episcopo, Ordines ministrandi; sed facultate à iure, seu à Pontifice concessa permittit Coëpiscopo vti: quia sub ea conditione concessa illi est, vt Episcopus proprius consentiat.

8. In contrarium est communis sententia, nemini alteri ab Episcopo posse Pontificem dare facultatem Ordines sacros conferendi. Sic D. Thom. *in 4. dist. 25. q. 1. art. 1.* Paludan. *ibi, q. 1. art. 2.* Couarruu. *lib. 1. var. cap. 10. n. 10.* & alij plures apud Vasq. *disp. 243. cap. 3.* Barbosa *de potest. Episc. allegat. 3. n. 4.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. q. vnica, p. 4. n. 5.* Bellarmin. *de Sacram. Ordin. cap. 7. ad finem.* Henriq. *lib. 10. cap. 23.* Layman. *tract. 9. cap. 9. n. 2.* Præcipuum fundamentum est: quia, si Ecclesia posset hanc facultatem simplici Sacerdoti conferre, aliquando eam contulisset, cùm satis necessaria esset, præcipuè in remotis regionibus, vbi Episcoporum erat penuria. At nemini, qui Episcopus non fuerit, creditur Ecclesia hanc contulisse potestatem. Nam esto, aliqui Doctores referant, Cisterciensibus præcipuè ab Innocent. VIII. concessam esse, alij graues Doctores, vt Coninch *disp. 20. dub. 9. n. 90.* Layman. *tract. 9. cap. 9. n. 4.* Barbosa *allegat. 3. n. 4.* dubitant, & meritò: quia si hæc facultas concessa esset, illius mentionem Trident. faceret, expresséque eam reuocaret; cùm tamen nullibi appareat reuocata. Nam in illo decreto *cap. 10. sess. 23. de reformat.* vbi de potestate, quam habent Abbates Ordines conferendi est sermo, in quo supponitur, Abbatibus, aliisque exemptis solùm competere facultatem Ordines minores conferendi, hæc potestas restringitur, ne ad alios, quam ad Regulares sibi subditos, extendatur. Si autem Abbates Cistercienses facultatem haberent Ordines maiores conferendi, Concilium non ignoraret, illiúsque vsum restringeret.

9. In hac controuersia existimo pro certo habendum esse, nemini alteri, quàm Episcopo, committi posse facultatem ordinandi Presbyterum. Tenent omnes DD. Abbate, Glos. & Angel. exceptis. Ratio præcipua: quia nunquam hæc potestas alteri, quàm Episcopo concessa est: quod est indicium, concedi non posse. Deinde non decebat, eam alteri, quàm Episcopo concedere: quippe potestas consecrandi Corpus Christi, & reconciliandi homines cum Deo, est omnium supernaturalium perfectissima. Decebat ergo pro illa conferenda, iure, & institutione diuina Ministrum consecratum esse; neque alteri, quàm consecrato committi. Neque adducta pro sententia Abbatis vrgent. Ad primum respondeo, ad summum probare, aliquam ordinationem, quæ Sacramentum sit, Sacerdoti, non Episcopo committi posse; sed non omnem ordinationem. Ad secundum, etsi ex Scriptura, & Conciliis non colligatur, vnam potiùs, quàm aliam ordinationem non Episcopo committi posse, satis id colligitur ex praxi, & vsu Ecclesiæ. Ad tertium respondeo cum Bellarm. Coninch, Layman. Bonac. & aliis Doctoribus relatis, Coëpiscopos illos, quorum fit mentio in Concilio Antiocheno, esse veros Episcopos, tametsi contra Canones consecratos: etenim ibi dicitur consecratos fuisse per manus Episcoporum, qui est modus verum Episcopum consecrandi: sed, quia consecrati erant, vt illis præficerentur, quod non decebat; ea de causa eorum consecrationem Damasus *illa epist. 4.* reprehendit.

10. Subdiaconatus verò, & diaconatus collationem satis probabile est, committi posse Sacerdoti, non Episcopo. Etenim graues Doctores, Maior *in 4. distinct. 7. qu. vnica, §. 2.* Victor. *in sum. num. 237.* Viuald. *Candel. aureo, 1. p. tit. de Sacram. Ordinis, num. 17. in fine.* Vasqu. *disp. 243. cap. 4.* & alij testantur, Abbatibus Cisterciensibus hanc à Pontifice concessam esse potestatem, referúntque, non leuia huius concessionis, & vsus testimonia. Quòd si Pontifex eam facultatem præstare non posset, grauiter erraret eam concedens: quod non est credendum, Christum in suo Vicario permissurum, vt benè notat Rodrig. *tom. 1. qq. regular. qu. 18. art. 3.* & Victoria *num. 235.* Deinde probari potest. Concilium Florentinum dixit, Ministrum ordinarium Sacramenti Ordinis Episcopum esse: ergo extraordinarius erit Sacerdos, aliàs superflueret verbum illud, *ordinarium*, si nullus alius, præter Episcopum, illius Minister esse posset. Neque huic decisioni fit satis ex eo, quòd Sacerdoti, non Episcopo, delegetur potestas, Ordines minores conferendi: quia Ordines minores, imò & subdiaconatus ex probabili sententia non sunt Sacramenta, sed sacramentalia ab Ecclesia instituta. At Concilium non dixit, ordinarium Ministrum Ordinis; sed Sacramenti

menti Ordinis esse Episcopum. Ergo indicauit extraordinarium Ministrum Ordinis, qui verè,& absque opinione Sacramentum sit, esse alium ab Episcopo. Cùm ergo solùm presbyteratus,& diaconatus Ordines sint Sacramenta certò,& absque vlla opinione, saltem de diaconatu decisio intelligenda est. Et de potestate conferendi subdiaconatum, est apertum testimonium in Concilio Meldensi sub Carolo Iuniore *can.* 2. *&* 44. & *in epist.* 1. *c.*8. Gelasij Pontificis, vbi loquens de Presbyteris inquit: *Nec sibi meminerunt, vlla ratione concedi sine Summo Pontifice Subdiaconum, aut Acolythum eos habere ordinandi.*

Sed, quidquid sit de hac potestate, an Cisterciensibus concessa sit; illud est certum, ea modò vti non posse, vt bene notarunt Nauarr. *lib.* 3. *consil.* 14. *de Regularib. edit.* 2. Vasqu. *disp.* 243. *cap.* 4. *num.* 24. Layman. *tract.* 9. *cap.* 7. *num.* 4. Censetur nanque vsu, & consuetudine abrogata: idque indicauit Tridentin. nullam illius potestatis mentionem faciens, & solùm permittens prædictis Abbatibus, aliàs potestatem habentibus, tonsuram, & Ordines minores conferre, non omnibus, sed solùm Regularibus sibi subditis.

11. Superest dicendum de consecratione Episcopi, quis sit eius Minister. Qua in re Bellarminus *lib.* 4. *de notis Ecclesiæ, cap.* 8. *ante med.* & Gab. Vasquez *de Ordine, disp.* 243. *cap.* 6. *num.* 63. censent, ordinarium Ministrum esse tres ad minus Episcopos; sed ex delegatione Pontificis, eiúsque absoluta commissione duos, vel etiam vnum esse posse. Priorem partem probant: quia ab ipsomet Ecclesiæ exordio tres ad minus Episcopi adhibiti fuerunt in consecratione episcopali, vt manifestè colligitur ex Paulo 1. *ad Timoth.* 4. & 2. *ad Timoth.* 3. & *ibi* eius Expositoribus. Quod ex necessitate ob diuinam Christi institutionem factum esse testatur Anacletus *epist.* 2. *decretali, cap.* 2. vbi describens modum, qualiter Episcopus consecrandus esset, inquit, se id tradere, prout Dominus tribuit, & vt à Petro est instructus, & statim subiungit: *Hierosolymitanus primus Archiepiscopus Beatus Iacobus, qui Iustus dicebatur, & secundum carnem, Domini nuncupatus est frater, à Petro, Iacobo, & Ioanne Apostolis est ordinatus, successoribus videlicet, dantibus formam eorum, vt non minus, quàm à tribus Episcopis, reliquisque omnibus assensum prabentibus vllatenus Episcopus ordinetur.* Expendenda enim sunt illa verba, *prout Dominus tribuit*, quæ Christi institutionem indicant, vt apertè explicuit Anicetus *epist. vnica ad Gallia Episcopos, cap.* 1. *in princ.* referens prædictum Anacleti testimonium. *Si autem*, inquit, *non minùs quàm à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, patet profectò, eos, formam, statuente Domino, tradidisse, non minus quàm à tribus Episcopis Episcopum ordinari debere.* Idipsum pluribus Canonibus confirmatum est, qui in Decreto referuntur, specialiter cap. *Placet omnibus.* 65. *dist.* cap. *Coëpiscopi.* 68. *dist.* cap. *Episcopi.* 80. *dist.* cap. *Episcopum ab omnibus.* 94. *dist.* & aliis. Accedit illustre testimonium Damasi *epist.* 4. *c.*8. probans, Coëpiscopos, qui ab vno tantùm Episcopo consecrati erant, non esse veros Episcopos: sicuti Ioannes III. *in epistola ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ*, quæque refertur 2. *tom. Concil.* ibi: *Omnia quoque maxima Concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quàm à tribus Episcopis, authoritate etiam Metropolitani fuerit factus.* Vnde Concilium Aquisgranense talem ordinationem irritam esse dixit. Secundam partem, scilicet, ex commissione Pontificis vnicum tantùm Episcopum esse sufficientem Ministrum pro episcopali consecratione, probant primò ex Can. 1. Apostolorum, & ex Clemente Romano *lib.* 3. *Constitut. cap.* 20. vbi asseritur, consecrationem Episcopi à duobus, vel tribus Episcopis fieri posse. Si ergo à paucioribus, quàm tribus fieri potest: ergo etiam ab vno: quippe omnia testimonia prædicta trium assistentiam exigebant. Si igitur hæc necessaria non sit, neque etiam erit duorum. Quocirca Clemens *lib.* 8. *Constit. c.* 27. aliàs 33. inquit: *Quòd si necessitas coëgerit ab vno ordinari*, (scilicet, Episcopum,) *quod propter persecutionem, aut aliam causam plures adesse non possint, afferatur Decretum commissionis plurium Episcoporum.* Secundò, ex Conc. Arausic. *can.* 21. vbi statuitur, eum, qui per vim est consecratus Episcopus à duobus, in locum vnius ordinantis substituatur, & alius in locum alterius ordinetur. Cùm igitur non dixerit Concilium de illo ordinato à duobus, vt iterum ordinetur, sed, *substituatur*; de alio verò in locum alterius subrogando dixerit, *ordinetur*; aptè indicat, ordinatum à duobus verum Episcopum esse. Tertiò, & præcipuè firmant ex facto Gregorij Magni, qui prout refertur *in responsionib. ad August. Episcopum Angliæ, cap.* 8. & habetur 2. *t. Concilior.* concessit August. Episcopo, vt ipse solus Episcopos consecraret: cùm verò plures essent Episcopi, tres adhiberet, iuxta Canones receptos. Verisimile autem non est, tantum Pontificem in re tam graui erraturum.

12. In hac controuersia illud pro certo habendum est, nemini alteri, quàm Episcopo committi Episcopi consecrationem posse: quia, cùm consecratio Episcopi iure diuino instituta sit ad sacerdotium perficiendum, & complendum, ob quam causam Episcopus est omnibus Sacerdotibus superior, & supremus Ecclesiæ ordo, nequit ab alio concedi, quàm ab eo, qui in eo ordine fuerit constitutus. Nam, vt inquit Paul. *ad Hebr.* 7. minor maiori benedictionem impertiri nequit: nemo enim dare potest alteri, quod in se nec formaliter, nec virtualiter habet. Atque ita tradit Vasq. *disp.* 243. *cap.* 4. *n.* 42. & cap. 6. *in princ.* aduersùs Paludan. *in* 4. *dist.* 7. *q.* 4. *art.* 3. *in* 2. opinione, asserentem, etsi sub dubio, posse simplici Sacerdoti hanc potestatem consecrandi Episcopum committi: & Aureol. apud Capreol. *dist.* 25. *q.* 1. *art.* 2. *in* 2. *ar.* 1. 5. de omnibus Sacramentis id asserentem.

13. Secundò, verius existimo, consecrationem Episcopi ita necessariò à tribus Episcopis faciendam esse, vt nequeat Pontifex in hac parte dispensare, & vni tantùm consecrationem committere, vti videntur docere Henr. *lib.* 10. *c.* 24. §. 1. Paul. Comitol. *in respons. moral. lib.* 1. *qu.* 48. *num.* 13. Marc. Anthon. Genuens. *in praxi Curiæ archiep. sc. Neapolit. cap.* 70. *num.* 26. Barbosa *de potestate Episc. alleg.* 2. *num.* 45. Moueor: quia Pontifex nequit dispensare in forma, vel materia Sacramentorum: at consecrationis episcopalis materia non est tantùm vnius Episcopi manus impositio; sed plurium, vti constat ex illo ad Timoth. 4. *Per impositionem manuum presbyterij*, iuncta communi Doctorum explicatione. Ob quam causam *superiùs* diximus, etsi forma huius Sacramenti, quæ ab vno Episcopo profertur, non satis ex se effectum illius exprimebat, ex impositione plurium Episcoporum sufficientem expressionem accipere. Deinde testimonia Anacleti, Damasi, aliorúmque Pontificum, non solùm probant, tres Episcopos esse Ministros ordinarios episcopalis consecrationis; sed esse omninò necessarios, sicuti Sacerdos est necessarius Minister consecrationis: aliàs si ex commissione vnius tantùm esse posset, Pontifices decidentes, debere necessariò tres Episcopos adesse, addērent tres Episcopos, vt ordinarium Ministrum, sicuti de Sacramento Confirmationis loquuntur.

14. Quæ autem aduersùs hanc doctrinam Vasqu. in fauorem suæ sententiæ adduxit, leuia sunt. Primum nanque, & secundum argumentum probarent, non solùm Ministrum ex delegatione, sed ordinarium esse posse vnicum, vel duos Episcopos. Quapropter ad primum dicendum est, cùm Canon Apostol. & Clemens expostulant pro consecratione Episcopi duos, vel tres, supponunt,

supponunt, Metropolitanum cum illis adesse debere, iuxta textum *in cap. Archiepiscopus. de temporib. ordinat.* Ad locum adductum *ex lib.* 8. respondeo, plura in illo libro contineri infirmæ authoritatis. Ad secundum, nego illum, qui à duobus Episcopis fuit per vim ordinatus, denuò ordinandum nō esse: neque obstat, vti Concilium nomine substitutionis: id enim factum est: quia simul cum ordinatione iurisdictio ei erat concedenda. Tertium, quod difficilius est, probaret optimè intentum, nisi, vt benè aduertit Coninch *disp.* 20. *dub.* 9. *num.* 92. locus ille mendosus esset, vt colligitur, tum ex pluribus, quæ in illa responsione referuntur, quæque sensum imperfectum præstant: tum ex tenore, quo refertur eadem responsio *in Operibus* D. Gregorij. *in fin. lib.* 12. *epistol. Registri*: ibi enim dicitur: *Et quidem etiam in Anglorum Ecclesia: in qua adhuc solus tu Episcopus inueniris, ordinare Episcopum non aliter, nisi cum Episcopis potes. Nam, quando de Galliis Episcopi veniunt, illi in ordinationem Episcopi testes tibi assistant.* Non igitur colligi potest, Gregorium dispensasse, vt Augustinus solus consecrationem Episcoporum præstaret.

15. Ad extremum aduerte, quoties aliquis Minister est delegatus ad Ordines conferendos, si deficiat delegatio, nulla erit ministratio: quia per ipsam delegationem accipit potestatem, qua carebit, delegatione deficiente. Vnde, si vnus Episcopus alium vellet in Episcopum consecrare, secluso priuilegio Sedis apostolicæ, nihil efficeret, etiam in opinione illorum, qui admittunt, posse ex Pontificis dispensatione, episcopalem consecrationem ab vno concedi: quia non ex consecratione, sed ex commissione habet esse Ministrum. Item, si Abbas, vel alius Episcopo inferior, Ordines minores conferat, antequā benedictus sit, vel in alienos subditos sine licentia proprij Episcopi, vel extra suam diœcesim, nulla erit ordinatio: quippe limites concessionis excedit, à qua solùm habet potestatem, vti ex Paludan. *in 4. dist.* 24. *q.* 3. *art.* 3. *reg.* 3. notauit Layman. *tract.* 9. *cap.* 9. *n.* 7. Secus esset, si potestate concessa vsus tantùm prohiberetur, vti solùm prohiberi videtur à Trident. *sess.* 23. *cap.* 10. cùm Abbatibus, aliisque exemptis non permittuntur Ordines minores concedi alteri, quàm Regulari subdito: etenim Concilium non tollit potestatem; sed vsum prohibet, vt indicat verbum, *Non liceat.* quo vtitur. Quare, si de facto sæculari laico subdito Ordines conferantur ab iis Abbatibus, tenet ordinatio: quia iure antiquo, cap. *Quoniam* 69. *dist*, & cap. *Cum contingat. de ætate, & qualit.* ij Abbates omnibus sibi subditis Ordines minores poterant conferre, qua potestate per Concilium priuati non sunt, etsi eius vsus fuerit interdictus, vti notauit Layman. *tract. de Ord.* 9. *cap.* 9. *n.* 7. sicque decisum à sacra Congregatione refert Barbosa *in remiss. Concil. sess.* 23. *cap.* 10. ibi: *Quidam Laicus, annis elapsis, primam tonsuram suscepit, & Ordines minores ab Abbate Cassinensi, eius in temporalibus, & spiritualibus Superiore, credens illum habere potestatem.* Sed, cùm videatur esse contra dispositionem Trident. *sess.* 23. *cap.* 10. dubitatum est, an iste indigeat dispensatione, vel cupiens esse Clericus iterum ordinari ad dictos Ordines, tanquàm nulliter ei collatos. Congregatio Concilij sic respondit: *Indigebit dispensatione: sed non est necesse, quòd iterum ordinetur.*

PVNCTVM XV.

Quis sit Minister Ordinationis licitæ, & legitimæ.

1. *Quæ conditiones, tum ex parte ordinantis, tum ordinandi requirantur.*
2. *Qualiter origine subditus sit.*
3. *Qualiter domicilio.*
4. *Explicantur supradicta.*
5. *Qualiter beneficio.*
6. *Quid dicendum de familiari Episcopi.*
7. *Qualiter virtute licentiæ à suo Superiore concessæ subiici possis Episcopo.*
8. *Qui dimissorias concedere possunt.*
9. *Ex parte loci requiritur, vt in eum ordinans iurisdictionem habeat, vel ex se, vel ex delegatione.*
10. *Quid dicendum de conferente Ordines ex licentia Ordinarij, & non ex licentia Episcopi, intra cuius diœcesim locus exemptus constitutus est.*

1. VT licita sit ordinatio, variæ conditiones requiruntur; tum ex parte ordinantis; tū ex parte ordinati, tū ex parte loci, in quo ordinatio celebrāda est. Ex parte ordinantis eæ conditiones adesse debent, quæ ad licitam cuiusque Sacramenti administrationem exiguntur, scilicet, ne sit aliqua censura irretitus, néve aliquo peccato mortali affectus. Ex parte verò ordinati requisitum est, vt subditus ordinantis sit. Quod dupliciter contingit; primò, per se; secundò, per dimissorias à suo Superiore acceptas. Rursus, subditus ordinantis per se tripliciter esse potes, origine, domicilio, & beneficio, vti tradunt omnes Doctores, ex cap. *Cùm nullus. de temporib. ordinat. in 6.* Quancunque enim ex his subiectionem obtineas, ordinari ab eo Episcopo poteris.

2. Origine, subditus eris Episcopo loci, in quo per se natus fuisti, vt colligitur ex leg. *Qui ex vico. ff. ad municipal. leg. 4. Cod. de incolis, lib.* 10. & tradit Riccius *resolut.* 257. Notanter dixi, *per se*: nam ex natiuitate per transeuntem subiectionem ad Ordines non acquisisti, vti docent Nauarr. *cons.* 31. *de temporib. ordinat.* Henriq. *lib.* 10. *cap.* 22. *n.* 1. Barbosa *allegat.* 4. *n.* 19. Non enim censeris originarius, seu oriundus ex illo loco, vbi mater ad breue tempus commorabatur, alibi domicilium habens, vt probat textus *in leg. Ciues. Cod. de incolis, lib.* 10. & docet Abbas *in cap. Rodulphus. n. 9. de rescript.* & *ibi* Felin. *n.* 13. Ceuallos *commun. contra communes, q.* 458. *n.* 17. Guttierr. *cons.* 7. *n.* 7. Layman, & Barbosa *suprà.* Deinde ex origine patris subiectionem ad Ordines obtines, ita vt ab Episcopo loci, in quo tuus pater natus est, poteris Ordines, seu dimissorias suscipere, sicuti tradunt Riccius *dicta resolut.* 257. *n.* 4. Nauarr. *cons.* 19. *incipiente, Si filiusfamiliàs. de temporib. ordinat.* Guttierr. *de matr. cap.* 63. *n.* 29. Barbosa *alleg.* 4. *n.* 4. & colligitur manifestè ex leg. *Assumptio. §. 1. ff. ad municipal.* & leg. *Si vt proponis. Cod. de incolis, lib.* 10.

Dixi, *patris*: nam matris origo non spectatur, vt ex textu *in leg. 3. Cod. de municipalib. & originariis, lib.* 10. tradit Richard. *de nobilit. communicatiua. num.* 9. *& seq.* Excipe tamen, nisi pater sit naturalis: quia tunc non patris, vtpote minùs cogniti; sed matris origo inspicitur, *ex leg.* 1. *in fine leg. Eius, qui. ff. ad municipal.* & tradit Barbosa *de potest. Episcop. allegat.* 4. *num.* 15. Quare deficiente patris origine materna spectanda est, vt benè Gonzalez *ad reg. Cancel. gloss.* 9. *§.* 1. *n.* 14. Prax. noua episcop. *cap.* 1. *num.* 16. Deficientibus verò paternis originibus, vt in filio exposito, locus expositionis origini paternæ subrogatur, sicuti tradit Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 75. *num.* 12. Præterea hæc subiectio ex origine hanc prærogatiuam obtinet, vt nec mutari, nec renunciari, neque vllo modo omitti possit: quia natiuitas semel contingens nullam suscipere potest mutationem ex text. *in leg. Assumptio. ff. ad municipalem*, tradit Sanch. *lib.* 3. *de matrim. disp.* 23. *num.* 4. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 75. *num.* 10. Nauarr. *comment.* 2. *de Regularib. num.* 34. & alij. Probari autem cuiusuis originem ex libro Baptismi,

simi, docuit Rebuff. *in tract. de pacific. possessor. n. 217.* Gonzal. *ad reg. 8 cancell. gloss. 9 §. 1. à n. 105.*

Secundò, subiectionem ad Ordines domicilio acquiris: domicilium autem est locus electus ad habitationem perpetuam, dum alia commodior non se offert ex text. in leg. *Ciues. Cod. de incolis, lib. 10.* Quare eo ipso, quo prædictum locum eo animo incipis habitare, domicilium acquiris, & ab Episcopo illius loci ordinari poteris, vt benè Riccius *in praxi fori ecclesiast. resolut. 163.* Nauarr. *cons. 10. aliàs 2. de temporib. ordinat.* Barbos. *alleg. 4. n. 26.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 9. in fine.* Hunc animum habitandi ibi perpetuò declarare potes, tum verbis, tum factis, vti tradit Baldus *cons. 393. incipiente, Punctus talis. num. 2. lib. 1.* Si verbis declares, omnis dubitatio tollitur: nam in his, quæ à tuo animo pendent, simplici tuo dicto standum est, vt pluribus relatis firmat optimè Menoch. *de arbitrar. casu 86. à n. 6.* Quod adeò verum est, vt etiamsi causa studiorum illuc te contulisses, neque maiorem tuorum bonorum partem tecum detulisses, censendus esses domicilium acquirere: quia illa expressa animi declaratio tollit recedendi suspicionem, quæ ex studiorum causa, vel ex diminuta bonorum asportatione oriri poterat, vt benè ex Marian. Socin. seniore, *in cap. vlt. vers. Sextò, principaliter quæro. de foro compet.* notauit Menoch. *de arbitrar. d. casu 86. à num. 2.*

3. At seclusa hac verbali declaratione, quæ expressa est, facto declarare tuum animum potes: sed, quia hæc declaratio obscura est, non satis Doctores conueniunt, quo facto plenè, & perfectè censearis tuum animum de perpetua habitatione eo in loco peragenda declarare. Primò, assidua habitatione ferè omnes Doctores censent, sufficienter declaratum esse ex leg. 2. *Cod. Vbi Senatores, vel clarissimi.* ibi: *Aut assidue conuersantur.* & probat Bart. ab omnibus receptus *in leg. Hæres absens. §. 1. de iudiciis.* & colligitur *ex §. Pauonum. instit. de rerum diuisione. cap. Adrianus. 64. dist. cap. 2. de renunciat. lib. 6.* Sed qualis censeatur assidua habitatio, non conueniunt Doctores, decennij habitationem sufficientem esse, communis est sententia cum Glossa *in leg. 2. & 3. Cod. de incolis, lib. 10.* vti videre est in Menoch. *dicto casu 86. n. 15.* Qui *n. 17.* Iudicis arbitrio relinquit, an ex minori tempore, quàm decennio, assidua habitatio censeatur. Secundò, si simul cum habitatione maiorem partem tuorum bonorum tecum asportes, *ex dicta leg. 2. Cod. Vbi Senatores, vel clarissimi.* ibi: *Vbi larem foueat, aut vbi maiorem partem bonorum possideat.* & *ex leg. Ciues. Cod. de incolis, lib. 10.* ibi: *Vbi quis larem, rerúmque suarum summam constituit.* & tradit Bald. *cons. 393. col. 1. lib. 1.* Bartol. *in leg. de iure, n. 2. ff. ad municipalem.* Tiraquel. *de retractu consanguinit. §. 36. gloss. 3. n. 7.* Menoch. alijs relatis, *de arbitrar. casu 86. num. 18.*

4. Supradicta intelligenda sunt, nisi alia iuris præsumptione infirmentur, sicuti censentur infirmata, si causa studiorum, vel alterius officij, seu negotij temporalis peragendi in eum locum te contulisses, vti probat textus in leg. *Quæsitum. in princ. ff. de legat. 1.* leg. *Nihil. ff. de captiuis, & postlim. reuersis.* leg. *Ex facto. la 2. §. Rerum. ff. de hæredib. instituendis.* & tradit Alciat. *respons. 55. num. 9.* Durante enim studiorum, vel officij peragendi tempore, nequaquam domicilium firmasse censeris: tametsi vltra decennium habitationem proroges, vel maiorem bonorum summam ibidem possideas: quia semper præsumeris commorari animo recedendi, vt ex Bart. *in leg. Cornelia. §. Domum. ff. de iniuriis,* firmat Menoch. *de arbitrar. casu 86. à n. 22.* Secùs, si finito officio, vel studiorum cursu habitationem continues, vt benè Barbosa notauit *de potest. Episc. alleg. 4. à n. 30.* Dixi, *officij, seu negotij temporalis:* nam, si officium perpetuum sit, etiamsi sit officium Senatoris, aut gubernatoris, manifestum est illius assumptione te domicilium constituere: satis enim eo casu declaras animum ibi perpetuò manendi, sicuti aduertit Barbosa *dicta alleg. 4. num. 31.* Illud verò est certum, quo tempore sub cura parentis existis, domicilium patris sortiri, neque illud amittere, esto, aliò te transferas, nisi fortè pubes sis: quia eo casu permittitur tibi domicilium acquirere, ex leg. *Placet. ff. ad municipalem.* Secùs, si impubes, vt benè notauit Laym. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 9. in fine.*

5. Tertiò, acquiris subiectionem ad Ordines beneficio, etiamsi tenue sit, nullámque residentiam exigat, ex textu in cap. *Cum nullus. de temporib. ordinat. lib. 6.* nulla enim restrictio ibi constituitur, vt benè tradunt Garcia *de benefic. 2. part. cap. 4. num. 8.* Henriquez *lib. 10. cap. 22. §. 1.* Barbosa *dicta allegat. 4. à num. 44.* Debes tamen illius beneficij possessionem habere, vt notarunt Garcia *n. 16.* Barbos. *n. 55.*

In prædictis domicilijs hæc est notanda differentia, domicilium originis regulariter solùm pro suscipiendis Ordinibus deseruire: at domicilium habitationis præstat, tam pro suscipiendis Ordinibus, quàm pro suscipiendis reliquis Sacramentis. Itémque, vt conueniri possis, sicuti docuit Nauarr. *cons. 4. de constitut. edit. 2.* Idémque est dicendum de domicilio beneficij, residentiam expostulantis: quia illius acquisitione domicilium habitationis obtines, ac proinde eo in loco, & recipere Sacramenta, & conueniri poteris, sicuti in domicilio habitationis. Secùs verò est, si beneficium residentiam non exigat: nam eo casu solùm tibi ad Ordines suscipiendos prodest, neque eò loci potest conueniri, præterquàm in causis pertinentibus ad beneficium, vt benè ex Panormit. *c. Qui tantùm. de Clerico non residente, in fine,* notauit Layman. *lib. 5. sum. tr. 9. cap. 9. in fine.*

6. A prædictis excipiendus est familiaris Episcopi, qui licèt, nec origine, nec domicilio, nec beneficio subiiciatur Episcopo, cui inseruit; potest tamen ab eo Ordines suscipere, ex Trident. *sess. 23. cap. 9 de reformat.* Nomine autem familiaris ad præsentem effectum non venit intelligendus quicunque sumptibus Episcopi alitur, si absens est; sed, qui cum Episcopo commoratur eique inseruit, siue sumptibus Episcopi alatur, siue non, vt benè tradit Salcedo *pract. c. 26. vers. Tertius casus.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. q. vn. p. 4. n. 18.* Barbos. alios referens, *de potest. Episcop. allegat. 5. n. 6.* Ex triennali enim cum Episcopo habitatione censentur mores familiaris satis perspecti. Quapropter oportet triennium esse continuum, teste Aloysio Riccio *in praxi fori ecclesiast. decis. 308. in 1. edit. & resolut. 267. in 2. edit.* Sed hoc triennium computandum est, non à tempore, quo eius dominus in Episcopum creatus est; sed à tempore, quo in eius obsequio commoratur, vt rectè Riccius *decis. 309. aliàs resolut. 268.* Barbosa *alleg. 5. n. 8.* Tenetur verò Episcopus cùm primùm beneficium vacauerit, sic ordinato conferre, ne mendicari cogatur. Quapropter non improbabiliter Vasq. *disp. 243. c. 5. n. 49.* censet, familiarem ordinari posse absque vllo titulo beneficij, vel patrimonij: quia hic est fauor factus Episcopo, vt familiaris ei commodiùs inseruiat, & ratione beneficij conferendi, quod moraliter deesse non potest, censetur titulum sufficientem habere. Sed rectiùs Barbos. *alleg. 5. n. 12.* existimat, patrimonium habere debere: quia titulus familiaritatis non excusat titulum ad Ordines requisitum; sed præstat subiectionem, quam aliàs familiaris non habet. Non enim multiplicandæ sunt Canonum derogationes absque manifesto fundamento. Et ob eandem rationem nequibit Episcopus cum familiari illegitimo dispensare, etiam ad Ordines minores, neque in interstitiis, vti decisum referunt Garcia *2. p. de benefic. cap. 5. num. 86.* Cenedo *pract. canon. qq. lib. ... q. 38. n. 31.* Riccius *resolut. 266. in fine.* Barbosa *allegat. 5. num. 14.*

*num.*14. Episcopus autem, cui familiarem ordinare permittitur, est Episcopus diœcesis proprius, non titularis: huic enim familiaris promotio interdicta est à Concilio *sess.*14. *c.*2. *de reformat.* sicuti notauit Riccius *dicta resolut.*226.*n.*2. Barbos. *alleg.*5.*n.*17.

7. Rursus subiici potes Episcopo ordinanti virtute licentiæ à tuo superiore concessæ ex textu in cap. *Episcopum.*9.*q.*1. & cap. 1. iuncto cap. *Cùm nullus. de temporib. ordinat. in* 6. quæ licentia litteris patentibus præstanda est, vt tradit Felin. *in c. Super his. n.*13. *de accusationib.* Rebuff. *in prax. benef. rub. Forma dimissor. litterar. num.* 34.

8. Has tamen litteras dimissorias (quæ vulgò reuerendæ nuncupantur) ex Trident. *sess.*7.*c.*10. *de refor.* & *sess.*23.*c.*10. *de refor.* concedere potest ille Prælatus, qui Ordines conferre potest, ex reg. *Potest quis per alium facere, quod per se ipsum præstare potest.* de regul. iuris, in 6. & habetur *c.*1.*6*2.*dist.* Ex illis autem Prælatis, qui Ordines conferre non possunt, primò enumerandus est, qui diœcesim haberet, in quam iurisdictioné priuatiuè ad Episcopum exercet cum potestate congregandi Synodum, & visitandi: quia hic non videtur comprehensus in prohibitione facta *in c.*10.*sess.*23. Triden. vti tradit Stephan. Gratian. *discept. forens. t.*2.*cap.*112. quem refert, & sequitur Barbos. *alleg.*7.*n.*8. Secundò, Vicarius generalis Episcopi: nam, esto, simul cum Episcopo idem tribunal constituat; non tamen potest ex vi vicariatus has dimissorias concedere, nisi fortè Episcopus extra diœcesim existat, vti colligitur ex c. *Cùm nullus. de temp. ordin. in* 6. & tradit Gutierr. *lib.*2. *can. qq. cap.*17.*n.*20. Petr. Greg. *syntagmat. iuris lib.*16.*c.*9.*post n.*2. Azor. *inst. moral.*2.*p. lib.*3.*c.*45.*q.*7. plures referens, Barbosa *alleg.*7. *n.*9. Tertiò, Capitulum, Sede vacante, esto, iure antiquo ex c. *Cùm nullus. de temp. ordin. in* 6. omnibus indiscriminatim posset dimissorias concedere: at post Trident. *sess.*7.*c.*10. nemini dimissorias concedere potest intra annum enumerandum à die obitus Præsulis, nisi illis tantùm, qui beneficij recepti, vel recipiendi arctati fuerint, aliàs ecclesiastico subiacebit interdicto, & ordinatus, si minoribus Ordinibus initiatus fuerit, nullo clericali priuilegio gaudet: si maioribus ab executione Ordinum ipso iure suspenditur ad beneplacitum futuri Prælati. Vicarius verò à Capitulo deputatus, si prædictas litteras intra annum concessit, non arctato beneficij recepti, vel recipiendi, suspenditur ipso iure per annum ab officio, & beneficio, vt habetur *sess.*23. *cap.*10. & notauit Barbos. *dicta alleg.*7.*n.*11. *&* 12. Sub hac tamen prohibitione non comprehenduntur litteræ testimoniales de vita, & moribus ordinandi, quas Capitulum, Sede vacante, aliique Prælati concedere possunt, sicuti notauit Bonac. *disp.*8. *de Sacram. quæst. vn. punct.*4. *num.* 24. Barbosa *allegat.* 7. *num.* 16. Quartò, Prælati regulares possunt Regularibus sibi subditis, sed non aliis dimissorias concedere. In his tamen concedendis statuit Clemens VIII. prout refert Barbosa *alleg.* 7. *num.*18. sub pœna priuationis officij, & dignitatis, & vocis actiuæ, & passiuæ, ne concedantur ad alium Episcopum, præter Episcopum illius Monasterij, in quo Regularis ordinandus residet, nisi fortè ille Episcopus abfuerit, vel Ordines non celebrauerit, idque in dimissoriis exprimatur. Quod decretum non videtur vsu receptum: siquidem passim Prælati regulares dimissorias concedunt, vt eorum subditi à quocunque Antistite Ordines celebrante initiari possint, quin vllam mentionem faciant, an proprius Episcopus absens fuerit, vel Ordines noluerit celebrare. Præter supradictos, consuetudine in nostra Hispania receptum est, teste Gabriele Vasquez *disp.*241. *cap.*5. *num.* 54. vt Priores S. Iacobi, & S. Ioannis has litteras dimissorias Clericis sæcularibus concedant: quia tamen eas Episcopi non admittunt, ideò faciunt intra suos prioratus ab Episcopis titularibus suos subditos promoueri.

9. Ex parte verò loci requisitum est ad licitam ordinationem, vt in eum locum ordinans iurisdictionem habeat, vel ex se, vel ex delegatione proprij Prælati. Quare titularis Episcopus Ordines conferens in alterius diœcesi, sine licentia Episcopi illius, etiam in loco, quantumuis exempto, ab exercitio Pontificalium, per annum ipso iure suspenditur à Trident. *sess.* 14. *de reformat. cap.*2. Episcopus verò diœcesim habens, si in aliena diœcesi irrequisito proprio Episcopo Ordines conferat, suspenditur per annum, non quidem ab omni Pontificali, sed solùm à collatione Ordinum, ex cap. *Eos, qui. de temporib. ordinat. in* 6. & Trident. *sess.*23. *cap.*8. *de reformat.* Vnde minùs punitur Episcopus proprius, quàm titularis, vt benè aduertit Vasq. *disp.*243. *cap.*5.*n.*47. Cæterùm vterque Episcopus proprius, & titularis, si in aliena diœcesi Ordines conferat, & alia Pontificalia exerceat absque licentia Ordinarij illius loci, ipso iure à Pontificalibus suspenditur, ex Trid. *sess.*6.*cap.*5. *de reformat.*

10. Solùm est dubium, an Ordines, aliàque Pontificalia exercere possit in loco exempto ex licentia Ordinarij illius loci, nulla ab Episcopo, intra cuius diœcesim locus ille exemptus est, irrequisita licentia. Supponit Vasq. *disp.*243.*cap.*5.*n.*53. id fieri posse, fauéntque verba Concilij: non enim Episcopi, sed Ordinarij licentiam requisiuit. Cæterùm, si locus exemptus sub aliqua diœcesi contineatur, verius censeo, non solùm licentiam Ordinarij illius loci; sed etiam Episcopi necessariam esse: quia verè censetur Ordinarius. Secùs esset, si locus exemptus ad nullam diœcesim pertineret. Sic decisum referunt Riccius *in praxi fori ecclesiast. post resolut.*495. *in notabilib. de mat. Episcopor.* Barbosa *in remiss. Concil. dicta sess.*6.*cap.*5. & *de potest. Episc. alleg.* 6.*n.*12. *&* 13.

PVNCTVM XVI.

Qualiter ordinatis permittendus sit vsus ordinationis susceptæ.

1. *Debet constare idoneum esse.*
2. *Exteri Sacerdotes permittendi non sunt celebrare absque commendatitiis literis.*
3. *Tenetur Ordinarius has commendatitias litteras concedere.*

1. Nemini permittendus est vsus ordinationis, quin priùs constet, idoneū esse ad illum exercendum. Communiter autem idonei iudicantur ad exercendos Ordines presbyteratu inferiores, & ob eam causam nulli examini subiiciuntur; sed eo ipso, quo promoti sunt, permittitur eis vsus prædictorum Ordinum. At vsus presbyteratus regulariter non permittitur, quin priùs ordinatus examinetur, an Missas satis aptè celebrare possit. Quòd si confessiones excipere velit, aliàque Sacramenta ministrare, non est dubium examini esse subiiciendum, ex Trid. *sess.* 23. *cap.* 15. *de reformat.* quia ex aptitudine ad Ordinem sacerdotalem suscipiendum, non infertur aptum ordinatum existere, tum ad Missas celebrandas, tum ad Confessiones excipiendas, tum ad reliqua Sacramenta ministranda.

2. Præter supradicta exteri Sacerdotes permittendi non sunt celebrare in aliena diœcesi, nisi commendatitias litteras à suo Ordinario habeant, quibus Ordinarius proprius testetur, tum de sacerdotio, tum de carentia impedimenti ad sacerdotium exercendum, cap. *Extraneo. quæst.*71. *dist.* & cap. *Monachum.*20.*q.*4. & cap. *Tuæ fraternitatis. de Clericis peregrinis*, & nouissimè

simè Trident. *sess.* 23. *cap.* 16. *de reformat.* Quod adeò verum est, vt etiam Prælatis exemptis sub excommunicatione Episcopus prohibere possit, ne exteros, & incognitos Sacerdotes ad Missas celebrandas in suis Domibus admittant, quin ipse priùs litteras commendatitias recognoscat: quia eo casu, vti delegatus Sedis apostolicæ procedit, & in defensionem suæ iurisdictionis, ne in eius diœcesi aliquis non Sacerdos, vel alius impeditus diuinorum celebrationi se ingerat, sicuti docuit Riccius *in praxi fori ecclesiast. decis.* 750. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 635. *in* 2. *edit.* Barbosa aliis relatis, *de potest. Episc. alleg.* 21. *n.* 8. Si verò exterus Sacerdos commendatitias litteras à suo Ordinario non defert; offert autem probationem, verum Sacerdotem esse, & nullo impedimento ligatum ad celebrandum, etsi non teneatur Episcopus illum admittere; potest tamen probatione fidem faciente, vti relato Nauarr. *cons.* 1. *n.* 1. *de celebrat. Missar.* Riccio *in decis. Curiæ archiepisc. Neapolit.* 1. *p. decis.* 150. docuit Barbos. *alleg.* 21. *n.* 2. Ipse autem Sacerdos peregrinus, qui nec commendatitias litteras defert, nec probat, se idoneum esse; si tamen verè sit, poterit, scandalo cessante, celebrare: quia nullo iure interdicitur, teste Nauarr. *in sum. cap.* 27. *num.* 153. & *cons.* 5. *sub tit. celebr. Missar.* & *cons.* 4. *de foro compet. aliàs cons. vnic. de Clericis peregrin.* Henriq. *lib.* 10. *c.* 24. *num.* 6. *In comment. litt. I.* Sayro *de cessione vni, de celebr. Missar.* Barb. *alleg.* 21. *n.* 3.

3. Has autem commendatitias litteras obligatus est Episcopus Sacerdoti iustam causam habenti recedendi à diœcesi concedere, vti colligitur ex Trid. *sess.* 23. *cap.* 16. Nam, cùm ipse Sacerdos obligetur, prædictas litteras deferre, consequenter obligandus est Episcopus, eas illi concedere. Aliàs in potestate Episcopi constitutum esset, Sacerdotem peregrinari volentem detinere. Quod nequaquam facere potest, si beneficio residentiam exigente non fuerit arctatus, vti decisum referunt Campanil. *in diuersor. iur. canon. rub.* 9. *cap.* 6. *n.* 4. Riccius *in praxi fori ecclesiast. decis.* 598. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 524. *in* 2. Barbosa *allegat.* 21. *num.* 5. & 6. Sicuti nec è contrario expellere potest à sua diœcesi, absque aliqua iusta causa, Sacerdotem dimissorias non deferentem, si Sacra celebrare non intendat, teste Marco Anthon. Genuen. *in praxi archiepisc. Neapolit. cap.* 40. *à n.* 2. quem refert, & sequitur Barbos. *alleg.* 21. *n.* 5.

PVNCTVM XVII.

De obligatione continentiæ sacris Ordinibus annexæ.

1. *Qualiter iure statutum sit sacris Ordinibus continentia.*
2. *Hæc continentia, etsi antiquitùs ab ordinatis expressè promittebatur, iam tacitè tantùm promittitur.*
3. *Hæc continentia iure ecclesiastico, non diuino inducta est.*
4. *An ex solo voto, an etiam immediatè ex lege, variant Doctores.*
5. *Verius existimo, ex vtroque capite immediatè obligari.*
6. *Religiosus Sacerdos duplex peccatum sacrilegij fornicando committit.*
7. *Inualidè promotus non tenetur ad castitatem seruandam.*
8. *Neque infans promotus ante vsum rationis.*
9. *Aliqui extendunt ad impuberem rationis vsu pollentem.*
10. *Verius censet oppositum.*
11. *Certum, si nacta pubertate Ordinem exercuerit.*
12. *Quid, si ignarus obligationis seruandi castitatem Ordines suscepisset? Sub distinctione respondetur.*
13. *Quid, si metu cadente in constantem virum Ordines suscepisses.*
14. *Sacris Ordinibus initiati, si tentauerint matrimonium contrahere, officio, & beneficio priuantur.*
15. *In minoribus si inualide contrahant, priuantur beneficiis, & pensionibus.*
16. *Qua pœna puniantur ob fornicationem.*

1. Inter Catholicos dubium esse non potest, sacris Ordinibus, scilicet, presbyteratui, diaconatui, & subdiaconatui continentiam annexam esse: quippe ob hanc causam hi Ordines appellantur sacri: quia sacrum votum continentiæ annexum habent, quo ordinati Deo sacrantur, & dicantur, vt dixit Flamin. *lib.* 5. *de resignat. quæst.* 6. Valen. *tom.* 4. *disp.* 9. *quæst.* 1. *part.* 4. *vers. Innocentius.* Bonac. *de Sacram. disp.* 8. *q. vn. p.* 2. *n.* 1. *ad finem.* Hac tamen differentia: nam presbyteratui, & diaconatui à tempore Apostolorum hæc continentia annexa erat, vt colligitur *ex can.* 25. *aliàs* 27. *Apostolor. ex can.* 10. *Concilij Ancyrani*, & 1. *Neocæsariens.* & ex pluribus, quæ congerit Bellarmin. *lib.* 1. *de Clericis, c.* 19. Gabr. Vasq. *disp.* 248. Valen. *disp.* 9. *q.* 5. *p.* 5. §. 2. Subdiaconatui autem incertum est, quando continentia annexa fuit: antiquitùs enim annexa non erat; ideóque hic Ordo inter sacros non computabatur, vt constat ex cap. *A multis. de ætate, & qualit. ordinandor.* Iam verò certum est, continentiam huic Ordini annexam esse, sicuti est annexa diaconatui, & presbyteratui, vt habetur cap. *Nullum.* cap. *Præterea.* cap. *Quando.* 28. *dist.* & supponitur cap. *Cum olim. de Clericis coniugatis.* & cap. vnic. *de voto, & voti redemptione, in* 6. Decet enim maximè, eos, qui in supremo Ecclesiæ statu sunt constituti, ab omni venere se continere. Quare, si ante matrimonium contractum sacris initientur, inhabiles redduntur ad matrimonium, cap. *Vnde voto. in* 6. & cap. 1. & 2. *Qui Clerici, vel vouentes,* & Trident. *sess.* 24. *can.* 9. Si verò post matrimonium, à coniuge separantur. Non enim vsus matrimonialis simul cum Ordine permittitur in Ecclesia Latina, tametsi Græcis permissus fuerit. *cap. Quæsitum.* 7. *de pœnitent. & remiss.*

2. Antiquitùs hæc continentia expressè à suscipientibus sacrum Ordinem promittebatur. vt colligitur ex dicto cap. *Nullum.* cap. *Præterea.* cap. *Quando.* Iam verò eo ipso, quo quis sacrum Ordinem suscepit, votum illud emittere censetur, & cap. *Quando.* cap. *De his.* cap. *Præterea.* 28. *dist.* & notauit Vasq. *disp.* 247 *cap.* 7. *num.* 97. Graffis *de effectibus Cleric. in præludio, num.* 41. Barbos. *alleg.* 15. *n.* 2.

3. Et licèt aliqui Doctores crediderint, continentiam iure diuino Ordinibus sacris annecti, longè verius est, solo iure ecclesiastico annexam esse, vti colligitur ex Trident. *sess.* 24. *can.* 9. definiente: *Si quis dixerit, Clericos in sacris constitutos, vel Regulares castitatem solenniter professos posse matrimonium contrahere, contractúmque validum esse, non obstante lege ecclesiastica, vel voto, anathema sit.* Inhabilitatem ergo ad matrimonium legi ecclesiasticæ, vel voto tribuit Concilium: non autem legi diuinæ quasi supponens à lege diuina nō prouenire. Aliàs si ius diuinum Ordinibus sacris continentiam annecteret, nunquam sacro Ordine initiatis post matrimonium permittendus esset matrimonij vsus, sicuti Orientalibus permissus est in cap. *Quæsitum.* 7. *de pœnit. & remissionib.* quia vsus matrimonij potiùs, quàm matrimonium, sacris initiatos dedecet. Neque his obstat, quòd Ecclesia neminem cogere possit ad castitatem seruandam, vtpote rem consilij, non præcepti. 1. *Corinthior.* 7. quia id intelligendum est de absoluta obligatione; secùs de obligatione ex suppositione alicuius status assumpti, quem Ecclesia liberè concedit: potest enim nolle concedere, nisi sub obligatione quòd illum assumentes

assumentes castitatem voueant, sicuti de facto hanc voluntatem habet in Ordinibus conferendis: confert enim Ordines sub obligatione emittendi voti castitatis.

4. Sed, an hæc obligatio seruandi castitatem, non solùm à voto in Ordinibus emisso, sed etiam à lege ecclesiastica immediatè proueniat; non consentiunt Doctores, vt videre est apud Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 27. num. 9. & 10.* Alij affirmant, solo voto te astrictum esse ad castitatem seruandam; lege autem ecclesiastica mediatè, quatenus obligaris ad prædictum votum emittendum: quippe omnia iura, quæ referuntur *dist. 28.* & *de Clericis coniugatis, & de voto, & voti redemptione, lib. 6.* solius voti mentionem faciunt; non autem alicuius obligationis ex lege. Alij concedunt, vltra obligationem voti, obligationem legis ecclesiasticæ immediatè prohibentis venereum actum sacro Ordine initiatis, & inhabilitantis ad matrimonium. Nam, cùm votum necessariò ad sui essentiam liberum vouentis consensum requirat, si quis ignarus inuincibiliter voti emittendi in Ordinum susceptione Ordines susciperet, voti obligatione non teneretur. Eadémque obligatione solutus esset, si malitiosè nollet, se voto astringere. At negari non potest, prædictos obligatos esse specialiter ad castitatem, matrimonióque contrahendo inhabiles existere. Ergo non tantùm ex voto; sed ex lege nascitur obligatio. Alij verò, ex quibus est Layman. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 11. num. 1. in fine*, admittunt obligationem legis cessante voti obligatione ob inconueniens nuper illatum: secùs voti obligatione posita: quia non sunt obligationes multiplicandæ absque vrgenti fundamento.

5. Cæterùm verius existimo cum Ægid. de Coninch *disput. 10. de Ordine, dub. 13. num. 130.* initiatos sacris non solùm ex voto; sed ex speciali lege ad seruandam castitatem astringi. Nam, si votum non emittentes, vel ex ignorantia, vel ex malitia lege ecclesiastica astringuntur ad castitatem seruandam, necessariò fatendum est, omnes sacris initiatos obligatos esse; quippe nulla lex ecclesiastica ostendi potest specialiter lata pro iis, qui ex ignorantia, vel malitia voto non astringuntur. Quòd autem omnes vltra obligationem voti lege ecclesiastica teneantur ad continentiam, probari potest, tum ex cap. *Presbyterus.* & cap. *Diaconus. 27. distinct.* c. *Proposuisti. cum seqq. 82. dist.* cap. 1. *& per totum 15. quæst.* & cap. *A multis. de ætate, & qualitate.* cap. *Vt Clericorum. de vita, & honestate Clericor.* Tum ex consuetudine recepta, qua omnes sacris initiati, si coniugati sunt, ab vxoribus separantur, vti habetur pluribus Canonibus, 28. *distinct.* Neque eis suffragari potest, quòd votum castitatis non emiserint. Tum ex eo, quòd Ecclesia prædictos initiatos matrimonio contrahendo inhabiles reddiderit; non quidem in reuerentiam voti castitatis emissi, aliàs omnes emittentes votum castitatis inhabiles essent: sed in reuerentiam status clericalis assumpti, quem oportebat ab operibus carnis esse omninò seiunctum. At, quoties Ecclesia aliquos inhabiles reddit matrimonio inter se contrahendo, eo ipso illis prohibet venereum actum, vtpote in quo maior est indecentia, quàm in matrimonij vsu, ob quem matrimonium interdicitur, & irritatur. Et conuinci potest ex copula cum affine, vel spirituali cognata, quæ ideò est incestuosa; quia matrimonium inter ipsos celebrari non potest, vt benè probat Sanch. *lib. 7. de matr. disput. 5. num 7.* Cùm ergo sacris initiati matrimonio contrahendo inhabiles sint, efficitur, quemlibet actum venereum illis esse specialiter prohibitum.

6. Ex his infert satis consequenter Coninch *dub. 13. num. 131.* Religiosum fornicantem non solùm aduersùs temperantiam peccare, & aduersùs votum castitatis; sed etiam aduersùs legem ecclesiasticam illi prohibentem actum venereum. Nam, cùm Religioso non solùm ex voto, sed ex ecclesiastica lege matrimonium, illiúsque vsus interdictus sit, consequenter omnis actus venereus illi censetur interdictus. Displicet tamen mihi, quod Coninch subiungit; nempe, Religiosum sacris initiatum fornicantem obligatum esse vtranque circunstantiam, & professionis, & Ordinis in confessione manifestare: nam esto vtraque qualitas, Religionis, & Ordinis, matrimonio contrahendo impedimentum præstet, & actum venereum prohibeat: quia tamen hoc impedimentum, & hæc prohibitio, eundem religionis finem spectant, diuersa peccata non sunt censenda constituere, sicuti cùm die Dominico festum alicuius Sancti ex præcepto obseruandum incidit, & in Quadragesima aliqua vigilia. Coniugato autem, etiam ante consummationem matrimonij, prohibitum esse absque licentia coniugis Ordines suscipere, constat ex Extrauag. *Antiquæ. de voto.* Qualiter autem ex licentia coniugis sit illi permissum, *tract. de matrim. disp. de impedim. Ordin.* dicendum est.

7. Supersunt quatuor quæstiones decidendæ, quas optimè versat Sanch. *lib. 7. de matrim. disp. 27. & seqq.* Prima est, an inualidè promotus; vel, quia ordinationi non consensit; vel, quia promouens se Episcopum finxit, teneatur ad castitatem seruandam? Videtur teneri ex cap. *Quidam.* & cap. *Placet. de conuers. coniugator.* vbi coniugati profitentes inualidè, castitatem seruare tenentur, quatenus cum statu coniugij compati potest. Ergo idem dicendum est de inualidè ordinato. Sed contrarium omninò tenendum est cum Glossa *in cap. vnico, de voto, in 6. verbo, Approbatis*, & *ibi* Ioan. Andr. ad finem. Archidiac. *num. 3.* Dominic. *n. 14.* Sanch. alios referens *disp. 27. num. 14.* Guttierr. *de matrim. quæst. 94. num. 13.* Coninch *disp. 10. dub. 14. n. 133.* Quia castitas in Ordinis sacri susceptione non per se promittitur; sed, vt Ordini sacro accessoria. Ergo Ordine non suscepto, nec castitas promissa censetur: corruente enim principali, & accessorium corruit. Secùs est de coniugatis Religionem inualidè profitentibus: nam, cùm ibi castitatem expressè promittant, censentur ad illam, prout possint, se voluisse obligare.

8. Secunda, an infans promotus obligetur ad castitatem seruandam? Affirmant Paludan. *in 4. dist. 37. quæst. 1. artic. 1.* D. Anthon. *3. p. tit. 1. cap. 8. concl. 2.* Fauet Richard. *in 4. dist. 25. art. 4. quæst. 2. ad 3.* propterea quòd castitatis Ordini sacro accessoria sit: ergo infans Ordinem sacrum recipiens, & castitatem seruare obligandus est. Opposita tamen sententia communis, & vera est, quam pluribus relatis firmat Sanch. *lib. 7. disp. 30. num. 3.* Vasq. *disp. 246. num. 25.* Barbos. *alleg. 15. num. 4* Guttier. *de matrim. cap. 94. circa finem.* Coninch *disp. 10. dub. 14.* Ratio est: quia nec ex lege prædictus infans astringitur. Non ex voto: hoc enim liberum consensum vouentis requirit; qui tamen in infante carente vsu rationis. Non ex lege: quia, cùm lege diuina nullus ad castitatem obligetur, Ecclesia, quæ iuris diuini imitatrix est, nemini eam obligationem imponit.

9. Prædictam doctrinam plures Doctores, quos refert, & sequitur Sanch. *dicta disp. 30. num. 8.* Barbos. *de potest. Episc. alleg. 15. n. 4.* extendunt ad infantem impuberem; tametsi rationis vsum habeat, quem existimant nulla obligatione castitatis seruandæ ex ordinatione in ea ætate assumpta astringi, argumento assumpto ex cap *Ad nostram. de Regular.* vbi votum professionis Religionis ante pubertatem irritatur. Quinimò, cùm in Trident. *sess. 25. cap. 15. de Regularib.* professio facta ante 16. annum irritetur, idem videtur dicendum de voto Ordini sacro annexo.

10. Cæterùm, longè verius existimo, si tibi impuberi rationis vsum habenti Ordines voluntariè concederentur,

tentur, obligatum esse voto, & lege ad castitatem, sicuti si in pubertate Ordines recepisses, vt docent Sotus *lib.7. de iustit.q.2. art.5.* Caiet. 2.2. *q.88. art.9.* Sayro *in Claui regia, lib.6.cap.5.n.9.* Coninch *disp.20. dub.14. n.136* Bonac. *de matr.q.3.pun 9.n.16.* Etenim, spectato iure naturæ, sufficientem discretionem obtinere potes ante pubertatem, vt voto quolibet obligeris, ac proinde vt obligeris voto seruandi castitatem. Iure autem positiuo nullibi inuenitur hoc votum irritum. Nam ex eo, quòd irrita sit Religionis professio, non infertur, hoc votum, quod diuersum est, irritum esse, præcipuè cùm ratio irritandi professionem in hac irritatione non procedat. Professio nanque irritatur, quia Religionis status est longè difficilior, & in tenera ætate plerunque assumptibilis, & nihil illius remanet facta irritatione, quæ tamen in Ordine assumpto non procedunt: quippe est status minùs difficilis, & raro, vel nunquam ante pubertatem assumitur; neque ita irritari potest, quin ordo assumptus perseueret.

11. Illud verò est certum, si nacta pubertate Ordinem susceptum exercueris, aut alia via approbaueris, te obligatum esse ad castitatem seruandam, resilire non potes, vti notarunt Sanch. Coninch, & alij *locis alleg.*

12. Tertia difficultas est, si ignarus huius voti, & obligationis Ordines susceperis. Qua in re placet mihi sententia Coninch *disp.20. dub.14. difficult.3. n.145.* sic distinguentis: Si probabilibus rationibus ductus existimasti, nullam obligationem castitatis seruandæ Ordini sacro annecti, nulla est tibi obligatio: quia non est obligatio ex voto, vt de se constat; neque etiam ex lege, quæ neminem inuitum intendit astringere, vti colligitur ex Gregor. *lib.1. epist.41. circa med.* Si verò ex culpabili negligentia prædictæ obligationis ignarus extitisti, eò quòd ex quadam socordia, & ingenij stupiditate obligationem prædictam non inuestigasti, obligandus es, si non ex voto; ex lege tamen. Neque hæc fertur in inuitum, cùm voluntariè statum assumpseris, cui ea obligatio annectitur, absque vllo delectu, & obligationum examinatione, quam præmittere debebas: omissione enim prædictæ inuestigationis tacitè onera status assumpti suscepisti. Sed, vt benè aduertit Coninch, hic casus vix in Ecclesia Latina locum habere potest, cùm omnes ante collationem Ordinum sacrorum moneantur ab Episcopo de obligatione castitatis seruandæ.

13. Quarta, & præcipua difficultas est, si metu cadente in constantem virum Ordines susceperis. Pro cuius decisione suppono *ex tract. de voto, disp.1.p.5. præcipuè n.6. & seqq.* nullum votum metu factum iure naturæ irritum esse: iure verò positiuo sola ea vota, quæ statum religiosum constituunt, tametsi irritanda veniant. Quo posito, si cùm Ordines suscepisti, expressè non contradixeris obligationi seruandæ castitatis, teneris eam seruare, tum ex voto, tum ex lege. Sed, probata coactione, credo facilè Ecclesiam tibi prædictam obligationem remissuram. Hæc nostra sententia de valore voti, & obligatione seruandi castitatem ob Ordinem coactè assumptum, approbatur expressè à *leg. regia 32. tit.6. part.1.* ibi: *Onde porque algunos dudaron, si aquel, que es ordenado, por miedo, podria recibir por la Orden señal dentro del alma* (hoc est, characterem) *ò non? De partio o el derecho de santa Yglesia desta manera, que si à alguno facen premia, que reciba orden amenaçan delo, que le tomaran el beneficio, si non se ordenare, maguer aquel consienta por tal miedo como este, pues recibio la Orden de fuera, y a finea el alma dentro señalada por ella, de manera que es tenudo de viuir sin casamiento, si à la façon, que lo ordenaron, no era casado, porque la Orden sagrada ha tal virtud, que maguer no prometa de guardar castidad, el que la recibe, tenudo es de mantenerla.* Et notant *ibi* Montalu. & Greg. Lopez, & Guttier. *de matrim.c.94.num.16.*

14. Clerici sacris Ordinibus initiati, si de facto tentauerint contrahere matrimonium, officio, & beneficio priuantur, ex cap. *Decernimus.* cap. *De his.* 28. *dist.* An autem ipso iure, an per sententiam? Verius existimo, sententiam necessariam esse: quia nullus est textus manifestè id dicans priuationem ipso iure, vt pluribus allegatis firmat Thom. Sanch. *lib.7. de matr. disp. 43.n.3. & seqq.* Præterea ipso iure excommunicantur, *Clem. vn. de consanguinit. & affinit.* & hæresis redduntur suspecti, vt benè notauit Bernard Diaz *pract. cap.*80.

15. Clerici verò in minoribus constituti, si matrimonium validè contrahant, ipso iure beneficiis ecclesiasticis priuantur, neque ea [illegible] renunciare in fauorem tertij possunt: quippe assumptione status incompatibilis censentur prædictis renunciasse, vti colligitur ex cap. *1. de Cleric. coniugat.* & tradit Bernard. Diaz *pract. cap.80.n.5.* & *ibi* Salcedo, Guttier. *pract.qq.q.104.* Nauar. *cap.25.n.129.* Quod etiam procedit ex pensionibus ecclesiasticis ex Curiæ Romanæ stylo, teste Iul. Claro *lib.5. recept.§.fin.* & *in pract. crim.q.73. n.3.* Couaruu. *4. decret.2.p.cap.6.§.3.n.6.* Thom. Sanch. *lib.7. de matr. disp.44.n.5.*

16. Ob fornicationem verò cum Moniali, cum consanguinea, vel affine, vel soluta, variæ pœnæ arbitrio Iudicis statutæ sunt, vti refert Bernard. Diaz *in pract. à c.78. & 81. & seqq.* Et licèt ob concubinam notoriè domi, vel extra, retentam, plures Doctores existimauerint, suspensionem incurri, ex textu in cap. *Præter. 32. dist. cap. Si qui sunt. 81. dist.* & *cap. vlt. de cohabitat. Clericor. & mulier.* de quo videri potest Nauarr. *cap.27. num.154.* Menoch. *de arbitrar. casu* 418. At eo iure abolito, teste Suar. *de censur. disp.31. sect.4.* Henriquez *lib.9. cap.25. num.12.* Auila *3.p. disput.5. dub.2.* Layman. *lib.5. summ. tractat.9. cap.11. in fine.* Concil. Tridentin. *sess.25. cap.14.* statuit, ne Clerici, quicunque sint, concubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo, vel extrà, detinere, aut cum iis vllam consuetudinem habere audeant, alioquin pœnas à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiarum impositis puniantur. Modum autem punitionis sic Concilium præscribit: *Quòd si à Superioribus moniti ab iis non se abstinuerint, tertia parte fructuum, obuentionum, ac prouentuum beneficiorum suorum quorumcunque, & pensionum sint priuati, quæ fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio Episcopi applicetur. Sin verò in delicto eodem cum eadem, vel alia fœmina perseuerantes secundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantùm fructus omnes, ac prouentus suorum beneficiorum, & pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur; sed etiam à beneficiorum ipsorum administratione, quoad Ordinarius, etiam vti Sedis apostolicæ delegatus arbitrabitur, suspenduntur, & si ita suspensi nihilominùs eas non expellant, aut cum eis etiam versentur, tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, & pensionibus quibuscunque ecclesiasticis perpetuo priuentur, atque inhabiles, & indigni quibuscunque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in posterum reddantur, donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum Superioribus, cum iis ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, aut aliàs huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint, præter prædictas pœnas excommunicationis gladio plectantur. Nec quæuis appellatio, aut exemptio prædictam executionem impediat, aut suspendat, supradictorúmque omnium cognitio non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat, qui sine strepitu, & figura iudicij, & sola facti veritate inspecta procedere possunt. Clerici verò beneficia ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta delicti, & contumaciæ perseuerantiam, & qualitatem ab ipso Episcopo carceris pœna, suspensione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis,*

modis, iuxta sacros Canones, puniantur. Episcopi quoque, quod absit, si ab huiusmodi crimine non abstinuerint, & à Synodo prouinciali admoniti se non emendauerint, ipso facto sint suspensi: & si perseuerent, etiam ad Sanctiss. Rom. Pontificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ, etiam per priuationem, si opus erit, in eos animaduertat. Circa quod decretum aduerte, monitionem specialiter faciendam esse, nec sufficere generalem per edictum, vti decisum refert Barbos. *in remiss. Conc. ad prædictum text.* Quare ante prædictam monitionem solùm aliqua pœna cæteris, &, vt aliis placet, pecuniaria leui puniri poterit arbitrio Episcopi, spectata personæ, & delicti qualitate. De quo videri potest Aloysius Riccius *Curiæ archiepiscop. Neapolit. decis.* 99. Sub nomine fructuum, obuentionum, &c. distributiones quotidianæ non comprehenduntur, sicuti decisum refert Barbosa *in prædicto loco Concilij*, tametsi contrà sentiat Sayro *decis. 7. de verbor. significat.*

PVNCTVM XVIII.

De aliis obligationibus Clericorum, & eorum exemptione.

1. *Tonsuram, habitúmque clericalem deferre tenentur.*
2. *Rationes, ob quas Ecclesia tonsuras præscripserit.*
3. *Quando censeatur Clericus mortale committere, non deferens tonsuram, habitúmque clericalem.*
4. *De exemptione remissiuè respondetur.*
5. *De sacris benedictionibus, & exorcismis alibi actum est.*

1. PRima Clericorum obligatio est, deferre tonsuram, habitúmque clericalem Ordini congruentem. De tonsura habetur expressè c. *Prohibita.* 23. *dist.* & cap. *Clericus.* 5. *de vita, & honest. Cleric.* cap. vnico, *de Cleric. coniugat. in* 6. & cap. *Si Iudex. de sentent. excommunicat. in* 6. & in Trident. *sess.* 14. *cap.* 6. *de reformat.* Quæ autem sint vestes Ordini congruentes, nullo textu præscribitur. Nam esto in cap penult. *de vita, & honest. Clericor.* & *Clement.* 2. *eodem tit.* prohibeantur Clericis aliquæ vestes, vt minùs decentes: at nullæ, vt decentes, præscribuntur; sed communi regionis vsui relinquitur, vt illæ decentes iudicentur, quibus communiter Clerici vtuntur, & ex quarum aspectu Clerici esse iudicantur, vt tradit Glos. *in suprad. cap. verbo, Deauratis*, & *Clement.* 1. *verbo, Secularis, de electione.* & cap. *Si quis virorum. verbo, Veste*, 30. *dist.* Couarruu. *pr. ct. quæst. cap.* 31. *n.* 7. Farinac. *pract. crim.* 1. *p. q.* 8. *n.* 69. Sanch. *lib.* 7. *de matr. disp.* 46. *n.* 6.

2. Varias rationes Doctores adducunt, ob quas Ecclesia Clericis tonsuram præscripserit, quas congerit. Vasq. *disp.* 250. *c.* 2. Prima, & præcipua est, quam tradit Beda *lib.* 5. *historia Anglorum, cap.* 22. & Germanus Patriarcha Constantinopolit. *in theoria rerum ecclesiastic. t.* 4. *Bibliotheca Sanctorum Patrum.* in significationem spineæ coronæ, quam pro nobis Christus Dominus pertulit. Secunda, vt denotetur, cogitationes superfluas resecandas esse, & amputandas, sicuti dixit Isidor. *lib.* 2. *de Offic. eccl siast. cap.* 4. Amalar. *lib.* 2. *de ecclesiast. offic. cap.* 51. Tertia, in signum regalis dignitatis, quam Sacerdotes obtinent, vt dixit Isidor, *loco nuper allegato.* Quarta, in honorem B. Petri, cui (vt refert Germanus Patriarcha) in ludibrium, & illusionem, capilli capitis in modum coronæ rasi fuerunt, cùm ipsum, aliósque Apostolos Christus Dominus miserit ad prædicandum. Loco ergo illius ignominiosæ coronæ, nostram portamus, vt sic ignominiam Petri debito honore compensemus, sicuti prosequitur Abulen. *q.* 25. *in cap.* 19. *Leuit.* Ratio verò, ob quam decentes vestes specialiter Clericis præscribuntur, vno verbo Trident *sess.* 14. *cap.* 6. explicuit, vt per decentiam (scilicet) habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendant.

3. Solùm est difficultas, quando censeatur Clericus mortale peccatum committere, non deferens tonsuram, neque habitum Clericorum proprium. Panormit. *in cap. Si quis. de vita, & honest. Clericor.* existimat, omnes Clericos, tam in maioribus, quàm in minoribus constitutos, obligatos esse sub mortali, tonsuram, & habitum clericalem deferre. Sed meritò hanc sententiam seueram iudicauit Syluest. *in sum. verbo, Clericus*, 2. *n.* 2. ideóque ipse, & Angelus *Clericus*, 4. *n.* 1. Armilla *n.* 10. Sotus *in* 4. *dist.* 23. *q.* 2. *art.* 1. *post* 2. *conclus.* Nauarr. *cap.* 25. *n.* 110. censent, Clericos in minoribus constitutos, si beneficio carent, obligatos non esse tonsuram, & habitum deferre: quia possunt ab statu resilire, & laicalem statum assumere: quod à fortiori procedit in Clericis coniugatis, cap. *Ioannes. de Clericis coniugatis.* Quòd si bigami sint, cùm priuentur omni priuilegio clericali, non solùm non debent tonsuram deferre; sed nec possunt, vti constat ex cap. *Alterationis. de bigamis in* 6. Verùm, si Clerici in minoribus constituti beneficium, vel pensionem ecclesiasticam possideant, obligantur tonsuram, & habitum clericalem deferre, sicuti obligantur Clerici in sacris constituti, vt colligitur ex dicto cap. *Ioannes. de Clericis coniugatis*, & cap. *Si quis. de vita, & honest. Clericor.*

Sed, an semper obligentur sub mortali? Affirmant Panormit. quem sequuntur Angel. & Nauarr. *suprà.* Sed dicendum est, non esse mortale, nisi quando fuerit talis excessus, qui spectatis circunstantiis personæ, loci, & temporis, grauiter honestatem offendat, cedátque in aliorum scandalum: secùs si ad breue tempus, vel ex aliqua causa graui omittatur. Sic docent Syluest. *verbo, Clericus*, 2. *n.* 2. Vasq. *disp.* 250. *cap.* 3. *n.* 22. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 9. *cap.* 12. *circa finem.* Barbosa *allegat.* 9. *à n.* 11. Villal. *tract.* 11. *de Ord. diffic.* 16.

4. Quod ad exemptionem verò Clericorum attinet, & qua ratione eam depositione habitus, & tonsuræ amittant, satis diximus *tract.* 12. *de immunitate personarum ecclesiasticarum*; neque aliquid in præsenti addendum occurrit.

5. Supererat tractare de sacris benedictionibus, qualiter Ecclesiæ, & altaria consecrentur, & eorum ornamenta benedicantur, qualitérque consecrationem, & benedictionem amittant, & ad vsus profanos applicari possint. Deinde de exorcismis, seu Dæmonum adiuratione. Sed de primis egimus *tract. de sacrificio Missæ, circa finem.* De secundis, 2. *p. tract.* 14. *de iuramento, in fine.* Ideóque ab iis in præsenti supersedendum est.

INDEX

INDEX SELECTIORVM RERVM HVIVS TERTIÆ PARTIS OPERIS MORALIS.

A

Absolutio.

ORITVRO præsenti impendi debet, tametsi abiente Sacerdote signa contritionis exhibuerit. tractatu 23. disp. vnic. pun. 5. num. 8. Absolutè, & non sub conditione absolutio præstanda est. num. 9 & punct. 11. num. 1. Absoluere Religiosi possunt ab omnibus peccatis, exceptis in Bulla Cœnæ contentis, fideles. tract. 23. punct. 14. num. 14. Item, à censuris, & pœnis, etiam extra Sacramentum. n. 18. An prosit pro foro externo. n. 20. A casibus reseruatis absoluere potest is, cui reseruata sunt. punct. 15. §. 4. num. 1. A reseruatis Episcopo, & Pontifici, Parochus, vrgente necessitate. §. 4. n. 3. In articulo mortis quilibet Sacerdos. tract. 23. pun. 15. §. 4. num. 4. Prælatus cuiuscunque Conuentus sibi subditos absoluere potest. num. 5. Ex quodam priuilegio possunt Religiosi minores ab alio, quàm à Superiore absolui. num. 6. Quid in articulo mortis à Sixto IV. prædictis Religiosis concedatur. num. 7. Religiosis omnibus à Superiore approbatis concedit Pontifex facultatem absoluendi omnes Christi fideles; sed non Religiosos. n. 8. Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ. num. 9. De priuilegio concesso absoluendi Religiosos Ordinis Prædicatorum iter agentes. num 10. Nouitij absolui possunt, ac si sæculares essent. num. 11.

Absoluere nequit Superior regulariter sacramentaliter à solis reseruatis, aliis mortalibus inauditis. tract. 23. punct. 15. §. 5. num. 1. & seqq. Petenti facultatem regulariter concedenda est. num. 4. Aliquando negari potest. num. 5. Non est obligatus Superior cuilibet facultatem concedere, sed designare potest Confessarium. num. 6. Quid in hac parte ex decreto Clement. VIII. sit in Religionibus statutum. num. 7. Qualiter Confessariis designatis committenda est facultas absoluendi à reseruatis. num. 8. Quæ in Societate seruentur. num. 9. Superior concedens facultatem alicui eligendi Confessorem, non censetur concedere, vt absoluatur à reseruatis. num. 10. Superior concedere potest facultatem sub onere alicuius pœnitentiæ imponendæ. num. 11. Sub conditione verius est non posse concedi. num. 13. Benè potest sub onere se Superiori præsentandi. n. 15. Ex prædicta facultatis concessione grauis obligatio oritur comparendi. num. 18. Qualiter Societas procedat. num. 19. Superior incidens in casum reseruatum, facultatem concedere potest alteri, vt illum absoluat, nisi contrarium cautum sit. num. 22. Absolutus à Superiore sacramentaliter à solis reseruatis, non teneris ea inferiori fateri; sed satisfacis non reseruata manifestans. tract. 23. punct. 15. §. 7. num. 1. Quid, si inferiori accedas, neque absolutus à Superiore, nec sublata reseruatione. num. 2. Vrgente necessitate, etsi non extrema, benè potes ab inferiori absolui cum obligatione comparendi. num. 6. An Sacerdoti simplici fieri eo casu confessio possit. num. 7. Qualiter tenearis eo casu fateri. num. 8 Probabilius est, omnia peccata fatenda esse. n. 9. Absolui potest pœnitens promittens facturum, quod postmodum à Confessario iudicatum fuerit. tract. 23 punct. 16. n. 7. Quibus in euentibus sit obligatio absoluendi pœnitentem, vel inabsolutum dimittendi. tract. 23. pun. 18. §. 2. in fine.

Absoluendus est pœnitens paratus leuiorem pœnitentiam, quàm par est, acceptare. punct. 21. §. 4 n. 5.

Approbatio, & Approbatus.

Approbatio à Trident. requisita pro confessionibus audiendis, est iudicium authenticum de idoneitate. tract. 23. punct. 17. §. 1. num. 1. Quid, si ab Episcopo Confessarius exteriùs approbetur, & interiùs iudicetur inhabilis. n. 2. Approbatio est à iurisdictione distincta. num. 3. De duplici approbatione, nempe, ex beneficij collatione, & authentico iudicio, & quæ ad vtranque requirantur. num. 4. & 5. Gratis approbatio concedi debet. num. 6. Approbatio Religiosorum, qui non sunt à suis Superioribus præsentati, nulla est. n. 7. Quæ sit necessitas huius approbationis. n. 8.

Hac approbatione Sacerdotes omnes indigent ad confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audiendas: secùs ad confessiones Regularium. tract. 23 pun. 17. §. 2. num. 1. Non excipiuntur graduati, neque alij viri docti. num. 2. Quid pro confessionibus Episcoporum, aliorúmque Prælatorum. num. 3. Approbatus per beneficium parochiale, eligi potest vbilibet. n. 8. Idem est de approbato absolutè. num. 9. Quinimò de approbato cum restrictione. n. 10. Pro Confessionibus Religiosorum an eligi possit non approbatus, examinatur. n. 11.

Approbationem concedunt Episcopus, Vicarius generalis, Capitulum, Sede vacante. tract. 23. punct. 17. §. 3. num. 1. Prælati Regularium non habent hanc potestatem. num. 2. Quis Episcopus, an loci, an pœnitentis, an Confessarij, approbationem concedere debet. num. 3. & seqq. Approbatio ex odio, vel iniquo animo denegari non potest. n. 5. Non est causa sufficiens negandi approbationem ex eo, quòd diœceses non indigent illo Confessario. n. 6. & 7. Si iustæ petitioni Episcopus renuat acquiescere, non reputatur Confessarius sæcularis approbatus. Secùs Religiosus à suo Prælato præsentatus. n. 9.

Approbatio ex beneficio durat, dum beneficium retinetur. tract. 23. pun. 17. §. 4. num. 1. Si per examen, aut aliàs approbatus fueris pro limitato tempore, illo finito cessat. num. 2. Absolutè cessat, si diœcesim

mutes. n. 3. Posse Episcopum approbationem reuocare tenendum est. n. 5. Si absque causa hæc reuocatio fiat, nullius est momenti. n. 6. Religiosis approbatio reuocari potest, si constet de eorum indignitate. n. 7. Extra hunc casum, etsi plures censeant reuocari non posse, verius est posse à successore reuocari. n. 9. Excipitur Capitulum, Sede vacante. n. 10. Aliqui excipiunt Religiosos Dominicanos, sed immeritò. n. 11. Translati Religiosi in aliam diœcesim possunt ab illius Episcopo examinari, aliàs non censebuntur approbati. n. 12. Ab eodem Episcopo, si præuio examine fuerint approbati, nequeunt nouo examini subiici: secùs, si absque examine. num. 13. Quid nouiter statuerit sacra Congregatio, circa reuocationem approbationis. num. 14.

B

Baptismus.

NOmen Baptismi, eiúsque definitio declarantur. tract. 19. disp. vnica, p. 1. num. 1. & 2. Ante mortem Christi fuit hoc Sacramentum institutum. pun. 2. n. 2. Verius est, fuisse institutum eo die, quo à Ioanne baptizatus est. pun. 2. n. 5. Qualiter à Ioannis Baptismate differat. n. 6.

Materia illius remota est aqua naturalis, apta ad abluendum. tract. 19. disp. vnica, pun. 3. n. 1. & seqq. Esse tamen frigidam, vel calidam per accidens est. n. 4. Vti aqua turbida, & impura absque graui necessitate peccatum est mortale. n. 5. Proxima materia est ablutio, siue immersione, aspersione, vel effusione. tract. 19. disp. vn. pun. 4. n. 1. & 2. Qualiter debet proferre formam Sacramenti trina mersione conficiens. n. 3. Aliqua pars corporis princeps ablui debet ad Baptismi valorem. num. 5. Aqua immediatè tangere debet baptizati corpus, successiuo motu. n. 6. Satis est probabile, te esse baptizatum, si capillis lauaris. n. 7. Idem dic, si laueris corio, seu pelle secundina circundatus. n. 8. Immersione qua quis suffocatur, Baptismus conficitur: esto, alij contrarium censeant. n. 9 & seqq. Semper est illicita prædicta ministratio. n. 12. Non est secanda mater, etiam proximè moritura, vt infans baptizetur. num. 13. Benè poteris Baptismum infanti ministrare, etsi agnosceas, inde mortem aliqualiter accelerandam esse. n. 14.

Forma Baptismi quæ sit. tract. 19. disput. vnica, pun. 5. n. 1. Exprimi debet persona baptizans. n. 2. Verius est, esse sufficientem formam: *Baptizet te Deus*. vel, *Baptizeris à Deo*. esto alij oppositum sentiant. n. 3. & 4. Item, persona baptizanda exprimi debet. n. 5. Ex eius vnitate vnitas Baptismi desumitur. num. 6. Qualiter possint plures vnum baptizare. n. 7. Insuper requiritur expressio ablutionis. n. 8. Tandem exprimi debet vnitas, & Trinitas diuina, non implicitè, sed explicitè. n. 11. Sub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, etsi plures censeant, validè Baptismum confici, oppositum videtur probabilius. n. 15. Quæ variatio formæ essentialis sit, quæ non. n. 17. Variatio formæ consuetudini diœcesanæ aduersa illicita est. n. 18. Baptismi subiectum est homo viator extra vterum matris existens. tract. 19. disp. vnica, pun. 6. n. 1. Non est secanda mater, vt infans baptizetur, nisi secundùm leges morte esset digna, & crederetur sectio infanti profutura. num. 2. A puncto natiuitatis quilibet capax est Baptismi. n. 3. Non excluditur monstrum, dummodo homo sit. n. 4. Filiis infidelium, rationis vsum habentibus, si petant Baptismum, concedendus est, parentibus renitentibus. n. 5. Si dubium sit de rationis vsu, Baptismus est differendus. n. 6. Quacunque ratione his Baptismus conferatur, validus est. n. 7. Infantes, etiam per iniuriam baptizati, segregandi sunt à parentibus infidelibus, adueniente rationis vsu. n. 8. Filiis Hæreticorum ministrandus est Baptismus, dummodo à parentibus separari possint. num. 9. & 10. Consentiente quolibet ex parentibus infidelibus, baptizari infans potest. num. 10. Renuente vtroque parente infideli, nequaquam infans baptizari debet. num. 17. Excipe, nisi in casu extremæ necessitatis. n. 14. Vel, si sit perpetuò amens. n. 15. Vel sit à parentibus segregatus. n. 17. Vel seruus, seu parens serui. n. 18. In prædictis casibus non semper obligatis ministrare Baptismum. n. 20.

Nulla ex parte suscipientis, si infans est, dispositio requiritur. tract. 19. disp. vnica, pun. 7. n. 1. In adultis requiritur intentio, seu voluntas suscipiendi Baptismum: & quæ hæc debeat esse. n. 2. Item, fides, seu Trinitatis, & Incarnationis, diuinorum præceptorum notitia. n. 3. Item, contritio, seu attritio de peccatis commissis. n. 4.

Baptismus necessarius est paruulis extra casum martyrij in re susceptus. tract. 19. disp. vnica, pun. 8. n. 1. Adultis Baptismus, seu votum illius est necessarius. 2. Qualiter ex diuino præcepto Baptismus necessarius sit, tum paruulis, tū adultis ex diuino præcepto. n. 3. Quando hoc præceptum comparatione paruulorum astringat parentes, seu tutores. n. 4. Adulti eo astringuntur, cùm primùm commodè possint suscipere, si benè instructi sunt. n. 5. Ex graui causa differri Baptismus potest. n. 6. Ecclesia non potest determinare tempus suscipiendi Baptismum, imponendo obligationem baptizatis: benè tamen declarando obligationem, quam iure diuino habent. 7. Baptismi Minister quilibet est rationis compos. tract. 19. disp. vnica, pun. 9. n. 1. Absque iurisdictione nequit licitè administrari, tametsi Sacerdos sit. n. 2. Sacerdote inferiores, etiam Diaconi, non sunt ex officio ad hoc ministerium deputati. n. 3. Ad concedendam facultatem Diacono hoc Sacramentum ministrandi, non requiritur extrema necessitas. n. 4. Absque periculo mortis nequit Baptismus sine solennitate ministrari. n. 6. Neque domi absque prædicta necessitate ministrandus est. n. 7. Nullus alius à Sacerdote, vel Diacono ministrare Baptismum solenniter potest, ex commissione Sacerdotis. n. 8. Stante extrema necessitate digniori cedere debet minùs dignus. n. 9. Est peccatum mortale inuersio huius Ordinis. n. 10. Quòd si præsente Clerico non Sacerdote laïcus ministret, aliqui affirmant esse veniale peccatum: verius est, vel nullam esse culpam, vel esse mortalem. n. 11. Excipitur pagani, vel Hæretici ministratio, præsente Catholico. n. 12. Item, excipitur, si præsente Diacono laïcus, vel inferior Clericus ministret. n. 13. Qualiter vnius Baptismi plures Ministri esse possint. n. 14. Qualiter possis plures simul baptizare. n. 15. Qualiter prolatio formæ ablutioni sit coniungenda. n. 16.

Baptismi effectus est gratia peccati originalis, & actualium remissiua. tr. 19. disp. vnica, pun. 10. n. 2. Est æqualis in paruulis, in adultis abundantior, si abundantiori dispositione se præparent. n. 3. Remittit Baptismus pœnam omnem pro peccatis debitam. n. 4. Non tollit pœnalitates huius vitæ. n. 5. Imprimit characterem. n. 6. Suscipienti Baptismum solent speciales gratiæ concedi. n. 7.

Baptismo solenni patrinus sub graui culpa est necessariò adhibendus. tract. 19. disp. vn. pun. 11. §. 1. n. 1. Patrinus obligatus est, baptizatum instruere fide, moribus, si indigeat. n. 2. Quilibet baptizatus rationis compos patrinus esse potest. n. 3. Excipiuntur Monachi: & qui sub nomine Monachi comprehendantur.

hendantur. n. 4. Monachus validè patrinus esse potest. n. 5. Excipiuntur pœnitẽtes publici. n. 6. Item, Hæretici. n. 7. Qualiter Hæreticus admitti potest in patrinum, Catholico deficiente. n. 8. & 9. Possisne esse patrinus Baptismi non Hæretico collati, tametsi sub forma ab Ecclesia præscripta. n. 10. Vnus, vel ad summum duo, vir, & fœmina, patrini esse debent. tract. 19. disp. vnica, pun. 11 §. 2. n. 1. Nequit Episcopus in hac parte dispensare. n. 2. Debet patrinus baptizatum immediate de manu baptizãtis suscipere. n. 3. Insuper dèbet intentionem habere hoc munus subeũdi. n. 4. Si leues filium Petri, credens esse Ioannis, est verè filij Petri patrinus. n. 5. Non est opus in Catechismo respondere. n. 6. Debes esse designatus à parentibus, seu ab illis, qui curam baptizati gerunt. n. 7. Non est tamen hæc designatio simpliciter necessaria, esto, plures cõtrà sentiant. n. 8. & 9. Cùm plures designantur, neque à paracho repelluntur, omnes sunt patrini. n. 11. Requiritur Baptismus solennis. n. 12. Debet patrinus nomine proprio suscipere, seu tenere baptizatum. n. 14. Per procuratorem hoc munus præstari potest ex probabiliori sententia. n. 6.

Baptismi ritus, & cæremoniæ quare plures, quàm in aliis Sacramentis designentur. tract. 19. disp. vn. pun. 12. n. 2. Expenduntur huiusmodi ritus. ibid.

Baptismus vnus est vnitate specifica tract. 19. disp. vn. pun. 13. n. 1. In quolibet subiecto vnus est vnitate numerica. n. 2. Stante dubio rationabili de valore Baptismi, repeti potest. n. 3. Explicatur, quale hoc dubium debeat esse. n. 4. & seqq.

Benefactor.

Qualiter Prælati Religionum benefactores suos participes efficiunt bonorum operum suorum Religiosorum. tract. 24. pun. 6. n. 8. Ex vi huius moralis vnionis plures Indulgentiæ dictis benefactoribus cõmunicantur à Sede apostolica. n. 9. Ob bona opera Religiosorum sic coniunctis Deus benefacit. n. 10. Petitiones benefactorum ob hanc coniunctionem vim habent impetrandi. n. 11. Orationes communes illis applicantur. n. 12. Orationes Religiosorum, quæ illis applicantur, efficaciores sunt. n. 13.

Beneficium.

Beneficium pro Ordinibus maioribus recipiendis requisitum debet esse sufficiens ad congruam sustentationem. tract. 27. pun. 10. n. 1. Ex beneficio, & patrimonio sufficiens titulus coalescere potest. n. 2. Beneficium debet esse perpetuum. n. 4. Debes pacificè possidere. n. 8. Nequis illud resignare, vel permutare, nisi mentione facta ad illius titulum fuisse ordinatum. n. 10.

Bulla.

Nomen Bullæ vnde dicatur. tract. 25. pun. 1. n. 1. Vnde dicatur Cruciatæ. n. 2. Prodest pueris, vsúque rationis carentibus. pun. 2. n. 1. Prodest omnibus fidelibus commorantibus, vel aliquo modo ad regna Hispana declinantibus. n. 2. Sumpta Bulla, esto, ad externa regna diuertas, vti potes illius priuilegiis, excepto priuilegio ciborum. n. 3. Hispani in exteris regnis commorantes sumere non possunt Bullam medio internuncio. n. 4. Requiritur Bullæ susceptio. n. 5. Item, illius apud te retentio, sed non ex necessitate. n. 6. Item, nominis proprij scriptio. n. 7. Item, exhibitio eleemosynæ per se, vel per alium. n. 8. Ex turpiter, & iniustè acquisitis sumpta Bulla prodest. n. 9. Qualiter Religiosi sumere Bullam possint, & debeat Prælatus licentiam concedere. n. 10. An Minores, non sumpta Bulla, eius priuilegiis fruantur. n. 11. Prodest Bulla, etiamsi excommunicatus accipias. n. 12. Item, etiamsi accipias in statu peccati mortalis. n. 13.

Tempus, quo Bulla Cruciatæ sumentibus prodest, est annus publicationis. tract. 25. pun. 3. n. 1. Quomodo hic annus computetur, & quando finiatur. n. 2. Bulla permanet, tametsi Pontifex, & Commissarius è vita decedant. n. 4. Non reuocatur ob publicationem Bullæ Cœnæ. n. 5 Finito anno publicationis, cessant omnia Bullæ priuilegia. n. 6.

Qualiter virtute illius edere carnes, & lacticinia possis, & absolui à reseruatis, & censuris, commutarique vota. tract. 25 pun. 7. 8. & 9. Vide verbo, *Confessarius*. & verbo, *Vota*.

Virtute Cruciatæ non suspenduntur facultates iure ordinario Episcopo competentes. tract. 25. pun. 10. n. 2. Neque Indulgentiæ ab ipsis Episcopis concessæ. n. 3. Neque facultates in corpore iuris insertæ. n. 4. Neque facultates, & priuilegia omninò dissimilia. n. 5. Neque facultates, & priuilegia Superioribus Mendicantibus quoad Fratres. n. 6. Neque suspenduntur facultates Religiosis concessæ absoluendi sæculares. n. 9. Bullæ Commissarius facultatem habet taxandi eleemosynam, quam sumentes Bullam debent erogare. tract. 25. pun. 11. n. 1. Item, componendi super fructus amissos ob omissam Horarum recitationem. n. 2. Quam potestatem habeat dispensandi in irregularitate. n. 3. Prodest hæc potestas, tam pro foro conscientiæ, quàm externo. n. 4. In quibus irregularitatibus possit dispensare, & in quibus non. n. 5. & 6. Datur facultas Commissario dispensandi in impedimento affinitatis ex fornicatione n. 7. Sub quibus conditionibus hæc potestas concedatur. n. 8. Deinde habet potestatem Commissarius dispensandi in superueniente dicto impedimento, vt debitum coniux impeditus petat. n. 9. Hanc potestatem etsi aliqui extendant ad impedimentum cognationis spiritualis, verius est oppositum. n. 11. De obligatione, quam habent omnes Episcopi, applicandi pœnas in subsidium Cruciatæ. n. 12. Vt Bulla Cruciatæ pro defunctis prosit, non est opus, te esse in gratia. tract. 25. pun. 12. n. 2. Expedit, sumpta vna Bulla, aliam sumere. n. 4.

Virtute Cruciatæ debita incerta componuntur, & quæ hæc sint; & qualiter compositio, seu remissio facienda est latè expenditur. tract. 25. pun. vlt. per totum.

C

Confessarius.

QVando teneatur examinare pœnitentem de peccatis, quæ credit probabiliter commisisse. tract. 23. pun. 19. §. 2. n. 1. & seqq. Quid, si pœnitens neget interrogatus peccatum commissum. num. 5. Tenetur Confessarius monere pœnitentem laborantem ignorantia crassa, & vincibili. n. 6. Si ignorantia sit inuincibilis, neque sperat fructum ex monitione, monere non tenetur. n. 7. Si probabiliter iudicet, monitionem profuturam, absque graui incommodo præstare debet. n. 8. Si de matrimonio contrahendo agatur, regulariter monendus est pœnitens: & quid de iam contracto, vel de priuatione debiti petendi. n. 9. Stante dubio non potest Confessarius monitionem omittere. n. 10. Sed an eo casu, quo Confessarius non tenetur pœnitentem monere, possit illum statum consulere. n. 11.

Si ob indispositionem pœnitentis fuit nulla absolutio, teneris pœnitentem monere. tract. 23. pun. 18. §. 3. n. 2. Quid, si non habuisti intentionem absoluendi, vel non absoluisti. n. 3. Quid, si caruisti iurisdictione. n. 4. Quid, si errorem docuisti. n. 5. Quid, si culpabiliter omisisti monere de obligatione restitutionis, alteriúsve præcepti. n. 6.

Accusatus

Accusatus de sigilli violatione qualiter se defendet. tract.23.pun.19.§.1.n.11.

Confessarius electus virtute Cruciatæ debet esse ab Ordinario approbatus: & à quo Ordinario. tract. 25. pun.8.§.1.n.1. Parochus vbilibet eligi potest. n. 2. Approbatus per examen, vel aliàs, eligi potest, tametsi approbetur restrictè. n. 3. & seqq. Qualiter Regularis eligi potest.n.4. Electus Confessarius absoluere potest à casibus, etiam Sedi apostolicæ reseruatis semel in vita, & semel in morte.n.5. A reseruatis Pontifici, si occulta sint, verius videtur, semel tantùm absoluere posse.n.7.

Confessio.

Confessio, Sacramenti Pœnitentiæ pars quæ sit, & quæ illius conditiones: tract.23.pun.8.n.1. Secreta confessio, & non publica, etsi præcepto diuino conformis sit; non tamen est ex præcepto.num.2. Aliquando potes, & decet, publicè confiteri; sed rarò. num. 3. Præceptum de confessione publica, neque est, neque esse potest.num. 4. Fieri voce humana non est de necessitate Sacramenti.n.6. Qualiter ex præcepto voce humana facienda est n.8. Confessio facienda est coram Sacerdote.num.9. In articulo mortis nutibus præstare confessionem debes, si voce nequis, & quid extra illum periculum. n.10. Confiteri per litteras non obligaris.n.11. Neque per interpretem num.12. Qualiter in articulo mortis obligeris per litteras, vel interpretem confiteri. n. 13.

Peccata omnia mortalia, tam quoad speciem, quàm quoad numerum, fateri debes. tract.23. disp. vnica, pun.9.num.1.& seqq. Circunstantias non mutantes speciem, sed solùm aggrauantes, verius est, te non obligari. n. 4. Expenduntur circunstantiæ, in quibus esse potest dubium.n.6.& seqq.

Confessionis integritati obstat omissio peccati mortalis commissi, & non confessi. tract.23. pun.10.n.1. Secundò, si omittas conscientiæ examinationem debitã.n.2. Qualis examinatio requiratur.n.3. Tertiò, obstat mendacium in materia necessaria. n. 4. Simulare peccatum esse confessum, cùm tamen non sit, obstat integritati. n. 6. & seqq. Confiteri leuia peccata ordinario Confessori, grauia alteri, per se integritati non obest.n.9. & 10.

Ob physicam, vel moralem impotentiam confitendi omnia peccata, licitè omittitur integritas. tract. 23.pun.11.n.1.2. & 3. Non est omittenda integritas ob vitandum Confessarij peccatum malitiosum. num.4. Si absque tuo graui incommodo damnum Confessarij vitare potes, teneris. num. 6. Peccatum, ex cuius manifestatione complex cognoscitur, non est in confessione omittẽdum n.7. Defectus iurisdictionis integritati obstat. n. 8. Potest esse confessio formaliter integra, nullo declarato in particulari peccato.tract.23.pun.11.n.10.

Confessio reiteranda est, si nulla fuit.tract.23. pun.12. n.1. Ex obliuione pœnitentiæ iniunctæ, non est repetenda. n.2. Ob quem defectum Confessarij repetenda confessio sit, & quomodo.n.3.& seqq.

Confessio reseruatorum qualiter præstanda est. tractatu 23. pun. 15. §. 7. circa finem. Vide verbum, *Absolutio.*

Præcepto diuino confessionis omnes committentes mortale post Baptismum obligantur.tract. 23. pun. 20. §.1. n. 1. Pro mortis articulo est hæc obligatio. n. 2. Extra illum articulum satis probabile est non obligari; seclusa Ecclesiæ determinatione.n.3. Obligantur suscepturi Eucharistiam.n.4. Si moraliter certam speciem peccati vitare non possint.n.5. Præcepto ecclesiastico tenentur omnes, cùm ad annos discretionis peruenerint. tract.23. pun.20. §.2. n.1. Qualiter cum pueris accedentibus ad confessionem agendum sit.n.4. Grauati venialibus tantùm non tenentur.n.5. Qualiter potuerit Ecclesia ad confessionem venialium obligare.n.6. Tempus huic præcepto exequendo est totus annus, & qualiter computetur.n.9.& 10. Si præuides impediendum, teneris præuenire. n.11. Si omisisti confiteri in anno, non eximeris ab obligatione.n.18. Satisfacis confessione vnica obligationi præteritæ, & præsenti.n.15.

Huic præcepto satisfacis confessione mortalium, & absolutione obtenta. tract. 23. pun.20.§.3.n.2. Per confessionem illegitimam non satisfacis. n. 4. Ab hoc præcepto non eximuntur peccatores publici. tract. 23. pun. 20. §. 3. n. 6. Expenduntur causæ excusantes ab hoc præcepto.n. 8.

Confirmatio.

Sacramentum est nouæ legis à Christo institutum. tract.20.disp.vnica,pun.1.n. 1. & 2. Quo tempore institutum fuerit.n. 3. Vsus huius Sacramenti incepit post Christi ascensionem.n. 4.

Materia illius remota est Chrisma ex oleo, & balsamo confectum.tract.20. disp.vnica, pun.2. n. 1. Verius est, mixtionem ex balsamo necessariam esse necessitate Sacramenti.n.3 Debet Chrisma necessariò esse benedictum, non à simplici Sacerdote, etiam ex commissione Pontificis; sed ab Episcopo. n. 5. & seq. Modus conferendi Chrisma non est ex necessitate determinatus; benè tamen ex Ecclesiæ præscripto.n.9. Quando Chrisma consecrandum est: vbi, an veteris vsus sufficiat ad Sacramentum conficiendum. n. 10. Materia Confirmationis proxima est vnctio Chrismatis ab Episcopo benedicti. tract.20. disp.vnica, pun.3. n.1. Facienda est vnctio in figuram Crucis ex necessitate Sacramenti. n. 2. Item, in fronte confirmandi. n. 3. Facienda est manu Pontificis immediatè pollice ex necessitate præcepti. n.4. Vnctio in ea quantitate facienda est, quæ sufficiat, vt confirmandus vnctus dicatur.n. 5. Probabilius est, semper sub Chrismatis vnctione hoc Sacramentum ministratum esse. tract.20. disp. vnica, pun.4.n.1. & seqq. Forma Confirmationis quæ sit. pun. 5. n. 1. Necessariò exprimenda est Trinitas, Crucis signaculum, & Chrismatis vnctio. n. 2. & seqq.

Confirmationis effectus est gratiæ augmentum, ad quod suscipiendum qualiter debeas esse dispositus. tract.20.disp.vnica,pun.6.n. 1. Item, auxilium gratiæ suo tempore concedendum. n. 2. Item, character. n. 3.

Confirmationis subiectum est, omnis, & solus baptizatus.tract.20.disp.vnica, pun.7.n. 1. Expectandus est rationis vsus, sed non vltrà differenda Confirmatio.n.4. Amentibus administrari hoc Sacramentum potest. n. 7. Infantibus in extremo vitæ periculo administrari potest, & debet. n. 10.

Suscipiendæ Confirmationis nulla per se est obligatio; benè tamen per accidens.tract.20. disp. vn. pun. 8. n. 5. & 6.

Confirmationis Minister est solus Episcopus consecratus. tract. 20. disp. vn. pun. 9. n. 1. Hæreticus, & degradatus validè Sacramentum hoc ministrabit, tametsi illicitè.n.2. Ex delegatione solius Pontificis Sacerdos simplex esse potest.n.3. Alteri à Sacerdote hæc potestas committi non potest, neque ab alio, præter Pontificem. n. 4. Ad concedendam hanc facultatem simplici Sacerdoti, debet Pontifex rationabili causa duci, aliàs peccabit.num.5. Poterit Pontifex hanc facultatem concedere electus, etsi non ordinatus.n. 6. Episcopus non potest alios, præter sibi subditos, confirmare.n.7. Debet in propria diœcesi, non in aliena absque licentia proprij. n.8. Item, debet vti Chrismate eo anno consecrato.

n.9.

n.9. Debet esse in gratia. n. 10. An debeat esse ieiunus. num. 11. Debet seruare cæremonias ab Ecclesia præscriptas. n. 12. Si longo tempore omittat Confirmationis ministrationem, peccabit mortaliter. n. 13. Confirmationis cæremoniæ, tum antecedentes, tum comitantes, tum subsequentes expenduntur. tract. 20. disp. vn. pun. 10 per totum.

Contritio.

Qualiter ab attritione differat, & quæ necessaria sit ad Sacramentum Pœnitentiæ suscipiendum. tract. 23. pun. 7. num. 1. & seqq. Contritionis signa exhibenda sunt in ordine ad confessionem, vt illius materia proxima sit. pun. 11. n. 12.

D

Delegatus.

Delegatus à Principe subdelegare potest. tr. 23. pun. 13. num. 15. Item, delegatus ad Vniuersitatem causarum. n. 16.

Domicilium.

Habentibus domicilium legitimè administratur Pœnitentia. tract. 23. pun. 13. n. 10.

E

Error.

Commissus error circa subiectum Sacramenti regulariter non vitiat eius valorem, matrimonio excepto. tract. 18. disp. vnica, pun. 3. n. 10.

Eucharistia.

Quibus nominibus decoretur. tr. 21. disp. vnic. pun. 1. n. 1. Fuit instituta à Christo in vltima Cœna, & ob quem finem. n. 2. Quo die. n. 3. Post lotionem pedum Discipulorum, præsente Iuda, & facta cœna legali. n. 5. Eius definitio expenditur. tract. 21. disp. vnica, pun. 2. n. 1. Constat ex speciebus panis, & vini, & Corpore, & Sanguine Christi. num. 3. Verba consecrationis non sunt forma intrinseca. n. 5. Est omnium Sacramentorum perfectissimum. n. 6. Non sunt plura, sed vnum integrum, & perfectum Sacramentum. n. 7. Plures species panis, & vini, plura Sacramenta numero distincta constituunt. n. 10. Eucharistia necessaria est ad salutem necessitate præcepti. tract. 21. disput. vnica, punct. 3. num. 1. Non est tamen neque paruulis, neque adultis necessaria necessitate medij, esto alij contrarium firment. n. 2. & seqq. Eius materia remota est panis, & vinum. tract. 21. disp. vnica, pun. 4. n. 1. Panis debet esse triticeus. n. 2. Confici debet ex aqua naturali. n. 3. Esse azymum, vel fermentatum, non est de necessitate Sacramenti; benè tamen de necessitate præcepti. num. 4. Ob nullam grauem proximi necessitatem omitti potest hæc obligatio. num 5. Materia Sacramenti sanguinis est vinum de vite. n. 6. Debet esse ex vuis expressum. num. 7. Congelatum vinum materia est consecrationis; tametsi alij oppositum censeant. n. 8. Acetum, sapa, lora, non sunt materia. n. 9. & 10. Aqua pro consecratione calicis miscenda est. tract. 21. disp. vnica, pun. 5. n. 1. Non ex necessitate Sacramenti, sed præcepti. n. 2. Verius est, non ex Christi, sed ex Ecclesiæ præcepto hanc esse obligationem. n. 4. In qua quantitate hæc mixtio facienda est. n. 6. Facienda est tempore sacrificij, & ante consecrationem. num. 7. Si ante consecrationem non sit in vinum conuersa, non conuertitur in Sanguinem Christi ex probabiliori sententia. n. 10.

Sub qua intentione hoc Sacramentum conficiendum sit. tract. 21. disp. vnica, pun. 6. n. 1. Deferens duas Hostias, putans vnam tantùm deferre, vtramque consecrat. n. 2. Quid de formulis pro communicantium vsu. n. 3. Quid de guttis intra, vel extra calicem existentibus. n. 4. Materia consecranda præsens esse debet, & qualiter. n. 5. Quæ quantitas pro consecratione requiratur. n. 6. Quid faciendum, cùm dubium suboritur, an sit aliqua materia consecrata. n. 8.

Forma consecrationis panis quæ sit. tract. 21. disp. vnica, pun. 7. n. 1. Quæ transpositio, mutatio, diminutio, vel additio annullet Sacramenti formam n. 2. Quæ sit forma consecrationis vini. n. 3. Qualiter vtraque forma à Sacerdote proferatur. n. 4.. 10 quo supponat pronomen, *hoc*, vel *hic*. n. 5. Quid operentur verba consecrationis. n. 6.

Sub qualibet specie totus Christus existit. tract. 21. disp. vnica, pun. 8. n. 1. Mouetur Christus ad motionem specierum. n. 2. Qualiter censeatur Christus existere, dum species mutantur, & quid de apparitionibus. n. 3. Adorari debet adoratione latriæ. n. 4. Adorari debet absolutè, cùm non adest probabilis dubitandi ratio. n. 5. Simulans celebrationem, grauissimè peccat. n 6. Sacrificium offerens, vel communicans, hoc Sacramentum adorat. n. 7. Grauissimum sacrilegium est irreuerenter hoc Sacramentum tractare. n. 8. Quæ conducant ad reuerentiam, & cultum huius Sacramenti ex Ecclesiæ præscripto. n. 9. Eucharistiæ effectus primarius est gratiæ augmentum. tract. 21. disp. vn. pun. 9. §. 1. n. 1. Aliquando primam gratiam confert. n. 3. Quando prædictus effectus communicetur. n. 5. Cùm plures hostias sumis, si in secunda rectiùs te disponas, abundantiorem gratiam recipis ex probabili sententia. Verius est oppositum. à n. 7. & seqq. Sacramentum, dum in stomacho perseuerat, nō auget gratiam ex opere operato. n. 10. Communicans sub vtraque specie abundantiorem gratiam ex opere operato recipit. n. 12. Recedente fictione non communicatur effectus huius Sacramenti. n. 14. Virtute Eucharistiæ à mortalibus præseruamur. tract. 21. disp. vn. pun. 9 §. 2. n. 1. Peccata venialia remittuntur. n. 2. Pœnæ temporalis remissio non est effectus huius Sacramenti. num. 3. Speciali dulcedine animum recreat. n. 4. Vnit communicantem cum Christo, aliisque fidelibus. n. 5. Hoc Sacramento nostrum corpus sanctificatur, ardor concupiscentiæ temperatur, cum Christo vnitur, & in gloriam resurget. num. 7. & sequentibus.

Susceptor huius Sacramenti proprius est solus homo viator baptizatus. tract. 21. disp. vnica, pun. 10. n. 1. Non baptizatus capax est Eucharistiæ spiritualiter tantùm recipiendæ. n. 3. Peccator sacramentaliter tantùm recipere Eucharistiam potest. n. 4. Baptizatus iustus sacramentaliter, & spiritualiter. n. 5. Infantibus, & perpetuò amentibus non conceditur Eucharistia. n. 6. Qualiter amentibus, qui aliquando rationis vsum habuerint, concedenda sit Eucharistia. n. 7. Qualiter semifatuis. n. 8. Qualiter mutis, & surdis à natiuitate. n. 9. Qualiter energumenis, seu obsessis à Dæmone. n. 10. Qualiter pueris rationis vsum habentibus. n. 11.

Quoad dispositionem ex parte animæ debet suscipiens se reputare iustum. tract. 21. disp. vnica, pun. 11. n. 1. Qua certitudine hoc tenendum est. n. 2. Veniale peccatum, esto, non impediat præcipuum Eucharistiæ effectum; impedit tamen alios. n. 3. & 4. Habituale peccatum veniale non est impedimentum. n. 5. Deuotio actualis, esto, conueniens sit, non est simpliciter necessaria. n. 8.

Conscius peccati mortalis confessionem præmittere debet. tract. 21. disp. vn. pun. 12. n. 1. Ex Christi præcepto nascitur hæc obligatio. n. 3. Præmittenda est

omnium peccatorum.n.4.Ab executione huius præcepti excusat,si absit Confessor, & vigeat necessitas communicandi. n. 5. Quando censeatur abesse Confessor.n 6.Quando vrgere necessitas communicandi. n. 7. Debes te in prædicto casu reputare contritum. n. 8. Sacerdotes non præmissa confessione celebrantes,quando teneatur,cùm primùm possint, confiteri.n.9. Post peccatum commissum, dolorem conceptum, confessionem factam, non est necesse tempus aliquod expectare ad Communionem.n.10.

Ex parte corporis sola carentia cibi, & potus est dispositio requisita.tract.21.disp.vnica, pun. 13. n. 1. Qualiter pollutio habita Communionem impediat. n.2. Qualiter copula coniugalis à Communione abstrahat.n.3.Consilium coniugibus salutare. n.4.Eucharistia à ieiunis est suscipienda. n. 5. Quale debeat esse hoc ieiunium, quod ab Apostolis trahit originem.n. 6. & 7. Quibus rebus non censeatur ieiunium naturale violatum.n.8. Illius tantùm diei, quo sumenda est Eucharistia, debet esse ieiunium. n. 9. Post sumptam Eucharistiam nullum est præceptum ieiunandi. n. 10. Ab hoc præcepto ieiunandi eximitur extrema necessitas, seu Communio in articulo mortis. n. 11. In eodem periculo mortis an possis sæpè non ieiunus communicare. n. 11. & seqq.Potest Sacerdos ad se communicandum in articulo mortis non ieiunus sacrificare. n. 15. Ob ministrandum alteri Viaticum non potest non ieiunus sacrificare. n. 16. Ne irreuerentia Sacramento fiat, potest non ieiunus communicare. n. 17. Item, ob perfectionem Sacrificij n.18.Item, si post ablutionem reperis aliquas particulas consecratas. n. 19. Si simul cum sumptione Eucharistiæ ieiunium violetur,non obstat sumptioni.n. 21. Ob grauem notam excusatur communicans,violato ieiunio.n. 22.

Sumendi Eucharistiam obligatio est ex diuino præcepto.tract.21.disp.vnica,pun.14.n. 2. Obligat hoc præceptum in articulo mortis. n. 4. Non satisfacit communicans extra periculum.n. 5.Et quid si eo die extra periculum communicasti. n.8. Interdum in vita communicare teneris, iuxta Ecclesiæ determinationem. n. 9. Infideles hoc præcepto communicandi non astringuntur. n. 11.

Quo tempore obliget Ecclesiæ præceptum communicandi.tract.21.disp.vnica,pun.15.n. 1. Quid nomine Paschatis intelligatur. n. 2. Si omittas communicare tempore Paschatis ex consilio Confessoris,postmodum teneris.n.3. Idem est,si ex impedimento contingenti, vel malitia omittas, etsi alij sentiant oppositum n.4. & seqq. Quando tenearis præuenire Communionem, credens impediendum esse tempore Paschatis.n. 8. Quæ personæ hoc ecclesiastico præcepto communicandi teneantur. dicto p. 15. n.9. Huic præcepto sola Communione de manu proprij Sacerdotis fit satis.n. 10. Communione peccaminosa huic præcepto satisfieri videtur. n. 12. Qua pœna afficiantur huius præcepti transgressores.n.14.Iure communi nullus crebriùs,quàm semel in anno obligatus est communicare. n. 15.

Semel tantùm in die sumenda est Eucharistia. tract. 21. disp. vnica, pun. 16. n 1.Singulis diebus sumi Eucharistia potest;sed non omnibus conuenit, spectata eorum conditione, & dispositione.n. 2. Qualibet hora diei Eucharistia sumi potest. n. 3.

Minister Eucharistiæ quoad illius consecrationem est solus Sacerdos.tract. 21. disp. vnica, pun. 17. n. 1. Qualiter plures Sacerdotes consecrationis vnius Hostiæ possint esse Ministri.n.2.Sacerdos depositus, degradatus, potestatem retinet validè consecrandi. n. 3. Quoad dispensationem Eucharistiæ ex officio est solus Sacerdos. n. 4. Ex delegatione non solùm Diaconis,sed laïcis committi potest dispensatio Eucharistiæ. n. 5. Diacono,vrgente necessitate, Episcopus,& Sacerdos hanc potestatem facere possunt. n. 6. Aliis à Diacono extra necessitatem extremam non est à iure concessa potestas ministrandi Eucharistiam. n. 7. In extrema necessitate satis est probabile posse laïcum, secluso scandalo, ministrare Eucharistiam.n. 8. Poterit non solùm alii,sed sibi. n. 9. An Sacerdos extra Sacrificium ministrare sibi Eucharistiam possit.n. 10. Sacerdos celebrans reseruare potest particulam hostiæ ad communicandum infirmo, vel sano. n. 11.

Ab omni peccato, & censura debet Minister Eucharistiæ immunis esse.tract.21.disp.vnica,pun.18.n. 1. Debet habere iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, quam non habent omnes Sacerdotes ex vi ordinationis. n. 2. & 3. Sufficit præsumpta. n. 4. Qui absque iurisdictione ministrat, esto, peccet, nullam ipso iure pœnam incurrit,esto, Religiosus sit.n.5. Non est opus approbatione Ordinarij. n. 6. Qualiter Religiosis datum sit, ex priuilegio hoc Sacramentum ministrare. tract. 21. disp. vnica, pun. 19. per totum. Morituris omnes Sacerdotes tenentur Eucharistiam ministrare,Parochus ex officio. tract. 21. disp. vnica, pun, 20. n. 1. Ab hac obligatione non eximitur Parochus ob periculum vitæ n. 2. Quoties fideles rationabiliter petunt Eucharistiam, tenetur Parochus ministrare. n. 3. Regulariter ab hac obligatione excusatur.n.4. Omnibus damnatis ad mortem Eucharistia ministranda est. n. 5. Quando ab hac obligatione Iudices eximantur. n. 6. Quo tempore ante mortem danda est iis Eucharistia. n. 7. Qualiter indispositis ad Communionem Eucharistia ministranda est. n. 8. & seqq.Vbi de peccatore publico, & occulto. Qualiter suspectis,præcipuè de crimine hæresis, danda, vel neganda sit Eucharistia. n. 21.& seqq.

Extrema Vnctionis Sacramentum.

Nomen,& natura declaratur,& quando fuerit à Christo institutum.tract.26.punct.1.per totum. Oleum oliuarum ab Episcopo benedictum est illius materia remota.punct.2.n.1.& 2. Benedictio non est de necessitate Sacramenti,sed præcepti.num.4. Verius est sacro chrismate non posse hoc Sacramentum confici. num. 5. Oleo balsamo mixto confici hoc Sacramentum potest.num.6. Probabilius est nunquam oleum habuisse mixtionem.num.8. Quæ sit ratio, ob quam oleum confirmandorum, & baptizandorum sit mixtum balsamo, secus infirmorum. n. 10. Qualiter pecces vngens infirmum oleo non eo anno,sed præterito benedicto.n.12.

Proxima huius Sacramenti materia est vnctio. tract. 26. pun. 3.n. 1.Sub forma Crucis debet fieri,sed non ex necessitate.num.2. Quibus in partibus facienda sit.num. 3. An sit de necessitate Sacramenti vnctio quinque sensuum. num.4. Quo casu possit hoc Sacramentum ministrari sub vnius sensus vnctione, ex prædicta sententia. num. 5. Omnes vnctiones quinque sensuum de necessitate Sacramenti, iuxta veram,receptámque sententiam.n.6. Nunquam est ministrandum sub vnius sensus vnctione. num.7. Non est opus ad essentiam Sacramenti, vtrunque oculum,vel vtranque aurem vngi. num. 9. Infirmus manibus,vel pedibus carens, vngendus est in parte proxima.num.10. Ordo in his vnctionibus ab Ecclesia præscriptus non est de necessitate Sacramenti. num.11.

Forma huius Sacramenti deprecatiuè profertur. tract. 26 punct. 4, num.1.Quæ verba sint de illius essentia. num.2.& seqq.Effectus præcipuus huius Sacramenti est gratia habitualis, secum trahens auxilia ad alleuiandum.

alleuiandum, & confortandum infirmum. puncto 5. num. 5. Explicatur, qualiter abstergat peccatorum reliquias. num. 6. Secundarius effectus est remissio, tum venialium, tum mortalium, si infirmus illis grauatus sit, neque obicem ponat. tractatu 26. puncto 5. num. 7. Potest dari casus, in quo Sacerdos teneatur administrare hoc Sacramentum ei, quem solùm esse attritum reputat. num. 8. Deinde effectus secundarius est remissio temporalis pœnæ. num. 9. Item, sanitas corporis, si expedit. num. 10. Quando, & quo tempore prædictos effectus operetur. num. 13. An hoc Sacramentum habeat effectum, recedente fictione, quando ob peccatum habere non potuit. num. 14.

Vnctionis subiectum est homo viator. tract. 26. puncto 6. num. 1. Baptizatus. num. 2. Adultus, qui aliquando rationis vsum habuit. num. 3. Pueris impuberibus dari hoc Sacramentum potest. num. 6. Non est necesse, vt suscipiens aliquando peccauerit: sufficit peccare potuisse. num. 7. Adultus, qui immediatè post Baptismum in morbum incidit, hoc Sacramentum suscipere potest. num. 5. Debet suscipiens infirmus existere. num. 10. Quæ infirmitas requiratur. num. 11. Non est expectandum vltimum vitæ periculum. num. 12. Stante dubio, an morbus periculosus sit, ab hoc Sacramento supersedendum est. n. 13. & seqq. Sæpiùs hoc Sacramentum suscipi potest, si sæpiùs in morbum incideris. num. 17.

Vnctionis extremæ Minister est solus Sacerdos. tractatu 26. puncto 7. num. 1. Vt licitè præstet suum munus, iurisdictionem habere debet. num. 3. Ex ratihabitione de futuro potest ministrari. num. 4. Si Parochus nolit administrare, neque dare licentiam, potest Sacerdos ex præsumpta Episcopi, vel Pontificis facultate Sacramentum conficere. num. 5. Vnus tantùm Sacerdos requiritur, nec debent esse plures. num. 6. Necessitate vrgente plures adhiberi possunt num. 7. Quilibet ex dictis Sacerdotibus necessariò vnctionem simul cum forma præstare debet. num. 8.

Quæ sit obligatio Parochi, ministrandi hoc Sacramentum. tractatu 26. puncto 8. num. 4. Qualiter tempore pestis teneantur Parochus, & alij Sacerdotes. num. 5. & 6. Quam dispositionem habere debet, vt ritè ministret. num. 7. Qualiter à censura liber. num. 8. Præsente Parocho excommunicato non tolerato, simplex Sacerdos administrare debet: secùs, si toleratus sit. num. 9. De ritibus obseruandis in illius administratione. num. 11. An hoc Sacramentum ante Viaticum, vel sumpto Viatico debeat ministrari. num. 18.

De susceptione huius Sacramenti non est præceptum. tractatu 26. puncto 8. num. 1. Si absque causa omittatur, peccatum est veniale. num. 2. Aliquando mortale esse potest. num. 3. Suscipiens quam dispositionem habere debet. num. 7. Ab omni censura debet esse liber. num. 10.

F

Facultas.

Qvid nomine facultatis significetur. tractatu 25. puncto 1. num. 5.

Fictio.

Quæ fictio in Sacramentis contingat. tract. 18. disput. vnica, puncto 9. num. 1.

G

Gratia.

Qvid nomine gratiæ significetur. tractatu 25. puncto 1. num. 6.

I

Indulgentia.

Vnde dicatur. tractatu 24. puncto 2. num. 1. & tract. 25. puncto 1. num. 3. Eius definitio. num. 2. & 7. Ex quibus Indulgentia concedatur. n. 4. Vsus concedendi Indulgentias antiquissimus. num. 8. Non est actus Ordinis, neque Ordinem requirit. num. 9. Est tamen iurisdictionis actus. num. 10. Absolutionis actus in Indulgentiarum concessione interuenit comparatione viuorum; secùs defunctorum. num. 12. Actus iurisdictionis, qui in concessione Indulgentiarum exercetur, voluntarius est, non coactiuus. num. 13. Concedens Indulgentias, eas lucrari potest. n. 14.

Indulgentia alia est totalis, alia partialis. tractatu 24. puncto 3. num. 1. Partialis alia est determinata, alia indeterminata. num. 2. Qualiter intelligatur illa clausula in concessione Indulgentiarum apponi solita, *de pœnitentiis iniunctis.* num. 4. & sequentib. Qualiter intelligatur clausula, *de peccatis, de quibus contritus, & confessus es.* num. 9. & 10. Qualiter Indulgentia plena, plenior, & plenissima intelligatur. num. 11. De diuisione Indulgentiæ in personalem, & realem. num. 13. Qui possint lucrari Indulgentiam concessam hominibus alicuius ciuitatis. num. 14. Qualiter visitanda sit Ecclesia ad lucrandam Indulgentiam localem. num. 15. Quis sit Indulgentiæ effectus. num. 16. In concessione Indulgentiæ nulla est determinata forma, sed solùm requiritur, vt voluntas concedentis satis exprimatur. tractatu 24. puncto 4. num. 1. Verba dubia an strictè, vel latè sumenda sint. num. 2. & sequentib. Qualiter verum sit, Indulgentiam valere, quantùm sonat. num. 6. Ex facultate concessa ad remittenda peccata non infertur, concessam esse potestatem concedendi Indulgentias. num. 7. Qualiter potestas absolutè concessa concedendi Indulgentias limitari debeat. num. 8. Sub verbis communibus non debet Indulgentia concedi. num. 10. Necessarium est, saltem in genere, quantitatem, & qualitatem Indulgentiæ declarare. num. 11. Indulgentia concessa pro mortis articulo, regulariter pro præsumpto intelligitur. num. 12. Qualiter intelligatur illa conditio: *Dummodo in Ecclesia illa similis Indulgentia concessa non sit.* num. 13.

Indulgentias concedit Pontifex. tractatu 24. puncto 5. num. 1. & sequentib. Episcopi ex facultate Pontificis. num. 8. In illis est ordinaria hæc potestas. num. 9. Si Episcopus excedat potestatem, non omnis concessio est nulla; sed solùm quoad excessum. num. 13. Episcopus, esto, consecratus non sit, & existat extra diœcesim, concedere suis subditis Indulgentias potest. num. 17. Non debet concedens esse excommunicatus. num. 18. Primas, seu Patriarcha in solo suo archiepiscopatu Indulgentias concedit. tractatu 24. puncto 6. num. 1. Capitulum, Sede vacante, nequit Indulgentias concedere. num. 2. Neque Vicarius Episcopi ex vi vicariatus. num. 3. Neque Prælati Episcopo inferiores. num. 4. Consuetudine verius est acquiri Indulgentiarum concessionem, esto, plures

plures oppositum sentiant. num. 5. & 6. Praelati Religionum, cùm benefactores participes efficiunt bonorum operum suorum Religiosorum, plures Indulgentias illis concedit Sedes apostolica. num. 9.

Ad Indulgentiae concessionem validam, & licitam, requiritur causa pia, & honesta. tractatu 24. puncto 7. num. 1. Insuper causa proportionata concessioni. num. 2. & 3. Semper praesumendum est, causam sufficientem adesse. num. 5. Esto Indulgentiae concessio ob defectum causae non teneat; aliae tamen concessiones absoluendi, & dispensandi firmae persistunt. num. 6. Si causa insufficiens sit ad integram Indulgentiae concessionem; sufficiat verò ad partem, comparatione illius partis valet concessio. num. 7. Sufficientia causae ex fine praecipuè desumitur. num. 8. Item, ex opere iniuncto, alijsque circunstantiis num. 9.

Indulgentias lucraturus debet esse Baptismi Sacramento initiatus. tractatu 24. puncto 8. num. 1. Debet esse in gratia eo tempore, quo ei Indulgentia applicatur. num. 3. Carere debet excommunicatione. num. 5. Tempore, quo applicatur Indulgentia, debet illa indigere. num. 6. Sollicitudo exequendi opera poenalia non requiritur, tametsi Caietan. oppositum sentiat. num. 8. Exequendum est opus iniunctum. num. 7. Illius executio ita est necessaria, vt ex illius defectu nequeat Indulgentia obtineri. tractatu 24. puncto 9. num. 1. Estque praestandum, sicuti est iniunctum. num. 3. Debètque esse honestum, vt vtile ad finis Indulgentiarum consecutionem. num. 4. An reddatur inutile ex eo, quòd aliqua circunstantia vitietur. num. 5. & sequentib. Procedere debet ex intentione Indulgentiae consequendae. num. 8. Vnius operis executione verius est, te non posse plures Indulgentias diuersis viis concessas obtinere; tametsi alij contrà sentiant. num. 10. & sequentib. Eodem tempore pluribus actibus diuersas Indulgentias obtinere potes. num. 14. Qualiter eiusdem operis repetitione pluries eandem Indulgentiam possis obtinere. num. 15. Ob diuersum modum exequendi opus iniunctum, aliquando plùs, aliquando minùs Indulgentiae obtinetur. num. 19. Indulgentia concessa contritis, & confessis, non indiget confessione actuali in iis, qui nullo mortali grauantur. num. 20. Si grauantur mortali, consultius est confessionem praemittere. num. 21. Si Pontifex actualem confessionem exigat, & illa facta in mortale incidas ante Indulgentiae consecutionem, consultum est, iterum confiteri. num. 24. Peccatum oblitum non videris teneri confiteri. num. 25. An petita Communione censeatur Pontifex confessionem expostulare. num. 26.

Indulgentiae defunctis applicantur. tractatu 24. puncto 10. num. 1. Haec applicatio fit, non per modum absolutionis; sed suffragij: & in quo haec differentia consistat. num. 2. Haec applicatio infallibilem habet effectum. num. 4. Solis existentibus in Purgatorio Indulgentiae conceduntur. num. 6. Ex illis verò verius est, solis baptizatis. num. 7. Ad hanc Indulgentiam applicandam requiritur in concedente potestas, quae solùm est in Summo Pontifice, in aliis ex delegatione. num. 8. Obtinens Indulgentiam pro defunctis, debet exequi opus ex intentione, saltem virtuali, obtinendi Indulgentiam. num. 9. Non est opus in gratia existere, etsi consultum sit. num 10.

Cessat Indulgentia pro limitato tempore concessa illo finito. tractatu 24 puncto 11. num. 1. Per reuocationem cessare potest, & qualiter facienda sit, vt habeat effectum. num. 2. Qualiter, destructo loco, Indulgentia localis cesset. num. 3. Nulla alia via, praeter praedictos modos, cessat Indulgentia. num. 4.

Indulgentia virtute Bullae Cruciatae conceditur omnibus bello inseruientibus. tractatu 25. puncto 4. num. 2. Praedictis opus est confessio ad Indulgentiae consecutionem, si mortali grauentur. num. 4. Semel in anno haec Indulgentia à militibus obtinetur. num. 5. Qualiter mittentibus pugnatores concedatur Indulgentia. num. 6. Qualiter Religiosis, & Clericis milites spiritualiter adiuuantibus. num. 7. Qualiter taxatam eleemosynam suppeditantibus. num. 8. Quid de clausula semel in vita, & in morte. ibid.

Indulgentia quadragena in Bulla concessa requirit ieiunium supererogationis. tractatu 25. puncto 5. num. 2. Item, oratio vocalis non obligatoria. num. 3. Expenduntur aliae Indulgentiae, & gratiae sumentibus Bullam concessae. num. 5. & sequentibus.

Iubileum.

Iubilei nomen. tractatu 24. puncto 12. §. 1. num. 1. Illius vsus est antiquissimus num. 2. Quae sit differentia illius ab Indulgentia. num. 3. Qualiter Romanus Iubileus concessus sit. num. 4. Quae contineantur in praedicto Iubileo. num. 5. Quod sit opus iniunctum ad huius Iubilei consecutionem. num. 6. Indulgentiae plenariae suspenduntur virtute huius Iubilei. num. 7. Non suspenditur Indulgentia plenaria, & Iubileus Compostellanus. num. 8. Item, suspenduntur omnes facultates, quae ratione quaerendi Indulgentiam conceduntur. num. 9. Indulgentiae, & facultates Bullae Cruciatae non suspenduntur; esto, aliqui oppositum sentiant. num. 10. Nec suspenduntur facultates absoluendi, & dispensandi Religiosis concessae. num. 11. Praedicta suspenduntur solùm eo anno durante: postmodum absque noua concessione reuiuiscunt. num. 12. & sequentib.

Iubilei Compostellani statuitur forma, seu concessio. tractatu 24. puncto 12. §. 2. num. 1. Commorantes Compostellae, sicut & aduenae, obtinere possunt. num. 2. Cùm festum D. Iacobi incidit in Dominicam, toto anno obtinetur Indulgentia: non tamen est opus triginta dies visitare Ecclesiam D. Iacobi; sed semel tantùm. num. 3. Qui non visitat Ecclesiam D. Iacobi, non obtinet Indulgentiam. n. 4. Iubileus Compostellanus non suspendit, sicut Romanus, gratias, & facultates. num. 5. Pluries eodem anno obtineri potest. num. 6. Potestas absoluendi extenditur ad reseruata Episcopis, & Religiosorum Praelatis, nisi noua concessione limitata fuerit. num. 7. Verius videtur, extendi ad contenta in Bulla Coenae. num. 9. Virtute huius Iubilei non videntur vota commutari posse. num. 12.

Iubileus extraordinarius, qualis sit illius concessio. tractatu 24. puncto 12. §. 3. num. 1. Quae necessaria sint ad illius consecutionem. num. 2. Aliqui existimant, te bis illum obtinere posse. num. 3. Sed verius est oppositum. num. 4. Obtento Iubileo in prima hebdomada, satis probabile est, te posse in secunda absolui à reseruatis, si in ea incidas. num. 6. Tempore Iubilei commutationem votorum facere potes, reseruando designationem materiae subrogandae in aliud tempus. num. 7. Si manifestata sunt vota tempore Iubilei, & dilata commutatio ob causam, postmodum fieri potest. num. 8.

num. 8. Etiam vota oblita, transacto tempore Iubilei commutari possunt. num. 9. Potes obtinere absolutionem à reseruatis, commutationem votorum, antequàm alia opera in Iubileo iniuncta exequaris. n. 10. Obtenta absolutione à reseruatis, & votorum commutatione, si non obtineas Iubileum, non reincidis. n. 11. Ei, qui Iubileum non est consecutus, nequeunt transacto tempore Iubilei vota commutari, aut absolutio à reseruatis concedi. n. 12. Obtenta absolutione à reseruatis, vel votorum commutatione, non videris sub graui culpa teneri Iubileum quærere. n. 13. Non est opus prædictam commutationem in confessione fieri. n. 14. A reseruatis commissis fiducia Iubilei absolui potes. num. 16. Opera iniuncta ad consecutionem Iubilei in vtraque hebdomada fieri possunt. n. 19. In quolibet loco obtinere Iubileum potes. n. 21.

Iurisdictio.

Ordinaria, & delegata qualis sit. tract. 23. punct. 12. n. 9. Qui habeant in Sacramento Pœnitentiæ iurisdictionem delegatam, eámque nequeant delegare. pun. 13. n. 4. Consuetudine legitimè præscripta acquiritur iurisdictio. tract. 23. punct. 14. num. 2. Delegatur expresso, vel tacito consensu illius, qui eam delegare potest. tract. 23. punct. 14. n. 3. Delegatur iurisdictio ad confessiones Bullæ Cruciatæ priuilegio. n. 5. Religiosis communicatur dependenter à suis Prælatis. n. 7. Quid, si Superior prohibet vsum talis facultatis. n. 9. Ad quas personas extendatur priuilegium Religiosis concessum. n. 10. & seqq. In quæ peccata hæc iurisdictio concedatur. n. 14.

Iurisdictionem ecclesiasticam impedientes in Bulla Cœnæ excommunicantur. tractatu 29. disputat. 3. punct. 17.

L

Littera commendatitia.

TEnetur Ordinarius Sacerdotibus proficiscentibus in aliam diœcesim litteras commendatitias concedere. tract. 27. punct. 16. n. 3. Absque his litteris permittendi non sunt celebrare exteri Sacerdotes. ibid. n. 2.

M

Martyrium.

MArtyrium paruulos iustificat à peccato originali. tract. 19. disp. vnica, pun. 14. §. 1. num. 1. Adultis verò iustificationem confert vltra meritum operantis. §. 2. n. 2. Quid sit pati propter Christum quod ad martyrium requisitum est. n. 3. Non requiritur ad martyrium actus charitatis, seu dilectionis Dei super omnia præcedere. num. 4. In adultis præcedere debet libera acceptatio; tametsi contrarium non sit improbabile. num. 6. & 7. Adultus iustus mortem pro Christo sustinens obtinet remissionem peccatorum venialium, & pœnarum, quæ pro peccatis debentur. num. 8. Qualiter adultus peccator se ad martyrium disponere debet, & an debeat necessariò conteri de peccatis. num. 9. & 10.

Missa.

Ex rationabili causa Missarum numerum diminuere Pontifex potest. tract. 22. disp. vnica, punct. 15. num. 1. Quod sit priuilegium in hac parte Minoribus concessum. num. 2. Episcopus benè potest spectato iure communi Missas ad minorem numerum reducere; at spectato Tridentino sola anniuersaria, & in Synodo diœcesana. num. 4. Gubernatores ciuitatum hanc facultatem non habent. n. 6.

Missæ præceptum ad quam præsentiam obliget. tract. 22. disp. vnica, punct. 16. num. 1. & seqq. Qualiter vagatio mentis hanc præsentiam impediat. n. 3. Satisfacis huic præcepto orationes fundens, siue voluntarias, siue obligatorias. n. 4. Integro Sacrificio assistere debes, neque potes absque graui culpa notabilem partem omittere. num. 5. Quæ sit notabilis pars, maximè post inceptum Canonem. num. 6. Quid si recedas à Sacrificio, vt necessaria subministres? n. 7. Potes ab vno Sacerdote dimidiam Missam, & postmodum ab alio aliam dimidiam audire. n. 8. Extenditur ab aliquibus, esto, id simul fiat; sed non approbatur extensio. n. 9. Quibus diebus hoc præceptum fideles adstringat. n. 10. Quas personas. n. 11. Quo in loco. n. 12. Quid de licentia, quam Ordinarij concedere solent celebrandi in priuatis Oratoriis sub obligatione, ne extranei ibi præcepto satisfaciant. n. 13. Sæpè peccas mortaliter, ob periculum, cui te exponis, Missæ omittendæ. n. 14. Expenduntur causæ excusantes ab hoc præcepto. tract. 22. disp. vn. pun. vlt. per totum.

N

Nouitij.

ABsolui à reseruatis possunt, ac si sæculares sint. tract. 23. punct. 15. §. 4. n. 11. Gaudent Religiosorum priuilegiis. tractatu 25. punct. 10. num. 12.

O

Oratorium.

VIrtute Bullæ Cruciatæ habere potes Oratorium, approbato loco ab Ordinario. tract. 25. punct. 6. num. 2. Conceditur sumenti Bullam posse ibi celebrare, vel celebrare facere, etiam tempore interdicti. n. 4. Conceditur, vt diuinis assistere possit in eo Oratorio, & in Ecclesiis specialiter non interdictis. num. 5.

Ordinis Sacramentum.

Ordinis nomen, & definitio expenditur. tract. 27. punct. 1. n. 1. & 2. Ordinis Sacramentum est à Christo institutum in vltima Cœna. n. 3. & 4. Sunt septem Ordines in Ecclesia. pun. 2. num. 2. Quare Sacerdotium, Diaconatus, & Subdiaconatus sint Ordines maiores, & sacri. num. 3. Præter supradictos nullus est alius Ordo perfectus. n. 4. Episcopatus non constituit distinctum Ordinem. num. 6. Sacerdotij Ordo est Sacramentum. tract. 27. pun. 3. n. 1. Episcopatus est Sacramentum. n. 3. Item, Diaconatus, & Subdiaconatus. n. 6. Inferiores Ordines verius est Sacramentum esse. num. 9.

Materia, & forma Ordinis Episcopatus, quæ sint. tract. 27. pun. 4. n. 1. An ex dispensatione Pontificis possit vnus Episcopus solus alium consecrare. n. 2. Quæ sit materia Ordinis sacerdotalis. n. 3. & seqq. De materia & forma Ordinis Diaconatus. n. 9. & seqq. De Ordine Subdiaconatus. à n. 12. Expenditur materia,

materia, & forma minorum Ordinum. num. 19. Effectus huius Sacramenti est gratia. tract. 27. pun. 5. n. 1. Præter gratiam imprimit characterem. num. 2. In episcopatu nouus character imprimitur num. 4. Necessariò Baptismus Ordinem præcedere debet. num. 5. Requiritur necessitate præcepti, ordinandum esse confirmatum. num. 6. Prima tonsura Ordinem præcedere debet. num. 8. Inferiores Ordines priùs suscipi debent, quàm superiores. n. 9.

Ordinationis subiectum est vir, & non fœmina. tract. 27. pun. 6. n. 1. Fœmina incapax est primæ tonsuræ. num. 2. Hermaphroditus capax est Ordinis, si præualeat sexus virilis, secùs si fœmineus. n. 3.

Ætas ad validam ordinationem nulla est præscripta. tract. 27. punct. 7. num. 1. & seqq. Quæ sit requisita pro licita ordinatione. n. 6. Ordinatus ante legitimam ætatem suspenditur. n. 7.

Quæ scientia pro quolibet Ordine suscipiendo requiratur, & quibus moribus ordinandus pollere debet. tract. 27 punct. 8. per totum. Pro suscipiendis minoribus Ordinibus titulus beneficij, vel patrimonij non requiritur. punct. 9. n. 2. Exigitur pro omnibus Ordinibus sacris in iis, qui veri Religiosi non sunt. n. 3. Si absque titulo Subdiaconatu insignitus es, non potes ad superiores absque titulo ascendere. n. 4. Neque ex Episcopi dispensatione potes in sacris ordinari absque titulo. n. 5. Quale sit beneficium, & quod patrimonium, ad cuius titulum ordinari debes. punct. 10. & 11. Ordinatus absque titulo, si constitit ordinanti, suspensionem incurris. pun. 12. n. 4. Secus si falsis probationibus titulum simulasti. n. 5. & seqq.

Quolibet die, & hora prima tonsura conferri potest. tract. 27. punct. 13. n. 1. Minores quolibet die festiuo, vel Dominico, modò non sit generalis Ordinatio. Item, in quatuor Temporibus. n. 2. Maiores Ordines quo die. n. 3. Consecratio Episcopi Dominica die. num. 4. Quæ interstitia seruanda sint in Ordinibus. num. 6. & seqq. Duo sacri Ordines eodem die nemini, etiam Regulari, conceduntur. num. 8. Qui locus sacris Ordinibus conueniat. num. 9. Qua pœna afficiantur promoti, & promouentes extra tempora. num. 14.

Ordinationis ordinarius Minister est solus Episcopus, tametsi excommunicatus sit. tract. 27. pun. 14. n. 1. Ex commissione Pontificis simplex Sacerdos conferre Ordines minores potest. n. 3. Qui Abbates possint minores Ordines concedere. n. 4. Nequeunt eos Nouitiis conferre. n. 6. Sacros Ordines conferre non potest simplex Sacerdos, etiam ex commissione Pontificis. n. 8. Ordinatio Presbyteri nemini alteri ab Episcopo committi potest. num. 9. Ordinatio Diaconatus, & Subdiaconatus probabile est committi à Pontifice posse Sacerdoti, non Episcopo. num. 10. Probabilius est, consecrationem Episcopi à tribus Episcopis esse necessariò faciendam. num. 13. Ministro delegato si deficiat delegatio, nulla est ordinatio. num. 15.

Ordinandus subditus esse debet ordinanti. tractatu 27. puncto 15. num. 1. Qualiter origine, domicilio, & beneficio hæc subiectio acquiratur. num. 2. & sequentib. Quid de familiari Episcopi. num. 6. Qualiter ex licentia Superioris subiectus esse possis Episcopo ordinanti. num. 7. Qui dimissorias concedere possunt. num. 8. Ex parte loci requiritur, vt in eum Ordinarius iurisdictionem habeat, vel ex se, vel ex delegatione. num. 9. Quid dicendum de conferente Ordines ex licentia Ordinarij, & non ex licentia Episcopi, in cuius diœcesi locus exemptus est. num. 10.

Ordinatis non est permittendus Ordinis vsus, quin priùs constet idoneos esse. tract. 27. pun. 16. n. 1. Exteri Sacerdotes permittendi non sunt celebrare absque commendatitiis litteris. num. 2. Tenetur Ordinarius has litteras commendatitias concedere. num. 3.

Ordinibus sacris continentia annexa est, & quo iure tract. 27. punct. 17. num. 1. & seqq. Debet esse pubes, & rationis compos, vt hac obligatione astringatur. n. 8. & seqq. Quid, si ignarus huius obligationis Ordinem sacrum suscepisti. num. 12. Quid, si metu cadente in constantem virum. num. 13. Tentantes matrimonium contrahere sacris initiati, officio, & beneficio priuantur. num. 14. In minoribus priuantur, si validè contrahant, beneficiis, & pensionibus. num. 15. Qua pœna ob fornicationem afficiantur. num. 16.

Qualiter ordinati obligati sunt tonsuram, & habitum clericalem deferre. tract. 27. pun. 18. num. 1. & seqq.

P

Peccatum.

Remisso vno peccato mortali, omnia secundùm legem Dei remittuntur. tractatu 23. disp. vnica, puncto 2. num. 3. Culpa remissa, & pœna æterna remittitur. num. 4. Ad remissionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requisita est. num. 5. Contritio perfecta omnia remittit. num. 6. Satis est probabile, attritionem, quæ ad peccata venialia se extendit, ea remittere. num. 9. Oratione Dominica, aliísque precibus venialis remissionem postulantibus, veniale remittitur. n. 10. Ad huius remissionem non imperium charitatis, sed charitas habitualis sufficit. n. 12. & 13. Qualiter pani, aquæ benedictæ, aliísque sacramentalibus concedatur venialium remissio. num. 14. Nunquam veniale, vel mortale remittitur, sine proposito formali, vel virtuali, illud non committendi. num. 15. Peccata sic remittuntur, vt penitùs extinguantur; secùs bona opera ab homine iusto facta. n. 17. Quare bona opera reuiuiscant, non verò peccata. num. 18.

Qualiter veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti possit. tract. 23. pun. 7. num. 15. Manifestandum est in confessione, etsi complex agnoscatur. puncto 11. num. 7.

Pœnitentia.

Pœnitentia vnde dicatur. tract. 23. disput. vnica, pun. 1. num. 1. Nascitur ex amore alicuius boni peccato contrarij: & quod hoc sit. n. 2. Exponuntur motiua pœnitentiæ. n. 3. Quod sit eius motiuum, vt ab aliis virtutibus distinguitur. n. 4. Qui sint actus pœnitentiæ à Conc. designati. n. 5. Fuga à peccatis ob timorem gehennæ, honesta est. n. 6. Declaratur timor filialis, & seruilis. n. 7. Qualiter prædicti actus ad iustificationem necessarij sint. n. 8. Qualis sit actus pœnitentiæ specialis. n. 9. Non est opus actus charitatis formalis, esto, contrà plures sentiant. num. 10. & seqq.

Pœnitentia quodlibet peccatum delet. tractatu 23. disputatione vnica, puncto 2. num. 1. Necessaria est omnibus adultis peccatum mortale committentibus. tractatu 23. disputatione vnica, puncto 3. num. 1. Absque formali detestatione aliquando contingit iustificatio. n. 4. In articulo mortis necessaria est. n. 7. Extra illum articulum nullum signari potest tempus determinatum. n. 8. Ex diuino præcepto

cepto obligaris, ne diu pœnitentiam differas. n.9. Remissis peccatis nulla superest obligatio positiuæ detestationis, nisi Sacramentum sis suscepturus. n. 11. Pœnitentia, quæ est satisfactio. Vide, *Satisfactio.*

Pœnitentia Sacramentum.

Distinctum est ab aliis. tractatu 23. disput. vnica, punct. 4. num. 1. Quando fuerit à Christo institutum. num. 2. Quæ sint partes integrales Sacramenti Pœnitentiæ. num. 11. Quæ eius definitio. n. 12. Qualiter necessarium sit necessitate præcepti, & medij. num. 13. Carentes peccato mortali, & veniali, non valent illud recipere. tractatu 23. punct. 20. §. 1. num. 8. Forma sunt hæc verba: *Ego te absoluo.* tractatu 23. disput. vnica, punct. 5. num. 2. Graue peccatum est, si omitteres, *à peccatis:* secùs de signo, *ab omnibus.* num. 3. Quem sensum prædicta verba præstent. num. 5. & seqq. Non potest in absentem proferri. num. 7.

Materia huius Sacramenti remota, sunt peccata post Baptismum. tractatu 23. punct. 6. num. 1. Mortalia sunt materia necessaria. num. 3. Venialia sufficiens. Idem est de mortalibus confessis. num. 5. Peccatum sub dubio veniale, vel sub dubio, an sit commissum, per se sumptum non est materia. num. 6.

Materia proxima est contritio, seu attritio; & quæ ad Sacramentum requiratur. tractatu 23. disput. vnica, punct. 7. num. 1. & seqq. Quæ sufficit ad valorem Sacramenti, sufficit ad illius effectum. num. 3. & seqq. Sufficit attritio cognita. num. 8. Præmittenda est absolutioni, & confessioni. num. 9. & 10. Sufficit præcessisse, nec retractatam esse. num. 12. Debet esse supernaturalis, etiam in confessione venialium, & qualis. num. 13.

Insuper est proxima materia huius sacramenti, Confessio, & quæ illius conditiones. tract. 23. punct. 8. num. 1. & seqq. Vide verbo, *Confessio.*

Illius Minister est solus Sacerdos. tractatu 23. punct. 12. num. 2. Habere debet iurisdictionem. num. 3. In articulo mortis omnibus Sacerdotibus concessa est iurisdictio. num. 4. Eo casu simplici Sacerdoti non conceditur iurisdictio, præsente proprio, vel priuilegiato. num. 8.

Bonitas, & scientia in Ministro non sunt per se ad valorem Sacramenti necessaria: benè tamen ad licitum illius vsum. tractatu 23. punct. 16. num. 1. & 2. Quæ scientia requiratur. num. 3. Pro diuersitate locorum, & personarum, diuersa scientia necessaria est. num. 4. Quid faciet Sacerdos dubius, an sufficienti scientia polleat. num. 5. Non est opus iudicium, de quolibet peccato in indiuiduo efformare, an mortale, an veniale sit. num. 6. Indoctus aliquando audire confessiones potest. num. 9. Quam obligationem habeant Episcopi, aliarúmque Ecclesiarum Prælati. num. 10.

Qualiter obligentur Sacerdotes non Parochi hoc Sacramentum petiti administrare. tract. 23. punct. 18. §. 1. num. 1. Parochus tenetur, quoties pœnitens grauiter hoc Sacramento indiget. num. 2. & 3. Rarò est obligatio Parocho hoc Sacramentum per se ministrandi. num. 4. Quid tempore pestis præstandum est, negante Parocho licentiam alieno confitendi, non censetur à iure concessa facultas. num. 9.

Ministrandum est Sacramentum subditis, & qui hi sint. Vbi de peregrinis, vagis, duplex domicilium habentibus. tractatu 23. punct. 13. num. 10. & seqq. Possitne ministrari cum iurisdictione delegata dubia. tract. 23. punct. 14. num. 25.

Pœnitens.

Quando teneatur Confessarium instruere de grauitate culparum. tract. 23. punct. 16. num. 8. Quid faciet pœnitens, cui Parochus irrationabiliter negat licentiam alieno confitendi. tractatu 23. punct. 18. §. 1. in fine.

Priuilegium.

Quid sit priuilegium. tractatu 25. punct. 1. num. 4. Varia priuilegia tempore interdicti sumentibus Bullam Cruciatæ conceduntur circa celebrationem, assistentiam diuinis Officiis, atque Sacramentorum receptionem. dicto tractatu 25. punct. 6. per totum. Explicatur priuilegium in dicta Bulla concessum edendi carnes diebus prohibitis ex consilio vtriusque Medici. punct. 7. §. 1. per totum. Item, priuilegium edendi oua, & lacticinia. §. 2.

Priuilegium Religiosis, maximè Societatis, concessum dispensandi in interstitiis, & extra tempora, an sit per Trident. reuocatum? tractatu 27. punct. 13. num. 9. & seqq.

R

Religiosus.

Religiosus approbatus ab Ordinario, inuito eius Prælato, eligi potest per Bullam validè, sed illicitè. tract. 23. pun. 14. n. 22.

Reseruatio.

Casuum reseruatio conueniens est. tract. 23. pun. 15. §. 1. num. 1. Valet absque causa. num. 2. Peccatorum venialium nunquam fit, neque expedit. num. 3. Interna peccata nunquam reseruantur, nec expedit. num. 4. Quid Clemens VIII. statuerit. num. 5. Reseruare possunt absolutionem excommunicationis aliquibus peccatis annexæ, tametsi peccata Superiores non reseruauerint. num. 6. & 7. Expenduntur peccata, tum à Pontifice, tum ab Episcopis, tum à Prælatis Regularibus reseruata. tractatu 23. punct. 15. §. 2. per totum. Quid de peccatis in Societate specialiter reseruatis. §. 3. per totum.

Confessio facta Superiori, tametsi absque absolutione, reseruationem tollit. tractatu 23. punct. 15. §. 6. num. 1. Concessa absolutione à reseruatis, sed inualidè, tollitur reseruatio. num. 2. Eadem reseruatio aufertur comparatione casuum, quos fuisti inuincibiliter oblitus. num. 3. Quid dicendum tempore Iubilei, quod non lucraris. num. 6.

S

Sacramentum.

Eius nomen, & definitio. tractatu 18. disput. vnica, punct. 1. num. 1. & 2. Debet esse signum permanens, & practicum alicuius sanctitatis. num. 3. & 4. Qualiter à Sacrificio differat. num. 5. Quod sit discrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ, specialiter à circuncisione. num. 6. Ratio Sacramenti legis nouæ, & antiquæ

antiquæ ex parte significationis vniuoca est; analoga tamen ex parte rei immediatæ significatæ. num. 7.

Sacramenta esto ad salutem non sint absolutè necessaria; sunt tamen posita diuina institutione. tractatu 18. disput. vn. punct. 2. num. 1. Sacramentum institutum in remedium peccati originalis in statu naturæ, & legis veteris, necessarium fuit necessitate præcepti, dicto punct. 2. à num. 2. In lege gratiæ Sacramenta à Christo instituta necessaria sunt, tum necessitate præcepti, tum necessitate medij, sed non omnia. n. 3.

Materia, & forma Sacramenti in communi quæ sit. tract. 18. disput. vnica, punct. 3. num. 1. Si materia, vel forma substantialis mutatur, nullum est Sacramentum, & quando hæc mutatio contingat. num. 2. Quando contingat substantialis mutatio in forma. n. 4. Verborum corrupta prolatio non est substantialis mutatio. Quando addis verba, quæ verum sensum corrumpere possunt, pendet ex intentione proferentis. num. 5. Explicatur, qualis priuatus error in materia, vel forma Sacramenti non obstet eius valori. Aliquando impedit debitam intentionem, esto, per se non impediat. num. 7. & 8. Quid, cùm credis, aliqua verba esse necessaria, cùm tamen non sint; vel non esse necessaria, cùm tamen sint. n. 9.

Error commissus circa subiectum Sacramenti, non vitiat eius valorem regulariter, matrimonio excepto. num. 10. Quæ variatio formæ, seu materiæ, rituúmque Sacramentorum peccaminosa sit. n. 11.

Sacramenta à Deo, tanquàm à principali authore, sunt instituta, qui Christo, qua homo est, hanc potestatem commisit. tract. 18. disput. vnica, punct. 4. num. 1. Nemini alteri hanc potestatem Christus communicauit. num. 2. Communicari tamen poterat, sed non æquè perfecta. n. 3.

Sacramentorum Minister est solus homo viator. tract. 18. disput. vnica, punct. 5. num. 1. Debet legitimam habere intentionem. num. 2. Actualis necessaria non est, virtualis sufficit. num. 3. Explicatur, quando hæc intentio virtualis adsit. num. 4. Habitualis, & interpretatiua non sufficit. num. 5. Intentio sufficiens debet esse absoluta, non conditionata, pendens à futuro euentu. Excipitur matrimonium. n. 6. Intentio sub conditione præsenti, vel præterita, non vitiat Sacramentum, si adsit; illicitè tamen apponitur absque causa rationabili. n. 7. Probitas Ministri necessaria non est ad Sacramenti valorem; benè tamen ad illius licitum vsum. num. 18. Existens in peccato, & Sacramentum administraturus, ad contritionem conari debet. num. 9. Quod verum habet, etiam in administratione Baptismi, & matrimonij; tametsi aliqui oppositum sentiant. num. 10. & 11.

Nouæ legis Sacramenta gratiam conferunt. tract. 18. disput. vnica, pun. 7. num. 1. Aliqua primam gratiam, alia illius augmentum. num. 3. Ex vi cuiuslibet Sacramenti gratia sacramentalis confertur, & quæ hæc sit. num. 5. & 6.

Sacramenta operantur suos effectus, cùm sunt in esse perfecto. tract. 18. disput. vn. punct. 8. num. 1. & seqq. Esto, aliqui affirment, operari physicè suos effectus; verius est solùm esse causas morales. n. 5. Ob maiorem ministrantis deuotionem, si suscipientes sunt æqualiter dispositi, gratia non augetur. num. 7. Benè tamen stante maiori suscipientis dignitate. n. 8.

Recedente fictione impediente Sacramenti effectum, & non valorem, Sacramentum suos effectus operatur. tract. 18. disp. vnica, punct. 9. num. 4. Excipitur Eucharistia. num. 6. An suscipiens Sacramentum cum fictione, recipere possit maiorem gratiam ex vi Sacramenti, recedente fictione, quàm si ritè suscepisset. num. 9.

Fictionem remoues sola attritione, si post susceptum Sacramentum peccatum mortale commiseris. tr. 18. disput. vnica, punct. 10. num. 2. At, si mortale commisisti, contritionem habere debes. n. 3. Qualiter peccata eo casu remittantur. n. 5.

Sacramenta aliqua imprimunt characterem: & quid sit. tract. 18. disp. vn. pun. 11. num. 1. & seqq. Sacramentorum subiectum est homo viator. tr. 18. disp. vnica, pun. 12. n. 1. Infantes Sacramentorum, quorum sunt capaces, non indigent propria intentione ad ea recipienda n. 3. Adulti propriam voluntatem, & intentionem recipiendi Sacramentum habere debent. n. 4. Hæc intentio debet esse simpliciter libera. n. 5. Non requiritur, quòd sit actualis, vel virtualis: sufficit habitualis. n. 6. Non est opus præcessisse actualem, sufficit, si præcesserit interpretatiua, Pœnitentiæ Sacramento excepto. n. 7. Nulla alia præter dictam voluntatem ex parte suscipientis requiritur, Pœnitentiæ Sacramento excepto. n. 8.

Si ad Sacramentum accedis iustus, & sanctus, nulla alia dispositio requiritur præter voluntatem suscipiendi Sacramẽtum ad obtinendum illius effectum. tract. 18. disp. vnica, pun. 13. n. 2. Si mortali actuali grauatus existis, etiamsi ignores, debes contritionem, vel attritionem, saltem cum Sacramento, habere, vt effectum Sacramenti obtineas. n. 3. Si solùm originali peccato graueris, cùm adultus sis, non indiges Pœnitentia; benè tamen fide, & spe. n. 4. Conscius mortalis commissi, si ad Pœnitentiam, vel Baptismum accedis, satisfacis attritionem habens; secùs, si alia Sacramenta sis suscepturus. n. 5. Si credis, te esse contritum, cùm tamen solùm attritus sis, obtines gratiam aliorum Sacramentorum. n. 6. Non est sufficiens dispositio ad gratiam in Baptismo, vel Pœnitentia suscipiendam solus actus fidei, & spei, si peccato mortali actuali graueris. n. 7. & 8.

Debita dispositione carenti nullum Sacramentum ministrandum est, per se loquendo. tract. 18. disp. vnica, pun. 14. n. 1. Ministranti constare debet probabiliter, suscipientem ritè esse dispositum. n. 2. Per accidens indigno ministrari potest, si publicè se probauerit dignum. n. 3. Administratio Sacramenti à Ministro indigno, qui nullatenus se dignum reddere potest, non licet. tract. 18. disp. vn. pun. 15. n. 1. Ob tui, vel alterius grauem necessitatem, vel vtilitatem, benè potes petere administrationem, quam alius in peccato ob suam malitiam præstiturus est. n. 2. Seclusa supradicta necessitate, vel vtilitate nequis etiam à parato administrationem poscere. n. 3.

Sacramenta quoad numerum septem sunt. tract. 18. disp. vnica, pun. 16. n. 1. Qui ordo seruandus est in eorum numeratione. n. 2. Ritus essentiales pro illorum administratione à Christo sunt instituti, accidentales ab Ecclesia. n. 4. Eorum obseruatio obligat sub graui culpa. n. 5.

Sacramentalia.

In peccato mortali Sacramentalia conficere, non videtur peccati venialis grauitatem excedere. tract. 18. disp. 1. pun. 6. n. 1.

Sacrificium.

Quid sit sacrificium. tract. 22. disp. vn. pun. 1. n. 1. Qualiter ab adoratione, & oblatione distinguatur. n. 2. Vera ratio sacrificij in confectione Eucharistiæ sita est.

Selectiorum.

est.n.4 & 5. Res oblata est Christus sub speciebus panis, & vini....

In sola consecratione essentia Sacrificij sita est; reliquæ partes ad ornatum, vel integritatem pertinent. tract.22.disp.vnica,pun.2.n.2. In vtriusque speciei consecratione sacrificij natura consistit.n.6.Iure diuino præcepta est vtriusque speciei consecratio.n.8. Pontifex nequit dispensare,vt sub vna tantùm specie consecratio fiat.n.9. Nunquam licet sacrificium imperfectum facere; benè tamen relinquere. n. 11. In ara Crucis Christus Dominus se in sacrificium obtulit.tract.22.disp.vn. pun.3.n.1. Deinde in vltima Cœna,cùm Eucharistiam instituit.n.2.Qualiter Missæ Sacrificium cum prædictis conueniat, & ab illis differat.n.5.Sacerdotes offerunt hoc Missæ Sacrificium.tract.22.disp.vnica, pun.4. n. 1. Christus est præcipuus offerens.n.2.Immediatè offert,tametsi alij contrà sentiant.n.3.& seqq Offerendum est hoc sacrificium pro omnibus viuis.tract.22.disp. vnica, pun.5.n.2.Pro infidelibus non offertur ex directa intentione.n.3.& seqq. Pro quibus defunctis hoc sacrificium offerre possis. n. 8.

Hoc sacrificium non remittit attrito mortalia peccata. tract. 22.disp.vn. pun.6.n.3.Iustis augmentum gratiæ ex opere operato non concedit.n.5.Neque peccata venialia remittit.n. 6. Pœnas pro peccatis debitas immediatè remittit.n. 7. Impetrat dona, tam spiritualia,quàm temporalia.n. 8. Qui ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur. n. 9. Ad hanc concessionem habet virtutem infinitam.n. 11.Æquè sacrificium singulis prodest pro pluribus oblatum, ac si pro singulis oblatum esset. n.13. Quam dispositionem habere debeant ij, pro quibus sacrificium offertur. n. 15. De intentione requisita, vt effectus sacrificij obtineatur.n.16.Nequit sacrificium applicari sub conditione contingente futura.n.18. Qualiter pro se possit quis exequias, & Officium defunctorum celebrare. n. 19. Sacrificium singulis diebus à quolibet Sacerdote non impedito offerendum conuenit.tract.22.disp.vnica,pun.7.n.1. Excipiuntur tres dies hebdomadæ sanctæ, & qualiter. n.2. & seqq. Excipitur dies natalis Domini. n. 7. Item,casus necessitatis,& quis sit n 8.& 9. An stante necessitate ter,& quater eodem die celebrari possit.n.10. Qua hora celebrandum est. n. 12. Quæ ab hac regula excipiantur. n. 13. & 14.

Locus sacer est ad sacrificium requisitus. tract. 22. disp.vnica,pun.8. n. 1. Seclusa necessitate, vel dispensatione,est peccatum mortale, extra Ecclesiam celebrare.n.3. Quæ sit necessitas.n. 4. Quæ dispensatio.n.5.Episcopi,stante Tridét. designare possunt Oratoria. n. 6. Non est illis sublata per Trident. potestas celebrandi, vel faciendi celebrare extra Ecclesiam.n.7. Ex priuilegio qualiter possint Mendicantes extra Ecclesiam celebrare, etiam stante Trident.n.8.Quid sit concessum Religiosis Societatis Iesu.n.9. In mari celebrari potest,si periculum adsit sanguinis effundendi.n.10. Ecclesia non debet esse polluta.n.11.Quibus polluatur,& qualiter reconcilietur. n.12. & 13. Quando censeatur Ecclesia consecrationem, seu benedictionem amittere. n.15.

Altare pro sacrificio requiritur. tract. 22. disp.vnica, pun.9.n.1. Debet esse lapideum,qua parte continet Corpus,& Sanguinem Christi.n.2. Debet esse consecratum,& quis illud consecrare possit. n. 3. Non est opus, vt Reliquias Sanctorum contineat. n. 4. Quando altare amittat consecrationem.n.6.& seqq. Qualiter Sacerdos simplex non possit celebrare in altari,in quo Episcopus illo die celebrauit.n.11.

Quibus linteis altare exornandum sit. tract. 22. disp, vnica,pun.10.n.1.Parua palla,& purificatorium requiritur. n. 2. Item lumen, & ex qua materia. n. 3. Item, liber Missalis, & qualiter. n. 4. Debet altare Cruce exornari n.5. Patena, & calix ab Episcopo, vel habente priuilegium,consecrari esse debent.n.6. Pixis,in qua Sacramentum reponitur,decet esse benedicta, & ex materia, qua calix. num. 7. Adesse debent vestimenta sacra benedicta. num. 8. Ob decentiam calceatus Sacerdos accedere debet. n.9. Quando cooperto capite celebrare possit.num.10. Debet,in sacrificio habere Ministrum, non fœminam,sed virum. num. 11. Quando ornamenta altaris consecrationem, seu benedictionem, amittant. num. 12. Quis possit sacra ornamenta tangere. n. 13. Recitatio matutinarum precum non est necessariò præmittenda celebrationi, etsi aliqui oppositum sentiant.n.14.

In sacrificio obseruare debet Sacerdos, quæ in Missali præscribuntur. tractatu 22. disp. vnica, punct. 11. num. 1. Ob nullam causam licet sacrificium imperfectum facere; benè tamen relinquere. num. 2. Non licet sacrificium interrumpere absque causa. num. 3. Quæ causæ honestent interruptionem ante consecrationem.num.4.Quæ causæ consecratione inchoata. Omnes defectus in sacrificio contingentes suppleri debent: & specialiter agitur de defectibus accidentalibus. num. 6. Qualiter substantialis defectus suppleri debeat. n. 7.

Aliquando obligatur Sacerdos ex iure diuino celebrare. tract.22. disp. vnica, punct. 12. n. 1. Decet, Sacerdotes quotidie celebrare; sed non tenentur. num. 4. Qualiter teneantur Episcopi,& Rectores Ecclesiarum.num.5.

Capellanus obligatur celebrare iuxta tenorem fundantis Capellam, & pro illius intentione fructum Missæ applicare. tract. 22. disp. vnica, punct. 13. num. 1. Quid,si in loco signato celebrare debebat. num.2.Qualiter beneficiarij simplices teneantur celebrare. n. 3. Parochus obligatur celebrare omnibus diebus,quibus populus tenetur. num. 4. Qualiter aliis diebus teneatur. n. 5. Non videtur obligatus applicare fructum specialem sacrificij pro omnibus. num. 7. Qualiter possint stipendium pro Missis dicendis accipere. num.8. Ex promissione simplici regulariter non oritur grauis sacrificandi obligatio. tract. 22.disp.vnica, pun.14. num. 1.

Satisfactio.

A restitutione differt. tract. 23. punct. 21. §. 1. n. 1. Nullus, præter Christum, satisfacere pro mortalibus potest. num. 2. Qualiter pro venialibus. num. 3. Pro omnibus potest de congruo. num. 4. Pro pœna temporali benè potest quis satisfacere de condigno. num. 6. Ad hanc satisfactionem requiritur opus voluntarium, & liberum. n. 7. Item, opus bonum pœnosum, & afflictiuum. n. 8. & 9. Potest esse aliàs debitum. n. 10. Debet in gratia existere satisfaciens. n. 11. Debet esse viator.n.12. Vnus pro alio benè satisfacere potest. n. 13. Ex parte Dei adesse debet promissio satisfactionem acceptandi. n. 16.

Nostris bonis operibus pro aliis satisfacere possumus. tractatu 24. punct.1. §.1. num.5. Efficaciter, & infallibiliter aliis prodest nostra satisfactio. n.8. Defunctis nostris bonis operibus prodesse possumus. §. 2. n. 1. Et hoc infallibiliter. n. 8. Nostris orationibus impetrare non possumus defunctis liberalem pœnarum remissionem. num. 10. Tametsi potens quis sit ad satisfaciendum, possumus pro illo

satisfacere. tract. 14. pun. 1. §. 3. num. 5. Non indiget expressa acceptatione, sufficit virtualis, vt prosit aliena satisfactio. n. 6. Prosunt nostræ satisfactiones animabus Purgatorij, esto, cùm viuerent, non habuissent specialem deuotionem in defunctos. n. 6. Vide verbum, *Suffragium*.

An Prælati possint subditis præcipere opera satisfactoria in fauorem alicuius personæ determinatæ applicare. tract. 24. punct. 6. num. 14. Non possunt Prælati subditorum satisfactiones immediatè applicare, esto, alij censeant oppositum. n. 16.

Satisfactio sacramentalis quæ sit, & quem effectum habeat. tract. 23. pun. 21. §. 2. num. 1. Debes esse in gratia, vt effectum obtineat. n. 2. Secluso mortali habet effectum. n. 3. Satisfactio habet vim impetrandi gratias præuenientes. num. 4. Non habet effectum augendi gratiam ex opere operato. num. 5. Plerunque obligatur Sacerdos sub graui culpà hanc satisfactionem imponere. num. 6. Quando excusetur ab imponenda satisfactione: & primò de articulo mortis. num. 7. Secundò, cùm creditur pœnitens per contritionem plenè satisfecisse. num. 8. Tertiò, qualiter tempore Iubilei. num. 9. Quid, si intra horam sæpiùs confiteatur. n. 10. Quid, si pœnitens credatur, nullam admissurus. num. 11. In satisfactionem imponi potest opus pœnosum bonum, & aliquando ex præcepto debitum. tract. 23. punct. 21. §. 3. num. 1. Non est necesse esse opus externum. n. 2. Quid de suffragiis pro animabus Purgatorij. num. 3. Debet esse opus præstandum ab ipso pœnitente. n. 4. Qualiter opus publicum in pœnitentiam iniungi possit. num. 5. Potest cogi pœnitens ad confessionis frequentiam. num. 6. Quid de reliquis Sacramentis dicendum est. n. 7. Quantitas pœnitentiæ arbitrio Confessarij relinquitur. num. 8. Peccat grauiter Confessarius, si ab que causa legitima leuem pœnitentiam pro grauibus criminibus iniungit. num. 9. Stante causa licet. n. 10. Eo casu monendus est pœnitens, pœnitentiam non esse delicto commensuratam. n. 11. Plerunque sub præcepto pœnitentia imponenda est. n. 12. Sub consilio verius est imponi sacramentalem non posse. num. 13. Grauis pœnitentia imponi non potest sub leui obligatione. num. 14. Sub conditione verius est imponi non posse. num. 15. Regulariter ante absolutionem est satisfactio imponenda. n. 16.

Obligatio est acceptandi, & exequendi pœnitentiam iniunctam. tract. 23. punct. 21. §. 4. n. 3. Pœnitens renuens absolui excusatur ab acceptanda pœnitentia. n. 6. Non est liberum pœnitenti fugere sententiam, iudicio inchoato. num. 7. Aliquando sub graui culpa, aliquando sub leui obligatur pœnitens pœnitentiam acceptare. num. 9. Leuis, vel grauis materia pœnitentiæ iniunctæ non ex causa, sed ex se desumenda est. n. 10. & 11. Si tempus designatum non est, implere debes, cùm commodè possis. num. 12. Si tempus designatum est, tunc est implenda: si omittatur, non perit regulariter obligatio. num. 13. Posśitne pœnitens obligari satisfactionem exequi ante absolutionem. num. 15. Fit satis pœnitentiæ iniunctæ, tametsi in peccato mortali eam exequaris. num. 16. Peccas, saltem venialiter. n. 17.

Pœnitentia iniuncta mutari potest. tract. 23. punct. 21. §. 5. à num. 1. Quilibet Confessarius mutare pœnitentiam potest. num. 4. Extra confessionem verius est, non posse hanc fieri mutationem. num. 9. Pœnitens non potest in melius pœnitentiam mutare. n. 10. Aliquibus placet in qualibet confessione mutari pœnitentiam posse, etiam non declaratis pecatis, ob quæ fuit imposita. n. 12. Verius est declaranda esse. num. 13. Esto intra breue tempus ad eundem Confessarium recurras, non potest pœnitentiam mutare, Sacramento non ministrato. n. 14. Excusatis à pœnitentia, si immoderata sit. n. 15. Si successu temporis reddaris impotens. n. 16. Si prohibearis à superiore. num. 17. Si oblitus sis pœnitentiæ. num. 18. Quo casu non teneris iterum peccata fateri. num. 19. Neque teneris alia opera subrogare. num. 20. Qualiter obtentione Indulgentiæ excusari possis. n. 21.

Suffragium.

Quid sit, & qualiter prosit viuis, & defunctis. tract. 24. punct. 1. §. 1. & 2. per totum. Debet esse indigens suffragio is, pro quo offertur. §. 3. n. 1. Debet existere in gratia, vt suffragium satisfactionis ei prosit: secùs vt suffragium impetrationis. §. 3. num. 2. & 3. Catechumeno applicare nostras satisfactiones possumus. num. 4. Tametsi quis potens sit ad satisfaciendum, possumus pro illo satisfacere. num. 5. Debet suffragium ex intentione formali, vel virtuali fauendi aliis fieri. tract. 24. pun. 1. §. 4. num. 1. Opus, quo suffragari intendis, debet esse honestum. num. 2. Suffragium satisfactionis ab homine existente in gratia procedere debet: secùs impetrationis suffragium. num. 3. Qualiter suffragium orationum impensum à ministro Ecclesiæ differat ab eo, quod impenditur à persona priuata. num. 4. Quando censearis nomine Ecclesiæ orationes fundere. num. 5. Suffragium satisfactionis ab homine viatore præstandum est. num. 6. Executio legati in testamento relicti non remittit pœnam defuncto, nisi pro ipso applicetur. Et idem est de restitutione. num. 8. & 9.

Superior.

Qualiter se gerere debet in absolutione à reseruatis, illiúsque facultatis concessione. Vide verbum, *Absolutio*.

Sigillum.

Quid sigillum sit. tract. 23. punct. 19. §. 1. num. 1. Quale peccatum sigilli violatio. num. 2. Nullo casu violare licet, etiam ob manifestandum proprium peccatum, etiam post mortem pœnitentis. n. 3. & seqq. Ex sola facultate pœnitentis violari sigillum potest. num. 6. Debet hæc facultas esse expressa, nec sufficit præsumpta. num. 7. Item, debet esse spontanea. num. 8. Reuocari potest semel concessa. num. 9. Verbo concedi potest, nec scriptura est necessaria. num. 10. Obligatio seruandi sigillum non admittit leuitatem materiæ. n. 12. Violantibus sigillum nullæ sunt pœnæ ipso iure impositæ. num. 13. Quis sit Iudex huius delicti. num. 14.

Nascitur obligatio sigilli ex confessione Sacerdoti, saltem existimato, facta, animo, & intentione recipiendi absolutionem. tract. 23. punct. 19. §. 2. n. 1. Si alia intentione pœnitens accedat, non obligaris sigillo. num. 2. Hæc obligatio est de peccatis in confessione auditis, & quatenus ibi cognita sunt. n. 3. Expenduntur in particulari, quæ cadunt sub sigillum. n. 4. & 5.

Seruandum est sigillum, ita vt nec verbis, nec factis audita in confessione vllo modo indices. tract. 23. punct. 19. §. 3. num. 1. Si plurium confessiones excipias,

excipias, dicásque de aliquibus, venialia tantùm confessos esse, violas sigillum. n. 2. Item, si asseras pœnitentem non absoluisse, nulla causa expressa. num. 3. Si de publico vsurario, vel larrone dicas, confessum esse sua latrocinia, violas sigillum. num. 6. Item, si loquaris de peccatis pœnitentis cum his, qui norunt. n. 7. Aliquando ex sola manifestatione confessionis talibus circunstantiis factæ violatur sigillum. n. 8. Reuelare peccata venialia in specie est contra sigillum. num. 9. Quid de narratione peccatorum in genere, nulla persona nominata. num. 10. Grauissimum est in prædicta narratione periculum violandi sigillum. num. 11. Qualiter monendus est Gubernator ciuitatis de imminenti damno reipublicæ in confessione cognito. n. 12. Qualiter respondebis Iudici interroganti de auditis in confessione. n. 13. Non potes cum pœnitente loqui de auditis in confessione absque ipsius facultate. n. 14. Si deprehendas errorem commissum, potes, & debes monere petita licentia: si neget, omittenda est, tametsi alij contrà opinentur. n. 15. Ex licentia pœnitentis complex corrigi potest. n. 16. Nequis notitia confessionis vti ad actiones, quas pro libito omittere non potes. n. 17. Ad actiones externas, quæ in pœnitentis damnum non cedunt, benè poteris ea notitia vti. n. 18. Ad priuationem suffragij, beneficij, &c. Verius est te ea notitia vti non posse. n. 20.

Sigillum obseruare tenetur Confessarius, dum ex sola confessione peccata nouit. tract. 23. punct. 19. §. 4. n. 1. & 2. Interpres necessarius tenetur. n. 3. Adstantes, sine quorum notitia fieri confessio non potuit, eadem obligatione astringuntur. num. 4. Secùs si absque necessitate adstiterint. n. 9. Qui præter voluntatem pœnitentis casu, vel ex malitia confessionem audierunt. n. 5. Item ille, cui Sacerdos iniustè confessionem manifestauit. n. 6. Consiliarius non videtur obligatus. n. 7. & 8. Neque Superior, cui petitur facultas pro reseruatorum absolutione. num. 10. Neque inuentor chartæ, in qua sunt peccata scripta. num. 11. Neque pœnitens. num. 13. Ob sigilli violationem nequeunt Magistratus inquirere. tract. 23. pun. 19. §. 4. num. 12. Qualiter violatores subire pœnam debent. num. 14.

Schedula.

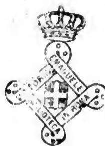
Qualiter teneatur Confessarius pœnitenti concedere. tract. 23. pun. 19. §. 3. n. 4. Quid de quodam vsu Ecclesiæ Compostellanæ. n. 5.

Stipendium.

Ex stipendio accepto nascitur obligatio sacrificandi in fauorem illius, qui stipendium concessit. tr. 22. disp. vnica, pun. 14. n. 2. Omissio vnius Sacri non est censenda grauis materia. n. 3. Expenditur, quale sit iustum stipendium vnius Sacri. num. 4. Nemini licet plura stipendia integra accipere, & vno sacrificio satisfacere. n. 5. Inæqualia stipendia liberè accipiens, nequis ad æqualitatem reducere. n. 7. Abundantiores stipes pro Missis dicendis colligens, possitne satisfacere minora aliis concedens. n. 9. Obligatus dicere Missam de Beata Virgine, vel de defunctis, satisfacis Missa eo die occurrente. n. 10. Qualiter pecces diu celebrationem differens.

Vota.

Virtute Cruciatæ commutari vota possunt: sed, an dispensari. tract. 25. punct. 9. Quæ causa requiratur ad commutationem, & quæ sufficiat. num. 6. An in subsidium belli spirituale commutatio fieri possit. n. 7. & 8. Ad hanc commutationem non est opus confessione sacramentali. n. 12. Omnia vota tribus exceptis commutari possunt. num. 13. Non excluduntur vota post publicationem emissa, nec emissa fiducia Bullæ. num. 14. Finito anno publicationis, expirat potestas commutandi. num. 15. Quæ sint vota Religionis, & castitatis, & peregrinationis vltramarinæ ab hoc priuilegio excepta. num. 16.

FINIS.

LEGATORIA A. PANDIMIGLIO
- ROMA -